This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at http://books.google.com/

NYPL RESEARCH LIBRARIES
3 3433 07591830 4

GLOSSARIVM MANVALE

AD

SCRIPTORES

MEDIAE ET INFIMAE

LATINITATIS,

EX MAGNIS GLOSSARIIS

CAROLI DU FRESNE,

DOMINI DU CANGE,

ET CARPENTARII

IN

COMPENDIVM REDACTVM,

MVLTISQVE VERBIS

ET DICENDI FORMVLIS AVCTVM.

TOMVS QVINTVS.

ASTOR LIBRARY
NEW-YORK

HALAE,

IMPENSIS IOANNIS IACOBI GEBAVERI.

MDCCLXXVIII.

O.

O. (1) Litera numeralis, quae XI. denotat, vnde verſus:

Vndenos facit O, cognoſcas ſic numerando;

ſeu vt habet Vgutio:

O, numerum geſtat, qui nunc vndecimus extat.

Eidem literae ſi recta linea ſuperaddatur, vndecim millia ſignificat. (2) O, *in ſuperſcriptione cantilenae, figuram ſui in ore cantantis ordinat.* Notkerus Balbulus opuſc. *Quid ſingulae literae ſignificent in ſuperſcriptione cantilenae.* V. A. (3) O, ſic dictae Antiphonae ſeptem, quae in Eccleſia Adventus Domini tempore cantantur, quod ab o, admirationis nota, principium habeant. V. Honorium Auguſtodun. lib. 3. Gemmae animae cap. 5. et Durandum lib. 6. Ration. cap. 11. num. 4. Statuta antiqua Canonicorum S. Quintini in Viromanduis: *Vinum de paſtibus, de poſtmeridiis, caritatibus, et de omnibus O, ante Natale debet eſſe vinum decens refectorium.* (4) O, Literam nominibus praefigunt optimates Hiberni, *ob eminentiam*, inquit Camdenus in Hiberniae deſcriptione. Iacob. Waraeus in Antiquit. Hibernicis cap. 9. ait, regnante Rege Hiberniae, Hibernorum cognomina, ſive familiarium nomina coepiſſe eſſe fixa, poſterisque tradita, cum praepoſita, vel aſpiratione *h.*, vel voce *va*, quae poſtea mutata eſt in vocalem o, et ſignificat vnum e poſteris viri alicuius primarii, vt *O-Brien, O-Conner, etc.* (5) O pro *u* paſſim ſcriptum in vett. Inſtruſtrumentis. *Nuncopatur* qro *Nuncupatur*, in Teſtamento an. 690. apud Felibian. Hiſt. Sandionyſ. pag. XI. *Iobemmus* pro *Iubemus*, apud eumdem, pag. XII. *Pecodibus* pro *Pecudibus*, in antiquis Canonibus Hibern. tom. 4. Anecd. Marten. col. 10. *Ebor* pro *Ebur*, *Egomenus* pro *Egumenus*, ſeu *Hegumenus*, *etc.*

OAMMA, f. auditio, a Graeco *ὠάτειν*, audire, apud Heſychium. Vita B. Rodulfi et V. Petri, ſeu Epiſtola Petri Damiani ad Alexandrum II. PP. *Praecepit mihi Beatitudo tua, vt nunquam tibi litteras mitterem, quae le-*

ve quid et oblivione dignum ac frivolum continerent; quas ſcilicet, mox ut lector tranſiliendo percurrerit, edax flamma conſumit; ſed tale quid ſemper ſcriberem, quod et ad aedificationem legentium ſuſcipi, et inter ſcripturas authenticas reſervari poſſit. ✝ Legendum videtur *Oancia*. V. infra *Oia*.

OBA. (1) Coloni domus cum certa agri portione, Germ. Hof, Huſe. Charta an. 931. inter Inſtrum. to. 3. Gall. Chriſt. col. 24. V. *Aba* et *Huba*. (2) ✝ Ampulla, ſcyphus, patera. Gloſſar. Lat. Gall. Mſ. a. 1352. *Oba*, *Bouteille*. V. *Obba*.

OBAMBULATORIUM, periſtylium monaſticum, vulgo *Cloitre*. Fulcuinus de geſtis Abbatum Lobienſ. tom. 6. Spicil. Acher. p. 578.

OBAUDIENTIA, obedientia. Tertull. in Exhort. Caſtit. c. 2.

OBAUDIRE. (1) In vet. Lexico apud Petr. Danielem ad Querolum, eſt Male audire. V. *Abaudire*. (2) Parere, obedire. Gloſſ. Graec. Lat. ὑπακοὴ, *Obauditio*, *obtemperantia*, *obſequium*. ὑπακούω, *Obaudio*, *obtempero*. ὑπήκοος, *ſubiectus*, *obaudiens*. Paulus Diacon. in Miſcella, et Anaſtaſius in Mauricio. (3) Non audire. Alanus lib. 6. Anti-Claudiani c. 2. *Ergo minis, precibus, pulſu, clamore ſoporem expugnare parat, ſed talis ſomnus Obaudit.*

OBAUDITIO, ingrata auditio, ſeu ingratus ſermo. Acta S. Anatoliae, tom. 2. Iulii p. 682.

OBAUDITOR, auditor, obediens. Charta regnante Roberto Rege in Francia, apud Stephanotium tom. 7. Fragm. MSS. p. 315.

OBBA, *oba genus calicis*, Vgutioni et Ioanni de Ianua: *Nappo* Italis. Gloſſ. Anglo-Sax. Aelfrici: *Caupus*, *vel Obba*, *Cuppe*. Io. de Garlandia in Synonymis:

Vrceus, urceolus, eſt urna,
vel amphora, teſta,
Obba, vel oenophorum, ſimul orca,
fidelia, vaſa.

Gloſſae MSS. *Cratera, vel Obba, calix anſas habens.* Petrus Damianus lib. 6. Epiſt. 26. *Parili converſione pepigerat, ut appoſita cuique vini, ſicut mos eſt, perſonaliter Obba, uterque quotidie utriuslibet menſura contentus eſſet.*

✝ OBBEDIENTIARIUS, qui praedio ruſtico, nomine eccleſiae ſuae adminiſtrando, praepoſitus eſt. Ch. Mſ. a. 1190. V. *Obedientia* 1.

✝ OBBO, tegumentum capitis ad continendos capillos, retis inſtar contextum, aut etiam ex linteo vel ſerico confectum, interprete Eccardo ad Leg. Salic. c. 76. Germ. Haube.

OBBROBRIUM, pro *Opprobrium*, in Breviario Hiſt. Piſanae ad an. 1264. apud Murator. tom. 6. col. 195.

OBCANTARE, faſcinare, Gall. *Enchanter*. Paulus lib. 5. Sentent. tit. 23.

OBCAPEDINARE, obſtare, retardare, moram producere. *Obcapedinante dilatione*, in Teſtamento an. 888. jam laudato in *capedinare*, ubi poſt Editores legimus *ob capedinante*, diviſis vocibus, ſed unica voce videtur legendum *obcapedinante*.

OBCELARE, celare, occultare. Concil. Tolet. XIII. c. 11.

OBCURRERE, pro occurrere, in Ch. a 1392. inter Probat. t. 3. Hiſt. Nem. p. 161.

OBDERE SESE, ſeſe offerre. Charta Roberti Franc. Regis an. 999. apud Doubletum Hiſt. San-Dionyſ. pag. 825.

OBDUCERE, Africanis ſcriptoribus, eſt offuſcare, obſcurare, imminuere, violare, laedere. Tertullianus Apolog. cap. 50. *Sed Obducimur, certe cum obtinuimus. Ergo vivimus, cum occidimur. Denique evadimus, cum Obducimus.*

OBDULCARE, dulce reddere proprie; dein demulcere, oblectare. S. Ambroſius in Hexaem. lib. 5. cap. 21. de melle: *Fauces Obdulcat et curat vulnera.* Iudith. 5, 15. *Fontes amari Obdulcati. Obdulcare ſale et oleo*, condire, Caelio Aureliano lib. 4. Tardarum Paſſionum.

✝ OBEA, *la taça da bevere*, in Gloſſar. Lat. Ital. Mſ. *) Forte idem quod Germ. Kopf, Köpfe. V. *Obba*.

OBEDIENTIA. (1) Munus ac officium omne monaſticum, quod per *obedientiam* injungitur, vel confer-

ſertur, adeo vt ipſum munus Abbatis *Obedientia* ſit, et ita appelletur a Gregorio VII. PP. lib. 1. Epiſt. 32. et ab Vdalrico lib. 3. Conſuetud. Cluniacenſ. cap. 1. *De officiis, vel, vt regulariter loquar, obedientiariis, nondum quicquam dixi; quarum omnium cum ſit principalis Obedientia domini Abbatis, ſit etiam principium relationis noſtrae.* Cap. 6. *Si dominus Abbas non adeſt, nec Prior non ſolum omnes Obedientiarii, qui in clauſtro ſunt, obediunt eius imperio, ſed etiam ipſi ad quodcunque opus fuerit, Decani.* Et Cap. 10. de officio Praecentoris et Armarii: *Haec eſt Obedientia, quam ex more nullus meretur, niſi nutritus.* *Obedientia hoſpitalis*, in Tradit. Fuld. lib. 3. Trad. 29. *Obedientia Praepoſiturae*, apud Leonem Oſt. lib. 2. c. 51. *Obedientia Cellerarii*, apud Gervaſium Dorobernenſem p. 1504. et apud Vindricum in Vita S. Gerardi Epiſc. Tullenſis n. 5. († Hinc OBEDIENTIA, nude, pro monaſtica profeſſione, in Ch. Mſ. Ioann. epiſc. Cameral. 1211.) Sed et quicquid Monachis ab Abbate iniungitur, *Obedientia* dicitur. Hinc *Obedientiam Abbatis ſui exercere*, in Concilio Vernenſi anno 755. can. 10. Capitul. Caroli C. tit. 6. c. 15. *Vt monachi ad palatium non veniant, niſi cauſa Obedientiae, exceptis Abbatibus.* *Obedientiam ſuam explere*, id eſt munus impoſitum, apud Chrodegangum in Reg. Canonicorum Metenſium c. 9. † *Obedientiam facere*, operi ab abbate impoſito vacare, in Act. SS. t. 3. Sept. p. 805. † *Obedientiam facere*, alia notione, reuerentiam ſcilicet profiteri, in Stat. Praemonſtr. Mſ. † *Obedientia manualis*, idem, in Ch. Mſ. a. 1244. (2) OBEDIENTIAE vero praeſertim dictae, cellae, praepoſiturae, et grangiae, a Monaſteriis dependentes, quod Monachi ab Abbate illuc mitterentur *vi eiusdem Obedientiae*, vt earum curam gererent, aut eas deſervirent. Vita S. Yſarni Abb. ſaec. 6. Benedict. part. 1. p. 619. *Ego, inquit, obedientiam, cui Languinas nomen eſt, procurabam*, etc. OBEDIENTIARIA, eadem notione, Charta an. 1256. apud Rymer. to. 1. p. 596. Ab iſtis cellis Obedientiariis originem duxere *Prioratus* rurales. Cum enim interdum plures ad eamdem *Obedientiam* procurandam mitti neceſſe eſſet; Monachi Obedientiarii ſubinde Capellas et Eccleſiolas ſibi conſtruxere, quo in iis ſacrum peragerent officium, et monaſtica munia obirent, quibus praeerat qui ab Abbate *Prior* dicebatur. Liber Ordinis S. Victoris Pariſienſis c. 51. Idem fere ſtatuitur in Concilio Monſpelienſi an. 1214. c. 30. vbi *Prioratus* et *Obedientiae* confunduntur. Et in Conventu Aquisgran. an. 817. vetantur Abbates, *ne minus de Monachis* in cellis *habitare permittant quam ſex.* Hinc igitur Prioratuum ruralium origo manavit, vnde Chronicon Novalicienſe l. 6. *Prioratum* vocat, quem paulo ante *Obedientiam* appellavit p. 643. † *Obedientiae* a *Praepoſitura* diſtinguuntur in Stat. Vodalrici Patriarch. a. 1181. in Monum. eccl. Aquit. c. 64. p. 622. Vbi cenſus, decimae, obuentiones ſeu aduentitia emolumenta, vt in eccleſia Lugdunenſi, haud aegre intelligi poſſunt. V. *Obedientiarius* 1. † AD OBEDIENTIAM TENERE, iure precario ſeu vſufructuario poſſidere, in Ch. a. 936. ... 1. Hiſt. Nem. Prob. p. 20. V. *Obedientiarius* 2. † OBEDIENTIA CUSTODIALIS, praedium quod *Cuſtodis* officio aſſignatum erat, V. ſupra *Cuſtodialis*. (3) Regio obediens ſeu ſubdita alicui Principi, quae eius ditionis eſt. Tractatus an. 1502. apud Rymerum tom 13. p. 26. *Infra terras, patrias, dominia, Obedientias, portus, etc.* (4) OBEDIENTIA temporibus ſchiſmatis Avenionenſis dicebatur quaevis ſecta Paparum concurrentium, quod ei obediret Pontifici, cuius partes ſequeretur, vt paſſim videre eſt apud Scriptores, qui de illo ſchiſmate tractaverunt. OBEDIENTIA DEBITA, formula qua Canonici Epiſcopo ſuo ſcribentes poſt ſalutem vti tenebantur. Charta an. 1309. to. 2.

Hiſt. Eccleſ. Meld. p. 198. (5) Homagium, vel ea quam vaſſallus erga dominum profitetur obedientia, ſeu potius *ſeruitium*, *relevium*, vti accipi videtur vox *Obeiſſance* in Conſuet. Andegav. art. 258. Generalius tamen in veteribus tabulis vſurpatur pro quibuſuis praeſtationibus aut ſeruitiis vaſallorum. Charta Ricardi II. Regis Angl. apud Seldenum de Titulis Honorariis pag. 40. 2. edit. *Vna cum homagiis*, *Obedientiis*, *vaſſallis*, *etc.* Charta Fulconis de Matefalon Militis, et Aliciae vxoris an. 1273. ex Regeſto Andegavenſi fol. 38. *Tam in pedagio et coſtumis euntium et tranſeuntium*, *redeuntium*, *ementium et vendentium pedagiis*, *vectigalibus*, *redevantiis*, *angariis*, *parangariis*, *et Obedientiis*, *etc.* OBEISSENTIA, idem ex Gallico, *Obeiſſance*, de qua voce ſupra. Charta an. 1267. apud Argentreum in Hiſtor. Britan. lib. 4. c. 24. OBEISSANTIA, eadem notione. Charta an. 1264. apud Lobinell. tom. 2. Hiſt. Britan. col. 407. et 408. (6) OBEDIENTIA VLTIMA, mors. Vdalricus in Epiſtola, quam praefixit Conſuetudinibus Cluniac. in tres partes ſeu libros a ſe diuiſis.

OBEDIENTIALIS, idem qui *Obedientiarius* 1. Petrus Diac. lib. 4. Chron. Caſin. c. 102. *Facto ab Obedientialibus ſacramento.*

OBEDIENTIALITER, obedienter. *Obedientialiter ſe ſubdere*, in Vita B. Deicolae, apud Eccardum in Origin. Habsburgo-Auſtriacae familiae p. 163.

OBEDIENTIARIA. V. ſupra in *Obedientia* 2.

OBEDIENTIARIUS. (1) Qui vel aliquod in Monaſterio officium exercebat, vti ſupra diximus, vel qui in Cellam et Prioratum, ſeu *Obedientiam* mittebatur, eamque procurabat: qui *regebant Obedientiam*, vt eſt in Chron. Beſuenſi pag. 621. Leges Henrici I. Regis Angl. c. 23. (2) OBEDIENTIARIUS, praeterea idem qui Advocatus, ſeu Defenſor Monaſterii. Berthold. Conſtant. an. 1092. (3) Prima dignitas, vt vocant, inter Canonicos S. Iuſti Lugdun. Charta an. 1287. in Actis SS. Iunii to. 5. pag. 345: *Ad inſtantiam et requiſitionem Obedientiarii et Capituli Eccleſiae S. Iuſti Lugdunenſis*, *etc.* Cum hoc Canonicorum S. Iuſti Collegium primum fuerit Monachorum Congregatio, ab *Obedientiis* monaſticis, quae, vt ſupra dictum eſt, pro quovis munere, officio vel dignitate ſumuntur, Praepoſitum huius Eccleſiae *Obedientiarium* appellatum fuiſſe facile crediderim. Aliae huius Eccleſiae Dignitates ſunt Sacriſta, Cantor et Praepoſitus. In eiusdem civitatis Eccleſia metropolitana *Obedientiarii* dicuntur *Obedientiarum*, quas *Obeances* vocant, poſſeſſores. Facultates Canonicorum huius Eccleſiae bifariam diuiduntur in *Manſiones* et *Obedientias*. Illae conſiſtunt in caſtellis, agris et iuribus iuſtitiae; hae vero in cenſibus, decimis, obuentionibus ſeu aduentitiis emolumentis. Qui huiusmodi redditibus fruuntur, appellantur *Obedientiarii*, in Charta Philippi Pulcri Franc. Regis an. 1307. apud Meneſterium in Probat. Hiſtor. Lugdun. p. 44. col. 2. (4) Vſufructuarius. Charta Bellijoci an. 1198. apud Severtium in Epiſcopis Matiſcon. p. 147. *Eccleſia conceſſit praefato Guiſchardo*, *vt rerum quas dederat*, *dum vixerit*, *ſit Obedientiarius.* A monachis, quos *Obedientiarios* vocabant, quique, vt in *Obedientia* 1. dictum eſt, cellas procurabant et earum fructus percipiebant, Abbati tamen rationem reddituri, Vſufructuarium nuncupatum fuiſſe *Obedientiarium*, haud levis eſt conjectura.

OBEDIENTIOLA, parua *Obedientia* ſeu poſſeſſiuncula pendens a Monaſterio. Charta an. 1089. inter Inſtrum. to. 3. Gall. Chriſt. col. 192. V. ſupra *Obedientia* 1.

OBEDIENTIUNCULA, vt *Obedientiola*, apud Mabillonium to. 5. Annal. Benedict. p. 525.

OBEDIMENTUM (1) Idem quod *Obedientia*, 5. praeſtatio ſcilicet ſeu ſeruitium vaſſalli. Tabularium Eccleſiae Vzeticenſis an. 1272. pag. 6. (2) Idem

Idem quod *Mundamentum*, iurisdictio, territorium. Charta an. 1312. in Regesto 48. Philippi Pulcri Regis Franc. ex Tabulario Regio n. 70.

† OBEDIRE PRAECEPTUM, illud exsequi, in Charta Soldani a. 1174. apud Lam. in Delic. erud.

OBEDITIO, iuſſio, praeceptum, apud Baluz. to. 5. Miſcell. p. 257. OBEDITIO EXERCITALIS. Capitulare an. 811. *De cauſis propter quas homines exercitalem Obeditionem dimittere ſolent.* Qua ſcilicet ſubditi tenentur obedire banno regio, quo in hoſtem euocantur. V. c. 6.

OBEDITIUNCULA, vt *Obedientiuncula*, paruа *Obedientia*, villula. Vita S. Ioh. Gualberti, to. 3. Iulii pag. 364.

OBEDUS, pro *Obitus*, bis habetur in Teſtamento Bertichramni Epiſc. to. 3. Analect. Mabillonii.

OBEISSANTIA. (1) V. in *Obedientia* 5. (2) † OBEISSANCIA, OBEISSENCIA, idem quod *Obedimentum* 2, diſtrictus, iurisdictio, territorium, Gall. *Obéiſſance*. Ch. Mſ. 1306.

† OBELARE, V. in *Obelus*.

† OBELLARIUS, qui *Oblias* Canonicis diſtribuit, in Ch. a. 1278. in Metrop. Salisburg. t. 1. p. 285. V. *Oblata*.

OBELUS, Iſidoro lib. 1. cap. 20. *Virgula jacens apponitur in verbis vel ſententiis ſuperflue iteratis, ſiue in iis locis, vbi lectio aliqua falſitate notata eſt; vt quaſi ſagitta jugulet ſupervacua atque falſa confodiat; ſagitta enim graece ὄβελος dicitur. Obelus ſuperne appunctatus ponitur in iis de quibus dubitatur, vtrum tolli debeant, nec ne.* Sed *Obelus* criticorum filiis notiſſimus. OBELARE, Iohan. de Ianua, *Sagittare vel ſagitta percutere, vel tali virgula conſignare, reſtituere.*

† OBERATUS, *ſuberratus*, in Gloſſ. vet. Cod. reg. 7641. *Conduto, circondato*, in Gloſſ. Lat. Ital. Mſ.

OBERION, V. *Obers*.

OBEROS. Lex Longob. lib. 1. tit. 24. §. 5. *Mulier curtis rupturam, quod eſt Oberos, facere non poteſt.* §. ſeq. *Componat curtis rupturam, id eſt, Oberos, ſol. 20.* Adde tit. 36. §. 4. Papias editus: *Oberus, i. cutis ruptura.* MS. Collegii Navarraei: *Obe res, cutis ruptatus.* Vbi legendum *curtis ruptura.* Quaſi *hobae* rupturam interpretatur Lindenbrogius. Eſt autem *hoba* et *huba*, modus agri cum habitatione, *ros* vero, vel *ris*, ſiue *riſſe*, quod aliis *rete*, *ruptura*. At Lex eadem in Edicto Rotharis tit. 13. §. 8. et 9. habet priori §. *vel Wegorf*; altero, *id eſt Wegoranit.* Et tit. 114. §. 4. *Si ſeruus Regis Haberus, aut wegoren, ſeu maraworf, aut quamlibet aliam culpam minorem fecerit, etc.* Schilterus in Gloſſario Teutonico v. *Hof*, pro *Oberos* corrupto, *Heverisſ* legendum monet ab *Hof*, curtis: quam vocem *Hofe* vel *Hove* male Cangius cum *Hoba* vel *Huba* confundit. Quod vocem *Wegorf* vel *Wegworf* ſpectat, de curtis ruptura non intelligitur, ſed de ſimili delicto, vt exponitur in eodem Schilteri Gloſſario.

OBERS, OBERION, moneta minutior, f. pro *Obolus*. Conſuetudines Lugdun. an. 1206. apud Meneſter. in Probat. Hiſt. eiusd. Ciuitatis p. 97. col. 1. *Aſinata de brechis debet I. Obers III. den. Oberion II. den. bacones de camario ſuo qui inter domos integri venduntur nihil debent.*

OBESTA, coloſtrum. Gloſſ. Sax. Aelfrici: *Obeſta, Beoſt, Coloſtrum, Byſt.*

OBESUS, *i. e. caroſus*, in Gloſſ. ad Doctr. Alex. de Villa-Dei, f. pro *Carnoſus*.

OBFIBULARE, *concludere, circumdare.* Papias. Idem habetur in Gloſſis Iſidori.

OBFICUS, *turpis ludus, impudicus*, Papiae, qui infra eadem verba habet in *Obſicus*.

OBFIRMATIO, confirmatio, in Charta Maſſil. an. circiter 1039.

† OBFUGERE, pro effugere, t. 2. Ian. p. 92.

OBFUSQUARE AURAS, obturare, apud Vincentium Cigault de Bello Italico. Aliis *Obfuſcare* vel *Offuſcare*, tenebras offundere. V. *Offuſcare*.

† OBGROSSUS, groſſus, craſſus, t. 2. Sept. p. 450.

OBICERE, pro obiicere, paſſim in Chartis.

OBICITER, *celeriter*, in Gloſſ. Regio MS. Cod. 1197. pro *Obiter*.

OBICULA, *paruus obex*. Gloſſ. Iſid. Graeuius legit *Parua obex*, quod haec obex diceretur notante Seruio ad 4. Virgil. et Papia.

OBIDEO, ideo, idcirco, in Charta an. 1485. apud Gothofredum in Obſeruationib. ad Hiſtoriam Caroli VIII. Franc. Regis pag. 499.

† OBIECTAMEN, ἔγκλημα, *obiectus*, in Caſtigat. ad vtrumque Gloſſ.

† OBIECTUS, teſtium refutatio, Gall. *Reproche*, t. 9. Ordin. reg. Franc. p. 453.

† OBIENDARIUM, pro *Obrendarium*, legit Murat. t. 3. Inſcript. p. 1491. V. in hac voce.

OBIERUS, qui vices obit Prioris, Gallis *l'Obier*, in Monaſterio S. Crucis de Volta. Vincentius Cigault de Bello Ital.

† OBIIT, pro *Obitus*, anniuerſarium, dies obitus, quotannis recurrens, in Obituar. S. Nicol. Corbol.

OBILARE, pro *Oblimare*, quod vide.

† OBILE, *inſigne*, in vet. Gloſſ. Cod. reg. 7641.

† OBILIS, *ab ouibus nomen accepit*, in eod. Gloſſ. An inde

† OBILUM, vel OBILUS, lanii menſa, locus vbi ouium carnes venduntur, in Ch. Mſ. a. 1243.

OBINDE, exinde. *Obinde placuit nobis*, in veteri Scriptura Monachorum S. Vincentii Ovetenſis, tom. 3. Concil. Hiſp. p. 88.

OBITARIUM, mortualis liber, in quo defunctorum nomina deſcribuntur, Gall. *Obituaire*. Ordinarium Rotomag. laudatum in Obſeruationibus ad librum Iohannis Abrinc. de Offic. Eccleſ. p. 101.

OBITEM, *intentionem*, Papiae. f. pro *Obicem*.

OBITER, iter obeundo, in itinere. Ordericus Vitalis lib. 5. *Obiterque virgo defuncta eſt*. Ita rurſum pag. 585. 859.

OBITUARIUS, qui pecunias *Obitibus* peragendis aſſignatas recipit atque diſtribuit, in Ch. Mſ. anni 1454.

OBITUS. (1) Anniuerſarium, dies obitus quotannis recurrens, officium Eccleſiaſticum: Gallis vulgo, *Obit*. Charta Willelmi Betunenſis Domini ann. 1197. in Tabulario Monaſterii S. Bertini: *Pro cuius eleemoſynae largitione ſeptem ſpeciales obitus, videlicet Obitus meus, et vxoris meae, . . . ſingulis annis debent fieri*. (2) Alia, vt videtur, notione, ſcilicet Annuum vel perpetuum pro defuncto ſacrificium. Conſtitutiones Synod. MSS. Pontii Epiſc. Conſeran. an. 1364. (3) † Pro Mortuus, in Ind. Onomaſt. ad calcem t. 3. April.

OBIURGIOSUS, obiurgatorius. *Obiurgioſa verba*, in Actis S. Bernardini, to. 5. Maii p. 306.

† OBLACTARE, lactare. Ordo Mſ. apud Lam. in Delic. erud.

OBLADO, piſcis genus, V. *Iblada*.

OBLAGIA, V. in *Oblata*.

OBLAGIARIUS, qui percipit ſeu colligit *Oblagia*, in Stat. Collegii Ardac. apud Duell. l. 1. Miſcell. p. 123. V. *Oblagia* in *Oblata*.

† OBLAGIUM, quidquid in exequiis defunctorum eccleſiae offertur, apud Pez. t. 6. Anecd. part. 3. p. 109. V. in *Heriotum* et *Oblare*.

† OBLAIUM, OBLAYUM, adminiſtratio ſeu menſa rerum eccleſiis *oblatarum* ſeu ad cultus diuini augmentum conceſſarum, apud Oefel. t. 2. Script. Boic. p. 686. V. *Oblaya* et *Oblata*.

OBLAQUIATIO, in veteri Kalendario, menſe Sept. *Dolea picantur, poma leguntur, arborum Oblaquiatio, epulum Mineruae*. Papias ex Iſidoro lib. 17. c. 5. *Oblaqueare, circa codicem terram aperire, et velut lacus efficere, hoc quidam dicunt excodicare. Oblaqueatio, putatio, propaginatio, foſſio. Vitibus iſta conueniunt. Ablaqueare et ablaqueatio* habent Columella, Palladius, et alii.

OBLARE, offerre. Teſtamentum Iohannis de Neuill ann. 1386. apud Madox Formul. Anglic. p. 429.

OBLATA, panis ad ſacrificium oblatus, hoſtia nondum conſecrata. *Oblata non conſecrata*, apud Bromptonum in Stephano Rege. Petrus Damian. lib. 4. Epiſt. I. extrema: *Oblata*

lati per celebriora ſolemnia panes. Concilium Aurelian. V. c. [illegible]. *Vt Oblatae, quae in ſancto offeruntur altario, non aliter niſi ad formam Arelatenſis offerantur Eccleſiae.* Oblatas quandoque etiam ſumptas fuiſſe pro Hoſtiis conſecratis patet ex Eclogis Amalarii de officio Miſſae apud Baluzium tom. 2. Capitul. col. 1364. OBLATA nomen inde datum pani tenuiſſimo ex farina et aqua confecto ad ignem ferreis praelis toſto, Gallis vulgo *Oblée*, et *Oblie*. Nam quod Caſaubonus ad Athenaeum lib. 3. c. 25. vocem ex Graeco ὀβελίας, id eſt, panis veru vel ferro toſtus, deducit, nihil ad rem facit. Ioannes Monachus Maioris Monaſterii lib. 1. Hiſt. Gaufredi Ducis Norman. *His panibus, quos Oblatas vocant, conficiendis pariter et excoquendis exhibebat miniſterium.* Vdalricus lib. 1. Conſuetud. Cluniacenſium c. 49. *In quinquageſima, quia de caetero nec caſeum nec oua comedimus, poſt veſperos ad coenam de ipſis ouis coctis in pipere habemus generale, quod toto anno amplius non contingit, vt aliud quod ea vice habeamus praeter ſolum panem, et ſi forte ſunt in promptu, cruda poma, vel ea quae in ferramento characterato de conſperſione farinae tenuiſſimae fiunt, et ab hominibus Romanae linguae Nebulae, a noſtratibus appellantur Oblatae.* OBLIA, idem quod *Oblata*, ex Gallico *Oblée*, vel *Oblie*. Gaufridus Voſienſis 1. part. c. 74. *Sunt qui deprauant Eulogias, quas vocamus Oblias, ſeu hoſtias.* OBLIAE praeterea dictae *Oblatarum*, ſeu panum tenuiſſimorum praeſtationes, quae certis diebus fiebant dominis a vaſallis ſubditis, quae poſtea in tenuem et puſillam pecuniae quantitatem euaſerunt: *Droit d'Oublie*, in Conſuetud. Montarg. cap. 2. art. 40. *Droit d'Oubliage*, in Bleſenſi art. 40. vbi nolim vt quiſpiam amplectatur Dion. Pontani ſententiam ita ſcribentis: *Obliagia: hoc nomine ab obliuione tracto Gallorum vulgus vtitur pro iuribus quae poenam ſeu mulctam ſuae deſidiae habent annexam, ſeu quod noſtro vulgari idiomate dicimus, quae ſecum ſuam important emendam, ob ſolutionem ſtata die non factam, eoque obliuioſum ſua ſequatur poena.* Sic nempe viri peritiores ſaepius coecutiunt in vocabulorum quae in Conſuetudinibus municipalibus occurrunt ſignificatu. Tabularium Eccleſiae Vzeticenſis an. 1224. *Obliae quae ſolent praeſtari, videlicet 12. nummi Praepoſito, etc.* Hiſtoria Abbatiae Condomenſis p. 485. *Et dedit ei Eccleſiam quae dicitur ſancta Gelada, quae reddit 30. panes Obliales et 2. ſolidos, etc.* Tabular. S. Eparchii Inculiſm. fol. 130. *De panibus vero Oblians, concordatum eſt, vt duo fierent de vna moldureira bene concuſſa et in teſta raſa, etc.* Ex hoc Tabularii S. Eparchii loco liquet; *Oblatas* cenſuales non ſemper fuiſſe tenuiſſimos panes; duo namque panes *Oblians* fieri debent ex vna *moldureira*, id eſt, ex certae quantitatis frumenti molitione, quae forte tanta erat, quantum frumenti in molendini infundibulum mitti ſolebat qualibet vice. Illud confirmat Charta Theobaldi de Fontenellis an. 1262. ex Tabulario Calenſi fol. 56. Quin imo *Obliarum* nomine interdum non ſolos panes, ſed et alias res cenſuales intelligendas eſſe patet ex Capitulis conuentionis Archirinci Abb. Montiſmaioris cum incolis Correni, vbi ſic legere eſt: *Vblias autem vnuſquiſque, qui ſtationem habet, et per ſe focum facit, circa Kal. Ianuarias ex debito perſoluere debent; in Vblia autem continentur gallina et hemina hordei et panis frumentitius, qui duobus hominibus ſufficere poſſit.* Sic latiori modo vocem *Oblias* intelligo in Transactione an. 1242. apud Bouche tom. 2. Hiſt. Prouinc. *Cenſus, Oblias panum, fogaſſarum et hordei, caponum, etc.* Saiſimentum Comitatus Toloſ. apud la Faille tom. 1. Annal. Toloſ. p. 37. *Homines dicti loci praeſtant annuatim Domino Regi quatuor Arietes de Obliis.* OBLIA CLAVARUM, mulcta, quae ex rebus, quae in *commiſſum* venerunt, exigitur, in Ch. Mſ. a. 1297. OBLIARUM CHARITAS, V. *Caritas* 1. OUBLEIAE, OUBLEYAE,

idem

idem quod *Oblia*. Charta Philippi V. Franc. Regis an. 1318. apud Lobinell. to. 3. Hiſt. Pariſ. p. 130. *In hebergamento, hortis, cenſibus, Oubleiis, pratis, lanis, etc.* OBLIGA, eadem notione. Libellus dotis apud Bignonium ad lib. 2. Form. Marculfi. OBLIGUM. Additamenta ad Chronicon Caſaur. apud Murator. to. 2. part. 2. col. 953. OBLAGIA, idem quod *Oblata*, et *Oblia*. Capitulare Aquiſgran. an. 817. c. 59. *Vt Oblagiae Fratribus a Preſbyteris in refectorio dentur.* OBLETA. Vſus Culturae Cenoman. *Ad coenam habeant Obletas et nebulas.* OBLICTAE, vt *Oblia*, cenſus. Chartular. SS. Trinit. Cadon. fol. 61. OBLITA, idem quod *Oblia*. Charta Gosleni Epiſc. Carnotenſis in Tabulario eiusdem Eccleſiae n. 59. OBLIVIAE, pro *Obliae*, vt videtur. Charta Manaſſis Epiſc. Lingon. an. 1193. *Magiſter Girardus de Vangionis-riuo conceſſit Eccleſiae S. Stephani Vangionis-riui in praeſentia mea terram, quam habet apud Ferrunclas cum omnibus redditibus ſuis . . . inter quos redditus ſunt quatuor paria Obliuiarum.* UBLADDA, pro *Oblada*, ſeu *Oblata*. Tabular. Briuatenſe ch. 110. *Et habet conceſſum, et Vbladas, et nebulas, et pigmentum. Vblia*, in Tabulario Prioratus de Domina. OBLATAE denique, ſeu *Oblies*, etiamnum dicuntur quae in quibusdam Eccleſiis non in feſto Aſcenſionis, vt habet Naogeorgius, ſed in feſto Pentecoſtes, inter Miſſae maioris ſolemnia, cum ſtupis ardentibus de ſupremis volutionibus ſparguntur in populum, V. *Nebula* 2. † OBLATA VINI, menſurae vinariae ſpecies, in Ch. a. 1317. t. I. Probat. Hiſt. Brit. p. 1273.

OBLATARE, offerre. Miracula S. Dympnae, to. 3 Maii p. 491.

OBLATI. (1) Dicti infantes ac pueruli, qui a parentibus Monaſteriis in Monachos attondendi offerebantur, diuinoque cultui conſecrabantur, ita vt aetatem adultiorem conſecutis non liceret diſcedere: quod ſi facerent, pro apoſtatis haberentur. Id ex Regula S. Benedicti c. 59. profluxit, tametſi iſtius liberorum Deo dicandorum ritus ac moris primus auctor haberi non debeat, de quo ita prae caeteris S. Hieronymus Epiſt. 7. *Offerre nec-ne poteſtatis tuae filiam fuit: quamquam alia ſit tua conditio, quae prius eam vouiſti, quam conciperes; vt autem Oblatam non negligas, ad periculum tuum pertinet.* Adde Epiſt. 12. initio. Saluianus lib. 3. ad Eccleſ. Cath. *Si qui a parentibus filii offeruntur Deo, omnibus filiis poſtponuntur Oblati: indigni iudicantur haereditate, qui digni fuerunt conſecratione.* OFFERRI AD CLERICATUM. Ado Viennenſis in Chron. de Carolo Caluo: *Hic ex Regina Ermentrude quatuor filios ſuſcepit, . . . ex his Deo in clericali habitu duos obtulit, Carlomannum et Lotharium.* Guillelmus de Podio Laurentii in Praefat. ad Chronicon: *Milites enim raro ſuos liberos clericatui offerebant; ſed ad Eccleſias, quarum tunc ipſi decimas percipiebant, hominum ſuorum filios praeſentabant.* V. *Clericus*. (2) OBLATI Monaſteriorum, *qui ſe ac ſua, vel maiorem partem bonorum ſuorum ſine fraude ac dolo Monaſteriis ipſis ſponte ac libere obtulerunt*, vt eſt in Epiſtola Bonifacii VIII. PP. ann. 1296. apud Waddingum. Concilium Lateranenſe IV. c. 57. *Hoc autem de illis confratribus intelligimus, qui vel adhuc manentes in ſaeculo, eorum ordini ſunt Oblati, mutato habitu ſaeculari: vel cui inter viuos ſua bona dederunt, retento ſibi, quandiu in ſaeculo vixerint, vſufructu.* Atque hi quidem iidem ſunt qui *Donati*, ſic nuncupati, quod ſe totos, et bona ſua Monaſteriis *donarent*, ac *offerrent.* Rollandinus in Summa Notariae cap. 7 rub. 3. *Quando perſonae laicae conuerſantur alicui Eccleſiae, offerunt ſe ſimul et ſua.* Vbi Petrus de Boateriis ait diſcrimen eſſe inter *Profeſſionem* et *offerſionem: Profeſſionem* quippe eſſe abnegationem propriae voluntatis vitam actiuam abnegantis, et contemplatiuam eligentis: *Offerſionem* vero eſſe perſonae, rei, vel rerum alicui domino vel loco religioſo factam oblationem. Atque ita *Profeſ-*

Profeſſionem intelligit propriam eſſe Monachorum, cum Oblati ex ipſa oblatione admiſſa, nulla praeuia probatione facta, tantummodo obedientiae profeſſione, in *Oblatorum* et *Donatorum* ordinem reciperentur. In Synodo Baiocenſi ann. 1300. can. 52. *Statuitur vt Condonati cuiuslibet domus religioſae aliquod ſignum in eminenti loco portent ad arbitrium Epiſcopi, et religioni congruentia indumenta.* Polyptychus Floriacenſis: *Hiſemburgis Britoniſa gratanter ſe condonauit S. Petro antequam acciperet maritum, vt in poſterum cum filiis et filiabus ſub ſeruitutis iugo teneretur.* Qui porro hic *Condonati*, alias *Donati* nude dicuntur. Charta anni 1231. in Regeſto Comitatus Toloſae Camerae Comput. Pariſ. fol. 24 *Item petebat omnes iuſtitias Monachorum et Clericorum, et Donatorum ſuorum, et ſpecialiter familiae ſuae, videlicet Donatorum illorum qui in templo S. Theodardi donant ſe et ſua eidem Monaſterio, et promittunt obedientiam Abbati et ſucceſſoribus ſuis, et victum percipiunt a dicta Eccleſia.* *Oblatorum* autem et *Donatorum* ea erat conditio, vt ex familia Monachorum cenſerentur, Abbati obedientiam profiterentur, et victum et veſtitum ab iis conſequerentur.

OBLATIARII HOSPITES, iidem qui ſeſe cum vniuerſa familia, et bonis ſuis Monaſteriis offerebant et mancipabant. Chron. Mauriniacenſe lib. 1. p. 360. *Hoſpites Oblatiarios pene octoginta ibi congregauit.* *Dati*, ſeu *Donati hoſpites* etiam dicuntur in Concilio Senonenſi an. 1269. cap. 6. OFFERTI, eadem notione. Chron. Farfenſe p. 657.

OBLATIO. (1) Idem quod *Oblata*, ſeu hoſtia. Ordo Romanus: *Et ponit Pontifex Oblationem in loco ſuo, et Archidiaconus calicem iuxta eam.* Fortunatus in Vita S. Radegundis L. 1. c. 16. *Oblationes etiam ſuis manibus faciens, locis venerabilibus inceſſabiliter diſpenſauit.* Adde Gregor. M. qui panem ſacrificii *Oblationum coronas* vocat lib. 4. Dialog. cap. 55. OBLATIO FORMATA ET SACRATA, Hoſtia conſecrata. Ordo Romanus. V. *Forma.* (2) Ipſum ſacrificium. Gloſſ. Graec. Lat. *Oblatio*, προσφορά, ſic Graeci ſacrificium Chriſtianum vocant. Capit. Caroli M. incerti anni c. 12. et lib. 6. c. 305. al. 407. *Non ſolum ſacrificia quae a Sacerdotibus ſuper altare Domino conſecrantur, Oblationes fidelium dicuntur, ſed quaecunque ei a fidelibus offeruntur, etc.* (3) OBLATIONES FIDELIUM, quae a Fidelibus et Chriſtianis Eccleſiis offeruntur: in Concilio Aurel. I. cap. 5. 14. 15. Aurel. II. c. 48. OBLATIONES ALTARIS, quae pro Miſſis decantandis Sacerdoti fiunt, apud Gaufridum Vindoc. lib. 4. Ep. 40. V. *Altare.* OBLATIONES DEFUNCTORUM, quae per Teſtamenta, aut alio quouis modo Eccleſiis offeruntur ac donantur, in Concil. Carthag. IV. cap. 95. OBLATIONES MORTUORUM, quae pro humandis corporibus mortuorum offeruntur, apud Goffridum Vindocin. lib. 3. Epiſt. 40. OBLATIONES CALICIS. Charta Ludouici VII. Reg. Franc. an. 1071. *Notum . . . . quod Manaſſes Eccleſiae Aurelianenſis Epiſcopus Canonicis ſuis videlicet Capitulo S. Crucis annuum reditum 15. librarum in Oblationibus magni Altaris et Calicis in eleemoſynam perpetuam donauit, etc.* OBLATIONES CONFESSIONUM, V. *Confeſſio.* OBLATIONES CRUCIS. Charta Petri Epiſc. Pariſ. an. 1208. in Minore Paſtorali eiusd. Eccleſiae Ch. 120. *Donauit inſuper Clericus matutinalibus partem iſtam quam percipiebat in Oblationibus Crucis, quae proueniant ſexta feria in Paſſione Domini.* Eadem habet Necrologium eiusdem Eccleſiae 3. Idib. Iul. cum ſcilicet Crux inter ſacram Liturgiam a fidelibus adoratur die ſacrae Paraſceues. OBLATIONES PENTECOSTALES. Synodus Exonienſis an. 1287. c. 54: *Quia vero Eccleſia Exonii mater eſt omnium Eccleſiarum dioeceſis, omnibus parochianis noſtris per Presbyteros parochiales ſollicite praecipimus ſuaderi, vt in ſignum debitae ſubiectionis, Oblationes*

nes ſuas Pentecoſtales ad Eccleſiam ante dictam deferant, vel ſaltem per ſuos Presbyteros parochiales transmittant. Vbi *Synodalia* forte intelliguntur. V. in hac voce. OBLATIONES POENITENTIUM, in Concilio Arelat. II. cap. 12. Quae a poenitentibus fiunt. OBLATIO PUERORUM, V. *Oblati* 1. (4) OBLATIONES, munera quibus *tenenses* dominos ſuos in certis occaſionibus proſequi tenebantur. Polyptychus S. Remigii Remenſis. (5) Propoſitae conditiones. Reſponſio Legatorum Caroli VII. Regis Franc. ad Orationem Pii II. PP. to. 9. Spicil. Acher. p. 326. *Legatis et nuntiis per eandem ſedem miſſis ſaepenumero Oblationes et variae aperturae factae ſunt.* (6) † Pactum, conuentio, in Ch. Mſ. a. 1291.

OBLATIONARIUS, Subdiaconus, interdum et Diaconus, ad cuius miniſterium pertinebat Oblatas, panem ſcilicet et vinum, Pontifici Miſſam celebranti e Patriarchio deferre, et eas Archidiacono offerre. Ordo Romanus.

OBLATOR, *συντελεστὴς*, in Gloſſ. Lat. Graec. Dicuntur autem *offerre*, qui tributa inferunt, apud Ammianum lib. 19. vt *ſuſcipere*, quia ea colligunt.

OBLATORIUM, idem quod *Offertorium*, vas ſcil. oblationibus ferendis idoneum. Bernard. Mon. in Conſuetud. Cluniac. MSS. cap. 53. *Oblatio ſacra miniſterii cum vino a Priore offerenda, ab vno Sacerdote cappa induto exhibetur: aqua etiam cum argenteo Oblatorio ab vno diaconorum nihilominus cappa induto cum offertorio ſerico infertur.* Sed pro *Oblatorium* legendum eſt *Colatorium*, colum ad vinum expurgandum, de quo ſupra in *Colatorium*. Ibi V. Alias *Oblatorium*, ferrum eſt quo decoquebant *Oblatas*. Miracula S. Vandregeſilii ſaec. 2. Benedict. p. 558. *Acceſſit ad ignem, ferroque, quo imprimendae erant oblatae, arrepto, mox nerui manus eius dexterae contracti ſunt, ac Oblatorium quod ſponte ſuſceperat, inuita, vi agente diuina, retinuit. Ferramentum characteratum* vocat Udalricus, vt ſupra dictum eſt in *Oblata*.

† OBLATORIUS, *miniſterialis*, in vet. Gloſſ. V. *Oblationarius*.

OBLATRICES, ſanctimoniales, vel feminae religioſae, ſeu, vt vocant, deuotae, quae *oblatas* conficiebant ad ſacrificium. V. *Oblata* et *Quadragintariae*.

† OBLAYA, adminiſtratio ſ. menſa rerum eccleſiis nomine *Oblationis* conceſſarum, vnde OBLAYARIUS, illarum adminiſtrator, ap. Schwarz. in hiſt. fin. Rug. p. 424. V. *Oblegium*.

† OBLAYERIUS, OBLEGIARIUS, officium monaſticum, cui *oblayas* diſtribuere et adminiſtrare incumbit, apud Oefel. t. 2. Script. Boic. p. 680. V. *Oblaium*.

OBLEA, V. *Oblata*.

OBLEARIUS, qui *Oblias* conficit, in Ch. Mſ. a. 1261. OBLIARIUS, idem, in Areſto Parlam. a. 1313. V. *Oblia* in *Oblata*.

OBLECTAMEN, fauor, gratia. S. Ildefonſus in Addit. ad S. Iſidorum de Vitis illuſt. Eccleſiae.

OBLEGARE, *contradicere, vel contra leges venire, circummittere. Oblegatum, iniunctum mandatum.* Papias et Gloſſae antiquae MSS. Perperam in Gloſſis Iſid. *Oblogat, increpat.*

† OBLEGIUM, i. q. *Oblaya*, t. 1. Conc. Conſtant. p. 699.

OBLEIA, OBLERIA, OBLETA, OBLIA, etc. V. in *Oblata*.

† OBLIAGIUM, cenſus *Obliarum*, in Ch. Mſ. a. 1329. V. *Oblata*.

OBLIALIS, cenſualis, in Ch. Mſ. a. 1306. V. *Oblia* in *Oblata*.

OBLIALITER, ſub annuo cenſu, qualis eſt *Obliarum* Ch. Mſ. a. 1316.

OBLIARIA, cenſus *Obliarum*, in Ch. Mſ. a. 1308. OBLERIA, in alia, a. 1298.

OBLIARIUS. (1) V. *Oblearius*. (2) † Qui cenſui, *oblia* dicto, obnoxius eſt, in Ch. Mſ. a. 1366. V. *Oblia* in *Oblata*.

OBLICIA, i. q. *Oblia*, in Chartul. Maurigniac.

OBLICTA, V. in *Oblata*.

OBLIGA, V. ibidem.

OBLIGAGIUM, i. q. *Obliagium*, in Ch. Mſ.

OBLIGAMENTUM, ligamentum, vinculum. Liga inter Reges Bohemiae et Hungariae an. 1338. apud Ludewig. to. 5. p. 487. V. *Ligature 4.*

OBLIGANTIA, neceſſitudo, vinculum, coniunctio. Charta Richardi II. Angl. Regis an. 1393. apud Rymer. to. 7. p. 744. *Ob Obligantiarum et amicitiae foedus inter nos et cariſſimam ſororem noſtram . . . mutuo iucundum et firmandum.* Sed videtur legendum *Ob alligantiarum, etc.* vt mox habetur ibid.

OBLIGARE, aſſignare, addicere. Charta Henrici III. Regis Angl. ann. 1255. apud Rymer. to. 1. pag. 543.

OBLIGATI. (1) Seruitio alicui obſtricti. Notitia ſub Ludouico II. Imp. in Chron. S. Vincentii de Vulturno p. 690. (2) Excommunicati, apud Nicolaum I. PP. Epiſt. 7. c. 2. 4. *Alligati*, ibidem. Anaſtaſius Biblioth. in praefat. ad VIII. Synodum.

OBLIGATIO, pro *Obliquatio*, perperam legitur in Pſalmo 24. 5. *Declinantes autem in obligationes adducet Dominus cum operantibus iniquitatem.* Pro quo LXX. Interpretes habent εἰς τὰς στραγγαλιὰς, id eſt, in vias tortuoſas et obliquas, ſeu in aſtutias et conſilia doloſa, *prauitates*, vt vertit S. Hieronymus, *in obliquitates*, vt Chaldaicae paraphraſis interpretatio.

OBLIGATORES, qui ligamentis magicis ad morborum ſanationes vtuntur, in Capitul. Caroli M. lib. 1. cap. 64. Adde Capit. 1. eiusd. Imperii incerti anni c. 40. Apud Apuleium lib. de Herbarum virtutibus c. 15. n. 3. *Si quis ad mulierem non poterit affectari*, *Obligatus.* Id eſt, maleficio et veneficio incantamentoque alligatus, detentus, deuinctus et impeditus, quominus *affectetur*, id eſt, afficiatur, commoueatur, ſtimuletur, et accendatur ad cupiditates et libidinem veneris. Exemplum huiuscemodi obligationis prae caeteris profert Guibertus lib. 1. de vita ſua c. 12. 17. V. *Ligatura 4.*

OBLIGATORIUM, ἐνοχοποιόν, in Gloſſ. Graec. Lat. Gall. *Obligatoire*, quo quis ad aliquid *obligatur* ſeu adſtringitur. *Obligatorium mandatum*, in Inſtit. tit. de Mandato §. Illud quoque. *Obligatoriae literae* an. 1343. leguntur apud Ludewig. to. 5. p. 510.

OBLIGATORIUS, qui habet pignora, Gall. *Engagiſte.* Notitia an. 1233. apud Schannatum Vindem. Litter. pag. 143. num. IV.

OBLIGIA. Aelfrici Gloſſ. de partibus corporis: *Obligia, Nitte.* Vbi Somnerus: *Acromphalum, ni fallor, intelligit.*

† **OBLIGIALIS**, cenſualis, i. q. *oblialis*, in Ch. Mſ. a. 1272. V. *Obliagium.*

OBLIGUM, vt *Oblia*, V. in *Oblata.*

OBLIMARE, Iohan. de Ianua, *limpidare, polire vel deterrere, demoliri, corrodere, vel limo operire.* Haec poſtrema notio a *limus*, caeterae a *lima* deriuantur. Papias: *Oblimat, limpidat, ſulcos obducit, limo replet.* Item: *Obliminat, limpidat.* Perperam in Gloſſis Iſidori: *Obilat, limpidat.* V. Graeuium et Martinium in Lexico, et ſupra *Limpidare.*

OBLIMINARE, V. mox *Oblimare* et *Limpidare.*

OBLIQUARE A VIA, oblique ire ſeu aberrare. Vita B. Geraldi de Salis to. 6. Collect. Ampliſſ. Marten. col. 1011. *Venitur ad Eccleſiam nec a dextris nec a ſiniſtris Obliquatur a via.* † **OBLIQUARE** et **OBLIQUARI**, paſſim apud ICtos, quando ſubſtitutio ex directa vertitur in obliquam ſeu fidei commiſſariam. Fuſarius de Subſtitut. quaeſt. 8.

OBLIQUARIUS, pro obliquus, in Epiſtola Monachi anonymi, apud Marten. tom. 1. Anecdot. col. 484.

OBLIQUILOQUUS, λοξίας, in Gloſſ. Graec. Lat. qui loquitur obliqua, doloſa, non recta.

OBLITA, V. in *Oblata.*

OBLITERE, *latere.* Papias. *Oblitere*, καταχρίειν, in Gloſſis Lat. Graec. Sangerman. Sed videtur legendum *Oblinere.*

† **OBLITIUM**, λοξόν, *obliquum*, ex Cuiac. in Caſtigat. ad vtrumque Gloſſ.

OBLI-

OBLIVIA, V. in *Oblata*.

OBLIVIFER, obliuionem afferens. Flodoardus de S. Paſchali PP. to. 7. Maii p. 773.

OBLIVIUM. Gloſſ. Gr. Lat. λήθη, *Oblitium*, *Obliteratio*. Quae quidem vox vtraque Graeca et Latina in memoriam reuocat carceris Epiſcopi Pariſienſis nomenclaturam ſat inſolentem, qui vulgari idiomate *Oubliette* dicebatur, quod qui in eum conjicerentur delinquentes Clerici, quaſi *obliti*, in eo diutius detinerentur, apud Froiſſartem 2. Vol. c. 84.

OBLIXATUS, pro *obligatus*. Literae Edwardi II. Regis Angl. ann. 1314. apud Rymer. to. 3. p. 501. *Omnes pecuniae ſummas camerae ſuae debitas de plano perſonis oblixatis remiſerit*, *etc.*

OBLOGARE, V. in *Oblegare*.

✝ OBLUVIO, mendoſe pro *Abluuio*, alluuio, aquarum decurſus, ap. Oefel. t. 2. Script. Boic. p. 692. V. *Abluuio* et *Alluuio*.

OBLYA, vt *Oblia*. V. *Bicocaria*.

OBMALLARE, V. *Mallare*.

OBMURARE, muro claudere. *Obmurare feneſtras*, in Chronico Mellicenſi p. 435. col. 1.

OBNOXIATIO, et *Charta obnoxiationis*, in Formulis antiquis, interdum ſpectat bona ipſa, interdum perſonas. Prioris generis exſtat formula apud Marculfum lib. 2. form. 9. qua pater, qui bonorum quae vxori ſuae praemortuae dederat, vſumfructum a filiis accipit, ea conditione, vt villas alias ex ſuis bonis illis *Obnoxiet pro ipſo vſu*, ita vt ea vendere aut alienare ei non liceat, ſed in filiorum arbitrio et poteſtate remaneant. Adde formulam 9. ex Baluzianis. *Obnoxiationis* ſpecies alia fuit, cum quis pro inopia, neceſſitate, ac infirmitate, pecuniam aut bona alia in victum accipit, eoque nomine libertatem ſuam commodanti *obnoxiat*, ita vt, velut de quolibet mancipio proprio, ipſi commendanti facere liceat, poteſtatemque habeat debitorem *vendendi, commutandi, et diſciplinam imponendi*, vt eſt in Formulis ſecundum legem Romanam, form. 10.

✝ OBNUTUS, *veſte circumdatus*, in vet. Gloſſ. Cod. 7613.

OBOLATA. (1) Merces vnius oboli ſeu vilioris pretii. Conſuetud. Toloſae rubrica de emptione n. 10. *Denariatam et etiam Obolatam et etiam pogeſatum poteſt quilibet vendere ſine aliqua menſura ſecundum ſuae arbitrium voluntatis.* Inuentarium Maſſil. ann. 1294. *Vnum barralum plenum vnius obolatae*, hoc eſt, ſi bene conjecto, plenum vino quaſi pretio vnius oboli. Barralus vaſculum eſt, in quo vinitores et opiliones, aliaeque huiusmodi operae modicum vini reponunt, ad ſitim in agris extinguendam. OBOLATA PANIS, panis pretii vnius oboli. Statuta Maſſil. lib. 2. c. 34. ✝ OBOLATA PRATI, modus agri, f. quia vnum obolum reddit; ſeu pars *Denariatae* habita ratione oboli ad denarium, in numeranda pecunia. Ch. Mſ. a. 1346. ✝ OBOLATA VINI, tantum vini, quantum vno obolo haberi poteſt, in Ch. Mſ. a. 1199. (2) OBOLATA, OBOLATUS, obolus ſeu praeſtatio vnius oboli pro mercibus vendendis. Codex MS. reddituum Epiſcop. Autiſſiod. *Quilibet venditor alliorum et erucarum tenens feneſtram debet in quolibet ſabbati Obolatum mercedis ſuae.* Infra: *Quisquis vendat vnctum diebus ſabbatis ad eſtallum, quilibet debet Obolatam.* (3) OBOLATA TERRAE, terra ſeu ager, reditus vnius oboli. Tabularium Lewenſis Prioratus in Anglia p. 21. Monaſtic. Anglic. tom. 1. pag. 501. 831. *Simul cum vno Obolatu redditus*, *etc.* Quidam, inquit, Spelmannus, aſſerunt *obolum terrae* continere longitudine 10. pedes, latitudine 5. tota ſcilicet ſuperficie 50. Alii *obolatam terrae* exponunt de dimidio perticatu, cum *denariatam terrae* pro ipſo perticatu accipiunt, qui iuxta Statut. *de terris menſurandis* 16. pedes et dimidium continet. V. *Libra terrae*. OBOLATA VINEAE, ſimili ſignificatu, in quadam Charta ann. 1169.

OBOLATIM, per particulas, in Actis S. Godeleuae Virg. tom. 2. Iulii p. 402.

OBOLATURA. Inuentarium Eccleſ. Nouiom. an. 1419. *Iocale argenteum deauratum . . . in cuius ſummitate veneranda crux . . . cum ſculptura imaginis Crucifixi et Obolatura rubei clari ac lapidibus pretioſis quaternario numero.* Hoc eſt, ſi recte interpretor, cum *rubeo* inſerto ſeu incluſo, Gall. *Enchaſſé*; quod fortean exprimitur per *Obolaturam*, quia *rubeus* ille magnus erat vt obolus.

OBOLITIO, *oblinio*, apud Papiam.

OBOLUS, Gloſſ. Graec. Lat. *Dipondium*, διπλοῦς χρύσινος, ἤτοι ὀβολός. Sed haec ſpectant veterum obolos, de quibus copioſe actum ab iis qui de re nummaria ſcripſerunt. Apud noſtros fuit etiam OBOLUS AUREUS. Charta Communiae Abbatisvillae cap. 20. *Vnicuique nouem libras et aureum Obolum perſoluere tenebitur.* OBOLUS AURI pretio 12. ſolidorum in Dalphinatu, vt patet ex Computo ann. 1304. tom. 1. Hiſt. Dalph. pag. 74. Fuerunt etiam in Dalphinatu Oboli argentei groſſi, *quorum quilibet curſum habebat octo denariorum cum obolo, et eſſe debebant ſinguli Oboli groſſi ligae octo denariorum argenti fini et ponderis*, vt habetur in Ordinatione an. 1340. to. 2. Hiſt. Dalphin. p. 416. Praeter illos Obolos groſſos argenteos, alia fuit in eodem Dalphinatu *moneta nigra currens pro Obolo, quae appellatur Oboli nigri Dalphinales*, vt dicitur in priori Ordinatione an. 1430. p. 416. iam laudata. OBOLUS ARGENTI. Monaſt. Angl. to. 2. p. 414. OBOLUS ALBUS. Necrologium Eccleſiae Pariſienſis, Kalend. Febr. OBOLUS, pro Minutiore moneta: Hepidanus de Vita S. Wiboradae cap. 14. *Cum neſciam de tot talentis hemiſſeclas vel Obolos obſeruare.* OBOLUS, ponderis apud Medicos ſpecies, de qua ita Matthaeus Siluaticus: *Obolus eſt pondus trium Kirat . . Kirat ponderat quatuor grana hordei: ergo Obolus ponderat 12. grana hordei, etc.* OBOLUS AQUAE, in L. 2. Cod. Theod. de Aquaeductu.

† OBON. Cenc. in Lib. cenſ. eccl. Rom. a. 1192. apud Murat. to. 5. Antiq. Ital. med. aeui p. 874. *In archiepiſcopatu Strigonienſi. Hoſpitale S. Stephani, vnam unciam auri, quae dicitur Obon.*

† OBONIMENTUM, f. pro *Abonimentum*, permutatio, commutatio, in Chartul. S. Sulpit. Bituric. V. in *Abonare* 2.

† OBORRUIT, *offendit*, in vet. Gloſſ. Cod. reg. 7641.

OBORTUM, corollarium, conſectarium, non ſemel apud Donatum Acciaolum in Commentariis in Ariſtotelis Ethica, vt adnotat Goclenius in Lexico.

† OBPONERE, pro ſimplici ponere, t. 6. Sept. p. 477.

OBPOPA, ſpecies ligonis. V. *Otpopa*.

OBPROBRIARI, opprobrare, exprobrare. Concilium Armen. an. 1342. apud Marten. to. 7. Ampliſſ. Collect. col. 354.

OBPROVIUM, opprobrium, in Chartulario V. S. Vedaſti Atrebat. p. 40.

OBRA, πειθαρχία, *Obedientia*, in Supplemento Antiquarii et in Gloſſis Lat. Graec. Sangerm.

OBRA. (1) Pro *Opera* 4. V. in hac voce. (2) † Modus agri, quantum quis per vnum diem operari poteſt, in Chartul. Celſin. V. *Operata*.

† OBRAGIUM. (1) Res quaeuis, inſtrumentum quodlibet, in Ch. Mſ. a. 1301. V. *Operagium*. (2) Opus, opificium, t. 8. Ordin. reg. Fr. p. 560.

† OBRATGIUM, idem, t. 3. Hiſt. Nem. Prob. p. 257.

OBRENDARIUM, quaſi *Obruendarium*, ab *obruere*, vt exiſtimat Rigaltius, locus ad obruenda cadauera, ſeu vas in quo defunctorum oſſa recondebant, vnde *Obrendaria vaſa*, apud Fabrettum Inſcript. pag. 14. V. Theſaurum Fabri et Antiquitates D. *de Montfaucon* tom. 9. pag. 47.

OBREPILATIO, fremitus, tremulus motus, horror. Meſſianus in Vita S. Caeſarii Arelat. lib. 2. n. 11. V. *Horripilatio* et *Obripilatio*.

OBREPTIVUS, idem quod *Obreptitius*, apud IC. Gall. *Obreptice*. *Obreptiua*

ptina ſupplicatio, apud Symmachum lib. 5. Epiſt. 66.

† OBRICIUS; probatus, dicitur de auro per coctionem probato; vnde *aurum obryſum*, i. q. *coctum*. Murat. t. 1. Antiq. Ital. med. aeui p. 166. V. *Obryzum*, et *Obriziatus*.

OBRIDIUM, V. mox in *Obryzum*.

OBRIPILATIO, idem quod *Obrepilatio* apud Leibnitium to. 1. Scriptor. Brunſuic. pag. 871. *Obripilatio cutis*, pro affectione non ſatis nota, legitur in Vita S. Vdalrici to. 2. Iulii p. 126.

OBRITIUM, OBRIZIACUS, V. *Obryzum*.

OBRIZIATUS, i. q. *Obricius*, in Ch. a. 572. ex Tabul. Rauennat. V. *Obryzum*.

OBRUPTE, ſubito, ex praecipiti, († vel potius, iniuſta occupatione.) Bremterii Chron. Marienrod. apud Leibnit. to. 2. Scriptor. Brunſuic. pag. 460.

OBRUTESCERE, ſtupidum fieri vt brutum. Statuta Synodi Ebroic. an. 1579.

OBRYZARII, in Gloſſis MSS. *Diſauri*, vel *Theſauri*.

OBRYZEUS, aureus, in Vita S. Aldhelmi Epiſcopi, tom. 8. SS. Maii. pag. 90.

OBRYZIACUS, ead. notione, Agnello in Vita Gregorii Epiſc. apud Murator. t. 2. p. 186. col. 1.

OBRYZUM, vox veteribus ſcriptoribus incognita. Papias ex Iſidoro: *Obryzum aurum dictum, quod obradiet ſplendore. Eſt enim coloris optimi, quod Hebraei Ophax, (Ophir,) Graeci, Carion (f. κιῤῥὸν) dicunt. Obryzum dicitur aurum, ſplendor auri, nitidum.* Ita etiam Vgutio. Aelfricus in Gloſſ. Saxon. *Aurum obryzum Weald Gold.* i. rubrum aurum. Gloſſ. Lat. MS. Regium cod. 1013. *Meram, puram, obryzam.* Infra *Obryzum, ſplendor auri.* Male igitur *Abrigeum*, in Gloſſ. Iſidori. Lexic. Gr. MS. Reg. cod. 2062. Ὀβρύζον χρυσίον, τὸ πολλάκις ἑψηθὲν, τὸ καθαρώτατον. Gloſſ. Biblicae MSS. *Obrizum, aurum purgatum, vel obrude aurum.* OBRIDIUM, nude in Gloſſis Arabico-Latinis.

OBRITIUM. Vetus Charta apud Vghell. to. 5. p. 1540. *Poena nomine auri Obritias,* (obritii) *uncias ſex.* AURIBRICUM corrupte etiam in Diplomate Longobardico Paſchalis I. PP. pro Eccleſia Ravennenſi. Fragmentum Petronii. p. 57. *Reticulum aureum, quem ex ſobriiſſa eſſe dicebat.* Legendum forte *obruſſa*, nam Salmaſius *Obryzum aurum* dictum cenſet ab *obruſſa*, quod eſt auri experimentum quod igne ſumitur, ex Graeco ὀβρύζη. Apud Suetonium, *aurum ad Obruſſam.* Cicero: *Hic adhibenda tanquam Obruſſa ratio eſt*, i. probatio. Gloſſ. Lat. Gr. *Obruſſa*, τὸ δοκιμάζον τὸ χρυσὸν ὅταν καθαρτεύεται. Eſt igitur *aurum obryzum*, probatum et ad *obruſſam* examinatum. Adde quae annotantur in libro de Originib. populor. p. 39. 40. et a Iacobo Gothofredo ad L. I. Cod. Th. de Oblat. votor.

OBRIZZATUS, deauratus, *obryzo* veſtitus. Necrolog. Laurisham. apud Fred. Schannatum Vindem. Liter. p. 28.

OBSCARIONES, *carcerum cuſtodes*, in Gloſſis ad Legem Longob. lib. 2. tit. 55. §. 19. *Si quis in curte Regis cauſam habuerit, per ſacramentum Obſcarionum, cum auctoribus finiatur.* Pro *Obſcarionum* legendum eſt *ab ſcarione*, vt ex fide codicum Mutinenſium reſtituit Muratorius.

† OBSCLEARE, oſculari, donationem propter nuptias, dato oſculo, firmare. Ch. Mſ. a. 1422. V. *Inoſcleare*, *Oſcleare*, et *Oſclium*.

OBSCRIPTIO, ſcriptura, charta. Vetus Charta Maſſil. an. circiter 1039.

OBSCULTARE, obaudire, obtemperare, et ſecundare. Praefatio Regulae S. Benedicti: *Obſculta, o fili, praecepta Magiſtri etc.* Ita praeferunt vett. cod. pro *Auſculta*, quam lectionem defendit Smaragdus. Praefatio Regulae Magiſtri: *Qui me Obſcultas dicentem.*

† OBSCULTATIO, *veneratio*, in Gloſſ. vet. Cod. 7641.

OBSCURARE, paſſiva notione. Epiſtola Wimundi Archiep. Averſani, apud Acherium tom. 2. Spicil. pag. 383.

383. *Homo enim noſter interior licet Obſcuret, tamen Dei imago eſt.* Sed f. leg. *Obſcuretur.*

† OBSCURATIO, *matricis vulneratio*, in Gloſſ. vet. Cod. 7641.

OBSCURILOQUIUM, *aenigma*, Gloſſae Iſid. cum Cod. Regio 1013. in in Gloſſis MSS.

OBSECIVI AGRI, V. *Subſecivi.*

OBSECRATIO, προσευχὴ, in Gloſſ. Gr. Lat. *Obſecratio, oratio.* Προσεύχομαι, *Obſecro, adoro.* Papias: *Obſecratio, preces, gratiarum actiones.* Paſſim occurrit in Scripturis. *Obſecrationes*, inquit Rabanus lib. 2. de Inſtitut. cleric. cap. 12. *ſunt implorationes, ſeu petitiones pro peccatis, quibus vel pro praeſentibus, vel pro praeteritis admiſſis ſuis unusquiſque compunctus veniam deprecatur.* OBSECRATIO dicitur Alcuino lib. de Diuin. offic. pars Canonis Miſſae, et Beleto cap. 43.

† OBSECUNDATIO, obſequium, in Concil. Matiſcon. II. can. 4.

OBSECUNDATORES *ſacrorum ſcriniorum*, in L. 3. Cod. Th. de Proximis, etc. qui in ſcriniis operam navant, *obſecundant*, ſcrinarii omnes. OBSECUNDATOR, idem ac *Presbyter aſſiſtens*, qui adeſt Epiſcopo ſacra facienti. Forma electionis Petri Epiſc. Anic. to. 4. Annal. Benedict. p. 743. col. 1.

OBSEDES. Coronatio Coeleſtini V. PP. apud Murator. to. 3. p. 634. col. 2.

Nam Papa ſacer ſuccurrere diſcens
Caſibus Obſedis melius regnique citati etc.

Vbi Gloſſulae, id eſt, Regni Siciliae; ſed non intelligitur qua ratione Sicilia vocetur *Obſedes*. V. infra *Obſernator.*

OBSEDIUM. pro obſidium, obſidio, in Charta an. 1342. to. 2. Hiſt. Dalphin. pag. 439.

OBSELLA. Ioh. Bromptonus pag. 1224. *Dum quadam die poſt celebrationem Miſſae veſtibus ſacerdotalibus ad altare adhuc ſtaret indutus, illi ſuneſti ſatellites venientes, vehicula et Obſellas, et quaecumque ejus vel clericorum ſuorum erant, diripuerunt.* Leg. Forte *ciſtellas.*

OBSEPS, obſeptus. Liber Miracul. S. Richarii ſub finem.

OBSEQUELA, V. mox in *Obſequium* 2.

OBSEQUIAE, exequiae funebres, Gall. *Obſeques, Funerailles*, quod pompas iſtas funebres famulorum et amicorum *Obſequia* cohoneſtent, Petrus Chryſol. ſerm. 121. *In Obſequium divitis migrat hic tota civitas, cum funus effertur.* Lex Baiwar. tit. 18. cap. 2. §. 1. *Eo quod funus ad dignas obſequias reddere non valet.* Ita editio Heroldi et aliquot codd. MSS. vbi alii *Exequias* habent.

OBSEQUIAE EPISCOPALES, munia Epiſcopalia, in Decreto Taſſilonis Ducis Bavariae in Prologo.

OBSEQUALE, liber continens preces et ritus exſequiarum. *Matutinale, pſalteriolum, Obſequiale paſſionale, breviarium*, in Actis SS. Iunii tom. 3. p. 117.

OBSEQUIALIS. (1) Obſequens, obediens. Annales Caeſenates apud Murator. to. 14. col. 1127. † (2) Qui de alicuius comitatu eſt, familiaris, in Ch. Mſ. a. 1307.

OBSEQUIANI, f. milites conductitii, niſi ſit populi nomen, aut niſi legendum ſit *Oſſicani*, vt eſt apud Peregrinium. Murat. t. 1. Antiq. Ital. med. aeui p. 34. V. *Obſequium* 1.

OBSEQUIARE, obſequi, famulari, Gall. *Servir.* Petrus Diac. lib. 4. Chr. Caſin. c. 39. *Cuſtodiebatur autem a Magnatibus Imperatoris, ab ipſis etiam et Obſequiabatur. Obſequiaturi fratres*, monachi qui menſae vel coquinae juxta Regulam S. Benedicti cap. 35. debent inſeruire, apud Theodemarum in Epiſtola ad Carolum Mag. do Vſibus Caſinenſibus.

OBSEQUIOSE, obſequendo, apud Ludewig. tom. 6. pag. 110.

OBSEQUIOSITAS, obſequium, famulatus, lib. I. Rerum Sicul. Sallas Malaſpinae n. 4. apud Baluzium to. 6. Miſcell. pag. 204.

OBSEQUITORES, qui eccleſiae deſeruiunt, et *obſequia* faciunt in illa. Chartularium Aptenſe fol. 32. V *Obſequium* 2.

OBSEQUIUM. (1) Famulorum et amicorum comitatus, pompa. Capitolinus in Pertinace: *Cum de caſtris ad Obſequium Principis conueniſſent.* Paulus Warnefrid. lib. 5. de Geſtis Longob., c. 23. *Ibi omnia obſequia Palatii, omnemque regiam dignitatem . . . praeparatam ſe reperit expectare.* Adde lib. 1. cap. 20. Geſta Conſtantini M. *Dum feſtinus vellet a latere Imperatoris tranſire, Obſequium ordinare volens calcauit chlamydem Imperatoris.* (2) Officium Eccleſiaſticum praeſertim pro mortuis: Gallis vulgo *Seruice.* Nicolaus PP. in Epiſt. ad Michaelem Imp. *Ecce quotidie immo vero in praecipuis feſtiuitatibus inter Graecam linguam veluti quiddam pretioſum, hanc* (Latinam) *quam barbaram et Scythicam linguam appellatis, miſcentes, quaſi minus decori veſtro facitis, ſi hac etiam bene ac ex toto intellectu, in veſtris Obſequiis ac officiis non utamini.* Vita S. Madelgiſili num. 7. *Expletis hymnorum Obſequiis.* OBSEQUELA, eadem notione. Donatio S. Rudeſindi Epiſc. to. 3. Concil. Hiſp. p. 181. col. 1. (3) Victus, veſtitusque, († ſeu potius cibi, qui menſae apponuntur, apud Oefel. t. 2. Script. p. 37. V. *Generale.*) Martyrologium Autiſſ. apud Marten. to. 6. Ampl. Collect. col. 692. *Obiit D. Betto Epiſc. qui dedit Vendoſam Eccleſiam et Rontonnacum villam et in Corboiaco manſum 1. ad exhibendam refectionem et commune Obſequium.* (4) † OBSEQUIUM MORTUORUM, i. q. *Mortalogium*, quod ex mortuis, ſ. ex decedentium legatis, eccleſiis obuenit. Ch. a. 1119. apud Murat. t. 1. Antiq. Ital. med. aeui p. 323.

OBSERVABILIS. (1) Obſeruandus, colendus. *Nox iſta eſt Obſeruabilis Domini quando eduxit eos de terra Aegypti*, Fxodi cap. 12. v. 42. (2) † Qui ſeruari et exerceri poteſt, V. *Inobſeruabilis.*

OBSERVACULUM. Vita S. Auſtregiſili Epiſc. to. 5. Maii p. 232. *In carceribus retruſi, ſua oratione laxatis vinculis, nullius cuſtodis Obſeruaculo, ad Eccleſiam confugerunt.* Labbeus reddit *reſeraculo*; legendum *Obſtaculo*, vt in Actis SS. Benedict. ſaec. 2. p. 99.

† OBSERVANDISSIMUS, maxima obſeruatione dignus, titulus honoris, in Stat. criminal. Saonae p. 113.

OBSERVANTIA. (1) Lex, regula. Concil. Tolet. IV. cap. 15. *Vniuerſis igitur Eccleſiaſticis hanc Obſeruantiam damus, quam quisquis praeterierit communionis iacturam habebit. Obſeruantia Chriſtiana*, lib. 7. Capitul. cap. 276. *Obſeruantiae regulares*, Gall. *Obſervances regulieres*, Religioſa diſciplina in Chron. Bertenſi apud Leibnit. to. 2. Scriptor. Brunſuic. p. 460. (2) † Executio, obtemperatio, Gall. *Obſeruance.* Stat. crimin. Saonae p. 118. (3) † OBSERVANTIAE FUNERALES exequiae funebres, t. 4. Sept. p. 395.

OBSERVARE. (1) Expectare. Proverb. 8. 34. *Obſeruat ad poſtes oſtii mei.* Collatio Carthag. cognitione 1 *Perendie, ſi praecipis obſeruabimus.* (2) OBSERVARE dicuntur Clerici, Presbyteri, quoties in Eccleſiis munia conſueta et ſibi impoſita *obſeruans* et exequuntur. Concilium Andegavenſe cap. 10. OBSERVANTES CLERICI, qui in Eccleſiis deſeruiunt, in Concil. Aurel. III. cap. 5. Aurel. IV. c. 26. (3) Ieiunare, Gloſſae Iſidori: *Abſtinet, Obſeruat.* (4) Seruare, tueri, defendere. Charta ann. 1211. e Chartulario S. Vandregiſili to. 1. p. 849. (5) † De miniſtris dicitur, qui ſacra facienti adſiſtunt, apud Murat. t. 1. Antiq. Ital. med. aeui p. 869. V. *Obſeruator.*

OBSERVATIO, († cautio, fideiuſſio.) Charta Rudolphi Epiſc. Halberſtad. *De ſingulis manſis duo maltra frumenti et vnum auſerem Aduocatus ſingulis annis recipiat hac conditione, vt in legitimis placitis ſuis homines ſub Obſeruatione quadam dicta Vara aſtare et reſpondere non cogat.* Et paulo poſt: *In majoribus vero exceſſibus homines deprehenſi ſub Obſeruatione reſpondeant.* Idem eſt, quod ſub cuſtodia; *Wara* enim cuſtodia eſt Teutonibus, vt explicat Schilterus in Gloſſario.

† OBSE-

† OBSERVATOR, miniſter cuiusuis ordinis, qui potius ad pompam, quam ad miniſterium pontifici ſacra facienti adſiſtit, i. q. *Obſecundator*. Murat. t. 1. Antiq. Ital. med. aeui p. 867. 869. 871. V. *Aſſiſtentia* 3. et *Obſeruare* 5.

OBSES. (1) Sponſor, praes, *cautio*; *Oſtagius per ſacramentum*, in Epiſtolis Francicis tom. 4. Hiſt. Franc. Epiſt. 61. Maxime is, qui ſi ille, pro quo ſpoponderat, defeciſſet a pacto, in ejus, (cui praedem ſeſe dederat,) poteſtatem tranſire tenebatur: vnde eius *hoſpes* eſſe dicebatur, quod in eius teneretur domo manere, quamdiu is qui in pacto defeciſſet, feciſſet ſatis. Charta Walteri Gabilonenſis Epiſc. *Et ut iſta pax firmior haberetur*, 120. *Obſides Sanaricus miſit, eo modo, vt ſi ipſe Sanaricus, aut quilibet ſuorum aliquid male abſtulerit . . . hanc vero autem pactionem ſi praedictus Sanaricus executus non fuerit, poſtquam Obſides ab Epiſcopo vel Canonicis conuenti fuerint, nec capitale intra 40. dies reddiderint, tamdiu capti in praedicta urbe manebunt, donec ablata reſtaurentur . . . de Obſidibus vero haec lex data eſt, vt, vbi vnus mortuus fuerit, alter in loco eius mox ſubrogetur.* OBSIDUM PRAESTATIO, ius quod dominus habet in ſubditos, cuius vi vaſalli ac tenentes pro eius liberatione, ſi in proelio captus fuerit, vt conuenti lytri obſides, in hoſtium poteſtatem tranſire tenebantur. Charta an. 1288. apud Guesnaium in Annalibus Maſſilienſibus hoc an. n. 14. (2) *Hoſpes*. Capitulare de villis cap. 12. *Vt nullus Iudex, obſidem noſtrum in villa noſtra commendare faciat.* V. *Hoſtagius*, et infra, *Obſidio*. (3) Obſeſſor. De daemone mulierem corripiente dicitur in Vita S. Germani Pariſ. tom. 6. Maii pag. 785. (4) † OBSES GENERALIS, ſubmonitio, citatio ad exercitum ſeu bellicam expeditionem, t. 5. Ordin. reg. Fr. p. 331. V. in *Hoſtis*.

OBSESSUS, daemone correptus, energumenus, Gallis *Obſedé*. Victor III. PP. lib. 2. Dialog. p. 64. de Energumeno: *Ibique Obſeſſus vehementer fatigatus obdormivit.* † *Obſeſſus* a *Poſſeſſo* eo maxime diſtinguitur, quod in *Poſſeſſo* daemon agat intus, in *Obſeſſo* vero foris, horrenda interdum ſpecie illum perterrendo. Conſule Tyroeum de *Obſeſſis* et Diction. Treuolt. v. *Obſeſſion*.

OBSETRIX. Gloſſ. MS. Regium cod. 1013. *Obſtetrix, quae corrupte . . . Obſetrix nuncupatur.*

OBSIDATUS, OBSIDIATUS, V. *Obſidium* 1.

OBSIDEARE, obſidere. Gall. *Aſſieger*. Nicolai Smeregi Chronicon apud Murator. tom. 8. col. 106.

OBSIDIARE, inſidiari. Gloſſ. Lat. MS Regium cod. 1013. *Obſidiauerunt, inſidiati ſunt.* Commodianus inſtruct. 62.

Obſidiando perit, et ideo ſentit iniquus.

OBSIDIO, datio in obſidem, Gall. *Hoſtage*. Gregorius Turon. lib. 2. Hiſt. cap. 15. *Obſides ad invicem acceperunt . . . Multi tunc filii ſenatorum in hac Obſidione dati ſunt.*

OBSIDIUM. (1) Datio in obſidem. Epiſtola Balduini Imp. CP. apud Arnold. Lubecenſem lib. 6. c. 20. OBSIDIATUS, eadem notione, ap. Eutropium lib. 2. et Ammianum lib. 16. et in Cod. Carolino Ep. 88. OBSIDATUS, eodem ſignificatu. Ammianus lib. 16. cap. 27. *Obſidatus pignore tentus in Galliis.* (2) Pro *Obſidiae*, inſidiae. Wichbild Magdeb. art. 90. *Inſidias ſeu obſidia, ſtupra, domorum irruptiones*, etc.

OBSOLEFACERE, deterere, inquinare. S. Auguſtin. in Pſ. 29.

OBSOLETARE, obſoletum reddere, infuſcare, polluere. Tertull. in Apologet. c. 5.

† OBSOLETUS, abolitus, ſublatus. Chron. monaſt. Heilsbr. in Bibl. eiusd. p. 9.

OBSONIARE, tribuere, dare, ſoluere pro tributo. Prouentus Monaſterii Centul. in Actis SS. Benedict. ſaec. 4. part. 1. p. 104.

OBSONIATOR, *Stipendiarius*, in Gloſſis vet. V. Caſaub. ad Spart. Meur. in ὀψώνιον, et Gloſſ. Fabr. ad

ad Cedrenum, nec non Gloſſar. mediae Graecit.

OBSONIUM. (1) *Convivium: nam Obſonia, i. panis.* Ita Gloſſae MSS. ad Alexandr. Iatroſoph. Interdum capitur haec vox pro *procuratione*, ſeu *Convivio*, quod vaſallus domino debet. In Charta ſub Roberto Rege Franciae an. 1023. exarata ex Tabulario S. Vedaſti Atrebatenſis: *Ab Eccleſia autem Epiſcopali juri nullam conſuetudinem perſolvendam ſtatuimus, vel ſtatui permittimus, niſi ut in Synodo denarii octo pro Obſonio in anno perſolvantur.* Vita S. Gerardi Abbat. Bronienſis. num. 16. *Et Eccleſia Bronienſis ab omni Obſonio Epiſcopis Leodienſibus debito ulterius immunis habeatur.* (2) Stipendium in Gloſſ. vet. V. *Obſoniator.*

‡ OBSORDERE. Laur. in Amalth. *Obſordeo, ſordidus fio. Obſorduit. obſoleuit.*

OBSTACULUM, agger, vt videtur, aquis oppoſitus, vel alueus, cujus aqua verſat rotam molendini. Diploma Boleslai Ducis Bohemiae an. 993. apud Ludewig. tom. 6. p. 49. *De ipſo flumine Vultaua ad tria Obſtacula molendinorum in eodem loco.* Et mox: *Manſum in littore fluminis Vultauae ad horreum conſtruendum et Obſtaculum in eodem loco ad tria molendina aedificanda.*

OBSTAGIARE, obſides dare vel accipere. Conuentio inter Abbatem S. Urbani et Hugonem de Villers ann. 1173. ex Archivis ejuſd. Monaſterii. V. *Hoſtagiare.*

OBSTAGIUM. Speculum Saxon. lib. 2. art. 11. §. 3. *Cui argentum vel nummi ſunt ſoluendi, et ſi ad terminum ſolutionis non venerit, vel ſi venerit, pecuniam tamen accipere noluit, per hoc pecuniam ſuam non amiſit, illum vero diem noſcat ſe perdidiſſe . . . Reus etiam ab Obſtagio ſeu equitatura tunc liberatur, ſed minime a pecuniarum ſolutione.* Id eſt, obſidem ſe pro ſuo debito debitori tradere, neque rurſum eum conuenire ad debitum perſoluendum tenetur. Non ſemel occurrit haec vox *Obſtagium*, pro Obſide ſeu Obſidis conditione, Gall. *Otage.* Privilegium an. 1298. apud Ludewig. to. I. p. 203. *Quod ſi non fecerimus, quod abſit, nos cum omnibus ſupradictis domino Abbati et Conuentui de Debirlug, pro Obſtagio, civitatem Herzberg promittimus nos intraturos et inde non exituros, donec omnia ſupradicta a nobis fideliter fuerint adimpleta.* V. *Hoſtagium* 3.

OBSTAGIUS, obſes, in Mamotrecto ad 2 Paralip. cap. 24. V. *Hoſtagius* et *Oſtagius.*

OBSTANTIA, interceſſio, Gall. *Oppoſition*, in Ch. Mſ. a. 1422.

OBSTARE. (1) Vetus interpres Iuuenalis ad Sat. 6. v. 152. (*Quo jam mercator Iaſon.*) *Illud ſignificat quod Romae in porticu Trajanarum thermarum tempore Saturnaliorum ſigillaria ſunt. Tunc mercatores caſas de linteis faciunt, quaſi picturam obſtant. Ideo autem dicit, Mercator Iaſon, quoniam antea in porticu Agrippinarum ſigillaria proponebantur, in qua porticu hiſtoria Argonautarum depicta eſt, et caſae cum fierent, picturae Obſtabant.* Id eſt, picturam occultabant; Gallis: *Oſtent la veue de la peinture. Ita luminibus Obſtare* dixit Ulpianus. Sic etiam (2) OBSTARE, et OBSTARE viam, eſt viam auferre, vel impedire: obſtare alicui quo minus pertranſeat: vnde Gall. *Oſter.* Capitulatio Caroli M. de Partib. Saxon. cap. 25. *Vt nulli hominum contradicere viam ad nos veniendo pro juſtitia reclamandi aliquis praeſumat. Viam claudere*, in Capitul. 4. an. 813. c. 39. Lex Salica Pithoeana tit. 33. *Si quis Baroni viam ſuam Obſtaverit, aut eum impinxerit, etc.* Editio Heroldi tit. 34. §. 1. *Si quis Baronem de via Ortaverit etc.* §. 2. *Si vero mulierem ingenuam de via ſua Ortaverit, etc.* Vbi *viam obſtare* eſt viam auferre, recte dicitur. Quod ſi *Ortare* aliud ſonat, vti vult Wendelinus, et *hurten*, Flandricum, et *hurter* Gallicum exprimat, erit *Ortare*, aliquem de via cum vi aliqua propellere: quomodo etiam Itali ſcriptores *Vrtare*, pro *detrudere, impellere, vim facere, contraſtare*, vſurpant. Hanc ſententiam amplectitur Eccardus in Notis ad Pactum

Legis Salicae p. 54. aitque *Ortare* antiquiſſimum eſſe verbum Prouinciale, poſteris temporibus de colliſione et impetu congredientium vſurpatum. Sed videtur *Ortare* idem ſonare quod *Oſtare*. Tit. 37. apud Herold. §. 20. *Si quis vero de campo alieno aratrum Anteortaverit, aut inſtaverit, etc.* quae apud Pithoeum tit. 29 §. 19. ſic redduntur: *Si quis aratrum in campum alienum intrare prohibuerit; vel arantem foras jactaverit, etc.* Vbi *anteortare*, eſt vi propellere. Lex Aleman. tit. 98. §. 2. *Si porcarius ligatus de via Oſtatus fuerit, vel battutus fuerit, etc.* In Legibus Scaniae Andreae Suenonis lib. 4. c. 5. 4. 5. fit mentio *tranſitus ad ſtratam publicam, ad civitatem, ad Eccleſiam, impediti*, et cap. 6. *de poena publicam viam inutilem facientis.* A voce *Ortare* nata vox ORT, pro impedimento, in Capitul. I. Caroli M. ann. 802. cap. 28. de Miſſis: *Vt absque ullum Ort eant per miniſteria eorum*, (Comitum) *etc.* V. *Anteſtare.*

OBSTATICUS, obſes; item, fideiuſſor, ſponſor. Annales Genuenſ. apud Murator. tom. 6. col. 290. V. *Oſtaticus* ſuo loco et *Hoſtaticus* poſt *Hoſtagium* 3.

OBSTETRICARE, obſtetricis officio fungi, Exod. 1. 16.

† OBSTINACITER, obſtinate, pertinaciter, t. 3. April. p. 784.

OBSTINATIA, pertinacia, peruicacia, Gallis *Obſtination.* Cummianus Hibernus de Controuerſia Paſchali. OBSTINANTIA. Epiſtola Monachorum S. Remigii Remenſis ad Caſinenſes. OBSTINIUM, eadem notione, in lib. Miracul. S. Rictrudis n. 30. 36.

OBSTIPERE, vel OBSTIPESCERE, obſtupere, ſeu inſtar ſtipitis rigeſcere, vt habet Mabillonius ſaec. 3. Benedict. p. 181. Fridegodus in Vita S. Wilfridi c. 16.

Obſtipuit, haeſitque loco temeraria latrix.

Sed et apud Plautum, *Adſtans Obſtipuiſti.* Pſeudo Tertull. de Judic. Dom. c. 11. *Obſtipuere quidem, plures.*

† OBSTIPUS, *obliquus, contra poſitus*, in vet. Gloſſ. Cod. reg. 7613. Aliud Prouinc. Lat. Cod. 7657. *Obſtipus, inclinatus. enclinat, Prov.*

OBSTITUS, Κατηφὴς, in Gloſſis Lat. Graec. Sangerman. qui prae pudore vel moerore vultu demiſſo eſt. *Obſtitus* apud Lucretium *obliquum* ſignificat, aut *violatum attactumque de coelo*, vt habet Feſtus; quem conſule, vt et Voſſium in Etymolog. v. *Obſita.* † Leg. *Obſtipus*, quod vide.

† OBSTIUS, *la petra come ſpechio ne li muri.* Gloſſar. Lat. Ital. Mſ.

OBSTRICTIO, obligatio, qua inferior obſtringitur ſuperiori. Charta an. 1583. apud Ludewig. tom. 5. p. 319.

† OBSTRINGILLI, *genus calciamenti*, in vet. Gloſſ. Cod. 7613.

OBSTROPARE. Acta S. Thyrſi Mart. cap. 4. ex MS. Velſeri: *Quantum arte magica Obſtropandos oculos facis;* i. illudendos, fallendos: vel forte *Obſtupandos*, i. claudendos. V. *Obſtupare.*

OBSTRUDULENTA, *appetenda*, apud Papiam, ab *Obſtrundere*, deglutire, deuorare.

OBSTUPARE, claudere, obdurare, Gall. *Eſtouper*, Germ. Verſtopfen, quaſi foramen, *ſtupa* obducere. Iter Camerarii Scotici, cap. 39. §. 7.

OBSUS, τὸ δοκιμάζειν τὸν χρυσὸν, ὅταν παρατρίβεται, in Gloſſis Lat. Graec. Sangerm. *Lapis aurum attritum probans*, in Supplem. Antiquarii. † Adde ex Caſtigat. in vtrumque Gloſſar. leg. *Obruſſa.* Meurſ. V. *Obryzum.*

OBTALMIA, morbus oculorum, Graec. ὀφθαλμία, in Vita B. Edmundi Cantuar. Archiep. to. 3. Anecd. Marten. col. 1823.

OBTENDERE. Acta Murenſis Monaſterii p. 54. *Semen quod ſeminat et metit, et foenum quod ſecat, ſaepe debet Obtendere.* Id eſt forte *diſpergere*, Gall. *Eſtendre.*

OBTENEBRARE, obſcurare, in Scriptur. ſacr. non ſemel in Translatione S. Iacobi to. 3. Concil. Hiſpan. p. 103. et alibi apud Iuniores, quos impro-

improbat Voſſius de Vitiis Sermonis p. 718.

† OBTENEBRESCERE, tenebris inuolui, t. 10. Collect. Hiſt. Franc. p. 517.

OBTENTATIO, tentatio, molitio. Luitprandus lib. 4. Hiſt. cap. 15.

† OBTENTIO, licentia, facultas, in Stat. ſynod. eccl. Tornac. a. 1366.

† OBTENTUS, *occaſio*, *preces*, *interceſſio*, in vet. Gloſſar. Cod. reg. 7613.

OBTESTIFICARE, teſtificari. Index vett. Canonum, tom. 2. Concil. Hiſp.

OBTEX, Codex. Formula 1. Andegav. apud Mabill. to. 4. Analect. p. 234. *Roga te, vir laudabilis illi Defenſor . . . vel reliquum curia puplica, vtique Obticis puplicis patere iubeatis, quia habeo quid apud Acta proſequere debiam. Defenſor principalis ſimul et omnis curia dixerunt: Patent tibi Cotecis puplici, proſequere quae optas.* Liquet *Cotecis* et *Obticis* vnum et idem ſonare; *Cotecis* autem eſt pro *Codices*, mendoſa temporum ſcriptione, vel pronuntiatione.

† OBTINENTIA, impetratio, Gall. *Obtention*, t. 5. Iun. p. 102.

† OBTINENTISSIMUS, inſtantiſſimus, t. 3. Aug. p. 216.

OBTINERE. (1) Occupare. Frontinus de Limitib. Agror. *Pomerium a priuatis operibus obtineri non oportebit.* Vtitur alibi, vt et Aggenus. (2) Vincere, victoriam obtinere; non ſemel occurrit in Hiſtoria Cortuſiorum. Lib. 5. c. 2. Lib. 8. c. 16. et alibi. (3) Superare, rationibus ad ſuas partes trahere, Galli *Gagner* dicunt. Auctor Praedeſtinati, Lib. 1. Haereſ. 30.

OBTINGERE, pertinere. Traditio an. 722. apud Marten. to. 1. Ampliſſ. Collect. Col. 23.

† OBTOCIARE, ſeruare, tueri, defendere, apud Lam. in Delic. erud. Sed leg. forte *obſeruare*, vide ſupra in hac voce.

† OBTRACTARE, attrectare, in Stat. eccleſ. Turon.

OBTRECTARE, idem. Statuta Eccleſ. Nannet. apud Marten. To. 4. Anecd. col. 947.

OBTUA COLUMNA, ſpecies columnae apud Gualvaneum Flammeum, To. 12. Muratorii col. 1011.

† OBTUITUS, viſus, intuitus, in Stat. ſynod. eccleſ. Tornac. a. 1366.

† OBTURATUM, obturamentum, in Inuent. Mſ. theſ. Sedis Apoſt. a. 1295.

† OBTUSIO VISUS, *apud antiquos auctores*, *i. q. obſcuritas*. Gloſſar. med. Mſ. Simon. Ianuenſ.

OBTUSITAS, ſtupiditas, imperitia. Ioan. de Monſteriolo apud Marten. To. 3. Anecd. col. 1394. OBTUSITAS HYEMIS, *Operis*: *Durae ceruicis Obtuſitas*, apud Auctorem de Diſciplina Scholarium. c. 1.

OBUA, pro *Obba*. Supplementum Antiquarii: *Obua*, ὄμβιξ ἐν ᾧ τοῖς νεκροῖς σπένδεται, *Calix*, *Obba*, *in quo mortuis libatur*. V. Cuiac. lib. 11. Obſeru. c. 7.

OBVALLUM, *vndique munitum*, in Gloſſis Iſidori. Graeuius emendat *Obuallatum*.

OBVENIMENTUM, quidquid obuenit mulieri poſt ſua ſponſalia, ſiue haereditario iure, ſiue alio quouis modo. Charta an. 1409. apud Baluzium to. 2. Hiſt. Aruern. p. 411. V. *Aduenimentum*.

OBVENTIO, commodum, emolumentum. Paſſim occurrit pro iis praeſertim commodis, quae non debentur, ſed caſu et ſaepe praeter ſpem adueniunt. V. Iuris Conſult.

OBVIA, occurſus. Miſſale Gothicum pro Dominica in Palmis, apud Mabill. Liturg. Gallic. p. 235.

† OBVIAMENTUM, idem. Lit. remiſſ. a. 1351.

† OBVIETUM. Ch. Mſ. Ludov. reg. Sicil. a. 1382. *Cum ipſius principatus Tarentini — molendinis, fluminibus, vineis, obuietis, virgultis, herbagiis.* Sed leg. *Oliuetis*.

OBVIUS, contrarius. Bulla Coeleſt. III. PP. apud Bezelinum in Galloſ-Flandr. p. 365. *Cum deteſtabile ſit et obuium rationi.*

OBULUS, pro *obolus*, de quo ſupra, in Charta an. 1047. apud D. Calmetum tom. I. Hiſt. Lotharing. col. 416. in Bulla Alexandr. III. PP. an. 1179. tom. 2. eiusd. Hiſt. col. CCCLXXXVII. et alibi.

OBUNCARE, Papiae, *objurgare*. S. Althelmus cap. 17. *Quem nefandis vluarum gremiis procax Obuncabat*. Guibert lib. 1. *De Pigneribus SS.* cap. 1. *Hos plane, qui ſcrophas circa jugulum aut uſpiam in corpore patiuntur ad tactum illius.* (Ludouici cognomento Craſſi Fr. Regis.) *Superaddito crucis ſigno caternatim me ei coherente, et etiam prohibente concurrere: quos tamen ille ingenita liberalitate, ſerena ad ſe manu obuncans, humillime conſignabat.* Hoc eſt, advocans obunca manu. *Obuncatis vnguibus*, apud Cael. Aurel. lib. 2. chron. c. 18.

OBURBARE, circumſcribere. Papias: *Oburbat, circumſcribit, dictum ab arbore quae eſt in curuatura, vel a ſulco urbium, qui primus aratro circumductus, propter altitudinem murus appellatur.*

† OBXURA, vel *Obxurum*, opera, vt videtur, quam vaſſali vel ſubditi domino praeſtare tenentur. Ch. Mſ. a. 1223.

OCA, modus agri, V. in *Olca 1.*

† OCAGIUM, fructus, ſ. reditus, qui ex cultura *ocae* villano, ſub annuo cenſu conceſſae, proueniunt. V. *Olca 1.* Ch. Mſ. Henr. II. reg. Angl.

OCACIO, occaſus, mors. Chron. Mauriniac. apud Duchesn. tom. 4. Hiſt. Franc. p. 381.

OCCA, anſer, Gall. *Oye*, V. in *Auca*.

OCCAMEN, *contiſio*, in Gloſſis Iſid. Reſtituunt Viri docti *Contuſio*, ſcil. glebarum per occaſionem. Quid ſi *Concitio*, vt in Excerptis Pithoeanis? non minus recte concidi dicuntur glebae per occam, quam contundi. V. mox *Occare*.

† OCCANUS, pro Occaſus. Ch. Mſ. a. 1038.

OCCARE. (1) Paſſio S. Victoris Maſſilienſis MS. ex cod. Vaticano:

Surge, Deosque voca, ſumensque per Occiput Occa.
De grege, quidquid ames, et ſi faciendo reclames.

Infra:

Quae lex iure docet vitulos vt quilibet occet
Numinibus mactis etc.

Vbi *occare* eſt ſacrificare, quod qui immolant animalia, ea *Occent*, i. ſecent, ſcindant, truncent. Eſt enim proprie *Occare, quando ruſtici aratione et ſatione facta dimiſſis bobus grandes glebas caedunt et ligonibus frangunt*, apud Ioan. de Ianua ex Iſid. lib. 17. Orig. cap. 2. in Gloſſ. Graec. Lat. βωλοςροφῶ, in aliis βωλοκοπῶ. *Occare ſpinas, eas praecidere*, in Vita S. Iacobi Erem. ſec. 4. Benedict. part. 2. p. 151. (2) † Secare, ſcindere, t. 1. Aug. p. 275.

OCCASIO. (1) Damnatio, vel *Occaſus*, mors animae. Capitulare Attonis Epiſc. Vercellenſ. cap. 59. de Oratione dominica, to. 8. Spicil. Acher. p. 22. (2) Tributum, aut praeſtatio, quae propter *Occaſiones* bellorum, vel aliarum neceſſitatum a dominis, ſubditis imponebatur. Concil. Turonenſe VIII. cap. 4. *Propter diuerſas Occaſiones res pauperum multis attenuatae ſunt.* Hincmarus in Concilio Duziacenſi I. part. 5. *Coepit clericos et laicos qui eum elegerant, per varias occaſiones affligere, etc.* (3) Mulcta, quae quauis ex occaſione exigitur. Ch. Mſ. a. 1186. (4) † Lis iniuſte intentata. Ch. Mſ. a. 1130. V. *Occaſionare* 1. (5) † Periculum, diſcrimen. *Occaſiones hyemales*, aëris inclementia, t. 2. Aug. p. 644.

† OCCASIONABILIS CIRCADA, quae propter *occaſiones* ſaepius ad libitum inductas exigitur in ep. Hincmari ad Ludov. II. *Occaſionalis exactio*, idem, t. 9. collect. Hiſt. Franc. p. 548.

OCCASIONALITER, data occaſione, in Tractatu an. 1493. apud Gothofred. ad Hiſt. Caroli VIII. Franc. Regis p. 669.

OCCASIONARE. (1) Occaſionibus ſeu praeſtationibus grauare; († ſeu potius, in ius vocare, litem iniuſtam mouere, vexare. V. *Acheſo* et *Occaſio* 4.) Statut. Eduard. II. an. 21. *Non propter hoc Occaſionentur coram domino Rege et iuſtitiariis quibuscunque, etc.* Fleta lib. 1. cap. 24. §. 7. *Ita quod ipſi vigilatores non Occaſionentur, ſeu in aliquo grauentur.*

nentur. (2) † Occupare, ad manum ponere, in Ch. Mſ. a. 1225.

† OCCASIONARIUS, occaſionum captator, vel qui *occaſiones* ſeu tributa exigit. V. *Occaſio* 2. Ch. a. 920. ap. Murat. t. 5. Antiq. Ital. p. 313.

† OCCASIONATUS, imperfectus. Gabr. Barelera in ſerm.

OCCASIVUS, ſpectans Occaſum, Saxoni Grammatico. Gloſſ. Graec. Lat. Δυτικὸς, *Occaſiuus.*

† OCCEDERE, *obuiare*, in vet. Gloſſ. Cod. reg. 7613.

† OCCELSIT, *occiderit*, in alio, Cod. 7641.

OCCENTARE, *male ominari*, in Gloſſ. Iſid. Feſtus habet: *Occentare dicebant pro conuicium facere, cum id celare et cum quodam canore fieret, vt procul exaudire poſſet, etc. Occentare oſtium*, Plauto, ante Oſtium conuicium dicere.

† OCCHIA, i. q. *Olca*, V. in hac voce. Tabul. S. Sergii Andegav.

† OCCHIAVELLA. Tract. Mſ. de Piſcibus a. 47. *Torpedo Romanis hodie occhianella vel oculatella vocatur.* Ab Ital. *Occhio*, oculus.

OCCIARE. Chartular. S. Vandregeſili to. 2. pag. 2102. *Hanc conuentionem ipſi Milites Rodulfus et Rogerius cum duobus ſuis hominibus cum ſacramento confirmauerunt, et Aduocato Alberico, et duas ſorores et fratre iuniore, qui abſens erat, Sanctus nomine, vt benigno corde Occiarent, fecerunt.* Legerem lubens *Otriarent*, id eſt, concederent. V. *Otriare.*

OCCIDENTANAE, toni muſici, V. *Frigdorae.*

OCCIDIUM, occaſus, Prudentio Apoth. v. 27.

OCCIDUALIS, occidentalis, apud eundem Prudentium, lib. 2. adv. Symmach. v 597.

OCCILIARE, *Occiliator*, V. *Occlata.*

OCCILLARE. Willelmus Brito. lib. 5. Philip. de quibusdam ad furcam ſuſpenſis:

> *Quos in ſe Occillare ſinit vix pendulus aër.*

Melius *Oſcillare*, quod proprie eſt, iactari per funes ex arbore ſuſpenſos, ſeu vt habet Feſtus in *Oſcillum, inclinare praecipitemque in os ferri.* De huiuſce luſus origine conſulendi Seruius ad lib. 2. Georg. et Feſtus loco citato. V. infra *Occlata.*

† OCCINIUM, *lo baſilico*, in Gloſſ. Lat. Ital. Mſ.

OCCIPITALE CAPITIS, occiput, in Miraculis B. Raymundi, to. 5. SS. Iunii p. 689.

† OCCISIO. (1) Finis, deciſio. Ch. Mſ. a. 1215. (2) Forte conſumtio, vel laniarium, macellum. Ch. Mſ. Will. reg. Scot. *Dedit — totam decimam ſepi occiſionis meae, quae fiet in Tinietesdale.*

† OCCISOR, homicida, interfector. Stat. crim. Saonae c. 63.

OCCISTRIO, *tabernarius*, in Gloſſis Iſid. Legendum *Cociſtrio*, a *Cocio*, de quo ſupra. Vgutio habet *Ociſtrio*, vt infra.

OCCITABULUM, *quoddam pondus habens dragmas 17. ſcrupulos.* Sic Vgutio MS. V. *Acitabulum.*

† OCCITAMEN, *Prov. Badalh. Occitare, badalhar, iisdem.* Gloſſar. Prouinc. Lat. Cod. 7657. Pro *Oſcitamen* et *Oſcitare.*

OCCLATA, ex *Occiliata*, vel *Occilata*, terrae *Occata*, ſeu quiuis agri modus. Gloſſ. Graec. Lat. βωλοκόπος: *Occiliator*, βωλοςροφῶ, *Occo, Occilio, paſtinor, paſtino.* Mallem *Occillare* et *Occillator.* Gloſſ. Lat. Graec. *Occillare*, συγκόπτειν. Plautus: *Aduenienti os occilles probe*, id eſt, contunde, ab *Occare*, glebas contundere vel comminuere, ſcindere. Charta Lerinenſis an. 1032. in Chronico Lerinenſi part. 1. pag. 364. *In vineis, campis, hortis, Occlatis, terris cultis et incultis, etc.* AGGLATIS, eadem notione ſcribitur pro *Ogglatis*, in Charta Caroli Craſſi apud Ioan. Columbum lib. 2. de Geſtis Epiſcoporum Vaſconenſium num. 3. V. *Olca, Paſtina* et *Oglata.*

OCCLERUS, f. pro *Nauclerus*, clericus; Clericos enim *Naucleros* vel *Nautas* aliquando metaphorice dictos fuiſſe, videre eſt in *Epibata* et *Nautologi.* Charta vetus apud Stephanotium tom. 3. Antiq. Pictav. MSS. p. 543. *Conſiderandum eſt igitur*

tur omnibus mortalibus, vt ſi aliqui male erga Dei Occleros perpetrauerint, vel terras ſanctorum innaſeuint, quantocius timore penarum animo peniteant. Alius forte non minus probabiliter dixerit, *Dei Occleros* hic appellari *dotatores* Eccleſiae, qui Clericis in ea ſeruientibus neceſſaria ſuppeditabant ab *Occleare* de quo infra.

OCCULUS. Lambertus Ardenſis apud Ludewig. to. 8. p. 426. *Aliis mortem comminantur, nonnullis etiam ablatis rebus, rumpheis et Occulis, ſpatulis vel cauipulis, ſicut ſiccarii, imo vere ſiccarii, morem ingerunt.* Armorum genus eſt, niſi ſublata virgula legendum ſit, *occultis ſpatulis vel canipulis:* quae lectio probabilitate non caret.

OCCUPATIO. (1) Capitulare Francoford. an. 749. cap. 45. *De virginibus quo tempore velandae ſint, vel quibus Occupationibus, ante annos viginti quinque, etc.* Sic alias legebatur, pro quo Baluzius recte emendauit *Occaſionibus*, vt et in Capitul. Caroli C. tit. 25. c. 2. vt monet ipſe to. 2. Capitul. col. 1045. et 1046. (2) † Pro aucupatio in Ch. a. 1177. t. 4. Cod. Ital. diplom. p. 11. (3) † *Occubatio canonica*, qua quis legitime ab officio diſtrahitur. Stat. S. Flori Mſ.

OCCUPATOR, qui occupat, inuadit, in Litteris an. 1349. apud Ludewig. t. 5. p. 460.

OCCURRENTIA, occaſio, caſus, Gall. *Occurrence*, tom. 3. Maii p. 551.

OCCURRERE. ire, pergere, vel conueuire; Gallis, *ſe rencontrer en quelque lieu. Occurrere in tempore*, in l. 1. Cod. de Aquaeduct. Capitularia Caroli M. lib 17. c. 20.

OCCURSUS. (1) Exactio. Charta Ludouici Pii Imp. in Tabul. Foſſatenſi fol. 8. v. v. *Aut vllum cenſum, vel vllum Occurſum, aut vllam redhibitionem ab ipſis accipere aut exactare praeſumat.* OCCURSUS MALI, apud Apuleium lib. de Herbar. proprietat. c. 71. 109. phantaſmata, terriculamenta, et occurſabula daemonum terrorem incutientium. Sextus Platonicus de Medicina animal. lib. 1. cap. 4. num. 16. *Efficit vt nec caducus fiat, nec phantaſma incurrat.* V. *Incurſus*. (2) † Officium eccleſiaſticum, ſeu ſeries orationum, pſalmorum, hymnorum etc. quae occurrente quolibet die recitari debet, t. 3. Aug. p. 41. V. *Curſus* 2.

OCCURSUS, adi. obueniens. *Ex quodam accidenti ſibi occurſo*, in Miraculis S. Bernardini tom. 5. Maii pag. 286.

† OCELLARE, aucupari, Gall. *Oiſeler.* Stat. Mant. l. 1.

† OCELLUS, vrcellus, Gall. *Ourcel.* Inuent. S. Capell. Pariſ. a. 1376. V. *Orcellus.*

OCHA. (1) Anſer, Gall. *Oye.* Angelus Rumplerus lib. 3. Hiſt. Monaſterii Formbac. apud Pezium to. 1. Anecd. part. 3. col. 468. V. *Auca.* (2) OCHA, OCHIA, modus agri, V. *Olca.*

† OCHIATA, piſcis genus. Locus eſt in *Iblada.* V. ſupra *Ochianella.*

† OCHIATUS, inciſus, Gall. ol. *oché.* Ch. Mſ. a. 1369. V. *Occare* 2.

† OCIA, tibiale, crurale, i. q. *Oſa.* Stat. Mſ. vniv. Aurel.

† OCINA, manſio cum certa agri portione. Gloſſ. Caeſar. Heiſterbac. in Reg. Prum. t. 1. Hiſt. Treuir. p. 677.

† OCINARIUS, *qui tenet ſturam in manu.* Gloſſar. Prouinc. Lat. Cod. 7657.

OCISTRIO, *tabernarius.* Vgutio. Sed legendum, *Cociſtrio.* V. *Occiſtrio.*

OCITER, *ταχέως*, in Gloſſis Lat. Graec. Sangerm. *Cito, ocius*, in Supplem. Antiquarii.

† OCLEA, OCLEUM, donatio propter nuptias, quam ſolet ſponſus, interueniente oſculo, dare ſponſae. Ch. Mſ. a. 1385. V. *Ocleare* et *Oſculum* 3.

OCLEARE, dicitur ſponſus, qui propter nuptias ſponſae ſuae concedit vſumfructum partis bonorum, ſi prius ipſe moriatur. Charta Petri de Varena Cancellarii Ducatus Borbonii an. 1329. apud Baluzium to. 2. Hiſt. Aruern. p. 426. *Quibus ſic actis dominus Robertus Ocleauit ſeu dotauit dictam Yſabellam ſponſam ſuam futuram*

ram, et ipſam eſſe dotatam voluit et conceſſit, matrimonio copulato inter ipſos de rebus quae ſequuntur, videlicet de caſtro Ialigniacenſi, etc.

OCLEUM, vſusfructus partis bonorum mariti vxori ſuperſtiti conceſſus. Charta mox laudata. V. *Dos* et *Occlerus*.

OCO, pro ocius, cito, vt videtur. Diploma Caroli Simplicis an. 912. apud Marten. to. 1. Ampliſſ. Collect. col. 269.

OÇONONISTAE. Nizo Abb. in Vita Baſini Archiep. Treuir. num. 2. *Brabantiam, Auſtraſiam . . . nuncupatam tradunt Geographi: et Ocononiſtae Auſtraſiae vocabulum deriuatum adſtruunt ab Auſtraſiae Principe magnificentiſſimo nepote Caroli Pulchri ex Landone filio.* Quid haec vox ſibi velit, fatentur ſe ignorare viri doctiſſimi, et an reponendum *Chroniſtae* ſubdubitant. Quid ſi *Othoniſtae?* nam ὀθόνη et ὀθόνιον, eſt ſindon ex lino, ſeu mappa; in mappis autem fiebant Prouinciarum deſcriptiones, vnde *Mappae mundi.*

OCREA. (1) Vter, ſeu vas deferendis liquoribus ex hircina pelle, Gall. *Outre.* In Charta Roberti II. Ducis Normanniae pro Monaſterio Pratellenſi, quam laudat Mabillonius to. 4. Annal. Benedict. pag. 393. memoratur *Richardus de Lillabona, qui Ocream vini Comitis Roberti ferebat,* in itinere ſcilicet Ieroſolymitano. † Hinc metaphorice pro ſcrotum, interprete Echardo, t. 1. Aug. p. 610. (2) † *Ocrea, Heuſe de fer, vel Cauche de fer,* in Gloſſ. Lat. Gall. Cod. 7679.

† OCRIFIDES, *certo calciamento, e ſtivali.* Gloſſ. Lat. Ital. Mſ. V. *Obſtringilli*

OCRUDATUS. Landulfus apud Puricellum pag. 417. et in Actis SS. Iunii to. 5. p. 314. *Et mane facto Ocrudatas quaſdam ſuas veſtes induit et cibum ſumpſit, et quaſi ſanus factus ſuper mulam ſedit.*

OCTABA, pro *Octaua*, paſſim. *Octabae poſt feſtum S. Ioannis Baptiſtae,* in Statutis Maſſil. lib. 1. c. 9.

OCTACHORUM, ex Gr. ὀκτάχωρον, Salmaſio dicitur templum, quod abſidem octo ſinuatam receſſibus, Roſweido, quod octo receſſus, ſeu diuerſa loca habet. S. Ambroſius in inſcript. ad Fontem S. Teclae Mediolani.

OCTAFORUM, Papiae edito, *quo pluuiae ſternuntur ſeſſoris;* Bituric. MS. *Quo plumae ſternuntur ſeſſoris.* Sanior haec lectio, quae proximius accedit ad *Octaphorum*, ſeu *Octophorum*, quod ſpecies erat lecticae delicatioris ab octo baiulis ferri ſolitum. V. *Octophorum.*

OCTAHEDRUM, vel OCTAHEDRUS, Graec. ὀκτάεδρος, apud Geometras, corpus ſolidum octo conſtans lateribus vel ſitibus planis, at Papiae, neſcio qua de cauſa, *Octaëdrum* dicitur, *Aër, ſpiritus.*

OCTALIUM, (ſeu potius OCTALE,) menſura frumentaria. († Forte octaua pars maioris, Germ. ein Achtel.) — Litterae an. 1266. apud Ludewig. to. 2. pag. 234. *Reſignauimus . . . . quinque Octalia ſiliginum et quintum dimidium ſolidum leuium nummorum in Ketzelſtadt, duo Octalia ſiliginum in Nidehornes, tredecim maldra caſeorum et octo ſolidos leuium in Buchen, etc.* OCTOLIA, OCTOLIUM, eadem notione. Chronicon Bonae-ſpei pag. 7. *Donauit etiam . . . Oda ſoror eiusdem Gualteri terram ad quatuor Octolias ſementis.* Et pag. 70. *Alardus autem cum decem Octolias terrae prius ab auia ſua donatas vſurpaſſet, etc.* Rurſum p. 180. *Anno 1248. Ceſſimus Ludouico Vadial pro centum libris et vndecim Octoliis et dimidio terrae in Morteri, domum, etc.* Quibus in poſterioribus locis *Octalia* et *Octolium terrae*, ager eſt capiens ſeminis *Octolium.* OCTOLATA TERRAE, ibidem pag. 225. Pluries recurrit. OCTOLIATA. Charta an. 1269. apud Miraeum to. 2. pag. 1238. col. 2. OCTARIUM, vt *Octalium.* Ch. an. 1154. to. 2. Rer. Mogunt. p. 757. *Quatuor manſos LXIIII. frumenti Octaria ſingulis annis ſoluentes, LXIII. marcis in Vndenheim comparauerim.* OCTILIS, eodem ſignificatu. Chartularium 1. Monaſterii Aquincinct. fol. 48. VTELEIA, eadem

eadem notione. Idem Chartul. fol. 31. VTELE. vel VTELIS. Idem Chartul. fol. 46. V. *Octaua* 4. *Octuale* et *Witellus.*

† OCTAPODIUM, ſingulis octo ſectum vexillum, ex Codino cap. 6. in Act. SS. t. 2. Febr. p. 26.

OCTAPULUM. Anaſtaſius in Gregorio IV. PP. *Velum de Octapulo vnum.* In Notis Muratorii habetur *Optapulum.* V. *Quadrapola.*

OCTARIUM, V. in *Octalium.*

OCTAVA. (1) Aeterna requies, dies requiei coeleſtis, qui ideo *Octaua* dicitur, quod ſeptem hi noſtri dies mundani ad laborem pertinent, Dominusque noſter in *octaua* die ad aeternam reſurrexit requiem. Hepidanus in Annal. ann. 778.

Quis dederis partem voluiſti quam dare ſeptem,
Nec non Octauam, o Dee ſancte, tuam.

(2) Dies octauus a feſto dominico, aut Sancti alicuius, quo tota ſolemnitas clauditur; vnde ἀπόλυσιν Graeci appellarunt, vt ex Baſilio Seleucienſi lib. 2. de S. Thecla cap. 18. obſeruatum a viris doctis: qua quidem voce etiam vtuntur pro fine cuiuscumque officii Eccleſiaſtici, vt pluribus probat Leo Allatius de Dominicis et Hebdomadibus Graecorum cap. 7. *Solemnitas octauae diei*, apud Ioannem Monachum in Vita S. Odonis Abbatis Cluniac. lib. 2. initio. Alcuinus de diuin. offic. *Octauae quas hodie colimus, ideo reuerenter celebrantur, quia primis diebus concurrunt ſicuti vnus dies dominicus ad alterum, qui eodem ritu celebratur.* OCTAVA INFANTIUM, Dominica in Octauis Paſchae. S. Auguſtinus ſerm. de Tempore 160. c. 1. *Hodie Octauae dicuntur infantium, reuelanda ſunt capita eorum, quod eſt indicium libertatis.* (3) OCTAVA, in iure Hungarico, eſt Conuentus iurisdicundi 40. dierum extra ferias ante SS. Georgii et Michaelis feſtum 8. diebus. Sambucus et Molnarus. (4) Charta Ludouici VII. Franc. Reg. an. 1158. in Tabular. Maurigniacenſi num. 81. *In territorio Stamparum quaedam terrae exiſtunt, quae Octauae dicuntur, et ex antiqua conſuetudine earum poſſeſſores regii ſerui ſolent eſſe, etc.* Forte quia octauam gerbam ſoluebant domino earum poſſeſſores et cultores. Apud Pictones modus agri eſt, continens, vt videtur, mediam *quartam.* Hiſt. MS. S. Cypriani Pictau. p. 183. *Tradimus alodum noſtrum, qui ſitus eſt in pago Pictauo .... et eſt plus minus Octaua vna, quae ſuis laterationibus circumfertur, etc.* † Pro menſurae ſpecie, alterius parte octaua, legitur in Ch. Mſ. a. 1430. ex Tabul. Maſſil. (5) Idem quod mox *Octauarium. Octauas more ſolito dependere*, in Lege 7. Cod. de Vectigal. V. *Octauagium.* (6) † Ius percipiendi octauam *gerbam.* Ch. Mſ. a. 1290.

OCTAVAGIUM, vectigal, vt videtur, ſitum in octaua parte percipienda. Charta an. 1283. apud Lobinell. to. 2. Hiſt. Britan. col. 432. *Aſſignauimus duas partes bauagii villae de Lannugon, Octauagium ſeu octauam de ſallia dictae villae, nundinas in feſto S. I. B. ius quod percipiebat dictus Moruanus de ſale, etc.* Hinc emendanda, vt videtur, alia vetus Charta eiusd. to. col. 144. vbi pro *Octomagium decimarum* legendum videtur *Octauagium.*

OCTAVALIS CUPA, V. in *Cupa* 3.

OCTAVARIUM, vectigal quod ex rebus venalibus fiſco praeſtabatur, de quo eſt lex 7. et 8. Cod. de Vectigal. et l. 7. Cod. de Locato. V. Sueton. in Caligula c. 40.

OCTAVIANI in Eccleſia Miſnenſi, vbi, ante emendata a Luthero ſacra laus perpetua Deo canebatur, dicebantur Clerici, qui *ab Octaua noctis hora inchoantes, reliquum tempus ad intempeſtam vſque noctem pſallendo continuabant*, vt refert Hieronymus Eſmer. in Vita S. Bennonis Epiſc. to. 3. Iunii p. 154.

OCTAVUS, octaua pars fructuum agrorum, vel vinearum, quam tenentes dominis ſuis exſoluebant. Pactum inter Iacobum Aragoniae Regem et Berengarium Magalonae Epiſc. an. 1272. V. *Quarto* 6. et *Quartus.*

OCTENA, ſpatium octo dierum, Gall. *Huitaine*. Charta Communiae Rotomag. apud de Lauriere tom. I. Ordinat. Reg. p. 309. † *Octona* editum t. 5. earundem Ordin. p. 675.

OCTIMBER, pro *October*, Flodoardo lib. 3. c. 3.

OCTIMENSIS MORA, ſpatium octo menſium, in Geſtis Tancredi tom. 3. Anecd. Marten. col. 147.

† OCTOBRIA, laudes ſeu acclamationes Romae fieri ſolitae, ex Cod. Mſ. eccl. Camerac. *Octo Octobrias*. Explicet cui barbara placent.

OCTODIALE PANTHEON, octaua omnium Sanctorum, in Actis SS. Aprilis to. I p. 65.

OCTODIUM. Will. Heda in Epiſcopis Traiect. p. 274. I. edit. *Nota autem, quod iſta tria caſtra quae data ſunt Comitiſſae ab Imperatore pro morte Comitis mariti eius, et tribus induciis quas fecerat Imperatori, ſita ſunt in Lucenſi Epiſcopatu, quorum vnum vocatur Decendium. propter decem dierum inducias; alterum autem dicitur Octodium, propter octo dierum inducias, quas Rex tribuit Comitiſſae, etc.*

OCTOGILD, dictum, vt *Nonigildum*, de qua voce ſupra, id eſt, mulcta irrogata reo, qua is rei furatae vel alia quauis ratione ſublatae capitale octies reſtituere tenetur, in Capitulis ad Legem Alamannor. editis a Baluzio c. 43.

OCTOLATA, OCTOLIUM, V. *Octalium*.

OCTOMAGIUM. V. *Octanagium*.

OCTOMINUTALIS, valens octo minutos argenteos. Lampridius in Alex. Scuero c. 22.

OCTONA. (1) († Modus agri continens mediam *quartam*, i. q. *Octaua 4*.) Donatio Theobaldi Comitis, to. I. Anecd. Marten. col. 90. *Quando nouem lectiones vel Octonae non fuerint, communiter in choro vnus pſalmus diceretur pro eo.* Videtur legendum *Octauae*; ſaltem eadem eſt notio. V. *Octaua* et *Octalium*. (2) † Spatium octo dierum. V. *Octena*.

OCTONEUS, ex orichalco, ſeu metallo illo factitio, quod Germanis vulgo dicitur Meſſing. Liber Viſitationum Boſſii Nouarienſis Epiſc. an. 1575. to. 3. SS. Martii pag. 51. *Aderant duo candelabra Octonea et pallium ex ſerico albo damaſco*. V. *Ottone*.

† OCTOPATON. Ch. a. 1026. e Chartul. Maſſil. *Scripta carta huius donationis in menſe Octopaton.*

OCTOPHORUM. Vetus interpres Iuuenalis ſat. I. *Lecticarum vſum primi dicuntur inueniſſe Bithyni. Cicero: Nam vna haud mos eſt Bithyniae Regibus vehi lectica, id eſt, Octophoro. Octaforum.*

OCTORNARII, OCTURNARII, Preſbyteri Canonicis et Capellanis inferiores in Eccleſia S. Stephani Viennenſis in Auſtria. Statuta eiusdem Eccleſiae edita per Concilium Baſilienſe apud Raimundum Duellium lib. 2. Miſcell. p. 74.

† OCTOVIRI, magiſtratus qui rem bellicam curabant, ap. Murat. t. 21. p. 37.

OCTUALE, menſurae liquidorum genus, in Miraculis B. Staniſlai Canonici Regul. Siccorum etiam in Conſuetudinibus villae Haſprenſi a Balduino Comite Hannon. confirmatis an. 1176. tom. I. Ampliſſ. Collect. Marten. col. 893. vbi memoratur *vnum Octuale auenae* debitum quolibet an. V. *Octalium*.

OCTUOCENTI, pro *Octingenti*, in Addit. ad Chr. Caſuar. to. 2. Muratorii part. 2. col. 931.

OCTURNARII, V. *Octornarii*.

OCULARE. Oculos indere, aperire, videre. Gloſſ. Arabico - Lat. *Oculo, video, proſpicio*. Cyprianus de Idolor. vanitate: *Vt homines ab errore tenebrarum ad viam lucis adducerent, caecos et ignaros ad agnitionem veritatis Ocularent.*

OCULARE, pellis, quae oculis ſubeſt Guibertus lib. 3. de Vita ſua c. 8.

OCULARIA, conſpicilla, Gall. *Lunettes*. Addit. ad Vitam S. Antonini, tom. I. Maii p. 341. *Quandoque linteamina et alia vtenſilia familiae ſuae, quandoque ſua Ocularia praeſtabat.*

OCULARITER, ſuiſce oculis. *Ocelariter intueri*, apud Sidonium lib. 7. Ep. 14.

OCULA-

OCULARIUM, rima galeae, per quam quis videt, Gall. *Oeillière*. Rigordus an. 1215. *Occiditur . . . . cultello recepto in capite per Ocularium galeae.*

† OCULARIUS TESTIS, oculatus, in Act. SS t. 3. Apr. p. 217.

OCULATELLA, V. *Occhiauella*.

OCULATIM, de viſu, propriis oculis. Coſmas Pragenſis part. 2. Chron. Aulae Regiae cap. 1. *Regina ne tanta mala Oculatim cerneret, etc.*

OCULATUS. Necrologium Eccleſiae Pariſienſis 19. Kal. Ian. *Praeterea dedit idem Epiſcopus capam rubeam brodatam, et capam viridem et capam albam Oculatam, et unam albam ſericam, et aliam ad imagines, et in ſulam, et dalmaticam, et tunicam, alba, et ſuccinctorium ſericum*, i. in qua delineatae ſunt figurae inſtar oculorum. *Sic veſtes purpura oculare* dixit Tertullianus lib. de Pudicitia, quod idem eſt ac *purpura clauare*. V. Salmaſium ad Vopiſcum p. 572.

OCULUS ARANEAE, tela araneae rotunda. Occurrit in Antidotario.

† *Oculo ad oculum perlegere*, intentis oculis, in Ch. Mſ. a. 1162.

ODA. (1) Anglis *Hod*, ferculum, quo in humeris geſtant mortarium, Gall. *Oiſeau*. *Oda calcis pro ſuſtentatione maneriorum*, in Mandato an. 1334. apud Rymer. tom. 4. p. 629. (2) Gr. ᾠδὴ, canticum. Miracula S. Trudonis lib. 2. n. 4.

ODARE, canere. Ethilwulfus de Abbatibus Lindisfarnenſibus c. 18.

ODARIARIUS, cantilenarum magiſter, in veteri Inſcriptione, pro quo Reineſius Claſſ. II. num. 81. male legit *Odorarium*, vt monetur in Theſauro Fabri.

ODARIUM, ᾠδάριον, cantilena. *Odaria ſaltare*, in Fragmento Petronii.

† ODARTUS, i. q. *Impoſſeſſionatus*, qui non habet bona ſolo, in Leg. Polon. t. 1. p. 329.

† ODASIA, *la pecora vecchia*, in Gloſſ. Lat. Ital. Mſ.

ODATUS. Charta an. 45. Caroli M. apud Mabill. to. 2. Annal. pag. 719. *Et in villa Teliano, quidquid infra terminum ipſius viſi ſumus habere, excepto Odatos, exaga et regreſſa eorum, quod reddidi ſimiliter.* Idem omnino videtur cum *Oglatus*, quod ibidem legitur non ſemel. Forte ſcriptum erat *Oclatus*, pro quo exſcriptum fuerit *Odatus* procliui mendo. V. *Oglata*.

ODERE, olere. Gloſſ. Lat. Graec. Sangerman. *Odo*, *Oleo*, πνέω ἐπὶ ὀσμῆς κακῆς.

† ODEUM, aedificii genus apud Suet. in Domit. vbi in prima edit. Mediol. 1475. legitur *Exmethodium*, vt notat de Montfauc. in Diar. Ital. p. 230. De vocis ſignificatione et etymo ibi ipſum conſule.

ODEWINI Arnoldus Lubec. lib. 7. c. 10. *Tranſitus terrae eius difficillimus et incognitus eſt, quia flantibus ventis ſtrata ſabulo ita infundit, vt vix a quoquam ſciatur, niſi ab Odewinis, qui ſaepius illuc tranſeunt.* Vbi editor vocem corruptam putat ex ὁδηγοί. Sed legendum *Bedewinis*, populis ſcilicet ita appellatis, de quibus multa ad Ioinuillam adnotauit Cangius.

† ODEX, f. pro *Odegus* vel *Hodegus*, dux, in Cod. Mſ. reg. Angl.

† ODHO, ſandalium, genus calceamenti, ap. Mabill. to. 2. Muſei Ital. p. 64.

† ODIATIO, odium, ap. Barel. in ſermon.

ODICHILARE NEMUS, f. ſiluam exſtirpare, in terram cultam conuertere, Germ. ausroden. Charta Guillelmi de Belloramo Caſtellani S. Audomari pro confirmatione bonorum monaſterii S. Andreae de Nemore dioeceſis Ambian. an. 1185. *Ego poſtmodum Fratribus dictae Eccleſiae tot carrucatas extrincare non permiſi, quot eis conceſſeras pater meus, pro eo quod caſtellum meum a nemore nudare et nemus meum Odichilare nolebant.* Vnde verbum hoc prorſus inauditum? († Mendoſe pro *Adnichilare* vel *Annichilare*, vt legitur in eadem ch. edita inter Inſtr. t. 10. Gall. Chriſt. p. 324.)

ODIENDUS, odio habendus. Epiſtola S. Leodegarii inter Inſtrum. tom. 4. Gall. Chriſt. col. 42.

† ODIFER, *odifero*, in Gloſſ. Lat. Ital. Mſ.

ODILIS, odioſus. *Deo execrabiles, orbi deteſtabiles, hominibus Odiles*, in

in Vita S. Canuti tom. 3. Iulii p. 140.

ODINUS, Saxon. *Woden*, Deus Germanorum, quem ſibi bellantibus adeſſe ſomniabant. V. Hickeſium in Grammatica Saxon. et in Diſſert. Epiſtolari p. 4.

† ODIOSUS, qui odit, inuidioſus, inimicus, in Stat. Mſſ. eccleſ. S. Laurent. Rom.

ODIUM VETUS, ὑποκρύφιον ἔχθος, Menandro Protectori lib. 6. cap. 165. Crimen quod quis ſciens, et ex inueterato odio contra aliquem peragit. Charta Communiae Sueſſionenſis an. 1181. art. 2. *Omnia forisfacta, exceptis infractione vrbis, et veteri Odio, quinque ſolidis emendabuntur.* † ODIUM DEI, imprecatio, maledictio, ap. Rymer. t. 1. p. 65.

ODIVUM, Ὀδεῖον, in veteribus Gloſſis, vt *Diuum*, pro *Diuum; Muſium*, pro *Muſaeum*.

† ODOLLANTES, *teſtimonium in aqua*. Gloſſ. vet. Cod. reg. 7613.

ODONARIUM. Edgarus Rex Angl. in Legibus Monaſterii Hydenſis cap. 5. de Adamo et Eua: *Vtrique tandem praefatis priuati Odonariis, paradiſi eliminati metis, in praeſentis vitae crimina miſerrimi deiiciuntur.* Vbi forte legendum *donariis*, donis, muneribus. Quid vero ſignificet ὀδονάριον, apud Graecos recentiores, vide in Gloſſis Baſilicon et in Gloſſario med. Graecit. v. Ὀδόνιον.

† ODONUM. Gloſſ. Prouinc. Lat. Cod. reg. 7657. *Codon, Prou. coctanum, Odonum.*

ODOR, anhelitus. Vita S. Gutberti, tom. 3. Martii p. 119.

ODORANTIA, *odor*, apud Vgutionem.

ODORARE, olfacere. Epiſtola Licinii Epiſc. to. 2. Concil. Hiſpan. p. 431.

ODORENCECI, canis venaticus, qui odore feras ſequitur. Virgil. *Et odora canum vis.* Liber Anglicus inſcriptus *Juſtice of peace* pag. 66. *Quod nullus homo, qui Laicus extitit, leporarios, lyciſcas, ſeu Odorencecos teneat vel exerceat, etc.* Occurrit ibi pluries. De *lyciſcis*, multa dixit Vlitius ad Gratium.

† ODORISEQUUS, canis venaticus, qui odore feras ſequitur. Bened. abbas Petroburg. in Henrico II. ad a. 1191.

† OECONOMIA, praedium, villa ruſtica, vbi pecudes nutriuntur, ap. Pez. t. 6. Anecd. part. 2. p. 200.

OECONOMUS. (1) Olim et in primis Chriſtianiſmi incunabulis, Eccleſia nullos alios habebat reditus praeter oblationes fidelium: at creſcente poſtmodum eorumdem religione, locupletata etiam legitur latifundiis, et agris, quod quarto potiſſimum inualuit ſaeculo, vt pluribus docent Nic. le Maiſtre, de Eccleſ. poſſeſſ. et Petrus Marca lib. 8. de concord. Sacerd. et Imp. c. 18. At, quod eorum cura Epiſcopos, Presbyteros et Clericos, a diuinorum Officiorum executione quodammodo auocaret, vnde et Auguſtinus, vt auctor eſt Poſſidius in illius Vita c. 22. plebem eorum curam in ſe recipere enixius rogauerat, ea propter ſtatutum eſt Concilio Calchedonenſi can. 26. et Nicaeno II. can. II. vt in vnaquaque Eccleſia Cathedrali *Oeconomus* inſtitueretur, e Clero Eccleſiae illius eligendus: quod deinde legibus Imperatorum variis definitum legitur, vt Epiſcopi nempe miniſtros huiusmodi conſtituant. Hi porro *Oeconomi* dicuntur, *qui Eccleſiaſticas conſueuerunt tractare rationes*, de quibus copioſe egit Iacobus Gothofredus ad tit. Cod. Th. de Bonis Clericorum. Nec tantum Eccleſiarum bona ſuperſtite Epiſcopo adminiſtrabat Oeconomus, ſed etiam illo excedente e viuis, eorum gerebat curam, de iis Epiſcopo ſucceſſuro rationem redditurus. Id enim praecipitur in Concil. Calchedonenſi can. 25. (2) Defenſor, aduocatus. Matth. Paris ann. 1245. de Imperatore: *Summus ſecularium Oeconomus et protector Eccleſiae, hoſtis factus familiaris, Eccleſiae Chriſti efficax et validus factus eſt inimicus.* Eodem anno: *Rex Francorum Eccleſiae S. Dionyſii ſpecialis Oeconomus et Patronus.* Idem: *Archie-*

Archiepiſcopus .... *in Regno Angliae vices ſummi agebat Oeconomi.* (3) Aulae magiſter, vt interpretatur Ioh. Knippenbergh. lib. 3. Hiſt. Eccl. Ducatus Geldriae c. 1. Diploma an. 1339. ibid. pag. 92. et apud Miraeum to. 1. p. 450. quo Ludouicus Bauarus Imp. Reinoldo Duci Geldriae recens creato, *ad maiorem Ducatus et principatus ſplendorem*, aſſignat, *iuxta morem Imperii quatuor Officiarios Iacobum van Myrlaer, Oeconomum, Euerardum van Wyip, Mareſcalcum, Theodoricum van Lieuden, Pocillatorem, et Guilielmum van Bronchuyſen, Camerarium.*

OECUMENICUS. Oecumenici, ſeu vniuerſalis epitheton ſibi adſcripſiſſe Patriarchas Conſtantinopolitanos palam eſt. Sed an id obtinuerit ſub Chryſoſtomo, cui id tribuitur in Actis Synodi Conſtantinopolitanae ſub Hormiſda, iure in dubium vocat Baronius, an. 518. n. 14. qui a Graeculis recentioribus in hoc falſata exiſtimat, cum ea, inquit, neutiquam recepiſſet Eccleſia Romana: praeterea ex Pelagio PP. Ep. 1. conſtat Ioannem Conſtantinopolitanum huiuſmodi titulum tum ſibi primum arrogaſſe, quo nomine eum pluribus redarguit, vt et Gregrorius M. Pelagii ſucceſſor l. 4. ep. 38. V. Glabrum Rodulphum l. 4. Hiſt. c. 1. Hugonem Flauiniae p. 174. et Franciſcum Turrianum l. 3. pro Ep. Pontif. c. 1.

OENOMELUM, *mulſum melle admixtum vehementer agitatum atque commotum.* Iſidoro lib. 20. c. 3. Aliis *Oenomeli*, a Graeco Οἰνόμελι, *Inomelum*, Papiae: *Inomellum*, Ioanni de Ianua et Gloſſatori Lat. Gall. Sangerman. V. Dioſcoridem l. 5. c. 16. Palladium in menſe Octobri, Apicium lib. 7. c. 6. *Oenomeli, dulciſſimum vinum*, in lege 9. Dig. de trit. vino et ol.

OENOPOLIUM, οἰνοπώλιον, taberna vinaria, vbi vinum venditur, in Synodo Valentina an. 1594. to. 4. Concil. Hiſpan. pag. 710. col. 1.

OES, *inſania*, in Gloſſis Iſidori. Lege *Oeſtrum*, ex Feſto, *Furor Graeco vocabulo*, οἶστρος, vox nota; vnde in vett. Gloſſis: *Aſilus, furor, οἰστρομανία.* De furore poëtico Statius:

> *Tempus erit, cum Pierio tua fortior Oeſtro*
> *Facta canam, etc.*

† OFEGATUS, qui fidem ſuam domino obſtrinxit, idem qui *fidelis.* Libert. Barcinon. a. 1283.

OFELLA, pro *Offella*, vel *Offula.* Gloſſ. Graec. Lat. ὀφέλλιον, *Ofella.* Kempo Theſſalienſis;

> *Ferculum ſplendens, et Ofella dulcis*
> *Grata fuerunt Domini.*

OFERTIO, V. infra *Offertio.*

† OFFARIUM, offa, iuſculum. Inuent. Mſ. a. 1476.

OFFARIUS, *coquus. Offatim, particulatim*, apud Io. de Ianua. Gloſſae MSS. apud Voſſium: *Offatim*, λεπτομερῶς. Aelfricus: *Offarius, vel particularius, swickere.*

OFFATUS. Chronicon Noualic. apud Murator. to. 2. part. 2. col. 744. *Apparuit ei daemon in ſpeciem ſcurrae, tenens duos lituos in manibus, veſtimentum eius vndique ſciſſum, marginibus Offatis.* An quaſi Offa aſperſis et conſpurcatis?

OFFECTOR, qui officit, vel inficit. Priori notione Fronto de nom. verborumque differ. *Offector officio obeſt.* Poſteriori Feſtus in *Infectores* habet; *Offectores, qui proprio colori,* (ſeu e *proprio colore,*) *nouum efficiunt*; et alibi: *Offectores, colorum infectores.*

OFFENDERE, oppugnare, attentare. Charta an. 1203. apud Murator. delle Antic. Eſtenſi p. 181.

† OFFENDIBILIS, offenſiuus, in Ch. a. 1351. ap. Lam. in Delic. erud.

OFFENDIX, *quod reſtringitur, et remittitur, vel quo liber ligatur.* Io. de Ianua. Hinc emendo Gloſſas Iſid. vbi: *Offendices, Nodi, quibus libri ſignantur.* Reſtituo *ligentur.* V. Feſtum in *Offendices*, et Scaligerum in Coniectaneis Varronianis, vbi docet *Offendices* proprie eſſe amenta infra mentum pertinentia, quae pi-

leum retinebant, et dici *Offendices*, quod ſe mutuo offenderent et conuenirent.

OFFENSA, *ius commiſſionis et Offenſae*, confiſcatio et multatio bonorum, vti dictum eſt in *Commiſſio*.

OFFENSACULUM, *ſcandalum, vel ira, vel impedimentum*. Io. de Ianua. Apuleio lib. 9. Lactantio de Opificio Dei c. 1. et Prudentio Pſych. v. 485. *Offenſaculum* dicitur id omne, in quod aliquis offendit et impingit.

OFFENSIBILIS, lapſabundus, titubans. *Offenſibilibus et caducis greſſibus incedere*, apud Lactantium lib. 4. Inſtit. Diuin. c. 26. *Offenſibilis damnatio*, in quam quis merito offendit ſeu incidit, in Concilio Tolet. XIII. inter Hiſpan. to. 2. p. 695.

OFFENSILIA ARMA, Gall. *Armes offenſives*, arma ad nocendum, in Conſtitutionibus Friderici Regis Siciliae c. 99.

OFFERARE, offerre. *Offerauit Conan Britannorum Princeps Deo tres villas*, in Charta an. 990. apud Lobinell. to. 2. Hiſt. Britan. col. 94.

OFFERENCIUM, oblatio, offerenda, pars Miſſae, vel potius praedium ad oblationum reditus. Tabularium Briuatenſe Ch. 243.

OFFERENDA. (1) Vti definitur a Balbo, Vgutione, et Io. de Ianua, eſt *Antiphona, quae canitur, quum Oblatio debet celebrari*. Rupertus l. 2. de Diuin. offic. c. 2. *Offerenda cantus eſt Eccleſiae, nomen hoc habens ab offerendo tractum, eo quod tunc canitur, quando omnipotenti Creatori noſtro incorruptum laudis offerimus, vel praeparamus ſacrificium*. Alcuinus lib. de Diuin. Offic. et ex eo Remigius Autiſſiodor. lib. de Celebr. Miſſae, et Hugo a S. Victore l. 2. Theolog. erudit. c. 22. *Sequitur Offerenda, quae inde nomen accepit, quod tunc populus ſua munera offerat. Dicto Symbolo cantatur Offertorium, ſiue Offerenda, vt aliqui dicunt*. (2) Oblatio panis et vini ad ſacrificium. Guidonis diſciplina Farfenſis c. 8. *Offerendam cuncti faciant, pacem vnus accipiat*. Ibid. infra: *Offerendam atque pacem vnus faciat*. V. *Offertorium*. (3) Oblatio quaeuis, Gallis *Offrande*. Occurrit in Charta pro Eccleſia S. Andreae Viennenſis in Probat. Hiſtoriae Sabaudiae p. 7. et in alia apud Perardum p. 29.

† OFFERENDARIUS CALIX. Nominis rationem profert Ordo eccleſ. Ambroſ. Mediol. ap. Murat. t. 4. Antiq. med. aeui p. 852. V. in *Offertorium*.

OFFERENTES, qui tributa inferunt, collatores, in leg. 3. et 8. Cod. Th. de Tyronib. apud Ammian. lib. 19. et Senatorem l. 11. Ep. 7.

OFFERENTIA. (1) Idem quod *Offerenda*. Bernardus Mon. in Conſuetud. Cluniac. MSS. c. 5. *Poſt Offerentiam maioris Miſſae, etc.* (2) Oblatio, ſeu prouentus oblationum. Charta Willelmi Comitis Pictauenſis apud Beſlium p. 425.

OFFERRE. (1) Sacroſanctum Miſſae ſacrificium celebrare Ita vſurpat S. Cyprianus Ep. 12. 63. et 77. qui interdum *Sacrificium offerre* dixit lib. de Lapſis, Ep. 54. 68. OFFERRE SUSCEPTIONE dicitur Epiſcopus aut Sacerdos, qui in aliena parochia eſt: non enim ei licet Miſſam celebrare, ſed diuinam Euchariſtiam a proprio Sacerdote *ſuſcipere* debet, ſeu cum caeteris fidelibus communicare. Populus enim cum Sacerdote ſacra faciente offert, ſed *ſuſceptione*, non autem Confectione Euchariſtiae. Canones S. Patricii cap. 30. OFFERRE dicebantur praeterea Chriſtiani Laici, qui panem in Eccleſiam deferebant, et ibidem offerebant. Quippe Sacerdos ex pane particulam, ex vino ſorbitionem deſumebat, quibus ſacrificabat: vnde oblatio iſta fidelium *Sacrificium* dicitur Cypriano in lib de Opere et eleemoſyna: *Locuples et diues es, et Dominicum celebrare te credis, quae corbonam omnino non reſpicis, quae in dominicum ſine ſacrificio venis, quae in partem de ſacrificio, quod pauper obtulit, ſumis*. OFFERRE AURUM, *thus, et myrrham* ad altare die Epiphaniae ſacro ſolitos Reges Franciae ſcribit Continuator vernaculus Guill. Nangii an. 1378. OFFERRI NOMINA FIDELIUM dicuntur apud veteres, cum eorum memoria et nomen

men e ſacris Diptychis recitabantur in Miſſae ſacrificio. S. Cyprianus Ep. 10. V. *Diptychum*. OFFERRE AD BAPTISMUM dicuntur *Patrini*, ſeu *geſtantes*, aut *ſuſceptores*, apud S. Auguſt. Ep. 23. et Homil. 50. c. 2. Ferrandus Diac. Carthag. *Nonne ſolos paruulos rite credimus Offerentium fide ſaluari etc.* OFFERRE, indicare. *Theſaurum offerre*, dicitur qui inuenit, et vltro fiſco indicat, in l. 1. Cod. Th. de Theſaur. et apud Senator. lib. 6. var. c. 9. OFFERRE proximis ſuis *burgagia vel libera tenementa ſua* tenentur, qui ea *propter ſui paupertatem vendere vel innadiare, aut ad feudifirmam dimittere* volunt: nec extranei ea emere aut ad feudifirmam accipere poſſunt, ſi proximi adſint, qui ea emere aut ad feudifirmam accipere velint, ex legibus Burgorum Scoticorum c. 115. Vide etiam *Oblati*. (2) † Auferre, in Ch. Mſ. Renati regis a. 1476.

OFFERSIO, oblatio, paſſim in Chartis Longobardicis. V. Chron. Farfenſe pag. 667. Vghellum to. 2. p. 183. etc. V. *Offertio*.

OFFERSIRE, pro *offerre*, in Charta Sikelgaitae vxoris Roberti Guiſcardi apud Vghell. to. 7. p. 396.

OFFERSOR, offertor, qui offert, in veteri Charta apud Vghellum to. 7. p. 1443.

OFFERTA. (1) Oblatio. Ch. to. 3. Concil. Hiſpan. p. 178. col. 1. (2) † Vas ſacri miniſterii, quod *Patena* dicitur, in Tabul. monaſt. Caſſin.

OFFERTI, V. *Oblati*.

OFFERTIO, oblatio, in Charta Caroli M. an. 775. ſaec. 3. Benedict. part. 2. p. 265. *Ofertio*, in Praecepto Borelli Comitis an. 986. apud Marten. to. 1. Ampliſſ. Collect. col. 337.

† OFFERTORIA, pannus oblongus, quo *offerta* ſeu patena inuoluitur inter Miſſarum ſolennia. Areſt. Mſ. a. 1321.

OFFERTORIALE SERVITIUM, quo quis totum ſe tradebat in obſequium Eccleſiae. Miracula S. Huc-

berti Tungr. Epiſc. ſaec. 4. Benedict. p. 298. V. *Oblati*.

OFFERTORIUM. (1) Papiae, *Oblatio, quae altari offertur et ſacrificatur a Pontificibus.* Seu, vt eſt apud Ioannem de Ianua, *Locus vbi reponuntur, vel vbi fiunt oblationes.* Iſid. lib. 6. c. 19. *Offertorium tali ex cauſſa ſumpſit vocabulum; Fertum enim dicitur oblatio, quae altari offertur et ſacrificatur a Pontificibus; a quo Offertorium nominatur, quaſi propter fertum.* † OFFERTORIUM PANIS ET VINI, oblatio quae in exequiis fieri ſolet, inter Prob. t. 3. Hiſt. Nem. p. 305. V. *Offra 2.* (2) OFFERTORIUM, inter Miniſteria ſacra reponitur; ſed quid reuera ſit, non omnino inter ſcriptores conſtat. Onufrius et ex eo Ludouicus de Lacerda, aiunt eſſe ſindonem ſericeam, ſeu linteamen, in quo fidelium oblationes reponebantur. Sane oblationes fidelium in ſindone repoſitas teſtatur Ordo Romanus. In Inſtitutis Monaſterii Ciſtercienſis, apud Georgium Caſſandrum, in Liturgicis, *Offertorium ſericum* occurrit, ſed ad alios vſus: *Aqua etiam cum argento colatorio ab vno Diaconorum nihilominus cappa induto cum Offertorio ſerico offertur.* Sic Offertorium fuerit pannus oblongus, quo inuoluitur calix, cum a Diacono offertur Sacerdoti. Verum etſi ſindonem iſtam *Offertorium* appellatam concedatur: aliud tamen fuiſſe apud alios ſcriptores, quibus quidpiam ſolidum, et calicis, perinde, ac patenam, appendicem fuiſſe colligitur. Annales Anianenſes: *Calices aureos ſiue argenteos, vel Offertoria cum patenulis et Offertoriis cum auro et gemmis ornatos.* Ardo Monachus in Vita ſancti Benedicti Abbatis Anianenſis num. 25. *Calices argenteos praegrandes, Offertoria argentea, et quidquid operi Dei neceſſarium eſſe conſpexit . . . acquiſiuit.* Idem ſcriptor infra num. 33. *Veſtes ſacras praebuit, calicem argenteum, Offertoria, etc.* Nec eſt quod *argentea* expungat Menardus, cum hanc vocem adiungant perinde alii. OFFERTORIOLUM, in miniſteriis ſacris, habetur etiam

etiam in Actis Murenſis Monaſterii p. 29. (3) Idem quod *Offerenda*, Cantus *qui inter offerendum cantatur*, vt eſt apud Walafridum Strab. lib. de Rebus Eccleſ. c. 22. Bernonem Augienſem lib. de Miſſa c. 1. *Offertorius cantus*, ad Theodoricum de Translat. S. Celſi Epiſc. Trevir. n. 22. *Cantus Offertorii*, apud Honor. Auguſtod. l. 1. c. 77. (4) Oblatio quae Eccleſiis a fidelibus fit. Charta Godefridi Epiſcopi Ambianenſis an. 1108. ex Tabulario S. Arnulphi Criſpiacenſis: *Et exceptis Offertoriis totius anni, praeter Natiuitatis et Purificationis S. Mariae, etc.*

OFFERTORIUS, idem quod *Offertorium* prima notione. Vſus Culturae Cenoman. *Quando Diaconus dicet:* Partiti ſunt veſtimenta mea, *retrahuntur Offertorii a duobus Fratribus indutis.* Videntur intelligendae mappae altaris, quae etiamnum auferuntur, cum poſt ſacra Miſſarum ſolemnia, feria 5. in Coena Domini, recitantur haec verba: *Diuiſerunt ſibi veſtimenta mea, etc.*

† OFFERTUM, offertorium, cum ſcilicet fideles accedunt ad ſacerdotem *patenam* oſculandi cauſſa. Ordinar. Mſ. S. Petri Aureae-vallis.

OFFERTURA. (1) Donum a fidelibus collatum inter ſacra, Gall. *Offrande*. Chartularium S. Vincentii Cenoman. fol. 54. (2) † Oblatio quaeuis, in Chartul. Bitur.

OFFERTURIA, cymbium, vt videtur, in quo aſſeruantur micae thureae, Gall. *Nauette*. Donatio S. Rudeſindi Epiſc. to. 3. Concil. Hiſpan. p. 180. col. 2. *Lucerna, id eſt, thuribolorum ex auro cum ſua Offerturia, capſas argenteas, etc.* Si non ſit Naulcula, idem eſt quod *Offertorium* ſecunda notione.

OFFERTUS, oblatus, Gall. *Offert*. Anonymus ſuper Canonem Miſſae, ad calcem libri Iohannis Abrinc. de Offic. Eccl. p. 277. edit. 1679. V. *Oblatiarii*.

OFFERUMENTUM, vt *Offertura*, oblatio inter ſacra. Compendioſa beneficiorum expoſitio fol. 39. *Oblationes ſiue Offerumenta, quae in ſacra liturgia altari fiunt, etc.* Feſtus: *Offerumenta dicebant, quae Offerebant:* quod Turnebus l. 16. Aduerſar. cap. 22. de iis accipiendum putat, quae in ſacris diis offerebantur.

OFFESA. Charta an. 1274. regnante Carolo Rege Siciliae, apud Ioannem Lucium lib. 4. de Regno Dalmatico c. 9. *Commodabit dictae Vniuerſitati Spalati duas galeas cum Offeſis et corredis ſuis, ſine hominibus, vsque ad finem dictae guerrae.* Occurrit ibi pluries.

OFFESSA, pro *Offenſa*, in Charta an. 1358. apud D. Secouſſe to. 3. Ordinat. Reg. pag. 317. *Qui ... iniuriam fecerint vel Offeſſam, etc.*

OFFEX, qui alicui *efficit*, qui impedit, *Impeditor*, in Gloſſis Iſid. Fridegodus in S. Wilfrido Epiſcopo c. 53.

† OFFIBULARE, *concludere, circumdare*. Gloſſ. vet. Cod. reg. 7641.

OFFICIALATUS. (1) *Officialis*, ſ. Procuratoris munus, apud Duell. l. 1. Miſcell. p. 113. (2) Officialis, ſeu iudicis epiſcopalis, munus, Gall. *Officialité*, in Charta an. 1293. apud Sponium in Hiſt. Geneu. p. 78. V. *Officialis* 3.

† OFFICIALE, liber continens *officium* eccleſiaſticum. Hiſt. Nem. t. 1. Prob. p. 67.

OFFICIALIS. (1) Gloſſ. Lat. MS. Reg. *Miniſter, ſeruus, Officialis*. Gloſſ. Graec. Lat. Ταξιώτης, *Apparitor, officialis*. Lex 1. Cod. Th. de Habitu quo vti oportet intra vrbem: *Officiales, per quos ſtatuta complentur, ac neceſſaria peraguntur.* Spartianus in Caracalla: *Non ignorantibus Marcio Agrippa, qui claſſi praeerat, et praeterea plerisque Officialium, impulſu Martialis.* (2) Procurator, adminiſtrator. Statuta Ardacenſia c. 10. apud R. Duellium lib. 1. Miſcell. p. 113. (3) Adiutor. Vita S. Alpini Catalaun. Epiſc. Proprie autem *Officiales* appellantur iudices Epiſcopales, ſeu Epiſcoporum, in quos acrius inuehitur Petrus Bleſenſis Ep. 25. OFFICIALES ARCHIDIACONORUM, (nam et iuriſdictionem habent, vti obſeruatum ſupra in *Archidiaconus*,) de quibus Prouinciale Cantuar. Eccleſiae lib. 3. tit. 1. et ibi Lindwodus. (4) Cle-

(4) Clerici ac Sacerdotes qui in Eccleſia ſacra peragunt, in Charta an. 1072. in Hiſt Pergamenſi to. 3. pag. 274 et in alia an. 1474. ibid. p. 324. *Officialis*, *Sacrorum miniſter*, in Gloſſis Iſidori: *Officiales et chori miniſtri*, in Concilio Mexicano an. 1585. OFFICIALIS DE BANDO. Prima Curia Generalis Catalaniae ſub Iacobo Rege Aragon. an. 1291. *Quod nos vel ſucceſſores noſtri non imponamus vicarium vel alium Officialem de Bando in illo loco quo fuerit de bando*. Eadem habentur in alia an. 1333. ſub Alphonſo Rege. OFFICIALES CLAUSTRI, iudices a Monachis inſtituti. Charta Friederici Ducis Auſtriae an. 1312. apud Ludewig. to. 4. p. 188. OFFICIALIS FORANEUS, ruralis, cuius diſtrictus eſt extra vrbem. Diploma Alberti Magdeburg. Archiep. an. 1397 apud Ludewig. to. 5. p. 18. V. *Officium Foraneum*. (5) OFFICIALIS LIBER, qui alias *Manuale Sacramentorum* dicitur, in Concilio Toletano IV. can. 26. in Concilio Moguntino cap. 12. etc. *Officialis liber*, apud Agobardum de Correct. Antiphonarii cap. 19. qui partem aliquam officii Eccleſiaſtici continet. Ita vero in MSS. Codd. liber Amalarii inſcribitur; *Liber Officialis Amelarii Corepiſcopi*, *id eſt*, *de Eccleſiaſtico ordine*, *caeteriſque officiis*. *Officiarium*, in Hiſt. Abbatiae Condomenſis pag. 504. *Liber officiorum*, in Vita Aldrici Epiſc. Cenoman. n. 26. *Officialis libellus*, in Indice vett. Canon. to. 3. Conc. Hiſp. pag. 10. † *Officialis*, nude, apud Meichelbec. to. 2. Hiſt. Friſing. p. 288. V. *Officiale*.

OFFICIALISTA, idem quod *Officialis*, qui munus aliquod exequitur. Miracula B. Simonis de Lipnica, to. 5. Iulii p. 575.

OFFICIALITAS, officium, munus. Synodus Pergam. an. 1311. apud Murator. to. 9. col. 547.

OFFICIALITER. (1) Officioſe, amice, benevole, honorifice, Gall. *Officieuſement*. Vita B. Coletae, to. 1. Martii p. 540. (2) † Iure officii, in Scacar. S. Mich. a. 1229.

OFFICIANS, iuvans, valens, potens. Miracula S. Iſidori Agricolae, to. 3. Maii p. 622.

OFFICIARE. (1) Vgutio: *Funerare*, *ſepelire*, *Officiare*, *vt*, *Iſte funerat corpus*, *i. Officiat corpus*, *ſcilicet facit exequias funeris*, *et funeroſa officia agit*. Itinerarium Gregorii XI. PP. *Non licuit nos Officiare pro mortuis*. (2) Eccleſiam deſeruire, in ea Officium Eccleſiaſticum peragere. Charta Landolphi et Pandolphi Ducum Beneventan. in Chronico S. Sophiae pag. 654. OFFICIARI dicuntur dies feſti, cum in iis proprium diei et feſti officium Eccleſiaſticum peragitur, apud Honorium Auguſtod. lib. 3. c. 71. et Durandum lib. 6. Ration. cap. 36. n. 3. *Officiata dies*, in Summula Raymundi, id eſt, *feſta dies*, vt eſt in Gloſſa ſuperlineari. OFFICIOSITAS, officii Eccleſiaſtici peractio, apud Durandum lib. 6. cap. 36. n. 4. (3) † Munere fungi, officium ſuum exercere, Gall. *Officier*, in Ch. a. 1314. t. 3. Cod. Ital. diplom. p. 973. (4) † Miniſtrare, ſuppeditare, ap. Oefelium t. 1. Script. p. 762.

OFFICIARIUM, liber continens divina officia in choro peragenda. Necrologium Parthenonis S. Petri de Caſis.

OFFICIARIUS. (1) Gerens aliquod munus, Gall. *Officier*. Occurrit paſſim. V. *Officialis*. (2) † OFFICIARIUS COMMUNITATIS, in Reg. Capitul. eccleſ Carnot. appellatur Canonicus, cui accepti et expenſi ratio committitur.

† OFFICIATIO. (1) Servitium, quod alicui eccleſiae impenditur. Annal. Praemonſtr. t. 2. Prob. p. 91. (2) Officium eccleſiaſticum, dies feſtus, in Suppl. ad Miraeum p. 438.

OFFICIATOR. (1) Gall. *Officiant*, celebrans, qui primas obit partes in officiis divinis. Appendix ad acta S. Henrici Imp. to. 3. Iulii p. 788.

OFFICIATUS. (1) Qui officio aliquo fungitur, vel miniſterio, in Monaſteriis et alibi. Chronicon Trudonenſe lib. 8. p. 449. *Satagebat multa anxietate*, . . . *multoque labore apud Officiatos*, *maxime apud Folrardum fra*

fratrem noſtrum, *etc.* (2) † Cantor, in Breuiar. Mſ. eccleſ. Auxit.

OFFICINAE, in Monaſteriis, dictae aediculae, in quibus aſſeruantur quae ad victus aut alios vſus Monachorum ſpectant. Ioan. de Ianua: *Officina*, *locus vbi ſunt officia.* Ratpertus Monachus de Caſibus S. Galli cap. 6. *Denique Cellario cunctisque ſimilibus Monaſterii officinis laicales praefecit perſonas*, *etc.* OFFICINALE, eadem notione, in Vita S. Hugonis Abbatis S. Martini Eduenſis num. 14. OFFICINALIS DOMUS, in Chronico Moſomenſi apud Acher. to. 7. Spicil. pag. 650. OFFICINAE ECCLESIAE, Sacella, Gall. *Chapelles.* Chronicon Fiſcamnenſe MS. part. 2. p. 126.

OFFICINATOR, praecipuus inter opifices, opifex, faber, qui caeteris fabris praeeſt. Gloſſae veteres: *Officinatores*, ἐργαστηριάρχαι. Aliae Gr. Lat. apud Martinium: ἐργαστηριάρχης, *Tabernarius.* V. Diſſertat. 23. ad Ioinuillam p. 286.

OFFICINATUS, inſtructus officinis. Vita S. Hiltrudis Virg. ſaec. 3. Benedict. part. 2. p. 421.

OFFICINULA, cellula. Ioannes a Bayono de Abbatibus Medianis in Hiſt. eiusd. Monaſt. p. 289.

OFFICINUM, pro *Officina.* Eadmerus in Vita S. Wilfridi c. 17.

OFFICIOLATUS, dignitates, munia publica. Occurrit ſaepe in leg. Hungaricis, et apud Thwroczium in Ladislao c. 58.

OFFICIOLUM, liber complectens preces ſeu officium eccleſiaſticum, Ital. *Officiuolo.* Annal. Mediol. apud Murator. to 16. col. 808.

OFFICIONARIUS, officiarius, miniſter Iudicis, Praeſidis, in Hiſtoria Translationis S. Sebaſtiani n. 29. in Actis S. Thyrſi Martyr. num. 31. et alibi paſſim in Actis Martyrum. OFFICIONARIUS FRATER, monachus, de cuius officio hoc vnum nouimus, quod habet Guido in Diſciplina Farfenſi lib. 2. c. 25. Non video quis ſit ille *Officionarius*, niſi forte Sacerdos ipſe qui ſacra faciebat. Nomen belle conuenit, caetera, vt videtur, non ita bene. V. *Offerenda.*

OFFICIOSITAS. (1) Officium, munus. Eulogius Cordubenſis lib. 1. Memor. Sanctor. (2) Benignitas, comitas, procliuitas ad praeſtanda officia ſiue beneficia. Martinus Epiſc. ſaec. 6. in Libello ſeu Formula vitae honeſtae, apud Stephanorium tom. 8. Fragm. MSS. p. 225. (3) V. in *Officiare.*

OFFICIPERDI, *qui laboris non habent remunerationem*, *Catoni quoque* (in Diſtichis) *dicuntur Officiperdi.* Ita Gloſſ. Iſid. Domnizo lib. 2. de Vita Mathild. c. 7.

> *Perditio ſigni defectum ſignat, abhinc quin*
> *Nomen ei creſcat, quod dicitur Officiperdi.*

Apud Petrum Bleſenſem Ep. 25.

> *Nam genus hoc hominum, quod dicitur Officiperdi.*

Officiperdi vel *Officiperdae* proprie ſunt ingrati, qui perdunt officia ſeu beneficia, cum non reddunt gratiam, vt patet ex Catonis Diſticho, vbi:

> *Gratior officiis, quo ſis mage charior, eſto,*
> *Ne nomen ſubeas, quod dicitur Officiperda.*

OFFICIUM. (1) Officialis, Miniſter Iudicis, Magiſtratus apparitura, Palatina militia. Gloſſ. Graec. Lat. Τάξις ἀρχόντων, *Officium*, *Apparitio.* Gloſſae aliae: *Officium*, τάξις. Acta Proconſularia ſub Munatio Felice, apud Auguſtinum lib. 3. contra Creſconium c. 29. *Non eos nouimus. Paulus Epiſcopus dixit: Nouit Officium publicum, id eſt, Edeſius et Iunius Exceptores.* (2) Interdum ſumitur pro *Obſequio*, ſeu comitatu domeſticorum. Bundemundus in Vita S. Amandi num. 5. *Rurſum cum Officio Clericorum Romam perrexit.* V. Regulam Magiſtri c. 93. (3) Munus, vel curia Officialis Epiſcopi, Gall. *Officialité.* Charta Officialis Rotomag. an. 1468. ex Archiuo B. M. de Bono-nuntio Rotomag. *Officium noſtrum ſuper hoc humiliter implorando*, *etc.* (4) OFFICIUM ECCLESIASTICUM,

a S.

a S. Hieronymo, Damaſo PP. rogante, primitus ordinatum fuiſſe aiunt: ordinauit enim ille, inquit Durandus lib. 5. Ration. cap. 2. num. 3. quantum de Pſalmis in Dominica, quantum in ſecunda feria, et quantum in tertia feria, et ſic deinceps legeretur. Euangelia quoque et Epiſtolas, etc. quae de nouo et veteri Teſtamento in Eccleſia leguntur, praeter cantum magna ex parte ordinauit, cuius operis exemplum idem Hieronymus Romam miſit, et a Damaſo PP. canonizatum eſt, et praeceptum a cunctis Eccleſiis obſeruari. Poſtmodum Gregorius et Gelaſius orationes et cantus addiderunt, et lectionibus, et euangeliis Reſponſoria coaptauerunt. Gradualia vero, Tractus et Alleluia, Ambroſius, Gelaſius et Gregorius ad Miſſam cantari inſtituerunt. Exhinc duplex in Eccleſia officium obtinuit, Gregorianum et Ambroſianum: ſed Gregorianum tandem praelatum Ambroſiano, Carolo M. imperante, quod Ambroſius multa inſtituiſſe diceretur iuxta ritum Graecorum, illudque in ſola Mediolanenſi Eccleſia deinceps receptum eſt. Haec fere idem Durandus, cui adiungendi alii, qui de Officiis Eccleſiaſticis ex profeſſo ſcripſere, atque inprimis Cardinalis Bona lib. 2. Rerum Liturgicar. OFFICIUM GRADALE, V. in *Gradale.* OFFICIUM PLENARIUM, ſolemne. Conuentus Aquisgranenſis an. 817. c. 46. † OFFICIUM EXEQUIALE, quod in exequiis peragi ſolet. Ch. Mſ. a. 1227. † OFFICIUM GENERALE, ſolenniori, quo poteſt, ritu pro defunctis celebratum. Necrol. Mſ. Caſal. † OFFICIUM UNIVERSALE, idem, in Act. Mſ. Senenſ. (5) Introitus Miſſae, vel Miſſa ipſa officii diuini pars praecipua. Ordinarium S. Germani Pariſ. in feſto Dedicationis Eccl. inter Probat. Hiſt. eiuſd. Monaſt. p. 159. col. 1. *Poſtea incipiet D. Abbas, Pax aeterna. Officium,* Terribilis eſt, etc. (6) OFFICIA, loca vbi conſiſtunt Officia, ſeu Miniſtri Auguſtales in Palatiis. Vita S. Dominitiani. (7) OFFICIA, ſeu *Offices*, vulgo etiam appellant Galli, quae alii *officinas* vocant, ſeu aedificia Monachorum vſibus et officiis addicta. Radulfus de Diceto an 1071. (8) Miniſterium ſeu feudum, ratione cuius vaſſallus obſequium certum domino debebat, in Probat. Hiſt. Guin. pag. 515. 626. OFFICIA FEUDALIA, *familiae Abbatis S. Bernardi de Romanis*, recenſentur in Charta an. 1240. to. 2. Hiſt. Delphin. p. 142. (9) Miniſterium. Thwroczius in Attila c. 17. *Nauigii Officio Rheni fluminis alta ſecantes, etc.* (10) Acta Murenſia: *Cum XII. hominum pecora adunantur in vnum, vocatur Officium, propterea quod non magiſtro committitur.* OFFICIUM FORANEUM, munus iudicis ruralis. Diploma Alberti Magdeburg. Archiep. an. 1397. apud Ludewig. to. 5. p 19. (11) † Oblatio quaeuis, emolumentum, reditus quilibet. Ch. Mſ. a. 1030. (12) † OFFICIUM DIVINUM, expeditio Hieroſolymitana, in Chartul. Campan. (13) † OFFICIUM FORMATUM, munus ſtabile, a quo, qui eo donatus eſt, ad nutum reuocari nequit. Hiſt. Nem. t. 3. Prob. p. 279. OFFICIUM MAIESTATIS, ius regium ſeu ſupremum. Lit. remiſſ. Mſ. a. 1358. (14) † Diſtrictus, territorium, iuriſdictio, pagus, apud Meichelbec. t. 1. Hiſt. Friſing. p. 380. (15) † Artificium, Germ. *Handwerk*, in Ch. Mſ. a. 1218. (16) † Idem quod *Officina*, locus vbi merces venum exponuntur. Stat. Montiſpeſſ. Mſ.

OFFICIUNCULA, idem quod *Officinae.* Vita S. Hugonis Monachi Aeduenſis ſaec. 5. Benedict. p. 98.

† OFFIDUCIARE, pignori dare. Ch. a. 540. apud Murat. t. 2. Antiq. Ital. med. aeui, p. 1002.

OFFIMENTUM, πηλὸς, in Gloſſ. Lat. Graec. Sangerman. et aliis. *Coenum, fimentum*, in Amalthea, ab *ob* et *fimus*, vt Martinius habet in Lexico.

† OFFISSARE, celebrare, officio eccleſiaſtico praeeſſe. Stat. eccl. S. Petri Redon.

OFFOCARE, *ſuffocare.* Sextus Placitus ſiue Platonicus de Medicina animalium lib. 1. c. 1.

OFFOCATAE LITERAE. Teſtam. an. 1025. to. 6. Spicil. Acher. pag. 436. *Benedictus ſacer qui iſtum teſtamentum ſcripſit cum literis Offocatis in ſecundo verſu et ſuperpoſitis in XIX. et ſubſcripſit die et anno praefixo.* Vbi *Offocatas* puto dici literas nimio atramento conſpurcatas; quod monendum erat, ne ſuſpicio eſſet fraudis vel immutationis: qua de cautione dictum fuit in *Litura.*

† OFFERA. (1) Praeſtatio quae a ſubditis domino offertur, oblatio, a Gall. *Offre.* Hiſt. Occit. t. 4. Prob. p. 302. (2) Oblatio quae in exequiis inter Miſſae ſolemnia fieri ſolet. Hiſt. Nem. t. 3. Prob. p. 125.

OFFRANDA, antiphona, quae canitur, cum panis et vinum in ſacris offeruntur Deo, Gall. *Offertoire.* Fragm. Hiſt. Monaſterii-noui Pictau. apud Marten. to. 3. Anecd. col. 1218.

† OFFRATOR, *aperculariuſ*, in vet. Gloſſ. Cod. reg. 7641. pro *Effractor.* V. *Aperculariuſ.*

OFFRETUM, pro *Orfretum* vel *Orfriſum*, a Gall. *Orfrey*, veſtis ſacrae ornamentum acu pictum, auro vel argento ſaepe diſtinctum. Inuentar. Eccl. Nouiom. an. 1419. V. *Aurifrigia.*

OFFULA, *percuſſio vel percuſſio*, apud Papiam.

OFFUS, pro *Neſſus*, ſarcophagus, V. *Neſſus.*

OFFUSCARE, caliginem offundere, Gall. *Offuſquer*, Ital. *Offuſcare.* *Sol Offuſcabatur et facies eius erat cooperta*, in Chronico Petri Azari apud Murator. tom. 16. col. 416. *Offuſcare iuſtitiam*, Tertulliano lib. 2. adu. Marcion. c. 22. *Offuſcatus caligine*, apud Oroſium.

OFFUSCATIO, obſcuratio, caligatio, apud Tertullianum lib. 1. ad Nation. cap. 10. *Offuſcatio dati et accepti*, Eccli. 41, 24. hoc eſt, fraus in dando et accipiendo.

OFFUSCATUS, ſordidus. Concilium incerti loci apud Marten. tom. 4. Anecd. col. 163.

† OFFUSIO, occupatio, irruptio. Epiſt. Roberti reg. a. 1328.

OFPATINUS. Exſtat apud Ioan. Lucium de Regno Dalmatico lib. 5. 2. Diploma Mariae Reginae Hungariae, quod ſic clauditur: *Datum* . . . 1387. *ſub ſigillo Butcho Comitis Corbaniae, curiae noſtrae Magiſtri Ofpatini. His praeterea ſtuduimus facere ſigillari ſigilli praedicti Ofpatini curiae noſtrae, quia ad praeſens ſigillo caremus.*

OGA, anſer, Gall. *Oye*, V. *Auca.*

OGARA, ſpecies nauis, vt videtur. († Vel potius tranſtra ſeu ſcamnum, vbi ſedent remiges, a Prouinc. *Ogurar*, remex.) Informationes ciuitatis Maſſil. de paſſagio transmarino e MS. Sangerman. vbi de formis et menſuris galearum. *Item Ogara CXX remos* (habere debet).

OGETHARIUS, in Regiam Maieſtatem lib. 4. c. 31. §. 3. Hybernicum nomen dignitatis, vulgo *Ochiern*, quo loco aequiparatur Thano.

OGIRE, pro obire. Gloſſ. Iſid. *Ogit, Moritur.*

OGIS. Nicolaus de Braia in Ludouico VIII. Rege Franc. p. 290.

Rex regum mundi venerabilis ille Philippus,
Catholicae fidei calidus defenſor et Ogis.

OGLATA, OGLATTA, († oliuetum.) Charta Auae Comitiſſae Ruſcinonenſis an. 971. edita a Baluzio in Append. ad Capitul. num. 144. *Siluis, garricis, aquis, aquarumue ductibus vel reductibus earum, Oglatis tam ruſticum, quam et vrbanum, etc.* Charta an. 1032. apud Columbum in Sanrufenſibus Canonicis: *Curtis, hortis, Oglateis, paſcuis, vineis, campis, etc.* VGLATA, eadem ſignificatione. Charta an. 1057. ex eod. S. Victoris Archiuo, armar. Forojul. num 30. † OGGLATUM, in Hiſt. Nem. t. 1. Prob. p. 20.

† OGLEARIUS, fax, taeda, vt videtur, in Act. SS. t. 6. Iul. p. 659.

OIANCIA, ſpecies tributi, Gall. *Oyance.* Literae Officialis Pariſ. an. 1248. e Chartulario AB. Sangerman. fol. 10. *Domum domini Bartholomaei Mili-*

...llicis . . . ouvratam VI. denar. capitalis cenſus, vna mina auenae, II. caponibus, I. gallina, II. denariis de Oiancia, relenamento et tallia . . . Abbas et Conuentus abſoluerant . . . ab huiuſmodi onere cenſus, redditus, conſuetudinis, coſtumae, relenamenti et talliae. Ex quibus Oiancia videtur idem quod conſuetudo ſeu coſtuma, cum hae voces illi ſubſtituantur. Quae vero tributi ſpecies Oiancia fuerit, ſaltem apud Aurelianenſes, clarius diſcimus ex Regeſto Camerae Comput. Bleſenſis initio ſaeculi XIV. vt videtur, exarato, cui titulus: *Ce ſont les rentes d'Orliens et des apertenances.* Ibi legitur art. 19. *Oiances eſt vne rente qui vaut VIII. lib. ou X. lib. et peut croiſtre et deſcroiſtre. Et eſt iſſi que chaſcun de ceus qui eſt des Oiances doit X. el. le jor des Oiances et a vne piece de char cuite de requenoiſſance, qui vaut II. d. ou III. d. et à tant il eſt quite des couſtumes et des toulers, que il ne doive riens de riens, que il achatent ou vendent. Si aucun veut entrer ès Oiances il covient qu'il en cheviſſe aus rentiers le Roi ou aus toulaiers l'Eveſque.* V. *Audientia.*

† OIGNONIUS, cepa, Gall. *Oignon.* Ch. Mſ. a. 1266.

† OISELLARE, aucupari, a Gall. *oiſeler*, in Ch. Mſ. a. 1320.

OLA. (1) *Summi humeri pars poſterior*, in Gloſſis antiquis MSS. (2) Charta an. 1220. tom. 2. Maceriarum Inſulae Barbarae p. 532. *Chanonaria de Rimillien, duo curtilia ad Olas, curtilia della Tiriveti.* Legend. omnino videtur, *Curtilia ad Olus*, horti olitorii.

OLACITAS, fetor, V. mox in *Olax.*

OLALOGIA. Vita S. Ethildritae ſaec. 2. Benedict. p. 769. *Rex Edwredus ex hac vita diſceſſit, cui ſucceſſit frater ipſius Elwredus: qui acer ingenii per Baldum et Ioannem doctiſſimos monachos tantum inſtructus eſt, ut in breui notitiam omnium librorum haberet, totumque nouum et vetus Teſtamentum in Ololegiam Anglicae gentis tranſmutaret.* Hoc eſt, vt videtur, in linguam Anglicam redderet. Vox ducta ab *Olographus* ſeu *Holographus*, propria manu exaratus, Gr. ὁλόγραφος. Vnde Iuriſconſulti ὁλόγραφον vocant Teſtamentum, quod teſtatoris manu perſcriptum eſt, non autem ſola ſubſcriptione firmatum. V. *Holographus.*

OLAMEN, f. idem quod *Oleamen*, quo poſteriori vocabulo vtitur Scribonius Largus Compoſit. 269. Factum ex oleo. († Vel potius meſſoria falx, a Prov. *Oulame.*) Tranſactio Guillelmi Comitis Forcalquerii cum Monachis Montis-maioris ann. 1212. *Teſtes probauerunt monaſterium habuiſſe piſcifice ab omnibus ibi piſcantibus ſingulis ſeptimanis lenatam piſcium, exceptis die Lunae et ſingulis noctibus, ſingulos obolos pro ſingulis nancis, aut tres denarios pro vna ſeptimana, et a ſennaderiis ſingulos colligentibus ſingulis pabulum cum biſpio aut Olamine ſingulis annis tres denarios, et de anibus crancis trezenum pro pulmento et de venatione capita aprorum et quarterios aliarum ferarum.* Locum non ſatis accurate, vt videtur, excerptum, non licuit ex autographo emendare.

OLAX, OLIDUS, et *Olacitas*, *foetulentia*, *oler*, in Gloſſ. Iſidori. Ioh. de Ianua: *Olax ab Olere*, *i. Olitus, qui aſſidue olet*; *Puant;* in Gloſſis Lat. Gall. Sangerman. *vnde Olaciter*, aduerb. eidem de Ianua: Vtitur Martianus Capella lib. 1. *Huius greſſus incerti, atque Olacis temeti madoribus implicati.*

OLBA. Verſus MSS. citati in Gloſſa ad Diſticha Magiſtri Cornuti:

Vrceus, vrceolus, eſt olla, vel amphora, teſta,
Olla, vel idria ſit vas, vini dico lagenam,
Oba, vel enophorus, ſed et orca, fidelia, vas eſt,
Olbaque iungatur Monachis appropriatum.

OLCA. (1) Gall. *Ouſche*, vel *Oſche*, in Conſuetudine Niuern. c. 6. art. 1. et in Regeſto cenſuum et feodor. Carnotenſ. pag. 21. German. Eſche, Oeſche, terrae portio arabilis, foſſis vel ſaepibus vndique clauſa: († hortus quoque vel pomarium, ita clauſum.)

ſum.) Ita paſſim in veterib. Chartis S. Sulpitii Bituric. S. Sergii Andegau. in Tabulario S. Dionyſii de Capella dioeceſ. Bituric. etc. Gregorius Turon. de Gloria Confeſſ. c. 69. *Erat autem haud procul a baſilica, campus tellure foecundus, tales enim incolae* (Campani) *Olcas vocant.* Formulae Pithoei c. 36. *Concedimus tibi Olca in villa noſtra illa quam illa foemina quondam tenuit.* Tabular. S. Cyrici Niuern. Ch. 25. *Paginulam terrae, quae vulgo Olca vocatur.* OLQUA. Martyrologium Eccl. Autiſſiod. apud Marten. to. 6. Ampliſſ. Collect. col. 700. OCHIA. Regeſtum Feodorum Campaniae fol. 53. *Guido de Mellegniaco tenet de Domino Campaniae Porchiacum, . . praeter coemeterium et vnam Ochiam vel duas.* OLCHA, apud Mabillon. in vita B. Bernonis Abb. ſaec. 5. Benedict. p. 76. Tabularium Vindocinenſe Ch. 240. OLCHIA et OSCHIA, promiſcue in Tabulario Prioratus Neronis-villae. OSCHIA, in Tabulario Autiſſiodorenſi et Neronis-villae, paſſim. OSCHA, in Tabulario Monaſterij S. Vincentii Cenomanenſis fol. 68. verſo. OSCA, in Charta ann. 1042. apud Sammarthanos in Abbat. pag. 5. 397. Charta Hugonis Archiep. Senonenſis a. 1154. in Tabul. Abbat. Ferrarienſis: *Scilicet apud manſum Oſcam vnam, quam tenet Giraudus . . . ad Longam quercum Oſcam aliam, quae de feodo Martini, etc.* OSKA. Enumeratio feodi Girardi de Hain Militis an. 1293. ex Tabul. Corbeienſi. OCA. Tabularium S. Vincentii Cenoman. fol. 5. OCHA, in Teſtamento Herberti Comitis Viromand. ann. 1059. apud Ioan. Carpentarium in Hiſt. Cameracenſi p. 7. HOCHIA. Charta an. 1246. in Chartul. Campan. Bibliothec. Reg. fol. 529. OLCHIA, cenſus vel praeſtationis ſpeciei. Charta libertatum oppidi *des Ais*, in Biturigib. *Cenſus autem meos, et venditiones, et Olchiam meam mihi retineo, ſicut ſolitus ſum.* Videntur efficta ea vocabula ex Latino *Occare*, βωλοστροφεῖν, in Gloſſ. Graec. Lat. glebas confringere, ita vt *Olca*, *Ochia*, *Oſchia*, fuerit ager *Occatus*, ſeu ruptus, proſciſſus, *terre à labeur*, ex quo pro modulo agri forte tanto, quantus per vnum diem occari poterat, vſurpata vox deinceps fuerit. V. *Occhia*, *Oglata*, et *Paſſina*. (2) In Gloſſis antiquis MSS. *Gemma barbarici nominis, ex fulvo et nigro viridique et candido eſt.* V. *Olea* 2.

OLCARIUS. Statuta Vercell. fol. 212. *Qui etiam promittat de non exercendo vnquam per ſeipſum manualiter officia barberiorum, pelliparierum, fornariorum, molinariorum, crinellorum, Olcariorum, becharierum, piſcatorum, etc.* An figulus, quaſi *Orcarius*, *r* in *l* mutato, vt alibi ſaepe, ab Italico *Orca*, vas teſtaceum?

OLDA. (1) *Diſtinctio, diuerticulum*, Ioan. de Ianua. Gloſſae antiquae MSS. habent, *Diſtrictio ſiue diuerticulum*. (2) Literae Angeli Pechinoli ad Innocentium VIII. PP. an. 1489. apud Ill. Fontanium ad calcem Antiquit. Hortae pag. 486. *Dominus Rex longe mitius ſe habuit et mitiores, vt dicunt, Oldas, id eſt, pecuniarum tributa, impoſuit oppidis Auſtriae, quae reſtant bello occupanda, quam alias cum Catholica Maieſtate egerit.*

OLDERMANNI, olim dicti in vrbe Groningana, qui negotiantium diſciplinae, et iuri nautico tuendo, et dirimendis inde natis controuerſiis praefectae erant. V. Vbbonem Emmium in Groninga p. 165. V. *Aldermannus*.

OLEA. (1) *Pondus eſt, retinet tres ſcrupulos.* Papias. (2) Papias: *Olea, gemma, barbarum eſt: ex fulvo et nigro, viridique et candido conſtat.* Neſcio an de hac *Olea* intelligendus ſit Anaſtaſius in Leone IV. PP. pag. 188. *Et ſuper illud Ciborium fecit Oleas, quae pendent in circuitu altaris habentes tabulas quatuor exauratas, necnon et gammadias numero quatuor.* Ibidem pag. 196. *Obtulit tres Oleas ſiricas, admirabilis pulchritudinis, ſerico textas, coloreque depictas, quae videlicet feſtis diebus in circuitu altaris maioris dependerent.* Certe cum ſoli-

ſolidum quid fuerint *Oleae*, quas in circuitu Ciborii dependerent, haud abſonum videtur exiſtimare fuiſſe grandiores gemmas, aut quid ſimile in gemmae grandioris orbiculatae figuram, atque adeo ex *murrhina* materia: quod non modo ſuadent vox *maſorica*, quae idem valet ac *murrhina*, ſed et colores Oleae, quibus murrham conſtitiſſe ſcribit Plinius lib. 37. cap. 2. nam quod *ſerico textae oleae* dicuntur Anaſtaſio, error eſt forte librarii, ita vt legendum ſit *ſerico teſtae*. (3) † Mendoſe pro *Olea*, in Chartul. S. Hugon. epiſc. Gratianop.

OLEAGO, γλοιὸς, in Gloſſis Cyrilli, ſordes olei, quae in balneis atque etiam palaeſtra ab hominum oleo vnctorum cute deradebantur, Strigmenta.

OLEAMENTUM, res odorifera. Canonizatio B. Aloyzii, tom. 4. Iunii p. 1139. Pro eo quod ex oleo factum eſt, vtitur Scribonius Largus Compoſit. 222.

OLEARE, V. infra *Olerare*.

OLEARIUM, Ἐλαιοπώλιον, in Gloſſ. Graec. Lat. eſt etiam ibidem ἐλαιοφόρον.

† OLEATOR, qui oleum vendit, et molendinum olearium curat, apud Pez. t. 6. Anecd. part. 3. p. 75. V. *Olerius*.

OLEATRIX, quae vendit oleum. Miracula B. Stanislai Canonici Regul. tom. 1. Maii p. 790.

OLEATUM, cibus oleo conditus. Regula Mellicenſis in Chronico eiuſdem Monaſterii p. 412. col. 2.

OLEATUS, ſacra ſeu extrema vnctione munitus. Miracula MSS. Vrbani V. PP. Alias *Oleatus* idem eſt quod oleo imbutus, vt Num. 11, 8. V. *Inoleare*.

OLEIFERALE, V. *Oliferale*.

OLEMOTITANI DENARII, f. pro *Oletani* vel *Olitani*, antiqui. Charta Eccleſiae Nemauſ. ann. 1023. inter Inſtrum. to. 2. Gall. Chriſt. col. 207.

OLEPORA, *Fromage*, in veteri Gloſſar. Lat. Gall. MS. ex Biblioth. Thuan. an. 525.

OLERARE, *plantare olera, vel oleribus uti. Deolerare, exolerare, valde deolerare, vel olera auferre.* Io. de Ianua. Papias: *Holerare, olera cultivare . . . olus, oleris, vnde Olerare.* Perperam in Gloſſ. MS. S. Andreae Andaon. *Oleare, Plantare.* Acta SS. Iulii to. 4. p. 149. de S. Helerio: *Hortulum conſtruxerat, atque propriis manibus Oleraverat.*

OLERATOR, vel HOLERATOR ab *holus*, vt non ſemel ſcribitur apud Antiquos, qui vendit olera. Gloſſ. Lat. Graec. *Holerator*, λαχανοπώλης.

† OLERIUS, OLIERIUS, i. q. *Oleator*, in Ch. Ml. a. 1407.

OLERONIANA LEX, V. in *Lex*.

OLESCERE. Gloſſ. Gr. Lat. MS. Αὐξάνομαι, *Oleſco, gliſco, creſco*. Αὔξομαι, *Creſco, Oleſco*. Virgil. *Modis Inoleſcere miris.* Agnellus in S. Sergio Epiſc. Ravenn. apud Murator. tom. 2. p. 172. *Non poſſumus per tanta diſcurrere, quia Oleſcit*; (i. e. in immenſum creſcit, nimis longum eſt) *tamen compendii proferimus cauſa.* Lucretius lib. 2.

OLETANUS, antiquus, Germ. alt. Acta SS. Aprilis to. 3. p. 6. de S. Sotere PP. *Quaeque per Oletana tempora defecta vetuſtate marcuerat.* Melius infra *Olitanus*.

OLETARE, oleto inquinare. Lex apud Frontinum de Aquaeduct. lib. 2.

† OLETUM, *la puça, e loge da ſpandere aqua.* Gloſſ. Lat. Ital. Mſ.

OLEUM. Triplex conſecratur et benedicitur ſeparatim et diuiſim feria quinta Maioris Hebdomadae, ſcilicet *Oleum pro infirmis*, *Oleum ad chriſma, et Oleum ad Catechumenos vngendos*, vt eſt in Ordine Romano, et apud Honorium Auguſtod. lib. 3. cap. 80. 81. 82. OLEUM EXORCIZATUM, vel Chriſma, ſeu *Chriſmale Oleum*. Huius Exorciſmus perinde extat in Ordine Romano. OLEUM BENEDICTUM, quod a Pontificibus aut viris ſanctitate conſpicuis benedicebatur, et quo eccleſiae catholicae aſſeclae ad expellendos morbos, aut daemonas ab energumenis fugandos vtuntur. S. Hieron. in Vita S. Hilarionis. OLEUM S. CATHARINAE, de quo Boethius in deſcriptione Scotiae p. 6. OLEUM SANCTAE CRUCIS, quod

[illegible] Gregorio [illegible] Gregorius [illegible] Epiſt. 35. [illegible] de Locis SS. c. [illegible] in [illegible] in Concilio [illegible]. [illegible] (Ca-[illegible] Perpe-[illegible]

[illegible] Gloſſ. Longobard. S. [illegible] Petri [illegible], gula [illegible]

[illegible], per [illegible] ex Gloſſis anti-[illegible] MSS. Iſidorus lib. 19. Orig. c. [illegible] habet [illegible], vt et vet. Interpres [illegible] 3. 20.

OL[illegible]ANS, olfaciens. Iacobus Cardi-[illegible] in Vita S. Petri Caeleſtini Papae.

OL[illegible]BANUM, thus, Ital. *Olibano*. Charta Benedicti PP. an. 1033. apud Vghellum to. 1. part. 1. pag. 124.

OLIBARIUS, pro *Olivarius*, Gall. *Olivier*, [illegible] Bulla Benedicti VIII. PP. an. 1017. Marcae Hiſp. col. 1003.

† OLIBETUM, Oliuetum, ap. Cre-[illegible] in Hiſt. S. Mariae in Coſmed. [illegible]

† OLICIUM, horreum, locus in quo grana reconduntur. Annal. Prae-[illegible] Prob. p. 659.

OLICIUS. Teſtamentum Riculfi Epiſ-copi Helenenſis an. 915. *Capas du-as . . . [illegible] Olicias duas, vna cum argento*, etc.

OLIDUS, V. *Olor*.

OLIERIUS, V. *Olerius*.

OLIFERALE, ſeu OLEIFERALE, quemadmodum *cereoferale*, vas in quo continetur oleum ad lucernas. Vita S. Drauſii Epiſc. Sueſſ. n. 16.

OLIFLAMMA, V. *Auriflamma*.

OLIGARCHIA, Ὀλιγαρχία, pauco-rum dominatus. Engelhuſius in Chronico apud Leibnitium tom. 2. Script. Brunſuic. p. 1131.

OLIMARE, V. in *Limpidare*.

OLIMENTUM, odor. Acta SS. Maii [illegible] pag. 152. de S. H[illegible]

OLIMINARE, V. in *Limpidare*.

† OLIOSUS, oleoſus, in Ch. Mſ. a. 1[illegible]

OLITANUS, antiquus, vetus, ex voce *olim*. Gloſſ. Gr. Lat. Ἀρχαῖος. *Antiquus*, *Olitanus*, *priſtinus*, *ve-tuſtus*. Anaſtaſius in Vitis PP. p. 113. 116. 117. 119. 122. *Per Olitana tempora*.

OLITARIUS, idem, in eodem Codice Carolino Epiſtola 71. *Olitaria tra-ditione*. Niſi legendum ſit, procliui mendo, *Olitana*.

OLIVAE DIES, Dominica oliuarum ſeu palmarum. Acta SS. Iulii to. 5. p. 285. Vide *Dominica in Palmis*.

OLIVARIUM, ἐλαιών, in Gloſſis Lat. Graec. Sangermanenſibus MSS. Oli-uetum.

† OLIVARIUS, oliua, Gall. *Olivier*. in Ch. a. 1168. t. 2. Hiſt. Occit. Prob. p. 608.

OLIVASTELLUM, oliuetum, vt vi-detur. Vide locum in *Bilanna*.

OLIVATIO, ἐλαιοχυσία, in Gloſſ. Graec. Lat.

† OLIVATUS, oliuis conſitus. Ch. a. 1383. ap. Lam. in Delic. erud.

OLIVAYRETUM, oliuetum, in Char-ta Maſſilienſi anni 1529.

† OLIVEDA, OLIVETA, oliuetum, in Ch. Mſ. a. 1320.

† OLIVEYRETUM, oliuetum, in Ch. Mſ.

OLIVITOR, qui oliuas curat, vt *vi-nitor*, vineas, apud Sidon. lib. 2. Epiſt. 9. Apuleius lib. 2. Floridorum.

OLLA. (1) Imbrex, tegula. Galber-tus in Vita Caroli Comitis Flandr. n. 52. (2) Genus vaſis vel menſu-rae, diſtinctum ab olla vulgari. Charta Archidiaconi Sueſſion. an. 1216. *Recognouerunt ſe vendidiſſe eccleſiae B. Medardi Sueſſion. decem et ſeptem ſextarios vinagii; ſcilicet vndecim Ollas et dimidium vini ſupra vineam . . . . et quatuor Ollas ſupra vineam*, etc. *Olla poteller argenti*, ibid. pag. 433.

OLLATA VINI, idem ac *Olla* 2. Char-ta an. 1317. ex Archiuo Caſtri Blein.

† Mendoſe pro *Oblata vini*, . V. in *Oblata*.

OLLEGUS. Statuta Placentiae fol. 53. vo. *Quicumque poſuerit et meſcuerit Ollegos in vino, condemnetur* in XXV. lib. Plac. *pro qualibet vice: et qui colligerit ipſos Ollegos, condemnetur pro*

pro qualibet vice in centum ſoldis; et qui habuerit ipſos Olegos in domo, condemnetur in X. lib.

OLLITUS, olitus, foedus. S. Wilhelmi Conſtit. Hirſaug. lib. I. c. 97.

OLLUS, f. taurus, Belg. *Olle*. Chronic. Florentii apud Eccardum de Orig. Domus Saxon. col. 59. *Centum et octoginta pullos et 30. ſchock ouorum, et vnumquodque ſchock 60. oua, et 36. Olles, et 16. talenta argenti.*

OLOAGIOGRAPHA, ſacra Scriptura, ab ὅλος, totus, ἅγιος, ſanctus, et γραφὴ, ſcriptura. In Actis SS. Benedict. ſaec. 3. part. 2. p. 430.

† OLOATA, mendoſe pro *Cloaca*, t. 7. Ordin. reg. Franc. p. 663.

OLOBERUS, *veſtis totaliter deaurata*, in vet. Vocabulario vtriusque Iuris. Vide *Holoverus* et mox *Oloforus*.

OLOCRYSTALLINUS, totus ex cryſtallo. Helgaudus in Roberto Rege Franc.

OLOFLAMMA, Vide *Auriflamma*.

OLOFORUS. Gloſſae MSS. *Olofora, veſtis purpurea* Papias: *Olofora, veſtis tota ex purpura.* Ex Iſidoro lib. 19 cap. 22. quippe, vt auctor eſt Salmaſius in Obſeruat. ad Ius Atticum, pro *Holoporphyra, tota ex purpura*, in MSS. legitur *Olofora*. Anaſtaſius in Vitis PP. pag. 34. *Pallia Olobera blattea.* Vbi editor monet in aliquot Codd. legi, *Olofera blattea*. Vide *Holoverus*, et eumdem Salmaſium ad Pollionem pag. 342.

† OLOGIA, *lo rete*, in Gloſſ. Lat. Ital. Mſ.

OLOGRAFUS, Vide *Holografus*.

OLORA, Papiae, *Oloſerica veſtis*. Legendum *Olovera*, vel *Olofora*, vt ſupra. In MS. Bituric. ſic habetur: *Olor, cinguum, i. cignus, in cuius ſpecie cum Leda Iouis concubuit. Olores Latinum eſt; nam Graece cigni dicuntur cicones. Olora dicitur etiam.* Tum ſubiungitur, ſed a linea, vt nouus ſit articulus: *Oloſerica, Veſtis tota ex ſerico*, etc. In edito, quod vidi, deeſt *Olora*; ſed ſatis hinc patet *Olora* corrupte dictum pro Olore femina, vt ex terminatione licet conijcere.

OLOSERICUS, totus ſericus, non ſemel. *Oloſyricus*, apud Anaſtaſium in Benedicto II. PP. to. 3. Muratorii pag. 146. col. I. in Notis. Vide *Holoſericus*.

OLOVERUS, purpureus, Vide *Holoverus*.

OLOVITREUS, totus vitreus, V. *Holovitreus*.

† OLPHATUS, olfactus. Barel. in ſermon.

OLQUA, modus agri, V. in *Olca* 1.

† OLRERA, *Prov. Emicaduina, olearium*, in Gloſſ. Prou. Lat. Cod. reg. 7657.

OLTREGIA. Compoſitio an. 1252. e Tabulario S. Richarii: *Fundus vero territorii . . . cum cenſibus, relegiis, vendis, Oltregiis, furnis eorum, cum exitu et introitu, cum placitis et duellis, et aliis, et tota fundi iuſtitia integraliter dictis Abbati et Conuentui remanebit.* Ex ſimilibus Chartis, vbi *vendis* fere adiunguntur *laudes* vel *laudemia*, conijcere eſt, *Oltregia* nihil aliud eſſe quam *laudes*, quas vaſſallus vel tenens domino exſoluit pro licentia feudum alienandi vel tenementum, hancque vocem *Oltregia* fictam eſſe a Gallico *Octroy*, Conceſſio. Vide *Laudes* 4. et infra *Otorgare*, *Ottroium* et *Outreſium*.

OLYMPIAS, pro *Indictione*. Exſtat in Tabular. Celſinianenſi Charta cuiusdam Adalardi, *data in menſe Febr. 11. die ipſius menſis, anno Dominicae Incarnationis 960. anno autem Lotharii Regis Francigenae quarto, ſecundo Olympiadis.* Quae tamen adſcripta anni nota non cohaeret cum anno 4. Lotharii et 2. indict. quae cadit in an. 959. qui erat 5. regni Lotharii: ſiquidem Ludouicus pater obiit 15. Oct. an. 954. proinde in apographo iſtius Tabul. pro DCCCCLX. ſcribendum DCCCCLIIX. An *Olympias* hic ſignificet indictionem, addubitare cogit Charta Ethelredi Regis Angliae, in qua per *Olympiades*, ſeu quadriennia, more Graecorum numerat annos regni ſui: *Conſentiens*, inquit, *ſigno ſanctae Crucis ſubſcripſi in Olympiade 4. regni mei.* Hic fuit

 annus

annus 16. regni eius vt conjicit Spelmannus, Chriſti 994. Eadem ratione lubens interpretarer *Olympiadem* Chartae Adalardi, vbi recte cohaerent omnia, ſi legeretur, *anno Lotharii tertio ſecundae Olympiadis;* Tertius enim annus ſecundae Olympiadis regni Lotharii reſpondet ſeptimo eiusdem, ſeu anno 960. annum incipiendo a Kalendis Martii vel Paſchate, more. Eo probabilior videtur haec emendatio, quo facilius fuit IIII. vel IV. pro III. legere. *Secundae Olympiadis* pro *ſecundo* vel II. *Olympiadis* nihil eſt.

† OMA, pro *Ama*, dolium vinarium maius. Gloſſar. Caeſ. Heiſterbac.

† OMAGIALIS, pro *homagialis*, in Cod. Diplom. Polon. t. 1. p. 7.

OMAGIARE, homagia exigere, qualia dominis praeſtant vaſſalli. Ioannes Longinus in Vita B. Kingae Virg. to. 5. Iulii p. 713. V. *Hominium.*

† OMAGIUM, *la intrada del monaſterio zoe in frutti.* Gloſſ. Lat. Ital. Mſ.

OMAGO, *homagium. Iuravit et Omaginem fecit*, ſupra in *Menaginm* poſt *Hominium.*

OMASUS. Ordericus Vitalis l. 12. p. 852. *Radulfus autem Rufus pacifici tenoris fuit Omaſus, quia praefati Militis erat ſororius.* Ioannes de Ianua: *Omaſus i. tripa, vel ventriculus qui continet alia viſcera, quia in ipſa rerum euentus inſpiciebant. Horatius in Epiſt. patinas cenabant Omaſi. Item alius: Noſcitur per naſum mulier quae vendit Omaſum.* Videat lector, an ex his aliquid expiſcari poſſit ad mentem Orderici.

OMECIDIUM, pro *Homicidium*, in Diplomate Adelphonſi Regis Hiſpan. an. 1094 apud Marten. to. 1. Collect. Ampliſſ. col. 548.

OMELIAE, pro *Homiliae*, de quibus ſuo loco, Gall. *Homelies.* In Actis fundationis Monaſterii Murenſis, apud Eccardum de Orig. familiae Habsburgo-Auſtriacae col. 217. V. *Homiliarius.*

OMELIARIUS, i. q. *homiliarius*, liber continens *homilias*. Chartular. Virzionenſe fol. VII. OMELIARIS, t. II. Gall. Chriſt. Inſtr. p. 219.

† OMELLUS, f. pro *Omellus*, vlmus nouellus, Gall. *Ormeau*, in Comput. fabr. S. Petri Inſul. Mſ. *Datum pro 44. omellis plantatis in pratello proceſſionis* etc.

† OMEN, an ab *Omellus*, locus vlmis conſitus, vlmarium. Ch. Mſ. a. 1218. *Hernaudus — vendidit — valles et omnes larricios ex vtraque parte, et omen ex veteri calciata.*

† OMENSTRUM, *mappa*, in vet. Gloſſ. cod. reg. 7641.

† OMICIDA, pro Homicida, ap. Gualt. Hemingford.

† OMINADA, tumor, tuber, Gall. olim *Ominade.* Litt. remiſſ. Mſ. a. 1467.

† OMINISCHUM, obſequium, ſeruitium, quo quis homo alterius eſt. Teſtam. Mſ. a. 1213.

OMMUTESCERE, obmuteſcere. Apud Radulphum in Praefat. Geſtorum Tancredi, to. 3. Anecd. col. 112. Sed videtur legendum *Obmuteſcet.*

OMNEDICIBILIS, quantus dici poteſt. In Diplomate an. 1094. inter Inſtrum. to. 3. Gall. Chriſt. col. 59.

OMNES interdum poſitum pro *Homines*, probat Baluzius in Notis ad Capitularia to. 2. col. 1076.

OMNICOLENDUS, omnino ſeu valde colendus. Verſus in honorem Paſchalis II Papae, apud Marten. tom. 2. Itinerarii pag. 244.

OMNICREANS, qui creat omnia, in Actis SS. Iulii tom. 1. pag. 334. et apud Mabillon. tom. 4. Analect. pag. 631.

OMNICREATOR, creator omnium, in Vita S. Raynerii to. 3. Iunii pag. 449.

OMNIFARIUS, *παντοῖος*, in Gloſſis Lat. Graec. omnigenus. Tom. 1. Anecd. Marten. col. 125.

OMNIMEDENS, qui omnibus medetur morbis. Apud S. Paulinum in Fragmentis Natalis XI. de S. Felice p. 169.

OMNIMODIS, pro omnino, omnibus modis vel *modis omnibus*, vt eſt in leg. 14. Cod. de Offic. Rect. Provinc. Gloſſae Iſonis: *Vsquequaque, Omnimodis* Anaſtaſius in Hiſt. Eccleſ. *ὁλοκλήρως*, apud Theophanem, *Omni-*

Omnimodis reddit. Sic *huiusmodis* Gloſſ. Graeco-Lat. Τοιουτοτρόπως, *huiusmodis*.

OMNIMODITER, eadem notione, in Epiſtola B. Archiep. Tolet. to. 3. Concil. Hiſpan. p. 338.

OMNIMORBIA. Iſidorus lib. 17. cap. 9. *Polypodion Herba* . . . *a Latinis dicitur Omnimorbia, quod morbis ſubveniat.*

OMNIPAVUS, qui pavet omnia. *Panrophobus, i. e. Omnipauus.* Caelio Aurel. lib. 3. Acut. c. 12.

OMNIPLENUS, refertus, Gall. *Tout plein*, ad ſummum usque repletus. Epiſtola an. 1169. in Probat. Hiſt. Comitatus Ebroic. p. 4.

OMNIPOLLENS, omnipotens. *Omnipollens Deus*, apud Prudentium in Apotheoſis praefatione.

OMNIPOTENTATUS. Adrianus PP. in Codice Carolino, in Epiſt. ad Irenem et Conſtantinum filium: *Barbaras nationes ſub ſuis proſternens conculcauit pedibus, Omnipotentatum illarum domans, et ſuo ſubiiciens regno adunauit.*

OMNIPOTENTER, omnimode ac ſumma poteſtate. Charta Cuthredi Regis Cantuar. apud *Madox* Formul. Anglic. pag. 174.

OMNIPRAESENS, OMNIPRAESENTIA, omni loco praeſens vel praeſentia, Theologis Scholaſt.

OMNISATOR, ſator ſeu auctor omnium bonorum vel malorum. In prauam partem accipit Vſſingus apud Leibnitium tom. 3. Scriptor. Brunſvic. pag. 605.

OMNISCIUS, OMNISCIENTIA, apud Theologos Scholaſticos.

OMO, pro *Homo*, vt *Oc* pro *Hoc*, in Iudicio an. 821. col. 56. Probat. to. 1. nouae Hiſt. Occitanae.

OMOFAGIA, Vide *Omophagia*.

OMOLOGARE, publice confirmare, ratum habere. Charta an. 1196. apud Murator. delle Antic. Eſtenſi p. 369.

OMOPHAGIA, ὠμοφαγία, crudorum voratio, eſus crudarum carnium. Arnobius lib. 5. Hinc emendandus Ioh de Ianua, qui habet: *Omofagia, una vel ſimilis comeſtio*; perperam ducta voce ab ὁμὸς, ſimilis, par, quae derivatur ab ὠμὸς, crudus.

OMOPHORIUM, OMOPHORUM, Ὠμοφόριον, Ὠμόφορον. ornamentum non Archiepiſcopis modo, ſed et omnibus Epiſcopis Graecis peculiare: longa ſcilicet faſcia collum primo inuoluens, deinde a collo per medium dorſum et pectus longe infra genua deſcendens, crucibus intexta, vt in Gloſſario mediae Graecit. definit Cangius, ibi omnino conſulendus, vt et infra in voce *Pallium*.

ONA, dolii vinarii ſpecies, apud Treuirenſes. Magnum Chron. Belgic. an. 1015. ex Chron. Trevir.

ONAGER, machina bellica iaciendis lapidibus. Radulphus de geſtis Friderici I. Imp apud Murator. to. 16. col. 1183. *Et in quodam ligno ſedebant, vt lapidibus, qui iaciebantur ab Onagris, qui erant in Crema, obruerentur, aut eorum timore vel amore caſtellum redderetur.* Rurſus occurrit col. 1181. Sed et apud Vegetium lib. 4. cap. 2. *Onager autem dirigit lapides, ſed pro neruorum craſſitudine et magnitudine ſaxorum pondera jaculatur.* Onagros a ſcorpionibus ibidem diſtinguit Vegetius, ſed Ammianus ambos confundit fuſeque deſcribit lib. 23. Ad quod obſeruat Carolus de Aquino, nihil facilius potuiſſe contingere, quam vt Ammiani tempore eamdem habuerint appellationem ſcorpio et onager, quae aeuo Vegetiano, aut certe antiquiore, diſtinguebantur machinae. Idem in aliis vſuueniſſe organis oppugnatoriis, obſeruat alias non ſemel.

ONATIZARE. Hymnus MS. in S. Ildevertum Epiſcopum Meldenſem:

Ildeuertum collandemus, orgiis
Onatizemus, miracula enarremus,
Haec Clerici jubilemus, etc.

ONCIA, vox Italica, Gall. *Once*, vncia, in Annal. Mediol. apud Murator. to. 16. col. 807.

ONDERE, verbum, vt videtur, fictum ab Anglico *Vnder*, ſeu Belgico *Onder*, ſub, ſubter, at non ſatis certa notione. Charta Henrici Regis Angliae pro Normannis an. 1155.

1155. apud D. *Bruſſel* tom. 2. de Feudorum vſu pag. IV. *Si aliquis tenens de nobis feodum laicum moriatur, et Vicecomes vel alius Baillivus noſter Ondas literas noſtras patentes de Submonitione noſtra de debito quod defunctus debuit nobis, liceat Vicecomiti et bailliuo noſtro achachiare et abreuiare catalla defuncti inventa in laico feodo ad valentiam illius debiti per viſum legalium hominum.*

† ONERAGIUM, vectigal, quod pro facultate onerandi vina alio exportanda ſoluitur. Areſt. Parlam. Pariſ. a. 1372.

† ONERARE MERCATURAS, tributa iis imponere, t. 6. Ordin. reg. Fr. p. 411.

ONERARIUS, oneroſus, t. 3. Sept. p. 415.

† ONERATA, onus. Ch. Mſ. a. 1317.

ONERATIO, Gall. *Charge, commiſſion, ordre*, mandatum, prouincia. Charta Edwardi III. Regis Angl. apud Rymer. tom. 5. p. 607.

ONERATOR, qui onerat, onus imponit, apud Lambertum Ardenſem to. 8. Ludewigi p. 600.

† ONERATORIUS, oneroſus, t. 1. Sept. p. 726.

ONERIFER, qui fert onus, baiulus, Gall. *Crocheteur, porte-faix*. Non ſemel occurrit vox *Oneriffer*, in Charta an. 1499. pro *Confratria Oneriſſerorum*, ſeu Bajulorum Maſſil. e Regeſto 73. Peireſciano vol. 2.

ONEUS, ſupercilium montis. Vita S. Wunebaldi cap. 3. *Et protinus paſſivantes ſuper Alpium Oneos, usque dum Condonei amplos militum intrauerunt terminos.* Ita editiones omnes. Ejusdem Itinerar. et Vita S. Willibaldi Epiſc. num. 18. *Ibi erumpebat fons qui erat ſterilis in Oneo montis.*

ONHUS, caepe, Gall. *Oignon*. Transactio inter Abbatem et Monachos Craſſenſes an. 1351. ex libro viridi fol. 53. *Caules, ſpinargia, porri, caepe ſeu Onhos, cucurbitas, lactucas etc.*

ONICA, pro *Onycha*, V. in hac voce.

† ONICHINUM, *genus metalli*, in vet. Gloſſ. Cod. reg. 7641. *Onicinum, vno metallo*, in alio Lat. Ital. Mſ.

ONICLEUS, pro *Onycheus*, Onychinus lapis; V. in *Camceus*.

ONIO, a Gallico *Oignon*, caepe. Chartularium Gemmeticenſe. Perperam *unio* in Neuſtria Pia pag. 320.

ONOMA, nomen, ex Graeco *ὄνομα*. Baldricus lib. 1. Chronici Camerac. cap. 88.

ONSELLUS. V. *Ocellus*.

ONUS. (1) Species menſurae vinariae. *Decem vel quindecim Onera in potationibus*, apud Marten. in Onomaſtico ad calcem tomi 5. Anecd. (2) Tributum, praeſtatio. Charta an. 1077. adud Stephanotium tom. 1. Antiq. MSS. Vaſcon. pag. 735. (3) ONUS SENTENTIAE, in Iure Hungarico, eſt grauamen et liberatio mulctae. Sambucus et Molnarus. (4) ONERA SOLIDORUM, vſurae. Leges Luitprandi apud Murator. tom. 1. part. 2. p. 55. col. 2.

ONUSCULUM, *Paruum onus*, Iohanni de Ianua; *Petite charge*, in Gloſſis Lat. Gall. Sangerm. MSS.

ONUSTARE, pro *Onerare*. Ioh. de Ianua: *Onuſtare, Sarcinare*. Iunilius Epiſcopus Afer in Geneſim.

† ONUSTARIA LOCA, vbi currus aut naues onerantur. Ch. a. 1025. apud Meichelbecc. t. 1. Hiſt. Friſing. p. 219.

ONUSTUS, qui oneri eſt, oneroſus. Saxo Grammaticus lib. 7. extremo.

ONYCHA, vel potius *Onyx*, a Graeco ὄνυξ, Dioſcoridi, vnguis odoratus, Exod. 30 34. *Sume tibi aromata, ſtacten et Onycha, galbanum boni odoris etc.* Quidam legunt *Onycham*, alii *Onychen*; ſed melius *Onycha*, ab ὄνυξ. Ioh. de Ianua: *Onica, Herba aromatica ſecundum* Papiam; *vel ſicut dicitur in hiſtoriis: Onica, Oſtreola parua ſuaue redolens magnitudine humani vnguis.*

OPEDERE, *contraire*, *quaſi pedem contra ponere*, apud Papiam.

OPELANDA, OPPELLANDA, pallii vel tunicae ſpecies, Gall. *Houpelande*. Annal. Mediol. apud Murator. tom. 16. col. 809. *Opelanda vna pavonacii granae, laborata ad capellum vnum roſatum circa collum, cum ceruis foliis, roſis et betonis ſuper manica*

nios ſiniſtra. Capitulum generale MS. S. Victoris Maſſil. an. 1378. *Statuimus quod nullus portet veſtes inhoneſtas, ſcilicet Oppellandas vel cocardias francias, aut cum colari, cum manicis largis ultra modum, vel cardulatione in capſtina nec in manicis.* V. *Hopelanda* et *Opalenda.*

OPELLA, propola, V. in *Selda.*

OPERA. (1) Opus. Gall. *Oeuvre.* Epiſtola Algeri Monachi Cluniac. apud Acher. tom. 2. Spicil. pag. 409. (2) Reditus ad Eccleſiae ſarta tecta, Gall. *Oeuvre, fabrique.* Leges Caroli M. apud Murator. tom. 2. pag. 101. col. 1. V. *Fabrica* 4. *Operarius* et *Opus.* 2. (3) OPERAE, idem quod *Manuoperae, Coruatae,* operae quas patronis exhibent liberti. Chartae Alemannicae Goldaſti cap. 59. *Panes* 40. *friſginga trimiſſem valente, unius hominis anno veniente Operas tres.* Charta anni 1195. apud Vghellum tom. 7. pag. 1321. *Debet . . . 6. manuas lini et miſſatica, et Operas quinque, tres ex his in perſona, et duas in alia cum bobus. Operam* inter et *Manoperam* diſtinguendum videtur ex Inquiſ. *de Meras* an. 1262. in Regeſto *Probus* fol. 42. Interrog. *Si debent domino Operam, manoperam, corvatam et ſomey? Reſp. Quod non niſi ſomey, videlicet illi de illi de burgo et de caſtro, qui habent beſtias portantes . . . . attamen ſoris debebant praedictas Operam, manoperam corvatamque antequam domificarent in caſtro. Opera* forte ſpectat ruſticos opifices, qui aliquam exercent artem, vt lignariam, lapidariam, etc. *Manopera* vero huiusmodi operarios, quos Galli *Manouvres* appellant, a quibus minus induſtriae quam virium exigitur.

OBRAE, pro *Operae,* in Tabulario Prioratus Dominae in Delphinatu. V. *Manopera.* OPERATIO, eadem notione Monaſticum Anglic. tom. 1. pag. 822. OPERAM REDDERE. Leges Rotharis apud Murator. tom. 1. part. 2. pag. 39. col. 2. Hoc eſt, tantum pecuniae ſoluat domino, quantum labore ſuo comparaſſet mancipium. (3) OPERA TERRAE, modus agri iugero minor apud Piſtones; († quantum ſcilicet quis per diem operari poteſt.) Charta Frotſadi Abb. S. Seueriani in Hiſt. MS. S. Cypriani Pictav. p. 105.

OPERAGIUM. (1) † Pro operarii mercede.) Statutum Ludouici Regis Franciae datum Pariſiis an. 1225. regni 3. in Regeſto *Noſter* Camerae Comput. Pariſ. fol. 99. *Talis eſt vſus monetae Pariſ. quod plumbum debet ponderare 16. marcas et dimidium, et de hoc plumbo debent habere operarii 7. ſol. pro Operagio inter carbones, etc.* (2) († Opus quoduis, quo veſtes ornari ſolent.) Litterae Caroli V. Fr. reg. a. 1367. (3) † Officina, apotheca, i. q. Operatorium. Ch. Mſ. a. 1319.

OPERALIS, V. *Ius operale.*

† OPERAMANUS, manuum opera, ad quam tenentur coloni et inquilini domino villae. T. 8. Ordin. Reg. Fr. p. 107.

OPERARE, pro operari, facere, agere. Concil. Tolet. XVI. inter Hiſpan. tom. 2. pag. 741.

OPERARI, eleemoſynam conferre Tertull. lib. 4. adu. Marcion. cap. 16.

OPERARIA. (1) Opera domino praeſtanda, *Coruata.* Tabularium Solemniac. V. *Operae.* (2) OPERARIAE, mulieres, quarum erat templa condecorare et alia ad pompam neceſſaria miniſtrare. Synodus Valentina an. 1594. tom. 4. Concil. Hiſpan. pag. 711. col. 1. (3) † Dignitas *Operarii* in collegiis canonicorum et monaſteriis. Gall. Chriſt. t. 6. Inſtr. p. 391. et 393.

OPERARIUS. (1) Dignitas in Collegiis Canonicorum, et Monaſteriis, cui operibus publicis vacare incumbit: Gallis *Maiſtre de l' oeuvre.* († Latius patebant interdum *Operarii* munia, ſiquidem ad ipſum ſpectabat librorum et ornamentorum prouincia, vt colligitur e Gall. Chriſt. t. 6. Inſtr. p. 68.) *Opera Eccleſiae,* in Charta Iſarni Epiſcopi Toloſani apud Catellum S. Bonifacius Archiepiſcopus Moguntin. Epiſt. 17. *Stirme in coquina ſit: Bernhardus Operarius ſit, et aedificet domunculas veſtras vbi opus ſit. Operarum magiſter,* Browero lib. 2. Antiq. Fuld. cap. 10. dici-

[illegible]

[illegible] Tonitus, [illegible] [illegible] Epist. [illegible] [illegible] quod [illegible] hac ver- [illegible] *parte* [illegible] Chorus [illegible] B. M. de Cham- [illegible] legendum [illegible]

[illegible] S. Paulinus [illegible] serpentes [illegible] *Megale*. [illegible] Michael [illegible] 1. [illegible] medio Le- [illegible]

[illegible] serpentes [illegible] serpentem [illegible] Anasta- [illegible] 1. p. 208.

[illegible] morbus [illegible] Abb. [illegible] pag. 215.

† ori-

† OPIATUS, ſoporiter, ab *Opio*. Tract. Mſ. de re milit. et mach. bell.

OPICARE. V. *Opizare*.

OPICIZUM. Fridegodus in S. Wilfrido cap. 15.

Incumbunt feſſi vaſto
Sudore latomi,
Nec minus approperant,
Opicizi emblemata proni
Arcus inculptos byalino claudere velo.

Legendum forte *obryzi*, auri.

OPICUS. V. *Opizare*, et *Opirus*.

OPIDUM, V. *Oppidum*.

OPIFERAE FUNES, Iſidoro lib. 19. cap. 4. *Quae cornibus antennae dextra ſiniſtraque tenduntur retrouerſo.* Legendum: *Opiferi funes, qui . . : retrouerſum.*

OPIFEX, qui fert opem, chirurgus. Vita B. Bernardi Poenit. to. 2. Aprilis p. 695.

OPIFICIUM, opificina, Gall. *Ouvroir*. Synodus Limae an. 1582. to. 4. Concil. Hiſpan. p. 275.

OPILARE, τίλλειν, in Gloſſis Latino-Graecis Sangermanenſibus MSS.

OPILASCERE, pilos producere. Gloſſ. Lat. Gr. Sangerman. et Suppl. Antiq. *Opilaſco*, τριχοφύω.

OPILIO, epiſcopus, paſtor vel cuſtos gregis Chriſti. *Suniarius Helnenſis Opilio, Vivens Barchinonenſis eximius paſtor*, inter alios recenſentur Antiſtites, qui adfuerunt dedicationi Eccleſiae monaſt. Riuipull. an. 977. Marcae Hiſp. col. 918.

OPINABILIS, opinatus, celebris, famoſus. Alvarus in Vita S. Eulogii Presb. et Mart. n. 3.

† OPINABILITER, celebriter et cum fama. Ch. a. 984. t. 9. Collect. Hiſt. Fr. p. 655.

OPINAMEN, *opinamentum* Apuleio de Deo Socratis, opinio, opinatio. *Vt firmiter Opinamen fuit*, in Chron. Siciliae to. 3. Anecd Marten. col. 22.

OPINANTER, inopinate. Concil. Lateranenſe ſub Martino 1. PP. Act. 2.

OPINANTIA. Gloſſ. Graec. Lat. MS. Οἴησις, *Putatio, Opinantia, Opinio*. Editum habet *Opinatio*.

OPINATORES, exactores annonae militaris. Gloſſ. Lat. MS. Regium: *Opinatores, aeſtimatores, arbitratores.* Gloſſ. Iſid. et aliae apud Turnebum lib. 28. c. 6. pro *Arbitratores* habent *arte militares*, perperam, vt puto.

OPINATUS, probus, bonae famae, celebris. Io. de Ianua: *Opinatus, opinione praeceptus.* Gloſſ. MS. Regium: *Nominatiſſimus, Opinatiſſimus.* Papias: *Opinatiſſimus, nominatiſſimus, frequentiſſimus. Philoſophi Opinati,* apud Iulium Firmicum lib. 3. c. 3.

OPINAX, in Gloſſ. Iſid. *Manifeſtus*. Vgutioni, *Opinax ab opinione dicitur, i. frequenter opinatus vel manifeſtus: ſic dicimus leccatorem opinacem eſſe, i. manifeſtum omnibus.*

OPINIO. (1) Fama, exiſtimatio: δόξα, in Gloſſ. Graec. Lat. Anianus ad leg. un. Cod. Th. de His qui veniam aetatis, etc. *Quos morum et honeſtatis commendat Opinio.* Adſo Abbas Deruenſis in Vita S. Baſoli cap. 19. *Cum autem eius Opinio coepiſſet ire per populos*, etc. Id pluribus probant Salmaſius ad Solinum pag. 143. et Altaſerra ad lib. 1. Gregorii Mag. Epiſt. 35. Hinc vaſſallus dicitur *quaerere Opinionem facere domino ſuo*, qui in exercitum cum eo pergit, et in praeliis praeclare ſe gerit, in Lege Bajwar. tit. 2. c. 7. §. 1. (2) Rumor, fama, nuntius. Capitulare Caroli Mag. an. 802. cap. 17. *Peruenit ad aures noſtras Opinio perniciosiſſima*, etc.

OPINIONISTAE, Haeretici a perverſa mentis *opinione* ſic appellati, quod dicerent nullum verum Chriſti Vicarium eſſe eorum, qui poſt Petrum fuere, niſi qui paupertatem Chriſti imitati eſſent, apud Spondanum ad annum 1467. n. 12.

OPINOSUS. Gloſſ. Aelfrici: *Famoſus vel Opinoſus*, Hlirful.

OPIONAE, *teſſerarii*, *qui nuntiorum ac ſpeculatorum funguntur munere*, in Vocabulario Suſſannaei. An vox ficta vel corrupta ab Italico *Spione*, Gall. *Eſpion*, explorator?

OPIPARE, Ioann. de Ianua, *eſt nobilitare, vel renovare, vel recomponere, aut poſt planctum in convivio gaudere.*

OPIRUS. Matth. Paris an. 1248. *Tritico deficiente, panis eorum Opirus et mucidus.* Ita praeferre MSS. codices monet Watius; qui vim vocis ignorare ſe fatetur. Sed legendum videtur *autopyres*, (vide *Panis*) vel *Opicus*, id eſt, vetuſtus. *Opicus panis* memoratur apud Bernardum Bonaevallenſem Abb. de Vita S. Bernardi cap. 1. *Opirus* vero *panis*, in Vita S. Raynerii, to. 3. Iunii pag. 436. *Panem Opirum et aquam in cibo tuo tantum habe.* Gloſſae ad Alexandrum Iatroſoph. *Opirus panis, ſ. panis medie maacius* ſ. pro *marcidus* vel *mucidus*; adeo vt *Opirus panis* idem ſit qui marcidus vel mucidus.

OPISO. Speculum Saxonic. lib. 1. art. 61. §. 6. *Opiſo, id eſt, titubans, ſi in dictis ſuis ceciderit, ſine damno releuare, et meliorare ſua dicta valebit.*

OPITOGIUM, pro *Epitogium*, de quo ſuo loco, veſtis ſuperior, toga. Statuta Eccl. Tutel. apud Marten. to. 4. Anecd. col. 794.

OPITULARIUM, *auxilium*. Papias. Iohan. de Ianua: *Opitulamen, Opitulantia, Opitulatio, auxilium, ſuſtentatio*; *Ayde* in Gloſſis Lat. Gall. Sangerman. *Opitulatio* dixerunt Vlpianus leg. 1. Dig. de Minor. vigintiq. ann. et Arnobius lib. 4. *Opitulatus* vero Fulgentius lib. 3. Mythol. *Ejus Opitulatu cuncta germinum adoleſcit natiuitas.*

OPITULATIM, OPITULANTER, *auxilianter*, eidem Iohanni de Ianua.

OPIZARE, OPICUS. Vgutio: *Ab opes, pis, quod eſt terra, opizo, as, i. corrodere, diminuere, quia omnia terra corrodit et diminuit: unde opicus, corrodens et diminuens. Inde Iuv. Et diuina opici rodebant carmina mures. Hinc et opici dicuntur balbutientes, et verba quadammodo diminuentes. Inde Iuv. Nec curanda viris opicae caſtigat amicae, Verba ſoloeciſmum liceat feciſſe marito. Opicus etiam dicitur quicumque alterius linguae genus corrumpit.* Io. de Ianua et ex eo Gloſſator Lat. Gall. Sangerman. praeferunt *Opicare*.

OPLUS, pro *Populus*, arbore Charta Deſiderii Regis Longobard. in Bullario Caſinenſi to. 2. p. 14. *Arbor Hoplus*, dicitur in Charta alia Mathildis Comitiſſae an. 1096. ibid. p. 117. † Murat. t. 6. Antiq. Ital. med. aeui p. 352. *Oplus* eſt Italis *Oppio*, quae arbor ad vites alendas, aeque ac vlmus, aptiſſima eſt, vti monuere Mattiolus, Menagius et alii; neque *Populus*, ſed *Oplus* Latinorum dicenda eſt, de qua, praeter Columellam et Plinium, Varro lib. 1. c. 8. Vide Ind. Geſneri in Script. rei ruſt. et mox *Oppius*.

OPORTUNIA, *Graecè, Latine Spaſmus, id eſt, contractio neruorum*, Papias.

OPPA, in Legibus Adelſtani de Hundredis c. 8. V. *Blenhornum*.

† OPPALPARE, palpare, tangere, in Act. SS. t. 2. Sept. p. 261.

OPPANSUM, *velum in ſcena, quod vndique panditur*, apud Turnebum lib. 28. c. 6. ex vet. Gloſſario. Tertull. de Anima c. 35. *Animae de Oppanſo corporis erumpit in apertum et ſuam lucem.*

OPPELLANDA, V. *Opelanda*.

OPPERATUS, vox mendoſa, V. *Apparatus*.

† OPPERIRE, pro opperiri, exſpectare, t. 7. Coll. Hiſt. Fr. p. 118.

OPPIATA, Gall. *Opiat* vel *Opiate*, Medicis *Opiatum*, in Praecepto Iohannis Regis Franc. an 1352. pro Medicis, to. 2. Ordinat. p. 609.

OPPIDUM atque *Vrbem* vnam rem eſſe probat Valeſius in Praefat. ad Notitiam Galliarum pag. XIII. et ſeq. tametſi quidam *vrbem* magis aliquid *oppido* eſſe arbitrantur. Probationibus ibi prolatis vnam addo ex Translatione S. Rigomeri Confeſſ. an. 1014. deſcripta a Petro Monacho Malleacenſi, ſubaequali, relata ſaec. 6. Benedict. p. 133. et ſeqq. Ibi p. 135. *Andegauenſe Oppidum* memoratur, quod inter celebres Galliarum *Vrbes* ſeu *ciuitates* alii numerarunt. V. *Caſtrum* et *Ciuitas*.

OPPILAGO, *curcilla*, in Gloſſis Iſidori. V. ſuo loco *Curcilla*.

OPPILARE. (1) Celare. Vita S. Wlinari Abb. ſaec. 3. Benedict. part. 1. p. 234. Latinis eſt occludere, obſtruere. (2) † Alio ſignificatu apud Greg.

Greg. Turon. l. 10. c. 8. *Concubinae eius, instigante, vt quidam asserunt, inuidia, maleficiis ſenſum eius oppilauerunt.* Quod de veneficiis, quibus matrimonii vſus impeditur, intelligit Ferret. tract. de Abuſib. l. 5. c. 4.

OPPITO, *ſoſpito, valde ſaluto*, in Gloſſis Iſid. vbi forte legendum iuxta Graeuium: *Opitulor, ſoſpito, ſaluo. Oppido, valde.*

† OPPIUS, i. q. *Oplus*, in Ch. a. 1297. apud Lam. in Delic. erud.

† OPPONENS, Gall. *Oppoſant*, vox forenſis, aduerſarius, interceſſor. Stat. Guill. Duprat.

OPPONERE. (1) In pignus dare, Germ. verſetzen. Gregorius Mag. lib. 1. Epiſt. 42. *Suppoſitorium aliquod argenteum pro vno ſolido dicitur eſſe Oppoſitum, et calix pro ſex ſolidis dicitur eſſe Oppoſitus.* Vbi Iameſius monet in aliis codd. MSS. legi *appoſitum*, et *appoſitus*. Sed *Oppoſitus* eſt quaſi *contra poſitus*, vice pignoris datus. V. *Apponere.* (2) In philoſophicis vel theologicis diſputationibus contra argumentari. Statuta Collegii Theſaur. apud Lobinell. to. 3. Hiſt. Pariſ. p. 288. col. 1.

OPPORTUNUS, idoneus. Liberatus Diaconus c. 17.

OPPRESSARE, opprimere. Vita B. Torelli, to. 2. Martii pag. 504.

OPPRESSIO SIGILLI, impreſſio, in Diplomate an. 1478. apud Ludewig. to. 6. p. 76.

OPPRESSIVUS, opprimens. Excidium vrbis Acconis apud Marten. Ampliſſ. Collect. to. 5. col. 771.

OPPRIMERE, reprimere. Literae an. 1152. apud Marten. to. 1. Anecd. col. 432.

OPPROBRIARE, opprobrare, ſeu exprobrare. Acta SS. Martyrum Dalmat. to. 2. Aprilis p. 8.

OPPROBRIOSUS, plenus opprobrii, in Lege 40. §. 1. Cod. de Epiſc. et cler.

OPSTICARE. Charta Henrici III. Imp. pro priuilegiis Piſanorum an. 1081. apud Vghellum: *Nec caſas apprehendere, nec diſſipare, nec ſigillare infra ciuitatem Piſae, neque in burgis, ſi foras ciuitatis habuerint tenimentum, nec muros iſtae ciuitatis deſtruere, neque Opſticare, neque iſtam ciuitatem igne cremare, nec foderare iubebimus.* Legendum videtur *Oſtaticare*, vel *Hoſtaticare*, id eſt, fideiuſſores tollere. V. *Hoſtaticus* in *Hoſtagium* 3. † *Optatecare* ibi edidit Murat. t. 4. Antiq. Ital. med. aeui p. 19.

OPTAPULUM, pro *Oſtapulum*, quod vide.

OPTARI Canonicus dicebatur, maxime in Eccleſia Vpſalienſi apud Suecos, in qua vacante Canonia per deceſſum alicuius licebat alteri Canonico, omiſſa ſua in pinguiorem vacantem ſuccedere. Neque tamen omnes optari poterant Canonicae: quae enim optari poterant, *liberae* dicebantur: quae vero optari non poterant, *ligatae*. Ita Ioannes Schefferus ad Chronic. Archiepiſcoporum Vpſalienſium, p. 215. Vetus Scheda apud eundem pag. 180. *Quo iterum Optante praebendam Tierp, obtinuit eam D. Benedictus Ioannis per Optationem.* Paſſim ibi. Ita *feudum optare* dixit Ericus Vpſalienſis lib. 5. Hiſt. Suecicae p. 189. *Feudi vero poſſeſſio tamdiu durauit in manibus et poteſtate cuiuslibet ſic ementis, donec veniret alius qui, idem feudum vellet Optare.* Caeterum de vocis *Optare* notionibus apud Latinos, conſulendus prae caeteris Petr. Faber lib. 2. Semeſtr. c. 22. p. 338. et lib. 3. c. 23. p. 367. et 368.

† OPTATIO, optio. Polet. Matiſcon. a. 1513.

OPTATUM, *defenſio, auxilium*, Papiae.

OPTICA, viſitatio, ſeu collectio monaſteriorum vni Viſitatori ſubditorum. Acta SS. Aprilis to. 1. p. 802.

OPTIMATES. (1) Praecipui e Palatinis proceribus, maxime apud Gothos, Burgundos, Francos, etc. *Optimates Gothicae*, in Epiſtola Aureliani Imp. apud Vopiſcum in Bonoſo. Gundebaldus Rex Burgund. in Praefatione ad leges Burgund. *Coram poſitis Optimatibus noſtris vniuerſa penſauimus.* Ii autem *Comites* ſunt in indice, qui ſubſequitur. *Optimates nobiles*, id ead. lege tit. 2. §. 2. et in Addit. 2. tit. 14. §. 1.

Optimates, *Maiores domus*, *Domeſtici*, *Grafiones*, *etc.* in lege Ripuar. tit. 88. *Optimates palatii*, in lege Wiſigoth. lib. 12. tit. 1. §. 3. (2) Vaſſalli, Barones qui a domino ratione hominii nude pendent. Charta Fulconis Comitis Andegav. an. 1033. in Hiſt. S. Nicolai Anedgav. Vbi *Barones* et *Optimates* iidem ſunt, et pro Vaſſallis maioribus accipiuntur. (3) OPTIMATES, apud Anaſtaſium et Paulum Diaconum in Hiſt. Miſcella, qui Byzantinis Scriptoribus Ὀπτιμάτοι, quorum nomine in Aſia Prouincia erat ita appellata, quod *Optimatum thema*, ſeu legio in ea praeſidio eſſet. Dicti autem *Optimates*, apud Gothos praecipui a militaribus viris, quos cum Rodogaiſo eorum duce deuictos in Auguſtalem militiam adſciuit Stilicho, vt auctor eſt Olympiodorus apud Photium pag. 179. ex quo deinceps nomen manſit eidem militiae, quae poſtmodum vilioribus militaribus officiis addicta eſt, vt auctor eſt Conſtantinus lib. 1. de Them. c. 5. Iſtius Thematis meminit Pachymeres lib. 1. c. 9. V. Gloſſ. Rigaltii, et Notas Fabroti ad Hiſt. Eccl. Anaſtaſii p. 133.

OPTIMATUS, melior factus, apud Marten. tom. 7. Ampliſſ. Collect. col. 1190.

OPTIMI VIRI, iidem qui *Optimates*, Gregorio Turon. lib. 8. Hiſt. c. 9.

OPTIMITAS, ſumma bonitas. Martianus Capella lib. 4.

OPTIO. (1) Quid apud Latinos ſignificet, notum ex Grammaticis, maxime ex Stewechio ad Vegetii lib. 2. cap. 7. apud quos proprie dicuntur electi milites, *honeſti gradus*, *quaſi adoptati in cohortes*, vt ex Varrone docet Nonius. Gloſſ. Aelfrici: *Optiones*, *gecorenne cempan*, i. delecti milites. Ordericus Vitalis lib. 8. pag. 687. *Famoſus Optio ſic inter verba deficiens hominem exuit.* (2) OPTIONES, militaris annonae erogatores, qui annonas militibus diſtribuebant, in Cod. Th. l. 1. 24. de Erogat. milit. annonae, l. vlt de Iure fiſci, lib. 22. de Divin. offic. in Nov. 2. Majoriani. *Optio legionis*, in Vita MS. S. Theagenis. V. Cuiacium ad l. 7. Cod. de Exact. tribut. Alemannum ad Procopii Hiſt. Arcanam, Salmaſium ad Spartianum, et Iacobum Gothofred. ad d. l. 1. (3) OPTIONES praeterea dicuntur carcerum cuſtodes. Acta SS. Perpetuae et Felicitatis: *Pudens miles Optio praepoſitus carceris.* *Optio carceris*, apud S. Ambroſium in Epiſtolam ad Epheſios c. 4. (4) † Ius regium in dolia vinaria, quae Rotomagum aduehuntur, cuius appellationis ratio aperta eſt ex Areſto a. 1414.

OPTIVUS, pro *Optatus* vel *Optandus*. Vtitur Gerardus Preſbyter in Vita S. Vdalrici Epiſc. Auguſtenſis c. 15. imo et Horatius lib. 2. Ep. 2.

> *Fit Mimnermus, et Optiuo cognomine creſcit.*

OPTUMESCERE. Capitulare Caroli M. an. 808. c. 4. *De his qui ſe fraudulenter ingenuare volunt, et aliqui Optumeſcunt.* Forte pro *Optineſcunt* i. obtinent, nempe vt pro ingenuis habeantur.

OPUCHLA. Miracula B. Simonis de Lipnica, to. 4. Iulii p. 562. *Incidit in grauem infirmitatem oculorum, ſic quod facies ſua fuerit tumefacta, alias Opuchla, vna cum oculis; et ſic lacrymae ſanguineae de oculis illius infirmis profluebant.* Editores doctiſſimi reddunt *Tumor in facie*.

OPULENDA, veſtis ſpecies, Gall. *Houppelande*. Statuta Eccleſ. Aeduenſis an. 1468. t. 4. Anecd. Marten. col. 508. Mallem *Opelanda*, quod vide.

OPULUS. (1) Κισσόφυλλον, in Gloſſis Lat. Graec. Sangerman. MSS. Hederae folium. (2) Pro *Opulentus*. Henricus Rosla in Herlingsberga.

OPUS, OPERATIO. (1) Eleemoſyna, quae praecipua eſt inter opera bona; virtus nempe quae auaritiae opponitur. Epitaphium Berthae vxoris Adalberti Marchionis in Italia apud Vghellum to. 1. p. 856.

> *Exulibus miſeris mater chariſſima manſit,*
> *Atque peregrinis Opus ſemper tribuit.*

Exſtat

Extat D. Cypriani liber qui inſcribitur *de Opere et Eleemoſyna.* Ibidem: *Et quia ſemel in baptiſmo remiſſio peccatorum datur, aſſidua et iugis Operatio baptiſmi inſtar imitata, Dei rurſus indulgentiam largitur.* Occurrit ibi pluries. V. *Operari.* (2) Redditus eccleſiae, Gall. *Oeuvre, fabrique.* Teſtamentum Abbonis Canonici Altiſſiod. ann. 1191. *Operi eccleſiae S. Mariani* (lego) *ſcifum argenteum .... Operi eccleſiae S. Euſebii XX. ſolidos. Campana Operis eccleſiae*, hoc eſt, ad *opus* ſeu *fabricam* eccleſiae pertinens, in vett. Statutis MSS. Eccl. Senon. V. *Opera 2. Operarius* et *Fabrica.* (3) Charta, inſtrumentum. In Charta ann. 958. apud Mabillon. Diplom. p. 571. poſt ſubſcriptiones additur: *Petrus monachus ſcripſit hoc Opus in honore Domini noſtri Ieſu Chriſti.* (4) Matrimonium, coniugium. Chronicon Triuetti, to. 8. Spicil. Acher. p. 453. *Venerunt Nuntii Imperatoris ad Regem, petentes vnam filiarum Regis, filii ſui ad Opus, et aliam ad Opus Henrici Ducis Saxoniae.* OPUS NUPTIARUM, non ſemel apud S. Hieronymum in libris aduerſus Iouinianum, et in Apologia ad Pammachium. (5) Lex Longob. lib. 1. tit. 2. §. 11. *De debito quod ad noſtrum Opus fuerit wadiatum, etc.* §. 10. *Ille tertiam partem ad eius recipiat Opus, duas vero ad palatium.* Galli dicunt *à ſon profit.* Adde Capitul. 2. an. 813. c. 6. (6) Pro *Coruata*, V. in *Seſo* poſt *Satio.* (7) OPUS DEI, officium diuinum, ſacra liturgia, *Opus* quod *Deo* impenditur. S. Bernard. ſerm. 40. ſuper Cantica Canticorum. Ita vtuntur Regula S. Benedicti cap. 19. 22. 43. 44. 47. 50. 52. 58. etc. *Opus dominicum*, eadem notione in Miraculis S. Ludgeri num. 10. *Opus diuinum*, apud Chrodegangum in Regula Canonicor. Metenſium c. 7. *Opus ſacrum*, apud Gregor. M. lib. 1. Ep. 41. OPUS CHRISTI, idem apud Gregorium Turon. in Vita S. Aridii p. 200. SACRIFICII OPUS, miſſa, in Fragmentis S. Hilarii Pictav. p. 21. † OPUS MATUTINARUM, vigiliae nocturnae, in Necrol. Pariſ. (8) OPUS DE LIMOGIA, V. *Limogia.* OPUS MANUUM, lotio manuum. Chronicon S. Trudonis to. 7. Spicil. Acher. p. 403. OPUS OPERATUM, artificum opera venalia, apud Ludewig. t. 2. p. 389. OPUS SCOTICUM. S. Bernardus in Vita S. Malachiae c. 6. *Oratorium intra paucos dies conſummatum eſt de lignis quidem laeuigatis, ſed apte firmiterque contextum, Opus Scoticum, pulchrum ſatis.* Modus operis a Scotis, vt videtur, inductus vel vſitatus. OPERATRICARE, impedire, V. *Tricare.* OPUS BALISTARUM, V. in *Baliſta.* OPUS CIMITERII, V. in *Cimiterium.* OPUS FILI, V. *Filum.* † OPUS TURPE, crimen infame, in Ch. Mſ. (9) † Monetae cuiusuis pars auerſa, in qua ficta principis effigies. Hiſt. Nem. t. 2. Prob. p. 13.

† OPUSCULUM, Marra, inſtrumentum, apud Mabill. Diplom. p. 89.

OPUSTORIUM, πλακουντάριον, *placentula*, in Supplemento Antiquarii et in Gloſſis Lat. Graec. Sangerman. Eſt pro *Opus piſtorium.*

OPUTEGIUM, pro *Epitogium*, veſtis ſuperior, toga, t. 4. Anecd. Marten. p. 508.

ORA, inquit Skenaeus, generaliter ſignificat quoduis metallum, veluti cum dicimus, ait idem, *Leodere*, id eſt plumbi metallum, etc. Ex Saxonico *ore metallum.* ORA praeterea, ſignificat vel monetam, vel certe partem librae monetariae. Nam Skenaeo eſt monetae ſpecies, ex auro, vel aere, valoris, vt videtur, 2. ſolidorum: quippe in Regiam Majeſtatem lib. 4. c. 36. §. 1. *tres orae* pro *vaccae* pretio computantur: et cap. 27. ſupra, ſex ſolidi conficiunt pretium et aeſtimationem vnius vaccae. Ianus Dolmerus ad Ius Aulicum Noruegicum p. 504. *Ora, vernacule Aura, Danis Ore, fuit olim genus monetae valens 15. minuta. Ita 2. Ora faciebant 2. ſolidos Danicos cum dimidio. 1. ſcilicet Ora argenti erant 2. $\frac{1}{2}$ monetae, quae nunc valent 7. $\frac{1}{2}$ ſolidi Danici. 3. Ora autem erant*

7. $\frac{1}{3}$ *marcae, nunc vero duplicem faciunt valorem, 25. marcas.* At Spelmannus et Somnerus *Oram*, non monetam, ſed *unciam* eſſe volunt, quae fuit 20. denariorum: vnde in Domeſdei paſſim haec verba occurrunt, *Tale manerium reddit 10. 20. vel 30. libras denariorum de 20 in Ora.* Quia interdum *ora* fuit 16. denariorum. Vetus Placitum apud eumdem Spelmannum: *Solebant habere talem conſuetudinem, quod quando maritare volebant filias ſuas, ſolebant dare pro filiabus ſuis maritandis duas Floras, quae valent 32. denarios.* In Legibus Canuti c. 31. de ponderibus apud eumdem: *15. Orae libram faciunt.* ORA TERRAE, ſeu reditus *orae* in terra. Charta Ripenſis Epiſcopi, apud Pontanum lib. 7. Rerum Danicar. p. 383. *Omnes terrae noſtrae in Randrup: decem Orae terrarum in Gertrupmarck.*

ORABECELA, V. *Lito*.

† ORABILIS, exorabilis, t. 6. Collect. Hiſt. Franc. p. 317.

† ORACULA, *dimin. ab Oratio, Oracion, Prov.* Gloſſar. Prov. Lat. Cod. reg. 7657.

ORACULARIUS, pro *Auricularius*. Fragmentum Petronii. V. *Auricularis*.

ORACULUM. (1) Aedes ſacra, in qua oratur. Will. Brito in Vocabulario MS. *Oraculum, dicitur Propitiatorium, vnde Exodi 38. Deus fecit Propitiatorium, i. Oraculum. Et in eodem ſenſu accipitur fere per totam Bibliam . . . . tamen pro templo poteſt accipi, etc.* Plinius lib. 2. cap. 23. *Ab Hammonis Oraculo, iuxta quod gignitur arbor.* Fortunatus in Vita S. Medardi cap. 3. *Cum ad templorum Oracula . . . . diſcurreret.* (2) Reſcriptum Principis. Arcadius et Honorius in Appendice Cod. Theod. c. 2. *Comitatum ſacrum petere, mereri mendaciis Oracula, et furtiua reſcripta.* Ita paſſim in Codice, in Legib. Wiſigoth. lib. 2. tit. 1. §. 30. lib. 12. tit. 3. §. 1. etc.

† ORACULUS, adiect. ore prolatus, in Ordinat. Mſ. Phil. reg. Franc.

ORAGO, pluuia vehementior, tempeſtas, Gall. *Orage*, vox formata ab *aura*, quam vide. Regeſtum Eccleſiae Pariſienſis inſcriptum, *officium vini*, fol. 20.

ORALE. (1) Veſtis Epiſcopalis, in formam ſindonis, quam Pontifex Romanus capiti quaſi in modum veli imponit, et replicat ſuper humeros et ante pectus. Ita Innocentius III. lib. 1. Myſter. Miſſae cap. 53. et ex eo Durandus lib. 3. Ration. c. 9. Teſtamentum Leodebodi Abbatis apud Helgaudum in Roberto Rege: *Sandalia 2. ad Miſſas, et Oralia ad menſam vna cum cappis et omni apparatu, etc.* Charta aerae 930. apud Anton. *de Yepes* in Chronico Ord. S. Benedicti. Alia Rudeſindi Epiſcopi Dumienſis tom. 5. *Orales II. ex quibus vnum auro et argento compoſitum.* *Oralia* feminis etiam adſcribit Concilium Arelatenſe an. 1234. cap. 16. *Mulieres autem Iudaeae a 12. annis et ſupra Oralia deferant extra domos.* Id eſt vela quibus caput et os tegant. Statuta Maſſil. lib 5. cap. 14. *Iudaeae maritatae, vndecunque ſint, portent Orales.* (2) † ORALE, ORALIS, menſurae ſalinariae ſpecies, ap. Murat. t. 5. Antiq. med. aeui, p. 753. t. 2. p. 29. t. 1. p. 417. (3) † ORALE, *quo cribrantur ſubtiliter pulueres, eſt pannus de ſerico ſubtilis.* Gloſſ. med. Mſ. Simon. Ianuenſ.

ORALIS, ſudarium, quo os abſtergitur. Acta SS. Maii tom. 6. pag. 661. et Iunii to. 2 p. 1049. V. *Orarium*, V. etiam *Orale* 2.

ORAMA, viſio, apparitio. V. *Horama*. Bernerus Abbas in Translatione S. Hunegundis ſaec. 5. Benedict. p. 217.

ORAMEN. (1) Inuocatio, preces. Vita S. Seueri Epiſc. Rauenn. n. 6. (2) Sententia. Acta SS. Iunii to. 1. pag. 127. de S. Conrado: *Vnde et nequam ſeruus illo diuino Oramine dominica gratia priuatur, qui talentum ſibi commiſſum maluit terra occultare.* (2) Pro *Omine* videtur vſurpaſſe Nizo Abbas in Vita S. Baſini Archiepiſcopi Trevir. num. 8. *Quem in Baptiſmatis vnda quodam Oramine praeſago Luitwinum appellauere.*

ORANGIA, malum aureum, Gall. *Orange*, in Actis S. Franciſci de Paula, to. I. April. p. 121.

† ORARE. (1) Sermonem habere, apud Eginhard. in vita Caroli M. Aliis *orare* hic idem ac preces fundere. (2) Adorare, in Miſſal. Burdegal. Mſ.

ORARIUM. (1) Ioannes de Ianua: *Orarium, ab ora, pro extremitate veſtium, derivatur: limbus qui apponitur orae, i. margini et extremitati alicuius veſtimenti, cauſa ornatus. Item Orarium dici poteſt ab os, oris, et tunc Orarium, i. peplum ſcilicet infula illa, quae innoluit et operit ora, i. vultus.* Catholicon paruum: *Orarium. un ourlet de robet ou touret à mettre ſur le viſage.* V. Salmaſium ad Vopiſcum p. 409. Proprie vero (2) ORARIUM dicitur ſudarium, quo os abſtergitur. S. Hieronymus in Epiſtola ad Nepotianum: *Plenum dedecoris eſt referta marſupiis: quod ſudarium Orariumque non habeas gloriari.* (3) ORARIUM S. MARIAE VIRGINIS, apud Marlotum in Metropoli Remenſi lib. 3. cap. 15. quam vocem non percepit vir doctus, idem quod ὠμοφόριον τῆς Θεοτόκου, de quo multa dixit Cangius ad Alexiadem Annaeam: eſt enim Papiae, *Orarium, ſtola, operculum capitis*: et Vgutioni, *peplum, infula illa, in qua, vel qua innoluit et operit ora.* Quod vero ὠμοφορεῖν alii, ἐπώμιον dicunt Synaxaria in S. Demetrio 26. Octob. (4) ORARIUM, vel ORARIUS, Papiae. *Stola ſacerdotis.* Alcuinus lib. de Div Offic. *Orarium, id eſt, ſtola dicitur eo quod oratoribus, id eſt praedicatoribus concedatur. Orarium ſeu ſtola*, in Statutis Riculfi Epiſcopi Sueſſionenſis cap. 7. in Concilio Sarisberienſi an. 1217. c. 39. *Oratium, quod vulgo Stola dicitur*, in Vita Leonis PP. IX. apud Eccardum de Orig. familiae Habsburgo-Auſtriacae col. 174 (5) † Libellus precum, in Act. SS. t. 1. Sept. p. 580.

ORARIUS, V. *Horarius* 3.

ORATA, piſcis marinus, V. *Aurata.*

ORATIO. (1) Licentia exeundi, apud Monachos, quia licentia dabatur oratione ſeu benedictione Prioris. Poenitentiale S. Columbani cap. 3. *Qui egrediens domum, ad Orationem poſcendam non ſe humiliauerit, et poſt acceptam benedictionem non ſe ſignaverit, etc.* Infra. *Et qui regrediens domum Orationem petens non ſe curvaret intra domum, etc.* (2) ORATIO DOMINICA, ſeu quam *Dominus* Ieſus Chriſtus ſuis diſcipulis praeſcripſit. Hanc in Miſſa poſt Canonem recitari ſtatuit Gregorius PP. vt auctor eſt Rupertus lib. 2. de Diuinis offic. c. 21. ORATIO PATERNA, alias *Dominica*, *Pater noſter*, *etc.* Ita vocatur in Ordine celebrandi Concilii. *Oratio Herilis*, in Vita S. Sifredi Epiſcopi Carpentoratenſis. ORATIO QUOTIDIANA, eadem a SS. Patribus appellata, vt habetur in Concilio Toletano IV. cap. 10. et ex SS. Cypriano, Hilario et Auguſtino, quod quotidie recitari debeat a Chriſtianis. ORATIO SUPER POPULUM, *ſeu ad populum*, vti appellatur in libris Sacrament. Eccleſ. Romanae, vocatur *vltima benedictio*, quae fit in Officio Miſſae, inquit Hugo a S. Victore lib. 3. Speculi Eccleſ. cap. 3. ORATIO PLEBIS, quae poſt Euangelia legitur, in Concilio Lugdun. I. c. 6. ORATIONES vocant Rituales libri eas preces quas in ſacris Liturgiis peragunt, quaeque a verbo *Oremus* initium habent, et ſemper ad Deum Patrem diriguntur, de quibus in Concilio Carthag. apud Ferrandum Diacon. in Breuiario c. 19. in Capitul. Caroli M. lib. 6. c. 66. Has et *Collectas* appellant. V. Durandum lib. 4. c. 15. ORATIONEM DARE, recitare, dicere. Diurnus Romanus c. 7. tit. 8. ORATIO IACULATA, S. Bernardo in Vita S. Malachiae, aliis *Iaculatoria*, Gall. *Oraiſon jaculatoire*, brevis et ardens precatio, feruidus piae mentis affectus, *Preces iaculatoriae*, apud S. Auguſtinum Ep. 120. (3) ORATIONES, libelli precum, Gall. *Heures*. Computum an. 1336. tom. 2. Hiſt. Dalphin. p. 307. col. 1. (4)

 † Aedes

† Aedes ſacra in qua oratur, vel pia peregrinatio, in Chartular. S. Ioann. Angeriac.

ORATIONALE, liber in quo continentur Orationes, quae in Eccleſia recitantur, quae a voce *Oremus* initium habent, in Charta an. 1176. apud Vghell. tom. 7. pag. 1275. Idem

ORATIONARIUS, in Teſtamento Riculfi Epiſcopi Helenenſis an. 915. dicitur,

ORATOR. (1) Qui Deum orat, precatur Iohannes de Garlandia in Aequiuocis:

> *Orator Chriſtum rogat, et verbum bene profert.*

Saluianus Ep. 8 *Deus tribuat, vt qui fuerunt diſcipuli quondam mei, ſint nunc quotidie Oratores mei.* Ordericus Vitalis lib. 3 *Talis homo non debet Abbas eſſe, qui exteriores curas neſcit negligitque. Vnde viuent Oratores, ſi defecerint aratores.* (2) Peregrinus, qui ad Sanctorum limina *orationis* et pietatis ergo pergit. Concilium Narbonenſe an. 1054. c. 24. *Negotiatores et Oratores qui ferunt ſportas, nemo ſubſtantiam eorum apprehendat.* (3) Qui aliquid *orat* ab aliquo, ſupplex, Gall. *Suppliant* alias *Orateur*. Literae ſupplices an. 1407. apud Madox Formul. Anglic. pag 16. *Excellentiſſimo in Chriſto Domino, Domino Ricardo Beauchamp Dei gratia Comiti Warwychiae, veſtri humiles, devoti et perpetui Oratores . . . Monachi regulares Prioratus B. Mariae . . . de Cranewell, etc.* (4) † Qui *oratorium* deſeruit, idem qui *Capellanus*, Gall. *Orateur*. Ch Mſ. a. 1129.

ORATORIOLUM, ORATORIOLUS, paruum *Oratorium* ſeu aedicula ſacra. Vita S. Deodati, in Hiſt. Mediani Monaſterii p. 21.

ORATORIUM. (1) Εὐκτήριον, εὐκτήριος οἶκος. Gloſſ. Graec. Lat. Εὐκτήριον, *Oratorium*, οἶκος προσευχῆς. S. Baſilio Epiſt. 70. et Homil. in S. Gordium, Gregorio Preſb. in Vita S. Gregorii Nazianzeni, et aliis. *Locus, vbi Orationes celebrare conſueuerant Chriſtiani*, in Geſtis purgat. Felicis Epiſcopi Aptungitani. Aedes vbi oratur, locus orationi dicatus. Vgutio: *Oratorium, locus orandi, tantum orationi conſecratus.* S. Auguſtinus Epiſt. 121. *In Oratorio praeter orandi et pſallendi cultum penitus nihil agatur, vt nomini huic et opera iugiter impenſa concordans.* † ORATORIUS, ap. Meichelbec. Hiſt. Friſing. t. 2. p. 60. (2) Chorus Eccleſiae. Geſta Hoelli Epiſc. Cenoman. apud Mabill. to. 3. Analect. pag. 299. *Summo coepit ſtudio . . . ſuperiores partes eiusdem baſilicae . . . . laborare, Oratorium ſcilicet quod Chorum vocitant, ſedemque pontificalem, altaria congrua, etc.* (3) ORATORIA deinde dicta ſunt, Sacella, Monaſteriis adiuncta, quae non erant omnibus peruia vti Eccleſiae, quas ideo καθολικὰς vocabant, quod vtriusque ſexus populo paterent, et in quibus Collectas celebrare non licebat, ſed erant tantum ad Monachorum preces et aſſiduos cantus accommodata. Sic Euagrius in Vitis S. Patr. cap. 5. Eccleſias et Oratoria diſtinguit. (4) ORATORIA tandem dicta Sacella quaedam domeſtica, aut priuatae aedes ſacrae in agris et villis exſtructae; quae Parochiarum ius non habebant, et a magnatibus ex fundis ſuis dotabantur, et ab Epiſcopis conſecrabantur. Charta Ludouici Franc. Regis an. 1154. apud Lobinell. tom. 3. Hiſt. Pariſ. p. 119. ORATORIA VILLARIA, f. aediculae ſacrae in *villaribus* ſeu viculis exſtructae. Capitular. 6. an. 807. c. 15. *De ordine eccleſiaſtico et officio Miſſae, de reliquiis ſanctorum et Oratoribus villaribus.* Eadem habentur in App. 1. lib. 4. Capitul. c. 19. et 20. (5) Vulgo Gallis, *un Prié-Dieu*, Germ. ein Bethſtuhl. Ordo Romanus: *Quartus vero Scholae praecedit ad Pontificem, vt ponat Oratorium ante altare, ſi tempus fuerit: et accedens Pontifex orat ſuper ipſum.* (6) Palatium, domus regia. Annales Bertiniani ad ann. 827. *Kal. Maii Epiſcopos Remenſis prouinciae, ſed et aliarum prouinciarum, Compendio con-*

congregavit (Carolus Calvus,) *et Eccleſiam quam in eodem Oratorio exſtruxerat, cum multo apparatu in ſua et Nunciorum Apoſtolicae ſedis praeſentia ab eisdem Epiſcopis conſecrari fecit.* *Oratorii* autem vocabulo Palatium eſſe intelligendum, etſi patet ex ipſo contextu; id tamen confirmari iuuat ex Literis eiusdem Caroli hac de re, a Mabillonio relatis tom. 3. Annal. Benedict. pag. 681. *In palatio Compendio, in honore glorioſae Dei genetricis ac perpetuae ſemper virginis Mariae monaſterium, qui Regium vocabulum dedimus, fundotenus exſtruximus.*

ORATRIX, Βεββίον, in Gloſſ. Graec. Lat. quo loco, inquit Meurſius, intelligi debet Enchiridion precum, quod in Orientali Eccleſia habebant pariter, vt in Occidentali, et *Breuiarium* vulgo indigitatum. Sed legendum *matrix*, id eſt, *matricula* ex MS. Cod. alibi obſeruamus.

ORBARE, ictum *orbem* vel orbum infigere, tumorem facere, apud Vlpian in Collat. Leg. Moſ. Capitula Caroli M. ad Monachos an. 789. c. 16. V. *Ictus orbus*, et *Orbitatio*. Mabillonio tom. 2. Annal. Benedict. pag. 292. *Orbari* non aliud videtur, quam oculis privari: quae ſaecularis poena tum vſitata erat, fiebatque obiectu laminae aut vaſculi ardentis, quo nerui oculorum adurebantur. Hanc ſententiam firmant Gloſſae S. Benedicti, τύφλωσις enim excaecatio eſt, non cuiusuis membri mutilatio. V. *Abacinare*.

ORBATOR, ſpoliator, apud Leibnitium tom. 2. Scriptor. Brunſuic. p. 722. Pro eo qui alium filiis orbat ſeu priuat, vtitur Ouidius lib. 13. Metamorph. v. 500.

ORBEFACERE, orbare. Gloſſ. Lat. Graec. *Orbefacio*, ὀρφανόω. Accius apud Nonium c. 2. num. 852. hac notione dicit *Orbificare*.

ORBIA, ignota vox, V. *Hiſſaronda*.

ORBICULARE. (1) Liber Anniuerſariorum Baſilicae Vaticanae, apud Ioannem Rubeum in Vita Bonifacii VIII. PP. p. 345. *Item tria ſuperpellicia de vinipa et cortina. Item duo Orbicularia de opere ad acum.* Legendum videtur *auricularia*. (2) In orbem vertere. Gloſſ. Lat. Graec. *Orbiculatur*, κυκλεύει Participium *Orbiculatus* vſurpant Latini.

ORBICULUS, ludi ſpecies, Gall. *Ieu de palet*, V. in *Senio*. Alia notione V. in *Orbicus*.

† ORBICUS, ORBICULUS, ſaxum quod machina bellica emittit, a forma rotunda, apud Ludewig. t. 11. Reliq. p. 33.

ORBINA, ignota vox, V. *Hiſſaronda*.

† ORBIOLAE. Haud. de Stud. militar. p. 612. *Maſſae caſeorum Parmenſium — quas nonnulli orbiolas, alii vero communiter formas appellant.*

ORBIS. (1) Imperium, regnum, dominatio. *Orbis Romanus*, pro Imperio Romano, in l. 17. D. de ſtatu hom. apud Plinium lib. 17. c. 12. *Orbis Africanus*, apud Saluianum lib. 7. *Orbis vaſtus Galliae*, in Vita S. Sulpicii Epiſc. Bituric. Veterem Chartam ita ſubſcribit Knuto Rex Angliae in Conciliis Anglicanis: *Ego Knuto gubernator Anglici Orbis propriaa manu confirmo.* (2) Interdum pro pago, ſeu prouincia. *Orbis Lemovicinus*, *Orbis Caturcinus*, crebro in Tabulario Abbat. Bellilocl in Lemouicibus. (3) ORBIS TERRARUM. Helgaudus in Roberto Rege Franciae p. 68. *Beato videlicet Dionyſio caſulam miro itidem opere factam contulit, cui et aliud, vt tantam decebat feminam, ornamentum contexuit, quod vocatur Orbis terrarum, illi Caroli Calvi diſſimillimum.* (4) Ictus latens, V. in *Ictus*.

† ORBITA, via publica, ap. Gregor. Turon. l. 3. c. 7.

ORBITARE, recurrere, redire. Liber Miraculorum S. Genulfi n. 13. *Orbitatur interim gratus temporis recurſus.*

ORBITATIO. (1) In veteri Gloſſ. Saxon. Cottoniano *Stepneſſe*, i. tritae viae ſeu *orbitae* calcatio. (2) Inflictio ictus *orbi* ſeu latentis, pro *Orbatio* ab *Orbare*. Landulf. in Chron. Mediol. c. 26.

ORBITUDO, *orbitas*, ςέρησις, in Gloſſ. Graec. Lat.

OPIRUS. Matth. Paris an. 1258. *Tritico deficiente, panis eorum Opirus et mucidus.* Ita praeferre MSS. codices monet Watſius, qui vim vocis ignorare ſe fatetur. Sed legendum videtur *autopyres*, (vide *Panis*) vel *Opicus*, id eſt, vetuſtus. *Opicus panis* memoratur apud Bernardum Bonaevallenſem Abb. de Vita S. Bernardi cap. 1. *Opirus* vero *panis*, in Vita S. Raynerii, to. 3. Iunii pag. 436. *Panem Opirum et aquam in cibo tuo tantum habe.* Gloſſae ad Alexandrum Iatroſoph. *Opirus panis, ſ. panis medie maacius* ſ. pro *marcidus* vel *mucidus*; adeo vt *Opirus panis* idem ſit qui marcidus vel mucidus.

OPISO. Speculum Saxonic. lib. 1. art. 61. §. 6. *Opiſo, id eſt, titubans, ſi in dictis ſuis ceciderit, ſine damno relevare, et meliorare ſua dicta valebit.*

OPITOGIUM, pro *Epitogium*, de quo ſuo loco, veſtis ſuperior, toga. Statuta Eccl. Tutel. apud Marten. to. 4. Anecd. col. 794.

OPITULARIUM, *auxilium.* Papias. Iohan. de Ianua: *Opitulamen, Opitulantia, Opitulatio, auxilium, ſuſtentatio*; *Ayde* in Gloſſis Lat. Gall. Sangerman. *Opitulatio* dixerunt Vlpianus leg. 1. Dig. de Minor. viginriq. ann. et Arnobius lib. 4. *Opitulatus* vero Fulgentius lib. 3. Mythol. *Ejus Opitulatu cuncta germinum adoleſcit natiuitas.*

OPITULATIM, OPITULANTER, *auxilianter*, eidem Iohanni de Ianua.

OPIZARE, OPICUS. Vgutio: *Ab opes, pis, quod eſt terra, opizo, as, i. corrodere, diminuere, quia omnia terra corrodit et diminuit: unde opicus, corrodens et diminuens. Inde Iuv. Et diuina opici rodebant carmina mures. Hinc et opici dicuntur balbutientes, et verba quadammodo diminuentes. Inde Iuv. Nec curanda viris opicae caſtigat amicae, Verba ſoloeciſmum liceat feciſſe marito. Opicus etiam dicitur quicumque alterius linguae genus corrumpit.* Io. de Ianua et ex eo Gloſſator Lat. Gall. Sangerman. praeferunt *Opicare.*

OPLUS, pro *Populus*, arbor. Charta Deſiderii Regis Longobard. in Bullario Caſinenſi to. 2. p. 14. *Arbor Hoplus*, dicitur in Charta alia Mathildis Comitiſſae an. 1096. ibid. p. 117. † Murat. t. 2. Antiq. Ital. med. aeui p. 352. *Oplus* eſt Italis *Oppio*, quae arbor ad vites alendas, aeque ac vlmus, aptiſſima eſt, vti monuere Mattiolus, Menagius et alii; neque *Populus*, ſed *Oplus* Latinorum dicenda eſt, de qua, praeter Columellam et Plinium, Varro lib. 1. c. 8. Vide Ind. Geſneri in Script. rei ruſt. et mox *Oppius.*

OPORTUNIA, *Graece, Latine Spaſmus, id eſt, contractio neruorum.* Papias.

OPPA, in Legibus Adelſtani de Hundredis c. 8. V. *Blenkornum.*

† OPPALPARE, palpare, tangere, in Act. SS. t. 2. Sept. p. 261.

OPPANSUM, *velum in ſcena, quod undique panditur*, apud Turnebum lib. 28. c. 6. ex vet. Gloſſario. Tertull. de Anima c. 35. *Anima de Oppanſo corporis erumpit in apertum et ſuam lucem.*

OPPELLANDA, V. *Opelanda.*

OPPERATUS, vox mendoſa, V. *Apparatus.*

† OPPERIRE, pro opperiri, exſpectare, t. 7. Coll. Hiſt. Fr. p. 118.

OPPIATA, Gall. *Opiat* vel *Opiate*, Medicis *Opiatum*, in Praecepto Iohannis Regis Franc. an 1352. pro Medicis, to. 2. Ordinat. p. 609.

OPPIDUM atque *Vrbem* vnam rem eſſe probat Valeſius in Praefat. ad Notitiam Galliarum pag. XIII. et ſeq. tametſi quidam *vrbem* magis aliquid *oppido* eſſe arbitrantur. Probationibus ibi prolatis vnam addo ex Translatione S. Rigomeri Confeſſ. an. 1014. deſcripta a Petro Monacho Malleacenſi, ſubaequali, relata ſaec. 6. Benedict. p. 133. et ſeqq. Ibi p. 135. *Andegauenſe Oppidum* memoratur, quod inter celebres Galliarum *Vrbes* ſeu *ciuitates* alii numerarunt. V. *Caſtrum* et *Ciuitas.*

OPPILAGO, *curcilla*, in Gloſſis Iſidori. V. ſuo loco *Curcilla.*

OPPILARE. (1) Celare. Vita S. Wlinari Abb. ſaec. 3. Benedict. part. 1. p. 234. Latinis eſt occludere, obſtruere. (2) † Alio ſignificatu apud Greg.

Greg. Turon. l. 10. c. 8. *Concubinae eius, inſtigante, vt quidam aſſerunt, inuidia, maleficiis ſenſum eius oppilauerunt.* Quod de veneficiis, quibus matrimonii vſus impeditur, intelligit Ferret. tract. de Abuſib. l. 5. c. 4.

OPPITO, *ſoſpito, valde ſaluto*, in Gloſſis Iſid. vbi forte legendum iuxta Graeuium: *Opitulor, ſoſpito, ſaluo. Oppido, valde.*

† OPPIUS, i. q. *Oplus*, in Ch. a. 1297. apud Lam. in Delic. erud.

† OPPONENS, Gall. *Oppoſant*, vox forenſis, aduerſarius, intercessor. Stat. Guill. Duprat.

OPPONERE. (1) In pignus dare, Germ. verſetzen. Gregorius Mag. lib. 1. Epiſt. 42. *Suppoſitorium aliquod argentum pro vno ſolido dicitur eſſe Oppoſitum, et calix pro ſex ſolidis dicitur eſſe Oppoſitus.* Vbi Ianeſius monet in aliis codd. MSS. legi *appoſitum*, et *appoſitus*. Sed *Oppoſitus* eſt quaſi *contra poſitus*, vice pignoris datus. V. *Apponere.* (2) In philoſophicis vel theologicis diſputationibus contra argumentari. Statuta Collegii Theſaur. apud Lobinell. to. 3. Hiſt. Pariſ. p. 288. col. 1.

OPPORTUNUS, idoneus. Liberatus Diaconus c. 17.

OPPRESSARE, opprimere. Vita B. Torelli, to. 2. Martii pag. 504.

OPPRESSIO SIGILLI, impreſſio, in Diplomate an. 1478. apud Ludewig. to. 6. p. 76.

OPPRESSIVUS, opprimens. Excidium vrbis Acconis apud Marten. Ampliſſ. Collect. to. 5. col. 771.

OPPRIMERE, reprimere. Literae an. 1152. apud Marten. to. 1. Anecd. col. 432.

OPPROBRIARE, opprobrare, ſeu exprobrare. Acta SS. Martyrum Dalmat. to. 2. Aprilis p. 8.

OPPROBRIOSUS, plenus opprobrii, in Lege 40. §. 1. Cod. de Epiſc. et cler.

OPSTICARE. Charta Henrici III. Imp. pro priuilegiis Piſanorum an. 1081. apud Vghellum: *Nec caſas apprehendere, nec diſſipare, nec ſigillare infra ciuitatem Piſae, neque in burgis, ſi foras ciuitatis habuerint tenimentum, nec muros iſtae ciuitatis deſtruere, neque Obſticare, neque iſtam ciuitatem igne cremare, nec foderare iubebimus.* Legendum videtur *Oſtaticare*, vel *Hoſtaticare*, id eſt, fideiuſſores tollere. V. *Hoſtaticus* in *Hoſtagium* 3. † *Oplatecare* ibi edidit Murat. t. 4. Antiq. Ital. med. aeui p. 19.

OPTAPULUM, pro *Octapulum*, quod vide.

OPTARI Canonicus dicebatur, maxime in Eccleſia Vpſalienſi apud Suecos, in qua vacante Canonia per deceſſum alicuius licebat alteri Canonico, omiſſa ſua in pinguiorem vacantem ſuccedere. Neque tamen omnes optari poterant Canonicae: quae enim optari poterant, *liberae* dicebantur: quae vero optari non poterant, *ligatae*. Ita Ioannes Schefferus ad Chronic. Archiepiſcoporum Vpſalienſium, p. 215. Vetus Scheda apud eundem pag. 180. *Quo iterum Optante praebendam Tierp, obtinuit eam D. Benedictus Ioannis per Optationem.* Paſſim ibi. Ita *feudum optare* dixit Ericus Vpſalienſis lib. 5. Hiſt. Suecicae p. 189. *Feudi vero poſſeſſio tamdiu durauit in manibus et poteſtate cuiuslibet ſic ementis, donec veniret alius qui, idem feudum vellet Optare.* Caeterum de vocis *Optare* notionibus apud Latinos, conſulendus prae caeteris Petr. Faber lib. 2. Semeſtr. c. 22. p. 338. et lib. 3. c. 23. p. 367. et 368.

† OPTATIO, optio. Polet. Matiſcon. a. 1513.

OPTATUM, *defenſio, auxilium*, Papiae.

OPTICA, viſitatio, ſeu collectio monaſteriorum vni Viſitatori ſubditorum. Acta SS. Aprilis to. 1. p. 802.

OPTIMATES. (1) Praecipui e Palatinis proceribus, maxime apud Gothos, Burgundos, Francos, etc. *Optimates Gothicae*, in Epiſtola Aureliani Imp. apud Vopiſcum in Bonoſo. Gundebaldus Rex Burgund. in Praefatione ad leges Burgund. *Coram poſitis Optimatibus noſtris vniuerſa penſauimus.* Ii autem *Comites* ſunt in indice, qui ſubſequitur. *Optimates nobiles*, id ead. lege tit. 2. §. 2. et in Addit. 1. tit. 14. §. 1.

 Opti.

Optimates, *Maiores domus*, *Domeſtici*, *Grafiones*, *etc.* in lege Ripuar. tit. 88. *Optimates palatii*, in lege Wiſigoth. lib. 12. tit. 1. §. 3. (2) Vaſſalli, Barones qui a domino ratione hominii nude pendent. Charta Fulconis Comitis Andegav. an. 1033. in Hiſt. S. Nicolai Anedgav. Vbi *Barones* et *Optimates* iidem ſunt, et pro Vaſſallis maioribus accipiuntur. (3) OPTIMATES, apud Anaſtaſium et Paulum Diaconum in Hiſt. Miſcella, qui Byzantinis Scriptoribus Ὀπτιμάτοι, quorum nomine in Aſia Prouincia erat ita appellata, quod *Optimatum thema*, ſeu legio in ea praeſidio eſſet. Dicti autem *Optimates*, apud Gothos praecipui a militaribus viris, quos cum Rodogaiſo eorum duce deuictos in Auguſtalem militiam adſciuit Stilicho, vt auctor eſt Olympiodorus apud Photium pag. 179. ex quo deinceps nomen manſit eidem militiae, quae poſtmodum vilioribus militaribus officiis addicta eſt, vt auctor eſt Conſtantinus lib. 1. de Them. c. 5. Iſtius Thematis meminit Pachymeres lib. 1. c. 9. V. Gloſſ. Rigaltii, et Notas Fabroti ad Hiſt. Eccl. Anaſtaſii p. 133.

OPTIMATUS, melior factus, apud Marten. tom. 7. Ampliſſ. Collect. col. 1190.

OPTIMI VIRI, iidem qui *Optimates*, Gregorio Turon. lib. 8. Hiſt. c. 9.

OPTIMITAS, ſumma bonitas. Martianus Capella lib. 4.

OPTIO. (1) Quid apud Latinos ſignificet, notum ex Grammaticis, maxime ex Stewechio ad Vegetii lib. 2. cap. 7. apud quos proprie dicuntur electi milites, *honeſti gradu*, *quaſi adoptati in cohortes*, vt ex Varrone docet Nonius. Gloſſ. Aelfrici: *Optiones*, *gecorenne cempan*, i. delecti milites. Ordericus Vitalis lib. 8. pag. 687. *Famoſus Optio ſic inter verba deficiens hominem exuit.* (2) OPTIONES, militaris annonae erogatores, qui annonas militibus diſtribuebant, in Cod. Th. l. 1. 24. de Erogat. milit. annonae, l. vlt de Iure fiſci, lib. 22. de Divin. offic. in Nov. 2. Majoriani. *Optio legionis*, in Vita MS. S. Theagenis. V. Cuiacium ad l. 7. Cod. de Exact. tribut. Alemannum ad Procopii Hiſt. Arcanam, Salmaſium ad Spartianum, et Iacobum Gothofred. ad d. l. 1. (3) OPTIONES praeterea dicuntur carcerum cuſtodes. Acta SS. Perpetuae et Felicitatis: *Pudens miles Optio praepoſitus carceris. Optio carceris*, apud S. Ambroſium in Epiſtolam ad Epheſios c. 4. (4) † Ius regium in dolia vinaria, quae Rotomagum aduehuntur, cuius appellationis ratio aperta eſt ex Areſto a. 1414.

OPTIVUS, pro *Optatus* vel *Optandus*. Vtitur Gerardus Preſbyter in Vita S. Vdalrici Epiſc. Auguſtenſis c. 15. imo et Horatius lib. 2. Ep. 2.

Fit Mimnermus, et Optiuo cognomine creſcit.

OPTUMESCERE. Capitulare Caroli M. an. 808. c. 4. *De his qui ſe fraudulenter ingenuare volunt, et aliqui Optameſcunt.* Forte pro *Optineſcunt* i. obtinent, nempe vt pro ingenuis habeantur.

OPUCHLA. Miracula B. Simonis de Lipnica, to. 4. Iulii p. 562. *Incidit in grauem infirmitatem oculorum*, *ſic quod facies ſua fuerit tumefacta*, *alias Opuchla*, *vna cum oculis*; *et ſic lacrymae ſanguineae de oculis illius infirmis profluebant.* Editores doctiſſimi reddunt *Tumor in facie.*

OPULENDA, veſtis ſpecies, Gall. *Houppelande*. Statuta Eccleſ. Aeduenſis an. 1468. t. 4. Anecd. Marten. col. 508. Mallem *Opelanda*, quod vide.

OPULUS. (1) Κισσόφυλλον, in Gloſſis Lat. Graec. Sangerman. MSS. Hederae folium. (2) Pro *Opulentus*. Henricus Roſla in Herlingsberga.

OPUS, OPERATIO. (1) Eleemoſyna, quae praecipua eſt inter opera bona; virtus nempe quae auaritiae opponitur. Epitaphium Berthae vxoris Adalberti Marchionis in Italia apud Vghellum to. 1. p. 856.

Exulibus miſeris mater chariſſima manſit,
Atque peregrinis Opus ſemper tribuit.

Exſtat

Extat D. Cypriani liber qui inſcribitur *de Opere et Eleemoſyna.* Ibidem: *Et quia ſemel in baptiſmo remiſſio peccatorum datur, aſſidua et iugis Operatio baptiſmi inſtar imitata, Dei rurſus indulgentiam largitur.* Occurrit ibi pluries. V. *Operari.* (2) Redditus eccleſiae, Gall. *Oeuvre, fabrique.* Teſtamentum Abbonis Canonici Altiſſiod. ann. 1191. *Operi eccleſiae S. Mariani* (lego) *ſcifum argenteum . . . Operi eccleſiae S. Euſebii XX. ſolidos. Campana Operis eccleſiae*, hoc eſt, ad *opus* ſeu *fabricam* eccleſiae pertinens, in vett. Statutis MSS. Eccl. Senon. V. *Opera* 2. *Operarius* et *Fabrica.* (3) Charta, inſtrumentum. In Charta ann. 958. apud Mabillon. Diplom. p. 571. poſt ſubſcriptiones additur: *Petrus monachus ſcripſit hoc Opus in honore Domini noſtri Ieſu Chriſti.* (4) Matrimonium, coniugium. Chronicon Triuetti, to. 8. Spicil. Acher. p. 453. *Venerunt Nuntii Imperatoris ad Regem, petentes vnam filiarum Regis, filii ſui ad Opus, et aliam ad Opus Henrici Ducis Saxoniae.* OPUS NUPTIARUM, non ſemel apud S. Hieronymum in libris aduerſus Iouianum, et in Apologia ad Pammachium. (5) Lex Longob. lib. 1. tit. 2. §. 11. *De debito quod ad noſtrum Opus fuerit wadiatum, etc.* §. 10. *Ille tertiam partem ad eius recipiat Opus, duas vero ad palatium.* Galli dicunt *à ſon profit.* Adde Capitul. 2. an. 813. c. 6. (6) Pro *Corvata*, V. in *Seſo* poſt *Satio.* (7) OPUS DEI, officium diuinum, ſacra liturgia, *Opus* quod *Deo* impenditur. S. Bernard. ſerm. 40. ſuper Cantica Canticorum. Ita vtuntur Regula S. Benedicti cap. 19. 22. 43. 44. 47. 50. 52. 58. etc. *Opus dominicum*, eadem notione in Miraculis S. Ludgeri num. 10. *Opus diuinum*, apud Chrodegangum in Regula Canonicor. Metenſium c. 7. *Opus ſacrum*, apud Gregor. M. lib. 1. Ep. 41. OPUS CHRISTI, idem apud Gregorium Turon. in Vita S. Aridii p. 200. SACRIFICII OPUS, miſſa, in Fragmentis S. Hilarii Pictav. p. 21. † OPUS MATUTINARUM, vigiliae nocturnae, in Necrol. Pariſ. (8) OPUS DE LIMOGIA, V. *Limogia.* OPUS MANUUM, lotio manuum. Chronicon S. Trudonis to. 7. Spicil. Acher. p. 403. OPUS OPERATUM, artificum opera venalia, apud Ludewig. t. 2. p. 389. OPUS SCOTICUM. S. Bernardus in Vita S. Malachiae c. 6. *Oratorium intra paucos dies conſummatum eſt de lignis quidem laeuigatis, ſed apte firmiterque contextum, Opus Scoticum, pulchrum ſatis.* Modus operis a Scotis, vt videtur, inductus vel vſitatus. OPERA TRICARE, impedire, V. *Tricare.* OPUS BALISTARUM, V. in *Baliſta.* OPUS CIMITERII, V. in *Cimiterium.* OPUS FILI, V. *Filum.* † OPUS TURPE, crimen infame, in Ch. Mſ. (9) † Monetae cuiusuis pars auerſa, in qua ficta principis effigies. Hiſt. Nem. t. 2. Prob. p. 13.

† OPUSCULUM, Marra, inſtrumentum, apud Mabill. Diplom. p. 89.

OPUSTORIUM, πλακουντάριον, *placentula*, in Supplemento Antiquarii et in Gloſſis Lat. Graec. Sangerman. Eſt pro *Opus piſtorium.*

OPUTEGIUM, pro *Epitogium*, veſtis ſuperior, toga, t. 4. Anecd. Marten. p. 508.

ORA, inquit Skenaeus, generaliter ſignificat quoduis metallum, veluti cum dicimus, ait idem, *Leadore*, id eſt plumbi metallum, etc. Ex Saxonico *ore metallum.* ORA praeterea, ſignificat vel monetam, vel certe partem librae monetariae. Nam Skenaeo eſt monetae ſpecies, ex auro, vel aere, valoris, vt videtur, 2. ſolidorum: quippe in Regiam Majeſtatem lib. 4. c. 36. §. 1. *tres orae* pro *vaccae* pretio computantur: et cap. 27. ſupra, ſex ſolidi conficiunt pretium et aeſtimationem vnius vaccae. Ianus Dolmerus ad Ius Aulicum Noruegicum p. 504. *Ora, vernacule Aura, Danis Ore, fuit olim genus monetae valens 15. minuta. Ita 2. Ora faciebant 2. ſolidos Danicos cum dimidio. 1. ſcilicet Ora argenti erant 2. ½ monetae, quae nunc valent 7. ½ ſolidi Danici. 3. Ora autem erant*

$7\frac{1}{2}$ *marcae, nunc vero duplicem faciunt valorem, 25. marcas.* At Spelmannus et Somnerus *Oram*, non monetam, ſed *unciam* eſſe volunt, quae fuit 20. denariorum: vnde in Domeſdei paſſim haec verba occurrunt, *Tale manerium reddit 10. 20. vel 30. libras denariorum de 20 in Ora.* Quia interdum *ora* fuit 16. denariorum. Vetus Placitum apud eumdem Spelmannum: *Solebant habere talem conſuetudinem, quod quando maritare volebant filias ſuas, ſolebant dare pro filiabus ſuis maritandis duas Floras, quae valent 32. denarios.* In Legibus Canuti c. 31. de ponderibus apud eumdem: *15. Orae libram faciunt.* ORA TERRAE, ſeu reditus *orae* in terra. Charta Ripenſis Epiſcopi, apud Pontanum lib. 7. Rerum Danicar. p. 383. *Omnes terrae noſtrae in Randrup: decem Orae terrarum in Gertrupmarck.*

ORABEÇELA, V. *Lito*,

† ORABILIS, exorabilis, t. 6. Colleĉt. Hiſt. Franc. p. 317.

† ORACULA, *dimin. ab Oratio, Oracion, Prov.* Gloſſar. Prov. Lat. Cod. reg. 7657.

ORACULARIUS, pro *Auricularius.* Fragmentum Petronii. V. *Auricularis.*

ORACULUM. (1) Aedes ſacra, in qua oratur. Will. Brito in Vocabulario MS. *Oraculum, dicitur Propitiatorium, vnde Exodi 38. Deus fecit Propitiatorium, i. Oraculum. Et in eodem ſenſu accipitur fere per totam Bibliam .... tamen pro templo poteſt accipi, etc.* Plinius lib. 2. cap. 23. *Ab Hammonis Oraculo, iuxta quod gignitur arbor.* Fortunatus in Vita S. Madardi cap. 3. *Cum ad templorum Oracula .... diſcurreret.* (2) Reſcriptum Principis. Arcadius et Honorius in Appendice Cod. Theod. c. 2. *Comitatum ſacrum petere, mereri mendaciis Oracula, et furtiua reſcripta.* Ita paſſim in Codice, in Legib. Wiſigoth. lib. 2. tit. 1. §. 30. lib. 12. tit. 3. §. 1. etc.

† ORACULUS, adieĉt. ore prolatus, in Ordinat. Mſ. Phil. reg Franc.

ORAGO, pluuia vehementior, tempeſtas, Gall. *Orage*, vox formata ab *aura*, quam vide. Regeſtum Eccleſiae Pariſienſis inſcriptum, *officium vini*, fol. 20.

ORALE. (1) Veſtis Epiſcopalis, in formam ſindonis, quam Pontifex Romanus capiti quaſi in modum veli imponit, et replicat ſuper humeros et ante pectus. Ita Innocentius III. lib. 1. Myſter. Miſſae cap. 53. et ex eo Durandus lib. 3. Ration. c. 9. Teſtamentum Leodebodi Abbatis apud Helgaudum in Roberto Rege: *Sandalia 2. ad Miſſas, et Oralia ad menſam vna cum cappis et omni apparatu, etc.* Charta aerae 930. apud Anton. *de Yepez* in Chronico Ord. S. Benedicti. Alia Rudeſindi Epiſcopi Dumienſis tom. 5. *Orales II. ex quibus vnum auro et argento compoſitum. Oralia* feminis etiam adſcribit Concilium Arelatenſe an. 1234. cap. 16. *Mulieres autem Iudaeae a 12. annis et ſupra Oralia deferant extra domos.* Id eſt vela quibus caput et os tegant. Statuta Maſſil. lib 5. cap. 14. *Iudaeae maritatae, vndecunque ſint, portent Orales.* (2) † ORALE, ORALIS, menſurae ſalinariae ſpecies, ap. Murat. t. 5. Antiq. med. aeui, p. 753. t. 2. p. 29. t. 1. p. 417. (3) † ORALE, *quo cribrantur ſubtiliter pulueres, eſt pannus de ſerico ſubtilis.* Gloſſ. med. Mſ. Simon. Ianuenſ.

ORALIS, ſudarium, quo os abſtergitur. Acta SS. Maii tom. 6. pag. 661. et Iunii to. 2 p. 1049. V. *Orarium*, V. etiam *Orale* 2.

ORAMA, viſio, apparitio. V. *Horama.* Bernerus Abbas in Translatione S. Hunegundis ſaec. 5. Benedict. p. 217.

ORAMEN. (1) Inuocatio, preces. Vita S. Seueri Epiſc. Rauenn. n. 6. (2) Sententia. Acta SS. Iunii to. 1. pag. 127. de S. Conrado: *Vnde et nequam ſeruus illo diuino Oramine dominica gratia priuatur, qui talentum ſibi commiſſum maluit terra occultare.* (2) Pro *Omine* videtur vſurpaſſe Nizo Abbas in Vita S. Baſini Archiepiſcopi Trevir. num. 8. *Quem in Baptiſmatis vnda quodam Oramine praeſago Luitwinum appellauere.*

ORAN-

ORANGIA, malum aureum, Gall. *Orange*, in Actis S. Franciſci de Paula, to. I. April. p. 121.

† ORARE. (1) Sermonem habere, apud Eginhard. in vita Caroli M. Aliis *orare* hic idem ac preces fundere. (2) Adorare, in Miſſal. Burdegal. Mſ.

ORARIUM. (1) Ioannes de Ianua: *Orarium, ab ora, pro extremitate veſtium, derivatur: limbus qui apponitur orae, i. margini et extremitati alicuius veſtimenti, cauſa ornatus. Item Orarium dici poteſt ab os, oris, et tunc Orarium, i. peplum. ſcilicet inſula illa, quae innoluit et operit ora, i. vultus.* Catholicon paruum: O*rarium. un ourlet de robet ou touret à mettre ſur le viſage.* V. Salmaſium ad Vopiſcum p. 409. Proprie vero (2) ORARIUM dicitur ſudarium, quo os abſtergitur. S. Hieronymus in Epiſtola ad Nepotianum: *Plenum dedecoris eſt referta marſupiis: quod ſudarium Orariumque non habeas gloriari.* (3) ORARIUM B. MARIAE VIRGINIS, apud Marlotum in Metropoli Remenſi lib. 3. cap. 15. quam vocem non percepit vir doctus, idem quod ὠμοφόριον τῆς Θεοτόκου, de quo multa dixit Cangius ad Alexiadem Annaeam: eſt enim Papiae, *Orarium, ſtola, operculum capitis:* et Vgutioni, *peplum, inſula illa, in qua, vel qua innoluit et operit ora.* Quod vero ὠμοφόριον alii, ἐπώμιον dicunt Synaxaria in S. Demetrio 26. Octob. (4) ORARIUM, vel ORARIUS, Papiae, *Stola ſacerdotis.* Alcuinus lib. de Div Offic. *Orarium, id eſt, ſtola dicitur eo quod oratoribus, id eſt praedicatoribus concedatur. Orarium ſeu ſtola*, in Statutis Riculfi Epiſcopi Sueſſionenſis cap. 7. in Concilio Sariſberienſi an. 1217. c. 39. *Oratium, quod vulgo Stola dicitur*, in Vita Leonis PP. IX. apud Eccardum de Orig. familiae Habsburgo-Auſtriacae col. 174 (5) † Libellus precum, in Act. SS. t. I. Sept. p. 510.

ORARIUS, V. *Horarius* 3.

ORATA, piſcis marinus, V. *Aurata*.

ORATIO. (1) Licentia exeundi, apud Monachos, quia licentia dabatur oratione ſeu benedictione Prioris. Poenitentiale S. Columbani cap. 3. *Qui egrediens domum, ad Orationem poſcendam non ſe humiliauerit, et poſt acceptam benedictionem non ſe ſignauerit, etc.* Infra. *Et qui regrediens domum Orationem petens non ſe curuarit intra domum, etc.* (2) ORATIO DOMINICA, ſeu quam *Dominus* Ieſus Chriſtus ſuis diſcipulis praeſcripſit. Hanc in Miſſa poſt Canonem recitari ſtatuit Gregorius PP. vt auctor eſt Rupertus lib. 2. de Diuinis offic. c. 21. ORATIO PATERNA, alias *Dominica, Pater noſter, etc.* Ita vocatur in Ordine celebrandi Concilii. *Oratio Herilis*, in Vita S. Sifredi Epiſcopi Carpentoratenſis. ORATIO QUOTIDIANA, eadem a SS. Patribus appellata, vt habetur in Concilio Toletano IV. cap. 10. et ex SS. Cypriano, Hilario et Auguſtino, quod quotidie recitari debeat a Chriſtianis. ORATIO SUPER POPULUM, *ſeu ad populum*, vti appellatur in libris Sacrament Eccleſ. Romanae, vocatur *vltima benedictio*, quae fit in Officio Miſſae, inquit Hugo a S. Victore lib. 3. Speculi Eccleſ. cap. 3. ORATIO PLEBIS, quae poſt Euangelia legitur, in Concilio Lugdun. I. c. 6. ORATIONES vocant Rituales libri eas preces quas in ſacris Liturgiis peragunt, quaeque a verbo *Oremus* initium habent, et ſemper ad Deum Patrem diriguntur, de quibus in Concilio Carthag. apud Ferrandum Diacon. in Breuiario c. 19 in Capitul. Caroli M. lib. 6. c. 66. Has et *Collectas* appellant. V. Durandum lib. 4. c. 15. ORATIONEM DARE, recitare, dicere. Diurnus Romanus c. 7. tit. 8. ORATIO IACULATA, S. Bernardo in Vita S. Malachiae, aliis *Iaculatoria*, Gall. *Oraiſon jaculatoire*, brevis et ardens precatio, feruidus piae mentis affectus, *Preces iaculatoriae*, apud S. Auguſtinum Ep. 120. (3) ORATIONES, libelli precum, Gall. *Heures*. Computum an. 1336. tom. 2. Hiſt. Dalphin. p. 307. col. 1. (4)

† Aedes ſacra in qua oratur, vel pia peregrinatio, in Chartular. S. Ioann. Angeriac.

ORATIONALE, liber in quo continentur Orationes, quae in Eccleſia recitantur, quae a voce *Oremus* initium habent, in Charta an. 1176. apud Vghell. tom. 7. pag. 1275. Idem

ORATIONARIUS, in Teſtamento Riculfi Epiſcopi Helenenſis an. 915. dicitur.

ORATOR. (1) Qui Deum orat, precatur Iohannes de Garlandia in Aequiuocis:

Orator Chriſtum rogat, et verbum bene profert.

Salulanus Ep. 8 *Deus tribuat, vt qui fuerunt diſcipuli quondam mei, ſint nunc quotidie Oratores mei.* Ordericus Vitalis lib. 3 *Talis homo non debet Abbas eſſe, qui exteriores curas neſcit negligitque. Vnde vinent Oratores, ſi defecerint aratores.* (2) Peregrinus, qui ad Sanctorum limina *orationis* et pietatis ergo pergit. Concilium Narbonenſe an. 1054. c. 24. *Negotiatores et Oratores qui ferunt ſportas, nemo ſubſtantiam eorum apprehendat.* (3) Qui aliquid *orat* ab aliquo, ſupplex, Gall. *Suppliant* alias *Orateur*. Literae ſupplices an. 1407. apud Madox Formul. Anglic. pag. 16. *Excellentiſſimo in Chriſto Domino, Domino Ricardo Beauchamp Dei gratia Comiti Warwychiae, veſtri humiles, devoti et perpetui Oratores . . . Monachi regulares Prioratus B. Mariae . . . de Cranewell, etc.* (4) † Qui *oratorium* deſeruit, idem qui *Capellanus*, Gall. *Orateur*. Ch Mſ. a. 1129.

ORATORIOLUM, ORATORIOLUS, paruum *Oratorium* ſeu aedicula ſacra. Vita S. Deodati, in Hiſt. Mediani Monaſterii p. 21.

ORATORIUM. (1) Εὐκτήριον, εὐκτήριος οἶκος. Gloſſ. Graec. Lat. Εὐκτήριον, *Oratorium*, οἶκος προσευχῆς, S. Baſilio Epiſt. 70. et Homil. in S. Gordium, Gregorio Preſb. in Vita S. Gregorii Nazianzeni, et aliis. *Locus, vbi Orationes celebrare conſueuerunt Chriſtiani*, in Geſtis purgat. Felicis Epiſcopi Aptungitani. Aedes vbi oratur, locus orationi dicatus. Vgutio: *Oratorium, locus orandi, tantum orationi conſecratus.* S. Auguſtinus Epiſt. 121. *In Oratorio praeter orandi et pſallendi cultum penitus nihil agatur, vt nomini huic et opera iugiter impenſa concordent.* † **ORATORIUS**, ap. Meichelbec. Hiſt. Friſing. t. 2. p. 60. (2) Chorus Eccleſiae. Geſta Hoelli Epiſc. Cenoman. apud Mabill. to. 3. Analectr. pag. 299. *Summo coepit ſtudio . . . ſuperiores partes eiusdem baſilicae . . . . laborare, Oratorium ſcilicet quod Chorum vocitant, ſedemque pontificalem, altaria congrua, etc.* (3) **ORATORIA** deinde dicta ſunt, Sacella, Monaſteriis adiuncta, quae non erant omnibus peruia vti Eccleſiae, quas ideo καθολικὰς vocabant, quod vtriusque ſexus populo paterent, et in quibus Collectas celebrare non licebat, ſed erant tantum ad Monachorum preces et aſſiduos cantus accommodata. Sic Euagrius in Vitis S. Patr. cap. 5. Eccleſias et Oratoria diſtinguit. (4) **ORATORIA** tandem dicta Sacella quaedam domeſtica, aut priuatae aedes ſacrae in agris et villis exſtructae; quae Parochiarum ius non habebant, et a magnatibus ex fundis ſuis dotabantur, et ab Epiſcopis conſecrabantur. Charta Ludouici Franc. Regis an. 1154. apud Lobinell. tom. 3. Hiſt. Pariſ. p. 119. **ORATORIA VILLARIA**, ſ. aediculae ſacrae in *villaribus* ſeu viculis exſtructae. Capitular. 6. an. 807. c. 15. *De ordine eccleſiaſtico et officio Miſſae, de reliquiis ſanctorum et Oratoribus villaribus.* Eadem habentur in App. 1. lib. 4. Capitul. c. 19. et 20. (5) Vulgo Gallis, *un Prié-Dieu*, Germ. ein Bethſtuhl. Ordo Romanus: *Quartus vero Scholae praecedit ad Pontificem, vt ponat Oratorium ante altare, ſi tempus fuerit: et accedens Pontifex orat ſuper ipſum.* (6) Palatium, domus regia. Annales Bertiniani ad ann. 827. *Kal. Maii Epiſcopos Remenſis prouinciae, ſed et aliarum prouinciarum, Compendio con-*

coniugem suam (Carolus Calvus,) *et Ecclesiam quam in eodem Oratorio exſtruxerat, cum multo apparatu in ſua et Nunciorum Apoſtolicae ſedis praeſentia ab eisdem Epiſcopis conſecrari fecit.* *Oratorii* autem vocabulo Palatium eſſe intelligendum, etſi patet ex ipſo contextu; id tamen confirmari iuuat ex Literis eiusdem Caroli hac de re, a Mabillonio relatis tom. 3. Annal. Benedictr. pag. 681. *In palatio Compendio, in honore glorioſae Dei genetricis ac perpetuae ſemper virginis Mariae monaſterium, qui Regium vocabulum dedimus, fundotenus exſtruximus.*

ORATRIX, Βρεβίον, in Gloſſ. Graec. Lat. quo loco, inquit Meurſius, intelligi debet Enchiridion precum, quod in Orientali Eccleſia habebant pariter, vt in Occidentali, et *Breviarium* vulgò indigitatum. Sed legendum *matrix*, id eſt, *matricula* ex MS. Cod. alibi obſeruamus.

ORBARE, ictum *orbem* vel orbum infligere, tumorem facere, apud Vlpianum in Collat. Leg. Moſ. Capitula Caroli M. ad Monachos an. 789. c. 16. V. *Ictus orbus*, et *Orbitatio*. Mabillonio tom. 2. Annal. Benedict. pag. 292. *Orbari* non aliud videtur, quam oculis privari: quae ſaecularis poena tum vſitata erat, fiebatque obiectu laminae aut vaſculi ardentis, quo nerui oculorum adurebantur. Hanc ſententiam firmant Gloſſae S. Benedicti, τύφλωσις enim excaecatio eſt, non cuiusuis membri mutilatio. V. *Abacinare*.

ORBATOR, ſpoliator, apud Leibnitium tom. 2. Scriptor. Brunſuic. p. [illegible]. Pro eo qui alium filiis orbat ſeu priuat, vtitur Ouidius lib. 13. Metamorph. v. 500.

ORBEFACERE, orbare. Gloſſ. Lat. Graec. *Orbefacio*, ὀρφανόω. Accius apud Nonium c. 2. num. 852. hac notione dicit *Orbiſcare*.

ORBIA, ignota vox, V. *Hiſſaronda*.

ORBICULARE. (1) Liber Anniuerſariorum Baſilicae Vaticanae, apud Ioannem Rubeum in Vita Bonifacii VIII. PP. p. 345. *Item tria ſuperpellicia de vinipa et cortina. Item duo Orbicularia de opere ad acum.* Legendum videtur *auricularia*. (2) In orbem vertere. Gloſſ. Lat. Graec. *Orbiculatur*, κυκλεύει Participium *Orbiculatus* vſurpant Latini.

ORBICULUS, ludi ſpecies, Gall. *Ieu de palet*, V. in *Senio*. Alia notione V. in *Orbicus*.

† ORBICUS, ORBICULUS, ſaxum quod machina bellica emittit, a forma rotunda, apud Ludewig. t. 11. Reliq. p. 33.

ORBINA, ignota vox, V. *Hiſſaronda*.

† ORBIOLAE. Naud. de Stud. militar. p. 612. *Maſſae caſeorum Parmenſium — quas nonnulli orbiolas, alii vero communiter formas appellant.*

ORBIS. (1) Imperium, regnum, dominatio. *Orbis Romanus*, pro Imperio Romano, in l. 17. D. de ſtatu hom. apud Plinium lib. 17. c. 12. *Orbis Africanus*, apud Saluianum lib. 7. *Orbis vaſtus Galliae*, in Vita S. Sulpicii Epiſc. Bituric. Veterem Chartam ita ſubſcribit Knuto Rex Angliae in Conciliis Anglicanis: *Ego Knuto gubernator Anglici Orbis propria manu confirmo.* (2) Interdum pro pago, ſeu prouincia. *Orbis Lemovicinus*, *Orbis Caturcinus*, crebro in Tabulario Abbat. Bellilocí in Lemouicibus. (3) ORBIS TERRARUM. Helgaudus in Roberto Rege Franciae p. 68. *Beato videlicet Dionyſio caſulam miro itidem opere factam contulit, cui et aliud, vt tantam decebat feminam, ornamentum contexuit, quod vocatur Orbis terrarum, illi Caroli Calvi diſſimillimum.* (4) Ictus latens, V. in *Ictus*.

† ORBITA, via publica, ap. Gregor. Turon. l. 3. c. 7.

ORBITARE, recurrere, redire. Liber Miraculorum S. Genulfi n. 13. *Orbitatur interim gratus temporis recurſus.*

ORBITATIO. (1) In veteri Gloſſ. Saxon. Cottoniano *Stepneſſe*, i. tritae viae ſeu *orbitae* calcatio. (2) Inflictio ictus *orbi* ſeu latentis, pro *Orbatio* ab *Orbare*. Landulf. in Chron. Mediol. c. 26.

ORBITUDO, *orbitas*, στέρησις, in Gloſſ. Graec. Lat.

ORBITUS, *annualis*, in Gloſſ. Arabico-Lat. Lege *Obitus*, Gallis, *Obit*. V. in *Obitus*. Eadem vox *Orbitus*, pro obitus, mors, bis legitur in Diplomate an. 1181.

ORBUS ICTUS, non apparens, V. in *Ictus*. † ORBUS, obſcurus, tenebroſus. *Orba taberna* in Ch. Mſ. a. 1273. ORBUS VICUS, platea non recta, ſeu angiportum non peruium, Gallis *Cul de ſac*. Index MS. redituum Monaſterii Corbeienſis.

ORCA. (1) *Vmbroſa*, apud Papiam et in Gloſſario Sangerman. MS. n. 501. Videtur omnino legendum *Opaca*. (2) Vas Hiſpanicum, Varroni, Iſidoro lib. 20. c. 6. *amphorae ſpecies*, cuius ratio, ait Budaeus, non menſura, ſed ſua forma conſtitit. Papias; *Serea, ſingul, vaſis genus, Orca; inde ſeriola*. Ioh. de Ianua: *Orca, vas olei, vel ſpecies amphorae magnae*. Certe *Orca*, vas eſſe fictile, praeſertim oleatorium, Perſius auctor eſt;

. . . . anguſto collo non fallier Orcae.

Orcae bene picatae, apud Columellam lib. 12. c. 15. Graecis ὄρχη etiam eſt vas olearium aut vinarium, arca, capſa pigmentorum muliebrium, ORCULA, diminut. ab *orca*, apud Grammaticos, vnde *Orculares termini*, quibus *Orculae* erant vice ſimlum.

† ORCARE, aſellus dicitur, in Carm. de Philomela.

† ORCELLUS, vrceolus, in Ch. Mſ. a. 1328.

ORCEOLUS, V. *Vrceolus*.

ORCES, *Quae ligantur ad velum velae, i. e. ad latus anterioris velae*, in Gloſſis Franciſci Barberini ad *Documenti d'Amore* apud Vbaldinum p. 258. verſ. 21. ORCIA, eadem notione; *Orcerius, qui attendit ad Orciam funem*, ibidem. ORCIPOGGIA, *funes, quibus poggia velae trahitur, cum nimium venti eſſent*, ibid. v. 19.

ORCHADIA. Charta Adami Meldenſ. Epiſc. ann. 1289. ex Chartular. eiusd. Eccl. *Decanus et Capitulum libere percipiant ſynodos et Orchadias in eccleſia de Malleo*. Legendum *Circadias* vel *Circhadias*. V. *Circada*.

† ORCHETA, piſcis ſpecies. Tract. Mſ. de Piſc. c. 134. *Squilla lata, Liguribus Orcheta nominatur*.

ORCHICA, f. aurifolium, Gall. *Orſeille, Orchel* vel *Vrſolle*, voces infectoribus ſeu tinctoribus notae. Vox obuia in Ch. Mſ.

ORCHISTOPOLUS, V. *Orciſcopalarius*.

ORCIA, V. ſupra in *Orces*.

ORCIARIUS, ORCIOLUS, V. *Orcium*.

† ORCILLUM, ap. Thaumaſſer. in Conſuet. Bituric. p. 116. mendoſe pro *Torallum*, vt videtur. V. in hac voce.

ORCINUS, *morte manumiſſus*. Gloſſ. ſar. vet. Cod. 7641.

ORCIPOGGIA, V. ſupra in *Orces*.

ORCISCOPALARIUS. Iul. Firmicus L. 8. Math. c. 15. *Petaminarius, Ephelmator, Orciſcopalarius*, etc. Quo loco, vocem hanc ſic efferre Manilius lib. 5. a quo hauſit Firmicus quidquid de ſphaera Barbarica ſcripſit;

Corporaque immergunt vndis, ipſumque ſub antris
Nerea, et aequoreas conatur viſere Nymphas.

Vnde conjectat Scaliger *Orciſcopalarios* eſſe *Vrinatores*, ſicque dictos, quod ἀδυνχοκέλυς, caecos et latentes explorent: vt *Orcigalea*, latens, aut quae latere facit, dicta eſt. At Salmaſius ad Solinum legendum cenſet *Orcheſtopalarius*, aitque ita appellari qui Graecis ὀρχηςόπολοι, qui ſcilicet vertiginoſa et concita ſalutatione in orbem mouentur. Nam πολεῖσθαι eſt in circulum moueri et et circumagi apud Heſychium. In veteri libro Notarum *Orchiſtopolis* legitur.

ORCISTRA, pulpitum Eccleſiae, ex Graec. ὀρχήςρα, locus in quo mimi actiones ſuas exhibebant. Ordericus Vitalis L. 11. p. 817. Ita *Orciſtram* pro ſuggeſtu dixit Ioannes Thwroczius in Bela Rege cap. 46.

ORCIUM, ORCIOLUS, ORCIARIUS, vrceus, Gloſſ. Gr. Lat. κεράμιον, *Orcium, amphora*. *Orcium* vero idem

idem videtur quod *Orca*, de qua voce ſupra. *Orcio*, pro vaſe oleario vſurpant, Ioannes Villaneus lib. 12. c. 72. et Matth. Villan. lib. 3. c. 56. hinc ORCIOLUS, amphora in ſpeciem *Orcae*, vrceolus: *Orciuolo*, Boccacio. Colloquia Gr. Lat. apud H. Steph. in Gloſſ. V. *Vrceolus*. ORCIARIUS, vrceus. Tradit. Fuld. lib. 1. trad. 39. ORCIOLA, eadem notione, V. in *Capricium*.

ORCULA, ORCULARIS, V. in *Orca*.

ORCULUS, *praeſagium*, apud Papiam. Forte legendum eſt *Oraculum*.

ORDA. (1) Tartaris, tentorium, ſtatio, curia Imperatoris. Occurrit apud Vincentium Beluacenſem lib. 32. c. 21 22. 24. 25. 31. Alii ſcribunt *Horda*, hodieque *Hordas* vocant tribus, in quas diuiduntur Tartari. V. Georg. Hornium Orb. Imp. p. 288. et 295. (2) Warnerius MS. in Caprum Scottum Poëtam:

> *Si ſuper hanc orcam mihi tu iuraveris Ordam,*
> *Oſcula dans illi, crimine liber abi.*

Forte idem quod ORDALIUM, quod mox vide in *Ordela*. (3) † Conuocatio hominum ad hoſtes vel latrones inſequendos, i. q. *Ordea*, in Inſtr. Mſ. a. 1372.

ORDEA. Huius vocis vis ſic exponitur in Tabulario S. Petri Generenſis: *Abſoluit idem Gaſto in Bearnio . . . omnes homines ad dominium S. Petri Generenſis pertinentes, ab exercitu, et ab omni expeditionis genere, et a repentina hoſtium inſecutione, quam vulgus conſueuit Ordeam appellare.* Quo loco Marca lib. 6. Hiſtoriae Beneharnenſis cap. 11. n. 6. cenſet *ordeam* idem eſſe, ac *Wardea*, in Legibus Wiſigoth. et in Capitularibus Caroli Magni, certum ſcilicet numerum militum, quo in caſtris et oppidis conſtituuntur ad arcendas repentinas hoſtium invaſiones et irruptiones. At Dominicus lib. de Praerogat. allod. cap. 22. §. 5. ſcribit vocem hanc ſignificare tumultuariam illam et repentinam militum conuocationem, quae aeris campani ſonitu hoſti jam finibus imminenti opponitur: in veteri quippe Codice forenſium actorum ditionis Mixiae in regno Nauarrae, conuentus generalis, denuntiatio *ab orde ſonade*, idem eſt ac interpoſito aeris ſonitu, vt interpretatur Oyhenartus in Notitia Vaſconiae pag. 127. Ita *Ordeam pulſare*, idem eſt quod Gallis *battre le beffroy, ſonner le tocſin*, Anglis *levare huteſium*.

ORDEACEUS, V. *Ordeiceus*.

ORDEACUM, praeſtatio ex ordeo, V. in *Meſtiuarius*.

ORDEICEUS, ORDEACIUS, *quod fit ex ordeo*, apud Ioh. de Ianua.

ORDELA, ORDALIUM, quoduis judicium diuinum, purgatio vulgaris, modus criminis purgandi, ex Saxonico *ordela*, in Canonib. Saxonicis ſub Edgaro datis cap. 24. 62. Vox confecta ex Saxon. *Or*, i. magnum, et *Dael*, vel *Dele*, iudicium, aut, vt placet Hickeſio, a veteri Francico ſeu Teutonico *Vrdela*, iudicare, vnde *Vrdel*, Saxon. *Ordal*, iudicium quod vſu obtinente, ſpecialius ad diuinum illud judicium tranſlatum eſt. De huiusmodi iudiciis plura etiam dicta ſunt in vocibus *Aquae frigidae iudicium*, *Campiones*, *Duellum*, *Ferrum candens*: quae totidem erant Ordaliorum genera.

ORDEOLUS, Iſidoro lib. 4. cap. 8. et ex eo Papiae, *eſt paruiſſima et purulenta collectio in capillis palpebrarum conſtituta, in medio lata et ex vtroque conducta, hordei granum ſimilans, vnde et nomen accepit.* Rocho le Baillif *Ordeolum eſt apoſtema paruum ordeo ſimile*, Germ. Gerſtenkorn, Gallis, *Grain d'orge*. Supra melius ſcribitur *Hordeolus*.

ORDEUS, *pondus, retinet lentes duas*, Papiae.

ORDIBARII, Haeretici Valdenſium ſectarii, de quibus Raynerus contra Valdenſes cap. 6.

† ORDIDULUS, ORDIDUS, pro horridulus et horridus in Gloſſ. Prov. Lat. Cod. 7657.

ORDIFICIUM. Charta an. 1178. apud Murator. delle Antic. Eſtenſi p. 348. *Nec ipſe Fulcuinus eam turrem de cetero ſurgat, nec armet, nec nouum Ordificium, nec forticiam faciat.*

Omnino videtur legendum *aedificium*. ✝ Niſi idem ſit ac Ital. *Ordigno*, machina, vel quod *Hordicium*.

ORDINABILIS, ordinandus, dirigendus, apud Pezium tom. I. Anecd. part. 1. Col. 243. V. mox *Ordinabiliter*.

✝ ORDINABILITAS, ordinatio, adminiſtratio, t. 7. Collect. Hiſt. Franc. p. 428.

ORDINABILITER, per ordinem, compoſite. Zeno Veronenſis form. 6. ad Neophytos.

ORDINALE, vel ORDINALIS, *liber in quo ordinatur modus dicendi et ſolemnizandi diuinum officium*, inquit Lindwodus ad Prouinciale Cantuar. Eccl. lib. 3. tit. 27. Ranulfus in Polychron. lib. 7. c. 3. ſub an. 1077. de Oſmundo Sariſberienſi Epiſcopo: *Hic quoque compoſuit librum Ordinalem Eccleſiaſtici officii, quem Conſuetudinarium vocant, quo fere nunc tota Anglia, Wallia vtitur, et Hibernia.* ORDINARIUM, vel ORDINARIUS, in Teſtam. Philippi Beluacenſis Epiſcopi an. 1217. in Hiſtor. Drocenſi pag. 244. *Miſſale et ordinarium texta*, (tecta) *argento.* Statuta Synodalia Nicolai Epiſcopi Andegav. an. 1261. (tom. 11. Spicil. Acher. p. 202.) *Statuimus quod in ſingulis Eccleſiis liber, qui dicitur Ordinarius, habeatur, quo Sacerdotes reſpiciant ſingulis diebus ante Veſperarum incoeptionem, vt ipſas Veſperas, Matutinas, et officium diei ſequentis faciant et exequantur, iuxta Ordinarii inſtructionem.* LIBER ORDINIS, in Charta Siſnandi Epiſcopi Frienſis aerae 952. apud Ant. de Yepez in Chron. Ordinis S. Benedicti to. 4.

✝ ORDINALITER, i. q. *Ordinabiliter*, t. 6. Sept. p. 481.

ORDINAMENTUM, mandatum, conſtitutio, ſtatutum. Annal. Genuenſ. ad ann. 1220. apud Murator. [illegible] dix ad Agnel- [illegible] datum Mura- [illegible] 1. *Marcellinus* [illegible] *cuius tanta* [illegible] *flagrarunt, vt* [illegible] *incenſum ſepe-* [illegible] *ent.* Procul dubio legendum *Odoramenta*. ORDINANTIA. (1) Idem quod *Ordinamentum*, Gall. *Ordonnance*. Leges Palatinae Iacobi II. Regis Maioric. to. 3. SS. Iunii. p. VI. (2) ✝ Centuria, turma, Gall. *Ordinance*, in Ch. Mſ.

ORDINARE. (1) Statuere, diſponere, Gallis, *Ordonner*, *diſpoſer*. Praeceptum Caroli M. pro Hiſpanis edit. a Steph. Baluzio: *Et mandavimus illi vt . . . Ordinari faciat quomodo aut qualiter ipſi Hiſpani viuere debeant.* V. *Ordinatus*. (2) Praecipere, iubere, praeſcribere, ſtatuere, vt etiam Gallis *Ordonner*. Capitulare de villis Caroli M. c. 16. *Volumus vt quicquid nos aut Regina vnicuique judici Ordinaverimus, aut miniſteriales noſtri Sineſcalcus et Buticularius de verbo noſtro aut Reginae ipſis iudicibus Ordinauerint, ad eorundem placitum, ſicut eis inſtitutum fuerit, impletum habeant.* (3) Ordines ſacros et Eccleſiaſticos conferre. V. mox in *Ordo 3.* (4) Poenitentiae, Euchariſtiae et Extremae vnctionis Sacramenta moribundo adminiſtrare. Acta SS. Iunii. to. 1. p. 793. de S. Bertrando: *Dixit mihi, quod irem citto Ordinare vnum hominem, qui eſt in periculo mortis.* V. infra *Ordines ſacri* poſt *Ordo*. 6. (5) ORDINARE GALEAS, naues armare, adornare, Gall. *Equiper des vaiſſaux*. Breuiarium Hiſt. Piſanae ad ann. 1163. apud Murator. to. 6. col. 174. (6) ✝ Curare, medicamenta adhibere, in Lit. remiſſ. Mſ. a. 1400. (7) ✝ Senſu oppoſito, male habere, imo interficere, in Lit. remiſſ. Mſ. a. 1409.

ORDINARIA, tegula latericia. Dionyſius Exiguus in Inuentione capitis S. Iohannis Bapt to. 4. Iunii p. 726. *Et perueni ad locum, qui erat aedificatus ex calce et Ordinariis.*

ORDINARIOLI, V. mox in *Ordinarius*. 8.

ORDINARIUM. (1) ORDINARIUM, ORDINARIUS, liber continens ordinem diuini officii, Vi. *Ordinale*. (2) ✝ Conſueta et quotidiana portio, in Statut. Toloſ. a. 1457.

ORDINARIUS. (1) *Manipularis*, *qui in ordine eſt*, apud Feſtum. Gloſſae Iſidori: *Ordinarius miles*, *qui in integro ordine eſt*, *vel numero*. Gloſſ. Graec. Lat. ταχτικὸς, *Ordinarius*. Ita vſurpant Vopiſcus in Bonoſo, et Capitolinus in Clodio Albino. Sed et (2) ORDINARII interdum appellantur, qui *ordines* ducunt. Gloſſae eaedem: ταξίαρχος, *Ordinarius*, *Manipularius*. Atque ita occurrunt *Ordinarii* apud Vegetium lib. 2. cap. 7. 8. 15. Praeterea. (3) ORDINARII dicuntur iudicum Ordinariorum officiales, vel Apparitores, qui inter Cornicularios, Commentarienſes, Numerarios, Apparitores, vel Speculatores, recenſentur in Notitia Imperii, in L. 16. Cod. Th. de Cohortalib. et L. 3. de iis qui adminiſtr. (4) Iudex ordinarius. Charta. Henr. Imp. an. 1312. pro *Lapoto Spinola* Henrici filio. (5) Loci Epiſcopus, qui habet ordinariam iurisdictionem in cauſis Eccleſiaſticis, Gallis vulgo, *l' Ordinaire*; *Ordinary*, apud Littletonem ſect. 136. [illegible] V Statuta Willelmi Regis Sco[illegible] cap. 22. §. 2. (6) ORDINARII [illegible] dicuntur ex ordine Eccleſia[illegible], dignitates Eccleſiarum, quibus competit aliqua iurisdictio. Lind[illegible] ad Provinciale Cantuar. Eccl. lib. 1. tit. 3. *Ordinarius principaliter habet locum de Epiſcopo et [illegible] ſuperioribus*, *qui ſoli ſunt vni[illegible] in ſuis iurisdictionibus*, . . . [illegible] *ſub eo Ordinarii*, *hi videlicet quibus competit iurisdictio ordina[illegible] iure*, *priuilegio vel conſuetu[illegible]*, *etc.* De his videtur intelli[illegible] Ratherius Veronenſis in Iti[illegible] *Recolitis* . . . *me praece[illegible] duobus diebus Archipresbyter* [illegible] *diaconus me abſente adven[illegible] cum Ordinariis omnibus pari[illegible] ſedentibus diſcuterent*, *die ter[illegible] emendanda mihi omnia recitarent*. ORDINARIUS ORDINARIORUM [illegible] Romanus Pontifex, ex quo [illegible]nem beneficiorum ſibi arro[illegible], in Concilio Lateranenſi c. 4. [illegible] Antiqua de Privileg. Exinde [illegible] concurrit cum omnibus Ordinariis, et iure praeuentionis confert omnia beneficia vacantia. (7) Dignitas in ordine Canonicorum regularium, cuius munus recitat Innocentius III. lib. 1. Epiſt. p. 30. edit. Venetae: *Praedictorum autem octo* (Canonicorum Regularium in Eccleſia Peruſina) *maior Archipresbyter erit*, *alius Ordinarius*, *ſequens Camerarius* . . , *Ordinarius vero clauſtrum debet ex officio cuſtodire*, *ſignare diligenter*, *et auſcultare a ſingulis lectiones*, *etc.* (8) ORDINARII dicuntur Canonici Eccleſiarum Collegialium, in Charta an. 1040. apud Vghell. to. 4. p. 147. 961. et Puricellum in Ambroſ. Baſil. p. 425. 517. ORDINARIOLI, f. minores *Ordinarii* ſeu Canonici. Gualuaneus Flammeus loco mox laudato. *Dominica prima poſt Aſcenſionem Domini*, *Ordinarioli viciſſim portant annulum et albam rubeam*, *quae ſunt Archiepiſcopi*. (8) † Haeres legitimus et ex ordine conſueto. Reg. feud. Aquit. in Cam. Comput. Pariſ.

ORDINATIO. (1) ORDINATIO CARTUSIENSIS, ordo Cartuſienſis. Literae Iohannis Franc. Regis ann. 1350. tom. 4. Ordinat. Reg. pag. 12. (2) † Conuentum ſtatutum, ſententia iudicis vel arbitri, in Hiſt. Pariſ. t. 3. p. 37. (3) † Charta in qua per ordinem cauſae diiudicandae deſcribuntur, t. 9. Ordinat. reg. Fr. p. 448. (4) † Inauguratio, qua quis in regem vel aliam dignitatem *ordinatur*, in Tabular. Maior. monaſt.

ORDINATOR, qui *ordinat*, dirigit, gubernat, abbas, ſuperior. *Aduocatus et Ordinator litis*, apud Senecam Epiſt. 19 S. Auguſt. lib. 19. de Civ. Dei cap. 12. Pro adminiſtratore vel pro curatore occurrit ap. Gregor. Turon. l. 4. c. 5. Occurrit alia notione mox in *Ordo* 3.

ORDINATUS. (1) Ordine ſacro donatus, V. *Ordo* 3. (2) ORDINATUS mori dicitur, qui teſtamentum confecit, apud Willelmum Tyrium lib. 12. cap. 25. V. *Inordinatus*. (3) Idem, vt videtur, qui *Aduocatus*, defenſor, Gall. *Avoué*. Chronicon Farfenſe apud Murator. to. 2. part. 2. col.

col. 665. (5) *Ordinati*, poſteri, poſtgeniti ſucceſſores, qui *ordine* deſcendunt ab alio, Gall. *Deſcendans*, et, vt Practici Gallici loquuntur, *Aians cauſe*. Charta an. 1209. apud Menagium Hiſtor. Sabolii pag. 365. V. mox *Ordinium*.

ORDINIUM. (1) Poſteritas, idem quod *Ordinatus* 5. Charta an. 1192. in MS. Codice B. Mariae Conuenarum. (2) † Teſtamentum, quo quis de rebus ſuis *ordinat* Teſtam. Mſ. a. 1251.

† ORDIOLUM, dimin. ab *Ordeum* pro hordeum, in Gloſſ. Prou. Lat. Cod. 7657.

ORDITORIUM, ſtamini vel telae ſucula, Ital. *Orditoio*, Gall. *Ourdiſſoir*. Acta S. Franciſcae Rom. tom. 2. Martii pag. 146.

ORDITORIUS, textorius. *Orditoria teiſa*, orgyia, quae textores vtuntur, in Statutis Montisregalis p. 275.

ORDITURA, in iisdem Statutis p. 276. textura.

ORDITUS. (1) Pro *Orſus*, paſſiua notione. Geſta Hugonis Cenoman. Epiſcopi apud Mabillon. tom. 3. Analect. p. 352. (2) † *Domintica de linguis orditis*, V. *Bohordicum*.

ORDO. (1) Modus, ratio, Germ. Art. *Malo ordine*, in Lege Ripuar. tit 59. §. 8. tit. 67. §. 5. etc. apud Luciferum Calarit. MALO ORDINE *et contra leges*, in vet. Charta apud Vghellum to. 7. pag. 1418. *Malo ordine et iniquo ingenio*, in alia apud Sammarthanos in Epiſcop. Maſſil. num. 14. *Ordine violento*, in Legibus Luitprandi Regis Longob. tit. 110. §. 1. QUIETO ORDINE, apud Doubletum pag. 859. Vghellum tom. 2. pag. 143. ORDINE LEGITIMO, in Charta Caroli M. apud Doubletum p. 717. AEQUITATIS ORDO, in formulis Lindenbrog. cap. 105. CANONICO ORDINE *viuere*, *diſtringere*, in Lege Longob. L. 3. tit. 1. §. 18. VSV ET ORDINE *fructuario poſſidere*, in Panchartа nigra S. Martini Turon. fol. 103. col. 2. eſt iure vſuſfructus. *Vſufructuario Ordine beneficiare*, in Formul. vet. cap 38. VIVO ORDINE. Teſtamentum Ephibii Abbatis de Geniciaco an. 696. ex to. 12. Spicilegii Acheriani: Id eſt dum viueret. (2) Curia, Senatus. Gloſſ. Graec. Lat. Βυλευτήριον, *haec Curia, Ordo*. S. Auguſt. in Breuiar. Collat. 3. cap. 13. *Scripſit etiam ſecundus et ad ſeipſum miſſos a Curatore ex Ordine Centurionem et Beneficiarium*. Occurrit ibidem cap. 19. 17. et in Cod. Theod. non ſemel. ORDO REIPUBLICAE *ſuperior et inferior*, i. magiſtratus maiores et minores. Charta Carlomanni Regis, ex Archiuis Monaſterii Pictau. S. Crucis. (3) Ordinis Sacramentum, quod ei confertur qui in aliquem ordinem Eccleſiaſticum cooptatur. Zozimus PP. Epiſt. ad Heſychium cap. 1. ORDINES MAIORES ac ſacri ſunt, *Subdiaconatus*, *Diaconatus*, *Presbyteratus*, *Epiſcopalis*: minores vero, ſeu non ſacri, *Cantoratus*, *Pſalmiſtatus*, *Oſtiaratus*, *Lectoratus*, *Exorciſtatus*, *Acolythatus*. Omnes tamen ordines *ſacros* promiſcue appellatos annotat Menardus ad lib. Sacram. p. 270. Synodus Beneuentana an. 1091. cap. 1. *Sacros Ordines dicimus Diaconatum ac Presbyteratum*. ORDO SECUNDUS, ſacerdotium, quo prior eſt Epiſcopatus. Fridegodus in Vita S. Wilfridi Epiſcopi c. 8. ſaec. 4. SS. Benedict. part. 2. p. 176. ORDINARE, ordines ſacros et Eccleſiaſticos conferre, quod faciunt Epiſcopi. S. Hieronymus in Eſaiam: ORDINATI, qui ordinibus Eccleſiaſticis donati ſunt. Leges Henrici I. Regis Angl cap. 11. ORDINATOR, qui confert ordines eccleſiaſticos. Innocentius II. Papa in Epiſtola ad Synodum Tolet. to. 2 Concil. Hiſpan. p. 151. EXORDINARE, ſacerdotali gradu ſpoliare, *degradare*. Leges Aluredi Regis Weſt-Sax. art. 24. apud Brompton. REORDINATIONES vetant Canones Conciliorum. Fulbertus Carnot. Epiſt. 25. (4) Liber Eccleſiaſticus, ſic dictus, qui vulgo *Ordo Romanus*, editus cum ſcriptoribus de Ritibus Eccleſiaſticis, cuius mentio eſt in lib. 7. Cap. Caroli M. cap. 143 Petrus Diac. lib. 4. Chron Caſin. cap. 57. *Moxque ſuper eum ordinationem primam*,

factus

ſicut in Ordine continetur, Lanicenus Epiſcopus dedit. ORDO ECCLESIASTICUS, eadem notione. Vita S. Rodingi Abb. ſaec. 4. Benedict. part. 2. pag. 536. (5) Canon, regula, ſanctio. Liber I. Capitul. cap. 82. *Iuxta ſacros Ordines, vilis perſona numerus, ſacerdotii dignitate fungi non poteſt.* Ibid. cap. 91. habetur *iuxta ſacros Canones*, vt et apud Reginonem, Burchardum, Iuonem et Gratianum. V notam Baluzii to. 2. Capitul. col. 1146. (6) Nude, pro ordine religioſo. Arnoldus Lubecenſ. lib. 4. cap. 13. *Quid ergo damno, reprehendo? Ordinem? non Ordinem, ſed Ordinis ſuperfluitates, quae ex illo tempore coeperunt, ex quo facta eſt mutatio Ordinis.* Curia Generalis Catalaniae an. 1289. *Neque aliam Eccleſiam, neque domum Ordinis, vel Religionis, vel Monaſterii, etc.* ORDO, monaſterium, ſeu Monachorum eiusdem loci congregatio. Iohan. Monachus lib. 3. Vitae S. Odonis Abb. Cluniac. cap. 8. ORDO, regula ipſa, vel obſeruatio monachica. Eadmerus lib. de ſimilitudinib. S. Anſelmi c. 77. *Haec et his ſimilia nouitius dicit, dum Ordo inprimis illi videtur grauis.* ORDO NIGER, *nigri monachi*, Benedictini in Occidente paſſim dicti, apud Matth. Pariſ. p. 321. 514. ORDO ALBUS, Canonicorum Regularium Ordinis S. Auguſtini. Iacobus a Vitriaco in Hiſt. Occident. cap. 13. ORDO GRISEUS, monachorum ſcilicet qui coloris cinericii, ſeu *Pſeudolaſtini*, veſtibus induebantur: quo nomine Ciſtercienſes Monachi intelliguntur, qui *nigrum habitum primi in griſeum commutarunt*, vt auctor eſt Iacobus de Vitriaco in Hiſt. Occident. cap. 14. V. Michaelem Scotum lib. 4. Menſae Philoſophicae cap. 39. ORDO ASINORUM, V. *Aſinus*. ORDO FIDEI, ſeu *Militia Ordinis Fidei Ieſu Chriſti*, ordo militaris inſtitutus contra Albigenſes, cuius quidam Sauaricus *pauperem* ſe *Magiſtrum* inſcribit in literis ann. 1220. in Regeſto Curiae Franciae de negotiis Seneſcalliarum Carcaſſonae, etc. ch. 48. † Pro Conuentu ordinis religioſi occurrit in Ch. Mſ. a. 1161. (7) ORDO S. IACOBI, ſacramentum extremae vnctionis, ſic procul dubio dictum, quia illud a D. N. I. Chriſto acceptum tradidit S. Iacobus Epiſt. 5. 14. his verbis: *Infirmatur quis in nobis? Inducat Presbyteros Eccleſiae et orent ſuper eum, vngentes eum oleo in nomine Domini, etc.* Limoorch. Sentent. Inquiſit. Toloſ. pag. 5. ORDINES SACRI, *ſiue Sacramenta Poenitentiae et Extremae-vnctionis*, quae moribundis conferri ſolent, in Miraculis MSS. Vrbani V. Papae. V. *Ordinare* 4. (8) ORDO VINEAE, vineae modus. Charta ann. 1105. apud D. Calmetum in Probat. Hiſt. Lotharingiae tom. 1. col. 517. *In Barro-monte vineas duas, in Carravalle quatuor Ordines vinearum, in Hattonis Valle ſex Ordines, in ſummo Barro vnam vineam, in Calvomonte Ordines octo, in prato Amantii vndecim, etc.* (9) DARE ORDINEM, phraſis Gallica, *donner ordre de faire quelque choſe*, curare vt aliquid fiat. Occurrit non ſemel in Vitis PP. ab Ill. Epiſcopo Monspelienſi editis p. 108. 134. 190. (10) † Aduocatus, iudex, i. q. *Ordinatus* 3, ap. Murat. t. 5. Antiq. Ital. med. aevi p. 974. (11) † Militaris turma, copiae, apud Bonincont. in Hiſt. Sic. part. 1.

ORDURA, Gall. *Ordure*, lutum, coenum, in Edicto Iohannis Franciae Regis an. 1356. tom. 3. Ordinat. Reg. pag. 158.

✝ ORDUS, deformis, ſordidus, Gall. *Ord*, Ital. *Ordo*, in Ch. Mſ. a. 1338.

ORECTARE, V. in *Baulare*.

✝ OREDENÇIUS CADERE, in os ſeu dentes prolabi. Lit. remiſſ. Mſ. a. 1412.

† OREFICIA, vectigalis ſpecies, f. quod pro fimbriis aureis exigitur. V. *Aurifrigia*. Ch. a. 1269. apud Lam. in Delic. erud.

OREFREUM, vt *Aurifrigium*, de quo pluribus ſuo loco, Gall. *Orfroi*, vel, vt ſcribit Menagius, *Orfroye*. *Dalmatium velatum de Orefreis*, apud Thomam Blount in Nomolexico v. *Orfraies*. V. mox *Orfra*.

ORʀᴇɢɪᴇʟᴀ, (✝ vel ORʀᴇɢɪᴀʟɪꜱ, vt editum eſt in Cod. Ital. diplom. t. 3. p. 361. vbi flos ſignificare videtur, quem Auriculam vrſi nuncupant.) Annales Mediolan. ad ann. 1389. apud Murator. tom. 16. col. 808. *Tres aliae collanae, quarum vna facta eſt ad Oregielas auri et flores albos, alia facta eſt ad botonzellos albos et rubeos, et alia facta eſt ad modum vnius roſani cum botonzellis albis et rubeis.* Videtur eſſe Fibula, Gallis *Agraffe*.

ORᴇɪʟʟᴜᴍ, perperam pro *Torallum*, in Charta Guidonis Archiep. Bituric. pro villa S. Palladii an. 1279. V. *Torallum* et *Paſtorale*.

✝ ORᴇʟʟᴜꜱ. Reg. epiſcopat. Niuern. a. 1287. *Quilibet mercerius qui vendit orellos, debet obolum de tribus ſabbatis in tribus ſabbatis.*

✝ ORᴇʀɪᴀ, ora, limbus, in Ch. Mſ. a. 1316. V. *Aureria*.

ORᴇꜱᴛᴇ. Monaſticum Anglic. tom. 2. p. 16. 17. 827. *Habeant etiam Curiam ſuam et iuſtitiam cum ſaka ſoka et ... flamenefrith, et Ordel, et Oreſte infra tempus et extra, et cum omnibus aliis conſuetudinibus et immunitatibus, etc.*

ORᴇᴛᴇɴᴜꜱ, ore, verbo, voce, Gall. *de bouche, verbalement. Niſi nobis vel noſtro ſpeciali mandato Oretenus facto*, in Literis Humberti II. ann. 1345. to. 2. Hiſt. Dalphin. pag. 513. col. 2. *Orethenus vel litteris ordinare*, ibid. pag. 573. col. 1.

ORᴇᴜᴍ, pro horreum, apud Rymer. tom. 13. pag. 619.

✝ ORᴇxɪᴀ, *fem. gen. i. Polifagia, i. multa comeſtio.* Gloſſ. Lat. Gall. Mſ. a. 1352. V. mox *Orexis*.

ORᴇxɪꜱ, cibi appetentia, auiditas, ex Graec. ὄρεξις. Lampridius in Heliogabalo: *Amabat ſibi pretia maiora dici earum rerum quae menſae parabantur, Orexin in conuiuio hanc eſſe aſſerens.* Rocho le Baillif in Dictionariolo Spagyr. *Orexis eſt ardor a Tartaro in ſtomacho excitatus.*

ORꜰʀᴀ, ORꜰʀᴇᴀ, limbus acu pictus, Gall. *Orfroi.* Teſtamentum Rotherami Eborac. Epiſc. ann. 1498. in Libro nigro Scaccarii p. 674. *Cum vna capa, cuius Orfra eſt viridis.* Et mox: *Cum Orfreis bene et ſumptuoſe operatis.* V. *Aurifrigium*. ORꜰʀᴇᴛᴜᴍ, eadem notione. Inuenitur. Eccleſ. Nouiom. an. 1419. ✝ ORꜰʀᴇᴅᴜᴍ, in Necrol. Mſ. Pariſ. ORꜰʀᴇꜱɪᴜᴍ, ibid.

ORɢᴀɴᴀʟɪꜱ ᴍᴜꜱɪᴄᴀ, V. in *Organum*. ORɢᴀɴᴀʟɪꜱ ᴠᴇɴᴀ, aſpera arteria, ſpiritus et vocis iter, Gall. *Trachée artere.* Lobinell. tom. 2. Hiſt. Britan. col. 565.

ORɢᴀɴᴀʀᴇ, ORɢᴀɴᴀʀɪᴜꜱ, ORɢᴀɴɪꜱᴛᴀ, ORɢᴀɴɪꜱᴛʀᴜᴍ, V. poſt *Organum*.

✝ ORɢᴀɴᴀᴛᴏʀ, qui organa muſica pulſat, vel conficit, in Ch. Mſ. a. 1276.

✝ ORɢᴀɴɪꜰᴇx, organorum artifex, in Comput. Fabr. S. Petri Inſul. a. 1472.

✝ ORɢᴀɴɪꜱᴀʀᴇ, certa modulatione cantare, in Caerem. vet. Mſ. eccleſ. Carnot.

ORɢᴀɴɪᴢᴀʀᴇ, effingere, conformare, Gall. *Organizer.* Engelbertus de longaeuitate ante diluuium cap. 8. *Calidum quidem eſt quod format et Organizat actiue; humidum autem eſt quod formatur et Organizatur paſſiue.* V. alia notione in *Organum*.

✝ ORɢᴀɴᴏ, piſcis genus, V. *Circulus 2.*

ORɢᴀɴᴜᴍ. (1) Quod vario calamorum ordine conſtat, follibusque inflatur: nam ὄργανον, *fiſtula*, exponitur, vt ὀργανάριος, *fiſtularius*, in Gloſſ. Graec. Lat. Non omnino nuperum eſſe inuentum, ſatis declarat S. Auguſtinus in Pſalm. 56. *Organa dicuntur omnia inſtrumenta muſicorum. Non ſolum illud Organum dicitur, quod grande eſt, et inflatur follibus, ſed quidquid aptatur ad cantilenam, et corporeum eſt, quo inſtrumento vtitur qui cantat, Organum dicitur.* Vt et Iſidorus lib. 3. Orig. cap. 20. *Organum, vocabulum eſt generale vaſorum omnium muſicorum. Hoc autem cui folles adhibentur, alio Graeci nomine appellant. Vt autem Organum dicatur, magis ea vulgaris eſt conſuetudo Graecorum.* Sed et eiusmodi organa reſpexit, opinor, Senator lib. 1. Epiſt. 45.

Facit

Facit aquas ex imo ſurgentes praecipites cadere: ignem ponderibus currere, Organa extraneis vocibus inſonare, et peregrinis flatibus calamos complet, vt muſica poſſint arte cantare. Quin etiam deſcribitur ab eodem in Pſalmum 150. *Organum itaque eſt quaſi turris diuerſis fiſtulis fabricata, quibus flatu follium vox copioſiſſima deſtinatur, et vt eam modulatio decora componat, linguis quibusdam ligneis ab interiore parte conſtruitur, quas diſciplinabiliter Magiſtrorum digiti reprimentes grandiſonam efficiunt et ſuauiſſimam cantilenam.* In allatis Organi deſcriptionibus nulla hydraulicorum, quomodo deſcribuntur a Voſſio ex Vitruuio et Herone, in libro de Poëmatum cantu et virib. rythmi p. 100. et ſeqq. nulla fit mentio, immo follibus ſpiritum accepiſſe dicuntur, adeo vt ab hodiernis non omnino diſcrepaſſe fatendum ſit, etſi Latinis vix cognita fuiſſe euincant quae habent Francorum Annales, qui in Franciam tum primum allatum organum an. 757. ac Pipino Compendii tum agenti, cum aliis muneribus miſſum a Conſtantino Imp. narrant. Exhinc ſimile Organum Carolo M. oblatum per Legatos ab Imperatore Conſtant. Michaële forte cognomento Rhangabe ſubdit Monachus Sangallenſis lib. 1. de Carolo M. cap. 10. a quo ita deſcribitur: *Adduxerunt etiam iidem Miſſi omne genus Organorum, ſed et variarum rerum ſecum . . . et praecipue illud muſicorum Organum praeſtantiſſimum, quod doliis ex aere conflatis, follibusque taurinis, per fiſtulas aereas mire perflantibus rugitu quidem, tonitrui boatum, garrulitatem vero lyrae vel cymbali, dulcedine coaequabat.* Sed ſcrupulum iniicit, quod Eginhardus, organum Ludouici iuſſu a Georgio Veneto Aquisgrani confectum, *Hydraulicum* appellat, quaſi aquarum vi, vt ſunt hydraulica organa apud Vitruuium lib. 10. cap. 13. ſonum ediderit: cum eiusmodi hydraulica quantum ad formam haud multum differrent ab hodiernis organis: quod abunde docet ea Pars Porphyriani Panegyrici Conſtantino M. dicti, quae organi ſpeciem refert, quod hydraulicum fuiſſe teſtatur hic verſus:

> *Sub quibus vnda latens properantibus incita ventis, etc.*

Sed et hydraulicorum organorum vſum obtinuiſſe in Eccleſiis noſtratibus teſtatur Willelmus Malmesbur. *Extant etiam apud illam Eccleſiam doctrinae ipſius monumenta, horologium arte mechanica compoſitum, Organa hydraulica, vbi mirum in modum aquae calefactae violentiam ventus emergens implet concauitatem barbiti, et per multiforatiles tranſitus aeneae fiſtulae modulatos clamores emittunt.* Quae vero de Organis muſicis narrant Conſtantinus Manaſſes et Michaël Glycas a Theophilo Michaëlis F. Imperatore Conſtantinopol. adinuentis, non organa noſtratia ſpectant, ſed muſicam quandam auium fictitiarum arbori perinde fictitiae inſidentium organicam intelligunt, quod ex Leone Grammatico licet colligere. ORGANUM TRIPLUM *ſeu Quadruplum.* Necrologium Eccleſiae Pariſienſ. 7. Id. Ian. *Et quilibet Clericorum qui ad Miſſam Reſponſorium vel Alleluia Organo triplo vel quadruplo decantabunt, 7. den. habebit.* Adde 3. Id. Iul. ORGANA, ſeu *Orgues* Galli appellant cataractas lapſiles ferreas ad vrbium et caſtrorum portas. V. Tactica Ducis Cliuenſis pag. 81. ORGANUM, alia notione. Altercatio de primis gradibus in conſeſſu Concilii Baſileenſis, to. 2. Hiſt. Britan. col. 1025. *Per Organum dicti domini Arelatenſis ordinauerunt praefatos Electorum Oratores collocandos prope ſedem Maieſtatis imperialis.* Lobinellus *vocem* ſeu *organum vocis* interpretatur, mallim *operam*, ita vt huiusce diſpoſitionis ſequeſter fuerit Archiepiſcopus Arelatenſis. Vtraque tamen ratione poteſt intelligi vox *Organum*, vt apud Gallos *Organe*: quod modo ei, qui aliorum nomine loquitur, modo ei qui ſequeſtri vices agit, tribuitur. Sed haec fere eodem redeunt. ORGANA PROPHETARUM, oracula, vaticinia. Vetus Auctor apud Mabillon,

billon. de Liturgia Gall. p. 100. ORGANUM DIABOLI, recens tormenti puluerarii genus, pluribus conſtans aeneis tubis intra arcam clauſis, et in idem centrum conſtipatis. Nimirum fatali machinae prope fiſtularum ſpiracula applicito igne, fiſtulae omnes pilas ferreas in modum grandinis continuo effundunt et obuia quaeque ineluctabili ruina diffringunt atque proſternunt. Ita Carolus de Aquino in Lexico Militari. ORGANALIS MUSICA. Adelmannus in Rythmis alphabeticis quemdam Sigonem laudans ait:

> *Karitate Sigo noſter plenus atque gratia,*
> *Multa praebens ore, manu, advenis ſolatia,*
> *Singularis* ORGANALI *regnabat in Muſica.*

ORGANEA INSTRUMENTA, in Vita S. Bernardini Senenſis, to. 5. Maii p. 279. ORGANIZARE, canere in modum Organi. Necrologium Eccleſiae Pariſ. Non. Iul. *Et 4. Clericis qui Organizabunt Alleluya, cuilibet 6. den.* Ioh. de Ianua: *Organizare, Organo cantare; Joer ou chanter en orgres, organiſer*, in Gloſſis Lat. Gall. Sangerm. ORGANARE, eadem notione. tom. 3. Anecd. Marten. col. 1708. ORGANARIUS, qui Organa muſica pulſat, vel qui conycit, ὑδραύλης, in Gloſſis. Gloſſae aliae: Ὀργανάριος, *Organarius, fiſtularius.* Iul. Firmicus lib. 3. Matheſ. c. 14. *Muſicos vel Organarios faciet.* ORGANISTA, eodem intellectu, Gall. *Organiſte*, in Literis an. 1537. apud Rymer. to. 14. p. 584. ORGANISTRUM, locus in Eccleſia, vbi ſunt organa. Galbertus in Vita Caroli Comit. Flandriae c. 4. ORGE, *occide*, in Gloſſis Iſid. Optime Graeuius poſt Reineſium, *Vrge, occide.* Voces in praelio clamantium, vt Gallis *Tue, Tue.* † (2) Qui alterius nomine agit aut loquitur, ſequeſter, Gall. *Organe.* Ch. Mſ. a. 1366. (3) † Logica, v. Fabric. Bibl. Graec. l. 3. p. 117.

ORGERAFRUS. Bernardus Monachus, poſtmodum Archiep. Tolet. in Conſuetudinib. Cluniac. MSS. ex Bibl. Sangermanenſi Pariſ. cap. 9. *In Quadrageſima omni die Dominica, et omni die Iouis facit per conſuetudinem caritatem de Orgerafro facto de betonica, et aliis bonis herbis, admixto melle.* Ex edito ſupra legimus *Borgeralfrum*: quod vide

† ORGERIA, forum, vbi frumenta venduntur, Gall. *Orgerie.* Ch. Mſ. a. 1466.

ORGIA, myſteria Chriſtianae religionis, acceſſita voce a profanis Gentilium *Orgiis* ſeu Baechanalibus aliisue ſacris, de quibus inter alios Seruius ad Virgilium lib. 4. Aeneid. V. 302. Fridegodus in Vita S. Wilfridi Epiſcopi cap. 7.

> *Foedere conſorti ſeruabant ſcitaque vulgi,*
> *Ardentes animis ſubdi coeleſtibus Orgiis.*

Et cap. 12.

> ...... *Dum tenſis alta pererrant*
> *Marmora Pſalmigraphi recolentes Orgia velis.*

Preces; vt planum omnino videtur, ſignificat apud Anaſtaſium Bibl. in Epitome Chron. Caſin. to. 2. Muratorii p. 362. col. 2.

† ORGIOPHANTAE SACERDOTES, qui praeſidebant *orgiis* in Inſcript. ap. Gruter. et Vandal. in Diſſert. 6. c. 5. p. 488.

ORIA, pro *Orgia*, vel, vt alii ſcribunt, *Orgya*, a Graeco ὀργυιὰ, menſura quae inter manus expanſas continetur. Adamnanus lib. 2. de Locis SS. cap. 21. *Ille quem aſpexi puteus altitudinis habet vicenas Orias, hoc eſt 40. cubitos. Oria ergo, ſine cubitus, eſt vtriusque manus a latere extenſio vtroque.*

ORIBATAE, Ὀρειβάται, qui mira celeritate et ſtupenda dexteritate montes ſcandunt. Firmicus lib. 7.

ORICULARIUS, V. *Auricularius.*

ORICUS, *loquax*, Iohanni de Ianua. Additur in Gloſſis Iſid. *Qui magnum os habet.*

† ORI-

† ORIDIA, *Oryza*, Gall. *Riz*, in Diplom. Chilper. II. a. 716. t. 4. Collect. Hiſt. Franc. p 694.

ORIDURIUS, σκληρόςομος, in Gloſſis Lat. Graec. Qui ore duro eſt. Perperam in Sangerman. *Oridorius*. Ioh. de Ianua: *Oridurus*, *aſpere loquens*, *vel qui non vult os aperire*.

ORIFICIUM. (1) Pro *Aurificium* vel *Aurifrigium*, de quibus ſupra, Gall. *Orfroy*. Obituarium vetus apud Baluzium to. 2. Hiſt. Aruern. p. 727. (2) *Foramen inferius*, *quod et pro quolibet foramine dicitur*, *et vt dicit Ambroſius*, *Ventris ſunt duo Orificia*. Ioh. de Ianua. Vox nota Macrobio lib. 7. Saturn. cap. 4. et aliis quibusdam recentioribus.

ORIFLAMBA, pro *Oriflamma*, Gall. *Oriflamme*, vexillum Gallis notiſſimum, de quo pluribus in *Auriflamma*. Charta an. 1372. to. 3. Hiſt. Harcur. pag. 920.

ORIGINALE. (1) Archetypum ſcriptum, exemplar, Gall. *Original*. Vox nota et frequens apud recentiores. Interdum idem eſt quod *Regeſtum*. V. Albericum Gentilem de Iure Canon. c. 30. p. 30. et ſeqq. *Origina!es Literae*, in Diplomate an. 1354. apud Ludewig. to. 5. p. 521. (2) † Opus integrum ſancti alicuius patris, vt ab eiusdem excerptis diſtinguatur. Necrolog. Mſ. Sorbonae.

† ORIGINALIS, i. q. haereditarius, ab origine paterna vel materna proueniens. Gall. olim *orinal*. Ch. Mſ. ſub Ludou. I. imper.

† ORIGINALITER, originitus, ab origine, Gall *originairement*. Ch. Mſ. Clem. IV. Papae.

ORIGINARII, *originales*, *vernaculi*, Iſidoro in Gloſſis et Papiae, Serui glebae addicti, adſcriptitii, a prima *origine* colonariae conditioni adſtricti. *Coloni originales*, in L. 14. Cod. Th. de Annona et tribut. *Originali inquilinatu obnoxii*, et *tributarii*, apud Sidonium lib. 5. Epiſt. 19. Edictum Theodorici Regis cap. 142. *Liceat vnicuique domino ex praediis*, *quae corporaliter et legitimo iure poſſidet*, *ruſtica vtriusque ſexu mancipia*, *etiamſi Originaria ſint*, *ad iuris ſui loca transferre*, *vel vrbanis miniſteriis applicare*, *ita vt illis praediis acquirantur*, *ad quae voluntate domini migrata fuiſſe conſtiterit* . . . *alienare etiam ſupradictae conditionis homines liceat dominis absque terrae aliqua portione*, *etc.* Adde cap. 21. 48. 56. 63. 64. 65. 66. 67. 68. Teſtamentum S. Remigii apud Flodoardum lib. 1. cap. 18. *Innocentium ſeruum*, *quem accepi a Profuturo Originario meo*, *etc.* *Manſi Originariorum*, in Charta Willelmi Epiſc. Traiect. an. 1063. in Hiſt. Epiſc. Dauentrienſis p. 209. Sic in L. 1. Cod. Th. de Inquilin. *Qui aliquid per originem debent*, apud Auitum Viennenſem Epiſt. 32. *Originariae conditioni obnoxii*, apud Gelaſ. I. PP. Epiſt. 9. *Qui conditionem loci debent*, apud Gregor. M. lib. 3. Ep. 21. ORIGINALES SERVI, apud Theganum de Geſtis Lud. Pii cap. 44. in Ordine Rom. cap. 7. tit. 9. ORIGINEUS, *originalis*, Ioanni de Ianua. Hac poſteriori voce vtuntur Apuleius et alii.

† ORIGINARIUS, oriundus, Gall. *Originaire*. Areſt. Mſ. a. 1340.

† ORIGINATRIX, quae fons et origo eſt, apud Murat. t. 20. p. 469.

† ORIGLIERE, ORIGLIERIUM, puluinar, Ital. *Origliere*, Gall. *Orellier*, in Inuent. a. 1349.

ORIGINITUS, Gall. *Originairement*, origine. Ammianus lib. 31. cap 6.

† ORINAMENTA, *regalia ſtemmata*. Gloſſ. vet. Cod. reg. 7641. V in *Originalis*.

ORINALE, idem quod *Orarium*. Acta S. Baſilici Mart. n. 20. V. *Orale*.

ORINDA, panis genus, et ex quo conficitur, ſemen, Aethiopiae peculiare, et ſeſamo perſimile, quod coquentes veſcuntur, vt eſt apud Heſychium in Ὀρίνδην. Ita porro hanc vocem reſtituit Gabriel Humelbergius apud Apicium lib. 2. cap. 2. pro *Orida*.

ORIOLUM, porticus, atrium. Matth. Pariſian. 1251. *Niſi in refectorio vel Oriolo pranderet*. Idem in Viris Abbat. S. Albani: *Vt non in infirmaria*, *ſed ſeorſim in Oriolo Monachi infirmi carnem comederent*. Alibi: *Adiacet*

RBITUS, *annualis*, in Gloſſ. Arabico Lat. Lege *Obitus*, Gallis, *Obit.* V. in *Obitus*. Eadem vox *Orbitus*, pro obitus, mors, bis legitur in Diplomate an. 1181.

RBUS ICTUS, non apparens, V. in *Ictus*. † ORBUS, obſcurus, tenebroſus. *Orba taberna* in Ch. Mſ. a. 1273. ORBUS VICUS, platea non recta, ſeu angiportum non peruium, Gallis *Cul de ſac.* Index MS. redituum Monaſterii Corbeienſis.

RCA. (1) *Vmbroſa*, apud Papiam et in Gloſſario Sangerman. MS. n. 501. Videtur omnino legendum *Opaca*. (2) Vas Hiſpanicum, Varroni, Iſidoro lib. 20. c. 6. *amphorae ſpecies*, cuius ratio, ait Budaeus, non menſura, ſed ſua forma conſtitit. Papias; *Serea, ſingul. vaſis genus*, *Orca*; *inde ſeriola*. Ioh. de Ianua: *Orca, vas olei, vel ſpecies amphorae magnae.* Certe *Orca*, vas eſſe fictile, praeſertim oleatorium, Perſius auctor eſt;

> . . . . *anguſto collo non fallier*
> *Orcae.*

Orcae bene picatae, apud Columellam lib. 12. c. 15. Graecis ὄρκη etiam eſt vas olearium aut vinarium, arca, capſa pigmentorum muliebrium. ORCULA, diminut. ab *orca*, apud Grammaticos, vnde *Orculares termini*, quibus *Orculae* erant vice ſimlum.

ORCARE, aſellus dicitur, in Carm. de Philomela.

ORCELLUS, vrceolus, in Ch. Mſ. a. 1328.

RCEOLUS, V. *Vrceolus*.

RCES, *Quae ligantur ad velum velae, i. e. ad latus anterioris velae*, in Gloſſis Franciſci Barberini ad *Documenti d' Amore* apud Vbaldinum p. 258. verſ. 21. ORCIA, eadem notione; *Orcerius, qui attendit ad Orciam funem*, ibidem. ORCIPOGGIA, *funes, quibus poggia velae trahitur, cum nimium venti eſſent*, ibid. v. 19.

ICHADIA. Charta Adami Meldenſ. Epiſc. ann. 1289. ex Chartular. eiusd. Eccl. *Decanus et Capitulum libere percipiant ſynodos et Orchadias in ecclesia de Malleo.* Legendum *Circadias* vel *Circhadias*. V. *Circada*.

† ORCHETA, piſcis ſpecies. Tract. Mſ. de Piſc. c 134. *Squilla lata, Liguribus Orcheta nominatur.*

ORCHICA, ſ. aurifolium, Gall. *Orſeille*, *Orchel* vel *Vrſolle*, voces in infectoribus ſeu tinctoribus notae. Vox obuia in Ch. Mſ.

ORCHISTOPOLUS, V. *Orciſcopalarius*.

ORCIA, V. ſupra in *Orces*.

ORCIARIUS, ORCIOLUS, V. *Orcium*.

† ORCILLUM, ap. Thaumaſſer. in Conſuet. Bituric. p. 116. mendoſe pro *Torallum*, vt videtur. V. in hac voce.

ORCINUS, *morte manumiſſus*. Gloſſar. vet. Cod. 7641.

ORCIPOGGIA, V. ſupra in *Orces*.

ORCISCOPALARIUS. Iul. Firmicus L. 8. Math. c. 15, *Petaminarius*, *Ephelmator*, *Orciſcopalarius*, etc. Quo loco, vocem hanc ſic effert Manilius lib. 5. a quo hauſit Firmicus quidquid de ſphaera Barbarica ſcripſit;

> *Corporaque immergunt vndis, ipſumque ſub antris*
> *Nerea, et aequoreas conatur viſere Nymphas.*

Vnde conjectat Scaliger *Orciſcopalarios* eſſe *Vrinatores*, ſicque dictos, quod ἀδυσχοπέλυς, caecos et latentes explorent: vt *Orcigalea*, latens, aut quae latere facit, dicta eſt. At Salmaſius ad Solinum legendum cenſet *Orcheſtopalarius*, aitque ita appellari qui Graecis ὀρχηςόπολοι, qui ſcilicet vertiginoſa et concita ſaltatione in orbem mouentur. Nam πολεῖσθαι eſt in circulum moueri et et circumagi apud Heſychium. In veteri libro Notarum *Orchiſtopolis* legitur.

ORCISTRA, pulpitum Eccleſiae, ex Graec. ὀρχήςρα, locus in quo mimi actiones ſuas exhibebant. Ordericus Vitalis L. 11. p. 817. Ita *Orciſtram* pro ſuggeſtu dixit Ioannes Thwroczius in Bela Rege cap. 46.

ORCIUM, ORCIOLUS, ORCIARIUS, vrceus, Gloſſ. Gr. Lat. κεράμιον, *Orcium*, *amphora*. *Orcium* vero idem

idem videtur quod *Orca*, de qua voce ſupra. *Orcio*, pro vaſe oleario vſurpant, Ioannes Villaneus lib. 12. c. 72. et Math. Villan. lib. 3. c. 56. hinc ORCIOLUS, amphora in ſpeciem *Orcae*, vrceolus: *Orcinolo*, Boccacio. Colloquia Gr. Lat. apud H. Steph. in Gloſſ. V. *Vrceolus*. ORCIARIUS, vrceus. Tradit. Fuld. lib. 1. trad. 39. ORCIOLA, eadem notione, V. in *Capricium*.

ORCULA, ORCULARIS, V. in *Orca*.

ORCULUS, *praeſagium*, apud Papiam. Forte legendum eſt *Oraculum*.

ORDA. (1) Tartaris, tentorium, ſtatio, curia Imperatoris. Occurrit apud Vincentium Beluacenſem lib. 32. c. 21 22. 24. 25. 31. Alii ſcribunt *Horda*, hodieque *Hordas* vocant tribus, in quas diuiduntur Tartari. V. Georg. Hornium Orb. Imp. p. 288. et 295. (2) Warnerius MS. in Caprum Scottum Poëtam:

Si ſuper hanc orcam mihi tu iuraveris Ordam,
Oſcula dans illi, crimine liber abi.

Forte idem quod ORDALIUM, quod mox vide in *Ordela*. (3) † Conuocatio hominum ad hoſtes vel latrones inſequendos, i. q. *Ordea*, in Inſtr. Mſ. a. 1372.

ORDEA. Huius vocis vis ſic exponitur in Tabulario S. Petri Generenſis: *Abſoluti idem Gaſto in Bearnio . . . omnes homines ad dominium S. Petri Generenſis pertinentes, ab exercitu, et ab omni expeditionis genere, et a repentina hoſtium inſecutione, quam vulgus conſueuit Ordeam appellare.* Quo loco Marca lib. 6. Hiſtoriae Benearnenſis cap. 11. n. 6. cenſet *ordeam* idem eſſe, ac *Wardea*, in Legibus Wiſigoth. et in Capitularibus Caroli Magni, certum ſcilicet numerum militum, quo in caſtris et oppidis conſtituuntur ad arcendas repentinas hoſtium invaſiones et irruptiones. At Dominicus lib. de Praerogat. allod. cap. 22. §. 5. ſcribit vocem hanc ſignificare tumultuariam illam et repentinam militum conuocationem, quae aeris campani ſonitu hoſti jam finibus imminenti opponitur: in veteri quippe Codice forenſium actorum dirionis Mixiae in regno Nauarrae, conuentus generalis, denuntiatio *ab orde ſonade*, idem eſt ac interpoſito aeris ſonitu, vt interpretatur Oyhenartus in Notitia Vaſconiae pag. 127. Ita *Ordeam pulſare*, idem eſt quod Gallis *battre le beffroy, ſonner le tocſin*, Anglis *levare huteſium*.

ORDEACEUS, V. *Ordeiceus*.

ORDEACUM, praeſtatio ex ordeo, V. in *Meſtinarius*.

ORDEICEUS, ORDEACIUS, *quod fit ex ordeo*, apud Ioh. de Ianua.

ORDELA, ORDALIUM, quoduis iudicium diuinum, purgatio vulgaris, modus criminis purgandi, ex Saxonico *ordela*, in Canonib. Saxonicis ſub Edgaro datis cap. 24. 62. Vox confecta ex Saxon. *Or*, i. magnum, et *Dael*, vel *Dele*, iudicium, aut, vt placet Hickeſio, a veteri Francico ſeu Teutonico *Vrdela*, iudicare, vnde *Vrdel*, Saxon. *Ordal*, iudicium quod vſu obtinente, ſpecialius ad diuinum illud judicium translatum eſt. De huiusmodi iudiciis plura etiam dicta ſunt in vocibus *Aquae frigidae iudicium*, *Campiones*, *Duellum*, *Ferrum candens*: quae totidem erant Ordaliorum genera.

ORDEOLUS, Iſidoro lib. 4. cap. 8. et ex eo Papiae, *eſt paruiſſima et purulenta collectio in capillis palpebrarum conſtituta, in medio lata et ex vtroque conducta, hordei granum ſimilans, vnde et nomen accepit.* Rocho le Baillif *Ordeolum eſt apoſtema paruum ordeo ſimile*, Germ. Gerſtenkorn, Gallis, *Grain d'orge*. Supra melius ſcribitur *Hordeolus*.

ORDEUS, *pondus, retinet lentes duas*, Papiae.

ORDIBARII, Haeretici Valdenſium ſectarii, de quibus Raynerus contra Valdenſes cap. 6.

† ORDIDULUS, ORDIDUS, pro horridulus et horridus in Gloſſ. Prov. Lat. Cod. 7657.

ORDIFICIUM. Charta an. 1178. apud Murator. delle Antic. Eſtenſi p. 348. *Nec ipſe Fulcuinus eam turrem de cetero ſurgat, nec armet, nec nouum Ordificium, nec forticiam faciat.*

Omnino videtur legendum *aedificium*. ✝ Niſi idem ſit ac Ital. *Ordigno*, machina, vel quod *Hordicium*.

ORDINABILIS, ordinandus, dirigendus, apud Pezium tom. I. Anecd. part. 1. Col. 243. V. mox *Ordinabiliter*.

✝ ORDINABILITAS, ordinatio, adminiſtratio, t. 7. Collect. Hiſt. Franc. p. 428.

ORDINABILITER, per ordinem, compoſite. Zeno Veronenſis form. 6. ad Neophytos.

ORDINALE, vel ORDINALIS, *liber in quo ordinatur modus dicendi et ſolemnizandi diuinum officium*, inquit Lindwodus ad Prouinciale Cantuar. Eccl. lib. 3. tit. 27. Ranulfus in Polychron. lib. 7. c. 3. ſub an. 1077. de Oſmundo Sariſberienſi Epiſcopo: *Hic quoque compoſuit librum Ordinalem Eccleſiaſtici officii, quem Conſuetudinarium vocant, quo fere nunc tota Anglia, Wallia vtitur, et Hibernia.* ORDINARIUM, vel ORDINARIUS, in Teſtam. Philippi Beluacenſis Epiſcopi an. 1217. in Hiſtor. Drocenſi pag. 244. *Miſſale et ordinarium texta*, (tecta) *argento.* Statuta Synodalia Nicolai Epiſcopi Andegav. an. 1261. (tom. 11. Spicil. Acher. p. 202.) *Statuimus quod in ſingulis Eccleſiis liber, qui dicitur Ordinarius, habeatur, quo Sacerdotes reſpiciant ſingulis diebus ante Veſperarum incoeptionem, vt ipſas Veſperas, Matutinas, et officium diei ſequentis faciant et exequantur, iuxta Ordinarii inſtructionem.* LIBER ORDINIS, in Charta Siſnandi Epiſcopi Frienſis aerae 952. apud Ant. de Yepez in Chron. Ordinis S. Benedicti to. 4.

✝ ORDINALITER, i. q. *Ordinabiliter*, t. 6. Sept. p. 481.

ORDINAMENTUM, mandatum, conſtitutio, ſtatutum. Annal. Genuenſ. ad ann. 1230. apud Murator. to. 6. col. 465. Appendix ad Agnelli Pontificate apud laudatum Murator. to. 2. p. 189. col. 1. *Marcellinus XI. iuſtus et timoratus, cuius tanta corporis Ordinamenta flagrarunt, vt pretioſiſſimae myrrhae incenſum ſepelientium nares ſentirent.* Procul dubio legendum *Oderamenta*. ORDINANTIA. (1) Idem quod *Ordinamentum*, Gall. *Ordonnance*. Leges Palatinae Iacobi II. Regis Maioric. to. 3. SS. Iunii. p. VI. (2) ✝ Centuria, turma, Gall. *Ordinance*, in Ch. Mſ.

ORDINARE. (1) Statuere, diſponere, Gallis, *Ordonner*, *diſpoſer*. Praeceptum Caroli M. pro Hiſpanis edit. a Steph. Baluzio: *Et mandavimus illi vt . . . Ordinari faciat quomodo aut qualiter ipſi Hiſpani viuere debeant.* V. *Ordinatus*. (2) Praecipere, iubere, praeſcribere, ſtatuere, vt etiam Gallis *Ordonner*. Capitulare de villis Caroli M. c. 16. *Volumus vt quicquid nos aut Regina vnicuique judici Ordinaverimus, aut miniſteriales noſtri Siniſcalcus et Buticularius de verbo noſtro aut Reginae ipſis iudicibus Ordinauerint, ad eorundem placitum, ſicut eis inſtitutum fuerit, impletum habeant.* (3) Ordines ſacros et Eccleſiaſticos conferre. V. mox in *Ordo 3*. (4) Poenitentiae, Euchariſtiae et Extremae vnctionis Sacramenta moribundo adminiſtrare. Acta SS. Iunii to. 1. p. 793. de S. Bertrando: *Dixit mihi, quod irem cito Ordinare vnum hominem, qui eſt in periculo mortis.* V. infra *Ordines ſacri* poſt *Ordo*. 6. (5) ORDINARE GALEAS, naues armare, adornare, Gall. *Equiper des vaiſſeaux.* Breuiarium Hiſt. Piſanae ad ann. 1163. apud Murator. to. 6. col. 174. (6) ✝ Curare, medicamenta adhibere, in Lit. remiſſ. Mſ. a. 1400. (7) ✝ Senſu oppoſito, male habere, imo interficere, in Lit. remiſſ. Mſ. a. 1409.

ORDINARIA, tegula latericia. Dionyſius Exiguus in Inuentione capitis S. Iohannis Bapt to. 4. Iunii p. 726. *Et perueni ad locum, qui erat aedificatus ex calce et Ordinariis.*

ORDINARIOLI, V. mox in *Ordinarius*. 8.

ORDINARIUM. (1) ORDINARIUM, ORDINARIUS, liber continens ordinem diuini officii, Vi. *Ordinale*. (2) ✝ Conſueta et quotidiana portio, in Statut. Toloſ. a. 1457.

ORDINARIUS. (1) *Manipularis, qui in ordine eſt*, apud Feſtum. Gloſſae Iſidori: *Ordinarius miles, qui in integro ordine eſt, vel numero*. Gloſſ. Graec. Lat. ταχτικὸς, *Ordinarius*. Ita vſurpant Vopiſcus in Bonoſo, et Capitolinus in Clodio Albino. Sed et (2) ORDINARII interdum appellantur, qui *ordines* ducunt. Gloſſae eaedem: ταξίαρχος, *Ordinarius, Manipularius*. Atque ita occurrunt *Ordinarii* apud Vegetium lib. 2. cap. 7. 8. 15. Praeterea. (3) ORDINARII dicuntur iudicum Ordinariorum officiales, vel Apparitores, qui inter Cornicularios, Commentarienſes, Numerarios, Apparitores, vel Speculatores, recenſentur in Notitia Imperii, in L. 16. Cod. Th. de Cohortalib. et L. 3. de iis qui adminiſtr. (4) Iudex ordinarius. Charta. Henr. Imp. an. 1312. pro *Ianoto Spinola* Henrici filio. (5) Loci Epiſcopus, qui habet ordinariam iuriſdictionem in cauſis Eccleſiaſticis, Gallis vulgo, *l' Ordinaire*; *Ordinary*, apud Littletonem ſect. 136. 648. V Statuta Willelmi Regis Scotiae cap. 22. §. 2. (6) ORDINARII etiam dicuntur ex ordine Eccleſiaſtico, dignitates Eccleſiarum, quibus competit aliqua iuriſdictio. Lindwodus ad Provinciale Cantuar. Eccleſ. lib. 1. tit. 3. *Ordinarius principaliter habet locum de Epiſcopo et aliis ſuperioribus, qui ſoli ſunt vniverſales in ſuis iuriſdictionibus, . . . ſed ſunt ſub eo Ordinarii, hi videlicet quibus competit iuriſdictio ordinaria de iure, priuilegio vel conſuetudine, etc.* De his videtur intelligendus Ratherius Veronenſis in Itinerario: *Recolitis . . . me praecepiſſe vt duobus diebus Archipresbyter et Archidiaconus me abſente advenientes cum Ordinariis omnibus pariter reſidentibus diſcuterent, die tertia emendanda mihi omnia recitarent.* ORDINARIUS ORDINARIORUM dicitur Romanus Pontifex, ex quo collationem beneficiorum ſibi arrogauit, in Concilio Lateranenſi c. 4. cap. Antiqua de Privileg. Exinde Pontifex concurrit cum omnibus Ordinariis, et iure praeuentionis confert omnia beneficia vacantia. (7) Dignitas in ordine Canonicorum regularium, cuius munus recitat Innocentius III. lib. 1. Epiſt. p. 30. edit. Venetae: *Praedictorum autem octo* (Canonicorum Regularium in Eccleſia Peruſina) *maior Archipresbyter erit, alius Ordinarius, ſequens Camerarius . . . , Ordinarius vero clauſtrum debet ex officio cuſtodire, ſignare diligenter, et auſcultare a ſingulis lectiones, etc.* (8) ORDINARII dicuntur Canonici Eccleſiarum Collegialium, in Charta an. 1040. apud Vghell. to. 4. p. 147. 961. et Puricellum in Ambroſ. Baſil. p. 425. 517. ORDINARIOLI, ſ. minores *Ordinarii* ſeu Canonici. Gualuaneus Flammeus loco mox laudato. *Dominica prima poſt Aſcenſionem Domini, Ordinarioli viciſſim portant annulum et album rubeam, quae ſunt Archiepiſcopi.* (8) † Haeres legitimus et ex ordine conſueto. Reg. feud. Aquit. in Cam. Comput. Pariſ.

ORDINATIO. (1) ORDINATIO CARTUSIENSIS, ordo Cartuſienſis. Literae Iohannis Franc. Regis ann. 1350. tom. 4. Ordinat. Reg. pag. 12. (2) † Conuentum ſtatutum, ſententia iudicis vel arbitri, in Hiſt. Pariſ. t. 3. p. 37. (3) † Charta in qua per ordinem cauſae diiudicandae deſcribuntur, t. 9. Ordinat. reg. Fr. p. 448. (4) † Inauguratio, qua quis in regem vel aliam dignitatem *ordinatur*, in Tabular. Maior. monaſt.

ORDINATOR, qui *ordinat*, dirigit, gubernat, abbas, ſuperior. *Aduocatus et Ordinator litis*, apud Senecam Epiſt. 19 S. Auguſt. lib. 19. de Civ. Dei cap. 12. Pro adminiſtratore vel pro curatore occurrit ap. Gregor. Turon. l. 4. c. 5. Occurrit alia notione mox in *Ordo* 3.

ORDINATUS. (1) Ordine ſacro donatus, V. *Ordo* 3. (2) ORDINATUS mori dicitur, qui teſtamentum confecit, apud Willelmum Tyrium lib. 12. cap. 25. V. *Inordinatus*. (3) Idem, vt videtur, qui *Aduocatus*, defenſor, Gall. *Avoué*. Chronicon Farfenſe apud Murator. to. 2. part. 2.

col. 665. (5) *Ordinati*, poſteri, poſtgeniti ſucceſſores, qui *ordine* deſcendunt ab alio, Gall. *Deſcendans*, et, vt Practici Gallici loquuntur, *Aians cauſe*. Charta an. 1209. apud Menagium Hiſtor. Sabolii pag. 365. V. mox *Ordinium*.

ORDINIUM. (1) Poſteritas, idem quod *Ordinatus* 5. Charta an. 1192. in MS. Codice B. Mariae Conuenarum. (2) † Teſtamentum, quo quis de rebus ſuis *ordinat* Teſtam. Mſ. a. 1251.

† ORDIOLUM, dimin. ab *Ordeum* pro hordeum, in Gloſſ. Prou. Lat. Cod. 7657.

ORDITORIUM, ſtamini vel telae ſucula, Ital. *Orditoio*, Gall. *Ourdiſſoir*. Acta S. Franciſcae Rom. tom. 2. Martii pag. 146.

ORDITORIUS, textorius. *Orditoria teiſa*, orgyia, quae textores vtuntur, in Statutis Montisregalis p. 275.

ORDITURA, in iisdem Statutis p. 276. textura.

ORDITUS. (1) Pro *Orſus*, paſſiua notione. Geſta Hugonis Cenoman. Epiſcopi apud Mabillon. tom. 3. Analect. p. 352. (2) † *Dominica de linguis orditis*, V. *Bohordicum*.

ORDO. (1) Modus, ratio, Germ. Art. *Malo ordine*, in Lege Ripuar. tit. 59. §. 8. tit. 67. §. 5. etc. apud Luciferum Calarit. MALO ORDINE *et contra leges*, in vet. Charta apud Vghellum to. 7. pag. 1418. *Malo ordine et iniquo ingenio*, in alia apud Sammarthanos in Epiſcop. Maſſil. num. 14. *Ordine violento*, in Legibus Luitprandi Regis Longob. tit. 110. §. 1. QUIETO ORDINE, apud Doubletum pag. 859. Vghellum tom. 2. pag. 143. ORDINE LEGITIMO, in Charta Caroli M. apud Doubletum p. 717. AEQUITATIS ORDO, in formulis Lindenbrog. cap. 105. CANONICO ORDINE *viuere*, *diſtringere*, in Lege Longob. L. 3. tit. 1. §. 18. VSU ET ORDINE *fructuario poſſidere*, in Pancharta nigra S. Martini Turon. fol. 103. col. 2. eſt iure vſusfructus. *Vſufructuario Ordine beneficiare*, in Formul. vet. cap. 38. VIVO ORDINE. Teſtamentum Ephibii Abbatis de Geniciaco an. 696. ex to. 12. Spicilegii Acheriani: Id eſt dum viueret. (2) Curia, Senatus. Gloſſ. Graec. Lat. Βȣλευτήϱιον, *haec Curia*, *Ordo*. S. Auguſt. in Breuiar. Collat. 3. cap. 13. *Scripſit etiam ſecundum et ad ſeipſum miſſos a Curatore ex Ordine Centurionem et Beneficiarium*. Occurrit ibidem cap. 19. 17. et in Cod. Theod. non ſemel. ORDO REIPUBLICAE *ſuperior et inferior*, i. magiſtratus maiores et minores. Charta Carlomanni Regis, ex Archiuis Monaſterii Pictau. S. Crucis. (3) Ordinis Sacramentum, quod ei confertur qui in aliquem ordinem Eccleſiaſticum cooptatur. Zozimus PP. Epiſt. ad Heſychium cap. 1. ORDINES MAIORES ac ſacri ſunt, *Subdiaconatus*, *Diaconatus*, *Presbyteratus*, *Epiſcopalis*: minores vero, ſeu non ſacri, *Cantoratus*, *Pſalmiſtatus*, *Oſtiaratus*, *Lectoratus*, *Exorciſtatus*, *Acolythatus*. Omnes tamen ordines *ſacros* promiſcue appellatos annotat Menardus ad lib. Sacram. p. 270. Synodus Beneuentana an. 1091. cap. 1. *Sacros Ordines dicimus Diaconatum* ac *Presbyteratum*. ORDO SECUNDUS, ſacerdotium, quo prior eſt Epiſcopatus. Fridegodus in Vita S. Wilfridi Epiſcopi c. 8. ſaec. 4. SS. Benedict. part. 2. p. 176. ORDINARE, ordines ſacros et Eccleſiaſticos conferre, quod faciunt Epiſcopi. S. Hieronymus in Eſaiam: ORDINATI, qui ordinibus Eccleſiaſticis donati ſunt. Leges Henrici I. Regis Angl cap. 11. ORDINATOR, qui confert ordines eccleſiaſticos. Innocentius II. Papa in Epiſtola ad Synodum Tolet. to. 2. Concil. Hiſpan. p. 151. EXORDINARE, ſacerdotali gradu ſpoliare, *degradare*. Leges Aluredi Regis Weſt-Sax. art. 24. apud Brompton. REORDINATIONES vetant Canones Conciliorum. Fulbertus Carnot. Epiſt. 25. (4) Liber Eccleſiaſticus, ſic dictus, qui vulgo *Ordo Romanus*, editus cum ſcriptoribus de Ritibus Eccleſiaſticis, cuius mentio eſt in lib. 7. Cap. Caroli M. cap. 143. Petrus Diac. lib. 4. Chron. Caſin. cap. 57. *Moxque ſuper eum orationem primam*, *ficut*

ſeqq in Ordine continetur, Lanicenus Epiſcopus dedit. ORDO ECCLESIASTICUS, eadem notione. Vita S. Rodingi Abb. ſaec. 4. Benedict. part. 2. pag. 536. (5) Canon, regula, ſanctio. Liber I. Capitul. cap. 82. Iuxta ſacros Ordines, vilis perſona manens, ſacerdotii dignitate fungi non poteſt. Ibid. cap. 91. habetur iuxta ſacros Canones, vt et apud Reginonem, Burchardum, Iuonem et Gratianum. V notam Baluzii to. 2. Capitul. col. 1146. (6) Nude, pro ordine religioſo. Arnoldus Lubecenſ. lib. 4. cap. 13. Quid ergo damno, reprehendo? Ordinem? non Ordinem, ſed Ordinis ſuperfluitates, quae ex illo tempore coeperunt, ex quo facta eſt mutatio Ordinis. Curia Generalis Catalaniae an. 1289. Neque aliam Eccleſiam, neque domum Ordinis, vel Religionis, vel Monaſterii etc. ORDO, monaſterium, ſeu Monachorum eiusdem loci congregatio. Iohan. Monachus lib. 3. Vitae S. Odonis Abb. Cluniac. cap. 8. ORDO, regula ipſa, vel obſeruatio monachica. Eadmerus lib. de ſimilitudinib. S. Anſelmi c. 77. Haec et his ſimilia nouitius dicit, dum Ordo inprimis illi videtur grauis. ORDO NIGER, nigri monachi, Benedictini in Occidente paſſim dicti, apud Matth. Pariſ. p. 321. 514. ORDO ALBUS, Canonicorum Regularium Ordinis S. Auguſtini. Iacobus a Vitriaco in Hiſt. Occident. cap. 13. ORDO GRISEUS, monachorum ſcilicet qui coloris cinericii, ſeu Pſeudolactini, veſtibus induebantur: quo nomine Ciſtercienſes Monachi intelliguntur, qui nigrum habitum primi in griſeum commutarunt, vt auctor eſt Iacobus de Vitriaco in Hiſt. Occident. cap. 14. V. Michaelem Scotum lib. 4. Menſae Philoſophicae cap. 39. ORDO ASINORUM, V. Aſinus. ORDO FIDEI, ſeu Militia Ordinis Fidei Ieſu Chriſti, ordo militaris inſtitutus contra Albigenſes, cuius quidam Sauaricus pauperem ſe Magiſtrum inſcribit in literis ann. 1220. in Regeſto Curiae Franciae de negotiis Seneſcalliarum Carcaſſonae, etc. ch. 48. † Pro Conuentu ordinis religioſi occurrit in Ch. Mſ. a. 1161. (7) ORDO S. IACOBI, ſacramentum extremae vnctionis, ſic procul dubio dictum, quia illud a D. N. I. Chriſto acceptum tradidit S. Iacobus Epiſt. 5. 14. his verbis: Infirmatur quis in nobis? Inducat Presbyteros Eccleſiae et orent ſuper eum, ungentes eum oleo in nomine Domini, etc. Limborch. Sentent. Inquiſit. Toloſ. pag. 5. ORDINES SACRI, ſiue Sacramenta Poenitentiae et Extremae-vnctionis, quae moribundis conferri ſolent, in Miraculis MSS. Vrbani V. Papae. V. Ordinare 4. (8) ORDO VINEAE, vineae modus. Charta ann. 1105. apud D. Calmetum in Probat. Hiſt. Lotharingiae tom. 1. col. 517. In Barro-monte vineas duas, in Carravalle quatuor Ordines vinearum, in Hattonis Valle ſex Ordines, in ſummo Barro vnam vineam, in Calnomonte Ordines octo, in prato Amantii vndecim, etc. (9) DARE ORDINEM, phraſis Gallica, donner ordre de faire quelque choſe, curare vt aliquid fiat. Occurrit non ſemel in Viris PP. ab Ill. Epiſcopo Monspelienſi editis p. 108. 134. 190. (10) † Aduocatus, iudex, i. q. Ordinatus 3, ap. Murat. t. 5. Antiq. Ital. med. aeui p. 974. (11) † Militaris turma, copiae, apud Bonincont. in Hiſt. Sic. part. 1.

ORDURA, Gall. Ordure, lutum, coenum, in Edicto Iohannis Franciae Regis an. 1356. tom. 3. Ordinat. Reg. pag. 158.

† ORDUS, deformis, ſordidus, Gall. Ord, Ital. Ordo, in Ch. Mſ. a. 1338.

ORECTARE, V. in Baulare.

† OREDENÇIUS CADERE, in os ſeu dentes prolabi. Lit. remiſſ. Mſ. a. 1412.

† OREFICIA, vectigalis ſpecies, f. quod pro fimbriis aureis exigitur. V. Aurifrigia. Ch. a. 1269. apud Lam. in Delic. erud.

OREFREUM, vt Aurifrigium, de quo pluribus ſuo loco, Gall. Orfroi, vel, vt ſcribit Menagius, Orfroye. Dalmatium velatum de Orefreis, apud Thomam Blount in Nomolexico v. Orfraies. V. mox Orfra.

OREGIELA, († vel OREGIALIS, vt editum eſt in Cod. Ital. diplom. t. 3. p. 361. vbi flos ſignificare videtur, quem Auriculam vrſi nuncupant.) Annales Mediolan. ad ann. 1389. apud Murator. tom. 16. col. 808. *Tres aliae collanae, quarum vna facta eſt ad Oregielas auri et flores albos, alia facta eſt ad botonzellos albos et rubeos, et alia facta eſt ad modum vnius roſani cum botonzellis albis et rubeis.* Videtur eſſe Fibula, Gallis *Agraffe*.

OREILLUM, perperam pro *Torallum*, in Charta Guidonis Archiep. Bituric. pro villa S. Palladii an. 1279. V. *Torallum* et *Paſtorale*.

† ORELLUS. Reg. epiſcopat. Niuern. a. 1287. *Quilibet mercerius qui vendit orellos, debet obolum de tribus ſabbatis in tribus ſabbatis.*

† ORERIA, ora, limbus, in Ch. Mſ. a. 1316. V. *Aureria*.

ORESTE. Monaſticum Anglic. tom. 2. p. 16. 17. 827. *Habeant etiam Curiam ſuam et iuſtitiam cum ſaka ſoka et ... flemenefrith, et Ordel, et Oreſte infra tempus et extra, et cum omnibus aliis conſuetudinibus et immunitatibus, etc.*

ORETENUS, ore, verbo, voce, Gall. *de bouche, verbalement. Niſi nobis vel noſtro ſpeciali mandato Oretenus facto*, in Literis Humberti II. ann. 1345. to. 2. Hiſt. Dalphin. pag. 513. col. 2. *Orethenus vel litteris ordinare*, ibid. pag. 573. col. 1.

OREUM, pro horreum, apud Rymer. tom. 13. pag. 619.

† OREXIA, *fem. gen. i. Polifagia, i. multa comeſtio.* Gloſſ. Lat. Gall. Mſ. a. 1352. V. mox *Orexis*.

OREXIS, cibi appetentia, auiditas, ex Graec. ὄρεξις. Lampridius in Heliogabalo: *Amabat ſibi pretia maiora dici earum rerum quae menſae parabantur, Orexin in conuiuio hanc eſſe aſſerens.* Rocho le Baillif in Dictionariolo Spagyr. *Orexis eſt ardor a Tartaro in ſtomacho excitatus.*

ORFRA, ORFREA, limbus acu pictus, Gall. *Orfroi.* Teſtamentum Rotherami Eborac. Epiſc. ann. 1498. in Libro nigro Scaccarii p. 674. *Cum vna capa, cuius Orfra eſt viridis.* Et mox: *Cum Orfreis bene et ſumptuoſe operatis.* V. *Aurifrigium.* ORGRETUM, eadem notione. Inuentar. Eccleſ. Nouiom. an. 1419. † ORREDUM, in Necrol. Mſ. Pariſ. ORFRESIUM, ibid.

ORGANALIS MUSICA, V. in *Organum.* ORGANALIS VENA, aſpera arteria, ſpiritus et vocis iter, Gall. *Trachée artere.* Lobinell. tom. 1. Hiſt. Britan. col. 565.

ORGANARE, ORGANARIUS, ORGANISTA, ORGANISTRUM, V. poſt *Organum*.

† ORGANATOR, qui organa muſica pulſat, vel conficit, in Ch. Mſ. a. 1276.

† ORGANIFEX, organorum artifex, in Comput. Fabr. S. Petri Inſul. a. 1472.

† ORGANISARE, certa modulatione cantare, in Caerem. vet. Mſ. eccleſ. Carnot.

ORGANIZARE, effingere, conformare, Gall. *Organizer.* Engelbertus de longaeuitate ante diluuium cap. 8. *Calidum quidem eſt quod format et Organizat actiue; humidum autem eſt quod formatur et Organizatur paſſiue.* V. alia notione in *Organum*.

† ORGANO, piſcis genus, V. *Circulus 2.*

ORGANUM. (1) Quod vario calamorum ordine conſtat, follibusque inflatur: nam ὄργανον, *fiſtula*, exponitur, vt ὀργανάριος, *fiſtularius*, in Gloſſ. Graec. Lat. Non omnino nuperum eſſe inuentum, ſatis declarat S. Auguſtinus in Pſalm. 56. *Organa dicuntur omnia inſtrumenta muſicorum. Non ſolum illud Organum dicitur, quod grande eſt, et inflatur follibus, ſed quidquid aptatur ad cantilenam, et corporeum eſt, quo inſtrumento vtitur qui cantat, Organum dicitur.* Vt et Iſidorus lib. 3. Orig. cap. 20. *Organum, vocabulum eſt generale vaſorum omnium muſicorum. Hoc autem cui folles adhibentur, alio Graeci nomine appellant. Vt autem Organum dicatur, magis ea vulgaris eſt conſuetudo Graecorum.* Sed et eiusmodi organa reſpexit, opinor, Senator lib. 1. Epiſt. 45.

Facit

Facit aquas ex imo ſurgentes praecipites cadere: ignem ponderibus currere, Organa extraneis vocibus inſonare, et peregrinis flatibus calamos complet, vt muſica poſſint arte cantare. Quin etiam deſcribitur ab eodem in Pſalmum 150. *Organum itaque eſt quaſi turris diuerſis fiſtulis fabricata, quibus flatu follium vox copioſiſſima deſtinatur, et vt eam modulatio decora componat, linguis quibusdam ligneis ab interiore parte conſtruitur, quas diſciplinabiliter Magiſtrorum digiti reprimentes grandiſonam efficiunt et ſuauiſſimam cantilenam.* In allatis Organi deſcriptionibus nulla hydraulicorum, quomodo deſcribuntur a Voſſio ex Vitruuio et Herone, in libro de Poëmatum cantu et virib. rythmi p. 100. et ſeqq. nulla fit mentio, immo follibus ſpiritum accepiſſe dicuntur, adeo vt ab hodiernis non omnino diſcrepaſſe fatendum ſit, etſi Latinis vix cognita fuiſſe euincant quae habent Francorum Annales, qui in Franciam tum primum allatum organum an. 757. ac Pipino Compendii tum agenti, cum aliis muneribus miſſum a Conſtantino Imp. narrant. Exhinc ſimile Organum Carolo M. oblatum per Legatos ab Imperatore Conſtant. Michaele forte cognomento Rhangabe ſubdit Monachus Sangallenſis lib. 1. de Carolo M. cap. 10. a quo ita deſcribitur: *Adduxerunt etiam iidem Miſſi omne genus Organorum, ſed et variarum rerum ſecum . . . et praecipue illud muſicorum Organum praeſtantiſſimum, quod doliis ex aere conflatis, follibusque taurinis, per fiſtulas aereas mire perflantibus rugitu quidem, tonitrui boatum, garrulitatem vero lyrae vel cymbali, dulcedine coaequabat.* Sed ſcrupulum iniicit, quod Eginhardus, organum Ludouici iuſſu a Georgio Venero Aquisgrani confectum, *Hydraulicum* appellat, quaſi aquarum vi, vt ſunt hydraulica organa apud Vitruuium lib. 10. cap. 13. ſonum ediderit: cum eiusmodi hydraulica quantum ad formam haud multum differrent ab hodiernis organis: quod abunde docet ea Pars Porphyriani Panegyrici Conſtantino M. dicti, quae organi ſpeciem refert, quod hydraulicum fuiſſe teſtatur hic verſus:

Sub quibus vnda latens properantibus incita ventis, etc.

Sed et hydraulicorum organorum vſum obtinuiſſe in Eccleſiis noſtratibus teſtatur Willelmus Malmesbur. *Extant etiam apud illam Eccleſiam doctrinae ipſius monumenta, horologium arte mechanica compoſitum, Organa hydraulica, vbi mirum in medum aquae calefactae violentiam ventus emergens implet concauitatem barbiti, et per multiforatiles tranſitus aeneae fiſtulae modulatos clamores emittunt.* Quae vero de Organis muſicis narrant Conſtantinus Manaſſes et Michaël Glycas a Theophilo Michaëlis F. Imperatore Conſtantinopol. adinuentis, non organa noſtratia ſpectant, ſed muſicam quandam auium fictitiarum arbori perinde fictitiae inſidentium organicam intelligunt, quod ex Leone Grammatico licet colligere. ORGANUM TRIPLUM *ſeu Quadruplum.* Necrologium Eccleſiae Pariſienſ. 7. Id. Ian. *Et quilibet Clericorum qui ad Miſſam Reſponſorium vel Alleluia Organo triplo vel quadruplo decantabunt, 7. den. habebit.* Adde 3. Id. Iul. ORGANA, ſeu *Orgues* Galli appellant cataractas lapſiles ferreas ad vrbium et caſtrorum portas. V. Tactica Ducis Clieuenſis pag. 81. ORGANUM, alia notione. Altercatio de primis gradibus in conſeſſu Concilii Baſileenſis, to. 2. Hiſt. Britan. col. 1025. *Per Organum dicti domini Arelatenſis ordinauerunt praefatos Electorum Oratores collocandos prope ſedem Maieſtatis imperialis.* Lobinellus *vocem* ſeu *organum vocis* interpretatur, malim *operam*, ita vt huiusce diſpoſitionis ſequeſter fuerit Archiepiſcopus Arelatenſis. Vtraque tamen ratione poteſt intelligi vox *Organum*, vt apud Gallos *Organe*: quod modo ei, qui aliorum nomine loquitur, modo ei qui ſequeſtri vices agit, tribuitur. Sed haec fere eodem redeunt. ORGANA PROPHETARUM, oracula, vaticinia. Vetus Auctor apud Mabillon,

billon. de Liturgia Gall. p. 100. ORGANUM DIABOLI, recens tormenti puluerarii genus, pluribus conſtans aeneis tubis intra arcam clauſis, et in idem centrum conſtipatis. Nimirum fatali machinae prope fiſtularum ſpiracula applicito igne, fiſtulae omnes pilas ferreas in modum grandinis continuo effundunt et obuia quaeque ineluctabili ruina diffringunt atque proſternunt. Ita Carolus de Aquino in Lexico Militari. ORGANALIS MUSICA. Adelmannus in Rythmis alphabeticis quemdam Sigonem laudans ait:

> *Karitate Sigo noſter plenus atque gratia,*
> *Multa praebens ore, manu, advenis ſolatia,*
> *Singularis* ORGANALI *regnabat in Muſica.*

ORGANEA INSTRUMENTA, in Vita S. Bernardini Senenſis, to. 5. Maii p. 279. ORGANIZARE, canere in modum Organi. Necrologium Eccleſiae Pariſ. Non. Iul. *Et 4. Clericis qui Organizabunt Alleluya, cuilibet 6. den.* Ioh. de Ianua: *Organizare, Organo cantare; Joer ou chanter en orgres, organiſer,* in Gloſſis Lat. Gall. Sangerm. ORGANARE, eadem notione. tom. 3. Anecd. Marten. col. 1708. ORGANARIUS, qui Organa muſica pulſat, vel qui conycit, ὑδραύλης, in Gloſſis. Gloſſae aliae: Ὀργανάριος, *Organarius, fiſtularius.* Iul. Firmicus lib. 3. Matheſ. c. 14. *Muſicos vel Organarios faciet.* ORGANISTA, eodem intellectu, Gall. *Organiſte*, in Literis an. 1537. apud Rymer. to. 14. p. 584. ORGANISTRUM, locus in Eccleſia, vbi ſunt organa. Galbertus in Vita Caroli Comit. Flandriae c. 4. ORGE, *occide*, in Gloſſis Iſid. Optime Graeuius poſt Reineſium, *Vrge, occide.* Voces in praelio clamantium, vt Gallis *Tue, Tue.* † (2) Qui alterius nomine agit aut loquitur, ſequeſter, Gall. *Organe.* Ch. Mſ. a. 1366. (3) † Logica, v. Fabric. Bibl. Graec. l. 3. p. 117.

ORGERAFRUS. Bernardus Monachus, poſtmodum Archiep. Tolet. in Conſuetudinib. Cluniac. MSS. ex ex Bibl. Sangermanenſi Pariſ. cap. 9. *In Quadrageſima omni die Dominica, et omni die Iouis facit per conſuetudinem caritatem de Orgerafro facto de betonica, et aliis bonis herbis, admixto melle.* Ex edito ſupra legimus *Borgeralfrum*: quod vide

† ORGERIA, forum, vbi frumenta venduntur, Gall. *Orgerie.* Ch. Mſ. a. 1466.

ORGIA, myſteria Chriſtianae religionis, accerſita voce a profanis Gentilium *Orgiis* ſeu Baechanalibus aliisue ſacris, de quibus inter alios Seruius ad Virgilium lib. 4. Aeneid. V. 302. Fridegodus in Vita S. Wilfridi Epiſcopi cap. 7.

> *Foedere conſorti ſeruabant ſcitaque vulgi,*
> *Ardentes animis ſubdi coeleſtibus Orgiis.*

Et cap. 12.

> ...... *Dum tenſis alta pererrant*
> *Marmora Pſalmigraphi recolentes Orgia velis.*

Preces; vt planum omnino videtur, ſignificat apud Anaſtaſium Bibl. in Epitome Chron. Caſin. to. 2. Muratorii p. 362. col. 2.

† ORGIOPHANTAE SACERDOTES, qui praeſidebant *orgiis* in Inſcript. ap. Gruter. et Vandal. in Diſſert. 6. c. 5. p. 488.

ORIA, pro *Orgia*, vel, vt alii ſcribunt, *Orgya*, a Graeco ὀργυιά, menſura quae inter manus expanſas continetur. Adamnanus lib. 2. de Locis SS. cap. 21. *Ille quem aſpexi puteus altitudinis habet vicenas Orias, hoc eſt 40. cubitos. Oria ergo, ſiue, cubitus, eſt vtriusque manus a latere extenſio vtroque.*

ORIBATAE, Ὀρειβάται, qui mira celeritate et ſtupenda dexteritate montes ſcandunt. Firmicus lib. 7.

ORICULARIUS, V. *Auricularius.*

ORICUS, *loquax*, Iohanni de Ianua. Additur in Gloſſis Iſid. *Qui magnum os habet.*

† ORIDIA, *Oryza*, Gall. *Riſ*, in Diplom. Chilper. II. a. 716. t. 4. Collect. Hiſt. Franc. p 694.

ORIDURIUS, σκληρόστομος, in Gloſſis Lat. Graec. Qui ore duro eſt. Perperam in Sangerman. *Oridorius*. Ioh. de Ianua: *Oridurus*, *aſpere loquens, vel qui non vult os aperire*.

ORIFICIUM. (1) Pro *Aurificium* vel *Aurifrigium*, de quibus ſupra, Gall. *Orfroy*. Obituarium vetus apud Baluzium to. 2. Hiſt. Aruern. p. 727. (2) *Foramen inferius, quod et pro quolibet foramine dicitur, et vt dicit Ambroſius, Ventris ſunt duo Orificia.* Ioh. de Ianua. Vox nota Macrobio lib. 7. Saturn. cap. 4. et aliis quibusdam recentioribus.

ORIFLAMBA, pro *Oriflamma*, Gall. *Oriflamme*, vexillum Gallis notiſſimum, de quo pluribus in *Auriflamma*. Charta an. 1372. to. 3. Hiſt. Harcur. pag. 920.

ORIGINALE. (1) Archetypum ſcriptum, exemplar, Gall. *Original*. Vox nota et frequens apud recentiores. Interdum idem eſt quod *Regeſtum*. V. Albericum Gentilem de Iure Canon. c. 30. p. 30. et ſeqq. *Originales Literae*, in Diplomate an. 1354. apud Ludewig. to. 5. p. 521. (2) † Opus integrum ſancti alicuius patris, vt ab eiusdem excerptis diſtinguatur. Necrolog. Mſ. Sorbonae.

† ORIGINALIS, i. q. haereditarius, ab origine paterna vel materna proueniens. Gall. olim *orinal*. Ch. Mſ. ſub Ludou. I. imper.

† ORIGINALITER, originitus, ab origine, Gall *originairement*. Ch. Mſ. Clem. IV. Papae.

ORIGINARII, *originales*, *vernaculi*, Iſidoro in Gloſſis et Papiae, Serui glebae addicti, adſcriptitii, a prima *origine* colonariae conditioni adſtricti. *Coloni originales*, in L. 14. Cod. Th. de Annona et tribut. *Originali inquilinatu obnoxii*, et *tributarij*, apud Sidonium lib. 5. Epiſt. 19. Edictum Theodorici Regis cap. 142. *Liceat vnicuique domino ex praediis, quae corporaliter et legitimo iure poſſidet, ruſtica vtriusque ſexu mancipia, etiamſi Originaria ſint, ad iuris ſui loca transferre, vel vrbanis miniſteriis applicare, ita vt illis praediis acquirantur, ad quae voluntate domini migrata fuiſſe conſtiterit. . . . alienare etiam ſupradictae conditionis homines liceat dominis absque terrae aliqua portione, etc.* Adde cap. 21. 48. 56. 63. 64. 65. 66. 67. 68. Teſtamentum S. Remigii apud Flodoardum lib. 1. cap. 18. *Innocentium ſeruum, quem accepi a Profuturo Originario meo, etc. Manſi Originariorum*, in Charta Willelmi Epiſc. Traiect. an. 1063. in Hiſt. Epiſc. Dauentrienſis p. 209. Sic in L. 1. Cod. Th. de Inquilin. *Qui aliquid per originem debent*, apud Auitum Viennenſem Epiſt. 32. *Originariae conditioni obnoxii*, apud Gelaſ. I. PP. Epiſt. 9. *Qui conditionem loci debent*, apud Gregor. M. lib. 3. Ep. 21. ORIGINALES SERVI, apud Theganum de Geſtis Lud. Pii cap. 44. in Ordine Rom. cap. 7. tit. 9. ORIGINEUS, *originalis*, Ioanni de Ianua. Hac poſteriori voce vtuntur Apuleius et alii.

† ORIGINARIUS, oriundus, Gall. *Originaire*. Areſt. Mſ. a. 1340.

† ORIGINATRIX, quae fons et origo eſt, apud Murat. t. 20. p. 469.

† ORIGLIERE, ORIGLIERIUM, puluinar, Ital. *Origliere*, Gall. *Orellier*, in Inuent. a. 1349.

ORIGINITUS, Gall. *Originairement*, origine. Ammianus lib. 31. cap 6.

† ORINAMENTA, *regalia ſtemmata*. Gloſſ. vet. Cod. reg. 7641. V in *Originalis*.

ORINALE, idem quod *Orarium*. Acta S. Baſilici Mart. n. 20. V. *Orale*.

ORINDA, panis genus, et ex quo conficitur, ſemen, Aethiopiae peculiare, et ſeſamo perſimile, quod coquentes veſcuntur, vt eſt apud Heſychium in Ὀρίνδην. Ita porro hanc vocem reſtituit Gabriel Humelbergius apud Apicium lib. 2. cap. 2. pro *Orida*.

ORIOLUM, porticus, atrium. Matth. Pariſian. 1251. *Niſi in refectorio vel Oriolo pranderet*. Idem in Viris Abbat. S. Albani: *Vt non in infirmaria, ſed ſeorſim in Oriolo Monachi infirmi carnem comederent*. Alibi: *Adiacet*

iacet atrium nobiliſſimum in introitu, quod porticus vel Oriolum appellatur. Vocis etymon non agnoſco. *) Procul dubio eſt diminut. ab Area, Thuringis et Francis die Aehre, ſeu der Aehren, atrium.

ORIPALATUM, in Gloſſario Saxonico Cottoniano, *Cyle-Wynd.* Vbi Somnerus, *reponendum forte*, *Oxylapathum.*

ORIPUTIDUS, cui os foetet. Gloſſae Graeco Latinae: Ὀζόςομος, *Oriputidus.*

† ORIRE, pro haurire, in Inuent. Mſ. a. 1476.

† ORISALE, agger terreus, ſeu tumulus, vt videtur, cui inaedificatur molendinum. Ch. Mſ. a. 1318. *Cum — de nouo fieri quoddam molendinum bladerium venti incoepiſſent, et iam. quaſi Oriſale vno pro dicto molendino aedificaſſent, etc.*

ORISPEX, *orarum inſpector*, in Gloſſis Iſidori. Recte Graeuius monet eſſe pro *Horiſpex*, *Horarum inſpector*, obſeruato veteribus fuiſſe ſeruos, qui horas indicarent.

ORITORIUM. Hiſtor. Translat. SS. Wandregiſili et aliorum num. 14. apud Mabillon. vbi de variis reliquiis: *De terra Oritorii S. Michaëlis.* Leg. *oratorii*, ſcilicet in Gargano.

ORIZA, *potio, genus ſubtiliſſimae pollinis, id eſt, farinae*, apud Papiam. († Apud Alex. Iatroſoph. eſt frumenti genus, hordeum nempe.*) Nihil aliud videtur quam *Oryza*, Gall. *Ris.* Potionem eſſe ait Papias, quod ex oryza potionis genus fiat, Gallis *eau de ris*, imo apud Sinas vinum optimae notae, quod Hiſpanico comparatur. Aliter tamen Iohanni de Ianua: *Oriza, maneries pulmenti, vt dicunt, de ordeo.*

† ORLA, fimbria, limbus, a Gall. *Orle.* Comput. Mſ. a. 1244.

† ORLARE, vox architectonica, murum faſtigio ſuo coronare. Ch. Mſ. a. 1328.

ORLATUS, ornatus *orlo* ſeu ora. Statuta Placentiae lib. 6. fol. 73. vo. V. mox *Orlum.*

ORLE, V. *Dorle.*

ORLUM, ORLIS, Ital. *Orlo*, ora, margo, limbus, Gall. *Orle*, *Orlet*, vulgatius *Ourlet*, *Bord.* Statuta Maſſil. lib. 2. cap. 38. de Sartoribus: *Qui eorum conſilio, vel innamine, pannos vel veſtes ſeu pelles, vel pennas, vel Orles veſtium quaecumque ement, etc.* Eadém fere mox recurrunt eod. cap. Et lib. 5. cap. 22. *Nemini liceat . . . vendere* (*pennam*) *veterem pro noua Orlumue vetus pro nouo . . . ſi quis contra hoc fecerit, pennam dictam amittat et Orlum ſimiliter.* V. *Ornatura.* Sed non ſolum de pannorum veſtiumue oris ſeu limbis intelligenda vox *Orlum*, verum etiam de pleriſque aliarum rerum marginibus oriſue, vt ſatis patet ex Informationibus ciuitatis Maſſil. pro paſſagio transmarino, e MS. Sangerman.

† ORLUS, ligula lignea ad oram aſſeris poſita. Guido de Vigeu. Mſ.

† ORMARIA, vlmetum, Gall. *Ormaye.* Ch. Mſ. Phil. Pulchri a. 1305.

ORMELATUS, appulſus, in portu collocatus, a Graeco ὁρμεῖν, ſtationem ſubire. Statuta Maſſil. lib. 4. cap. 17. §. 3. V. *Ormizatus.*

ORMESTA. Ordericus Vitalis lib. 5. p. 558. *Oroſius Presbyter, qui librum de Ormeſta mundi ſcripſit, etc.* Ita etiam inſcribitur Pauli Oroſii Hiſtoria in MS. Regio. Atque ita laudatur in Vita S. Baboleni num. 18. ex edit. Petri Chiffletii. Codices vero MSS. Collegii Nauarrae Pariſienſis, Monaſterii Dunenſis in Flandria, Vallis S. Martini Louanii, et alii *Hormeſtam* praeferunt Hanc in linguam Anglicam transtuliſſe Aluredum Regem Anglorum ſcribit Balaeus. Sed de vocis ſignificatione plane non conſtat · quidam legendum cenſent de *Orcheſtra*, i ſcena, *mundi*: ſed quum non conſtans fere ſit haec lectio, non temere mutandum. Varias de ea coniecturas proferunt Voſſius lib. 2. de Hiſtor. Lat. cap. 14. et Biuarius ad Pſeudodextrum pag. 431. qui locum Orderici non viderant. Sed vix quidpiam veroſimilis, nedum certi tradunt. Vocem hanc vſurpauit Stephanus Tornac. in Epiſtola ad Willelmum Archiep.

chiep. Remenſem deſcripta in lib. 1. Miſcellan. Baluz. p. 420. *Ormeſta eſt, non parabola, quam propono.* Vbi: *Ormeſta* videtur ſumi pro veraci hiſtoria, cuius eſt illa Oroſii. Sed et in Vita S. Eupraxiae Virgin. num. 18. vox Graeca incertae perinde notionis, quae ad hanc accedit, occurrit. V. *Hormeſta.*

ORMILLA, *fibula*, Papiae. Leg. *Armilla.*

ORMISCUS. Fridegodus in S. Wilfrido cap. 11. vbi deſcribit Epiſcopi conſecrationem:

> *Gemmata vehitur Archontum more curuli,*
> *Induit Ormiſcum, ſubiit hoc ſchemate templum.*

An ex Graeco ὁρμὸς, ὁρμίσκος, monile, pro veſte, aut ornamento Epiſcopali? Lexicon MS. Reg. col. 930. Ορμίσκος, περιτραχήλιον κόσμον, μανιάκην. V. *Armellina.*

ORMIZATUS, *ferro alligatus*, apud Papiam: quod forte de naui intelligendum eſt, adeo vt *Ormizatus* idem ſit quod *Ormeiatus*, appulſus, etc. V. *Armizatus.*

ORMUSINUS, pannus ſericus e filis tenuiſſimis contextus, Ital. *Ormeſino*, vel *Armeſino*, Gall. *Armoiſin*, *Taffetas.* Occurrit in Tranſlatione SS. Proſperi et Venerii, to. 5. Iulii pag. 71.

ORNA, pro Vrna. Gloſſae veteres: *Orna*, ἡμικέραμον. Vbi fruſtra *Orca* reponit Vulcanius. V. *Horna* et *Horno.*

ORNAMEN, ornamentum, ornatus. Martianus Capella lib. 6.

ORNAMENTARIUS, *ornator*, Κομήτης, in Gloſſ. Graec. Lat. Ibid. Κοσμητικὸς, *Ornamentarius.*

ORNATOR. Gloſſ. Graec. Κοσμήτης, *Ornamentarius*, *Ornator.* Iul. Firmicus lib. 5. Matth. *Sculptores, aut Ornatores efficiet, aut mechanicos.*

ORNATRIX, Κοσμήτρια, in Gloſſ. Gr. Lat. alibi, Σιρώτρια, *Ornatrix*, Σιρῶ, ἐπὶ ἱματίου, *Orno.*

ORNATURA. Papias: *Limbus eſt quam nos Ornaturam dicimus, quae ambit extremitatem veſtium, aut ex filo aureo contexta aſſutaque extrema parte veſtimenti.* S. Caeſarius in Regula ad Virgines cap. 42. *Plumaria et acupictura, et omne polymitum, vel ſtragula, vel Ornaturae, nunquam in Monaſterio fiant.* Adde Recapitulationem eiuſdem Regulae c. 11. Epiſtola Baſilii Imp. ad Hadrianum II. PP. poſt octauam Synodum: *Vnum cazzulin dirodinam habens Ornaturam auream, etc.*

ORNUS, huius anni, V. in *Horno.*

OROBIOTAE, Graeci qui montes incolebant: ex Graeco, ὀροβιῶται. Annales Francorum an. 809. *Populonium ciuitas maritima, a Graecis qui Orobiotae vocantur, depraedata eſt.* Perperam *Oroboitae* ſcribitur in Annal. Franc. Bertin.

† OROBUM, vicia. Chron. Io. Whethamſted.

OROCOPUS, vel vt habetur ſupra *Horocopus*, ſ. pulſator *Horarum* ſeu campanarum ad *horas* officii diuini, compoſita voce e Latino *hora*, et Graeco κόπτειν, Pulſare, vel σκοπεῖν, Proſpicere; interdum enim ſcribitur *Horoſcopus.* Index MS. Beneficiorum Eccl. et Dioec. Conſtantienſis fol. 52. V. *Camponarius* et *Receptor Horarum* in *Horae.*

OROCOPATUS, officium *Orocopi*, in eodem Indice fol. 49.

OROCOPORARIA, vel potius *Orocoparia*, eadem notione, ibidem fol. 59. vo.

ORODONA. Teſtamentum Riculfi Epiſcopi Helenenſis an. 915. *Caſulas Epiſcopales optimas tres, vnam diaprafiam* (L. *diapr.*) *et alias duas de Orodonas.* Mendum indubie in hac poſtrema voce.

ORODUM, *bladum conculcatum*, in Gloſſario Saxonico, exarato ſub Edwardo III.

† OROLEGIUM, pro *Horologium*, in Inuent. S. Capellae Pariſ. a. 1335.

OROMA, ὅραμα, viſio, V. in *Horama.*

ORPELLUM, Ital. *Orpello*, Gall. *Oripeau*, orichalcum. Statuta Ciuit. Aſtae de intratis portarum.

ORPHANARI, viduari. Fundatio Monaſterii Pamburgenſis, in Metropoli Saliſburgenſi to. 3. pag. 82. *Parentum ſolatio Orphanari.*

ORPHANITAS, orbitas, in Vita 2. S. Heriberti Archiep. n. 31. to. 2. Martii p. 488.

ORPHANOTROPHITA, ORPHANOTROPHUS, Graec. Ὀρφανοτρόφος, nutritor *Orphanorum* seu pupillorum, in Gloſſis Lat. Gall. Sangerm. *Qui vel quae eſt cuſtos Orphanotrophii, ſive dominus vel domina talis loci*, apud Ioh. de Ianua.

ORPHANOTROPHIUM, eidem de Ianua, *Hoſpitale vel alius locus venerabilis, in quo orphani conuerſantur et paſcuntur.* Capitul. lib. 2. c. 29. Graecis ὀρφανοτροφεῖον.

ORPHANUS (1) Ὀρφανὸς, orbus parente vel parentibus, pupillus. Paſſim occurrit in Bibliis ſacris et apud Scriptores Eccleſiaſticos. (2) *Lapis pretioſus*, inquit Albertus M. *qui in corona Imperatoris, non vnquam alibi viſus eſt, propter quod Orphanus vocatur. Eſt autem in colore quaſi vinoſus, ſubtilem habens vinoſitatem et hic eſt ſicut ad candidum nimis micans penetraret in rubeum clarum vinoſum, et ſit ſuperatus ab ipſo, et traditur quod aliquando in nocte fulſit: ſed nunc tempore noſtro non micat in tenebris.* Meminit Nicephorus Bryennius lib. 1. cap. 17. Πολυθρυλλήτου μαργάρου, ὃν Ὀρφανὸν κατωνόμαζον, *Margariti illius decantati*, quod in clade Romani Diogenis in Turcorum poteſtatem venit: cuius pretium 90. millium aureorum fuiſſe ait El-Macinus in Hiſt. Saracenica.

ORPHREUM, Gall. *Orfroy*, idem quod *Aurifrigium*, de quo ſupra. Teſtamentum an. 1415. apud Rymer. to. 9. p. 273. col. 1.

ORPOPA, V. *Otpopa.*

ORRATA. Teſtamentum Guillelmi D. Montiſpeſſulani an. 1212. to. 9. Spicileg. Acher. pag. 142. *Quaecunque ibi habeo .... Orratas, caminos, boſcos, et paſcua. aquas et vilerias, et paretras, et eremos, quae teneo ad feudum de Comite Melgorienſi.* Forte *ortatos*, pro *hortos.*

ORREOLUM, horreum, in Charta an. 1496.

ORREUM, pro *Horreum*, Maſſilienſibus *Vrri*, in Inuentario an. 1342. ex Archiuo S. Victoris Maſſil. armar. Din. num. 38. apud Thomam Madox Formul. Anglic. p. 301. et alibi non ſemel

ORRIVM, eadem notione, apud eundem Madox pag. 410. et Rymer. to. 8. p 339.

† ORRVPTVS, EX ORRVPTO, abrupte, t. 3. Hiſt. Nem. Prob. p. 127.

ORSA, pro *Vrſa*, ἄρκτος, ſeptentrio, apud Sanutum lib. 2. part. 4. cap. 6. vox Italica.

ORSVM. (1) Δίασμα, *licium, ſilum.* Supplem. Antiqu. ex eo, vt arbitror, Virgilii verſu:

Atque vt araneoli tenuem formaninus Orſum.

(2) *Aduerbium loci, in hanc partem; inde, deorſum*, Ioſianni de Ianua, et ex eo in Gloſſis Lat. Gall. Sangerm. *Orſum, celle part.*

ORSVS, iuramentum, ex Graeco ὅρκος. Hroſwita de Geſtis Odonum p. 168.

ORT, impedimentum, V. in *Obſtare.*

ORTAL, hortus, locus foſſis vel ſepibus clauſus. Charta an. 1225. ex Archiuo S. Victoris Maſſil. armar. Aqu. n. 87. *Vnum Ortal a villenieſla.* V. *Hortale* in *Hortus.*

ORTALAGIVM, ORTALEGIVM, quidquid naſcitur in hortis; († praeſtatio quae ex *Ortis* percipitur). Statuta Eccl. Nemauſ. apud Marten. to. 4. Anecdot. col. 1050. Eadem habentur in Statutis Eccl. Cadurc. ib. col. 739. niſi quod pro *Ortalagia* ſcribitur *Ortolegia.* V. in *Hortus.*

† ORTALIATA, modus agri, in Ch. Mſ. a. 1269.

ORTALICIVM, i. q. *Ortalagium*, in Charta an. 1454. ex Archiuo S. Victoris Maſſil. armar. dioec. Reg. n. 3.

† ORTALIGIVM, i. q. *Orta*, in Ch. Mſ. a. 1318.

ORTALIS, ab horto diſtinctus, in Charta executoria teſtamenti Acfredi Comitis, to. 3. Annal. Benedict. p. 696. col. 1. *Domos coopertas, caſales, curtes, ortos. Ortales, veredegarios, arbores pomiferos et impomiferos, etc* V. *Hortalis.*

ORTARE, V. ſupra in *Obſtare.*

ORTELLVS, digitus pedis, Gall. *Orteil*, paſſim occurrit. V. *Ortilli*.

ORTHODEMIA, recta conſtructio, ab ὀρθὸς, rectus, et δέμειν, conſtruere. Felix Mon. in Prologo ad Vitam S. Guthlaci n. 2.

ORTHODOXIA, Ὀρθοδοξία, ſana doctrina, ſeu recta de fide ſententia, cui opponitur *Cacodoxia*, Κακοδοξία, praua ſententia. Eutropius, lib. 22. Rer. Rom. *Coſmas a Monotheletarum Cacodoxia rediit ad Orthodoxiam*. Ita generatim Eccleſiaſtici Scriptores; peculiariter vero Graecis Ὀρθοδοξία, dicitur prima Dominica quadrageſimae, qua die celebratur feſtum reſtitutionis ſacrarum imaginum, ſub Michaële et Theodora Impp. an. 842. V. Gloſſar. mediae Graecitatis.

ORTHODOXITAS, idem quod *Orthodoxia*, recta opinio. Vita S. Aldelmi, tom. 6. Maii pag. 87.

ORTHODOXVS, Ὀρθόδοξος, qui recte ſentit, de fide ſcilicet et religione, apud Scriptores Eccleſiaſticos paſſim.

ORTHOGONIVM, Iſidoro L. 3. c. 12. *Rectangulum, figura plana in plano pede; eſt enim triangulum et habet angulum rectum.* Gr Ὀρθογώνιος

ORTHOGRAPHIA. Quam varia fuerit apud antiquos et quomodo vitioſa in veteribus Inſtrumentis, vide apud Mabillonium lib. 2. Diplom. cap. 1. num. 6. et ſeqq. et in Supplem. c. 3. num. 3. et ſeqq. **ORTHOGRAPHIAM PRAESTARE**, dictare, vt videtur. Mabillonius to. 4. Analect. pag. 59. laudat Codicem ann. 823. exaratum, qui dicitur *Scriptus per Ellenhardum et Dignum, Hildeino Orthographiam praeſtante*.

ORTHOGRAPHIVM, charta, ſcriptum, diploma. Donatio Seuini Archiep. Senonenſ an. 980. facta Monaſterio S. Petri viui, tom. 2. Spicil. Acher. p. 732.

† **ORTHOLCI**, haeretici Valdenſium ſectarii, in Conſtit. Mſ. Freder. contra haeret. V. *Ortlibienſes*.

ORTHONOISMVS, recta mentis cogitatio, ficta voce Ὀρθόνοος, qui eſt rectae mentis, qui recta et proba cogitat. V. locum in *Gignadius*.

ORTHONOMIA, recta norma, regula, ab ὀρθὸς, rectus, et νόμος, lex, regula. Felix Mon. in Prologo ad Vitam S. Guthlaci num. 2.

ORTHOPLVMVS, ſeu **ORTHOPLVMEVS**, pannus *rectis plumis* variegatus, opere ſcilicet plumario, ex hibrida voce Graec. ὀρθόπλυμος. Charta donationis factae Eccleſiae Cornutianae edita a Suareſio: *Vela holoſerica alba auroclaua Orthopluma duo, etc.* Infra: *Vela blattea auroclaua Orthopluma duo, vela tramoſerica aquilata coccopraſina duo, etc.* Rurſum: *Vela linea blatto ſerica Orthopluma 2. etc.*

ORTICA. Papias: *Holitor*, *Ortica*, ſeu *Hortica*, vt in MS. Forte pro *Olitor*, *Orticola*.

ORTICLINEVM. Bulla Benedicti VIII. PP. apud Vghellum in Epiſcop. Portuenſ. *Confirmamus vobis curtem in integrum quae dicitur Galerea, cum caminatis, ſeu Orticlineis, atque diuerſis cubiculis, et omnibus aedificiis, quae infra ſe et circa ſe habere dinoſcitur.*

ORTICOLA, pro *Horticola*, qui colit hortum. Ioh. de Ianua.

† **ORTICVLVM**, dimin. ab oſtium, f. pro *Oſtiolum*, Form. Mſ.

† **ORTITER**, ad hortum pertinens. Ch. Mſ. a. 1054. V. *Ortinus*.

ORTIGIA. Charta an. 1077. pro dotatione Monaſterii noui Pictau. inter Inſtrum. tom. 2. Gall. Chriſt. col. 352. *Et in burgo S. Iohannis de Angeriaco X. modios vini cenſuales quoque anno, et dono Ortigiam extremam.* Forte *Cortigiam* vel *Cortigium*, quod idem ſit ac *Cortis*, villa ſcilicet rebus neceſſariis inſtructa. V. *Cortis* 1. et ibi *Cortigium*. † *Ortignum extremum* habet Ch. Mſ. a. 1199. vnde idem videtur quod ſupra *Orta* et *Ortaligium*.

ORTILE, vt *Ortilis*, hortus, in Charta an. 25. Caroli Regis apud Stephanot. to. 3. Antic. Pictau. MSS. pag. 342.

ORTILIO, *ortulanus*, Ioh. de Ianua: *Ortelain*, *Courteller*, in Gloſſ. Lat. Gall. Sangerm. V. *Hortilio* in *Hortus*.

ORTILIS, hortus. V. *Hortalis*.

ORTILO, pedis vngulae, *Orteils* Gallice. Charta Ioannis Regis Angliae de

de libertatib. foreſtar. apud Matth. Pariſ. an. 1215.

† ORTILVM, i. q. *Orto*, in Chartul. S. Sulpit. Bitur. V. *Ortile*.

† ORTIVVS, hortenſis, Gall. *Ortive*. Stat. Vallis-Ser.

ORTLIBIENSES, Valdenſes haeretici, qui *Ortoleni*, in Conſtit. Friderici II. contra haereticos. De iis et eorum opinionibus agit Raynerus contra Valdenſes cap. 6.

† ORTOCRESIVM, ORTOCREVM, pro *Artocreſium* et *Artocreum*, paniſicium carne, piſcibus aut alio edulio factum. Hiſt. Nem. t. 3. Prob. p. 153. V. *Artocreas*.

ORTOLAGIVM, legumen quoduis, quidquid in hortis naſcitur. Codex MS. reddituum Epiſcopatus Autiſſiod. V. *Hortolagium*.

† ORTOLAGLIA, idem, in Stat. Auellae.

ORTOLAILLA, idem quod *Ortolagium*. Statuta Maſſil. lib. 5. cap. 19. §. 12. † ORTOLALHA, in Ch. Mſ.

ORTOLANVS, hortulanus, olitor. Statuta Arelat. MSS. art. 34. Pro officio monaſtico ſumitur in Transactione inter Abbatem et Monachos Craſſenſes ann. 1351. Interdum pro ipſo horto accipitur. V. *Hortolanus*, *Hortulanus*, et mox *Ortulanus*.

ORTOLEVI, V. *Ortlibienſes*.

† ORIOLINSE, legumen quoduis, quidquid in hortis naſcitur. Notit. Mſ. a. 851.

ORTONALIS, hortenſis. Memoriale Poteſtatum Regienſ. ad an. 1282. to. 8. Muratorii col. 1150.

ORTVGA, apud Danos, moneta quae valet 2. obolis Danicis. V. Ianum Delmerum ad Ius Aulicum Noruegicum vetus c. 47. et Iohan. Stiernhokum de Iure Sueonum vetuſto p. 261 262. 263.

ORTVLANVS, ſpecies horti, ſ. pomarium, Gall. *Verger*. Charta an. 1360. apud Ludewig. tom. 6. p. 403. *Agris cultis et incultis, ortis et Ortulanis, ſiluis, lignis, rubetis, etc.* V. *Ortolanus*.

ORTVM. (1) Olus, legumen. Capitula Monachorum Sangallenſium, apud Herrgottum in vet. Diſciplina Monaſt. pag. 35. *Vt reficiendi Fratres unum pulmentum cum potu et Orto ſeu pomis, ſi ſunt, ante ſe inueniant.* Quod hic *Ortum* dicitur, *Naſcentia* vocat S. Benedictus in Regula cap. 39. V. *Naſcentia terrae*. (2) † Hortus, in Terrear. S. Maurit. (3) † Repagulum, Impedimentum, in Ch. Mſ. a. 1252. V. *Ort* in *Obſtare*.

ORTVS, pro *Hortus*, paſſim. V. in hac voce.

ORVALIVM, infortunium, quidquid aduerſo caſu deſtruitur in aedificiis. Statuta Monaſterii S. Claudii p. 78. *Item debet facere et manutenere coperturam tecti dormitorii dicti monaſterii, atque logiarum dicti monaſterii, nec non coperturam refectorii et coquinae, et omnium domorum domini Abbatis dicti monaſterii in praefato monaſterio exiſtentis; exceptis tamen Orualiis, ſi caſu fortuito per incendium, vel alias praefata tecta deſtruerentur ſeu concremarentur; quo caſu dominus Abbas ad aedificationem nouam, et inde praefatus Eleemoſinarius ad manutentionem teneretur.*

ORYZVM, pro *Oryza*, Gall. *Ris*, in Concil. Tarrac. an. 1591. inter Hiſpanica to. 4. p. 541.

† ORZARIVS, viminetum, vt videtur, Gall. *Oſeraia*. Ch. Mſ. a. 1313. *De riuo — vsque ad Orzarias, et de orzariis vsque ad homerem illorum de valle*. V. *Oſeretum*.

ORZIVM, vas teſtaceum, Ital. *Orcio*, in Regiminibus Paduae ann. 1274. tom. 8. Muratorii col. 461.

ORZOLI, corruptum vocabulum ex *vrceolis*, apud Bernardinum Corium in Hiſtor. Mediolan. ad ann. 1333. iuxta Macros fratres in Hierolexico.

† ORZOLIVM, vrceolus, in Tabul. Caſſin. V. *Orzium*.

OS, ORIS, *In Ore gladii*. Vetus verſio Lucae, c. 21. v. 24. πεσοῦνται ςόματι μαχαίρας. *Cadent in Ore gladii*. Theophanes: Στόματι μαχαίρας ἀπέκτεινεν. Hiſt. Miſc. *Orae macherae occidit*. Ita etiam Theophylactus Simocatta lib. 7. cap. 8. Gregorius Turon. lib. 2. Hiſt. *Ne vniuerſa multitudo in Ore gladii rueret*. OS CLAVDERE et *aperire nouis Cardinalibus*, V. Ceremoniale Rom. lib.

lib. 1. ſect. 8. pag. 78. 79. OS AVREVM dictus S. Iohannes Patriarcha CP. qui Graecis χρυσόςομος. Facundus Hermianenſis L. 4. cap. 2. *Agedum veniamus et ad illud Os aureum Conſtantinopolitani Ioannis, etc.* OS AVREVM, praeterea dictus Hibernis S. Gregorius M. Cummianus Hibernis de Controu. Paſchali. ✝ *Eſſe ad os ſuum*, ſumtibus ſuis ali. Reg. S. Iuſti in Cam. Comput. Pariſ.

OS, OSSIS, tibia. Miracula B. Catharinae Suecicae n. 3. to. 3. Martii p. 521. col. 2. OS SONANS. Lex Aleman. tit. 59. §. 4. *Si autem de capite os fractum tulerit de plaga, ita vt ſuper via publica lata 24. pedes in ſcuto Sonauerit, illud Os cum 6. ſol. componat.* Lex Ripuar. tit. 68. §. 1. *Si quis in capite, vel in quocumque liber membro plagatus fuerit, et Os exinde exierit, quod ſuper viam 12. pedum in ſcuto iactum Sonauerit, etc.* Lex Friſon. tom. 22. §. 70. *Si de vulnere Os exierit tantae magnitudinis, vt factum in ſcutum trans publicam viam ſonitus eius audiri poſſit, etc.* Ita fere in Addit. 3. §. 24. et in Lege Longob. lib. 1. tit. 7. §. 3. Ex quibus liquet *Os ſonare ſuper ſcutum* dici, cum eius eſt magnitudinis, vt iactum trans viam publicam 12. aut 24. pedum, in ſcutum, aereum forte aut ferreum, ſonum ita edat, vt audiri poſſit.

OSA, HOSSSA, HOSA, OSSA, HOVCIA, etc. tibiale, crurale, caliga, Germanis Hoſe, Cambrobritannis *Hoſen*, Gallis *Heuſe*, *Houſeaux*, Italis *Voſa*, Saxonibus *Hoſa*, Anglis *Hoſe*. OSA, cum vnico ſ. Vgutio et ex eo Ioannes de Ianua: *Oſa quoddam genus calceamenti, et dicitur ab os, oſſis, quod primo de coriis boum Oſae factae ſunt, et quamuis nunc ex alio genere fiant, priſtinum tamen nomen retinent: vnde Oſatus, Oſas habens: Oſare, calciare.* Gloſſar. Lat. Gall. *Oſatus, heuſez, chauſſez de heuſes. Oſare, chauſſer heuſes. Oſſula, la petite heuſe.* Ita etiam Catholicum Armoricum. V. *Heus.* Ex his emendandus forte, a quo accepere. Iſidorus lib. 19. cap. 34. de Calceamentis; *Oſſas, puto ab Oſo primum factas, et quamuis ex alio genere, tamen nomen priſtinum retinent.* Vbi legendum *ab Oſſe* cenſerem, ſi *Oſas* ex oſſibus factas liceret coniicere. Paulus Warnefrid. lib. 4. cap. 23. *Poſtea coeperunt Oſis vti, ſuper quas equitantes tybrugos byrreos mittebant.* Chronicon Beluenſe. p. 558 *Omnia reddidit per caligulam ſuam, quae vulgo Oſe dicitur, quam implenit de ipſa terra, etc.* OSSA, cum duplici ss, apud Iſidor. loco citato. Adalbero in Laudunenſis Carmin. ad Robertum Regem:

Oſſa ſuperficiem ſtringit diffuſa deorſum.

HOSA. Charta an. 1164. e Chartulario S. Vandreg. to. 2. p. 1841. *Huius autem terrae donatione, factus eſt Hugo pantouf Frater Abbatiae S. Wandregiſilli et de caritate eiusdem Eccleſiae habuit VII. lib. Andegau et praefatus Ernaldus quasdam Hoſas.* HOSSA. Monachus Sangallenſis lib. 2 de Carolo M. Supra *Galliculam*, mox *ocream* dixit. HEVSE. Matth. Pariſ. an. 1247. *Calceamentis militaribus, quae vulgariter Heuſes dicuntur, ſeculariter, imo potius prodigaliter calceati, et calcarati.* HOVCIA. In Statutis Synodalibus Guillelmi Maioris Epiſcopi Andegauenſis ann. 1298. HOSELLA, ex Gall. *Houſeaux.* Concil. Pariſienſe an. 1212. part. 2. cap. 9. *Ne calceamentis ſecularibus, puta Hoſellis, vel calceis nimis ſtrictis et peracutis . . vtantur.* HOSOBINDAE, faſciae crurales. *Hoſebendar* Saxonibus. Epiſtola Synodalis Concilii Duziacenſis 1. HOSARIVS, praefectus *hoſis* regiis, qui eas comparabat apparabatque, vulgo *Hoſier.* Liber niger Scaccarii p. 350. *Hoſarii in domo comedent, et hominibus ſuis vnusquisque tres denarios.*

OSANNA, *genus ligonis*, apud Papiam. V. *Dominica Oſanna.*

OSANNARIA CRVX, f. crux erecta, ad quam eccleſiaſtico more ſupplicantes procedebant *die Oſannae* ſeu Dominica Palmarum. *Vinea ad crucem Oſannariam et hortos, qui foris*

victum ſunt, in veteri Charta apud Stephanotium to. 3. Antiquit. Pictau. MSS. pag. 835.

OSARE, OSATVS, V. in *Oſa*.

OSBERGVM, lorica, Haubert. V. *Halsberga*.

OSCA. (1) OSCA, OSCHA, modus agri, V. in *Olca*. (2) In eos, qui ad rem diuinam tarde accedunt, aut ab ea abſunt omnino, ſic fere animaduertunt Lexouienſis Eccleſiae Statuta: *Qui ad Oſca non veneris*, vel *Qui non venerit ad oſca, mulctetur*. Vox monſtro ſimilis, de qua multa coniectant, tum Guill. *Fillatre* in ſua de hocce vocabulo ad Mabillonium Epiſtola, cum Mabillonius ipſe in ſua Reſponſione: quas ambas Epiſtolas conſulere potes inter huius Opera poſthuma to. 1. p. 445. et ſeqq. Nihil ibi probabilius mihi viſum eſt, quam quod ſuſpicatur Mabillonius, *Oſca*, ſcriptum fuiſſe pro *Os. Ca.* hisque vocibus abbreuiatis *Oras* ſeu *Horas Canonicas* indicari.

OSCEVM, ſcrotum. Miracula B. Edmundi Archiep. inter Anecd. Marten tom. 3. col. 1886.

OSCHA, V. *Olca*.

OSCHEVM, idem quod *Oſceum*. Acta S. Petri Mart. tom. 3. Aprilis pag. 700.

OSCHIA. (1) Modus agri, V. in *Olca*. (2) † OSCHIA COLLI, ima colli vertebra, t. 3. Aug. p. 441.

OSCILLI. Vita S. Hugonis Abbatis S. Martini Eduenſis num. 22. *Vt incredibilis numerus ſcabellorum atque Oſcillorum poſt perceptam incolumitatem e redeuntibus ibidem remaneret.* Vbi Godefridus Henſchenius *Oſcillis*, fulcra ſubalaria interpretatur. Ita etiam Mabillonius ſaec. 5. Benedict. p. 102. niſi quod pro *Oſcilli* legit *Oſcilla*, hancque vocem a ludicra actione ad neceſſariam mouendi corporis librationem translatam animaduertit. Haud ſcio an eadem notione Glaber Rodulphus apud Ducheſnium to. 4. Hiſt. Franc. p. 42. vbi: *Multimode quippe membrorum reformationes ibidem viſae ſunt extitiſſe, ac inſignia pendere Oſcillorum multiformia.* Vt fulcra ſubalaria, ſic imagunculas infirma membra repraeſentantes intelligere potuit. Vtriusque enim generis ſigna paſſim cernere eſt in ſacris locis, vbi diuinae ſanationes perpetrantur. Iam vero huiuſcemodi imagunculas *Oſcilla* dici potuiſſe, palam eſt ex Macrobio lib. 1. Saturn. cap. 7. vbi *Oſcilla* vocat imagunculas ad humanam effigiem factas, quae Diti et Saturno dicabantur; et ex Seruio ad illud Virgilii lib. 2. Georg. v. 389.

Oſcilla ex alta ſuſpendunt mollia pinu
Oraque corticibus ſumunt horrenda cauatis.

Ad ferarum in venatione occiſarum capita ex arboribus ſuſpenſa transtulit Stephanus Africanus in Vita S. Amatoris Epiſc. num. 24. tom. 1. Maii pag. 57. De *Oſcillis* fuſe diſputat Scaliger lib. 2. Auſon. Lect. cap. 25. Adde Voſſium in Etymologico.

OSCILLVM, σομάτιον, *oſculum, paruum os*, in Supplemento Antiquarii. Acta SS. Iunii tom. 5. p. 211.

OSCLARE, OSCLEARE, OSCLEIVM, OSCLIVM, V. in *Oſculum* ſub finem.

† OSCLARIVS, qui *oſclam*, i. e. terram arabilem ſepibus clauſam, ſeu hortum viridariumue poſſidet. Ch. Mſ. Ric. reg. Angl. V. *Olca* 1.

OSCLEARE, V. in *Oſculum* et *Obſcleare*.

† OSCLVM, pactum, conuentum, quo oſculo firmatur. Chartul. S. Ioan. Angeriac. V. *Oſculum* 2.

OSCORS. Tabularium Prioratus de Paredo fol. 16. *Natali Domini IV. panes, II. ſpatulas, duas Oſcors, paſtionem de porcos in ſiluis, etc.*

OSCRIPTORTVM. Inter beneficia, quae Willelmus La Concha monachus contulit S. Martiali Lemouic. numeratur *Domus cum duobus Oſcriptortis et apparamentis XLVI. lib.* † Forte pro *Scriptorium*.

OSCVLAMENTVM, oſculum. Literae an. 1282. apud Rymer. to. 2. p. 201.

OSCVLARE, pro *Oſculari*, in Vſibus culturae Cenoman. Sed et apud Nonium. V. *Oſculatorium*.

OSCV-

OSCVLATIO. Vox medicorum, Graec. *ἀναστόμωσις*, *Oſculi* venae aut arteriae apertio, ex qua ſequitur ſanguinis profluuium. Caelius Aurelianus Siccenſis lib. 2, Chron. cap. 10. *Demetrius Erophili ſectator duas inquit eſſe principales differentias fluoris ſanguinis, vnam inciſurae, aliam ſine vlla inciſura . . . Eam vero quae ſine vlla diuiſura eſt, in 4. diuidit partes, quorum vnam varietate fieri dixit, aliam expreſſione ſine ſudatione, tertiam defectione ſeu debilitate, quam Graeci atoniam vocant: quartam Oſculatione: vult enim eam differre a ſupradicta, id eſt expreſſionis, quam tertiam nominauit: oſculari enim inquit corpora nimia plenitudine, ſiue virtute medicaminum oſculantium, quae Graeci anaſtomatica vocant, etc.* Adde cap. 13. p. 65. et Gorreum in *ἀναστόμωσις*. ✝ *Oſculari ex trauerſo*, ex vtroque latere, in Prob. t. 3. Hiſt. Occit. p. 387.

OSCVLATORIVM, tabula quae fidelibus inter Miſſae ſolemnia oſculanda defertur, vulgo Gallis, *la Paix;* in Statutis Walteri Archiep. Eboracenſis an. 1250. in Prouinciali Cantuar. Lindwodi lib. 3. tit. 27. et in Concilio Mertonenſi an. 1300. vbi etiam Oſculare nuncupatur.

OSCVLVM. (1) Eulogia, benedictio, vice oſculi, in ſignum caritatis ac mutuae beneuolentiae. Liber Epiſtolar. S. Bonifacii Archiep. Mogunt. Epiſt. 85. *Celſitudini veſtrae, vice oſculi, duas vini cupellas transmiſimus.* OSCVLVM IN ORE, *fronte et oculis*, impertitur Henrico Imperatori Paſchalis PP. apud Petrum Diac. lib. 4. Chr. Caſin. cap. 37. OSCVLVM MANVVM, in ſignum honoris et venerationis, apud Hieronymum in Vita S. Hilarionis, in Vita S. Pauli Eremitae. OSCVLVM GENVVM, quod ſcilicet ex reuerentia et ſubmiſſione olim ſubditi ſuperioribus impertiebantur, in Regula Magiſtri cap. 93. OSCVLVM PEDVM Romani Pontificis. Anaſtaſius in Conſtantino PP. de Tiberio Imp. *Cum regno in capite ſeſe proſtrauit, pedes oſculans Pontificis.* Idem in Leone IV. pag. 176. OSCVLVM PACIS. Olim in Eccleſia mos obtinuit, vt in Miſſae celebratione, dum Sacerdos poſt hoſtiae conſecrationem haec verba proferret, *Pax Domini ſit ſemper vobiſcum*, ſtatim Clerus, ipſeque populus *per baſia blanda* ſeſe inuicem oſcularetur, vt ait Amalarius lib. 3. de Eccleſ. offic. cap. 31. quae quidem *baſia*, *Pacis oſcula* appellantur cap. ſeq. Ordo Romanus: *Cum dixerit, Pax Domini ſit ſemper vobiſcum, mittit in calicem de ſancta . . . . Interim Archidiaconus pacem dat Epiſcopo priori, qui et vltra dabit iuxta ſe ſtanti, ac deinde per ordinem caeteri, atque populus oſculantur ſe inuicem in Oſculo Chriſti.* Eiusmodi oſcula ab Innocentio I. PP. inſtituta tradunt Stephanus Eduenſis lib. de Sacramentis cap. 20. et Rupertus lib. 2. de Diuinis offic. cap. 21. OSCVLVM PACIS, *et panem benedictum in Eccleſia interdicere*, in Conſtitutionibus Prouincialibus S. Edmundi Archiepiſcopi Cantuarienſis ſub an. 1236. c. 4. et in Synodo Wigornienſi an. 1240. cap. 34. *Pacem facere* dicebantur qui inter Miſſae ſolemnia ſeſe inuicem oſculabantur. Gregorius Turon. lib. 6. cap. 40. Abrogatus deinde *oſculorum pacis* in Eccleſia vſus, inductusque alius, vt dum Sacerdos verba haec profert, *Pax Domini ſit ſemper vobiſcum*, Diaconi vel Subdiaconi imaginem quandam adſtantibus Clericis, et plebi oſculandam porrigant, quam vulgari vocabulo *Pacem* appellant. *Oſculum* vero in ſalutationibus commune fuiſſe apud omnes, ſatis innuit Optatus lib. 4. V. *Pax*. OSCVLI IVS, ſeu oſculandi Magiſtratus, cum ſalutarentur, non omnibus, ſed Domeſticis, Protectoribus, et Curialibus omnibus muneribus in patria defunctis, indultum, docent Lex 4. Cod. Th. de Domeſt. et L. 109. de Decurion. eod. Cod. OSCVLVM, nude, *Homagium* praeſtitum cum oſculo. Charta ann. 1209. apud Menagium Hiſt. Sabolii p. 365. OSCVLVM PACIS IN HOMINIIS. Tabular. Eccleſiae Vzetienſis an. 1272. fol. 12. *De iure, quod habeo in praedictis iuramentum fideli-*

fidelitatis interpono. Oſculum pacis bona fide et ſine inganno facto vobis dicto Domino B. Epiſcopo Vticenſi, etc. V. *Homagium.* OSCVLVM PEDVM in hominiis quandoque adhibitum fuiſſe teſtatur le Roman de Rou MSS. OSCVLO *pactum ac conuentionem* FIRMARE, *promittere.* Tabularium Vindocinenſe Thuani ch. XI. *Et de his adfiduciauit nos per fidem, Oſculans inde ob ſignum fidei Priorem noſtrum.* Tabular. Montismorilionis in Pictonib. fol. 53. *Per tenorem et affirmationem huius rei perpetuo duraturam Oſculati ſunt ore ad os Priorem Salgacienſem, etc.* V. Hiſt. Aruern. Iuſtelli pag. 40. Turenenſem p. 30. etc. OSCVLATA PAX, oſculo firmata. in Annalibus Mutinenſium, to. 11. Muratorii col. 63. OSCVLVM PACIS FIDEI, *et Securitatis* dictum eiuſmodi oſculum. Lex Longob. lib. 1. tit. 9. §. 38. *Qui vero infra treugum poſt datum oſculum pacis aliquem interfeceris, etc.* Charta an. 1238. apud Sammarth. in Praepoſitis Maſſilienſib. *Et pro his omnibus obſeruandis dederunt ſibi ad inuicem Oſculum pacis et fidelitatis.* V. Will. Tyrium lib. 12. c. 25. (2) OSCVLVM, donatio propter nuptias, quam ſolet ſponſus *interueniente oſculo* dare ſponſae, in lege 5. Cod. Th. de Sponſal. Gregorius Turon. de Vitis Patrum cap. 20. *Denique dato ſponſae annulo, porrigit Oſculum, praebet calciamentum, celebrat ſponſalium diem feſtum.* Tabular. Eccleſiae Cadurcenſis *Hoc tamen tenore, vt uxor mea teneat ſecum omnino honorem meum . . . et illa omnia, quae ſibi dedi in Oſculo.* Charta Philippae Comitiſſae Pictauienſis vxoris Guillelmi VIII. ex Tabulario Monaſterii-noui Pictau. *Quod ego audiens, grauiter tuli pro eo, quod eadem mareſia dicebantur eſſe de Oſculo meo.* OSCLEIA, OSCLEVM, idem quod *Oſculum*, *Ouſclage*, in Conſuetud. Rupellenſi art. 46. OSCLIVM. Charta libertatum villae de Bengiaco in Biturigib. an. 1257. *Immobilia ſibi data in matrimonium, in dotem, vel in Oſclium ſeu donationem propter nuptias, etc.* OSCLARE, OSCLEARE, dotare. *Doner une femme de certains biens,* Libertates conceſſae Villaefranchae ab Odone Dom. Borbonenſi m. Ian. 1256. *Si quis ducit uxorem apud Villamfrancham, de medietate rerum ſuarum Oſcleat eam, et de medietate rerum, quas adquiret, hereditat eam.* Thomaſſerius p. 230. habet *Oſclet.* OSELLA, vel OSELLVS, Gall. *Oſier*, vimen. Statuta Placentiae fol. 69. vo. (3) † Oblatio ſeu munus quod offertur inter ſacra, cum *patena* populo oſculanda porrigitur. Comput. Mſ. a. 1430.

OSELLATOR, auceps, Gall. *Oiſeleur*, Ital. *Uccellatore.* Statuta Palauicinia lib. 2. c. 54. † OSELATOR, in Stat. Taurin.

OSERARIA, viminetum, Gall. *Oſerale.* Charta an. 1280. e Chartulario Domus Dei Pontiſarenſis. OSEREIA, OSERIA, eadem notione. Charta an. circiter 1280 ex Archiuo B. M. de Bononuntio Rotomag. V. *Ozeria.*

OSEROSVS. *Pallia XXI. pallam I. ſacerdia de ſerico Oſeroſa* XXIV. in Hiſt. Mediani Monaſt. p. 242. An *Oſtreoſa*, purpurea, ab Oſtrum?

OSFRAGIO, ὀσοκόπος, *oſſium dolor ex laſſitudine*, in Supplemento Antiq. Proprie ὀϛοκόπος, vt ὀστοκόπος, oſſa tundens, *Osfragio* vero, frangens oſſa.

† OSERETVM, viminetum, in Ch. Mſ. a. 1374. V. *Oſeraria.*

† OSERIA, vimen, Gall. *Oſeer.* Ch. Mſ. a. 1233.

† OSERIVS, id. Ch. Mſ. a. 1306.

† OSILLA, tibiale, crurale, caliga. Ch. Mſ. a. 1266. V. *Oſa.*

OSITIVM, farcimen, V. *Iſicium.*

OSKA, modus agri, V. in *Olca.*

† OSMERILLVS, Aeſalon, Gall. *Emerillon.* V. *Smerilio.*

† OSOSSVM, *roſtrum*, in vet. Gloſſ. Cod. reg. 7641.

OSPICIVM, pro *Hoſpicium*, de quo ſupra, domus, vbi ſunt *hoſpites*, in Codice MS. Irminonis Abb. Sangerman. paſſim.

OSPITALE, pro *Hoſpitale*, V. in hac voce.

OSPITES, pro *Hoſpites*, Pagorum incolae, in Charta an. 1231. ex Archiuo B. M. de Bono-nuncio Rotomag. et alibi. V *Hoſpes*.

OSPRATVRA, V. *Aſpratura*.

OSSA, tibiale, caliga, V. in *Oſa*.

OSSAMENTA, oſſa, ex Gall. *Oſſemens*. Matth. Pariſ. an. 1257. *Inuenta ſunt Oſſamenta Regis, etc.*

OSSARIVM, OSSVARIVM, tumulus. Vetus inſcriptio: *Sex. Turranius ſex. F. conſensus et Turrania Pacata Oſſar. fecerunt, etc*, Alia inſcriptio: *Iulio Fuſcinia Oſſuarium viua ſibi fecit*. Occurrit in L. 2. D. de Sepulchr. viol. *Oſſuariae ollae*, in antiquis Inſcript. Voſſio teſte in Etymologico: vbi et obſeruat *Oſſuarium* et *Oſſarium* dici ab eo veterum more, quo *Oſſua* dicebant pro *Oſſa*. Adde D. de Montfaucon Antiq. Expl. to. 9. pag. 47.

OSSENIVM, pro *Eſſonium*, impedimentum. Charta Odonis Vicecomitis S. Florentini ſaec. XII. pro Geruaſio Abb. S. Germani Autiſſio. V. *Sunnis*.

✝ OSSERRE, pro offerre, in Correct. Statut. Gadubr.

OSSIFRAGOR, ὀςεοκλάςης, in Gloſſis Lat. Graec. Sangerman. Qui frangit oſſa, *Oſſifragam* apud Senecam.

OSSILAGO, dea [illegible]datrix oſſium, *quae durat et ſolidat infantibus paruis oſſa*, vt habet Arnobius L. 4. Eidem L. 3. dici videtur *Oſſipagina*, ſiue, vt emendat Stewechius *Oſſipaga* vel *Oſſipanga*, quia *pangat*, ſiue, vt antiqui loquebantur, *paget* infantium oſſa.

OSSILEGIVM, ab oſſibus legendis et condendis, poſt crematum cadauer dictum. Gloſſae Philoxeni: Ὀςολόγιον, *Oſſilegium*. Aliae Graec. Lat. Ὀςολογία, *Oſſilegium*. Ὀςολόγος, *Oſſilegus*. Qui legit et condit oſſa poſt buſtum.

OSSILLVM, oſſiculum, vox contemtus. Hariulphus lib. 3. Chronici Centul. c. 29. de Translatione S. Madelgili: *Coeperunt quidam ex monachis . . . dicere, quod indignum eſſet eius hominis venerari Oſſilla, cuius ignorarent actus et vitam*.

OSSIPAGA, OSSIPAGINA, V. *Oſſilago*.

OSSORIVM, oſſium conditorium Gall. *Charnier*. to. 1. Rerum Mogunt. p. 1004. V. *Oſſarium*.

✝ OSSOSVS, pro *Oſſuoſus*, Ital. *Oſſoſo*, in Gloſſ. Gall. Lat. Cod. reg. 7684.

OSSV, V. mox in *Oſſum*.

OSSVARIVM, OSSVARIVS, V. *Oſſarium*.

OSSVLA, paruum tibiale, V. *Oſa*.

OSSVM, pro *Os*, *oſſis*, ſeu ὀςέον, uſurpat Arnobius iunior in Comment. in Pſal. 138. *Tibi occultum non eſt nec Os meum, id eſt, Oſſum meum quod feciſti in occulto*.

✝ OSSVS, lapidis ſpecies, f. quae durior eſt, quaſi nucleus. Ch. Mſ. a. 1370.

OST, exercitus, expeditio militaris, ad quam pergere debent vaſſalli ſeu tenentes cum dominis ſuis, quod ſeruitium aliquando pecunia redimbeatur, *Abſoluti ab illa conſuetudine, quae dicitur Oſt, etc.* in Charta an. 1191. Plura vide in *Hoſtis* 2.

✝ OSTA, iunci Hiſpanici ſpecies, vulgo *Oſte*. Inuent. Mſ. a. 1363.

✝ OSTADA, panni ſpecies, ex lana ſubtiliore contexti, i. q. Gall. *Eſtame*. Comput. Mſ. a. 1512. Gall. *Oſtade*.

✝ OSTAERIA, lig[illegible]n *hoſtagio* ſeu hoſpitio conſtruendo neceſſarium. Chartar. Norman.

✝ OSTAGERIA, i. q. *Hoſtagium* 1, in Cam. Comput. Pariſ.

OSTAGERIVS, obſes, fideiuſſor, Gall. *Otage*, in Regeſto Guillelmi Ferandi Notarii Maſſil. V. *Hoſtagiarius*.

OSTAGIAMENTVM, obſidium, ſecuritas, Gall. *Otage*. Literae an. 1313. apud Rymer. to. 3. p. 400. V *Hoſtagiamentum*.

OSTAGIARE, V. *Hoſtagiare*.

OSTAGIO, fideiuſſio, cautio, ſponſio. Literae Matthaei Ducis Lotharingiae an. 1220. apud Marten. to. 1. Anecd. col. 881.

OSTAGIVM. (1) Praeſtatio quam tenentes vaſſalli domino ſuo exſoluunt in belli ſumtus. Gall. *Droit d' Oſt*. Char-

Charta an. 1069. apud Lobinellum to. 2. Hiſt. Britan. col. 110. V. *Hoſtis* 2. (2) Fideiuſſor, praes, ſponſor, qui pro alio reſpondet interpoſito ſacramento, obſes, obſidium ipſum et fideiuſſio, Gall. *Otage*. Hinc *Oſtagium tenere* vel *in Oſtagium venire*, aut *in Oſtagio eſſe*, dicuntur fideiuſſores, qui in certo loco conſiſtunt, donec promiſſa et conuenta fuerint perfecta, vt et debitores, donec ſatis fecerint creditoribus. Charta Henrici I. Ducis Lotharing. pro Fratribus Templi an. 1209. apud Miraeum to. 2. pag. 1209. V. *Obſes*. 1. et *Hoſtagium* 3.

OSTAGIUS, obſes, fideiuſſor, ſponſor. *Obſides et Oſtagii*, in Literis Matthaei Ducis Lotharing. to. 1. Ampliſſ. Collect. Marten. col. 1032. *Oſtagii pacis*, in Charta ann. 1208. t. 2. Hiſt. Lotharing. col. CCLXXVI. V. *Hoſtagius*.

OSTALARIA, diuerſorium, Gall. *Hôtelerie*. Miracula MS. Vrbani V. PP. V. *Hoſtellaria*.

OSTALERIUS, caupo, ſtabulariius, Gall. *Hôtelier*, in Catalogo MS. Sodalium Confraternitatis B. Mariae Deauratae Toloſ. V. *Hoſtallerius*.

† OSTALIENA, praeſtatio in belli expenſas, vel obligatio eundi in exercitum. Li[illegible]t. Montisfer. a 1291. V. *Hoſtelina* [illegible] *Hoſtena*.

OSTALIUS, pro *Oſtagius*, obſes. Chron. Parmenſe an. 1285. to. 9. Muratorii col. 807.

OSTANSIO, pro *Oſtenſio*, de qua mox. Charta an. 1279. apud Thomaſſerium in Conſuetudinibus Bituric. p. 113. *Quis inuentus fuerit ſcindendo, vel nemus in dicta foreſta ſciſſum in quadriga portando . . ſoluet* XXX. *ſol. Pariſ. tantummodo pro emenda . . . ſalua Oſtanſione facienda accuſato, ſi petat*. Hoſt eſt, vt interpretor, ſi ita poſtulet reus, eundum eſt in ſiluam, eique oſtendendum ſeu probandum delictum, de quo accuſatur.

OSTARE, Italis, obſtare, reſiſtere. Chronicon Siciliae apud Marten. tom. 3. Anecd col. 76. et Murator. to. 11. col. 879. V. *Obſtare*. V. *Hoſtagium* 2.

† OSTATGIUM TENERE, dicitur fideiuſſor qui in praefinito loco conſiſtit, donec promiſſa fuerint perfacta. Ch. a. 1156. V. *Oſtagium* 2.

OSTATICUM, obſidium, Gall. *Otage*. Charta an. 1070. Marcae Hiſpan. col. 1157. V. *Oſtagium* 1. et 2. et *Hoſtaticum*.

OSTATICUS, obſes. Conuentio Raimundi Comitis Barcinon. cum Erinengaudo Comite Vrgell. ann. 1064. Marcae Hiſpan. col. 1128. V. *Obſtaticus* ſuo loco, *Haſtaticus* in *Hoſtagium* 3.

OSTELLAGIUM, pretium pro apothecis a mercatoribus exſolutum. V. in *Hoſtilagium*.

OSTENSIBILIS, qui facile oſtendi poſſit et videri. V. locum in *Hamſare*.

OSTENSIO. (1) Probatio. Capitulare Arechis Principis Beneuent. editum a Camillo Peregrino, §. 5. Ita *Oſtendere* pro *probare*, dixiſſe interpretem S. Irenaei lib. 2. cap. 30. obſeruat Billius lib. 2. obſeru. cap. 33 (2) Charta, vt videtur, oſtenſa ſeu prae oculis poſita. *Iſti viderunt traditionem et Oſtenſionem Lantaldus, Pontius de S. Iuliano, etc.* in Charta traditionis an. 1164. tom. 8. Spicil. Acher. pag. 197. (3) OSTENSIO, praeter[illegible] dicitur de praedio, de quo lis [illegible]cum priusquam iudex de eo pro[illegible]ntiet, actor et reus ad illud videndum proficiſcuntur, vt inter vtrumque de re, de qua lis eſt intentata conueniat: *monſtrée* vel *monſtre d'heritage*, Areſtum an. 1260. in Hiſtor. Guinenſi: V. *Monſtra* et *Viſus*. (4) Tributum a mercatoribus exigi ſolitum pro facultate *oſtendendi* et exponendi merces in nundinis. Leges Ethelredi Regis apud Venetyngum editae cap. 23. V. *Proponenda*, *Scanagium*. (5) Luſtratio ſolemnis exercitus Vetus Inſcriptio apud Salmaſium ad Lampridii Alexandrum c. 33. (6) † Certa menſura nemoris, quae *oſtenditur*, i. e. caedenda deſignatur. Ch. Phil. Pul. an 1300. (7) † Recenſio, recognitio, i. q. *Inuentarium*. Inuent. S. Capell. Pariſ.

OSTENSIONALES MILITES, apud eundem Lampridium cap. laudato: *Milites quos Oſtenſionales vocant*,

non

... preſioſis, ſed ſpecioſis clariſque veſtibus ornabat, nec multum inſignibus, aut ad apparatum regium auri et ſerici deputabat, dicens, Imperium in virtute eſſe, non in decore. Vbi milites pompaticos intelligunt et ad oſtentationem productos in ſolemnitatibus. V. Caſaubonum in hunc Lampridii locum, Carolum de Aquino in ſuo Lexico Militari, et *Monſtrum* 1.

OSTENSOLIA, pro vtenſilia, Gall. *Uſtenſiles* vel *Utenſiles*, in Appendice Marculfi form. 37.

OSTENTABILIS, aptus ad oſtentationem. Gloſſ. Lat. Graec. *Oſtentabile*, ἐπιδεικτικόν.

OSTENTAMEN, oſtentatio, pompa, ſignificatio, indicium, apud Prudentium Pſychom. v. 204.

OSTENTAMENTVM, oſtentatio, pompa. Geſta Manfredi et Conradi Regum, apud Murator. to. 8. col. 597.

OSTENTARIVS, inſpector et interpres oſtentorum, Macrobio lib. 3. Saturn. cap. 7.

OSTENTATIO, ſimulatio. Chronicon Andreae Danduli apud Murator. tom. 12. col. 456.

OSTENTIFER, τερατώδης, in Gloſſis Lat. Graec. portentoſus, prodigioſus.

† OSTENTVDO, χάσμησις. Germ. *Oſcetudo*. Caſtigat. in vtrumque Gloſſ.

OSTENTVM, pars horae minima. Vetus Agrimenſor, de Ponderibus: *Hora conſtat* 115. *punctis*, 10. *minutis*, 15. *partibus*, 40. *momentis*, 60. *oſtentis*. Hrabano in Computo cap. 12. eſt *ſexageſima pars vnius horae, atomos in ſe continens* 376. (V. *Athomus*.)

OSTENTVS, pro *Oſtentum*, prodigium. Glaber Rodulfus lib. 5. Hiſtor. cap. 1.

OSTIA, pro *Hoſtia*, Panis ad Euchariſtiam. apud Stephanotium in Antiquit. Lemouic. MSS. to. 2. p. 367. V. *Hoſtia*.

OSTIALIS, OSTIARIVM, pallium, παραπέτασμα, quod ad oſtium aedis ſacrae appenditur. Leo Oſt. L. 1. cap. 58. al. 55. *Pannum admaſuram pro Byzanteis* 8. *Haſtiales pro Byzanteis* 8. Idem L. 2. cap. vlt. *Pallia quoque et Oſtiaria aliquot*.

OSTIARI. Supplem. Antiquarii: *Oſtior* ἀσχολοῦμαι, *Occupor*. Legerem *Otior*, niſi contraria eſſet notio verbi ἀσχολοῦμαι; ſed forte legendum σχολοῦμαι, ſublato alpha priuatiuo; tumque procul dubio legendum eſſet *Otior*, ſum otioſus.

OSTIARIVS. (1) Cui oſtii, ſeu portae cura incumbebat: qui ad *velum* ſtabat, Cancellarius, nam Oſtiariorum id fuit potiſſimum munus. Monachus Sangall. de Carolo M. lib. 1. c. 20. OSTIARIVS autem Palatii, primus inter *Miniſteriales* Palatinus, qui maioribus miniſtris ſuberant, ſtatuitur ab Hincmaro de Ordine Palatii cap. 17. Ex iis aliquot recenſentur, ſcilicet *Goterannus magnificus Oſtiarius*, in Epiſt. Hadriani PP. 92. Codicis Carolini. *Albertus Comes* et *Oſtiarius*, et *Conſiliarius Imperatoris*, (Ludouici Pii) in Vita Aldrici Epiſc. Cenoman. num. 71. V. *Magiſter Oſtiariorum*. (2) Primus gradus Ordinis Eccleſiaſtici, Νεωκόρων τάξις, apud Theoſterictum in Vita S. Nicetae Hegumeni num. 5. Huius officium ſic recitat Iſidorus Iunior in Epiſt. ad Luitfredum: *Ad Oſtiarium pertinent claues Eccleſiae, vt claudat et aperiat templum Dei, et omnia quae ſunt intus extraque, cuſtodiat, fideles recipiat, infideles et excommunicatos reiiciat.*

OSTIARIATVS, oſtiarii ordo. Exſtat in Tabulario S. Bertini Bulla Alexandri IV. PP. qua facultatem concedit Abbati eiuſdem Monaſterii, *dandi duos minores ordines, Oſtiariatum videlicet et Lectoratum.*

† OSTICARE, *ſiue hiare, bailler, aperire os*. Gloſſ. Lat Gall. a. 1352.

OSTILARIVM, († ſupellex, ornamentum, Gall. ol. *Oſtiblement*.) Ioannes Thwroczius in Carolo Rege Hungariae cap. 99. *Tandem antedicti dextrarii ſolemnes cum armis et operimentis omnibus ipſorum glorioſiſſimis ſeu attinentiis, cum ſartanea curru ſeu mobili aut Oſtilario regnali ſigno regio deſuper forma auis ſtruthionis deaurato, et gemmis adorna-*

to, . . . *dicto Monaſterio dati et conceſſi extiterunt.*

† OSTILIA, pro *Oſtiſia*, manſio domus, in Lit. a. 1375. V. *Oſtiſia* 2.

† OSTILLVM, *oſtilli, bidoaſſa, Prou.* Gloſſ. Prou. Lat. Cod. reg. 7657. Inſtrumentum ruſticum, bidens; a voce *Oſtil*, pro *Oulil.* V. *Oſtilarium.*

OSTIOLXM. V. mox in *Oſtium.*

OSTIRE, *aequare.* Sic legendum in Gloſſis Sangerman. MSS. n. 501 pro *Equare*, et in Bituric. itidem MSS. vbi perperam *Aquare.* Eſt autem *Oſtire* pro *Hoſtire*, de quo ſupra.

OSTIS, pro *Hoſtis*, exercitus, ſeu ſeruitutis ſpecies, qua vaſſalli et tenentes coguntur pergere in exercitum cum domino ſuo. Charta Petri Regis Aragon. V. *Hoſtis* 2.

OSTISIA. (1) Idem quod *Oſtis.* Charta Raimundi Comitis Burgundiae apud Perardum pag. 198. (2) Pro *Hoſtiſia*, de qua in *Hoſpes*, ſeruitus pro domicilio, vel ipſum domicilium, ei ſeruituti obnoxium. Chartular. S. Martini de Pontiſara.

OSTISIVM, eadem notione. Charta an. 1221. ex Archiuis B. M. de Argentolio.

OSTITOR, V. *Hoſtitor.*

OSTIVM et OSTIOLVM, inter donaria vel miniſteria ſacra recenſet Hariulfus lib. 2. Chron. Centul. cap. 10.

OSTMANNI, Anglis dicti Norwagienſes, et inſularum Septentrionalium incolae, qui in Hiberniam appulſi, hic conſedere: *dicti ſunt autem Oſtmanni lingua ipſorum, corrupto quodam Saxonico, quaſi Orientales homines. Reſpectu namque terrae iſtius ab Orientalibus partibus huc vndecumque aducti ſunt.* Verba ſunt Silveſtri Giraldi in Topogr. Hiberniae diſt. 3. cap. 43.

OSTOCOPVS, Ὀστοκόπος, dolorem ſentiens in Oſſibus. Serenus Sammonicus verſu. 922.

OSTORIVS, accipiter maior, V. *Aſturcus.*

OSTRACARIVS, V. mox in *Oſtrearius.*

OSTREA, inter Miniſteria ſacra reponitur in veteri Charta Cornutianenſi edita a Suareſio: *Cicindelas argenteas 5. cum catenulis ſuis, ſtantarea argentea, et in Confeſſione Oſtrea argentea 2. cum claui ſua.* Sed legendum videtur *Oſtia.*

OSTREARIVS. Vgutio: *Oſtrea, teſta cuiusdam piſcis, qui in oſtrea latitat, . . . vnde Oſtrearius, qui piſcem iſtum vendit vel capit. Et oſtrum, purpura, quia Oſtrearum ſanguine tingitur, vnde Oſtreus, purpureus, Oſtratus, purpuratus et Oſtrearius, qui facit purpuram, vel qui eam operatur, vel qui eam tingit.* OSTRACARII, apud Theophanem pag. 371. alii prorſus ſunt ab Oſtreariis, ſignificantque eos, qui teſtas ex figulina terra conficiunt, legendis tectis idoneas, vt exponitur in Gloſſario mediae Graecit. V. Ὀστρακάριοι.

OSTRI, *odioſi, odio ſemper habentes.* MS. Bituric.

OSTVGERVM, theca, Gall. *Etuy.* Inventarium an. 1377. ex Archivo S. Victoris Maſſil. *Item quasdam canetas argenti cum Oſtugero corii bolliti.* Mallem *Eſtugerum*, vt ſupra.

† OSVLA, diminut. ab *Oſa*, tibiale, caliga. Gloſſar. Prou. Lat.

OTACVSTA, Apuleio, auſcultator, auribus captans ſermones aliorum. Gloſſae Graeco-Lat. Ὠτακούστης, *auricularius.* V. *Atacouſta.*

OTAGIA, *dolor auricularum*, Iohan. de Ianua; *Douleur des oreilles*, in Gloſſis Lat. Gall. Sangerm. Sed legendum *Otalgia*, à Gr. ὠταλγία.

OTAGIVM, manſio cum certa agri portione, ſub annuo cenſu *hoſpiti, villano* ſeu ruſtico ad excolendum conceſſa. Charta Henrici Regis Angl. an. 1155. pro Normannis apud D. Bruſſel to. 2. de Feudorum vſu ad calcem pag. IV. V. *Hoſtagium* 2. † Mendoſe pro *Ocagium*, V. in hac voce.

OTHO, in Eccleſia Anicienſi dicebatur diſtributio vini et aniſi ſaccharo conditi, quae fieri ſolebat Canonicis ante Natale Domini, quando concinuntur antiphonae maiores O. Notitia de dignitate Praepoſiti Anic. eiusque iuribus an. 1179. inter Inſtrum. tom. 2. Gall. Chriſt. col. 246. *Sacriſta . . . faciebat ſuum Otho, et*

proni

prouidebat ipſis Canonicis in victu et veſtitu. V. *Otho.*

OTHONIAE. Pactus Legis Salicea tit. 11. §. 8. *In alio pacto dicit, de ipſis Malb. thenca texaia, iſmala texaca, amba texaca, amba Othonia,* etc. Videtur Eccardo vna voce efferendum *Ambvothonia*, ſiue correctius *Ambactonia*, vel potius *Ambactinne*, vt *Ancilla miniſterialis* indicetur.

OTIO, pro *Optio.* Charta an. 1244. in Inſtrum. to. 4. Gall. Chriſt. col. 104.

OTLINGVA SAXONICA, in Capitul. Caroli Cal. pag. 113. 1. edit. Sic dictus pagus in Neuſtria, vbi conſedere Saxones cognominati *Otlingi* Saxones ad oras Sequanae maritimas conſediſſe probat littus Saxonicum in Gallia, cuius mentio eſt in Notitia Imperii. *Saxones Baiocaſſinos* memorat Gregorius Turon. lib. 4. Hiſt. cap. 27. Vetus Charta laudata a Baluzio, de manſionibus et noualibus S. Saluatoris Cenomanenſis: *In autlingua Saxonica vnum.* Laudatur ab eodem Praeceptum Caroli Calui quo Attoni dat villam *Heidram, ſitam in Comitatu Baiocenſe, in pagello, qui dicitur Otlingua Saxonica.*

OTO. In Charta Arelatenſi *Centum ſolidi de Otone*, occurrunt. Certum eſt, eos ſolidos ſic dictos fuiſſe ab Otone M. qui ratione Adelaidis vxoris ſuae, ſororis Conradi cognomento Pacifici, Regis Burgundiae et Arelatis, ſupremus erat dominus Prouinciae: ad quam ſemel eo venit animo, vt Saracenos eiiceret ex arce Fraxineti. Rurſus occurrunt *Solidi de Othone*, in Teſtamento Franconis patris Pontii Archiep. Arelat. circa an. 1000. apud Domnum Chanteloup in Hiſt. MS. Montis-maioris, et in Charta anni circiter 1070. apud Iofredum in Nicaea illuſtrata, *Solidi monetae Othonis.* an. 1040. apud Ruffium to. 2. Hiſt. Maſſil. p. 325. *Denarii Ottonenchi*, an. 1077. apud eundem Ruffium ibidem. OTOMINEI DENARII, ab eodem Otone, t. 2. Gall. Chriſt. p. 227. ſed f. leg. *Ottonenchi.* V. *Ottelini.*

OTORGARE, concedere, Hiſpanis *Otorgar*, Gallis *Otroier.* Charta Hiſpanica aerae 1011 apud Anton. de Yepez in Chronico Ordin. S. Benedicti tom. 6. p. 451.

OTPOPA, et ORPOPA; ὄρυξ, *foſſorium; item animal vnicorne, biſulcum.* Supplem. Antiquarii.

† OTRADIOSVS, immoderatus, Gall. *outregeux*, in Ch. a. 1369.

† OTRAGVLVM, pro *Stagnulum*, in Gloſſar. Prouinc. Lat.

OTRECIARE, idem quod mox *Otriare*, concedere. Chartularium S. Vincentii Cenoman. fol. 3.

OTREVS, alius, a Gallico *Autre*, ſeu *Otre*, vti pronunciamus. Occurrit tom. 3. Ordinat. Reg. pag. 277.

† OTRIA, *la nave del piſcatore.* Gloſſ. Lat. Ital. Mſ.

OTRIARE, concedere, permittere, vel obtinere et impetrare, ex Gall. *Octroier*, ſeu vt olim efferebatur, *Otrier.* Notitia in Tabulario Vindocinenſi Thuani n. 5.

OTRISIAE, idem quod *Laudes*, vt videtur, ſeu pecunia domino perſoluenda, pro obtinenda alienandi facultate; vox eiusdem originis, cuius mox *Ortriare*, Gallicum videlicet *Octroy*, conceſſio. Charta venditionis cuinsdam vineae in Chartulario S. Melanii: *Vendae et Otriſiae perſolutae; Ventes et Octriſes*, in quadam Charta gallica, id eſt, *Ventes et los*, ſeu, vt vulgo loquuntur, *Los et ventes.* V. *Laudare 4.*

† OTTELINI, OTTONIENSES, moneta Ottonis M. nomine inſignita. Annal. Saxo ab Eccardo editus ad a. 950.

OTTINA, vel OTTINVS, in quibusdam Galliae prouinciis *Hautain*, ſpecies vineae altioris, quae arboribus et perticis ſuffulta palmites ſuos latius diffundit, et quaſi cameras, vnde racemi pendent, efformat. Statuta Montis regalis p. 222. *In vineis, ottinis, planteriis, bladis vel leguminibus.*

OTTONENCHI DENARII, V. *Oto.*

† OTTRAGIVM, atrocitas, animus immoderate infenſus, a Gall. *Outrer.* Litt.

Litt. remiſſ. Mſ. a. 1389. V. *Otradiſus*.

† OTTROIUM, a Gall. *Oſtroye*, licentia vaſſallo data a domino feudali pro alienatione fundi. Ch. Mſ. a. 1375. V. *Otriſiae* et *Outreſium*.

OTTUNE, aurichalcum ſeu metallum factitium, Gall. *Laiton* vel *Leton*, Ital. *Ottone*. Vita B. Auguſtini Nouelli, to. 4. Maii pag. 623. *Vidi duos libros in quarto folio, alterum in charta pecudina, cum coopertis ligneis et ſuis fimbriis de Ottune*.

OTUS, pro *Ortus*, hortus, in Charta an. 1449. apud Rymer, to. 11. p. 235.

OVA, ouis, *Brebis*. Formulae vett. Alſaticae art. 22. ad calcem Pactus Legis Salicae edit. Eccardi p. 244.

OVAGIUM, penſitatio ex ouis. Computus Bailliuorum Franciae an. 1306.

† OVALE, munus, donum. Stat. Auenion. Mſ. V. *Ouatio*.

OVAMEN, ouatio, gloriatio. Acta SS. Maii to. 6. pag. 749. de S. Carauno.

OVANTER, laete, ouantium modo. Tertull. adu. Valent. cap. 28.

OVARIA, venter, ſeu pars corporis, vbi formantur oua in auibus, apud Frideric. II. Imp. lib. de Venat. cap. 32. 48.

OVARIOLUM, f. vaſculum menſale miniſtrandis ouis accommodum. Annal. Mediol. apud Murator. to. 16. col. 813. *Salinus vnus deauratus cum ſoaxe ſtraforato. Ouariolum vnum deauratum cum tribus pedibus leonum. Plumazolum vnum deauratum cum pedibus quatuor leonum. Duae forzelottae deauratae. Coclearia duo argenti*

OVATARE. Charta an. 1160. apud Vghellum in Archiep. Salernitanis: *Et attacaturas per dictam terram ipſius monaſterii S. Clementis conſtruere, per quas ab ipſo alveo, et vsque ipſum molinum, vel molendini aqua ducatur omni tempore praedictum molinum, vel molendini, et Ouatare cum aquis et aquarum vſibus, etc.*

† OVATIO. i. q. *Ouale*, t. 4. Hiſt. Occit. Prob. p. 73. V. *Ouentio*.

OVATIZARE, ouare, laetari, triumphare. Miſſale Lingon. XV. ſaec. in Proſa S. Mauricii et ſociorum.

OUBLEIA, OUBLEYA, V. in *Oblata*.

OUCKA, anſer., Gall. *Oye*. Deſcriptio bonorum Domini de Eska. V. *Auca*.

† OVELE, oblationis ſeu praeſtationis ſpecies, forte ex ouis, vnde ſic dicta. Gloſſae Caeſar. Heiſterbac. in Reg. Prum. *Oblationes quas Ouele appellamus*. V. *Ouilegium* et *Ouagium*.

† OVENTIO, commodum, emolumentum, f. pro *Obuentio*. Necrol. eccl. Pariſ. Mſ. V. *Oualio*.

† OVERHARE, i. q. *Ouerherneſſa*, ap. Ludew. t. 10. Reliq. p. 28.

OVERHERNESSA, contumacia, deſpectus, proprie de eo, qui iuri ſtare aut parere renuit: praeterea foris factura ſeu mulcta ex eiusmodi deſpectu debita: vox Saxon. *Oferheriſs*. Ex *ofer*, *ſuper*, et *hyran*, *audire, auſcultare*, vnde *Overhyrneſſam* Bromptono exponitur *ſuperauditio*, quomodo recte emendat Somnerus, pro *ſubauditio*, in Legibus Adelſtani Regis. c. 25. *Si quis Gemotum, id eſt, publicum Comitatum, adire ſuperſedeat ter, emendet Overhirneſſam, id eſt, ſubauditionem Regis, ſi placitum ipſumſam diebus praenuntiatum ſit*. Leges Aluredi et Godruni cap. 6. *Si quis illud hoc modo non complebit, emendet Ouerherneſſam meam*.

OVERSAMESSA. Liber rub. cap. 36. *Si quis furi obuiauerit, et ſine vociferatione gratis eum dimiſerit, emendet ſecundum Weram ipſius furis, vel plenalada ſe adlegiet, quod eum eo falſum neſciuit: ſi quis audito clamore ſuperſedit, reddat Overſameſſa Regis, aut plene ſe laidiet*. Non male Thomae Blount in Nomolexico videtur mulcta pecuniaria iis impoſita, qui audito clamore malefactorem non perſequuntur, quod genus mulctae alibi dicitur, *Overſegeneſſe* aut *Overſeneſſe*. V. *Gyltivite* et *Ladare*.

† OVEUM, penſitatio ex ouis. Ch. Mſ. a. 1266. V. *Ouagium* et *Ouilegium*.

OVIALE, apud Matth. Paris. an. 1254. pro *Ovile* occurrit, niſi mendum ſit. Certe

OVIA-

OVIARICVS, qro *Ouilus*, occurrit in veteri Inſcript. 513. 1. *Conductores gregum Ouiaricorum..*

OVIFER, ouis ſiluatica, ſeu ſilveſtris. Gloſſ. Gr. Lat. MS. πρόβατον αγρ. *Ouifer*. In edito abſunt Graecae voces. Rectius apud Gloſſar. MS. e Bibl. Sangermanenſi: *Ouifer*, πρόβατον ἄγριον. Occurrit haec vox apud Apicium lib. 8. de re culinar. c. 4. vbi perperam Humelbergius *oui fero* pro *ouifero* legit: tametſi occurrunt *oues ferae* apud Vopiſcum in Probo, disiunctis vocibus.

OVILEGIVM, ouorum cenſus. Charta Alberti Landgrauii Turingiae an. 1303. inter Vindemias Liter. Schannati, p. 131. V. *Ouagium*.

OVILIO, opilio, ouium cuſtos, in L. fundi in fine Dig. de fund. inſtr. legat.

† OVILIS, ouis. Reg. epiſcop. Niuern. a. 1287.

OVILLA, parua ouis. Vita S. Romani Archiep. Rotomag. to. 3. Anecd. Marten. col. 1663.

† OVINVM, i. q. *Ouenum*. Ch. Mſ. a. 1301.

OVISPEX, *ouium inſpector*, in Gloſſis Iſid. *Qui uel quae viſcera ouium inſpicit*, Ioh. de Ianua.

OVITARIVS. Codex MS. redditu(u)m Epiſcopatus Autiſſiod. *De Ouitariis qui vendunt in nundinis: Omnes qui vendunt in nundinis, debent denariatam .... et illi qui vendunt allia, quilibet denariatam alliorum.* Cum hic agatur de alliis ſimilibusue, vt videtur oleribus, pro *Ouitariis* puto legendum *Olitariis*, qui vendunt olera; ſi retinendum *Ouitariis*, ii ſunt intelligendi qui vendunt oua.

† OVITVLVM, OVVLLVM, diminut. ab Ouum, in Gloſſ. Prouinc. Lat.

† OVLIARE, effodere, Gall. ol. *Ouillier*. Areſt. a. 1354.

OVNCIA, ab Anglico *Ounce*, uncia, in Charta an. 1341. apud Rymer. tom. 5. pag. 159.

OVRAGIVM. (1) Opus, Gall. *Ouvrage*. Charta an. 1320. apud P. Anſelmum in ſua Hiſt. Geneal. to. 2. p. 1231. edit. 1712. (2) † Operae, quas dominis exhibere ex pacto tenentur vaſſalli. Ch. Mſ. a. 1315.

† OVRATA, OVREA, quantum quis per diem operari poteſt in vinea, ex Gall. *Ouvrée*. Ch. Mſ. a. 1219. V. *Operata*.

† OVRELA, limbus, fimbria, in Teſtam. a. 1269.

† OVRILLIERA, puluinus, Gall. *Oreiller*. Comput Mſ. a. 1237.

OVTHEST, OVTHORN. Foedus Aluredi et Godruni Regum, apud Spelmannum: *Nullus ſuperſedeat Outhorn, nec Outheſt vel buiblotam, vel firdfare, nec herebode, orb aut cornu, iuxta praeceptum Heretemiorum regni, cum ſemper expedit, et opus adfuerit expeditionem pro communi vtilitate coronae regni Britanniae ſuper weram et witam, et Driecehen prima vice, et ſi ſecundo id ſuperſedeat, perdat omne, quod ſuum eſt, et componat erga Regem pro membris.*

OVTLAW, Sax. *Vtlaghe*, extra legem, *Bannitus*, *proſcriptus*. V. Nomolexicon Th. Blount et infra vocem *Vtlaga*.

OVTOVRGARE, idem quod *Otorgare*, concedere. Hiſp. *Otorgar*. V. locum in *Sacudire*.

† OVTRESIVM, i. q. *Ottroium*, in Ch. a. 1269.

OVVLLVM V. *Ouitulum*.

OVVM. (1) *Oua*, pro teſticulis, apud Pſeudo-Ouidium, lib. 2. de vetula, initio. OVI LACRYMA, *albumen*. Ita Gloſſae MSS. ad Alexandrum Iatroſophiſtam. OVA DE CRVCIBVS. Tabularium Foſſatenſe: *Habet et percipit dicta Abbatia ibidem a quolibet foco dictae villae tria oua, quae vocantur Oua de Crucibus, vel obliam, quolibet anno, etc.* OVA, ſ. ouorum praeſtatio. Charta fundationis Cartuſiae Monialium Saletarum inter Inſtrum. to. 4. nouae Gall. Chriſt. col. 34. *Inter quas allegit Princeps alias duas moniales, quibus dedit 30. ſolidos groſſos ſuper talliis communialibus, ſeu generalibus Vlcienſibus Ouis.* Vereor ne mendum ſit. Deſideratur hic locus to. 2. Hiſt. Dalphin. p. 91. vbi haec fundationis Charta an. 1299. cum lectionibus variantibus propemodum innumeris exhibetur. OVA, in praeſtationibus, quae Miſſis Dominicis

nicis fiebant in Capitulari 5. an. 819. cap. 29. et lib. 4. Capitul. cap. 73. V. *Onagium.* (2) † Monetae Gothicae ſpecies, ab ouali forma forſitan nuncupata. Acta SS. t. 3. Apr. p. 768.

† OVVRAGIVM, opus, opificium, a Gall. *Ouvrage.* Litt. remiſſ. Mſ. a. 1362.

† OXEA, *lo morbo.* Gloſſ. Lat. Ital. Mſ.

OXELLVM, axilla. Miracula S. Ioannis Beuertac. num. 8.

OXGAR, ſcomber, piſcis marinus et notus, Gall. *Maquereau.* Vſus antiqui Fontanell. MSS. fol. 91. col. 2.

† OXIA, *vna figura*, Gloſſ. Lat. Ital. Mſ.

† OXIMENTVM, *lo aceto.* Ib.

† OXIREVM, *lo forte aceto.* Ib.

† OXIFALVS, *vna meſura.* Ib. *Menſura XV. drachmarum*, in Amalth.

† OXONIVM, praeſtationis ſeu ſeruitii ſpecies. Chartul. 21. Corb.

† OXVS, *vno dardo.* Gloſſ. Lat. Ital. Mſ.

OXYBLATTA, purpura intenſioris et viuidioris luminis, ὀξεῖα φοινικὶς, Ariſtophani, πορφύραι διάφοροι καὶ ὀξύνεται, apud Suidam in βάμμα. V. *Blatta.*

OXYCOMINVM, Οξυκύμινον, in Fragmento Petronii pag. 56.

OXYDEAVRATVS, vox hybrida, auro ſplendente inauratus, ὀξυχρύσεος. Petrus Diac. lib. 4. Chronici Caſinenſis c. 17.

† OXYGALA, OXYGALVM, *aceſum lac*, in Amalth.

OXYPAEDEROTINVS COLOR, apud Vopiſcum, dictus ab acantho herba, quam Graeci et Latini *paederota* nominant: vel a gemma opali, quae propter eximiam gratiam *paederos* a pleriſque appellata eſt, auctor eſt Plinius. *Oxy* vero intenſum et dilutum colorem ſignificat. Caſaubon. et Salmaſ.

OXYPYCNVS, V. *Meſopycnus.*

† OYA, auditus, i. q. *Audientia* Gall. ol. *Oye.* Ch. Mſ. a. 1328.

† OYDE, canalis, aquaeductus, Prouinc. *Oide.* Form. Mſ. Cod. reg. 7657

† OYENCIA, tributi ſpecies, ad cuius ſolutionem voce *ſeruientis* ſeu apparitoris monebantur debitores. Gall. ol. *Oyſence.* Ch. Mſ. a. 1336.

OZEDVM, aquaeductus. Transactio an. 1219. inter ciues vtriusque vrbis Maſſil. ſuperioris et Vicecomitalis, ex Schedis D. le Fournier.

OZERIA, locus viminibus conſitus, Gall. *Oſeraye.* Charta an. 1295. ex Archiuo S. Melanii. V. *Oſeraria.*

† OZILIVM, vimen, Gall. *Oſier,* vel. *Ouzil.* Chartul. S. Ioh. Angeriac.

† OZILLARIVM, viminetum, i. q. *Oſeretum.* Ch. Mſ. a. 1329.

† OZINA, ſupellex quaeuis, quidquid in vſu eſt. Ch. Mſ. a. 1318.

† OZVDIRE, exſcindere, c. 1. Hiſt. Nem. Prob. p. 55.

P.

P. (1) Litera numeralis, quae 400. denotat. Ita Notae antiquae numerorum: P. CCCC. *quadringenta*, et verſus apud Vgutionem:

> P. *ſimilem cum* G. *numerum monſtratur habere.*

G autem 400. deſignat. At Baronius pro G. habet S. ita vt P. ſeptenarium numerum tantum confecerit. Quae Baronii lectio videtur confirmari ex Epitaphio Ioannis Nepeſini Epiſcopi, quod Romae viſitur in Eccleſia Monaſterii S. Sabae, quod ſic clauditur:

> *Extenſum per* Θ. P. Q. E. Δ. *connexa,*
> *Chriſti annum monſtrant, quo tranſiit iſte Sacerdos,*
> *Obiit in pace II. Kal. Nov.*
> E. Ψ. O. J.

Si colligantur, inquit Baronius, numeri quinque harum literarum, partim

tim Latinarum, partim Graecarum, ſiunt anni 770. nempe Θ. 9. P. 7. Q. 500. E. 250. Δ. 4. Eidem literae P. ſi recta linea ſuperaddatur, quadringenta millia ſignificat. (2) P. in *ſuperſcriptione cantilenae, preſſionem, vel praecifionem praedicat.* Notkerus Balbulus Opuſc. *Quid ſingulae ſignificent literae in ſuperſcriptione cantilenae.* V. A. (3) P. pro B. vt *apſens*, pro *abſens*, *apſolutum* pro *abſolutum*, paſſim legi in veteribus ſubſcriptionibus obſeruat Scaliger in Indice 19. ad Gruteri Inſcriptiones. In Charta Childeberti III. an. 694. apud Felibian. Hiſt. S. Dionyſ. p. XV. *optulit* pro *obtulit*. V. *Abſus*. (4) P. C. id eſt, poſt Conſulatum. Hac nota vſi ſunt veteres Pontifices, in annis Imperatorum deſignandis; qui mos ab ipſis Imperatoribus vſurpari coepit, vt obſeruat Mabillonius Diplom. lib. 2. cap. 25. num. 8. ab anno 567. cum ante id tempus ab anno 542. *Poſt conſulatum Baſilii* computerantur anni. V. *Conſul.*

PAAGERIVS, PAAGIVM, V. *Pedagium.*

† PAALERIVM, a Gall. *Poillier*, inſtrumentum cupreum, in quo poſita campana facilius mouetur. Sent. Mſ. a. 1282.

PABA. Chartarium Eccl. Auxitanae cap. 77. de Clodouaeo Rege Franc. *Fuit miles quidam nomine Raimundus, cognomento Paba, ſic cognominatus, quia literas nouerat.* Vocis etymon non percipio. † Forte i. q. *Papa*, clericus, Germ. Pfaff.

† PABAMENTVM, PABARE, pro *Pauamentum* et *Pauare*, pauimentis ſternere, in Ch. Mſ. a. 1296.

PABELESSA, V. mox *Pabelum*.

PABELVM. (1) Herbae paluſtris genus, iuncus, Binſen. Charta Guillelmi Com. Forcalquerii 7. Id. Apr. 1212. in Hiſt. MS. Mont. Maior. *Teſtes probauerant monaſterium habuiſſe pacifice ab omnibus ibi piſcantibus ... et a ſaunaderiis colligentibus ſingulis Pabelum cum biſpio, aut olamine ſingulis annis tres denarios.* V. *Sagna.* † Arelatenſibus aliiſque etiamnum *Pabel* vocatur. † PABELESSA, PABILLA, idem in Inquiſit. a. 1268. (2) † *Pabelum, paſtus vel paſcua*, in Gloſſ. Bibl Mſ.

† PABILLA, V. *Pabelum* 1.

† PABILVM, filamentum ex *Pabela*, vnde ellychnium formatur. Pact. Mſ. a. 1351.

PABO. (1) Vehiculum, V. *Pauo.* (2) † *Refectorium*, in vet. Gloſſ. Cod. reg. 521.

PABSERE FINEM, barbare prorſus pro finem ponere, paciſci, vt videtur. Charta an. 1011. apud Murator. delle Antic. Eſtenſi pag. 195. *Licentiam abeatis abſque noſtra perſona, ſi veſtra fuerit voluntas, exinde cauſas agendi, reſponſum redendi, finem Pabſendi*, etc. Infra pag. 201. in Charta. ann. 1002. eodem ſenſu legitur, *finem ponendi.*

PABV, *barba*, Papiae: in Gloſſis antiquis MSS., *Baſta.*

PABVLA. (1) *Bruma, niues*, Papiae. (2) † Pro Pabulum, in Litt. remiſſ. Mſ. a. 1352.

PABVLAMENTVM, Φοινικίς. Gloſſar. Latino-Graecum, vbi emendant viri docti *Paludamentum.*

PABVLARE, paſcere, Gall. *Paiſtre.* Chron. Farſenſe, apud Murator. to. 2. part. 2. col. 380.

PABVLATICVM, cenſus vel tributum pro iure *pabulandi* ſeu paſcendi animalia in pabulis domini. Charta Ottonis III. Imp. an. 1001. apud Murator. tom. 16. col. 37. V. *Paſtio.*

PABVLATOR, *paſtor, qui bubus pabula praebet pabulum*, in Gloſſis Iſidori. In Gloſſis antiquis MSS. *Paſtor, vel pater, qui prebet pabula.*

PABVLVM CARITATIVVM, hoſpitium, conuiuium, *procuratio.* Statuta Ordinis Ciſterc. an. 1402. apud Marten. to. 4. Anecd. col. 1540.

PABVLVM LAMPADIS, oleum quo lampas nutritur. Charta an. 1218. apud Stephanot. to. 4. Antiquit. Bened. Pictau. MSS. p. 765.

† PABVRARE, pro *pabulare*, paſcere, ap. Murat. t. 1. Antiq. p. 435.

PACABILIS, reddendus, exhibendus, a Gall. *Payable.* Charta apud Madox Formul. Anglic. p. 301. V. *Pagabile.*

PACABILITAS, pax. Miſſale Gothicum apud Mabill. de Liturg. Gall. lib. 3. p. 252.

PACALARIVS, pro *Baccalarius*. Epitaphium Fr. Petri de Alinvilla, apud Felibian. in Hiſt. Sandion. p. 580.

✝ PACALIS, *et hoc Pacale*, *che apartiene à Pace.* Gloſſ. Lat. Ital. Mſ.

PACARE, ſoluere, exſoluere, *Payer*, vox orta vel ex *pacare*, pacem facere debitum ſoluendo: vel ex *pactare*, pactum ſeu tributum ſoluere, quod vult Salmaſius lib. de Trapezitico fenore p. 517 etc. V. in *Pactare*. Diploma Henrici Ducis Sileſiae ann. 1338. apud Ludewig. to. 5. Reliq. MSS. p. 548. *Recognoſcentes nos perſufficienter eſſe Pacatos et ſolutos*. PACCARE, in Foris laceae: *Paccet tres ſolidos, quomodo nobis videbuntur partiendos.* PAGARE, idem quod *Pacare*: *Pager*, Ligeris accolis. Charta Libertatum villae Montis Regalis in Sebuſianis. APPAGARE, idem, ex Italico, in Statutis Venetis an. 1241. lib. 1. c. 43. 51. lib. 5. cap. 10. *Appacare* c. 62. et lib. 3. cap. 39 IMPAGATVS, inſolutus. Henricus Rebdorff ann. 1346. PAXARE, vt *Pacare.* Diploma Henrici Ducis Sileſiae ann. 1339. apud Ludewig. tom. 5. Reliq. MSS. p. 548. PAGA, PAGVA, idem, *Paga* Italis, Gallis *Paie*, *Pague*. Charta Hugonis D. Brecarum ann. 1215. in Tabulario Campaniae: *Mater mea debet 1040. libras pagandas eidem Iudaeo ad quatuor annos; quarum prima Paga incipiet ab octabis S Remigii.* Tabulae nuptiales Mariae, filiae Guillelmi D. Montiſpeſſ. et Bernardi Comitis Conuenarum, menſe Decembr. an. 1187. *Ita quod fructus vel redditus inde exeuntes in ſortem vel Paguam computentur.* PAGHA, eodem ſignificatu, in Chron. Petri Azarii apud Murator. to 16. col. 391. PAIGA, eadem notione, in Charta libertatum villae de Graciaco in Biturigibus an. 1246. apud Thomaſſerium in Conſuetud. Bituric. lib. 1. cap. 61. non ſemel. PAGAMENTVM, idem, Gallis *Payement.* Prima Statuta Roberti 1. Regis Scotiae c. 5. §. 6. PAGAMENTVM, in Litteris an. 1224. inter Ordinat. Reg. Franc. tom. 4. p. 376.

✝ PACATA, cenſus vel tributum pro facultate paſcendi animalia in paſcuis domini. Ch. Mſ. a. 1256.

PACATIO. (1) Solutio, *Payement*. Matth. Paris: *Sine Pacationis retributione.* Infra: *Pretii ſolutionem, quam Pacationem appellamus.* (2) Transactio, pactum, conuentio. Charta 28. inter Alemannicas Goldaſti. Vita Aldrici Epiſc. Cenoman. pag. 116. *Volebant eorum amici et boni homines eos inde Pacare et concordare.*

PACATOR. V. in *Paciarii.*

PACATORIVM. Gloſſae antiquae MSS. *Pacatorio*, *Plaiatorio.* Infra, *Pagatorio* ſcribitur. Gloſſ. vetus MS. Sangerm. *Pacatorium*, *plantatorium.* Gloſſae vero Iſidori: *Pactorio*, *Planterio.* V. *Pacturium.*

PACATVS et *Iratus.* V. *Iratus.*

PACCARE. (1) In faſces colligare, Gall. *Empaqueter*, *embaler*, Germ. Packen, Angl. *Pack.* Charta an. 1341. apud Rymer. to. 5. p. 278. (2) Alia notione vide in *Pacare.*

PACCARIVS, qui in faſces componit, ab Angl. *Packer*, Gall. *Embaleur.* Charta an. 1478. apud Rymer. to. 12. p. 81.

PACCATOR. (1) Idem qui *Paccarius.* Charta a. 1499. apud eund. Rymer. t. 12. p 714. (2) Sponſor, vas, fideiuſſor, Gall. *Répondant.* Charta ann. 1270. apud Baluz. to. 2. Hiſt. Aruern. p. 548. v. *Pagator.*

PACCATVRA, mercium in faſces compactio, officium *Paccarii*, Gallice *Embalage.* Charta ann. 1478. apud Rymer. to. 12. p. 81. V *Paccator.*

PACCEOLVM. V. *Paculum.*

PACCIOLVS, *ποδάριον καὶ πόδιον τῶν γεννημάτων: καὶ πάσης ὀπώρας τὸ ξυλῶδες, καθ' ὃ ἐξήρτηται τοῦ κλαδοῦ*, in Gloſſ. Lat. Gr. ſed *Petiolus* legendum docet Salmaſius ad Plin. p. 219.

PACCVS, faſciolus, ſarcina, Germ. et Angl. *Pack*, Gall. *Paquet*, *balot.* Charta an. 1506. apud Rymer. tom. 13. p. 134.

PACEATVR. Leges Inae Regis Weſt-Saxon. c. 45. *Et recipiat agenfrida* corr-

teriam eius et carbem, *et Pacentur de caetero.* Id eſt, ſit *pacatus*, ſeu liber de caetero.

PACERE, *paciſci*, in Gloſſis antiquis MSS.

PACHINA, pro *Pagina*, V. in hac voce. Charta an. 746. apud Marten. tom. 1. Anecd. col. 8.

✝ PACHO, pro *Bacho*, porcus ſaginatus, vitulatus, ſalitus, et petaſo aut perna. Meichelb. t. 2. Hiſt. Friſing. p. 110. V. *Baco*.

PACHTUS, pro *Pactus*, a Teuton. *Pacht*, tributum quod ex *pacto* exigitur. Charta an 1476. apud Miraeum to. 2. p. 891. V. infra *Pactum*.

✝ PACIA, inter arma recenſetur in Inuent. munit. caſtr. reg. Forreſtnendum eſt pro *Baciae*, i. e. Caſſides. V. *Bacinetum*.

PACIAGIUM, V. *Paxiagium*.

PACIARIA CASTRA, quae a *Paciariis* muniuntur, vt paci obſeruandae inuigilent. Concil. Toloſ. to. 2. Spicil. Acher. p. 628.

PACIARIUS. (1) Cui pacis indictae a Romano Pontifice et Conciliis obſeruandae cura commiſſa erat, in Concilio Monſpelienſi an. 1214. c. 33. 34. 39. 42. Adde Toloſanum, an. 1229. c. 31. PAX, ipſum Paciariorum Collegium. Concil. Toloſanum an. 1229. c. 34. (2) Pacificator, dignitas, olim collata ad trienium Carolo I. Siciliae Regi a Clemente IV. PP. flagrante Guelforum et Gibellinorum diſſidio, vacanteque Imperio anno Chr. 1267. Gloſſ. Gr. Lat. Εἰρηνάρχης, *Pacator*, *Irenarcha*. V. *Panagium* 1. (3) Scabinus, V. Pax. (4) PACIARIUS, qui et *Supraiuſtarius*, V. *Iuncta*.

PACIDICUS, qui pacem loquens, eam non ſectatur. S. Bernardus de Converſ. ad Clericos to. 1. col. 494.

PACIELLUM, f. diminut. a *Paxera*. Computus an. 1202. apud D. Bruſſel de vſu feud. to. 2 pag. CXLV. *De magiſtro Ricardo, pro Paciello, c. ſ.*

✝ PACIENTIA, induciae, in Ch. Mſ. a. 1347.

PACIFER, pacificus. Epiſt. Manfredi ad Vrbanum IV. PP. apud Marten. to. 2. Anecd. col. 93.

✝ PACIFICA, *oblatio quae fiebat pro pace ad Deum vel ad homines*. Gloſſae Biblicae Mſ.

PACIFICAE LITERAE, videntur appellatae generatim Epiſtolae omnes *amicae*, pacis ac diuinae caritatis conciliatrices, maxime quae Clericis alio proficiſcentibus ab Epiſcopis dabantur. Concilium Eliberitan. an. 305. c. 81. *Ne feminae ſuo potius abſque maritorum nominibus, laicis ſcribere audeant, qui fideles ſunt vel literas alicuius Pacificas ad ſuum ſolum nomen ſcriptas accipiant.* V. Mendozam et Albaſpinaeum ad hunc Canonem. Verus interpres Concilii Antiocheni an. 341. c. 8. *Preſbyteri qui ſunt in agris canonicas epiſtolas dare non poſſunt, . . . Chorepiſcopi autem qui ſunt irreprehenſibiles, dare poſſunt Pacificas, id eſt, generales.* Graeca editio εἰρηνικὰς tantum praefert.

PACIFICALE, tabella quae defertur oſculanda ad *Pacem* in ſacra Liturgia. Acta S. Bennonis to. 3. Iunii p. 168.

✝ PACIFICALIS, pacificatorius, Saec. IV. Bened. P. I. p. 361.

PACIFICARE. (1) Soluere, exſoluere, Gallice *Payer*, Germ. befriedigen. Teſtamentum Alionorae Comit. Boloniae apud Baluz. to. 2. Hiſt. Aruern. p. 119. V. *Clamor pacificatus*. 2) Seſe inuicem inter Miſſae ſolemnia oſculari. V. *Oſculum pacis*. (3) ✝ Cedere, mittere in poſſeſſionem pacificam. Ch. Mſ. ſub Phil. 1. reg. Franc.

PACIFICATIVUS, pacificatorius. Concil. Piſanum ann. 1409. apud Marten. to. 7. Ampliſſ. Collect. col. 1099.

PACIFICATORES ſeu PACIFICI, illi dicti ſaeculo V. qui Henoticon Imperatoris Zenonis ſequuti, ſub ſpecioſo concordiae inter Catholicos et errones ſarciendae praetextu, fidem deſtructum ibant Concilio Chalcedonenſi ſtabilitam. Euagr. lib. 3. Baron. ad an. Chriſti 482. Haec Hoſmannus.

PACIGER, pacificus, pacatus, tranquillus. Georg. Stella in Annal. Genuenſ. apud Murator. t. 17. col. 1001.

PACISCI. relinquere, demigrare. Acta S. Caſſiani Epiſc. apud Illuſt. Fontanium in Antiquit. Hortae p. 349.

† PACISCOLIA, *la gotta*. Gloſſ. Lat. Ital. Mſ.

PACONANTES, *planantes*, Papiae. In edito eſt *Paconantes;* ſecus Vgutio. † Gallis ol. *Paconnier*. idem qui praedium ſub annuo reditu tenet, vulgo *Fermier*.

PACTA, pignus, fiducia, Gall. *Sureté*. Teſtamentum R. Vicecom. Biter. an. 1180. apud Marten. to. I. Anecd. col. 598.

PACTARE, V. *Pactum*.

PACTATOR, fideiuſſor, vas, ſponſor, Gall. *Caution* Charta Guillelmi de. Hala an. 1337. apud Baluz. to. 2. Hiſt. Arverniae p. 312. V. *Paccator*, et *Pagator*.

PACTATVS, pactus, conditio. Charta an. 1068. in Append. ad Marcam Hiſp. col. 1144. V. *Pactuatio*.

PACTIMONIVM S. Auguſtinus Epiſt. 223. de Recipiendis Donatiſtis: *Teſtem Deum facio . . . ſic eos me ſuſcepturum, vt non ſolum baptiſmum Chriſti quem acceperunt, ipſum habeant, ſed etiam honorem Pactimonii et continentiam.* Sed videtur legendum *patrimonii*, ita vt innuat recuperaturos patrimonium, et *continentiam*, hoc eſt, reditus ſuos, et quod cuique neceſſarium eſt ad ſuam conditionem manutenendam. V. *Continere*.

PACTIO, tributum ex *Pacto* conceſſum. Charta Rodulfi Reg. an. 923. to. 2. Gall. Chriſt. inter inſtr. col. 222. V. *Pactum*.

PACTIONALIS REMISSIO, quae ex *Pacto* certiſque condirionibus conceditur. Epiſt. Friederici Reg. ad Barchin. in Chron. Siciliae apud Marten. to. 3. Anecd. col. 74.

PACTIONARIVM, tributum quod ex *pacto* perſoluitur, († vel potius *Pactionarius*, eiusmodi tributo obnoxius.) Charta Eduardi IV. Reg. Angl. ann. 1471. apud Rymer. to. 11. p. 732. V. *Pactum*.

PACTISIS, vini ſpecies, in ordine Romano; vbi f. leg. *Pachyſis*, i. e. vinum ſpiſſius, craſſius, a Graec. *παχυς*.

PACTITIVM, idem quod *Pactionarium*. Charta Henrici IV. Reg. Angl. an. 1401. apud Rymer. to. 8. pag. 204. V. *Pactum*.

PACTORIVM, *pactum*, *vel locus vbi fit Pactum*. Vgutio et Ioan. de Ianua. V. *Pactum*.

PACTVARE, pactum inire, paciſci. Geſta Conſtantini M. p. 479.

PACTVATIO, pactum. Chronicon Farfenſis Monaſterii p. 657.

† PACTVETES, PACTVATES, qui Pactum iniit. Ch. a. 889. apud Murat. t. 1. Antiq. p. 755.

PACTVM. (1) Quoduis Foedus, Contractus, *Traité* Gloſſae ad Regulam S. Benedicti c. 2. *Teſtamentum, placitum, vel Pactum.* Heſychius, Πάκτα ἡρμοσμένα. Anonymus Caſinenſis ann. 1149. *Eugenius Papa Pactum cum Romanis reformans.* Statuta Maſſil. lib. 2. cap. 26. §. 12. *Quod autem dictum eſt de ſolutione vel remiſſione debiti Pactive de non petendo opponendis et probandis ſic determinamus, videlicet, etc.* PACTARE, pactum inire. Carolus IV. Imp. in Vita ſua: *Et cum ibi exercitus diu ſtetiſſet, Pactauerunt illi de caſtro cum eis.* V. *Apatiſatio* et *Pectare*. PACTVRA, pro *Pacto*, apud Iul. Caeſarem. V. Salmaſium ad Ius Atticum p. 803. (2) Tributum ex *pacto* conceſſum, qua notione Teutones etiamnum *Pacht* vſurpant. Hiſtor. Miſcella lib. 18. pag. 538. *Sarracenorum vero tunc ſub Pactis Perſarum conſtitutorum multitudo Equitum clam in Imperatorem irruere meditabantur.* Lib. 19. p. 604. *Locauerunt . . . . reſiduas ſeptem generationes quae ſub Pacta erant.* Lib. 23. *Aut tribue mihi Pacta, aut veniam uſque ad Aurean portam.* Speculum Saxonic. lib. 3. art. 76. *Licebit . . . cenſum ſeu penſionem, aut Pactum ſolvere.* — Exemplis ſupra laudatis maxime ſignificatur tributum quod ex pacto Principi, qui regionem ſubegit, exſoluitur ab incolis, vt a caedibus et incendiis temperet. Galli *Pactis* vel *Paſtis* eadem notione dixerunt. V. *Appatiamentum*

tum et Appatiſſamentum. PACTITII, qui eiusmodi tributa exſoluebant, apud Paul. Emil. in Carolo VII. PATVVM, idem quod Pactum, in Charta an. 1434. ex Tabul. Archiep. Auſc. APPATVARI, de eiusmodi tributo paciſci, vel illud ſoluere, Gallis *Apaticher* vel *Apatiſſer*. Charta laudata. (3) Profeſſio Monaſtica. S. Hieronymus ad Demetriadem Epiſt. 8. *Nunc quia ſaeculum reliquiſti, et ſecundo poſt baptiſmum gradu iniiſti Pactum cum aduerſario tuo, dicens ei, Renuntio tibi, diabole, ne tradat te tortori.* Concilium Eliberitanum can. 13. *Virgines quae ſe Deo dedicauerunt, ſi Pactum virginitatis perdiderint.* (4) PACTVM, vel PACTVS, lex quae ex pacto conuento, ex communi populorum conſenſu fertur. et admittitur: quo nomine donantur fere Leges omnes veteres, ſeu quarum vſus fuit in Francia et Germania: ac Romana quidem in Charta Heccardi Comitis ex Tabulario Perfiacenſi apud Perardum p. 26. *Waltario Epiſc. Pacto Romano libro, et anapo corneo maiore etc.* Gundebada Burgundionum, in eadem Charta: vbi *Pato Gunbaldo* perperam pro *Pacto* ſcribitur. Salica, quae inſcribitur in editione Heroldi, et in Codd. MSS. vti monet Steph. Baluzius, *Pactus legis Salicae.* Praefatio ad eamdem Legem: *Quidquid in Pacto habebatur minus idoneum, etc.* Eadem Charta Heccardi Comitis; *Heccardo filio Heccardi tabulas corneas, et Pacto ſaleco, et ſigulos* (l. ſiguſios) *duos, etc.* Alamannica in veteri Cod. MS. inſcribitur *Pactus legis Alamannorum*, vt obſeruat idem Baluzius. In eadem porro Lege Salica tit. 11. §. 8. *Pactus* ſumi uidetur pro ea particulari lege, quae in aliquo mallo, ſeu placito, vel conuentu definitur. Atque hinc eſt etiam, quod *Pactum* pro iudicium, decretum, vſurpabant, quia nimirum ſecundum legem, quam *Pactum* vocabant, judicabatur. Gloſſ. vetus MS. Bibl. regiae. *Pactum, iudicium.* (5) Catalogus, matricula. Regula S. Fructuoſi: *Adnotetur in pacto cum fratribus, et viuat inter Monachos probatus et ipſe Monachus.* i. in Catalogo eorum qui profeſſionem ediderunt.

PACTVRIVM, *plantatorium*, Papiae, qui infra, *Pactorium* habet: alibi, *Pangratorium*, ſeu vt praefert Codex MS. *Pangatorium*. *Pacturium* vel *Pactorium* a pangendo, inquit Graeuius in notis ad Gloſſ. Iſid. vbi panguntur arbores et plantae. V *Pacatorium*.

† PACTVS, paſcuum, in Ch. a. 1187.

PACTVVM, idem, Gallice *Paſtis*, *paſturage*. Charta an. 1385.

PACVLVM, *ſacculum*, *pacceolum*, in Gloſſis Iſidori, vel *Paſceolum*. Nonius: *Paſceolus, ex aluta ſacculus.*

PACVS, pro *Pagus*, territorium. Iudicium an. 821. to. 1. Hiſt. Occitan. inter Inſtr. col. 56.

† PACVVM, i. q. *Pactus*, in Ch. Mſ. a. 1359.

PADELENGA, PALENGA, anguilla decumana, anguilla procerior, Flandris *Palinc*, Kiliano *Paelinck*. Charta Theodorici Comitis Flandriae in Tabular. Lehunienſi n. 89. † PADELINGVS, PALINGVS, idem.

† PADELLA, ſartago, Gall. *Paeſle* et *Paielle*, nunc *Poële*. Chartul. Mſ. V. *Paella*. Hinc

† PADELLARIA, fabri aerarii artificium, Gall. ol. *Paëſterie*. Lit. a. 1407.

PADENA, ſartaginis ſpecies, qua in conficiendo ſale vtuntur, in Conſuet. Beneharn. Rubr. de Sent. art. 6. Gloſſ. S. Andreae Auenion. 13. ſaec. *Patina, id eſt, Padena vel ſartago.* Tabular. Turenae ann. 1334. apud Baluz. to. 2 Hiſt. Aruern. pag. 188. *Quod dictus Iohannes furatus fuerat veſtes ſiue verroilhs, Padenas et goſetos.* Italis *Padella*. Hiſp. *Padilla*, Gallis *Poële*.

† PADENTIA, piſcaria capiendis *Padelengis* idonea. Ch. Mſ. a. 1295.

PADES, arbor picea, Gallis, vt auctor eſt Plinius lib. 3. c. 6.

PADEZENVS. Inſtrumentum ann. 1372. tom. 1. Annal. Toloſ. inter Inſtrum. p. 94. *De mille ſeruientibus armatis equitibus et de quatuor azilibus baleſtreriis et Padezenis medium per medium equitibus pro toto anno venienti-*

enti. An *Padezeni* dicti milites, qui machina bellica ad modum *Padenae* ſeu ſartaginis efformata vterentur. V. *Padena.*

PADI, f. pro *Paria*, in Teſtamento Bertichramni Epiſc. Cenoman. apud Mabill. to. 3. Analect. p. 140. *Hoc iubeo tunc Archidiacono, vt ipſius domnus qui peccatorem ſepelire dignanerint, donent eis caballis Padi duo, et poledros congregans duos.*

† PADOE, locus vacuus aedificationi aptus. Ch. Mſ. a. 1454.

PADOENA, PADOENTIA, V. in *Paduire.*

† PADOENCVM, PADOENQVVM, paſcuum, locus paſcuus, et paluſtris; ipſa praeſtatio pro facultate paſcendi animalia. Ch. Mſ. a. 1346.

† PADOENTIVM, idem, Ch. Mſ. a. 1325.

† PADOGVTIA, facultas paſcendi animalia in paſcuis domini. Ch. a. 1171.

PADOLAMENTO, ponderis genus, Charta Iacobi Reg. an. 1272. ex magno *Talamus* Montispeſſ. fol 21. inter Schedas Peireſc. *Statuimus . . . quod argentum etiam groſſius non debet tenere in marcha, niſi vnum ternale, et vnum dictum Padolamento, etc.*

† PADORNEVS, ad prata vel paſcua pertinens. V. *Herpadorneum.*

PADRINEA, vitis ſpecies, de qua Petrus de Creſcentiis lib. 4. cap. 4. cuius vetus interpres Gallicus habet *Paderinca.*

PADVAGIA, paſcua. Charta Henrici VI. Reg. Angl. an. 1426. apud Rymer. to. 10. p. 363. V. *Paduire.*

† PADVANA SALTATIO, tripudii ſeu ſaltationis ſpecies, Ital. et Hiſp. *Pauana*, Pall. *Pavane*, a *Padua* vbi primum inſtituta. Ant. Maſſa Galleſi.

PADVENSA, PADVENTIAE, V. *Paduire.*

† PADVENTVM, i. q. *Padoencum*, in Reg. feud. Aquit. Cam. Comput. Pariſ.

PADVIRE. Charta anni 1273. in Regeſto homagiorum Nobilium Aquitan. fol. 9. *Et propter hoc debet Paduire vias, aquas, vineas, nemora, prata, et alia Paduentia.* Alias vocem *Paduire*, pro paſcere animalia vſurpat. PADVENTIAE, paſcua, paſturae, *Padouens*, *Padoence*, in eadem Conſuetud. Solenſi. Regeſt. Conſtabulariae Burdegal. fol. 96. *Solebant dare et ſoluere Regi annuatim pro Paduentiis herbarum, aquarum et foliorum, etc.* Et fol. 100. *Occupat mille iornalia landarum, in quibus homines Regis habebant Padoentiam animalium ſuorum.* Charta an. 1166. apud Marcam in Hiſt. Beneharn. lib. 5. cap. 21. *Et ſi forte aliquis homo aliqua occaſione dominationis, vel Padoentiae contra praedictas domos ſurrexerit, etc.* Vbi *Padoentia* videtur ſumi pro quauis exactione, vt *Panagium*, ſeu *Paſtionaticum*, vti in hac voce docuimus. Alia Guillelmi Ducis Aquitaniae ann. 1027. apud Sammarthanos in Archiepiſcopis Burdegal. *Et aliam ſaluitatem S. Mariae de Macha cum decima, et omne ius et conſuetudines et eam prope adiacentem inſulam, et cum Paduenſa in terra et cum mare, etc.* PADOENAR, eadem notione Conſuetud. MSS. Auſcior. an. 1301 art. 18.

† PADUISCERE, paſcere. Ch. Mſ. a. 1263.

PADVLECTVM, ſtagnum, palus Chron. Farfenſe apud Murator. to. 2. part. 2. col. 511. V. *Padules.*

PADVLES, palus, ſtagnum, ex Italico *Padulo.* Chronicon S. Vincentii de Vulturno lib. 2. p. 685. *Eccleſiae S. Petri in Accule ſubtus ipſa crypta, ſupra ipſos Padulos, et campo de Meſu.*

PAEANES, inter nocturnes imagines recenſentur a Geruaſio Tilberienſi de Otiis Imperialibus deciſ. 3. c. 88. V. *Fadus.*

PAEBLVM, in Gloſſ. Saxon. Aelfrici Paeh, i. tela. Corrupte, ni fallor pro *Peplum.*

PAEDA, idem quod *Peda* 2. V. in hac voce. Chartul. Prioratus S. Roberi

[illegible] de Montis-Ferrando apud Ba-luz. to. 2. Hiſt. Aruern. p. 63.

PAEDAGOGARE, docere, occurrit in Vita SS. Seuerini et Victorini num. 2.

PAEDAGOGATVS, magiſterium. Tertullianus adu. Valentin. c. 13.

PAEDAGOGIANI, pueri honorarii, qui in Palatio miniſterio Principis [illegible], cuiusmodi ſunt ii quos inde *Pagias* appellatos viri docti volunt. Italis *Paggi*. Ammianus l. 29. *Adultus quidam ex his quos Paedagogianos vocant*. Meminit et l. 26. vt et Notitia Imperii Orient. c. 91. in qua recenſentur inter Caſtrenſianos *ſub diſpoſitione viri ſpectabilis Caſtrenſis*. Sic porro appellari, quod ſub *paedagogis*, vtpote pueri, eſſent, quorum mentio eſt in veteribus ſubſcriptionibus 585. 6. 7. 586. 1. quorum miniſterium et munus vel potius ordo ipſe Paedagogianorum, *Paedagogium* appellatur, qui inde de *Paedagogio* eſſe interdum dicuntur, vt in veteri inſcriptione; PHILONICVS TI. CAESARIS. GERM. DE PAEDAGOGIO. VIXIT. ANN. XIIX. vbi aetas Paedagogiani obſeruanda. De eiusmodi *Paedagogiis* et *Paedagogianis* copioſe egerunt Cuiacius, Dorleans ad lib. 4. Annal. Taciti, Iac. Gothofredus ad l. 5. Cod. Th. de diuerſ. offic. et alii.

PAEDAGOGIVM, magiſterium. Gaufridus Serm. de S. Bern. to. 2. operum eiusd. Bern. col. 1311.

PAEDAGOGVM, V. *Paradegium*.

PAEDONOMVS, idem qui Paedagogus, a Graeco παιδονόμος. Acta B. Ceslai Odrouantii to. 4. Iulii p. 190.

PAELA, *iacula vel tela*. Gloſſ. vetus MS Sangerman. n. 501.

PAELETIS, pala, a veteri Gall. *Paesle*, nunc *Pelle*. Index vtenſilium de Ruminiaco in Chartul. Compend. V. *Paella*.

PAELLA, fartago, Gallis olim *Paesle*, nunc *Poesle*. Computus an. 1239. V. *Paela*.

PAERRIA, haereditaria portio, alibi *fratriagium*, *frareſchia* dicitur. Tabular. S. Bartol. Betun.

PAETVS, ſtrabo. V. *Petuſus*.

† PAFVSTVM, armorum, f. ſecuris ſpecies. Ch. Mſ. a. 1355.

PAGA. (1) *Pagus*, territorium. Aſſerus de rebus geſtis Aelfrici Regis Anglor. (2) Solutio, V. *Pacare*.

PAGABILE VINVM, legitimum. Charta Beatricis abbatiſſae. B. M. Sueſſion. an. 1312. V. *Pacabilis*.

PAGAE, *memoriae ſine idolis*, in Gloſſ. Iſid. Papias nude habet *Memoriae*. V. *Pagani*.

† PAGAGIVM, i. q. *Pacata*, in Ch. Mſ. a. 1313.

PAGALIA. Vetus Formula 121. ex Lindenbrogianis: *De ſecuritate pro homicidio facto ſi ſe pacificauerit, ita vt ipſa cauſa ſol. tantos in Pagalia nobis dare deberes*, id eſt, in *pagam* ſeu ſolutionem. Habentur binae aliae Formulae cum ſimili titulo apud Bignonium, in quibus vox iſta abeſt.

PAGAMATER, πανάκεια, in Gloſſ. Lat. Graec. *Panacea*.

PAGAMENTVM, PAGAMINTVM, V. in *Pacare*.

† PAGANELLVS, gobius. Tract. Mſ. de Piſc.

PAGANENSIS, paganus, pagenſis: Gallis *Payſan*. Occurrit in Vita S. Heldradi Abbat. Noualic. n. 9.

PAGANIAE, ſuperſtitiones paganorum a Chriſtianis fidei adhuc dubiae obſervari ſolitae, quae in Conciliis paſſim proſcribuntur. Capit. Caroli Mag. lib. 5. c. 2. Capitul. an. 709. cap. 6. et Otholonus in Vita S. Bonifacii Archiepiſc. Mogunt. l. 1. c. 42.

PAGANICVS RITVS, paganorum religio, in Vita MS. S. Winwaloci.

PAGANIMIT[illegible], eadem notione. Concil. Terracon. an. 1329. apud Marten. to. 4. Anecd. p. 307.

PAGANISMVS. (1) Idem. Concilium Duſiacenſe 1. part. 2. in Praefat. de Lauduno municipio. Concilium Duſiacenſe 1. part. 2. in Praefat. de Lauduno municipio. (2) Mahumetanorum ſecta. Chron. Piſanum de captione Hieruſ. et Maioric. apud Murator. to. 6. col. 103. (3) Terra Paganorum. Ordericus Vitalis lib. 10. p. 761 vt *Coadunatis viribus totius*

eius Paganiſmi bello illos exciperent, (4) Idem quod *Pagania*, ſuperſtitio paganorum. Concilium Sueſſionenſe an. 744. c. 6.

PAGANISSIMVS, paganiſmo addictiſſimus. Acta S. Edelburgae to. 2. Iulii p. 482.

PAGANITAS. (1) Paganorum mores. Bulla Clementis VI. PP. an. 1345. to. 2. Hiſt. Dalphin. pag. 528. (2) Paganiſmus, paganorum religio, in leg. vlt. Cod. Th. de Spectacul. Iſo Magiſter in Gloſſis, *ſuperſtitio*, *Paganitas*, *vana religio*. Symmachus I. PP. Epiſt. 7.

PAGANITIVS, *vir occultus*, in Gloſſ. Iſid. Ita enim legendum ex Papia, pro, *vt*; id eſt, vir paganicae religioni addictus, quam palam profiteri non licebat aetate Iſidori, vt quidam volunt. Sed magis placet *Paganitium*, *virum occultum* dici, pagenſem, qui nullius eſt nominis.

PAGANIZARE, paganum agere, paganorum ſuperſtitionem profiteri. Occurrit apud Hadrianum I. PP. in Capitulis et in Concilio Ancyrano cap. 4.

† PAGANVM, praedium ſ. domanium ruſticum, in Ch. Mſ. a. 1222. V. *Paganus* 7.

PAGANVS. (1) Pagani Scriptoribus Chriſtianis vulgo appellari gentiles, et idololatrae. Lex 46. Cod. Theod. de Haeretic. *Gentiles*, *quos vulgo Paganos appellant*. Marius Victorinus de Homoduſio recipiendo: *Graeci quos* Ελληνας *Paganos vocant*, *multos Deos dicunt*. S. Auguſtinus lib. 2. Retract. cap. 43. *Deorum falſorum multorumque cultores*, *quos vſitato nomine Paganos vocamus*. Ita ex his patet id[illegible]minis gentilibus a vulgo Chriſtianorum inditum, cuius quidem mentionem non fieri apud ſcriptores ante annum 365. pridem obſeruarunt viri docti ex lege 18. Cod. Th. de Epiſc. quae eſt Valentiniani et Valentis, qua tempeſtate ſcribebat etiam Marius Victorinus: tametſi antea obtinuiſſe exiſtimari poſſit. Vnde vero natum, varii varia tradiderunt, etiam ex antiquioribus, Philaſtrius, Iſidorus in Origin. Beda, et alii, quos iure exploſerunt, qui rem attentius inueſtigarunt, et in hanc ferme ſententiam concedunt, a *Pagis*, paganos appellatos Deorum cultores: quod, cum Conſtantini *M*. et filiorum edictis proſcriptus eſſet ab vrbibus et ciuitatibus profanus Deorum cultus, eorumque fana paſſim in iis clauderentur, in pagos ſeſe reciperent, ibique Deos ſuos colerent, et clandeſtina ſacra peragerent, quae eſt Baronii et aliorum vulgatior ſententia: quam fulciunt Gloſſae antiquae MSS et Iſidori, in quibus *Paganicus*, *vt* (leg. *vir*) *occultus* dicitur, et *Paganus*, *ab eo quod paga colit*, id eſt *pagos incolit*: *Pagi*, *Pagani*, *in pagis habitantes*. In iis denique *Pagae* dicuntur *memoriae ſine Idolis*, quod paganis et gentilibus non liceret habere fana publica, ex quo Imperatores Chriſtiani effecti ſunt. Et ſane Chriſtum in maioribus vrbibus duntaxat cultum innuit ſanctus Seuerus, ſeu Endeleichus Rhetor, in carmine de Mortibus boum. PAGANAE GENTES, eadem notione, in Capitul. Caroli M. an. 803. (2) PAGANI dicti etiam Mahumetani, in Chron. Piſano de captione Hieruſalem et Majoric. apud Murator. to 6. col. 100. (3) PAGANI appellati interdum infantes, quorum certis ex cauſis differebatur Baptiſmus, quibus poſtea id in *iocularе*, vt Auſonii verbo vtar, *nomen* tranſiit: quod attigit Cangius in Notis ad Alexiadem. Nam poſterioribus ſaeculis nomen tum primum datum infantibus, cum baptizarentur, cum olim ſecus fieret, quod pluribus oſtendit Menardus ad librum Sacramentorum Gregorii M. p. 98. 99. (4) PAGANI, dicti non veteribus Romanis duntaxat, ſed et Scriptoribus ſequioris aeui, qui militiam nondum conſecuti, ad eam ſeſe accingebant. Tabul. Maioris Monaſt. *Subſcripſit Radulfus Vicecomes*, *et uxor eius Emelina*, *nec non et filii eorum*, *Hubertus*, (Epiſc. Andegav.) *et Radulfus Paganus*. (5) Apud Saxones, pagenſes, cenſuales, qui *Sculteторum* ciuili, *Archipreſbyterorum* vero Eccleſiaſticae iuriſdictioni ſubſunt. Spe-

Speculum Saxonicum lib. 1. artic. 2. §. 2. (6) PAGANVS Panis, V. in *Panis*. (7) † Dominus alicuius praedii ruſtici. Ch. Mſ. a. 1261. V. *Paganum*. (8) † Famulus, i. q. *Pagius*, ap. Pez. t. 1. Script. p. 1216.

PAGARCHI, a pagus, et Graeco ἀρχή. pagorum praefecti, in Iuſtin. Nouellis et Edicto 13.

PAGARE, ſoluere, V. *Pacare*.

PAGAS ET IRATS, apud Baluz. to. 2. Hiſt. Aruern. p. 260. V. *Iratus*.

PAGATOR, ſponſor, vas, fideiuſſor, Gall. *Répondant*, *caution*. Charta an. 1251. ex Schedis Praeſ. de Mazaugues: *Damus vobis fideiuſſores, Pagatores et iuratores nobiles viros*, etc. V. *Paccator* 2. et *Pactator*.

PAGELLA. (1) Matthaeo Siluatico, *corium, vel petra lata vbi ponitur emplaſtrum*. V. *Pagina* 1. (2) † Menſura eadem quae *Pertica*. Libert. nouae Baſt. de Tyra. V. *Pagellare*. (3) † Idem quod *Carrada*, onus Carri, quantum ex *Pagella* colligitur. Ch. Mſ. a. 1340.

† PAGELLARE, ad *Pagellam* ſeu perticam menſurare. Inquiſ. Mſ. a. 1342.

† PAGELLATOR, qui *Pagella* metitur, agrimenſor, in Ch. Mſ. a. 1319.

PAGELLVS. (1) Pagus minoris amplitudinis, vel tractus. Charta Ludouici II. Regis, apud Guillimannum lib. 1. de Rebus Heluet. c. 2.

† PAGELLVS. (2) Rubelio, erythrinus t. 4. Hiſt. Nem. Prob. p. 47.

PAGENA, V. *Pagina* 1.

† PAGENSALENSES, i. q. *Pagenſes*. Ch. a. 759. ap. Pez. t. 6. Anecd. Part. 1 p. 16.

PAGENSALES, V. *Pagus* et *Parenſales*.

PAGENSES. (1) Eiuſdem pagi homines qui vna eademque lege viuunt, in *Lege* Longob. lib. 2. tit. 18. §. 7. tit. 35. §. 12. in Capit. Caroli Magni lib. 3. cap. 43. lib. 4. c. 19. in Capitulari eiuſdem Caroli ann. 797. cap. 4. et in Formulis non ſemel. Odo Cluniac. libro 1. de Vita S. Geraldi cap. 7. *Satius eſſe temerarios vi bellica premi, quam Pagenſes et inermes ab eisdem iniuſte opprimi.* (2) Interdum ii, qui ex pago et diſtrictu Comitis ſunt; non ſolum quod pagis praeeſſent, ſed et ciuitatibus: nam et *Pagenſes ciuitatis* dicuntur in Form. 4. apud Lindenbrog. Gregorius Turon. lib. 8. cap. 18. *Wintrio Dux a Pagenſibus ſuis depulſus, Ducatu caruit*, etc. Tabularium Deruenſis Monaſterii: *Et quia Pagenſis erat, et quomodo terra pergeret ſciebat*, etc. Galli dicerent, *parce qu'il eſtoit du pays*. Interdum etiam PAGESII, eadem notione, in Charta an. 1434. ex Tabul. Archiep. Auſc. (3) PAGENSES dici videntur qui nec ſummi, nec infimi ordinis ſunt, in Translat. S. Hilarii Epiſc. Carcaſſon. an. 970. inter Inſtr. to. 2. Hiſt. Occit. col. 120. *Conglobati ſunt pariter praedicti proceres, id eſt Rogerius Comes cum coniuge ſua Adalais, et dom. Epiſcopus Franco, et Abbates Warinus et Benedictus, caeterorumque tam procerum quam etiam illuſtriſſimorum virorum et clericorum inſignis turma, nec non et Pagenſium vtriusque ſexus copioſa plebis in praedicto coenobio.* (4) Sacerdotum plebes, eiuſdem Parochiae, vt apud Odonem Cluniac. lib. 1. Collat. c. 22. et in Lege Longobard. l. 3. tit. 1. §. 29. PAGENSES FRANCI, liberae conditionis, in Edicto Piſtenſi c. 26. quibus opponuntur. (5) Nude interdum, i. q. ruſtici, ſerui glebae. *Homi pagées*, in Foris Beneharn. art. 4. Agobardus Lugdun. lib. de Priuileg. et iure Sacerd. n. 11. *Habeo vnum Clericionem, quem mihi nutriui de ſeruis meis propriis, aut beneficialibus, aut Pagenſibus.* PAGENSALES, iidem, in Capitulari Pipini Regis Italiae c. 36.

PAGENTES, perperam pro *Pagenſes*, qui ex pago et diſtrictu Comitis ſunt. Charta Dagoberti I. Reg. Franc. an. 630. apud Miracum to. 1. p. 241.

PAGERAMENTVM, f. linearis adumbratio, deſcriptio, Gall. *Deſſein*. Tabularium Auſcienſe, apud Marcam, lib. 4. Hiſt. Beneharn. c. 7. n. 5. *Fundamenta demum iaciens Eccleſiae conſtruendae, villae aedificandae Pergamenta compoſui.*

PAGERE, verbum antiquum, quo vſus eſt Auctor ad Heren. lib. 2. n. 13. pro paciſci, negotium tractare. Litterae an. 1350. pro Conſulibus villae Gleolae to. 2. Ordinat. Reg. Franc. p. 473. *Quod per iudicem ordinarium dicti caſtri, ab eis* (Conſulibus) *recipiatur iuramentum, in talibus praeſtari conſuetum, quo recepto, vti valeant, Pagere, et exercere ſuum officium Conſulatus.* Occurrit rurſum pag. 481. Reparationes factae in Seneſcallia Carcaſſonae an. 1435. MSS. *Et faciendo diligentiam habendi et querendi plures fuſtes neceſſurias pro dicta reparatione . . . in quibus omnibus Pagendis ipſe fuit et vaccauit per XX. dies. Pago,* συντίθημι, in Gloſſ. Latin. Graec. MS. Sangerman V. *Pagit.*

PAGES, famuli, a Gall. *Pages.* Charta an. 1378. apud Menagium in Orig Gall.

† PAGESALIS. Teſtam. Mſ, a. 1469. *Vnum lectum nouum, bonum et ſufficientem, Pageſalem, munitum vnius culcitrae longitudinis decem palmorum.* V. *Pagella* 2.

PAGESIA, tenementum Pagenſium, quod alias *Villenagium* dicitur. Conſtitutiones Catalaniae MSS. *Ne quis per aliquem titulum adquirat honores alicuius perſonae, neque honores ruſticorum, ſiue Pageſias ſine conſenſu dominorum ſuorum.* Charta an. 1240. ex Tabul. Briuatenſi: *Et 2. troſſis palliae quae annuatim percipere conſueui apud Creſpiacum in Pageſia ſiue tenemento quondam Petri de Conchas.* TENERE IN PAGESIAM, idem fere eſt quod tenere in *Villenagium*, vel in *cenſum.* Tabular. Briuatenſe fol. 1. *Ita quod Pageſii, qui tenent dictam terram ad cenſum*, etc. Praedia ſeu *tenurae*, quae in *pageſium* tradebantur, interdum *relenio* obnoxiae erant, hoc eſt, iura quae domino fundi et directo competunt pro mutatione domini, quouis modo eueniat, debebant. Charta Annae d'Abſaco dominae de Monte-Aſtruco an. 1488.

PAGESIVS, pagenſis, villanus, glebae obnoxius; *Pages*, Occitanis ruſtici, Fori Bigorritani art. 33. *Pageſius qui in conſuetudine non habet ſomatas deferre, ſi inuentus fuerit a Milite*, etc.

† PAGESSIVS, pagi incola, Gall. olim *Pagé.* Ch. Mſ. a. 1324.

PAGETTVS, Vide *Pagius.*

PAGRA, ſolutio, V. in *Pacare.*

† PAGIA, idem, in Ch. Mſ. a. 1340.

PAGINA. (1) Non tam modus agri, quam fundus, aut ager menſura ſua definitus, Gallis *Piece de terre.* Innocentius Agrimenſor: *Si* (fundus) *in monte fuerit conſtitutus, excogimus finem habere contra duas Paginas fundorum.* Charta Karlomanni Regis an. 881. apud eumdem Perardum p. 880. *Quod dederit . . . Paginam terrae ex rebus S. Aniani continentem in ſe azingas 2. et quartam partem vnius iornalis* etc. Hinc *compaginantes agri*, vel *limites*, apud Frontinum de Limitibus agrorum, qui inuicem cohaerent, vicini ſunt. Vide Reineſii inſcript. p. 12. PAGENA. Charta fundationis Corbeienſis Monaſterii. PAGINOLA, PAGINVLA. Tabularium Eccleſiae Viennenſis fol. 65. *Habet et in alio fronte perticas 9. habet Paginole vinearum in eodem pago in villa Brociano*, etc. Mox: *Habent Paginolae ſupradictae inter vtrosque in vno fronte perticas 3. etc.* Tabular. Cyrici Niuern. ch. 25. *Paginulam terrae, quae vulgo olea vocatur.* PAGELLA *Terrae*, ſeu *vineae*, in Tabulario maiori S. Sergii Andeg. c. 254. Notitia vetus in Tabul. Eccl. S. Laudi Andeg. *Pagella vna et dimidia vinagii.* (2) Charta, inſtrumentum, diploma. Charta an. 1230. to. 1. Chartul. S. Vandreg. pag. 62. *Et ne praedicta donatio aliquod impedimentum vel detrimentum amodo patiatur, praeſentem Paginam coram omni parrochia S. Michaelis ſigilli noſtri munimine roboraui.* PAGINOLA, in Tabular. S. Vincentii Cenom. PAGINA CAVTIONVN, cautionis chirographum Pelagius II. PP. apud Behotium de antiquo iure procurat. p. 40. PAGINA DIVALIS, edictum Imperatoris, V. *Diualis.* PAGINA EXCEPTIONIS, V. *Exceptio* 3. PAGINA SAXI, lex decalogi

logi ſculpta tabulis lapideis. S. Paulinus Poem. 6. pag. 11.

Vel quas ipſe leges interprete Moſe
Condiderat, ſacri quas ſeruat Pagina ſaxi.

(3) Nude, codex. Agnellus in Vita S. Felicis apud Murator. to. p. 164 *Igitur beatiſſimus hic Felix poſt aditum eccleſiam multas reliquias condidit, et Paginas et argento extruxit;* hoc eſt, ni fallor, codices argenteis laminis ornauit. (4) Folia luſoria, ni fallor. *Ludus ad Paginas*, Gallis *Jeu de cartes*. Statuta ann. 1337. ex Tabular. S. Vict. Maſſil. *Quod nulla perſona audeat nec preſumat ludere ad taxillos, nec ad Paginas*, (nec) *ad eysſucham F. eysſacham*, *Echets*. V. *Ludus de Rege*.

PAGINALIS, epiſtolaris. Epiſt. Martini Epiſc. ad Bonifacium Epiſc. to. 2. Conc. Hiſp. p. 507.

PAGINALITER, per paginas. Iſidorus Pacenſis Epiſc. aera 780.

PAGINARE. (1) Breuiter ſcribere, ſummatim de re aliqua diſſerere. S. Ambroſius Epiſt. 50. n. 16. (2) Non breuiori ſibique propria chartam vel codicem per paginas inſignire, Gall. *Parapher*. Chartarium Gellonenſe apud Mabill. to. 2. Annal. Bened. p. 404. (3) Compingere. S. Paulinus Poëm. ad Cytherium de naufragio Martiniani to. 2. pag. 108. edit. 1685.

PAGINATOR. Chronicon Windeshemenſe lib. 2. cap. 43. *Magnarum litterarum Miſſalium, bibliae, et librorum cantualium optimus pictor et Paginator.* Vbi editori *paginator* videtur eſſe *compactor*, qui *paginas* et folia in codicem compingit. Cangius vero *paginatorem* putat, qui paginas exornat picturis ac vineolis, *vignettes*.

PAGINEVMA. Inſcriptio quae legitur Romae in S. Iacobi ad Longaram: *Hanc turrem et Pagineuma facta a Militia Capratorum tempore Dn. Leonis IV. PP. ego Agatho C.* Vbi *Pagineumata*, repagula, ſeu antemuralia, quae obtendi ſolent ad arcendos hoſtes, interpretatur Ioſephus Maria Suareſius Vaſionenſis Epiſcopus in Diatriba de Foraminibus lapidum in priſcis aedificiis pag. 7. Alii legunt, vt monet Fleetwoodus in Sylloge Inſcript. antiq. pag. 438. *Hanc turrem et Pagine vna facta a militia Capracorum te m. Dom. Leonis Quar. PP. ego Agatho ei; . . . .* et per *Pagine* intelligit ſpacium inter duas turres, quomodo Angli *Pan* vocant quodcumque planum iacet inter duas quasuis eminentias. Vbi etiam pro *Capratorum*, legit *Capitatorum*, hoc eſt, eorum qui cenſum de capite debebant. † Alteram huic inſcriptionem ſubiungit Murat. t. 2. Antiq. Ital. med. aeui p. 458. ex Turrigio de Crypt. Vatican. part 2. 401. Vbi Turrigius vallum ſeu propugnaculum ſignificari cenſet; ſed vnde ille hoc didicerit, inquit Muratorius, ignoro. Verum ex ſecunda inſcriptione *Pagine* rectius legi quam *Pagineuma* haud aegre colligitur.

PAGIT, in Gloſſis antiquis MSS. *aut palum figit, aut cytharam tangit.* Ita etiam Gloſſae Iſidori. Infra in Gloſſis MSS. pro *Pagit*, legitur *Pangit*. V. *Pagere*.

PAGITA, idem qui *Pagenſis*, ruſticus, ſeruus glebae. Chron. Cluſinum Bodonis p. 366.

PAGIVM, idem, vt videtur, quod *Peagium* ſeu *Pedagium*. Vide in hac voce. Leges Norman. apud Ludewig. to. 7. Reliq. MSS. pag. 169.

PAGIVS, famulus. Hiſtoria fundationis Abbatiae Pipwellenſis in Anglia. *Et habuit ſub ipſo foreſtarios tres pedites, cum Pagiis eorum.* Certe olim quiuis pueri, ſeu potius miniſtri, *Pagii* appellabantur, voce, vt plerique autumant, a *παις*, Graeco vocabulo, quod famulum ſequiore Graecia ſignificabant, deducto: quod ad tempora Caroli VII. perſeueraſſe auctor eſt Fauchetus lib. 1. Orig. Milit. cap. 1. Alii vocis originem acceſſunt a *Pagus*, quod a pagis vt plurimum eiusmodi miniſtros pueros aſſumebant; hinc Occitani etiamnum *Pages et Pageſes* vocant ruſticos et ruſticas. Nunc vero *Pagios* dicimus pueros honorarios, qui magnatibus adſunt, voce contracta, vt videtur, a *Paedagogiani*. Vide in hac

hac voce. Tranſlat. Crucifixi miraculoſi to. 3. Iulii p. 455. *Abbates autem et Generalis praedicti non deferebant manibus cereas faces, vt reliqui Patres, ſed eas ferebant DD. ephebi sereniſſimi magni Ducis, quos vulgo Pagios vocant, qui hinc inde circa abbates aſtabant.* PAGETTVS, diminut. ex *Page* ſeu *Pagius*. Rotulus expenſarum domus Domini Bromondi Comitis S. ſub tit. *Mariſcalcia.*

PAGLERIA, palearium, vel palearum aceruus, cumulus, Ital. *Pagliaio*. Gall. *Paillier* vel *Tas de paille*. Statuta Montis Regal. fol. 188.

PAGLIARICIVM, cohors, Gall. *Baſſecour*, quod in ea ſeruentur palearum acerui, ſic dicta; vel ab aedificiolis in ea exſtructis, quae vt plurimum palea cooperiuntur. Charta Guillelmi II. Reg. Siciliae apud Rocchum Pirrum in Sicilia Sacra p. 343.

PAGLOLA, ab Ital. vt videtur, *Paglivola*, auri bracteola, Gall. *Paillette d'or*. Statuta Aſtenſ. vbi de Intratis portarum: *Aurum in Paglota tam in virga quam in plata . . . ſoluat pro qualibet onzia* lib. XX.

PAGLORIVS. Statuta Montis Regal. fol. 199. *Item ſtatutum eſt, quod aliqua perſona non audeat vel praeſumat ire ad aliquam bataglorium, ſeu Paglorios in tota fine et poſſe ciuitatis Montis Regalis etc.* f. Lupanar.

PAGNA GENS, pro *pagana*. Hac voce deſignantur Saraceni qui caſtrum Fraxinetum in Prouincia diu occuparunt. Charta an. 993. in maiori Chartul. S. Vict. Maſſil. fol. 28. vo.

† PAGNAGIVM, i. q. *Pagagium*. Ch. a. 697. in Suppl. ad Miraeum p. 283.

† PAGNAROLI, eodem vt videtur ſenſu quo *Felies* vſurpant Galli; immoderatae laetitiae indicia, apud Murat. t. 3. Antiq. Ital. med. aeui p. 1215.

PAGNI, ſportae ſeu amplae fiſcinae quae equis clitellariis imponuntur, Gall. *Paniers*. Charta ann. 1309. to. 1. Hiſt. Dalphin. p. 87.

PAGNOTA, domus eleemoſynae; ſic dicta a pane, Italis *Pagnotta*, qui ibi pauperibus diſtribuitur, Innocentius VI. PP. in Ep. an. 1361. apud Marten. to. 2. Anecd. col. 905. V. *Pignota.*

PAGO. (1) Pro *Pagina*, ager. Vita S. Romani Abb. Iurenſis to. 3. Febr. p. 741. *A limite ſcilicet Rheni ſiue flatibus Aquilonis vsque Paginem Manſatis extimum.* V. *Pagina* 1. (2) Pro *Pagina*, inſtrumentum. Charta Leodegarii Epiſc. Aptenſis in Chartul. Apt. fol. 66. (3) Pro compago. Rabanus Maurus Poëm. 29.

Vndique conglobantibus
Membrorum paginibus.

† PAGORIZARE, *placare, lenire, mitigare, mitiguer, Prou.* Gloſſ. Prou. Lat. Cod. reg. 7657.

PAGOTVS, calo, inermis, vel ignauus, Gall. *Pagot*. Continuator Nangii an. 1356. *Qui etiam garcionibus et Pagotis ſine defenſione aliqua fugere non valentes ſe reddebant.* Vocis forte origo a *bagaudis*, de quibus ſuo loco, aut a *pagenſibus* ſeu ruſticis: niſi hoc loco legendum ſit *pagetis*, de quibus ſupra.

† PAGRVS, piſcis ſpecies. Tract. Mſ. de Piſc. *Pagrus in toto litore Galliae Narbonenſis Pagre nominatur, Italis pagro, nonnullis phagorio, Hiſpanis quibusdam bezogo, Dalmatis et Luſitanis phagro; a Graeco Φαγρος, quaſi Φαγος, i. e vorax.*

PAGVA, ſolutio, V. in *Pacare*.

PAGVLA, *frena*, in Gloſſis Iſidori, ſed legendum *Bagula*. Vide in hac voce.

PAGVM, vt ſupra *Pactum*, contractus. Placitum an. 878. inter Inſtr. Hiſt. Occit. to. 1. col. 135.

PAGVS. (1) In Gloſſ. Gr. Lat. *Διῃρημένος κατὰ χώραν τόπος*. Ita *Pagus* pars eſt regionis: atque vt regio in pagos, ita pagi in villas, oppida et burgos tributi erant. Id pluribus iam docuere Freherus in Orig. Palatin. lib. 1. cap. 5. Cluuerius lib. 1. Germ. antiq. pag. 91. Pithoeus ad leg. Salic. Bignonius ad lib. 1. Form. Marculfi, Lindenbrogius, Chriſtian. Fr. Paullini de Pagis antiq. German. edit. Francofurt. an. 1699. et alii. (2) *Collegium, curia.* Gloſſ. Iſid. et Anonymus in Codice Regio. Vide *Paga-*

Pagani. (3) Ager, territorium, comitatus, diſtrictus, quomodo *Pays* dicunt Galli. Fortunatus in Vita S. Albini Epiſc. Andegau. n. 3 *Cum adhuc puerulus per Pagum in Abbatis ſui proficiſceretur obſequium.* Lex Salica tit. 1. *Nam ſi in iuſſione Regis fuerit occupatus, manniri non poteſt. Si vero infra Pagum in ſua ratione fuerit, poteſt manniri.* Praeceptum Childeberti apud Mabill. to. 3. Analect. pag. 221. *Vt in ipſo Pago Cenomannico accipere non debent Ducem aut Comitem, niſi per electionem ipſius Pagi pontificis, et pagenſium.*

PAIA, ſolutio, Gall. *Paie.* Charta Gregorii IX. Papae ex Regeſto Eccleſ. Lugdun. *Pro pagamentis, quae Paia vulgariter nuncupantur.*

† PAIAMENTVM, ſolutio, Gall. *Paiemens*, in Lit. a. 1416.

PAIARE, idem quod *Pagare*, ſoluere, ex Gallico *Paier.* Statutum 2. Weſtmonaſterienſe cap. 46.

PAIELLA, certa lignorum menſura apud Toloſates; PAIELLARE, *paiella* metiri; PAIELLATOR, cui ex officio ligna *paiellare* competit.

PAIGA, ſolutio, V. *Pacare.*

PAILES. J. Leſl. Scot. de Orig. moribus et reb. geſtis Scotor. apud Spelmannum: *Aedificia ſunt caſae et tuguria, de quorum incendiis nihil ſunt ſoliciti: potentiores ſibi pyramidales turres, quas Pailes vocant, ex ſola terra, quae nec incendi, nec niſi magna militum vi ac ſudore deiici poſſunt, ſibi conſtruunt.*

† PAILHVSSA, culcita ſtraminea, a Gall. *Pailloſſe*, in Lit. Mſ a. 1375.

PAILHVM, f. idem quod *Paſtio*, cenſus vel tributum pro glandatione et iure paſcendi porcos in ſilua domini, in Charta an. 1231.

PAILLARDVS, ſcortator, libidinoſus. Statuta pro Canonicis S. Capellae Pariſ. p. 10.

† PAILLERIVM. (1) Vectis ferrea, quia inſtar pali. Comput. a. 1381. (2) Locus vbi paleae reconduntur, horreum ſtramineum, Gall. *Paillier.* Ch. Mſ. a. 1342. V. *Pagleria* et *Palearium* 2.

PAILLO, pannus, velum quod domibus, praediis aliiſque poſſeſſionibus, vel ratione *gardiae* vel *hypothecae*, apponitur. Ordinat. Philippi V. an. 1316. to. 1. Ordinat. Reg. Franc. pag. 690. V. *Brando* 2.

PAIOLA, *puerpera*, ex Ital. *Pagliola*, in Statut. Mediolanenſ. 2. part. cap. 257.

† PAIRARIVS, lapicida, Maſſil. *Peyreren*, in Ch. Mſ. a. 1370.

† PAIROLA, lebes minor, in Inuent. a. 1218. V. *Peirola.*

† PAISANVS, ruſticus, qui in agro habitat, Ital. *Paeſano.* Murat. t. 4. Antiq. p. 657.

PAISARE, apud Rollandium in Chronico Patauino cap. 2. lib. 4. cap. 41. ex Ital. *Paeſare*, Heſychio, *ἀγραρεύειν*, *courir le pays.*

PAISNAGIVM, in Chron. Bonae Spei pag. 185. idem quod *Paſtio.* Vide in hac voce.

PAISO, Vide mox *Paiſſo.*

PAISSELLARE, idem quod *Paxillare*, V. in hac voce. Charta an. 1270. in Tabular. Eccl. Autiſſiod. fol. 108.

PAISSELLATOR, qui *paiſſelliis* ſeu paxillis vineam fulcit, PAISSELLIA, ipſa actio fulciendi. Charta Libertat. Bellomont. in Cod. MS. *Coiſlin.* V. *Paxillare.*

† PAISSERIA, palorum contextus ac ſeries, piſcium capiendorum cauſa. Ch. a. 1135. V. *Paxera.*

† PAISSERO, agger vel riuulus molendini. Ch. Mſ. a. 1327. V. *Paxera.*

PAISSO, paſtio porcorum in ſiluis, glandes, ex Gall. *Paiſſon*, vt eſt in Conſuetudine Pictauenſi art. 159. Monaſticum Anglicanum to. 1. p. 594. PESSVS, eadem notione. Ibidem pag. 116. PESSO, PESSONA. Charta Guillelmi Catalaunenſis Epiſcopi, an. 1225.

PAIVM. Charta Adefonſi Imperat. Hiſpaniae apud Colmenareſium in Hiſt. Segobienſi cap. 15. §. 11. *Concedo etiam eis, vt quicunque voluerit in domo ſua furnum faciat. Sed furnus de Paio nullus niſi ille, qui de palatio fuerit in tota villa fiat.* † Alias PAIVM et PAYVM eſt ſolutio. V. in *Pacare.*

PALA (1) Iſidorus lib. 20. cap. 14. et Papias, *Pala, quae ventilabrum vulgo dicitur a ventilandis paleis.* Amos

Amos Propheta cap. 9. *Pala frumenta in area ventilantur.* S. Hieronymus contra Luciferianos: *Nemo ſibi poteſt Chriſti Palam aſſumere, nemo ante iudicii diem de hominibus iudicare*, vbi quidam *palmam* legunt. Vtuntur praeterea Tertullianus et S. Cyprianus. Hinc FRVMENTVM DE PRIMA PALA, quod ſemel eſt ventilatum. Chartarium Eccleſ. Auxit. cap. 98. (2) Pala Altaris, V. *Palla* 3. (3) Foſſorium inſtrumentum, quo ſolum vertitur, Gallis *Paele* vel *Pele*. Chron. Windeshemenſe lib. 2. c. 31. *Palas et foſſoria, follos et maſcipulas, trabas atque gerulas, et caetera ſimilia ad formam fabricando*, V. Plin. lib. 18. cap. 6. (4) Inſtrumentum coquinarium, batillum. Computus an. 1333. to. 2. Hiſt. Dalphin. pag. 273. (5) Stipes, palus, Gall. *Pieu*, genus tormenti apud Turcas, quo per medium hominem ſtipes adigitur, qui per os emergat. Inſtrument. an. 1459. to. 8. Spicil. Acher. pag. 321. (6) V. *Palae*.

PALACITIVM, pro *Placitum*, V. *Gnaharia*.

PALACIVM, pro *Palitium*, contextus et ſeries palorum, Gallice *Paliſſade*. Litterae Iohannis Comit. Armaniaci ann. 1353. inter Ordinat. Reg. Franc. to. 4. pag. 324.

PALACTA, pila, Gall. *Boule*. Acta S. Franciſcae Romanae to. 2. Martii pag. 165.

† PALADA, contextus ac ſeries palorum, Gall. *Paliſſade*. Murat. t. 3. Antiq. p. 1210.

PALAE. (1) Vgutioni, *dorſi dextra laeuaque eminentia membra, dictae ſic, quia in luctando eas premimus, quia luctari vel luctum Graeci dicunt Palim.* Iſid. lib. 11. cap. 1. *Palae ſunt dorſi dextra leuaque eminentia membra: dicta quod in luctando eas premimus, quod Graeci παλαιειν dicunt.* (2) † Fines *palis* deſignati, t. 2. Hiſt. Treuir. ab Hontheim p. 168.

PALAEMVLIERES. Vgutio: *Vigiliae, quae vulgo dicuntur Palaemulieres.* Vbi forte *palae*, idem valet quod *pallidae*, cuiusmodi eſſe ſolent illae mulieres quae vigiliis grauantur.

† PALAESTRA, qui in palaeſtra decertat, athleta, t. 6. Sept. p. 876.

PALAESTRARE, luctari, certare. Supplem. ad Vitam S. Bonifacii to. 1. Iunii pag. 474. *Eadem nocte vir Dei in ſomnis putabat ſe cum tauro Palaeſtrare.* Pro impenſe laborare, apud Fulgent. I. Mythol. *Sudor hic opus eſt Palaeſtrantis ingenii.*

PALAESTRIZARE, eadem notione, in Vita S. Godeleuae to. 2. Iulii pag. 373.

PALAFREDVS, PALAFRENARIVS, PALAFRENVS, etc. V. *Paraueredi*.

PALAGIVM, PALLAGIVM, tributi ſpecies. Sugerius lib. de Rebus in adminiſtr. ſua geſtis c. 11. *Remouimus etiam ab eadem terra quandam conſuetudinem malam Vicecomitis Stampenſis, quae Palagium vocatur.* Charta Ludouici Reg. Franc. ann. 1144. in Tabul. S. Dionyſii: *Tolliam de annona quae dicitur meſtiua, auenam quam accipiebas ab vnoquoque hoſpite, porcos, ſiue freſcengias, anſeres, gallinas, pullos . . . . . corueias, et carectum, Palagium, expeditionem, latronis redditionem*, etc. Charta fundationis Abbatiae Sauigniaci ab Henr. II. Rege Angl. *Quieta de omni teloneo et paſſagio . . . , paſnagio, cobuagio, Pallagio, ſeruice*, etc. Hiſt. MS. Beccenſis Monaſt. pag. 592. *Amalricus Vicecomes de Meſcio Palagium nauium et beccarum Becci quod iure haereditario ſibi deberi contendebat, penitus remiſit Beccenſibus. Palagium nauium et baccorum*, in veteri Charta in 20. Regeſto Chartarum Regum Angl. in Camera Comput. Pariſ. p. 24. Videtur eadem praeſtatio quae *Pellage* appellatur in Conſuetud. Meduntenſi art. 186. quod competere aiunt dominis qui praedia ſua vel agros aut portus habent Sequanae fluuio adiacentes, in Balliuiis Meduntenſi et Mellentenſi, quibus praeſtatur certus cenſus pro doliis vinariis, quae in eorum portubus onerantur in nauigiis, vel ex iis extrahuntur. Gallandus *Pellagium* ab *appellere* dictum cenſet in Aduerſariis MSS. cui non aſſentior.

Idem

Idem ius exactum quoque pro ſolo nauium appulſu, earumque in portu ad *palos* alligatione, vnde vocis etymon, probant Literae patentes a D. de Lauriere in Gloſſario Iuris Gallici v. *Pellage* laudatae ex Lib. rub. nouo Magiſt. Caſtelleti fol. 4. Idem ergo *Palagium* quod alibi *Arripagium*, *Arrivagium*, *Anchoragium*. V. in his vocibus et infra *Pelagium*.

PALALDVIT. Conſuetudines Eccleſiae de Regula apud Labbeum: *Item Paſſepons recepit nomine noſtro de ligaſſa lini Palalduit in foro, et plenam manum lanae, iuxta quod ibi fuerit.*

PALAMSISIVM, crates, ni fallor, in qua caſei reponuntur, in Statutis Montis Regal. fol. 308.

PALANCATVM, PALANCHATVM, vox Italica, contextus et ſeries palorum, Gall. *Paliſſade*. Memoriale Poteſtat. Regienſ. ad ann. 1238. apud Murator. to. 8. col. 1110. *Pallancatum*, ibidem col. 1114. *Palangatum*. ibid. t. 12. col. 1137. V. *Paliſſum* et *Palongata*.

† PALANDARIA, nauigii ſpecies, Ital. *Palandra*, Gall. *Balandre*. Murat. Script. t. 20. p. 962.

PALANGA, PALANGARIVS. Nonius: *Palangae dicuntur fuſtes teretes, qui nauibus ſubiiciuntur, quum attrahuntur ad pelagus, vel quum ad littora ſubducuntur: vnde etiam nunc Palangarios dicimus, qui aliquid oneris fuſtibus transuehunt. Leuamentarii* vocantur in Cod. Theod. L. I. tit. 5. de Nauiculariis; vnde Gallicum *Levier*, quia leuandis oneribus aptum. V. *Falanga*.

PALANGARE, fuſtibus deducere. Afranius: *Carinam vnam ſemilaceram quaterni ſimul Palangabant.*

PALANGATVM, i. q. *Palancatum*, V. in hac voce.

PALANSGRAVIVS, comes Palatinus, Germanis *Pfaltsgreve*, vel *Pfaltsgraffen*, ex Theutonico *Pfaltz*, ſiue ex vetuſta dialecto *Pfallentz*, Palatium vel Curia regalis. Gloſſae veteres a Frehero laudatae: *Palatinus, Palenzgreve*. Speculum Saxon. lib. 3. art. 52. §. 5. Et art. 53. §. 1. V. *Comites Palatini*.

† PALANTER, palam. Act. SS. t. 7. Iul. p. 174.

† PALANTEVM, *murus*, *faſtigium*. Gloſſ. vet. Cod. reg. 7613.

PALANTIA, PALLANTIA, palatinatus, iuriſdictio Comitis Palatini, ſeu ius lites decidendi ſupremo iure, cuiuſmodi habuit Magdeburgum ex Imperatorum indulto, vti videre eſt in Charta Ottonis II. apud Goldaſtum tom. I. Conſtit. Imp. p. 226. † Ficta et fabuloſa ſunt, quae ex ſuppoſititia hac charta traduntur. V. Chron. Gottwic. p. 490.

PALARE. (1) Forte locutorium, Gallis *Parloir*. Tangmarus in Vita S. Bernwardi Epiſc. Hildesh. apud Leibnitium to. 1. Scriptor. Brunſuic. pag. 451. *Praeſidente domino Gerberto Apoſtolico Imperatore* (Henrico) *in Palare*. Gallis etiam vſitatum fuit *Paller* pro *Parler*, loqui; *Palaures* pro *Paroles*, in For. Benearn. art. 39. (2) PALARE, PALATA, PALATICVM. Willelm. Brito in Vocabulario MS. *Palo, las, dicitur palis aptare, vel palis parare, a palus, li.* Apud Columellam lib. 11. cap. 2. *Vitis palari* dicitur, quae pedamentis fulcitur. PALATA, palorum ſeries, Italis *Palata*, Gallis *Paliſſade*; maxime ad continendas aquas in molendinis. Charta an. 1142. apud Vghellum in Epiſc. Frequentinis. PALATICVM, tributum quod penſitatur pro iure figendi palos in fluuio ad opus molendini aut excluſarum. Tabularium Maioris Monaſterii Turon. ſeu Vindocinenſe Thuani, Charta 87. PALORVM SERVITIA ad opus Caſtellorum. Tabularium Deruenſe. (3) Aedium parietes *palliis* exornare, *Tapiſſer*. V. in *Pallium* 2.

PALARIA, *cum milites ad palos exercentur*. Papias, ex Soſipatro lib. 1. Inſtit. Gramm. Gloſſ. Graec. Lat. *Ὅταν στρατιῶται μεθ' ὅπλων γυμνάζονται*, *Palaria*. V. *Paletare*.

† PALARIS, pellis, in Chartul. Fontis-Ebraldi.

PALARIS SILVA, in qua pali caeduntur ſeu ad fulciendas vites, ſeu ad aliud quoduis opus D. lib. 7. tit. 1. L. 9.

† PALARIVM, palorum ſeries, vel locus in ſilua ad caedendos palos aſſignatus. Murat. t. 5. Antiq. Ital. p. 196.

† PALARIVS, dignitas in eccleſia Tullenſi, f. cui *palariorum* cura incumbebat. Stat. Mſ. eiusd. eccl. a. 1497.

PALAS. Ita Palatium Treuirenſe vocat Ditmarus lib 6. pag. 68.

PALASEA, V. *Plaſea*.

PALASTRIA, f. idem quod *Paiſſellia*, paxillus, Gall. *Echalas*, V. *Paiſſellator.* Teſtamentum Bertichramni Epiſc. Cenoman *Id mihi placuit delegare, vt villa. Nimione . . . . cum vineis, quae Frontanito ad Palaſtrias et vinitores eſſe noſcuntur, etc.* Vbi *Plaſtrias* minus bene edidit Courvaiſier in Hiſt. Epiſc. Cenoman p. 188. *Cum vineis quae fundi ratione apeae ad Plaſtarias et vinitores eſſe noſcuntur.* Quod de gypſi fodina interpretatur Menagius in Probat. Vitae Guillelmi Menagii p. 531.

PALATA. (1) Hiſtoria Cortuſiorum lib. II. cap. 10. *Vngari auxilio banitorum Taruiſii in Palatis Venetorum ceperunt nauigantes: vnde Palatae clauduntur* (al. *dicuntur*) *a Venetis.* Chron. MS. Andreae Danduli an. 1238. *Qui reſiſtentes Palatas claudunt, et bellatoribus muniunt. Pallata*, in edit. apud Murator. to. 12. col. 457. Videntur dicti loci in aeſtuariis venetis palis concluſi. V. ſupra *Palare* 2. (2) PALATA, inter varia ornamenta et veſtes recenſetur in Charta an. 1382. apud Rymer. to. 7. p. 356. *Palatam, quinque mantellos de panno Hibernico.* Idem videtur quod *Palletot* vel *Palthot*, quo Galli veſtis militaris ſiue pallii genus ſignificant. Aliis *faldo* vel *paldo* dictum. V. *Faldones.* (3) V. *Palatae.* (4) † *Idem quod Haia*, in vet. Gloſſ. Cod. reg. n. 521. V. *Palare.* (5) † Inſtrumentum coquinarium, batillus. Inuent. Mſ. a. 1476.

PALATA ARMA, vox Heraldica, Gallis *Armes pallés*, *palis* aureis et rubris exarata. Litterae an. 1432. apud Honoratum Bouche in Hiſt. Prouinc. p. 447. V. in *Pallium* 2.

PALATAE, PALATHAE, in lib. 1. Reg. c. 25. in 1. Paralipom. c. 12. et Iudith. c. 5. *Maſſae de ficis, dictae quia inter duos palos poſitae ſiccantur ad ſeruandum.* Ita Papias. Auctor Mamotrecti: *Palatas, i. ficus inter palos compreſſas.* Eucherius Lugdun. *Palathae, in Regnorum, maſſae quae de recentibus ficis compingi ſolent, et Graecum eſt*, παλάθη. Gr. Lexicon Herodoti: παλάθαι, τὰ ἐκ τρυγὸς κλάσματα, κυρίως δὲ ἡ τῶν συκῶν ἐνάλληλος θέσις. Aldhelmus de Virg. cap. 21. *Tempore praepoſtero, ideſt, vernali, non autumnali, diuinitus impendebantur mala punica, et mala granata, cum palmeti dactylis, quos Nicolaos vocant, fauos, vuas, et Palatas, id eſt, ficarum caricarum maſſas, etc.* V. S. Hieronymum in cap. 6. Ezechielis ſub finem.

† PALATEA, praeſtationis ſpecies, quae ex frumento molito exigebatur a molitore, quam *pala* metiebatur. Chartul. S. Nigaſ. Mellet.

PALATIA. (1) PALATIA REGIA, PVBLICA, ea dicebantur, quae Reges Francici intra ditionum ſuarum limites variis in locis ac prouinciis habebant; quo, ſi hac iter facere incumberet, in ea diuerterent ac interdum hiemarent. Vita Ludouici Pii an. 796. de Carolo M. *Ordinauit qualiter in quatuor locis hiberna tranſigeret, vt tribus annis exactis, quarto demum anno hiematurum ſe quisque eorum ſuſciperet locus: Theoduadum ſcilicet Palatium, Caſſinogilum, Andiacum, et Eurogilum; quae loca, quando quartum redibatur ad annum, ſufficientem regio ſeruitio exhibebant expenſam.* Ex quibus patet hisce Palatiis ac ſuburbanis attributos et annexos fuiſſe amplos reditus, quibus regia aleretur familia. In haec etiam diuertebant Miſſi Dominici ac Regii, ne populus eorum grauaretur *manſionibus*. Synodus Ticinenſis an. 855. *Sancimus, vt ſinguli conuentus et exactores rei publicae in ſuis miniſteriis . . . per loca ſolita reſtaurent Palatia, quibus cum iter diſtauerit, nos Legatosque noſtros valeant recipere, ne grauetur Eccleſia.* Edictum Piſtenſe Caroli Calui c. 37. Nam

Nam etſi *Palatia* non modo *regia*, ſed et *publica* dicerentur, vſui tamen regio vnice addicta erant, cum quod *publicum* dicitur, Regii eſſe intelligatur patrimonii: nam *villae regiae et proprietates* dicuntur in Annal. Francor. Bertinianis an. 858. Vnde promiſcue vtraque nomenclatura donantur, apud ſcriptores, et in veteribus Tabulis. Verbi gratia, *Cariſiacum* quod nomine Palatii regii vulgo et fere ſemper indigitatur. *Palatium publicum* vocatur in Charta Ludouici Pii pro confirmatione priuilegiorum Eccleſiae Pariſienſis, quae ſic clauditur: *Dat. 4. Kal. Non. anno Chriſto propitio 7. Imperii Do. Ludouici Imper. Actum Cariſiaco Palatio publico.* Sic inquam paſſim in aliis Chartis. Eadem modo dicuntur eſſe *publicae ditionis*, id eſt regiae. Vita S. Eucherii Epiſc. Aurelianenſis num. 9. *Verum quoque fiſcum publicae ditionis illico connolauit.* Nam *fiſcus publicus*, *regius*, et *villa publica* ac *regia*, idem ſonant quod Palatium. Hinc *Palatium*, pro *fiſcus regius*, vſurpatur in Leg. Luitprandi apud Murator. to. 1. part. 2. p. 59. *Omnes res eius ad Palatium deueniant.* *Villas* etiam interdum nude vocant ſcriptores. Vita Ludouici Pii an. 795. de Carolo M. In iis etiam Palatiis *Placita* tenebant, ac feſta ſolennia Natalis et Paſchatis cum apparatu celebrabant; quod paſſim docent Annales Francorum. Atque hinc eſt, ni fallor, quod promiſcue *placitum* pro *palatium*, et viciſſim *palatium* pro *placitum* ſaepiſſime occurrit in veteribus Inſtrumentis. Exemplis, quae in hanc rem congeſſit Baluzius in Notis ad Capitularia vnum addere placet ex Geſtis Aigliberti Epiſc. Cenoman. to. 3. Analect. Mabill. p. 192. *Quod et Theodoricus Rex Francorum diligenter per fideliſſimos Miſſos, et ipſe poſtea in generale ſuo Palatio inueſtigans, etc.* Vbi *Palatium* idem ſonat quod *placitum*. Quae porro in ſingulis regni prouinciis complura erant Regum Palatia, ab ipſis Regibus diſtracta pleraque, et proceribus conceſſa; quod a Carolo M. factitatum docet auctor vitae Ludouici Pii, loco laudato, deinde ab ipſo Ludouico, vt habent Annales Francorum Metenſes an. 837. Sed poſtmodum Normannorum incurſionibus paene omnia deleta ſunt, adeo vt nulla ferme loci, vbi extructa fuerint, ac ne nomenclaturae quidem ſuperſint veſtigia, quod quidem exerte tradit auctor Chronici Normannorum an. 881. Sed et Infancionum aedes apud Aragonenſes *Palatia* fere ſemper vocant Fori Oſcenſes Iacobi I. Regis Aragon. in quibus eadem erat immunitas, quae in Eccleſiis, adeo vt *ſi quis malefactor perpetrato crimine, vel maleficio pro ſe defendendo, eas intrauerit non debeat inde extrahi violenter, niſi fuerit latro, vel raptor, aut traditor manifeſtus.* (2) PALATIVM in Monaſteriis, apud Petrum Diaconum Caſin. lib. de Miracul. S. Benedicti Caſini patratis n. 29. ſed quae pars aedium Monaſterii fuerit, non omnino liquet, niſi fuerit domus Abbatis; quam Aulae nomine donat Vita S. Hermelandi Abbat. num. 30. vbi de quodam Abbate: *Coepit igitur Aulam ſibi aedificare, neceſſariis non contentus domibus, etc.* Id nominis etiam tribuitur caeteris dignitatum ſeu officialium Monaſterii aedibus in veteri Scheda apud Angelum a Nuce: *Camerarius* (Caſinenſis Monaſterii) *debet facere reparare Palatium, quod dicitur Palatium Infirmarii, quod eſt iuxta cemeterium, extra paradiſum, et omnes alias cameras, etc.* Infra: *Firmatarius debet facere Palatium Infirmarii cum ſubiacentiis ſuis.* Interdum pro *Refectorio*, ſeu maiori aula vſurpatur, vt in Regula Militum Templariorum in Concilio Trecenſi ann. 1127. c. 8. ſeu potius pro cellis, vel quibuſuis aedibus monaſticis. Charta Sanctii Regis, qui ad Zamorram obiit, apud Anton. *de Yepez*, in Chron. Ord. S. Benedicti tom. 5. *Palatium* potiori iure dicta domus excipiendis hoſpitibus deſtinata, in Guidonis Diſcipl. Farfenſ. lib. 2. c. 1. (3) PALATIVM PONTIFICALE, domus Epiſcopalis, in Charta Matthaei

Epiſcopi Trecenſ. an. 1172. (4) Domus vrbis publica, in qua Aediles ſeu Scabini ius dicunt aut coëunt, Gallis *Hoſtel* vel *Maiſon de Ville*. Chron. Veronenſe ad ann. 1242. apud Murator. to. 8. col. 632. (5) Conuentus publicus. Anonymus de Eleuat. S. Theoderici Abb. ſaec. 5. Bened. p. 521. V. quae obſeruauimus ſupra in praemiſſis ad Palatia. (6) † Contextus ac ſeries palorum, qui ſignificatur primus et proprius vocis, i. q. *Palitium*. Gall. Chriſt. t. 11. Inſtr. p. 219.

PALATICVM, tributum, V. *Palare* 2.

† PALATINA, menſurae ſpecies, quantum *pala* continetur; niſi leg. *Palmata*. Ch. Mſ. a. 1308.

PALATINVS. (1) PALATINA AVDIENTIA, iudicium Palatinorum, hoc eſt, eorum qui in Regum palatiis iudicum officio fungebantur. Capit. Karlomanni an. 882. cap. 2. PALATINVM SCRINIVM, archiuum regium. Praecept. Ludou. Pii an. 832. tom. 1. Capit. col. 678. (2) PALATINI, qui in Palatio militant. Scholiaſtes Iuliani Anteceſſoris cap. 82. *Omnes qui in Palatio militant, poſſunt appellari Palatini.* Quomodo hominem Palatinum vocat Eckehardus iunior de Caſibus S. Galli, cap. 1. (3) Proceres, optimates Palatii. Vita S. Iohannis Epiſc. Valentin. apud Marten. tom. 3. Anecd. col. 1696. *Sicut autem Palatinis ex Conſuetudine, quae ais a natura ſecunda eſt, rectiſſimum videtur principi ſuo blandiri. Palatinorum poteſtates*, in Vita S. Rodingi ſaec. 4. Bened. part. 2. p. 535. Ex hac nomenclatura ſcriptoribus Gallicis infimae aetatis *Paladini* dicuntur regni proceres. Liber de Caſtro Ambaſiae pag. 567 *Quae mulier de Paladinorum ſtirpe deſcendit ex linea regii ſanguinis:* vbi perperam *Palladiorum* praefert codex editus. Ita porro ſeu veros, ſeu fictitios Caroli Magni comites expeditionum, et praecipuos copiarum duces, vocabant, Orlandum, Renaldum, Oliuerium, Ogerium, quos παλατίνυς etiam appellatos fuiſſe obſeruat Laonicus lib. 2. p. 57. edit. Geneu. PALATINVS CONSVL vocatus Willelmus in Charta laudata inter Act. SS. Bened. ſaec. 5. pag. 82. qui ab aliis *Comes* et *Dux Aquitanorum*, id eſt, Aruernorum appellatur; *Palatinus Conſul* idem ergo ſonat quod *Palatinus Comes*. V. *Conſul*. (4) PALATINI, nude, pro Comitibus Palatinis, in Speculo Saxonico lib. 3. art. 52. §. 5. *Palatinus Rheni*, in Wichbild Magdebu[illegible] art. 9. §. 1. (5) PALATINI, dicti ſub Imp. Romanis, qui rei priuatae et largitionales titulos exigebant, de quibus eſt titulus in vtroque Codice *de Palatinis ſacrarum largitionum.* Scholiaſtes Iuliani Anteceſſoris c. 82. *Palatini dicuntur, qui pertinent ad Comitem rerum priuatarum, vel ad Comitem ſacrarum largitionum.* Horum Palatinorum meminit Gregorius Magnus lib. 8. Epiſt. 10. (6) Apud Hungaros dignitas praecipua, de qua Decreta Andreae Regis Hungariae an. 1222. cap. 10. *Palatini* porro praerogatiuae inſignes ſunt eae: ſi regium ſemen defecerit, in alterius electione primam vocem habet. Si Rex filium haeredem in tenera aetate reliquerit, eius tutor eſt, vt et regni Gubernator, et Dietas indicit. Exercituum Dux et ſupremus Capitaneus eſt, iuxta tamen voluntatem et arbitrium Regis. Controuerſias regnicolarum diiudicat: in controuerſiis inter Regem et ſubditos arbiter eſt: Regis, ſi negligens ſit, aut minime idoneus defectum ſupplet: ſi Rex in exercitum pergat, eius Vicarius ac Locum tenens eſt, etc. Hinc in Vocab. vtriusque iuris: *Palatini aliter dicuntur Vicarii, quia quodam modo gerunt vicem principis.*

PALATIVM, V. *Palatia*.

PALATVRA, interuallum, ſpatium, Gall. *Diſtance*. Chron. Andr. Danduli apud Murator. tom. 12. col. 556.

PALATVS, V. *Pallium* 2.

PALAX, *doloſus*, *fallax*, in Gloſſis Iſid. ad quas recte Graeuius: legend. vt habent Excerpta, *Pellax*. Conſtantienſis: *Pellax*, *doloſus*, *fallax*. Hinc apud Feſtum, *pellicator*, qui *pellicit in fraudem*.

PALA

PALAZZOLI, virgulae, apud Petrum de Creſcentijs lib. 10. de Agricult. cap. 28. *Vergettes*, veteri Gallico interpreti.

PALCUM, ſuggeſtus, Italis *Palco*. Acta SS. Maii tom. 2. p. 60. de S. Angelo Mart.

PALDONES, veſtis ſpecies, V. *Faldones*.

PALDUS, palus, Gall. *Pieu*, vel contextus et ſeries palorum, Gall. *Paliſſade*. Rolandinus de factis in marchia Taruiſ. lib. 5. cap. 18. apud Murator. to. 8. col. 247.

PALEA. (1) Vox, quae praeponitur vt titulus quibusdam capitibus Decretorum Gratiani, vt noteretur additia eſſe, hec a Gratiano primitus illi libro inſerta, cum in veteribus MSS. Gratiani, quae *paleae* nomine inſigniuntur, deſiderentur. Andreas IC. ad Speculat. et ex eo Anton. Auguſtinus lib. 1. dial. 4. de Emendat. Gratiani, aiunt *Paleam* fuiſſe diſcipulum Gratiani, qui capita haec adiecerit. V. quae habet Admonitio Gregorianae Editionis. (2) Praeſtationis ſpecies, quae in paleae manipulis exigebatur. Charta an. 1196. apud Stephanot. Antiquit. Bened. Engoliſm. MSS. p. 189. (3) † Idem quod *Palla* 2. Locus eſt in *Inueſtitura* 1. (4) † Pala, Gall. *Pelle*, in Cod. reg. 1245.

PALEACEUS, ſtramineus. Acta S. Conradi to. 2. April. p. 449.

PALEAGIUM, idem quod *Palea* 2. citatur ex antiquis Recognit. to. 1. Hiſt. Dalph. p. 78.

PALEALES UVAE, in palea conditae et aſſeruatae, apud Caelium Aurelian. lib. 4. Acut. c. 21.

PALEANCHE, *inueterati faucium tumores, quique diſcuti non poſſunt: quaſi obluctans obſiſtensque praefocatio.* Vocab. Suſſannaei, ex Graec. πάλη et ἄγχειν.

PALEARE. (1) Locus vbi paleae reponuntur. V. *Palearium* 2. (2) Straminea fax, Gall. *Torche de paille*. Annal. Murin. apud Murator. to. 11. col. 66. (3) Aedium parietes paleis exornare, *Tapiſſer*. Charta an. 1261 in Tabular. S. Victoris Maſſil. V. *Pallium* 2. (4) †, Palea inſtruere, locum palea ſpargere. Ch. Mſ. a. 1273.

PALEARIA. (1) Horreum palearum, in Miraculis S. Caraldi Epiſc. num. 29. (2) PALEARIA MINUTA, omne genus herbarum et granorum, vt medica, etc. quod falce metitur et datur equis et pecori comedendum. Charta an. 1313. in Tabulario S. Martini Pontiſar.

PALEARII, Gallis *Pailleurs*. Gaufridus Voſienſis in Chron. part. 2. c. 10. Incertum, an ita dicti *Palearii*, quod paleam pro inſigni ad caput aut galeam deferrent, an vero quod incendia, vbique ignem palea immittendo excitarent. V. Gloſſar. mediae Graecit. in Ἀχυρίται et infra *Pilardi*.

PALEARITIUM, ſtraminea culcita, Gall. *Paillaſſe*. Acta S. Franciſcae Romanae to. 2. Martii pag. 159.

PALEARIUM. (1) In Gloſſ. Graec. Lat. dicitur τὸ ὑποκάτω τοῦ βοὸς κρεμάμενον δέρμα, *pellis, quae ſub collo bouis fluitat huc et illuc ad modum paleae, etc.* apud Ioh. de Ianua. Occurrit in Vita S. Benedicti Anianenſis. (2) PALEARIUM et PALEARE, locus vbi paleae reponuntur, apud eund. Ioh. de Ianua. Conſtitutiones Catalaniae MSS. (3) Tugurium paleis tectum. Vita S. Gerii tom. 6. Maii p. 160.

PALEATUS. (1) Bicolor, vel etiam multiplici colore diſtinctus, Gallis *Pale*. Inuentarium ornament. et Reliqu. Eccl. Nouiom. an. 1419. ex Archiuo eiusd. *Item tres cortinae de ſamito Paleatae de rubro et albo, borsatae deſuper ad arma Franciae.* V. in *Pallium* 2. (2) Alia notione, vide in *Paleta* 2.

PALECTUM. Rollandinus in Summa Notariae c. 2. *In 10. brachiis panni de Pruyn, et vno Palecto de ſtanchiis pro veſtibus ipſius Dominae Mathildae, etc.* Gallis *Paleſtean* vel *Paleteau*, pro ſegmentum panni, lacinia.

PALECTUS, vel PALETTUS, armorum genus, quod palmulam luſoriam, Gall. *Palette*, referret, ſic appellari videtur. Liber Anglicus inſcriptus *Juſtice of peace* pag. 69. *Vi et armis, videlicet baculis, gladiis, arcu-*

arcubus, *ſagittis*, ... *Palettis*, *lanceis*, *etc.* Charta Henrici VI Reg. Angl. ann. 1450. apud Rymer. to. 11. p. 262. *Quod nullus de caetero Palettos*, *loricas*, *gladios*, ... *ſeu aliqua alia arma inuaſiua*, *etc.*

PALED, idem quod *Paleatus*. Charta an. 1440. apud Madox Formul. Anglic. p. 432.

PALEFRENARIVS, PALEFREDVS, etc. V. *Paraueredi.*

PALEO, pro Pales, *Dea paſtorum*, in Gloſſ. MS. 13. ſaec. monaſt. S. Andreae Auenion.

† PALENCA, contextus ac ſeries palorum, vel Ridica, ab Ital. *Palanca.* Ch. Mſ. a. 1341. V. *Palicia.*

† PALENCVM, i. q. *Palitium*, vallum. Ch. M. a 1365.

PALENGA, V. *Padelenga.*

PALENGREGATVS, naſſae ſpecies, quae Italis *Palengaro* dicitur. Charta an. 1434. ex Tabular. Piſcator. Maſſil.

† PALEOLA, auri bractea, Gall. ol. *Paillole*. Ch. Mſ a. 1269. PALLIOLA, ibidem. V. *Paglola.*

PALERGIVM. Anaſtaſius Bibl. in Benedicto II. p. 272. *In Eccleſia B. Valentini*, *via Flaminia*, *fecit coopertorium ſuper altare cum clauis et faſtellis*, *et in circuitu Palergium chryſoclauum pretioſiſſimum.* Mox: *Et in circuitu Palergium de holoſerico pulcherrimum.* Idem videtur, quod *phalergium* apud Papiam, vbi *ornamentum* eſſe dicitur, forte ex Graeco παρεργον, quod additamentum et ornamentum operis ſignificat in veteri Inſcript. 592.

† PALERIA. (1) Locus, vbi paleae reponuntur, in Ch. Mſ. a. 1460. (2) Agger, quia *palis* continetur, in Ch. Mſ. a. 1449. V. *Palarium.*

PALESCARMVS, nauigii genus. Georg. Stella in Annal. Genuenſ. ad ann. 1399. apud Murator. to. 17. col. 1204. Italis *Paliſcalmo* et *Paliſchermo* eſt ſcapha, cymba, Gall. *Eſquif.*

PALESTES, a Graeco παλαιστὴ, apud S Hieronymum in cap. 40. Ezech. Menſura vnius palmi minoris.

† PALESTRARE, locum palea ſpargere, vnde male editum *Palaeſtrare* t. 4. Hiſt. Occit. Prob. p. 25.

† PALESTRENARIA, locus vbi paleae reponuntur, in Inuent. Mſ. a. 1360.

PALETA. (1) Idem quod *Pala*, annuli pars, quae gemmam continet. Gloſſ. Lat. Gr. *Paleta*, σφενδόνη δακτυλίου εἰς Ὑγιὲς. (2) Menſurae frumentariae ſpecies, in Regeſto Parlamenti B. fol. 28. *Quod licet maior et Pares Medontenſes* .... *exercuerint iuſtitias*, *quae ſequuntur*, *videlicet menſuras*, *pondera*, *boiſſellos*, *Paletas molendinorum*, *etc. Paleatae farinae*, in 1. Regeſto fol. 4. (3) † PALETA, PALETTA, pala, batillum, Gall. *Pelle*. Inuent. Mſ. a. 1476.

PALETARE, Gall. *Paleter*, propriè eſt ad palos, quibus vrbium et caſtrorum muniuntur et ſepiuntur ingreſſus, dimicare. Apud Vegetium lib. 1. cap. 11. et lib. 2. c. 23. *ad palum dimicare*, ſpecies eſt armaturae, ſeu exercitationis militaris, qua milites ſe ad palum in terram defixum graui claua numeros omnes armaturae implentes exercebant. Anonymus de Recuperatione Terrae Sanctae capite 66. in Geſtis Dei per Francos. *Vt Paletando contra hoſtes*, *quoties neceſſe fuerit*, *fines ipſos*, *ciuitates et caſtra defendant.* Continuator Nangii ann. 1326. *Poſt aliquam Paletationem factam cum Bidaldis prope caſtellum*, *etc*,

PALETARII, f. frumenti, vel quorumcunque granorum menſores aut agitatores, a *Paleta*. V. ſupra et infra *Paletegium*. († Vel etiam fabri ferrarii, V. *Paleria* 2.) Charta an. circ. 984. to. 2. Gall. Chriſt. inter Inſtr. col. 46. *Dedimus autem iterum iis omnes emendationes et omnia vadimonia omnium ſatisfactionum omnium ibidem conſiſtentium, et conſuetudines macellariorum et Paletariorum in alodum inum habitantium.*

PALETATIO, V, *Paletare.*

PALETEGIVM, ius quod competit domino pro menſuratione frumentaria per *paletas*. Memorial. Camerae Comput. Pariſ. an. 1364. menſis Sept. fol. 94. vo. V. *Paleta* 2. et *Paletarii.*

PALETVS, V. ſupra *Palettus*.

† PALETTUS, vectis, in Act. Mſ. a. 1283.

PALETUM, a Gall. *Palet*, diſcus, orbiculus. Regeſt. 93. Chartophyl. reg. Ch. 125. 18. Dec. 1362.

PALEUNCULAE, paruæ palea. Vita B. Gerardeſchae tom. 7. Maii p. 179. *Dixit: O Paleuncula, quam magna eſt potentia Dei quae in te manet!*

PALEUS. (1) V. *Pallium* 2. (2) † Stramineus, in Ch. Mſ a. 1308.

PALEZARE, vox Italica, declarare, denunciare, indicare, quaſi palam facere. Statuta Montis Regal. fol. 316. V. *Paliſicare*.

PALEZINE, idem quod *Padelenga*, anguilla procerior. Charta an. 1080. apud Miraeum tom. 1. pag. 70.

PALFERRUM, inſtrumentum ferreum muris ſubruendis aptum. Caſtelli Chron. Bergom. ad an. 1404. apud Murator. to. 16. col. 949.

† PALFORCA, fuſtis bifurcus, Gall. ol. *Panfour*, *Panfourche*. Chartul. S. Sulpit. Bitur.

PALREDUS, PALFRIDUS, V. in *Paraueredi*.

† PALHARDUS, homo nihili et infimae conditionis, t. 2. Hiſt. Nem. Prob. p 255.

PALHERIUM, palearium, locus vbi paleae conduntur, horrreum, ex Gall. *Pallier*. Charta an. 1306. in Comitatu Rutenenſi exarata, ex 2. Regeſto Philippi Pulcri Regis Franciae n. 7. in Tabulario Regio: † PALHERUS, in Ch. Mſ. a. 1340.

† PALHEUM, praeſtatio quae fit ex palea. Ch. Mſ. a. 1266. V. *Palea* 2.

† PALHINUM, PALINUM, PALLINUM, idem. Ch. Mſ. a. 1314.

PALIA. (1) Iudicatum an. 1250. apud Rocchum Pirrum in Notitia Eccleſiae Pactenſis: *Pro vnoquoque porco tarenos 60. Item de Palia mille retia ad valens tarenos 50. etc* Charta an. 1212. in Tabul. S. Illidii Claromont. *De fructibus et Paliis Abbas et monachi duas partes habeant.* Vbi *Palia* pro *palea* ſcriptum videtur. (2) † F. Sera. Acta Mſ. notar. Senenſ. a. 1283. *Confiteor conduxiſſe a vobis vnum molendinum - - cum duabus paliis ferri et cum vno paletto de ferro, ad leuandum macinas*. V. *Paleria* 2.

PALICARII, *Miniſtri limitiae*. Leo Tact. apud Laur. in Amalth.

PALICIUM, vt *Palitium*, V. in hac voce.

PALIFICARE, palam facere, exponere, declarare. Diedericus Monachus de Illatione corporis S. Benedicti, in praefat *Exigis a me . . . quatenus . . . Paliſicare quantocius non differam, quaenam cauſa exiſtat illius feſtiuitatis*. V. *Palezare*.

PALIFICATA. (1) Vox Italica, quae idem quod *Palitium* ſonat. Memoriale Poteſtat. Regienſ. ad an. 1218. ap. Murator. tom. 8. col. 1090. (2) Opus acu pictum. Anonymus in Annal. Mediolani ap. Murator. to. 16. col. 811. *Paramentum vnum cetonini rubei laborati ad ramam cum Palificata vna ad duas dominas, etc.*

PALIFICATURA, PALIFICATIO, telonei ſpecies, in Charta Berengarii et Adalberti Italiae Regum an. 952. In Bibl. Sebuſ. Cent. 1. cap. 99. quod pro palis, quibus fluuiorum ripae continentur, ſoluebatur; († ſeu pro facultate figendi palos ad ripas, ad quos religentur naues.) Itali quippe *Paliſicare* etiamnum dicunt, palis inſtruere, palos defigere: *Portonaticum, Paliſicaturam, theloneum, ripaticum, nauium ligaturam*. Charta Henrici Regis Rom. an. 1311. *Ductus aquarum, Palificationes molendinorum, ripatica, etc.* V. *Palare* 2.

PALIMPSESTUS, *membrana iterum abraſa, charta deletilis*. Laur. in Amalth. Graec. παλίμψηςος.

† PALINGA, agger, quod palis contineatur, ſic dictus. Ch. Mſ. a. 1323. V. *Paleria* 2.

PALINGENESIA, a Graec. παλιγγενεσία, regeneratio, alter natalis. Epiſtola Gunzonis ad Augienſes fratres an. 969. apud Marten. to. 1. Ampliſſ. Collect. col 303.

PALINODIA DEI, ſic canticum *Te Deum laudamus* vulgo S. Auguſtino adſcriptum vocat Abbo Floriac. in Epiſt. ad monachos Anglos apud Mabill. to. 4. Annal. p. 30. laudata, vbi idem canticum S. Hilario Pictauenſi

uenſi Epiſcopo tribuit. Laurentio in Amalthea *Palinodia* eſt *iter reciprocum. Item, recantatio ſeu retractatio, contrarius cantus.* Vnde patet vocis origo, quod ſcilicet canticum illud diuiſis choris ſoleat decantari. † De quouis cantico dictum fuiſſe colligitur e Miſſali Mſ. ann. circ. 400.

PALINVM, V. *Palhinum.*

PALIOSVM. Anonymus de re Architecton. cap. 17. *Camerae ſtructiles fortiores erunt, figulinae autem ad contignationem ſuſpendantur, ita vt catenis anchoratis fixae, tegulas, vel Palioſa, quae cameram circinent, ſuſtineant.* Confer Vitruuium lib. 5. cap. 10. V. *Paleus.*

PALIOSVS, diues, qui pallio dorſum regit. Guill. de Podio Laurentii cap. 43. V. infra *Pallium* 2.

† PALIOTVM, diminut. a *Pallium*, veſtis ſpecies. Inuent. Mſ. theſ. Sed. Apoſt.

PALIPODIVS, idem qui *Palafredus*, Gallis *Palefroi*, equus gradarius. Charta venditionis Sergentariae ſeu oſtiariae Epiſc. Eduenſis an. 1271. in Tabul. eiusd. Eccl. V. *Parauerędi.*

† PALIS, vexilli baculus, ſ. haſta. Hiſt. Nem. t. 3. Prob. p. 205.

PALISFICTVRA, V. *Paliſicatura.*

† PALISMA, *lo logo de bataya*, in Gloſſ. Lat. Ital. Mſ.

PALISSATA, a Gall. *Paliſſade*, vt mox *Palitium.* Charta an. 1371. in Archiuo S. Victoris Maſſil. *Vt faciat reparare, reficere et compleri cathenam ferream et clauſuram Paliſſatae portus Maſſiliae.* V. infra *Palinata.*

† PALITIO, i. q. *Palitium*, apud Murat. t. 1. Antiq. p. 187.

PALITIVM, PALLICIATVM, PALLATIVM, contextus ac ſeries palorum. Willel. Brito lib. 7. Philipp.

> *Paliciumque triplex, quod erat Gaillardica ſubtus*
> *Maenia, quadratis palis, et robore duro*
> *Vſque ſub extremas protenſum fluminis oras.*

Anonymus de Geſtis Frid. II. Imper. *Quia ſi Princeps illos in illa clauſula inuaderet, Palitia illa quibus Papalis exercitus ſe totum clauſerat, etc.* Infra: *Quo lignaminibus ipſorum diruptis, quae inde disrumpere potuerunt, facerent ſtichatos, ſiue Palliciata circumcirca ciuitatem.* V. *Palium* 1.

PALLACIUM, eadem notione. Bracton. lib. 4. tit. 1. cap. 37. §. 1.

PALLITIVM, in Charta Matth. Abbat. Fuſniac. an. 1225.

PALIVM. (1) Idem quod *Palitium*, vel locus palis circumſeptus. Charta an. 1347. tom. 1. Hiſt. Dalph. pag. 67. (2) Praemium equeſtris vel pedeſtris decurſionis, Italis *Palio* vel *Paglio*. Sic dici videtur, quod victor pallio ſeu panno ſerico, alteriusue pretioſioris materiae donabatur. Breuiarium Hiſt. Piſanae ad ann. 1264. apud Murator. to. 6. col. 194. *Item curſus noſtri honorabilis Palii factus ab equis et plures milites cingulo nouae militiae decorati.* V. *Pallium* 2.

PALIVS, ſericus. Ordinar. MS. Abbat. Piperac. an. 1301. *In feſto Purificationis exeundo per clauſtra cum capis Palliis veniunt ante portam eccleſiae.* V. *Pallium* 2.

PALIZATA, PALIZATVM, ſepimentum e palis, *Paliſſade.* Iohan. Stella in Annal. Genuenſ. ad an. 1383. apud Murator. to. 17. col. 1269. V. *Paliſſata.*

PALLA. (1) Globus, Gallis *Bale*, Italis *Palla* et *Balla*, Germanis *Ballen*, pro *Pila*. Addit. ad Vitam S. Antonii to. 1. Maii p. 349. *Dum luderet ludo pilae inflatae, quae dicitur Palla groſſa, fregerat ſibi brachium.* Heſychius: Πάλλα, σφαῖρα ἐκ ποικίλων νημάτων πεποιημένη. Ita porro Globum crucigerum Imperialem, qui inter Regalia inſignia reponitur, appellat Godefridus Viterbienſis:

> *Aureus ille Globus Pomum vel Palla vocatur*
> *Quando coronatur, Palla ferenda datur.*

Infra:

> *Crux et Palla ſimul pariter connexa tenentur:*
> *Haec ferit, haec ſanat, haec perit, illa manet.*

(2) Aulaeum. Gloſſ. Lat. Graec. *Palla*, μίτρα, πέπλος, περιπέτασμα. Matth.

Matth. Pariſ. ann. 1236. *Ornata igitur ciuitas tota holoſericis et vexillis, et coronis*, (forte *cortinis*) *et Palliis, et cereis, et lampadibus*. PALLA ALTARIS, in veteri Vocabulario, dicitur *veſtis qua altare cooperitur, videlicet lineus pannus conſecratus, qui ſuper altare ponitur, ſuper quem extenditur corporale*. Neque fere aliter Durandus lib. 1. Rational. cap. 3. n. 49. tametſi interdum *Pallam altaris* cum *corporali* videatur confundere: Vbi *palla* promiſcue vſurpatur pro linteo, quo tegitur altare, et pro corporali. Diſtinguuntur tamen in Concilio Meldenſi apud Burchardum lib. 4. c. 13. PALLIAE ALTARIVM, in Hiſtoria de exordio Ordinis Ciſtercienſis c. 17. PALLA LINOSTIMA, diaconorum maxime veſtis propria. Liber Pontificialis ex decreto Zozimi PP. V. infra *Pallium* 2. PALA, eadem notione. Prudentius Trecenſis Epiſcopus in Vita S. Maurae. PALLAE SEPVLCHRALES, quibus Sanctorum et Honoratorum tegebantur ſepulchra. Concilium Aruern. c. 3. V. *Ariſtato, Coopertorium*, et *Pallium* 2.

PALLACIVM, pro *Palatium*, in Charta Guidonis Epiſc. Coriſopit. an. 1480. to. 2. Hiſt. Britan. col. 1616.

PALLAGIVM, V. *Palagium*.

PALLAMENTVM, pro *Parlamentum*, in Charta Ludouici VII. Reg. Franc. ex Chartular. S. Vandregeſili to. 2. p. 1616.

PALLANCA, pro *Palancatum*, contextus ac ſeries palorum, *Paliſſade*. Annal. Caeſenat. ad an. 1341. apud Murator. tom. 14. col. 1178.

PALLANCATVM, V. *Palancatum*.

PALLANDIONES, nauium genus, quae traducendis equis ſunt idoneae. De expugnatione vrbis CP. apud Marten. to. 5. Ampliſſ. Collect. col. 787.

PALLANTIA, V. *Palantia*.

PALLARE, pro *Palari*, apud Albert. Muſſatum to. 10. Script. Italic. Murator. col. 650.

PALLARENSES, V. *Pauenſes*.

† PALLASIVS, pro *Balaſius*, carbunculus, Gall. *Balais*, t. 7. Sept. p. 805.

PALLASSA, ſtraminea culcita, Gall. *Paillaſſe*. Statuta Monaſt. Gellon. an. circ. 1150. apud Stephanot. to. 8. Fragm. Hiſt. p. 175.

PALLATA, vt *Palata*, V. in hac voce.

PALLATORIVM, pro *Parlatorium*, Gallis *Parloir*, alias *Locutorium*, et *Salutatorium*, locus ſcilicet in Monaſteriis virorum, vbi excipiebantur viſitaturi. Charta an. 1258. in Hiſt. S. Martini de Campis pag. 208. V. *Locutorium*.

PALLEA, vt ſupra *Pallanca*, *Paliſſade*. Regeſt. 84. Chartophyl. reg. Ch. 245. an. 1345.

PALLEA, PALLEVM, PALLEVS, V. *Palla* et *Pallium*.

PALLEARICIA, V. *Tectora*.

PALLEARICIVS, V. *Palliaricius*.

† PALLEARIVM, ſtramen. Necrol. vet. Mſ. Carnot.

PALLEDO, pallor. V. S. Agnetis de Montepolit. to. 2. April. p. 805.

PALLEFREDVS, PALLEFRIDVS, V. infra *Parauerédi*.

† PALLETA, i. vt videtur, quod *Palmula*. Ch. Mſ. a. 1368. *Item quaelibet barchia de Pallela aut de tymono bayoneſto*: (ſoluat) — *tres groſſos*.

PALLENS. Anonymus in antiqu. Regula monaſt. apud Marten. to. 9. Ampliſſ. Collect. col. 165. *Iſidorus Epiſcopus. Per omnem autem hebdomadam fratres viles olerum cibos, ac Pallentia vtantur legumina*. An *pulleſcentia*, vel *naſcentia leguminum*, vt habet S. Benedictus in ſua Regula? V. *Naſcentia*.

† PALLEVM, pro *Pallium* 3. Epiſt. Mſ. Honor. III. Pap.

† PALLEVRA, f. ius figendi palos ad directionem aedificiorum et viarum. Areſt. Parl. a. 1401.

PALLIALES PECVNIAE, quae Romano Pontifici pro accepto *pallio* exſoluebantur. Gudenus Hiſt. Erfurt. lib. 1. §. 19.

PALLIARE. (1) Veſtire, tegere, *pallio* amicire. Chron. S. Petri Viui to. 2. Spicil. Acher. p. 745. (2) Metaphorice pro ſimulare, fingere, qua notione etiam *Pallier* dicunt Galli. S. Bernardus to. 1. col. 578. *Glorioſa res humilitas, qua ipſe quoque ſuperbia Palliare ſe appetit, ne vileſcat*.

leſcat. V. *Palliatio*. (3) Pallium Archiepiſcopale conferre, V. *Pallium*. (4) Pro *Balliare*, ni fallor, mutato, vt ſaepe fit, *b* in *p*, Adminiſtrare res et bona pupilli. V. *Baiulus* 3. Charta apud Stephanot. in Antiquit. Bened Lemouic. MSS. part. 1. p. 127.

† PALLIARIA, telonei ſpecies, quod pro facultate figendi palos ad religandas naues, vel quod ad palos ſ. repagula oppidorum ſoluitur. Ch. Conr. II. reg. Sicil. pro Piſanis a. 1260. V. *Paliſicatura*.

† PALLIARICIVS, PALLIATICIVS, ſtramineus, in Ch. a. 765. ap. Murat. t. 2. Antiqu. p. 167. V. *Paleus*.

PALLIASTRVM, rude ac vile pallium. Apuleius lib. 1. Metamorph.

PALLIATA TENSA, genus ſcripturae, V. *Scriptura*.

† PALLIATDVS, ſimulatus, fictus, t. 10. Collect. Hiſtor. Franc. p. 45.

PALLIATE, ſimulate. Limborch. Sent. Inquiſ Toloſ p. 60. V. *Palliare*.

PALLIATIO, ſimulatio, diſſimulatio, Gallis *Palliation*. Jac. de Layto in Annal. Eſtenſ. ad an. 1404. apud Murator. to. 18. col. 1006. V. in *Pallium*.

PALLIATVRA; ſupellex eccleſiaſtica, praecipue ornamenta eccleſiae. Sugerius de Adminiſtratione ſua c. 23.

PALLIATVS, pallio ſeu aulaeo, vel potius panno ſerico indutus, coopertus. Sugerius in Vita Ludouici Groſſi. V. infra *Pallium*. PALLIATVS ORDO, monachi, quorum pallium veſtis propria fuit. Vita S. Adalhardi n. 32. ſaec. 4. Bened. part. 1. p. 353. Etiam de ſole dicitur, cum tenebris obumbratur, in Concil. Toletano IV. inter Hiſpan. to. 2. p. 481. † PALLIATVS, in epiſcopum conſtitutus, in Ep. Nic. 1. PP.

† PALLICEA, ſepimentum e palis, in Lit. remiſſ. Mſ. a. 1362. V *Palicia*.

† PALLICEVM, i. q. *Pallicea*, ap. Labb. t 1. p. 512.

PALLICIATVM, V. *Palitium*.

† PALLICVLA, *qua puer inuoluitur in vtero matris*. Gloſſar. Prou. Lat. Cod. reg. 7657.

PALLIDESCERE palleſcere. Vita S. Guthlaci to. 2. April. p. 48.

PALLIDO, imago, delineatio, Germ. Bild, apud Geographum Rauennatem laudatum in Diſquiſit. Leibnitii de Orig. Franc ad calcem Leg. Salicae edit. Eccardi p. 251.

† PALLIFICATA, pictura textilis, t. 3. Cod. Ital. dipl. p. 365. V. *Pallido*.

PALLIGER, V. *Pallium*

PALLINGVS, fuſtis genus, V. *Falanga*.

PALLINODIA, V. *Palinodia*.

PALLINVM, V. *Palkinum*.

PALLIOLA, V. *Palecla*.

PALLIOLVM, minus aulaeum. Inuentar. vetus apud Marten. in Itiner. p. 241. V. *Pallium*.

PALLITIVM, vt *Palitium*, V. in hac voce.

PALLIVM. (1) Chriſtianorum fuiſſe indumentum teſtatur Tertullianus lib. de Pallio, a quo ita deſcribitur cap. 6. *In viris autem Pallii extrinſecus habitus, et ipſe quadrangulus, ab vtroque laterum regeſtus, et ceruicibus circumſtrictus, in fibulae morſu humeris acquieſcebat.* Nec vno hoc loco Chriſtianorum fuiſſe proprium innuit, illudque deſcribit; hinc apud eundem *de toga ad Pallium* tranſire; cum *toga*, Gentilium fuerit: tametſi in controuerſiam cadat, an Chriſtiani ab Ethnicis veſtitu diuerſi fuerint, quod fuſe diſputat Baronius anno 197. Vtcumque ſit, Tertullianeum iſtud pallium, ex iis fuit, quae τετράγωνα vocabant, de quibus fuſe Salmaſius ad hunc Tertulliani librum. Sed et inferioribus ſaeculis, PALLIVM QVADRANGVLVM, cuiusmodi etiam fuit Romanorum paludamentum, Regum noſtrorum primae, ſecundae et tertiae ſtirpis proprium fuit; deſcribitur a monacho Sangallenſi lib. 1. c. 33. Quod quidem pallii genus etiamnum retinent Principes noſtri in ſuis inaugurationibus: nam cum quadratum ſit, ad ſiniſtrum humerum fibula conſtringitur, ad dextrum erigitur, et in armos ipſos ſuſtollitur, quo dextra libera ſit. Ita latera mudantur, pedes ante et retro teguntur, quod ait Sangallenſis. Verum in hoc diuerſum fuit e regiis hodier-

nis-

nis, quod vt Romanorum paludamentum, ad humerum dextrum fibula adſtringeretur. Ita etiam de palliis ſui aeui docet prae caeteris Nilus Mon. lib. 2. Epiſt. 245. PALLIVM DVPLEX dicitur Monacho Sangallenſi illud, quo nouus miles a feminis induebatur. *Duplex* appellatum vult la Colombiere in Theatro honoris p. 572. quod ipſi pallio aliud palliolum aſſutum erat. Haud ſcio, an non potius ab attextam pallio pretioſam pellem, Gall. *Doublure*, ſic nuncupatum fuerit. Pallio, vel potius palliolo, maxime vſi ſunt veteres Galli; qui mos a Romanis dum Galliis imperarent interruptus, ſenſim iterum receptus eſt. Id autem breue admodum dimidiaſque nates vix tegens, vt hodiernum Hiſpanicum. Martialis lib. 1. Epigr. 93.

Cerea ſi pendet lumbis, et trita lacerna,
Dimidiaſque nates Gallica Palla tegit.

PALLIVM FVNDATVM, f. auro textum. Vita S. Anſegiſi ſaec. 4. Bened. part. 1. pag. 634. *De veſtimentis vero eccleſiaſticis largitus eſt Pallia, quae dicuntur fundata, tria.* V. *Fundatus.* PALLIVM PLVVIALE, ornamentum eccleſiaſticum, *Cappa*, vulgo *Chape*. Vita S. Odonis lib. 2. num. 2. PALLIVM ROTATVM, pallii eccleſiaſtici ſpecies, in formam rotae effictî, vel pallium rotarum figuris diſtinctum, Gallis olim *Paille roé*. Geſta Gaufridi Epiſc. Cenoman. to. 3. Analect. p. 390. PALLIVM, monachorum veſtis propria fuit. Eo cum aliquando vterentur Gallicani Epiſcopi, eam ob rem a Caeleſtino 1. PP. reprehenſi ſunt. Saluianus lib. 8. de Gubern. Dei: *Palliatum et pallidum, et receſis comarum fluentium iubis ad cutem tonſum videre tam infelix ille populus, quam infidelis ſine conuitio atque execratione vix poterat.* Hinc *Palliatus ordo* dicuntur monachi. V. ſupra. PALLIVM, velum Sanctimonialium. Benedictionale Eccleſiae Rotomag. editum a Iacobo Petito p. 295. de Benedictione virginis: *Poſt hoc imponat puellae Pallium, et dicat, Accipe, puella, pallium, quod perferas ſine macula ante tribunal Chriſti, etc.* PALLIVM, velum, quod inter Miſſae ſolennia ſupra caput nubentium expanditur, diem quaedam conceptae orationes a Sacerdote recitantur. Durandus lib. 1. Ration. cap. 9. n. 9. PALLIO COOPERIRE filios natos ante matrimonium, *mettre les enfans ſous le drap*, vel *ſous le poile*, natos ſcilicet ex concubina, quam pater poſtmodum in vxorem legitimam coram proprio ſacerdote accipit. Cuius ritus initium fluxiſſe arbitror ab eo, qui in adoptionibus obſeruabatur: quippe adoptiuos pallio ac ſtola propria adoptantes quodammodo inuoluebant, vt ab iis quaſi prognatos indicarent, de quo quidem pluribus egimus ad Ioinvillam et ad Annam Comnenam. Ita in legitimationibus per ſubſequens matrimonium, liberi in ipſis nuptiarum ſacris ſolennibus, cum patre et matre pallio operiuntur, vt ab iis ex legitima coniunctione procreati innuantur. Willelmus Gemeticenſis lib. 8. Hiſt. Norm. c. 36. *V. Legitimare, Mulier* et *Purificare*. PALLIA, dictae Gallis eae veſtium *liberationes*, quae fiebant *Officialibus* regis conuiuis, ſeu *commenſalibus*. Nam aliis *Pallia*, aliis *Robae* dabantur ſtatis anni tempeſtatibus; vt obſeruatum a Cangio ad Ioinvillam Diſſert. 5. *Droit de manteau.* Computum Theſauri an. 1239. *Pallia Militum, Dominus Robertus de Curtiniaco pro Pallio XV. lib. . . Pallia Clericorum Archiepiſcopo Senonenſi pro Pallio X. lib. etc. Wadia et Palia*, in Statuto Caroli V. Reg. Fr. an. 1368. pro Officialibus Parlamenti. V. quae ibi obſeruamus. (2) Praetextus, ſimulatio. Nicolaus de Iamſilla de Geſtis Frider. II. Imper. apud Murat. to. 8. col. 518. *Cumque Marchio ſe hoc alicuius licet frivolae Pallio rationis excuſaret, etc.* V. *Palliatio.* (3) Aulaeum, vel *Palla*. Victor Vticenſis lib 1. de Perſecut. Vandalica p. 8. *De Palliis altaris, pro nefas! camiſias ſibi et femoralia faci-*

faciebat. PALLIVM ALTARIS, V. *Palla.* PALLIVM LINOSTIMVM, de quo Anaſtaſius in S. Silveſtro et in S. Zozimo, vt videre eſt in *Linoſtimus*, quodnam fuerit ornamentum ambigitur inter eruditos. Mappulam ſeu *manipulam* et *ſtolam* ſiue orarium hac voce ſimul ſignificari tradit Altaſerra: *manipulum* eſſe putat Gauantus: cum Macris fratribus in Hierolex. lubentius crediderim orarium lineis ſtaminibus et filis intextum, quod eſt *linoſtimum*, intelligi debere. V. Anaſtaſium cum notis variorum to. 3. p. 81. PALLIA OLOBERA, vel OLOVERA, id eſt, infecta mero vel vero conchylio ſeu murice, hoc eſt, purpura. V. *Holouerus* et *Oloſerus*. Vexillum ex panno ſerico. Acta B. Michelinae to. 3. Iunii p. 936. PALLIVM interdum, atque adeo in pleriſque ſupra allatis locis, ipſa pallii materia, pannus ipſe, ſericus aut pretioſioris materiae, dicitur. Vgutio: *Pallium, a pellibus, vnde fiebat: ſed modo dicitur Pallium quoddam genus panni ex ſerico, et quilibet mantellus.* Hariulfus lib. 2. cap. 10. *Caſulas de Pallio 30. fanones de Pallio auro paratos 10.* Lib. 3. cap. 3. *Fanones ad offerendum auro parati 14. ex braudeo 3, ex Pallio 15. . . . in ſacrario ad tabulam cooperiendam veſtimentum lineum Pallio paratum.* Liber ordinis S. Victoris Pariſienſis MS. cap. 4. *Caſulam de Pallio non habeat.* Ibidem: *Abſque aurifriſio et Pallio et omnibus ſericis.* PALLEA, aulaeum, vel potius pannus ſericus. Nam et *palleum* pro *pallium* dicebant. Gloſſae antiquae MSS. *Peplum, ſtola vel Palleum. Pepulo, Palleum.* Heito Epiſcopus Baſilienſis in Viſione Wettini Augienſis cap. 12. *Dona magnifica et innumerabilia in Palleis et vaſis argenteis etc.* Anaſtaſius in S. Zacharia PP. *Pendentia vel inter columnas ex Palleis ſericis fecit.* PAVLEVM, pro *Pallium*, in Monaſtico Anglic. to. 1. p. 210. PAVLIVM, eadem notione, in Necrologio Eccl. Carnotenſis 18. Kal. Maii. PALLEVS, ex *pallio*, ſeu ex ſerico. Charta Rudeſindi Epiſcopi Dumienſis aerae 920. apud Anton. *de Yepes* to. 5. Chronici Ord. S. Benedicti: *Plumatios digniores Paleos decem, alios ſubminores 8. . . . almucellas morgones 6. fiéoles, Paleus duos, etc.* Alia aerae 1062. ibid. *Nec non etiam et de lectuaria, certos Páleos duos, vaſos de argenteo 4. etc.* V. in *Fatola*. PALIOSVS, ſericeis veſtibus indutus. Will. de Podio Laurentii c. 43. *Factumque eſt vt nonnulli dorſa Palioſa habentes, coeperint difficultates opponere, etc.* Hinc nomen manſit panno nigro, qui feretro inſternitur, cum mortui cadauer humandum defertur: vt et vmbraculo quatuor haſtis ſuſtentato, ſub quo vel diuina deferri ſolet Euchariſtia, vel quod Regibus aut viris Principibus in ſolennibus ceremoniis, ac vrbicum ingreſſibus praetenditur, quae quidem vmbella, *poile*, pro *paille*, perperam appellatur. Geruaſius Dorobernenſis in Ricardo I. Rege Angliae an. 1194. *Proceſſerunt omnes ad eccleſiam, Rege vltimo ſubſequente, portantibus 4. Baronibus 4. cereos accenſos ante eum et aliis 4. Pallium in 4. haſtis ſuper caput eius.* — Ab eadem voce Gallica *paille*, deducta vox *Palare*, et *Paller*, pro aedium parietes *palliis* exornare, *Tapiſſer*. Monaſticum Anglic. to. 3. p. 330. *Vnum frontale Palatum de cendalo et croceo.* Charta Henrici VI. Reg. Angl. an. 1428. apud Rymer 2. to. 10. p. 392. *Palatos quatuor lectos de media aſſiſa, colorum rubei et viridis, Palatos duos lectos rubei coloris, cum curtinis de media aſſiſa.* (4) Graecis Ὠμοφόριον, veſtis ſpecies Romanis Pontificibus, Patriarchis, Primatibus, et Metropolitanis propria, quae deſcribitur a Durando lib. 3. Ration. c. 17. n. 3. *Eſt autem Pallium de candida lana contextum, habens circulum humeros conſtringentem, et duas lineas ab vtraque parte, videlicet ante et retro pendentes: a ſiniſtris eſt duplex, a dextris ſimplex: habet quatuor cruces purpureas, ſcilicet ante et retro, dextris et a ſiniſtris. Infinguntur in Pallio tres acus aureae.* Et haec quidem eſt forma hodierni pallii; diuerſam vero olim fuiſſe innuere

nuëre videtur Iohannes Diaconus in Vita S. Gregorii M. lib. 4. c. 8. Sed et illud quoque ex Iohannis Diaconi verbis efficitur, Pallium hodiernum etiam quoad materiam a veteri eſſe diſtinctum; Gregorianum enim ex *byſſo candente*, hoc eſt, ex tenuiſſimo lino contextum ſcribit: hodiernum vero ex lana conficitur. Hanc mutationem tum materiae cum formae circa ſaeculum octauum occidiſſe exiſtimat Ruinartius in Diſſertatione de Pallio Archiepiſc. quae edita eſt to. 2. oper. poſth. Mabillonii; vnde pleraque deſumta ſunt, quae eidem rei illuſtrandae hic addenda iudicauimus. Eius originem et vſum ab ipſo Lino quidam repetunt. Alii ante S. Marci Papae, qui vixit an. Chr. 336. tempora, eius mentionem non fieri obſeruant: alii denique pallii praerogatiuam Silveſtro Papae a Conſtantino M. tunc demum conceſſam volunt, vnde ad caeteros Patriarchas et Archiepiſcopos profluxerit. Quaedam in hanc rem obſeruat Cangius in Diſſert. de Byzantinorum Impp. nummis. Ea probabilior longe videtur ſententia, quae Pallii originem diuiſioni prouinciarum eccleſiaſticarum aſſerit, eo maxime tempore, quo ſacerdotes a Diaconibus, a Sacerdotibus Epiſcopi, atque inter ipſos qui primas obtinebant, veſtibus diſtingui coeperunt; neque enim aliud ornamenti genus praeter Pallium mihi occurrit, quo Epiſcopi inter ſe diſcernerentur. (5) ✝ Sepimentum e palis, i. q. *Palliciumm*. Chartul. Priorat. de Guiloic.

PALLOCTA et PALLOTA, pro *Ballotta* teſſera ſuffragii, calculus, Gall. *Balote*. Acta SS. to. 3. Martii. p. 244. Billius in Hiſt. apud Murator. to. 19. col. 85.

PALLOCTITIVM, armaturae ſeu exercitationis militaris ſpecies, veliratio, ſingulare certamen. Sallas Malaſpinae lib. 4. Rer. Sicul. cap. 8. apud Baluz. to. 6. Miſcell. p. 298. V. *Paleſtare*.

✝ PALLOR, pallida lux, lumen tenue. Act. Mſ. a. 1308.

PALLOTA, vt ſupra *Pallocta*, V. ibi.

✝ PALLOZA, panni ſpecies, f. ſericum, V. in *Pallium* 2. Hiſt. Caſſin. t. 2. p. 453

PALLVS, vel PALLVM, pro palus, Gall. *Pieu*. Charta Philippi Aug. an. 1215. apud Labbeum in Miſcell. p. 641.

PALMA. (1) Anaſtaſius in S. Symmacho PP. *Et ex muſino agnos, et cruces, et Palmas ornauit*, al. *fecit*. PALMA, olim porrecta Regibus Franciae in eorum ſolennibus inaugurationibus, vna cum ſceptro, in victoriae adprecationem; apud Hincmarum in Coronationibus Regiis, p. 746. *Palmarum dies*, ſic dictus dies Dominicus qui Paſcha antecedit, *quia in eo*, inquit Iſidorus lib. 1. de Diuinis offic. cap. 27. *Dominus et Saluator noſter, ſicut Propheta cecinit, Hieruſalem tendens aſello ſediſſe perhibetur. Tunc gradiens cum ramis palmarum multitudo plebium obuiam ei cecinerunt, oſanna in excelſis, etc.* Ditmarus L. 2. *Recto itinere ad Magdeburgenſem pergens ciuitatem, Palmas ibidem feſtino duxit honore*. Lib. 4. *Cum Palmarum ſolennia in Magdeburg celebrare voluiſſet*. Lib. 7. *In praedicto loco Palmas et ſanctum Paſcha celebrauit*. V. *Dominica in Palmis*. (2) Mapa palmis in flicta. Acta S. Proculi Martyr. *Et ſoluentes eum miniſtri, iniurauerunt eum, ita vt Palmas in faciem eius darent*. V. *Palmare*. (3) Menſurae frumentariae ſpecies. Bulla Alexandri PP. pro Monaſterio S. Criſpini in Cauea Sueſſion. in Tabulario eiuſdem Monaſterii: *Decimam nonae villae, octo Palmas frumenti, etc.* Idem videtur quod PALMATA ſalis, frumenti: quantum ſalis aut frumenti palma manus continere vel haurire quis poteſt: ius nempe, quod domino feudali ex ſalis aut frumenti in mercatis publicis venditorum menſuris competit. Statuta villae Montis oliui an. 1231. apud Marten. to. 1. Anecd. col 968. *Item, ſoluimus et definimus illas Palmatas ſalis, quas alibi milites per toltam et forciam conſueuerunt percipere in mercato*. (4) Pila. *Palmae ludus*, Gall. *Jeu de paleme*, quia palma olim

olim pilam percutiebant. Statuta Collegii Maior. Mont. an. 1390. apud Lobinell. to. 3. Hiſt. Paris. p. 397. (5) V. *Palmaris*. (6) † Menſura vulgo 8. circiter vnciarum, Occitanis vero 9. vnciarum, t. 5. Ord. reg. Fr. p. 278. V. *Palmus*. (7) † Pagina. t. 4. Hiſt. Occit. Prob. p. 68. (8) † Armus, in Ch. Mſ. an. 1305.

PALMADA SALIS, vt ſupra *Palmata* in *Palma* 3. Tabular. Monaſter. Solemniac.

PALMAEVM, *veſtis paſtoralis*, in Gloſſ. Iſid.

PALMALIS. pro Palmaris, menſura vnius palmi. Charta Petri de Roteys Vicar. Toloſ. ann. 1272. e Bibl. D. de Crozat. V. *Pacmes*.

PALMARE. (1) *Palmare* et *depalmare*, alapam infligere Gloſſae vett. *Depalmare*, κολαφίζειν. Petrus Bleſenſis ſerm. 24. V. *Palmizare*, *Palmata 1.* et *Palma 2.* (2) *Palma* menſuraria metiri, *menſurare*. Vetus Charta in Hiſt. Monaſterii S. Nicolai Andegav. p. 55. (3) † Manus abluere. Stat. eccl. Turon. a. 1396. (4) † PALMARE TERREVM, pecten ferreum, in Stat. Auenion. a. 1243.

PALMARIA, chirothecae ſpecies, quae manuum palmas tegit. Vdalricus lib. 2. Conſuet. Cluniac. Mon. cap. 36.

PALMARIS SYNODVS: ita appellata Synodus Romana quarta habita Rufio Magno Fauſto Auieno Conſule ſub Symmacho PP. an. Chr. 502. vt eſt in Codice Narbonenſi, vti obſeruat Sirmondus in Notis ad Avitum Epiſt. 31. quam alii nomenclaturam Synodo Auieno juniore Conſule celebratae attribuunt. Hanc porro ſic dictam putant, quod in porticu Baſilicae S. Petri, quae hanc appellationem ſortita eſt coacta fuerit. Anaſtaſ. Bibl. in Honorio PP. *In porticu B. Petri Apoſtoli, quae appellatur ad Palmaria, etc.* *Palmae*, loci dicti Romae meminit praeterea Anonymus de Conſtantino M. a Valeſio editus p. 482. vbi etiam de eod. Symmacho: *Deinde veniens ingreſſus urbem, venit ad Senatum, et ad Palmam populo adlocutus, etc.* Vbi forte *Palma* idem eſt, quod *Palmaria*. V. Baronium. an. 502. num. 1. 2. † PALMARES LVDI, in ant. Inſcript. ap. Gudium CXL. 5. viae notas p. VI.

PALMARIVM. (1) Domus excipiendis *Palmaris* ſeu peregrinis deſtinata. Charta an. 1159. in Hiſt. Epiſcopor. Nicienſium. V. *Palmarius*. (2) Merces, pretium, maxime honorarium, quod aduocato, qui cauſam obtinuit, conceditur. Charta Rodulphi Epiſc. Cabilon. an. 980. tom. 4. Gall. Chr. inter Inſtr. col. 227. *Ad augendum enim ſperatae retributionis Palmarium, pio rogauit oratu, quo canonicam . . . traderemus.* V. Caſſiodor. lib var. Lect. et Ian. a Coſta in Decretal. p. 235.

PALMARIVS LVDVS, ludus pilae, in Statut. Collegii Turon. an. 1450. ibid. to. 3. p. 419. *Ordinamus, quod nulli, tam burſarii, quam extranei, de caetero ludant ad ludum Palmarium, etc.* V. *Palma* 4.

PALMARIVS, PALMATVS, peregrinus. *Palmarii* porro dicebantur, qui peregrinationem Hieroſolymitanam ſeu ex voto ac pietatis intuitu, vel cruce ac ſacra expeditione ſuſcepta, in patriam redierant, quod in ſignum exactae iſtius peregrinationis palmarum, quarum ferax eſt Syria, ramos prae manibus redeundo deferrent. Rationem delatae palmae aliam profert Durandus lib. 1. Ration. c. 3. n. 14. *Qui de Hieroſolymis veniunt, Palmam in manibus ferunt, in ſignum, quod illi Regi militarunt, qui Hieroſolymis cum palmis honorifice receptus eſt, et poſt, modum ibidem cum diabolo pugnans victor extitit.* Henricus de Knyghton. L. 1. de Euentib. Angliae c. 5. *Eia, inquit, iam adeſt certe peregrinus, iſte eſt, qui nefandum Colibrondum occiſurus eſt. Ad quem ſermonem Palmarius accedens, etc.*

PALMATA. (1) Poenitentiae apud veteres ſpecies. Vetus Poenitentiale MS. et Beda de Remedio peccat. c. 14. *Si quis tinxerit manum in aliquo liquido cibo, et non idonea manu centum Palmatis tundatur.* Poenitentia-

tentiale MS. Thuanum, quod Theodori eſſe volunt cap. 3. *Quidam dicunt 20. Palmatas valere pro uno die* (poenitentiae,) Infra cap. 10. *Alio modo 12. triduanae, ſingulae cum pſalteriis tribus impletis, cum Palmatis 300. per ſingula pſalteria, excuſant vnius anni poenitentiam, etc.* Adde Burchardum lib. 19. cap. 17. et 25. Quaerunt viri docti, quid his locis *palmata* denotet. Baronius an. 1055. n. 11. exiſtimat, poenitentium palmas ferula verberatas fuiſſe: quod certe vero ſimile videtur de iis, quibus ob crimina perpetrata imponebatur haec poenitentiae ſpecies, quod ex verbis laudati Poenitentialis MS. elici poteſt, vbi *centum palmatis tundi* dicitur, qui tinxerit manum, etc. At in ſpontaneis *palmatis* non idem dicendum, cum a vero abſonum ſit, eos, qui pietatis et deuotionis gratia has ſibimet imponebant poenitentias, ab aliis *palmatas* ſeu palmarum percuſſiones accepiſſe. Ii igitur harum vice, *palmas* allidebant ad pauimentum: quod potiſſimum colligitur ex eodem Petro Damiano lib. 6. Ep. 27. *Lorica eſt homo indutus ad carnem, ferreis membra diuiſa circulis ambit, mittit cum labore metaneas, allidit in pauimentum ſaepius palmas.* (2) Contractus emptionis vel venditionis, Gall. *Marché; palmata* dicitur, quod in ſignum pretii conuenti dextram dextrae committere ſolent, cuius violator mulctae pecuniariae ſubiacebat domino loci exſoluendae. Charta an. 1230. ex Bibl. regia: *Ad petitiones, quae fiunt ex parte Regis, dicimus, quod de Palmatis quae fiunt in mercato et in die mercati, de illis, qui volunt ſtare contractui, debet habere Rex quinque ſolidos. De Palmatis vero, quae fiunt extra mercatum quibuslibet diebus, dicimus quod ſint dominorum illorum, ad quos locorum ſpectat iuriſdictio.* PALMATUM, eadem notione. Statuta Mont. Regal. fol. 115. PALMELLA, eodem ſignificatur, in Statutis Peruſ. fol. 58. *Si quis non obſeruauerit Palmellam, ſeu pactum Palmella firmatum in die mercati, ſoluat pro banno ſol. V.* (3) Menſura, V. *Palma* 3. (4) † Alapa *palmis* inflicta, Gall. *Palmée.* Lit. remiſſ. Mſ. a. 1368.

PALMATIA, locus conſitus palmis, *Palmularium*, *Palmetum*, Φοινικών, in Gloſſ. Graec. Lat. edito et MS. et apud Procopium lib. 1. de Bello Perſico c. 19. Rad. de Diceto: *Et ſtabulabant equos ſuos in Palmatia de Baldac*, V. *Palmerium*.

PALMATIAE, vibrationes, a Gr. πάλλειν. Apuleius in mundo.

PALMATIANA. Gregor. M. lib. 1. Epiſt. 64. *Nobis de caetero ne quid transmittere debeas inhibemus. Et quoniam non delectamur xeniis, Palmatianas, quas tua direxit Fraternitas, cum gratiarum actione ſuſcipimus, ſed eas, ne quod exinde potuiſſet ſentire diſpendium, digno fecimus pretio venundari, etc.* Vbi loci Cerda *Datiles* ſeu *Dactiles*, intelligi cenſet. At Baronius ad *vnas palmatianas*, ſeu *vinum palmatianum*, de quo Senator. lib. 12. Epiſt. 12. Alexander Iatroſophiſta lib. 2. paſſim et alii, ſeu *palmarum fructus expreſſos in liquorem*, vt ait S. Hieronymus de Vita Clericorum, vocem referendam putat, neſcio an vere, ad an. 591. n. 11. nam Altaſerrae ad hunc Gregorii locum, non placet Baronii coniectura, quin potius *Palmatianas* exiſtimat veſtes fuiſſe auro et palmis intextas. Alii ramos palmarum intelligi putant. Ita in varias quiſque abit ſententias. V. Menagium in Origin. Ital. p. 1029.

† PALMATORIUM, flagellum Gloſſar. Prou. Lat. Cod. reg. 7657.

PALMATUM, V. *Palmata* 2.

PALMATUS. *Palmatus irradias*, in in Concil. Carthag. ſub Bonifacio to. 4. Conc. p. 1634 V. *Palmarius*. EQUI PALMATI, in *Equus*.

PALME. Adamnanus lib. 3. de locis SS. c. 4. *Eiusque digiti, quaſi in Palme vel tuto intrantes, in eandem impreſſi columnam inhaeſerunt.* Ita editio viri doctiſſimi Ioannis Mabillonii.

† PALMELA, verticillum, Gall. *Pamelle*. Hiſt. Nem. t. 3. Prob. p. 150.

PALMELLA, V. *Palmata* 2.

PALMENTUM, torcular, Italis *Palmento*, Gallis *Preſſoir*. Charta Roberti

berti Regis Siciliae ann. 1326. apud Vghellum in Epiſcopis Caſertanis: *Palmentum*, a pedum palmis dictum cénſet idem Vghellus, quia ibi vuae pedibus premuntur.

† PALMERIVM, locus conſitus palmis. Charta Eduardi II. Reg. Angl. to. 2. Monaſt. Angl. p. 256. V. *Palmatia*.

PALMES, menſura palmi. Miracula B. Henrici Bauienſ. to. 2. Iunii p. 387. V. *Palmalis* et *Palmela*.

PALMETIE. Glaber Rodulphus lib. 5. cap. 1. *Circa medium cuiusdam diei cecidit de coelo, quod Graece dicitur Selas, vel Caſma, ſeu Palmetie, dum fulgor aetherei ſplendoris inſolito ad terras emittitur: inſulſum enim vulgus perhibet ſtellam de coelo cadere.* Huc ſpectant iſta Ouidii ex Metamorph.

. . . Vt interdum de coelo ſtella ſereno,
Quae ſi non cecidit, potuit cecidiſſe videri.

Sed ibi legendum *faſma*, ex Graeco φάσμα, *apparitio*, vt *ſelas*, ex Graeco σέλας, *iubar*, *fulgor*: *Palmetie* vero neſcio an non legendum ſit *planetie*, vel *planetia*, i. ſtella errans, *planetes* vel *planeta*.

PALMIFER, peregrinus. Acta SS. tom. 1. Iunii p. 250. V. ſupra *Palmgrius*.

PALMISANA TORTA, placentae ſpecies, a Parma ciuitate Lombardiae ſic dicta. Computus ab an. 1333. ad an. 1336. to. 2. Hiſtor. Dalph. p. 273. *Guillelmo faſticerio* (L. paſticerio) *regio pro tortis Palmiſanis factis per eum . . . taren.* XVIII.

PALMISARE. (1) In Gloſſario MS. Reg. Cod. 1701. *Eſt dare alapas, vel Barguinier*. V. *Palma* 2. (2) Vox naupegorum. Sanutus lib. 2. part. 4. cap. 12. de Galeis: *Sub fundis extrinſecus Palmizentur vsque ſupra ad aquam, ſecundum quod cuique ipſarum fuerit opportunum.* Infra *Calefatiſari et reparari, ac etiam de ſepo Palmiſari oportet, etc.* PALMIZARE, eadem notione, in Chron Taruiſino agud Murator. to. 19. col. 768.

PALMOLA, frumenti genus, hordeum, vulgo *Pamoule*, Prouincialibus *Pamoulo*. *Pamel* hordeum vocant etiamnum Picardi. Charta an. 1328. apud Plantauit. in Epiſc. Lodouenſ. p. 297. *Sub onere 7. ſextariorum hordei, ſeu Palmolae.* Tabul. S. Illidii Claromont. *I. Olers ous ha XII. ad dehtals e L. m. de Palmola e la ſeignoria.* V. *Parmellya*.

PALMORERIVM, palmae ramus, Italis *Palmero*, Gall. *Palmier*. Vetus Inqueſta apud Puricellum in Monumentis Baſilicae Mediolanenſis Ambroſianae pag. 1133.

PALMOS, *ſubſultatio*, *palpitatio in cute et neruis*. *Palmoſcopus*, *qui de ſubſaltatione fibrarum auguratur*. Ita Laurentius in Amalthea, a Graeco παλμὸς.

PALMOSVS, *victorioſus*. Gloſſae Iſid.

PALMVLA, *ratis*, πλάτη, ἐν ᾗ διαπλέομεν, in Gloſſ. Lat. Graec. V. Schefferum de Militia nauali lib. 2. cap. 5.

PALMVLARIVM, V. *Palmatia*.

PALMVS. (1) Menſura vulgo octo circiter vnciarum; *Palmus* vero Occitanicus, vt et Graecorum eſt nouem vnciarum cum duabus lineis. Charta Toloſana ann. 1272. in Bibl. D. de Crozat. (2) Menſura pannorum. Tranſactio inter Abbatem et Monachos Craſſenſes an. 1351. (3) † Officium dominicae palmarum. Hiſt. Nem. t. 3. Prob. p. 249.

† PALOCOPIA, palorum copia, ſeries et contextus. Vita MſS. Petri ſen.

† PALOERIVM, locus, vbi excipiebantur viſitaturi in monaſteriis virorum. Ch. Mſ. a. 1278. V. *Pallatorium*.

PALOMBARVS, *qui intrat ſub aquam, cum expedit*, in Dictionar. Fed. Vbaldini ad calcem *Documenti d'Amore* Franciſci Barberini edit. Romae an. 1640.

PALOMERIA. Libertates conceſſae Barcinonenſibus a Petro Rege Aragonum an. 1283. *Concedimus quod de nauibus, lignis vel barchis, tranſeuntibus, quae non dederint Palmeriam firmam in terra, vel non diſcaricauerunt, non dent leſdam, niſi ſicut antiquitus conſuetum eſt.* Raimundus Montanerius in Hiſt. Regum

Aragon.

Auguſt. p. 277. *Et y o ab un bon cavall qui tenia mi terç de cavallers armats ab Herigues e perpunts contraſte als Palomers de prendre terra, etc.* vbi *Palomers* naues dicuntur, quas Graeci ἱππηγὰς vocabant, Galli *Huiſſeres*. V. *Huiſſerium*.

PALONARI. Chron. Andr. Danduli ad an. 1379. apud Murator. to. 12. col. 446. *Galeae veteres reperiuntur in portu Poleuſi, ſed antequam reaptatae fuiſſent, quia aliquae Palonabantur, aliquae non omnes viros ſuos habebant, etc.* V. *Palmiſare* 2.

PALONGATA, ſeptum e palis in flumine, aut aquis factum, Italis *Palancato*, et *Palancatico*. Petrus de Vineis lib. 2. Epiſt. 40. Occurrit *Palangatum*, eadem notione apud Petrum Creſcentium lib. 1. de Agricult. cap. 6. V. *Palancatum*.

† PALONVS. Lit. remiſſ. Mſ. a. 1370. *Guillielmus Caneti accepit vnum Palonum, cum quo alium — percutere niſus fuit.* Galli. *Palon* vaſis genus eſt.

† PALORA, IVM, *li ornamenti de bo e cavali*, in Gloſſ. Lat. Ital. Mſ.

PALORICVM, columbar, V. *Pilorium*.

PALOTA, pro *Pilota*, V. *Pilatus*.

PALPA, monetae ſpecies; an eadem quae *Parpaillola*. V. in hac voce. Charta an. 1465. apud D. Chanteloup in Hiſt. Montismaior. *Adhibebant Antoniani duplas, ſiue Palpas, ex quibus 34. pro floreno vno numerabant.*

† PALPABILITER, manifeſte, euidenter. Formul. Mſ. Inſtr. V. *Palpaticus*.

† PALPAE, *membra dorſi eminentia lana, dextraque.* Gloſſ. vet. Cod. reg. 7613.

PALPANISTA, palpatrix. Acta S. Godeleuae to. 2. Iulii p. 422.

PALPANTIA, *trementia.* Ianſſonii Auctarium ad Gloſſ. Iſidori. Hinc

PALPARE LANCEAM, vibrare, Gall. *Brandir*. Gauterius de Bellis Antioch. *Laxis habenis, Palpatis lanceis, impetuoſe ac ſtrenue cohortem ſibi obuiam percutere maturauit.*

PALPATICVS, palpabilis, in Vita S. Mariae Aegypt. num. 16.

PALPETINVS, i. q. *Parrapalda*, V. ibid.

† PALPITARE, palpari, praetentare, t. 4. Aug. p. 50.

† PALPITATIO, dubitatio, haeſitatio, in Ch. Rud. I. Imp. a. 1273.

† PALSIACVM, i. q. *Paliſſium*. Hiſt. Nem. t. 2. Prob. p. 247.

PALTENA. Hiſtoria Fuld. p. 31. *Secundus colonus reddit arietes II. et duas Paltenas et ouem.*

PALTEVM, *murum vel faſtigium.* Gloſſ. Iſidori; vbi Graeuius: addunt Excerpta *pluteum*. Leg. *Pluteum*, *murum*, quia pluteus militibus erat loco muri. V. Feſtum in *Pluteus*.

PALTONARIVS, ſuperbus, ferox, ex veteri Francico *Pautonnier*. Statuta Guigonis II. Prioris Cartuſienſis cap. 20. num. 4. *Ergo ego relicta cella mea, clauſtro meo, et quid propoſuerim, oblitus, propter gyronagos, gyrogauus, propter Paltonarios, Paltonarius, et propter ſuſpiciendos paſcendosque ſeculares efficiar ſecularis?* V. *Pantonarius*.

PALTVM, *teli genus.* Laurentius in Amalth. et Vocabular. Suſſannaei. Graec. παλτόν.

PALVDANDVS, *militiae adſcribendus.* Gaſp. Barthii Gloſſ. apud Ludewig. to. 3. Reliqu. MSS. pag. 540. ex Guidonis Hiſt. Palaeſt. Paludamentum quippe erat militum veſtis propria. Eo nihilominus nomine exterius indumentum, quo virgines vtebantur, quod inſtar *paludamenti* ad talos fere vſque demiſſum erat, appellat Gualuaneus *de la Flamma* apud Murator. tom. 12. col. 1033. *Virgines, antequam nuptui traderentur, veſtiebantur tunica de pignolato, quae dicebatur ſotanum, et deſuper portabant Paludamentum, id eſt ſoccam de lino albiſſimo.*

† PALVDATI, *blanati*, in vet. Gloſſ. Cod. 7641. V. *Blanatus*.

PALVDELLVM, palliolum, in Regula Tertiariorum Ordinis S. Franciſci cap. 3.

PALVITA, peluis. Agnellus in Vita S. Iohannis apud Murator. to. 2. p. 170.

PALVMBACIVS COLOR, columbinus. Arcadius Auguſtus inter Agrimenſores.

PALVMBARIA, idem quod mox *Palumbarium*. Charta an. 928. Marcae Hiſpan. col. 844.

PALVMBARIVM, locus vbi Palumbes nidificant. Edictum Nunonis Sancii D. Roſſilionis; de Treuga tenenda an. 1217.

PALVS. (1) Foſſorium ligneum, ſeu ligo ligneus, quo terra egeritur, Gallis *Pelle*. Ita vſurpat Lex Salica. tit. 61. (2) Lignum acutum quod in terram defigitur ad ſuſtinendam ſepem. Lex Aleman. tit. 99. §. 24. Etiam, paxillus quo ſuſtentatur vitis, Gallis *Eſchalas*, Germ. Pfahl. Vox Iuriſconſultis nota. Lex Longob. lib. 1. tit. 25. §. 34. V. *Carratum*. NVDVS AD PALVM VAPVLARI, poena ſeruorum, in Lege Longob. lib. 3. tit. 7. §. 1. et Capitul. Caroli M. lib. 4. c. 30. PALI, pro Terminis poſiti. Siculus Flaccus: *In quibusdam regionibus Palos pro terminis poſuimus, alii illiceos, alii oleaginos, alii vero iunipereos.* PALI SACRIFICALES, apud Agrimenſores. V. Gloſſ. PALVS IVSTITIARIVS, V. *Furca*. (3) † Ager paſcuus, Gall. *Pâtis*. Ch. Mſ. an. 1224.

PALVSTRES. S. Auitus Viennenſis Epiſt. 63. ad Apollinarem Epiſcopum, qui *marinas copias*, id eſt, piſces ei miſerat: *Octo Paluſtres quis quia ſe duo paria ſolearum quae dentibus maceretis, . . . direxi.* Vbi per *Paluſtres*, *aucae*, ſeu *anates ſilnaticae*, forte intelliguntur, quas Auitus direxit, pro duobus paribus *ſolearum*, quas Apollinari miſerat. Caetera locus vitioſus eſt, quem ſoli Codices MSS. ſanare poſſunt. V. *Dies Paluſtres*.

PALVSTRICVS, paluſtris, paludoſus, Gall. *Marécageux*, in Charta Caroli Simpl. an. 909. inter Probat. to. 2. nouae Hiſt. Occit. col. 52.

PAMARVM, *veſtis paſtoralis*. Gloſſ. Iſid. vbi legendum putat Graeuius *poemenicum*, a Graeco ποιμήν. V. *Palmacum*.

PAMBICIVM, tela goſſypina, facta ex bombace, V. *Bombax* 1.

† PAMBIRE, pretium pro victu, ab Ital. *Pambere*, quod panem et potum ſignificat. Ch. a. 1200.

† PAMIRE, *percellere*, *ludere*, *peſſundare*, in Gloſſ. Prou. Lat. Cod. reg. 7657.

PAMONARIVS, aedituus, cuſtos eccleſiae. Acta S. Procopii, tom. 2. Iulii p. 147. † Leg. *Paramonarius*, V. in hac voce.

PAMPA. (1) Squama. Canones Hibern. num. 11. apud Marten. to. 4. Anecd. col. 13. (2) Capitulare Caroli M. lib. 7. cap. 314. *Vt Clerici Pampis, aut tr..ngis, vel armis vtantur.* Vbi Lindenbrogius, licae genus in Germania vſitatae eſſe ait, et *Pampe* etiamnum vocari. At vox *Pampe*, Gallica, videtur deducta a *Pampinus*. Nicolaus Gillius in Hiſtoria Francica: *En une fleur de lys y a trois Pampes ou fleurons, etc.*

PAMP LIO, V. *Papilio*.

PANADELLA, vox Italica, quae idem ſonare videtur, quod *Panello*, fax, taeda. Chron. Eſtenſe apud Murator. to 15. col. 346. V. *Papelus* et *Panenſes*.

PANAGATOR, V. *Paſtio*.

PANAGIA, panis benedictus, Παναγία Graecis dictus. Regeſtum Eccleſiae Herefordienſis apud Spelmannum; de Graecis: *Item dicunt panem noſtrum Panagiam*. Quid vero proprie ſit παναγία apud Graecos, pluribus docet eruditus Goarus ad Euchologium Graecor. p. 867.

PANAGIVM. (1) Pro *Appanagium* apud Paulum Emilium ex Choppino de Dom. Franc. lib. 1. cap. 6. V. *Apanare*. (2) Panis confectio. Charta an. 1335. apud Meneſtrer. Hiſt. Lugdun. pag. 24. (3) Vt *Paſtio*. V. in hac voce.

PANALATA, terrae, nemoris, etc. in Charta ann. 1269. in Regeſto Feodorum Ducatus Burgundiae 1. parte fol. 8. *Accepit a Duce Burgundiae cum homagio manuali quingentas Panalatas terrarum plenarum, et . . . . quater centum Panalatas nemoris et 220. operatas vinearum, et 60. ſextuarias pratorum.* Vetus Martyrol. Eccleſ.

Eccleſ. Cathedr. Aquenſis in cuius margine adnotantur obitus: *Reliquit tres quartalatas vineae et tres Panalatas terrae.* In Conſuetudine S. Seueri, tit. 18 art. 2. *Canna* quae eſt menſurae ſpecies, diuiditur in *Pans*, Gall. *Pans*, Panae in 5. pollices. PANALESANNANA, eadem notione, modus agri. Vetus Necrologium S. Saluatoris Aquenſis. Eſt enim *Panalata*, menſura frumentaria, vulgo *Panal*, *ſaumatae* ſeu oneris equi ſagmarii pars eſt decima. Vetus Martyrol. mox laudatum: *Ipſo die Sibila Gamella obiit quae pro anniverſario ſuo vnam Panalatam ferraginis reliquit.*

PANALE, eadem notione, menſura annonaria. Obituarium Belliioc. 500. circiter annorum: *Dedit duos anſeres et de frumento unum Panale.* Valet autem Belliiocenſe *Panale*, quod et *Panatum* vel *Panotum* dicitur, duos *bichetos*.

PANALIS, eodem ſignificatu. Inuentarium ann. 1336. in Tabular. S. Victoris Maſſil.

PANARIA EBRIETAS, *arrogantia licentiaque.* Vocabular. Suſſannaei.

PANARITIVM, Gallis *Panaris*, apud Apuleium lib. de Virtutib. herbar. cap. 42. §. 3. quod Graecis *παρωνύχιον*, vnde et deductum vocabulum putat Gabriel Humelbergius; abſceſſus qui circa vngues et ad radices illorum naſcitur, non ſine doloris pungentis vehementia.

PANARIVM, *excipulum*, in Gloſſ. Iſid. Locus vel vas vbi panis ſeruabatur: *Excipulum* ab Iſidoro dictus, quod veteres *panaria* opere reticulato facere conſueuerant; hinc *reticulum* vocant Horatius lib. 1. Sat. 1. et Iuuenalis Sat. 12. 60. vas illud in quo venales panes deferebantur. Charta plenariae ſecuritatis ſcripta Rauennae ſub Iuſtiniano apud Briſſon. lib. 6. Formul. *Cute olearia valente ſiliquas duas aſprionis: Panario rupto vno, etc.*

PANARIVS, *ἀρ[illegible]φόρον*, in Gloſſis Lat. Graec.

PANAROLVS, fiſcella, Gall. *Petit panier.* Anonymus in Annal. Mediol. apud Murator. to. 16. col. 729.

† PANASTICVM, ius paſcendi porcos in ſilua domini. Ch. Ml. Hugon. de S. Maura. V. *Paſtio.*

PANATA. (1) Tabularium Monaſterii Conchenſis in Ruthenis Ch. 85. *Ipſam Eccleſiam de Licairago, quam vocant ſanctam Columbam, cum primitiis et decimis, et Panatas, et cum alodio, ſicut ad ipſam Eccleſiam pertinent, etc.* Occurrunt eadem verba infra. (2) † Panaria annona, in conſuet. Perpin.

PANATARIA, PANATERIA, V. *Panetarius.*

PANATERII. (1) Sic vocantur Eccleſiaſtici quidam ſaeculares, quibus ex prioratibus a S. Victore Maſſil. dependentibus certa annui reditus portio adſcripta erat, ea conditione vt monaſticam vitam profiterentur; ſed ab ea lege ſeſe tandem exemerunt. Illos Capitulum gener. an. 1348. repraeſentat his verbis: *Serpens in gremio, mus in pera, ignis in ſinu.* Aliud an. 1313. *Statuimus quod in prioratibus dicti monaſterii habentibus clericos, ducherios, Panaterios ſeu conuiuas, etc.* Vbi habes vocis originem. (2) V. *Panetarius.*

PANATICA, PANATICVM, commeatus, militaris annona, Italis *Panaggio.* Bartholomaei Scribae Annal. Genuenſ. ad an. 1242. apud Murator. to. 6. col. 495.

† PANATIO, panis confectio, ars piſtoria. Stat. Mſ. eccl. Tull.

PANAVTUM, V. *Panale.*

† PANCA, vox Ital. ſubſellium, ſedile ligneum, Gall. *Banc*, Germ. Bank, in Stat. ant. Florent.

PANCALIA, idem quod *Bancale.* Acta Murenſis Monaſterii.

PANCAREA, V. *Votarea.*

PANCARPVM. Gloſſar. Longobard. S. Germani Pariſ. MS. *Pancarpum, genus ſpectaculi eſt, vt fieri ſolet ab his qui coram Regibus congredi beſtiis praemiorum contemplatione conſuerunt: ii feras quaſcunque fortiores robore, vel ferociores rabie conſpexerint duriores, aduerſus eas primae congreſſionis certamen ſuſcipiunt, quibus ex cunctis reliquas quae minus terribiles minuſque vehementes ſunt, ex ictu faciliore proſternunt.* Gloſſae

alia MSS. *Ludus quo ludebant antiqui cum beſtiis*, omnigenis ſcilicet, vt ex Caſſiano et S. Auguſtino aduerſus Secundinum colligitur. Nam quicquid miſcellum erat, et ex varii generis contextu, Graeci πάγκαρπον vocant. Iulianus Anteceſſor Conſtit. 98 *Quarta autem* (proceſſio Conſulum) *ea quae Monimerium dicitur, vbi et quod Pancarpum vocant, celebrandum eſt*. V. Cuiacium ad Nouell. de Conſulib. et Salmaſium ad Capitolinum.

PANCEPS, ἕλκος κτήνους ἐπὶ τραχηλίου, in Gloſſ. Lat. Graec. *Pantex* reſtituit Meurſius. V. *Patices*.

PANCERRA, PANCERIA, lorica, Italis *Panziera*, Germ. Panzer, quae ſcilicet ventrem tegit, quem Galli *Panſe* vocant, Itali *Pancia*, Germani Panzen et Manſt. Conſtitut. Siculae. lib. 1. tit. 9. *Prohibemus vt nullus arma molita et prohibita, cultellos et enſes, lanceas, Pancereas, ſcuta vel loricas, clauas ferreas, deferre praeſumat*. Edit. ann. 1560. habet: *Panceras*.

PANCERONVS, Italis *Panzerone*, ſagum militare, quod *panceriae* ſeu loricae ſuperinduebatur. Caſtellus in Chron. Bergom. ad an. 1404. apud Murator. to. 16. col. 957. *Panzeronus*; in Decret. Placent. ad calcem Statut. fol. 108. recto.

PANCHARTA, quaeuis Charta, diploma, maxime vero *Panchartae* dicebantur diplomata illa, quibus Reges bona eccleſiae ſeu monaſterii omnia confirmabant, praecipue poſt amiſſa inſtrumenta: haud dubie quod in iis omnia praedia, iura et priuilegia recenſerentur: Eiusmodi *Panchartae* formulam videſis tom. 3. Analect. Mabill. p. 270. Charta Caroli C. pro Monaſt. Curbionenſi, to. 6. Vitar. SS. Ordin. S. Benedicti p. 252. *Gratiſſima largitione per hanc Panchartam, quam fieri iuſſimus*. Infra: *Per hanc Panchartam confirmamus* Charta Caroli Simplicis pro Monaſterio S. Martini Turon. ex 47. Regeſto Tabularii Regii n. 137. *In hac noſtrae praeceptionis Pancarta*, etc. Infra: *Corroborantes hanc denuo Pancartam*, etc. PANTOCARTA, idem quod *Pancharta*. Acta Epiſcopor. Cenoman. p. 270. *Panchartas* vulgo etiam vocant Regeſta chartarum, ſeu Tabularia Eccleſiarum; vt appellatur Regeſtum Chartarum Eccleſiae S. Martini Turonenſis, quod *Pancharta nigra* vulgo inſcribitur, quod nigro corio tectum ſit. Pancarte in Conſuet. Turonenſi art. 81. dicitur *peagiorum*, ſeu tributorum, ac conſuetudinum programma. † PANCHARTVM, t. 8. Gall. Chriſt.

PANCHINA, ſaxi ſpecies. Translatio S. Clementis tom. 1. Iunii pag. 451. *Corpus hoc inuentum ſub petra ad cornu Epiſtolae, vt ex antiquiſſima traditione habetur fuiſſe ſepultum Corpus S. Iuſti in tumba cauata in Panchina ad longitudinem corporis humani, eminente ad duas circiter vlnas ſupra fundum capſulae*.

PANCHON, inſtrumentum piſcatorium. Tabular. S. Genoueſae Pariſ. an. 1224. *Et inſtrumentum piſcandi in aqua eiusdem molendini, quod appellatur Panchon*. V. *Penchonia* et *Gordana*.

PANCHRA, V. *Panera*.

PANCHRESTA. Saluianus lib. 6. de Gubern. Dei: *Infantes quoque parvulos contumaces, quos morigeros minae ac ferulae non efficiunt, interdum Panchreſta atque Planditiae ad obedientiam trahunt*. Ex graeco πάγχρηστα, cruſtula.

PANCHRYSTARIVS. Arnobius lib. 2. aduerſus Gentes: *Phrygiones, coquos, Panchryſtarios, muliones*, etc. V. coniecturam Turnebi lib. 13. Adu. c. 14.

PANCIA. († Vox Ital. abdomen, Germ. Wanſt; inde *Expanciare*, abdomen euacuare, in Stat. Taurin.)

PANCIAE VARIORVM, pelles murium Ponticorum, Italis *Pelli di vaio*, Germ. Fehwamme, quod a parte quae ventrem tegit maxime ſunt pretioſiores ſic dici videntur. Caſtellus in Chron. Bergom. apud Murator. to. 16. col. 856. *Fecit ſibi largiri . . . petiam vnam velluti de grana, Pancias variorum numero MD*. etc.

PANCIARIVS, perperam pro *Partiarius*, parſium fautor, Gall. *Partial*. Epiſtola Clementis IV. PP. an. 1267. apud

apud Marten. to. 2. Anecd. col. 457. V. ſupra *Paciarii*.

† PANCIATVS, f. ab Italico *Panciera*, lorica, ſeu a *Panciato*, ventroſus, dicta *Panciatichorum* factio, cuius fit mentio apud Murat. t. 21. p. 83.

† PANCITONVS, thorax, lorica, in Ch. a. 1370.

PANCKETA, tabulatum machinis bellicis ſuſtinendis idoneum. Diarium obſidionis Varadinenſis, apud Ludewig. to. 6. Reliq. MSS. p. 328. *Cum vero illud propugnaculum ligneum quoddam ſtruimentum, in quo machinae ſiſti ſolent, (vulgo Panketam) haberet, foſſis mihi erectis milites aliquot Hungaros, qui noctu diuque hoſti acceſſum prohiberent, impoſui. Panketa* occurrit ibid. p. 330.

† PANCO, i. q. *Panca*, ib. Stat. ant. Florent.

† PANCOGOLLVS, caupo, vel qui menſa excipit, a *Pancia*, venter, et *Gola*, gula. Correct. Stat. Cadubr.

PANCOSSERIVS, piſtor, vox ibrida, a Lat. *panis*, et Gr. καῦσις, exuſtio; quaſi qui panem coquit, Occitanis *Pancoſſier*, Gall. *Boulanger*. Tranſactio inter Abbatem et monachos Craſſenſes an. 1351. PANCOSSERIA, piſtrix, mulier quae *pancoſſeriae* artem exercet, in Conſuetudinibus Toloſae part. 2. Rubr. de Debitis.

PANCRA, V. *Panera*.

PANCRATIARIVS, *pugil*, Πύκτης, in Gloſſ. Reg. MS. Cod. 1013. Papiae, *Pugil, qui praecinit*. Idem: *Pancratiari, flagellis aut tormentis ſubiici, unde aequo animo tolerantes torquentur*. Biblioth. Patrum aſcetica tom. 3. p. 50. *Sunt enim in ſeculo Pancratiarii, qui cum nimis caedantur, et ſtant et fortes apparuerunt*. V. Agoniſtica Fabri.

† PANCRATIVM, *lo tormento, e giocho*. Gloſſar. Lat. Ital. Mſ.

† PANCRVS, *la petra de aſay colori*, ibid.

† PANCTELLA, f. a. Gall. *Pautire*, longurius ferreus, t. 3. Hiſt. Nem. Prob. p. 248 *Poſtes, clavellos, Panctellas, ſerraturas et alias materias neceſſarias ad portas*.

† PANDAGIVM, vadium, pignus, i. q. *Pannum*; Germ. Pfand. Ch. Mſ. a. 1245.

PANDARE. (1) PANDARE, vel PANDIARE, *pandum* vel *bandum*, ſeu *bannum* apponere, *Appoſer ban ſur quelque heritage*. († Proprie vadia ſeu pignora capere, Gall. *Panner*, Germ. pfänden.) Charta an. 1231. pro villa Arkenſi in Tabulario S. Bertini: *Abbas vel Praepoſitus pro redditibus ſuis vel debitis per duos ſcabinos Pandare poterit. Qui pandum contradixerit, 3. libr. domino emendabit, et ſi pandum vi abſtulerit, iterum 3. libr. emendabit. Praeco vero Chorae neminem pandare poteſt, niſi per iudicium Choremannorum. Quod ſi fecerit, et de hoc conuictus fuerit, 3. libr. domino emendabit, et iniuriam 5. ſol.* PANDATOR, qui *pandum* ſeu *bandum* apponit, apparitor. Conſuet. Furnenſes mox laudatae. (2) *Incarnare*. Onom. apud Martin. Germ. winden.

PANDARIVS LANAE, qui lanam pectit, carminat. Bulla Honorii III. PP. an. 3. apud Vghellum to. 1. Ital. Sacr. p. 823.

PANDATIO, ius *bandum* apponendi, ſeu emendas quae hinc proueniunt exigendi; († ſeu potius pignora capiendi.) Charta Guidonis Comitis Flandr. an. 1237. in Tabular. S. Berthol. Betun. V. *Pandare* 1.

PANDECTA, pro *Pandectes*. Ita autem vulgo vocant libros Legum a Iuſtiniano digeſtarum. Petr. Bleſenſis Ep. 140. *Vides . . . quam innavigabile pelagus ſit Pandecta, in qua ciuile ius continetur*. V. H. Stephanum de abuſu linguae Graecae cap. 1. pag. 12. 13. Addit Papias, ita etiam vocari vetus et nouum Teſtamentum: quod et firmant verſus Alcuini Bibliorum libris adſcripti, apud Baronium an. 778. num. 27. Inter Eruditos controuerſia eſt, quo genere efferenda ſit vox *Pandectae*: In feminino, maxime in plurali, ſcribi vſitatius obſeruat Brencmannus in Hiſt. Pandect. lib. 3. c. 6. vbi ſingulorum opiniones accurate recenſet. Quoad caetera quae ad *Pandectas* ſpectant, ipſum conſule, vt

ve et Laur. Theodor. Gronouium de Emendat. Pandect. V. *Litera Piſana* in *Literae*. *Pandectae* etiam dicuntur Gloſſae a Matthaeo Syluatico medico Salernitano concinnatae, quas Roberto Regi Siciliae et Prouinciae Comiti nuncupauit. Hae primum Neapoli editae an. 1474. V. *Maittaire* Annal. Typogr. to. 1. p. 106.

PANDIARE, V. *Pandare*.

PANDICVLARIVS, Ioanni de Ianua, *homo hians et toto corpore oſcitans, a pando, is*. *Pandiculare*, pro *oſcitare*, vox Feſto nota. *Pandiculans oſcitatur*, apud Plautum. Onom. *Pandiculor*, σκορδινῶμαι. *Pandiculatio*, σκορδινισμὸς. V. Regulam Iſaiae Abbatis c. 21. apud Holſtenium.

PANDITVS, pro *Panſus*, apertus. Proceſſus de Vita et Mirac. B. Guillelmi to. 1 April. p. 381. *Clauſa, ſigillata et nemini Pandita*

PANDOCHIVM, PANDOCIVM, V. *Pandox*.

† PANDOCHVM, hoſpitium publicum, i. q. *Pandochium*, in Ch. Mſ. a. 1310.

† PANDOCINARE, i. q. *pandoxare*, cauponam exercere. Acta SS. t. 4. Aug. p. 65.

PANDOX. Gloſſ. Iſid. *Pandox, qui ſemper pandit ora ad potandum*. Vgutio et Ioan. de Ianua: *Pandox, ebrioſus, uel guloſus, leccator, qui ſemper pandit ora propter eſcas. Pandocium, leccacitas, ebrioſitas, taberna*. Imo ex Gr. πανδοχεὺς, *ſtabularius*, caupo, et πανδοχεῖον hoſpitium, caupona. *Pandochium*, in Vita S. Marinae virg. c. 2. Ioſephus lib. 3. Antiq. Iud. apud veterem Interpretem: *Neque ancillam neque cauponam eis nubere voluit, ut eas quae de cauponibus et Pandochibus uitam agunt*. Guibertus lib. 3. de Vita ſua cap. 7. *Nec venale quidpiam a Pandocibus et cauponibus ſiſteretur*. Hinc

PANDOXARE, cauponam exercere, agere; cereuiſiam venum exponere, atque adeo conficere. Synodus Sadorenſis: *Si vir vel mulier ceruiſiam vendendam Pandoxauerint, ſiue communis Pandoxator, vel Pandoxatrix fuerit, ſiue non, ſi duos denarios et obolum de unaquaque Pandoxatione accipiat, lagunculam decimalem Eccleſiae perſoluat*.

PANDOXATRIX, inter artifices recenſetur in Prouinciali Cantuar. Eccleſiae Lindwodi lib. 3. tit. 16. et in Concilio Mertonenſi an. 1300.

† PANDVLVS, pigato, in Gloſſ. Lat. Ital. Mſ.

PANDVRIZARE, *Pandura* canere: eſt autem *Pandura* inſtrumentum muſicum τρίχορδον Polluci, cuius mentio eſt apud Varronem, Iſidorum et alios. Lampridius in Heliogabalo: *Ipſe cantauit, ſaltauit, ad tibias dixit, tuba cecinit, Pandurizauit, organo modulatus eſt*. V. Caſaubonum et Salmaſium ad hunc locum.

PANEARIVM, ciſta, caniſtrum, Gall. *Panier*. Radulfus de geſtis Frider. I. Imper. apud Murat. to. 6. col. 1194.

PANEFICA, PANEFICVS, V. *Paniſicus*.

PANEGENA, V. *Panigeria*.

PANEGORISARE, *pane ſuſtentare*, Ioanni de Ianua et Vgutioni, qui haec ex S. Auguſtino affert *Panigorizamur quotidie ſuſtentamentis Dei*. V. *Paregorizare*.

PANEGYRICVS, *laus in promptu dicta*. Gloſſ. Iſidori.

PANELLARE, V. *Panellum* 2.

PANELLVM. (1) († Puluinar, vt videtur.) Liber Ordinis S. Victoris Pariſienſ. MS. c. 18. *Lectualia ſunt haec, culcitra, bambucina, id eſt, Panellum, puluilli, pului, etc.* Supra cap. 17. *Lectos etiam in domo hoſpitali . . . praeparatos habere debet, videlicet cum bambucinis, id eſt, Panellis laneis ſuppoſitis*. V. *Pannus*. (2) Schedula, pagina, pagella, *Panell* Anglis. Forteſcutus de Laudibus Legum Angliae c. 25. Hinc *Panellare*, et *Impanellare*, pro, in paginam referre, apud practicos Anglos: *iuratores impanellati*, in pagellam relati. V. Edw. Cokum ad Littleton. ſect. 234. et *Panellare*. (3) † Inſtragulum, ephippii genus; Gall. *Paneau*, ol. *Pennel*. Gall. Chriſt. t. 8. Inſtr. p. 364.

PANELLVS. (1) Retis ſpecies, Gall. *Paneau*. Charta an. 1253. ex Schedis Pr. de Mazaugues, V. *Penellum* et *Pennel-*

Panellus 2. (2) Paruus panis. Vita S. Catharinae Senenſ. tom. 3. April. pag. 918. V. *Panicellus*. (3) Fax, taeda, Italis *Panello*. Statuta Vercell. lib. 7. fol. 123. V. *Panadella*. (4) † PANELLVS, PENELLVS, menſura annonaria, eadem atque *Pangale* Ch. Mſ. a. 1217.

† PANELVS, retis ſpecies, Gall. *Panneau*. Ch. Mſ. a. 1501. V. *Panellus* 1. et *Pannellus* 2.

† PANEMVS, menſis orientalium, qui Iulio Romanorum reſpondet, in Act. SS. t. 3. Febr.

PANERA. (1) *Panera*, *Panora*, *Pancera*, (ita enim varie ſcribitur) *rapina*, in Gloſſ. Iſid. Vbi Graevius: Papias *Pancra*, *Graecis rapina*. A *pancra* eſt verbum *Pancro*, cuius compoſitum eſt apud Catonem *impancro*, teſte Nonio, cui *impancrare* eſt inuadere; rectius dixiſſet, rapere. Varro Eccleſia: *in regiam arcam impancrarunt*. Sic legendum, non vt vulgo: *Eccleſiam in regiam arcam impancrarunt*; Eccleſia enim eſt index Libri. (2) Vox Hiſpanica, *Granarium*, Gall. *Grenier*. Synodus Limenſis an. 1594. to. 4. Concil. Hiſpan. p. 697.

PANERETTA, diminut. a *Panera*, Caniſtrum, cophinus. Vita B. Iuſtinae de Aretio to. 2. Martii p. 244.

PANERIVM. (1) Pro *Bannerium*, vexillum, *Bannière*, vſurpat non ſemel Albertus Argentin. in Chronic. p. 115. 136. etc. (2) † Mendoſe pro *Paxerium*, palorum ſeries, in Ch. Mſ. a. 1233.

PANERIVS. (1) Sporta, corbis, Gall. *Panier*. Statuta Arelat. MSS. art. 34. *Pro quolibet Panerio vel caneſtello* 5. *ſol.* Charta an. 1292. apud Lobinell. to. 4. Hiſt. Pariſ. p. 575. V. *Panerum*, et *Pannerius*. (2) Piſtor, in Tabul. Dunenſi Ch. 89.

PANERNA, f. Perna, Gall. *Jambon*. Tabular. SS. Trinit. Cadom. *Recepit in Sauramento IV. boues, et XL. bidentes, VI. poſtes et II. Panernas.* V. *Pernarium*.

PANERVM, ciſta, arca, ex Gallico *Panier*. Paſſim occurrit. V. *Panerius* 1.

PANES, mendoſe pro *Pauer*, V. in hac voce.

PANESCVLVS, paruus panis. Will. Thorn. anno 1143.

† PANESSIVS, mendoſe pro *Paneſius*, ſcuti genus, in Monum. eccleſ. Aquil. p. 55. V. *Paneſium*.

† PANESTARIVS, qui panem conficit, Gall. *Paneſtier*. Ch. Mſ. a. 1297. V. *Panetarius*.

† PANESTINA, arca, vbi panis conficitur vel aſſeruatur. Inuent. Mſ. a. 1476.

PANETA, *qui vel quae facit panem*, Vgutioni et Io. de Ianua. Occurit etiam in Gloſſar. Lat. Gall.

PANETARIA. (1) Officium panetarii, ſeu quod ad eius miniſterium pertinet, in Computo Hoſpitii Regii an. 1312. PANATERIA, eadem notione, in Computo an. 1333. to. 2. Hiſt. Dalphin. p. 272. PANETRIA, idem. Charta an. 1327. apud Rymer. to. 4. p. 290. (2) Cellarium, ſeu locus vbi conficitur panis. Charta Agnetis Comit. an. 1080. tom. 2. Gall. Chriſt. inter Inſtr. col. 468. PANNETERIA, eadem notione. Reparat. factae in Seneſcall. Carcaſſonae ann. 1435. ex Cod. MS. D. *Lancelot*. (3) PANETARIA, dictum praeterea Cellarium, ſeu vti vocatur ab Anaſtaſio Bibliothecario, *Paracellarium* Romani Pontificis in Ceremoniali Cencii Camerarii, vt auctor eſt Nicolaus Alemannus in Diſſert. de Lateran. parietin. cap. 4.

PANETARIVS, qui panem conficit, piſtor, *Paneter*, in Conſuetud. Peruſienſi apud Thomaſſerium: Index MS. redituum Monaſt. S. Petri Corbeienſis: *Singuli Panetarii debent ſingulis dominicis panem vnius denarii vna dominica, et altera panem vnius oboli.* Maxime vero ita appellabant officialem domeſticum, qui menſae panem, mappas, et manutergia ſubminiſtrabat. Officium Panetarii deſcribitur in Geſtis Guillelmi Maioris Epiſcopi Andegau. c. 23. In aula vero Regum Franciae dignitas ea olim viguit, qua qui donatus erat, *Panetarius Franciae*, vt Hugo de Atheis Miles anno 1223. Cui ſimilis fuit *Piſtor* ille, qui caeteris piſtoribus

c rilius praestrat. PANATERIVS, piſtor, in Charta an. 1252. PANATERIVS, inter officiales Eccleſiae Anicienſis recenſetur in Charta eiusdem Eccl. an. 1312. PANATARIA, piſtrix, quae panes vendit. Concil. Legion. can. 34. inter Hiſpan. to. 3. p. 198. PANATERIA, eodem ſignificatu, in Statutis Mont. Regal. fol. 283.

† PANETVS, paruus panis, Ital. *Panetto*, t. 1. Apr. p. 651 V. *Panellus*.

PANFILVS, nauis ſpecies. Iacobi Auriae Annal. Genuenſ. ad an. 1282. apud Murator. to. 6. col. 578. *Piſani igitur milites praeparauerunt et pedites pro dicti iudicis auxilio. Viri de Commune Ianuae armauit galeas XXIII. et Panfilos XII. ad apodixias de ciuitate et poteſtatiis.* PANIFIL, eadem notione, in Miracul. MSS. Vrbani V. PP. ex Tabular. S. Vict. Maſſil.

PANGA, apud Petrum de Creſcentiis lib. 8. de Agricult. cap. 8. *Si capiti eius rapae ſemen immittas, ſine ferro et Bangis, multum increſcere fertur.* Vbi *panga* idem videtur quod *vanga*, i. *foſſorium*. V. in hac voce. Hinc

PANGATORIVM, apud Papiam, *Plantatorium*. V. Formulas Briſſonii pag. 648. et *Paſturium*, vt et *Panga*.

† PANGERICVM, *lo dire laſcivo*, in Gloſſ. Lat. Ital. Mſ.

PANGITARE, *laudare*, in Gloſſ. Iſidor. vbi viri docti legunt *plantare*, quia *pangere*, Feſto, eſt *figere*. Sed cum dicamus *pangere* carmina, quidni et laudes?

PANGITORIVM. (1) *Locus vbi multi ſimul canunt, i. Chorus, a pango.* Vgutio et Ioan. de Ianua. (2) † Laudatio in hymno ex vet. officio Panatii.

† PANHERIA, pro *Penheria* vel *Panheria*, V. has voces. Ord. reg. Fr. t. 7. p. 506.

† PANHOTVS. Comput. an. 1362. t. 2. Hiſt. Nem. Prob. p. 247. *Solui pro IIIC. LXXVII. Panhotis emptis — ponderantibus duo quintalia* etc.

PANHYPERSEBASTVS, Graec. *πανυπερσέβαστος*, totus Auguſtus, titulus nouae dignitatis in Imperio CP. qua primus Alexius Comnenus Imperator Michaelem Taroniten ... nem ſuum ornauit ac Caeſarei throni participem fecit. Hoſmannus ex Hierolex. Macri in v. *Sebaſtocrator*.

† PANIBVLVS, dici videtur equus clitellarius, ſeu qui ciſtas, Gall. *Paniers*, portat, ap. Bened. abb. Petroburg. t. 1. p. 169.

PANICE, Papiae MS. *Roſea*, al. *roſea*. *Panicenum, genus veſtis.* Vgutio: *Paniceum quaedam veſtis paſtoralis.*

PANICELLVS, paruus panis. Plinius lib. 1. Medic. c. 6.

PANICERIVS, idem quod *Panetarius*, officium monaſticum. Epitaphium Fr. Seuerini Cellerer apud Felibian. Hiſt. Sandionyſ. p. 586.

† PANICEVM, *la veſta paſtorale*, in Gloſſ. Lat. Ital. Mſ. V. *Panitea*.

PANICEVS, dicitur de eo quod ad panem ſpectat. Vita B. Columbae Reatinae to. 5. Maii p. 337.

PANICHIVM, panicum, minutioris grani ſpecies, idem quod *Panicium*. Vita S. Antonii de Padua to. 2. Iunii p. 717.

† PANICIA, pulte, Ital. *Paniccia*, ap. Murat. t. 4. Antiq. p. 920.

PANICIVM, *genus annonae, qua in quibusdam locis homines vice panis ſuſtentantur.* Vgutio et Ioan. de Ianua. *Panicum* Latini vocant: *Panis*, Galli. Paulinus Epiſt. 3. ad Seuerum: *Fabam intriuit Panicio*, etc. Infra: *Fabam tuſtam milio, Paniciaque confundens.* PANITIA, eadem notione. Fortunatus in Vita S. Germani Pariſienſ. c. 32. † PANICIVS, idem, in Chartul. S. Ioann. Angeriac.

PANICLVM, idem quod *Panicium*, ni fallor. Chron. Farfenſe apud Murator. tom. 2. part. 2. col. 545.

PANICOCTARIVS, piſtor, apud Chryſologum Serm. 99.

PANICVLA, V. *Pannucula*.

PANIFER, pro *Panifex*, piſtor. Charta an. 1279. apud Thomaſſerium Conſuetud. Bituric. p. 112.

PANIFEX, eadem notione, in Charta Archembaldi Borbonii. V. *Panificus*.

PANIFICARE, panem fingere, coquere. Vita S. Anſelmi Archiep. Cantuar. to. 2. Aprilis p. 880.

† PANI-

† PANIFICUM, *el logo ūve ſe fà el pane*, in Gloſſ. Lat. Ital. Mſ.

PANIFICUS. Gloſſar. Gr. Lat. Ἀρτοποιὸς, *Piſtor*, *Paniſicus*. Ἀρτοποιεῖον, *Paniſicium*, quae vox occurrit apud Celſum lib. 8. Ἀρτοπώλης, *Panarius*, Ἀρτοφόρον, *Panarium*. Papias: *Paniſicae, piſtrices, quae panes faciunt.* Charta an. 1144. apud Catell. lib. 2. Rerum Occitanar. c. 17. *Paniſicus et Paniſica, qui panem venalem fecerit, etc.* Vbi Regeſtum Toloſanum Camerae Comput. Pariſ. fol. 27. habet, *Paneſicus et Paneſica.*

PANIFIL, vt *Panſilus*, V. in hac voce.

PANIGAROLA, lampyris, inſectum noctu lucens. Vita S. Francae tom. 3. Aprilis p. 391. *Statim ſic loquendi comparuerunt luminaria multa et innumerabilia quaſi cornualae vel Panigerolae.*

PANIGERIA. Epiſtola Manuelis Comneni Imper. ad Regem Ludouicum VII. *Cum magna laetitia acceptavimus ad Imperium nostrum tuam Nobilitatem, et opportunae viam tuam praeparavimus, et tranſitum extracturam, et Panigeriam, id eſt, commeatum rerum venalium. Erroſo, id eſt, vale.* Vbi *panigeria* idem valet quod *forum*, commeatus: ex graeco forte πανήγυρις, vti recte coniectat Somnerus. Marten. to. 1. Anecd. col. 400. edidit, *Panegeria.*

PANIOLUM, pro *Planolium*, V. in hac voce.

PANIS. (1) Vel PANUS, Celſo lib. 5. c. 27. dicitur tumor, non altus, ſed latus, maxime in vertice, aut in alis, aut inguinibus; ſic dictus a panis figurae ſimilitudine, Graecis φύγεθλον. Galeno, φῦμα ἄπεπτον. V. Lexic. med. Pancr. Brunonis. (2) Sacra Euchariſtia, caro Chriſti, quae cum nobis caeleſte pabulum ſuppeditet, vocatur a Cyrillo, aliisque ſpiritualis alimonia, τροφὴ πνευματικὴ, et *Panis* ſimpliciter. Iſidorus lib. 7. c. 2. *Dicitur enim panis, quia caro.* At cum epitheto ſaepius, vt *panem Dei caeleſtemque* vocat Ignatius Epiſt. 14. quae appellatio deſumpta ex Ioanne 6. et 1. ad Corinth. 10. et 11. atque iſtud etiam Lucae 24. (3) Menſura fru-

menteria, Gall. *Boiſſeau*, in T
gio Inſulae Adami laudato in C
Iur. Gall. (4) PANIS ACR
MUS, Saxonice, *Geſeorid*, in C
Aelfrici: vbi perperam editum
zimus. Iſidorus lib. 20. c. 2.
acrozymus, leniter fermentatus,
acrozymus. PANIS AESTIVA
in veteri Gloſſario Lat. Gall. M
Bibl. Thuana, *Pains mauſis:*
mucidus, *Pain moiſy.* PANIS
XANDRINUS, biſcoctus,
Apitium lib. 4. de Re culin.
Alexander Iatroſophiſta lib. 2.
cap. 67. *de Alexandrino pane*
Gloſſae MSS. ſuperlineares, *bi*
Matth. Siluaticus: *Panis Alex*
nus, vel rubicundus, i. recoct
rubeſcens, vel biſcoctus. PANI
in aqua coquitur, et melior eſſe
quam quotidianus, apud Vdal
lib. 2. Conſuetud. Cluniac. c
Ruellius lib. 2. de natura ſtirp.
Laudabatur et Parthicus (panis
pridem huc aduectus, quem alii
ticum vocant, quoniam aqua tra
a ſpongioſa tumitate. PANIS
DINIENSIS, ſordidus in l. 5.
Th. de Annonis ciuicis, etc.
vero ita appellatus, prorſus i
tum. Coniecturas varias contu
cobus Gothofredus ad hanc le
PANIS ARMIGERORUM, q
mulis quos Gallico vocabulo *Eſ*
vocabant, diſtribui ac dari ſo
Monaſticum Anglic. to. 1. p.
V. infra, *Panis ſeruientalis.* P
ARTOPTICIUS, apud Pliniu
18. cap. 20. a vaſe ſeu teſto, i
Harduinus, in quo ii excoqu
tur, dictus. V. Turneb. Adue
14. c. 5. PANIS ASPER,
furfureus, *Gros pin*, *Pain bis.*
ber Rodulphus apud Ducheſn.
p. 6. PANIS AVENACEUS
Concilio Francoford. an. 794.
PANIS DE AULA, Abbatis
vel hoſpitium. Charta an. 12
Tabular. Fiſcamn. PANIS A
PYRUS, ex quo nihil neque
nis neque furfuris excretur
ademptum, quaſi totum in ſ
cum non imminutum habe
Gr. αὐτόπυρος. Eiuſmodi pani
tio eſt paſſim apud ſcriptores

ſum lib. 2. c. 17. Marcellum Empiricum c. 31. Caelium Aurelian. Siccenſem lib. 5. Tardar. paſſion. c. 12. PANIS AZYMVS, *ſiue crudus*, apud Conſtantinum Afric. l. 5. Loc. Commun. medic. c. 15. PANIS BEATVS, eulogia, panis a Sacerdote benedictione conſecratus. *Pain benit.* Hartmannus in Vita S. Wiboradae virg. Supra *benedictionem* appellauit. PANIS BENEDICTVS. Cum Catechumeni ante baptiſmum diuinorum myſteriorum participes eſſe non poſſent, proindeque ſacram Euchariſtiam percipere, dabatur iis, veteri Eccleſiae ritu, a Sacerdote panis ab ipſo conſecratus et benedictus, quo praepararentur ad Corporis Chriſti ſumptionem, vnde et ſanctum fuiſſe ait S. Auguſt. l. 2. de Peccator. merit. et remiſſ. c. 26. Poſtmodum his panibus benedictis non ſoli Catechumeni, ſed fideles etiam vſi pro munere in ſignum mutuae amicitiae et communionis inuicem tranſmiſſae. Rainerus contra Valdenſes in Catalogo Haereticor. de Graecis. V. *Eulogia.* PANIS BISCOCTVS, nauticus, *Biſcuit.* Albo l. 2. de Obſid. Pariſ. Chronicon Richardi de S. Germano an. 1242. *Biſcoctum fieri iubet per loca maritima et loca alia pro fodro 150. galearum et 20. nauium, quas armari mandat ſuper Piſanos, etc.* PANIS BISVS, ater, furfureus, Gallis, *Pain-bis*, qui *ſordidus*, Suetonio in Nerone c. 49. et in l. 5. Cod. Th. de Annonis ciuic. Monaſticum Anglic. to. 1. p. 420. PANIS BVFFETVS, ſiligineus, V. *Buffetus.* PANIS CACABACIVS. S. Zeno Veronenſis ſerm. 6. ad Neophytos: Hi (panes azymi) *quos videtis egregia coctura ſuaue redolentes, qui excocti ſunt non furno, ſed fonte, non humano, ſed igni diuino. . . . . certe Cacabacii non ſunt, non vetuſti, non uſti, non crudi, non mucidi, etc.* Nugatur hoc loco vir doctus, qui *cacabacios*, nugaces et garrulos interpretatur, cum hic de panibus agatur. Caſaubono dicuntur eiuſmodi panes, qui ſaporem malum ex aqua in cacabo calefacta retinent, in Notis ad Lamprid. Ego vero malim *cacabacios* dictos, nigros, et quibus nihil ademptum eſt furfuris. V. *Cacabatus.* Papias: *Similiter autem et cacabacius Panis calidus ſiccat: frigidus vero minus multo ſiccus ex parte extenuat.* PANES CALENDARII, qui in Kalendis offeruntur. Durandus l. 4. Ration. c. 30. n. 40. PANIS CALIDATVS, delicatus, tener, recens, *Pain mollet.* († Rectius panis leuiter coctus, Pariſ. *Eſchaudé.*) Chartular. S. Germani Pariſ. fol. 1. † PANIS DE CAMBIO, quorum ſex conficiuntur de Sextario, ap. Murat. t. 4. Antiq. p. 922. PANIS CANIBIVS. Charta Geraldi Abb. Angeriac. an. 1385. in Angeriac. an. 1385. in Chartular. eiuſdem Monaſt. p. 468. *Item dominus abbas leproſis debet facere . . . in die omnium Sanctorum XXVI. panes frumenti, XIII. panes ſunt ratione Canibii Panis et XIII. panes mandati, et XIII. iuſtitias vini ratione mandati.* PANIS CANONICVS, *Pain de Chapitre*, dicitur Rotomagi paruulus panis qui vnicuique Canonico quotidie praebetur. Vita S. Rigoberti Rem. Archiepiſc. a Mabill. laudata Liturg. Gall. p. 414. PANIS CANTABRVS, furfureus, V. *Cantabrum.* PANIS CAPITVLARIS, idem qui *Canonicus*, ex Regeſto Eccl. Andegau. an. 1443. in Vita Matth. Menagii p. 92. PANES CELARII, ſ. ex cellario communi. Obituarium MS. Eccl. Morin. fol. 8. PANIS CENALIS, pro refectione veſpertina. Conſuetud. MSS. Eccl. Colon. e Bibl. Eccl. Atrebat. PANIS CEPARIVS, χυδαῖος ἄρτος, in Gloſſario Gr. Lat. † PANIS CIRCVLI *vel Cuculi vocatur a quibuſdam plantula, quae vocatur Alleluia.* Gloſſar. med. Simon. Ianuenſ. PANES CIVILES. In Nouella Iuſtiniani 7. et in Addit. 3. Ludouici Pii c. 30. in Capitul. Caroli M. l. 2. c. 29. Eccleſiae et xenodochia alienare vetantur res immobiles . . . ſiue etiam *ruſticorum mancipium, vel Panes ciuiles*, atque titulo ſpeciali vel generali hypothecae titulo obligare. V. *Panis gradilis.* PANIS CLIBANITES, ex Gr. κλιβανίτης,

[illegible], in furno coctus. Gloſſ. Ælfrici: *Panis clibanius*, *Ofen-bacenhlaf.* Alexander Iatroſophiſta libr. 2. Paſſ. c. 79. *Quales ſunt Panis bene confectus clibanitis, bis coctus, etc.* Vbi Gloſſae MSS. *quaſi fumi. Panis fermentatus in clibano coctus*, apud Conſtantinum de Rat. vict. p. 279. cui opponitur *Panis ſub cinere coctus*, p. 278. *Panis clibanitius, in teſta coctus*, apud Iſidorum l. 20. c. 2. PANIS DE CORET, ſimilaces. Fleta l. 2. c. 9. §. 1. V. *Iſungia.* PANIS CONIVRATVS, V. *Corſned.* PANES CONSVETVDINALES, qui ex *conſuetudine* praeſtantur. Chartul. S. Vincentii Cenoman. fol. 60. PANIS CONVENTVALS, quo veſcitur conuentus. Charta ann. 1254. ex Tabular. Fiſcamn. PANES CORONATI. Charta an. 1050. apud Puricellum in Monumentis Ambroſianae Baſilicae pag. 428. *In profeſto ad veſperum fructus et vinum ſimiliter ſecundum eandem conſuetudinem: in ſolemnitate vero Panes Coronatos, et vinum ſimiliter, etc.* PANES CVRIALES, qui e Curia domini proferuntur ad alendam familiam. Charta Theobaldi Comitis Bleſenſis Seneſcalli Franciae ann. 1190. in Regeſto cenſuum Carnot. PANIS CVRIAE, eadem notione, in Coſtumario Prioratus de Lewes fol. 18. PANIS DISPENSATORIVS, V. *Panis ſecundus.* PANIS ECCLESIASTICVS. Charta Philippi I. ann. 1106. in Tabul. Monaſterii Maurigniacenſis: *Si aliquis ipſorum Canonicorum infirmitate praegrauatus, . . . de morte animae metuens, habitum ſanctae religionis recipere propoſuerit in praefata domo ſanctae Trinitatis, Panem Eccleſiaſticum et habitum S. Benedicti, quaſi frater eiuſdem loci, omni poſtpoſita pecunia, paratum inuenerit.* PANIS ELEEMOSYNARIVS, qui ad eleemoſynas diſtribui ſolet pauperibus. Siluester Giraldus in Itinerario Cambriae l. 2. c. 12. PANIS EMENDATIONIS, ſeu DE EMENDAMENTO. Polyptychus Fiſcamn. ann. 1235. *Filius Bernerii fabri debet habere vnum galonem vini, et vnum Panem Emendationis, quando fabricat batellos magnorum ſignorum.* Vide *Emendamentum* 3. PANIS ESCAVDATI, V. *Eſchaudati panes.* PANIS FERMENTATIVS, *gehafenhlaf*, in Gloſſario Saxon. Aelfrici. PANES FESTI, qui diebus feſtis apponebantur, conſuetis delicatiores. Charta Philippi Franc. Reg. an. 1271. in Bullario Fontanell. fol. 38. PANIS FISCALIS, ſeu OSTIENSIS, in l. un. Cod. Th. de Pretio panis Oſtienſis, qui de fiſcali frumento, quod Oſtiae piſtoribus vendito confectus populo Romano vendebatur. Vide Iacobum Gothofredum et Salmaſium ad Vopiſcum pag. 408. † PANIS FOGAGII, Gall. *Pain de feu*, qui pro *focagio* ſoluitur. Ch. Mſ. a. 1339. PANES FOLIATI, placentulae genus. Charta an. 1303. in Tabular. Fiſcamn. V. *Foliata* 2. † PANIS FORESTAE, praeſtatio pro iure vtendi foreſta, in Ch. Mſ. a. 1319. PANIS FORTIS ET DVRVS, apud IC. Anglos dicitur, cum quis de Felonia accuſatus, accuſatori aut iudici reſpondere renuit, aut mutum ſe fingit, vel certe os aperire, aut loqui non vult: tum enim poena ea illi imponitur, donec Iudici ſatiſfaciat, vt in carcerem tetrum coniiciatur, in eoque, ſolo pane, duro, ac mucido alatur. Fortis autem dicitur, inquit Stanfordius lib. 2. Placitor. coronae cap. 61. quod adeo ſit ponderoſus et grauis, vt illum ferre aut ſuſtinere nequeat reus: durus autem, quia toto vitae tempore, alio non victitabit, donec in eo moriatur. Statutum primum Weſtmonaſterienſe cap. 12. hanc poenam videtur induxiſſe. PANIS FRACTVS, dictus poſtmodum *Panis benedictus*, qui in particulas diſſectus, dirempta ea, quae ad conſecrationem ſumitur, plebi et fidelibus diſtribui ſolebat. Ἱεροῦ κλάσματος μετάληψις, *Panis benedicti participatio*, apud Pachymerem lib. 7. cap. 6. 15. 22. lib. 8. cap. 10. Sed proprie FRACTIO PANIS dicebatur *Eulogiarum* benedictio, quae a Presbyteris vel Epiſcopis fiebat ante cibi ſumptionem, ſeu prandium, quas amicis vel conuiuis diſtribuebant

bant in *communionis* ſymbolum. Vnde Gregorius Turonenſis in Vitis Patrum cap. 6. dixit: *Pane confracto communionem largiri*, et Theodorus Cantuarienſis Archiepiſc. in Capitul. c. 95. *Fracta oblatione communicare.* Idem c. 5. *Cum Graecis non frangunt Panem ſanctum, nec collectionem dicunt, vel Dominus vobiscum, Diacones, nec Completum.* Eddius Stephanus in Vita S. Wilfridi c. 57. *Et illa die omnes Epiſcopi ſe inuicem oſculantes et amplexantes, Panemque frangentes communicauerunt etc.* Vide *Panis Benedictus*, *Eulogia*. PANIS FRANCICVS, placentae genus. Charta an. 1291. to. 1. Hiſt. Dalphin. pag. 26. PANIS FRIXIVS *gehyrſthlaf*, in Gloſſario Saxonico Aelfrici. PANIS FRVMENTI, qui nobilium erat, vel certe honoratorum aut diuitum Plinius lib. 19. cap. 4. *Alio pane procerum, alio vulgi, tot generibus vſque ad infimam plebem deſcendente annona.* Panis *Frumentarius*, in Statutis antiq. Corbeienſib. lib. 1. cap. 4. PANIS FVRFVRATIVVS, pro *Furfureus*, apud Alexandrum Iatroſophiſtam lib. 1. Paſſion. vbi Gloſſae MSS. *Panem Furfuratiuum, qui fit ex ordeo vel furfure*, interpretantur: πιτυρώδης, Graecis. PANIS GRADILIS, qui ad gradus plebi diſtribuitur: nam cum ſumma eſſet plerumque in vrbe Conſtantinopolitana rei frumentariae penuria, tum propter ciuium et incolarum in ea multitudinem, tum quod Thracia atque adeo vicinae regiones, frumenti haud multum feraces, iis alendis vix ſufficerent, prouiſum ab Imperatoribus, vt per annos ſingulos, certis ac ſtatis temporibus, annona ex Alexandria et Aegypto in vrbem transferretur: quam quidem transuectionem *Felicem embolam* vocitabant, quod ea populus gaudens reficeretur. Nec hac ratione penuriae publicae cautum duntaxat, ſed et panes, Imperatoris nomine, diuidebantur, non pauperibus modo, verum etiam honeſtioribus e populo, atque iis praeſertim, qui domos in vrbe exſtruxerunt, quos κτήτορας nomenclatura, non vno loco deſcribit Chronicon Alexandrinum, *Poſſeſſorum*, Liberatus Diaconus cap. 20. nos dicimus, *Proprietaires*. Vnde panis ſiue ius capiendorum panum e publico, domos ſequebatur, ita vt qui illas quomodo diſtraxiſſet, id iuris amitteret, vt eſt in l. 1. Cod. Theod. de Annonis ciuilibus. Diſtribuebantur porro eiuſmodi panes in gradibus, vnde *Gradiles* appellati ſunt. Prudentius lib. 1. contra Symmach. PANIS GRISVS, cinereus, ater, furfuraceus. Inquiſitio pro canoniſatione S. Yuonis MS. PANIS HEBDOMADARIVS. Vita S. Nili Iunioris p. 40. Qui forte vni hebdomadi ſufficit alendo homini. PANIS HERBATICVS, vel HERBAGEVS. Gloſſae Biblicae MSS. *Borith, herba, de qua fiunt panes, quos Herbaticos appellant, quibus ſiccatis pro ſapone vtuntur.* Eadem habent Papias et Ioannes de Ianua. Panis ex herba facti meminit Suetonius in Iulio cap. 68. PANIS HORDEACEVS, in Concilio Francoford. ann. 794. cap. 4. Fortunatus lib. 10. Poem. in Epiſt. 2. ad Mumolenum; *Quod triticei panis oblectante candore, vel ſuauitatem paſcente, poſt Hordeaceae frugis ariſtoſa cibaria faſtidioſo nimium dente, nare, fauce, tranſitur.* PANIS HOSPITVM, vel *ad hoſpitem*, quo refici ſolent hoſpites. Chartular. S. Vandreg. to. 1. pag. 721. † PANIS IERNAGII, e frumento hyemali confectus. V. *Iernagium*. PANES LAVITII. Statuta antiqua Canonicorum S. Quintini in Viromand. apud Hemereum pag. 116. *Debet Eccleſiae S. Petri vnicuique de intrinſecis 1. panem, ſcilicet 60. panes de medio, et Lauitios Panes, ſcilicet 6. ſext. frumenti, etc.* Infra: *Debet cuſtos cuique priuato 1. panem ad 2. ſext. frumenti ad Panem Lauitium.* Iſidorus lib. 20. cap. 2. *Sfungia, panis aqua diutiſſime laxatus, ſimilam modicam accipit, et fermentum modicum, et habet humectationis plusquam omnis panis: vnde et ſpongiae nomen accepit.* Vide Io. Ruellium lib. 2. de Natura ſtirpium cap. 31. PANIS MATINELLVS, ſ. qui ad ientaculum

ſum apponebatur. Chartular. S. Vandreg. to. 1. pag. 844. *Duos Panes qui vocantur Martinelli tantummodo percipiet.* PANIS MEDIVS, dimidius panis. Regula Magiſtri cap. 26. PANES MELLITI, Gallis *Pains d'Eſpice*. Arnoldus Lubecenſis lib. 3. c. 32. PANIS MILITIS, idem qui *Armigerorum*. Charta an. 1248. in Chartular. Fiſcamn. PANIS MIXTVS, in Itinere Camerari Scotici c. 9. §. 4. *Panis de mixtura*, in Statutis antiq. Corbeienſibus lib. 1. c. 4. *Pain de meteil*. V. *Mixtum* 2. PANES MONACHILES. Monaſticum Anglic. to. 1. p. 149. *A Celerario ſingulis diebus debent venire in refectorium* 70. *Panes Monachiles, quorum quilibet erit ponderis* 65. *ſolidorum, ex quibus ſinguli Monachi ſingulos percipient.* PANIS MVTVATVS, in vetuſto Chartular. vnde Gallis corrupte *Pain mouton*, quaſi panis veruecinus. *Mutuatus* vero dici ex eo videtur, quod illum diuitibus offerre ſoleant pauperes pecuniam inde ab eis accepturi, ac ſi mutuum darent. Vide Dictionarium Treuolt. v. *Pain*. PANIS NATALITIVS, cuiusmodi fieri ſolet in die Natalis Domini, et praeberi dominis a praediorum conductoribus, in quibusdam prouinciis, qui ex farina delicatiori, ouis, et lacte confici ſolent: *Cuignets* appellant Picardi, quod in *cuneorum* formas ſpecies efformentur. Geruaſius Dorobernenſis an. 1188. *Nec eorum deuotioni ſufficere potuit, Panem conferre Natalitium, niſi etiam conuentui panem conficerent piperatum.* Charta Petri Meldenſis Epiſcopi an. 1228. in Tabular. eiusdem Eccleſiae fol. 35. *Item quittamus hominibus de Varedis conſuetudines nemoris, videlicet gallinas, Panes de Natali et boles, et ipſi quittauerunt nobis*, etc. PANIS NAVTICVS, Marcello Empirico cap. 27. p. 137. qui alias *Biscoctus*. *Vetus aut Nauticus Panis*, apud Plinium lib. 22. cap. 25. *Panis naualis*, Coelio Aureliano lib. 5. Chron. cap. 1. PANIS NICOLAVS. Ita placentas appellauit Auguſtus a Nicolao Damaſceno ſibi exhibitas et donatas, vt eſt apud Photium in Bibl. Ruffinus de Vitis Patrum c. 7. *Nicolai etiam ingentes et Panes calidi et mundiſſimi*, etc. Vide ibi Roſweidum. PANIS NITIDVS, apud Bedam lib. 2. cap. 5. et Marculfum lib. 1. form. 11. *Mundus*, apud Lampridium in Alexandro Seuero. Ita porro ſaepe dicitur, qui ad ſacrificium paratur. Concilium Toletan. XVI. can. 6. *Vt aliter Panis in altari Domini ſacerdotali benedictione ſanctificandus proponatur, niſi integer et Nitidus, qui ex ſtudio fuerit praeparatus*, etc. PANES NVNTII, qui nuntiis dari ſolent, in nuntii allati mercedem. Philippus Eyſtetenſis Epiſc. in Vita S. Wilibaldi, de quodam contracto ſapato ad Tranſlationem reliquiarum S. Walpurgis: *Claudicando chorum aſcendit prorumpens in haec verba, O glorioſe Praeſul Chriſti Wilibalde, da mihi Panem Nuntii, ſoror tua aduenit te benigne ſalutaria.* Vbi Gretzerus ad oram libri ſcripſit hoc verbum Germanicum *Bottenbrott*, ex *Brott*, panis, et *Bott*, nuntius. PANIS OBLATVS, in Fleta lib. 2. c. 14. §. 4. *Obolatus* lib 2. c. 72. §. 19. Vide *Oblata*. † PANIS OBLIALIS, tenuiſſimi panis ſpecies, Gall. *Pain oubliere*. Hiſt. Abbat. Condom. PANIS OCVLATVS, Gallis *Plein d'yeux*, rarus, fiſtuloſus, in Medicin. Salernit. edit. 1622. p. 155. PANIS OPIRVS. Gloſſae ad Alexandrum Iatroſoph. *Opirus Panis, i. panis medie magcius*. Sic in MS. Vide *Opirus*. † PANIS IRIS, regi deſtinatus, Germ. Mundbrod. Areſt. Mſ. a. 1345. PANIS OSTIENSIS, V. *Panis Fiſcalis*. PANIS PAGANVS, a ruſticis ſeu hominibus qui in pagis habitant, confectus. Charta ann. 1309. tom. 1. Hiſt. Dalphin. p. 86. PANIS PAPALIS. Matth. Siluaticus: *Simila ſic fit. Frumentum fractum in fruſta, vel molitum groſſe, in qua diuerſa ſubſtantia diuiditur per cribra, extrahitur furfur, et farina ſubtiliſſima, quae pollina dicitur. poſtea remanet ſimila, quae diuiditur in groſſum, ſubtilem et mediocrem. De pollina fit Panis Papalis*, etc. Eadem habet neſcio quis Cotta. Idem

et

ex Pasta Romana vulgo appellatur. Vide Angelum Rocham in Annotationibus ... PANIS DE PARIBUS. Charta Radulfi de [illegible] [illegible] an. 1224. in Tabulario Carnotensi: Adnotamus habere apud [illegible] de [illegible] [illegible] unum Panem de Paribus. Idem qui PANIS DE PERS, in Charta an. 1292. ex eodem Tabular. Beatrix Terrea et duo liberi sui pro masura sua debent, in Natali unum caponem XII. denarios et unum Panem de Pers ... Dominus Peronelle Carpentier pro masura sua in Natali Domini unum caponem unum denarium et unum Panem de Pers ... Item Agnes Rambalde pro domo sua in Natali duos capones, duos [illegible] de Pers. PANIS PAXIMATIUS, V. Paxamatium. PANES PELE. Tabular. Calensi p. 40. Item XIII. panes qui vocantur Panes Pele. Item XII. capones. PANIS PICENTINUS, qui ex alica fiebat; ut auctor est Plinius l. 18. cap. 11. de quo etiam Apicius lib. 4. de Re culin. cap. 1. PANIS PIPERATUS, idem qui Mellitus, V. Panis Mardilius. PANES PRAEBENDARII, qui dratim distribui solent Canonicis Praebendariis ex communi pistrino. Honorarius III. in 5. Compilat. tit. 16. cap. 2. PANES PRAEBENDALES dicuntur in Concilio Coloniensi ann. 1260. can. 11. PANES PRIMITIALES, qui Ecclesiis aut dominis, pro primitiis offeruntur. Tabularium S. Flori in Aruernia. Iidem qui PANES PROPOSITIONIS dicuntur in Charta Auae Comitissae Ruscinonensis apud Steph. Baluzium in Append. ad Capitul. num. 144. Nam iis solis Sacerdotibus et Leuitis licebat vesci, ex 1 Reg. 21. PANES PROVENDARICII. Adelardus lib. 1. Statutorum Corbeiensium cap. 1. Vniculque fratri hortolano per vices centum Panes Prouendaricios, quos panes debet dare frater, qui panem prouidet fratrum. PANIS DE REBULETO, ex farina, vnde pollen excretum est, factus. Charta ann. 1297. in Chartul. [illegible]. PANIS REUERSATUS, V. Focatia. PANIS

[illegible]. V. Panes Sigalatici. PANIS [illegible], [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]. PANIS DE SALE [illegible] [illegible] [illegible] Pain de Sale. [illegible] S. [illegible] to. 1. pag. 544. PANIS SANCTAE CRATIS [illegible] Panes benedicti apud Albigenses. [illegible] Imposs. Sen. Tolos. pag. 19. Occurrit [illegible] pag. 92. PANIS SANCTI SPIRITUS, qui [illegible] per totam Pentecostes [illegible] [illegible] erogabantur. Charta 1295. in Chartul. eiusdem Monast. pag. 69. PANES SANCTORUM, qui ad altare offeruntur. Herardus Archiep. Turon. in Capitul. cap. 24. PANIS, qui in sartagine coquitur, apud S. Wilhelmum lib. 1. Constitut. Hirsaug. cap. 9. PANIS SECUNDUS, cui furfuris aliquantum admixtum est. Sequestrum vocat Lampridius in Alexandro Severo, qui [illegible] [illegible] excipit Constantinus African. lib. 5. Commun. loc. medic. cap. 15. PANIS SEGALATICUS, V. Sigalum. PANIS SENIORUM. Guidonis Discipl. Farfens. c. 45. Debet frater procurator eiusdem loci eunde accipere ex promptuario panes decem et septem, et libras tres de illo Pane, quem Seniores habuerint in refectorio. PANIS SERVIENTALIS, qui seruientibus seu famulis dari solet. Consuetudines Monasterii de Regula. Huic opponitur panis, qui Panis procerum dicitur. PANIS SICCUS, idem videtur qui Secundus. Epistola Episc. cuiusdam a Mabillonio laudata to. 3. Annal. p. 510. PANIS SIGILACIUS, apud Beluz. Hist. Tutel. col. 436. Decem quoque sextaria sigilis propter oblatos Panes Sigilacios. Idem qui PANIS SILIGINEUS, apud S. Wilhelmum lib. 1. Constit. Hirsaug. cap. 6. V. Sigalum. PANIS DE SIMENEL, Ioanni Villaneo lib. 8. cap. 82. Pan de simola. Vide Simenellus. PANIS TEMPERATUS, cui opponitur Distemperatus, apud Constantinum African. lib. de Ratione victus aegr. p. 278. 279. Panis Temperatus vel sub cinere coctus, eidem, Panis coctus temperate, lib. 5. Commun. loc. medic. c. 15. ita

ita vt nec exteriora nimis exuſta, nec interiora nimis mollia, etc. † PANIS TORNATVS, panis ater, furfureus, Gall. *Pain bis*, ol. *Tourte*. Inuent. a. 1271. PANIS TRAVERS. Hiſt. MS. Monaſt. Beccenſ. p. 592. *Quandiu vixerit ſingulis diebus vnam miccham panis et duos Panes Travers, vnam menſuram ceruiſiae quatuor oua.* PANIS DE TREIT, in Fleta lib. 2. cap. 9. §. 1. et in Itinere Camerarii Scotic. cap. 9. §. 4. V. *Waſtellus*. PANIS TRIBOLETI. Charta an. 1442. ex Archiuo S. Victoris Maſſil. *Dominus abbas dare tenetur bonum panem album, qui dicitur Panis Triboleti, quorum quilibet debet eſſe de pondere VIII. vnciarum in pane cocto.* Haud ſcio an idem ſit qui PANIS DE TRVSET. Capitul. gener. an. 1294. ex eodem Tabular. *Quod nulli ſpeciale vinum vel Panis de Truſet omnibus communiter prouideatur.*

PANVM PRAESTATIO, in venditionibus. Necrologium Eccleſiae Carnotenſis: *Acquiſiuit, quidquid dictus Miles habebat apud Mundiniuillam, videlicet partem ſuam Panum et vendarum.* PANEM OFFERRE, ad ſacrificium ſcilicet, in Capitulari Pipini Regis Italiae c. 32. V. *Offerre*. ESSE AD PANEM ET VINVM dicitur domeſticus; qui eſt e familia alicuius, qui ex pane domini victitat. Regeſtum Conſtabulariae Burdegal. fol. 202.

(4) † PANIS pro quauis praeſtatione, etiam pecuniaria, non ſemel vſurpatur, vt videre eſt in *Panis focagii* et *foreſtae*.

(5) † PANIS pro victu quocunque ſumitur in Lege Salica, tit. 58.

† PANISCVLVS, dimin. a *Panis*. Tract. MS. de re milit.

PANISSA, minutioris grani ſpecies, idem quod *Panicium*. Transactio inter Abbatem et Monachos Craſſenſis an. 1351.

PANISTARIVS, PANITARIVS, Vide ſupra *Panetarius*.

PANITA, V. *Paneta*.

† PANITECHA, repoſitorium panis, in vet. Gloſſ. cod. 521.

PANITIA, V. *Panicium*.

† PANITISSOR, mendoſe pro *Panicissor*, qui pannos ſcindit, ſartor, in Prob. t. 2. Hiſt. Burg. p. 200. V. *Pannicissor*.

PANITTARIVS, idem qui *Panetarius*. Charta Eduardi I. Reg. Angl. ann. 1299. apud Rymer. to. 2 pag. 853.

PANIZATA, V. *Palizata*.

PANKETA, V. *Pancheta*.

PANNA. (1) Sartago, caldarium amplum, Germ. Wanne, Pfanne. Apud Andegauenſes, vas fictile maius in quo panni lexiuio mundantur, vocant *Panne*. Charta an. 1178. apud Ludewig. to. 5. Reliq. MSS. p. 8. (2) Vox lignariorum qua lignum deſignant quadratum ſex aut ſeptem pollicum, quod ſuper tecti canterios impoſitum, ligneiſque retentum fulcris, portat aſſeres, Gall. *Panne*. Hinc *Panna* in Cathedralibus aliiſque maioribus eccleſiis vocatur tignum illud tranſuerſarium quod ad ambonem poſitum pluribus cereis ornatur. Charta ann. 1309. tom. 1. Hiſt. Dalphin. p. 98. *Item feſtum quod vocatur Panna, debet duodecim denarios.* (3) PANNA GVTTAE, ea faſtigii pars, quae tabulato reſpondet. Tabular. S. Clodoaldi. V. *Gutta* 4. (4) Pellitium. V. *Pannus* 2.

PANNAGIVM, V. *Paſtio*.

PANNALIVM, vexillum minus. Funus Iohan. Galeaz ann. 1402. apud Murator. tom. 16. col. 1035. V. *Bandum* 1.

† PANNARIA, pannorum textura, in Leg. Gen. a. 1576.

PANNARIVS. (1) Caniſtrum, *Panier*. Computus ab an. 1333. ad an. 1336. to. 2. Hiſt. Dalphin. p. 276. V. *Pannerius*. (2) Pannorum venditor, Gall. *Marchand drapier*. Charta Eduardi III. Reg. Angl. an. 1376. apud Rymer. tom. 7. pag. 117.

PANNEI LAPIDES, imbrices, tegulae, Theuton. *Panne* et *Gleespannen*. Chronicon Vindhemienſe lib. 1. c. 11. *Quae Panneis Lapidibus caemento contexerunt.*

PANNELLARE, in paginam ſeu ſchedulam referre, apud practicos Anglos. Charta Eduardi III. Reg. Angl. an.

an. 1377. apud Rymer. to. 7. p. 147. V. *Panellum* 2.

PANNELLVS. (1) V. in *Panenſes*, et *Panellus* 3. (2) † *Puluillus*, *Baſt*, in Gloſſ. Lat. Gall. cod. 7679. V. *Panellum* 3.

† PANNERIVM. (1) Idem q. *Bannerium*, ap. Pez. t. 1. Script. p. 1203. (2) Inſtrumentum piſcatorium, in Ch. Mſ. a. 1287.

PANNERIVS, ſporta, corbis; *Panier*. Charta an. 1309. to. 1. Hiſt. Dalphin. p. 98. V. *Panerius*.

PANNETERIA, V. in *Panetarius*.

PANNETERIVS, idem qui *Panetarius*. Proceſſus de Vita B. Petri de Luxemb. to. 1. Iulii pag. 586.

PANNICIDAE, qui pannos ſcindunt, Sartores, *Tailleurs*, Gallis. (* Potius qui pannos vendunt, German. Gewandſchneider.) Tidericus Langenius in Saxonia:

> *Sunt mercatores, quibus attribuntur honores,*
> *Sunt Pannicidae pleni ſuper omnia fide.*

† PANNICISOR, PANNICISSOR, idem, in Lit. remiſſ. a. 1352.

PANNICLEROSVS. Hiſtoria Epiſcoporum Autiſiodorenſium cap. 51. *Quando ipſe intrauit Eccleſiam, ſic nudum veſtimentis Presbyterium, ſic Eccleſiae corpus ornamentis exutum, ſic chorum cappis expoliatum reperit; vt in quinque tantum Pannicleroſis, et ſixtu, quae bona erat, chorus pſallendo triumpharet;* etc. Forte *pannoſis*, vel *panniculoſis*, id eſt, detritis et in fruſta deciſis.

PANNICVLARIA, apud ICtos quid ſint diſcimus ex Reſcripto Hadriani D. de bonis damnat. *Non enim bona damnatorum Pannicularia ſignificari quis probe dixerit: nec ſi zonam circa ſe habuerit, protinus ſibi vindicare debebit. Sed veſtem, qua is fuerit indutus, aut nummulos in ventralem, quos victus ſui cauſa in promptu habuerit, aut leues annulos.* V. Hofmannum.

PANNICVLVS, quiſquiliarum faſciculus. Miracula B. Simonis de Liponica tom. 4. Iulii pag. 560.

PANNICVSOR, ſartor, Gall. *Tailleur*. Charta ann. 1366. pro Aquiriatu de Talemundo.

PANNIFEX, idem qui *Pannificus*; in Charta ann. 1478. apud Rymer. to. 12. pag. 61.

PANNIFICIVM, pannorum textura, fabrica. Litterae Philippi VI. Regis ann. 1335. tom. 2. Ordinat. Reg. Franc. p. 114.

PANNIFICVS, pannorum confector. Charta Communiae Beluacenſis an. 1182.

† PANNITGIVM, f. molendinum quo panni denſantur, t. 2. Hiſt. Caſſin. p. 452.

PANNITONSOR, pannorum tonſor, Gall. *Pareur de draps*. Obituarium MS. S. Gerardi in Lemouic. fol. 81.

PANNONCELLVS, Gall. *Pannonceau du Roy*, velum quod praediis obſignatis opponitur. Ordinat. Ludouici X. an. 1315. to. 1. Ordinat. Reg. Fr. p. 572. *Pannuncellos ſeu baculos noſtros . . . apponant*, in Charta Caroli V. Reg. Franc. an. 1369. apud Lobinell. to. 3. Hiſt. Pariſ. pag. 473. V. *Brando* 2. *Bannus* 5. et *Pennones*.

† PANNORMIA, titulus opuſculi Yuonis Carnotenſis, quibusdam *Pannomia*, de quo fuſe Baluz. in Praefat. ad Dial. Ant. Aug. de Emendat. Gratiani.

† PANNOSITAS, albugo, pellicula oculi, t. 5. Sept. p. 713.

PANNVCEVS, Papiae, *Pannoſus*. *Pannucea veſtis, quaſi pannoſa, dicta, quod ſit diuerſis pannis obſita.* Iſidorus lib. 19. cap. 22. habet *Pannucia*. Pro *Obſita*, Vgutio legit *abſciſa*. Perſius Sat. 4. V. 21.

> *Dum ne deterius ſapiat Pannucia Baucis.*

PANNVCVLA, V. *Pannucula*.

PANNVLAE, V. *Panucla* et *Pannus* 2.

PANNVLEIVM, *ſudariolum a panno et voluendo filo*. Laur. in Amalth. *Pannuellium* Turnebo lib. 22. Aduerſ. cap. 6.

PANNVLVLA, *nauicula textricum, qua eius diſcurſu panni texuntur*. Vgutio.

† PANNVLVS, diminut. a *Pannus*, in Ch. Mſ.

PANNVM. (1) Vadium, pignus, Germ. Pfand. Leges Balduini Flandriae Comit. ann. 1200. apud Marten. to. 1. Anecd. col. 766. (2) PANNVM GALLINARVM, pro *Bannum*, vt videtur, cenſus gallinarum. Vide *Gallinagium*. Charta Alexandri Leodic. Epiſc. an. 1131. apud Marten. to. 1 Ampliſſ. Collect. col. 709. *Venatores ſuos ſiue canes eorum, aucipites ſuos et quoslibet officiales, clientes, foreſtarios, ab impetratione meſſis, Pannum Gallinarum et quarumlibet exactionum . . . placuit ei omnimodo excludere.*

PANNVNCVLA, V. *Pannucula*.

PANNVS. (1) Portio, ſegmentum, Gallis *Pan*. Silueſter Giraldus de Hibernia expugnata cap. 21. *Militis quoque coxa ferro vtrinque veſtita vno ſecuris ictu cum Panno loricae praeciſa, etc.* PANNVS, pars Eccleſiae. Ordinar. Eccleſ. Cabil. apud Marten. Tract. de Ritib. pag. 125. *Fit ſtatio in primo Panno et fit ſtatio in ſecundo Panno.* PANNVS LIGNEVS, portio nemoris. Charta an. 1245. in Chartular. Pontiſar. † PANNVS CLAVSTRI, pars, latus, in Ch. MS. a. 1145. † PANNVS ARMORVM, pars armaturae, quae latus defendit, Gall. *Pans*. Litt. remiſſ. MS. a. 1354. (2) Cambro-Britannis *Pan*, *pellitium*, pili molliores, Gallis *Panne*. Tudebodus lib. 5. Itineris Hieroſol. *Et fecit illis magnum mercatum fieri de equis et aſinis, et pane et caſeis et Pannis et omnibus bonis.* Vide Diſſertat. 1. ad Ioinuillam pag. 130. PANNA, idem quod *Pannus*. Teſtam. Oliuerii de Clicio an. 1406. apud Lobinell. to. 2. Hiſt. Britan. col. 827. PANNVLAE diminut. a *Panna*. Charta an. 1266. pro Aquariatu de Talemunda. PENNA, eadem notione, ex Gallico *Panne*. Statuta Ordinis *de Sempringham* pag. 715. de fratribus Pellipariis: *Habeant vnde pelliceae et Pennae Sanctimonialibus et Sororibus Canonicis et Fratribus fiant.* V. *Buccula 1.* (3) PANNVS BERRETTINVS, cinerei coloris, panni ſpiſſioris et vilioris ſpecies. Chron. Eſtenſe ad an. 1291. apud Murator. to. 15. col. 521. V. *Berretinus* et *Birrus*. PANNVS DE BIGARIA, f. *de bigeria*, pannus rufus, villoſus. V. *Bigeria*. Charta Iohannis Comit. Carnot. an. 1222. ex Schedis D. Lancelot. PANNVS BRVNVS *de Duaſio* a Duaco ciuitate, Gall. *Douay*, nomen habens. Computus ab ann. 1333. ad an. 1336. to. 2. Hiſt. Dalphin. p. 274. PANNVS CARTARINVS, († mendoſe, leg. enim *tartarinus*, V. in hac voce.) Teſtam. Iohan. Gaſgui Epiſc. Maſſil. an. 1344. ex Tabular. eiuſdem Eccl. *Lego eccleſiae Maſſilienſi . . . . duos Pannos cartarinos, cum quibus ſaepe iuſſit parare altare B. Mariae, in quorum altero eſt hiſtoria ſancti Nicolai de opere Anglicano.* Occurrit rurſum ibid. PANNVS DIASPRETVS, panni pretioſioris ſpecies, *Diaſpre*, Vide *Diaſprus*. PANNVS FRATVS, pro *Fractatus*, vel *Frictatus*, ni fallor, cancellatus, Gall. *Raié*. Litterae Patentes Caroli V. Reg. Fr. an. 1367. PANNI GRANAE, pannus coccineus. Statuta Maſſil. l. 1. c. 36. V. *Grana 1.* PANNI IMPERIALES. Radulphus de Diceto ann. 1178. *Comes Willelmus de Magnauilla Hieroſolymis rediit 8. Id.* Octobris. *Qui peregre profectus, ſicut altaria multarum per Angliam Eccleſiarum, habuerat in memoria ſic et rediens habuit in veneratione Pannos, quos ciuitas Conſtantinopolis vocat Imperiales, paſſim locis diſtribuens Religioſis.* V. *Pallium 2.* PANNVS NIELLATVS, ſubniger, V. *Nigellus 1.* PANNVS PLANEVS, V. *Planeus*. PANNVS PROMISCVVS, ferruginei coloris. Vita S. Iohannis Gualberti to. 3. Iulii pag. 348. PANNI ROTVNDI. Bulla Adriani IV. PP. pro Canonicis Placentinis apud P. Mariam Campum in Hiſt. Eccl. Placent. in Regeſto 2. part. n. 12. *Et Pannos rotundos deferentes in Eccleſia conſtitutis horis domino ſecundum conſuetudinem deſeruire.* Adde ch. 60. PANNVS VIRGATVS, virgis quibusdam, in longum vel in latum varia ſerie et colore porrectis, diſtinctus. Limborch. Hiſtor. Inquiſ. Toloſ. pag. 50.

50. V. *Virgatus.* PANNI DE WORSTEDE. Skinner. Lex. Etym. *Worſted*, *Lana quaedam textilis a Worſted oppido Norfolc. eius opificio quondam celebri.* (4) Habitus, veſtimentum. Statuta Aſtenſ. fol. 2. recto: *Pannorum vero eorum* (haereticorum) *et rerum mobilium medietas ſit accuſantium.* PANNI MONIALES, veſtes monaſticae. Noticia apud Mabill. to. 4. Anal. pag. 742. ✝ Hinc *eſſe de pannis alicuius* dicitur de familiaribus, quos domini veſtimentis donant. Liber virid. eccl. Carnot. V. *Drappus* et *Roba.* (5) Periſtroma, Gall. *Tapiſſerie.* Iohannes Diaconus in Vita S. Athanaſii Epiſc. Neapolit. apud Murator. to. 2. part. 2. col. 1046. V. *Pallium* 2. (6) Vexillum, ſignum bellicum, Gall. *Banniere*, quod prae ſe ferre in expeditionibus militaribus conſueuerant nobiliores, atque id fuit etiam Epiſcoporum et Abbatum ius, vt vaſſallos ſuos in praelium ſub eccleſiarum ſuarum vexillis conducerent, cum a Rege vel Principe ſubmonebantur. Charta donationis Comitatus Camerac. ab Imp. Henrico II. an. 1007. *Praecipimus vt praelibatae ſedis Eralwinus Epiſcopus ſuique ſucceſſores liberam dehinc habeant poteſtatem eundem Comitatum in vſum Eccleſiae ſupra dictae tenendi, Comitem eligendi, Pannos habendi, ſeu quidquid ſibi libeat modis omnibus inde faciendi.* Nec aliunde, vt obiter dicam, vocis *banni* originem repetendam eſſe exiſtimo: *banni* quippe ſeu vexilla erant *Panni* haſtis affixi; hinc etiam habes natiuam, ni fallor, vocis Gallicae *Pannonceau* originationem. V. *Pennones* et *Vexillum.* (7) PANNVS OCVLI, oculi albugo, λεύκωμα, Italis etiam *Panno.* Conſtantinus African. lib. de Gradib. *Petroleum . . . valet cataractis et Pannis oculorum.* V. *Pannoſitas*

PANNVTIA, V. *Pannuceus.*

PANNYCHISMVS, nocturnae vigiliae, peruigilatio, Graecis παννυχίδες. Vide Gloſſ. med. Graecit. in hac voce. Arnobius lib. 5. p. 173. *Quibus myſteriis peruigilia conſecrata ſunt e[t] Pannychiſmi graues.*

PANOCETA RHEINOVIANA, p[a]nacis ſpecies, ſic dicta quod circ[a] Rhenum facilius creſcat. S. Willelm. Conſtitut. Hirſaug. lib. 1. cap. 12.

✝ PANOCIA, portio, ſegmentum, i[n] Ch. a. 715. ap. Murat. t. 6. Antiq. p. 377. V. *Panunus* 1.

PANOCLYSTA, pro *Spanoclyſta*, quod vide.

PANORA. (1) V. *Panera* 1. (2) ✝ PANORA, PANORVM, menſur[a] agraria, *ſextarii* pars duodecima, Ital. *Panoro.* Ch. Mſ. a. 1289.

PANORVM, modus agri. Guiducciu[s] lib. 2. cap. 18. de S. Humilitate to. 5. Maii p. 210. *Anno 1282. 19. Octobris emit Sancta 12. ſextaria et 9. Panora terrae a fratribus quibusdam de Poenitentia dictis, tunc Florentia habitantibus, pro libris 382. et ſolidis 10. in parochia S. Laurentii.* V. *Panalata.*

PANOSVS. Caelius Aurelian. lib. 1. Tard. paſſion. cap. 4. *Dabimus etiam tum cibum plurimum atque Panoſum.* Vbi interpres *Panoſum* eſſe ait p[a]nem aridum, vel ſucco aliquo liquido conditum, vel iure.

PANOTVM, V. *Panale.*

✝ PANPHILVS, nauis ſpecies, Ital. *Panfano*, in Areſt. a. 1359. V. *Pamfilus.*

PANSA, *qui ambulat pedibus in diuerſa tendentibus.* Gloſſ. Iſid. V[ox] not[a] Latio pro Latipes.

PANSELENOS, *tota lux noctis*, *ſcilicet Luna plena, vel Plenilunium*, Ioh. de Ianua. Gloſſar. Graec. Lat. πανσέληνος, *luna plena.* Alibi: πληροσέληνος, *plena luna.* Vitae Abbatum S. Albani p. 106. *Cum fuiſſet luna Panſelenos.* Perperam PANSENI[A] apud Felicem Monachum Girwenſem in Vita S. Guthlaci n. 2. V[bi] leg. *Panſelinae*, ex Graec. [illegible] νη, *plenilunium*, *luna plena*,

PANSERIA, lorica, Italis *Panziera*, a *Panza*, vt videtur, quod Italis [et] Francis ventrem ſonat. Acta S. P[e]tri Coeleſtini to. 4. Maii p. 434. V. *Pancerea.*

✝ PANSITARE, ſturnorum vo[x]. Carm. de Philomela Mſ.

PANSPERMIVM, *commune ſeminarium, materia prima*, a πᾶν et σπέρμα. Goclenius in Lex Phil.

PANTALERIA, vt *Panthera* 2. Statuta Montis Regal. fol. 204.

PANTANVM, PANTANELLVM, palus, ex Italico *Pantano*, *luogo pien d'acqua ferma e di fango*: Acariſio, qui vocem Longobardam eſſe, ait, *Il fango tenero e molle*. Pergamino; *aqua fangoſa*. Charta Benedicti PP. an. 1033. apud Vghellum to. 1. Ital. ſacr. part. 1. p. 121. *Vel alias turres, quae extenſae ſunt ab vna parte iuxta terram veſtram, et Pantonum cum eodem ipſo Pantano ſaliente ad viam publicam, etc.* Et pag. 144. *Cum . . , paſcuis et ſiluis, Pantanis et riuis cultis et incultis, etc.* Ita legendum pag. 136. pro *pantariis*. Charta Friderici [illegible] an. 1211. apud Rocchum [illegible] to. 2. p. 639. *Et ducere* (aquam) *per conductum per terras ipſius domus in paruum Pantanellum ſuum, et piſcarium ibi habere, etc.*

PANTAPOLA, *ſimplaſiarius*. Gloſſ. Iſid. Leg. *Seplaſiarius*, vt eſt in Excerptis, authore Graeuio.

PANTATIO, pignoratio. Leges Norman. apud Ludewig. to. 7. Reliq. MSS. p. 307. V. *Pantum* et *Pandare*.

PANTERA, PANTERIA. Vetus Notitia ex Tabular. B. M. de Argentolio fol. 59. XIX. *ſol. . . . ſuper ſtallum in Pantera B. Dionyſii.* Sugerius de [illegible]miniſtr. ſua c. 1. *Triginta quinque* (ſolidos) *de cenſu ſtallorum piſtorum in Pantera . . . refectioni fratrum appoſuimus.* Idem Suger. de Conſecrat. Eccl. S. Dionyſ. *Exeuntes per plateam, quae Panteria, eo quod inibi omnia emptioni et venditioni teruntur, antiquitus vocitantur, etc.* Vbi habes vocis Originem, haud multum certam. Hoc forum *Panetiere* hodie dicitur, quod a vendito [illegible]anno duci poſſet. Huic etymo [illegible] prior locus ipſius Sugerii. V. *Panthera* 2.

PANTESERIA, i. forte quod *Pantanum*, palus. Ch. Mſ. a. 1235. *A terra Surdi vsque ad Panteſeriam.*

PANTHEMA. Eckehardus iunior de Caſibus S. Galli cap. 3. pag. 59. de quadam imagine ab ipſa Deipara depicta: *In bractea autem ipſa aurea, cum reliquiſſet circuli planitiem vacuam, neſcio cuius arte poſtea caelati ſunt apices:*

> *Hoc Panthema pia celauerat ipſa Maria.*

Puto legendum *anthema*, ſeu potius *anathema*, ex Graec. ἀνάθημα, *donarium*.

PANTHEON, templum omnium Deorum, cui nunc S. Mariae Rotundae nomen. Anaſtaſius in Epitome Chron. Caſin. apud Murator. to. 2. p. 354. V. Lexic. Pitiſci. PANTHEVM, pro Baſilica, in vet. Inſcript. apud Mabillonium Itin. Ital. pag. 224. *Sarcophagum et Pantheum cum tricono diſpoſuit et perfecit*, id eſt, Baſilicam tricameratam.

PANTHERA. (1) Retis ſpecies, qua capiuntur anates. Deſcribitur a Petro Creſcentio lib. 10. de Agricult. cap. 17. Normanni inferiores *Pantiere* vocant rete, quo capiuntur aues maritimae. Salmaſius de Vſur. p. 352. πανθήρα, *genus eſt retis, quo omne genus minutarum auium capitur; vt* πανάγρα, *quo piſcium omne genus*. V. Lexicon Martini. (2) Tentorium, ſub quo merces in publicis locis venum exponuntur; quod in modum retis *panthera* dicti efformatum eſſet, forte ſic dictum. Statuta Aſtenſ. c. 71. fol. 62. V. *Pantaleria* et *Pantera*. (3) † Machina bellica triangularis, ferramentis acutis inſtructa, vt quidquid obuium datur, transfigat. Hanc deſcribit Guido de Vigeuano Mod. de expugn. T. 5. c. 13.

PANTHEVM, V. *Pantheon*.

† PANTHIERA, lorica, thorax, Ital. *Panziera*, Germ. Panzer. Stat. Piſtor. a. 1107. V. *Panſeria*.

PANTIA, lucanicae ſpecies, V. *Toma*.

PANTIATVS, ventroſus Plinio, *ventrioſus* Plauto, Graecis γαστρώδης, Gallis *Panſu*. Vir *pantiatus*, *venter pantiatus*, apud Michaelem Scotum lib. de Phyſionomia cap. 21. et 85. V. *Pancerea*.

† PANTOCHARVM, i. q. *Pandochium*, in Act. SS. t. 3. Aug. p. 815. V. *Pandox*.

PANTOCHARTA, V. *Pancharta*.

PANTOFLA, calceamenti genus, aliud ab hodierno Gallico *Pantoufle*, German. Pantoffel. Concil. Senon. ann. 1480. to. 5. Spicil. Acher. pag. 626. V. *Sandalia*.

PANTONARIVS, pontis cuſtos, Gallis *Pontonier*. († Nequaquam, hic enim hominem miſerum et nihili ſignificat, vt Gall. *Pautonnier* in *Paltonarius*.) Epiſtola tom. 5. Annal. Bened. pag. 684. V. *Paulinus*.

PANTONERIA, burſae ſeu marſupii ſpecies, in Fleta lib. 2. cap. 82. §. 2. forte pro *Panneteria*.

PANTONIVM, *nauigium tardum et graue*, Papiae. Sed legendum *Pontonium*, V. in *Pontones*.

† PANTOR, fiſtulator, vt videtur, vel fiſtularum artifex, a *Pantorium*, tibia, fiſtula. Ch. Mſ. a. 1292.

† PANTORSSERIVS, piſtor, Occit. *Pinconſſier*. Lit. a. 1378.

PANTVS, omnis, ex Graec. πᾶς, παντὸς. Charta Regis Merciorum an. 816. apud Hickeſ. Grammat. Anglo-Sax. pag. 173.

PANVCELLIVM, penus, vel locus recondendo pani, quo caſu legendum eſſet *Panicellium*. Gloſſ. Lat. Graec. *Panucellium*, πήνιον. Salmaſius reponit πηνίον.

PANVCLA. Iſidor. lib. 19. c. 29. *Panuliae, vel Panuclae, dictae, quod ex iis panni texantur: ipſae enim diſcurrunt per telam.* Vbi Papias legit *Pannulae*. Gloſſ. Aelfrici cap. de veſtibus: *Panucla*, *Geclutadhraegel*, i. conſuta veſtis. Vbi Somnerus *pannutia* reponendum cenſet. *Panucla*, nude habent, Gloſſae Arabico-Lat. V. Meurſium in πανῦκλα, Martinium in *Pannelium*, et *Pannus* 2.

PANVCVLA. (1) Morbi ſpecies, ſeu vlcus magnum, quod *Chironium* Theodoreto, aliis *Telephium* dicitur, vt notant Bollandiſtae. Miracula S. Richarii lib. 2. c. 3. PANNVNCVLA, ediderunt Bollandiſtae to. 3. April. p. 453. *Panunçula*, Mabillonius ſaec. 2. Benedict. p. 223. Nonio *Panucula* eſt tumor ſub auribus vel inguinibus: πανῦκλα, Alexandro Tralliano, *Panicula*, πανῦκλα, in Gloſſ. Lat. Graec. MSS. Sangerm. *Panicula*, Plinio lib. 3. de Medic. cap. 27. V. *Papula*. PANNVCVLA, eadem notione, to. 1. Ianuar. p. 266. (2) Papias: *Panus, lignum, in quo trama componitur dictum, quod eo panni texantur. Idem Diminutiuum, haec Panucula.* V. *Panucla*. Gloſſ. Gr. Lat. πηνίον, *Penus*, *penucula*: legendum, *panus*, et *panucula*. Mox: Πηνιςήςιον, *Panuculum*. V. Salmaſium ad Hiſt. Aug. p. 127. Martin. V. *Panula*, et Lexic. medic. V. *Panus*.

PANVLIA, V. *Panucla*.

PANVNCELLVS, V. *Paille* et *Panoncellus*.

PANVS. (1) Pro pannus, in Capitul. general. S. Victoris Maſſil. Alia notione, vide in *Panis* 1. et in *Panucula* 2. (2) † *Inſtrumentum textoris, lignum circa quod inuoluitur filum.* Gloſſ. vet. cod. 521. V. *Panucula* 2. Germ. die Spuhle.

PANZA, Italis abdomen, aluus, Gallis *Panſe*, Germ. Wanſt. Statuta Aſtenſia cap. 80. fol. 33. vo.

PANZERIA, vt *Panceria*, lorica quae ventrem tegit. Computus ab ann. 1333. ad an. 1336. to. 2. Hiſt. Dalphin. p. 278. V. *Pancerea*.

PANZERIVM, chlamydis genus, German. Panzerhembd. Teſtament. an. 1440. to. 2. Rer. Mogunt. p. 491.

PANZERONVS, V. *Panceronus*.

PANZONVS, nauis oneraria. Bartholomaei Scribae Annal. Genuenſ. ad an. 1264. apud Murator. to. 6. col. 532.

PAODENTA, pro *Padoenta*, paſcua, paſturae. Charta an. 1320. apud Rymer. to. 3. pag. 843. V. *Paduire*.

PAONACIVS, violaceus, purpureus, Ital. *Paonazzo*, colorem caudae pauonis referens. Iohan. Demuſſis in Chron. Placent. apud Murator. tom. 16. col. 579.

PAPA. Papias: *Papa, admirabilis, maior, pater, et cuſtos. Papa, paternitatis nomen eſt*, inquit Walefridus Strabo de Reb. Eccleſ. cap. 7. ... promiſcue olim datum Epiſcopis, quos nude *Papas* vocabant. Hinc veterum Epiſtolae Epiſcopis inſcriptae hanc formulam ferme ſemper praeferunt, *Domino Papae N. sal*ten

tum, vt patet ex S. Auguſtino Ep. 13. 18. 222. 256. S. Hieronymo Epiſt. ad eundem Auguſtinum, et aliis, quos laudat Ioach. Vadianus lib. de Primitiuae Eccleſiae ſtatu, ſub finem, Bignonius ad lib. 1. Marculfi, Sauaro ad Sidonium L. 1. Ep. 6. Ita *Papae* paſſim Epiſcopi dicuntur apud ſcriptores. Prudentius in Paſſione Hippolyti Martyris ad Valerianum Epiſcopum:

Rorantes Saxorum apices vidi,
optime Papa.

Neque illud praetermittendum, quod, *Papae* vocabulo tametſi promiſcue ab aliis donarentur Epiſcopi, nullus tamen in Occidente hunc ſibi titulum tribuerit praeter Romanum Pontificem, qui eo nomine tanquam ſibi proprio vſus eſt iam inde a Leonis Magni temporibus. PAPAE denique nomenclatura donati ſoli Pontifices Romani, ex decreto ſcilicet Gregorii VII. qui in Synodo Romana ſtatuit, vt Papae nomen vnius eſſet in Orbe Chriſtiano. V. Baronium ad 10. Ianuarii, et Sirmondum ad Ennodii lib. 4. Ep. 1. PAPA PATRUM, V. *Pater Patrum.* PAPA SARACHENORUM, apud Iacobum de Vitriaco lib. 3. Hiſt. Orient. to. 3. Anecd. Marten. col. 270. *Papa Turcorum*, apud Raimundum de Agiles, qui religioni ſeu potius ſuperſtitioni Mahometanae praeeſt, V. *Calixtus* et *Chaliſa.*

PAPABILITAS, vt mox *Papatia.* Inſtrum. an. 1395. apud Marten. to. 7. Ampl. Collect. col. 468.

PAPAFIGO. (1) Veli nautici ſpecies, Ital. *Papafigo.* Bernh. de Breydenb. in Itin. (2) † Ficedula, Gall. *Becfigue.* Dial. creatur.

PAPAGALI, aula ornamentis decora. Cerem. Rom. Mſ.

PAPAGALLUS. (1) Pſittacus, in Chron. Eſtenſi apud Murator. to. 15. col. 348. V. *Papagen* et infra *Pappagallus.* (2) Papalis, in Cod. MS. cuius meminit Godofredus in Notis ad Vitam Caroli VIII. pag. 712. 713. et 714.

PAPAGEN. Ebrardus Betunienſis contra Valdenſes c. 23. *Induimini purpura et byſſo, id eſt, Papagen, quaſi cultum bonae vitae habentes exterius, potius ad nitorem, quam ad vtilitatem.* Vbi Gretzerus, ad marginem: *Num vocula Germanica Papages, quaſi dicat, Heretici veſtri inſtar multicolorium pſittacorum?* Sane Galli etiam Pſittacos *Pappegues* appellant. Corona pretioſa: Παπαγᾶς, *pſittacus*, Ψιττακός. Itali *Papagallo* dicunt: *Papagoſo*, Ioan. de Ianua, in *Pſittacus.* Arreſtum 9. Maii an. 1321. *Vnam capellam albam operatam de brodaria cum Papegaldis aureis.* V. *Pappagallus.*

PAPALARDUS, V. *Papelardus.*

PAPALHO, pro *Papilio*, vmbella quae regibus in vrbium ingreſſibus praetenditur. Charta an. 1463. ad calcem Conſuet. Toloſ. to. 4. part. 2. noui Coſtum. p. 1061.

PAPALICANA SCRIPTURA, V. *Scriptura.*

† PAPALITAS, dignitas papalis, in Gloſſ. Gall. Lat. Cod. 7684.

PAPARE. (1) Summum Pontificatum obtinere. Laurentius Leodienſis in Epiſcopis Virdunenſib. *Qui eſt annus 1144. Verbi Dei incarnati et Septimus Conradi regnantis, primus Lucii Papantis, etc.* (2) PAPARE, *puerorum eſt, ſicut manducare virorum*, Gall. *Paper*, Papias. German. vulg. pappen. *Pappare*, apud Bucelinum in Menolog. Bened. ad diem 3. Ianuar. p. 9. *Vir pius* (Hoſtradus) *incredibili laetitia repletus partem cibi quo veſcebatur obtulit puero, mira ſimplicitate congeminans: Pappa, Pappa* (*quod eſt, comede*) *pulcherrime infans.* V. Perſium Sat. 3. et ſupra in *Papa.*

PAPARELLUS, paruus Papa, († vel potius ſuppoſititius.) Hugo Flauiniac. in Chron. p. 227.

† PAPARIUM, *Granche de oiſel, Gallice.* Gloſſ. Lat. Gall. cod. 521.

PAPARUS. Statuta Aſtenſ. *Ad euitandum fraudes decretum eſt quod de cetero debeant ipſi becharii tenere carmenum ſeu carmelinum Papari ſuper carnibus, et non tenere ſuper eodem bancho.* Italis *Paparo* anſer eſt. † Leg. videtur *Papyrus.*

an. 1378. apud Rymer. to. 7. p. 147. V. *Panellum* 2.

PANNELLUS. (1) V. in *Pauenſes*, et *Panellus* 3. (2) † *Puluillus*, *Baſt*, in Gloſſ. Lat. Gall. cod. 7679. V. *Panellum* 3.

† PANNERIUM. (1) Idem q. *Bannerium*, ap. Pez. t. 1. Script. p. 1203. (2) Inſtrumentum piſcatorium, in Ch. Mſ. a. 1287.

PANNERIUS, ſporta, corbis; *Panier*. Charta an. 1309. to. 1. Hiſt. Delphin. p. 98. V. *Panerius*.

PANNETERIA, V. in *Panetarius*.

PANNETERIUS, idem qui *Panetarius*. Proceſſus de Vita B. Petri de Luxemb. to. 1. Iulii pag. 586.

PANNICIDAE, qui pannos ſcindunt, Sartores, *Tailleurs*, Gallis. (* Potius qui pannos vendunt, German. Gewandſchneider.) Tidericus Langenius in Saxonia:

Sunt mercatores, quibus attribuuntur honores,
Sunt Pannicidae pleni ſuper omnia fide.

† PANNICISOR, PANNICISSOR, idem, in Lit. remiſſ. a. 1352.

PANNICLEROSUS. Hiſtoria Epiſcoporum Autiſiodorenſium cap. 51. *Quando ipſe intrauit Eccleſiam, ſic nudum veſtimentis Presbyterium, ſic Eccleſiae corpus ornamentis exutum, ſic chorum cappis expoliatum reperit; vt in quinque tantum Pannicleroſis, et ſexta, quae bona erat, chorus pſallendo triumpharet;* etc. Forte *pannoſis*, vel *panniculoſis*, id eſt, detritis et in fruſta deciſis.

PANNICULARIA, apud ICtos quid ſint diſcimus ex Reſcripto Hadriani D. de bonis damnat. *Non enim bona damnatorum Pannicularia ſignificari quis probe dixerit: nec ſi zonam circa ſe habuerit, protinus ſibi vindicare debebit. Sed veſtem, qua is fuerit indutus, aut nummulos in ventralem, quos victus ſui cauſa in promptu habuerit, aut leues annulos.* V. Hofmannum.

PANNICULUS, quiſquiliarum faſciculus. Miracula B. Simonis de Liponica tom. 4. Iulii pag. 560.

PANNICUSOR, ſartor, Gall. *Tailleur*. Charta ann. 1366. pro Aquiriatu de Talemundo.

PANNIFEX, idem qui *Pannificus*, in Charta ann. 1478. apud Rymer. to. 12. pag. 61.

PANNIFICIUM, pannorum textura, fabrica. Litterae Philippi VI. Regis ann. 1335. tom. 2. Ordinat. Reg. Franc. p. 114.

PANNIFICUS, pannorum confector. Charta Communiae Beluacenſis an. 1182.

† PANNITGIUM, f. molendinum quo panni denſantur, t. 2. Hiſt. Caſſin. p. 452.

PANNITONSOR, pannorum tonſor, Gall. *Pareur de draps*. Obituarium MS. S. Gerardi in Lemouic. fol. 31.

PANNONCELLUS, Gall. *Pannonceau du Roy*, velum quod praediis obſignatis opponitur. Ordinat. Ludouici X. an. 1315. to. 1. Ordinat. Reg. Fr. p. 572. *Panuncellos ſeu baculos noſtros . . . apponant*, in Charta Caroli V. Reg. Franc. an. 1369. apud Lobinell. to. 3. Hiſt. Pariſ. pag. 473. V. *Brando* 2. *Bannus* 5. et *Pennanes*.

† PANNORMIA, titulus opuſculi Yuonis Carnotenſis, quibusdam *Pannomia*, de quo fuſe Baluz. in Praefat. ad Dial. Ant. Aug. de Emendat. Gratiani.

† PANNOSITAS, albugo, pellicula oculi, t. 5. Sept. p. 713.

PANNUCEUS, Papiae, *Pannoſus*. *Pannucea veſtis, quaſi pannoſa, dicta, quod ſit diuerſis pannis obſita.* Iſidorus lib. 19. cap. 22. habet *Pannucia*. Pro *Obſita*, Vgutio legit *abſciſa*. Perſius Sat. 4. V. 21.

Dum ne deterius ſapiat Pannucia Baucis.

PANNUCULA, V. *Panucula*.

PANNULAE, V. *Panucla* et *Pannus* 2.

PANNULEIUM, *ſudariolum a panno et voluendo filo*. Laur. in Amalth. *Pannuellium* Turnebo lib. 22. Aduerſ. cap. 6.

PANNULULA, *nauicula textricum, qua eius diſcurſu panni texuntur.* Vgutio.

† PANNULUS, diminut. a *Pannus*, in Ch. Mſ.

PANNVM. (1) Vadium, pignus, Germ. Pfand. Leges Balduini Flandriae Comit. ann. 1200. apud Marten. to. 1. Anecd. col. 766. (2) PANNVM GALLINARVM, pro *Bannum*, vt videtur, cenſus gallinarum. Vide *Gallinagium*. Charta Alexandri Leodic. Epiſc. an. 1131. apud Marten. to. 1 Ampliſſ. Collect. col. 709. *Venatores ſuos ſiue canes eorum, accipitres ſuos et quoslibet officiales, clientes, foreſtarios, ab impetratione meſſis, Pannum Gallinarum et quarumlibet exactionum . . . placuit ei omnimode excludere.*

PANNVNCVLA, V. *Panucula*.

PANNVS. (1) Portio, ſegmentum, Gallis *Pan*. Silueſter Giraldus de Hibernia expugnata cap. 21. *Militis quoque coxa ferro vtrinque veſtita vno ſecuris ictu cum Panno loricae praeciſa, etc.* PANNVS, pars Eccleſiae. Ordinar. Eccleſ. Cabil. apud Marten. Tract. de Ritib. pag. 125. *Fit ſtatio in primo Panno et ſit ſtatio in ſecundo Panno.* PANNVS LIGNEVS, portio nemoris. Charta an. 1245. in Chartular. Pontiſar. † PANNVS CLAVSTRI, pars, latus, in Ch. Mſ. a. 1245. † PANNVS ARMORVM, pars armaturae, quae latus defendit, Gall. *Pans*. Litt. remiſſ. MS. a. 1354. (2) Cambro-Britannis *Pan*, *pellitium*, pili molliores, Gallis *Panne*. Tudebodus lib. 5. Itineris Hieroſol. *Et fecit illis magnum mercatum fieri de equis et aſinis, et pane et caſeis et Pannis et omnibus bonis.* Vide Diſſertat. 1. ad Ioinuillam pag. 130. PANNA, idem quod *Pannus*. Teſtam. Oliuerii de Clicio an. 1406. apud Lobinell. to. 2. Hiſt. Britan. col. 827. PANNVLA; diminut. a *Panna*. Charta an. 1266. pro Aquariatu de Talemunda. PANNA, eadem notione, ex Gallico *Panne*. Statuta Ordinis *de Sempringham* pag. 715. de fratribus Pellipariis: *Habeant vnde pelliceae et Pennae Sanctimonialibus et Sororibus Canonicis et Fratribus fiant.* V. *Buccula 1.* (3) PANNVS BERETTINVS, cinerei coloris, panni ſpiſſioris et vilioris ſpeciei. Chron. Eſtenſe ad an. 1291. apud Murator. to. 15. col. 521. V. *Berretinus* et *Birrus*. PANNVS DE BIGARIA, f. *de bigeria*, pannus rufus, villoſus. V. *Bigeria*. Charta Iohannis Comit. Carnot. an. 1222. ex Schedis D. Lancelot. PANNVS BRVNVS *de Duaſia* a Duaco ciuitate, Gall. *Douay*, nomen habens. Computus ab ann. 1333. ad an. 1336. to. 2. Hiſt. Dalphin. p. 274. PANNVS CARTARINVS, († mendoſe, leg. enim *tartarinus*, V. in hac voce.) Teſtam. Iohan. Gaſqui Epiſc. Maſſil. an. 1344. ex Tabular. eiusdem Eccl. *Lego eccleſiae Maſſilienſi . . . . duos Pannos cartarinos, cum quibus ſaepe iuſſit parare altare B. Mariae, in quorum altero eſt hiſtoria ſancti Nicolai de opere Anglicano.* Occurrit rurſum ibid. PANNVS DIASPRETVS, panni pretioſioris ſpecies, *Diaſpre*, Vide *Diaſprus*. PANNVS FRATVS, pro *Frectatus*, vel *Frictatus*, ni fallor, cancellatus, Gall. *Raié*. Litterae Patentes Caroli V. Reg. Fr. an. 1367. PANNI GRANAE, pannus coccineus. Statuta Maſſil. l. 1. c. 36. V. *Grana 1.* PANNI IMPERIALES. Radulphus de Diceto ann. 1178. *Comes Willelmus de Magnauilla Hieroſolymis rediit 8. Id.* Octobris. *Qui peregre profectus, ſicut altaria multarum per Angliam Eccleſiarum habuerat in memoria ſic et rediens habuit in veneratione Pannos, quos ciuitas Conſtantinopolis vocat Imperiales, paſſim locis diſtribuens Religioſis.* V. *Pallium 2.* PANNVS NIELLATVS, ſubniger, V. *Nigellus 1.* PANNVS PLANEVS, V. *Planeus*. PANNVS PROMISCVVS, ferruginei coloris. Vita S. Iohannis Gualberti to. 3. Iulii pag. 348. PANNI ROTVNDI. Bulla Adriani IV. PP. pro Canonicis Placentinis apud P. Mariam Campum in Hiſt. Eccl. Placent. in Regeſto 2. part. n. 12. *Et Pannos rotundos deferentes in Eccleſia conſtitutis horis domino ſecundum conſuetudinem deſeruire.* Adde ch. 60. PANNVS VIRGATVS, virgis quibusdam, in longum vel in latum varia ſerie et colore porrectis, diſtinctus. Limborch. Hiſtor. Inquiſ. Toloſ. pag. 50.

50. V. *Virgatus*. PANNI DE WORSTEDE. Skinner. Lex. Etym. *Wordſted*, *Lana quaedam textilis a Worſted oppido Norfolc. eius opificio quondam celebri*. (4) Habitus, veſtimentum. Statuta Aſtenſ. fol. 2. recto: *Pannorum vero eorum* (haereticorum) *et rerum mobilium medietas ſit accuſantium*. PANNI MONIALES, veſtes monaſticae. Notitia apud Mabill. to. 4. Anal. pag. 742. ✝ Hinc *eſſe de pannis alicuius* dicitur de familiaribus, quos domini veſtimentis donant. Liber virid. eccl. Carnot. V. *Droppus* et *Roba*. (5) Periſtroma, Gall. *Tapiſſerie*. Iohannes Diaconus in Vita S. Athanaſii Epiſc. Neapolit. apud Murator. to. 2. part. 2. col. 1046. V. *Pallium* 2. (6) Vexillum, ſignum bellicum, Gall. *Banniere*, quod prae ſe ferre in expeditionibus militaribus conſueuerant nobiliores, atque id fuit etiam Epiſcoporum et Abbatum ius, vt vaſſallos ſuos in praelium ſub eccleſiarum ſuarum vexillis conducerent, cum a Rege vel Principe ſubmonebantur. Charta donationis Comitatus Camerac. ab Imp. Henrico II. an. 1007. *Praecipimus vt praelibatae ſedis Eralwinus Epiſcopus ſuique ſucceſſores liberam dehinc habeant poteſtatem eundem Comitatum in vſum Eccleſiae ſupra dictae tenendi, Comitem eligendi, Pannos habendi, ſeu quidquid ſibi libeat modis omnibus inde faciendi*. Nec aliunde, vt obiter dicam, vocis *banni* originem repetendam eſſe exiſtimo: *banni* quippe ſeu vexilla erant *Panni* haſtis affixi; hinc etiam habes natiuam, ni fallor, vocis Gallicae *Pannonceau* originationem. V. *Pennones* et *Vexillum*. (7) PANNUS OCULI, oculi albugo, λεύκωμα, Italis etiam *Panno*. Conſtantinus African. lib. de Gradib. *Petroleum . . . valet cataractis et Pannis oculorum*. V. *Pannoſitas*.

PANNUTIA, V. *Pannuceus*.

PANNYCHISMUS, nocturnae vigiliae, peruigilatio, Graecis παννυχίδες. Vide Gloſſ. med. Graecit. in hac voce. Arnobius lib. 5. p. 173. *Quibus myſteriis peruigilia conſecrata ſunt et Pannychiſmi graues*.

PANOCETA RHEINOVIANA, panacis ſpecies, ſic dicta quod circa Rhenum facilius creſcat. S. Willelm. Conſtitut. Hirſaug. lib. 1. cap. 12.

✝ PANOCIA, portio, ſegmentum, in Ch. a. 715. ap. Murat. t. 6. Antiq. p. 377. V. *Pannus* 1.

PANOCLYSTA, pro *Spongoclyſta*, quod vide.

PANORA. (1) V. *Panera* 1. (2) ✝ PANORA, PANORUM, menſura agraria, *ſextarii* pars duodecima, Ital. *Panoro*. Ch. Mſ. a. 1289.

PANORUM, modus agri. Guiduccius lib. 2. cap. 18. de S. Humilitate to. 5. Maii p. 210. *Anno 1282. 19. Octobris emit Sancta 12. ſextaria et 9. Panora terrae a fratribus quibusdam de Poenitentia dictis, tunc Florentiae habitantibus, pro libris 382. et ſolidis 10. in parochia S. Laurentii*. V. *Panalata*.

PANOSUS. Caelius Aurelian. lib. 1. Tard. paſſion. cap. 4. *Dabimus etiam tum cibum plurimum atque Panoſum*. Vbi interpres *Panoſum* eſſe ait panem aridum, vel ſucco aliquo liquido conditum, vel iure.

PANOTUM, V. *Panale*.

✝ PANPHILUS, nauis ſpecies, Ital. *Panfano*, in Areſt. a. 1359. V. *Panfilus*.

PANSA, *qui ambulat pedibus in diuerſa tendentibus*. Gloſſ. Iſid. V[illegible] notum Latio pro Latipes.

PANSELENOS, *tota lux noctis*, *ſcilicet Luna plena, vel Plenilunium*, Ioh. de Ianua. Gloſſar. Graec. Lat. πανσέληνος, *luna plena*. Alibi: πανσέληνον, *plena luna*. Vitae Abbatum S. Albani p. 106. *Cum fuiſſet luna Panſelenos*. Perperam PANSENIA apud Felicem Monachum Girwenſem in Vita S. Guthlaci n. 2. Vbi leg. *Panſelinae*, ex Graec. [illegible], *plenilunium*, *luna plena*.

PANSERIA, lorica, Italis *Panciera* a *Panza*, vt videtur, quod Italis et Francis ventrem ſonat. Acta S. Petri Coeleſtini to. 4. Maii p. 434. V. *Pancerea*.

✝ PANSITARE, ſturnorum vox. Carm. de Philomela Mſ.

PANSPERMIVM, *commune ſeminariam, materia prima*, a πᾶν et σπέρμα. Goclenius in Lex Phil.

PANTALERIA, vt *Panthera* 2. Statuta Montis Regal. fol. 204.

PANTANVM, PANTANELLVM, palus, ex Italico *Pantano, luogo pien d'acqua ferma e di fango*: Acariſio, qui vocem Longobardam eſſe, ait, *Il fango tenere e molle*. Pergamino; *aqua fangoſa*. Charta Benedicti PP. an. 1033. apud Vghellum to. 1. Ital. ſacr. part. 1. p. 121. *Vel alias turres, quae extenſae ſunt ab vna parte iuxta terram veſtram, et Pantonum cum eodem ipſo Pantano ſaliente ad viam publicam*, etc. Et pag. 144. *Cum . . . paſcuis et ſiluis, Pantanis et riuis cultis et incultis*, etc. Ita legendum pag. 136. pro *pantariis*. Charta Friderici Imp. an. 1211. apud Rocchum Pirrum to. 2. p. 639. *Et ducere* (aquam) *per conductum per terras ipſius domus in paruum Pantanellum ſuum, et piſcarium ibi habere, etc.*

PANTAPOLA, *ſimplaſiarius*. Gloſſ. Iſid. Leg. *Seplaſiarius*, vt eſt in Excerptis, authore Graeuio.

PANTATIO, pignoratio. Leges Norman. apud Ludewig. to. 7. Reliq. MSS. p. 307. V. *Pantum* et *Pandare*.

PANTERA, PANTERIA. Vetus Notitia ex Tabular. B. M. de Argentolio fol. 59. XIX. *ſol. . . . ſuper ſtallum in Pantera B. Dionyſii*. Sugerius de Adminiſtr. ſua c. 1. *Triginta quinque* (ſolidos) *de cenſu ſtallorum piſtorum in Pantera . . . refectioni fratrum appoſuimus*. Idem Suger. de Conſecrat. Eccl. S. Dionyſ. *Exeuntes per plateam, quae Panteria, eo quod inibi omnia emptioni et venditioni teruntur, antiquitus vocitantur*, etc. Vbi habes vocis Originem, haud multum certam. Hoc forum *Paneterie* hodie dicitur, quod a vendito pane nomen duci poſſet. Huic etymo fauet prior locus ipſius Sugerii. V. *Panthera* 2.

† PANTESERIA, i. forte quod *Pantanum*, palus. Ch. Mſ. a. 1235. *A terra Surdi vsque ad Panteſeriam.*

PANTHEMA. Eckehardus iunior de Caſibus S. Galli cap. 3. pag. 59. de quadam imagine ab ipſa Deipara depicta: *In bractea autem ipſa aurea, cum reliquiſſet circuli planitiem vacuam, neſcio cuius arte poſtea caelati ſunt apices:*

Hoc Panthema pia celauerat ipſa Maria.

Puto legendum *anthema*, ſeu potius *anathema*, ex Graec. ἀνάθημα, *donarium*.

PANTHEON, templum omnium Deorum, cui nunc S. Mariae Rotundae nomen. Anaſtaſius in Epitome Chron. Caſin. apud Murator. to. 2. p. 354. V. Lexic. Pitiſci. PANTHEVM, pro Baſilica, in vet. Inſcript. apud Mabillonium Itin. Ital. pag. 224. *Sarcophagum et Pantheum cum tricono diſpoſuit et perfecit*, id eſt, Baſilicam tricameratam.

PANTHERA. (1) Retis ſpecies, qua capiuntur anates. Deſcribitur a Petro Creſcentio lib. 10. de Agricultr. cap. 17. Normanni inferiores *Pantiere* vocant rete, quo capiuntur aues maritimae. Salmaſius de Vſur. p. 352. πανθήρα, *genus eſt retis, quo omne genus minutarum auium capitur; vt πανάγρα, quo piſcium omne genus*. V. Lexicon Martini. (2) Tentorium, ſub quo merces in publicis locis venum exponuntur; quod in modum retis *panthera* dicti efformatum eſſet, forte ſic dictum. Statuta Aſtenſ. c. 71. fol. 62. V. *Pantaleria* et *Pantera*. (3) † Machina bellica triangularis, ferramentis acutis inſtructa, vt quidquid obuium datur, transfigat. Hanc deſcribit Guido de Vigeuano Mod. de expugn. T. 5. c. 13.

PANTHEVM, V. *Pantheon*.

† PANTHIERA, lorica, thorax, Ital. *Panziera*, Germ. Panzer. Stat. Piſtor. a. 1107. V. *Panſeria*.

PANTIA, lucanicae ſpecies, V. *Toma*.

PANTIATVS, ventroſus Plinio, *ventrioſus* Plauto, Graecis γαστρώδης, Gallis *Panſu*. Vir *pantiatus*, *venter pantiatus*, apud Michaelem Scotum lib. de Phyſionomia cap. 21. et 85. V. *Pancerea*.

† PANTOCHARVM, i. q. *Pandochium*, in Act. SS. t. 3. Aug. p. 815. V. *Pandox*.

et *Panis Romanus* vulgo appellatur. Vide Angelum Palcam in Antidotarium Meſuac. PANIS DE PARIBUS. Charta Radulfi de Clarom. Domini Ailliaci an. 1224. in Tabular. Corbeienſi: *Aduocatus habet apud Brach de ſingulis hoſpitibus vnum Panem de Paribus.* Idem qui PANIS DE PERS, in Charta an. 1293. ex eodem Tabular. *Beatrix Tierree et duo liberi ſui pro manerio ſuo* (debet) *in Natali vnum caponem XII. denarios et vnum Panem de Pers . . . Domina Peronale Carpentier pro manerio ſuo in Natali Domini vnum caponem, vnum denarium et tres Panes de Pers, . . . Item Agnes Raimbalde pro domo ſua in Natali duos capones, duas fouachias de Pers.* PANIS PAXIMATIVS, Vide *Paxmatium.* PANES PELE. Tabular. Calenſe p. 40. *Item XII. panes qui vocantur Panes Pele Item XII. capones.* PANIS PICENTINVS, qui ex alica fiebat; vt auctor eſt Plinius l. 18. cap. 11. de quo etiam Apicius lib. 4. de Re culin. cap. 1. PANIS PIPERATVS, idem qui *Mellitus*, V. *Panis Natalitius.* PANES PRAEBENDARII, qui diatim diſtribui ſolent Canonicis Praebendariis ex communi piſtrino. Honorarius III. in 5. Compilat. tit. 16. cap. 2. PANES PRAEBENDALES dicuntur in Concilio Colonienſi ann. 1260. can. 11. PANES PRIMITIALES, qui Eccleſiis aut dominis, pro primitiis offeruntur. Tabularium S. Flori in Aruernia. Iidem qui PANES PROPOSITIONIS dicuntur in Charta Auae Comitiſſae Ruſcinonenſis apud Steph. Baluzium in Append. ad Capitul. num. 144. Nam iis ſolis Sacerdotibus et Leuitis licebat veſci, ex 1 Reg. 21. PANES PROVENDARICII, Adalardus lib. 2. Statutorum Corbeienſium cap. 1. *Vnicuique fratri hortolano per vices centum Panes Provendaricios, quos panes debet dare frater, qui panem prouidet fratrum.* PANIS DE REBVLETO, ex farina, vnde pollen excretum eſt, factus. Charta ann. 1297. in Chartul. Fiſcamn. PANIS REVERSATVS, V. *Focatia.* PANIS ROMANVS, V. *Panis Papalis.* PANIS RVBIDVS, *recoctus et rubefactus.* Iſid. l. 20. c. 2. PANIS DE SALA, idem qui Hoſpitum, *Pain de Sale.* Chartular. S. Vandreg. to. 1. pag. 844. PANIS SANCTAE ORATIONIS dicebatur *Panis benedictus* apud Albigenſes. Limborch. Inquiſ. Sent. Toloſ. pag. 29. Occurrit iterum pag. 30. PANES SANCTI SPIRITVS, qui pauperibus per totam Pentecoſtes hebdomadam erogabantur. Charta 1385. in Chartul. eiusdem Monaſt. pag. 465. PANES SANCTORVM, qui ad altare offeruntur. Herardus Archiep. Turon. in Capitul. cap. 24. PANIS, *qui in ſartagine coquitur*, apud S. Willelmum lib. 1. Conſtitut. Hirſaug. cap. 9. PANIS SECVNDVS, cui furfuris aliquantum admixtum eſt. *Sequentem* vocat Lampridius in Alexandro Seuero, qui ſcilicet *Mundum* excipit. Conſtantinus African. lib. 5. Commun. loc. medic. cap. 15. PANIS SEGALATICVS, V. *Segalum.* PANIS SENIORVM. Guidonis Diſcipl. Farfenſ. c. 45. *Debet frater procurator eiusdem loci cotidie accipere ex promptuario panes decem et ſeptem, et libras tres de illo Pane, quem Seniores habuerint in refectorio.* PANIS SERVIENTALIS, qui ſeruientibus ſeu famulis dari ſolet. Conſuetudines Monaſterii de R[illegible]. Huic opponitur panis, qui [illegible] *procerum* dicitur. PANIS SICCVS, idem videtur qui *Secundus.* Epiſtola Epiſc. cuiusdam a Mabillonio laudata to. 3. Annal. p. 310. PANIS SIGILACIVS, apud Beluz. Hiſt. Tutel. col. 436. *Decem quoque ſextaria ſigilis propter oblatos Panes Sigilacios.* Idem qui PANIS SILIGINEVS, apud S. Wilhelmum lib. 1. Conſtit. Hirſaug. cap. 6. V. *Sigalum.* PANIS DE SIMENEL, Ioanni [illegible]laneo lib. 8. cap. 82. *Pan de ſimenel.* Vide *Simenellus.* PANIS TEMPERATVS, cui opponitur *Diſtemperatus*, apud Conſtantinum African. lib. de Ratione victus aegr. p. 278. 279. *Panis Temperatus vel ſub cinere coctus*, eidem, *Panis coctus temperate*, lib. 5. Commun. loc. medic. c. 15.

ita vt nec exteriora nimis exuſta, nec interiora nimis mollia, etc. † PANIS TORNATVS, panis ater, furfureus, Gall. *Pain bis*, ol. *Tourte*. Inuent. a. 1271. PANIS TRAVERS. Hiſt. MS. Monaſt. Beccen. p. 592. *Quandiu vixerit ſingulis diebus vnam miccham panis et duos Panes Travers, vnam menſuram cervisiae quatuor oua.* PANIS DE TREIT, in Fleta lib. 2. cap. 9. §. 1. et in Itinere Camerarii Scotic. cap. 9. §. 4. V. *Waſtellus*. PANIS TRIBOLETI. Charta an. 1442. ex Archiuo S. Victoris Maſſil. *Dominus abbas dare tenetur bonum panem album, qui dicitur Panis Triboleti, quorum quilibet debet eſſe de pondere VIII. unciarum in pane cocto.* Haud ſcio an idem ſit qui PANIS DE TRVSET. Capitul. gener. an. 1294. ex eodem Tabular. *Quod nulli ſpeciale vinum vel Panis de Truſet omnibus communiter prouideatur.*

PANVM PRAESTATIO, in venditionibus. Necrologium Eccleſiae Carnotenſis: *Acquiſiuit, quidquid dictus Miles habebat apud Mundinuillam, videlicet partem ſuam Panum et vendarum.* PANEM OFFERRE, ad ſacrificium ſcilicet, in Capitulari Pipini Regis Italiae c. 32. V. *Offerre*. ESSE AD PANEM ET VINVM dicitur domeſticus; qui eſt e familia alicuius, qui ex pane domini victitat. Regeſtum Conſtabulariae Burdegal. fol. 202.

(4) † PANIS pro quauis praeſtatione, etiam pecuniaria, non ſemel vſurpatur, vt videre eſt in *Panis focagii et foreſtae*.

(5) † PANIS pro victu quocunque ſumitur in Lege Salica, tit. 58.

† PANISCVLVS, dimin. a *Panis*. Tract. Mſ. de re milit.

PANISSA, minutioris grani ſpecies, idem quod *Panicium*. Tranſactio inter Abbatem et Monachos Craſſenſes an. 1351.

PANISTARIVS, PANITARIVS, Vide ſupra *Panetarius*.

PANITA, V. *Paneta*.

† PANITECHA, repoſitorium panis, in vet. Gloſſ. cod. 521.

PANITIA, V. *Panicium*.

† PANITISSOR, mendoſe pro *Paniciſſor*, qui pannos ſcindit, ſartor, in Prob. t. 2. Hiſt. Burg. p. 200. V. *Pannicifor*.

PANITTARIVS, idem qui *Panetarius*. Charta Eduardi I. Reg. Angl. ann. 1299. apud Rymer. to. 2. pag. 853.

PANIZATA, V. *Palizata*.

PANKETA, V. *Pancheta*.

PANNA. (1) Sartago, caldarium amplum, Germ. Wanne, Pfanne. Apud Andegauenſes, vas fictile maius in quo panni lexiuio mundantur, vocant *Panne*. Charta an. 1178. apud Ludewig. to. 5. Reliq. MSS. p. 8. (2) Vox lignariorum qua lignum deſignant quadratum ſex aut ſeptem pollicum, quod ſuper recti canterios impoſitum, ligneiſque retentum fulcris, portat aſſeres, Gall. *Panne*. Hinc *Panna* in Cathedralibus aliiſque maioribus eccleſiis vocatur tignum illud tranſuerſarium quod ad ambonem poſitum pluribus cereis ornatur. Charta ann. 1309. tom. 1. Hiſt. Dalphin. p. 98. *Item feſtum quod vocatur Panna, debet duodecim denarios.* (3) PANNA GVTTAE, ea faſtigii pars, quae tabulato reſpondet. Tabular. S. Clodoaldi. V. *Gutta* 4. (4) Pellitium. V. *Pannus* 2.

PANNAGIVM, V. *Paſtio*.

PANNALIVM, vexillum minus. Funus Iohan. Galeaz ann. 1402. apud Murator. tom. 16. col. 1035. V. *Bandum* 1.

† PANNARIA, pannorum textura, in Leg. Gen. a. 1576.

PANNARIVS. (1) Caniſtrum, *Panier*. Computus ab an. 1333. ad an. 1336. to. 2. Hiſt. Dalphin. p. 276. V. *Pannerius*. (2) Pannorum venditor, Gall. *Marchand drapier*. Charta Eduardi III. Reg. Angl. an. 1376. apud Rymer. tom. 7. pag. 117.

PANNEI LAPIDES, imbrices, tegulae, Theuton. *Panne et Gleenpannen*. Chronicon Vindhemienſe lib. 1. c. 11. *Quae Panneis Lapidibus caemento contexerunt.*

PANNELLARE, in paginam ſeu ſchedulam referre, apud practicos Anglos. Charta Eduardi III. Reg. Angl. an.

an. 1377. apud Rymer. to. 7. p. 147. V. *Panellum* 2.

PANNELLUS. (1) V. in *Panenſes*, et *Panellus* 3. (2) † *Pului llus*, *Baſt*, in Gloſſ. Lat. Gall. cod. 7679. V. *Panellum* 3.

† PANNERIUM. (1) Idem q. *Bannerium*, ap. Pez. t. 1. Script. p. 1203. (2) Inſtrumentum piſcatorium, in Ch. Mſ. a. 1287.

PANNERIUS, ſporta, corbis; *Panier*. Charta an. 1309. to. 1. Hiſt. Delphin. p. 98. V. *Panerius*.

PANNETERIA, V. in *Panetarius*.

PANNETERIUS, idem qui *Panetarius*. Proceſſus de Vita B. Petri de Luxemb. to. 1. Iulii pag. 586.

PANNICIDAE, qui pannos ſcindunt, Sartores, *Tailleurs*, Gallis. (* Potius qui pannos vendunt, German. Gewandſchneider.) Tidericus Langenius in Saxonia:

Sunt mercatores, quibus attribuntur honores,
Sunt Pannicidae pleni ſuper omnia fide.

† PANNICISOR, PANNICISSOR, idem, in Lit. remiſſ. a. 1352.

PANNICLEROSUS. Hiſtoria Epiſcoporum Autiſiodorenſium cap. 51. *Quando ipſe intrauit Eccleſiam, ſic nudum veſtimentis Presbyterium, ſic Eccleſiae corpus ornamentis exutum, ſic chorum cappis expoliatum reperit; ut in quinque tantum Pannicleroſis, et ſexta, quae bona erat, chorus pſallendo triumpharet*; etc. Forte *pannoſis*, vel *panniculoſis*, id eſt, detritis et in fruſta deciſis.

PANNICULARIA, apud ICtos quid ſint diſcimus ex Reſcripto Hadriani D. de bonis damnat. *Non enim bona damnatorum Pannicularia, ſignificari quis probe dixerit: nec ſi zonam circa ſe habuerit, protinus ſibi vindicare debebit. Sed veſtem, qua is fuerit indutus, aut nummulos in ventralem, quos victus ſui cauſa in promptu habuerit, aut leues annulos.* V. Hofmannum.

PANNICULUS, quiſquiliarum faſciculus. Miracula B. Simonis de Liponica tom. 4. Iulii pag. 560.

PANNICUSOR, ſartor, Gall. *Tailleur*. Charta ann. 1366. pro Aquariatu de Talemundo.

PANNIFEX, idem qui *Pannificus*, in Charta ann. 1478. apud Rymer. to. 12. pag. 61.

PANNIFICIUM, pannorum textura, fabrica. Litterae Philippi VI. Regis ann. 1335. tom. 2. Ordinat. Reg. Franc. p. 114.

PANNIFICUS, pannorum confector. Charta Communiae Beluacenſis an. 1182.

† PANNITGIUM, f. molendinum quo panni denſantur, t. 2. Hiſt. Caſſin. p. 452.

PANNITONSOR, pannorum tonſor, Gall. *Pareur de draps*. Obituarium MS. S. Gerardi in Lemouic. fol. 31.

PANNONCELLUS, Gall. *Pannonceau du Roy*, velum quod praediis obſignatis opponitur. Ordinat. Ludouici X. an. 1315. to. 1. Ordinat. Reg. Fr. p. 572. *Pannuncellos ſeu baculos noſtros . . . apponant*, in Charta Caroli V. Reg. Franc. an. 1369. apud Lobinell. to. 3. Hiſt. Pariſ. pag. 473. V. *Brando* 2. *Bannus* 5. et *Pennones*.

† PANNORMIA, titulus opuſculi Yuonis Carnotenſis, quibusdam *Pannomia*, de quo fuſe Baluz. in Praefat. ad Dial. Ant. Aug. de Emendat. Gratiani.

† PANNOSITAS, albugo, pellicula oculi, t. 5. Sept. p. 713.

PANNUCEUS, Papiae, *Pannoſus*. *Pannucea veſtis, quaſi pannoſa, dicta, quod ſit diuerſis pannis obſita.* Iſidorus lib. 19. cap. 22. habet *Pannucia*. Pro *Obſita*, Vgutio legit *abſciſa*. Perſius Sat. 4. V. 21.

Dum ne deterius ſapiat Pannucia Baucis.

PANNUCULA, V. *Pannucula*.

PANNULAE, V. *Panucla* et *Pannus* 2.

PANNULEIUM, *ſudariolum a pannis et voluendo filo*. Laur. in Amalth. *Pannuellium* Turnebo lib. 22. Aduerſ. cap. 6.

PANNULULA, *nauicula textricum, qua eius diſcurſu panni texuntur*. Vgutio.

† PANNULUS, diminut. a *Pannus*, in Ch. Mſ.

PAN-

PANNVM. (1) Vadium, pignus, Germ. Pfand. Leges Balduini Flandriae Comit. ann. 1200. apud Marten. to. 1. Anecd. col. 766. (2) PANNVM GALLINARVM, pro *Bannum*, vt videtur, cenſus gallinarum. Vide *Gallinagium*. Charta Alexandri Leodic. Epiſc. an. 1131. apud Marten. to. 1 Ampliſſ. Collect. col. 709. *Venatores ſuos ſeu canes eorum, accipitres ſuos et quoſlibet officiales, clientes, foreſtarios, ab impetratione meſſis, Pannum Gallinarum et quarumlibet exactionum . . . placuit ei omnimode excludere.*

PANNVNCVLA, V. *Panucula.*

PANNVS. (1) Portio, ſegmentum, Gallis *Pan.* Silueſter Giraldus de Hibernia expugnata cap. 21. *Militis quoque coxa ferro vtrinque veſtita vno ſecuris ictu cum Panno loricae praeciſa, etc.* PANNVS, pars Eccleſiae. Ordinar. Eccleſ. Cabil. apud Marten. Tract. de Ritib. pag. 125. *Fit ſtatio in primo Panno et fit ſtatio in ſecundo Panno.* PANNVS LIGNEVS, portio nemoris. Charta an. 1245. in Chartular. Pontiſar. † PANNVS CLAVSTRI, pars, latus, in Ch. Mſ. a. 1245. † PANNVS ARMORVM, pars armaturae, quae latus defendit, Gall. *Pans.* Litt. remiſſ. MS. a. 1354. (2) Cambro-Britannis *Pan, pellitium*, pili molliores, Gall. *Panne.* Tudebodus lib. 5. Itineris Hieroſol. *Et fecit illis magnum mercatum fieri de equis et aſinis, et pane et caſeis et Pannis et omnibus bonis.* Vide Diſſertat. 1. ad Ioinuillam pag. 130. PANNA, idem quod *Pannus.* Teſtam. Oliuerii de Clicio an. 1406. apud Lobinell. to. 2. Hiſt. Britan. col. 827. PANNVLA; diminut. a *Panna.* Charta an. 1266. pro Aquariatu de Talemundo. [illegible]NA, eadem notione, ex Gallico *Panne.* Statuta Ordinis *de Sempringham* pag. 715. de fratribus Pellipariis: *Habeant vnde pelliceae et Pennae Sanctimonialibus et Sororibus Canonicis et Fratribus fiant.* V. *Buccula 1.* (3) PANNVS BERETTINVS, cinerei coloris, panni ſpiſſioris et vilioris ſpeciei. Chron. Eſtenſe ad an. 1291. apud Murator. to. 15. col. 521. V. *Berretinus* et *Birrus.* PANNVS DE BIGARIA, f. *de bigeria*, pannus rufus, villoſus. V. *Bigeria.* Charta Iohannis Comit. Carnot. an. 1222. ex Schedis D. Lancelot. PANNVS BRVNVS *de Duaſia* a Duaco ciuitate, Gall. *Douay*, nomen habens. Computus ab ann. 1333. ad an. 1336. to. 2. Hiſt. Dalphin. p. 274. PANNVS CARTARINVS, († mendoſe, leg. enim *tartarinus*, V. in hac voce.) Teſtam. Iohan. Gaſgui Epiſc. Maſſil. an. 1344. ex Tabular. eiusdem Eccl. *Lego eccleſiae Maſſilienſi . . . . duos Pannos cartarinos, cum quibus ſaepe iuſſit parare altare B. Mariae, in quorum altero eſt hiſtoria ſancti Nicolai de opere Anglicano.* Occurrit rurſum ibid. PANNVS DIASPRETVS, panni pretioſioris ſpecies, *Diaſpre*, Vide *Diaſprus.* PANNVS FRATVS, pro *Fractatus*, vel *Frictatus*, ni fallor, cancellatus, Gall. *Raié.* Litterae Patentes Caroli V. Reg. Fr. an. 1367. PANNI GRANAE, pannus coccineus. Statuta Maſſil. l. 1. c. 36. V. *Grana 1.* PANNI IMPERIALES. Radulphus de Diceto ann. 1178. *Comes Willelmus de Magnauilla Hieroſolymis rediit 8. Id.* Octobris. *Qui peregre profectus, ſicut altaria multarum per Angliam Eccleſiarum habuerat in memoria ſic et rediens habuit in veneratione Pannos, quos ciuitas Conſtantinopolis vocat Imperiales, paſſim locis diſtribuens Religioſis.* V. *Pallium 2.* PANNVS NIELLATVS, ſubniger, V. *Nigellus 1.* PANNVS PLANEVS, V. *Planeus.* PANNVS PROMISCVVS, ferruginei coloris. Vita S. Iohannis Gualberti to. 3. Iulii pag. 348. PANNI ROTVNDI. Bulla Adriani IV. PP. pro Canonicis Placentinis apud P. Mariam Campum in Hiſt. Eccl. Placent. in Regeſto 2. part. n. 12. *Et Pannos rotundos deferentes in Eccleſia conſtitutis horis domino ſecundum conſuetudinem deſeruire.* Adde ch. 60. PANNVS VIRGATVS, virgis quibuſdam, in longum vel in latum varia ſerie et colore porrectis, diſtinctus. Limborch. Hiſtor. Inquiſ. Toloſ. pag. 50.

50. V. *Virgatus.* PANNI DE WORSTEDE. Skinner. Lex. Etym. *Wordſted*, *Lana quaedam textilis a Worſted oppido Norfolc. eius opificio quondam celebri.* (4) Habitus, veſtimentum. Statuta Aſtenſ. fol. 2. recto: *Pannorum vero eorum* (haereticorum) *et rerum mobilium medietas ſit accuſantium.* PANNI MONIALES, veſtes monaſticae. Notitia apud Mabill. to. 4. Anal. pag. 742. ✝ Hinc *eſſe de pannis alicuius* dicitur de familiaribus, quos domini veſtimentis donant. Liber virid. eccl. Carnot. V. *Droppus* et *Roba.* (5) Periſtroma, Gall. *Tapiſſerie.* Iohannes Diaconus in Vita S. Athanaſii Epiſc. Neapolit. apud Murator. to. 2. part. 2. col. 1046. V. *Pallium* 2. (6) Vexillum, ſignum bellicum, Gall. *Banniere*, quod prae ſe ferre in expeditionibus militaribus conſueuerant nobiliores, atque id fuit etiam Epiſcoporum et Abbatum ius, vt vaſſallos ſuos in praelium ſub eccleſiarum ſuarum vexillis conducerent, cum a Rege vel Principe ſubmonebantur. Charta donationis Comitatus Camerac. ab Imp. Henrico II. an. 1007. *Praecipimus vt praelibatae ſedis Eralwinus Epiſcopus ſuique ſucceſſores liberam dehinc habeant poteſtatem eundem Comitatum in vſum Eccleſiae ſupra dictae tenendi, Comitem eligendi, Pannos habendi, ſeu quidquid ſibi libeat modis omnibus inde faciendi.* Nec aliunde, vt obiter dicam, vocis *banni* originem repetendam eſſe exiſtimo: *banni* quippe ſeu vexilla erant *Panni* haſtis affixi; hinc etiam habes natiuam, ni fallor, vocis Gallicae *Pannonceau* originationem. V. *Pennones* et *Vexillum.* (7) PANNUS OCULI, oculi albugo, λεύκωμα, Italis etiam *Panno.* Conſtantinus African. lib. de Gradib. *Petroleum . . . valet cataractis et Pannis oculorum.* V. *Pannoſitas*

PANNUTIA, V. *Pannuceus.*

PANNYCHISMUS, nocturnae vigiliae, peruigilatio, Graecis παννυχίδες. Vide Gloſſ. med. Graecit. in hac voce. Arnobius lib. 5. p. 173. *Quibus myſteriis peruigilia conſecrata ſunt et Pannychiſmi graues.*

PANOCETA RHENOVIANA, panacis ſpecies, ſic dicta quod circa Rhenum facilius creſcat. S. Willelm. Conſtitut. Hirſaug. lib. 1. cap. 12.

✝ PANOCIA, portio, ſegmentum, in Ch. a. 715. ap. Murat. t. 6. Antiq. p. 377. V. *Pannus* 1.

PANOCLYSTA, pro *Spanoclyſta*, quod vide.

PANORA. (1) V. *Panera* 1. (2) ✝ PANORA, PANORUM, menſura agraria, *ſextarii* pars duodecima, Ital. *Panoro.* Ch. Mſ. a. 1289.

PANORUM, modus agri. Guiduccius lib. 2. cap. 18. de S. Humilitate to. 5. Maii p. 210. *Anno 1282. 19. Octobris emit Sancta 12. ſextaria et 9. Panora terrae a fratribus quibusdam de Poenitentia dictis, tunc Florentiae habitantibus, pro libris 382. et ſolidis 10. in parochia S. Laurentii.* V. *Panalata.*

PANOSUS. Caelius Aurelian. lib. 1. Tard. paſſion. cap. 4. *Dabimus etiam tum cibum plurimum atque Panoſum.* Vbi interpres *Panoſum* eſſe ait panem aridum, vel ſucco aliquo liquido conditum, vel iure.

PANOTUM, V. *Panale.*

✝ PANPHILUS, nauis ſpecies, Ital. *Panfano*, in Areſt. a. 1359. V. *Panfilus.*

PANSA, *qui ambulat pedibus in diuerſa tendentibus.* Gloſſ. Iſid. Vox nota Latio pro Latipes.

PANSELENOS, *tota lux noctis*, *ſcilicet Luna plena, vel Plenilunium*, Ioh. de Ianua. Gloſſar. Graec. Lat. πανσέληνος, *luna plena.* Alibi: πλησιφαὴς σέληνος, *plena luna.* Vitae Abbatum S. Albani p. 106. *Cum fuiſſet luna Panſelenos.* Perperam PANSENIA apud Felicem Monachum Girwenſem in Vita S. Guthlaci n. 2. Vbi leg. *Panſelinae*, ex Graec. πανσελήνη, *pleniluniuim*, *luna plena*,

PANSERIA, lorica, Italis *Panziera* a *Panza*, vt videtur, quod Italis et Francis ventrem ſonat. Acta S. Petri Coeleſtini to. 4. Maii p. 434. V. *Pancerea.*

✝ PANSITARE, ſturnorum vocis. Carm. de Philomela Mſ.

PA

PANSPERMIVM, *commune ſeminarium, materia prima*, a πᾶν et σπέρμα. Goclenius in Lex Phil.

PANTALERIA, vt *Panthera* 2. Statuta Montis Regal. fol. 204.

PANTANVM, PANTANELLVM, palus, ex Italico *Pantano*, *luogo pien d'acqua ferma e di fango*: Acariſio, qui vocem Longobardam eſſe, ait, *Il fango tenere e molle*. Pergamino; *aqua fangoſa*. Charta Benedicti PP. an. 1033. apud Vghellum to. 1. Ital. ſacr. part. 1. p. 121. *Vel alias turres, quae extenſae ſunt ab vna parte iuxta terram veſtram, et Pantanum cum eodem ipſo Pantano ſaliente ad viam publicam, etc*. Et pag. 144. *Cum* . . . *paſcuis et ſiluis, Pantanis et riuis cultis et incultis, etc*. Ita legendum pag. 136. pro *pantariis*. Charta Friderici Imp. an. 1211. apud Rocchum Pirrum to. 2. p. 639. *Et ducere* (aquam) *per conductum per terras ipſius domus in paruum Pantanellum ſuum, et piſcarium ibi habere, etc*.

PANTAPOLA, *ſimplaſiarius*. Gloſſ. Iſid. Leg. *Seplaſiarius*, vt eſt in Excerptis, authore Graeuio.

PANTATIO, pignoratio. Leges Norman. apud Ludewig. to. 7. Reliq. MSS. p. 307. V. *Pantum* et *Pandare*.

PANTERA, PANTERIA. Vetus Notitia ex Tabular. B. M. de Argentolio fol. 59. XIX. *ſol*. . . . *ſuper ſtallum in Pantera B. Dionyſii*. Sugerius de adminiſtr. ſua c. 1. *Triginta quinque* (ſolidos) *de cenſu ſtallorum piſtorum in Pantera* . . . *refectioni fratrum appoſuimus*. Idem Suger. de Conſecrat. Eccl. S. Dionyſ. *Exeuntes per plateam, quae Panteria, eo quod inibi omnia emptioni et venditioni teruntur, antiquitus vocitantur, etc*. Vbi habes vocis Originem, haud multum certam. Hoc forum *Panetiere* hodie dicitur, quod a vendito panno duci poſſet. Huic etymo non prior locus ipſius Sugerii. V. *Panthera* 2.

PANTESERIA, i. forte quod *Pantanum*, palus. Ch. Mſ. a. 1235. *A terra Surdi vsque ad Panteſeriam*.

PANTHEMA. Eckehardus iunior de Caſibus S. Galli cap. 3. pag. 59. de quadam imagine ab ipſa Deipara depicta: *In brattea autem ipſa aurea, cum reliquiſſet circuli planitiem vacuam, neſcio cuius arte poſtea caelati ſunt apices:*

Hoc Panthema pia celauerat ipſa Maria.

Puto legendum *anthema*, ſeu potius *anathema*, ex Graec. ἀνάθημα, *donarium*.

PANTHEON, templum omnium Deorum, cui nunc S. Mariae Rotundae nomen. Anaſtaſius in Epitome Chron. Caſin. apud Murator. to. 2. p. 354. V. Lexic. Pitiſci. PANTHEVM, pro Baſilica, in vet. Inſcript. apud Mabillonium Itin. Ital. pag. 224. *Sarcophagum et Pantheum cum tricono diſpoſuit et perfecit*, id eſt, Baſilicam tricameratam.

PANTHERA. (1) Retis ſpecies, qua capiuntur anates. Deſcribitur a Petro Creſcentio lib. 10. de Agricult. cap. 17. Normanni inferiores *Pantiere* vocant rete, quo capiuntur aues maritimae. Salmaſius de Vſur. p. 352. πανθήρα, *genus eſt retis, quo omne genus minutarum auium capitur; vt* πανάγρα, *quo piſcium omne genus*. V. Lexicon Martini. (2) Tentorium, ſub quo merces in publicis locis venum exponuntur; quod in modum retis *panthera* dicti efformatum eſſet, forte ſic dictum. Statuta Aſtenſ. c. 71. fol. 62. V. *Pantaleria* et *Pantera*. (3) † Machina bellica triangularis, ferramentis acutis inſtructa, vt quidquid obuium datur, transfigat. Hanc deſcribit Guido de Vigeuano Mod. de expugn. T. 5. c. 13.

PANTHEVM, V. *Pantheon*.

† PANTHIERA, lorica, thorax, Ital. *Panziera*, Germ. Panzer. Stat. Piſtor. a. 1107. V. *Panſeria*.

PANTIA, lucanicae ſpecies, V. *Toma*.

PANTIATVS, ventroſus Plinio, *ventrioſus* Plauto, Graecis γαςρώδης, Gallis *Panſu*. Vir *pantiatus*, *venter pantiatus*, apud Michaelem Scotum lib. de Phyſionomia cap. 21. et 85. V. *Pancerea*.

† PANTOCHAEVM, i. q. *Pandochium*, in Act. SS. t. 3. Aug. p. 815. V. *Pandox*.

PANTOCHARTA, V. *Pincharta*.

PANTOFLA, calceamenti genus, aliud ab hodierno Gallico *Pantoufle*, German. Pantoffel. Concil. Senon. ann. 1480. to. 5. Spicil. Acher. pag. 626. V. *Sandalia*.

PANTONARIVS, pontis cuſtos, Gallis *Pontonier*. († Nequaquam, hic enim hominem miſerum et nihili ſignificat, vt Gall. *Pautonnier* in *Paltonarius*.) Epiſtola tom. 5. Annal. Bened. pag. 684. V. *Paulinus*.

PANTONERIA, burſae ſeu marſupii ſpecies, in Fleta lib. 2. cap. 82. §. 2. forte pro *Panneteria*.

PANTONIVM, *nauigium tardum et graue*, Papiae. Sed legendum *Pontonium*, V. in *Pontones*.

† PANTOR, fiſtulator, vt videtur, vel fiſtularum artifex, a *Pantorium*, tibia, fiſtula. Ch. Mſ. a. 1292.

† PANTORSSERIVS, piſtor, Occit. *Pinconſſier*. Lit. a. 1378.

PANTVS, omnis, ex Graec. πᾶς, παντὸς. Charta Regis Merciorum an. 816. apud Hickeſ. Grammat. Anglo-Sax. pag. 173.

PANVCELLIVM, penus, vel locus recondendo pani, quo caſu legendum eſſet *Panicellium*. Gloſſ. Lat. Graec. *Panucellium*, πηνεῖον. Salmaſius reponit πηνίον.

PANVCLA. Iſidor. lib. 19. c. 29. *Panuliae, vel Panuclae, dictae, quod ex iis panni texantur: ipſae enim diſcurrunt per telam.* Vbi Papias legit *Pannulae*. Gloſſ. Aelfrici cap. de veſtibus: *Panucla, Geclutadhraegel*, i. conſuta veſtis. Vbi Somnerus *pannutia* reponendum cenſet. *Panucla*, nude habent Gloſſae Arabico-Lat. V. Meurſium in πανοῦκλα, Martinium in *Pannelium*, et *Pannus* 2.

PANVCVLA. (1) Morbi ſpecies, ſeu vlcus magnum, quod *Chironium* Theodoreto, aliis *Telephium* dicitur, vt notant Bollandiſtae. Miracula S. Richarii lib. 2. c. 3. PANNVNCVLA, ediderunt Bollandiſtae to. 3. April. p. 453. *Panuncula*, Mabillonius ſaec. 2. Benedict. p. 223. Nonio *Panucula* eſt tumor ſub auribus vel inguinibus: πανοῦκλα, Alexandro Tralliano, *Panicula*, πανοῦκλα, in Gloſſ. Lat. Graec. MSS. Sangerm. *Panicula*, Plinio lib. 3. d Medic. cap. 27. V. *Papula*. PANNVCVLA, eadem notione, to. I Ianuar. p. 266. (2) Papias: *Panus, lignum, in quo trama componitur dictum, quod eo panni texantur Idem Diminutiuum, haec Panucula.* V *Panucla*. Gloſſ. Gr. Lat. πηνίον, *Panus, penucula*: legendum, *panus* et *panucula*. Mox: Πηνιςήριον, *Panuculum*. V. Salmaſium ad Hiſt. Aug p. 127. Martin. V. *Panula*, et Lexic medic. V. *Panus*.

PANVLIA, V. *Panucla*.

PANVNCELLVS, V. *Paillo* et *Pan noncellus*.

PANVS. (1) Pro pannus, in Capitul. general. S. Victoris Maſſil. Alia notione, vide in *Panus* 1. et in *Panucula* 2. (2) † *Inſtrumentum textoris, lignum circa quod inuolutum filum.* Gloſſ. vet. cod. 521. V. *Panucula* 2. Germ. die Spuhle.

PANZA, Italis abdomen, aluus, Gallis *Panſe*, Germ. Wanſt. Statut Altenſe cap. 80. fol. 33. vo.

PANZERIA, vt *Panceria*, lorica quae ventrem tegit. Computus ab ann. 1333. ad an. 1336. to. 2. Hiſt. Dalphin. p. 278. V. *Pancerea*.

PANZERIVM, chlamydis genus, German. Panzerhembd. Teſtament. an. 1440. to. 2. Rer. Mogunt. p. 491.

PANZERONVS, V. *Panceronus*.

PANZONVS, nauis oneraria. Bartholomaei Scribae Annal. Genuenſ. ad an. 1264. apud Muracor. to. 6. col. 532.

PAODENTA, pro *Padoenta*, paſcua, paſturae. Charta an. 1320. apud Rymer. to. 3. pag. 843. V. *Paduire*.

PAONACIVS, violaceus, purpureus, Ital. *Paonazzo*, colorem caudae pauonis referens. Iohan. Demuſſis in Chron. Placent. apud Murator. tom. 16. col. 579.

PAPA. Papias: *Papa, admirabilis, maior, pater, et cuſtos. Papa, paternitatis nomen eſt*, inquit Walefridus Strabo de Reb. Eccleſ. cap. 7. et promiſcue olim datum Epiſcopis, quos nude *Papas* vocabant. Hinc veterum Epiſtolae Epiſcopis inſcriptae hanc formulam ferme ſemper praeferunt, *Domino Papae N. ſalutem*,

num, vt patet ex S. Auguſtino Ep. 13. 18. 222. 256. S. Hieronymo Epiſt. ad eundem Auguſtinum, et aliis, quos laudat Ioach. Vadianus lib. de Primitiuae Eccleſiae ſtatu, ſub finem, Bignonius ad lib. I. Marculfi, Sauaro ad Sidonium L. I. Ep. 6. Ita *Papae* paſſim Epiſcopi dicuntur apud ſcriptores. Prudentius in Paſſione Hippolyti Martyris ad Valerianum Epiſcopum:

Rorantes Saxonum apices vidi, optime Papa.

Neque illud praetermittendum, quod, *Papae* vocabulo tametſi promiſcue ab aliis donarentur Epiſcopi, nullus tamen in Occidente hunc ſibi titulum tribuerit praeter Romanum Pontificem, qui eo nomine tanquam ſibi proprio vſus eſt iam inde a Leonis Magni temporibus. PAPAE denique nomenclatura donati ſoli Pontifices Romani, ex decreto ſcilicet Gregorii VII. qui in Synodo Romana ſtatuit, vt Papae nomen vnius eſſet in Orbe Chriſtiano. V. Baronium ad 10. Ianuarii, et Sirmondum ad Ennodii lib. 4. Ep. I. PAPA PATRVM, V. *Pater Patrum.* PAPA SARACHENORVM, apud Iacobum de Vitriaco lib. 3. Hiſt. Orient. to. 3. Anecd. Marten. col. 270. *Papa Turcorum*, apud Raimundum de Agiles, qui religioni ſeu potius ſuperſtitioni Mahumetanae praeeſt, V. *Calixtus* et *Chalifa.*

PAPABILITAS, vt mox *Papatia.* Inſtrum. an. 1395. apud Marten. to. 7. Ampl. Collect. col. 468.

PAPAFIGO. (1) Veli nautici ſpecies, Ital. *Papafigo.* Bernh. de Breydenb. in Itin. (2) † Ficedula, Gall. *Becfigue.* Dial. creatur.

PAPAGALI, aula ornamentis decora. Cerem. Rom. Mſ.

PAPAGALLVS. (1) Pſittacus, in Chron. Eſtenſi apud Murator. to. 15. col. 348. V. *Papagen* et infra *Pappagallus.* (2) Papalis, in Cod. MS. cuius meminit Godofredus in Notis ad Vitam Caroli VIII. pag. 712. 713. et 714.

PAPAGEN. Ebrardus Betunienſis contra Valdenſes c. 23. *Induimini purpura et byſſo, idest, Papagen, quaſi cultum bonae vitae habentes exterius, potius ad nitorem, quam ad vtilitatem.* Vbi Gretzerus, ad marginem: *Num vocula Germanica Papages, quaſi dicat, Heretici veſtri inſtar multicolorium pſittacorum?* Sane Galli etiam Pſittacos *Papeguez* appellant. Corona pretioſa: Παπαγὰς, *pſittacus*, Ψιττακός. Itali *Papagallo* dicunt: *Papagoſo*, Ioan. de Ianua, in *Pſittacus.* Arreſtum 9. Maii an. 1321. *Vnam capellam albam operatam de brodaria cum Papegaldis aureis.* V. *Pappagallus.*

PAPALARDVS, V. *Papelardus.*

PAPALHO, pro *Papilio*, vmbella quae regibus in vrbium ingreſſibus praetenditur. Charta an. 1463. ad calcem Conſuet. Toloſ. to. 4. part. 2. noui Coſtum. p. 1061.

PAPALICANA SCRIPTVRA, V. *Scriptura.*

† PAPALITAS, dignitas papalis, in Gloſſ. Gall. Lat. Cod. 7684.

PAPARE. (1) Summum Pontificatum obtinere. Laurentius Leodienſis in Epiſcopis Virdunenſib. *Qui eſt annus 1144. Verbi Dei incarnati et Septimus Conradi regnantis, primus Lucii Papantis, etc.* (2) PAPARE, *puerorum eſt, ſicut manducare virorum*, Gall. *Paper*, Papias. German. vulg. pappen. *Pappare*, apud Bucelinum in Menolog. Bened. ad diem 3. Ianuar. p. 9. *Vir pius* (Hoſtradus) *incredibili laetitia repletus partem cibi quo veſcebatur obtulit puero, mira ſimplicitate congeminans: Pappa, Pappa (quod eſt, comede) pulcherrime infans.* V. Perſium Sat. 3. et ſupra in *Papa.*

PAPARELLVS, paruus Papa, († vel potius ſuppoſititius.) Hugo Flauiniac. in Chron. p. 227.

† PAPARIVM, *Granche de oiſel, Gallice.* Gloſſ. Lat. Gall. cod. 521.

PAPARVS. Statuta Aſtenſ. *Ad euitandum fraudes decretum eſt quod de cetero debeant ipſi becharii tenere carmenum ſeu carmelinum Papari ſuper carnibus, et non tenere ſuper eodem bancho.* Italis *Paparo* anſer eſt. † Leg. videtur *Papyrus.*

PAPAS. (1) Paedagogus. Gloſſ. Iſid. *Papas, Paedagogus, qui ſequitur ſtudentes.* Papias: *Papas, pediſſequus, paedagogus. Paedagogus, puerorum eruditor, idem et Papas, id eſt, cuſtos.* Iuuenalis ſat. 4.

..... *timidus praeguſtet pocula Papas.*

Eiusdem Scholiaſtes ad ſat. 7. v. 218. *Eunuchus, Paedagogus, aut communi carens ſenſu, proprium Papatis.* (2) PAPAS, PAPATVS, clericus, vel ſacerdos. Acta Romanae Synodi ſub Zacharia PP. apud Othlonum in Vita S. Bonifacii Mogunt. lib. 2. c. 5. *Et ipſa Epiſtola* (D. Ieſu Chriſti) *per manus Angeli Domini peruenit ad Romanam ciuitatem ad locum ſepulchri S. Petri, vbi claues regni coelorum conſtitutae ſunt, et duodecim Papati, qui ſunt in Romana ciuitate triduanas fecerunt vigilias, in ieiuniis et orationibus, etc.* Innocentius III. PP. L. 15. Ep. 60. ad Thebanum Archiepiſcopatum: *Canonici eiusdem Eccleſiae obtinuerunt ab eo medietatem omnium Monaſteriorum et Papatuum, in quibus tres Monachi vel pauciores morantur.* Lib. 16. Epiſt. 98. ad Epiſcopum Amyclenſem: *Abbatiarum, Eccleſiarum, Papatuum, decimarum et poſſeſſionum ad eorum Eccleſias pertinentium illicitos detentores.* Vbi *Papatus* videntur eſſe qui *Obedientiae*, ſeu *Prioratus*, noſtris dicuntur. Bosquetus reditus et beneficia minorum Clericorum interpretatur, quos vulgo παπάδας Graeci appellant. PAPALES, in Concilio Senenſi an. 1423. Goarus ad Cedrenum has voces, πάπας, et παπᾶς, diſtinguit: et alteram ſummo Pontifici, alteram Clericis minoribus conuenire ait. Walafridus Strabo lib. de Reb. Eccleſ. c. 7. *Papae* nomen *paternitatis* appellationem eſſe ait, et *Clericorum congruere dignitati.* Quod etiam colligitur ex Vita Zozimi Epiſcopi Syracuſani n. 16. V. Menaea 7. Martii. (3) Iſidor. lib. 19. cap. 27. de Lanis: *Byſſum genus eſt quoddam lini nimium candidi et molliſſimi, quod Graeci Papatem vocant*, Graecis πάππος, lanugo carduorum et quiuis flos lanuginoſus.

PAPATIA, dignitas papalis. Flor. Wigorn. an. 1044. de Benedicto PP.

PAPATICVS, eodem ſignificatu. Charta an. 1014. to. 4. Annal. Bened. p. 699. PAPATVS, eadem notione. Leo Oſt. lib. 2. cap. 79.

PAPATISSA, nutrix. Paſſio SS. Viti et Modeſti to. 2. Iunii p. 102.

PAPAVER. Vetus Charta apud Ioannem Schefferum ad Chronic. Vpſalienſe p. 152. *Obtulit caſulam Dalmaticam et ſubtile cum duabus cappis, omnia de Papauere. Item duo ſuppellicea de riis.* Infra; *Item aliud par dorſalis et antependii de Papauere. Item deputabantur duo panni de Papauere ad ponendum ſuper ſepulchrum in ſolennitatibus.* Occurrit rurſum ibi. Meminit Plinius lib. 8. cap. 48. veſtium, quas *papaueratas* vocatas fuiſſe ait. Exceptio corporis S. Florentini Latiniacum MS. *Inſcriptio* (breuis) *haec erat: Hic requieſcit, etc. Erat autem ſcriptum in Papauere.* Quales vero fuerint illae veſtes de *papauere*, vix coniicere licet. Voſſius in Etymol. tenuem ex byſſo linoque ſubtili veſtem interpretatur: Salmaſius in Solin. pag. 1127. ex pinnarum papauere textam. Neutra ſententia Harduino placet, qui in notis ad Plinii locum citatum exiſtimat veſtes *papaueratas* eas fuiſſe, quae ex papaueris genere terſae, ex quo, teſte Plinio lib. 39. cap. 4. ſplendorem candoremque lina traherent, eundem nitorem accepiſſent. Iudicent peritiores. Heſychio, μήκωνες .... καὶ ὕφασμα βύσσινον. V. Lochnerum de Papauere p. 33. edit. 1713.

† PAPAVERCVLVM, meconium infantis, ap. I. Rhod. Obſeruat. 83. Cent. 3.

PAPEGALDVS, V. *Papagen.*

PAPEGAVS, V. *Pappagallus.*

PAPELARDIA, hypocriſis, Galli *Papelardie*, vel *Papelardiſe.* O[illegible] in Cap. Conſtitutis Extra de appellationibus to. 4. Gall. Chriſt. col. 134. Vbi *Papelardia* potius ingenuum religioſumque oris habitum, quam hypocriſim ſignificare videtur.

PAPELARDVS, hypocrita, adulator, ſimulator: qui *Papae* frequenter exclamat, vel qui vt infantes, qui P[illegible]

gar parentes vocare ſolent, voce [illegible]atoria vti conſueuit. Scio eſſe quosdam, qui a πωπκάλημα, aſtutia, alios, qui a *palpel* Hebraico, i. acuere ingenium, deducunt: ſed valeant iſtae originationes nimis ridiculae. Galli *Papelard* dicunt. Peraldus in Summario virtutum et vitiorum tit. de Prudentia: *Caro decipit ſicut Papelardus, qui dicit ſe infirmum et pauperem, cum non ſit.* M. Robertus de Sorbona in Serm. de Conſcientia: *Si tales homines cum ſint cum Papelardis viris et Religioſis, dicunt, Orate pro me, etc.* PAPALARDVS, pro *Papelardus*, in Vita B. Edmundi Cantuarienſ. Epiſc. apud Marten. to. 3. Anecd. col. 1791.

PAPELINA. Vetus Necrolog. Eccl. Rem. *Debent Seneſcalli de vino praedictae vineae vnam Papelinam.* Ibid. *Debet hoſpitale noſtrum Papelinam vnam de quadam vinea ſita in cretaria Andreae.* Sic in Eccleſia Remenſi vocabatur *paſtus* ſeu extraordinaria refectio, quae Canonicis in refectorio communi certis diebus ſubminiſtrabatur, maxime vero iis diebus in quibus decantatae fuerant natales Antiphonae O; idque eius impenſis qui antiphonam praecinuerat. *Papelina* dicta haec refectio a campanula eiusdem nominis, cuius pulſu ad refectorium conuocabantur Canonici aliique quibus id erat iuris. Liber Collectarum in Tabul. Remenſi ſign. A. num. 76. fol. 72.

† PAPELINVS, qui iudicat inter lepram et lepram, in Synodo Senon. a. 1514.

† PAPELLA, papula, vlceris ſpecies, ap. Murat. t. 1. Antiq. p. 246.

† PAPENGATVS. Ch. a. 1120. t. 1. Hiſt. Caſſin. p. 318. *Omne donum perfectum de ſurſum eſt deſcendens a patre luminum ſuper Papengatus, vt [illegible] auxilio* etc.

[illegible]RES, pro *Papyri*. Hiſtoria Cortuſiorum lib. 8. cap. 2. (V. Rymer. to. 7. pag. 233.)

† PAPERICVS, papyraceus, in Stat. a. 1253.

† PAPETARIVS, papyri opifex, Gall. *Papetier*. Necrol. S. Nicol. Corbol. V. *Papietarius*.

PAPIANA FIDES, papalis, Romana, catholica. Chron. Corn. Zantfliet apud Marten. tom. 5. Ampliſſ. Collect. col. 68.

PAPIAS, et PAPPIAS, cuſtos Palatii apud Byzantinos Imperatores. *Cuſtos Palatii, Papias, et Oſtiarius*, in VIII. Synodo act. 5. De qua dignitate vide, quae obſeruauimus ad Cinnamum p. 480.

PAPICI, morbi genus. Vita B. Humilianae to. 4. Maii p. 397. *Infirmitas illa vulgo Papici vocabatur, alio autem vocabulo ignis volatilis, alio modo gutta ſalſa vocabatur.*

PAPIENSES DENARII, moneta ciuitatis Papiae. Chron. Farfenſe apud Murator. tom. 2. part. 2. col. 589.

PAPIETARIVS, qui papyrum facit, chartarius, Gall. *Papetier*. Conſuetud. Vniuerſ. Pariſ. per Robertum Goulet. fol. 11. *Operatores ſiue artifices Papietarii qui debent habere molendinos ad faciendum papyrum ſunt ſeptem.*

PAPILIO. (1) Tabernaculum, tentorium, Gallis *Pavillon*. Gloſſae antiquae MSS. *Tabernacula, Papiliones, Tentoria*. Gloſſae vett. *Papilio*, σκήνωμα. Ioan. de Ianua: *Papiliones dicuntur tentoria ad ſimilitudinem papilionis auis volantis.* PAMPILIO, in Geſtis Ludouici VII. Regis Franc. cap. 19. 22. (2) Nummi aurei Francici ſic dicti, quod Rex in iis ſub *papilione* in throno ſedeat. Vetus Regeſtum. (3) *Scyrpeum vaſculum*, Papiae. Sed infra *Papyrio* ſcribitur.

PAPIANISTAE, dicti olim qui biennium in legum ſtudio verſati, tertium etiam adiungebant, legentes libros Papiniani. Imper. ad Anteceſſ.

† PAPINA, papilla, in Gloſſ. Prouinc. Lat. Cod. 7657.

PAPINIO, idem quod *Papilio*. Ogerii Panis Annal. Genuenſ. ad an. 1213. apud Murator. tom. 6. col. 405.

PAPIO. Iacobus de Vitriaco Hiſt. Orient. lib. 3. apud Marten. tom. 3. Anecd. col. 279. *Sunt ibi (in terra Ieroſolymitana) cameli, et bubali abundanter, et Papiones quos appellant canes ſilueſtres, acriores quam lupi.*

PAPIREVS CISTERNVS. Teſtam. Cardinalis Ambian. an. 1402. apud Godefredum in Addit. ad Notas in Hiſt. Caroli VI. p. 754. *Suum teſtamentum . . . condidit, fecit et ordinauit, prout et quemadmodum in quodam ciſterno Papireo, quem per me . . . publicare voluit.*

PAPIRVS, PAPYRVS, breuiarium actorum et agendorum, index, recenſio. Charta an. 1336. to. 2. Hiſt. Dalph. pag. 319. *Volentes vlterius, quod praefati Conſiliarii . . . . . Papirum habeant quam vnus fidelis notarius eligendus per ipſos Conſiliarios cuſtodiat, et in quo ſingula per ipſos facienda per ipſum notarium conſcribantur . . . quodque ſingulis duobus menſibus ſemel procurator noſter cuiuslibet Bayliuiae ipſam Papirum dicto ſigillo Conſilii ſigillatam, ad noſtram praeſentiam, vel noſtrum magnum Conſilium ſtudeat aportare, per acta, geſta, et expedita per eos illis duobus menſibus referendo.* Ordinat. Domus Dalphin. ann. 1340. ibid. pag. 392. *Faciant . . . . de omnibus paramentis, libris, iocalibus et rebus nunc exiſtentibus in eadem* (capella) *et de his quae erant in illa proceſſu temporis, ſucceſſiue ſingulis terminis inuentarium et Papirum vnum.* Statuta Monaſt. S. Claudii auctoritate Nicolai V. PP. p. 87. *Quodque de emolumentis dictae ſacriſtiae S. Claudii fiat vna Papyrus in qua de verbo ad verbum ſcribantur litterae huiusmodi, . . . inſuper quod fiat alia Papyrus in qua per modum inuentarii ſcribantur litterae praeſcriptae.*

PAPISCI, pro *Paciſci*, vt videtur. V. in hac voce Acta S. Caſſiani apud Illuſt. Fontaninum in Antiquit. Hortae pag. 345.

PAPONIVS. Gloſſ. Sax. Aelfrici: *Paponius*, *druncen.* i. ebrius. Gloſſ. Arabico-Lat. *Paponius*, *ebrioſus*. Infra: *Papotentia*, *ebrietas*, ſed legendum videtur *paponientia*. His locis *hibonius* reſtituunt viri docti, potuiſſent etiam *popinius*, a popina, reſtituere.

PAPPAGALLVS, pſittacus, *Perroquet*, Papagoy. Computus ab an. 1333. ad ann. 1336. to. 2. Hiſt. Dalphin. p. 278. *Item, pro emendis duobus Pappagallis et uno gatto-maymone, unc. II. taren. VI.* V. *Papagan.*

PAPPARE, V. *Papare.*

PAPPAS, diſcipulus. Vita 2. S. Adalberti Epiſc. Prag. ſaec. 5. Bened. p. 867. *Poſt populus terrae Epiſcopum ſuum reuocant: viri ſancti Pappatem Radlam, qui frater carnis ſuo Duci erat . . . Vnde cogitans Epiſcopus, quod nec ſibi nec illis caſſus labor profuiſſet, animae vero ſuae ſalis ſtatio obeſſet, Pappati ſuo ait: Scias certum, aut vbi ego ſum venies, aut amplius me numquam videbis.* Differunt ergo, vt monet Mabillonius, *pappas* et *papas*, vt *papas* ſit paedagogus, qua notione occurrit in hac 2. Vita num. 3. vbi Adalbertus dicitur *Papas morum et magiſter ſenſuum.* V. *Papas 1. Pappas* vero ſit *papae* diſcipulus.

PAPVLA, vlceris ſpecies. Vita S. Dominici Abbatis Sorani in Italia num. 21. *Cum ecce inter eundem lethali vlcere, quod Papulam vulgus vocat, a maxilla inuaditur.* (V. Lexic. medic. Pancr. Brunonis.)

† PAPYRIVS, chartarum collectio, *regiſtrum.* Ch. Mſ. a. 1349.

PAPYRVS. (1) Planta naſcens in paluſtribus Aegypti, aut quieſcentibus Nili aquis, ex cuius libro texebantur vela, tegetes, veſtes, ac funes, vt docent Theophraſtus lib. 4. Hiſt. plant. c. 9. et Plinius lib. 13. c. 11. Hinc non ſemel ſtoreas Monachorum, et *mattas* ex papyro confectas legimus. Regula Solitariorum c. 47. *Habui etiam lectos ex auro veſtitos et pretioſiſſima ſtramenta: et pro his dedit mihi Deus ſtramentum hoc de Papyro, et hanc pellem.* Petrus Damian. in Vita S. Romualdi n. 38. *Ipſe in ſtorea de Papyro confecta, tenera delicati corporis membra terebat.* Idem lib. 1. Ep. 19. *Papyrinae ſtoreae ſtramenta.* Praeterea *papyrum* in lucernis et cereis adhibitam non ſemel obſeruare eſt vice ellychnii. Ioh. de Ianua: *Dicitur Papyrus, quaſi parans pyr, i. ignem, eo quod in cereis et lampadibus ponitur ad ardendum.* Idem: *Dicuntur funalia licinii a funibus, inter ceram, quos ante vſum*

Papyri

Papyri cera circumdatos habuere maiores. Gregorius Turon. de Vitis Patrum cap. 8. *In quo* (cicindeli) *nec Papirus addita, nec olei gutta ſtillantis adiecta, etc.* Marcellus Emp. c. 8. p. 70. *Lucernam fictilem de Papyro et medulla vaccina concinnato.* ¶ PAPYRIONES, loci, vbi creſcunt papyri, Mamotrecto ad 2. Exod. *Chartarii loci*, Apuleio lib. de Virtutib. herbar. c. 1. (2) V. *Papirus.*

PAR. (1) Coniux, in Lege Ripuar. tit. 49. apud Marculſum lib. 1. form. 12. lib. 2. form. 5. 30. 39. etc. Capitul. Pippini Reg. ann. 752. cap. 6. *Nam qui de pretio Paris ſui de tali neceſſitate liberatus fuerit, in tali coniugio debet permanere, et non ſeparari.* Charta Henrici Imperat. an. 1012. pro Monaſt. Florin. *Item ſeruus eccleſiae qui Parem ſuam non habet, etc.* Matthaeus Vindocinenſis in Thobia:

Sponſa datur iuſto ſobria Parque Pari.

Eadem notione Ouidius Faſt. 4. 98.

Et docuit iungi cum Pare quemque ſua.

V. *Compar.* (2) Socius, comes; hinc *Bon-Par*, Galli *bon-Compagnon*, cognominatus Ranulphus Bernardi I. Comitis Petrocor. filius apud Beſlium Hiſt. Comit. Pictau. c. 15. p. 47. (3) Qui aequis viribus pugnat. *Parent* ea notione vſurpat le Roman de Vacce MS. (4) PAR APOSTOLIS, appellatus fuit S. Martinus, propter miraculum illud, quod in Turonibus accidit, dum ſacra celebraret, de quo Sulpitius Dial. 2. c. 2. Fortunatus lib. 1. poem. 5. lib. 10. poem. 5. et lib. 3. de Vita S. Martini. Fortunatus lib. 2. de Vita S. Martini:

Compar Apoſtolicis meritis aequande Prophetis.

(5) PAR LITTERARVM, Gallis, *une paire de lettres.* Ita vnicam Epiſtolam vocabant, quod complicata quaſi binas efficere videatur. Matth. Paris: *Vbi Falcaſius cecidit in miſericordiam Regis de pluſquam triginta Paribus literarum, etc.* Radeuicus lib. 3. de Geſt. Frider. c. 10. *Multa Paria litterarum apud eos reperta ſunt. Par mularum*, in l. 22. D. ad legem Aquil. *Poculorum paria duo*, in l. 30. D. de leg. 3. *Duo Paria boum*, apud Monachum Sangallenſem l. 2. c. 21. Leo Oſt. l. 3. c. 57. al. 58. *Alia candelabra argentea cum malis cryſtallinis Parium vnum. Baſili de argento Parium vnum.* Occurrit ibi pluries et cap. vlt. V. *Pradiſterium.* (6) PARES, qui eiuſdem ſunt conditionis, vel dignitatis, in Lege Aleman. tit. 93. in Capitul. Caroli M. l. 3. c. 71. 72. etc. Fredegarius Scholaſt. in Chron. an. 762. *Factum eſt autem, vt Auſtraldus Comes, et Galemanius itemque Comes, cum Paribus eorum, ad propria reuerterentur.* Mox: *Contra quem Adalardus Comes Caualonenſis, et Auſtraldus idemque Comes, cum Paribus eorum, contra eum venientes, etc.* Hairulfus l. 4. c. 21. de Hugone Comite Pontiui: *Ob hoc reliquis paribus ſuis Hugo Abbatenſis fortior factus eſt, etc.* Curia Generalis Catalaniae an. 1291. *Si aliquis reptabit aliquem Militem, et dabit Parem vel contraſimilem, quod non poſſit ipſum dare, niſi ſit Miles, vel filius Militis pro ſuo genere.* Agitur de duello. V. *Creſcere.* Ita *Pares* ſeſe inuicem appellant filii Ludouici Pii Imperatoris, in Conuentu ad Marſnam an. 851. c. 2. 3. COMPARES, eadem notione. In veteri Notitia an. 926. apud Beſlium in Comitibus Pictauienſibus p. 219. *Et dixit eis, vt venirent comitantes ipſum vſque Orbiacum, et ipſe ibi cum ſuis Comparibus Boſone ſcilicet et Berengario . . . . occurreret eis.* Ita apud Baldricum Nouiomenſem l. 3. c. 75. *Compares* ſunt *Pares*, feudales, et in Legibus Henrici I. Regis Angl. c. 34. PARES exinde appellati vnius domini conuaſſalli, quod ratione hominii ac *tenurae* ſibi inuicem *pares* ſint, vnique domino ſubſint: a quibus ſolis iudicari poterant. Nam conuaſſalli diuerſarum Baroniarum ſeu territoriorum, eidem domino ſubiecti, non dicuntur proprie *Pares.* A paritate igitur condi-

tionis et dignitatis appellatio iſta profluxit: vnde, qui aliis *Pares*, dicuntur *Aequales*, in Speculo Saxonico lib. 2. art. 12. §. 12. PARES eadem ratione dicti eccleſiarum et monaſteriorum conuaſſalli. Bulla Innocentii II. PP. an. 1142. apud Miraeum to. 2. p. 1163. PARES vero appellati videntur ii potiſſimum, qui maiores *tenuras* a domino feudali ſub ratione *homagii* tenebant; quamquam enim conuaſſalli omnes primum *Pares* nuncupati fuerint, quod eiusdem eſſent conditionis, ad eos tamen exinde vox illa manſit, qui a ſeruitiis exemti, hominio tantum obnoxii erant. De iis accipienda quae ſequuntur. PAR INTEGER, qui integrum feudum tenet. Charta an. 1214. in Tabul. Corbeienſi. SEMIPAR, qui dimidii tantum ratione feudi domino ſubditus eſt. Charta an. 1244. in laudato iam Tabul. *Parium* autem iudicia in ipſos *Pares* et conuaſſallos exercebantur; adeo vt ſi aliqua oriretur controuerſia inter ipſos pares, dirimi non poſſet niſi in conuentu, et iudicio *parium* ſuorum, domino ipſo feudali praeſide. Otto Friſingenſis l. 1. de Geſtis Friederici c. 31. de Hungaris. Cum igitur *Pares* ſint vaſſalli, qui a domino feudali nude pendent ratione *tenurae*, atque ita etiam vulgo appellati ſunt *Barones:* inde vox vtraque eadem notione paſſim vſurpata legitur pro maioris dignitatis vaſallis, qui vel in conſilium adhibentur a domino aut Rege, vel cum eo Parium lites diiudicant. Chronicon Andernenſe p. 823. *Vt tam ſupradictorum Comitum progenies, quam Barones omnes, qui Pares caſtelli* (Guinenſis) *vocantur, iuxta votum et deliberationem ſuam ibidem ſepeliantur.* Areſtum contra Epiſcopum Catalaunenſem an. 1267. *Propoſuit pars alia quod de hoc tenebatur in hac Curia reſpondere dictus Epiſcopus, cum ſit Baro et Par Franciae, et homo ligius domini Regis.* Neque vero hic praetermittendum, aliud fuiſſe olim *Parem* eſſe, aliud in *Paria* tenere, hinc qui in *Paria* tenebat, non continuo *Par* reputabatur. Id confirmat D. *de Lauriere* in Gloſſ. Iur. Gall. ex ſtylo antiq. Parlam. part. 2. cap. 2. PARES COMMVNIARVM, qui vulgo *Scabini*, *Maioris* ſeu Praefecti ciuitatis Aſſeſſores, quos ille in conſilium adhibet, vt dominis feudalis vaſſallos ſuos *Pares*. Charta Communiae Beluacenſis anno 1182. *Tredecim Pares in Communia eligentur etc.* V. Sugerium Epiſt. 76. *Pares communiae de Pontiſara*, in Tabular. Domus Dei Pontiſar ad annum 1261. Ita in Charta Maioriae Rotomagi et Faleſiae, mentio perinde eſt centum *Parium* earundem ciuitatum, ex quibus eligi ſolebant 12. *Scabini* et 12. *Conſultores*, poſt Ordericum Vitalem p. 1066. PAREGIVM, officium eiusmodi *Parium*. Charta Aegidii *de Sorcy* Epiſc. Tulleaſ. Hiſtor. Tullenſ. pag. 140. PARIA, Parium dignitas et praerogatiua, *Pairie*. Areſta oct. Nat. B. M. an. 1259. 1. Reg. f. 96. PARERIA et PARRERIA, eodem ſignificatu. Recognitiones et homagia an. 1317. to. 2. Hiſt. Dalph. p. 169. V. *Paragium*. PARIATVS, idem quod *Paria*. Litterae Iohannis Reg. Franc. ann. 1363. apud Miraeum to. 1. p. 118. V. *Pariatus*. PARITAS, eadem notione, in Litteris erectionis Ducatus Britanniae in Pariam an. 1297. deſcriptis ab Argentraeo lib. 5. Hiſt. Britan. cap. 31. PERRIA. Arreſtum an. 1341. apud Lobinell. to. 2. Hiſt. Britan. p. 487. PARES, praeterea dicuntur, qui vnius praedii, ſeu feudi, domini ſimul ſunt: id eſt, *participes*. Ordericus Vitalis lib. 5. p. 572. de Gerboredo Caſtro in Bellouacis: *Moris enim eſt illius Caſtri, vt ibidem duo Pares domini ſint.* PARERII, eodem ſignificatu Regeſt. 87. Chartophylacii regii: *Item tenet a domino ipſe Genouas et Iohannes Marelli eius nepos et eorum Parerii quaedam nemora et quosdam eſſartos.* Ibid. *Et inde percipiunt tachiam Bucheti et eorum Parerii.* PARERII, dicti etiam Cohaeredes, quod eiusdem haereditatis participes, in Statutis Foroiul. an. 1292. ex Archiuis S. Victoris Maſſil. PARIERII, eadem notione, in Charta

anno

anno 1180. in Regeſto Toloſano, in qua etiam interdum *participes* dicuntur. Alia anno 1245. ibidem: *Notum ſit cunctis, quod Enricus de Caſtanhaco pro ſe et pro aliis dominis de Caſtanhaco Parieris ſuis, etc. Pariarius*, in Hiſtoria Epiſcoporum Lodouenſium p. 228. Chronicon Voſienſe vtitur etiam voce, *Particeps*. Atque hoc dominii *participium* et ſocietas PARIAGIVM vel PARIATIO vulgo appellatur, vel APPARIATIO, Gallis *pariage*: quae quidem vox maxime ſumitur pro *aſſociatione* domini: vnde *aſſociationes* etiam dicuntur in 1. Regeſto Parlamenti an. 1260. fol. 109. et ſeqq. Charta R. Abbatis Monaſterii Caroſſenſis anno 1308. ex 2. Regeſto Philippi Pulcri num. 11. *Communionem, communicationem, aſſociationem, Pariagium, ceſſionem, etc.* Litterae Philippi V. an. 1319. to. 1. Ordinat. Reg. Franc. p. 697. *Non faciemus, ſeu recipiemus permutationes, ſeu eſcambia, nec etiam Pariagia aliqua, in terris, caſtris, villis ſiue caſtellaniis eorundem, ſeu in pertinentiis eorumdem in quibus habeus altam iuſtitiam.* PARERIA, idem quod *Pariagium*, Dominii ſocietas. Charta an. 1220. tom. 2. Macer. Inſulae Barbar. pag. 531. PARIA, eadem notione. Sponſalitium Adalmodis Comitiſſae an. 1056. Marcae Hiſp. col. 1110. PARIARIOS praeterea vocabant quibus iuris pars quaelibet erat in aliquo praedio. Verbi gratia legimus apud Plancauitium pag. 228. *Epiſcopum Lodouenſem, vt Pariarium Caſtri de S. Priuato, praeter ea quae ad ipſum ſpectabant, tanquam ad maiorem dominum et dominum ſupremum, et dominum feudi, habuiſſe in iuriſdictione dicti Caſtri decem hebdomadas:* quibus ſcilicet in ſolidum pro Caſtri domino habeſetur.

† PARA, apparatus, pompa, in Ch. a. 1418.

PARABATA, *cupidus*, in Gloſſ. MSS. Sangerm. num. 501. *Parabates, transgreſſor. Item, ſocius in curru et miles in eo pugnans*, in Amalth. a παραβάτης.

PARABIA, potus quidam factitius. Coel. Rhodig. L. 4. cap. 26. *Hecateus in Europae periodo auctor eſt, Poeonas ex ordeobrytum haurire, ac ex milio et coryza Parabiam.* V. Martinii Lexic.

PARABILIS. Teſtamentum Perpetui Epiſcopi Turonenſis: *Equum meum Parabilem, et mulum quem elegeris do, lego.* Equus forte qui Gallis dicitur *cheval de parade*, ad pompam, ad apparatum.

PARABOLA. (1) Verbum, ſermo, Gall. *Parole*, Hiſpanis *Palabra*, quaſi *parabola*. *Parabola ruſtica*, in vet. Gloſſ. ex Biblioth. Colbertina. Heſſo Scholaſticus: *Aſſumpta Parabola ſua, reſpondit Epiſcopus.* Radeuicus lib. 1. cap. 41. *Per Parabolam Friderici Imp. vel nuntii eius.* IN PARABOLIS, verbo, voce, Gall. *Verbalement.* Charta ante an. 1010. in Chartular. Aptenſi fol. 35. PARABVLA, eadem notione. Charta apud Marten. tom. 1. Ampliſſ. Collect. col. 1018. PARABVLLA. Charta an. 1164. (2) Vox in Euangeliis frequens, i. *ſimilitudo, quae ab ea vocatur, quod alteri παραβάλλεται, hoc eſt, aſſimulator, et quaſi vmbra praeuium veritatis eſt;* S. Hieronymus Epiſt. 151. quaeſt. 6.

PARABOLANI, *qui ad curanda debilium aegra corpora deputantur*, inquit lex 17. Cod. de Epiſc. et Cleric. ſic dicti, quod neglecto omni periculo, ſuaeque ſaluris immemores, aegrorum curationi ſeſe vltro exponerent, quomodo apud nos ii qui peſtifera lue contactis curandis totos ſe addicunt: de quorum *confratria* vide quae habet Malfrancus lib. 10. de Morinis cap. 38. A Graeca voce *παράβολος*, vel *παραβαλλόμενος*, quam vocem per ἐπικινδυνεύων reddit Heſychius. De eiuſmodi Parabolanis agunt pluribus Cuiacius, Baronius to. 5. Salmaſius de Modo vſurarum, et ad Pollionem, Iac. Gothofredus ad leg. 42. Cod. Theod. de Epiſc. et Cleric. etc. Vocabular. vetus apud Martinium: *Parabolani ſunt medici, qui ad curanda aegra membra vel corpora debilium deputantur. Dicti Parabolani a parabola; quia plura promittunt*

mittunt hominibus quam faciant, *et quia ſaepius vtuntur parabolis.*

PARABOLARE. (1) Sermocinari, verba facere, Gall. *Parler*. Capitula Caroli Calui apud Siluacum c. 1. *Noſtri ſeniores*, *ſicut audiſtis*, *Parabolauerunt ſimul et conſiderauerunt cum communibus illorum fidelibus de Dei ſeruitio*, *etc.* V. *Parabola* 1. (2) Periclitari, ex Graec. παραβάλλεσθαι. Monent Salmaſius 1. de Modo vſurarum p. 196. et Iacobus Gothofredus, in antiquiſſimo Codice Bibliothecae Puteanae in Epiſtola B. Pauli ad Philippenſes c. 2. haberi haec verba, *Parabolatus eſt de anima ſua*: vbi Graeca praeferunt, Διὰ τὸ ἔργον τοῦ χριστοῦ μέχρι θανάτου ἤγγισε παραβουλευσάμενος τῇ ψυχῇ. V. *Parabola*.

PARABOLOSVS, verboſus. Matth. Vill. L. 1. c. 97.

PARACELLARIVM, idem quod *Cellarium*, cella vinaria, Gallis *Cellier*. Anaſtaſius in S. Hadriano.

PARACELLARII, ſeu *cellarii*, qui cellariis praeſunt. Iis, ex Macro, incumbebat menſae Pontificiae largitiones pauperibus diſtribuere. Idem Anaſtaſius in S. Zacharia PP. V. *Subpulmentarius*.

PARACELLATICVM, Papiae MS. edito vero *Paracollecticum*, *penicillus* (ed. *Peniculus*) *i. ſpongiola*. V. *Paracellarium*.

PARACENTHERIVM, pro *Paracenteterium*, a Graeco παρακεντητήριον, Inſtrumentum quo fit *paracenteſis*, ſeu compunctio, qua hydropicis aqua eximitur. Veget. Mulomed. L. 2. c. 17. V. Lex. Martinii.

PARACHAEMADION, Macro, locus ad hybernandum aptus, a Graeco παραχειμάζω. Vita S. Anaſtaſii Perſae: *Abiit ad Parachaemadion ſuum*, *ſiue ſtationem hybernationis*.

PARACHARACTAE, qui falſos nummos cudunt, in lege 8. c. Theod. de Falſa moneta.

PARACHARAGMA, moneta adulterina, ex Gr. παραχάραγμα. Gloſſae Gr. Lat. παραχάραγμα, *adulteratio*. παραχαράκτης, *adulter*. Caſſianus Collat. 1. cap. 20. 22. *Tanquam adulterina numiſmata et Paracharagmata reprobemus*, *vtpote quae falſam imaginem Regis non legitime ſignata contineant.*

PARACHARAXIMVS. Gloſſarium Saxon. Aelfrici: *Paracaroximus*: *flaspenig*, id eſt, falſus denarius. Gloſſae Iſonis Magiſtri ad Prudentium: *Moneta dicitur eo quod monet mentem inſcriptione nominis Regis*, *ne paracaraximi*, *i. falſi nummi fiant.*

PARACHIMVMENVS, ex Gr. παρακοιμώμενος, praefectus ſacri cubiculi, de qua dignitate Scriptores Byzantini paſſim, et ex iis Gretzerus et Goarus ad Codinum, et nos quaedam ad Villharduinum. Ignotus Barenſis in Chron. an. 888. *Paracoemomenus*, in Vita S. Greg. PP. auctore Iohanne Diac. to. 2. Martii p. 186. Apud Luitprand. L. 3. c. 7. *Parachimmenus*, perperam ſcriptum legitur.

PARACHLAMYS, veſtimenti genus, non modo militare, ſed etiam puerile, apud Vlpian. lib. 3. tit. 2. L. 23. V. Lexic. Martinii.

† PARACLETVS, *rogatus vt faueat*, *deprecator*, *conſolator*, *tutor cauſae*, *defenſor*. Laur. in Amalth. PARACLYTVS, *infamis*, *male audiens*, ibid.

PARACOLESIS, glutinatio, a Graeco παρακολλάω, agglutino. Gariopontus L. 5. Paſſionarii cap. 23.

PARACOLLECTICVM, V. *Paracellaticum*.

PARACONTACIVM, a Graeco παρακοντάκιον, Latinis *Reſponſorium*, ſeu ratio antiphonatim canendi apud Graecos. V. *Antiphonatim*, *Contacium* et κοντάκιον in Gloſſar. med. et infimae Graecit.

PARADA. (1) Sidonius lib. 8. Epiſt. 12. *Hic*, *ne tibi pendulum tinguat volubilis ſentina veſtigium*, *pandi carinarum ventres*, *abiegnarum trabium textu pulpitabuntur*, *hic ſuperflexo crate Paradarum ſereni brumalis inſida vitabis.* Auſonius Epiſt. 5.

Expoſitum ſubter Paradas, *lectoque iacentem*
Corporis vt tanti non moueatur onus.

Scali-

Scaliger. lib. 2. Auſon. lect. cap. 14. *Paradas* interpretatur naues voluntarias et cubiculatas vndique tectas. Sed his locis *Parada* pars eſt nauis ſub qua iacebant nauigantes. Schefferus lib. 2. de Militia nauali cap. 2. in Addit. p. 325. poſt Voſſium et Martinium, multa de hac voce commentatur. V. *Paradiſus* 5. (2) Pro *Parata*, V. in hac voce.

PARADEGIUM, vel *Paradegum* et *Paradogium*. Vox Longobardis vſitata vt feudum nobile ſignificarent, et a feudo ignobi et *vaſſallatico*, quod *Paedagogum* vocabant, diſtinguerent. Barater. lib. feud. tit. 4. apud Spelman. *Qui ab antiquis temporibus feudum non tenent, licet noviter a capitaneis, ſeu valvaſoribus acquiſierint, plebei nihilominus ſunt: nam et hi qui ſoldatam acceperint vel habuerunt per eam nullum Paradegium, ſed nec feudi vſum acquirunt.* V. Cuiac. p. 146.

† PARADELLA, anethi ſilueſtris ſpecies, interprete Hearnio, in Chron. Ioh. Whethamſted. p. 337.

PARADIE. Alexander Iatroſophiſta lib. 2. Paſſion. *Cum potiones biberit ducentas, dabis iterum die Paradie.* Vbi Gloſſae MSS. *Die paradie, i. die poſt diem.*

PARADIONIUM, *prope baltheum.* Papias.

PARADISEUS, ſummus, eximius, perfectus. Bernhardi de Breydenbach Iter Hieroſol. p. 213. *Ideo vltra eam* (Aegyptum) *locus eſt deſertus, intra vero eam locus Paradiſeae voluptatis*, *Paradiſica voluptas*, in Vita Henrici V. Reg. Angl. edit. Hearnii cap. 33. p. 87.

PARADISIACUS. (1) Caeleſtis. Charta Bertrandi Comit. Forcal. ann. 1044. ex magno Chartular. S. Victoris Maſſil. fol. 148. PARADISICOLA, paradiſi incola. Acta SS. Iulii to. 2. p. 375. S. Godeleua. (2) † Laetiſſimus, t. 10. Collect. Hiſt. Franc. p. 435.

PARADISUS. (1) Atrium porticibus circumdatum ante aedes ſacras, ex Gr. παράδεισος, qui ab Heſychio definitur, τόπος ἐντῷ περιπάτοι, locus porticibus et deambulatoriis circumdatus, vulgo Gallis *Parvis*. Interdum apud Graecos atrium illud arboribus erat conſitum, quo propius ad vocis originem accederet, vt colligitur ex Vita S. Marthae matris S. Symeonis Iun. cap. 7. n. 57. to. 5. Maii pag. 428. Anaſtaſius in Dono I PP. *Hic atrium B Petri ſuperius, quod Paradiſus dicitur, uſque ante Eccleſiam, in quadriporticum, magnis marmoribus ſtravit.* Et in S. Paulo: *Fecit autem in atrio turrem S. Mariae ad Gradus, quod vocatur Paradiſus, oraculum, etc. Paradiſos* porro interdum vicem coemeteriorum praebuiſſe declarant quae de Ottone II. Imp. habent ſcriptores, quem *in Paradiſo B. Petri* Romae tumulatum tradunt Leo Oſtienſis lib. 2. cap. 9. Chronic. Lauriſhamenſe, etc. Eodem *Paradiſi* nomine deſignata Canonicorum habitatio, quod in atrio, vt plurimum, eccleſiae, vel circa illud, aedificata eſſet; aliis *clauſtrum* dicitur. Conſtitutio B. Epiſc. Barchin. an. 1298. apud Marten. tom. 4. Anecd. col. 607. Latius interdum patuit eiuſdem vocis notio, cum ad totum territorium, quod ad eccleſiam vel monaſterium pertinebat, extenſa eſt. Id de monaſterio S. Victoris Maſſil. ex variis eiuſdem Inſtrumentis conſtare ſcribit Marten. in Gloſſ. ad calcem tom. 5. Anecdotorum. PARAVISUS, in Charta laudata ab Hemeraeo de Academia Pariſienſi p. 13. ex Magno Paſtorali Eccleſiae Pariſ. PARVISIUS. Matth. Paris an. 1250. PARVISUS. Forteſcut. de Laudibus legum Anglic. c. 51. (2) Femin. gen. hortus cultus et amoenus, quae natiua eſt huiusce vocis notio. Baldricus apud Mabill. to. 5. Annal. p. 146. (3) Arbor quaedam Terrae ſanctae. Iacobus de Vitriaco Hiſt. Orient. L. 3. apud Marten. to. 3. Anecd. col. 279. *Sunt ibi arbores quae dicuntur Paradiſi, habentes folia vnius cubiti longa, et medii lata, ferentes poma oblonga et in vno ramuſculo centum ſeſe tangentia, et melleum ſaporem habentia.* (4) Regio, tractus, Gall. *Pais.* Hiſt. Epiſc. Roman. apud Stephanot. tom. 7. Fragm. Hiſtor. MSS.

(5) Pars

(5) Pars nauis ſic appellata. Contractus nauigii etc. an. 1268. to. 5. Hiſt. Francor. p. 437. de naui: *Et habet duos Paradiſos, et vnum vannum et ſuperuannum coopertum.* V. *Parada.* (6) ✝ Locus ſeu altare ornamentum, vbi die Iouis ſancta SS. Chriſti corpus reponitur, Gall. *Paradis.* Ch. a. 1398.

PARADOGIVM, PARADOGVM, V. *Paradegium.*

PARADOXI et PARADOXOLOGI, idem cum Neanicologis et Aretalogis ſeu ſcurris, ſic dictis quod multa falſa de virtutibus ſuis praedicantes, riſum aliis mouere quaererent. Vetus Scholiaſtes Iuuenalis: *Siparium velum eſt, ſub quo latent Paradoxi cum, cum in ſcenam prodeunt.* Eosdem *Ordinarios* vocat Suetonius de Rhetor. cap. 2. vbi perperam vulgo legitur, *Hordearium. Ordinarium,* autem veteribus ſcurram dictum eſſe, monet Feſtus: *Ordinarius, homo ſcurra et improbus.* Haec Hofmannus. ✝ *Paradoxus* appellatur S. Stephanus, quia interfectoribus ſuis pepercit, in hymn. Mſ.

✝ PARADOYRA, inſtrumentum ferreum. Inuent. Mſ. a. 1379. *Item vnum ferrum, vocatum Paradoyra.*

PARAFERNALIA BONA, Gall. *Biens Parafernaux*, apud D. de Lauriere in Gloſſ. Iur. Gall. ex Caſſini Lex. Iurid. *Sunt res vxoris extra dotem conſtitutae*; vel *Sunt res quas vxor in vſu habet in domo mariti, neque in dotem dat.* Vocabular. vtriusque iuris: *Parafernalia bona, vel res Parafernales, dicuntur res quas mulieres iuxta* (Leg. extra) *dotem inferunt in domum viri, Paraferninm, le don fait des amis à la femme nouvellement mariée,* in Gloſſ. Lat. Gall. Sangerm. In Conſuetud. Norman. art. 395. *Parafernalia bona* definiuntur ea quae ſunt ad vſum mulieris, puta lectus, veſtes, linea, et alia eiusmodi. Ex quibus colligitur, *Parafernalia bona,* quibusuis ex rebus conſiſtant, eadem eſſe quae Graeci παράφερνα, Galli *Peculium,* dixerunt; quae a dote ſemper diſtincta in vſum mulieribus erant atque in earum arbitrio poſita: Statuta Philippi Pulcri an. 1303. in MS. Conſuetud. Toloſ. pag. 35. *Indicatum quod executio pro clamoribus ſine inſticiis vxoris in bonis mariti, vel e contra in bonis vxoris dotalibus aut Parafernalibus pro marito - - - - non fieret de caetero.* PAREFERNALIA, eadem notione, in Decret. ad calcem Statut. Placent. fol. 113. recto. PARAFRENALES RES. Statuta Caſtri Redaldi L. 1. fol. 19. vo. *Parafernalia bona* dicuntur praeterea in dioeceſi Rotomag. ea vtenſilia, quae parochi defuncti haeredes ſucceſſori demittere tenentur, ſcilicet lecti compages *lignea,* fulmenta quibus ſuper foco ligna ſuſtinentur, forceps et cremathra.

✝ PARAFFVS, notarius ipſe, qui acta peculiari ſibi nota ſubſcribit, Gall. *Paraſé.* Inſtr. a. 1507.

PARAFREDVS, PARAFRENARII, V. *Paraueredi.*

PARAGAMINARIVS, pro *Pergamenarius*, membranarum concinnator, Gall. *Parcheminier.* Litterae an. 1341. to. 2. Ordin. Reg. Franc. p. 171.

PARAGAVDA, *ornamentum pallii, vel veſtis, quod vulgo friſeum dicitur*, Ioan. de Ianua, apud quem perperam editum *Paranganda.* Παραγαύδιον, in Gloſſ. Gr. Lat. MS. Biblioth. S. Germani Pariſienſis: *Paragandis*, Pollioni. Lex. 2. Cod. Theod. de Veſtib. *Nemo auratas habeat aut in tunicis, aut in lineis Paragandas.* V. ibi Iacobum Gothofredum. PERANGADA, perperam in Vocabul. Iuris vtriusque: *Perangada, eſt veſtis de auro vulgari, quod a gaydis veſtimentorum vel clamydum poni ſolet: vel veſtis quae habet aurum tantum in ſuperficie.*

PARAGAVDATVS, *Paraganda* ornatus. Charta donationis Cornutianenſis edita a Suareſio: *Et pro ara ora vela tramoſerica alba pro auroclaua 2. Vela blattea auroclaua Paragaudata 2. Paragaudiae veſtes*, apud Vopiſcum in Aureliano: *Paragaudiae interulae*, in Epiſt. Valeriani Imper. ad Praefectum Praet: quae *Paragaudis* exornatae erant. V. Turnebum lib. 9. Aduerſar. capite 11. Caſaubonum,

bonum, Salmaſium ad Hiſt. Aug. Martinium et Hofman. in Lexic.

† PARAGENA, conditionis paritas. Ch. Mſ. Henr. reg. Angl.

PARAGIVM. (1) Vel PARATICVM, conditionis ac nobilitatis *paritas*, iuxta quam Barones *debent*, *maritare*, *ſorores*, *aut amitas*, *fratres aut nepotes*, vt eſt in Conſtitut. Siculis lib. 3. tit. 33. *Pro modo ſcilicet facultatum ſuarum*, *et filiorum ſuperſtitum numero*, *ſecundum Paragium.* Quod porro *Paragium* noſtri in nuptiis appellabant, *congruam parilitatem* recte vocat Martianus Capella lib. 1. p. 4. Hinc vox (2) PARAGIVM, pro ipſa nobilitate vſurpata. et ſupra in *Diſparagare*. Ita etiam PARATICVM vſurpatur in Hiſpanicis Tabulis. Curia generalis Catalon. an. 1320. MS. *De hominibus de Paratico*, *ſiue de genere Militari*. V. *Bandeſitas*. (3) Parium dignitas et praerogatiua, *Pairie*. Litterae Philippi Pulcri ad Clementem V. PP. an. 1307. in MSS. *de Brienne*, vol. 236. fol. 3. (4) PARAGIVM, deinde appellatum, quidquid feudale a fratre primogenito ſecundogenitis in partem haereditatis datur, qui id ab ipſo primogenito fratre tenent, pari ac ille reliquum feudum conditione, abſque tamen homagio, (quod is pro toto feudo dominico praeſtat) vſque ad ſeptimam generationem, qua finita, omnis ſanguinis affinitas extincta cenſetur: tum enim qui excipiunt, homagium praeſtant primogeniti. Areſtum Parlamenti Pariſienſis an. 1275. apud Duchesnium in Hiſt. Drocenſi pag. 281. Hinc APPARAGIVM, pro parte haereditatis paternae aut maternae, quae ſecundogenitis datur a primogenito fratre, in Charta an. 1316. ex veteri Regeſto Camerae Comput. Pariſienſis. (5) Quaeuis portio in re aliqua. Tabular. Vindocinenſe fol. 54. V. *Cenagiator* et *Par* 6. (6) † Aſſociatio in Dominium, V. *Pariagium*. Areſt. Mſ. a. 1318.

PARAGIVS, proximus, contiguus, Gall. *Proche*, *contigu*. Charta an. 1283. to. 2. Hiſtor. Dalph. p. 26.

PARAGO, V. *Parrago*.

PARAGOGIA, Graec. παραγώγια, aquaeductus minores, qui in maiores confluunt. V. Gothofredum in L. 8. lib. 15. Cod. Th. tit. 2.

PARAGONICVS. Ioannes Hocſemius in Engilberto a Marca Epiſcopo Leodienſi c. 35. *Ad ea*, *quae nobis obiiciuntur in Curia de lauacro Militari ſumpto in concha Paragonica Conſtantini; dicimus*, *quod in eadem intrauit Conſtantinus*, *et inibi locus fuit*, *etc.* Anaſtaſius in S. Silueſtro: *Fontem ſanctum*, *vbi baptizatus eſt Auguſtus Conſtantinus ab eodem Silueſtro: ipſum fontem ex metallo porphyretico ex omni parte coopertum*, *etc.* Ita *paragonica concha*, pro *porphyretica* hic ſumitur, niſi ita legi debeat apud Hocſemium, vel *Pentagonica*.

PARAGONISARE, comparare, conferre, a veteri Gallico *Paragonner*, vel *Parangonner*, nunc *comparer* dicimus. Acta S. Raynerii to. 3. Iunii p. 443.

PARAGONIZARE, PARAGORIA, PARAGORICVS, V. *Paregoriare*.

PARAGRAPHVS. (1) Peculiaris ſubſcribentis nota, Gall. *Parafe*. Charta an. 1478. in lib. cui titulus. (2) Linea quaedam breuis, qua in diſtinguendis verſibus vtebantur Clerici. Vtrum maſculini an feminini generis ſit, diſputant Grammatici, qui in feminino a Graecis conſtanter efferri obſeruant. Vulgatius eſt apud Latinos *hic paragraphus* ſcribere. V. Fabri Theſaur. in *Graphe* et Brencmannum in Hiſt. Pandect. lib. 3. cap. 6. p. 304. (3) † Iuriſconſultis, quidquid ſub ſententia clauditur, V. Lex. Iuris.

PARALAMENTVM, litigium, Gall. *Procès*, *conteſtation*. Miracula S. Wernheri, to. 2. April. p. 728. V. *Parola*.

PARALANDRINVS, nauis onerariae ſpecies. Rafanus de Careſinis in Chron. MS. an. 1379. *Hoſtibus autem*, *cum galedellis*, *Paralandrinis*, *ganzarolis* . . . . *viriliter reſiſtentibus*. V. *Parandaria*.

† PARALITAS, aequalitas, conditionis *paritas*, Gellio *parilitas*. Ch. Io. PP, a. 1006.

PARALLELONEVS, παράλληλος, apud Latinum Agrimenſorem, p. 316.

PARALODIVM. Charta Berengarii Comitis Barcinonenſis an. 1090. apud Baronium an. 1091. num. 8. Sed legendum videtur diſtinctis vocibus, *par alodium*, *ſiue appriſionem*.

PARALOGIVM, aedes, vt videtur, extra ſepta monaſterii aedificatae cum chorte, Plinio Cauaedium. Henrici Berntenii Chron. apud Leibnit. Scriptor. Brunſuic. to. 2. p. 445. *Eandemque coquinam extruxit a fundo lapideam, ſicut Paralogium, capitulum, armarium, dormitorium, colloquium, auditorium et omnia cum tectis trabibus atque tegulis perficiendo*, Ibid. pag. 447. *Submouit etiam ſtabula perículoſiora in curia Paralogii, diſtinguens eam a media porta per muros a dextris et a ſiniſtris.*

PARALOGIZARE. Gloſſ. Lat. Gall. *Paralogizo*, *Parler*, *decevoir*, *ou cenclure.* Alanus de Inſulis in Planctu naturae.

PARALOYSARE, pro *Paralogizare*, in Praefat. Vocabularii vtriusque iuris.

PARALYTICATVS, paralyſi afflictus. Vita S. Stanislai Epiſc. to. 2. Maii p. 246.

† PARAMENSIVM, lac coagulatum, in Stat. Aſtae.

PARAMENTVM. (1) Ornatus, ornamentum: Gallis *Parement*. Annales Francor. Bertin. an. 868. Adde Concilium Rauennenſe an. 1311. cap. 8. etc. V. *Parare 1.* (2) Phrygium opus auratis, argenteis aliisue filis intextum, Gall. *Orfrey*. Geſta Guillelmi Epiſc. Cenoman. tom. 3. Analect. Mabill. p. 375. (3) Hincmarus Remenſis ad Carolum Regem, de coërcendis militum rapinis: *Et ad aliquem diem iubeatis venire Fideles veſtros, dicentes, quia eis adcogitare vultis vndecimque vobis placet dicere, et antequam de Paramento veſtro ad manſiones redeant, commonete eos ſecundum ſapientiam vobis a Deo datam.* Infra: *Vt ſi tales ſunt, qui antea hanc admonitionem non audierint, eis quotidie, quando ad Paramentum veſtrum venerint, relegat.* Vbi *Paramentum*, videtur eſſe tribunal *paratum*, ſeu adornatum. V. *Camera paramenti.* (4) Apparatus ſiue bellicus, ſiue alius quisuis, rerum neceſſariarum copia, inſtructio. Teſtamentum Euerardi Comit. an. 837. apud Miraeum to. 1. p. 20. *De paramento autem noſtro volumus vt habeat primogenitus noſter Vnroch ſpatam vnam, cum aureis hilcis et cuſpide aurea, etc.* V. *Praeparamentum.* (5.) † Impedimentum, in Teſtam. Alphonſi III. reg. Portug. a. 1271. V. aliis notionibus in *Parare.*

PARAMONARII, iidem, qui Manſionarii Eccleſiarum, etſi ſecus videatur Meurſio, qui *Paramonarios* adminiſtros Monaſteriorum fuiſſe contendit. Hiſtoria Inuentionis corporis S. Priſci, apud Vghellum in Epiſcopis Frequentinis: *Sacerdos quidam Marcus nomine, qui etiam Paramonarii gerebat officium, et praedictam eiusdem ciuitatis Eccleſiam cuſtodiebat, etc.* Infra *Cuſtos ſanctae Eccleſiae ciuitatis* dicitur. Apud Petrum Diac. Caſin. in Relat. de Corpore S. Benedicti num. 2. et 20. *Georgius* ECCLESIAE *Paramonarius* occurrit, qui apud Leonem Oſt. lib. 3. cap. 26. *Man[illegible]* dicitur. Obſeruationes [illegible] au Vitam S. Richardi ſaec. 6. Bened. part. 1. p. 516. Vbi legendum *Paramonario* probat. Vita eiusd. Richardi ibid. p. 522. *Ecce autem in ipſa nocte, vnus pontificalibus infulis redimitus, lecto fratris Paramonarii adſtitit, dicens, etc.* Adde Vitam S. Gerardi num. 20. ſaec. 5. Bened. p. 266. Concilium Conſtantinop. ſub Menna act. 5. περιχειριζόμενος ποτὲ μὲν χωρεπισκόπους ἄλλοτε παραμονάριος: Προσμονάριοι dicuntur in Definitionibus Concilii Calched. can. 2. apud Balſamonem ad Marci Patr. Reſp. 28. et Leonem Grammaticum in Michaele Balbo p. 459. Suos etiam προσμοναρίους habebant Gentiles, ſi qua Menologio fides ad 17. Nov. Nec dubium tamen videtur quin vox *Paramonarius* interdum vſurpata fuerit pro templi ſiue monaſterii adminiſtratore ſeu oeconomo. V. S. Apollinaris Syncleticae to. 1. Ianuar. p. 259.

PARAMVRVS, i. q. *Antemurale*. PARAMVRVS PORTALIS, murus portae praeſtructus, Gall. *Avantmur; Premurale*, Iſidoro lib. 15. Orig. cap. 2. Charta an. 1382. ex Tabul. Maſſil. *Item fuerunt cannata Paramuri portalis portae Gallicae.* V. *Antemurale*.*

PARANA. Charta an. 1047. apud Marten. to. 1. Ampliſſ. Collect. col. 417. *Donamus Domino Deo et S. Victori monaſterii Maſſilienſis. . . . eccleſiam S. Mariae . . . cum vno clauſo vinearum et cum duabus ſparanis, et cum toto hoc quod huic eccleſiae accreverit. Et alteram eccleſiam donamus . . . cum vna vinea, et ſuis Paranis, et cum omnibus rebus quas adquiſierit in futuro tempore.* Vbi, vt paulo ante, legendum videtur *ſparanis*, id eſt, ſepibus vel muris, quibus vineae claudabantur et ſeparabantur. † *Parana* et non *Sparana* legendum eſſe, innuit alia eiusd. Tabul. Maſſ. Ch. a 1034.* *Terminatur via vsque ad Paranas dominicales.* Idem videtur ac *Parrana*.

PARANDARIA, nauis onerariae genus. Bernhard. de Breydenbach Iter Hieroſol. pag. 266. *Praeter has quoque adiicimus nonnulla oneraria nauigia, Parandarias vulgo dictas, ex quibus quaedam machinis et ſaxeis globis tormentis adaptatis onuſtae fuerunt . . . Parendaria*, in Epiſt. Petri d'Aubuſſon ad Frider. III. Imp. V. *Paralandrinus*.

PARANGARIAE, iumentorum vel plauſtrorum praeſtationes per viam tranſuerſam, ſiue extra viam regiam. Charta an. 1308. V. *Angariae* 2. *Angariare* 1. et *Perangariae*.

PARANTELLA, pro *Parentela*, affinitas, t. 1. Ital. diplom. p. 409.

PARANVS. *Terra parana*, quae hereditario iure poſſidetur: Ch. Mſ. a. 1323. V. *Parana*.

PARANYMPHA, dicebatur matrona quae ſponſam comitabatur atque ad maritalem thorum deducebat. Leges Aiſtulphi Reg. ex Cod. Mutin. apud Murator. to. 1. part. 2. col. 91.

PARANYMPHALIS, paranymphum ſpectans, Gerhohi Epiſt. ad G. ſororem apud Bernhard. Pezium to. 1. Anecd. part. 2. p. 333.

† PARANYMPHVM, grata nunciatio vel ſalutatio, ap. Barel.

PARANYMPHVS. (1) Soterem PP. inſtituiſſe aiunt, vt legitima vxor tum haberetur, cui Sacerdos benedixiſſet, et quam parentes ſolenni pompa, more Chriſtiano, merito collocaſſent, quamque etiam Paranymphi cuſtodiiſſent: de quo more exſtat Epiſtola 1. ſub nomine Euariſti PP. *Paranymphi* meminit Concilium Carthaginenſe IV. cap. 13. apud Reginonem L. 2. cap. 153. Capitul. Caroli M. lib. 7. c. 363. Παράνυμφοι plures interdum adhiberi in nuptiarum ſolemnibus teſtatur Euchologium Graecum, p. 389. (2) In Scholis Pariſienſibus, qui, peracto *Licentiae* curſu, in ſolemni coetu, vnicuique *Licentiato* de doctrina, pietate, aliisque virtutibus, quarum per *Licentiam* ſpecimen edidit, gratulatur. Ab officio paranymphi erga ſponſum manauit haec appellatio; is quippe gradum *Licentiarum* accepturos olim ad Cancellarium deducebat. Compendium iur. et conſuet. Vniuerſ. Pariſ. per Rob. *Goulet.* fol. 15.

PARAPALLIVM, in Theatro ſtatuit vetus interpres Iuuenalis ad Sat. 6. v. 649. *Spectant ſubeuntem fata mariti Alceſtum:* vbi ille, *in Theatro Parapallium.*

PARAPETASIA, in L. 39. Cod. Th. de Operib. publicis. *Aedificia, quae vulgi more Parapetaſia nuncupantur, vel ſi qua opera publicis moenibus, vel priuatis, ſociata cohaerent, vt ex his incendium vel inſidias vicinitas reformidet, aut anguſtentur ſpatia platearum, vel minuatur porticibus latitudo, dirui ac proſterni praecipimus.* Quo loco in Baſilicis habetur παραπέτασμα, vel παραπέτασμα, quae vox, opus quoddam alii adiunctum, ſignificat, ſeu ad aliud fulciendum, vel alia de cauſa, vti obſeruatum a Cangio in Deſcript. aedis Sophianae num. 36. Proinde alia ſunt *Parapetaſia* a moenianis et ſubgrundiis.

PARAPETASMA, *velum geniali incumbens lecto*. Vocabul. Suſſan. Gr. παραπέτασμα, Vmbraculum.

† PARAPETEVMATA MARTIANA vocantur teſſerae ad accipiendas quasdam annonas e horreis publicis ab Imp. *Martiano* conceſſas, a Gr. πετευμα, παραπετευμα, teſſera. Leg. 2. Cod. de Annon. ciuil.

PARAPHERNALIA BONA, V. *Paraſernalia*.

PARAPHONISTAE, παραφωνιςαὶ, cantores, qui ſunt ex Schola Cantorum. Vgutio: *Paraphoniſta*, *Cantor*. Alibi: *Antiphonos*, *qui eſt ſonus*: *vnde Paraphoniſta*, *dicitur praecantator*, *quaſi parans ſonos*. ARCHIPARAPHONISTA, dicitur in Ordine Romano, qui aliis locis *Quartus Scholae* appellatur.

† PARAPHRASIS, lingua, idioma. Acta SS. t. 3. Aug. p. 770.

PARAPSIS. (1) Pro παροψίς. Gloſſae Gr. Lat. τρύβλιον, *Parapſida*. Ita MSS. vbi editae habent *Paropſida*. Vas eſcarium a rotunditate dictum. Will. Brito in Vocab. *Parapſis dicitur diſcus*. (*Parapſis*, *Eſcuelle*, in Gloſſ. Lat. Gall. Sangerman.) Iſidor. lib. 20. Orig. cap. 4. *Parapſis*, *quadrangulum et quadrilaterum vas*, *id eſt*, *paribus abſidis*. Gloſſae eiusd. Iſidori: *Parapſides*, *ſuffuſoria*. *Parapſis*, *granata vel catunis*. Legendum *ganata*, *vel catinum*, vt habent Gloſſae antiquae MSS. Pithoeanae, et Papias. (2) Praeſtatio paropſidum, quas recens nuptae apud Delphinates domino feudali dare tenebantur. Computa Vien. an. 1318. fol. 119. In Computo Caſtellani de Romanis vocantur *eſcuellatae ſponſarum*. V. *Eſcuellata* et *Miſſus 1*.

PARARE. (1) Ornare, Gall. *Parer*. Charta Caroli M. an. 795. to. 1. Hiſt. Occitan. inter Inſtr. col. 29. *Aliquid exinde dilecto filio noſtro obtulit*, *equum optimum*, *et brunia optima*, *et ſpatam Indiam cum techa de argento Parata*. PARATVS, opere phrygio ornatus. Teſtamentum Euerardi Comitis an. 837. apud Miraeum tom. 1. pag. 20. V. *Paramentum*. (2) *Metare*, in vett. Gloſſ. V. *Paratae*. (3) PARARE DOMOS, eas reficere. Comput. an. 1259. ex Bibl
reg. *Pro domibus de Croci tegendis*
Parandis, *etc*. (4) † Vulnus med
camentis fouere, curare. Litt. r
miſſ. Mſ. a. 1352. V. *Paramentum*
(5) † Declinare, vitare, auerten
Gall. *Parer*. Ch. Mſ. a. 1331.

PARARIA. (1) Forte dominium
Pariagium, V. in *Par*, et infra *P*
rarium 2. Excerpta ex Chron. An
to. 2. Gall. Chriſt. inter Inſtrum
col. 237. *Guillelmus eccleſiae ſuae*
ſucceſſoribus ſuis pretio 1020. libr. T
ronenſ. acquiſiuit caſtrum et Pararia
de Bello-ioco a Iarentone de Sanct
Romano domicello. (2) Locus v
parantur panni. Litterae Philippi V
an. 1335. tom. 2. Ordinat. Re
Franc. p. 115. V. *Paratoria*. (3)
Ars parandi pannos. Stat. a. 131
PARERIA, ibid. V. *Paratoria 2*.

PARARIVM. (1) Pro *Peraria*, ſe
Petraria, apud Bromptonum p
1166. *Ingenia vero et Pararia Chri*
ſtianorum ita retro foſſata eran
quod nullus ex parte aduerſa poter
eis nocere. V. *Petraria 2*. (2) Ide
quod *Pararia 1*. ni fallor. Charta a
1174. ex paruo Chartul. S. Victori
Maſſil. fol. 177. *Dono eccleſiae B*
Mariae de Toramina Pararium in I
ſola cum ribagio, *et totum tenemen*
tum Iſoardi in manu ſacra I. epiſ
Senecenſis.

PARARIVS, qui nominibus faciend
interuenit, conciliator, proxenet
Seneca de Benef. lib. 2. cap. 23.

† PARAROLLVS, PARAROLVS,
locus vbi ligna ſeu aſſeres ſecantur
quod linea *parallela* fit. Corre
Stat. Cadubr. c. 38. et 104.

PARASCERNVS, nauigii ſpecie
Charta Elizabethae Reginae Hung
riae an. 1380. apud Ioannem Luciu
lib. 4. Hiſt. Dalmat. cap. 1. *Omn*
galeas, *Paraſcernos*, *brigentinos*,
quodlibet aliud genus claſſis. V. *P*
randaria.

PARASCEVE, ex Gr. παρασκευ
(1) Sexta ſabbati, ſeu feria ſext
vltimae hebdomadis Quadrageſima
ſic dicta, inquit Iſidorus lib. 1. d
Eccléſiae offic. cap. 29. *quia in*
die Chriſtus myſterium crucis explev
prop

propter quod venerat in hunc mundum. Papias: *Paraſcene, ſexta Sabbati appellatur, hinc enim praeparatio dicitur, quod a Iudaeis, quae in Sabbato ſunt, eadem die praeparantur.* (2) Pro qualibet ſexta feria cuiusuis hebdomadae, quomodo quaelibet dies Dominica ab antiquis dies Reſurrectionis Dominicae dicitur. Vita S. Aldegundis ſaec. 2. Bened. p. 815. *Die Paraſceue ante Sabbatum dormitionis famulae Dei Aldegundae, etc.* id eſt, *ſexta feria ante diem Sabbati*, ſicuti alius anonymus interpretatur. Obiit autem S. Aldegundis die Sabbati III. Kalend. Februarii, vt obſeruat Mabillonius ibid.

PARASCHELMVS, a Graeco παρὰ et σκάλμος, ſcalmus, Gall. *Schalme*, Ital. *Schelmo*, lignum quo alligatur remus, labrum nauis, vbi remi adnexi ſunt, ita vt *Paraſchelmus* dici videatur id quo *ſcalmus* munitur. Chron. Eſtenſe ad ann. 1380. apud MuratQr. tom. 15. col. 506. *Veneti ſiquidem inimicorum victoria potiti, cum XLVIII. galeis ad bella multo ſtudio praeparatis, quarum vnaquaeque Paraſchelmum vnum habebat, etc.*

PARASCIS, pro *Paropſis*, catinus, Gall. *Plat.* Computus ab an. 1333. ad an. 1336. to. 2. Hiſt. Dalphin. p. 273. V. *Parapſis*.

† PARASENVS, pro *Paraſinus*, moneta Pariſienſis. Hiſt. Nem. t. 2. Prob. p. 44. V. *Parazineus*.

PARASIA. Vetus interpres Iuuenalis Sat. 4. v. 77. *Pegaſus, Trierarchi filius, ex quibus Liburna Paraſia nomen accepit.* Vbi P. Pithoeus legit, *ex cuius Liburnae Paraſia*, et *paraſimum*, pro παράσημον dictum putat, i. tutela nauis, de qua voce copioſe egere criticorum filii.

† PARASIS, paropſis, catinus. Inuent. Mſ. a. 1361. V. *Parapſis* et *Paraſcis*. PARASSIS, apud Murat. t. 2. Antiq. Ital. p. 477.

PARASITASTER, idem videtur qui *Paraſitus*, famulus domeſticus. Guibertus in Vita ſua lib. 3. cap. 15. *Quid, quod cum vxore ſua Paraſitaſtrum quemdam extinctis iam nocte lucernis ſub ſpecie ſui cubitum ire mandauit.* Laurent. in Amalth. *Paraſitaſter, paraſitorum imitator;* qua notione vtitur Terentius in Adelphis.

PARASITVS. (1) *Paraſiti, qui praeficiebantur colligendo ſacro frumento.* Vocab. Suſſannaei. Hinc *Paraſitium*, horreum in quo primitias ſacri frumenti Paraſiti recondebant. V. Scaliger Poet. L. 14. Meurſium, etc. (2) PARASITVS, PARESITVS. Vita S. Sori Eremitae Petragor. cap. 2. num. 10. *Vocato itaque vno e Pareſitis, iubet diligenter a beſtia pellem detrahere.* Vbi Bollandus per *pareſitum*, lanionem deſignari putat: malim famulum domeſticum, qui de menſa domini victitat. Sic apud Petrum Damianum in Vita S. Romualdi cap. 3. num. 17. *Huius vaccam Comes quidam ſuperbus et tumidus, miſſis Paraſitis, impetu barbarico rapuit, eiusque carnes praeparari ſibi ad prandium . . . praecepit.* Will. Gemeticenſis lib. 7. cap. 10. *A duobus Paraſitis ſuis in via fecit eum ſubito ſtrangulari.* V. *Paraſitaſter*.

PARASSEVA, pro *Pareſcene*, V. *Participatio*.

PARASSIS, V. *Paraſis*.

PARASTER, vitricus, vt *Filiaſter*, priuignus; Gall. *Paraſtre.* Vetus Notitia in Hiſt. Monmorenciaca pag. 12. *Hucherti, . . . qui poſtea propter Paraſtrem ſuum cognominatus eſt Raſorius, etc.* *Paraſtre*, in Conſuetud. Montenſi art. 6. 11. et in vet. Melodun. art. 149. Armoricis, *Peraſtre*.

PARASTITIA. Adamnanus Scotus lib. 3. Vitae S. Columbae cap. 27. *Ecce enim Angelus Domini . . . nos deſuper intra Eccleſiam aſpiciens et benedicens, rurſum per Paraſticium Eccleſiae reuerſus, nulla talis veſtigia exitus reliquit.* An *poſticium?* Alii a παρὰ et *ſtatio* deducunt, quaſi *ad ſtationem*.

PARASYNAXIS, ex Graeco παρασύναξις, conuenticulum. Sacra Marciani Imp. contra haereticos part. 3. Concilii Calched. c. 19. Concilium Conſtantinopolitanum ſub Menna Patr. act. 1. Κελεύσαντες μήτε παρασυνάξαι, μήτε παραβαπτίσαι. Vetus interpres *reconuenticulare.* V. L. 8. Cod. de Haeret. et Manich.

PARATA. (1) Practicis Gallicis *droit de parée*; ius nempe, quod dominis feudalibus competit, perſequendi *natiuos* ſeu homines ſuos, ſi in vicini alterius dominium tranſierint, quod quidem ex pacto viciſſim inito vtrique domino competit, ex quo eorum tenentes, *homines de parata* vulgo dicuntur. Charta libertatum oppidi de S. Palladio in Biturigib. an. 1279. (2) PARATAE, expenſae ad hoſpitum ſuſceptiones, maxime Miſſorum, ſeu Legatorum publicorum, *Miſſatici*: fallitur enim Sigonius lib. 7. de Regno Italiae, vbi ait *Paratam* eſſe ſumptum, quem populi in vias, pontesque fluminum, qua tranſiturus aut quo aditurus Rex erat, reficiendos impendebant. Vox formata a *Parare*, quod idem eſt ac *Metare*. Gloſſae Gr. Lat. Ετοιμάζω, *Paro*, *Meto*. Ετοιμασία, *Praeparatio*, *metatio*. *Manſio parata*, apud S. Ambroſium ſerm. 5. in Pſalm. 118. *Parare hoſpitium*, apud Sidonium lib. 8. Epiſt. 11. *Manſionaticos parare*, apud Hincmarum Remenſem ad Clerum Laudun. Praeceptum Ludouici Pii pro Hiſpanis an. 815. *Et Miſſis noſtris, quos pro rerum opportunitate illas in partes miſerimus, aut Legatis, qui de partibus Hiſpaniae ad nos transmiſſi fuerint, Paratas faciant, et ad ſubuectionem eorum veredas donent.* PARADA, eadem notione. Praeceptum Pippini Maioris domus an. 750. to. 4. Gall. Chriſt. inter Inſtrum. col. 263. (3) PARATAE crebro etiam ſumuntur pro expenſis, quae in Epiſcoporum et Archidiaconorum ſuſceptionibus a Presbyteris Eccleſiarum ruralium fiunt, dum ii dioeceſim ſuam viſitant, quae poſtmodum in praeſtationes pecuniarias abierunt; (ita vt ab Epiſcopis interdum monaſteriis concederentur, vt patet ex Charta Alduini Lemouic. Epiſc. apud Stephanot. to. 2. Antiquit. Bened. Lemouic. MSS. p. 420.) Hincmarus Remenſis: *Presbyteros in Paratis et exeniis indebitis non affligant.* PARADA, idem, in Charta Pontii Epiſcopi Bellicenſis: PARÉDA, eadem notione. Hiſtor. Epiſcopi Autiſiodor. cap. 49. PARETA, in Necrolog[illegible] an. circ. 1250. exarato Eccl. Aut[illegible] ſiod. ad 19. Maii. GVADIA D[illegible] PARATA, in Chronic. S. Vincen[illegible] de Vulturno lib. 2. extremo. A[illegible] PARATVS, idem quod *Para*[illegible] prandium, coena. Charta Bernar[illegible] Comitis Melgorienſis apud Gariel[illegible] lum in Epiſcopis Magalon. PAR[illegible] TA CERAE, cenſus in cera ad *l*[illegible] *minare* eccleſiae exſoluendus. Statu[illegible] tum MS. Eccl. Lugdun. V. *Cerariu*[illegible] (4) † ESSE IN PARATA, dicitu[illegible] de iis qui in officio eccleſiaſtico *ca*[illegible] *pis* parati ſeu veſtiti, potiores p[illegible] tes agunt. Teſtam. Mſ. a. 14[illegible] (5) † Marini piſces, Gall. *Mari*[illegible] *Parée*. Litt. remiſſ. Mſ. a. 1457.

† PARATALASSIVS, qui in re n[illegible] uali praeeſt, Gr. παραθαλάσσιος. Sic emendandum pro *Paratolaſſi*[illegible] t. 3. Cod. Ital. diplom. p. 1492.

PARATALIS VOX, ius, quod q[illegible] habet in prata. Charta an. 10[illegible] Marcae Hiſpan. col. 1022. V. *Vo*[illegible]

PARATARIVS, facilis paratu. *Ph*[illegible] *ſeoli paratarii*, apud Apicium lib[illegible] cap. 6.

PARATELLA, lapathus, herba, quae Gallis *Parelle* dicitur. Macer de Virtutib. herbar. lib. 2. cap. 26.

Herba ſolet lapathi vulgo Paratella vocari.

PARATICA, idem quod *Parata*, ſeu *Paratae*, de qua voce ſupra. Charta Frider. I. Imp. an. 1185. apud Puricellum in Baſilica Ambroſiana pag. 1029.

PARATICVM. (1) Italis appellatur Collegium, ſocietas. Statuta Mediolanenſia 2. part. c. 418. *Nullum Paraticum, nec ſchola, nec congregatio alicuius artis de caetero fiat in ciuitate Mediolanenſi, nec eius ducatu.* (2) Idem quod *Paragium*, V. in hac voce.

PARATICVS, qui ex aliquo *paratico* ſeu collegio eſt, († i. q. alibi *Hanſatus*.) Statuta Placent. lib. 1. fol. 12. vo. V. *Paraticum* 1.

PARATILMVS, Gr. παρατιλμὸς, *expilatio natium; poena adulterorum pauperum; ditiores enim ſe pecunia redimebant.* Laur. in Amalth.

PARA-

PARATIO. (1) Quidquid piſcatur in ſtagno, antequam exhauriatur. Charta an. 1085. tom. 2. Gall. Chriſt. inter Inſtrum. p. 65. col. 1. (2) Eccleſiae ſecretarium. Charta an. 1185. ex Archiuis S. Victoris Maſſil. V. *Paratorium 1.*

PARATITLA. (1) Rubricarum explanatio ſummaria. Cotta in Memor. iuris tit. de Iurisper. V. Lexicon Caluini. (2) Conſtitutiones eccleſiaſticae, in Elogio Ant. Auguſtini Archiep. Tarracon. to. 4. Concil. Hiſpan. p. 655.

PARATOR. (1) Sartor, qui veſtes conficit vel ornat: Gallis olim *Parmentier*, quaſi *paramentarius*, paramentorum confector. Charta Communiae S. Quintini: V. *Permentarius.* (2) Qui pannos parat, Occitan. *Paraire*, Gallis *Pareur*. Litterae Philippi VI. an. 1335. to. 2. Ordinat. Reg. Franc. p. 114. (3) Cubicularius, qui cubicula diſponit, ordinat, lectos parat, inſtruit; huius officium deſcribitur in Leg. Palat. Iacobi II. Reg. Maioric. to. 3. Iunii p. XXXIX. (4) Thwroczius in Chr. Hung. 2. part. c. 10. *Qui fundator extitit monaſterii de Tata et Parator*, id eſt, exornator. (5) Charta an. 1257. apud Prynneum in Libertatib. Angl. to. 2. pag. 1035. *Pro quibus omnibus . . . . firmiter obſeruandis, ... praefatum Dom. Regem et ſucceſſores ſuos eisdem mercatoribus principales conſtituimus debitores, et Paratores*, etc. Vbi legendum *pacatores* vel *pagatores*, ſponſores, fideiuſſores. V. *Pacator* 2. et *Pagator.*

PARATORIA. (1) Palla ſeu aquarii canalis valuula, Gall. *Palle* et *Pelle*, vel *Vanne*. Addit. ad Statuta Mutin. cap. 25. fol. 48. vo. Ab Ital. vt videtur, *Parato*, quod id omne, quo aliquid munitur vel continetur, ſonat. (2) Locus vbi parantur panni. Litterae Philippi VI. an. 1335. to. 2. Ordinat. Reg. Franc. p. 114. V. *Pararia 2.* (3) Ars ipſa parandi pannos, ibid. pag. 115.

PARATORIUM. (1) Secretarium Eccleſiae, ſeu locus, vbi Pontifex, et qui ſacra facturi ſunt, ſeſe *parant*, id eſt, adornant, et veſtes Eccleſiaſticas induunt: vel vbi ad ſacram peragendam liturgiam ſe *parant, vel praeparant.* Ordo Romanus. (2) Locus vbi parantur telae, panni, papyrus, Gall. *Paroir*, Prouincialibus *Paradou*. Charta an. 1097. ex Archiuis S. Victoris Maſſil. (3) Inſtrumentum quo parantur telae, († ſeu potius i. q. *Paratorium 2.*) etc. Statuta Montis Regal. fol. 272.

PARATRAPETA. Anaſtaſius in Leone III. PP. p. 127. *Item et in monaſterio S. Eraſmi fecit veſtem de ſtauraci, cum cruce et gamadiis, ſimul et Paratrapetis ſuis, cum periclyſi de chryſoclauo.* Vbi forte legendum *Paratapetis*, ex Graeco παραταπὴς, quod extra *tapetum* eſt, ita vt idem valeat, quod limbus tapetis, *Bord de tapiſſerie.*

PARATURA. (1) Pannorum confectura. Litterae an. 1332. to. 2. Ordinat. Reg. Fr. p. 90. (2) Idem quod *Paramentum 2*, opus Phrygium. Charta an. 1239. in Tabular. S. Barthol. Betun. fol. 42. *Eiusdem cuſtodis officii eſt ipſorum pannorum diſſuere Paraturas.* Analect. Mabill. p. 390. (3) Idem quod *Paramentum 3.* apparatus quiuis, Gallis *Parure: Paratus*, Tertulliano de Corona militis. Solinus c. 53. *Gemmarum adhibent Paratum 2.* Paralip. c. 5. *Portauerunt Leuitae arcam, et intulerunt eam, et omnem Paraturam tabernaculi.* PARATURA MISSATICA, ornamenta ad Miſſam celebrandam. Vita S. Vdalrici ſaec. 5. Bened. p. 446. PARURA, eadem notione, ex Gallico *Parure*. Vitae Abbatum S. Albani. (4) PARATURAE, expenſae ad hoſpitum ſuſceptiones, maxime Miſſorum ſeu Legatorum publicorum. Charta Henrici III. Reg. Rom. an. 1040. apud Marten. to. 2. Ampliſſ. Collect. col. 66. V. *Paratae.* (5) † Piſcaria locus ad piſcandum paratus, ap. Murat. t. 1. Antiq. p. 195. PARATURIA, idem.

PARATUS LASITUS, V. *Paratalaſſius.*

PARATUS. (1) Ius procurationis et giſti. Ch. a. 934. ap. Stephanot. t. 3. Antiquit. Pictau. Mſ. p. 337. (2) *In parata pecunia*, interdum nude, *in para-*

parato, hoc eſt, numerato, in numerata pecunia, Gall. *Argent bas*, *Argent comptant*. Charta Caſimiri Reg. Polon. an. 1343. apud Ludewig. to. 5. Reliq. MSS. pag. 510.

PARATYPA, *Numiſmata adulterina*. Vocabular. Suſſannaei. V. *Paracharagma*.

PARAVAREDVM, V. *Paraueredi*.

PARAVEGIVM, locus, qui naues a ventis tuetur, Italis *Paravento*. Sanutus lib. 2. part. 4. cap. 25.

PARAVELLA. Priuilegia Figiaci apud Acher. to. 13. Spicil. pag. 258. *Praecipimus etiam vt nulla poteſtas . . . infeſtationem inferre, nec paratas, nec Parauellas . . . integre* (L. exigere) *audeat*. Vbi legendum videtur *Paraueredas*. V. in *Parauerdi*.

† PARAVENTVS, ſupellex, qua ventus arcetur, Ital. *Paravento*. Inuent. Mſ. a. 1476.

PARAVERE, pro *Perauere*, cupere. Charta Caroli VIII. Reg. Franc. an. 1494. in Chartul. Monaſt. Belli-loci.

PARAVEREDA, V. *Parauerdi*.

PARAVEREDARII, coloni, qui *Parauerdos* praeſtare tenebantur, de quibus Lex Bajwar. tit. 1. cap. 14. Codex MS. Irminonis Abb. Sangerm. fol. 40.

PARAVEREDI, equi *agminales*, ita enim promiſcue appellatos docet Lex 3. Cod. Th. de Curſu publico, quorum vſus in curſu publico, non quidem in viis publicis, ſed in transuerſariis et militaribus, vt *veredorum* in viis publicis. Ita Iacob. Gothofredus ad d. legem. Parauerdorum etiam mentio occurrit in L. 6. 7. 15. 16. 59. 63. 64. eod. tit. et apud Senatorem non ſemel, vbi pro quibusuis equis publicis videntur vſurpari. *Parauerdorum ſubvectiones exigere*, lib. 5. Epiſt. 39. *Parauerdorum aſſiduitate fatigari*. PARAVEREDARIVS, pro *Parauerdus*. Capitulare de Villis cap. 31. PARAVAREDVM. Leges Caroli M. apud Murat. to. 1. part. 2. PARAVEREDA, in Teſtamento S. Karileſſi apud Mabill. to. 3. Analect. pag. 82. PARAVERODI. Charta Henrici III. Imper. an. 1056. apud eundem Calmet tom. 1. Hiſt. Lothar. col. 450. PARAVREDVM. Capitul. Caroli M. lib. 2. c. 16. PAREFREDVS, in Bulla Leonis IX. PP. an. 1049. apud Marten. to. 2. Ampliſſ. Collect. col. 68. PAREFRIDVS, in Chronico S. Trudonis apud Acherium to. 7. Spicil. pag. 512. PAREVEREDVS, in Charta Pippini I. Reg. Aquit. an. 835. to. 1. Hiſt. Occit. inter Inſtr. col. 69. PARAFREDVS. Lex Bajwar. tit. 1. cap. 14. De colonis vel ſeruis Eccleſiae §. 4. PALAFREDVS, equus gradarius, Gallis *Palefroi*, *cheval de ſervice*. Lexicon Cambro-Britannicum: *Palfrai*, *Palfridus*, *genus equi*. Catholicon paruum: *Gradarius*, *Palefroy*. Vgutio, et ex eo Ioannes de Ianua: *Palafredus*, *dicitur a paſſu equi et freno*, *et deducendo*, *quia leni paſſu per fraenum ducitur*. N. Abbas Claravallenſis lib. 2. Miſcellan. Baluzii p. 247. *Super Palafredum rotans vndique phaleratum*. Hinc a *Palla* et *freno* vocem *Palefredus* deducunt nonnulli; non omnino male, mos quippe erat equos honorarios *palla* coopertos freno ductare. Quidam etiam perperam ab Hebraico etymon arceſſunt. V. Guichardum in Harmonia etymolog. pag. 74. 814. PALAFRIDVS, apud Innocentium III. PP. lib. 14. Epiſt. 43. PALEFREDVS. Teſtamentum Rogerii Vicecom. Biter. an. 1193. apud Baluz. Hiſt. Aruern. to. 2. p. 500. PALLEFREDVS, in Conſtitut. Cluniac. MSS. PALEPHREDVS, Io. de Ianua. V. *Mannus*. PALEFRIDVS, apud Ordericum Vitalem l. 5. p. 594. PALLEFRIDVS. Acta SS. Iunii to. 4. p. 173. PALAFRENVS, Italis *Palafreno*. Acta Alexandri III. PP. an. 1162. PALAFRENALIS, ad *Palafredum* pertinens. Leges Palat. Iacobi II. Reg. Maioric. to. 3. Iunii p. LV. PARAFRENARIVS, equiſo, qui *palafridos*, ſeu equos curat, ſeu etiam, qui ſtabulis regiis aut Principis praeeſt: Gall. *Palefrenier*, Italis *Palefreniere*. Occurrit in Ceremoniali Romano lib. 1. ſect. 2. PALAFRENARIVS, eadem notione. Ordinatio Domus Dalphin. an. 1340. to. 2. Hiſt. Dalphin. p. 395. PALA-

FRENERIVS, in alia Ordinat. ibid. p. 315. PALEFRENARIVS, in Charta an. 1318. ibid. p. 176. PALEFERNARIVS. Teſtam. an. 1433. ex Tabul. Eccl. Maſſil. PALEFRIDIARIVS. Charta Eduardi III. Reg. Angl. an. 1359. apud Rymer. to. 6. p. 107.

PARAVISVS, V. *Paradiſus.*

† PARAULLA, verbum, ſermo, Prouinc. *Paraula*, Gall. *Parole*. Ch. Mſ. a. 1335. V. *Parola.*

† PARAYRARIA, ars pannos parandi. Lit. a. 1322. V. *Pararia 3.*

† PARAZINEVS, Pariſinus, moneta Pariſienſis. Ch. Mſ. a. 1349. V. *Pariſenus.*

PARAZONIVM, gladiolus a zona pendens, et a pugione nonnihil diſtinctus, vt ex Martialis Diſtichis colligit Carolus de Aquino in Lexic. milit. V. *Cinctorium.*

PARCAGIVM, tributum quod pro reparatione *parcorum* domini, vel pro iure *parcum* conſtruendi, a vaſſallis exigitur, Gallis *Parcage*. Charta Henrici I. Regis Angl. tom. 3. Monaſtici Anglic. p. 267. PARCATIO, idem, quae inter iura dominica recenſetur in Monaſtico Anglic. to. 3. p. 111.

PARCAMENVM, pro *Pergamenum*, ex Gallico, *Parchemin:* habetur in libro miraculorum S. Vulfranni Epiſc. n. 26. PARCAMINVM, idem, ex Cod. Dunenſi apud Mabill. ſaecul. Bened. part. I. p. 765.

PARCARE, *parco* ſeu *ſepto* ex cratibus oues per noctem includere, quo terra earum fimo impinguatur, Gallis *Parquer*, in Conſuetud. municipal. Aruern. *Parger*. Charta Radulphi Abb. de Viconia an. 1206. in Chartular. S. Quintini in inſula: *Si Parcaverit, duplo de noſtris quam de ſuis Parcabit.*

PARCATA, modus agri, Gall. *Parquet*. Monaſt. Angl. t. 2. p. 279. V. *Parcus.*

† PARCATVS, ius conſtruendi *parcum*. Ch. Mſ. a. 1314.

PARCELLA. (1) Portio, pars modica, particula, Gallis *Parcelle*. Charta Henrici Reg. Angl. to. 4. Hiſt. Harcur. p. 1474. *Dominia, feoda, terrae, tenementa, redditus, et poſſeſſiones praedictae ſeu aliqua Parcella eorumdem alicui alii perſonae per nos ante haec tempora data.* PARCELLVM, eadem notione. Charta an. 1431. apud Kennet. Antiquit. Ambrosden. p. 617. (2) Breue ſeu Charta expenſ. articulatim et per partes diſtincta. Computus an. 1324. to. I. Hiſt. Dalphin. p. 132.

PARCELLARE EXPENSAS, eas per partes annotare. Statuta Auenion. lib. 2. rubr. 9. art. 24. V. *Particula 2.*

PARCENNARII, PERCENNARII, participes, *partiarii*, *partionarii*, in veteribus tabulis paſſim, qui paternam haereditatem inuicem diuidunt: ex Gall. *Perçonniers*, vel *Parçonniers*: *Percêners*, in Legibus Willelmi Nothi vernaculis c. 19. Bromptonus: *Domini, ſi tantum hodie cepiſtis, centuplum interim perdidiſtis: nam Dani ciuitatem eboracenſem Rege Osbrith parcenario veſtro interfecto . . . ceperunt.* Maxime vero *Parcenarii* dicuntur, qui aliquid in commune poſſident. V. Fletam lib. 4. c. 24. §. 11. et l. 5. c. 9. §. 35.

PARCERARIVS. (1) Colonus partiarius. *Meſtaier partiere*, in Conſuet. Turon. art. 113. V. *Medietarius.* Frequentius vero vſurpatur pro eo qui diuidit vel accipit partem decimae alicuius territorii, in Tabular. S. Illidii Claromont. (2) † Particeps qui aliquid in commune poſſidet, Gall. *Parciér*. Inquiſit. Mſ. a. 1342. V. *Parcennarius* et *Partiarius.*

PARCERIA, a *Parcerarius 1.* vox apud Aruernos vſitata, vulgo *Parciere*, quaeuis pars et portio in re aliqua, praecipue in decimis. Charta an. 1149. apud Stephanot. to. 4. Fragm. Hiſt. MSS. p. 407. *Damus monaſterio B. Andreae Apoſtoli Ordinis Praemonſtratenſis et Deo deuotis religioſis noſtris Abbati et Conuentui eiusdem bona, reditus, domos, ... cenſus, decimas et Parcerias, feudos et alia quaecunque.*

† PARCERIALIS, qui ad *Parceriam* tenet. Ch. Mſ. a. 1305.

PARCETVS, ornamentum capitis mulierum, († vel potius Inauris, vt vide-

parato, hoc eſt, numerato, in numerata pecunia, Gall. *Argent bas*, *Argent comptant*. Charta Caſimiri Reg. Polon. an. 1343. apud Ludewig. to. 5. Reliq. MSS. pag. 510.

PARATYPA, *Numiſmata adulterina*. Vocabular. Suſſannaei. V. *Paracharagma*.

PARAVAREDVM, V. *Paraueredi*.

PARAVEGIVM, locus, qui naues a ventis tuetur, Italis *Paravente*. Sanutus lib. 2. part. 4. cap. 25.

PARAVELLA. Priuilegia Figiaci apud Acher. to. 13. Spicil. pag. 258. *Praecipimus etiam vt nulla poteſtas . . . infeſtationem inferre, nec paratas, nec Parauellas . . . integre* (L. exigere) *audeat*. Vbi legendum videtur *Parauredas*. V. in *Paraueredi*.

✝ PARAVENTVS, ſupellex, qua ventus arcetur, Ital. *Paravento*. Inuent. Mſ. a. 1476.

PARAVERE, pro *Perauere*, cupere. Charta Caroli VIII. Reg. Franc. an. 1494. in Chartul. Monaſt. Belli-loci.

PARAVEREDA, V. *Paraueredi*.

PARAVEREDARII, coloni, qui *Parauereдos* praeſtare tenebantur, de quibus Lex Bajwar. tit. 1. cap. 14. Codex MS. Irminonis Abb. Sangerm. fol. 40.

PARAVEREDI, equi *agminales*, ita enim promiſcue appellatos docet Lex 3. Cod. Th. de Curſu publico, quorum vſus in curſu publico, non quidem in viis publicis, ſed in tranſuerſariis et militaribus, vt *veredorum* in viis publicis. Ita Iacob. Gothofredus ad d. legem. Paraueredorum etiam mentio occurrit in L. 6. 7. 15. 16. 59. 63. 64. eod. tit. et apud Senatorem non ſemel, vbi pro quibusuis equis publicis videntur vſurpari. *Parauereдorum ſubuectiones exigere*, lib. 5. Epiſt. 39. *Parauereдorum aſſiduitate fatigari*. PARAVEREDARIVS, pro *Parauereдus*. Capitulare de Villis cap. 31. PARAVAREDVM. Leges Caroli M. apud Murat. to. 1. part. 2. PARAVEREDA, in Teſtamento S. Karileffi apud Mabill. to. 3. Analect. pag. 82. PARAVERODI. Charta Henrici III. Imper. an. 1056. apud eundem Calmet tom. 1. Hiſt. Lothar. col. 450. PARAVREDVM. Capitul. Ca[rol.] M. lib. 2. c. 16. PAREFRED[VS,] in Bulla Leonis IX. PP. an. 10[..] apud Marten. to. 2. Ampliſſ. C[ol]lect. col. 68. PAREFRIDVS, [in] Chronico S. Trudonis apud Ac[he]rium to. 7. Spicil. pag. 512. PA[RA]VEREDVS, in Charta Pippin[i] Reg. Aquit. an. 835. to. 1. Hiſt. [..] cit. inter Inſtr. col. 69. PARAF[RE]DVS. Lex Bajwar. tit. 1. cap. 14. [de] colonis vel ſeruis Eccleſiae §. 4. [PA]LAFREDVS, equus gradarius, [Gal]lis *Palefroi*, *cheval de ſervice*. L[exi]con Cambro-Britannicum: *Pal[fre]* *Palfridus*, *genus equi*. Cathol[icon] paruum: *Gradarius*, *Palefroy*. [..]tio, et ex eo Ioannes de Ianua: [*Pa*]*lafredus*, *dicitur a paſſu equi et f[re]no*, *et deducendo*, *quia leni paſſu [..] fraenum ducitur*. N. Abbas Cl[ar]vallenſis lib. 2. Miſcellan. Baluzii [..] 247. *Super Palafredum rotans [..]que phaleratum*. Hinc a *Paſſu* et *fr[e]no* vocem *Paleſredus* deducunt n[on]nulli; non omnino male, mos [..]pe erat equos honorarios *palla* [..]pertos freno ductare. Quidam [..] perperam ab Hebraico etymon [ar]ceſſunt. V. Guichardum in Har[mo]nia etymolog. pag. 74. 814. [PA]LAFRIDVS, apud Innocentium [..] PP. lib. 14. Epiſt. 43. PALEF[RI]DVS. Teſtamentum Rogerii V[ice]com. Biter. an. 1193. apud Ba[luz.] Hiſt. Aruern. to. 2. p. 500. PA[..]LEFREDVS, in Conſtitut. Cluniac. MSS. PALEPHREDVS, Io. de Ianua. V. *Mannus*. PALEFRIDVS apud Ordericum Vitalem l. 5. p. 594 PALLEFRIDVS. Acta SS. Iunii to 4. p. 173. PALAFRENVS, Itali[s] *Palafreno*. Acta Alexandri III. PP an. 1162. PALAFRENALIS, a[d] *Palafredum* pertinens. Leges Palat. Iacobi II. Reg. Maioric. to. 3. Iun[ii] p. LV. PARAFRENARIVS, equiſ[o] qui *palafridos*, ſeu equos curat, ſe[d] etiam, qui ſtabulis regiis aut Princ[i]pis praeeſt: Gall. *Palefrenier*, Ital[.] *Paleſreniere*. Occurrit in Ceremo[]niali Romano lib. 1. ſect. 2. PALA[]FRENARIVS, eadem notione. O[r]dinatio Domus Dalphin. an. 13[..] to. 2. Hiſt. Dalphin. p. 395. PAL[A]

FREN

FRENERIVS, in alia Ordinat. ibid. p. 315. PALEFRENARIVS, in Charta an. 1318. ibid. p. 176. PALEFERNARIVS. Teſtam. an. 1433. ex Tabul. Eccl. Maſſil. PALEFRIDIARIVS. Charta Eduardi III. Reg. Angl. an. 1359. apud Rymer. to. 6. p. 107.

PARAVISVS, V. *Paradiſus*.

† PARAULLA, verbum, ſermo, Prouinc. *Paraula*, Gall. *Parole*. Ch. Mſ. a. 1335. V. *Parola*.

† PARAYRARIA, ars pannos parandi. Lit. a. 1322. V. *Pararia 3*.

† PARAZINEVS, Pariſinus, moneta Pariſienſis. Ch. Mſ. a. 1349. V. *Paraſenas*.

PARAZONIVM, gladiolus a zona pendens, et a pugione nonnihil diſtinctus, vt ex Martialis Diſtichis colligit Carolus de Aquino in Lexic. milit. V. *Cinctorium*.

PARCAGIVM, tributum quod pro reparatione *parcorum* domini, vel pro iure *parcum* conſtruendi, a vaſſalis exigitur, Gallis *Parcage*. Charta Henrici I. Regis Angl. tom. 3. Monaſtici Anglic. p. 267. PARCATIO, idem, quae inter iura dominica recenſetur in Monaſtico Anglic. to. 3. p. 111.

PARCAMENVM, pro *Pergamenum*, ex Gallico, *Parchemin*: habetur in libro miraculorum S. Vulfranni Epiſc. n. 26. PARCAMINVM, idem, ex Cod. Dunenſi apud Mabill. ſaecul. Bened. part. 1. p. 765.

PARCARE, *parco* ſeu *ſepto* ex cratibus oues per noctem includere, quo terra earum firmo impinguatur, Gallis *Parquer*, in Conſuetud. municipal. Aruern. *Parger*. Charta Radulphi Abb. de Viconia an. 1206. in Chartular. S. Quintini in inſula: *Si Parcauerit, duplo de noſtris quam de ſuis Parcabit.*

PARCATA, modus agri, Gall. *Parquet*. Monaſt. Angl. t. 2. p. 279. V. *Parcus*.

† PARCATVS, ius conſtruendi *parcum*. Ch. Mſ. a. 1314.

PARCELLA. (1) Portio, pars modica, particula, Gallis *Parcelle*. Charta Henrici Reg. Angl. to. 4. Hiſt. Harcur. p. 1474. *Dominia, feoda, terrae, tenementa, redditus, et poſſeſſiones praedictae ſeu aliqua Parcella eorumdem alicui alii perſonae per nos ante haec tempora data.* PARCELLVM, eadem notione. Charta an. 1431. apud Kennet. Antiquit. Ambrosden. p. 617. (2) Breue ſeu Charta expenſarum articulatim et per partes diſtincta. Computus an. 1324. to. 1. Hiſt. Dalphin. p. 132.

PARCELLARE EXPENSAS, eas per partes annotare. Statuta Auenion. lib. 2. rubr. 9. art. 24. V. *Particula 2*.

PARCENNARII, PERCENNARII, participes, *partiarii*, *partionarii*, in veteribus tabulis paſſim, qui paternam haereditatem inuicem diuidunt: ex Gall. *Perçonniers*, vel *Parçonniers*: *Perceners*, in Legibus Willelmi Nothi vernaculis c. 19. Bromptonus: *Domini, ſi tantum hodie cepiſtis, centuplum interim perdidiſtis: nam Dani ciuitatem eboracenſem Rege Osbrith parcenario veſtro interfecto . . . ceperunt.* Maxime vero *Parcenarii* dicuntur, qui aliquid in commune poſſident. V. Fletam lib. 4. c. 24. §. 11. et l. 5. c. 9. §. 35.

PARCERARIVS. (1) Colonus partiarius. *Meſtaier partiere*, in Conſuet. Turon. art. 113. V. *Medietarius*. Frequentius vero vſurpatur pro eo qui diuidit vel accipit partem decimae alicuius territorii, in Tabular. S. Illidii Claromont. (2) † Particeps qui aliquid in commune poſſidet, Gall. *Parcier*. Inquiſit. Mſ. a. 1342. V. *Parcennarius* et *Partiarius*.

PARCERIA, a *Parcerarius 1.* vox apud Aruernos vſitata, vulgo *Parciere*, quaeuis pars et portio in re aliqua, praecipue in decimis. Charta an. 1149. apud Stephanot. to. 4. Fragm. Hiſt. MSS. p. 407. *Damus monaſterio B. Andreae Apoſtoli Ordinis Praemonſtratenſis et Deo deuotis religioſis noſtris Abbati et Conuentui eiusdem bona, reditus, domos, ... cenſus, decimas et Parcerias, feudos et alia quaecunque.*

† PARCERIALIS, qui ad *Parceriam* tenet. Ch. Mſ. a. 1305.

PARCETVS, ornamentum capitis mulierum, († vel potius Inauris, vt vide-

videtur.) Litterae Caroli V. Reg. Franc. an. 1367.

PARCHEIA, animalia, ni fallor, quae in damno ſunt. Charta an. 1203. in Tabular. Compend. *Et ſi a famulis noſtris, vel ab alio aliquo in praedicto parno raveto Parcheia capta fuerint, ad domum noſtram de Agen adducentur et foriſfactum habebimus.* V. *Parcus.*

† PARCHIA, trabecula in aedibus ſacris, vbi cerei accenduntur. Obituar. eccleſ. Lingon. V. *Pergula* 1.

PARCHVS, pro *Parcus*, V. in hac voce.

PARCIALIA. Charta Gosleni Epiſcopi Carnotenſis an. 1155. ex Tabular. N. D. de Ioſaphat: *Sciendum, quod Dominus Condreuil, et vxor eius, et ſeruientes eius, et Milites eius cum vxoribus ſuis Parcialia non exſoluunt.* V. *Parceria.*

PARCIARICIA. Formula 30. ex Andegau. *Quaſi vineas ſuas, quae erant illius, quondam illi ad Parciaricias dediſſet, ut quamdiu ipſi illi ſe aptificauit, ipſas vineas ad Partiaricias habire debiat*, etc. id eſt, ad partem ſeu medietatem. V. *Medietarius*, *Parceria*, et *Parſiare.*

PARCIARIVS COLONVS, qui fructuum agri quem colit cum domino eiusdem, eſt particeps, in Statutis Aſtenſ. cap. 16. fol. 37. V. *Medietarius.*

PARCIATES, vt *Partiates*, V. in hac voce.

PARCIBILIS, qui parcit, apud vet. Interpr. S. Irenaei l. 4. c. 37.

PARCIERENGHVS. *Parcierenghae ſalices*, quae *parcis* contexendis ſunt aptae, vt videtur. Statuta Peruſ. fol. 53.

PARCILOQVIVM, taciturnitas. Apuleius lib. 5. Metamorph.

† PARCIMONIA, aerarium regium, Gall. ol. *Epargne.* Ch. Mſ. a. 1411. V. *Parcitas.*

PARCIMONIVM, *parcitudo*, φειδωλία. Gl. Gr. Lat.

PARCIOLA, particula. Vita S. Symeonis Erem, ſaec. 6. Bened. part. 1. p. 163.

PARCIOSVS, φειλὸς, pro φειδωλὸς. Gl. Lat. Gr.

PARCITAS. (1) Aerarium, Gall. *Epargne.* Conſtitut. Arnaldi Epiſc. Barcinon. an. 1277. apud Marten. tom. 4. Anecd. col. 605. (2) PARCITATES, pro *Partiates*, V. in hac voce.

PARCITER, pro parce, apud Nonium c. 11. num. 47. et Claud. Mamert. in Praefat.

PARCITVDO, anguſtia. Chron. Domin. de Grauina apud Murator. to. 12. col. 515.

PARCOLERIVS, f. idem qui *Parcarius.* Concil. Pituric. an. 1280. apud Marten. to. 4. Anecd. col. 191. *Clerici exercentes vilia officia moneantur in Caſibus infra ſcriptis. In primis fabri ferrarii et Parcolerii*, etc.

PARCOPOLLEX, Ioanni de Ianua dicitur *Tramellum, qui parcit pollici.* Gloſſ. Lat. Gall. *Parcopolex*, *Traymel pour ayder à chauſſer ſaulez.* † Leg. *Trainellum* pro *Tramellum*, V. in hac v.

PARCVNSA, parcimonia. Commonit. S. Orientii apud Marten. veter. Script. Collect. noua part. p. 18.

PARCVS. (1) Non tam ſtabulum, vel ouile, quam liberior et ſpatioſior locus, in quo grex totus includitur. Galli *Parc* etiamnum appellant ſeptum ex cratibus, in quo de nocte oues, quae ad paſcua educuntur, includi ſolent, quo ab luporum incurſibus tutae ſint. Lex Angliorum et Veriorum tit. 7. §. 1. *Qui gregem equarum in Parco furatus fuerit*, etc. Lex Ripuar. tit. 82. §. 2. *Si quis peculium alienum in meſſe adprehenſum ad Parcum minare non permiſerit*, etc. Editio Heroldi habet *parricum*, Codex Regius *parricium*, alius *parium*, etc. Vita Alcuini n. 10. *Curte ſine equarum ſub vno Parco omnis mundus collectus oſtenditur.* Pecora porro dicuntur *ad Parcum* duci in laudatis legibus, quae ob foriſfactum et damnum pignorantur, et in eius, cui damnum factum eſt, *parcum*, ſeu *imparcum*, vti etiam appellabant, conſeruanda ducuntur, donec illud reſarciatur. Atque ita PARCVM PVBLICVM appellant IC. Angli, quem ſic definit Cowellus; *Parcus publicus, eſt area*

in

in quolibet ſeudo ſeu mouerio circumſeptus, in quo animalia damnum frugibus aut fructibus terrae quibuscunque facientia includuntur, donec de damno per dominum ſatisfiat, aut ſaltem cautio apud Vicecomitem per dominum interponatur de ſtando iuri. Locus ad ferarum cuſtodiam, palis, cratibus, muris aut foſſis circumſeptus, cuius primum inuentum Henrico I. in Anglia adſcribit Ioannes Roſſus: ſed contrarium ex Domeſdei euincit Spelmannus in *Deretald*, et ſub Anglo-Saxonibus extitiſſe *parcos* aſſerit. Sane Perſicos Reges eiusmodi ſiluas muris clauſas habuiſſe teſtatur in primis Zozimus lib. 3. p. 724. Petrus Crellenſis de Diſciplina Clauſtrali c. I. *Regulares incluſerunt in clauſtro, tanquam ceruos et capreas in clauſo, vt ita dicam, Parco.* Chronicon Andrenſe: *Dum - - - pro ſylueſtribus cuſtodiendis Parcum facere vellet.* PARCORVM CLAVSVRA, inter onera quibus tenebantur Angli erga Regem, in Charta Guillelmi Nothi pro Monaſterio de Bello in Monaſtico Anglic. to. I. p. 317. Idem quod PARCORVM OPERATIONES dicitur in Charta Henrici II. Reg. Angl. an. 1156. apud Kennet. Antiquit. Ambroſden. p. 114. (2) † Conuallis arboribus conſita, c. 6. Aug. p. 484.

PARDINA. Charta Aragon. aerae 927. in Hiſt. Pinnatenſi p. 269. *Monaſterium de Nauazal cum ſuis villis, id eſt, Larrota et Aranella, et cum omnibus alodiis, et montibus, et Pardinis, et Eccleſiis, etc.* Alia Sancii Maioris Regis Nauarrae aerae 1052. apud Sandouallium in Epiſcopis Pampilonenſibus: *Neque praeſumat aliquis ex ſucceſſoribus noſtris in illa Pardina de Yçurum, ſiue in aliis terminis, ... nouum aliquid conſtruere, etc.* Alia Sancii Regis Aragon. aerae 1128. apud Anton. de Yepez in Chron. Ord. S. Bened. to. 3. *Et Monaſterium S. Chriſtophori de Aurin, cum tota villa, et Palatium de Lares tota ſua haereditate, et Pardinam illam de ſericata, etc.* Idem forte quod *Prada*, pratum.

PARDONA, PARDONARE, V. *Perdonare.*

† PARDONANTIA, Ital. *Perdonenza*, indulgentia. Serm. Barel.

† PARDVM, conuentio, pactum, quod condonatis ab vtraque parte querelis fit. Ch. Mſ. a. 1222.

PARDVS, adiect. coloris *pardi*, cinericius. Concil. Tolet. an. 1582. inter Hiſpan. to. 4. p. 215.

PARECLVM, PARICLVM VESTIMENTVM, par, aſſimile, Gall. *Pareil, aſſorti.* Teſtamentum Ermentrudis ad calcem Liturgiae Gall. Mabill. p. 463. V. *Paricla.*

PARECVLVS, V. *Paricla.*

PARECTVS, V. *Parcetus.*

PAREDA, V. *Paratae.*

PAREDRVS, ex Graeco πάρεδρος, virtus daemoniaca, qualis in Simone Mago fuit. Papias: *Paredrum, vocant dominicam virtutem.* Rufinus lib. 2. Hiſt. Euſebianae c. 14. *Is vrbem Romam ingreſſus, vtens adminiculo adſiſtentis ſibi et adhaerentis daemoniacae virtutis, quam Paredrum vocant, etc.* Adde Suicerum in Theſauro Eccl. v. πάρεδρος. *Paredros* Battiadis laudat Fulgentius Placiades de Virgiliana continentia.

PAREFERNALIA, V. *Parafernalia.*

PAREFREDVS, PAREFRIDVS, V. *Paraveredi.*

† PAREGALE, PARREGALE, i. q. *Parius*, ſeptum ex palis et cratibus. Ch. Mſ. a. 1341.

PAREGIVM. (1) V. in *Par* poſt *Pares Communiarum.* (2) † Maris plaga vel tractus, Gall. *Parage.* Ch. Mſ. a. 1291.

PAREGORIZARE, PARAGORIZARE, Ioanni de Ianua, *mitigare, lenire, oblectare. Paregoria, mitigatio, et quaedam medicina ſic dicitur, quae lenit.* Anonymus medicus: *Paregorica ſunt quae Paregoriſant, ne malum creſcat, non ſanant.* V. Gariopontum l. I. c. 19. Gloſſ. Medicum MS. Reg. cod. 1486. *Paragoricus, mitigator, Paragoriſare, mitigare.* Papias: *Paragorizat, mitigat, oblectat, temperat.* Perperam *Paragonizat* praeferunt Codd. MSS. et editi. Rectius infra *Paregorizat, mulcet.* Graecis παρηγορεῖν eſt conſolari.

✝ PARELIVS, par, Gall. ol. *Pareil.* Ch. a. 832. t. Prob. Annal. Praemonſtr. p. 104.

✝ PAREMPTITII, qui ſint apud Anglos, exponitur a Ge. Braunio t. 3. theatri vrbium p. 4.

PARENDARIA, V. *Parandaria.*

PARENDERIVS, qui ſub *paratore telas*, pannos, etc. *parat.* Statuta Montis Regal. fol. 272.

PARENS, ſanguine proximus, agnatus, cognatus: vox Saluſtio etiam nota. Hieronymus lib. 2. contra Rufinum: *Niſi forte parentes militari vulgarique ſermone cognatos et affines nominat.* Saluianus lib. 3. ad Eccl. Cathol. *Cum dicat quis de aliquo adoptiuo ac ſubitaneo propinquo; illum haeredem facio parentem meum.* Infra: *Emens pretio haereditatis haeredis nomen, et totis patrimonii ſui viribus hoc elaborans, ne ſe ille qui haeres ſcribitur, Parentem neget.* PARENTORVM, pro *Parentum* crebro occurrit apud Scriptores locis indicatis a Baluzio in Notis ad Capitul. p. 1014.

PARENSALES CHARTAE. Edidit Hieronymus Bignonius poſt Marculfum, formulas quasdam veteres, cum hoc titulo: *Incipiunt chartae Regales ſiue Parenſales.* Wendelinus in Gloſſ. Salico v. *Salicae Chartae,* dictas eiusmodi Chartas putat a *Sala,* ita vt eaedem ſint quae aliis *Salicae Chartae* dicuntur, quae ſcilicet ſecundum Salae vſum ac ſtylum, vt loquuntur, praeſcriptae ſunt, et Flandrenſibus *Sael - brief* dicuntur. Quid ſi pro *Parenſales* legatur *Pagenſales*, ita vt *Pagenſes* ſpectauerint? nam reuera nihil fere in iis quod Regem ſpectet occurrit, ſed totae ſunt priuatorum, atque adeo Pagenſium. *Pagenſales* vero dicuntur qui aliis *Pagenſes*, in Capitulari Pipini Regis Italiae c. 36.

PARENTAGIVM, idem quod *Parentela; Parentage*, in Conſuet. Bituric. art. 16. tit. 19. Leges Norman. c. 30. apud Ludewig. to. 7. Reliq. MSS. p. 225.

PARENTALIS, προγονικὸς, auitus. Ita *Parentale Imperium*, *et parentalem domum* dixit Anaſtaſius in Hiſt. Eccl. p. 120. et 136. vbi Theophanes habet, προγονικὴ βασιλεία, et γονικὸς οἶκος.

PARENTALIA, conuiuia Paganorum ad tumulos mortuorum, ſic dicta quod ea a filiis in parentum honorem fierent, vt eſt apud Hieronymum in Hieremiam, cap. 16. vbi a Graecis περίδειπνα appellari ait. Soſipater Chariſius lib. 1. Inſtit. Grammat. *Parentalia*, νεκύσια. Ita etiam in Gloſſis Lat. Gr. Ea autem conuiuia a Chriſtianis proſcribuntur. Gaudentius Epiſcop. Brixienſis Tract. 4. *Partes enim Idololatriae ſunt veneficia, praecantationes, ſuballigaturae, vanitates, auguria, ſortes, obſeruatio ominum, Parentalia, inquam, vnde Idololatriae malum caput extulit erroris. Nam gulae ſuae cauſa primum coeperunt homines prandia mortuis praeparare, quae ipſi comederent, etc.* Huc ſpectant iſta Tertulliani lib. de Teſtim. animae: *Si quando extra portam cum obſoniis et matteis, tibi potius Parentans ad buſta recedis, aut a buſtis dilutior redis.* Id etiam vetatur in Capit. Caroli M. lib. 6. cap. 194. *Admoneantur fideles vt ad ſuos mortuos non agant ea quae de paganorum ritu remanſerunt, . . . et ſuper eorum tumulos nec manducare, nec bibere praeſumat.* V. Concilium Arelat. III. et Ioannem Climacum grad. 7.

PARENTARE, parere. Alanus de Inſulis in Planctu Naturae.

PARENTATVS. (1) Cognationibus et affinitatibus inſtructus, copioſus, Gall. *Apparenté.* Arnoldus Lubec. lib. 7. c. 3. *Adolfus vero vtpote vir Parentatus, etc.* Et c. 9. *Quia vir Parentatus erat, ornatus fratribus et amicis, etc.* (2) Affinitas, cognatio, *Parentado*, Italis: Gallis, *Parenté.* S. Eugenius in Epitaphio matris ſuae:

Hic dilecta Deo recubans Bleſilla quieſcit,
Clara parentatu, clarior et merito.

(3) Alia notione, in Bullis Ioannis PP. an. 1206. et Benedicti PP. an. 1013. apud Vghellum to. 1. Italiae ſacrae

ſacrae part. 1. pag. 112. et 124. *Parentatum autem eiuſdem Eccleſiae S. Petri, et ſupradictorum ſuorum Monaſteriorum, et cuncta eccleſiaſtica iudicia ipſorum . . . . . confirmamus.* Forte legendum eſt *Patronatum.*

PARENTELA. (1) Willelmo Britoni in Vocab. *Cognatio vel conſanguinitas vel contribulitas.* Capitolinus in Gordiano III. *Quem cauſa eloquentiae dignum Parentela ſua putavit.* (2) Affinitas, quae per coniugium contrahitur. Litterae Bonifacii VIII. PP. an. 1299. apud Rymer. to. 2. p. 851.

DE PARENTELA SE TOLLERE dicebatur, qui eam ſolenni et recepto ritu eiurabat, qui pluribus deſcribitur in pacto legis Salicae tit. 63. quem explicare conatus eſt Wendelinus in Gloſſ. V. *Alninae fuſtes.* Cur autem quis ſe *de parentela* tolleret, ea potiſſimum cauſſa erat, vt a bellis familiaribus ſeſe ſubduceret. Viguit in Comitatu Hannoniae prauus alius mos *de parentela*, quem ita refert Areſtum an. 1298. in Regeſto Parlam. B. fol. vlt. *Ex parte Comitis fuit propoſitum coram nobis talem in ſuo Comitatu Hannoniae vigere, videlicet quod quotieſcumque aliquis in ſuo Comitatu praedicto perpetrat homicidium, omnes et ſinguli de Parentela ipſius homicidae infra annum a tempore perpetrati homicidii tenentur in Curia praedicti Comitis comparere abiuraturi homicidium praedictum. Et ſi quis de parentela homicidae praedicti hoc facere omiſerit, reus et culpabilis dicti homicidii reputatur, et punitur tanquam homicida, ſi ibi poſtea reperitur, etc.* Quam conſuetudinem vt prauam interdixit Curia. (3) Familia, gens, in Inqueſta an. 1272. apud Georgium Pilonum in Hiſtoria Bellunenſi lib. 4. pag. 129. Excerpta ex Lege Longobard. cap. 14. *Vxoris Parentela ita ſit viro ſicut propria parentela.* (4) † Societas, ordo. Ch. a. 1198.

† PARENTESIS, ſolemnitas. Geſta Mſ. abbat. Valcell.

PARENTHETICA, Gr. Παρενθετικά. Ioan. Sariſb. lib. 8. Policrat. c. 7. *Bellaria* ait alia eſſe *Solennia*, alia *Parenthetica: ac ſolennia* quidem, *palmenta eſſe quae in omnes tranſeunt, et a Graecis Catholica, hoc eſt vniuerſalia nominantur: Parenthetica vero, quae ex cauſa neceſſitatis vel vrbanitatis in praeceptam aliqua ratione veniunt partem: ſic dictam, eo quod ſolennibus, id eſt, vniuerſalibus particulariter ſoleant interponi.*

PARENTIA, *de Parricidio lex*, in Gloſſis Lat. MSS. Reg. Cod. 1013. Pro *obedientia* habetur in Diurno Romano cap. 2. tit. 4. *Cum huius ſolius Pontificalibus monitis ob reuerentiam Apoſtolorum Principis Parentiam offerat voluntariam.* Hinc in Gloſſ. MSS. Sangerman. num. 501. *Parentia, a parendo, obedientia.* V. *Parientia.*

PARENTILITAS. (1) Idem quod *Parentela* 3. in Gloſſis antiquis MSS. Hariulfus lib. 4. c. 19. (2) Quaeuis ſocietas, confoederatio. Chron. Corn. *Zantfliet* ad ann. 1425. apud Marten. to. 5. Ampliſſ. Collect. col. 418.

PARENTILLA, i. q. *Parentela* 3, familia, in Lege Salica tit. 46. §. 10. et tit. 63. et in Epiſtola Hildeberti Regis Franc. to. 1. Hiſt. Francor. p. 867. V. ſupra.

PARENTINVS. S. Valerianus Epiſc. Cemelienſis homil. 20. *Quiſque hominum Parentinae mortis exſpectatione animam paſcit: parricidiali crimine in haereditate ſuccedit.* Id eſt, *parentis*, ſeu patris, *mortis expectatione.*

PARERE. (1) A Gall. *Parer*, ornare. Miracula SS. Greg. et Sebaſt. to. 2. Martii p. 749. (2) † Apparere, t. 10. Collect. Hiſt. Franc. p. 483. (3) † Soluere, exſoluere. Ch. a. 832. t. 1. Prob. Annal. Praemonſtr. p. 105.

PARERGIVM. Petrus Diac. lib. 4. Chron. Caſin. cap. 91. *Illi autem proditores Parergio laetiſſimi redditi, rogant vti meditata opera expleat.* Quo loco vox *Parergium* videtur ſumi pro auxilio.

PARERGVM, Laurentio in Amalthea: *Quod alicui rei praeter propoſitum additur, operis appendix, corollarium.* Vetus Inſcriptio apud Ambroſium Moralem p. 89. *Venerem cum Parergo, item phialem argenteam Aemilia*

milia

milia Ruſtici F. . . . poni iuſſ. h. e. ni fallor, cum ornamentis quae Veneri tribui ſolent.

PARERIA. (1) V. *Par.* (2) † Dominium, iurisdictio, t. 5. Ordinat. reg. Fr. p. 109. (3) † Aſſociatio, confoederatio. Steph. de Inueſt. Mſ. (4) † Ars parandi pannos, V. *Pararia 3.*

PARERII, V. in *Par.*

PAREKMENEVTAE, Haeretici ſaeculo VII. S. Scripturam, pro lubitu, ad ſuorum errorum patrocinium, detorquens. Hofmannus ex Ioh. Damaſceno.

† PARESERIVS, Pariſinus, moneta Pariſienſis. Ch. Mſ. a. 1336. V. *Parazineus.*

PARESITVS, V. *Paraſitus.*

PARETA, V. *Paratae.*

PAREVEREDVS, V. *Parauerédi.*

† PARETAE, i. q. *Paratae*, expenſae in ſuſceptionibus epiſcoporum. Reg. Iur. epiſc. Niuern.

PAREXERIA, pro *Paxeria*, riuulus molendini. Charta an. 1062. in Archiuis S. Victoris Maſſil. V. *Paxera.*

PARGAMENVM, vt *Pergamenum*, Gall. *Parchemin.* Chartular. S. Vincentii Cenoman. fol. 97. PARGAMENARIVS, qui *pergamenum* conficit, vendit, Gall. *Parcheminier*, in compendio iurium et conſuetud. Vniuerſ. Pariſ. per Robert. *Goulet* fol. 13.

† PARGEA, mulcta quae domino ſoluitur pro damno animalium in agris, quae in *parco* vel *pargo* ob id includuntur. Libert. villae S. Theob. a. 1203.

PARGIA. (1) Ius quod domino competit ratio *emendarum*, quae pro damno animalium in agris irrogari ſolent. V. *Pergia* et *Spargicia.* (2) † Idem quod *Pargea.* Ch. Mſ. a. 1207. (3) † Zona latior ex corio. Leudae min. Carcaſſ.

† PARGIVM, atrium ante aedes ſacras. Stat. eccl. Tull. V. *Parcus.*

PARGVAMENVM, vt ſupra *Pargamenum.* Regeſtum 87. Chartophylacii Regii.

† PARGVAMINERIVS, qui *Parguamenum* conficit. Gloſſar. Prouinc. Lat.

PARGVLINVS, minimus, vt videtur, ab Ital. *Pargoletto*, puerulus. Acta B. Michelinae tom. 3. Iunii p. 930. *Ego enim veluti Nichelina, ad nihil et nihilum, et ad nihil praeualens . . . merito mica paruula Pargulina . . . valeo nuncupari*

PARGVS, pro *Parcus*, ſeptum quo oues includuntur. Tabularium Eccleſiae Gratiapolitanae ſub Hugone Epiſcopo fol. 56.

PARGYA, V. *Spargicia.*

PARHIPPVS, ſic definitur a Iuliano Imp. in l. 14. Cod. Th. de curſu publico: *Sublimitas tua noſcat Parhippum eum videri, et habendum eſſe, ſi quis vſurpato vno vel duobus veredis, quos ſolos euectio continebit, alterum tertiumue extra ordinem commoueat.* Secus tamen ipſe παρίππος vſurpat in Epiſt. 28 et 32. generaliter ſcilicet pro quouis veredo, vt et l. 22. 27. 29. d. tit. vbi *Parhippi* a Curſualibus diſtinguuntur, cum Parhippi iidem eſſent quos *Auertarios* etiam vocabant, ad onera ſcilicet curſorum ferenda, quod et indicat Senator lib. 4. Epiſt. 47. lib. 5. Epiſt. 5. V. Petauium ad eiusdem Iuliani Ep. 20.

PARIA. (1) Par, Gall. *Paire.* Charta an. 1205. in paruo Chartular. S. Victoris Maſſil. fol. 150. *Vnam Pariam de ouibus poteſt Prior in territorio Salternarum adducere ad luminaria S. Alexii.* V. *Par.* † De ouium grege potius intelligendum eſſe probat Inquiſitio Mſ. a. 1268. *Vidit iacere parias ouium*, etc. (2) Societas, confoederatio, clandeſtinum conſilium. Litterae Amalrici Ducis Narbon. an. 1221. apud Marten. to. 1. Anecd. col. 885. V. *Pateria.* (3) Parium dignitas, V. in *Par.* (4) PARIAE, ex Hiſpanico *Parias*, feudales redditus, honores, homagia. Charta Hiſpanica an. 1063. apud *Diago* in Comitib. Barcinon. l. 2. c. 52. *Et ad caſtra et caſtella et terras quas habet praedictus Raymundus Comes in Comitatu Ribagorca, et habere debet, et ad ipſas Parias de Hiſpania, quas iam dictus Raymundus Comes inde habet, et quae ſunt conuengudae ad eum, etc.* (5) Etiam

PARIAE,

PARIAE, de iis dici videtur qui eumdem artificem aſſidue conducunt, Gallis *Pratiques*, *Chalands*, Germ. Kunden. Litterae Iohannis Reg. Franc. an. 1351. to. 2. Ordinat. p. 469. *Ordinauerunt et conuenerunt, quod nullus praenominatorum magiſtro ſuo Parias ſeu lucrum auferat, nec in fraudem praedictorum aliquid faciat, etc.* (6) † Modus agri, vel portio, pars, i. q. *Par terrae*. Ch. Mſ. a. 1320.

PARIAGIVM. (1) Dominium quod in *Pariagio* ſeu in aſſociatione poſſidetur, t. 5. Ordin. reg. Fr. p. 563. V. *Par*. (2) † Quidquid a Scabinis ſeu *Paribus communiarum* communitatis nomine poſſidetur, ibid. p. 442. V. etiam in *Par*.

PARIARE. (1) Parem facere, eſſe. Tertullianus de Reſurr. carnis c. 6. *Et ſermo enim Deus, qui in effigie Dei conſtitutus, non rapinam exiſtimauit Pariari Deo.* Nicolaus de Braia in Ludouico VIII. de Satana:

Quem quia propoſuit Actori ſe Pariari,
Vltro digna Dei ſubmiſit in igne iebennae.

(2) Soluere, Gall. *Payer*. Donatio dominae Onecae apud Ioſ. Moret. Antiquit. Nauar. p. 597. *Quislibet homo qui haec conatus fuerit confringere, Pariet vobis Regi damno Sancio . ?. auri talenta duo.* (3) † In *Pariagium* aſſociare. Lit. Mſ. Clement. VII.

† PARIATGIVM, i. q. *Pariagium*, aſſociatio in dominium, t. 6. Gall. Chriſt. Inſtr. p. 388.

PARIATIO dicitur ea ſcriptura qua apparet ſatisfactum eſſe creditori. Lex vlt. §. 3. Dig. de Condict. indebiti. Et

PARIATOR, qui paria fecit, nec reliquator eſt, Gallis *Reliquataire*. Lex. 81. ibid. *An Sticho mortuo, antequam rationes redderet, vel Pariatore, vel reliqua habente, etc.* V. *Parire*.

PARIBILIS, V. *Lex paribilis*.

PARICELLVLI, monachi ex eadem *Cella*, ſeu Monaſterio, in Vita S. Fructuoſi Epiſcop. c. 1.

PARICIVM, in Tabulario Maioris monaſt. perperam pro *Panicium*. V. in hac voce.

PARICLA, PARICVLA CHARTA, exemplum Chartae, ἰσότυπον, ἴσον, Charta pari tenore ſcripta, ab archetypo expreſſa. Vox formata ex *Par*, vnde Galli *Pareil* acceperunt, vt *vermeil* ex *vermiculo* vel *vermiclo*. Poſt Legem Salicam: *Incipiunt ſententias de ſeptem ſeptinas, hoc ſunt Pariculas cauſas.* Ita praeferre Codd. MSS. monet Baluzius. Galli dicerent, *c'eſt à dire de pareilles choſes*. Apud Marculfum l. 1. form. 38. inſcribitur *Charta Pariola*, continens iudicium Comitis Palatii, in quo cum neutra pars victa dici poſſit, iubentur ambo eius iudicii ſimilia exempla percipere: *Interim vero vsque in ipſo placito, quia nec vtra pars ex ipſis victa ſit apparet, vnde aequales praeceptiones eis fieri, et accipere iuſſimus.* Formulae variae c. 14. de commutatione: *Vnde duas Epiſtolas Pariculas, vno tenore conſcriptas, manu eorum, vel bonorum hominum firmatas inter ſe fieri et firmare rogauerunt, etc.* Placitum Chlodouei III. Reg. Franc. apud Mabill. to. 4. Actor. SS. Ord. S. Bened. p. 618. *Vnde et per ipſas eorum notitias Paricolas taliter inter ſe placitum habuerunt initium.* Infra: *Per eorum notitias Paricolas taliter inter ſe pro hac cauſa placitum habuerunt.* Teſtamentum Bertichramni Epiſcopi Cenoman. *Simili modo iubeo, quod de veſtimenta damea . . . . Domno vero et Pontifice ſucceſſore meo Pariculos duos optimos de proprio veſtimenti damea reuerenter offerre iubeo. Tibi vero ſancti Archidiaconi praecipio, vt vnum caballum bonum, et vnum Pareculum de proprietate mea praeſumas.* Ibid infra: *Poledros congregans duos, et ſingulos Parioculos ipſi domini accipiant.* V. Formul. 48. ex Baluzianis, et *Appar.*

PARICONSILIVM, conſenſus vnanimis, decretum. Conſilium Magalonenſe apud Iunquerias an. 909. *Par Conſilium* eodem ſenſu dixit Concilium Andegau. an. 453. tum in Praefatione, tum in fine Canonum: *Parem*

Parem Conſultum, Frotarius Epiſc. Tullenſ. Epiſt. 10.

† PARICVS, *quello che chiama in piazza*. Gloſſ. Lat. Ital. Mſ.

PARIENTIA, obedientia, in Concilio Toletano XVI. can. 8. 9. 10. *Parientiam accommodare*, obedire, apud Senatorem lib. 7. V. Cuiacium lib. 1. Obſeru. c. 6. et *Parentia*.

PARIERIA, PARIERII, V. in *Par*.

PARIES. (1) Retis ad capiendas aues ſpecies, in modum parietis tenſi. Deſcribitur a Petro de Creſcentiis lib. 10. de Agricult. c. 21. Germ. eine Wand. (2) Oſſa Temporum ſiue Tempora, Gallis *Tempe* vel *Temple*, Graecis κρόταφοι, Medicis barbaris *Oſſa parietalia*. Additio III. ad Legem Friſion. tit. 3. §. 63. 64. *Si naſum transpunxerit, ter 12. ſol. ſi vnam Parietem transpunxerit, 6. ſol. etc.* (3) Limbus, ora, Gall. *Liſiere*, ni fallor. († Forte rectius, Par, Ital. *Pari*, Gall. *Paire*.) Statut. Vercell. lib. 4. fol. 85. (4) Alia notione, in Statut. Aſtenſ. vbi de *Intratis* portarum: *Parietes ſachorum que ducuntur in balla ſoluant pro qualibet balla de Parietibus 32. Parietes ſachorum que non ducuntur in balla ſoluant pro qualibet Pariete ſol. VI. den. VIII.* (5) † PARIES TRIBVNALIS, cui epiſcopi ſedes affixa eſt, t. 7. Iul. p. 183.

PARIETES, eadem notione qua *Pariae* ſupra, feudales redditus, honores, homagia. Charta Caroli Calui an. 845. to. 3. Concil. Hiſpan. p. 132.

PARIETH. Papias: *Maslingua, genus auis, Parieth dicitur*.

PARIETINAE, *parietum ruinae*, in Gloſſ. MS. Sangerm. num. 501. Iudicium an. 997. apud le Blanc in Diſſert. de Monet. p. 92. Vox Plinio haud ignota.

PARIFICARE, parem facere, *Egaler*. Bulla Clementis IV. PP. an. 1285. † PARIFICARI, parem eſſe. Lit. Mſ. Greg. IX.

PARIFORMITER, pariter, ſimiliter. Ericus Vpſalienſis lib. 1. Hiſt. Suecor. p. 4.

PARIGIVM, maris aliquod ſpatium ita appellatum, quod tendentibus in Aegyptum occurrit. Sanutus l. 2. part. 4. c. 5. *Pro tranſeundo Parigio dicti maris, quae periculis quaſi nunquam carent.* Et c. 14. Galli *Parage* vocant quamlibet maris plagam vel tractum.

PARILION. Vita S. Wunebaldi Abbatis Heidenheim. n. 8. de eodem: *Sacer ille atque perfectus Barilion.* Et n. 13. *Cum belligeroſus atque beatus Barilion terram Sualaueldorum habitare coepit, etc.* In alia Vita eiuſdem Sancti n. 31. habetur *Parilion*. Itinerarium S. Willebaldi n. 31. *Et ille beatus Parilion Willibaldus.* Vnde coniicio Scriptores reſpexiſſe iſtos ad Graecum παρήλιον, quod *nubem ſoli ſimilem tum colore tum orbiculari figura* ſonat: ita vt quaſi ſol alter ſanctitatis fuerit, ſeu iubar. Vita S. Soli Confeſſoris c. 1. de eodem ſancto: *Hanc in patriam ceu iubar ſolis clariſſimum delatus eſt.* De Parelio vide Ioan. Sarisber. l. 2. c. 3.

PARILIS LEX, V. *Lex paribilis*.

PARINVS, mendoſe, vt videtur, pro *Pannus*. Anaſtaſius in Epitome Chron. Caſin. apud Murator. to. 2. p. 369. † Nihil emendandum, veſtis ſeu pars veſtimenti ſignificatur.

PARIOCVLVS, V. *Paricla*.

PARIOLVS, pro *Hariolus*. Gloſſ. Lat. Gr. *Pariolus*, προφήτης, θυοσκόπος.

PARIRE, ſoluere, Gallice *Payer*. Teſtam. Adephonſi Reg. Hiſpan. apud Marten. to. 1. Ampliſſ. Collect. col. 547. V. *Pariare* 2.

† PARISIA, pro *Priſia*, t. 8. Ordin. reg. Fr. p. 126.

PARISIACA TERRA, Pariſienſis pagus, ager, in Formula 12. nouae Collect. to. 2. Capitul. col. 564.

† PARISIATA, modus agri vnius Pariſienſis annui redditus, quomodo *Denariata*. Ch. Mſ. a. 1374.

PARISIENSES, monetae Pariſiis cuſae, quae Turonenſium quarta parte pretium ſuperabant. Harum paſſim mentio eſt in Chartis.

PARISIVS, ſine flexu interdum pro ipſa Pariſiorum vrbe vſurpatur. Charta Ludouici VI. Regis Franc. an. 1134. in Tabular. Montis Mart.

PARITADERII, apparitores, in Conuentionibus inter Ludouicum II. Regem

gem Siciliae Comitem Prouinciae, et Arelat. an. 1385. art. 16. vbi interpres Gallicus vertit *Juges Carreriés*, qui vocem a *paries* deducit, Arelatenſibus *paret*, vt *Carreriés*, a *Carriere*, via, platea.

PARITAS, aequalitas, Gellio parilitas, Gallis *Egalité*, Ital. *Parità*. Chron. Andr. Danduli apud Murator. to. 12. col. 359. V. alia notione in *Par*.

PARITIO, obedientia. Conſtit. Nicolai V. PP. an. 1448. in Bullario Carmelit. p. 214. V. *Parientia*.

PARITONVS, *cantor*, *qui parat tonos*. Vgutio.

† PARITOR, ſcelus parans, niſi legendum ſit *Apparitor*. Acta SS. t. 1. Sept. p. 769.

PARITORIVM, vox forenſis, ni fallor, denuntiatio apparitoris ſcripto conſignata, Gall. *Commandement*. Articulus 51. ex Inſtrum. pacis Oſnabrug. inter Probat. Hiſt. Alſat. p. 161.

PARITVRIVM. In Deſcript. Regionum vrbis Romae, edit. Mabillon. *A porta Flaminea vsque Parituriam, etc.*

PARIVM. (1) Menſura frumentaria. Statuta Monaſt. S. Claudii an. 1448. p. 63. *Item, et per dominum de Albenco occaſione dominii de Viſiaco, debentur eidem officio de annuo reditu, duo Paria bladi, quae per eumdem dominum ſolui anno quolibet in praefato loco de Viſiaco conſueuerunt.* (2) Idem forte quod Galli etiamnum *Parement* dicunt, aſſutum veſtis muliebris ornamentum. Litterae Caroli V. Reg. Franc. an. 1367. de forma veſtium: *Item quod non audeant* (mulieres) *portare mochas . . . latiores trium digitorum vel maioris latitudinis qua ſit vnum Parium vel vnum erminum.*

PARJVRVS, pro *Periurus*, Gallis *Parjure*. Leges Norman. apud Ludewig. to. 7. Reliq. MSS. p. 363.

PARIVS, adiect. par, to. 3. Concil. Hiſpan. p. 221.

PARLAMENTARE, colloquium de re alicuius momenti inire, habere, Gallis *Parlementer*. Chron. Parmenſe ad an. 1297. apud Murator. to. 9.

col. 838. PARLIAMENTARI
dem notione, in Charta an. 1
apud Rymer. to. 5. p. 673.

PARLAMENTEVS CONSVL, C
Parlamenti Conſiliarius. Charta
1435. to. 3. Hiſt. Harcur. p.
Parlamentea Curia, in Compé
iur. et conſuet. Vniuerſ. Pariſ.
Robert. *Goulet* fol. 12.

PARLAMENTORIVM, locus in
ſtro ad collationem fratrum,
Marten. to. 6. Ampliſſ. Collect.
616. V. *Parlatorium*.

PARLAMENTVM. (1) Ioan. d
nua: *Colloquium, quod vulgo d*
Parlamentum Ptolomaeus Luc
an. 1180. *Et dictum fuit hoc i*
blico Parlamento. Otto More
Hiſt. Laudenſi p. 10. *Poſtrem*
Roncalia expleto Parlamento,
Rex, etc. Statutum Leproſari
Iuliani in Anglia: *Nec quis*
fratrum teneat ibi Parlamentum
alio fratre, etc. Maxime vero P
mentum ſumitur, pro ſolemni a
colloquio, de re quapiam ali
momenti deliberandi cauſſa ha
Matth. Paris an. 1245. *Hoc ſign*
finito Parlamento (S. Ludouici
Franc. cum ſummo Pontifice)
ſurus Rex Francorum cepit diem
lamenti cum domino Papa in q
nam Paſchae. Codex Croyland
Coenobii: *Conceſſimus etiam*
ſergentium noſtrae Eccleſiae Sen
de Lek: qui veniens coram con
in noſtro publico Parlamento ſin
iuramentum praeſtitit, quod fid
fidelis nobis exiſteret. Ita parit
pellabant plebium ac populorun
uentus in ciuitatibus, de rebu
blicis deliberandi cauſa coactos
de *Commune colloquium* dicit
Charta Raimundi Comitis To
apud Catellum p. 35. quod i
Alphonſi Comitis, *Parlame*
Mandamus quatenus ab eiu
praeſumptione ceſſetis, et ad
tionem nuntiorum noſtrorum ge
concilium, cum eis ſcripſerimus
gregetis, et ſi res exegerit, Parl
tum, vt omnes mandata noſtra
ter audiant. Frequentioris vſus
videtur, vt campanae, quam
lem vocabant, pulſu eiuſmodi

lamenta congregarentur. Charta an. 1223. in paruo Chartul. S. Victoris Maſſil. Hinc haud aegre colligere eſt, vnde Galli appellarint Parlamenta procerum totius regni Conuentus, ad hoc coactos, vt cum Rege ac Principe de rebus publicis deliberarent, et ſi quae maioris momenti negotia eſſent peragenda, in iis per leges examinarentur et conficerentur. Nam conſtat eam fuiſſe *Parlamentorum* inſtitutionis occaſionem, maxime in Anglia, vbi Parlamentum *Commune Concilium regni Angliae*, *Magnum Concilium*, et *Magnum Concilium Regis* vulgo appellatur, vt auctor eſt Edwardus Cokus ad Littletonem ſect. 164. licet diſcrimen aliquod eſſe videatur inter Anglicana Parlamenta et Francica; cum Anglicanis omnes regni ordines interſint, in Francicis vero, ſi prima ſpectetur eorum origo, proceres tantum ſecularis et eccleſiaſtici ordinis. Vita Ludouici VII. *Eodem anno Caſtro Vezeliaci magnum Parlamentum congregauit. Ibi Archiepiſcopi, Epiſcopi et Abbates, et magna pars Baronum Franciae conuenerunt.* Denique Anglicana Parlamenta eiusmodi videntur eſſe, quomodo in Francia ſunt trium Regni Ordinum Conuentus, quos vulgo *Aſſemblées des Eſtats du Royaume* nuncupant, qui potiſſimum ad hoc cogebantur, vt incumbentibus bellis, Regi auxilia pecuniaria ab omnibus regni incolis praeberentur. Eodem *Parlamenti* nomine deſignatum legimus magnum Dalphinorum Conſilium, in Charta Humberti II. an. 1336. to. 2. Hiſtor. Dalphin. p. 319. *Vt ſuper omnibus in Parlamentis tutius et certius referre valeant, coram magno Conſilio Dalphinali, ... quodque ſingulis duobus menſibus ſemel procurator noſter cuiuslibet bayliuiae ipſam papyrum dicto ſigillo Conſilii ſigillatim, ad noſtram praeſentiam, vel noſtrorum magnum Conſilium ſtudeat oportare.* Quae verba non obſcure ſignificant illud quod Galli *Grand Conſeil* vel *Conſeil d'Etat* nuncupant. At in Charta eiusdem Humberti Dalphini an. 1338. ibid. p. 361. *Parlamentum* appellatur procerum totius Dalphinatus Conuentus ad hoc coactus, vt ſubſidia conſueta Regi Francorum, ingruente bello praeberent. *PARLAMENTVM NIGRVM, conſeſſus Baronum de capitalibus criminibus cognoſcentium apud Hectorem Boethium lib. 14. Hiſt. Scotor. p. 305. V. *Placitum Lethiferum.* PARLAMENTVM INDOCTORVM dictum Parlamentum Conuentriae habitum ann. 6. Henrici IV. Reg. Angl. de quo Walſinghamus ad ann. 1404. p. 413. n. 30. PARLAMENTVM INSANVM nuncupatum Parlamentum Oxonienſe habitum ann. 41. Henrici III. Reg. Angl. Th. Blount in Nomolex. Anglic. ex MS. Bibl. Cotton. tit. *Vitellius* C. 9. (2) Placitum, ſeu ſeruitium Placiti. Charta Gregorii IX. PP. an. 1235. apud Vghellum to. 1. part. 1. p. 84. *Vos autem noſtrae curiae vnius comeſtionis pabulum, Parlamentum etiam, nec non et hoſtem per maritima et Campaniam facietis.* (3) Quiuis conuentus, coetus. Caffari Annal. Genuenſ. lib. 1. apud Murator. to. 6. col. 251. † Hinc pro Congregatione ad expeditionem bellicam, in Ch. a. 1207. (4) Oratio, Gall. *Harangue.* Anonymus de Geſtis Manfredi et Conradi Reg. apud Murator. to. 8. col. 603. *Parlamentum Regis Caroli: Sciatis certiſſime domini Milites, quod, etc.* (5) Iudicium, ſententia. Charta an. 1501. ex Schedis Pr. *de Mazaugues: Condemnationes factas in Parlamento nouiſſime pronunciato.* (6) Bernardus Mon. in Conſuetud. Cluniac. MSS. c. 53. de Sacriſta: *Ad Tertiam et Veſperos pulſatio ſigni in eius eſt arbitrio, niſi Dom. Abbas ſit ad Parlamentum, tunc enim petit licentiam.* Id eſt forte, in *parlatorio*, ſeu *locutorio*. Hanc coniecturam firmat Hiſt. Monaſt. Beccenſis MS. p. 406. *Michael monachus Becci . . . obiit . . . an. 1168. humatus in clauſtro eiusdem loci in arca quae eſt in pariete inter capellam B. Mariae et Parlamentum ſacerdotum.* V. *Parlamentorium.*

PARLATORIVM. (1) Locus colloquiis deſtinatus in Monaſteriis, Gallis

lis *Parloir*. Bernardus Mon. in Conſuetud. Cluniacenſibus MSS. c. 4. *Quo completo ex more ad vltimum per Parlatorium redit in Eccleſiam. Arcus parlatorii*, c. 25. V. *Locutorium*.

PARLATORIVM appellant in Italia et Lombardia praeſertim, locum, ſeu cameram, vbi de rebus ſeriis ciuitatis cuiuspiam diſceptatur. Ioann. Villaneus l. 1. Litterae Iohannis Reg. Franc. an. 1350. to. 4. Ordinat. p. 20. *Ita tamen quod ſummae huiusmodi ſit* (ſint) *leuate in commodum et vtilitatem ville huiusmodi et parlamenti ſeu Parlatoris* (Parlatorii) *Burgenſium ipſius, etc.* V. *Locutorium* et *Prolocutorium*. (2) † Locus vbi iudices litigantes audiunt. Ch. Mſ. a. 1130.

PARLIAMENTVM, ſaepius apud Anglos, pro *Parlamentum*.

PARLINCHIAMINVS. Teſtamentum an. 1415. apud Rymer. to. 9. p. 276. *Lego vnum magnum Parlinchiaminum de melioribus abſque reyns, et vnum paruum librum vocatum Virginal.*

† PARLOERIVM, locus colloquiis deſtinatus in monaſteriis, Gall. *Parloir*. Ch. a. 1451.

PARLVRA, aula inferior, Gall. *Salle-baſſe*, Angl. *Parlour*. Charta an. 1473. apud Rymer. to. 11. p. 782. *Apud Londoniam, infra hoſpitium ſuum, in quodam Parlura adiacente gardino, etc.* Et pag. ſeq. *In dicta Parlura ſua, infra manſionem ſuam apud Londoniam.*

PARMA, *atis*, pro Parma, ae. Fridegod. in S. Wilfrido c. 43.

PARMATVS, parma armatus, i. e. fretus. Acta S. Reginſwindae to. 4. Iulii p. 92. *Sed virgineae Parmati caſtitatis glebae, etc.* Vtitur Liuius l. 4. c. 39.

PARMENIANI, haeretici, iidem qui Donatiſtae, a Parmeniano eorum anteſignano ſic dicti. Auctor Praedeſtinati l. 1. haer. 44.

PARMENTARIVS, V. *Permentarius*.

PARNAGIVM, pro *Paſnagium*, occurrit non ſemel in Regeſto Caſtri Lidi in Andibus. V. *Paſtio*.

† PARNIVM, mendoſe pro *Pernium*, apud Marten. to. 3. Anecd. p. 582.

PARO. (1) Feſtus: *Parones, nauium genus, ad cuius ſimilitudinem Myoparo vocatur.* Vgutio et Io. de Ianua: *Paro, onis, nauis piratarum. Paruncultus, parua nauicula Piratarum.* Gloſſ. Sax. Aelfrici: *Paro*, Scathena Scip. i. hoſtilis nauis. *Myoparo*, Hith Scip. *Paruncultus: Pleg Scip.* i. conflictus nauis, vel etiam *Luſoria*. Iſidorus lib. 19. c. 1. *Myoparo, quaſi minimus Paro, idem et Carabus, etc.* Ebrardus in Graeciſmo cap. 10. *Barcha, Celox, Paro detur, Muſculus, et Mioparo.* Florentius Wigorn. an. 893. *Haſteinus Rex paganus cum 80. Paronibus oſtium Thameſis fluminis intrans, etc.* De vocis etymo multa diſputant Scaliger, Voſſius, Martinus, Schefferus, et alii. V. *Myoparo*. (2) Charta 39. inter Alamannicas Goldaſti: *Et in Inſula ipſa mancipios tres, et Parones quatuor.* V. *Baro*.

† PAROA, *ſcapha ex vimine et crudo corio*, Gloſſ. vet. Cod. 7613. V. *Paro*.

PAROCHIA, ſeu potius *Paroecia*, ex Gr. παροικία; nam vocem *Parochia*, barbaram eſſe pridem obſeruarunt Budaeus, Alciatus, et alii. (1) Territorium et diſtrictus Epiſcopi, vt *Prouincia et Dioeceſis* Metropolitani et Archiepiſcopi. Eucherius Lugdun. *Parochia, adiacens domus, id eſt, Dei, dioeceſis, gubernatio, hoc non ſecundum proprietatem verbi, ſed ſecundum effectum.* Latiori tamen interdum acceptione ſumta videtur vox *Parochia*, in Conſtitutionibus Apoſtolicis lib. 7. c. 46. pro tota Aſiae dioeceſi vſurpatur: pro Metropolitani diſtrictu apud Sigebertum a Mabill. laudatum to. 4. Annal. Bened. p. 384. vbi de Gerardo Cameracenſi Epiſcopo, *qui ſolus ex Lotharienſibus appendebat ad Parochiam Francorum*, quod recte idem Mabillonius de Remenſi metropoli interpretatur. Eadem notione pro metropoli nimirum Rotomagenſi, occurrit in Vita S. Audoeni apud Surium 24. Aug. p. 261. n. 26. Atque hinc eſt forte quod *Parochiam Epiſcopalem* dicebant, vbi de territorio et diſtrictu Epiſcopi agebatur. Eigil in Vita S. Sturmii Abbat. Fuldenſ. n. 22. ſaec. 3.

Bened. part. 2. p. 283. (2) Eccleſia parochialis; diſtrictus Eccleſiae Presbyteri. Gillebertus Lunicenſis Epiſcopus de Vſu Eccleſiaſtico: *Parochiam appello, populum primitias, oblationes, et decimas perſoluentem.* Hinc *Parochia* in Tabul. Maior. Mon. vſurpatur pro Parochi obuentionibus. *Parrochiae ruſticanae*, in Capitul. Caroli C. tit. 46. c. 1. quae a *Ciuitatenſibus*, de quibus Concilium Agathenſe c. 22. diſtinguuntur. *Parochia Eponenſis*, apud Auitum Vienn. Epiſt. 80. V. Sidon. lib. 9. Ep. 16. (3) *Parochianorum* conuentus. Charta ann. 1259. in Chartul. S. Vandreg. to. 1. p. 860. (4) Diſtrictus iudicis. Decreta S. Ladislai Regis Hungariae l. 3. c. 16. V. *Particula.* (5) Territorium, diſtrictus. Charta an. 1275. in Chartular. S. Vandreg. to. 1. pag. 820. PARRECHIA, pro *Parochia*, eadem notione, in Charta an. 950. apud Baluz. Hiſt. Tutel. col. 349. (6) PARROCHIA, vrbis regio, Gall. *Quartier d'une ville.* Bernh. de Breydenbach Iter Hieroſol. p. 219.

PAROCHIAGIVM, ius parochiale, parochi ſeu curionis; obuentiones ſeu reditus, qui ad Parochum primario iure pertinent. Charta an. 1241. Exſtat in Tabulario Eccl. Meld. Charta Abbatis Loci reſtaurati an. 1138. qua Capellam de Berigniaco erigit in Eccleſiam Parochialem, cum hoc titulo miniato, *de Parrochiatione de Berigniaco.* In Charta vero Gallica *Parochiaige*, pro diſtrictu Parochiae ſumitur, quomodo *Paroiſſe* vſurpant.

PAROCHIALIS, eccleſia quae ſub Parochia eſt, quae proprium presbyterum non habet. Statuta MSS. Augerii II. Epiſc. Conſeran. an. 1280.

PAROCHIALIS PRESBYTER, parochus, curio. Charta an. 1408. tom. 3. Hiſt. Pariſ. Lobinelli p. 110.

PARROCHIALIA dicuntur potiſſimum Sacramenta, quorum adminiſtratio ad Parochum ſeu curionem iure ſuo competit. Chartul. Latiniac.

PAROCHIANVS. (1) Nude, curio ſeu parochus, in Chron. Montiſſereni an. 1128. 1211. et alibi non ſemel, qui *Parochianus Presbyter*, in lege Aleman. tit. 13. §. 1. De eiuſmodi Presbyterorum origine, vide Sozomenum l. 1. c. 15. et ibi Henricum Valeſium. (2) Qui ex Parochia alicuius Epiſcopi aut Presbyteri eſt, in Capit. Caroli M. l. 1. c. 153. Epiſt. an. 1128. apud Kennett. in Antiquit. Ambroſd. p. 90. PARROCHITANVS, eadem notione. Charta Emehardi Epiſc. Herbipol. an. 1097. in Vindem. Litter. p. 177.

PAROCHIATICVM, idem quod *Parochiagium*, vt videtur, in Charta Martelli de Malleio, in Chronico Beſuenſi p. 699. *Dedi etiam decimas de Falgei, et Parochiaticum, et omnem vſum et conſuetudinem in nemoribus et ſiluis, etc.*

PAROCHIATVS. Tabular. Campaniae Thuarſium f. 42. *Si non ſit niſi vnum caſtellum, primogenitus habebit illud caſtellum, et feoda illius caſtelli, et carrucatas, prata, vineas, . . . quae ſunt infra Parochiatus illius caſtelli.* Habetur ibi ſemel ac iterum, pro diſtrictu, ni fallor. Eodem ſignificatu occurrit in Charta Theobaldi Campaniae Comit. an. 1224. apud Marten. to. 1. Anecd. col. 919.

PAROCTA, perperam editum pro *Parata*, in Charta Widonis Epiſc. Geneuenſis an. 1091. apud Guichenonum lib. 2. Bibl. Sebuſianae cap. 1.

PAROFIA, vox Gallica, pro *Parochia* in Chartular. Aurelienſi in Lemouicibus fol. 5. *Parrofia*, in Charta an. 1091. apud Baluz. Hiſt. Tutel. col. 434.

PAROLLA, lebes minor, Gall. *Chauderon*, Occitanis *Pairol.* Libertates Villae-franchae in tractu Petracoricenſi an. 1357. *Parrola* editum to. 3 Ordinat. pag. 208. PARROLIA, eadem notione. V. *Arderia* in *Andena*.

PAROLLVS, idem in Statutis Vercell. lib. 3. fol. 101. vo.

PAROMONARIVS, pro *Paramonarius.* Charta Hugonis Autiſſiodor. Epiſc. an. 1143. V. *Paramonarii.*

PARONARIVM, V. *Viſta.*

PARONISTAE, Haeretici, Valdenſium ſectarii. De iis mentio fit in Conſtitut. Friderici II. Imper. a Ludouico X. Reg. Franc. adoptata. to. 1. Ordina

dinet. p. 611. Iidem videntur qui *Paſſagini* infra. Hinc emendanda Bulla Innocentii PP. inter Statuta Vercell. fol. 195. vo. vbi *Speroniſtae* pro *Paroniſtae* legitur.

† PARONUS, f. arboris adminiculum, niſi ſit quercus ſecundariae caeſionis, Gall. *Perot*. Stat. Auellae MS. a. 1496. *Si aliquam arborem.— ſeu planzonum, vel haſtam ſeu Paronum ſciderit*, etc.

PAROPHARNALIA, pro *Paraferna-lia*, V. in hac voce. Charta an. 1478. apud Ludewig. to. 6. Reliq. MSS. p. 76.

PAROPIA, *coria, quae oculos equorum ambiunt*. Vocabular. Suſſannaei, a Graec. παρώπιον.

PAROPSIS, vas eccleſiae miniſteriis dicatum, idem quod *Patena*. V. in hac voce. Occurrit apud Mabill. to. 3. Annal. Bened. p. 348.

PAROPTUS, aſſatus. Apicius 6. 9. *Pullus paroptus*.

PAROICUM. Charta an. 1145. ap. Ludewig. to. 4. Reliq. MSS. p. 205. *Ottaker Marchio vna cum filio ſuo Luipoldo ſartaginem ſalis quam haereditario iure poſſidebat, ad Paroricum Halle, etc.*

PAROSTICIA, pro *Poſticia*, poſticum, poſterior porta. Vita S. Columbae Abbatis ſaec. 1. Bened. pag. 364. n. 18. *Rurſus per Paroſticiam eccleſiae reverſus nulla talis exitus reliquit veſtigia*. Vbi Bollandiſtae to. 2. Iunii p. 234. habent, *Paruſticiam*. V. *Poſterula*.

PAROSUS, ἀηδὴς, in Gloſſ. Lat. Gr. MSS. *Peroſus*. Leg. forte *Baroſus*, ex Barthio.

† PAROTIDA, *ordure d'oreille*, Gloſſ. Gall. Lat. Cod. 7684.

PAROXYSMUS, vox Medicis nota, acceſſio et impetus ſaeuiens febris, a Graec. παροξυσμός. Medic. Salern. edit. 1622. pag. 256.

PARPAGLIONES, *velae vtiles, cum fortuna imminet ſeu tempeſtas*, in Gloſſ. Barberini ad *Docum. d'Amor.* edit. Vbaldini pag. 259.

PARPAILLOLA, monetae ſpecies, de qua Pittonus in Hiſt. Aquenſi lib. 3. cap. 9. ſic loquitur: *René de Sicile fut contraint de donner cours a une tres mauvaiſe monnoie de fort bas alloy, qu'on fabriquoit en la ville de Taraſcon. Ces pieces furent appellées Parpailloles, deſquelles il en falloit 33. pour un écu. Et comme nos Religionnaires au ſiecle dernier les remirent en uſage, les Catholiques de Provence les appellerent Parpaillaux, qu'on pourroit expliquer faux monnoyeurs; ou de leur chef, Parpaille.* V. le Blanc in Tract. Hiſtor. de Monet. Franc. pag. 263. Italis *Parpagliuola* et *Parpaiola*, Mediolani potiſſimum in vſu. Charta an. 1343. to. 2. Hiſt. Dalphin. pag. 516. † PARPILLOLA, in Teſt. Mſ. a. 1362.

PARPALIO, papilio, inſecti genus, Ital. *Parpaglione*, Gall. *Papillon*. Annal. vett. Murin. ad an. 1299. apud Murator. to. 11. col. 75.

† PARPANUS, lapis angularis, Gall. *Parpain*. Comput. fabr. S. Petri Inſ. a. 1402.

PARPILLOLA, V. *Parpaillola*.

PARPRISIUM, V. in *Porprendere*.

PARQUETUM. (1) Idem quod *Parcus*. Chartular. Gemetic. to. 2. p. 8. Hinc (2) PARQUETUM, conſeptum fori, Graecis δικαστήριον, Gallis *Parquet*. Idem Chartular. to. 1. p. 270. (3) Fori auditorium, qua etiam notione *Parquet* vſurpant Galli. Areſtum Parlamenti an. 1394. apud Meneſter. Hiſt. Lugdun. p. 73.

PARRA. (1) Fragmentum Petronii: *Frater eius fortis fuit, amicus amico, manu vncta, plena menſa, et inter initia malam Parram pilauit*. Vbi *mala parra* ſignificare videtur aduerſam fortunam; ita vt ſenſus ſit, inter initia aduerſam fortunam ſuperauit; veteribus quippe inauſpicatum omen habebatur cantus parrae. (2) Μύστης, ὄρνεον, κορυδαλλὸς ἢ ἀστραγαλῖνος. Gloſſ. Lat. Gr.

PARRAFFUS, V. *Paraffus*.

† PARRAGIUM, aſſociatio in dominium. Areſt. Mſ. 1317. V. *Paragium 3*.

PARRAGO et PARAGO. Breue de terris et vineis quas acquiſiuit Rodulfus presbyter et Grammaticus an. 1040. ex Chartular. Aptenſi fol. 29. *Alia vinea eſt mea in Domanona quam dedit mihi Ata filius Ponciae*

 pro

pro anima patris ſui et matris ſuae et pro ſe ipſo. Alia vinea eſt in luco qui dicitur Podius Lanuulfus. In ciuitate quaedam Parrago iuxta riuum qui dicitur Margarita. Alia Parrago eſt ſub ipſa quae fuit aui mei ad Vlmum. Alia eſt ſuper eccleſiam S. Pauli quam adquiſiui ex parte pro anima Agilburgi, et ex parte pro pretio quod dedi. Alia Parrago eſt ad partem Septentrionalem vltra riuum Canſalonem, quae mihi ab auunculo meo et filiis eius deuenit. Alia eſt iuxta eam quae mihi ab auo meo ſucceſſit per quam aqua molendini diſcurrit. Alia eſt ad Borcam . . . . quam habet Rodulfus ex comparatione pretii. De vineis autem ad Borcam poſitis, etc. Charta an. 1056. ibid. fol. 75. vo. *Vnus manſus cum terris ſibi pertinentibus, cultis et incultis, cum ortis et Paraginis, et omni exitu ſibi debito.* Perperam editum *poraginis* tom. 1. Gall. Chriſt. inter Inſtr. pag. 76. Ex quibus per *parraginem* vineam ſignificari manifeſtum eſt; quae *Parrago* dicta videtur, quod in pergulae modum, Gall. *Treille*, ligata eſſet, ab Hiſp. *Parra* vel *Parral*. V. *Parale* et *Sales*.

PARRALE, pergula, clatri, *Treille de vigne;* ex Hiſpanico *Parral*. Iacobus I. Rex Arag. in Foris Oſcae an. 1247. fol. 17.

† PARRAMENTVM, veſtillum. Areſt. Mſ. a. 1348. V. *Parana* et *Paranus*.

PARRANA, PARRANEA, Gallis *Parran;* teſtamentum quod ab vno *tenentiario*, vt vocant, tenetur, ad diſcrimen agri, cuius plures ſimul domini ſunt, quem Ruthenenſes *Hortum*, Galli *Hort*, appellant. Chartular. maius S. Victoris Maſſilienſis p. 14. *Ad pratum Ancherium habemus vnam Parranam quae tenet ad feuum, etc.* Tabular. S. Martini de Altopodio in Ruthenis: *Petrus Dayat villae Altipodii iuratus dixit ſe habere . . . . quandam Parraneam ſuam in affario del boſco, etc.* Occitanis inferioribus *Parranea* dicuntur agri ſuburbani, muris foſſisque ciuitatis viciniores. Paſſim occurrit in Inſtrumentis Pontis S. Spiritus. V. *Parana* et *Paranus*.

† PARRAPANDA, vox architectonica, Gall. *Platte-Bande*. Ch. a. 1490.

PARRECHIA, pro *Parochia*, V. in hac voce.

PARRIA, feudum inter *Pares* ſeu cohaeredes diuiſum, V. in *Par*.

PARRICVS, V. *Parcus*.

PARRIGO, idem quod *Parrago*. V. in hac voce. Tabularium Abbatiae Conchenſis in Ruthenis Ch. 192. *Vna manſione cum curto, cum horto, cum Parrigine, totum et abintegrum, etc.*

PARROC, parcus minor, a Saxonico *Pearroc*, locus ad ferarum cuſtodiam. Charta an. 1182. apud Kennett. Antiquit. Ambroſd. p. 136.

† PARROCHAGIVM. (1) Territorium, diſtrictus, Gall. *Parrochage*. Ch. Mſ. a. 1258. PARROCHIAGIVM, in Chartul. Lingon. (2) Rei alicuius appendix et acceſſio, quae in *parochia* ſeu vicinia eſt, Ch. Mſ. a. 1352.

† PARROCHIA, i. q. *Parochia*, in Ch. Mſ. Adriani IV. PP.

PARROCHIAGIVM, V. in *Parrochagium*.

PARROCHIALIA, V. in *Parochia*.

† PARROCHIANVS, incola, habitator. Chartul. S. Vict. Maſſil.

PARROCHIATIO. Charta Philippi Auguſti an. 1185. apud Morinum in Hiſtoria Vaſtinenſi p. 706. *Si vero granchia per heredum ſucceſſionem, ſeu quolibet alio modo ad Parrochiationem venerit, ad 5. ſolidos conſuetudinis redibit*, i. ad proximum haeredem. Vbi *Parochiatio* idem videtur quod *premeſſe* appellatur in Conſuetudine Britanniae: vbi *retrait de premeſſe*, eſt cum praedium diſtractum, iure *retractus*, ad proximum haeredem deuenit. *Parochiatio* autem ex Gallico *prochain*, id eſt *proximus*, deducitur.

† PARROCHIATVS, diſtrictus, iuriſdictio. Ch. Mſ. a. 1284. V. *Parochiatus* in *Parochia*.

† PARROCHITANVS, qui ex *parrochia* alicuius presbyteri eſt. Chartul. priorat. de Guilcio. V. *Parochia*.

PARROFIA, vt *Paroſia*, V. ibi.

PARROLA, PARROLIA, V. *Parola*.

PARS

PARS. (1) Schiſmatici qui in Eccleſia ſchiſma ampleĉtuntur, ſeu qui haereticis adhaerent. Ita hanc vocem vſurpant paſſim Patres, qui alteram *Eccleſiae* nomine indigitant. Sic S. Auguſtinus non vno loco *Partis Donati* meminit, vt et Optatus, Cyprianus in Epiſt. 72. Pelagius I. PP. in Epiſtola ad Viatorem edita ab Holſtenio, etc. Epiſtola Epiſcoporum Italiae ad Illyricos in Fragm. Hilarii: *Nicaeni tractatus adverſus Arium, Sabelliumque, cuius Photinus Partiaria haereditate damnatur, decreta ſeruamus.* Ita vocem hanc pro factione vſurpat S. Hieronymus Epiſt. 7. *Qui ſub occaſione partium clementiſſimi Principis ſaeuiſſimus omnium extitit tyrannorum.* Galli *Parti* eadem notione dicunt. ✝ Pro factione, et eo qui factionem aliquam fouet, legitur in Ch. a. 1251. Germ. Parten. (2) Regio, quomodo Galli dicunt *partie* hac notione. Sulpitius Seuerus lib. 1. Hiſtor. *Inde in Parte turris Gader tabernaculum fixit.* Capitulum 3. ad Legem Salicam cap. 5. *De negotiatoribus qui Partibus Slauorum et Auarorum pergunt, etc.* Hinc vulgaris illa dictio, hodieque nautis Rhodani vſitata, qua pars Orientalis Rhodani *a parte imperii;* Occidentalis vero *a parte regni* nuncupatur. Quae diſtinctio ab illa opinione fluxit, quae regnum Arelatenſe prouinciasque ad Rhodanum poſitas temere et falſo Imperatoribus tribuebat. (3) PARS VIRORVM, locus in Eccleſia vbi ſtant viri. Stabant autem ii in naui, ad Meridiem et ad dextram, mulieres ad Septentrionem et ad Siniſtram. Ordo Romanus: *Diaconus ſtat verſus ad Meridiem, ad quam partem viri ſolent confluere.* Amalarius lib. 3. de Eccleſ. officiis cap. 2. 32. *Maſculi ſtant in Auſtrali Parte, et foeminae in Boreali, etc.* (4) Actor, vel reus, quomodo dicimus Partey. Lex Wiſigoth. lib. 2. tit. 2. §. 4. *Pars vtraque, id eſt, tam petentis, quam petiti, etc.* Ioannes Sarisber. Epiſt. 6. *Cum ergo Partibus ſuper hoc dies eſſet praefixa, etc.* PARS ACTOREA ET CITATA, apud Ludewig. tom. 6. Reliq. MSS. p. 225. ✝ PARS etiam interuentor, vnde *partem facere*, interuenire. Libert. Sarlati a. 1370. (5) Aduocatus, qui actoris, vel rei partes agit et tuetur. Inſtrum. an. 1105. apud *Le Blanc* in Diſſertat. Hiſt. de Monet. p. 52. (6) PARS DIVINA. Vetus Charta MS. *Vineas vero . . . nos antea de fargite quondam necutiante, Parte diuina, cum terra comparauimus.* (7) PARS TERRAE, ſors haereditaria in praediis paternis aut maternis. Vulcatius in Caſſio: *Viuant in patrimonio parentum pro Parte Donata.* In Marco: *Filii Caſſii et amplius media Parte receperunt paterni patrimonii. Pars haereditatis*, in Charta S. Ludouici Regis an. 1237. apud Haraeum in Caſtellanis Inſulenſibus pag. 81. V. Notas ad ſtabilimenta eiusd. Regis lib. 1. cap. 8. (8) PARTEM HABERE *cum Rege*, formula vſitata cum in *aſſociationem* Rex vocabatur ab aliquo, vt bona ſua facilius tueretur eius patrocinio; quam ob rem Regi partem aliquam in eadem bona aſſignabat. Stabilim. an. 1270. lib. 2. cap. 31. V. *Pariagium* in *Par.* (9) PARTES dicuntur diuinae Euchariſtiae vel panis Euchariſtici particulae, quae a Sacerdote inter Miſſae ſolemnia fractae in partes minutiores, fidelibus diſtribuebantur ad Communionem. S. Auguſtinus apud Bedam in cap. 10. prior. ad Corinth. et apud Gratianum de Conſecr. diſt. 11. can. 58. PARTICVLAE, eadem notione. Caeſarius Heiſterb. lib. 9. cap. 25. PARTES autem vocabant veteres, quidquid e conuiuio decerpebatur, et miniſtris aut mittebatur, aut reſeruabatur. Lampridius in Alexandro Seuero. (10) Luſio, Gall. *Partie de jeu*, in Regeſto 80. Chartophylacii regii Ch. 509. an. 1352. (11) Pro *Partie de guerre* videtur ſumi apud Gauterium Antioch. de Bellis Antioch. pag. 457. (12) PARTES, rationes, qua notione Galli dicunt *Parties.* Charta an. 1. Theoderici Regis to. 3. Analect. Mabill. p. 225. *De pagenſis noſtris vnusquisque per manus noſtras recipi-*

recipimus, *vel adrecipere habemus*, *vnde apud Hadingan vicedomino Partes exinde fecimus*. (13) PARTEM FACERE, foedus cum aliquo facere, inire, Gall. *Faire parti*, *ſe liguer*. Litterae Roberti Comit. Flandr. ann. 1319. apud Rymer. tom. 3. p. 771. PARTEM SVAM FACERE, in Statutis Aſtenſ. Collat. 16. c. 74. fol. 53. *Compellere teneatur alium conſortem illius domus vel aedificii facere ſuam Partem ſeu ſoluere expenſas dictae aptationis*. (14) TRAHERE IN PARTEM, Gall. *Tirer à part*, aliquem e turba ſeducere, apud Eckeardum Iun. de Caſib. S. Galli cap. 1. *In partem ſecedere*, in Collat. 1. Carthag. c. 10. *In partem ire*, in Libello delati iudicii apud Camillum Peregrinum lib. 1. Hiſt. Longob. p. 225. *In partem ſtare*, vel *in parte*, apud Fauſtum in Vita S. Mauri Abbatis num. 49. AD PARTEM, vel AD PARTES, a Gall. *A part*, ſeorſum, ſeparatim. Teſtam. Andreae de Luxemb. Camerac. Epiſc. to. 9. Spicil. Acher. p. 295. (15) PARS PVBLICA, res publica. Lex Longob. lib. 3. tit. 13. §. 2. *A proprio Comite*, *vel a Publica Parte*, *id eſt*, *qui rempublicam agunt*. Ita AD PARTEM ALICVIVS SOLVERE dicebant. (Charta Dagoberti I. Reg. Franc. apud Miraeum to. 1. p. 241. *Omnia et ex omnibus quidquam ad Partem noſtram*, *vel fiſco publico*, *de ipſo mercado ex ipſa mercimonia exactare potuerit*.) Capitula Ludouici Pii ad Legem Salicam cap. 3. *Ibi volumus vt 40. denariorum ſolutio quantitatem habeat*, *quam vel Saxo*, *vel Friſo ad Partem ſalici Franci cum eo litigantis ſoluere debet*. EX PARTE. S. Eulogius lib. 2. Memorial. SS. c. 1. *Viuaci educatione literaria captus*, *nec non ex Parte linguae Arabicae cognitus*, *totam pene iuuentutem in praedicto coenobio exegit*. Phraſis Hiſpanica, *por Parte de lingua Arabica*, id eſt, quod ſpectat ad linguam Arabicam, Galli dicerent, *a l'égard de*, *etc*. (✝ PARS REGIA, fiſcus, aerarium regium. Ch. a. 1210.) PRO PARTE, quomodo Galli dicunt, *de la part de*, *etc*. Nomine vel mandato alicuius. Litterae ann. 1333. tom. 2. Hiſt. Dalph. p. 241. (16) Lex, 1. hac parte C. de prox. ſacr. ſcrin. lib. 12. 1. nemo 5. C. de maleſ. quae eſt Conſtantini. Etiamnum ita Venetiis vulgo appellatur. Ita Pancirolus lib. 1. Theſaur. var. lect. cap. 77. (17) PARTES EDERE, partitiones orationis facere, orationem per partes ac verba ſingula examinare. Quintilianus lib. 1. cap. 14. *Et illa quidem minora praeſtare debebit*, *vt partes orationis reddi ſibi ſoluto verſu deſideret*, *etc*. Eiusmodi ſunt Priſciani *Partitiones 12. primorum verſuum Aeneidos*. Gotofrid. Viterb. part. 16. Panth.

Nunc quoque Grammaticae ſummus Donatus in arte,
Hieronymus cum diſcipulo docet edere Partes.

Neſcio an huc pertineat vetus Inſcriptio Placentiae, apud Petrum Mariam Campum lib. 14. Hiſt. Eccl. Placentinae: V. F. C. TERENTIVS. FRVCTVS. SIBI. ET. ATTICO. SER. QVI. VIXIT. ANN. XX. LITTERATVS. GRAECIS. ET. LATINIS. LIBRARIVS. PARTES. DIXIT. CCC. IN. FR. P. XV. IN AG. P. XXV. Sic Burgundionibus aliisque vocatur liber, in quo rudimenta ſeu prima Litterarum elementa traduntur, quo ſenſu accipiendum videtur Epitaphium a Naudaeo editum:

Hic iacet Iodocus,
Qui fuit Romae coquus,
Magiſter in Artibus,
Et doctor in Partibus,
Et de gratia ſpeciali
Mortuus in hoſpitali.

(18) ✝ Diuiſio, partitio, Gall. *Partage*. Ch. Mſ. a. 1172. (19) ✝ Latus, in Inuent. a. 1389. (20) ✝ Pecuniae ſumma, Gall. *Partie*. Bulla Vrbani V. a. 1367. (21) ✝ Recenſio, deſcriptio, t. 5. Ordin. reg. Fr. p. 656.

✝ PARSANVS, tractus, pagus, vrbis regio. Ch. Mſ. a. 1340. V. *Partita* 1.

✝ PAR-

† PARSBARE, *indicare*, in Gloſſ. Caſſin. ann. circ. 700.

PARSCHALCVS, homo mediae conditionis inter liberos et ſeruos. V. *Barſcalcus*.

PARSIARE, Ital. *Partaggiare*. Vetus Charta apud Vghellum tom. 7. p. 263. *Non habeatis poteſtatem ſupradictam haereditatem alienare, id eſt, vendere, vel donare, aut in pigni ponere, vel pro debito Parſiare, etc.* Id eſt per *diuiſam*, ſeu teſtamentum, diuidere.

PARSIMONIA, ieiunium et vigilia, ſeu parcitas ſomni et cibi. Vitae Patrum Eremit. to. 2. Concil. Hiſp. p. 649.

PARSIMONIVM, μικρολογία, in Gloſſ. Lat. Gr.

PARSIMONIZARE, cum parcimonia diſtribuere. Vita S. Bernardi Menthon. tom. 2. Iunii p. 1078.

PARSIMVM, territorium, diſtrictus, iurisdictio. Charta an. 1527. in Tabul. Archiep. Auſc. † Leg. *Parſanum*, V. *Parſanus*.

PARSINALIS. Epiſt. Petri Bernardi Grandim. Ex-prioris ad Henricum II. Reg. Angl. de nece S. Thomae Cantuar. apud Marten. to. 1. Anecd. col. 563. *Haecne threna tragedi Parſinalis didicere ibides noſtrae eremi?* F. *Parricidalis*.

† PARSO, particeps, qui aliquid in commune poſſidet. Ch. Mſ. a. 1349. V. *Parcerarius*.

† PARSVS, inſtrumentum piſcandi, rete, apud Pez. Anecd. t. 6. part. 3. p. 76.

† PARTA, i. q. *Pecia*, modus agri. Tabul. S. Vict. Maſſil.

PARTAGIVM, ea haereditatis pars et portio, quae vnicuique haeredi, ex bonorum paternorum vel maternorum diuiſione, competit. Charta an. 1276. in Chartular. minori S. Benigni Diuion. Occurrit praeterea to. 1. April. p. 152. PARTATGIVM, eadem notione, in Charta Roberti Comit. ann. 1286. apud Baluz. to. 2. Hiſt. Aruern. pag. 121. † Nude, partitio, diuiſio, t. 5. Ordin. reg. Fr. p. 439.

† PARTAGLONVS, pedamentum, vel arboris adminiculum, vt videtur. Stat. Auellae a. 1496.

† PARTAPIA, *la corona de diverſi fiori*. Gloſſ. Lat. Ital. Mſ.

PARTENDA, pars, portio. Tabul. Voſienſe fol. 44.

† PARTESANA, vox Hiſpanica, haſta bipennis, Gall. *Pertuiſane*. Ch. Mſ. a. 1488.

† PARTESANVS, fautor, ſtudioſus partium, Gall. *Partiſan*. Barel. in Serm.

PARTHICAE PELLES, olim magno in pretio. Matthaeus Siluaticus: *Fenutio, id eſt, pellis Parthica.* Ex φοινικιοῦν, nam pelles Parthicae purpureae erant; et ex iis fiebant Imperatorum calcei. Pollio in Claudio: *Zanchas de noſtris Parthicis paria duo.*

PARTHICARII, harum pellium mercatores, in L. 7. Cod. de Excuſat. muner.

PARTIALIS. (1) Partilis. Epiſt. Xyſti II. PP. ad Hiſpanos to. 1. Concil. Hiſp. p. 214. (2) † Vnicus, peculiaris vel perſonalis. Areſt. Mſ. a. 1284. (3) † Singularis, priuatus, Gall. *Particulier*. Ch. Mſ. a. 1245. (4) † Per partes diuiſus. Ch. Mſ. a. 1316.

PARTIALITAS. (1) Factio, partes, Gall. *Partialité*, *parti*. Synodus Pergam. an. 1311. apud Murator. to. 9. col. 570. *Si de caetero contingit Archipraeſulem Mediolanenſem . . . extra ciuitatem et dioeceſim propriam exulare propter . . . . Partialitates inibi vigentes, ſchiſma vel aliam cauſam conſimilem.* (2) Partium ſtudium, Gall. *Partialité*. Inqueſta an. 1440. in Tabulario Caſſanienſi. (3) † Societas, t. 2. Cod. Ital. diplom.

† PARTIALITER. (1) Priuatim, ſingulatim. Lit. Mſ. a. 1294. (2) Diuiſim, per partes. Inuent. Chartar. a. 1482.

PARTIARIVS. (1) PARTIARIVS COLONVS, quocum dominus fundi partem capit in fructibus. V. *Medietarius*. (2) Seruus, qui duobus dominis obnoxius eſt. Epiſt. Paſchalis 1. PP. apud Murator. to. 2. p. 220. *Nec non colonos, aut Partiarios* et

et ſeruus ſubiacentes. (3) Qui aliquid in commune habent, eiuſdem rei participes. ' Leges municipales Mechlin. tit. 14. art. 19. V. *Parcennarii.*

PARTIATES. Innocentius III. PP. lib. 13. Epiſt. 95. *Et quod ſeruientes cuſtodum, quos nominant Partiates, Pinetam pro communi cuſtodire iurabant . . . quod Partiates per monaſterium certum numerum trabium in feudum percipiebant de ſilua, et iuramento fidelitatis eidem propterea tenebantur: et quod ſeruientes eorum iurabant pro monaſterio ſiluae cuſtodiam in Abbatis praeſentia, etc.* Ita videntur dicti cuſtodes ſiluarum, apud Rauennates, ſeu qui partes nemorum cuſtodiendas in beneficium acc[illegible]nt: *Serianteriae* ſpecies. Niſi potius legendum ſit *Porciates*, vt fuerint ii qui glandationem *porcorum* curabant, eique inuigilabant. Magis arridet *Partiates.* Vt vt eſt emendandus Anonymus apud Murator. to. 16. col. 271. *Omnes Imperiales de Arimino cum violentia et cautela lethaliter infugauit, et praeſertim Parcitates illos de Laudicino, et plurimos alios nobiles viros inſuitos.* Vbi leg. *Parciates.*

PARTIATIM, priuatim, ſingulatim. Charta an. 1542. apud Calmet. tom. 3. Hiſtor. Lothar. inter Probationes col. 396.

PARTIBILIS, in partes diuiduus. Placitum an. 16. Eduardi I. Reg. Angl. apud Th. *Blount* in Nomolex. Anglic.

PARTICA. (1) Fuſtis ſeu claua fullonis. Bernardi de Breydenbach Iter. Hieroſol. p. 52. V. *Pertica.* (2) † Trabecula in aedibus ſacris, vbi cerei accenduntur. Obituar. eccleſ. Lingon.

PARTICELLA, minor pertica. Vita MS. S. Caſtoris Epiſc. Aptenſis.

† PARTICIARIVS, colonus partiarius, qui cum domino fundi fructus participat. Ch. Mſ. a. 1232. V. *Partiarius.*

PARTICIONARIVS, qui vnius praedii, alteriusue rei, cum alio eſt particeps. Chartular. Meldenſe fol. 65.

PARTICIPALIS TERRA, quae in commune poſſidetur, cuius plures ſimul domini ſunt. Charta an. circ. 1080. to. 2. Hiſt. Eccl. Meld. p. 11.

PARTICIPANTES, in Bulla Pauli PP. an. 1538. apud Guichenonum in Bibl. Sebuſ. pag. 138. *Cubicularius de numero Participantium.* V. Poſſinum ad to. 1. Pachymeris p. 295. et ſupra *Cubicularius.*

PARTICIPARE. (1) PARTICIPARE IN SALLIIS, impoſitam ſibi pro facultatibus *talliam* ſoluere. Charta Ludouici Reg. Siciliae an. 1385. (2) † Societatem habere, habere, conſuetudinem cum aliquo iungere. Lit. remiſſ. Mſ. a. 1395.

PARTICIPARI. Charta pro Floriac. Monaſter. to. 3. Annal. Bened. pag. 712. *Qualiscunque perſona quidquam de hac noſtra conſtitutione infringere tentauerit . . . cum Eliodoro Participetur qui aerarium Domini infringere tentauit;* id eſt, easdem, quas Eliodorus, poenas ſuſtineat.

PARTICIPARIVM, *communicarium, communicatio*, Papiae.

PARTICIPATIO. (1) Eleemoſyna, qua quis pauperes bonorum ſuorum participes facit. Monaſticum Anglic. to. 2. p. 321. (2) Societas, communio. Charta Henrici I. Reg. Angl. apud *Madox* Formular. Angl. p. 37. V. *Participium.*

PARTICIPATOR, particeps. Concil. Toletan. XII. inter Hiſp. to. 2. pag. 685.

PARTICIPATVS, *ſocietas*, in Gloſſis MSS. S. Germani Pariſ. Cod. 524. V. *Participatio 2.*

PARTICIPERE, in Litteris Caroli Regentis an. 1359. to. 3. Ordinat. pag. 342. bis occurrit pro *Percipere*, vt recte emendat Cl. Editor.

PARTICIPES. Iura et Conſuetudines Normanniae cap. 26. *Quidam ſunt Participes principales, quidam ſecundarii. Principales ſunt inter quos haereditas diuiſionem ſuſtinet principalem, videlicet qui aequalem debet ſuſtinere portionem, vt fratres et huiusmodi. Secundarii autem ſunt, qui non aequalem expectant portionem, ſed in aliqua portione portionem reclamant: vt liberi alicuius fratris*

tris defuncti in portione ad patrem pertinente ſuas debent percipere portiones. Gallica editio habet *principaux parçonniers, et ſeconds parçonniers.* Charta an. 1259. in Chartular. S. Vandreg. to. 1. p. 98. *Sciant omnes praeſentes et futuri quod ego Radulfus dictus Hugo . . . et Guillelmus dictus Geben, et Ricardus dictus le Maniable Participes mei, vendidimus et conceſſimus, etc.* V. *Parſonarii* in *Par* et *Parcennarii.*

PARTICIPIVM. (1) Participatio, communio. Gloſſ. vet. *Participium, μετοχή. Participatus,* in L. 6. Cod. de Inceſt. nupt. Matth. Paris a. 1244. (2) † Pars, portio, t. 10. Collect. Hiſt. Franc. p. 199.

† PARTICIPIVS, particeps, ſocius. Placit. a. 1158.

PARTICVLA. (1) Aelfricus in Gloſſ. Saxon. *Offella, vel Particula, Swinnes Sneed,* i. fruſtum porci, offula porcina. V. *Pars.* PARTICVLAM TELLVRIS *in ora recipere,* mos Anglis, fortaſſe et aliis, viſitatus, cum hoſtes aggreſſuri procederent. Elmham. in Vita Henrici V. Reg. Angl. edit. Hearnii cap. 27. p. 65. (2) Charta particulis ſeu per partes diſtincta; vnde *Particula* nuncupari videtur. Charta an. 1323. to. 1. Hiſt. Delph. p. 40. *Et quod apportent dictis dominis inquiſitoribus omnes rotulos, et omnes particulas omnium teilliarum factarum in ſuis parochiis a ſex annis citra.* V. *Parcella* 2.

PARTICVLARE, ſingulatim edisserere, Gallis *Particulariſer.* Acta SS. Maii tom. 2. pag. 310. de S. Wirone Epiſc.

PARTICVLARITAS. (1) Gallis *Particularité,* rei circumſtantia. Oratio habita an. circ. 1471. to. 9. Spicil. Acher. p. 331. † PARTICVLARITATES, ſingularum partium enumeratio, in Ch. Mſ. a. 1382. (2) PARTICVLARITATES, dicuntur obſonia ſingularia, in Conſtitut. Dominican. p. 105.

PARTICVLARIVS, miniſter in monaſteriis, qui cibos per partes diſſecat ſingulis monachis. Aelfricus in Gloſſ. Sax. *Offerius, vel Particularius* Ypickere, i. qui carnem in duas partes ſecat.

PARTICVLARITER, partim, in Ch. a. 1382.

PARTICVLONES, Notio, *cohaeredes, quod partes patrimonii ſumant.*

PARTICVM, pro *Partitum,* V. in hac voce.

PARTICVS. (1) *Negotiator, qui partes vendit, etc.* in Gloſſ. Iſid. forte idem qui *Parthicus,* vel *Parthicarius,* de qua voce ſupra. Rectius Graeuius ad Gloſſ. Iſid. inſtitorem interpretatur, qui minoris emit a magnariis, vt carius per partes vendat; vnde apud Iſidorum legendum ſuſpicatur, *Particarius, qui per partes vendit;* et quidem in Excerptis additur τεμαχιστής. (2) Idem quod *Parcus.* Leges Henrici I. cap. 40. (3) † Pro partitus, t. 2. Monum. S. Antiquit. p. 451.

PARTIDA, partitio, ſeparatio, diuiſio, Gall. *Separation.* Chart. ann. 1473. ex ſchedis Praeſid. de Mazaugues. V. alia notione in *Partita* 1.

† PARTIDOR, culter lanionis et coqui. Litt. remiſſ. Mſ. a. 1362.

PARTIFISCVS, fiſcus, dominium regium, vel eiusd. pars. Charta Childerici to. 3. Iulii p. 212.

PARTILITER, *diuiſe, per partes, diſtribute,* in Gloſſis Iſid. Occurrit apud Firmicum. *Partilia fata,* Graecorum μοῖραι, dixit Ammianus lib. 14. de Adraſtia, *Partilibus praeſidens fatis.*

PARTIMENTVM, partitio, diuiſio, Gall. *Partage.* Sententia arbitralis an. 1292. inter Abbat. et Conſules Gimont.

PARTIO, portio, pars. Charta an. 760. apud Baluz. in Append. ad Capitul. n. 14.

PARTIONALE, liber *partium,* V. in *Combinale.*

PARTIONARIA COLONIA, quae a colono partiario colitur, cuius fructus fundi dominus et colonus participant. Statuta Maſſil. lib. 2. cap. 29. §. 2. Hinc

PARTIONARIVS. (1) *Partionarii* dicuntur in iisdem Statutis lib. 2. c. 32. coloni, qui eiusmodi praedium tenent. V. *Facherius.* (2) Eiusdem prae-

praedii ſeu fundi participes et domini, qui alibi *pares* et *parerii* vocantur, vt ſupra in voce *Par* obſeruatum eſt. Charta an. 1275. in Chartular. Angeriac. p. 500. V. *Medietarius* et *Parcennarii.* (3) Communis, Gallis *Mitoyen.* Tabul. Nantolienſe in Pictonibus an. 1335. *Quamdam pleiduram vna cum chappali domus, quod chappale erit Partionarium inter me et dictam emptricem.* (4) Statuta Ord. Praemonſtrat. diſt. 5. cap. 9. *De negotiatione vitanda, et Partionariis non habendis: Statuimus, vt quicunquè noſtri Ordinis Canonici vel conuerſi conuicti fuerint, vel confeſſi, oues, vaccas, ſeu quaevis animalia Partionariis ad partem tradere, vel ad tempus locare, etc.* Vbi *Partionarii* appellari videntur ii negotiatores, quos inter ſocietas eſt, ſic dicti quod iacturam ſimul et lucrum participent. Neque alia notione Statuta Maſſil. lib. 4. cap. 6. (5) † Officium in eccleſia Tullenſi, cui vnicuique canonico portionem ſuam diſtribuere competit. Stat. Mſ. eiusd. eccl.

PARTIOSVS, *Φαῦλος*, in Gloſſ. Lat. Graec. MSS.

PARTIRE. Statuta Dauidis II. Regis Scotiae cap. 2. §. 2. de Miſſis dominicis, aut iis qui ad curiam euocantur: *Cum in itinere ſuo ad cuiuscumque domini domum veſpere venerit, ab eo hoſpitium roget, et poſtquam eum conceſſione, vel iuſſione eiusdem, ſecundum morem patriae, homines Partiti domos intrauerint, etc.* Vbi *homines partiti*, videntur dici qui in itinere ſunt, *qui ſont partis*, qui profecti ſunt, vt loquimur.

† PARTIRI, conterminare, Gall. *Partir.* Ch. Mſ. a. 1294.

PARTITA. (1) Regio vrbis, Gallis *Quartier de ville.* Conſuetudines Toloſae: *Fit tallia ſeu collecta iuxta modum Partiarum Toloſae, de quibus ſunt proſti alii habitatores dictae Partitae, propinquiores contribuunt in ipſa, et ſequuntur exercitum villae ſub vexillis ſenheriis ipſarum Partiarum Toloſae, de quibus ſunt.* Erat autem Toloſa in 12. *partitas* diuiſa, vt colligitur ex Charta Philippi III. an. 1283. in Cod. MS. Abb. de Crota fol. 19. vo. Hiſpani *Partida* eadem notione dicunt. V. Foros Aragon. pag. 21. V. edit. 1624. Ab Hiſpanis eandem vocem acceperunt Prouinciales. Ordinat. an. 1223. de abevratoriis magni Rhodani in Cod. MS. D. Brunet fol. 64. vo. *Ad aliud abevratorium, quod eſt inter Partidas honoris domus militiae et hoſpitalis.* (2) Modus agri; an idem atque *Partica* ſeu *pertica* dubium eſt, cum ſaepius occurrat in Charta, vbi etiam *partica* non ſemel legitur. Charta Philipp. Pulcri Reg. Franc. an. 1290. to. 2. Hiſt. Eccl. Meld. p. 185. *Duo arpenta et dimidium cum ſeptem Partitis terrae . . . . duo arpenta quinque Partitis minus . . . Item apud Bollogam 20. Partitae terrae.* Tabular. Portus-regii an. 1230. *Talis pax inter ipſos eſt reformata, quod abbatiſſa et conuentus dicto presbytero et ſuis ſucceſſoribus dederint ſeptem arpenta terrae ad Partitam.* Quo vltimo loco pro *pertica* vſurpari videtur. (3) PARTITAE, rationis partes ſeu articuli. Epiſt. 21. Adami Abb. Perſenniae apud Marten. to. 1. Anecd. col. 754. *Vbi regnat mediocritas, non de pupillorum praediis augentur praedia, nec Partitae onerantur mutatoriis, quibus corpora vaſa ſtercorum adornentur.* (4) † Vox Italica, ſignum. Stat. Mant.

PARTITAE VESTES, opere vario, ni fallor, diſtinctae. Concil. Vallis-Oletani an. 1323. inter Hiſpan. to. 3. p. 571.

† PARTITIO. (1) *Partionarii* officium, V. *Partionarius* 5. (2) I. q. *Praepoſitura*, quod ex iudicibus eccleſiaſticis et laicis compoſita, ſic appellari videtur. Ch. Mſ. a. 1233.

PARTITORIVM, quod aliquis ab alio partitur, diuidit, Ital. *Partitore*, partitor. Statuta Placent. lib. 5. fol. 60.

PARTITVDO, pro *Partus*, in L. 10. Cod. Theod. de Bonis proſcript. Vtitur Plautus in Aulul. V. *Nonium.*

PARTITVM. (1) Italis, deliberatio, conſilium, ſuffragatio quae ſecreto per calculos fit. Acta S. Ambroſii Senenſ. to. 3. Martii p. 244. *Facto ſuper praedictis inter conſiliarios dicti*

conſilii

conſilii diligenti Partito et ſcrutinio. Hinc emendanda Charta an. 1408. apud Marten. to. 7. Ampliſſ. Collect. col. 935. et 936. vbi perperam editum *Particum*, pro *Partitum*. (2) † Idem ac Gall. *Parti*, vbi de matrimonio ſermo eſt. Teſtam. Mſ. a. 1516. (3) † Cauſa, partes, Gall. *Parti*. Lit. remiſſ. Mſ. a. 1360.

† PARTITURA, partitio, diuiſio. Ch. Mſ. a. 1280.

† PARTITUS, Gall. *Partis*, minutioris monetae ſpecies. Ch. Mſ. a. 1320.

PARTIZANUS. Ita Itali et Galli vocant publicorum vectigalium conductores, *Partiſans*. Anonymus de Geſtis Frider. II. Imp. p. 879. V. *Prothonciur*.

PARTIZARE, diuidere, ex Gall. *Partager*. Occurrit in Charta an. 1253. apud Ducheſn. in Hiſt. Luxemb. p. 69.

PARTURITIO, partus, *Enfantement*. Vita S. Ildefonſi to. 2. Concil. Hiſpan. pag. 572.

PARTUS. (1) Paratus, in Geſtis Tancredi apud Marten. to. 3. Anecd. col. 169. (2) † Vulua, in Act. SS. t. 3. Apr. p. 244. (3) † PARTUS MATHEMATICUS, imaginarius, fictitius, magicus. Acta SS. t. 6. Iul. p. 584.

PARTUSURA, f. apertura, rima, Gall. *Ouverture*, *fente*. Guibertus in Vita ſua lib. 1. cap. 13. vbi de matre ſua: *Palla veſtis et amplitudine inſolita diſplicens, innumeris reſarcitionibus ſegmentata prodebat cum nativi coloris palliolo et ſutulari Partuſuris incorrigibilibus terebrato.*

† PARVA, linteum quoddam lectuale. Inuent. Mſ. a. 1476.

PARVARETUS et PARVERETUS, mendoſe, vt videtur, pro *Parauere-dus*, in Codice MS. Irminonis Abbat. Sangerm. fol. 82. Ibid. fol. 74. V. *Parauredi*.

PARUCA, Saxon. *hycae*, in Dict. Saxonico-Lat. apud Somnerum. Vox incertae notionis.

PARVIBIBULUS. Caelius Aurelian. Acut. lib. 3. cap. 15. *Phrenetici Paruibibuli, quos βραχυπότας vocant.*

† PARVICHALIS, paruus, exiguus. Acta Mſ. a. 1283.

PARVIFICARE, paruum facere, extenuare, deprimere: vox ab Italicis aliquot ſcriptoribus vſurpata. Gregorius IX. PP. de Translat. Epiſc. c. 1.

PARVIOR, minor: vtitur Pondus Diaconus in Vita S. Cypriani.

† PARVIPENDIUM, contemtus. Areſt. Mſ. a. 1004.

PARVIPENDULUS, qui parui pendit, negligit. Eulogius Cordub. L. 1. Memor. Sanct.

PARVISIUS, PARVISUS, V. *Paradiſus* 1.

PARVITAS, titulus quo inferiores vel humilitatis amatores vtuntur. Epiſtola Vitalis et Conſtantii ad Capreolum Epiſcopum to. 2. Concil. Hiſp. pag. 196. *Exoramus humiles ſerui tui ſanctum apoſtolatum veſtrum, vt informetis Paruitatem noſtram in his quod rectum habet fides catholica.*

† PARVIUS, atrium ante aedes ſacras, Gall. *Paruis*. Ch. Mſ. a. 1405.

PARULA. Vetus Gloſſarium Anglo-Saxonicum: *Parula*, *Colmare*. forte *Parra*, inquit Somnerus.

PARUM, par, Gall. *Paire*. Computus ab an. 1333. ad an. 1336. to. 2. Hiſt. Dalph. p. 274. † PARUM UNUM, paullulum. Acta Mſ. a. 1308.

PARUNCULUS, V. *Paro*.

PARURA, V. *Parare* 1.

PARUS, βραχύς, in Gloſſ. Lat. Gr.

PARUSTICIA, V. *Paroſticia*.

† PARVULA, modus agri, i. q. *Pecia*. Chartul. S. Sulpit. Bitur.

† PARVULINUS, paruulus, in Inuent. Mſ. a. 1295.

PARVULITAS. Commodianus inſtruct. 6. *Et ſi paruulitas ſit ſenſu, cur annis ducentis fuiſtis infantes.*

PARVULUS. Hac voce non puerulus, ſed etiam puer 14. vel 15. annorum ſignificatur. Flodoard. lib. 4. Hiſt. cap. 5. *Arnulfo Regi Transrhenenſi litteras mittens.* (Fulco Archiep. Rem.) *pro cauſa Regis Caroli* (Simplicis) *quem Paruulum adhuc unxerat in Regem.* Erat autem Carolus, cum inauguratus eſt, 14. fere annorum. Egbertus in Excerptis can. 99. *Paruulus, vſque ad annos quindecim pro*

pro delicto corporali disciplina castigetur. V. Menag. in Hiſtor. Sabol. lib. 3. cap. 9.

† PARVUM COMMUNE, penſitationis ſpecies, V. *Commune 1.*

PARVUNCULUS, paruulus. Acta SS. Maii. to. 3. pag. 168.

PARVUS. (1) Paucus; *Parui*, pauci. Praefatio Legis Salicae: *Gens Francorum Parua numero*. Ita apud Gregorium Turon. lib. 4. c. 30. (2) † Submiſſus, t. 4. Aug. p. 626.

† PASATA, praeſtationis ſpecies apud Occitanos, eadem quae *Paſſata*. Ch. Mſ. a. 1320.

PASCAGIUM. (1) A Gall. *Paſcage*, ius paſcendi porcos in ſilua domini. Charta Richardi Reg. Angl. to. 4. Hiſt. Harcur. p. 1281. (2) † Conuiuium, refectio, i. q. *Paſtus*, *Procuratio*. Ch. Mſ. a. 1358.

† PASCAIRAGIUM. (1) Ius paſcendi animalia in paſcuis. Inquiſit. Mſ. a. 1268. (2) Tributum quod pro paſcuis ſoluitur. Ch. Mſ. a. 1377. V. *Paſquerium*.

PASCAIRARE, V. *Paſquerium*.

† PASCALIS, ſolemnis, vnde *Paſcaliter*, ſolemniter. Parid. de Graſſ. Caerem. capell. papal.

PASCALIUM, V. *Paſtio*.

PASCARE, paſcere, V. *Paſchare*.

PASCARIUM, PASCASIUM, V. *Paſcuarium*.

PASCATA, auis quae mures capit, V. *Muriceps*.

PASCAYRARE, V. *Paſquerium*.

PASCEL, PASCELLA, pro Paſtel, Paſtella. Charta Henr. IV. Reg. Angl. an. 1409. apud Rymer. to. 8. p. 580. *Diuerſae mercandiſae, vt panni, vina, Paſcellae de gaides, frumentum, etc.* Infra: *Pro dolio de Paſcel ſeptem ardicos.*

† PASCENTUM, paſcuum, inde PASCENTARE, paſcere. Ch. Mſ. a. 1343.

PASCEOLUM, V. *Paculum*.

† PASCERE DE VERBIS, verbis dare. Steph. de Infeſt. Mſ.

PASCHA, vox Hebraica; quae tranſitum ſignificat. Duplex autem a Chriſto factus fuit tranſitus: prior quidem ex vita in mortem, quo die crucifixus fuit, feria ſcilicet hebdomadis ſexta; poſterior vero ex morte in vitam, quo die reſurrexit a mortuis, feria nempe prima, vocata deinceps Dominica. Ea propter alii exiſtimarunt celebrandum Paſcha ipſo die crucifixionis, vnde et dictum fuit σταυρώσιμον Paſcha; alii die Reſurrectionis, vnde et Paſcha dictum ἀναστάσιμον fuit: *Paſcha Reſurrectionis*, in Charta an. 1259. apud Vghellum to. 2. p. 465. Sancitum tamen a Pio Papa ſcribunt, vt *Paſcha* die Dominica lunam 14. proximo inſequente celebraretur: quod alii ab ipſis Apoſtolis inſtitutum volunt. V. Baronium an. 34. num. 23. et ſeqq. an. 159. n. 1. 2. an. 198. n. 4. et alios paſſim. PASCHA praeterea interdum pro ipſo Chriſto accipitur, vt apud ſanctum Paulum 1 Cor. 5, 7. *Paſcha noſtrum immolatus eſt Chriſtus*. Interdum pro ipſa Euchariſtia, vt apud S. Auguſtinum contra literas Petiliani Don. lib. 2. c. 37. *Aliud eſt Paſcha, quod adhuc Iudaei de oue celebrant, aliud autem quod nos in corpore et ſanguine Domini accipimus*. PASCHA, hebdomada paſchalis. Miſſale Gothicum p. 341. *Miſſa matutinalis per totam Paſcham pro paruulis, qui renati ſunt*, PASCHALES DIES, hebdomadis ſcilicet paſchalis, quae pari cultu ac ipſe Paſchatis dies celebratur a Chriſtianis. Vnde Durandus lib. 6. Rat. cap. 81. n. 6. ait dies omnes huius octauae eſſe Dominicos. Amalarius lib. de Ord. antiphonarii cap. 52. *Paſchalis dies, qui per ſeptem dies quaſi vnus dies celebratur*. PASCHA FLORIDUM, dominica in palmis, qua cantatur, *Occurrunt turbae cum floribus et palmis: et nos ſimiliter debemus ei occurrere cum floribus virtutum et palmis victoriarum*. In Ordine Romano, *Dies Palmarum, ſiue Florum atque ramorum* dicitur: *Paſcha Florum*, apud Ordericum Vital. L. 8. p. 696. V. Durandum lib. 6. Rat. c. 65. num. 5. PASCHA PETITUM, ita Ordo Romanus ait appellari primum Paſcha, ſeu Dominicam Palmarum, *Paſcha petitum, ſiue competentium*, quia hoc die *Symbolum competentibus tradebatur*, vt eſt apud

apud Iſidorum, Alcuinum, et Rabanum Maurum lib. 2. de Inſtit. Cleric. c. 25. Concilium Agathenſe, in eamdem ſententiam c. 13. ſtatuit *Symbolum omnibus Eccleſiis vna die, id eſt, ante octo dies Reſurrectionis publice in Eccleſia competentibus praedicari.* † PASCHA ALBUM, dominica in Albis. Necrol. Rotomag. PASCHA BONUM, dies reſurrectionis. Chartul. Godefr. dom. Aſperim. PASCHA CARNOSUM, *Paſques charneux*, dies Reſurrectionis, in quo carnium eſus reſumitur, vt a Paſcha florido, quo carnis abſtinentia praecipitur, ſit diſtinctum. Litterae an. 1350. inter Ordinat. Reg. Franc. to. 4. pag. 81. PASCHA CLAUSUM, vel potius *Clauſum Paſchae*, vt legitur in Miſſal. Gothico et in veteri Gallicano, apud Mabillon. de Liturg. Gall. p. 147. et 374. Dominica octauarum Paſchae, qua Paſchalium feſtiuitatum ſolennitas clauditur. *Clauſula Paſchae*, apud S. Auguſtinum ſerm. de Temp. 244. *Clauſum Paſchae*, apud Grodegang. Metenſ. Epiſc. in Regul. Canonicorum cap. 36. nouae edit. cap. 30. Statutum primum Weſtmonaſterienſe dicitur editum an. 3. Eduardi I. Reg. Angl. *Lendemain de la cluſe de Paſche.* Gregorius Turon. lib. 9. cap. 44. *Eo anno poſt clauſum Paſcha*, etc. PASCHA ANNOTINUM, quod proprie fuerit, et quando celebratum non vna eſt ſententia. Micrologus de Eccleſ. obſeru. c. 56. *Romani Annotinum Paſcha, quaſi anniuerſarium Paſcha dicunt, quia antiquitus apud illos qui in priori Paſcha baptizati erant, inſequenti anno, eadem die, ad Eccleſiam conuenere, ſuaeque regenerationis anniuerſarium diem cum oblationibus ſolenniter celebrauerunt.* Eadem Honorius Auguſtod. lib. 3. cap. 137. Nec diſſentit Beletus de diuin. offic. cap. 84. *Vocatur autem Paſcha Annotinum, quando aliquis diem quo baptiſma ſuſcepit annuatim celebrat: atque eo tum ipſius diei Paſchae officium integre cantari debet, praeter Alleluia, ſi accidat tempore Quadrageſimae.* Ita etiam Durandus lib. 7. cap. 1. n. 37. 38. Ex quibus confici videtur non ſemper ſtatum ac fixum fuiſſe cuique Paſchatis Annotini diem, propter Paſcatis diuerſos in ſingulis annis dies, ſed celebratum ipſomet die recurrente quo quis priori anno baptizatus fuerat, quod *Annotinum*, vox ſuadet, id eſt *ἐπέτειον ἐνιαυσιαῖον, περιοδικόν*; in Gloſſis redditur. (Aliae apud Baluz. in Notis ad Capitul. *Annotini ἐτήσιοι, ἐνιαύσιοι.*) Atque ita *Paſcha Annotinum* incidere poterat in Quadrageſimam, vel poſt Quadrageſimam, vt habet Belerus. Atque hunc quidem ſtatutum diem legimus in veteri Breuiar. Pariſ. a Baluzio in Notis ad Capit. laudat.: *De Annotino Paſchae nota quod debet ſemper fieri in craſtino octauarum Paſchae anno reuoluto aut non reuoluto, niſi reuolutio in Quadrageſima euenerit.* PASCHA ROSATA: ita Pentecoſten appellant Itali, quod eo fere tempore roſae floreant, vt tradunt Cruſcani. Occurrit in Hiſtoria Mortis et Miraculor. S. Leonis IX. PP. n. 21. V. *Roſalia.* PASCHA COMMUNICANS, *Paſques Communians*, dies Reſurrectionis Dominicae, in Charta Caroli VI. Reg. Franc. an. 1387. tom. 2. Hiſt. Eccl. Meld. pag. 248. PASCHA INTRANS, *Paſques commençant*, nota chronologica, qua ii vſi ſunt, qui a Paſchate annum putabant; iidem, ne aliqua ſuboriretur confuſio, *ante* vel *poſt Paſcha* apponere ſolebant, vt annum proxime elapſum, vel ſubſequentem certius denotarent. Charta Bailliui Senon. pro prioratu de Perta. † PASCHA MAGNUM, dies reſurrectionis dominicae. Ch. Radulfi de Caſtro Port. Mſ. PASCHA MEDIUM, mercurii dies infra octauam Paſchae, V. in *Pentecoſte.* † PASCHA NOVUM, nouus annus, Lit. remiſſ. Mſ. a. 1397. PASCHA dicitur etiam tempus a Dominica in Ramis palmarum, vsque ad octauam Paſchatis. Durandus lib. 6. Ration. cap. 81. n. 5. PASCHATIS nomenclatura donati pariter dies omnes Dominici in Ordine Romano. Gregorius Turon. in Vita MS. S. Mauritii Epiſcop. Andegau. cap. 18. PASCHA, quodlibet magnum

magnum feſtum in quibusdam prouinciis vocari obſeruat Durandus lib. 7. c. 1. n. 25. Certe conſtat hodie omnes maiores feſtiuitates *Paſchata* Italos et Hiſpanos vocare: Pentecoſten vero *Paſcha roſada* ſeu Roſaceum, quia incidere ſolet in tempus roſarum. Hinc πασχαλικὸν et φιλέορτον, pro eo qui libens feſtum colit, confundit Marcus Hieromonachus in Reſponſ. Otto Morena in Hiſt. rerum Laudenſium p. 41. Quod et apud Gallos in vſu fuiſſe colligo ex Chron. Fontanell. tom. 3. Spicil. Acheriani, vbi feſtum alicuius Sancti ideo potiſſimum *Paſcha* dictum innuitur, quod hac die celebratur eius ad caeleſtem gloriam tranſitus: *Quia ſolemnem diem pro venerandi Confeſſoris Chriſti Vandregeſili tranſitu colimus, quem Paſcha ipſius non incongrue nuncupari . . . monſtrauimus.* PASCHALIA INDVMENTA. Caeſarius Arelatenſis Archiepiſc. in Teſtamento ſuo: *Indumenta Paſchalia, quae mihi data ſunt, omnia illi* (ſucceſſori) *ſeruiant, ſimul cum caſula villoſa, et tunica, vel galnape, quod melius dimiſero. Id eſt, quibus* vtebatur diebus *Paſcalibus*, ſeu dominicis. V. Vitam Aldrici Epiſcopi Cenoman. n. 44. p. 109. † PASCHA, conuiuium, refectio. Comput. a. 1362. PASCHA in prima declinatione paſſim vſurpatur a ſcriptoribus. Durandus lib. 6. Ration. c. 86. n. 4.

PASCHAGIVM, quod pro paſcuis praeſtatur. Statuta Mont. Regal. fol. 306. V. *Paſcuarium.*

PASCHALE. (1) Computum paſchale, ſeu ratio inueniendi diem quo celebrari debet Paſcha quolibet anno: a die ſcilicet Martii 8. ad Aprilis 5. *Paſchalis curſus*, Honorio Auguſtod. c. 88. *Paſchalis recurſus*, Gennadio de Viris illuſtrib. cap. 88. *Paſchalis circulus*, Adoni Vienn. Victorius in Canone Paſch. *Theophilus quondam Alexandrinus Antiſtes, ad Theodoſium Imp. datis Epiſtolis ex primo ipſius et Gratiani 5. Conſulatu conditum Paſchale direxit.* (2) Diſtrictus Paroeciae, ſic dictus, quod Paroeciani in feſto ſaltem Paſchatis ad Eccleſiam paroecialem conuenire, et ibi *communicare* ex Canonum praeſcriptis tenerentur. Tabul. Monaſt. S. Sauini Leuitanenſis. PASCHALIS CEREVS, V. *Cereus.* PASCHALIS EPISTOLA, qua Pontifex Maximus Metropolitanis Epiſcopis denuntiabat, quo die celebrandum eſſet Paſcha: *Ad praecipuum enim religionis noſtrae Sacramentum pertinere, vt in feſtiuitate Paſchali nulla eſſet toto orbe diuerſitas*, conſueuerunt ſancti Patres, vt ait Leo I. PP. Epiſt. 95. ad Rauennium Arelatenſem. PASCHALES EPISTOLAS praeterea vocat Auitus Viennenſis Epiſt. 65. quas Pontifices ſibi inuicem ſcribebant, ſeſe conſalutantes, et de exacta feſtiuitate nuntium mittentes, quae proinde erant ex iis, quas Graeci ἑορταστικὰς nuncupabant: nam haec non modo in Paſchalibus, ſed et in aliis ſolennioribus feſtis ſcribebantur ab Epiſcopis, vt ex aliis Auiti et Theodoreti Epiſtolis colligitur. PASCHALES DENARII, praeſtatio, quae a presbyteris pro chriſmate quod circa Paſcha ab Epiſcopo accipere ſolent, eidem Epiſcopo exſoluebatur. V. *Chriſmales denarii in Chriſma.* PASCHALIS, praeſtatio, quae ad Paſcha exſoluitur. Rotulus ſaec. 12. de Prioratu S. Pauli *de Tartas* in Archiuis Caſae Dei. PASCHALIS AGNVS, V. *Agnus.* PASCHALIS IGNIS, V. *Ignis.* PASCHALE LIGNVM, V. *Lignum 1.* PASCHALIS TERMINVS, nota chronologica, qua vtebantur notarii, qui peritiam ſuam in arte computi oſtentare amabant; hac inter primos vſus eſt Rodradus presbyter Ambianenſis, quam libro ſacramentorum manu ſua deſcripto appoſuit: *Anno incarnationis Dominicae DCCCLIII. indictione I. epacta VII. concurrente VII. Termino Paſchali IIII. Kal. Aprilis.* PASCHALES MISSAE dicuntur in veteri Miſſali Gallicano, quae tota Paſchatis hebdomada decantari debent.

PASCHALIVM, πασχάλιον, canon de celebranda Paſchate, apud Martinium.

PASCHARE. (1) *Paſcha celebrare*, Vgutioni. Vox Italica. (2) PASCHARE, PASCARE, paſcere. Statuta Montis Regal. fol. 308. Charta Guidonis Archiep. Bituric. an. 1279. apud Thomaſſ. in Biturig. p. 113.

PASCHARIVM, ius paſcendi porcos in ſilua domini. Hiſt. MS. S. Cypriani Pictau. p. 294. Item tributum quod pro eo iure exigitur. V. *Paſcuarium*.

PASCHASE, eadem notione, in Charta Willelmi Aquitan. Ducis an. 1069. ibid. p. 248.

PASCHERIA, PASCHERIVM, *etc.* V. *Paſquerium*.

PASCHERIVM, idem quod *Paſcharium*, in Chartular. Aurelteuſi in Lemouicibus.

PASCHIVVM, eadem notione. Tabul. Prioratus S. Iohannis Toloſ.

† PASCHVM, paſcuum, pratum. Stat. Taurin. a. 1360.

PASCILIS, *animal, vel auis quae in mena paſcitur*. Ioan. de Ianua.

PASCINATVS, glandatio. *Paſcinatus tempus*, quo ſcilicet glandes maturae ſunt, paſcendisque porcis idoneae. Hiſt. Mediani Monaſt. p. 269. V. *Paſcio*.

PASCIO. Polyptichus Floriacenſis: *Soluit inter vineritiam et Paſcionem de vino mod. 6.* Alibi: *Soluebat vnusquisque de Paſcione denarios 12. et pullos 3. cum ouis 15. etc.* Eſt *Paſcio*, porcorum ex glandibus paſtio, Gall. *Paiſſon* vel *Peſſon*; eſt etiam tributum vel cenſus qui domino ſiluae pro glandatione ſoluitur: *Paſnage* ſiue *Pennage*, in Conſuetud. municipal. plerisque ſignificat praeterea tempus quo glandes et fanias porci paſcuntur in nemoribus, quod menſe Octobris incipit, Decembris concluditur. Charta Libert. Bellomont. ex Cod. MS. Coiſlin. *Quotiescunque erit Paſcio glandis ſeu faniae in aliquo dictorum nemorum . . . quilibet poterit ponere in nemoribus XX. capita porcorum . . . ad totam Paſcionem.*

PASCISSI, pro Paciſci, in Inſtr. an. 1348. inter Ordinat. Reg. Franc. to. 3. p. 290.

† PASCIVM, i. q. *Paſchum*, in Gloſſar. Prouinc. Lat.

† PASCLERIVM, mendoſe pro *Paſcherium*, paſcuum. t. 6. Gall. Chriſt. Inſtr. p. 195.

PASCOLVM, vt *Paſculum* infra. Charta an. 1079. apud Murator. delle Antic. Eſtenſe p. 47.

PASCVA, AE, pro paſcuum. Gloſſae Graec. Lat. νομή, ἡ βοσκή, *paſtus, paſtio, paſcua.* Charta an. 1154. apud Lobinell. to. 3. Hiſt. Pariſ. pag. 34. *Terra eſt, quam mariſcos vocant, in vſum communis Paſcuae conſtituta.*

PASCVAGIVM. (1) Paſcuum, herba paſcibilis, in Extrau. comm. de Decimis. (2) Tributum quod pro paſcuis exigitur. Charta fundat. Monaſterii de Boſco-Ratherii an. 1172. apud Marten. to. 1. Anecd. col. 573. V. *Paſcuarium*.

PASCVALE, ius paſcendi animalia vel in paſcuis vel in ſiluis. Charta an. 1126. to. 4. Gall. Chriſt. inter Inſtr. col. 159.

PASCVALIS, *cum diligentia nutritus*. Gloſſar. Arabico-Lat.

† PASCVARE, paſcere, praeſertim de porcis, qui glandes paſcunt. Ch. Mſ. a. 1243.

PASCVARIVM, quod pro paſcuis praeſtatur. Conſtitutio Chlotarii Regis c. 11. *Agraria, Paſcuaria, vel decimas porcorum, etc.* Lex Wiſigoth. lib. 8. tit. 5. §. 8. *Quod vero ſortem ſuam totam forte concluſerit, et aliena paſcua abſente domino inuadit, ſine Paſcuario non praeſumat, niſi forte dominus paſcuae voluerit.* *Paſcario* editum in Append. Marcae Hiſpan. col. 779. V. *Paſquerium*. PASCASIVM, eadem notione, apud eumdem Baluzium n. 89.

PASCVATICVM, ius paſcendi porcos. Bulla Alexandri III. PP. a. 1179. to. 4. Gall. Chriſt. inter Inſtr. col. 190.

† PASCVATICVS, tributum, quod pro paſcuis exigitur. Ch. Mſ. Caroli M. a. 806.

† PASCVATIO, ius paſcendi animalia in paſcuis. Ch. Henr. Imp. I.

PASCVERIVM, idem quod *Paſcuarium*. Charta an. 1242. in Tabul. Cartuſiae Montis-riui.

PASCVLARE, paſcere. (Occurrit paſſim apud Scriptores Italos.) Hiſt. Cortuſiorum l. 3. c. 14.

PASCVLVM, PASCVLVS, paſcuum, pratum, Caeſareo Euſterbach. L. 3. cap. 11. Charta an. 1072. in Hiſt. Pergamenſi to. 3. p. 273.

PASCVS, idem quod *Paſculus*. Chron. Monaſt. Noualic. apud Murator. to. 2. part. 2. col. 751.

PASCVVM, quod pro paſcuis praeſtatur. Litter. Caroli V. Reg. Franc. an. 1366. to. 4. Ordinat. pag. 677. *Quod dicti Conſules cum eorum conſilio, valeant defendere deueſia, iura et libertates, pacua et Paſcua vniuerſitatis praedictae, etc.* *Pacua* (ſi tamen legendum non ſit *Patua*, vt videre eſt in V. *Patuum*) pro ipſis paſcuis vſurpatur. V. *Paſcuarium*.

PASELIVS, V. *Pradiſterium*.

PASELLVS S. MARTINI. Charta Dagoberti Reg. Franc. apud Doublet. p. 655. *Venientes in illa ſtrada quae vadit ad Pariſias in loco qui dicitur Paſellus S. Martini.* Idem videtur quod *Pons S. Martini* dicitur, in Charta Ludouici VI. an. 1122. apud eumdem Doublet p. 852.

† PASENARIVS, aedilis, ſcabinus. Ch. Mſ. a. 1297. V. *Paciarius* in *Pax*.

PASFIEVDVM. Charta an. 1475. apud Calmet. to. 3. Hiſt. Lothar. col. 280. *Sub . . . , reſtitutione omnium ſumptuum, expenſarum, dampnorum, diſturbiarum, grauaminum, et intereſſe fiendorum Paſfieudorum et ſubtinendorum, . . . ſuper quibus omnibus vniuerſis et ſingulis dampnis, ſumptibus, expenſis, intereſſe, diſturbiis et ſupra, fiendis, Paſfieudis et ſuſtinendis ſtare promiſſis, etc.* † Leg. *Paſfiendum*, vt et *fiendorum* loco *fiendorum*. Formula eſt qua debitor ſeſe obligat ad reſtituenda creditori damna cuiuscumque generis, quae ex non ſolutione debiti prodirent.

† PASIAGIVM, in Ch. Mſ. a. 1306. pro *Paxiagium*, quod V.

PASINOLA, mendoſe, ni fallor, pro *Palmola;* in hac enim voce facillime errare potuit exſcriptor. Teſtamentum an. 1285. apud Baluz. to. 2. Hiſt. Aruern. p. 532. *Item legauit mariti, quae ſit annuatim apud S. Saturninum, quatuor ſextarios Paſnolae redditnales.*

PASMVS, deliquium, ſpaſmus, Gall. *Pamoiſon*, Ital. *Paſmo*. Iacob. Delagro in Annal. Eſtenſ. ad an. 1395. apud Murator. to. 18. col. 917.

† PASNADIVM, ius paſcendi porcos in ſilua. Ch. Henrici I. reg. Fr.

PASNAERIVM, paſcuum, pratum. Charta an. 1064. in Tabulario Maiorſ. Monaſt.

PASNAGERIVS, PASNAGIVM, PASNATICVM, V. *Paſtio*.

PASON, vt ſupra *Diapaſon*. Iacob. Cardin. de Coronat. Bonifac. VIII. PP. inter Acta SS. tom. 4. p. 465.

Concrepat inde chorus, duplicat ſua vulnera Paſon,
Hic petit vniſonum, ſtabili firmatus in vnco.

PASONNIA, idem videtur quod *paſtio*. Charta an. 1246. in Tabular. S. Nicaſii Rem.

PASPALE, *rerum minuties*. Vocabul. Suſſannaei. *Res viliſſima*, in Amalth. a Graec. παισπάλη.

PASQVARE, paſcere, V. *Peiſſonagium*.

PASQVARIVM, idem quod *Paſquerium*. Charta an. 1290. to. 1. Hiſt. Dalphin. p. 21.

PASQVAYRAGIVM, eadem notione. *Paſquayrium*, paſcuum, pratum. *Paſquayrare, paſcere*. Charta a. 1298. ibid. to. 2. pag. 38.

PASQVERAGIVM, eodem ſignificatu. Charta an. 1309. ibid. to. 1. p. 87.

PASQVERGIVM, pratum, paſcuum, in Charta an. 1337. apud Columb. in Stemmate Simian. pag. 582.

PASQVERIVM. (1) Quod praeſtatur pro paſcuis: vt PASQVAIRARE, tributum exigere pro paſcuis. Charta Theobaudi *Chabot* apud Sammarthanos in Abbat. Abſienſibus: *Paſquerium vero a Gaufredo Mainardi ego illis vendicabo.* Charta Raimundi Berengarii Comitis Prouinciae an. 1232. pro Arelatenſibus. PASCHERIA, eadem notione. Charta Othonis Aquitan. Ducis to. 2. Gall. Chriſt. inter Inſtrum. col. 478. PASCHERIVM, eodem ſignificatu. Charta an. 1182. in Archiuis S. Vi-

S. Victoris Maſſil. PASCHERIVM OVIVM, in Charta Raimundi Comitis Prouinciae an. 1179. apud Sammarthanos in Archiepiſc. Aquenſibus. PASCHERICIVM, in veteri Notitia apud Stephanot. to. 3. Antiquit. Bened. Pictau. MSS. p. 241. (2) PASCHERIVM, ius paſcendi animalia in alterius ſilua. Charta an. 1201. to. 2. Gall. Chriſt. inter Inſtrum. col. 322. (3) PASCHERIA, paſcuum, pratum. Charta Ludou. II. Reg. Sicil. PASCHERIVM, eadem notione, in Charta an. 1133. inter Probat. to. 2. Hiſt. Occit. col. 471. PASQVERIVM, idem, in Charta an. 1263. ex Schedis Praeſ. de Mazaugues.

ASQVETVM, ius paſcendi animalia in alterius ſilua. Charta an. 1312. in eod. Tabul.

ASQVILIS, paſcuum. Tabular. S. Remigii Remenſis.

ASSA, in Gloſſis Lat. Graec. ὀρνέου εἶδος. Etiamnum Andegauenſes Paſſerem, *Paiſſe* et *Paſſe* vocant. V. Salmaſium ad Solinum p. 444.

PASSABILIS, non reiiciendus, Gall. *Paſſable*. Ch. a. 1483.

ASSACRIARIVM, ὑδρία, *hydria*. Gloſſ. Lat. Gr. MSS. Scaliger. Leg. monet Martinius, *Vas aquarium*.

PASSADIVM, i. q. *Paſſagium* 3, in Ch. a. 1267.

PASSADORIVM, tranſitus peruius pro domibus. Ch. Mſ. a. 1305.

ASSAGENII, V. *Paſſagini*.

PASSAGER[illegible]NVS, qui naulum pro tranſuectione ſui rerumque ſuarum ſoluit, Gall. *Paſſager*. Stat. Genuenſ.

ASSAGERIVS PORTVS, ripa, ni fallor, in quam tranſeuntes deponit nauita. Charta an. 1301. in Tabular. Floriac. *Item duas partes medietatis redditnum . . . quam habemus . . . . in portu et ratione portus Paſſagerii de Regula.* PASSAGERIVS, idem qui *Paſſiagiarius*. Computus ab anno 1333. ad an. 1336. tom. 2. Hiſt. Dalph. p. 280.

SAGIARIVS, portitor, publicanus, Italis *Paſſagiere*, Gallis *Paſſager*, in Conſtit. Sicul. lib. 1. tit. 76. Eſt etiam Nauita, qui de ripa in ripam alteram tranſeuntes nauicula a *V*.

tranſmittit. Willel. Thornus a. 1287. V. *Paſſagium*.

PASSAGINI, Haeretici Valdenſium ſectarii, quorum paſſim mentio in Conſtitutionibus Friderici II. Imp. contra Catharos et Patarenos, in Gregorii II. PP. Epiſtolis, apud Bonacurſum lib. de Vita haereticorum, cui *Paſſagii* dicuntur, pag. 75. et vbi eorum errores recenſet, et Waddingum in Annalibus Minorum an. 1254. n. 16. ann. 1325. V. mox

PASSAGIVI, pro *Paſſagini*, in Bulla Innocentii PP. inter Statuta Vercel. lib. 7. fol. 195. vo. *Paſſagenii* apud Stockman in Lex. Haeretic. Quod vitae ſanctimoniam ſimulabant, *Paſſagini* ſunt appellati, a Gr. vt videtur πᾶς ἅγιος. Hos damnauit Lucius III. PP. an. 1184. in Conc. Veron. V *Paroniſtae*.

PASSAGIVM. (1) Tranſitus, iter, et iter inſtitutum, Gallis *Paſſage*. Edictum Philippi VI. Reg. Franc. an. 1329. to. 2. Ordinat. p. 36. *Cuſtodes portuum et Paſſagiorum conſinium regni noſtri ſint amoti, quantum ad factum auri et argenti et monetarum.* Ita porro Galli appellabant peregrinationes, atque adeo ipſas Hieroſolymitanas et ſacras expeditiones. Iacobus de Vitriaco lib. 3. Hiſt. Orient. initio. PASSAGIVM VERNALE dicitur illud potiſſimum tempus quo maria aperiuntur, vt loquitur Vegetius lib. 5. cap. 9. vere nempe, vnde *Paſſagium Vernale* Oliuerio Scholaſtico pag. 1188. et Iacobo de Vitriaco lib. 3. pag. 1138. *Tranſitus Vernalis*, Tyrio lib. 17. cap. 8. nuncupatur. *Paſſagium Paſchae* dicitur, in Charta an. 1233. in Tabul. Commendariae Arelat. circa menſem Martium, ex quo *Paſſagium* Martii vocant Matthaeus Paris. an 1244. et alii. PASSAGIVM AESTIVALE, illud eſt, quod menſe Iulio peragebatur, vulgo *Paſſagium S. Ioannis Baptiſtae* dictum in Epiſtola S. Ludouici de captione ſua. Quod menſe Auguſto etiam interdum fieret, dictum *Paſſagium Auguſti*, in Charta an. 1233. PASSATGIVM, in Teſtam. an. 1328. apud Baluz. to. 2. Hiſt. Aruern. pag. 799. (2) Semita,

mita, callis, Gall. *Sentier*. Charta ann. 1501. ex Schedis Praeſ. de Mazaugues. (3) Tributum quod a tranſeuntibus exigitur, *Droit de Paſſage*. Leges Henrici I. Regis Angliae cap. 2. (4) Naulum. Charta an. 1257. ex Schedis Praeſ. de Mazaugues. (5) Canalis. Charta an. 1164. apud Kennett. in Antiquit. Ambroſd. p. 120. (6) Perperam pro *Paſnagium*, tom. 4. Hiſt. Harcur p. 1347. V. *Paſtio*. (7) † Ius tranſitus, in Terrear. Apohon. (8) † Transactio, pactio, t. 5. Ordinat. reg. Fr. p. 572.

PASSALORINCHITAE, PATTALORINCHITAE, Haeretici ſic dicti, quod digitum imponentes in nares, et ora ſua, et in labia, quaſi ſilentium ſemper exercerent, ſoli taciturnitati quaſi ſtudium commodantes. V. Philaſtrium, et S. Auguſtinum haer. 63. a Graeco πάσσαλος, paxillus, et ῥὶν, naſus, vel a ῥύγχος, roſtrum, rictus; vnde alii *Paſſalorynchitae* ſcribunt. Alia dialecto dicuntur *Taſcodrugitae* V. in hac voce et Cuperum in Harpocr. c. 27.

PASSANS. Gall. *Paſſant*, viator, peregrinus. Libellus ſupplex Poſtulenſium Canon. ad Reg. Hiſp. an. 1600. to. 4. Gall. Chriſt. inter Inſtrum. col. 422. *Nec non quaſcunque miſerabiles perſonas transeuntes, ſive vti communiter vocant, Paſſantes.*

PASSARE. (1) Tranſire. Charta an. 1493. in Tabular. Iotrenſis Monaſt. (2) Transgredi, Gall. *Outrepaſſer*. Charta an. 1252. to. 13. Spicilegii Acheriani pag. 315. (3) Tranſigere, pactionem facere, Gall. *Paſſer un contrat, un traité, un acte*. Charta Fulconis Epiſc. Andegau. a. 1337. in Tabular. S. Albini Andegau. *Habeant poteſtatem ad concordandum, integrandum et Paſſandum cum dictis Abbate, etc.* Ibid. *Ad Paſſandum compoſitionem cum dicto, etc. . . . . Ad Paſſandum Litteras et inſtrumenta, etc.* PASSARE DONATIONEM, et alia eiusmodi dicuntur Notarii publici qui Inſtrumenta conficiunt. Areſtum Parlamenti an. 1484. apud Baluz. to. 2. Hiſt. Aruern. p. 432. (4) Permittere aliquid p Inſtrumentum authenticum. Statu Eccl. Carnot. an. 1325, apud Ma ten. tom. 7. Ampliſſ. Collect. co 1365. (5) † Transmittere. Re Feud. Normann. (6) † Valere, 1. Cod Ital. dipl. p. 1122.

† PASSARELA, ludi ſpecies. St crimin. Cumanae c. 80. Idem vid tur ludus, qui Gallis *Paſſe* diceba qua ad metam *Paſſe* dictam, ſagi tas dirigebant.

† PASSARINVS, machinae ſpeci qua pondera leuantur. Tract. M de re milit.

PASSARIVS, aridus, paſſus, exſi catus. Capitolinus in Albino cap. 1 *Quingentas ficus Paſſarias, quas Gra ci calliſtruthias vocant, ieiunum com diſſe dicit cordus.*

PASSATA. (1) Praeſtationis ſpecie († alibi PAZATA et PESATA. Charta Occitanica an. 1312. in 4 Regeſto Philippi Pulcri Regis Fran ex Tabulario regio num. 28. *Ide Paſſatam ſeu bladatam quam nos h bebamus in dicto loco de Senolbac videlicet in quolibet agricultorum c vno pari animalium, vnum ſextari bladi, frumentum et auenam per m lium ad menſuram Albienſem, etc.* I fra: *Item habebamus tunc in dic locis vna cum dicto Epiſcopo in q libet animali groſſo, exceptis anim bus terram excolentibus 1. den. Tur pro Paſſata, et in qualibet pecude animali minuto vnam pictam Ca cenſem, etc.* Occurrit ibi plur Codex MS. Conſuetud. et privile Toloſ. fol. 38. *Seneſcallus defend Conſules et Vniverſitates a nova i poſitione ſervitutis facienda per Pr latos . . . et a nova exactione pr ſtationis Paſſatae.* V. *Pax* et *Pa gium 2.* (2) † Vicus, via, ſemi qua *paſſare* ſeu tranſire licet. C Mſ. a. 1319.

PASSATGIVM, V. *Paſſagium*.

PASSATICVM. Teſtamentum Guil mi Raymundi Comit. Ceritan. 1095. Marcae Hiſpan. col. 1194. *linquo . . . et ipſas meas franch quas habeo in villa Peladol et decim de leuda et de Paſſaticum Villae Fr chae et decimum paſcuarii de imſ*

Ch

Charta Raymundi Comitis Prouinciae an. 1179. apud Sammarthanos in Archiepiſc. Aquenſibus: *Paſcherium ovium ſuarum, et Paſſaticum, et uſaticum et omnia quae emere voluerint, libera ſint ab omni uſatico et leuda.* Alia Iacobi Regis Aragonum an. 1230. *Emfranquimus ab omni leuda, pedagio, Paſſatico, portatico, tolta, conſuetudine, etc.* Videtur idem quod *Paſſagium*, ius tranſitus. V. *Pedagium*.

PASSATIO, inſtrumentum a Notario publico *paſſatum* ſeu confectum; († vel ſubſcriptio, nominis appoſitio.) Statuta Eccl. Trecor. a. 1372. apud Marten. to. 4. Anecdot. col. 1123.

PASSATOR, dominus, cui *Paſſagii*, ſeu tranſitus praeſtatio competit. Charta *Edw.* III. Regis Angl. in Monaſtico Anglic. to. I. p. 505.

PASSATORIVM, pons vel quidquid ad tranſeundum vtile eſt, Ital. *Paſſatoio.* Lit. Phil. VI. a. 1335.

† PASSATVS, praeteritus, Ital. *Paſſato.* Tabul. S. Germ.

† PASSAVOLANTVS, Ital. et Hiſp. *Paſſavolante*, Gall. *Paſſevolant*, tormentum bellicum exile. Barcel. ſerm.

PASSAYRAGIVM, a *Paſſagio* diſtingui videtur; eſt tamen tributum quod a tranſeuntibus exigitur. Charta an. 1317. to. 2. Hiſt. *Dalph.* p. 166. *Cum ſuis territoriis, diſtrictibus . . . paſqueriis, paſcuis, paſſagiis, Paſſayragiis, pulueragiis, etc.*

† PASSAZIVM, i. q. *Paſſagium*, in Ch. a. 1225.

† PASSELLVS, paxillus, in Ch. Mſ. a. 1302.

PASSER PARADISI, auis ſictitia, vulgo *oiſeau de Paradis.* Epiſtola Alphonſi Ciaconii apud Marten. to. 3. Ampliſſim. Collect. col. 1324. *Tecoo tintinnabula ex auricalco dulce ſonantia, aves ex prouincia de Banda, quas Paſſeres Paradiſi Luſitani vocant, expedes, perpetuo volatu errantes.*

PASSERIA, V. *Paxeria.*

† PASSELVM, ſuggeſtum. Ordinar. eccleſ. S. Petri Inſul.

PASSIAGERIVS, idem qui *Forenſis* et peregrinus alibi dicitur, qui ex aliena dioeceſi vel eccleſia eſt. Obituar. MS. Eccl. Morin. fol. 43. to. V. *Preſbyter forenſis.*

PASSIAGIARIVS, V. *Paſſagium.*

PASSIATVM. Charta Alamannica Goldaſti 61. *Et quando opus fuerit aut ad meſſem vel pratum colligendum, vel ad reliqua, in Paſſiato faciant.* f. Gall. *en paix.*

† PASSIBILE, tributum quod a tranſeuntibus exigitur; i. q. *Paſſagium.* Stat. Mſ. a. 1401.

PASSIBILIS, calcabilis. Dudo de Ducibus Normannorum.

PASSIBILITAS. Arnobius Iunior in Pſalmum 11. *Fiducialiter, id eſt Paſſibilitate carens, nulli timori ſuccumbens.*

PASSIM, lento greſſu, ſeu paſſu, Gall. *Au pas.* Rolandinus Patav. de Factis in marchia Taruiſ. lib. 12. cap. 8.

PASSIMAE. Matthaeo Silvatico, *Tortellae panis azymi biſcoctae de Sen, i. de terra Ieruſalem; quoniam ibi Arabes impaſtant ea cum aqua maſticis.*

† PASSIMA, *atis*, panis ſubcinericius, vel recoctus, in Act. SS. t. 5. Aug. p. 860. *Paſſimata*, idem, t. 2. Aug. p. 462.

PASSIO. (1) PASSIO DOMINI, Dominica quinta Quadrageſimae, quae *Ramispalmas* praecedit. In Epiſtola Balduini Imperatoris de expugnatione Conſtantinop. vrbs obſeſſa a Francis dicitur 5. *Id. April. feria 6. ante Paſſionem Domini, et capta 2. Id. April. feria ſecunda in Paſſione*, id eſt, die Lunae hebdomadis, quae Dominicam Ramis palmarum praecedit, quam *Hebdomadam Paſſionis* vocamus. Amalarius lib. 4. cap. 48. apud Mabillonium: *In Paſſione Domini, quindecim ſcilicet dies ante Paſcha.* V. notas noſtras ad Villharduinum num. 129. et ſupra in voc. *Dominica* et *Hebdomada.* PASSIO DOMINI, pro ejusdem Incarnatione interdum accipi, ex Charta an. 1083. in Tabular. Eccl. Carnot. ſupra obſeruatum eſt in voce *Annus*, col. 243. (2) Ea Euangelii pars, quae *paſſionem* Chriſti continet, apud Mabill. to. 4. Analect. pag. 455. et alibi paſſim. (3)

(3) Martyrium. Ordo officii Gothici inter Concil. Hiſpan. to. 3. pag. 272. *Pro innexa collo ſuo ſune ad Paſſionem tractus eſt, laetabundus.* (4) Quinta e nouem partibus in quas hoſtia diuiditur apud Mozarabes. V. *Hoſtia.* (5) Morbus, medicis paſſim. Chron. Romualdi II. Archiep. Salernit. apud Murator. to. 7. col. 206. V. mox *Paſſionarius.*

PASSIO SCOTOMATICA, caecitatis dolor, a Graeco σκότος. Miracula S. Bertini ſaec. 3. Bened. part. 1. p. 131. (6) Mala cogitatio quam quis in mente volutat, in Poenitentiali Egberti Archiepiſc. Eborac. cap. 19. (7) Perperam pro *Paſtio*, conuiuium, refectio, in Charta Ludouici Pii an. 18. imperii eiusd. Imp. Hiſt. Alſat. inter Inſtrum. p. 19. V. *Paſtus.* Nec rectius *Paſſio* pro *Paſtio* ſeu *Paſquerium* occurrit in vet. Notitia apud Stephanot. Locum vide in *Paſtkericium* ad vocem *Paſquerium.* (8) † Chriſti ad crucem affixi imago, in Ch. Mſ. a. 1403. (9) † Acta cuiuslibet Sancti, in Ch. Mſ. concit. Sancii.

PASSIONABILITER, inordinate, perturbate. Ioan. Gerſonius de Conſolat. Theol. lib. 4. V. infra *Paſſionate.*

PASSIONARIVS, *Paſſionalis*, *Paſſiones Martyrum.* Ioh. de Ianua: *Paſſionarium, liber continens Paſſiones Sanctorum: vel Paſſiones id eſt morbos.* Gloſſ. Lat. Gall. Sangerm. *Paſſionarium, Paſſionaire c' eſt livre des paſſions des Sains.* *Paſſionarius* Durando lib. 6. Ration. cap. 1. n. 29. *eſt liber continens Paſſiones Sanctorum, qui legitur in Eccleſia in feſtis Martyrum*: ex inſtituto nempe Antheri PP. qui Martyrum geſta ſcribi, et in Eccleſiis haberi praecepit. Liber MS. Ordinis S. Victoris Pariſienſis cap. 19. *Quales ſunt Bibliothecae, majores expoſitores, et Paſſionarii, et Vitas Patrum, etc.* Chronicon Caſſinenſe lib. 3. cap. 62. (al. 63.) *Paſſionaria totius anni libros quatuor.* Lambertus Ardenſis p. 155. *Veteris Teſtamenti libros, et Paſſionarium.* V. Monaſticum Anglic. to. 3. p. 322. PASSIONALE. Chron. S. Bertini apud Marten. to. 3. Anecdot. col. 592. PASSIONALIS Necrologium Eccleſiae Pariſienſis 6 Id. Ian. *Dedit etiam tres libros Paſſionales, et vnum qui dicitur Martinellus.*

PASSIONATE, inordinato et impotenti ſtudio. Acta SS. Iulii tom. 2 pag. 391. de S. Godeleva. V. ſupra *Paſſionabiliter.*

PASSIONATICVS, ius tranſitus, *Droit de Paſſage.* Charta Dagoberti Regis apud Doublet. p. 656.

PASSIONATVS, infenſus, a Gall. *Paſſionné.* Inſtrum. ann. 1409. apud Marten. to. 7. Ampliſſ. Collect. col. 957.

PASSIONITAE, haeretici, qui Chriſtum Deum in paſſione carnem dimiſiſſe atque in coelum aſcendiſſe mentiebantur. De iis Philaſtrius c. 71. V. Stockman. Lex. Haer.

† PASSIPEDIVM, PASSIPEDVM, via anguſta et ſoli pedeſtri itineri accommodata, Germ. Fußſteig. Acta SS. t. 6. Aug. p. 819.

PASSITARE, ſturnorum clamor, V. *Baulare.*

PASSIVARE, tranſire, quaſi *paſſus*, ſeu *ſtrictiora* loca emetiri, vel *vagari*, quo modo *paſſiuus* pro *vagus* vſurpatur. Vita S. Wunebaldi cap. 3

PASSIVE. Apuleius lib. II. *Crines . . . per diuina colla Paſſiue diſperſi molliter fluebant.*

PASSIVITAS. Saluianus lib. 7. de Gubern. Dei: *Quis conjugii fidem reddidit? imo quantum ad Paſſiuitatem libidinis pertinet, quis non coniugem in numerum ancillarum non redegit?* Infra: *Atque illi . . . . et minore fortaſſe crimine, et minore vt reor, numero ac Paſſiuitate peccabant.* Tertullianus Apolog. c. 9 *Turbulentia et Paſſiuitas.* Idem aduerſ. Hermog. cap. 41. et alibi paſſim; vbi *Paſſiuitas* idem quod frequentia promiſcua ſeu confuſio, interdum quod libertas, communitas ſonat. V. Iac. Billium lib. 1. Obſeruat. ſacr. c. 15.

PASSIVITVS, vulgo, promiſc[ue] Tertullianus de Pallio cap. 3. *[Pa]rere Paſſiuitus omnibus vtiles.*

† PA[...]

† PASSIVM, mendoſe vt videtur pro *palliūm*, t. 2. Hiſt. Caſſin. p. 502.

PASSIVVS, vagus, inconſtans, incertus. Vox Afris ſcriptoribus familiaris. S. Auguſtinus adu. Adimantum cap. 24. *Si hoc ideo dictum eſt, vt non ſeruetur panis in craſtinum, magis hoc implent vagi Romanorum — quos Paſſiuos appellant qui annona quotidiana ſatiato ventre, aut donant ſtatim quod reſtat, aut projiciunt. Paſſiua libido*, apud S. Hieronymum in Ezech. cap. 16. vaga ac promiſcua, quae *errabunda Venus* Saxoni Grammatico lib. 5. dicitur. *Paſſiuus obtutus*, apud Caſſianum Collat. 1. c. 5. vagus, incertus.

PASSNAGIVM, V. *Paſtio*.

† PASSO, i. q. *Paſtio*, cenſus pro glandinatione et iure paſcendi, in Ch. 1126.

PASSONAGIVM. (1) Charta ann. 1233. *Nos Humbertus dominus Belliioci percipiemus Paſſonagia molendinorum in ripa Rodani.* Videtur eſſe praeſtatio quaedam ſic dicta. † Seu praeſtatio pro facultate figendi *paſſellos* ſ. palos, piſcium capiendorum cauſſa. V. *Paiſſeria* et *Paſſorgium*. (2) † Cenſus ſ. praeſtatio pro iure paſcendi porcos in ſilua domini. Ch. Mſ. a. 1244.

PASSONVS, Rhodani oſtium, vulgo *le Gras*, vel *le Pas* dictum. Tabular. Maſſil. *Cum dominus Amiratus deceſſiſſet hodie graſſi Arelatis vocatae Paſſoni.*

PASSOR, Patiens, Gall. *Patiens*. Vita S. Iohannis Bonuiſii to. 5. Maii pag. 111.

PASSORGIVM, ſ. praeſtatio pro facultate figendi *paſſellos* in molendinis vel alibi, in Ch. Mſ. a. 1290. V. *Paſſonagium*.

PASSOTVS, pugionis ſpecies, Gall. *Paſſot*. Ch. Mſ. a. 1465.

PASSVATIM, lento et compoſito paſſu, ap. Andr. Floriac. Mſ.

PASSVLLARE, *paſſellis* ſ. pedamentis vineam fulcire, i. q. *paſſellare*. Ch. Mſ. a. 1260.

PASSVM, vadum, Gall. *Gué*. Charta an. 1204. to. 1. Annal Tolor. Inſtrum. p. 53.

PASSVRASSE, *ἀνεζωκέναι*, in Gloſſ. Lat. Graec.

PASSVS. (1) Locus, Gallis *Paſſage*. Proceſſus de Vita S. Thomae Aquinat. to. 1. Martii p. 706. *Quando ſcribebat dictus frater Thomas ſuper Iſaiam venit ad quemdam Paſſum Scripturae, etc.* (2) Menſurae vel ponderis ſpecies. Statuta Vercell. lib. 4. 4. fol. 66. vo. *Ordinatum eſt quod ſi aliqua perſona . . . ſcienter ſeu doloſe habuerit vel tenuerit falſam penſam, ſtateram, Paſſum, balanciam, marchum, vel aliquam aliam menſuram vel pondus, etc.* V. *Paxellus*. (3) Anguſtiae et clauſtra itineris, vel montium: *Clauſurae clusae*. Italis *li Paſſi*, Gallis *Pas, paſſage, detroit*, Germ. Paß. Teſtamentum Bertrandi de Turre an. 1286 apud Baluz. to. 2. Hiſt. Arvern. p. 535. *Lego pontibus et malis Paſſibus Alverniae reparandis et reſtituendis triginta libras Turon.* Chron. Siciliae apud Marten. to. 5. Anecd. col. 38. *Interea tamen poſuit inſidias per Paſſus, per quos idem Rex Petrus debebat tranſire.* (4) PASSVS ARRIPERE, metiri paſſus alicuius longitudinis. Proceſſus de Canonizat. S. Franciſci de Paula to. 1. Aprilis p. 121. PASSVM FACERE, phraſis Gallica, *Faire un pais*, apud Robert. Avesbur. in Hiſt. Edw. III. Regis Angl. edit. Hearnii. p. 179. PASSVS ECCLESIASTICI, V. *Dextri*. (5) † Tranſitus, iter, via, Ital. *Paſſo*. Ch. Mſ. a. 1390. (6) † Tributum quod a tranſeuntibus exigitur. Stat. crimin. Riper. (7) † Palorum contextus ac ſeries, in Ch. a. 1369. (8) † *Super iſto paſſu*, phraſis Gallica, hoc poſito, t. 3. Hiſt. Nem. Prob. p. 158.

† PASSVTVS, *che a grandi paſſi*, in Gloſſar. Lat. Ital. Mſ.

PASTA. (1) Maſſa, Gall. *Paſte*, crudus panis. Guill. Brito in Vocabul. *Piſtor dicitur qui panem facit, a pinſo, is, quod eſt panem facere, Paſtam deducere et terere.* Caeſarius lib. 4. cap. 69. *Cum piſtorem pro eo quod panes nimis magnos faceret, argueret, reſpondit ille, Credite mihi*

 Do-

Domine, in Paſta valde parui ſumus, et in fornace creſcimus. (2) Gallinae, V. *Pallipaſta.* (3) Vt *Paſtus*, conuiuium Charta an. 1181. apud Baluz. Hiſt. Tutel. col. 494. Niſi Paſtionem malis intelligere. V. infra *Paſtio.* (4) ✝ Hiſpanis, maſſa metallica, aurea vel argentea, t. 1. Hiſt. Geneal. domus Portug. Prob. p. 471. (5) ✝ Lignum aedificationi aptum et neceſſarium, in Ch. Mſ. a. 1392.

✝ PASTAGIVM, praeſtatio, quae in *paſta* fit, pro coctione furnaria. Ch. Mſ. a. 1330.

PASTARE, *paſtam* ſeu maſſam farinae ſubigere, depſere, Gall. *Paitrir.* Proceſſus de B. Petro Luxemburgo to. 1. Iulii pag. 604. *Qui non poterat ſe iuuare de brachio, videlicet in Paſtando et in furnando.*

PASTAYRAGIVM, idem quod *Mandamentum*, iurisdictio, territorium. Ch Mſ. a. 1312.

✝ PASTELLARIA, glaſtum, Gall. *Paſtel*, V. *Paſtellum* 1. Ch. Mſ. a. 1312.

PASTELLERIVS, V. *Molendinum paſtellerium.*

PASTELLIO, PASTELLVS, PASTICERIVS, etc. V. *Paſtillus* 2.

PASTELLVM. (1) Herbae genus, Gallis *Paſtel*, Germ. Waid, quo infectores lanarum vtuntur, ab effigie *paſtillorum*, in quam glomerantur eius cineres, ſic dicta; aliis quippe *Guesdiam* vel *Guesdum* nuncupatur, quae *Vitrum* Latinis, Graecis *ἰσάτις* dicitur. V. *Guaisdium.* Statutum Comitatus Fuxi ann. 1332. to. 2. Ordinat. Reg. Franc. pag. 90. (2) Idem videtur quod *Paſtitium* paſcuus ager. Teſtamentum Iohannis Epiſcopi Albienſis an. 1473. apud Marten. to. 1. Anecdot. col 1842. *Cum mihi deberet octocentas et octocentas et octoginta libras Guillelmus Lebas, pro quibus habent ſibi adiudicatum Paſtellum per clientem regium de caſtro Karoli.*

PASTELLVS, PASTELLATICVM, V. *Paſtus.*

PASTENAGO, V. *Paſtinaca.*

✝ PASTENARE, pro *Paſtinare*, agrum fodere, in Ch. a. 1265.

✝ PASTENCHVM, ius paſcendi po cos in ſilua domini, vel etiam ce ſus, qui pro ipſo iure exigitur. C Mſ. a. 1397.

✝ PASTENQVVM VIRIDARIV ager paſcuus, in Ch. Mſ. a. 1364.

✝ PASTERIA. (1) Mactra, in qu *paſta* ſubigitur, et piſtrinum, ſ. lo cus vbi eſt mactra. Ch. Mſ. a. 137 Maſſa ſebi. Inuent. Mſ. a. 1476.

✝ PASTICA, *Eſpeſche*, in Gloſſ. La Gall. a. 1352.

✝ PASTICERIVS, piſtor dulciari in Ch. Mſ. a. 1285. V. *Paſtillari*

✝ PASTICIA, paſtillus, in dip Chilper. II. a. 716. t. 4. Collec Hiſt. Fr. p. 694. V. alia notione i *Paſtucia.*

PASTICIO, ius paſcendi porcos i ſilua domini. Tabular. S. Sulpi Bituric. V. *Paſtio.*

PASTICIVM, paſcuus ager, vulg *Paſtis.* Tabular. S. Vincentii Ceno man. V. infra *Paſtitium.*

PASTICIVS, idem quod mox *Paſti lus*, Gallis *Paſté.* Ordinat. Hum berti II. ſuper numero et ordin menſurarum ac ferculis apponendi to. 2. Hiſt. Dalph. p. 311. Ibide pluries occurrit.

✝ PASTICVS. Lambert. Nerden i Tract. Mſ. de Variolis: *Eſt eti quaedam ſpecies* (variolarum) *qu a quibusdam vanallis nominatas et quibusdam Paſticus.*

PASTILIARE, paſtillis pinguefac re, in medicina Salernit. pag. 15 V. *Paſtillus* 3.

✝ PASTILLARIA, piſtoris dulci ars, Gall. *Patiſſerie.* Ch. Mſ 1362.

PASTILLARIVS, paſtillorum con ctor, apud S. Auguſtinum lib. de Moribus Manichaeorum c 15. PASTICERIVS, eadem tione. Edictum Philippi VI. Fra Reg. an. 1329. to. 2. Ordinat. p.

PASTILLATICVM, V. *Paſtus.*

PASTILLESCERE, in paſtillum e dere. Gariopontus lib. 3. Paſſi cap. 24. *Et ſimul omnia mixta* *diu malaxa, donec Paſtilleſcant.* *Paſtillus* 2.

PASTILLVS. (1) Diminut. a *Pa* V. in hac voce. (2) Celſus lib

cap. 17. *Malagmata atque emplaſtra Paſtillique, quos τροχίσκους Graeci vocant, cum plurima eadem habeant, different eo quod malagmata maxime ex floribus, eorumque ſurculis: emplaſtra Paſtillique magis ex quibusdam metallicis fiunt, ... Inter emplaſtrum autem et Paſtillum hoc intereſt, quod emplaſtrum vtique liquati aliquid accipit: in Paſtillo tantum arida medicamenta aliquo humore junguntur.* Hinc (3) PASTILLVS, et PASTELLVS appellatus panificium carne aut alio edulio fartum, Gallis *Paſté*, quod in modum medicorum *paſtilli* compoſitum et fartum ſit. Bulla Honorii III. apud Margarinum: *Tenentur praeſtare . . . . vnam gallinam et 2. panes; et vnum Paſtillum, vel loco paiſtili vnam gallinam.* PASTILLI DE LOTHARINGIA, in Ordinat. Humberti II. to. 2. Hiſt. Dalph. pag. 313. *Item volumus quod ſeruiatur nobis in dicta die Veneris de vno intromeyſſo, videlicet de Paſtillis de Lotharingia cum aliquibus aliis frixuris.* PASTELLIO, Paſtillus. Alexander Iatroſophiſta lib. 1. Paſſionum.

PASTINA, PASTINVM, terra *paſtinatione* renouata, apud Pallad. Gloſſ. Graec. Lat. Βωλοστρόφιον, *paſtinum.* βωλοστροφία, *paſtinacio*, *repaſtinacio.* βωλοστροφητρία γῆ, *paſtinada.* βωλοστροφῶ, *occo*, *occilio*, *paſtinor*, *paſtino.* Leo Oſtienſis lib. I. cap. 26. *Et curtes alias duas in campis, et Paſtena, et domum vnam in Cumis*, etc. Lib. 3. c. 18. *Et integram curtem Banioli, et Sipinani: Caſtrumque, Paſtinam, et quatuor terrae iugera.*

† PASTINACA, *Paſnaſe*, in Gloſſ. Gall. Lat. cod. 7692.

PASTINAGIVM, ius paſcendi porcos in ſilua domini; item, cenſus qui pro ipſo iure exigitur. Charta Richardi Regis Angl. tom. 2. Gall. Chriſt. inter Inſtr. col. 388.

PASTINARE. (1) Paſcere. Charta ann. 966. apud Calmet. to. 1. Hiſt. Lothar. col. 378. (2) Columellae eſt agrum fodere. Vetus Charta apud Ughellum to. 5. Ital. ſacrae p. 1538. *De terra ad paſtinandum*, etc. (3) Plantare, conſerere. Chron. Farfenſe apud Murator. to. 2. part. 2. col. 511. V. Ioh. de Ianua.

PASTINARI, edere, prandere. Goſcelinus in Miraculis S. Auguſt. Cantuar. to. 6. Maii pag. 399.

PASTINATICVM, V. *Paſtio.*

PASTINATIO, paſtus porcorum. Charta ann. 1133. to. 3. Gall. Chriſt. inter Inſtr. col. 33. V. *Paſtio.*

PASTINATVM, *vocant agricolae ferramentum biſurcum quo ſemina panguntur.* Gloſſ. Sangerm. MS. num. 501. *Paſtinum*, Columellae; *Houé.*

PASTIO. (1) Vel PASTIONATICVM, PANNAGIVM, cenſus vel tributum pro glandatione et iure paſcendi porcos in ſilua domini. *Panage*, in Conſuet. Norman. art. 30. et Andegauenſi art. 497. *Páſnage*, in Pictauenſi art. 159. et Britannica art. 255. Dicitur etiam *Paſtio* ipſe glandarius herbariusque porcorum paſtus; vſurpatur praeterea pro ipſo tempore quo porci ad nemora mittuntur glandationis cauſa, Gall. *Paiſſon*, vel *Glandée.* Edictum Chlotarii II. Regis c. 23. in Concilio Pariſienſi V. *Et quando Paſtio non fuerit, vnde porci non debeant ſaginari, cellarinſis in publico non exigatur.* Capitul. Caroli M. de Villis cap. 25. *De Paſtione autem Kal. Septemb. indicare faciant, ſi fuerit annon. Paſtio vſuraria*, pro vſuaria, in Charta an. 1362. ex Regeſt. 93. Chartophyl. Regii n. 44. PASTINACVM, eodem ſignificatu. Tabul. Dunenſe. Ch. 61. PASTINATICVM, eadem notione Hiſtoria Epiſcopor. Autiſiod. cap. 49. PASNATICVM, idem quod *Paſtio*, ex Gallico *Paſnage.* Charta Roberti Reg. pro Miciacenſi Monaſt. an. 1022. to. 4. Annal. Bened. pag. 707. col. 2. PASNAGIVM et PANNAGIVM, ſimili pariter ſignificatu. Vita S. Waningi Confeſſor. PANAGIum, idem. Charta Guillelmi Comdomini *de Gien.* PARNAGIVM, eadem notione. Charta Roberti Comit. Ceſtriae apud Srephanot. to. 18. Fragm. Hiſt. MS. p. 115. PASNACHIVM, in Charta Alani Comit. Britan. ex Tabul. Major. Monaſt.

naſt. PASSNAGIUM, in Bulla Nicolai IV. PP. ann. 1289. ex Cod. MS. Sangerm. PASCALIUM, Charta an. 1124. tom. I. Gall. Chriſt. inter Inſtr. pag. 14. col. 1. PASNAGERII FORESTARUM, in Regeſto Parlamenti B. fol. 78. qui ius paſnagii habent in foreſtis. PANNAGIUM interdum pro ipſa glandatione animalium ſumitur. Monaſt. Angl. to. 1. pag. 116. PANAGATOR, qui *Pannagium* exigit ac recipit pro domino ſiluae. Charta Henrici II. Regis Angl. in Regeſto Normannico ſignato P. ex Camera Comput. Pariſ. PANAGIUM, et PANNAGIUM, pro quovis tributo. Primum Regeſtum Parlamenti Pariſienſis inter Areſta an. 1271. f. 187. *Ipſi ſatagebant leuare Panagium de quadrigis et vecturis deferentibus bladum, vinum, etc.* Regeſtum B. fol. 32. inter Areſta an. 1276. *Reſponſum fuit ciuibus Rothomag. quod Panagium apud Chailloel non leuaretur poſt proximum Paſcha.* Ridicule porro Santyonius *Pannagium* dictum ſcripſit, quod ſit *panis porcorum*. (2) Idem quod *Paſtus*, conuiuium, refectio, Gallis *Paſt*, V. in *Paſtus*.

PASTIONARE, de porcis praeſertim dicitur, qui glandes paſcuntur. Tabularium Prioratus de Paredo fol. 94. *Tam de hoſpitibus, qui in villa ipſa manent vel laborant, quam de porcis, qui ibidem incraſſati fuerint et Paſtionati.*

† PASTISSERIUS, a Gall. *Paſtiſſier*, piſtor dulciarius, in Ch. a. 1399.

† PASTISSUS, panificium carne aut alio edulio fartum, Gall. *Paſté*. Comput. a. 1362.

PASTITIUM, paſcuus ager, Gall. *Paſtis*. Tabularium Foſſatenſe an. 1268. f. 99. V. *Paſticium*.

PASTIZAGIUM, i. q. *Paſtitium*. Charta Gaufridi Vicecomitis Caſtrid. an. 1232. in Tabulario Bonae-vallis.

PASTOFORIUM, pro pera paſtorali vſurpat auctor Praedeſtinati lib. 1. extremo: *Nos Hebraei pueri tui Dauid Paſtoforium adſumentes, de lapide tuo angulari pugnemus.*

PASTOLARE, ager paſcuus. Charta Ludouici IV. Reg. Franc. an. 990. apud Miraeum to. 1. p. 260. col. 2. V. *Paſtorale*.

PASTONARE, implicare, implectere, Gall. *Enlacer*. Statuta Placent. lib. 4. fol. 46. recto: *Si quis ciuitate vel ſuburbiis requirat clauſuram inter ſe et ſuum conuicinum in domibus vel curtibus, compellatur per iudicem conuicinus communicare ad dictam clauſuram fiendam de muro vel gratiſio Paſtonato vel pariete, etc.*

PASTOPHORI, ſacerdotes, qui thalamos vel aediculas, *Paſtophoria* dictas, in quibus deorum ſimulacra poſita erant, portabant in pompis publicis, Graecis etiam παστοφόροι, de quibus Apuleius lib. 11. Metamorph.

PASTOPHORIUM, *atrium templi, aut ſacrarium*, in Gloſſis Iſid. Papias: *Paſtophoria Graece, Latine thalami dicuntur.* Idem: *Paſtophoria, atria templi, gazophylacia, cellae parnae.* In Excerptis additur, *abiale templi, vel ſafurium.* Vbi Graevius leg. monet *ſabarium*. V. *Paſtorium*. Gloſſae MSS. *Paſtophoria, veſtibula in circuitu domus.* *Paſtophorium, chambrete*, in Gloſſ. Lat. Gall. Sangerm. Videtur eſſe munimenti genus ex cratibus confectum, quibus paſtores includunt oues de nocte vt a luporum incurſibus tutae ſint; vnde forte *Paſtophorium* nuncupatum.

PASTOR ECCLESIASTICUS ſeu LAICUS, *Aduocatus*, in Tabulario Tutelenſis eccleſiae. PASTORUM OFFICIUM, quod in Eccleſia Rotomagenſi celebratum ſtatim poſt Nocturnale officium Natalitii Chriſti deſcribit Ordinarius MS. eiusdem Eccleſiae.

† PASTORAGIUM, ius paſcendi pecora in paſcuis. Ch. Mſ. a. 1222.

PASTORALE, ager paſcuus. Charta Communiae Bituric. ann. 1181. (V. *Paſtolare*.)

† PASTORALIS, idem. Ch. a. 1150.

PASTORALITAS. (1) Praeſulatus, Epiſcopi vel Abbatis dignitas, munus, cura ouium ipſis demandatarum. Charta an. 1034. to. 4. Annal. Bened. p. 334. (2) Titulus honorarius Epiſcoporum vel Abbatum

tum. Manaſſes Epiſc. Camerac. in Epiſt. ad Lambertum Atrebat. Epiſc. apud Baluz. to. 5. Miſcell. pag. 319. (3) Ius paſtoris, Epiſcopi iuriſdictio. Charta an. 1003. to. 3. Gall. Chriſt. inter Inſtr. col. 44.

† **PASTORARE.** (1) Paſtorem agere, epiſcopi vel abbatis officio fungi. Epitaph. S. Gauzlini Epiſc. Bituric. (2) Paſcere, pecus ducere in paſcua. Inquiſit. Mſ. a. 1268. **PASTORISARE**, idem, in eadem Inquiſit. V. *Paſturare.*

PASTORATUS. (1) Paſtoris officium, ipſe paſtoris titulus. Ludewig. to. 3. Reliq. MSS. pag. 99. (2) Paſtus porcorum. Litterae H. Abbat. Pontiniac. apud Stephanot. to. 7. Fragm. Hiſt. MSS. pag. 236. V. *Paſtio.*

† **PASTORCULUS**, diminit. a *Paſtor*, in Gloſſ. Prouinc. Lat.

PASTORELLA, Gall. *Bergere.* Hiſt. Britan. to. 2. p. 885. *Ferebatur vnum paruum penoncellum, in quo depingebatur ymago cuiusdam Paſtorelle.*

PASTORELLI, factioſorum quaedam cohors exorta in Francia S. Ludouico IX. regnante anno 1251. de qua praeter Thomam Cantipratanum lib. 2. de Apibus cap. 4. n. 14. 15. Nangium in S. Ludouico, Matth. Pariſ. an. 1251. Anonymum Gallum in Chron. in Hiſt. Merouingica p. 1072. Anonymum alium in Chronicis Slauicis Lindenbrogianis, Sanutum l. 3. part. 12. c. 3. Chronic. Andeg. apud Labbeum p. 291. et caeteros Gallicae hiſtoriae ſcriptores. Exorta perinde in Francia et Anglia, eadem appellatione, ſimili in Terram Sanctam proficiſcendi propoſito, factioſorum alia cohors anno 1320. de qua pariter agunt hiſtorici, ac in primis Thomas Walſinghamus p. 112. Coſmas Pragenſis p. 34. Chronicon Rotomagenſe editum a Labbeo, Continuator Nangii Gallicus ſub an. 1320. etc. quibus addendus Odoricus Raynaldus an. 1320. n. 21. 22. 23. De iis poſterioribus Paſtorellis aliter ſcribit Auctor poematis, cui titulus, *les Adventures advenües en France* ab an. 1214. ad 1412. docet quippe eos an. 1306. penitus extinctos, cum a Iudaeis illata plurima ſuſtinuiſſet mala. Sed nolim eius hac in re fidem praeſtare. *Paſtorellos* vero appellatos ſcribit Macer in Hierolexico, quod in vexillo agni effigiem ferrent. Rectius deducenda videtur vocis origo a Gallico *Paſtoureau*, quod paſtorem infimaeque plebis hominem ſignificat, cuiusmodi erant plerique ex Paſtorellis, vt teſtatur Continuator Nangii vernaculus ſub an. 1251.

PASTORGAGIUM, ager paſcuus maxime pecudum, Prouincialibus etiamnum *Paſturgagi.* Item, cenſus qui pro facultate paſcendi exigitur. Charta an. 1490. ex Schedis Praeſ. de Mazaugues.

PASTORGARE, paſcere, pecus ducere in paſcua, et ſeruare. Charta an. 1327. in Tabular. S. Victoris Maſſil. **PASTORIGARE**, in Charta Ludouici Reg. Siciliae an. 1359. ex Cod. MS. D. Brunet fol. 108. **PASTURGARE**, in Charta an. 1206. apud Pitton. Hiſt. Aquenſ. l. 2. p. 114.

PASTORIA. (1) Parochia, eccleſia, ſeu ipſarum bona et reditus. Charta an. 1351. tom. 2. Rer. Mogunt. p. 281. (2) Domus paſtoris ſeu curionis. Miracula B. Wernheri to. 2. April. p. 720. (3) V. *Paſtorium.*

PASTORICIUM, ius ducendi animalia in paſcua aliena. Tabular. Aurelienſe in Lemouic.

PASTORIGARE, vt *Paſtorgare*, V. in hac voce.

PASTORISARE, V. *Paſtorare.*

PASTORIUM, PASTORIA. Lex Bajwar. tit. 2. cap. 6. §. 1. *Si quis in exercitu aliquid furauerit, Paſtorium, capiſtrum, frenum, feltrum* etc. Lex Long. lib. 1. tit. 25. §. 35. *Si quis capiſtrum de capite caballi tulerit, componat ſol. 6. Si quis Paſtoriam de caballo alieno tulerit, comp. ſol. 6.* Vbi editio Heroldi habet *Paſtorium*, pag. 93. Occurrit *Paſtorium* in Gloſſ. Iſidori, in quo eſſe dicitur *Aluiale templi vel ſaſurium*, vbi legendum, *Paſtoforium, atriale templi, vel ſoſurium.* Alias *ſaſarium.* V. *Paſtophorium.* Idem videtur *Beſterium* quod

Italiâ *Paſtoia* etiamnum dicitur, pedica nempe ſeu compedes, quibus equi, ne aberrent in paſcuis, impediuntur: Gallis *Entraves*, Normannis inferioribus, aliiſque *Paturés*, a parte pedum equi, vulgo *Paturon*, qua innectitur *paſtorium*, Germ. Feſſel. V. *Paſturale 1.* et *Pedica 1.*

† PASTRINE, mendoſe pro *Paſtione* in Diplom. Mabill. p. 907.

PASTRIX. (1) Dicta Abbatiſſa quod in moniales officio paſtoris fungatur. Litterae Henrici V. Reg. Angl. an. 1414. apud Rymer. to. 9. pag. 157. (2) † Puella gregis cuſtos, in Ch. Mſ. a. 1373.

PASTVAGIVM, idem quod *Paſtio*. Charta an. 1067. ex Tabul. Maior. Monaſt.

PASTVARIVM, paſcuum, pratum, vel etiam cenſus qui ex paſcuis percipitur. Charta an. 1265. in Chartul. S. Vandreg. to. 2. p. 1611. V. *Paſtio*.

† PASTVCIA, i. q. *Paſtiſſus*, in Ch. a. 1221.

PASTVLA, leuior paſtus. Vita S. Gerardi Abbatis Bronienſis n. 15.

† PASTVLLARE, depaſcere, morſu carpere, Ital. *Paſturare*. Stat. Vallis-Ser. Mſ.

PASTVM, paſcuum. Charta an. 1196. in Tabular. S. Victoris Maſſil.

PASTVMGIVM, paſtus animalium. Charta an. 1272. to. 3. Hiſt. Harcur. p. 52.

PASTVRA. (1) Lindewodus in lib. 3. Prouincial. Angl. tit. de Decimis: *Differunt paſcua et paſtura: nam Paſtura omne genus paſcendi ſignificat, ſiue fiat in pratis, ſiue in ſtipula, ſiue in agris, ſiue in campis: ſed paſcua eſt locus principaliter deputatus pecoribus paſcendis, vt puta in montibus, moris, mariſcis et planis non cultis nec aratis. Omnes Paſturas foreſtae*, in Charta an. 1172. apud Pillet. Hiſt. Gerbored. pag. 336. PASTVRA VAINA, *Vaim paſturaige*, in Litteris Roberti Ducis Burgund. an. 1282. inter Ordinat. Reg. Fr. to. 4. p. 381. Aliis *paſcuum viride et vacuum:* viride ſeu viuum dicitur; cum in pratis herbae virent et in ſiluis glandes maturaeſcunt; vacuum vero ſeu vanum, tempore quo foenum aliique fructus conditi ſunt, quod Arelatenſes vocant *Eſpleches*. Charta ann. 1186. Hiſt. Mediani Monaſt. pag. 309. (2) Alimentum. Charta an 1227. to. 9. Spicileg. Acher. p. 657. Proprius de animalibus dicitur in Statutis Breſſiae. (3) † Farrago, pabulum equorum, in Ch. a. 1345.

PASTVRAGIVM, paſcuum, ius in eo paſcendi, nec non et cenſus qui pro eiuſmodi iure percipitur. Charta an. 1202. in Tabular. Belliportus. Vide *Paſtuagium*.

† PASTVRAIGIVM, pratum, paſcuum, in Ch. Mſ. a. 1280.

PASTVRALE. (1) Equi pedum, et aliorum quadrupedum pars ima. Italis *Paſturale*, Gallis *Paſtureau*, vel potius *Paturon*. Petrus de Creſcentiis lib. 9. de Agricult. c. 9. *Equus habens iuncturas crurium naturaliter groſſas, et Paſturalia curta velut bouina, fortis eſſe cenſetur.* Adde caput 57. eiuſdem libri, vbi perperam *paſtucalia* editum. (2) Idem quod *Paſturagium*. Charta an. 1069. in Hiſtor. MS. S. Cypr. Pictau. p. 248. V. *Paſtura 1.* PASTVRALLE, in Charta an. 1301. apud Thomaſſerium Conſuet. Bituric. p. 129. PASTVRALIS, eadem notione. Vetus Charta Aragon. to. 8. Spicil. Acher. pag. 268.

† PASTVRAMENTVM, ius paſcendi pecora in paſcuis. Ch. Mſ. a. 1400.

PASTVRARE, paſcere. Charta an. 1217. to. 9. Spicil. Acher. pag. 627. V. *Paſtorgare*.

† PASTVRARIVM, paſcuum, in Ch. Mſ. a. 1362.

PASTVRATIO, paſcuum, pratum. Bulla Innocentii IV. PP. ann. 1245. apud Marten. tom. 1. Ampliſſ. Collect. col. 1291.

PASTVRELLVS, ager paſcuus. Charta venditionis praedii dicti *Caſeaux*.

† PASTVRGAGIVM, ager paſcuus, in Ch. a. 1483.

PASTVRGARE, V. *Paſtorgare*.

† PASTVRIA, ager paſcuus, in Ch. Mſ. a. 1344.

PASTVS. (1) Conuiuium, refectio: Gallis *Paſt*. Concilium Nannetenſe can. 14. *Paſtus autem et conuiuio-*

nes

nos quos divina auctoritas vetat, etc. Riculfus Sueſſ. Epiſc. in cap. 20. Conſtitut. *Per ſingulas decanias preſbyteri ſimul conveniant*, *non Paſtis aut potationibus vacent*. (2 Cibaria, annona, Gall. *Vivres*. Elmham. in Vita Henrici V. Reg. Angl. edit. Hearnii cap. 32. p. 78. (3) PASTVS ſumitur eadem notione, qua *Procuratio*, *convivium*, *caenaticum*, etc. de quibus vocabulis ſuis locis agimus, ſeu pro eo iure, quo vaſſalli et tenentes Principem ac Dominum ſtatis ac definitis vicibus, vel diebus, vel etiam quoties per vaſſallorum praedia iter agebat, convivio tenebantur excipere: quod quidem ius in praeſtationes pecuniarias ſaepe numero commutatum legitur. Ac *Paſtus* quidem qui Principes ſpectabat, mentio eſt in capitulis poſt Concilium Romanum an. 904. c. 8. V. *Paratae* et *Procuratio*. PASTVS NVPTIALIS, ius quod a recens nuptis parocho debetur. Bulla Clementis V. PP. ann. 1309. apud Lobinell. to. 2. Hiſt. Britan. p. 461. V. *Miſſus* I. PASTVS CABALLI, qui debebatur miſſis Dominicis, et a quo immunes erant praediorum Eccleſiaſticorum coloni. Capitul. Caroli C. tit. 32. c. 2. *De manſo* . . . *ad Eccleſiam dato nullus cenſus*, *neque caballi Paſtus a ſenioribus de Preſbyteris requiratur*. Eadem habentur in Concilio apud S. Macram c. 6. PASTVS CANVM VENATICORVM. Vetus Charta apud Auguſtinum du Pas in Stemmat. Armoric. 823. V. *Bren*. PASTIO, idem quod *Paſtus*, in Charta Caroli Calui pro Ebroino Epiſcopo Pictau. apud Beſlium. PASTELLVS, PASTILLVS, diminutiuum a *Paſtus*. Ioan. de Ianua: *Paſtillus parvus paſtus*. Concilium Romanum II. ſub Gregorio I. PP. et lib. 4. Epiſt. 44. V *Paſtillus*. PASTILLATICVM et PASTELLATICVM, ius *Paſtus*, ſeu *Paſtelli* Ioan. Diaconus lib. 2. de Vita S. Gregorii M. cap. 5. Rectius Macer in Hierolex. *Paſtellum* interpretatur Sigillum ſiue eius impreſſionem in *paſta* cerea, quomodo in Breuibus Apoſtolicis, aliisque privilegiis fieri ſolet: hinc *Paſtillaticum* et *Paſtellaticum*, ſi eidem fides, ſpecioſo nomine dicebatur quidquid pro eius ſigilli impreſſione exigebant; quam ſimoniacam labem penitus ſuſtuliſſe Gregorium M. refert Ioannes Diaconus. Nec ab eo diſſentit Chriſtianus to. 1. Rer. Mogunt. p. 307. (4) Paſtio, vel paſcuum, in Chron. Fontanellenſi c. 3. (5) PASTVS, haud ſatis mihi nota ſignificatione, in Libertat. Pontis Vrſonis tom. 4. Ordinat. Reg. Franc. p. 640. *Molendinus tenet in angulis*, *dimidium boiſſellum*, *et Paſtum*; niſi idem ſit quod *Pugillata*, quantum pugillo ſeu manu, Gallis *Pate*, continetur, Gall. *Poignée*.

PASVAGIVM, paſcuum, pratum, pro *Paſnagium*. V. *Paſtio*. Charta ann. 1198. apud Miraeum to. 2. p. 1203. Rurſum occurrit infra.

PATA. (1) Ornementum eccleſiaſticum, limbus quidam quo vtuntur in pleriſque eccleſiis Cathedralibus. Inventar. Ornament. et Reliq. Eccleſ. Nouiom. an. 1419. *Item quaedam Pata de panno aureo*, *bordata de ſandalo nigro*, *duplicata etiam de eodem ſandalo*. (2) † Turris ſ. aedificii pars ima. Reg. 34. bis Chartophyl. reg. (3) † Calicis vel poculi baſis, Gall. *Pate*, in Teſtam. Mſ. a. 1376. (4) † Pars calcei, in Stat. Auenion. (5) † Minutioris monetae genus, idem quod *Patacus*, in Tabul. Maſſil.

† PATACALIS, res quae *pataco* emitur, in Comput. a. 1393.

PATACO, Gallis *Patagon*, Moneta Flandrenſis argentea, in cuius altera parte effigta Crux S. Andreae cum corona in eius medio atque hac inſcriptione: *Albertus et Elizabetha Dei gratia*; ex auerſa vero parte ſcutum coronatum cum leunculis, in circulo *Archiduces Auſtriae*, *Duces Burgundiae et Brab.* pretii ſaltem an. 1651. 48. de hinc 58. *patacarorum* ſeu ſolidorum. Chron. Bonae Spei p. 547. *Anno* 1651. *mutuo cepit* . . . *mille Patacones*.

PATACVS, idem quod *Patarus*, minutioris monetae genus apud Prouinciales, Delphinates, alioſque, pre-

pretii duorum denariorum. Charta an. 1490. ex Schedis Praeſ. de Mazaugues. † PATAQVVS, in Comput. a° 1362.

PATAGINE, *quum propius* (f. propter) *pituitam*, *non facile labra mouerunt*, (f. mouentur.) Sic in Gloſſis antiquis MSS. Apud Feſtum *Patagium* eſt *morbi genus*. Is eſt morbus, inquit Graeuius ad Gloſſ. Iſid. quo qui corripiuntur, ſubito tanquam fulmine tacti moriuntur, aliter dicitur ἀποπληξία.

PATAGVS. (1) *Morbus*, *vitium*, *et plaga naſcens ex caeſura dum colitur. Item morbi genus peſtilentis*, *quo correpti morientes naeuolos in corpore oſtentant et maculas*. Laurent. in Amalth. poſt Scaliger. (2) Idem quod *Patacus*. Charta ann. 1433. in Tabular. Eccl. maior. Maſſil.

PATALIA, V. in *Paterinus*.

PATAMEN, patens aditus et egreſſus, in lege 53. Cod. Th. de Operib. publ.

PATAQVVS, V. *Patacus*.

PATARACINVM. Fragmentum Petronii: *Clamat itaque primus*, *cum Pataracina popoſciſſet*, *dies*, *inquit*, *nihil eſt*, *dum verſas te nox fit*.

PATARDVS, pro *Patarus*, V. in hac voce. Menoti Serm. fol. 140.

PATAREA, haereſis *Paterinorum*. Boniso Epiſcopus Sutrinus in Chronico Romanor. Pontificum ex Bibliotheca Caeſarea apud Lambecium lib. 2. Comment. V. infra *Paterinus*.

PATARENI, PATARINI, V. *Paterinus*.

† PATARIA, locus vbi pannus texitur vel venditur, in Stat. datiar. Riper.

PATARVS, Gallis *Patart*, idem Prouincialibus eiusdem pretii ac *patacus*, Belgis vero ſolidum valet. Charta Renati Reg. Prouinc. a. 1460.

PATATIVS, vt *Patacus*, moneta Delphinalis. Charta Humberti II. an. 1343. to. 2. Hiſt. Dalphin. p. 516.

PATEGARE, paſcere. Chart. an. 1317. ex Schedis Peireſc. apud Praeſ. de Mazaugues.

† PATEGIVM, paſcuum commune. Ch. Mſ. a. 1315. PATEGVM, in alia a. 1342.

PATELLA. (1) Apud Celſum lib. 8. c. 1. dicitur *Commiſſura femorum eſſe parvo molli et cartilaginoſo oſſe*. Vtitur etiam Sextus Platonicus lib. 1. de Medicina animal. cap. 2. num. 14. vt et Anonymus de Geſtis Conſtantini M. de Zenone Imperat. *Perhibens de eo quia Patellas in genuculis non habuiſſet, ſed mobiles fuiſſent, vt etiam curſu velociſſimo vltra modum hominum haberetur*. (2) Papias: *Arula*, *patella carbonum*, *craticula*. Charta Alphonſi VI. tom. 3. Concil. Hiſpan. p. 284. *Nullus habeat ibi furno vel Patella*, *ſed vbi fuerit inuento*, *frangatur*, *et det abbati quinque ſolidos*. (3) PATELLA SALIS, vel *ſalinarum*, ſalina, Gall. *ſaline*, locus in quo ſal conficitur. Charta Lotharii Imper. an. 844. apud Marten. to. 1. Anecd. col. 35. *Nulla thelonia de illa eorum Patella*, *quae eſt in Mediano vico*, *hoc eſt*, *Marſalle dare nec ſoluere debeant*. (4) Praeſtationis genus, quae ex *Patellis* percipitur. Charta Narrioti domini de Tuciaco ann. 1110. in Tabular. Floriac. (5) Charta Gaufredi Comitis Andegau. an. 1135. ex Archiuo Regio, nunc edita to. 4. Ordinat. Reg. Franc. p. 633. *Quicumque autem voluerit vinum Andegauis adducere*, *ibique non cum Patella*, *ſed cum legunculis illud vendat*, *Comitique ſuam coſtumam rectam ſcilicet de ſingulis modiis quinque denarios reddat*. Galli dicerent *Vendre a plats et aſſietes*. PATELLAE COCTAE ſingulis hebdomadis ex micis quae e menſis monachicis leuantur, apud Magiſtrum in Regula cap. 23. 25. (6) Lampadis ſpecies; ab eius forma ſic dicta, quae ſebo aliaue materia alebatur. Bernardus Mon. in Ord. Cluniac. part. 1. c. 3. (7) Obiectaculum ligneum, Gall. *Bonde*. Litterae Caroli V. Franc. Reg. an. 1365. *Si contigerit per diruptionem ſeu fractionem calceiae ſiue Patellae ſtagni aquam arreſtari*, etc.

† PATELLARIA, quantum patella continetur. Necrolog. B. M. de Medunta.

PATELLATA. (1) Diminut. a *Patella*. Galli. *Petit plat*. Ch. to. 2. Hiſt.

Hiſt. Dalphin. p. 323. (2) † Idem quod *Patellaria*, in Chartul. Floriac.

† PATELLVS. Comput. Mſ. a. 1475. *Item pro reparando magna organa, in eis ſcilicet faciendum burſas et patellos.*

PATENA. (1) *Vas latum* definitur a Columella lib. 12. cap. 43. Vnde Walafridus Strabo lib. de Reb. Eccleſ. c. 24. ait patenam dictam *a patendo, quod patula ſit.* Ioannes de Garlandia in Synonymis:

> *A pateo dicas patenas, coniunge patellas,*
> *Vas dico Patenam, calicis tectura patenam.*

Eſt autem vas Eccleſiae miniſteriis dicatum, cuius vſus in oblatione Corporis Dominici olim fuit, et iam eſt. Lex Bajwar. tit. 1. cap. 3. *Si autem de miniſterio eccleſiae aliquid furaverit, id eſt, calicem, aut Patenam, vel pallium*, etc. (2) Lamina, vel ferrum latius, et deductum in laminas, quibus ferrei thoraces conſtabant: limbos vocat Ammianus lib. 16. *Thoracum muniti tegminibus, et limbis ferreis cincti.* V. *Plata.*

PATENE. (1) Nude pro *Litera patens.* Literae Eduardi III. Reg. Angl. an. 1367. apud Rymer. to. 6. pag. 573. V. *Literae.* (2) † Iter apertum f. vadum, ap. Ludewig. t. 9. Reliq. p. 369.

PATENTA, eadem notione, *Patente.* In Cancellaria Ferdinandi II. Imperat. *Comiti Iohanni de Naſſaux Patenta tranſmiſſa eſt.*

† PATENTITIVM, exactionis ſpecies, f. quod *litteris patentibus* indicetur. Ch. a. 836. t. 6. Collect. Hiſt. Fr. p. 674.

† PATENVLA, diminut. a *Patena*, t. 7. Iul. p. 219.

PATER. Papias: *Genitor naturae vocabulum eſt, Pater dignitatis.* Quod quidem diſcrimen obſeruare eſt in Epiſtola Theodeberti Regis ad filium Mauricii Imperatoris: *Et quia ad ſereniſſimum atque piiſſimum Patrem noſtrum, genitorem veſtrum Mauricium Imperatorem . . . legatarios direximus*, etc. V. Diſſertat. 23. ad Ioinuillam pag. 288. Eo potiſſimum titulo, honoris et obſeruantiae cauſa donati ſeniores a iunioribus, qui viciſſim ab eis ad animi paterni teſtimonium *filii* vocabantur; eodem praeterea vtebantur inferiores erga ſuperiores ſuos; ſed et pares dignitate interdum iis titulis ſeſe inuicem compellant: ſic Iacobus IV. Rex Scotor. Henricum VII. Regem Angliae *patrem* nominat, in Epiſt. apud Rymer. to. 13. p. 50. PATER et PATER MONASTERII, Abbas. S. Auguſtinus lib. 1. de Morib. Eccleſ. Cath. cap. 31. *Illi autem Decani cum magna ſollicitudine omnia diſponentes, ... traditionem tamen etiam ipſi reddunt vni, quem Patrem vocant.* Sic et Abbatiſſa *Mater monaſterii* dicitur. V. *Mater.* Pater, patrinus. Poenitentiale Theodori Cantuar. c. 4. PATER ABBAS, ſeu Abbas domus illius quae alteram genuerit, qui *Abbas maioris Eccleſiae* dicitur, in Charta Charitatis Ciſterc ienſis c. 5. Rainardus Abbas Ciſterc. in Conſtitutionib. eiuſdem Ordinis c. 65. *Defuncto Abbate, Pater Abbas vocetur, et ſi qui ſunt Abbates quos domus illa genuerit.* PATER CONFESSIONVM, qui vulgo Confeſſarius, apud Florentinum Wigornienſem p. 604. PATER CIVITATIS. Synodus Mopſueſtana in quinta Synodo Conſtantinopolitana collat. 5. *Comitas Agens in rebus et Pater ciuitatis dixit*, etc. V. Gloſſar. med. Graecit. PATERFAMILIAS, qui ſui iuris eſt, a paterna poteſtate liber. Charta Caroli IV. Reg. Franc. an. 1325. to. 8. Spicileg. Acher. p. 263. PATER IMPERATORIS, πατὴρ Βασιλέως, Βασιλεοπάτωρ, dignitas qua donatus Romanus Lacapenus, priusquam Imperator dictus fuiſſet, apud Luithprandum lib. 3. c. 7. 8. et Tzautzas Stylianus ſocer Leonis Philoſophi Imperatoris, apud Zonaram, Cedrenum, Leonem Grammaticum, et alios. Claudianus lib. 2. in Eutropium perinde Eunuchum:

> *Direptas quid plangis opes quas natus habebit,*
> *Non aliter poteras Principis eſſe Pater.*

Alibi

Alibi de eodem Eunucho:

> . . . *praeſidium legum, Geni-*
> *torque vocatur*
> *Principis, et famulum dignatur*
> *regia Patrem.*

Neſcio an eo etiam reſpexerit vetus Interpres Iuuenalis Sat. 10. *Tutor haberi Principis, Patricius fieri:* nam is poſt Conſtantinum, a quo inuenta Patricii dignitas, vixit, vti obſeruatum a Petro Pithoeo eius editore. Vt porro *parentes*, ita et *patres* compellabant, ſummos magiſtratus, vt eſt in Paſſione S. Sauini n. 2. V. Gloſſ. med. Graec. in πατήρ. PATER MATERNVS, matris gerens affectum. Gerardus in Vita S. Adalhardi n. 36. ſaec. 4. Bened. part. 1. p. 354. PATER NATVRALIS, genitor. Formula inter Sirmondicas 23. PATER PATRVM, titulus conceſſus Romano Pontifici ab Africanis Epiſcopis in Epiſt. ad Theodorum PP. quae extat in Synodo Lateran. ſub Martino I. PP. act. 2. a Cyro Epiſcopo Phaſidis in Epiſtola ad Sergium PP. quae legitur in ſexta Synodo act. 13. a Patribus Concilii Conſtantinopolitani Hormiſdae PP. apud Baron. an. 520. n. 41. ab Anaſtaſio Bibl. in Epiſt. ad Adrianum PP. ſeu praefat. ad VIII. Concilium Oecumenicum, in Reclamatione Hincmari Laudunenſ. in Concilio Trecaſſino an. 878. Epiſt. 9. etc. Eodem titulo donati etiam interdum Epiſcopi. In Conc. Nicaeno II. ſeſſ. 6. to. 5. Gregorius Nyſſenus dicitur ab omnibus appellatus πατὴρ πατέρων. Sic et apud Athanaſium in Epiſt. ad Solitar. Oſius Cordubenſis Epiſcopus πατὴρ τῶν ἐπισκόπων dicitur. PATER RELIGIONIS, antiſtes, qui iis, quae ad Religionem ſpectant, praeeſt. Arnobius lib. 4. adu. Gent. PATER SPIRITVALIS dicitur Sacerdos, illius cui baptiſmi Sacramentum impertiit. Auitus Viennenſis in homilia de Rogationib. *Praedeceſſor namque meus, et ſpiritualis a baptiſmo Pater, Mamertus Sacerdos*, etc. PATER SPIRITVALIS, qui a Confeſſionibus eſt, *Confeſſor:* Wigornienſi, *Pater confeſſionum.* Petrus Damiani lib. 4. Epiſt. 7. de Hildebrando Comite Tuſciae: *Hic Presbyterum quemdam, religioſum videlicet et honeſtum virum, ſpiritualem ſibi fecerat patrem. a quo et poenitentiam ex more percipiebat.* PATERNOSTER, Ital. *Paternoſtro*, Gallis *Patenotre*, ſacer globulus, ſeu corolla precatoria ex his globulis compoſita, Gall. *Chapelet.* Computus ab an. 1333. ad an. 1336. to. 2. Hiſt. Dalph. p. 275. *Pro pectinibus ſex et ſpeculis ſex et duobus filis de Paternoſtris de ambro, et duobus filis de Paternoſtris de curallo, et duobus filis de Paternoſtris de vitro . . . Item, in quatuor filis de Paternoſtris de criſtallo*, etc.

† PATERA, pro patella, vas coquinarium. Gloſſ. Lat. Gall. Ms.

PATERAE, Beleni, ſeu Apollinis Sacerdotes, Gallis. Auſon. in Profeſſ. Burdig. Ep. 4. *Tibi Paterae, ſic miniſtros nuncupant Apollinaris myſtici.*

PATERCA. Epiſtola Balduini Imperat. Conſtantinopolit. apud Arnoldum Lubec. lib. 6. cap. 20. *Inter duas turres qualibet ſeu Paterca ſeu manguellus erigitur.* Sed nemo non videt legendum *petraria* et *mangonellus*. V. in his vocibus.

PATERE, patefacere. Vita S. Wilfridi cap. 23. ſaec. 4. Bened. part. 1. p. 689.

PATERINVS. Hugo Flauiniacenſis in Chronico p. 28. *Iam vero ſi quis eſſet qui Gregorio* (VII. PP.) *communicaret, his publice conuiciis appetebatur, Hic haereticus, deſtructor regni . . . et quodam adinuenticio nomine Paterinus dicebatur.* A loco vrbis Mediolani, qui *Patarea* vel *Pataria* vocabantur, Arialdiſtae dicti olim *Patarini*, quod eo ad celebranda ſeorſim diuina myſteria congregarentur; exſtat etiamnum Mediolani locus ſeu via, quae *Pattaria* ſeu *contrada de' Pattari* vulgo nuncupatur. Id teſtatur Sigonius lib. 9. Hiſtor. ad an. 1058. licet minus recte huius vocis originem ad Arialdiſtarum aduerſarios referat. (✝ Aliam et prorſus nouam huius vocis originem Muratorius, cuius Cangiana interpre-

interpretatio nimis contorta videtur, proponit t. 5. Antiq. Ital. med. aeui p. 84. vbi ex Landulph. Sen. efficit, vocem *Patalia* et *Pataria* nihil aliud ſignificaſſe primo, quam vilium perſonarum congeriem, et deinde ſeditionem abiectorum artificum ac gentis indoctae rudisque.) Exinde vero haeretici, qui circa vndecimi ſaeculi initium Eccleſiam vexabant, eodem nomine a populo donati, quaſi horrendum quid et infame ſonaret, et vt, quantum ab illis abhorrerent, manifeſtius oſtenderent, quod etiam labente eodem ſaeculo eadem ratione ab Henricianis ad Gregorium VII. eiusque fautores delatum eſt, vtpote qui omnium criminum rei habebantur. Vide Pagi ad an. 1058. Nec alia cauſa aſſignari legitime poſſe videtur, cur PATERINI dicti haeretici Valdenſium ſectarii, de quorum tamen appellatione ſic conſtitutio Friderici II. contra Haereticos apud Vaddingum an. 1254. n 14. *In exemplum Martyrum, qui pro fide Catholica Martyrium ſubierant, Patarenos ſe nominant, veluti expoſitos paſſioni.*

† PATERIUM, libri cuiusdam titulus, forte qui paſſionem Chriſti ex Euangeliis complectitur. Hiſt. Nema. 4. Prob. p. 67. V. *Paſſionarius.*

PATERNA. (1) V. Canones Hibern. l. 31. c. 20. (2) † Imago Patris aeterni. Ordinar. Mſ. S. Petri Aureae-vall. Mendoſe ſemel ibidem *Pathena.*

PATERNALIS, paternus. Charta an. [illegible] ex Schedis Praeſ. de Mazaugues.

PATERNIANI, Haeretici, *qui interiores humani corporis partes non a Deo, ſed a diabolo factas eſſe opinantur, et omnium ex illis partibus flagitiorum licentiam tribuentes impuriſſime viuunt. Hos etiam Venuſtianos quidam vocant.* Ita S. Auguſtinus haer. 85.

PATERNICUM, ſucceſſio vel haereditas paterna, bona paterna. *Haereditas paternica*, in Lege Alaman. c. 57. et 91. Ex Cod. Corbionenſi, vt monet Baluzius.

PATERNITAS, Abbatis munus, dignitas. Synodus Tullenſis apud Saponarias an. 858. cap. 12. V. *Pater.* Fuit et *Paternitas* titulus honorarius Epiſcoporum et Cardinalium. S. Bernardus Ep. 44. ad Henricum Senonenſem Archiep. *Meminit veſtra Paternitas, quod etc.*

† PATHELA, i. q. *Patena*, vas eccleſiaſticum. Inuent. Mſ. a. 1411.

PATHENA, V. *Paterna* 2.

† PATHNUTIA, *ſ.* Cantilena. Ludw. t. 9. Reliq. p. 341. *Canones diuinos putant nugales Pathnutias*

PATIBULATUS, *patibulo affixus aut deſtinatus, cruciarius.* Laurentius in Amalthea ex Sidonio. Vtitur Plautus in Moſtellaria Act. 1. ſc. 1.

PATIBULUM. (1) *Rex patens*, in Gloſſ. Iſid. Laurent. in Amalth. *Patibulum, ſera lignea, qua oſtia clauduntur. Item crux. Item inſtrumentum vindemiatorum, ſcalae plicatiles.* (2) † Carcer, quia in eo quis incluſus patitur. Ch. a. 1208. Niſi ſit pro *Pilorium* (3) † Poena, dolor. Bareleta in Sermon.

PATIBULUS. (1) Idem quod *Patibulatus*, apud Apuleium Metamorph. lib. 4. *Exitiabili nexu Patibulum relinquens.* Alii Codices *patibulatum* legunt. (2) Patibulum. Capitulare 2. an. 813. c. 11. Vtitur Lucilius apud Nonium 3. 184.

PATICES, ἕλκη κτηνῶν ἐν τραχήλῳ, in Gloſſ. Lat. Graec. MSS. Sangerm. id eſt, petimina, ſeu vlcera in collo iumentorum. *Pantices* emendat Meurſius. V. *Panceps.*

PATICHUM, collegium, ſocietas maxime mercatorum. Statuta Placent. lib. 1. fol. 12 recto: *Item ſtatuimus quod aliquis qui non ſit de collegio ſeu Paticho mercatorum, ſeu mercandie ciuitatis Placentie, non poſſit ibi recipere terminum, nec ſe aliqualiter ſupponere iuriſdictioni ipſius ſocietatis vel collegii.* V. *Paticus.*

PATICIUM, pro *Pacticium*, tributum ex *Pacto* conceſſum. Charta an. 1396. apud Rymer. to. 7. p. 832. V. *Pactum.*

PATICIA, fem. gen. in Charta Henrici V. Reg. Angl. an. 1421. apud eumdem Rymer. to. 10. p. 307.

PATICUS, *negotiator ipſe*, in Gloſſis antiquis MSS. V. *Particus* 1. et *Paticum*.

PATIENS, qui paſſus eſt. Miſſale Franc. apud Mabill. Liturg. Gallic. lib. 3. p. 315.

PATIENTIA. (1) Scapulare monaſticum, Gallis etiam *Patience*. Vita B. Auguſtini Ord. Eremit. to. 4. Maii p. 623. (2) † *Patientiam praeſtare*, tolerare, patienter ferre. Pact. Mſ. a. 1315. (3) † Induciae, V. *Pacientia*.

PATIGINARIUS, *ianitor*, *qui ianuam facit patere*. Ioh. de Ianua.

PATIGUS. Ordinat. Humberti Dalph. an. 1348. inter Ordinat. Reg. Fr. to. 3. p. 277. *Quicumque incola villae Romanis volens in communibus plateis*, *viis ſeu carreriis ſeu Patigos vel vicis otreis eiusdem villae construere bancam*, *etc.* Monet Cl. Editor *Patigos* interdum occurrere in antiquis Recognit. pro loco derelicto; vnde vtcumque colligi poteſt hic vſurpari pro plateis deuiis, Gall. *Ruës écartées*.

† PATILE, ager paſcuus, pratum. Ch. Mſ. a. 1282.

PATILITER, *diuiſe*, *aut patenter*, in Gloſſis antiquis MSS. forte *partiliter*, prima ſignificatione.

PATIMONIUM, paſſio, Gall. *Souffrance*. Diſput. inter Cathol. et Pater. apud Marten. to. 5. Anecd. col. 1720. *Per amaritudinem et viam Patrimoniorum ſaluantur*. Vbi leg. *patimoniorum*.

PATINA. (1) PATINA SALINARUM, idem quod *Patella ſalis*, V. in hac voce. (2) Pro *Patena*, vas miniſteriis ſacris deſtinatum, in Prouinciali Lynduoodi lib. 3. tit. 23. Alia notione vide in *Padena*. PATINA ANIMARUM. Synodus Valentina an. 1584. inter Conc. Hiſpan. to. 4. p. 290. *Impenſae ſumentur ex eleemoſynariis Beatae Mariae Virginis*, *et animarum Patinis*, *vbi eleemoſynae abundauerint*. Id eſt, ex elemoſynis, quae pro defunctis ſcutella in eccleſiis colliguntur.

† PATINAGIUM, PATINATICUM. Teſtam. a. 1342. t. 2. Hiſt. Caſſin. p. 563. *Relinquo Preſbytero Benedicto pro Patinatico tarenos tres.* Aliud t... 1409. pag. 591. *Legauit primice... rio - - patino ſuo pro patinagio ta... renos quinque.* F. pro *Patrinagium*... officium *Patrini* ſeu confeſſarii.

PATINUS. (1) Calopodium, ſeu li... gnea crepidula corio pedibus apta... interdum et ferro inſtructa, Gall... *Sabot*, *galoche*, *patin*. Statuta MSS... Eccl. Aquenſ. an. 1259. *Nec etiam in eccleſia vel clauſtro portabunt* (ca... nonici) *Patinos ſiue ſoccos ferrato... ſtrepitum magnum facientes*. Stat. Ca... pit. Audomar. *Inhibemus ne aliqui... deambulet per chorum cum calopedi... ſiue Patinis ferratis vel non ferrati... dum Horae cantantur*. Hinc emen... danda Bulla Innoc. VIII. PP. a. 1484... in Continuat. magni Bullar. Rom... part. 3. p. 288. col. 1. vbi perpe... ram editum *Patinos* pro *Patinios*. PA... TINI, leuiores calcei, vel vd... Gall. *Chauſſons*. Bernardus Mon... Ord. Cluniac. part. 1. c. 27. (2) ... *Patinorum* confector, Gall. *Pati*... Stat. Mſ. a. 1302. (3) † Forte pro *Patrinus*, V. *Patinagium*.

PATIRE, f. diſciplinam ſeu flagella... tionem pati. Libellus de Remed. pec... cat. apud Marten. to. 7. Ampl. Col... lect. col. 48. *Si vult minus pſal... et non vult Patire*, *proſternet ſe*, ... *net frequenter in oratorio*, *vid*... *vicibus centum*, *et dicat Miſerere*...

† PATISSIS, i. q. *Patinus* 1. S... ſabbat. Carcaſſ. a. 1402.

PATISSIUM, tutela, protectio, qua... ex pacto ſeu conuentione conceditur. Litterae Henrici VI. Reg... Angl. an. 1440. apud Rymer. to. 10. p. 802.

PATITUR, vocant Libellum aegro... tanti praebendario conceſſum ... choro non interſit; eſt etiam ſignum quo notatur praebendarius abſen... ex morbo, vel ex licentia, quo ſi... vt reditibus conſuetis non priuetur. Regula conſueta Toribij Archiepiſc... Limae to. 4. Concil. Hiſpan. p. 677.

PATOTUS, vt *Patinus* vel *Patin*... Statuta Vercell. l. 3. fol. 101. vo.

PATIUM, pratum, paſcuum, Gall. *Pâtis*. Charta an. 1196. in min. Chartular. S. Victoris Maſſil. p. 188.

[illegible]ATIVVS, pro *Patiuus*, V. in hac voce.

[illegible]ATOR, hiatus, apertura, a verbo patere. Apuleius l. 1. Metamorph. *Et iugulo eius vulnus dehiſcit in profundum Patorem.* Et l. 3. *Pamphile* [illegible] *vecors animi, tectum ſtan*[illegible] *conſcendit, quod altrinſecus* [illegible] *Patore perflatili nudatum.* O[illegible]it praeterea l. 10. et 11.

[illegible]ATRASVLVM, factum. Acta S. Hu[illegible] mon. to. 7. Maii pag. 275. *An* [illegible] *egregium ac diuinum Chriſti Pa*[illegible] *fruſtra litterarum monimen*[illegible] *traditum eſt?*

[illegible]ATRARE. (1) Generare. Anony[illegible] in Hiſt. Palaeſt. apud Ludewig. to. 3. Reliq. MSS. pag. 25. *Satisfa*[illegible], *imperent et ſermoci*[illegible] *per vniuerſum regionem illam,* [illegible] *dent ſeſe ad petulantiam et* [illegible], *multosque filios Patrare* [illegible]. Hinc emendandae Gloſ[illegible] [illegible] Iſidori: *Patrauit, patrem fecit.* [illegible] *patrem egit*; quod iam monue[illegible] Graeuius. Onomaſt. *Patro,* [illegible]. V. *Patratio* et Lexicon Mar[illegible] v. *Patro.* (2) † Palam facere, [illegible]. Acta SS. t. 2. Apr. p.

[illegible]ASTER, *vitricus*, Io. de Ianua. [illegible] *Paratre*, Germ. Stiefvater. [illegible] Gloſſ. MS. Sangerm. *Vitricus,* [illegible], *vulnoſus, contriſtatus.* V. [illegible].

[illegible]RASTVS, ead. notione, in Chron. [illegible] to. 1. Spicil. Acher. p. [illegible].

[illegible]ATIO, *eſt rei veteris conſum*[illegible], in Gloſſ. Arabico-Lat. V. [illegible].

[illegible]REVS, *vitricus*, in Gloſſ. Lat. [illegible] Reg. Cod. 1013. et Iſidori. V. [illegible]. In Gloſſ. Arabico-Lat. ha[illegible] *Patros, vitricus.* Scribendum [illegible] Graeuius *Patreus*, πατρῷος, [illegible] Lat. Gall. Sangerm. *Patreus,* [illegible]*re.* Occurrit eadem vox *Para*[illegible] apud Beſſomaner. c. 57. in Con[illegible] Montenſi art. 6. 8. et Melodun. [illegible] 149.

[illegible]RIA. (1) Pagus, prouincia, re[illegible], Gallis *Pays*: vox Virgilio lib. [illegible] Aeneid. nota:

Quod genus hoc hominum? quaeque haec tam barbara morem
Permittit patria? hoſpitio prohibemur arenae.

S. Auguſtinus l. 1. contra Epiſt. Parmeniani c. 7. *Multae interiacent Patriae gentium.* PATRIA CONSVETVDINARIA, Gall. *Païs Couſtumier*, vt apte reddit V. Cl. Secouſſe, in Litteris Caroli V. Reg. Franc. an. 1366. to. 4. Ordinat. pag. 686. PER PATRIAM SE DEFENDERE. In Fleta lib. 1. c. 31. §. 2. 3. et alibi non ſemel, opponitur *defenſioni per corpus ſuum*. Eſt autem genus defenſionis, qua accuſatus ſeu reus iudicio totius patriae ſe ſubmittit: idque in factis publicis locum habebat. *Sunt autem 4. caſus qui imponunt homini neceſſitatem, quod per Patriam ſe defendat*, vt eſt in c. 34. §. 25. *regia* nempe *dignitas, cum patriam habeat pro campione, foemineus ſexus, vitium mahemii, et aetas 60. annorum et vltra.* Adde c. 35. §. 4. et Bractonum lib. 2. c. 35. §. 15. lib. 3. Tr. 2. c. 19. §. 6. c. 22. §. 6. c. 25. §. 1. PER IVDICIVM *et bonam Patriam ab impoſito crimine ſe purgare*, in Regiam Maieſtatem lib. 4. c. 5. §. 10. id eſt, Skenaeo, *per aſſiſam ex bonis hominibus patriae. Inquirere per bonam Patriam ſuper facto alicuius*, c. 28. PER PATRIAE TESTIMONIVM *contentio terminari* dicitur in Charta an. 1255. ex Tabular. Rothon. cum a *pagenſibus* ſeu hominibus eiusd. pagi iudicatur. (2) † Familia, t. 1. Cod. Ital. diplom. p. 639.

† PATRIALIS, *patriae* ſeu pagi cuiusdam incola, indigena. Io. Blakman. de virtut. Henr. VI. reg. Angl.

PATRIARCHAE, in Eccleſia primitus quinque fuere, tres per ſe et ex natura ſua, *Romanus, Alexandrinus*, et *Antiochenus*: duo per accidens, *Conſtantinopolitanus* et *Hieroſolymitanus*. Haec nota. PATRIARCHAE dicti etiam Primates. Ita Deſiderius Epiſc. Cadurcenſis Ep. 12. Sulpitium Archiepiſcopum *Patriarcham* compellat, et *primae Sedis Antiſtitem*, Innocentius III. Papa in Epiſt. ad Trinouitanum Archiepiſc.

Primatem totius Bulgariae et Blachiae, in Geſtis eiusd. PP. p. 60. Haud ſcio tamen an iſte *Patriarchae* titulus aliquam praetulerit praerogatiuam et iurisdictionem in caeteros Metropolitanos. Et quidem Agiulfus Bituric. Archiepiſc. tametſi *Patriarcha* vocatur a Theodulfo, Archiepiſcopis nihilominus Narbonenſi et Burdegalenſi poſtponitur in Capitulari Ludouici Pii an. 828. Illud idem colligere licet ex Epiſcopis, quibus idem nomen conceſſum eſt, quod ob eximias quorumdam virtutes, aut a priuatis hominibus factum credere par eſt. Sic Alcuinus Arnonem Epiſcopum Salisburgenſem *Patriarcham* compellat to. 9. Spicileg. Acher. p 116.

Te ducente, Pater, Paſtor, Patriarcha, Sacerdos.

Exſtat vetus inſcriptio Eccl. S. Agathae apud Fleetwood. in Inſcript. antiq. Sylloge p. 386. in qua 318. Niceni Patres titulo *Patriarchae* omnes donantur; quod foediſſimo errore factum notat Fleetwoodus: ſed vereor ne inclementius dictum videatur, cum eumdem titulum Epiſcopis conceſſum conſtet, niſi monitum lectorem velit ea aetate inuſitatum fuiſſe *Patriarchae* vocabulum; quod probabiliſſimum eſt. PATRIARCHAE titulus etiam datus Pontifici Romano, qui in Occidente vnicus eſt, ſemperque fuit, Occidentis Patriarcha, inquit Morinus. Leo *Romanus Patriarcha* nominatur a Theodoſio in Epiſtolis Concilio Calchedonenſi praefixis. Epiſtola 3. Ratherii Epiſcopi Veronenſis inſcribitur *Summo primae, hoc eſt Romanae Sedis Pontifici, Domino Patriarchae reuerendiſſimo Ioanni.* PATRIARCHAE titulus conceſſus Epiſc. Gradenſi et Aquileienſi. V. Baronium an. 570. n. 10. an 630. n. 18. PATRIARCHAE nomenclatura ἡγουμένοις ſeu Abbatibus tribuitur in Vita S. Nili Iunioris p. 12. 20. PATRIARCHAE IVDAEORVM, in Palaeſtina dicti Principes ac Summi Pontifices Iudaeorum, qui ſucceſſionis iure ad hanc dignitatem perueniebant, vt Epiphanius docet in haereſi Ebionit. c. 30. de quibus copioſe egit Iacobus Gothofredus ad l. 1. Cod. Th. de Iudaeis, etc. Horum nomen extinctum ac dignitatem ſublatam a Theodoſio iuniore obſeruat idem Gothofredus ad l. 29. eod. tit. quibus ſucceſſere *primates*, qui in Synedriis eligebantur.

† PATRIARCHARI, Patriarchae dignitatem obtinere, in Breuiar. Biſunt.

PATRIARCHIAE, ſeu PATRIARCHALES, ſ. praecipuae Romae Baſilicae appellatae, vt iis adiuncta Palatia, Patriarchia: ſc. Lateranenſis, S. Petri in Vaticano, S. Pauli extra muros, S. Mariae Maioris, et SS. Stephani et Laurentii. V. Conciliab. Rom. an. 1160. Hiſt. Pergam. to. 3. p. 422. Attil. Serranum, Panuinium, etc.

PATRIARCHICON, eccleſia Patriarchalis, apud Anſelmum Hauelbergenſem Epiſc. l. 3. Dialogor. c. 3.

PATRIARCHISSA. Bernardus Theſaur. de Acquiſitione T. S. c. 143. apud Murator. to. 7. col 779. *Sciſcitantibus, quaenam eſſet haec mulier tanti faſtus, reſponſum erat Patriarchiſſam eſſe.*

PATRIARCHIVM, (1) Palatium Patriarchae. Anaſtaſius in Vita Gregorii III. PP. (2) Dignitas Patriarchae, apud Guibertum in Hiſt. Palaeſtina.

PATRIATVS, pars haereditatis paternae, quae ſecundogenitis datur a primogenito fratre. Litterae Caroli V. Reg. Franc. an. 1366. to. 4. Ordinat. p. 685. *Nonobſtante quod dicta praepoſitura de Firmitate, cum certis aliis terris, dictis fratri et ſorori noſtris, in Patriatu ſeu appanagio, traditae fuerint ſeu etiam aſſignatae.* PARIATVS eadem notione occurrit in Litteris Iohannis Reg. Franc. an. 1361. ibid. tom. 3. p. 544. Haud ſcio an mendoſe, cum vtraque vox eodem ſignificatu vſurpari potuerit. V. *Apanamentum* in *Apanare* et *Paragium*.

† PATRICIALIS CIRCVLVS, aureus ſcilicet, quo Patricii caput ornabatur, ap. Menck. t. 1. Script. Germ.

TRICIANI, haeretici, qui ab auctore quodam Patricio an circ. 387. humanam carnem a diabolo creatam impie aſſerebant. V. Auguſt. haer. 61. Iſidorum l. 8. c. 5. Philaſtrium haer. 62. Baron. ad an. 203. Stokmannum in Lexico Haereſ. et ſupra *Paternianí*.

ATRICIATVS, V. *Patricius*.

ATRICINVS, *αὐτόχθων*, *aboriga*, *indigina*, in Gloſſ. Gr. Lat. Gloſſae aliae p. 336. Edit. H. Steph. habent *Patricius*.

ATRICISSA, V. *Patricius*.

ATRICIVS, dignitas a Conſtantino M. inſtituta, vt auctor eſt Zozimus l. 2. quae caeteras anteibat, etiam Praefectos praetorio. Walafridus Strabo lib. de Reb. Eccl. c. 31. *Patriciis, qui primi poſt Caeſares in Imperiis fuiſſe videntur.* PATRICIATVS dignitatis formulam deſcripſit Senator lib. 5. Ep. 2. ex qua obſeruare eſt hanc dignitatem *vni tantum cedere fulgori*, hoc eſt Conſulatui atque ſola morte ſolutam: *Mox vt datus fuerit hic honor in diuturnum tempus reliquum homini ſit coaeuus*, etc. Atque id forte cauſſae eſt quod *Patriciatus* dignitas cum alia perſaepe dignitate copulata legatur, cum haec perpetua eſſet, altera vero temporaria. Sed id obtinuiſſe apud Gothos tantum volunt alii: cum in Synodo Chalcedonenſi Act. 1. initio, et in Cod. Th. *Expatricius* legatur. Cum vero plures interdum eſſent hac dignitate conſpicui, qui ante alios eam obtinuerat, *Primus Patriciorum* dicebatur, vt Aſpar apud Marcellinum Comitem. Πρωτοπατρίκιον etiam dixit Malchus in Excerptis p. 92. PATRICIATVS dignitatem vt eminentiſſimam Regibus ac principibus exteris ab Auguſtis Byzanticis ſaepe delatam legimus; ſed maxime iis qui Conſtantinopolim concedebant, vel ſedibus ſuis depulſi ad Imperatores confugiebant, vt Theodorico Gothorum Regi, et Odoacro, a Zenone, apud Procop. l. 1. de Bello Goth. c. 1. l. 2. c. 6. Malchum in Excerptis p. 94. Sigiſmundo Regi Burgundionum, apud [illegible] Viennenſem Ep. 7. Vitigi Gothorum Regi, et Arethae Saracenorum Principi, a Iuſtiniano l. 16. Hiſtor. Miſc. p. 457. 469.

PATRICIOS etiam peculiari nomenclatura appellabant, Siciliae et Longobardiae Praefectos, Conſtantinopoli ab Auguſtis ſubmiſſos: cum in Italiam potiſſimum ſoli fere Patricii mitti ſolerent. Malchus Rhetor p. 93. ait, Auguſtum Oreſtis filium oraſſe Zenonem Imper. vt Odoachum Patriciatus dignitate ornaret, et Italicam dioeceſim ei regendam committeret. Conſtantinus vero Porphyrogenit. de Adminiſt. Imp. c. 27. ſcribit translata Conſtantinopolim Imperii ſede, miſſos inde Patricios duos, qui vtramque Prouinciam regerent, quorum, inquit, alter Siciliae, Calabriae, Neapoli, et Amalphiae praeerat: alter vero Beneuento, Capuae, Papiae, et reliquis vrbibus quae Byzantinis Auguſtis parebant: quod intelligendum, maxime poſt occupatas pleraſque Italiae prouincias a Gothis, Longobardis, et Saracenis. Hinc *Patricios Siciliae*, id eſt, Praefectos, legimus in Codice Carolino Ep. 73. 88. *Patricium Panormitanum*, apud Gregorium M. l. 10. Ep. 44. *Patricios Italiae*, locis indicatis in voce *Catapanus*: *Patricium Africae*; apud eumdem Gregorium eod. lib. Ep. 43. et Victorem Tunnenſem. Ita etiam Damianum quendam *Patricium Seleuciae*, id eſt Praefectum, nominat Codinus in Originib. edit. Meurſii p. 75. vt *Patricios Lazicae* Cedrenus p. 443. et Anaſtaſius in Collectaneis p. 254. *Patricium Alanorum*, idem Anaſtaſius p. 255. *Patricium Armeniorum*, Theophanes p. 286. De eiuſmodi Patriciis, ac praeſertim Italiae, intelligendus Diurnus Romanus c. 1. tit. 3. Neque alii fuere *Patricii Romanorum*, quam *Praefecti* Romanae vrbis: quam quidem dignitatem, poſtquam ſeſe a Graecanici Imperii iugo ſubduxere, Longobardis etiam deuictis et ſuperatis, Pipino primum, deinde Carolo M. et Carolomanno Romani ipſi adſcripſere, vt colligere eſt ex Anaſtaſio in Vita Stephani IV. Papae: *Itaque in exordio ordinationis*

 ſuae,

ſuae, quo isdem ſanctiſſimus Praeſul Pontificatus apicem aſſumpſit, direxit Franciae partibus ad excellentiſſimos viros Pipinum, Carolum, et Carolomannum, Reges Francorum, et Patricios Romanorum, etc. Sed coronato a Leone III. Papa eodem Carolo, *ablato Patricii nomine, Imperator et Auguſtus appellatus eſt*, vt habent Annales Francor. an. 801. Atque abſtinuere deinceps hocce titulo gentis Franciae Auguſti, vt qui Imperatoriae dignitatis longe eminentiori obſcuraretur, eoque ipſo Romae imperarent; tametſi in aliquot veteribus Tabulis ſub eodem Carolo tum Imper. in adſcriptis annis *Rex Longobardorum et Patricius Romanorum* adhuc indigitetur, apud Mabillonium to. 5. Vitar. SS. Ord. S. Benedicti pag. 88. 89. Quippe Patriciatus *Romanorum* intelligendus proprie de vrbis Romae, vel etiam Italiae praefectura, quae, a Patriciis, vti diximus, regi ſolebat, quae eſt etiam ſententia Nicol. Alemanni in Diſſert. de Lateranenſibus Parietinis c. 11. Non mirum igitur, ſi Carolus Imperator factus a Patricii titulo abſtinuit, cum Patriciatus dignitas fuerit Imperatoriae ſubdita: non quod idem Carolus Imperatori Conſtantinopolitano, ea vltro accepta, ſeſe ei obnoxium reddiderit, cum contra, Summo Pontifice id enixius poſtulante, hanc arripuerit, vt et Romam et Italicas prouincias, cum aduerſus Graecos, quibus Romana tum Eccleſia ſucceſſerat, tum etiam Longobardos, qui eam acrius infeſtabant, tutaretur, idque obiret muneris, quod ipſi Italiae Patricii ſeu Praefecti, qui ab Imperatore Conſtantinopolitano mittebantur. *Patriciatum Caroli*, a *Patriciatu Beati Petri* diſtinguit exerte Hadrianus PP. in Codice Carolino Ep. 85. ita vt *Patriciatus Caroli* fuerit vrbis Romae et Romanorum Praefectura, vel etiam dominium: *Patriciatus* vero *B. Petri*, id quod *Eccleſiae Romanae Patrimonium* vulgo vocamus, ex Pipini et eiusd. Caroli liberalitatibus conflatum. Aliis tamen interdum quam Auguſtis Germanicis conceſſa legitur Patricii Romanorum dignitas. Hugo Flauiniacenſis an. 94[illegible] *Hoc anno Dominus Odo venerabi[illegible] multorum Monaſteriorum reſtaurato[illegible] cum multum laboraſſet in componen[illegible] pace, inter Hugonem Regem Itali[illegible] et Albericum Patricium Romanoru[illegible] obiit Turonis.* Helinandus in Chro[illegible]nico an. 999. *In Italia Creſcens P[illegible]triciatu Romanorum arrepto contr[illegible] Ottonem Imperatorem rebellat.* Ide[illegible] an. 1004. *Otto Imperator Roma[illegible] Creſcentem Patricium aggreditur. V[illegible]ctus Creſcens, etc. ex fuga retracti[illegible] capitur, vilique iumento auerſe impo[illegible] ſitus circumducitur, etc.* Inter Duce[illegible] Amalphitanorum, quorum catalogu[illegible] exhibet Iulius Caeſar Capacius i[illegible] Hiſt. Neapolit. memorantur ad an[illegible] 952. Sergius *Imperialis Patricius*, e[illegible] ad an. 959. Manſo *Imperialis* itidem *Patricius et Antipatus.* Ibidem in quodam Inſtrumento legitur: *Temporibus dom. Iohannis glorioſi Ducis et Imperialis Patricii, Antipati et Veſtis.* V. Brencmanni Diſſertat. de Republ. Amalphit. p. 23.

Patricii dignitas in Francia etiam obtinuit, eodem fere quo apud Byzantinos gradu, cum poſt regem proxima fuerit. Lex Ripuar. tit. 50. §. 1. *Si quis teſtes ad mallum ante Centenarium, vel Comitem ſeu ante Ducem, Patricicium vel Regem neceſſe habuerit, vt donent teſtimonium, etc.* Vbi *Patricius* Duci praeponitur, vt etiam apud Marculfum l. 1. form. 8. Ex quibus primum eruimus *Patricios*, perinde ac Duces et Comites, prouincias rexiſſe, et populis ius dixiſſe, ſuosque habuiſſe diſtrictus, quos *Patriciatus terminos* vocat Fredegarius in Chron. c. 90. Deinde quod *Burgundiones* tertio loco, vt *Patriciatus*, locentur, ſatis indicari *Patricios*, praeſertim Burgundiones ſpectaſſe; cum in Burgundionum regno maxima ac ſuprema poſt regem extiterit dignitas, alia tamen a dignitate *Maioris-domus*, licet ſumma parque fuerit vtriusque potentia et auctoritas, diſpari tamen nomine. Quamquam Patricios domui etiam regiae praefuiſſe videatur indicare Cyprianus in Vita S. Caeſarii

Arela-

Arelatenſis: *Parthenius Patricius, qui caeteris ſeruis praefectus, apud dominatorem ſuum praecipuum gratiae locum obtinebat*, etc.

Id porro nominis ac dignitatis apud Burgundiones potius obtinuiſſe quam apud Francos, ex eo conijcere eſt, quod data primitus Sigismundo Burgundionum Regi ab Imperatore Conſtantinopolitano legatur; in cuius aula cum praecipua fuerit, ita Reges Burgundici primam in ſua eſſe ſtatuerunt: niſi dicamus *Patriciorum* ſeruatam in Burgundiae atque adeo Prouinciae Regno dignitatem, eique attributam rerum adminiſtrationem, quod Gothorum in Italia Reges, qui huic parti Galliarum, inclinante Romanorum in Italia et in Galliis poteſtate, imperabant, hanc regendam committerent viris illuſtribus qui Patricii dignitatem obtinebant: qua certe donatus legitur Petrus Marcellinus Felix Liberius Praefectus Praetorio Galliarum, qui Concilio Arauſicano an. 529. interfuit, ſub Theodorico II. Gothorum in Italia Rege, a quo reſtaurata fuerat Praefectura in Galliis an. 511. quae dominantibus Wiſigothis defierat, vt obſeruat vir doctiſſimus Aegidius Lacarrius in Hiſtoria Galliarum ſub Praefectis Praetorio. Sed et ante haec tempora Romanos Auguſtos viros illuſtres dignitate Patricios in Gallias, qui eas regerent, miſiſſe, ſatis conuincunt quae de Aëtio, Aegidio, et aliis Patriciis, habent Scriptores Francici. Vtcumque ſe res habeat, conſtat Patricios Francicos promiſcue *Patricios Galliae*, vel *Galliarum Burgundiae*, vel *Maſſiliae* ſeſe inſcripſiſſe, quod regni Burgundiae vrbs praecipua eſſet, atque in ea degerent Regni Burgundiae Reges, vt et Praefecti.

Patricium ſeſe indigitat Richardus Dux Normanniae in Charta a. 1015. apud Hemeraeum in Auguſta Viromanduorum. Vnde firmari poſſet eorum ſententia, qui *Pares Franciae* a Patriciis Francicis deducunt, niſi aliunde conſtaret vocis origo. V. *Par Franciae*. *Patricios* ſuos habuere etiam Reges Anglo-Saxonum. Charta Inae Regis tom. 1. Monaſtici Anglic. p. 13. *Pro ampliori firmitatis teſtamento Principes et Senatores, Iudices et Patricios ſubſcribere fecimus*. Charta Athelredi Regis ibidem p. 51. *Quapropter ego Athelredus Rex Merciorum rogatus a Patricio meo, et propinquo Coenfrido*, etc. qui in ſubſcriptione *Comes* indigitatur. PATRICII LOVANIENSES, quorum frequens mentio in Charta Wenceslai Ducis Brabantiae a. 1373. apud Miraeum to. 2. p. 1024. De eorum origine ita ſcribit Iuſtus Lipſius in Deſcript. Louanii lib. 2. c. 3. *Aiunt Baſtinum quemdam olim fuiſſe (tempus aliter non deſignant) corpore et animo validum, qui ſeptem filias habuit, et eas totidem viris elocauit; ſed cum lege, quoniam ipſe virilis ſexus liberos non haberet, hae nobilitatis ſuae ius tenerent et diffunderent, atque ex iis nati tales cenſerentur. Sine res fuit, ſine inuentiuncula eſt, non tamen abſona a vero et more*. Plura vide in notis Miraei ad hunc locum.

PATRIENSIS, indigena: Gallis *Celui du païs*. Encomium Emmae Reginae.

PATRILOQVIVM, corolla precatoria, Gall. *Chapelet*. Proceſſus de canonizat. S. Franciſci de Paula to. 1. Aprilis p. 121. V. *Pater-noſter*.

PATRIMONIALES FILII, legitimi. Concil. Mexican. an. 1585. inter Hiſpan. to. 4. p. 387. † PATRIMONIALIA REGIA, tributa vectigalia publica et fiſcalia, bona quae ad domanium regium pertinent. Ch. Mſ. a. 1342. † PATRIMONIALIS TITVLVS, V. Titulus.

PATRIMONIVM. (1) Varie ſumitur apud IC. nam, vt de vulgari ſignificatu taceam, cum tres eſſent Principis πεϱιουσίαι, ſeu facultates, Largitiones, Priuatae, et Patrimoniales, Largitionum appellatione donatus eſt fiſcus ſeu theſaurus Principis, cui regendo Praefectus erat Comes ſacrarum largitionum; Rerum priuatarum nomine, intelliguntur bona Principis quae priuatis vſibus erant dicata, quibus gubernandis praeerat Comes rerum priuatarum. Denique per Patrimonium, ſacrum intelligitur,

tur, proinde diuerſum a priuato, cui praeerat Comes ſacri patrimonii, cuius curae incumbebat regias, vt ait Senator, epulas ſollicita ordinatione diſponere, vt et apothecas et enthecas aulicas; praeterea praediorum patrimonialium prouentus excipere, etc. Quae patrimonia pluribus explicat Cuiacius in Paratitl. lib. 1. Cod. tit. 32. 33. 34. et ad lib. 11. tit. 62. Atque ita domus regiae fundi appellantur a Procopio lib. 1. de Bello Goth. cap. 4. et 6. Χωρία τῆς Βασιλέως οἰκίας, ἃ δὴ πατριμόνια καλοῦσι. PATRIMONIVM ECCLESIASTICVM, ſeu *Patrimonium S. Petri:* ita appellabant Eccleſiae Romanae praedia, ditiones, vel cenſus in prouinciis. Anaſtaſius in S. Canone PP. p. 59. *Huius temporibus pietas Imperialis releuauit per ſacram iuſſionem ſuam ducenta annonae capita, quae Patrimonii cuſtodes et Lucaniae annue perſoluebant.* Infra: *Rector Patrimonii Siciliae.* In S. Zacharia p. 8. *In Patrimonio Tuſciae. Eccleſiarum Patrimonium,* in Hadriano p. 119. PATRIMONIVM CRVCIFIXI, bona Eccleſiaſtica vocat S. Bernardus lib. 4. de Conſiderat. (2) Tabularium S. Mauritii Andegau. de donatione Pleſſiaci au Grammoire eidem Eccleſiae facta a Fulcone Comite Andegau. an. 1109. Vbi *patrimonium* pro re *mobili* vſurpatur. (3) Quod a patre in dotem filiae conceſſum eſt. Charta a. 1095. ex Tabul. Maior. Monaſt.

PATRINA, pro *Matrina*, Gall. *Marraine*. Ricobaldus in Hiſtor. Pontif. Roman. apud Murator. to. 9. col. 149. vbi de Hygino PP. *Hic conſtituit vt patrinus vel Patrina ſuſcipiat hominem a fonte baptiſmatis.*

† PATRINARIVS, *Pailler*, in Gloſſ. Lat. Gall. Cod. 7692.

PATRINATVS, officium patrini. Statuta Danielis Epiſc. Nannet. apud Marten. to. 4. Anecd. col. 954.

PATRINVS (1) Ἀνάδοχος, ſponſor, *qui leuat aliquem de ſacro fonte*, vel *intromiſerit in Eccleſiam*, apud Io. de Ianua. Germ. Pathe, Gallis *Parrain*. Higinus PP. de Conſecr. diſt. 4. *In Catechiſmo, et in Baptiſmo, et in confirmatione unus Patrinus fieri poteſt, ſi neceſſitas cogit. Non eſt tamen conſuetudo Romana, ſed per ſingulos ſinguli ſuſcipiunt.* PATRINI in Confirmatione pueri. Concilium Sarisberienſe an. 1217. c. 24. (2) Pro *Patronus*, in Teſtam. Bertichramni Epiſc. Cenoman. to. 3. Analect. p. 127. (3) † Idem qui *Confeſſarius* et *Pater ſpiritualis*, apud Murat. t. 5. Antiq. Ital. p. 767.

PATRIOTA, indigena. Metellus in Quirinalibus:

> *Patriae conſilium rite tuendae*
> *Tribuerunt peregrini Patriotis*
> *patefactis.*

Vita S. Deicoli Abb. Lutrenſ. num. 7. *B. Columbanum egregium Scotigenarum omnium Patriotam.* Acta S. Ottonis to. 1. Iulii p. 376. *Non abſque ſumma Patriotarum admiratione conualuit.*

PATRIOTICVS, idem quod *Patriota*, indigena, non ſemel apud Senatorem l. 11. et 12. in Concilio Aurelian. c. 7. et apud Gregor. Turon. in Vita S. Maurilii Epiſc. MS. c. 9. Pro Patrius, apud Marten. tom. 9. Ampliſſ. Collect. col. 921.

PATRIPASSIANI, Sabelliani Haeretici, qui Patrem paſſum eſſe aſſerebant, apud S. Auguſtin. haer. 41. Philaſtrium, etc. *Vnde eos etiam*, inquit Ferrandus Diac. in Ep. ad Seuerum, *Patripaſſianos appellari vetuſtas oſtendit. Deipaſſiani* dicuntur Marcellino Comiti in Anaſtaſio.

PATRIXARE, pro *Patriſſare*, patrem imitari. Charta an. 1095. in Tabular. B. M. de Bono-Nuntio Aurelian.

PATRIZARE, eadem notione. S. Bernardus in Vita S. Malachiae. *Patriſſare* dixit Terentius Adelph. Act. 4. ſc. 2.

PATROCIDA, patriorum interfector. Proceſſus Ludouici Imper. in Iohannem XXII. PP. in Chr. Siciliae apud Marten. to. 3. Anecdot. col. 100.

† PATROCINARI, praeeſſe, regere. Ch. Mſ. a. 1062.

† PATROCINATVS, ius patronatus eccleſiae. Chartul. S. Ymer.

PATROCINIVM. (1) Tutela Patroni, cui ſe committebant liber-

ſe

ſeu ſerui libertate donati. Capitula ad Legem Bajwar. tit. 1. c. 7. *Qui vero per chartam ingenuitatis dimiſſi ſunt liberi, vbi nullum Patrocinium et defenſionem non elegerint, ſimiliter Regi componantur cum 40. ſol.* (2) PATROCINIA SANCTORVM, reliquiae Sanctorum, quorum patrocinia inuocantur, vel reliquiae *Patronorum*, ſeu Sanctorum *tutelarium*. Aimoinus de Miracul. S. Benedicti c. 38. *Erant autem quae ferebantur cum Patrocinio S. Benedicti pretioſiſſimae reliquiae beatiſſimorum Confeſſorum Eucherii et Verani.* Odo Abbas lib. de Miracul. S. Mauri c. 17. *Beati quoque Petri Apoſtoli Patrocinia ſunt reperta, etc.* Sanctus Eulogius lib. 2. Memorial. SS. c. 7. *Quorum corpora loca quò deciderant derelicta, ſummo militum obſeruantur ſtudio, ne Chriſtiani ad emolumentum patrocinationis furtim ea ſurriperent et reconderent*, i. e. vt iis tanquam reliquiis vterentur; vel ſane vt per ea Sanctorum ſibi demerentur patrocinia. Dinamius Patricius in Vita S. Maximi Epiſcopi Regienſis: *Corpus beatiſſimi Antiſtitis . . . eſt humatum in Eccleſia B. Petri quam ipſe condiderat, quae poſtea ipſius nomine appellata eſt, ob crebra eius Patrocinia, & miracula.* (3) Ius Patronatus Eccleſiae, in Tabulario Eccleſiae Gratianopolitanae fol. 13. (4) Pro *Patrimonium*, apud Forteſcut. de laudibus legum Angliae c. 49. niſi mendum ſit: *Quamuis non gliſcant eos* (filios) *legum imbui diſciplina, nec illos exercitio viuere, ſed ſolum ex Patrimoniis ſuis.* (5) † Feſtum patroni alicuius eccleſiae, ap. Pez. t. 1. Script. p. 702.

PATRON, pro Patronus. Alcuinus de Eccleſia S. Ludgeri Epiſc. Mimigerd.

PATRONES, maiores, auctores. Homagium an. 1110. inter Probat. nouae Hiſt. Occitan. to. 2. col. 375.

PATRONAGIVM. (1) Idem quod *Patronatus*. Statuta Monaſt. S. Claudii an. 1448. p. 75. (2) † Nauis gubernatio, *Patroni* ſeu naucleri officium; inde *Patroniſare*, nauem gubernare. Form. Mſſ. Cod. reg. 7657.

PATRONALE HOSPITIVM, diuerſorium, ni fallor. Statuta Aſtenſ. Collat. 4. cap. 25. fol. 18. vo. *Iuro quod non permittam quod duo vnius hoſpitii Patronalis ſint in vno et eodem officio ſimul tempore mei regiminis.* V. infra *Patronus hoſpitii*.

† PATRONANTIA, ius ſeu tributum, quod *Patrono*, ratione protectionis debetur, ap. Murat. t. 1. Antiq. p. 335.

PATRONARE. (1) Ius patronatus exercere. Hiſtor. MS. Monaſt. Gemmetic. p. 175. (2) † Ad *Patronum* ſeu archetypum exigere. Ch. Mſ. a. 1356. V. *Patrunnus*.

† PATRONARIVS, i. q. *Patronus* 2. apud Murat. t. 4. Antiqu. Ital. p. 542.

PATRONATA BENEFICIA, ad quae *patronorum* praeſentatione quis inſtituitur. Expoſitio compendioſa benefic. fol. 30.

PATRONATICVM, obſequium quod patrono libertus debet. Formula vetus 48. ex Bignonianis.

PATRONATVS. (1) Idem quod *Patronaticum*, in Append. ad Marculf. form. 18. *Patronatus*, alio ſenſu. (2) PATRONATVS, ſeu *ius Patronatus*, *Patronage*, Gallis *Padronaggio*, et *Padronatico*, Matthae Villaneo lib. 1. c. 33. l. 9. c. 98. eſt *ius honorificum, onerofum, et vtile alicui in Eccleſia competens pro eo, quod de dioeceſani licentia ſiue conſenſu illam fundauit, dotauit, vel conſtruxit ipſe, vel is a quo iuſtam cauſſam habet.* Ita Ioan. Andr. et alii Canoniſtae. (3) † *Patronus* qui clericum nominat vel praeſentat. Ch. Mſ. a. 1223.

PATRONES, V. *Patron*.

PATRONISARE, PATRONIZARE, officium *patroni* ſeu naucleri gerere. Charta an. 1382. in Tabular. Communit. Maſſil. V. *Patronagium*.

PATRONISATIO, conuentio cum eiuſmodi *patrono*, in Charta a. 1298. in eodem Tabular.

PATRONIVM, tutela, protectio, contracte pro *patrocinium*. Charta an. 1206. ex mſſ. Chartul. S. Victoris Maſſil. p. 151.

PATRONVS. (1) Gloſſ. Saxon. Aelfrici, vbi de partibus domus: *Patronus*, *Stapul*. Quae vox Saxonica, baſim

tur, proinde diuerſum a priuato, cui praeerat Comes ſacri patrimonii, cuius curae incumbebat regias, vt ait Senator, epulas ſollicita ordinatione diſponere, vt et apothecas et enthecas aulicas; praeterea praediorum patrimonialium prouentus excipere, etc. Quae patrimonia pluribus explicat Cuiacius in Paratitl. lib. I. Cod. tit. 32. 33. 34. et ad lib. II. tit. 62. Atque ita domus regiae fundi appellantur a Procopio lib. I. de Bello Goth. cap. 4. et 6. *Χωρία τῆς Βασιλέως οἰκίας, ἃ δὴ πατριμόνιον καλοῦσι.* PATRIMONIVM ECCLESIASTICVM, ſeu *Patrimonium S. Petri:* ita appellabant Eccleſiae Romanae praedia, ditiones, vel cenſus in prouinciis. Anaſtaſius in S. Canone PP. p. 59. *Huius temporibus pietas Imperialis releuauit per ſacram iuſſionem ſuam ducenta annonae capita, quae Patrimonii cuſtodes et Lucaniae annue perſoluebant.* Infra: *Rector Patrimonii Siciliae.* In S. Zacharia p. 8. *In Patrimonio Tuſciae. Eccleſiarum Patrimonium,* in Hadriano p. 119. PATRIMONIVM CRVCIFIXI, bona Eccleſiaſtica vocat S. Bernardus lib. 4. de Conſiderat. (2) Tabularium S. Mauritii Andegau. de donatione Pleſſiaci *au Grammoire* eidem Eccleſiae facta a Fulcone Comite Andegau. an. 1109. Vbi *patrimonium* pro re *mobili* vſurpatur. (3) Quod a patre in dotem filiae conceſſum eſt. Charta a. 1095. ex Tabul. Maior. Monaſt.

PATRINA, pro *Matrina*, Gall. *Maraine*. Ricobaldus in Hiſtor. Pontif. Roman. apud Murator. to. 9. col. 149. vbi de Hygino PP. *Hic conſtituit vt patrinus vel Patrina ſuſcipiat leuatum a fonte baptiſmatis.*

† PATRINARIVS, *Paillier*, in Gloſſ. Lat. Gall. Cod. 7692.

PATRINATVS, officium patrini. Statuta Danielis Epiſc. Nannet. apud Marten. to. 4. Anecd. col. 954.

PATRINVS. (1) Ἀνάδοχος, ſponſor, *qui leuat aliquem de ſacro fonte, vel intromittit in Eccleſiam*, apud Io. de Ianua. Germ. Pathe, Gallis *Parrain*. Higinus PP. de Conſecr. diſt. 4. *In Catechiſmo, et in Baptiſmo, et in confirmatione vnus Patrinus fieri poteſt, ſi neceſſitas cogit. Non eſt tamen conſuetudo Romana, ſed per ſingulos ſinguli ſuſcipiunt.* PATRINI in Confirmatione pueri. Concilium Sariſberienſe an. 1217. c. 24. (2) Pro *Patronus*, in Teſtam. Bertichramni Epiſc. Cenoman. to. 3. Analect. p. 127. (3) † Idem qui *Confeſſarius* et *Pater ſpiritualis*, apud Murat. t. 5. Antiq. Ital. p. 767.

PATRIOTA, indigena. Metellus in Quirinalibus:

> *Patriae conſilium rite tuendae*
> *Tribuerunt peregrini Patriotis*
> *patefactis.*

Vita S. Deicoli Abb. Lutrenſ. num. 7. *B. Columbanum egregium Scottigenarum omnium Patriotam.* Acta S. Ottonis to. I. Iulii p. 376. *Non abſque ſumma Patriotarum admiratione conualuit.*

PATRIOTICVS, idem quod *Patriota*, indigena, non ſemel apud Senatorem l. 11. et 12. in Concilio Aurelian. c. 7. et apud Gregor. Turon. in Vita S. Maurilii Epiſc. MS. c. 9. Pro Patrius, apud Marten. tom. 9. Ampliſſ. Collect. col. 921.

PATRIPASSIANI, Sabelliani Haeretici, qui Patrem paſſum eſſe aſſerebant, apud S. Auguſtin. haer. 41. Philaſtrium, etc. *Vnde eos etiam,* inquit Ferrandus Diac. in Ep. ad Seuerum, *Patripaſſianos appellari vetuſtas oſtendit. Deipaſſiani* dicuntur Marcellino Comiti in Anaſtaſio.

PATRIXARE, pro *Patriſſare*, patrem imitari. Charta an. 1095. in Tabular. B. M. de Bono-Nuntio Aurelian.

PATRIZARE, eadem notione. S. Bernardus in Vita S. Malachiae. *Patriſſare* dixit Terentius Adelph. Act. 4. ſc. 2.

PATROCIDA, patriorum interfector. Proceſſus Ludouici Imper. in Iohannem XXII. PP. in Chr. Siciliae apud Marten. to. 3. Anecdot. col. 100.

† PATROCINARI, praeeſſe, regere. Ch. Mſ. a. 1062.

† PATROCINATVS, ius patronatus eccleſiae. Chartul. S. Ymer.

PATROCINIVM. (1) Tutela Patroni, cui ſe committebant liberi,

ſeu

ſeu ſerui libertate donati. Capitula ad Legem Bajwar. tit. 1. c. 7. *Qui vero per chartam ingenuitatis dimiſſi ſunt liberi, vbi nullum Patrocinium et defenſionem non elegerint, ſimiliter Regi componantur cum 40. ſol.* (2) PATROCINIA SANCTORVM, reliquiae Sanctorum, quorum patrocinia inuocantur, vel reliquiae *Patronorum*, ſeu Sanctorum *tutelarium*. Aimonius de Miracul. S. Benedicti c. 36. *Erant autem quae ferebantur cum Patrocinio S. Benedicti pretioſiſſimae reliquiae beatiſſimorum Confeſſorum Eucherii et Verani.* Odo Abbas lib. de Miracul. S. Mauri c. 17. *Beati quoque Petri Apoſtoli Patrocinia ſunt reperta, etc.* Sanctus Eulogius lib. 2. Memorial. SS. c. 7. *Quorum corpora loca quò deciderant derelicta, ſummo militum obſeruantur ſtudio, ne Chriſtiani ad emolumentum patrocinationis furtim ea ſurriperent et reconderent*, i. e. vt iis tanquam reliquiis vterentur; vel ſane vt per ea Sanctorum ſibi demerentur patrocinia. Dinamius Patricius in Vita S. Maximi Epiſcopi Regienſis: *Corpus beatiſſimi Antiſtitis . . . eſt humatum in Eccleſia B. Petri quam ipſe condiderat, quae poſtea ipſius nomine appellata eſt, ob crebra eius Patrocinia*, i. *miracula*. (3) Ius Patronatus Eccleſiae, in Tabulario Eccleſiae Gratianopolitanae fol. 13. (4) Pro *Patrimonium*, apud Forteſcut. de laudibus legum Angliae c. 49. niſi mendum ſit: *Quamuis non gliſcant eos* (filios) *legum imbui diſciplina, nec eius exercitio viuere, ſed ſolum ex Patrociniis ſuis.* (5) † Feſtum patroni alicuius eccleſiae, ap. Pez. t. 1. Script. p. 702.

PATRON, pro Patronus. Alcuinus de Eccleſia S. Ludgeri Epiſc. Mimigard.

PATRONES, maiores, auctores. Homagium an. 1110. inter Probat. nouae Hiſt. Occitan. to. 2. col. 375.

PATRONAGIVM. (1) Idem quod *Patronatus*. Statuta Monaſt. S. Claudii an. 1448. p. 75. (2) † Nauis gubernatio, *Patroni* ſeu naucleri officium; inde *Patroniſare*, nauem gubernare. Form. Mſſ. Cod. reg. 7657.

PATRONALE HOSPITIVM, diuerſorium, ni fallor. Statuta Aſtenſ. Collat. 4. cap. 25. fol. 18. vo. *Iuro quod non permittam quod duo vnius hoſpitii Patronalis ſint in vno et eodem officio ſimul tempore mei regiminis.* V. infra *Patronus hoſpitii*.

† PATRONANTIA, ius ſeu tributum, quod *Patrono*, ratione protectionis debetur, ap. Murat. t. 1. Antiq. p. 335.

PATRONARE. (1) Ius patronatus exercere. Hiſtor. MS. Monaſt. Gemmetic. p. 175. (2) † Ad *Patronum* ſeu archetypum exigere. Ch. Mſ. a. 1356. V. *Patrunnus*.

† PATRONARIVS, i. q. *Patronus* 2. apud Murat. t. 4. Antiqu. Ital. p. 542.

PATRONATA BENEFICIA, ad quae *patronorum* praeſentatione quis inſtituitur. Expoſitio compendioſa benefic. fol. 30.

PATRONATICVM, obſequium quod patrono libertus debet. Formula vetus 48. ex Bignonianis.

PATRONATVS. (1) Idem quod *Patronaticum*, in Append. ad Marculf. form. 18. *Patronatus*, alio ſenſu. (2) PATRONATVS, ſeu *ius Patronatus*, *Patronage*, Gallis *Padronaggio*, et *Padronatico*, Matthae Villaneo lib. 1. c. 33. l. 9. c. 98. eſt *ius honorificum, oneroſum, et vtile alicui in Eccleſia competens pro eo, quod de dioeceſani licentia ſiue conſenſu illam fundauit, dotauit, vel conſtruxit ipſe, vel is a quo iuſtam cauſſam habet.* Ita Ioan. Andr. et alii Canoniſtae. (3) † *Patronus* qui clericum nominat vel praeſentat. Ch. Mſ. a. 1223.

PATRONES, V. *Patron*.

PATRONISARE, PATRONIZARE, officium *patroni* ſeu naucleri gerere. Charta an. 1382. in Tabular. Communit. Maſſil. V. *Patronagium*.

PATRONISATIO, conuentio cum eiusmodi *patrono*, in Charta a. 1298. in eodem Tabular.

PATRONIVM, tutela, protectio, contracte pro *patrocinium*. Charta an. 1206. ex min. Chartul. S. Victoris Maſſil. p. 151.

PATRONVS. (1) Gloſſ. Saxon. Aelfrici, vbi de partibus domus: *Patronus*, *Stapul*. Quae vox Saxonica,

baſim ſonat, vt obſeruat Somnerus. Aliud Gloſſ. Saxonicum MS. laudatum ab eodem Somnero: *Stapul, Batis*, vbi *baſis*, reſtituit. (2) Qui alicuius eccleſiae exſtruendae, aut alterius cuiuſcumque fundationis eccleſiaſticae auctor eſt. *Aduocatus* interdum nuncupatus, vt videre eſt in hac voce, col. 101. Ioan. de Garlandia in Synonymis:

Patronum faciunt dos, aedificatio, fundus.

Praeter hanc legitimam vſuque receptam iuris patronatus originem, quae ex eccleſiarum fundatione manauit, aliam, eamque longe frequentiorem, repetere licet ab eccleſiarum infeodationibus. Et quidem vbi laici eccleſias et earum bona, quae vel a Principibus in feudum conceſſa habebant, vel ipſi ſibimet arrogauerant, reſtituere tandem ſtatuerunt, iis ea lege ceſſerunt, vt iure patronatus gauderent, atque in iis eccleſiis clericos inſtituendos Epiſcopo praeſentarent, quos ipſi prius inconſulto Epiſcopo inſtituebant deſtituebantque ad libitum. Quo ſpectat Capitul. Ludouici Pii an. 816. c. 9. (3) PATRONI, dicti veteribus Chriſtianis *Sancti*, praecipue *tutelares*, S. Auguſtino lib. de cura pro mortuis c. 4. 18. V. *Patrocinium*. (4) PATRONI, epiſcopi. Vetus Scheda de Ordinat. Epiſc. edita a Baluzio. (5) PATRONI REGIONVM, praecipui, niſi ſint, quos ἀμφοδάρχας vocat Chronic. Alexandrin. Hiſtoria S. Clement. I. PP. Acta S. Sebaſtiani to. 2. Ian. p. 276. *Beatiſſima Zoe in Apoſtolorum natale dum ad Confeſſionem Petri apoſtoli oraret ab inſidiantibus paganis arcſatur, ducitur ad Patronum Regionis Naumachiae .... tunc Patronus regionis miſit eam in cuſtodiam obſcuriſſimam.* Vbi *Patroni regionum* iidem videntur qui ſub vrbis Praefecto ciuili politiae inuigilabant, Gallis *Commiſſaires de quartier*. (6) Dominus, *Senior*, *Seigneur*. Charta Hamelini Epiſc. Cenoman. in Tabul. Maior. Mon. *Hoc audientes et ſcientis tam monitu Inelli de Meduana Patroni, eiuſdem loci, quam clamore vulgi.* Infra: *Hoc approbante loci Patrono, etc.* PATRONVS GALEAE, NAVIS, nauclerus. Charta a. 1326. in Tabular. S. Victoris Maſſil. *Mandetis ſingulis Patronis galearum de dicta ciuitate recollectis ad gagia curiae, vt etc.* PATRONVS HOSPITII, diuerſorii magiſter, caupo. Computus mox laudatus ibid. V. *Patronale hoſpitium*. (7) Exemplar, Gallis etiam *Patron*, Germanis Patrone. Menoti Serm. fol. 120. *O iuuenes hic notetis;* voyés la forme et le Patron ou a été prinſe voſtre vie; *ecce formam et Patronum a quibus ſumta eſt vita veſtra.* (8) Exemplar, ſeu Charta enumerationis, in qua bona ſua quis recenſet, Gall. *Dénombrement*. Charta an. circ. 1380. ex Regeſto *Noſter* fol. 440. vo. (9) † Autographum, Gall. *Original*. Ch. Mſ. Cod. reg. 5851. (10) † Archetypum, ſpecimen. Ch. a. 1356. (11) Pro *Patrinus*. Annal. Bened. to. 3. p. 23. *Patroni filiis ſuis ſymbolum et orationem Dominicam inſinuent.* V. *Patrinus*.

† PATRVNNVS, PATRVVS, exemplar, archetypum, Gall. *Patron*. Ch. Mſ. a. 1275. V. *Patronare* 2.

PATRVOLVS, fratris ſeu ſororis filius. Chron. MS. Regum Franc.

PATRVVS. (1) V. *Patrunnus*. (2) Pro *Paternus*, V. *Domus patrua*.

PATTA, fibula lignea, a Gall. *Patte*. Tabular. Capituli Ambian.

PATTALORINCHITTAE, V. *Paſſalorinchitae*.

PATVATIO, pro *Pactuatio*, pactum. conuentio. Chron. Caſaur. lib. 1. Spicil. Acher. to. 5.

† PATVENTIVM, i. q. *Patuum*, paſcuum, pratum. Ch. a. 1054. V. *Padoentium*.

PATVLA, pugio, enſis. Lambertus Ardenſis p. 168. *Manus in eum iniecerunt, et extractis Patulis, ſine miſericordiis eum .... ingulauerunt.* Sed legendum videtur *ſpatulis*, id eſt, paruis ſpathis.

PATVLE, paſcuum. Chron. Caſaur. apud Murator. to. 2. part. 2. col. 929. *Cum ſiluis, ... vinis, vapinis ac Patulibus, etc.*

PATVLVM, locus patens et apertus, area, Gall. *Cour*, vbi interdum conuentus habebantur. Annal. Bened. to. 5. p. 70. V. *Patuum*.

PATVRAGIVM, a Gall. *Paturage*, paſcuum. Charta MS. Libert. Bellomont.

PATVS. (1) Gaza, theſaurus, *πάτος*, in cod. Barbaro-Graeco Nicetae in Alexio Duca, vbi exponitur *πλοῦτος*, *diuitiae*. Auctor Queroli: *Si diues fueris*, *Patus appellaberis*, *ſic noſtra loquitur Graecia*. Monet praeterea Petrus Daniel in veteri Gloſſario *Patus*, *pacem tenens*, exponi, quam interpretationem ſecutus eſt Papias. (2) Mendoſe in Charta Guillelmi de Calminiaco an. 1218. apud Thomaſſer. in Biturig. p. 724. Lego *Rata*. (3) V. alia notione mox in *Patuum*.

PATVVM. (1) Paſcuum, pratum, Gall. *Paſtis*, Germ. Weide. Charta an. 1144. inter Probat. nouae Hiſt. Occitan. to. 2. col. 507. *Ego Bernardus Athonis Vicecomes Nemauſi dono et in perpetuum concedo ad Patuum popolo Nemanſenſi omnes garrigas.* PATVS, eodem ſignificatu, in Charta an. 1154. inter Probat. to. 2. nouae Hiſt. Occitan. col. 549. (2) Idem quod *Patulum*, Prouincialibus vulgo *Pati*, locus vacuus. Charta an. 1320. ex Tabular. Commendariae Arelat. *Idem cum in Patuis, plateis et locis publicis tam in ciuitate quam in territorio exiſtentibus.* (3) Cloaca, fimentum, foſſa fimaria. Statuta Maſſil. lib. 1. c. 59.

PATVVS, paſcuum. Teſtament. an. 1177. to. 9. Spicil. Acher. p. 152.

† PATVZARE, paſcere. Stat. Vallis-Sar. c. 67.

† PAVA, *Pavoneſſe*, in Gloſſ. Lat. Gall. Cod. 7684. Pauo femina.

PAVAGIVM. (1) Mendoſe pro *Pariagium*, in Charta Philippi Pulcri an. 1307. apud Meneſter. Hiſt. Lugdun. p. 42. Vbi leg. omnino *ſocietatem vel Pariagium*. V. ſupra in voce *Par*. (2) Ex Gallico *Pavage*, tributum quod pro viarum pauimentis praeſtatur: Gallis *Droit de chauſſée*. In Monaſtico Anglic. to. 2. p. 722. 767. 976. PAVIAGIVM. Catalogus Epiſcoporum Lichfeldenſium in Anglia, in Waltero *de Langton* an. 1300.

PAVAILLONVS, papilio, tentorium, Gall. *Pavillon*. Charta treugarum ex Archiuis Ducis Sabaudiae Taurini. V. *Pauellio*. PAVALLYO, eadem notione. Charta an. 1332. to. 2. Hiſt. Dalphin. p. 238.

† PAVALHONES, nummi aurei Francici, quod rex in iis ſub *Pavalhone* in throno ſedeat. Ch. Mſ. a. 1348.

† PAVALHONVS, i. q. *Pavaillonus*, in Comput. a. 1412.

PAVALLYO, V. *Pavaillonus*.

PAVAMENTVM, pauimentum, Gall. *Pavé*. Comput. a. 1261. ex Bibl. reg.

PAVARE, pauire, pauimentis ſternere, *Paver*. *Pauator*, *Paveur*. Idem Comput. V. *Pauiare*.

PAVASIVM, V. *Pauiſarii*.

PAVCA, menſura vinaria, Gallis *Pauque* vel *Pauche*. Necrologium Abbatiae S. Petri de Caſis: *XXIII. Maii . . . dimiſit tres metretras vini ſeu tres Paucas*. Ibid. *XI. Iulii. Margareta de Prumeto abatiſſa de Caſis conſtituit et donauit vnam Paucam vini ſingulis Dominicis a feſto Paſche vsque ad vendemias.* Ancillæ Lemouicibus etiamnum *Pauca*, vulgo *Pauche*, dicitur, quaſi femina ex *pauco* orta.

PAVCEDO, *paucitas*, Ioan. de Ianua.

PAVCIO, pro pactio, pactum. Charta an. 1217. in Chartular. S. Vandreg. t. 1. p. 1055.

PAVCITARE, V. *Baulare*.

PAVCIVM, V. *Pauſa*.

† PAVCRVM, ellychnium, vt videtur. Stat. crimin. Cumar.

PAVDER. Placitum Chlodouei III. an. 692. apud Mabill. lib. 6. Diplom. Ch. 15. *Placita inter ſe habuerunt, vt medio minſe Aprile iam praeterito et ipſi Ermenoaldus abba Pauderis homenis ſua manu quarta ante ipſo Pontefice, aut hoc coniurare debiris, quod etc.*

PAVELLA. Charta Petri de Condeto Capellani Regis to. 2. Spicileg. Acheriani p. 557. *Et idem Dom. Rex et alii Barones, ſicuti erant ordinati per bella, exierunt circa exercitum contra Saracenos qui erant infiniti, ne poſſent intrare Pauellam, vel habere acceſſum*

ceſſum ad caſtrum. f. Contextus et ſeries palorum, Gall. *Paliſſade*, olim *Paveſade*; niſi mauis *panellam* interpretari diuerſorium, hoſpitium, Gallis veteribus *Pavale*.

PAVELLIO, vt *Pauaillonus*, in Computo ex Bibl. reg.

PAVELLVS, ſcutum minus. Statuta Equit. Teuton. art. 79. apud R. Duellium to. 2. Miſcell. p. 60.

PAVENSES. Charta an. 1299. apud Cherubin. Ghirardacium lib. 2. Hiſtor. Bononienſ. p. 375. *Precamur quatenus dictum caſtrum muniatis victualibus, baliſtis, ſagittamentis, Pavenſibus, lumeriis et pannellis.* Vbi *Pavenſes* videntur eſſe ſcuta maiora, quae Galli *Pavois* vocabant. Hinc emendandum videtur Chron. Domin. de Grauina apud Murator. to. 12. col. 721. *Territi timore mortis, repoſitis Pallarenſibus magnis in terram.* Vbi leg. *Pauenſibus*.

PAVERE MESSEM aut *annonam*, frumentum *excutere*, vt in l. 7. D. de adquir. rer. Dom. vel *exprimere*, vt in l. 14. §. 3. D. de Aliment. Capit. Caroli M. l. 3. c. 66. et Lex Longob. l. 1. tit. 14. §. 11. *Si quis meſſem aut annonam in hoſte ſuper bannum dominicum rapuerit, aut furatus fuerit, vel Pauerit, aut cum caballis vaſtauerit, etc.* Feſtus ait *pauera frumenta* veteres dixiſſe, *quae de vagina non bene exibant.*

PAVERIVS, f. iunci ſpecies, quae Gallis nonnullis *Pavée* dicitur. Chartular. V. S. Vedaſti Atrebat. p. 48. *Sit in poſſeſſione . . . de cinnis ponendis in aqua . . . de arundine et Pauerio.*

PAVERVS, anſerculus, Gall. *Jeune oye*, Ital. *Pavaro*. Iohan. Demuſſis Chron. Placent. ad an. 1388. apud Murator. to. 16. col. 582.

† PAVES, panni ſpecies, pauonatilis. Stat. Maſſil. Mſ. V. *Paueſca* et *Pauonaceus*.

† PAVESATVS, ſcuto, quod *Paveſium* dicebatur, inſtructus. Ch. Mſ. a. 1388. V. *Pauiſarii*.

PAVESCA, veſtis ſpecies, pauonatilis. Statuta Maſſilienſia MSS. a. 1276. V. *Pauonatilis*.

PAVESERIVS, vt *Pauiſarius*, V. *Pauiſarii*.

PAVESIVM, ſcuti genus, Gallis *Pavois*, Italis *Paveſe*. V. *Pauenſes*. Charta an. 1377. in Tabular. S. Victoris Maſſil. Hinc PAVESIATOR dictus miles qui eiusmodi ſcutis vtebatur in praeliis. V. *Pauiſarii*.

PAVESIS, eadem notione, ab Ital. *Paveſe*. Charta an. 1359. apud Illuſt. Fontan. in Antiquit. Hortae p. 417.

PAVESIVS, eod. ſignificatu, in Charta an. 1345. to. 2. Hiſt. Dalphin. p. 510. † Seu potius miles *Paueſio* inſtructus.

PAVESVS, et PAVEXIVS, idem in Chron. Taruiſino apud Murator. to. 19. col. 792.

† PAVETARE, pauire, pauimentis ſternere. Comput. Mſ. a. 1386.

PAVEXARIVS, V in *Pauiſarii*.

PAVIA, V. *Pauſea*.

PAVIAGIVM, V. *Pauagium*.

PAVIARE, vt ſupra *Pauare*. V. in hac voce. Charta an. 1353. apud Rymer. to. 5. p. 774.

PAVICLARE, i. q. *Paviare*. Gloſſ. Lat. Graec. MS. Sangerm. *Pariclare*, ἐδαφίζειν. Hinc

PAVICVLA, inſtrumentum quo pauimentum coaequatur et firmatur, Gallic. *Hie*, *Demoiſelle*. Gloſſ. Lat. Gr. *Paniculae*, ὁμαλιστῆρες.

PAVILIO. (1) PAVILIO, PAVILLIO, papilio, tentorium, a Gall. *Pavillon*. Computus an. 1202. apud D. Bruſſel to. 2. de Vſu feud. p. CXCIV. V. *Pauallyo*, et *Pauellio*. (2) † Idem quod *Pavalho*, in Ch. Mſ. a. 1318.

PAVILIONVS, idem quod *Pavilio 1.* Chron. Parmenſe ad an. 1308. apud Murator. to. 9. col. 874. V. *Pauaillonus*.

PAVILLO, idem, in Computo an. 1324. to. 1. Hiſt. Dalphin. p. 133.

PAVILLONARIVS, papilionum confector. Charta an. 1377. apud Rymer. to. 7. p. 156.

PAVIMENTATIO, actio pauimentandi. Charta Henrici IV. Reg. Angl. an. 1410. apud Rymer. to. 8. p. 635. V. *Pauare*.

PAVIMENTATOR, pauimentorum ſtructor, Gall. *Paveur*. Chron. Corn. *Zantfliet* apud Marten. to. 5. Ampliſſ. Collect. col. 363.

PAVIO. Acta dedicationis Eccleſiae S. Iuliani de Lepida in Veronenſi diſtrictu an. 1186. apud Vghellum: *Deinde venerunt ad Pauionem, vbi erant reliquiae B. Mariae V. et S. Iuliani, et multorum aliorum Sanctorum, et portauerunt praedictas reliquias cum magna reuerentia in praedictam Eccleſiam.* Idem forte quod *Pauo*, de qua voce mox, vel potius quod

PAVIONVS, papilio, tentorium; *Pavillon*. Chron. Parmenſe ad an. 1279. apud Murator. to. 9. col. 291. V. *Pauilio*.

PAVIRE, *id eſt*, *ferire*, *percutere*. Gloſſ. MSS. S. Andreae Auenion. XIII. ſaec. exaratum. V. *Pauſea*.

PAVISARII, milites *Pauaſiis*, ſcutis ita dictis, in praelis ac bellis inſtructi. Thomas Walſinghamus in Ed. III. *Venientem contra eum cum 7. millibus electis armatorum, aliiſque armatis Pauiſariis, ac baliſtariis innumero exceſſiuo.* PAVESERII, PAVEXARII, eadem notione. Ordinat. Caroli Iohannis Reg. Primogen. an. 1356. to. 3. Ordinat. p. 102. PAVESIATORES, iidem, in Charta an. 1383. apud Gueſnaium in Annalib. Maſſilienſib. p. 437. Hic emendandus Pittonus in Hiſt. Aquenſi l. 3. p. 200. vbi ex eadem Charta edidit *Paneſiatores*. V. Notas Cangii ad Villharduinum p. 284. 285. Sunt autem *Pauaſia*, Canano πκβέτζια, Cambro-Britannis *Paſais*, ſcuta grandiora, quibus tecti milites, hoſtes impetebant. Eiuſmodi ſunt parmae, quae deſcribuntur a W. Britone l. 10. Philipp. p. 216.

> *Hunc praecedebat cum parma garcio, ſub qua*
> *Nil ſibi formidans obſeſſos damnificabat*
> *Aſſidue, poterat nec ab illis damnificari,*
> *Aſſeribus latis dum parma protegit ipſum,*
> *Quam nexu taurina tegit ſeptemplice pellis.*

† PAVISERIVS, PAVISIVS, i. q. *Paueſium*. Form. Mſ. Cod. reg. 7657.

PAVISSIS, ſcuti genus, Gall. *Pavois*. Charta Henrici IV. Reg. Angl. an. 1405. apud Rymer. to. 8. p. 384. V. *Paueſium*.

† PAVITOR, pauimentorum ſtructor. Comput. Mſ. a. 1429.

PAVITVM, ἐδαφισμένον, in Gloſſ. Lat. Graec.

PAVLA. (1) Pro *Palla*, linteum quo tegitur altare. Rituale vetus Sueſſion. apud Marten. Tract. de Rit. p. 381. V. *Palla* 2. et *Pallium* 2. (2) † Humerus, Gall. *Epaule*. Areſt. Parlam. Mſ. a. 1338.

PAVLATIVE, paulatim, ſenſim. Charta Philippi Pulcri Reg. Franc. an. 1304. to. 1. Ordin. p. 426.

PAVLATIVVS, qui fit paulatim, apud Bern. Pezium to. 1. Anecd. col. 721. part. 1.

PAVLEVM, PAVLIVM, V. *Pallium* 2.

PAVLIANI, PAVLICIANI, V. *Populicani*.

PAVLINA POTIO. Ditmarus lib. 6. p. 80. *Marchio Lutharius in Occidente infirmatus, et potione Paulina inebriatus, ex improuiſo obiit.* Potio, vt videtur, venenata, qua poſtea extinctus Henricus VII. Imp. data a Paulino Monacho Ordinis Praedicatorum, quae reuera *Potio Paulina* dici potuit. Rythmi in Obitum Henrici VII.

> *In grandi ſtat triſtitia*
> *Exercitus militia,*
> *De Principis ruina*
> *Quam feritas damnabilis*
> *Manuſque deteſtabilis*
> *Coagulat Paulina.*

Meminit Myrepſus ſect. 4. cap. 1. antidoti *Paulinae* appellatae, quae ad tuſſim confert.

PAVLINAE LITTERAE dici videntur eae, quibus excommunicatio pronuntiatur; forte quod verbis Apoſtoli Pauli, *Anathema*, *Maran Atha*, in iis vterentur. Synodus Valentina an. 1584. to. 4. Concil. Hiſp. p. 286.

† PAVLVS. (1) Simplex, candidus, apud Mabill. ſec. 2. Bened. p. 998. (2) Palus, a. vet. Gall. *Paul*. Litt. remiſſ. Mſ. a. 1381.

† PAV-

† PAVMANNI, f. pro *Herimanni* vt videtur Muratorio ad Iudic. a. 715. t. 6. Antiq. Ital. p. 368.

PAVMELA, V. *Pannus de Paumela.*

PAVMELLYA, hordei genus, Gallis *Paumelle*. Index MS. benefic. eccl. et dioec. Conſtant. fol. 15.

† PAVMETA, hordei genus. Inuent. Mſ. a. 1476. V. *Spaumeta.*

† PAVNAGIVM, mendoſe pro *Pannagium*, t. 1. Annal. Praemonſtr. Prob. p. 191.

PAVO. (1) PAVO, PAVVS, PABO. Gloſſ. Iſid. *Pabo*, *vehiculum vnius rotae*. Papias, *Pauo*, *genus vehiculi.* Idem: *Pauus*, *genus operimenti*, *vel vehiculi.* Alibi: *Pauo genus operimenti.* In litera F. *Fauo*, *operimentum quoddam*. Vita S. Agili Abbatis c. 25. *Dum ergo corpus eius ſepulturae traderetur*, *quidam e fratribus validiſſima febre exaeſtuans aduenit*, *linteum*, *quod Pauonem tegebat*, *in fide pro remedio tetigit*, *etc.* Acta S. Marcelli PP. cap. 5. n. 21. *Condiuit corpora Sanctorum cum aromatibus*, *et linteaminibus*, *et impoſuit noctu in Pauone cum Eunuchis ſuis.* (2) Ipſum operimentum, palla. Diploma Lotharii Imp. apud Browerum lib. 8. Annal. Treuir. p. 504. 1. edit. 401. 2. edit. (3) Alia notione. Matth. Weſtmonaſterienſis an. 1255. *Dedit inſuper Regina Franciae Regi Angliae vnum Pauonem*, *videlicet lauacrum lapideum mirabile*, *quod ſimilitudinem pauonis in forma oſtendebat: et erat lapis pretioſus*, *qui perla dicitur*, *ex auro*, *et argento*, *et ſaphiris*, *ſicut verus pauo orbiculatus.* Eadem ferme habet Matth. Paris p. 606.

† PAVONACEVS, color violaceus, Ital. *Pauonazzo*. Caerem. Rom. Mſ. V. *Pauonatius.*

PAVONARIVS, cui pauorum cura demandata. Luitprandi Hiſt. apud Murator. to. 2. p. 441.

PAVONATILIS, pannus in pauonum caudarum ſpeciem variegatus. Anaſtaſius in Vita Stephani VI. PP. p. 236. Itali *Paonazzo Pavonazzo* colorem appellant violaceum, quomodo *Pauonarium* et *Pauonatum* dixiſſe veteres, auctor eſt Salmaſius. PAVONATILIS dici etiam potuit veſtis; quod reuera intextae et effictae eſſent in iis pauonum figurae.

PAVONATIVS, violaceus. Ordinat. Rom. apud Marten. Tract. de Rit. p. 605. V. ſupra *Pauonatilis.*

PAVONICI, CAPRIBARBI, GEISBART, factioſi quidam, de quibus Meiſterlinus in Hiſt. Noriberg. apud Ludewig. to. 8. Reliq. MSS. p. 122. *Pauonici praetorium occupantes*, *nitebantur Capribarbis tributa rurſus abolita imponere*, *ſed hi refutabant:* Harum nomenclaturarum rationem aperit idem Meiſterl. ibid. p. 96.

† PAVONVS, pauo, t. 2. Hiſt. Nem. p. 143.

PAVORABILIS, qui pauorem et metum infert, apud Adamum Bremenſem c. 187.

† PAVORATVS, pauore concitatus, t. 5. Sept. p. 530.

† PAVPA, pes, *Paupela*, *idem*, in Gloſſ. Lat. Gall. Cod. 7692.

PAVPADA. Tabularium Abbatiae Conchenſis in Ruthenis ch. 97. *Et inter totas vnum recepenus*, *illi manſi de Seroni vna Paupada de Canbe*, i. faſcis Cannabis, *paupée*, vox Gallis hac notione vſurpata, quod complicatus puparum infantilium ſpeciem referat.

PAVPER. (1) Caelius Aurelianus Siccenſis lib. 1. Chron. cap. 1. *Sicut enim Themiſon ait*, *eſt natura caput carnibus Pauperum*, *et neruoſum*, *et duris cutibus et capillis obiectum.* Vbi pauperum dixit pro *carens.* (2) † *Mediocris*, in Gloſſ. vett. Mſ. PAVPERTAS, ſimili notione, defectus. Gregorius Turonenſis lib. 5. cap. 5. PAVPERES CHRISTI, dicti primitus Cartuſienſes. Guigo Prior Cartuſiae ſecundus in Epiſtola dedicatoria ad Librum de Quadripertito exercitio cellae. Eodem nomine deſignantur Benedictini, in Charta an. 1147. apud Ludewig. tom. 1. Reliq. MSS. p. 2. PAVPERES DE LVGDVNO, haeretici, qui vulgo *Valdenſes:* de quorum haereſi ac nomenclatura Reinerus contra Valdenſes cap. 5. PAVPERES LOMBARDI, *Vltramontani*, in Summa Reinerii apud Marten. tom. 5. Anecdot. col. 1775.

1775. PAVPERES MINORES, V. *Minores* 2.

PAVPERARE, pauperem facere, Gall. *Appauvrir*. Vox veteribus nota apud Nonium. Gloſſae antiquae MSS. *Pauperantur, pauperes efficiuntur*. S. Paulinus in Epiſt. p. 212. Vtitur etiam Petrus Bleſenſ. ſermone 6. DEPAVPERARE, priuare: Alanus de Inſulis in Anticlaudiano lib. 4. de Luna. PAVPERTARE, idem quod *Pauperare*. Concilium Ticinenſe ſub Benedicto VIII. in Praefat.

PAVPERESCERE, i. q. *Pauperari*. Eliae Epiſc. Ieroſol. Epiſt. Encyclica apud Mabill. to. 3. Analect. p. 434.

PAVPERIA, PAVPERIES, *πενία*, in Gloſſ. Graec. Lat. Deeſt vox *Pauperia* in Cod. Sangerm.

PAVPERINVS, pro *Paupertinus*, de qua voce Varro lib. 1. de Vita populi Romani apud Nonium. Ionas Aurelian. lib. 2. de Cultu imag.

PAVPERTAS. (1) *Adoleſcentia, ſiue iuuentus*, in Gloſſis MSS. ad Concil. Carthag. c. 16. Sed legendum eſt *Pubertas*. (2) Πτωχεῖον, domus vbi pauperes aluntur, in Charta Sobieri Caſtellani Deſpauhenſis a. 1080. apud Ioan. Carpentarium in Hiſt. Camerac. 4. part. p. 11. (3) PAVPERTATEM PROBARE tenetur, in Conſuetudine Pontiuenſi, qui praedia ſua alienare vult. *Neceſſité jurée*, id eſt, *neceſſitas*, vel *paupertas iurata*, ſeu virorum legalium ſacramento firmata. Lex Veruinenſis an. 1233. art. 8. *Et ſciendum quod nullus hominum huius libertatis terram ſuam niſi Paupertate coactus, et etiam conſideratione Villici et Scabinorum vendere poterit*. Charta Hugonis Caſtellani Gandenſis an. 1238. *Praefati Gerardus et Perona fidem et iuramentum praeſtiterunt corporale, quod paupertate compulſi dictam Werpitionem faciebant: quam Paupertatem bene et per legem ſub virorum hominum teſtimonio probauerunt*. (4) Pauperis qualiſcunque facultas, parua et modica poſſeſſio. Tabularium Eccleſiae Gratianopolitanae fol. 13. (5) V. *Pauper* 1. (6) † Idem quod *Semipraebenda*, quia mediocris redditus; Ch. Mſ. a. 1484. V. *Paupertacula*. (7) † PAVPERTATES, Gall *Pauvreter*, pars corporis qua quis vir eſt. Litt. remiſſ. Mſ. a. 1479.

† PAVPERTACVLA, mediocritas, facultas modica, t. 2. Aug. p. 697.

PAVPERTATICVLA, PAVPERTICVLA, i. q. *Paupertas* 4. Formulae Andegauenſes. form. 38. Itiner. Ratherii tom. 2. Spicil. Acher. p. 269. *Cum de mea Paupertacula non ſim vobis adeo inhumanus, vt militari beneficio habeam*. Hiſtor. Tranſlat. S. Gorgonii Mart. n. 9. *Proclamare coepit, ne eis ſuam Paupertatiunculam tolleret*.

PAVPERTATVLA, idem. S. Hieronymus in Epitaph. Marcellae extremo.

PAVPERVS, pro *Pauper*, in Praecepto Dagoberti Reg. Franc. an. 638. to. 1. Annal. Benedict. in Append. p. 685.

PAVPVLARE, pauonum clamor, ab *vlulare*, et *pau*, quod eſt ſtrepitus quem clamando edunt pauones. V. *Baulare*.

† PAVQVINVS, menſurae frumentariae ſpecies. Ch. Mſ. a. 1312. V. *Polkinus*.

† PAVRIRE, Pantheris vox. Carm. de Philom. Mſ.

PAVSA. (1) Requies, ceſſatio alicuius rei, mora, Gallis *Pauſe*, vox veteri Latio cognita. Lucilio, Claudio in Annalibus, Lucretio, Plauto, et a ſequiori reuocata. Odo Cluniac. lib. 2. de Vita S. Geraldi c. 21. (2) PAVSA, deinde dicta ea requies quae ſomno capitur. Meſſianus Presbyter in Vita S. Caeſarii Arelat. *Inter Pauſas ſomni, quas iam aetas non ſolum exigebat, ſed etiam pro infirmitate aliquotiens premebat, etc.* Hinc *Repoſer* Gallis, pro *dormire*, quomodo *Repauſare* dixit Ailredus Rieuallenſis in Vita Edwardi Confeſſoris, de 7. Dormientibus. (3) Pro tumulo ac ſepulcro vſurpari coepit, quod mors *Pauſa* ſit vitae malorum. Vetus Inſcriptio, 690. 5.

Iam datus eſt finis vitae, iam Pauſa malorum
Vobis quos habet hoc gnatam matremque ſepulchrum.

(4) Ex-

ſuae, quo isdem ſanctiſſimus Praeſul Pontificatus apicem aſſumpſit, direxit Franciae partibus ad excellentiſſimos viros Pipinum, Carolum, et Carolomannum, Reges Francorum, et Patricios Romanorum, etc. Sed coronato a Leone III. Papa eodem Carolo, ablato Patricii nomine, Imperator et Auguſtus appellatus eſt, vt habent Annales Francor. an. 801. Atque abſtinuere deinceps hocce titulo gentis Franciae Auguſti, vt qui Imperatoriae dignitatis longe eminentiori obſcuraretur, eoque ipſo Romae imperarent; tametſi in aliquot veteribus Tabulis ſub eodem Carolo tum Imper. in adſcriptis annis Rex Longobardorum et Patricius Romanorum adhuc indigitetur, apud Mabillonium to. 5. Vitar. SS. Ord. S. Benedicti pag. 88. 89. Quippe Patriciatus Romanorum intelligendus proprie de vrbis Romae, vel etiam Italiae praefectura, quae, a Patriciis, vti diximus, regi ſolebat, quae eſt etiam ſententia Nicol. Alemanni in Diſſert. de Lateranenſibus Parietinis c. 11. Non mirum igitur, ſi Carolus Imperator factus a Patricii titulo abſtinuit, cum Patriciatus dignitas fuerit Imperatoriae ſubdita: non quod idem Carolus Imperatori Conſtantinopolitano, ea vltro accepta, ſeſe ei obnoxium reddiderit, cum contra, Summo Pontifice id enixius poſtulante, hanc arripuerit, vt et Romam et Italicas prouincias, cum aduerſus Graecos, quibus Romana tum Eccleſia ſucceſſerat, tum etiam Longobardos, qui eam acrius infeſtabant, tutaretur, idque obiret muneris, quod ipſi Italiae Patricii ſeu Praefecti, qui ab Imperatore Conſtantinopolitano mittebantur. Patriciatum Caroli, a Patriciatu Beati Petri diſtinguit exerte Hadrianus PP. in Codice Carolino Ep. 85. ita vt Patriciatus Caroli fuerit vrbis Romae et Romanorum Praefectura, vel etiam dominium: Patriciatus vero B. Petri, id quod Eccleſiae Romanae Patrimonium vulgo vocamus, ex Pipini et eiusd. Caroli liberalitatibus conflatum. Aliis tamen interdum quam Auguſtis Germanicis conceſſa legitur Patricii Romanorum dignitas. Hugo Flauiniacenſis an. 941 Hoc anno Dominus Odo venerabili multorum Monaſteriorum reſtaurator cum multum laboraſſet in componenda pace, inter Hugonem Regem Italiae et Albericum Patricium Romanorum obiit Turonis. Helinandus in Chronico an. 999. In Italia Creſcens Patriciatu Romanorum arrepto contra Ottonem Imperatorem rebellat. Idem an. 1004. Otto Imperator Romam Creſcentem Patricium aggreditur. Victus Creſcens, etc. ex fuga retractus capitur, vilique iumento auerſe impoſitus circumducitur; etc. Inter Duces Amalphitanorum, quorum catalogum exhibet Iulius Caeſar Capacius in Hiſt. Neapolit. memorantur ad an. 952. Sergius Imperialis Patricius, et ad an. 959. Manſo Imperialis itidem Patricius et Antipatus. Ibidem in quodam Inſtrumento legitur: Temporibus dom. Iohannis glorioſi Ducis et Imperialis Patricii, Antipati et Veſtis, V. Brencmanni Diſſertat. de Republ. Amalphit. p. 23.

Patricii dignitas in Francia etiam obtinuit, eodem fere quo apud Byzantinos gradu, cum poſt regem proxima fuerit. Lex Ripuar. tit. 50. §. 1. Si quis teſtes ad mallum ante Centenarium, vel Comitem ſeu ante Ducem, Patricicium vel Regem neceſſe habuerit, vt donent teſtimonium, etc. Vbi Patricius Duci praeponitur, vt etiam apud Marculfum l. 1. form. 8. Ex quibus primum eruimus Patricios, perinde ac Duces et Comites, prouincias rexiſſe, et populis ius dixiſſe, ſuosque habuiſſe diſtrictus, quos Patriciatus terminos vocat Fredegarius in Chron. c. 90. Deinde quod Burgundiones tertio loco, vt Patriciatus, locentur, ſatis indicari Patricios, praeſertim Burgundiones ſpectaſſe; cum in Burgundionum regno maxima ac ſuprema poſt regem exſtiterit dignitas, alia tamen a dignitate Maioris-domus, licet ſumma parque fuerit vtriusque potentia et auctoritas, diſpari tamen nomine. Quamquam Patricios domui etiam regiae praefuiſſe videatur indicare Cyprianus in Vita S. Caeſarii

Arela-

Ardaterius: *Patiliarius Patricius, qui caeteris ſeruis praefectus, apud dominum ſuum praecipuum gratiae locum obtinebat, etc.*

Id porro nominis ac dignitatis apud Burgundiones potius obtinuiſſe quam apud Francos, ex eo conïicere eſt, quod data primitus Sigismundo Burgundionum Regi ab Imperatore Conſtantinopolitano legatur; in cuius aula cum praecipua fuerit, ita Reges Burgundici primam in ſua eſſe ſtatuerunt: niſi dicamus *Patriciorum* ſeruatam in Burgundiae atque adeo Prouinciae Regno dignitatem, eique attributam rerum adminiſtrationem, quod Gothorum in Italia Reges, qui huic parti Galliarum, inclinante Romanorum in Italia et in Galliis poteſtate, imperabant, hanc regendam committerent viris illuſtribus qui Patricii dignitatem obtinebant: qua certe donatus legitur Petrus Marcellinus Felix Liberius Praefectus Praetorio Galliarum, qui Concilio Arauſicano an. 529. interfuit, ſub Theodorico II. Gothorum in Italia Rege, a quo reſtaurata fuerat Praefectura in Galliis an. 511. quae dominantibus Wiſigothis deſierat, vt obſeruat vir doctiſſimus Aegidius Lacarrius in Hiſtoria Galliarum ſub Praefectis Praetorio. Sed et ante haec tempora Romanos Auguſtos viros illuſtres dignitate Patricios in Gallias, qui eas regerent, miſiſſe, ſatis conuincunt quae de Aëtio, Aegidio, et aliis Patriciis, habent Scriptores Francici. Vtcumque ſe res habeat, conſtat Patricios Francicos promiſcue *Patricios Galliae*, vel *Galliarum Burgundiae*, vel *Maſſiliae* ſeſe inſcripſiſſe, quod regni Burgundiae vrbs praecipua eſſet, atque in ea degerent Regni Burgundiae Reges, vt et Praefecti.

Patricium ſeſe indigitat Richardus Dux Normanniae in Charta a. 1015. apud Hemeraeum in Auguſta Viromanduorum. Vnde firmari poſſet eorum ſententia, qui *Pares Franciae* a Patriciis Francicis deducunt, niſi aliunde conſtaret vocis origo. V. *Par Franciae*. *Patricios* ſuos habuere etiam Reges Anglo-Saxonum. Charta Inae Regis tom. 1. Monaſtici Anglic. p. 13. *Pro ampliori firmitatis teſtamento Principes et Senatores, Iudices et Patricios ſubſcribere fecimus.* Charta Athelredi Regis ibidem p. 51. *Quapropter ego Athelredus Rex Merciorum rogatus a Patricio meo, et propinquo Coenfrido, etc.* qui in ſubſcriptione *Comes* indigitatur. PATRICII LOVANIENSES, quorum frequens mentio in Charta Wenceslai Ducis Brabantiae a. 1373. apud Miraeum to. 2. p. 1024. De eorum origine ita ſcribit Iuſtus Lipſius in Deſcript. Louanii lib. 2. c. 3. *Aiunt Baſtinum quemdam olim fuiſſe (tempus aliter non deſignant) corpore et animo validum, qui ſeptem filias habuit, et eas totidem viris elocauit; ſed cum lege, quoniam ipſe virilis ſexus liberos non haberet, hae nobilitatis ſuae ius tenerent et diffunderent, atque ex iis nati tales cenſerentur. Siue res fuit, ſiue inuentiuncula eſt, non tamen abſona a vero et more.* Plura vide in notis Miraei ad hunc locum.

PATRIENSIS, indigena: Gallis *Celui du païs*. Encomium Emmae Reginae.

PATRILOQVIVM, corolla precatoria, Gall. *Chapelet*. Proceſſus de canonizat. S. Franciſci de Paula to. 1. Aprilis p. 121. V. *Pater-noſter*.

PATRIMONIALES FILII, legitimi. Concil. Mexican. an. 1585. inter Hiſpan. to. 4. p. 387. † PATRIMONIALIA REGIA, tributa vectigalia publica et fiſcalia, bona quae ad domanium regium pertinent. Ch. Mſ. a. 1342. † PATRIMONIALIS TITVLVS, V. Titulus.

PATRIMONIVM. (1) Varie ſumitur apud IC. nam, vt de vulgari ſignificatu taceam, cum tres eſſent Principis περιουσίαι, ſeu facultates, Largitiones, Priuatae, et Patrimoniales, Largitionum appellatione donatus eſt fiſcus ſeu theſaurus Principis, cui regendo Praefectus erat Comes ſacrarum largitionum; Rerum priuatarum nomine, intelliguntur bona Principis quae priuatis vſibus erant dicata, quibus gubernandis praeerat Comes rerum priuatarum. Denique per Patrimonium, ſacrum intelligitur,

tur, proinde diuerſum a priuato, cui praeerat Comes ſacri patrimonii, cuius curae incumbebat regias, vt ait Senator, epulas ſollicita ordinatione diſponere, vt et apothecas et enthecas aulicas; praeterea praediorum patrimonialium prouentus excipere, etc. Quae patrimonia pluribus explicat Cuiacius in Paratitl. lib. 1. Cod. tit. 32. 33. 34. et ad lib. 11. tit. 62. Atque ita domus regiae fundi appellantur a Procopio lib. 1. de Bello Goth. cap. 4. et 6. *Χωρία τῆς Βασιλέως οἰκίας, ἃ δὴ πατριμόνιον καλοῦσι.* PATRIMONIVM ECCLESIASTICVM, ſeu *Patrimonium S. Petri:* ita appellabant Eccleſiae Romanae praedia, ditiones, vel cenſus in prouinciis. Anaſtaſius in S. Canone PP. p. 59. *Huius temporibus pietas Imperialis releuauit per ſacram iuſſionem ſuam ducenta annonae capita, quae Patrimonii cuſtodes et Lucaniae annue perſoluebant.* Infra: *Rector Patrimonii Siciliae.* In S. Zacharia p. 8. *In Patrimonio Tuſciae. Eccleſiarum Patrimonium,* in Hadriano p. 119. PATRIMONIVM CRVCIFIXI, bona Eccleſiaſtica vocat S. Bernardus lib. 4. de Conſiderat. (2) Tabularium S. Mauritii Andegau. de donatione Pleſſiaci *au Grammoire* eidem Eccleſiae facta a Fulcone Comite Andegau. an. 1109. Vbi *patrimonium* pro re *mobili* vſurpatur. (3) Quod a patre in dotem filiae conceſſum eſt. Charta a. 1095. ex Tabul. Maior. Monaſt.

PATRINA, pro *Matrina*, Gall. *Maraine.* Ricobaldus in Hiſtor. Pontif. Roman. apud Murator. to. 9. col. 149. vbi de Hygino PP. *Hic conſtituit vt patrinus vel Patrina ſuſcipiat leuatum a fonte baptiſmatis.*

† PATRINARIVS, *Paillier*, in Gloſſ. Lat. Gall. Cod. 7692.

PATRINATVS, officium patrini. Statuta Danielis Epiſc. Nannet. apud Marten. to. 4. Anecd. col. 954.

PATRINVS. (1) Ἀνάδοχος, ſponſor, *qui leuat aliquem de ſacro fonte, vel intromittit in Eccleſiam*, apud Io. de Ianua. Germ. Pathe, Gallis *Parrain.* Higinus PP. de Conſecr. diſt. 4. *In Catechiſmo, et in Baptiſmo, et in confirmatione vnus Patrinus fieri poteſt, ſi neceſſitas cogit. Non eſt tamen conſuetudo Romana, ſed per ſingulos ſinguli ſuſcipiunt.* PATRINI in Confirmatione pueri. Concilium Sariſberienſe an. 1217. c. 24. (2) Pro *Patronus*, in Teſtam. Bertichramni Epiſc. Cenoman. to. 3. Analect. p. 127. (3) † Idem qui *Confeſſarius* et *Pater ſpiritualis*, apud Murat. t. 5. Antiq. Ital. p. 767.

PATRIOTA, indigena. Metellus in Quirinalibus:

> *Patriae conſilium rite tuendae*
> *Tribuerunt peregrini Patriotis*
> *patefactis.*

Vita S. Deicoli Abb. Lutrenſ. num. 7. *B. Columbanum egregium Scottigenarum omnium Patriotam.* Acta S. Ottonis to. 1. Iulii p. 376. *Non abſque ſumma Patriotarum admiratione conualuit.*

PATRIOTICVS, idem quod *Patriota*, indigena, non ſemel apud Senatorem l. 11. et 12. in Concilio Aurelian. c. 7. et apud Gregor. Turon. in Vita S. Maurilii Epiſc. MS. c. 9. Pro Patrius, apud Marten. tom. 9. Ampliſſ. Collect. col. 921.

PATRIPASSIANI, Sabelliani Haeretici, qui Patrem paſſum eſſe aſſerebant, apud S. Auguſtin. haer. 41. Philaſtrium, etc. *Vnde eos etiam,* inquit Ferrandus Diac. in Ep. ad Seuerum, *Patripaſſianos appellari vetuſtas oſtendit. Deipaſſiani* dicuntur Marcellino Comiti in Anaſtaſio.

PATRIXARE, pro *Patriſſare*, patrem imitari. Charta an. 1095. in Tabular. B. M. de Bono-Nuntio Aurelian.

PATRIZARE, eadem notione. S. Bernardus in Vita S. Malachiae. *Patriſſare* dixit Terentius Adelph. Act. 4. ſc. 2.

PATROCIDA, patriorum interfector. Proceſſus Ludouici Imper. in Iohannem XXII. PP. in Chr. Siciliae apud Marten. to. 3. Anecdot. col. 100.

† PATROCINARI, praeeſſe, regere. Ch. Mſ. a. 1062.

† PATROCINATVS, ius patronatus eccleſiae. Chartul. S. Ymer.

PATROCINIVM. (1) Tutela Patroni, cui ſe committebant liberi

ſe

ſeu ſerui libertate donati. Capitula ad Legem Bajwar. tit. 1. c. 7. *Qui vero per chartam ingenuitatis dimiſſi ſunt liberi, vbi nullum Patrocinium et defenſionem non elegerint, ſimiliter Regi componantur cum 40. ſol.* (2) PATROCINIA SANCTORVM, reliquiae Sanctorum, quorum patrocinia inuocantur, vel reliquiae *Patronorum*, ſeu Sanctorum *tutelarium*. Aimonius de Miracul. S. Benedicti c. 36. *Erant autem quae ferebantur cum Patrocinio S. Benedicti pretioſiſſimae reliquiae beatiſſimorum Confeſſorum Eucherii et Verani.* Odo Abbas lib. de Miracul. S. Mauri c. 17. *Beati quoque Petri Apoſtoli Patrocinia ſunt reperta, etc.* Sanctus Eulogius lib. 2. Memorial. SS. c. 7. *Quorum corpora loca quo deciderant derelicta, ſummo militum obſeruantur ſtudio, ne Chriſtiani ad emolumentum patrocinationis furtim ea ſurriperent et reconderent*, i. e. vt iis tanquam reliquiis vterentur; vel ſane vt per ea Sanctorum ſibi demerentur patrocinia. Dinamius Patricius in Vita S. Maximi Epiſcopi Regienſis: *Corpus beatiſſimi Antiſtitis . . . eſt humatum in Eccleſia B. Petri quam ipſe condiderat, quae poſtea ipſius nomine appellata eſt, ob crebra eius Patrocinia, i. miracula.* (3) Ius Patronatus Eccleſiae, in Tabulario Eccleſiae Gratianopolitanae fol. 13. (4) Pro *Patrimonium*, apud Forteſcut. de laudibus legum Angliae c. 49. niſi mendum ſit: *Quamuis non gliſcant eos* (filios) *legum imbui diſciplina, nec eius exercitio viuere, ſed ſolum ex Patrociniis ſuis.* (5) † Feſtum patroni alicuius eccleſiae, ap. Pez. t. 1. Script. p. 702.

PATRON, pro Patronus. Alcuinus de Eccleſia S. Ludgeri Epiſc. Mimigard.

PATRONES, maiores, auctores. Homagium an. 1110. inter Probat. nouae Hiſt. Occitan. to. 2. col. 375.

PATRONAGIVM. (1) Idem quod *Patronatus*. Statuta Monaſt. S. Claudii an. 1448. p. 75. (2) † Nauis gubernatio, *Patroni* ſeu naucleri officium; inde *Patroniſare*, nauem gubernare. Form. Mſſ. Cod. reg. 7657.

PATRONALE HOSPITIVM, diuerſorium, ni fallor. Statuta Aſtenſ. Collat. 4. cap. 25. fol. 18. vo. *Iuro quod non permittam quod duo vnius hoſpitii Patronalis ſint in vno et eadem officio ſimul tempore mei regiminis.* V. infra *Patronus hoſpitii.*

† PATRONANTIA, ius ſeu tributum, quod *Patrono*, ratione protectionis debetur, ap. Murat. t. 1. Antiq. p. 335.

PATRONARE. (1) Ius patronatus exercere. Hiſtor. MS. Monaſt. Gemmetic. p. 175. (2) † Ad *Patronum* ſeu archetypum exigere. Ch. Mſ. a. 1356. V. *Patrunnus.*

† PATRONARIVS, i. q. *Patronus 2.* apud Murat. t. 4. Antiqu. Ital. p. 542.

PATRONATA BENEFICIA, ad quae *patronorum* praeſentatione quis inſtituitur. Expoſitio compendioſa benefic. fol. 30.

PATRONATICVM, obſequium quod patrono libertus debet. Formula vetus 48. ex Bignonianis.

PATRONATVS. (1) Idem quod *Patronaticum*, in Append. ad Marculf. form. 18. *Patronatus*, alio ſenſu. (2) PATRONATVS, ſeu *ius Patronatus*, *Patronage*, Gallis *Padronaggio*, et *Padronatico*, Matthae Villaneo lib. 1. c. 33. l. 9. c. 98. eſt *ius honorificum, oneroſum, et vtile alicui in Eccleſia competens pro eo, quod de dioeceſani licentia ſiue conſenſu illam fundauit, dotauit, vel conſtruxit ipſe, vel is a quo iuſtam cauſſam habet.* Ita Ioan. Andr. et alii Canoniſtae. (3) † *Patronus* qui clericum nominat vel praeſentat. Ch. Mſ. a. 1223.

PATRONES, V. *Patron.*

PATRONISARE, PATRONIZARE, officium *patroni* ſeu naucleri gerere. Charta an. 1382. in Tabular. Communit. Maſſil. V. *Patronagium.*

PATRONISATIO, conuentio cum eiuſmodi *patrono*, in Charta a. 1298. in eodem Tabular.

PATRONIVM, tutela, protectio, contracte pro *patrocinium*. Charta an. 1206. ex mun. Chartul. S. Victoris Maſſil. p. 151.

PATRONVS. (1) Gloſſ. Saxon. Aelfrici, vbi de partibus domus: *Patronus, Stapul.* Quae vox Saxonica, *baſim*

baſim ſonat, vt obſeruat Somnerus. Aliud Gloſſ. Saxonicum MS. laudatum ab eodem Somnero: *Stapul, Batis*, vbi *baſis*, reſtituit. (2) Qui alicuius eccleſiae exſtruendae, aut alterius cuiuſcumque fundationis eccleſiaſticae auctor eſt. *Aduocatus* interdum nuncupatus, vt videre eſt in hac voce, col. 101. Ioan. de Garlandia in Synonymis:

> *Patronum faciunt dos, aedificatio, fundus.*

Praeter hanc legitimam vſuque receptam iuris patronatus originem, quae ex eccleſiarum fundatione manauit, aliam, eamque longe frequentiorem, repetere licet ab eccleſiarum infeodationibus. Et quidem vbi laici eccleſias et earum bona, quae vel a Principibus in feudum conceſſa habebant, vel ipſi ſibimet arrogauerant, reſtituere tandem ſtatuerunt, iis ea lege ceſſerunt, vt iure patronatus gauderent, atque in iis eccleſiis clericos inſtituendos Epiſcopo praeſentarent, quos ipſi prius inconſulto Epiſcopo inſtituebant deſtituebantque ad libitum. Quo ſpectat Capitul. Ludouici Pii an. 816. c. 9. (3) PATRONI, dicti veteribus Chriſtianis *Sancti*, praecipue *tutelares*, S. Auguſtino lib. de cura pro mortuis c. 4. 18. V. *Patrocinium*. (4) PATRONI, epiſcopi. Vetus Scheda de Ordinat. Epiſc. edita a Baluzio. (5) PATRONI REGIONVM, praecipui, niſi ſint, quos ἀμφοδάρχας vocat Chronic. Alexandrin. Hiſtoria S. Clement. I. PP. Acta S. Sebaſtiani to. 2. Ian. p. 276. *Beatiſſima Zoe in Apoſtolorum natale dum ad Confeſſionem Petri apoſtoli oraret ab inſidiantibus paganis arcbatur, ducitur ad Patronum Regionis Naumachiae .... tunc Patronus regionis miſit eam in cuſtodiam obſcuriſſimam.* Vbi *Patroni regionum* iidem videntur qui ſub vrbis Praefecto ciuili politiae inuigilabant, Gallis *Commiſſaires de quartier*. (6) Dominus, *Senior*, *Seigneur*. Charta Hamelini Epiſc. Cenoman. in Tabul. Maior. Mon. *Hoc audientes et ſcientis tam monitu Ivelli de Meduana Patroni eiuſdem loci, quam clamore vulgi.* Infra: *Hoc approbante loci Patrono, etc.* PATRONVS GALEAE, NAVIS, nauclerus. Charta a. 1326. in Tabular. S. Victoris Maſſil. *Mandetis ſingulis Patronis galearum de dicta ciuitate recollectis ad gagia curiae, vt etc.* PATRONVS HOSPITII, diuerſorii magiſter, caupo. Computus mox laudatus ibid. V. *Patronale hoſpitium*. (7) Exemplar, Gallis etiam *Patron*, Germanis *Patrone*. Menoti Serm. fol. 120. *O iuuenes hic notetis;* voyés là forme et le Patron ou a été prinſe voſtre vie; *ecce formam et Patronum a quibus ſumta eſt vita veſtra.* (8) Exemplar, ſeu Charta enumerationis, in qua bona ſua quis recenſet, Gall. *Dénombrement*. Charta an. circ. 1380. ex Regeſto *Noſter* fol. 440. vo. (9) † Autographum, Gall. *Original*. Ch. Mſ. Cod. reg. 5851. (10) † Archetypum, ſpecimen. Ch. a. 1356. (11) Pro *Patrinus*. Annal. Bened. to. 3. p. 23. *Patroni filiis ſuis ſymbolum et orationem Dominicam inſinuent.* V. *Patrinus*.

† PATRVNNVS, PATRVVS, exemplar, archetypum, Gall. *Patron*. Ch. Mſ. a. 1275. V. *Patronare* 2.

PATRVOLVS, fratris ſeu ſororis filius. Chron. MS. Regum Franc.

PATRVVS. (1) V. *Patrunnus*. (2) Pro *Paternus*, V. *Domus patrua*.

PATTA, fibula lignea, a Gall. *Patte*. Tabular. Capituli Ambian.

PATTALORINCHITTAE, V. *Paſſalorinchitae*.

PATVATIO, pro *Pactuatio*, pactum, conuentio. Chron. Caſaur. lib. 1. Spicil. Acher. to. 5.

† PATVENTIVM, i. q. *Patuum*, paſcuum, pratum. Ch. a. 1054. V. *Padoentium*.

PATVLA, pugio, enſis. Lambertus Ardenſis p. 168. *Manus in eum iniecerunt, et extractis Patulis, ſine miſericordiis eum .... iugulauerunt.* Sed legendum videtur *ſpatulis*, id eſt, paruis ſpathis.

PATVLE, paſcuum. Chron. Caſaur. apud Murator. to. 2. part. 2. col. 929. *Cum ſiluis, ... vineis, vepinis ac Patulibus, etc.*

PATULUM, locus patens et apertus, area, Gall. *Cour*, vbi interdum conuentus habebantur. Annal. Bened. to. 5. p. 70. V. *Patuum*.

PATURAGIUM, a Gall. *Paturage*, paſcuum. Charta MS. Libert. Bellomont.

PATUS. (1) Gaza, theſaurus, *πάτος*, in cod. Barbaro-Graeco Nicetae in Alexio Duca, vbi exponitur *πλοῦτος*, *diuitiae*. Auctor Queroli: *Si diues fueris, Patus appellaberis, ſic noſtra loquitur Graecia.* Monet praeterea Petrus Daniel in veteri Gloſſario *Patus*, *pacem tenens*, exponi, quam interpretationem ſecutus eſt Papias. (2) Mendoſe in Charta Guillelmi de Calviniaco an. 1218. apud Thomaſſer. in Biturig. p. 724. Lego *Rata*. (3) V. alia notione mox in *Patuum*.

PATUUM. (1) Paſcuum, pratum, Gall. *Paſtis*, Germ. Weide. Charta an. 1144. inter Probat. nouae Hiſt. Occitan. to. 2. col. 507. *Ego Bernardus Atkonis Vicecomes Nemauſi dono et in perpetuum concedo ad Patuum popolo Nemanſenſi omnes garrigas.* PATUS, eodem ſignificatu, in Charta an. 1154. inter Probat. to. 2. nouae Hiſt. Occitan. col. 549. (2) Idem quod *Patulum*, Prouincialibus vulgo *Pati*, locus vacuus. Charta an. 1320. ex Tabular. Commendatiae Arelat. *Idem cum in Patuis, plateis et locis publicis tam in ciuitate quam in territorio exiſtentibus.* (3) Cloaca, fimentum, foſſa fimaria. Statuta Maſſil. lib. 1. c. 59.

PATUUS, paſcuum. Teſtament. an. 1277. to. 9. Spicil. Acher. p. 192.

† PATUZARE, paſcere. Stat. Vallis-Sat. c. 67.

† PAVA, *Pavoneſſe*, in Gloſſ. Lat. Gall. Cod. 7684. Pauo femina.

PAVAGIUM. (1) Mendoſe pro *Pariagium*, in Charta Philippi Pulcri an. 1307. apud Meneſter. Hiſt. Lugdun. p. 42. Vbi leg. omnino *ſocietatem vel Pariagium*. V. ſupra in voce *Par*. (2) Ex Gallico *Pavage*, tributum quod pro viarum pauimentis praeſtatur: Gallis *Droit de chauſſée*. In Monaſtico Anglic. to. 2. p. 722. 767. 976. PAVIAGIUM. Catalogus Epiſcoporum Lichefeldenſium in Anglia, in Waltero *de Lagton* an. 1300.

PAVAILLONUS, papilio, tentorium, Gall. *Pavillon*. Charta treugarum ex Archiuis Ducis Sabaudiae Taurini. V. *Pauellio*. PAVALLYO, eadem notione. Charta an. 1332. to. 2. Hiſt. Dalphin. p. 238.

† PAVALHONES, nummi aurei Francici, quod rex in iis ſub *Pauallione* in throno ſedeat. Ch. MS. a. 1345.

† PAVALHONUS, i. q. *Pauaillonus*, in Comput. a. 1412.

PAVALLYO, V. *Pauaillonus*.

PAVAMENTUM, pauimentum, Gall. *Pavé*. Comput. a. 1261. ex Bibl. reg.

PAVARE, pauire, pauimentis ſternere, *Paver*. *Pauator*, *Paveur*. Idem Comput. V. *Pauiare*.

PAVASIUM, V. *Pauiſarii*.

PAUCA, menſura vinaria, Gallis *Pauque* vel *Pauche*. Necrologium Abbatiae S. Petri de Caſis: *XXIII. Maii . . . dimiſit tres metretras vini ſeu tres Paucas.* Ibid. *XI. Iulii. Margareta de Prunete abatiſſa de Caſis conſtituit et donauit vnam Paucam vini ſingulis Dominicis a feſto Paſche vſque ad vendemias.* Ancilla Lemouicibus etiamnum *Pauca*, vulgo *Pauche*, dicitur, quaſi femina ex pauco orta.

PAUCEDO, *paucitas*, Ioan. de Ianua.

PAUCIO, pro pactio, pactum. Charta an. 1217. in Chartular. S. Vandreg. t. 1. p. 1055.

PAUCITARE, V. *Baulare*.

PAUCIUM, V. *Pauſa*.

† PAUCRUM, ellychnium, vt videtur. Stat. crimin. Cuman.

PAUDER. Placitum Chlodouei III. an. 692. apud Mabill. lib. 6. Diplom. Ch. 15. *Placita inter ſe habuerunt, vt medio minſe Aprile iam praetenisti et ipſi Ermenoaldus abba Pauderis homenis ſua manu quarta ante ipſo Pontefici, aut hoc coniurare debirit, quod etc.*

PAVELLA. Charta Petri de Condeto Capellani Regis to. 2. Spicileg. Acheriani p. 557. *Et idem Dom. Rex et alii Barones, ſicuti erant ordinati per bella, exierunt circa exercitum contra Saracenos qui erant infiniti, ne poſſent intrare Pauellam, vel habere acceſſum*

ceſſum ad caſtrum. f. Contextus et ſeries palorum, Gall. *Paliſſade*, olim *Paveſade*; niſi mauis *pauellam* interpretari diuerſorium, hoſpitium, Gallis veteribus *Pavale*.

PAVELLIO, vt *Pauaillonus*, in Computo ex Bibl. reg.

PAVELLVS, ſcutum minus. Statuta Equit. Teuton. art. 79. apud R. Duellium to. 2. Miſcell. p. 60.

PAVENSES. Charta an. 1299. apud Cherubin, Ghirardaicum lib. 2. Hiſtor. Bononienſ p. 375. *Precamur quatenus dictum caſtrum muniatis victualibus, baliſtis, ſagittamentis, Pavenſibus, lumeriis et pannellis.* Vbi *Pavenſes* videntur eſſe ſcuta maiora, quae Galli *Pavois* vocabant. Hinc emendandum videtur Chron. Domin. de Grauina apud Murator. to. 12. col. 721. *Territi timore mortis, repoſitis Pallarenſibus magnis in terram.* Vbi leg. *Pavenſibus*.

PAVERE MESSEM aut *annonam*, frumentum *excutere*, vt in l. 7. D. de adquir. rer. Dom. vel *exprimere*, vt in l. 14. §. 3. D. de Aliment. Capit. Caroli M. l. 3. c. 66. et Lex Longob. l. 1. tit. 14. § 11. *Si quis meſſem aut annonam in hoſte ſuper bannum dominicum rapuerit, aut furatus fuerit, vel Pauerit, aut cum caballis vaſtauerit, etc.* Feſtus ait *pavera frumenta* veteres dixiſſe, *quae de vagina non bene exibant.*

PAVERIVS, f. iunci ſpecies, quae Gallis nonnullis *Pavée* dicitur. Chartular. V. S. Vedaſti Atrebat. p. 48. *Sit in poſſeſſione . . . de cinnis ponendis in aqua . . . de arundine et Paverio.*

PAVERVS, anſerculus, Gall. *Jeune oye*, Ital. *Pavaro.* Iohan. Demuſſis Chron. Placent. ad an. 1388. apud Murator. to. 16. col. 582.

† PAVES, panni ſpecies, pauonatilis. Stat. Maſſil. Mſ. V. *Paueſca* et *Pavonaceus.*

† PAVESATVS, ſcuto, quod *Paveſium* dicebatur, inſtructus. Ch. Mſ. a. 1388. V. *Pauiſarii.*

PAVESCA, veſtis ſpecies, pauonatilis. Statuta Maſſilienſia MSS. a. 1276. V. *Pavonatilis.*

PAVESERIVS, vt *Pauiſarius*, V. *Pauiſarii.*

PAVESIVM, ſcuti genus, Gallis *Pavois*, Italis *Paveſe.* V. *Pavenſes.* Charta an. 1377. in Tabular. S. Victoris Maſſil. Hinc PAVESIATOR dictus miles qui eiusmodi ſcutis vtebatur in praeliis. V. *Pauiſarii.*

PAVESIS, eadem notione, ab Ital. *Paveſe.* Charta an. 1359. apud Illuſt. Fontan. in Antiquit. Hortae p. 417.

PAVESIVS, eod. ſignificatu, in Charta an. 1345. to. 2. Hiſt. Dalphin. p. 510. † Seu potius miles *Paveſio* inſtructus.

PAVESVS, et PAVEXIVS, idem in Chron. Taruiſino apud Murator. to. 19. col. 792.

† PAVETARE, pauire, pauimentis ſternere. Comput. Mſ. a. 1386.

PAVEXARIVS, V in *Pauiſarii.*

PAVIA, V. *Pauſea.*

PAVIAGIVM, V. *Pauagium.*

PAVIARE, vt ſupra *Pauare.* V. in hac voce. Charta an. 1353. apud Rymer. to. 5. p. 774.

PAVICLARE, i. q. *Paviare*, Gloſſ. Lat. Graec. MS. Sangerm. *Paviclare*, ἐδαφίζειν. Hinc

PAVICVLA, inſtrumentum quo pauimentum coaequatur et firmatur, Gallic. *Hie*, *Demoiſelle.* Gloſſ. Lat. Gr. *Paviculae*, ὁμαλιστῆρες.

PAVILIO. (1) PAVILIO, PAVILLIO, papilio, tentorium, a Gall. *Pavillon.* Computus an. 1202. apud D. Bruſſel to. 2. de Vſu feud. p. CXCIV. V. *Pauallyo*, et *Pauellio.* (2) † Idem quod *Panalho*, in Ch. Mſ. a. 1318.

PAVILIONVS, idem quod *Pavilio* 1. Chron. Parmenſe ad an. 1308. apud Murator. to. 9. col. 874. V. *Pauaillonus.*

PAVILLO, idem, in Computo an. 1324. to. 1. Hiſt. Dalphin. p. 193.

PAVILLONARIVS, papilionum confector. Charta an. 1377. apud Rymer. to. 7. p. 156.

PAVIMENTATIO, actio pauimentandi. Charta Henrici IV. Reg. Angl. an. 1410. apud Rymer. to. 8. p. 635. V. *Pauare.*

PAVIMENTATOR, pauimentorum ſtructor, Gall. *Paveur*. Chron. Corn. *Zanfliet* apud Marten. to. 5. Ampliſſ. Collect. col. 363.

PAVIO. Acta dedicationis Eccleſiae S. Iuliani de Lepida in Veronenſi diſtrictu an. 1186. apud Vghellum: *Deinde venerunt ad Pavionem, vbi erant reliquiae B. Mariae V. et S. Iuliani, et multorum aliorum Sanctorum, et portauerunt praedictas reliquias cum magna reuerentia in praedictam Eccleſiam*. Idem forte quod *Pauo*, de qua voce mox, vel potius quod

PAVIONVS, papilio, tentorium; *Pavillon*. Chron. Parmenſe ad an. 1279. apud Murator. to. 9. col. 291. V. *Papilio*.

PAVIRE, *id eſt*, *ferire*, *percutere*. Gloſſ. MSS. S. Andreae Auenion. XIII. ſaec. exaratum. V. *Pauſea*.

PAVISARII, milites *Pauaſiis*, ſcutis ita dictis, in praelis ac bellis inſtructi. Thomas Walſinghamus in Ed. III. *Venientem contra eum cum 7. millibus electis armatorum, aliisque armatis Pauiſariis, ac baliſtariis in numero exceſſiuo*. PAVESERII, PAVEXARII, eadem notione. Ordinat. Caroli Iohannis Reg. Primogen. an. 1356. to. 3. Ordinat. p. 102. PAVESIATORES, iidem, in Charta an. 1383. apud Gueſnaium in Annalib. Maſſilienſib. p. 437. Hic emendandus Pittonus in Hiſt. Aquenſi l. 3. p. 200. vbi ex eadem Charta edidit *Paneſiatores*. V. Notas Cangii ad Villharduinum p. 284. 285. Sunt autem *Pauaſia*, Canano πυβέτζια, Cambro-Britannis *Paſais*, ſcuta grandiora, quibus tecti milites, hoſtes impetebant. Eiusmodi ſunt parmae, quae deſcribuntur a W. Britone l. 10. Philipp. p. 216.

> *Hunc praecedebat cum parma garcio, ſub qua*
> *Nil ſibi formidans obſeſſos damnificabat*
> *Aſſidue, poterat nec ab illis damnificari,*
> *Aſſeribus latis dum parma protegit ipſum,*
> *Quam nexu taurina tegit ſeptemplice pellis.*

† PAVISERIVS, PAVISIVS, i. q. *Paueſium*. Form. Mſ. Cod. reg. 7657.

PAVISSIS, ſcuti genus, Gall. *Pavois*. Charta Henrici IV. Reg. Angl. an. 1405. apud Rymer. to. 8. p. 384. V. *Paueſium*.

† PAVITOR, pauimentorum ſtructor. Comput. Mſ. a. 1429.

PAVITVM, ἐδαφισμένον, in Gloſſ. Lat. Graec.

PAVLA. (1) Pro *Palla*, linteum quo tegitur altare. Rituale vetus Sueſſion. apud Marten. Tract. de Rit. p. 381. V. *Palla* 2. et *Pallium* 2. (2) † Humerus, Gall. *Epaule*. Areſt. Parlam. Mſ. a. 1338.

PAVLATIVE, paulatim, ſenſim. Charta Philippi Pulcri Reg. Franc. an. 1304. to. 1. Ordin. p. 426.

PAVLATIVVS, qui fit paulatim, apud Bern. Pezium to. 1. Anecd. col. 721. part. 1.

PAVLEVM, PAVLIVM, V. *Pallium* 2.

PAVLIANI, PAVLICIANI, V. *Populicani*.

PAVLINA POTIO. Ditmarus lib. 6. p. 80. *Marchio Lutharius in Occidente infirmatus, et potione Paulina inebriatus, ex improuiſo obiit*. Potio, vt videtur, venenata, qua poſtea extinctus Henricus VII. Imp. data a Paulino Monacho Ordinis Praedicatorum, quae reuera *Potio Paulina* dici potuit. Rythmi in Obitum Henrici VII.

> *In grandi ſtat triſtitia*
> *Exercitus militia,*
> *De Principis ruina*
> *Quam feritas damnabilis*
> *Manusque deteſtabilis*
> *Coagulat Paulina.*

Meminit Myrepſus ſect. 4. cap. 1. antidoti *Paulinae* appellatae, quae ad tuſſim confert.

PAVLINAE LITTERAE dici videntur eae, quibus excommunicatio pronuntiatur; forte quod verbis Apoſtoli Pauli, *Anathema*, *Maran Atha*, in iis vterentur. Synodus Valentina an. 1584. to. 4. Concil. Hiſp. p. 286.

† PAVLVS. (1) Simplex, candidus, apud Mabill. ſec. 2. Bened. p. 998. (2) Palus, a. vet. Gall. *Paul*. Litt. remiſſ. Mſ. a. 1381.

† PAV-

† PAVMANNI, f. pro *Herimanni* vt videtur Muratorio ad Iudic. a. 715. t. 6. Antiq. Ital. p. 368.

PAVMELA, V. *Paunus de Paumela.*

PAVMELLYA, hordei genus, Gallis *Paumelle.* Index MS. benefic. eccl. et dioec. Conſtant. fol. 15.

† PAVMETA, hordei genus. Indent. Mſ. a. 1476. V. *Spaumeta.*

† PAVNAGIVM, mendoſe pro *Pennagium*, t. I. Annal. Praemonſtr. Prob. p. 191.

PAVO. (1) PAVO, PAVVS, PABO. Gloſſ. Iſid. *Pabo, vehiculum vnius rotae.* Papias, *Pauo, genus vehiculi.* Idem: *Pauus, genus operimenti, vel vehiculi.* Alibi: *Pauo genus operimenti.* In litera F. *Fauo, operimentum quoddam.* Vita S. Agili Abbatis c. 25. *Dum ergo corpus eius ſepulturae traderetur, quidam e fratribus validiſſima febre exaeſtuans adueniit, linteum, quod Pauonem tegebat, in fide pro remedio tetigit, etc.* Acta S. Marcelli PP. cap. 5. n. 21. *Condiuit corpora Sanctorum cum aromatibus, et linteaminibus, et impoſuit noctu in Pauone cum Eunuchis ſuis.* (2) Ipſum operimentum, palla. Diploma Lotharii Imp. apud Browerum lib. 8. Annal. Treuir. p. 504. 1. edit. 401. 2. edit. (3) Alia notione. Matth. Weſtmonaſterienſis an. 1255. *Dedit inſuper Regina Franciae Regi Angliae vnum Pauonem, videlicet lauacrum lapideum mirabile, quod ſimilitudinem pauonis in forma oſtendebat: et erat lapis pretioſus, qui perla dicitur, ex auro, et argento, et ſaphiris, ſicut verus pauo orbiculatus.* Eadem ferme habet Matth. Paris p. 606.

† PAVONACEVS, color violaceus, Ital. *Pauonazzo.* Caerem. Rom. Mſ. V. *Pauonatius.*

PAVONARIVS, cui pauorum cura demandata. Luitprandi Hiſt. apud Murator. to. 2. p. 441.

PAVONATILIS, pannus in pauonum caudarum ſpeciem variegatus. Anaſtaſius in Vita Stephani VI. PP. p. 236. Itali *Paonazzo Pavonazzo* colorem appellant violaceum, quomodo *Pauonarium* et *Pauonatum* dixiſſe veteres, auctor eſt Salmaſius. PAVONATILIS dici etiam potuit veſtis, quod reuera intextae et effictae eſſent in iis pauonum figurae.

PAVONATIVS, violaceus. Ordinat. Rom. apud Marten. Tract. de Rit. p. 605. V. ſupra *Pauonatilis.*

PAVONICI, CAPRIBARBI, GEISBART, factioſi quidam, de quibus Meiſterlinus in Hiſt. Noriberg. apud Ludewig. to. 8. Reliq. MSS. p. 122. *Pauonici praetorium occupantes, nitebantur Capribarbis tributa rurſus abolita imponere, ſed hi refutabant:* Harum nomenclaturarum rationem aperit idem Meiſterl. ibid. p. 96.

† PAVONVS, pauo, t. 2. Hiſt. Nem. p. 143.

PAVORABILIS, qui pauorem et metum infert, apud Adamum Bremenſem c. 187.

† PAVORATVS, pauore concitatus, t. 5. Sept. p. 530.

† PAVPA, pen, Paupela, idem, in Gloſſ. Lat. Gall. Cod. 7692.

PAVPADA. Tabularium Abbatiae Conchenſis in Ruthenis ch. 97. *Et inter totas vnum receptum, illi manſi de Seroni vna Paupada de Canbe,* i. faſcis Cannabis, *paupée*, vox Gallis hac notione vſurpata, quod complicatus puparum infantilium ſpeciem referat.

PAVPER. (1) Caelius Aurelianus Siccenſis lib. 1. Chron. cap. 1. *Sicut enim Themiſon ait, eſt natura caput carnibus Pauperum, et neruoſum, et duris cutibus et capillis obtectum.* Vbi *pauperum* dixit pro *carens.* (2) † *Mediocris*, in Gloſſ. vett. Mſ. PAVPERTAS, ſimili notione, defectus. Gregorius Turonenſis lib. 5. cap. 5. PAVPERES CHRISTI, dicti primitus Cartuſienſes. Guigo Prior Cartuſiae ſecundus in Epiſtola dedicatoria ad Librum de Quadripertito exercitio cellae. Eodem nomine deſignantur Benedictini, in Charta an. 1147. apud Ludewig. tom. 1. Reliq. MSS. p. 2. PAVPERES DE LVGDVNO, haeretici, qui vulgo *Valdenſes:* de quorum haereſi ac nomenclatura Reinerus contra Valdenſes cap. 5. PAVPERES LOMBARDI, *Vltramontani*, in Summa Reinerii apud Marten. tom. 5. Anecdot. col. 1775.

1775. PAVPERES MINORES, V. *Minores* 2.

PAVPERARE, pauperem facere, Gall. *Appauvrir*. Vox veteribus nota apud Nonium. Gloſſae antiquae MSS. *Pauperantur, pauperes efficiuntur*. S. Paulinus in Epiſt. p. 212. Vtitur etiam Petrus Bleſenſ. ſermone 6. DEPAVPERARE, priuare: Alanus de Inſulis in Anticlaudiano lib. 4. de Luna. PAVPERTARE, idem quod *Pauperare*. Concilium Ticinenſe ſub Benedicto VIII. in Praefat.

PAVPERESÇERE, i. q. *Pauperari*. Eliae Epiſc. Ieroſol. Epiſt. Encyclica apud Mabill. to. 3. Analect. p. 434.

PAVPERIA, PAVPERIES, πενία, in Gloſſ. Graec. Lat. Deeſt vox *Pauperia* in Cod. Sangerm.

PAVPERINVS, pro *Paupertinus*, de qua voce Varro lib. 1. de Vita populi Romani apud Nonium. Ionas Aurelian. lib. 2. de Cultu imag.

PAVPERTAS. (1) *Adoleſcentia, ſiue iuuentus*, in Gloſſis MSS. ad Concil. Carthag. c. 16. Sed legendum eſt *Pubertas*. (2) Πτωχεῖον, domus, vbi pauperes aluntur, in Charta Sobieri Caſtellani Deſpauhenſis a. 1080. apud Ioan. Carpentarium in Hiſt. Camerac. 4. part. p. 11. (3) PAVPERTATEM PROBARE tenetur, in Conſuetudine Pontiuenſi, qui praedia ſua alienare vult. *Neceſſité jurée*, id eſt, *neceſſitas*, vel *paupertas iurata*, ſeu virorum legalium ſacramento firmata. Lex Veruinenſis an. 1233. art. 8. *Et ſciendum quod nullus hominum huius libertatis terram ſuam niſi Paupertate coactus, et etiam conſideratione Villici et Scabinorum vendere poterit*. Charta Hugonis Caſtellani Gandenſis an. 1238. *Praefati Gerardus et Perona fidem et iuramentum praeſtiterunt corporale, quod paupertate compulſi dictam Werpitionem faciebant: quam Paupertatem bene et per legem ſub ueorum hominum teſtimonio probauerunt*. (4) Pauperis qualiſcunque facultas, parua et modica poſſeſſio. Tabularium Eccleſiae Gratianopolitanae fol. 13. (5) V. *Pauper* 1. (6) † Idem quod *Semipraebenda*, quia mediocris redditus. Ch. Mſ. a. 1484. V. *Paupertacula*. (7) † PAVPERTATES, Gall *Pauvretez*, pars corporis qua quis vir eſt. Litt. remiſſ. Mſ. a. 1479.

† PAVPERTACVLA, mediocritas, facultas modica, t. 2. Aug. p. 697.

PAVPERTATICVLA, PAVPERTICVLA, i. q. *Paupertas* 4. Formulae Andegauenſes. form. 38. Itiner. Ratherii tom. 2. Spicil. Acher. p. 269. *Cum de mea Paupertacula non ſim vobis adeo inhumanus, vt militari beneficio habeam*. Hiſtor. Translat. S. Gorgonii Mart. n. 9. *Proclamare coepit, ne eis ſuam Paupertatiunculam tolleret*.

PAVPERTATVLA, idem. S. Hieronymus in Epitaph. Marcellae extremo.

PAVPERVS, pro *Pauper*, in Praeceptio Dagoberti Reg. Franc. an. 638. to. 1. Annal. Benedict. in Append. p. 685.

PAVPVLARE, pauonum clamor, ab *vlulare*, et *pau*, quod eſt ſtrepitus quem clamando edunt pauones. V. *Baulare*.

† PAVQVINVS, menſurae frumentariae ſpecies. Ch. Mſ. a. 1312. V. *Polkinus*.

† PAVRIRE, Pantheris vox. Carm. de Philom. Mſ.

PAVSA. (1) Requies, ceſſatio alicuius rei, mora, Gallis *Pauſe*, vox veteri Latio cognita. Lucilio, Claudio in Annalibus, Lucretio, Plauto, et a ſequiori reuocata. Odo Cluniac. lib. 2. de Vita S. Geraldi c. 21. (2) PAVSA, deinde dicta ea requies quae ſomno capitur. Meſſianus Presbyter in Vita S. Caeſarii Arelat. *Inter Pauſas ſomni, quas iam aetas non ſolum exigebat, ſed etiam pro infirmitate aliquotiens premebat, etc.* Hinc *Repoſer* Gallis, pro *dormire*, quomodo *Repauſare* dixit Ailredus Rieuallenſis in Vita Edwardi Confeſſoris, de 7. Dormientibus. (3) Pro tumulo ac ſepulcro vſurpari coepit, quod mors *Pauſa* ſit vitae malorum. Vetus Inſcriptio, 690. 5.

Iam datus eſt finis vitae, iam Pauſa malorum
Vobis quas habet hoc gnatam matremque ſepulchrum.

(4) Ex-

(4) *Excluſa*, vel ius valuulam *excluſae* demittendi. Tabularium Caſaurienſe: *Donauimus medietatem de uno molino in fluuio de Orſente cum leua et Pauſa ſua, cum forma et ſerura, cum introitu et exitu ſuo.* V. *Paxera.* (5) Forte limes, terminus, Gall. *Borne.* Charta Wifredi Comit. Ceritaniae in Marca Hiſpan. col. 964. *De meridie adicimus ei terminum in ipſa gleua, et vadit per ipſam ſerram quae vadit per Bacieros, et ſic peruenit ad Pauſam Guillelmi.*

PAVSANAE, induciae, cum bellum *pauſat*, ceſſat. Luitprandus in Legat.

PAVSARE. (1) Ceſſare ab aliqua re. Gloſſae: *Pauſat*, ἀναπαύει. Lex Bajwar. tit. 6. cap. 2. §. 4. *Pauſet die dominico vsque in ſecundam feriam.* REPAVSARE. Hiſtoria Wambae Regis Gothor. *Vbi duobus diebus exercitu Repauſato*, etc. (2) PAVSARE et PAVSANTES dicuntur mortui; qui ab hac vita temporanea ad coeleſtem euocati, a laboribus ſaeculi quieſcunt. Concilium Aurelian. c. 6. et Capitula Theodori Cantuar. c. 55. *Quando recitantur Pauſantium nomina.* (3) Pro ponere, deponere. Lex Aleman. tit. 45. *Et Pauſam arma ſuo ioſum.* Gall. *Poſent les armes jus, bas.*

PAVSARII, qui dicantur Latinis, vide Salmaſium ad Hiſt. Aug. p. 166.

PAVSATERIVS, f. apparitor, vel quiuis iudicialis miniſter, t. 6. Iul. p. 57.

PAVSATIM, per *pauſas*, ταχέως, Gallis *pauſement.* Statuta Synodalia Nicolai Epiſc. Andegau. an. 1272.

PAVSATIO. (1) Requies, mora. S. Bernard. de Conſider. lib. 1. (2) Mors, obitus, *dormitio.* Kalendarium Romanum vetus apud Allatium de Hebdomad. et Dominic. Graec. p. 1491.

PAVSATORIVM. (1) Sepulcrum, coemeterium. Papias: *Kimeterium, Pauſatorium, vel dormitorium.* Vita S. Deicoli Abbatis Lutrenſis num. 3. *Concremare tanti patris Pauſatorium ſtudentes.* (2) Coenaculum. Charta an. 1153. apud Vghellum in Epiſc. Patauin. ſic clauditur: *Actum in Epiſcopali domo in Pauſaterio vel coenaculo dom. Epiſcopi.*

PAVSEA. Ioan. de Ianua: *Pauſa, a pauco, vel pauſia quoddam genus oliuae, quam corrupte ruſtici Pauſeam vocant, viridi oleo et ſuaui: ſic dicta quod pauiatur, i. tundatur.* V. Seruium in lib. 2. Georgic. et infra *Pauſia.*

PAVSICAPE, *machina rotae inſtar collo molentium ſeruorum inſerta, ne polentam, hoc eſt, hordei farinam inter molendum eſitarent, neue manus ad os applicarent.* Laur. in Amalthea.

PAVSIDIVM, requies. Lambertus Ardenſis p. 79.

PAVSIVM, locus vbi *pauſatur.* In ſigilli Hugonis Ducis Burgundiae et Albonii Comitis Chartae an. 1189. appenſi auerſa parte, exſtat Caſtellum tribus inſtructum turribus, quas inter exarati leguntur hi characteres, PAVCIVM VIANTIS, in circulo vero, *Sigillum Hugonis Comitis Albonii.* Exſtat apud Perardum in Chartis Burgundicis p. 262.

✝ PAVTACIVM, aquarium, vbi aqua palorum contextu continetur. Stat. Auellae a. 1496. V. *Paulus 3.*

✝ PAVTINVS, Diuionenſibus, *Pautenei*, i. q. ſupra *Pautonarius*, in Ch. Mſ. a. 1260.

PAVTONARIVS, V. *Pautonarius.*

✝ PAVTONERIA, burſae et marſupii ſpecies, in qua vectigalium collectores pecuniam et mendici eleemoſynam colligunt, V. *Pautonarius.*

PAVVS, V. *Pauo.*

PAVYS, a Gall. *Pavois*, ſcutum. Charta Henrici V. Reg. Angl. an. 1418. apud Rymer. tom. 9. p. 543. V. *Paueſium.*

PAX. (1) Venia, dimiſſio, et abſolutio delictorum quae fit a Sacerdote, reconciliatio, communio, ſeu potius admiſſio poenitentis in communionem Eccleſiae: quae *Pax Eccleſiae* dicitur in Concilio Taurin. c. 6. Aurelianenſi III. can. 16. Aurelian. IV. cap. 13. 26. S. Cyprianus Epiſt. 11. *Cum ante actam paenitentiam, ante exomologeſim grauiſſimi atque extremi delicti factam, ante manum ab Epiſcopo et Clero in poenitentiam impoſitam, offerre lapſis Pacem, et Euchariſtiam dare, id eſt, ſanctum Domini profanare, audeant.* Epiſt. 23. *Mandat Pacem dari, et peccata dimitti. Pacem* a Martyribus et

et Confeſſoribus, libellis ab eis acceptis, expetere, impetrare, habet non ſemel idem Cyprianus, Epiſt. 14. 15. etc. vt et Tertull. ad Martyr. Quas quidem pax, inquit Pamelius, non aliud fuiſſe quam relaxatio ſatisfactionis per Epiſcopum poenitentibus impoſitae, atque ad Eccleſiae communionem ante expletum praeſcriptae poenitentiae tempus admiſſio. Eorum autem libellorum formulam tradit idem Cyprianus Epiſt. 22. (2) PAX VOBIS, prima vox Domini ad diſcipulos, quando eis poſt Reſurrectionem apparuit. Eſt autem formula ſalutationis ad populum in Miſſa, qua Epiſcopi vtuntur, vt auctor eſt Alcuinus lib. de Diuin. Offic. cap. *Quid ſignificent veſtimenta.* PAX DOMINI, idem quod *Pax vobis.* Ioan. Abrincenſ. Epiſc. Offic. Eccl. (3) PACEM DARE, oſculari; oſculum enim, pacis eſt ſymbolum et concordiae. Diurnus Romanus cap. 2. tit. 8. de Summo Pontifice: *Deinde aſcendit ad ſedem et dat Pacem omnibus ſacerdotibus.* Vetus Expoſitio Miſſae: *Deinde dat Pacem altari, vel patenae. Pacem facere*, in Addit. 3. ad Capitul. cap. 35. *Pacem offerre*, in Regula SS. Patrum cap. 8. *Exhibere Pacem peregrino venienti*, in Regula Patrum ad Monachos c. 3. *Sociari hoſpiti aduenienti in Pace*, eidem *Pacis oſculum offerre*, in Regula S. Benedicti cap. 53. V. *Oſculum pacis.* PAX, inſtrumentum, quod inter Miſſarum ſolennia populo oſculandum praebetur. Miſſale Mozarabum: *Et ſtatim det* (Sacerdos) *Pacem diacono vel puero, et puer populo.* (4) PAX BANDITA, publicata, denunciata, in Chr. Tarviſ. apud Murator. tom. 19. col. 876. V. in *Bannum* 1. PAX DEI ET ECCLESIAE, V. *Treua Dei.* PAX ECCLESIAE, immunitas, priuilegia quibus illa munitur, quae qui infrinxit, reus fit fractae pacis Eccleſiae. Concilium Berghamſtedenſe an. 697. c. 2. PAX ECCLESIAE, de reis qui ad Eccleſias veluti ad aſylum confugiunt: tum enim *pacem Eccleſiae* habere dicuntur. Capitularia Caroli M. lib. 5. c. 90. et Concilium Moguntiac. cap. 39. *Reum confugientem ad Eccleſiam . . . rectores Eccleſiarum Pacem, et vitam ac membra eius obtinere ſtudeant.* Lemma capitis eſt, *Vt Eccleſiae Pacem habeant.* PAX TOTIVS HEBDOMADAE, id eſt, integra. Gerardus in Miracul. S. Adalhardi ſaec. 4. Bened. part. 1. pag. 361. V. *Treua.* PAX FIRMA, ſecuritas immunitas a quauis moleſtia, Gall. *Sureté.* Charta an. 1144. apud Kennett. Antiquit. Ambroſd. p. 100. PAX REGIS, regia protectio, *Sauvegarde Royale.* Capitulare 1. Caroli M. ann. 802. c. 30. AD PACEM REDIRE dicitur, *Vtlagatus* et proſcriptus, cum a Rege recipitur, eiusque pacem, qua caeteri ſubditi fruuntur, denuo conſequitur. Bracton. lib. 3. Tract. 2. c. 11. §. 2. de malefactore. PACEM IVRARE, dicebantur priuati qui inter ſe diſſidiis compoſitis, pacem ſibi inuicem ſolenni iuramento afferebant, cuius violator a Rege mulctabatur. Ordinat. an. 1356. to. 3. Ordinat. p. 129. PACEM PROCLAMARE, ſilentium indicere, quomodo etiamnum Galli cum alios ſilere iubeat, *Paix*, dicunt. Si quando enim pax publica infringeretur, tum ab omnibus iurgantes admonebantur pacis indictae, hacce voce, *Pax:* quod maxime in duellis obtinuit, ne quis decertantium partes amplecteretur. Quoniam Attachiamenta cap. 37. de poena non ſilentis tempore duelli. LITERA PACIS, quam vulgo *Remiſſionem* vocant, quae criminis admiſſi abolitionem continet, et a ſolo Rege concedi, et impetrari ſolet pro quolibet crimine, in Legibus Malcolmi II. Reg. Scotiae c. 2. §. 5. PAX REGIS, multiplex eſſe dicitur in Legibus Edwardi Confeſſor. cap. 12. ſcilicet ipſius manu, vel breui data, vel in diebus coronationis, vel in praecipuis anni feſtiuitatibus, vel in quatuor viis regalibus, vel denique in maioribus fluuiis. Adde Henricum Knyghtonem lib. 4. de Euentibus Angliae c. 4. PAX REGIS ipſius *manu* vel *breui data*, *quam Angli vocant*

cnut Cyninges honte ſealbe gryn, eadem eſt cum regia protectione, quae breui ſeu diplomate Regis manu ſubſcripto, alicui, vel Eccleſiis conceditur. Capitul. 2. an. 802. c. 17. PAX REGIS quae ab ipſo datur cum primum coronatur, *et dies durat octo:* de qua praeterea agunt eaedem Leges Edwar. Confeſſ. cap. 31. PAX REGIS in praecipuis anni feſtis, in Natali ſcilicet Domini per dies octo, totidem in Paſchate, et totidem in Pentecoſte, cap. 12. et 31. PAX REGIS in quatuor praecipuis Angliae viis regalibus. Pacis iſtius mentio eſt in Legibus vernaculis Willelmi Nothi cap. 30. et apud Bractonum lib. 3. tract. 2. cap. 23. §. 1. PAX REGIS in *aquis nominatorum fluuiorum, quorum nauigio de diuerſis locis victualia deferuntur ciuitatibus vel burgis.* Aquae vero minores, perinde ac chemini minores ſub lege Comitatus ſunt. PAX CVRIAE REGIS, quae ſcilicet contineri debet intra Curiae ipſius terminos, qui ita deſcribuntur in Legibus Henrici I. Regis Angliae c. 16. Idem videtur quod *Bannum Regis* dicitur in Capitul. 2. Caroli M. an. 813. cap. 2. *Vt eccleſiae, viduae, pupilli per Bannum Regis Pacem habeant .... Vt inuentae Pacem habeant per Bannum Regis;* niſi malis intelligendum de ambitu intra quem regia poteſtas exercetur. V. *Bannum* 3. PAX SANCTI PETRI. Wichbild Magdeburgenſe art. 9. §. 2. PAX PARVA ET MELIOR, quies, ſedatio, in Lege Alaman. tit. 36. num. 2. PACIS FRACTIO, *infractio*, cum *Pax* indicta a Rege, vel alicui, aut Eccleſiae, locisue aliis conceſſa, violatur. *Actio de Pace fracta*, in Speculo Saxonico lib. 1. art. 59. §. 1. lib. 3. art. 8. §. 36. in Wichbild. Magdeb. art. 16. §. 3. Nude, *appellare aliquem de Pace*, apud Bractonum lib. 3. tract. 2. c. 34. §. 8. id eſt, de pace Regis fracta. PACI REGIS STARE, de fracta Regis pace iuri ſtare. Statutum Edw. I. Regis Angl. an. 21. PACEM IMPERII et *quietem* habere dicuntur feudatarii, non modo dum ſeruitium et obſequium militare exhibent domino ſuo Imperatori per ſex hebdomadas ratas ac de iure feudali debitas, ſed etiam per totidem ſeptimanas ante et poſt, *ita quod nullus dominorum ſuorum ipſum euocare valeat ad iudicium feudale, nec aliquam aliquod iudicium Caeſaris impetrare.* Ius feudale Saxonic. cap. 5. (5) PAX VILLAE, banleuca, diſtrictus vrbis intra quem *Paciarii* ſeu *ſcabini* iurisdictionem habent. *Poteſtas et terminus Pacis*, in Charta Communiae Cerniacenſis an. 1184. Charta Philippi Auguſti an. 1194. *Burgenſes vadium Militis ad abendum accipiet, intra Pacem ciuitatis ſine forisfacto .... Nullus intra Pacem ciuitatis manens ſubmoneri debet niſi per Scabinos.* (✝ PAX pro diſtrictu quolibet, intra quem quis iurisdictionem habet, t. 5. Cod. diplom. Polon. p. 78.) PACES in plurali vſurpatur Statuta Vercell. L. 1. fol. 1. *Ordinamenta facta de Pacibus et treugis firma teneba.* PACIARIVS, aedilis, ſcabinus, qui pacem inter ciues tuetur. *Paiſeur*, in Statuto Caroli V. Reg. Franc. an. 1364. pro electione Scabinorum Inſulenſium t. 4. Ordinat. p. 471. *Praefectus Pacis, aut Decurio*, in l. 1. Cod. Th. de Pignoribus: εἰρηνάρχης, Graecis. PACIS ADSERTORES, εἰρηνάρχαι, in Legibus Wiſigoth. lib. 2. tit. 1. §. 16. ſunt *qui ſola faciendae pacis intentione, Regali ſola deſtinantur auctoritate, qui eas ſolum dirimunt cauſas, quas illis regia deputauerit ordinandi poteſtas.* Adde lib. 2. tit. 1. §. 26. *Praepoſitis pacis*, in l. 49. Cod. Th. de Decurionib. vbi tamen quidam cenſent legendum *praepoſiti pagis*, de quibus in l. 1. de Pignoribus eodem Cod. et alibi. (6) Paciariorum collegium. Vide *Paciarii.* (7) Laudimium, id quod pro venditionis aut alienationis auctoramento, domino ſuperiori ſoluitur, quaſi vt *Pax* cum eo ineatur, et vt venditionem et alienationem non interturbet, dato ad id conſenſu ſuo. In Conſuetudin. Municip. Toloſae part. 4. tit. de Feodis art. 9. ſtatuitur dominos feodales non teneri ad recipica-

piendos, aut inueſtiendos vaſſallos, *niſi prius ſatisfecerint iisdem dominis de Pax, vel aliter inter ſe cum eodem concordauerint.* (8) *Quantum mihi pax obuenit*, paſſim in Chartis Prouincialibus venditionis, ceſſionis et compoſitionis occurrit iſthaec formula, qua ſignificari exiſtimo reditus, qui, non interpellata poſſeſſione, ex aliquo fundo percipiuntur. Charta Guarachonis regnante Chunrado Rege Indict. VI. ex Chartular. Apten. fol. 22. (9) Stipendium, Gall. *Paie*. Obertus Annal. Genuenſ. lib. 3. apud Murator. tom. 6. col. 308. († Penſitationis ſpecies, quae primitus pro ſecuritate et pace praeſtabatur, exinde vt conſuetum tributum exacta. Libert. villae de Naiaco, a. 1368.) (10) SALVA VESTRA PACE, formula loquendi etiam haud omnino extra vſum apud Gallos, *Sauf voſtre paix.* Goffridus Vindocin. lib. 3. Epiſt. 18. *Et ideo ſalua veſtra Pace dicimus, quod*, etc. *Pace tua*, apud Ioan. Sariſberienſem Epiſt. 203. initio.

PAXAMENTVM, ſolutio, Gall. *Paiement*. Charta Caroli Hungariae Reg. ann. 1338. apud Ludewig. tom. 5. Reliq. MSS. p. 490. Hinc PAXARE, pro ſoluere, *Payer*, ibid. p. 435. ex Charta Adolphi Rom. Reg. a. 1292. V. *Pacare*.

PAXBRED, PAXBREDE, inſtrumentum pacis, ſeu *patena*, vas miniſteriis ſacris dicatum. Teſtamentum Henrici le Scrop an. 1415. apud Rymer. to. 9. p. 273. *Cum vno pari candelabrorum argenteorum*, ... *cum vna Paxbrede argentea et deauratа*, etc. Teſtam. Rotherami Eborac. Epiſc. an. 1498. in Lib. nig. Scaccarii pag. 673. *Item dedi eis vnum deoſculatorium, videlicet a Paxbred deauratum cum ymagine Trinitatis*. . . V. *Oſculatorium*.

† PAXEMA, panis ſubcinericius, bis coctus, ap. Murat. t. 5. Antiquit. Ital. p. 77. PAXIMATICVS PANIS, idem, t. 6. Sept. p. 701. V. *Paximatium*.

PAXIMATIVM, i. q. *Paximatium*. Chronic. Andr. Danduli apud Murator. to. 12. col. 216.

PAXERA. (1) Vel PAXERIA, palorum contextus ac ſeries in molendinis, in pontibus, et alibi; Occitanis *Paiſſiero*, agger molendini. Tabularium Siluae latae apud Marcam lib. 6. Hiſt. Beneharn. cap. 7. *Vendidit Fratribus de Silua lata agrum qui eſt iuxta Paxeram molendini*, etc. Charta Pipini Reg. an. 767. to. 1. Hiſt. Occitan. inter Inſtr. col. 24. *Cum vineis, ortis, terris cultis et incultis, aquis, aquarumue decurſibus, Paxeriis, molendinis.* PASSERIA, eadem notione. Tabularium Prioratus de Paredo fol. 61. PAYSSERIA, eodem ſignificatu. Charta an. 1308. apud Baluz. Hiſt. Aruern. to. 2. p. 783. (2) PAXERIA, ipſa aggeris molendini ſeu *excluſae* valuula, Gall. *Vanne*. Chartular. Anian. *Vt poſſitis Paxeriam veſtram leuare et demittere atque mutare quotiescumque vobis placuerit.* V. *Pauſa*. (3) Riuulus, ſeu riuuli alueus. Charta an. 1125. inter Probat. Hiſt. Occitan. tom. 2. col. 435. PRAXERIA, pro *Paxeria*, ſaepe etiam occurrit in veteribus Tabulis. Pactum initum inter Abbatem Galliacenſem et Raymundum Comitem Toloſanum an. 1231. in Regeſto Toloſano: *Item petabat molendina et Paxeriam de ponte, quae dicebatur ad Eccleſiam pertinere.* Charta alia an. 1231. ibidem: *De cenſu quem dom. Comes habet in nautis et piſcatoribus Toloſae. In iſtis duabus aquis praedictis, vbi poſſunt ingredi cum eorum corſeriis, excepto deues de Praxeria D. Comitis, quae Praxeria eſt ante Blanhacum, ſcilicet dum praedicta Praxeria fuerit cledata, et poſtea dum fuerit deſcledata, quod debent et poſſunt piſcare vbicumque voluerint, et deues ipſius Praxeriae eſt de ore carreriae de orto D. Comitis*, etc.

PAXERE, pro *Paſcere*, ſemel ac iterum occurrit in Charta Attonis Epiſcopi Pergamenſis an. 1072. in Hiſt. Pergam. to. 3. pag. 274.

† PAXEROTVM, agger molendini, Occit. *Paiſſero*. Ch. Mſ. a. 1402. V. *Payſeria*.

PAXIAGIVM, PACIAGIVM, praeſtatio quae primitus pro ſecuritate et

et pace penſitabatur, exinde vti conſuetum tributum a dominis paſſim exactum eſt. Charta an. 1306. in Tabular. Mimat. V. *Commune* 1. et *Compenſus*.

PAXILLARE, paxillo vineam fulcire. *Paxillum*, *Paiſſeau*, Galli vocant, quod alii *Eſchalas*. Charta an. 1367. in Tabulario Eccl. Autiſiodor.

PAXILLUS, *Paiſſeau*, *maſchoir de chanvre*. Vocabular. Suſſannaei. Belgis *Serinſoir* dicitur.

PAXIMATICUS, V. in *Paxema*.

PAXIMATIUM, Παξαμάδιον, Graecis recentioribus: *Panis ſubcinericius*, in Gloſſis Iſidori: δίπυρος ἄρτος, *Panis recoctus*. Nam Heſychio δίπυροι ἄρτοι dicuntur ἐκ δευτέρου ὀπτώμενοι. A *Paxamo* quodam appellatum *Paximatium* quidam cenſent, qui, vt auctor eſt Suidas, ſcripſit ὀψαρτυτικὰ κατὰ στοιχεῖον, de quo etiam S. Hieronymus lib. 1. aduerſus Iouinianum cap 25. *Ad mulſum, et elaboratas carnes, ad iura Apitii et Paxami*, etc. *Panis Paximatus*, in Vita S. Seueri Abb. Agathenſis, c. 11. *Panis Paximatus*, apud Ordericum lib. 9. p. 740. *Paximatium panis*, in Regula S. Columbani c. 3. *Paximates ſimilaginei*, in Geſtis Abbatum Gemblacenſium p. 534.

PAXUM. Acta Capitularia Eccl. Lugdun. MSS. an 1340. fol. 67. Cod. Reg. *Item dederunt eidem Paxum, quod tenebat in reſignationem in Eccleſia Lugdunenſi*, etc. Occurrit alibi.

✝ PAXUS, laudimium, quaſi vt *Pax* cum domino ſuperiori ineatur. Ch. Mſ. a. 1233. V. in *Pax*.

PAYARE, ſoluere, a Gall. *Payer*. Charta an. 1238. to. 4. Hiſt. Harcur. p. 1276. V *Pacare*.

✝ PAYERIA, praeſtationis ſpecies, a *focagio* diſtincta, quae in *Payrola*, vel eiusdem pretio et aeſtimatione exigebatur, Gall. *Payre*. Ch. Mſ. a. 1319. V *Paironal*, et *Payreria*.

PAYLA, ſartago, inſtrumentum coquinarium, Gall. *Poesle*. Statuta Montis Regal fol. 267.

✝ PAYRERIA, i. q. *Payeria*. Ch. Mſ. a. 1328.

✝ PAYRERIUS, lapicida, t. 3. Hiſt. Nem. Prob. p. 254.

PAYROLA, PAYROLIA, lebes mino[r], Gall. *Chaudron*, in Statutis mox lau[...] datis. Charta Philippi Pulcri a. 131[...] ex 47. Regeſto Tabular. regii n. 3[...] V. *Parolla*. Hinc PAYROLERIUS pro aerarius, leberum opifex, Gal[l.] *Chaudronnier*, in vet. Catalog[o] MS. B. M. Deauratae Toloſ.

✝ PAYROLERIUS, faber aerariu[s] *payrolarum* ſeu leberum opifex[...] Stat. Auellae a. 1496.

✝ PAYROLIUM, lebes, ahenum, i[n] Inuent. Mſ. a. 1360.

PAYROLIUS dicitur menſura quae[...] dam, quod ex aere erat. Litterae Io[...] hannis Archiep. Auſc. ann. 1401. e[x] Tabul. eiusdem Eccl. V. *Paironal*.

✝ PAYROLLUS, i q. *Payrolium*, in Litt. remiſſ. Mſ. a. 1370.

PAYSANAE AVES, vocantur *eae qua[e] propter infirmitatem tranſire non poſ[...] ſunt, cum ſint de ſpeciebus tranſeun[...] tium, in regione in qua manent*, [...] *in ſua patria commorantes*. Friderı[...] cus II. de Arte venandi c. 17.

✝ PAYSERIA, PAYSEROTA, con[...] textus ac ſeries palorum, agger mo[...] lendini. Inuent. Mſ. a 1476. V. *Pa[...] ſerio* et *Paxeria*.

PAYSNATICUM, pro *Paſnaticum*, [...] Gall. *Paſnage*, cenſus vel tributum [...] pro glandatione et iure paſcendi por[...] cos in ſilua domini. Notitia a. 11[...] to. 4. Gall. Chriſt. inter Inſtrum[...] col. 164. V. *Paſtio*.

✝ PAYSSARIA, i. q. *Payſeria*, in Ch[...] Mſ. a. 1316.

PAYSSERIA, vt *Paxera*, V. in ha[c] voce.

PAYSSONNA, *paſtio* porcorum in El[...] uis, Gall. *Paiſſon*. Charta Mathild[is] Comit. Niuern. ann. 1222. V. ſupr[a] *Paiſſo*.

PAYUM, ſolutio, V. *Paium*.

PAZAGIATOR, V. *Pazagium* 2.

✝ PAZAGIUM. (1) Tributum quo[d] a tranſeuntibus exigitur; inde *Pa[...] ciarius* et *Paciarius*, qui illud ex[i]gendi ius habet. Ch. Mſ. a. 136[...] V. in *Paſſagium*. (2) Penſitatio[...] ſpecies, quae primitus pro ſecurita[te] et pace praeſtabatur, exinde vt co[n]ſuetum tributum exacta; inde *Pa[za]giator*, eiusdem tributi portitor [...]

pub[...]

cathus. T. 3. Hiſt. Occit. Prob. p. 495. V. *Paſſata 1.* et *Pax*.

† PAZATA, idem, V. in *Paſſata 1.*

PAZELLVS, menſurae vel ponderis ſpecies. Statuta Vercell. lib. 3. fol. 72. recto: *Item quod fornarii ſeu bolengerii . . . . debeant facere panem pulchrum ad penſam et Pazellum eis datum et ordinatum per commune Vercellarum.* V. *Paſſus 2.*

PEA, († ſpatium certo pedum numero definitum, i. q. *Peda 2.* et *Pedatura.*) Charta an. 1183. in Tabular. Eccleſ. Viennenſis fol. 71. *Petro Domnus Archiepiſcopus et centum quinquaginta ſolidos dedit, et duas Peas, domum videlicet Stephani Maleraſi, et aliam quae illi iuncta eſt.*

PEAGVLERIVS, ius de iis, quae ad *Pedagium* ſpectant, cognoſcendi. Ch. Mſ. a. 1300. V. *Pedagium.*

PEAGIVM, V. *Pedagium.*

PEALIS, pro podatis, in Charta Petri de Roteys Vicarii Toloſ. a. 1272.

PEANIVS, lignum tectis conficiendis aptum. Charta an. 1264. in Tabular. Sangerm. *Merrumentum etiam quod habet idem Abbas eidem Guillermo iam tradiderat, vt dicebat, ſcilicet duo millia et centum de cheurones, item quingentos et duodecim Peanios,* etc. f. Quod Vitruuio columen dicitur, Gallis *Poinçon.*

† PEASO, *Peſus*, i. q. *Pea*, Gall. *Peaſon*, *ou Peſon*. Ch. Mſ. a. 1291. V. *Peda 2.* et *Pedatura.*

PEATGA, idem quod *Pedagium.* Charta Archambaldi Borbonii pro Villa-franca, in Tabular. Bituric. *Burgenſes Liberae-villae non debent Peatgas.*

† PEATICVS, i. q. *Pedagium*, t. 3. Hiſt. Occit. Prob. p. 215.

† PEBERERIVS, piperis ſeu aliarum quarumcunque ſpecierum mercator. St. a. 1272.

PEBRATVS, piperatus, coloris piperis. Teſtam. Mſ. a. 1347.

PECA, pro *Pecia*, vt videtur. Statuta Mutin. rubr. 182. fol. 34. *Ordinamus quod Maſſarius . . . fieri facere debeat vnam ſcalam de lapidibus, et tale coopertam de Pecis vinis, et ibi longa manuteneri.*

† PEÇARIVS, inter minores artifices recenſetur, in Stat. ant. Florent. An qui in *pecias* ſeu fruſta comminuit?

† PECCA, tributum, vectigal, Hiſp. *Pecho*. Ch. Mſ. a. 1246. V. *Pecha.*

PECCAMEN, peccatum. Prudentius in Apotheoſi. *Peccaminoſa vita*, apud Ioannem Gerſonium l. 3. de Imitatione Chriſti cap. 50. n. 6.

PECCANTIA, peccatum, delictum. Vita S. Columbae Abbat. to. 2. Iunii p. 207.

PECCARIA, perperam pro *Petraria* editum ex Placito an. 1158. inter Probat. to. 2. nouae Hiſt. Occitan. col. 568.

PECCARIVM, vas, calix, cyathus, vel menſura potoria, V. *Bicarium.*

PECCATORES ſubſcribunt quandoque Epiſcopi, ſuppreſſo etiam *Epiſcopi* titulo; eos imitati ſunt Abbates aliique viri humilitatis amatores: quod monuiſſe ſat eſt.

PECCATRICIVS, malus, flagitioſus. Epiſt. to. 5. Annal. Bened. p. 668.

† PECCATVM INDICIBILE, Sodomiticum. Conſtit. Carmelit. Mſ.

† PECCHENARIVS, PECCHENERIVS, PECCHINERIVS, pectinum artifex, cuius ars PECCHENERIA appellatur. Stat. ant. a. 1390. PESCHENERIVS et PECHENERIVS ibidem. V. *Penchenerius.*

† PECCININVS, paruulus, Ital. *picciuino*. Act. SS. t. 7. Sept. p. 908.

† PECCOREVS, ad pecora pertinens; *Peccorea*, quaeuis pecudum alimenta. Annal. Victor. Mſ.

† PECCVNIA, f. peculiaris ſubſcribendi nota. Ch. Mſ. a. 1257. *Datum anno D. 1257. menſe Marcio. Peccunia approbamus. Datum vt ſupra.*

PECEATA, V. *Peciatum.*

PECEIVM, fractura nauium, ex Gallico *Piece*, *depecé*. Charta Philippi Regis Franc. an. 1317. apud Argentreum in Hiſt. Armoric. lib. 5. c. 34. Et quidem *Peceium* dicitur, Ius quod domino competit ex fractura nauium ſeu naufragio, Gall. *Droit de bris*, et in veteribus Chartis vernaculis,

O a *Pecay*

Pecoy de la mer. Charta S. Ludouici an. 1231. in Tabular. Caſtri Nannet.

PECES, vas, calix, Gall. *Pot.* Teſtamentum an. 1386. apud Madox Formul: Anglic. pag. 427. V. *Bicarium*, et in voce *Pecia.*

PECHA, emenda, praeſtatio, impenſa, tributum quoduis, Hiſp. *Pecha* vel *Pecho.* Charta Petri Reg. Aragon. apud Rymer. to. 2. p. 210. V. *Pecta*, et *Pecca.*

† PECHARE, ſoluere, ab Hiſp. *Pechar.* Leg. Portug. ſub Alfonſ. reg.

PECHENERIVS, PECCHENARIVS.

PECHERIVM, vas, calix, cyathus, Germ. Becher. Nicolaus Specialis de Reb. Siculis lib. 6. cap. 14. apud Murator. to. 10. col. 1045. V. *Bicarium* et *Picarium.*

PECHIA, fruſtum, membrum; item, modus agri. Charta an. 1240. in Tabular. B. M. de Bono-nuntio Rotomag. V. mox *Pecia.*

PECIA. (1) Vel PETIA, fragmentum, fruſtum, membrum: Gallis *Piece.* Auctor Mamotrecti 29. Exodi: *Fruſtum, pars, ſiue Pecia.* Charta pro Aquariatu Monaſt. de Talemundo an. 1366. *Item in diebus quibus debent comedi piſces, dabit et miniſtrabis dictus Aquarius ſecundum tempora, videlicet de marlucia recenti fercula de duobus Peciis pro duobus, quarum Peciarum quaelibet debet habere in longitudinem plenam palmam. Petia carnis*, apud Murator. tom. 16. col. 581. *Petia fuſti*, in Charta an. 1435. *Pecia pergament*, in Tabular. S. Victoris Maſſil. PETIVM TERRAE, crebro vſurpat Tabularium Caſaurienſe. PETIVM: Statutum S. Ludouici an. 1255. cap. 26. de meretricibus: *Bona earum per locorum iudices capiantur, vel auctoritate a quolibet occupentur, etiam vsque ad tunicam vel Pecium.* Abſunt haec poſtrema verba apud Nangium pag. 363. Vbi leg. *Pellicium.* Vide *Pellicia.* PETIVS, vt *Pecia*, fragmentum. Miracula S. Simonis to. 2. April. pag. 823. PECIA ARGENTI, *Nummus*, Gallis *Piece d'argent.* Statuta Auenion. lib. 1. rubr. 29. art. 4. PECIA ARTELARIAE, Gall. *Piece d'artillerie*, tormentum bellicum. Charta ann. 1489. apud Lobinellum tom. 2. Hiſt. Britan. p. 1513. † PECIA, vbi de animalibus, caput, Gall. *Piece*, German. Stück. Lit. remiſſ. Mſ. a. 1358. (2) Vas, calix, cyathus. Teſtam. Iohan de Nevill an. 1386. apud Madox Formul. Anglic. p. 28. (3) Pr *Pena*, rupis, collis, in Hiſt. Co tuſior. lib. 8. cap. 5. apud Mura to. 12. col. 903. *Sic liberauit Mu dianum, Vericulum et alia caſtra in pugnauit, et cepit Pecia ſancti Ma tini.* Vbi rectius alter Codex, mo nente Cl. Editore, habet *penam* V. *Pena* 1. (4) † Exemplum, Gal *Madele, Eſſai.* Stat. a. 1314. (5) Vox heraldica, figura, Gall. *Piec* Teſtam. Mſ. a. 1433.

PECIATVM, PECEATA, menſur frumentaria. Charta an. 1228. i Tabular. Caſtri Blein. *Herueus d Leonia . . . Pater meus dedit mona ſterio S. Mathaei de finibus terrarum tria Peciata frumenti ad magnam men ſuram de frumento ſuo de Ploëzon. E ego dicta tria Peciata frumenti in cer tis aſſignaui locis*, etc.

PECIATVS, et REPECIATVS, la ceratus, V. *Pecia.* Vita B. Herman ni Ioſephi num. 41. *Cum manici Peciatis.* Vita B. Margaretae Hunga riae cap. 2. *Portabat veſtes lacera et Repeciatas.* V. *Perpecia.* Hinc RE PETACIATVS, lacerus, in Lim borch. Sent. Inquiſit. Toloſ. p. 325 DEPECEATVS, in Concilio Ande gauenſi an. 1365. cap. 19. Salmaſiu vocem hanc a *Pittacium* acceſſit, cu fauet Will. Brito lib. 11. Philipp. vb de tunica militari:

Sic percuſſa patet, ſic intercy minutis
Pittaciis pendet, etc.

Praeterea Ioan. de Ianua: *Pictacium dicitur illa corii particula quae ſolea repeciatae inſuta eſt, et dicitur a pi go: quia ſicut partes picturae diſtin ctae in pauimento ſunt, ſic appare pittacia in calciamento: vnde pittaci tus, i. repeciatus.*

† PECIDA, diminut. a *Pecia*, mod agri. Ch. Mſ. a. 1297. V. *Pitacia.*

PECIELLA, perperam pro *Patella*, V. ibi.

PECIES. (1) Pro *Pecia*. Vita B. Kingae tom. 5. Iulii p. 741. *Haec dierum proceſſu in quatuor Pecies diuiſa, maiorem afflictionem agrae per ſingulos dies poſt huiusmodi apoſtemationis ſequeſtrum efficiebat.* Occurrit rurſum to. 2. April. pag. 723. PECIES occurrit apud Higenum in Gromat. *Quorum pedatura in ſingulas Pecies ad homines ſolet computari.* Sed Salmaſius *pedes* reſtituit. (2) † Tributi ſ. vectigalis ſpecies. Ch. Mſ. a. 1337. *Baſtagia ſiue pecies.* V. *Peda 1.*

PECIOLA, diminut. a *Pecia*, fragmentum: interdum et modus agri. *Petiola terricae B. Virginis Mariae*, in Actis SS. to. 5. Iun. p. 137. Charta an. 879. Marcae Hiſpan. col. 805. *In ipſo villare Petiolas de terra retineat.* PETIOLVM, in Chron. Farfenſi apud Murat. to. 2. part. 2. col. 611. PECIOTTA, eadem notione, in Charta ann. 1276. ex min. Chartul. S. Benigni Diuion. PECIVNCVLA, eodem ſignificatu. Charta an. 1447. in Chartul. S. Vandreg. to. 2. pag. 1750.

PECIOLI, apud Apicium lib. 1. cap. 20. videntur eſſe quos Columella et alii *pediculos* vocant, quibus fructus ramuſculis adpendent. At Celſus lib. 2. *petiolos* de animalium pedibus vſurpat.

PECIVM, V. *Pecia*.

PECLVINCERIA, V. *Paluinceria*.

† PECOLLORIVS, i. q. mox. *Pecollus*, in Leud. min. Carcaſſ.

PECOLLVS, columella, fulcrum lecti, vel ſellae, Gallis *Pied*, *quenouille de lit*, Occitanis *Pecoul*. Charta Petri de Roseys Vicarii Toloſ. an 1272. *Quod pedes ſeu Pecolli archarum VIII. palmorum et barroti IV palmorum et omnes perticae rotundae ſint illarum quiſcharum quarum debent eſſe.*

PECORANTES, et *Sodomitae*, iunguntur in Fleta lib. 1. cap. 37. §. 3. ἀλογευόμενοι κτηνοβάται. V. Meurſii Gloſſ. in ἀλογευόμενοι.

PECORARIVS, bubulcus. Charta Deſiderii Longob. in Bullario Caſinenſi to. 2. p. 7. V. *Pegorarius*.

PECORIA, († paſcuum, vt videtur, vbi pecus paſcitur.) Chronicon Affligemienſe c. 20. *Duo praedia, quae ſecundum linguae ſuae (Flandricae) conſuetudinem Pecorias appellant, pretio grandi comparauimus.*

PECTA. (1) Quaeuis praeſtatio, tributum; vectigal, emenda. Charta Aldefonſi Reg. pro Monaſt. Caſae Dei an. 1216. V. *Facendeira*, et *Pecha*, et *Pactum*. (2) † Mendoſe pro *Pecia*, pannus, t. 1. Hiſt. Caſſin. p. 80.

† PECTALVM, lamina pro *Petalum*, apud Murat. t. 2. Antiq. Ital. med. aeui p. 365.

PECTARE, ſoluere, *Pagare*, ex *Pactare*, pactum ſeu tributum ſoluere, praeſtare. Vox olim Hiſpanis familiaris, qui et *Peytare* dicebant. Charta Alboaceni Regis Mauri in Conimbra an. Chr. 734. apud Sandouallium, *Ego ordinaui quod Chriſtiani de mens terras Pectent dupliciter quam Mauri*, etc. V. *Pactum*, *Peitare*.

PECTEN. (1) Inter miniſteria ſacra recenſetur, quo ſcilicet ſacerdotes ac clerici antequam in Eccleſiam procederent, crines pecterent. Teſtament. an. 837. apud Miraeum to. 1. pag. 21. Enumeratur praeterea inter vtenſilia ſeu ſupellectilem monachorum, in Guidonis Diſcipl. Farfenſi cap 47. Omnibus fratribus dentur *tabulae*, *acus*, *Pactene* (l. Pectines) *cum dumento*, *capellum in capite quod alio nomine capitium vocatur.* Ex quibus colligitur monachos tunc temporis non omnino tonſos fuiſſe, quod ex dicendis infra iterum manifeſtius fiet. V. *Pectinare*, *Pectinarium*, et *Pexere*. (2) † Pars rotae dentatae, ſcil. dens, Germ. *Kamm*. Ch. Mſ. a. 1342. (3) † Metacarpus, ap. Conſtant. African. (4) † Pubes, in Gloſſ. Gall. Lat. Cod. reg. 7684. (5) PECTEN vel PECTINVS, piſcis, ex Gloſſ. ad Alex. Iatroſoph.

† PECTENEGIVM, pecten, pubes, ab Ital. *Petteneggio*. Acta SS. t. 2. Aug. p. 604.

† PECTERE, pro *Petere*, in Charta an. 1218. apud Lobinell. tom. 2. Hiſt. Britan. pag. 336.

† PECTIA, i. q. *Pecia*, modus agri, in Ch. a. 1217.

PECTICVS, *digeſtibilis*, à *pectus*. Ioan. de Ianua.

PECTINA, PECTIS, *κτένιον*, in Gloſſ. Lat. Gr.

PECTINARE, pectere, Gall. *Peigner*. Leges Palatinae Iacobi II. Reg. Maioric. to. 3. SS. Iunii pag. XXXI. PECTINATVS, comptus, Gall. *bien Peigne*, eadem notione. Vita B. Coletae to. 1. Martii pag. 573.

PECTINARIVM, theca pectinis, *Etuy de peigne*: niſi ſit quod vulgo *peignoir* appellant Galli, linteum quod collo aptant, cum capillos pectunt. Liber Ordinis S. Victoris Pariſienſis MS. c. 18. PECTENARIVM, in Statutis Ord. Grandimont. apud Marten. to. 4. Anecd. col. 1234. PECTINIVM, eadem ni fallor, notione vſurpauit Sigebertus in Chronico: *Reiicientes a ſe quidquid regulae refragabatur, faricas videlicet et pelliceas, eſtamina, caputia quoque et femoralia, Pectinia et coopertoria.* Vt ſupra *Pectinarium* ex libro Ord. S. Victoris, ita et hic *Pectinium* potius idem eſſe videtur quod Capucini vocant *Mutande*.

PECTINARIVS, lanarius, in veteri Inſcriptione, qui lanas pectit.

PECTINATOR, pectinum confector, in Miracul. S. Stanislai Canon. Reg. *Pectinarius* apud Plautum.

† PECTINATVRA, actio qua panni denſantur. Stat. pannif. an. 1317. Mendoſe ergo in alio Stat. a. 1322. V. *Pincturatura*.

† PECTINERIVS, pectinum faber vel mercator. Acta Mſ. a. 1308. V. *Pectinarium*.

PECTINEVM opus, illud forte, quod Galli vocant *Ouvrage au petit point*. Pecten enim etiam radium, Gall. *Navette*, ſonat. Viſitatio Theſaurariae S. Pauli Londinenſis an. 1295.

PECTINVS, V. *Pecten* 5.

PECTIO, pactum, conuentio, contractus, ipſa conuentionis Charta. Chron. Monaſt. Noualicenſ. apud Murator. tom. 2. part. 2. col. 751.

PECTORABILITER, († toto pectore.) Iſidorus Pacenſis Epiſcopus aera 769: *Sed ubi gens Auſtriae, mole membrorum praeualida, et ferrea manu perardua, Pectorabiliter ferientes Regem inuentum exanimant.*

PECTORALE. (1) Cingulum quo equi pectus ambitur, et ſtringitur, *Antilena: ςηθόδεσμος*, in Gloſſ. Graec. Lat. Gallis *Poitrail*. *Faſciae pectorales*, apud Hierem. cap. 2. Innocentius III. lib. 3. Decretal. tit. 1. cap. 15. de Clericis. *Pannis rubeis aut viridibus, nec non manicis, aut ſotularibus conſutitiis, frenis, ſellis, Pectoralibus, calcaribus deauratis, aut aliam ſuperfluitatem gerentibus non vtantur.* (2) Idem quod *Rationale*. Gloſſae MSS. *Rationale, Pectorale*. Expoſitio diuin. offic. ad calcem Iohan. Abrinc. p. 414. *Poſtea ſequitur Pectorale, quae a vulgo alba dicitur.* Burchardus de Caſib. S. Galli c. 1. *Abbas quoque quaſdam* (caſulas) *deauratas in margine, et in Pectorali . . . . ipſe elaborauit.* (3) Pectus. Buſchius de Reform. Monaſt. apud Leibnit. tom. 2. Script. Brunſuic. pag. 904. (4) Lorica, qua pectus tegitur, vnde nomen, Gall. *Cuiraſſe*. Statuta Riper. cap. 12. fol. 4. vo. † Etiam pars veſtimenti canonicis regularibus conceſſi, qua pectus tegebatur. Stat. S. Vict. Pariſ. (5) Cancellus. Geſta Innocentii III. PP. *Super nouos gradus conſtituens nouum altare, nouaque Pectoralia faciens ante chorum.* (6) Tutamentum, munimenti genus, ſic dictum quod milites ad pectus tegat, Gall. *Parapet*, Germ. Bruſtwehr. Telomonius apud Leibnit. to. 2. Script. Brunſuic. p. 94.

PECTORALIS, tunica hyemalis, qua pectus tegitur. Gregorius M. lib. 10. Epiſt. 52.

PECTOROSE, ſuperbe. Acta S. Etheldredae to. 4. Iunii pag. 549.

PECTVM, *idem quod Pecta*. V. in hac voce. Charta aera 1230. apud Stephanot. to. 4. Fragm. Hiſt. MSS. p. 228.

PECTVRA. (1) PECTVRA, PETTVRA, pro *Plectura*. Polyptychus Floriacenſis: *Facit Petturam in cultura dominicata, et ſeminat ibi de ſuo tritico mod. 2.* etc. (2) † PECTVRA VINE-

VINEAT, vinea ex virgultis impleхis clauſa, t. 9. Collect. Hiſt. Franc. p. 383.

† PECVALIS, pecuarius, t. 4. Aug. p. 826.

PECVARE, pecus. Waldramus Decanus Sangallenſis.

PECVARIA. (1) Pecus, feminino gen. Tabularium S. Crucis Talemondenſis fol. 4. Ex quibus videntur emendandae Leges Henrici I. Regis Angl. cap. 17. *Si quis per curtim ſuam recluſam dimiſerit de aedificiis in foreſta.* Legendum enim videtur *Pecuariam.* Rectius infra in voce *Stabilitas* ipſe Cangius *Pecuram* edidit. (2) Pro *Pecunia*, in Chartular. S. Vandreg. to. 2. p. 2059.

PECVARIVS, *armentarius.* Gloſſ. MS. Sangerm. num. 501.

PECVATVS, θηριώδης. Gloſſ. Lat. Gr.

PECVDIARIVS, πρωπλης, in iisdem Gloſſ. Leg. ſuſpicatur Vulcan. πρὸ ἀγέλης.

PECVDINEVS, membranaceus. Vita S. Iohannis Gualberti to. 3. Iulii pag. 316.

† PECV[illegible]VM, pecudes, t. 1. Aug. p. 262. [illegible] *Peculium.*

PECVLARIVM, V. *Peculium.*

PECVLENTVM, mendoſe pro *Peculatum*, in Statutis Arelat. MSS. art. 175.

PECVLIARE, idem quod *Peculium*, apud Latinos: quidquid ſcilicet ſervus domini permiſſu poſſidet. Lex Wiſigoth. lib. 10. tit. 1. §. 18. *Omnis res, quae mobilis immobiliſque conſiſtit, cuiuſcumque fuerit generis, ſive formae, an peculii, an Peculiaris nomen habuerit, vnius intelligentiae vim evidentiamque obtineat.* Hincmarus in opuſculo LV. Capitulorum c. 43. *Et res et mancipia in regno ſenioris noſtri non habeat, per quae illum conſtringere ad reddendum rationem valerem, et per beneficium, vel per Peculiare noluit ſuſtinere diſtringi, et excommunicaui illum a mea parochia.* Vbi cum *beneficium* diſtinguatur a *peculiari*, videtur *peculiare* ſumi pro *proprio*: niſi mancipia ipſa intelligantur.

PECVLIARE, propriis vſibus adhibere, applicare. Ordericus Vitalis lib. 9.

PECVLIARIS, i. q. *Peculiare*, in Teſtamento Dadilae an. 813. inter Inſtr. to. 1. Hiſt. Occitan. col. 38.

PECVLIARITAS. (1) Peculium. Bouo Abbas Sithienſis de Inuent. S. Bertini cap. 2. (2) Peculium, bona quae ſunt extra dotem. Charta ann. 931. apud Baluz. Hiſt. Tutel. col. 344. (3) Peculium monachi. Willelmus Malmesbur. lib. 1. de Geſt. Pontif. de Anſelmo poſtea Cantuarienſi Archiepiſcopo. V. *Proprietarii.* (4) Familiaritas, conſuetudo, vſus. Concilium Hiſpal. II. inter Hiſpan. tom. 2. pag. 465.

PECVLIVM. (1) Bona quae ſunt extra dotem Galli appellarunt, quae Graeci παράφερνα. Vlpianus l. *Si ergo*, §. *Caeterum*, D. de Iure dot. *Caeterum ſi res dentur, in ea quae Graeci παράφερνα dicunt, quaeque Galli Peculium appellant.* PECVLARIVM, eadem videtur ſumi notione in Tabulario Caſtri Melliandi in Biturigibus Ch. 56. *Recognouit praemiſſa dediſſe eiſdem coniugibus, in matrimonio et Peculiario ipſius Iſabellis.* (2) Pecudes. *Peculium vtriuſque ſexus*, in Charta donat. Leotheriae to. 2. ſaeculi 3. SS. Ord. S. Benedicti pag. 615. Codex Carolinus Epiſt. 74. *Arripiens ex ea inliciter plura Peculia, quae illi minime pertinent abſtollenda.* PECVLIES, in Ch. Pipini regis pro Monaſt. Prumienſi.

† PECVLTVS, inhoneſtus, inuerecundus. Comoed. ſine nomine.

PECVNIA. (1) Aereus nummus. Lampridius in Alexandro Seuero: *Scenicis nunquam aurum, nunquam, vix Pecuniam donauit.* V. Salmaſium. (2) Pecudes, grex. Lex Aleman. tit. 74. *Quidquid ibi tultum fuerit, mancipium, Pecuniam, omnia, triplicirer reſtituat.* Leges Edw. Confeſſ. cap. 28. *Si quis adduxerit animal in villam, vel apportauerit Pecuniam, et dixerit ſe inueniſſe*, etc. S. Adalardus in Statutis Abbatiae Corbeienſis lib. 1. c. 8. *Boues et reliquam Pecuniam habeat, cum quibus labo-*

laborare poſſit; vnde et ipſe et omnis familia eius viuere poſſit. Epiſtolae Synodales concilii Duniacenſis habent: *nonam, vinum, et generis diuerſi ac ſexus Pecuniam . . . . abſtulit.* Vbi vir doctus *pecuniam*, prout apud Latinos vulgo ſumitur, hic accipi ratus, neſcio quid de *ſexu* auri et argenti commentatur. *Pecunia diuerſi generis*, in Vita Aldrici Epiſc. Cenoman, p. 83. PECVNIA VIVA, pecudes. Leges Edw. Confeſſor. cap. 10. PECVNIANA. Charta Alamannica 62. apud Goldaſtum: *Cum omnibus aedificiis quae ibi eſſe videntur, et ſeruos et ancillas, et omnia Pecuniana, campis, ſiluis, etc.* Vbi legendum forte *peculiaria.* Adde Ch. 15. V. ſupra. (3) Interdum vſurpatur pro quibusuis bonis ſeu pro peculio, vel peculiari. Lex Longob. lib. 2. tit. 8. §. 2. *Et ipſe reuertatur in caſam, et in Pecuniam ſuam;* id eſt, bona ſua recipiat. Synodus ſub Carlomanno an. 742. *Fraudatas Pecunias Eccleſiarum reſtituimus.* Liber Rameſienſis apud Spelmannum: *Et niſi feceris, ipſe te iuſtificet per Pecuniam tuam, donec facias.* Alibi: *Quodſi nolueris, ipſe vos conſtringat per Pecuniam veſtram*, id eſt, *per catalla veſtra.* (4) Merces quaeuis, *Marchandiſes.* Litterae Philippi Flandr. Comit. inter Ordinat. Reg. Franc. tom. 4. p. 254. (5) PECVNIA AVRI ET ARGENTI, in Hiſtoria Glabri Rodulphi apud Ducheſn. to. 4. p. 58. *Sola Pecunia auri et argenti plus commendauit, quam aetas aut ſanctitas.* PECVNIA DORMIENS ET IACENS, Gall. *Argent en reſerve.* Conſtitut. Cluniac. MSS. an. 1301. in Tabular. B. M. Deauratae. PECVNIA OPERATA, moneta, ad diſcrimen *pecuniae*, ſeu pecudum. Burchardus Epiſcopus Wormacienſis in Lege familiae. PECVNIA SICCA, numerata, quomodo Galli vulgariter dicunt, *Argent ſec.* Charta Guillelmi Epiſc. Ambian. an. 1281. pro Eccleſia Vinacurtenſi. PECVNIAM EXERCERE, foenori eam dare atque vſuras ex ea conſequi. Vlpianus D. lib. 17. tit. 1. c. 10.

PECVNIALIS, pecuniarius. Gloſſ. Lat. Gr. *Pecunialis*, χρηματικὸς. Charta an. 1337. apud Ludewig tom. 5. Reliqu. MSS. pag. 615.

PECVNIALITER CONDEMNARI, pecuniaria multa puniri. Lanfrancus Pignolus lib. 7. Annal. Genuenſ. ad an. 1266. apud Murator. to. 6. col. 539. PECVNIARITER, eadem notione. Charta an. 1348. ex Schedis Praeſ. de Mazaugues.

PECVNIARIA, praeſtatio in numerata pecunia. Charta inedita an. 1364. PECVNIARIA MISSA, quae in numerata pecunia ſtatim exſoluitur, quo ab ea diſtinguitur cui annuus reditus eſt aſſignatus. Statuta Collegii Pleſſaei an. 1466. apud Lobinell. tom. 3. Hiſt. Pariſ. p. 383.

PECVNIARIVS, χρηματιστὴς, in Gloſſ. Gr. Lat. χρηματίζω, *Adquiro, pecuniam colligo.*

✝ PECVNIATVS, pecunioſus, locuples, ap. Lam. in Delic. erud. p. 55.

PECVNIBILES DENARII, qui in vſu ſunt, qui dantur et accipiuntur, Tabular. Conchenſe in Ruthenis Charta 85. V. *Moneta vſualis.*

PECVNIOLA, aereus nummulus. Vitae Patrum Emerit. inte[illegible] Concil. Hiſpan. to. 2. p. 656.

PECVOSVS, *qui multa pecora habet*, in Gloſſ. Iſid. ποιμὴν ἀχαίος, in Gloſſ. Lat. Graec.

PECVRA, V. *Pecuare.*

PECVS ALATVS, pro *Alitus*, ſeu *manupaſtus.* Lex Aleman. tit. 99. §. 14. *Si quis Pecus manualem, qui dicitur Alatus, aut verrem, aut ductariam occiderit, etc.* V. *Manualis, Manupaſtus.* PECVS, pro *Foetus*, embryo, ex ſcribae oſcitantia, vt videtur in MS. Pactus Legis Salicae tit. 76. apud Eccardum p. 137.

✝ PECVSIVS, *paſtor.* Gloſſar. vet. Cod. reg. 7641.

PEDA. (1) *Veſtigium humanum*, Vgutioni et Iohanni de Ianua. (2) Menſura agraria 4. teiſarum. *Teiſa* vero ſex pedes quaqua verſum continet, ſcilicet 36. pedes in vniuerſum. Charta Libertatum Bellaeuillae an. 1233. quae eſt Humberti D. Belliioci: *Quicumque tenet Pedam integram, debet ex ea 12. denarios. Peda integra*

eſt

eſt 4. teyſes, ex ita debet teyſa 3. denarios. V. *Pedalis*. Melius *Pedam* interpretari licet quodlibet ſpatium certo pedum numero definitum, in quo aliquid poni locariue poteſt, quod ad fiſcum domini feudi pertinet; atque adeo idem quod *Pedatura* et *Peaſo*. Id praeter allata ſuperius, probant Libertates Belliuiſus an. 1256. to. 1. Hiſt. Dalphin. p. 59. *Omnes Pedae burgi et caſtri remanent de noſtro dominio, Pedae tamen Nobilium non tenentur ad aliquod uſagium, excepto quod Nobiles gaytare et excubitare tenentur.* V. *Paeda*, *Pedale* 2. et *Pedica* 2. (3) ✝ Pactum, conuentio vel *Laudimium*, in Ch. Mſ. a. 1281. V. *Paxna*.

✝ PEDAGARIUS, exactor *Pedagii*, portitor, publicanus. Ch. Mſ. a. 1300.

✝ PEDAGIALIS, ad *pedagium* ſpectans. *Cheminus pedagialis*, in quo pedagium exigitur. Ch. Mſ. a. 1281.

PEDAGIARE, *pedagium* exigere. Guido in Vita Innocentii IV. PP. apud Murator. to. 3. pag. 591. V. *Paſquerium*.

PEDAGIARIA. (1) In Monaſteriis, dicitur *Balia*, ſeu *Praepoſitura*, vel officium, cui competit, *pedagia*, quae ad Monaſterium pertinent, recipere, apud Innocentium III. PP. L. 13. Epiſt. 55. (2) PEDAGIARIAE VIAE, publicae, in quibus *pedagium* exigitur. Charta Ludouici Comit. Bleſenſis an. 1198. ex Tabular. Bonaeuall.

PEDAGIATOR, exactor pedagiorum. Tabularium Carnotenſis Eccleſiae Ch. 72. PAAGERIUS, eadem notione, in Cod. MS. redituum Epiſcopat. Autiſſ. an. circ. 1290. PEDAGERIUS, in Charta an. 1342. to. 2. Hiſt. Dalph. p. 442. Adde Statuta Vercell. lib. 3. fol. 50. PEDAGIARIUS, idem. Charta Henrici Trecenſ. Comit. an. 1161. tom. 2. Hiſt. Eccl. Meld. p. 50. PEDIGIARIUS, in Charta Philippi Pulcri an. 1298. apud Marten. to. 1. Anecdot. col. 1255.

✝ PEDAGIATUS, i. q. *Pedagarius* et *Pedagiator*, in Ch. Mſ. a. 1342.

✝ PEDAGILE, territorium, diſtrictus intra quem *pedagium* exigitur. Ch. Mſ. a. 1346.

PEDAGIUM, PEDATICUM, PEDIALE, etc. (1) Tributum quod penditur, exſoluitur; ex Gallico *Peage*; Gallis enim *Paier* eſt ſoluere, praeſtare. Auctor Breuiloqui: *Pedagia dicuntur quae dantur a transeuntibus in locum conſtitutum a Principe.* Charta Willelmi Ducis Aquitan. an. 1087. *Dono etiam omnia Pedagia mea monachis et hominibus terrae eorum, ut omnes ſint liberi de Pedagiis terrae meae in eundo. Pedagium ſalis, ferri et piſcium*, in ſententia Naluerri Epiſc. Conſeran. an. 1208. apud Marten. tom. 7. Ampliſſ. Collect. col. 93. PEDAGIUM, pro qualibet praeſtatione. Pro *Capitagio* ſeu capitali cenſu occurrit in Statutis Eccl. Ambian. apud Marten. to. 7. Ampl. Collect. col. 1233. TENERE IN PEDAGIO, idem quod ſub annuo cenſu, in Areſto Parlamenti an. 1322. ex Chartular. Domus Dei Pontiſar. PEDAGII DOMUS, in qua *pedagia* exſoluuntur, vel inferuntur. Statuta Vercell. lib. 3. fol. 50. recto. PEDAGII IUSTITIA, ius de iis, quae ad Pedagium ſpectant cognoſcendi. Charta Hugonis Ducis Burgund. an. 1171. to. 4. Gall. Chriſt. inter Inſtr. col. 91. PAAGIUM, pro *Peagium*. Matth. Pariſ. an. 1256. *Telonium, quod vulgariter dicitur Paagium.* PEDADGES. Charta an. 1070. Marcae Hiſpan. col. 1180. PEDAGICUM, in Epiſt. 116. ex Sugerianis, et apud Doublerum pag. 861. PEDATIA, in Actis S. Gregorii VII. PP. to. 6. Maii pag. 148. *Et a tranſeuntibus de novo Pedatiam iugiter extorquebat.* PEDATICUM. Charta Willelmi Ducis Aquitanorum apud Beslium p. 280. PEDIATICUM, in Charta Rigardi Norman. Ducis ex Tabular. Montis S. Michaëlis fol. 98. PEDIALE, idem quod *Pedaticum*. Charta Ludouici VI. Regis Franc. an. 1130. in Tabular. Cluniacenſi Thuani et in Bibl. Cluniac. p. 1392. PEDIDA, PEDIDUM, eadem notione. Vetus Charta apud Anton.

Brandaon. lib. 11. Monarch. Luſitan. cap. 11. V. *Pleſta* 2. PODIDUM, eodem ſignificatu, niſi *Pedidum* legendum ſit, in Charta Adelfonſi Reg. ann. 1181. in Hiſt. Tutel. Baluzii col. 494. PESAGIUM, pro *Peagium*. Epiſt. 378. ex Franciciis quae habentur to. 4. Hiſt. Francor. Adde Bromptonum p. 1456. PESATICUM, eadem notione, in Charta an. 1197. apud Stephanot. to. 1. Antiquit. Bened. Occitan. MSS. pag. 474. PESSATICUM, PASSATICUM, eodem ſignificatu, in Charta an. 1156. inter Probat. tom. 2. nouae Hiſt. Occitan. col. 555. PIDAGIUM, pro *Pedagium*, in Charta Philippi Flandr. Comit. an. 1176. apud Miraeum tom. 1. p. 713. (2) Territorium, diſtrictus intra quem *pedagium* exigitur, Tabular. S. Albini Andegauenſ. Hinc diſce huius praeſtationis originem et onera; cuius reditus non viis publicis tantum pontibus, aliisque rebus ad viatorum commodum ſpectantibus reſtaurandis inſumebantur, ſed iis etiam reſtituendis quae intra *pedagiarii* domini fines, lucente ſole, furto ablata fuerant. V. Gloſſarium Iuris Gall. V. *Peage*.

† PEDAGNUS, Ital. *Pedagna*, tignum quo foſſarum transmittitur. Stat. Mant. l. 1. c. 134.

PEDAGOGIUM. (1) Pro *Paedagogium*, Gallis vulgo *Penſion*. Conſuet. Vniuerſ. Pariſ. per Robert. *Goulet* fol. 7. (2) † Pro *Pedagium*, in Inuent. Chart. reg. 2. 1482.

† PEDAQUERIUS, cuiuslibet impoſitionis collector, t. 5. Ordinat. Reg. Fr. p. 277.

PEDAICA, idem quod *Pedica*. V. in hac voce. Radulfus de Geſtis Friderici I. Imp. apud Murator. to. 6. col. 1190.

PEDALE. (1) Cornelio Frontoni de Differentiis Vocabul. eſt *menſura pedis*: alias ποδεχματειον, in Gloſſ. Lat. Gr. MSS. Sangerm. Vox *Pedale* occurrit etiam in Notis Tyronis p. 96. (2) PEDALE, PEDIALE, pedum tegumentum, *pedulis*. Chronicon Vindeshemienſe lib. 2. cap. 23. *Pro corporalibus fratrum ſuorum neceſſitatibus, indumentis, calceamentis, ſaccis, Pedialibus, valde fuit ſollicitus*. Cap. 58. *Subtilia et Pedalia indigentibus eſt largitus*. (3) Aulaeum, ſtragulum quod pedibus insternitur, *Tapis de pied*. Ingulfus. (4) Via qua pedes itur. Michael Scotus lib. 4. Menſae Philoſophicae. (5) PEDALE EXAMEN, purgationis ſpecies, qua ferrum candens pedibus premere quis cogebatur. V. *Vomeres igniti*. (6) Idem videtur quod *Pedatura*. Synodus Pergam. an. 1311. apud Murator. to. 9. col. 552. *Nulla perſona ſecularis vel eccleſiaſtica .... iurisdictiones aut honores, feuda, ſeu ius decimandi aut eligendi ſeu praeſentandi, aut beneficia conferendi, ſeu Pedalia conferendi ad quendam locum venerabilem noſtrae ciuitatis .... vel ad aliquam epiſcopalem menſam dictae prouinciae quouis modo pertinentes ... uſurpare vel inuadere ... praeſumat*. V. *Pedalis* 2. (7) † Tributum quod penditur, i. q. *Pedagium*, in Priluſ. Leg. Polon. p. 160.

PEDALIS. (1) Bulla Stephani PP. apud Vghellum to. 2. pag. 102. *Vt ... conſecraremus ipſum Abbatem et cuculla indueremus ſecundum regulam S. Benedicti, eius manibus traderemus ſimul et baculum paſtoralem, et Pedales ſecundum Ordinem*, etc. Vita B. Rogerii to. 1. Ian. p. 184. *Sotulares nihilominus tamdiu frequenter portabat perforatos, donec ſtramen per ſoleas exiret. Pedales aut raro aut nunquam dicitur habuiſſe*. Vbi *Pedales* idem eſſe quod *Pedules* infra, nemo non videt. (2) Vetus Charta apud Perardum in Tabulis Burgundicis p. 18. *Et habet in longo perticas agripennales 34. in uno fronte perticas 6. pedes 12. in alio fronte perticas 6. Pedales 5*. Occurrit ibi pluries pag. 20. 22. 145. 146. Codex MS. Irminonis Abb. Sangerm. fol. 79. *De vino in paſtione mod. II. ... de carratione Pedalem I*. Et fol. 94. *Facit in vinea arpen I. pullos III. oua XV. liquaritia Pedalem I*. Idem forte quod *Peda*. V. in hac voce.

PEDALVM, pedum, baculum Paſtorale, apud Marten. to. 9. Ampliſſ. Collect. col. 890.

PEDANA. (1) Iſidoro eſt *Pedulis pannus, qui caligae aſſuitur.* Certe teſtatur Hugo Gratianopolitanus Epiſcopus ad Surium 1. April. pedules caligis aſſutos: iuſſit *vt de caligis pedules abſcinderentur, quatenus praeter pedes totus monachus ſaceret veſtitus: nam dolebat nonnullos in religioſo habitu ad ſanctitatis iniuriam, tibiis dormire nudatis.* V. *Pedules.* (2) Morbus equis familiaris, qui in pedibus laborare ſolent. Sanutus lib. 3. part. 12. cap. 11. *Morbus vulgariter dictus Pedana equos inuaſerat.* (3) Catena circa pedes, apud Vgutionem, Ioannem de Ianua, et in Gloſſ. Lat. Gall. (4) † *La boga e ſchizoni,* in Gloſſar. Lat. Ital. MS.

PEDANEVS IVDEX, inferior, qui minora iudicia exercet, in Digeſtis non ſemel. Sic apud Gellium lib. 3. c. 18. *Pedarii* dicti Senatores, qui, nondum maioribus honoribus functi, pedibus itabant in curiam. Regeſt. 93. Chartophyl. regii Ch. 65. an. 1315. *Pedaneus iudex dicti loci, qui Caſtellanus nuncupatur. Rayles royaux Pedaneus,* in Conſuetud. Aquarum Tarbell. tit. 9. art. 43. PEDANEA CAVSA, quae ad *pedaneum* iudicem ſpectat, leuioris momenti. Statuta Saluciar. Collat. 1. cap. 6.

PEDARE, pedibus metiri. Charta an. 1080. inter Inſtrum. tom. 2. Hiſt. Occitan. col. 307. V. infra *Pediare.* PEDARI AQVAE dicuntur, cum quis in iis vadum inuenit, pedesque ſtare poteſt. Tabular. Capituli Ambian.

PEDARIVM, idem videtur quod *Pedatura,* agri portio certo pedum numero definita. Tabul. Celaurienſe.

PEDARIVS, *nudis ambulans pedibus,* Vgutioni; *Nus piés alans,* in Gloſſ. Lat. Gall. Sangerm.

† PEDATA, macula oculi, quaſi veſtigium. Acta SS. t. 5. Sept. p. 712.

† PEDATGIVM, pro *Pedagium,* in Inuent. a. 1476.

PEDATIA, PEDATICVM, V. *Pedagium.*

PEDATIO, V. *Pedatura.*

PEDATVM, *carcer,* in Gloſſ. antiquis MSS. quod in eo *pedanis* reorum pedes vinciuntur. V. *Pedana* 3. et *Pediculum.*

PEDATVRA. (1) Quodlibet ſpatium certo pedum numero definitum, in quo aliquid poni locariue poteſt. Caeſario Abbati Prumienſi in lib. cenſuum eiusd. Monaſt. *Pedatura eſt Area certa pedum dimenſu comprehenſa, quam poſteri dixerunt Picturas et Pitteras corruptiſſime.* Idem proinde quod alibi *Area* dicitur, vt in Charta an. 1098. ex Tabul. S. Albini Andegau. *Dedit etiam Aream terrae ad domum monachorum aedificandam.* Gloſſ. Graec. Lat. ποδισμὸς, *Pedatura.* Vegetius lib. 3. cap. 8. *Singulae centuriae, diuidentibus Campidoctoribus etc. Principiis accipiunt Pedaturas.* Idem paulo ante *podiſmum* dixit, vt et lib. 2. cap. 7. lib. 3. c. 15. pro dimenſione pedibus facta, ſeu ſpatio certo pedum numero definito. Ita *Pedaturam* vſurpant veteres aliquot inſcriptiones p. 556. et 996. 14. et Agrimenſores. Nec aliud ſignificat, ſi non fallor, apud Flodoardum in Teſtamento S. Remigii Archiep. Remenſis, lib. 1. cap. 18. et 23. Ad *Pedaturas* porro militares, de quibus Vegetius, quae ſcilicet militibus aſſignantur ad conſiſtendum in caſtris, vel alibi, referendum quidam cenſent quod habetur in Notitia Orientis cap. 151. et 152. *De cohortibus quintae Pedaturae inferioris* vel ſuperioris *legionum Herculiae,* et *Ioniae;* ita vt *pedatura,* hoc loco ſumatur pro eo podiſmo, qui hiſce legionum cohortibus aſſignatus erat: quod Pancirolus *de munitione ex aggeribus et pedamentis facta* haud recte, opinor, interpretatur. Ita etiam *Pedaturas* vſurpant Tactici Graeci, atque in primis Mauricius lib. 11. Strateg. cap. 3. et Leo in Tact. cap. 15. §. 56. vbi mentionem agunt *pedaturarum* in moenibus, quae ad cuſtodiam oppidi vel caſtri aſſignari ſolent militibus. Hinc apud Senatorem lib. 5. Ep. 9. *Pedatura murorum* accipitur pro ea moenium parte, in qua conſiſtunt milites ad eorum cuſtodiam, quam περιπάτους vocat Conſtan-

Conſtantinus Porphyr. de Adminiſtr. Imp. cap. 29. PEDETVRA, eadem notione qua *Pedatura.* Teſtamentum Burgundofarae an. 633. in Tabular. Fare-monaſt. PEDITVRA, idem. Annales Francorum Bertiniani an. 868. *Idem Rex ad Piſtas medio menſe Auguſto veniens, annua dona ſua ibidem accepit: et caſtellum menſurans, Pediſturas ſingulis ex ſuo regno dedit.* Polyptichus S. Remigii Remenſis: *Hellingaudus ingenuus . . . facit Pedituram in tecto pertic. 2. in ſepe perticas 2. ad curtem claudendam pertic. 2.* Alibi: *Facit Pedituram in circuitu hortorum*, eſt pedum limitatus et finitus numerus in domus tecto reficiendo, vel ad claudendos hortos, ad quod tenetur, qui operas debet, vbi *Peditura* definitur ad perticas duas. Eiuſmodi pediturarum in *operis* ruſticorum rationem illuſtrant Acta Murenſis Monaſterii p. 45. PEDATIO, idem, certum agri ſpatium definitum, in Ch. Mſ. a. 1217. (2) Modica poſſeſſio, apud Rabanum Maurum, lib. 3. in Ioſ. cap. 8. vbi haec verba cap. 17. v. 14. *Quare dediſti mihi poſſeſſionem ſortis et funiculi vnius*, interpretatur: *Quare nobis dediſti in haereditate ſortem et Pedaturam vnam?* (3) Interpres Eſdrae. lib. 1. cap. 4. Καὶ τούτων ζητηθείσης τῆς γενικῆς γραφῆς ἐν τῷ καταλογισμῷ, καὶ μὴ εὑρεθείσης, ἐχωρίσθησαν τοῦ ἱερατεύειν. *Horum quaeſita eſt generis ſcriptura in Pedatura, et non eſt inuenta.* Vbi *Pedatura* eſt καταλογισμὸς, laterculum, in quo generationes deſcriptae: quam vocem perperam Didacus Ximenes Arias in Vocabular. Eccleſ. a Graec. παῖς, παιδὸς, deducit. V. *Pedicru.*

† PEDATVS, dicitur de cupa ſeu vaſe pede aut baſi inſtructo. Annal. Praemonſtr. t. 2. Prob. p. 591. V. *Pata 3.*

PEDECVRA, mendoſe pro *Pedatura*, ap. Martene t. 1. Ampliſſ. Coll. p. 10.

PEDEFINIS, ad agri pedes finis, limes. V. *Caput finis*, in *Caput 3.*

† PEDEGOGALITER, pro *Paedagogaliter*, in Inſtr. a. 1391.

† PEDELATA, aſſula, ligni bractea. Comput. Mſ. a. 1475.

PEDELLVS, idem qui *bedellus*, apparitor. apud Ludewig. to: 6. Reliq. MSS. p. 126. V. *Bedelli.*

PEDEMA, V. *Pytiſma.*

PEDEPLANVM, pars aedificii quae pede plano teritur, aditur. Graecis ἐπίπεδον, Gallis vulgo, *le Plainpied.* Lex 13. Cod. Th. de Metaris. V. *Pedatura.*

PEDEPRESSIM. Nonius: *Pedetentim et Pedepreſſim dictum eſt, caute, quaſi lenta et tarda itione.*

PEDEPVLVEROSI, aduenae, extranei. Heſychius: Κονιορτόποδες, ἀγροῖκοι, ἐργάται. Cicero lib. 1. de Inuentione: *Tum veriſimilia, hoc modo: ſi multus erat in calceis pulvis, ex itinere eum venire oportebat.* Quintilianus lib. 5. c. 10. *Iter pulverulentum facit.* Leges Burgorum Scoticorum c. 120. *Si burgenſes mercatores et Pedepulueroſi, etc.* Cap. 134. *Si quis extraneus mercator tranſiens per regnum non habens terram, vel manſionem infra Vicecomitatum, ſed vagans, qui vocatur Piepoudreux, hoc eſt, Anglice Duſtiefoote.* V. *Pulvereus.* Habent autem *Pedepulueroſi* iſti *Curiam* peculiarem in publicis nundinis, quam *Pedis pulverizati* vocant Cowellus lib. 1. Inſtitut. Iur. Anglic. tit. 1. §. 2. et Spelmannus, Angli vero *Piepouder:* ſic dictam, quod in ea *Pedepulueroſorum*, ſeu extraneorum, mercatorum praeſertim negotia et cauſae de plano, et ſummarie dirimantur.

PEDERE, pro petere, to. 2. Script. Brunſuic. Leibnit. pag. 871.

PEDES. (1) Pro *Pedum*, epiſcopale ſcilicet; occurrit in Vita S. Eremberti Epiſcopi Toloſani cap. 8. V. *Pes.* (2) † Homo inferioris ordinis, plebeius qui *Caballero* apud Hiſpanos, ſeu equiti et nobili opponitur. Conſtit. Mſ. Petri III. Aragon. a. 1356.

† PEDESTALLVS, columella, fulcrum lecti, t. 2. Hiſt. Caſſin. p. 563.

PEDESTELLAE, ἰσόποδες, in Gloſſ. Lat. Graec. Sed legendum vult Martinius, vt eſt in Gloſſis Cyrilli, *Pedes telae*, id eſt pedes textorii ligni;

(† ſeu

(☩ ſeu potius pes veli, V. *Pedus nauis.*)

† PEDESTER. (1) Qui in pedes ſtat, in Ch. a. 1418. (2) Agrimenſor, qui pedibus metitur, in Ch. a. 1267. V. *Pedare.*

PEDESTICVM. Charta an. 1151. in Hiſtor. Monaſt. S. Barbarae Lugdun. pag. 84. *Pedeſticum de Roncevallia . . . miſit Girino Seneſcallo et Lugdunenſi Eccleſiae in gageria pro 10. millibus ſolidor. Lugdunenſis monetae.* Ita ruſſum mox, vbi videtur legendum *Poteſtaticum. Podeſticum* editum tom. 4. Gall. Chriſt. col. 201. V. *Poteſtas.*

† PEDESTRINVS, pedeſter, in Comput. a. 1362.

PEDETENTAS, *ſubtilitas*; *Pedetentim*, *ſubtiliter*, *ſenſim.* Ita Gloſſae antiquae MSS. forte *Pendentinitas.*

PEDETVRA, V. in *Pedatura.*

PEDIA, pedum, baculus paſtoralis. Arnolfus in Vita B. Ramuoldi num. 3.

PEDIALE. (1) Idem quod *Pedagium*, V. ibi. (2) Tegumentum pedum, V. *Pedale.*

PEDIARE, quaſi per pedes metiri, menſurare. Notitia iudicati Monaſt. Arulenſi an. 994. Marcae Hiſpan. col. 949. V. *Pedare*, *Pediſicare*, et *Pidare.*

PEDIATICVM, V. *Pedagium.*

PEDIATOR, f. agrimenſor. Chartularium S. Vincentii Cenoman. fol. 63. *Hanc venditionem annuit Stephanus filius Gauterii Pediatoris.*

PEDIBVLVM, ſonitus pedum. Gregorius Turon. lib. 3. cap. 15. *Quibus pergentibus audimus Pedibulum equorum currentium, etc.* Acta SS. Fructuoſi et Sociorum n. 1. *Direxerunt beneficiarii in domum eius . . . qui cum ſenſiſſet Pedibulum ipſorum, confeſtim ſurrexit.* Agones Martyrum habent hoc loco *ſonitum pedum eorum.* Perperam Baronius an. 262. n. 61. *Virgam lictoriam* interpretatur, qua fores Epiſcopi pulſauerint Beneficiarii, et a *pedum*, quod eſt baculus paſtoralis, deducit.

PEDICA. (1) Gallis *Piege.* Gloſſ. Lat. Gall. Sangerm. *Pedica, piege, C'eſt las à prendre beſte, ou chaine.* Lex Burgund. tit. 72. *Si quis Pedicam feris ſeterit extra culturas, etc.*

PEDICLA, πηγὴ ἐπὶ ζώα, in Gloſſ. Gr. Lat. edito et MS. pro *pedica*: eſt autem PEDICA vinculum ſeu ligamen, quo animalia pedibus conſtringuntur in agris dum paſcunt. Gloſſ. Lat. Graec. *Pedical*, παγὶς, σκελοπέδη, forte σκελοπέδη, id eſt vinculum cruris, *pedica* cruris vel pedis. Lex Salica tit. 29. §. 4. *Si quis Pedicam de caballis furauerit, etc.* V. *Paſtorium.* (2) PEDICA, πεδάγρα, in Gloſſ. Gr. Lat. (3) Modus agri, idem forte quod *peda* dicitur, vel quod Galli dicunt *Piece de terre.* Anaſtaſius in Hadriano PP. p. 119. *Nec non et toto Eccleſiaſtico patrimonio, omnibus praedicans, et diuidens ex ſumptibus, etc.* Vbi codd. alii: *Et tota Eccleſiaſtica patrimonia omnibus per Pedicas diuidens.* Sic *Pedicans* pro *praedicans* in priori codice legendum eſſet, ita vt *pedicare* ſit per pedes metiri. (4) Digitus pedis. Acta S. Chriſtinae to. 4. Iunii p. 298. *De quo quatuor riui ſanguinis, non ad Pedicas, ſed per transuerſum pedis fluxerunt, in latitudine non modica.* V. *Pedicus.*

PEDICARII. (1) Qui *pedicis* feras aut aues capiunt, venatores, in Geſtis Conſulum Andegau. c. 1. (2) Qui *pedicas* conficiunt, V. *Cinerarius.*

† PEDICATVS, *multitude de gens allans à pié.* Gloſſar. Gall. Lat. Cod. 7684.

PEDICEA, PEDICECA, pro pediſſequa, ancilla. Teſtament. Droconis de Vancelles an. 1358.

PEDICIO, *ſaltuoſus*, πηδητής, in Gloſſ. Lat. Gr.

PEDICLA, V. *Pedica* 1.

PEDICVLI, ἀγκωνίσκοι, funiculi. Gloſſ. Lat. Gr. MSS. Sangerm.

PEDICRV, charta ad generis deſcriptionem pertinens, ab Angl. *Pedigree*, generis deſcriptio, Gall. *Genealogie.* Charta an. 1410. apud *Madox* Formul. Angl. p. 15. *Omnibus Chriſti fidelibus ad quos praeſens Pedicru peruenerit etc. Noueritis nos inquiſiſſe . . . de progenie et ſanguine Ioannis Schapwgh capellani etc. Sigilla noſtra huic praeſenti Pedicru appoſuimus.* V. in *Pedatura*, col. 183.

PEDICVLARE, V. *Pediculare*.

PEDICVLI PHARAONIS. Bernardus de Breydenbach in Itin. Hieroſol. p. 208. *Porro locus vbi nocte illa manſimus plenus erat magnis Pediculis qui dicuntur Pediculi Pharaonis, et grandes ſunt inſtar nucum auellanarum.*

PEDICVLVM, ποδόψελλον, in Gloſſ. Graec. Lat.

PEDICVLVS. (1) Carcer ſic dictus quod in eo pedes reorum vinculis conſtringantur. Charta Philippi Augusti pro Communia Helfdinii an. 1191. V. *Pedatum*. (2) Colliculus, monticulus, vt videtur, V. infra *Poulum*.

PEDICVS, pro *Pedalis*. *Digiti pedici*, pedum, in Vita B. Rayneri ſolitarii n. 2. V. *Pedica* 4.

PEDIDA, PEDIDVM, V. *Pedagium*.

PEDIFICARE, calcare, pedibus proterere, per pedes metiri. Moretus in Antiquit. Nauar. lib. 2. p. 271. ex Tabular. S. Ioannis Pinnat. V. *Pediare* et *Percalcare*.

PEDIGIARIVS, V. *Pedagium*.

† PEDILIGVLA, poſtilena, vt videtur, in Act. SS. t. 1. Aug. p. 259. V. *Poſtella* 1.

PEDIOLI, V. *Pedales*.

PEDIS, idem quod *Peda*, in Recognit. de Volta num. 18. c. 41. ex Archiuo Principis de Roban: *Item duos denarios Turonenſes quos Bartholomeus Mecleri pro quadam Pede terre ſtita infra locum Rupiſmaure.*

PEDISQVA, pediſequa, ancilla. Chron. Corn. Zantfliet apud Marten. to. 5. Ampliſſ. Collect. col. 130.

† PEDISSECA, presbyteri ancilla. Lib. nig. 1. S.

PEDISTALLVM, PEDESTALLVM, baſis, fulcrum, Gallis *Pied d'eſtal*. Acta B. Amaedei Sabaudiae Ducis to. 3. Mart. p. 895.

PEDITANTER, pedes, *à pied*. Continuator Nangii an. 1350.

PEDITARE, pedes ire. Lambertus Ardenſis p. 83.

> *Hinc ſocer, hinc ſoceri nati, proceresque propinqui,*
> *Hinc populus Peditat, cui ſolo nomine guerrae*
> *Sponte ſubit, vel adit tanti diſcrimina belli.*

Vita S. Henrici Epiſcopi et Mart. num. 10. *Venit Peditando viſitare reliquias S. Henrici.*

PEDITATVS. (1) *Propagatio filiorum ac nepotum.* Gloſſ. Vetus MS. Sangerm. n. 501. (2) † *Compeditatus, compeditatus*, *Prov. Enferat.* Gloſſar. Prou. Lat. Cod. 7657.

PEDITVRA, V. *Pedatura*.

PEDIVA FILA, quae pede propulſatur. Litterae Eduardi III. Reg. Angl. an. 1369. apud Rymer. to. 6. p. 417.

† PEDIVIA, ſemita, pedum via. Comput. Mſ. a. 1471.

† PEDO, *campio*, pugil, qui pedes pugnat. Vſat. Barcin. Mſ.

PEDOCHIVM, ſeu *Pedocium*, idem quod *Pedaticum*, ſeu tributum, in Statutis Raguſii l. 7. c. 56.

PEDOCVCVLLI, cuculli pedum, in Notis Tyronis, V. *Cucullus*.

PEDONES. (1) Pedites milites, Gallis *Pietons*, Italis *Pedoni*, Hiſpanis *Peon*. Simeon Dunelmenſis an. 1085. *Solidariis Pedonibus, et ſagittariis multis millibus conductis.* (2) PEDONES, in Foris Aragon. lib. 1. p. 35. ed. 1624. dicuntur, qui Gallis *Manducatores*, de quibus in hac voce. *Praetextu alicuius reſiſtentiae vel rebellionis eisdem factae procedebatur ad appoſitionem Pedonum Regiorum in aliquibus de dictis locis, etc.* *Appoſer garniſon* vulgo dicimus.

† PEDOROSVS, *che a ſporchi li piedi*. Gloſſar. Lat. Ital. Mſ.

PEDOTTAE, *quorum eſt ſcire intrare et exire portus*, in Gloſſ. Barber. ad Docum. d'Amor. edit. Vbaldini p. 357.

> *Pedotte, e temonieri.*

† PEDREGATA, ludi genus, Hiſpan. *Pedregal*, ſaxetum. Lit. remiſſ. Mſ. a. 1426.

† PEDROLES, i. q. *Pedales*, pedum indumenta, tibialia, ap. Murat. t. 5. Antiq. Ital. p. 767.

PEDVALIS. (1) Idem qui *Pedagiator*, exactor pedagiorum. Tabular. S. Vincentii Cenoman. *Quartus obſidum illorum nuncupatur Stephanus Pedualis Comitiſſae, Walterii filius, qui*

qui tributa exigit a pontem tranſeuntibus; quae vltima verba ſi ad Walterium referantur, *Pedualis*, idem erit qui Pediſequus, Gall. *Page*. (2) Pro Pedalis, menſura pedis. Charta an. 1250. in Tabular. S. Nicaſii Rem.

PEDVCLARE, PEDVCVLATIO, PEDVCVLVS, V. *Peduclare*.

PEDVLES, pedum indumenta, tibialia: *peduli*, Italis. Gloſſ. Heronis; *Pedules: Suvelſ, i. indumenta pedum.* Gloſſ. Baſilic. *πεδούλια, ποδῶν καλύμματα*. Vetus Interpres Iuuenalis Sat. 1. v. 3. *Pedules nouos in braccis, quos pedorner dicunt.* Cornelius Fronto de Differentiis vocabulorum: *Pedale, menſura eſt pedis; Pedula vero ſub pedibus praeſtat vtilitatem.* Vgutio et Io. de Ianua: *Pedules, pars caligarum quae pedes capit.* Gregorius Turon. de Vitis Patr. c. 8. *Denſo cacullo, aptatus Pedulis pedes operuit.* Ex quibus emendandus auctor Vitae B. Rogerii Abb. Ellantii n. 12. apud Bollandum t. 1. vbi perperam *pedales*, pro *pedules* irrepſit. Haud ſcio tamen an mendum ſit, cum pluries alibi occurrat. V. *Pedalis*. PEDVLE, in Notis Tyronis p. 196. Charta an. 1348. to. 2. Hiſt. Dalph. p. 578. col. 2. *Quando et quoties tunicas et ſcapularia, caligas et Pedulia . . . de nouo recipiens, etc.*

† PEDVLVS, *auantpiés*, in Gloſſar. Lat. Gall. a. 1352. Aliud Lat. Ital. Mſ. *Pedulus, lo calceto de tela.*

PEDVM, pondus, portio. Capitul. MSS. S. Victoris Maſſil. *Dum infirmi fuerint in conualeſcentia, poſtquam conceduntur eis carnes, quorum Pedum debet inter duo monachos vnum quartonem mutonis cum media libra carnium ſalſarum*, etc. V. *Penſa*.

PEDVNCVLVS, pediculus. Luitprandus in Hiſt. apud Murator. to. 2. p. 431.

† PEDVS NAVIS, *funes quibus tenduntur*. Gloſſ. vet. Cod. reg. 7641.

† PEDVX, *lo laciolo de pedi*, in Gloſſar. Lat. Ital. Mſ.

† PEFELLIT, *latuit*, in vet. Gloſſ. Cod. reg. 7641.

PEGA, pix, picea materia, Prouincialibus *Pego*. Charta an. 1497 V. *Pegus* et *Pegunta*. Eſt etiam *Pega*, vulgo *le pega*, apud Toloſates menſura vinaria quae octo ſextarios Pariſienſes continet. V. *Peguarium*. Neſcio an eadem notione accipienda vox.

PEGACIVS, in Tabul. Campſarienſi dioec. Anic. *Ad pinos eſt vna appendaria quae reddit IV. Pegacios.*

† PEGAGIVM, i. q. *Pedagium*, in Ch. Mſ. a. 1313.

† PEGANIS. Alex. Iatroſoph. Mſ. lib. 1. Paſſion. c. 140. *Similiter autem et Peganis quam quidam diapeganon appellant, ſalis in profundo poteſt flegmonem digerere per ſe.*

† PEGAR, PEGARIVS, menſura liquidorum apud Occitanos, continens octo ſextarios Pariſienſes, Gall. *Peghe*. V. *Peguarium*.

PEGASO, *homo iocularis*, in Gloſſis antiquis MSS. Petauriſtam interpretatur Martinius.

PEGATICVM, idem quod *Pedaticum* ſeu *Pedagium*, V. in hac voce. Saiſimentum Comit. Toloſ. an. 1271. to. 1. Annal. Toloſ. inter Inſtr. p. 28.

† PEGORARE, pro *peiorare*, peiorem facere, reddere, apud Murat. t. 3. Antiq. Ital. p. 156.

PEGIMENTVM, pro *Pigmentum*, ni fallor, in Statutis MSS. an. 1208. pro Monaſt. S. Victoris Maſſilienſis.

PEGIVM, iuriſdictio in viis publicis, *Pax regia*, vnde forte nomen, ex Gallico *Paix*. Charta Simonis Epiſc. Nouiom. an. 1139. in M. Paſtorali Eccleſ. Pariſ. l. 13. ch. 7.

PEGMA, *machina lignea in qua ſtatuae collocabantur*, in Amalth. Vox Latinis haud ignota. *Pegma crucis*, in Actis S. Caſſiani metrice deſcriptis apud Illuſt. Fontaninum in Antiquit. Hortae p. 353.

† PEGNA, rupes, collis, PEGNELLA, diminut. Ch. a. 832.

PEGOLA, vox Italica, pix, picea materia, Gall. *Poix*. Statuta Riper. cap. 12. fol. 5. vo. *De quolibet barili Pegolae pro introitu denarii ſex.* V. *Pega*.

† PEGOLOTVS, qui *pegolam* ſeu picem vendit. Stat. Auellae a. 1496.

PEGORARIVS, pro *Pecorarius*, V. in hac voce. Ab Ital. *Pecoraio*. Chron.

Parmen.

Parmenſe ad ann. 1277. apud Murator. to. 9. col. 790.

PEGVA, pix; Gall. *Poix*, Maſſilienſibus *Pegue*. Charta an. 1243. ex Tabular. Communiae Maſſil. Vi *Pega* et *Pegunta*.

PEGVARIVM, PEGVARIVS, menſura vinaria apud Toloſates octo ſextarios Pariſienſes continens. Litterae Iohannis Franc. Reg. an. 1356. to. 3. Ordinat. p. 76. V. *Pega*.

PEGVLA, vt ſupra *Pegola*, pix, in Statut. Vercell. l. 3.

† PEGVLVS, cumulatus. Terrear. Belliioc.

PEGVNTA, pix, picea materia, ex Hiſpanico *Pegote*. Secunda Curia Generalis Catalaniae ſub Iacobo Rege Arag. an. 1299. V. *Pegua*.

PEIA. (1) PEIA, PERGA, pedica, Gall. *Piege*. Inqueſta an. 1308. ex Schedis V. Cl. Lancelot. V. *Peioſa*. (2) † Praeſtatio, tributum, in Ch. Mſ. a. 1277. V. *Payare*.

PEIANA, luis equorum ſpecies. Hiſtoria Cortuſiorum lib. 1. c. 20. *Aſſerens . . . equos quaſi omnes infirmatos peſte quadam, quae dicitur Peiane, etc.* Videtur legendum *Pedana*. V. in hac voce.

PEICHIA, modus agri, Gall. *Piece de terre*. Charta an. 1241. ex Tabular. B. M. de Bono-nuntio Rotomag. V. *Pecia*.

PEIERARIVM. Epiſtola 21. inter Cyprianicas: *Saluta Numeriam et Candidam, quae ſecundum Pauli praeceptum, et caeterorum Martyrum, quorum nomina ſubiicio, Baſſi in Peierario, Mappelici in quaeſtione, Fortunionis in carcere, Pauli a quaeſtione, Fortunatae, Victorini, etc. qui Deo volente fame in carcere necati ſunt.* Vbi Pamelius opinatur *peierarium* dici locum tormentorum, in quo multi fideles iam peierarant. Nec ſcio an feliciori coniectura Ludouicus d'Orleans ad lib. 1. et 3. Annal. Taciti, *Peierarium* dici carcerem, in quem coniiciebantur ii qui ſe periurio maculaſſent, exiſtimet. Melius, ni fallor, Rigaltius coniicit legendum eſſe in *Petrario*; id eſt, in lapidicina.

† PEILERA, ſ. ager paſcuus, locus paluſtris. Ch. Mſ. a. 1221.

PEILHA, pellis, V. infra *Pelherius*.

† PEILLERIVS, PELHERIVS, qui pelles parat et vendit, in Stat. a. 1272.

PEIOR, PEIVS, id eſt, minoris pretii. Charta 1244. in Tabular. Betun. fol. 45.

PEIORAMENTVM. (1) Damnum, iactura, detrimentum. Statuta Maſſil. lib. 4. cap. 21. PEIORATIO, eadem notione, in iiſdem Statutis c. 30. (2) † De monetis, i. e. ac Gallicum *Alliage*, qua materia aurea vel argentea peior redditur. Stat. a. 1225. Vbi *Vaimentum* legitur t. 2. Ordin. reg. Fr. p. 141. V. *Pollucio*.

PEIORARE, IMPEIORARE. (1) Peiorem facere, reddere, apud Paulum lib. 2. Sentent. tit. 28. (2) Magis aegrotare. Acta S. Herculani to. 1. Martii p. 54. (3) † Infamiae notam alicui inurere. Chron. Ioh. Whithamſt.

† PEIORESCERE, peior fieri. Ch. Mſ. a. 1212.

PEIOSA, nummulus, minutior moneta, eadem forte quae *Pitta*. Tabularium S. Nicaſii Rem. *Recognouerunt ſe teneri annuatim . . . . Eccleſiae Sancti Nicaſii Remenſis in ſex denariis Pariſienſibus et una Peioſa annuari cenſus.* V. *Peia*.

PEIREIRA, machina bellica qua iactantur lapides, Gall. *Perriere*. Tabular. S. Martialis Lemouic. V. *Petraria* 3.

PEIRERIA, lapicidina, Gall. *Carriere*. Pancharta Monaſt. S. Stephani de Vallibus apud Xantones Ch. 36. V. *Petraria* 1. PEYRERIA, eadem notione, in Regeſto 95. Chartophyl. reg. Ch. 133.

PEIRERIVS, latomus, lapidicida, Gall. *Carrier*, in Charta an. 1369. ex Archiuo Maſſil.

PEIROL, lebes, cacabus, Gall. *Chauderon*. Charta ann. 1525. in Tabular. S. Victoris Maſſil. V. *Payrolia*. Hinc

PEIROLIVS, lebetum faber, vel venditor, Gall. *Chauderonnier*. Statuta Montis Regal. fol. 206.

HIRONVS. (1) Ius erigendi *Peironum* inter inſignia ſuperioris iuſtitiae recenſetur, in Charta an. 1443. ex Schedis Peireſc. apud Praeſ. de Mazaugues: *Ab inde in antea tenere et erigere furca, patibula, Peironum, et alia ſigna executionis iuſtitiae regalium.* Quae voces, ni fallor, vnum idemque ſonant, aut parum inter ſe differunt. *Peironus* ergo eſt patibulum ex *petris* ſeu lapidibus exſtructum. V. *Furca*. (2) Podium, Gall. *Perron*. Charta an. 1212. in Tabul. S. Victoris Maſſil. *Actum ad Peironum S. Ferreoli.* (3) ✝ Mons lapidea. Ch. Mſ. a. 1234.

PEISA, V. *Penſa*.

PEISERA, ager piſis conſitus, Gall. ol. *Peſere*, in Annal. Praemonſtr. t. 1. Prob. p. 535. V. *Piſia*.

PEISSELLVS, paxillus, ex Gallico *Peiſſeau*. Libertates oppidi Iaſſeronis in Sebuſiis an. 1283.

PEISSONAGIVM, idem quod *Paſtionaticum*, cenſus pro paſtione porcorum. Libertates oppidi Iaſſeronis in Sebuſiis an. 1283. V. *Paſtio* et *Peiſſo*.

PEYSONAGIVM, eodem ſignificatu, in Litteris an. 1324. t. 1. Hiſt. Delph. p. 148.

PEISSONARIVS, PEISSONERIVS, PEISSONERIA, Gall. *Poiſſonier* et *Poiſſoniere*, Prouincialibus *Peiſſoniè*, qui vel quae piſces vendit. Vetus Necrolog. S. Saluatoris Aquenſis. V. *Peyſſonaria*.

PEYTA, praeſtatio, tributum. Paſſio B. Dominici Martyris Caeſaraugustani. V. eumdem in *Peyta*.

PEITARE, vel PEYTARE, ſoluere.

PEYTERIVS, qui ſoluit, qui tributis obnoxius eſt. Charta Adelfonſi Regis Aragonum aerae 1153. *Et inſuper Peitet mihi mille Morabatinos.* Salanoua Examinius Iuſtitia Aragonum, apud Hieron. Blancam, de Infantiqnibus.

PEIVRE, a Gall. *Poivre*, piper. Charta apud *Madox* Formul. Anglic. p. 181.

PELA. (1) Caſtellum, arx, Anglis *Pile* vel *Pilet*. Charta Henrici Regis Angl. an. 1399. apud Rymer. to. 8. p. 95. *De gratia noſtra ſpeciali et ex certa ſcientia noſtra, dedimus et conceſſimus* ... *praedicto Comiti Northumbriae inſulam, caſtrum, Pelam, et dominium de Man* ... *Caſtrum, Pelam et dominium praedicta vna cum regaliis.* Alia eiusd. Regis an. 1403. ibid. p. 289. *Dedimus et conceſſimus* ... *omnimoda alia dominia, caſtra, Pelas, fortalitia, maneria, villas, hamelettas, etc.* Occurrit rurſus infra. PELVM, eadem notione, in Charta Edwardi III. Reg. Angl. an. 1336. apud eumdem Rymer. to. 4. p. 686. (2) A Gall. *Pele*, batillus, pala. Codex MS. redituum Epiſcopat. Autiſſiod. an. circ. 1290. V. *Pelia*.

PELAGARIS VENTVS. Gall. *Vent de mer*, auſtralis ventus. Acta B. Raynerii to. 3. Iunii p. 464. *Tunc ventus Pelagaris qui ſic a nobis dicitur, coepit fortiter flare.*

✝ PELAGIA, pilus. Stat. Taur. a. 1360. V. *Pelamus* 1.

PELAGIVM. (1) Gallis *Pelage*, praeſtationis ſpecies, cuius mentio eſt in Conſuetudine Meduntenſi art. 196. quae ſcilicet pro appulſu nauium vinum ad littus deferentium exigitur, ab *appellendo* dicta, vt in Aduerſariis MSS. Auguſti Gallandi Patroni Pariſ. doctiſſimi legere me memini. Computus an. 1318. *Item de Pelagiis, 4. lib. 10. ſol.* V. *Arripagium* in *Adripare*, et *Pelaginum*. (2) ✝ Pellis, in Stat. Taurin. a. 1360.

PELAGVS, quaeuis aqua ſeu vnda, etiam fluuialis. In Gloſſis Iſid. *Pelagus, praeluuium.* Conſtantienſis: *Pelagus, elubium.* Forte *proluuium*, et *aluuium*; vulgarius *eluuium*, communius *eluuies*; quando pelagus terras obruit. V. ibi Graeuium. Hinc *Pelagus peregrinum* dicitur Elmhamo in Vita Henrici V. Reg. Angl. edit. Hearnii c. 122. p. 318. Pactus legis Salicae tit. 44. §. 13. *Qui in Pelagus hominem impinxerit, etc.*

PELAMEN, (✝ idem quod *Pellamen*.) Iacobus Aurias in Annal. Genuenſ. lib. 10. ad an. 1285. *Quum autem eſſet in Sardinia in portu Oreſtani cepit vnam nauem Gaietanorum caſeo et Pelamine oneratum, quam miſit Iannam.*

P ✝ PE-

✝ PELANDA, pallii ſeu tunicae ſpecies, Ital. *Pelanda*, Gall. *Houppelande*, t. 3. Cod. Ital. diplom. p. 1789.

PELANUS. (1) *Tannaria*, officina vbi coria ſubiguntur, Gall. *Tannerie*. Charta an. 1395. V. *Eſcofferius*. (2) *Placentae genus, quod Ioui offerebatur ex farre, mica thuris, etc. Item, Obolus vaticinantibus dari ſolitus.* Laur. in Amalthea, ex Gr. πέλανος.

PELARE. (1) Ex feni metis ſeu aceruis extrahere, pro *pilare*, Gallis *Piller*. Charta an. 1344. ex Schedis Cl. V. *Lancelot*. (2) ✝ Pilis ſpoliare, Gall. *Peler*. Reg. Cam. Comput. Pariſ. V. *Pellare*.

PELATA, ars proxenetica, Gall. *Courtage*. Statuta Montis Regal. fol. 276.

PELATUS, decorticatus, cute exutus, Gall. *Pelé*. Ioh. Demuſſis Chron. Placent. apud Murator. to. 16. col. 582. *Et poſt ficus cum amigdalis Pelatis, etc.* Etiam de nummis dicitur quorum inſcriptio vix agnoſcitur. Statutum S. Ludouici an. 1262. to. 1. Ordinat. p. 94. *Et ne ſeront refuſez pariſis, ne tournois, tous ſoient ils Pelez, més que ils aient connoiſſance devers croix, ou devers piles, que ils ſoient pariſis ou tournois.* Quae ſic Latine redduntur in Statuto Philippi III. eadem de re an. 1275. ibidem p. 813. *Nec reffutabuntur pariſienſis et turonenſis, licet ſint Pelati, dum tamen habeant cognitionem verſus crucem vel verſus pilam, quod ſint pariſienſes vel turonenſes.*

PELAX, V. *Pilax*.

✝ PELECANUS, Ital. *Pelacane*, pellium concinnator. Barel. in Serm.

PELEGANTERIUS, qui pelles praeparat. V. *Pelleganterius*.

PELEGIA, rixa, iurgium, Gall. *Querelle, conteſtation*. Statuta Arelat. MSS. art. 141. *Nullus Arelatis ſit auſus recipere in domo ſua aliquem extraneum qui venit cauſa faciendi rixam ſeu Pelegiam in Arelate.*

✝ PELEGIARIUS, pro *Plegiarius*, Fideiuſſorius, in Ch. Mſ. Edw. II. reg. Angl. V. *Plegius*.

✝ PELEIARE, rixari, in Ch. Mſ. a. 1252. V. *Pelegia*.

PELEIRIA, V. *Peilera*.

✝ PELERINAGIUM, a Gall. *Peler nage*, peregrinatio, in Teſtam. M a. 1450.

PELERIUS, praeco rerum venaliu Gall. *Crieur*. Curia gener. Catal niae in villa Montis-albi an. 133 V. *Pelharius*.

PELETARIUS, pellio, qui pelles p rat et negotiatur, Gall. *Peletie* Charta an. 1350 apud Rymer. to. p. 693. V. *Pelliparii*.

PELFRA. Placitum in Itin. apud C ſtriam an. 14. Henrici VII. Reg. Ang apud Th. Blount in Nomolex. A glic. *Clamat quod ſi aliquis tenen ſiue reſidens infra dominium ſiue m nerium de Kinderton feloniam feci et corpus eius per ipſum Thomam per factum illud captum et conuict fuerit, habere Pelfram, videlicet bona et catalla huiuſmodi ſeiſire, ea quae domino Comiti pertinent caſtrum Ceſtriae praeſentare, etc.*

PELHA, pellis, in Conſuet. Tolo V. *Pelharius*.

PELHARIUS, PELHERIU (1) Idem qui *Pelerius*. Statuta Ar lat. MSS. art. 156. (2) Pelliu venditor, in veteri Catalogo MS. M. Deauratae Toloſ.

PELHERIA, pellium venditrix. Co ſuetudines Toloſae part. 2. V. *Pe harius*.

PELIA, PELLUA, batillus, Galli *Pe le, pellée*. Monaſticum Anglic. to. pag. 578. *Debet habere . . . caſe de melioribus domus, et plenam P liam ſalis.* Infra: *Dimidiam Pel ſalis.* V. *Pela* 2.

PELICANUM, vt *Pelliceum* in *Pellici* Anonymi Annal. Mediolan. apu Murator. to. 16. col. 808.

✝ PELICARE, pro pellicari, Gloſſ. Gall. Lat. Cod. 7684.

PELICATOR, ζηλότυπος. Gloſſ. La Graec. MSS. Sangerman.

PELICIUM, pellis, Gall. *Peau*. Ge man. Pelz. Computus ann. 120 apud D. Bruſſel de Vſu feud. to. p. CLVI. V. *Pellicia*.

✝ PELLIÇO, veſtis pellita, Litt. remiſſ. Mſ. a. 1353.

PELINERIA, V. *Pelnieria*.

PEL

PELINVS, piſcis genus. Rumplerus in Hiſt. Monaſt. Formbac. lib. 1. apud Bern. Pezium to. 1. Anecd. part. 3. col. 433. *Producit et Pelinum quem etiam Teucam nuncupant.*

PELIPARIVS, PELIPERIVS, V. *Pelliparii.*

PELLA, pro pellis, ap. Murat. t. 16. p. 580.

† PELLACITAS, i. *Fallacia*, in vet. Gloſſ. Cod. 521. V. *Palax.*

PELLAE, V. *Perla.*

PELLAGIVM. (1) F. pro *Paragium*, a Gall. *Parage*, certus maris tractus. Charta Eduardi IV. Reg. Angl. an. 1474. apud Rymer. to. 11. p. 799. (2) † *Pedagium*, tributum, in Ch. Mſ. a. 1114.

† PELLAMEN, pili, Ital. *Pelame.* Priuil. a. 1269. ap. Lam. in Delic. erud. p. 273. V. *Pellata.*

PELLARDA, pallii ſeu tunicae ſpecies, Gallis *Houppelande*, Ital. *Pelanda.* Iohan. Demuſſis Chronic. Placent. ad an. 1388. apud Murator. to. 16. col. 580.

PELLARE. (1) An idem quod *Pellicium?* Charta an. 1420. tom. 4. Hiſtor. Harcur. p. 1258. *Per homagium et redendo apud caſtrum de Cadomo vnum Pellare ad feſtum Natiuitatis S. Iohannis, et de inueniendo vnum hominem ad arma et duos ſagittarios ad equitandum.* (2) † Pilos detrahere, Ital. *Pelare.* Stat. Taurin. a. 1360. V. *Pelare.*

PELLARIVS, V. *Pelliciarius.*

† PELLATA, pili. Stat. Auen. Mſ.

PELLATOR, ἀποδυτὴς, in Gloſſ. Gr. Lat.

† PELLATVRA, pellium raſura. Stat. Auellae a. 1496.

PELLAX, V. *Palax.*

PELLEGANTERIVS, qui pelles praeparat, in vetere Catalogo MS. B. M. Deauratae Toloſ. Hinc emendanda videtur Charta an. 1341. to. 2. Ordinat. Reg. Franc. p. 171. *Inter mercatores dictorum coriorum et pellium tam affatorum paragaminarios et Pellegantios, quam alios dicentes et allegantes ſe eſſe . . . in poſſeſſione et ſaiſina vendendi in dictis vicis ſeu carriis dicta coria et pelles.* Legendum enim videtur *Pelleganterios.*

† PELLENARIVS, inter cenſuales recenſetur, apud Pez. t. 1. Anecd. Part. 3. p. 69.

† PELLERARIVS, pellium concinnator, in Inquiſ. a. 1288.

PELLERICVM, PELLERINVM. V. *Pilorium.*

† PELLERIVS, pellio, in Conſt. Mſ. Alf. II. reg. Arag.

PELLES SILVATICAE, SILVESTRES, Gall. *Peaux ſauvages.* Liber ordinis S Victoris Pariſienſis MS. c. 18. *Pelles ſilueſtres*, apud Vincentium Beluac. lib. 28. c. 95. *Pelles delicatae et coloratae*, in Statutis Synodal. Epiſcopi anonymi an. 1237. in Conciliis Anglic. to. 2. *Pelles lanitae*, lanatae, quibus lanae adhuc haerent, in Statutis Gildae Scoticae c. 20. 36.

PELLETARIVS, pellio, qui pelles parat et vendit. Tabul. S. Vincentii Cenoman. fol. 40. Hinc

PELLETERIA. (1) Pelles ipſae praeparatae, Gall. *Pelleterie.* Charta an. 1309. tom. 1. Hiſt. Dalphin. p. 86. (2) † Officina vbi pelles praeparantur, t. 1. Prob. Hiſt. Brit. p. 606.

PELLEXOR, *perſuaſor.* Auctarium Iſidori. Melius *Pellector.*

† PELLIA, pellis, t. 6. Collect. Hiſtor. Franc. p. 446.

PELLICIA. (1) Papias: *Pellicia, veſtis, indumentum pellibus factum.* Ioan. de Ianua: *Moderni dicunt Pellicea, ae.* Germ. Pelz, Gall. *Pelice.* Charta an. 879. Marcae Hiſpan. col. 807. *Vidimus dicta femina recipiente pretium de haec omnia praeſcripta guguapie vna valente ſolidos VII. et Pellicia valente ſolidos II.* Teſtamentum Guiſlae Comit. Ceritan. an. 1020. ibidem col. 1020. *Mobilem vero meum quem habeo, id eſt, meum bombicum et meas Pellicias, vnam martrinam et aliam armellinam vendite vt melius potueritis.* PELLICA, in Ch. a. 855. Marcae Hiſp. p. 788. PELLITIA, in Chronic. Andrenſe. PELLICIO, ap. Domniz. de vita Mathild. l. 1. c. 13. PELLITIO, ap. S. Franciſc. PELITIVM, in Charta an. 1299. apud Rymer. to. 2. p. 855. PELLICIVM, in Decret. Calomanni Reg. Hung. PELLICEA.

Io. de Ianua: *Pellicea, quoddam indumentum, quod de pellibus ſit. Innenitur etiam Pellicia, ſed moderni dicunt Pellicea.* Ardo in Vita S. Benedicti Anianenſis n. 52. *Duas ſcilicet ſtamineas, et femoralia, Pelliceas quoque, etc.* (2) Praeſtationis ſpecies, forte *pelliciarium*, ſeu pellium ad Canonicorum Anianenſium vſus. Charta an. 1244. ex Tabulario S. Aniani Aurelian. (3) Pellicula, in Ch. Mſ. a. 1036.

† PELLICIOSVS, veſtis pellita, *Pellicia*, in Append. ad t. 6. Annal. Bened. p. 692.

PELLICIVS, *glorioſus*, Vgutioni. Cuiuſmodi forte eſt, qui *pellicüs* in veſtibus vtitur.

PELLICVLA, idem quod *Pellicia*. Guidonis Diſcipl. Farfenſis c. 16. PELLICVLVM, eadem notione, ibidem.

PELLICVLARE, δερματῶσαι. Gloſſ. Lat. Graec. MSS. Sangerm. Id eſt pellibus obturare.

PELLICZONES, *pelliciones*, quibus vtuntur Canonici, Gallis *Peliſſons*. Charta an. 1307. to. 2. Hiſt. Dalphin. pag. 134. V. *Pellizona*.

PELLIFEX, idem qui *Pelliparius*. Charta Archembaldi Borbonii: *Quiſque Pellifex dabit duos denarios*.

PELLIGER, V. *Pelliti*.

PELLIGRINASIVM, peregrinatio, Italis *Pellegrinaggio*, Gall. *Pelerinage*, occurrit ex Lectionibus S. Alexandri ex Cod. MS Florent. vt teſtantur Bollandiſtae to. 1. Iunii p. 750.

PELLIONARIVS, idem qui *Pelliparius*. Vetus Inſcriptio apud Sponium Antiquit. erud. p. 65.

PELLIPARIA, ars pelles praeparandi; item, officina vbi praeparantur, Gallice *Pelleterie*. Statuta Auenion. MSS. PELLIPARIA CRVDA *et non cruda, ſiue parata*, in Charta Philippi Pulcri Regis an. 1304. in Regeſto 12. Chartophylacii Regii n. 196. hoc eſt, pelles praeparatae et non praeparatae, ipſa pellium merx. Codex MS. redituum Epiſcopat. Autiſſ. an. circ. 1290.

PELLIPARII, qui pelles parant, praeparant, vendunt; Latinis *Pelliones*. Gloſſae Gr. Lat. δερματοκά-λης, *Pellio* Δερματορράφος, *pelliſutor*. Vgutio in Gloſſ. *Pelliparius qui parat, id eſt, praeparat pelles*. Conſuetudines Monaſterii Regulae. Fruſtra igitur viri docti ad Acta S. Willelmi pueri Martyris, *Pellitarius* pro *Pelliparius* reſtituunt. PELLIPERIVS, in Charta 13. ſaeculi ex Schedis D. le Fournier. PELIPARIVS. Tabular. Calenſe p. 338. PELIPERIVS. Litterae patentes Caroli V. Regis Franc. an. 1367. de forma veſtium.

† PELLISERIA, ars pelles praeparandi. Stat. Mſ. a. 1389.

PELLISSARIVS, pellio, Gallis *Pellicier*. Acta S. Franciſci de Paula to. 1. April. p. 154. V. *Pelliciarius*.

PELLISSES, a Gall. *Peliſſons*, *pelliciones*. Charta an. 1309. to. 1. Hiſt. Dalphin. p. 87.

PELLISSIA, idem quod *Pellicia*, in Statutis Maſſil. lib. 2. c. 39.

PELLITI, Gothi dicti, quod pellibus veſtirentur: *Pelliti populi*, S. Hieronymo. Σισυροφόροι, Syneſio de Regno p. 23. Vetus Auctor Vitae S. Lupicini Abbat. Iurenſis: *Nonne cernis .... mutare muriceos Pellito ſub iudice faſces*.

PELLITVS, pro pulſus, a verbo *pellere*. Leges Palatinae Iacobi II. Reg. Maioric. tom. 3. SS. Iunii p. LXXI.

PELLIZARIA, vt ſupra *Pelliceria*. Statuta Vercell. lib. 7. fol. 151. vo. *Pilizaria*, in lemmate huius capitis. Hinc

PELLIZARIVS, pellio, qui pelles parat aut vendit. Statuta Placent. l. 4. fol. 45. V. *Pelliſſarius*.

PELLIZONA, veſtis pellita. Ordinat. Humberti II. ann. 1348. tom. 2. Hiſt. Dalphin. p. 578. V. *Pellicia*.

PELLORICVM, PELLORIVM, V. *Pilorium*.

† PELLVBRIVM, *vas aquaticum, vbi pedes lauantur*, in Gloſſ. Prouinc. Lat. Cod. reg. 7657. *Pelluuium*, Feſto, *Pelluuianum*, in Cath.

PELLVM, *veſtis vocata ſtola*, Papiae. *Pellum* vocem eſſe genericam, qua ornamenta ſignificantur, colligere eſt ex Epiſt. Cardinalis Sabinienſis de expu-

expugnat. vrbis CP. an. 1453. to. 8. Spicileg. Acher. p. 289.

PELLVRA, V. infra *Pelurae.*

† PELLVRIS, *heaume de cuir ou de pel;* i. q. *Galea ex corio vel pelle*, in Gloſſar. Gall. Lat. Cod. reg. 7684.

PELLVS SALIS, V. *Pelia.*

PELLVTI. Sic Aquitanos nuncupabant *Cagoti.* V. in hac voce.

PELMA, *planta pedis ante digitos, qua ſolum teritur*, a Graec. πέλμα, ſolum: *Pedion, ſuperior qui adiacens digiti*, Laur. in Amalth. ex Lex. med.

† PELNIERIA, vel PELINERIA, pubes, a Gall. *Penil*, alias *Peniliere.* Litt. remiſſ. Mſ. a. 1358.

PELOPS, *qui habet vxorem et amicam.* Gloſſ. Iſid. V. ibi Graevium.

† PELORCVS, veſtis villoſae ſpecies. Formul. Mſ. Inſtr.

PELOSVM, et PILOSVM, campus gramineus, Gall. *Pelouſe.* Charta Domus Templi in Dombis an. 1497. *Iuxta iter tendens de Peloſo, alias Piloſo*, etc. Codex cenſualis Caſtell. Dombenſ. an. 1463. *Iuxta Piloſa ſeu broerias*, etc.

PELOTA. (1) Vel PELLOTA, monticulus in pede canis, Gallis *Pelote*, Anglis *the ball of the foot*, i. Pilula. Charta de Foreſtis cap. 7. V. *Peleta 1.* (2) Globus, Gall. *Boule*, *Pelote.* Charta an. 1319. apud Rymer. to. 3. pag. 790. (3) PELOTA, PILOTA, pila luſoria, quae ludentium manibus hinc inde compſoditur, Gall. *Pelote*, *Balon.* Statutum Capituli Autiſſiod. 18. April. an. 1396. *Ordinatio de pila facienda. Ordinatum fuit quod domini Stephanus de Hamello et magiſter Iohannes Clementi qui fuerunt noui ſtagiatores facient Pilotam proxima die Lunae poſt Paſcha . . . . et conſenſit primum menſem pro dicta pila ſolui* PILLOTA, eadem notione, in Statutis Montis Regal. fol. 178.

† PELOTRIA, *magna vel ingens*, in vet. Gloſſ. Cod. 7641.

† PELTA, *ſcutum Amazonicum*, in eod. Gloſſ. Aliud Gallicum Cod. 7692. *Pelta, bouglier; Peltarius, bougleour. Peltarius, qui facit peltas. Peltiſta, doctor in illa arte*, ex Cod. 521.

PELTEOLVS, tintinnabulum orbiculare, Gall. *Grelot.* Vita S. Humilitatis tom. 5. Maii pag. 207. *Die quadam muſtella quaedam cum Pelteolo ad collum in cellam intrauit . . . . ſuper feneſtram aſcendit . . . ſonalium ibi depoſuit.*

PELTIS, vel PELTYS, pellis depilata, Aleman. Pelz, Sax. *Faelt*, Angl. *Pelt* Concil. Treuir. an. 1310. apud Marten. to. 4. Anecd. col. 254.

† PELTVM, i. q. *Pelta*, t. 8. Ordin. reg. Franc. p. 260.

† PELV, pellitium, ſ. pallii vel tunicae ſpecies. Ch. Mſ. a. 1163.

PELVIS, menſura aridorum. Charta an. 1207. in Tabular. Gemetic. *Equus eius et pallefridus tam ſuus quam vxoris aut militis eius tres Pelues auenae habebunt.* PELVIS AD BAPTISMVM, Germ. das Tauſbecken. Anaſtaſius in S. Silueſtro PP. Hydriam, qua continebatur aqua benedicta ad baptiſmum interpretantur viri docti.

PELVM, caſtellum, V. *Pela 1.*

PELVRAE, pelles. Fleta lib. 2. c. 14.

PELLVRAE, ap. Blount in Nombl. v. *Eſquier.*

† PELZIRE, i. q. *Pediare* et *Pediſicare*, quaſi per pedes metiri, menſurare. Ch. Mſ. a. 1236. V. *Pendire.*

PENA. (1) Rupis, collis, Hiſpanis *Penna.* Gloſſae antiquae MSS. *Penis, caput.* Charta Aldegaſtri, filii Sylonis Regis Ouetenſis an. 781. apud Sandouallium: *Et per illa via, quae vadit ad Petra Terta, et per Pena de Ceya, et inde per illa ſtrada de Guardia*, etc. Occurrit ibi pluries. Obſeruat Camdenus in Britannia *Pen* ſummitates montium etiamnum Britannis vocari, vocemque eſſe veterum Gallorum, vnde *Appenninus* mons etc. V. *Pinna 4.* et *Penna 1.* (2) PENA TERRAE, modus agri, eadem notione qua *Pecia*, ab Armorico *Pen*, caput, finis, terminus, Gall. *Bout.* Necrolog. Abbatiae *de Daoulas* in dioec. Quimperleg. *Pro quo habemus . . . vnam Penam terrae iuxta domum.* V. *Pendaliet.* (3) Idem, ni fallor, quod *Pellicia.* Teſtamentum Sancii I. Reg. Portugalliae aerae 1217. apud Brandaon.

daoh. tom. 3. p. 260. *Habeas et meas cinctas, et meas ſcarlatas, et Penas varias, arençanes et lencius.* V. Pannus 2. (4) Forte idem quod *Pecia*, vel menſurae ſpecies. Chartular. Latiniac. *Mercatores Remenſes qui vendunt telas et tapina, debent in nundinis pro qualibet archa quae fuerit de qualibet Pena tantum quantum illi qui emunt.* (5) Alia notione, in eodem Chartular. ex Charta an. 1265. *Quietauerunt . . . . quidquid iuris habent et habere poſſunt quoquo iure ſeu quacumque ratione in quadam pecia terrae arabilis . . . ſita . . . . ſuper rectam viam, quae Pena vulgariter nuncupatur.* (6) † PER PENAS VENDERE, particulatim, t. 6. Ordin. reg. Franc. p. 408. (7) † Ch. a. 1292. ap. Schwarzium de finib. Princip. Rugiae: *Habebunt - - piſcationem per dictum ſtagnum et Penam infra et ſupra a rota molendini.* Ignota mihi notione niſi ſit retis ſpecies. *) Minime, eſt enim nomen proprium fluuii die Peene dicti.

† PENACLA, *imago pulcherrima.* Gloſſar. vet. Cod. 7641.

PENALDVS, PENALLIS, Gall. *Penaul*, menſurae ſpecies, eadem quae *Bichetus*; in Barenſi tractu, ponderis 100 lib. vt vult de Lauriere in Gloſſ. Iur. Gall. Charta Officialis Lingon. an. 1291. *Confitetur ſe teneri ex cauſa metui religioſis viris magiſtro et fratribus Groſſe ſylue in centum et decem ſolidos Turonenſes et in vno modio et tresdecim Penallibus frumenti menſure Fontis-venne.* Ex his perſpicuum eſt, iis ſaltem locis *Penaldum* longe minoris fuiſſe ponderis, quam in Barenſi tractu; ſcutella enim parua admodum erat menſura, vt in voce *Eſcuella* videre eſt, quarum 24. nuſquam pondus 100. lib. efficient. Sed et vtrum alibi tanti fuerit ponderis, ſubdubitare licet; cum *bichetas* nullibi ponderoſior extiterit quam apud Lugdunenſes, vbi 60. tantum lib. appendit. Vide *Bichetus*.

PENARDVS, Gladii ſeu pugionis ſpecies, Gall. *Poignard*, vulgo *Penard.* Areſtum Parlamenti Pariſ. an. 1335. tom. 1. Annal. Toloſ. inter Inſtru[m.] pag. 89.

PENARIVS, ταμιοῦχος, in Gloſſ. La[t.] Graec.

PENATICVS, qui res ad victum ne[-]ceſſarias vendit, a *Penu.* V. in h[ac] voce et *Peneſticus.* Meiſterlinus d[e] Rebus Noriberg. apud Ludewig tom. 8. Reliq. MSS. pag. 130.

† PENATVM, falx, Ital. *Penna[to].* Stat. crimin. Cumanae.

PENAX. Codex Croylandiae ſub Io[f]frido Abbate, apud Spelmannum: *Pulcherrimumque Penatem, per incen[-]dium illud tunc perdidimus, et vald[e] ſumptuoſum de omni genere metal[li] pro varietate ſiderum et ſignorum ad[mi]rabiliter fabrefactum. Saturnus enim* [...] *Iupiter autem aureus, Mars vero fer[]rugineus, Sol de auricalto*, etc. Vb[i] *penax*, eſt pro *pinax*, πίναξ, tabula. Hic autem pro ſphaera coeli.

† PENCELLVM, locus in quem aqua molendini decurrit et continetur, Ch. Mſ. a. 1221. V. *Pendalum* 1. et *Penchonia.*

PENCELLVS, V. *Pennones.*

PENCHENERIVS, pectinum confe[-]ctor, in veteri Catalogo MS. B. M. Deauratae Toloſ. Vide ſupra *Pecti[-]narium.*

† PENCHONIA, i. q. *Pencellum*, a Gall. *Penchon* et *Pençon.* Ch. Mſ. a. 1241.

PENCHVN. Tabular. S. Genouefae Pariſ. ann. 1287. *Quantum area molendini ipſorum cum vtenſilibus ſuis, ſcilicet gordana et inſtrumento piſcatorio, quod dicitur Penchun, exten[-]ditur.*

PENCINA; al. *Pencila, lacinia*, et *ſtola*, in Gloſſ. Iſid. Forte *Penula.* Nullum dubium, inquit Graevius quin legendum ſit: *Paenula, lacerna, vel ſtola.* Lacernas eſſe genus paenularum docti oſtenderunt. Emendationem Graevii firmat Conſtantienſis: *Penula, ſtola cum clauis, qua[ſi] lacerna.*

PENÇIONARIVS, V. *Penſionarius.*

† PENDALE, pars vmbraculi vel le[cti] quam *Pente* appellant Galli. C[h.] Mſ. a. 1494.

† PE[...]

† PENDALIA, inſulae pontificiae ornamentum penſile, taenia. Inuent. Mſ. theſ. Sed. Apoſt.

† PENDARIA, cliuus, collis deiectus, Gall. *Penchant.* Pact. Mſ. a. 1326.

PENDEARE SVPER FEODVM, vexilli appoſitione feodum vaſſalli ob denegata ſeruitia ſibi aſſerere. Vide *Pentones.* Charta an. 1228. apud Miraeum tom. 1. pag. 417.

PENDENS. (1) Vox Practicis nota, Lis pendens, cauſa nondum iudicata, *Procès pendant.* Charta Eduardi II. Reg. Angl. an. 1307. apud Rymer. tom. 3. pag. 9. IN PENDENTI ESSE, incertum eſſe. D. lib. 5. tit. de Iudiciis leg. 35. (2) Cliuus, Gall. *Panchant*, i. q. *Pendaria.* Tabular. Calenſe an. 1262. *Duodecim arpenta et dimidium nemoris vel circiter: ſita ſupra villam quae vocatur Cinterus in Pendenti de foſſis eiusdem villae.* (3) PENDENTES, Gallis *Pendants d'oreille*, χρεμαστῆρες Graecis Scriptoribus. Arculfus de Locis ſacris: *Ornata virgis ferreis, Pendentes, brachialia, dextroceria, murenae, monilia, annuli*, etc. (4) † Appenſum domui tectum, ſeu vmbraculum ligneum proiectum. Stat. Auen. Mſ. (5) † Gall. *pendant*, dum, tempore. Necrol. eccleſ. Pariſ. Mſ.

PENDENTIAE, dona quae ad tumulos Sanctorum ſuſpendebantur. S. Audoenus in Vita S. Eligii to. 5. Spicil. Acher. pag. 289.

† PENDENTILIS, penſilis, pendulus, ap. Ott. Sperling. p. 89.

PENDERE, laqueo ſuſpendere, Gall. *Pendre.* Decretio Childeberti Regis cap. 8. *Et ſi debilior perſona fuerit, in loco Pendatur.* Capitulare triplex ann. 808. cap. 2. *Nullus hominem Pendere praeſumat, niſi per iudicium. Si vero aliquis ſine culpa Penditus fuerit, et ibi moritur, tunc ab eo qui eum abſque iudicio Pendidit, proximus parentibus ſit compoſitus.* PENDVTVS, in Lege Ripuar. tit. 79.

† PENDEX, i. q. *Pendicus a.*, in Ch. a. 1358.

† PENDIA, territorium, diſtrictus a potiori loco dependens. Ch. Henr. 6 Imp. a. 1187.

PENDICIVM. (1) Penſitatio, praeſtatio. Charta Anſelmi Archiep. Mediolanenſis, in Tabul. Cluniacenſi Ch. 136. (2) † Idem quod *Pendia*, in Ch. a. 1017.

PENDICLVM, Gloſſ. Gr. Lat. ἀρκτεδὼν. *Pendiclum*, ἀρκτιδόνιον, *Pendiculus, peniculum.* MSS *Pendiculum*, Cod. Reg. *Penniculus.*

PENDICVLARIS, pendulus. Vita S. Stanislai Epiſcopi to. 2. Maii pag. 260.

PENDIGO, compago, Graecis πῆγμα, V. *Labandago.*

PENDILATORIVM, in Catholico Armorico, *Pilory*, item Capitolium.

PENDIRE, demonſtrare, indicare in iure. Charta an. 1204. in Regeſto Comitum Toloſae Camerae Comput. Pariſ. fol. 105. *Ammonuit eos ex parte Comitis per eorum legalitatem, et per eorum credentiam, vt bona fide demonſtrarent ei et Pendirent, et ei terminarent illas terras et honores*, etc. Infra: *Demonſtrauerunt et Pendiuerunt ei vnam petiam terrae in qua habet vnam cartaratam et plus terrae*, etc. Ibid. *Penditio et demonſtratio.* Gallis *Monſtrée* de *terre.* Vide an a *Bandire* vox deducatur, tametſi iſtius notio vix quadret. Forte *Pendire* per metaplaſmum a verbo pandere, vnde *Pandire* et *Pendire:* niſi idem ſit quod *Pediare*, *Pedificare.* Vide in his vocibus. † Lego *Pedire* et *Peditio* in eodem Regeſto; idem proinde ac ſupra *Pelzire.*

PENDIS, ruſticum aedificium maiori appenſum, *Appentis.* Teſtamentum Adelaidis Vicecomit. Narbon. an. 989. apud Marten. tom. 1. Anecd. col. 102. Vide *Appendaria* et *Penticium.*

† PENDITIA, i. q. *Pendia*, in Ch. a. 1172.

PENDITIO, V. *Pendire.*

PENDITORIVM, pertica, ad quam appenduntur panni deſiccandi, in Ch. Mſ. a. 1182. V. *Pentorium.*

PENDO, vexillum, Gall. *Penon.* Coronatio Alfonſi Regis Portugalliae apud

apud Brandaeum. lib. 10. c. 23. V. *Bandum*, et *Pennones*.

† PENDOLOSVS, venum expoſitus, ſigno domui appenſo, apud Pez. t. 1. Script. p. 735. V. *Pandoxare*.

PENDVLAE, vittae, quae a mitra Epiſcoporum dependent; *infulae*, apud Durandum lib. 3. Ration. cap. 13. num. 4. *Pendali*, non ſemel in Monaſtico Anglic. tom. 3. pag. 313.

PENDVLIVM, poena patibuli, ſuſpendium. Acta S. Horarvei MSS.

PENDVLVM. (1) Pars molendini. Charta an. 1165. apud Hemeraeum in Auguſta Viromand. *Conceſſi domui infirmorum ſancti Quintini molendinum de Rouereio, cum vivario et Pendulo, perpetuo tenendum.* † Idem videtur quod ſupra *Pencellum*. (2) † Pars cinguli ſeu baltei, vnde cultellus ſeu gladius dependet. Lit. remiſſ. Mſ. a. 1355.

PENDVTVS, V. *Pendere*.

PENELLVM, rete quo cuniculi comprehenduntur, Gallis *Penneau* vel *panneau*. Charta Willel. Comitis Pontiui an. 1203. in Tabulario Abbatiae S. Iudoci: *Comes Monſteroli et Pontiui debet habere leporem ac Penellum infra guarennam, quae eſt*, etc. V. *Panellum 3*.

PENELLVS, menſura annonaria, V. *Panellus 4*.

PENENSIS DENARIVS, († qui, ni fallor, ex quauis conſuetudine pro facultate aliqua vel priuilegio penditur. V. *Penigeldum*.) Henrici Berntenii Chron. apud Leibnit. tom. 2. Script. Brunſuic. pag. 44. *Status autem monaſterii* (Marienrodenſis) *in temporalibus, in quo ipſum reliquit, hic eſt: debita ad manus 51. talenta Penenſium denariorum. Penſio ad vitam 24. marc.*

† PENESTICA, *Gremperia, ſeu Auccionaria*, apud Twing. in Vocab. Lat. Germ. V. mox

PENESTICVS, († qui minutas res ad victum neceſſarias vendit.) Wichbild Magdeburg. art. 44. *Qui Peneſtici et reuenditores vocantur, ſi in aliquo demeruerint, vel exceſſerint contra ſtatuta ciuitatis . . . in eſculentis falſificandis*, etc. Vox, vt videtur, deducta a *Penu*. V. *Penuaticus*.

PENETA, V. *Pineta*.

† PENETARIVS, pro *Panetarius*, officium et dignitas in aula regia. Ch. Mſ. a. 1247.

† PENETRAL, in Dial. Creatur. Mſ. dial. 107. ſerra videtur ſignificari, quia lignum ſecando illud penetrat.

† PENETRARE, perfodere; t. 8. Ordin. reg. Fr. p. 190.

PENETRATIVVM VVLNVS, altum, profundum, Gall. *Bleſſure profonde*, V. *Dorghinga*.

PENIA. Vita SS. Voti et Felicis to. 7. Maii pag. 64. *Et inde vadit contrario de caulo, quemadmodum diuidit illa Penia S. Cypriani in Suſo, et quomodo vadit via quae exit de Spina Alba.* Idem quod *Pena 1*.

PENICELLVS, V. in *Pennones*.

PENICIVS, f. ramuſculus. Statuta Montis Regal. fol. 281. *Quoniam multae querelae ſunt de caſtaneis et aliis fructibus cadentibus ſuper terra conſortis et damnis, quae in eis inferuntur propter caſtaneas et alias arbores, tam propter frondes, Penicios et ligna cadentia in eis*, etc. V. *Pennula 2*.

PENICVLA, V. *Pernicula*.

PENICVLAMENTVM, corrigia. Translatio S. Antonini to. 1. Maii pag. 768. Arnobio *Peniculamentum* eſt cauda. Gloſſ. Lat. Gr. *Peniculamentum*, κέρκιον.

† PENICVLVS, baculus praecentoris, t. 5. Collect. Hiſt. Franc. p. 109.

PENICVM, f. proprium. († An non potius pro *Panicum*? V. *Paniciam*.) Charta Abbatis et Conuentus S. Iohan. Morinenſis an. 1237. in Tabular. Corb. *Impignorauit nobis . . . tertiam partem ſuam tertiae partis de decima de Weſtoure et aliam ſextam partem ſuam tertiae partis de Penico decimae de Waumes, quam decimam dictus Richouardus tenet ad cenſum de eccleſia Corbeienſi.*

PENIGELDVM, denarii penſitatio ex quauis Conſuetudine pro facultate aliqua vel priuilegio habendo, vt in foreſta, aut alibi: ex Saxon. *Peny*, denarius, et *Geld*, penſitatio. Monaſticum Anglic. to. 1. pag. 372. *Sint quieti de . . . omnibus geldis,*

ſengeldis, *borngeldis*, *ſorgeldis*, *Penigeldis*, etc. Adde to. 2. pag. 812. 827.

PENINGUS, V. *Penningus*.

PENITA, *aula regia*. Gloſſ. Iſid. Graeuius ex Conſtantienſi: *Penita*, *ſecreta*, *penitralia*, *interiora regiae loca*, *vel ſecreta et abdita oracula*.

PENITEMEN, poenitentia. Charta Edgari Regis an. 964. apud Hickeſium in Grammat. Anglo-Sax. pag. 139.

PENITENCELLIUS, PENITENCIARIA, PENITENCIATUS, V. in *Poenitentes*.

PENITI, Penititium, Acta S. Goluenni MSS. S. *Goluennus elegit ſibi locum iuxta littus - - - aptiſſimum contemplationi diuinae, aedificauit ibi domunculam quadrangulam in formam oratorii, quae lingua Britonum Peniti dicitur, hoc eſt, poenitentiae vel poenitentis domus . . . Sanctus igitur Goluennus intra ſepta Penititii ſui ſe incluſit.* Acta S. Goeznouei MSS. *Goeznoueus . . . aedificauit oratorium in quodam nemore iuxta riuulum quemdam in loco . . . quatuor millibus paſſuum a ciuitate Ociſmorum diſtante, quod oratorium hodie dicitur Penititium S. Goeznouei.*

† PENLAURI, i. q. *Pilorium*, in Ch. Mſ. a. 1330.

PENNA. (1) Vox Hiſpanica, rupis, collis, petra, ſaxum. Moretus in Antiquit. Nauarrae pag. 45. V. *Pena* 1. † PENNA, pro arx, caſtellum, quia in rupe ſaepius exſtructum. Ch. a. 1252. apud Cencium inter Cenſ. eccleſ. Rom. V. *Rocca*. (2) Calamus, quo in ſcribendo vtimur, cuius vſum ad principatum Ludouici Pii reuocari poſſe docent Mabillonius in Supplemento Diplom. pag. 51. Iohannes in Vita S. Odonis lib. 1. num. 20. (3) Pellitium. V. *Pennae* 2. (4) † Tabularium forenſe, Gall. *Greffe*, alias *Penne*. Ch. Mſ. a. 1308. (5) † Idem quod *Panna* 2. Comput. Mſ. a. 1381. Hinc PENNA appellatur in eccleſiis trabecula, in qua cerei accenduntur. Ch. Mſ. a. 1213.

PENNACULUM, calamorum theca. Statuta Canon. Regul. art. 66. apud R. Duellium lib. 1. Miſcell. pag. 98.

† PENNAGIUM, cenſus vel tributum pro glandinatione et iure paſcendi porcos in ſilua domini, i. q. *Pannagium*. Ch. Mſ. a. 1186.

PENNARI, ornari et quaſi pennis veſtiri. Dracontii Hexaemer. v. 145.

Pennantur tunc membra globis, animantur, anhelant.

Vide Indicem Weitzii in eumdem Dracontium.

PENNATIUS IGNIS, materia ignita tormentis et machinis bellicis in hoſtes et caſtella immiſſa. Chron. Piſanum apud Murator. tom. 6. col. 102. *Factum eſt vt de ingenio Piſanorum ignis Pennatius de caſtello Chriſtianorum per antennam porrigeretur in caſtellum, et comburitur.*

PENNATUS, genus gladii, ab Ital. *Pennato*, falx. Statuta Aſtenſ. cap. 92. fol. 34. vo. *Gladii vetiti ſunt iſti, ſpate, Pennati et omnes falzoni.* V. *Penatum*.

PENNELLUS. (1) Puluillus ephippii, Gall. *Pommeau d'une ſelle.* Computus an. 1328. *Item apud Porſanum pro vno Pennello ſellae dicti domini Iohannis*, IV. *groſſ.* (2) Alia notione vide in *Pennones*. (3) † Retis ſpecies, Gall. ol. *Penel*, in Ch. a. 1156. V. *Panellus* et *Penellum*.

PENNENSIS, *qui exercet officium nocleriì ſeu nautae, cum dormit aut vacat; et iſte nocte calamitam cuſtodit*, in Gloſſ. Barber. ad Docum. D. Amor. edit. Vbaldini pag. 257. v. 13.

PENNESCERE, pennis veſtiri; metaphorice, vires acquirere, virtutibus augeri. Sallas Malaſpinae de Reb. Sicul. lib. 1. cap. 5. *Velat audax aquila, quae nondum aetate plene coeperat adulta Penneſcere, et rapaces vngulas aſſuefacit ad praedas.* Vtitur etiam Caſſiodorus lib. 1. Epiſt. 38. etc.

PENNETARIUS, pro *Pannetarius*, *Gencianus de Pariſiis D. Regis Franciae Pennetarius*, in Tabulario Calenſi pag. 218.

† PENNIGERARE, i. q. Graec. πτεροφυεῖν. Vet. interpres Orig. Com-

Comment. in Matthaeum. V. *Peneſcere.*

PENNINGVS, PENINGVS, argenteus nummus Anglo-Saxonum, de quo ita Hickeſius Diſſert. pag. 109. *Tres denarios eſterlingos pondere et valore aequabat; quinque Penningi vnum ſcyllingum; triginta Penningi vnam mancuſam ſeu marcam. Quemadmodum vnus Penningus Anglo Saxonicus tres noſtros* (Anglos) *continebat: ſic vnus ſcyllingus eorum ex 5. Penningis conſtans, 15. noſtros Penningos complectebatur, vnumque ſcyllingum noſtrum 5. parte excedebat. Mancuſa pariter argentea quae 30. Penningos tales continebat, 90. noſtros valebat Penningos ſeu 3. excuſos patriae noſtrae nummos argenteos quos vocamus Haſerowns. Mancuſa vero vel marca auri decies valebat mancuſam argenti.* Penningi dimidium *Hilſlinge*, quadrans vero *Feordling* vocatur. Ita autem *Penningus* fuſus ſeu percuſſus erat vt ipſe in ſemiſſes, et ſemiſſes in quadrantes facile ſcindi et diuidi poſſent. Haec iterum Hickeſius.

PENNITVS, pennatus, quaſi alis inſtructus. Charta Eduardi II. Reg. Angl. an. 1307. apud Rymer. to. 3. pag. 16.

PENNIVM, V. *Pinna 4.*

PENNONES, PENONES, banna, edicta publica ac regia. Gallis *Pennon* eſt vexilli ſpecies. Banna autem appoſitione vexilli fiebant interdum. Edictum Nunonis Sancii D. Rosſilionis an. 1217. pro treuga tenenda: *Item guidatica et Pennones, et omnia regalia firmiter obſeruari et cuſtodiri ſub hac pace et ſecuritate iubemus, etiam omnes venientes ad curiam noſtram ſtando, eundo, redeundo cum omnibus rebus eorum*, etc. Petrus I. Rex Aragonum in Conſtitut. Catalinae MSS. *Scatica noſtra et Pennones, atque alia Regalia noſtra firmiter obſeruari . . . iubemus.* PENNVNCELLVS, PENONCELLVS, PENVNCELLVS, vel PENICELLVS, diminut. ex *Penne*, Gall. *Pennonceau.* a *panno* vel *pannuncello* haſtae in vexilli in acutum deſinentis ſpeciem, adfixo. Thomas Walſinghamus in Ricardo II. *Vexilla et Penicellos erigentes.* Infra: *Deferens ante eum vexillum, vel Pencellum diſplicatum de armis S. Gregorii.* PENNONVS et PENONVS. Charta ann. 1338. tom. 2. Hiſt. Dalphin. pag. 358. PENONSELLVS, in Extracto computi an. 1336. tom. 2. Hiſtor. Dalphin pag. 306. PENNELLVS, in Chron. Parmenſi ad an. 1296. apud Murator. to. 9. col. 834. PENNVCELLVS. Charta an. 1381. apud Rymer. tom. 7. pag. 317.

PENNVLA. (1) Diminut. a *Penna*, calamus. Verſus antiqui ex Cod. MS. Corb. (2) Ramuſculus. Vita S. Hugonis de Lacerta, apud Marten. tom. 6. Ampliſſ. Collect. col. 1145. V. *Penicius.*

PENNVM, *bis acutum*, in Gloſſ. Iſid. ex edit. Graeuii, V. *Pinna 4.*

PENNVS, pro *Pannus*, in Charta ann. 1362. ex Chartophylacio reg. Regeſt. 92. num. 155.

† PENONA, i. q. *Penno*, vexilli ſpecies. Chron. Angl. Th. Otterbournae.

PENONCELLVS, PENONVS, V. *Pennones.*

† PENORVM, penarium. Terrear. S. Maurit. in Foreſ. V. *Penus 1.*

PENOSA HEBDOMADA, V. in *Hebdomada.*

PENSA, PENSVM. (1) Pondus, *Poids*. Chronicon Normannor. an. 869. *Carolus cum Normannis in 4. millium libris argenti ad Penſam eorum paciſcitur.* Edictum Piſtenſe cap. 13. *Et ſine fraude, tam in Penſa, quam in purgatione denarios concambient.* (2) Libra, vt *Pondo* et *Pondus*. Flodoardus lib. 1. Hiſt. Remenſis cap. 20. *Et vt picem religioſis annuatim locis Eccleſiae Remenſis adminiſtrarent instituit, quibus et Penſam tribuit, . . . cum qua ſuum quoque perſoluunt debitum.* Idem lib. 2. cap. 3. *Victus Penſam pauperibus erogabat.* *Penſa* plerisque in locis libra cum quadrante conſtare ſolet; alicubi vero longe maioris ponderis exſtitiſſe colligitur ex Charta an. 1345. tom. 3. Gall. Chriſt. inter Inſtr. col. 123. ibi enim duae *Piſae* butyri ſex libras valere dicuntur, et *vna Piſa et dimidia caſei 45. ſolidos.* PENSA

AVRI, crebro occurrit in Decretis Hungaricis Stephani Regis lib. 2. cap. 13. 16. 43. PENSA, nude, in Decretis Ladislai Regis lib. 1. cap. 14. 29. 42. PESA DENARIORVM, in Testament. Seniofredi Comit. Barcin. an. 966. Append. Marcae Hiſpan. col. 887. PENSVM PALATII. Charta Dagoberti Regis apud Doubletum pag. 661. *Auri puriſſimi decem libras, ac argenti probatiſſimi pondo viginti ad Penſum noſtri Palatii ſoluere cogatur.* Vbi Charta Ludouici Pii, apud eumdem pag. 736. habet *ad pondus noſtri Palatii.* PEISA, eadem notione. Charta Edw. III. Regis Angl. an. 1343. PENSIS, in Chron. Bergom. apud Murator. to. 16. col. 906. PENSVS, pondus, in Charta an. 1159. inter Probat. to. 2. nouae Hiſt. Occitan. col. 574. PESA. Fori Morlanenſis art. 17. PISA. Galbertus in Vita Caroli Comitis Flandr. n. 117. *Caſeorum Piſas viginti duas.* PESARE, *librare*, in Gloſſ. Arabico Lat. Gall. *Peſer.* (3) Tributum quod pro *penſis* ſeu ponderibus penſitatur, paſſim in Curiis generalibus Catalaniae. (4) Praeſtatio ſeu cenſus annuus. Charta Bedonis an. 1381. apud Ludewig. to. 1. Reliq. MSS. pag. 263. *Homines vero ipſorum in abbatia vbilibet commorantes in Liebenwerde Penſam debitam ab antiquo ſecundum conſuetudinem annis ſingulis ſoluere non obmittent:* (5) Dimenſum diurnum, ſtatuta annona pro quotidiano victu. Translat. S. Guthlaci to. 2. April. pag. 57. *Penſam ſtatutam ad victum fratrum conductores noſtri deferre nullo vehiculo poſſunt.* (6) Pro Penſum, in Chron. Modoet. apud Murator. to. 12. col. 1067. (7) Suffragium, vti interpretantur Bollandiſtae, in Vita S. Petri Caeleſtini to. 4. Maii pag. 444. *Et Penſas iuſto libramine damnas degeneres.*

PENSABILITER, in Vſaticis Barcinonenſibus MSS. idem quod cap. 2. *Conſiderata mente, aguet a penſe*, in Conſuetud. Namurc. art. 79. Gallis *Guet à pens.* V. *Aguayt.*

† PENSAMENTVM, examen, conſilium, deliberatio, Ital. *Penſamento.* Ch. a. 949, t. 1. Cod. Ital. diplom. p. 2492.

PENSARE. (1) Cogitare, Gallis *Penſer.* Vita S. Gerardeſiliae tom. 7. Maii pag. 178. *Et ponens (anis) roſtrum eius auriculae expoſuit ſanctae omnia quae in corde Penſauerat.* PENSATAE INSIDIAE, conſulto, ac dedita opera factae. Inſtrum. an. 1313. in Tabular. caſtri Nannet. (2) Diſpenſare, diſponere. Canones Hibern. tom. 9. Spicil. Acher. p. 25. *Oportet Principem omnia Penſare per manus miniſtrorum in vſu parochiae, et ſubiectorum et pauperum.* (3) Soluere, Gall. *Payer.* Charta an. 1188. apud Spon. tom. 3. Itin. pag. 15. (4) PENSARE EQVVM, a Gall. *Panſer*, vel *Pancer*, procurare, inſtruere. Leges Palatinae Iacobi II. Reg. Maioric. to. 3. SS. Iunii pag. XXIII. (5) Ponderare, Gall. *Peſer.* Lex Bajwar. c. 11. n. 1. *Fiat tunica plumbea ſecundum ſtatum eius, et quod ipſa Penſauerit auri tantum donet qui eum* (Epiſcopum) *occidit.* Hinc PENSARE dicitur moneta quae pondus legitimum habet, in legibus Wiſigoth. lib. 7. tit. 6. §. 5. Charta ann. 2. Childeberti Reg. apud Mabill. to. 3. Analect. pag. 89. *Et dedimus inter nos fideiuſſores Bernhardum Epiſcopum, et Landolenum Abbatem, et Ganduinum Comitem, per libras quingentas de auro Penſante.* V. *Penſa.* (6) † Statuere, animo definire, in Act. SS. t. 6. Iul. p. 486.

† PENSATE, conſulte, cogitate. Stat. Cadubr. l. 3.

PENSATIO, inſidiae, Gall. *Guet à pens.* Chron. Veron. ad an. 1329. apud Murator. tom. 8. col. 647. *Bartholomaeus et Zilibertus fratres, .. diffamati et accuſati de Penſatione mortis et ſtatus contra dominos Albertum et Maſtinum de la Scala, capti fuerunt, et in carceribus Communis Veronae poſiti et perpetuo condemnati.* V. *Penſabiliter.*

PENSATOR, V. *Penſa.*

† PENSENHVS, ad *penſum* pertinens. Ch. Mſ. a. 1323.

† PENSIERVM, cogitatio, Ital. *Penſiero.* Barel. in ſerm.

PEN-

PENSILARII, PENSILES ANCILLAE, qui et quae penſa trahunt. V. in *Gynaeceum*.

PENSILIS DOMVS, ſublimis, edita, vel pontibus inaedificata. *Penſile horreum*, *Penſiles horti*. V. *Domus*.

PENSIO. (1) Idem quod *Penſa*. Charta Goſuini Epiſc. Tornac. an. 1210. tom. 3. Gall. Chriſt. inter Inſtr. col. 61. (2) Praeſtatio annua. Gregorius mon. in Chron. Farfenſi apud Murator. to. 2. part. 2. col. 395. (3) Locatio, Gall. *Loier*. Tabul. B. M. Magdalenae de Caſtroduno fol. 48. (4) Quaeuis exactio, tributum. Charta Friderici Ducis Auſtriae an. 1243. apud Ludewig. to. 4. Reliq. MSS. p. 228. (5) Merces, ſalarium, Gall. *Salaire*, *honoraire*. Mandatum Philippi Pulcri an. 1302. apud Meneſter. Hiſt. Lugd. pag. 83. col. 2. (6) A Gall. *Penſion*, certa redditunm beneficii eccleſiaſtici portio. Index MS. Beneficior, Eccleſ. et dioec. Conſtant. fol. 54.

PENSIONALIS ECCLESIA, quae *penſionem* ſoluit. Charta an. 1300. apud Ludewig. to. 5. Reliquiarum MSS. pag. 261. † PENSIONALIS, reditus annuus, et adiect. pro ſingulis annis pendendus. Lit. Mſ. a. 1375.

PENSIONARE, annuos redditus aſſignare nomine *Penſionis*. Teſtamentum an. 1382. apud Baluz. to. 2. Hiſt. Aruern. p. 718.

PENSIONARIS, qui *penſionem* ſeu praeſtationem annuam debet. Charta an. 1402. tom. 2. Rerum Mogunt. p. 886.

PENSIONARIVS. (1) In beneficiis Principis relatus, Gall. *Penſionnaire*, interdum et Nobilis ſatelles Regis. Regeſt. 80. Chartophyl. reg. Ch. 529. an. 1350. *Guillelmi de Roello armigeri et aduocati quondam Penſionarii cariſſimi domini et genitoris noſtri dum viuebat*, *etc.* Notus eſt Hollandiae *Penſionarius*, quo nomine ſignificatur primus huius Reipublicae miniſter. (2) Cui ex Camera ſeu fiſco domini annuus redditus conſtitutus eſt: hunc inter ſeruos manumiſſos referri debere exiſtimo, vtpote qui *libellariis* accenſetur. Charta Ottonis III. Imp. pro Monaſt. Parf. an. 1001. apud Murator. to. 2. part. 2. col. 494. Niſi forte *Penſionarios* interpreteris, qui cenſui ſunt obnoxii. (3) PENSIONARIVS, et PENCIONARIVS, lictorum ſeu ſeruientium teſtis et ſtipator, Gall. *Recors*. Chron. Bonae Spei p. 277. (4) † Singulis annis pendendus, i. q. *Penſionalis*. *Penſionaria redditio*, apud Cenc. inter Cenſ. eccl. Rom.

PENSITATIO. (1) Meditatio. Acta S. Senotinae to. 3. April. p. 75. (2) Vt *Penſio* 2. praeſtatio annua. Chron. Modoet. apud Murator. tom. 12. col. 1080.

† PENSIONATVS, a Gall. *Penſionné*, cui annuus reditus eſt aſſignatus. Hiſt. Nem. t. 4. Prob. p. 29.

PENSIVA, cenſus, ſeu praeſtatio annua, quae a Iudaeis, vt mercaturam exercere poſſint, penſitabatur. Computus ann. 1322. to. 1. Hiſt. Delph. p. 74. *Cenſus* et *Cenſiua* dicitur in Computo an. 1329. ibid. p. 92. V. *Penſus*.

PENSIVS, [illegible], in Gloſſ. Lat. Gr. *Penſius* pro pretioſius dixit Gellius lib. 12. cap. 5.

PENSORES, tortores, carnifices, Vita S. Victoris Maſſil. ap. Boſquetum:

Pugnant Penſores nimios inferre dolores.

PENSVM, PENSVS, V. *Penſa*.

PENSVS, cenſus qui ſtatuto tempore perſolui debet. Litterae Agapiti PP. an. circ. 955. inter Inſtrum. tom. 6. nouae Gall. Chriſt. col. 104. V. *Penſiua*.

PENTAEMTARCHVS, pro *Pentecontarchus*, Lat. *Quinquagenarius*. Charta ex Tabulario Eccleſiae Briuatenſis ann. 924. num. 17. Ita enim praefert ipſe codex, licet vir doctiſſimus *Pentacontarchus* ediderit. Idem porro Cunebertus ſub eundem annum 924. ch. 194. *Decanus* dicitur. V. Spicilegium Acherianum tom. 11. p. 284. V. *Pentarcontarrochitum*. PENTECOMARCHVS, perperam etiam apud Simeonem Dunelmenſem an. 887.

PENTALACIA, PENTALAICA, columna, ſic dicta ab eius forma. Anaſtaſius

ſtatius in Vita S. Hilari PP. apud Murator. to. 3. p. 120. inter varias lectiones: *Ecaton Pentalaicas, et concas ſtriatas duas . . . columnae mirae magnitudinis, quae dicuntur Ecaton, fecit, et Pentalaicas et concas caſtriatas duas, etc. Columnae ecaton Pentalacias etc.* Nec ſanior videtur ipſe textus.

PENTANVMMVS, inter ſigna terminorum, apud Agrimenſores.

PENTAPHARMACVM. Spartianus in Aelio Vero: *Nam tetrapharmacum, ſeu potius Pentapharmacum, quo poſtea ſemper Adrianus eſt vſus, ipſe* (Aelius) *dicitur reperiſſe, hoc eſt ſumen, faſianum, pauonum, pernam cruſtulatam et aprugnam.* V. *Penthiacus.*

PENTAPROTVS, πεντάπρωτος, quinque primi, quinque ſummates. Πενταπρωτεία, quinqueprimatus, magiſtratus nomen, munus quinque primorum. Cod. lib. 12. tit. 29. *Obſequium temonariorum vel Pentaprotiae.* Cuiacius vult, *prototypiae.* Haec Martinius in Lexico.

PENTAPTOTVS, πεντάπτωτος, quinque caſus habens, ſcilicet diuerſos. Iſidorus L. 1. cap. 6. *Pentaptota,* quod tantum quinque caſibus variantur, vt doctus. Πέντε quinque, πτωτὸς cadens, caſualis. Haec iterum Martinius.

PENTARCHIA. Sicardi Epiſcopi Cremon. Chron. apud Murator. to. 7. col. 530. *Gabinius Scauro ſuccedit. Gentem Iudaeorum per Pentarchias, id eſt, quinque conuentus diuiſit.* Vox notiſſimae originis.

PENTARCONTARROCHIVM, vox a [illegible] πεντηκοντάρχιον conſarcinata, indicandum Decani munus in Eccl. Briuatenſi. Charta an. 905. to. 2. Gall. Chr. inter Inſtr. col. 130. V. *Pentaecontarchus.*

PENTECOMARCHVS, V. *Pentecontarchus.*

PENTECOSTALIA, praeſtatio quae a parochianis ad feſtum Pentecoſtes Curioni, vel ab inferioribus Eccleſiis matrici ſeu Epiſcopo exſoluebatur. Charta Elizabethae Reg. Angl. ann. 1560. apud Rymer. tom. 15. pag. 564. Conſule Th. Blount in Nomolex. Anglic. ad hanc vocem.

PENTECOSTALITER. Breue recordationis an. 1140. in Tabulario Caſaurienſi: *His ita inſtitutis atque praefectis praefati fratres ex intimo viſcerum ſuorum dixerunt, quod ſi quis noſtrum vel eorum qui de gente noſtra naſcituri ſunt, frangere voluerit haec, aut fregerit, ſit anathematizatus et excommunicatus . . . et perſoluat mille mancoſos puriſſimi auri, et his perſolutis, iſta quae facimus, ſicut in iſto breui continentur, et in carta primae donationis perleguntur, Pentecoſtaliter, et ſine fine permaneant.* Ubi forte *pentecoſtaliter* idem valet ac ſi res ea per 50. annos poſſeſſa fuiſſet. Nam annorum 50. praeſcriptio omnem redimendae poſſeſſionis ſpem tollebat.

PENTECOSTE. (1) Feſtum aduentus Spiritus ſancti in Apoſtolos, quod celebrant Chriſtiani quinquageſimo die poſt Paſcha. V. Durandum lib. 6. cap. 107. et alios paſſim. Per ſeptem autem dies feſtum Pentecoſtes celebrabatur, vt auctor eſt Honorius Auguſtod. lib. 3. cap. 147. et 149. (2) Interuallum a Dominica Reſurrectionis ad feſtum Pentecoſtes, Graecis et Latinis ſcriptoribus paſſim etiam dicitur. Ordo Romanus: *Tempus autem Pentecoſtes inchoatur a prima die Reſurrectionis, et currit vſque ad diem quinquageſimum poſt Paſcha.* S. Hieronymus: *Non quo, et per totum annum, excepta Pentecoſte, ieiunare non liceat.* PENTECOSTES MEDIA, feria quarta intra octauam Pentecoſtes. Epiſt. 5. Maximi mart. apud Sirmondum in Collect. Anaſtaſii. p. 139. PENTECOSTEN, indeclinabiliter, Liber Ordinis S. Victoris Pariſienſis MS. cap. 33.

PENTEPITROPVS, vnus e collegio quinque Procuratorum, a Graeco πεντεπίτροπος. Vita S. Auxentii Archimand. to. 2. Febr. p. 781.

PENTES MANICAE, f. pro *Pendentes.* Litterae Caroli V. Franc. Reg. ann. 1367. de forma veſtium: *Item, quod non audeant portare manicas vel mani-*

culicas Pentes latiores tantum digitorum vel maioris latitudinis.

PENTEUS, V. *Typus* 1.

† PENTHANA, retis ſpecies, in Lit. remiſſ. Mſ. a. 1461. V. *Panthera* et *Penellus*.

PENTHE. Chron. Epiſc. Mindenſ. apud Leibnit. tom. 2. Scriptor. Brunſuic. p. 193.

M trecenteno cum nono ſeptuageno
Mindae diſtrictus conterrent fluminis ictus,
Pentheque pro feſto feria quinta memor eſto.

PENTHIACUS. Fragmentum Petronii p. 30. *Gallum enim gallinaceum, Penthiacum, et eiusmodi naenias ruſtici faciunt.* V. *Pentapharmacum.*

PENTICIUM, appendix aedis, gurguſtium, tuguriolum parieti affixum, adiunctum, Gallis *Appentis*, Anglis *Penthouſe* vel *Pentiſe*. Thomas Wallſinghamus in Ricardo II. p. 259. *Intrauit quidam cum gladio et parma Penticium Abbatis, audacter petens centum marcas ab Abbate donari ſibi, etc.* Infra: *In camera Abbatis, in capella, in Penticio pro libito deambulabant.*

PENTIFARIE, in quinque partes, vox hibrida. Erchembertus, et ex eo Leo Oſt. lib. 1. cap. 31.

† PENTORIUM, locus vbi appenduntur panni deſiccandi, Gall. ol. *Pentouer*. Ch. Mſ. a. 1327.

† PENTURA, a Gall. *Panture*, longurius ferreus. Comput. Mſ. a. 1450.

PENU, cella, Gall. *Cellier*, quia in eo penus ſeruantur. Charta an. 1404. V. *Penus* 1.

PENUCULA, V. *Panucula* 2.

† PENULA, *cauerna, lucerna*, in vet. Gloſſ. Cod. 7641. V. *Penulchia*.

PENUTATUS. Ioan. Forteſcutus de Laudibus Legum Angl. c. 51. de Iuſticiario Angl. *Seruiens ad legem ipſe exiſtens, roba longa ad inſtar Sacerdotis cum capitio Penulato circa humeros eius, et deſuper collobio, cum duobus labellulis . . . . veſtiebatur.* Infra: *Et capicium eius non alio quam meneuero* (Menu-vair) *Penutatur, capicium tamen ſeruientis pellibus agninis ſemper albis implicatur*, Hiſtor. Harcur. tom. 4. p. 2810. *Vire Warwici biis diebus amicta griſe Penulato cum baculo paſtorali, etc.* Vox videtur formata a *pannus* ſeu Gallico *panne*, id eſt *pellis* vel *pellicium*; ita vt *penulatus* idem ſit quod *foderatus*, quaſi *pannulatus*.

† PENULCHIA, f. cauernula, a *Penula*. Ch. Mſ. a. 1334. *Quod quidem caſtrum — ſeu eius mandatum conſtruatur cum Penulchiis de Vernet et de Gaurelhs.*

PENUNCELLUS, V. *Pennones*.

PENURIOSUS. (1) Qui penuriam patitur. Vtitur Alanus de Inſulis in Planctu naturae pag. 283. 321. vlt. edit. (2) † Rebus penuariis abundans. Chron. Io. Whethamſt.

PENUS, *oris*. (1) Idem quod *Penu*. Charta Humberti Dalph. an. 1348. inter Ordinat. Reg. Franc. to. 3. p. 275. Vtitur Columella. (2) τιμωρὸς, *Vltor*, *vltrix*. Gloſſ. Lat. Gr. MSS. *Punitor*, *vltor*. (3) † Fem. gen. cella, penarium, in Ch. Mſ. a. 1329.

PENUSA, βρωτὰ καὶ ποτὰ, in iiſd. Gloſſ.

PENYPISE, pondus denariorum, ſtatera, ex Saxon. *peny*, denarius, et *piſe*, ponderatio. Willelm. Thorn. an. 1335.

PEPEDERE. Gloſſ. Graec. Lat. *Pepedo*, πέρδομαι.

PEPERCIO, indulgentia, remiſſio. Tabular. Montis-albani ann. 1295. apud Baluz. to. 2. Hiſt. Aruern. p. 549.

PEPERERE. Gloſſ. Lat. Graecae: *Pepero*, γένω.

PEPERONI, vt *Perones*, Gallor, calceamentorum genus. V. *Pero* 1. Statut. Eccl. Carnot. ann. 1325. apud Marten. tom 7. Ampl. Collect. col. 1365. *Praecipimus ſub poena praedicta fratribus et magiſtris huiusmodi* (leproſariarum) *quod veſtibus indecentibus et Peperonis de cetero non vtantur.*

PEPIGENA, V. *Pepigna*.

PEPIGERE, f. praeſtare, exſequi. Concilium Egarenſe an. 614. inter Hiſpan. tom. 2. pag. 457. *Et omne quicquid ex caſtimonia preſbyterorum et*

et inferius Clericorum conſcriptum fuit, eadem forma etiam de omnibus Epiſcopis ſub tali induſtria ſoiertiaque omni tempore Pepigendo ſcrutetur.

PEPIGNA, minutae monetae ſpecies, eadem videtur quae *Pittanina.* Tabular. Albae-ripae in dioeceſi Lingonenſi an. 1219. *Liberas ab omni cenſu et ſeruitio, praeter 5. denarios cenſuales vno Pepigna minus.*

PEPIGENA, eadem notione. Ch. an. 1206. in Tabular. Calenſi pag. 190.

† PEPILIO, *onis, Penples.* Gloſſar. Lat. Gall. Cod. 4120.

PEPIONES, V. *Pipiones.*

† PEPLARE, peplo ſeu velo tegere, ap. Will. Dugdale in Antiqu. Warwic.

PEPLVM, Pannus lineus, quem moniales gerunt ſub mento. Ita Lindwoodus lib. 3. Prouinc. tit. 19. ad haec verba: *Moniales et ceterae mulieres diuino cultui dedicatae velum vel Peplum ſericum non habeant, nec in velo acus argenteas vel aureas audeant deportare.* Erat autem et *peplum* feminei capitis inuolucrum, quo fauces etiam tegebantur vſque ad naſum, vt obſeruat Spellmannus ex Matth. Pariſ. ad an. 1191. vbi de ſummo Angliae Cancellario eodemque Antiſtite, cultu cincto muliebri: *Tunica viridi feminea indutus, capam habens eiuſdem coloris, Peplum in capite muliebri portans.* Mox: *Dolum ſuſpicantes manus iniecerunt in Peplum, quo fauces tegebantur, et ſummittentes a naſo vſque deorſum, faciem hominis viderunt nigram et nuper raſam.*

† PEPVLA, *eſt quaedam nigra ſpina, quae dicitur Gallice Bourque eſpine. Pepulum eſt fructus eius.* Gloſſar. Lat. Gall. a. 1348.

† PEPVLARE, pellere. Lit. remiſſ. Mſ. a. 1352.

PEPVLVM. (1) *Speculum*, in Gloſſ. Arabico-Lat. Gloſſae antiquae MSS. *Pepulo, palleum, pepulum, ſpelunca. Pepulum, ſpeculum.* (2) V. *Pepula.*

PEPVSIANI, PEPVZIANI appellati Montaniſtae a Pepuza, Phrygiae pago. V. Philaſtrium cap. 49. S. Epiph. haer. 19. S. Auguſt. haer 27.

PEQVACHINVS, V. *Piquechini.*

PER, Praepoſitio, variae ſignificationis apud Scriptores medii aeui. Vſitatiores annotabimus. (1) Ad. Vitae Patrum Emerit. tom. 2. Concil. Hiſp. p. 656. *Accidit vt . . . . Per confirmandas eorum libertates aliquam particulam pecuniolae tribueret.* (2) Apud, coram. S. Bernardus Epiſt. 428. *Seruientes Epiſcopi et quotquot erunt de familia eius, nunquam iuſtitiabunt ſe Per Comitem.* (3) Cum. Charta an. 119.. tom. 9. Spicil. Acher. p. 525. *Et vt haec charta perpetuae ſtabilitatis robur obtineat, ipſam Per chirographum ſcriptam et diuiſam ſigillis noſtris corroborari fecimus.* † *Per nomen*, nominatim, ſpeciatim, in Ch. Mſ. a. 1122. (4) Pro, ſaepius occurrit hac notione. Pactus Legis Salicae tit. 19. edit. Eccardi: *Per vnumquemque ictum ſemper ternos ſolidos ſoluat.*

PERA. (1) Monachorum propria fuit. Caſſianus de Monachis Aegyptiis: *Vltimus eſt habitus eorum pellis caprina, quae melotes, vel Pera appellatur, et baculus.* Ita peram et baculum Monachis tribuit Palladius in Hiſtoria Luſiaca c. 83. *Melotem* vero *Peram* apud Caſſianum vocari, mirum videtur viris eruditis: vnde quidam *penulam*, alii *diphteram* reſtituunt. Ego vero vocem *appellatur* poſt *melotes* ponendam exiſtimabam, tametſi ita legiſſe veteres apud Caſſianum, vt ferunt editiones, pro certo ſit. V. Ioan. de Ianua in *Pera*, et Rosweidum ad Paulinum pag. 822. *Pera, eſcharpe*, in Gloſſ. Lat. Gall. Sangerm. PERA, inter miniſteria ſacra. Chronicon Moguntinum pag. 384. *Peram ad corporalia filis aureis inſertis miri operis et decoris.* (2) PERA, Anglis, eſt quaeuis ſtructura contra fluctuum impetus, tam in mari, quam in fluminibus, ex Lat. *petra*, ſeu Gallico *pierre*, quod idem ſonat. Vſus enim obtinuit, vt eiuſmodi moles, cuiuscunque materiae ſunt, ita appellentur, vt illa ad Germuthiam ex ingentibus trabibus maximaque vi ſaxorum conſtructa hodie id nominis habet; quomodo etiam *peras* vocant ipſa fundamenta, quibus innituntur columnae, quae pontes

pontes ſuſtinent, ſive ex ſaxis fiant, ſive ex pilis, tabulis, et aggeſta terra. Vetus membrana de reſtauratione pontis Roueceſtriae in Iinterario Cantii, apud Spellman. *Primum ejuſdem civitatis Epiſcopus incipit operari in Orientali brachio* (pontis) *primam Peram de terra*, etc. Occurrit ibi pluries. (3) PERRE, *omnia vaſa neceſſaria uſui bellico*. Gloſſ. Gaſp. Barthii ex Guiberti Hiſt. Paleſt. apud Ludewig. tom. 3. Reliqu. MSS. p. 429.

† PERABSIS, paropſis, vas eſcarium, in Comput. a. 1334.

† PERACCEDERE, accedere, in Chron. Sigeb. Gemblac.

† PERACHABERE, perficere, Gall. *Perachever*, in Comput. a. 1489.

PERACIA, pera, pharetra. Anonymus de Geſtis Friderici II. Imper. *Saraceni more ſolito, principium ſe iungunt mutualiter hoſtibus, et Peraciis tela proiiciunt, et ſubito ſagittantes Ribaldos ſine numero vulnerant.*

PERACTOR. Praeceptum Caroli M. ann. 770. apud Marten. tom. 1. Ampliſſ. Collect. col. 32. *In praeſentia noſtra de ipſa ſilva veniat ad rolegendum; et invenit miſſus, ut Peractores iniquiter ipſa ſilva ex parte invaſiſſent.* Ubi diviſim legendum videtur *per actores*. V. *Actor*.

PERACULUM, *ſacculus*. Gloſſ. MS. Reg. Cod. 2013. Vox a *pera* efficta.

PERADOTA, ſpecies lapidis pretioſi. Charta an. 1272. apud Rymer. tom. 1. pag. 879. *Et unum annulum cum Peradota, pretii decem librarum.* V. *Peritot*.

PERAEQUARE TALLIAM, *talliam* ex aequo inter homines illi obnoxios partiri. PERAEQUATIO, ipſa partitio. Libertates Montis-Brizonis an. 1376. tom. 1. Hiſt. Dalphin. pag. 83. V. *Peraequatores*. PEREQUARE, in Edicto Iohannis Reg. Franc. an. 1356. tom. 3. Ordinat. pag. 157.

PERAEQUATORES, in Cod. Theod. et in Novellis, qui tributa ex aequo inter cives partiuntur, Graecis ἐξισωταί, de quibus etiam agunt Ennodius lib. 1. Epiſt. 6. Senator. lib. 5. Epiſt. 14. 15. et alii a Cangio laudati ad Alexiadem pag. 346. V. praeterea Sirmondum ad Ennodium, Iacobum Gothofredum ad Cod. Th. Chopinum lib. 1. de Dom. tit. 2. n. 5. etc. Ad hanc tributorum peraequationem pertinet locus Gregorii Turon. lib. 9. cap. 30. PERAEQUATORES *ſiſtiſcatam rerum in urbe regia*, apud Senatorem lib. 6. Epiſt. 6. qui rebus venalibus pretium indunt ac indicunt.

PERAFFINARE, de metallis dicitur quae purgantur et diligentius excoquuntur, Gall. *Affiner*. Charta Eduardi III. Reg. Angl. ann. 1338. apud Rymer. tom. 5. p. 71. Hinc

PERAFFINATIO, ipſa purgatio, ibidem. V. *Affinare*.

PERAGERE. (1) PERAGERE PECUNIAM, colligere. Chron. Trudon. lib. 6. tom. 7. Spicil. Acher. pag. 419. *Perſoluta eſt illi Peracta prius pecunia, Comiti Giſleberto reddita eſt Ducis gratia, oppidani liberati ſunt a timore.* Niſi forte ibi ſenſus ſit, perſoluta eſt pecunia conventa. (2) † Abigere, in Act. SS. t. 5. Sept. p. 70.

† PERAGRARE, venire, accedere ad aliquem, in Ch. Caroli C. a. 845.

† PERAGRATOR, *Alceur*, *Demoureur ça et la*. Gloſſar. Gall. Lat. Cod. 7684.

PERALIS BENEDICTIO, V. in *Benedictio*.

† PERAMBULARE, invadere, per vim occupare, in Chartul. Pontiſer.

PERAMBULATIO, a Forenſibus Anglicis dicitur perquiſitio, quae a iudice fit finium Comitatus, aut alterius tenementi, cum de iis non conſentiunt partes. Tum enim *perambulantur* et inſpiciuntur, ut de iis conſtet. Tabularium Bergoſienſe fol. 9.

PERAMENTUM, pera, cingulum a quo pera pendet: *Eſcarielle*. Iohannes Beka in Herberto Epiſcopo Traiectenſi 26. Ita 1. editio, at Bucheliana habet *Paramentum*.

PERAMPLIUS, ita Anaſtaſius in Hiſt. Eccl. vertit Theophanis ἐπὶ πλεῖον pag. 91. *Peramplius*, encor *plus largement*, in Gloſſ. Lat. Gall. Sangerm.

PERANGADA, V. *Paraganda*.

PERANGARIAE. Mendum eſſe pro *Parangariae*, ſuſpicatus eſt Cangius: ſed

ſed frequentius occurrit quam vt huic coniecturae calculum meum addam. *Perangaria* definitur apud Spelman. ex veteri Vocabul. Latino Angl. *Seruitus perſonarum et rerum. Dicitur quaſi perfecta et magna angaria. Eſt autem angaria ſeruitus perſonarum et non rerum. Item Perangariae dicuntur exactiones et praeſtationes patrimoniorum.* Charta Caroli IV. Imper. apud Ludewig. tom. 1. Reliq. MSS. p. 377. *Ab omnibus exactionibus, collectis, precariis, angariis, Perangariis et aliis impoſitionibus . . . valeant eximere.* Legitur iterum pag. ſeqq. Charta Ludouici II. Regis Siciliae MS. *Queſtas, aut tallias, angarias ſiue Perangarias . . . . imponere non audeant.* Occurrit in Statutis Vercel. L. 6. fol. 132. vo. V. *Angariae 2.* et *Angariare 1.*

PERANNO, per annum duro. Onomaſt. apud Martin. *Peranno*, ἀκενιαυτίζω; rectius διενιαυτίζω.

PERANTE, ex Gallico, *Pardevant.* Statuta Ordinis de Sempringham p. 733. *Poteſt . . . . . in alium partem Perante chorum tranſire.*

PERANTEA, prius, Gall. *Auparavant, ci devant.* Charta an. 1377. apud Rymer. tom. 7. p. 164.

† PERANVS, ap. Bened. abb. Petrob. vbi Houedenus rectius habet *Pennus.*

PERARARE, ſcribere, apud Sidonium lib. 5. Epiſt. 17. lib. 7. Epiſt. 2. Vtitur Ouidius lib. 3. Triſt. Eleg. 7.

PERAREDA, an lapicidina, Gall. *Carriere*, vel vox corrupta ab Hiſpan. *Paradero*, terminus, portus, etc. Charta an. 1057. in Tabulario S. Victoris Maſſil. *Donamus illi noſtram decimam de vna condamina iuxta fluuium Argentium, et de alia parte Perareda, etc.*

PERARIA, V. *Petraria 3.*

PERARIVM, lapidum aceruus. Notitia iudicati pro Monaſt. Arul. ann. 994. Marcae Hiſp. col. 950.

PERARIVS, pirus, Gall. *Poirier.* Pactus Legis Salicae tit. 8. edit. Eccardi. V. *Pererius.*

PERATAE, Haeretici, quos a regione in qua verſati ſunt ſic dictos, ad ſeculum 2. refert Bohem. Hiſt. Eccl. p. 727. V. Stockman. Lexic. Haereſ.

† PERATIVM, f. ager *Piris* conſitus. Inquiſit. Mſ. a. 1268. V. *Perarius.*

† PERATRIX, f. quae *Peras* conficit et vendit, in Act. SS. t. 3. Aug. p. 375.

PERAYRERIA, V. *Payreria.*

PERBANNIRE, peremptorie citare, edicto ſeu *banno* iudicis in ius vocare. Pactus Legis Salicae edit. Eccardi tit. 50. num. 3.

PERCA, pro *Pertica*, ex Gall. *Perche.* Monaſt. Anglic. to. 2. pag. 87. Hinc PERCATA TERRAE, ibid. pag. 305. *Perchée de terre.* Chartular. SS. Trinit. Cadom. fol. 56. *Vnaquaeque virga quae eſt in hida debet claudere quinque Percatas*, V. *Pertica.*

PERCACIA et PERCATIA, ſalaria, quae Canonicis ſeu inferioribus Clericis, praeter principalem portionem, competunt, ab Hiſpan. *Percances.* Statuta Eccl. Valent. tom. 4. Concil. Hiſp. pag. 134. V. *Anniuerſarium*, diſtributio, etc.

PERCALCARE. Tabularium Prioratus Neronis villae f. 23. *Dederunt . . . . quidquid habebant in Fromunduilla, ſiue in territorio eiusdem Brocis adiacenti. Donum iſtud Percalcauit per circuitum ipſe Stephanus* (donator) *et Aſcelinus eius Maior, et alii plures, . . . et ſicut Percalcauit, ſic hoc donum confirmauit.* Tabularium S. Eparchii Inculiſmenſis fol. 8. *Audita querela et eorum reſponſione, laudauimus et praecepimus, vt Abbas S. Eparchii produceret duos teſtes idoneos, qui Percalcarent et monſtrarent terram, de qua poſſent iurare, quod ipſi viderunt inueſtitam Eccleſiam, etc.* Infra: *Producti teſtes, qui Percalcationem fecerant, iurare noluerunt, etc.* Tabular. Abſienſe fol. 27. *Qui etiam Percalcauit terram e lo motatges ad molendinum.* Vbi *Percalcatio* idem fere valet quod *perambulatio*, de qua voce ſupra egimus, id eſt, oſtenſio rei quae in controuerſia vertitur. Erat haec *Percalcatio* apud veteres Hiſpanos et Gallos inter *inueſtiturarum* formas, vſu ac moribus definita et recepta:

quod ſolempniore pompa fieri conſueuerat; anteibat quippe venditor aut donator, ſequebatur emptor, aut is qui agrum recipiebat cum quanto poterat peditum et equitum comitatu. Qui omnes longiſſimo agmine ordinatim incedentes, agrum venditum aut donatum circuibant, ſuisque veſtigiis ponebant terminos ac limites. Tum de his charta conficiebatur. Haec innuit, praeter alia, Charta Archimbaldi de Lamoniaco Militis an. 1096. in Tabular. B. M. de Charitate: *Campum etiam de Chernicerano ſicut eum in praeſentia monachorum duorum Percalcari fecit, eisdem tradidit.* V. *Pedificare* et *Perchanchare.*

PERCAMENA, idem quod *Pergamenum*, Charta. Fundatio Parthenonis S. Alexandri Parm. to. 2. Annal. Bened. p. 741. col. 1.

PERCAMENTVM, eadem notione. Acta S. Alenae to. 3. Iunii p. 396.

PERCANTARE, abſoluere, ad finem cantare. Drogo in Hiſt. Translat. S. Lewinae num. 8.

PERCANTATIO, cantus. Elmham. in Vita Henrici V. Reg. Angl. cap. 79. p. 231.

PERCAPTVRA, palorum contextus et ſeries in fluminibus certa ratione diſpoſitorum, vt piſces facile in retibus capiantur ac in iis ſeruentur. Charta an. 1164. apud Kennet. Antiq. Ambroſden. p. 120.

PERCATA, V. *Perca*

PERCATAPSAT, Papiae, *valde cedit, vel blande cedit.* Gloſſae Iſidor. *Percartapſere, valde diuidere.* Martinius malit *perdepſere*, quod eſt περαίνειν. Sic Plauto *diuidere* nequam eſt verbum.

† PERCEDERE, pergere, in Inſtr. a. 1308.

PERCENARE, ἀποδειπνῆσαι, in Gloſſ. Graec. Lat.

† PERCENSVS, cenſus ſecundarius, Gall. *Surcens* Chartul. Monmorill. V. *Supercenſus.*

PERCEPTIBILITER, aſpectabili ſpecie, ita vt oculis percipiatur. Chron. Engelhuſii apud Leibnit. tom. 2. Script. Brunſuic. pag. 1133.

PERCERES, *celeres*, Papiae, idem *Percibus*, *celerrimis*, *velocibus*. P[…] celeres.

† PERCERIA, portio quae iis, q[…] in ſocietate poſſident, competit. C[…] Mſ. a. 1305. V. *Perceria.*

† PERCETVS, pannus caerule[…] Gall. ol. *Perſet*, in Ch. a. 1290. […] *Perſus.*

PERCHA, pertica, Gall. *Perche.* Co[…] putus an. 1202. apud D. Bruſſel. […] 2. de Viu feud. pag. CLXIII.

PERCHAVCHARE. Pancharta M[…] Abbatiae S. Stephani de Vallibus […] Xantones, Charta 37. *Dedimus D[…] atque Eccleſiae beati Stephani pro[…] martyris de vallibus quidquid […] bebamus in peireria quae voca[…] Kasipeu, omni occaſione remota, […] perpetuum pacifice poſſidendum, pro[…] Willelmus abbas de Vallibus quae P[…] cherius et Arnaudus de Somatuli[…] plures Perchauchauerunt.* Vbi neſci[…] an legendum ſit *Perchanchare*, v[…] videre eſt in hac voce. Vt vt eſt, ide[…] ſonat quod *Pediare*, *Pedificare*, *Pe[…] calcare*, terram pedibus metiri, v[…] cius termini certius aſſignentu[…] quod in venditionibus vel conceſſio[…] nibus vſitatum erat.

PERCHEIA, (1) PERCHEYA, pe[…] rica, Gall. *Perche.* Hiſt. MS. Mo[…] naſt. Beccenſ p. 520. n. 21. Tabu[…] lar. Caſenſe p. 231. (2) † For[…] pro *Parcheia*, mulcta quae domin[…] ſoluitur pro damno animalium i[…] agris, quae in *Parco* ob id includu[…] tur. Ch. Mſ. a. 1206.

PERCHIA. (1) Idem quod *Percheia* […] Charta apud Madox Formul. Ang[…] p. 2,9. (2) Contus, pertica […] vſum nauiculariorum. Charta Phi[…] lippi Auguſti an. 1207. apud D[…] cheſn. in Norman. p. 1063. (3) Co[…] nua cerui, ex Gall. *Perche*, in Cha[…] ta Henrici III. Regis Angl. apu[…] Guillel. Prynneum in Libertatibu[…] Eccl. Anglic. to. 3. p. 65. (4) Piſc[…] Plinio perca, Germ. *Bars*, Gall[…] *Perche.* Fleta lib. 2. cap. 37. § […]

PERCHICA, vt *Perchia*, pertica me[…] ſoria. Charta an. 1177. apud Th[…] maſſer. in Biturig. p. 73.

PERCIDVS. Appendix Cod. Theo[…] Conſt. 20. *Si autem infirmior fuer[…] perſ[…]*

perſona, prius cogitet animo ſuo Percido, et ſic accuſet, etc. Forte placido.

† PERCISSETVM, territorium, diſtrictus, vt videtur. Invent. Mſ. a. 1366. Paullo poſt legitur *Perſicetum*.

PER CONSEQVENS, a Gall. *par conſequent*, igitur, itaque, in Litteris an. 1357. inter Ordinat. Reg. Franc. tom. 4. pag. 448.

† PERCONSVMMARE, perficere, abſoluere, in vita S. Leodeg.

PERCONTENTVS, per omnia ſatis factus, Gallis *très content*. Charta an. 1356. to. 2. Hiſt. Eccl. Meld. pag. 230.

[illegible]QVVS, praecoquus, praecox, [illegible] *Précoce*. Bernh. de Breyden-[illegible]er Hieroſol. p. 87.

[illegible]REBATVS. Gloſſ. Iſid. *Deditum, Percrebatum, diuulgatum*.

PERCVLA, f. *Pelotae*, ſeu pilae luſoriae ſpecies. Acta S. Pomponii Epiſc. tom. 3. Maii pag. 373 *Ob eius facti memoriam Neapolitani ſingulis annis in maiori eccleſia ludos quosdam Perculae ad ſolatium animique recreationem, magna populi frequentia, celebrarunt*. V. *Pelota*.

PERCVLSERIT, pro perculerit ſ. percuſſerit, a percellere et percutere, in Vita S. Guthlaci tom. 2. April. p. 38.

PERCVRRERE. Marculfus lib. 1. form. 38. *Super Capellam domini Martini, vbi reliqua Sacramenta Percurrunt, debeant periurare*. Id eſt, vbi praeſtare ſolent.

PERCVRRIBILIS MONETA, quae in vſu publico eſt, Gall. *Monnoie courante*. Charta an. 1148. inter Probat. to. 2. nouae Hiſt. Occitan. col. 521. V. in *Moneta*.

PERCVRSVS. (1) Societas quaedam inita inter duos dominos pro vtriusque tenentibus ſeu hominibus: Gallis *Parcours entrecours*. *Percurſus* vero aut homines ſpectabat, aut paſſionem animalium. *Percurſus hominum* dicitur ea facultas conceſſa hominibus vtriusque feudi, *percurrendi* ſeu migrandi ad vtrumlibet feudum: ita vt ſi homo, vel tenens alicuius, dominum ſuum deſerere velit, et ad alium dominum, quocum percurſum ille habet, tranſire, id ei liceat. Charta Petri Comitis Autiſſiodor. an. 1205. in Tabulario Campanae Thuani fol. 196. *Veritate ſuper hoc inquiſita didicimus Percurſum eſſe inter dictas villas*. V. ſupra *Intercurſus*, Gloſſ. Iur. v. *Parcours*, et *Procurſus* A. BVRGENSIS DE PERCVRSV, *Bourgeois de Parcours*, in Conſuetud. Senon. art. 137. 138. 139. 140. Iidem qui *Burgenſes Regis*. V. in *Burgenſes*, et laudatum Gloſſ. ibid. Spectabat etiam *percurſus* facultatem datam hominibus in alieno feudo operas faciendi, vt eſt in Conſuetudine Niuernenſi cap. 12. art. 1. (2) *Percurſus* in paſſionibus, erat facultas ponendi pecudes ſuas, et eas paſcendi, in alterius domini, quocum *percurſus* erat, paſcuis. Tabularium S. Benigni Diuion. (3) Diſtrictus, territorium. Charta hominii a Petro Comit. Autiſſ. praeſtiti Durando Epiſcopo Cabilon. an. 1216. (4) Praeſtatio quae in auena exſoluebatur, forte ob conceſſum a Domino ius *Percurſus*, vt coniicit D. Secouſſe in Notis ad Litteras Alaydis Burgund. Comit. an. 1231. inter Ordinat. Reg. Franc. tom. 4. p. 221.

PERCVSSATVS, perforatus. Bullarium Fontanell. MS. ad an. 1125.

PERCVSSIO, poenae monaſticae ſpecies. Poenitentialis S. Columbani cap. 8. *Cui ceciderit Chriſmal, nihil confringens, 12. Percuſſionibus emendetur*. Sic alibi non ſemel. *Verbera* appellantur cap. 12. 13. 14. alibi *plagae*.

PERCVSSORES, qui anteneaſmo, ſpecie maniae, laborant; *Hos*, inquit Gariopontus in Paſſionario Galeni lib. 1. cap. 11. *Latini Percuſſores, alii Cauſarios vocant*.

PERCVSSORIVM. (1) Gloſſ. Aelfrici Saxon. *Percuſſorium*, *Slege*, i. clades, occiſio. (2) † Torcular, in Bulla Adriani Papae a. 1155.

PERCVSSVRA. (1) PERCVSSVRA MONETAE, ius monetam cudendi, ſignandi. Diploma Rodulphi Reg. Franc. ann. 930. apud Marten. tom. 1. Anecdot. col. 65. (2) Percuſſio, in leg. Rotharis apud Murator. tom. 1. part. 2. pag. 13.

† PERCVTIVVM, inſtrumentum, quo percutitur, claua, in Ch. Mſ. a. 1440.

PERDA, iactura, Gall. *Perte.* Vſatici Barcinonenſes MSS. cap. 24. 28. *Emendet ei totum damnum et miſſiones et Perdas, quas ſenior per fallimentum illius fecerit.* V. *Dimiſio* 1.

PERDERE, V. *Poena perdita.* † PERDERE AD FINEM, in iudicio cadere, in Ch. Mſ. a. 1227.

† PERDIBILIS, miſer, calamitoſus. Vet. Interpr. Orig. V. *Perditus.*

PERDICERE, abſoluere, Gall. *Pardire.* Statuta Ordinis S. Gilberti de Sempringham p. 772. *Cum ſorores dixerint horas, quamuis bis Pater noſter Perdixerint, poteſt aliqua abſens ad horam ingredi. Si plures Perdixerint, non ingrediatur, ſed per ſe debitum horae perſoluat.*

PERTICETA, PERTICHETA, machina iaculatoria Hiſtoria MS. Excidii Acconis an. 1191. *Secum ducens machinarum multitudinem fundibulariorum, ſicut ſunt petrariae, biblietae, Perdicetae, et mangonelli.* PERDISSETAE edidit Martenius tom. 5. Ampliſſ. Collect. col. 769. Sanutus lib. 3. part. 4. cap. 6. *In prora vero cuiuslibet galearum fieri poſſent aliqua bellica inſtrumenta, vt conſiderent exercitati in talibus et docti, Pertichetas ſiue furcatas a puppa vſque ad proram circa latera cuiuslibet ordinando, iuxta id quod fieri conſueuit. Similiter baliſtariae a capite bancorum in tanto numero, quantus neceſſarius et vtilis videretur. Quae quidem caſtra, Pertichetae, baliſtariae, et bellica inſtrumenta ſic debent fore ingeniis ordinatae, quod poſſint remoueri et erigi ſecundum quod fuerit opportunum.* Italis *Pertighette,* eſt parua pertica; et ſane machina iſta *furcae* etiam ſpeciem retulit, cum *perticheta* ſiue *furcata* dicatur Sanuto. Sed cuiusmodi illa fuerit, mihi incertum, niſi ea fuerit, quam *Perdriau* ſeu Perdicem vocat Will. *Guiart* ſub an. 1304.

† PERDIDA, vox Hiſpanica, iactura, damnum. Vſat. Barcin. Mſ. c. 23. V. *Perda.*

PERDIDOSVS, qui rem aliquam perdidit. Martinus Didacus Daux, Iuſtitiae Aragon. l. 6. Obſeruant. tit. de Priuileg. Militum p. 9.

† PERDIGALIS, PERDIGALLVS, perdix iunior, Gall. *Perdreau.* Computus a. 1383.

PERDINGI. Leges Henrici I. Reg Angl. c. 29. *Villani vero vel cotſeti vel Perdingi vel qui ſunt viles et inopes perſonae, non ſunt inter legum iudices numerandi.*

PERDISSENA, PERENDISSENA, ex D. Auguſtino, apud Gratiani Decretum in can. quaeris. de Conſecrat. diſt. 4. vbi ſic habetur: ... *pe ſaepe ita loquimur, craſtin... Perdiſſenum, vel Perendiſſe... mini paſſionem dicamus, cum ... multos annos paſſus ſit.* Vbi Gloſſ... ſic exponit: *Perdiſſenum, id eſt, per ſenum, ſcilicet, per ſextum diem. Perendiſſenam, id eſt, perempto die ſeno, ſiue ſexto, nempe, poſt ſex dies vno perempto.* Haec Macer in Hierolexico.

PERDISSETA, V. *Perdiceta.*

PERDITA, iactura, deceſſio, Gall. *Perte, déchet,* Ital. *Perdita.* Computus an. 1202. apud D. Bruſſel tom. 2. de Vſu feud. pag. CCVII. V. *Perda.*

PERDITVM, perditio. Vita MS. S. Winwaloei fol. 66.

PERDITVS, miſer, calamitoſus, mi... ſere afflictus. Mirac. S. Willelm... Gellon.

† PERDIVS et PERNOX, qui per diem et noctem agit. Chron. Diun.

† PERDONANTIA, indulgentia, in Ch. a. 1232.

PERDONARE. (1) Concedere, donare, *Accorder.* Ritus vnctionis Regum, ex Codice Ratoldi, apud Menardum: *A vobis Perdonari petimus, vt vnicuique de nobis . . . iuſtitiam conſeruetis.* Adde Capitula Caro... Cal. tit. 1. c. 3. tit. 14. c. 3. (2) Concedere, condonare, indulgere, parcere; vnde Gallis *Pardonner.* Charta Pipini Regis apud Doublet... tum p. 696. PERDONARE MEMBRA, vitam ſonti indulgere. Eginhardus Epiſt. 18. PERDONARE DEBITVM, *ſeruitium, tributum*

Co

Condonare debitum, tributum re-mittere, a debitis ſeruitiis eximere. Capitul. 4. Ludouici Pii an. 819. c. 2. (3) PARDONARE, parcere, indulgere, *Pardonner*. Leges Adelſtani Regis. PARDONA. Charta de his quae inquirere debent Barones errantes, ſeu Iuſtitiarii Itinerantes. Vbi *Pardona* idem valet quod *Miſericordia*, ſeu mulcta iudiciaria. V. in hac voce.

PERDONATIO. (1) PERDONATIONIS SCRIPTVRA dicitur profeſſio, qua Ludouicus II. Eccleſiae iura et priuilegia ſeruaturum ſe Epiſcopis pollicetur, in Capit. eiusdem tit. 1. V. *Perdonare 1.* (2) Conceſſio, in Capitul. Caroli Cal. tit. 16. c. 11. tit. 23. c. 10. etc. Charta apud Lobinell. tom. 2. Hiſtor. Britan. col. 249. (3) Condonatio, remiſſio, Gallice *Remiſe*. Charta an. 1452. apud Madox Formul. Anglic. p. 333.

PERDONVM MAXIMVM, Iubilaeus, ſeu plenaria peccatorum indulgentia a Romano Pontifice conceſſa, Gallis etiam *le grand Pardon*. Chronic. Eſtenſe ad ann. 1349. apud Murator. tom. 15. col. 455.

PERDRIX, pro Perdix, in Ch. a. 1472.

PERDVTA, vt *Perdita*, iactura, Gallice *Perte*. Ogerii Panis Annal. Genuenſ. ad an. 1244. apud Murator. to. 6. col. 407.

PERE ET PITE. Conſtit. Canuti Reg. de foreſta c. 17. *Si quis autem contra primarium pugnauerit, in placito emendet ſecundum pretium ſui ipſius, quod Angli Pere et Pite dicunt, et ſoluat primario quadraginta ſolidos.* Vbi obſeruat Spelmannus mendum eſſe ex imperitia Saxonicorum characterum et idiomatis; *p* enim Saxonicum (hoc eſt *w*) pro *p* Romano legit ſcriptor, et perinde *Pere* et *Pite* pro *Were* et *Wite*. V. *Wera*.

PERRA, menſura frumentaria, Gall. *Perrée*, in Ch. a. 1289. V. *Petrata*.

PERECIA, idem quod *Pecia*, fruſtum. Charta ann. 1374. apud Ludewig. to. 1. Reliq. MSS. p. 390.

PERECIVM, ſ. locus vnde *petrae* eruuntur, vel via lapidibus munita, in Ch. Mſ. a. 1035.

PERECLIXION, genus arboris. Vita B. Columbae Reatinae to. 5. Maii p. 323. *Arborem quoque Pereclixion incolere, eius fructu refici, vmbra requieſcere, ramis protegi, dicunt et a crudeli dracone tueri. Iſtiusmodi phyſici de columba docent.* Monent Bollandiſtae in margine MS. annotari, *hanc arborem cerro opinor interpretandum.* Cerrus autem Latinis eſt quercus quaedam.

PEREDES, f. vaſa thuraria, acerrae, Gall. *Navettes*. Hiſtor. Monaſt. S. Florentii Salmur. apud Marten. to. 5. Ampliſſ. Collect. col. 1096. *Tornacenſes monachi quaedam reddere ſunt coacti, ſcilicet vas coenae Dominicae, thuribulum cum Peredibus a S. Eligio fabricatum, miſſale quoddam, etc.*

PEREFFLVVS, abundans. Syrus et Aldebadus in Vita S. Maioli Abbat. in Prologo l. 3.

PEREGRINAGIVM, peregrinatio. Charta a. 1236. in Tabular. Fiſcamn.

PEREGRINANTER, peregre. Vita S. Geruini tom. 1. Martii p. 283.

PEREGRINARI, vitam monachicam agere. Petitio monachi ante votum ſaec. 4. Bened. part. 1. p. 738.

PEREGRINARIVS, officialis monaſticus, qui peregrinos et hoſpites excipit, alias *Hoſpitalarius* et *Hoſpitarius* dictus. V. Goldaſtum to. 2. Rerum Alaman. p. 189. in margine.

PEREGRINATIO. (1) Ius paſtus, vel procurationis, quod exſoluitur domino, dum peregre vadit. Charta Philippi Regis Franc. an. 1170. apud Perardum p. 244. (2) Vita Monaſtica. Chronicon Caſin. lib. 3. c. 65. de Victore II. PP. *Magis optabat in diuina Peregrinatione ſuum tempus finire.* Eadem verba habentur cap. ſeq. (3) PEREGRINATIO indicta in poenam. Canones S. Patricii apud Wareum: *Qui furatus fuerit pecuniam ab Eccleſia ſancta, . . . illius manus vel pes circumcidantur, aut in carcerem mittatur, aut in Peregrinationem eiiciatur, et reſtituat duplum, et iurabit quod non reuertetur, donec impleuerit poenitentiam. Peregrinationes* vero, quae in poenam indicebantur, aliae maiores, mino-

res aliae nuncupabantur; quae ad S. Iacobum, Romam et Ieruſalem dirigebantur maiores vocabant, minores quae verſabantur in inuiſendis oratoriis intra prouinciam aut regnum poſitis. Codex MS. D. de Chaluet de Haeret. Albigenſ. PEREGRINATIONES SOLENNES, in Iure et Conſuetud. Normanniae c. 91. dicuntur: *Cum peregrinus accepta in parochia ſua licentia, cum cruce, et aqua benedicta, et proceſſione extra parochiam conducitur, pergens Hieruſalem, Romam, vel ſanctum Iacobum, vel in aliam Peregrinationem per cruceſignationem.* PEREGRINATIONE ATTONITVS. Petrus Venerabilis lib. 1. de Miracul. c. 8. *Qui cum aliquandiu, velut Peregrinatione attonitus, ſiluiſſet.* Phraſis Gallica, *comme s' il fuſt revenu de loin.* Alanus de Inſulis in Planctu naturae: *A meae mentis igitur Peregrinatione ad me reuerſus, etc.*

PEREGRINVS. (1) *Peregrini dicuntur omnes qui non ſunt de Epiſcopatu ordinantis, ſiue ſint clerici, ſiue laici.* Vocabular. iuris vtriusque. (2) *Peregrinorum officium*, quod in Eccleſia Rotomagenſi ita celebratum feria 2. poſt Paſcha, obſeruat Ordinarius. MS. eiusdem Eccleſiae. (3) † Qui iure ciuitatis gaudet, ſed extra vrbem habitat, in Ch. a. 1224.

† PEREIVS, pirus, in Ch. Mſ. a. 1332.

PEREMPTORIE, definite, vltimum. Chronic. Andrenſe tom. 9. Spicil. Acher. p. 583.

PEREMPTORIVS, διηνεκής, in Gloſſ. Gr. Lat. PEREMPTORIVS DIES, *terminus*, vltra quem non datur dilatio. Vox forenſis. Epiſt. Innocentii III. PP. tom. 3. Concil. Hiſpan. p. 441. PEREMPTORIAE EXCEPTIONES. Statuta Eccleſ. Leodienſ. an. 1287. apud Marten. to. 4. Anecd. col. 877. PEREMPTORIVS, nude, vltimus. Tranſlat. Crucifixi miracul. to. 3. Iulii p. 457.

PERENDINARE. (1) Morari. Annal. Bened. ad an. 981. tom. 4. p. 6. PERHENDINARE, eodem intellectu, in Literis an. 1227. tom. 1. Corp. Diplom. p. 165. (2) Ingeminare. Vita S. Pharaildis Virg. c. 3. Vbi *flagra perendinare* eſt diu flagellis caedere: niſi legendum ſit, *ingrandinabat.* V. in *Grandes.* (3) *De die in diem prolongare.* Gloſſ. MS. XIII. ſaec. Auenion.

PERENDINATIO, idem videtur quod *Peregrinatio* 1. Articuli Cleri Gallicani oblati Edw. II. Regi an. 1316. c. 11. *Item petitur quod dom. Rex et Regni Magnates non onerent domos religioſas, vel Eccleſiaſticas perſonas, pro corrodis, penſionibus, Perendinationibus faciendis in domibus religioſis, etc.* PERHENDINATIO, eadem notione. Charta Roberti Franc. Reg. an. 999. apud Doublet. p. 826.

PERENDISSENA, V. *Perdiſſena.*

PERENNARE, perenne facere. Charta ann. 1030. apud Calmet. Hiſt. Lothar. to. 1. col. 403. V. *Perhennare.*

PERENNITVDO, diuturnitas. Rolandinus Patauinus lib. 11. c. 16. apud Murator. to. 8. col. 339.

PERENNITVS, omnimode, penitus. Charta an. 1269. in Chartular. S. Vandreg. to. 2. p. 1716.

† PERENONCIO, pro *Praemunitio*, vt videtur, citatio, ſubmonitio. Libert. Montiſol. a. 1312.

PEREQVARE TALLIAM, V. *Peraequare.*

PERERIVM, V. *Petraria* 2.

PERERIVS, pirus, vt *Perarius*. Charta an. 1316. ex Schedis Praeſ. de Mazaugues: *Pererii tamen habeantur pro non fructiferis, niſi eſſent emptati.*

PERETRA, f. idem quod *Petraria* lapidicina, in Teſtamento Guillelmi D. Montiſpeſſulani ann. 1211.

† PEREVISVS, pro *Paraviſus* atrium. Ch. Mſ. a. 1222.

PEREVTA, vas coquinarium. Statut. Monaſt. Lirinenſis an. 1453.

PEREXIRE. (1) S. Irenaeus lib. 1 in Praefat. *Quonam modo per numeros veritatem affirmare conantur, minuatim Perexiuimus*, id eſt, commemorauimus, ex Graeco διεξελθεῖν. V. Iacob. Billium lib. 1. Obſeruat. Sacrarum c. 33. (2) Peragere. Capitula Synod. Orient. inter Concil. Hiſpan. tom. 2. p. 332.

PEREXPECTARE AD MISSAS, dimiſſionem ab officio expectare. Capitul. l. 1. c. 132.

† PEREXSANGVIS, valde exanimatus, t. 3. Maii p. 225.

PERFECTI, a ſeipſis dicti olim Valentini diſcipuli, vt teſtatur Irenaeus lib. 1. adv. Haer. c. 6. num. 4. *Semetipſos extollunt, Perfectos vocantes, et ſemina electionis.* Eodem nomine gloriabantur haeretici recentiores Albigenſium ſectarii, qui et *Conſolati* interdum nuncupabantur. V. in hac voce.

PERFECTIALES, miniſtri iudicum, ſeruientes. Ordericus Vital. lib. 12. p. 857. Forte quaſi *Praefectiales.*

PERFECTIO, V. *Perfectum.*

PERFECTISSIMVS, διασημότατος, in Gloſſ. Gr. Lat. et apud Euſebium l. 10. c. 6. etc. Titulus honorarius aliquot Magiſtratibus attributus, qui *Perfectiſſimatus* dicitur, de quo eſt titulus in Cod. Theod. lib. 6. tit. 37. et Iuſtiniano lib. 12. tit. 32.

PERFECTVM. *Ad perfectum ſuſcipi*, in Ordine Romano c. 6. *Perfectionem conſequi*, in Concilio Tribur. can. vlt. Ἐλθεῖν ἐπὶ τὸ τέλειον, non ſemel in Concilio Ancyrano, cum ſcilicet exactis poenitentiae gradibus ad ſacram Communionem admittebantur Poenitentes. Adde Capitul. lib. 5. c. 136. Spicil. Acher. to. 11. p. 55. et 73. PERFECTVM SALVTIS, perfectio ſeu conſummatio ſalutis, gloria ſcilicet aeterna. S. Irenaeus lib. 4. c. 9. num. 3. PERFECTVM, debitum ſeruitium. Capitul. de partibus Saxon. c. 29.

PERFICERE, pro *Proficere*, in Charta Iohannis Reg. Angl. Lib. nigro Scaccarii p. 379.

PERFIDARE, perfide agere, a fide quam quis alicui debet aut pollicitus eſt, deficere; fidem fallere. Concil. Toletan. XVI. inter Hiſpan. to. 2. p. 746.

PERFILATVS. (1) Netus, Gall. *Filé.* Vita B. Humilianae tom. 4. Maii p. 401. (2) Filis connexus, Gall. *Enfilé.* Anonymi Annal. Mediolan. apud Murator. to. 16. col. 809.

PERFILIS, μακροσκελής. Gloſſ. Lat. Graec. MS. Sangerm. Qui longis eſt cruribus. Leg. forte ex Vulcan. V. *Petilis.*

PERFILVM, opus intertextum, Gallis olim *Pourfilure, ouvrage tiſſu, broché.* Statuta Maſſil. lib. 2. c. 39. num. 3.

PERFINELLI, f. funiculo colligare, Gallis *Ficeller.* Statuta Equitum Teuton. artic. 86. apud R. Duellium tom. 2. Miſcell. p. 61. *Sellis ſuperpoſitis et troſſarii poſſunt Perfinelli alia quae cum paruis corrigiis ligari conſueuerunt, et cum aliis, quae liganda ſunt maioribus corrigiis, expectabunt iuſſum mandatoris.*

PERFINITIO, definitio, iudicium. Lex Bajwar. tit. 11. §. 6. num. 1.

† PERFIRMARE, munire, muris cingere. Ch. Mſ. a. 1242.

PERFORACVLVM, *terebra*, τρύπανον, in Gloſſ. Graec. Lat. τέρετρον, in aliis Gloſſ.

† PERFORAGIVM, ius quod domino ſoluitur pro perforatione dolii vinarii. Ch. Mſ. a. 1168.

PERFORARE CHARTAM, TABVLAS, ſolebant, cum falſitatis inſimulabantur, ſiue genuinae, ſiue ſuppoſitiae eſſent; non ergo perforatio indicium erat conuictae falſitatis. Lex Ripuar. c. 58. n. 5. *Quod ſi quis tabulas Epiſcoporum manibus ſeu clericorum roboratas inrumpere voluerit, . . . tunc tabulae in praeſentia iudicis Perforentur, . . . et nihilominus tabulae ſtabiles permaneant.* Ibid. c. 59. num. 3. *Quodſi charta in iudicio perforata idonea fuerit, tunc ille qui cauſam proſequitur, dupla repetitione culpabilis iudicetur, . . . et ipſum teſtamentum inuiolatum perſeueret.*

PERFORATIO BARRII, ſeu muri ciuitatis apertura, pro qua tributum aliquod domino exſoluebatur. Charta an. 1292. Caroli II. Comit. Prouinciae ex Schedis Praeſ. de Mazaugues.

† PERFORMATIO, exſecutio, perfectio. Chron. Io. Whethamſt.

PERFORRATVRA, pellitium, ni fallor. Capitul. gener. S. Victoris Maſſil. MS. an. 1313. V. *Foderatura.*

PERFOSSARE, *perforare*, διατρῆσαι. Gloſſ. Lat. Graec. MSS. Sangerman.

pontes ſuſtinent, ſiue ex ſaxis ſiant, ſiue ex pilis, tabulis, et aggeſta terra. Vetus membrana de reſtauratione pontis Roueceſtriae in Itinerario Cantii, apud Spellman. *Primum eiusdem ciuitatis Epiſcopus incipit operari in Orientali brachio* (pontis) *primam Peram de terra, etc.* Occurrit ibi pluries. (3) PERAE, *omnia vaſa neceſſaria vſui bellico.* Gloſſ. Gaſp. Barthii ex Guiberti Hiſt. Palaeſt. apud Ludewig. tom. 3. Reliqu. MSS. p. 429.

† PERABSIS, paropſis, vas eſcarium, in Comput. a. 1334.

† PERACCEDERE, accedere, in Chron. Sigeb. Gemblac.

† PERACHABERE, perficere, Gall. *Perachever*, in Comput. a. 1485.

PERACIA, pera, pharetra. Anonymus de Geſtis Friderici II. Imper. *Saraceni more ſolito, priusquam ſe iungant manualiter hoſtibus, ex Peraciis tela proiiciunt, et ſubito ſagittantes Ribaldos ſine numero vulnerant.*

PERACTOR. Praeceptum Caroli M. ann. 770. apud Marten. tom. 1. Ampliſſ. Collect. col. 32. *In praeſentia noſtra de ipſa ſilua retulit ad relegendum; et innotuit nobis, vt Peractores iniquiter ipſa ſilua ex parte inuaſiſſent.* Vbi diuiſum legendum videtur *per actores*. V. *Actor*.

PERACVLVM, *ſacculus*. Gloſſ. MS. Reg. Cod. 1013. Vox a *pera* effićta.

PERADOTA, ſpecies lapidis pretioſi. Charta an. 1272. apud Rymer. tom. 1. pag. 879. *Et vnum annulum cum Peradota, pretii decem librarum.* V. *Periot*.

PERAEQVARE TALLIAM, *talliam* ex aequo inter homines illi obnoxios partiri. PERAEQVATIO, ipſa partitio. Libertates Montis-Britonis an. 1376. tom. 1. Hiſt. Dalphin. pag. 83. V. *Peraequatores*. PEREQVARE, in Edicto Iohannis Reg. Franc. an. 1356. tom. 3. Ordinat. pag. 157.

PERAEQVATORES, in Cod. Theod. et in Nouellis, qui tributa ex aequo inter ciues partiuntur, Graecis ἐξισωταί, de quibus etiam agunt Ennodius lib. 1. Epiſt. 6. Senator. lib. 5. Epiſt. 14. 15. et alii a Cangio laudati ad Alexiadem pag. 346. V. praeterea Sirmondum ad Ennodium, Iacobum Gothofredum ad Cod. Th. Chopinum lib. 1. de Dom. tit. 2. n. 5. etc. Ad hanc tributorum peraequationem pertinet locus Gregor. Turon. lib. 9. cap. 30. PERAEQVATORES *victualium rerum in vrbe regia*, apud Senatorem lib. 6. Epiſt. 6. qui rebus venalibus pretium indunt ac indicunt.

PERAFFINARE, de metallis dicitur quae purgantur et diligentius excoquuntur, Gall. *Affiner*. Charta Eduardi III. Reg. Angl. ann. 1338. apud Rymer. tom. 5. p. 71. Hinc

PERAFFINATIO, ipſa purgatio, ibidem. V. *Affinare*.

PERAGERE. (1) PERAGERE PECVNIAM, colligere. Chron. Trudon. lib. 6. tom. 7. Spicil. Acher. pag. 418. *Perſoluta eſt ibi Peraſta prius pecunia, Comiti Giſleberto reddita eſt Ducis gratia, oppidani liberati ſunt a timore.* Niſi forte ibi ſenſus ſit, perſoluta eſt pecunia conuenta. (2) † Abigere, in Act. SS. t. 5. Sept. p. 70.

† PERAGRARE, venire, accedere ad aliquem, in Ch. Caroli C. a. 845.

† PERAGRATOR, *Alear, Decouvreur ça et la.* Gloſſar. Gall. Lat. Cod. 7684.

PERALIS BENEDICTIO, V. in *Benedictio*.

† PERAMBVLARE, inuadere, per vim occupare, in Chartul. Pontiſar.

PERAMBVLATIO, a Practicis Anglicis dicitur perquiſitio, quae a iudice fit finium Comitatus, aut alterius tenementi, cum de iis non conſentiunt partes. Tum enim *perambulantur* et inſpiciuntur, vt de iis conſtet. Tabularium Burgolienſe fol. 9.

PERAMENTVM, pera, cingulum a quo pera pendet: *Eſcarielle*. Ioannes Beka in Herberto Epiſcopo Traiectenſi 26. Ita 1. editio, at Bochelina habet *Paramentum*.

PERAMPLIVS, ita Anaſtaſius in Hiſt. Eccl. vertit Theophanis ἐπὶ πλεῖον pag. 91. *Peramplius, encor plus largement*, in Gloſſ. Lat. Gall. Sangerm.

PERANGADA, V. *Paragauda*.

PERANGARIAE, Mendum eſſe pro *Parangariae*, ſuſpicatus eſt Cangius: ſed

ſed frequentius occurrit quam vt huic coniecturae calculum meum addam. *Perangaria* definitur apud Spelman. ex veteri Vocabul. Latino Angl. *Seruitus perſonarum et rerum. Dicitur quaſi perfecta et magna angaria. Eſt autem angaria ſeruitus perſonarum et non rerum. Item Perangariae dicuntur exactiones et praeſtationes patrimoniorum.* Charta Caroli IV. Imper. apud Ludewig. tom. I. Reliq. MSS. p. 377. *Ab omnibus exactionibus, collectis, precariis, angariis, Perangariis et aliis impoſitionibus . . . valeant eximere.* Legitur iterum pag. ſeqq. Charta Ludouici II. Regis Siciliae MS. *Queſtas, aut tallias, angarias ſiue Perangarias . . . . imponere non audeant.* Occurrit in Statutis Vercel. L. 6. fol. 132. vo. V. *Angariae* 2. et *Angariare* 1.

ERANNO, per annum duro. Onomaſt. apud Martin. *Peranno*, ἀκενωτίζω; rectius διενιαυτίζω.

ERANTE, ex Gallico, *Pardevant.* Statuta Ordinis de Sempringham p. 733. *Poteſt . . . . . in alium partem Perante chorum tranſire.*

ERANTEA, prius, Gall. *Auparavant, ci devant.* Charta an. 1377. apud Rymer. tom. 7. p. 164.

PERANVS, ap. Bened. abb. Petrob. vbi Houedenus rectius habet *Peanus.*

ERARARE, ſcribere, apud Sidonium lib. 5. Epiſt. 17. lib. 7. Epiſt. 2. Vtitur Ouidius lib. 3. Triſt. Eleg. 7.

ERAREDA, an lapicidina, Gall. *Carriere*, vel vox corrupta ab Hiſpan. *Paradero*, terminus, portus, ripa. Charta an. 1057. in Tabulario S. Victoris Maſſil. *Donamus illi noſtram decimam de vna condamina iuxta fluuium Argentiam, et de alia parte Perareda, etc.*

ERARIA, V. *Petraria* 3.

ERARIVM, lapidum aceruus. Notitia iudicati pro Monaſt. Arul. ann. 994. Marcae Hiſp. col. 950.

ERARIVS, pirus, Gall. *Poitier.* Pactus Legis Salicae tit. 8. edit. Eccardi. V. *Pererius.*

ERATAE, Haeretici, quos a regione in qua verſati ſunt ſic dictos, ad ſaeculum 2. refert Bohem. Hiſt. . *V.*

Eccl. p. 727. V. Stockman. Lexic. Haereſ.

† PERATIVM, ſ. ager *Piris* conſitus. Inquiſit. Mſ. a. 1268. V. *Perarius.*

† PERATRIX, ſ. quae *Peras* conficit et vendit, in Act. SS. t. 3. Aug. p. 375.

PERAYRERIA, V. *Payreria.*

PERBANNIRE, peremptorie citare, edicto ſeu *banno* iudicis in ius vocare. Pactus Legis Salicae edit. Eccardi tit. 50. num. 2.

PERCA, pro *Pertica*, ex Gall. *Perche.* Monaſt Anglic. to. 2. pag. 87. Hinc PERCATA TERRAE, ibid. pag. 305. *Perchée de terre.* Chartular. SS. Trinit. Cadom. fol. 56. *Vnaquaeque virga quae eſt in hida debet claudere quinque Percatas.* V. *Pertica.*

PERCACIA et PERCATIA, ſalaria, quae Canonicis ſeu inferioribus Clericis, praeter principalem portionem, competunt, ab Hiſpan. *Percances.* Statuta Eccl. Valent. tom. 4. Concil. Hiſp. pag. 134. V. *Anniuerſarium*, diſtributio, etc.

PERCALCARE. Tabularium Prioratus Neronis villae f. 23. *Dederunt . . . . quidquid habebant in Fromundvilla, ſiue in territorio eiusdem Brocis adiacenti. Donum iſtud Percalcauit per circuitum ipſe Stephanus* (donator) *et Aſcelinus eius Maior, et alii plures, . . . et ſicut Percalcauit, ſic hoc donum confirmauit.* Tabularium S. Eparchii Inculiſmenſis fol. 8. *Audita querela et eorum reſponſione, laudauimus et praecepimus, vt Abbas S. Eparchii produceret duos teſtes idoneos, qui Percalcarent et monſtrarent terram, de qua poſſent iurare, quod ipſi viderunt inueſtitam Eccleſiam, etc.* Infra: *Producti teſtes, qui Percalcationem fecerant, iurare noluerunt, etc.* Tabular. Abſienſe fol. 27. *Qui etiam Percalcauit terram è lo motatges ad molendinum.* Vbi *Percalcatio* idem fere valet quod *perambulatio*, de qua voce ſupra egimus, id eſt, oſtenſio rei quae in controuerſia vertitur. Erat haec *Percalcatio* apud veteres Hiſpanos et Gallos inter *inueſtiturarum* formas, vſu ac moribus definita et recepta:

quod ſolemniore pompa fieri conſueuerat; anteibat quippe venditor aut donator, ſequebatur emptor, aut is qui agrum recipiebat cum quanto poterat peditum et equitum comitatu. Qui omnes longiſſimo agmine ordinatim incedentes, agrum venditum aut donatum circuibant, ſuiſque veſtigiis ponebant terminos ac limites. Tum de his charta conficiebatur. Haec innuit, praeter allata, Charta Archimbaldi de Lamoniaco Militis an. 1096. in Tabular. B M. de Charitate: *Campum etiam de Chancerano ſicut eum in praeſentia monachorum duorum Percalchavi fecit, eiſdem tradidit.* V. *Pedificare* et *Perchauchare*.

PERCAMENA, idem quod *Pergamenum*, Charta. Fundatio Parthenonis S. Alexandri Parm. to. 2. Annal. Bened. p. 741. col. 1.

PERCAMENTUM, eadem notione. Acta S. Alenae to. 3. Iunii p. 396.

PERCANTARE, abſoluere, ad finem cantare. Drogo in Hiſt. Translat. S. Lewinae num. 8.

PERCANTATIO, cantus. Elmham. in Vita Henrici V. Reg. Angl. cap. 79. p. 231.

PERCAPTURA, palorum contextus et ſeries in fluminibus certa ratione diſpoſitorum, vt piſces facile in retibus capiantur ac in iis ſeruentur. Charta an. 1164. apud Kennet. Antiq. Ambroſden. p. 120.

PERCATA, V. *Perca*

PERCATAPSAT, Papiae, *valde cedit, vel blande cedit.* Gloſſae Iſidor. *Percartapſere, valde diuidere.* Martinius malit *perdepſere*, quod eſt περαίνειν. Sic Plauto *diuidere* nequam eſt verbum.

† PERCEDERE, pergere, in Inſtr. a. 1308.

PERCENARE, ἀποδειπνῆσαι, in Gloſſ. Graec. Lat.

† PERCENSUS, cenſus ſecundarius, Gall. *Surcens* Chartul. Monmorill. V. *Supercenſus*.

PERCEPTIBILITER, aſpectabili ſpecie, ita vt oculis percipiatur. Chron. Engelhuſii apud Leibnit. tom. 2. Script. Brunſuic. pag. 1133.

PERCERI, *celeres*, Papiae, iden *Percibus, celerrimis, velocibus.* P celeres.

† PERCERIA, portio quae iis, q in ſocietate poſſident, competit. C Mſ. a. 1305. V. *Parceria*.

† PERCETUS, pannus caerule Gall. ol. *Perſet*, in Ch. a. 1290. *Perſus*.

PERCHA, pertica, Gall. *Perche*. Co putus an. 1202. apud D. Bruſſel. 2. de Vſu feud. pag. CLXIII.

PERCHAUCHARE. Pancharta M Abbatiae S. Stephani de Vallibus Xantones, Charta 37. *Dedimus D atque Eccleſiae beati Stephani proto martyris de vallibus quidquid bebamus in peireria quae Kaſipeu, omni occaſione remota, perpetuum pacifice poſſidendum, pro Willelmus abbas de Vallibus quae P cherius et Arnaudus de Somat plures Perchauchauerunt.* Vbi neſci an legendum ſit *Porchauchare*, v videre eſt in hac voce. Vt vt eſt, iden ſonat quod *Pediare, Pedificare, Pe calcare*, terram pedibus metiri, v eius termini certius aſſignentu quod in venditionibus vel conceſſi nibus viſitatum erat.

PERCHEIA, (1) PERCHEYA, pe tica, Gall. *Perche*. Hiſt. MS. Mo naſt. Beccenſ. p. 520. n. 21. Tabu lar. Caſenſ. p. 231. (2) † For pro *Pancheia*, mulcta quae domin ſoluitur pro damno animalium i agris, quae in *Parco* ob id includu tur. Ch. Mſ. a. 1206.

PERCHIA. (1) Idem quod *Percheia* Charta apud Madox Formul. Ang p. 2,9. (2) Contus, pertica a vſum nauiculariorum. Charta Phi lippi Auguſti an. 1207. apud D cheſn. in Norman. p. 1063. (3) Co nua cerui, ex Gall. *Perche*, in Cha ta Henrici III. Regis Angl. apu Guillel. Prynneum in Libertatibu Eccl. Anglic. to. 3. p. 65. (4) Piſci Plinio perca, Germ. Bars, Gall *Perche*. Fleta lib. 2. cap. 37. §

PERCHICA, vt *Perchia*, pertica men ſoria. Charta an. 1177. apud Th maſſer. in Biturig. p. 73.

PERCIDUS. Appendix Cod. Theo Conſt. 20. *Si autem infirmior fue perſ*

perſona, prius cogitet animo ſuo Percido, et ſic accuſet, etc. Forte placido.

† PERCISSETVM, territorium, diſtrictus, vt videtur. Inuent. Mſ. a. 1366. Paullo poſt legitur *Perſicetum.*

PER CONSEQVENS, a Gall. *par conſequent*, igitur, itaque, in Litteris an. 1357. inter Ordinat. Reg. Franc. tom. 4. pag. 448.

† PERCONSVMMARE, perficere, abſoluere, in vita S. Leodeg.

PERCONTENTVS, per omnia ſatis factus, Gallis *très content.* Charta an. 1356. to. 2. Hiſt. Eccl. Meld. pag. 230.

...QVVS, praecoquus, praecox, ... *Précoce.* Bernh. de Breyden... ...er Hieroſol. p. 87.

...EBATVS. Gloſſ. Iſid. *Deditum, Percrebatum, diuulgatum.*

PERCVLA, f. *Pelotae*, ſeu pilae luſoriae ſpecies. Acta S. Pomponii Epiſc. tom. 3. Maii pag. 373 *Ob eius facti memoriam Neapolitani ſingulis annis in maiori eccleſia ludos quoſdam Perculae ad ſolatium animique recreationem, magna populi frequentia, celebrarunt.* V. *Pelota.*

PERCVLSERIT, pro perculerit ſ. percuſſerit, a percellere et percutere, in Vita S. Guthlaci tom. 2. April. p. 38.

PERCVRERE. Marculfus lib. 1. form. 38. *Super Capellam domini Martini, vbi reliqua Sacramenta Percurrunt, debeant periurare.* Id eſt, vbi praeſtare ſolent.

PERCVRRIBILIS MONETA, quae in vſu publico eſt, Gall. *Monnoie courante.* Charta an. 1148. inter Probat. to. 2. nouae Hiſt. Occitan. col. 521. V. in *Moneta.*

PERCVRSVS. (1) Societas quaedam inita inter duos dominos pro vtriusque tenentibus ſeu hominibus: Gallis *Parcours entrecours. Percurſus* vero aut homines ſpectabat, aut paſtionem animalium. *Percurſus hominum* dicitur ea facultas conceſſa hominibus vtriusque feudi, *percurrendi* ſeu migrandi ad vtrumlibet feudum: ita vt ſi homo, vel tenens alicuius, dominum ſuum deſerere velit, et ad alium dominum, quocum percurſum ille habet, tranſire, id ei liceat. Charta Petri Comitis Autiſſiodor. an. 1205. in Tabulario Campanae Thuani fol. 196. *Veritate ſuper hoc inquiſita didicimus Percurſum eſſe inter dictas villas.* V. ſupra *Intercurſus.*, Gloſſ. Iur. v. *Parcours*, et *Procurſus* 1. BVRGENSIS DE PERCVRSV, *Bourgeois de Parcours*, in Conſuetud. Senon. art. 137. 138. 139. 140. Iidem qui *Burgenſes Regis.* V. in *Burgenſes*, et laudatum Gloſſ. ibid. Spectabat etiam *percurſus* facultatem datam hominibus in alieno feudo operas faciendi, vt eſt in Conſuetudine Niuernenſi cap. 12. art. 1. (2) *Percurſus* in paſſionibus, erat facultas ponendi pecudes ſuas, et eas paſcendi, in alterius domini, quocum *percurſus* erat, paſcuis. Tabularium S. Benigni Diuion. (3) Diſtrictus, territorium. Charta hominii a Petro Comit. Autiſſ. praeſtiti Durando Epiſcopo Cabilon. an. 1216. (4) Praeſtatio quae in auena exſoluebatur, forte ob conceſſum a Domino ius *Percurſus*, vt coniicit D. Secouſſe in Notis ad Litteras Alaydis Burgund. Comit. an. 1231. inter Ordinat. Reg. Franc. tom. 4. p. 221.

PERCVSSATVS, perforatus. Bullarium Fontanell. MS. ad an. 1125.

PERCVSSIO, poenae monaſticae ſpecies. Poenitentialis S. Columbani cap. 8 *Cui ceciderit Chriſmal, nihil confringens, 12. Percuſſionibus emendetur.* Sic alibi non ſemel. *Verbera* appellantur cap. 12. 13. 14. alibi *plagae.*

PERCVSSORES, qui anteneaſmo, ſpecie maniae, laborant; *Hos*, inquit Gariopontus in Paſſionario Galeni lib. 1. cap. 11. *Latini Percuſſores, alii Cauſarios vocant.*

PERCVSSORIVM. (1) Gloſſ. Aelfrici Saxon. *Percuſſorium, Slege*, i. clades, occiſio. (2) † Torcular, in Bulla Adriani Papae a. 1155.

PERCVSSVRA. (1) PERCVSSVRA MONETAE, ius monetam cudendi, ſignandi. Diploma Rodulphi Reg. Franc. ann. 930. apud Marten. tom. 1. Anecdot. col. 65. (2) Percuſſio, in leg. Rotharis apud Murator. tom. 1. part. 2. pag. 13.

† PERCVTIVVM, inſtrumentum, quo percutitur, claua, in Ch. Mſ. a. 1440.

PERDA, iactura, Gall. *Perte.* Vſatici Barcinonenſes MSS. cap. 24. 28. *Emendet ei totum damnum et miſſiones et Perdas, quas ſenior per fallimentum illius fecerit.* V. *Dimiſio* 1.

PERDERE, V. *Poena perdita.* † PERDERE AD FINEM, in iudicio cadere, in Ch. Mſ. a. 1227.

† PERDIBILIS, miſer, calamitoſus. Vet. Interpr. Orig. V. *Perditus.*

PERDICERE, abſoluere, Gall. *Pardire.* Statuta Ordinis S. Gilberti de Sempringham p. 772. *Cum ſorores dixerint horas, quamuis bis Pater noſter Perdixerint, poteſt aliqua abſens ad horam ingredi. Si plures Perdixerint, non ingrediatur, ſed per ſe debitum horae perſoluat.*

PERTICETA, PERTICHETA, machina iaculatoria Hiſtoria MS. Excidii Acconis an. 1191. *Secum ducens machinarum multitudinem fundibulariorum, ſicut ſunt petrariae, biblietae, Perdicetae, et mangonelli.* PERDISSETAE edidit Martenius tom. 5. Ampliſſ. Collect. col. 769. Sanutus lib. 3. part. 4. cap. 6. *In prora vero cuiuslibet galearum fieri poſſent aliqua bellica inſtrumenta, vt conſiderent exercitati in talibus et docti, Pertichetas ſine furcatas a puppa vſque ad proram circa latera cuiuslibet ordinando. iuxta id quod fieri conſueuit. Similiter baliſtariae a capite bancorum in tanto numero, quantus neceſſarius et vtilis videretur. Quae quidem caſtra, Pertichetae, baliſtariae, et bellica inſtrumenta ſic debent fore ingeniis ordinatae, quod poſſint remoueri et erigi ſecundum quod fuerit opportunum.* Italis *Pertighette*, eſt parua pertica; et ſane machina iſta *furcae* etiam ſpeciem retulit, cum *perticheta* ſiue *furcata* dicatur Sanuto. Sed cuiusmodi illa fuerit, mihi incertum, niſi ea fuerit, quam *Perdriau* ſeu Perdicem vocat Will. *Guiart* ſub an. 1304.

† PERDIDA, vox Hiſpanica, iactura, damnum. Vſat. Barcin. Mſ. c. 23. V. *Perda.*

PERDIDOSVS, qui rem aliquam perdidit. Martinus Didacus Deu Iuſtitiae Aragon. l. 6. Obſeruan tit. de Priuileg. Militum p. 9.

† PERDIGALIS, PERDIGALLV perdix iunior, Gall. *Perdreau.* Co put. a. 1383.

PERDINGI. Leges Henrici I. Re Angl. c. 29. *Villani vero vel coſce vel Perdingi vel qui ſunt viles inopes perſonae, non ſunt inter l gum iudices numerandi.*

PERDISSENA, PERENDISSEN ex D. Auguſtino, apud Grati Decretum in can. quaeris. de C ſecrat. diſt. 4. vbi ſic habe *pe ſaepe ita loquimur, cra Perdiſſenum, vel Perendiſ mini paſſionem dicamus, cum multos annos paſſus ſit.* Vbi Gloſ ſic exponit: *Perdiſſenum, id , pe ſenum, ſcilicet, per ſextum diem.* P*e rendiſſenam, id eſt, perempto die ſ no, ſiue ſexto, nempe, poſt ſex die vno perempto.* Haec Macer in Hiero lexico.

PERDISSETA, V. *Perdiceta.*

PERDITA, iactura, deceſſio, Gal *Perte, déchet*, Ital. *Perdita.* Com putus an. 1202. apud D. Bruſſ tom. 2. de Vſu feud. pag. CCVI V. *Perda.*

PERDITVM, perditio. Vita MS. S Winwaloei fol. 66.

PERDITVS; miſer, calamitoſus, mi ſere afflictus. Mirac. S. Willelm Gellon.

† PERDIVS et PERNOX, qui p diem et noctem agit. Chron. Dim.

† PERDONANTIA, indulgentia, Ch. a. 1232.

PERDONARE. (1) Concedere, d nare, *Accorder.* Ritus vnctionis R gum, ex Codice Ratoldi, apud M nardum: *A vobis Perdonari petim vt vnicuique de nobis . . . inſtitu conſeruetis.* Adde Capitula Caro Cal. tit. 1. c. 3. tit. 14. c. 3. (2 Concedere, condonare, indulger parcere; vnde Gallis *Pardonne* Charta Pipini Regis apud Doubl tum p. 696. PERDONARE MEMBRA, vitam ſonti indulgere. Egi hardus Epiſt. 18. PERDONAR DEBITVM, *ſeruitium, tributu*

Co

Condonare debitum, tributum, remittere, a debitis ſeruitiis eximere. Capitul. 4. Ludouici Pii an. 819. c. 2. (3) PARDONARE, parcere, indulgere, *Pardonner*. Leges Adelſtani Regis. PARDONA. Charta de his quae inquirere debent Barones errantes, ſeu Iuſtitiarii Itinerantes. Vbi *Pardona* idem valet quod *Miſericordia*, ſeu mulcta iudiciaria. V. in hac voce.

PERDONATIO. (1) PERDONATIONIS SCRIPTVRA dicitur profeſſio, qua Ludouicus II. Eccleſiae iura et priuilegia ſeruaturum ſe Epiſcopis pollicetur, in Capit. eiusdem tit. 2. V. *Perdonare* 1. (2) Conceſſio, in Capitul. Caroli Cal. tit. 16. c. 11. tit. 29. c. 10. etc. Charta apud Lobinell. tom. 2. Hiſtor. Britan. col. 249. (3) Condonatio, remiſſio, Gallice *Remiſe*. Charta an. 1452. apud *Madox* Formul. Anglic. p. 333.

PERDONVM MAXIMVM, Iubilaeus, ſeu plenaria peccatorum indulgentia a Romano Pontifice conceſſa, Gallis etiam *le grand Pardon*. Chronic. Eſtenſe ad ann. 1349. apud Murator. tom. 15. col. 455.

PERDRIX, pro Perdix, in Ch. a. 1472.

PERDVTA, vt *Perdita*, iactura, Gallice *Perte*. Ogerii Panis Annal. Genuenſ. ad an. 1244. apud Murator. to. 6. col. 407.

PERE ET PITE. Conſtit. Canuti Reg. de foreſta c. 17. *Si quis autem contra primarium pugnauerit, in placito emendet ſecundum pretium ſui ipſius, quod Angli Pere et Pite dicunt, et ſoluat primario quadraginta ſolidos.* Vbi obſeruat Spelmannus mendum eſſe ex imperitia Saxonicorum characterum et idiomatis; *p* enim Saxonicum (hoc eſt *w*) pro *p* Romano legit ſcriptor, et perinde *Pere* et *Pite* pro *Were* et *Wite*. V. *Wera*.

PERRA, menſura frumentaria, Gall. *Perrée*, in Ch. a. 1289. V. *Petrata*.

PERCIA, idem quod *Pecia*, fruſtum. Charta ann. 1374. apud Ludewig. to. 1. Reliq. MSS. p. 390.

PERRECIVM, ſ. locus vnde *petrae* eruuntur, vel via lapidibus munita, in Ch. Mſ. a. 1035.

PERECLIXION, genus arboris. Vita B. Columbae Reatinae to. 5. Maii p. 323. *Arborem quoque Pereclixion incolere, eius fructu refici, vmbra requieſcere, ramis protegi, dicunt et a crudeli dracone tueri. Iſtiusmodi phyſici de columba docent.* Monent Bollandiſtae in margine MS. annotari, *hanc arborem cerro opinor interpretandam.* Cerrus autem Latinis eſt quercus quaedam.

PEREDES, ſ. vaſa thuraria, acerrae, Gall. *Navettes*. Hiſtor. Monaſt. S. Florentii Salmur. apud Marten. to. 5. Ampliſſ. Collect. col. 1096. *Tornacenſes monachi quaedam reddere ſunt coacti, ſcilicet vas coenae Dominicae, thuribulum cum Peredibus a S. Eligio fabricatum, miſſale quoddam, etc.*

PEREFFLVVS, abundans. Syrus et Aldebadus in Vita S. Maioli Abbat. in Prologo l. 3.

PEREGRINAGIVM, peregrinatio. Charta a. 1236. in Tabular. Fiſcamn.

PEREGRINANTER, peregre. Vita S. Geruini tom. 1. Martii p. 283.

PEREGRINARI, vitam monachicam agere. Petitio monachi ante votum ſaec. 4. Bened. part. 1. p. 738.

PEREGRINARIVS, officialis monaſticus, qui peregrinos et hoſpites excipit, alias *Hoſpitalarius* et *Hoſpitarius* dictus. V. Goldaſtum to. 2. Rerum Alaman. p. 189. in margine.

PEREGRINATIO. (1) Ius paſtus, vel procurationis, quod exſoluitur domino, dum peregre vadit. Charta Philippi Regis Franc. an. 1170. apud Perardum p. 244. (2) Vita Monaſtica. Chronicon Caſin. lib. 3. c. 65. de Victore II. PP. *Magis optabat in diuina Peregrinatione ſuum tempus finire.* Eadem verba habentur cap. ſeq. (3) PEREGRINATIO indicta in poenam. Canones S. Patricii apud Warеum: *Qui furatus fuerit pecuniam ab Eccleſia ſancta, . . . illius manus vel pes circumcidantur, aut in carcerem mittatur, aut in Peregrinationem eiiciatur, et reſtituat duplum, et iurabit quod non reuertetur, donec impleuerit poenitentiam. Peregrinationes* vero, quae in poenam indicebantur, aliae maiores, mino-

res aliae nuncupabantur; quae ad S. Iacobum, Romam et Ieruſalem dirigebantur maiores vocabant, minores quae verſabantur in inuiſendis oratoriis intra prouinciam aut regnum poſitis. Codex MS. D. de Chaluet de Haeret. Albigenſ. PEREGRINATIONES SOLENNES, in Iure et Conſuetud. Normanniae c. 91. dicuntur: *Cum peregrinus accepta in parochia ſua licentia, cum cruce, et aqua benedicta, et proceſſione extra parochiam conducitur, pergens Hieruſalem, Romam, vel ſanctum Iacobum, vel in aliam Peregrinationem per crucesignationem.* PEREGRINATIONE ATTONITVS. Petrus Venerabilis lib 1. de Miracul. c. 8. *Qui cum aliquandiu, velut Peregrinatione attonitus, ſiluiſſet.* Phraſis Gallica, *comme s' il fuſt revenu de loin.* Alanus de Inſulis in Planctu naturae: *A meae mentis igitur Peregrinatione ad me reuerſus, etc.*

PEREGRINVS. (1) *Peregrini dicuntur omnes qui non ſunt de Epiſcopatu ordinantis, ſiue ſint clerici, ſiue laici.* Vocabular. iuris vtriusque. (2) *Peregrinorum officium*, quod in Eccleſia Rotomagenſi ita celebratum feria 2. poſt Paſcha, obſeruat Ordinarius. MS. eiusdem Eccleſiae. (3) † Qui iure ciuitatis gaudet, ſed extra vrbem habitat, in Ch. a. 1224.

† PEREIVS, pirus, in Ch. Mſ. a. 1332.

PEREMPTORIE, definite, vltimum. Chronic. Andrenſe tom. 9. Spicil. Acher. p. 583.

PEREMPTORIVS, διηνεκής, in Gloſſ. Gr. Lat. PEREMPTORIVS DIES, *terminus*, vltra quem non datur dilatio. Vox forenſis. Epiſt. Innocentii III. PP. tom. 3. Concil. Hiſpan. p. 441. PEREMPTORIAE EXCEPTIONES. Statuta Eccleſ. Leodienſ. an. 1287. apud Marten. to. 4. Anecd. col. 877. PEREMPTORIVS, nude, vltimus. Translat. Crucifixi miracul. to. 3. Iulii p. 457.

PERENDINARE. (1) Morari. Annal. Bened. ad an. 981 tom. 4. p. 6. PERHENDINARE, eodem intellectu, in Literis an. 1227. tom. 1. Corp. Diplom. p. 165. (2) Ingeminare. Vita S. Pharaildis Virg. c. 3. Vbi *flagra perendinare* eſt diu, flagellis caedere: niſi legendum ſit, *ingrandinabat*. V. in *Grandes*. (3) D *die in diem prolongare*. Gloſſ. MS XIII. ſaec. Auenion.

PERENDINATIO, idem videtu quod *Peregrinatio* 1. Articuli Cle Gallicani oblati Edw. II. Regi an 1316. c. 11. *Item petitur quod dom Rex et Regni Magnates non oneren domos religioſas, vel Eccleſiaſtic perſonas, pro corrodis, penſionibu Perendinationibus faciendis in dom bus religioſis, etc.* PERHENDINATIO, eadem notione. Charta Ro berti Franc. Reg. an. 999. apud Dou blet. p. 826.

PERENDISSENA, V. *Perdiſſena.*

PERENNARE, perenne facere. Charta ann. 1030. apud Calmet. Hiſt. Lothar. to. 1. col. 403. V. *Perhennare*.

PERENNITVDO, diuturnitas. Rolandinus Patauinus lib. 11. c. 16. apud Murator. to. 8. col. 339.

PERENNITVS, omnimode, penitus. Charta an. 1269. in Chartular. S. Vandreg. to. 2. p. 1716.

† PERENONCIO, pro *Praemonitio*, vt videtur, citatio, ſubmonitio. Libert. Montiſol. a. 1312.

PEREQVARE TALLIAM, V. *Perequare*.

PERERIVM, V. *Petraria* 2.

PERERIVS, pirus, vt *Perarius*. Charta an. 1316. ex Schedis Praeſ de Mazaugues: *Pererii tamen habeantur pro non fructiferis, niſi eſſent emptati.*

PERETRA, f. idem quod *Petraria* lapidicina, in Teſtamento Guillelm D. Montiſpeſſulani ann. 1211.

† PEREVISVS, pro *Paraviſus* atrium. Ch. Mſ. a. 1222.

PEREVTA, vas coquinarium. Statuta Monaſt. Lirinenſis an. 1453.

PEREXIRE. (1) S. Irenaeus lib. 2 in Praefat. *Quonam modo per numeros veritatem affirmare conantur, minutatim Perexiuimus*, id eſt, comme morauimus, ex Graeco διεξήλθομεν. V. Iacob. Billium lib. 1. Obſeruat. Sacrarum c. 33. (2) Peragere. Capitula Synod. Orient. inter Concil. Hiſpan. tom. 2. p. 332.

PEREX

PEREXPECTARE AD MISSAS, dimiſſionem ab officio expectare. Capitul. l. 1. c. 132.

PEREXSANGVIS, valde exanimatus, t. 3. Maii p. 225.

PERFECTI, a ſeipſis dicti olim Valentini diſcipuli, vt teſtatur Irenaeus lib. 1. adv. Haer. c. 6. num. 4. *Semetipſos extollunt, Perfectos vocantes, et ſemina electionis.* Eodem nomine gloriabantur haeretici recentiores Albigenſium ſectarii, qui et *Conſolati* interdum nuncupabantur. V. in hac voce.

PERFECTIALES, miniſtri iudicum, ſeruientes. Ordericus Vital. lib. 12. p. 857. Forte quaſi *Praefectiales.*

PERFECTIO, V. *Perfectum.*

PERFECTISSIMVS, διασημότατος, in Gloſſ. Gr. Lat. et apud Euſebium l. 10. c. 6. etc. Titulus honorarius aliquot Magiſtratibus attributus, qui *Perfectiſſimatus* dicitur, de quo eſt titulus in Cod. Theod. lib. 6. tit. 37. et Iuſtiniano lib. 12. tit. 32.

PERFECTVM. *Ad perfectum ſuſcipi*, in Ordine Romano c. 6. *Perfectionem conſequi*, in Concilio Tribur. can. vlt. Ελθεῖν ἐπὶ τὸ τέλειον, non ſemel in Concilio Ancyrano, cum ſcilicet exactis poenitentiae gradibus ad ſacram Communionem admittebantur Poenitentes. Adde Capitul. lib. 5. c. 136. Spicil. Acher. to. 11. p. 55. et 73. PERFECTVM SALVTIS, perfectio ſeu conſummatio ſalutis, gloria ſcilicet aeterna. S. Irenaeus lib. 4. c. 9. num. 3. PERFECTVM, debitum ſeruitium. Capitul. de partibus Saxon. c. 29.

PERFICERE, pro *Proficere*, in Charta Iohannis Reg. Angl. Lib. nigro Scaccarii p. 379.

PERFIDARE, perfide agere, a fide quam quis alicui debet aut pollicitus eſt, deficere, fidem fallere. Concil. Toletan. XVI. inter Hiſpan. to. 2. p. 746.

PERFILATVS. (1) Netus, Gall. *Filé.* Vita B. Humilianae tom. 4. Maii p. 401. (2) Filis connexus, Gall. *Enfilé.* Anonymi Annal. Mediolan. apud Murator. to. 16. col. 809.

PERFILIS, μακροσκελής. Gloſſ. Lat. Graec. MS. Sangerm. Qui longis eſt cruribus. Leg. forte ex Vulcan. V. *Petilis.*

PERFILVM, opus intertextum, Gallis olim *Pourfilure, ouvrage tiſſu, broché.* Statuta Maſſil. lib. 2. c. 39. num. 3.

PERFINELLI, f. funiculo colligare, Gallis *Ficeller.* Statuta Equitum Teuton. artic. 86. apud R. Duellium tom. 2. Miſcell. p. 61. *Sellis ſuperpoſitis et troſſarii poſſunt Perfinelli alia quae cum paruis corrigiis ligari conſueuerunt, et cum aliis, quae liganda ſunt maioribus corrigiis, expectabunt iuſſum mandatoris.*

PERFINITIO, definitio, iudicium. Lex Bajwar. tit. 11. §. 6. num. 1.

† PERFIRMARE, munire, muris cingere. Ch. Mſ. a. 1242.

PERFORACVLVM, *terebra*, τρύπανον, in Gloſſ. Graec. Lat. τέρετρον, in aliis Gloſſ.

† PERFORAGIVM, ius quod domino ſoluitur pro perforatione dolii vinarii. Ch. Mſ. a. 1168.

PERFORARE CHARTAM, TABVLAS, ſolebant, cum falſitatis inſimulabantur, ſiue genuinae, ſiue ſuppoſitiae eſſent; non ergo perforatio indicium erat conuictae falſitatis. Lex Ripuar. c. 58. n. 5. *Quod ſi quis tabulas Epiſcoporum manibus ſeu clericorum roboratas inrumpere voluerit, . . . tunc tabulae in praeſentia iudicis Perforentur, . . . et nihilominus tabulae ſtabiles permaneant.* Ibid. c. 59. num. 3. *Quodſi charta in iudicio perforata idonea fuerit, tunc ille qui cauſam proſequitur, dupla repetitione culpabilis iudicetur, . . . et ipſum teſtamentum inuiolatum perſeueret.*

PERFORATIO BARRII, ſeu muri ciuitatis apertura, pro qua tributum aliquod domino exſoluebatur. Charta an. 1292. Caroli II. Comit. Prouinciae ex Schedis Praeſ. de Mazaugues.

† PERFORMATIO, exſecutio, perfectio. Chron. Io. Whethamſt.

PERFORRATVRA, pellitium, ni fallor. Capitul. gener. S. Victoris Maſſil. MS. an. 1313. V. *Foderatura.*

PERFOSSARE, *perforare*, διατρυπᾶν. Gloſſ. Lat. Graec. MSS. Sangerman.

Acta SS. Hermagorae et Soc. to. 3. Iulii p. 257. *Et cum locus amplius eſſet perfoſſatus, capſa vna cernitur.*

PERFVNDERE dicitur Sacerdos eum quem tingendo, non mergendo baptizat. Summula Raymundi Ord. Praedicat. V. *Clinici*, *Superfuſi*, et *Perfuſio*.

PERFVRNIRE, perficere, explere, Gall. *Ren[illegible] complet.* Liber niger Scaccarii p. [illegible]58.

PERFVSIO, ablutio, apud Liturgicarum rerum Scriptores, cum ſcilicet ſumtis ſacrae Euchariſtiae ſpeciebus, ſacerdoti vinum et aqua infunduntur vt digitos abluat. Concil. Rotomag. an. 1231. apud Marten. to. 4. Anecd. col. 177. V. *Superfuſio* et *Perfundere*.

† PERFVSORIVM, vas perfundendis digitis vel manibus aptum. Inuent. Mſ. theſ. Sed. Apoſt.

PERGA, V. *Peia*.

PERGAMA AVLICA, palatia. Fridegodus in Vita S. Wilfridi ſaec. 3. Bened. part. 1. p. 172.

PERGAMENA, V. *Pergamenum*.

PERGAMENARIVS. (1) Qui *Pergamena* parat vel vendit. Charta Ruperti Comit. Palat. an. 1386. apud Tolner. Hiſt. Palat. p. 124. inter Inſtrum. PERGAMINERIVS. *Raimundus Ruffi Pergaminerius* cum aliis teſtibus ſubſcribit teſtamentum Saurae de Medullione an. 1286. tom. 2. Hiſtor Dalphin. p. 62. (2) Officium in Monaſteriis apud Adalardum in Statutis Corbeienſib. lib. 1. c. 1. *Qui pergamena parabat*, vt eſt in Vita B. Mariani Abbat. Ratisbon. num. 9.

PERGAMENVM, a Pergamenis Regibus cum charta indigerent primo excogitatum, vt ſcribit Iſid. lib. 6. Orig. c. 11. V. Mabill. lib. 1. Diplom. c. 8. PERGAMENVM DE TERRA LEVARE. Tabularium Caſaurienſe an. 22. Lud. Imper. F. Loth. *Et Pergamena cum atramentario de terra eleuans Ariperto notario tradidi, et ſcribere rogaui, . . . teſtibusque obtuli roborandam.* Charta Mathildis Tuſciae Duciſſae an. 1102. apud Miraeum to. 1. p. 370. *Sed praeſens haec chartula offertionis omnibus temporibus firmá permaneat atque perſiſtat et Pergamenam cum atramentario de terra leuaui, paginam Guidonis notarii tradidi et ſcribere rogaui.* Occurrit etiam haec formula non ſemel in Chartis Sabaudiae Comitum apud Guichenonum: quae quidem nihil aliud ſonat, quam quod donator ſponte, nec coactus donationem facit, pergamenum tradendo in manus Notarii. Cuius ritus obſeruatio memoratur ab ipſo Notario, vt diſcimus ex Charta an. 1032. apud Murator. delle Antic. Eſtenſi p. 100. *Et Vergamena* (ſic) *cum atramentario ego qui ſupra Adeleyda de terra leuaui, et Agimoni notario ſacri Palatii tradidi et ſcribere rogaui, in qua ſubter confirmans, teſtibusque obtuli roborandam. Ego qui ſupra Aimo notarius ſacri Palatii rogatus, ſcriptor huius cartule offerſionis poſt tradita compleui et dedi.* PERGAMENA, idem quod *Pergamenum*, in Epiſt. Petri Delphini apud Marten. to. 3. Ampliſſ. Collect. col. 1129. PERGAMENTVM, eadem notione, in antiquis Conſuetud. Monaſt. S. Iacobi de Monteforti apud Marten. Collect. nouae part. 1. p. 317. PERGAMERIVM, in Capitulo gener. MS. S. Victoris Maſſil.

† PERGAMINVS, inter arma, quibus offendi poteſt, recenſetur, in Stat. Mant.

PERGAMVM. (1) Suggeſtus, ab Ital. *Pergamo*. Acta SS. Iunii to. 1. pag. 367. de B. Andrea Hiſpellate. (2) † Arx, caſtrum, locus munitus; proprie vinea, plutus. Act. SS. t. 5. Maii p. 245.

† PERGEA, PERGEIA, i. q. *Pergia*, in Ch. a. 1207.

PERGENVARE, genibus repere, *γονυπετεῖν*. Saxo Grammaticus l. 6.

† PERGERE, ire, ambulare, t. 3. Iun. p. 659.

PERGESTVS, conſtitutus, definitus. Charta an. 1449. apud Rymer. to. 11. p. 240.

PERGIA, et PARGIA, ius quoddam, quod domino competit ratione emendarum, quae pro damno animalium in agris et paſcuis irrogari ſolent, abſque tamen praeiudicio aeſtima-

[..]nis damni, ei exſoluendae, qui [..]od factum eſt, vt ex Aduerſariis MSS. Auguſti Gallandi definitur in voce *Spargicia*, quam vide. Charta Stephani Comitis Burgundiae et Ioannis Comitis Cabilonenſis an. 1229. apud Claudium Iuranum in Antiquit. Anſſon.

PERGOLARE, vt mox *Pergolatus*. Miracul. B. Simonis to. 2. April. p. 824.

PERGOLATVS, trichila Columellae. Gall. *Treille*, Ital. *Pergolato*. Statuta caſtri Redaldi lib. 1. fol. 22. vo. V. *Pergula*.

PERGOLVM, V. *Pergulum*.

PERGOLVS, vt *Pergula* 3. in Statutis Paſſauic. lib. 2. c. 73. fol. 132.

PERGOMASCHAE, Bergomates, Gallis *Bergamaſques*, qui ex Bergamo vel eius diſtrictu ſunt, *b*. mutato in *p*. vt Italis vſitatum eſt. Statuta Placent. lib. 6. fol. 69. recto.

PERGOTTARE, ab Ital. *Percotere*, verberare, caedere. Chron. Petri Azarii apud Murator. to. 16. col. 410.

† PERGRERIA, ſpiculi genus, vt videtur, in Stat. Arelat. V. *Pergamines*.

PERGVLA. (1) Trabecula in aedibus ſacris, a qua pendent Lychnuchi. Anaſtaſius in Greg. III. (2) *Tugurium parua alto poſita*. Gloſſ. Vetus MS. Sangerman. num. 501. Aliud Lat. Graec. *Pergula*, μεσόδμη, ὑπερῷον, ἐξέδρα, στοὰ, σκήνωμα. Vocabular. iuris vtriusque: *Pergula eſt tugurium, vel obumbratio frondoſa. Pergula, officina publica pictorum*, in l. vlt. Cod. Theod. tit. 4. de excuſat. artific. V. ibi Iac. Gothofredum. (3) Vitis Species, de qua Petrus de Creſcentiis lib. 4. c. 4. extremo. Chron. Farf. apud Muratar. to. 2. part. 2. col. 466. *Dedit praefatus Campo abbas in territorio Reatino res Iohannis Decani et in Oliano et Baiono, et caſalicium de Cupenco et Pergulam ibidem*. Italis *Pergola*. V. *Pergolatus*.

PERGVLVM, PERGOLVM, Italis *Pergolo*, tabulatum, ſuggeſtus, podium. Charta an. 1185. *Poſtea exiuit dominus Papa* (Vrbanus III.) *de eccleſia et oſtendit ſuper Pergulum et praedicauit populo*. Acta S. Aldebrandi to. 1. Maii p. 159. *Ipſe vero fugiens de pergulo, recuperauit ſe in campanile*. Acta S. Iacobi Philippi to. 6. Maii p. 174. *Aſcendat Pergolum ſeu aringheriam conſuetam, ſuamque declaret de hac re ſententiam*.

† PERGVLVS, in Act. SS. t. 1. Aug. p. 259. 260, vehiculi genus eſſe videtur, quod trabecula conſiſtit.

PERGVS. Charta Henrici Imp. an. 932. apud Miraeum in Codice Donat. Belgic. l. 2. c. 30. *Et in his locis, et in omnibus quae poſſidet, concedimus et confirmamus ei bannum et iuſtitiam, impetum et burinam, ictum et ſanguinem, reperturam, Pergum reginm, fora, telonea, vicecomitatum, wagaria, rectum et non rectum, vectigalia, et quidquid pertinet ad iudicatum, integritatem reipublicae et incolumitatem, etc.* Eadem Charta edita a Barthol. Fizenio in Hiſt. Leod. p. 293. *Pirgum* praefert. *Pergus*, vel *Pirgus*, hic idem omnino ſonat quod infra *Pirgius* vel *Pirius*, itinerarius ager, via ſtrata, publica, regia. V. *Pirgius* et *Pirgus* 1. Vnde pro *reperturam* legendum loco laudato *rupturam* facile coniicies.

PERHEMNIS, pro Perennis, in Charta an. 1277. to. 2. Hiſt. Dalphin. p. 16.

PERHEMNITER. (1) Peremptorie, definite. Charta an. 1277. to. 2. Hiſt. Dalphin. p. 15. (2) Perenne, perpetuo. Donatio Abbatiae S. Euſebii monaſterio S. Aegidii an. circ. 1048. in Tabular. eiusdem Monaſt.

PERHENDINARE, PERHENDINATIO, V. *Perendinare*, *Perendinatio*.

PERHENNARE, vt *Perennare*, V. in hac voce. Charta an. 1231. apud Ludewig. to. 5. Reliq. MSS. p. 28.

PERHENNIRE, eadem notione. Charta an. 1347. apud Ludewig. to. 7. Reliq. MSS. p. 509.

PERHENNITER, perenne, perpetuo. Charta Erici Magdeburg. Archiep. an. 1291. apud Ludewig. to. 5. Reliq. MSS. p. 38. Vbi *Perhenniter* per annum ſonare videtur.

PERHENTORIVS, pro *Peremptorius*, V. ibi

PERHERBARE, paſcere. Charta an. 1366. pro officio Aquarii de Talemundo.

✝ PERHORRENTIA, ingens metus, in Lit. remiſſ. a. 1358.

PERHORRESCENTIA, idem eſt quod timor, ſeu magna ſuſpicio, vel magnus metus. Vox fori Hiſpanici, de qua Michael del Molino in Repertorio Fororum Aragon. in hac voce.

✝ PERIANÈA, f. viridarium piris conſitum, vel ſeptum a domo dependens, in Ch. Mſ. a. 1336.

✝ PERIATVM, menſura frumentaria, eadem quae *Perea*. Ch. a. 1228. V. *Petrata*.

PERIBOLVS. (1) Vrbis murus, ſeu potius moenia. Gloſſ. Gr. περίβολος, *Moenia*. Will. Tyrius lib. 8. c. 14. *Tota nocte circuibant Peribolon*. Albertus Argentin. an. 1375. *Dein moenia muri antiquitatis praedictae exaltata ſunt cum Peribolo ſeu deambulacro nono.* (2) PERIBOLVS, PERIBOLVM, ambitus aedis, maxime ſacrae. Will. Brito in Vocabul. MS. *Peribolus dicebatur murus exterior qui cingebat gazophylacia cantorum cuſtodientium altare*. Mamotrectus ad 1 Machab. c. 13. *In Peribolo, i. muro atrii domus Domini, quod totum templum per quadrum in circuitu ambiebat.* (3) PERIBOLVS, nude, ſeptum, vallum. Chron. Monaſt. Noualic. apud Murator. to. 2. part. 2. col. 701. (4) PERIBOLVS, xyſtus, porticus. Papias: *Deambulatorium, Peribolus*. Odo Abbas lib. de Translat. S. Mauri Abb. cap. 7. *Deprecari illum coepi, vt ſi aliquid ex his* (teſtamentis ſeu donationibus) *in Peribulis, aut in ſcriniis tomo cartarum eiusdem loci ſciret, nobis reddere dignaretur.* Rectius Mabillonius poſt Bollandum *Peribolum* hic interpretatur Archiuum ſeu Tabularium: vbi praeterea monet vocem *tomo* gloſſema eſſe. Neque alio ſignificatu accipienda eadem vox in Vita MS S Gurthierni ex Tabular. Quimperleg. *Haec cartula praeſcripta inuenta de genealogia S. Gurthierni cum reliquis reuelatis, multum vetuſtate confecta ſeruabatur in Peribolo celebris noſtri monaſterii.* (5) PERIBOLVM, in Gloſſario Saxon. Aelfrici redditur *Scire*, quae vox *Pagum*, ſeu *Comitatum* ſonat.

PERICHELIS, *ornamentum puellarum*. Gloſſ. MSS. S. Andreae Auenion. Hinc emendandum carmen de varia fortuna Erneſti Bauar. Ducis, apud Marten. to. 3. Anecd. col. 372.

> ...... *Haec pulcras iactat inaures,*
> *Illa Pericherides et torques verſat, et altas*
> *Ventillat armillas.*

Niſi legendum malis *Periſcelides*, vt habet Horatius Ep. 17. lib. 1. Gloſſ. Lat. Gall. Sangerm. *Perichelis*, vel *Periſcelis*, *ſecundum Antiquos Perichelis*, *Vne maniere de aournemens de femes és brat, ou és cuiſſes.*

PERICLA. Meminit Rocchus Pirrus tom. 2. Notit. Sicul. p. 368. Charta Rogerii Comitis Siciliae an. M. 66+5. qua cuidam monaſterio concedit *Periclas terrarum ad laborandum, et animalia ſine quauis exactione paſcantur in tenimento Saccenſi, etc.* Vbi f. legendum *Perticulas*. V. in hac voce.

PERICLAMIVM, precatio, oratio. Hymnus de S. Wilframno.

PERICLITARI. (1) Naufragio perire. Gloſſ. Lat. Gall. Sangerman. *Periclitari*, *Perir*. Charta Philippi Comitis Flandriae an. 1130. in Tabular. S. Bertini. V. *Periculare*. (2) Agitari, perturbari. Conc. Ancyran. c. 15.

PERICLYSIS, περίκλυσις, ora, extremitas, circumtextum veſtis vel veli, purpura in orbem currens, quam Pollux περιῤῥόη vocat. Ita Salmaſius ad Vopiſcum. Anaſtaſius in Leone III.

PERICONIVM, a Graeco περιχωννύω, oblinere, obducere, vt in opere tectorio atque in albario fit, apud Tamayum contra Queuedum in Prologo ad Vitam S. Pauli.

PERICVLARE, naufragio perire. Miracula B. Simonis Eremit. Auguſt. tom. 2. April. pag. 827.

PERICVLARITARE, periclitari. Ratherius Epiſc. Veron. lib. 5. Praeloq. apud Marten. to. 9. Ampl. Collect. col. 924. V. *Periculare*.

PERICVLONES, periculoſi, ριψοκίνδυνοι. Commodianus inſtruct 12.

† PERICVLOSVS, qui periculum ſeu damnum infert, t. 6. Sept. p. 493.

† PERICVLVM, malum, damnum, in Ch. Mſ. Innoc. III. Pap.

PERIDOPARE. Fragmentum Petronii: *Sic iſtos Peridopabant, vt illis Iupiter iratus eſſet.* Vbi forte legendum *peridorpabant*, id eſt, *tractabant*, a δόρπον, *coena*, vnde περιδορπάζειν.

PERIDOT, V. infra *Peritot*.

PERIERGIA, vox Graeca, ſolertia, ſedulitas. Abbo de Obſid. Lutetiae a Normannis apud Duchesnium pag. 36.

PERIERMENIAE, interpretationes; vox Graecae originis περὶ ἑρμηνείας. Bernardus Pezius tom. 1. Anecd. Praefat. pag. XI.

PERIGIVM, periculum. Charta Alfonſi Comitis Bononienſis ann. 1288. to. 4. Monarch. Luſit. pag. 279.

† PERIGNIATIVM, peregrinatio, in Teſtam. Mſ. a. 1450.

PERILARE, periculum incurrere. Anonymus Barenſis in Chron. an. 1064.

† PERILEPSIS, ſic omnino legendum cenſet Bollandus pro *Peruileſis*, a περίληψις, comprehenſio, t. 1. Ian. p. 568.

† PERIMA, pelta, clypeus. Gloſſar. Lat. Gall. a. 1352.

PERIMACHIA, certaminis apparatus, contentionis cumulus, Graece περιμαχία. Sidonius Epiſt. 7. lib. 1.

† PERIMETRVM, *la linia de meſura*, in Gloſſar. Lat. Ital. Mſ.

† PERINDIE, pridie, in Contin. Chron. Odoran.

PERINDIGERE, omnino deſtitui, ad ſummam indigentiam redigi. Tertull. in Scorpiac. cap. 13.

PERINOEA, animaduerſio, cenſura, Graece περίνοια. Iuſtin. Nouell. 146. edit. Lugdun.

† PERIODVS, lapidis pretioſi genus, ſed inferioris ordinis, in Inuent. Mſ. theſ. Sed. Apoſt. a. 1295.

PERIPETASMA, velum nauticum. Translat. S. Mauri ſaec. 4. Bened. part. 2. p. 178.

PERIPHERIA, circumferentia, ambitus; vox Graeca. Mullerus in Introduct. ad Hiſt. Sand-hippolyt. apud R. Duellium lib. 1. Miſcell. pag. 283.

† PERIPHYSEON, natura, a Graeco περὶ et φύσις, apud Pez. t. 1. Script. p. 800.

PERIPITISMA, f. perperam pro *Peripetaſma*. Annales Franc. Anianenſes: *Dedit idem Rex sereniſſimus Auguſtus quatuor Euangeliorum librum . . . . cuius poſtes ſunt mirabili ſchemate compoſiti, vt vnum electri aureolum conformet Peripitiſma, alterum vero eburis pulchre caelatum diſtinguat iconiſma.*

† PERIPLEVMONICVS, qui *peripneumonia* laborat, apud Alex. Iatroſoph.

PERIPSEMA. Gloſſae MSS. *Peripſema, limatura metalli, et purgamenta pomi, et quisquiliae domus, et raſura cuiusque rei.* Res vilis et abiecta, apud S. Paulum. Liber Epiſtolarum S. Bonifacii Arch. Mogunt. Epiſt. 74. *Haec xeniola direximus tuo cultui . . . caligas, et Peripſemata, orarium et cotulam, et gemmam breuem.* Vbi *Peripſemata* videntur Graeuio recenſenda eſſe inter pedum tegumenta, quod caligis iungantur. PERIPSEMA, fem. gen. Liber Sacramentor. Gregorii M. PERIPSIMA, *media planta pedis*. Gloſſ. Iſid. PERIPSIMA, ſordes, immunditiae. Bernardus Mon. in Conſuetud. Cluniac. MSS. cap. 48.

† PERIPSERE, abrogare, ad nihilum reducere, in Ch. a. 1121.

PERIPSYCIS, *frigdor*, in Gloſſ. MSS. a Graeco περίψυξις.

† PERISSERIVS, pirus ſilueſtris, in Ch. Mſ. a. 1460.

PERISTERIVM, ciborium, in cuius cauo appenſa erat columba, ex qua pendebat pyxis, ſacram Euchariſtiam continens. Teſtamentum Perpetui Epiſcopi, quo legat *Amalario Preſbytero*

tero caſulam vnam communem de ſerico, item Periſterium et columbam argenteam ad Repoſitorium. Hinc emendandus, ni fallor, Rainerus de Translat. reliquiarum SS. Eutychetis et Acutii, vbi pro *Pyraſterium* leg. *Periſterium.*

† PERITIO, interitus, iactura, damnum, t. 1. Iun. p. 12.

PERITOT, gemma viridis coloris ſmaragdo durior, ſed minoris pretii, Gallis *Peridot* vel *Pelidor.* An veteribus cognita fuerit, incertum eſt. V. *Peradota.* Monaſticum Anglic. tom. 1. pag. 6. de reliquiis S. Thomae Cantuarienſis Archiep. *Annulus, qui fuit ſuper digitum ſuum, cum dicta Peritot, tempore, quo gladiis impiorum occubuit.*

PERIVOLIVM, ſilua muris aut ſepibus cincta, in qua ferae venaticae concluduntur. V. *Brolium.*

PERIVRAMENTVM, periuratio. Leges Henrici I. Reg. Angl. cap. 64. *Indicatur ſimplex lada ſimplici Periuramento, triplex lada Periuratione et nullum vnquam ante iuramentum condonetur.* Vbi *Periuramentum* eſt purum ſacramentum; PERIVRATIO vero ſacramentum ſolemnius, puta ſuper Crucem, Altare, etc.

PERIVRARE, deierare, vel falſo iurare. Lex Salica tit. 50. §. 2. PERIVRATVS, periurus. Synodus aduerſus Felicem ſub Leone III. PP. inter Concil. Hiſpan. to. 3. p. 114.

PERIZOMA, quo aliquid circumcingitur, a Graec. περίζωμα, quod idem eſt, Gen. 3, 7. Iſidorus lib. 19. Origin. cap. 22. *Veſtis antiquiſſima hominum fuit Perizomatum* (l. Perizomatium) *id eſt, ſuccinctorium, quo tantum genitalia conteguntur. Hoc primum primi mortales e foliis arborum ſibi fecerunt, quando poſt praeuaricationem erubeſcentes pudenda velabant.* Gloſſ. Lat. Gall. Sangerman. *Perizoma, une maniere de veſtement, ſurceint, braie.* Idem quod aliis *Campeſtre.* V. *Campeſtratus.*

PERIZONIVM. Perottus: *Caſtula, palliolum praecinctum, quo nudae virgines infra papillas praecinguntur, id et Perizonium, et praecinctorium appellatur.* Vocabul. Suſſannaei: *Perizonium, Devanteau, alias caſtula et praecinctorium.*

PERLAE, margaritae, vniones, Gallis *Perles*, Germ. Perlen. Matthaeus Paris et Matthaeus Weſtmonaſt. an. 1255. *Et erat quidam lapis pretioſus, qui dicitur vulgariter Perla.* Iacobus de Vitriaco lib. 3. Hiſt. Orient. *In auro, et argento, Perlis, et pomis ambrae, filis aureis, phylacteriis,* etc. PELLAE, eadem notione. Michael Scotus lib. de Phyſion. cap. 8. *Pella rotunda.* Adde cap. 17. PERVLI. Iſo Magiſter in Gloſſis: *Bacas, gemmas rotundas, qui vniones vocantur, eo quod in capite oſtrearum aperto crebro ſemel in anno et vnus tantum, quos et Perulos vocant.* V. *Perula.* Caſaubonus ad ſat. 2. Perſii obſeruat, margaritas infimae Latinitatis ſcriptores vocare *Perulas*, vocemque extare apud veterem interpretem Horatii. Salmaſius ad Hiſt. Aug. *perulas* dictas cenſet, voce ex Latino deflexa, quaſi *pilulas*, ſeu paruas pilas. Vnde et *pirula* Iſidoro ſecunda illa naſi extremitas, pro *pilula*, dicitur. Et in Notis ad Solinum, *perulam*, pro *ſphaerula*, i. parua ſphaera, dixiſſe veteres ſcribit: ita enim recentiores ſphaeram appellaſſe, indeque *perulas* vniones Gallis dici, vt Graecis σφαιρία. Alii a *Perna*, quae eſt conchae ſpecies, de qua Plinius lib. 32. V. in *Pernae.*

PERLIMITARE, limites alicuius prouinciae pertranſire. Chron. Moſomenſe apud Acher. to. 7. Spicil. pag. 626.

† PERLINA, in Stat. Saonae pro *Berlina*, q. V.

† PER[illegible]RICVS, *delectabile e dolce*, in Gloſſ. Lat. Ital. Mſ.

† PERLISIA, paralyſis, ab Hiſp. *Perleſia*, t. 5. Sept. p. 745.

† PERLOCI, margaritae, vniones, in Ch. Mſ. a. 1379. V. *Perlula.*

PER LONGVM, Gall. *de long*, ex parte qua quid longum eſt. Litterae Caroli V. Fr. Reg. an. 1367.

† PERLVCIDARE, illuminare, perlucere, t. 2. Mart. p. 105.

† PERLVCRVM, altera iudicialis mulcta, quae priore non perſoluta, imponitur, aſſignaturque ad quoslibet damna-

damnati redditus. Stat. a. 1505. inter Leg. Polon. t. 1. p. 306.

† PERLVLA, dimin. a *Perla*, margarita, vnio. Inuehr. Mſ. a. 1363.

† PERLVSTRATVS, radians, t. 5. Sept. p. 598.

PERMANENTIA, perpetuitas. Diploma an. 1319. apud Ludewig. to. 6. Reliq. MSS. pag. 3.

PERMANSIVE, *non diſpoſitiue*, voces quae paſſim occurrunt apud Scholaſticos, id eſt, inquit Goclenius in Lex. Philoſ. per modum habitus, non affectionis.

PERMENTARIVS, ſeu PARMENTARIVS, ex *Paramentarius*, qui veſtes *parat*, id eſt, ornat, Gallis olim *Paramentier*, qui hodie *Tailleur d'habits*. Catholicon Armoric. *Courezaff*, Gall. *Correer*, *Parmento*, *as*, etc. Monaſticum Anglic. tom. 1. pag. 987. *Vt nec mercator, nec inſitor nec Permentarius, nec cortueſarius, nec vllus miniſter, volens vendere vel emere, non vendant, nec emant aliquid alicubi, niſi ibi quamdiu nundinae durauerint.* PARMENTARIVS, in Chartular. V. S. Vedaſti Atrebat. pag. 262.

† PERMERDATVS, totus merda infectus, t. 3. Antiq. Ital. med. aeui p. 1207. V. *Merdare.*

† PERMIRABILLIMVS, perquam mirabilis, t. 10. Collect. Hiſt. Franc. p. 49.

PERMISSIO, dimiſſio, Gall. *Delaiſſement, abandon.* Litterae Henrici VII. Reg. Angl. an. 1509. apud Rymer. tom. 13. pag. 244.

† PERMISSVM, valedictio, abeundi facultas, t. 2. Iul. p. 113.

PERMITTENTE APOSTOLICO, in lib. 7. Capitul. cap. 260. Verba illa, inquit Marca lib. 2. de Concordia cap. 12. §. 7. formulam redolent, qua Magiſtratus vtebantur cum Reſcriptorum principalium triſtitiam molliebant, quaque vſus eſt Gregorius M. cum legem Mauritii de militibus ad monachiſmum properantibus temperauit. Quod hodie *cum bona venia, aut ſub beneplacito Pontificis* fieri dicunt.

† PERMITTERE, dimittere, derelinquere. Monum. Eccleſ. Aquilei. Append. p. 46.

† PERNA, V. in *Parna.*

PERNADA, ager vel praedium. Prima Curia Generalis Barcinone celebrata à Iacobo II. Rege Aragonum an. 1283. cap. 23. *Si tenens maſatam, hordam, vel Pernatam, aut alia bona talia unde poſſent hoſpitium competenter tenere.* Alia Curia Barcinon. ann. 1291. *Item quod aliquis homo, qui teneat manſum, vel Pernadam, vel bordam in dominio alicujus, et faciat focum inibi, non poſſit ſe facere hominem alterius ſine licentia domini ſui.*

PERNAE. (1) Papias: PERNAE, *vulgo procellae de montibus, dicuntur.* (2) Alia notione. Plin. lib. 32. cap. vlt. *Appellantur et Pernae concharum generis circa Ponticas inſulas frequentiſſimae: ſtant velut ſuillo crure longo in arena defixae, hiantesque.* Chron. Caſin. lib. 3. cap. vlt. *Coppetellas de Pernis 3.* id eſt, de conchis illis. Gallis *nacre de perles.* Ita vero Latinis dictae conchae marinae, e quibus colliguntur margaritae, ſeu vniones, quos inde *perlas* vocamus, quaſi *pernulas.* Conſtitut. Friderici Reg. Siciliae cap. 86. *Quod nullus, ſiue vir, ſiue mulier, ... audeat portare in veſtibus, quas induerit, aliquam friſaturam de Pernis,* etc. Charta Ioannis Archiepiſc. Capuani ann. 1301. in Sanctuario Capuano. *Item par unum chirothecarium de ſeta alba cum ſmaltis Impernatis.*

PERNARIVM, perna. Charta Rogerii I. Regis Siciliae apud Vghellum tom. 9. pag. 45.

PERNATA, V. *Pernada.*

† PERNICARI, perniciem inferre. Gloſſar. Lat. Gall. Cod. 7692.

PERNICATOR, perdicum venator, ab Ital. *Pernice*, Perdix. Statuta Montis Regal. fol. 282.

PERNICIO, *Freisaiſt, leſio, offenſio.* Gloſſ. MSS. X. ſaltem saec. ad calcem Collect. Can. ex Bibl. D. Chauvelin. † Pro Pernicies, t. 1. Sept. p. 169.

PERNICVLA, *ὑμεvis ὁlκα*, in Gloſſar. Gr. Lat.

PER-

PERNIO. (1) Pernium, Ital. *Pernione*, vlcus quod ex frigore hiberno in digitis manuum pedumque, vel in talo contrahitur. Vtitur Plinius lib. 20. cap. 3. Gloſſae Graec. Lat. et Lat. Graec. *Pernium*, χείμεθλον. V. *Mugae*. (2) † Compages ferrea, Ital. *Perno*, Hiſp. *Pernio*. Murat. t. 4. Antiq. Ital. p. 955.

† PERNIS, pelvis, in Act. capit. eccl. Lugd. a. 1338.

† PERNOCTANTIA, pernoctatio, in Gloſſar. Gall. Lat. Cod. 7684.

PERNOCTARE, differre. PERNOCTATVS, dilatus. Speculum Saxon. l. 1. art. 58. §. 1.

PERNOCTATIO. (1) Idem quod *Procuratio*, *giſtum*, ius diuertendi in domum alicuius ad pernoctandum. Diploma Bretiſlai Ducis Boemiae an. 1045. apud Ludewig. tom. 6. Reliq. MSS. pag. 52. (2) † Quodlibet grauamen, quaeuis iniuſta moleſtia, i. q. *Excubiae*. Ch. a. 1190. t. 3. Hiſt. Occit. Prob. p. 168.

† PERNOVARE, de nouo ad cultum redigere. Ch. Mſ. a. 1211.

† PERNOX, V. *Perdius*.

PER NVLLIS INGENIIS, pro *per nulla ingenia*, occurrit in Chartis Almannicis Goldaſti 47. 58. 59. et 60.

PERO. (1) Saccus coriaceus. Acta S. Thyrſi Mart. cap. 7. *Ipſius autem Peronis fortioribus ligaturis conſtringite fauces.* Iuſſerat nempe Praeſes S. Thyrſum ſacco incluſum in mare demergi. Occurrit ibi non ſemel. Vtitur etiam Plinius lib. 36. cap. 14. pro ſacco. PERONES Latinis dicuntur calcei, qui tibiatim calcebantur. Gloſſ. Iſid. *Pero*, *Calciamenta*. V. *Culpones*. Carolo de Aquino in Lex. milit. dicitur a Pera, ſacculi genere; quod ſit laxius calceamentum ad perae ſimilitudinem. De iis Virgilius 7. Aeneid. Iuuenal. Sat. 4. etc. Vide Sauaronem ad Sidon. lib. 4. Epiſt. 20. Bened. Balduinum in Calceo antiquo cap. 17. Salmaſium ad Tertull. de Pallio cap. 5. et alios. De Peronibus Scoticis Hector Boethius lib. 14. Hiſt. Scotor. pag. 308. (2) Podium, ſuggeſtus, a Gall. *Perron*. Chron. Corn. Zantfliet apud Marten. to. 5. Ampliſſ. Collect. col. 380.

† PER OLIM, quondam, olim. Ch. Mſ. a. 1335.

† PERONATVS, *calciato de ſtivali* in Gloſſ. Ital. Mſ. V. *Pero 1*.

† PERONNIVM, f. forum, vbi *perones* ſ. calcei venduntur. Ch. Mſ. a. 1228. *Redditus quos habebant in Peronnio Tornoderenſi*. V. *Pero*.

† PERONVM, cliuus, collis deiectus. Ch. Mſ. a. 1320. V. *Pendaria*.

PERPACARE, debitum integre perſoluere. Litterae Iacobi Reg. Aragon. an. 1252. inter Iuſtr. tom. 6. nouae Gall. Chriſt. col. 65. Vide *Pacare*. PERPAGARE, eodem intellectu. Charta Communiae Rotomag. etc. apud Ducheſn. Norman. pag. 1061. V. infra *Propagare*.

PERPACATIO, perfecta et integra debiti ſolutio. Charta Eduardi II. Reg. Angl. ann. 1309. apud Rymer. tom. 3. pag. 125. PERPAGATIO, eadem notione, in Charta Guidonis Comit. Flandriae an. 1297. apud eumdem Rymer. to. 2. pag. 773.

PERPARS, portio haereditaria, ſeu diuiſio haereditatis per partes, Anglis *Purpart* et *Propertie*. Fleta lib. 2. cap. 54. §. 19. *Tanquam terram quae ſibi deſcendit in Perpartem de haereditate talis anteceſſoris.* PROPARS, ibidem lib. 5. cap. 9. §. 13. lib. 6. cap. 21. §. 2. Charta an. 1319. apud Rymer. to. 3. pag. 795. Vide *Carterium*. PVRPARS, in Charta ann. 1366. apud Kennett. Antiquit. Ambroſden. pag. 502. PVRPARTIA. Genealogia Perciorum, in Monaſtico Anglic. tom. 1. pag. 847. PROPERTIA. Idem Monaſtic. pag. 305.

PERPARVS, Moneta Imperatorum Byzantinorum aurea, V. *Hyperperum*.

PERPENDICVLARITER, recta linea. Iter Indicum Balthaſaris Spingeri apud Marten. Itiner. 2. Litter. pag. 362.

PERPENDICVLARIVS. Aurelius Victor in Epit. in Hadriano: *Namque ad ſpecimen legionum militarium, fabros, Perpendicularios, architectos, genusque cunctum exſtruendarum moenium*

nium ſeu decurandorum in cohortes centurianerat. Vide mox *Perpendiculum.*

PERPENDICVLVM. (1) Anſa, catena, qua quippiam pendet. Willelm. Brito in Vocabular. MS. *Perpendiculum dicitur illud vnde lebetes feruntur et ſuſpenduntur.* Gloſſ. Lat. Graec. MSS. Sangerman. *Perpendiculum*, κρεμαστὴς οἰκοδόμου. Guill. Bibliothecarius in Stephano VI. PP. pag. 236. (2) *Pannus mulierum, quo pudenda tegunt, vel veſtes defendunt.* Gloſſae MSS. in Prudentium ex Bibl. Sangermanenſi Cod. 561.

PERPENNIVS, αὐθέντης, in Gloſſ. Lat. Gr. Aliae Gr. Lat. Αὐθέντης, *Auctor, Perennius.*

PERPENSORIA, excellentia, praeſtantia. Charta Philippi V. Regis Franc. an. 1338. pro erectione Baroniae Harcur. in Comitatum tom. 3. Hiſt. Harcur. pag. 248.

PERPERA. (1) Idem quod *Perperus*, Monetae ſpecies, V. *Hyperperum.* (2) † *Vno morbo che perverte la facia.* Gloſſ. Lat. Ital. Mſ.

PERPERAGERE, perperam agere. Epiſt. Synodalis apud Felibian. Hiſt. Sandion. pag. LXXII.

PERPERAM, indecl. labes, ignominia, macula Charta Gerbergae Reginae an. 959. apud Mabill. Diplom. lib. 6. Ch. 139. *Si eccleſiaſticis negotiis iuſte diſponendis operam damus, non regiae dignitati Perperam inferimus. Homo Perperam*, pro malus, peruerſus, apud Anaſtaſium in Vita Cononis tom. 3. Murator. pag. 148. PERPETRVS ex alio Cod. ibid. laudato in Notis, pro *Perperus*, ni fallor. V. Martinii Lexicon.

PERPERVM, moneta Byzantinorum Imperatorum, V. *Hyperperum.*

PERPESSICIVS, *tolerans, patiens*, ὑπομενητικὸς, in Gloſſ. Graec. Lat. Mox: ὑπομένω, *perpeſſo, perfero.* PERPESSVS, in Cod. Sangerman.

PERPETRVS, V. *Perperam.*

PERPETVALIS. (1) Officium eccleſiaſticum quod ex inſtitutione perpetuum eſſe debet, apud Hiſpanos. Synodus Valent. an. 1566. inter Concil. Hiſpan. tom. 4. p. 130. (2) Perpetuus, Gall. *Perpetuel.* Acta B. Ioagnoli tom. 2. April. pag. 955. Vtitur Quintilianus lib. 2. cap. 14.

PERPETVALITER, perpetuo, Gall. *Perpetuellement.* Praeceptum Caroli M. an. 789.

PERPETVARE, ſacramento firmare rem aliquam perpetuo ſe non facturum. Auxilii Libellus apud Mabill. tom 4. Analect. pag. 613

PERPETVARIVS COLONVS; *qui fundum conducit in vitam, vel vt ad alios transferre poſſit: emphyteuticus vero etſi ſit Perpetuarius, attamen ſuſcepit ſolum ſterile et infructuoſum.* Laur. in Amalth. *Perpetuarii*, qui in perpetuum res ciuitatum aut fiſci conducunt, l. 1. 3. et vlt. eiusd. Cod. de priuil. dom. Aug. lib. 11.

PERPETVATIO. (1) Perpetuitas, diuturnitas. Charta Petri de Greſſibus Epiſc. Autiſſiod. ann. 1321. (2) *Affiliatio*, in perpetuam ſocietatem alicuius monaſterii ſuſceptio. Conſtitut. Dominic. cap. de Affiliationibus.

PERPETVVS, nomen cuiusdam officii, apud Anonymum Floriac. lib. 4. de Mirac. S. Benedict. cap. 24. *Iubet ergo Perpetuos ire, et quantum hordei neceſſitas expetebat, ſuis praebere equis.*

PERPIRIARII, homines praeſtationi annuae *hyperperorum* obnoxii, V. *Hyperperum.*

PERPLVMIS. Theodericus Monachus de Inuentione S. Celſi Epiſc. Treuir. n. 17. *De Deo, dando Eccleſiae ſuae apud Trevericam Metropolim nouum patronum B. Celſum, quem virtutibus Perplumem, plenumque dierum . . . hactenus in ſupernis ſedibus conciuilitauit.* Galli dicerent, *Emplume de vertus.*

PERPONCHA, idem quod mox *Perpunctum.* Conſuetud. Brageriac. art. 28.

PERPORTARE. Chartae Parenſales form. 24. *Precamur vos de illis homunciunculis, qui in veſtro miniſterio commanent, vel de noſtris cauſis inuicem noſtrum bonum certamen exinde mittatis, ſicut nos de veſtra caritate bene confidimus, vt ſic exinde Perportare faciatis, vsque nos inſimul coniungi-

intingimus. Iudicatum ſub Garolo M. apud Sammarthanos in Epiſcopis Maſſilienſ. *Sed contra Epiſcopum ipſum, vel ipſas certas aliquis ſic rebellabat, quod per annoſitatem, ſeu per legem tricenariam in tempore pacis ad ipſum beneficium ſui ſenioris, aut ad partes Domni Caroli Regis Perportare voluerunt.* Quid ſibi velit vox *Perportare* ex allatis vix expiſcari licet: paulo clariora ſunt quae ſubiicimus. Notitia guirpitionis an. 968. apud Marten. tom. I. Ampliſſ. Collect. col. 323. *Tunc Comes praefatus et iudex Berengarius iudicauerunt vt Epiſcopus Perportare feciſſet ad ſeruos S. Victoris, hoc ſunt homines, Letus, Auuſtus, etc. ibi fuerunt adepti qui volunt iurare et Perportare, ipſas vineas et ipſos campos, quod melius eis ſuccederet ex parte S. Victoris, quam ipſi homines ad tenendum propter cauſam alodis, quod etiam Epiſcopus paratus fuit.* Vetus Charta apud Stephanot. tom. 3. Antiquit. Bened. Pictau. MSS. pag. 735. *Fecerunt indicium rectum et Perportauit terram Marchaanda filia Peoſiz, ſicut iuſtum erat, audientibus et videntibus iſtis teſtibus idoneis* etc. Ex his *Perportare* idem ſignificare videtur quod *Guerpire*, rem poſſeſſam dimittere, quo etiam ſenſu Galli dicunt *Se deporter*; eo fortean tantum diſcrimine, quod *Perportare* ſit rem abiicere poſt latam iudicum ſententiam.

PERPRE, moneta Byzantina, V. *Hyperperum.*

† PERPREHENSIO, PERPRENSIO, poſſeſſio, vel locus ſepibus, muris aut vallis concluſus, Germ. Biſang. Ch. a. 1082.

† PERPRESIA, ambitus, fines et limites, intra quos locus quiſpiam *perprenditur* ſeu concluditur. Comput. a. 1356.

PER PRIMITIONEM, peremptorie. Occurrit in Decretis Hungaricis.

PERPRISIO, acquiſitio, comparatio. Charta Borelli Comit. Barcinon. an. 973. in Append. ad Marcam Hiſpan. col. 902.

PERPRIVS. (1) Pro *Prius*, quod *prius* eſt. Arnobius iunior in Conflictu cum Serapione lib. 1. (2) Ad verb. antea, Gallis *par-cy-devant* Teſtamentum S. Elphegi Epiſcop Wintonienſis. (3) Inprimis, Gall *Avant toutes choſes*. Charta an. 1330 apud Rymer. tom. 4. p. 459.

PERPVNCTVM, PVRPVNCTVM, veſtis militaris *coactilis*, et πιλωτὴ, vt Graeci efferunt, lana vel goſſipio farta, et acu ſtipata ac *perpuncta*, vnde nomen non modo eiuſmodi veſti inditum; ſed et thoraci veſtiario noſtrati, quod ad vmbilicum lana ſpiſſiori perpuncta et coactili fartus ſit. Hiſt. MS. Excidii Acconis ann. 1191. *Portantes ibidem . . . lanceas, falcaſtra, caſſides et loricas, ſcammata, et Perpuncta, ſcuta cum clypeis*, etc. In Regeſto homagiorum Nobilium Aquitaniae an. 1273. *Bertrandus de Podensſac domicellus dixit, quod ipſe tenet a D. Duce Podenſiacum*, etc. *et debet facere perſonaliter exercitum cum gonjone et Perpuncto; ſi ſit ſanus, et ſi ſanus non eſt, debet mittere quemdam domicellum, vel Militem, dum fuerit Miles.* Pag. 25. verſo: *Geraldus de la Mota domicella* etc. *debet etiam D. Regi obſequium exercitus de vno Milite armato Perpuncto et gonjone.* Occurrunt eadem verba iterum in eadem pag. *Gonjon* hoc loco ſonat *Gambezonem*. PORPOINCTVM, PORPOINTVM. Teſtament. Odonis de Roſſilione ann. 1298. apud Marten. tom. I. Anecdot. col. 1306. PROPVNCTVM, in Statutis Foroiul. an. 1235. ex Tabul. S. Victoris Maſſil. PROPVNCTVS. De Excidio vrbis Acconis apud Marten. tom. 5. Ampliſſ. Collect. col. 765. PVRPVNCTVM. Mandatum Henrici III. Reg. Angliae ſuper iuratis ad arma, in Addit. ad Matth. Pariſ.

PERPVTATIO, membri amputatio. Concilium Andegauenſe an. 453. cap. 3.

† PERQVA, pertica, menſura agraria, Gall. *Perche*, Picard. *Perque*, Necrol. Rotomag. V. *Perca.*

PERQVERIVS, an idem qui *Parcarius* ſupra, parci cuſtos? Charta an. 1317. in Tabular. S. Victoris Maſſil. *Bartho-*

Bartholomaeus de Montilis Perquerius. V. *Parcus.*

† PERQVETVS, conſeptum fori iudiciarii, Gall. *Parquet.* Lit. remiſſ. Mſ. a. 1356.

PERQVIRERE, acquirere, *Purchaſſer*, forenſibus Anglis, *Perquiſitum*, et *perquiſitio*, acquiſitum, acquiſitio, vt auctor eſt Cowellus, quem conſule. PERQVISITVM, acquiſitum, poſſeſſiones aere proprio emptae, Gallis *Acqueſt.* Fleta lib. 1. cap. 11. §. 1. PERQVISITA CVRIARVM, acquiſita et addita *curiis* ſeu praediis ruſticis; eſt enim *curia*, praedium ruſticum, poſſeſſio, *curtis.* Vide *Curia* 5. Charta an. 1380. apud Madox Formul. Anglic. pag. 65. † PERQVIRERE DOMINVM, alicuius vaſſallum ſe profiteri. Ch. Mſ. a. 1223.

PERQVIRITARE, perquirere. Claud. Mamert. Praefat. lib. 1.

† PERQVISITIO, acquiſitio. Bened. abb. Petrob. in Henr. II.

PERQVITARE, perſoluere, Gall. *Acquitter.* Acta S. Chriſtinae tom. 4. Iunii pag. 342.

† PERRACVLVM, i. q. *Peraculum*, in vet. Gloſſ. Cod. 7641.

† PERRALHA, a Gall. *Perrelle*, terrae medicamentariae genus. Leudae maior. Carcaſſ. *Pega et ſodanum, qua ſit vitrum, Perralha ſ. terra alba, non dant leudam.*

PERRARA, vel PERRATA AIGNELINORVM, par velleris agnini, Gall. *Une paire de toiſons d'agneau.* Locus in *Perreia* 1.

† PERRARIA, lapicidina, in Ch. Guid. Cacal. epiſc. V. *Perreria.*

† PERRATOR, lapidum ſector, ſ. qui *petras* e *petraria* eruit, Gall. ol. *Perreur.* Lit. remiſſ. Mſ. 1387.

PERREIA. (1) PERREIA, PERTERIA, PORRETA, PREYA. Sic variae efferrur haec vox, qua, niſi fallor, ſignificatur locus, vbi Carnotenſes mercatores congregabantur, de iis quae ad mercaturam ſpectabant, diſceptaturi, vbi etiam merces ponderabantur ad pondus Comitis, cui ob id tributum aliquod exſoluebant. Quod in prato Comitis ſitae, *Perreia* et *Preya* dictus: interdum vero *Perteria*, *Porreta*, quod prope ciuitatis portam exſtaret. Hoc tamen non affirmando dictum velim. Charta Theobaldi Comit. Bleſenſis an. 1213. ex Schedis D. Lancelot, cuius inſcriptio ſic concipitur. *Ordonnance et tencriſt de la chartre de la Perrée aux marchands qui marchandent en la Perrée de Chartres. Statui quod omnes mercatores tam de Carnoto, quam de vniuerſis regionibus, qui apud Carnotum aignelinos vendunt, ponderabunt illos eque et iuſte, ... et quia male geſtum erat ab antiquo, tam de ponderatione hoſpitis Porretae, quam de aliis interpreſſionibus, diſtricte prohibeo ne ſupradicto hoſpiti liceat aliquam Perrarum aneglinorum ponderare, niſi ex grato et voluntate venditoris. Vnus autem quiſque emptor et venditor dabit michi vnum denarium, ſicut antea ſolet eſſe, de vnaquaque Perrata.* Necrolog. Eccleſ. Carnot. 13. ſaec. *X. Cal. Maii obiit Theobaldus Bleſenſis et Clarimontis comes illuſtris, qui dedit Eccleſiae B. Mariae Carnotenſis VII. lib. et X. ſol. annis ſingulis ad feſtum S. Remigii capiendos in redditu quam habet in Perreia Carnotenſi, ab illo videlicet qui perreiam praedictam tenebit, reddendos.* In Computo ann. 1380. *Super Preya Comitis*; in aliis: *Super Perreia Comitis.* † Corruptae vel male lectae ſunt voces *Perteria*, *Porreta* et *Preya*, pro *Perreria*, *Perreia* et *Perreya*. *Perreia* Carnotenſibus eſt littus ſeu ripa fluuii Auturae vbi mercatores negotiabantur. (2) Forte lapis pretioſus. Charta ann. 1425. apud Rymer. tom. 10. pag. 346. *Vnam paruram poſitam cum Perreia et armis Angliae, tres cappas de veluet rubeas, cum roſis aureis*, etc. V. ſupra *Peritot.*

† PERRERIA. (1) Locus vnde *petrae* et lapides eruuntur. Ch. Mſ. a. 1265. (2) Gemmula. Inuent. S. Capellae Pariſ. V. *Perreator.* (3) Parium dignitas, V. in *Par.*

PERRERIVS, lapidum ſector, caementarius latomus. Litterae Iohannis Reg. Franc. an. 1356. tom. 3. Ordinat. pag. 78.

✝ PERRETA, locus muris cinctus, ambitus. Ch. Mſ. a. 1340.

PERRIA, V. in *Par.*

✝ PERRIGERE, pergere, in vet. Gloſſ. Cod. 7641.

PERRIMARI, ſedulo rimari. Teſtam. Giraldi Matiſc. an. 888. apud Marten. tom. 1. Anecdot. col. 53.

PERRIPARIVS. Monachus Sangall. lib. 1. de Carolo M cap. 21. *Cum quidam iuuenis cognatus Regis optime in quadam feſtiuitate caneret, Alleluya: dixit Imperator ad eundem Epiſcopum: Bene cantauit modo ille noſter Clericus. Qui iuxta ſtultitiam ſuam iocalariter illa verba ſuſcipiens, et illum Imperatoris cognatum eſſe neſciens, reſpondit; Sic omnes Perriparii poſſunt bubus agricolantibus vetrenere*, (al. *veternere*) etc. Idem forte qui *Pelliparii*, tametſi acumen reſponſi non omnino percipio. At hic *Perriparii* videntur eſſe bubulci aut agricolae, qui bobus arantibus inſiſtunt, quibus, dum ad laborem exequendum hos vrgent, neſcio quid agreſte aut inſulſum occinunt; vnde pro *vetrenere* legendum forte *occinere.* V. in hac voce.

✝ PERRO, a Gall. *Perron*, podium, ſuggeſtus. Ch. Mſ. a. 1272.

PERROLOSENCIA, V. *Perroreſcentia.*

PERRONNIVM, V. *Peronnium.*

✝ PERRORESCENTIA, magna ſuſpicio, vel magnus metus, vnde *Perroreſcere.* Conſtit. Mſ. Ferd. reg. Arag. a. 1413. Ibidem non ſemel legitur *Perroloſencia* et *Porroloſencia.* V. *Perhorreſcentia.*

PERROSVM, f. leg. *Perraſum*, quidquid extra menſuram eſt, cum radio aequatur. Charta ann. 1251. in Tabular. Sangerm. *Reclamabant ſuper molendino S. Germani plenam minam bladi tale quale molendinum ipſum lucrabatur qualibet ſeptimana, immo et reuannas et Perroſum molturae molendini praedicti, vt dicebant, quia minam bladi, reuannas et Perroſum dictus defunctus percipiebat.*

PERS, color, V. *Perſus.*

PER SE, Separatim, *Aparſoi.* Statuta Ord. de Sempringham; *Modus iſte in domibus Canonicorum Per ſe m… nentiam ſeruetur.*

PERSEA. Diſputatio Archelai Epiſcop… Meſopotamiae cum Manete: *Cu… ergo corpus hoc principium ſit et ma… teria, neceſſe eſt, eam qui plantaue… rit Perſeam, tranſire per multa cor… pora, vsque quo Perſea illa, quam plantauerit, concidat.* Videtur ha… voce intelligi malus perſica, quam Graeci περσίαν dixerint.

✝ PERSEGIES, PERSEGVES, pan… ni ſpecies coloris *perſici.* Comput. a. 1482. V. *Perſus.*

PERSEGMEN, minutum ſegmen… Epiſt. S. Paciani ad Sempronianum inter Conc. Hiſpan. tom. 2. pag. 9…

PERSEITAS, facultas per ſe ſubſi… ſtendi, t. 5. Iun. p. 705.

PERSEVERARE, commercium, ſo… cietatem cum aliquo habere. Litterae an. 1364. inter Ordinat. Reg. Franc. tom. 4. pag. 440.

PERSEVS, color, V. *Perſus.*

PERSICA, malum Perſicum, Galli… *Peſche*, Germ. Pfirſche. Letaldu… Mon. lib. Miracul. S. Maximini Ab… bat. Miciacenſis num. 16. PERSI… CVM, eadem notione. Fortunatu… lib. 7. Poëm. 14. PERSICARIVS… malus Perſica, Gall. *Peſcher*, in Ca… pitulari de Villis cap. 70.

PERSICETVM, V. *Perciſſetum.*

PERSICHOMACHIA. Ita inſcribitu… liber quidam in Catalogo Bibl. Ca… noniae S. Nicolai Patau. apud Ber… Pezium to. 1. Anecd. Praefat. p. L…

PERSICIOR. Hincmarus Laudanenſi… in Reſponſione ad Remenſis Epiſto… lam L. Capitum pag. 615. *Sperab… Perſiciorem ſanctitatis veſtrae fr… romphaeam, ſi ferro vicarii Apoſtolo… rum Principis Petri acueretur, n… obtuſiorem*, i. acutiorem: Galli dic… rent *plus Percante.*

PERSICVS, *qui frequenter aliquid p… titur.* Gloſſ. MSS. Sangerm. num. 501. V. *Perſus.*

PERSINA, vipera. Chron. Sicar… Epiſc. Cremon. apud Murator. tom. 7. col. 533.

PERSISTATVS. Marculfus lib. … form. 18. *Ita vt pro ipſa cauſa ſ… dos tantos, quos in praeſentia … dare deberes, quos in praeſenti … vadi…*

wadium tuum visus es transſoluiſſe, et nos ipſe cauſa Perſiſtata, contra te viſus ſum werpiſſe. Galli dicerent, *la choſe ayant été perſiſtée*, hoc eſt, cum in ea re perſtitum ſit.

† PERSISTENTER, continue, t. 2. Mart. p. 155.

† PERSO, vectigalis ſpecies, quod *Perſonae* imponitur, i. q. *Capitagium*. Ch. Mſ. a. 1247.

† PERSOCLAMIUM, ſortilegii ſpecies. Stat. S. Flori Mſ.

† PERSOLENCIA, *la aſſiduita*. Gloſſar. Lat. Ital. Mſ.

PERSOLENTER, *aſſidue*. Gloſſ. Iſid.

† PERSOLIDUS, totus, ſolidus. Act. SS. t. 1. Aug. p. 236.

† PERSOLLA, *perſona*, in vet. Gloſſ. Cod. reg. 7641.

PERSOLTO, vox Hiſpanica quae idem ſonare videtur quod permitto, concedo. Charta Alfonſi I. Reg. aerae 1157. apud Michaelem del Molino in Repertorio p. 265. col. 3. *Perſolto vobis totas illas aquas, quod peſquetis ubi poſueritis.*

PERSOLVERUNT, pro *Perſoluent*, in Decreto Flauii Reg. inter Conc. Hiſpan. tom. 2. p. 704.

† PERSOLUS, *aſſiduo*. Gloſſ. Lat. Ital. Mſ.

PERSOLUTOR, qui ſtat promiſſis. Chronic. Mellic. pag. 348. *Deus creator bonorum, fideliſſime promiſſor, certiſſime Perſolutor.*

PERSONA. (1) Dignitas. Conſtitutio Diocletiani et Maximiani in Collatione Legis Moſaicae cap. 15. *Si qui ſane etiam honorati aut cuiuslibet dignitatis, vel maioris Perſonae*, etc. Bonifacius Mogunt. in Epiſt. ad Zachariam PP. apud Baron. ann. 742. num. 35. *Laicus quidam magnae Perſonae ad nos veniens dicebat*, etc. *Splendida Perſona*, apud Celſum in Prooemio lib. 1. PERSONAM SUAM AMITTERE, i. libertatem ſeu dignitatem; in ſeruitutem cadere. *Nam ſerui Perſonam Legibus non habent*, vt eſt apud Senatorem lib. 6. Epiſt. 8. et Paſchaſium Diacon. lib. 2. de Spiritu ſancto cap. 4. (2) Qui dignitatem habet cum praerogatiua in choro et capitulo. Charta an. 1227. to. 2. Hiſt. Eccl. Meld. pag. 120. *Canonicus eorum in choro noſtro non habebit ſtallum in ordine Perſonarum, ſed hab[illegible] primum ſtallum in ordine sac[illegible]tum.* *Bona Perſona*, in Capitul. Metenſ. an. 756. cap. 2. *De Eccleſiaſticis vero qui ſupradicta facinora commiſerint, ſi bona Perſona fuerit, perdat honorem ſuum.* Quod de maiori clerico, ſiue qui honore quodam praeditus eſt, vt Decani illi qui ſingulis decuriis praeſident, intelligendum coniicit Ianus a Coſta in Decret. pag. 44.

PERSONATUS, in dignitate aliqua conſtitutus, vel cuius fama longe perſonat. Miracula S. Eutropii Epiſcopi Santonenſis num. 20 *Quidam e Francia multum Perſonatus*, etc.

PERSONALIS, eadem notione. Charta an. 1103. ex Tabulario Eccleſ. S. Laudi Andegau. fol. 89. PERSONATUS in Monaſteriis dicuntur Dignitates, Decani ſcilicet, Theſaurarii, Cantoris etc. quas alibi Officia clauſtralia vocant. Statuta ad inſtaurandam monaſticam diſciplinam in Monaſt. S. Andreae Auinion. ann. 1253. tom. 8. Spicil. Acher. pag. 239. (3) Dominus. Siculus Flaccus de Condit. agror. *Nam cum pulſi ſunt populi, poteſtatique locupletiorum fuiſſent lati fundi, in cuius agro fuiſſent plures Perſonae, hic diuiſus, vt aſſignatus, eſt.* (4) PERSONAE AUCTENTICAE, proceres, magnates. Elmham. in Vita Henrici V. Reg. Angl. edit. Hearnii cap. 15. p. 30. V. *Authenticus*. PERSONAE INCONVENIENTES, in Capitul. Caroli Calui an. 858. tit. 27. cap. 9. *Perſona honeſtioris et minoris loci*, in Capitul. lib. 7. cap. 476. *Perſonae mediocres*. V. *Homo*. PERSONA PUBLICA. Aggenus: *Quaedam loca feruntur ad Perſonas publicas attinere; nam Perſonae publicae etiam coloniae appellantur*, etc. Alius Agrimenſor: *Haec inſcriptio videtur ad Perſonam ipſius coloniae pertinere, etc.* PERSONA SOLEMNIS, vir illuſtris, et aliqua dignitate conſpicuus. Charta an. 1423. in Tabular. B. M. de Bononuntio Rotomag. PERSONA UTILIS, probatae fidei, digna cui fides habeatur. Capitul. Sicardi

 apud

apud Camillum Peregr. Hiſt. Longobard. cap. 15. V. *Vtilis.* (5) Fa[illegible]as, licentia. Charta ann. 1214. [illegible]d Georgium Pilonum in Hiſt. Bellunenſi, pag. 118. *Vt habeat poteſtatem et Perſonam emendi, et vendendi, donandi etc.* (6) PERSONAE, clerici, qui Beneficia Eccleſiaſtica obtinent, quod, vt quidam putant, *magnam propter officium Perſonam ſuſtineant*: ſed maxime ii, qui beneficiis ſeu Eccleſiis per Vicarios deſeruiri curant, dum ipſi potiori redituum parte fruuntur; et, vt ait Iohannes Sariſberienſis lib. 7. Policrat. cap. 17. *Qui quocunque modo plura conquirunt altaria, et nolentes ſeruire altario, de quo viuunt, Perſonatos quosdam introduxerunt, quorum iure ad alium onera, ad alium referantur emolumenta.* Vnde apud eundem Scriptorem Epiſt. 1. *Perſonae* opponuntur *conductis*, *conductitiis Sacerdotibus et Vicariis.* Concilium Claromontanum an. 1095. cap. 3. *Eccleſiae, ſeu decimae .... ſaepius ab Epiſcopis ſub palliata auaritia venduntur, mortuis nimirum, ſeu mutatis Clericis, quas Perſonas vocant.* PERSONA ſaepius pro Curio, parochus occurrit: Britan. etiamnum *Perſonne*, Angli *Parſon* ea notione dicunt. Chartular. S. Vincentii Cenoman. fol. 115. *Ego Perſona eccleſiae de Solineio habui medietatem inueſtiturae praefatae · leſiae de Solineio.* Varie ab Epiſcopis *altaria*, vti vocantur Eccleſiae, concedebantur Monaſteriis, vel Capitulis Canonicorum, vel etiam Dignitatibus Eccleſiaſticis. Interdum enim ea conditione dabantur, vt iis liceret *Perſonam* conſtituere, Clericum ſcilicet, qui *altaris* titulo et prouentibus ſibi reſeruatis, ei per vicarium deſeruiri curaret: quo quidem vacante perſonatu, Monaſteria confirmationem eorundem altarium ab Epiſcopis rurſum impetrabant, per praeſtationem quandam, *altarium redemptionem* vulgo nuncupatam, vti in hac voce docuimus. Exſtant apud Haraeum in Caſtellanis Inſulenſibus lib. 2. p. 170. 171. Diplomata Radbodi Nouiomenſis Epiſcopi an. 1090. et Lamberti Atrebatenſis Epiſc. an. 1111. quae iſtius moris meminerunt. Alia profert Buzelinus in Gallo-Flandria pag. 307. 308. Appellata quoque interdum haec praeſtatio *Perſonalis redemptio*, vt in Bullae Paſchalis II. PP. an. 1107. ex Tabular. S. Albini Andegauenſis: Interdum etiam altaria concedebant Epiſcopi abſque *Perſonatu*, id eſt, vt liceret Monaſteriis, aliisue Eccleſiis, Vicarios in ipſis altaribus delegare, qui eis deſeruirent, *Perſonatus* prouentibus ad ipſa Monaſteria, Eccleſiasue ſpectantibus: quae quidem *altaria a Perſonatu libera* dicuntur in Charta Baldrici Nouiomenſis Epiſcopi ann. 1103. apud Vaſſorium in Nouiomo p. 797. ex qua praeterea diſcimus, *Vicarios*, qui eiusmodi altaribus deſeruiebant, *Iuniores*, eorumque miniſteria, *Iunioratus* appellatos. Charta Manaſſis Epiſc. Camerac. an. 1096. apud Miraeum tom. 1. p. 165. *Altare videlicet de Hanthem cum appendiciis ſuis Heldreghem, et Idrighem ſine Perſona, ſed cum debitis appendiciis.* Alia Lamberti Epiſcopi Atrebatenſis an. 1097. ibid. p. 116. Hinc *Perſonaliter tenere* dicebantur qui ſub annua praeſtatione, *altarium redemptio* dicta, beneficia eccleſiaſtica poſſidebant: *imperſonaliter* vero qui ea obtinebant libera a *perſonatu.* V. Mabillonium tom. 5. Annal. p. 387. (7) Corpus. Mirac. B. Henrici Baucenenſ. tom. 2. Iunii p. 384. *Non exibat de domo, nec ſe poterat adiuuare de Perſona; modo ſentit omnia membra conſolidata et confirmata ita quod vadit.* Hinc in Gloſſ. Graec. Lat. χαρακτηριζω, *Perſono*, id eſt rei alicui incorporeae perſonam aliquam attribuo, vti vocem hanc interpretatur Vulcanius. In MS. additur *Noto.* (8) IN PERSONA, quomodo Gallice dicunt, *en Perſonne.* Literae Renati Reg. Comit. Prouinciae an. 1477. pro piſcatoribus Maſſil. (9) PERSONARVM NOMEN, ait Facundus Hermianenſis lib. 1. cap. 3. *Non niſi cum Sabellius impugnaret Eccleſiam, neceſſario in vſum praedicationis aſſumptum eſt: vt qui ſemper tres crediti ſunt et vti*

cati, Pater, et Filius, et Spiritus ſanctus, vno quoque ſimul et communi Perſonarum nomine vocarentur. Deinde etiam Subſiſtentiae dictae ſunt, quoniam Eccleſiae placuit ad ſignificandam Trinitatem, et hoc nomen diſtinctioni perſonali tribuere. (10) † Homo, Gall. *Perſonne.* Ch. Mſ. a. 1227. *Perſona probabilis*, probatae fidei. Ch. Mſ. a. 1099. *Perſona amiſſa*, pro emiſſa, in Chartul. maſ. S. Vict. Maſſil. (11) † Corporis ſpecies; dicitur de equo, in Stat. Mant.

PERSONAGIVM. (1) Mendoſe pro *Priſonagium*, quod commentarienſi ab incarcerato ſeu *impriſonato* exſoluitur, in Charta an. 1319. inter Inſtr. to. 1. nouae Gall. Chriſt. p. 191. V. in *Priſo.* (2) Idem quod *Perſonatus*. Monaſtic. Anglic. tom. 1. p. 816. Rectius *Perſonagium*, eodem quo apud Anglos *Perſonage*, pro diſtrictu eccleſiae curionis, qui *perſona* iiſdem dicitur, accipi poſſe arbitror; qua etiam notione vox *Parochia* interdum vſurpatur, vt ſupra obſeruatum eſt in hac voce. V. *Perſona 6.* (3) † Beneficium ſeculare ad vitam duntaxat conceſſum. Ch. Mſ. a. 1235. (4) † Actio ſcenica, quae per *perſonas* exprimitur. Comput. Mſ. a. 1486. (5) † *Perſonae* ſeu hominis effigies. Comput. Mſ. fabr. S. Petri Inſul. a. 1489.

PERSONALIS CAVALCATVS, Seruitium quod quis per ſe cum equo praeſtare tenetur. Charta Caroli II. Reg. an. 1291. apud Pitton. Hiſt. Aquenſ. pag. 170. PERSONALIA BENEFICIA, i. q. *Perſonatus*, in Concilio Tarracon. an. 1591. inter Hiſpan. to. 4. pag. 524. *Licet perſonatus ſiue Perſonalia Beneficia ideo nuncupata ſint, quod non vt in perpetuum beneficia remanerent, ſed ad vitam aliquarum perſonarum eccleſiaſticarum duntaxat inſtituerentur, etc. Nullus perſonatus ſeu Perſonale beneficium, ſine auctoritate et decreto Epiſcopi . . . . exigatur.*

PERSONALITAS. (1) i. q. *Perſonatus*, in Charta apud Madox Formul. Anglic. p. 248. (2) † PERSONAE qualitas vel ſtatus, in Ch. Lud. 6. a. 1120.

PERSONALITER. (1) Saluianus lib. 6. de Gubern. Dei: *Perſonaliter diu locuti ſumus, et exceſſiſſe videmur regulam diſputandi*, id eſt, vt interpretatur Alexander Braſſicanus, in perſonam tantum vnius, nemine interea ſuo nomine notato. Quidam codd. habent *Perſonanter*. Infra: *Nunquid laeditur ſcelere perſonali cauſa cunctorum.* Leo Oſt. lib. 3. cap. 34. (al. 36.) *Conceſſit etiam praedictus Papa Alexander Perſonaliter Deſiderio noſtro ciuitatem Terracinenſem.* Id eſt, ipſi ſoli, non ſucceſſoribus Abbatibus. Chronicon Montis Sereni an. 1208. *Et ipſe Perſonaliter acceſſit.* Vtitur alibi. (2) Praeſens, coram, Gall. *en Perſonne.* Occurrit paſſim in Inſtrumentis Notariorum aeui inferioris. (3) PERSONALITER IVDICARE, i. cum perſonarum acceptione, quam προσωποληψίαν appellant Graeci: vide S. Antiochum Homil. 93. Senator. lib. 2. Epiſt. 8. (4) PERSONALITER CONDEMNARI, poenis et ſuppliciis ex ſententia affici. Concil. Palent. an. 1388. inter Hiſpan. to. 3. pag. 624.

PERSONANDVS, qui alicui ordini vel ſocietati praeſidet. Charta Maximiliani I. Imp. an. 1486. apud Miraeum tom. 1. p. 232. col. 2.

PERSONARE. (1) Praedicare, extollere, efferre, Mabillonio aeſtimare, in Hiſt. belli ſacri tom. 1. Muſei Ital. p. 206. V. in *Perſona.* (2) Inſtrumentis muſicis canere. Epitome Conſtitut. Eccl. Valent. inter Concil. Hiſp. tom. 4. p. 187.

PERSONARII, qui aliquid in commune poſſident, ſocietate iuncti, vnde iiſdem ſunt ſeruitiis ſeu debitis obnoxii. *Perſonniers.* Interdum pro inſtitoribus, Gall. *Facteurs, commiſſionaires*, qua notione accipienda haec vox videtur D. Bruſſel tom. 1. de Vſu feud. pag. 243. in Regeſto Magn. Dier. Campaniae fol. 61. *Curia ordinauit, quod omnes Perſonarii, qui pro debitis in perſonalibus tenebuntur, quoquomodo obligati fuerint, per litteras Balliuiarum, vel alio modo, dum tamen ſine fraude et malitia, bonis ſuis tam mobilibus quam*

immobilibus cedere voluerint, *liberabuntur*. V. *Parcennarii*.

PERSONATICUM, i. q. *Perſonatus*. Charta Henrici I. Regis Franc. an. 1057. in Hiſt. S. Mariae Sueſſion. p. 436.

PERSONATOR, idem quod *Perſona* 6. Lambertus Ardenſis p. 151. *Erat autem tunc temporis in Ardea quidam ſub Morinenſis Epiſcopi praeſidio ſubſtitutus Perſonator*, *ſiue perſona*, *nomine Walterus*, *qui etiam Nelenſis et Althingenſis villae ſimili profeſſione procurabat Eccleſiam*.

PERSONATUS IUS, quo *perſonam* in eccleſia aliqua quis conſtituere poteſt. Charta Officialis Remenſis an. 1364. V. *Perſona* 6. PERSONATUS, *perſonae* dignitas, ſeu beneficium ipſum, ac Eccleſia, quam quis *ſub perſonatu* poſſidet, vt eſt in Charta Walterii Epiſcopi Tornacenſis, apud Haraeum in Caſtellanis Inſulenſ. Petrus Bleſ. Epiſt. 120.

PERSONETA. (1) Apparitor, († vel potius Procurator, qui *perſonam* alterius gerit.) Statuta Vercell. lib. 5. fol 78. recto: *Et ſi aliquis tabelio*, *aduocatus*, *Perſoneta*, *vel teſtis contrafecerit*, *ſit infamis ipſo iure*, *et in banno de maleficio*, *de quo non poſſit exire*, *niſi ſoluerit Communi Vercellarum duplum precii rei alienate in denariis numeratis*. (2) † Proxeneta, quia *perſonam* alterius gerit. Ch. Mſ. a. 1341.

† PERSORIUM, torcular, pro *Preſſorium*, in Chartul. Med. monaſt.

PERSPICIENTIA, *vigilantia*, in Gloſſ. Lat. MS Regio, cod. 1013.

† PERSPICILLA, conſpicilla, in Act. Capit. eccl. S. Petri Inſul. ad a. 1539.

PERSULIRUM, f. extraordinaria exactio. Charta Pontii Comit. Toloſan. an. 936. apud Catellum, pag. 89. *Et tallias*, *et omnes actus et ſegnis*, *et inſtitias*, . . *et leudas*, *et Perſulira*, *et venationes*, . . . *totum illud damus*. Occurrit eadem Charta inter Probat. to. 2. nouae Hiſt. Occitan. col. 76. † Mendum eſſe videtur, i. forte quod ſupra *Perſo*.

† PERSUPER, inſuper, in Ch. Mſ. a. 1320.

PERSUS, color, ad caeruleum, vel ad floris *perſicae mali* colorem accedens, Gallis *Pers*, Italis *Perſo*. Recte Acariſius: *Perſo e colore de la Perſa*, *donde prende il nome*, *cioe è azuro ſcuro et non aperto*. Gloſſae MSS. *Synopes*, *color perſeus*. Scio, originem a Graecia quosdam arceſſere, ſed valeant originationes iſtae graeciſſantes in vernaculis noſtris. Leo Oſt. lib. 3. cap. 57. (al. 58.) *Tunicam vnam de panno Perſo inaurato*. Charta Heccardi Comitis Auguſtodun. apud Perardum: *Caſulas 2. vna Perſa*, *alia virida*. Interdum et pro panno huiusce coloris accipitur. Statuta pro villa de *Commercy* MSS. p. 18. PERSICUS, eodem ſignificatu. Proceſſus de Vita S. Yuonis tom. 4. Maii pag. 547. *D. Yuo indutus tunica*, *ſupertunicali et epitogio de Perſico*. Hinc emendandum Teſtament. Guillelmi de Turre an. 1461. apud Baluz. tom. 2. Hiſt. Aruern. p. 726. *Caſulam meam albicis Perſici coloris*, etc. Vbi perperam editum, *Pertici*. PERSEUS, idem quod *Perſus*. Aelfricus in Gloſſ. Saxon. cap. de coloribus: *Perſeus*, *blawen*, i. blauius, Gallis *Bleu*. PERSET, in Charta an. 1070. apud Marten. tom. 1. Ampliſſ. Coll. col. 452.

PERSUTA, ab Italico *Perſutto*, perna, Gall. *Jambon*. Statuta Riperiae cap. 16. fol. 9. vo.

PERTALLUS. Bulla Innocent. VI. an. 1355. pro Clariſſis Toloſanis apud Waddingum: *Hoc ſaluo*, *quod dictae Religioſae poſſint habere*, *conſtruere*, *et tenere porticum et Pertallum pro introitu et exitu ad dictam rectam carreriam*, *habentem ſex brachiatas duntaxat in latitudine cum clauſuris*. Sed legendum *portallum*, portam maiorem, Gall. *Portail*.

PERTENEMENTUM, praedium, hereditas, feudum. Charta ann. 1209. in Tabular. Domus Arelat. S. Ioan. Hieroſol. *Do in retornum tibi et in potecham* (f. hypothecam) *totum meum Pertenementum*. A *tenemento* nude diſtinctum videtur, ita vt *Pertenementum* ſit praedium ſeu feudum liberum, quod nullo medio tenetur. V. in *Tenere*.

† PERTERRARE, diruere, ad terram deiicere. Steph. de Infeſtura Mſ. V. *Atterrare.*

PERTERRITVS, δέος, in Gloſſ. Lat. Graec. metus.

PERTICA. (1) *Pertica regio*, agrimenſoribus eſt territorium in quatuor partes diuiſum et comprehenſum limitibus maximis Decumano et Cardine: totum territorium coloniae diuiſum et aſſignatum. Frontinus: *Solum autem quodcunque coloniae eſt aſſignatum, id vniuerſum Pertica appellatur.* Aggenus: *Pertica quatuor regionibus aequaliter diuiſa.* Vide Gromaticos. (2) Certus agri modus, decem pedibus conſtans, quae ideo *Pertica decempeda* dicitur apud veterem Agrimenſorem p. 330. duobusque paſſibus conſtare. V. Salmaſium ad Solinum p. 684. PERTICA 10. *pedum* longitudinis apud Anglos olim perinde fuit. V. Monaſtic. Anglic. to. 1. p. 313. Habemus etiam *perticam* 10. *pedum*, ut eſt in eodem Monaſtico to. 2. 157. 158. 159. et *perticam* 15. *pedum*, ibid. pag. 157. et *perticam* 20. *pedum*, ibid. pag. 204. 273. tom. 3. pag. 15. 16. PERTICA 7. *pedum*, 7. vociarum, et 8. lin. totidem quippe valent 10. palmi ex quibus conſtare perticam dicitur in Sententia arbitrali ann. 1292. pro Abbate Gimontenſi in Occitania: *Perticus cum quo menſurantur arpenta et terrae, vineae et alii honores, habeat in perpetuum et habere debeat decem palmos bonos et largos de longo, ut habemus habere conuenit.* PERTICA 15. *pedum*, in Charta Gunfindi Abbatis S. Sulpitii Bituric. ex Tabular. eiusd. Monaſt. PERTICA 16. *pedum*, V. in *Quarentena.* PERTICA 20. *pedum.* Charta an. 1239. in Tabul. Meld. PERTICA 21. *pedum.* Charta S. Gerardi an. 971. inter Probat. Hiſt. Tullenſ. p. LXV. PERTICA 25. *pedum.* Charta Ricardi Reg. Angl. tom. 4. Hiſt. Harcur. p. 1414. PERTICA 27. *pedum.* Tabular. Deruenſe. PERTICA 12. *pedum*, *quae dicitur Luitprandi, et pertica legitima de pedes duodecim ad extenſis brachiis menſurata, vel ad extenſionem brachii*, in Chartis Longobardicis apud Vghell. to. 3. Italiae ſacrae p. 289. to. 5. p. 659. to. 7. p. 1442. et to. 9. p. 121. † PERTICA ACCINGA, eadem quae mox *arpennalis*, in Ch. a. 837. t. 12. Gall. Chriſt. Inſtr. p. 247. PERTICAE ARPENNALES, *agripennales*, quibus agri *arpennis*, ſeu *agripennis* conſtat. S. Bernardus Epiſt. 426. *Haia non extendetur in latum vltra quadraginta Perticas arpennales.* PERTICA AGRIPEDALIS, in Tabular. S. Stephani Diuion. apud Perardum p. 48. 56. Vetus Charta in Vita S. Domitiani: *Et habet in longitudine cum colle et ſilua ſupra viam, ſecundum virilem manum, Perticas agripedales centum duodecim, in latitudine et parte meridiana, cum ſarpo* (carpo i. palmo) *Perticas agripedales ſeptuaginta duas ac ſemiſſem.* Hinc liquet, quid ſit PERTICA MANVALIS. Charta Ludouici Imper. data Remis an. 5. Imp. 4. Indict. *In ipſis quoque finibus vel adiacentiis Geminiacum nuncupantem villam et circumquaque tantum in omni parte ipſius foſſae ordine quadrato perticas 30. quam Perticam manualem ad menſuram 30. pedum deſignauimus.* V. Agrimenſores p. 330. Huc etiam ſpectat Charta an. 3. Rodulfi Regis in Tabul. S. Sulpitii Bituric. *Et habet menſura in circomcintum perticas XXIIII. et ipſa pertica vnde menſuratum fuit habet pedes VII. ſ.* (f. ſeptem et ſemis) *ad manus hominum.* PERTICA DE CAVDA, nomen eſt proprium cuiusdam loci. Charta Henrici Comit. Barenſ. to. 4. Hiſt. Harcur. pag. 1373. PERTICA IVGIALIS. Charta an. 893. apud Puricellum in Ambroſiana Baſilica pag. 258. *Eſt autem menſura ipſius terrae ſecundum huius temporis Geometras, Perticas iugiales ſeptem, et tabulas ſedecim.* Pertica, qua iugera agraria metimur. V. *Iugia.* PERTICA *terrae legalis*, in Charta Childeberti Reg. pro Eccleſia S. Germani de Pratis. PERTICAS FACERE, agrum ad tot *Perticas* colere. Codex MS. Irminonis Abb. Sangerman. fol. 2. vo. PARTICHA, pro *Pertica*, pluri

ries in Charta an. 1121. apud Murator. delle Antiq. Eſtenſi pag. 327. et in Statutis Montis Regal. fol. 229. PARTICA, pro *Pertica*. Caeſarius Nunbergenſis de Mirac. S. Erendrudis cap. 7. PERTICAS, ſeu *trabes*, quibus ex ligno facta columba immineret, ad ſepulcra erigi ſolitas a Longobardis, teſtatur Paulus Warnefridus L. 5. de Geſtis Longob. cap. 34. Laudes Papiae ap. Murator. tom. 11. col. 13. Recenſetur etiam *Pertica* inter ornamenta, quibus altaria in ſolemnioribus feſtis decorari ſolebant. Inuentarium ſacrae ſuppellectilis Eccl. Mogunt. to. 1. Rerum Mogunt. p. 94. (3) Pro *Perca*, piſcis ita dictus, in Vita S. Willelmi Abb. Roſchild. num. 41. (4) *Αὐτοσχέδιον οἰκημάτιον, ἀπὸ ξύλων ὀρθῶν γινόμενον καὶ συνίδων ἢ ἄλλης ὕλης*, in Gloſſ. Lat. Gr. Sangerman. Hinc *Pertica* dicitur tabulatum ſeu menſa operaria ſartorum. Litterae Iohannis Francor. Regis an. 1351. tom. 2. Ordinat. p. 469. *Ordinauerunt et conuenerunt inter ſe, quod quando morietur aliquis ex dictis magiſtris, vel vxor, vel mater, etc. quod illa die qua ſepelietur, omnes tenentes operatoria de dicto miſterio, debeant leuare ſuas Perticas, et tenere medias Perticas operariorum* (operatoriorum) *clauſas, quouſque corpus ſit traditum eccleſiaſticae ſepulturae.* (5) PERTICA MANGANI, machinae iaculatoriae lignea compages, quomodo nunc *l'Afut d'un canon* dicimus. Chron. Parmenſe ad an. 872. apud Murator. tom. 9. (6) † Machina bellica ex longa pertica et caſtello ligneo illi perticae ſuperimpoſito conſtans, vnde obſeſſores ad murorum altitudinem vsque eleuati, ab iis obſeſſos expellere tentabant. V. Guid. de Vigeuano Mſ. (7) † Trabecula in aedibus ſacris in qua cerei accenduntur. Stat. a. 1282. V. *Pergula*. (8) † Patibuli ſpecies in qua rei ſuſpenduntur. Ch. Mſ. a. 1354. V. *Furca*.

PERTICARE, ad *perticam* menſurare. Sententia arbitralis an. 1292. inter Abbat. et Conſules Gimont.

PERTICARIVS, apparitor, *Bedellus*, a *pertica* ſeu virga quam geſtat ſic dictus, Gall. *Bedeau*, *porte-verge*. Concil. Mexicanum an. 1585. inter Hiſpan. tom. 4. pag. 385. Interdum *Portingherius* dicitur apud eosd. Hiſpanos teſte Macrobio in Hierolexico.

PERTICATA, modus agri *perticam* continens. Spelmanno eſt terrae portio, quae latitudine perticam continet: longitudine vero per ſtadium integrum, quod *Quarentenam* dicunt, diſtenditur, hoc eſt ad 40. perticas, alias *Roda* dicta. Continet ergo *Perticata* terrae in integra ſuperficie 40. perticas, i. quartam partem vnius acrae, quae octoginta perticam comprehendit, etc. Leges Burgorum Scoticorum cap. 119.

PERTICATIO, terrae modus *perticis* dimenſus. Vetus Charta in Vita S. Domitiani.

† PERTICATOR, agrimenſor, qui *pertica* metitur, in Ch. Mſ. a. 1320.

PERTICHETA, V. *Perdiceta*.

PERTICVLA. Charta an. 5. Henrici IV. Reg. apud Th. Blount in Nomolexico Anglic. *Quandam eleemoſynam vocatam Perticulas ad ſuſtentationem cuiusdam pauperis ſcholaris de Inſula praedicta ad exercendum ſcholas per progenitores noſtros quondam Reges Angliae datam et conceſſam, etc.*

PERTICVS, V. in *Perſus* et *Pertica* 1.

PERTIGERE, adire, conuenire. Elmham in Vita Henrici V. Reg. Angl. cap. 73. pag. 208. Vbi MS. cod. *Pertingere*.

PERTINACES FEBRES, *i. continuae*. Ita Gloſſ. MSS. ad Alexandrum Iatroſoph.

PERTINACIA. (1) Pro *Conſtantia* vſurpari a S. Eulogio lib. 2. cap. 7. et in Commonitorio Ludouici Pii ad Hieremiam Archiep. Senonenſem, obſeruat Baronius an. 29. Verum id aegre inde colligitur, cum potius in malam hisce locis videatur accipi, non in bonam partem: nam *Pertinacia*, vt ait S. Auguſtinus Epiſt. 29. *conſtantia dici affectat, et non eſt, quia illa eſt virtus, hoc vitium*. Et Beda de Orthogr. *Pertinacia malae rei perſeuerantia dicitur: Conſtantia bonae*. V. Baluzii Notas ad Capitul. tom.

tom. 1. p. 644. (2) Conſummatio, abſolutio. Hericus in Praefat. ad Lib. carm. de S. Germ. (3) Pro *Pertinentia*. Liber Rameſienſis ſect. 298.

✝ PERTINAX, pertinens. Teſtam. Mſ. a. 1250.

PERTINEMENTVM, territorium, diſtrictus, vt infra *Pertinentiae*, Gall. *Appartenances*. Charta an. 1168. inter Probat. tom. 2. nouae Hiſt. Occitan. col. 608. Ita forte legendum eſt in Charta an. 933. inter Inſtr. tom. 6. nouae Gall. Chriſt. col. 127. *Quantum ibidem ad Pertinendum eſt.*

PERTINENTER, congruenter. Statuta reformat. S. Claudii an. 1448.

PERTINENTIA. (1) Fruitio, poſſeſſio. Oratio Ferdinandi Vacecapitis an. 1378. apud Marten. tom. 2. Ampliſſ. Collect. col. 1508. (2) PERTINENTIAE. Paſchalis II. PP. Bulla ann. 1102. apud Vghellum tom. 1. Italiae ſacrae: *Ciuitates autem ſuas ditimus, qui Pertinentias ſuas longe lateque concludunt.* Galli *Appartenances* eadem notione dicunt. Statuta Auſcior. MSS. art. 54. *Aqua et alia neceſſaria praedictis animalibus per omnes Pertinentias et laborantias ciuitatis praedictae.* Nicolaus de Jamſilla de Geſtis Frider. II. Imp. apud Murator. tom. 8. col. 513. *Comitatum Aleſinae ac honorem montis S. Angeli, qui erat eiusdem Principis Pertinentiae, a ſummo Pontifice .. obtinuerat ſibi concedi.* V. *Pertinementum.*

PERTINERE, pro *Frui*. Lex 3. Cod. Th. de Priuileg. eor. qui in ſacro Palatio milit. *Nemo poſſit ad indultum a nobis beneficium Pertinere, niſi qui, etc.*

PERTINENS. PERTINENTES HOMINES, ſerui, qui ad aliquem *pertinent*. Lex Longob. lib. 1. tit. 16. §. 8. PERTINENTES, ſubditi, *tenentes*. Charta Friderici II. Imper. in Metropoli Salisburgenſi tom. 3. pag. 399. PERTINENTES dicuntur etiam affines et cognati, qui cognatione, ſeu *parentela*, aliquem contingunt, *qui appartiennent de parenté à quelqu'un*, quomodo vſurpatur haec vox in tit. Cod. *Si Rector prouinciae, vel ad eum pertinentes ſponſalia dederint*, id eſt, προσήκοντες, liberi, cognati, adfines, atque adeo domeſtici, etc. vt obſeruat Cuiacius. Leges Canuti Regis cap. 48. al. 76.

PERTINXERIT, pro *Pertigerit*. Charta Stephani V. PP. an. 803. ſaec. 4. Bened. part. 1. p. 7.

✝ PERTIXANA, i. q. *Parteſana*, in Stat. crimin. Saonae.

PERTONGAR. Vita S. Gerardi Abbatis Bronienſis num. 29. *Dominus Stephanus ſanctae Romanae ſedis tunc Apoſtolicus iuſſit fieri, (ipſo conſiſtente viro Dei, immo dictante debentia ſcribi,) plumbeo bullatum ſigillo priuilegium, quod et Pertongar appellant, contulit illi, etc.* Vbi monet doctiſſimus editor, alias *ptongar* ſcribi, qui *Pantochartam* hic innui putat.

✝ PERTRACTABILITAS, accipiendi ratio, indulgentia, apud Pez. t. 6. Anecd. P. II. p. 122.

PERTRACTATVS, pertractatio, adminiſtratio. Leges Caroli Magni ap. Murator. tom. 1. part. 2. p. 101.

PERTRACTVS, vectio, vectura, Gall. *Voiture, tranſport.* Charta regnante Roberto Reg. Franc. in Tabular. Gellon.

PERTRADICIVS, hoſtis, praedo, vt videtur. Capitulare Siccardi Principis Beneuentani an. 836. apud Murator. tom. 2. pag. 257. *Neque per exercita, aut curſas, neque per ſcammeras, neque per Pertradicios qui a partibus veſtris nobiscum ſunt, vel fuerint nobis volentibus, aut conſentientibus, aut per noſtram voluntatem contra vos ſubmiſſos.* Alibi, *Petradicios.*

PERTRANSIBILIS, qui pertranſit, penetrat. Iſidorus in Alphabeto.

PERTVLVSVS. Guibertus lib. 3. de Vita ſua cap. 18. de quodam, qui ſibi mentulam abſciderat: *Et abraſa tentigo Pertuluſum, vt ſic dicam, ad vrinas reſiduum habuiſſet* Ex Gallico forte *pertuis*, foramen; ſic *pertuiſum* legendum eſſet. V. mox *Pertuſare.*

PERTVM. Henricus de Knyghton. an. 1391. *Conuenerunt in curia ſua multae turmae atomorum et muſcarum, et in modum praelii congredientes fecerunt maximam ſtragem inuicem, adeo*

adeo vt ſcapis et Pertis mundarent locum de interfectis. Videtur legendum *percis*, pro perticis, ex Gallico *perche.*

PERTVRBIA, perturbatio, litigatio, contentio, Practicis Gallicis *Trouble*, cum quis in poſſeſſione alicuius rei turbatur. Charta an. 1311. tom. 1. Hiſt. Dalph. p. 144.

PERTVSAGIVM, idem quod *Foragium*, tributum ſcilicet, quod domino feudali praeſtatur pro facultate perforandi dolium et exinde vinum vendendi. Charta vetus in Hiſtor. Monaſterii S. Nicolai Andegauenſ. p. 42. *Dedit quoque eis Pertuſagium feria S Petri, ad quod colligendum famulos ſuos dominicos mittens.* † Pro quouis tributo vſurpatum videtur, in Ch. Mſ. a. 1270.

PERTVSARE, perforare, Italis *Pertugiare.* Guibertus lib. 1. de Vita ſua cap. 22. de fulmine.

PERTVSERIA, aditus, porta, Gall. *Porte, ouverture.* Charta Guillelmi Epiſcopi Grarianopolis ann. 1288. tom. 2. Hiſt. Dalph. pag. 46.

† PERTVSIACVM, i. q. *Pertuſagium*, in Ch. Mſ. a. 1114.

PERTVSVS, foramen, Gall. *Pertuis.* Translat. S. Sauini apud Marten. tom. 6. Ampliſſ. Collect. col. 809. Adde Hiſt. Dalph. tom. 2. p. 188.

† PERVADERE, inuadere, vſurpare, iniuſte occupare. Chartul. eccl. Vienn.

PERVASATVS, *daemoniacus.* Vgutio. V. *Vas.*

† PERVASIO, vſurpatio. Ch. Mſ. a. 1059.

† PERVASITVS, *indemoniato*, in Gloſſar. Lat. Ital. Mſ. V. *Peruaſatus.*

PERVASOR, qui ſibi iniuſte aliquid vſurpat, inuaſor, praedator. Concil. Tolet. XI. inter Hiſp. tom. 2. p. 665.

PERVASORIE, iniuſte, Miracul. S. Eadmundi Reg. Angl. apud Marten. tom. 6. Ampl. Collect. col. 826.

† PERVASORIVS, vſurpatus, t. 10. Collect. Hiſt. Fr. p. 583.

PERVATVRIA, mendum eſſe videtur pro *parua curia.* Diploma Ludouici VI. Reg. Franc. an. 1136. apud Marten. tom. 1. Ampliſſ. Collect. col. 749. *Item in Peruaturia Epiſcopi et infra domos eius conuentus ſuos faciebas, et in magna curia captos ſuos, nolente Epiſcopo incarcerabas.*

PERVDVM. Diedericus Monachus de Illatione S. Benedicti cap. 5. *Sanctiſſimam Patris ac Patroni ſui glebam, aureis innaſatam ciſtellis, de ex imis Perudi ſuſtollunt, curſuque perniciſſimo naui ſpem beatam imponunt.* Legendum forte *telluris.*

PERVENTOR, qui ad aliquem per alium accedit, *peruenis.* S. Auguſtinus de Conſenſu Euang. cap. 10.

PERVERSVM, ſeu *in peruerſum*, contra, contrario; vtitur Tertullianus in Praxeam, vt et S. Hieronymus Epiſt. 20. vbi Graeuius.

PERVIGILIVM, pernoctatio in Eccleſia in Vigiliis Sanctorum. Conſtitut. Cardinalis de Mendoza inter Concil. Hiſp. tom. 4. p. 27. *Peruigilatio*, eadem notione, in Concil. Tolet. an. 1565. ibid. p. 413. † Pro die quae feſtum praecedit, apud Lunig. in continuat. Spicil. eccleſ. p. 460.

† PERVILEPSIS, V. *Perilepſis.*

PERVIRTVOSVS, ſumma virtute praeditus, apud Marten. tom. 2. Ampliſſ. Collect. col. 1383.

PERVISOR, inquiſitor. Fragm. Vitae MS. ſancti Germerii apud Stephanot. tom. 1. Antiquit. Bened. Occitan. MSS. p. 523.

PERVISVS, V. *Paradiſus* 1.

PERVIVM, via. Gloſſae: *Peruium, ὁδεύσιμον.* Pactum inter Guntchrannum et Childebertum Reges Franc. apud Gregor. Turon. lib. 9. cap. 20. *Cum Caſtellis Duno et Vindocino, et quidquid de pago Stampenſi, vel Carnoteno in Peruio illo antefatus Rex cum terminis et populo ſuo perceperat, etc.* Infra: *Et quia inter praefatos Reges pura et ſimplex eſt in Dei nomine concordia inligata, conuenit, vt in vtroque regno vtriusque fidelibus tam pro cauſis publicis, quam priuatis, quicunque voluerit ambulare, Peruium nullis temporibus denegetur.* Vbi *Peruium* eſt facultas iter aggrediendi vel transeundi: vt et apud eundem Gregorium eodem libro cap. 32. *Praecepit, ne vllus de Childeberti*

regno per eius regni territorium Peruium poſſit habere.

PERVLA. (1) *Parua pera.* Iohannes de Ianua; *Petite eſcharpe*, in Gloſſ. Lat. Gall. Sangerm. (2) Oculorum albugo, ex Gall. *Perle.* Wolfardus Preſbyt. lib. 2. de Vita S. Walburg. cap. 1. V. *Perlae* et *Pirula.*

PERVLI, V. *Perlae.*

† PERVM, pirum, in Leud. min. Carcaſſ.

PERVNCTVM, inquit Frider. II. Imper. lib. 1. de Venat. cap. 31. *eſt quoddam membrum*, (in auibus) *quod ſupereſt caudae, conſtitutum ex geminis quaſi glandibus: in medio illarum prope finem eſt quoddam neruoſum, durum, eleuatum ad modum virgae. Iuuamentum enim huius Peruncti eſt, recipere a reliquo corpore humiditatem virulentam, quam receptam, et in ipſo congregatam, auis, cum opus fuerit, comprimendo cum roſtro ſuo ſuges, et cum eodem roſtro pennas ſuas et vngues perungit, quatenus pennae melius poſſint reſiſtere madefactioni: aqua enim pluens ſuper pennas Perunctas minus adhaeret eis, et integrius et lubricabilius deſcendit, etc.* Adde cap. 52.

PERVNDARE, *καταποτίζειν, demergere, perfundere*, in Gloſſ. Lat. Graec. MSS. perperam *peſundare* in edito habetur.

PERVRSVS, a verbo *Perurgere.* Salbas Malaſpinae lib. 2. Rer. Sicul. apud Baluz. tom. 6. Miſcell. pag. 244.

PERVSSERIVS. V. *Periſſerius.*

† PERYSTILLVM, pro Periſtylum, ap. Parid. de Graſſis in Caerim. capel. papal. Mſ.

PES. PEDES, indecl. vſurpatur in Litteris Iohannis Franc. Reg. an. 1356. tom. 3. Ordinat. p. 77. PEDES LINEI, vel *Lignei.* Concilium Autiſſiod. can. 3. *Quicumque votum habuerit, in Eccleſia vigilet, . . . nec ſculptilia, aut Pede, aut homine lineo fieri penitus praeſumat.* Vbi legendum videtur *ligneo.* Indiculus *Paganiarum*, ſeu ſuperſtitionum in Concilio Liptin. an. 743. *De ligneis pedibus, vel manibus pagano ritu.* S. Eligius apud S. Audoënum in illius Vita, lib. 2. cap. 5. *Pedum ſimilitudines, quos per biuia ponunt, fieri vetate, et vbi inueneritis, igni cremate.* Homilia eiusdem S. Eligii: *Arbores, quas ſacriuos vocant, ſuccidite, plantas ſiue vngulas Pedum, quos per biuia ponunt, fieri vetate.* Quibus locis perſtringuntur veterum Gallorum magici ritus vel ſuperſtitiones, qui in biuiis ac compitis hominum membra pedesue ex ligno (vel *lino*) conflatos collocabant, exiſtimantes, hac ratione morbos et aegritudines perſanari. PES FORESTAE. Tabularium Abbatiae de Nouo-loco in Comitatu Nottinghamenſi: *Notandum eſt, quod Pes foreſtae vſitatur tempore Ric. Oyſell in arrentatione vaſtorum, factus eſt ſignatus et ſculptus in pariete cancelli Eccleſiae de Edwynſtowe, ... et dictus Pes continet in longitudine 18. pollices, et in arrentatione quorundam vaſtorum pertica 20. 21. et 24. pedum vſa fuit: ſed ſemper 40. perticatae, videlicet 40. full. in longitudine, et 40. full. in latitudine faciunt vnam acram, et quaelibet acra continet in ſe 4. rodas, ſecundum longitudinem et latitudinem, vt praedictum eſt.* PES MANVALIS, menſurae genus, apud Stephanotium in Antiquit. Bened. Aurelian. MSS. pag. 559. V. *Pertica manualis.* † PES MANVS, idem, Gall. *Pié-main*, in Ch. a. 1222. PES MONTIS, ima et inferior pars, vnde S. *Ioannis pedis portus*, oppidulum in Pyrenaeis, S. *Jean Pied de Port. Pedes Caſſii montis* apud Ammianum lib. 14. vbi Lindenbrogius quaedam obſeruat ex Suida et Euſtathio. Hegeſinus apud Pauſaniam: Ἑλικῶνος ἔχει πόδα πιδακόεντα. PES LVITPRANDI, V. *Pertica 1.* PES, temporis nota. Miſſale Gemmeticenſe datum a Roberto Episc. Londin. an. circiter 1150. vbi ad calcem vniuscuiusque menſis diei noctisue horae notantur: *Ianuarius; nox horarum* XVI. *dies* VIII. *hora* III. *et* IX. *Pedes* XVII. *hora* VI. *Pedes* XI. . . *Februarius: nox horarum* XIII. *dies* X. *hora* III. *et* IX. *Pedes* XV. *hora* VI. *Pedes* IX. PES. Charta apud Madox Formul. Anglic. pag. 225. *Inſpeximus tranſcriptum Pedis cuiusdam finis leuati in curia domini E. nu-*

E. nuper Regis Angliae avi noſtri, quod coram nobis in cancellaria noſtra certis de cauſis venire fecimus, in haec verba: Haec eſt finalis concordia, etc.) *Nos autem transſcriptum Pedis finis praedicti . . . tenere praeſentium duximus exemplificandum.* Vbi *pes finis* idem videtur ſignificare quod Charta authentica, qua alicui controuerſiae finis imponitur; quomodo *Pedefinis* vſurpatur pro ea agri parte, qua inferior eſt. V. *Caputfinis*. PES. Tabularium Prioratus de Domina in Delphinatu fol. 109. *Pro porco 2. ſolidos et taſcham, et quartam partem vini cum Pede.* Occurrunt eadem verba rurſum infra. Niſi me fallo, *vinum cum pede* vel *de pede*, vt alibi legitur, de vino quod ex vuis calcatis expreſſum eſt, intelligendum. Hanc coniecturam firmat Charta Friderici II. Imper. an. 1211. apud Rocchum Pirrum tom. 1. Sicil. Sacrae pag. 144. *Et de vineis muſti nupti puri lagenas magnas* cc. *et de Pede lagenas centum.* Muſtum quippe ibi a vino preſſo diſtingui videtur. PES FIXVS. Synodus Oriolana an. 1600. inter Concil. Hiſpan. tom. 4. p. 745. *Cum pecunia, quae Pes fixus dicitur, neceſſaria ſit ad Dei cultum promouendum, ne temporis neceſſitate ſi deſit, ſtudium et eccleſiae ornatus negligatur . . . Inde volumus, ne defunctorum canonicorum vacationis tempore, donec alii defunctorum loco ſuccedant, fructus et redditus aliis accreſcant, ne aliquis de mortis annata teſtari poſſit; ſed hoc omne quodcumque fuerit, Pedi fixo accumuletur et aggregetur, donec competenter fuerit eccleſiae neceſſitati conſultum.* PLENO PEDE, id eſt, iure pleno et certo, in Chartul. S. Vandreg. tom. 2. pag. 2101. PEDES in Gloſſis antiquis MSS. *dicuntur duo fines* (funes) *nauium, qui extremos velorum angulos tenent.* Conſulendus omnino Iſaac. Voſſius in Phaſelum Catulli. † PES, truncus, ſtirps, in Ch. Mſ. a. 1289. † PES, locus vacuus, certo pedum numero definitus, aedificandae domui conceſſus, in Pact. a. 1307.

PESA. Chartarium Eccleſ. Auxitan. cap. 112. *Et tentoria P. Amarici iuxta eccleſiam ſanctae Mariae, et medietatem tum Peſarum quae ſunt in loco qui dicitur Albeoa.* Vide alia notione in *Penſa*.

PESADVRA, quod pro ponderibus publicis domino loci exſoluitur, dum res et merces ponderantur. Occurrit in Sententia arbitrali inter Priorem et Abbatem S. Aegidii an. 1222.

PESAGIVM, eadem notione qua *Peſadura*. Charta Innocentii IV. PP. an. 1246. in Tabular. Calenſi pag. 140. Interdum idem quod *Pedagium*. Vide in hac voce.

PESAIT, piſum, Gall. *Pois*. Necrolog. Eccl. Carnot. *Acquiſiuit etiam apud Menneſin generaliter quicquid Maior habebat in granica Capituli, ſcilicet . . . vechias, Peſait, lentilat, fauat.* V. *Pesada*.

† PESAR, damnum, incommodum, Gall. ol. *Peſance*. Ch. Mſ. a. 1241.

PESARE, V. *Penſa*.

PESAROLVS. (1) Statera, verticulum, Gallice *Peſon*. Statuta Placent. lib. 7. fol. 78. recto. (2) Alia notione, pars aliqua torcularis. Statuta Riperiae cap. 12. fol. 4. vo. *De quolibet Peſarolo a torculari pro introitu ſolidi quinque.*

PESATA, V. *Paſſata*.

PESATICVM, pro *Pedagium*, V. in hac voce.

PESCA. Epitaphium Thomae Benedicti Prioris S. Genouefae:

> *Nunc viret vt Peſcha, nunc eſt*
> *homo vermibus eſca:*

id eſt, vt malus perſica, quam Galli *Peſche* vocant.

† PESCARIVM, viuarium piſcium, locus in quo piſcatur. Ch. Mſ. a. 1304. V. *Peſquerium*.

PESCARIVS. Vetus Poenitent. apud Morinum pag. 24. *Si Comes aut Iudex eſt, dic illi, vt non accipiat praemia . . . ſi eſt Peſcarius*, etc.

PESCHENERIVS, V. *Pecchenarius*.

PESCLVS. Charta Zachariae I. PP. in Bullario Caſinenſi tom. 1. pag. [illegible] *Inde per monticellos de mari deſcendens vadit ad Peſclos, qui ſunt in p[illegible] deinde*

dementis, qui dicitur Balba, inde per duos Leones, etc.

† PESCVLI, *puerili, claui lignei.* Gloſſ. vet. Cod. reg. 7641.

PESELLVS, paxillus, vt videtur, Gallis *Paiſſeau* vel *Echalas*. Litterae Officialis Andegau. an. 1269. in Tabul. S. Albini Andegau. *Fulco de Toraſſo minor miles . . . vendidit et conceſſit . . . omnes fructus quos habere poterat in . . . nemoribus ad faciendum Peſellos.*

PESEMGIES, inter vtenſilia domeſtica recenſetur in Inuentar. rerum mobilium ann. 1342. ex Tabular. S. Victoris Maſſilienſis: *Item, vnam mapam piſte. Item, duas manceas. Item, vnam Peſemgiem, ſex tabulas panis*, etc.

PESIA, modus agri, quomodo Gallice dicunt, *Piece de terre*. Charta an. 1496. V. *Pecia*.

PESITARE, *liberare*. Gloſſ. MS. Sangerm. num. 501. legendum, *Penſitare, librare.*

PESLVM. Tabularium Vindocinenſe ann. 1076. Ch. 321. *Aſcelinus Chotardus retinuit domum parieti Eccleſiae quaſi appenditium, quod vulgariter Peſlum vocant, vbi annonam ſuam, et vinum, quod ibidem collegerit, reponat.* V. *Peſſulum*.

PESQVERIVM, viuarium piſcium, locus, in quo piſcatur, Gall. *Peſcherie, étang*. Pactum inter Iacobum Aragon. Reg. et Berengarium Epiſcopum Magalonenſ. ann. 1272. V. *Piſcaria*.

PESNAGIVM, pro *Paſnagium*, in Ch. Mſ. a. 1400.

PESSA, fragmentum, fruſtum, *petia*, Gall. *Piéce*. Statuta Card. Triuulr. Abbat. S. Victoris Maſſil. MSS. an. 1531. V. *Peſſia*.

PESSALE, faſciculus certi ponderis vt videtur. Gloſſar. Lat. Gall. Cod. 7692. *Peſſale, Peiſſel*. V. *Penſa*.

PESSARIVS, f. pro peſſimus, in Ch. a. 1321. t. 2. Hiſt. Nem. p. 30. *Pro eorum peſſaria cupiditate detinuerunt partem*, etc.

PESSARIZARE, in modum πεσσοῦ, ſeu peſſarii conficere: eſt autem *peſſarium*, lana concepta, et ad digiti figuram rotunda facta, in qua pharmaca excipiuntur et continentur Conſtantinum Africanum lib. Gradibus pag. 373.

PESSATICVM, vt *Pedagium*, V.

PESSIA, idem quod *Petia*, G *Piece*. Vetus Charta apud Col bum lib. 2. de Epiſcopis Viuari bus. V. *Pecia*.

PESSILE, vel PESSILIS, idem detur quod *Peſſulum*, apud Gre rium Turon. lib. 8. Hiſtor. col. *Parentes congregati ſuper hunc* (G pinum) *irruunt, incluſumque in ſilem domus interimunt.* Ita prae vltima Editio ex Cod. MS. Colb Aliae legebant, *penſilem domum, penſilem domus*. V. *Domus penſili*

PESSIMARE, peſſimum efficere, a gere. Vetus Interpres Eccleſiaſt. 38. v. 22. *Te ipſum Peſſimabis.* ctantius lib. 1. Inſtit. cap. 11. *Ae peſſumata:* vbi emendant alii *pe acta*. Vetus Interpres S. Ignatii 104. Κακίζειν, *Peſſimare* vertit.

† PESSINACIVM, ſtagnum, lo vbi piſcatur, ab Ital. *Peſcina*, p na. Statut. Auellae a. 1496.

PESSO, PESSONA, V. *Paiſſo*.

† PESSOILLII, PESSOLLI, fila ſtamine, a Gall. *Peſſols*. Stat. Pa fic. Mſ. a. 1317.

PESSONSERA, nauigii genus ap Anglos. Charta Edwardi III. R Angl. an. 1341. apud Rymer. to pag. 243. *Volumus quod centum nes, vocatae Peſſonſerae et creye et aliae minutae naues, infra pon 30. doliorum . . . arreſtentur.* In *Huiuſmodi centum naues vocatas ſonſeras et creyeras, ac tot alias nutas naues . . . prouideri et arre ri faciatis.*

PESSVLVM. (1) Idem quod ſu *Peſlum*, Gratianopolitanis vulgo *Peſlon*, appenſum domui tectu quoduis aedificiolum extra muri in viam prominens. Sententia 1228. tom. 1. Hiſt. Dalphin. p. 1 V. *Peſtilium*. (2) † Pro Peſſul in Gloſſar. Lat. Gall. Cod. reg. 76

† PESSVNNIA, paſtio porcorum ſiluis, vnde *peſſunniare*, paſcere. Mſ. a. 1244. V. *Paiſſo*.

PESSVS. (1) V. *Paiſſo*. (2) † P ſulus. Comoed. ſine nomine Mſ.

PESTALLVM, V. *Peſtillum.*

PESTARE, Italis, ſubigere, comminuere, tundere. Recuperus lib. de Virtutibus S. Ambroſii Senenſis cap. 2. *Dicebat, in hoc eſſe laborem ſuum, pullum Peſtare aegrotis, id eſt diuinam ſapientiam rudibus intellectibus perceptibilem facere.*

PESTARIVS, piſtor, ſeu *paſtillorum* confector, Gall. *Patiſſier.* Conſuetud. Fontanell. MSS. fol. 95. V. *Paſtillus* 2.

PESTELLVM. (1) V. *Peſtillum.* (2) † Glaſtum, i. q. *Paſtellum.* Statut. Pannif. Carcaſſ. Inde PESTELERIVS, ad *peſtellum* pertinens.

PESTIALIS, peſtilens. Miracula MSS. Vrbani V. PP. in Tabul. S. Victoris Maſſil. *Patiebatur febrem Peſtilentialem.*

PESTICIVM, i. e. *paſticium*, ager paſcuus. Monaſticum Anglican. tom. 2. pag. 1007. *Dedimus etiam . . . et omnia prata noſtra, ſcilicet de Guauerio, . . . de Leyre, cum Peſticiis eius, et omne foenum noſtrum in valle Rodolii, etc.*

PESTICVS et PESTICOSVS, *peſte plenus.* Iohan. de Ianua.

PESTIFERARE, inficere, peſte polluere, Gall. *Empeſter.* Lucifer Calaritan. lib. 1. pro S. Athanaſio.

PESTILENTIALIS, V. *Peſtialis.*

PESTILENTIATVS, PESTILENTIARIVS, peſte contactus, *Peſtiferé.* Addit. ad vitam S. Antonin. tom. 1. Maii pag. 342. 343.

PESTILENTIOSVS, peſtiter, Gallis *Peſtilenciel.* Concil. Toletan. V. inter Hiſpan. tom. 2. p. 508.

PESTILIFER, λοιμοφάγος in Gloſſ. Lat. Graec.

PESTILITAS, peſtis, lues peſtifera. Vita B. Simonis de Lipnica tom. 4. Iulii pag. 528.

PESTILITER, *Demiſſe, diuiſe.* Gloſſ. Iſid. Martinius recte emendat, *partiliter, diuiſe.*

PESTILLVM, pro *Piſtillum*, inſtrumentum, quo aliquid teritur, comminuitur: *Peſtello*, Italis, *Peſile*, Anglis. Gloſſar. Graec. Lat. ἀλετρίβανος, *peſtillum*: alias, peſtillus, quo ſal teritur: *Cylindrus*, Senatori lib. 12. Epiſt. 24. *In ſalinis autem excercendis tota contentio eſt: pro aratris pro falcibus cylindros voluitis.* Accipitur etiam pro palo ligneo. Gloſſ. Lat. Gall. *Pilus: poil, ou peſteil.*

Qui terit, eſt pilus: pilus eſt i
fronte capillus.

Idem; *Piſtillum, peſteil.* Gloſſ. Ara bico Lat. *Peſſulum, peſtum, peſti lum.* PESTALLVM, eadem notio ne. Tabular. Compendienſe. PESTELLVM, in Inuentar. ann. 1342 ex Tabular. S. Victoris Maſſil.

PESTIMVS, λοιμοφόρος, in Gloſſ Lat. Graec.

PESTINCIVS, *violentius.* Gloſſ. Iſid Excerpta habent, *Peruicatius.* Emen dant alii *peſtilentius.* Sed haec no placent.

PESTINVNTIVM, *qui peſtem nun tiat.* Gloſſ. Lat. MS. regium cod 1013. et Gloſſ. Iſid.

PESTIS. (1) Pro quauis miſeria, e exitio; pro fame vſurpat Obertu Cancellar. in Annal. Genuenſ. ad an 1164. apud Murator. tom. 6. col 342. PESTIS FERALIS, genu ſupplicii in maleficos. Lex 5. Cod Theod. tit. 16. lib. 9. *Hos* (magos) *quoniam naturae peregrini ſunt, fera lis Peſtis abſumat.* Quaerunt, quae nam ſit haec poena. Alii capital ſupplicium, alii viuicomburium in terpretantur. Graeci vero Baſilic In terpretes lib. 60. tit. 39. Photius tit 9. Nomoc. cap. 25. et Balſamo be ſtiarum ſupplicium intelligunt: qua ſententia Gothofredo magis proba tur. Hunc, ſi placet, conſule i Notis ad hanc legem. (2) † Fort i. q. *Peſtillum.* Comput. Mſ. a. 135 *Item pro quadam peſte et vno collo c tribus coclearibus boſci.*

PESTIVINVM. Chronicon Petri Aza rii apud Muratorium tom. 16. co 340. *Facere teſſeras et vendere Peſti uinum, et alias nummatas, valent vno denario pro quatuor,* etc. Hau ſcio an ita legendum ſit, an potiu PESTVMVM, quod eiuſdem ſignifi cationis eſſe videtur, in Statutis Ripe riae cap. 12. fol. 4. vo. *De quolib modio mellis ſoldi quatuor. De quoli bet modio Peſtumi de penſibus quatuo decim pro introitu ſoldi quatuor.*

† PESTRI

† PESTRINEVM, mactra, Gall. *Paiſtrin*. Inuent. Mſ. a. 1[illegible] V. *Petrinum*.

† PESTRVM, metalli ſpecies, Gall. *Peautre*, *Piautre*, Germ. Spiauter. Ch. Mſ. a. 1324. V. *Peutreum*.

PESTVMVM, V. *Peſtiuinum*.

PESTVS. Capitul. lib. 6. cap. 326. *Placuit vt omnis qui in expeditionem exercitus abſque graui neceſſitate non progreditur, aut de exercitu fugit, teſtimonio dignitatis ſuae ſit irreuocabiliter carens; ita vt in quibusdam villulis vel territoriis ſiue vicis Peſtus, huius infamationis habitatores ipſorum locorum ſint degeneres, et teſtificandi vel accuſandi nullam habeant licentiam.* Alibi, *Peſtis*. Locus male ſanus.

PESVLLA, φλοχτίς, in Gloſſ. Latin. Graec. V. *Porſtulla*.

PESVNDARE, V. *Perundare*.

PESVS, idem quod Pondo, libra argenti, quae 13. Regalibus et 8. Albis valet. Concil. Limanum an. 1582. inter Hiſpan. tom. 4. pag. 263.

PETA. Leges Burgorum Scotic. cap. 21. *Nullus debet namare . . . illos, qui portant boſcum, turbas, vel Petas ad vendendum, niſi pro boſco, Petis, vel turbis, ſeu propriis debitis ſuis.* V. *Petaria*.

PETTACIA, PETACIA, panni fragmentum, aſſutum pannum, Gall. *Piece*. Toloſanis et Occitan. *Petas*, Italis *Petaccia*. Statuta Vercell. lib. 7. fol. 150. vo.

PETAGIVM, idem videtur quod *Pedagium*, tributum quod penditur. Meiſterlinus Hiſtor. Rer. Noriberg. apud Ludewig. to. 8. Reliq. MSS. pag. 122.

† PETAGO, *genus morbi*, in vet. Gloſſ. Cod. 7641. V. *Patago*.

PETALICVS. Cummianus Hibernus de Controuerſia Paſchali: *Ob diuerſitatem ſucceſſorum Apoſtolorum . . . id eſt S. Petri Clauicularii, et ſancti Ioannis Petalici, alterius in circumciſionem, alterius in praeputium praedicantis. Petalicum* S. Ioannem a Petalo dictum facile ſubodorari poterat. Et quidem eiusmodi ornamentum ferre conſueuerat S. Euangeliſta, vt teſtatur Polycrates Epheſ. Epiſcop. in Epiſt. ad Victorem PP. ὃς (Ἰωάννης) ἐγενήθη ἱερεὺς τὸ πέταλον πεφορεκώς. Rufinus: *Qui* (Iohannes) *fuit ſummus ſacerdos et pontificale Petalon geſſit.* S. Hieronymus: *Et pontifex eius, auream laminam in fronte portans.*

PETALVM. (1) Lamina aurea in capite Romani Pontificis, vt in Gloſſ. Arabico-Latin. Beda de Tabernacul. lib. 3. cap. 3. *Et lamina aurea ſuper cidarim, quae titulo nominis Domini caeteris altior omnibus eminebat.* Adde cap. 9. Arnoldus Abbas Bonaevallis: *Praeter haec laminam auream, quam Petalum vocant, fronti habebat inſertam.* Acta SS. Bened. ſaec. 6. part. 2. pag. 604. vbi de B. Victore III. PP. *Quatuor etiam trabes propter cibarium altaris ſimili modo ſculpto, ac deaurato argento extrinſecus induit; ab intus vero Petalis et coloribus decorauit.* Vbi nude Laminas intellige. Eadem notione occurrit apud Anaſtaſ. in Sergio I. pag. 61. *Crucem diuerſis ac pretioſis lapidibus perornatam inſpexit; de qua tractis quatuor Petalis, in quibus gemmae clauſae erant*, etc. Perperam auctor lib. Gall. cui titulus, *le Tombeau de I. C.* edidit *Peralis*, nec felicius de vnionum circulo expoſuit. V. Euſebium lib. 3. Hiſtor. cap. 31. lib. 4. cap. 24. (2) Virga Pontificalis, Harigero Lobienſi Abbati cap. 8. (3) *Petalum, forma marmorea inſtar teſſerae quadrata, vnde pauimenta templorum, domorum et palatiorum quondam ſternebantur*, Ioſeph. l. 8. *Strauit autem pauimentum templi petalis aureis*, Io. de Ian.

PETAMINARII, dicti videntur a voce Graeca πετάμενοι, qui in aëre volant, ſeu, *qui more auium ſeſe eiaculantur in auras*, vt ait Claudianus: vel qui agilitate corporis quaſi volare videntur, ἀπὸ τοῦ πέτεσθαι, apud Iulium Firmicum lib. 8. Matheſ. cap. 15. Saluianus lib. 6. de Gubern. Dei. *Longum eſt nunc dicere de omnibus, amphitheatris ſcilicet, odeis, luſoriis, pompis, athletis, Petaminariis, pantomimis, caeteriſque portentis.* At Salmaſius ad Plinium emendat, *Pyctis*, *mimariis*.

PETAMVM, V. *Maſſacuma*.

PETARDA, mortarium murale. Mirac. S. Caſimiri tom. 1. Martii pag. 556. *Captis vexillis* XXI. *tormentis* VI. *et vna Petarda.*

PETARIA, locus vnde eruuntur *Petae*, ſpecies ceſpitis nigri, qui e terra paluſtri et bituminoſa effoditur, f. a Belgico *Pet* vel *Put*, lacus, locus paluſtris. Charta Walteri de Gant Comit. apud Edward. Byſſeum in Notis ad Vptonum pag. 86. *Cum ſuis pertinentiis ſibi congruentibus, . . . mariſcis, turbariis, treſidiis, Petariis, gardinis* etc. Aſſignatio dotis Margaretae Reg. Scotorum an. 1503. apud Rymer. tom. 13. pag. 63. *Cum . . . piſcationibus, Petariis, turbariis, carbonariis* etc.

PETASMA. Ebrardus Bethunienſis in Graeciſmo:

> *Aulae dicuntur aulaea: Petaſmata templi*
> *Cortine thalami: velaria vela theatri.*

PETASO, PETASVM. Perottus: *Petaſo ea pars ſuis dicitur, quae ab alis incipit et coſtas comprehendit, quibusdam veluti virgulis pinguibus diſtincta.* Interdum et porcum integrum ſignificat. Informatio an. 1459. ex Archiuis Treuolt.

PETATIA, V. *Pittacium.*

PETATICVM. Charta Theodorici III. Reg. Franc. an. circ. 688. apud Felibianum Hiſt. Scandion. pag. IX. *Nec rotatico, nec ſalutatico, nec ſis Petatico . . . . nullatenus quoque tempore quiratur nec exigatur.* Vbi leg. *Ceſpitaticum.* V. in hac voce.

PETATIOLA, cento. Papias MS. Bituric. *Filacteria, vanitas, cantica turpia vel carmina, Petatiola.* V. *Pittacium.*

PETATIOLVM, pro *Pittatiolum*, ſcheda. Fulcuinus de Geſtis Abbatum Lobienſ. cap. 3. (tom. 6. Spicileg. Acher. pag. 547.)

PETATIVM, ſcheda, vel etiam chartae ſeu pergameni fragmentum. Geſo Abbas de Corpore et Sanguine Domini apud Murator. tom. 3. Anecd. pag. 298. V. *Pittacium.*

PETAVRISTARII, apud Iul. Firmicum lib. 8. Math. cap. 15. qui aliis *Petauriſtae*, ſeu Graecis πεταυρισταὶ, de quibus ſcriptores Graeci et Latini. Manilius lib. 5. Aſtr.

> *Ad numeros etiam ille ciet cognata per artem*
> *Corpora, quae valido ſaliunt excuſſa Petauro,*
> *Alternosque cient motus, elatus et ille*
> *Nunc iacet. atque huius caſu ſuſpenditur ille.*

Fragment. Petronii: *Petauriſtarii autem tandem venerunt: baro inſulſiſſimus cum ſcalis conſiſtit, puerumque iuſſit per gradus et in ſumma parte odaria ſaltare: circulos deinde ardentes tranſire*, etc.

PETECCIA, febris peſtilens, Italis *Petecchio*, Gallis *Pourpre.* Acta SS. Maii tom. 7. pag. 375. de S. Ferdinando Reg. Caſtel.

PETECCHIALIS FEBRIS, idem, in Mirac. Pii V. tom. 1. Maii pag. 718. Perperam *Peticularis* ibidem pag. 716. † Rectius *petechialis. Petricularis* vocatur ab Octau. Roboreto, quae et *Lenticularis* et *Pulicaris* dicitur.

PETEGOLAE, dictae Italis, quae Gallis *Beghiuae*, V. *Beghardi.*

PETEGRATIA, animal quoddam. Statuta Riperiae cap. 12. fol. 4. *De qualibet ſoma penſium duodecim pili bouis, caprarum, ſtratiarum, Petegratiarum pro introitu ſoldi duo.*

PETELLVM, perperam ni fallor pro *Pedagium.* Charta S. Ludouici an. 1255. tom. 4. Hiſtor. Harcur. pag. 1353. *Item herbagium magnae bruariae, roagium et Petellum.*

PETENS, forenſe vocabulum, pro *Actore*, Gall. *le Demandeur.* Vide Regiam Maieſt. lib. 2. cap. 2. §. 3. Occurrit paſſim in Legibus Scoticis et Anglicis.

PETEREDIVM, *abiecta h in compoſitione, a petendis haereditatibus.* Beda de Orthographia.

PETERMANNI, homines, ſeu ſerui S. Petri Louanienſis, apud Lipſium in Louanio lib. 2. cap. 4.

† **PETHAGIVM**, i. q. *Pedagium*, tributum, ap. Murat. t. 4. Antiq. Ital. med. aeui p. 57. V. *Petagium.*

PETIA. (1) Instrumentum lite pendente productum, qua notione etiam Practici Gallici *Piece* dicunt. Tabular. Caſtri Nannet. *Viſis aliis documentis, ſcripturis et Petiis per dictas partes productis*, etc. (2) PETIA, PETIATVS, alia notione, V. *Pecia*.

PETIBILIS, de praeſtatione dicitur, quae a dominis ſub nomine *petitionis* exigitur, ad diſcrimen aliarum ſeruitutum, quas ex iure et auctoritate exigebant a ſubditis. Acta Murenſis Monaſt. apud Eccardum de Origin. familiae Habsburgo-Auſtr. col. 224. *Ita omnia primitus fuerunt Petibilia, modo ſunt potentibilia*. V. *Petitio*.

PETICA. Charta Aldegaſtri, filii Sylonis Regis Ouetenſis, an. 781. apud Sandouallium: *Et tres calices, duos de argento, et vnum de Petica*. Vbi Sandouall. vertit, *dos de plata, y uno de piedra*, i. lapide pretioſo.

PETICILARIS, V. *Peſeccia*.

PETITIVS, *qui amat petere*, in Gloſſ. antiq. MSS. Gloſſ. MS. Sangermann. num. 501. *Qui amat petere alienum*. Goezius legendum cenſet *Petitius*, ex Gloſſ. Iſid. *Petitius, qui frequenter petit*. † Gloſſar. vet. Cod. reg. 7613: *Petitius, qui amat petere alienum, vel Petilius*.

PETILIO, PETILIVM, PETILLA, voces eiusdem notionis, quae iaculorum ſeu ſagittarum ſpeciem ſignificare videntur. PETILLARIVS, qui eas operatur. Charta Edwardi III. Reg. Angl. an. 1372. apud Rymerum tom. 6. pag. 749. *Nec non duodecim arcubus, viginti quinque cornubus, et viginti et quatuor ſagittis vocatis Brodarwes, quatuor duodenis Petillorum, videlicet Boltes*. Charta Richardi II. Regis Angl. an. 1383. apud eumdem tom. 7. pag. 415. *Vnam garbam ſagittarum largarum, vnam garbam ſagittarum paruarum, vnam garbam paruorum Petilionum volatilium . . . . cum pannis, equis, ſellis, arcubus, ſagittis, Petilionibus*, etc. Charta Edwardi IV. Reg. Angl. an. 1474. apud eumdem tom. 11. pag. 838. *Quod nullus Petillarius aliquod genus Petillarum, niſi ſolummodo ſagittas vocatas Shefe Arowes, faciant quoquo modo, et quod Petillarii illi ſagittas, ac omnes et ſinguli artifices ſiue operarii arcuum*, etc.

† PETILVS. Beſtiar. MS c. 44. *Qui (equi) albos tantum pedes habent, Petili appellantur*. V. *Petulus*.

PETIN vel PETTIN, Bulengero, Radioli pectinatim inſerti monilibus oblongis murenarum inſtar. Anaſtaſius in Valentino II. PP. apud Murator. to. 3. pag. 224. *Signum Chriſti habet nauicellas duas, et murenas tres. Omnes morenas, cum Petinante eorum*.

PETINEA CASA. Placitum an. 862. inter Probat. to. 1. nouae Hiſtor. Occitan. col. 113. *Dauigildus in ſuo reſponſo dixit: ipſas caſas Petineas cum curte, exitia, et regrecia earum . . . ego retineo*. Paulo ſupra *Petitneas caſas* vocat.

PETINEI et PETINEGI, apud Ditmarum lib. vlt. pag. 113. ſunt ii populi, quos Graeci inferioris aeui Πατζινάκας vocant, quod moneo, quia editor vocem non intellexit. Vide notata ad Alexiadem.

PETIOLA, PETIOLVM, dimin. a *Pecia*, V. *Peciola*.

PETISSEQVA, pro Pediſequa, in Charta Henrici IV. Imper. an. 1058. apud Ludewig. tom. 4. Reliq. MSS. p. 241.

PETITIO. (1) Praeſtatio, quae a dominis ſub nomine *petitionis*, vel *mutui* exigitur. Germ. infer. Bede. Charta Friderici Imper. ann. 1152. (2) In Regula S. Benedicti, pro formula profeſſionis non ſemel vſurpatur, cap. 58. 59. Vnde *petitio* et *votum* iunguntur apud S. Anſelmum lib. 2. Epiſt. 23. *Qui apud nos Petitionem et votum Monachi fecit*. Quia nempe nouitius exacto nouitiatus tempore *petebat* ab Abbate vt ad profeſſionem admitteretur. (3) Libellus ſupplex, vnde Magiſtri libellorum, ἐπὶ τῶν δεήσεων dicebantur apud Byzantinos. Thwroczius in Bela Rege Hungar. cap. 64.

PETITIONARIVS, qui ſtipem, eleemoſynam colligit, *petit*: quod de iis praeſertim intelligendum, qui per vicos et prouincias Reliquias circumferentes vagabantur ad corrogandas pecunias, quibus eccleſiarum indi-

indigentiae, vel aedificationi aut reſtaurationi ſuccurreretur. Statuta Arnaldi Epiſc. Valent. inter Concil. Hiſpan. tom. 3. pag. 516.

PETITIVS, V. *Peticus*.

PETITNEA CASA, V. *Petinea*.

PETITORIVM. (1) Actio in iure, *Calumnia*, Practicis, *Action en petitoire*. Charta fundat. S. Eligii Nouiom. an. 1240. *Auditis quae partes hinc inde tam ſuper poſſeſſorio quam ſuper Petitorio proponere voluerunt.* (2) *Petitorium*, et *Pittacium*, idem ſunt in leg. 29. Cod. Th. de Petition. id eſt ſchedula, *breuis*, etc.

PETITVM, menſurae liquidorum ſpecies apud Romanos ſub an. 1300. vt auctor eſt Nicolaus de Fractura, et ex eo Petrus Boërius in Commentario in Regulam S. Benedicti; ſic appellata a quodam *Paeto*, vt eſt apud Villalpandum lib. de Menſur. cap. 20.

PETITVS, inter famulos Regis Angliae recenſetur, in Charta Edwardi IV. an. 1475. apud Rymer. tom. 11. pag. 848. *Pro vadiis Matthaei Scarden Petiti Domini Regis in ſeruitio ſuo guerrae, per breue de priuato ſigillo de vadiis ſuis, videlicet pro dicto primo quarterio per manus proprias . . . 45. ſ. 6. denar.*

PETIV, inter veſtes eccleſiaſticas, vel miniſteria ſacra recenſitum, V. *Betiu*.

PETIVA, praeſtatio quae ſub nomine *petitionis* exigitur. Litterae an. 1249. apud Marten. tom. 1. Anecdotorum col. 1044. V. *Petitio*.

PETIVINA, pro *Pictauina*, in Tabular. S. Vandreg. V. *Picta*.

PETIVM, PETIVS, fruſtum, fragmentum, V. *Pecia*.

PETIVNCVLA, petitio de re exigui momenti. Charta Pipini Reg. apud Stephanot. Antiquit. Bened. Pictau. MSS. p. 411. V. *Pecia*.

PETIVOLVM, σκοπὸς, in Gloſſ. Lat. Graec. An *petibulum*, inquit Martinius, quod petitur telis?

PETORITA, idem quod *Petraria* 3. V. in hac voce.

PETORITVM, vel PETORRITVM, vox Gallica, vehiculum, quod dictum exiſtimant *a numero quatuor rotarum*, inquit Feſtus; vnde quidam a Graeco Aeolico πέττορα pro τέσσαρα deducunt. Wendelinus Flandrico etymon arceſſit; *Fitterad* vehiculum *rotarum quatuor*. Petori meminerunt Varro apud A. Gelliu lib. 15. c. 30. Quintilianus lib. Inſtitutionum capite 5. et Horati lib. 1. ſerm. 6.

† PETOSVM, pro *Petaſum*, in Re viſitat. archid. Pariſ. a. 1471. V. *P taſo*.

PETRA, (1) Ponderis ſpecies, Ger Stein, quod conſtat 12. libris, e Compoſitione de ponderibus apu Th. Blount in Nomolex. Anglic. *L charre de plumbo conſtat ex 30. fo mellis, et quaelibet formella contine 6. Petras, exceptis duabus libris, e quaelibet Petra conſtat ex 12. libris* libra vero 15. vnciis, vt eſt in Fle ta lib. 2. cap. 12. §. 1. cap. 74. §. 10 At apud Henric. Knygthonem ann 1340. *Saccus lanae* dicitur *contine in pondere 26. petras: petra vero 14 libras.* (2) Menſurae genus. Li bertates Moiricenſium an. 1164. tom 1. Hiſt. Dalphin. pag. 17. *Pro h autem conceſſione, quam ego Berli Moiricenſibus conſtitui, ipſi mihi e haeredibus meis in perpetuum dona uerunt Petram in quam menſuratu* V. *Petrata* 1. (3) † Tributum quo pro *Petris*, ponderibus ſcilicet ve menſuris, penſitatur. Ch. Mſ. a 1209. (4) PETRA NATIVA, in digena, V. *Enchori*. PETRA SIC CA, non conſtricta ex calce et are na. Hygenus de Limitibus conſti tuendis: *Gamma de Petra ſicca con ſtructa.* AD PETRAM VOTV REDDERE, ſuperſtitionis pagani cae ſpecies, Chriſtianis interdict Indiculus Paganiarum in Concil. Liptinenſi an. 743. *De his, qu faciunt ſuper petras.* (5) Nude pr ſepulcro lapideo, in Lege Salica ti 17. §. 3. *Si quis mortuum homine aut in noſſo, aut in Petra, quae vu ex vſu ſarcophagi dicuntur*, et (6) Chronicon Windeſemenſe lib 2. cap. 54. *Quem libellum in diuerſ membranis, quaternulis, aut Petri conſcripſit.* Cap. ſeq. *Exercitia ſu membranis et Petris diuerſiſque folii vt dictum eſt, conſcripta.* Vocabul tium Gherardi de Schueren: *Petr*

a

æ, *Eyn ſtein oſt leye.* Eſt autem Theutonibus *leye* tabella ſcandularis, cui vel ſtylo, vel creta inſcribitur: Gallis *Ardoiſe.* (7) Nude, pro caſtello vel praeſidio in *petra* ſeu rupe exſtructo; hinc *Petra Domini*, Gall. *Dampierre.* Proſper in Prol. libr. de Prouid. Dei.

PETRACHA, V. *Petrecha.*

PETRARIA. (1) Locus vnde *petrae* et lapides eruuntur: *Carriere.* Monaſticum Anglic. tom. 2. pag. 595. (2) Via lapidibus munita. Chronic. Siciliae apud Martenium tom. 3. Anecdot. col. 63. (3) Λιθοβόλος, et λιθοβόλον, Athenaeo lib. 5. et Heroni in Belopoeecis, etc. Vgutio: *Tormentum, quod vulgo dicitur Petraria, vel mangonum.* Gallis *Perriere.* Epiſt. Balduini Imper. CP. ann. 1204. apud Miraeum tom. 1. pag. 111: *Nihilominus tamen inter quaſlibet duas turres ſeu Petraria ſeu mangonellum erigitur.* Willelm. Tyrius lib. 8. cap. 6: *Machinas iaculatorias, quas mangana vel Petrarias vocant.* Ex quibus emendare licet Vitam S. Ioannis Epiſc. Tragur. p. 5. *Machinam, quae vulgo T. Artaeria dicitur, erexerunt.* Legendum enim *Petraria,* ſuadent ſequentia. PETRERIA, eadem notione. Breuiar. Hiſtor. Piſanae ad annum 1171. apud Murator. tom. 6. col. 184. PETRORITA et PETORITA, idem. Ioannes Monachus lib. 1. Hiſtor. Gaufr. D. Norman. PERERIA, Bromptonus an. 1173. PERERIVM. Charta 1217. tom. 8. Spicilegii Acheriani. (4) PETRARIAE, lapilli, gemmae, Gall. *Pierreries.* Charta Eduardi III. Reg. Angl. ann. 1338. apud Rymer. tom. 5. pag. 49.

PETRARIVM, V. *Peirarium.*

PETRARIVS, caementarius, latomus. Computus an. 1202. apud D. Bruſſel tom. 2. de Vſu feud. pag. CLXXXIII.

PETRATA. (1) Menſura frumentaria. Charta an. 1218. in Tabular. caſtri Blein. *Herueus de Leonia dedi abbatiae de Daonlas tres Petratas frumenti per annos ſingulos in decimis noſtris in plebe caſtelli Eiſcoet.* Alia an. 1228. apud Lobinellum tom. 2. Hiſtor. Britann. pag. 129. *Tres Petratas frumenti per annos ſingulos duximus concedendas in decimis noſtris.* V. *Petra.* (2) Pro Petita, vel impetrata. Charta ante an. 1010. in Chartular. Aptenſi fol. 35.

PETRECHA, turris, munitio. Caffarus in Annal. Genuenſ. lib. 2. apud Murator. tom. 6. col. 338. Alter Codex MS. habet, *Petracha.* V. *Bretachiae.*

PETRERIA. (1) Aqualis, guttus, quo aqua infunditur lauantium manibus, ſuppoſita pelui ſiue lance. Leges Palatinae Iacobi II. Reg. Maioric. inter Acta SS. tom. 3. Iunii pag. LIX. (2) V. in *Petraria* 3. et *Petrus.*

† PETREVS, lapideus, t. 10. Collect. Hiſtor. Franc. p. 585.

PETRIFICVS. Ricobaldi Ferrar. Hiſtor. Pontif. Rom. ad an. 1154. apud Murator. tom. 9. col. 177. vbi de Anaſtaſio IV. *Eccleſia Laterani dedit calicem penſantem marchas XX. et alia plurima dona.* Iacet ibidem *Petrifico lapide.* Melius Codex Eſtenſis: *Porphyretico lapide.*

† PETRILLOSVS, lapidoſus. Tract. Mſ. de re milit.

PETRINA. (1) A Gall. *Poitrine,* pars corporis, pectus. *Petrinas vaccarum,* inter praeſtationes quae dominis debentur, recenſet Inquiſitio ann. 1181. apud Lobinellum tom. 2. Hiſtor. Britann. pag. 133. (2) † Lapidicina, in Ch. Mſ. a. 1338. V. *Petraria.*

PETRINVM, pars aedis ruſticae, Piſtrinum, ſeu locus vbi farina pinſitur ad panem conficiendum; Gall. *Paitrin* dicimus arcam ſubigendae farinae, mactram. Charta apud Madox Formul. Anglic. pag. 89.

PETRINVS, lapideus, e *petra* factus. Codex MS. Irminonis Abbat. Sangerman. fol. 108.

PETRIQVI, dimin. a *Petrus.* Sic Benedictum XIII. ſeu Petrum de Luna quidam, ſchiſmatis tempore, ironice appellabant. Bonifacius Ferrerius in Defenſione Benedicti XIII. c. 104. apud Marten. to. 2. Anecd. col. 1508.

PETRISELLVM, apium, Plinio petroſelinum, Gallis *Perſil.* Ordinat. ſuper numero et Ordine menſarum Hoſpi-

Hoſpitii Dalphin. to. 2. Hiſtor. Dalphin. pag. 312.

PETRITAE, Haeretici, a Petro quodam Seueritarum Epiſcopo ſic nuncupati, qui circa medium ſaeculi ſexti vel ſeptimo ineunte prodierunt, *Sabellianiſtae* interdum appellati quod multa cum Sabellianis ſentirent. V. Stockman. Lex. Haereſ.

† PETRO, *onis*, *la ſtaya de petre, quando ſe laverano*. Gloſſar. Lat. Ital. Mſ.

PETROBRVSIANI, aſſeclae Petri de Bruis Antuerpienſis, qui 12. vel 13. ſaeculo baptiſmum infantium inutilem eſſe, atque adultis denuo conferendum docuit. V. Hiſtor. Magd. Cent. 12. c. 5. Bohem. Hiſt. Eccleſ. p. 943. et laudatum Stockman. in Lexico.

PETROCILLVM, idem quod *Petriſellum*. Vetus Ceremoniale MS. B. M. Deauratae Toloſ.

† PETROCINILLVM, *Gallice Perſin*, in Gloſſar. Lat. Gall. a. 1348.

PETROLEIA FONS, f. quod ex lapidibus conſtructa, niſi ſit nomen proprium. Charta an. 1022. apud Meneſter. Hiſt. Lugdunenſ. pag. VI. *Finaliſque canalium per fontem Petroleiam et per vetulas ceppas Noieriarum, quae ſunt iuxta plantata Burciaci.*

† PETROLEVS, ad petras pertinens. *Oleum petroleum*, quod inter petras effluit, apud Oefel. Script. rer. Boic. T. I. p. 631.

PETRONES, Paulo, *Ruſtici, a petrarum aſperitate et duritia dicti*. V. *Feſtum*.

PETRONIVS, V. *Canis petrunculus*.

PETRONVS, aceruus lapidum, Occitan. *Petron*. Pactum inter Iacobum Aragon. Reg. et Berengarium Magalon. Epiſc. an. 1272.

PETRORITA, V. *Petraria 3*.

PETROSILLVM, idem quod *Petriſellum*. Vita S. Francae to. 3. April. p. 388.

† PETRVDONVS LAPIS, gemmae ſpecies. Inuent. Mſ. theſ. Sed. Apoſtol. a. 1295.

PETRVNCVLVS, V. *Canis petrunculus*.

PETRVS, moneta aurea in Hannon[ia] f. ab effigie S. Petri ſic dicta, Ger[m.] Petermännchen. Chronic. Bon[ae] Spei ad an. 1456. p. 398. SANC[TE] PETRE, clamor militaris, quo n[on] ſolum copiae Pontificiae, verum [et]iam Principum laicorum viſae ſu[nt] ſaepenumero in conflictu, patro[ci]nium inclamantes Appoſtolorum Pri[n]cipis. Acta Innocentii III. PP.

PETSA, menſura ſalis, f. pro *Pen[ſa]* V. in hac voce. Charta Roberti M[a]*let* Militis ann. 1227. to. 4. Hiſto[r.] Harcur. p. 2049. V. *Penſa*.

PETTA. (1) Quaeuis praeſtatio, t[ri]butum, vectigal. Regeſt. Philip[pi] V. Reg. Franc. an. 1316. et 13[..] V. *Pecta*. (2) † Panis ſ. placent[ae] ſpecies. Ch. a. 1249. inter Monu[m.] eccleſ. Aquileg. p. 746. *Duae pet[tae] de miltio; petta vero quaelibet deb[et] conſtare ex vno piſonoli.*

PETTEN, inter miniſteria ſacra, V. *Pecten*.

PETTIN, radiolus, V. *Petin*.

PETTVRA, pro *Plectura*, V. *Pectur[a]*.

PETTVS, crepitus, Gallis *Pet*, a ſo[no]. V. in *Bombus*, et Ferrarium i[n] Orig. Ital.

PETVLVS, *equus, qui habet tant[um] pedes albos*. Vgutioni. *Cheval qui [a] blans piés*, in Gloſſ. Lat. Gall. Sa[n]german.

PETVMEN, Κτήνους ἕλκος. Gloſſ. La[t.] Graec.

PETVOSVS, μύωψ, in Gloſſ. La[t.] Graec. malim cum Martinio ex i[i]dem Gloſſ. *Paetus*, μύωψ τοῖς ὄ[μ]μασι; nam *Petus* Ioh. de Ianua [ex]*Strabo aliquantulum*: vnde Glo[ſſ.] Lat. Gall. Sangerm. *Petus, louche qui muet ſouvent les yeulx. Et prod[u]citur prima. Inde haec Peta, peta[...]*

Vult ſibi ſtrabo peti, ſe dici [...]
mine Peti.

V. *Guelcus*.

PETVRA, pro *Pectura*, ſeptum. ([...] Potius pro *Paſtura* i. paſcuum, p[ra]tum, a Gall. *Peuture*, pro *Pâtur[e]*. Chartular. SS. Trinit. Cadom. f[ol.] 59. V. *Pectura*.

PETVS. (1) Inter vtenſilia domeſ[ti]ca recenſetur, in Inuentar. ex Tab[u]lar. Compend. *Et VII. Peti cupr[...]*

et rous eſt ad abluendum maledir, IV. patellae. V. *Petreria*. Occurrit alia notione in *Petnoſur*. (2) † Gladius. Specul. human. ſalvat. Mſ. *David occidit 800. viros cum peru ſuo:*

PEUDIRE, PEUDITIO, V. *Pendite*.

PEULA, pabulenſis ager, a Gall. *Peule*. Ch. Mſ. a. 1188

PEURARIUS, f. pro *Peuterius* vel *Peutrarius*. (Leg. *Pevrarius*, ſpecierum propola, a Piper, Gall. *Poivre*.) Codex MS. redituum Epiſcopat. Autiſſiodor. an. circ. 1290. *Conſtamae Pevrariorum. Quicumque vendit ceram aut cuminum aut piper, et ſint de Autiſſiodero, nihil debent niſi vendant cum his aliud de ligno, veluti ſcutellas et diſcos et ciſos. Et quando vendit de ligno debet ad quindenam die Sabbati.* Videtur autem *Peutrarius* is eſſe qui vaſa ſtannea operatur vel vendit, Angl. *Pewterer*, Gall. *Potier d' étain*, a

PEUTERUM, ſtannum, Angl. *Pewter*, († vel metalli ſpecies a ſtanno non multum diſſimilis.) Inſtrument. an. 1380 apud Rymer. to. 7. p. 357. V. *Peſtrum*.

PEXA, pix, picea materia. Stat. crimin. Coman. V. *Peza*.

PEXERE, pro Pectere, Gall. *Peigner*. Bern. Ordo Cluniac. part. 2. c. 4. 5.

PEYA, modus agri, i. q. *Pecia*. Ch. Mſ. a. 1314.

PEYLA Charta Dom. de *Charnay* in Lugdunenſi pago an. 1520. *Sub ſirmario ſuius bichati frumenti raſi et Peyla; id eſt*, lente admenſi, cui opponitur, *Feru et ras*, cum ſcilicet pleque frumentum metitur ac repetitis illi ictibus in modio concervatur.

PEYRA, pondus, ſeu tributum quod pro ponderibus penſitatur. Ch. Mſ. a. 1284. V. in *Petra*.

PEYRARIA, ars poliendi lapides. Charta an. 1490. ex Schedis Praeſ. de Mazaugues: *Exercere artem Peyrariae*. V. *Peyratonus*.

PEYRARONUS, qui machinae iaculatoriae, quam *Peireiram* vel *Petraria* vocabant, praeerat. Statuta Arelat. MSS. art. 80. Niſi idem ſit qui

PEYRATONUS, in Charta an. 1371. ex Schedis Praeſ. de Mazaugues, lapicida quadratarius, Prouincialibus *Peireiroun*; vel aerarius, Gall. *Chaudronnier*, iiſdem *Peirondié*. V. *Peyrarius*.

PEYRATUM, f. Podium, Gall. *Perron*, *balcon*, († ſeu Pauimentum, via lapidibus ſtrata.) Ch. an. 1255. apud Marten. to. 1. Ampliſſ. Collect. col. 1321. *Item poteſtas ipſorum conſulum erit talis; videlicet quod aedificari et reparari faciens muros villae, tornellas et foſſata, et curabunt de clauſura villae, et ea mundanda, de Peyratis, vbi expedierit, faciendis, et his ſimilibus quae ſpectant ad ornatum villae.*

† PEYRENARIUS, qui lapides ex *Peyreriis* eruit et polit. Ch. Mſ. a. 1388.

PEYRERIA. (1) Lapicidina, V. *Peireria*. (2) † Vnidens ligo, quia ea in eruendis lapidibus vtuntur. Ch. Mſ. a. 1367.

† PEYROLERIUS, faber aerarius. Ch. Mſ. a. 1480. V. *Peirolius*.

† PEYROLLUS, PEYROLUS, lebes, cacabus. Ch. Mſ. a. 1501. V. *Peirola*.

PEYRONUS, vas quoddam ſtatutae formae et menſurae ad vſus piſcatorum. Charta an. 1434. ex Lib. Stat. piſcator. Maſſil. *Quod dicti piſcatores fuerint ſine Peyreno . . . Etiam quia eſſet impoſſibile eos habere et ſeruare certam formam et certum Peyronum in dictis vaſibus, etc. lou Peyro* lebetem vocant Maſſilienſes et Prouinciales.

† PEYSSERIA, i. q. *Piſcaria*. Acta capit. eccleſ. Lugdun. a. 1337.

PEYSSONARIA, forum piſcarium. Charta an. 1260. apud Sammarthanos in Epiſcopis Maſſilienſibus. V. *Peiſſonarius*.

† PEYSSONAYRIA, PEYSSONERIA, forum piſcarium, Gall. *Poiſſonnerie*. Ch. Mſ. a. 1333.

PEYTA, PEYTARE, PEYTERIUS, V. *Peitare*.

PEYTRALE, cingulum, quo equi pectus ambitur et ſtringitur, Gall. *Poitral*. Hiſt. Nem. t. 2. Prob. p. 85. V. *Pectorale*.

PEYTRALIS, trabs, Gall. *Poutre*. Charta Petri de Roteya Vicarii Toloſ.

loſ. an. 1272. ex Cod. MS. Conſuetud. Toloſ. fol. 27.

PEYTUS, an Pila, Gall. *Pilier?* Chronic. Parmenſe ad an. 1294. apud Murator. to. 9. col. 827. *Eleuata fuit turris maioris eccleſiae a feneſtris campanarum in ſurſum. Et facti ſunt ibi archi, Peyti, et quatuor cantoni, et ſuper quolibet vnum capitellum cum pomis deauratis.*

PEZA, pix, picea materia. Statuta Vercell. lib. 3. fol. 101. vo. V. *Pega.* Alia notione apud Laur. in Amalt. *Peza, fimbria, ora, limbus.*

PEZADA, f. ager piſis conſitus; Occitanis quippe piſa *Pezes* dicuntur. Charta an. 1166. inter Probat. tom. 2. nouae Hiſtor. Occitan. col. 606. *Ego Willelma Nemauſenſis Vicecomitiſſa . . . dono . . . illam Pezadam, quae eſt ad grunnum de Anagia.*

PEZAROLA. Sanutus lib. 2. part. 4. cap. 8. *Poſſet valde vtile comprobari, quod in quolibet nauigio dulcis aquae baliſtae groſſae a turno cum ſuis muniminibus portarentur, nec non baliſtae à Pezarola tot, quot vtiles viderentur, etc.*

† PEZEGNUM, ius paſcendi oues, vt videtur. Ch. Mſ. a. 1460.

PEZIUM, an Piſum? Statuta Riperiae cap. 12. fol. 5. recto: *De quolibet carrerio Pezii tenutae quartarum ſeptem denarii ſex.* Ibidem fol. vo. *De qualibet tina dearum Pezii, albarae pro carrezando ab vnis pro introitu ſoldus vnus.*

PEZO, vox Hiſpanica, Pondus, Gall. *Poids*, V. *Cazoni.*

† PEZUM, idem. Stat. pannif. Carcaſſ. a. 1466. V. *Peuſa*,

PFALBURGERE, PFALBURGERIUS, vox Germanica, quaſi falſus burgenſis, qui nimirum inuito domino in aliarum ciuitatum ciues ſe recipi curabat, atque in prioris domini terris reſidens iisdem iuribus ac libertatibus gaudere volebat, quibus ciues, inter quos adſcriptus fuerat. Charta Henrici Imper. an. 1308. apud Ludou. Laguille Hiſtor. Alſat. inter Probat. p. 49. PHALBURGERE, eadem notione, in Bulla aurea Friderici II. Imper. an. 1232. apud Ludewig. to. 7. Reliq. M
p. 516.

PFALTZGRAVIUS, V. *Palensgrau*

PHACULLA, *perna, petaſo, petaſ*
culus. Gloſſ. Iſidori. Vbi Graeui
Haec ſunt mendoſa et trunca. S
be, *Phaſcola, Pera.* Feſtus: *Pha*
la appellant Graeci, quas vulgus
ras vocant. Sic enim ibi emendaru
cum male legatur *pernas.* A Gr
Φασκώλιον. Heſychius: *Φασκώ*
βαλάντιον. Poſt haec in Iſiduro le
Perna, petaſo. Pera propter ſim
tudinem vocis *perna* excidit. Id
illa adhaeſerunt voci *phaſcola.* V. Le
xicon Martinii.

PHADERPHIUM, V. *Faderfium.*

PHAEBIGENA, V. *Phoebigena.*

PHAGEDENA, Graece *φαγέδαινα*, vl
cus tumidum, profundum, et vici
nas partes arrodens et depaſcens, a
Graec. *φαγεῖν*, edere. Vita S. Lucae Iunioris to. 2. Febr. p. 98.

PHAGICIDAE VENAE, V. *Fagecidae.*

† PHAGIPHANIA, dies qua Chriſtus 5000. hominum de 5. panibus ſatiauit. Calend. etymol. Lombard. Hiſt. Iac. de Vorag.

PHAGO, *cibus: unde Φάγων ἐρχεται, ἄρτος καὶ τυρὸς καὶ οἶνος, in vita monachorum.* Gloſſ. Iſid. Addit Graeuius: Ex quibus vidit Vulcanius legendum *Phagos.* Sed *Phagones* ſunt comedones, edaces, vt Nonius oſtendit.

PHAGROS, piſcis genus, V. *Phagrus.*

† PHAGUS, ficus. Gloſſar. Lat. Gall. a. 1348.

PHALA. (1) Genus veſtis, de qua Synodus Colonienſis an. 1280. c. 3. *Cappas tunicatas, tunicas, Phalas, indumenta, tabbardos, caleos vel caligas non ferant niſi B. Benedicti vel B. Auguſtini regulae congruentes.* Etiamnum Belgae *Failles* appellant veſtimentum, quo caput et totum corpus vice pallii operiunt feminae. Kylianus: *Falie, palla, cyclas, veſtis muliebris ſpatioſa, totum corpus circumdans.* (2) PHALAE, turres rotundae in oui ſpeciem Vitruuio: ſic dictae a Circorum *Phalis*, quae diuidebant Euripum et Metas, conſtructis ad tempus turribus, vt ait

Ser-

Seruius ad 9. Virgil. *Phalarum* Circi meminit etiam Iuuenalis, quas δημιουργήματα ἀουδῆ vocat Dio. Ita porro appellabant turres ligneas ad oppugnanda oppida. Papias: *Phalas dicunt ligneas turres.* Ita et Vgutio. Gloſſ. Lat. Gall. Sangerm. *Fala, Tour de bois, Beffroi.* Eod. ſenſu vtitur Plautus. Liber MS. redituum Eccl. N. ſaec. 14. apud Schilter. in Gloſſ. Teut. *Notandum eſt etiam quod in dicta villa B. eſt quaedam Phala ſiue caſtellum ligneum, et fundi circumpoſiti reducti de pratis in agros frugiferos.* (3) FALAE, taedae, quae in funeribus deferri ſolent, Gallis *Falots*. Charta an. 1240. in Tabular. Epiſcopat. Ambian. fol. 42. (4) ✝ Porticus nundinaria, locus, vbi merces venum exponuntur, Gall. *Halle*. Ordinar. Mſ. S. Petri Inſul. V. *Fala* 3.

PHALANGA. (1) Fuſtis teres, Nonio. Charta an. 1097. apud Freder. Schannat. in Vindem. litter. p. 178. V. *Falanga*. (2) Trabs, vel potius poſtis penſilis ad aquam hauriendam. Mirac. B. Stanislai to. 1. Maii p. 783. (3) Pro Phalanx. Acta SS. to. 5. Maii p. 279. de SS. Donatiano et Rogatiano. V. *Phalangia*.

✝ PHALANGAICVM, tributum quod pro facultate figendi *phalangas* ſeu palos ad ripam, exigebatur, i. q. *Paliſcatura*, et *Palliaria*. Ch. Mſ. a. 1195.

PHALANGARIVS, qui *phalangis*, ſeu fuſtibus aliquid oneris transuehunt. V. *Falanga*.

✝ PHALANGATA, i. q. *Palancata*, ap. Murat. t. 2. Antiq. Ital. med. aeui p. 279.

PHALANGETICVM, i. q. *Phalangaicum*. Epiſt. Friderici II. Imper. apud Marten. to. 2. Ampliſſ. Collect. V. *Falangaticum*.

PHALANGIA. (1) Pro Phalanx, agmen, congregatio. Vita S. Anſelmi Abb. Nonantul. ſaec. 4. Bened. part. 1. p. 5. V. *Phalanga* 2. (2) Poteſtas, auctoritas, iuriſdictio. Charta an. circ. 813. tom. 1. Hiſt. nouae Occitan. inter Inſtrum. col. 37.

PHALARICA, FALARICA. Gloſſ. Graec. Lat. Χειροβαλίστρα, *Falarica*. Gloſſ. Latin. MS. Reg. *Falarica, lancea magna, telum mulieris*, quia forte mulieris eſt eminus pugnare. Seruius ad 9. Aeneid. et ex eo Iſidorus lib. 18. c. 7. *Falarica eſt telum ingens, torno factum, habens ferrum cubitale, et rotunditatem de plumbo in modum ſphaerae in ipſa ſummitate .... Hoc autem telo pugnatur de turribus, quas Phalas dici manifeſtum eſt ... A Phalis igitur dicta eſt Phalarica, ſicut a muro muralis.* Addunt Vgutio et Ioannes de Ianua: *Et quia hoc telum tormento mittitur, inde eſt, quod quandoque ponitur pro tormento, quod vulgo dicitur Petraria, vel Manganum.* Priori notione, praeter claſſicos ſcriptores, vtuntur Fortunatus l. 3. de Vita S. Martini, Gregorius Turon. l. 9. c. 35. et alii. Poſteriori vero, ſeu pro machina iaculatoria, Guibertus lib. 3. Hiſtor. Hieroſol. c. 5. V. Lexicon Martinii v. *Falarica*.

PHALASIA, ager ad Sequanam, ab editiori margine ſic dictus. Calendarium MS. anniuerſar. B. M. de Argentolio: *XI. Kal. Iunii, anniuerſarium Nicholai Prioris Argentolii, XII. ſol. ſuper Phalaſiam Odonis pontenarii.* V. *Paleſia*.

PHALBVRGERE, V. *Pfalburgere*.

PHALDEFIVM, V. *Faderſium*.

PHALERA, inſtrumenta ruſtica, vel equorum ruſticorum. Fleta lib. 2. c. 85. de carectario: *Eius eſt ſcire Phalera, attillamenta, et harneza minuta carectis, appendentia praeparare et emendare.* V. Martinii Lexic. v. *Falere*.

PHALERAE, ornatus mulierum. Vita B. Giraldi de Salis apud Stephanotium tom. 2. Antiquit. Bened. Pictau. MSS. pag. 576. *Vidit in mulieribus illis Deo et Angelis abominabile monſtrum; nam criminum ſuorum tortura et circumdatura more meretricio Phaleras et manticas praetendebat poſterius.* Hinc eadem vox vſurpata ſaepius ab Eccleſiaſticis Scriptoribus vt futiles ſaeculi ornatus ſignificarent. V. *Falerae*.

PHALERAMENTVM, eadem notione. Vita S. Euſtaſii Abbat. Luxouienſ. to. 3. Martii p. 738. V. *Faleramentum*.

PHALERARE, *phaleris* ornare. S. Ambroſius in Lucam 2. 18. V. *Falerare.* IMPHALERARE, eadem notione. Epiſt. Adami Abb. Perſenniae apud Marten. to. 1. Anecd. col. 754.

PHALERATOR, ornator. Acta S. Anſueri Mart. to. 4. Iulii p. 103.

PHALERGIVM, *ornamentum*, Papiae. V. *Palergium* et *Parergum.*

PHALINGVS, ſaga villoſa. V. *Falangius.*

PHALTA, PHATTA. Vetus deſignatio bonorum S. Michaelis Bamberg. inter Vindem. Litter. Freder. Schannat. pag. 53. *Poſſeſſores etiam eorumdem manſorum vnusquisque ſoluit ſindonem vnam, quae vulgo dicitur Phalta.* Ibidem, in Catalogo lib. pag. 51. *A Symmachi de praefectura lib. 1. Phatta 1. medicinalium 6.* V. *Phala.*

PHALTENA, idem quod *Phalta.* Tradit. Fuldenſ. apud Iohan. Schannat. pag. 403. *Slaui XIII. quorum vnusquisque vnam libram lini debet et duas Phaltenas.*

PHAMECANTHARVS. Anaſtaſius in S. Silueſtro PP. pag. 15. *Coronam auream ante corpus, vbi eſt Phamecantharus cum Delphinis 50.* Alii Codd. rectius praeferunt, *Pharum cantharum.* V. *Pharus.*

PHANO. (1) Nauis, ſic dicta quod *phanonem* aliis nauibus noctu praeferat. Gaburius in Vita B. Pii V. PP. tom. 1. Maii p. 688. V. *Falo.* (2) Inter veſtes ſacras recenſetur in Actis conſecrat. Eccleſ. S. Benedicti de Bagiis an. 972. Marcae Hiſpan. col. 899. PHANONVS, eadem notione. Inuentar. Eccl. Nouiom. an. 1419. V. in *Fano.*

PHANTASARE, imaginari. *Actus phantaſandi*, apud Gabr. Biel. Lex. Phil.

PHANTASIA, FANTASIA. (1) Phantaſma, ſpectrum. Gloſſae Gr. Lat. Φαντασία, *vana viſio, imago, vanitas, viſio.* Papias: *Phantaſia, imago alicuius corporis viſa, et cogitatio animo poſtea figurata, vt puta patris ſpecies quam vidimus. Phantaſma vero eſt, quam numquam vidimus, ſpecies animo figurata, vt puta ſpecies vni. Fantaſma, viſio vana.* Ammian. lib. 14. *Viſa nocturna, quas Phantaſias nos appellamus.* Geſt[…] gonis Cenoman. Epiſc. apud Ma[…] lonium tom. 3. Analect. pag. […] *In domo Nicolai praepoſiti Fi[…] quod in libris Gentilium Faunus […] appellari, minus credentes, et in […] Chriſti modice catholicos, vt mulie[…] pleraſque, et ſimplicis aetatis pue[…] noctibus iugiter exterrebat.* (2) Po[…] pa, magnificus apparatus. Euſtoch[…] in Vita S. Pelagiae meretricis c[…] in Vitis Patrum: *Et proceſſit c[…] ſumma Phantaſia, adornata ita, […] nihil videretur ſuper ea niſi aurum, margarita, et lapides pretioſi.* Gil[…] de Excidio Britann. *Cum magno ap[…] ratu, magnaque Phantaſia, vel po[…] inſania, repetentes ad patriam.*

PHANTASIARI. (1) Imaginari. […] ſtrum. an. 1408. apud Marten. […] 7. Ampliſſ. Collect. col. 837. (2) Cupere, appetere. Hiſt. breuis Or[…] dinis Cartuſ. apud eumdem Marten. to. 6. col. 212.

PHANTASIASTAE nuncupati potiſſimum circa medium ſeculum VI. qui famem, ſitim et alias humanas eiusmodi corporis affectiones, non vere ſed apparenter tantum in Chriſto fuiſſe ſomniabant. V. Nicephorum lib. 18. c. 45. Baron. ad an. 535. et Stockman. Lex. Haereſ.

PHANTASTICVS, fictus, commentitius. Paulus Diac. in Vitis Patrum Emerit. inter Concil. Hiſpan. to. 2. p. 640.

PHANVM, WANVM, vel FANVM, vocem veterem Francicam eſſe opinatur Wendelinus, idemque ſonare, quod Belgis *veen*, et plur. *venen*, lacus, paludes. Harum autem vocum veſtigia habentur in Malbergis, quae recenſentur in Lege Salica edit. Heroldi, ſcilicet in *Reppophano, Rep[…] phano, Theophano* et *Trowidrophano* quae quidem terminatio arguit loco[…] fuiſſe ſitos in locis paluſtribus, quo[…] *faignes* inde vocant Luxemburgen[…] ſes: vnde Galli *fange* pro luto for[…] marunt. Ea notione vox *Phanus* oc[…] currit in Epiſt. Simonis de Gram[…] do Patriarchae Alexandr. ann. 140[…] apud Martenium tom. 2. Anecd. co[…] 1239. *Phanus enim ſchiſmatis […] iniquitatis, aequat.*

PHARA, generatio, linea, V. *Fara* 1.

PHARALES CORONAE, candelabra in modum coronae ac circuli, variis lucernis instructa. V. in *Corona*, et infra *Pharus*.

PHARETRA, liber quidam; vnde sic inscriptus, docemur in Chron. Mellicensi p. 479. *Liber vnus, qui Pharetra solet nominari, conscribitur continens magis communia super cultu diuino, quoad modum legendi epistolas, prophetias, euangelia, lectiones et capitula librorum canonicorum, nec non lectiones ad matutinum, ad mensam et collationem in refectorio, etc.*

PHARISEARE, diuidere, separare, ex Hebraico *phares*, diuisio, et *pharisaeus*, diuisus, separatus. Ioan. de Ianua: *Farisei a fares, quod est diuisio, dicitur farisens, i. diuisus, et hinc quidam haeretici dicti sunt Farisei, qui diuisi interpretantur, quia traditiones et obseruationes legis, quas illi deuteroses vocant, institia proferunt (iustitiae p[illegible]russe,) etc.* Philippus Galtherus [illegible] 4. Alexandreidos p. 32.

Consilio iuuenum Pharizeas cisma perenne
Cum regno populum, lis est de diuite regno, etc.

† PHARMACACRUTIARE, venenum praebere, ap. Ludew. t. 9. Reliq. p. 262.

PHARNATIA. Charta Friderici II. Imper. qua *regalia* concedit Archiepiscopo Arelatensi, apud Guesnaium in Annalibus Massiliensibus an. 1219. *Sicut sunt telonea, pedatica, iustitias, Iudaeos, cordam, quintale, Pharnatiam, monetam, portus, etc.* Vereor, ne mendum subsit. Legendum omnino videtur *Pharnaria*, pro *Furnaria*. V. in hac voce.

PHARO, PHARRO, clamor militaris Hibernorum. Vtrum a Pharaone, Gandeli socero, an ab alia causa clamor iste natus sit, parum ad rem attinet explicare. Verba sunt Richardi Stanihursti lib. de Rebus Hibernicis.

PHARUS, PHARUM, FARUS, FARUM, lucerna, siue lychnuchus orbicularis et circularis cum certo lucernarum aut candelarum numero, cuiusmodi passim in templis nos visuntur: sic dictus, quod in Phari sit, eiusque speciem refe Papias: *Fara, vasa sunt luminato quae nos Retia dicimus diuerso m formata.* Alibi: *Farum, instrum tum ad luminaria ordinata, sicut et candelas.* Anastasius Bibl. in S. H PP. *Pharos cum Delphinis, q pensant lib. 5.* In Siluestro PP. *P rum ex auro* purissimo, quod pen sub fastigio cum Delphinis 50. PHARUS, foeminino genere, quom Φάρος dicitur a Graecis turris A xandrina. Statius.

PHASALLUS. Miracula S. Ludg Episcopi Mimigard. num. 34. *glecta denique tali praecepto secu et tertia vice quemdam monast vitae Phasallum; purpureo perfu capillo, nigroque vestimento indut conspexit.* An *vassallum?*

PHASCOLLA, *parua petaso, petas culus.* Vgurio. V. *Phacula.*

† PHASEOLUS, tuberculum in n bus exortum, a similitudine fa *Phaseolus* dictae. Acta SS. t. 5. A p. 903.

PHASIANARIUS, qui *phasianos* scit, apud Paulum IC.

PHASIANUS, *id est Gallus*, cognomen erat Iohannis XIX. PP. a Mabillonium to. 4. Annal. Benec p. 206. Notum est, gallum gall ceum a veteribus nonnullis *Ph num* dictum fuisse.

PHASIOLUS, λοβὸς, in Gloss. Graec. Sangerm. Phaseolus, C melliae, Genus leguminis.

PHASIS. (1) *Cuiuslibet occulti cr nis apud Magistratus demonstr vel denuntiatio fraudum, quas in ctione domorum tutores orphan struunt.* Vocabular. Sussannaei. Graeco φάσις, eadem notione. Pascha. Epist. apud Marten, tom Ampliss. Collect. col. 479.

PHAVO, inter vestes vel arma tum recensetur in Statutis Equi Teuton. art. 73. apud R. Duel to. 2. Miscell. pag. 59. *Ipse (T rarius) tenetur dare fratribus ad deputatis spallaria, wappenrock linge, Phauones, . . . et cing etc.* F. leg. *Phano.* V. *Fano.*

ENO, Epitaph. Almanni monachi atque Philoſophi apud Marten. Itiner. Litter. 2. p. 46.

His intentus erat, Phenonem bisque ſecabat,
Quando hominem hic ponit, ſpiritus aſtra petit.

ENOLIVM, penula, φαινόλη Graecis. Acta S. Leonis III. PP. tom. 2. Iunii p. 588.

PHEO, mendoſe apud Ludewig. t. 9. Reliq. p. 40. pro *Phelo*. V. *Felo*.

EODVM, pro FEODVM, in Charta an. 1093. apud Miraeum tom. 2. pag. 1141.

ERONYMVS, a Graeco Φερώνυμος, ferens veritatem nominis ſui, apud Murator. tom. 2. part. 2. col. 1069.

EVDATARIVS, vaſſallus, V. in *Feudum*.

EVDVM, pro *Feudum*, in Charta an. 1313. tom. 2. Hiſtor. Dalphin. p. 147. PHEVV, eadem notione, in Tabular. S. Michaëlis in Periculo maris an. 990.

IALA, fons, aquarum receptaculum: Graecis recentioribus φιάλη. Adamnanus lib. 2. de Locis SS. c. 19. *Eſt ergo illius fontis nomen, qui eſt in Trachonitide, Fiala, plena aquarum ſemper, vnde Iordanis mediterraneis meatibus deriuatur.* V. quae de Phialis adnotat Cangius in Deſcriptione aedis Sophianae n. 22.

HICO, piſcis genus, V. *Fuca 2.*

HICVS, pro *Fiſcus*, in Ch. a. 29. Henr. I. Franc.

ILANTHROPVM, praemium, quod proxenetae nominum contrahendorum accipiunt. Gloſſ. Lat. Graec. *Salarium*, Φιλάνθρωπον, ἀλλακτικόν. Vlpianus IC. *Idem dico, et ſi quid Philanthropi nomine acceperit.*

ILARCHICVS, dominationis amans, Φιλαρχικός. Charta an. 990. in to. 8. Spicil. Acher. p. 155.

ILARGIA, a Graeco φιλαρχία, amor regnandi, dominandi cupiditas, apud Marten. to. 1. Ampliſſ. Collect. col. 75.

LARGVS, V. *Pigargus*.

LARGYRIA, Graece Φιλαργυρία, auaritia, amor pecuniae. Charta Eadredi Reg. ann. 850. apud Hickeſ. Diſſert. p. 84.

PHILASTRIA, pro *Filiaſtra*, priuigna. Concil. Epaon. can. 30. apud Marten. to. 4. Anecd. col. 36. V. *Filiaſter*.

PHILATERIVM, V. *Filaterium* et *Phylacteria*.

PHILETRVM. Viſitatio Theſaurariae S. Pauli Londinenſis an. 1295. *Item quidam pannus, cuius campus aureus, cum leonibus et aquilis bicipitibus de aurifilo contextis in Philetris rubeis.* V. *Feltrum*.

PHILETVM, rete venatorium, a Gall. *Filet*. Chartular. S. Vandregeſili to. 2. p. 1377. V. *Filetum*.

PHILIPPANA ARS. Rollandinus in Tract. de Notulis: *Promitto te docere artem Philippanam, et tu promittis mihi dare 10. corbes frumenti.*

PHILIPPI, PHILIPPEI, nummi, a Philippo, patre Alexandri M. primum cuſi, quorum cum forma recepta ſemel placuiſſet, ea[illegible] eſt ſimul cum appellatione, [illegible] principis, cuius eſſet, nomenclatura. Horatius:

Rettulit acceptos regale numiſma Philippos.

Prudentius Periſtoph. hymn. 3.

Nec cum venêret aureos
Secum Philippos detulit.

Vbi Iſo Magiſter: *Philippei, Marcoſi.* Gloſſae antiquae MSS. et Papias: *Philippeus, ſolidus.* Valerianus Imperator apud Pollionem in Claudio: *Philippeos noſtri vultus annuos centum quinquaginta.*

† PHILISTAEI, errones, iidem qui *Aegyptiaci*. Capitul. 19. Leg. Polon. inſcribitur apud Priluſ. p. 351. *De vagis ac Philiſtaeis.*

PHILLATERIVM, V. *Filaterium*.

PHILOCALVS, a Graeco Φιλόκαλος, honeſti ſtudioſus. Vita B. Lidwinae to. 2. April. p. 309.

PHILOCAPTVS, vox ibrida, a Graeco Φίλος, et Lat. *Captus*, amore captus. Acta S. Franciſcae Romanae to. 2. Martii p. 106*.

PHILOCHRISTVS, vox eiuſdem originis, Chriſti amator. Vita S. Ge-

S. Gerardi Abb. Bron. ſaec. 5. Bened. p. 275.

PHILOCOMPIA, vana gloria, apud Ratherium Veronenſem in Apologetico: *Afficit haec ineptiſſima, imo peruulla Philocompiae, urbanitatis veſtrae anguſtia.* Sed vereor, ne legendum ſit *philocompicae*. Melius editum apud Acher. to. 2. Spicil. p. 225. *Tanta, inquam, me efficit haec eadem ineptiſſima, immo peruulla Philocompiae urbanitatis veſtrae anguſtia, vt etc.* Wolphardus Presbyter l. 1. Vitae S. Walburg. in Praefat. *Ne a lectore Philocompica notem infamia.*

PHILOCOMPVS, ex Graeco φιλόκομπος, iactantiae amator, iactator. Gloſſ. Lat. MS. Reg. Cod. 1013. *Philocompos, amator iactantiae.* Addit Vgutio, *qui vult, vt labor ſuus appareat propter vanam gloriam.*

PHILOGAEVS: ſolis epitheton, a Graeco φιλος amicus, et γῆ, terra. Odo apud Marten. to. 3. Anecd. col. 320.

PHILOLADIVM: Tabular. Cluniac. ad an. circa 990. Ch. 591. *Dono monaſterio Cluniacenſi terram quam mihi Bernardus et Wicardus in Philoladium dederunt in villa Baſſarias.* Haud ſcio an mendum ſit pro *Filiolagium*, donum, quod *filiolo* a ſuſceptore ſeu patrino in adoptionis ſpiritualis teſſeram confertur. V. in *Filiolus*.

† PHILOMENA, philomela. Gloſſar. Lat. Gall. a. 1348.

PHILOPARES, V. *Filopares*.

PHILOPECVNIA, vox ibrida. Pſeudo-Ovidius l. 1. de Vetula:

. . . . ſed Philoſophia
Exilium patitur, et Philopecunia regnat.

PHILOPOMPVS, ex Gr. φιλόπομπος, qui *pompam*, faſtum et iactantiam amat. S. Gerardus Abbat. Sylvae Maior. in S. Adelardi Vita c. 14.

PHILOPOPVS, eadem notione, apud Marten. to. 9. Ampliſſ. Collect. col. 887.

PHILOSOPHARI, monachum agere. Luithprandus l. 5. c. 9.

PHILOSOPHIA. (1) Vita Monaſtica, ϑεία φιλοσοφία, apud Iſid. Peluſiotam l. 1. Ep. 260. Maiorianus Nou. de Sanctimonialibus: *Cum huiusmodi obſeruatio Philoſophiam religioſa mente ſuſcipiens, non cogentis imperio, ſed ſponstanea et matura deliberatione capiatur.* Willelmus Neubrigenſis l. 3. c. 5. *Aedificando inſigne illud Chriſtianae Philoſophiae ſpeculum, Monaſterium ſcilicet de Fontibus.* † Pro vita chriſtiana occurrit, apud Oefel. t. 1. Scriptor. rer. Boic. p. 676. (2) Litteratura, eruditio. Chronic. S. Petri Viui to. 2. Spicil. Acher. p. 709. *Erat enim* (Hieremias ex monacho Centulenſi Archiepiſc. Senon. electus) *valde eloquens et ſtudioſus in omni Philoſophia.* Hinc

PHILOSOPHVS. (1) Doctus, litteris egregie inſtructus. Henricus Huntindon. in Epiſt. ad Walter. to. 8. Spicil. Acher. p. 190. (2) Dignitas in Eccleſiis Canonicorum: eadem forte, quae magiſtri Scholarum, ſeu Scholaſtici. Tabularium Briuatenſe Ch. 385. *Signa Canonicorum S. Mauricii Viennenſis Eccleſiae, Otmari Decani, Roſtanni Archidiaconi, Adalardi Philoſophi, Bernardi Canonici, Ricardi Praecentoris, et aliorum Canonicorum.*

PHILTRVM, pro *Feltrum*. V. in hac voce.

PHILVS, PHILOSVS, pro *Pilus*, *Piloſus*. Vita MS. S. Wenwaloei fol. 79.

† PHINOBOLVM. *Eſt quidam caulus aereus concauus, vnius brachii longitudo, a medietate et ſupra plenus tintinnabulis.* Caerimon. Rom. ſec. 12.

PHIO. Miracula MSS. Vrbani V. PP. *Paſſum fuiſſe Phionem in digito ſiniſtrae manus* (dicunt). An idem quod Paronychia, Gall. *Mal d'adventure*, a Gr. φύω, naſcor? V. *Pinus*.

† PHISAGIVM. *Promiſiſſent etiam bona fide aſſignare ipſius Iohannis anniuerſarium ſuper dictis X ſolidis et ſuper illo Phiſagio, ſi quod fuit, et in perpetuum*, in Chartul. Medii monaſt. fol. 63. Quae charta ſic inſcribitur: *Litterae accenſationis domus cum toto virgulto Io. Durandi.*

† PHISCVS, pro *Fiſcus*, praedium dominicum. Ch. a. 1017.

† PHISIGARDVM, in Ch. Mſ. Rob. Duc. Normand. a. 1030. vbi *Fiſigardum* edidit Cangius ex Hiſt. monaſt. Audoeni, V. in hac v.

PHITONES, pro *Pythones*, Pythone ſpiritu afflati. Charta Henrici IV. Reg. Angl. an. 1406. apud Rymer. to. 8. p. 427.

PHITONISSA, eadem notione, pro *Pythoniſſa*, in Epiſt. Innocentii III. PP. to. 3. Concil. Hiſp. p. 463. Hinc

PHITONIZARE, pro *Pythonizare*. V. in hac voce.

PHLEBOTOMARE, *percutere*, *ſanguinare ſanguinem*, Vgutioni. Ex Graeco φλεβοτομεῖν. Fulgentius lib. 3. Mythol. *Iſchiacos eadem Phlebotomans loco*, etc. Beda de minutione ſanguin. *In his diebus Phlebotomari prohibetur.* PHLEGBOTOMARE, in Statutis Auenion. lib. 2. rubr. 43. art. 20. FLEBOTUMARE. Computus an. 1336. tom. 2. Hiſt. Dalph. p. 275. FLEBOTOMIZARE, apud Conradum de Fabria de Caſibus S. Galli cap. 7.

PHLEBOTOMARIUS, qui venam ſecat, Chirurgus, Graec. φλεβοτόμος, Gloſſ. Aelfrici: *Flebotomarius*, *Blodlætere*, Chirurgus qui venam aperit. Chronicon Farfenſe: *Qui Romam venit, et completo anno quidam Flebotomarius maliuolus veneno impoſito ſlebotomo illum interfecit.*

PHLEBOTOMATOR, eadem notione, in Hiſtoria mortis S. Leonis IX. PP. num. 15. Conſtantinus Africanus lib. de Chirurg. cap. 2. *Flebotomator diſcat tactu digitorum venas, cornuum, neruum agnoſcere.*

PHLEBOTOMIA, e Graec. φλεβοτομία, Venae ſectio. Chronic. Modoet. apud Murator. tom. 12. col. 1074.

PHLEBOTOMUM, FLEBOTOMUS, FLEBOTOMUM, ſcalpellum venae ſecandae, ex Graeca voce φλεβότομον, quae occurrit apud Heſychium, Symeon. Logoth. in Michaele Theophili filio num. 1. et aliquot alios recentiores Graecos. Vgutio: *Flebotomum eſt illud inſtrumentum, quo vena percutitur in minutione ſanguinis.* Gloſſ. Aelfrici: *Flebotomus*, *blodſex*. Somnerus vocem Anglo-Saxonicam *ſcalprum chirurgicum* vertit. Iſidorus lib. 4. cap. 11. *Phlebotomum, ab inciſione venarum*, etc. Gregor. M. lib. 1. Dialog. cap. 4. *Medicinale ferramentum*, id eſt, *Phlebotomum.* Acta S. Agnelli Abbatis: *Medicinale ferramentum manu tenens, quod ab inciſione venarum, quae Graece Flebe nominatur, Flebotomus dicitur.* PHLEBOTEMUS, in Actis S. Vdalrici tom. 2. Iulii p. 117.

PHLEGARIUS. Charta Archiduc. Auſtriae ann. 1365. apud Steyer. in Hiſt. Alberti II. Duc. Auſtr. col. 426. *Mandamus . . . omnibus noſtris prouincialibus marſcalcis, adminiſtratoribus, capitaneis, vicedominis, Phlegariis, caſtellanis, etc.* *) Vox German. Pfleger Praefectus.

PHLEGBOTOMARE, V. in *Phlebotomare*.

† PHLEGMONICUS, phlegmone laborans. Acta SS. t. 2. Aug. p. 688.

† PHOCAICUS, purpureus, V. *Fucatus*.

PHOCAPIS. Vetus Gloſſ. Lat. Gall. Thuanum MS. *Phocapis*, *icis*, *Tortue*.

PHOCIA, pro Phoca, vti videtur, vitulus marinus. V. *Eſoxe*.

† PHOEBEFACERE, PHOEBISSARE, fortiri, alicubi legi, ſed vbinam mihi excidit.

PHOEBIGENA, ita epiſtolae cuidam ſeipſum inſcribit Alcuinus, apud Mabillonium tom. 4. Analect. pag. 311. *Dilectiſſimo in Chriſto filio*, *humilis Phoebigena perpetua proſperitate ſalutem.* Vbi male editum *Phaebigena*. Huius nomenclaturae non aliam ſuſpicor rationem, niſi quod Alcuinus litteris apprime edoctus inſtituerit ſcholas iiſque praefuerit.

PHOENICIUM, pannus coccinus, ſeu *ſcarlatinus*, in quo remedia quaedam topica includebant, conuoluebant, et colligabant medici. Marcellus Empiricus p. 58. *Eamque Phoenicio conuolutas colloque ſuſpendas*, etc. Infra: *Cancri oculus ſubtiliter ſublatus, et in Phoenicio colligatus, colloque ſuſpenſus*, etc. Adde p. 67. 110. 122. etc.

† PHOLAGIUM, PHOLERE, V. *Fulagium*.

PHOLIDOTUS, Graec. φολιδωτὸς, ſquamatus. Sic vocabant milites qui loricis ſquamatis vtebantur; vnde S. Petrus Hiſpanus *Pholidotus miles* dicitur Tamayo Salazari in Martyrolog.

log. Hiſpan. ad diem 11. Mart. quod militiae terreſtri nomen primum dediſſet. V. Lipſium de Milit. Roman. lib. 3. Dialog. 6.

PHOLLIS, Graec. φόλλις, genus monetae, apud Byzantinos potiſſimum. Acta SS. 20. Martyr. Tarſi tom. 1. Iunii pag. 633. *Quinquagenos Pholles, vnde veſtimentum emeres, petiuit.* V. *Follis* 2.

PHONITVS. Index veter. Can. to. 3. Concil. Hiſpan. pag. 26. *Quod ſurreptum fuerit Apoſtolicae ſedi et ſuam in melius ſententiam commutaueris, quando damnationem Phoniti reſcindis.* Haec ex Epiſtol. Innocentii I. PP. vnde deſumta ſunt, cap. 7. num. 14. edit. Conſtantii noſtri, emendare licet; vbi Innocentius Photinum, quem deceſſor ex falſo rumore damnauerat, abſoluit.

PHONO, pro *Paeno*. V. in hac voce. Vexillum. Guidonis Diſcipl. Farf. cap. 30. V. in *Fano*.

PHONOS, a Graec. φόνος, caedes, herba quaedam, ſic dicta quod ſanguineum ſuccum fundat. V. Plinium lib. 21. c. 56.

PHORITANVS, externus, Gall. *Forain.* Charta an. 1243. ex Archiuis Maſſil. V. *Foritaneus.*

PHOSONOMVS. V. *Photonomus.*

PHOSATVM, arx, foſſa ad urbis tutelam, vt interpretantur Bollandiſtae. Vita S. Stephani Sabait. tom. 3. Iulii p. 549.

PHOSCAS, anatis ſpecies. V. *Circella.*

PHOTINIANI, haeretici, quorum anteſignanus Photinus Sirmienſis epiſcopus circa ann. 351. Ii in primis impie docebant Chriſtum nudum eſſe hominem ex Ioſepho et Maria natum. V. Euſeb. lib. 2. c. 2. et 4. S. Epiphan. Haer. 71. et alios paſſim.

PHOTONOMVS, qui lumen diſtribuit, illuminator. Rotgerus in Vita Brunonis Abbatis S. Pantaleon. Colin. cap. 24. apud Mabillonium: *Phoronomum* edidit Mabillonius; et recte quidem: cuius vocis notio eadem eſt ac *Pheronymus* ſupra.

† PHRAGOLINO, PHRANGOLINO, piſcis genus. Tract. Mſ. de Piſcibus, c. 63. *Erythrinus in Gallia Narbonenſi et Hiſpania vocatur Pagel, Romae Phrangolino vel Phragolino, quaſi paruus Pagrus.*

PHRATRIA, ſocietas, conſpiratio, a Graec. Φρατρία. Index vett. Can. to. 3. concil. Hiſp. p. 24. V. *Fratreia.*

PHRONTISTERIVM, Φροντιστήριον, monaſterium. Acta SS. Phileae et Philoromi, Rufino interprete, num. 8. *Iam immolauis in Phrontiſterio.*

PHRONYMVS, a Graec. Φρόνιμος, prudens. PHRONYME, prudenter. Fridegodus in Vita S. Wilfridi ſaec. 3. Bened. part. 1. p. 185.

PHRYGES, Turcae dicuntur Vrbano IV. PP. quod Natoliam, cuius Phrygia pars eſt, occupabant, eosque cum priſcis Troianis confundit: uſque adeo his temporibus hiſtoriae inualuerat ignoratio. Epiſt. an. 1388. apud Raynaldum in Annal. Eccl.

PHRYGIARE. acupingere, opere Phrygio ornare. Vita B. Columbae Reatinae to. 5. Maii p. 396.

PHRYGIVM, interdum ſumitur pro limbo ſeu ornatu ex opere Phrygio, vt apud Leonem Oſtienſem lib. 2. cap. 44. *Obtulit ſimiliter S. Benedicto planetam purpuream aureis Phrygiis, menſium 12. ſigna in ſe habentibus ornatam.* Lib. 3. cap. 57. *Planetam purpuream cum Phryſo et cum aquila ex margaritis contexta.* Praeterea PHRYGIVM ſumitur pro praecipuo capitis Romani Pontificis ornamento, quod hodie triplici corona inſigne eſt, vulgoque *Regnum* appellant Scriptores, quo in ſolennibus ceremoniis vtitur, quodque a Conſtantino M. Silveſtro PP. conceſſum aiunt. Vetus Interpres Iuuenalis Sat. 6. *Tiara, eſt Phrygium, quod dicunt.* Arnoldus Abbas Bonaevallis de 7. Verbis Domini: *Hac* (thyara) *etiam minores Sacerdotes vtebantur, eratque byſſina, circumdata coronula aurea, opere textili facta, ſicut hodie Phrygium mitris noſtrorum Pontificum plerumque conſuitur.* Charta donationis Conſtantini Magni apud Anaſtaſium Biblioth. *Deinde diadema, videlicet coronam capitis noſtri, ſimulque Phrygium, nec non et ſuperhumerale, etc.*

PHRYSICUM BUTYRUM, pro *Friſcum*, vt videtur, Gall. *Beurre frais*. Medic. Salern. edit. 1622. pag. 227. *Sexta* (cereuiſiae proprietas) *quod ventrem molliat. Eiuſmodi inter triticeas Hamburgenſis exiſtit: grati ſaporis eſt, multum ſubſtantiae habet*, ... *et in ſoluendo aluo per ſe, aut cum butyro Phryſico primum locum ſibi vendicat*. V. *Friſcus*.

PHRYSUM, V. *Phrygium*.

PHTISISCERE, phtiſica paſſione laborare, apud Sidonium lib. 5. Epiſt. 14.

PHUCA, piſcis genus, V. *Fuca*.

PHYALA FRANCISCA, inter miniſteria ſacra recenſetur in donatione S. Rudeſindi Epiſc. pro Monaſt. S. Salvatoris de Cellanoua, tom. 3. Concil. Hiſp. p. 181. V. *Phiala*.

PHYLACTERIA. (1) Sic appellabant veteres *Amuleta*, ad arcendos vel pellendos morbos. Gloſſ. Graec. Lat. *Φυλακτήριον, ſeruatorium, amolimentum, amuletum, praeuia*. (L. breuia) Gloſſ. X. ſaltem ſaec. ad calcem collect. Can. e Bibl. DD. Chauvelin Reg. ſigill. Cuſtodis: *Philacteria, id eſt X. verba legis, aut ſcriptura vana, quod ligat homo ſuper caballum aut ſuper caput ſuum*. Gloſſ. Latin. MS. regium: *Phylacteria, carmina*. Vett. Gloſſae MSS. ad Concil. Laodic. cap. 36. *Pittatiola decalogi collis ſuis ſuſpendentes Iudaei Filacteria vocabant: ſed hic obligationes, quas hominibus ſuſpendunt incantatores, intellige*. PHYLACTIRIA, in Libello Pirminii to. 4. Analect. Mabillon. p. 587. PHILATERIA, eadem notione, in Conc. Tolet. XVII. inter Hiſpan. tom. 2. p. 760. PHYLACTERIA apud Chriſtianos, dictae Arculae, in quibus Sanctorum reliquiae reconduntur, quod eae ſeruentur, vel deferantur *εἰς φυλακτήριον*, vt loquitur Theophanes an. 31. Copronymi, p. 375. Albericus in Chron. V. *Encolpium*. (2) PHYLACTERIA etiam appellabant thecas, in quibus reconduntur Sanctorum reliquiae, quae in aedibus ſacris ſeruantur. Beletus de Diuin. Offic. cap. 115. *Eſt tamen diſcrimen inter Phylacterium et Phylacterium. Phylacterium enim Chartula eſt, in qua decem Legis praecepta ſcribebantur, cuiusmodi chartas ſolebant ante ſuos oculos circumferre Phariſaei, in ſignum religionis. Vnde in Euangelio: Dilatant enim Phylacteria ſua, et magnificant fimbrias. Atque hoc quidem Phylacterium a Φυλάσσω, et Thorah, quod eſt Lex. Philacteria autem, phylacteriae, vaſculum eſt, vel argenteum vel aureum, vel etiam cryſtallinum, in quo ſanctorum cineres et reliquiae reponuntur*. PHILACTERIA, fem. generis. Guidonis Diſcipl. Farf. cap. 5. et cap. 8. PHILATERIUM, Gregorius M. lib. 12. Epiſt. 7. PHYLATTERIA. Durandus lib. 1. Ration. cap. 3. num. 26.

PHYLARCHI. Ita Saraceni Duces ſuos vocabant, quod *εἰς φυλὰς*, ſeu *tribus* diuiſi eſſent 12. quibus ii imperabant, vt teſtatur Procopius lib. 1. de Bello Perſico cap 17. 19. 20. Iulianus Anteceſſor Conſtitut. 95. *Neque Phylarchum, id eſt Saracenorum Ducem, etc.*

PHYSICA, medicina, *ἰατρικὴ*, quae circa hominis naturam verſatur. Willelmus Malmesbur. in prologo libri 2. de Geſtis Angl. *Logicam enim quae armat eloquium, ſolo libaui auditu: Phyſicam, quae medetur corporis valetudini, aliquanto preſſius concepi*. Will. Tyrius lib. 18. cap. 34. *Noſtri enim Orientales principes, maxime id efficientibus mulieribus, ſpretis noſtrorum Latinorum Phyſica et medendi modo, ſolis Iudaeis, Samaritanis, Syris et Saracenis fidem habentes, eorum curae ſe ſubiiciunt imprudenter, et eis ſe commendant Phyſicarum rationum prorſus ignaris*. Egidius Corboſienſis MS. de Virtutibus medicaminum. Et lib. 3. de Salerno:

Fons Fiſicae, pugil eucraſiae, cultrix medicinae.

PHYSICALIS, medicinalis. Charta an. 1230. apud Marten. tom. 1. Anecdot. col. 968.

PHYSICE, i. e. ſecundum Medicos. Miracul. S. Humilianae tom. 4. Maii p. 406. *Patiebatur infirmitatem in femore, quae vulgo dicitur anguo. Phyſice dicitur bubo*.

PHYSI-

PHYSICVLATVS, in Catholico peruo, *diuinatus*, *vel pronunciatus*. Ibidem: *Phyſiculo*, *deuiner*, *prononcer*. Vox augurum et aruſpicum. Gloſſ. Iſid. *Phyſiculo*, *propitio deos*. *Phyſiculator*, *augur*, *naturas in extis animantium quaerens*. Proinde vox formata, vt putat Scaliger, a φυσικεύειν. Martianus Capella lib. 1. p. 5. *In fanis*, *quibus aut vaticinia obliquis fundebantur ambagibus*, *aut denuntiata pecudum caede Phyſiculatis extorum proſicils viſcera loquebantur*. Hinc emendandus Robertus Monachus in Hiſt. Paleſt. apud Ludewig. Reliq. MSS. tom. 3. p. 96. vbi perperam editum *phyſicaculari*, pro *phyſiculari*. V. *Fiſſiculare*.

PHYSICVS (1) Adiect. PHYSICA CONFECTIO, medica. Concil. Turon. an. 1163. cap. 8. (2) Medicus. Lambertus Ardenſis p. 117. *Vnde et Phyſici eius neminem ad ipſum accedere permittebant*. PHYSICVS MONASTERII, cui in Monaſterio cura infirmorum demandata. Capitul. gener. MSS. S. Victoris Maſſil.

PHYSIOLOGVS, medicus, qui de iis quae ad naturam hominis ſpectant, diſſerit. Acta Murenſis Monaſterii apud Eccard. de Orig. Habsburgo-Auſtr. col. 217.

PIA. (1) Eo nomine Reliquias Sanctorum aliaque pietatis inſtrumenta, quibus donantur ii qui Romanum Pontificem adeunt, intelligere videtur Iohannes Fiſcamnenſis Abbas in Epiſt. ad Leon. IX. PP. apud Marten. Nou. Collect. vett. Script. pag. 22. *Hi certe contempta ſuper pace Apoſtolica veſtra ſanctione*, *me inuaſerunt*, *ſpoliauerunt*, *et omnibus Piis lacrymabiliter dehoneſtauerunt*, *etc*. (2) Idem quod *Peya*, in Ch. Mſ. a. 1256.

PIABILIS, *grandis*. Sic Gloſſae antiq. MSS.

PIACA, Papiae, *Aigatia*. Iam monuimus in v. *Aigatia* legendum eſſe *Pica*, Gall. *Pie*, quam Picardi *Agache* vocant.

† PIACIO, *lo remedio*, in Gloſſar. Lat. Ital. Mſ.

PIACVM, Poena, animaduerſio, Gall. *Punition*. Statuta antiqua Canonic. Regul. apud R. Duellium Miſcell. tom. 1. pag. 88.

PIAGO, ἁγνίζω, in Gloſſ. Lat. Graec. Cod. Reg. *Purifico*, *purgo*; Sangerman. *Pugno*; forte *Pie ago*, ex Barthio.

PIANCA, vox Italica, aſſer, Gall. *Planche*. Germ. Planke. Chronic. Petri Azarii ad an. 1357. apud Murator. tom. 16. col. 344.

PIANCAVVM SAMITVM. Sallas Malaſpinae de Reb. Sicul. lib. 4. cap. 6. apud Baluz. tom. 6. Miſcell. p. 295. *Suſpenſis ad chordas ſtrophaeis*, *flectis*, . . *cultris tectis de Piancauo ſamito*, *byſſo et purpura*, *etc*. V. *Exametum* et *Pigacium*.

PIANTONVS, ab Ital. *Piantone*, idem quod infra *Planco*, et *Planſonus*, ramalis talea. Statuta Placent. lib. 5. fol. 65. recto.

† PIARDA, f. vadum, Germ. Furth. Murat. t. 20. Script. Ital. p. 964. *Capta Melaria ad Padi Piardam non longe diſtantem*.

PIASTER, pinus ſilueſtris. Ebrardus in Graeciſmo cap. 25.

† PIBALES, Piſcis genus, v. *Plota*.

PICA. (1) PICA, PICCA, ex Gallico *Pic*, vnidens ligo, quo terra atteritur, et foditur; *epupa*, Plauto in Captiuis, vt obſeruatum a Salmaſio ad Pollionem, *ôbpopa* et *oppopa*, ἔξυξ, in veteribus Gloſſis, vnde Gallicum *houë* eruit. Will. Brito lib. 2. Philippid. p. 115.

> . . . . *Sub eisque ſecare minarius inſtat*
> *Cetibus et Piccis imi fundamina muri*.

Will. de Podio - Laurentii cap. 38. *Turribus et muris fortiorum deſtruendis Picas ferreas applicabant*. PICO, idem. Epiſtola Arnoldi Archiepiſcopi Narbonenſis an. 1212. PICHA, eadem notione. Chronic. Taruiſ. apud Murator. tom. 19. col. 765. PICHO, in Annal. Eſtenſ. Iacobi de Layto apud Murator. tom. 8. col. 981. A voce *Pica*, dictae ſariſſae, ſeu longiores peditum haſtae, vt quibusdam placet. At cum alia prorſus ſit picarum ſeu ſariſſarum forma, aliis non arridet haec ſententia.

tentia. Turnebus lib. 21. Aduerſar. cap. 25. *Picas* noſtrates, quaſi *ſpicas* appellatas putat; et reuera ſpicarum ſpeciem prorſus referunt. Octauius Ferrarius a *ſpiculum* deducit. (2) Ordo recitandi diuini officii, Gallis *Directoire*. Breuiarium edit. Londini an. 1555. *Incipit ordo Breuiarii ſeu portiforii ſecundum morem et conſuetudinem eccleſiae Sarum* (ſeu Sariſburienſis) *Anglicanae vna cum ordinali, ſeu quod vſitato vocabulo dicitur Pica, ſiue directorium ſacerdotum: Pica de dominica prima Aduentus.* V. *Ordinale*.

PICAGIVM, Tributi ſpecies, quod, ait Spelmannus, in nundinis penditur ob veniam effodiendi ſoli; ſic vt tabernacula ponantur nundinalia, ſtationes, et officinae, quas *ſtalla* vocant; facultas *de piquer la terre*, Gallis. Monaſtic. Anglic. tom. 1. pag. 722. V. *Pictare*.

† PICALOTTVS, qui *pica* terram fodit, i. q. *Picator*. Inquiſit. an. 1288.

PICARDVS, qui *pica* ſeu fariſſa, Gall. *Pique*, in bello vtitur. Innocent. PP. VI. in Epiſt. an. 1361. apud Marten. tom. 2. Anecdot. col. 919. V. *Pictare*.

PICARE. (1) Caedere, Gall. *Tailler*. Chronicon Petri Azarii ad annum 1362. apud Murator. tom. 16. col. 393. V. *Pichare*. (2) † Terram pica effodere. Ch. Mſ. a. 1354. (3) † Verberare, plagis afficere, Ital. *Picchiare*. Serm. Barel. (4) † More gallinarum victum quaerere, roſtro appetere, Germ. **picken**. Dial. creatur.

PICARIA, perperam pro *Precaria*, in Teſtament. S. Bertichramni Cenomanenſis Epiſcopi tom. 1. Iunii p. 721. V. *Pixita*.

PICARIVM, vas, calix, cyathus, vel menſura potoria. Gallis *Pichier*, Germ. **Becher**. Necrolog. FF. Praedicat. tom. 2. Rer. Mogunt. pag. 436. V. in *Bicarium*. PICHERIVS, eadem notione. Charta an. 1261. in Tabular. S. Victoris Maſſil. PICHERIA, Prouincialibus *Pichié*. Statuta Auenion. lib. 1. rubr. 27. art. 1. *Statuimus quod quicumque vinum vendere voluerit minutatim, teneatur habere minutiores menſuras legales et ſi-* *quo curiae ſignatas, vulgo Picherium et ſulhetam.*

† PICASSA, PIGASSA, PICASSONVS, PIGASSONVS, ligonis et ſecuris ſpecies, Gall. ol. *Piaſſe*, *Picaſſe*. Ch. Mſ. a. 1327. Alia a. 1336.

PICATIO. (1) Medicis dicitur mollities praegnantium, deprauata et vitioſa in eis appetentia, cum nempe cibos a natura alienos concupiſcunt. Miracula S. Franciſci Solani tom. 5. Iulii p. 891. (2) † Picis admotio, vnde cutis rubeſit. V. *Ferulatio*.

PICATOR, V. *Pica* 1.

† PICATORIA, laceſſio, offenſio, Gall. *Picoterie*. Ch. Mſ. a. 1401.

† PICATORIVM, *Sarpeſte*, in Gloſſ. Lat. Gall. a. 1352. V. *Picaſſa*.

† PICCIA, pullus, f. ab Ital. *Piccino*, paruulus. Ch. a. 1300.

† PICCO, i. q. *Pica*, vnidens ligo. Stat. ant. Florent.

PICCVS. Tabularium Briuatenſe fol. 198. *Molinarii et tres ſubmolinarii et tres gartiones, qui portant Piccos molendinorum.*

PICEA, idem videtur quod *Pica* 1. Vnidens ligo. Computus anni 1202. apud D. Bruſſel tom. 2. de Vſu feud. pag. CLX. *Pro C. Piceis et L. bruel-lis, et pro vectura a Belvaco uſque ad Archas*, VI. *libr. et XIII. ſol.*

PICERNA et PISTERNA, pro *Pincerna*, in Diſtribut. quotidianis MSS. Eccleſ. Lugdun. V. in hac voce.

PICHA, vt *Pica* 1. V. in hac voce.

PICHARE, leuiter incidere, Ital. *Piccare*, Gall. *Piquer*. Statuta Placent. lib. 6. fol. 68. vo.

PICHEA, modus agri, in Normannia. *Pichea prati, terrae, etc.* in Tabulario Leproſariae pontis Audomari. V. *Bichetus*.

PICHEL, PICHERIA, etc. V. *Bicarium* et *Picarium*.

† PICHETVS, menſura annonaria, i. q. *Bichetus*. Necrol. eccleſ. Meld.

PICICHAGNOLVS, inter minores artifices recenſetur, in Stat. ant. Florent.

PICIETVM, herbae genus, f. Petunum, Gallis *Petun*. Concil. Mexic. an. 1585. inter Hiſpan. tom. 4. p. 356. *Ne ullus ſacerdos ante Miſſae celebrationem . . . . quicquam tabaci*

Picie

Pictione, aut ſortilitum medicamenti cauſa, per modum fumalis euaporationis aut alio quouis modo percipias.

† PICIUM. (1) Pro *Pecium*, fruſtulum. Acta SS. t. 3. Aug. p. 306. (2) Pars nauis. Guido de Vigeu. Mſ. *Pro faciendo picia nauis, quoe non ſint multum acuta, et iſte fundus ſcindatur per medium per longum.* Proram et puppim intelligo.

PICIUS, idem quod *Picarium*, V. *Bicarium*.

PICIUTA, *morbus gallinae, id eſt, pipido*, in Gloſſ. MSS. S. Andreae Auenion. Gall. *Pepie*. Corrupte fortaſſis pro *Pituita*.

PICKETTUS, an pro *Bickettus*, hinnulus, Gall. *Fan?* Inſtrum. an. 1335. apud Rymer. tom. 5. pag. 828. *In foreſta noſtra de Ingelwod, pro delectu ſuo habendo, de licentia noſtra ſugaverit decem et nouem ceruos*, XIV. *biſſas .... vnum Pickettum et duos damos ceperit.*

PICHO, V. *Pica 1.*

† PICO. (1) V. *Pica 1.* (2) † Cacumen montis, collis, Hiſp. *Pico*, Gall. *Pic*. Ch. a. 1295.

PICOLERIA, vaſa fictilia, Gall. *Poteries*, interprete Auctore Hiſt. Dalphin. tom. 1. pag. 86. ex Charta an. 1309. *De quolibet vendente eodem modo pegenam panem, pelleterium.... Picoleriam, caſeos, coria, etc.* Ibidem pag. 87. *Onerata pannis, Picoleria debet duos denarios.* Forte a *Picarium*, Gall. *Picher*, quod in pluribus Galliae locis eſt vaſis fictilis ſpecies. V. ſupra. † Haud ſcio an non melius de *Piconibus* intelligeretur; *Picolo* enim Prouincialibus i. q. ligo, marra. V. *Pica. 1.*

PICOTA, morbus variolarum, Gall. *Petite verole*, non raro *Picote* dicitur quod faciem punctis deformet. Mirac. MSS. Vrbani V. PP. in Tabulario S. Victoris Maſſilienſ. *Patiens febrem cum Picota vel vayrola debilitans.* V. *Picotus*.

PICOTINUS, menſura frumentaria, non auenae tantum vt vult Nicotius, Gall. *Picotin*, quod a Latino *paucum*, quia parua menſura, deductum ſcribit Menagius. Obituar. Eccleſ. Morin. MS. p. 8. *Item quatuor magni Capellani et duo Capellani S. Dionyſii habent in quolibet menſe quilibet ſex Picotinos bladi.* Deſcriptio bonorum Dom. de Eſka in Tabular. Audomar. *Quae raſeria vel menſura ... debet valere tres quarterios et 2. partes vnius Picotini et parum plus ad menſuram vel raſeriam* S. *Audomari*.

PICOTUS, menſura liquidorum. Regeſtum 87. Chartophylacii Regii: *Terram heredum Guillelmi Bacheti, pro quibus faciunt domino quinque cartas auene, ... decem denarios et duodecim Picotos vini.*

PICRALE, f. pro Pectorale, in Charta an. circ. 1320. V. *Cambale*.

PICRIA, a Graeco πικρία, amaritudo; metaphorice aduerſitas, mala fortuna. Fridegodus in Vita S. Wilfridi ſaec. 3. Bened. part. 1. pag. 180.

PICTA, ae, (1) *Tinctura, ſiue Pictura.* Ioan. de Ianua. In Catholico paruo: *Picta, cote, ou peinture.* Leg. f. *Puncta*. V. in hac voce n. 5. (2) pro *Pica*, vnidens ligo, Gall. *Pic*, in Vita Gregorii IX. PP. apud Murator. to. 3. p. 571. † Pro acumine occurrit in Ch. Mſ. a. 1344. (3) Moneta Comitum Pictauenſium, minutiſſima fere omnium monetarum: Gallis *Pite*. Charta Guillelmi Comitis Forcalcarii Gauſſerandae filii: *Quicumque a 10. ſolidis ad quantitatem 10. librarum in bonis habuerit, pro qualibet libra vnam Pictam ſoluat.* PICTAVIA, eadem notione, in Charta an. 1248. tom. 2. Hiſt. Eccl. Meld. p. 151. PITTA, in Inquiſit. pro Canoniſat. S. Yuonis MS. PICTA RATA, bona et legalis, ni fallor; in Charta an. 1271. *Et ad ſeptem Pictas ratas Pariſienſes, etc.* PICTAVINA. Charta an. 1206. ex Tabul. Foſſatenſi fol. 39. PICTAVENSES. Gregorius VII. PP. lib. 9. Ep. 7. *Octo nummi Pictauenſium. Pictauenſes bruni*, in Tabulario Angeriacenſi fol. 222. *Solidi Pictauenſes maſculi*, ibid. fol. 47. Ita apud Goffridum Vindocin. l. 1. Ep. 21. *Quod ſi trecentos ſolidos Pictauenſium maſculorum vobis daret.* Vbi *Pictauenſes maſculi* dicuntur *Malliae Pictauinae*, ſeu *mailles Poitevines*.

Ita enim expreſſere hanc vocem *Maille* per *maſculus*, quae vox apud Gallos *Maſle* redditur, vti monet Cangius in Diſſert. de Byzantinorum Impp. nummis. PICTAVINI. Raimundus de Agiles in Hiſt. Hieroſolymit. p. 165. PICTATA, valor vnius *Pictae*. Charta Occitana an. 1299. in Regeſto Philippi Pulcri Regis eiuſdem anni ex Tabul. Regio num. 47.

† PICTACIARIVS, *Savetier*, in Gloſſar. Gall. Lat. Cod. 7684. V. *Pictatium*.

PICTACIOLVM, V. in *Pittacium*.

† PICTACIONARIVS, i. q. *Pictaciarius*, in Ch. Mſ. a. 1328.

PICTANTIA. (1) Portio monachica in eſculentis ad valorem vnius *Pictae*, lautior pulmentis, quae ex oleribus erant, cum Pictanciae eſſent de piſcibus et huiuſmodi. Vincentius Beluac. lib. 32. c. 49. *Aquam etiam puram frequentius bibebant, et quandoque pro magna Pictantia mixtam vel aceto, vel lacte, nulla de vino facta mentione.* Caeſarius lib. 8. c. 94. *Dum . . . a celleraria per totum conuentum Pictantia, id eſt oua frixa diuiderentur . . . . inuiſibilem ei Pictantiam miſit, quod omnibus diebus vitae ſuae Pictantiis omnibus carere vellet.* PIDANTIA, eadem notione, in Epiſt. Fulconis Comitis Andegauenſis an. 1124. apud Marten. nouae Collect. tom. 1. part. 2. p. 69. PICTENTIA. Charta an. 1319. in Tabul. Pontiſar. PIETANSTRA, eodem ſignificatu. Meiſterlini Hiſt. Rerum Noriberg. apud Ludewig. to. 8. p. 31. Reliq. MSS. PIETANTIA, in Charta Bernhardi Ducis Sileſiae an. 1317. apud eumdem Ludewig. to. 6. p. 518. PISTANCIA. Necrolog. MS. S. Martialis Lemouicenſis. PITANCIA. Vdalricus lib. 2. Conſuetud. Cluniac. cap. 35. *Generale appellamus, quod ſingulis, in ſingulis datur ſcutellis. Pitancia, quod in vna ſcutella, duobus: verbi gratia, aliquando pro Pitancia abſque ſcutella vnum crudi caſei fruſtum, vel quatuor oua: pro generali oua quinque, et caſeus numquam niſi coctus.* PITTANTIA. Statuta Ordinis Ciſterc. an. 1221. apud Marten. tom. 4. Anecd. col. 1330. (2) PICTANTIA, PITANTIA, cibus generatim, paſtus, Gallice *Repas*. Teſtamentum Bernardi de Turre an. 1270. apud Baluz. tom. 2. Hiſtor. Aruern. p. 515. *Bertrandus filius et heres meus faciat Pictantiam ſeu refectionem fratribus Praedicatoribus Claromontenſibus annis ſingulis, quandiu vixerit.* Perperam Acarilius, Pergaminius, et viri docti in Notis ad Miracula S. Thomae Aquin. et in Nomaſtico Ciſtercienſi, a *Pietate* dictam *Pitanciam* ſcripſere: quia forte *Pietancia* aliquando ſcriptum reperitur, quomodo ſemper apud Bernardum Monach. in Conſuet. Cluniac. MSS. in Codice Sangermanenſi, et alios plures, vt ſupra videre eſt. Neque felicius Browerus in Antiquit. Fuld. p. 207. *Pitantiam* dictam vult, *quaſi Pitiſſantiam, a Pitiſſando*, vt et Salmaſius ad Hiſt. Auguſt. Alciat. lib. 8. Parerg. c. 17. Maranus, Cironus, et alii, qui a *Pittacio* deducunt, ita vt Canonicis et Praebendariis, vt olim militibus, ſecundum porrecta illis pittacia, erogarentur ſpecies annonariae, vt panis, vinum, lardum, caro, etc. vel quod in tabella ſeu pittacio deſcriberetur, quam quiſque ſportulam et portionem eſſet ſuſcepturus.

PICTANTIALIS OBLATIO, quae *Pictantiis* diſtribuendis deſtinatur. PITANTIALIS, in Syn. Limenſi an. 1585. inter Concil. Hiſpan. to. 4. p. 418.

PICTANTIARIVS, officium monaſticum, cui munus incumbit componendi et diſtribuendi ſingulis Monachis *pitancias* ſuas. Charta an. 1292. Huius meminit Ingulphus pag. 886. Cum vero Pitanciarii munus circa eſculenta verſaretur, iiſque componendis et diſtribuendis inuigilaret, *Dominus domus*, eadem notione qua Galli dicunt *Maître d'Hitel*, qui menſis praeeſt, appellatur in Chron. Senon. c. 25. tom. 3. Spicil. Acher. p. 391. PITANCIARIVS, vt *Pitantiarius*. Charta Ludouici Abbat. Angeriac. an. 1420. in Tabu-

Tabular. eiuſd. Monaſt. p. 527. PITANSARIVS, in Statutis Cardinalis Triuultii Abb. S. Victoris Maſſil. an. 1531. PITENSERIVS. Sententia arbitralis an. 1497. PICTANTIARIVS. Conſtitut. Cluniac. MSS. an. 1301. ex Archiuis B. M. Deauratae Toloſ. PIETANTIARIVS, in Decreto pro Monaſt. Dobirluc. an. 1374. V. ſupra *Pietantia*. PISTANCIARIVS. Necrolog. MS. S. Martialis Lemouic. PITTANTIARIVS, in Statutis S. Claudii an. 1448. pluries occurrit. PITANTIARIA, quae apud Sanctimoniales *pitantias* componit et diſtribuit. Charta Margaretae Abbat. Faremonaſt. an. 1291. in Tabular. eiuſd. Monaſt. PITANCIARIA, eſt etiam Officium Pitanciarii, vt in Monaſtico Anglic. to. 1 p. 148. *Pittanstiaria*, pluries in Statutis S. Claudii an. 1448. PITENSERIA, eadem notione, V. ſupra *Pitenſerius*.

PICTARE, a Gall. *Piquer*, *Pica* terram fodere. Regeſt. Prioratus Cokesford. apud Th. Blount in Nomolex. Anglic.

PICTATA, valor vnius pictae, V. *Picta* 3.

PICTATIATVS, reſarcitus, V. *Pecia* et *Pittacium*.

PICTATIVM. (1) PICTATIVM, PICTATIOLVM, etc. V. *Pittacium*. (2) † *Illa corii particula, quae ſoleae repetiatae inſuta eſt, vnde Pictatiatrix, i. tepeciatrix.* Gloſſar. vet. Cod. reg. 521. Aliud Cod. 7684. *Pictacium, tacon de ſouliers. Pictatiare, taconner ſouliers.*

PICTATORIAE TABVLAE. Adſo in Vita S. Soli c. 8. de quodam muto et ſurdo curato: *Et ſanatus eſt homo, quod quidem tabulae Pictatoriae ibidem pendentes teſtantur.* Tabellae ſcilicet plectiles, quas muti, dum eleemoſynam petunt, invicem concutiunt.

PICTATVS, punctis diſtinctus. Statuta Eccleſ. Biterr. an. 1368. apud Marten. tom. 4. Anecd. col. 628.

PICTAVENSIS, PICTAVIA, PICTAVINA, etc. V. *Picta* 3.

† PICTAVINAGIVM, praeſtatio, quae *Pictauinis* ſoluitur, in Ch. a. 1163. V. *Picta* 3.

PICTAVMVS. Caffari Annal. Genuenſ. lib. 1. apud Murator. tom. 6. col. 253. *Aliud vero quod remanſit, inter viros de Comilia diviſerunt, et vnicuique per partem ſolid. XLVIII, de Pictaunis, et libr. II. piperis dederunt, praeter honorem Conſulis et naucleorum, qui magnus fuit.* † Leg. procul dubio *Pictauinus*. V. in *Picta* 3.

PICTELLVM, et PIGHTELLVM, Anglis exigua fundi portio, ſepimento concluſa. Ita Spelmannus.

PICTENTIA, portio monachica, V. *Pictantia*.

PICTIONES, in Gloſſ. Iſid. *qui vendentes vincunt in pictura.* Rectius apud Papiam: *Qui vincuntur in pictorum certamine* Gloſſ. Sangerman. n. 501. *Qui vincitur* (l. vincuntur) *in picturarum certamine.* Galli dicunt, *des Peintereaux*, ignaros in arte pictoria.

PICTOMACHARIVS, apud Firmicum lib. 8. Math. c. 8. *Hunc locum ſi Mars reſpexerit, ſtadiodromotos facit, ſi Luna cum Marte, Pictomacharios.* Ex Graeco πύκτης, et μάχαιρα, Pycta, Gladiator, qui cum machaera pugnat: niſi legendum ſit *Pyctomachos*, quod quidam volunt.

PICTORALIS MAIOR, MINOR, genus ſcripturae, V. in *Scriptura*.

PICTORES ARMORVM. Titulus c. 37. lib. 2. Statut. Maſſil. ſic concipitur: *De Pictoribus armorum et aubergariis et aurifabris.* Vbi *Pictores armorum* intelliguntur ii qui inſignia gentilitia in armis ſeu clypeis et ſcutis depingebant. V. *Arma* 3.

PICTVRA, modus agri, vel vineae. Hugo Flauiniac. in Chron. p. 135. *Cum ſiluis et pratis ad eandem Eccleſiam pertinentibus, et Pictura vineae vna, et molendino vno, etc.* Charta Egberti Archiepiſcopi Treuirenſis an. 981. apud Browerum in Annalib. Treuir. *In Gaſtenich quoque Picturas 4. in Burbracho Picturas tres cum omnibus ad eaſdem rite pertinentibus, etc.* V. *Pedatura*.

PICTURARE. (1) Pingere, apud Ioannem Sariſberienſem Ep. 267. hinc *Picturatus*, apud Claudianum, et aliquot alios. PICTURATIO, apud Rigordum an. 1185. (2) Ornare, illuſtrare: Magiſter Boncompagnus de Obſid. Anconae c. 22. apud Murator. to. 6. col. 943.

✝ PICTURERIUS, carminator, Gall. *Pignier*, in Ch. Mſ. Caroli VII.

✝ PICUM. *Percutere de pico*, caeſim ferire, in Lit. remiſſ. a. 1400. V. *Picare*.

PICUS, uncus, V. *Piquus*.

✝ PICZA, pullus, i. q. *Piccia*, in Ch. Caſſin. a. 1184.

✝ PICZOLUS, paruulus, Ital. *Piccolino*, in Ch. a. 1065.

PIDANTIA, i. q. *Pictantia*, V. in hac voce.

✝ PIDELIUM. Ch. Mſ. a. 1374. *Epiſcopus pro ſe retinuit Pidelium vel vertibulum, et tamquam proprium demanium epiſcopatus.*

PIDRISIGULA. Petrus Damiani lib. 6. Ep. 7. *Cui . . . chirothecae, calcaria, ſcutica, Pidriſigulae, et ſi quae alia equitandi ſunt utenſilia, nunquam otioſo ſitu neglecta marceſcunt.* Forte *pediligulae* legendum.

PIDUARE, quaſi per pedes metiri, menſurare, menſuratim aſſignare. Charta an. 855. in Append. ad Marcam Hiſpan. col. 788. *Ego Victor presbyter dono vacas III. et vitulos II. porcos II. et libros IIII. et vineas III. quas vobis Piduavi vel in praeſenti tradidi.* V. *Pediare*.

PIECA, pro *Picta*, in Charta an. 1278. V. *Raimundenſis* in *Moneta Baronum*.

PIECHIA, PIECIA, modus agri, Gall. *Piece de terre*. Charta an. 1268. tom. 1. Chartul. S. Vandreg. p. 122. *Sciendum eſt quod dictus Petrus et eius haeredes debent dictum redditum de tribus Piechiis terrae, etc.* Charta an. 1283. in Tabul. B. M. de Bononuntio Rotomog. *Sciant omnes praeſentes et futuri quod . . . dimiſi . . . tres ſolidos monetae currentis annui redditus annuatim reddendos ad feſtum o. ss. ſuper unam Pieciam prati.* V. *Pecia*.

PIEGA, plica, vox Italica, Gall. *Pli*. Translat. S. Antonini to. 1. Maii p. 767. *Ac Piegas ſeu criſpas veſtis ipſius, etc.*

PIENTUS, pius. De S. Symeone Stylita to. 5. Maii p. 301. *Pientiſſimus autem Imperator Juſtinus, re cognita, ingenti dolore animi perculſus. Pientiſſime*, pro piiſſime, in Mulleri Introduct. ad Hiſt. Canon. Sand-hippolyt. apud R. Duellium to. 1. Miſcell. p. 285.

PIERERIA, lapidicina. Acta S. Franciſci de Paula to. 1. April. p. 187.

PIERIUS. Balbus in Catholico: *Pierius, Muſaticus*. Apud Auctores Claſſicos: *Pierius chorus, Pieriae aquae*, et *Pierides* dicuntur ipſae Muſae. Hepidannus in Vita S. Wiboradae lib. 2. c. 7. *Scholari ſudabat Pierio*, i. ſtudebat. Mat. Vindocin. in Tobia:

Pierius taedes inſerviſſe librum.

✝ PIERUS, *lo pare de nono meſe*, in Gloſſar. Lat. Ital. Mſ.

PIES. *Freres pies* in Gallia dicti quidam Religioſi ac Monachi, Dominicani ſcilicet, quod inſtar *picarum*, albis et nigris veſtibus una et ſimul induerentur. Thomas Walſinghamus p. 124. V. *Fratres Pyes*.

PIETANSTRA, etc. V. *Pictantia*.

PIETAS. (1) Miſeratio, miſericordia, ex Gall. *Pitié*. Gloſſator Hiſtoriae Scholaſticae Petri Comeſtoris c. 50. Act. Apoſtol. *Pietas aequivocum eſt ad cultum Dei, et ad compaſſionem proximi.* (2) Imago Virginis Mariae mortuum filium gremio tenens. Ita Bollandiſtae to. 2. Iunii p. 498. Gallis *Notre Dame de Pitié*. (3) Titulus honorarius, quo utitur Lambertus Comes et Abbas S. Albini in Charta ex Tabul. eiusdem Mon.

PIETATICULTRIX, ciconia dicitur in Petronii Fragmento.

PIETICUS, Papiae, *tardior*: Vgutioni et Ioanni de Ianua, *compaſſivus, a pius*. Gloſſ. Lat. Gall. Sangerman. *Pieticus, Piteux, compaſſis*.

PIETOSUS, miſericors, compatiens, Gallis *Piteux*, Italis *Pietoſo*. Vita S. Drauſii Epiſc. Sueſſion. n. 14.

PIFFARUS, PIFFERUS, fiſtula, Italis *Piffaro* et *Piffero*, Gallis *Fifre*.

Caſſelli

Caſtelli Chron. Bergom. ad an. 1386. apud Murator. to. 16. col. 155. PIFART, Gallis panni ſpecies. Areſt. an. 1311. ex Regeſt. *Olim: Cinq draps . . . . deux bleus, et un rouge, et un vert de Carcaſſone, et un de Bruges que l'on apelle Piſart.*

PIFLI, ita dicti haeretici Albigenſes per contumeliam. Eckbertus Schonaugienſis aduerſus Catharos, ſerm. 1. de iiſdem Catharis: *Hos noſtra Germania Catharos, Flandria Piphles, Gallia Tixerant, ab vſu texendi appellat, . . . quia veram fidem Chriſti, verum cultum Chriſti non alibi eſſe dicunt, niſi in conuenticulis ſuis, quae habent in cellariis et textrinis, et in huiusmodi ſubterraneis domibus.* Chr. Abb. S. Medardi an. 1236. *Haereticorum maxima multitudo, quos quidam vocabant Bulgaros, alii Piſlos, per diuerſas ciuitates et caſtella Franciae, etc.* Etiamnum *Piſres* vocant Galli guloſos, qui largioribus epulis indulgent. Extat de iis haereticis titulus in Conc. Rem. an. 1157. apud Marten. to. 7. Ampl. Collect. col. 74. vnde quae fuerint eorum dogmata, qui mores, quoue tandem ſupplicio mulctabantur, diſcere eſſe.

† PIGA, *nates, vel burſa, mentula.* Gloſſar. vet. Cod. 7613.

PIGACIAE, calceorum roſtra et aculei, ſeu eorum caudae veluti ſcorpionicae. Ordericus Vitalis lib. 8. eiusmodi calceorum roſtratorum Fulconem Andium Comitem repertorem fuiſſe ait.

PIGACIVM SERICVM. Guillelmus Biblioth. in Stephano VI. PP. p. 236. *Fecit in eadem praedicta Baſilica vela 4. in circuitu altaris maioris, quorum ſunt duo de ſerico Pigacio, tertium pauonatile, quartum de Alexandrino, etc.* V. *Exametum* et *Piancauum.*

PIGAGIVM, pro *Picagium*, V. in hac voce. Charta an. 1526. apud Rymer. to. 14. p. 165.

PIGARDVS, *gallus ſilueſter*, in Gloſſ. MSS. XIII. ſaec. S. Andreae Aueniou. † PIGARGVS, in Gloſſis Bibl. Mſ.

† PIGARIVM, vas, calix, cyathus. Ch. Mſ. a. 1081. V. *Picarium.*

PIGASSA, PIGASSONVS, V. *Picaſſa.*

PIGATIO, furtum. Inſtrum. apud *Madox* Form. Angl. p. 18. Angli furem ſubdolum *Pick-pockes* vocant, quem Galli *Filou* dicunt.

PIGATVM, († f. cacumen, mons, collis, i. q. *Pico 2.*) Chronicon Fontanellenſe c. 6. *Deinde per Caſalis vſque ad fines Boaricenſes in dextera per ſummum illius Pigatum exſartum, vſque ad fines Glaccolinſes.*

PIGELLA, *quoddam genus vaſis, ſcilicet artopta, quia depreſſa eſt.* Vgutio. V. Martinium.

† PIGERE, premere, calcare, ab Ital. *Pigiare.* Stat. Cadubr. l. 3. c. 18.

PIGHTELLVM, V. *Pictellum.*

PIGINCVLVS, pro *Penicillus*, V. Savaronem ad Sidon. l. 7. Ep. 3.

† PIGIO, PIGO, columbus, a Gall. *Pigeon.* Comput. a 1402.

PIGIS, ſpecies leguminis, f. Piſum, Gall. *Pois.* Statuta Monaſt. Lirin. MSS. an. 1453. *Item de ſeptem ſeſtariis leguminum, videlicet de duobus ſeſtariis cicerum, de duobus ſeſtariis fayolorum et vno ſeſtario Pigium, et vno ſeſtario lentium, et vno ſeſtario fabarum, etc.*

PIGMENTALE, pro *Pigmentum*, apud Ebrardum Betunienſem contra Valdenſes c. 20.

PIGMENTARIVS, vel PIMENTARIVS, pigmenti confector, ἀρωματοπώλης, in Gloſſis Graec. Latin. Sic etiam legendum in Lat. Graec. Gloſſae Gr. MSS. Regiae: πιμεντάριοι, οἱ βοτανολόγοι. *Pigmentarius*, in vet. Inſcript. 1033. 1. apud Firmicum, Aponium l. 5. Commentar. in Cantica Canticor. et Martianum IC. *Pigmentaria ars*, apud eumdem Aponium l. 3.

PIGMENTVM. (1) Recentioribus vſurpatur pro *potione ex melle et vino et diuerſis ſpeciebus confecta, ſuaui, et odorifera*, vt eſt apud Ioan. de Ianua. Catholicum paruum: *Pigmentum, pigment, confection ſouef, odorant, fait de vin et de miel, et autres eſpices.* Alibi: *Nectar, dulcis liquor, vel vinum pigmentatum. Vinum Cypricum, pigmentatum et clarificatum*, apud Lambertum Ardenſem p. 119. *Mellita ac pigmentata potio*, apud Petrum Damian.

mian. lib. 1. Ep. 11. *Mulſum melle ſimul et diuerſis Pigmentorum generibus paratum*, eidem lib. 6. Ep. 32. *Bacchus pigmentatus*, pro vino pigmentato, apud Willelm. Pictau. p. 198. PIMENTVM, pro *Pigmentum.* Laudat Salmaſius ad Vopiſcum p. 404. Excerpta Apicii a Vinidario hoc titulo: *Breuis Pimentorum, quae in domo eſſe debent.* (2) Metaphorice pro Oratio in Dei amorem excitatoria, apud S. Rembertum in Vita S. Anſcharii ſaec. 4. Bened. part. 2. p. 107. (3) Species aromatis, Gall. *Epice. Pimienta* Hiſpanis eſt piper: ſed a pipere *pigmentum* hic diſtingui videtur. Charta an. 984. apud Baluz. Hiſtor. Tutel. col. 380. *Has res ſuperius nominatas dedit Eccleſiae B. Martini et monachis ibidem Dei famulantibus Iohannes abbas, hac quidem conditione vt vnoquoque anno in feſtiuitate B. Geraldi tres libras piperis aut Pigmenti Tutelenſes fratres Aurelianenſibus perſoluerent.* V. *Pignoletum*, et *Piper.* (4) κεφάλαιον. Gloſſ. Lat. Graec. MSS. Sangerman.

PIGMENTVS, bene olens, apud Marten. t. 3. Anecd. col. 1657.

Stella maris, portus, Pigmentis
conſitus hortis.

Haud ſcio tamen an legendum ſit *hortus*, adeo vt *pigmentum* ſit ſubſtantiuum et quamlibet herbam odoriferam ſignificet. † Significat Meliſſam hortenſem, quam vulgus Normannorum etiamnum *Piment* appellat.

PIGNA, PIGNACVLVM, etc. V. *Pinna* 5. † PIGNAPERLARVM, ornamentum quoddam, a forma acuminata ſic dictum. Ch. Mſ. a. 1351.

PIGNALE, idem quod *Pignus.* Fori Oſcae p. 4. an. 1247.

† PIGNATARIVS, ollarum, ex terra cocta, Italis *Pignatte* dictarum, artifex. Conuent. Saonae a. 1526.

† PIGNATORIVS, mendoſe pro *Pigneratorius*, pigneratitius, in Stat. Tornac. eccleſ. V. in *Pignus.*

PIGNERA, V. *Pignus.*

PIGNERARIVM, πρακτόριον, in Gloſſ. Lat. Graec. MSS. Sangerman. Tributum.

† PIGNERATVRA, *pigneratio*, in Gloſſ. Gall. Lat. Cod. 7634.

PIGNERIA, V. in *Pignus.*

† PIGNEIVM, panni ſpecies, i. q. *pignolatum.* Ch. Mſ. a. 1215.

PIGNIO. Charta an. 1213. in Hiſtoria S. Mariae Sueſſion. p. 446. *Quidquid eſt inter nouam viam, quae protenditur a Pignione veteris hoſpitalariae ex parte Axonae*, etc. Alia an. 1231. ibidem p. 44. habet *Pignone.* Idem vnumque eſſe quod *Pignaculum* infra, culmen domus, Gall. *Pignon*, dubitare non ſinit Computus an. 1317. to. 1. Hiſtor. Dalphin. p. 84. *Imprimis debebant facere et conſtruere . . . eccleſiam . . . cum triginta feneſtris et Pignoribus* (l. pignonibus) *decentibus. Item dormitorium . . . cum feneſtris et Pignonibus decentibus, videlicet primam cannam in altum groſſitudinis quatuor pedum, et ſupradictam cannam vſque ad Pignones groſſitudinis trium pedum, Pignones vero groſſitudinis duorum pedum cum dimidio.*

PIGNOLARE, V. mox *Pignolatum.*

PIGNOLATVM. Chronicon Nonantulanum Ricobaldi Ferrarienſis MS. de Inſtitutis et ritibus ſub Friderico II. Imper. nunc editum apud Murator. tom. 9. Script. Italic. *Viri chlamydibus pelliceis, vel chlamydibus laneis ſine pellibus at infulis de Pignolato vtebantur.* Vrbanus IV. PP. in Regula Militum Ordinis S. Mariae, apud Ghirardaccum in Hiſtor. Bonon. *Habeant tunicam interiorem de panno laneo albo vel Pignolato*, etc. *Mulieres de tunicis de Pignolato, quando veniebant ad nuptias, vtebantur.* Italis *Pignolo* eſt faſcis lini vel cannabis, *Pignolare*, linum terere, infringere. Galli *Teiller* dicunt, quibus etiam *Pignon* eſt ſtupa cannabina.

PIGNOLETVM. Edictum Philippi Pulcri Reg. Franc. ann. 1304. to. 1. Ordinat. pag. 423. *Noſtraeque intentionis exiſtit vt gingibretum, Pignoletum, ciminum et ceterae ſpecies aromaticae edibiles ſuperius non expreſſae, ad quaſcumque partes amicorum noſtrorum, de praedicto noſtro regno libere poſſint trahi.* Aliud eiuſdem

Regis an. 1512. ibidem p. 513. *Que nuls ne vende, ne achate pour revendre Gimgembrat ne Pignolat enbouchié, et qu'il ne ſoit autel deſous comme deſſus, et ſous enchapleures, qui ne ſaint de meme le ςucre, et la confiture ſans yringès.* Galli *Pignolat* vocant nucleos pineos ſaccharo conditos, I

PIGNOLVS. (1) Nucleus pineus, Gall. *Pignon*, Ital. *Pignolo*. Charta an. 1233. ex Schedis Praeſid. de Mazaugues. (2) Vitis ſpecies in agro Mediolanenſi, de qua Petrus de Creſcentiis lib. 4. c. 4.

PIGNORA, AE. Tabularium Cadurc. Eccleſ. *Gulielmus Vicecomes S. Cyrici fecit Pignoram Raimundo Rateri, in villa, quae dicitur Crem, videlicet unum prandium cum centum militibus per trecentos ſolidos Aquitanenſes.* Infra: *Et omne quod in hac terra iuſte vel iniuſte quaerere poterant, cum iſta Pignora, iure perpetuo .. Eccleſiae relinqueret, quoadusque Pignoram ſupradictam redderet, videlicet 300. ſolidos nummorum, etc.* Ex his haud facile efficitur quae ſit nativa vocis *Pignora* notio: utcumque tamen colligi poſſe videtur hac voce ſignificari quicquid ab alio ſub pignore datur vel tenetur; ita ut *Pignora* opponatur *alodio* ſeu immobili proprio: qua nomenclatura non tantum res ipſa, ſed et praeſtatio quae ob eam rem reddebatur, veluti rei pignus, donata eſt.

PIGNORAGIVM, cautio, fideiuſſio, pignus. Gallice *Plegerie, caution, garantie.* Litterae Comit. Hollandiae an. 1284. apud Rymer. to. 2. p. 283.

PIGNORANTIA. (1) Eadem notione, in Litt. Eduardi III. Reg. Angl. an. 1341. apud Rymer. to. 5. p. 244. (2) PIGNORANTIA, PIGNORATIO, facultas a Principe ſubdito cui ius denegatum eſt, conceſſa ſibi ius faciendi atque *Pignori* capiendi etiam per vim quicquid poterit ab alterius Principis ſubdito, a quo iniuria affectum ſe vel ſpoliatum queritur. Statuta Eccleſ. Cadurc. etc. apud Marten. to. 4. Anecd. col. 744. *Item, perſona ſingularis ipſo facto excommunicata ſit et univerſitas interdicta, quae concedit repreſſalias ſive marchas, i... Pignorantias fieri contra perſonas eccleſiaſticas, vel bona ipſarum.*

PIGNORARE. (1) Pignori cap... Gallis *Saiſir.* Lex Bajwar. tit. 1... 1. *Pignorare nemini liceat, ſine iu... ne Ducis.* C. 3. §. 1. *Si quis aliq... contra legem Pignorauerit, et ſine ... ſione Ducis, pignus ſine laeſione ... dat, et aliud ſimile addat.* (2) P... dari, hoſtium agros incurſare, G... *Piller, faire des courſes, pico...* Regeſt. Comput. Dalphin. an. 1... fol. 54.

PIGNORARIA, i. q. *Pignorati...* Charta an. 1116. in Tabul. Eccl... S. Laudi Andegau. fol. 77.

PIGNORATIO. (1) Cautio, pig... Statuta Cadubrii l. 1. c. 26. (... Praeſtatio ob pignorationes fa... domino interdum perſoluta. St... ta Auſciorum MSS. art. 41. PIG... RIA. Tabular. Voſienſe fol. 26. (3) V. *Pignorantia.* (4) † Obſi... tio. Inquiſit. a. 1268.

† PIGNORATISSE, pignoris ... mine, in Ch. Mſ. a. 1351.

PIGNORATITIVM INSTRVM... TVM, charta qua aliquid in pig... datur. Charta an. 1204. inter ... ſtrum. to. 6. Gall. Chriſt. nouae e... col. 149.

PIGNORATOR, fideiuſſor, in Ch... ta Raimundi Comitis Paliarenſis 1055.

PIGNOTA, domus eleemoſynae, ... panis, qui Italis *Pagnotta* dici... pauperibus diſtribuitur. Teſtam... tum Humberti II. an. 1355. to... Hiſtor. Dalphin. p. 620. V. *Pagn...*

PIGNVM. Gloſſae Graec. Lat. Π... *τύρων δικαιωσύχυρον, honorar... ius vel Pignum.*

PIGNVRA, ut *Pignus*, Gall. *Sa...* Concil. Legion. an. 1012. inter ... ſpan. to. 3. p. 191.

PIGNVS. Ebrardus in Graeciſmo:

> *Pignora pro natus, dic pign... pro vadiatus.*
> *Pignora natorum dicuntur, pi... ra rerum.*

Ita etiam Iſo Magiſter in Gloſſ... 800. Idem in Pſychomachiam P... dentii: *Pignera filii nuncupantu...*

quod in eis ſpes habeatur futurae poſteritatis. Alius poëta infimi aeui MS. ex Bibl. Thuana:

Pignus praebet oris, cum foederis eſt vel amoris,
Sed cum praebet erit, defectum mitigat aeris,
Sed cum lex docuit pro pignere pignora ponit.

Gloſſ. Lat. MS. Reg. cod. 1013. *Pignera, res poſitas, vel ſanctorum cineres. Pignora, liberi, filius, aut filia* Altera hac ſignificatione, id eſt pro reliquiis Sanctorum, vſurpant non ſemel ſcriptores. Gregorius Turon. l. 9. c. 39. PIGNVS MORTVVM, Gall. *Mort-gage*, ſpecies vſurae, quae Cowello l. 2. Inſtit. tit. 4. §. 1. dicitur Hypotheca creditori ſic oppignerata, vt fructus, quos durante tempore oppignerationis producit, omnes fiant creditoris, idque ſine computo inde debitori faciendo. Bulla Martini PP. V. an. 1429. apud Lobinell. to. 2. Hiſt. Britan. col. 1009. Pro rebus mobilibus in pignus aſſignatis vſurpant Statuta Vercellenſ. l. 1. fol. 5. V. *Pignoragium.* PIGNORA VIVA, animal, pecus. Fori Oſcae ann. 1247. fol. 3. PIGNORA CAPERE. Gall. *Saiſir les meubles.* Libertates Regni Maioricarum an. 1248. PIGNORA MITTERE, ſatis-dare, pignus dare. Edictum Nunnonis Sancii D. Roſſilionis de Treuga an. 1217. PIGNVS, *eris. In Pignere mittere*, in pignus dare. Charta apud Stephanot. to. 2. Antiquit. Bened. Lemouic. MSS. p. 287. *Qui ante longe pro centum ſolidis ipſi praedicto Apoſtolo* (Petro) *in Pignore miſerat.*

PIGRA, medicina, V. *Girapigra.*

PIGRANIMIS, piger, ignauus, tardus. Auienus apud Barth. in Aduerſ. 46. 1.

PIGREDO, in Gloſſ. antiq. MSS. *Pigritia, torpor, ſtupor.* Occurrit 19. Prouerb. v. 15.

PIGRI, *Iura pigrorum*, quorum cognitio ad maiores iudices ſpectat. († Id eſt *Pirgiorum*, ſeu viarum publicarum.) Charta Heriberti Comitis Viromand. an. 1076. to. 12. Spicilegii. p. 157. *Mancipia iniuſte vexando, iura Pigrorum vel viarum, aliaſque iuſtitias, quas ad maiorem poteſtatem pertinere dicebant, violenter vſurpando.* Infra: *Neque in omnibus ſupranominatis locis et diſtrictis Pigriſque quibuslibet ſeu viis interpoſitis aliquam iuſtitiam, . . . vſurpare audeat.* V. *Pita 1.* et *Pirgiat.*

PIGRIDITAS, pigrities, ſocordia apud Leibnit. Script. Brunſuic. to. 2. p. 46.

PIGRITANVS, piger, tardus. Roſwita de fundat. Coenobii Gandeshem. apud eumd. Leibnit. ibid. p. 319.

PIGRITARI, pigrari, morari. Reinardus Abbas in Epiſt. ad Wibaldum an. 1146. apud Marten. to. 2. Ampliſſ. Collect. col. 198. † PIGRITARE, t. 10. Collect. Hiſt. Franc. p. 108.

PIGRITAS. Gloſſ. Graec. Lat. ἀργία, *Socordia, Pigritas.* V. *Pigriditas.*

† PIGVS, piſcis genus. Tract. MS. de Piſcibus, c. 10. *Ciprinus clarus - - a Mediolanenſibus Pigus vocatur.*

† PIGVVS, *pigro*, in Gloſſar. Lat. Ital. Mſ.

† PIKARIVM, i. q. *Picarium*, ap. Pez. t. 6. Anecd. Part. 2. p. 88.

PIKERELLVS, luciolus, Angl. *Pikerel*, Gall. *Brocheton.* Charta an. 1356. apud Rymer. tom. 5. p. 870.

PILA. (1) Monetae cuiuſuis pars auerſa, Gallis *la Pile.* Vetus Charta apud Argentraeum in Hiſt. Britann. lib. 1. pag. 95. *Parui denarii currebant tunc in Britannia, in qua ſiquidem moneta albae erant inſculptae duae hermineae circa crucem, et in Pila tres herminae, etc.* Sic autem dictus pilus a Cangio, obſeruatum in Notis ad Ioinuillam, quod pleriſque monetis Francicis efficta eſſet templi ſeu aedis ſacrae ſpecies, columnis, quas vulgo *pilas* et *pilaria* dicimus, ſuſtentari. Erit fortaſſe qui hanc monetae partem *Pilam* nuncupatam malit ab inſtrumento eiuſdem nominis, quo olim ad ſignandam partem alteram auerſam vtebantur. Felibianus in Dictione Artium docet etiamnum Pilam apud Batauos in vſu eſſe, eademque ratione cuſa fuiſſe veterum numiſmata.

ta: Monendus tamen obiter Lector, in eo falli Felibianum, quod partem nummi pila ſignatam, quae eſt inferior, ſuperiorem eſſe ſcribat. (2) Idem quod *Lobia*, porticus operta ad ſpatiandum idonea; quod *pilis* ſuſtentetur ſic dicta. Statuta Vercell. lib. 2. fol. 37. vo. (3) Taberna, Gall. *Taverne*. Vnde verſus:

Et pila, pes pontis: pila, ludus: pila, taberna:
Pila terit pultes; ſed pila geruntur in hoſtes.

Verſus alius:

Ludum laudo pilae, plus laudo pocula pilae.

Gloſſae Lat. Gall. Sangerman. *Pila*, *Pelote, eſteuf, taverne, ou pilier de pont, ou pile à piler froment.* V. *Pinna* 2. (4) Agger, moles, via ſtrata, Gallis *Chauſſée*. Enumeratio iurium Comit. Biterr. in ciuitate Albienſi an. 1252. *Item recognouit eidem quod inſimul habebant pedagium Pilae.* (5) Veter. Inuentar. rerum bellicarum an. 1260. *Item IIII. tonelli ſine vino. Item Vt. Pilae ad blouta reponendum.* V. *Pileſca*. (6) Vas quoddam ad vſum eorum qui pannos parant. Statuta Montis Regal. fol. 273. *Talis perſona de ciuitate Montis Regalis et poſſe, ibi battere ſeu parare poſſit, et debeat pannum ſeu canabum extranei eiicere extra Pilam paratoris et battenderii licite.* V. *Pilum* 2. (7) Menſurae frumentariae ſpecies. Charta an. 1262. inter Inſtrument. tom. 6. Gall Chriſt. col. 92. *Remanente . . . dicto prioratu de Laninteria libero et exonerato de monachis ſociis et omnibus penſionibus tam in blado, quam in pecunia, et oleo, ... videlicet de duobus monachis, et ſexaginta Pilis frumenti pro mezada, ac eyminam olei, et ſexaginta quinque ſolidos Turonenſes.* (8) Porta, Gallis *Portail*, a Graeco πύλη. Agnellus in Vita S. Felicis apud Murator. tom. 2. p. 163. (9) PILA IGNEA, machinamentum repertum in obſidione Melitenſi; quo pilo militari cum exſtante cuſpide addebantur fiſtulae ad ignem eiiciendum. Organum ſiue fiſtularias *bajonetta* oppoſitum: nam huic tubo ſica addita, illi haſtae tubi adiecti. Haec Carolus de Aquino in Lexic. milit. (10) PILAE, *pluraliter, ſilvae montuoſae.* Papias. (11) † Pars altaris, in qua reliquiae conduntur, i. q. *Tabula* 1. Chartular. eccleſ. Vienn. (12) † Nummaria trutina, Gall. ol. *Pile*, nunc *Trebuchet*. Ch. Mſ. a. 1332. (13) † Globus quo imperium in orbem ſignificatur, ap. Murat. t. 20. p. 42. (14) † *Rotunditas quae in Platano creſcit*, ex Gloſſ. ad Alex. Iatroſoph.

PILAGIUM. (1) Idem videtur quod *Pelagium*, V. in hac voce. Charta Philippi V. R. Fr. an. 1319. *Cum aquis et porto et Pilagiis, conſuetudinibus ac trauerſo.* Charta Henrici Abbatis Fiſcan. in Tabulario Fiſcanenſi f. 36. *Pilagium nauium quietum eſt Abbati.* Vetus Notitia in eod. Tabular. f. 69. *Et de conſuetudine illarum nauium, quae Pilagium dicebatur, habebat comes medietatem.* (2) † Seruitii genus, meſſem nempe ſeu fenum in *pilam* ſ. ſtruem ordinare, quod aliquando pecunia redimebatur. Gall. *Pilage*. Reg. S. Iuſti Cam. Comput. Pariſ. V. in *Pilare*.

PILALIUM, pila, columna, Gall. *Pilier*. Charta ex Bibl. Bigot. to. 3. Hiſt. Harcur. p. 299. *In quolibet Pilaliorum erant quatuor magnae pieces de tendal.*

PILAR, vt *Pilalium*. Charta an. 1309. apud Meneſter. Hiſt. Lugdun. p. 112.

PILARDI, PILLARDI, milites quidam, a *pilis* quibus potiſſimum pugnabant ſic dicti, vel a *pilare*, depraedari, Gall. *Piller*, quod incurſionibus magis ac depopulationibus quam pugnae aptiores eſſent; ac proinde eiuſdem originis atque *Brigancii*. V. in hac voce. Conſultatio de recuſanda obedientia Petro de Luna apud Marten. tom. 2. Anecd. col. 1181. *Dictus Benedictus fecit Pilardos et gentes armorum intrare, comitatum Venaiſſini depraedauerunt, homines occiderunt, et infinita mala fecerunt.* V. *Palarii*.

PILARE. (1) Pro *Expilare*, Gallis *Piller*. Ammianus Marcell. lib. 14. *Cognitis Pilatorum caeſorumque funeribus,*

ribus, nemo deinde ad has ſtationes appulit nauem. Lib. vlt. *Nec caſtra inimica Pilantes.* Rurſus: *Pilando villas et incendendo.* Hanc vocem a veteribus vſitatam hac notione auctor eſt Feſtus. PILLARE, in Statutis Eccl. Trecor. an. 1334. apud Marten. tom. 4. Anecd. col. 1116. PILLARIA, PILERIA, direptio, Gall. *Pillerie, pillage*; apud Rymer. tom. 7. p. 470. PILLATOR, direptor, Gall. *Pillard*, apud Lobinellum tom. 2. Hiſtor. Britan. col. 568. (2) Pila ludere. Lex Philippi Goclenii: *Pilabimus ſeu ludemus pila pro aliquot vini congiis ad collationem.* V. *Pilarius.* (3) PILARE, PILARIVM, PILARIVS, Cambro-Britannis *Piler*, Gallis *Pilier*, Germ. Pfeiler, pila, columna, fulcrum. Guibertus lib. de Vita ſua cap. 5. *Erat autem columnae appodiatus cuidam, quam Pilare vocant.* Chron. S. Trudon. lib. 10. *Suis ſumptibus vnum Pilarium coepit aedificare, . . . poſt illos oppidani noſtri de ſuis facultatibus quatuor inceperunt Pilaria, et duo reliquerunt imperfecta.* Lib. 12. *Pilariisque per circuitum erectis, locum columnarum diſtantium ſignauit.* PILLARE, apud Lobinell. tom. 2. Hiſt. Britan. col. 550. PILLEARE, eadem notione, in Proceſſu vener. Mariae de Malliaco tom. 3. Martii p. 752. PILLIARE. Inventar. an. 1419. in Tabulario Eccleſ. Nouiom. PILLERII, in Statutis Ordinis Hoſpitalar. S. Io. an. Hieroſol. tit. 8. §. 9. tit. 19. §. 4. (4) † In pilam ſeu ſtruem coaceruare. Reg. S. Iuſti in Cam. Comput. Pariſ. V. *Pilagium* 2.

[P]ILARICVM, columbar, V. *Pilorium*.

[P]ILARIVS, σφαιριστής, in Gloſſ. Graec. Lat. (σφαιροπαίκτης, in Cod. Sangerm.) qui pila ludit. Gloſſ. Lat. MS. Reg. *Pilicrepus, Pilarius.* Eaedem Gloſſae Gr. Lat. σφαιριστής, *Globolus, Pilarius.* Sed poſtrema vox pertinet ad ſubſequentem σφαιροπαίκτης, V. *Pilare* 3.

[P]ILASCA, vter, Ioan. de Ianua, ex Gloſſis Iſid. *Pilaſca, vas vinarium corio piloſo opertum, et deriuatur a pilis.* Addi poterat et ἀσκὸς, id eſt piloſus vter, adeo vt ſit vox ibrida. Graecis ἔλκη. Scholiaſt. Theocriti, ἔλκη χυρίως ἡ δερματίνη λήκυθος. V. *Pila* 4.

PILASTRATA, pila, columna. Chronicon Modoet. Bonincontri apud Murator. tom. 12. col. 1094. Italis *Pilaſtrata* eſt columnarum ſeries; Architectis Gallis *Pilaſtre*, Vitruuio paraſtata, dicitur columna quadrata cum baſi et capitello.

PILASTRVM, columna ſtructilis, Ital. *Pilaſtro*. Chron. Eſtenſe ad ann. 1341. apud eumdem Murator. tom. 15. col. 404. PILATORIVM, eodem ſignificatu. Inuentar. Reliquiarum Monaſterii S. Seueri apud Stephanot. tom. 1. Antiquit. Vaſcon. MSS. p. 57.

PILATA, vas, vt videtur, ſtatutae menſurae, diminut. a *Pila* 5. V. in hac voce. Statuta Vercell. lib. 3. fol. 76. vo. *Teneantur olearii facere Pilatam olei librarum decem olei pro denariis, etc. Pro qualibet Pilata et non vltra capere debeant, etc.* Occurrit rurſum ibidem fol. 183. V. *Pamlus*.

† PILATVRA, pilorum color in equis. Stat. Mant. l. 1. c. 119.

PILATVS, Latinis πιλοφόρος. Ioan. de Ianua: *Pilatus, pilum habens, pilata, hic et haec, fur, latro. Pilatum, tale latrocinium, quod cum pilo i. telo lateat.* Sed aliud ſonat in Mandato Henrici III. Reg. Angl. ſuper Iuratis ad arma, in Aduerſar. ad Matth. Paris pag. 149. *Omnes alii, qui poſſunt habere arcus et ſagittas, extra foreſtam habeant; qui vero in foreſta, habeant arcus et Pilatos.* Vbi Watſius annotat, in ſimili mandato Edw. I. cap. 6. hanc vocem Anglice verti *bolts*, quae vox, inquit, ſagittas catapultarum totas ligneas et obtuſas, quibus aues feriebantur, ſignificat. V. *Piletra*. Quod vero *Pilatus* Matthaeo Pariſio *Ryle* dicitur in Statutis Willelmi Regis Scotiae cap. 23. *de venientibus ad guerram*: §. 5. *Et omnes alii, qui habere poterunt, habeant arcum et ſagittas extra foreſtam arcum et Pyle.* Sed quidquid ſit apud Anglos, conſtat expreſſam ac redditam vocem *Pilet*, Gallis olim notam, ſeu pro pilo, ac ſpiculi ſpecie

cie quadam, ſeu pro arcubaliſtarum *quadrellis*. Nec aliud videtur *Pilum* in Epiſtola Richardi Regis Angliae apud Houedenum p. 698. *Tertia autem die ante ipſius Saladini confuſionem, in ſiniſtro latere cum quodam Pilo vulnerati fuimus*. PALOTVS, mendoſe, ap. Murat. t. 6. Script. p. 338. PILOTVS, PILOTA, eadem notione, apud Ottonem Morenam in Hiſt. Rerum Laudenſium pag. 54.

PILAX, in Gloſſ. Iſid. *Murilegus, cattus*. Gloſſ. Lat. Gall. *Pilax, chat, qui prend ſouris*. Ioan de Ianua: *Pilax, cattus, murilegus, quod multis pilis abundet, vel quod eius pilus eſt pretioſus: vnde in vita B. Samſonis legitur, quod Celerarius fecit venenum, et probauit per Pilacem eſſe mortiferum*. Vitae S. Samſonis Epiſcopi Dolenſis verba ſunt lib. 1. cap. 16. *Pilum quoddam fricans, dedit ei bibere, atque quatenus fieret probabile mortiferum, parum de eo prius Pilaci dedit. Pilax autem vt bibit, ſtatim mortuus eſt*. Vbi perperam *Pelax* editum.

PILEAE, *le Muſe, e ſciencie*, in Gloſſar. Lat. Ital. Mſ.

PILEARI. Vlpianus in Collat. Legis Moſaicae tit. 11. *Qui in ludum damnantur, non vtique conſumuntur; ſed etiam Pileari et rudem accipere poſſunt, etc.* Id eſt, pileo donari, quod fuit liberationis, ac manumiſſionis inſigne apud Romanos.

PILEARIVS, qui pileos facit aut vendit, Gall. *Chapelier*. Statuta Auenion. lib. 1. rubr. 43. art. 7.

PILEATI, apud Gothos dicti potiſſimum, *qui inter eos generoſi extabant, ex quibus eis et Reges et Sacerdotes ordinabantur*, vt ait Iornandes de rebus Geticis cap. 5. Idem cap. 11. *Elegit namque ex eis tunc nobiliſſimos prudentiores viros, quos Theologiam inſtruens, numina quaedam et ſacella venerari ſuaſit, nomen illis Pileatorum contradens, vt reor, quia opertis capitibus tiaris, quos pileos alio nomine nuncupamus, litabant*. Adde Rodericum Toletan. lib. 1. de Rebus Hiſpan. cap. 15. Iornandi concinit Aurelius Victor Schotti in Traiano: *Primus, aut ſolus etiam vires Romanas trans Iſtrum propagauit, domitis in prouinciam Dacorum Pileatis Sacisque nationibus, etc.* Gualterus Teruann. in Vita S. Caroli Comit. Flandr. C. 5. Willelmum Nothum Regem Angl. *Pileati* cognomine donatum fuiſſe ait; ſed an quod Normannici Duces a veteribus iſtis *Pileatis* Gothis genus ducerent, an vero quod ille pileo caput operiri ſoleret, mihi incertum. Ioannes Magnus *Pileatos* et *ſyan* appellatos antiſtites ſacrorum apud Gothos ſcribit, forſitan a pileo vel tiara, integumento capitis, quo vſi ſunt Sacerdotes.

PILEATIO. Charta an. 988. apud Vghellum tom. 5. pag. 661. *Cultis et incultis, Pileationibus, decimis, etc.* Sed leg. *Piſcationibus*. † Emendatione nihil opus eſt, ſi eodem ſenſu intelligatur atque infra *Pilio*.

† PILEATOR dicitur Ioſeph Tattus Mediolanenſis, in Inſcript. Patau. Tomaſini p. 130. An qui pileos facit aut vendit? Certe *Pileatrix* pro vxore eiuſmodi opificis occurrit in Act. SS. t. 3. Aug. p. 365.

PILENS, pro Pilentum. Fortunatus lib. 2. Poem. 4.

PILERIA, direptio, V. *Pilare 1*.

PILERITVM, PILERITVS, PILLERITVM, columna quae magnis iuſtitiariis competit, patibulum, Gall. *Pilier de juſtice*. Charta an. 1341. tom. 2. Hiſt. Dalph. p. 428.

† PILERIVM, pila, columna, i. q. *Pilare 3*. Ch. Mſ. a. 1158.

PILETTA, pilum, ſpiculum, Gall. *Javelot*. Litterae Eduardi III. Reg. Angl. an. 1363. apud Rymer. tom. 6. p. 417. V. *Pilatus*.

PILETVM, f. grana frumenti, vulgo *Gruinum*, Gall. *Grouin*, dicta, quae cadunt in area dum ſegetes in horreis conduntur: a Gall. *Piler*, quod equorum pedibus conterantur; vel palea triturata et quicquid proiicitur poſtquam frumentum *pila* eſt contuſum. Charta an. 1253. in Tabular. Floriac. *Girardus quittat et concedit quidquid habet in grangia de Figiaco, ſcilicet viceſimam partem bladorum, Piletum, guapandum, etc*. V. *Pilei*, *Pilumen*, *Gaſpaletum* et *Spila*.

† PILE-

✝ **PILETUS**, piſtillum, inſtrumentum, quo aliquid teritur, Gall. olim *Pilette* et *Pillette*. Ch. Mſ. a. 1386.

PILEUS. (1) **PILEUS EPISCOPORUM** ſic deſcribitur in Ceremoniali Epiſcoporum lib. 1. cap. 2. *Pileus Pontificalis cordulis ac floccis ſericis coloris viridis ornatus.* **PILEUS CLERICALIS**, qui Clericos decet, in Concil. Tarracon. an. 1591. inter Hiſpan. tom. 4. pag. 509. **PILEUS CORNUTUS** Iudaeorum proprius. Synodus Vienn. an. 1267. in Chron. Mellic. p. 146. **PILEUS CROCEI COLORIS** iisdem aſſignatur, in Statutis Auenion. lib. 1. rubr. 34. art. 5. **PILEUS FOEMINUS**, eo vtebantur mulieres: vnde ignauiae ſignum habebatur. Witichindus lib. 3. Annal. refert in toto Ottonis Regis exercitu nullum militem fuiſſe qui non *Foemino Pileo* vteretur, vt Hugoni, qui pugnaturus erat, illuderet, quaſi ab effoeminatis eſſet debellandus. **PILEUS FERRATUS**, pro *Forratus*, pellitus, Gall. *Fourré*, in Statutis Ord. Ciſterc. ann. 1212. apud Marten. tom. 4. Anecd. col. 1311. **PILEUS NATURALIS**, membrana vel pellicula, qua interdum pueri caput inuoluti naſcuntur: vnde quos felices eſſe dicimus, aut futuros auguramur, ſolemus dicere, *ils ſont nes coeffez.* Lampridius in Diadumeno: *Solent deinde pueri Pileo inſigniri naturali, etc.* **PILEUS DE PINILLIS**, V. *Pinilla.* **PILEUS RUBEUS** ad vſum Cardinalium. V. *Galerus.* **PILEUM FACERE**, pileo ſalutare, quod Galli puerulis non ita pridem occinebant, cum, vt obvios ſalutarent, identidem vrgerent: *Faites le chapeau.* Ioannes Sariſberienſis lib. 3. Policratici cap. 6. (2) ✝ Arca ſepulcralis, Steph. de Infeſtura Mſ. V. *Pila* 10. et *Pilum* 2.

PILHA, praeda, Gall. *Butin.* Rotulus inſertus in Ordinat. Ioannis Reg. Franc. an. 1363. tom. 3. Ordinat. pag. 623. ✝ **PILHAGIUM**, idem, in Ch. Mſ. a. 1390.

✝ **PILIA**, columna, in Stat. S. Capell. Bitur. V. *Pilare* 3.

PILIATUS, pro *Pileatus*, in Litt. Henrici VII. Abb. Fuld. apud Schannat. Dioec. Fuld. pag. 315.

PILICALIS PRISCA, ſcripturae ſpecies, V. *Scriptura.*

PILICREPUS, *qui pila ludit*, in Gloſſ. Iſid. Vetus Inſcriptio: *Omnes conuenite Pilicrepi . . . vrſumque canite voce concordi ſenem hilarem iocoſum, Pilicrepum, ſcholaſticum, etc.* V. *Pililudius*, et Pitiſcum in Lex. Antiquit. Rom. ad hanc vocem.

PILIGERARE, τριχολογεῖν, in Gloſſ. Lat. Graec. MSS. Sangerm. Pilos ſeu crines componere.

PILILUDIUS, *qui cum pila ludit, et componitur a pilo pro pilocello et ludo*, apud Ioan. de Ianua. Gloſſ. Lat. Gall. Sangerm. *Pililudius vel ludipulus, Qui joe à la Pelote ou à l'eſteuf. Pililudii*, vt obſeruat Graeuius ad Gloſſ. Iſid. dicebantur omnes, qui pila ludebant, tam ii qui datatim, quam qui ſoli pilas alternis manibus iactabant et exercebant. V. *Pilicrepus.*

PILIMA, *filtrum*, Matth. Siluatico, a Graeco πίλημα. V. *Feltrum.*

PILINGELLUS, diminut. a *Palingus*, fuſtis cui aliquid alligatur. V. *Falanga.* Chron. Bergom. ad an. 1402. apud Murator. tom. 16. col. 905. V. *Phalanga* 1.

✝ **PILIO**, i. q. *Pillo*, in Ch. Mſ. a. 1224.

PILIPARIUS, vt *Pelliparius*, in Statutis Vercell. lib. 7. fol. 150. V. in hac voce.

PILIZARIA, V. *Pellizaria.*

PILLA. (1) **PILLA, PILLUM**, pilus, Gall. *Poil.* Statuta Peruſ. fol. 62. (2) Pro *Pila*, columna, in Statutis Montis Regal. fol. 204. V. *Pantaleria.* (3) ✝ Menſura annonaria, in Stat. Piſtor. a. 1107. (4) ✝ Vas in quo aliquid teritur, Ital. *Pila*, Inſtr. a. 1480. (5) ✝ Pertica, contus, in Areſt. Parl. Pariſ. a. 1473. Germ. Pfahl.

✝ **PILLAGIUM**, praeda. Litt. remiſſ. Mſ. a. 1358.

PILLARE, PILLARIA, PILLATOR, V. ſupra *Pilare* 1.

✝ **PILLARE**, ſubſtant. pro carcere in *Pilari* conſtructo, in Ch. a. 1537.

PILLAV

PILLAVRIVM, V. *Pilerium.*

PILLEARE, columna, V. *Pilare 3.*

† PILLEOLVS, capitis tegumentum in ſacris officiis. Inuent. a. 1218.

PILLERA. Odo in Carmine de Varia Erneſti fortuna, apud Marten. tom. 3. Anecdot. col. 309.

. . . . . . Commenta Sophiae
Nobilis inquirit, diſcens quid littera, quid ſit
Pillera, quot partes, quae, cuius partis origo,
Quot verſus currat pedibus, etc.

Haec ad elementa litterarum ſpectant; ſed quid ſit *Pillera*, ſi tamen bene ſcriptum, neſcio.

PILLERETVM, ſupplicii genus, quo reus ad *Pilorium* adſtringitur. Ch. Mſ. a. 1360. V. *Piloriſare.*

PILLERII, V. *Pilare 3.*

PILLERITVM, V. *Pileritum.*

PILLERIVM, i. q. *Pilerium*, in Ch. Mſ. a. 1363.

PILLEVILLA, monetae olim Gallicae ſpecies, († Gall. ol. *Poilevillain*, f. a veteri Gall. *Pilleville*, lamina.)

PILLEVM FILTREVM, pileus, vel pannus ex coactis lanis factus. V. *Feltrum.* Vita B. Giraldi de Salis apud Marten. tom. 6. Ampliſſ. Collect. col. 1010.

PILLIARE, columna, V. *Pilare 3.*

PILLIATOR. Pilichdorffius contra Valdenſes c. 8. *Cum enim fueris ſartor, faber, ſutor, ruſticus, Pilliator, molendinator, aut alius ex artificibus, etc.* Vbi Gretzerus ad oram libri monet, quosdam legere hoc loco *Piliator*, aut *Pileator*, *Huter* Germ.

PILLICANA, ſcripturae ſpecies, V. *Scriptura.*

PILLIONES, *portitores mortuorum.* Gloſſ. Iſidori. Vbi Excerpta recte emendant *Veſpillones.*

PILLIRICVM, V. *Pilleretum.*

PILLO, V. *Pilo.*

PILLOCELLVS, pila luſoria, in Ch. Mſ. a. 1354.

PILLONIVM, i. q. *Pilio*, in Ch. Mſ. a. 1221.

PILLONVS, pila, columna, Gall. *Piler.* Charta an. 1380. in Tabular. Maſſil. V. *Pilare 3.*

PILLORALIVM, PILLORICVM, V. *Pilorium.*

† PILLORIACVM, columbar, numella verſatilis, Gall. *Pilori.* Lex Godefr. Camerac. Epiſc. a. 1227. V. *Pilarium.*

PILLOTA, pila luſoria, V. *Pelota 3.*

† PILLOTVS, PILOTVS, PILOTTVS, pilum, ſpiculi ſpecies, telum baliſtarum, Ital. *Pilo.* Stat. Ferrar. a. 1279. V. *Pilatus.*

PILLVLA, pilula Plinio, Gallis *Pillule*, in Statut. Auen. lib. 1. rubr. 21. art. 9. et 11. † Pro glande plumbea occurrit, vt et PILVLA, in Tract. Mſ. de re milit.

PILLVM, pro pilus, Gall. *Poil;* neque enim infrequens fuit apud Gallos pilo veſtimenti donationem aliquam ſeu ceſſionem confirmare. V. *Diſueſtire* in *Veſtire.* Interdum et capillorum pilis id fiebat. V. in *Capilli.* Formula 30. ex Baluzianis. V. *Pilla 1.*

† PILLVS, pila, columna, in Ch. Mſ. a. 1330.

PILO, PILLO. Gloſſae antiquae MSS. *Pilo, vnde contunditur, quidquid in pila mittitur.* Charta ann. 1225. in Tabulario Eccleſiae Carnotenſis num. 203. *In ea* (grangia) *habere debent iure perpetuo omnia ſtramina et forragia cuiuslibet bladi, tam hybernagii quam marciagii, exceptis tamen paleis et Pillone.* Alia eiusdem num. 245. *Scilicet ſtramina, forragia, Pilonem bene extractum, et paleas auenae bene exquiſitas ad voluntatem Canonicorum totius granchiae de Grandi huſſo . . . relaxauit.* Alia num. 257. *Medietatem omnium palearum granchiae, medietatem totius Pillonis. etc.* Vbi *Pilo* idem eſt quod ſupra *Pilctum.* V. *Pilumen, Pilio, Pillonium, Trituratores.*

PILORIA, idem quod mox *Pilorium.* Charta apud Madox Formul. Anglic. p. 18.

† PILORISARE, ad *Pilorium* alligare. Areſt. Mſ. a. 1402.

PILORIVM, SPILORIVM. Columbar, numella verſatilis, ſeu *Colliſtrigium*, Gallis *Pilori.* Fleta lib. 2. cap. 10. *Pilorium ſiue colliſtrigium.* Leges Burgorum Scoticor. cap. 21. §. 3.

§. 3. *Ponatur ſuper colliſtridium, quod dicitur Pillorie.* Monaſtic. Anglic. tom. 1. pag. 97. *Habere poſſunt Theum, Pillorium, atque tumbrellum pro punitione malefactorum.* PILLAVRIVM, in Statutis MSS. Auguſtae Auſciorum art. 39. SPILORIVM. Regeſtum Conſtabulariae Burdegalenſis fol. 100. PELLORICVM, in Chartular. S. Quintini in inſula p. 123. PILLORICVM. Charta Maioriae Rotomagi et Faleſiae. Perperam *Paloricum* editum, tom. 1. Ordinat. p. 307. PELLERICVM. Obſeruantiae Regni Aragon. lib. 8. tit. de Crimine falſi. PELLERINVM, in Statutis Montis Regal. fol. 175. PELLORIV. Conſuetudines Villae Arkenſis an. 1231. in Tabular. S. Bertini. PILARICVM, in Chartis Communiae Royenſis et Peronenſis. PILLORALIVM, in Fleta lib. 2. cap. 12. §. 19. *Iudicium Pillorale* lib. 1. cap. 34. §. 35. cap. 37. §. 10. cap. 38. §. 10 *Poena pillorii*, in Charta Communiae Abbatis-villae § 3. *Poena pilloralis*, apud Bractonum lib. 3. Tract. 1. cap. 6. n. 1. De vocis origine non omnino conſtat: neque enim Cowellus audiendus, qui a πύλη et ὁράω deducit, quod reus, ac ſi per ianuam emiſſo capite, proſpiceret; vt nec Spelmannus, qui a Gall. *pilleur*, quod depeculatores hac poena vulgo damnentur. Videtur potius a voce *pilier*, id eſt, pila, columna, ad quam alligabantur rei, deſumendum etymon: idem enim fuit *pilorium* cum *poſtello*, ſeu columna lignea. Concilium Bituricenſe an. 1336. c. 12. *Item Pilorium, ſeu poſtellum in coemeteriis et locis ſacris affigunt et apponunt.*

PILORVS. (1) Pila, columna, Gall. *Pilier*. Charta an. circ. 1047. apud Calmet. tom. 1. Hiſt. Lotharing. col. 30. (2) Pro *Pilotus*, pilum. Hiſt. Cortuſior. lib. 2. apud Murator. tom. 12. col. 805. V. *Pilatus*.

† PILOSELLVS, campus gramineus, Gall. *Pelouſe*; in Ch. a. 1139. V. *Peloſum*.

PILOSITAS, pilorum abundantia, Frideric. II. Imper. lib. 1. de Arte venandi cap. 45.

PILOSVM. (1) Gall. *Pelouſe*, V. *Peloſum*. (2) † Pellis pilis munita, in Areſt. Mſ. a. 1354.

PILOSVS. Iſidorus lib. 8. Orig. cap. vlt. *Piloſi, qui Graece Panitae*, (Ioan. de Ianua habet *Ephialtae*) *Latine incubi appellantur, ſiue inui, ab ineundo paſſim cum animalibus. vnde et incubi dicuntur, ab incumbendo, hoc eſt, ſtuprando. Hos daemones Galli Duſios nuncupant.* Sunt, qui Satyros deſignatos fuiſſe exiſtimant apud Iſaiam Prophetam cap. 13. v. 21. cap 34. v. 14. vbi Graeca editio δαιμόνια, Aquila τριχῶντες, praeferunt. Eucherius Lugdunenſis: *Piloſi, in Eſaia, daemonum genera. Nonnulli etiam hos doctiſſimorum incubones, vel ſatyros, aut quoſdam ſiluestres homines intelligendos putauerunt.* Mamotrectus *Piloſi, monſtra ſunt ad ſimilitudinem hominum, quorum forma ab humana effigie incipit, ſed beſtiali in extremitate terminatur; vel ſunt daemones incubones, vel ſatyri, vel homines ſiluestres.*

PILOTA. (1) Pilum, V. in *Pilotus*. (2) Pila luſoria. V. *Pelota* 3.

PILOTONSVS, *lupus ceruinus*, in Gloſſ. Arabico-Lat.

PILOTRIVM. Fridegodus in S. Wilfrido cap. 47.

> *Nec Romana prius falſi Pilotria teſtes*
> *Excedent, iuſtas donec pro crimine poenas*
> *Iure luant*, etc.

Legendum forte *Palatia*.

PILOTTVS, PILOTVS, V. *Pilotus*.

PILOTVM, glomus, Gall. *Pelote*. Inuentar. Rerum bellicarum, an 1260.

PILOTVS, a Gallico *Pilote*, nauarchus. Charta an. 1486. apud Rymer. tom. 12. p. 300. *Pilotus*, alia notione, vide in *Pilatus*.

† PILTATOR, f. pro *Pileator*, qui pileos facit aut vendit, in Ch. Mſ. a. 1262.

PILTRVM, perperam pro *Filtrum*. V. *Feltrum*.

PILVLA, V. *Pillula*.

† PILVLARIVS, qui *Pilulas* emittit, ap. Murat. t. 21. p. 499.

PILVM. (1) In Fleta lib. 1. cap. 39. §. 1. qui appellat aliquem de roberia, aut furto, debet *deſignare certam rei qualitatem, quantitatem, pretium, et pondus, numerum, menſuram, valorem et Pilum.* Vbi *pilum* eſt, quod *pile* vocant Galli in Monetis, id eſt figura nummi, quomodo haec vox exponitur in vett. Gloſſis. V. quae de ea annotamus in Diſſert. 19. ad Ioinuillam p. 256. (2) Sarcophagus, arca lapidea, capſa ſepulcralis, Ital. *Pilo.* Miracul. B. Aegidii tom. 3. April. pag. 244. *Et puellam duceret cum candela cingere Pilum eius.* Etruſcis *Pilae* etiamnum dicuntur vaſa grandia, quae ad continendam aquam excauantur e petra, vt obſeruant Bollandiſtae ad Mirac. B. Aegidii. V. *Pila 5.* (3) Lanceola chirurgica. Vita B. Franciſci Fabr. tom. 3. April. pag. 986.

PILVMEN, *quidquid in pilo tunditur.* Gloſſ. Iſid. Iohan. de Ianua: *Pilumen, quidquid in pila tunditur, vel potius, quod proiicitur a rebus vel granis in pila tunſis.* V. *Piletum* et *Pila.*

PILVRICA, veſtis genus intus et foris piloſa; vnde vocis origo, teſte Raizzio. Acta S. Raynerii tom. 3. Iunii p. 427.

PILVS. (1) Forte pro *Palus*, Gall. *Pieu*; niſi pilum, Gall. *Javelot*, olim *Pile*, intelligas. Computus an. 1262. ap. D. Bruſſel tom. 2. de Vſu feud. pag. CXCI. *Pro ſeptem quadrigis quae adduxerunt Pilos et vncinos et alium harneſium apud Vernonem, IX. l. et XII. den.* (2) ✝ Forte i. q. maceratus. Inuent. a. 1342. *Quatuor drapis pili lini.*

PIMARIVM. Charta S. Rudeſindi Epiſc. inter Concil. Hiſp. tom. 3. p. 180. *Cum porto de Reza et ſuos ſaltus ex vtraque fluminis parte. In Caldelas Pimaria media.* f. Pomaria.

PIMENTVM, PIMENTARIVS, V. *Pigmentum.*

PIMIENTA. Charta Ferdinandi Gonſalui Comitis Caſtellae aerae 972. apud Ant. de Yepez in Chron. Ord. S. Bened. tom. 1. p. 32. appendic. *Iſtae praedictae per omnes de ferro acero* (acier) *ſingulas libras, medium ferro. medium Pimienta.* Hiſp. *Pimienta*, eſt piper. Sed quid ad ferrum?

PIMPILORATVS, V. in *Pannus.*

PIMPINELLVS, V. *Pimpenellus.*

PINAX. Gloſſ. Eccleſ. Bituric. *Abbacus vel abax, tabula in qua viridi puluere formae pinguntur, qua Philoſophi vtuntur, quae et Pinax dicitur.* Ioannes de Ianua: *Pinax dicitur tabula in qua Philoſophi figuras faciunt in ſuppoſito puluere. Pinax, pugillaris, ephemeris, tabula manualis, ex pino facta. Pinax* praeterea dicitur librorum index, auctore Bern. Baldo; antiquitus etiam in tabellam notanda conjiciebantur. Denique *Pinax* eſt tabula, quadra lanx; proprie eſt aſſer, inquit Martinius, in quo edebant et bibebant: vnde a πίνω bibo, deriuat Euſtathius. Gloſſae Graec. Lat. πινακὶς, *Tabella*, πινακίδες, *Pugillares*, πινακὶς βασιλικὴ, *Codicillus.*

PINAX CAELICA, caelum. Fridegodus in Vita S. Wilfridi ſaec. 4. Bened. part. 1. p. 723.

PINCA. (1) Subula. Petrus de Natalibus lib. 2. cap. 79. *Felix Preſbyter et Martyr pronomine dicitur in Pincis, a ſubulis, quibus paſſus perhibetur: nam Pinca dicitur ſubula.* Eckehardus iunior de Caſibus S. Galli cap. 9. *In die Felicis in Pincis vindemiata eſt ipſa, etc. Pincis* Romae locus eſt a palatio Pincii Senatoris ſic dictus: vnde *collis Pincius*, *porta Pinciana. Palatii* Pinciani meminit Anaſtaſius Bibl. in Vita Siluerii an. 536. in Vita Hadriani apud Murator. tom. 3. p. 188. vbi leg. *in Pincis* pro *in Pineis*, et in Vita Benedicti III. ann. 855. V. Fronton. in Kalendar. Rom. p. 10. Alex. Donatum in ſua Roma et Famian. Nardi. ✝ *In Pineis* leg. vult Chaſtelain in ſuo Bimeſt. Ian. et Febr. ad d. 24. Ian. (2) Vox Hiſpanica, Granarium, Gall. *Grenier.* V. *Panera 2.*

✝ PINCELLVM, *dicitur a forma pinni, i. acutae ſummitatis, et eſt inſtrumentum ad aliquid obſtringendum ab oculis, praecipue factum ex re molli ſicut quo pictores pingunt,* Gloſſar. med. Simon. Ianuenſ. V. *Pincillus.*

PINCEMEDALLIA, Gallis *Pincemaille*, homo ſordidus, minutioris monetae parcus et cupidus. Tabular. Maioris Monaſterii.

PINCERNA. (1) Qui vinum conuiuis miſcet, a Graeco πίνειν κιρνᾶν, vt cenſet Tanaquillus Faber epiſt. 76. Gloſſ. Graec. MS. Reg. οἰνοχόος, ὁ πιγκέρνης. Gloſſae MSS. *A Caliculis*, *Pincerna*. Ioan. de Ianua: *Pincerna dicitur vini diſpenſator, vel potius propinator, qui porrigit ex officio poculum domino ſuo. Et dicitur Pincerna, quaſi penum cernens, i. Cellarium: quia ſemper habet oculos ad vinum ſuo tempore propinandum.* Catholicon paruum: *Pincerna*, *Bouteiller*. Lampridius in Alexandro Seuero: *Veſtitores, et pictores, et Pincernae, etc.* Valerius in Epiſt. ad Ruffinum: *Sic ſementem ſeris Pincerna pluuiarum auſter.* PINCERNARIVS, idem. Diploma Adephonſi Regis Hiſp. an. 1094. apud Marten. tom. 1. Ampliſſ. Collect. col. 549. (2) † PINCERNA, PINCERNIA, cella vinaria. Inuent. Mſ. a. 1476.

PINCERNARE, more Pincernarum vinum praeguſtare, priusquam Principi propinetur. Fortunatus lib. 5. Poëm. in Epiſt. ad Martinum Epiſc. Gallic.

PINCERNATVS, dignitas eccleſiaſtica. Albertus Argentinenſis an. 1349. *Ioannem de Liechtembergh, qui et in Argentinenſi Eccleſia Praepoſituram, Decanatum, Cantoriam, et Pincernatum ſimul tenebat.* Adde p. 160. V. *Pintrici*.

† PINCETVM, menſurae liquidorum ſpecies. Ch. Mſ. a. 1383. vbi f. leg. *Pintetum*. V. *Pinta*.

† PINCHILICLHIVM, pubes. Formul. Mſ. Cod. reg. 7657. V. *Pecten* 4.

† PINCILLVS, penicillus, Germ. Pinſel. Acta SS. t. 3. Aug. p. 596.

† PINCINNATI, Mahumetani, in Ch. a. 1096. ap. Meneg. in Hiſt. Sabol. p. 91.

PINCIO. Papias: *Fringellus*, *Pincio*, *onis*: Gallis *Pinçon*, Germ. Fink.

† PINÇOCHERVS, ſecularis, qui religionis cauſa veſte monachica induitur, Ital. *Pinzochero*. Stat. ... Florent. Mſ.

† PINCONES, *qui vincuntur in picturarum certamine*, Gloſſ. vet. Cod. 7613. V. *Pictiones*.

† PINCTA. (1) Pro *Picta*, moneta comitum Pictauienſium, in Ch. Mſ. a. 1287. (2) Pro *Pinta*, menſura liquidorum, in Ch. Mſ. a. 1249.

PINCTVRATVRA, V. *Pectinatura*.

PINDAE, *pinnae dictae ſunt a pendendo, ſed vſus obtinuit vt pinnae dicantur.* Gloſſ. Iſid. Vbi Graeuius monet leg. *Pendae*, *pennae dictae ſunt* etc. Iſid. lib. 6. Orig. c. 14. *Penna a pendendo vocata, id eſt volando.*

PINDERE, *pilo tundere*, *terere*, *ſecundum Hugutionem*. Ioannes de Ianua.

PINEA, arbor pinus, vel pini fructus. Anaſtaſius in Gregor. IV. PP. V. *Pinca* 1.

PINEATVS, *pineis* ornatus. Viſitatio Theſaurariae S. Pauli London. an. 1295. V. *Pinonatum opus*.

† PINELLVS, f. vexillum, i. q. *Penuncellus*, ap. Murat. t. 3. Antiq. Ital. p. 1198. V. *Pennones*.

† PINEOLA, i. q. *Piniola*, nucleus pineus. Inuent. Mſ. a. 1295.

PINERIVM, pro *Panerium*, vt videtur, ciſta, ex Gall. *Panier*. Areſta Parlamenti O. SS. an. 1295. ex Regeſto *Olim*: *In mercato Atrebatenſi in quo dicti Religioſi venerunt et in praeiudicium dicti Comitis, Scabinorum et iuſtitiae, ſciderunt cordas, coſtas et Pineria piſces apportantia.* V. *Panerius* 1.

PINETA, ſeu PINETVM, locus pinis conſitus, apud Innocent. III. PP. lib. 13. Epiſt. 115. Italis *Pigneta* et *Pineta*. Charta Willelmi Sancii Vaſcon. Comit. tom. 1. Gall. Chriſt. inter Inſtr. p. 182. Vbi pro *in Penetis* leg. *in Pinetis*, vt infra ibidem habetur.

PINGACVLVM, pro *Pignaculum*, culmen domus. Charta an. 1207. in Tabular. Compend. V. *Pinna* 5.

PINGERE SIBI, animo concipere, ſibi fingere. Fulcuinus de Geſtis Abb. Lobienſ. tom. 6. Spicil. Acher. pag. 570. PINGERE IN FVRTVM. Pactus Legis Salicae tit. 10. § 1. edit.

edit. Eccardi: *Si quis vero animal, caballum vel iumentum in furtum Pinxerit, etc.* hoc eſt, inquit eruditus Editor, notam ſuam adpinxerit animali: moris enim eſt vt animalia, ſues, equos, boues in paſcua dimittentes, nota certa inuſta vel picta inſigniamus, quo eos ab aliis dignoſcere poſſimus; quae conſuetudo, vt ex hoc loco apparet, ab antiquo ad nos propagata eſt. Eadem Lex a Carolo Magno emendata tit. 10. cap. 4. apud eumd. Eccardum pag. 147 vt et apud Baluz. habet: *in furto pinxerit*, non male; ſed prima lectio potior Eccardo videtur.

PINGIA, ponderis vel menſurae ſpecies, vt videtur. Inquiſit. a. 1371. in Acceſſ. ad Hiſt. Caſſin. V. *Pinguela*.

PINGNUS, i, pro Pignus. *Ex comparatione quaenit in Pingno*, in Charta an. 1053. apud Muratot. delle Antich. Eſtenſi p. 203.

PINGUAMEN, *λῖπος*, in Gloſſ. Lat. Graec. Aliae Graec. Lat. *Λῖπος*, *Sebum*, *Pinguamen*, *Adeps*, *Popa*, *Sebrum*.

PINGUARE, *engreſſir*, in Gloſſ. Gall. Lat. Cod. 7684.

PINGUEDO, in Capitulari Aquisgran. an. [illegible] cap. 22. idem quod *ſagimen*, [illegible] qua voce infra, et Menardus [illegible] Concord. Regular. pag. 709. Aliud ſonat in Charta Edwardi I, Regis Angliae apud Guil. Prynneum in Libertat. Eccl. Angl. tom. 3. p. 716. *Mandamus vobis, quod in parcis Epiſcopatus praedicti centum damos in iuſtanti ſeiſona Pinguedinis capi, ſaliri et ſiccari faciatis*. V. *Ferineſona*.

PINGUETIA, f. praeſtatio, quae ex menſuris percipitur, a *Pinguetus*. Innocent. Chart. reg. a. 1482.

PINGUETUS, menſurae annonariae ſpecies. Ch. Mſ. a. 1247. *X. modiatas, III. galetos et I. Pinguetum*. V. *Pingia*.

PINHOTA, idem quod *Pignota*. V. in hac voce. Epiſtola Clementis VI. an. 1346. apud Waddingum.

PINHOTERIUS, qui ex *Pinhota*, [illegible], Ital. *Pagnota*, et victum accipit. Comput. a. 1356. [illegible] *V.*

PINIA, f. Perna. Chartular. Camalar. *Ad calmem eſt vnus maſus qui reddit 1. Piniam bachni*.

PINILLA, f. diminut. a Pinna. Charta an. 1265. apud Lobinell. Hiſt. Britan. tom. 2. p. 1614. *Statuimus vt nullus, niſi Canonicus, vtatur publice pileo de Pinillis in Eccleſia Dolenſi; et ſi quis contra hoc conuenire praeſumpſerit, eo praeſente in choro cum pileo de Pinillis ceſſatur penitus a diuinis*.

PINIOLA, nucleus pineus, Gall. *Pignon*. Sententia an. 1339. ex Schedis Praeſidis de Mazaugues. V. *Pignolas 1.*

PINNA. (1) Ora, limbus. Lucifer Calaritanus ex lib. 1. Reg. (2) Concilium Londonienſe an. 1102: *Vt Preſbyteri non eant ad potationes, nec ad Pinnas bibant*. Forte legendum *Pilas*. V. in hac voce et infra *Pinnacum*. (3) Inſtrumentum Chirurgicum, quo vulnera tentantur. Lex Alemann. tit. 59. §. 6. *Si autem teſta transcapulata fuerit, ita vt cervella appareat: vt medicus cum Pinna, aut cum fanone cervella tetigit, etc.* Ita etiam editio Heroldi: ac in aliquot MSS. *penna* legi monet Lindenbrogius. (4) Mons. Vita SS. Vori et Felicis to. 7. Maii p. 61. PINNACULUM, eadem notione. to. 2. Iunii p. 698. (5) PINNA, PINNACULUM, PINNIUM. Gloſſae antiquae MSS. *Pinnaculum, altitudo parietis excelſi*. Gloſſ. Graec. Lat. *ἔπαλξις*, *Pinna*, *propugnaculum*. Onomaſt. *Pinnaculum*, *ἔπαλξις*. *Pinnaculum templi*, Matth. 4, 5. *πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ*. Anaſtaſius in Hiſtor. Eccleſ. p. 131. *Volebant enim ea die veſperi ad ripae muros applicare ſtationem, et tementes ſupra propugnacula imponere*. Vbi Codex Thuanus habet *Pinnacula*, Theophanes *εἰς τὰς ἐπάλξεις*. Iſidorus Pacenſis aera 769. *Seſe in ſciſſuris petrarum ab alto Pinaculo iam vulneratus canilando praecipitat*. Idem aera 772. *Ad quem Chriſtiani tandem praeparui Pinacula (montium Pyrenaeorum) retinentes poſtulabant miſericordiam; etc.* Chartular. Eccleſ. Claromont. apud Baluz. Hiſt. Aruern. to. 2. p 253. *Dixit ſe aedificaturum quandam capellam,*

lam, hoc eſt eccleſiam, ad Pinnam refectorii Claromontis in honore ſancti Nicolai. Iſidorus lib. 11. c. 1. *Pinnula ſumma pars auris, ab acumine dicta: Pinnum enim antiqui acutum dicebant.* Gloſſ. Iſid. *Pennium, bis acutum.* Papias: *Pinnium, Acutum.* V. Camdenum in Britannia, vbi de voce Gallica veteri *Pen.* PIGNA, eadem notione. Geſta Conſulum Andegau. to. 10. Spicil. Acher. p. 460.

PIGNACVLVM, culmen domus, Gall. *Pignon de maiſon. Pinnaculum,* Matth. 4, 5. Charta Epiſcopi Pariſienſ. an. 1222. in M. Paſtorali l. 19. Ch. 69. PIGNACVLVM, PINNACVLVM, turris eccleſiae, vbi *campanae* pendent, Gall. *Clocher.* Notae ad Martyrol. vetus Eccl. S. Saluatoris Aquenſis.

† PINNACAE, *plagae ſunt, vincula retium, quibus capiuntur aues.* Gloſſar. vet. Cod. 7613.

PINNACVM, taberna, Gall. *Hôtellerie.* Charta an. 1226. in Chartul S. Vandreg. to. 2. p. 1658. *Conceſſit mihi Abbas terram in latere domus ad faciendam coquinam et Pinnacum hoſpitum.* V. *Pinna 2.*

† PINNATAE, *crepidines alacres valde et veloces*, in Gloſſar. vet. Cod. 7613.

† PINNEATVS; ad modum *pinnae* formatus. Ch. a. 1156. ap. Pez. t. 1. Script. p. 1196.

PINNICVLA, calamus. Vita S. Dunſtani to. 4. Maii p. 346.

PINNIRAPI, *ſectatores, gladiatores, quod pinnas rapiunt.* Gloſſ. Iſid. Emendant viri docti *ſecutores* pro *ſectatores.* Vritur Iuuenal. Sat. 3. vbi vetus eiusdem interpres: *Pinnis pauonum ornari ſolent gladiatores, ſi quando ad pompam deſcendunt. Pinnirapes autem dicit laniſtas ex habitu gladiatorum: quia poſt mortem retiarii pinnam, id eſt, manicam rapit, vt oſtendat populo ſe viciſſe. Aut ideo Pinnirapes, quia pinnas in galeis habebant.* V. Lexic. Martinii.

PINNITVS, ex *pinnis* compoſitus. Charta Friderici Imperat. an. 1156. in Chron. Mellic. p. 65.

PINNIVM, PINNVLA, V. *Pinna 5.*

† PINOLETVM, diminut. a *Pinetu* locus pinis conſitus. Ch. Mſ. a. 146

PINONATVM OPVS. Viſitatio Th ſaurariae S. Pauli London. an. 129 *Duo thuribula argentea, exterius n taliter deaurata, de opere Pinona et cathenis argenteis, pond. 8. mar etc.* Infra: *De opere cocleato et P nonato.* V. *Pineatus.*

PINPENELLVS, monetae minurio Francicae ſpecies, quod tamen hau ita certum videtur D. le Blanc, v de Monetis Philippi Auguſti. Cha Philippi Aug. an. 1218. ex Regeſ Normannico Camerae Computo Pariſ. ſignato B. *Et de cenſibus vil S. Cyrici 9. lib. et 4. ſol. et 2. den rios Turon. et ducentos Pinpenell apud Pontem Archae, etc.* † PI PENELLVS, in Ch. alia Mſ.

PINSA, *inſtrumentum pinſendi;* *quidam: Neque pinſis ſuis; neq mol. lui, vnde habet pinulam ddi.* S Vgutio MS.

PINSARE, pinſere, ſubigere, Ga *Paitrir.* Vita B. Columbae tom. Maii p. 337*.

PINSINOCHIVM, locus vbi pin tur, et panes conficiuntur. Vi Abbatum S. Albani.

PINTA, menſura liquidorum, Gal *Pinte*, Germ. 𝔓inte. Philippus E ſtet. in Vita S. Walpurg. c. 34. *A abundanter erupit* (liquor) *vt a pullum dimidiae Pintae capacitatis.. adimpleret.* † Pro poculo, vaſcu occurrit in Ch. Mſ. a. 1351.

† PINTALPHVS, vas vinarium, gena maior, i. q. *Pitalfus.* Compu a. 1484.

PINTAPHVS. Charta Piperac. *M plica panis et Pintaphus vini.* Id videtur quod infra *Pitalfus.*

† PINTHARA, f. idem quod *Pin Cadulum plenum vnius pintharae ni*, in Miſſal. vet. eccleſ. Vienn.

† PINTHERIATA, modus agri. *Tr quarteriatas et vnam pintheriata terrae*, in Ch. Mſ. a. 1342. V. *P ctura.*

PINTORVS, auis, V. *Bitorius.*

PINTRICI, pincerna: erat enim *pi cernatus* dignitas Eccleſiaſtica. *Pincerna.* Conſtitut. Arnaldi Epiſc pi Barcinonenſ. an. 1277. apud Ma

te

tom. to. 4. Anecdot. col. 605. In alia eiuſdem Arnaldi Conſtitut. an. 1280. ibidem col. 606. vbi iidem officiales recenſentur, loco *Pintrici* legitur *Botellarius*.

PINVS. (1) Genus morbi. Mirac. S. Mariae Magdal. de Pazzis to. 6. Maii p. 309. *Eadem in vno digitorum malum ferens, quod Pini nominant, et dolores ſpaſmaticos inde obuenientes euadere cupiens, iterum votum fecit.* Ibidem p. 372. *Dominae Mariae de Garba . . . . in vno digitorum morbus venit quem Pinum appellant; vnde cum dolores veluti ſpaſmaticos multis diebus pateretur.* V. *Phio.* (2) † Locus fortaſſe pinis conſitus, t. 9. Collect. Hiſt. Franc. p. 243.

PINZOCARI, PINZOCCHERI, qui et *Fraticelli*, ſecta religioſorum Minoritarum damnata. V. *Bizochi*.

PINZOCHA, PINZOCHERA, ſoror alicuius tertii Ordinis, puta S. Franciſci, etc. Italis *Pinzotta*, *Pinzochera*, idem ſonat quod Gallis *Bigote*. Vita B. Columbae Reatinae to. 5. Maii p. 328*. *Quaedam praeterea pia ſoror, quam Pinzocham dicunt, ipſi beatae Columbae affectu charitatis et pietatis ſolicitudine iuncta.* Bulla Bonifacii IX. PP. in Bullar. Carmelit. pag. 326. *Sit licitum ac permiſſum quaecunque mulieres, . . . quae habitum regularem praedicti Ordinis ad inſtar mantellatarum ſeu Pinzocherarum Ordinum fratrum Minorum et Praedicatorum habere voluerint et geſtare, tam virgines ac matronas, quam viduas, in mantellatas ſeu Pinzocheras dicti Ordinis Eremitarum recipere.* V. *Bichini* et *Pyrocarae*.

† PIOCVS, ligo, Gall. *Pioche*. Inquiſit. Mſ. a. 1268. V. *Pionarius*.

PIOLA. (1) Vox Italica, Gallis *Rabot*, Germ. Feile, in Statutis Mediolanenſibus 1. part. c. 255. (2) PIOLA, inter arma prohibita recenſetur in Statutis Aſtenſ. c. 92. fol. 34. vo. *Gladii vetiti ſunt iſti: ſpate, apie, Piole, iuſarme, etc.* *) Forte i. q. Germ. Beil.

PIONARIVS, foſſor caſtrenſis, vel qui ligone terram atterit et fodit, Gall. *Pionnier*. Comput. an. 1202. apud D. Bruſſel tom. 2. de Vſu feud. p. CLX.

PIONES LEGIS, apud Papiam MS. et edit. vbi forte leg. *Spiones Regis*, Gall. *Eſpions*.

PIOTA, ſolea ferrea, ab Italico *Piota*, planta pedis. Statuta Placentiae lib. 6. fol. 80. verſo.

PIPA. (1) Vaſculum, cadus. Teſtamentum S. Euerardi apud Miraeum in Cod. Donat. piar. c. 21. *Thuribulum argenteum vnum, Pipam auream vnam, tabulas, etc.* Vbi *pipa* videtur fiſtula, qua ſanguis dominicus hauriebatur. Ita ſane Card. Bona. Henric. de Knyghton. an. 1345. *Dicebatur namque ipſum de dicta villa vnam Pipam plenam auro . . . . reportaſſe.* Charta an. 1338. in Tabular. Maioris Monaſt. *Frater Robertus de Caſtelloduno Prior de Vareda redditus prioratus exponens, appretiat ſextarium bladi 8. ſol. ſextarium auenae 5. ſol. Pipam vini 30. ſol.* Charta an. 1375. in Tabul. de Troncheto: *Gaufridus de Pleguen domicellus . . . legat Guillemetae ſorori ſuae vnam Pipam vini.* Adde Conſuet. Brageriac. art. 111. et 124. *Pipes de corio*, in Charta Henrici V. Reg. Angl. an. 1415. apud Rymer. to. 9. p. 261. (2) Canalis, Gall. *Conduit d'eau*, Angl. *Pipe*. Charta Richardi Abb. an. 1439. apud Rymer. to. 11. p. 31. (3) † Vter ſymphoniacus, Gall. *Cornemuſe*, alias *Pipe*. Litt. remiſſ. Mſ. a. 1357.

PIPARE, fiſtula canere, *Chanter ou joüer de la pipe*, inſtar forte gallinarum, quae Latinis *pipire* dicuntur. Italis enim *Pipare* idem eſt quod *pipire* Columellae l. 8. cap. 5. *pipilare* Catullo, πιπίζειν Ariſtophani, etc. S. Althelmus de Laude Virgin. V. Martinii Lex. v. *Pipo*.

PIPELLA, piſciculus quidam. Polyptych. Fiſcamn. an. 1235. *Durandus de Lametria tenet 19. acras terre, vnde reddit duo centum Pipellarum et tres anguillas computabiles.* V. *Pipernella*.

PIPELO, *conuicio*, Gloſſae antiq. MSS. V. *Pipulare*.

† PIPENNA, bipennis, t. 6. Sept. p. 484.

PIPER, Πέπερι, arbor in India naſcens, cuius fructus nunc notiſſimus, olim admodum placuit ſola ſua amaritudine, et *pondere emptus vt aurum et argentum*, inquit Plinius l. 12. Quae quidem piperis raritas ac pretium fecit, vt deinceps pro quibusuis aromaticis ſpeciebus haec vox vſurpata ſit. S. Auguſtinus lib. 2. de Mor. Manichaeor. c. 13. *Alius .... exquiſitas et peregrinas fruges multis ferculis variatas et largo Pipere aſperſas nona hora libenter aſſumat*, etc. S. Hieronymus Epiſtol. ad Euagrium: *Omne quod rarum eſt, plus appetitur. Pulegium apud Indos Pipere pretioſius eſt.* In Codice Epiſt. S. Bonifacii Archiep. Moguntini Ep. 5. 146. et 148. *piper* iungitur thuri, cinnamomo, coſto, et incenſo, quae omnia vice *Eulogiarum* amicis mittebantur. Chronic. Reicherſperg. *Miſi ei 30. quintarios ex Pipere.* Quibus in locis *piper* ſumitur pro quibusuis ſpeciebus aromaticis. Alanus in Planctu naturae, de Praelatis: *Qui ſalmones, et lucios, caeteroſque piſces aequipollenti generoſitate praeſignes, variis decoctionum cruciatos martyriis, baptizandi adulterantes officium, ſacri Piperis fonte baptizant, vt ex tali baptiſmate baptizati, multiformis ſaporis gratiam conſequantur.* PIPERIS GRANVM. Eckehardus iunior de Caſibus S Galli c. 9. *Notkerus, quem pro ſeueritate diſciplinarum Piperis granum cognominabant:* ob mordacitatem et acredinem.

PIPERAMENTA, aromaticae quaeuis ſpecies. Caeſarius l. 6. Miracul. c. 5.

PIPERARII, in veteri Charta apud Gariellum in Epiſcopis Magalonenſibus p. 160. *Pevriers*, vel *Poivriers*, olim Pariſienſibus, quos poſtea *Eſpiciers*, ſeu *Speciarios* dixerunt, vt docemur ex Regeſto peagiorum Pariſienſ.

PIPERATA, piperis vaſculum, Gallice *Poivrier*. Annal. Mediolan. apud Murator. to. 16. col. 812. ad ann. 1389.

PIPERATIVS, aſper. Latinus Agrimenſor: *Terminus ſi aſpratilis fuerit, e mixta Piperatia loca habuerit, ſine dubio in trifinio conſtat.*

PIPERATVM, condimentum a piper dictum, apud Apicium lib. 3. ca 14. et in Chronic. Placent. apud Mu rator. to. 16. col. 582. *Piperata*, i Charta an. 1148. apud Puricellu in Baſilica Ambroſiana p. 704. *Pu los plenos et carnem vaccinam*, cu *Piperata*.

PIPERATVS, pipere conditus. *Du cia Piperata*, apud Apicium lib. c. 11. Charta Eberhardi apud Scha nat. Vindem. litt. p. 164.

PIPERETVM, *accipitur pro quoda vaſe perforato, per quod ſolent pr ſpicere tauxilla, ne fiat ibi frau* Vgutio et Iohannes de Ianua. V *Fractillus*.

† PIPERIVS, piperis ſ. ſpecierum mercator. Ch. Ml. a. 1407.

PIPERNELLA, piſciculi genus: ide videtur qui Normannis *Pimperneau* alibi *Pimpreneau* dicitur. Spicil. MS Fontanell. p. 258. *Quilibet monach habebit quatuor Pipernellas ad pran dium.* V. *Pipella*.

† PIPERNVS, lapidis ſpecies ab vr be *Piperno* in Campania Roman vnde eruitur, ex Felibiano ſic dict Ch. a. 1306.

PIPETH, cantus vel inſtrument muſicum, *pipae* ſeu fiſtulae cantu imitans. Fortunatus ad Clerum Pa riſienſem:

Cymbalicae voces calamis miſcen tur acutis,
Diſparibusque tropis fiſtula dulc ſonat.

V. *Decentum*.

PIPETVS, Inuentar. an. 1419. in Ta bular. Eccleſ. Nouiom. *Item tres li bri pontificales, ... et habent aſſe res coopertas argento, et in duob maioribus ſunt duo Pipeti argentei ſine clauſuris, et alter ſine Pipeto habet vnum firmerium cum dimidio* Haud ſcio an illud ſit quo fibul detinetur. † Vncus, vt videtur quo fibula adſtringitur, Gall. Pipe

PIPEVS, f. populus; († ſeu potiu vectigalis ſpecies.) Charta an. 1007 tom. 2. Bullar. Caſin. p. 67. *Adqu tertia pars de Pipei, quod exeunt de ripa Guberuulo; et tertia parte d* omni-

omnibus rebus quod exeunt de riuatico, etc.

PIPHILI, haeretici, V. *Piſti.*

PIPICVS. Odorannus in Chron. an. 956. *Giſlebertus Comes Burgundionum obiit, et honorem eius cum filia Leudegarde, ex qua poſtea a Radulpho Diuionenſi Pipicus factus eſt, Otho frater Hugonis Ducis accepit.* † Idem f. quod *Cugus*, Gall. *Cocu*, a Gall. *piper*, fallere.

PIPIDO, V. *Pitinta.*

PIPILO, *combuſtio planata*, Gloſſar. vet. Cod. 7613. V. *Pipelo* et *Pipalare.*

PIPILVS, pilus, capilli, in Ch. Mſ. a. 1085.

PIPIO. (1) *Pipiones* Matthaeo Siluatico *ſunt pulli columbarum, et eſt nomen formatum a proprio ſono animalis.* Ioan. de Ianua: *Pipio, reſonare, clamare, accipitrum eſt, vel pullorum columbarum; vnde hic pipio, pullus columbarum.* Gloſſ. Lat. Gall. Sangerman. *Pipiare, Pipier comme poulins, ou pijons, ou autour. Inde Pipio, pijon, et hic pipiunculus et haec pipiuncula, ostour.* Vetus Interpres Alexandri Iatroſophiſtae lib. 1. Paſſionum: *Aſpratiles piſces, et Pipiones, et de domeſticis pullis extremae partes.* Vbi Gloſſae MSS. *Pulli columbae.* Idem lib. 2. c. 75. *Inuenilis et columbae et maximae Pipiones.* PIPIONEVS, Ital. *Pippione*, Gallis *Pigeonneau.* Statuta Vercell. lib. 4. fol. 69. vo. (2) Moneta minutior hiſpanica. Charta an. 1258. apud Perardum: *Decem millia Morauetinorum, computatis quindecim ſolidis Pipionum pro Morauetino. Solidi monetae Pepionum*, in Hiſtor. Segontienſi c. 21. §. 9.

PIPITA, Κόρυζα, in Gloſſ. Lat. Graec.

PIPITARE, murium et accipitrum vox. V. *Baulare.*

PIPIVNCVLVS, *accipiter, acceptor*, in Gloſſ. Iſid. In Gloſſis Pithoeanis, *Acceptor, tiruncculus, qui ſcilicet pipit.* Sed legendum *Pipiunculus.* Gloſſae Regiae Cod. 1013. habent *Piunculus.* Ex his emendandae Gloſſae Graec. Lat. Κεγχρὶς, εἶδος ἱερακίσκου μικροῦ, *Titiunculus.* Vbi leg. *Pipiunculus.* In Cod. Sangerman. *Tutiunculus*; Vulcanius emendat *Tinnunculus.*

PIPIZO. S. Hieronymus Ep. 22. c. 12. *Huic inimica caſtitas, inimica ieiunia; prandium nidoribus probat et altili Geranopepan,* (al. *Geronopepan*) *vulgo Pipizo nominatur.* Vbi Marianus ex voce *Geranopepan*, γέρων ὁ πέπων conficit, vt dictus ille fuerit *ſenex delicatulus*, vel forte etiam ironice *maturus.* Addit et *Pipizonem* vocatum, quod altilibus et ſaginatis cibis delectaretur, quia *pipizare* propria ſit cortalium auium vox. Quid ſi legatur *altili gerano*, qui vulgo *pipizo* nominatur? Potior videtur Martianaei lectio: *Altilis geronepopan, quae vulgo Pappezo nominatur.* V. ibi eiusdem coniecturas, quas referre longum eſſet.

PIPLITARE, pro *pipitare*, V. *Baulare.*

† PIPOTVS, vas vinarium, Burdegal. *Pipot*, Belg. *Pipe.* Ch. Mſ. a. 1346.

PIPPA, fiſtula, qua inter ſacra vtebantur. Inuentar. an. 1419. in Tabular. Eccl. Nouiom. V. *Pipa.*

† PIPPATA, menſura annonaria, in Ch. a. 1363. t. 1. Prob. Hiſt. Brit. p. 1563. V. in *Pipa* 1.

PIPRVM, pro Piper, in Chartular. S. Vandreg. to. 1. p. 897.

PIPVLA, κοκκὶς ἥτις εἰς τὸ μέλαν εἰσπέμπεται, *Galla.* Gloſſar. Lat. Graec. pro *Pilula*, inquit Salmaſ. ad Plin. p. 1070.

PIPVLARE. Papias: *Pipulo, conuitior ploratu*, ex quo emendandae Gloſſae Iſid. *Pipuli, conuitio plorati.* V. Martinii Lex. in *Pipulum.*

† PIQVETARE, punctis diſtinguere, in Ch. Mſ. a. 1407.

PIQVICHINI. Willelmus Brito lib. 2. Philipp.

Ceſſent cenſores, ceſſet Pequichinus, et ignis,
Terminet vna dies longae certamina litis.

Et lib. 7.

At per plana iacent Ribaldi cum Piquichinis,
Et qui res propter venales caſtra ſequuntur.

Ita quidam dictos putant infimam lixarum et calonum partem, a curandis canibus, vel potius a venatorum miniſtris equitibus, qui canes venaticos ad venationem educunt, ac propellunt, quaſi *Piquechiens*.

PIQVO, PIQVONVS, V. *Pico*.

PIQVVS, vncus, Gall. *Crampon*. Reparationes factae in Seneſcallia Carcaſſ. an. 1435. e Cod. MS. V. Cl. *Lancelot*. *Picus*, ibidem.

† PIRA, nauis ſpecies, in Gloſſ. Lat. Gall. Cod. 7692.

† PIRAGRA, *Eſtreul*, in eodem Gloſſ.

† PIRANAMELLA, *quam nos vatulam dicimus*, in Gloſſar. med. Simon. Iauuenſ.

PIRARIVS, pirus, *Poirier*. Lex Salica tit. 29. §. 8. *Si quis impotos de melario aut de Pirario tulerit*, etc. §. 10. *Si quis melarium aut Pirarium decorticauerit*. Occurrit praeterea in Capitulari de villis c. 70.

PIRATA. (1) *Praedo* vel *latro maritimus*, vt eſt in Gloſſis antiquis MSS. Ita *latrocinium maris* dixit Iuſtinus lib. 43. num. 3. *Latrones* nude piratas vocat Florus lib. 3. c. 6. et *Latrocinari* dixit pro *piraticam* exercere, lib. 2. c. 3. Schol. Sophoclis in Aiace de vocabuli etymo: πειρᾷν, Ἀττικῶς, δόλος καὶ τέχνη. ἔθεν καὶ πειραταὶ οἱ κατὰ θάλασσαν κακοῦργοι. Aliter Papias: *Piratae ſunt praedones marini, ab incendio nauium vel inſularum, quas capiebant, dicti*. Errat, vt iam monuit Martinius, quippe qui non ſint πυραταὶ, ſed πειραταί. Ioan. de Garlandia in Synonymis:

> *Qui pecus aut pecudes abigunt,*
> *hi ſunt Abigei,*
> *Raptoreſque maris Piratas dicimus eſſe.*

Catholicum paruum: *Pyrata*, *Larron de mer*, *et dicitur a pir*, *quod eſt ignis*, *quia ferunt ignem in manu ſua*, *et ſternunt alias naues cum prora*, *quia eſt acuta*, *et ferrum ponitur in principio nauis*, *cum quo frangunt alias naues*. PIRATATOR, eod. ſignificatu. Litterae an. 1414. apud Rymer. to. 9. p. 84. PIRATVS, vt *Pirata*, in Litt. Eduardi III. Reg. Angl. an. 1328. apud eumdem Rymer, to. 4. p. 340. (2) Nauta vel miles maritimus. Aſſerus in vita Aelfredi: *Rex Elfredus juſſit cymbas et galeas*, *i. longas naues fabricari per regnum*, *vt nauali praelio hoſtibus aduentantibus obuiaret*. *Impoſitiſque Piratis in illis*, *vias maris cuſtodiendas commiſit*. Annales Gisburnenſes in Willelmo Rufo c. 1. *Robertus vero Comes attentauit venire in Angliam cum magno exercitu*, *ſed a Piratis Regis*, *qui curam maris a Rege ſuſceperant*, *repulſus eſt*. *Piratica*, inquit Olaus Wormius ad Monumentum Tirſtadenſe, *olim honeſta ac licita erat*, *atque in ea crebro ſe Reges ipſi aut eorum liberi exercebant*, *aſſumtis famoſioribus Athletis corporis robore et virtute praeſtantibus*. *Conſtabat tamen piratica haec certis legibus*. PIRATIA, piratica, Gall. *Piraterie*. *Per modum Piratiae*, in Charta Henrici V. Reg. Angl. an. 1419. apud Rymer. to. 9. p. 754. PIRATIA in Charta Elizabethae Reg. Angl. an. 1559. apud eundem Rymer. to. 15. p. 559. PIRATIRIVM, PIRATERIVM, eadem notione. Monachus Sangallenſis de Carolo M. l. 2. c. 22. PIRATICA, IC. Anglis, non ſolum eſt depraedatio marina; ſed omnis felonia ſuper mare, aut infra magni Amiralii iurisdictionem perpetrata. Cowellus l. 4. tit. 18. §. 22.

PIRATERIVM. Apud S. Maximum Taurin. Homil. de non timendis hoſtibus carnalibus ex Iobi cap. 7. *Piraterium eſt vita hominis ſuper terram*. Vbi vulgata *Militia* habet. S. Hieronymus l. 2. aduerſus Iouinianum *tentatio*, Graeca vero πειρατήριον. Lege eumdem Hieronymum. V. in *Pirata*.

PIRATIA, PIRATICA, V. in *Pirata*.

† PIRATICVM. (1) V. *Piratium*. (2) Tributum quod in viis regiis exigitur. Ch. a. 937. t. 9. Collect. Hiſt. Franc. p. 586. V. *Pirgus* 1.

PIRATIO, V. *Pirata*.

PIRATIVM, PIRATICVM, vinum piraceum, Gallis *Poiré*. S. Hieronymus lib. 2. contra Iouinianum: *Paulus Timotheo*, *dolenti ſtomachum*, *vinum ſuadet bibere*, *non Piratium*.

For

Fortunatus in Vita S. Radeg. c. 15. 21. *Potum praeter aquam mulſam et Piratium non bibit.*

PIRATVS, V. *Pirata.*

PIRCHO, inſtrumentum, vt videtur, quo aliquid teritur et comminuitur. Acta Mſ. a. 1283. *Vnum molendinum - - cum vno martello et vno pirchone.*

PIREISA, proluſio, Gall. *Tentative*, velitatio, *Eſcarmouche*, f. a Graec. πεῖρα. Anamodi liber 1. tradit. S. Emmer. c. 3. apud Bern. Pezium to. 1. Anecd. part. 3. col. 203. *Haec ſunt nomina eorum qui audierunt rationem iſtam, et caualicauerunt illam commarcam, et fuerunt in iſta Pireiſa die Mercurii XVIII. Kal. Ian.*

PIRETRVS, ab Italic. *Piratro*, materia aliqua ex qua potio medica conficitur. († Pyrethrum, ex oriente radix calidiſſima.) Statuta Aſtenſ. vbi de intratis portarum: *Piretri pouentur et ſ[illegible] pro qualibet libra ſol. [illegible]*

PIRETVM, cella vbi ignis accenditur, Gall. *Chambre à feu*, a Gr. πῦρ, ignis, ni fallor. Chronic. Caſin. l. 4. c. 16.

PIRGIVS, PYRGIVS, itinerarius agger, via ſtrata, publica, Gall. *Grand chemin, chemin ferré.* Charta Roberti de Tornella an. 1213. in Tabular. Compend. *Praeterea eidem eccleſiae benigne conceſſi quod ei culturas ſuas de Meſuiler, de Fauerolis, de Vilula, muro et foſſato et quacumque alia clauſura, ſaluo Pirgio, circuire et claudere licebit.* V. *Pergus*, et mox *Pirgus* 1. PIRIVS, ead. notione, in Tabular. Montis S. Eligii.

PIRGVS. (1) PIRGVS REGIVS, idem quod *Pirgius*, via regia. Charta Alexandri Leodic. Epiſc. ann. 1131. apud Marten. tom. 1. Ampliſſ. Collect. col. 710. (2) Turris, ex Gr. πύργος. Teſtamentum Guillelmi Iordanis Comitis Ceritaniae Id. April. an. 42. Philippi Regis Franc. *Videlicet, caſtella, rochas, Pirgos, et omnes fortitudines, etc.* Eſt etiam *Pyrgus*, turricula, ſiue fritillus, ex quo teſſerae mittebantur in tabulam, apud Sidonium lib. 3. Ep. 3. lib. 5. Ep. 17. lib. 8. Ep. 12. V. Salmaſ. in Solin. vbi docet quid Pyrgus a fritillo differebat. (3) PYRGVS, ſuggeſtus, ambo, Gallis *Jubé.* Iohannes Diac. in Vita S. Gregor. M. l. 4. c. 69. (4) † Capſa reliquiarum, quod ad modum turris formata ſit. Gloſſ. Lat. Gall. Cod. 521.

† PIRICVDIVM, i. q. *Fugillus*, Gall. *Fuſil*, tudicula igniaria. Gloſſ. Lat. Gall. a. 1352. PERICVDIVM, in alio Cod. 7679.

PIRITEGIVM, Gallis *Couvre-feu*, vox ibrida a Graec. πῦρ, ignis, et Lat. tegere. Compend. iurium et conſuet. Vniuerſ. Pariſ. per Robert. Goulet fol. 18. *Hora nona veſperi pulſetur Piritegium ſeu diſceſſus ad lectum et non prius.* V. *Ignitegium.*

PIRIVS, V. *Pirgius.*

† PIROGIVM, i. q. *Piricudium*, in Gloſſ. Lat. Gall. Cod. 7692. PIROGVS, ibidem.

PIROLVS. (1) Chron. Taruiſin. ad ann. 1379. apud Murator. tom. 19. col. 768. *Victor autem Piſani capitaneus Venetorum vita donatus eſt beneficio vnius Piroli argentei deaurati, in quem veretonus vnus baliſta emiſſus repercuſſit, ita vt intra viſcera nequiuit adire.* Haud ſcio an eadem notione qua *Pirolo* Itali turbinem vocant. (2) PIROLVS, inquit Nicolaus Vptonus lib. 4. de militari officio p. 168. *Parua beſtia eſt maior; ſed longior muſtela, in Anglia ſatis nota. Rubeus eſt, et in ventre candidus, mira agilitate viget, in arboribus habitat et foetus fouet, de arbore in arborem ſaltu potius quam volatu migrat, etc.* Iohannes de Monſterolio in Epiſt. vbi de Monaſt. Caroliloci, apud Marten. tom. 2. Ampliſſ. Collect. col. 1390. *Non ſum ratus ſubiicere religioſum hic degere non magnae corpulentiae, qui octogeſimum aetatis ſuae annum infra menſem ſubintrabit. Et iam ſexageſimum annum, quo profeſſus eſt, praeteriit, erectum vt eſt ſcirpus, viuacem vt Pirolus, laetum ac benignum verſus omnes, ita vt ametur ab omnibus.* Vtrobique legendum videtur *Periolus* per aphaereſin pro *aſperiolus*, ſciurus, Gall. *Ecureuil.* V. in hac voce.

† PIROMA, *lo lavoro de monumenti*, in Gloſſar. Lat. Ital. Mſ.

† PIROMANCIA, *Devinement que l'en fait en feu.* PIRAMANTICVS, *celui qui devine en icelle ſcience.* Gloſſ. Gall. Lat. Cod. 7684.

PIRONADVS, ſeu PIRONATVS, clauis compactus, ex Italico *Pirone*, clauus ligneus, *Cheville*. Sanutus lib. 3. part. 4. c. 11.

PIROTAVS. Epiſtola Friderici II. Imp. ad Saladinum apud Rogerum Houedenum pag. 650. *Intelliges, quid noſtrae victrices aquilae, . . . quid Anconitana Marchia, quid Venetus Pirotau . quid Piſanus nauclerus, etc.?* Sed legendum *pirata*.

PIROTTVM. Synodus Sodorenſis in Mannia an. 1229. cap. *de Mortuariis diſcedentium: Statuendo pronuntiamus, quod de bonis cuiuslibet diſcedentis Eccleſia habeat optionem de omnibus, iuxta conſuetudinem vicinarum prouinciarum, excepto vno, cum omnibus indumentis ſuis, et fulcra vel culcitra. Quod ſi non habeat Pirottum vel culcitram, ſeptem dentur denarii.* Proinde *Pirottum* idem eſt quod *fulcrum;* niſi legendum malis *Birettum* pro *Pirottum*.

† PIRRVLA, *pars naxi* (naſi), in Gloſſ. ad Doctr. Alex. de Villa Dei. V. *Pirula*.

PIRVERIE, retis genus, forte illud rete rotundum, cuius pars inferior globulis plumbeis inſtruitur, ſuperior in conum deſinit: quodque a Gallis vocatur *Epervier*. Charta an. 1117. ex Tabul. Partiniac. et Caſae Dei apud Stephanot. to. 2 Antiquit. Bened. Pictau. MSS. p. 499. *Donavimus etiam et conceſſimus praedictis monachis piſcationem aquae Thoerii, . . . vare et Pirverie atque vernicune.*

PIRVLA, extremitas: *Pirulae naſi, le bout du nez.* Gloſſae Iſidori: *Perula, extremitas naſi*, Papias habet *Pirula, a formula piri*. Gloſſae Latinobarbar. Hrabani Mauri: *Eius* (naſi) *extremitas Pirula vocatur, a forma pomi pyri.*

† PIRVLVS. (1) Idem quod *Pirulus 2.* in Gloſſ. Lat. Gall. Cod. 521. (2) Sturnus, Germ. Byrole, Biershold. Gloſſar. Lat. Gall a. 1352.

† PIRVM, vas ad inſtar piri effictum. Inuent. a. 1420.

PIRVS, petra ſeu meta lapidea in modum pyramidis deſinens. Libertates conceſſae habitatoribus Belli-viſus an. 1256. tom. 1. Hiſtor. Dalphin. pag. 59. Vbi pro *triuium*, riuum: vel pro *riuo*, triuio legendum videtur.

PIS *Graece*, *aurum Latine*. Gloſſ. Lat. Gall. Sangerman. poſt Ioh. de Ianua, qui recte ſubdit: *Non credam ſine teſte*. V. *Herbitia*.

PISA. (1) Pro piſum, Gall. *Pois*. Tabular. Aquicint. fol. 60. V. alia notione in *Penſa*. (2) † Pondus, in Ch. Phil. com. Fland.

PISACEVM, praeſtatio ex Piſis, in Ch. Mſ.

PISACVLVM, ὕπερον, in Gloſſ. Lat. Graec.

† PISAIGRA, *la pece humide*, in Gloſſ. Lat. Ital. Mſ.

PISALIS, PISELIS, PISELVM. Adalardus lib. 2. Statutor. Corbeienſium c. 6. *Haec inter etiam plurima caetera, quae in dormitorio ſeruanda ſunt, breuiter dicta . . . in Piſelo vero, tempore, quando ibi vti neceſſe eſt, eadem pene in omnibus, excepto quod ad dormiendum pertinet, cautela et honeſtas ſeruanda eſt. Quae de dormitorio diximus, et ſi forte quaedam ad eamdem domum ſpecialiter pertineat, vt eſt de pannis infuſis qui ſuſpenduntur, etc.* Ex quibus *piſalis* et *piſelum* videtur fuiſſe quod Zelandi *Piiſeel* dicunt, veſtiarium ſeu veſtiaria theca; quod praeterea firmat Charta an. 803. apud Vghell. in Epiſc. Veronenſibus: *De veſtimentis, quae de Piſele veniunt, vel gynecio, decimam partem.* Vox autem formata ex Latino *Penſile*, i. locus, in quo *penſa* trahunt mulieres, *Gynaecium*. V. ſupra in hac poſtrema voce. Friſiis *Piiſel* culinam ſonat. PYSALIS, eadem notione, niſi etiam de eo qui *Piſali* praeeſt intelligas. Conſuetudin. MSS. Eccleſ. Colon. ex Biblioth. Eccleſ. Atrebat. *Cuilibet vicaria datur 1. den. dormitorio dantur 4. den. Pyſali dantur 11. den. cellerariae vini 1. den.*

PISANA LITTERA, V. *Littera*.

PISANVM. Litterae Eduardi III. Reg. Angl. an. 1343. apud Rymer. to. 5. pag.

pag. 284. *Cum triginta paribus pla-tarum, baſinettorum Piſanorum cum eorum aduentalibus pretii 30. librarum.* Vox f. corrupta, niſi ſit nomen proprium.

PISARE, pro Pinſere: *Piſones*, inſtrumenta, quibus pinſitur, aut res quaeuis teritur, ſubigitur. Anonymus de re Architecton, c. 30.

PISARIA, ager piſis conſitus, in Lege Salica tit. 29. §. 13. Gallis olim *Peſiere.*

PISATIVS. Ernaldus in Vita S. Bernardi inter opera eiusdem to. 2. col. 1108. edit. 1690. *Et ſecedens in caſulam Piſatiis torquibus circumtextam, ſolus meditationibus diuinis vacare diſponit.* Id eſt; foliis piſorum coopertam, interprete Mabillonio.

PISCA. (1) Charta Ildefonſi Regis Aragon. an. 1187. pro libertatib. villae Amiliani, (Milhau) in Regeſto Ludou. Hutini Reg. Franc. fol. 7. vº de Molendinariis: *Non detur de fonteria niſi libra Piſcae appenſa, quae currit in Montepeſſulano, quotcumque ſint ibi ſubfornarii, vel alii nuncii, et propter hoc feratur et referatur Piſca et panis ad domum vel hoſpitium dequoquentis; et ſi occaſione plus dandi Piſca vel panis deterioretur, reſtauretur in duplum dequoquenti.* Piſcoſta, forte. † Leg. videtur *Piſta, a Piſtare*, quod V. (2) † Piſcatus, Gall. *Pêche.* Ch. Mſ. c. finem XI. Sec. (3) † Locus in fluuio, capiendis piſcibus commodus. Ch. Mſ. a. 1330.

† PISCAGIVM, ius piſcationis, vel praeſtatio pro iure piſcandi. Ch. Amalr. vicecom. Narbon.

† PISCAIRAGIVM, PISCAYRATGIVM, praeſtatio pro facultate piſcandi. Ch. Mſ. a. 1307.

† PISCALE, locus in quo piſcatur. Ch. Mſ. a. 1344.

† PISCALIS GVRGES, locus in fluuio coarctatus piſcandi gratia. Ch. Mſ. Henr. I. reg. Fr.

† PISCAMEN, piſces capti. Stat. Mſ. a. 1328.

† PISCAMENTVM, piſcatus. Ch. Mſ. a. 1025.

† PISCANTIVS, piſcarius. Chartul. Rauennat.

PISCARE, idem quod mox *Piſcaria*, locus in quo piſcatur. Charta an. 1291. apud Miraeum to. 2. p. 873.

PISCARIA. (1) Vox Latinis nota, locus, in quo piſcatur, Italis *Peſchiera*: *Eſtang, ou Peſcherie.* Chronicon Farfenſe. *Preuariam* pro *Piſcariam* lege in Charta Caroli Calui an. 849. apud Marten. to. 1. Ampliſſ. Collect. col. 120. PISCARIVM, in Fleta l. 1. c. 12. §. 21. (2) Ius piſcationis, Gall. *Droit de peſcherie.* Charta Henrici VII. Reg. Angl. ann. 1487. apud Rymer. to. 12. p. 326. (3) Piſcatorium forum, Gall. *Poiſſonnerie.* Statuta Maſſil. lib. 1. c. 49. §. 3.

PISCAROLVS, piſcarius, qui piſces vendit. Proceſſus de S. Thoma Aquin. to. 1. Martii p. 702.

† PISCATARIA, piſcatus. Libert. Mſ. Barcin.

PISCATARIVM, pro *Piſcatorium*, in Charta an. 1209. apud Marten. to. 1. Ampliſſ. Collect. col. 1090.

PISCATGIVM, PISCATICVM, quod pro iure piſcationis praeſtatur. Charta Guidonis D. Montiſlauri an. 1387. apud Baluz. to. 2. Hiſt. Aruern. p. 610. V. in *Piſcatorium.*

PISCATIO. (1) Ius piſcationis in fluuiis, etc. in Charta Guidonis Epiſcopi Lingonenſis an. 1267. Chronicon Laurisham. p. 61. (2) Piſcatus, Gall. *Ce qu'on a pris à la peſche.* Lex Ripuar. tit. 42. c. 1.

PISCATORES, in commercio perinde ac ſerui et coloni. Charta Ludouici Pii Imper. in Chronico Farfenſi.

PISCATORIA. (1) Locus in quo piſces capiuntur; item Ius piſcationis. Charta an. 1062. in Tabular. S. Victoris Maſſil. (2) Vectigal, quod a piſcatoribus praeſtatur, in Cod. MS. reddituum Epiſc. Autiſſ. an. circ. 1290. exarato: *Piſcatoria aquae, ſex libras.* V. *Piſcatgium.*

PISCATORIVM, Ἰχθυοπωλεῖον, in Gloſſ. Gr. Lat. Idem etiam quod *Piſcaria.* Charta Philippi I. Francorum Reg. an. 1066. apud Marlotum in Chronico S. Nicaſii Remenſis c. 2.

PISCATRIA, vt ſupra *Piſcaria*, locus in quo piſcatur. Charta Pontii

 Comit.

Comit. Toloſ. an. 936. inter Inſtrum. tom. 6. nouae Gall. Chriſt. col. 78. V. *Piſcatura.*

PISÇATVM. Capitulare de Villis c. 44. *De leguminibus quoque et de Piſcato, ſeu formatico, butiro, melle, etc.* Concil. Legion. an. 1012. inter Hiſpan. tom. 3. p. 193. *Piſcatum maris et fluminis et carnes quae adducentur ad Legionem ad vendendum, non capiantur per vim in aliquo loco a ſayone.* Vbi pro Piſcatus ſeu piſces ipſi vſurpatur.

PISCATVRA, idem quod *Piſcaria.* Charta Mauritii Epiſc. Pariſ. an. 1171. in Tabular. Montiſmart. PISCATVRA BANNALIS, in Charta an. 950. apud Meuriſſium in Epiſc. Metenſibus p. 137.

PISCAYRATGIVM, V. *Piſcairagium.*

† PISCEARE, pice illinere. Gloſſar. Prouinc. Lat. Cod. 7657.

PISCENARIVS, piſcarius, Gall. *Poiſſonnier.* Charta an. 1350. apud Rymer. to. 5. p. 694. V. *Piſcionarius.*

† PISCERNA, cella vinaria. Acta Mſ. capituli eccleſ. Lugd. a. 1344. V. *Pincerna 2.*

† PISCERNARIA, idem, in Ch. a. 1440.

† PISCIASIS, *lo ſetore de la urina*, in Gloſſ. Lat. Ital. Mſ. ab Ital. *Piſcia*, vrina.

† PISCIDA, pyxis, apud Barel. in Sermon. V. *Piſſida.*

PISCINA. (1) Locus in quo manus Sacerdotes lauant, et vbi ablutiones Sacerdotis, Miſſam celebrantis, iniiciuntur, in lib. Vſuum Ordinis Ciſtercienſis c. 21. 53. (2) Solium balnei. S. Auguſtinus lib. de Dialect. c. 5. *Piſcina dicitur in balneis, in qua piſcium nihil ſit, cum nihil piſcibus ſimile habeat: videtur tamen a piſcibus dicta propter aquam, vbi piſcibus vita eſt.* (3) Locus in quo piſcatur, Stagnum, Gall. *Etang.* Charta Arnulf. Luxou. Epiſc. in Tabul. Corbeienſi.

PISCINALE, PISCINALIS, idem quod *Piſcina 2.* Gloſſ. Sax. Aelfrici: *Piſcinale; Fiſchhus*, i. piſcium domus. Charta Roberti Principis Capuae an. 1121.

† PISCINARIA, locus in fluuio capiendis piſcibus aptatus. Ch. Mſ. a. 1105. V. *Piſca 3.*

PISCIONARIVS, piſcarius, Gall. *Poiſſonnier.* Charta Comit. Gaufredi apud Baluzium Miſcell. to. 7. p. 234. † Alius eſt miniſter monaſticus, cui piſcium miniſtrandorum vel etiam viuariorum piſcium cura incumbit. Comput. Mſ. a. 1326.

PISCIS. (1) Panni ſpecies, († coloris, ni fallor, ad florem perſici accedentis, V. *Perſus.*) Hariulfus l. 2. c. 10. *Albas lineas 260. caſulas de paliis 30. de purpura 10. de ſtorace 6. de Piſce 1. de plata 15. etc.* Ita lib. 3. c. 3. *Caſulae . . . ſericae 3. ex Piſce 1. etc.* (2) PISCIS REGALIS, qui ad Regem iure regio pertinet, vt ſunt balaena et ſturgio apud Bractonum lib. 1. c. 5. §. 7. et in Conſuetudine Norman. art. 603. Fleta l. 1. c. 45. † PISCIS PENDICVLVS, an qui ex praeſtatione debetur et penditur, vel qui hamo capitur, a quo pendulus eſt? Ch. Mſ. a. 1145. PISCIS PVBLICVS, vendibilis, ni fallor, Gall. *de Vente*, († ſeu potius, communis, i. e. maiorem inter et minorem). Chron. Farfenſe apud Murator. to. 2. part. 2. col. 479. PISCIS GROSSVS, V. *Craſpiſcis.* PISCES ALBI, in Itinere Camerarii Scotici c. 16. 19.

PISCOSITAS, piſcium abundantia; item, ius piſcationis. Guibertus in Vita ſua c. 2.

PISELE, PISELIS, PISELVM, V. *Gynaeceum* et *Piſalis.*

PISEMA, *Specular*, *Specula*, *Phylacteria.* Ita Gloſſae antiquae MSS.

PISETVM. (1) Ius Strigonienſis vrbis in vrburis aurariis, Sambuco. Tractatus de vrburis: *Archiepiſcopis de ſingulis marcis pagamenti monetae tempore currente ſinguli unum Piſetum exſoluerent, etc.* (2) † Ager piſis conſitus. Gloſſar. Lat. Gall. Cod. 7692.

PISICVM, praeſtatio ex piſis. Tabular. S. Vincentii Cenoman.

† PISMA, *ira*, *altitudo*, *ſuperbia.* Gloſſar. vet. Cod. 7613.

PISO inſtrumentum quo pinſitur, etc. V. ſupra *Piſare.*

† PISO-

† PISONALE, PISSONALE, menſurae ſpecies videtur, f. ab Ital. *Pizzico*, pugillus. Ch. a. 1249. in Monum. Aquileg. p. 746. *Duae animae de vno piſonali de ſextario.*

† PISQVA, i. q. *Piſca* 3, in Ch. Mſ. a. 1316.

† PISQVERA, idem, Hiſp. *Peſquera.* Acta SS. t. 6. Iul. p. 56.

PISQVERIVM, pro *Piſcaria*, viuarium, V. *Claperius.*

† PISSA, mactra, arca in qua pinſitur. Gloſſar. Lat. Gall. Cod. 7692. V. *Piſſelli.*

PISSAGO, *pix liquida.* Gloſſ. Iſid. Ex vet. Vocab. vbi legitur, *Piſſaygra*, *pix liquida*, Martinius emendat *Piſſa hygra*, a Graec. πισσα ὑγρά.

† PISSARE, mingere, Gall. *Piſſer*, Germ. piſſen. Lit. remiſſ. Mſ. a. 1357.

PISSASPHALTVS, Graec. πισσάσφαλτος, pix bitumine miſta. Vita S. Syncleticae to. 1. Ianuar. p. 251. Aliis *naphta* dicitur.

PISSATVM. Charta an. 1250. in Tabul. Capituli Pariſ. l. 2. Ch. 35. *Et de omnibus pertinentibus ad maioriam antedictam, videlicet meſſariam, inueſtituras, eſbonagia, coſſatum, et Piſſatum grangiae de Ciuiliaco.* Praeſtationis ſpecies videtur, quae pro ponderibus publicis exigebatur, a Gall. *Poiſer* vel *Peſer*, ponderare. Id maxime ſuadet vox *coſſatum*, qua ſignificatur id quod pro menſuris penſitatur. Ne cui vero vox *grangia* negotium faceſſat, monemus eo loci villam, praedium ruſticum ſonare.

† PISSAXERA, *la pece dura.* Gloſſ. Lat. Ital. Mſ. V. *Piſaigra.*

† PISSELLI, *piſſa*, *pictamen oui*, λεκυθος. Reg. in Caſtigat. ad vtrumque Gloſſar.

PISSENTVNEGA, mingens in tunica. Vita B. Amati to. 2. Maii p. 351.

† PISSIA, piſum et quidquid leguminis eo nomine intelligitur. Reg. Cam. Comput. Pariſ.

PISSIDA, PISSIS, pro *Pyxis*, Gall. *Boete.* Litterae Philippi V. Reg. Franc. an. 1317. to. 1. Ordinat. p. 754.

† PISSITARE, guſtare. Comoed. ſine nomine. V. *Pitiſſare.*

PISSONAGIVM, tributi ſpecies, primitus ex piſcibus, etiamnum Picardis *piſſons* dictis: tradueta deinde ad caeteras praeſtationes. Tabular. Epiſcop. Autiſſiod.

PISSONALE, PISSONALIS, V. *Piſonale.*

PISSONARIA, forum piſcarium, in Teſtamento Geraudi de Abbatisvilla an. 1271. in Hiſtoria Pontiuenſi p. 205.

PISSORIVM, vas coquinarium. Statuta MSS. Monaſt. Lirin. an. 1453.

PISTA. (1) In Capitul. Caroli M. de villis c. 49. *Vt genitia noſtra bene ſint ordinata, id eſt, de Caſis, Piſtis, tuguriis.* Aedificii genus eſſe ſuadent vett. Gloſſ. *caſa*, *tugurium*, *pergula.* Vnde *Piſta* idem omnino videtur quod *Pergula* 2. Vide in hac voce. (2) Vox Italica, impreſſi veſtigii nota, Gall. *Piſte.* Annal. Eſtenſ. ad an. 1408. apud Murator. to. 18. col. 1058. (3) † PISTAE, *quibus raduntur capita*, in vet. Gloſſar. Cod. 7613.

PISTACVLVM, *pilum*, ὕπερον, in Gloſſ. Gr. Lat.

PISTANCIA, PISTANCIARIVS, V. *Pictantia.*

PISTARE. (1) Idem quod *Pinſere* ſubigere, Gall. *Paitrir*; ex *piſtus* vox conficta. Leg. Palat. Iacobi Reg. Maioric. to. 3. Act. SS. Iunii p. XVI. (2) Pilo tundere, Gall. *Piler.* Veget. lib 1. Mulomedic. *In pila lignea Piſtabis cerneſque ſubtiliter.* (3) † Premere, calcare, Ital. *Peſtare.* Inquiſ. a. 1273.

† PISTATRIX, quae panem facit et vendit, t. 7. Ordin. reg. Fr. p. 506. V. *Piſſa.*

PISTATVS, ab Ital. *Piſtare*, contundere, Gall. *Piler.* Chronic. Mutin. ad an. 1311. apud Murator. to. 11. col. 99. V. *Peſtare.*

PISTE, telae ſeu panni ſpecies. Inuentar. an. 1342. in Tabular. S. Victoris Maſſil. *Item vnam mapam Piſte.* Haud ſcio an legendum ſit *Piſcis.* V. in hac voce.

† PISTELLA, σκυφάριον, Germ. *Fiſcella*, Reg. *Piſcella.* F. ciſtella vel ſcutella. Caſtigat. in vtrumque Gloſſar.

† PISTEL-

† PISTELLUM, campanae claua ferrea. Comput. Mſ. a. 1508.

PISTENARIUS, piſtor, Gall. *Boulanger.* Charta Eduardi III. ann. 1341. apud Rymer. to. 5. p. 254.

PISTERNA, pro *Pincerna.* V. *Pincerna.*

PISTEUGIS. Pontificale Benignianum: *Oratio in Sabbato ſancto Paſchae ad Reddentes; dicit domnus Papa poſt Piſteugis, etc.* In Cod. MS. Card. Otthoboni, *poſt Piſteuſis.* Vbique legendum videtur diuiſis vocibus πιστεύω εἰς, quae ſunt prima Symboli Graeci verba.

PISTICUS, probus, fidelis, non adulterinus: ex Graeco πιστικός. Gloſſ. Lat. Gall. Sangerm. *Piſticus, i. fidelis, feal.* Adhelelmus Sagienſis Epiſc. in Miraculis S. Opportunae n. 2. *Vitae eius Piſticus ſcriptor*, id eſt, fidelis, verax. Anonymus MS. ex Biblioth. Thuan. Cod. 525.

Qui calus eſt, in praxi ſimilis eſt, et Piſticus homo,
Illius oda placet, qui recte Theologizat.

Id porro epitheti maxime tribuitur *Nardo*, quam πιστικὴν vulgo vocant Graeci, id eſt, non adulteratam, vti Baronius an. 32. num. 26. Caſaubonus in Exercit. Scaliger, Salmaſius et alii vertunt. Gloſſae Latinae MSS. Regiae: *Nardum Piſticum, Chriſma ſine impoſtura.* A certo vero loco dictam *Piſticam nardum* cenſet S. Auguſtinus in Euang. Ioan. Tract. 50. §. 12. *Quod ait Piſtici*, (nardi) *locum aliquem credere debemus, vnde hoc erat vnguentum pretioſum.* Alii Nardum *ſpicatam*, non *piſticam* dictam volunt. Marcus enim, vt et Ioannes, σπικάτης habet, vnde Marci interpres *Spicata* retinuit, ita vt nardus ſic dicta fuerit, quaſi ex ſpicis confecta, eoque pretioſa ac βαρύτιμος. At aliud *nardum piſticum*, aliud *ſpicatum* eſſe ſcribit Eucherius Lugdunenſis de diuerſis vocabulis: *Nardum piſticum, nardum fidelem, id eſt ſine impoſtura, Graecum eſt. Nardum ſpicatum, ab eo, quod ſpecies ipſa nardi in modum ſpicae ſit, quae infuſa conficitur.* Hinc PISTIS, *genus aromatis*, in Gloſſ. Arabico-Lat. Sed de Nardi variis ſpeciebus V. Ruellium.

† PISTIGLIO, fibula, vel globulus, quo veſtis adſtringitur et ornatur. Conſtitut. eccleſ. Sabin.

PISTININUM, f. opus piſtorium, Gall. *Paté*, Ital. *Paſtizzo*, cuius dimin. eſt *Paſticcino.* Chron. Petri Azarii ad an. 1357. apud Murator. to. 16. col. 344. *Compater, ne diſcedas, comedemus Piſtininum. Reſpondit proditor: bene placet; ſed comedemus domi meae, quia habeo melius vinum.* Niſi paſtinacam Gall. *Panais* intelligas. V. *Piſtrizia.*

PISTIS, V. *Piſta* 2. et *Piſticus.*

† PISTOLARE, i. q. *Piſtolarium.* Inuent. a. 1491.

PISTOLARIUM, pro *Epiſtolarium*, liber epiſtolarum quae leguntur in ſacris Liturgiis. Occurrit in Inuentar. an. 1342. ex Archiuo S. Victoris Maſſil.

PISTOLETTUS, brevior ſclopetus, Gallis *Piſtolet*, tom. 5. Ampliſſ. Collect. Marten. col. 1442. Vnde ducta ſit vocis origo, vide in Etymol. Gall. Menagii.

PISTOR DULCIARIUS, Gall. *Patiſſier*, V. *Paſtillus* 2.

PISTORA, piſtrix, quae panem conficit vel vendit. Inquiſitio an. 1276. to. 1. Hiſt. Dalphin. p. 25. V. *Piſtoriſſa.*

† PISTORESSA, idem, in Ch. Mſ. a. 1298.

PISTORIA. (1) Locus, vbi piſtores panem conficiunt, in Lege Bajwar. tit. 9. c. 3. (2) Ars piſtoria. Charta an. 1309. to. 1. Hiſt. Dalphin. p. 97. (3) Dignitas Eccleſiaſtica. Litterae Galteri an. 1208. in Tabular. Audomar. V. *Panetarius.*

PISTORISSA. Gloſſae vett. *Piſtrix*, χῆτος, καὶ ἀρτοποιός. Libertates MSS. Saluaeterrae in Ruthenis an. 1284. *Piſtor vel Piſtoriſſa, etc.* V. *Panetarius.*

† PISTREGA, molendinum ad tundendum et comminuendum. Ch. a. 998. apud Murat. t. 3. Antiq. p. 742.

† PISTRILA, *lo furno.* Gloſſ. Lat. Ital. Mſ.

PISTRI-

PISTRINARE, panem conficere, Gall. *Faire du pain*, apud Rymer. to. 9. p. 253. PISTRIRE, eadem notione, ex Catholico apud Laur. in Amalthea.

PISTRINARII, piſtores, in Regula S. Pachomii c. 67. Vlpian. D. l. 16. tit. 3. l. 1. vbi *Piſtrinarius* eſt piſtrini cuſtos.

PISTRINICVS, ἀρτοκοπικὸς, in Gloſſ. Lat. Gr. *Piſtrinenſis*; Sangerm. *Piſtrinienſis*.

PISTRIRE, V. *Piſtrinare*.

PISTRITIA, opus piſtorium, Gall. *Patiſſerie*. Chron. Mutin. apud Murator. to. 11. col. 117. V. *Piſtinium*.

PISTVM. Laudes Papiae apud Murator. to. 11. col. 29. *Cum vadunt ad indulgentiarum loca, nunquam vacua manu pergunt, quin ferant ſecum ... alicuius ſpeciei legumina, milium contuſum, quod Piſtum vocatur.*

PISVS. Conſtitut. Iacobi Reg. Siciliae c. 33. *Si aliquem a noſtra curia feuda tenentem in capite, vel etiam ſubfeudatarium nullo haerede legitimo per lineam deſcendentem, ſed fratre, ſeu eius liberis ſuperſtitibus, mori contingat, ſi feudum Piſum ab aliquo ex parentibus ſibi et fratri communibus, vel non communibus peruenerat ad defunctum, etc.* Nihil in hanc vocem habet Marius Muta, earumdem Conſtit. commentator; forte leg. *poſſeſſum*, adeo vt *piſum* contracte ſcriptum fuerit.

PITA. (1) Lambertus Ardenſis, p. 141. *Vbi vſque hodie inueniuntur quaſi reliquiae gentilium, rubeae videlicet tegulae, teſtae vaſorum minii coloris, et fragmenta vaſculorum vitreorum, vbi nunc ſulcante aratro reperitur Pita ſiue via dura et lapidea, a mariſco in ſiluam calcata. Piſtes* etiamnum viae veſtigia appellant Galli. Haud ſcio an legendum ſit *Pira*. V. *Pirgius*. (2) Moneta minutior Francica. V. *Picta* 3.

† PITACEATVS, panni *pitaciis* ſ. fruſtis reſarcitus. Act. SS. t. 1. Aug. p. 646. V. *Pittacium*.

PITACIOLVM, V. *Pittacium*.

† PITAGIVM, i. q. *Pedagium*, tributum quod penditur. Bulla Gregor. X. a. 1271. V. *Petagium*.

PITALFVS, vas vinarium, lagena maior, idem quod aliis *Bota* vel *Butta* dicitur. V. in hac voce. Forte a Gr. πίθος, dolium, vrceus, πιθάκνη, doliolum. V. *Pitharia*. Vetus Ceremon. MS. B. M. Deauratae Toloſ. PITALPHVS, PYTALPHVS, eadem notione. Tabul. Piperac. an. 1394. PITELFVS, eodem ſignificatu, in Litt. an. 1347. to. 2. Hiſt. Dalphin. p. 567. † PITALPHIVS, PITALPHVS, in Ch. Mſ. a. 1372.

PITALLVM, vt ſupra *Peſtillum*, inſtrumentum, quo aliquid teritur. Comput. an. 1239. MS.

† PITANCHARIVS, i. q. *Pitanciarius*, in *Pictantia*. Comput. Mſ. a. 1319.

† PITANCIA, mendoſe vt videtur pro *Pittacium*, ſchedula mercatoria, in Act. SS. t. 3. Iun. p. 430.

† PITANCIARIA, quidquid ab abbate procurandis monachorum *pitanciis* attributum erat. Iuram. abbat. Cormeriac. V. *Pictancia*.

PITANSARIVS, PITANTIA, etc. V. ſupra *Pictantia*.

† PITARCIA, i. q. *Banneria*, vexillum. Ludew. t. 11. Reliq. p. 26.

† PITARGVS, *Bordon*, *Prov.* in Gloſſ. Lat. Prouinc. Cod. 7657.

† PITATIO, charta, ſcheda, t. 2. Sept. p. 755. V. *Pittacium*.

PITHARIA. Vincentius Beluac. l. 31. c. 144. *Vbi eſt theſaurus ſuus, et dicitur quod ibi ſunt 16. Pithariae, plenae auro depurato, etc.* Πίθος, πιθάκιον, dolium, doliolum. Hollandi vulgo dicunt *tonne d'or*. V. *Pittarium*. † Male fortaſſis lectum pro *Picharia*.

PITHAVLES, qui vtre ſymphoniaco, Gall. *Cornemuſe*, canit. Vtitur Vopiſcus in Carino 1. 19. de ludis, et Seneca Ep. 76. † πυθαυλοι.

† PITIA, V. *Piccia*.

PITIGMATA, V. *Ptigmata*.

PITISMA, *cordae extenſae in templo*, in Gloſſis ad Doctrin. Alex. de Villa Dei.

PITISSARE, vel PYTISSARE, Papiae MS. *Portare*. Leg. *Potare*. Eadmerus lib. de S. Anſelmi ſimilitud.

Ita quidam dictos putant infimam lixarum et calonum partem, a curandis canibus, vel potius a venatorum miniſtris equitibus, qui canes venaticos ad venationem educunt, ac propellunt, quaſi *Piquechiens*.

PIQVO, PIQVONVS, V. *Pico*.

PIQVVS, vncus, Gall. *Crampon*. Reparationes factae in Seneſcallia Carcaſſ. an. 1435. e Cod. MS. V. Cl. *Lancelot*. *Picus*, ibidem.

† PIRA, nauis ſpecies, in Gloſſ. Lat. Gall. Cod. 7692.

† PIRAGRA, *Eſtreul*, in eodem Gloſſ.

† PIRANAMELLA, *quam nos vatulam dicimus*, in Gloſſar. med. Simon. Ianuenſ.

PIRARIVS, pirus, *Poirier*. Lex Salica tit. 29. §. 8. *Si quis impotos de melario aut de Pirario tulerit*, *etc*. §. 10. *Si quis melarium aut Pirarium decorticauerit*. Occurrit praeterea in Capitulari de villis c. 70.

PIRATA. (1) *Praedo* vel *latro maritimus*, vt eſt in Gloſſis antiquis MSS. Ita *latrocinium maris* dixit Iuſtinus lib. 43. num. 3. *Latrones* nude piratas vocat Florus lib. 3. c. 6. et *Latrocinari* dixit pro *piraticam* exercere, lib. 2. c. 3. Schol. Sophoclis in Aiace de vocabuli etymo: *πεῖρα*, Ἀττικῶς, *δόλος καὶ τέχνη*. *ὅθεν καὶ πειραταὶ οἱ κατὰ θάλασσαν κακοῦργοι*. Aliter Papias: *Piratae ſunt praedones marini*, *ab incendio nauium vel inſularum*, *quas capiebant*, *dicti*. Errat, vt iam monuit Martinius, quippe qui non ſint *πυραταὶ*, ſed *πειραταί*. Ioan. de Garlandia in Synonymis:

> *Qui pecus aut pecudes abigunt*, *hi ſunt Abigei*,
> *Raptoresque maris Piratas dicimus eſſe*.

Catholicum paruum: *Pyrata*, *Larron de mer*, *et dicitur a pir*, *quod eſt ignis*, *quia ferunt ignem in manu ſua*, *et ſternunt alias naues cum prora*, *quia eſt acuta*, *et ferrum ponitur in principio nauis*, *cum quo frangunt alias naues*. PIRATATOR, eod. ſignificatu. Litterae an. 1414. apud Rymer. to. 9. p. 84. PIRATVS, vt *Pirata*, in Litt. Eduardi III. Reg. Angl. an. 1328. apud eundem Rymer, to. 4. p. 340. (2) Nauta, vel miles marinus. Aſſerus in vita Aelfredi: *Rex Elfredus iuſſit cymbas et galeas*, *i. longas naues fabricari per regnum*, *vt nauali praelio hoſtibus aduentantibus obuiaret*. *Impoſitisque Piratis in illis*, *vias maris cuſtodiendas commiſit*. Annales Giſburnenſes in Willelmo Rufo c. 1. *Robertus vero Comes attentauit venire in Angliam cum magno exercitu*, *ſed a Piratis Regis*, *qui curam maris a Rege ſuſceperant*, *repulſus eſt*. *Piratica*, inquit Olaus Wormius ad Monumentum Tirſtadenſe, *olim honeſta ac licita erat*, *atque in ea crebro ſe Reges ipſi*, *aut eorum liberi exercebant*, *aſtitit famoſioribus Athletis corporis robore et virtute praeſtantibus*. *Conſtabat autem piratica haec certis legibus*. PIRATIA, piratica, Gall. *Piraterie*. *Per modum Piratiae*, in Charta Henrici V. Reg. Angl. an. 1419. apud Rymer. to. 9. p. 754. PIRATIO, in Charta Elizabethae Reg. Angl. an. 1559. apud eundem Rymer. to. 15. p. 559. PIRATIRIVM, PIRATERIVM, eadem notione. Monachus Sangallenſis de Carolo M. l. 2. c. 22. PIRATICA, IC. Anglis, non ſolum eſt depraedatio maritima; ſed omnis telonia ſuper mare, quae infra magni Amiralii iurisdictionem perpetrata. Cowellus l. 4. tit. 18. §. 22.

PIRATERIVM. Apud S. Maximum Taurin. Homil. de non timendis hoſtibus carnalibus ex Iobi cap. 7. *Piraterium eſt vita hominis ſuper terram*. Vbi vulgata *Militia* habet. S. Hieronymus l. 2. aduerſus Iouinianum *tentatio*, Graeca vero *πειρατήριον*. Lege eumdem Hieronymum. V. in *Pirata*.

PIRATIA, PIRATICA, V. in *Pirata*.

† PIRATICVM. (1) V. *Piratium*. (2) Tributum quod in viis regiis exigitur. Ch. a. 937. t. 9. Collect. Hiſt. Franc. p. 586. V. *Pirgus* 1.

PIRATIO, V. *Pirata*.

PIRATIVM, PIRATICVM, vinum piraceum, Gallis *Poiré*. S. Hieronymus lib. 2 contra Iouinianum: *Paulus Timotheo*, *dolenti ſtomachum*, *vinum ſuadet bibere*, *non Piraticum*.

For

...rtunatus in Vita S. Radeg. c. 15.
... *Potum praeter aquam mulſam et ...ratium non bibit.*

...ATVS, V. *Pirata.*

...IRCHO, inſtrumentum, vt vide...t, quo aliquid teritur et commi...uitur. Acta Mſ. a. 1283. *Vnum ...lendinum - - cum vno martello et ...o pirchone.*

...EISA, proluſio, Gall. *Tentative, ...litatio, Eſcarmouche*, f. a Graec. ... Anamodi liber 1. tradit. S. ...mner. c. 3. apud Bern. Pezium to. 1. Anecd. part. 3. col. 203. *Haec ſunt nomina eorum qui audierunt rationem iſtam, et caualicauerunt illam commarcam, et fuerunt in iſta Pireiſa die Mercurii XVIII. Kal. Ian.*

...IRETRVS, ab Italic. *Piratro*, materia aliqua ex qua potio medica conficitur. († Pyrethrum, ex oriente radix calidiſſima.) Statuta Aſtenſ. vbi de Intratis portarum: *Piretri ... et ... pro qualibet libra ſol. ...*

...IRETVM, cella vbi ignis accenditur, Gall. *Chambre à feu*, a Gr. πῦρ, ignis, ni fallor. Chronic. Caſin. l. 4. c. 16.

...IRGIVS, PYRGIVS, itinerarius agger, via ſtrata, publica, Gall. *Grand chemin, chemin ferré.* Charta Roberti de Tornella an. 1213. in Tabular. Compend. *Praeterea eidem ecclesiae benigne conceſſi quod ei culturas ſuas de Meſuiler, de Fauerolis, de Villula, muro et foſſato et quacumque alia clauſura, ſaluo Pirgio, circuire et claudere licebit.* V. *Pergus*, et mox *Pirgus* a. PIRIVS, ead. notione, in Tabular. Montis S. Eligii.

...IRGVS. (1) PIRGVS REGIVS, idem quod *Pirgius*, via regia. Charta Alexandri Leodic. Episc. ann. 1131. apud Marten. tom. 1. Ampliſſ. Collect. col. 710. (2) Turris, ex Gr. πύργος. Teſtamentum Guillelmi Iordanis Comitis Ceritaniae Id. April. ... 42. Philippi Regis Franc. *Videlicet, caſtella, rochas, Pirgos, et omnes fortitudines, etc.* Eſt etiam *Pyrgus*, turricula, ſiue fritillus, ex quo teſſerae mittebantur in tabulam, apud Sidonium lib. 3. Ep. 3. lib. 5. Ep. 17. lib. 8. Ep. 12. V. Salmaſ. in Solin. vbi docet quid Pyrgus a fritillo differebat. (3) PYRGVS, ſuggeſtus, ambo, Gallis *Jubé.* Iohannes Diac. in Vita S. Gregor. M. l. 4. c. 69. (4) † Capſa reliquiarum, quod ad modum turris formata ſit. Gloſſ. Lat. Gall. Cod. 521.

† PIRICVDIVM, i. q. *Fugillus*, Gall. *Fuſil*, tudicula igniaria. Gloſſ. Lat. Gall. a. 1352. PERICVDIVM, in alio Cod. 7679.

PIRITEGIVM, Gallis *Couvre-feu*, vox ibrida a Graec. πῦρ, ignis, et Lat. tegere. Compend. iurium et conſuet. Vniverſ. Pariſ. per Robert. Goulet fol. 18. *Hora nona veſperi pulſetur Piritegium ſeu diſceſſus ad lectum et non prius.* V. *Ignitegium.*

PIRIVS, V. *Pirgius.*

† PIROGIVM, i. q. *Piricudium*, in Gloſſ. Lat. Gall. Cod. 7692. PIROGVS, ibidem.

PIROLVS. (1) Chron. Taruiſin. ad ann. 1379. apud Murator. tom. 19. col. 768. *Victor autem Piſani capitaneus Venetorum vita donatus eſt beneficio vnius Piroli argentei deaurati, in quem veretonus vnus baliſta emiſſus repercuſſit, ita vt intra viſcera nequiuit adire.* Haud ſcio an eadem notione qua *Pirolo* Itali turbinem vocant. (2) PIROLVS, inquit Nicolaus Vptonus lib. 4. de militari officio p. 168. *Parua beſtia eſt maior; ſed longior muſtela, in Anglia ſatis nota. Rubeus eſt, et in ventre candidus, mira agilitate viget, in arboribus habitat et foetus fouet, de arbore in arborem ſaltu potius quam volatu migrat, etc.* Iohannes de Monſterolio in Epiſt. vbi de Monaſt. Caroliloci, apud Marten. tom. 2. Ampliſſ. Collect. col. 1390. *Non ſum ratus ſubiicere religioſum hic degere non magnae corpulentiae, qui octogeſimum aetatis ſuae annum infra menſem ſubintrabit. Et iam ſexageſimum annum, quo profeſſus eſt, praeteriit, erectum vt eſt ſcirpus, viuacem vt Pirolus, laetum ac benignum verſus omnes, ita vt ametur ab omnibus.* Vtrobique legendum videtur *Periolus* per aphaereſin pro *aſperiolus*, ſciurus, Gall. *Ecureuil.* V. in hac voce.

† PIROMA, *lo lavoro de monumenti*, in Gloſſar. Lat. Ital. Mſ.

† PIROMANCIA, *Devinement que l'en fait en feu.* PIRAMANTICUS, *celui qui devine en icelle ſcience.* Gloſſ. Gall. Lat. Cod. 7684.

PIRONADUS, ſeu PIRONATUS, clauis compactus, ex Italico *Pirone*, clauus ligneus, *Cheville.* Sanutus lib. 3. part. 4. c. 11.

PIROTAUS. Epiſtola Friderici II. Imp. ad Saladinum apud Rogerum Houedenum pag. 650. *Intelliges, quid noſtrae victrices aquilae, . . . quid Anconitana Marchia, quid Venetus Pirotau . quid Piſanus nauclerus, etc.?* Sed legendum *pirata.*

PIROTTUM. Synodus Sodorenſis in Mannia an. 1229. cap. *de Mortuariis diſcedentium: Statuendo pronuntiamus, quod de bonis cuiuslibet diſcedentis Eccleſia habeat optionem de omnibus, iuxta conſuetudinem vicinarum prouinciarum, excepto uno, cum omnibus indumentis ſuis, et fulcra vel culcitra. Quod ſi non habeat Pirottum vel culcitram, ſeptem dentur denarii.* Proinde *Pirottum* idem eſt quod *fulcrum;* niſi legendum malis *Birettum* pro *Pirottum.*

† PIRRULA, *pars naxi* (naſi), in Gloſſ. ad Doctr. Alex. de Villa Dei, V. *Pirula.*

PIRVERIE, retis genus, forte illud rete rotundum, cuius pars inferior globulis plumbeis inſtruitur, ſuperior in conum deſinit: quodque a Gallis vocatur *Epervier.* Charta an. 1117. ex Tabul. Partiniac. et Caſae Dei apud Stephanot. to. 2 Antiquit. Bened. Pictau. MSS. p. 499. *Donauimus etiam et conceſſimus praedictis monachis piſcationem aquae Thoerii, . . . vare et Pirverie atque vernicune.*

PIRULA, extremitas; *Pirulae naſi, le bout du nez.* Gloſſae Iſidori: *Perula, extremitas naſi,* Papias habet *Pirula, a formula piri.* Gloſſae Latinobarbar. Hrabani Mauri: *Eius* (naſi) *extremitas Pirula vocatur, a forma pomi pyri.*

† PIRULUS. (1) Idem quod *Pirulus* 2, in Gloſſ. Lat. Gall. Cod. 521. (2) Sturnus, Germ. Pyrole, Bierhold. Gloſſar. Lat. Gall. a. 1352.

† PIRUM, vas ad inſtar piri effictum. Inuent. a. 1420.

PIRUS, petra ſeu meta lapidea in modum pyramidis deſinens. Libertates conceſſae habitatoribus Belli-viſus an. 1256. tom. 1. Hiſtor. Delphin. pag. 59. Vbi pro *triuium*, riuum: vel pro *riuo*, triuio legendum videtur.

PIS *Graece*, *aurum Latine.* Gloſſ. Lat. Gall. Sangerman. poſt Iohannem de Ianua, qui recte ſubdit: *Non credam fore teſte*, V. *Herbilia.*

PISA. (1) Pro piſum, Gall. *Pois.* Tabular. Aquicint. fol. 60. V. alia notione in *Penſa.* (2) † Pondus, in Ch. Phil. com. Fland.

PISACEUM, praeſtatio ex Piſis, in Ch. Mſ.

PISACULUM, ὑπερῷον, in Gloſſ. Lat. Graec.

† PISAIGRA, *la pece humida*, in Gloſſ. Lat. Ital. Mſ.

PISALIS, PISELIS, PISELUM. Adalardus lib. 2. Statutor. Corbeienſium c. 6. *Haec inter etiam plurima caetera, quae in dormitorio ſeruanda ſunt, breuiter dicta . . . in Piſelo vero, tempore, quando illo uti neceſſe eſt, eadem pene in omnibus, excepto quod ad dormiendum pertinet, cautela et honeſtas ſeruanda eſt. Quae de dormitorio diximus, et ſi forte quaedam ad eamdem domum ſpecialiter pertineat, vt eſt de pannis infuſis qui ſuſpenduntur, etc.* Ex quibus *piſalis* et *piſelum* videtur fuiſſe quod Zelandi *Piiſeel* dicunt, veſtiarium ſeu veſtiaria theca: quod praeterea firmat Charta an. 803. apud Vghell. in Epiſc. Veronenſibus: *De veſtimentis, quae de Piſele veniunt, vel gynecio, decimam partem.* Vox autem formata ex Latino *Penſile*, i. locus, in quo *penſa* trahunt mulieres, *Gynaecium.* V. ſupra in hac poſtrema voce. Friſiis *Piiſel* culinam ſonat. PYSALIS, eadem notione, niſi etiam de eo qui *Piſali* praeeſt intelligas. Conſuetudin. MSS. Eccl. Colon. ex Biblioth. Eccleſ. Arrebat. *Cuilibet vicario datur 1. den. dormitorio dantur 4. den. Pyſali dantur 11. den. cellerario vini 1. den.*

PISANA LITTERA, V. *Litera.*

PISANUM. Litterae Eduardi III. Reg. Angl. an. 1343. apud Rymer. to. 5. pag.

pag. 384. *Cum triginta paribus platarum, baſinettorum Piſanorum cum eorum aduentalibus pretii 30. librarum.* Vox f. corrupta, niſi ſit nomen proprium.

PISARE, pro Pinſere: *Piſones*, inſtrumenta, quibus pinſitur, aut res quaeuis teritur, ſubigitur. Anonymus de re Architecton. c. 30.

PISARIA, ager piſis conſitus, in Lege Salica tit. 29. §. 13. Gallis olim *Peſiere*.

PISATIVS. Ernaldus in Vita S. Bernardi inter opera eiusdem to. 2. col. 1108. edit. 1690. *Et ſecedens in caſulam Piſatiis torquibus circumtextam, ſolus meditationibus diuinis vacare diſponit.* Id eſt; foliis piſorum coopertam, interprete Mabillonio.

PISCA. (1) Charta Ildefonſi Regis Aragon. an. 1187. pro libertatib. villae Amiliani, (Milhau) in Regeſto Ludou. Hutini Reg. Franc. fol. 7. vbi de Molendinariis: *Non detur de ſintaria niſi libra Piſcae appenſa, quae currit in Montepeſſulano, quotcumque ſint ibi ſubfarnarii, vel alii nuncii, et propter hoc feratur et referatur Piſca et panis ad domum vel hoſpitium dequoquentis; et ſi occaſione plus dandi Piſca vel panis deterioretur, reſtituretur in duplum dequoquenti.* Piſpoſta, forte. † Leg. videtur *Piſta*, a *Piſtare*, quod V. (2) † Piſcatus, Gall. *Pêche*. Ch. Mſ. c. finem XI. Sec. (3) † Locus in fluuio, capiendis piſcibus commodus. Ch. Mſ. a. 1330.

† PISCAGIVM, ius piſcationis, vel praeſtatio pro iure piſcandi. Ch. Amalr. vicecom. Narbon.

† PISCAIRAGIVM, PISCAYRATGIVM, praeſtatio pro facultate piſcandi. Ch. Mſ. a. 1307.

† PISCALE, locus in quo piſcatur. Ch. Mſ. a. 1344.

† PISCALIS GVRGES, locus in fluuio coarctatus piſcandi gratia. Ch. Mſ. Henr. I. reg. Fr.

† PISCAMEN, piſces capti. Stat. Mſ. a. 1322.

† PISCAMENTVM, piſcatus. Ch. Mſ. a. 1025.

† PISCANTIVS, piſcarius. Chartul. Rauennat.

PISCARE, idem quod mox *Piſcaria*, locus in quo piſcatur. Charta an. 1291. apud Miraeum to. 2. p. 873.

PISCARIA. (1) Vox Latinis nota, locus, in quo piſcatur, Italis *Peſchiera*: *Eſtang. ou Peſcherie*. Chronicon Farfenſe. *Precariam* pro *Piſcariam* lege in Charta Caroli Calui an. 849. apud Marten. to. 1. Ampliſſ. Collect. col. 120. PISCARIVM, in Fleta l. 1. c. 12. §. 21. (2) Ius piſcationis, Gall. *Droit de peſcherie*. Charta Henrici VII. Reg. Angl. ann. 1487. apud Rymer. to. 12. p. 326. (3) Piſcatorium forum, Gall. *Poiſſonnerie*. Statuta Maſſil. lib. 1. c. 49. §. 3.

PISCAROLVS, piſcarius, qui piſces vendit. Proceſſus de S. Thoma Aquin. to. 1. Martii p. 702.

† PISCATARIA, piſcatus. Libert. Mſ. Barcin.

PISCATARIVM, pro *Piſcatorium*, in Charta an. 1209. apud Marten. to. 1. Ampliſſ. Collect. col. 1090.

PISCATGIVM, PISCATICVM, quod pro iure piſcationis praeſtatur. Charta Guidonis D. Montislauri an. 1387. apud Baluz. to. 2. Hiſt. Aruern. p. 610. V. in *Piſcatorium*.

PISCATIO. (1) Ius piſcationis in fluuiis, etc. in Charta Guidonis Epiſcopi Lingonenſis an. 1267. Chronicon Lauriſham. p. 61. (2) Piſcatus, Gall. *Ce qu'on a pris à la peſche*. Lex Ripuar. tit. 42. c. 1.

PISCATORES, in commercio perinde ac ſerui et coloni. Charta Ludouici Pii Imper. in Chronico Farfenſi.

PISCATORIA. (1) Locus in quo piſces capiuntur; item Ius piſcationis. Charta an. 1062. in Tabular. S. Victoris Maſſil. (2) Vectigal, quod a piſcatoribus praeſtatur, in Cod. MS. reddituum Epiſc. Autiſſ. an. circ. 1290. exarato: *Piſcatoria aquae, ſex libras*. V. *Piſcatgium*.

PISCATORIVM, Ιχθυοκάλλιον, in Gloſſ. Gr. Lat. Idem etiam quod *Piſcaria*. Charta Philippi I. Francor. Reg. an. 1066. apud Marlotum in Chronico S. Nicaſii Remenſis c. 2.

PISCATRIA, vt ſupra *Piſcaria*, locus in quo piſcatur. Charta Pontii Comit.

Comit. Toloſ. an. 936. inter Inſtrum. tom. 6. nouae Gall. Chriſt. col. 78. V. *Piſcatura*.

PISCATVM. Capitulare de Villis c. 44. *De leguminibus quoque et de Piſcato, ſeu formatico, butiro, melle, etc.* Concil. Legion. an. 1012. inter Hiſpan. tom. 3. p. 193. *Piſcatum maris et fluminis et carnes quae adducentur ad Legionem ad vendendum, non capiantur per vim in aliquo loco a ſayone.* Vbi pro Piſcatus ſeu piſces ipſi vſurpatur.

PISCATVRA, idem quod *Piſcaria*. Charta Mauritii Epiſc. Pariſ. an. 1171. in Tabular. Montiſmart. PISCATVRA BANNALIS, in Charta an. 950. apud Meuriſſium in Epiſc. Metenſibus p. 137.

PISCAYRATGIVM, V. *Piſcairagium*.

† PISCEARE, pice illinere. Gloſſar. Prouinc. Lat. Cod. 7657.

PISCENARIVS, piſcarius, Gall. *Poiſſonnier*. Charta an. 1350. apud Rymer. to. 5. p. 694. V. *Piſcionarius*.

† PISCERNA, cella vinaria. Acta Mſ. capituli eccleſ. Lugd. a. 1344. V. *Pincerna* 2.

† PISCERNARIA, idem, in Ch. a. 1440.

† PISCIASIS, *lo ſetore de la urina*, in Gloſſ. Lat. Ital. Mſ. ab Ital. *Piſcia*, vrina.

† PISCIDA, pyxis, apud Barel. in Sermon. V. *Piſſida*.

PISCINA. (1) Locus in quo manus Sacerdotes lauant, et vbi ablutiones Sacerdotis, Miſſam celebrantis, iniiciuntur, in lib. Vſuum Ordinis Ciſtercienſis c. 21. 53. (2) Solium balnei. S. Auguſtinus lib. de Dialect. c. 5. *Piſcina dicitur in balneis, in qua piſcium nihil ſit, cum nihil piſcibus ſimile habeat: videtur tamen a piſcibus dicta propter aquam, vbi piſcibus vita eſt.* (3) Locus in quo piſcatur, Stagnum, Gall. *Etang*. Charta Arnulf. Luxou. Epiſc. in Tabul. Corbeienſi.

PISCINALE, PISCINALIS, idem quod *Piſcina* 2. Gloſſ. Sax. Aelfrici: *Piſcinale; Fiſchhus*, i. piſcium domus. Charta Roberti Principis Capuae an. 1121.

† PISCINARIA, locus in fluuio capiendis piſcibus aptatus. Ch. Mſ. a. 1105. V. *Piſca* 3.

PISCIONARIVS, piſcarius, Gall. *Poiſſonnier*. Charta Comit. Gaufredi apud Baluzium Miſcell. to. 7. p. 234. † Alius eſt miniſter monaſticus, cui piſcium miniſtrandorum vel etiam viuariorum piſcium cura incumbit. Comput. Mſ. a. 1326.

PISCIS. (1) Panni ſpecies, († coloris, ni fallor, ad florem perſici accedentis; V. *Perſus*.) Hariulfus l. 2. c. 10. *Albas lineas 260. caſulas de pallio 30. de purpura 10. de ſtorace 6. de Piſce 1. de plata 15. etc.* Ita lib. 3. c. 3. *Caſulae . . . ſericae 3. ex Piſce 1. etc.* (2) PISCIS REGALIS, qui ad Regem iure regio pertinet, vt ſunt balaena et ſturgio apud Bractonum lib. 1. c. 5. §. 7. et in Conſuetudine Norman. art. 603. Fleta l. 1. c. 45. † PISCIS PENDICVLVS, an qui ex praeſtatione debetur et penditur, vel qui hamo capitur, a quo pendulus eſt? Ch. Mſ. a. 1145. PISCIS PVBLICVS, vendibilis, ni fallor, Gall. *de Vente*, († ſeu potius, communis, i. e. maiorem inter et minorem). Chron. Farfenſe apud Murator. to. 2. part. 2. col. 479. PISCIS GROSSVS, V. *Craſpiſcis*. PISCES ALBI, in Itinere Camerarii Scotici c. 16. 19.

PISCOSITAS, piſcium abundantia; item, ius piſcationis. Guibertus in Vita ſua c. 2.

PISELE, PISELIS, PISELVM, V. *Gynaeceum* et *Piſalis*.

PISEMA, *Specular*, *Specula*, *Phylacteria*. Ita Gloſſae antiquae MSS.

PISETVM. (1) Ius Strigonienſis vrbis in vrburis aurariis, Sambuco. Tractatus de vrburis: *Archiepiſcopis de ſingulis marcis pagamenti monetae tempore currente ſinguli unum Piſetum exſoluerent, etc.* (2) † Ager piſis conſitus. Gloſſar. Lat. Gall. Cod. 7692.

PISICVM, praeſtatio ex piſis. Tabular. S. Vincentii Cenoman.

† PISMA, *ira, altitudo, ſuperbia*. Gloſſar. vet. Cod. 7613.

PISO inſtrumentum quo pinſitur, etc. V. ſupra *Piſare*.

† PISONALE, PISSONALE, menſurae ſpecies videtur, f. ab Ital. *Pizzico*, pugillus. Ch. a. 1249. in Monum. Aquileg. p. 746. *Duae azimae de uno piſonali de ſextario.*

† PISQVA, i. q. *Piſca 3*, in Ch. Mſ. a. 1316.

† PISQVERA, idem, Hiſp. *Peſquera.* Acta SS. t. 6. Iul. p. 56.

PISQVERIVM, pro *Piſcaria*, viuarium, V. *Cloperius.*

† PISSA, mactra, arca in qua pinſitur. Gloſſar. Lat. Gall. Cod. 7692. V. *Piſſelli.*

PISSAGO, *pix liquida.* Gloſſ. Iſid. Ex vet. Vocab. vbi legitur, *Piſſaygra, pix liquida*, Martinius emendat *Piſſa hygra*, a Graec. πισσα ὑγρά.

† PISSARE, mingere, Gall. *Piſſer*, Germ. piſſen. Lit. remiſſ. Mſ. a. 1357.

PISSASPHALTVS, Graec. πισσάσφαλτος, pix bitumine miſta. Vita S. Syncleticae to. 1. Ianuar. p. 251. Aliis *naphta* dicitur.

PISSATVM. Charta an. 1250. in Tabul. Capituli Pariſ. l. 2. Ch. 35. *Et de omnibus pertinentibus ad maioriam antedictam, videlicet meſſariam, inueſtituras, eſbonagia, coſſatum, et Piſſatum grangiae de Ciuiliaco.* Praeſtationis ſpecies videtur, quae pro ponderibus publicis exigebatur, a Gall. *Poiſer* vel *Peſer*, ponderare. Id maxime ſuadet vox *coſſatum*, qua ſignificatur id quod pro menſuris penſitatur. Ne cui vero vox *grangia* negotium faceſſat, monemus eo loci villam, praedium ruſticum ſonare.

† PISSAXERA, *la pece dura.* Gloſſ. Lat. Ital. Mſ. V. *Piſaigra.*

† PISSELLI, *piſſa*, *pictamen oui*, λεκυθος. Reg. in Caſtigat. ad vtrumque Gloſſar.

PISSENTVNEGA, mingens in tunica. Vita B. Amati to. 2. Maii p. 351.

† PISSIA, piſum et quidquid leguminis eo nomine intelligitur. Reg. Cam. Comput. Pariſ.

PISSIDA, PISSIS, pro *Pyxis*, Gall. *Boete.* Litterae Philippi V. Reg. Franc. an. 1317. to. 1. Ordinat. p. 754.

† PISSITARE, guſtare. Comoed. ſine nomine. V. *Pitiſſare.*

PISSONAGIVM, tributi ſpecies, primitus ex piſcibus, etiamnum Picardis *piſſons* dictis: traducta deinde ad caeteras praeſtationes. Tabular. Epiſcop. Autiſſiod.

PISSONALE, PISSONALIS, V. *Piſonale.*

PISSONARIA, forum piſcarium, in Teſtamento Geraudi de Abbatisvilla an. 1271. in Hiſtoria Pontiuenſi p. 205.

PISSORIVM, vas coquinarium. Statuta MSS. Monaſt. Lirin. an. 1453.

PISTA. (1) In Capitul. Caroli M. de villis c. 49. *Vt genitia noſtra bene ſint ordinata, id eſt, de Caſis, Piſtis, suguriis.* Aedificii genus eſſe ſuadent vett. Gloſſ. *caſa, tugurium, pergula.* Vnde *Piſta* idem omnino videtur quod *Pergula 2.* Vide in hac voce. (2) Vox Italica, impreſſi veſtigii nota, Gall. *Piſte.* Annal. Eſtenſ. ad an. 1408. apud Murator. to. 18. col. 1058. (3) † PISTAE, *quibus ruduntur capita*, in vet. Gloſſar. Cod. 7613.

PISTACVLVM, *pilum*, ὕπερον, in Gloſſ. Gr. Lat.

PISTANCIA, PISTANCIARIVS, V. *Pictantia.*

PISTARE. (1) Idem quod *Pinſere* ſubigere, Gall. *Paitrir*; ex *piſtus* vox conficta. Leg. Palat. Iacobi Reg. Maioric. to. 3. Act. SS. Iunii p. XVI. (2) Pilo tundere, Gall. *Piler.* Veget. lib. 1. Mulomedic. *In pila lignea Piſtabis cerneſque ſubtiliter.* (3) † Premere, calcare, Ital. *Peſtare.* Inquiſ. a. 1273.

† PISTATRIX, quae panem facit et vendit, t. 7. Ordin. reg. Fr. p. 506. V. *Piſſa.*

PISTATVS, ab Ital. *Piſtare*, contundere, Gall. *Piler.* Chronic. Mutin. ad an. 1311. apud Murator. to. 11. col. 99. V. *Peſtare.*

PISTE, telae ſeu panni ſpecies. Inuentar. an. 1342. in Tabular. S. Victoris Maſſil. *Item unam mapam Piſte.* Haud ſcio an legendum ſit *Piſcis.* V. in hac voce.

† PISTELLA, σκυφαριον, Germ. *Fiſcella*, Reg. *Piſcella.* F. ciſtella vel ſcutella. Caſtigat. in vtrumque Gloſſar.

† PISTEL-

† PISTELLUM, campanae claua ferrea. Comput. Mſ. a. 1508.

PISTENARIUS, piſtor, Gall. *Boulanger.* Charta Eduardi III. ann. 1341. apud Rymer. to. 5. p. 254.

PISTERNA, pro *Pincerna.* V. *Picerna.*

PISTEUGIS. Pontificale Benignianum: *Oratio in Sabbato ſancto Paſchae ad Reddentes; dicit domnus Papa poſt Piſteugis, etc.* In Cod. MS. Card. Otthoboni, *poſt Piſteuſis.* Vbique legendum videtur diuiſis vocibus πιςεύω εἰς, quae ſunt prima Symboli Graeci verba.

PISTICUS, probus, fidelis, non adulterinus: ex Graeco πιςικός. Gloſſ. Lat. Gall. Sangerm. *Piſticus, i. fidelis, feal.* Adhelelmus Sagienſis Epiſc. in Miraculis S. Opportunae n. 2. *Vitae eius Piſticus ſcriptor,* id eſt, fidelis, verax. Anonymus MS. ex Biblioth. Thuan. Cod. 525.

Qui calus eſt, in praxi ſimilis eſt, et Piſticus homo,
Illius oda placet, qui recte Theologizat.

Id porro epitheti maxime tribuitur *Nardo*, quam πιςικὴν vulgo vocant Graeci, id eſt, non adulteratam, vti Baronius an. 32. num. 26. Caſaubonus in Exercit. Scaliger, Salmaſius et alii vertunt. Gloſſae Latinae MSS. Regiae: *Nardum Piſticum, Chriſma ſine impoſtura.* A certo vero loco dictam *Piſticam nardum* cenſet S. Auguſtinus in Euang. Ioan. Tract. 50. ç. 12. *Quod ait Piſtici,* (nardi) *locum aliquem credere debemus, vnde hoc erat vnguentum pretioſum.* Alii Nardum *ſpicatam*, non *piſticam* dictam volunt. Marcus enim, vt et Ioannes, σπικάτης habet, vnde Marci interpres *Spicata* retinuit, ita vt nardus ſic dicta fuerit, quaſi ex ſpicis confecta, eoque pretioſa ac βαρύτιμος. At aliud *nardum piſticum*, aliud *ſpicatum* eſſe ſcribit Eucherius Lugdunenſis de diuerſis vocabulis: *Nardum piſticum, nardum fidelem, id eſt ſine impoſtura, Graecum eſt. Nardum ſpicatum, ab eo, quod ſpecies ipſa nardi in modum ſpicae ſit, quae infuſa conficitur.* Hinc PISTIS, *genus aromatis*, in Gloſſ. Arabico-Lat. Sed de Nardi variis ſpeciebus V. Ruellium.

† PISTIGLIO, fibula, vel globulus, quo veſtis adſtringitur et ornatur. Conſtitut. eccleſ. Sabin.

PISTININUM, ſ. opus piſtorium, Gall. *Paté*, Ital. *Paſtizzo*, cuius dimin. eſt *Paſticcino.* Chron. Petri Azarii ad an. 1357. apud Murator. to. 16. col. 344. *Compater, ne diſcedas, comedemus Piſtininum. Reſpondit proditor: bene placet; ſed comedemus domi meae, quia habeo melius vinum.* Niſi paſtinacam Gall. *Panais* intelligas. V. *Piſtrixia.*

PISTIS, V. *Piſta* 2. et *Piſticus.*

† PISTOLARE, i. q. *Piſtolarium.* Inuent. a. 1491.

PISTOLARIUM, pro *Epiſtolarium*, liber epiſtolarum quae leguntur in ſacris Liturgiis. Occurrit in Inuentar. an. 1342. ex Archiuo S. Victoris Maſſil.

PISTOLETTUS, brevior ſclopetus, Gallis *Piſtolet*, tom. 5. Ampliſſ. Collect. Marten. col. 1442. Vnde ducta ſit vocis origo, vide in Etymol. Gall. Menagii.

PISTOR DULCIARIUS, Gall. *Patiſſier*, V. *Paſtillus* 2.

PISTORA, piſtrix, quae panem conficit vel vendit. Inquiſitio an. 1276. to. 1. Hiſt. Dalphin. p. 25. V. *Piſtoriſſa.*

† PISTORESSA, idem, in Ch. Mſ. a. 1298.

PISTORIA. (1) Locus, vbi piſtores panem conficiunt, in Lege Bajwar. tit. 9. c. 3. (2) Ars piſtoria. Charta an. 1309. to. 1. Hiſt. Dalphin. p. 97. (3) Dignitas Eccleſiaſtica. Litterae Galteri an. 1208. in Tabular. Audomar. V. *Panetarius.*

PISTORISSA. Gloſſae vett. *Piſtrix*, χήτος, καὶ ἀρτοποιός. Libertates MSS. Saluaeterrae in Ruthenis an. 1284. *Piſtor vel Piſtoriſſa, etc.* V. *Panetarius.*

† PISTREGA, molendinum ad tundendum et comminuendum. Ch. a. 998. apud Murat. t. 3. Antiq. p. 742.

† PISTRILA, *lo furno.* Gloſſ. Lat. Ital. Mſ.

PISTRINARE, panem conficere, Gall. *Faire du pain*, apud Rymer. to. 9. p. 253. PISTRIRE, eadem notione, ex Catholico apud Laur. in Amalthea.

PISTRINARII, piſtores, in Regula S. Pachomii c. 67. Vlpian. D. l. 16. tit. 3. l. 1. vbi *Piſtrinarius* eſt piſtrini cuſtos.

PISTRINICVS, ἀρτοκοπικὸς, in Gloſſ. Lat. Gr. *Piſtrinenſis*; Sangerm. *Piſtrinienſis*.

PISTRIRE, V. *Piſtrinare*.

PISTRITIA, opus piſtorium, Gall. *Patiſſerie*. Chron. Mutin. apud Murator. to. 11. col. 117. V. *Piſtinium*.

PISTVM. Laudes Papiae apud Murator. to. 11. col. 29. *Cum vadunt ad indulgentiarum loca, nunquam vacua manu pergunt, quin ferant ſecum... alicuius ſpeciei legumina, milium confuſum, quod Piſtum vocatur*.

PISVS. Conſtitut. Iacobi Reg. Siciliae c. 33. *Si aliquem a noſtra curia feuda tenentem in capite, vel etiam ſubfeudatarium nullo haerede legitimo per lineam deſcendentem, ſed fratre, ſeu eius liberis ſuperſtitibus, mori contingat, ſi feudum Piſum ab aliquo ex parentibus ſibi et fratri communibus, vel non communibus peruenerat ad defunctum, etc.* Nihil in hanc vocem habet Marius Muta, earumdem Conſtit. commentator; forte leg. *poſſeſſum*, adeo vt *piſum* contracte ſcriptum fuerit.

PITA. (1) Lambertus Ardenſis, p. 141. *Vbi vſque hodie inueniuntur quaſi reliquiae gentilium, rubeae videlicet tegulae, teſtae vaſorum miniti coloris, et fragmenta vaſculorum vitreorum, vbi nunc ſulcante aratro reperitur Pita ſiue via dura et lapidea, a mariſco in ſiluam calcata. Piſtes* etiamnum viae veſtigia appellant Galli. Haud ſcio an legendum ſit *Pira*. V. *Pirgius*. (2) Moneta minutior Francica. V. *Picta* 3.

† PITACEATVS, panni *pitaciis* ſ. fruſtis reſarcitus. Act. SS. t. 1. Aug. p. 646. V. *Pittacium*.

PITACIOLVM, V. *Pittacium*.

† PITAGIVM, i. q. *Pedagium*, tributum quod penditur. Bulla Gregor. X. a. 1271. V. *Petagium*.

PITALFVS, vas vinarium, lagena maior, idem quod aliis *Bota* vel *Butta* dicitur. V. in hac voce. Forte a Gr. πίθος, dolium, vrceus, πιθάκνη, doliolum. V. *Pitharia*. Vetus Ceremon. MS. B. M. Deauratae Toloſ. PITALPHVS, PYTALPHVS, eadem notione. Tabul. Piperac. an. 1394. PITELFVS, eodem ſignificatu, in Litt. an. 1347. to. 2. Hiſt. Dalphin. p. 567. † PITALPHIVS, PITALPHVS, in Ch. Ml. a. 1372.

PITALLVM, vt ſupra *Peſtillum*, inſtrumentum, quo aliquid teritur. Comput. an. 1239. MS.

† PITANCHARIVS, i. q. *Pitanciarius*, in *Pictantia*. Comput. Mſ. a. 1319.

† PITANCIA, mendoſe vt videtur pro *Pittacium*, ſchedula mercatoria, in Act. SS. t. 3. Iun. p. 430.

† PITANCIARIA, quidquid ab abbate procurandis monachorum *pitanciis* attributum erat. Iuram. abbat. Cormeriac. V. *Pictancia*.

PITANSARIVS, PITANTIA, etc. V. ſupra *Pictantia*.

† PITARCIA, i. q. *Banneria*, vexillum. Ludew. t. 11. Reliq. p. 26.

† PITARGVS, *Bordon*, *Prou.* in Gloſſ. Lat. Prouinc. Cod. 7657.

† PITATIO, charta, ſcheda, t. 2. Sept. p. 755. V. *Pittacium*.

PITHARIA. Vincentius Beluac. l. 31. c. 144. *Vbi eſt theſaurus ſuus, et dicitur quod ibi ſunt 16. Pithariae, plenae auro depurato, etc.* Πίθος, πιθάκιον, dolium, doliolum. Hollandi vulgo dicunt *tonne d'or*. V. *Pittarium*. † Male fortaſſis lectum pro *Picharia*.

PITHAVLES, qui vtre ſymphoniaco, Gall. *Cornemuſe*, canit. Vtitur Vopiſcus in Carino 1. 19. de ludis, et Seneca Ep. 76. † πυθαύλοι.

† PITIA, V. *Piccia*.

PITIGMATA, V. *Ptigmata*.

PITISMA, *cordae extenſae in templo*, in Gloſſis ad Doctrin. Alex. de Villa Dei.

PITISSARE, vel PYTISSARE, Papiae MS. *Portare*. Leg. *Potare*. Eadmerus lib. de S. Anſelmi ſimilitud.

tud. c. 15. *Aliquando* (ſimul delectantur) *auditus et guſtus, vt cum aliquem ſic bibere delectat, vt inter labia ſua ſonitum quemdam Pitiſſando faciat.* Vox veteribus nota, ad quam conſule Martinii Lexicon.

† PITISSATOR, qui ex officio guſtat, vt de potionum bonitate iudicet. Reg. eccleſ. Beluac.

† PITIVS, mendoſe pro *Priſius*, in Probat. t. 1. nouae Hiſt. Burg. p. 94. V. *Priſo* 1.

PITRATVS. Fragmentum Petronii: *Etiam vides; cepa Pitratâ.*

PITT, foſſa, qua Scoti fures femineas immergebant. Ita Spelman. ex Skenaeo. V. *Foſſa* 1.

PITTA, moneta minutior, V. *Picta* 3.

† PITTACIARIVS, *Chavetier*, a *Pittacium*, *ſavate.* Gloſſar. Lat. Gall. Cod. 7679. V. *Pictaciarius.*

PITTACIVM, tabula fuſili pice, (Graeci πίσσαν et πίτταν vocant) illita ad exarandum: Scheda, epiſtola; ſed maxime ea, quae in quadrum eſt complicata; vt obſeruat Euſtathius ad Homerum p. 633. Papias: *Petatia et Petatiola, medica pars cartae.* Alibi: *Pitacium vel pitaciola, membranula, epiſtola.* Guill. Brito in Vocab. *Pictacium a pingo dicitur epiſtola breuis et modica. Item pictacium dicitur cedula de membrana deciſa. Item pictacium dicitur corii particula, quae ſoleae repetiatae inſuta eſt. Vnde pictatiatus, repetiatus.* Ex Ioſuae c. 9. *Calceamentaque perantiqua, quae ad indicium vetuſtatis Pittaciis conſuta erant.* Vbi Gr. Editio σανδάλια καταπεπελματωμένα habet. V. *Pecia.* PITACIVM. S. Eulogius in Epiſtola ad Aluarum. PICTACIVM, idem. Vocem deducunt quidam ex πυκτὸς, πίναξ πυκτὸς, *Pugillares tabellae*, indeque Germanos *buch*, Anglos *book*, et Belgas *boek* pro libro dixiſſe volunt. Gloſſae Iſidori: *Pictacium, epiſtola breuis et modica. Pictaciuncula, Membrana.* Nouella Theodoſii de ſiliquarum exact. V. *Pecia.* PYCTATIVM et PYTATIVM, eadem notione. Iohannes Diaconus in Vita Gregorii M. c. 45. PITTACIOLVM, et PITACIOLVM, diminut. a *Pittacium*, pro ſchedula: vnde forte Galli ſuum *billet* pro *pillet* hauſerunt. Hariulfus l. 4. c. 17. Hinc eſt quod apud Laur. in Amalthea *Pittaciolum, Pittatiuncula* vſurpatur pro chartula doliis affixa ad patriam et numerum vini deſignandum, vt et pro annonaria ſpecie militibus data. PICTACIOLVM. Glaber Rodulphus l. 3. apud Ducheſnium to. 4. p. 31. PITTACIOLVS. Hincmarus Epiſcopus Laudunenſis in Praefatione ad Collectionem ex Epiſtolis Romanorum Pontificum. Ex his emendandus monachus Sangallenſis l. 1. c. 36. de ſagis virgatis Freſonicis ac curtulis, vbi Carolus M. ſic ait: *Quid proſunt illa Pittaciola, in lecto non poſſum eis cooperiri, caballicans contra ventos et pluuias nequeo defendi, ad neceſſaria naturae ſecedens tibiarum congelatione deficio. Pittaciola* enim vocat *virgas* ſagorum, quae inde *virgata* dicuntur Poëtae, quod inſtar *Pittaciorum* eſſent efficta. Atque ita vocari videntur fruſtula ſagi militaris ſericei, a Willelmo Britone l. 11. Philippid. p. 231.

Sic percuſſa patet, ſic interciſa minutis
Pictaciis pendet, dum demolitur eandem
Tunſio crebra nimis clauae mucronis et haſtae.

PITTANTIA, PITTANTIARIA, etc. V. *Pictantia.*

PITTAPHIVM, in Append. 2. ad Vitam S. Angeli Carmel. to. 2. Maii p. 841. *Legerunt quoddam ſcriptum ſeu Pittaphium ſcripturae, etc.* Epitaphium interpretantur Bollandiſtae: malim ego pro *Pittacium* eſſe ſcriptum. V. in hac voce.

PITTARIVM, vas quoddam, idem quod *Pitharia.* V. in hac voce. Necrolog. Laureſham. apud Schannat. Vindem. Litter. p. 37. † Mendoſe forte pro *Picarium.*

PITTERA, modus agri vel vineae. V. *Pedatura.*

PITTO. Caput 72. Legis Salicae ex Cod. Regio, apud Steph. Baluzium: *Si quis Pitto alterius excuſſerit iuuitu ſtricto, 120. denariis, qui faciunt*

cium ſolidos 3. culpabilis indicetur. Paulo aliter in Codice Pithoeano apud eumdem to. 2. p. 989. *Si quis alterum Pitto excuſſerit, Malb. Vuiſtritto ſunt den. 120. qui faciunt, etc.* Vtrumque emendat Eccardus in Notis ad huncce titulum, cenſetque legendum *widu ſnitto*, quod ſalicis excuſſionem ſeu inciſionem ſignificabat, quae eo grauius puniebatur, quia magnus ſalicum vſus eſt in ſepibus conficiendis. Eſt autem a Saxon. *Wide*, ſalix, et *ſniden*, incidere, excurere. Hinc Gloſſ. Ratisbon. *Salix, wida*; vnde *wittus* primum, exin *pittus* corrupte natum exiſtimat vir eruditus. *Pittus* legitur tit. 32. c. 9. eiusdem Leg. Salicae edit. Baluz. *Si quis compari ſuo Pittum excuſſeris, etc.*

PITVITA, V. *Picinta.*

PITVITAS, Latinis Pituita, narium vel oculorum humor redundans. Quaeſt. MSS. Mag. Odonis de Miſſa. Vtitur Arnobius.

PITVRA, praeſtatio, tributum, a *Peyta*, Gall. *Paye.* († Nequaquam, idem enim eſt ac *Pictura*, modus agri vel vineae.) V. *Peitare.* Tabular. S. Vincentii Cenoman.

PITZVLVM. Gloſſ. Medicum MS. Reg. ſign. 1486. *Puſca, i. Pitzulum, ex quo fit puſca medicinalis.*

PIVANGA, menſura agraria apud Germanos, a voce Biſang. Wiguleius Hondius in Metropoli Salisburgenſi to. 2. p. 8. *Hermannus Abbas obtinuit campum diuidi per funiculos, iugera 12. huoba iugerum habebat 12. Piuangas. Facta haec partitio praeſente Hermanno an. 1247.*

PIVIALE, vox Italica, idem quod infra *Pluuiale*, veſtis epiſcopalis. Chron. Foroliu. apud Murator. to. 19. col. 888.

PIVIO, idem quod *Pipio*, Gall. *Pigeon*, apud Marten. to. 2. Ampliſſ. Collect. col. 1391.

PIVNCVLVS, V. *Pipiones.*

† PIVOTVS, a Gall. *Pivot*, axis, cardo. Comput. eccleſ. Pariſ. a. 1381.

PIVS, Epitheton, vt videtur, vrbis Toletanae, apud Iſidorum Pacenſem Epiſcopum in Chronico aera 685. *Hic crebra Concilia clarente Eugenio vrbis Regiae Metropolitano Epiſcopo Toleto Pio . . . recollegit.* Ex quo ſane loco dubium videtur, quod alias aſſerit Antonius Auguſtinus de Numiſmatibus dialogo 7. Inſcriptionem, quae in auerſa complurium nummorum Hiſpaniae Gothicorum Regum conſpicitur ac legitur, TOLETO PIVS, vocem poſtremam ad Principem, cuius eſt, ſpectare, vt in Leouigildi Regis numiſmate, TOLETO IVSTVS. Hunc lege, ſi tanti eſt, et expende. Eiusmodi etiam Regum Hiſpanicorum Gothicos nummos cum hac voce, PIVS, adiecta vrbium aliarum nominibus recenſet Ambroſius Morales toto lib. 12. vbi quasdam profert, quae habent TOLETO IVSTVS, ELBORA IVSTVS, c. 4.

† PIXA, pullus, i. q. *Piccia* et *Picza.* Ch. a. 1175.

† PIXARIVS, ſpecierum mercator, Gall. *Epicier.* Ch. a. 1223.

† PIXIDARIVS, qui machinae bellicae, *Pixis* appellatae, praeeſt, German. Büchſenmeiſter. Ludew. t. 11. Reliq. p. 33.

PIXIS. (1) Vel PYXIS, machinae bellicae ſpecies, Germanis Büchſe, vt auctor eſt Freherus. Thwroczius in Ioanne Huniade c. 46. *Ac caſtris bellicis machinarum, Pixidum, ac aliorum tormentorum hoſtem ferientium ingeniis munitis et refertis.* (2) † Pix, gummi. Gloſſ. Prouinc. Lat. Cod. 7657.

PIXITA, locus pici conficiendae aptus. Teſtamentum Bertichramni Epiſc. Cenoman. to. 3. Analect. Mabill. p. 130.

PIXONANDVS, locator, conductor, ab Ital. *Pigionare*, Gall. *Locataire.* Statuta Aſtenſ. f. 9. vo.

PIZARE, firmare, ſtabilire, ni fallor, Gall. *Aſſurer.* Reparationes factae in Seneſcallia Carcaſſonae an. 1435. ex Cod. MS. Lancelot.

PIZOCATA, laicus inter fratres alicuius tertii ordinis relatus, Italis *Pizzochero.* Bulla Leonis PP. X. an. 1516. in Magno Bullar. part. 4. p. 37.

† PIZOCHERA, mulier alicui tertio ordini religioſo addicta. Bulla Eug. IV. PP. a. 1443. V. *Pinçocherus*.

PIZUM, pro Piſum, *Pezés* Fuxenſibus. Obituar. S. Martialis Lemouic.

PIZZA, placenta, ex Italico *Pizza*. Charta an. 1195. apud Vghellum to. 7. p. 1321.

PIZZICARIUS, ſalſatum aut pinguium mercium minutim vendendarum propola, pinguiarius, Italis *Pizzicagnolo*, vt obſeruant Bollandiſtae. Vita B. Lucheſii to. 3. Aprilis pag. 598.

PLACA. (1) Contractus Nauigii D. Regis cum Venetis an. 1268. tom. 5. Hiſt. Franc. *Et pro vno milite habendo Placam coopertam ab arbore de medio verſus puppem, marchas duas et quartam; et pro vno ſcutifero habendo Placam diſcoopertam in loco praedicto vncias ſeptem argenti, . . . et pro quolibet alio peregrino habendo Placam ab arbore de medio ad proram cum ſuis viandis et habuiſiis marcham vnam, etc.* vbi *habendo* ſumitur pro *habente* et pro *habuiſiis* leg. *harneſiis;* vt *Plaça*, pro *Placa*. V. *Placea*. (2) Moneta, quae in Statuto Henrici Regis Angliae, dato Pariſiis 20. Novemb. an. 1426. 4. maioribus *Blancis*, ſeu *Albis* aeſtimatur: *Plaque*. PLACCA. Chron. Bonae Spei p. 417. ad an. 1481. *Placa* erat ponderis 68. vel 69. gran.

PLACABILIS. (1) Placitus, gratus, acceptus. Charta an. 2. Caroli Calvi in Chartular. Eccleſ. Aptenſ. fol. 114. V. *Placibilis*. (2) † Vox chymica, plicatilis. Roſar. Mſ. c. 4.

PLACAMENTUM, propitiatio. Vita B. Simonis de Lipnica, to. 4. Iulii p. 522. Vtitur Plinius l. 8. c. 72. et l. 21. c. 19.

PLACARE. (1) Paciſci cum aliquo, pactum inire. Lex Bajwar. tit. 11. c. 7. §. 2. V. *Placitare* in *Placitum*. (2) I. q. *Pacare*, ſoluere, niſi etiam ita legendum ſit, in Conſuetud. Vernolii an. 1365. to. 4. Ordinat. Reg. Franc. p. 644. (3) Gall. *Plaquer*. Concilium Auenionenſe an. 1279. cap. 1. *Domos Eccleſiarum occaſione quacunque ſerrare, ſeu claudere, vel ferrare, ſeu Placare, etc.* Vbi legendum videtur *Plancare*. V. in hac voce. (4) PLACARE SIGILLUM, apponere. Continuat. Chron. Guillel. Nangii to. 11. Spicil. Acher. p. 751. ad an. 1331. (5) † Inducere, a Gall. *Plaquer*, inde PLACATURA, ipſa inducendi actio, Gall. *Placage*. Comput. Mſ. a. 1520.

† PLACATICUM, i. q. *Plateaticum*, in Ch. a. 1235.

PLACATUS. (1) Planus. Mirac. B. Simonis Eremit. Auguſt. to. 2. April. p. 825. (2) † *Sigillum placatum*, *Sigillum in placato*, in Inuent. Chartar. reg. a. 1482. Sigillum litteris ipſis appoſitum, ad diſcrimen ſigilli penſilis.

PLACATURA, V. *Placare* 5.

PLACCA. (1) Moneta, V. *Placa* 2. (2) † Armaturae ſpecies ex laminis confecta, in Teſtam. a. 1349. V. *Plata* 1.

PLACCELLUS, diſcus cibarius, lanx, Gall. *Plat*. Chron. Domin. de Grauina apud Murator. to. 12. col. 628.

PLACEA (1) Locus, ex Gallica voce *Place*, quae a Germanico Platz, campus, forte orta; vel potius a Gr. πλατεῖα, vnde Lat. platea non abſimili notione. Vetus Charta apud Waddingum an. 1231. 53. *Confirmavi . . . . Placeam terrae, quae ſe extendit in longitudine, etc.* V. *Placia*. 2. (2) Arx, caſtrum, locus munitus; *Place* eadem notione dicunt. Galli, et Platz Germani. Litterae Henrici IV. Reg. Angliae an. 1409. apud Rymer. to. 8. p. 611. (3) † Locus ſepulturae, in Comput. Mſ. a. 1408.

† PLACEARE, incedere, ambulare, Ital. *Piaggiare*. Stat. Taurin. a. 1360.

† PLACEARIUS, aedilis, ſcabinus qui *Placita* ſ. lites ciuium diiudicat. Litt. Mſ. a. 1348. V. *Paciarius* in *Pax*.

† PLACEATIO, locus vacuus indefinitae magnitudinis, Gall. *Place*, Germ. Platz. Chartul. S. Ioann. Angeriac. V. *Placea* et *Plaſtrum*.

† PLACEBO, veſperae pro defunctis ita vocatae a prima earumdem antiphona. Teſtam. Franc. duc. Brit. a. 1449.

PLACENS, amatus. Inſtrum. ann. 1099. apud Mabillon. to. 5. Annal. p. 414.

PLACENTARIVS. (1) Gloſſae Graeco-Lat. πλακουντάριος, *Placentarius*, *Dulciarius*. Palladius in Hiſt. Lauſ. c. 6. Ἐν τούτῳ τῷ ὄρει καὶ ἰατροὶ διάγουσι καὶ πλακουντάριοι. (2) PLACENTARII, Scurrae, ludiones, faceti, Gall. *Plaiſanteurs*, vel *Plaiſantains*. Petrus Damiani l. 6. Ep. 33.

PLACENTIA. (1) *Placendi ſtudium*, Laur. in Amalth. Apul. de Dogm. Plat. (2) † Patientia, tranquillitas, t. 2. Mart. 1. 142. (3) † Voluntas, arbitrium. Teſtam. Alph. reg. III. a. 1271.

PLACENTINVM, veſtis muliebris ſpecies, in Regula Tertiariorum Ordinis S. Franciſci c. 3.

PLACENTINVS. Gloſſ. Gr. Lat. MS. S. Germani Pariſ. ἀρεστὸς, *Placentinus*, in edit. *Placinus*. Goldaſtus *placitus* reſtituit. Certe etiamnum ioculatores *Plaiſantins* appellamus. Sed an hac notione vox haec accipi debeat in Capitulari de cauſis Regni Italiae c. 15. et in Lege Longob. l. 3. tit. 34. iure controuertitur. *Non eſt noſtra voluntas, vt homines Placentini per eorum praeceptum de curte palatii noſtri illos aldiones recipiant.* Ibi, vt monet Baluz. in Notis ad Capitul. Gloſſa interlinearis in Codd. regiis habet: *Placentini, id eſt, adulatores*. Verum haud ſcio an pro *Placentini* legendum ſit *Palatini*. V. in hac voce.

PLACERE, *placitum* ſuum implere, iuri ſtare. Lex Ripuar. tit. 67. §. 3. Melius *placitare* edidit Baluzius.

PLACERIVS SCRIBA, publicus, tabellio, Gall. *Greffier*. Statuta Genuenſ. lib. 4. c. 13. fol. 81.

PLACETVM. (1) Pro *Pleiſſetum*, ſepes, virgulae ſimul implexae, Gallis veteribus *Pleſſeis*. V. *Pleiſſeicium*. Albericus in Chron. MS. an. 1239. (2) PLACETI LITTERAE, Quibus *placet* adſcribitur, vt petitio vim habeat. Statuta Eccleſ. Meld. an. 1493. to. 2. Hiſt. eiuſd. p. 516.

PLACHEA, platea, Gall. *Place*, in Ch. a. 1061.

† PLACHETVM. Ch. a. 1136. inter Inſtr. t. 10. Gall. Chriſt. p. 154. *Infra has metas — deſcendente a placheto ipſius Achy ad vinarium.* V. *Plaketum*.

PLACIA. (1) Vel PLAZIA, tributi ſ. vectigalis ſpecies. Charta Guillelmi Siciliae Regis an. 1179. apud Vghellum to. 7 p. 704. *De Placia autem, foreſteria, et bando, ſit ita ipſa Eccleſia libera . . . ſicut eſt, etc.* Alia Rogerii I. Siciliae Regis apud eumdem to. 9. p. 45. *Concedimus . . . de ipſis hominibus, et ab eis deſcendentibus perpetuo habere legem et Plaziam, ſicut a ſuis hominibus et villanis.* V. *Plaza* 2. (2) Locus, a Gall. *Place*: item modus agri, vt ſupra *Pecia*, Gall. *Plaçage*. Charta Guillelmi *de Baux* Principis Arauſion. an. 1215. V. *Placea*.

† PLACIATVM, i. q. *Plateaticum*, ap. Cenc. inter Cenſ. eccl. Rom.

PLACIBILIS. (1) Placitus, gratus. Anaſtaſius Bibl. in Hiſt. Eccl. V. *Placidus*. (2) † *Differentia placibilis*, in Ch. Mſ. a. 1393. i. e. quam indicare nobis placuerit.

PLACIBILITAS. (1) Placendi ſtudium, amabilitas. Sabas Malaſpinae lib. 1. Rer. Sicul. apud Baluz. tom. 6. Miſcell. p. 204. (2) Quies, tranquillitas. Collatio Matthaei de Cracouia, apud R. Duellium lib. 1. Miſcell. p. 144.

PLACIDA, lamina. Acta SS. to. 1. Iunii p. 56. de S. Secundo.

† PLACIDE, lepide, venuſte. Dial. Creatur.

PLACIDITAS. (1) Manſuetudo, humanitas. S. Nilus Ep. 162. (2) † Obſequium, officium, Ch. Mſ. a. 1297. V. *Plaſterium*.

PLACIDVM, lis intentata, controuerſia, litigatio. Acta S. Lidani to. 1. Iulii p. 346. *Deuoratus extitit a lupis, de quo maximum Placitum habuerunt.* V. in *Placitum*.

PLACIDVS, vt *Placibilis*. Bulla Bonifacii VIII. PP. an. 1295. ex Bibl. Reg.

PLACIMENTVM, vt *Placidum*. Chartul. S. Petri de Domina fol. 63.

PLACITAMENTVM, conſenſus domini, ſeu praeſtatio pro eodem conſenſu,

Et in praedictis iſtis locis . . . habebimus magnam iuſtitiam, quae vocatur Placitum enſis. PLACITVM SPADAE, eadem notione. Charta Radulphi Abb. Fiſcamn. an. 1211. apud D. *Bruſſel* de Vſu feud. tom. 1. pag. 263. PLACITVM VICEDOMINARIVM, in Chronico Hugonis Flauiniacenſis pag. 132. quod ab Eccleſiae Vicedomino tenetur. PLACITVM VIGIRTALE, in Charta Iohannis Ducis Cabilon. an. 1232. apud Chifflet. in Beatrice Comit. Cabilon. p. 48. *Quitauit . . . quicquid habebat idem Dux* (Hugo) *in charreria Cabilonenſi: et vinum quod tannatores debent annuatim cenſuale: et placitum vigiritle, etc.* PLACITA MAIORARE, MINORARE, V. *Maiorare* 2. AD PLACITVM MANNIRE, vocare in ius, in Capitul. Caroli M. an. 797. cap. 5. V. *Mannire. In Placitum trahere*, in Charta an. 1296. apud Kennett. Antiquit. Ambroſd. p. 328. PLACITVM, lis intentata. Pactum inter Venetos et Principes Regni Hieroſol. an. 1123. apud Will. Tyrium lib. 12. cap. 25. PLACITVS, pro *Placitum.* Tabular. Laſcurrenſe apud Marcam lib. 4. Hiſtor. Beneharn. cap. 8. PLACITVS, conſtitutus, definitus. Lex Ripuar. cap. 66. §. 1.

(2) Quod debetur domino pro redemptione, ſeu *rachato* feudi, in morte vel mutatione vaſalli. (Charta an. 1240. tom. 1. Hiſt. Dalph. pag. 142. *Feudus bayllíae debet, ſicut dictum eſt, hominium, et iurare fidelitatem et centum ſolidos de Placito, tempore mutationis.* Eſt etiam *Placitum*, exactio, vel praeſtatio quaeuis. Tabular. Prioratus de Domina in Delphinatu fol. 15. *Saluo Placito meo, ſcilicet 7. ſolidos ſoluendo in Natiuitate Domini de geria tantummodo.* Hinc *Placitum plaſſagiorum*, praeſtatio quae pro *ſtallis* ſeu locis in foro tempore nundinarum exigitur. V. *Plaſſagium.*

(3) Iudicium, iuriſdictio. Charta an. 843. in Append. ad Marcam Hiſpan. col. 781.

(4) Conuentio, pactum, Iſidor. lib. 4. Orig. c. 24.

(5) Donatio. Tabul. Voſienſe fol. 66. Hinc

(6) PLACITVM dicitur Charta conuentionis vel donationis. Idem Tabular. fol. 8.

(7) Terminus legitimus communi partium conſenſu, vel iudicis ſententia conſtitutus; vnde *placitum* dictus. Lex Salica edit. Baluz. tit. 42. cap. 10. *Placitus* eadem notione, in Leg. Ripuar. cap. 30. §. 2. et in Leg. Baiwar. tit. 15. cap. 10.

(8) Decretum, ſtatutum. Formulae antiq. promot. Epiſcop. apud Baluz. tom. 2. Capitul. col. 614.

(9) Iuſſus, voluntas, ſenſus. Capitul. de villis Caroli Magni cap. 16.

(10) Pro *Palatium*, et viciſſim, ſaepiſſime legi in veteribus libris monet Baluz. in Notis ad Capitul. col. 1077. vbi exempla nonnulla refert, quae videſis. *Placitum*, apud Papiam pro *Plecium.* V. *Plotei.* PLAITVM, idem, in Chronic. S. Vincentii de Vulturno lib. 2. pag. 690.

De vocis *Placitum* etymo variae ſunt ſententiae. Edwardus Cokus ad Littletonem ſect. 10. a *placendo* deducit, *quia*, inquit, *bene placitare ſuper omnia placet.* Guillimannus lib. 1. de Rebus Helu. cap. 9. et alii a Germanico *Plats*, campus, quod in *campo* tenerentur *placita.* Caſanoua vero *placita* eiuſmodi conuentus appellari putat, quod in iis Leges conderentur, (quod ſane de Lege Salica teſtatur eius prologus, quae in tribus mallis a IV. Viris condita dicitur) eaeque promulgarentur hac formula, quae habetur in eodem Prologo: *Placuit atque conuenit inter Francos, etc.*

PLACITVS. (1) V. *Placitum.* (2) Plicatus. Caerim. Rom. Mſ.

PLACIVIVM AVXILIVM, praeſtatio quae primum ex *placito* ſeu mero vaſſallorum arbitrio, deinde ex lege domino penſitabatur. Charta S. Ludouici. an. 1267. inter Priuileg. Ordin. S. Iohannis Hieroſol. p. 3 V. *Auxilium.*

PLACIVM. (1) Locus planus, Gall. *Place.* Fleta lib. 1. c. 18. §. 5. V. *Plotei* et *Placea.* (2) ÷ *La ſeda groſſa.* Gloſſar. Lat. Ital. Mſ.

PL

PLACIVVS. V. *Placentiuus.*

PLACOMA, V. *Platonae.*

PLACOR, ἀῤῥώστεια, in Gloſſ. Graec. Lat. *Tranquillitas*, in Gloſſ. Iſid. Gloſſ. Lat. Gall. Sangerman. *Placor, Apaiſemens.* Vita S. Guillelmi tom. 1. Ianuar. p. 60. *Sanctus quoque volens Placorem animi eius turbare.*

PLACOTON. V. *Platonae.*

PLACTA. (1) Nauigii fluuialis genus. Sanutus lib. 2. part. 4. cap. 7. *Praecipue Plactarum nauigia, quae per Padi flumen ſunt ad ferenda mercimonia deputatae, etc.* (2) † Pro *Placea*, forum, in Ch. a. 1268. (3) † Patina, vas planum, Ital. *Piatto.* Inuent. a. 1240. PLACTELLVS, diminut. in eodem Inuent.

PLACTANNITVM, idem quod *Placitum*, ap. Murat. t. 5. Antiq. Ital. p. 871.

PLACTATA, nauis, *Placta* appellatae, onus, apud Murat. l. c. pag. 852.

PLACTELLA, lamella, apud Murat. t. 20. p. 891.

PLACTELLVS, V. in *Placta* 3.

PLACTERIA, pro *Flacteria*, V. *Flactra.*

PLACTINA, i. q. *Platina* 2. Inuent. Mſ. a. 1295.

PLACVS, πλακοῦς, in Gloſſ. Lat. Graec.

PLADA, Piſcis ſpecies, Gallis olim *Plays*, hodie *Plie* vel *Plye*, Anglis *Plaiſe.* Teloneum S. Audomari, in Tabular. S. Bertini: *De carreia piſcium 2. den. de centum Pladis 2. den. de m. ſalmonibus ſoldis 4. den.* V. *Plays.*

PLAGA. (1) PLAGA LEGALIS, Gall. *Playe leyau*, vel *plaga leyau*, ea dicitur, quae habet in longitudine et inciſione vnciam pollicis, quae eſt quinta pars *du pan de canne.* Dicitur autem legalis, quia ob talem plagam debetur domino feudi *lex*, ſeu mulcta 7. librarum, et 8. ſolidorum Turonenſium. PLAGA CVRRIT, in Lege Salica tit. 19. §. 6. Gall. *La plaie court*, vel *coule*, ſanguis ex plaga decurrit. PLAGA AD BANNILEVGAM, vulnus graue, apparens, apertum. *Plaie ouverte*, dicitur *ad bannileugam*, vel quod qui plagam intulerat, puniebatur mulcta quae imponi ſolet iis qui infra *bannileugam* delictum aliquod perpetrant, vel quod ad iurisdictionem *bannileugae* pertinebat, vt de ea iudicaret. Charta Philippi Aug. Reg. Franc. an. 1194. pro Communia Atrebat. V. *Ictus apparens.* (2) *Liber*, in Gloſſis antiquis MSS. V. *Plagia.* (3) Modus toni muſici. V. *Autentus* 3. (4) V. *Plagia.* (5) *Corda qua nauis trahitur vice remi*, in Gloſſar. Prouinc. Lat. Cod. 7657.

PLAGARE, plagas inferre, vulnerare. Lex Salica tit. 19. *Si quis hominem in capite Plagauerit, etc.* PLAGIARE, eadem notione. Alvredi Regis Weſt-Sax. c. 51.

PLAGARIVS, Chirurgus, qui curat Plagas. Papias MS. Bituric.

PLAGATVRA, vulnus, plaga. Chronicon Moſomenſe tom. 7. Spicil. Acher. pag. 627.

† PLAGEA, ora, aeſtuarium, vel etiam campus planus. Ch. a. 1272. V. *Plagia 1.*

† PLAGEAGIVM, vectigalis ſpecies, in Ch. Mſ. a. 1114. *Conceſſit quod ipſi* (monachi Tironenſes) *a tolturis, Platragiis* (alias *Plageagiis*), *deablagiis, boiſſellagiis* —— *liberi ſint.*

PLAGEARIVS, V. *Plagium.*

PLAGELLA, furfur panis, in Gloſſ. Medico MS. Reg. Cod. 1486. Gariopontus lib. 2. c. 26. *Et nitrum et ſalem cribellatum cum melle in Plagella imponis.* Cap. 59. *Stercus columbinum, mellis quod ſufficit, cum calida Plagella imponis.* Adde lib. 3. c. 18. 39.

PLAGIA. (1) Ora, aeſtuarium, vel etiam campus planus, Italis *Piaggia*, vel *ſpiaggia.* Germ. Fläche. Seruius in Virgil. *Statio eſt, quam Plagiam dicunt.* Gregorius M. lib. 8. Ep. 39. *Monachos Monaſterii Gazenſis, quod ſitum eſt in Plagia.* Chronicon Farfenſe: *De curte in Aciano, quae fuit Scaptolphi, et de curte in Plagia loci, qui dicitur Brezzenanu.* PLAGA, eadem notione, in Charta Ludouici Pii Imper. apud Mabill. in Notis ad Vitam S. Benedicti Anian. p. 224. (2) † Paederaſtia. Stat. Mant. l. 1. V. in *Plagium 2.*

PLAGIARE. (1) V. *Plagare* et *Plagium* 2. (2) † **PLAGIARE, PLAGIVS**, pro *plegiare*, fideiubere, et *plegius*, fideiuſſor, in Ch. a 1236.

PLAGIARIVS, (1) V. *Plagium* 2. (2) † *Quello che fa rete, e piage*, in Gloſſ. Lat. Ital. Mſ.

† **PLAGIATOR**, *lo ſeductore*, in eodem Gloſſ.

PLAGIO, inter veſtes ſacras reponitur in Teſtamento Andreae Epiſcopi Dertonenſis exarato Hugone et Lothario in Italia regnantibus, apud Vghellum in Append. tom. 4. *Faciſtergios* 2. *ara vnam*, *Plagione duos*, *velo vno*, *calices argenteos duos cum patenis*, *etc.*

PLAGITATVM, idem quod *Placitatum*. Charta 64. ex Alamannicis Goldaſti.

PLAGITIA, piſcis ſpecies, in Medic. Salernit. pag. 180. et 182. An idem quod *Plagufia*, genus conchae, apud Plautum, an potius *Plada*?

PLAGIVM. (1) *Plaga*, regio. Epiſtol. Philippi Reg. Franc. an. 1270. to. 2. Spicil. Acher. p. 568. (2) **PLAGIVM, PLAGIARE, PLAGIARIVS**, dicitur de eo, qui mancipium alienum, vel hominem liberum pro mancipio diſtrahit ac vendit. Edictum Theodorici cap 81. **PLAGIARIVS**, in Gloſſis antiquis MSS. *qui inducit* (leg. *ſeducit*) *pueros, et ſollicitat ſeruos alienos.* **PLAGEARIVS**, apud Mabillon. tom. 5. Annal. pag. 29. ex Epiſt. Widrici ad Heinric. Imper.

PLAGIVS, V. in *Plagiare*.

PLAGVLAE, *funiculi retium*, *ſuperne aut inferne diſcurrentes. Item*, *latera ſeu lacinia in veſte et tota veſtis ex Plagulis conſtans. Iris. Item*, *latera et tranſuerſa quaepiam.* Laur. in Amalth. in Lexic. Phil.

PLAIA, († cliuus, Ital. *Piaggia*.) Charta Alphani Archiepiſcopi Salernitani an. 1071. apud Vghellum: *Conſtruere fecerunt Eccleſiam . . . in Plaia montis.* Chron. Farfenſe apud Murator. tom. 2. part. 2. col. 599. *Conceſſerunt in Plaia ad Racaneta medios quinque*, *et inter vallem Acutianam*, *etc.* V. *Plagia*.

† **PLAIDVRA**, locus vacuus aedificationi aptus, i. q. *Plaga* 2, Gall. *Pledure*. Ch. Mſ. a. 1358. V. *Pledrire*.

† **PLAIGA**, idem, in Ch. a. 1182.

PLAINTAGIVM. Tabularium Epiſcopatus Autiſſiodor. *Clerici*, *Milites*, *Religioſi non debent roagium*, *Plaintagium*, *nec minagium*, *niſi mediante*. *Plaintagium* idem eſſe quod *poulenagium* coniicere licet ex iis quae in eodem Tabular. leguntur: *De Plaintagio et minagio de iis qui ſunt de villa et extra. Omnes tam forenſes quam de villa qui adducunt vinum ad portum villae*, *dolium debet* VI. *den.* IV. *den. pro Poulenagio et* II. *den. pro minagio.* V. *Polenus*.

PLAISAITIVM, locus palis ſeu virgulis implexis concluſus, vel ſilua ſepibus clauſa, *Pleſſis*. Gallice. Tabular. Veteris - villae an. 1213. Vide *Pleiſſeicium*. **PLAISSICIVM**, eadem notione, in eodem Tabul.

PLAISSIA, ſepes ex virgulis implexis confecta, ruſticis Dombenſibus *Plaiſſay*. Charta an. 1379.

† **PLAISSIARE**, *Plaiſſiis* ſeu ſepibus includere. Ch. Mſ. a. 1247. V. *Plaxitium*.

PLAITARE, V. *Placitare*.

PLAITIA. Statura antiqua Canonicorum S. Quintini in Viromand. *In die Coenae Domini debet Hoſpitalarius 10. ſext. frumenti et 4. Plaitias unicuique domino*, *et 13. Plaitias ministris officiis.* Placentae genus videtur.

PLAITVM, V. *Placitum* 10.

† **PLAKETVM**, canaliculus per quem aqua fluuii in terras decurrit, Gall. ol. *Plache*. Ch. Mſ. a. 1236. V. *Plachetum* et *Planca*.

PLANA. (1) Planities, planus ager, Gall. *Plaine*. Charta an. circiter 1215. apud Calmet. tom. 2. Hiſt. Lotharing. inter Inſtr. col. 11. **PLANA PATRIA**, regio planis ſpatiis porrecta, Gall. *Plat païs*. Charta Iohannis Reg. Franc. ann. 1363. in Chartophylacio Regio Reg. 95. num. 6. (2) A Gall. *Plane*, Dolabra duplici manubrio inſtructa. S. Wilhelm. Conſtit. Hirſaug. lib. 1. cap. 25. Ab Ital. vt videtur, *Piana*, trabs, Gall. *Solive*. Statura datiaria Riuieriae cap. 12. fol. 5. *De qualibet* ... *bra aeſtimationis cuiuslibet Planae* ...

ca

exin denatii ſex. (4) † *Inſtrumentum ferreum quo Pergameniſtae praeparant Pergamenum*, in Gloſſ. Lat. Gall. Cod. 7679.

† PLANALIVM, platea, quia eſt locus planus. Litt. remiſſ. Mſ. a. 1386.

PLANARATI, Gallis genus vomeris, quod duabus rotulis nititur ad arandum terram. V. Plin. lib. 18. cap. 18. Cluuerium lib. 1. German. antiq. pag. 57. et Ioan. Gryphiandrum de Weichbildis Saxonic. cap. 28. num. 9.

PLANARE. (1) Adaequare, planum reddere; item demoliri, ſubvertere. Burchardus in Epiſt. de Excidio Mediolan. apud Murator. tom. 6. col. 915. *Conuentio talis erat: totum foſſatum Planare, muros et omnes turres deſtruere*, etc. (2) *Plana* excolere, adaequare, Gall. *Planer*. Vita MS. S. Wenwaloei fol. 76. (3) Eradere, expungere. Conſuet. antiquae Canon. Regul. cap. 15. apud Marten. Collect. nouae part. 1. p. 317. V. *Planus* 2. (4) Decipere, in errorem inducere, a Graec. *πλανάω*, ſeduco. V. *Implanare*.

PLANARIS, planus. *Planaris figura*, apud Mart. Capellam lib. 6.

PLANARIVS, dicitur de eo quod fit in plano, vel in ipſo temporis articulo. *Planaria interpellatio*, apud Conſtant. leg. 4. C. de dilat. Ammianus lib. 19. cap. 5. *Viri ad Planarios conflictus apti.*

PLANATORIVM. V. *Plantata*.

† PLANATVRA, i. q. *Plaidura*, in Ch. Mſ. a. 1265.

PLANCA, tabula plana, Germ. Planke. Feſtus: *Plancae, tabulae planae*, etc. Charta Libertatum vrbis Teneramundae cap. 20. apud Lindanum.

PLANCA MOLENDINI, qua continetur aqua molendini. Charta ann. 1192. inter Conſuetud. Toloſ.

PLANQVA, eadem notione, in Charta apud Stephanot. tom. 3. Antiq. Bened. Pictau. MSS. pag. 605.

PLANKETA, in Tabular. S. Quintini in Inſula an. 1223.

PLANCARE DOMVM, repagulis ac ſeptis ex *plancis* ſeu tabulis domus introitum obſtruere, ne in eam aditus pateat: quod in ſignum *banni* ſeu proſcriptionis fieri ſolitum videtur; interdum *barris* ſeu repagulis ferreis idem praeſtabatur, et tunc domum *ferrare* dicebant vel *barreiare*, vt eſt in Statutis Arelat. MSS. art. 141. quod ſuo loco de *barris* ſeu ſignis, quibus domus proſcripta notabatur, minus bene ſumus interpretati. Charta Ludouici II. Reg. Siciliae. V. *Plancare 3.*

PLANCATIO, tabula. Charta Petri *de Roteys* Vicarii Toloſ. an. 1272. inter Conſuetud. MSS. eiusdem vrbis. V. *Planca*.

PLANCATVM. (1) Tabulatum, *Plancher*, aſſerum compages. Vita MS. S. Ambroſii Epiſcopi Cadurcenſis. (2) Domus ipſa *plancis* inſtructa et conſtructa. Tabularium Abbat. Belliloci in Lemouic. num. 24. (3) Cella ſuperior, *Chambre haute*. Charta an. 1191. ex Schedis Praeſ. *de Mazaugues*.

† PLANCELLA, diminut. a *Planca*, tabula plana, in Ch. a. 1386.

PLANCHA. (1) Vel PLANCHIA, modus agri, maxime qui in longum protenditur, vel in plano ſitus. Tabular. Veteris-villae an. 1213. *Monachi Veteris-villae habent decimam quatuor iornalium terrae ad Plancham Amauri.* (2) PLANCHA, PLANCHIA, tabula plana, a Gall. *Planche*, in Tabular. Epiſcopat. Autiſſiod. V. *Planca*.

PLANCHAGIVM, tributi ſpecies, quod pro *planchis* exſoluitur. Tabul. Epiſcopat. Autiſſiod.

† PLANCHEARIVM, pons ligneus ſeu ex *planchis* confectus. Ch. Mſ. a. 1197.

† PLANCHERIVM. (1) Idem. Ch. Mſ. a. 1202. (2) Cella ſuperior, Gall. ol. *Planchier*. Lit. remiſſ. Mſ. a. 1394. V. in *Plancatum*.

† PLANCHETVM, locus *planchis* ſeu aſſeribus clauſus. Ch. a. 1170.

† PLANCHIA, i. q. *Planchearium*, in Ch. Mſ. a. 1225. Aliis notionibus V. in *Plancha*.

PLANCHILLA, diminut. a *Planca*. Statuta Aſtenſ. Collat. 16. cap. 74. fol. 53.

† PLANCHONEIA, ager ramalibus ſalicum, Gall. *Plançons* dictis, conſitus, in Ch. Mſ. a. 1326.

PLANCIO. (1) Tabula plana, *Planche*. Statuta Auenion. MSS. (2) † Talea, Gall. *Plançon*, in Stat. Auenion. Mſ.

PLANCO. (1) Ex Gall. *Plançon*. Inquesta de foreſta in Regeſto Philippi Aug. fol. 126. *Quando faciebat ſcindere branchias aut Plancones in ſuo boſco*, etc. V. *Planſonus*. (2) Aſſer, Gall. *Soliveau, Chevron*. Charta Petri *de Roteys* Vicarii Toloſ. ann. 1272. inter Conſuet. MSS. eiusdem vrbis. V. *Plancatio*.

† PLANCQVARIVM, tabulatum, Gall. *Plancher*. Comput. Mſ. ann. 1507.

PLANCTA, V. *Planctus*.

PLANCTVRIA, querela iudiciaria. Formulae vett. apud Baluz. tom. 6. Miſcell. pag. 546.

PLANCTVOSVS, querulus, Gall. *Plaintif*, in Vita Vener. Idae tom. 2. April. pag. 168.

PLANCTVS, querela, ex Gallico *Plainte*. Occurrit in Epiſtola Gerardi Epiſcopi Camerac. ad Archidiaconos Leodienſes. PLANCTA, eadem notione, in Statutis Ordin. Hoſpitalar. S. Ioann. Hieroſol. tit. 8. §. 2. tit. 10. §. 6. tit. 19. §. 28 PLANCTVS VIRGINIS, proſa quaedam querula in honorem B. M. compoſita, quae ſic incipit: *Stabat mater*, etc.

PLANCVS, pedo, V. *Pedones*.

PLANE, lente, pedetentim, Italis *Piano*. Acta S. Franciſcae Romanae tom. 2. Martii pag. 143*. V. *Planum*.

PLANELLA, crepida, Ital. *Pianella*, Gall. *Pantoufle*. Statuta Placent. lib. 6. fol. 82. vo. V. *Planelli*.

PLANELLARE, lapidibus ſternere, pauire, pauimentare, Gall. *Paver*. Chron. Parmenſe ad an. 1283. apud Murator. tom. 9. col. 803.

PLANELLATIO, pauimenti ſtructio, in eodem Chron. ad an. 1284. col. 806.

PLANELLATVRA, eadem notione, ibidem ad an. 1286. col. 810.

PLANELLI, crepidae, Ital. *Pian*[...] Cenſius Camerar. in Caeremoni[...] MS. V. *Planella*.

† PLANESIVM, campus planus, pl[...] nities, Ital. *Pianezza*. Inquiſit. M[...] a. 1268.

PLANETA, veſtis ſacerdotalis, qu[...] vulgo *Caſula* dicitur, vnde *Plane*[...] *caſula* in Vita S. Anſegiſi ſaec. [...] Bened. part. 1. pag. 633. et 6[...] Papias ex Iſidoro lib. 19. cap. [...] *Planeta Graece, et Latine dicitur C*[...] *ſula, quae totum tegit; veſtis, di*[...] *quod oris errantibus euagatur*. Gl[...] Sax. Aelfrici: *Planeta Caeppe*, i. ca[...] pa, ſeu pallium. Luithprandus lib. 6. cap. vlt. *Cui caſulam, quam Planetam vocant, cum ſtola pariter abſtulit*. *Planetas* etiam aliis, quam Sacerdotibus, ipſis licet veluti proprium indumentum aſſignet Concil. Toletan. ann. 633, adſcribunt Scriptores Eccleſiaſtici. Diaconis tribuit Ioannes Diaconus lib. 2. Vitae S. Gregorii Magni cap. 43. *Cumque magi ex Planetatorum mappulatorumque proceſſionibus magnum Pontificem cognouiſſent*, etc. Vbi *Planetatos* Diacones, *mappulatos* Subdiaconos vocat.

PLANETARIVS, Mathematicus, Diuinus. S. Auguſtinus lib. 4. Confeſſ.

PLANETATVS, Planeta indutus. Guillelmus Bibliothecarius in Hadriano II. pag. 228.

PLANETICVS, qui planetarum vim patitur. Egidius Corbol. in Prooemio ad lib. de Vrinis.

PLANETILE. Epiſtola Baſilii Macedonis Imperat. ad Hadrianum II. PP. apud Baron. an. 871. *Tranſmiſimus autem vobis . . . malchumat vnum, Planetilia caſtanea duo*.

PLANEVS PANNVS, ſimplex, vnius fili et texturae, Gall. *Uni*. Statuta S. Seueri MSS. an. 1104. apud Stephanot. to. 1. Antiq. Bened. in Vaſcon. pag. 485. *Statutum etiam fuit quod qui pannos Planeos in villa venales habuerit octo den. annuatim Abbati perſoluat*. Eiusmodi panni *plani operis* dicuntur in Excerptis e Iohanne a Bayono de Abbatibus Mediani Monaſt. in Hiſtor. eiusdem Abbat. pag. 242.

PLAN

PLANGA, V. in *Planea.*

PLANGERE PECUNIAM, parcere pecuniae, Gall. *Plaindre l'argent.* Charta an. 1377. ex Bibl. Reg.

PLANICIUM, ager cultus. Charta Petri Comit. Autiſſiod. an. 1229. apud Thomaſſer. in Biturig. p. 709. V. *Planum.*

† PLANIFICARE, planum reddere, adaequare. Reg viſitat. Odon. Rotomag. V. *Planare.*

† PLANISTRUM, mendoſe pro plauſtrum, in Acceſſ. ad Hiſtor. Caſſin. Part. 1. p. 163.

† PLANETA, locus arboribus conſitus, i. q. *Plantata.* Ch. a. 1297. V. *Planta* 2.

PLANITIA. (1) Pro *Planities.* Vtuntur Innocentius de Caſis literarum, Otfridus in Prologo ad Euangel. Chronicon Farfenſe pag. 662. etc. (2) Pro Baſi, apud Hygenum de Limitibus conſtituendis.

PLANITIOLUM, planities, planum. Charta Lotharii Regis Franc. ann. 958. tom. 8. Spicilegii Acheriani.

PLANKETA, diminut. a *Planca*, pons ex *plancis* confectus, in Ch. Mſ. a. 1283. V. *Planca.*

PLANQUA, V. *Planca.*

PLANSONUS, Gall. *Plançon*, talea, rami ſalicum qui ad plantandum reſeruantur, ſic dicti donec comam habuerint, et tunc ſalices vocantur. Statuta Arelat. MSS. art. 33. † PLANSONA, in Stat. Taurin. a. 1360.

† PLANSSO, locus arboribus conſitus. Ch. Mſ. a. 1319. V. *Plantata.*

PLANTA. (1) Idem quod mox *Plantare* 3. Charta apud Mabill. to. 5. Annal. p. 679. (2) Locus, ager viribus vel arboribus conſitus, idem quod *Plantata.* Charta ann. 874. to. 2. Spicil. Acher. p. 588. (3) Pro *Plancta*, querela, in Litt. an. 1313. apud Rymer. tom. 3. p. 460. Vide *Planctus.* (4) † Pes. *Plantae cervorum*, in Ch. a. 1333. *Planta manus*, vola in Act. SS. t. 3. Iun. p. 663. (5) † Tabula plana, aſſer. Ch. Landenulfi Longob. Princ.

PLANTADA, PLANTADICIUM, V. *Plantata.*

PLANTAGINES, loci, agri viribus conſiti. Arno Archiepiſcopus Salisburgenſis.

PLANTAGIUM, locus arboribus conſitus. Chartul. S. Vandreg. tom. 1. pag. 48.

† PLANTAMENTUM, poſitio. Ch. Mſ. a. 1342.

PLANTARE. (1) *Agrum plantare*, illum arboribus conſerere. Statuta Arelat. MSS. art. 162. (2) Collocare, ſtatuere, erigere; qua notione Galli dicunt: *Planter l' étendart.* Charta Ludouici Ducis Brandenburg. apud Ludewig. tom. 7. Reliq. MSS. p. 101. *Appropriauimus et appropriare decreuimus altare in eccleſia ville Gracs, ſancti Nycolai ciuitatis noſtrae ſteindal ſitnando et Plantando, et in honore B. Catherine dedicando.* V. *Plantatio.* (3) Id quod ponitur ſub planta pedis in ſotulari, Gall. *tacon*, inquit Metulinus ad illud Ebrardi Betun. cap. 12. Adde Seruium, et Iſidorum lib. 17. cap. 6. De poſtrema notione vide ſupra in *Planſonus.* (4) † Decernere, ſancire, apud Ludewig. t. 12. Reliq. p. 198. (5) † *Plantare deorſum*, ſupplicii genus, inuerſo capite ſuſpendere. Stat. ant. Florent.

PLANTARIA. (1) Idem quod *Plantata.* Charta Vdonis Epiſc. Leucor. an. 1065. inter Probat. Hiſt. Tullenſ. pag. LXXV. (2) PLANTARIA DENTIUM, dentitio, Gall. *Pouſſe des dents.* Miracula S. Cunegundis edita a Gretzero.

PLANTARIUM, PLANTERIUM, idem, quod *Plantata*, de qua voce mox. Tabul. Conchenſe in Ruthenis ch. 169.

† PLANTARIUS, idem, in Ch. Mſ. a. 981.

PLANTATA, PLANTADA, locus viribus vel arboribus conſitus, *Planteis*, in Conſuetud. Britannica art. 605. *Plantié* Prouincialibus. Gloſſae antiquae MSS. *Plantatorio*, *pomario ſiue orto.* *Planatorium*, perperam pro *Plantatorium*, in Gloſſ. Sangerman. num. 501. Vetus Charta apud Paradinum in Hiſtor. Lugdun. lib. 2. c. 103. PLANTADICIUM, PLANTICIDIUM, idem. Praeceptum Carloman-

Iomanni ann. 881. apud Baluz. in Append. ad Capitul. col. 1510. PLANTATITIVM, in Charta Caroli III. Imper. an. 887. ex Tabular. Eccleſiae Gerundenſis.

PLANTATICVM, tributi genus, f. quod pro facultate *plantandi* ſeu figendi in portu anchoram exigitur. Praeceptum Pippini Reg. Aquitan. ann. 831. apud Baluz. in Append. ad Capitul. col 1431.

PLANTATIO. (1) Aedificatio, erectio. Charta Ludouici Ducis Brandenburg. apud Ludewig. to. 7. Reliq. MSS. pag. 94. V. *Plantare* 2. (2) † *Dare ad mediam plantationem*, ea conditione, vt plantationis expenſae partito fiant. Chartul. Niuern. V. *Planſum* 1.

PLANTATITIVM, PLANTATORIVM, V. *Plantata.*

PLANTATVM, vt *Plantata*, in Charta an. 1022. apud Meneſter. Hiſtor. Lugdun. pag. 6.

PLANTEA, locus arboribus conſitus. Charta Ludouici VII. Reg. Franc. an. 1168. in Tabul. Gemetic. Niſi leg. ſit *Platea.*

PLANTELLA. Vetus Notitia an. 829. apud Perardum in Chartis Burgundicis: *Praeter illa area in caſtello, et illa vinea foris muro, illa Plantella ad Tremoledo*, etc. V. *Plantata.*

PLANTERIVM. (1) Idem quod *Plantata.* Charta an. 1490. *Vsque finem Planterii Damiani.* (2) † Vitis recens plantata. Ch. Mſ. a. 1048.

† PLANTICA, PLANTVLA, plantarium, ſeminarium. Ch. Mſ. a. 1233. V. *Planta* 2.

PLANTICIDIVM, PLANTIDITIVM, V. *Plantata.*

PLANTICVM, vt *Plantata.* Charta an. 1142. inter Inſtrum. tom. 1. Gall. Chriſt. p. 192.

PLANTITIVM, i. q. *Plantica*, in Ch. Mſ. a. 1187.

PLANTONARIVS, f. qui marmora in tabulas ſecat. V. *Platonae.* Chartular. S. Vincentii Cenoman. fol. 38. *Robertus nepos Ingelbaudi, Robertus Plantonarius*, etc.

† PLANTVLA. (1) V. *Plantica.* (2) Metaphorice, noua monaſterii erectio. Stat. ordin. Cartuſ. a. 1261.

PLANTVM. (1) Ager iure vſufructuario ad plantandas vineas certis conditionibus datus. *Dare ad medium plantum* dicunt, cum ea lege conceditur ager, vt inde fructuum partem habeat dominus fundi, alteram colonus veluti ex ſibi proprio agro. Charta vndecimi ſaeculi in Chartular. Aptenſi fol. 58. Plura vide in *Complantare.* PLANTVS, eadem notione. Placitum an. 878. inter Probat. tom. 1. nouae Hiſt. Occitan. col. 136. (2) A Gall. *Plant*, locus arboribus conſitus. Charta an. 1347. to. 1. Hiſt. Dalphin. pag. 67.

† PLANTVMEN, plantarium, in Stat. Murin. a. 1225.

† PLANVLA, crepida, ſandalium, Ital. *Pianella.* Inuent. a. 1497. V. *Planella.*

PLANVM. (1) Ager cultus, cui opponitur nemus, ſilua, boſcus. Apud Hieronym. de Locis Hebraicis, *Araba, Aquila Planum, Symmachus Campeſtrem interpretatur. Planus campus*, in Capit. Caroli M. lib. 3. cap. 54. Ordericus Vital. lib. 5. pag. 590. *Reditus autem qui de boſco et Plano exierint*, etc. et pag. 594. *Tam Plani quam nemoris.* PLANA TERRA, eadem notione. Charta ann. 1075. inter Inſtrum. tom. 4. Gall. Chriſt. col. 283. PLANA AQVA. Tabular. S. Petri de Cellafroini in pago Engoliſm. 12. circ. ſaec. *Dono . . . in ipſo loco unam ſclaſam et piſcationem per totam aquam Planam;* id eſt ſtagnantem, ni fallor. PLANVM, planities, *Plaine.* Statuta Arelat. MSS. art. [illegible]. DE PLANO INQVIRERE, *ſine ſtrepitu ac figura iudicii, ac indagine*, in Epiſtolis Clementis V. PP. et Ioannis XXII. PP apud Waddingum an. 1308. 1317. 1320. 1328. DE PLANO COMPROMITTERE, apud Bartholomaeum Scribam Annal. Genuenſ. lib. 17. ad an. 1227. apud Murator. tom. 6. col. 450. DE PLANO, moderate, ſine vi, Gall. *Doucement*, Ital. *Piano.* Statuta Maſſil. lib. 2. cap. 40. V. *Plane.* (2) PLANVM OPVS, V. *Planeus Pannus.* PLANVM SERVITIVM, V. in *Seruitium.* (3) † Atrium, coemeterium. Litt. remiſſ. Mſ.

Mſ. a. 1390. (4) † Area, ſolum. Ch. Mſ. a. 1326.

PLANVRIVM, planus campus, planities, Gall. *Planure*. Vitalis Agrimenſor.

PLANVS. (1) V. *Planum 2*. (2) † Simplex, nudus. Dicitur praeterea de re minoris momenti. Libert. Clarimont. a. 1248.

PLANX, *lanx*, *lancula*, πλάςιγξ, in Gloſſ. Gr. Lat.

† PLANZONVS, i. q. *Planſonus*, in Stat. Auellae a. 1496.

PLARIA, *dilucida*. Gloſſ. Iſid. Emendat Graeuius *Plana*. Papias: *Planum*, *aequale*, *apertum*, *liquidum*.

PLASEA. Arnobius lib 7. adu. Gentes: *Quid polimina? quid omenta? quid palaſca, ſiue (vt quidam cognominant) Plaſea? ex quibus eſt nomen omenti pars quaedam, quo receptacula ventrium circumretita finiuntur. Bonis cauda eſt Plaſea, ſiligine et ſanguine delibuta.*

† PLASERIVM, obſequium, officium, i. q. *Placiditas*, Gall. *Plaiſir*. Ch. Mſ. a. 1338.

PLASMA. (1) Arnaldus Franciſcanus in Vita B. Angelae de Fulginio num. 256. *Scire loqui de Deo, intelligere Scripturam, facere magnas Plaſmas, habere cor quaſi occupatum in rebus ſpiritualibus.* Id eſt, ni fallor, magna et phalerata pietatis verba loqui: ibi enim de arrogantia ſpiritali ſermo fit. (2) Priuileg. Matthiae Reg. pro Monaſt. Dobriluc. apud Ludewig. tom. 1. Reliq. MSS. pag. 508. *Qui mundi deliciis ſapienter abiectis in ſimplicitate ſpiritus . . . pro modo vtriusque hominis ſoſpitate agnorumque (regnorum) noſtrorum proſpero et quieto ſtatu Cunctipotenti reddunt Plaſma*; hoc eſt, laudes, f. pro *Pſalma*. (3) Homo, creatura. Litterae Caroli Iohannis Reg. Franc. primogeniti an. 1359. to. 3. Ordinat. pag. 395. (4) Status, dignitas, fortuna, ordo. Charta Alphanti Epiſc. Aptenſis in Chartul. eiusdem Eccleſ.

PLASMARE, formare, ex Gr. πλασμάζειν. Gloſſae antiquae MSS. *Finxit, Plaſmauit, compoſuit, formauit.* Charta an. 1086. apud Marten. tom. 1. Ampliſſ. Collect. 518. Nicolaus de Braia in Ludouico VIII. Rege Franc. Vbi perperam editum *pſalmauit*.

PLASMATOR, Conditor. Iulius Africanus lib. 7. Hiſtor. Apoſt. *Deus Plaſmator corporum, afflator animarum*, etc.

PLASSA. (1) Locus, a Gall. *Place*. Statuta Maſſil. lib. 4. cap. 24. V. *Placea*. (2) † *Homo de Plaſſa*, vir publicus, praecipuus ac notus, V. *Homo*.

PLASSAGIVM. (1) Ius *ſtalli*, ſeu loci, in foro tempore nundinarum, ex Gallico *Place* vel *Plaſſe*. *Droit de Plaſſage*. Charta an. 1240. to. 1. Hiſt. Dalph. pag. 142. (2) *Parcus*, ſeu locus palis vel virgulis implexis concluſus. Chartophylacium Regium Regeſt. 87. V. *Pleiſſeicium*.

PLASSARE, effingere, a Gr. πλάσσειν. Apitius lib. 2. de Re culin. cap. 1.

† PLASSEARIVM, *parcus*, f. locus palis vel ſepibus incluſus. Ch. Mſ. a. 1222. V. *Plaſſagium 2*.

† PLASSEIATVM, idem, in Chartul. vet. Caſal.

† PLASSEITVM, idem, in Ch. a. 1229.

PLASSETA. Fleta lib. 2. cap. 79. §. 3. *Bidentes in locis aquoſis, mariſcis, Plaſſetis, vel profunditatibus et paſturis inſanis depaſci non permittant.* *Plaſſatum*, perperam, ni fallor, ſcribitur apud Hemereum in Aug. Virom. in Regeſto pag. 41. V. *Pleiſſeicium*.

† PLASSONVS, i. q. *Planchoneia*; in Terrear. S. Maurit. in Forezio.

PLASTA. (1) Veſtis ſacrae genus. Laur. Byzinius de Orig. Belli Huſſitici apud Ludewig. tom. 6. Reliq. MSS. pag. 195. *Nolebant* (Beguttae) *a ſuis ſacerdotibus, in apparatu officiantibus communionis ſacramentum ſumere, niſi prius veſtes, quas Plaſtas nuncupabant, deponerent.* (2) † PLASTA et PLASTRA, lamina, Ital. *Piaſtra*. Inuent. a. 1295.

PLASTARIA, V. *Palaſtria*.

PLASTEGVM, *Plaſticum*, ex Graec. πλαςικὸν, ſeu πλαςικὴ, *Plaſtice*, fictrix ars ex argilla vel creta rerum ſimili-

ſimilitudines exprimens. Breuiarium Viuarienſe ex veteribus actis.

PLASTERIA, PLASTRERIA, gypſi fodina, vel officina, Gall. *Plastriere.* Tabular. Calenſe pag. 234.

PLASTES, caementarius, Gall. *Maſſon.* Chron. Watinenſe apud Marten. to. 3. Anecd. col. 805.

PLASTICATOR, πλάστης, fictor. Iul. Firmicus lib. 8. cap. 16.

PLASTICVS, fictus, ſimulatus. Lambertus Ardenſis apud Ludewig. to. 3. Reliq. MSS. pag. 479.

PLASTRA, nummus argenteus, Italis *Piaſtra*, Gall. *Piaſtre.* Acta S. Mariae Magdal. de Pazzis tom. 6. Maii pag. 338. V. etiam *Plaſta* 2.

† PLASTRARE, gypſum. Gloſſar. Lat. Gall. cod. 7692.

† PLASTRARIA, gypſi fodina, in Ch. Mſ. a. 1265.

PLASTRARIVS, gypſarius, Gall. *Platrier.* Tabul. B. M. de Bononuncio Rotomag. an. 1255.

† PLASTREARIVM, V. *Plaſſearium.*

PLASTRERIA, V. *Plaſteria.*

PLASTREVS, gypſeus, Gall. *de Platre.* Capitulum Ordin. Praedicat. an. 1239. apud Marten. tom. 4. Anecd. col. 1[illegible]9.

† PLA[illegible]RIERIVS, gypſarius, in Ch. Mſ. a. 1261.

PLASTRVM. (1) Modus agri ſic dictus; *Plaſtre*, apud Saniulianum in Trenorchio pag. 533. Charta P. Epiſcopi Matiſconenſis an. 1208. apud eumdem Saniulianum in Matiſcone pag. 239. *Dominus V. Plaſtrum proprium habebit, in quo firmitatem et defenſionem faciat et munimen ad arcendos raptores et malefactores ipſius obedientiae*, etc. Ex his nemini obſcurum eſt *Plaſtrum* hic ſignificare locum vacuum indefinitae magnitudinis; qua notione *Plaſtre* etiamnum vſurpant Dombenſes, Lugdunenſes et alii. Inquesta an. 1440. *Item confitetur tenere quoddam penu ſeu celier cum quodam paruo Plaſtro.* (2) Gypſum, Gall. *Platre.* Ep. Mauricii Archiep. Rotomag. an. 1233. to. 2. Spicil. Acher. pag. 522. (3) † Solum, pauimentum, t. 6. Sept. p. 500.

† PLASTRVS, i. q. *Plaſtrum* 1, in Ch. a. 1202.

PLATA. (1) Lamina, metallum quoduis in laminas diductum, vnde, quidquid planum eſt, etiamnum *plat* dicunt Galli. Henricus de Knyghton an. 1340. (2) Pro argento, aut auro infecto, in laminis adhuc exiſtente, necdum in vaſa, aut monetam conflato, ſumitur. *Lateres aureos et argenteos* vocat Varro lib. 3. de Vita Populi Romani apud Nonium. (3) Argenteum metallum, maxime apud Hiſpanos, quibus etiam hodie haec vox idem ſonat. Vſatici Barcinonenſes MSS. cap. 46. Sed maxime ita appellabant armaturas ex laminis ferreis confectas, cuiusmodi habuiſſe Sarmatas ſcribit Tacitus. *Squamoſas veſtes ferri* vocat Albertus Aquenſis lib. 3. cap. 63. Charta Hermanni Ordin. Milit. Pruſſiae Magiſtri: *Is vero qui idem allodium vel decem manſos emerit, debet ratione eiusdem allodii cum armatura, quae Plata vulgariter dicitur, et aliis leuibus armis, et vno equo, ad arma talia competente domui noſtrae ad tale obſequium eſſe adſtrictus*, etc. Quo loco Chriſtoph. Hartknochus editor diſſert. 18. n. 10. obſeruat *Platam* eſſe loricam qua pectus tegitur; indeque eos qui loricas conficiunt *Platner* appellari. Praeſertim vero chirothecas ferreas ex eiusmodi laminis confectas ita appellarunt. Charta an. 1347. to. 1. Hiſt. Dalph. pag. 67. *Et inuenerunt ibidem domini Commiſſarii antedicti oculata fide duo paria Platarum, quatuor arneſia ferri*, etc. Hinc *Chirotheca de plate*, in Charta Henrici IV. Reg. Angl. an. 1405. apud Rymer. tom. 8. pag. 384. PLATA ALBERIONATA, Chirotheca maculis contexta ad modum loricarum, quae *Alberioner* dicuntur, hamis confertarum. Libertates Briancon. an. 1343. PLATVM. Gloſſ. Saxon. Aelfrici: *Platum, Feolce hnygele*, i. *ſericum putamen.* Somnerus *Placium* reſtituit. (4) PLATA, PLATTA, nauis planae ſpecies; vnde vocis origo. Breuiar. Hiſt. Piſanae apud Murator. tom. 6. col. 171. *Ad quod caſtrum vincendum Piſani fuerunt cum 50. nauibus, Plattis et ſchifis, et cum 12. manganis ordinatis in* Plat-

Plattis. (5) PLATA, pro *Platea*, *Grande place*, in Statutis Montis Regal fol. 204. (6) † Vectigalis ſpecies, f. quod a nauibus *Platae* dictis exigebatur. Ch. a. 1168.

PLATAGIVM, idem quod infra *Plateaticum*. Charta an. 1195. inter Inſtr. tom. 2. Gall. Chriſt. col. 286.

PLATANVM, locus arboribus conſitus. Ital. *Platanneto*. Agnellus in Martino Epiſc. apud Murator. tom. 2. pag. 182.

† PLATE, diſci plani ſpecies, Gall. *Plat*. Inuent. a. 1420.

PLATEA. (1) Gregorius Turon. lib. 2. Hiſt. cap. 31. de Baptiſmi Chlodouei ſolennibus: *Velis depictis adumbrantur Plateae Eccleſiae, curtinis albentibus adornantur, baptiſterium componitur*, etc. Vbi *Plateas Eccleſiae* porticus interiores interpretor. (2) Locus vacuus, ager incultus, a Gall. *Place*. Decretum Philippi III. Reg. Franc. an. 1282. inter Inſtr. tom. 2. Gall. Chriſt. col. 147. V. *Peda* 2. (3) Ager cum manſione, ſeu domo. Charta an. 1212. ex Chartul. S. Auiti Aurel. (4) PLATEA TERRAE, modus agri, qui colitur, quomodo ſupra *Pecia*. Chartul. S. Vandreg. to. 1. p. 20. (5) Via publica. Dietmarus in Chronico Mersburg. apud Ludewig. to. 3. Reliq. MSS. pag. 55. (6) Locus vbi quis ſtat, Gall. *Place*. Litterae Philippi Aug. Reg. Franc. ann. 1215. apud Lobinell. tom. 3. Hiſtor. Pariſ. p. 95. (7) Tributum. V. *Plateaticum*. (8) PLATEA FORTIS, arx, caſtrum, locus munitus, Gall. *Place forte*. Charta an. 1471. ap. Lobinell. tom. 2. Hiſt. Britan. p. 1320. PLATHEA, pro *Platea*, in Charta an. 1386. ex Schedis D. Lancelot.

† PLATEATICARIVS, i. q. *Platearius*.

PLATEARIVS, Vide mox *Plateaticum*.

PLATEATICVM, tributum, quod in *plateis*, ſeu pro tranſitu platearum, id eſt viarum publicarum, praeſtatur: vox deinde pro quibusuis tributis vſurpata. Leo Oſtienſis lib. 1. cap. 59. (al. 56.) PLATEA et IVS PLATEAE dicitur etiam in veteribus Tabulis. Charta Friderici I. Imp. an. 1185. tom. 2. Vghelli pag. 762. PLATEATICVM, quoduis tributum. Epiſtola Innocentii III. PP. an. 1211. apud Vghellum tom. 1. part. 1. pag. 783. *De rebus tamen ipſius Epiſcopi, vt dictum eſt, venditis, aut quoquam transmiſſis, Plateaticum remittimus.* Charta Rogerii Regis Siciliae an. 1137. tom. 7. eiusdem Vghelli pag. 564. *Plateaticum etiam, ſandalium, et lenticum, quae veniunt de Calabria, Sicilia, et Lucania, ſimiliter eis condonamus. Plateaticum quoque piſcium, quos Salernitani capiunt, eis iterum dimittimus.* PLATEARII, *Plateatici* exactores. Charta Rogerii Ducis Siciliae an. 1088. *Praecipimus itaque et omnino confirmamus, Stratigotis, Praeſopiis, Vicecomitibus, Gromarthiis*, (Turmarchis) *Platearis, et omnibus aliis, qui ſub noſtra poteſtate ſunt, vt nullus auſus ſit eos angariare, ſine Platearios laicales reditus ab eis exigere*, etc.

† PLATELLA, tabella. Ch. Mſ. a. 1380.

PLATELLVS, diſci ſpecies, ex Gallico *Plateau*, *eſcuelle*. Will. Thorn. an. 1302. *De diſcis et Platellis.* Inuentarium ann. 1377. ex Archiuis S. Victoris Maſſil. *Item duos Platellos cum armis domini Franciae de latono fino bonos et ſufficientes.*

PLATEN. Lewoldus Northowius in Chronico Markano ann. 1222. *Idem Dux tantam multitudinem militum ibi habuit, quot tot erant milites, quot tabulae, ſine Platen, quibus arx muniebatur.* Goldaſtus *platonias*, de quibus infra, ait eſſe, quod Germani vocant *platten*, lapides caeſos in formam orbicularem aut quadratam.

PLATEOLA. (1) Vetus Liber Artis Notariae in Bibl. Regia Cod. 874. laudatus a Baluzio ad Capitular. Regum Franc. tom. 2. p. 1162. de ſtudio Notarum: *Sunt igitur aliqui, qui dimittunt* (hoc ſtudium) *ad tertiam partem, aliqui tamen ad medietatem, et ſunt plures, qui non dimittunt niſi vbi in fine dicitur Plateola.* Vnde colligitur, hanc vocem, quae habetur in Notis Tyronis p. 194.

194. vltimam fuiſſe in Codice huius Notarii. (a) † Diminut. a *Platea*, locus vacuus, in Ch Mſ. a. 1232.

PLATESIA, piſcis ſpecies, *Pleis*, forte, quomodo dicuntur in oſtio Somonae. Charta Caroli Calui an. 23. Ind. 10. in Tabul. S. Dionyſii num. 31. et apud Doubletum pag. 795. Quod ſit piſcis planus, *Plateſia* vel *Plateſſa* dictus videtur, V. *Plays* et *Plada*.

PLATEVS, a Gall. *Plat*, peluis. Teſt. Beatricis de Alboreya Vicecomit. Narbon. ann. 1367. apud Marten. tom. 1. Anecdot. col. 1523.

† PLATEZOLVS, i. q. *Platearius* in *Plateaticum*. Stat. Ferrar. a. 1288.

PLATHEA, V. *Platea*.

PLATHOMA, pro *Platonia*. Agnellus in S. Felice, apud Murator. tom. 2. pag. 162. V. *Platonae*.

PLATICE, V. *Platicus*.

PLATICISPATE. Charta Philippi V. Reg. Fr. tom. 3. Hiſt. Harcur. pag. 248. Vbi legendum *Placiti ſpatae*, diuiſis vocibus.

PLATICVS, a Graec. πλατικὸς, latus, remotus. Firmicus lib. 3. cap. 2. *Platica diſpoſitio*. *Platice*, ruditer, apud eumdem Firmicum lib. 2. c. 16.

† PLATIM, dicitur de ictu enſis, ea parte qua planus eſt. Ch. Mſ. a. 1412. V. *Platum*.

PLATINA. (1) Diſci plani ſpecies, artopta, Gallice *Tourtiere*. Petrus Delphinus in Epiſtola 91. apud Marten. tom. 3. Ampliſſ. Collect. col. 1041. V. *Platonae*. (2) † Chirotheca, i. q. *Plata*. Ch. Mſ. a. 1312.

PLATOCERVS, a Graec. πλατυκέρος, latis cornibus. Vita S. Romani Abb. Iurenſis tom. 3. Febr. p. 741.

PLATOMA, Vide mox *Platonae*.

PLATONAE, PLATONIAE, PLATVNIAE, dicta marmora, in tabulas diſſecta, ex Gr πλατύνειν, vt videtur. Cum enim marmor maioris ſit pretii quam lapides caeteri, non quadratum, ſed in tabulas diſſectum, vulgo in opus mitti ſolet. Vetus Agrimenſor: *Termini ſunt maiores, qui iuxta flumina poſiti ſunt, menſales vocantur - - - et in modum Platuniae eos poſuimus*. Vbi male editum *planunae*. Senator lib. 3. Epiſt. 9. *Vt nec aliquid publico nunc ornatui probatur accommodum ſupra memoratas Platonias, vel columnas ad ciuitatem Rauennatem, contrahas modis omnibus deuehendas*, etc. Supra *lapides* dixit. *Lapidem* vero pro marmore non ſemel vſurpant Agrimenſores et alii. Anaſtaſius in S. Liberio PP. *Hinc Liberius ornauit de Platoniis marmoreis petris ſepulchrum S. Agnetis Martyris*. *Platinis*, ex edit. Murator. tom. 3. p. 113. Perperam etiam apud Adonem in Martyrologio, in eodem Damaſo editur *Platoma*, vnde quidam legendum putarunt *Placoton*, vt Baronius an. 384. num. 17. et ex eo Caeſar Bulengerus, qui *Platonias* fuiſſe cenſet loca marmorum cruſtis inducta, aut pauimenta teſſellatis emblematis et inſertis variata, quae Graeci πλακωτὰ vocant. Sed *Platonia* aliud eſt a πλακωτῷ, etſi πλακωτὸν ex marmoribus confectum ſit; *Platonis* enim quaeuis eſt marmorea tabula. Vide *Platen*, et Octau. Ferrarium in Orig. Ital. v. *Piaſtra*.

† PLATOS. (1) *Latum*, in Gloſſar. ad Doctrin. Alex. de Villa Dei. V. *Platus*. (2) *Pampini*, in vet. Gloſſ. Cod. 7613.

PLATRAGIVM, V. *Plageagium*.

† PLATREIA, PLATRERIA, gypſifodina, a Gall. *Platriere*. Ch. Mſ. a. 1257.

PLATTA. (1) Tonſura Clericalis, quae fit ab aure vſque ad aurem; apud Honorium Auguſtod. in Gemma animae lib. 1. cap. 196. (2) Purpura, vel pannus purpurei coloris, pro *Blatta*. Vide in hac voce. Hariulfus in Vita S. Angilberti ſaec. 4. Bened. part. 1. pag. 116.

† PLATTVM, locus planus, Gall. *Plat*. Inuent. Mſ. a. 1519.

PLATVM. (1) A Gall. *Plat*, lanx. Teſtam. Petri de Caſa Epiſc. Vaſion. ann 1348. inter Inſtr. tom. 1. Gall. Chriſt. pag. 153. Vide ſupra poſt *Plata 1*. (2) † Pars enſis qua planus eſt. Litt. remiſſ. Mſ. a. 1381.

PLATVNAE, PLATVNIAE, V. *Platonae*.

PLATV-

PLATVRA, idem quod *Plata 1.* Vide in hac voce. Lambertus Ardenſis p. 161.

PLATVS, lanx, Gall. *Plat.* Charta an. 1433. in Tabular. Eccleſ. maior. Maſſil. Vide ſupra *Platum.* PLATVS, adiect. planus, Gall. *Plat.* Gloſſ. MSS. S. Andreae Auenion. *Platos, eſt latum, ſiue planum, idem plates.* PLATVS MANTVANVS. Hiſtoria Obſidionis Iadrenſis lib. 1. cap. 37. *Cum nonem galeis mirabiliter praeparatis, quarum ſex erant tabulis tectae, ac cum quadam turre lignea operata fabricatione in quodam carabolato fere cubitorum octo, quam Italici Burgum, ſeu Platum vocant Mantuanum, praefixa verſus catenam ad infringendam ipſam ſe direxit,* etc.

PLATYCORIA, Gr. Πλατυκορία, morbi genus, pupillae dilatatio. Vita S. Sophronii tom. 2. Mart. pag. 67. A Graec. πλατὺ, latum, et κόρη, pupilla.

PLAVDARE, quaſi *applauſum dare.* Hrabanus Maurus Poëmat. 29. de diabolo, Chriſtum in deſerto tentante:

Tantum peruerſe locutus,
Quantum fuerat peruerſus:
Saepe, vel ſeque, Seps ipſe ſe
Plaudauerat
Poſſe quod nunquam poterat, etc.

Id eſt, ſibi *applauſerat*, ſeſe iactauerat.

PLAVDVM. (1) *Placitum*, libitum. Charta Ludouici Reg. an. 1151. apud Marten. tom. 1. Ampliſſ. Collect. col. 816. (2) Alia notione. Tabularium Caſtri Lidi in Andibus fol. 40. vo. *Omnes iſti Milites praedicti debent quadrigatum ad pontem, et biennium, et corueiam, et exercitum, et equitationem, et Plaudum, et virgam.* Adde fol. 47. vo. † Idem forte quod *Plouum*, aratrum, vel quod *Ploda 2.*

PLAVDVS, *canis, cuius aures languidae ſunt ac flaccidae, et latius videntur patere.* Feſtus. Vbi a Gr. πλατὺς, *Plautus* vel *Platus* legendum cenſent viri docti. Galli ea notione *Claband* dicunt.

PLAVIS, planities. Charta Henrici V. Imperat. pro Venetis.

† PLAVSIBILITER, cum plauſu. Epiſt. Ioann. VIII. PP. a. 867.

† PLAVSIDICVS, *che fa feſta con ſegni*, in Gloſſar. Lat. Ital. Mſ.

PLAVSTELLVM, dimin. a *Plauſtrum*, minor currus. Miracula B. Apri apud Marten. tom. 3. Anecd. col. 1037. *Ploſtellum* vſurpat Horatius lib. 2. Sat. 3. 247. V. *Plauſtrellum.*

PLAVSTRARIVS, artifex plauſtrorum; item qui plauſtrum regit. Lampridius in Alex. Seuero. *Ploſtrarius* apud Vlpianum leg. 27. §. 33. Dig. ad Leg. Aquil.

PLAVSTRATA, onus plauſtri, Gallis *Charetée.* Charta ann. 1155. apud Haraeum in Caſtellanis Inſulenſ. lib. 2. † PLAVSTRATVM, in Ch. a. 1112.

PLAVSTRELLVM, idem quod *Plauſtellum* ſupra. Radulfus de Geſtis Friderici I. Imper. apud Murator. tom. 6. col. 1184.

PLAVSTRIRE, *reſonare per modum plauſtri, vel reſonare plauſtro, ſecundum Vgutionem*, Ioanni de Ianua. Papias: *Plauſtrit, quod plauſtro ſonat.* Hinc *Plauſtrum*, κρόταλον, in Gloſſ. Lat. Graec. Sangerm. Κρόταλον quippe nonnullis plauſtrum reſonans, non crepitaculum, ſignificat.

PLAVSTRVM. (1) Currus quatuor rotis conſtans. Theloneum S. Bertini: *Carteia foſſoriorum ſine ferro, 2. den. ſi ſuper Plauſtrum, 8. den.* etc. *Pratum 12. plauſtrorum*, in Charta Canuti Regis Daniae an. 1184. apud Stephanium in Prolegomenis ad Hiſt. Saxonis Grammatici pag. 17. Vide *Carra.* (2) † Sera catenaria, Gall. ol. *Plouſtre.* Lit. remiſſ. Mſ. a. 1361.

PLAVTVS, latus, planus, a Graec. πλατύς. Tertullianus de Pallio cap. 3. Papias: *Plautus, languidus pedibus, auribus.* Leg. *planis pedibus, languidis auribus.* Gloſſ. Lat. Graec. *Plautus, βαρύωτος.* V. *Plaudus.*

† PLAXETVM, i. q. *Plaxitium*, in Ch. Mſ. a. 1263.

PLAXITIVM, ſepes ex virgulis implexis confecta, vel locus eiuſmodi ſepe clauſus. Tabularium Vindocinenſe Thuani Ch. 52. V. *Pleiſſeicium*, et *Plectare.*

PLATDURA, V. *Plaidura.*

PLAYS, piſcis larus, Gallis vulgo *Pleys.* Alanus in Planctu naturae: *Illic Plays ſui corporis dulcoratis ſaporibus in Quadrageſimali auſteritate carnis redimebat abſentiam.* V. *Plada* et *Plateſia.*

PLAZA. (1) Platea, Ital. *Piazza*, Gall. *Place* Memoriale Poteſtat. Regienſ. ad annum 1232. apud Murator. tom. 8. col. 1107. PLAZOLA, diminut. a *Plaza*, Ital. *Piazzetta*, *Piazzuola.* Statuta Mutin. Rubr. 20. fol. 3. vo. (2) PLAZA, PLAZZA, tributum, vectigal. Charta Rogerii Reg. Siciliae an. 1137. tom. 5. Sanctorum Iunii pag. 129. *Nemo ſit qui aliquid eis de rebus ipſis* (pannis emptis) *Plazam vel aliquam iuſtitiam pro parte curiae exigat aut tollat.* Charta Vnfredi Comit. ann. 1085. apud Mabillon. tom. 5. Annal. pag. 666. *Teneatis . . . . cunctas poſſeſſiones, territoria, villas, . . . vt nec ego vel mei heredes, aut ordinati audeamus ab eis quaerere datum aut ſervitium, vel angariam ſeu Plazzam erga eos exigere.* (3) † Locus vacuus vbi aedificium conſtrui poteſt, in Ch. a. 1150. V. *Plaſtrum* 1.

† PLAZARIVS, vectigalis, *Plaza* nuncupati, exactor. Ch. a. 1257. V. in *Plateaticum.*

PLAZIA, ora, aeſtuarium, idem quod *Plagia.* Barthol. Scribae, Annal. Genuenſ. ad ann. 1242 apud Murator. tom. 6. col. 500. V. *Placia.*

PLAZOLA, V. *Plaza* 1.

PLAZVM, placitum, pactum. Charta Luſitanica aerae 1067. in Hiſtor. Epiſcopor. Portenſium 1. parte pag. 184. Vide ſupra *Placitum.*

PLAZZA, V. *Plaza.*

PLEBALIS ECCLESIA, paroecia. Gerohus Praepoſ. Reicherſperg. de corrupto Eccl. ſtatu apud Baluz. tom. 5. Miſcell. p. 217. PLEBANA ECCLESIA, eadem notione, in Chron. Mellic. pag. 53. PLEBRIA ECCLESIA, eodem ſignificatu. Vita S. Audoeni Epiſc. Rotomag. apud Surium 24. Aug. pag. 259. PLEBESANA PAROCHIA, in Vita Altmanni Epiſcopi Patauienſis ſub finem.

PLEBANATVS. (1) *Dignitas vel diſtrictus plebani*, Vgutioni et Balbo. Thomas Archid. in Hiſt. Salonitana cap. 19. (2) † Eccleſiae cuiuſuis diſtrictus, in Bulla Coeleſt. III. a. 1194.

PLEBANIA. (1) *Eſt aliud genus beneficii, et maius quam Rectoria, habet ſub ſe capellas, et dignitatem eſſe putant Interpretes.* Ita Kennettus in Gloſſ. ad calcem Antiq. Ambroſden. *Plebania Vltienſis* dicitur diſtrictus Archipreſbyteri ruralis, in Charta ann. 1065. laudata tom. 2. Hiſtor. Dalphin. pag. 8. Vide *Adulturam* et *Plebegium.* (2) Altare paroeciale. Codex MS. citatus tom. 2. Rer. Mogunt. pag. 326. (3) Pro paroecia, lib. 3. Decret. tit. 24. cap. 1.

PLEBANVS, paroecus, curio, ſacerdos, qui *plebi* praeeſt, Italis *Piovano*, Gallo-Belgis *Pleban.* Balbus in Catholico: *Plebanus, dominus plebis. Preſbyter, qui plebem regit*, apud Gregorium lib. 3. cap. 3. Burchardus de Caſib. S. Galli cap. 21. *Immo etiam Plebanos et Clericos minoris ordinis cohibuit.* SACERDOS PLEBANVS, in Chronicô Reicherſperg. ann. 1143. CLERICI PLEBANI, eidem Burchardo cap. 13. *Plebanum* vero maxime vocant in Eccleſiis Cathedralibus ſeu Collegiatis canonicum, cui plebis earum iuriſdictioni ſubditae cura committitur. Statuta Eccl. Argent. an. 1435. apud Marten. to. 4. Anecd. col. 532. VICEPLEBANVS, Curionis Vicarius. Vide Gretzerum in Epiſcopis Eyſtetenſibus p. 458.

PLEBATVS. (1) Paroecia, diſtrictus *plebani.* Charta Aimerici Epiſc. Caeſenat. an. 1274. apud Vghellum tom. 2. Ital. Sacrae. (2) Diſtrictus, territorium non vnius tantum *plebani*, ſed plurium. Regimina Paduae ad an. 1325. apud Murator. tom. 8. col. 466.

PLEBEGES, laici. Electio Wigonis Epiſc. Gerund. ann. 908. apud Marten. tom. 1. Anecd. col. 61. V. *Plebeius.*

PLEBEGIVM, diſtrictus Archipreſbyteri ruralis. Litterae Bernardi Parmenſis

menſis Epiſc. apud Stephanot. tom. 5. Fragm. Hiſt. MSS. V. *Plebanie.*

PLEBEIATI, plebeii, in Hiſt. Obſid. Iadrenſis an. 1345. lib. 2. cap. 15. 17. 22. 23. etc.

PLEBEIUM. (1) PLEBIUM, facultas, poſſe, Gall. *Pouvoir.* Capitulare de Villis cap. 24. *Quicquid ad diſcum noſtrum dare debent, unusquiſque iudex in ſuo habeat Plebeio, qualiter bona et optima, atque bene ſtudioſe et nitide omnia ſint*, etc. Alibi: *Et ferramenta, quae in hoſtem ducunt, in eorum habeant Plebio, qualiter bona ſint, et iterum quando revertuntur, in camera mittantur.* V. *Plebium 1.* (2) Paroeciae diſtrictus. Vita beatae Finae Virg. to. 2. Martii pag. 241.

PLEBEIUS. (1) Laicus, nullum in Clero ordinem adeptus. Gloſſae MSS. ad Concilium Laodicenum c. 58. *Plebeius, homo ſine dignitate.* Pontius Diaconus in Vita S. Cypriani: *Plebeus, Catechumenis martyrium conſecutis.* Infra, de eodem Cypriano: *Multa ſunt, quae adhuc Plebeius, multa quae iam Preſbyter fecit.* (2) PLEBEIUS TABERNARIUS, caupo, qui vinum minutatim vendit. Statutum Concil. Bituric. ann. 1280. apud Marten. tom. 4. col. 191.

PLEBERE, V. *Plebeſcere.*

PLEBERIUM. (1) Paroecialis eccleſia. Vita B. Iacobi de Certaldo to. 2. April. pag. 154. *Pleberium S. Petri in mercato, S. Lazari et S. Mariae.* Mirac. SS. Iuſti et Clementis tom. 1 Iunii pag. 445. *Quod* (templum) *ab ipſo prodigio Pleberium S. Iuſti in Salice, ad hanc uſque diem appellatur.* (2) † Paroeciae diſtrictus, territorium. Ch. a. 1073. V. *Plebeium 2.*

PLEBS, vel PLEBES. (1) Fideles, qui Epiſcopo vel Sacerdoti proprio ſubſunt. Vgutio: *Plebes, collectio hominum. Item Eccleſia baptiſmalis. Et proprie plebs, hominum: plebes, Eccleſiarum.* Ebrardus in Graeciſmo:

Plebs hominum dicas: ſed Plebes Eccleſiarum.

Salvianus lib. 6. de Gubernat. Dei: *Quae ſpes Chriſtianorum Plebibus ante Deum?* Lex Bajwar. tit. 1. cap. 13. §. 1. *Vt nulli Preſbytero vel Diacono liceat habere ſecum in domum extraneam feminam, ne . . . Plebs per eius offenſionem corruat.* (2) Dioeceſis, paroecia, diſtrictus Epiſcopi vel Sacerdotis. Lucifer Calaritanus lib. 1. pro S. Athanaſio: *An negabis, te exhonoraſſe Dominum, tollendo Sacerdotes e Plebibus.* (3) Eccleſia parochialis; Italis *Pieve. Eccleſia plebi congrua*, in Charta Angilrami Archiep. Viennenſis to. 12. Spicilegii Acheriani. *Eccleſiae baptiſmales, quas Plebes appellant*, in Synodo Pontigonenſi an. 876. c. 11. *Plebes baptiſmalis*, in Charta veteri apud Vghellum tom. 3. pag. 41. *Eccleſia Plebalis ſeu parochialis*, in Chronico Reichelperg. an. 1084. 1095. 1131. 1132. Bulla Ioannis IV. PP. apud Vghellum in Epiſcopis Aeſernenſibus: *Aedificavit Eccleſiam vocabulo S. Mariam, eamque in Plebem erectam dotavit ſuis propriis bonis.* (4) Villas ſeu vicos paroeciales *plebium* nomine appellare, familiare eſt Britonibus. Vita S. Conwoionis ſaec. 4. Bened. part. 2. p. 194. *Ille Conwoion quem quaeris, filius cuiuſdam nobiliſſimi eſt viri, nomine Cononi, . . . de Plebe Comblitiaca, ex genere ſenatorio.* Ibidem pag. 201. PLEBICULA, eccleſiola, vel potius viculus, villula. Vita S. Conwoionis mox laudata ibidem p. 203. *Illo vero die dedit Ludovicus Imperator abbati Conwoiono plebem, quae dicitur Ronnac, atque aliam Plebiculam, quae vocatur Placia, necnon et aliam Plebiculam quae nuncupatur Arden.* (5) Conventus publicus. Leges Lotharii apud Muratorium to. 2. part. 2. col. 138. (6) PLEBS PARVA, PLEBECULA, Gall. *Populace, petit peuple.* Charta apud Lobinellum tom. 2. Hiſtor. Britann. p. 555. (7) PLEBES dicta etiam Eccleſia Cathedralis ſeu Epiſcopalis. Charta Caroli Calvi in Paſtorali minore Eccl. Pariſ. et in 9. Regeſto Philippi Pulcri Reg. Franc. ch. 5. ex Tabul. Regio. (8) PLEBES, decimae Eccleſiaſticae, quae ad *plebanos* vel ad plebanas Eccleſias

pertinent. Concilium anonymum anno 904. cap. 10.

PLEBESANVS, i. q. *Plebanus*, apud Petrum Damian. lib. 4. Epiſt. 12. et apud Rainerum contra Valdenſes cap. 9. PLEBISANVS, qui *Plebano* ſubeſt, parochianus. Miracul. B. Wernheri tom. 2. April. p. 726.

PLEBESCERE, Vgutioni, ex Gloſſis Iſid. *a plebs, Plebeo, bes, plebem imitari, vel alloqui, vnde Plebeſco, et Plebicito, Plebem imitari, vel alloqui, vel commouere.* Alanus in Planctu naturae: *Alii dum ſcurrilis generis vilitate Plebeſcunt, verbo tenus ſe ſanguinis generoſitate exaltant.*

PLEBIALIS, plebeius, infimus de plebe. Vita S. Reguli tom. 3. Martii p. 819.

PLEBICITARE. V. *Plebeſcere* et *Plebiſcitum.*

† PLEBICITAS, hominis plebeii ſeu innobilis conditio. Tiraquel. de Nobilit.

PLEBICTEA. Vetus Charta in Chronico Beneuentani Monaſterii p. 588. *Vt habeant poteſtatem eam* (Eccleſiam) *dandam in Plebictea parte eſſe voluerunt, aut ſubtrahendam.* Videtur legendum, *in plebem, ea, etc.* id eſt parochiam.

PLEBICVLA. (1) V. in *Plebes.* (2) † *Qui amat aues.* Gloſſar. vet. Cod. 7641.

PLEBILIS CLERICVS, Paroecus, curio. Libellus de Remediis peccat. apud Marten. tom. 4. Anecd. col. 27.

PLEBISANVS, V. in *Plebeſanus.*

PLEBISCITVM. (1) Conuentus plebis, i. q. *Placitum.* Io. de Ianua: *Plebiſcitare, plebem imitari, vel alloqui, vel vocare*, etc. Catholicum paruum: *Plebicitum, eſtatut ou ordre de peuple. Plebicito, enſuivre le peuble, ou emouvoir, ou aſſembler.* Andreas Siluius Marcianenſis in Chronico cap. 12. *Quo etiam tempore Boëtius, vir literarum ſtudiis clariſſimus, Senatusconſultum atque Plebiſcitum prudentiſſime adminiſtrans, ab eodem Theodarico Arriano gladio extinctus eſt.* Vbi *plebiſcitum* idem valet ac *placitum*, quomodo vſurpat Radulphus de Hengham in Summa magna cap. 6. initio. (2) Statutum. Gloſſa ordinaria ad Wichbild. Magdeburgenſe in prooemio ſub ...

PLEBISCITVS, qui *Plebiſcitis*, ... conuentibus publicis intereſſe ... Vita S. Drauſii Sueſſionum Epiſco...

† PLEBITANEVS, ad *plebanum* ... paroecum ſpectans, V. *Eccleſia* ... *bitana.*

PLEBIVM. (1) Decretio Chlot... II. cap. 8. *De ſeruis Eccleſiae aut ... vel cuiuslibet quicunque inculpa... ad fortem veniat, aut ad Plebi... promoueatur, aut ipſe pretius ... mino reformetur: nam probati ... culo ſubiacebunt.* V. *Plebeium.* L... gendum ibi *aeneum* vel *inium*, ... MS. codice, monet Bignonius; ... inquit, de ſortibus hic agitur ... gationibus. Eccardus in Lege Sali... p. 170. *Plebeiam* edidit et ... interpretatur. Neutrum placet: ... lim, ſi mendum non eſt, de co... uentu publico intelligere. (2) PL... BIVM, PLEBEIVM, locus pub... cus, platea, vicus. Oberti Canc... larii Annal. Genuenſ. lib. 2. apu... Murator. tom. 6. col. 327.

† PLEBOTOMARE, pro *phlebotom...re*, apud Murat. t. 4. Antiq. It... p. 1040.

PLEBS, eadem notione qua *Plebium* ... Statuta Mutin. rubr. 208. fol. ... V. *Plebes.*

PLECHA, circulus doliaris, Maſſil... ſibus *Pleches*, a Latino *Plect...* Charta an. 1336. in Tabul. S. ... ctoris Maſſil. Hinc

PLECHATA CVPA, quae eſt eiu... di *plechis* munita, Maſſil. *Un ...neau plechat.* Charta ann. 1436. ... eodem Tabular.

PLECHIVM, peplum muliebre, ... xime viduarum. Statuta Arelat. M... tit. 52.

PLECIA. Gloſſ. Arabico-Lat. *B... bycina, id eſt, Plecia*, forte *Pl...* Vide mox

PLECTA. (1) Ex Gr. πλεκτὸς. Gl... Lat. MS. Reg. cod. 1197. *Per... plecta, clipeum, ſcutum, deſe... lum.* Vgutio: *Plecta, nexio cum ...gulis.* Io. de Ianua: *Plecta, qui... nexus ex virgulis, vel papyro, ... carecto factus, vnde coſtros facie... unde haec plectula.* Ioſephus lib...

E

[...]unt crateres et criſpantibus plectu[...] ſectae. Plecta etiam dicitur calix [...] anſas habens, idem et caracter, ſe[...] Vgutionem. Regum 3. cap. 7. 29. *Et inter coronulas et Plectas, leones et boves et Cherubim.* Iac. de Ceſſolis apud Spelmannum: *Loricam habuit in corpore, Plectas in pectore ferreas, ocreas in tibiis.* V. *Platus, Plat[...].* (2) Mulcta qua quis ple[...]ur. Charta Alfonſi Regis Caſtel[...] apud Stephanot. tom. 3. Fragm. Hiſt. MSS. (3) † *Lo ſtarnutie*, in Gloſſar. Lat. Ital. Mſ.

[P]LECTARE, plectere, virgultis implexis locum claudere. Charta an. [...]. pro fundatione Abbatiae Lan[...] in dioeceſi Bituric. V. *Plexi[...]*, *Pleiſſeicium.*

PLECTELLVM, *dimin. a Plectrum, [...]*, *Prov.* Gloſſar. Prov. Lat. Cod. 7657. V. *Plectrum.*

[P]LECTITVM, pro *Placitum*, ex Gall. *Plet.* Charta Ludouici Transmarini Regis Franc. in Probat. Hiſtor. Ver[...]ienſis p. 42.

PLECTIBILIS, plectendus, puniendus, in Ch. a. 496. t. 4. Collect. Hiſtor. Franc. p. 2.

PLECTICIVM, locus palis vel virgultis implexis concluſus, apud Pez. t. 6. Anecd. part. 1. p. 105. V. *[...]*.

[PL]ECTIO, poena. Charta Agnetis Ducisse Sleſiae an. 1369. apud Ludewig. tom. 6. Reliq. MSS. p. 405.

PLECTORA, *i. repletio, vel corruptio*, in Gloſſ. Iatricis Cod. reg. [...]1. V. *Pletoricus.*

[P]LECTRIPOTENS, muſices et poëticae peritus. Sidonius lib. 9. Epiſt. 13.

[P]LECTRVM. (1) Ferrum, quod interius ex vtraque parte campanam feriens ſonum reddit, Durando lib. 1. Ration. cap. 4. num. 5. V. *Batillus.* (2) *Gubernaculum navis*, Ioh. de Ianua. (3) Alia notione in Carmine Ermoldi Nigelli pro Ludouico Imper. apud Murator. tom. 2. part. 2. col. 69.

Aurea mox geminos conſtringunt vincla lacertos
Femora gemmatus balteus eius obit,
Et caput inſigni donatur rite corona,
Perſtringuntque pedes aurea Plectra ſuos.

Vbi Editor, Sipontino teſte, inquit, *Plectrum* interdum eſt appellatum Calcar aeneum, quod olim addebatur gallis gallinaceis inter ſe pugnaturis; qui mos apud Britannos viget. Num ergo calcaria hic innuuntur? an pro *Plectra* legendum *Plata*, aut aliquid aliud? Calceamenta hic deſignari video, quae Monachus Sangallenſis lib. 1. cap. 36. Francorum Regibus fuiſſe *forinſecus aurata* ſcribit.

† PLEDVIRA, PLEDVRA, PLEYDVYRA, locus vacuus indefinitae magnitudinis, aedificiis conſtruendis idoneus, i. q. *Plaidura* et *Pleſtrum.* Ch. Mſ. a. 1404. V. *Pleidura* et *Pleura.*

PLEGAGIVM, PLEGERIA, PLEGIA, etc. V. in *Plegium.*

† PLEGIAMENTVM, interceſſio, in Conſuet. Brit.

PLEGIARE, fideiubere. Charta an. 1191. inter Inſtrum. to. 3. Gall. Chriſt. col. 123. Gallis *Pleger.* Quid inter *Plegiare* et *Warantizare* interſit, expiſcari licet ex Houedeno Annal. Par. poſter. R[...] *Praeceperunt homines Archiepi[...]pi, qui calumpniati fuerant de robberia, capi et incarcerari. Et quamuis Archiepiſcopus warantizaret, non tamen potuit eos Archiepiſcopus Plegiare.* V. *Warantus.* PLIVIRE, idem. Charta an. 1080. in Bibl. Colbert. PLEVIRE, in Tabular. S. Eparchii Inculiſm. fol. 46. PLEVISSARE. Charta Vulgrini Comitis Engolismenſis an. 1147. PLEVVIRE, apud la Faille Annal. Toloſ. tom. 1. inter Inſtr. p. 54. PLEXIRE, in Charta an. 1180. ex Tabul. S. Mariani Autiſſ.

† PLEGIARIVS, fideiuſſor, i. q. *Plegius*, in Ch. Mſ. a. 1482.

† PLEGIATIO, ipſa fideiuſſio, in Ch. a. 1229.

† PLEGIRE, fideiubere, in Ch. a. 1190. V. *Plegiare.*

PLEGIVM, vadimonium, Gall. *Plege.* Math. Pariſ. an. 1164. PLEGII

VADIVM, res ipſa in *plegium* ſeu vadimonium data. Charta Phil. Auguſti Reg. Franc. an. 1187. in Tabular. Archiep. Senon. Adde Chartam an. 1216. apud Thomaſſer. in Biturig. FRANCVM PLEGIVM, et in eo eſſe dicebatur, qui in *decenna* erat, ſeu decem hominum collegio, qui ſibi inuicem *plegii* erant, ac fideiuſſores erga Regem de damno ab eorum quolibet illato reſtaurando. Bracton. lib. 3. Tract. de corona cap. 10. §. 1. VISVS FRANCI PLEGII, eſt inquiſitio ipſa aut examinatio, an omnes, qui duodecimum annum attigerunt, et vltra, *liberum plegium* habeant, id eſt ſponſorem capitalem, quod Regis pacem conſeruabunt, ſeu an in *decenna* aliqua ſint. Bracton. loco citato: *Secundum Leges Eduardi Regis, omnis qui eſt aetatis 12. annorum, facere debet ſacramentum in Viſu Franci Plegii, quod nec latro vult eſſe, nec latroni conſentire, etc.* ADVENTVS *ad Viſum Franci Plegii*, inter onera recenſentur in Charta Edwardi III. Regis in Monaſt. Anglic. tom. 2. p. 832. FRANCIPLEGIA, vnica voce, in Monaſtico Anglic. t. 2. p. 22. PLEGIVM LIBERALE, idem quod *Francum Plegium*, id eſt, plegium hominum libero[illegible] Leges Henrici I. Regis Angl. cap. 8. PLEGIVM PLANVM, ſimplex, non dato videlicet vadimonio, nec fide interpoſita. Charta apud Lobinell. tom. 2. Hiſt. Britan. col. 228. V. ſupra. PLIVIVM, Vadimonium, Gall. *Pleige*. Vſatici Barcinonenſes MSS. c. 114. PLEGAGIVM, PLEGIAGIVM, fideiuſſio. Matth. Pariſ. an. 1250. PLEGERIA, eadem notione, Charta an. 1213. ex Bibl. Reg. PLEVIMENTVM, fideiuſſio, iuramentum. Litterae Iohannis Regis Franc. an. 1351. tom. 2. Ordinat. p. 470. PLVVIMENTVM, eodem intellectu, niſi etiam legendum ſit *Pleuimentum*. Charta an. 1266. inter Inſtrum. tom. 6. Gall. Chriſt. nouae edit. col. 159. PLEVINA, eadem notione. Charta Ludouici Comit. Bleſenſ. et Clarimont. an. 1197. PLEVVINA, Gall. *Plevine*, in Conſuet. Britan. cap. 11. et art. 192. PLVVINA. Vetus Pl[illegible] citum apud Perardum in Burgund[illegible] cis p. 229. Vocis etymon a Saxon[illegible] *Pleoh*, quod damnum vel periculum ſonat, deducendum opinatur Spel[illegible] mannus; quia ſcilicet *plegius* da[illegible] mnum omne et periculum in ſe rec[illegible] pit: hinc *plegiare* dictum videtur quaſi periclitari vel damnum ſubir[illegible] A Latino praes, quaſi *plegius*, pr[illegible] *pregius* vel *preius* ſit dictum, scri[illegible] ſit Salmaſius, quem conſule, d[illegible] Modo vſur. p. 741. *) Vox deduc[illegible] da eſt a Germ. Pflicht, quippe Ge[illegible] manis ſich verpflichten i. e. ſe fid[illegible] iubere.

PLEGIVS, fideiuſſor, Gallis *Pleg*[illegible] Iura et Conſuetudines Norman[illegible] cap. 60. *Plegii dicuntur perſon[illegible] quae ſe obligant ad hoc quod qui* [illegible] *mittit, tenebatur. Plegiorum aut*[illegible] *quidam ſunt ſimplices, et quidam* [illegible] *bitum retinentes, etc.* PLEGIVS [illegible] Thierricus Valliſcolor in Vrbano IV PP. PLEGIA, vt *Plegius*. Chart[illegible] an. 1160. apud Miraeum t. 1. p. 704. PLEGIVS PER FIDEM, qu[illegible] fide interpoſita fideiubebat. Tabul[illegible] Meldenſe. PLEGIVS DE PROS[illegible] QVENDO, fideiuſſor de lite per[illegible] genda. *Plege de ſuivir ſa clame*[illegible] in Conſuet. Norman. Vox fori ma[illegible] xime Anglici. Praeceptum Phil. Aug[illegible] an. 1190. apud Rigord. ſub eodem anno. PLEIVS, pro *Plegius*, fide[illegible] iuſſor, ex Gallico *Plejc*. Fori Bigor[illegible] ritaui art. 27. *Quilibet Miles Pleiu*[illegible] *Comitis ſuper eum ponat.* PLEGIS[illegible] vt *Plegius*. Notitia an. 1124. apud Marten. tom. 1. Ampliſſ. Collect. col. 683.

PLEIARIA, V. *Pleraria*.

PLEIDVRA, i. q. *Pleduira*. Vet[illegible] Notitia in Tabul. Abb. S. Amantii Inculiſmenſis: *Dederunt S. Petro* [illegible] *S. Amantio omnes Pleiduras, qu*[illegible] *ſunt iuxta murum.* Tabular. Nanto[illegible] lienſe in Pictonibus an. 1335. *Quan*[illegible] *dam Pleyduram una cum chappal*[illegible] *mus.* V. *Pleura*. PLEISTVRA, [illegible] Charta Iordani Epiſcopi Lemouicen[illegible] ſis apud Beslium in Comitibus Pict[illegible] uenſibus p. 304. etc. *Pleiduras*, edi[illegible] tum tom. 2. nouae Gall. Chriſt. inter Inſtrum. col. 172.

PLEII

PLESSEICIVM, Gall. *Pleſſis*, domus ſuburbana, *Maiſon de Plaiſir*, a placendo dicta, inquit Camdenus in Britan. in Trinobantibus. Alii Syluulam, ſeu *Parcum* vndique clauſum, eſſe contendunt. Ioſephus Scaliger *Pleſſis ſepem* eſſe ait ſeu *plicationem ligni*; ita vt *pleiſſicium* ſit locus, palis ſeu virgulis implexis concluſus, vel certe domus ruſtica, aut praedium, in quo ſunt parci: nam *Plaiſſier* Gallis eſt plectere. Charta Michaelis Archiep. Senonenſ. an. 1199. in Tabular. S. Ioan. de lardo prope Meledunum: *Tam in nemore quam in plano, praeterquam bois Pleiſſatis, etc.* Conſtat vocem *pleiſſis* apud Gallos ſemper ſumtam pro *parcis*, ſeu ſiluis ſepibus clauſis. Ordericus Vital. lib. 5. p. 583 *Tunc etiam dedit totam decimam de Nouum, propriumque Pleiſſeicium, et partem Syluae.* Charta Fulconis Comitis Andegau. apud Sammarthanos in Abbatib. Bellilocenſib. *Ad hunc autem praefatae Eccleſiae dono Pleſſiacum (l. Pleſſiacum) meum, quod eſt iuxta Tamſeniacum, cum nemoribus, terris, cultis et incultis, ſeruis, ancillis, etc.* Tabul. S. Genouefae Paris. an. 1226. *In Pleſſicio et nemore quod dicitur Cointart.* PLESSEIA, locus vel ſilua ſepibus clauſa. Charta Philippi Epiſcopi Brioc. in Hiſt. MS. Monaſt. S. Albini Ciſterc. V. *Legia.* PLESSIACVM, eadem notione, in Tabular. S. Vincentii Cenoman. fol. 93. PLESSITIVM, in eodem Tabular. fol. 38. PLEXITIVM. Tabular. Vindocin. Charta 231. PLESSETVM, villa, ſic dicta a ſepibus quibus clauditur, Gallis *Pleſſis* hac notione, vox notiſſima. Charta Eugenii III. PP. an. 1145. pro Abbat. Faremonaſt.

PLEISSIARE, plectere. V. *Pleiſſeicium.*

PLEISTVRA, V. *Pleidura.*

PLEITVS, pro *Placitum*, Hiſp. *Pleyto.* Tabular. Pinnat. apud Moret. Antiq. Nauarrae p. 496. V. *Pletum.*

PLEIVS, V. *Plegius.*

PLEMINA, PLEMINARE. Ioan. de Ianua: *Plemina, ſunt vlcera et ſulci in manibus et in pedibus calloſis, vnde Pleminare, repplere, ſecundam Vguttionem.* Gloſſ. Iſid. *Plemina, cum in manibus et pedibus caluſi ſulci ſunt.* Vbi leg. *calloſi.* Rupturae ſunt, addit Martinius, ex inflammatione, Graec. φλεγμοναί. Papias: *Pleminare, Replere, plenarie et perfecte complere.*

† PLENADERIVM, inſundibulum. Inuent. Mſ. a. 1476.

PLENAGIVM. Monaſticum Anglican. p. 596. *Et paſturam porcorum ſuorum, ſiue Plenagiorum, et decimam panagii mei.*

PLENALITER, PLENARIE, plene, omnino. Acta S. Hemmae to. 5. Iunii p. 502.

PLENARIA. (1) Seu *plenaria ſecuritas*, ἀποχὴ πληνα̃ρια, cuius formulam ſub Iuſtiniano exaratam deſcripſit ex veteri Inſtrumento Bibliothecae Regiae Barnab. Briſſonius lib. 6. Formul. p. 646. (2) † Proluuies, eluuio, Ital. *Piena*, ap. Murat. t. 4. Antiq. Ital. p. 141.

PLENARIE, plene, Gall. *Entierement.* Conſtitut. pro Abbatia S. Pauli Narbon. an. 1227. inter Inſtrum. tom. 6. Gall. Chriſt. nouae edit. col. 34. V. *Pleniter.*

PLENARIS, integer, totus. Charta Guidonis Archiep. Bituric. an. 1279. apud Thomaſſerium in Biturig. p. 113.

PLENARIVM. (1) Amalarius lib. 4. cap. 48. *In praecipuis Dominicis, in quibus cantilenae ac officia lectionis abſque recordatione tranſigi non poſſunt, vt puta per Aduentum et Quadrageſimam, ſi excellentiſſimorum aduenerint ſolemnitates Sanctorum, in procraſtinatione obſeruantur: videlicet vt eodem datario quo accidit, ſi non poteſt perſolui, craſtino reddatur Plenarium ſolenne*, i. officium plenarium. *Officium plenarium mortuorum*, in Maceriis Inſulae Barb. to. 1. p. 89. id eſt, cum Veſperis, tribus Nocturnis et Laudibus. V. in *Officium*, et infra *Plenus. Plenarium*, alia notione, vide in *Miſſale* 2. (2) † Liber quiuis in quo aliquid plene continetur, ſcil. quatuor Euangelia, omnes epiſtolae canonicae, etc. Ch. Lud. Pii a. 832. t. 6. Collect. Hiſt. Franc. p. 585.

p. 585. (3) † Arca, theca, apud Oeſel. t. 1. rer. Boic. p. 631.

PLENARIVS, plenus, integer. Charta an. 1340. PLENARIA SYNODVS. Collector anonymus Canonum Poenit. qui ante ſeculum nonum vixit, in fine Praefat. ſuae, tom. 11. Spicil. Acher. pag. 10. *Denique ipſa ſacra et generalia Canonum decreta . . . . Plenarium Synodum dicunt eſſe vbi cum ſuis dioeceſanis Metropolitanus fuerit Epiſcopus.*

† PLENCHERIVM, tabulatum, ſuggeſtum. Ch. Mſ. a. 1380.

† PLENCVS, in Ch. a. 878. ap. Murat. t. 1. Antiq. Ital. p. 929. forte pro *Plentus* vel *Plantus*, locus arboribus conſitus.

PLENICENTRVM, punctus mundi. *Plenicentrum aperi*, apud Mart. Capellam lib. 8. p. 290.

PLENIPOTENTIARIVS, legatus cum ſumma poteſtate, qui habet *plenum poſſe*, *Plenipotentiaire*. Archiuum Turris Londin.

PLENITER, plene, omnino. Geſta Epiſcopi Cenoman. apud Mabillon. tom. 3. Analect. p. 71. V. *Plenarie.*

PLENITVDO. (1) Res integra. Optatus lib. 1. de Synodo Cirtenſi Donatiſtarum agens: *Harum Plenitudinem rerum in nouiſſima parte iſtorum libellorum ad implendam fidem adiunximus.* (2) Copia, abundantia. Memoriale Poteſtat. Regienſ. ad an. 1280. apud Murator. tom. 8. col. 1148. (3) Integritas. Charta Wernheri Argentin. Epiſc. apud Eccardum Origin. Habsburgo-Auſtr. col. 112. *Donec facultas rediret reformandi in priſtinum Plenitudinis ſtatum.* (4) Abſolutio, expletio, Gall. *Accompliſſement.* Capitul. lib. 7. cap. 380. *In ſacerdotis pendeat arbitrio vtrum dignus ſit corpus Chriſti accipere aut vsque ad Plenitudinem poenitentiae ab eo ſeparari.*

† PLENITVS, plene, omnino. Ch. Lud. Pii a. 819.

PLENIVM. *In plenium*, plurimum. Acta S. Procopii tom. 2. Iulii p. 146. *Monaſterium ipſum in Plenium exaltauit.*

† PLENTERIVM, plantarium, locus arboribus conſitus. Ch. Mſ. a. 1371. V. *Plantitium.*

PLENVM-POSSE, ſumma et ampliſſima poteſtas, Gall. *Plein pouvoir.* Procuratio Petri Reg. Aragon. an. 1282. apud Rymer. tom. 2. p. 210.

† PLENVNARE, *replere*, in vet. Gloſſ. Cod. 7613.

PLENVS. *Plenum officium*, *Plena vigilia*, voces vſitatae, vbi de ſocietatibus initis inter monachos variorum monaſteriorum, quibus ſibi inuicem preces, cum e vita migrauerint, pollicentur. *Pleno officio* ſignificant ſolemne defunctorum, hoc eſt, cum Veſperis, tribus Nocturnis et Laudibus; *Plena vigilia* indicant tres Nocturnos. Martyrolog. S. Albini Andegau. V. *Plenarium.* AD PLENVM *informari de re aliqua*, omnino, plene, Gall. *Pleinement*, apud Ludewig. to. 5. Reliq. MSS. p. 417. et to. 6. p. 67. Vox non ignota Latinis. IN PLENVM DARE, plane, in totum et absque conditione. Pomponius D. lib. 40. tit. 7. L. 11. † NEMVS PLENVM, integrum et denſum, in Ch. Mſ. a. 1357. † IN PLENO MENSVRARE, ad menſuram cumulatam, *raſae* opponitur. Ch. Mſ. a. 1346.

PLERARIA. Charta Senatus populique Romani ap. Baronium an. 1188. *Quidquid ab eis conuentum eſt et permiſſum Romae per ſcriptum et iuramenta, ac Plerarias, et ſtararias, ac praecones, etc.* Mendum eſſe pro *plejaria*, vix mihi dubium eſt. † Vox *Pleiaria* pro fideiuſſione occurrit apud Cenc. inter Cenſ. eccleſ. Rom. Mſ. V. *Pleius* in *Plegius.*

† PLERIVM, PLERVM. Gloſſar. Gr. Lat. ἔνμος ἁμαξις, *temo*, *plerum armamentum.* Tract. Mſ. de re milit. et mach. bell. c. 163. *Nauis habeat in malo duas perticas, - - et in Plerio runcula ſ. falce incidere funes caratellis ligatas*, etc.

PLEROMI, et PLEROSIMI, numeri militares, qui ſacramentum ſuum πληρῶσι, ſeu complent, vt eſt apud Scholiaſtem Iuliani Anteceſſ. V. Iacobum Gothofred. ad Leg. 1. Cod. Theod. de Domeſtic.

PLE

PLERVM ξηρὸς ἀμάξις, in Gloſſ. Lat. Graec.

PLESBICITARE, PLESBISCITARE, litigare, lite contendere. *Pleſbicitare ſeu iudicialiter agere*, in Charta an. 1502. apud Lobinell. tom. 5. Hiſt. Pariſ. p. 737. Menoti ſermones fol. 79. vo. *Sed ſi deberem cras incipere ducere proceſſum, potius vellem dare aduerſae parti DC. ſcuta, quam incipere rurſum Pleſbiſcitare pro habendo tantos labores*, etc.

† PLESCVLVM, f. viuarium, receptus aquarum. Ch. a. 969. t. 1. Hiſt. Caſſin. p. 41. *Quomodo vadit ipſo ribo in ipſo Pleſculo*. V. *Platemare*.

† PLESDVRA, i. q. *Pleduira*. Ch. Mſ. a. 1309.

PLESSA. (1) Virgulta implexa. Charta an. 1215. pro Monaſterio Burgulienſi, apud Labbeum in Miſcell. p. 641. V. *Pleſſes*. † Haud ſcio an non de *Placito* hic *Pleſſa* ſit intelligenda. (2) † *Parcus* ſ. locus palis et ſepibus concluſus, Gall. *Pleſſée*. Ch. Mſ. a. 1244.

PLESSATVM, ius *Pleſſas* ſeu virgulta in foreſta caedendi; niſi locum intelligas ſepibus concluſum, atque adeo idem ſit quod *Defenſa* 3. Charta an. 1209. apud Menagium in Hiſt. Sabol. p. 364.

PLESSEIA, PLESSEICIVM, Vide *Pleiſſeicium*.

† PLESSEIVM, ſepes ex virgultis implexis. Ch. Mſ. a. 1170.

PLESSES, vt *Pleſſa*, a Gall. *Pleſſis*. V. *Pleiſſeicium*. Tabular. Burgol. an. 1263.

PLESSIACVM, PLESSITIVM, V. *Pleiſſeicium*.

† PLESSITIA, virgula, virgultum. Chartul. S. Petri Carnot.

PLETHORIASIS, PLETHORICVS, V. mox *Pletoricus*.

PLETONEDA, locus palis ſeu virgultis implexis concluſus, *parcus*. Charta an. 1060. in Tabular. S. Victoris Maſſil. V. *Pleiſſeicium*.

PLETORICVS. Hermannus de Lerbeke in Chronico Comitum Schawenburgenſium pag. 35. *Et quia multum fuit Pletoricus, toto corpore denigratus eſt*. Lexicon medic. *Plethorici, quatuor humoribus abundantes, pingues, pleni. Plethoriaſis, humorum repletio*. A Graec. πλῆθος, multitudo, copia.

PLETVM, Placitum, Gallis *Plet*. († Vel potius *Plegium*, vadimonium.) Charta Anacleti PP. in Chronico Beneu. S. Sophiae p. 694. V. *Placitum* et *Plitum*.

† PLETVRA, *repletio*, ex Gloſſ. ad Alex. Iatroſoph.

PLEVESIS, Pleuritis, Maſſilienſibus *Pluveſin*. Miracula MSS. Vrbani V. PP.

PLEVIANVS, paroecus, *Plebanus*. Acta SS. tom. 1. Iunii p. 772.

PLEVIMENTVM, V. in *Plegium*.

PLEVINA, PLEVIRE, etc. V. *Plegiare*.

PLEVITAS, pro Plebitas, ignobilitas, apud Nonium ex Catone et Hemina.

PLEVRA, i. q. *Pleduira*. Laudatur in Hiſtoria Richeliana Ducheſnii p. 117. Charta Thomae Abb. de Englia an. 1289. qua *Ioannes Chaillac vendit quaſdam Pleuras, quae fuerant defuncti Ioannis de Yprio*. V. *Plata*.

PLEVRESIS, pro *Pleuritis*, Gallis *Pleureſie*. Vtitur Hubertus in Vita S. Gudilae num. 36.

PLEVRIS, eadem notione. Vita B. Columbae Reatinae tom. 5. Maii p. 363*.

PLEVSIACVM, V. *Pleiſſeicium*.

PLEVTERIA. Charta Ludouici Regis Franc. an. 1279. in 30. Regeſto Archiui Regii ch. 129. *Item aſſignamus eidem Epiſcopo et ſucceſſoribus ſuis . . . 4. libras Turon. annui redditus percipiendas ab eodem Epiſcopo et ſucceſſoribus, in Pleuteriis dictis Vicecomitalibus, ſitis in tenemento Nemanſenſi, quae a domino rege tenebantur cum dominio, laudimio, conſilio, et cenſu 2. ſolid. . . . Item quod dicta aſſignatio Pleuteriorum continet in ſe 32. quarterias, quae 32. quarteriae ſunt verſus honorem dicti Epiſcopi de Baſtida*, etc. Sic omnino ſcriptum, forte pro *Plantariis*. V. *Planteta*.

PLEVVINA, PLEVVIRE, PLEXIRE, V. *Plegium* et *Plegiare*.

† PLEXACEVM, i. q. *Pleduira*, in Chartul. Miciac.

PLEXITIVM, V. *Pleiſſeicium*.

† PLEYARE, in pignus dare vel accipere. Ch. Mſ. a. 1328.

PLEYDURA, V. *Pleidura.*

PLEZARIA, cautio, vadimonium, Italis *Piezzaria.* Chron. Andr. Danduli apud Murator. tom. 12. col. 492. ad ann. 1311. V. *Plegium.*

PLICA. (1) Plicatura, vel inuolutio. Matth Weſtmonaſterienſis an. 1217. (2) Plicatura, Gall. *Dos, reply d'une lettre.* Bulla Clementis V. PP. an. 1311 inter Inſtrum tom. 6. Gall. Chriſt. nouae edit. col. 72. *Et ſuper Plicam ſcriptum eſt, regiſtrata.* (3) Veſtis monachicae pars, a plicaturis ſic dicta. Conſtitut. Cluniac. MSS. an. 1301. in Tabul. B. Mariae Deauratae Toloſ. (4) Morbi genus, in Vita B. Ladislai apud Papebroch. tom. 1. Maii pag. 603. *Plica, lingua noſtra vernacula Gozdziec, morbus ille vocatur. Malum et virus hoc, non modo circa capillos, ſed et in venis, neruis, muſculis, carne et oſſibus haerens, vehementer homines crucias et torquet; oſſa interdum non ſolum loco mouet, ſed etiam in partes minutas confringit; graſſatur pernicioſe per omnia membra, cibos groſſiores reſpuit, delicatos potus interdum ſolus admittit; alias ad pugnam paratus maximorum dolorum gignit materiem, vniuerſaque viſcera corporis cruciando depopulatur, artuum quoque penetrat intima, plena doloris ingerens veſtigia; in Ruſſiae potiſſimum prouinciis.* (5) † Angulus, curuatura. Ch. Mſ. Phil. Pulcri a. 1310. (6) † Excuſatio futilis, qua quis ſeſe implicat, rem propoſitam denegando. Acta SS. t. 4. Aug. p. 393.

† PLICARE EMENDAM, illatam iniuriam *plicata* veſte emendare. Lib. rubr. S. Vulfr. Abbauill. PLICARE EMENDAM, mulctam ſoluere. Ch. Mſ. a. 1359. PLICARE VADIA, pignori ponere, t. 1. Differt. le Boeuf p. 366.

PLICATA. Tabularium Eccleſiae Cadurcenſis: *Illum alodem de Caſſinolas illo capud manſo, cum ipſa Plicata, et cum ipſo torculario, et cum omnibus aedificiis.* Vbi *plicata*, idem forte eſt quod cratis, *plixitium, pleiſſeicium.* V. in his vocibus. Ita πλεκτὰς crates vocat Ioannes Cananus de Bello Conſtantinopolitano p. 194. πλεκάδια Leonicus lib. 7.

† PLICATOR, redituum ſeu vectigalium exactor. Ch. Mſ. a. 1324.

† PLICATURA, inuolucra. Stat. M pannif. a. 1317.

PLICIA, pro *Pellicia*, V. in hac voce Teſtam. an. 1314.

PLICTON. Chartula plenariae ſecuritatis ſcripta ſub Iuſtiniano, apud Briſſonium lib. 6. Formul. p. 64 *Stragula polimita duo valente ſolido vno tremiſſe vno, ſcamnile ac pu valente ſolido vno, Plicton vetere ... quas aureas, camiſia tramoſirica, et* V. *Pellicia.*

† PLIGARE. (1) *Plegium*, ſ. fideiuſſorem dare. Ch. a. 1020. ap. Murat. t. 1. Antiq. p. 1012. V. *Plegare.* (2) *Plagare*, plagas inferre, vulnerare. Litt. remiſſ. Mſ. a. 1373.

PLIGIUS, V. *Plegius.*

PLIGORIUS, prolixior, longior, ap Innocent. de Caſ. p. 224. *Per Pligorias lineas.* Ita Faber in Theſauro.

PLISTOBOLINDA, *ludus, quo qu plura iactu enumerat puncta, appoſitam argenti ſummam aufert.* Laur. in Amalth. ex Iun. Graec. πλειστοβολίνδα.

PLITUM. Leges foreſtarum Canuti Regis cap. 17. *Si quis autem contra primarium* (foreſtarium) *pugnauerit, in Plito emendet ſecundum pretium ſui ipſius, quod Angli were et wite dicunt.* Vbi *Plitum* idem forte eſt quod *Placitum*, Gall. *Plet.* V. *Pletum.*

PLIVIRE, PLIVIUM, PLIVUS, V. *Plegius.*

PLIX, πτυχή, in Gloſſ. Lat. Graec. V. *Plica* 1.

† PLOBEGUM, tributi genus, ſ. quod ex bobus ſ. terris aratoriis exigebatur, Ital. *Piovego*, a Gall. *Piet*, aratrum. Murat. t. 2. Antiq. p. 84.

PLOCIUM, V. *Ploxi.*

† PLODA. (1) Lapis ſepulcralis, ſ. ex *Plaſtro*, ſ. gypſo. Acta SS. t 5. Aug. p. 797. (2) Aſſer, ſcandula, Ital. *Pioda.* Stat. ciuil. Cuman.

† PLODIUS, modus agri, t. 3. Cod. Ital. Diplom. p. 1942.

† PLO-

† PLOCETUM, terra arabilis, ab Ital. *Piod*, aratrum, Germ. Pflug, ap. Murat. t. I. Antiq. p. 633. V. *Plobegum*.

PLOMBATAE, vt *Plumbatae*, in Statutis Attenſ. cap. 92. fol. 34. vo.

† PLOMBEGUS FUSTIS, i. q. *Plumbata 2.* ap. Ludewig. Reliq. t. II. p. 77.

† PLOMELLUS, pro *Pomellus*, in Ch. Mſ. a. 1376.

† PLONGEONUS, meta, ſoeni acervus, vel ſpicarum inuerſarum moles, Gall. *Plongeon*. Ch. Mſ. ann. 1383.

† PLONICA, perpendiculum, Gall. *Aplomb*. Ch. Mſ. a. 1417.

† PLONQUATUS, PLUNCATUS, idem ac *plumbatus*, in Inuent. Mſ. a. 1335.

PLONUM, V. infra *Ploum*.

PLOPLA, populus. V. *Oplus*.

PLORATIO, ploratus. Martyrol. antiq. apud Struuium tom. I. Act. litter. pag. 214.

† PLORATORIUM, ſudarium linteum, quo ploratus exterguntur, t. I. Mart. p. 585.

PLOSTELLUM. Miracul. S. Ioan. Beuerlac. num. 5. *Qui antea in motu ſuo effigiem repraeſentauerat belluinam, in ſuae tamen erectionis initio piramidis vſus eſt appodiamento, ad modum pueri Ploſtello innixi, et humum pene ſignantis mento.* Vox, vt videtur, deducta a *plauſtrum*, vt recte coniectat Papebrochius, qui vehiculum interpretatur, cui axillarum tenus inniki pueri prohibentur a lapſu, dum interim illud corporis nixu protrudentes formare greſſum diſcunt. V. *Plauſtellum*.

PLOSTRARIUS, V. *Plauſtrarius*.

PLOSUS, exploſus. Statuta antiqua Canonic. Regul. ſaec. 13. apud Duellium Miſcell. to. I. p. 94.

Quae communia non poterunt ferre, ſunt tibi Ploſa.

Vbi Gloſſae, *i. e. Exploſa*.

† PLOTA. (1) Piſcis genus, Germ. Plot. Tract. Mſ. de Piſc. (2) Palus, vt videtur. Areſt. Mſ. a. 1326. *Galterum impriſionari fecerat . . . deuenerique cum cathenis ferreis ad vnam Plotam ligatum.*

PLOTEI, *proprii*. Gloſſ. Iſid. Martinius recte emendat, *Plocii*, *ſtupei*, ex eod. Iſid. lib. 19. c. 27. *Plocium eſt ſtuppa et quaſi craſſedo ſerici, et eſt Graecum nomen.* Vbi ex Heſychio leg. monet *Plocium*; pro *craſſedo* ſcribe craſſitudo. Non minus vitioſ. Papias: *Plocitum eſt ſtuppa quaſi graſſitudo ſerici.*

PLOTEUM, *πηχάθεμα*, in Gloſſ. Lat. Graec. Sangerm. pro *Pluteum*.

PLOTUS, V. *Plautus*.

PLOUDA, an *Pluuia?* Acta SS. tom. 3. Iunii p. 452. de S. Raynerio: *Et praecepit ei vt nunquam amplius ſibi caput de Plouda ablueret.* Italis *Plota* et *Piona* pluuiam ſonat.

PLOUM, in vett. Gloſſis: *Quod habet duas rotas*, aratrum, cuiuſmodi fuit illud, quod Galli *plaurati*, aut *plammerati* vocabant, vt auctor eſt *Plinius* lib. 18. cap. 18. *Planarati* edidit Harduinus; ſed *Plauſtrarati* haud improbabiliter legendum putat, ob rotulas nempe aratro additas, ſimilitudinemque plauſtri vel currus. Lex Longob. lib. I. tit. 19. §. 6. *Si quis Ploum aut aratrum alienum iniquo animo ſcapellauerit, etc.* *Plonum*, in Cod. Mutin. apud Murator. to. I. part. 2. pag. 40. Statuta Montis Regal. fol. 223. *Si tranſeundo, et faciendo viam nouam per alienam poſſeſſionem cum beſtiis a baſto, ſeu cum curru, Plouo, ſeu carrula, ſoluat bannum.* Aratrum Dani etiamnum *Plowen* appellant, Germani Pflug. At editio Boerii habet *Plouum*, Heroldi vero *Praelmum*, pag. 193.

PLOWBATE, ius percipiendi lignum neceſſarium ad conficiendum vel reficiendum aratrum; *Bote* Anglo-Saxon. eſt mulcta, emendatio, ita vt qui ius illud habet quietus ſit a mulcta quae infligi ſolet aliis id agentibus. Charta an. 1426. apud *Madox* Formul. Angl. pag. 145. *Et praedictus Ricardus et aſſignati ſui habebant racionabilia Plowbote, cartbote et fyrebote, in praedictis terris et tenementis.*

PLOUUM, V. *Ploum*.

PLOWSHVM, pars aratri; de laminis ferreis quibus aratrum firmatur, intelligit Rennettus in Gloſſar. ad calcem Antiq. Ambrosd. ex Computo an. 1406. *Cum vno vomere et vna cultura, et dimidia toughe cum vno Plowsho emptis XXIII. den.* Anglis *Ploughſhare* eſt vomer. Gall. *le ſoc.*

PLVDERO, vilis et detrita veſtis, Germ. Pluder, t. 5. Aug. p. 965.

PLVENTA, ζεύματα, in Gloſſ. Lat. Graec. f. pro *fluenta*. Occurrit tamen alibi, vt ibid. obſeruatur.

PLVERIVS, auis, quae Gallis *Pluvier*, apud Frider. II. lib. 1. de Venat. cap. 2. §. 11. 12. etc.

† PLVMACEVS, *Cliche, illud, quo ligantur membra fracta*, in Gloſſ. Lat. Gall. Cod. 521.

PLVMACIVM. (1) Gloſſae Graec. Lat. πλυμάκιον, πλυμίον, *Plumacium.* Anaſtaſius in Sergio pag. 61. *Locellum aperuit, ii quo interius Plumacium ex holoſerico ſuperpoſitum, quod ſtauracis dicitur, inuenit.* Perperam *Plumonium* edidit auctor lib. Gall. cui titulus: *le Tombeau de J. C.* Idem videtur quod *opus plumarium*, de quo infra. Eadem quoque notione accipienda haec vox videtur in Hiſt. Leutoldi, apud Ludewig. tom. 4. Reliq. MSS. p. 139. *Iuſſit autem vt uxor eius in Plumaciis ſericis et veſtibus nobilibus, et in pendenti curru nobiliter reſidens, pauperem virum . . eminus proſpectaret.* (2) PLVMACIVM, PLVMACIA, puluinar, Papiae, *quod plumis impleatur.* Alibi *Puluillus, Plumacium.* Ioh. de Ianua: *Plumacium, ceruical, vel ſcriptorium.* Capitulare de Villis cap. 42. *Vt vnaquaeque villa infra cameram lectaria, culcitas, Plumatias, batlinios, drappos . . . habeat.* Traditiones Fuldenſes lib. 1. cap. 125. *De elaboratu meo ſunt haec, boues 39. . . . mappas 4. manutergia 2. Plumacia 6. opertoria 2. pallia linea 6. puluilli 14. lectiſternia 6. etc.*

PLVMATIVNCVLA, dimin. a *Plumacium.* Vita S. Columbae Abb. tom. 2. Iunii pag. 204.

PLVMACVS, forte vt *Plumacium.* Charta an. 855. in Append. ad Marcam Hiſpan. col. 788. *Donamus . . . ciniganes duas ſaubas et una ſiricia et Plumacos ſiricias V. et ſepleſauias tapites II.*

PLVMAE, in auibus, differunt a pennis. *Nam plumas dicimus,* inquit Frider. II. Imp. lib. 1. de Arte venandi cap. 45. *Quae habent cannulas in radice, et coſtam procedentem per medium gibboſitatis vsque ad vltimum earum. Hae plumae naſcuntur per totum corpus, et cooperiunt cutem: ſed pennas dicimus, quae habent maiores cannulas, radices ſibi et ſimiliter coſtam protenſam per medium pileſitatis vsque ad ſummum. Hae ſunt maiores Plumis, et multo magis ſunt ad ſuſtinendum volucrem in aëre, quam ad cooperimentum cutis.*

PLVMAGIVM, plumae auium, Gallis *Plumage*, apud eumdem Fridericum ibid.

PLVMALE. Willel. Thorn. an. 1179. *Miſit idem Papa Alexander praedicto Abbati Rogero, Monaſterio S. Auguſtini, Plumale ſuum et anulum ſuum in ſignum et memoriam ſpecialitatis et dilectionis perpetuae. Et venit Plumale iſtud ad ſanctum Auguſtinum 6. Kl. Iulii, etc.* Sed legendum *Pluuiale*, V. in hac voce. († Iterum occurrit vox *Plumale* inter Addit. ad Hiſt. Caroli VI. p. 758.) PLVMALIA, ſunt pellicia, Electorum imperii indumenta, humeris ſuperiniecta. Goldaſtus.

PLVMARE, operi plumario dare operam. Vopiſcus in Carino. V. Lexicon Martinii v. *Plumo.*

PLVMARIVM. (1) Puluinus plumis fartus. Chronicon Montiſsereni an. 1126. (2) PLVMARIVM, PLVMARIVS. *Plumarium opus* dicitur, quod ad modum plumarum texitur et variegatur, Galli *Ouvrage à ramage* dicunt. Papias: *Plumario opere, in modum plumarum*, ac Tabular. Monaſterii S. Theofredi in Velauis: *Sunt et aliae Cortinae lineae 3. artificio Plumarii compoſitae.* PLVMATVM OPVS. Gloſſae antiquae MSS. *Textilia, plumata.* Petronius: *Plumato amictus aureo Babylonico.* V. *Graeciſcus.* PLVMEVM OPVS. Dudo lib. 3. de Moribus et actis Normann.

manu. pag. 153. PLVMARE OPVS, apud Alcuinum de Diuin. Officiis.

PLVMARIVS. (1) Plumariorum textor. Vetus inſcriptio Romae: *Artemidoro Plumario conlegae. Ars plumaria* apud S. Hieronymum in Chronico an. 345. Vitruuius lib. 6. cap. 7. *Plumariorum textrinae. Plumariorum officinae*, eius Abbreuiatori c. 15. Recenſentur *Plumarii* apud Varronem, Vopiſcum, Firmicum lib. 3. Math. c. 10. et 13. et in Leg. 1. Cod. de Excuſat. artific. lib. 10. apud quos Iac. Cuiacius, Bulengerus, et alii cenſent ita vocari artifices, qui veſtimenta ex plumis auium conficiunt. Certe vidimus tabellas eiusmodi opere plumario affabre effictas; et Fullerus lib. 1. Miſcellan. ſacror. cap. 20. in ea eſt ſententia, plumariam artem circa haec primitus verſatam, nomenque inde manſiſſe Polymitariae et acupictoriae. Conſtat enim *plumariam* artem eam poſtmodum fuiſſe, quam ποικιλτικὴν vocabant, ac dictos *plumarios*, qui *plumas*, atque adeo alias, verbi gratia, florum, animalium vel hominum figuras aut acu pingebant, aut arte textoria exprimebant in ſerico: de quibus Iſidorus Peluſiota lib. 1. Epiſt. 403. Will. Brito in Vocab. *Plumarius, operarius, qui operatur cum pluma, i. cum acu. Plumarium, opus acupictum.* Addit auctor Mamotrecti ad cap. 26. Exodi: *Nam quadam lingua pluma dicitur acus.* Quae quidem hauſerunt a Petro Comeſtore in Hiſt. Eccleſ. cap. 53. Exodi: *Et coccinei coloris opere plumario. Pluma enim lingua quadam acus dicitur, ſcilicet Aegyptiorum, quorum ſunt diuerſae linguae, ſicut Graecorum. Hoc genus veli vulgo Diſtratum dicitur, quaſi bis ſtratum. Primo enim fit tela, cui cum acu opere manuali ſubſternuntur picturationes. Sunt qui dicunt opus plumarium a ſimilitudine auium, quibus ſuperaddita plumarum varietas: Idem opus dicitur etiam Polymitum, etc.* Hanc plumariae artis varietatem expreſſit vetus Interpres Exodi cap. 26. *Decem cortinas . . . variatas opere Plumario facies.* (2) † *Auis quaedam, Plumier*, in Gloſſ. Lat. Gall. Cod. 4120. V. *Pluerius.*

PLVMASSERIVS, Gall. *Plumacier*, plumarius, in Catalogo Confratriae B. M. Deauratae Toloſ.

PLVMATIA, PLVMATIVNCVLA, etc. V. ſupra *Plumacium.*

PLVMATVM, puluinar, pars lecti ſuperior. Guidonis Diſcipl. Farfenſis cap. 47.

PLVMATVS, V. *Plumarium* 2.

PLVMAZOLVM. Anonymus in Annal. Mediolan. apud Murator. tom. 16. col. 813. *Ouariolum vnum deauratum cum tribus pedibus leonum. Plumazolum vnum deauratum cum quatuor pedibus leonum.* Videtur eſſe vas ad vsum menſae.

PLVMBARICIVS, ad *plumbum* pertinens. *Plumbaritiae foſſae*, vnde plumbum eruitur, in Capitul. de Villis cap. 62.

PLVMBARIVS, μολυβδουργὸς, in Gloſſ. Lat. Graec. qui opera ex *plumbo* conficit. Eiusmodi artifices memorantur a Vitruuio lib. 8. cap. 7. et Herone cap. 6. de Machinis bellicis. Hi ſequebantur exercitum ad vſum machinarum, vt obſeruat Carolus de Aquino in Lexic. milit. vt eas conſtruerent, vitiatas ſarcirent apteque collocarent. Charta an. 1318. apud *Madox* Formul. Anglic. pag. 316. *Dum potens et habilis fuerit ad laborandum in arte piſcatoris vel Plumbarii, ſeu quocumque honeſto opere alio.* Occurrit praeterea in Computo an. 1261. ex Bibl. Reg. V. *Pomellus* et *Plumbator.*

PLVMBATA. (1) Claua plumbo, quo grauior ſit, munita: Gallis *Plommée*. Gauterius Cancellarius de Bellis Antiochenis pag. 453. *Telis, ſagittis, Plumbatis ferratis, et crebris gladiorum ictibus reinnodendo acerrime percuſſerunt.* V. Lexic. milit. Caroli de Aquino v. *Plumbata.* (2) Globulus plumbeus, apud Lobinell. tom. 2. Hiſt. Britan. pag. 568. *Percuſſus fuit Plumbata quae ipſius caput intrauit, et ſubito expirauit.* (3) idem cum ſeq. *Plumbatum*, de quo ſtatim. Acta Martyrii SS. Maximiani et Iſaaci. (4) Ponderis ſpecies. Tabular. S. Dionyſii Nouigenti num. 1240. *Dicimo*

Dicunt ſe eſſe in poſſeſſione a ſingulis hoſpitibus ſeu ſtagiariis Prioris et Conuentus S. Dionyſii de Nogento Rotrodi ementibus in villa . . . . in die mercati, ad pondus, quod Plumbata vulgo dicitur, quamdam ſummam pecuniae ſemel in anno, etc.

PLVMBATOR. (1) Idem qui *Plumbarius*, in Litteris Eduardi IV. Regis Angl. an. 1474. apud Rymer. tom. 11. pag. 840. (2) † Quo bullis Papalibus plumbum appendit, apud Hug. de prima ſcribendi orig. pag. 192.

PLVMBATVM. (1) Flagellum, cuius lora plumbeis globulis in extremo inſtructa erant. Acta S. Caſtuli Mart. num. 4. (2) *Perpendiculum, amuſſis*, Vgutioni.

PLVMBATVRA, coniunctio ex plumbo facta, in Leg. 23. §. 5. Digeſt. de rei vindicat. V. *Applumbatio*.

† PLVMBATVS, color liuidus plumbo ſimilis, in Inuent. Mſ. a. 1363.

PLVMBERIA. Charta an. 1223. ex Tabulario S. Andreae Auenion. *Vendidimus . . . domino Bermundo abbati et toti conuentui quinque partes vaſchae quas habemus in Plumberiis*. Forte nomen eſt proprium loci alicuius a lapidibus plumbariis quibus abundabat ſic dicti.

PLVMBETVM, lamina plumbea, cui aliquid inſcriptum ſit. Acta SS. to. 1 Iunii de S. Symeone recluſo, p. 102.

† PLVMBINVS, inſtrumentum plumbeum lucernis accommodum, Ital. *Piombino*. Murat. t. 4. Antiq. pag. 906.

PLVMBVM. (1) Inter ſupellectilem domeſticam recenſent Leges Burgorum Scoticor. c. 125. §. 1. *Habebit ad domum ſuam iſta vtenſilia, videlicet menſam meliorem, mappam, . . . lectum plumalem, melius Plumbum, cum le maskfat, cupam, barrellum, etc.* Haud ſcio an pro perpendiculo hic vſurpetur; certe ea notione occurrit in Statutis antiquis Cartuſianorum part. 2. cap. 16. V. *Cornu 3.* Eodem ſignificatu Galli *Plommet* vſurparunt, vt auctor eſt Borellus.

PLVMBVM IN OCVLIS, *Macula coloris plumbei*. Gloſſ. Iſid. V. *Bulla*.

(2) † Ponderis ſpecies, Gall. *Plomb*. Ch. Mſ. Henr. Reg. Angl. V. *Plumbata*.

PLVMBVS. (1) Symbolum ſeu teſſera ex plumbo. V. in *Metallus*. (2) Pro *Plumbeus*, in Charta an. 1541. apud Rymer. tom. 14. pag. 726.

PLVMEA, *auium multitudo*, Papiae, et Gloſſis antiquis MSS.

PLVMECVLA, plumula, pluma leuior, in Vita B. Columbae tom. 5. Maii pag. 378*.

PLVMELLA, ceruical plumis fartum. Acta SS. tom. 1. Iulii; de S. Monegunde, pag. 314. V. *Plumacium*.

PLVMERATVS. *Plumerata retia*, in lib. de caſtro Ambaſiae apud Acher. to. 10. Spicil. pag. 513. vbi alias *plumbata*.

PLVMEVM OPVS, V. *Plumarius*.

PLVMINARE, puluinus plumis fartus, Ital. *Piumaccio*. Chron. Mutin. ad an. 1329. apud Murator. tom. 11. col 119.

† PLVMMARE, plumis texere, variegare, acu pingere. Acta SS. tom. 5. Aug. p. 218. V. *Plumarius*.

PLVMMATVS, f. pro Plumeus, V. poſt *Baculus 2*.

PLVMMISTVM, *plumis refertum, ornatum*. Laur. in Amalth. ex Gennadio.

† PLVMMVM, plumbum, in Ch. a. 1349.

† PLVMVM, *locum ſacrum*, in Vet. Gloſſ. Cod. 7641. V. *Plomum*.

PLVNCATVS, V. *Plonquatus*.

PLVRALES, qui plura beneficia eccleſiaſtica ſimul poſſident. Litterae Eduardi II. Reg. Angl. ad Iohannem XXII. PP. an. 1318. apud Rymer. tom. 3. pag. 691.

PLVRALITAS, pro *Numerus*, Multitudo, in Regula S. Columbani cap. 7. V. ſupra *Plurales*.

PLVRALITER, plurifariam, apud Mabillonium in Append. ad Liturg. Gall. pag. 454.

† PLVRATICA, multitudo, ap. Murat. t. 1. Antiq. p. 926.

PLVRIFICARE. (1) Augere. Chronic. Mellicenſe Schrambii pag. 412. (2) Saepius facere. Idem Chronic. pag. 415. (3) Longius producere. Tract. inter Carolum de Malateſtis et

et Cardinales, apud Marten. tom. 7. Ampliſſ. Collect. col. 1070.

PLVRIFICATVS, frequens, iteratus, apud eundem Martenium, ibid. col. 692.

† PLVRILOQVIVM, *Abſque pluriloquio*, nihil vltra loquendo, apud Steph. de Infeſtura Mſ.

PLVRIMA, turma, multitudo. Anonymus de Miracul. S. Bertini cap. 9.

PLVRIOR, comparat. vocis *Plus*. Gloſſ. Graec. Lat. πλείονα, *pluriora*, *plurima*. Hinc Galli *Pluſieurs* hauſerunt. Paulus Warnefrid. in Epiſcopis Metenſibus: *Praedicis ei pluriora eundem quam reliquerat habiturum*.

PLVRITAS, multitudo, *pluralitas*, aeque barbarum, occurrit apud Fredegar. in Chron. cap. 20.

PLVRIVOCVS, plura ſignificans. Mart. Capella lib. 4. p. 97.

PLVS. (1) *Sine pluri*, Gall. *Sans plus*, nihil addito. Statuta Maſſil. lib. 1. cap. 57. (2) Charta an. 1013. apud Murator. delle Antic. Eſtenſi pag. 86. *Et quod Plus eſt, querimus vt*, etc. Phraſis Gallica, *Et qui plus eſt*, *davantage*, inſuper, praeterea. (3) AD PLVS, ad ſummum, Gall. *Au plus*. Statuta Cluniac. an. 1260. in Bibl. Cluniac. pag. 1464.

PLVSAGIVM, ſumma excurrens, reſiduum, Gall. *Surplus*. Litterae Edwardi I. an. 1295. apud Rymer. to. 2. pag. 692.

PLVSCVLVS. Annal. Eſtenſes Iacobi de Leyto ad ann. 1399. apud Murator. tom. 18. col. 955. *Ad id faciendum promtiſſime annuerunt, tum cauſa viciniae, et amicitiae, ac ligae, et tum quod Pluſculis ante diebus Comes Iohannes multa ſceleſta fecerat*. Id eſt, paucis ante diebus, Gall. *Peu de jours auparavant*.

PLVSSIVSTVM, πλέον τῶ δέοντος, in Gloſſ. Lat. Graec. Vbi Vulcanius reſtituit *Plus iuſto*, vt alibi legitur, vel *debito*.

PLVSTATICA, V. *Pluratica*.

PLVSTRVM. Teſtamentum Herberti Comitis Veromand. an. 1059. apud Ioan. Carpentarium in Hiſt. Cameracenſi: *Cum buobis, areis, Pluſtris, et aratris ab his* (manſis) *dependentibus*. Galli *Ploustre* vel *Ploutroer*, *Plouteroir* et *Plotroer*, vt apud Nicotium, vocant cylindrum quo agri occantur, ac glebae obteruntur: ſed an hoc loco id intelligatur, non definio.

† PLVSTVLA, *Boucle*. *Pluſtularius*, *bouclier*, in Gloſſar. Lat. Gall. an. 1352. Cod. 4120. Aliud Cod. 7679. *Pluſtulla*, *bouglete*, *Pluſtularius*, *qui facit pluſtallas*.

† PLVSVALERE, ſumma excurrens, acceſſio. Ch. Mſ. a. 1230. V. *Pluſagium*.

† PLVTEAMEN, i. q. *Pluteus*, apud Oefel. t. 1. Script. p. 679.

PLVTEVS, Machina bellica antiquis notiſſima, quam deſcribit Vegetius lib. 4. cap. 15. Eiusdem meminit Abbo in Obſidione Pariſ. pag. 505. A ſimilitudine aliqua plutei veteris, vt ſcribit Carolus de Aquino in Lex. milit. eodem plutei nomine notat recens militia machinam tectoriam in oppugnatione vrbium, ad figuram arcae vel ambulacri ductilis, qua foſſor cunicularius cum ſuis armamentis incluſus per foſſam transmeat ad cuniculos deſtinato in loco aperiendos. Id genus machinae vocamus *Galeria*.

PLVVIALE, PLVVIALIS. (1) Veſtis, quae totum hominem operit, et a pluuia defendit. *Pluuiales lacernae*, apud vet. interpr. Iuuenalis: *Pallium pluuiale* apud Ioannem Monachum in Vita S. Odonis Abbatis Cluniac. lib. 2. de S. Martino Epiſc. *Veſtis pluuialis, quae cappa vocitatur*, apud Wibertum in Vita Leonis IX. PP. c. 8. (2) Veſtis Epiſcopalis, quam ſic deſcribit Durandus lib. 3. Ration. cap. 1. num. 13. *Pluuiale vel cappa, habet caputium, prolixa eſt vsque ad pedes, in interiori parte fimbriis adornat[illegible]m non niſi in maioribus feſtiu[illegible]s induunt*.

PLVVIANA, canalis per quem effluunt aquae pluuiales. Charta an. 1180. apud Petrum Mariam Campum in Hiſt. Eccleſ. Placentinae in Regeſto 2. part. ch. 26. Occurrit ibi pluries.

† PLVVIENS, pluuius, in Ch. Mſ. a. 1517.

PLVVIMENTVM, V. in *Plegius*.

PLVVINA, V. in *Plegina*.

† PLV-

† PLVVINACIVM, *lo pinnaco*, in Gloſſ. Lat. Ital. Mſ.

† PLVVINARE, *parum pluere*, PLOVRE, *Prov. Plueya*, *Prov. plunia*, in Gloſſar. Prouinc. Lat. Mſ.

PLVVIVM, fideiuſſio. Confirmatio treugae Domini apud Stephanot. to. 8. Fragm. Hiſt. MSS. p. 98. V. *Plegius*.

PNEVMA, flatus, πνεῦμα. Henricus Monach. Autiſſiodor. de Vita S. Germani lib. 6. pag. 65. *Pneuma*, quod alias *iubilum* dicitur, eſt cantus ſpecies, quo non voces, ſed vocum toni longius cantando diducuntur et protrahuntur: quod quia cum reſpirationis difficultate fit, πνεῦμα appellatum eſt. Hugo a S. Victore in Speculo lib. 1. cap. 7. *Vnde Alleluya modicum eſt in ſermone, multum eſt in Pneumate.* NEVMA, ae, quae et *Iubilus*, *productio cantus in finali littera antiphonae.* Ita Durandus lib. 5. cap. 2. num. 31. Papias: *Neuma, i. pars cantilenae, quae fit de geminatione ptongorum, vt tam, etc.* Belethus de Diuin. Offic. cap. 59. *Hic etiam notandum, quod ſemel diximus, Neumam feminei generis absque P. accipi pro iubilo: pro Spiritu autem ſancto dicitur Graece. Pneuma, Pneumatis.* Hinc neſcio quis Poëta MS. ex Bibl. Thuana:

Neuma canit ſine p, cum p fit Spiritus almus.

Certum tamen, vocem deductam a Graec. πνεῦμα, vnde recte et quidam *neuma* dixerunt neutro genere pro *pneuma*. Perperam enim Petrus Maillartus lib. de Muſica cap. 9. dixit *neuma*, (quod eſſe ait cantum, arte confictum ac inuentum, ad ſupplendum cantus Antiphonae defectum circa to[illegible]) ex Graeco νεῦμα, *aſſenſus*, [illegible]llatum, quod illius proprium ſit, Antiphonae et Pſalmorum tonum eundem tribuere. Vgutio: *Neuma, atis, vel Neuma, ae, i. vocum emiſſio, in hymno modulatio, vnde Neumaticus, modulator dulcis.* Gloſſ. Lat. Gall. Sangerm. *Neumes, emiſſion de voix, modulation. Neumaticus, de neume, modulateur, douls, ſouef, conſonant.* Gregoriane Pſalmodiae Enchiridion: *In quouis tono eſt Neuma propri um, ... et dicitur illa melodia, quae fit in caudis antiphonarum.* Ordinarius MS. Eccleſiae Rotomagenſis: *In hebdomade iſta nullam Neupma dicatur in fine antiphonae. Per neupma ſignificatur ſuſpiratio animae redemptae ad caeleſtem patriam.* NEVMAE praeterea in muſica dicuntur Notae, quas muſicales dicimus: vnde *Neumare* eſt notas verbis muſice decantandis ſuperaddere. Anonymus interpres Hugonis Reutlingenſis Sacerdotis in Floribus Muſicae: *Antiphonarium et Graduale collegit, dictauit, et Neumauit, ſeu notauit.* Mox: *Omiſſis clauibus et lineis, quae in Neuma ſeu nota muſicali requiruntur.* V. *Figmentarius Cantor.* † PNEVMATICA NOTA, idem, in Ordinar. Mſ. eccleſ. Camerac.

PNEVMATIZARE. Hugo a S. Victore in Speculo lib. 1. cap. 3. et 7. *Sic itaque Eccleſia Pneumatizando expreſſius quodammodo ſine verbis, quam verba innuit.* Ibid. *Iubilare cum Pneumate*, idem ſonat. NEVMATIZARE, Neumas producere cantando, apud Durandum lib. 5. cap. 2. num. 31.

POCAGIVM, tributi genus. Litterae Henrici VIII. Reg. Angl. an. 1526. apud Rymer. tom. 14. p. 165. Legendum forte *Picagium*. V. in hac voce.

POCALIS, Menſura vinaria, pro *potio*, *potionalis*. Charta Ferdinandi Comitis Caſtellae aerae 972. apud Anton. de *Yepez* in Chron. Ord. S. Benedicti pag. 31. appendic. *Pocalis* idem omnino videtur quod *Bocalis*, lagena vitrea, vel *Baucalis*, vaſis ſpecies, Gallis *Bocal*. V. in *Bauca 1.* et infra *Poconnus*.

POCCAE, variolae, in quibusdam prouinciis *Poques*, Germ. *Pocken*. Iperius in Chron. S. Bertini cap. 28. apud Marten. tom. 3. Anecdot. col. 560.

POCHIA, pera. V. *Panga*.

POCHITVS, a Gall. *Poché*. *Oua pochita*, elixa, Gall. *Oeufs pochés*. Ordinat. Humberti II. to. 2. Hiſt. Dalph. pag. 313. col. 1.

† PO-

† POCHONVS, menſura vinaria, Gall. *Poçon*, vel *Poiſſon*. Inuent. Mſ. a. 1476. V. *Pocalis* et *Poconnus*.

† POCHOTROPHIVM. *lo lego dove manga li infirmi*, in Gloſſ. Lat. Ital. Mſ.

POCILLATOR, pincerna, buticularius, *Echanſon*, qui eſt a poculis, apud Ludewig. to. 6. Reliq. MSS. pag. 342.

POCINAGIVM. Computus an. 1202. apud D. *Bruſſel* de Vſu feud. tom. 2. p. CLI. *De Pocinagio Stamparum, XVII. ſ.* Praeſtationem intelligo, quae ex *Polkinis* ſeu menſuris frumentariis domino debetur. V. *Polkinus*.

POCIOLVS, ſeu POTICVLVS, Potiuncula. Ioannes Epiſcopus Arelatenſis in Epiſt. ad Moniales S. Mariae Arelat.

POCO, vox Hiſpanica, Puteus. Charta Ferdinandi *Gonzales* Comit. Caſtellae, inter Conc. Hiſpan. tom. 3. p. 175.

POCONNVS, eadem notione qua *Pocalis* ſupra. Tabular. Calenſe ann. 1288.

POCVLAMENTVM, potus, poculum. Vita S. Guthlaci tom. 2. April. pag. 41.

POCVLENTVM, quaeuis potio, quidquid ad potum ſpectat. Statuta Maſſil. lib. 1. cap. 1. §. 17.

POCVLVM CARITATIS, conuiuium, quo amici excipiuntur, apud Marten. tom. 3. Anecdot. col. 1809. V. *Potus*. POCVLVM LAVDIS Iudaeis dicebatur illud, quo conuiuium Agni paſchalis claudebant. V. *Eucharistia* initio. † POCVLVM, quaeuis potio. Litt. remiſſ. Mſ. a. 1404.

POCZOLLVM, f. terrenus agger, ab Ital. *Poggivolo*. Chron. Eſtenſe ad annum 1299. apud Murator. tom. 15. col. 346. *Circa horam tertiam finito conſilio ipſorum venerunt extra cameram ſuper quodam Poczollo, vbi inuenerunt menſas paratas*.

† PODADOIRA, *Prou. Falx, puta. Podar, putare*, in Gloſſar. Prou. Lat. Cod. 7657. V. *Podare*.

PODAGIVM, idem videtur quod *Pedagium*. V. in hac voce. Charta S. Ludouici Reg. Franc. an. 1259. inter Inſtrumenta tom. 2. nouae Gall. Chriſt. col. 234. *Podagium etiam ciuitatis et alii reditus in eadem ciuitate vel territorio ad Epiſcopum pertinente, etc.*

PODAICVS dicitur Chriſtus in Orat. cuiusdam librarii ad calcem libri Theogeri Epiſcopi Metenſ. de Muſica, apud Pezium tom. 1. Anecd. Praefat. p. 15. forte quod illum *podere* ſeu tunica talari veſtitum repraeſentet S. Ioannes in Apocal. c. 1. 13.

PODARE, dici videtur de prima vineae paſtinatione, quod circa pedem vitis fiat. Tabular. S. Victoris Maſſil. an. 1349. *Teneatur vineam laborare ſeu laborari facere tribus vicibus, videlicet Podare, fodere et recluudere temporibus opportunis*. Rem tamen non definio, cum Prouinciales *Poudar* dicant pro Vitem putare: vnde POUDARE CVLTELLVM, vulgo *Poudadoire*, ipſis dicitur falx vinearia, qua ad vitem putandam vtuntur, in Inuentar. an. 1294. ex Tabular. S. Victoris Maſſil. *Doujat* in Diction. Toloſ. *Poudo, ſerpe, Pouda, élargeonner, effeuiller la vigne*.

PODENCVS, canis ſpecies, Hiſpanis *Podenco*, Nebriſſenſi *Vertagus*. Fori Aragonenſes tit. de venatoribus: *Si aliquis furatus fuerit Podencum aut canem cuſtodem domus*. Fori Oſcae an. 1247. fol. 36. *Quicunque leporarium aut alanum furatus fuerit, . . et qui Podenco furatus fuerit, cum duobus aliis reddat domino ſuo, etc.*

PODERAGIVM, primarium ius hypothecae in praedium, aut feudum, quod a domino feudi creditori conceditur, vel ſibi ipſi, ſi vaſalli creditor eſt, reſeruat. Conſuetudines Toloſae: *Eſt vſus et conſuetudo Toloſae quod Dominus feudi poteſt dare Poderagium et primariam creditoribus in feudo iſto, quod tenetur ab ipſo, et ſibi poteſt in dicto feudo dare et retinere Poderagium pro debito, quod feudatario et aliis debet, etc.* Adde part. 2. Rubr. *de Poderagio et banno*. Part. 4. tit. de feudis, art. 16. V. *Potioritas* et *Primaria*.

PODERE. (1) PODERE, PODERVM, PODERIVM, Ital. *Podere*, poſſeſſio, praedium ruſticum, *Poteſtas*,

ſtae, Gallis, quae vis eſt vocis Italicae. Charta an. 1195. tom. 2. Bullar. Caſin. pag. 225. *Philippus Dei gratia dux Tuſciae et dominus totius Poderis comitiſſae Matildis, etc.* Occurrit non ſemel in Chartis Italicis, vt et *Poderum* et *Poderium*, vnde emendandus Petrus de Vineis lib. 5. Epiſt. 84. vbi perperam *ponderis*, pro *poderis*, editum. (2) † Poſſe, valere, t. 6. Iul. p. 53. V. *Podibat*

PODERIS, tunica talaris, ποδήρης, veſtis Sacerdotum antiquae legis, quam in noua vulgo *camiſiam* vocant. Tertullianus aduerſus Iudaeos cap. 11. ex Ezechiele cap. 9. 2. *Et vnus vir in medio eorum indutus Podere.* LXX. Interpretes ἐνδεδυκὼς ποδήρη: vulgata, *veſtibus lineis*. Eucherius Lugdunenſis: *Poderis, ſacerdotalis linea corpori penitus adſtricta, eademque talaris, vnde et Poderis appellata, haec et ſubucula dicitur.* Papias pro *ſubucula* habet *camiſia*. VESTIS PODERIS, linea et acupicta, in Bull. Nicolai III. PP. an. 1278 apud Rymer. to. 2. pag. 99.

PODERIVM, villa, pagus, diſtrictus *Poteſtatis*, iudicis, etc. Statuta Montis Regal. fol. 276. V. *Poteſtas*. *Poderium*, *Poderum*, pro poſſeſſio, praedium ruſticum, ſaepius vſurpant Scriptores Itali, vt ſupra obſeruatum in *Podere*.

PODEROS. Charta an. 1111. inter Probat. to. 2. Hiſt. Occitan. col 378. *Ego Bernard Amel te reddria lo caſtel de Cheralb et forſas quas ibi fuerint. Et ſi ego non fuero Poderos, MD. ſol. donem tibi.* Vox Vaſconica quae idem ſonat atque *Et ſi ego non potuero, etc.*

PODESTAS, V. *Poteſtas*.

PODESTATICVM, idem quod *Poteſtas*, iuriſdictio, dominium. Charta an. 1202. in Tabular. regio Prouinc. V. *Poteſtatiuum*.

PODESTICVM, V. *Pedeſticum*.

† PODIALE, collis, mons. Ch. Mſ. a. 1415. V. *Podium*.

PODIARIVS, *inter mimos*. Gloſſ. Iſid. Qui ad *podium* fabulas agebat, interprete Graeuio.

PODIATA, V. *Podium* 2.

PODIBAT, poterat, in Charta Chlotarii III. Reg. an. circ. 657. apud Felibian. Hiſt. Sandion. pag. VII. *Idio ipſa auctoretate manu proprie non Podibat ſubſcribere.*

PODICVS, pedeſtris; ποδικὸς, apud Martian. Capellam lib. 9. pag. 328.

PODIDVM, V. in *Pedagium*.

PODIOLVS, V. *Podium* 2.

PODISMVS, ποδισμὸς, *Pedatura*: *Podiſmatus ager*, pedibus dimenſus. Gloſſae MSS. *Podiſmus, Gr. Lat. pedalis menſura.* V. *Pedatura*. Occurrit haec eadem vox, vt obſeruat Carolus de Aquino in Lex. milit. apud Scriptores Tacticos, praecipue Aelianum, vt ſignificent ſpatium illud in inſtructione aciei, quo vnus miles ab alio ſeiungitur, non ſolum a lateribus, ſed etiam a fronte et tergo. Diſtabant autem inter ſe vel ſex, vel tres pedes, aut etiam pedem et ſemis.

PODIVM. (1) Leges Inae Regis cap. 74 edit. Saxon. 70 *Plena ambra butyri, ſalmones 5, 20. Podia fenni, et 100. anguillae.* Certum pondus ſignificari videtur. (2) Res quaevis, cui innitimur: a podiis Circorum, vel aedium moenianis, voce Latinis Scriptoribus nota, de qua copioſe Vitruuii interpretes, ac praeſertim Bernaldinus Baldus. Io. de Ianua: *Podium, baculus, ſuper quem innitimur, cum ſaepe terram terimus. Vnde et Podium dicitur vbicumque innitimur, et inde Podio, as, appodio, as, compodio, ſuppodio, omnia pro valde inniti.* Petrus Damian. lib. 3. Ep. 8. *Vt nec Podio, nec adiacenti prorſus vlli materiae dignentur inniti.* Sugerius lib. de Conſecrat. Eccleſ. S. Dionyſii: *Arcus nullo ſuffulti Podio.* PODIVM, Pars formae monachicae, cui monachi, cum procumbunt, innituntur. Vſus antiqui Ordin. Ciſtercienſis c. 68. PODIATA. Gauterius Cancellarius de Bellis Antiochenis p. 459. *Facto ſpecu ſubterraneo, infodientes miſſis homines, igniferosque paras currus fecit lignis inſitos, vt cum ad turres peruenerint, ſub Podiatae poſtibus eiſdem immiſſis ignibus corruant.* De cuniculis, qui lignis ſuſtentabantur.

APPO-

APPODIAMENTUM, Gall. *Appuy*, Italis *Appogio*, res quaepiam cui innitimur. Conradus Marpurg. in Vita S. Elizabeth, de claudo. APPODIATIO, eadem notione, in Epiſt. Balduini de Expugn. Conſtantinopolitana apud Arnold. Lubec. p. 190. APPODIATORIUM, fulcrum, Gallis *Potence*, apud Recuperum in Actis B. Ambroſii Senenſis num. 1. 139. PODIUM, idem eſt quod *Podium*, quo innitimur. Chronic. Fontanellenſe c. 16. POIUS, eadem notione. Vetus Monaſt. Caſin. deſcriptio a [illegible] laudata in Apolog. S. [illegible] PODIOLUS, dimin. a *Podium*, *Balcon*. Regimina Paduae ad ann. 1282. apud Murator. to. 8. col. 461. *Factae fuerunt ſtationes Communis Paduae ſubtus Podiolum poteſtatis. Podiolus* editum ibidem col. 427. (8) Collis, mons. Gallis *Puy*, et *Pec*, *le Pec de S. Germain en Laye*; *Pou*, Normannis, *le Pou de Planmoille*; alibi *Pic*, *Pic de Teneriffe*; Occitanis et Aruernis, *Poy*, *Pui*, vel *Puech*. *Puey*, et *pueyo*. Chartophylacium Regium Regeſto 49. fol. 90. *Dominium . . . . Podium ſiue montem vulgariter appellatum de Champignac*. Charta an. 1047. in Tabul. S. Victoris Maſſil. *Et pergit ad ipſum Podium ſurſum, etc.* POIUM, pro *Podium*, collis, mons, *una Poya* [illegible] ruſticis Dumbenſibus. Notitia an. 876. in Append. ad Marcam Hiſp. col. 798. Occurrit etiam in Tabulario Caſaurienſi, vbi interdum *poiora* pro *poio* reperitur. POIUS, in Charta an. 1058. ex Tabul. S. Victoris Maſſil. POGIUM, idem quod *Podium* et *Poium*, collis. Italis *Poggio*. Charta an. 1011. apud Murator. delle Antic. Eſtenſi p. 194. PUGIUM, in Charta Lotharii Regis Franciae an. 987. apud Michaelem Carbonellum in Chronico Hiſpan. fol. 7. POGGIARE, aſcendere, apud Petrarch. parte 1. can. 10. Dantem in Paradiſo 6. etc. (4) PODIUM, POGIUM, lectrum, analectrum in Eccleſia, ad quod gradibus aſcenditur. Cyprianus in Vita S. Caeſarii Arelat. n. 17. (5) Domus ruſtica, curtis, praedium ruſticum, [illegible]

caſtrum, caſtellum; maxime de iis dicitur quae ſupra *podium* ſeu collem exſtructa ſunt. V. *Podus*. Charta an. 1201. inter Inſtr. to. 2. Gall. Chriſt. nouae edit. col. 323. PODIUS, eadem notione. Charta an. 1166. inter Probat. to. 2. nouae Hiſt. Occitan. col. 606. (6) † *Ebur uſtum*, in Gloſſ. ad Alex. Iatroſoph.

PODIXA, *tallia* ſeu praeſtatio a ciuibus exſoluenda. († Prorſus male; i. enim ac *Apodixa*.) Tabul. S. Victoris Maſſil. *Viginti florenos ſolutis de reſta tantum illorum per ciuitatem debitos ex quadam Podixa anni 1379.*

PODOTA. Leunclauius in Pandecte Turcico n. 24. *Conductus a nauarcho, vt index itineris interdiu noctuque nobis eſſet, quem Podotam Graeci nunc dicunt, vocabulo peculiari, quod in Pulologo reperitur, vulgus nautarum Pelotam vocant.*

† PODRA, pulueris aromatici ſpecies, Gall. *Poudre*. Ch. a. 1483.

PODRIGIA, vt *Pogeſia*, V. in hac voce.

PODUS, vel PODUM. Domus ruſtica, curtis, praedium ruſticum. Tabularium Eccleſiae Landauenſis in Monaſtico Anglic. to. 3. p. 193. V. *Podium* 4.

POELEX, ξύλη, πελλακή, in Gloſſ. Lat. Graec. Sed legendum Pellex.

POENA. (1) *Poena obligata*, in quam quis ſe ex pacto *obligauit*, adſtrinxit. Lex Longobard. lib. 3. tit. 10. §. 1. POENA MUTORUM, V. *Panis fortis et durus*. POENA, *emenda*, mulcta. Charta Adami Epiſc. Meld. an. 1289. in Tabular. eiusdem Eccleſ. POENA FAILLITA, eodem intellectu. Charta an. 1379. ex Schedis Praeſ. *de Mazaugues*. POENA PERDITA, eadem notione. Charta anni 6. Henrici VIII. Reg. Angl. apud *Madox* Formul. Angl. p. 272. AD POENAM TENERE, id eſt, ſub onere, vel praeſtatione aliqua. Charta Wilfridi Abbat. S. Richarii an. 1165. in Tabul. eiusdem loci. V. *Poenales terrae*. (2) † In ius vocatio, actio in Iure. Ch. Mſ. an. 1195. (3) † Tributum, onus agris vel perſonis impoſitum. Ch. Mſ. a. 1061. TERRA POENAE, DE

POENA, vel POENOSA, tributis, angariis etc. obnoxia. Ch. Mſ. a. 1166.

POENALES TERRAE, tributis, angariis, et aliis exactionibus obnoxiae. Charta Balduini Domini *de Wallaincourt*, an. 1224. in Tabulario Abbat. Montis S. Martini dioeceſ. Cameracenſis n. 28. POENALIS HEBDOMADA, Gallis *Semaine peneuſe*, V. in *Hebdomada*.

POENALITAS. (1) Mulcta. Chron. Mellicenſe Scrambii p. 576. (2) † Animi anxietas, moleſtia. Ch. Mſ. a. 1402. (3) † Poena, ſupplicium. Io. de Cardalhaco in Serm.

† POENALITER, ſub tributo, ſeu ſeruitio. Ch. Mſ. a. 1145. V. *Poena*.

POENARE, poenis afficere, in Actis S. Baſiliſci, Martyr. c. 3. n. 24.

POENATOR, *Tortor*, in Gloſſ. Arabico-Lat.

POENITENCELLIVS, i. q. Poenitentiarius, ap. Baluz. t. 7. Miſc. p. 345.

POENITENCIATVS, cui poenitentia impoſita eſt. Limborch. Inquiſit. Toloſ. pag. 104.

POENITENTES, quibus ob crimina publica imponebatur poenitentia publica; quique *in extremo Chriſtianorum ordine* eſſe dicuntur apud S. Columban. lib. de Poenitent. menſura c. 37. S. Auguſtinus Ep. 108. *Quod autem dicitur Petrum egiſſe poenitentiam, cauendum eſt, ne ita putetur egiſſe, quomodo agunt in Eccleſia, qui proprie Poenitentes vocantur*. *Poenitentia ſolemnis* a publica diſtinguitur in Statutis MSS. Augerii Epiſc. Conſeran. an. 1280. vbi caſus reſeruati enumerantur: XVI. *Vbicunque eſt ſolemnis poenitentia iniungenda, non dicimus hoc de publica.* Vbi *ſolemnis poenitentia* ea dici videtur quae pro grauioribus delictis occultis a Canonibus eſt praeſcripta. *Poenitentia* autem *publica* dicitur ea, quae pro expiandis criminibus et delictis publicis imponitur, *iis, qui publico crimine conuicti ſunt*, in Concilio Arelatenſi VI. c. 25.

POENITENTIA ABSCONSA, cui opponitur *publica*, in Concilio Remenſi II. c. 31. Concilium Moguntin. I. c. 10. *Diſcretio ſeruanda eſt per poenitentes publice et abſconſe, etc.*

POENITENTIA EPISCOPALIS, ab Epiſcopo imponenda, in Edicto Piſtenſi c. 2. POENITENTIA MOMENTANEA, apud Auitum Vienenſem Epiſt. 4. eſt, quae ſub vitae exitum confitenti imponitur, ſeu vt eiusdem Auiti verbis vtar, *in aegritudine, quaſi ſub momento accipitur*. *Subita* dicitur Paulino. POENITENTIAE PROCESSIONALES publicae, in Statutis Eccleſ. Meldenſ. apud Marten. to. 4. Anecd. col. 903. POENITENTIAE REGVLARIS ſeptem modos diſtinguunt antiquae Conſuetudines Benedictinae, quas videſis apud Mabill. to. 4. Analect. p. 461. POENITENTIARVM REDEMPTIONES. Capitula Herardi Archiepiſc. Turon. c. 26. *Et nullus poenitentem cogat manducare vel bibere, niſi redemptio permiſſa ſit; ita tamen vt prius, pro eo [illegible] dones coram ipſo redemtionem.* POENITENTIAE inter obuentiones Curionum vulgo recenſentur, quae aliis *Confeſſiones* dicuntur. V. in hac voce. Tabularium Conchenſe in Ruthenis Ch. 15. *Et manſiones de ipſas Eccleſias, et quartam partem de ſepulturam et Poenitentiam, etc.* (POENITENTIA, nude, pro confeſſione peccatorum, occurrit in Ch. a. 1310.) POENITENTIAE BENEDICTIO, *Viaticum*, ſacra Euchariſtia quae aegris ac morientibus datur. Concil. Gerundenſe apud Gratian. can. Si vero, diſt. 50. V. in *Benedictio*. POENITENTIARVM REMISSIO, vel *Indulgentia*. Hiſtoria Andegauenſis. LIBELLVS POENITENTIAE, quo quis impoſita vel indicta poenitentia, a reatu, quem vltro fatetur, abſoluitur, aut abſoluendus reſeruatur et Eccleſiae reconciliandus. Anaſtaſius ad VIII. Synod. act. 2. LIBELLVS, nude. Formoſus PP. Ep. 1. LIBELLVS POENITENTIALIS, idem quod infra *Poenitentiale*. Addit. 3. ad Capit. c. 63. LIBELLVS CONFESSIONIS in Epiſtola Epiſcoporum Regni Lotharii in Synodo Aquiſgran. an. 860. qua quis reatum ſuum confitetur, ab eo abſolui flagitat. LITERAE POENITENTIALIS, idem [illegible]

Libellus poenitentiae: quae ſcilicet poenitentibus in argumentum ſtatae [illegible] certae indictae poenitentiae dabatur ab Epiſcopis, praeſertim iis poenitentibus, quibus indictae erant ob [illegible]iora crimina certae quaedam poenitentiarum ſpecies, quas ii ex[illegible] dioeceſim interdum exigere de[illegible]rent, verbi gratia, cum ſacrae iis [illegible]gebantur peregrinationes, aut [illegible]li ferrei deferendi, et huiusmo[illegible] [illegible]nnes Monachus in Vita S. [illegible]di Poenitentis num. 5. Et [illegible] 7. *Poenitentiale mandatum* ap[illegible]tur. POENITENTIA PLENA[illegible], ipſa reconciliatio, abſolutio. [illegible] Patrum Emeritenſ. tom. 2. [illegible] Hiſpan. pag. 642. POENITENTIA, nude, eadem notione. [illegible]ſus de Geſtis Friderici I. Imp. [illegible] Murator. tom. 6. col. 1184. V. *Poenitentiarii*. DE POENITENTIA [illegible] DOMINICI: ita vocantur [illegible] feminae, qui in vita laicali [illegible]ctione PP. Dominicanorum [illegible] inſtituunt, etiam habitu mo[illegible] vtentes. V. Miracul. S. Tho[illegible] Aquin. num. 15. et Henſcheni[illegible] 29. Martii, vbi de B. Sibylli[illegible]ienſi. DE POENITENTIA [illegible]ANCISCI. V. *Continentes*. [illegible] DE POENITENTIA S. *Ma*[illegible] *Magdalenae* fundatus an. 1272. [illegible] Maſſiliae, per Bertrandum [illegible]pum ac ciuem Maſſilienſem, [illegible] ſuis virtutibus hunc illuſtrauit [illegible], confirmatum ſub Regula [illegible]guſtini a Nicolao III. PP. Ex [illegible]io in Monaſtico. ORDO [illegible]RVM DE POENITENTIA [illegible] *Chriſti*, *apud Maſſiliam inſtitu*[illegible]*tudo*. Ita Chronicon MS. Le[illegible] Ioannis de Nigella Phy[illegible] Caroli. V. Guillel. Pryn[illegible] Libertatibus Angl. tom. 2. [illegible] 1065. POENITENTIALE [illegible]RVM dicuntur ferrea vincula, [illegible] ab Epiſcopis conſtricti potiſ[illegible] homicidae per loca ſancta pe[illegible] iubebantur. Acta Tullenſ. [illegible] apud Marten. tom. 3. Anecd. [illegible]5. POENITENTIA. Leges [illegible]di Regis apud Londonium c. [illegible] *ſceleratis manibus effundat* [illegible] *Chriſtianum*, *non appareat* *in conſpectu Regis*, *priusquam emendationem ineat*, *ſicut Epiſcopus docebit*, *et Poenitentiam conſulet*. Hic *poenitentiarium* interpretatur Somnerus: ſed puto potius librum *poenitentialem* intelligi. MINISTERIVM POENITENTIAE. Anaſtaſius in Sixto III. PP. apud Murator. tom. 3. pag. 118. *Miniſterium ad baptiſmum*, *vel Poenitentiae ex argento*, *penſans libras quinque*. Vas aliquod indigitatur; ſed quodnam ſit non percipio.

POENITENTIALE, POENITENTIALIS, liber Eccleſiaſticus, in quo continentur, quae ad poenitentiam imponendam, et ad reconciliandum poenitentem ſpectant. Acta Murenſis Monaſt. apud Eccardum de Orig. famil. Habsburgo-Auſtr. col. 218. *Ex his vnus habet obſequium mortuorum*, *et vnus breuiarius. Item duo Poenitentialia. Liber Poenitentialis*, in Concilio Turon. IV. cap. 22. *Poenitentiales Codices*, *Codicilli*, *Libelli*, in Pariſienſi VI. lib. 1. cap. 32. *Sacramentum ad dandam poenitentiam*, in Capitul. Caroli M. lib. 5. c. 52. vbi forte legendum *Sacramentarium*, vt lib. 7. cap. 143. *Canon Poenitentialis*, in Capitulis Aytonis Epiſcopi Baſileenſis c. 6. *Leges Poenitentium*, apud Bernardum Presbyt. Conſtantienſem lib. de Reconciliatione lapſorum pag. 285. *Peccantium iudicia*, apud Reginonem an. 576. *Iudicium poenitentiae*, in Charta an. 1197. ap. Vghellum to. 7. p. 1275.

POENITENTIALERIVS, idem qui mox *Poenitentiarius*. Statuta antiqua Eccl. Aeduenſis, apud Marten. tom. 4. Anecd. col. 468.

POENITENTIALIS. (1) Vir, cui impoſita eſt poenitentia. Acta S. Willelmi pueri Martyris, apud Capgrauium. (2) † Ius inſtituendi *poenitentiarios* vel imponendi poenitentiam. Ch. Mſ. a. 1183.

† POENITENTIARE, poenitentiam indicere. Conſtit. Carmelit. Mſ.

POENITENTIARI, poenitentibus acceſeri, poenitentiae ſubiici. Chronicon Farfenſe apud Murator. to. 2. part. 2. col. 631. POENITENTIATVS, reconciliatus, abſolutus. Bartholomaei Scribae Annal. Genuenſ.

ad an. 1242. apud eumdem Murator. to. 6. col. 496. V. ſupra in *Poenitentes.*

POENITENTIARIA. (1) Dignitas et officium *poenitentiarii.* Litterae an. 1289. tom. 2. Hiſt. Dalphin. pag. 49. Adde nouam Gall. Chriſt. tom. 3. inter Inſtrum. col. 108. (2) Ius abſoluendi poenitentes. Statuta Ioannis Epiſcopi Trecor. an. 1423. apud Marten. tom. 4. Anecd. col. 1130.

POENITENTIARIVS. (1) Dignitas inſtituta in Eccleſiis Cathedralibus a Concilio Tridentino ſeſſ. 24. cap. 8. ſeſſ. 14. cap. 7. penes quem facultas eſt caſus Epiſcopis, vt vocant, reſeruatos abſoluere. Erant tamen longe ante Concilium Tridentinum *Poenitentiarii*, qui interdum ab Epiſcopis per villas et oppida in Quadrageſima deſtinabantur, qui imbecilles, impotentes, et pauperes a caſibus, qui *Maioribus* reſeruantur, abſoluerent, vt eſt in Concilio Arelatenſi an. 1260. cap. 16. Hi *principales Poenitentiarii* dicuntur in Concilio incerti loci cap. 16. apud Marten. tom. 4. Anecd. col. 151. POENITENTIARIVS *Eccleſiae Romanae.* Ex Preſbyteris Eccleſiae Romanae quoſdam conſtituit Simplicius Papa, vt auctor eſt Anaſtaſius Bibliothecarius, ſuper poenitentes, qui iis praeeſſent, et eorum exomologeſes ſeu Confeſſiones audirent. Horum primus hodie *Magnus Poenitentiarius* dicitur, qua dignitate in Eccleſia Romana fungitur vnus e Cardinalibus, de cuius officio pluribus agit Octauianus Veſtrius l. 1. de Iudiciis aulae Rom. (2) † Vir cui impoſita eſt poenitentia. Reg. viſitat. Odon.

† POENITERE SE, ſe reuocare. Ch. Mſ. a. 1238.

POENITVDO, pro *Poenitentia*, in l. 11. Cod. Th. de Indulgent. crimin.

POENITVERINT, pro *Poenituerit*, in Concilio Ilerdenſi inter Hiſpan. tom. 2. p. 283.

POENOSA HEBDOMADA, *Septimana*, V. in *Hebdomada.*

POERARIA, pro *Petraria*, lapicidina, *Carriere.* Charta Galeranni Comit. Mellenti tom. 4. Hiſtor. Harcur. p[...] 1350.

POESA, idem quod infra *Pogeſ*[...] Chartul. S. Petri de Domina t[...] 122.

POESSELLATA, pro *Boeſſellata*, Gal[...] *Boiſſelée*, Modii ſeu *boiſelli* menſur[...] Necrolog. Abbat. *de Daoulas* dioe[...] Quimperleg. V. *Boicelata.*

POESTALDVS, ſupremus magiſtr[a]tus, vel aduocatus. Chron. Co[...] *Zantfliet* ad an. 1400. apud Marte[...] tom. 5. Ampliſſ. Collect. [...] V. infra *Poteſtas.*

POETARE. (1) More Poëtarum f[...]gere. Lucifer Calaritanus lib. 2. p[...] S. Athanaſio pag. 108. (2) Verſi[fi]care. Vita S. Bennonis tom. 3. Iu[...] p. 157.

POETICA VERA, *Poëticalis alta*, c[...] *ſiua*, *mediana*, *Poëticana ſerven*[...] variae ſcripturae ſpecies. V. in Scri[...]ptura.

† POETIZARE, i. q. *Poetare* [...] Pe[...] t. 6. Anecd. Part. 1. p. 113.

POETRIA, poëta. Iohan. de Monſte[...]rolio Epiſt. 41. apud Marten. tom. 2. Ampliſſ. Collect. col. 1308.

POEXIA, poëſis, Italis *Poëſia.* Chro[n.] Placentin. ad an. 1359. apud Mura[...]tor. tom. 16. col. 588.

† POGADA, POGADVS, POLG[...]DA, POLGATA, pollex, vnc[...] Conſuetud. S. Crucis Burdigal. M[...]

† POGESA, i. q. *Pogeſia.* Ch. Mſ. [...] 1270.

POGESALE, POGESIALE, menſ[ura] vinaria minutior, f. quod *Pog*[...] valeat, ſic dicta. Statuta Ar[...] MSS. art. 74. *Vinum non vend*[...] *cum Pogeſali ad ſobreuerſum.* Stat[...] Auenion. MSS. *Qui vendiderit* [...] *num minutatim teneatur habere* [...] *minus mediam cociam*, *quart*[...] *et Pogeſiale*, *quibus teneatur* [...] *rare ſine ſuperuerſo.* POIZ[...] POIZALE, eadem notione. [...]ta Maſſil. lib. 1. cap. 56.

POGESATA, V. mox *Pogeſia.*

POGESATVM. (1) V. *Pogeſia.* (2) [...] ſurae agrariae et liquidorum ſp[...] Ch. Mſ. a. 1303.

POGESIA, POGESVS, POGES[...] monetae Gallicae ſpecies, ſed [...]tioris, eiuſdem valoris atque [...]

V. in hac voce. POGESIA. Charta Capituli Lectoratenſis an. 1273. in Regeſto homagiorum Aquitaniae fol. 52. *Pro quibus 60. libris aſſignauit et tradidit dominus Rex dicto Capitulo unam Pogeſiam, ſeu pictam, ſeu quartam partem vnius denarii Burdegal.* POGESVS, in Charta Ildefonſi Comitis Toloſae anni 1144. apud Catellum in Hiſt. Occitan. p. 323. 324. POGESIVS. Raymundus de Agiles: *Erat moneta haec Pictauini, Carnuſes, Manſei, Lucenſes, Valentinenſes, Mergoreſi et duo Pogeſii pro uno iſtorum. Denarii Pogiſii.* POVGESIA. Charta ann. 1306. in Regeſto 9. Philippi Pulcri Regis Franc. Ch. 14. ex Tabular. Regio. PODRIGIA, vt *Pogeſia.* Recogn. antiquae Albaeripae Regeſt. POSEGIA, POSIGIA, eodem ſignificatu. Charta an. 1195. apud Fanton. Hiſt. Aueniom. tom. 2. p. 83. POGISIA, in Ch. a. 1125. POGESATA, POGESATVM, pretium vnius *pogeſiae.* Conſuetudines Toloſae part. 2.

POGETVM, colliculus ex *Poium*, eadem notione. Tabularium Conchenſe in Ruthenis Ch. 151. V. *Podium* 3.

POGGIARE, POGIVM, V. *Podium* 2. et 3.

POGGIVM, gradus, Acta SS. t. 5 Aug. p. 820.

POGISIA, POGISIVS, moneta. V. *Pogeſia.*

POGNADINA, POINGNADINA, menſura qua molitores ius molituram exigunt, Gall. ol. *Poingnet.* Stat. Auenion. Mſ. V. *Poinanderia.*

POGNIVS, pro *Pugnus*, menſurae ſpecies. Ch. Mſ. a. 1212.

POHERI, qui dicti fuerint apud Willelmum Britonem in Philippide, videtur paſſim ignorari, vel ſane a viris doctis praetermitti. Is lib. 10. p. 321.

Ponciuii Comitem comitantur in arma Poheri.

Et lib. 11. p. 233.

Stant contra oppoſitis Thomas Gallericus armis,
Gamachieſque Vimeuque ciens,
Robertigenaeque,
Pontiuuſque Comes, Droçenſis,
atque Poheros.

Quos vero *Poheros* Willelmus, Poëtae Gallici *Poihiers* vulgo vocant. Magiſter Vaccius, qui ſcribebat an. 1160. in Hiſt. MS. Ducum Normanniae in Willelmo Notho;

Les Bolongneis, et les Poihiers
Aurés tous, et mes Soudoiers.

Poheri igitur populi fuere in Belgio, quorum nomenclatura tam late patuit, vt Golutus in Hiſtoria Sequanica lib. 20. cap. 81. et 109. ſcribat, Duces olim Burgundiae, qui complures etiam Germaniae inferioris tractus poſſedere, Heraldos ſeu Foeciales habuiſſe, quorum alii Poihieri, (*Poihiers*,) alii Ripuarii, (*Rayers*) appellabantur; *Poheros* vero Foeciales intra Franciam et Ripuarios intra Germaniam inferiorem ſuum obiiſſe munus. Sed appellationis rationem non reddit, quae non alia eſt, quam quod Ducum eiusmodi Burgundicorum modernorum dominia partim in Francicis, partim in Germanicis regionibus protenderentur, id eſt, in prouinciis, quae aut Gallica, aut Germanica lingua vtebantur: cum Ripuariorum nomine, eae quae Rheno conterminae erant, Poherorum quae verſus Franciam excurrebant, intelligerentur. Vnde omnino conficitur *Poherorum* nomen generale fuiſſe, pluresque comprehendiſſe populos.

POHINA, lateris ſpecies, ni fallor. Statuta Riperiae cap. 222. fol. 29. vo. *Teneantur fornaſarii facere et fieri facere cuppos, quadrellos, Pohinas, mdtonos, tauellonos, et tauellas longas ſiue magnas et paruas; et alia quaecunque in fornacem coquenda ad infra ſcriptam menſuram, etc.*

POIADAS, praeſtatio ex piſis, vt videtur. Charta Willelmi Ducis Aquitan. an. 1027. tom. 2. Gall. Chriſt. inter Inſtrum. col. 268. *Concedo . . . omnes res cum Eccleſiis earum et cum omnes conſuetudines et iura, cum conſuetudine trium modiorum ſalis* et

et cum la Poiadas et in frumentada, *etc.*

† POIALLVS, f. diminut. a *Poius*, collis, mons, regio montuoſa. Reg. Cam. Comput. Pariſ. V. *Podium*.

POICHIA, PONCHIA, menſura frumentaria, in dioeceſi Bitterrenſi. Charta Philippi Regis Franciae an. 1304. ex Chartophylacio Regio.

POIESVS, moneta, V. *Pogeſia*.

POIEZALE, menſura, V. *Pogeſale*.

† POIGESIA, i. q. *Pogeſia*, in Ch. Mſ a. 1287.

† POIGNEIA, quantum pugno continetur a Gall. *Poignée*. Ch. Mſ. a. 1266. V. *Pugnata*.

† POIGNELLVS, modus agri, i. q. *Pugillus*, in Ch. Mſ. a. 1258.

† POIGNETVS, PVIGNETVS, a Gall. *Poignet*, ornamentum pugni, ſ. aſſuta extremae manicae faſciola. Inuent. S. Capellae Pariſ. V *Pugnale*.

POIGNIA. (1) Inqueſta de Foreſta Aquilina in Regeſto Philippi Aug. Herouvalliano f. 118. *Habet et carbonarios aſignarios Poigniarum ad mortuum nemus in defenſo Molinelli*. Infra: *De paſtagio, quod domini Regis eſt, habet dominus Monfortis vnum centenarium, ſi inuentus fuerit apud Rambolhec, ſiue ad Poignias*. Nomen eſſe alicuius loci proprium ſuſpicor. (2) Aliud ſonat in Charta thelonei Epiſcopat. Autiſſiod. MS. *Epiſcopus habet in vno die Sabbati et in alio non, duas Poignias de tribus digitis ad minus quo voluerit telonearius*. A Gall. *Poignée*, Pugillata, haec vox deducenda videtur.

POINANDERIA, menſura, qua molitores ius moliturae exigunt, *quantum ſemel cum palma leuatur*, vt habent Libertat. Pontis Vrſonis tom. 4. Ordinat. pag. 640. Maſſilienſibus *Pongnadiere*. Statuta Maſſil. MSS. an. 1258. *Poinhanderia* ibidem occurrit. Hinc emendanda eadem Statuta edita lib. 1. cap. 53. et 55. vbi *Pomaderia* legitur pro *Poinanderia*. PONADERIA, eadem notione, in Statutis Auenion. MSS. PONHADERIA, ſaepius in veteribus Chartis burgi S. Andeoli. V. *Poneria* et in *Puginata*. POINCETVS, vox obuia in Expenſis militiae Comitis Atrebat. an. 1237. ex Bibl. Regia, vbi ad monetam ſpectari dubium non eſt: quae ſit tamen genuina vocis notio, non percipio. An *Poincetus* ſignatum vel grauem ſonat? Monetariorum enim eſt vtraque vox. † Vox contracte ſcripta et forſaſſis haud bene lecta, quae idem ſignificare videtur quod vulgatum in computis, *item*, *plus*.

† POINETA, pugillata, quantum pugno continetur, Gall. *Poignée*. Ch. Mſ. a. 1218. V. *Pugneta*.

POINGITIVM, velitatio, leue praelium, Gall. *Eſcarmouche*, f. a Lat. Pungere. Genealog. Comit. Flandr. apud Marten. tom. 3. Anecd. col. 410. POINGNEICIVM, eadem notione. Charta Iohannae Comit. Flandr. an. 1225. apud Baluz. tom. 7. Miſcell. pag. 264.

POINHANDERIA, V. *Poinanderia*.

POINSO, POINSONVS, a Gall. *Poinçon*, vas vinarium, dolium, idem quod Pariſiis *Semicanda-vini*, *Demie queuë*. Belliioci valet quatuor baralles vel duas aſinatas. Hiſt. Pariſ. Lobinelli tom. 3. pag. 695.

† POINGNADINA, V *Pognadina*.

† POINGNERIA, menſurae ſpecies, Gall. *Poignée*. Ch. Mſ. a. 1306.

† POINTA, a Gall. *Pointe*, angulus. Ch. Mſ. a. 1299.

POIOLIS, colliculus, *podiolum*, diminut. a *podium*. V. in hac voce Charta ann. 1030. in Tabular. S. Victoris Maſſil. V. *Pogetum*.

POIPIA, V. *Poypia*.

POIRATA, leguminis ſpecies, beta, Gall. *Poirée*, *bette* Conſtitut. ann. 1127. inter Inſtrum. tom. 6. Gall. Chriſt. nouae edit. col. 33. V. *Poreta*.

POISA, vt ſupra *Penſa*, libra. *Semipoiſa*, ſemilibra, in Chartular. S. Vedaſti Atrebat. V. p. 265.

† POISONERIVS, piſcarius, qui piſces vendit, a Gall. *Poiſon*, piſcis. Ch. Mſ. a. 1328. V. *Piſcionarius*.

† POITRINA, pectus, Gall. *Poitrine*.

POIZALE, Menſura, V. *Pogeſale*.

POKETTA, ab Angl. *Pocket*, Pera, ſacculus. Inſtrum. an. 1341. apud Rymer. tom. 5. pag. 234.

POLA. (1) Pertica, vel alius modus agri. Liber Prioratus Dunſtapl. cap. 4. V. *Dola* 1. (2) Forte Agger ad ripam. Charta an. 1369. apud Rymer. to. 3. pag. 191. *Antiquam et debitam priſam noſtram de vinis, quae in porta de Dertmuth, et in Pola aquae de Exhe, in Comitatu Deuoniae applicare contigerit.*

POLACIADA SPADA. Fori Alcaçorienſes: *Et qui feriret de lancea aut de Spada Polaciada pectet 10. ſol.* V. *Polaxis.*

POLAGIVM, praeſtatio ex pullis, pro *Pulagium*, V. in hac voce. Polyptychus Fiſcamn. an. 1235.

† POLAGLIVM, pullarium genus, Gall. *Poulaille.* Stat. Auell. ann. 1496.

† POLALHA, idem, in Ch. ann. 1380.

† POLALLIA, idem, in Ch. an. 1388.

POLANA, V. *Poulainia.*

† POLANDA, piſcis ſpecies, V. *Glancus.*

POLANVS, trochlea, ni fallor, Gallis *Poulie*; niſi ſit machina deuoluendis doliis apta, quam *Poulain* nuncupant. Tabular. Epiſcopat. Autiſſiodor. *Coſtumae de cordis, Polanis, et minagium ſunt Comitis.* POVLANVS, ibidem: *Ille ballinus debet contraer habentem chordas et Poulanos.* Hinc POVLENAGIVM, praeſtatio pro *polanis*, ſeu trochleis, quibus dolia e nauibus in littus educuntur. Idem Tabularium. † Etiam vehiculi ſpecies ſine rotis, ſ. traha vehicularis, *Polanus* appellatur, vt in Chartul. Foſſat.

† POLASSVS, pullus. Comput. a. 1399.

† POLASTER, idem, in Stat. Auel.

POLAXIS, gladii ſpecies. Charta Henrici VI. Reg. Angl. an. 1450. apud Rymer. tom. 11. pag. 262. *Quod nullus de caetero palettos, loricas, gladios, Polaxes, gleynes, ſeu aliqua alia arma inuaſiua*, etc. V. *Polaciada ſpada.*

POLAYNA, roſtra calceorum, V. *Poulainia.*

POLCHEHART, qui pullos curabat, ſeu cui incumbebat cura eos condiendi et tabulis regiis apparandi, interprete Hearnio in Lib. nigri Scaccarii p. 348. V. *Poleta* 2.

POLCINVS, Menſura, V. *Polkinus.*

† POLDRA, puluis tormentarius, Gall. *Poudre.* Comput. a. 1495.

† POLEA, trochlea, Gall. *Poulie.* Conſuetud. S. Crucis Burdegal. Mſ.

POLECTICVM, polyptychum, V. in hac voce.

† POLEDIA, grus tractoria. Mirac. Mſ. S. Lazari.

POLEDRA, POLEDRARIVS, etc. V. mox *Poledrus.*

POLEDRVS, PVLLETRVM, PVLTRINVS, pullus equinus, Ital. *Poledro*, *Puledro*, et *Poltro*: ex qua voce Landinus ad Dantem ignauos *poltronos* dictos putat. Galli *Poutre* dicunt. Germ. Füllen. Gloſſ. Aelfrici: *Poledrus*, pola, i. pullus. Teſtamentum Bertichramni Epiſc. Cenoman. *Reliquos vero caballos, tam Varannonis quam ſpadas ſeu Poledras, etc.* PVLLETRVM, eadem notione, in Legibus Wiſigoth. lib. 8. tit. 4. §. 5: *Pullitras* Gallinas *vetulis* opponit Varro lib. 3. de Re ruſt. PVLTRELLVS. Charta an. 1059. in Tabular. S. Victoris Maſſil. PVLTRINVS, in Gloſſ. Theotiſco, *Fuli.* *Poutrain nu laict*, in Conſuetudin. Montenſi cap. 50. POLEDRIO, ap. Sambucum ad Leges Hungaricas. POLERIVS, POLERIA, eodem ſignificatu, in Statutis Montis Regal. fol. 306. PVLEDRVS, in Lege Salica tit. 11. §. 5. edit. Eccardi. POLEDRARII, qui *poledrorum* curam gerunt, in Capitulari de Villis cap. 10. 50. PVLTRELLAE, equae adultae, ruſticis noſtris *Poutrelles.* Capitulare de Villis cap. 14. POLETRIA, pullorum equinorum grex. Fleta lib. 2. cap. 87. §. 1. de Caſeatricis officio: *Item eius eſt . . . facere butyrum, curamque de Poletria obtinere, ac exitibus inde prouenientibus compotum reddere.* Vbi *Poletriam* malim de pullis ſeu altilibus intelligere; quod ad Caſeatricis officium magis pertinet. V. *Pulletria.*

† POLEGIA, POLEGIVM, i. q. *Polea*, in Ch. a. 1362.

POLEGIVM, V. *Polyptychum*.

POLEMARCHIA, dignitas et munus *Polemarchi*. V. Budaeum loco infra citato.

POLEMARCHVS, a Graec. πολέμαρχος, dux belli, ad quem ſumma rei militaris refertur. Occurrit apud Stephanot. tom. 1. Antiquit. MSS. Vaſcon. pag. 129. V. Budaei Notas in Pandect. L. vlt. ad fin. de muneribus.

POLEMITVM, V. *Polymitus*.

POLENA, roſtra calceorum, V. *Poulainia*.

† POLENTA. (1) Menſurae ſpecies eadem quae *Pognadina*. Inquiſit. Mſ. a. 1257. (2) Puls ex farina et lacte. Textor in Eleg.

POLENTARII, qui *braſium* curant, molunt, et conficiunt ad *cereuiſiam* componendam. Iter Camerarii Scotici cap. 26. §. 1.

POLENTRVDIVM, POLITRVDIVM, cribrum farinarium. Gloſſ. Lat. Gall. Thuanum MS. *Politrudium*, *buretel*. Veteres Schedae MSS. *Ego comedi panem polentrudizatum ad Polentrudium delicatum*. Vox videtur deducta a *polenta*, farina delicatior, vel a *polline truſa*, Gall. *Farine paſſee*.

POLENVS, pullus equinus, *Poulain*. Charta Henrici Comit. Vadani-montis an. 1252. in Hiſtor. Mediani Monaſt. pag. 322. V. *Poledrus* et *Polenus*.

POLEPTICVS, V. *Polyptychum*.

POLERIA. V. *Poledrus*.

† POLERIVM, f. collis, mons, i. q. *Podium* 3. t. 1. Cod. Ital. Diplom. p. 1382.

† POLERIVS, POLLERIVS, catalogus eccleſiarum ſ. beneficiorum eccleſiaſticorum cuiuscunque epiſcopatus, Gall. *Poullié*. Inquiſit. Mſ. an. 1319 P. *Polyptichum*. Alia notione V. in *Poledrus*.

† POLESENVS, *de pin ſemi*. Gloſſ. Lat. Ital. Mſ.

† POLESINVS, POLICINVS, POLLICINVS, PVLLICINVS, mons, collis, locus editior. Ch. a. 894. ap. Murat. t. 2. Antiq. p. 164. V. *Po*[...] *lerium*.

POLETA. (1) Matthaeus Paris an[...] 1215. in Charta Ioannis Regis Ang[...] pro libertatibus foreſtae: *Tres o*[...] *tilli ſcindantur de pede anteriori* [...] *Poleta*. Scilicet parte carnoſa, qu[...] *montem pedis* vocant. Ita Watſu[...] Rectius ſupra in voce *Pelota* 4. ed[...] tum, *Tres ontelli abſcindantur*, [...] *Pelota de pede anteriori*. Ita. etia[...] Spelmannus et Th. Blount ad h[...] vocem. Graecis haec pars Θέναρ d[...] citur. (2) Fleta lib. 2. cap. 18. *Of*[...] *cium coquinae eſt, denarios recipe*[...] *de Gardaroba pro officiis empto*[...] *Poletae*, *ſalſariae*, *aulae*, *et camer*[...] *etc.* (3) † Pila luſoria, *Peleta*. C[...] Mſ. a. 1287.

POLETARIVS. Fleta lib. 2. c. 14 [...] 3. *Item duos Magiſtros Coquorum*[...] *Lardenarium*, *Poletarium*, *Scutell*[...]*rium*, *Salſarium etc.* Hearnius in No[...]tis ad Lib. Nigr. Scaccarii p. 34[...] Poletarium eſſe coquinae magiſtru[...] exiſtimat, cui pullos condiendi cu[...] incumbit. V. *Polchehert*, *Pullarius* [...] *Pulletarius*.

POLETICVM, V. *Polyptychum*.

POLETRIA, pullorum equinoru[...] grex, V. ſupra in *Poledrus*.

POLETVM, vt *Polyptychum*. V. in h[...] voce. Statutum MS. Eccleſ. Lugdu[...]

† POLETVS. (1) Idem quod Poler[...]us, in Tabular. Mariſcon. (2) Pu[...]lus equinus, ap. Pez. t. 6. Anecd[...] Part. 1. p. 231. V. *Poledrus*.

† POLEXVS, *corrupte*, in Gloſſ. La[...] Ital. Mſ.

POLEYNA, V. *Poulainia*.

POLGADA, POLGATA, V. *Pogada*[...]

POLIA. (1) A Graec. πολιὸς, canu[...] Rochus le Baillif in Diction. Spagy[...]rico. (2) Ioh. de Ianua: *Polia*, *a*[...]*mentum*, *vel grex*, *vel collectio equo*[...]*rum*, *vel aliorum iumentorum*. E[...] *dicitur a polis*, *quod eſt pluralita*[...] Gloſſ. Lat. Gall. Sangerm. *Poli*[...] *Tropias de beſte*. (3) † Locus v[...] panni extenduntur deſiccandi ſe[...] praeparandi, Gall. *Polie*, *Poul*[...] Stat. Rotomag. a. 1424.

POLIANDRVM, POLIANDRIVM, coemeterium, V. *Polyandrum*.

POLI[...]

POLIANDRIUM. Charta Algari Comitis Angli in Monaſtico Angl. tom. 1. p. 1022. *Cuius etiam patrili corpori Roma quidem venienti in praeſcripta Poliandrio Baſilicae diuina praedeſtinatio ſepulturam ordinauit.* Vbi loci legendum forte *polyandrio*, vel *paradiſo*.

POLICARA. Vetus Notitia Sicula apud Rocchum Pirrum tom. 1. p. 311. *Et deinde vadit vſque illo Miſano valleta, vbi ſunt multae Policarae.*

POLICERI, pro polliceri. Elmham. in Vita Henrici V. Reg. Angl. edit. Hearnii cap. 60. p. 162.

POLICIAE. Charta Ysnardi Seneſcalli Prouinciae in Cod. MS. D. Brunet fol. 90. *Cum bladum de Arelate abſtrahitur, Policiae per vicarium Arelatis ſunt, accipiendo inde pecuniam*, id eſt, ad Vicarium pertinet de delicto cognoſcere et iudicare.

POLICINUS, V. *Polaſinus*.

POLICOGUM, V. *Poliſogum*.

POLICUS, caeleſtis. Vita SS. Bouae et Dodae tom. 3. April. p. 286.

POLIFORMIS, Multiformis. Dudo de Ducibus Norman. apud Ducheſn. Hiſt. Norman. p. 158. V. *Polyformis*.

POLIMANDRITA, qui pluribus monaſteriis praeeſt. Hieratium iuris Pontificii.

POLIMEN, politura. *Baltei Polimina inſpicimus* apud Apul. de Deo Socratis.

† POLIMIRE, polire, apud Garamp. de Sigil. Garfagn.

POLIMITA, POLIMITUM, V. *Polymitus*.

† POLINA, equa iunior, in Teſtam. a. 1469. Mſ. V. *Poledrus*.

POLINCTORIUM, ſepulcrum. Vita B. Richardi ſaec. 6. Bened. part. 1. p. 523. Hinc

POLINCTORES, ſepulturae curatores, ibidem p. 561. † Proprie qui mortuos curabant et vngebant. Plaut. in Paenulo.

POLINGION, V. *Polyandrum*.

POLINUS, V. *Pullani* 2.

POLIO, qui arma polit, apud Firmicum. *Poliones et cuſtodes armorum*, in leg. vlt. Digeſt. de iure immunit. In Gloſſ. Lat. Graec. *Polio* eſt *πατεοφέγος*, *glatto*.

POLIS, vrbs, πόλις. Elmham. in Vita Henrici V. Reg. Angl. edit. Hearnii cap. 65. p. 185.

POLISINUS, V. *Polaſinus*.

POLISIS. Ioan. Sariſberienſis Epiſt. 268. *Is qui ventis et mari imperat, exigentibus hominum meritis, in Poliſi mundana, re ſcilicet publica degentium, in hoc ſeculo, ſeditiones eſſe patitur.* Vbi *poliſis* pro *republica* ponitur. Sed neſcio an non legendum ſit *politia*, quomodo vernacule *Police* dicimus, pro *Politica*.

POLISSEMUS, multae ſignificationis, *πολύσημος*, apud Auxilium de Cauſa Formoſi Pap.

POLITA MEDIA, ſcripturae genus, V. infra in *Scriptura*.

POLITANUS. Adamnanus lib. 1. de Locis ſanctis cap. 1. *Camelorum et equorum . . . numeroſitas . . . . per illas Politanas plateas ſtercorum abominationes propriorum paſſim ſternit.* Quidam MSS. habent *Politarias*, Gretzerus *politas* legendum cenſet, hoc eſt elegantes. At hoc loco *politanae plateae*, ſunt ni fallor, *vrbicae plateae*, voce ex πόλις efficta.

POLITHOGUM, V. *Poliſogum*.

POLITIA. (1) Reſpublica, hominum in eadem vrbe ſimul habitatio. Acta ad Conc. Baſil. apud Marten. to. 8. Ampl. Collect. col. 454. (2) † Regimen, adminiſtratio, ap. Mabill. ſaec. 3. part. 2. p. 208. (3) † Vrbanitas, morum elegantia. Barel. in Serm.

POLITICI. (1) Haeretici quidam ſic appellati, quos alii *Arnaldiſtas* vocabant, ab Arnaldo Brixiano, quorum haereſis ſub Innocentio III. PP. vulgari coepta, damnata vero ab eodem Pontifice in Concilio Lateranenſi, ab obitu Caeleſtini PP. rurſum inualeſcere coepit. V. Baronium ad an. 1144. (2) POLITICI VERSUS, quo carminis genere conſcripti complures in manibus teruntur recentiorum Graecorum libri, vnde dicantur, non parua eſt difficultas: in qua enodanda, ſi liceat mihi extra inſtituti metas paulo excurrere, dicam quod ſentio. VERSUS POLI-

TICI haud multum abludunt ab eo genere verſuum, quos dithyrambicos veteres appellarunt. Nam vt ii nullam numerorum, nullam carminum recurrentium certam legem habebant, quod docet Ariſtoteles, ſed numeris lege ſolutis feruntur, vt ait Horatius: ita et politici minime ad exactam metri formam conſcripti ſunt. Syllabarum enim certo numero, qui vix vltra 15. excurrit, crebriſque metaphoris, ὀνομάτων διπλώσεσι, et συνθέτοις ὀνόμασι, conſtant: quae omnia dithyrambicis adſcribit Demetrius Phalereus ſeu Dionyſius Halicarnaſſeus lib. περὶ ἑρμηνείας, pag. 39. 44. edit. Morellianae, niſi forte dicamus eos ſimiles eſſe veteribus Sibyllinis, quos longos fuiſſe aſſeuerant Cicero ac Varro. Vnde vero pedeſtris oratio, πολιτικῆς nomen ſumpſerit, vix conſtat. Quidam, ait vir illuſtriſſimus Epiſcopus Monſpelienſis ad Pſellum, quaſi *politos* dictos volunt: quomodo forte *politos ſermones* dixit Victor Vtic. lib. 3. de Perſecut. Vandal. p. 42. *Si quis incredulus eſſe voluerit, pergat nunc Conſtantinopolim, et ibi reperiet vnum Subdiaconum Reparatum ſermones politos ſine vlla offenſione loquentem.* Alii πολιτικὴν orationem eo ſenſu accipiendam volunt, quo apud Rhetores ſumptam legimus: tradit enim Hermogenes lib. 2. Orator. alios πολιτικοὺς alios σοφιστὰς appellatos, quorum etiam φράσιν diuerſam fuiſſe ſcribit: φράσιν quippe πολιτικὴν eam dici, quae ſecluſa erat ab ornatiſſimo dicendi modo, quem σοφιστικὸν vocabant: ſophiſtae enim ἐν τοῖς ὀνόμασιν ἐσοφίζοντο, οὐκ ἐν τοῖς νοήμασιν, inquit Xenophon. Sed de hoc verſuum genere audiendus in primis Leo Allatius in Diatriba de Simeonum ſcriptis. Complura eiuſmodi poemata, Politicis ſcilicet verſibus conſcripta, ſeruat Bibliotheca Regia, quorum indicem contexuit Philippus Labbeus in Noua Bibliotheca p. 132. 133. 134. et 135.

POLITICVM, V. *Polyptychum.*

POLITOGVM, vel POLITHOGVM, *quod et pſalterium dicitur*, in MSS. cod. Papiae. Eſſicus habet *Politogum*, ſed videtur legendum *polypticum*, id eſt liber.

POLITRVDIVM, V. *Polentrudium.*

† POLITVS, purus, ſincerus. B. de Amor. in Spec. ſacerd.

† POLIVM. (1) Idem q. *Polie*; Inuent. Chartar. reg. a. 1482. (2) Regiſtrum beneficiorum eccleſiaſticorum cuiuſcunque epiſcopatus, Gall. *Poullié*. Stat. Mſ. eccl. Tull.

POLKINVS, menſurae frumentariae ſpecies in Morinis. Charta an. 1240. in Tabul. S. Vulmari: *Dono .... in redditibus decem Polkinos auenae ad menſuram de Wiſſanch.* POLCINVS, eadem notione. Lambert. Ardenſis apud Ludewig. tom. 8. Reliq. MSS. p. 528. V. *Poquinus.*

POLLA, pullaſtra, gallinula, *Poulette.* Charta an. 1330. in Tabul. S. Victoris Maſſil.

POLLACIVS, pullus gallinaceus, *Poulet.* Charta an. 1190. in eod. Tabul. V. *Pollaſter.*

POLLACVS, gallinae, pulli, pullaria ſpecies. Locus eſt in *Polla.* V. *Pollatura.*

† POLLANA, roſtrum calcei. Stat. S. Capel. Bituric. a. 1407.

POLLARDVS, monetae adulterinae ſpecies. Thomas Walſinghamus et Henricus de Knyghton an. 1301. *Prohibita eſt moneta alienigenarum ſurreptitia et illegitima, quam Pollardos et Cocodones atque Roſarios appellabant, qui paulatim et latenter loco irrepſerant ſterlingorum. Hanc monetam primo Rex Eduardus iuſſerat valere obulum, deinde omnino exterminauit.* V. *Crocardus.*

POLLARIS DIGITVS, pollex. Acta SS. to. 1. Iunii, vbi de S. Bertrando p. 791.

POLLASTER, pullus gallinaceus, ni fallor, Ital. *Pollaſtro.* Charta an. 1391. apud Fontan. in Append. ad Antiquit. Hortae p. 455. V. *Pollacus.*

† POLLASTRVM, praeſtatio ex *pollaſtris* ſ. pullis gallinaceis. Ch. a. 1120. V. *Pollaſter.*

POLLATVRA, volatile pecus, Gall. *Volaille*, apud Baluz. to. 4. Miſcell. p. 215. V. *Polleyllia.*

POLLA-

POLLATVS, pullus gallinaceus, *Poulet*. Charta an. 1305. to. 2. Hiſt. Dalphin. p. 113. V. *Pollaſter*.

POLLAYLLIA, idem quod *Pollatura*, Ital. *Pollaglia*. Edictum Humberti II. an. 1333. to. 2. Hiſt. Dalphin. p. 245.

POLLEDRVS, pullus equinus, V. *Poledrus*.

POLLEGETICVM, vt *Polyptychum*, V. in hac voce.

† **POLLEMETVM**, *la bataya*, in Gloſſ. Lat. Ital. Mſ.

† **POLLENA**, i. q. *Pollana*. Stat. Colleg. Fux. Toloſ.

POLLENATVS, pullus equinus, domi natus, educatus. Polyptychus Fiſcamn. an. 1235. V. *Pullonatus*.

† **POLLENTISSIME**, magnopere, valentiſſime, t. 10. Collect. Hiſtor. Franc. p. 191.

POLLENVS, pullus equinus, Gall. *Poullain*, in Legibus Luitprandi Regis tit. 107. §. 1. *Pullenus*, in Charta an. 1242. apud Baluzium in Notis ad Concilia Narbonenſia p. 92. V. *Polenus*.

† **POLLERE**, regere, gubernare, t. 7. Collect. Franc. p. 379. V. *Politia*.

† **POLLERIVS**. (1) Pullorum ſ. altilium venditor, in Comput. a. 1356. (2) V. *Polerius*.

POLLEX. (1) Menſurae ſpecies, de qua ſic Statuta Roberti III. Regis Scotiae c. 22. §. 1. *Vlna communis Regis David debet continere in ſe 37. Pollices menſuratos cum Pollicibus trium hominum, cum videlicet ex magno, mediocri et paruo, et ſecundum mediocrem Pollicem debet ſtare, aut ſecundum longitudinem trium granorum hordei ſine caudis*. Adde §. 10. (2) Alia notione. Tabular. Eccl. Vienneſis, ſub Theubaldo Archiep. fol. 35. *Sunt autem res iſtae, quas tradimus ad menſam fratrum ſub Pollice ſancti Mauricii Chriſto militantium, ſitae in pago Viennenſi, etc* Quis ſit huiuſce vocis intellectus, certo docet Charta Caroli II. Reg. Prouinciae in Tabul. S. Victoris Maſſil. *Locus appenſionis ſigilli tria lilia gallica ex vna parte, ex alia impreſſione Pollicis Cancellarii praefati Principis*. Vbi *Pollex* idem quod ſigillum. (3) † Gall. *Police*, *Pollice*, ſchedula, ſcripta teſtificatio, in Ch. a. 1371. t. 5. Ordinat. reg. Fr. p. 405. (4) † Haſtae pars ferrea, apud Oefel. t. 2. Script. Boic. p. 534.

POLLICERI, paſſiue vſurpatur in Conc. Tolet. XI. inter Hiſp. to. 2. p. 666.

POLLICIA, pro *Politia*, apud Bernh. de Breydenbach Itin. Hieroſol. p. 22.

POLLICINVM, ſ. itinerarius agger, iter, Ital. *Poleggio*. Chronicon Eſtenſe ad an. 1333. apud Murator. to. 15. col. 393.

POLLICINVS, V. *Poleſinus*.

† **POLLICITVRA**. Gloſſ. Prouinc. Lat. Cod. 7657. *Floredura*, *Prou. floritura*, *Polliciturа*.

† **POLLICIVM**, quaedam monialium veſtis, ſ. pro Pallium. Pontif. Mſ. Senon.

POLLILACIVM, *flos lactis*, *quod Gallice vocatur Craime*. Ita Gloſſ. MS. ad diſticha Magiſtri Cornuti, Graeciſmus:

Pollilacque cium flos lactis dicitur eſſe.

POLLILOCVS, *multilocus*, in Gloſſ. Sangerm. MSS. num. 501. leg. *Polyloquus*, *multiloquus*, vt apud Papiam. V. infra.

POLLINARE CRIBRVM, γυρισήριον κόσκινον, in Gloſſ. Lat. Graec. Cod. Reg. *Pollinarium*. V. *Polentrudium*.

POLLINCTOR, V. *Polinctor*.

† **POLLITIA**, i. q. *Politia* 2, in Lit. a. 1410.

POLLVARI, pro *Pollui*, in Capitul. 1. Caroli M. an. 802. c. 17.

POLLVCIBILITER, ſumptuoſe, magnifice, vox Plauto nota. Ioanni de Ianua *Pollucibilis* eſt *facilis ad donandum*. Fulgentius lib. 1. Mytholog. de Saturno: *Pollucis etiam filium ſiue a pollendo, ſiue a pollucibilitate, quam nos humanitatem dicimus. Vnde Plautus in comoedia ait, Bibite, pergraecamini Pollucibiliter.*

POLLVCIO, Adulteratio. *Polluere*, adulterare. Inſtrum. an. 1225. inter Notas ad Ordinat. Reg. Franc. to. 2. p. 141.

POLLVCTARE, *conſecrare*. Gloſſ. Iſid. A pollucere, inquit Graeuius, quod

quod eſt diis offerre. V. *Feſtum* et ibi Scaligerum.

POLLVERE, Adulterare, V. *Pollutio.*

POLLVVS, V. *Polulus.*

POLMENTARIVM, f. Commeatus; († vel potius nauale, nauium ſtatio, ab Ital. *Polmentario*, vaſis ſpecies.) Chron. Andr. Danduli apud Murator. tom. 12. col. 461. *Cunctis itaque ad pugnam loci expoſitis, ſuperueniet vna ex galeis commiſſis viro nobili Franciſco Mocenico ad cuſtodiam Polmentarii deputata, etc.* V. *Polomeria.*

POLMENTVM, piſcis viuarii vel ſtagni, ſeu ex piſce praeſtatio. Pactum inter Iacobum Aragon. Reg. et Berengarium Magalon. Epiſc. an. 1272. V. *Pulmentum.*

† POLOMAR, POLOMARIVM, filum craſſius, Gall. ol. *Poulemart.* Comput. a. 1399.

† POLOMERIA, ſtatio in portu. Libert. Mſ. Barcin. a. 1283.

† POLOMVM, *locum ſacrum.* Gloſſ. vet. Cod. 7641. V. *Polumum.*

POLOSE, *Alte.* *Poloſas*, *Altas.* Ita Gloſſae Iſidor. Papias: *Poloſe, alte et ſublimiter.* Quaſi propior polo, inquit Graeuius. Gloſſ. Lat. Gall. Sangerm. MSS. *Poloſus*, *Hault*, *orguilleux ou ournés.* Martianus Capella l. 1. p. 14. *Circulorumque volumina, vel orbiculata parallela, vel obliqua decuſſata Poloſe, etc.*

POLOSVS, illuſtris, in Actis S. Henrici Imper. to. 3. Iulii p. 786.

POLOTELLVS. Gloſſae Iſidori: *Pililudius, qui Polotello ludit.* Hinc origo forte vocis, Gallis *Pelotte*, pro pila qua manu luditur. V. *Pelota* 3.

POLPA, vox Italica, Sura, Gall. *Gras de la jambe.* Addit. ad Vitam S. Antonini to. 1. Maii p. 332.

† POLPEDVM, POLPEDVS, infundibuli pars inferior, vt videtur. Stat. Mſ. Vallis-Ser. c. 58.

POLPRA. (1) Ligni elaborati ſpecies, in Comput. Mſ. a. 1445. (2) † Pannus purpureus, Occit. *Poulpro.* Teſtam. Mſ. a. 1262. (3) † Piſciculi ſpecies, purpura, murex, Gall. *Pourpre.* Ch. Mſ. a. 1381.

† POLRA, Gall. *Polre*, terra paluſtris exſiccata, vox Belgis frequens. Ch. Mſ. a. 1269.

POLRVS, modus agri, in Charta ann. 1323. ex Tabular. S. Quintini in inſula fol. 42. 43. *De terris et Polris infra ſcriptis: videlicet de Polro Dom. Amelii, ſita inter villam de Dam, continente 64. menſuras, vnam lineam et octo virgas terrae, etc.* Occurrit ibi paſſim. POLRIOLVS, diminut. a *Polrus*, ibid.

† POLTRONVS, deſidioſus, ſegnis, ab Ital. *Poltrone.* Barel. in Serm.

POLVERAGIVM, V. *Pulueraticum.*

POLVERELLA, ludi genus. Statuta caſtri Redaldi lib. 2. fol. 39. *Si quis coniator repertus fuerit ludere ad corizolam vel Poluerellam, ſoluat ipſo facto ſoldos viginti pro qualibet vice, et ſi quid ob id receperit, in totum reſtituat.* V. *Puluereta.*

POLVLVS, *tenebrae noctis.* Papiae MS. Edit. habet *Polluus.*

POLVMVM, *locus ſacrorum*, Papiae. Rectius in Gloſſis antiquis MSS. *locus ſartorum.* La Cerda mallet *Polluctum.*

POLVTARE, pullulare, in Statutis Placent. fol. 92. vo.

POLYANDRVM, POLYANDRIVM, Coemeterium. Papias: *Polyandrum, tumulus mortuorum.* Gloſſ. Graec. MSS. Reg. cod. 1673. Πολυάνδριον μνῆμα, τάφος ἐν ᾧ πολλοὶ ἄνδρες κεῖνται. Theodulfus Aurelianenſis Epiſc. in Capitulari c. 9. Interdum et ſaepius apud aeui inferioris ſcriptores ſumitur pro monumento, aut ſepulcro vnius hominis. Vita S. Sulpicii Pii Epiſc. Bituric. *Cui ſcilicet prudenti viro etſi natura debitae mortis extinxit corpuſculum, fulget tamen viuentium miraculorum Polyandro.* POLINGION, *vbi cadauera ponuntur.* *Graecum.* Gloſſ. Iſid. Leg. *poliandrum*, vel *poliandrium*, vt paſſim occurrit. Charta an. 1160. apud Hanſiz. tom. 2. Germ. Sacrae p. 261.

POLYCANDILVM, vox hybrida: Candelabrum multis inſtructum luminibus, Graecis recentioribus, πολυκάνδηλον, vt obſeruatum a nobis in

in Deſcriptione Aedis Sophianae, n. 48. Anaſtaſius in Leone III. PP.

POLYCHRESTVS, perutilis, Gr. πολύχρηστος. Vegetius l. 2. Mulomedic. c. 6. Vbi perperam edit. *Polygreſto.*

POLYCHRONIA, Salutatio cum genuflexione, ex Byzantinorum more, qui in acclamationibus publicis Imperatoribus aut Patriarchis, πολλὰ ἔτη, et πολυχρόνιον acclamabant, de quo quaedam obſeruauimus ad Alexiadem p. 371. et in Diſſert. de Nummis Imperatorum Conſtantinopolitanorum. Odo de Diogilo l. 3.

POLYCITVS, pro *Polyptychus*, in Ceremoniali Rom. apud Raynald. an. 1272. de Conſecrat. PP.

POLYFORMIS, pro *Multiformis*, apud Rhabanum lib. de Computo c. 25. voce hybrida. V. *Poliformis.*

POLYISTOR. Ioan. de Ianua: *Quidam liber, quem Solinus compoſuit ex multis hiſtoriis et compilationibus, Polyiſtor dictus eſt, quaſi pluralitas hiſtoriarum.*

POLYLOQVVS, *multiloquus*, Papiae. Vox hybrida.

POLYMITARE. Ekkehardus Iunior de Caſib. S. Galli c. 10. *Nimia eſt tamen, ſi auſim dicere, varietas veſtis Eccleſiae, quo ſcribitur induere ſi vtrasque quos dicimus ſuo quidem colore in eam dignatur intexere, aut de foris, vt interdum ſolet, Polymitare.* De Polymitis multa habet Salmaſius ad Hiſt. Auguſt.

POLYMITARIVS, Papiae, *artifex veſtimentorum, i. oloſericorum.* W. Brito: *Polymitarius, qui cum acu vel manu pingit.* V. *Plumarius.*

POLYMITICE, arte multa. Vitus in Vita B. Humilianae to. 4. Maii p. 401.

POLYMITVS. *Polymita veſtis*, multis variisque coloris filis et liciis contexta et variegata, apud Iul. Pollucem. Iſidorus l. 19. Orig. c. 22. *Polymita veſtis, multi coloris: Polymitus enim, textus multorum colorum.* Vita S. Sori Eremitae n. 16. *S. Martyris Marcelli mauſoleum opere Polymito, auro gemmisque miro conſtruxit emblemate.*

POLYPHEMARE, vno oculo orbare, vocis origine ducta a Polyphemo cyclope famoſo. Geruaſ. Tilber. lib. 2. Deciſ. 3.

† POLYPSIPHVS. Inſcriptio vetus ex muſeo quondam Iacobi de Bary. IN DIGITO SEQVENTI ANNVLVS POLYPSIPHVS ZMARAGDIS etc.

POLYPTYCHVM, ex Gr. πολύπτυχον, Liber commentarius in quem redigebantur ſeu regerebantur acta publica, atque adeo domeſtica quaeuis. Hiſt. Translat. S. Glodeſindis ſaec. 4. Bened. part. 1. p. 440. *Edicta quoque publica de poſſeſſionibus eiusdem monaſterii in cunctis ſcriptis, vel Polypticis, vetuſto ſtilo et calamo editis, nomen ipſius B. Sulpitii continens.* Maxime vero ita dicti libri cenſuales, in quibus deſcripti quotquot cenſuales ac tributarii erant, ipſique ſoluti ratio exarabatur, in leg. 2. Cod. Th. de Diſcuſſor. l. 13. eod. Cod. de Indulgent. debitor. apud Senatorem l. 5. Ep. 14. et 39. POLYPTYCHA, Libri commentarii priuati, in quos vel Eccleſiarum vel priuatorum bona regerebantur, in quibus Chartae ipſae donationum, emptionum, et ſimiles deſcribebantur. Gregorius M. l. 7. Ind. 2. Ep. 4. POLLEGETICVM. Acta Epiſcoporum Cenom. p. 149. POLECTICVM, in Vita Aldrici Epiſcopi Cenom. n. 55. POLEPTICVS. Fredegarius in Hiſt. Franc. Epitom. art. 80. PVLETICVM, vox formata ex *polyptychum*, eadem notione. Marculfus lib. 1. form. 19. *Polepticum* in edit. Baluz. PVLETVM, in Charta Caroli Calui. POLEGIVM. Breuis Hiſt. S. Iuliani Turon. apud Marten. tom. 5. Ampl. Collect. col. 1071. PVLEGIVM, apud Waſſeburg. fol. 182. POLEGIVM SYNODALE, in veteri Charta apud Ioan. Columbum l. 4. de Epiſcopis Siſtaricenſ. n. 36. POLETICVM. Charta ſub Carolo M. exarata, apud Sammarthanos in Epiſcopis Malilienſibus num. 14. POLITICVM, in Charta apud Columbum in Epiſc. Viuarienſ. lib. 3. n. 2. Papias: *Poliſicum, Scriptum, Annales libri, Commen-*

Commentarii. Libri polititi, apud Abbon. Floriac. in Epiſt. p. 418.

POLYPVS, Tuber. Elogium S. Fiacrii inter Acta SS. Bened. ſaec. 2. p. 600 *Quidam de territorio Ambianenſi, Polypum quaſi ouum ſuper naſum habens, vt anſer ſibilans, omnibusque monſtrum apparens, ... ſanatum ſe inuenit.* Gloſſ. ad Doctrin. Alex. de Villa Dei: *Polypus, piſtis* (peſtis) *vel putredo naxi* (naſi).

PORYRIS, tunica interior, apud Torrigium de Cryptis Vatican. Edit. 2. p. 352. forte eadem ac poderis. Macri Hierolex.

POMACIVM, idem quod infra *Pomata, Cidre.* Statuta S. Seueri ann. circ. 1100. apud Marten. to. 1. Anecd. col. 279 V. *Pomagium.*

POMADERIA, pro *Poinanderia.* V. ibi.

POMAGIVM, Pomaceum, *Cidre.* Statuta Aegidii Epiſcopi Sariſberienſis an. 1256. *Percipiet etiam perſona vel Vicarius* (decimam) ... *de molendino ad ventum, et aquaticis, et de columbariis, de Pomagio, et omnibus aliis de quibus Eccleſia conſueuerit percipere.* V. *Pomata.*

POMAREDVS. Idem quod mox *Pomaris.* Charta an. 1059. inter Inſtr. to. 1. nouae Gall. Chriſt. p. 36. col. 2.

POMARIS, pro *Pomarium*, ager pomis conſitus. Charta aerae 953. apud Antonium de Yepez to. 4. Chron. Ordin. S. Benedicti.

POMARIVM, Io. de Ianua: *Locus vbi poma reponuntur vel reſeruantur; mollis et liquidus cibus, vel potus, ex pomis factus. Pommeroye, lieu où pommes ſont gardés, ou viande clere faite de pommes*, in Gloſſ. Lat. Gall. Sangerm. MSS. *Pomatium* in Gloſſ. Iſid. V. *Pomerius.*

POMARIVS, Malus arbor, Gallis *Pomier.* Capitulare de Villis c. 70. V. *Pomerius.*

POMATA, potio ex pomis confecta, Vaſconibus *Pomada*, Gallis *Cidre.* Conſuetudo Bayon. tit. 7. art. 12. Labourtenſis tit. 7. art. 9. *Citre, vulgairement dit Pomade.* Charta Monaſterii Siluae-Latae: *Donauit vnoquoque anno ... de redditibus ac cellariis noſtris 60. modios Pomatae.* *Pomatium*, in Capitulari de Villis c. 45. V. *Pomacium.*

† POMELATVS, dicitur de equo ſcutulato, Gall. *Pommelé.* Ch. a. 1339.

POMELIA, *Sorbo ſimilis eſt, mediocris arbor et flore candido, dicta quod dulcedo ſit eius fructus, et acuto ſapore commixta: haec arbor aetate durat exigua.* Gloſſ. Sangerm. MSS. n. 501.

† POMELIO, i. q. *Pomilio 1.* in Gloſſ. Lat. Gall. Cod. 7692.

POMELLVS, globulus, Gall. *Pomme*; de eo dicitur quod formam rotundam et ſphaericam, vt pomum habet. Teſtam. an. 1262. to. 9. Spicil. Acher. p. 198. *Pomelli* etiam dicuntur globuli, Gall. *Boutons*, quibus in veſtimentis vtuntur. *Factura Pomellorum de drappo*, in Statutis Placent. l. 6. fol. 80. vo. Hinc POMELLATA et *Impomellata* dicitur veſtis eiusmodi *pomellis* ornata, apud Murator. to. 16. col. 580. † POMELLVS, POMELVS, globulus cereus. Stat. a. 1476.

POMEN, PONIMEN, *Impoſitio, a pono.* Laur. in Amalth. ex Salmaſio.

POMERANCIA, contracte pro *Poma aurantia*, Malum aureum, *Orange*, apud Bern. de Breydenbach Itin. Hieroſol. p. 226.

POMERANEVM, V. *Pomerium.*

POMERANGTVM, malum aureum, *Orange.* Inſtrum. an. 1470. apud Rymer. to. 11. p. 674. V. *Pomerancia.*

POMERARIVM, vt *Pomerium.* Chartul. S. Vincentii Genoman. fol. 94.

POMERIVM. (1) Will. Brito in Vocab. *Romarium eſt vbi poma ponuntur. Pomerium, vbi poma naſcuntur.* Gloſſae S. Benedicti cap. de Agricultura: *Pomarium*, παράδεισος. Gloſſae aliae: *Pomarium*, ὀπωράριον, παράδεισον. Will. Tyrius l. 10. c. 26. *Caeſis in circuitu Pomeriis, interemptis ex ciuibus nonnullis, etc.* POMERANEVM, idem videtur in Monaſtico Anglic. to. 2. p. 129. *Concedo etiam eis duas partes decimarum totius feni mei, et Pomeranei, et totius pannagii mei, etc.* POMETVM, eadem notione. Gloſſ. Lat. Graec. *Pometum*, παράδεισος. Charta an. 976. in Addit. ad Chron. Caſaur. apud

apud Marten. to. 2. part. 2. col. 967. (2) † Area, locus vacuus et publicus. Ch. a. 1340.

POMERIVS, vt ſupra *Pomarius*. Charta an. 1316. ex Schedis Praeſ. de Mazaugues.

POMETVM, V. *Pomerium*.

POMIA, f. idem quod *Pomata*. Tabular. Voſienſe fol. 56. *Alpebat debet Pomiam ſicut manſus Algenre*.

POMIFER, POMIFERA, hortus arboribus fructiferis conſitus. Charta Alemannica Goldaſti 33.

POMIFERARE, poma, fructus ferre. Gloſſ. Lat. Graec. *Pomiferat*, ὀπωροφορεῖ.

POMILIO. (1) *Venditor pomorum, vel pomorum cuſtos*. Dicuntur etiam *pomiliones*, *aquarum vel lignorum portitores, quia vili pretio quaſi pomo conducebantur*. Ioan. de Ianua. (2) Pygmaeus. Odonis carmen de varia Ernesti fortuna, apud Marten. to. 3. Anecd. col. 363.

POMIZORVS, *mollis et eneruis*. Ita Papias MS. et editus. An *Pomitorus*?

POMOERIVM, idem quod *Pomerium*. Charta an. 1084. to. 9. Spicil. Acher. p. 349.

† POMOLA, hordei genus, Gall. *Paumoule*. Ch. a. 1356.

POMONES, *pomorum cuſtodes*. Papias. V. *Pomilio*.

POMPA. (1) In Baptiſmatis ſolemnibus: *Abrenuntias Satanae et Pompis eius*, id eſt, *ambitioni*, *iactantiae*, etc. vt habet Theodulfus Aurelianenſis de Ordine Baptiſmi c. 12. Diurnus Romanus c. 7. tit. 2. *Sciat ſe anathematis vinculo innodatum, et cum diabolo et eius atrociſſimis Pompis, atque Iuda traditore Domini N. I. Chriſti aeterni incendii ſupplicio concremandum deputari*. POMPA, faſtus, luxuries. Litterae Ludouici Reg. II. Comit. Prouinc. an. 1414. apud Pitton. Hiſt. Aqueaſ. p. 132. POMPA AMPVLLOSA. Anonymi Hiſtoria apud Murator. to. 16. col. 274. *Hic autem Guido mundum et Pompas ampulloſas deſerens in loco beati Franciſci vitae terminum dedit*. *Pompe* Anicienſibus dicitur panis triticeus, ſeu placentae ſpecies, quae a patrinis et matrinis quotannis in vigilia Natiuitatis Chriſti dari ſolent iis, quos e ſacro fonte leuauerunt, donec adoleuerint. Hinc fortean ſumta vocis origo, quod tunc *filioli* a ſuſceptoribus admonerentur de ſolemni illa *abrenuntiatione pompis Satanae*, quam eorum nomine dixerant. In quibusdam Aruerniae locis *Columba* nuncupatur, a forma placentae, ni fallor. (2) A Gall. *Pompe*, Antlia, dici videtur aquae receptaculum, vnde antlia aquam tollunt. Necrolog. Kimperleg. MS. *Partem domus reſtaurauit, quae reſpicit ad Pompam, et vnum villagium*. (3) † Salarii ſpecies, in Stat. Auellae. *Pompam ſeu ſolutionem habeat*. V. *Pompus* 1. (4) † Gloſſar. vet. Cod. reg. 7641. *Pompas, lictorum imagines*.

POMPABILITER, apud Capitolin. in Galieno: *Gladiatores Pompabiliter ornati*.

POMPALIS, apud Capitolin. in Gordianis c. 6. *Erat canitie decora et Pompali vultu*; id eſt, graui, conſpicuo.

POMPALITER, apud Pollionem, vbi Salmaſius.

POMPARE. (1) *Superbire; gloriari: vnde Ioſephus in 20. In gentem noſtram aperta malignitate Pompabat. Vnde Pompator, qui quid ſuperbe vel praeſumptuoſe facit*. Ita Vgutio. Sedulius:

> *Cum ſua gentiles ſtudeant figmenta Poëtae*
> *Grandiſonis Pompare modis, tragicoque boatu.*

Ex Sedulio Auctor Vitae S. Tillonis Monachi: *Cum gentiles Poëtae ſtudeant ſua figmenta prolixis Pompare ſtylis*. POMPATIRE, eadem notione. Acta S. Helerii Martyris, tom. 4. Iulii p. 148. (2) Ornare. Vita S. Dunſtani to. 4. Maii p. 350. POMPIFICARE, eodem intellectu, apud R. Duellium Miſcell. tom. 1. p. 8. (3) Ad pompam et ludibrium traducere, πομπεύειν. Hiſtoria Miſcella in Leone Iſauro: *Nudum ſuper aſinum verſo vultu ſedentem Pompauit*. In eadem: *Pompis deshoneſtari*,

ri, πομπεύειν. POMPIZARE, eadem notione. Ioannes Biclarienſis in Chronico, ſub finem: *Deinde turpiter decaluatus, poſthaec dextra amputata, exemplum omnibus, in Toletana urbe, aſino ſedens Pompizando dedit, et docuit famulos Domini non debere eſſe ſuperbos.* Id eſt, ad ludibrii pompam traductus per vrbem.

POMPATICE, *ſuperbe vel pompoſe*, in Vocabul. Will. Britonis.

POMPATICUS, pompoſus, ſuperbus, in Epiſtola S. Bonifacii ad Cuthbertum Archiep. Cantii.

POMPATIRE, V. *Pompare.*

POMPATUS, magnificus, lautus. Tertull. de Spectacul. c. 7.

† POMPEANUM, *blanche couleur*, in Gloſſar. Lat. Gall. Cod. 7692.

POMPETA, amplus et redundans veſtis ornamentum, quod leui flatu intumeſcit atque huc et illuc impellitur. Concil. Senonenſe an. 1485. c. 6.

POMPIFICARE, POMPIZARE, V. *Pompare.*

POMPOLENTUS, *pompa plenus, pompoſus*, Vgutioni, Papiae, et in Gloſſis antiquis MSS. Catholicon paruum: *Pompoſus, pompulentus, Pompeux, orgueilleux.*

POMPOSITAS, apud Petrum Bleſ. Ep. 18.

POMPOSUS. (1) Vgutioni, *ſuperbus, altus, magnificus: vnde Pompoſitas, et Pompare.* Fortunatus lib. 3. Poëm. 21. (2) Medicis, copioſus, vber. Caelius Aurelianus Siccenſis lib. 5. Chronicon c. 10.

POMPUS. (1) *Dux itineris.* Laur. in Amalth. a Graeco πομπός. Ea notione accipi videtur in Leg. Luitprandi c. 15. apud Murator. tom. 1. part. 2. p. 60. *De ſeruo fugace et aduena homine, ſi in alia iudiciaria inuentus fuerit, ... qui in loco ordinarius fuerit, comprehendere eum debeat . . . . et habeat pro prehenſura ſeruo* (ſic) *pro Pompo ſolidos 11.* (2) Forte Pomarium, ager pomis conſitus. Chartul. S. Vandreg. to. 1. p. 682. *In campo Alberede Clarel de Piru, et in Pompo Domini de Piru in tribus virgis iuxta campum Vuvaſſeur.*

† POMULA, diminut. a *Pomum*, nux pinea. Inuent. Mſ. a. 1363.

POMUM. (1) *Poma aurea*, inter miniſteria et ornamenta ſacra. Hariulfus lib. 2 c. 10. † POMUM, arboris cuiuuis fructus. Ch. Mſ. a. 1060. (2) Globulus. Chronic. Parmenſe ad an. 1294. apud Murator. to. 9. col. 827. (3) POMUM ADAM; Fructus arboris in Palaeſtina noti. Iacob. de Vitriaco lib. 3. Hiſt. Orient. apud Marten. to. 3. Anecd. col. 279. POMUM CERAE. Bernardus Monachus in Conſuetudinibus Cluniacenſibus MSS. c. 10. *Det etiam Hoſpitario Secretarius 2. cereos, qui coram eo, donec ſe collocet, ardeant, et vnum Pomum de Cera, quod per totam noctem ardeat. Similiter det et Pomum, quando 6. aut plures in Hoſpitio dormiunt, etc.* POMUM GRANATUM. Mundinus in Anatomia pag. mihi 38. *Os ſine cartilago epiglottalis, quae alio nomine nominatur Pomum granatum.* Vulgo *Pomme d'Adam*, Anatomicis arytaenoides, Graec. ἀρυταινοειδὴς, Cartilago, pars laryngis prominens potius quam epiglottis. (4) POMUM, quod Imperatores et Reges geſtant, V. *Pila* 1. (5) † Id quo amphora obturatur. Comput. a. 1380.

PONADERIA, V. *Poinanderia.*

PONARDUS, pro *Penardus*, a vet. Gall. *Poine*, pro *Peine*, qui quaſi ſenex et vetulus ob nimiam craſſitudinem vix ſe mouere poteſt. Iohannes Clerée Dominicanus Ludouico XII. a Confeſſionibus in Serm. de malo diuite: *Videbis vnum groſſum Ponardum in vna camera natteata, etc.*

PONCELLUS. (1) Ponticulus. Charta Margaretae Fland. Comit. an. 1250. apud Miraeum to. 2. p. 1231. (2) Columna, in Areſto Parlamenti an. 1394. apud Meneſtr. Hiſt. Lugdun. pag. 80. V. *Poncellus.*

† PONCHA, promontorium, *lingua terrae*, Gall. *Pointe de terre.* Inſtr. Mſ. a. 1301.

PONCHIA, menſura. V. *Poichia.*

PONDAGIUM, Subſidii ſeu tributi ſpecies ex qualibet librata mercium tam euectarum quam inuectarum Regi conceſſum. Eſt autem librata valor vnius librae, quam alias pondium vocant, vnde pondagium. Huiuſmodi

huiuſmodi ſubſidium Henrico VI. conceſſum fuit anno 31. regni ſui ad terminum vitae, remiſſumque poſtea in parte.

† PONDERA, pro Pondus. Comput. a. 1450.

† PONDERAGIVM, actio vel ius ponderandi merces ſuas. Ch. Mſ. a. 1319.

PONDERARE. (1) Olim, quod et nunc in Belgio obtinet, in more fuit, vt aegros pueros ad Sanctorum ferretra vel ſepulchra appenderent, et pondus tritico, panibus, aliaue re, quam offerre Deo aut Sanctis volebant, exaequarent, addita ſumma aliqua auri argentiue. Vita S. Erminoldi Abb. lib. 2. num. 3. (2) Onerare, Gall. *Charger*. Caffari Annal. Genuenſ. lib. 1. apud Murator. tom. 6. col. 256.

PONDERATIO, monetae ad trutinam examen, vnde *Ponderator*, qui ita ponderat, t. 10. Collect. Hiſtor. Franc. p. 167. V. alia notione in *Pondus*.

PONDERATVRA, σταθμὸς, *Pondus*, *penſatio*, *penſum*, in Gloſſ. Graec. Lat.

† PONDERIA, POVDERIA, regni ſeu prouinciae limites. Ch. Mſ. a. 1398.

PONDERIS, V. *Spondi* 4.

PONDERITAS, grauitas, apud Nonium ex Accio Pragmat. lib. 2.

PONDEROSITAS. (1) Hernia. Lex Wiſigoth. lib. 6. tit. 4. §. 3. *Cui Ponderoſitas facta fuerit, centum ſolidi dentur in compoſitione*. Exiſtimat vir doctiſſimus Muratorius *Ponderoſitatem* hic de graui morbo intelligendam eſſe; vnde *Ponderoſum* ex Lege Longobard. de eo interpretatur qui ex ictibus baculi ineptus ad gradiendum factus fuerit, et lecto teneri coactus. Sed leuiora videntur ipſius argumenta, quam vt cum eo in hac re ſentiam. Hunc conſule tom. 1. part. 2. col. 1. V. *Ponderum*. (2) Grauitas, *Peſanteur*, in Actis Abbatum S. Germani Autiſſiod. cap. 11. (3) † Tarditas. Regula ſoror. Fontis Ebr.

PONDEROSVS. (1) Breuiloq. *Aſſiduus*, *i. diues*, *Ponderoſus in pecunia*. *V*. (2) Qui hernia laborat. Papias: *Hernioſus*, *Ponderoſus*. Pondus quippe de genitalibus dicitur, itaque appellabant veteres quod vulgo *granedinem* vocant. Hernia igitur *pondus* dicitur in Querulo, vbi *Neſtoris pondus* idem eſt, quod *Neſtoris hernia:* ſic autem appellatur propter rupturam *pondere* factam, cum inteſtina rupta tunica deſcendunt in veſicam. Arnobius lib. 7. *Ingentium herniarum magnitudine Ponderoſi*. (3) *Factum ponderoſum*, permagnum negotium, res magni ponderis et momenti. Charta ann. 1394. in Camera Comput. Aquenſi Regeſt. Armorum fol. 70.

PONDERVM, morbi ſpecies. Poſthuma gloria S. Mariae Magdal. de Pazzis tom. 6. Maii p. 310. *Grauem infirmitatem, quam Ponderum vulgus nominat, cum febri continua, intenſiſque doloribus patiens, etc.* Italis *Pondi* eſt dyſenteria. Haud ſcio an huc ſpectet, an de hernia intelligendum, Gloſſar. Lat. Gall. Sangerman. MS. ex Iohan. de Ianua: *Pondo*, *Pois*, *ou une maladie*. V. *Ponderoſus* 2. et infra *Pondus genitalium*.

PONDICITAS. V. *Ponticus*.

PONDO, Papiae *genus ponderis*, *libra* eſt. Fere ſemper in veteribus Tabulis de argenti libra dicitur; vt *libram* de libra aurea, in Chartis Dagoberti et Ludouici Imp apud Doublet. p. 661. 736. etc. Walafridus Strabus de Vita S. Galli cap. 21.

PONDVS. (1) *Abuſiue dicitur pro vna libra, vel vnus as eſt*. Ioan. de Ianua. Gregorius Turon. lib. 10. cap. 19. *Multa enim auri argentique in huius Epiſcopi regeſto Pondera ſunt reperta*. Fredegarius in Chronico cap. 73. *Miſſorium aureum . . . penſantem auri Pondus quingentos*. (2) Statera ſeu bilanx publica, qua debent vti, qui merces habent ponderandas, atque etiam id, quod pro huiuſmodi pondere exſoluitur. Charta an. 1244. inter Inſtr. tom. 4. nouae Gall. Chriſt. col. 102. *Pondus Cannauazerium*, quo cannabum appendunt, in Statutis Saluciar. collat. 4. cap. 118. *Pondus Caroli*, quod ſcilicet Carolus Magnus inſtituit. Arnoldus Lubecenſis

cenſis lib. 3. cap. 2. *Pondus Palatii* idem dicitur in Charta Ludouici Pii apud Doubletum pag. 736. *Pondus de Marco*, ſubtile, in Statutis Saluciar. Collat. 4. cap. 118. *Pondus Vini.* Acta Murenſis Monaſt. p. 61. † PONDVS REGIS, locus, vbi pondera regia ſ. publica erant. Necrolog. eccl. Pariſ. (3) *Pondus Genitalium*, Hernia, apud S. Auguſt. lib. 22. de Ciu. Dei cap. 8. V. *Ponderum.* (4) Res quaeuis in faſces collecta, vel in dolia, ſi liquida eſt, infuſa. Chartular. Latiniac. (5) *Pondus Obſcoenum.* Articuli Cleri Anglicani oblati Edwardo II. Regi Angliae an. 1316. cap. 10. *De his qui ad Eccleſias confugiunt: Et dum ſunt in Eccleſia, cuſtodiuntur per armatos infra coemeterium, et quandoque infra Eccleſiam ita arcte, quod non poſſunt exire locum ſacrum cauſa ſuperflui Ponderis deponendi, nec permittitur eis neceſſaria victus miniſtrari.* (6) † Onus, in Ch. Mſ. a. 1282.

PONENS, Occidens, Gallis *Ponant* eadem notione. Iacobi Auriae Annal. Genuenſ. lib. 10. ad an. 1290.

PONEPROPE, *iuxta et propter*. Gloſſ. Iſidori.

PONERE. (1) Induere, Gall. *Mettre un habit.* Panegyricus Berengarii Aug. (2) Inſtituere. Lex Salica tit. 56. §. 3. Vbi Eccardus minus recte *Ponere*, ligare ſeu in cuſtodiam dare, interpretatur. (3) In ius vocare, citare, *Mettre en juſtice* Galli dicunt. Chartul. S. Vandreg. tom. 2. p. 1997. (4) *Ponere ſe*, collocare. Laur. Byzinius de Orig. belli Huſſit. apud Ludewig. tom. 6. Reliq. MSS. p. 158. (5) *Ponere ſuper animam alicuius*, illius fidei et arbitrio rem committere. Charta inter Inſtrum. to. 6. Gall. Chriſt. nouae edit. col. 29. *Ponere in caſu*, Periculo exponere, *Mettre au hazard.* Epiſt. Richardi I. Reg. Angl. an. 1197. apud Rymer. tom. 1. p. 96. *Ponere cor in aliquem*, illum amare. Rolandinus de Factis in marchia Taruiſ. lib. 6. cap. 5. *Ponere in facto*, Proponere, *Mettre en fait, avancer.* Inſtrum. an. 1481. in Tabul. B. M. de Bono-nuntio Rotomag. *Ponere ſe in fugam*, dare ſe in fugam, apud Murator. tom. 16. c 518. *Ponere oua* dicitur galli cum oua edit: vnde Gall. *Pondr* in Speculo Saxon. lib. 3. art. 52. §. *Ponere in reſpectum*, differre, te pus prorogare, Ch. an. 1328. ap. R mer. tom. 4. p. 367. V. *Reſpect* Mora. *Ponere in ſuperbiam*, dep ſito pignore certare. Miracula S. I deſindi Epiſcopi Dumienſis. (6) Expendere, in Ch. Mſ. a. 12 (7) † Conſtituere, Libert. Aut a. 1223. (8) † Dare, concede paſſim in Chartis. † PONERE NEGATVM, negare, in Ch. Mſ. 1270. PONERE IN NESCI idem, in Ch. Mſ. a. 1210.

PONERIA, annonariae menſurae ſ cies apud Vaſcones, quarteria nor, cuius videtur quadrans. Co cordia inter Abbat. Craſſenſem et S criſtam eiusdem loci an. 1381. *Poinanderia* et *Pugneria.* PONH RIA, POYNHERIA, eadem no ne. Transactio ann. 1351. ex lib. ridi fol. 52.

† PONGA, menſura, puncto, vt detur, notata, vt legitima habeat Stat. Auell. a. 1496.

† PONGIATVS, *pongis* ſeu punc ſignatus. Stat. crimin. noua Cum

† PONGTVS, pro *punctus*, acq ctus. Necrol. B. M. de Medunta.

† PONHADERANIA, i. q. *Ponet* in Ch. Mſ. a. 1316.

PONHADERIA, V. *Poinanderia.*

† PONHALE, pugio, ſica, G *Poignard.* Lit. remiſſ. Mſ. a. 13 V. *Pugnale.*

PONHERIA, V. *Poneria.*

PONHETI. Rituale MS. Eccl. Vi an. 1360. vbi ornamenta Sacerdo recenſentur: *Amictus, albe, ci gulum, manipulus, ſtola, caſula planeta, Ponheti, collaritus.* Vide eſſe pugni ornamentum, in quib dam Eccleſiis etiamnum in vſu.

PONIBILIS MONETA, quae in eſt, ſeu in vſu poni poteſt. Inſtru an. 1406.

PONIMEN. V. *Pomen.*

PONNADA, PONTNADA, Lemo cenſibus, Manipulus, Gall. *Poign*

Tab

Tabular. Voſienſe fol. 55. vo. Vide ſupra *Poinanderia.*

NOTERIVM, *Laboratôrium*, *officina in qua laboratur*, *a ποιέω*, *laboro.* Goclenii Lex Phil.

NS. (1) *Scala nauium*, in Gloſſ. MSS. Sangerman. num. 501. PONS LATINVS, naualis, ex nauigiis, quae *Latenae* vel *Lautomiae* dicebantur, compactus: vnde malim *Pons latenus.* Elmham. in Vita Henrici V. Regis Angl. edit. Hearnii cap. 121. p. 316. PONS LEVATOR, *Leuatorius*, qui Plinio verſatilis dicitur, Gallis *Pont levis.* Chron. Parmenſe ad an. 1247. apud Murator. tom. 9. col. 773. (2) Conuentio ann. 1245. inter ciues Arelat. et Barralum dom. de Baucio: *Retentum eſt per ciues Arelatenſes, quod in ſolo Trencatelliarum et muris poſſint eſſe annuli ad Pontem ligandum et funes Pontis ibi ligandos.* Haec de pontone ſeu nauigio quod pontis vicem praebet ad traiectus fluminum, vulgo *Bac*, intelligit Boniſacius Auinio, qui hanc Chartam edidit an. 1617. ſed errat; notum quippe eſt, pontem Arelatenſem ex nauigiis compaginatum fuiſſe: vnde Auſonius vbi de Arelate:

Praecipitis Rhodani ſic intercisa fluentis,
Vt mediam facias nauali Ponte plateam.

FRATRES PONTIS, V. *in Frater.* (3) I. q. *Pondus*, certa mercium quantitas in faſces collecta. Ch. Mſ. a. 1288.

NTA, († angulus, acumen, cuſpis, Ital. *Ponta*, Gall. *Pointe.*) Epiſt. Melchioris de Redern ad Archid. Auſtr. an. 1589. apud Ludewig. tom. 6. Reliq. MSS. p. 331. *Anteriorem propugnaculi partem (vulgo Pontam) cum duobus lateribus ad viginti duorum cubitorum latitudinem de imo ad ſummum vsque disiecerunt.*

NTAGIVM, PONTAICVM, etc. V. in *Pontaticum.*

PONTAIOLVS, trabs parua, Ital. *Pontaiolo*, t. 1. Maii, p. 404.

PONTALE. (1) Italis, res quaeuis in pontam ſeu acumen deſinens. Inuent. Mſ. a. 1295. (2) Idem quod *Pontaticum* 1. Ch. a. 1478.

PONTANARIVS. (1) Qui pontibus exſtruendis vel reparandis praeerat. Compoſitio pro Iudaeis Arelat. 17. Kal. Iulii an. 1178. ex Schedis Peireſc. apud Praeſ. de Mazaugues. V. in *Potaticum.* (2) PONTANARIVS, alia notione, V. *Pontanerius.*

PONTANERIVS, exactor *Pontatici*, vel is ad quem iure domini id pertinet. Charta an. 1229. ex Hiſt. Epiſc. Cadurcenſ. num. 77. PONTANARIVS, eodem ſignificatu, in Charta Humberti Dalph. Vienn. an. 1348. inter Ordinat. Reg. Franc. tom. 3. p. 274. PONTERIVS, eodem intellectu. Statuta Mutin. rubr. 217. fol. 40. Qui vero ab eiusmodi tributi exactione liberi et immunes erant, *pontem liberum habere* dicebantur. Charta an. 1227. apud Kennet. Antiquit. Ambroſd. p. 201. PONTICINARIVS, eadem notione. Vetus Charta apud Perardum in Burgundicis p. 119. PONTONARIVS. Chronicon Laurishamenſe ann. 855. *Praefatus Rex Laurishamenſi Monaſterio conceſſit, vt vnam nauem per Rhenum fluuium huc illucque diſcurrere . . . absque vllo theloneo . . . et vt nullus Epiſcopus vel Abbas . . . aut Vicarius, ſeu centenarius, aut cluſarius, aut Pontonarius . . . . hoc nomine moleſtiam facere praeſumat.* Pontonaria, Gallis olim *Pautonnerie*, praepoſitura, ſeu officium in Monaſteriis, cui *pontagiorum* recipiendorum cura incumbebat, apud Innocentium III. PP. lib. 13. Epiſt. 55.

PONTARE, *pontem facere.* Laur. in Amalth. ex Cath. *Faire pont, ou appareiller*, in Gloſſ. Lat. Gall. Sangerman. MSS.

PONTATA, f. idem quod *Ponto.* Statuta Vercell. lib. 1. fol. 20. vo. *Compleantur quatuor Pontate pontis Serui, quousque pons Serui fuerit completus, itaque per ipſum poſſit iri et tranſiri ſine naui.* V. *Pontones.*

PONTATICVM. (1) *Teloneum pontium*, in Chronico Farfenſi p. 667. et in Speculo Saxon. lib. 2. art. 27. §. 1. *Teloneum de nauibus quae va-*

dunt ſub pontibus, in Lege Longob. lib. 3. tit. 1. §. 7. 31. Charta Caroli M. apud la Chieza, in Hiſtoria Eccleſ. Pedemont., pro Eccleſia Novalicenſi: *Pontaticum vero navium ſolummodo ad hoc Monaſterium ſpectantium . . . concedimus.* PONTAGIUM, eadem notione. Charta Ioannis Angliae Regis in Monaſtico Angl. tom. 1. p. 193. PONTAICUM, eodem intellectu. Charta Pippini Reg. apud Stephanot. tom. 2. Antiquit. Bened. Pictau. MSS. p. 406. PONTANAGIUM. Charta Humberti Dalph. Vienn. an. 1348. inter Ordinat. Reg. Franc. to. 3. p. 275. PONTENAGIUM. Ch. an. 1294. tom. 2. Hiſtor. Dalph. pag. 74. PONTENARIUM, vt *Pontaticum*. Charta Durandi Epiſcopi Cabilon. inter Inſtrum. tom. 4. nouae Gall. Chriſt. col. 247. PONTINEGIUM, eodem ſenſu, in Charta Frederici Rom. Imp. an. 1483. apud Rymer. tom. 12. pag. 211. PONTONAGIUM, eadem notione. Regeſtum Comitum Tolosae ex Camera Comput. Pariſ. ann. 1246. fol. 46. PONTONATGIUM pronunciatione Aruernica, in Charta an. 1366. apud Baluz. tom. 2. Hiſt. Aruern. pag. 346. PONTONATICUM, vt *Pontaticum*, in Charta Ottonis III. Imper. an. 1001. apud Murator. tom. 2. part. 2. col. 496. PONTIONATICUM, pro *Pontonaticum*, in Diplom. Ludouici Reg. pro Monaſt. Stabul. ann. 874. apud Marten. tom. 2. Ampl. Collect. col. 29. (2) † Nauis contabulatio, in Ch. a. 1323.

PONTELLUM, f. *Ponticulus*. Charta an. 1129. apud Calmet. inter Inſtrum. tom. 2. Hiſt. Lotharing. col. 287. *Deinde Pontellum quod iacet iuxta communitatem et in ipſa ligna quae vocantur mortua, tam pro foco, quam pro clauſura libere.* V. *Ponteſellum*.

PONTELLUS, *illud cui aliquid innititur: et dicitur a Pons.* Io. de Ianua. Italis *Pontello*. Murator. tom 6. col. 599.

PONTENAGIUM, PONTENARIUM, V. *Pontaticum*.

PONTENARIUS, V. *Pontones*.

PONTERIUS, V. in *Pontaticum*.

PONTESELLUM, PONTESELLI[illegible] Ponticulus, Ital. *Pontesello*. Chr[illegible] Bergom. ad an. 1403. apud Mura[illegible] tom. 16. col. 947.

† PONTETUS, vaſculum, menſ[illegible] vinaria. Stat. Auell. a. 1490. G[illegible] ol. *Ponthonnet*, diminut. a *Pot*, [illegible] ſculum.

† PONTIALE, i. q. *Pontale* 2. S[illegible] a. 1401.

PONTIANUS VENTUS. Gerua[illegible] Tilber. in Otiis Imper. apud Le[illegible] bnit. tom. 1. Script. Brunſuic. p. 9[illegible] *Sicque factum eſt, quod ſtatim ra[illegible] facto foramine, per ſciſſuram ex[illegible] ſtum ventum ſemper emittat, q[illegible] Pontianum vulgus nominat, [illegible] a Ponto illuc virtute divina tra[illegible] tum.*

PONTICELLUS, tranſtrum, G[illegible] *Ecluſeau*. Pariſius de Cereta Chron. Veron. ad an. 1242.

PONTICINARIUS, V. *Pontonerius*[illegible]

PONTICITAS, V. *Ponticus*.

PONTICULUS. Lex Salica tit. 57. [illegible] *Si quis ariſtatonem, hoc eſt ſta[illegible] ſuper mortuum miſſum capulati[illegible] aut mandualem, quod eſt ſtruct[illegible] ſive ſelave, qui eſt Ponticulus, ſ[illegible] more antiquorum faciendum fuit*, [illegible] Vbi *ponticulus* eſt ſtructura ſup[illegible] tumulum mortui in ponticuli ſ[illegible] ciem. *Porticulus* pro *Ponticulus* e[illegible] dit Eccardus; quo minor portic[illegible] ſeu aedicula ſuper ſepulcrum alic[illegible] ius exſtructa, eodem auctore, ſig[illegible] ficatur. Vide Paulum Warnefrid[illegible] lib. 5. cap. 34. et infra *Porticulus* [illegible] *Selave*.

PONTICUS, PONTICITAS. Ma[illegible] Siluaticus: *Ponticus ſapor quid* [illegible] *vel auſtera.* Conſtantinus Africa[illegible] lib. 4. de Morbor. cognit. cap. [illegible] *Neque in cibo vel potu acida vel P[illegible] tica demus.* Infra: *Electuarium* [illegible] *rum granatorum, et alia Pontica* [illegible] *confortativa.* Idem lib. de Gradibu[illegible] vbi de Emblicis: *Quorum ſapor* [illegible] *rus et Ponticus eſt.* Infra de Cuſc[illegible] te: *Habet amaritudinem et Pontic[illegible] tatem.* Et de Cypreſſo: *Habet a[illegible] quantum Ponticitatis.* *Ponticita*, Ita[illegible] lis, eadem notione. *Pondicitas*, p[illegible] *Ponticitas*, apud Mich. Scotum lib. [illegible] cap. 30. Neſcio an huc pertine[illegible] quo[illegible]

uod habet idem ſcriptor lib. 4. cap. 8. *Et in oſtio obuiauit frater Goſfri-u ſacriſta ſatis ventroſus. Tunc em Gerhardus tangens ventrem eius igito, . . . ait:*

O bone ventroſe, quam Ponticus es cacaboſe,
Blaſius eſt intus, calo ferus, et labor intus.

ide Martinii Lexic. v. *Ponticus*.

TICVS CANIS, Caſtor. V. *Be-r.*

TIFEX. (1) Epiſcopus: paſſim Legibus Wiſigoth. Langobard. in pitul. Caroli M. in vetr. Formu-, etc. *Pontifices*, vel *Sacerdotes*, mi nuncupati non raro praecipua-m Sedium Archiepiſcopi. Ita Are-tenſis *Summus Pontifex* dicitur in harta an. circ. 1000. Lanfrancus rchiepiſcopus Cantuar. *Primus et ntifex Summus* vocitatur a Milone riſpino eius ſubpari in ipſius Vita um. 19. Sic etiam interdum Veteri-s dicti ipſi Epiſcopi. ARCHI-PONTIFEX, Archiepiſcopus. In-ntio corporis S. Baudelii inter Inſtr. m. 6. Gall. Chriſt. nouae edit. col. 58. (2) Capellanus Palatinus. Hen-ricus Huntindon. Epiſt. an. 1153. m. 8. Spicil. Acher. p. 139. (3) *... diuitiarum*, Praefectus ae-rii regii. Vdalricus in Praefat. ad l. 3. Conſuetud. Cluniac. (4) Pon-m extructor. Epigram. Iohan. lu-ndi Dominicani apud Sauuall. An-. Pariſ. tom. 1. lib. 3. Hinc *Hoſpi-arii Pontifices* nuncupantur inter-m *Fratres pontis*, quod ex inſti-to ſuo pontes conſtruerent. V. in ater.

TIFICALE, liber in quo con-entur, quae ad Epiſcopum ſpe-nt. Regula conſueta Toribii Ar-epiſc. Limae, inter Conc. Hiſpan. n. 4. p. 667.

TIFICALIA, Epiſcopalia orna-nta, veſtimenta. Chronicon Mon-ſereni ann. 1222.

TIFICALIS. PONTIFICALES CTVS, in Conſtitut. eccleſ. Va-it. Epiſcopi functiones dicuntur.

NTIFICALITER, iure pontifi-. Ch. Hugon. III. Epiſc. Niuern.

PONTIFICARE. (1) Pontificem ſeu Epiſcopum facere. Thierricus Val-liscolor in Vrbano IV. PP. (2) Pon-tificatum obtinere, Pontificis munus obire. Charta apud Stephanot. tom. 4. Antiq. Bened. Pictau. MSS. (3) De ciuitate dicitur, in qua quis Epiſcopatum tenuit. Epitaph. Ioan-nis II. Epiſc. Leod. an. 1238: tom. 3. nouae Gall. Chriſt. col. 885. (4) *Pontificare, Pontem vel pontatum fa-cere*, Iohan. de Ianua. *Faire pont ou ponte*, in Gloſſ. Lat. Gall. Sangerm. MSS.

PONTIFICATIO, Pontificatus, in Vita S. Materniani Epiſcopi Remen-ſis n. 7.

PONTIFICIVM. (1) Sacerdotium, Preſbyteratus. Vide Leg. 13. Cod. Th. de Haereticis. (2) Dignitas Pontificis, titulus honorarius, quo Pontifex ſeu Epiſcopus compellatur. Auitus Viennenſis Epiſt. 15. (3) Pon-tificatus. Rythmus ſatyricus apud Mabill. tom. 3. Analect. pag. 534. (4) Poteſtas, ius. Arnobius iunior in Pſalmum 68. *In portis ergo hi ac-cipiunt Pontificium iudicandi et corri-piendi.* Vtitur praeterea in Pſalmo 113.

PONTILE, Porticus columnis fulta, ab Ital. *Pontile*, fultura. Gall. *Etaye*, ſic dicta. Chron. Petri Azarii apud Murator. to. 16. col. 322.

† PONTILIGNITIVM, pons ligne-us, in Ch. a. 951. ap. Vghell. t. 1. Ital. S. p. 722.

† PONTILIVS, ponticulus, in Pla-cit. a. 920.

PONTILLVS, Ponticulus, in Legi-bus S. Seueri MSS. apud Stephanot. tom. 1. Antiq. Bened. Vaſcon. p. 483.

PONTINEGIVM, PONTIONATI-CVM, V. *Pontaticum.*

† PONTINIVM, i. q. *Pontaticum* 1. in Ch. Mſ. a. 1133.

† PONTIONARIVS, i. q. *Pontona-rius*, in Ch. Mſ. a. 1213.

PONTIVS. (1) V. *Poth.* (2) † Pons, ponticulus, in Ch. Mſ. a. 1203.

PONTNADA, V. *Ponnada.*

PONTONAGIVM, quod pro traiectu fluminis *pontonario* exſoluitur. Ta-bular. S. Nicolai Andeg. V. *Ponta-ticum.*

† PONTONARIATVS, *pontonarii* ſeu *pontatici* exactoris officium. Ch. a. 1382.

PONTONARII, nautae qui per pontones tranſuehunt itinerantes, *Pontonniers*. Tabularium Prioratus de Paredo fol. 48. PONTONARIVS, eodem intellectu, in Charta an. 1442. ex Schedis Praeſ. de Mazaugues. PONTANERII et PONTENARII, eadem notione. *Pontanerius portus Thoſſiaci*, in Charta Dombenſi an. 1404.

PONTONES, genus Gallicanarum nauium, Caeſarii lib. 3. cui eaedem ſunt cum onerariis. Harum etiam meminit Agellius lib. 10. cap. 25. Marchiſii Annal. Genuenſ. ad an. 1221. apud Murator. tom. 6. col. 425. *Pontones quoque de Ianua ibi ductos ad faciendam ſepem lapideam, ibi fecit per dies quam plurimos laborare quorum duo in plagia, quae eſt inter ciuitatem et caput S. Ampelii, temporis ſaeuitia naufragarunt.* Iſidoro vero lib. 19. cap. 1. dicitur *Pontonium, nauigium fluminale, tardum, et graue, quod non niſi remigio progredi poteſt.* Praeſertim autem Ponton in vſus fuit ad traiectus fluminum, cuiuſmodi ſunt ea nauigia quae *Bacs* vocant Galli, quae pontis vicem praebent, vnde videntur appellari. Apuleius: *Si vado non poterunt, Pontonibus tranſibunt.*

† PONTVNARIVS, i. q. *Pontonarius*, in Ch. Mſ. a. 1208.

† PONTVRA, punctus, punctio, Ital. *Puntura*. t. 2. Sept. p. 455.

PONTVS. (1) Capulum enſis, Gallis olim *Pont*. Locum vide in *Inueſtitura per ſpatae capulum*. (2) Pons. Tabul. Maioris Monaſt.

PONZONARE, terebello ſeu ſcalpello diſtinguere, a Lat. pungere, *Piquer, picotter;* Itali *Ponzonare* eadem notione vſurpant, Angli *Punch* dicunt. Charta Eduardi III. Reg. Angl. an. 1338. apud Rymer. to. 5. pag. 49.

† POOTELLVS, a Gall. *Poteau*, pila, columna. Reg. S. Iuſti in Cam. Comput. Pariſ.

POPA. (1) Pro *Puppis*, Gall. *Poupe*. Charta ann. 1288. in Tabular. S. Victoris Maſſil. (2) πλακοῦς, in Gloſſ. Lat. Graec. πλακοῦς, *Placenta*, *Popa* in Gloſſ. Graec. Lat. P… *panum* dixit Iuuenalis Sat. 6. v. 54… Vide mox *Popada* et *Popax*.

POPADA. Tabularium S. Steph… Lemouicenſis: *Bernardus Vicecom… de Comborn animae ſuae conſulend… neceſſarium ducens, donauit S Step… no manſum de Abiac, et hac fecit … tegre, nihil inde retinendo, ſal… neque cenſum, neque exploit, neq… Popada, neque oſt., neque vllius c… ſuetudinis exactionem.* Charta … 1085. apud Baluz. Hiſt. Tutel. c… 427. *Geraldum etiam de vine… quem pro coliberto clamabat, abſol… a iugo totius ſeruitutis, . . . ſcil… duos ſextarios de ſegel, et duos … cinada et vnam Popadam.* Tabul. V… ſienſe fol. 3. 11. *Sextarios ſegl. et … de cinada in Murcio, et 1. gallina … dimidium Popadae, etc.* Vbi neſc… an *Popada* vſurpetur pro *popa*, πλ… κοῦς, *placenta*, vti eſt in Gloſſis ve… ſeu eo quod *oblias* vocabant.

POPATA, in eodem S. Stephani Ta… bul. fol. 53.

POPALVM, *poculum*. Laurentius i… Amalth. ex Salmaſio.

POPARE, *creſcere*. Papias in Amalth…

POPATA, V. *Popada*.

POPAX, θύτης, in Gloſſ. Lat. Grae… Graec Lat. θύτης, *immolator*, *pop*… *Popax*. V. *Popa* 2. et *Popada*.

† POPEIANVM, *lo cibo graſſo*. Glo… ſar. Lat. Ital. Mſ.

† POPELLVS, vox contemtus, qu… viliſſimi quique ſequaces indicuntu… ap. Ludewig. t. 9. Reliq. p. 256.

† POPERA, cannabis vel lini faſcic… lus, Gall. *Poupée*. Ch. Mſ. a. 135…

POPES, puppis, V. *Popa* 1.

POPIA, ζωμήρυσις, ζωμήρυσις, i… Gloſſ. Lat. Graec. Graec. Lat. ζωμ… ρυσις, *trulla lignea*, *Popia*.

POPILLER, f. populus arbor, Gal… *Peuplier*, Angl. *Poplar*. Charta He… rici V. Reg. Angl. an. 1413. apu… Rymer. tom. 9. p. 543. *Vna ca… ſufficiente ſtaffura de maeremio, ſab… Popiller, carbonibus maritimis et … licis et de ferro.*

† POPINA. (1) *Ius popinae*, ca… inſtituendi et tenendi, ſeu praeſtat… ex popinis. Ch. a. 1361. (2) Pup… Ga…

Gall. *Poupée*, ol. *Popine*, in Ch. Mſ. a. 1244.

POPINARIVS, qui popinae praeeſt. Firmicus lib. 4. cap. 15.

POPINIO, eadem notione. Gloſſ. Lat. Graec. *Popiniones*, ἄσωτοι. Leg. *popones*, vt iam monuit Martinius in Lexico.

POPLEXIA, apoplexia, t. 2. Iun. p. 564.

POPLICANI, V. *Populicani*

POPLICVS, pro Publicus, in Charta Childeberti III. an. 695. apud Felibian. Hiſt. Sandionyſ. p. XVI.

POPORTARE, dicitur de agro, cuius termini ſ. limites circumſcripti ſunt. Ch. Mſ. a. 1280. V. *Porportare* et *Proportare*.

POPPEA, pupa, pupae icon, Gallis *Poupée*. Vett. Gloſſae, *puppae*, πλάγγονες αἱ τῶν παιδίων νύμφαι. Io. Ianua: *Pupae dicuntur quaedam ſtatunculae, quas virgines ſolent facere in modum filiarum, et veſtibus obuoluere: quas poſtquam ad annos nubiles veniebant, et pubilibus abrenuntiabant, quaſi ſub poteſtate Veneris futurae, Veneri ſacrificabant.* Vnde Perſius:

Dicite Pontifices in ſacro quid facit aurum,
Nempe hoc quod Veneri donantur a virgine pupae.

Lambertus Ardenſis p. 167. *Inter puellas puerilibus iocis et choreis, et his ſimilibus ludis et Poppeis ſaepius inanilem applicabat animum.* De *pupis*, vel *puppis*, V. Deſiderium Heraldum lib. 1. Aduerſ. cap. 8.

POPPESI, *funes quibus ex latere puppis ſuſtinetur*, in Gloſſ. Franc. Barberini ad Docum. d'Amor. edit. Vbaldini p. 258. *Poppeſi* puppis peribolos vocant Itali.

† POPRABESCO, inter iuſtitiarios, iudices vel miniſtros recenſetur, in Probat. t. 2. Annal. Praemonſtr. p. 49.

POPRAVCO, iuſtitiarius, iudex, prorex. Charta Venceslai Rom. Imper. an. 1405. apud Ludewig. tom. 6. Reliq. MSS. p. 63. *Te iuſtitiarium ſeu Popraucomem diſtrictus Bechinenſis fecimus.*

POPRAVCONATVS, dignitas, officium *Popraucomis*, in Charta Caroli IV. Rom. Reg. an. 1345. apud eumdem Ludewig. ibid.

POPVLA, iunior puella et diſſolutior. Statuta Eccl. Meld. an. 1363. apud Marten. tom. 4. Anecd. col. 916. *Iniungimus omnibus curatis et eccleſiarum rectoribus, . . . ne in domibus eorum concubinas, focarias, ganeas, Populas, ſeu alias iuuenes mulieres ſuſpectas, de quibus poſſit ſuſpicio exoriri, habere praeſumant.*

† POPVLANVS, incola. Bibliothec. Piſtor. t. 1. p. 54.

POPVLARE, habitare; hinc Galli *Peupler une ville*. Conſuetudines Regni Maioricarum editae a Iacobo Rege Aragonum: *Laudamus vobis dilectis . . . vt ibi Populetis et habitetis.* POPVLARE AGRICVLTVRAM, agrum colere, arare, ſerere. Charta Ferrandi Reg. Caſtellae ann. 1224. apud Marten. tom. 1. Anecd. col. 916. V. *Populatus*.

POPVLARIS. (1) Gregorius Turonenſis lib. 1. de Miracul. cap. 14. *Non eſt aequum vt hoc pignus in loco viliori teneamus, ſed ſurge et illud accipe, et defer ad Taurinenſem Eccleſiam, quae plus Popularis habetur.* Id eſt, in quam populi frequentius confluunt, vel quae maiori populi multitudine repletur. V. Deſider. Heraldum lib. 1. Aduerſar. cap. 8. (2) POPVLARES, Vrbana multitudo, populus, plebs, quibus opponuntur *militares*, in l. 1. D. de Offic. Praef. vrb. in leg. 7. Cod. Th. de Annonis ciuic. etc. (3) † I. q. *Populatus*, terra culta, ager cultus. Ch. Mſ. a. 1201.

POPVLARITAS. (1) Spectaculorum editio, in leg. 2. Cod. Th. de Offic. Rector. prouinc. quae *populi fauor et applauſus* dicitur in l. 1. et 3. eod. Cod. de Spectacul. *Popularitas, populi feſtinae congregationes*, in Gloſſ. MSS. Sangerm. n. 501. V. *Populoſitas*. (2) Multitudo, turba. Sidonius lib. 1. Epiſt. . (3) Populatio, vaſtatio. [illegible] S. Richarii Centul. Abb. tom. 3. April. p. 453.

POPVLARIVS, popularis, vulgaris. Miracul. S. Walpurgis ſaec. 3. Bened. part. 2. p. 299.

† POPVLARVS, populus, plebs, incolae. Litt. remiſſ. Mſ. a. 1387.

POPVLASSVS, dicitur de loco vbi frequens eſt populus, Gall. *Peuplé*. Charta an. 1372.

POPVLATIO. (1) Populi coetus. Vita S. Deicoli Abb. num. 17. *Cumque Populatio non modica quae ad Eccleſiam Dei conuenerat*, etc. (2) POPVLATIONIS CHARTA, qua alicui locus ad *populandum* ſeu habitandum conceditur. V. *Populare*. (3) Villa, parochia. Charta an. 1266. V. *Populatura*. (4) † Vrbis regio, in Ch. Mſ. a. 1326.

POPVLATORES, incolae. Charta Sanctii Abarcae Regis Aragon. aerae 971. apud Blancam.

POPVLATVRA, villa, praedium ruſticum. V. *Populatio*. Vetus Charta apud Anton. de Yepez in Chronico Ordin. S. Benedicti tom. 3. p. 284.

POPVLATVS (1) Terra culta, ager cultus, cui opponitur *eremus*. Charta Sanctii Nauarrorum Regis apud Oyhenartum in Notitia Vaſconiae p. 99. V. *Populare*. (2) † Habitator, incola, in Conſtit. Mſ. a 1422. (3) † Inſtructus, munitus. Teſtam. Mſ. a. 1376.

POPVLIA, λυχνὶς, in Gloſſ. Lat. Graec. Graec. Lat. λυχνὶς, *roſa Graeca*, *Populia*. Flos quidam aeſtiuus, Theophr. lib 6. Hiſt. plant. cap. 7. genus eſt lilii. V. Plinium lib. 21. num 10. et 39.

POPVLICANI, POPLICANI, PVBLICANI, haeretici Manichaeorum ſectarii, qui Graecis Παυλικιανοὶ, Latinis ſcriptoribus *Pauliciani:* ſic appellati a Paulo Samoſateno haereſis auctore, ſiue a Paulo et Ioanne, vt obſeruatum a Cangio ad Alexiadem, p. 412. *Poplicani*, lib. 4. Hiſt. Vezeliac. p. 644. qui *Pauliani*, apud Liberatum Diacon. c. 2. et auctorem Praedeſtinati. Ita porro appellarunt Manichaeos, qui Franciam aliquamdiu erroribus ſuis inquinarunt, maxime in Aurelianenſi prouincia, Roberto Rege regnante, de quibus Geſta Synodi Aurelianenſis an. 1017. edita tom. 2. Spicilegii Acheriani. Hacce poſtea appellatione Valdenſes haereticos donarunt, quod quaedam ex dogmate Manichaei, quaedam ex erroribus Origenis, plurima etiam de ſuo confinxiſſent.

POPVLICVS, popularis. Vtitur Gonzo Floriacenſis in Miraculis S. Gengulfi num. 4.

POPVLNVS, *de populo*, *ſicut ficulnus de ficu*. Papias.

POPVLOSITAS. (1) In Gloſſis antiquis MSS. *Populi feſtinae congregationes*. V. *Popularitas* 1. (2) Copia, frequentia, multitudo. Fulgentius Mythol. 1.

POPVLOSVS. (1) Numeroſus, abundans. S. Pacianus Epiſt. 3. tom. 2. Concil. Hiſpan. p. 87. (2) Dicitur de loco, vbi frequens populus habitat. Conſtitut. Vrbani V. PP. ann. 1366. in Bullar. Carmel. p. 127. col. 2. (3) Locus populis conſitus, vt videtur. Chron. Noualic. ap. Murator. tom. 2. part. 2. col. 736.

POPVLVS. (1) Turba, conferta hominum multitudo, in l. 6. et 10. Cod. Th. de Epiſcop. Paſſio SS. Perpetuae et Felicitatis. MINVTVS POPVLVS, vulgus, plebecula, Galli *le menu peuple*. Acta Purgationis Caeciliani. Fragmentum Petronii. Gloſſae Graec. Lat. λεπτὸς δήμου ψήφισμα, *Plebiſcitum*. *Minor populus*, in Capitularibus Ludouici II. Imp. tit. 2. c. 5. POPVLVS VVLGARIS, eadem notione. Capitul. Caroli M. an. 813. c. 14. POPVLVS MANDATORVM, id eſt, multitudo, apud S. Bernardum lib. de Praecepto et diſpenſat. tom. 1. col. 109. Edit. 1690. Hanc lectionem ex conſenſu MSS. Cod. reſtituit Mabillonius pro *cumulo*, vti prius legebatur. (2) POPVLI, pro *Pupilli*, et viciſſim, alicubi ſcriptum monet Baluz. in Notis ad Capitul. Ita in Addit. 3. ad Capit. c 98. *Nouerint* (Epiſcopi) *ſibi curam Populorum et pauperum in protegendis ac defendendis impoſitam*. Vbi leg. *pupillorum*. Sic *pupillum terrae* pro *populum* habet Puteanus Codex Legis Alamman. c. 36. §. 3. (3) † Parochia, vrbis regio. Ch. Mſ. a. 1258.

† PO-

† POQUINUS, menſurae frumentariae ſpecies in Morinis, vulgo *Poquin*. Ch. Mſ. a. 1360. V. *Polkinus*.

† POQUITUS, ab Hiſp. *Poquito*, pauxillus, debilis, vnde Gall. *Poquet*, equus paruus et debilis. Ch. Mſ. a. 1332.

PORAGO, pro *Parago* vel *parrago*, V. in hac voce.

PORCA. Iſidorus et Papias: *Porcam Baeti faciunt 30. pedum latitudine, ſed Porca eſt quod in 30. a rotundo extat, quod defoſſum eſt. Porca terra quae inter ſulcos eſt lata.* Gloſſ. Aelfrici, vbi de re agraria: *Porca: Balc.* Charta an. 1105. in Tabulario Caſaurienſi: *offero tradoque omnes res proprietatis meae, excepta una Porca de cannapina.* A verbo iam inuſitato *Bargen*, quod exſecare ſonat, vocis etymon accerſit Eccardus in Notis ad Leg. Salic. pag. 18. adeo vt *porca* ſit terra vomere exſecta. Neque enim infrequens mutatio *b* in *p*. Non audiendi itaque qui ex *porrecta* vel *proiecta* deriuant huiusce vocis originem.

† PORCADA, *Portulaca*, in Gloſſ. iatricis, Cod. 6881. V. *Porciolum*.

PORCAGIUM. Tributum ex porcis. Tabular. SS. Trinit. Cadom. fol. 83. V. *Porcellagium*.

† PORCAIRATA, porcorum grex. Ch. a. 1262.

PORCAMIS, Menſura agraria. Vetus Agrimenſor: *Porcamis eſt pars agri habens in latitudine ped. 30. id eſt perticas 3. in longitudine 80. id eſt perticas decempedas 7.* Idem quod *Porca*. Vbi forte legendum *Porca vnius, etc.*

† PORCARANUS, porcinus, apud Ludewig. t. 9. Reliq. p. 378.

PORCARIA. (1) Stabulum porcorum. Computus ann. 1305. apud Kennett. Antiquit. Ambroſd. p. 354. Sed apud Matth. Paris an. 1258. *Porcariae* ſumuntur pro locis coenoſis, cuiusmodi ſunt in quibus porci ſe volutare amant. V. *Porcerium*. (2) † Porca, ſus femina. Ch. Mſ. a. 1032.

PORCARITIA, vt *Porcaria*, in Capitul. de Villis Caroli Mag. cap. 23.

PORCARITIUS, Ad porcos ſpectans. *Porcaritia domus*, ſtabulum porcorum, in Leg. Aleman. tit. 81. §. 3.

PORCARIUS, *Porcorum cuſtos*, in Leg. Aleman. tit. 79 §. 1. Gallis *Porcher*, Italis *Porcaio*. apud Marten. tom. 1. Ampliſſ. Collect. col. 9. V. *Iumentum* et *Porquerius*. PORCARII TERRA, quae porcario ad paſcendos porcos aſſignatur, in Charta apud Thomam *Madox* Formul. Angl. p. 45. PORCARIUM SERVITIUM, quo quis porcos domini ſui paſcentes ſeruare tenetur. Charta an. 1294. tom. 1. Chartular. S. Vandreg. pag. 832.

PORCASTER, porcus iunior. Althelmus de VIII. vitiis cap. 8.

PORCATOR, idem qui *Porcarius*, in Canon. Hibern. apud Marten. tom. 4. Anecd. col. 15.

† PORCATURA, porcorum grex, vel tributum ex porcis. Ch. Mſ. a. 1070.

PORCELLAGIUM, Tributum ex porcellis, ſeu porcis, Gallis *Pourceaux*. Hinc porci qui in eiusmodi tributum debebantur, *porcos debitales* vocat Charta an. circ. 984. apud Baluz. Hiſt. Tutel. col. 379. Charta ann. 1180. in Tabulario Cluniacenſi n. 197. *Non habeo talliam, vel Porcellagium, vel beſeneagium, vel meſſonagium.* V. *Porcilatio*.

PORCELLANA, Gall. *Porcelaine*. Ciaconius in Epiſt. ad Principem Card. apud Marten. tom. 3. Ampliſſ. Collect. col. 1324. *Vaſa murrhyna ex China tot generum, quae Porcellanae patrio ſermone appellantur.*

PORCELLARE, dicitur ſus, cum porcellos edit, in Fleta lib. 2. c. 80. §. 2. 3. V. *Porcellata*.

PORCELLATA, Porca, ſus femina, Gall. *Truie*. Charta an. 1330. in Tabular. S. Victoris Maſſil.

PORCERIUM, Porcorum ſtabulum. Charta ann. 1288. ex Archiuo Auxit. Archiep. V. *Porcaria* et *Porcile*.

PORCETRA, *ſus quae ſemel peperit; quae ſaepius, ſcropha*, apud Gellium lib. 18. cap. 6.

PORCHA, pro Porca, in Statutis Placent. fol. 65. verſo.

PORCHAICIA, Comparatum, Gallis *Acqueſt*, a vet. Gall. *Pourchas*, eadem notione; bona quaeuis vel emptione, vel induſtria, vel alia quaelibet fortuna acquiſita. Teſtam. an. 1215. apud Stephanot. to. 3. Antiquit. Pictau. MSS. p. 154. V. *Parchacia*.

PORCHAVCHARE, vt ſupra *Perchanchare*. Tabular. S. Albini Andegau. A Gallico *Pourchaſſer*, perſequi, orta videtur haec vox. V. *Perchaicia* et *Percalcare*.

PORCHERIA. (1) In Fleta lib. 2. cap. 41. §. 13. Gallis *Porcherie*. (2) Pro foro, in quo porci venduntur, occurrit in Charta Matiſcon. an. 1460. (3) Porcorum grex. Tabular. S. Vandreg. tom. 1. p. 33.

† PORCHERIVS, porcorum cuſtos, in Ch. Mſ. a. 1197.

† PORCHETTA, tributum ex porcis, in Cod. reg. 4189.

† PORCHETVS. (1) Porcellus. Ch. Mſ. a. 1235. *Pourchetus*, in Ch. Mſ. a. 1294. (2) Veſtibulum, porticus, in Areſt. a. 1292.

PORCHORIA, ſeptum ex virgultis, in quo porci de nocte, tempore glandationis, ſolent includi, vt ab incurſibus luporum tuti ſint. Charta an. 1262. apud Kennett. Antiquit. Ambrosd. pag. 259.

† PORCIA, mendoſe pro *Poreia* vel *Poreta* ap. le Boeuf t. 5. Hiſt. Dioec. Pariſ. p. 402. V. *Porea* et *Poreta*.

PORCICVLVS, porcellus, iunior porcus. Charta apud Stephanot. to. 3. Antiquit. Bened. Pictau. MSS. p. 686.

PORCILATIO, idem forte quod *Friſcingagium*, vel *porcorum conſuetudo*, de qua mox. Tabularium Cluniacenſe Ch. 336. *Porcilationem percipiet quomodo eam retroactis temporibus percipere conſueuit: hoc ſaluo quod homines praedictas gallinas et Porcilationem . . . per ſe vel per alias perſonas apportare tenebuntur.*

PORCILE, Porcorum ſtabulum. Statuta Vercell. lib. 3. fol. 80. V. *Porcaria* et *Porcina*.

PORCILIS, porcinus, ad porcos ſpectans. *Porcilis buccina*, in Leg. Bajwar. tit. 3. cap. 10.

PORCILLVS, ſterquilinium, locus vbi fimus porcorum congeritur. Charta an. 1344. ex Schedis Cl. V. *Lancelot*.

† PORCILVS, porticus minor. Stat. Auenion. a. 1243.

PORCINA, Porcorum grex, vel ſtabulum. Pactus Legis Salicae tit. 27. et Lex Salica tit. 29. §. 1. V. *Porcile*.

PORCINARII, iidem qui *Suarii*. Vide ibi.

PORCINARIVM, ὑοφορβεῖον, in Gloſſ. Lat. Graec. Locus, vbi porci aluntur.

† PORCINATAE SCROFVLAE, ſtrumae, quia in porcorum gutture frequenter reperiuntur, t. 6. Aug. p. 823.

† PORCINCTA, PORCINCTVS, ambitus, Gall. ol. *Pourchainte*. Ch. Mſ. a. 961. V. *Procinctus*.

† PORCINIVM, porcorum ſtabulum, t. 4. Aug. p. 832.

PORCINVS, συοφορβός. Gloſſ. Lat. Graec. in Graec. Lat. συοφορβὸς, *Subulcus*, *Porcinus*. *Porcinum animal*, in Charta an. 1509. ex Schedis Praeſ. de Mazaugues.

PORCIOLVM, leguminis ſpecies, f. Portulaca. S. Wilhelmi Conſtit. Hirſaug. lib. 1. cap. 12. de ſignis olerum: *Pro ſigno Porcioli, generali praemiſſo, ſignum porci adde.*

PORCIONISTA, conuictor, vel gymnaſii alumnus. Compendium lum um Vniuerſit. Pariſ. per Robert. *Goulet* fol. 18.

PORCISTETVM, *Locus vbi porci ſtant.* Ioan. de Ianua. *Porcherie*, in Catholico paruo. Ita legendum apud Lindwodum in Prouinciali Cantuarienſis Eccleſiae, pro *Porcitecum*. Niſi magis arrideat *Porciſtegum*, vt *Diſtegus*, *triſtegus*.

† PORCIVS, aper, in Ch. Mſ. an. 1501.

PORCONARIVS, particeps, pro *Portionarius*, miniſter eccleſiaſticus, qui decimas eiusdem paroeciae cum alio diui

diuidit, Angl. *Portioner*. Charta an. 17. Richardi II. Reg. Angl. V. *Portionarii*, et infra *Portionarius*.

PORCUS SINGULARIS, aper, Gallis *Sanglier*. *Porcus ſiluaticus*, in Praecepto Caroli M. an. 814. to. I. Capitul. col. 419. *Porcus ſilueſter*, in Charta Stephani Comit. Bleſenſ. ex Tabular. Maior. Monaſt. V. *Singularis*. PORCI SUALES, maſculi ſues. Polyptychus S. Remigii Remenſis. DARE PORCOS *in boſco* dicebatur qui alteri facultatem dabat paſcendi porcos in ſilua. Charta an. 1236. apud Kennett. Antiq. Ambroſd. p. 220. PORCORUM CONSUETUDO, in Charta Guidonis Comitis Pontiui, apud Hariulfum lib. 4. cap. 22. extremo. V. *Porcillatio*.

PORRA, Ius e pilis, Gall. *Purée*. Charta Odonis Abbat. an. 1231. apud Felibian. Hiſt. Sandion. p. 120. V. *Purea*.

PORETA. (1) Leguminis ſpecies, beta, Gall. *Porrée*, vel *Poirée*. Tabular. S. Iacuti an. 1323. V. *Poirata*. (2) † Iuſculum ex porris confectum, i. q. *Porrecta*. Acta SS. to. I. Aug. p. 655.

PORFIDUM, Porphyrites, Gall. *Porphyre*, ab Ital. *Porfido* et *Porfiro*. Sozomenus Piſtor. apud Murator. tom. 16. col. 1070.

PORFILIUM, Textile, Gall. *Tiſſu*. Inuentar. ornament. Sacriſtiae S. Victoris Maſſil. ex Tabular. eiuſdem loci: *Duo .... flabella quorum unum eſt de veluto violaceo cum Porfilo de ſerico rubeo*. Noſtri *Pourfiler*, pro intexere, dicunt. V. *Perfilum*.

PORGATOR, pro *Purgator*, qui triticum ventilat, Gall. *Vanneur*, occurrit in vet. catalogo Confratriae B. M. Deauratae Toloſ.

PORGERE, pro *Porrigere*, apud Mabill. tom. 2. Annal. p. 628. ex Excerptis Heirici.

PORIETTUM, veſtibulum, atrium, porticus, Gall. *Porche*. Tabul. Maior. Monaſt.

PORISMA. (1) πόρισμα, Comparatum, bona quaeuis. Ioan. de Ianua: *Poriſma, quaeſtus, lucrum*. Ordericus Vitalis lib. 5. p. 580. 30. *ſcilicet, marcas argenti ſratris eius magiſtris et conſodalibus de Poriſmate meo libenter erogaui*. (2) Meatu[s] Fridegodus in Vita S. Wilfridi ſa[ec.] 3. Bened. part. I. p. 189. (3) P[ro] poſitio conſecutionem neceſſariam [ha]bens ex probatis et demonſtratis. G[eo]metrorum vox. *Item, apertio et i[llu]minatio ſenſus* Laur. in Amalth. [ex] Catholico Ioannis de Ianua.

† PORIUS. (1) Mendoſe procul [du]bio pro *porcus*, ap. Murat. t. I. A[n]tiq. p. 573. (2) Pro *Porrus*, le[gu]minis ſpecies, Gall. *Porreau*. Ch. [an.] a. 1305.

† PORMEUS, *che paſſa la zente d[al]... dal fiume*. Gloſſ. Lat. Ital. Mſ.

PORMINA, *Fornicatio*, *f. pro porn[ia]* Laur. ex Io. de Ianua.

PORNAE, a Graec. πόρναι, Mere[tri]ces, quarum meminit Iuſtinia[nus] tit. de Conſul. in Nouell. Ita et vocantur turpiſſima ſpectacula ludi ſcenici, in quibus meretr[ices] producebantur in ſcenam; ea[que] quae *Floralia* aliis dicuntur. V. [Pi]tiſci Lexic. in hac voce.

PORNIA, *Fornicatio*; *Pornium*, *l[upa]nar*, in Amalth.

PORNORELLUS, PORNOREL[LUS] idem qui Forenſis, extraneus, [alie]nigena. Vnde ducta vocis origo hi incompertum. Inquiſitio pro [iu]riſdict. Comitum Viennae an. I... ex Archiuis Camerae Comput. [Del]phin. Quo vltimo loco *Pornor[ellus]* etiam legendum exiſtimo.

† PORPALUM, inſtrumentum ... rium. Chartul. Bituric.

PORPECIA, piſcis maioris ſpe[cies,] ſus marinus, Gall. *Marſouin*. ... *poir* dicitur in Litteris Philipp[i] ann. 1349. tom. 2. Ordinat. Franc. pag. 319. *Pourpois*, in [Lit]teris Iohan. Reg. an. 1351. ibi[d.] 424. V. *Graſpecia* et *Pocheteau*.

PORPES, eodem ſignificatu, in C[har]tular. SS. Trinit. Cadom. ... 23. vo.

PORPETUS, PORPEYS, eaden [ſignifica]tione, Anglis *Porpoiſe*. Charta [Hen]rici IV. Reg. Angl. an. 1410. Rymer. tom. 8. pag. 634.

PORPHYRATORIUM, V. *Periſte[rium]*.

PORPHYRETICA ROTA, V. in

PORPHYRETICUS, V. *Purpurati.*
PORPHYROGENITUS, in *purpura*, patre Imperatore genitus, Graecis πορφυρογεννήτης. Luitprandus in Legatione. V. quae de hac voce adnotamus ad Alexiadem, et infra in *Purpurati.*
† PORPO, veſtis militaris, lana vel goſſipio farta et acu ſtipata ac perpuncta, t. 2. Cod. Ital. Dipl. pag. 1838. V. *Perpunctum.*
PORPOINCTUM, PORPOINTUM, V. *Perpunctum.*
PORPORATUS, pro *Purpuratus*, Moneta Imperatorum Byzantinorum, in Hiſt. Belli ſacri apud Mabill. to. 1. Muſ. Ital. pag. 164. V. ſupra *Hyperperum.*
PORPORTARE, vt infra *Preportare.* Tabular. S. Florentii an. 1255.
PORPORTUS FEODI, Redituum eiusdem inquiſitio et declaratio, qua quomodo ſe *porportat* feodum, ſignificatur. Charta an. 1276. tom. 2. Chartul. S. Vandreg. p. 1504. PROPORTUS, eadem notione, Charta ann. 1263. ex Tabular. Fiſcamn.
PORPORUS. Chron. Taruiſin. apud Murator. tom. 19. col. 765. *Portum autem Occidentis arctauerunt Porporis et immenſa lapidum ſtrue ſub aquis latentium, et taliter quod illac niſi Liburnae ſine Faſeloe poterant nauigare.*
PORPREHENDERE, continere, Gall. *Comprendre.* Charta Reinoldi Abb. S. Criſpini Sueſſion. an. 1212.
PORPRENDERE, inuadere, aliquid ſua auctoritate capere. Praeceptum Caroli M. pro Hiſpanis an. 812. *Erema loca ſibi ad laboricandum Porpriſerunt, et laboratas habere videntur, etc. Bropirſerunt* editum tom. 1. nouae Hiſt. Occitan. inter Inſtrum. col. 36. PROPRENDERE, eadem notione. Capitula ad Legem Bajwar. tit. 2. §. 12. *Nullus praeſumat alterius res Propreudere.* PORPRENSIO, inuaſio, vſurpatio. Tabular. S. Albini Andegau. PURPRESTURA, ipſa actio *perprendendi.* Vox Fori Anglici. Liber niger Scaccarii p. 249. *De Purpreſtura mariſci, qui nunquam antea lucratus fuit.* PORPRISA, ambitus. Charta Theobaldi Comitis Bleſenſis ann. 1186. apud Marten. tom. 1. Anecd. col. 627. PURPRESTURA, idem quod *Porpriſa*, ambitus. Monaſt. Anglic. tom. 2. p. 139. PROPRISTURA, eodem ſignificatu, in Polyptycho Fiſcamn. an. 1235. PURPRISUS. Monaſt. Anglic. tom. 2. p. 106. PORPRISUM, Poſſeſſio, vel locus ſepibus, muris, aut vallis concluſus: *Pourpris.* Tabul. SS. Trinit. Cadom. fol. 84. *Vendiderunt vnam maſuram cum toto Porpriſo.*
PORPRISAGIUM, idem quod *Porpriſum.* Charta Radulfi Abbatis Fiſcamnenſis an. 1213. in Tabular. Fiſc. fol. 31. PROPRISAGIUM, in Charta an. 1261. tom. 2. Chartul. S. Vandreg. pag. 1427. PORPRESIUM, eodem intellectu, in Cod. cenſuali Caſtell. Dombenſ. a. 1463. PORPRISIA, eodem ſignificatu. Charta an. 1228. tom. 2. Hiſt. Eccl. Meld. pag. 123. PORPRISIUM. Charta an. 1218. in Hiſt. Caſtilion. p. 39. PROPRISIA, in Charta an. circ. 1220. in Tabular. Floriac. PROPRISIUM. Charta an. 1220. tom. 1. Chartul. S. Vandreg. pag. 193. PROPRESIUM, in Terragio Allijoc. POURPRISIUM, POURPRISUM. Charta an. 1239. apud D. *Bruſſel.* tom. 2. de Vſu feud. p. 855. PROPRESA. Charta Philippi Reg. Franc. an. 1271. in 30. Regeſto Chartophylacii Regii cap. 220. PROPRISUS, in Praecepto Ludouici Imper. an. 835. apud Marten. tom. 1. Ampliſſ. Collect. col. 94. PORPRISURA, vt *Porpriſum.* Charta an. 1293. in Chartular. Domus Dei Pontiſar. PURPRISURA. Tabular. Latiniac. an. 1195. PORPRESTURA. Tabular. SS. Trinit. Cadomenſ. fol. 43. PORPRISTURA. Charta an. 1123. apud *Madox* Formul. Anglic. p. 73. PORPRISAE RES, inuaſae, vſurpatae, in Capitul. 4. a. 806. c. 6. Charta Alamannica Goldaſti 99. vbi perperam Goldaſtus *Propreſum* in *proprie ſuum* emendat. PURPRISUS. Synodus Tricaſſina an. 878. PORPRISUS et PROPRISUS, muris vel ſepibus cinctus, concluſus. Praeceptum Ludouici Imper. ann. 835. apud

apud Marten. to. 1. Ampl. Collect. col. 65.

† PORPRISOR, fideiuſſor, in Ch. Mſ. a. 1208.

† PORQUATA, porcorum grex, in Ch. Mſ. a. 1343.

† PORQUEIRATA, idem, in Ch. a. 1283.

PORQUERIUS, porcorum cuſtos, ſuarius, Gallis *Porcher*, Prouincialibus *Pourquié*. Charta an. 1442. ex Schedis Praeſ. de Mazaugues. V. *Porcarius*.

PORQUETUS, porcellus, iunior porcus, Prouincialibus *Pourquet*. Tabul. S. Victoris Maſſil.

PORQUS, pro Porcus, in Charta an. 1403. inter Schedas eiusd. Praeſidis.

PORRATA, vt mox *Porrecta*. Conſuet. MSS. Solemniac. V. *Poirata*.

PORRECTA, iuſculum ex porris confectum, Gall. *Porrée*. Miracula S. Galterii Abbatis Pontiſarenſis num. 15. V. *Porrata*.

PORRECTURA, altitudo, in Gaſp. Barthii Gloſſ. ex Baldrici Hiſt. Palaeſt. apud Ludewig. to. 3. Reliq. MSS. p. 199.

† PORRECTUS, porrus, leguminis ſpecies, vel potius legumen quodlibet. Ch. a. 1256. V. *Poreta*.

PORRELAGIUM, f. pro *Portellagium*. Charta Philippi II. Reg. Franc. an. 1170. apud Perardum in Burgundicis p. 244. *Et in vniuerſa terra eius non habet talliam vel Porrelagium, etc.*

PORRESTARIUM, pro *Poteſtatiuum*, dominium, in Charta an. 942. apud Stephanot. to. 1. Antiq. Bened. Occitan. MSS. pag. 500.

PORRETA, V. *Perrara*.

PORRETANI, Gilleberti Porretani Epiſcopi Pictauenſis ſectatores, de quo Otto Friſingenſis lib. de Geſtis Frider. c. 46. 47. et alii apud Baron. an. 1147. Beſlium et Sammarthanos.

PORRIGIUM, πίτυρον, ἡ ἐν τῇ κεφαλῇ ζυπαρία, in Gloſſ. Lat. Graec. *Porrigo*, apud Nonium c. 2. 701. Horat. lib. 2. ſat. 3. 126. et Iuuenal. ſat. 2. 79. *Porrigo*, *teigne*, *rache*, *roigne*, in Gloſſ. Lat. Gall. Sangerm.

† PORRITUS PORRUS, porrus minoris, vt videtur, ſpeciei, in Gloſſ. Heiſterbac. apud Honheim. t. 1. p. 671.

PORROLOSENCIA, V. *Perroreſcencia*.

† PORRUM, *baium*, in vet. Gloſſ. God. 7641. Eſt clauſe ſpecies, quam Galli olim *Porre* nuncupabant.

PORRUS, Verruca, Gall. *Porreau*. Acta S. Franciſci de Paula tom. 1. April. p. 138.

† PORSANUS, a Gall. *Pourſain*, pro Porcianus, in Lit. Mſ. a. 1375.

† PORSEAMENTUM, PORSIAMENTUM, i. vt videtur, ac *Percurſus*, facultas paſcendi pecudes in alterius, quocum *percurſus* erat, paſcuis. Chartular. feudor. epiſc. Aurel.

PORTA. (1) *Portae*, anguſtiae itinerum, quas Hiſpani *Portus* vocant: τὰ ϛενά, πύλαι, Graecis Scriptoribus; *Clauſurae*, Latinis recentioribus. Iornandes de rebus Geticis. (2) Teloneum quod ad portam exigitur, *Portaticum*. Charta Petri Epiſcopi Atrebatenſis an. 1194. V. *Portaticum*. Qui ab hac exactione immunes erant, *libertatem habere in porta* dicebantur. Charta an. 1204. ex Tabul. Epiſcopat. Maſſil. (3) Munus ipſum Portarii Monaſtici, ſeu quod ad portae officium pertinet, apud Adalardum in Statutis Corbeienſibus p. 8. 19. (4) Tribus vel vrbis Regio vocatur apud Mediolanenſes et Italos. Sigonius lib. 6. de Regno Italiae, de Ottone I. *Mediolanenſium ciuium alios in tribubus vrbis, quas illi Portas vocabant, et agri pagis, quos Plebes nominabant, Capitaneos inſtituit.* (5) Diuerſa nonnihil notione, in Ogerii Panis Annal. Genuenſ. ad an. 1213. apud Murator. tom. 6. col. 405. *Papienſes vero audito hoc equitauerunt cum Portis quinque ſolummodo militum et peditum, etc.* Vbi *porta* pro militum turma videtur accipi. (6) PORTAE AUREAE, dictae in maioribus ciuitatibus portae praecipuae, per quas ſolemnes ingreſſus vel proceſſus fieri ſolebant, vt Conſtantinopoli *Porta aurea*, Graecis πύλη χρυσῆ,

de

PORPHYRETICUS, V. *Purpurati.*

PORPHYROGENITUS, in *purpura*, patre Imperatore genitus, Graecis πορφυρογεννήτης. Luitprandus in Legatione. V. quae de hac voce adnotamus ad Alexiadem, et infra in *Purpurati.*

† PORPO, veſtis militaris, lana vel goſſipio farta et acu ſtipata ac perpuncta, t. 2. Cod. Ital. Dipl. pag. 1838. V. *Perpunctum.*

PORPOINCTUM, PORPOINTUM, V. *Perpunctum.*

PORPORATUS, pro *Purpuratus*, Moneta Imperatorum Byzantinorum, in Hiſt. Belli ſacri apud Mabill. to. 1. Muſ. Ital. pag. 164. V. ſupra *Hyperperum.*

PORPORTARE, vt infra *Proportare.* Tabular. S. Florentii an. 1255.

PORPORTUS FEODI, Redituum eiusdem inquiſitio et declaratio, qua quomodo ſe *porportat* feodum, ſignificatur. Charta an. 1276. tom. 2. Chartul. S. Vandreg. p. 1504. PROPORTUS, eadem notione, Charta ann. 1263. ex Tabular. Fiſcamn.

PORPORUS. Chron. Taruiſin. apud Murator. tom. 19. col. 765. *Portum autem Occidentis arctauerunt Porporis et immenſa lapidum ſtrue ſub aquis latentium, et taliter quod illac niſi Liburnae ſine Faſelae poterant nauigare.*

PORPREHENDERE, continere, Gall. *Comprendre.* Charta Reinoldi Abb. S. Criſpini Sueſſion. an. 1212.

PORPRENDERE, inuadere, aliquid ſua auctoritate capere. Praeceptum Caroli M. pro Hiſpanis an. 812. *Erema loca ſibi ad laboricandum Porpriſerunt, et laboratas habere videntur, etc. Propirſerunt* editum tom. 1. nouae Hiſt. Occitan. inter Inſtrum. col. 36. PROPRENDERE, eadem notione. Capitula ad Legem Bajwar. tit. 2. §. 12. *Nullus praeſumat alterius res Proprendere.* PORPRENSIO, inuaſio, vſurpatio. Tabular. S. Albini Andegau. PURPRESTURA, ipſa actio *porprendendi.* Vox Fori Anglici. Liber niger Scaccarii p. 249. *De Purpreſtura mariſci, qui nunquam antea lucratus fuit.* PORPRISA, ambitus. Charta Theobaldi Comitis Bleſenſis ann. 1186. apud Marten. tom. 1. Anecd. col. 627. PURPRESTURA, idem quod *Porpriſa*, ambitus. Monaſt. Anglic. tom. 2. p. 139. PROPRESTURA, eodem ſignificatu, in Polyptycho Fiſcamn. an. 1235. PURPRISUS. Monaſt. Anglic. tom. 2. p. 106. PORPRISUM, Poſſeſſio, vel locus ſepibus, muris, aut vallis concluſus: *Pourpris.* Tabul. SS. Trinit. Cadom. fol. 84. *Vendiderunt vnam maſuram cum toto Porpriſo.* PORPRISAGIUM, idem quod *Porpriſum.* Charta Radulfi Abbatis Fiſcamnenſis an. 1213. in Tabular. Fiſc. fol. 31. PROPRISAGIUM, in Charta an. 1261. tom. 2. Chartul. S. Vandreg. pag. 1437. PORPRESIUM, eodem intellectu, in Cod. cenſuali Caſtell. Dombenſ. a. 1463. PORPRISIA, eodem ſignificatu. Charta an. 1228. tom. 2. Hiſt. Eccl. Meld. pag. 123. PORPRISIUM. Charta an. 1218. in Hiſt. Caſtilion. p. 39. PROPRISIA, in Charta an. circ. 1220. in Tabular. Floriac. PROPRISIUM. Charta an. 1220. tom. 1. Chartul. S. Vandreg. pag. 193. PROPRESIUM, in Terragio [illegible]llijoc. POURPRISIUM, POURPRISUM. Charta an. 1239. apud D. *Bruſſel.* tom. 2. de Vſu feud. p. 855. PROPRESA. Charta Philippi Reg. Franc. an. 1271. in 30. Regeſto Chartophylacii Regii cap. 220. PROPRISUS, in Praecepto Ludouici Imper. an. 835. apud Marten. tom. 1. Ampliſſ. Collect. col. 94. PORPRISURA, vt *Porpriſum.* Charta an. 1293. in Chartular. Domus Dei Pontiſar. PURPRISURA. Tabular. Latiniac. an. 1195. PORPRESTURA. Tabular. SS. Trinit. Cadomenſ. fol. 43. PORPRISTURA. Charta an. 1123. apud *Madox* Formul. Anglic. p. 73. PORPRISAE RES, inuaſae, vſurpatae, in Capitul. 4. a. 806. c. 6. Charta Alamannica Goldaſti 99. vbi perperam Goldaſtus *Propreſum* in *proprie ſuum* emendat. PURPRISUS. Synodus Tricaſſina an. 878. PORPRISUS et PROPRISUS, muris vel ſepibus cinctus, concluſus. Praeceptum Ludouici Imper. ann. 835. apud

apud Marten. to. 1. Ampl. Collect. col. 95.

† PORPRISOR, fideiuſſor, in Ch. Mſ. a. 1208.

† PORQVATA, porcorum grex, in Ch. Mi. a. 1343.

† PORQVEIRATA, idem, in Ch. a. 1283.

PORQVERIVS, porcorum cuſtos, ſuarius, Gallis *Porcher*, Prouincialibus *Pourquié*. Charta an. 1442. ex Schedis Praeſ. de Mazaugues. V. *Porcarius*.

PORQVETVS, porcellus, iunior porcus, Prouincialibus *Pourquet*. Tabul. S. Victoris Maſſil.

PORQVS, pro Porcus, in Charta an. 1403. inter Schedas eiusd. Praeſidis.

PORRATA, vt mox *Porrecta*. Conſuet. MSS. Solemniac. V. *Poirata*.

PORRECTA, iuſculum ex porris confectum, Gall. *Porrée*. Miracula S. Gaterii Abbatis Pontifarenſis num. 15. V. *Porrata*.

PORRECTVRA, altitudo, in Gaſp. Barthii Gloſſ. ex Baldrici Hiſt. Palaeſt. apud Ludewig. to. 3. Reliq. MSS. p. 199.

† PORRECTVS, porrus, leguminis ſpecies, vel potius legumen quodlibet. Ch. a. 1256. V. *Poreta*.

PORRELAGIVM, f. pro *Portellagium*. Charta Philippi II. Reg. Franc. an. 1170. apud Perardum in Burgundicis p. 244. *Et in vniuerſa terra eius non habeat talliam vel Porrelagium, etc.*

PORRESTARIVM, pro *Poteſtatiuum*, dominium, in Charta an. 942. apud Stephanot. to. 1. Antiq. Bened. Occitan. MSS. pag. 500.

PORRETA, V. *Perrara*.

PORRETANI, Gilleberti Porretani Epiſcopi Pictauenſis ſectatores, de quo Otto Friſingenſis lib. de Geſtis Frider. c. 46. 47. et alii apud Baron. an. 1147. Beslium et Sammarthanos.

PORRIGIVM, πίτυρον, ἡ ἐν τῇ κεφαλῇ ῥυπαρία, in Gloſſ. Lat. Graec. *Porrigo*, apud Nonium c. 2. 701. Horat. lib. 2. ſat. 3. 126. et Iuuenal. ſat. 2. 79. *Porrigo*, *teigne*, *rache*, *roigne*, in Gloſſ. Lat. Gall. Sangerm.

† PORRITVS PORRVS, porrus minoris, vt videtur, ſpeciei, in Gloſſ. Heiſterbac. apud Honheim. t. 1. p. 671.

PORROLOSENCIA, V. *Perroreſcencia*.

† PORRVM, *baton*, in vet. Gloſſ. God. 7641. Eſt clauae ſpecies, quam Galli olim *Porre* nuncupabant.

PORRVS, Verruca, Gall. *Porreau*. Acta S. Franciſci de Paula tom. 1. April. p. 138.

† PORSANVS, a Gall. *Pourſain*, pro Porcianus, in Lit. Mſ. a. 1375.

† PORSEAMENTVM, PORSIAMENTVM, i. vt videtur, ac *Percurſus*, facultas paſcendi pecudes in alterius, quocum *percurſus* erat, paſcuis. Chartular. feudor. epiſc. Aurel.

PORTA. (1) *Portae*, anguſtiae itinerum, quas Hiſpani *Portus* vocant: τὰ στενά, πύλαι, Graecis Scriptoribus; *Clauſurae*, Latinis recentioribus. Iornandes de rebus Geticis. (2) Teloneum quod ad portam exigitur, *Portaticum*. Charta Petri Epiſcopi Atrebatenſis an. 1194. V. *Portaticum*. Qui ab hac exactione immunes erant, *libertatem habere in porta* dicebantur. Charta an. 1204. ex Tabul. Epiſcopat. Maſſil. (3) Munus ipſum Portarii Monaſtici, ſeu quod ad portae officium pertinet, apud Adalardum in Statutis Corbeienſibus p. 8. 19. (4) Tribus vel vrbis Regio vocatur apud Mediolanenſes et Italos. Sigonius lib. 6. de Regno Italiae, de Ottone I. *Mediolanenſium ciuium alios in tribubus vrbis, quas illi Portas vocabant, et agri pagis, quos Plebes nominabant, Capitaneos inſtituit.* (5) Diuerſa nonnihil notione, in Ogerii Panis Annal. Genuenſ. ad an. 1213. apud Murator. tom. 6. col. 405. *Papienſes vero audito hoc equitauerunt cum Portis quinque ſolummodo militum et peditum, etc.* Vbi *porta* pro militum turma videtur accipi. (6) PORTAE AVREAE, dictae in maioribus ciuitatibus portae praecipuae, per quas ſolemnes ingreſſus vel proceſſus fieri ſolebant, vt Conſtantinopoli *Porta aurea*, Graecis πύλη χρυσῆ, de

de qua copioſe egimus ad Willharduinum num. 129. et in noſtra Conſtantinopoli Chriſtiana: *Romae* apud Ottonem Friſing. lib. 2. de Geſt. Frider. c. 22. PORTA ARGENTEA Baſilicae S. Petri Romae, apud Anaſtaſium in Sergio II. PP. et Paulum Diac. lib. 4. Chr. Caſin. PORTARVM AMISSIO, genus poenae, qua quis domum ſuam claudere tenebatur. Litterae Iohannis Reg. Franc. an. 1351. to. 2. Ordinat. p. 479. PORTAS APERTAS *conſcribere*, Teſtamento aut tabulis manumittere. Lex Ripuar. tit. 61. §. 1. Qua loquendi formula ſignificabatur libertas manumiſſo data eundi quo vellet. PORTAE APERTAE, in Charta Alaman. 7. ſub formul. manumiſſ. vnde hodie *Pasporte* dicunt Galli. Spelman. PORTA LEVATVRA, pons ſublicius ad portas vrbium. Hiſt. Cortuſior. lib. 6. c. 5. PORTA PARADISI. S. Wilhel. Conſtit. Hirſaug. lib. 2. c. 50. *Si eſt Papa vel Rex, vel Pater monaſterii, qui ſuſcipitur, totus conuentus vſque ad Portam paradiſi progreditur, etc.* V. *Paradiſus* 1. PORTA POPVLOSA, in iure Hungarico domus habens iuſtam integramque familiam. Alb. Molnarus. PORTA REGIA, V. *Regiae.* PORTA REGVLARIS, monaſterii ianua. Litterae ann. 1216. apud Baluz. Hiſt. Tutel. col. 519. (7) † Aula regia, apud Orientales, vox antiquiſſima, quod teſtantur Xenophon et Plutachus. (8) † Domus hoſpitum in monaſteriis, quod ad portam eſſet exſtructa. Ch. a. 886. Eadem de cauſſa *Porta* apud monachos appellabatur locus, vbi pauperibus eleemoſynae diſtribuebantur, ſed et reditus eiusmodi eleemoſynis aſſignatus. (9) † Cuſtodia ad portas caſtri, vel excubiae, t. 9. Ordinat. reg. Fr. p. 609. (10) † *Porticus*, locus coopertus, in Ch. Mſ. a. 1197. (11) † Lignearum regularum compages, Gall. *Chaſſis*, in Inuent. Mſ. a. 1476.

PORTABILIS, qui poteſt portari, Gall. *ſupportable.* Sidonius l. 8. ep. 11.

PORTACIA, ἀνδράχνη, in Gloſſ. Lat. Gr. Cod. Sangerm. *Portacla*, ἀνδράχνη, εἶδος λαχάνου.

PORTAGIARIVS, V. *Portaticum.*

PORTAGIVM. (1) Delatio vel portatio rei alicuius, in Statutis Gildae Scoticae c. 44. (2) Gall. *Portage*, ſumitur pro ea praeſtatione, quae exſoluitur pro mercibus quae collo *portantur.* Charta Philippi Reg. Franc. an. 1222. (3) Idem quod *Portarium*, ſeu praeſtatio ad vrbium portas. V. *Portaticum.* (4) Salarium eius qui vrbis portas aperit et claudit. Statuta Communiae de Monteſquiuo an. 1306. (5) Capacitas, Gall. *Port, portée d'un vaiſſeau*, quantum nauis continere et vehere poteſt. Charta an. 1406. apud Rymer. to. 8. col. 439. (6) † Officium *portarii*, in Ch. Mſ. a. 1356. (7) † Tributi genus, quod ex domibus et terris exigitur, Gall. *Portage.* Ch. Mſ. an. 1276. (8) † Quod ad portas carceris ab incarcerando ſoluitur, in Ch. a. 1290. (9) † Apud Lugdunenſes dicitur portio quam dominus feudalis in cenſibus annuis concedit iis, qui illos ſuo nomine exigunt. Ita D. Aubret in animaduerſ. ſuis.

† PORTAGO, i. q. *Portagium* 5., in Ch. a. 1096.

PORTALE. (1) Porta. Galli *Portail* vel *portal* vocant portam ampliorem, decumanam, cuiusmodi ſunt vrbium. Charta Ludouici VII. Reg. Franc. an. 1173. *Concedimus etiam . . . licentiam* (burgum) *claudendi muris et vallis atque Portalibus.* (2) Veſtibulum, atrium. Acta SS. Iunii to. 2. p. 61. de SS. Quatuor Mart. Gerund. *Cum magno timore intus Portale intrauit, et ipſum portale iuſſit cum lapidibus et calce claudi.*

† PORTALERIA. (1) Porta, *Portale*, in Ch. Mſ. a. 1333. (2) Coenaculum, tabulatum, in Ch. a. 1308.

† PORTALETVM, porta minor, in Stat. a. 1381. PORTALHETVM, idem, in Ch. a. 1362.

PORTALGVERIVM, dimin. a *Portale*, minor porta, Maſſilienſibus *Portalet.* Statuta Maſſilienſ. l. 5. c. 37.

POR-

PORTALIS. (1) CAPELLA PORTALIS, quae ad portam monaſterii ſita. Inſtrum. an. 1290. apud Stephanot. to. 13. Fragm. Hiſt. MSS. p. 459. (2) Qui portae vrbis curam habet, vt videtur D. *Secouſſe*. Litterae Iohannis Reg. Franc. an. 1355. tom. 4. Ordinat. p. 340.

PORTALLVM. (1) Domuncula, in Tabul. Eccl. Briuat. (2) Idem quod *Portale*, Gallis *Portail*. Ordinat. Iohannis Reg. Franc. an. 1356. tom. 3. Ordinat. p. 62. (3) Veſtibulum, atrium, Gall. *Parvis*. Charta ann. 1195. inter Inſtr. tom. 1. nouae Gall. Chriſt. p. 51. col. 2.

PORTAMENTVM, vox Italica, Actio, agendi ratio, Gallis *Comportement*. Bartholomaei Annal. Genuenſ. ad ann. 1238. apud Murator. to. 6. col. 479. PORTAMENTVM ARMORVM. Charta Gallica an. 1313. apud Rymer. tom. 3. pag. 447. inſcribitur: *De praerogatiua Regis ſuper Portamento armorum*. V. *Portatio*.

PORTANAGIVM, vt *Portaticum*. V. in hac voce.

PORTANARIVS, PORTENARIVS, idem qui *Portarius*, ianitor: ſic de hoc officio monaſtico vſurpat Eckehardus de Caſibus S. Galli c. 10. p. 82. PORTONARIVS, Portae cuſtos, *Portarius*. Statuta Vercell. l. 1. fol. 6. vo. PORTENARIVS, dignitas in Eccleſia Colonienſi, cui portarum eccleſiae et chori cura demandata erat. Codex MS. quotidianarum diſtribut. Capit. Colon. ex Bibl. Atrebat. PORTVNARIVS, pro ianitore, non pro eo qui *portorium* exigit, vt vult Lindenbrogius, videtur vſurpari in Lege Longob. l. 1. tit. 25. §. 14. 15. 16. 17. vbi agitur de *Portunario qui mancipium tranſpoſuerit*, quod ſcilicit eius cuſtodiae commendatum erat, quod verba §. 17. ſatis declarant. Et §. 16. *Portitor* appellatur: vbi Edictum Rotharis Regis tit. 20. 21. 22. habet *Portenarius*. Litem dirimere videtur doctiſſ. Murator. to. 1. part. 2. p. 38. ex Leg. Rotharis Reg. tit. 270. qui ex Codice Ambroſ. ita inſcribitur: *De Portinario, qui ſuper flumina portum cuſtodit. Si quis Portenarium pulſauerit, quod fugacem hominem tranſiuiſſet, et Portenarius negauerit, ita decernimus, vt praebeat ſacramentum ſolus, quod ad conſcientiam ipſius non perueniſſet, quod fugitiuum hominem aut furem tranſpoſuiſſet, et ſit abſolutus a culpa*. Qui vero neſciat ianitor eum eſſe furem vel fugitiuum, qui eius cuſtodiae commendatur? Praeterea de fure hic ſermo eſt qui extra prouinciam cum furto aufugere tentat. *Portunarius* itaque eo loci cum Muratorio intelligendus Nauta, ſiue cuſtos nauis, per quam viatores ad vlteriorem fluminis ripam tranſmittuntur. Huiuſmodi nauigia *Portus* et *Portera* appellantur etiamnum apud Italos, quorum nautas *Portinarios* vocant, eodem teſte. V. *Pontones*.

PORTANELLVM, Portula, oſtiolum. Epiſtola Petri Archiep. Narbon. an. 1348. apud Marten. to. 1. Anecd. col. 1396.

† PORTANERIVS, qui vectigalia in portu exigit. Stat. Auen. a. 1243.

PORTARATICVM, V. *Portaticum*.

PORTARE. (1) Auctor Hiſt. Miſcellae haec Theophanis, τῷ ϛρατηγήσαντι καλῶς, ſic reddit; *qui ſe bene Portauerat*. Phraſis Gall. *qui s'étoit bien comporté*. Regimina Paduae ad an. 1325. apud Murator. to. 8. col. 438. *Et dictus Poteſtas cum capitaneo Theotonicorum, male ſe Portabant inter partes*. V. *Portamentum*. (2) Ponere, dirigere, in lib. 3. de Imit. Chriſti c. 4. num. 4. (3) Aſportare, auferre, Gall. *Emporter*. Tabul. S. Albini Andegau. (4) Ferre, ſuſtinere: dicitur de oneribus et impenſis, quibus aliquis obnoxius eſt. Capitul. gener. S. Pontii Thomer. an. 1362. inter Inſtr. tom. 6. Gall. Chriſt. nouae edit. col. 92. (5) PORTARE SE, ſe habere, Gall. *ſe comporter*. Charta an. 1195. apud D. *Bruſſel* tom. 2. de Vſu feud. p. XIV. PORTARE AD COLLVM, de minutis inſtitoribus dicitur, qui fune ad collum ſuſpenſo merces ſuas praeferunt. Teloneum Epiſcopat. Autiſſ. PORTARE FIDELITATEM, fide aduerſus aliquem teneri, conſtringi. Charta inter Inſtr. to. 6. Gall. Chriſt. nouae edit. col. 29.

PORTARE TABVLAS prohibitum in plerisque Regum Gall. Edictis quae ad rem monetalem ſpectant. Quibus verbis vetitum exiſtimo ne quis auri vel argenti tabulas ſeu laminas, Gallice *Lingots*, deferat. V. *Tabula 6.* (6) † Ius habere cogendi, compellere. Ch. Mſ. a. 1265. (7) † Debere, certis praeſtationibus adſtringi, in Ch. Mſ. a. 1204. (8) † Caſtigare, t. 6. Iul. p. 480. (9) † Habere, re aliqua affici. Inſtr. a. 1357. (10) † *Portare ſe haeredem*, gerére ſe vt haeredem, in Memor. Cam. Comput. Pariſ.

PORTARIA, V. *Portarium* et *Portarius*.

PORTARITIA TROYA, ſus feta, Gall. *Truye plaine*. Statuta Alenſ. Collat. 11. c. 64. f. 32. vo.

PORTARIVM, Portorium, ac tributum, quod ad portas ciuitatum exſoluitur. Gloſſ. Gr. Lat. Τέλος πύλης, *Portarium*. V. alia notione in *Portus*. PORTARIA, eadem notione. Ch. apud Sammarthanos in Epiſcopis Parienſ. V. *Portaticum*.

PORTARIVS. (1) Officialis monaſticus, qui Portae Monaſterii curam habet, *Oſtiarius* dictus Vigilio Diacono, *Ianitor* S. Iſidoro in Regula c. 19. *Portarius*, et *Subportarius*, in libro Vſuum Ordinis Ciſtercienſis c. 84. PORTERIVS, eadem notione. Charta an. 1344. in Tabul. S. Victoris Maſſil. PORTARIVS PAVPERVM, in Monaſteriis, portae ſcilicet ad quam pulſabant pauperes eleemoſynam petentes. Tabularium Conchenſis Abbat. in Ruthenis Ch. 312. PORTARIVS EXTERIOR, *ſiue curiae*, ad quod officium deligi iubetur vnus de conuerſis fratribus, probatus moribus, affabilis, etc. in libro Ordinis S. Victoris Pariſienſis MS. c. 15. PORTARIVS CLAVSTRI, ibidem c. 16. ex conuerſis pariter fratribus, cuius officium eſt *introitum clauſtri obſeruare iugiter, ne quis extraneus ingrediatur, aut intro inſpiciat, etc.* PORTARIA, officium portarii, in Charta ann. 1523. apud Lobinell. PORTARIA DOMVS, aedicula portarii monaſtici. Laurent. Leodienſ. PORTERIVS, Officium in Aula Dalphinali. Ordinatio Humberti II. an. 1340. to. 2. Hiſtor. Dalphin. p. 396. V. ibid. p. 315. vbi pro *Poſterii* leg. *Porterii* vt infra pag. 316. habetur. (2) Executor Regiae Iurisdictionis, quorum numerus eſt 12. in Regno Aragon. de quibus multa habet Michaël *del Molino* in Repertorio Fororum Aragon. *Portarii, ſeu Officiales Praelatorum*, in Concilio Palentino an. 1322. c. 10. V. *Axemblarius*. (3) Portorii exactor. V. *Portaticum*.

† PORTARIVS, adiect. proximus portae, t. 1. Aug. p. 648.

† PORTATA, qualitas, conditio, vox Italica. Stat. Taurin. a. 1360.

† PORTATIA, ſeruitii genus, quo quis tenetur portare quae illi committuntur, in Ch. a. 899.

PORTATICVM, idem quod *Valuarum teloneum*, in Speculo Saxonico lib. 2. art. 21. §. 1. Ch. Chlodouei III. Regis Franc. apud Mabillonium tom. 4. SS. Ordinis S. Benedicti p. 618. *Nec Portatico, nec pontatico, nec rotatico, nec nullas redditionis . . . exactare penitus praeſumatis.* PORTAGIVM, eadem notione. Charta Ludouici VI. Reg. Franc. an. 1136. apud Marten. to. 1. Ampliſſ. Collect. col. 749. PORTANAGIVM. Charta Philippi Regis Franc. an. 1271. in 30. Regeſto Chartophylacii Regii Ch. 230. vbi *Portanagium* malim de tributo, quod in portubus exigitur, interpretari. PORTAGIARIVS, portoriorum exactor. Regeſtum magnorum dierum Trecenſium an. 1288. PORTARATICVM. Vetus Charta apud Vghellum to. 5. p. 1541.

PORTATILES EPISCOPI, qui clero et populo carent. V. in *Epiſcopus*.

PORTATINVS quis fuerit docet Chro. Eſtenſe ad an. 1351. apud Murator. to. 15. col. 467. *Portatinus cum LX remis, qui habet officium praecipiendi omnibus parte Admiralii.*

PORTATIO. (1) PORTATIO ARMORVM, eorum inſtructus et geſtatio, Gall. *Port d'armes*, inter ſupremi domini iura ita recenſetur, vt maiori etiam iuſtitiario, niſi illud ab antiquo habeat, de delictis in hanc rem commiſſis non liceat cogno-

noſcere aut iudicare. Transactio inter Philippum Pulcrum Reg. Franc. et Epiſcopum Capitulumque Eccleſ. Viuar. ann. 1307. ex Schedis Cl. V. Lancelot. (2) † Summa redituum, in Ch. Mſ. a. 1218. (3) † Solemnis episcopi in vrbem epiſcopalem ingreſſus, quod cum baronum aut militum ſuorum humeris portaretur. Chartul. epiſc. Pariſ. V. *Portagium* 2.

RTATOR. (1) Qui aliquid portat. Spicil. MS. Fontanell. p. 428. vbi de ordine funeris. (2) Tabellarius, in Epiſt. Iohannis VIII. PP. inter Conc. Hiſp. tom. [illegible] pag. 154. V. *Portitor*. (3) Qui panem ex officio ad furnum defert, in Litteris Philippi Aug. Reg. Fr. an. 1186. tom. 4. Ordinat. p. 76. V. *Porterius*. (4) PORTATORES CHRISMATIS. Inuentar. ornament. tom. 1. Rer. Mogunt. p. 94. PORTATOR *lecti Regis*, inter miniſtros regios recenſetur in Libro nigro Scaccarii p. 352. vt et *Portator ſcutellae eleemoſynariae*, p. 346.

RTATORIVM, machina geſtatoria, cuius Romae vſus in Palmarum feſto. Alcuinus de diu. Offic. V. *Portitorium* 2.

RTATORIVS, quo aliquid portatur. S. Auguſtini Serm. 7. in Aſcenſione.

RTATVM, Reditus, prouentus, Gall. *Rapport*. Statuta Collegii de Monte-acuto ann. 1402. apud Lobinell. tom. 5. Hiſt. Pariſ. p. 683.

RTATVRA. (1) Vectura, Gall. *Port, voiture*. Codex cenſualis MS. Irminonis Abb. Sangerm. V. *Portus* 7. (2) Quantum quis ferre poteſt, onus viri robuſti, Gallis *Charge*, *portée*. Laudes Papiae apud Murator. to. 11. col. 24.

RTELLA. (1) Portula, minor porta. Charta an. 1347. to. 2. Hiſt. Dalphin. p. 568. V. *Portellus* 2. et *Portella* 2. (2) Pro *Sportella*, Fiſcella. Litterae Eduardi III. Reg. Angl. an. 1356. apud Rymer. tom. 6. p. 78. (3) † Hierotheca in qua circumferri poſſint lipſana Sanctorum, to. 2. Aug. p. 647.

RTELLVS. (1) Portus minor, vbi naues onerantur et exonerantur. *V.* Charta an. 990. apud Stephanot. to. 1. Antiq. Bened. Occitan. MSS. p. 399. (2) Minor porta. Hiſt. Epiſc. Autiſſiod. apud Labbaeum tom. 1. Bibl. MSS. (3) † Minor *Porticus*, apud Murat. t. 20. p. 895.

PORTEMIA, *Nauicula Syriaci generis lata et ſine carina, a portando vocata. Vtuntur iis in Pannonia.* Iſid. lib. 19. Orig. c. 1. Idem habet Papias. Ex Heſychio *Porthmium* ſcribendum putat Martinius. Sed *portemiae* proximior eſt PORTENNA, eadem notione, apud Nicolaum Specialem lib. 7. de Reb. Sicul. c. 17. t. 10. Murator. col. 1070. V. *Pontones*.

PORTENARIVS, V. *Portanarius*.

PORTENATICVM, V. *Portulaticum*.

PORTENDICVLVM, felix omen, ex voce Lat. *Portendere*, ominari. Lambertus Ardenſis p. 148.

PORTENNA, V. *Portemia*.

PORTENSIS, *Portitor*, *ianitor*. Vgutio, et Io. de Ianua.

PORTENTARE, portendere. Vita SS. Paterni et Scubilionis t. 2. April. pag. 429.

PORTENTIO, *Portentum*, *prodigium*, in Gloſſ. Gaſp. Barthii ex Guiberti Hiſt. Palaeſt. apud Ludewig. tom. 3. Reliq. MSS. p. 428.

PORTERIVS, Furni miniſter, qui panem ad furnum ex officio defert. Statuta Arelatenſ. MSS. art. 80. vbi leg. *Poſterius* vt in art. 154. V. in hac voce, et ſupra in *Portarius*, alia notione.

PORTEROLA, Portula, oſtiolum. Chron. Atinenſe apud Murator. to. 7. col. 907.

PORTGREVIVS, V. *Portireue*.

PORTI, portari. Epitaph. S. Wernheri Mart. to. 2. April p. 702.

PORTIANVM. Charta an. 1172. apud Stephanot. tom. 2. Antiquit. Bened. Occitan. MSS. pag. 390. *Damus . . . totum quod habemus in Portiano, et in vinariis, et in villa de Palatiolo.* Forte, id quod extra portam loci poſitum eſt: niſi nomen ſit proprium.

PORTIANVS. S. Ambroſ. Epiſt. 20. *Nec iam Portiana, hoc eſt, extramurana baſilica petebatur, etc.* Perperam Macri in Hierolex. hanc baſilicam ſic dictam volunt quod extra ciui-

ciuitatis portam exſtructa erat: nam a Portiano eius fundatore nomen habuit. V. Mabill. in Diario Ital. et Murator. tom. 1. part. 2. col. 212.

PORTICA, V. *Porticus*.

PORTICALE, vt infra *Porticus*.: vox Italica. Cardin. de Aragon. in Alexandro III PP. apud Murator. tom. 3. pag. 458.

PORTICANI. Concilium Lateranenſe I. an. 1122. c. 12. *Illam vero pravam Porticanorum conſuetudinem, quae hactenus ibi fuit, . . . removendam cenſemus: vt Porticanorum habitatorum ſine haeredibus morientium bona contra morientium deliberationem minime peruadantur: ita tamen vt Porticani in Romanae Eccleſiae et noſtra noſtrorumque ſucceſſorum obedientia et fidelitate permaneant*. Quinam ſint *Porticani* in hoc canone memorati, definire haud facile eſt. Alii *Portuenſes* hic indigitatos volunt, qui a portu Romano, vbi habitabant, nomen habuerunt. Hi a Praefecto Vrbis, ſub cuius iuriſdictione erant, varie vexabantur, maxime tunc temporis, quod Praefectus Calixto infenſus eſſet; vnde eo canone ipſis conſultum eſt. Sed ii *Portuenſes*, non *Porticani*, conſtanter appellantur; hinc nonnulli per *Porticanos* intelligunt peregrinos qui Romam piae peregrinationis ergo ad SS. Apoſtolos pergebant, a porticibus, vbi recipiebantur, *Porticani* dicti, vel *Perticani*, a pertica viatoria quam geſtare ſolebant.

PORTICATIO, Porticuum ſtructura, in circuitu monumentorum aedificata apud Macros. Lex funeris D. l. 11. tit. 7. V. *Porticulus*.

PORTICIA, pro *Poſticia*. V. *Poſticium*.

PORTICO, Porticus. Miracula B. Simonis Auguſt. to. 2. April. pag. 828.

PORTICVLA, Portula. Acta S. Richardi Epiſc. tom. 2. Iunii p. 248.

PORTICVLVS. (1) Papiae, *Malleus in modum porticus, quo ſignum datur remigantibus*. Vgutioni et Io. de Ianua, *Baculus paruus ad portandum* ... Alii, *Portiſculus*. (2) Minor porticus, ſeu aedicula quae tumulis ac ſepulcris mortuorum ſuperſtruebatur, in Pacto Legis Sal... tit. 58. V. *Selane* et *Ponticulus*.

PORTICVS. (1) PORTICVS SANCTA, aedis ſacrae propylaeum i... porticus formam extructum, i... quo conſiſtebant Catechumeni ... Poenitentes. Gregorius Turon ... 5. c. 49. (2) Improprie pro Sanctu... rium, ſeu orientalis eccleſiae pa... in qua maius altare erigi ſolet. Vi... S. Wunebaldi ſaec. 3. Bened. par... 2. p. 188. (3) Locus in monaſteri... vbi excipiebantur aduenae: *Locut... rium*, forte etiam *clauſtrum* ipſum... S. Stephanus in Regula Grandimo... tenſium c. 51. (4) Aditus, port... in Ch. Mſ. a. 1242. (5) † Vmbr... culum ligneum proiectum, quod f... neſtrae vel officinae appenditur. Co... ſuet. Perpin. Mſ. (6) † Quidqu... claudendo vtile eſt. Stat. Taurin. ... 1360.

PORTIFIRETICVS, pro *Porphyr... ticus*, in Epiſt. Regi Abiſſinoru... falſo adſcripta ad calcem Cod. Mſ... Corbeienſis.

PORTIFORIVM. Ingulfus pag. 90... *Reſtituit Monaſterio noſtro calic... quondam capellae ſuae, vnum Port... forium de vſu noſtrae Eccleſiae, ... vnum Miſſale, etc.* Viſitatio Theſau... rariae S. Pauli Londinenſis a. 129... *Vnum Portiforium plenarium cum* ... *ta veteri, non regulariter*. Bibliotha... Paulina, ibidem: *Liber vocatus Port... forium antiquum, ſecundum vſum S... rum, etc.* Quid ſit *Portiforium*, d... ſcimus ex Breuiario Londini edi... an. 1555. quod inſcribitur: *Port... forium ſeu Breuiarium ad inſignis E... cleſiae Sariſbur. vſum accuratiſſime c... ſtigatum, cum multis annotatiuncul...* etc. Infra: *Incipit ordo Breuiarii ... Portiforii, etc* Vocis etymon ab ... quod foras facile portari poſſit ... cerſendum opinor. PORTIFOR... VM, eadem notione. Teſtam. Roth... rami Eborac. Epiſc. ann. 1498. ... Lib. nig. Scaccarii p. 675.

PORTIGHELLVS, atriolum. Ga... *Porche*. Statuta Mutin. rubr. 30. f... 5. vo.

PORTILITIA, perperam pro *Fort... litia*, apud Murator. t. 11. col. 12...

PORTINARIVS, V. *Portanarius*.

ɪʀᴛɪɴɢʜᴇʀɪᴠs, apparitor, V. *Perticarius.*

ɪʀᴛɪᴏ. (1) *Pondus quoddam ſex vncias habens.* Papias. (2) Societas. Capitul. Attonis Epiſc. c. 95. apud Acher. tom. 8. Spicil. p. 35. (3) Penſio annua. Statuta Valent. Eccl. inter Conc. Hiſpan. tom. 3 p. 510. V. *Portionare.* ᴘᴏʀᴛɪᴏ ᴄᴀɴᴏɴɪᴄᴀ, Penſitatio annua Canonico aſſignata. Statuta Eccleſ. Valent. ibid. p. 144. to. 4. V. in *Canonicus.* ᴘᴏʀᴛɪᴏ ᴄᴏɴɢʀᴠᴀ, *debita*, ſufficiens pars reditus beneficii vicario perpetuo aſſignata. Charta Guidonis Epiſc. Eduenſis an. 1340. inter Inſtr. to. 4. nouae Gall. Chriſt. col. 109. Portio nude dicitur in Charta apud *Madox* Formul. Angl. p. 71.

ɪʀᴛɪᴏɴᴀʟɪs. (1) Papias: *Vis publica eſt, ſi quis ciuem ante Portionales, populum, vel iudicem, vel Regem appellantem necauerit, verberauerit, vel vinxerit.* (2) Dicitur de eo quod alterius pars eſt. Tertullianus de veland. virg. c. 4.

ʀᴛɪᴏɴᴀʀᴇ, *Portionem* ſeu penſionem annuam aſſignare. Charta an. 1374. apud Baluz. to. 2. Hiſt. Aruern. p. 368. V. in *Portio.*

ʀᴛɪᴏɴᴀʀɪᴠs. (1) Colonus partiarius, qui ad medietatem fructuum praedium colit, idem qui *medietarius.* V. in hac voce. Bulla Sixti IV. PP. inter Priuil. Equitum S. Iohan. Hieroſ. p. 135. Hinc ᴘᴏʀᴛɪᴏɴᴀʀɪɪ dicti Beneficiati in Eccleſiis cathedralibus, qui dimidiam tantum praebendam percipiunt. Hi aut ab Epiſcopis, qui Clerum ſuum augere volebant, inſtituti ſunt, aut Canonicorum abſentium vices ſupplerent; inter Canonicos tamen nunquam ſunt numerati. Innocentius II. PP. in Epiſt. ad Alphonſum Epiſc. Aurienſ. inter Conc. Hiſpan. to. 3. p. 414. (2) Qui portitorium ſeu naulum exigit. Conſtit. Sicul. l. tit. 76. Sed hic forte *Portunarius* legendum. Haec Spelman. V. *Portunarius*, et infra *Portitores.*

ᴘᴏʀᴛɪᴏɴᴀʀɪᴠs, adi. dicitur de eo cuius portio tantum poſſidetur. Ch. Mſ. a. 1398.

† ᴘᴏʀᴛɪᴏɴᴀᴛᴏʀ, qui alicuius praedii ſeu feudi cum alio portionem habet. Ch. a. 1322.

ᴘᴏʀᴛɪᴏɴɪsᴛᴀ, Conuictor, Gall. *Penſionnaire.* Statuta Collegii de Monte acuto an. 1499. tom. 5. Hiſt. Pariſ. Lobinelli p. 717. A diurnis cibi ac potus portionibus deducenda videtur vocis origo.

ᴘᴏʀᴛɪᴘʜᴏʀɪᴠᴍ. V. *Portiforium.*

ᴘᴏʀᴛɪʀᴇᴠᴇ, vrbis ſiue portus Praepoſitus. Sic autem olim dictus eſt vrbis Londinenſis Praepoſitus, quem hodie *Maiorem* vocant. A Saxon. *Porte*, portus, et *Gerefe*, i. Praefectus, Praepoſitus. Leges Edw. Confeſſ. c. 1. apud Bromptonum. *Portgreve* habet Cambdenus in Cantio.

ᴘᴏʀᴛɪʀɪᴠᴍ, pro *Poterium*, V. in hac v.

ᴘᴏʀᴛɪsᴄᴠʟᴠs, V. *Porticulus.*

† ᴘᴏʀᴛɪssᴏɴᴠᴍ, i. q. *Portaticum*, in Ch. a. 1323.

ᴘᴏʀᴛɪᴛᴏʀ. (1) Idem qui *Portarius*, ianitor, in Lege Longob. lib. 1. tit. 25. §. 16. V. *Portunarius.* (2) Pro *Portator*, *gerulus*, *baiulus*, in Lex. Philoſ. Goclenii. Hiſt. Cortuſior lib. 5. (3) Nuntius, tabellarius, in leg. 7. Cod. Theod. Execut. apud Iſidorum lib. 6. c. 8 et Senatorem lib. 1. Ep. 46. lib. 8. Epiſt. 8. lib. 10. Ep. 10. *Portitor nugarum*, *Portitor litterarum*, apud Goclen. in Lex. Philoſ. V. *Portator.* (4) Alias ᴘᴏʀᴛɪᴛᴏʀᴇs dicuntur qui *portoria* exigunt, et ad portus ſedent, apud Nonium Marcellum, Donatum ad Terentii Phormion. V. Lambinum ad Plautum. (5) † Miniſter furnarius, qui panem coquendum ad furnum deferre tenetur. Ch. a. 1229. V. *Porterius.*

ᴘᴏʀᴛɪᴛᴏʀɪᴠᴍ. (1) Τελώνιον, in Gloſſ. Lat. Graec. Locus vbi vectigal exigit publicanus, portitor. (2) Lectica. Hiſt. MS. exceptionis Reliq. S. Baudelii in Monaſt. Saxiac. ann. 878. V. *Portatorium.*

ᴘᴏʀᴛɪᴛᴠʀᴀ, capacitas, Gall. *Portée d'un vaiſſeau.* Charta Henric. VII. Reg. Angl. an. 1496. apud Rymer. to. 12. p. 595. V. *Portagium.*

PORTIVNCVLA, diminut. a *Portio*, portiuncula. [illegible] l. 6. c. 11.

PORTMOTA, curia, portus, vel portus [illegible] quae res ad portum spectantes agitantur: a Saxon. *Porte*, portus, et [illegible], conventus. Ita Spelman. Computus an. 1425. apud [illegible] pag. [illegible]

PORT[illegible], [illegible]: [illegible], *Por*[illegible] [illegible] lib. 2. part. 4. c. [illegible]

POR[illegible] dicuntur in Gloss. [illegible] d'Amor. [illegible] p. 201. *hommes qui in* [illegible] *et alii* [illegible]

POR[illegible]. V. *Por*[illegible]

POR[illegible]. V. *Por*[illegible]

POR[illegible], [illegible], qui [illegible] [illegible] S. Iohannis [illegible] apud Marten. tom. [illegible] V. *Por*[illegible]

POR[illegible]. V. *Por*[illegible]

POR[illegible], pro *Portae*, [illegible] quae ad [illegible] tom. 2. Bullar. [illegible] V. *Portarii* et *Por*[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

PORTVAGIVM, V. *Portulaticum.*

PORTVALIS, fauces, claustra mo[illegible]tium. Hist. Cortus. lib. 2. apud Mu[illegible]rator. to. 12. col. 800. V. *Portu*[illegible]

PORTVENSIS, eadem notione; hi[illegible] *Portuensia horrea*, *conditu*, *Portuen*[illegible] *mensores*, *operae*. V. Gothofred. a[illegible] leg. 9. Cod. Theod. de Suariis li[illegible] 14. tit. 4.

PORTVGALENSIS, Lusitanus, [illegible] Epist. Innocentii III. PP. inter Co[illegible] Hispan. to. 3. p. 434.

PORTVLANIA, officium, dign[illegible] *Portulani.* Longinus in Vita S. St[illegible]nislai to. 2. Maii p. 274.

PORTVLANVS. (1) Qui portub[illegible] maris, vel fluminum, eoque nom[illegible]ne nauibus quae in statione fu[illegible] praeest. Statutum Honorii IV. p[illegible] Regni Neapol. incolis an. 1285. H[illegible]ius munus pluribus describitur a P[illegible]tro de Vineis lib. 2. Epist. 36. Ita[illegible] *Portolano* vocant, *libro dove sono* [illegible] *scritti porti del mare.* Exstat edi[illegible] Venetiis an. 1576. cum *il consola*[illegible] *del mare.* Habetur etiam Gallice e[illegible]tus. V. Turcograeciam Crusii p[illegible] 525. Alii videntur *Portulani Pa*[illegible] memorati a Laur. Byzinio de Or[illegible] belli Hussitici apud Ludewig. to. [illegible] Reliq. MSS. p. 126. *Cui quidem Co*[illegible]*cilio* (Constantiensi) *ipse Iohann*[illegible] *Papa XXII. personaliter inter*[illegible] . . . . *Item Portulani Papae* 24. V[illegible] *Portulanos* quosuis tributorum c[illegible]ctores interpretor. PORTVZAN[illegible] vt *Portulanus.* Anonymus de ge[illegible] Manfredi et Conradi Reg. apud M[illegible]rator. to. 8. col. 609. vbi Baluz[illegible] t. 6. Miscell. edidit *Portularius.* ([illegible] ✝ Famulus infimi gradus inter m[illegible]nistros coquinae. Leg. Polon. t. [illegible] p. 166.

PORTVLATICVM, tributum qu[illegible] praestatur pro nauibus in portub[illegible] consistentibus. Charta ann. 12[illegible] apud Vghellum to. 7. Ital. Sacr. [illegible] 665. Idem videtur quod PORT[illegible]NATICVM, in Charta Anselmi A[illegible]chiep. Mediol. an. 1100. apud P[illegible]ricellum in Basil. Ambros. pag. 1[illegible] *Teloneum* (l. *teloneum*) *quod vul*[illegible] *muralia dicitur*, *siue Portenatic*[illegible]*um*. PORTONAGIVM, eodem sign[illegible]ficatu. Charta Raimundi Comit. T[illegible] lo[illegible]

loſ. an. 1222. PORTONATICUM, in Charta Berengarii et Adalberti Regum Italiae an. 952. item Ottonis imp. an. 931. et in Charta Conradi II. Imper. ann. 1027. et alibi paſſim. PORTUAGIUM, eadem notione, in Charta an. 1222. inter Priuil. Equit. S. Iohan. Hieroſ. p. 31. PORTUNATICUM. Charta Friderici II. Imper. an. 1220. apud Vghellum to. 2. p. 23.

…RTUNARIUS, V. *Portanarius.*

…RTUNUS, V. *Neptunus.*

…RTURA, idem quod *Portora*. V. in hac voce. Capitulare de cauſis regni Italiae c. 17. Capitulare Pipini Regis Italiae c. 29. et Lex Longob. lib. 3. tit. 5. c. 3.

…RTUS. (1) Fauces, clauſtra montium, *Puertos* Hiſpanis, quibus proprie dicuntur clauſtra Pyrenaeorum montium. Turpinus in Hiſt. Caroli M. c. 21. PORTARIUM, eadem notione. S. Eulogius in Epiſt. ad Wiliſindum Epiſc. Pampilon. (2) Porta, apud Lobinell. to. 2. Hiſt. Britan. p. 872. (3) Nauigium ad transſuehendos itinerantes. Aribo in Vita S. Corbiniani Epiſc. in Hiſt. Friſing. Meichelbecki tom. 2. p. 29. Vbi et fluminis traiectus intelligi poteſt. V. *Portus*. (4) Reditus, praediorum commoda, Gallis, *Rapports, revenus*. Vita S. Placidi Mart. num. 45. *Requiſitus de poſſeſſionibus ac Portubus, . . . de ſeruis et ancillis.* Infra: *Praecipio ut . . . . earumdem cortium procuratores ac Portuum cuſtodes . . . .* Infra: *Praepoſiti Portuum et procuratores cortium . . . . redditus Portuum et cenſus cortium.* Adde n. 55. Chronicon Caſin. lib. 3. c. 57. *Locum qui Caetarius dicitur in Calabria cum toto Portu ſuo.* Guntherus lib. 8. Ligurini:

> *Vectigal, Portus, cudendae iura monetae,*
> *Cumque molendinis, telonea, flumina, pontes*, etc.

(5) Agendi ratio. Charta Philippi Pulcri Reg. Franc. an. 1302. apud Meneſter. Hiſt. Lugdun. pag. 84. *Constituentes ſibi ſic ſubſtituentes quod pro adminiſtratione, Porto, ſeu geſtione ſubſtitutorum ſuorum, ſi quid in eis commiſerint, tenebuntur prout de iure fuerit reſpondere.* V. *Portamentum.* (6) Auctoritas, pondus. Propoſita in Conc. Pariſ. an. 1416. apud Marten. to. 4. Anecd. col. 350. *Attento quod habet* (Vaurenſis Epiſcopus) *magnum Portum et officium in dicto Concilio, etc.* Galli dicerent, *Attendu qu'il eſt d'un grand poids dans ce Concile, etc.* (7) Vectura, Gall. *Port.* Statuta Auenion. lib. 1. rubr. 25. art. 2. *Quodque molendinarius pro Portu et reportu cuiuslibet ſalmatae grani, vel farinae, tam infra ciuitatem quam extra mercedem vnius ſolidi Turon. tantum conſequatur.* Reparationes factae in Seneſcallia Carcaſſonae ann. 1435. *Item pro Portu caleis . . . . VI. ſol.* PORTUS ARMORUM; Gall. *Port d'armes.* Charta Ludouici Delphini an. 1451. apud Salvaingum de Vſu feud. p. 62. *Cuius quidem ſtatuti praetextu, cum plures ex poſt exortae fuerint rixae, Portus armorum, violentiae, etc.* V. *Portatio.* (8) Portorium, tributum quod ad portas ciuitatum, vel in portubus, ſeu pro appulſu ad portum exſoluitur. Charta XI. ſaec. apud Ruffium filium in Comit. Prouinc. pag. 29. *Denique in villa, quam ruſtica lingua nominat Pertuſum, tenebamus miſtraliam, et Portum, et mercatum, et diſtrictum.* Pro tributo quod in portubus exigitur, occurrit in Charta Ottonis IV. Imp. an. 1210. apud Murator. delle Antic. Eſtenſi p. 392. Pro appulſu ad portum, in Charta Caroli Imper. ex Tabul. Maior. Monaſt. V. *Portaticum.* (9) PORTUS, ſecundae declinat. in Charta an. 990. ex Tabul. S. Tiberii. PORTUM FACERE dicitur nauis, quae ad portum appellit. Charta an. 1079. apud Gariellum in Epiſcopis Magalonenſib. pag. 76. (10) ✝ Idem q. *Deportus*, Ius caduci in beneficiis eccleſiaſticis, in Ch. Mſ. a. 1383. (11) ✝ PORTUS LITTERARUM, merces pro allatis litteris, Gall. *Port.* Comput. ann. 1482.

✝ PORTVSIACVM, tributum, quod ex nundinis percipitur. Ch. Mſ. an. 1114.

✝ PORVM, ſilua. Bulla Alex. III. an. 1179.

PORZELLVS, pro *Porcellus*, diminut. a porcus. Statuta Placent. fol. 65. vo.

POSA. Tabularium S. Andreae Vienneñſis: *Nantelmus filius Vitfredi dedit duas Poſas à Noiareia, et ſuum rediſmo de Noianza.* V. Pea. ✝ *Poſe* in pago Trenorchienſi certam quantitatem lapidum ſignificat.

✝ POSARE, ponderare, Gall. ol. *Poiſer*. Ch. Mſ. a. 1311.

✝ POSATORIVS FVSTIS, cui quis innititur. Form. Mſ.

POSCA, vinum acidum aquae mixtum. Gloſſ. Gr. Lat. ὀξύκρατον, *Poſca*, Gall. *Piquette*. Gloſſarium Cambronenſe: *Poſca, vinum ſecundum.* Occurrit apud Plautum in Milite Glor. Suetonium in Vitellio, Plinium l. 27 c. 4. PVSCA, pro *Poſca*, eadem notione, habetur non ſemel apud Caelium Aurelian. Siccenſ. lib. 1. Chr. cap. vlt. lib. 2. c 7. 13 etc. At Vgutioni et Ioan. de Ianua *Puſca et puſcula* dicitur *quaedam commixtio aquae et vini, vbi plus aquae adhibetur, quae puſculentis maxime prodeſt, et dicitur a Pus.* Statuta Mediolanenſia 2. part. c. 384. *Poſſint maſſarii vel partiarii facere Poſcham vuis competenter praecalcatis.* Nec ſcio an ſic legendum in Gloſſ. Saxon. Aelfrici: *Puſta, Hacme.* Ita *Poſca* et *Puſca* non ſemper fuerit quod ὀξύκρατον vocant, ſed commixtio aquae et vini: quomodo vox haec videtur accipienda in Regula Magiſtri c. 27. *Qui ſitit, fiducialiter indicet. Poſt hanc vocem qui fuerit ſitiens, mox de menſa ſua reſpondeat, Benedic: ſtatim temperata in vno vaſe Puſca calida, aut ſi voluerint fratres, cum iutta, quae ſemper amplius propter ſitientes fieri debet in pulmentariis fortioribus, etc.* Scribit Hieronymus Mercurialis lib. 3. Var. Lect. cap. vlt. quoſdam mirari quod ſcribat Suetonius in Vitellio c. 12. Aſiaticum eiuſdem Imperatoris libertum Puteolis poſcam vendidiſſe, quaſi huiuſmodi potus in medicum vſum tantum adhiberetur: ſe vero illud admiratione dignum non exiſtimare, quoniam vinum acidum aquae mixtum pro vili plebecula venale exſtitiſſe rationi conſentaneum, atque id *Poſcam* appellatum: mox addit, etiam antiquitus, ſicut *eſum* pro cibis, ita *poſcam* pro potibus eſſe vſurpatum ſe inueniſſe, et Barbarum notaſſe in antiquiſſimis Feſti codicibus, et in Ferentini vetuſto monumento, *poſculenta* pro *poculentis* legi. Et ſane in Gloſſ. Gr. Lat. pro quauis potione vſurpatur: πόσις, *poſca*, *potus*, *potio*. Vix enim probabile ad potionem Monachorum datum ὀξύκρατον. V. Onomaſticon Roſweidi ad Vitas Patrum, et ſupra in *Fuſca*.

POSCERE REVM, aliquem in ius vocare, reum agere, in Cod. Theod. tit. 1. de Iuriſdict. leg. 2.

POSCINVMMIVS, vox ficta ex *poſcere* et *nummus*, qui nummos poſcit. Ita Apuleius lib. 10. Metamorph. illecebras meretricum *Poſcinummios* vocat, quod iis nihil niſi nummos quaerunt.

POSCIRE. Gauterius de Bellis Antiochenis p. 443. *Quocirca in vicis, in plateis, in ortis, in virgultis, deſertis habitationibus, aliis tenteriis pro domibus ſuis Poſciebantur.* Locus aſteriſco notatus vt luxatus. Legendum puto *potiebantur*.

POSEGIA, POSIGIA, V. *Pogeſia*.

POSITALIS, realis, exiſtens. Vtitur Dionyſius Carthuſ. vbi initium Euangelii S. Ioannis explicat.

POSITIO. (1) Ferculum, portio quae monachis apponitur. Charta apud Schannat. Vindem. Litter. p. 164. (2) Franciſco Curtio eſt *quaedam iudicialis formula verborum concepta et reperta ad eruendam veritatem per aduerſarii reſponſionem.* Ab hac definitione non multum abludunt Odofredus Beneuentanus, Iacobus de Arena et Vbertus de Bobio IC. qui Tractatus de *Poſitionibus* ediderunt. V. Caluini Lexic. Iurid. (3) Vox etiam Theologis nota, qua Theſis ſeu alicuius particularis rei aſſertio ſignificatur (4

(4) POSITIONES, *Aedificia*, in Gloſſis Iſidori. Horatius:

Ponendaeque domo quaerenda eſt area primum.

(5) † Tumulus, vbi quis requieſcit, t. 1. Mart. p. 207. (6) † Inſtitutio, in Ch. Mſ. a. 1210. (7) † Conceſſio, depoſitio, ap. Oefel. t. 2. p. 40. (8) † POSITIONES, litigantium allegationes et argumenta. Inuent. Mſ. a. 1366.

POSITIONALIS LIBELLUS, qui ſingulas partes et circumſtantias facti ſeu caſus breuiſſimis pronuntiatis complectitur, adiectis nihilominus, quae ad libellum requiruntur. Ita Caluinus in Lexico Iurid.

POSITIVUS, certus, praeſcriptus. Charta fundat. Collegii Dainvillae an. 1380. apud Lobinell. tom. 3. Hiſt. Pariſ. pag. 507. Alia notione *Theologia poſitiua* dicitur, quae ſcilicet ambagibus ſcholae libera eſt.

POSITOR, poëta. Abbo in Praefat. ad libr. 1. de Bellis Pariſiac. *Ergo nec Poſitor quidem nuncupor, nec figmenta hic habentur.* Et lib. 2. extremo:

Flagito quo Poſitor poſſim per amoena locorum
Hoſte canas lector gradarier atria victo.

Quibus locis ad marginem adſcriptum ab ipſo Abbone, *Poëta*.

POSITURAE. Hildemarus Epiſt. ad Vrſum Beneuent. Epiſc. apud Mabill. to. 2. Annal. p. 743. *Pauca de Poſituris loquar, ... id eſt ſigna, per quae poſſit lector cola et commata atque periodos noſſe.* V. Martinium in hac voce.

POSITUS, determinatus, aſſignatus, in Ch. a. 1256.

POSPILARE, pila ludere, in Lit. remiſſ. Mſ. a. 1352.

POSSADA, domus quam quis poſſidet, in Ch. Mſ. a. 1461.

POSSE. (1) Poteſtas, facultas, Gall. *Pouvoir*. Charta an. 1246. *Quod nihil mali faceret rebus eorum; ſed potius in omnibus locis, pro Poſſe ſuo, bona fide cuſtodiret.* (2) Exercitus, copiae, Gall. *Forces*. Charta ann. 1313. apud Rymerum tom. 3. pag. 432. *Tunc eos cum equis et harneſiis ſuis areſtes, et ſalua cuſtodiri facias, quouſque aliud inde praeceperimus, aſſumpto tecum ad hoc, ſi neceſſe fuerit, Poſſe Comitatus tui.* V. *Potentatus 3.* (3) Dominium, diſtrictus, territorium. Charta Henrici Comitis Trecenſ. an. 1165. in Chartul. Meld. *Cum Pruuinenſi et Trecenſi moneta eadem lege et eodem pondere per Comitatum Pruuinenſem et Trecenſem et in toto Poſſe meo vt currat et omnino ſine cambio accipiatur, faciam. Si quis autem in Poſſe meo bonam vel falſam eam fecerit, etc.* V. in *Poteſtas*. (4) Procuratio, auctoritas, Gall. *Pouvoir*. Inuent. Chartar. reg. a. 1482.

POSSESSIO. (1) Praedium quod quis poſſidet. V. Feſtum. Lex Salica tit. 36. §. 4. *Si quis per malum ingenium in curtem alterius, vel in caſam, vel vbicumque miſerit aliquid, quod furatum eſt, neſciente domino cuius Poſſeſſio eſt, etc.* POSSESSIO EPISCOPI, illius diſtrictus, dioeceſis. Capit. lib. 7. c. 74. V. *Poſſe 3.* POSSESSIO TAEDIALIS, V. *Tedialis*. (2) Perperam pro *Proceſſio*, in Inſtrum. an. 1192. to. 4. nouae Gall. Chriſt. col. 24.

POSSESSIONATUS, habens bona ſolo. Occurrit in Charta Ricardi II. Regis Angliae apud Willel. Thorn. p. 2159. Interdum nude pro eo qui in alicuius rei poſſeſſione eſt. Sic *Sacerdotes poſſeſſionati* dicuntur qui aliquod beneficium poſſident. Litterae Henrici IV. Reg. Angl. a. 1403. Hinc POSSESSIONATI MONACHI, Gallis *Moines rentés*, dotati, quibus attributae ſunt poſſeſſiones. Acta ad Concil. Baſil. ſpectantia apud Marten. to. 8. Ampliſſ. Collect. col. 250.

POSSESSIVE HABERE, Poſſidere iure proprietario. Charta an. 1289. apud Ludewig. to. 4. Reliq. MSS. p. 116.

POSSESSORES, in Lege Salica tit. 43. §. 7. dicuntur, *qui res in pago vbi commanent, proprias poſſident:* ciues. Vetus Inſcriptio Vincentiae, apud Georgium Pilonum in Hiſt.

Bellunenſi p. 16. *Aeterno Principi Fl. Clau. Iuliano vbique venerando ſemper Aug. Ordo Poſſeſſoreſque Brixillanorum optata deuotione dedicarunt, bono reipublicae nato.* Alia apud Franciſcum Angelonum in Hiſt. Interamnenſi p. 36. *Et Poſſeſſores, inquilini, negotiantes, viae ſtratae cultores, etc.*

POSSESSORIVM. (1) Praedium quod quis poſſidet. Tabular. S. Vincentii Cenoman. fol. 70. V. *Poſſeſſio.* (2) Vox Practicis nota, Gall. *Poſſeſſoire,* ius quod ſpectat poſſeſſionem. Charta pro Abbat. S. Eligii Nouiom. an. 1240.

POSSETENVS, omnino, prorſus. Rupertus in Epiſt. ad Martin. Reg. Aragon. an. 1401. apud Marten. to. 1. Anecd. col. 1656.

POSSETVR, pro *Poſſet*, apud Nonium. V. ſupra *Fitur.*

† POSSIBILIS, approbatus, vſu receptus, in Ch. Lud. Pii.

POSSIBILITAS. (1) Leges Aluredi Regis Weſt-Sax. c. 38. *Si autem oculus aſſnaſet, reddat weram eius, et Poſſibilitatis accuſetur in eo facto, et purget ſe iuxta modum witae, etc.* Vbi *poſſibilitatis accuſari*, eſt de crimine aut facto quod data opera et voluntarie perpetratum eſt. Leges Canuti c. 66. *Et ſi quiſquam agat impoſſibiliter, non eſt omnino ſimile ſi voluntarie faciat.* Ita *poſſibile* et *impoſſibile* vſurpatur in Leg. Sax. Edwardi ſenioris c. 8. pro eo quod voluntarie et inuoluntarie fit. (2) Reditus, ni fallor, praediorum commoda. († Vel potius, qualitas, conditio.) Charta an. 1251. ex Schedis Praeſ. de Mazaugues. (3) † Poſſeſſio, fundus, in Placit. a. 983. (4) Poteſtas, t. 7. Collect. Hiſt. Franc. p. 633.

† POSSIBILITER, ſecundum poteſtatem, t. 7. Collect. Hiſt. Franc. p. 604.

POSSIFICARE, facere potentem, vt interpretantur Bollandiſtae, in Catalogo operum B. Raymundi, inter Acta SS. to. 5. Iunii p. 705. *CCCIX. liber dictus, propter bene intelligere, diligere et Poſſificare. Incipit: Multum eſt delectabile.*

POSSINACLVM, certi ponderis diſcus, quo iuuenes in agone contendebant, fortiorem iudicantes, qui vltra deſignati ſpatii finem ieciſſe[t]. Haec Faber in Theſauro, qui ad Bar[…]thii Aduerſ. lib. 35. c. 2. remittit.

POST. (1) Penes. Marculfus lib. [1.] form. 26. *Eo quod villam aliqua[m] nuncupatam illam, quae ad eunde[m] de parte illius peruenire debuera[t], Poſt vos retineatis indebite, etc.* (2) In. Paſchaſius Radbertus in Epitaphi[o] Walae Abb. Corbeienſis lib. 1. c. 1[…] *A quibus cum ſuſcepti eſſemus vener[a]biliter, ceperunt omnes Poſt Arſeniu[m] noſtrum vultus intendere, eumque . . . circumuallare, etc.* (3) † Ad, t. 2[…] Sept. p. 617.

POSTA. (1) Statio, loci ſitus, *poſi*[*tio*]: Italis *Poſta*, Gallis *Poſte*. Charta an. 1161. apud Murator. delle An[ti]chit. Eſtenſi p. 322. *In perpetuum do[namus] duas Poſtas Valliuum poſitas i[n] lacu Vighizoli . . . . ad habendum, . . . et ad piſcandum et ad piſcari facien[dum], etc.* Hinc orta vox apud Gallos *Poſtes*, pro veredariis, qui veredis ſeu equis curſoribus certas locorum *poſitiones*, ſtationes, et v[t] olim appellabant, mutationes, cu[…]*tiebantur.* (2) Statio, ſeu apotheca. Statuta Mediolanenſia part. 2. c. 423. *Aliquis qui teneat Poſtam pro vendendo carbones, non poſſit ſe intromittere deportando carbones p[er] ciuitatem aliter, quam ad ſuam Poſtam vel apothecam.* (3) Locus co[…]piis ad conueniendum praeſtitutu[s,] condictus, Gall. *Rendez-vous*, P[o]*ſta* eadem notione Italis dicitu[r.] Chron. Domin. de Grauina ap. Mu[ra]tor. to. 12. col. 575. (4) Volun[t]as, arbitrium, petitio, libido, qu[o] etiam ſenſu vtuntur Itali. Chronic[on] Parmenſe ad an. 1296. apud Mur[a]tor. tom. 9. col. 936. *Dominus Po[te]ſtas Parmae cum certis militibus e[t] foreſteriis, ſoldatis ad ſuam Poſtam equitauit ſuper Rhegium.* Statuta Ca[…]dubrii lib. 3. c. 40. *Aſſaſſini qui a[d] Poſtam alterius precio vel mercede ho[]micidium commiſerint, etc. Ad ipſ[o]rum Poſtam vel petiti,* in Statut[is] Aſtenſ. fol. 37. vo. Sic etiam Gall[i] *Faire à ſa poſte* vſurpant. (5) Tr[…] bu[…]

buti ſpecies. Charta Aldefonſi Reg. Caſtellae aera 1230. apud Stephanotium to. 4. Fragm. Hiſt. MSS. p. 288. *Et ſint illi decem excuſati ab omni pecto, Poſta, ... et ab omni prorſus regio et alio tributo et grauamine in perpetuum.* (6) Pactum, compoſitio. Charta an. 1193. apud Georg. Pilonum in Hiſtor. Belluneuſi p. 97. vo. *Vt debeat obſeruare Poſtam et pactum cum Commune Taruiſii, etc.* POSTA, pagina. Concilium Rauennenſe an. 1317. c. 15. *Vbi vero per Poſtas libri vſurarii non apparuerit per petentem ſibi vſuras reſtitui, etc.* Infra: *Dummodo apparuerit per Poſtas libri vel alio modo legitimo, mutuum vel obligationem fuiſſe contractum.* (7) Idem quod infra *Poſtella.* Bernardi Ordo Cluniac. part. 1. c. 9. *Obſeruare per conſuetudinem debent, de fratribus qui veniunt ad monaſterium, ... vtrum ... habeant in ſellis ſuis pectoralia et Poſtas.* (8) Retis genus, ſeu piſcandi modus, quo rete ad palum in terra defixum ex vna parte alligato, factoque longiori in mari circuitu, eo reuertuntur piſcatores vnde profecti fuerant. Charta Regis Renati Comit. Prouinciae an. 1477. pro piſcatoribus Maſſil. ex lib. priuileg. et Statut. eorumdem. (9) Propoſitum, conſilium, Gall. *Projet, plan: Poſta* eodem ſenſu dicunt Itali. Statuta Aſtenſ. fol. 1. vo. (10) † Curſus cum veredis ſ. equis curſoribus, Gall. *Poſte,* in Comput. a. 1502. (11) † Forte Opportunitas, quo ſenſu hac voce vtuntur Itali. Acceſſ. ad Hiſt. Caſſin. Part. 1. p. 428.

POSTABVLA, ſeu potius *poſt tabula,* ſeu *retroaltare,* Poſticum altaris, ſeu eius ornamentum. Querimonia Berengarii Vicecomitis Narbonenſis aduerſus Guiffredum Archiepiſc. Narbonenſem an. 1056. V. *Poſtaltare.*

POSTADVOCATVS, minor Aduocatus, qui ab alio maiori praediorum eccleſiaſticorum tutelas in ſe recipiebat. V. in *Aduocati* col. 100.

POSTAGIA, ius quod *poſterio* ſeu deferenti panem ad furnum competebat; a tabula huic vſui apta, quae prouincialibus *Poſteille* vel *Poués,* nunc *Taulo* dicitur, ducta vocis origo. Statuta Arelat. MSS. art. 59. V. *Poſterius.*

POSTAL. Fori Aragon. lib. 7. f. 132. vo. *Si aliquis homo in aliquo caſali veteri apparuerit, fundamenta ſuper quibus tantum poſtea conſtruxerit in gyrum, donec opus illud ſit de tribus tapialibus in altum, et miſerit ipſum caſal in arreno, et fecerit ibi portal, ſuper quo firmauerit Poſtal, etc.* Idem videtur quod Hiſpanis *Poſte,* palus cui porta innititur.

† POSTALLA, poſterior porta, vel portula, in Ch. a. 1376.

POSTALTARE, velum, pallium, vel aliud quodpiam ornamentum, quod retro altare apponitur, Gall. *Retable.* Necrolog. Corbeienſe MS. *VII. Idus Auguſti frater Petrus de Sachiaco paruo fecit fieri Poſtaltare argenteum deauratum, quod eſt ſupra maius altare.* Areſtum 9. Maii 1321. *Vnum Poſtaltarium de ſindone, etc.* V. *Poſtabula.*

POSTARIVS, f. Auriga, niſi ſit pro *Piſtarius.* Conſuetud. Fontanell. MSS. fol. 95. *Cuſtos equorum abbatis VI.* (oua) .... *Poſtarius VII.*

POSTATICVM, tributi ſpecies, idem quod *Poſta* 5. niſi mendum ſit pro *Portaticum.* V. in hac voce. Diploma Ludouici Pii an. 814. apud Marten. to. 2. Ampl. Collect. col. 22.

POSTATVM, poſtium ſeu palorum ſeries, Gall. *Paliſſade de poſteaux.* Willelmus de Podio-Laurentii in Chr. c. 43.

POST-BVTVM, f. Proſtibulum, tuguriolum, vbi habitant meretrices. Litterae Iohannis Reg. Franc. an. 1351. to. 2. Ordinat. p. 470. *Ordinauerunt et conuenerunt inter ſe, quod ſi aliquis de dicto miſterio inueniretur in latrocinio, vel frequentans tabernas, vel Poſtbuta, vel ludos taxillorum, etc.*

POSTCOMES, qui vices Comitis agit. In Charta Odonis II. Comitis Carnotenſis et Trecenſis apud Sammarthanos in Abbatibus Vallis ſecretae ſubſcribunt *Saſuuato Seueſcallus meus, Iſembardus Poſtcomes, Odo Vicecomes, Hezelinus Miles, etc.* Ita *Poſtcomes et Vicecomes* diuerſi ſunt.

ciuitatis portam exſtructa erat: nam a Portiano eius fundatore nomen habuit. V. Mabill. in Diario Ital. et Murator. tom. 1. part. 2. col. 212.

PORTICA, V. *Porticus.*

PORTICALE, vt infra *Porticus*: vox Italica. Cardin. de Aragon. in Alexandro III PP. apud Murator. tom. 3. pag. 458.

PORTICANI. Concilium Lateranenſe I. an. 1122. c. 12. *Illam vero prauam Porticanorum conſuetudinem, quae hactenus ibi fuit, . . . remouendam cenſemus: vt Porticanorum habitatorum ſine haeredibus morientium bona contra morientium deliberationem minime peruadantur: ita tamen vt Porticani in Romanae Eccleſiae et noſtra noſtrorumque ſucceſſorum obedientia et fidelitate permaneant.* Quinam ſint *Porticani* in hoc canone memorati, definire haud facile eſt. Alii *Portuenſes* hic indigitatos volunt, qui a portu Romano, vbi habitabant, nomen habuerunt. Hi a Praefecto Vrbis, ſub cuius iuriſdictione erant, varie vexabantur, maxime tunc temporis, quod Praefectus Calixto infenſus eſſet; vnde eo canone ipſis conſultum eſt. Sed ii *Portuenſes*, non *Porticani*, conſtanter appellantur; hinc nonnulli per *Porticanos* intelligunt peregrinos qui Romam piae peregrinationis ergo ad SS. Apoſtolos pergebant, a porticibus, vbi recipiebantur, *Porticani* dicti, vel *Perticani*, a pertica viatoria quam geſtare ſolebant.

PORTICATIO, Porticuum ſtructura, in circuitu monumentorum aedificata apud Macros. Lex funeris D. l. 11. tit. 7. V. *Porticulus.*

PORTICIA, pro *Poſticia*. V. *Poſticium.*

PORTICO, Porticus. Miracula B. Simonis Auguſt. to. 2. April. pag. 828.

PORTICVLA, Portula. Acta S. Richardi Epiſc. tom. 2. Iunii p. 248.

PORTICVLVS. (1) Papiae, *Malleus in manu portatus, quo ſignum datur remigantibus.* Vgutioni et Io. de Ianua, *Baculus paruus ad portandum habilis.* Aliis, *Portiſculus.* (2) Minor porticus, ſeu aedicula quae tumulis ac ſepulcris mortuorum ſuperſtruebatur, in Pacto Legis Salicae tit. 58. V. *Selane* et *Ponticulus.*

PORTICVS. (1) PORTICVS SANCTA, aedis ſacrae propylaeum in porticus formam extructum, in quo conſiſtebant Catechumeni et Poenitentes. Gregorius Turon. lib. 5. c. 49. (2) Improprie pro Sanctuarium, ſeu orientalis eccleſiae pars in qua maius altare erigi ſolet. Vit. S. Wunebaldi ſaec. 3. Bened. part. 2. p. 188. (3) Locus in monaſterio vbi excipiebantur aduenae: *Locutorium*, forte etiam *clauſtrum* ipſum S. Stephanus in Regula Grandimontenſium c. 51. (4) Aditus, porta in Ch. Mſ. a. 1242. (5) † Vmbraculum ligneum proiectum, quod feneſtrae vel officinae appenditur. Conſuet. Perpin. Mſ. (6) † Quidquid claudendo vtile eſt. Stat. Taurin. a. 1360.

PORTIFIRETICVS, pro *Porphyreticus*, in Epiſt. Regi Abiſſinorum falſo adſcripta ad calcem Cod. MS. Corbeienſis.

PORTIFORIVM. Ingulfus pag. 90: *Reſtituit Monaſterio noſtro calicem quondam capellae ſuae, vnum Portiforium de vſu noſtrae Eccleſiae, et vnum Miſſale, etc.* Viſitatio Theſaurariae S. Pauli Londinenſis a. 1295: *Vnum Portiforium plenarium cum nota veteri, non regulariter.* Bibliotheca Paulina, ibidem: *Liber vocatus Portiforium antiquum, ſecundum vſum Sarum, etc.* Quid ſit *Portiforium*, didicimus ex Breuiario Londini edito an. 1555. quod inſcribitur: *Portiforium ſeu Breuiarium ad inſignis Eccleſiae Sarisbur. vſum accuratiſſime caſtigatum, cum multis annotationibus* etc. Infra: *Incipit ordo Breuiarii ſeu Portiforii, etc* Vocis etymon ab eo quod foras facile portari poſſit accerſendum opinor. PORTIFHORIVM, eadem notione. Teſtam. Rotherami Eborac. Epiſc. ann. 1498. in Lib. nig. Scaccarii p. 675.

PORTIGHELLVS, atriolum, Gall. *Porche*. Statuta Mutin. rubr. 30. fol. 5. vo.

PORTILITIA, perperam pro *Fortilitia*, apud Murator. t. 11. col. 121.

PORTINARIVS, V. *Portenarius.*

POR

ORTINGHERIVS, apparitor, V. *Perticarius.*

ORTIO. (1) *Pondus quoddam ſex vncias habens.* Papias. (2) Societas. Capitul. Attonis Epiſc. c. 95. apud Acher. tom. 8. Spicil. p. 35. (3) Penſio annua. Statuta Valent. Eccl. inter Cono. Hiſpan. tom. 3 p. 510. V. *Portionare.* PORTIO CANONICA, Penſitatio annua Canonico aſſignata. Statuta Eccleſ. Valent. ibid. p. 144. to. 4. V. in *Canonicus.* PORTIO CONGRVA, *debita*, ſufficiens pars reditus beneficii vicario perpetuo aſſignata. Charta Guidonis Epiſc. Eduenſis an. 1340. inter Inſtr. to. 4. nouae Gall. Chriſt. col. 109. Portio nude dicitur in Charta apud *Madox* Formul. Angl. p. 71.

ORTIONALIS. (1) Papias: *Vis publica eſt, ſi quis ciuem ante Portionales, populum, vel iudicem, vel Regem appellantem necaueris, verberaueris, vel vinxerit.* (2) Dicitur de eo quod alterius pars eſt. Tertullianus de veland. virg. c. 4.

PORTIONARE, *Portionem* ſeu penſionem annuam aſſignare. Charta an. 1374. apud Baluz. to. 2. Hiſt. Aruern. p. 368. V. in *Portio.*

PORTIONARIVS. (1) Colonus partiarius, qui ad medietatem fructuum praedium colit, idem qui *medietarius.* V. in hac voce. Bulla Sixti IV. PP. inter Priuil. Equitum S. Iohan. Hieroſ. p. 135. Hinc PORTIONARII dicti Beneficiati in Eccleſiis cathedralibus, qui dimidiam tantum praebendam percipiunt. Hi aut ab Epiſcopis, qui Clerum ſuum augere volebant, inſtituti ſunt, aut vt Canonicorum abſentium vices ſupplerent; inter Canonicos tamen nunquam ſunt numerati. Innocentius III. PP. in Epiſt. ad Alphonſum Epiſc. Aurienſ. inter Conc. Hiſpan. to. 3. p. 414. (2) Qui portitorium vel naulum exigit. Conſtit. Sicul. l. 1. tit. 76. Sed hic forte *Portunarius* eſt legendum. Haec Spelman. V. *Portunarius*, et infra *Portitores.*

PORTIONARIVS, adi. dicitur de eo cuius portio tantum poſſidetur. Ch. Mſ. a. 1398.

† PORTIONATOR, qui alicuius praedii ſeu feudi cum alio portionem habet. Ch. a. 1322.

PORTIONISTA, Conuictor, Gall. *Penſionnaire.* Statuta Collegii de Monte acuto an. 1499. tom. 5. Hiſt. Pariſ. Lobinelli p. 717. A diurnis cibi ac potus portionibus deducenda videtur vocis origo.

PORTIPHORIVM. V. *Portiforium.*

PORTIREVE, vrbis ſiue portus Praepoſitus. Sic autem olim dictus eſt vrbis Londinenſis Praepoſitus, quem hodie *Maiorem* vocant. A Saxon. *Porte*, portus, et *Gereſe*, i. Praefectus, Praepoſitus. Leges Edw. Confeſſ. c. 1. apud Bromptonum. *Portgreve* habet Cambdenus in Cantio.

PORTIRIVM, pro *Poterium*, V. in hac v.

PORTISCVLVS, V. *Porticulus.*

† PORTISSONVM, i. q. *Portaticum*, in Ch. a. 1323.

PORTITOR. (1) Idem qui *Portarius*, ianitor, in Lege Longob. lib. 1. tit. 25. §. 16. V. *Portanarius.* (2) Pro *Portator*, *gerulus*, *baiulus*, in Lex. Philoſ. Goclenii. Hiſt. Cortuſior lib. 5. (3) Nuntius, tabellarius, in leg. 7. Cod. Theod. Execut. apud Iſidorum lib. 6. c. 8 et Senatorem lib. 1. Ep. 46. lib. 8. Epiſt. 8. lib. 10. Ep. 10. *Portitor nugarum*, *Portitor litterarum*, apud Goclen. in Lex. Philoſ. V. *Portator.* (4) Alias PORTITORES dicuntur qui *portoria* exigunt, et ad portus ſedent, apud Nonium Marcellum, Donatum ad Terentii Phormion. V. Lambinum ad Plautum. (5) † Miniſter furnarius, qui panem coquendum ad furnum deferre tenetur. Ch. a. 1229. V. *Porterius.*

PORTITORIVM. (1) Τελώνιον, in Gloſſ. Lat. Graec. Locus vbi vectigal exigit publicanus, portitor. (2) Lectica. Hiſt. MS. exceptionis Reliq. S. Baudelii in Monaſt. Saxiac. ann. 878. V. *Portatorium.*

PORTITVRA, capacitas, Gall. *Portée d'un vaiſſeau.* Charta Henric. VII. Reg. Angl. an. 1496. apud Rymer. to. 12. p. 595. V. *Portagium.*

PORTARE TABVLAS prohibitum in plerisque Regum Gall. Edictis quae ad rem monetalem ſpectant. Quibus verbis vetitum exiſtimo ne quis auri vel argenti tabulas ſeu laminas, Gallice *Lingots*, deferat. V. *Tabula 6.* (6) † Ius habere cogendi, compellere. Ch. Mſ. a. 1265. (7) † Debere, certis praeſtationibus adſtringi, in Ch. Mſ. a. 1204. (8) † Caſtigare, t. 6. Iul. p. 480. (9) † Habere, re aliqua affici. Inſtr. a. 1357. (10) † *Portare ſe haeredem*, gerere ſe vt haeredem, in Memor. Cam. Comput. Pariſ.

PORTARIA, V. *Portarium* et *Portarius*.

PORTARITIA TROYA, ſus feta, Gall. *Truye plaine*. Statuta Alteñſ. Collat. 11. c. 64. f. 32. vo.

PORTARIVM, Portorium, ac tributum, quod ad portas ciuitatum exſoluitur. Gloſſ. Gr. Lat. *Τέλος πύλης*, *Portarium*. V. alia notione in *Portus*. PORTARIA, eadem notione. Ch. apud Sammarthanos in Epiſcopis Pariensſ. V. *Portaticum*.

PORTARIVS. (1) Officialis monaſticus, qui Portae Monaſterii curam habet, *Oſtiarius* dictus Vigilio Diacono, *Ianitor* S. Iſidoro in Regula c. 19. *Portarius*, et *Subportarius*, in libro Vſuum Ordinis Ciſtercienſis c. 84. PORTERIVS, eadem notione. Charta an. 1344. in Tabul. S. Victoris Maſſil. PORTARIVS PAVPERVM, in Monaſteriis, portae ſcilicet ad quam pulſabant pauperes eleemoſynam petentes. Tabularium Conchenſis Abbat. in Ruthenis Ch. 312. PORTARIVS EXTERIOR, *ſiue curiae*, ad quod officium deligi iubetur vnus de conuerſis fratribus, probatus moribus, affabilis, etc. in libro Ordinis S. Victoris Pariſienſis MS. c. 15. PORTARIVS CLAVSTRI, ibidem c. 16. ex conuerſis pariter fratribus, cuius officium eſt *introitum clauſtri obſeruare iugiter, ne quis extraneus ingrediatur, aut intro inſpiciat, etc.* PORTARIA, officium portarii, in Charta ann. 1523. apud Lobinell. PORTARIA DOMVS, aedicula portarii monaſtici. Laurent. Leodienſ. PORTERIVS, Officium in Aula Dalphinali. Ordinatio Humberti II. an. 1340. t. 2. Hiſtor. Dalphin. p. 396. V. ibid. p. 315. vbi pro *Poſterii* leg. *Porterii*, vt infra pag. 316. habetur. (2) Executor Regiae Iurisdictionis, quorum numerus eſt 12. in Regno Aragon. de quibus multa habet Michaël *del Molino* in Repertorio Foror. Aragon. *Portarii, ſeu Officiales Praelatorum*, in Concilio Palentino an. 1322. c. 19. V. *Azemblarius*. (3) Portorii exactor. V. *Portaticum*.

† PORTARIVS, adiect. proximus portae, t. 1. Aug. p. 648.

† PORTATA, qualitas, conditio, vox Italica. Stat. Taurin. a. 1360.

† PORTATIA, ſeruitii genus, quo quis tenetur portare quae illi committuntur, in Ch. a. 899.

PORTATICVM, idem quod *Valutarum teloneum*, in Speculo Saxonico lib. 2. art. 21. §. 1. Ch. Chlodouei III. Regis Franc. apud Mabillonium tom. 4. SS. Ordinis S. Benedicti p. 618. *Nec Portatico, nec pontatico, nec rotatico, nec nullas redditus* [illegible] *nis ... exactare penetus praeſumatis.* PORTAGIVM, eadem notione. Charta Ludouici VI. Reg. Franc. an. 1136. apud Marten. to. 1. Ampliſſ. Collect. col. 749. PORTANAGIVM. Charta Philippi Regis Franc. an. 1271. in 30. Regeſto Chartophylacii Regii Ch. 230. vbi *Portanagium* malim de tributo, quod in portubus exigitur, interpretari. PORTAGIARIVS, portoriorum exactor. Regeſtum magnorum dierum Trecenſium an. 1288. PORTARATICVM. Vetus Charta apud Vghellum to. 5. p. 1541.

PORTATILES EPISCOPI, qui clero et populo carent. V. in *Epiſcopus*.

PORTATINVS quis fuerit docet Chro. Eſtenſe ad an. 1351. apud Murator. to. 15. col. 467. *Portatinus cum LX remis, qui habet officium praecipiendi omnibus parte Admiralii.*

PORTATIO. (1) PORTATIO ARMORVM, eorum inſtructus et geſtatio, Gall. *Port d'armes*, inter ſupremi domini iura ita recenſetur, vt maiori etiam iuſtitiario, niſi illud ab antiquo habeat, de delictis in hanc rem commiſſis non liceat cogno-

noſcere aut iudicare. Tranſactio inter Philippum Pulcrum Reg. Franc. et Epiſcopum Capitulumque Eccleſ. Viuar. ann. 1307. ex Schedis Cl. V. Lancelot. (2) † Summa redituum, in Ch. Mſ. a. 1218. (3) † Solemnis epiſcopi in vrbem epiſcopalem ingreſſus, quod cum baronum aut militum ſuorum humeris portaretur. Chartul. epiſc. Pariſ. V. *Portaginum* 2.

PORTATOR. (1) Qui aliquid portat. Spicil. MS. Fontanell. p. 428. vbi de ordine funeris. (2) Tabellarius, in Epiſt. Iohannis VIII. PP. inter Conc. Hiſp. tom. [illegible] pag. 154. V. *Portitor*. (3) Qui panem ex officio ad furnum defert, in Litteris Philippi Aug. Reg. Fr. an. 1186. tom. 4. Ordinat. p. 76. V. *Porterius*. (4) PORTATORES CHRISMATIS. Inuentar. ornament. tom. 1. Rer. Mogunt. p. 94. PORTATOR *lecti Regis*, inter miniſtros regios recenſetur in Libro nigro Scaccarii p. 352. vt et *Portator ſcutellae eleemoſynariae*, p. 346.

PORTATORIVM, machina geſtatoria, cuius Romae vſus in Palmarum feſto. Alcuinus de diu. Offic. V. *Portitorium* 2.

PORTATORIVS, quo aliquid portatur. S. Auguſtini Serm. 7. in Aſcenſione.

PORTATVM, Reditus, prouentus, Gall. *Rapport*. Statuta Collegii de Monte-acuto ann. 1402. apud Lobinell. tom. 5. Hiſt. Pariſ. p. 683.

PORTATVRA. (1) Vectura, Gall. *Port, voiture*. Codex cenſualis MS. Irminonis Abb. Sangerm. V. *Portus* 7. (2) Quantum quis ferre poteſt, onus viri robuſti, Gallis *Charge, portée*. Laudes Papiae apud Murator. to. 11. col. 24.

PORTELLA. (1) Portula, minor porta. Charta an. 1347. to. 2. Hiſt. Dalphin. p. 568. V. *Portellus* 2. et *Poſtella* 2. (2) Pro *Sportella*, Fiſcella. Litterae Eduardi III. Reg. Angl. an. 1356. apud Rymer. tom. 6. p. 78. (3) † Hierotheca in qua circumferri poſſint lipſana Sanctorum, to. 2. Aug. p. 647.

PORTELLVS. (1) Portus minor, vbi naues onerantur et exonerantur. [illegible] V. Charta an. 990. apud Stephanot. to. 1. Antiq. Bened. Occitan. MSS. p. 399. (2) Minor porta. Hiſt. Epiſc. Autiſſiod. apud Labbaeum tom. 1. Bibl. MSS. (3) † Minor *Porticus*, apud Murat. t. 20. p. 895.

PORTEMIA, *Nauicula Syriaci generis lata et ſine carina, a portando vocata. Vtuntur iis in Pannonia.* Iſid. lib. 19. Orig. c. 1. Idem habet Papias. Ex Heſychio *Porthmium* ſcribendum putat Martinius. Sed *portemiae* proximior eſt PORTENNA, eadem notione, apud Nicolaum Specialem lib. 7. de Reb. Sicul. c. 17. t. 10. Murator. col. 1070. V. *Pontones*.

PORTENARIVS, V. *Portanarius*.

PORTENATICVM, V. *Portulaticum*.

PORTENDICVLVM, felix omen, ex voce Lat. *Portendere*, ominari. Lambertus Ardenſis p. 148.

PORTENNA, V. *Portemia*.

PORTENSIS, *Portitor*, *ianitor*. Vgutio, et Io. de Ianua.

PORTENTARE, portendere. Vita SS. Paterni et Scubilionis t. 2. April. pag. 429.

PORTENTIO, *Portentum*, *prodigium*, in Gloſſ. Gaſp. Barthii ex Guiberti Hiſt. Palaeſt. apud Ludewig. tom. 3. Reliq. MSS. p. 428.

PORTERIVS, Furni miniſter, qui panem ad furnum ex officio defert. Statuta Arelatenſ. MSS. art. 80. vbi leg. *Poſterius* vt in art. 154. V. in hac voce, et ſupra in *Portarius*, alia notione.

PORTEROLA, Portula, oſtiolum. Chron. Atinenſe apud Murator. to. 7. col. 907.

PORTGREVIVS, V. *Portireue*.

PORTI, portari. Epitaph. S. Wernheri Mart. to. 2. April p. 702.

PORTIANVM. Charta an. 1172. apud Stephanot. tom. 2. Antiquit. Bened. Occitan. MSS. pag. 390. *Damus . . . totum quod habemus in Portiano, et in vinariis, et in villa de Palatiolo.* Forte, id quod extra portam loci poſitum eſt: niſi nomen ſit proprium.

PORTIANVS. S. Ambroſ. Epiſt. 20. *Nec iam Portiana, hoc eſt, extramurana baſilica petebatur, etc.* Perperam Macri in Hierolex. hanc baſilicam ſic dictam volunt quod extra ciui-

ciuitatis portam exſtructa erat: nam a Portiano eius fundatore nomen habuit. V. Mabill. in Diario Ital. et Murator. tom. I. part. 2. col. 212.

PORTICA, V. *Porticus*.

PORTICALE, vt infra *Porticus*: vox Italica. Cardin. de Aragon. in Alexandro III PP. apud Murator. tom. 3. pag. 458.

PORTICANI. Concilium Lateranenſe I. an. 1122. c. 12. *Illam vero prauam Porticanorum conſuetudinem, quae hactenus ibi fuit, . . . remouendam cenſemus: vt Porticanorum habitatorum ſine haeredibus morientium bona contra morientium deliberationem minime peruadantur: ita tamen vt Porticani in Romanae Eccleſiae et noſtra noſtrorumque ſucceſſorum obedientia et fidelitate permaneant.* Quinam ſint *Porticani* in hoc canone memorati, definire haud facile eſt. Alii *Portuenſes* hic indigitatos volunt, qui a portu Romano, vbi habitabant, nomen habuerunt. Hi a Praefecto Vrbis, ſub cuius iurisdictione erant, varie vexabantur, maxime tunc temporis, quod Praefectus Calixto infenſus eſſet; vnde eo canone ipſis conſultum eſt. Sed ii *Portuenſes*, non *Porticani*, conſtanter appellantur; hinc nonnulli per *Porticanos* intelligunt peregrinos qui Romam piae peregrinationis ergo ad SS. Apoſtolos pergebant, a porticibus, vbi recipiebantur, *Porticani* dicti, vel *Perticani*, a pertica viatoria quam geſtare ſolebant.

PORTICATIO, Porticuum ſtructura, in circuitu monumentorum aedificata apud Macros. Lex funeris D. l. 11. tit. 7. V. *Porticulus*.

PORTICIA, pro *Poſticia*. V. *Poſticium*.

PORTICO, Porticus. Miracula B. Simonis Auguſt. to. 2. April. pag. 828.

PORTICVLA, Portula. Acta S. Richardi Epiſc. tom. 2. Iunii p. 248.

PORTICVLVS. (1) Papiae, *Malleus in manu portatus, quo ſignum datur remigantibus*. Vgutioni et Io. de Ianua, *Baculus paruus ad portandum habilis*. Aliis, *Portiſculus*. (2) Minor porticus, ſeu aedicula quae tumulis ac ſepulcris mortuorum ſuperſtruebatur, in Pacto Legis Salicae tit. 58. V. *Selane* et *Ponticulus*.

PORTICVS. (1) PORTICVS SANCTA, aedis ſacrae propylaeum in porticus formam exſtructum, in quo conſiſtebant Catechumeni et Poenitentes. Gregorius Turon. lib. 5. c. 49. (2) Impropie pro Sanctuarium, ſeu orientalis eccleſiae pars in qua maius altare erigi ſolet. Vit. S. Wunebaldi ſaec. 3. Bened. part. 2. p. 188. (3) Locus in monaſterio vbi excipiebantur aduenae: *Locutorium*, forte etiam *clauſtrum* ipſum S. Stephanus in Regula Grandimontenſium c. 51. (4) Aditus, porta in Ch. Mſ. a. 1242. (5) † Vmbraculum ligneum proiectum, quod feneſtrae vel officinae appenditur. Conſuet. Perpin. Mſ. (6) † Quidquid claudendo vtile eſt. Stat. Taurin. a. 1360.

PORTIFIRETICVS, pro *Porphyreticus*, in Epiſt. Regi Abiſſinorum falſo adſcripta ad calcem Cod. MS. Corbeienſis.

PORTIFORIVM. Ingulfus pag. 90[illegible] *Reſtituit Monaſterio noſtro calic[illegible] quondam capellae ſuae, vnum Porti[illegible] forium de vſu noſtrae Eccleſiae*, c[illegible] *mum Miſſale, etc.* Viſitatio Theſaurariae S. Pauli Londinenſis a. 1295 *Vnum Portiforium plenarium cum* [illegible] *ta veteri, non regulariter*. Bibliotheca Paulina, ibidem: *Liber vocatus Portiforium antiquum, ſecundum vſum Sa[illegible]rum, etc.* Quid ſit *Portiforium*, [illegible] ſcimus ex Breuiario Londini edit[illegible] an. 1555. quod inſcribitur: *Portiforium ſeu Breuiarium ad inſignis Eccleſiae Sarisbur. vſum accuratiſſime c[illegible]ſtigatum, cum multis annotatiuncul[illegible]* etc. Infra: *Incipit ordo Breuiarii ſ[illegible] Portiforii, etc.* Vocis etymon ab e[illegible] quod foras facile portari poſſit [illegible]cerſendum opinor. PORTIFORIVM, eadem notione. Teſtam. Roth[illegible]rami Eborac. Epiſc. ann. 1498. [illegible] Lib. nig. Scaccarii p. 675.

PORTIGHELLVS, atriolum, Gal[illegible] *Porche*. Statuta Mutin. rubr. 30. fo[illegible] 5. vo.

PORTILITIA, perperam pro *Fortilitia*, apud Murator. t. 11. col. 12[illegible]

PORTINARIVS, V. *Portanarius*.

ORTINGHERIVS, apparitor, V. *Perticarius*.

ORTIO. (1) *Pondus quoddam ſex vncias habens*. Papias. (2) Societas. Capitul. Attonis Epiſc. c. 95. apud Acher. tom. 8. Spicil. p. 35. (3) Penſio annua. Statuta Valent. Eccl. inter Conc. Hiſpan. tom. 3 p. 510. V. *Portionare*. PORTIO CANONICA, Penſitatio annua Canonico aſſignata. Statuta Eccleſ. Valent. ibid. p. 144. to. 4. V. in *Canonicus*. PORTIO CONGRVA, *debita*, ſufficiens pars reditus beneficii vicario perpetuo aſſignata. Charta Guidonis Epiſc. Eduenſis an. 1340. inter Inſtr. to. 4. nouae Gall. Chriſt. col. 109. Portio nude dicitur in Charta apud *Madox* Formul. Angl. p. 71.

ORTIONALIS. (1) Papias: *Vis publica eſt, ſi quis ciuem ante Portionales, populum, vel iudicem, vel Regem appellantem necauerit, verberauerit, vel vinxerit.* (2) Dicitur de eo quod alterius pars eſt. Tertullianus de veland. virg. c. 4.

ORTIONARE, *Portionem* ſeu penſionem annuam aſſignare. Charta an. 1374. apud Baluz. to. 2. Hiſt. Aruern. p. 368. V. in *Portio*.

ORTIONARIVS. (1) Colonus partiarius, qui ad medietatem fructuum praedium colit, idem qui *medietarius*. V. in hac voce. Bulla Sixti IV. PP. inter Priuil. Equitum S. Iohan. Hieroſ. p. 135. Hinc PORTIONARII dicti Beneficiati in Eccleſiis cathedralibus, qui dimidiam tantum praebendam percipiunt. Hi aut ab Epiſcopis, qui Clerum ſuum augere volebant, inſtituti ſunt, aut ut Canonicorum abſentium vices ſupplerent; inter Canonicos tamen nusquam ſunt numerati. Innocentius III. PP. in Epiſt. ad Alphonſum Epiſc. Aurienſ. inter Conc. Hiſpan. to. 3. p. 414. (2) Qui portitorium vel naulum exigit. Conſtit. Sicul. l. 1. tit. 76. Sed hic forte *Portunarius* eſt legendum. Haec Spelman. V. *Portunarius*, et infra *Portitores*.

PORTIONARIVS, adi. dicitur de eo cuius portio tantum poſſidetur. Ch. MſſI. a. 1398.

† PORTIONATOR, qui alicuius praedii ſeu feudi cum alio portionem habet. Ch. a. 1322.

PORTIONISTA, Conuictor, Gall. *Penſionnaire*. Statuta Collegii de Monte acuto an. 1499. tom. 5. Hiſt. Pariſ. Lobinelli p. 717. A diurnis cibi ac potus portionibus deducenda videtur vocis origo.

PORTIPHORIVM. V. *Portiforium*.

PORTIREVE, vrbis ſiue portus Praepoſitus. Sic autem olim dictus eſt vrbis Londinenſis Praepoſitus, quem hodie *Maiorem* vocant. A Saxon. *Porte*, portus, et *Gerefe*, i. Praefectus, Praepoſitus. Leges Edw. Confeſſ. c. 1. apud Bromptonum. *Portgreve* habet Cambdenus in Cantio.

PORTIRIVM, pro *Poterium*, V. in hac v.

PORTISCVLVS, V. *Porticulus*.

† PORTISSONVM, i. q. *Portaticum*, in Ch. a. 1323.

PORTITOR. (1) Idem qui *Portarius*, ianitor, in Lege Longob. lib. 1. tit. 25. §. 16. V. *Portanarius*. (2) Pro *Portator*, *gerulus*, *baiulus*, in Lex. Philoſ. Goclenii. Hiſt. Cortuſior lib. 5. (3) Nuntius, tabellarius, in leg. 7. Cod. Theod. Execut. apud Iſidorum lib. 6. c. 8 et Senatorem lib. 1. Ep. 46. lib 8. Epiſt. 8. lib. 10. Ep. 10. *Portitor nugarum*, *Portitor litterarum*, apud Goclen. in Lex. Philoſ. V. *Portator*. (4) Alias PORTITORES dicuntur qui *portoria* exigunt, et ad portus ſedent, apud Nonium Marcellum, Donatum ad Terentii Phormion. V. Lambinum ad Plautum. (5) † Miniſter furnarius, qui panem coquendum ad furnum deferre tenetur. Ch. a. 1229. V. *Porterius*.

PORTITORIVM. (1) Τελώνιον, in Gloſſ. Lat. Graec. Locus vbi vectigal exigit publicanus, portitor. (2) Lectica. Hiſt. MS. exceptionis Reliq. S. Baudelii in Monaſt. Saxiac. ann. 878. V. *Portatorium*.

PORTITVRA, capacitas, Gall. *Portée d'un vaiſſeau*. Charta Henric. VII. Reg. Angl. an. 1496. apud Rymer. to. 12. p. 595. V. *Portaginm*.

PORTIVNCVLA, diminut. a *Portio*, particula. Oroſius l. 6. c. 11.

PORTMOTA, curia, portus, vel portui indicta, qua res ad portum ſpectantes agitantur: a Saxon. *Porte*, portus, et *Gemote*, conuentus. Ita Spelman. Computus an. 1425. apud Kennet. Antiquit. Ambroſd. pag. 570.

PORTOLADI, remiges; Italis, *Portuhati*. Sanutus lib. 2. part. 4. c. 20.

PORTOLATTAE dicuntur in Gloſſ. Franc. Barber. ad Docum. d'Amor. edit. Vbald. p. 261. *homines qui in galea incipiunt remigare, et alii poſtea ſequuntur.*

PORTOMIA, V. *Portemia.*

PORTONAGIVM, V. *Portulaticum.*

PORTONARIVS, nauta, qui itinerantes ad vlteriorem fluminis ripam nauigio tranſuehit. Vita S Iohannis Epiſc. Valentin. apud Marten. tom. 3. Anecd. col. 1696. V. *Portonarius.*

PORTONATICVM. V. *Portulaticum.*

PORTORA, pro *Portus*, terminatione Longobard. Nauis quae ad traiectus fluminum pontis vicem praebet. Charta an. 774. tom. 2. Bullar. Caſin. p. 17. V. *Portura* et *Portus 3.*

PORTORIVM *dicitur quaedam praeſtatio, quae datur pro nauium applicatione ſeu ſtatione et mercatione quacumque facta in portu; vnde differunt pedagia, guidagia et ſaluiaria.* Vocabul. vtriusque iuris. V. *Portulaticum.*

PORTRACTVS, pictus, delineatus, a Gall. *Portraire*, pingere. Inuentar. MS Eccl. Anic. an. 1444.

PORTSOKA. Vetus Charta Cantabrigienſis apud Somnerum, in Tractat. de *Gavelskind* p. 135. *Conceſſi etiam eis quietantiam mardri infra vrbem, et in Portſoka, et quod nullus, etc.* Rurſum: *Conceſſimus etiam quod nullus de ciuitate, vel Portſoka ſua captus, vel rectatus de aliquo crimine vel forisfacto, pro quo debeat impriſonari, impriſonetur alibi quam in priſona ciuitatis, etc.* Saxon. *Porte* eſt portus, vel porta: *Soc*, *Soca*, iuriſdictio, dominium, etc.

PORTVAGIVM, V. *Portulaticum.*

PORTVALIS, ſauces, clauſtra mo[...] tium. Hiſt. Cortuſ. lib. 2. apud Mu[...] rator. to. 12. col. 800. V. *Portu*[...]

PORTVENSIS, eadem notione; hi[...] *Portuenſia horrea, condita, Portuenſ[...] menſores, operae.* V. Gothofred. [...] leg. 9. Cod. Theod. de Suariis li[...] 14. tit. 4.

PORTVGALENSIS, Luſitanus, [...] Epiſt. Innocentii III. PP. inter Co[...] Hiſpan. to. 3. p. 434.

PORTVLANIA, officium, dign[...] *Portulani*. Longinus in Vita S. St[...] niſlai to. 2. Maii p. 274.

PORTVLANVS. (1) Qui portub[...] maris, vel fluminum, eoque [...] ne nauibus quae in ſtatione ſun[...] praeeſt. Statutum Honorii IV p[...] Regni Neapol. incolis an. 1285. H[...] ius munus pluribus deſcribitur a P[...] tro de Vineis lib. 2. Epiſt. 36. Ita *Portolano* vocant, *libro dove ſono d[...] ſcritti porti del mare.* Extſtat edit[...] Venetiis an. 1576. cum *il con[...] del mare.* Habetur etiam Gallice ed[...] tus. V. Turcograeciam Cruſii p[...] 525. Alii videntur *Portulani* P[...] memorati a Laur. Byzinio de Or[...] belli Huſſitici apud Ludewig. to. [...] Reliq. MSS. p. 126. *Cui quidem Co[...] cilio* (Conſtantienſi) *ipſe Iohan[...] Papa XXII. perſonaliter inter[...] . . . . Item Portulani Papae* 24. V[...] *Portulanos* quosuis tributorum e[...] ctores interpretor. PORTVZAN[...] vt *Portulanus*. Anonymus de ge[...] Manfredi et Conradi Reg. apud M[...] rator. to. 8. col. 609. vbi Balu[...] t. 6. Miſcell. edidit *Portularius*. ([...] † Famulus infimi gradus inter m[...] niſtros coquinae. Leg. Polon. t[...] p. 166.

PORTVLATICVM, tributum qu[...] praeſtatur pro nauibus in portub[...] conſiſtentibus. Charta ann. 11[...] apud Vghellum to. 7. Ital. Sacr. [...] 665. Idem videtur quod PORT[...] NATICVM, in Charta Anſelmi A[...] chiep. Mediol. an. 1100. apud P[...] ricellum in Baſil. Ambroſ. pag. 1[...] *Coloneum* (l. *teloneum*) *quod vu[...] turadia dicitur, ſiue Portonatic[...] etc.* PORTONAGIVM, eodem ſig[...] ficatu. Charta Raimundi Comit. T[...] lo[...]

loſ. an. 1222. PORTONATICVM, in Charta Berengarii et Adalberti Regum Italiae an. 952. item Ottonis Imp. an. 931. et in Charta Conradi II. Imper. ann. 1027. et alibi paſſim. PORTVAGIVM, eadem notione, in Charta an. 1222. inter Priuil. Equit. S. Iohan. Hieroſ. p. 31. PORTVNATICVM. Charta Friderici II. Imper. an. 1220. apud Vghellum to. 2. p. 23.

PORTVNARIVS, V. *Portanarius*.

PORTVNVS, V. *Neptunus*.

PORTVRA, idem quod *Portora*. V. in hac voce. Capitulare de cauſis regni Italiae c. 17. Capitulare Pipini Regis Italiae c. 29. et Lex Longob. lib. 3. tit. 5. c. 3.

PORTVS. (1) Fauces, clauſtra montium, *Puertos* Hiſpanis, quibus proprie dicuntur clauſtra Pyrenaeorum montium. Turpinus in Hiſt. Caroli M. c. 11. PORTARIVM, eadem notione. S. Eulogius in Epiſt. ad Wiliſindum Epiſc. Pampilon. (2) Porta, apud Lobinell. to. 2. Hiſt. Britann. p. 872. (3) Nauigium ad tranſuehendos itinerantes. Aribo in Vita S. Corbiniani Epiſc. in Hiſt. Friſing. Meichelbecki tom. 2. p. 29. Vbi et fluminis traiectus intelligi poteſt. V. *Portura*. (4) Reditus, praediorum commoda, Gallis, *Rapports, revenus*. Vita S. Placidi Mart. num. 45. *Requiſitus de poſſeſſionibus ac Portubus, . . . de ſeruis et ancillis.* Infra: *Praecipit vt . . . . earumdem cortium procuratores ac Portuum cuſtodes . . . daturet.* Infra: *Praepoſiti Portuum et procuratores cortium . . . . redditus Portuum et cenſus cortium.* Adde n. 55. Chronicon Caſin. lib. 3. c. 57. *Locum qui Caetarius dicitur in Calabria cum toto Portu ſuo.* Guntherus lib. 8. Ligurini:

> *Vectigal, Portus, cudendae iura monetae,*
> *Cumque molendinis, telonea, flumina, pontes*, etc.

(5) Agendi ratio. Charta Philippi Pulcri Reg. Franc. an. 1302. apud Meneſter. Hiſt. Lugdun. pag. 84. *Conuenti ſibi ſic ſubſtituentes quod pro adminiſtratione, Porto, ſeu geſtione ſubſtitutorum ſuorum, ſi quid in eis commiſerint, tenebuntur prout de iure fuerit reſpondere.* V. *Portamentum*. (6) Auctoritas, pondus. Propoſita in Conc. Pariſ. an. 1416. apud Marten. to. 4. Anecd. col. 350. *Attento quod habet* (Vaurenſis Epiſcopus) *magnum Portum et officium in dicto Concilio, etc.* Galli dicerent, *Attendu qu'il eſt d'un grand poids dans ce Concile, etc.* (7) Vectura, Gall. *Port.* Statuta Auenion. lib. 1. rubr. 25. art. 2. *Quodque molendinarius pro Portu et reportu cuiuslibet ſalmatae grani, vel farinae, tam infra ciuitatem quam extra mercedem vnius ſolidi Turon. tantum conſequatur.* Reparationes factae in Seneſcallia Carcaſſonae ann. 1435. *Item pro Portu calcis . . . . VI. ſol.* PORTVS ARMORVM; Gall. *Port d'armes.* Charta Ludouici Delphini an. 1451. apud Salvaingum de Vſu feud. p. 62. *Cuius quidem ſtatuti praetextu, cum plures ex poſt exortae fuerint rixae, Portus armorum, violentiae, etc.* V. *Portatio*. (8) Portorium, tributum quod ad portas ciuitatum, vel in portubus, ſeu pro appulſu ad portum exſoluitur. Charta XI. ſaec. apud Ruffium filium in Comit. Prouinc. pag. 29. *Denique in villa, quam ruſtica lingua nominat Pertuſum, tenebamus miſtraliam, et Portum, et mercatum, et diſtrictum.* Pro tributo quod in portubus exigitur, occurrit in Charta Ottonis IV. Imp. an. 1210. apud Murator. delle Antic. Eſtenſi p. 392. Pro appulſu ad portum, in Charta Caroli Imper. ex Tabul. Maior. Monaſt. V. *Portaticum*. (9) PORTVS, ſecundae declinat. in Charta an. 990. ex Tabul. S. Tiberii. PORTVM FACERE dicitur nauis, quae ad portum appellit. Charta an. 1079. apud Gariellum in Epiſcopis Magalonenſib. pag. 76. (10) † Idem q. *Deportus*, Ius caduci in beneficiis eccleſiaſticis, in Ch. Mſ. a. 1383. (11) † PORTVS LITTERARVM, merces pro allatis litteris, Gall. *Port*, Comput. ann. 1482.

† PORTVSIACVM, tributum, quod ex nundinis percipitur. Ch. Mſ. an. 1114.

† PORVM, ſilua. Bulla Alex. III. an. 1179.

PORZELLVS, pro *Portellus*, diminut. a porcus. Statuta Placent. fol. 65. vo.

POSA. Tabularium S. Andreae Viennenſis: *Nantelmus filius Vitfredi dedit duas Poſas à Noiareia, et ſuum rediſmo de Noianta.* V. Pen. † *Poſe* in pago Tienorchienſi certam quantitatem lapidum ſignificat.

† POSARE, ponderare, Gall. ol. *Poiſer*. Ch. Mſ. a. 1311.

† POSATORIVS FVSTIS, cui quis innititur. Form. Mſ.

POSCA, vinum acidum aquae mixtum. Gloſſ. Gr. Lat. ὀξύκρατον, *Poſca*, Gall. *Piquette*. Gloſſarium Cambronenſe: *Poſca, vinum ſecundum.* Occurrit apud Plautum in Milite Glor. Suetonium in Vitellio, Plinium l. 27 c. 4. PVSCA, pro *Poſca*, eadem notione, habetur non ſemel apud Caelium Aurelian. Siccenſ. lib. 1. Chr. cap. vlt. lib. 2. c 7. 13 etc. At Vgutioni et Ioan. de Ianua *Puſca et puſcula* dicitur *quaedam commixtio aquae et vini, vbi plus aquae adhibetur, quae puſculentis maxime prodeſt, et dicitur a Pus.* Statuta Mediolanenſia 2. part. c. 384. *Poſſint maſſarii vel partiarii facere Poſcham nvis competenter praecalcatis.* Nec ſcio an ſic legendum in Gloſſ. Saxon. Aelfrici: *Puſta, Hacme.* Ita *Poſca* et *Puſca* non ſemper fuerit quod ὀξύκρατον vocant, ſed commixtio aquae et vini: quomodo vox haec videtur accipienda in Regula Magiſtri c. 27. *Qui ſitit, fiducialiter indicet. Poſt hanc vocem qui fuerit ſitiens, mox de menſa ſua reſpondeat, Benedic: ſtatim temperata in vno vaſe Puſca calida, aut ſi voluerint fratres, cum iutta, quae ſemper amplius propter ſitientes fieri debet in pulmentariis fortioribus, etc.* Scribit Hieronymus Mercurialis lib. 3. Var. Lect. cap. vlt. quoſdam mirari quod ſcribat Suetonius in Vitellio c. 12. Aſiaticum eiusdem Imperatoris libertum Puteolis poſcam vendidiſſe, quaſi huiusmodi potus in medicum vſum tantum adhiberetur: ſe vero illud admiratione dignum non exiſtimare, quoniam vinum acidum aquae mixtum pro vili plebecula venale exſtitiſſe rationi conſentaneum, atque id *Poſcam* appellatum: mox addit, etiam antiquitus, ſicut *eſcam* pro cibis, ita *poſcam* pro potibus eſſe vſurpatum ſe inueniſſe, et Barbarum notaſſe in antiquiſſimis Feſti codicibus, et in Ferentini vetuſto monumento, *poſculenta* pro *poculentis* legi. Et ſane in Gloſſ. Gr. Lat. pro quauis potione vſurpatur: πόσις, *poſca*, *potus*, *potio*. Vix enim probabile ad potionem Monachorum datum ὀξύκρατον. V. Onomaſticon Roſweidi ad Vitas Patrum, et ſupra in *Fuſca*.

POSCERE REVM, aliquem in ius vocare, reum agere, in Cod. Theod. tit. 1. de Iurisdict. leg. 2.

POSCINVMMIVS, vox ficta ex *poſcere* et *nummus*, qui nummos poſcit. Ita Apuleius lib. 10. Metamorph. illecebras meretricum *Poſcinummios* vocat, quod iis nihil niſi nummos quaerunt.

POSCIRE. Gauterius de Bellis Antiochenis p. 443. *Quocirca in vicis, in plateis, in ortis, in virgultis, deſertis habitationibus. aliis tentoriis pro domibus ſuis Poſciebantur.* Locus aſteriſco notatus vt luxatus. Legendum puto *potiebantur*.

POSEGIA, POSIGIA, V. *Pogeſia*.

POSITALIS, realis, exiſtens. Vietur Dionyſius Charteuſ. vbi initium Euangelii S. Ioannis explicat.

POSITIO. (1) Ferculum, portio quae monachis apponitur. Charta apud Schannat. Vindem. Litter. p. 164. (2) Franciſco Curtio eſt *quaedam iudicialis formula verborum concepta et reperta ad eruendam veritatem per aduerſarii reſponſionem.* Ab hac definitione non multum abludunt Odofredus Beneuentanus. Iacobus de Arena et Vbertus de Bobio IC. qui Tractatus de *Poſitionibus* ediderunt. V. Caluini Lexic. Iurid. (3) Vox etiam Theologis nota, qua Theſis ſeu alicuius particularis rei aſſertio ſignificatur.

(4

(4) POSITIONES, *Aedificia*, in Gloſſis Iſidori. Horatius:

Ponendaeque domo quaerenda eſt area primum.

(5) † Tumulus, vbi quis requieſcit, t. 1. Mart. p. 207. (6) † Inſtitutio, in Ch. Mſ. a. 1210. (7) † Conceſſio, depoſitio, ap. Oefel. t. 2. p. 40. (8) † POSITIONES, litigantium allegationes et argumenta. Inuent. Mſ. a. 1366.

POSITIONALIS LIBELLUS, qui ſingulas partes et circumſtantias facti ſeu caſus breuiſſimis pronuntiatis complectitur, adiectis nihilominus, quae ad libellum requiruntur. Ita Caluinus in Lexico Iurid.

POSITIVUS, certus, praeſcriptus. Charta fundat. Collegii Dainvillae an. 1380. apud Lobinell. tom. 3. Hiſt. Pariſ. pag. 507. Alia notione *Theologia poſitiua* dicitur, quae ſcilicet ambagibus ſcholae libera eſt.

POSITOR, poëta. Abbo in Praefat. ad libr. 1. de Bellis Pariſiac. *Ergo nec Poſitor quidem nuncupor, nec figmenta hic habentur.* Et lib. 2. extremo:

Flagito quo Poſitor poſſim per amoena locorum
Hoſte canus lector gradarier atria victo.

Quibus locis ad marginem adſcriptum ab ipſo Abbone, *Poëta*.

POSITURAE. Hildemarus Epiſt. ad Vrſum Beneuent. Epiſc. apud Mabill. to. 2. Annal. p. 743. *Pauca de Poſituris loquar, ... id eſt ſigna, per quae poſſit lector cola et commata atque periodos noſſe.* V. Martinium in hac voce.

POSITUS, determinatus, aſſignatus, in Ch. a. 1256.

POSPILARE, pila ludere, in Lit. remiſſ. Mſ. a. 1352.

POSSADA, domus quam quis poſſidet, in Ch. Mſ. a. 1461.

POSSE. (1) Poteſtas, facultas, Gall. *Pouvoir*. Charta an. 1246. *Quod nihil mali faceret rebus earum; ſed potius in omnibus locis, pro Poſſe ſuo, bona fide cuſtodiret.* (2) Exercitus, copiae, Gall. *Forces*. Charta ann. 1313. apud Rymerum tom. 3. pag. 432. *Tunc eos cum equis et harneſiis ſuis areſtes, et ſalua cuſtodiri facias, quouſque aliud inde praeceperimus, aſſumpto tecum ad hoc, ſi neceſſe fuerit, Poſſe Comitatus tui.* V. *Potentatus 3.* (3) Dominium, diſtrictus, territorium. Charta Henrici Comitis Trecenſ. an. 1165. in Chartul. Meld. *Cum Pruuinenſi et Trecenſi moneta eadem lege et eodem pondere per Comitatum Pruuinenſem et Trecenſem et in toto Poſſe meo vt currat et omnino ſine cambio accipiatur, faciam. Si quis autem in Poſſe meo bonam vel falſam eam fecerit, etc.* V. in *Poteſtas*. (4) Procuratio, auctoritas, Gall. *Pouvoir.* Inuent. Chartar. reg. a. 1482.

POSSESSIO. (1) Praedium quod quis poſſidet. V. Feſtum. Lex Salica tit. 36. §. 4. *Si quis per malum ingenium in curtem alterius, vel in caſam, vel vbicumque miſerit aliquid, quod furatum eſt, neſciente domino cuius Poſſeſſio eſt, etc.* POSSESSIO EPISCOPI, illius diſtrictus, dioeceſis. Capit. lib. 7. c. 74. V. *Poſſe 3.* POSSESSIO TAEDIALIS, V. *Tedialis*. (2) Perperam pro *Proceſſio*, in Inſtrum. an. 1192. to. 4. nouae Gall. Chriſt. col. 24.

POSSESSIONATUS, habens bona ſolo. Occurrit in Charta Ricardi II. Regis Angliae apud Willel. Thorn. p. 2159. Interdum nude pro eo qui in alicuius rei poſſeſſione eſt. Sic *Sacerdotes poſſeſſionati* dicuntur qui aliquod beneficium poſſident. Litterae Henrici IV. Reg. Angl. a. 1403. Hinc POSSESSIONATI MONACHI, Gallis *Moines rentés*, dotati, quibus attributae ſunt poſſeſſiones. Acta ad Concil. Baſil. ſpectantia apud Marten. to. 8. Ampliſſ. Collect. col. 250.

POSSESSIVE HABERE, Poſſidere iure proprietario. Charta an. 1289. apud Ludewig. to. 4. Reliq. MSS. p. 116.

POSSESSORES, in Lege Salica tit. 43. §. 7. dicuntur, *qui res in pago vbi commanent, proprias poſſident:* ciues. Vetus Inſcriptio Vincentiae, apud Georgium Pilonum in Hiſt.

 Bel-

Bellunenſi p. 16. *Aeterno Principi Fl. Clau. Iuliano vbique venerando ſemper Aug. Ordo Poſſeſſoreſque Brixillanorum optima deuotione dedicarunt, bono reipublicae nato.* Alia apud Franciſcum Angelonum in Hiſt. Interamnenſi p. 36. *Et Poſſeſſores, inquilini, negotiantes, viae ſtratae cultores, etc.*

POSSESSORIUM. (1) Praedium quod quis poſſidet. Tabular. S. Vincentii Cenoman. fol. 70. V. *Poſſeſſio.* (2) Vox Practicis nota, Gall. *Poſſeſſoire*, ius quod ſpectat poſſeſſionem. Charta pro Abbat. S. Eligii Nouiom. an. 1240.

PÓSSETENUS, omnino, prorſus. Rupertus in Epiſt. ad Martin. Reg. Aragon. an. 1401. apud Marten. to. 1. Anecd. col. 1656.

POSSETUR, pro *Poſſet*, apud Nonium. V. ſupra *Fitur.*

† POSSIBILIS, approbatus, vſu receptus, in Ch. Lud. Pii.

POSSIBILITAS. (1) Leges Aluredi Regis Weſt-Sax. c. 38. *Si autem oculus aſſuaſet, reddat weram eius, et Poſſibilitatis accuſetur in eo facto, et purget ſe iuxta modum witae, etc.* Vbi *poſſibilitatis accuſari*, eſt de crimine aut facto quod data opera et voluntarie perpetratum eſt. Leges Canuti c. 66. *Et ſi quiſquam agat impoſſibiliter, non eſt omnino ſimile ſi voluntarie faciat.* Ita *poſſibile* et *impoſſibile* vſurpatur in Leg. Sax. Edwardi ſenioris c. 8. pro eo quod voluntarie et inuoluntarie fit. (2) Reditus, ni fallor, praediorum commoda. († Vel potius, qualitas, conditio.) Charta an. 1251. ex Schedis Praeſ. de Mazaugues. (3) † Poſſeſſio, fundus, in Placit. a. 983. (4) Poteſtas, t. 7. Collect. Hiſt. Franc. p. 633.

† POSSIBILITER, ſecundum poteſtatem, t. 7. Collect. Hiſt. Franc. p. 604.

POSSIFICARE, facere potentem, vt interpretantur Bollandiſtae, in Catalogo operum B. Raymundi, inter Acta SS. to. 5. Iunii p. 705. *CCCIX. liber dictus, propter bene intelligere, diligere et Poſſificare. Incipit: Multum eſt delectabile.*

POSSINACLUM, certi ponderis di-ſcus, quo iuuenes in agone conten-debant, fortiorem iudicantes, qui vltra deſignati ſpatii finem iecit. Haec Faber in Theſauro, qui ad Bar-thii Aduerſ. lib. 35. c. 2. remittit.

POST. (1) Penes. Marculfus lib. 1 form. 26. *Eo quod villam aliqua nuncupatam illam, quae ad eunde de parte illius peruenire debueru Poſt vos retineatis indebite, etc.* (2) In. Paſchaſius Radbertus in Epitaphi Walae Abb. Corbeienſis lib. 1. c. 16 *A quibus cum ſuſcepti eſſemus vener biliter, ceperunt omnes Poſt Arſenium noſtrum vultus intendere, eumque... circumuallare, etc.* (3) † Ad, t. 2 Sept. p. 617.

POSTA. (1) Statio, loci ſitus, poſi-tio: Italis *Poſta*, Gallis *Poſte*. Char-ta an. 1161. apud Murator. delle An-tic. Eſtenſi p. 322. *In perpetuum do-namus duas Poſtas Vallium poſitas i lacu Vighizoli . . . . ad habendum, ... et ad piſcandum et ad piſcari facien-dum, etc.* Hinc orta vox apud Gal-los *Poſtes*, pro veredariis, qui ve-redis ſeu equis curſoribus certas lo-corum *poſitiones*, ſtationes, et v olim appellabant, mutationes, cur-tiebantur. (2) Statio, ſeu apothe-ca. Statuta Mediolanenſia part. 2. c 423. *Aliquis qui teneat Poſtam pr vendendo carbones, non poſſit ſe in-tromittere deportando carbones p ciuitatem aliter, quam ad ſuam Po-ſtam vel apothecam.* (3) Locus co piis ad conueniendum praeſtitutu condictus, Gall. *Rendez-vous*, *Po-ſta* eadem notione Italis dicitu Chron. Domin. de Grauina ap. Mu-rator. to. 12. col. 575. (4) Volun-tas, arbitrium, petitio, libido, qu etiam ſenſu vtuntur Itali. Chroni Parmenſe ad an. 1296. apud Mur-tor. tom. 9. col. 936. *Dominus P teſtas Parmae cum certis militibus forefteriis, ſoldatis ad ſuam Poſtam equitauit ſuper Rhegium.* Statuta Ca-dubrii lib. 3. c. 40. *Aſſaſſini qui a Poſtam alterius precio vel mercede h micidium commiſerint, etc. Ad ipſ rum Poſtam vel petiti*, in Statut Aſtenſ. fol. 37. vo. Sic etiam Gal *Faire à ſa poſte* vſurpant. (5) Tr ba

buti ſpecies. Charta Aldefonſi Reg. Caſtellae aera 1230. apud Stephanotium to. 4. Fragm. Hiſt. MSS. p. 288. *Et ſint illi decem excuſati ab omni pecto, Poſta, ... et ab omni prorſus regio et alio tributo et grauamine in perpetuum.* (6) Pactum, compoſitio. Charta an. 1193. apud Georg. Pilonium in Hiſtor. Bellunenſi p. 97. vo. *Vt debeat obſeruare Poſtam et pactum cum Commune Taruiſii, etc.* POSTA, pagina. Concilium Rauennenſe an. 1317. c. 15. *Vbi vero per Poſtas libri vſurarii non apparuerit per petentem ſibi vſuras reſtitui, etc.* Infra: *Dummodo apparuerit per Poſtas libri vel alio modo legitimo, mutuum vel obligationem fuiſſe contractum.* (7) Idem quod infra *Poſtella.* Bernardi Ordo Cluniac. part. 1. c. 9. *Obſeruare per conſuetudinem debent, de fratribus qui veniunt ad monaſterium, . . . vtrum . . . habeant in ſellis ſuis pectoralia et Poſtas.* (8) Retis genus, ſeu piſcandi modus, quo rete ad palum in terra defixum ex vna parte alligato, factoque longiori in mari circuitu, eo reuertuntur piſcatores vnde profecti fuerant. Charta Regis Renati Comit. Prouinciae an. 1477. pro piſcatoribus Maſſil. ex lib. priuileg. et Statut. eorumdem. (9) Propoſitum, conſilium, Gall. *Projet, plan: Poſta* eodem ſenſu dicunt Itali. Statuta Aſtenſ. fol. 1. vo. (10) † Curſus cum veredis ſ. equis curſoribus, Gall. *Poſte*, in Comput. a. 1502. (11) † Forte Opportunitas, quo ſenſu hac voce vtuntur Itali. Acceſſ. ad Hiſt. Caſſin. Part. 1. p. 428.

POSTABVLA, ſeu potius *poſt tabula*, ſeu *retroaltare*, Poſticum altaris, ſeu eius ornamentum. Querimonia Berengarii Vicecomitis Narbonenſis aduerſus Guiffredum Archiepiſc. Narbonenſem an. 1056. V. *Poſtaltare.*

POSTADVOCATVS, minor Aduocatus, qui ab alio maiori praediorum eccleſiaſticorum tutelas in ſe recipiebat. V. in *Aduocati* col. 100.

POSTAGIA, ius quod *poſterio* ſeu deferenti panem ad furnum competebat; a tabula huic vſui apta, quae prouincialibus *Poſteille* vel *Pouës*, nunc *Taulo* dicitur, ducta vocis origo. Statuta Arelat. MSS. art. 59. V. *Poſterius.*

POSTAL. Fori Aragon. lib. 7. f. 132. vo. *Si aliquis homo in aliquo caſali veteri apparuerit, fundamenta ſuper quibus tantum poſtea conſtruxerit in gyrum, donec opus illud ſit de tribus tapialibus in altum, et miſerit ipſum caſal in arreuo, et fecerit ibi portal, ſuper quo firmauerit Poſtal, etc.* Idem videtur quod Hiſpanis *Poſte*, palus cui porta innititur.

† POSTALLA, poſterior porta, vel portula, in Ch. a. 1376.

POSTALTARE, velum, pallium, vel aliud quodpiam ornamentum, quod retro altare apponitur, Gall. *Retable.* Necrolog. Corbeienſe MS. *VII. Idus Auguſti frater Petrus de Sachiaco parno fecit fieri Poſtaltare argenteum deauratum, quod eſt ſupra maius altare.* Areſtum 9. Maii 1321. *Vnum Poſtaltarium de ſindone, etc.* V. *Poſtabula.*

POSTARIVS, f. Auriga, niſi ſit pro *Piſtarius.* Conſuetud. Fontanell. MSS. fol. 95. *Cuſtos equorum abbatis VI. (oua) . . . . Poſtarius VII.*

POSTATICVM, tributi ſpecies, idem quod *Poſta* 5. niſi mendum ſit pro *Portaticum.* V. in hac voce. Diploma Ludouici Pii an. 814. apud Marten. to. 2. Ampl. Collect. col. 22.

POSTATVM, poſtium ſeu palorum ſeries, Gall. *Paliſſade de poſteaux.* Willelmus de Podio - Laurentii in Chr. c. 43.

POST-BVTVM, f. Proſtibulum, tuguriolum, vbi habitant meretrices. Litterae Iohannis Reg. Franc. an. 1351. to. 2. Ordinat. p. 470. *Ordinauerunt et conuenerunt inter ſe, quod ſi aliquis de dicto miſterio inueniretur in latrocinio, vel frequentans tabernas, vel Poſtbuta, vel ludos taxillorum, etc.*

POSTCOMES, qui vices Comitis agit. In Charta Odonis II. Comitis Carnotenſis et Trecenſis apud Sammarthanos in Abbatibus Vallis ſecretae ſubſcribunt *Saſunato Seneſcallus meus, Iſembardus Poſtcomes, Odo Vicecomes, Hezelinus Miles, etc.* Ita *Poſtcomes* et *Vicecomes* diuerſi ſunt.

POSTILLARIVM, liber continens *poſtillas*. Obituar. MS. Sorbonae.

POSTILLATIO, opus Poſtillarum. *Lyrani Poſtillatio*, apud Cyprian. in Catal. Cod. MSS. Bibl. Goth. edit. 1714. p. 4.

POSTILLATOR, qui *poſtillas* ſcribit. Breuis Hiſt. Ordin. Praedicat. apud Marten. tom. 6. Ampliſſ. Collect. col. 355.

POSTIS. (1) Tabula lignea, aſſer, Gall. *Ais*, *planche*, ab Occitanis *Poſte*, Germ. Poſte, eadem notione. Limberch. Inquiſit. Toloſ. p. 148. *Interrogatus de libro in quo legebat dictus homo, vtrum eſſet paruus vel magnus, et cum Poſtibus vel ſine poſtibus; reſpondit quod erat paruus, et videtur ſibi quod non erant ibi Poſtes. Poſtes argentei*, i. e. argenteis laminis ornati, in Tabular. Briuat. Duabus quippe tabellis ligneis hinc inde libros munire conſueuerant. POSTIS, vectis, Gall. *Bâton de chaiſe.* Tabular. Epiſc. Coriſopit. POSTIS AD REGVLANDVM, in ſuppellectili libraria, apud Guigonem II. in Statutis Ord. Cartuſienſis cap. 28. §. 2. et in Actis SS. tom. 2. Iunii p. 495. vbi de S. Roſſelina. Eſt autem ibi *Poſtis* regula lignea, Gall. *Regle. Signum poſte pulſare per Galileas*, in Statutis antiquis eiusdem Ordinis 1. part. cap. 13. §. 26. 40. part. 2. cap. 16. §. 7. V. *Cornu 3.* † POSTIS, palus, in Ch. Mſ. a. 1354. (2) Idem quod *Poſterula*, poſticum. Sallas Malaſpinae lib. 4. Rer. Sicul. cap. 18. apud Baluz. to. 6. Miſcell. p. 315. V. *Poſticium.* (3) Potens, poteſtate et auctoritate praeditus, t. 1. Probat. Hiſt. Brit. p. 204.

POSTITIVM, vt ſupra *Poſticium.* Walterus in Tranſlat. S. Monicae tom. 1. Maii p. 483.

† POSTIVM, pons ligneus ex *poſtibus* factus, in Ch. Mſ. a. 1347.

POSTIVRNVM. Vetus Charta in Vita Aldrici Cenomanenſis Epiſcopi num. 56. *Et debentur 9. de cenſu ſolid. 101. de inferenda et de Poſtiurno, ſiue de cenſatico ſol. 180.*

POSTLIMIA, porta. Sebaſt. Peruſinus in Vita B. Columbae Reat. tom. 5. Maii p. 370*. *Quae extemplo clauſa ciuitate, . . . fuit a Poſtlimia pulſa.*

POSTMERIDIES, refectiones quae inter prandium et coenam fiunt. Iuramentum Decani ſancti Quintini apud Hemereum in Auguſta Viromanduorum p. 93. V. *Biberes venales*, in *Biberis.*

POSTMITTERE, poſtponere. Concilium Turon. II. cap. 20.

POSTMVRIVM, *inſertorium*, Gloſſ. Iſid. Idem quod *pomoerium*, inquit Graeuius, locus iuxta murum, vt habet Papias. Hoc *inſertorium* vocatur, quia locus eſt et vbi poma naſcuntur, et vbi inſeruntur. *Inſertorium*, vt ſeminarium, plantarium.

POSTNATVS, ſecundogenitus, ex Gallico *puiſné*. Bromptonus lib. 2. cap. 35. §. 1. POSTNATI, inquit Spelmannus, hodie ex noua occaſione dicuntur, qui in Scotia nati ſunt poſt tranſlationem coronae Angliae ad Iacobum Regem, cum hac ipſa diſtinctione fiant omnium iurium Anglicanorum participes, etc.

POST NOMINA dicebatur oratio quae poſt recitata offerentium vel mortuorum nomina fundebatur. Ordo officii Gothici inter Concil. Hiſpan. tom. 3. p. 265.

POSTOMACI, V. *Anarrii.*

POSTPONERE, dimittere. Leges Grimoaldi Regis Longob. tit. 4. §. 1.

POSTPRIDIE. (1) *Hodie*, Gloſſ. Iſid. vbi ſcribendum ex Graeuio, *poſtridie*, altero die; eſt enim quaſi poſtero die. Inepte Papias: *Poſtridie, id eſt, tertio die, id eſt poſt alterum: nam in pridie intelliguntur duo dies.* (2) Oratio inter Miſſarum ſolemnia; in Ordine officii Gothici, tom. 3. Concil. Hiſpan. p. 266.

† POSTQVAM, quoniam, quippe quod, a Gall. *Puisque*, in Ch. Mſ. a. 1351.

† POSTQVOD, poſtquam, in Ch. Mſ. a. 1334.

† POSTRA, *curia*, *Cort*, *Prou.* Gloſſ. Prou. Lat. Cod. 7657.

† POSTRIBVLVM, proſtibulum, ab Ital. *Poſtribulo.* Stat. crimin. Saonae.

POSTRINA, idem quod *Poſterula.* Tabular. Burgi-medii an. 1140.

† POST-

POSTRIPIDE, *hodie*, in vet. Gloſſ. Cod. 7641. V. *Poſtridie.*

POST-SANCTVS, oratio inter Miſſarum ſolemnia, in Ordine officii Gothici tom. 3. Concil. Hiſpan. p. 266.

POSTSECVS, *iam*, λοιπὸν, ἐπιξέξημα, in Gloſſ. Alibi, κατόπισθεν. Male in quibusdam *Poſt-iecus.*

POSTVLA, pro *Puſtula*, in Geſtis Conſulum Andegau. to. 10. Spicil. Acher. p. 439.

POSTVLARE, cauſas agere. Formulae vett. promot. Epiſc. tom. 2. Capitul. col. 598. POSTVLARE ALICVI, quomodo Gallice dicunt *Poſtuler a quelqu'un.* Conſuetud. Fontanell. MSS. *Habitum religionis domno Abbati Poſtulare, etc.* († POSTVLARE FEVDVM, eius inueſtituram petere, V. in *Feudum patrimoniale.*

POSTVLARE ſignificatione actiua vſurpatur in Litteris an. 1004. apud Valeſium in Notitia Gall. p. 331. col. 2. *Cernens ergo Praeſul humilitatem illorum, fecit eis ſicut fuerant Poſtulati.* POSTVLARI dicitur, qui communi Cleri et populi decreto ad Epiſcopatum eligitur, apud Gregor. M. lib 7. Ind. 2. Ep. 51. 52. 89. lib. 11. Epiſt. 14. lib. 12. Epiſt. 6. Maxime vero *poſtulari* dicebantur, qui ex aliena parochia erant, cum id non liceret, niſi ex *ceſſione*, vt loquitur idem Gregorius lib. 4. Epiſt. 19. id eſt licentia ſui Epiſcopi. Is enim inualuerat Eccleſiae mos, vt Epiſcopi ex alienis Eccleſiis non aſſumerentur, vt eſt in Decretali Caeleſtini PP. cap. 18. et apud Nicolaum PP. Ep. 54. Hinc

POSTVLATIO (1) definitur vnanimis petitio, per quam is qui ſecundum Canones vel ad Clerum, vel ad dignitatem Eccleſiaſticam, etiam regularem, aſſumi non poteſt, ex diſpenſatione tamen et gratia, cauſa cognita, a ſuperiori admittitur. Cum autem *Poſtulatio* aduerſetur iuri communi, ideo concordi omnium calculo fieri debet cap. 3. et 4. *de poſtul. praelat. extr.* adeo vt ſi concurrat poſtulatio cum electione, duplo maior debeat eſſe poſtulantium, *cap. bonae, eod.* In eo tamen differunt, quod poſtulatio ex mera liberalitate ſuperioris pendeat, *cap. 5. eod. Poſtulationem enim plus gratia quam ius requirit admitti*, inquit Honorius III. *Poſtulari* etiam dicitur, qui ad aliquam dignitatem eccleſiaſticam aut regularem electus, patrono admittendus proponitur. Inſtrum. an. 1261. apud Kennett. Antiq. Ambrosd. p. 257. (2) Apud Gromaticos. V. Gloſſar. Rigaltii.

POSTVLATITII GLADIATORES, *ſuppoſititii, qui recenter ſubiiciebantur feſſis.* Vocabular. Suſſannaei.

POSTVLATIVS, *ille qui poſtulat, petitor, rogator.* Ita Papias MS. at edit. habet *poſtulaticus.* Gloſſae antiquae MSS. *Poſtulatitius, ille qui poſtulatur.* (*Poſtulatitius, ille qui poſtulat*, in Gloſſ. Iſid. f. pro ſaepe qui poſtulat.)

† POSTVLATVS, monetae ſpecies, Gall. *Poſtulat.* Comput. Mſ. a. 1460. V. *Praedulati ſolidi.*

POSTVMARE, POSTVMATVS, V. ſupra *Poſthumare.*

POSTVMVS, *vltimus, nouiſſimus.* Gloſſ. Iſid.

† POSTVRA. (1) F. pro *Poſtella*, poſtilena, t. 1. Aug. p. 259. (2) Societas, congregatio, vox Ital. Murat. t. 4. Antiq. p. 619.

POSTVRIVM. Thomas Archid. in Hiſtor. Salonitana cap. 21. *Amputauerunt caput nequiſſimi Ducis, et in Poſturio ſuſpenderunt.* Idem cap. 26. *Cum thuribulis et crucibus procedentes vsque Poſturium, etc.* Vbi Io. Lucius *poſturium* dictum vult locum *poſt turrim* poſitum, et nunc corrupte *poſtire* dici. Leg. forte *Poſthurium*, ita vt idem ſit quod *Poſticium.* V. *Pſeudothyrum.*

POSTZVPANVS, Zupani ſubſtitutus, V. *Zupa.*

POTACVLVM, potus, poculum. Tertull. Apolog. cap. 39.

† POTAGERIVS, i. q. *Potagiarius*, in Ch. Mſ. a. 1353.

POTAGIA. Chronicon Auguſtanum an. 1370. *Carolus Rex exegit ab Auguſtenſibus 36. millia florenorum, et a Iudaeis 10. millia pro ſtrewa: ob quod diuerſae angariae, et Potagiae, exactionesque inſtitutae.*

POTAGIARIVS, coquus pulmentarius. Acta S. Franciſci de Paula tom. I. Aprilis p. 149.

POTAGIVM. (1) Potio quaeuis, in Wichbild Magdeburg. art. 77. alias Galli *Potage* vocant ius, ſeu iuſculum Vita S. Richardi Epiſcopi Ciceſtrenſis n. 2. *Paniſque et parum de vino cum Potagio eis pro cibo ſufficiebat*: (2) Omne leguminum ſeu olerum genus, illud praeſertim quod condiendi pulmenti cauſa in ollam mittitur, Gallis *Herbes potageres*. Charta Fulconis Epiſc. Andegau. an. 1337. in Tabular. eiusd. Eccleſiae: *Decimas bladorum, Potagiorum ſeu leguminum huiusmodi percipiet et leuabit*. (3) Praeſtatio pro potu vendito. Tabular. S. M. *de Daoulas* an. 1173.

POTALICIVM, quod in pactionibus praeter conuentum pretium potationi ſaepius inſumendum datur, niſi pro commeatu et cibariis accipere velis. Chronicon Domin. de Grauiña apud Murator. to. 12. col. 576.

POTARE. (1) *Potare nomine matrimonii*. Statutum ſynodale Nicolai Epiſcopi Andegauenſis an. 1277. cap. 3. *Intelleximus nonnullos volentes et intendentes matrimonium ad inuicem contrahere, nomine matrimonii Potare, et per hoc credentes ſe ad inuicem matrimonium contraxiſſe, carnaliter ſe commiſcent. Verum cum per hoc nullum matrimonium contrahatur, et ob hoc quoniam plures iam fuerint decepti, vobis firmiter iniungimus, quod frequenter et in publice Eccleſiis parochialibus veſtris dicatis, quod per praedicta eiusmodi nec matrimonium nec ſponſalia contrahantur*. Haec, etſi prolixiora, deſcripſimus, vt ſaeculi abuſum, et prouerbii Gallici originem indicaremus, *Boire et manger, coucher enſemble, c'eſt mariage ce me ſemble*. Huc forte ſpectant ſequentia ex Concilio Arelatenſi an. 1260 cap. 4. *Caeterum quia iam in partibus Prouinciae, quaſi paſſim abſque autoritate Eccleſiae, ſuorum, ſuarumque praeſumunt firmare coniugia, etc.* (2) † Potum praebere, in Ch. Mſ. a. 1217.

† POTARIA, ars figuli, f. *potarii*, in Ch. a. 1438.

† POTARIVM, poculum, vaſculum, in Ch. a. 1287.

POTARIVS, a Gallico *Potier*, figulus. Thelon. Epiſcopat Autiſſiod. an. circ. 1290. exaratum: *De Potarus. Quilibet adducens Poterie de extra villam, debet deneriatam*. Alia ratione vide in *Potus*.

POTATA, poculum, hauſtus. Acta S. Bertrandi tom. I. Iunii p. 789.

POTATGIVM, V. *Potagium* 1

POTATIO, pro *Compotatio*, paſſim occurrit.

POTATOR, qui potationibus indulget. Gualuaneus de la Flamma apud Murator. to. 12. col. 1009. *Potatores maxumi*, apud Plautum in Menaech. et Tertull. de Monog. cap. 8.

POTEBAT, pro *Poterat*, in Legibus Luitprandi Regis Longob. tit. 106. §. 1. *Potebam*, pro poteram, apud Marten. tom. I. Anecd. col. 179. et alibi paſſim.

POTECHA. (1) Pro *Hypotheca*, pignus, quo quis ius ad rem habet. Charta an. 1209 in Tabul. Domus Arelat. S. Ioan. Ieroſol. Legendum forte et *hypothecam*. (2) † Pro Apotheca, in Ch. a. 1058.

POTELLER, POTTELLER, ſcutella, Gallice *Ecuelle*, Angl. *Potinger* vel *Porrenger*. Teſtamentum Ioan. de Nevill ann. 1386. apud Madox Formul. Anglic. p. 427.

POTELLVS, diminut. a *Potus*. V. in hac voce.

POTENTARE, poteſtatem exercere, apud Luciferum Calaritanum lib. 2. pro S. Athanaſio pag. 88. 1. edition.

POTENTATOR, dominus, dominator. apud Tertull. de Reſurrect. cap. 23. ex Epiſt. I. B. Pauli ad Timoth. cap. 6. 15. vbi *potens* habet Vulgata.

POTENTATVS. (1) Papias: *Potentia eſt ſua cuiusque ſolius: Potentatus autem, auctoritas iudicialis in ciuitate*. Idem: *Potentatus, aeterna perpetuitas, dominationis opus praeualidum: Potentia vero una poteſtas*. Vox Liuio l. 20. Caeſari l. 1. de bello Gall. Arnobio l. 1. et aliis nota. POTENTATVS IVRIS, in Litteris Rüdigeri Epiſcopi Patau. an. 1245. apud Ludewig. tom. 4. Reliqu. MSS. p. 231. *Quaeuis poſſeſſio per ſui*

vſus

vſus perceptionem et temporis diuturnitatem quiete adducta in omni re Potentatum iuris et triumphum iuſtitiae perpenditur obtinere. (2) Supremus Princeps, Gall. *Potentat.* Epiſt. Calixti III. PP. an. 1456. ad Catolum VII. Reg. Franc. ex Bibl. Regia. (3) Exercitus, copiae, Gall. *Forces.* Alphonſus Rex Caſtellae in Epiſt. ad Innocent. III. PP. inter Concil. Hiſpan. tom. 3. p. 473. V. *Poſſe* 2.

POTENTIA. (1) Titulus honorarius, quo Michaelem Imp. Conſtantinopolitanum compellat Nicolaus PP. Ep. 8. (2) Scipio, fulcrum ſubalare, Gallis vulgo *Potence.* Miracul. S. Liſardi ſaec. 1. Bened. p. 164. *S. Liſardum viderunt aſſiſtere tenentem baculum in manu dextera, qui vulgari vocabulo nuncupari Potentia conſuerit.* (3) † Exercitus, copiae, in Leg. Polon. t. 1. p. 216.

POTENTIALITER. (1) *Κατὰ κράτος*, apud Anaſtaſ. in Hiſtor. Eccl. p. 114. Iſidorus Pacenſis in Chronico: *Sicque pene belligerantes Potentialiter regnant.* (2) Ex auctoritate. Chron. Andrenſe apud Acher. tom. 9. Spicileg. p. 554. (3) Efficaciter. Charta Conradi II. Imp. an. 1039. apud Eccardum in Hiſt. geneal. Landgrau. Thuring. col. 314.

POTENTIBILIS, in Actis Murenſis Monaſterii p. 46. vbi de praeſtationibus ſermo eſt, quae primo petendo et quaſi deprecando exigebantur; exinde vero quaſi ex iure et auctoritate exactae ſunt: vnde *petibilia, precaria*, in ipſa inſtitutione nuncupatae. V. *Petibilis.*

† POTENTIFICATVS, potentia praeditus, t. 1. Sept. p. 279.

POTENTISSIMVM, pro *Potiſſimum*, in Epiſt. Henrici Huntindon. an. 1153. apud Acher. tom. 8. Spicil. p. 178.

POTENTIVVS, imperioſus, ſuperbus, durus. Capitulare I. Caroli M. an. 802. cap. 11. apud Baluzium.

POTERATVR, pro *Poterat*, apud Laurent. in Amalth. V. *Poteſtur.*

† POTERIA, locus vbi *poti* ſ. vaſcula conficiuntur, Gall. *Poterie.* Ch. Mſ. a. 1230.

† POTERIVM, poculum, Gr. *ποτήριον*. Ita editores t. 2. Iul. p. 373. pro *Portirium.*

† POTERIVS, officium in *Scancionaria* regia, cui poculorum cura incumbit, Gall. *Policer.* Ch. Mſ. a. 1304. V. *Potarius.*

POTERNA, vt *Poſterula*, V. in hac voce.

POTESTACIA, villa, pagus, diſtrictus *Poteſtatis.* Statuta Genuenſ. lib. 1. cap. 1. fol. 29. V. in *Poteſtas.*

† POTESTARE, poteſtatem habere, dominari. Ch. a. 1071. apud Murat. t. 4. Antiq. p. 589.

POTESTARIA. (1) Dignitas *Poteſtatis* ſ. vrbis Capitanei, in Ch. a. 1225. POTESTATIA, idem, ap. Murat. t. 6. col. 368. (2) † Pagus, diſtrictus, in Ch. Mſ.

† POTESTARIVS, ius habens in re aliqua. Ch. a. 1239.

POTESTAS. (1) Rex, Princeps, ſupremus loci Magiſtratus, in l. 31. Cod. Theod. de Epiſcop. Saluianus lib. 7. de Gubernat. Dei: *Poteſtas quippe magna et potentiſſima, quae inhibere ſcelus maximum poteſt, quaſi probat debere fieri, ſi ſciens patitur perpetrari.* Poſſidius in Vita S. Auguſtini cap. 14. *Non defuerunt qui dicerent permiſſos non fuiſſe Epiſcopos apud Poteſtatem quae cauſam audiuit, dicere omnia pro ſuis partibus. Magnifica Poteſtas Praefectorum grauiſſime indignata eſt*, in Indiculo Ioannis Epiſcopi tom. 1. Epiſt. Rom. Pont. in Hormiſda PP. POTESTAS IVDICIARIA, iudex, apud Eccardum in Catecheſi Theotiſca p. 152. et ſeqq. (2) Honor ipſe, officium Magiſtratus. S. Auguſtinus lib. 1. contra Academicos cap. 14. *Si collocarentur ſtatuae, influerent honores, adderentur etiam Poteſtates, quae in municipalem habitum ſupercreſcerent, etc. In publica Poteſtate poſiti*, in leg. 1. Cod. Th. Si prouinciae Rector, etc. (3) Dominus loci alicuius, Gall. *le Seigneur du lieu.* Occurrit non ſemel. POTESTAS MONASTERII, Aduocatus. Notitia ex Tabular. S. Martini Turonenſis. (4) POTESTATES, ſeu *Poteſtats*; in

in Conſuetudine Solenſi tit. 2. Maiores vaſalli feudales, qui tenentur ſemel ad minus ſingulis ſeptimanis ad Curiam Laxarrenſem venire, cum Caſtellano Laxarrenſi ius dicturi. Vnde iidem ſunt qui Gallis *Pares Curiae* appellantur. (5) Clientelae profeſſio, qua domino capitali pollicetur vaſallus caſtra et alia quae ab ipſo tenet, in eius poteſtatem ſe redditurum, quoties de eo fuerit requiſitus; quae quidem profeſſio in qualibet mutatione, ſiue domini ſiue vaſalli, interdum et quouis quinquennio, renouabatur. Homagium an. 1110. inter Probat. tom. 2. nouae Hiſt. Occitan. col. 376. (6) Iura, priuilegia, reditus, commoda. Chron. Epiſc. Merenſ. apud Acher. to. 6. Spicil. p. 664. Niſi malis ea notione interpretari qua mox, (7) Villa, pagus diſtrictus *Poteſtatis* iudicis, ſeu potius domini, Gall. *Seigneurie*. Odo Cluniacenſis lib. 2. de Vita S. Geraldi cap. 7. POTESTATIA, eodem intellectu. Statuta Genuenſ. lib. 1. cap. 4. p. 9. *Iurisdictio et auctoritas dicti Magiſtratus ſit, et ſe extendat duntaxat inter ciues, et ciues Genuae, inter homines trium Poteſtatiarum.* V *Poſſe* 3. (8) POTESTAS, in Italia praeſertim, appellatus ſupremus ciuitatum liberarum Magiſtratus, qui aliunde quam ex ipſiſmet ciuitatibus eligebatur, et ſummo iure ciuibus in rebus bellicis perinde ac ciuicis imperabat, cuiusque functio annua erat. Guntherus lib. 9. Ligurini:

Inde per Etruſcas Legatos deſtinat vrbes
Campanasque domos, et quas in littore curuo
Aequorei lauat vnda ſalis: qui debita fiſco
Iura vetuſta petant, per quos ſtatuantur in omni
Vrbe Magiſtratus, et ciuica quaeque Poteſtas.

PODESTAS, idem qui *Poteſtas*. Occurrit non ſemel apud Italos. Antiqua eſt vox *Poteſtas* ad deſignandos ſupremos ciuitatum Magiſtratus, vt obſeruat Burnus in Itin. Heluet. et Ital. p. 226. ea ſiquidem notione accipienda ap. Iuuenalem Sat. 10. 100

An Fidenarum, Gabiorumque eſſe Poteſtas?

POTESTAS MERCATORVM, qui de rebus ad mercatores ſpectantibus cognoſcit et iudicat, a *Poteſtate* ciuitatis diſtinctus. Chron. Parmenſ. ad an. 1309. ap. Murator. to. 9. col. 878. POTESTAS VICTVALIVM qui rebus ad victum neceſſariis praeeſt, in Statutis Placent. lib. 6. fol. 68. verſo. *Poteſtatis* titulo donabatur olim Legatus ſeu Magiſtratus qui pro Venetis Conſtantinopoli morabatur apud Imperatores Conſtantinopolitanos, vt ex Acropolita cap. 85. et ex Charta an. 1238. quam in Hiſt. Franco-Byzantina deſcripſit Cangius, docemur. Sed is poſtmodum *Baiulus* dictus eſt, manſitque *Poteſtatis* dignitas et nomenclatura Genuenſium Legato in eadem vrbe, vti exerte habent Pachymeres lib. 2. cap. 32. Nicephorus Gregoras lib. 4. ſect. 9. et Codinus de Offic. cap. 7. num. 6. V. Meurſium in Ποτεστάτ. Obtinuit etiam haec dignitas in Francia, maxime in Prouinciae Comitatu. Nam paſſim mentio occurrit *Poteſtatum* Arelatenſis vrbis, antequam idem Comitatus ad Carolum I. perueniſſet, qui eorum loco Vicarios (*Viguiers*) inſtituit. Occurrunt etiam non ſemel *Poteſtates* Maſſiliae et Auenionis. POTESTATES nuncupati apud Hiſpanos Primores, qui eo nomine Chartis regum Hiſp. ſubſcribunt. (9) POTESTAS MAIOR, merum imperium, Gall. *Haute Juſtice*, V. *Imperium*. POTESTAS PLENA, feudum immediatum, quod a nullo dependet, teneri dicitur in *plena poteſtate*, *à plain poois*, vt habetur in Charta an. 1294. apud Stephanot. to. 3. Antiq. Bened. Pictau. MSS. p. 969. POTESTAS CASTRI, in Viaticis Barcinonenſibus MSS. c. 68. et alibi non ſemel, dicitur facultas, quam ſuperior dominus habet, vtendi caſtro vaſſalli. Charta Ildefonſi Regis Aragon. ann. 1192. apud Marcam lib. 6. Hiſt. Beneharn. c. 9. POTESTAS VICARIA, locum tenens,

[illegible], vitarius, qui alio nomine iu-dicium exercet. Charta Gaufridi Comit. Andegau. an. 977. apud Mabill. to. 3. Annal. p. 650. (10) POTESTATES, angeli ex ſecundo ſacrae Angelorum Hierarchiae gradu, quorum officium eſt, curare ne a cauſis inferioribus aut aliunde confundatur perturbeturque Virtutum actio: quod fit impediendo contrarias cauſas, et inferiores per debitam ſubiectionem ſubordinando, vt idoneae ſint recipiendae motionis, quam iis volunt imprimere Virtutes. Sic autem appellantur, quod in iis omnipotentia Creatoris appareat. Vide S. Gregorium Homil. 34. in Euang. S. Bernardum lib. 5. de Conſid. cap. 4. Iſidorum lib. 7. Orig. cap. 5. Gulielmum Pariſ. 2. P. de Vn. p. 2. cap. 127. etc. (11) POTESTATES, vox Eccleſiaſtica, Gall. *Pouvoirs.* Dicitur de licentia ab Epiſcopo preſbyteris conceſſa audiendi et abſoluendi poenitentes. Statuta Ioannis Epiſc. Trecor. an. 1423. apud Marten. tom. 4. Anecd. col. 1130. (12) HOMINES POTESTATIS, qui Gallice *Gens de Poëte*, vel *de Poſte* appellantur in Conſuetudinibus municipalibus, in quibus aequiparantur *Villanis*, et hominibus ac tenentibus obnoxiae conditionis: *Hommes ouvriers de poſte*, in Vitriacenſi art. [illegible]8. In Hannonienſi art. 65. opponuntur viris nobilibus: apud Butilerium *Conſuetudinarii* vocantur, *Couſtumiers*, praeſtationibus ſcilicet obnoxii, et operis, nam ita nuncupantur quod in Poteſtate domini ſint. Tabularium Cabilonenſe a. 1223. apud Saniulianum in Cabilone p. 424. *Noſtri homines, ſiue in poteſtate noſtra poſiti.* Charta Euſtachii de Conflans D. Plai[illegible] an. 1294. *Super foriſmaritagio et* [illegible] *mortua quorundam hominum . .* [illegible] *homines de Poteſtate vocantur*, etc. [illegible] ann. 1347. *Homo Poteſtatis,* [illegible] *nobilis.* (13) POTESTAS Apoſtolo 1 ad Cor. cap. 11, 10. dicitur velamen mulieris, quod nempe ſignum poteſtatis viri in mulierem. Confer Interpretes. (14) † Vectigal quod a *Poteſtate* exigitur, in Gloſſ. Caeſ. Heiſterbac. [illegible] *V.*

† POTESTATA, villa, pagus, diſtrictus, in Ch. a. 1208. V. *Poteſtas.*

POTESTATIA, Vide in *Poteſtas* et *Poteſtaria.*

POTESTATIVE, (1) Cum omni poteſtate ac imperio, magnifice. Luitprandus in Legat. Capitul. Carlomanni tit. 3. c. 3. et 10. POTESTATIVE TENERE, POSSIDERE, id eſt, cum omni poteſtate ac iuriſdictione et dominio. Charta Alamannica Goldaſti 27. (2) In Capitul. ad leg. Bajwar. tit. 2. §. 8. *Vt omnes Epiſcopi Poteſtatiue ſecundum regulam canonicam doceant* etc. hoc eſt, omni opera. Galli dicerent, *De tout leur pouvoir.* (3) Violenter, vel ex iure. Concil. Caeſaraug. III. inter Hiſp. tom. 2. p. 733. (4) Supremo et definitiuo iudicio. Charta an. 1098. ex Tabul. S. Albini Andegau. (5) Placide, manſuete, non impotenti animo, Gall. *ſe poſſedant.* Capitul. lib. 7. c. 116.

POTESTATIVVM, idem quod *Poteſtas*, Dominium, *Seigneurie.* Charta ann. 1066. in Tabulario Eccleſiae Narbonenſis: *Dicebat Vicecomes* (Narbonenſis Bernardus-Berengeri) *tenere ſe Capitolium, et quaedam alia ad feuum: iuſtitias vero et balbias, et forcias . . . . per Poteſtatiuum.* V. *Poſſe 3.*

POTESTATIVVS, Poteſtate ac auctoritate praeditus: *viri poteſtatiui*, Gallis *Hommes puiſſans.* Donationes factae Eccleſiae Saliſburgenſi cap. 5. POTESTATIVAM MANVM *adiicere*, vim adhibere, vi cogere. Charta ann. 1336. apud Ludewig. tom. 5. Reliq. MSS. p. 525. POTESTATIVA MANV *aſſiſtere*, potenti ope et opera alicui adeſſe. Charta eiuſd. Alberti an. 1341. ibid. p. 529. POTESTATIVA MANV *concedere, contradere, traditionem facere*, dicitur in veteribus Tabulis, qui rem, cuius *poteſtatem habet*, ſeu cuius eſt dominus, alteri concedit. Ratpertus de Caſibus S. Galli c. 1. *Eiusdemque heremi ius haereditarium illi Poteſtatiua manu conceſſerunt.* POTESTATIVAM MANVM *imponere*, rem vti propriam ſibi vſurpare, vindicare, in laudata ſupra Charta apud Ludewig.

wig. POTESTIVVS, vt *Poteſtatiuus*, niſi etiam ita legendum ſit, in Charta apud Meichelbec. tom. 2. Hiſt. Friſing. p. 93.

† POTESTRIVM, dominium, f. pro *Poteſtatiuum*, t. 3. Cod. Ital. diplom. p. 349.

POTESTVR, pro Poteſt. Vffingus Monach. in Carmine de S. Ludgero Epiſc. Mimigardenſi.

† POTETVS, minor *Potus*, menſura vinaria. Ch. Mſ. a. 1352.

POTHECA, V. *Apotheca*.

† POTHECARIVS, in Ch. a. 898. apud Vghellum t. 2. Ital. S. p. 100. vbi alia a. 892. p. 98. PRAEDECARIVS, vtrobique pro *Precarius*, vt videtur.

POTHERE, Poſſeſſio, pro *Podere*. Vide in hac voce. Charta an. 1193. apud Murator. delle Antic. Eſtenſi p. 360.

† POTHERIA, pocula ſ. vaſcula quaecunque. Ch. Mſ. a. 1378.

POTIBAT, pro *Poterat*, in Charta Childeberti III. Reg. Franc. ann. 697. apud Felibian. Hiſt. Sandionyſ. p. 18.

POTICVLA, dimin. a *Potus*, poculum, quod praeter pretium corollarii vice in emtionibus conceditur, Gall. *Vin du marché*. Tabul. Rothon.

† POTILION, *vocatur vinum omfacinum*, in Gloſſ. Med. Simon. Ianuenſ.

POTINVS Lugduni aliisque vicinis locis eſt, menſura vini, quae dimidium baralis continet ſeu duas quartas.

POTIO Galeni, Potio medicinalis, Gall. *Medecine*, apud Fulbertum Epiſt. 46. Alia notione ſumitur in Charta Aldrici Epiſcopi Cenoman. in eius Vita p. 76. *Et de vino optimo modios quatuor, et de Potione optima quinque*. Rurſum p. 77. *Accipiat vnum modium panis, et alterum vini: inſuper ex Potione ſextenaria quatuor*. Idem videtur quod *Pigmentum*.

POTIONARE. (1) Medicinam accipere. Charta Octauiani Cardinalis apud Vghellum to. 3. Ital. Sacr. p. 635. *Excipimus . . . infirmos, et quaſi grauiter debiles, Potionatos, et ſanguine minutos* etc. (2) Potionem dare, potandum praebere. Ve-tus Irenaei interpres lib. 4. cap. 5…

POTIONARIVM. (1) Popina, Ta-berna. Gloſſ. Saxon. Aelfrici. (2) … Locus vbi *potiones* praeparantur… officina medicamentaria. Caerimon… S. M. Craſſ. ſec. XI.

POTIONATOR, veneficus. Matthae… Paris an. 1248.

POTIONATVS, veneno ſublatus. L… Oſt. lib. 2. cap. 24. de Ottone Imp… V. *Impotionare*.

POTIOR. (1) Qui aliis dignitate … opibus praecellit. Laur. Byzinius … Orig. belli Huſſit. apud Ludewi… tom. 6. p. 162 (2) † Poſſeſſo… pacificus et quietus. Ch. Mſ. a. 131…

POTIORITAS, primarium ius hypo-thecarum, quod habet creditor … feudum aut praedium debitori… Conſuet. Toloſ. art. 5. V. *Pedra…gium* et *Primaria*.

POTIRIRIVM, ex Graec. ποτήριον, Po-tio medicinalis. Hepidanus de Vita S… Wiboradae lib. 2. cap. 14. Vbi fort… legendum POTITIVM eadem notio-ne. Balbus in Catholico: *Potitium, p…tatio, vel confectio ex vino et herb… medicina quae potatur*. Burchard… de Caſibus S. Galli cap. 22.

POTISSARE. (1) *Frequenter et p…rum bibere*. Iohan. de Ianua. A… S. Dauantazi tom. 2. Iulii p. 5… *Et pocula aquae, in qua oſſa illa la…ta fuerant, Potiſſabat*. (2) Forte P…tiſſare, parum pati. Sallas Malaſpi…nae lib. 5. Rer. Sicul. apud Baluz. t. 6. Miſcell. p. 326. *Sed vt pro tan… ſaltem damnoſae praeuaricationis … ſenſu aliquid de poena iuxta culp… modulum Potiſſaret etc.*

† POTIVS AD POTIVS, magis m…giſque. Murat. t. 12. p. 693.

POTOMIVM. Io. de Ianua: *Potomi… eſt nauigium fluuiale tardum et gra… quod non niſi remigio progredi pot… Hinc etiam traiectus dicitur, exte…ſus eſt enim et latus*. Ex Gr. πο-ταμός, *fluuius*. Vnde legendum *P…mium*, vel potius *Pontonium*. V… *Pontones* et *Portemia*.

† POTONNARE, f. *Potomio* flum… traiicere. Gloſſ. Gall. Lat. C… 7692. *Potonnare, Potonner vel P…ſinonner*.

POTORIVM, poculum, vaſculum, Gr. ποτήριον. Charta an. 1311. apud Baluz. tom. 2. Hiſt. Aruern. p. 141.

† POTORIVS, qui *potoria* ſ. pocula vendit. Ch. a. 1287.

POTTAGIVM, V. *Potagium*.

POTTELLER, V. *Poteller*.

POTTVLVS, dimin. a *Potus*. Vide in hac voce.

POTTVS, vt *Potus*. Vide infra.

POTVALIONVS, f. domuncula, tugariolum, vel locus vbi vinum minutatim diſtrahitur. *Iuxta pedam ſeu Potualionum dicti Rolet*, in Charta Thoſſiac. an. 1404.

POTVLENTVM, quaelibet potio, quidquid potum ſpectat. Statuta Ludouici VII. Reg. Franc. an. 1154. apud Marten. to. 1. Anecd. col. 436. Lege forte *Poculentum*. Vide in hac voce.

POTVLENTVS, ſatiatus, apud Fortunatum in Vita S. Radegundis cap. 17.

POTVLVS, potatus. Gloſſ. Sangerm. MSS. num. 501. *Bene potuli, bene potati*.

POTVM, vt *Potus*. Vide in hac voce.

POTVRA, pro *Paſtura*, quomodo Galli dicunt, *Bête miſe en Poſture* vel *Pôture*. Charta ann. 1225. in Tabulario Eccleſiae Carnotenſis n. 257.

POTVS. (1) Poculum, vaſculum, Gallis *Pot*, a *potu* vel *potione* dictum. Fortunatus in Vita S. Radegundis cap. 19. *Miſſorium, cochleares, cultellos, cannas, Potum, et calyces*, etc. POTTVS. Chron. Ioh. Iperii apud Marten. to. 3. Anecd. col. 757. POTVM, in Contin. Chronic. Iohan. Iperii apud Marten. tom. 6. Ampl. Collect. col. 620. POTELLVS, diminut. in Fleta lib. 2. c. 12. §. 14. POTELLVM, apud Will. Thorn. an. 1321. non ſemel. POTTVLVS, eadem notione, in Chron. Corn. Zantfliet apud Marten. to. 5. Ampl. Collect. col. 490. AD POTOS VENDERE *vinum*, Gall. *Vendre à pots*, minutatim vendere. Libert. an. 1291. tom. 1. Hiſtor. Dalphin. p. 26. col. 2. (2) Praeſtationis ſpecies: *Potus vini* qui domino praeſtatur, menſura ſcilicet vinaria ſic dicta, in Charta ann. 1255. in Tabulario S. Dionyſii. (3) POTVS CARITATIS, conuiuium. Ordinat. Canon. S. Laudi Rotomag. ad calcem Ioh. Abrinc. de Offic. eccleſ. p. 301. V. *Poculum*. *A Potu abſtinere*, vel *a potu et carne abſtinere*, Poena regiis miniſterialibus indicta in leuioribus delictis, in Capitulari de Villis cap. 16. POTVS FRACTVS, ludi ſpecies, Gall. *Pot caſſé*. Menoti Sermones fol. 15. *Diabolus et mundus faciunt ſicut faciunt pueri ludentes ad pilam, vel ad Potum fractum. Dant illum de manu in manum: eleuabit quis Potum alte et cadere dimittet et ſic frangetur*. IN POTO *aut aſſatus nihil valere*, Prouerbialis formula, qua aliquid ex omni parte peſſimum eſſe ſignificatur, *Qui n' eſt bon ni à rotir, ni a bouillir*, apud eumd. Menotum fol. 166. † POTVS AEQVALIS, vbi ſymbolum ſuum vnusquisque praebet, Gall. *Pique-nique*. Stat. a. 1248.

POVCHA. (1) Aggeris lingua, angulus, ea pars quae in mare prominet, Maſſilienſibus *Pouche*, Gall. *Pointe*. Charta an. 1351. in Tabul. Maſſil. *Maximum imminere periculum defectu fanoui in introitu Pouchae portus Maſſiliae*. † Leg. *Poncha*, V. in hac voce. (2) Pera, ſacculus, Gall. *Poche*. Saccos annonarios *Pouches* vocant Normanni. Codex MS. Sangerm. num. 780. V. *Punga*.

POVDERIA, V. *Ponderia*.

† POVDRAGIVM, i. q. *Pulueraticum*, tributum quoduis. Ch. Mſ. Henr. Reg. Angl.

POVDRATVS, variatus, diſtinctus, Anglis *Powdered*, Gall. *marqueté, parſemé*. Monaſt. Angl. to. 3. part. 2. p. 85. *Duae paruræ, vna ſtola, vna fanona Poudrata cum auro et perlis*.

† POVINVS. Conuent. Saonae a. 1526. *Item pro qualibet ſalmata, faſcio ſeu collo lanarum, cottonorum, ballarum Pouinorum et ſcritarum* etc.

† POVLAILLIARIVS, qui pullos ſ. volatile pecus curat ſ. vendit. Ch. Mſ. a. 1352.

POVLAINIA, POVLEANA, roſtra calceorum, de quibus copioſe egit Cangius ad Alexiadem p. 302. Martinus

tinus de Boſco-Galteri in Vita Mariae de Malliaco n. 36. *In illis diebus nobiles et potentes illam potulariam acutiam longiſſimam, quam Poulainiam vocabant, penitus contempſerunt.* POLAYNA, eadem notione. Litterae Caroli V. Regis Franc. an. 1367. pro Montiſpeſſulanis de forma veſtium. POLEYNA, in Conc. Auenion. an. 1457. apud Marten. to. 4. Anecd. col. 384. POLANA. Statuta pro Canonicis S. Capellae Pariſ. POLENA. Conc. Andegau. an. 1365. cap. 13. POVLENA, in Litteris Caroli V. Reg. Franc. ann. 1365. to. 4. Ordinat. p. 555. POVLENTIA, vt *Poulainia*. Statuta Eccl. Nannet. ann. 1389. apud Marten. tom. 4. Anecdot. col. 9x4. POLENA, pars veſtis militaris, qua genua muniuntur. Ch. apud Lobinell. to. 2. Hiſt. Britan. p. 566. POVLAINIA, Gall. *Poulaine*, dicitur Maclouienſibus roſtrum nauis ſeu prora. POVLANNE, ſpeciem fuiſſe pellis patet ex Regeſto feodorum Comitatus Claromontenſis in Bellouacis: *Pour une panne de Poulanne le vendeur doit 2. den.* etc.

† POVLALLERIA, forum vbi *Poulallia* ſ. pulli et volatilia venduntur, POVLALLERIVS, qui ea vendit. Ch. Mſ. a. 1354.

POVLANVS, Poulenagium, V. *Polanus*.

POVLENA, POVLENTIA, V. *Poulainia*.

POVLLALHIA, pulli, volatile pecus, Gall. *Volaille*. Hiſt. MS. S. Cypriani Pictau. p. 439.

POVLVM, idem videtur quod *Podium*, collis, mons. Charta an. 1043. in maiori Chartul. S. Victoris Maſſil. fol. 114. *De Occidente vero Poulo quae vocant longum, ſicut diſcurrit aqua quae vocant Pegonaria, vsque in pediculum currum; de parte vero Aquilonis de Pontelongo in ipſas terras ſubtus Poulum quas vocant Salernas vetulas.*

POVRCHETVS, V. *Porchetus*.

POVRPRISIA, POVRPRISVRA, etc. V. *Porprendere*.

† POVSADA, habitatio, Hiſp. *Poſada*. Ch. a. 1096. V. *Poſſada*.

POWCHIA, pera. V. *Punga*.

POYNHERIA, menſura annonaria. V. *Poneria*.

POYPIA, collis, ſeu tumulus, cui inaedificatum caſtellum, idem proinde atque *Mota*. Vide in hac voce. Exſtant etiamnum in Breſſiae et Dombarum prouinciis plurima caſtrorum in *poypiis* extructorum rudera, quibus aſſignata quondam maxima priuilegia et iura adhuc vigent; eiuſmodi ſunt ad Ararim *poypiae* ... Marchia, Miſeriaci, Lurciaci, etc. De iis Colletus lib. 2. Statut. Breſſiae p. 231. Itaque quod *Mota* alibi nuncupabatur, *Poypiam* vocarunt in Delphinatu aliiſque laudatis prouinciis.

POZACHARVS, puteus, ab Ital. *Pozzo*, Gall. *Puits*. Chron. Parmenſe ad ann. 1308. apud Muratot. to. 9. col. 874. V. *Pozo*.

POZALIS, vox Hiſpanica, menſurae ſpecies. Charta Ferdinandi Gonzalez inter Conc. Hiſp. to. 3. p. 177.

† POZARE, deponere, vox Ital. in Stat. Auell.

POZO, Hiſpanis, *Puteus*. Charta Adelgaſtri Principis ap. Gonzalez p. 89. V. *Pozacharus*.

POZOLVM, podium, ſuggeſtus lapideus, Gall. *Perron*, Ital. *Poggiolo*, Hiſpan. *Poyo*. Regimina Paduae ad ann. 1326. apud Murator. tom. 8. col. 438.

PRACE, pro *Brace*, grani ſpecies ex quo cereuiſia conficitur. Vide in hac voce. Charta Alaman. Goldaſt. 12.

PRACIALIS, vt ſupra *Prace*. Apud Bern. Pezium to. 1. Anecd. part. 3. col. 273.

PRACTICA. (1) Effectio, perfectio. Sigonius in Vita B. Nicolai Card. to. 2. Maii p. 484. (2) Agendi ratio. Charta an. 1377. ex Bibl. Reg. (3) Notitia rerum forenſium, Gallis *Pratiqué*, apud Lobinell. tom. 2. Hiſt. Pariſ. p. 504. (4) PRACTICA FIZICALIS, medicina. Statuta Eccleſ. Cadurc. etc. apud Marten. tom. 4. Anecdot. col. 734. (5) Coniuratio, conſpiratio, Gall. *Pratique*, *cabale*. Charta ann. 1456. apud Lobinell. tom. 2. Hiſt. Britan. p. 1...

PRAC

PRACTICATIO, eadem notione, in Chron. Corn. Zantfliet apud Marten. to. 5. Ampl. Collect. col. 299. (6) † Familiaritas, t. 2. Mart. p. 134.

PRACTICARE. (1) Agere, ſermocinari, in Moneti ſerm. fol. 2. (2) Tractare, proponere. Concil. Dertuſanum an. 1429. inter Hiſpan. to. 3. p. 656. (3) Factitare. Inſtrum. ann. 1523. apud Lobinell. tom. 3. Hiſt. Pariſ. p. 181. (4) PRACTICARE ALIQVEM, cum eo conuerſari, vti familiariter, qua notione *Pratiquer* vſurpant Galli. Acta S. Franciſcae Rom. tom. 2. Mart. PRACTICARE CVM ALIQVO, ſocietatem cum eo habere. Correctiones Statut. Cadubrii cap. 45. (5) Forum frequentare, cauſas agere. Vox frequentiſſima apud IC. (6) Medicum, vel chirurgum agere, medicinam exercere. Statuta Maſſil. lib. 2. c. 35. PRATICARI, eodem ſignificatu. Literae Iacobi Reg. Maioric. ann. 1281. inter Ordinat. Reg. Fr. tom. 2. p. 71. (7) Clam moliri, ſollicitare, *Pratiquer* eadem notione Gallis. Iulianus Caeſarinus Card. in Epiſt. ad Eugenium IV. PP.

† PRACTICVS, experiens, peritus. Murat. t. 20. p. 466.

PRACTIZARE, vſurpare, adhibere. Laur. Byzinius de Orig. belli Huſſit. apud Ludewig. to. 6. p. 130. PRACTIZANTES CALICIS dicti ibid. p. 157. Vicleſiſtae, Huſſitae, aliique communionis ſub vtraque ſpecie defenſores.

PRADA, pratorum ſeries, Gallis *Prée, prerie.* Tabularium S. Benigni an. 882. apud Perardum p. 57. *Donamus ad ipſa caſa pratum 1. iuris noſtri, qui eſt ſitus in pago Oſcarenſe, in Prada Aricinaco, vti vocant in plena Prada.* Adde Chartam an. 1126. tom. 5. Gall. Chriſt. col. 480. vbi perperam edit. *Praeda*, vt et in Computo an. 1202. ap. D. Bruſſel, vbi *Preda* legitur. PRADALE, eadem notione. Tabular. Prioratus S. Iohannis Toloſ. V. *Pratale.* PRADARIA, PRADERIA, eodem intellectu. Conuentio inter Lud. *Pierrebuſier* dom. Caſtelli-noui et eiusd. loci incolas an. 1461.

† PRADASSA, pratorum ſeries, in Ch. Mſ. a. 1361.

† PRADATVS, in pratum redactus, in Ch. Mſ. a. 1343.

PRADDINA TERRA, V. *Pradum.*

† PRADELA, i. q. *Pradaſſa*, in Ch. a. 1284.

† PRADELICVS, pratenſis. Ch. in Probat. Hiſt. Sabol. p. 351.

PRADELLVM, pratum, pratulum, Gallice *Preau*, *petit* vel *mauvais pré.* Teſtamentum Bertichramni Epiſc. Cenoman. PRADELLVM, Prouincialibus *Pradello*, eadem notione. Charta an. 1280. apud Pitton. in Annal. Eccl. Aquenſ. p. 164.

PRADERIA, vt *Prada*, Vide in hac voce.

† PRADETVM, pratum, in Ch. Mſ. a. 1361.

PRADISTERIVM. Charta Hiſpanica aerae 1060. apud Anton. Yepez in Chronico Ord. S. Benedicti tom. 5. p. 435. *De ranpa ſiquidem galnapes 2. tres pulmarios* (leg. *plumar.*) . . . *duos pares de ſabanes, Pradiſteria vna, duos paſelios de arganas, et duos ferrios caldaria, duas ſecures, arcate ligone 2. altulos pelle agnina.* Monſtra verborum, cuiusmodi complura occurrunt in Chartis Hiſpanicis. De *galnape* diximus ſuo loco. *Pradiſterium* videtur dictum pro *pranditorium*, vt fuerit ſupellex quaedam ad prandium. Pro *paſelios* forte leg. *faſelios*, faſciculos. *Arganas* Hiſpanis eſt *mantica:* Nebriſſenſi *arguenas:* Caeſari Oudino, *vne ſorte de panier fait de chanvre en façon de rets propre à porter le bled, ou autres grains des champs à la ville, et ſe mettent ſur un cheval ou autre beſte de ſomme. Ferrias* pro *ferreas*, vel *ferra.* De *arcate ligone* et *altulos* nihil ſuccurrit, niſi *arcate* ſit *arcaz*, arca.

PRADVM, *Praddinae terrae*, pratum, ex Italico *Prado.* Vetus Charta apud Vghellum in Epiſc. Veron. p. 742.

PRAE. (1) Propter. Epiſt. obſcuror. viror. p. 17. *Ego bene habui ita malos inimicos ſicut vos eſtis, et tamen manſi Prae eis.* Galli dicunt, *auprés d'eux.*

deux. (2) † Inuite, in Ch. Mſ. a. 1379.

PRAEAMBULA, praeuia, praemiſſa, praepoſita, apud Marten. tom. 3. Anecd. col. 1944. Ita et Theologi ſcholaſtici *praeambula criminis* vocant, quae in illud inducunt. Adde Annal. Eſtenſes to. 18. Murat. col. 930.

PRAEAMBULUM, praemonitum, apud Geruaſium Tilber. in Otiis Imp. ap. Leibnit. to. 1. Script. Brunſuic. p. 979.

PRAEAMBULUS. (1) Praedeceſſor, in Hiſt. MS. Gemmet. p. 71. (2) Praecurſor, nuncius, tabellarius. Roberti mon. Hiſt. Palaeſt. apud Ludewig. to. 3. p. 88. PRAEAMBULO, eadem notione, apud R. Duellium lib. 1. Miſcell. p. 363. (3) † Ductor, t. 6. Aug. p. 821.

PRAEAMBULUS, adiect. (1) Praeuius. Litterae an. 1224. apud Rymer. tom. 1. p. 269. (2) † Praematurus, in Teſtam. Mſ. a. 1517.

PRAEANTEA, prius, ante. Charta an. 6. Henrici VIII. Reg. Angl. ap. Madox Formul. Anglic. p. 273.

PRAEANUTIA, panni ſpecies, f. a praepoſit. *Prae* et ἀνυτὸς, factu facilis. Odo in Carmine de varia Erneſti fortuna, apud Marten. to. 3. Anecd. col. 372.

PRAEASTIUM, pro *Proaſtium*. V. in hac voce.

PRAEAVISATIO, ars, induſtria. Tract. de Expugnat. vrbis CP. apud Marten. tom. 5. Ampl. Collect. col. 789.

PRAEAVISATUS, praemonitus. Tract. mox laudatus col. 793.

PRAEBALTHEATUS, praecinctus, adornatus. Dudo de moribus Norm. lib. 2.

PRAEBENDA. (1) Praebitio, παροχὴ, in Gloſſis Lat. Gr. Neutro porro genere vox *praebenda*, vſurpata a Latinis pro annonis militaribus, a Plauto in Perſa, Liuio lib. 2. belli ſecundi Punici, Agellio lib. 15. cap. 4. et Vlpiano in l. 19. D. de Teſtibus. *Praebendas* eadem notione dixit Senator lib. 5. Epiſt. 42. Hinc PRAEBENDAE dictae cibi ac potus portiones diurnae, quae Monachis, Canonicis, aliiſue quibusuis dantur ac *praebentur*. Additio 3. ad Capitul. cap. 112. *Volumus .... vt Canonici Clerici, qui in ciuitatibus vel Monaſteriis degunt, qui beneficia habent, vnde victum et veſtitum habere poſſunt, vt hoc iuxta Apoſtolum contenti ſint*, etc. Infra: *Si quis haec ſtatuta contempſerit, vtrisque careat, et beneficio et Praebenda: atque ſi gradibus fruitur Eccleſiaſticis, ipſis priuetur.* Vbi obſeruanda etiam *beneficiorum* Eccleſiaſticorum nomenclatura. PRAEBENDAE nomen demum manſit Canonicorum et aliorum Clericorum *beneficiis*. Dimiſſa enim domicilii menſaeque communione, reditus, commoda, ac prouentus, atque adeo ipſa praedia Eccleſiae diuiſerunt in portiones, quas *Praebendas* appellarunt, ſubſtitutis ingenti diſciplinae Eccleſiaſticae detrimento, mercede conductis honorariis pſaltis, qui quotidianum pſalmodiae laborem in choro ipſorum vice perferrent. Stephanus Tornacenſis Epiſt. 160. *Cum generalis Eccleſiae Gallicanae conſuetudo ſingulares portiones Canonicis ſuis diſtribuendas concedat, et approbet, et ſummi Pontificis auctoritas non reclamet.* Lindwodus: *Praebenda differt a Canonica; nam canonica eſt ius ſpirituale quod aliquis aſſequitur in Eccleſia per receptionem in fratrem, et aſſignationem ſtalli in choro, et loci in capitulo. Praebenda vero eſt ius ſpirituale recipiendi certos prouentus pro meritis in Eccleſia, competens percipienti ex diuino officio, cui inſiſtit, et naſcitur ex Canonica tanquam filia a matre.* Auctor Breuiloqui: *Praebenda eſt ius percipiendi prouentus in Eccleſia collegiata, ex actione prouenientis, competens alicui tanquam vni de Collegio, quod ius ex Canonica deſcendit.* PRAEBENDALIS Eccleſia, quae a maiori pendet, cuiusque ex reditibus aliqua portio ſacerdoti, vt illi deſeruiat, aſſignatur. Charta an. 1231. in Maceriis Inſulae Barb. tom. 1. p. 159. PRAEBENDALIS CAPELLA, in Epiſt. Innocentii III. PP. ad Guillel. Epiſc. Autiſſ. an. 1208. CORPUS PRAEBENDAE, portio

portio principalis, Gall. *le Gros*. Charta Bartholomaei Epiſcopi Pariſienſis an. 1226. PRAEBENDA MANVALIS, quotidiana diſtributio. Statuta Eccl. Barcin. an. 1317. apud Marten. tom. 4. Anecd. col. 617. PRAEBENDA GRATIAE. M. Robertus de Sorbona in ſerm. de Conſcientia: *Dominus autem bonus Magiſter eſt, qui confert omnibus Scholaribus ſuis, et ſolum ſuis, praebendas optimas, ſcilicet Praebendam gratiae, quae praeualet omnibus praebendis de mundo* etc. PRAEBENDA DOCTRINALIS, portio quae ſcholaſtico, Gall. *Ecolatre*, ſcripturam ſacram, ius canonicum et litteras docenti tribuitur. Conc. Toletan. an. 1565. inter Hiſpan. tom. 4. pag. 47. PRAEBENDA LECTORALIS, in Conc. Compoſtell. an. 1565. inter Hiſpan. tom. 4. p. 116. PRAEBENDA MAGISTRALIS, quae canonico Theologo, Gall. *Théologal*, eſt attributa, ibidem p. 48. PRAEBENDAE MISSAE, praeſtatio pro Miſſa. Charta Bertholdi Epiſc. Argent. an. 1340. in Hiſtor. Mediani Monaſt. p. 351. PRAEBENDA MONACHALIS, portio monachica. Charta Guillelmi Abbat. S. Benigni Diuion. an. 1375. inter Inſtrum. tom. 4. nouae Gall. Chriſt. col. 214. PRAEBENDA POENITENTIARIA, in Concil. Compoſtell. ann. 1565. inter Hiſpan. tom. 4. p. 116. PRAEBENDA PRESBYTERALIS, beneficium quod non niſi a preſbytero poſſideri poteſt. Statut. Capit. Lingon. an. 1257. to. 4. Gall. Chr. col. 209. PRAEBENDAE PVERILES, quae puerorum chori ſunt: in Monumentis Paderborn. p. 135. PRAEBENDARIA, vt *Praebenda*, in Litteris Henrici VIII. Reg. Angl. an. 1533. apud Rymer. tom. 14. p. 482. SEMIPRAEBENDA, beneficium quod dimidium fructuum percipit: quippe Epiſcopi vt Clericorum in ſuis Eccleſiis numerum augerent, Praebendas Canonicorum in duas interdum diuiſerunt, quae inde *Semipraebendae* dictae ſunt. Quae quidem Praebendarum ſectio inhibita fuit in Turonenſi Concilio an. 1163. cap. 1. et apud Neubrigenſem lib. 2. cap. 15. PRAEVENDA pro *Praebenda*, beneficium eccleſiaſticum. Edictum Philippi V. Regis Franc. ann. 1320. tom. 1. Ordinat. pag. 714. (2) PRAEBENDA, pro *Praebendarius*. Willel. Malmesburienſis in Vita S. Aldhelmi Epiſc. cap. 6. (3) Cella monachica. Chron. Wormat. apud Eudewig. tom. 2. Reliq. MSS. pag. 63. (4) PRAEBENDA EQVI, quod ad diurnum victum equo praeberi ſolet. Fulcherius Carnot. lib. 1. cap. 14. (5) PROVENDA, ex Gallico *Provende*, vt effertur ab Hugone *Plagon* in verſione Will. Tyrii lib. 7. cap. 9. Capitulare de Villis cap. 50. *Et qui hoc non habuerit, de Dominica accipiat Prouendam.* PROVVATIA, idem quod *Prouenda*, menſura annonaria. Charta an. 937. in Tabulario Eccl. Auguſtod. de Cenſibus.

PRAEBENDARE. PRAEBENDARI, beneficio eccleſiaſtico donari. Concil. Pariſ. ann. 1212. apud Marten. tom. 7. Ampliſſ. Collect. col. 99. Haud ſcio an eadem notione intelligenda vox *Praebendatus* apud Murator. inter Anecd. tom. 3. pag. 60. ex Chron. Fratr. Praedicat. *Hic fuit (fr. Stephanardus de Vicomercato) in ſaeculo honorabilis clericus et magnus Praebendatus.* PRAEBENDARE EQVVM. Fleta lib. 2. cap. 73. §. 3. *Equus ſi in ſtatu laborandi debeat obſeruari, de ſexta parte buſſelli auenae ſingulis noctibus oportebit ipſum Praebendari.*

PRAEBENDARIA, mulier inops, cui ſtatuta eſt eleemoſyna. Mirac. S. Marculfi ſaec. 4. Bened. part. 2. p. 522.

PRAEBENDARIVM, PROVENDERIVM, aquarium, vbi equi adaquantur, *Abbrevoir*. Charta Simonis Comitis Montisfortis an. 1207. in Hiſt. Monmorenciaca pag. 77.

PRAEBENDARIVS. (1) PRAEBENDARIVS et PRAEBENDARIVM, in libro MS. Roffenſis Eccleſiae cap. Quid menſurae granarii continent: *Eſt menſura vnde diſtribuitur: menſura equi debet eſſe 13. pollicum latitudinis infra circulum, et altitudinis trium pollicum.* Quae vero fuerit *praebendarii* capacitas, docet Charta an.

an. 1279. in Tabul. Centul. *Teneant ſine hoſtiſia tredecim iornalia terrae . . et de quocumque loco vbi manere voluerint, per vnum Praebendarium bladi, id eſt quatuor boſſellos, poterunt.* PROVENDARIVS, idem quod *Praebendarium*, ſeu *Provenda:* menſura annonae praebendariae. Charta ann. 1205. in Hiſtor. Eccleſiaſt. Abbauillenſi cap. 26. (2) Qui *praebendam* ſuſcipit. Catholicum paruum: *Praebendarius*, *Prebendier*, *ille, qui confert alicui praebendam.* Rectius Ioh. de Ianua: *Praebendarius, qui dat praebendam, vel potius qui recipit.* Ebrardus in Graeciſmo cap. 9.

Praebitor eſt, qui dat praebendas: ſuſcipiens has
Praebendarius eſt, ſicut legiſta docet nos.

PROVENDARIVS, idem qui *Praebendarius:* qui *prouendam*, ſeu *praebendam* percipit: cui ad victum cibus vel potus praebetur. Adalardus in Statutis Corbeienſibus lib. 1.

PRAEBENDVLA. (1) Praediolum. Vetus Poeta apud Mabill. tom. 4. Analect. p. 537. (2) † Parua portio monachica, t. 4. Aug. p. 50.

† PRAEBES, qui praebet. B. de Amor. in Spec. ſacerdot.

PRAEBODENA, Praepoſitura. Vide infra *Praeboſdia* et *Preboſtatus*. Charta an. 888. inter Probat. tomi 2. nouae Hiſt. Occitan. col. 23.

PRAEBOSDIA, Praepoſiti diſtrictus, praepoſitura, Gall. *Prevoté*. Charta an. 1062. apud Marten. tom. 1. Ampliſſ. Collect. col. 459. Vbi Charta MS. ex Tabular. S. Victoris Maſſil. habet *Presbodia*. V. *Praebodena* et *Preboſtatus*.

PRAEBOSTONVS, cuſtos domus Praepoſiti. Statuta Eccleſ. Aquenſis.

PRAECAMBIRE, V. *Cambiare*.

† PRAECANTAMEN, incantamentum, praeſtigiae, t. 10. Collect. Hiſt. Franc. p. 162.

PRAECANTARE, in modum incantatorum immurmurare. Acta Martyrii S. Caſtuli n. 3. PRAECANTATOR, qui alias *Incantator*, *Carminator*, Gallis *Enchanteur*. Ionas Aurelian. lib. 1. de Inſtit. Laicali cap. 6. *Praecantare et Praecantatio* dicitur praeſertim in praeſtigiis magicis. Gloſſae: *Praecantat*, ἐπᾴδει. *Ventriloqui*, *Praecantatores*, in Gloſſ. Iſidori. Marcellus Empiricus cap. 15. p. 105. *Praecantabis ieiunus ieiunum*, etc. *Praecantationes*. Veteres Gloſſae: *Praecantationibus conſecrata*, ἐπαοιδαῖς τετελεσμένη. Apud Iuuenalis interpretem, Sat. 15. *Statua Memnonis magice conſecrata*, id *eſt Praecantationibus conſecrata.*

† PRAECAPTIO, acquiſitio, comparatio. Chartul. S. Io. Angeriac.

PRAECATECHIZARE, Praenunciare. Vetus Irenaei Interpres lib. 4.

† PRAECEDERE, praeterire, t. 6. Iul. p. 637.

PRAECELLENTISSIMVS, Epitheton vulgo tribui ſolitum Regibus Franciae, a Gregorio M. PP. locis indicatis in Diſſert. 23. ad Ioinuillam in Conuentu apud Andelaum ann. 587. In Synodo Germiniacenſi ſub Carolo Cal. tom. 6. Vitar. SS. Ord. S. Benedicti p. 250. a Gregorio Turon. in Vita S. Aridii Epiſcopi Lemouic. p. 696. PRAECELLENTIA, eorumdem titulus honorarius, in Epiſt. 40. inter Francicas tom. 1. Hiſt. Franc.

PRAECEMPTOR, pro *Praecentor*, cuius officium vel dignitas *Praecemptoria* dicitur, non ſemel occurrit in Bulla Pauli III. PP. pro ſecolariſat. Eccl. S. Aegidii an. 1538.

PRAECENTOR, *qui vocem praemittit in cantu*, Iſidoro lib. 7. Orig. c. 11. Primus Cantorum in Eccleſia, qui Cantoribus praeeſt: dignitas Eccleſiaſtica in Cathedralibus, vulgo *Préchantre*. Honorius Auguſtod. lib. 1. cap. 17. *Praecentor, qui cantantes voce et manu incitat, eſt ſeruus, qui bones ſtimulo minans dulci voce boues iubilat. Praecentor*, ſeu *Armarius*, in Monaſteriis idem munus obit, quod Praecentor in Eccleſiis Cathedralibus. De hoc officio multa habet Vdalricus lib. 3. Conſuetud. Cluniac. cap. 10. Adde Monaſticum Anglic. tom. 1. pag. 299. PRAECENTOR TABVLARVM, officium Monaſticum, qui *tabulis officialibus* praeerat. Ingul-

Ingulphus: *Praecentori tabularum ac eius aſſignationibus in Choro tam Abbas et Prior, quam tota caetera Congregatio humiliter obediat.* Vide *Tabula 5.*

PRAECENTORIA, dignitas Praecentoris, apud Arnulphum Lexouienſem in Epiſtola pag. 50. et in Charta an. 1332. in Tabul. Gellon. Eadem PRAECENTVRA dicitur apud Hugonem Flauiniacenſem pag. 261. Charta Evrardi Ambianenſ. Epiſcopi an. 1218. qua *Praecentoriam* erigit in ſua Eccleſia. PRAECENTRIA, in Monaſteriis Sanctimonialium. Vide Statuta Ordinis de Sempringham pag. 767. PRAECENTRIX, eodem ſenſu, in Sententia arbitrali an. 1221.

† PRAECENTORIATVS, praecentoris officium et dignitas. Gall. Chriſt. t. 6. Inſtr. p. 390.

PRAECEPTA, *Praeceptoris* beneficium, vel officium. Charta a. 1527. apud Rymer tom. 14. pag. 197. V. *Praeceptor.*

PRAECEPTALIS PAGINA, diploma regium, idem quod infra *Praeceptum.* Charta Henrici II. a. 1008. inter Inſtr. to. 3. nouae Gall. Chriſt. col. 149. *Praeceptalis ſanctio*, in Charta Caroli M. apud Torrig. de Crypt. Vatican. edit. 2. pag. 508. *Praeceptalis ordo*, in Priuil. Rodulphi Reg. Fr. an. 925. apud Marten. to. 1. Ampl. Collect. col. 280. *Praeceptalis auctoritas*, in Charta Henrici Imper. an. 1041. apud Calmet. inter Probat. to. 1. Hiſt. Lotharing. col. 417. *Praeceptaria authoritas*, eadem notione, in Charta Vgonis et Lotharii Reg. Ital. an. 932. apud Eccardum in Orig. famil. Habsburgo-Auſtr. pag. 151. *Praeceptalis titulus*, in Charta ann. 1014. apud Murator. delle Antic. Eſtenſi pag. 190.

PRAECEPTARE. (1) Praecipere, praeceptum dare. S. Gerardus Abb. Syluae Maior. in Vita S. Adelardi cap. 9. (2) † TERRAM PRAECEPTARE, praecepto ſ. diplomate regio concedere, confirmare, apud Murat. t. 1. Antiq. p. 965.

PRAECEPTARIVS, V. in *Praeceptalis.*

PRAECEPTIO, vt *Praeceptum*, V. in hac voce.

† PRAECEPTIVE, praecipiendo, in Annal. Victor. Mſ.

PRAECEPTOR, Dominus, Princeps, ſupremus Magiſtratus. Willelmus Tyrius lib. 20. c. 31. de Aſſaſſinis: *Magiſtrum ſolent ſibi praeficere, et eligere Praeceptorem, quem . . . . Senem vocant.* Vincentius Beluac. lib. 31. cap. 93. *Aſſaſini et eorum Praeceptor Vetulus de Montanis.*

PRAECEPTORES PALATII, qui alias *Comites Palatii.* Walafridus Strabo lib. de Reb. Eccleſ. cap. 31. Vita S. Aldrici Epiſcopi Cenomanenſis cap. 9. apud Mabillonium tom. 5. Vitar. SS. Ord. S. Benedicti: *Super quibus iocundatus Imperator Auguſtus, eum Praeceptorem Palatinum inſtituit, vt vita Imperialis Aulae, et maiora negotia ſua diſcretionis arbitrio definirentur.* Vide *Praecentor.* Quo poſtremo loco *Praeceptorem* Mabillonius interpretatur Cancellarium, ſeu conditorem regiorum diplomatum, quae pleraque *Praecepta*, vt infra dicetur, vocabant. Sane Aldricus Pippini Aquitaniae Regis Cancellarius fuit, vt inuenitur in binis litteris quas Labbeus refert in Miſcellaneis curioſis. Poſſet et *Praeceptor* hic intelligi Praefectus ſcholis palatii; ſed vtrum Aldricus hanc obtinuerit dignitatem, alibi non legitur. PRAECEPTORES appellati videntur Abbates, in Charta Fulquini ann. 950. apud Miraeum tom. 1. pag. 141. Hinc Monaſteria quae Abbatis Cluniacenſis iuriſdictioni ſubiiciebantur, Cluniacum monaſterium dicebantur habere *Praeceptorem* et *Vicarium.* Charta an. 948. inter Inſtr. t. 6. Gall. Chriſt. nouae edit. col. 296. PRAECEPTORES, dicti apud Hieroſolymitanos et Templarios Milites, domorum, quas in prouinciis poſſidebant, Procuratores, quos Galli *Commandeurs* dicunt. Iacobus de Vitriaco in Hiſtor. Hieroſol. c. 65. Sed non idem fuit hac in re totius Ordinis vſus: *Praeceptores* enim alicubi a Procuratoribus, Gallice *Commandeurs,*

ctores, diſtinctos iisque ſuperiores fuiſſe, certo efficitur ex Tabular. Prioratus S. Ioan. Toloſ. eiusd. Ordin. Et quidem eo potiſſimum nomine nuncupati apud Templarios Magni Priores cuiusque Prouinciae, penes quos ſumma erat in eorum Prouincia poteſtas. Charta ann. 1183. ex Archiuis Prioratus S. Egidii Arelat. Neque vero haec vox Templariorum propria fuit: occurrit enim alibi eodem ſenſu, ſcilicet pro quouis adminiſtratore ſeu procuratore rei alterius. Charta an. 1305. inter Inſtr. tom. 6. Gall. Chriſt. nouae edit. col. 162.

PRAECEPTORIA, Praedium *Praeceptori* aſſignatum: *Commanderie*. Vide tom. 2. Monaſt. Anglic. pag. 546. et ſeqq. V. *Praecepta*.

PRAECEPTORIAE LITERAE, dicuntur in Iure Canonico, eae, quibus praecipitur a Summo Pontifice, vt vacans alicui conferatur Beneficium. Earum formulam recitat Franciſcus Florens in Decret. Greg. IX. pag. 73. 74. Vita MS. S. Gaugerici Epiſcopi Camerac. lib. 1. cap. 10. *Deinde vero Rex eum datis comitibus cum Praefunctoria Epiſtola ad Egidium metropolitanum ſedis Remenſis Epiſcopum honorifice deduci praecipit, vtque ab ipſo iuxta ſanctorum Canonum inſtituta Sacerdos quidem et Pontifex quam decentiſſime ordinaretur.* Vbi legendum cenſuerim *Praeceptoria*.

PRAECEPTVM. (1) Diploma Regium, Charta Regia. *Praeceptum Imperiale*, in l. 3. Cod. Th. de inceſt. nupt. l. 2. de operib. public. Abbo Floriacenſis in Canonib. cap. 6. *De Praeceptis regalibus et imperialibus: Glorioſiſſimorum Regum potentia ſtabile firmumque eſſe voluit, quidquid vel opere praecipiendo conſtituit, maxime vtilitatem Eccleſiae ſuorum procerum ſuggeſtionibus ratum eſſe iudicauit, etc.* Et cap. 7. *Sunt Praecepta regalis, id eſt imperialis iuſſionis auctoritate roborata, quibus conſentiunt Romanorum Pontificum priuilegia ſub excommunicationis anathemate decreta.* PRAECEPTIO, eadem notione, in Charta Caroli M. apud Meuriſſium in Epiſcop. Metenſib. pag. 185. PRAECEPTVS, eodem intellectu. Placitum ann. 867. ex Tabular. S. Tiberii. *Praeceptum* vero ſeu *Praeceptio* maxime dicebatur Diploma a Rege ad Metropolitanum miſſum, vt virum a ſe probatum et electum in Epiſcopum ordinaret; eius formula habetur apud Marculfum lib. 1. form. 5. PRAECEPTVM DENARIALE. Charta manumiſſionis quae per excuſſionem denarii fiebat. Vide eumd. Marculf. ibid. form. 22. et ſupra in *Manumiſſio*. PRAECEPTVM dicitur Epiſtola Gregorii M. ab ipſomet Pontifice lib. 12. Neque id Pontificum Romanorum proprium erat. Extant quippe nonnulla aliorum Epiſcoporum *praecepta;* eiusmodi eſt *Praeceptum* ab Ennodio Epiſcopi Ticinenſis nomine ſcriptum, cuius meminit Mabill. Diplom. pag. 4. *Praecepta* ſeu *mandata* dicta etiam Parlamenti decreta, quibus pedaneis iudicibus quae in ſuis iudiciis et aſſiſiis obſeruanda erant, praeſcribebantur. Quid inter *Areſtum* et *Praeceptum* interſit, vide in *Areſtum* 1. Eodem nomine interdum donata Curiae inferioris ſententia. Litterae Philippi Pulcri Regis Fr. an. 1292. to. 3. Ordinat. pag. 611. (2) † Monitum, inuitatio ad preces fundendas, quae inter miſſarum ſolemnia fieri ſolet. Ordinar. Mſ. S. Petri Aureaevall.

PRAECESSOR. (1) Epiſcopus, Praeſul, in Chronico Walciodorenſi. (2) Deceſſor, prior. Concil. Toletan. XVI. inter Hiſpan. tom. 2. pag. 746. PRAECESSVS, eadem notione Charta ann. 1076. in Chartul. Aptenſi fol. 62.

PRAECIAE, *Qui a Flaminibus praemittebantur, vt denunciarent opificibus manus abſtinere ab opere, ne, ſi vidiſſet ſacerdos facientem opus, ſacra polluerentur.* Feſtus. Vnde Apuleius Metamorph. lib. 11. *Praeciae, qui facilem ſacris viam dari praedicarent.* Iidem qui *Praeciamitatores*, vel potius *Praeclamitatores* eidem Feſto dicuntur.

PRAECIAGIVM, pro *Preciagium*, V. *Preſiagium*.

PRAECIDANIVS, Praecedens. Acta S. Rumoldi tom. 1. Iulii pag. 265.

PRAECINCTA. (1) PRAECINCTVM, ambitus, fines ac limites, intra quos locus quiſpiam *praecingitur*, concluditur. Vita S. Frontonii in Vitis Patrum n. 8. *Et abierunt per viam iuxta Praecinctum montis, euntes ſoli.* Vbi quaedam editiones habent *praecinctorium*. Charta Vindiciani Epiſcopi Cameracenſis apud Miraeum in Diplomat. Belg. lib. 1. cap. 5. *Nemo aliquis praeſumat in his, quae diximus, aut in villis inibi pertinentibus Praecinctam habentibus, inferre aliquam moleſtiam.* V. *Procinctus* 2. (2) † Grauida, praegnans, in Ch. Mſ. a. 1242. V. *Incincta*.

PRAECINCTI, vnde dicti milites Vulcatio Gallicano in Auidio, a cingulo militari quo praecinguntur: *Sed vide ne tibi et liberis tuis non bene conſulat, quum tales inter Praecinctos habeas, quales milites libenter audiunt, libenter videns.* Haec poſt Carolum de Aquino in Lex. milit.

PRAECINCTORIVM. Veſtis ſacerdotalis. In veteri Miſſa, ab Illyrico edita, habetur oratio ad *Praecinctorium*, cum illud ſcilicet induit Epiſcopus, ſacra facturus: *Praecinge me, Domine, virtute, et pone immaculatam viam meam.* Vbi Cardinalis Bona *Praecinctorium* eſſe ait, quod Honorius lib. 1. cap. 206. *ſubcingulum* ſiue *ſubcinctorium* vocat, ſolumque Romanum Pontificem eo vti, cum ſolemniter celebrat, eſſeque inſtar parui cuiusdam manipuli, e ſiniſtro latere pendens: illudque videri, quod Graeci ἐπιγονάτιον vocant, formae quadrangularis palmi et dimidii ex vtroque latere, quod e zona appenſum geſtatur, et ſolis Epiſcopis ratione dignitatis permittitur. Interdum nihil aliud videtur fuiſſe *Praecinctorium* quam linteum quo pontifex praecingebatur. Ita accipienda haec vox in Pontificali Eccl. Biſunt. apud Marten. de ant. Eccleſ. Diſcipl. p. 311.

PRAECINCTVRA, exactio, teloneum, vectigal. Charta Otheboldi Abbatis apud Ducheſnium in Hiſtor. Limburgenſi pag. 25.

PRAECIPITARIA, PRAECIPITATORIA, aries, machina bellica, quae muros praecipitat et diruit: pro *petraria*. Matth. Pariſ. ann. 1242. pag. 396. *Ipſi igitur dictum Caſtrum ſolito acerbius impugnantes, tam truculenter, tam infatigabiliter erectis mangonellis flagellarunt, compoſitis petrariis diſſiparunt, compactis Praecipitariis impegerunt, etc.* Idem an. 1248. pag. 502. *Muros et caſtra ciuitatis mangonellis, petrariis, et Praecipitatoriis vndique erectis flagellarunt.*

PRAECIPITIVM. (1) Ipſa praecipitatio, in Concilio Braccarenſi an. 593. cap. 16. praeſertim poena *praecipitationis*, qua reus ſententia iudicis de excelſo aliquo loco praecipitatur, olim recepta, vt obſeruatum a Petro Fabro lib. 1. Semeſtr. cap. 18. lib. 2. cap. 7. IN PRAECIPITIA IACTARI, apud Iulium Firmicum lib. 3. cap. 5. Concilium Braccarenſe 1. cap. 16. *De his qui ſibi mortem violentam inferunt per Praecipitium.* (2) † Machina bellica quae lapides proiicit. Tract. Mſ. de re milit. et mach. bell. (3) † Prolapſio, ruina. Form. Inſtr. Mſ.

PRAECIPVISSIMVS, Titulus honorarius Comiti et Abbati conceſſus, in Chartular. S. Vandreg. to. 2. pag. 2060.

PRAECIPVITAS, PRAECIPVVM, vox forenſis, Ius praecipuum, quidquid a parentibus alicui e liberis, vel a coniugibus ſibi inuicem datur praerogatiuo iure, Gallice *Préciput, avantage*. Donatus Aeneid. 5. v. 249. *Praecipuum* definit, *Quod praeter communionem ſingulis proprio nomine deputatur.* *Praecipuum* etiam dicitur, inquit Briſſonius in verb. ſignif. *quod neque in collationem neque in diuiſionem venit.* Apud Normannos *Praecipuum* praeterea vocatur ea haereditatis pars quae primogenito praeter praecipuum feodi manerium aſſignatur; quod *Preclotures* appellant Conſuet. Santonenſis art. 95. Inculiſm. art. 88. et *Clotures* nude Trecenſis

cenſis art. 4. Vitriac. art. 55. V. *Avantagium* 2.

† PRAECISA, ſententia, iudicium, t. 9. Ordin. reg. Fr. p. 600.

† PRAECISE, omnino, prorſus. Ch. Mi. a. 1264.

PRAECLARARE, praecellere, enitere, praeclarus fieri. Charta Iohannis Francorum Reg. pro capella S. Yvonis.

PRAECLARISSIMVS, Titulus honorarius interdum Epiſcopis conceſſus, vt colligitur ex Charta ann. 1129. inter Inſtr. to. 6. Gall. Chriſt. nouae edit. col. 34.

PRAECLAVA, PRAECLAVIVM, παρυφή, *Praetexta*, in Gloſſ. Graec. Lat. Nonius: *Praeclauium, pars veſtis, quae ante clauium texitur.*

PRAECLVIS, *Inclytus, valde glorioſus*, Papiae. Nizo Abbas in Vita S. Baſini Archiep. Treuir. n. 4. *Creuit puſio Praecluis, ſuorum natalium, vitae dulcedo pariter et gloria. Praecluentiſſimus*, in Translat. S. Auguſt. Cantuar. tom. 6. Maii pag. 439.

PRAECLVVS, eadem notione, apud Mabill. tom. 3. Annal. pag. 297.

PRAECLVERE. Auſpicius Epiſcopus Tullenſis ad Arbogaſtem Comitem: *Et geminato lumine ſic Praecluis omnibus.* Vtitur etiam Terentianus Maurus:

Et qui venuſta Praecluent comoedia.

V. *Cluere.*

PRAECO. (1) Praetor, ſeu iudex vrbanus, *Maior*, Gallis *Maire*. Charta an. 1048. apud Beſlium pag. 430. *Ipſe etiam Abbas habet in villa credentiam 15. diebus: habet etiam Praeconem in villa, etc.* Speculum Saxon. lib. 3. art. 55. 61. Vbi *Praecones* iſti, quos Saxones *Fronbotten* vocant, ſunt minores Scabini, vt obſeruat Gryphiander in Wichbildis Saxonicis cap. 57. V. *Popraueo.* (2) Concionator, in Charta an. 1208. V. infra in *Praeconare.* (3) Apparitor, viator, Italis *Commendador*, Gallis *Serjant*: in Statutis Veneris a. 1242. lib. 1. cap. 14. Ita *praecones*, pro iis, quos *ſeruientes* dominicos, ſeu *Sergeans de Seigneuries* appellant Galli, vſurpat Regeſtum Caſtri-L in Andibus f. 48. *Praeco de S debet hominium et ligerium D Suſae, etc.* (4) PRAECO VI qui vinum venale proclamat, G *Crieur de vin.* Huic ſua erant iu praeconis publici priuilegiis di cta. Apud Bituricas duodecim ei modi praecones inſtituti erant, bus ſuus erat praefectus. Charta 1141. apud Thomaſſerium in Bi gib. p. 61. V. *Clamator.* (5) Ci lator, in Canonib. Hibern. lib. cap. 15. (6) Stimulator, Gall. *te-feu.* Iuo Carnot. Epiſt. 192.

PRAECONABILIS, Praedicabi praedicandus. S. Eulogius lib. 1. mor. Sanct. *Praeconabili ſtylo.* I in prooemio Documenti Martyri

PRAECONARE. (1) Praedicare, extollere, Gall. *Préconiſer.* Gloſſ. Graeco-Lat. κηρύσσω, *Praecono, praedico.* Martianus Capella lib. 1. *Ingreſſuros etiam cunctos nominatim vocabat, fama Praeconans.* S. Eulogius lib. 1. Memorial. Sanct. *Soluite divinis laudibus ora, ſummique Redemptoris beneficia extollentes, Praeconate et dicite, etc.* (2) PRAECONARI, declarare, pronunciare. Chron. S. Trudonis apud Acher. tom. 7. Spicilegii pag. 375. (3) PRAECONARE, proclamare. Chron. Bergom. ad an. 1398. apud Murator. to. 16. col. 877. V. in *Crida.* (4) Cantare, vel recitare. Mirac. S. Auguſt. Cantuar. tom. 6. Maii p. 409. (5) PRAECONARI, alia notione. Anonymus lib. 4. de Miracul. S. Benedicti c. 12. *Quidam ruſticus, [illegible] Sacerdote ex more Praeconante, audiſſet celebrem ſolemnitatem tranſlationis patris Benedicti annuntiari, ... parui pendens eiusdem praeceptum Sacerdotis, qui iuſſerat omnes parochiales ſuos eſſe feriatos, ſtatuit eo die agriculturae operam dare, etc.* Vbi *Praeconari* eſt quod Galli dicunt *Faire le Prône*: adeo vt non tam improbanda ſit Salmaſii ſententia, quam attigit Cangius in Deſcript. Aedis Sophianae num. 81. qu poſtremam hanc noſtratem vocem *praeconium* deducendam putauit. Certe ea notione *Praeconari*, pr con

concionari, occurrit in Sententia Nauarri Epiſc. Conſeran. an. 1208. apud Marten. to. 7. Ampliſſ. Collect. col. 93. *Abbatis praeconem obmuteſcere facientes, alium qui quotidie Praeconaretur, auctoritate conſulum et populi creauerunt.*

PRAECONATIO, vaticinium, praedictio, in Guidonis Diſcipl. Farf. cap. 49.

PRAECONATUS. (1) *Maioratus*, Gall. *Mairrie*. Tabular. S. Bertini ch. 109. (2) *Praeconis* officium. Statuta Maſſil. lib. 1. cap. 39. (3) Idem q. *Praeconatio*, vaticinium, t. 2. Maii p. 144.

PRAECONCEDERE, promto animo concedere. Bulla Iohannis XXII. PP. an. 1322. in Bullar. Carmel.

PRAECONFORTARE, corroborare, fortem reddere. Hildebertus in Vita B. Mariae Aegyptiacae to. 1. April. p. 84.

† PRAECONIA, *praeconis* ſ. apparitoris officium. Correct. Statut. Cadubr.

PRAECONIALE, praeconium, laus. Vita S. Wolbodonis tom. 2. April. pag. 858.

PRAECONIARIUS, idem qui *Praeco vini*, in Litteris Ludouici VII. Reg. Franc. ann. 1168. tom. 1. Ordin. pag 16.

PRAECONICUS, V. *Praeconius*.

PRAECONIOSUS, honorificus, glorioſus. Guibertus in Vita ſua lib. 2. cap. 2.

PRAECONISARE, PRAECONIZARE. (1) Vaticinari, praenunciare. Vitae Abbatum S. Albani. (2) Promulgare, bannum indicere, denunciare. Statuta Edw. I. Regis Angl. an. 1283. apud Rymer. to. 2. pag. 252. (3) Praeconis voce cauſam condemnationis alicuius rei declarare. Id moris a Romanis accepimus, apud quos iſtud erat praeconis inter caetera officium, vt lictoribus de damnatis poenas exigentibus, eorum elogium pronuntiaret, legesque timendas populo inculcaret. Vnde iſtud Horatii Od. 4. lib. 1.

Sectus flagellis hic triumuiralibus
Praeconis ad faſtidium.

Charta an. 1276. to. 1. Hiſt. Dalph. pag. 25. col. 2. (4) Interdum *Praeconizare* eſt in ius citare, vocare, praeſertim cum illud fit publica promulgatione. Charta apud Lobinell. to. 2. Hiſt. Britan. col. 1618. *Et ibidem fuit voce proclamatus et Praeconizatus nobilis vir Oliuerius de Quelen . . . . cui Praeconizationi comparuit ibidem nobilis vir Conanus de Ponsquellec.* (5) PRAECONISARI dicebatur dominus alicuius loci, cum eo adueniens, vexilloque eius in loco eminentiori appoſito, praeconis voce dominus proclamabatur. Enumeratio iurium Comit. Biterr. in ciuitat. Albienſi an. 1252.

PRAECONISATIO, PRAECONIZATIO. (1) Praeconium, criminis et iudicii per praeconem denuntiatio, bonorum alicuius praeconium, atque etiam quaeuis publicatio. Charta an. 1276. to. 1. Hiſt. Dalph. p. 24. *Item dicit quod Praeconiſationes iuſtitiarum conſueuerunt fieri ad mandatum Correariorum; aliae vero Praeconiſationes factae ſunt et fieri conſueuerunt nomine Archiep. et Comitum, excepta Praeconiſatione miraculorum, quae ſolum habent fieri per Archiepiſcopum. Item quod Praeconiſationes ponuntur et conſueuerunt poni per curiam Archiepiſcopi.* Edictum Iohannis Reg. Franc. an. 1362. to. 3. Ordinat. pag. 606. *Impediuerunt et perturbauerunt tam circa precepta et Preconizationes penales, etc.* V. *Crida*. (2) Quod propter *praeconizationem* domino exſoluitur. Charta an. 1348. ex Schedis Praeſid. de Mazaugues. (3) † PRAECONISATIO ARMORUM, conuocatio ad arma, t. 7. Ordin. reg. Fr. p. 663.

PRAECONIUS, ad praeconem ſpectans. *Voce praeconia diuulgare*, id eſt, per Praeconem, in Charta an. 1314. *Praeconica vox* apud Laurent. Byzin. de Orig. belli Huſſit. t. 6. Reliqu. MSS. Ludewig. pag. 154.

PRAECONIZARE, PRAECONIZATIO, V. *Praeconiſare*, *Praeconiſatio*.

PRAECONTRACTVS, contractus praecedens, praeuius. Charta ann. 1598. apud Rymer. tom. 16. pag. 331.

PRAECOQVVS, prudens. Gerardus in Vita S. Vdalrici ſaec. 5. Bened. pag. 422. *Quo ſuſcepto* (Camerarii officio) *et aliis ſecundum ſuam dignitatem beneficiis, ſicuti Praecoquus erat, in omnibus proſpere agens, de die in diem proficiebat.*

† PRAECORDIALIA, praecordia, tom. 10. Collect. Hiſt. Franc. pag. 581.

PRAECORDIALIS, intimus. Conradus in Epiſt. ad Porphyrog. Comnenum apud Murator. tom. 6. col. 660.

† PRAECORDIALISSIMVS, amicus ex animo, in Ch. Mſ. a. 1329.

PRAECORDIALITAS. Impenſus amor, intimus affectus, apud Engelbertum de S. Mariae virtutibus, to. 1. Anecd. Pezii part. 1. col. 558.

PRAECORDIALITER, toto corde, ex intimo affectu, in Litteris Henrici III. Regis Angl. an. 1262. apud Rymer. to. 1. pag. 748. *Praecordialius, ardentius, vehementius*, in Lexic. Philoſoph. Goclenii.

PRAECORDIARE, deſtinare, eligere. Conc. Treuir. an. 1310. apud Marten. tom. 4. Anecd. col. 235. *Ad hoc enim Deus Praecordiauit epiſcopos vt iniuſtitias remoueant, praeſumtiones abſcindant.*

PRAECORDIARI, *gaudere, laetari*, apud Ioann. Diac. in Actis S. Iſidori Agricolae n. 21.

PRAECORDIVM, numero ſingulari, non ſemel occurrit apud vet. interpretem Epiſtolae S. Barnabae, vbi Graeca habent καρδία.

PRAECVLA, *machina*, apud Laur. in Amalth.

PRAECVRSVS. V. *Percurſus.*

† PRAECVSTODIRE, praecauere, in Leg. Polon. t. 1. p. 235.

PRAECVTORIVM, f. Promontorium. Carpeſanus Comment. ſuorum temporum apud Marten. to. 5. Ampliſſ. Collect. col. 1253. *Alii, quia pars eius* (Aprutii) *Praecutorium quondam eſſet, corrupto nomine pro praecutio, Aprutium dictum voluns.*

PRAEDA. (1) Praedator, qui prae*dam* exercet, Gall. *Pilleur.* Elmham in Vita Henrici V. Reg. Angl. edi Hearnii cap. 60. pag. 164. *Ne Anglicis Praedae ſuccumberent, ad pro pria redire curabant.* (2) PRAEDAM VASTARE. Lex Alamanno rum titulo 25. *Si homo aliquis gentem extraneam infra prouinciam in uitauerit, vbi Praedam vaſtet hoſtili ter, vel domos incendat, etc.* Ita edi tio etiam Heroldi; at Tiliana habe *Praedia vaſtet, etc.* (3) PRAEDA GERERE, praedari, πραιδεύω, apud Anaſtaſ. in Hiſtor. Eccleſ. p 54. *Praedas facere*, in lib. 2. Capi tul. cap. 15. *Agere*, in Capitul. Kar lomanni tit. 3. c. 11. *Praedam pren dere*, in Tabul. S. Albini Andegau. PRAEDA DIABOLICA dicitur mu lier rapta, in Capitul. Caroli C. tit. 3. cap. 5. PRAEDA STRAGICIOSA, quae ferro et incendio fit. Chron. Domin. de Grauina apud Murator. tom. 12. col. 602. (4) PRAEDA VIVA, († pecus, armen torum grex, Gall. *Proie.*) Florentius Wigornienſis an. 1038. *Pedeſtres in flumen .... nauibus deuehuntur: equeſtres vero viuam Praedam per terram minantur.* † PRAEDA, nude, in Litt. remiſſ. Mſ. an. 1352. (5) PRAEDA, pro *Prada*, V. in hac voce.

† PRAEDABILIS, dicitur de re quae rapi poteſt, t. 9. Collect. Hiſt. Franc. p. 81.

† PRAEDAGIVM, vectigal ex *praediis* ſeu pecudibus perceptum. Ch. Mſ. a. 1405. V. *Prada* et *Praegium*.

PRAEDANVS, *De praelio exiſtens.* Laur. in Amalth. ex Cathol. Iohan. de Ianua.

PRAEDARE. (1) Pro Praedari, in Vitis Patrum Emerit. inter Concil. Hiſpan. tom. 2. pag. 652. (2) Semper dare, ap. Caelium Aurelian. lib. 3. Acut. cap. 14.

PRAEDARIA. Charta Guillelmi Marchionis Montisferrati an. 1156. apud Guichenonum in Bibl. Sebuſ. Cent. 1. c. 93. *Vel a praefatis omnibus exigere placitum, diſtrictum, bannum, fodrum, albergariam, Praedariam, arimanniam, angariam, etc.* Haud

infre-

infrequens eſt tributa inſolitis vocibus deſignare: eo fortean nomine nuncupabatur praeſtatio, quae a ſubditis domino, vt eos a praedonibus defenderet, penſitabatur.

PRAEDARIVS, *praebens auxilium*, Gloſſ. Iſid. Non male omnino *Pedarius* in Excerptis. Emendat Martinius, *praebendarius*, niſi *Praedarius* dictus ſit qui ad συμμαχίαν vocatur ſub ſpe praedae partiendae.

PRAEDATORIE, Praedonum more. Rolandinus de factis in marchia Taruiſ. apud Murator. to. 8. col. 350.

PRAEDECARIVS. Charta Widonis Imper. an. 892. apud Vghell. to. 2. Ital. ſacrae pag. 121. *Ita vt auctoritatis noſtrae praecepto firma et ſtabilia maneant, cum Cancellariis, quos perpetua et ingi conſuetudine temporibus anteceſſorum Epiſcoporum praedicta Eccleſia de Clericis ſui Ordinis adſcribendis ſuae poteſtati libellos et Praedecarios habuit*, etc. Pro *precariis*, vt videtur.

PRAEDECESSIO FAMILIAE dicitur de maioribus qui praeceſſerunt, in geſtis Tancredi apud Marten. to. 3. Anecd. col. 111.

† PRAEFERRE, anteferre, in Stat. eccl. Tull.

PRAEDEIRA, machinae oppugnatoriae ſpecies, *petraria*. Caffari Annal. Genuenſ. apud Murator. to. 6. col. 262. Eadem quae PRAEDERIA dicitur a Rolandino lib. 12. de factis in marchia Taruiſ. *Impugnaverunt locum et inimicum, nunc aedificiis et trabucchis, nunc Praederiis et baliſtis*. V. *Prederia*.

PRAEDELLA, vox Italica, Gradus ligneus altaris, ſuppedaneum, ſcamnum. Viſitat. Boſſii Epiſcop. Nouar. inter Acta SS. tom. 3. Mart. p. 51.

† PRAEDEMORI, mori ante, in Ch. a. 1342.

PRAEDERIA, vt *Praedeira*, V. in hac voce.

† PRAEDESIGNARE, praemonſtrare, t. 2. Script. rer. Boic. pag. 529.

† PRAEDESTIRE, f. pro *praedeſtinare*, in Prob. t. 2. Annal. Praemonſtr. p. 382.

PRAEDETESTATIO, protectio, tutela, ap. Murat. tom. 3. Antiq. p. 41.

† PRAEDIALIS, praediatorius, ad praedia pertinens, in Ch. Mſ. an. 1337.

PRAEDIATOR, ὠνητὴς ὑπαρχόντων. ὑπὲρ φόρων δήμου ἐνδεδεμένος. Gloſſ. Lat. Graec. Emtor praediorum. Ibidem: *Praediatores*, χωρινόμοι, id eſt, qui praedia poſſident. Idem itaque *Praediator* qui

PRAEDIATVS, praediorum diues, apud Baldricum Nouiom. l. 2. Chron. Camerac. cap. 32. 38. Ioanni de Ianua *Praediatus* dicitur *Deus praediorum, ſcilicet Saturnus*.

PRAEDICABILIS, praedicandus, laudandus, in leg. 2. 7. Cod. Th. de Famoſ. libell.

PRAEDICAMENTVM, Concio ad populum, Gall. *Predication*. Charta an. 1423. in Tabular. B. M. de Bono-nuntio Rotomag.

PRAEDICANTIA, V. mox in *Praedicatio*.

PRAEDICARE, verbum facere ad populum, concionari in Eccleſia, Gallis *Prêcher*. Concilium Vaſenſe II. cap. 2.

PRAEDICATIO, concio ad populum. Meſſianus in Vita S. Caeſarii Arel. PRAEDICANTIA, eadem notione. Memoriale Poteſt. Regienſ. ap. Murator. tom. 8. col. 1107. Interdum nude pro Exhortatio. Chron. Petri Azarii apud eumdem tom. 16. col. 378. *Sed amplius non erat locus Praedicantiae, immo correctioni.*

PRAEDICATVRA, munus concionandi. Meiſterlinus Hiſt. Rer. Noriberg. apud Ludewig. tom. 8. pag. 145.

PRAEDICATOR, pro epiſcopo, non ſemel apud Auitum Vienn. Epiſt. 47. et alibi. PRAEDICATORVM Ordo inſtitutus a S. Dominico, de cuius origine et initiis prae caeteris Guillelmus de Podio Laurentii de Bellis Albigenſium cap. 10. V. *Iacobitae* 2. PRAEDICATORES GENERALES appellant Dominicani Magiſtros in Theologia, et qui per Priorem Prouincialem et Definitores Capituli Prouincialis fuerunt inſtituti, etc. Conſtitut. Fratrum Ordin.

din. Praedic. diſt. 2. c. 7. PRAEDICATORES MINORES, Franciſcani. Statuta Eccl. Valent. inter Concil. Hiſp. to. 3. p. 511. PRAEDICATORES, inter ariolos et veneficos recenſiti, in Judiciis ſacerdot. de criminib. apud Marten. tom. 7. Ampl. Collect. col. 32. *Si quis ariolos, id eſt, ſortilegos, Praedicatores, vel herbarios veneraverit, aut ſecutus fuerit, tribus annis poeniteat et eleemoſynas faciat.* Vbi ii videntur indigitari qui per vicos vagantur populum phaleratis verbis ineſcantes vt medicamenta ſua vendant; Gallis *Charlatans.*

PRAEDICATORIVS, concionator, qui verba facit ad populum. *Cathedra praedicatorii*, ſuggeſtum concionarium, in vet. Ceremon. MS. B. M. Deauratae Toloſ.

PRAEDICATVRA, V. *Praedicatio.*

PRAEDICTOR, qui futura praedicit. Gregor. Turon. in Vita S. Aridii apud Mabillon. Analect. t. 4. pag. 219.

† PRAEDILIGERE, malle, in Ch. a. 1308.

† PRAEDIOSVS, praediatorius, in Bulla a. 1152.

PRAEDITVS, praelatus. Veteres Gloſſae: *Praeditus, promtus, antepoſitus.* Gloſſ. Graec. Lat. προεστώς, *Praepoſitus, praeditus.* προέστηκεν ἀρχῆς, ἤτοι ἀξίας, *Praeditus eſt.* Ita emendant viri docti pro *praeductus.* Gloſſae antiquae MSS. *Praeditus, ornatus, ſublimatus.* Apuleius de Deo Socratis: *At vbi vita edita, remeandum eſt eundem illum, qui nobis Praeditus fuit, raptare illico et trahere veluti cuſtodiam ſuam ad iudicium.* Vtitur etiam aliis locis.

PRAEDIVISVS, praedictus, praefatus, a Gall. *Deviſer.* Charta ann. 1279. in Chartular. S. Vandreg. to. 1. pag. 92. V. *Deluſatio.*

PRAEDIVM CANATVM, *fuit praedium in quo fuerunt cellulae, etc.* pro Caſatum, in Vocabul. vtriusque iuris. V. *Alodis.* PRAEDIA FORMENSIA, vel *Formeſia*, V. ſupra *Forma 12.*

PRAEDOLATVS, V. *Praedulati.*

† PRAEDOMINIVM, ſupremum dominium, in Ch. a. 1170.

† PRAEDOMITVS, indomitus, intractatus, in Inſtr. a. 1311.

PRAEDONICVS, ad praedones vel praedam pertinens, praedatorius. Inquiſitio Curiae Reg. Aptenſis an. 1314. ex Schedis D. de Remerville.

PRAEDOSVS, praedatus. Chron. Patav. ad an. 1259. apud Murator. to. 8. col. 704.

PRAEDVCTAL, παράγραφος, in Gloſſ. Lat. Graec. Sangerm. Stylus vel plumbum, quo lineae praeducebantur in membrana ad ſcripturam dirigendam. V. Salmaſium ad Solinum p. 643.

PRAEDVCTVS *eſt*, προέστηκεν ἀρχῆς, ἤτοι ἀξίας, in Gloſſ. Graec. Lat. Rurſum: προΐσταμαι ἀρχῆς, *Praeero.* προϊστάμενος, *Praepoſitus.* V. *Praeditus.*

PRAEDVLATI SOLIDI, ſeu *Praedolati.* Leo Oſtienſis lib. 1. cap. 28. *Lando et Adelmarius Goſtaldei eius exportauerunt ſolidos Praedulatos duo millia.* Ignotus Caſinenſis cap. 10. *Suſtulit idem Siconolfus Praedolatos ſolidos duo millia.* V. *Praeteſtati* et *Poſtulatus.*

PRAEDVS, praedium, campus, vel pratum. Charta apud Stephanot. to. 3. Antiquit. Bened. Pictau. MSS. p. 219. V. *Prada* et *Pratus.*

† PRAEDVX, dux, in Ep. a. 876.

PRAEEVITATIO DISCRIMINVM, periculorum diligens et prudens nimium fuga. Elmham. in Vita Henrici V. Reg. Angl. edit. Hearnii cap. 22. p. 51.

PRAEFAMEN, praefatio, praeloquium. Vita Marſilii Ficini tom. 1. Amoenit. litter. pag. 83. Vtitur Symmach. lib. 2. Epiſt. 34.

PRAEFASCINIVS, πάνυ βάσκανος. Gloſſ. vet. apud Martin. Id eſt, omnino faſcinator.

PRAEFATIO, Pars Miſſae, ſeu Liturgiae ſacrae: ſic dicta, quia eſt praelocutio totius orationis ſecuturae, et ad ſacrificium praeparatio, inquit Amalarius in Eclogis, et ex eo Durandus lib. 4. cap. 33. Addit Papias, *a Te igitur, usque ad Agnus Dei: in hac enim praeloquitur gra-*

tes

tis laudemque Deo Sacerdos, vt melius ad conſecrandum Chriſti corpus poſſit accedere. Vgutio: *Praefatio, quod praecinitur ante Sacramentum Corporis et Sanguinis Chriſti.* PRAEFATIONES, exordia, prooemia, Gall. *Préfaces, préambules*, in Charta an. 1377. ex Bibl. Reg.

PRAEFECTI AVLAE, vel *Palatii*, dicti *Maiores domus* Aulae Francicae. Hugo Flauiniac. in Chron. *Opes quippe et redditnum affluentia, regni adminiſtratio, ſeu omnia, quae vel domi vel foris agenda ac diſponenda erant, penes Praefectos Palatii, qui Maiores domus dicebantur, manebant.* Infra de Pipino: *Ex Praefecto Palatii Rex conſtitutus.* Rurſum: *Praefectorum, qui et Maiores domus dicebantur, improba licentia.* PRAEFECTI PRAETORIO dicuntur iidem *Maiores domus*, apud Symphor. Campegium lib. 4. de Orig. et Geneal. Caroli Magni fol. 11. Alii ſunt *Praefecti praetorii* memorati in Addit. 3. ad Capitul. cap. 75. *Qui in domo ſua oratorium habuerit, orare ibi poteſt; tamen non audeat in eo ſacras facere Miſſas ſine permiſſu Epiſcopi loci illius. Quod ſi fecerit, domus illius fiſci viribus addicatur. Praefectus praetorii, qui hoc cognouit, et non prohibuit, librarum auri mulctabitur.* Vbi is eſſe videtur qui in aula regia ius dicebat. PRAEFECTORII. Radulphus de Diceto pag. 608. vbi per *Praefectorios* innuit familiam *Praefectorum* Palatii, ſeu *Maiorum domus* Francicae, quorum dignitas *Praefectoria adminiſtratio* dicitur in Vita S. Ansberti Epiſcopi Rotomag. PRAEFECTVS HVNDREDI, in Legibus Edwardi Confeſſoris cap. 28. *Praepoſitus Hundredi*, ibidem cap. 35. vbi de eorum munere et officio. V. *Hundredus.* PRAEFECTVS PACIS, in l. 1. Cod. de Pignoribus. V. *Pax.* PRAEFECTI ROMANI, in Addit. 3. ad Capitul. c. 59. *Haec omnes Epiſcopi cuſtodiant, et omnes Praefecti Romani, et Praetores populi, et prouinciarum Praeſides, vt curent citius monachorum et ſanctimonialium lites dirimere.* PRAEFECTVS VILLAE, vel *V*-in Legibus Edwardi Confeſſ. cap. 28. qui ibidem *Praepoſitus villae* dicitur. V. *Villicus.* PRAEFECTVS VRBIS, in laudata Addit. cap. 84. PRAEFECTVS nude dicitur qui cohorti militum praeeſt. Cap. 1. Karlomanni an. 742. cap. 2.

PRAEFECTIANI, Apparitores, ſeu Apparitores Praefecti Praetorio, de quibus eſt tit. in Cod. Th. et Iuſtin. quorum mentio alibi in vtroque Codice non ſemel occurrit, vt et apud Ammianum, et alios.

PRAEFECTIO, Praefectura. Acta S. Euſebiae Abbat. tom. 2. Martii pag. 450.

PRAEFECTORIVS. (1) Comes. Vita S. Deicoli apud Eccardum in Orig. famil. Habsburgo-Auſtr. col. 162. (2) PRAEFECTORIAE CIVITATES, quae a *Praefectis* ſeu *Comitibus* reguntur, vel quae iis in beneficium conceſſae ſunt. Charta Ottonis II. Imp. ann. 974. apud Nicol. Zylleſium. PRAEFECTORIA DIGNITAS, comitalis. Vita B. Wolphelmi Abbat. num. 34. (3) V. *Praefecti.*

PRAEFECTVRAE. (1) In Italia vocabantur, in quibus et ius dicebatur, et nundinae agebantur, in quas *Praefecti* quotannis mittebantur, qui ius dicerent, cum magiſtratus ſuos non haberent; vt eſt apud Feſtum: quomodo ſane *Praepoſituras*, *Praefecturas* vocat Statutum Philippi Pulcri Regis Fr. an. 1302. pro reformatione regni cap. 10. *Si contingat, quod aliqua de Praefecturis noſtris vendatur, vel tradatur ad firmam, etc.* Mox *Praepoſitura vocatur.* V. *Praepoſiti.* (2) PRAEFECTVRAE, apud Agrimenſores, dicuntur aſſignata in alienis finibus loca, a coloniis dependentia, vt apud Aggenum de Limit. agror. quicquid perticae ſiue vniuerſitati applicitum eſt ex alterius ciuitatis fine, apud Frontinum. V. Rigalt. ad Agrimenſores, et Salmaſium ad Solinum pag. 673. (3) † Idem q. *Praepoſitura* in monaſteriis, cella ſ. obedientia monaſtica, t. 7. Gall. Chriſt. p. 221.

PRAEFECTVRIVS. Pulcharem *Praefecturium Amalfitanum*, quem etiam *Glo-*

Glorioſi titulo cohoneſtat, non ſemel memorat Ioannes VIII. PP. Epiſt. 39. 50. 51. 52. *Praefectus* appellatur in Epiſt. 209. *Praefectorius*, in Epiſt. 227. Iſtius Pulcharis alicubi meminit Leo Oſt. Mirac. S. Trophimae tom. 2. Iulii p. 240. *Piiſſimi quoque temporibus Pulchais Praefecturii puella quaedam, etc.*

PRAEFECTVS, V. *Praefecti.*

PRAEFERENTIA. Charta an. 1062. ex Tabulario Monaſt. Conchenſis in Ruthenis deſcripta a Iac. Petito: *Seniores vero Panatenſium dederunt decimam de ipſo manſo, et ſepulturam, et Praeferentias, et totum vſum quem ibi habebant.* Primitiarum ius, quod praeter decimas curioni debetur, ea voce deſignari innuit Tabul. Voſienſe fol. 34. V. *Primitiae* et *Praeferentia.*

PRAEFERREMENTVM, praerogatiua, immunitas, priuilegium. Charta an. 1478. apud Rymer. tom. 12. p. 81.

PRAEFEX, auctor. Translat. SS. Gregor. et Sebaſt. ſaec. 4. Bened. part. 1. pag. 407. *Praefices ſceleris.*

† PRAEFIGMENTVM, *i. praeaſſatum ſ. frixum*, in Gloſſar. med. Sim. Ian.

PRAEFIGVRATIO, figura, ſeu rei futurae adumbratio. Nicolaus de Iamſilla de Geſtis Frid II. Imp. apud Murator. tom. 8. col. 498.

PRAEFIGVRATIVVS, qui rem futuram exprimit, in Imit. Chriſti lib. 4. cap. 1. num. 6.

PRAEFINGERE, praefinire. Ch. Mſ. a. 1255.

PRAEFINIRE, definire, aſſerere. Vetus Irenaei interpres lib. 1. c. 18.

PRAEFINITIVE, definitiue, omnino, ibid. lib. 2. c. 24.

† PRAEFINITVM, finis, negotii abſolutio, perfectio. Ch. a. 1109.

PRAEFINITVS, definitus, certus, apud Irenaei interpret. lib. 2. c. 24.

PRAEFORARE, prius aperire. Chron. Modoet. apud Murator. to. 12. col. 1121.

† PRAEFORIS, forinſecus, extrinſecus. Gloſſ. Prou. Lat. Cod. 7657.

PRAEFVLGORVS, praefulgens. Elmham, in Vita Henrici V. Reg. Angl. edit. Hearnii cap. 61. pag. 164.

PRAEFVNCTORIA EPISTOLA, V. *Praeceptoriae litterae.*

PRAEFVRNIVM, os furni: Gall. *Gueule du four.* Epiſt. ann. 1519. apud Ludewig. tom. 6. Reliq. MSS. pag. 330. *Praefurnum*, apud Brochaeum in Prompt. ad Conſuet. Toloſ. tit. 1. art. 13.

PRAEFVSOR, pincerna. Gloſſ. Gr. Lat. παραχύτης, *Meſtrinus*, *Praefuſor.* Vbi Gloſſ. Sangerm. habent *Profuſor.*

PRAEGNATVS. (1) Praegnatio, grauiditas. apud Tertullian. aduerſ. Iudaeos cap. 9. (2) † Fetus quo mulier, praegnans eſt, in Tellim. Mſ. a. 1061.

PRAEGNVS, pro Praegnans. in Lege Alemann. tit. 72. § 3. tit. 73.

† PRAEGRATIARE, gratias agere. Ch. a. 1214.

PRAEHONORABILIS, PRAEHONORANDVS, admodum honorandus, in Charta an. 1476. apud Madox Form. Angl. pag. 336.

PRAEIMAGINARE, futura adumbrare. Epiſt. a. 1132. apud Marten. to. 1. Ampl. Collect. col. 715.

PRAEINTRVSVS, qui re aut dignitate aliqua nullo iure potitur. in Litteris Henrici III. Reg. Angl. an. 1219. apud Rymer. to. 1. pag. 23 V. *Intruſio.*

PRAEISA. Idem quod *Excluſa*, Gall. *Ecluſe.* Statuta Montis Regal. fol. 247. V. *Praeſia.*

† PRAEIVDICATIO, damnum, Ch. Mſ. a. 1341.

PRAEIVDICIABILIS, PRAEIVDICIALIS, nocens, damnoſus, contrarius, Gallice *Préjudiciable.* Litterae Edwardi II. Reg. Angl. ad Reg. Franc. an. 1318. apud Rymer. tom. 3. p. 690. ACTIO PRAEIVDICIALIS, quae prius iudicanda. V. *Blount* in Nomolex. Anglic. v. *Action.*

PRAEIVDICIALITER, in *Praeiudicium* ſeu damnum alterius. Iohannes Diac. in Vita S. Gregor. M. lib. 2. num. 5.

PRAEIVDICIARE, a Gall. *Préjudicier*, Nocere, violare, laedere.

Su

Summaria priuileg. Eccleſ. Rom. apud Marten. tom. 2. Ampliſſ. Collect. col. 1239.

PRAEIVDICIVM, damnum, Gall. *Préjudice.* Charta Iohannis Ducis Sileſiae an. 1330. apud Ludewig. tom. 5. pag. 553.

PRAEIVRAMENTVM, V. *Anteiuramentum.*

PRAELACIA, praelatus ipſe, apud Elmham. in Vita Henrici V. Reg. Anglic. edit. Hearnii cap. 62. pag. 169.

PRAELATIA, dignitas Eccleſiaſtica. Ingulfus pag. 897. *Per monachos dignitatem et Praelatiarum nimium ambitioſos.*

PRAELATIO. (1) *Ius praelationis,* quo domino feudali liberum eſt, redimere praedium a feudatario diſtractum, Gall. *Droit de prélation.* Hac de re conſulendus Salvaingus de Vſu feud. cap. 20. et ſeqq. Charta an. 1543. in Tabul. S. Victoris Maſſil. V. *Praelatus.* (2) Eckehardus Minimus de Caſibus S. Galli cap. 6. (3) Tempus quo quis *praelationem* obtinet. Hiſt. Mediani Monaſt. pag. 209. (4) Dominatio, imperium. Chron. Farfenſe apud Murator. tom. 2. part. 2. col. 624. (5) † Mendoſe pro Prolatio, t. 7. Iul. p. 299.

PRAELATIVNCVLA, beneficiolum eccleſiaſticum: ita praefectura capellae S. Clementis Compend. dicitur in Praecepto Caroli Simplicis Regis Franc. a. 919. apud Mabill. Diplom. p. 564.

PRAELATVRA. Manegoldus Decanus, apud Goldaſſum: *De omnibus Praelaturis, officiis, beneficiis, ſeu adminiſtrationibus quibuslibet Monaſterii noſtri, etc.*

PRAELATVS. (1) Magiſtratus, qui populis praeeſt. Gloſſae vett. *Praepoſiti, Antepoſiti.* Libertates Pontis Vrſonis an. 1365. inter Ordinat. Reg. Franc. tom. 4. p. 638. *Hanc etiam libertatem, quod de inſtitucione et marcheyo quod fiet in villa ſua, non extra placitauerint pro aliqua ꝑ donec Prelatus ſue ville deficiat.* Infra: *De diſcordia et melleia inter burgenſes, ſi ſanguis, ante Prelatum cognoſcatur.* Ibidem pag. 640. *Dum ſedet burgenſis in placito coram Prelato, quamcumque turpitudinem coram* (contra) *Prelatum ſeu Pretorem, ſeu contra quemlibet, pro ea. ad Praetorem duodecim nummos.* Exſtat S. Valeriani liber de *Praelatis,* id eſt principibus ſaecularibus. (2) Praefectus Eccleſiae, quomodo hodie Epiſcopos vocamus, qui προεστῶτες Iuſtino Mart. *Praeſidentes* Tertulliano lib. 3. de Corona cap. 3. dicuntur. Exſtat Cypriani Opuſculum *de Simplicitate Praelatorum.* Ita etiam appellantur quiuis inferioris dignitatis rectores, vt plebani et curiones. V. Lindwoodum ad Prouinciale Cant. lib. 2. Eodem *Praelati* nomine deſignati Abbates in Concilio ſueſſionenſi an. 853. cap. 5. et 6. Sed et monaſteriorum Praepoſiti ita nuncupantur. Charta an. 902. tom. 3. nouae Gall. Chriſt. col. 836. Eadem ratione Abbatiſſae dictae PRAELATAE. Regula Sanctimonialium cap. 7. in Synodo Aquiſgranenſi. Ita etiam appellatur ſuperior ſororum Poenitentium S. M. Magdalenae in Conſtitut. earumdem apud R. Duellium tom. 1. Miſcell. pag. 182. etc. (3) Probatus, dilectus. Vita S. Dunſtani to. 4. Maii p. 349.

† PRAELIABILIS NAVIS, bellica. Tract. Mſ. de re milit.

PRAELIAMENTVM, expeditio bellica, quae pro patria tuenda intra dominii fines peragitur. Charta Bonifacii IX. PP. an. 1396. apud Fontaninum Antiquit. Hortae pag. 431. V. *Hoſtis 2.*

† PRAELIBATIO, merenda, in Ch. a. 1415.

PRAELIBATVS, ſupradictus, ante memoratus. Tabular. Cluniac. ann. 1019.

PRAELIMINARITER, per prooemium, in Chriſt. Mulleri Introduct. in Hiſt. Sand-Hippolyt. apud Duellium tom. 1. Miſcell. pag. 287.

PRAELIVM. (1) Facultas alicui priuato conceſſa ſibi ius faciendi, atque ex alio alterius iuriſdictionis, ſibi rectum denegante, recipiendi, etiam per vim, quidquid poterit; idem quod *Repraeſaliae.* Statuta Maſſil.

ſil. lib. 2. cap. 30. V. *Pignorantia.* (2) PRAELIVM PARTICVLARE, certamen, velitatio, apud de la Flamma tom. 12. Murator. col. 1001. V. *Heſtis* 2. (3) ✝ BELLVM, in Inuent. Chartar. reg. a. 1482.

✝ PRAELLA, ludi genus apud Italos, in Stat. crim. Saonae.

PRAELOCVTOR, Aduocatus, Patronus, Cauſidicus: in Regiam Maieſtatem l. 1. cap. 11. etc. Plinius iunior lib. 8. Epiſt. 21. *Forte accidit, ut eo die mane in aduocationem ſubitam rogarer, quod mihi cauſam Praeloquendi dedit*: Interdum PROLOCVTOR dicitur. Charta Eberhardi Epiſcopi Salzb. in Chron. Reicherſperg. an. 1160.

PRAELONVM. V. *Ploum.*

PRAELVBIVM, eluuies. Vide *Pelagus.*

PRAELVSTRISSIMVS ſemel et iterum compellatur Carolus VI. Rex Franc. in Charta homagii an. 1384. ex Bibl. Regia.

✝ PRAEMANARE, allabi, t. 6. Iul. p. 476.

PRAE MANIBVS, continuo, Gall. *ſur le champ.* Tabul. B. M. de Bono-Nuntio Rotomagenſi an. 1472. *De qua ſumma idem curatus Prae manibus vnum ſcutum* (ſoluit) *et reſiduum ſoluere promiſit intra feſtum Purificationis B. M. Virginis.*

PRAEMATIALIS, pro *Primatialis*, ad Primatem pertinens, in Charta an. 1496. apud Rymer. tom. 12. pag. 627.

PRAEMATVRVS, prudentiſſimus, in Charta an. 1476. apud *Madox* Formul. Anglic. pag. 336.

PRAEMAXIMVS, pro *Permagnus.* Elmham. in Vita Henrici V. Reg. Angl. edit. Hearnii cap. 11. pag. 22.

PRAEMEDITARI, Praeexerceri, praeexercitari. Vetus Irenaei Interpres lib. 4. cap. 30.

PRAEMENTIONATVS, praedictus, cuius ante mentio facta eſt, Gall. *devant mentionné.* Charta an. 1473. apud Rymer. tom. 11. pag. 780. *Premencionatus*, apud Spon. tom. 2. Hiſtor. Geneu. pag. 77. Nec aliter legendum videtur in Obituar. MS. Eccleſ. Morin. vbi contracte habetur: *Pro quo obitu et diſtributione Premenata idem fundator donauit eccleſiae 16. libras.*

PRAEMETIVVM, ἡ πρὸ θερισμοῦ Δημήτρας θυσία, in Gloſſis Lat. Gr. Feſtus: *Praemetium, quod praelibationis cauſa ante praemetitur*, Cereri libandum.

PRAEMIARE, remunerare, praemiis donare, Gall. *recompenſer.* Literae Eduardi III. Reg. Angl. an. 1338. apud Rymer. to. 5. pag. 17. Occurrit etiam apud D. Thomam, vbi et *Praemiator* legitur pro praemiorum diſtributor.

PRAEMIATIVVS, in praemium datus, in Proceſſu de B. Catharina Senenſi apud Marten. tom. 6. Ampliſſ. Collect. col. 1250.

PRAEMIATOR, nocturnus praedo, apud Nonium. V. *Praemiare.*

PRAEMINENTIA. (1) Opportunitas, praeſtantia, Gall. *avantage.* J. Epiſc. Accon. in Epiſt. ad Honorium III. PP. an. 1219. tom. 8. Spicil. Acher. pag. 376. (2) Praerogatiua, priuilegium, in Charta Henrici V. Reg. Angl. ann. 1421. apud Rymer. tom. 10. pag. 47. Vide *Praeminitates.*

PRAEMINERE, praeceſſe, pro Praeeminere. *Lucido Ficulino epiſcopo eidem* (S. Andreae) *monaſterio Praeminente*, apud Ioannem Diac. in Vita Gregor. M. lib. 4. cap. 90. V. in *Praelatus.*

PRAEMISSIA, praemitiae. V. *Primitiae.*

PRAEMITTERE, emittere, producere. Vetus Irenaei Interpres lib. 1. cap. 8. *In quo* (filio) *omnia pater Praemiſit ſeminaliter.* Προέβαλε, Irenaeo.

PRAEMONERE, timere, praecauere. Sermo de honorandis preſbyt. ad calcem Iohan. Abrinc. de Offic. Eccl. pag. 446. *Haec Praemonentes Domini comminationem, nec futuri iudicii ultione terrentur.*

✝ PRAEMONIALIS, mendoſe pro *praedialis*, t. 3. Cod. Ital. dipl. p. 1605.

PRAEMVNIRE, pro *Praemonere*, ſubmonere, citare, in ius vocare, apud foren-

forenſes Anglos: vnde celebris illius Breuis Regii nomen manauit: *Praemunire facias.* Iorualenſis in Vita Regis Ethelredi.

PRAEMVNITATES, immunitates, priuilegia, in Bulla Honorii III. PP. an. 1205. in Bullario Caſinenſi tom. 2. pag. 250. V. *Praeminentia.*

PRAEMVNITIO, ſubmonitio, citatio. Charta apud Madox Formul. Anglic. pag. 360.

† PRAEMVRALE, i. q. *Antemurale.* Gloſſ. Prou. Lat.

PRAENICVLA, V. *Pernicula.*

† PRAENOMINATIO, prior nominatio, in Ch. a. 1228.

PRAENOSTICARE, praeſagiri, praedicere, Gall. *Pronoſtiquer.* Memor. Poteſt. Regienſ. ad an. 1284. apud Murator. to. 8. col. 1162.

PRAENOSTICVS, praeſagus, praeſcius. Henricus Roſla in Herlingsberga.

PRAENOTARIVS, qui Notarii, ſeu Graffarii, vel Vicenotarii officio fungitur, Adiutor Notarii. Fleta lib. 2. cap. 13. §. 15.

PRAEOCCVPARE, vſurpare, nullo iure occupare. Tabular. SS. Trinit. Cadom. fol. 50.

PRAEORDINARI, officio eccleſiaſtico donari, in Charta an. 1086. ex Addit. ad Chron. Caſaur. apud Murator. to. 2. part. 2. col. 1002.

PRAEPARACVLVM, praeparatio. Conc. Dertuſ. an. 1429. inter Hiſpan. tom. 3. p 654.

PRAEPARAMENTVM. (1) Diſpoſitio, praeparatio. Charta ann. 1485. apud Marten. tom. 2. Ampliſſ. Collect. col. 148. *Praeparamentum guerrae*, apparatus bellicus. Computa Dalph. Graiſivod. fol. 56. *Praeparamenta belli*, apud Cigaltium de bello Italico. V. in *Parare* 1. (2) Ornatus, ornamentum, Gall. *Parement.* [illegible]tar. t. 1. Rer. Mogunt. p. 346. *Item monſtrantur Praeparamenta S. Bonifacii.* V. in *Parare* 1.

† PRAEPARANTIAE, inter iura quae ad dominum feudi pertinent recenſentur, Gall. *Préparances.* Ch. Mſ. a. 1389.

PRAEPARARE alterum, dicebatur is, cui cum facultates ſibi ſat amplae haud eſſent, vt ipſemet *in hoſtem* pergere poſſet, ſimilis ſortis ac conditionis viros pro poſſe in armis ac inſtructu bellico adiuuabat. Capitulare an. 807. edit. Baluzianae c. 2. *Vbicumque autem inuenti fuerint duo, quorum vnusquisque duos manſos habere videtur, vnus alium Praeparare faciat, et qui melius ex ipſis potuerit, in hoſtem veniat.* Occurrit ibi pluries et cap. 5. 9. Adde Capitul. a. 812. c. 1. 6. et a. 828. c. 7.

PRAEPARARE VOLATILIA, lardo ſuffigere vel inſtruere. Praeceptum Caroli Cal. an. 862. apud Mabillon. Diplom. pag. 536. V. *Paratae.*

PRAEPARATIO. Hariulfus lib. 3. cap. 3. *Baculus auro, argento et cryſtallo paratus* 1. *Praeparatio baculi vnius ex cryſtallo* 1. *etc.* Forte pro *Ornamentum.* V. *Praeparamentum*, et *Paratae.*

PRAEPARATIO AD HOSTEM, in Capitul. 2. Caroli Magni an. 812. cap. 8.

† PRAEPARATORIVM, apparatus, in Ch. Mſ. a. 1220.

PRAEPARATVRA, Praeparatio. Tertull. adu. Marc. lib. 4. cap. 13.

PRAEPARATOR, qui praeparat, apud eumdem ibid. cap. 33.

PRAEPEDITAS, difficultas, impedimentum. Vita MS. S. Winwaloei fol. 30.

† PRAEPEDITIO, impedimentum, in Litt. a. 1397.

PRAEPEDIVM, impedimentum. Bulla Bonifacii VIII. PP. an. 1295. ex Bibl. Reg.

PRAEPLARE, perperam pro *Pueplare*, Gallis *Peupler*, locum incolis frequentare, ab Hiſpan. *Pueblo*, quomodo Galli *Pueple* dixerunt. Teſtam. Iacobi Reg. Aragon. an. 1272. apud Marten. tom. 1. Anecd. col. 1141. Hinc etiam emendandum PRAEPLATIO, pro *Pueplatio*, colonia, Gallice *Peuplade*, ibidem col. 1142.

† PRAEPORTAGIVM, i. q. *Reportagium* 1. medietas decimae. Ch. Mſ. a. 1343.

PRAEPORTARE. (1) Portare ante. Chronicon Montisſereni ann. 1134. (2) PRAEPORTARE dicitur de agri parte, qua extenditur. Char-

tul. S. Vandreg. tom. 1. pag. 5. *Et ſe Praeportat fundus illius terrae a vico pro ante vsque ad terram dicti Roberti pro retro.* Vide *Proportare.*

PRAEPOS, Papiae, *valde potens.* Ex quo emendandae Gloſſae Iſid. quae habent *Propos.* Idem etiam valet quod *Compos.* Vita MS. S. Magnobodi Epiſcopi Andegauenſis cap. 11. *Sanum et vitae Praepotem reddit parentibus.*

PRAEPOSITA, eadem dignitas in Monaſteriis Sanctimonalium, quae *Praepoſitus* in monachorum, Abbatiſſae proxima: in Regula Sanctimonialium canonice viuentium cap. 24. Vita S. Auſtrebertae virgin. num. 9. PRAEPOSITISSA, eadem notione, apud Leibnit. tom. 2. Script. Brunſvic. pag. 487.

PRAEPOSITATVS. (1) Praepoſiti dignitas. Charta Matfredi Epiſc. Biterr. an. 1092. inter Inſtrum. tom. 6. Gall. Chriſt. nouae edit. col. 132. PRAEPOSITVRATVS, in Bulla eiusdem Pontificis an. 1536. apud Miraeum tom. 2. p. 1052. (2) Cella ſeu obedientia monaſtica, ab Abbatia dependens, *Prevôté.* Teſtam. Card. Talairandi Epiſcopi Alban. an. 1360. apud Martenium tom. 1. Anecd. col. 1470.

PRAEPOSITILIS, ad praepoſitum pertinens. Codex cenſualis MS. Irminonis Abbat. Sangerm. fol. 40. col. 2.

PRAEPOSITVRA. (1) Praepoſiti dignitas. Adamus Bremenſis c. 181. (2) Cella monaſtica, i. q. *Praepoſitatus*, in Chron. Farf. apud Murator. to. 2. part. 2. col. 624. (3) Eiusmodi Cellarum ſeu *obedientiarum* munus ac functio. Burchardus de Caſibus S. Galli cap. 33. (4) Munus Praepoſiti villarum in Charta an. 1129. in Hiſtoria Guinenſi p. 74. Charta an. 1475. apud Calmet. inter Inſtr. to. 3. Hiſt. Lotharing. col. 278. *Dedit villam et caſtrum de Grondrecourt, ac eorum Praepoſituram, ſiue Gallice Prevoſté.* (5) Diſtrictus, iurisdictio Praepoſiti, in Charta Philippi V. Reg. Franc. an. 1319. apud Baluz. to. 2. Hiſt. Aruern. p. 152. (6) Eiusdem reditus. Charta ann. circ. 1050. inter Inſtr. to. 2. nouae Gall. Chriſt. col. 468. PRAEPOSITVRAE SERVITIVM, inter onera quibus tenentur vaſſalli, recenſetur in Enumerat. iurium Monaſt. S. Vandreg. (7) † Idem quod *Sergentia perpetua*, feudi ſpecies. Ch. Ml. 1. 1323. (8) † PRAEPOSITVRAE, Gall. *Prépoſitures*, a Sorboniſtis vocantur variae leguminum ſpecies, quae in coquina omnibus quibus placet accipere, praeponuntur.

PRAEPOSITVS. (1) Scriptoribus Eccleſiaſticis dictus potiſſimum Antiſtes, ſeu qui Eccleſiae praeeſt, vt apud Cyprianum lib. 1. Epiſt. 5. lib. 5. Epiſt. 6. lib. 3. Epiſt. 21. lib. 5. Epiſt. 6. 73. PRAEPOSITVS, dignitas in Eccleſiis Cathedralibus. *Praepoſitus maior*, in Eccleſ. Colon. ex Cod. MS. Conſuet. eiusdem Eccleſ. Ebrardus in Graeciſmo cap. 9.

Eccleſiarum Praepoſitus ſit, ſiue Scholarum.

Huius munus deſcribitur ab Ebone Remenſi Archiep. in Indiculo de Miniſtris, edito a Coluenerio poſt Flodoardum, in Concilio Aquiſgranenſi cap. 139. et apud Chrodogangum in Regula Canonic. cap. 46. Eiusmodi Canonicorum Collegia, quibus praeſunt *Praepoſiti*, complura exſtant etiamnum hodie in Germania, quae vulgo *Praepoſiturae* nuncupantur. Vide Albertum Stadenſem ann. 1001. 1050. etc. PRAEPOSITVS, in iisdem Eccleſiis Cathedralibus, munus Eccleſiaſticum, cui ſcilicet praediorum Eccleſiaſticorum certae partis ad tempus viciſſim cura demandatur, iis in varias *Praepoſituras*, quas Galli *Prevôtez* dicunt, diſtributis, et Canonicis attributis, quarum ii in Capitulo ratiocinia exigunt. Atque hae poſtmodum in Eccleſia S. Martini Turon. deinceps perpetuae factae, in eiusdem Eccleſiae dignitates euaſerunt. (2) PRAEPOSITI in Monaſteriis ſecunda poſt Abbatem dignitas, vt eſt in Addit. 1. Capitul. cap. 31. 55. qui hodie *Prior* dicitur. Vigilius Diaconus in Regula Orientali cap. 3. Penes Praepoſitos erat iuris-

iuriſdictio in Monaſteriis quibus praeerant Abbates laici: huius rei plura congeſſit exempla Baluzius in notis ad Capitul. col. 1257. quas videſis. Hinc *vt laici non ſint Praepoſiti monachorum infra monaſteria* ſtatuitur in lib. 1. Capitul. §. 110. (3) Cellae ſeu obedientiae monaſticae, ab Abbatia dependentis. Praefectus. S. Hieronymus praefat. in Regul. S. Pachomii num. 2. de Tabennenſ. Monachis. (4) PRAEPOSITI, iidem, qui *Aduocati* et *Vicedomini* Eccleſiarum Cathedralium et Monaſteriorum, in Concilio Mogunt. cap. 50. et Remenſi II. c. 24. Vnde patet, eiusmodi *Praepoſitos* Laicos non tam fuiſſe *Aduocatos* et *defenſores*, quam *villicos*, de quibus ſuo loco agimus, idque officii translatum poſtea ad ipſos Monachos, vel Canonicos, qui Monaſterii vel Collegii Canonicorum bona iis addicta curarent, et de reditibus rationes inirent. (5) Gloſſ. Aelfrici, *Praetor, vel Praefectus, vel Praepoſitus, vel Quaeſtor*: *Burh-Gerefa*, i. Comes vrbis, burgi, etc. *Praepoſiturae* nomine deſignata interdum maiora feuda, quibus ſuprema iuſtitia, eiusque exercitium competebat. Eiusmodi dignitatis eſt Praepoſitura, quam *in feudum ligium, nobile, antiquum, perpetuum et paternum* concedit Amadeus Comes Sabaudiae Iohanni de Champagnia Charta infeodationis an. 1360. (6) Iudex pedaneus, minor iudex in pagis, qui Balliuo ſubeſt, et cuius appellationes ad eundem Balliuum deuoluuntur: Gallis *Prevoſt*. Statutum Philippi Pulcri ann. 1302. pro Reformatione Regni art. 10. Eiusdem conditionis videntur fuiſſe *Supra-Praepoſiti*, de quibus mentio occurrit in Litteris Iohannis Reg. Franc. an. 1355. tom. 4. Ordinat. p. 340. vbi inter iudiciales miniſtros recenſentur: vnde iidem ſunt, ſaltem in Graſſenſi tractu, cum iis qui Aragonenſibus *Supraiunctarii* dicuntur. Vide in hac voce. (7) PRAEPOSITVS CAMERAE REGALIS, in Vita Ludouici Pii ann. 817. Idem *Cubicularius* dicitur in Eginhardi Annal. eodem anno. PRAEPOSITVS COMITIS, in Legibus Wiſigoth. lib. 9. tit. 2. §. 5. qui *Vicarius Comitis* dicitur lib. 2. tit. 1. §. 23. qui ſcilicet abſente Comite vices eius fungebatur. PRAEPOSITVS SACRI CVBICVLI, cui Imperatorii Cubiculi cura erat, qui fere ſemper Eunuchus. *Praepoſiti cubiculi* meminit non ſemel Ammianus. PRAEPOSITVS DOMVS *regiae*, apud Monachum Sangall. lib. 1. de Carolo M. cap. 33. *Laitfredus Praepoſitus domus* eiusdem Caroli M. dicitur. PRAEPOSITVS FABRICAE, armorum ſcilicet, apud Ammianum lib. 29. pag. 396. PRAEPOSITVS GVERRAE, ſ. Caſtrenſis praefectus, Gall. *Prévôt des Marechaux*. Ordinat. Caroli primogeniti Iohannis Reg. Franc. an. 1356. to. 3. Ordinat. pag. 112. *Praeterea concederemus quod nullus habitator dicte lingue Occitane citatur ad inſtanciam alicuius ſtipendiarii vel alterius cuiuscunque coram Prepoſito vel Prepoſitis guerrarum.* PRAEPOSITVS MENSAE, dignitas in Palatiis Regum Franciae: eadem, quae hodie *Magiſtri hoſpitii*, ſeu *du Maiſtre d'Hoſtel*. In Synodo VIII. CP. adfuit prae aliis, vt Lodouici Pii Legatus, *Everardus Praepoſitus menſae ipſius*, vt eſt apud Anaſtaſium act. 10. Apud Aimoinum lib. 4. Hiſtor. Franc. cap. 78. *Miſſus illuc Regiae menſae Praepoſitus Audulfus.* PRAEPOSITVS MERCATORVM, Pariſiis, vrbis Praefectus, Gall. *Prévôt des Marchands*, in Compend. iurium Vniuerſit. Pariſ. per Robert. Goulet fol. 13. PRAEPOSITVS MILITVM, in leg. 3. §. vlt. et leg. 6. §. vlt. D. de Re militari, et apud Rufum in Legibus militaribus. PRAEPOSITVS MONETAE, apud Ammianum l. 22. pag. 223. *Praefectus monetae Trevericae*, apud Gruterum 493, 3. PRAEPOSITVS PALATII, Amantius, apud Marcellinum Comitem in Iuſtino, qui nude πραιπόσιτος dicitur in Chronico Alexandrino pag. 764. In eodem Chronico pag. 700. Rodanus πραιπόσιτος τῦ παλατίυ Valentiniani, et ἀρχιευνῦχος, nude vero πραιπόσιτος,

τας, apud Cedrenum p. 310. Narſes *Praepoſitus ſacri Palatii*, in veteri inſcriptione 161. 2. *Praepoſitus*, nude. PRAEPOSITVS PALATII, Maior-domus, apud S. Audoënum lib. 2. de Vita S. Eligii c. 19. vbi de Erchenoaldo. PRAEPOSITVS TERRAGII, cui agrorum cuſtodia incumbebat, t. 2. Nou. Gall. Chriſt. col. 474. PRAEPOSITI VILLAE, vel *Hundredi*, V. *Praefecti*.

PRAEPOSTA, libellus quo aliquid proponitur. Statuta Vercell. lib. 7. fol. 214.

PRAEPOSTERARE, ordine praepoſtero dicere. Gaudentius Brixienſis Epiſc. ſer. 5.

PRAEPOSTERATIO, ordo praepoſterus. Translat. B. Edmundi Cantuar. apud Marten. to. 3. Anecd. col. 1861.

PRAEPOTESTAS, ſumma et ſuprema poteſtas, ſupremum dominium. Baldricus l. 3. Chron. Camerac. c. 2.

PRAEPVNCTVARE, praeſtatuere, ante definire. Elmham. in Vita Henrici V. Reg. Angl. edit. Hearnii c. 49. p. 123. V. infra *Punctuare*.

† PRAEPVTIARE, praeputium praecidere. Gloſſar. vet. Cod. reg. 521.

PRAERIA. (1) Pratorum ſeries, Gall. *Prairie*. Charta Offic. Autiſſ. ex Tabul. S. Mariani an. 1258. (2) Ius poſcendi paſcua in pratis poſt exciſum foenum, in Charta ann. 1248. Vide *Blaeria*.

PRAERIPIVM. (1) Ripa altior. Petrus Damianus lib. 6. Ep. 5. *Per tot niualium Alpium niuoſa Praeripia*. Odo Abbas Glannafol. in Hiſt. Translationis S. Mauri in praef. 1. *Odo Abbas Monaſterii, quod in Praeripio ripae Ligeris fluminis ſitum Glannafolium ex antiquo appellatur*. Quidam codd. habent *praecipitio*. Leges Henrici I. Regis Angl. c. 88. *Si quis alium fugiens . . . . Praeripio vel aliquo moriatur*. Forte *praecipio*, niſi quis malit *praecipitio*, vt habent quidam codices. PRERIPIVM, eadem notione, in Fragmentis de reb. geſtis Clodouaei II. apud Ducheſn. to. 1. p. 661. (2) Locus ripae vicinus, margo fluuii. Bullar. Fontanell. fol. 33. Ea notione occurrit apud Apuleium in Apolog. *Cum egreſſus* (crocodilus) *in Praeripia fluminis, etc.*

† PRAEROGANTIA, ius praecipuum, praerogatiua. Lit. Mſ. a. 1375.

PRAEROGARE, *ante impendere*. Papias. Conſtantienſis: *Praerogans, ante impendens. Praerogare, attribuere. Praerogationem, dationem*. Occurrit l. Si tibi 27. C. de locato. l. Circenſium. 20. C. de decurion. etc. V. *Praerogator*, et *Prorogare*.

PRAEROGATIVAE, gratiarum actiones. Ep. 73. inter Francicas to. 1. Hiſt. Franc. *Quas recenſitas immenſas Creatori noſtro egi Praerogatiuas, quod incolumem vos eſſe cognoui*.

PRAEROGATIVARIVS, ſeu officium *Praerogatiuarum*, cuius exſtat formula apud Senat. lib. 11. Ep. 23.

PRAEROGATIVVM, pro Praerogatiua. Paſchaſius in Epitaph. Walae lib. 2. c. 19.

† PRAEROGATIVVS, praeuius, to. 9. Collect. Hiſt. Franc. p. 510.

PRAEROGATOR, *diſpenſator*. Gloſſ. Iſid. Hinc emendandus Graeuio videtur Scholiaſtes Perſii ad Sat. 5. *Fuit aſſis libralis et dipondius, qui hodie in vſu remanſit, et ſolebat penſari potius, quam numerari. Vnde et diſpenſatores dicti Prorogatores*. Vbi leg. vult *Praerogatores*. Nihil tamen temere immutandum; *Prorogare* enim vt *Praerogare* vſurparunt Scriptores. V. in hac voce.

PRAESA. V. infra *Preſa* 3.

† PRAESAGARE, pro praeſagire, t. 6. Iul. p. 221.

PRAESAGATVS, pro Praeſagitus, praeſagio praedictus. Acta Quadrag. Martyr. to. 2. Mart. p. 23.

† PRAESAGIVM, pro *Preſagium*, aeſtimatio, t. 3. Hiſt. Nem. Prob. p. 331.

PRAESALIA, vt *Repraeſalia*. V. in hac voce.

PRAESALVM, ταριχηρὸν, in Gloſſ. Lat. Graec. In Graec. Lat. ταριχηρόν, *Perſalſum, praeſulsum, praeſalsum*.

PRAESANCTIFICATORVM MISSA. V. in *Miſſa* 3.

PRAESCINDATICVS, *Ad praeſcindendum habilis*, Vgutioni.

PRAE-

PRAESCINDERE, concidere, Gall. *couper*. Coronatio Reg. Hungar. apud Ludewig. to. 6, p. 342.

PRAESCITOR, mature doctus. Vita MS. S. Winwaloei fol. 18.

PRAESCITVS, reprobus, damnandus. Acta ad Conc. Baſil. apud Marten. to. 8. Ampl. Collect. col. 480.

PRAESCRIPTIO *eſt ius quoddam, ex tempore congruens, auctoritate legum vim capiens, poenam negligentibus inferens, et finem litibus imponens. Quadragenalis praeſcriptio omnem prorſus actionem excludit.* Reformatio Legum Eccleſ. pag. 246. apud Blount in Nomolex. Angl. V. Mabill. Diplom. l. 3. c. 5. n. 13. etc.

PRAESCRIPTVS, pro Proſcriptus, in Addit. 4. Capit. c. 34. Quod non ſemel legi in vett. exemplaribus monet Baluz. in Notis ad Capit.

PRAESENIOR, antiquior, maior. Charta Sigiſmundi Rom. Reg. ann. 1414. apud Rymer. to. 9. p. 173.

PRAESENS, ſeu *Praeſentalis*, dictus vnus e magiſtris militum, quod in procinctu ſeu comitatu Principis ageret, et *Praeſentalibus* numeris praeeſſet, vt docet Notitia Imperii, vbi *Magiſtri equitum et peditum in praeſenti duo recenſentur, alii tres per Orientem, Thracias et Illyricum. Magiſter militum praeſentalis*, ibidem, ſub cuius diſpoſitione militabant Palatinae Vexillationes 5. Comitatenſes 7. Legiones Palatinae 15. Auxilia Palatina 18. ex quibus conficitur, *Praeſentes* appellatos, quod praeſentes adeſſent in comitatu Principis, et in eo militarent, atque adeo Palatinae militiae ad cuſtodiam Imper. addictae praeeſſent, ex qua qui erant, *Praeſentales* pariter dicebantur, vt et *Domeſtici*, qui in Palatinis ſcholis militabant, in l. 4. Cod. Th. de Protect. et domeſticis. Leges Luitprandi apud Murator. to. 1. part. 2. col. 2. *Et cum Praeſentalibus ſuis capitula iſta relecta omnibus placuerunt.* Adde l. 17. eod. Cod. de re milit. *Magiſter praeſentis militiae*, apud Marcellinum Comitem in Zenone. *Magiſter militum praeſentium*, apud Scholiaſtem Iuliani Anteceſſ. c. 83. *Magiſter militum praeſens*, apud Iornandem de Succeſſione regnorum. Ipſa dignitas, *Magiſterium praeſentale*, eidem Marcellino in Iuſtiniano poſt Baſilii Coſ. 4. *Praeſentanea dignitas*, Senatori l. 11. Ep. 1. PRAESENTIA MILITARIS, in Diurno Romano c. 2. tit. 2. 4. idem quod *praeſens militia*, de qua ſupra. IN PRAESENTI VENIRE, coram ſiſti, *venir en preſence*. Lex Bajwar. tit. 12. c. 2. §. 1. DE PRAESENTI, iam nunc, quomodo Galli *dès à préſent* dicunt. Conuentus apud Andelaum apud Gregor. Turon. lib. 9. c. 20. AD PRAESENTE, eadem notione, in Geſtis purgat. Felicis Epiſc. Aptungitani. AD PRAESENS, in Vita MS. S. Winwaloei fol. 140. *Me autem ad Praeſens corpore moriturum ſcitote;* id eſt, iam, modo, Gall. *Preſentement, maintenant.* PRAESENTES pro *Praeſides* vſurpaſſe quoſdam ſcriptores, obſeruatum a Salmaſio ad Lampridium p. 208.

PRAESENTALIS, idem quod *Praeſens*. Charta Berarii Epiſcopi Cenomanenſis in Actis Epiſcop. Cenoman. p. 215. *Qui contra hoc natare voluerit, teneatur obnoxius, et, quod repetit, nihil vindicet, ſed Praeſentales Epiſtolas vno tenore conſcriptas . . . retineat.* V. *Praeſens.*

PRAESENTALITER. (1) In praeſens, modo, Gall. *preſentement*. Acta Epiſc. Cenoman. p. 248. Vide *Praeſentialis*. PRAESENTALITER TRADERE, muneris et doni nomine dare, Gall. *donner en préſent*. Act. Epiſc. Cenom. apud Mabill. to. 3. Analect. p. 56. lin. vlt. (2) Vt infra *Praeſentialiter*, coram. Iudicium an. 821. inter Probat. tom. 1. nouae Hiſt. Occitan. col. 56.

PRAESENTANEE. (1) Octauius Horatianus in praefat. ad libr. Medic. id eſt, in praeſentiarum, Gall. *ſur le champ*. (2) Coram, apud Mabill. to. 5. Annal. p. 177.

PRAESENTANEVS. (1) Efficax, probatus, penetrans. *Praeſentaneum remedium*, efficax, apud Marcellum Empir. V. *Praeſentarius*. (2) Praeſens.

iudiciaria poteſtate conceſſa. Conſtit. Eccl. lib. 1. tit. 3.

† PRAESIDIALITER, cum praeſidio et tutela, in Ch. Mſ. Rob. reg. Sic.

PRAESIDIARI. (1) Praeeſſe. Vita vener. Richardi to. 2. Iunii p. 1002. (2) Φρουρεῖν, in Gloſſ. Lat. Graec. Sangerm. Cuſtodire, defendere, munire. Chronic. Andr. Danduli apud Murator. to. 12. col. 520.

PRAESIDIVM. (1) Peculium, pecunia, bona, facultates, etc. Auctor Queroli: *Ergone manibus meis Praeſidium paternum, vt efferrent de domo, etc.* Supra: *Fures mihi ac praedones cui bono? vt ſi quid tibi ſpei aut Praeſidii eſt, totum auferant.* Rurſum: *Praeſidium abſtuliſti, et cineres abdidiſti.* Formula 33. inter Andegau. *Caſa ſua per nocte fuit effracta, et omnes Praeſidios ſuos, aurum, argentum, aeramentum, veſtimentum, vtenſilia, pecunia, ſeu ſtrumenta cartarum quam plurimas .... fuit deportata.* Quid eo loci nomine *Praeſidii* intelligendum ſit, haud obſcurum eſt ex Marculfi Append. form. 46. quae eadem de re ſic habet: *Caſa ſua cum omni mobili, vel intro domo compendia, ſeu et ſtrumenta chartarum, etc.* (2) Ornamentum muliebre. Agnellus in Vita Damiani apud Murator. to. 2. p. 155. col. 2. *Speciositas virginum ſublata eſt. Abſtulerunt a ſe mutatorias veſtes et pallia, proiecerunt a ſe inaures, et anulos, et dextralia, et pereſelidas, et monilia, et olfactoria, et acus, et ſpecula, et lunulas, et liliola, et Praeſidia. et laudoſias, etc.* (3) PRAESIDIVM REGIVM, Principis priuilegium, Diploma, quo ne alicui vis inferatur, cauetur. Charta Rogerii I. Reg. Sicil. an. 1129. apud Murator. to. 6. col. 623. (4) Praemium, vel id omne, quod alteri datur aut promittitur ad impetrandum illius praeſidium. Sed eo nomine intelliguntur potiſſimum Pecuniae, quae praeſidii titulo ab Imperatoribus accipiebantur, cum honores deferebant: qua notione vtitur Lampridius in Alex. Seuerum. Aliis *Suffragium* dicitur. V. in hac voce.

PRAESIGILLARE, ſigillum publicum apponere. Synodus Compoſtell. an. 1114. inter Concil. Hiſp. to. 3. p. 322.

PRAESIGNA, *Portentum*, in Gloſſ. X. ſaltem ſaec. ad calcem Collect. can. e Bibl. DD. Chauvelin Sigill. Reg. Cuſtodis. Hinc

PRAESIGNARE, praeſagire. Byzinius de Orig. belli Huſſit. apud Ludewig. to. 6. p. 161.

PRAESIGNATOR. Eo titulo diplomatibus Vrbani II. PP. ſubſcribit Iohannes Diaconus vſque ad an. 1089. quo Cancellarii dignitatem obtinuit. Epiſt. eiusd. Papae an. 1088. ad calcem to. 3. Oper. Poſthum. Mabill. p. 345. *Datum Anagniae per manus Iohannis S. R. E. diaconi cardinalis et Praeſignatoris domni Vrbani II. Papae.* Vnde *praeſignator* idem videtur qui Notarius. *Praeſignator*, et eadem Epiſt. to. 5. Annal. Bened. p. 251.

PRAESINVM, Προκόλπιον, in Gloſſ. Graec. Lat. id eſt, ante ſinum.

PRAESIO, pro *Priſio*, captura, praeda, Gall. *Priſe*. Charta an. 1315. to. 1. Hiſt. Dalphin. p. 31. col. 1. V. *Priſia* 2.

PRAESONARIVS, PRAESONERIVS, V. in *Priſo*.

PRAESOPVS, Praepoſitus. Gaufridus Malaterra l. 1. c. 32. *Giracii Praeſopus, quem nos Praepoſitum dicimus.* Ex Graeco πρόσωπον.

PRAESORIVM. (1) Pro Praeſens, ni fallor. Appendix ad Marculf. form. 46. *Sic ſupradictus ille Comes vel reliquis francis perſonis iuxta Praeſorium retroque praecedentium chartola relationis, etc.* (2) Lac coagulatum, in quo coagulum, Gall. *Preſure*, proiectum eſt. Statuta Riperiae cap. 12. fol. 3. vo.

PRAESTA, pro *Preſta*. V. in hac voce.

PRAESTABVLARIVS, Praefectus ſtabuli, magiſter, qui alibi *mariſcalcus* vel *marſcalcus* dicitur. *Gerardus Praeſtabularius* inter pincernam et dapiferum ſubſcribit Diplomati Roberti Flandriae Comitis an. 1089. apud Miraeum to. 1. p. 359.

PRAESTAGIUM, pro *Praeſtatio*, Tributum, quod domino praeſtatur, vel potius mutuum coactum. Charta an. 1198. apud Vghellum to. 9. p. 293.

PRAESTALDUS, V. *Preſtaldi*.

PRAESTAMARII, vel PRAESTANARII. Charta Luſitanica apud Brandaonum in Monarch. Luſitan. to. 3. p. 294. *Portaticum namque illius loci, quod ſemper habuerant Praeſtamarii, qui illud Caſtellum habuerant, etc.* Infra: *Inquirent veritatem de hoc, quomodo Praeſtanarius, qui aliquando melius et praeſtantius tenuerat Caſtellum S. Eulaliae, etc.* Vbi *Praeſtanarius* is videtur, qui terram tenet in *praeſtimonium*, de qua voce ſtatim. V. eumdem lib. 15. c. 24. vbi *Praeſtameiro* vertit.

PRAESTAMERUS, praeſtimonio fruens, Hiſp. *Preſtamero*, in Ch. Hiſp. Mſ. a. 1246.

PRAESTANDARII, qui *praeſtationes* dominis exſoluunt. Charta an. 967. apud Baluz. in Append. ad Capitul. col. 1539.

PRAESTANTIA. (1) Cenſus, reditus. Charta S. Rudeſindi Epiſc. inter Conc. Hiſpan. to. 3. p. 180. (2) Titulus honorarius Comitis ſacr. largit. in Cod. Theod. l. 39. de Appellat. tit. 30. Conceſſus idem ſtudius Magiſtro militum per Trachias, ibid. l. 1. de Luſor. Danubii tit. 17. (3) † Commodatio, mutuatio, Ital. *Preſtanza*, in Stat. ant. Florent. (4) † Vectigal, indictio, in Ch. a. 1327. (5) † Stipendium militare, in Ch. a. 1370.

PRAESTANTIABILIS, *multum, vel prae aliis valens*. Vgutio.

PRAESTANTIATUS, qui *praeſtantias* ſ. vectigalia et praeſtationes colligit. Stat. ant. Florent.

PRAESTARE. (1) Mutuo dare, commodare non accepta mercede, Gall. *Preſter*. Ebrardus in Graeciſmo c. 15.

Praeſto Praeualeo dicas, Praeſto quoque Dono:
Praeſtoque ſaepe ſolet Accommodo ſignificare.

Capitula Caroli M. l. 1. c. 130. *Foenus eſt, qui aliquid Praeſtat: iuſtum foenus eſt, qui amplius non requirit, niſi quantum praeſtitit. Pecunia in precario Praeſtita*, lib. 5. c. 3. (2) Nude pro Donare. *Si praeſtitum de ſuis rebus non fecit Eccleſiae*, in Concil. Hiſpal. I. c. 1. Toletan. IX. c. 3. *Cauſam Praeſtiti euidenter exponat.* (3) Praeſto habere. Pactus Leg. Salicae ex MS. Guelferbit. edit. Eccardi p. 129. (4) Sacramento promittere. Charta an. 1182. apud Lobinell. to. 2. Hiſt. Britan. p. 319. (5) PRAESTARE, REPRAESTARE, in *praeſtariam* dare, quod idem valet ac *vſufructuario beneficiare*, in Tabulario Bellilocenſi. Lex Bajwar. tit. 1. c. 1. §. 1. *Et poſt haec nullam habeat poteſtatem exinde quidquam auferre, nec ipſe nec poſteri eius, niſi Defenſor Eccleſiae illius per beneficium Praeſtare voluerit ei. In beneficium praeſtare*, in Charta Alamannica Goldaſti 70. *Per praeſtariam Repraeſtare*, Ch. 66. *Sub vſufructuario Praeſtare*, Ch. 67. *Per precariam Praeſtare*, Ch. 69. *Repraeſtare*, Ch. 73. *In praeſtitum accipere*, ſeu in *praeſtariam*, apud Vghellum to. 1. part. 1. part. 1. p. 500. *Praeſtitum de proprio facere beneficium*, in Capit. Caroli C. tit. 7. c. 22. *Ad praeſtitum beneficium Praeſtare*, in Append. ad Marculfum form. 28. *Per praeſtariam acquirere*, in Praecepto Ludouici IV. Regis Franc. tom. 3. nouae Gall. Chriſt. inter Inſtr. col. 146. PRAESTOR, qui praedium eccleſiaſticum in *praeſtariam* vtendum accepit. Bulla Alexandri III. PP. an. 1169. inter Inſtr. to. 2. nouae Gall. Chriſt. col. 367. REPRAESTARI dicebatur res, quae Monaſteriis aut Eccleſiis tradita et donata, donatoribus ipſis rurſum *praeſtabatur* et in precariam concedebatur. Vetus Precaria apud Ioachimum Vadianum de Monaſteriis Germ. p. 71.

PRAESTARIA. (1) Idem quod *Precaria*, ſeu libellus, quo quis praedium Eccleſiaſticum ad vſumfructum ſub annuo cenſu in *praeſtitum*, et *precario* vtendum ſuſcipit: de qua contractus ſpecie agimus in voce *Preca-*

Precaria. Vita Ioannis Abbatis Gorziae p. 769. *Poſſeſſio erat Monaſterii longo iam retro tempore beneficii nomine ad Comitem quemdam Palatii Hamedeum deuoluta, qui ſimul bona Monaſterii ſub Precaria vel Praeſtaria, quam dicunt, obtinebat.* Quamuis *precariae* et *praeſtariae* vocabula olim confundi ſolita fuiſſe certum ſit, vt pluribus probat Baluz. in notis ad Reginonem p. 574. quod ex notariorum inſcitia incuriaue ortum exiſtimo, nonnihil tamen diſcriminis intereſſe inter *precariam* et *praeſtariam* obſeruare cuique promptum eſt: *praeſtaria* enim dicebatur Charta qua quis rem in *praeſtitum* concedebat, et quibus legibus eam concederet, exponebat; *precaria* vero, qua petitor rem precario accipiebat, qua cenſum et alias conditiones impoſitas expleturum ſe profitebatur, vt docet Sirmondus in Capit. 7. Caroli Calui. (2) † Cenſus ſ. praeſtatio, quae pro praedio quod precario poſſidetur, ſolui debet, in Ch. c. 950.

PRAESTARIUM, idem quod *Praeſtaria.* Charta Alamannica Goldaſti 66.

PRAESTATIO. (1) Idem quod Praeſtaria. Hincmarus de diuortio Lotharii et Tetbergae ad 12 interrogat. *Per Praeſtationem poſſidere*, in Tradit. Fuldenſ. lib. 1. tr. 80. *Praeſtationis Charta*, trad. 117. *In ius praeſtationis* praedium *recipere*, in Actis Murenſis Monaſterii p. 57.

PRAESTATURA, vt *Praeſtaria*, in Hiſtor. Mediani Monaſt. p. 257.

PRAESTITUS, eodem ſignificatu, in Charta an. 993. in Addit. ad Chron. Caſaur. apud Murator. to. 2. part. 2. col. 984. PRAESTITURA, idem pariter quod *Praeſtaria.* Vetus Notitia in Tabulario Eduenſis Eccleſiae. (2) Penſio, ſolutio, Gall. *Payement.* Charta an. 1030. apud Kennett. Antiquit. Ambroſd. p. 344.

PRAESTATRIX, quae praeſtat. Confeſſio fidei Benedicti Leuitae apud Baluzium to. 5. Miſcell. p. 58.

PRAESTES, qui *praeſtat*, praeeſt. Cardinalis Sabin. in Epiſt. de Expugn. CP. apud Acher. to. 8. Spicil. p. 287. *Paſtores et principes omnium eccleſiarum Chriſti, Praeſtites et doctores fidei chriſtianae*, etc. *Preſtitem*, inquit Feſtus, *in eadem ſignificatione dicebant antiqui, qui nunc dicimus antiſtitem.* Hinc *praeſtites* dicti milites qui prae aliis ſtabant, ſeu primum in ordine et linea locum obtinebant.

PRAESTETUS, pro *Praeſtitus*, in vett. Form. Andegau. n. 22. apud Mabill. to. 4. Analect. p. 247.

PRAESTIGIARE, incantare. Vita B. Torelli to. 2. Mart. p. 502.

PRAESTIGIUM, περικάλυμμα. Gloſſ. Lat. Gr. In Gloſſ. Gr. Lat. *περικάλυμμα, Protectio, praetextum, praeſtigium, velamentum, praep[illegible]mentum.*

PRAESTILLARE, inſtillare, ſuggerere, inſpirare. Guibertus in Vita ſua l. 1. c. 2. *Gratias igitur tibi, Deus; qui Praeſtillaueras decori eius virtutem.*

PRAESTILLATIO, inſtinctus, apud eumd. Guibertum ibid. c. 11.

PRAESTIM, pro Praeſto, in Hiſtoria Inuentionis S. Priſci apud Vghellum to. 8.

PRAESTIMONIUM. Charta Aldegaſtri, filii Sylonis Regis Ouetenſis an. 781. apud Sandouallium, de ſeruis: *Et habeant illam haereditatem de Parella, et Praeſtimonia in haereditate ſanctae Mariae, vbi Abbas Monaſterii huius, et eius vicarius dederit, et in die, qua vocati fuerint, habeant portionem edendi et bibendi ſcilicet libram vnam et quartam panis milli, et de alio ſecundo, etc.* Infra: *Tamen in ſuo Praeſtimonio et inſtructu ſibi iniuncto permaneant.* Vbi Sandouallius *praeſtimonium* per *derecho* vertit. *Praeſtimonium*, Gall. *Preſtimonie*, a praeſtatione ſic dictum, Eccleſiaſticum beneficium eſt, cum aliquo onere, et in hoc differt a ſimplici beneficio, quod ideo ſimplex dicitur, quia in hoc nullum onus habetur. Ita Macri in Hierolex. *Praeſtimonium* rectius definitur Reditus annuus preſbytero alendo deſtinatus abſque vllo titulo eccleſiaſtico. Ex allatis in Hiſpania potiſſimum in vſu fuiſſe eiuſmodi beneficia colligere eſt; quorum conditio eadem

eadem fuiſſe videtur quae *Praepoſiturarum*, cum ad ſtatutum tempus eccleſiaſticis concederentur; quae tandem, vt et *Praeſtimonia*, perpetuae factae ſunt. Hinc etiam eſt quod *praeſtimonium* a *praeſtaria* diſtinguitur: eadem enim ratione laicis conceſſa haec beneficia fuiſſe, vt iis *precario* vterentur, innuit Conc. Palentinum, an. 1129. inter Hiſp. to. 3. p. 341. *Eccleſiae non dentur laicis pro Praeſtimonio vel villicatione.* V. Molinaeum et Panormum qui ex profeſſo de *Praeſtimoniis* ſcripſit.

PRAESTIMONIALES *portiones*, in Ep. 134. Innocentii IV. PP. apud Marten. to. 2. Anecd. col. 962. *Praeſtimoniorum* et *Praeſtimonialium portionum* meminit Conc. Trid. ſeſſ. 5. c. 1. et ſeſſ. 23. c. 18. quae ſtudioſis alendis deſtinantur.

PRAESTINATVS, contracte pro *Praedeſtinatus*, in Monum. Benedico-Burano c. 10. apud Duellium to. 2. Miſcell. p. 10. Vtuntur Plautus et Apuleius pro Emere, comparare.

PRAESTIS, *haeres*, in Gloſſ. Arabico-Lat. *Preſtes* pro *ſuperſtites* olim ſcriptum obſeruat Baluzius in Notis ad Capitul.

PRAESTITOR, praebitor, apud Apuleium in Aſclep. *Praeſtitor et tributor omnium.*

† PRAESTITVERE, praeficere, conſtituere, t. 1. Mart. p. 205.

PRAESTITVM, mutuum. V. *Praeſtare.*

PRAESTITVRA, vt *Praeſtaria*. V. in hac voce.

PRAESTITVS, adiumentum, auxilium. Conc. Pampilon. an. 1023. inter Hiſp. to. 3. p. 195. V. alia notione in *Praeſtaria*.

PRAESTO, mox, ſtatim. Petrus Damianus.

PRAESTOLABILITER, celeriter, expedite. Iſidorus Pacenſis Epiſcopus in Chronico aerae 772.

PRAESTOR, qui in *praeſtariam* accipit. V. ſupra *Praeſtare.*

PRAESTORIOLA. V. *Praetoriola.*

PRAESTRINGERE, praeſtituere, denunciare. *Id etiam huius legis authoritate Praeſtringimus, etc.* in Cod. Th. lib. 6. l. 5. tit. 27.

PRAESTRIPTICIVS, pro *Praeſcriptitius*, ni fallor, iure *praeſcriptionis* acquiſitus. Charta an. 1366. apud Baluz. to. 2. Hiſt. Aruern. p. 346. *Ac cum vaſſallis, hominibus franchis et liberis, . . . cenſibus, Praeſcripticiis, et aliis iuribus quibuscunque.*

PRAESTVS, paratus, Gallis *Preſt.* Vetus Inſcriptio, 669. 4.

PRAESVL, qui aliis praeeſt, praeſes, rei alicuius auctor. Praeceptum Theodorici Reg. Goth. an. 508. apud Marten. to. 1. Anecd. col. 1. *Domitori orbis Praeſuli et reparatori libertatis, etc. Sacratiſſimus Praeſul* nuncupatur Teudebertus Rex in Epiſt. Aureliani Epiſc. apud Ducheſn. to. 1. p. 858. Pro iudice occurrit in Vita S. Samſonis ſaec. 1. Benedict. p. 179. *Praeſul fori*, apud Sidonium lib. 4. Ep. 14. *Praeſul accuſationis*, apud Mabill. to. 4. Annal. p. 109. Penes Epiſcopos potiſſimum manſit haec appellatio. Abraham *ſanctae Friſingenſis Eccleſiae Praeſul* vocitatur in Charta Ottonis Regis an. 989. apud Meichelbec. Hiſt. Friſing. to. 1. p. 185. Sed et Abbatibus conceſſam hanc nomenclaturam habemus inprimis ex Iona monacho Bobienſi in Actis Euſtaſii Abbatis, vbi de Agilo abbate, *qui modo*, inquit, *Resbacenſi coenobio Praeſul exiſtit.*

PRAESVLARE, praeſulem agere. Auctor Vitae Gundulfi Roffenſis Epiſcopi laudatus a Seldeno ad Eadmerum. PRAESVLERE, eadem notione, in Charta an. 1103.

† PRAESVLARIS, ad praeſulem pertinens, in Ch. a. 861.

PRAESVLATVS. (1) Dignitas vel iuriſdictio *Praeſulis*, Epiſcopi ſcilicet vel Abbatis. Charta an. 1038. ex Schedis Praeſ. de Mazaugues. (2) Titulus honorarius Epiſcoporum. Charta an. circ. 1214. ex Tabul. Narbon.

PRAESVLIVM, pro *Praeſulatu*. Scriptor MS. Vitae S. Gaugerici Epiſcopi Cameracenſis in Prologo: *Quantus in Praeſulio effulſerit.*

PRAESVLTOR, pro *Preſbyter*, ſcribitur in Legibus Luithprandi Regis Longob. tit. 69. §. 4.

PRAE-

PRAESVLTOR, ὁ ἐν ταῖς ἱεροῖς προεξ-χουμενος, in Gloſſ. Lat. Graec. Sangerm. *Preſaltor* legi in antiquis Gloſſis atque perperam in *Praeſultor* mutatum, auctor eſt Salmaſius in Capitol.

PRAESVMERE. (1) Sumere, capere. Synodi Hibernienſes l. 1. c. 8. (2) Ante ſibi ſumere, vel praeter ſolitum ſumere, in l. 5. et 11. Cod. Th. de Metatis, et l. 4. de Paſcuis, eodem Cod. (3) Suſpicari, conicere, Gall. *Préſumer.* Sententia arbitralis an. 1221. ex Schedis Praeſ. de Mazaugues.

PRAESVMPTIO, Actio iniuſta, inuaſio, vſurpatio. Lex Bajwar. tit. 1. c. 5. *Si quis ſeruum Eccleſiae ..... occiderit per Praeſumptionem.* PRAESVMPTVOSITAS, eadem notione. Edictum Caroli M. apud Marten. to. 7. Ampl. Collect. c. 24.

PRAESVMPTIOSE, arroganter, in Capitul. Aquisgran. an. 789. c. 35. 58.

PRAESVMPTIVE, Capitula Caroli M. an. 797. c. 1.

PRAESVMPTORIE, apud Tertull. l. 4. adu. Marc. c. 41.

PRAESVMPTOR, qui crimen committere, vel aliquid contra ius agere *praeſumit*, in Edicto Theodorici Regis c. 114. Interdum reus principalis, qui complices habet, in Legibus Wiſigoth. lib. 6. tit. 4. §. 2. 3. 5. lib. 8. tit. 3. §. 8. *Praeſumptor infauſtus*, tyrannus, in l. vlt. Cod. Th. de Epiſcop. *Praeſumptiue*, in Capitulari an. 802. c. 5. *Praeſumptiuo modo in domum alienam intrare*, d. tit. 4. §. 2. *Praeſumentis audacia*, §. 6. *Praeſumptuoſus*, d. §. PRAESVMPTORES EPISCOPI, qui aliorum iura vel ordinationes vſurpant illicitas, in Concilio Arauſicano I. c. 21. et Turonico I. c. 9.

† PRAESVMPTVOSE, iniuſte, inique, t. 9. Collect. Hiſt. Fr. p. 235.

PRAESVMPTVOSVS, idem quod *Praeſumptor*, in Lege Aleman. tit. 84. Anaſtaſius in Hiſt. Eccl. *Praeſumptuoſe gerens*, vbi Theophanes habet αὐθεντήσας. PRAESVMPTIOSVS, in Capitulari 1. Caroli M. an. 802. c. 7. 30. et apud Sidon. edit. Sirmondi l. 1. Epiſt. 11. et l. 7. Ep. 4. PRAESVMPTIONARIVS, in Mirac. S. Walpurgis ſaec. 3. Benedict. part. 2. p. 298.

PRAESVMPTVM, *opinio*, in Amalthea ex Iohanne de Ianua.

PRAESVRA, captio. V. *Prindere.*

PRAETACTVS, Praedictus, ante memoratus. Charta an. 1212. apud Rymer. to. 1. p. 157.

PRAETAXARE, prius numerare, aſſignare, apud Marten. to. 3. Anecd. col. 1780.

PRAETAXATVS, vt *Praetactus*. Charta Caroli C. an. 864. apud Doublet. p. 802.

† PRAETENDENTIA, poſtulatio, ius quod quis ſibi arrogare tentat, in Ch. a. 1145.

PRAETENDERE. (1) Affirmare, aſſeuerare, Gall. *Prétendre.* Charta an. 1310. in Cod. Colbert. 2591. (2) † Poſtulare, velle, in Ch. Mſ. a. 1482.

† PRAETENDIVM, ornamentum quod altari praetenditur, t. 2. Script. Boic. p. 676.

† PRAETENSVS, ſuppoſitus, in Chron. Th. Otterbourne.

PRAETENTIO, ius, Gall. *Prétention.* Charta an. 1101. inter Inſtrum. to. 6. Gall. Chriſt. nouae edit. col. 83.

PRAETENTVRAE, praeſidia militum, quae pro caſtris et vrbibus ſecuritatis cauſſa collocantur. Interdum vſurpatur et pro militum ſtationibus ibi poſitis. *Praetenturae* praeterea dicebantur milites qui conglobati praecurrebant ad obſeruandos hoſtium motus, eoſdem armis repreſſuri, ſi vim facerent in fines imperii. V. Turnebum l. 4. c. 7. Henric. Valeſium ad Ammianum Marcellinum l. 14. p. 10. 11. Iacob. Gothofredum ad leg. 1. Cod. Th. de Commeatu, et Carolum de Aquino in Lex. milit. Alias *Praetentura* in Gloſſis eſt προβολή, ἐπιτείχισμα.

PRAETER. (1) Pro Citra, abſque, in Cod. Th. de Decur. tit. 23. l. 3. (2) Cum ſexto caſu non ſemel occurrit apud Scriptores, Saluſtius de coniurat. Catilinae, Ionem in Vm

Vita S. Columbani n. 23. Bedam l. 4. c. 19. V. Priſcianum.

PRAETEREA, pro *Praeter*, in Cod. Theod. de Prox. tit. 26. l. 17.

PRAETERIRE, ante ire, praecedere, t. 6. Collect. Hiſt. Franc. p. 60.

PRAETERMITTERE, Poſſeſſionem rei alicuius dimittere, *Guerpire*. Charta an. 1249. in Tabular. B. M. de Bono-Nuntio Rotomag.

PRAETERNECESSARIVS, ſuperfluus, non neceſſarius. Memoriale Viſitator. Monaſt. Mellic. an. 1451. in Chronico eiusd. p. 426. col. 2.

PRAETERSORIVM, grex alienam ſegetem depaſcens. Vita S. Columbae Abbat. to. 2. Iunii p. 209. *Tria apud ſe vicinorum Praeterſoria in vna retinebit maneria.*

PRAETESTATI SOLIDI. Charta Longobardica in Bullario Caſinenſi tom. 2. pag. 12. *Quia ſuſcepi in praeſentia teſtium ego Rotharit Abbas a vobis Anſelperga Abbatiſſa ex ſacculo ipſius monaſterii veſtri per Miſſo veſtro in auro ſolidos nouos Praeteſtatos ac coloratos numero 44. finitum pretium, etc.* V. *Praedulati ſolidi.*

PRAETEXTA, limbus intextus, acu pictus, t. 7. Sept. p. 806.

PRAETEXTATARIVS, adumbratus, rudis, inchoatus, Gall. *Ebauché.* Radbertus in Praefat. ad lib. de Spe, apud Bern. Pezium to. 1. Anecd. part. 2. col. 61.

PRAETEXTVS, 2. declinat. in Teſtam. S. Karileſfi apud Mabillon. to. 3. Analect. p. 82.

PRAETEXTVS, adiect. *Praetexta veſtis*, cui adſutum aliquid ad ornamentum, apud Byzinium de Orig. belli Huſſit. to. 6. Reliq. MSS. Ludewig. p. 183.

PRAETITVLARE, ad *titulum* vel eccleſiam promouere. Capit. Caroli M. lib. 5. c. 28. *Clericum permanere oportet in eccleſia cui in initio ab Epiſcopo Praetitulatus eſt ac ſortitus eſt.* V. in *Titulus.*

PRAETITVLATVS, idem quod *Titulus.* Statut. Burchardi Epiſc. Lugdun. an. 984. inter Inſtr. to. 4. nouae Gall. Chriſt. col. 6.

PRAETOR, vrbis Praefectus, Gallis *Gouuerneur*, in Charta an. 1298. apud Lobinell. to. 2. Hiſt. Britan. p. 445. V. Epiſt. 71. inter Francicas Ducheſnii to. 4. Hiſt. Franc. p. 517.

PRAETORES dicti *Baillini* ſeu Magiſtratus qui populis praeſunt. *Praetor*, *Prevoſt ou precepteur*, in Gloſſ. Lat. Gall. Sangerman. V. *Baiulus* 3. et ſupra *Praelatus.*

† PRAETORIA, praefectura, in Ch. Mſ. a. 1218.

PRAETORIOLA, *Domuncula in naui.* Gloſſ. Iſidori. Papias: *Praetoriola, paruae domus in nauibus, vbi ſecreta conduntur.* Ezech. c. 27. v. 6. *Tranſtra tua fecerunt tibi ex ebore Indico, et Praetoriola de inſulis Italiae.* V. Meibomium in hunc locum lib. de Triremibus et Graeuium ad Gloſſ. Iſidori.

PRAETORIVM. (1) Domus Aedilium, apud Byzin. de Orig. belli Huſſit. to. 6. Reliq. MSS. Ludewig. p. 144. V. ſupra *Pauonici.* Pro villa vrbana et manerio, apud Spelman. ex to. 2. Conc. col. 2026. (2) † Fori auditorium, in Areſt. a. 1394.

PRAETVRA. (1) Praetoris ſeu *Poteſtatis* dignitas, officium. Chron. Petri Azarii ad an. 1362. apud Murator. to. 16. col. 365. (2) Iurisdictio, dominium. Chartulat. S. Vincentii Cenoman. fol. 61. (3) † Feudum praefecti villae f. *Maioris*, i. q. *Maioria*, in Ch. a. 1165.

PRAEVARICARE, pro *Praeuaricari*, in Addit. 4. ad Capitul. c. 88. et in Indice vett. Canon. tom. 3. Conc. Hiſpan. p. 22.

PRAEVARICATIO, pro Apoſtaſia a fide Catholica, in Cod. Theod. l. 3. de Apoſtatis tit. 7.

† PRAEVARICANS VIA, ap. Murat. t. 1. Antiq. Ital, p. 185. f. via bifida.

† PRAEVARICARI, in re criminali, vera crimina abſcondere.

† PRAEVARICATORIVS, prauus, peruerſus, t. 10. Collect. Hiſt. Fr. p. 32.

PRAEVEIRIL, f. Reditus, Gall. *Reuenu*, ab Occitan. *Preu*, commodum, Gall. *Profit.* Charta Ermengardis Vicecomit. Biterr. an. 1089. inter Probat. to. 2. nouae Hiſt. Occitan. col. 327. *Nos omnes ſimul in*

PRAESVLTOR, ὁ ἐν ταῖς ἱεροῖς προσεχόμενος, in Gloſſ. Lat. Graec. Sangerm. *Proſaltor* legi in antiquis Gloſſis atque perperam in *Praeſultor* mutatum, auctor eſt Salmaſius in Capitol.

PRAESVMERE. (1) Sumere, capere. Synodi Hibernienſes l. 1. c. 8. (2) Ante ſibi ſumere, vel praeter ſolitum ſumere, in l. 5. et 11. Cod. Th. de Meratis, et l. 4. de Paſcuis, eodem Cod. (3) Suſpicari, conijcere, Gall. *Préſumer*. Sententia arbitralis an. 1221. ex Schedis Praeſ. de Mazaugues.

PRAESVMPTIO, Actio iniuſta, inuaſio, vſurpatio. Lex Bajwar. tit. 1. c. 5. *Si quis ſeruum Eccleſiae ..... occiderit per Praeſumptionem.* PRAESVMPTVOSITAS, eadem notione. Edictum Caroli M. apud Marten. to. 7. Ampl. Collect. c. 24.

PRAESVMPTIOSE, arroganter, in Capitul. Aquisgran. an. 789. c. 35. 58.

PRAESVMPTIVE, Capitula Caroli M. an. 797. c. 1.

PRAESVMPTORIE, apud Tertull. l. 4. adu. Marc. c. 41.

PRAESVMPTOR, qui crimen committere, vel aliquid contra ius agere *praeſumit*, in Edicto Theodorici Regis c. 114. Interdum reus principalis, qui complices habet, in Legibus Wiſigoth. lib. 6. tit. 4. §. 2. 3. 5. lib. 8. tit. 3. §. 8. *Praeſumptor infauſtus*, tyrannus, in l. vlt. Cod. Th. de Epiſcop. *Praeſumptiue*, in Capitulari an. 802. c. 5. *Praeſumptiuo modo in domum alienam intrare*, d. tit. 4. §. 2. *Praeſumentis audacia*, §. 6. *Praeſumptuoſus*, d. §. PRAESVMPTORES EPISCOPI, qui aliorum iura vel ordinationes vſurpant illicitas, in Concilio Arauſicano I. c. 21. et Turonico I. c. 9.

† PRAESVMPTVOSE, iniuſte, inique, t. 9. Collect. Hiſt. Fr. p. 235.

PRAESVMPTVOSVS, idem quod *Praeſumptor*, in Lege Aleman. tit. 84. Anaſtaſius in Hiſt. Eccl. *Praeſumptuoſe gerens*, vbi Theophanes habet αὐθεντήσας. PRAESVMPTIOSVS, in Capitulari 1. Caroli M. an. 802. c. 7. 30. et apud Sidon. edit. Sirmondi l. 1. Epiſt. 11. et l. 7. Ep. 4. PRAESVMPTIONARIVS, in Mirac. S. Walpurgis ſaec. 3. Benedict. part. 2. p. 298.

PRAESVMPTVM, opinio, in Amalthea ex Iohanne de Ianua.

PRAESVRA, captio. V. *Prindere.*

PRAETACTVS, Praedictus, ante memoratus. Charta an. 1212. apud Rymer. to. 1. p. 157.

PRAETAXARE, prius numerare, aſſignare, apud Marten. to. 3. Anecd. col. 1780.

PRAETAXATVS, vt *Praetactus.* Charta Caroli C. an. 864. apud Doublet. p. 802.

† PRAETENDENTIA, poſtulatio, ius quod quis ſibi arrogare tenta, in Ch. a. 1145.

PRAETENDERE. (1) Affirmare, aſſeuerare, Gall. *Prétendre.* Charta an. 1310. in Cod. Colbert. 2591. (2) † Poſtulare, velle, in Ch. Mſ. a. 1482.

† PRAETENDIVM, ornamentum quod altari praetenditur, t. 2. Script. Boic. p. 676.

† PRAETENSVS, ſuppoſitus, in Chron. Th. Otterbourne.

PRAETENTIO, ius, Gall. *Prétention.* Charta an. 1101. inter Inſtrum. to. 6. Gall. Chriſt. nouae edit. col. 83.

PRAETENTVRAE, praeſidia militum, quae pro caſtris et vrbibus ſecuritatis cauſſa collocantur. Interdum vſurpatur et pro militum ſtationibus ibi poſitis. *Praetenturae* praeterea dicebantur milites qui conglobati praecurrebant ad obſeruandos hoſtium motus, eosdem armis repreſſuri, ſi vim facerent in fines imperii. V. Turnebum l. 4. c. 7. Henric. Valeſium ad Ammianum Marcellinum l. 14. p. 10. 11. Iacob. Gothofredum ad leg. 1. Cod. Th. de Commeatu, et Carolum de Aquino in Lex. milit. Alias *Praetentura* in Gloſſis eſt προβολὴ, ἐπιτείχισμα.

PRAETER. (1) Pro Citra, absque, in Cod. Th. de Decur. tit. 23. l. 3. (2) Cum ſexto caſu non ſemel occurrit apud Scriptores, Saluſtium de coniurat. Catilinae, Ionam in

Vita

Vita S. Columbani n. 23. Bedam l. 4. c. 19. V. Priſcianum.

PRAETEREA, pro *Praeter*, in Cod. Theod. de Prox. tit. 26. l. 17.

PRAETERIRE, ante ire, praecedere, t. 6. Collect. Hiſt. Franc. p. 60.

PRAETERMITTERE, Poſſeſſionem rei alicuius dimittere, *Guerpire*. Charta an. 1249. in Tabular. B. M. de Bono-Nuntio Rotomag.

PRAETERNECESSARIVS, ſuperfluus, non neceſſarius. Memoriale Viſitator. Monaſt. Mellic. an. 1451. in Chronico eiusd. p. 426. col. 2.

PRAETERSORIVM, grex alienam ſegetem depaſcens. Vita S. Columbae Abbat. to. 2. Iunii p. 209. *Tria apud ſe vicinorum Praeterſoria in vna retinebit maneria.*

PRAETESTATI SOLIDI. Charta Longobardica in Bullario Caſinenſi tom. 2. pag. 12. *Quia ſuſcepi in praeſentia teſtium ego Rotharit Abbas a vobis Anſelperga Abbatiſſa ex ſacculo ipſius monaſterii veſtri per Miſſo veſtro in auro ſolidos nouos Praeteſtatos ac coloratos numero 44. finitum pretium, etc.* V. *Praedulati ſolidi.*

PRAETEXTA, limbus intextus, ſeu pictus, t. 7. Sept. p. 806.

PRAETEXTATARIVS, adumbratus, rudis, inchoatus, Gall. *Ebauché.* Radbertus in Praefat. ad lib. de Spe, apud Bern. Pezium to. 1. Anecd. part. 2. col. 61.

PRAETEXTVS, 2. declinat. in Teſtam. S. Karileffi apud Mabillon. to. 3. Analect. p. 82.

PRAETEXTVS, adiect. *Praetexta veſtis*, cui adſutum aliquid ad ornamentum, apud Byzinium de Orig. belli Huſſit. to. 6. Reliq. MSS. Ludewig. p. 183.

PRAETITVLARE, ad *titulum* vel ecclesiam promouere. Capit. Caroli M. lib. 5. c. 28. *Clericum permanere oportet in eccleſia cui in initio ab Epiſcopo Praetitulatus eſt ac ſortitus eſt.* V. in *Titulus.*

PRAETITVLATVS, idem quod *Titulus.* Statut. Burchardi Epiſc. Lugdun. an. 984. inter Inſtr. to. 4. nouae Gall. Chriſt. col. 6.

PRAETOR, vrbis Praefectus, Gallis *Gouverneur*, in Charta an. 1298. tom. V. apud Lobinell. to. 2. Hiſt. Britan. p. 445. V. Epiſt. 71. inter Francicas Ducheſnii to. 4. Hiſt. Franc. p. 517.

PRAETORES dicti *Baillini* ſeu Magiſtratus qui populis praeſunt. *Praetor, Prevoſt ou precepteur*, in Gloſſ. Lat. Gall. Sangerman. V. *Baiulus* 3. et ſupra *Praelatus.*

† PRAETORIA, praefectura, in Ch. Mſ. a. 1218.

PRAETORIOLA, *Domuncula in naui.* Gloſſ. Iſidori. Papias: *Praetoriola, paruae domus in nauibus, vbi ſecreta conduntur.* Ezech. c. 27. v. 6. *Tranſtra tua fecerunt tibi ex ebore Indico, et Praetoriolà de inſulis Italiae.* V. Meibomium in hunc locum lib. de Triremibus et Graeuium ad Gloſſ. Iſidori.

PRAETORIVM. (1) Domus Aedilium, apud Byzin. de Orig. belli Huſſit. to. 6. Reliq. MSS. Ludewig. p. 144. V. ſupra *Pauonici.* Pro villa vrbana et manerio, apud Spelman. ex to. 2. Conc. col. 2026. (2) † Fori auditorium, in Areſt. a. 1394.

PRAETVRA. (1) Praetoris ſeu *Poteſtatis* dignitas, officium. Chron. Petri Azarii ad an. 1362. apud Murator. to. 16. col. 365. (2) Iurisdictio, dominium. Chartulat. S. Vincentii Cenoman. fol. 61. (3) † Feudum praefecti villae ſ. *Maioris*, i. q. *Maioria*, in Ch. a. 1165.

PRAEVARICARE, pro *Praeuaricari*, in Addit. 4. ad Capitul. c. 88. et in Indice vett. Canon. tom. 3. Conc. Hiſpan. p. 22.

PRAEVARICATIO, pro Apoſtaſia a fide Catholica, in Cod. Theod. l. 3. de Apoſtatis tit. 7.

† PRAEVARICANS VIA, ap. Murat. t. 1. Antiq. Ital. p. 185. ſ. via bifida.

† PRAEVARICARI, in re criminali, vera crimina abſcondere.

† PRAEVARICATORIVS, prauus, peruerſus, t. 10. Collect. Hiſt. Fr. p. 32.

PRAEVEIRIL, ſ. Reditus, Gall. *Revenu*, ab Occitan. *Preu*, commodum, Gall. *Profit.* Charta Ermengardis Vicecomit. Biterr. an. 1089. inter Probat. to. 2. nouae Hiſt. Occitan. col. 327. *Nos omnes ſimul in vnum*

vnum derelinquimus Deo . . . ipſum eccleſiam de Caſals, hoc eſt, ipſum Praeveiril cum medietate de decimis, et ipſas primicias, etc. V. ſupra *Praeferentia.*

PRAEVENARI, praeuidere, animo proſpicere. Elmham. in Vita Henrici V. Regis Angl. edit. Hearnii c. 44. p. 107.

PRAEVENIRE. (1) Circumuenire, Gallis *Prévenir* eadem notione. Lex 2. de Bon. vacant. tit. 8. Cod. Theod. (2) ✝ Subuenire, auxiliari, in Act. SS. Bened.

PRAEVENTI dicebantur qui ſubitanea et improuiſa morte decedebant: quinam vero potiſſimum ſic nuncupabantur, et qua ratione habiti fuerint, docent Conſtit. Vdalrici Epiſc. Patau. apud Hanſiz. to. 1. Germ. ſacrae p. 565.

PRAEVENTIO. (1) Charta an. 961. inter Inſtr. to. 2. nouae Gall. Chriſt. col. 409. *Sponte omnes feodales poſſeſſiones quas habebat a latere dicti coenobii, vsque ad mare conſiſtentes, cenſibus, cultibus . . . cum omni iure caſtellanerii et Praeuentionis . . . ceſſit et transportauit in perpetuum.* Vbi *praeuentio* de mero imperio et iuriſdictione ſuprema intelligenda videtur, cum iuri Caſtellani ſubiiciatur, Caſtellano quippe iure ſuo caſtellum habere cum mero imperio et ſuprema iuriſdictione competebat. Caeterum *Praeuentio* apud Practicos dicitur, cum eiusdem rei perſonaeue iuriſdictio penes duos iudices eſt, et alter cognoſcere prius coepit: vel ius illius qui prior agit accuſatus. (2) ✝ Inquiſitio iuridica, t. 6. Ordinat. reg. Fr. p. 503.

PRAEVENTORES MILITES, ſub diſpoſitione Ducis Moeſiae ſecundae, in Notitia Imperii. Globus erat, vt ſcribit Carolus de Aquino in Lexico milit. ſiue acies a reliquis copiis ſeparata, quae vagos hoſtes ſuperuenienს ditexabat. *Praeuentores* autem dicti a praeueniendo, quoniam locum caſtris ante caperent, hoſtesque praepedirent in locis et regionibus occupandis. V. Notas Panciroli ad Notit. Imperii.

PRAEVESTITVS, veſtitus, indutus. Charta an. 1182. ex Tabular. S. Albini Andeg.

PRAEVIARE, praeire. Epiſt. Caroli M. ad Elipandum inter Concil. Hiſpan. to. [illegible] p. 112.

PRAEVIDERE. (1) Dicebantur monachi, qui lecturi aut cantaturi in Eccleſia, priusquam in eam irent, ad lectionem vel cantum ſe praeparabant. V. Vſus antiquos Ordinis Ciſtercienſis c. 71. (2) Seruare, cuſtodire, defendere, Gall. *Garder*. Tabular. S. Audomari. (3) Praeſidere, praeeſſe, in Cod. Irminonis fol. 45.

✝ PRAEVIGILIA, dies qui vigiliam praecedit, ap. Mencken. Script. t. 2. p. 414.

PRAEVIGILIVM, peruigilium. Concil. Toletan. IV. inter Hiſpan. to. 2. p. 481. V. *Vigiliae.* Non abſimili notione *Préveil* dixerunt Galli. Conſule Menag. in Orig. Gallicanis.

PRAEVILEGIARE, alicui ex priuilegio quidpiam concedere. Lambertus Ardenſ. lib. 4. Hiſt. c. 39.

✝ PRAEVIVS, primaeuus, primarius, in Lit. a. 1339.

PRAEVRBIVM, ſuburbium, ſpatium quod eſt ante vrbem. Nizo Abbas in Vita S. Baſini Arch. Treuir. n. [illegible]

PRAGMA. (1) Sententia, pronunciatum, ſtatutum. Ernaldus in Vita S. Bernardi to. 2. Oper. eiusd. edit. an. 1690. col. 1096. (2) ✝ Redactio, vox graeca, t. 7. Collect. Hiſt. Fr. p. 314.

PRAGMATICARII, *qui ſcribunt pragmaticas ſanctiones, et alio modo dicuntur Scriniarii.* Vocabul. vtriusque iuris.

PRAGMATICE. (1) Eo modo quo *Pragmaticum* definiri ſolet. Charta an. 1338. to. 3. Hiſt. Harcur. p. 24. *Baroniam et terram praedictam praeſenti ſtatuto Pragmatice diffinito in Comitatum duximus erigendam.* (2) Legitime, in Dipl. a. 846.

PRAGMATICVM, *Pragmaticum ſcriptum*, ſeu *Sanctio pragmatica*, dicitur, quae adhibita diligenti cauſae cognitione ex omnium procerum conſenſu in modum ſententiae vel a Principe conceditur, aut ſen[illegible]

S. A

S. Augustinus Collat. III. cum Donatiſtis c. 1. *Pragmaticum reſcriptum*, quod ſupra *praeceptum imperiale* dicitur. Collatio III. Carthag. c. 38. *Peritiam ſanctitatis veſtrae arbitror non latere Pragmaticis reſcriptis preces inſeri non ſolere*. Adde c. 39. Πραγματικοὶ τύποι, in Concil. Calched. act. 5. *Pragmaticum praeceptum*, in Charta Ottonis Imper. an. 977. apud Murator. delle Antic. Eſtenſi p. 198. *Edictum Pragmatica ſanctione corroboratum*, in Diplom. Freder. I. Imper. an. 1173. apud Miraeum to. 2. p. 1178. PRAGMATICA CONSTITVTIO, in Diplomat. Lotharii Imper. an. 26. regni eiusd. in Ital. Hiſt. Mediani Monaſt. p. 14. PRAGMATICA SANCTIO, in l. 10. Cod. de Sacroſ. Eccl. in Capitul. Caroli M. lib. 2. c. 30. al. 32. etc. PRAGMATICVM dicta etiam Charta ſeu Diploma regium, in quo accurate fit recenſio bonorum omnium alicuius Eccleſiae vel Monaſterii, in quorum poſſeſſione confirmatur. Privileg. Rotberti Reg. apud Mabill. in Append. ad to. 4. Annal. Bened. p. 5. PRAGMATICVS. (1) Actuoſus. Epitaph. Reinoldi apud Marten. Itiner. 2. litter. p. 46. (2) V. in *Pragmaticum*.

PRAIERIA, pratorum ſeries, Gall. *Prairie*, in Ch. a. 1227.

PRAISTAR, vt infra *Priſae*, quidquid a ſubditis et tenentibus capitur ad expenſas Regis et Domini, quod legitime et debite perſolui debet. V. in hac voce. Charta an. 1240. to. 1. Hiſtor. Dalphin. p. 188.

PRANDARIVS, ſeruus familiaris, domeſticus, qui ex alterius menſa ſeu *prandio* eſt, Gall. *Commenſal*. Charta an. 967. in Addit. ad Chron. Caſaur. apud Murator. to. 2. part. 2. col. 955.

PRANDEDVM, *in quo fit prandium*. in Papias MS. et editus.

PRANDEVM, *genus zonarum*. Gloſſ. Iſid. V. *Brandeum* 3.

PRANDICVLARIVS, ἡ μετὰ μνηστείαν ἡμέρα, in Gloſſ. Lat. Graec. *Dies deſponſationem ſubſequens*, apud Martinium. Obſeruat Vulcanius male ſcriptum *prandicularius* pro *pandicularius*, peiusque interpretatum. V. Feſtum et *Pandicularius*.

PRANDIOPRATAE, *prandiorum venditores*, *Caupones*, in Amalth. V. Gloſſar. med. Graecit. in πρανδιοπράται.

PRANDIVM, idem quod *Paſtus*, *coenaticum*, *conuiuium*, Gallis *droit de Paſt*. V. in his vocibus. *Conſueta Epiſcoporum vel Epiſcopalium miniſtrorum Obſonia* dicuntur eiusmodi Prandia, in Bulla Paſchalis II. PP. an. 1107. inter Libert. Monaſter. Elnonenſis. Tabularium Eccleſiae Cadurcenſis: *Dono et illam terram, ... vnde exeunt 4. denarii et vnum Prandium cum 4. Militibus*. PRANDIVM CANVM, paſtus canum venaticorum qui a tenentibus exigebatur. Charta apud Lobinell. tom. 2. Hiſt. Britan. p. 340. V. in *Bren*. PRANDIVM CONSVETVDINARIVM, quod ex *conſuetudine* debetur, in Tabular. S. Cyrici n. 98. *Prandium coſtumale*, in Charta ann. 1286. apud Stephanot. to. 3. Antiq. Bened. Pictau. MSS. p. 909. PRANDIA MORTVORVM, V. *Parentalia*. PRANDIVM TERRAE, interſtitium itineris a decubitu ad diuerſorium meridianum, qui eſſet dimidius ſtathmus iuxta Tho. de Vio de Itinere Getiozi apud Senalem fol. 39. Haec Spelmannus. PRANDIVM, pro Conuiuio in noctem dilato, vſurpat Gregor. Turon. in Hiſt. Franc. col. 521.

PRANSORIVM, *locus vbi prandetur*, Ioanni de Ianua: ἀριστήριον Annae Comnenae l. 15. Alex. et auctori Vitae S. Nili iunioris p. 145. *Diaeta ſiue coenatiuncula*, apud Sidonium l. 2. Epiſt. 2. Papias et Gloſſ. Lat. MS. reg. *Pranſorium*, *Promniſorium*. Vbi *promulſarium* habent Gloſſae Iſid. et Conſtantienſis; nullibi bene, vti videtur Graeuio, qui legendum eſſe cenſet *promulſidarium*, quo ſignificatur ferculum, cui patinae prandentium imponebantur, ὑπόθημα, ſuppoſitorium, quod lancem ſuſtinet. Plura vide ibi, et infra *Promulſidarium*.

PRANSVM, prandium. Statuta S. Claudii an. 1448. p. 42.

PRARAGIA, praeſtatio quae domino a tenentibus fit ob terras in prata conuerſas. Charta an. 1163. apud Calmet. to. 2. Hiſt. Lotharing. inter Probat. col. 362.

PRARIA, pratorum ſeries, Gall. *Prairie.* Charta Stephani Comit. Sacricaeſar. an. 1162. V. *Praeria.*

PRASIMA, piſcis genus, Gallis *Brême.* S. Wiheli Conſtitut. Hirſaug. lib. 1. c. 8.

PRASINAE. V. in *Praſinum.*

PRASINALIS, praſinus, viridis, coloris porracei. Anaſtaſius in Gregor. IV. PP. apud Murator. to. 3. p. 224. V. *Praſinum.*

PRASINOPVRPVRA, color purpureus viridis, ex Graec. πρασινοπορφύρα. Charta Donationis Eccleſiae Cornutianae, edita a Suarezio.

PRASINOVENETVS. V. in *Melinus,* et mox *Praſinouultis.*

PRASINOVVLTIS, in Epiſt. Michaëlis Balbi Imp. cuius verba retulimus in v. *Melinus,* vbi *praſinouenetum* eſſe coniiciebamus: ſed nunc alia ſubit coniectura, voces nempe *milinouultin,* et *praſinouultin,* quae ibi occurrunt, ex Gr. μηλινοβλάττην, et πρασινοβλάττην efformatas.

PRASINVM, viride acutiſſimum, herbaceum, ἀπὸ τοῦ πράσου, *Porro.* Iſidor. lib. 19. Orig. c. 17. *Praſina, id eſt, creta viridis, etſi in aliquibus terris promiſcue generetur, optima tamen eſt in Lybia Cyrenenſi.* Frotharius Tullenſis Ep. 20. *Peto, vt nobis mittas ad decorandos parietes colores diuerſos, qui ad manum habentur, videlicet auri pigmentum, folium Indicum, minium, lazur, atque Pruſium, et de viuo argento iuxta facultatem.* Vbi nemo non videt legendum *Praſinum.* Adde Macros in Hierolex. in v. *Praſinus* et *Chryſocolla,* vbi contendunt *praſinum* colorem caeruleum eſſe, non porraceum: in quo ab omnibus Gloſſographis recedunt; quibus etiam accedit Anonymus in Hiſtor. fundationis Inſulae Barbarae to. 1. Macer. eiusd. p. 7. *Color eius* (ſcyphi) *naturalis exprimendus eſt in ſequenti, ſcribendo Smaragdus viridiſſimus, qui Praſinus dicitur. Praſon Graece, Latine Porrus, quod viridiſſimi, id eſt, Praſini coloris.* PRASSINVS, eadem notione. *Cum gemmis Praſſinis et hyacintinis,* in Chron. Romualdi Archiep. Salernit. apud Murator. to. 7. col. 81. PRAESSINIVS, eodem ſenſu, in Chron. Angl. Th. Otterbourne p. 5. PRASINAE, Smaragdi, apud Anaſtaſium in Vitis PP. Locos dedit Salmaſius ad Lampridium p. 158.

PRASSA, *Charta,* in Gloſſ. Arabico-Latinis.

† PRASSETVM, i. q. *Praſinum,* in Ch. Mſ. a. 1322.

PRASTIA, praedium. V. *Praeſtium.*

PRATA. (1) *Argentum,* Luſitanis: *Plata,* Caſtellanis: Charta Luſitanica aerae 1316. apud Brandaon. tom. 5. Monarch. Luſitan. p. 304. V. *Plata.* (2) † Pratum, in Ch. Mſ. a. 1343.

PRATAGIVM, ſeruitium quod tenentes domino ſuo debent in ſalcandis pratis, vel eiusdem ſeruitii redemtio pecuniaria. Tabular. SS. Trinit. Cadom. fol. 21. V. *Preagium.*

PRATALE, pratum. Charta an. 983. in Chartul. Eccl. Aptenſis fol. 96. vo. V. ſupra *Prada.*

PRATALINVM, pratum, in Charta Gregorii IX. PP. an. 1235. apud Vghell. to. 1. part. 1. p. 84.

PRATARIA, pratorum ſeries, Gall. *Prairie.* Charta Hilduini Abbat. S. Dionyſ. an. 832. apud Felibian. in Hiſt. eiusd. Monaſt. p. L. PRATERIA, eadem notione. Litterae Caroli Reg. Franc. an. 1326. in Tabular. Calenſi fol. 196.

PRATARIVS SERVVS, cui pratorum cura incumbit, in Tabul. Prioratus Neronisuillae fol. 24.

PRATELLVM, diminut. a Pratum, in Charta fundat. S. Symphoriani an. 1206. apud Lobinell. tom. 3. Hiſt. Pariſ. p. 86. col. 2.

PRATERITIA, Gall. *Prairie,* pratum, vel tempus quo prata ſecantur. Tabularium S. Remigii Remenſis.

PRATICARI, V. in *Practica* 3.

PRATICVS. (1) Pro *Practicus. Ars pratica,* quae manibus exercetur. Charta Ioannis Reg. Franc. an. 1360. to. 3. Ordinat. p. 476. (2) † Pratenſis, in Ch. a. 1396.

PRA-

RATIVVS, pratenſis, ad pratum ſpectans. *Terra pratiua*, pratum. Statuta caſtri Redaldi lib. 3. fol. 49.

RATORA, dialecto Langobardica, Pratum. Charta apud Murator. to. 2. p. 308.

RATVM. (1) PRATVM, PRATELLVM, in Formula 61. Lindenbrogiana. Sic porro apud Monachos dictus locus ſub dio, ſeu atrium, quod cingunt clauſtri porticus in Monaſteriis, Gallis *le Preau.* Sugerius l. 1. de Conſecrat. Eccl. S. Dionyſii. (2) Campus vitibus conſitus. Statuta Mutin. rubr. 373. fol. 77.

RATVS, pro *Bratum*, vſurpat Innocentius Agrimenſor.

RAVESCERE, Ἀφανίζειν, in Gloſſ. Graec. Lat. MS. Editum *ἀφανίζω*, *exterminio*, *diſperdo*, *deformo*, *depraua*.

RAVICORDIVS, qui eſt prauo corde, S. Auguſtinus in Pſal. 146.

RAVICORS, eadem notione, in Epiſt. Iohannis Abb. Fiſcam. ad Leonem IX. PP. apud Marten. to. 1. Anecd. col. 208.

RAVILEGIVM, vox in malam partem vſurpata, quomodo *priuilegium* in bonum, adeo vt *priuilegium* ſit praeter legem, *prauilegium* contra legem. Epiſt. Friderici Epiſc. Leodienſis apud Marten. to. 1. Ampl. Collect. col. 655. Sic in verbis ludere amabant. V. in *Priuilegium*.

RAVITAS. *Sine prauitate*, formula in Litteris apoſtolicis vſurpari ſolita. V. Gloſſam in l. 2. Decretal. tit. de Confirmat. vtil. vel inutil. c. 8.

RAVIVM. Albertus Aquenſis lib. 3. c. 64. *Ad haec tota vis Turcorum ab inſidiis conſurgit, et ſexaginta equites Gallorum iam Prauium montis tenentes, grauiſſima coeperunt inſecutione vrgere, ac per medium montis cacumen, vsque ad ipſam vallem, quam appropriens Chriſtianus exercitus occupauit, retulerunt.* Vbi *prauium* idem eſt, quod montis cacumen.

RAXARE, pro *Braxare* vel *Braſſare*, cereuiſiam conficere. V. *Brace*.

RAXERIA, palorum contextus. V. *Paxera*.

† PRAXININVS, praſinus, gemma viridis, in Inuent. Mſ. V. *Praſinalis*.

PRAXIT, pro *Pranſit*, apud Anaſtaſium in S. Vitaliano PP. *Et lauit ſe, et ibidem Praxit in Baſilica Iulii.* Cod. alius habet, *Laetus ibidem pranſus eſt.*

† PRAXORIVM, i. q. *Braxorium*, locus vbi cereuiſia conficitur, ap. Oefel. t. 1. Script. p. 404.

† PREA, pratum vel pratorum ſeries, in Ch. Mſ. a. 1319.

PREAGIVM, Gall. *Preage*, vt ſupra *Pratagium.* Charta Henrici Comit. Vadani-montis an. 1252. in Hiſt. Mediani Monaſt. p. 323. *Quam decimam praedicti abbas et conuentus ei ſub annuo creſcenſu viginti quinque ſolidorum Prouinienſium fortium, ſingulis annis in Preagiis ſuis de Domart capiendorum, . . . retulerunt.* Ex quibus colligitur *Preagium* etiam accipi poſſe de cenſu annuo ex pratis reddendo.

PREBOSTATVS, praepoſiti dignitas, Gall. *Prevoſté.* Tabularium Abb. S. Amantii Inculiſmenſis. V. *Praebosdia.*

PRECAMEN, precis, precatio. Charta Zuendeboldi an. 895. apud Calmet. to. 1. Hiſt. Lothar. inter Probat. col. 326.

PRECARE, pro Precari, in Capitul. Caroli C. tit. 19. §. 1. etc. V. alia notione in *Precaria* 1. et 2.

PRECARIA. (1) Eſt Libellus, ſeu Charta, qua quis alodium vel praedium ab Eccleſia ſub annuo cenſu ad vitam vtendum accipit, illud *precario* poſſeſſurus, vt eſt in Capitul. Caroli M. l. 7. c. 104. vel vt apud Abbonem Abbatem Floriacenſem in Canonib. c. 7. *quod ex conuentione fiat, et precibus obtineatur. Precaria Epiſtola*, in Lege Wiſigoth. l. 10. tit. 1. §. 12. *Teſtamentum Praecariae*, apud Hugonem Flauiniacenſem in Chronico Virdunenſi p. 110. *Emphyteuſis*, in Charta ſcripta Berengario imperante apud Vghell. to. 6. p. 634. *Nam non habeant poteſtatem ipſum Xenodochium nemini in emphyteuſim, id eſt Precariam dandi, aut concedendi, etc. Libellus*, nude, vt in hac voce docuimus, *Praeſtaria*, interdum, de qua ſuo loco. Iam in voce *Praeſtaria* monuimus hanc cum *Precaria* ſaepius confundi a Scriptoribus,

ribus, tametſi nonnihil diſcriminis inter vtramque intereſt apud diligentiores; adeo vt *Precaria* ſit accipientis iure precario libellus: quod iterum firmat Charta apud Stephanot. to. 1. Antiquit. Occitan. MSS. p. 480. *Sicque me recognoſco ego Pinaudus quomodo ego et parentes mei ſupraſcripti pro veſtro beneficio antea et per Precaria noſtra quam vobis fecimus, etc.* *Precaria* latiori ſenſu dicitur Charta qua quis ſibi ad vitam vſumfructum earum poſſeſſionum, vel etiam aliarum, quas alicui Eccleſiae conceſſit, retinet, vel illi concedunt recipientes. Hinc *Precaria* dicitur Charta Ermengardis an. 815. inter Inſtr. to. 6. Gall. Chriſt. nouae edit. col. 167. qua conceſſa Monaſterio Pſalmodienſi per teſtamentum mariti ſui confirmat augetque, ea lege vt haec in beneficium, quamdiu vixerit, obtineat ſub annuo cenſu. Eiusmodi etiam eſt Charta quam exhibet Meichelbeckus to. 1. Hiſtor. Friſing. p. 219. vbi et *Complacitatio* nuncupatur, quod ex *placito* ſeu pacto vtriusque partis fieri ſolebat. V. Gotthelſium Struuium in Gloſſario ad Freherum de Rer. Germ. Scriptoribus. PRECARIA dicta etiam Eccleſia, cuius reditus alicui aſſignantur iure precario ſeu vſufructuario poſſidendi, vt illius curam habeat. Charta an. 1222. apud Lobinell. to. 3. Hiſt. Pariſ. p. 43. col. 2. (2) Queſta, ſeu roga, tributum, quod exigitur quaſi *deprecando*, vt habet Lex Longob. lib. 3. tit. 12. §. 1. *Audinimus etiam quod iuniores Comitum, vel aliqui miniſtri Reipublicae, aliquas redhibitiones vel collectiones, quidam per paſtum, quidam ſine paſto, quaſi deprecando a populo exigere ſolent.* Charta Conradi I. Imp. an. 1026. in Hiſtoria Pergamenſi tom. 3. p. 418. *Quatenus ad partem publicam nulla conditione reſponderent, nec ad partem Comitatus placitum cuſtodirent, neque teloneum, neque Precariam darent, neque vllam facerent angariam ad partem publicam.* V. *Preces.* Eodem *Precariae* nomine nuncupatum tributum, quod ex more Epiſcopis in eorum *iucundo aduentu* exſoluebatur. Chron. Cornel. Zantflier ad annum 1456. apud Marten. tom. 5. Ampliſſ. Collect. col. 491. (3) Seruitium ſonat, quod praeſtare tenebantur tenentes in metendis meſſibus, falcandis foenis, et aliis ſeruitiis, quando ad id *rogati* erant. Liber Conſuetudinarius Monaſterii de Bello in Anglia fol. 60. MAGNA PRECARIA, idem liber Conſuetud. fol. 97. † PRECATORIVS eiusmodi precariis ſ. ſeruitiis obnoxius. Gloſſ. Caeſ. Heiſterbac. (4) † Inuitatio ad preces fundendas in[...] miſſarum ſolemnia. Conſuet. S. Crucis Burdegal. Mſ.

PRECARIARE, in *precariam* dare, *Precario more concedere*, in Pancharta nigra Turonenſi: *more et ordine precario*, apud Beslium p. 102. 110. 139. *Per precarium praebere*, in Charta Hildegardae Reginae Francor. apud Meuriſſium in Epiſc. Metenſib. p. 182.

PRECARIATIO, conceſſio in *precariam*, in Charta Eberhardi Archiepiſc. Saltzburgenſis an. 1153. in Metropoli Salisburgenſi tom. 3. p. 372.

PRECARIVM, idem quod *Precaria*. Iſidorus lib. 5. Orig. cap. 25. *Precarium eſt, dum prece creditor rogatus permittit debitorem in poſſeſſione fundi ſibi obligati, et ex eo fructus capere, etc.* Placitum 3. Chlodouei III. apud Iohan. Mabillon. tom. 4. Vit. SS. Ord. S. Benedicti p. 617. *Vnde et ipſo ſtrumentum ſeu et Precarium, per quod ipſa Angadtrudis pertinentium ipſius Abbatis hoc poſſidebat, in praeſentem oſtendedit relegendas.* PRECARIVM FICTVARIVM, cenſus fixus et certus. V. *Fictus* 4. Statuta Vercell. lib. 2. fol. 42. PRECARIVM, penſio vel praeſtatio nummaria, apud Gregor. M. lib. 10. Epiſt. 5. V. Epiſt. ſeq. Charta Henrici Comit. Ruthen. an. 1288. apud Baluz. tom. 2. Hiſt. Aruern. p. 291.

PRECATA, preces. Vita S. Aldemarii tom. 3. Martii p. 491. *Caelumque lacrymas fundendo ſuſpiciens .. talia emiſit Precata, etc.*

PRECATIO. (1) Idem quod *Precaria* 1. ſeu Charta Precariae, in Charta an. 18. Lotharii Reg. apud Perar-

dum

dum. V. *Precatus*. (2) Tributum, idem quod *Precaria* 2. Charta Philippi Aug. apud Marten. to. 1. Ampliſſ. Collect. col. 1104. V. *Preces* 1. (3) Seruitium quod tenentes domino ſuo in operibus agrorum praeſtare tenentur. Tabular. Gemmet. Ch. 326. (4) Oratio, quae a Preſbytero ante Epiſtolam in Miſſa dicitur. Amalarius in Eclogis de Officio Miſſae editis a Baluzio. (5) Libellus ſupplex, Gall. *Requête*, in Cod. Theod. tit. 1. de Decurion. leg. 36.

PRECATOR. (1) Capitulare de Villis cap. 45. *Carpentarios*, *Scutatores*, *Precatores*, *Accipitares*, *id eſt Ancellatores*, *Saponarios*, *etc.* Vbi forte legendum, *Scuratores*, *Paratores*. V. in his vocibus. (2) Haeretici, iidem qui *Euchitae*, a Graec. Εὐχῖται, orantes. Horum anteſignani fuerunt monachi quidam otioſi, qui caetera omnia praeter orationem negligenda eſſe mentiebantur. De iis vide Epiphan. haer. 80. Auguſt. haer. 58. et alios.

PRECATORIA. (1) Vt *Precaria*. Concil. Toletan. XVII. inter Hiſpan. tom. 2. p. 759. (2) Idem quod *Precatio* 3. Tabular. S. Vandreg. (3) PRECATORIA EPISTOLA, qua quis alium de re quapiam precatur, in Concilio Calched. act. 10. ſub finem, in Concilio Agathenſi cap. 59. Epaonenſi cap. 18. Remenſi 1. c. 1. et Liptinenſi c. 3.

PRECATORIVM. (1) Exſtat in lib. Epiſtolarum S. Bonifacii Archiepiſcopi Moguntini Epiſt. 108. ſic inſcripta: *Precatorium memorandi fratrum doctorum*. Continet autem formulam *Breuis*, vti vocant, *mortuorum*, quo ſcilicet memoria defunctorum fratrum, ſeu Monachorum vnius Monaſterii, alterius Monaſterii fratribus commendatur. Vnde *memorandi*, hoc loco, vox vim habet *memoriam faciendi*: pro *doctorum* vero indubie legendum *defunctorum*, quod non aduertit Serrarius, quae vox forte contracta erat in MS. (2) Menſarii chirographum ad pecuniam ab alio menſario alio in loco accipiendam, Gall. *Lettre de change*. A formula in eiuſmodi chirographis vſitata ſic dici videtur. Epiſt. Henrici de Villariis an. 1347. tom. 2. Hiſt. Dalph. p. 560. col. 2.

PRECATORIVS, V. *Precaria* 3.

PRECATVRA, idem quod *Precaria* 2. *queſta*, *roga*. Bulla Stephani IX. PP. an. 942. apud Miraeum tom. 1. p. 257. Perperam *precatura* pro *piſcatura*, in Charta an. 1209. apud Menagium Hiſt. Sabol. p. 364.

PRECATVRIA, idem etiam quod *precaria*. Teſtamentum Bertichramni Epiſcopi Cenoman. apud Mabillon. tom. 3. Analect. p. 135.

PRECATVS, idem quod *Precaria* 1. Charta Adalberti Comit. Viromand. apud Mabillon. tom. 3. Annal. Bened. p. 719. V. ſupra *Precatio* 1.

† PRECEGVM, PRESEGVM, malum Perſicum, in Comput. a. 1362.

PRECES. (1) Idem quod *Precatura*. Exactio ſub nomine precationis, *Queſta*. Charta Hugonis Caſtellani Gandenſis an. 1265. *Et praeterea occaſione dicti feodi a dicto Quinto et eius haeredibus nullum penitus ſeruitium, et nullam exactionem*, *Preces*, *tallias*, *nec aliquod ſubſidium pro contrahendo matrimonio ſenioris filii vel filiae noſtrae . . . . exigere poterimus*. V. *Precaria* 2. et *Roga*. (2) PRECES etiam dictae *Coruatae*, quae a tenentibus quaſi precario exigebantur. Vetus Liber MS. ex Bibliotheca Regis Angliae: *In quibusdam locis datur firma ad Natale Domini*, *et firma Paſchalis*, *et firma Precum ad congerendas ſegetes*. Perperam *preces* pro piſces editum in Charta an. 1209. apud Menag. in Hiſt. Sabol. p. 365. ESSE CVM PRECIBVS TERRAE, *coruatis* ſeu iis qui *coruatas* faciunt praeeſſe. Charta ann. 1249. in Tabular. B. M. de Bono-Nuntio Rotomag. V. ſupra *Precatio* 3. (3) Cum Epiſcoporum electiones liberae quodammodo viderentur, eosque ſpectare, penes quos id iuris erat, Principes tamen partes ſuas variis modis interponebant. Nam inconſultis iis electionem inire fas non erat; et, ſi facta eſſet electio, regius requirebatur aſſenſus. Sed et interdum electoribus quempiam e familiaribus eligendum proponebant, ac pro eo

preces ſe offerre dicebant, de qua formula exſtant aliquot Diplomata Henrici III. Regis Anglor. apud Prynneum in Libertatibus Angl. to. 2. p. 922. Has vero *preces*, *imperioſas* et *armatas* vocat alicubi Matth. Paris, qui et illud Poëtae adducit:

. . . . *Stricto ſupplicat enſe potens.*

PRECES PRIMARIAE, ita dicitur ius, quod habet Imperator Coronatus ex antiqua conſuetudine, in omnibus Cathedralibus Eccleſiis atque etiam Monaſteriis per Germaniae regnum vnius Canonici pro arbitrio nominandi, quem Collegium recipere debet. Charta Caroli IV. Imper. an. 1350. a Marquardo Frehero edita. (4) Orationes, quas is qui clero vel monachis praeeſt, finito et expleto quolibet canonico officio, publice et voce altiori recitat. *Collecta.* Capitul. Childerici III. incerti anni cap. 9. V. *Collecta 8.* PRECES SACERDOTALES. Capitul. Aquisgran. an. 789. cap. 53. *Item eiusdem* (Innocentii) *vt nomina publice non recitentur ante Precem Sacerdotalem.* (5) Libellus ſupplex, in Cod. Theod. leg. 4. de diu. Reſcript. tit. 2. V. *Precatio 5.*

† PRECHERIA, preces, obſecratio, Ital. *Pregheria*, t. 6. Aug. p. 539.

† PRECIA, una vigna che madura la uva anci tempo. Gloſſar. Lat. Ital. Mſ.

PRECIABILIS, pretioſus, Gall. *de prix.* Rigordus de Carolo Cal.

PRECIAGIVM, V. *Preſiagium.*

PRECIARE, vt *Pretiare*, V. in hac voce.

PRECICLAMIVM, oratio clamoſa. Miracul. S. Vincentii Madelgarii tom. 3. Iul. p. 681.

PRECONIARIVS, V. in *Praeco.*

PRECORCIARE, perperam pro *Precariare*, in Diplom. Henrici IV. ann. 1064. tom. 2. Rerum Mogunt. pag. 804. V. in *Precaria 1.*

† PRECORIVM, quercus, vt videtur. Hiſt. Occit. t. 4. Prob. p. 162. *Baliſta de Precorio.* V. *Cor.*

PRECVLA, Globulorum ſacrorum ſeries, vt videtur, Gallis *Chapelet.* Inuentarium Eccleſiae Eboracenſis in Monaſtico Angl. tom. 3. p. 174. V. *Gaudia.*

PRECVM, († ſ. ius exigendi *preces* ſ. *cornatas.*) Charta an. 1146. apud Vghellum in Epiſcopis Veronenſibus: *Caſtellum de Cereta cum muris et munimine, et placito, diſtricto, et Preco, dederunt, etc.* Occurrunt eadem verba rurſum.

PREDA, pro *Prada.* V. in hac voce.

PREDARIA. V. mox *Prederia.*

PREDARIVS, adiect. Qui praedatur, vaſtitatem infert. Radulfus in Friderico I. Imper. apud Murator. tom. 6. col. 1184.

† PREDELLA, vox Ital. ſcannum, ſcabellum, t. 6. Aug. p. 818.

PREDERIA, machina bellica, quam *Petrariam* alii vocant, a *Preda* Longobardis, pro *Pietra*, Petra, lapis. Rollandinus in Chronico Paduano lib. 1. cap. 12. *Eſtenſem villam occupans, et deuaſtans, ac burgum, rocham obſedit hoſtiliter, machinis et Prederiis pro poſſe deſtruens.* V. *Petraria 2.* PREDARIA, eadem notione. Boncompagnus de Obſid. Anconae apud Murator. tom. 6. col. 931. V. *Praedeira.* PREDERA, apud Radulfum in Frid. I. Imp. tom. 6 Murator. col. 1178.

PREFACHIA. *Dare ad Prefachiam* Maſſilienſibus eſt dare ſub conuento pretio: *Préfachié* vocant qui ea ratione aliquid accipit. V. *Facherius.* Charta an. 1486. in Tabular. S. Victoris Maſſil.

PREGA. Idem videtur quod *Precaria 2. queſta, roga.* Charta Odonis Regis Franciae an. 889. apud Chiffletium in Tornutio p. 271. V. *Pregera.*

PREGARIA, vt *Precaria 1.* Charta qua quis praedium ſub annuo cenſu ad vitam *precario* vtendum accipit. Charta an. 837. inter Probat. tom. 1. nouae Hiſt. Occitan. col. 70.

PREGERA, vt ſupra *Prega.* Charta ann. 1068. in Append. ad Marcam Hiſpan. col. 1144. V. *Precaria 2.*

PREGIA. Statuta Vercell. lib. 3. fol. 102. *Eo ſaluo quod . . . , barriles, Pregie, tractarolia, targie, ſcuta . . . duci poſſint non obſtante hoc ſtatuto.*

PREHI-

PREHEMINENTIA, pro *Praeminentia*, in Chartâ Ludouici II. Regis Siciliae ex Cod. MS. D. Brunet fol. 115.

PREHENDERE, exigere, tollere. Capitul. Pippini an. 755. cap. 26.

PREHENSIO, *ius Magiſtratibus conceſſum per viatorem. Item, inſtrumentum quo aliquid ſtringimus cochlea.* Laur. in Amalth. Primam notionem emenda ex Gellio lib. 13. cap. 12. Altera occurrit apud Caeſarem lib. 2. de Bello ciuil. cap. 8.

PREHENSURA, prehenſio, captio. Leges Luitprandi apud Murator. to. 1. part. 2. pag. 60. *Habeat pro Prehenſura ſeruo pro pompo ſol. II.* Vbi alter Codex habet *Prenſura*.

PREMENCIONATUS. V. *Praementionatus*.

PREMIDIONES. Concilium Budenſe an. 1279. cap. 3. *Prohibemus, ne Praelati vel Canonici . . . . deferant zeudardum (l. zendaldum) rubeum, vel in aliquibus veſtibus fimbrias, hoc eſt Premidiones, ſeu ornamenta nobilia exterius appoſita de ludria, ſeu biuaria, ſeta, et alia ſimili materia.* Id eſt, de pellibus lutrinis, vel beuerariis.

PREMISSARIUS, V. *Primiſſarius*.

PREMITIAE, vt *Primitiae*. V. in hac voce.

PRENDERE, idem quod *apriſionem* facere, portionem in re aliqua habere. Praeceptum Ludouici Pii a. 815. apud Baluz. in Append. ad Capitul. col. 1406. *Et quicquid ille occupatum habebat, aut apriſione fecerat, vel deinceps occupare aut Prendere poterat, etc.* V. *Apriſiones*, et *Priſio* 2.

PRENDERE CONTRA ALIQUEM, eum falſi arguere, atque ob id *duellum* offerre. Lex Ripuar. cap. 67. §. 5. PRENDERE BELLUM, eadem notione, Galli dicunt *Préſenter un cartel.* Tabular. S. Albini Andegau. PRENDERE RESPECTUM, Gall. *Prendre du répit*, in eod. Tabul. V. *Reſpectus* 2. PRENDERE *Sigilla et Epiſtolas*, in Capitul. Caroli Magni ann. 793. cap. 17.

† PRENDIMENTUM, tributum, vectigal, exactio. Ch. ann. 1205. V. *Prenditio*.

PRENDITIO, vſurpatio, exactio, *malatolta*. Charta Vdalrici Dom. de Balgiaco, apud Guichenonum. V. *Prenſio* et *Priſia* 1.

PRENICULA, σιρὰ ἱματίυ. Gloſſ. Lat. Graec. Pro *penicula*, vt vult Martinius.

PRENSATIO, ἀγγαρεία. Eaedem Gloſſae. Martinius mallet *Preſſatio*, ab ἀγγαρεύω, ad iter cogo.

PRENSIO, exactio, quicquid ex ſubditis et tenentibus capitur ad expenſas Regis et domini, quod legitime et debite perſolui debet. Werpitio Boſonis inter Acta SS. Bened. ſaec. 6. part. 1. pag. 648. V. *Prenditio*, *Priſae*, et *Priſia* 1.

PRENSORIUM, muſcipula, ἴπος, in veteribus Gloſſis. Pro officina fullonis et quolibet onere vſurpari obſeruat Martinius.

PRENSURA, comprehenſio. V. *Prehenſura*.

PRENUM. Gloſſ. Graec. Lat. εἰπωτήριον ληνῦ, *Prenum*. Vbi Martinius preſſorium lignum in torculari intelligit; vnde *premum* vel *prelum* legendum ſuſpicatur.

PREPHATIA, PREPHATIO, pro *Praefatio*, pars Miſſae ſeu Liturgiae ſacrae. V. in hac voce. Occurrit in vet. Ceremon. MS. B. Mariae Deauratae Toloſ.

PREPTER, pro *Praeter*, in Charta Theodorici III. Regis an. 690. apud Felibianum Hiſt. Sandion. pag. X.

PRERIPIUM. V. ſupra *Praeripium*.

PRESA. (1) Pars, portio. Chron. Farfenſe apud Murator. tom. 2. part. 2. col. 404. (2) Captura, comprehenſio, Gall. *Priſe*. Chron. Farfenſe apud Murator. tom. 2. part. 2. col. 616. (3) PRESA, PRAESA, debiti inſtrumentum, quo quis ſub comprehenſione corporis, vt videtur, (vnde vocis etymon) ſe huic ſoluendo obligat. Statuta Cadubrii lib. 1. cap. 12. (4) † Canalis, riuulus, in Ch. Mſ. a. 1501.

PRESALIA, Ital. *Preſaglia*, Captura, vel potius idem quod *Repraeſalia*. V.

V. in hac voce. Iohan. Demuſſis Chron. Placent. apud Murator. tom. 16. col. 469. ad ann. 1258.

PRESBODIA, praepoſiti diſtrictus. V. ſupra *Praebosdia.*

PRESBYTER, *Sacerdos.* Iſidorus lib. 7. Orig. cap. 12. *Preſbyter Graece, Latine Senior interpretatur, non pro aetate vel decrepita ſenectute; ſed propter honorem et dignitatem, quam acceperunt, Preſbyteri nominantur, vnde et apud veteres iidem Epiſcopi et Preſbyteri fuerunt, quia illud nomen dignitatis, hoc eſt aetatis.* Paulinus Epiſt. 23. ad Amandum: *Deſeruimus altario Dei, et menſis ſalutaribus miniſtramus, iam nomine officioque ſeniores, ſenſu autem adhuc paruuli, et ſermone lactentes.* Epiſtola ad Ruſticum Narbonenſem Epiſcopum de 7. Gradibus Eccleſ. *Preſbyter aetatis eſt nomen, Epiſcopus dignitatis.* S. Hieronym. Ep. 83. *Apud veteres iidem Epiſcopi et Preſbyteri fuerunt, quia illud nomen dignitatis eſt, illud aetatis.* PRESBYTERI, pro *Epiſcopi,* Tabular. Maioris Monaſterii. *Stephanus Dei gratia Redonenſis Eccleſiae Preſbyter, Regis Angliae capellanus, etc.* Quemadmodum vero Preſbyteri dicti Epiſcopi, ita et viciſſim Epiſcopi nuncupati Preſbyteri, quod intra Apoſtolica tempora omnino contrahendum cum Beueregio in Notis ad can. 2. Apoſtolorum vix credam: non vnum quippe exſtat cum apud Graecos, tum apud Latinos promiſcue huius nomenclaturae exemplum in ſequioribus ſaeculis. V. *Epiſcopus.* PRESBYTER, nude, pro Parochus, curio, paſſim occurrit in Capitul. Reg. Franc. Ordinat. Epiſc. Ebroic. an. 1268. in Tabul. S. Taurini. V. Spicil. Acher. tom. 9. pag. 120. PRESBYTERI, nude dicti Monachi. Rudulfus in Vita B. Rabani Epiſcopi Mogunt. ſaec. 4. Bened. part. 2. pag. 4. PRESBYTER, eadem notione, qua *Senior,* Primus, praecipuus: pro Comite vſurpatur in Vita S. Meginradi ſaec. 4. Bened. part. 2. pag. 64. PRESBYTERES, pro *Preſbyteri,* apud Eddium Steph in S. Wilfrido cap. 50. PRESBYTER ABBATIS, eiusdem Capellanus, in Vita B. Rabani Epiſcopi Mogunt. ſaec. 4. Bened. part. 2 p. 8. PRESBYTERI *agrorum* e *ruris,* qui alias *Chorepiſcopi* dicuntur, apud Zachariam PP. in Epiſt ad Pipinum cap. 4. V. *Chorepiſcopus* PRESBYTER ASSISTENS, qu ſcilicet Epiſcopo, ſacra facienti, ad eſt, de cuius munere legendus Ceremonialis Epiſc. lib. 1. cap. 7. PRESBYTERI CAPELLANI, qui i Capella palatina diuinis vacabant Capitul. lib. 7. cap. 123. PRESBYTERI CARDINALES, dicti Parochiales, Curiones, *Sacerdotes proprii. Preſbyter in cardine conſtitutus,* apud Hadrian. I. PP. in Canonib cap. 68. V. Hincmarum in Capitulis in Synodo Remenſi datis an. 874 Eodem nomine inſigniti aliquando in Eccleſiis Cathedralibus, vel etiam Monaſteriis Preſbyteri, quibus ex conceſſione ſummorum Pontificum licitum erat, vt ſoli ad praecipuum altare, quod *cardinale* vocabant, vnde *Cardinales* dicti, ſolemnem Miſſam celebrarent. Eiusmodi priuilegium conceſſum Eccleſiae Colonienſi ab Eugenio III. PP. an. 1151. videre eſt tom. 3. nouae Gall. Chriſt col. 676. Idem etiamnum obtinet in Baſilica monaſterii S. Remigii Remenſis ex Conſtitutione Leonis IX. PP. V. Mabillon. to. 4. Annal. pag. 503. PRESBYTERI CATHEDRALES dicebantur ii, qui ex Parochiis ab Epiſcopis in vrbem matricem euocabantur, quo illorum opera et induſtria in ſacris obeundis et componenda dioeceſi commodius vterentur. Atque hi Preſbytero in Parochiis ſuis conſtituto, cui annuum dabant ſtipendium, reliquas obuentiones ſibi reſeruabant. De iis agit Concilium Emeritenſe can. 12. PRESBYTERI CIVITATENSES, et *Dioeceſani,* in Concilio Agathenſi can. 22. dicuntur qui in Ciuitatibus et Dioeceſibus, ſeu Parochiis munia ſua exſequuntur. V. *Dioeceſis.* PRESBYTER CVSTOS, Aedituus. Charta an. 846. ex Tabul. Maior

ior. Monaſt. PRESBYTER, vel *Sacerdos domeſticus*, apud Agobardum Lugd. lib. de Priuilegio et iure Sacerdotii cap. 11. dicitur is, qui manet in familia proceris alicuius. Illius quippe aeuo, *ea increbuerat conſuetudo impia, vt pene nullus inueniretur anhelans, et quantulumcumque proficiens ad honores et gloriam temporalem, qui non domeſticum haberet Sacerdotem, non cui obediret, ſed a quo inceſſanter exigeret licitam ſimul atque inlicitam obedientiam, non ſolum in diuinis officiis, verum etiam in humanis; etc.* PRESBYTERI FORASTICI et *Pagenſes*, Martino Braccarenſi cap. 56. dicuntur, qui ſunt in agris: quos Concilium Neocaeſarienſe cap. 13. πρεσβυτέρους ἐπιχωρίους vocat, id eſt, ἐν τοῖς χωρίοις, ſeu vicis ordinatos. Maxime vero PRESBYTERI FORENSES nuncupantur ii, qui ex aliena dioeceſi vel Eccleſia ſunt, vt in Synodo Romana ſub Leone IV. a. 853. c. 39. qui PRESBYTERI PEREGRINI Gregorio Magno lib. 3. Epiſt. 18. PRESBYTER HEBDOMADARIVS, cui per hebdomadam maius ſacrum canere, omniumque horarum officium inchoare incumbebat: niſi ſit nomen dignitatis, quomodo Theſaurarius in Eccleſia S. Petri Lonanienſi *Hebdomadarius* dicitur. V. in hac voce. Vt ut eſt Chartam Raimundi Rogerii Vicecomit. Biterr. ann. 1204. ſubſcribunt *Petrus prior preſbyter et Guillelmus preſbyter Hebdomadarii S. Nazarii*, inter Inſtr. tom. 6. Gall. Chriſt. nouae edit. col. 150. PRESBYTERI INDVCTITII, quibus opponuntur *proprii Sacerdotes*, in Concilio Romano ſub Innocentio II. cap. 10. PRESBYTER *ſeu Sacerdos localis*, in Concilio Valentino Hiſp. an. 524. can. 6. in locis certis ordinatus, vel loco alicui addictus, qui dum Ordinem Sacerdotii accepit, ſpondet ſe in certa Eccleſia deſeruiturum. V. Concilium Arelatenſe I. can. 21. V. *Titulus*. PRESBYTER MISSALIS. Vide in *Miſſa 4*. PRESBYTERI PAROCHIALES, in Epiſt. Zachariae PP. ad Pipinum cap. 1. *Sacerdotes Parochiales*, lib. 3. Decretal. Gregorii tit. 5. cap. 30. etc. *Preſbyteri Parochiani*, in Lege Aleman. tit. 13. *Preſbyter, qui in Parochia poſitus eſt ab Epiſcopo*, in eadem Lege Aleman. tit. 11. *Preſbyteri parochiarum* dicuntur, in Concilio Aurelian. III. can. 23. Aurelian. IV. c. 11. Narbon. c. 8. vulgo *Curiones*. PRESBYTER POPVLI, plebanus. Acta Murenſia pag. 41. PRESBYTER PRESBYTERORVM, Abbas eſſe videtur. Charta an. 1013. apud Murator. delle Antic. Eſtenſi pag. 85. PRESBYTERI PRIORES. V. Gregor. M. lib. 5. Epiſt. 12. PRESBYTER PROPRIVS, Parochus, curio. Capitul. lib. 1. cap. 157. PRESBYTER SECVLARIS, in Charta Guillelmi Epiſcopi Pariſienſ. an. 1241. cui opponitur *Preſbyter religioſus*, vel Monachus, in Hiſtor. Prioratus S. Martini p. 499. PRESBYTERI VICANI, in Concilio Turonenſi II. can. 4. qui per vicos diſpertiti ſunt. Iidem qui PRESBYTERI VILLANI, in Edicto Piſtenſi cap. 30. PRESBYTER IOANNES, ita appellatur Rex, qui in India longe lateque rerum potiebatur, quod genus duceret a quodam Ioanne Preſbytero Neſtoriano, de quo agit Albericus an. 1145. qui *Coirem Cham*, harum regionum Rege, qui Francis noſtris Antiochiam obſidentibus florebat, extincto, Principatum inuaſerat. Gaufredus Voſienſis 1. part. cap. 65. De hoc Principe non contemnenda adnotauimus in Obſeruationibus ad Ioinuillam p. 89. 90. V. praeterea tom. 8. Spicilegii Acheriani pag. 379. lib. 2. Miſcellan. Baluzii pag. 258. Gregorium Abul-Faraium in Hiſt. Dynaſtarum pag. 280. Sanutum pag. 254. Waddingum in Annalibus Minorum an. 1305. num. 10. etc. Multi multa ſcripſerunt de Ioanne Preſbytero, quem alii *Pretioſum Ioannem* vocant; vnde Ioſ. Scaligero vox haec deducta eſt a Perſico *Preſte-Chan*, id eſt, homo Apoſtolicus ſiue Chriſtianus. Eius imperium alii in Africa, alii in Aſia collocant. Regem eſſe Abyſſinorum exiſtimat V. Cl. *le Grand* in Diſſertatio-

tatione quam de eo inſtituit in Relat. Hiſtor. Abyſſiniae pag. 233. quem conſuluiſſe non pigebit.

PRESBYTERA. (1) PRESBYTERAE, PRESBYTERISSAE, preſbyterorum vxores, eorum nempe, qui abdicato ex conſenſu mutuo matrimonii vſu, diuino cultui ſe mancipabant, Sacerdotes effecti, vel Epiſcopi. Otto Vercellenſis Epiſcopus Epiſt. 8. *Poſſumus quoque Preſbyteras vel Diaconas illas exiſtimare, quae Preſbyteris vel Diaconis ante ordinationem coniugio copulatae ſunt, quas poſtea caſte regere debent, etc.* In Concilio Arelatenſi II. can. 3. eiuſmodi *Preſbyterae conuerſae uxores* dicuntur, quibus conceſſum erat in domibus Clericorum habitare, quemadmodum matribus, auiis, et ſororibus: ita tamen vt a coniugibus ſuis ii abſtinerent, vt eſt in Concilio Turonenſi I. can. 2. Atque inde forte (2) PRESBYTERAE dictae generalius Viduae omnes ſeniores, quae ſacris in Eccleſia exercitiis vacabant. Gloſſae MSS. ad Concil. Laodic. can. 11. *Preſbyterae, id eſt viduae ſeniores.* Vbi Iſidorus Mercator et Fertandus Diacon. cap. 221. *Mulieres, quae apud Graecos Preſbyterae appellantur, apud nos autem Viduae ſeniores, Conuerſae et Matriculariae.* Atque hae quidem *Preſbyterae* ſeu *Preſbyteriſſae*, vti vocantur in Ordine Romano, veſtitu longe modeſtiori quam caeterae feminae vtebantur, vt docet Gregor. M. lib. 7. Ind. 2. Ep. 7. V. *Viduae.* (3) PRESBYTERAE praeterea dictae Graecis recentioribus Preſbyterorum coniugatorum vxores. Ita non ſemel in Nomocanone edito a Ioan. Baptiſta Cotelerio c. 37. 54. 88. 138. (4) PRESBYTERAE, maxime Graecis dictae, Monaſteriorum Praepoſitae. V. Baſilium M. Interr. 109.

PRESBYTERAGIVM, obuentiones Preſbyteri parochialis. Charta an. 1096. ex Tabular. S. Albini Andegau. V. *Preſbyteratus* 2.

PRESBYTERALE MINISTERIVM, Idem quod *Preſbyteragium.* Charta an. circ. 984. apud Baluz. Hiſt. Tu tel. col. 379. V. *Preſbyterium* 4.

PRESBYTERALES EPISTOLAE quae ab Epiſcopis dantur iis, qui i aliena dioeceſi ad Preſbyteri dign tatem promoueri volunt. Vetus For mula MS. ex Pithoeanis.

PRESBYTERANDVS, clericus, q in ordine eſt ad Preſbyterium, apu Buſchium pag. 940.

PRESBYTERARE, preſbyterum f cere, in Fleta lib. 2. cap. 51. §.

PRESBYTERATVS. (1) Titul preſbyteralis. Concilium Vernen an. 755. cap. 21. (2) Aedes ſeu d mus Preſbyteri parochialis, *Preſb tere.* Index MS. Benefic. Eccl. Co ſtant. fol. 11. (3) Obuentiones Pre ſbyteri Parochialis. Arnulfus Lexo uienſis Epiſc. in Epiſt. p. 98 Ch. in Ta bul. Viennenſi. fol. 23. *Ibique in coram praeſentium ſe proclamauit, quod Ec cleſia, quam ipſe tenet in Siſtaco vil la in honore S. Petri de illorum com munia, nec habet priuilegium a Preſbyteratum, vnde ceſſum* (cenſum) *ſoluere poſſit, quod ei requirebant.* Fol. 45. *Eccleſiam S. Nazarii . . . cum omni Preſbyteratu ex antiqu ibi debito, et decimis omnibus ibi i re pertinentibus*, etc. V. *Preſbytera gium* et *Preſbyterium* 4. PRESBY TERATVS BENEDICTIO, i lib. 6. Capitul. cap. 81. V. in *Bene dictio* col. 614.

PRESBYTERICIDIVM, preſbyter occiſio, in Bulla Leonis X. PP. an 1516. apud Miraeum tom. 1. pag 236. col. 2.

PRESBYTERIVM. (1) Character ſi ue dignitas ſacerdotalis. Vgutio *Preſbyterium, officium, vel dignitas, vel ordo preſbyteri.* Vetus interpre Concilii Nicaeni can. 2. *Ad Epiſco patum vel Preſbyterium promoueri.* (2) Collegium preſbyterorum vel conſeſſus et conuentus Preſbyterorum vnius dioeceſis, Concilium, ſe potius Synodus. S. Cyprianus Epiſt. 35. *Et deſolatam per lapſum quo rundam Preſbyterii noſtri copiam glorioſis Sacerdotibus adornaret.* Idem Epiſt. 46. *Omni actu igitur ad me perlato, placuit contrahi Preſbyteri-*

um

a. (3) Pars Eccleſiae in qua Preſbyteri conſiſtunt, et ſacrae liturgiae vacant, Graecis βῆμα, ἄδυτον. Synodus Romana ſub Eugenio II. P. cap. *Sacerdotum aliorumque Clericorum Eccleſiis ſeruientium honores Laicorum diſcrete apparere conuenit. Quamobrem nulli Laicorum liceat in eo loco, vbi Sacerdotes, reliquique Clerici conſiſtunt, quod Preſbyterium nuncupatur, quando Miſſa celebratur, conſiſtere, vt libere ac honorifice poſſint ſacra officia exercere.*

PRESBYTERIVM, interdum pro Choro Eccleſiae. Anonymus de Vita S. Ioannis Archiepiſcopi Eboracenſis: *Preſbyterium, hoc eſt, chorum Eccleſiae de nouo ibi conſtruxit.* Liber Ordinis S. Victoris Pariſienſis MS. cap. 43. (4) Idem quod *Preſbyteratus*, Obuentiones Preſbyterii Parochialis. Ordericus Vitalis lib. 5. p. 587. V. *Preſbyteragium.* (5) Donatiuum, quod Pontifices Romani diſtribuere ſolent, maxime cum inaugurantur. Ita dictum videtur, quod ratione Summi Preſbyterii, ſeu Papalis dignitatis effundatur, quemadmodum Donatiua Conſulum, ὑπάτεια et ὑπατεῖαι appellata ſunt, quod ab iis initio magiſtratus ſpargerentur. S. Gregorius L. 4. Epiſt. 26. V. *Manus* et *Roga.*

PRESCA, contracte fortaſſis ſcriptum pro *Proxeneta.* Charta an. circ. 1100. ex Tabulario S. Victoris Maſſil. *Venit ad placitum conſtitutum vocato ad Willelmo in Eccleſia S. Victoris. Terribiliter increpauit eum Preſcam Poncii de Mongardin; ille negauit, quia contra eum hoc non fecerat, ſed propter recuperationem honoris S. Mariae et S. Victoris.*

PRESCARIA, pro *Praeſtaria* ſeu *Precaria*, eodem ſaltem intellectu. Charta an. 86[illegible] apud Calmet. to. 1. Hiſt. Lothar. [illegible]r Probat. col. 308.

PRESECA, PRESSECA, ſeruitium, quo tenentes domini ligna ſecare tenentur. Ch. Ottoc. reg. Bohem. a. 1226.

PRESEGVM, V. *Precegum.*

PRESFOCH, eadem notione qua Supra *Preſachia.* V. in hac voce. Statuta Eccleſ. Nemauſ. apud Marten. to. 4. Anecd. col. 1066.

PRESI, pro Prendi, cepi, in Leg. Luitprandi apud Murator. to. 1. part. 2. col. 2. V. *Prindere.*

† PRESIA, frugum perceptio, in Codicill. Mſ. a. 1430.

† PRESIAGIVM, PRECIAGIVM, PRAESIAGIVM, aeſtimatio, in Ch. a. 1239. V. *Pretiare.*

† PRESIGNIVM, praerogatiua, quaſi *Praeſignium*, in Ch. a. 1276.

PRESILIVM, idem videtur quod Braſilicum lignum, Gallis *Brézil.* Bernh. de Breydenbach Itin. Hieroſ. fol. 209. *Ibi etiam in maris huius inſulis lignum creſcit rubeum ad modum Preſilii.*

PRESMO, muſtum, quod ex vuis ſtillat, antequam calcentur botri, Petro de Creſcentiis lib. 4. cap. 2. Corruptam eſſe hanc vocem ſuſpicari licet; at vnde accerſenda, non ſatis ſcio: Graecis πρότροπος οἶνος, πρόδρομος eadem notione, Gallis *Mere-goutte*, V. in *Gutta* 7.

PRESONAGIVM, quod carceris cuſtodi praeſtatur ab incarcerato pro victu et potu qui ei ſubminiſtrantur. V. in *Priſo.* Conſuet. Toloſ. MSS. ex Bibl. D. Abb. de Crozat fol. 41.

PRESONARIVS, captiuus, incarceratus, Gall. *Priſonnier*, in iiſdem Conſuetud. fol. 41. vo. V. *Prexonerius* et *Priſo* 1. PRESONIVS, eadem notione. Chron. Aſtenſe apud Murator. to. 11. col. 273.

PRESONERIA, incarcerata. Statuta Montis Regal. fol. 22.

† PRESONERIVS, i. q. *Preſonarius*, in Ch. a. 1476.

PRESSA. (1) Vis, iniuria, violentia, vt videtur. Charta apud Meichelbec. tom. 2. Hiſt. Friſing. pag. 94. *Dixerunt quod Atto Epiſcopus eorum haereditatem iniuſte haberet per Preſſam in loco qui dicitur Hatile.* V. *Priſis.* (2) † Vox Hiſpanica, cataracta, aquarum obex, in Ch. ann. 1144.

PRES-

PRESSARE, (1) Papiae, *frequenter premere*. Gall. *Preſſer*. V. Sauaronem ad Sidonium lib. 1. Epiſt. 9. et ſupra in *Compreſſure*. (2) Vindemiam premere, Gall. *Preſſurer*. Charta Ingelrani Dom. Cociaci an. 1235. apud Thomaſſer. Conſuet. Bituric. p. 236. V. *Preſſorare*.

PRESSARIA, vox medicorum, *dicta, quod intus initiantur*, inquit Iſidorus lib. 4. Orig. cap. 9. V. *Preſſura 1.*

† PRESSARIVM, torcular. Bulla Vrbani III. a. 1185.

† PRESSATIO, exactio, in Ch. a. 1269.

PRESSE. Charta Theobaldi Bleſenſis Comit. an. 1126. apud Marten. tom. 1. Anecdot. col. 367. *Villam idcirco reaedificandam ita quietam et ab omni oppreſſione et exactione, Preſſe, taltiis, iuſtitia, banno, et ab eo quod dicitur iuſtum et iniuſtum, liberam concedimus*. Vbi f. leg. *Prece*. Eſt autem praeſtatio quae ſub nomine precationis exigebatur. V. *Preces 1.* niſi idem ſit quod *Preſſa*.

PRESSECA, V. *Preſeca*.

PRESSORAGIVM, Gall. *Preſſurage*, quae vox non ſemel in Chartis occurrit, Ius torcularium quod domino vt plurimum in vino exſoluitur. Charta ann. 1175. in Chartul. S. Vandreg. to. 2. pag. 1657. PRESSERAGIVM, eadem notione, in Charta an. 1220. ex Tabular. Belliloci. PRESSVRAGIVM, a Gall. *Preſſurage*, apud Fleureau in Hiſt. Bleſenſi cap. 30. pag. 142. et in Tabular. Calenſi fol. 170.

PRESSORARE, a Gall. *Preſſurer*, Vindemiam premere. Charta ann. 1297. ex Tabul. Autiſſiod. V. *Preſſare*.

PRESSORARIVM, i. q. *Preſſorium*, in Necrol. Pariſ.

† PRESSORATICVM, Ius torcularium, in Ch. Hugon. abb. S. Germ. Prat.

† PRESSORATVS, idem, in Ch. a. 1236.

PRESSORES, Venatorum genus. V. *Alatores*.

† PRESSORIARE, i. q. *Preſſorare*, in Chartul. Floriac.

PRESSORIOLVM. V. in *Preſſorium*

PRESSORIVM, πιεστήριον, in Gloſſ. Lat. Graec. Vgutio: *Torcular, proprie dicitur Preſſorium, quo uuae calcatae exprimuntur*, Gallis *Preſſoir*. Charta an. 1241. tom. 2. Hiſt. Eccleſiae Meld. pag. 143. Occurrit alibi paſſim. PRESSORIVM, ad veſtes premendas, Ammiano lib. 2[illegible] V. Reineſium Var. Lect. lib. 2. c.[illegible] PRESSORIOLVM, in Regula S. Caeſarii ad Virgines cap. 26.

PRESSVLARE LITTERAS, obſignare, ſigillum iis imprimere, Gall. *Cacheter, ſceller*. Otto Kultzingus de Translat. Monaſterii Hildengel. apud Leibnit. tom. 2. Spicil. Brunſuic. pag. 387.

PRESSVLVS, diminut. a Preſſus, apud Apuleium in Floridis. *Preſſule* adu. dixit idem Metamorph. lib. 4.

PRESSVRA. (1) Vox medicorum Caelius Aurelianus lib. 1. Acutor. cap. 1. V. *Preſſaria*. (2) Moleſtia, aerumna, labor, a premendo. Bulla Vrbani IV. PP. an. 1264. ex Bibl. Reg. V. *Preſſuria*. (3) Cenſura eccleſiaſtica, ſic titulus in can. Non in perpetuum 24. q. 3. vbi de excommunicatione agitur. Ita Macri in Hierolex. (4) Turba comprimens, conferta multitudo, populi frequentia, a Gall. *Preſſe, foule de monde*. Miracul. S. Wlframni ſaec. 3. Bened. part. 1. p. 375. *Hac itaque densa plebis conſtipatione comitati per urbem incedebamus, nullamque ingentis Preſſurae iniuriam ſentiebamus*. (5) † Impreſſio ſigilli. Stat. ſynodal. eccl. Caſtr. (6) † Idem quod *Preſſoraticum*. Ch. Mſ. a. 1133.

PRESSVRAGIVM. V. ſupra in *Preſſoragium*.

PRESSVRATA, Ius torcularium ſeu *preſſorii*. Charta an. 1110. ex Chartular. Floriac. fol. 68. V. in *Preſſorium*.

† PRESSVRATIO, [illegible] q. *Preſſura* [illegible] in Ch. Mſ.

PRESSVRIA, ſeu potius *Preſſura*, moleſtia. Albertus Stadenſis a. 1139. V. *Preſſura 2.*

PRESSVS. Lex Aleman. tit. 69. § [illegible] *Si autem totus* (uaſus) *a Preſſo* [illegible] *ſciſſ*[illegible]

ſciſſus fuerit, *etc.* Galli dicerent, *de prés.*

PRESTA, mutuum, a Gall. *Prêt.* Chron. Corn. Zantfliet ad an. 1416. apud Marten. to. 5. Ampl. Collect. col. 408. V. infra *Preſtus.*

PRESTA, exactio nomine *praeſtae* ſeu mutui. Charta an. 1147. inter Probat. tom. 2. nouae Hiſt. Occitan. col. 520. V. *Mutuum* et *Preſtus.*

PRESTALDI, et PRISTALDI, executores iudicum nobilium, Sambuco, in Decret. S. Ladislai Hung. Regis lib. 1. cap. 41. etc.

PRESTARE, PRESTARIA. V. *Praeſtare* et *Praeſtaria.*

PRESTATOR, *fenerator*, in Gloſſ. X. ſaltem ſaec. ad calcem Collect. Canon. ex Bibl. DD. *Chauvelin* Regiorum Sigillorum Cuſtodis.

PRESTERIA. Ioannes XXII. PP. in Epiſtola de Rebus Armenicis, apud Odoricum Rainaldum a. 1322. n. 34. *Abbatias, Monaſteria, Caſalia, et Preſterias ardentis foci flamma conſumant.* Vbi forte *preſteria* eſt domus Preſbyteri, Gall. *Preſtrerie.* Regeſtum Ludouici Ducis Andegauenſis fol. 104. *Eſtienne Aubert homme lige à cauſe de la Gorronne et du Marc aux fieſs de la foreſt de Mayenne, et d'une Preſtrerie, avec les gages et emolumens, qui y appartiennent, et les devoirs.* V. *Feudum Preſbyteri.*

PRESTES, pro *Superſtites.* V. *Praeſtis.*

PRESTVLA, particula, ſegmentum, vt videtur: ſolebant quippe interdum ſegmento pergamineo Chartae appenſo ſigillum apponere. Charta Iohannis Epiſc. Patav. an. 1383. apud *Steyerer* in Commentar. ad Hiſt. Alberti II. Ducis, col. 431. *Cuiuslibet eorum vero ſigillo, alba cera et Preſtula pergamenea, more eorumdem conſueto, in pendenti ſigillatas, non viciatas, etc.*

PRESTVS. (1) Mutuum, *Prêt.* Marculfus lib. 2. form. 1. V. *Preſta.* (2) Exactio nomine *preſti* ſeu mutui. Statuta Aſtenſ. Collat. 1. cap. 52. fol. 11. vo. V. *Mutuum* et *Preſta.*

PRESVRA. (1) Coagulum, Gall. *Preſure.* Lit. remiſſ. a. 1352. (2) Impreſſio, character, in Stat. an. 1359. V. *Preſſura* 5.

† PRESVS, conſtitutus, ſtatutus. Ch. a. 1165.

PRETIERIA, PRETHERIA, vt ſupra *Prederia*, Machina bellica, quam *Petrariam* alii vocant. Otto Morena in Hiſt. Laudenſ. apud Murator. to. 6. col. 1053. V. *Petraria* 2.

PRETIARE. (1) Pretium ponere, vel aeſtimare, Gall. *Priſer.* Lex Aleman. edit. Heroldi tit. 71. (2) Pro *Depretiare* vſurpat Gelaſius I. PP. in Opuſculo contra Lupercalia: *Vos eadem* (Lupercalia) *Pretiatis*, *vos eorum cultum celebritatemque vilem vulgaremque redditis.* V. *Depreciare.*

† PRETIARIA, res quae *pretio* ſ. pecunia acquiritur. Ch. Mſ. Iuon. epiſc.

PRETIATOR, aeſtimator, qui pretium ponit, Gall. *Priſeur.* Charta an. 43. Chunradi Reg. ex Chartul. Aptenſi fol. 25. vo. V. infra *Priſare.*

PRETIOSA. (1) Verſiculus, qui ad Horam canonicam, quam *Primam* vocant, dicitur. Bulla Vrbani V. PP. apud Soreſinum de Capit. SS. Petri et Pauli p. 8. ex Macr. Hierolex. *Quatenus omni die poſt Primam et Pretioſa teneantur omnes*, *etc.* Ibidem *p. 9. Quatenus poſt mortem D. N. Papae poſt Pretioſa*, *ſtatim loco praedictorum teneantur cantare* De profundis, etc. Ab hoc verſiculo (2) PRETIOSA etiam nuncupatus locus in Eccleſiis Cathedralibus aliisque, ad quem recitata in choro oratione *Domine Deus omnipotens*, *qui ad principium huius diei*, *etc.* procedebant, in eo Martyrologium, Excerpta Canonum et Necrologium lecturi. Ordo MS. Benedictionum et precum Eccleſ. Remenſ. fol. 10. et ſeqq.

PRETIOSITAS. (1) Pretium, Gall. *Prix.* Iac. de Voragine in Chron. Ianuenſi apud Murator. to. 9. col. 19. *Reſpiciendo enim ad Pretioſitatem materiae*, *multo melius valet clauis aurea et argentea*, *quam lignea.* (2) Res pretioſa, in Libello de Sanguine Chriſti ap. Mabill. t. 3. Annal. p. 700.

PRETIVM et PRAEMIVM nonnihil inter

inter ſe differre colligitur ex Charta apud Lobinell. to. 2. Hiſt. Britan. col. 228. *Tradidit Willelmus Grannart partem ſuam molendini quod eſt ibi in vadimonium pro XXIV. ſol. illius monetae, tali pacto vt medietas partis ſe redimeret et alteram monachi in praemio haberent. Quod audiens abbas Natalis prohibuit fieri, et iuſſit vt tota pars molendini in Pretium et in Praemium reciperetur, quousque molendinum adquitaretur.* Vbi *pretium* videtur eſſe debitum, quod in iure *reliquum* dicitur, Gall. *Arrerage: praemium* vero debiti caput et ſumma, Gall. *Principal.* PRETIVM, exiſtimatio, auctoritas, in Litteris Bonifacii IX. PP. ann. 1391. to. 6. Spicil. Acher. pag. 49. *Oſtendat itaque Pretium Apoſtolicae monitionis, oratio diuturnae anguſtiae, etc.* DE PRETIO, alicuius pretii. *Equus de pretio*, in Charta an. 1226. apud Rymer. to. 1., pag. 290. PRETIVM, compoſitio, ſeu mulcta pecuniaria homini impoſita, qui alium occiderat, ſecundum eius aeſtimationem, ſeu ſecundum eius natales. Nam alia erat Preſbyteri, aut viri nobilis, alia ſerui, aut hominis inferioris conditionis aeſtimatio, aliudque pretium. Papianus lib. Reſponſor. tit. 3. *De ingenuo vero homicida intra Eccleſiam poſito, de interempti Precio, Principis eſt expectanda ſententia: quia de precio occiſorum nihil euidenter Lex Romana conſtituit.* PRETIVM ANCILLAE. Canones Hibernienſes l. 40. c. 4. *Princeps* (id eſt Epiſcopus) *in ſua morte etiam de rebus Eccleſiae commendare poteſt, hoc eſt Pretium ancillae, ſiue de mobili, ſiue de agro.* Lib. 46. c. 5. *Omnis qui auſus fuerit ea, quae ſunt Regis aut Epiſcopi, furari, aut aliquid in eos committere, paruipendens diſplicere, ſeptem ancillarum Pretium reddat, aut 7. annos poeniteat cum Epiſcopis.* V. *Ancilla* 2. PRETIVM NATIVITATIS, dicitur in Legibus Anglicanis. Hinc *Natus ad quatuor vel 14. libras*, dicitur is, cuius *pretium natiuitatis* eſt 4. vel 14. librarum. V. *Wera.* PRETIA COEMETERIORVM, ſepulturarum obuentiones Concilium Narbonenſe ann. 1054 can. 14. PRETIVM SEPVLCRI apud Hibernos, quod ex bonis mobilibus defuncti Eccleſiae; in qua humabatur, cedebat: vacca nempe equus, veſtimentum, et ornamentum lecti. Canones Hibernienſes l. 19. c. 6. V. *Heriotum*, et *Sedatio*. PRETIVM NVPTIALE, ſeu uxoris Dos. Lex Burgundionum tit. 61 PRETIVM REGIVM, eſt ius quo Regi vel Domino competit, res mercales comparandi certo et defini pretio. Iter Camerarii Scotici c. 17

PRETIVS, pro *Pretium*, in Decret Chlotarii II. Reg. an. 595. apud Baluz. to. 1. Capit. col. 20.

PRETIVS, pro *Pretioſus*. Fridegodu in S. Wilfrido c. 29.

PRETVLA, pro *Petrula*. Vita B. Placidi Bremit. to. 2. Iunii p. 612.

† PREVEDO, preſbyter, ſacerdos a Longob. *Prevede*. Murat. t. 5. Antiq. p. 125.

PREVENDE[illegible]ATA. Vide in *Praebenda*.

† PREVENDERIVM, menſurae an nonariae ſpecies. Ch. Mſ. an. 1405 V. *Praebenda*.

PREVOD MILITARE, ſpecies tribu ti apud Polonos. V. *Stroſa*.

PREX, παράκλησις, ἱκεσία, in Gloſſ Lat. Graec.

PREXIO, Carcer, Gall. *Priſon*. Statuta Aſtenſ. Collat. 2. c. 1. fol. 11 vo. V. infra *Priſo*. Hinc

PREXONERIVS, captiuus, incarceratus, vel qui in bello capitur Gall. *Priſonnier*. Statuta Vercell. l. 1 p. 10. vo. V. *Preſonarius*. PREXONERVS, eadem notione, in Memoriali Poteſt. Regienſ. ad ann. 1247 apud eumdem Murator. ibid. col 1115. PREYSONERIVS, eodem ſignificatu, pluries occurrit tom. 1 Hiſtor. Dalphin. p. 64. et alibi. V in *Priſo*.

PREYSIA, canalis, riuulus. Ch. Mſ. a 1500. V. *Preſa*.

PREZECHI, tributi ſpecies apud Bohemos, Occurrit in Charta Ottoc

ri Regis an. 1221. in Bohemia pia p. 88.

PREZIONARIUS, captiuus, in Ch. a. 1384. V. *Prexonerius.*

[PR]I, pro *prae*, antiquos dixiſſe auctor eſt Feſtus.

[PR]IAPUS, machina bellica, ſic dicta, quod rotis aptata, membri virilis ſpeciem referret, quomodo *Canones* Gallis. Hiſtoria Auſtralis ann. 1289. *Tandem machina quadam, Priapus dicta, muro ciuitatis magna parte interrupto, etc.* Forte etiam quia *Engin*, pro membro virili, et pro machina vſurpatur vulgo. Ea eſt fortaſſis machina quam hiſtorici noſtri *Engin à verge* vocant. V. *Ingenium* 2.

[PR]ICHA, Saxon. inferioribus, Exedra, ſeu eminentior in templo locus, interprete Leibnitio in Notis ad Excerpta ex Ordinar. Eccleſ. S. Matthaei to. 2. Script. Brunſuic. p. 475.

[PR]IDIANUS, aedituus, eccleſiae cuſtos, vt vult Mabillonius ſaec. 5. Benedict. p. 545. vbi de Translat. S. Iudoci: *Corpus vero S. Iudoci . . . intra eccleſiam quaerere coepit, et inſinuante Pridiano Sigemano, ad dexteram altaris S. Martini ſarcophagum inuenit.* Ex ſequentibus tametſi certum eſt Sigemannum aedituum fuiſſe: *Poſt Miſſam iuſſu Sigemani Aeditui foras aſportatus eſt;* addubitari haud immerito poteſt an *Pridianus* nomen ſit proprium, an dignitatis vel officii: quid enim *pridianus* ad aedituum?

[PR]IENTA, praeſtationis ſpecies, († i. vt videtur ac *primitiae*, Gall. ol. *Prainte.*) Charta an. 1226. in Tabul. Sangerm. *XX. denar. cenſuales cum omni iuſtitia ſuper duobus arpennis vinearum quae Prientam debent, ſitis ibidem.*

[PR]IMA, nempe *Hora*, ſeu primum ex Officiis Eccleſiaſticis diurnis. Conſuetud. MSS. S. Aug. Lemouic. fol. [.] † PRIMA CASSODOSA, ſic fortaſſe dicta, quod in ſacrario ſ. loco vbi aſſeruantur *caſſae* ſ. capſae reliquiarum decantaretur. Ch. Mſ. a. 1300. PRIMAE LIBER, qui ad *Primam* poſt verſiculum *Pretioſa* legebatur, in quo ſcilicet martyrologium, necrologium atque eccleſiae reditus vt plurimum continebantur. Statutum MS. Eccl. Lugdun. PRIMAE. *Legere in Primis*, Scholas ad Horam *Primae* tenere, in Statutis Academiae Pariſ. apud Acher. to. 6. Spicil. p. 381. PRIMA MENSIS dicitur Portio canonica, in Epitome Conſtitut Eccl. Valent. to. 4. Concil. Hiſp. pag. 162. quod prima die cuiusque menſis ſoluebatur. PRIMA MENSIS, eadem ratione dicitur Coetus Doctorum ad deliberandum de rebus quae ad Facultatem ſpectant conuenientium. PRIMA SANCTA, quid his verbis intelligendum ſit, docet Iohannes de Capella laudatus a Mabillonio in Notis ad vitam S. Angilberti ſaec. 4. Bened. p. 115. † PRIMA, fructuum erogatio, ſic fortaſſe dicta, quod ex frugum *primitiis* vel ad horam *primae* diſtribueretur. Ch. Mſ. a. 1274.

PRIMALIS, primarius, principalis, praecipuus. Charta an. 1485. apud Miraeum tom. 1. p. 737. col. 1. V. *Primaris.*

PRIMANI, qui etiam interdum *Primarii*, ſub Magiſtro militum praeſentali inter Palatinas Legiones recenſentur in Notitia Imperii. V. Henricum Valeſium ad lib. 16. Marcellini p. 131. PRIMANUS, primarius. Epiſt. ad Sixtum IV. PP. an. 1480. apud Ludewig. to. 5. Reliq. MSS. p. 298. Infra pro dignitate et officio vſurpari videtur.

PRIMARCHATUS. Burchardus de Caſib. S. Galli c. 7. de Vodalrico Abbate S. Galli et Patriarcha Aquileienſi: *Nam vt nobilitatem ſuam decuit, omnes fautores ſuos pace adepta, vel hic in Abbatia remuneravit, vel in Primarchatum ſecum ducens ibi honoribus et rebus ampliando exaltauit.* Legendum hoc loco *Patriarchatum*, aut ſane intelligendum opinatur Goldaſtus.

PRIMARCHES, princeps, in Epiſt. S. Pii PP. inter Acta SS. to. 3. Martii p. 477.

PRIMARCHIO, quaſi primus Marchio. Charta Pontii Comitis Tolo

 ſani

ſani an. 936. inter Inſtrum. tom. 6. Gall. Chriſt. nouae edit. col. 77.

PRIMARI. Petrus de Mura: *Cuius dici defectus, cogit aliquam lunationem Primari citius, ſiue anticipari primilunium per vnum diem: quae anticipatio appellatur ſaltus lunae.*

PRIMARIA, IC. Anglis, idem quod *Poderagium*, ſeu primarium ius hypothecarium, quod habet creditor in feudum, aut praedium debitoris. V. *Poderagium* et *Potioritas*.

PRIMARIOLVS, πρωτεύων, apud veterem Interpretem Moſchionis de morbis mulierum c. 144.

PRIMARIS, pro *Primarius*. *Primare altare*, non ſemel in Actis Murenſis Monaſterii p. 15. 25. 29. V. *Primalis*.

PRIMAS, qui primas partes tenet, qui primum locum obtinet. Grammaticus infimi aeui MS. *Primates vrbium, vicorum, caſtellorum*, in Cod. Th. non ſemel. *Primates regionis*, in Pragmatica Sanctione Iuſtiniani *c.* 11. *Primates Palatii*, in Lege Wiſigoth. l. 3. tit. 1. §. 5. PRIMAS, Vicecomes, apud Aimoinum in Translat. SS. Georgii et Aurelii ſaec. 4. Bened. part. 2. p. 50. PRIMAS CASTRI, qui eiusdem dominus eſt, nuncupatur, in Mirac. S. Genulfi Epiſc. ibid. p. 233. PRIMATES IVDAEORVM, πρωτεύοντες Ἰουδαίων, Socrati l. 7. c. 13. qui antea Patriarchae dicti, quorum abolitum nomen ſub Theodoſio Iuniore teſtatur Lex 29. Cod. Th. de Iudaeis. V. Samuelem Petitum l. 2. Var. c. 10. Blondellum de Papae primatu p. 532. et Iac. Gothofred. ad d. l. 29. PRIMATES, apud Chriſtianos, dicti Epiſcopi, qui in ciuitatibus, quae ex Imperii laterculis iure Metropoleos gaudebant, praeſidebant ex can. 2. Concilii Taurinenſis an. 397. cui conſonant Epiſtolae ſummorum Pontificum, nempe quod in Metropoli conuentus iuridici agi ſolerent a Praeſidibus prouinciarum, et ad eam *omnes, qui negotia videntur habere, concurrant*, vt eſt in Concil. Antioch. c. 9. vnde paſſim Metropolitani appellantur. Apud Africanos vero aliter ſeſe res habuit. Is e[...] Primas dicebatur, ſeu *Epiſcopus* [...] *mae ſedis*, qui ordinationis temp[...] collegas ſuos anteibat, quem [...] *Senem* appellabant, vt in hac v[...] docemus. Conc. Carthagin. ſub [...]niſacio PP. can. 86. in Cod. Af[...] *Primatus prioribus ordinatione* [...] *cedebatur.* Soliùs tamen Carth[...]nis ea erat praerogatiua, vt eius [...]piſcopus Primas eſſet Proconſul[...] prouinciae, et caput reliqua[...] quinque prouinciarum. Factum p[...] ea vt *Primates* dici coeperint [...] ſinguli Metropolitani, vt olim; [...] illi Epiſcopi, qui plures prouinc[...] et earum metropolitanos adminiſ[...]tione ſua complectebantur. Capit[...] l. 6. c. 439. PRIMVS INTER PRI[...]MATES, Titulus Remorum Archi[...]piſcopo ab antiquioribus conceſſ[...] ſi fides Hincmaro in Epiſt. ad Le[...]nem IV. Papam. PRIMAS *Gal*[...] *et Germániae* Anſigiſus Senonum A[...]chiepiſcopus inſtitutus a Iohan[...] PP. et confirmatus a Synodo Pe[...]tigon. an. 876. c. 7. PRIMAS TO[...]TIVS GALLIAE nuncupatur Hug[...] Archiepiſcopus Lugdunenſis, in T[...]bul. S. Albini fol. 29. PRIMA[...] *Gentium Traſmarinarum* dicitur La[...]francus Archiep. Cantuar. in [...] Vita a Milone Criſpino ipſius ſubp[...]ri ſcripta num. 19. PRIMATE[...] Epiſcopi interdum dicti, qui [...] coëpiſcopis ordinationis tempo[...] potiores erant; quomodo ab Hi[...]ro PP. Conſtantius Vzericae ci[...]tis Epiſcopus dicitur eſſe *Primas* [...] *uo honoris:* Et ibidem cura p[...]ciae Narbonenſis ob ſuſpenſi[...] Hermetis Metropolitani trans[...] ab Hilaro ad eum, *quem* [...] *Epiſcopalis ordo Primatem.* Ali[...]do primus inter comprouincia[...]piſcopus dicebatur, cuius ciui[...]cundum a Metropoli locum o[...]bat, ac ſecundo ab ea loco i[...]uinciae notitia deſcribebatur. [...]mondum ad Gaufridi Vindocin[...] Ep. 11. PRIMATIS inter Ab[...] titulo donatum a ſummis Pon[...]bus Abbatem Fuldenſem ſcribi[...]werus l. 1. Antiq. Fuld. c. 15.

RIMATIA, primatis dignitas, Gallis *Primatie*, apud Macros in Hierolex. ex c. 7. de in integr. reſtit.

RIMATIO LVNAE, nouilunium. V. *Primari* et *Saltus Lunae*.

RIMATIOR, qui apud aliquem primas obtinet, familiarior. Hiſtor. Andagin. Monaſter. apud Marten. to. 4. Ampl. Collect. col. 959.

RIMATVS. (1) Priuilegium. Capitulare Radelchiſi Principis Beneuentani an. 851. ann. 4. (2) † Principatus, regimen, adminiſtratio. Ch. fundat. monaſt. de Ciriſiaco.

RIMATVS, adiect. Primus, prior. Charta a. 1086. in Addit. ad Chron. Caſaur. apud Murator. to. 2. part. 2. col. 1002.

RIMAVERA, praeſtationis ſeu tributi ſpecies, an idem quod *Primitiua*, ſtrenae, xenia? († Neutrum, piſciculi genus eſt, Gallis *Primeverda*.) Tabular. S. Nicolai Andegau. *Comes Hoellus dedit S. Nicholao inſulam Denerallam integram, cum ſua parte cenagii, abſque Primauera.* Niſi forte intelligas ius animalia mittendi ad depaſcendas primas veris herbas.

RIMAYRANVS, PRIMAYRAS, Scabinus, vrbis conſiliarius, quorum primus, qui alibi *Maior*, *Primayras* dictus fuiſſe videtur. Conſilium an. 1267. ex Cod. MS. D. Brunet fol. 71. V. in *Prior*.

RIMICERIA, dignitas in Monaſteriis feminarum, quae aliis praeeſt. Regula S. Caeſarii ad Virgines c. 39. V. infra in *Primicerius*.

RIMICERIATVS. (1) Officium, dignitas *Primicerii*, in l. vnic. de Decanis lib. 6. tit. 33. Cod. Theod. Charta an. 1105. apud Calmet. to. 1. Hiſt. Lothar. inter Inſtr. col. 517. (2) Beneficium eccleſiaſticum, ſeu reditus ad *Primicerium* pertinentes. Necrolog. Tullenſe.

RIMICERIVM, poteſtas, imperium, dominatio. Acta Epiſcop. Cenoman. tom. 3. Analect. Mabill. p. 348.

RIMICERIVS, primus cuiusque ordinis. Lexicon Graec. MS. Reg. Cod 930. πριμμικήριος, ὁ πρῶτος ταξιώτης. Suidae, πρῶτος τῆς τάξεως τυχούσης, in Nouella Heraclii, ὁ ἐν ἑκάστῳ τάγματι πρῶτος. Primus in *ceram*, ſeu tabulam relatus. Hygenus de Limitib. agror. *Has conternationes ſublata ſorte quidam tabulas appellauerunt, quoniam codicibus excipiebantur: et a prima cera, primam tabulam appellauerunt.* Willelmus, Tyrius l. 4. c. 8. **PRIMICERII**, proceres. *Regales primicerii*, in Vitis Abbatum S. Albani p. 15. Interdum pro *ducibus* ſeu principibus alicuius negotii. Ibid. *Electi commilitones et Primicerii.* Matth. Paris an. 1240. *Sciſcitabatur, quis in exercitu foret Primicerius.* **PRIMICERIVS**, idem qui *Domeſticus*, apud Senatorem l. 10. Ep. 11. *Primiceriatus, qui et Domeſticatus nominatur.* **PRIMICERIVS**, dignitas militaris, tribuni dignitati proxima, apud Hieronym. ad Pammachium: *Sed ante Primicerius, deinde Senator, Ducenarius, Biarchus, Cirmicitor, Eques, deinde Tiro.* **PRIMICERIVS AVGVSTAE**, apud Euſtathium in Vita S. Eutychii Patr. CP. n. 84. **PRIMICERIVS AVLAE**, qui cubicinibus Imperatoriis praeerat. V. Notas ad Cinnamum p. 463. *Magnus Primicerius*, apud Conſtantinopolitanos, dignitas, de qua Codinus et eius interpretes. V. Ioannem VIII. PP. Ep. 169. **PRIMICERIVS**, dignitas in Eccleſiis Cathedralibus: officium ipſum *Primiceriatus*, apud Gregorium IX. l. 1. c. 8. vbi extinctam hanc dignitatem in Eccleſia Tullenſi ſub eiusdem Pontificis tempora obſeruare eſt. *Primicerius ſedes Apoſtolicae*, apud Ioannem VIII. PP. Ep. 7. ex iis, quas Sirmondus edidit. *Primicerius Eccleſiae Neapolitanae*, apud Eugippium in Vita S. Seuerini cap. vlt. **PRIMICERII SVBDIACONORVM**, *Notariorum*, *Lectorum*, in Eccleſiae Mediolanenſi an. 963. apud Vghellum in Appendice to. 4. p. 211. V. Gloſſ. med. Graecit. in πριμικήριος. **PRIMICHERIVS**, vt *Primicerius*, in Charta S. Gerardi Epiſc. Tull. an. 982. apud Calmet. tom.

tom. I. Hiſt. Lothar. inter Probat. col. 388.

† PRIMICERVS, primus et praecipuus. Chron. Th. Otterb.

PRIMICLERVS, munus eccleſiaſticum; primus et praecipuus inter Clericos, qui nempe vniuerſae Clericorum cateruae et familiae praeerat. Nam vt Diaconis Archidiaconus, Preſbyteris Archipreſbyter antiſtabant, ita Clero Primiclerus, cuius arbitrio oblationes Clericis pro ratione virtutis et officii diſtribuebantur. Conc. Compoſtell. an. 1031. inter Hiſpan. to. 3. p. 199.

PRIMICOPII, *qui primum locum in praeliis obtinent.* Gaſp. Barthii Gloſſ. apud Ludewig. to. 3. Reliq. MSS. p. 435. ex Guiberti Hiſt. Palaeſt.

PRIMIFORMIS dictus Adam, quia primus formatus fuit. Vetus Irenaei interpres l. 3. c. 23. V. *Primoplaſtus.*

PRIMILVNIVM, nouilunium. Vide *Primari.*

PRIMIOR, ad primum rei principium propius accedens. Otto Friſing. de Frider. I. Imper. apud Murator. to. 6. col. 644.

PRIMIPARA, quae prima vice peperit, Πρωτοτόκος, apud Martinium. Vtitur Plinius l. 8. c. 47.

PRIMIPETA, *Primum locum vel gratiam exponens*, vt leg. cenſet la Cerda apud Iſid. pro *Prima porta*, *Primum locum vel grecia expoſitio;* cui aſſentit Graeuius: niſi emendes ex Conſtantienſi: *Prima peto, primum locum, vel egregia expoſco.*

PRIMIPILARIVS, vt Primipilaris, Centurio primi pili ſeu primae cohortis. Otto Friſing. de Frider. I. apud Murator. to. 6. col. 651.

PRIMIPIL[illegible]VS, dignitas et gradus Primipili, apud Laur. in Amalth. Occurrit apud Ioh. Sariſber. l. 6. c. 16.

PRIMIPILARES, *qui ad paſcendos milites ſolemniter ad limitem deſtinabantur.* V. Gothofred. ad l. 6. Cod. Theod. lib. 8. tit. 4. De *primipilo* ſeu paſtu primipili, ibid. conſulendus, vt et ad l. 11. lib. 12. tit. 1. V. etiam Gloſſ. med. Graecit.

PRIMIPOTENS, primus potentia, qui alios omnes potentia praecellit. Apul. in Aſclep. Hermet.

PRIMISCRINIVS, qui primum locum obtinet in Scriniis publicis, vel inter *Scriniarios.* Notitia Imperii lib. I. c. 40. de Magiſtro militum in praeſenti: *Habet . . . . Primiſcrinios, qui Numerarii ſiunt.* PRIMISCRINIVS, cancellarius. Eo nomine Chartam an. 934. ſub Radulfo Rege ſubſcribit Vicbertus, apud Stephanot. to. 3. Antiq. Pictau. MSS. p. 337. PRIMISCRINIARII, et *Scribae regionarii*, inter officia Eccleſiae Romanae, apud Anonymum Vaticanum de Electione Paſchalis II. apud Baron. an. 1100. qui *Protoſcriniarii* nuncupantur apud Reginonem in Chronico. PRIMISCRINIATVS, dignitas ipſa, apud Senatorem l. 11. Ep. 21. PRIMISCRINIVS, pro *Primicerius*, in Vita S. Iohannis Gorz. Abbat. ſaec. 5. Bened. p. 374.

PRIMISERIVS, pro *Primicerius*, in Chartario Eccl. Auxit. c. 52.

PRIMISSARIVS, idem qui *Primicerius*, de qua voce infra. († Potius is qui primam horis matutinis celebrat miſſam.) Synodus Auguſtenſis ann. 1540. celebrata. Vox, vt videtur, deducta ex *Primicerius.*

PRIMITAS, primatus. Vita B. Coletae tom. I. Mart. p. 547.

† PRIMITES, primus, t. 7. Collect. Hiſt. Franc. p. 316.

PRIMITIAE, *quae veniunt ad altare*, vt ab eis ſecernantur quae mox ad domum preſbyteri deferre dicebantur, in quo poſitae fuerint diſcimus ex Chartul. S. Vincentii Cenoman. fol. 55. PRAEMICIAE et PREMITIAE, pro *Primitiae*, in Charta an. 1089. tom. 5. nouae Gall. Chriſt. inter Inſtr. col. 197. et in Charta ann. 1254. to. 6. col. 66. PRIMITIES, in Vita B. Columbae tom. 5. Maii pag. 381. PRAEMISSIA, *ae*, in Statutis MSS. Augerii Epiſc. Conſer. an. 1280.

PRIMITIALES, *Primitiui*, in Gloſſ. ad Doctr. Alexandri de Villa Dei. PRIMITIALIS. (1) Principalis, originalis. Vita S. Adalberti to. 3. Apr.

Apr. p. 181. (2) ✝ *Primitias* ſoluere, praeſtare. Stat. a. 1358.

PRIMITIARE, incipere, primitias dare. Petrus Bleſenſis Epiſt. 20. *Munificentiam a tenera Primitiauit aetate.*

PRIMITIARIVS, pro *Primicerius*, Dignitas Eccleſiaſtica apud Crodogangum Metenſem Epiſcopum in Regula Canonicor. c. 10. V. *Primicerius* et *Primiſſarius*.

PRIMITIVA. (1) Primitiae, in Chartis Regum aliquot Nauarrae aerae 1068. et 1094. apud Antonium de Yepez in Chronico Ordinis S. Benedicti to. 1. V. in *Tertia*. (2) Strenae, xenia. Matth. Paris an. 1249.

PRIMITIVM, πρωτεῖον. Gloſſ. Lat. Graec. in Caſtigat. *Primitium, primatus*, πρωτεῖον. Cod. Sangerm. *primitiuum*.

✝ PRIMITIVVM, prima perſcriptio, i. q. *Protocollum*, in Teſtam. ann. 1149.

PRIMITIVVS, qui ex alio originem non habet, apud Prudentium, Columellam et alios. *Primitiuus*, πρωτότοκος, in Gloſſ. Lat. Graec.

PRIMITVS, prius, *Primitus*, πρώτως. Gloſſ. Lat. Graec. Diploma Caroli Reg. Hungar. ann. 1325. apud Ludewig. tom. 5. Reliq. MSS. pag. 486.

PRIMIVIRGIVS, πρωτοραβδοῦχος, in Gloſſ. Graec. Lat. primus ex lictoribus, qui virgam deferunt. Gloſſ. Iſid. *Primiuirgius, caballarius, quod primus eſt militiae in virgis.* Vbi Excerpta: *Primiuirgius, caballarius, quod primae eſt militiae, ius in virgines virgis.* Emendat la Cerda: *Primiuirgius, clabarius* (vel clauarius) *qui primus eſt militiae in virgis*, hoc eſt, vt monet Graeuius, Militum virgatorum, qui praeibant magiſtratus cum virgis et baculis, vt lictores Romae. *Clauarius*, a claua, qui clauam ſeu baculum praefert.

PRIMNA, puppis, Graec. πρύμνα. Ethelwerdus l. 4. c. 4.

PRIMOGENITA, primitiae. Charta an. 1069. ex Tabulario Eccleſiae Gratianopolit. fol. 24.

PRIMOGENITALIS, primogenitus, apud Tertull. adu. Valent. c. 20.

PRIMOGENITOR, primogenitus, filius natu maior. Litterae Iohannis Reg. Franc. a. 1361. to. 3. Ordinat. p. 489.

PRIMOGENITVRA, ius et priuilegium primogeniti, Gall. *Droit d'aineſſe*. Charta Philippi Pulcri ann. 1291. apud Thomaſſer. in Biturig. p. 727. V. *Aineſcia* et *Maioratus*.

PRIMOGENIVS, [illegible], in Gloſſ. Lat. Gr. Ciceroni primigenius. Regula Mellic. in Chronic. eiusdem Monaſt.

✝ PRIMOLVS, *priorum princeps*, in vet. Gloſſ. Cod. 7641.

PRIMOPERAM, *Genus officii*, in Gloſſ. Lat. MS. regio cod. 1013. an *primus* ſeu *Primicerius operum*, ſeu *Operarius*, de qua dignitate ſuo loco egimus.

PRIMOPLASTVS, vox hybrida, πρωτόπλαστος, apud Tertull. exhortat. caſtitatis c. 2. vet. Irenaei interpr. l. 2. c. 9. Prudentium hymno 7. et in lib. 1. Sacram. Rom. Eccl. c. 42. etc.

PRIMORDIALIS, primigenius, principalis. *Verbum primordiale*, apud Tertull. adu. Iudaeos c. 2. *Primordialis cauſa*, apud Ammian. l. 30. initio.

PRIMORDIALITER, primum. Anonymus de geſtis Manfredi et Conradi Reg. apud Murator. to. 8. col. 615.

✝ PRIMONES, proceres primi ordinis. V. *Primus* et *Subprimates*.

PRIMOTICVS, primo natus, praecoquus. Apitius lib. 4. de Re Culin. c. 5.

PRIMVLE, primo, primum, vel nuper. Adamnanus lib. 3. de locis SS. c. 4.

PRIMVS, primae, vt aiunt, conditionis, vt *Medianus*, mediae, et *Minoſledus* infimae, apud Alamannos, in Capitulis ad Legem Alaman. c. 22. edit. St. Baluzii: *Si Primus Alamannus fuerit, ducentos ſolidos componat.* V. Gloſſ. med. Graecit. in πρῶτος.

PRIMVS ALTARIS, inter dignitates Eccleſiae S. Egidii recenſetur in Bulla Pauli III. PP. ann. 1530. pro

Seculariſat. eiuſd. Eccl. Horum officium ſeu dignitas *Prima* et *Secunda altaris* dicitur in eadem Bulla. PRIMVS IN CVRIA; quae fuerint eius iura et praerogatiuae, videſis in Notis Gothofredi ad leg. 127. Cod. Theod. l. 12. tit. 1. PRIMVS HONOR. Non ſummus, vt monet idem Gothofredus ad leg. 4. eiuſd. Cod. lib. 6. tit. 27. verum vltimus, qui ſcilicet primus receptis intra ſcholam deſ[illegible]tur: *Noui quinquennio vacent a Primi quoque honoris auſpiciis.* PRIMVM NAVIGIVM, πρωτόπλοια, in Gloſſ. Lat. Graec. PRIMVS NAVIVM, apud Luithprandum lib. 3. cap. 6. Romanus Lacapanus fuiſſe dicitur, qui Graecis δρουγγάριος. PRIMVS PALATII, dignitas, qua donatus *Hermenegildus*, qui Chartam Ranimiri Regis Legionenſis aerae 979. ſubſcripſit, apud Anton. de Yepez, in Chron. Ord. S. Benedicti to. 5. p. 438. ſtatim poſt Epiſcopos et Abbates. De Hermenegildo, vide ibid. p. 428. PRIMVM TEMPVS vocantur Kalendae Martiae, quod ab iis annus exordium ducat, in Cod. Theod. lib. 12. tit. 1. de Decurion.

PRINCEPS, Rex, Imperator, in Legibus Wiſigoth. lib. 5. tit. 7. §. 20. in Leg. Longob. lib. 2. tit. 29. §. 1. PRINCEPS, Dux, qui prouinciae praeeſt, in Leg. Alaman. cap. 85. in Leg Baiwar. c. 2. Interdum eodem Principis nomine Rex et Dux deſignantur. Capitul. l. 5. c. 367. PRINCIPES dicti, quotquot in ordine aliquo primarium locum obtinent, quos poſterior aetas *Primicerios* appellauit. Senator l. 7. Ep. 24. Erant autem *Principes* in Militia, *Principes* ſcilicet *Legionum et Cohortium*, de quibus Vegetius lib. 2. c. 8: a quibus nomen tranſiit ad *Principes officiorum*, qui in omnibus officiis omnium Magiſtratuum ciuilium et militarium erant. Capitolinus in Antonino: *Additis officiorum omnium Principibus.* Horum mentio fit paſſim in Notitia Imperii: De his etiam eſt titulus Cod. Theod. *de Cohortalibus*, *Principalibus*, *Cornicularíis et Primipilariis*. PRINCIPES AGENTIVM *in rebus*, de quibus eſt tit. 28. in Cod. Th. lib. 27. qui et *Primates* dicti in Lege 22. de Agentib. in rebus, eod. Cod. Senator lib. 11. Ep. 35. V. Iacobum Gothofredum ad d. tit. PRINCEPS MILITIAE dictus apud Gallos Seneſcallus, cuius praecipuum munus fuit in rebus bellicis. Rigordus an. 1184. V. *Seneſcalcus*. PRINCEPS OFFICII, primus officialium, id eſt Miniſtrorum et Apparitorum Iudicis vel Rectoris Prouinciae, in l. 1. C. Theod. de Offic. Rect. prou. apud Lampridium in Heliogabalo et in Alexandro, Symmachum lib. 1. Epiſt. et auctorem Queroli. V. *Priores officiorum*. PRINCEPS CASTRORVM, in veteri inſcriptione 1101. 5. PRINCEPS CIVITATIS, πρωτοπολίτης, in Gloſſis Graec. Lat. Gloſſae Lat. Graec. *Princeps*, πρωτοπολίτης, ἔξαρχος. Aliae: πρωτοπολῖται, *Proceres*. Sic autem appellabantur, qui in ciuitatibus praecipuos Magiſtratus gerebant. Vnde Sextus Rufus Odenatum Palmyrenum *Decurionem* vocat, quem Vopiſcus *Principem ciuitatis*. V. Gruteri Inſcript. 472. 4. et infra in v. *Prior*. PRINCEPS SACERDOTVM, Titulus honorarius, quem aliquando vſurpaſſe videntur Primates; quibus exinde prohibitum ne eo vterentur. Capitul. lib. 7. c. 29. PRINCIPES, proceres Palatii. Titulus Legis Alamannorum in antiquis codicib. *Incipit Lex Alamannorum, quae temporibus Chlotarii Regis vna cum Principibus ſuis . . . . conſtituta eſt.* Vbi alii habent *Proceribus*. PRINCIPES CASTRI, PATRIAE, proceres regionis, in Charta an. 1108. inter Inſtr. to. 2. nouae Gall. Chriſt. col. 277. PRINCEPS, Nomen dignitatis. Moſchopulus p. 160. πρίγκιψ, ἀξιώματος ὄνομα. Primus autem *Principis* nomenclaturam, in honorarium ſeu potius feudalem titulum, in Italia, inuexit Arechis Dux Beneuentanorum, vt ſcribit Leo Oſtienſis lib. 10. c. 10. A Principatu Beneuentano poſt annos 90. prodiere *Principatus*

Saler

Salernitanus et Capuanus. Falcandus p. 659. Ex quibus colligitur, *Principis* titulum, Comitem longe dignitate praeceſſiſſe. Ex praedictis etiam docemur, ab Italia in caetera regna, etſi in quibusdam ſerius, profluxiſſe eiusmodi *Principis* titulum: iam et inde in Regnum Hieroſolymitanum tranſiit. Quippe cum Boëmundus Tancredi filius in haeredii ſortem a Rogerio fratre Tarenti et aris Principatus obtinuiſſet, vt narrat Ordericus Vitalis lib. 8. p. 677. Antiochiae Dominus factus, eiusdem *Princeps* appellatus eſt, quod, inquit Will. Tyrius lib. 6. c. 23. antea *Princeps* vulgo nuncuparetur; Tarenti ſcilicet, vt habent praeterea liber vernaculus de Familiis Vltramarinis, et Ioan. Villaneus lib. 4. c. 18. Atque inde forte an fluxit, vt complures dignitate licet et natalibus longe inferiores proceres *Principis* titulum ſibi arrogarint, vel certe vt iis ille a Scriptoribus adſcribatur, quod mox docemus. Inde etiam originem duxere *Principatuum* erectiones, quae in Francia noſtra et in Belgicis prouinciis ſerius noſci coepere. Primus enim, qui mihi occurrat, in Francia principatus, eſt Chaleſius in Inculiſmenſi agro, in Hiſtoriae Aruernenſis probat. pag. 228. ſub an. 1478. et in Ceremoniali Franciae an. 1513. tametſi de erectione non conſtet. Exhinc complures leguntur inſtituti, atque in iis louisuillae an. 1552. Porceani an. 1561. Guemenaii an. 1570. PRINCIPES in Francia triplicis generis eſſe obſeruat Saniulianus lib. de Origin. Burgundionum c. 33. extremo: ac primo quidem ita appellari, qui ex domo regia ſunt, quos vulgo *Princes du ſang* dicunt: deinde qui orti ex Principum extraneorum familia in Aula Regum Galliae militant, et in Francia ſedes fixere: hic denique ita vocari, qui feuda poſſident cum titulo Principatus, de quibus mox egimus. Sed qui regnante Carolo V. in Francia pro Principibus haberentur, docet prae caeteris Chriſtina Piſana *au Tréſor de la Cité des Dames*, 2. part. c. 9.

Quartam denique Principum ſpeciem addunt Bodinus lib. 1. de Republica c. 6. p. 63. et Marca lib. 6. Hiſtor. Beneharn. c. 8. num. 4. qui ſcilicet feuda maiora, vel etiam oppida poſſident in regni confiniis, de quorum ſupremo dominio ac ſuperioritate Principes ac Reges non conuenere inuicem in pactis ac foederibus, atque adeo *ſuperſeſſum eſt*, donec de rei veritate conſtaret. At cum publicae iſtae vix dirimantur lites, factum, vt flagrantibus potiſſimum bellis eorum poſſeſſores oppida ſua munierint, et, cum neutri Principum parerent, horum ſe ſupremos Principes indigitarint, quod de Byzantio ſcribit Iuſtinus l. 9. PRINCEPS, nomen videtur fuiſſe dignitatis in regno Anglorum. Chartam enim Offae Regis ſubſcribunt ſtatim poſt Epiſcopos *Brordanus Patricius*, *Binnanus Princeps*, deinde *Duces*, in Additament. ad Matth. Paris p. 155. PRINCEPS, dignitas, vt videtur, fuit apud Hiſpanos. Diuiſio Oxonienſis et Auſoenſis Epiſcopatuum ann. 1088. ſub Adelfonſo Imper. et Hiſpaniarum Rege, quae exſtat poſt Concilium Bracarenſe I. ſubſcribitur ab *Epiſcopis* et *Abbatibus*, deinde a *Comitibus*, demum a *Principibus*, hoc modo: *Ego Martinus Comes confirmo, etc. Ego Aluarus Diaz Princeps confirmo.* PRINCEPS WALLIAE, titulus veterum principum Prouinciae Anglicae, quam *Walliam* vocant, qua in ius Regum Angliae redacta, eorum filii primogeniti eodem titulo deinceps donati ſunt. V. Thomam Walſinghamum p. 48. et Thomam Smith l. 1. de Republ. Anglor. c. 17. PRINCIPES in Germania qui dicantur, docet Albericus in Chronico MS. an. 1234. *In Alemannia omnes Archiepiſcopi, et Epiſcopi, quidam excellentiores nigri Abbates, et omnes Duces, et quidam Marchiones, et Lantgrauius Turingiae, et Palatinus Comes de Reno, omnes iſti vocantur Principes. Caeteri autem ſunt vel Comites, vel Caſtellani, vel nobiles. Ordo Principum*, apud Ottonem Friſing. de Geſtis Friderici l. 2.

l. 2. c. 28. PRINCEPS, in iure feudali Saxonum cap. 38. §. 8. et ſeqq. *tali nomine cenſetur, eo quod habet feudi vexillum, de quo ipſe Princeps dicitur et habetur. Nullus ab eo debet recipere, cum illud alius ab eo receperit. Qui confert taliter, inueſtitus non eſt primus in feudo, et ideo non debet Princeps appellari. Qui poſſidet feudi vexillum, et eſt Princeps, nullum laicum debet habere dominum, praeter Regem.* PRINCIPES dicti ipſi Comites, in Charta Caroli C. in Tabulario Deruenſi. PRINCEPS, pro *Dominus*, alicuius nempe oppidi vel caſtri. Ita inſcribuntur Dux Normanniae apud S. Anſelmum lib. 3. Ep. 8. et alibi, Comes Flandriae apud eumdem lib. 3. Ep. 28. *Princeps Malamortenſis caſtri*, apud Gaufredum Voſienſem l. 2. c. 3. *Guillelmus Belliſmenſis prouinciae Principatum gerens*, in Charta fundationis Abbatiae Longlay, quam ſubſcribit hoc modo, *Willelmus Princeps*, apud Aegidium *Bry* in Hiſtor. Perticenſi pag. 42. 44. PRINCEPS, ſuperior dominus, Gall. *Chef-Seigneur*. Pactum inter A. Epiſcopum Aginnenſem et S. de Monteforti Ducem Narbonenſem et Comitem Toloſae a. 1217. in Regeſto 30. Tabularii Regii ch. 16. PRINCEPS etiam ſuae ciuitatis dicti interdum Epiſcopi, vt in Canonibus S. Patricii can. 30. et aliis Hibernicis Synodis apud Waraeum in Opuſculis S. Patricii p. 120. Obtinuit haec Epiſcoporum nomenclatura maxime apud Germanos, vt ex ſuperius dictis manifeſtum eſt: hanc nihilominus ante ſaeculum XI. Epiſcopis tributam eſſe negat Conringius in Cenſ. Diplomat. Ludou. pag. [illegible]. Idem titulus conceſſus etiam Abbatibus, in Canon. Hibernicis cap. 6. to. 9. Spicil. Acher. p. 12. Eo etiamnum decorantur Abbates Fuldenſis, Campodunenſis, Weiſſenburgenſis et Murbacenſis. PRINCEPS CARCERIS, ἀρχιδεσμοφύλαξ δεσμωτηρίου, Geneſ. c. 39. v. 23. V. *Principalis Cuſtos*. PRINCEPS ECCLESIAE, dignitas Eccleſiaſtica, eadem forte, quae apud Graecos ἐκκλησιάρχȣ. Ordo Romanus. PRINCEPS METENSIS dictus huius Eccleſiae Primicerius, apud Lambertum Ardenſ. lib. 4. Hiſtor. c. 95. V. ſupra *Primicerius*. PRINCEPS MONASTERII, qui alias *Aduocatus* et *Defenſor* nuncupabatur Regula S. Pachomii. PRINCEPS NERVORVM, Cerebrum. Alexander Iatroſophiſta MS. lib. 1. Paſſionum.

PRINCERVS, vt *Primicerius*. V. ſupra *Princeps Metenſis*.

PRINCIPALES, praecipui ciuitatum οἱ ἐν τέλει, in veteri Inſcriptione. Alia Inſcriptio apud Gualterum in Tabulis Siculis pag. 26. *Ti. Claudi[o] Herodiano C. V. leg. prou. Sicil. ind[...] rariſſimo patrono Col. Panhorm[i] Principales viri ex aere collato DD*. *Principales vrbium*, in Cod. Th. l. 40. tit. 5. de Haeret. PRINCIPALES CVRIAE, decuriarum primi. Acta S. Symphoroſae to. 4. Iulii p. 358. Horum dignitas et officium PRINCIPALITAS dicitur in Cod. Th. l. 6. de Quaeſt. tit. 35. PRINCIPALES MILITES. Veget. lib. 2. c. 7. *Hi ſunt Milites Principales, qui priuilegiis muniuntur*. V. *Principium* 2. PRINCIPALIS, Gymnaſiarcha, Gall. *Principal*. Conſuet. Vniuerſ. Pariſ. per Robert. Goulet fol. 9. vo. PRINCIPALIS, primus, primaeuus, antiquior. Vetus Interpres Irenaei lib. 5. c. 14. PRINCIPALIS CVSTOS, idem qui ſupra *Princeps Carceris*, in Chron. Parm. ad an. 1286. apud Murator. to. 9. col. 809. PRINCIPALE NOMEN. *Haeres nomine principali*, id eſt titulo directo, vniuerſali, interprete Gothofredo ad leg. 17. Cod. Theod. tit. 5. de Haeret.

PRINCIPALISSIMVS, Maximus. Necrolog. Fratrum Minor. Silu[...]

PRINCIPALITAS. (1) Principis auctoritas, maieſtas. Libellus Precum Marcellini et Fauſtini. (2) Principatus, Gall. *Principauté*, in Charta an. 1018. inter Inſtrum. tom. [...] nouae Gall. Chriſt. col. 139. V. a[...] notione in *Principales*. (3) Praeſtantia, excellentia, Gall. *Primauté*. Tertull. de Anima c. 13.

PRINCIPALITER. (1) Praecipue, potiſſimum, apud Rolandin. Patau. de factis in Marchia Taruiſ. tom. 8. Murator. col. 266. *Principaliter*, principis more, in Plin. Paneg. c. 47. (2) Synodus Pergam. an. 1311. apud Murator. to. 9. col. 566. *Sub poenis et tenoribus praedictis ſe obligent Principaliter et in ſolidum.* Galli dicerent, *s'obliger ſolidairement et un ſeul pour le tout.*

PRINCIPARE, gubernare, regere, principem agere. Sidonius Apollinaris Carm. 9. 23. Carmen vetus de miſſione Spiritus Sancti lib. 1. Aduerſ. Barthii c. 3. Vbi *a principante exordio*, idem ſonare videtur quod a primo exordio; adeo vt *principare* hic ſit pro incipere. Fulcuinus in Abbat. Lobienſ. ap. Acher. to. 6. Spicil. p. 548. *Facta eſt autem haec dedicatio . . . . Domino in perpetuum regnante, Pippino autem Francis Principante.*

PRINCIPARI, praeeſſe, Praeſidere. Ottoboni Annal. Genuenſ. ad an. 1194. apud Murator. to. 6. col. 368.

PRINCIPATOR, qui principium dat rebus. Arnobius in Euangeliſtarum [illegible]. V. *Principiator.*

PRINCIPATVS, Angeli ex tertio Hierarchiae Angelicae gradu, ſic dicti, quod *in eorum praelatione primus Principatus manifeſtatur, quia ipſum principando et imitantur et manifeſtant*, inquit Hugo ex S. Dionyſio. V. Iſidorum l. 7. Orig. c. 5. Guillelmum Pariſ. S. Bernardum, et alios.

PRINCIPIARE. (1) Imperare, Principem eſſe. Conc. Ouetenſe inter Hiſpan. to. 3. p. 160. V. ſupra *Principare.* (2) PRINCIPIARE, PRINCIPIARI, incipere, oriri, principium ducere. Elmham. in Vita Henrici V. Reg. Angl. edit. Hearnii cap. 20. p. 44.

PRINCIPIATOR, vt ſupra *Principator.* Chron. Domin. de Grauina ap. Murator. to. 12. col. 686.

PRINCIPIENS. (1) Incipiens, inchoans. Statuta Monaſt. S. Germani Pariſ. in Hiſt. eiusdem inter Probat. p. 173. (2) † Ad doctoris gradum promouendus. Stat. Vniu. Aurel. a. 1336.

PRINCIPISSA. (1) Principatus, *Principauté.* Charta homagii an. 1480. praeſtiti Carolo Cenoman. Comiti Prouinciae, ex Schedis Pr. de Mazaugues. (2) † PRINCIPISSA BELLI, MILITIAE, dux exercitus. Annal. Laur. Bonincont.

PRINCIPIVM. (1) Palatium principis. Tertullianus de Corona militis c. 12. (2) Miles ipſe *Princeps*, ſeu *Principalis*, vt eſt apud Vegetium l. 2. c. 7. Ita vtuntur idem Vegetius lib. 1. c. 20. Frontinus lib. 2. cap. de Inſidiis n. 30. (3) Actus Theologicus ad obtinendum Doctoris gradum, olim in Vniuerſitate Pariſienſi vſitatus, cuius mentio eſt in Bulla Alexandri IV. PP. an. 1256. apud du Boulay in Hiſt. Vniuerſit. Pariſ. tom. 5. p. 911. et 913. (4) PRINCIPIVM *principians*, primum principium; *Principium principiatum*, Principium ſecundum. Haec Philoſophis familiaria. (5) † Donum, munus. Stat. Mſ. a. 1291. (6) † Suppuratio, t. 2. Sept. p. 457.

† PRINCTVRATVRA, mendoſe procul dubio, pro *Pectinatura*, in Ch. Mſ. Phil. V. a. 1317.

PRINDERE, pro *Prehendere*, capere, vnde Galli *Prendre.* Decretio Childeberti Regis §. 9. V. *Interprendere* et *Porprendere.*

PRINGIRE. V. *Rugire.*

PRINSECVS, primitus, antiquitus, a veteri Gall. *Prin*, primus. Expoſit. ant. Liturg. Gallic. apud Marten. to. 5. Anecd. col. 99.

† PRINSIA, vſurpatio, quod vi et iniuria ablatum eſt. Ch. Mſ. a. 1291.

PRINSIO, carcer, *Priſon.* Tabular. Maioris Monaſt. V. *Priſo.*

† PRINZIA, exactio quaeuis, Gall. *Prinſe.* Chartul. Latiniac.

PRIOR. *Priores*, quomodo *veteres* dicimus, vel qui nos praeceſſerunt, *Praeceſſores.* Gloſſae antiquae MSS. *Maiores*, *Priores.* Sidonius in Paneg. Anthemii. V. infra *Prioritas.* PRIORES, proceres, quos et *Principes* interdum appellatos ſupra docuimus. Capitul. 1. Caroli M. an. 802. c. 9. Nec aliter accipienda vox *Prior* in Epiſt. Conc. Turon. IV. apud Sirmondum

mondum Conc. Gall. to. 3. p. 69. PRIORES OFFICIORVM, iidem qui ſupra *Principes officii* nuncupantur, Primi officialium, id eſt Miniſtrorum et apparitorum Iudicis vel Rectoris prouinciae. Acta Martyrii S. Mammarii apud Mabill. to. 4. Analect. p. 98. PRIORES SCRINII, in Cod. Th. de Proxim. Comit. diſpoſ. qui *Principes ſcriniorum*, Lampridio in Alexandro. PRIOR, in Chartis Dalmaticis, Magiſtratus, a quo pleraeque ciuitates Croatiae et Dalmatiae regebantur, qui poſtmodum *Comitis* appellatione donatus eſt. V. Io. Lucium lib. 2. de Regno Dalm. cap. 8. 16. lib. 3. c. 12. Ab Italis hauſerunt Dalmatae: Italis enim *Priori* ſunt praecipui vrbium Magiſtratus. Inſcriptio in Eccleſia S. Nicolai Barenſis, apud Antonium Beatillum lib. 2. Hiſt. Barenſis: *Tempore Regis W. et Prioratus Domini Nicolai Corbelli Primicerii an. D. N. I. C. 1155.* PRIORES, apud Italos Conſules, Scabini ſeu vrbis Conſiliarii. Diplom. Iac. Inſulani Cardin. in Append. Antiq. Hortae Ill. Fontanini p. 457. PRIOR IVRATORVM, idem qui alibi *Maior* dictus, primus inter *Iuratos* ſeu ſcabinos. Charta an. 1288. apud Rymer. to. 2. p. 403. PRIOR LOCI, dominus, *Senior*, *Seigneur*. Lex Wiſigoth. lib. 9. tit. 1. §. 8. PRIOR PRESBYTER, V. in *Preſbyter.* PRIOR SCHOLAE, primus in ſchola cantorum, qui primus, dum ſacra facit Pontifex, *Antiphonam ad introitum* incipit, vt eſt in Ordine Romano. PRIOR SCHOLAE REGIONARIAE, apud Bennonem Cardinalem in Vita Hildebrandi: *Poppo Prior ſcholae regionariae cum omnibus ſuis ſubdiaconis.* PRIOR SCRINIARIORVM, apud eumdem Bennonem. PRIOR, pro Abbate, crebro occurrit in Regula S. Benedicti c. 4. 6. 7. 13. 20. 43. 53. etc. PRIOR, qui primus eſt poſt Abbatem, de cuius officio praeter lib. Vſuum Ordin. Ciſtercienſ. c. 111. Lanfrancus in Decretis pro Ord. S. Benedicti cap. 3. Hoc vero *Prioris* nomen ea notione, quae *Praepoſitum* denotat, poſterioris aeui eſſe, et tempore Coeleſtini V. PP. tantum innotuiſſe obſeruatum a viris doctis. V. *Decanus.* PRIOR MAIOR, in libro MS. Ordinis S. Victoris Pariſienſis c. 5. vbi eius officium deſcribitur, et abſente Abbate eius vices fungi dicitur, ita tamen, vt obedientiarios inſtituere non poſſit aut deponere, nullum de monaſterio eiicere, aut eiectum recipere, vel etiam nouitium benedicere. Ad eius autem officium pertinet tam praeſente quam abſente Abbate cymbalum pulſare, et tabulam ad laborem, et monitum in Dormitorio, et corrigere mendas legentium in Eccleſia et in Capitulo, etc. Agit etiam de eius officio Vdalricus lib. 3. Cluniac. Conſuet. c. 4. vt et Bernardus Mon. in Conſuet. eiusdem Monaſterii MSS. c. 3. PRIOR MAGISTER, idem qui *Prior maior*, in Charta an. 1181. ex Tabul. Maioris Monaſterii. PRIOR CLAVSTRALIS, apud Fontanellenſes, primus poſt Abbatem. Conſuet. Fontanell. MSS. PRIOR CLAVSTRI, vel *Clauſtralis*, *Vicarius Maioris Prioris per omnia, qui in clauſtro iugiter manet*, abſente Abbate et Magno Priore, *et qui pondus totius ordinis portat*, apud Bernardum in Conſuetud. Cluniac. cap. 4. et Vdalricum lib. 3. c. 6. vbi plura de eius officio. PRIOR CONVENTVALIS, qui conuentui praeeſt. Statuta Ordin. Cluniac. MSS. PRIOR FORENSIS, cui prioratus ſeu obedientiae a maiori Monaſterio dependentis cura demandata eſt. Capitul. gener. S. Victoris Maſſil. MSS. PRIOR LOCALIS, alicuius ſcilicet monaſterii. PRIOR PROVINCIALIS, qui vnius prouinciae monaſteriis inuigilat apud Dominicanos praeſertim. Charta apud Madox in Formul. Anglic. p. 342. PRIORES, praecipui in Ordine Hoſpitaliorum S. Iohannis Hieroſol. poſt *Baiulos*. Bernh. de Breydenbach Itiner. Hieroſol. p. 271. V. *Baiulus 4*.

PRIORARE, priorem facere, creare. Epitaphium Raymundi V. Epiſc. Toloſani apud Catellum.

IORARI, priorem eſſe, apud S. Bernardum Ep. 270.

IORATVS. (1) Dignitas praecipua in Monaſterio, apud Gregorium M. lib. 4. Ep. 4. Ordericus Vitalis lib. 4. p. 543. (2) Obedientia, ſeu minus beneficium, a maiori Monaſterio dependens. Charta Philippi I. Regis Franciae ann. 1119. tom. 13. Spicilegii Acheriani p. 301.

IORIA, eadem notione, apud Albericum in Chron. ad an. 1129.

IORISSA, in Monaſteriis Sanctimonialium, apud Caeſarium Heiſterbachenſem lib. 10. c. 16. V. *Prioſa*.

IORISTA, Catalogus Magiſtratuum, qui *Priores* appellabantur. Acta S. Clariti Florent. tom. 6. Maii p. 162.

IORITAS, *Priorum* ſeu maiorum ac patrum ſeries. Litterae Edwardi I. Reg. Angl. an. 1282. apud Rymer. to. 2. p. 196. V. *Prior*.

RIOSA, vt ſupra *Prioriſſa*, a Gall. *Prieuſe*. Necrolog. Parthen. S. Petri de Caſis.

IPEGALA. Epiſt. Concil. Saxon. an. circiter 1110. apud Marten. tom. 1. Ampliſſ. Collect. col. 626. *Phanatici autem illorum* (Slauorum infidelium) *quotiens comeſſationibus vacare libet, ferus in dictis, capita, inquiunt, vult noſter Pripegala. Huiusmodi fieri oportet ſacrificia. Pripegala, vt aiunt, Priapus eſt et Beelphegor impudicus.* Vox, vt videtur, compoſita ex *Priapus* contracte ſcripto, et *Gal*, quod Saxonibus libidinoſum, venereum, ſalacem ſonat: Germani nunc *Geil* eadem notione vſurpant. V. Schilteri Gloſſarium Teuton. in voce *Gail*.

RISAE, ſeu *Captiones*, dictum quidquid ex ſubditis et tenentibus capitur ad expenſas Regis et Domini, quod legitime et debite perſolui debet. Statuta Dauidis II. Regis Scotiae cap. 40. *de priſis capiendis*. Neque aliae ſunt *Priſae*, de quibus Geruaſius Dorobern. ann. 1170. de Iuſtitiariis itinerantibus: *Et de omnibus Priſis* (Vicecomitum) *inquirant cauſam et teſtimonium.* Infra: *Et omnes Priſas et cauſas, et occaſiones earum ſcribant ſeparatim.* Proinde *Priſa* Anglis idem eſt quod *Creditio* Gallis, de qua voce ſupra. In quibus porro rebus caperentur, docet Charta Henrici VI. Regis Angl. pro Monaſterio Ramſeienſi. PRISAE VINORVM. Charta Edw. Reg. Angl. apud Madox Formul. Anglic. p. 63.

PRISAGIVM, Anglis *Priſage*, Ius *priſas* capiendi, vel ipſe actus, apud Spelman. At vbi occurrat non ſcribit.

PRISALIAE, vt *Repraeſaliae*, Ius recipiendi, quod cuipiam per vim ablatum fuerit. Litterae Henrici V. Reg. Angl. an. 1421. apud Rymer. to. 10. p. 100. V. *Preſalia*.

† PRISANA, *genus ſerpentis*, in lib. Mſ. de Mirab. Romae, Cod. reg. 4188.

PRISARE, pretium ponere, aeſtimare, Gall. *Priſer*. *Priſator*, aeſtimator, Gall. *Priſeur*. Charta Ingelranni III. Dom. Codiciac. an. 1207. in Hiſt. eiusd. loci p. 169.

† PRISAROLA, machina bellica, eadem quae *Prederia*. Murat. t. 2. Antiq. p. 508.

PRISCILLIANI, PRISCILLIANISTAE, Haeretici ab auctore ſuo Priſcilliano nuncupati, primum damnati ſunt a Conc. Caeſarauguſt. an. 381. De iis conſule S. Auguſt. Haer. 70. Sulpit. Seuer. Hiſt. ſacr. lib. 2. Idatii Chron. inter Concil. Hiſp. tom. 2. p. 172. Indicem vett. Canon. ibid. tom. 3. p. 45. Baronium ad an. 381. et alios.

† PRISFETVS, panni ſpecies, t. 1. Hiſt. Nem. p. 57. Forte mendoſe pro *Greſetus*.

PRISIA. (1) Exactio, *malatolta*, ius capiendi ex ſubditis ea quae domino ſunt neceſſaria; item ſub cuſtodis manum poſitio, *Priſe*, Practicis gallicis. Charta Ludouici Philippi Reg. primog. an. 1209. apud Marten. tom. 1. Ampl. Collect. col. 1090. V. *Prenſio* et *Priſae*. (2) Captura, *Priſe*: item Ius reos capiendi et in carcerem coniiciendi. Charta Guidonis Comitis Niuern. an. 1234. ex Tabular. Autiſſ. V. *Priſonator*. (3) Pars, portio. Dicitur de aqua pratis irrigandis neceſſaria. († Potius canalis, ſ. riuulus, V. *Preſa* et *Preyſia*.) Ter-

regium Belliioc. V. *Priſio* 2. (4) Charta locationis an. 1404. qua Abbas Leoncelli Ord. Ciſterc. dat per *vnum annum et vnum Priſiam* herbas montis Ambelli ſub *loquerio ſeu pretio ſexdecim florenorum.* Id eſt, ad vnam frugum perceptionem; Galli diceremus *pour une recolte.* (5) Aeſtimatio, proclamatio, Gall. *Priſée, Criée.* (6) † Mercatorum ſ. artificum ſocietas, i. q. *Hanſa.* Stat. a. 1378.

† PRISIARE, aeſtimare. Ch. Mſ. a. 1318.

† PRISIATUS, pretio ſeu ſtipendio donatus, in Ep. Mſ.

PRISIO. (1) Carcer. V. *Priſo* 1. (2) Portio, pars, quam aliquis habet in re quapiam cum aliis. Teſtam. Guifredi Comit. Cerritan. tom. 6. Spicil. Acher. p. 432. V. *Apriſiones, Prendere*, et *Priſo* 2. (3) Statuta Eccl. Niuern. an. 1246. apud Marten. to. 4. Anecd. col. 1070. *Inhibemus etiam ſub eadem* (excommunicationis) *poena, ne Priſiones canonicorum, clericorum, ſeu ſeruientium ipſorum quas inter Paſcha et Pentecoſten aliqui veſtrum vſu deteſtabili quandoque faciunt, de cetero faciatis.* (4) † Captiuitas, in Ch. Mſ. a. 1197.

PRISIONAGIUM, idem quod *Carcerarium*, et *Geolagium*. V. in his vocibus. Charta libertatum Nouae Baſtidae in Occitania an. 1298. in Regeſto Philippi Pulcri Regis Franciae an. 12 9. n. 16. PRISONAGIUM, eadem notione. Charta Rogerii Comit. Fuxenſ. apud Marten. tom. 1. Ampl. Collect. col. 1275. V. *Preſonagium.*

PRISIONARE, PRISIONARIUS, V. *Priſonare* et *Priſonarius*. † PRISIONARIA DOMUS, carcer, in Ch. a. 1369.

PRISIONATIO, incarceratio, Gall. *Empriſonnement.* Charta condonationis Caroli VI. Reg. Fr. an. 1383. ap. Marten. tom. 1. Anecdot. col. 1590.

† PRISIONEZIUS, in bello captus, in Comput. a. 1362.

PRISIS, vis, violentia. Charta apud Meichelbec. tom. 2. Hiſtor. Friſing. p. 95. V. *Preſſa*

PRISIUM, Salarium *priſatoris* ſeu aeſtimatoris. Charta an. 1255. in Tabular. Blein.

† PRISIUS, qui *priſias* ſ. exactio colligit, vel qui vineas cuſtodit. Mſ. a. 1206.

PRISO. (1) Captiuus, incarcera Gall. *Priſonnier*, qui in bello c tur, *prehenditur*, vel *prenditur.* *Prigione.* Charta Richardi R Angl. an. 1195. ap D. Bruſſel Vſu feud. to. 2. p. l. PRIS eodem ſignificatu. Conuentiones gae an. 1220. apud Marten. to. Ampl. Collect. col. 1141. PRI carcer ipſe, ex Gall. *Priſon.* Hen de Knyghton an. 1293. V. *Pre* PRISIO, eadem notione. Guill. Podio-Laurenti in Chronic. cap. (2) Pars ſeu portio quam *praed* quis poteſt ex prouentibus cuiuſ tenementi. († Seu potius locatio ſ. conceſſionis pretium.) Tabul S. Vincentii Cenoman. V. *Priſi* et *Priza.* PRISSO, eadem, vt vi detur, notione, in Computo an. 1202. ap. D. Bruſſel de Vſu feud. to. 2. pag. CCIII. col. 1. *De Priſonibus Richeri de Capella XXXV. l.* (3) † Obſes, fideiuſſor, in Pact. Mſ.

PRISONA, i. q. *Priſo*, carcer, apud Matth. Paris p. 180. Bromptonus an. 1193. Vtitur p. 1155.

PRISONAGIUM, V. *Priſionagium.*

PRISONARE et IMPRISONARE, incarcerare, Gall. *Empriſoner*, Ital. *Imprigionare.* Anonymus de Geſtis Manfredi et Conradi Reg. apud Murator. tom. 8. col. 612. PRISIONARE et IMPRISIONARE, eadem notione. Lambertus Ardenſis in Lemmate cap. 95. lib. 4. Hiſt. Chartular. S. Vandreg. tom. 2. p. 2017. APPRISIONARE, eodem ſignificatu, in Charta an. 1434. ex Tabular. Archiep. Auſc. V. *Appriſionare.*

PRISONARIUS, idem quod *priſo*, carceri mancipatus, vel qui in bello capitur, ex Gall. *Priſonnier.* Henr. de Knyghton an. 1348. PRISIONARIUS, eodem ſignificatu. Charta Caroli V. Reg. Franc. an. 1378. ex Tabul. B. M. de Bono-nuntio Ro tom. V. *Preſonarius.* PRISONERIUS, eadem notione, in Areſto Parlam. Toloſ. an. 1498. PRISONNARIUS

ıIVS, in Charta an. 1401. ex Tabular. Trenorch. Pluries ibi. PRIɢONNIARIVS. Charta an. 1455. in eodem Tabulario.

ISONATOR, cui competit ius priſionem ſeu carcerem habendi. V. Priſa .. Fleta lib. 1. cap. 20. § 9.

PRISONETA, carceri mancipatus, in Ch. a. 1384.

ISONIA, vt Priſona. Ital. Prigionia. Charta an. 1241. apud Baluz. tom 2. Hiſt. Aruern. p. 115. † PRIſONIA VIVA, i. q. Priſo 3. in Conſuet. Normann.

ISTALDI. V. Preſtaldi.

ISTETVS, pro Praeſtitus. Priſtetum beneficium, in praeſtitum ſeu praeſtariam conceſſum, in vett. formul. 37. et 59. Andegau. apud Mabill. to. 4. Analect. p. 256. et 270. V. Praeſtare 2.

ISTINA, vectigal, tributum quod a priſtinis temporibus praeſtatur, cuius initium ignoratur, et a quo inductum, idem proinde quod Conſuetudo 4. Capitulare Sicardi Principis Beneuentani an. 836. cap. 2.

ISTINVM, pro Piſtrinum, apud Anaſtaſium in S. Silueſtro to. 3. Murator. p. 107.

ISTRINVS, pro Priſtinus, apud Hickeſ. tom. 1. Theſaur. Ling. Septent. p. 172. Grammat. Anglo-Sax.

ISVS, pro Prenſus, captus, Gall. Pris. Capitula ad Leg. Alaman. cap. 22. V. Prindere.

IVANTIA, priuatio. Appendix ad Agnellum in S. Seuero apud Murator. tom. 2. p. 191.

PRIVARE, abolere. Chron. Pontif. Leon. Vrbeuet.

IVATA, latrina, ſeceſſus, Gall. Privé, vel privée. Ioan. de Garlandia in Synonymis:

Eſt latrina locus idem cacabunda cloaca,
Signat idem quaſi triſte tegens triſtega vocatur.
Nec non Priuata coniungimus his ſociando.

Camera priuata, in Chron. Trudonenſi lib. 10. p. 470. PRIVATVM, eadem notione, in Statutis Mutin. rubr. 25. fol. 4. vo.

PRIVATARIVS. Meminit Scylizes p. 705. τῶ πρώτω τῶν πριβαταρίων aedis S. Demetrii Theſſalonicenſis. Hic *Gazophylacii praeſidem* interpretatur Goarus, quod *Comites rerum priuatarum* dicerentur, qui priuati principis patrimonii curam haberent. Certe *Priuatum*, aerarium proprium Auguſti appellatum conſtat, ἰδικὸν Graecis. Sed *priuatarii* in Eccleſia alibi non occurrunt, adeo vt de hac notione dubitare liceat.

PRIVATI, curialibus opponuntur in Lege Wiſigoth. l. 5. tit. 4. §. 19. qui ſcilicet nullum in ciuitate munus obeunt: *militibus*, in Lege 2. Cod. Th. de falſa moneta. PRIVATVS, familiaris, amicus: Gall. *Privé*. Capitul. Caroli C. tit. 35. † Vrbis incola, qui extraneo opponitur, in Ch. a. 1312.

PRIVATIANI, officiales Comitis Rerum priuatarum, in l. 24. Cod. Th. de Palatinis ſacr. largit.

PRIVATVM, in L. 12. Cod. Th. de Metatis, *balneum*, Tribonianus et Graeci interpretantur, vt obſeruat Iacobus Gothofredus: quomodo πριβάτον vſurpat Prochorus in Vita S. Ioannis Euangeliſtae. *Balneae priuatae* recenſentur complures in Deſcript. vrbis CP. V. *Priuata*.

PRIVATVS, V. *Priuati*.

PRIVERILE, ius, vt videtur, primitiarum, quod eccleſiis praeter decimas interdum debetur. Teſtamentum Petri Ermengandi de Pozolas an. 1088. inter Inſtrum. to. 6. Gall. Chriſt. noune edit. col. 131. *Donauit Domino Deo et S. Mariae de Caſſiano, et canonicis eiusdem loci . . . totam eccleſiam de Calobris, totum et ab integrum quantumcumque habebat vel habere debebat cum ipſo ſuo toto decimo, et cum ſuo toto Priuerile, et cum quantumcumque ad ipſam eccleſiam iam dictam pertinet.* In Chartis quae eadem de re exſtant, v. g. in Charta an. 1092. ibid. col. 132. habetur: *Totum et ab integrum cum decimis et Primitiis, etc.* V. *Praeferentia* et *Proferentia*.

PRIVI-

PRIVICARNIVM, tempus quo carnibus *priuari*, et ab iis abſtinere incipiunt Fideles, ante ieiunia Quadrageſimae. V. *Carniprinium*.

PRIVIGNA, pro *Nouerca*, vtitur Eddius Stephanus in Vita S. Wilfridi cap. 2.

PRIVIGNARI, more *priuignae* agere. Carmen de Ottonis IV. Imp. deſtitutione apud Leibnitium to. 2. Scriptor. Brunſuic. p. 530.

PRIVIGNVS, *Vulgo ante natus*. Gloſſ. Iſid. Id eſt, vt exponit Feſtus, *antequam mater ſecundo nuberet progenitus*. Graecis πρόγονος.

PRIVILEGES, pro *Priuilegia*, quaſi *priuatae Leges*. Lex 7. Cod. Th. de Tyron. *Ipſorum etiam qui militaturi ſunt Priuilegibus accedentibus*.

PRIVILEGIA. (1) Proprie dicuntur Principum et magnatum Diplomata pro Eccleſiis, quorum formula deſcribitur a Papia. V. *Beneualete*. PRIVILEGIA, *ae*. Sic vocatur Charta Gaufredi Comit. Andegau. an. 966. qua monachalem regulam in monaſterio S. Albini inſtituit, apud Acher. to. 6. Spicil. p. 423. (2) Conditiones et conuentiones de redditione caſtri. Elmham. in Vita Henrici V. Reg. Angl. edit. Hearnii cap. 54. p. 137.

PRIVILEGIALIS LITTERA, Priuilegium, Charta immunitatis. Charta Agnetis Duciſſae Sleſiae an. 1369. apud Ludewig. tom. 6. Reliq. MSS. p. 405. V. *Priuilegio*.

PRIVILEGIALITER, iure praerogatiuo et peculiari. Charta Guigonis Comit. Forenſ. an. 1223. inter Inſtr. to. 4. nouae Gall. Chriſt. col. 28.

PRIVILEGIATIVE, eadem notione, in Charta an. 1473. in Bullario Carmelitar. p. 297. col. 1.

PRIVILEGIARE. (1) Priuilegia, immunitates conferre, in Hiſt. Epiſcop. et Comitum Engoliſmenſium cap. 24. Libertates hominum de Villereys an. 1253. to. 9. Spicil. Acher. p. 194. (2) † Approbare, in Ch. Mſ.

PRIVILEGIARIVS, cui priuilegium conceſſum eſt, Gallis *Privilegié*. Vtitur Vlpian. leg. 10. Digeſt. de Pactis.

PRIVILEGIATIO. Priuilegium, immunitas. Henrici de Langenſtein Conſilium pacis tom. 2. Conc. Conſtant. part. 1. cap. 18. col. 56. V. in *Priuilegium*.

PRIVILEGIO, Priuilegium ſeu Charta immunitatis. Charta Alani Ducis Britan. ad calcem Vitae MS. S. Wenwaloei in Tabular. Landeuen.

PRIVILEGITAS, Diploma Principis in Praecepto Caroli C. an. 871. ap. Baluz. in Append. ad Capitul. Col. 100.

PRIVILEGIVM. (1) *Baſtidae nouae*, *Crucis aſſumtae et aſſumendae*, *Exercitus*, *Fori*, *Quinquennalium induciarum*, *etc.* V. *Crucis Priuilegium* col. 652. (2) Diſtrictus, territorium iuriſdictione Ordinarii exemtum, Charta Adami Meld. Episc. an. 1219. ex Chartular. eiusd. Eccl. (3) Eodem ſenſu quo ſupra *Praediegium*. Vita S. Dunſtani tom. 4. Maii p. 356. (4) † Tyrannis. S. Eulog. l. 2. Memor. SS.

PRIVILEGIVS, pro Priuilegium, in Charta Caroli M. an. 777. apud Calmet. tom. 1. Hiſtor. Lothar. inter Probat. col. 288.

† PRIVLA, *extremitas naris*, in Gloſſ. Prou. Lat. Cod. 7657.

PRIVVS, priuatus, carens. Miracula B. Egidii to. 3. April. p. 246.

PRIWEN, nomen Clypei Arturi Regis Britonum, in quo depicta imago Deiparae, apud Galfridum Monemuthenſem lib. 7. cap. 2.

PRIZA, eadem notione qua *Priſa* 2. V. in hac voce. Charta an. 1389. apud Baluz. to. 2. Hiſt. Aruern. p. 405.

PRO, loco Per, in Leg. Salica tit. 24. § 4. *Si quis aſcum de intro claue repoſitum et in ſuſpenſo Pro ſtudio poſitum furauerit*, *etc.* Id eſt, per ſtudium ſeu de induſtria. PRO, cum quarto caſu, in Charta an. 2. Childeberti Reg. apud Mabill. tom. 3. Analect. p. 89. et alibi. PRO, ſupra, Gall. *Au deſſus*. Vetus Irenaei Interpres lib. 1. cap. 2. num. 4. *Patrem enim aliquando quidem cum coniuge Sige*, *modo vero et Pro maſculo et Pro foemina eſſe volunt*. PRO NOBIS, penes nos, Graec. μεθ' ἡμῶν, apud

apud eumdem Interpretem lib. 4. cap. 37. num. 7. *Quoniam igitur Pro nobis erat plus diligere Deum, etc.* PRO TVNC, Gall. *Pour lors*, Tum. Conſuetud. Vniuerſitat. Pariſ. per Robert. Goulet fol. 5. PRO HOC et PRO NON, phraſis Gallica, *Pour oui et pour non*, ex leuiori cauſa. Depoſitio Guillelmi Cauallani ex Bibl. regia. PRO ALIQVO ESSE, par eſſe alicui, Galli dicerent, *Etre bon pour quelqu'un.* Lanfranci Pignoli Annal. Genuenſ. ad an. 1266. ap. Murator. to. 6. col. 540. PRO ALIQVO ESSE, alicui fauere, alicuius partes amplecti, phraſis gallica: *Eſtre pour quelqu'un.* Eginhardus Epiſt. 45.

PROADVENTIAE, prouentus, reditus, ſeu quicquid caſu aliquo cadit in fiſcum domini. Charta Guillelmi Comitis Aquitan. an. 1027. apud Stephanot. to. 1. Antiq. Bened. Vaſcon. MSS. p. 215.

PROADVOCATI, minores Aduocati, ſeu qui ab Eccleſiarum Aduocatis praediorum tutelas in ſe recipiebant. V. in *Aduocati* col. 100.

† PROAEQVARE, ex aequo partiri, in Lit. a. 1389.

PROALDIONES, iidem qui *Aldii*, († ſeu potius qui ex *Aldiis* nati ſunt,) in Praecepto Hildeprandi Reg. apud Mabillon. tom. 2. Annal. Bened. inter Inſtrum. p. 705. V. *Aldius*.

PROANGARIA, vt *Parangaria*, niſi etiam ita legendum ſit. V. in hac voce. Charta an. 1295. ex Schedis Pr. de Mazaugues: *Non poſſit ibi . . facere vel exigere mutuum, vel exactiones, angariam, Proangariam, vel aliquid noui facere.*

† PROAPISTA, apoſtata, apud Ludewig. t. 9. Reliq. p. 61.

PROASTIVM, praedium ſuburbanum, ſuburbium. Vett. Gloſſae: *προάστειον, ſuburbanum.* Papias: *Proaſtium, Viridarium arborum prope murum.* Infra: *Progeſtium, ſuburbanum.* Sic etiam habent Gloſſae Lat. Graec. *Progeſtia*, *προάστια*. Vbi leg. ex Vulcanio, *Proceſtria*, *προάστεια*. V. *Procaſtria.* Vgutio: *Proaſtium, locus ante ciuitatem, ſcilicet ſuburbium.* Vrſus S. R. E. Subdiaconus in Vita S. Baſilii Caeſar. *Inuenit in Proaſtio cum Philoſophis.* PRAEASTIVM, eadem notione, in Translat. S. Filiberti ſaec. 4. Bened. part. 1. p. 563. V. Gloſſ. med. Graecit. in *προάστειον*. PRASTIA, pro *Proaſtium*, in Charta Hugonis Reg. Cypri an. 1210. in Probat. Hiſtor. Bethunienſis p. 360.

PROATAVVS, quintus auus. Litterae Iohannis filii Iohannis Reg. an. 1359. tom. 3. Ordinat. p. 382. *Cum in Ordinatione cariſſimi Proataui ipſius domini genitoris noſtri, etc.* Si tamen praepoſitio *pro* certum fixumque ſit ſemper remotioris gradus argumentum: interdum enim nullius fuiſſe vis efficitur ex voce *Proauus* infra.

PROAVCTORES, *proaui*, in Amalthea Laurentii ex Turnebo.

† PROAVITAS, proaui gradus. Stat. Mant.

PROAVLA, in Gloſſ. Aelfrici, *Domum coram aula, pelde.* Vita S. Willelmi Ducis cap. 9. Aliud porro fuit Graecis *προαύλιον*, de qua voce dixit Cangius in Deſcriptione aedis Sophianae n. 3. *Proaula* enim dicitur aedificium ſeu cubiculum, quod ante *aulam* eſt, quae et *ſalutatorium* dicitur, quod in ea excipiantur *ſalutaturi.*

PROAVLIVM, eadem notione, atrium. Deſcriptio palatii Spoletani ex Chartulario Farf. apud Mabillon. tom. 2. Annal. p. 410.

PROAVVS, nude Auus. Charta Philippi IV. Reg. Franc. tom. 1. Chartul. S. Vandregeſ. p. 632.

† PROBA. (1) Specimen, *δεῖγμα*, Gallis *Preuve*, *montre*, Italis *Prova.* Lex vn. Cod. Th. de Statoribus. (2) Luſtratio militum. Acta S. Iſidori Mart. ex MS. Vaticano. (3) Probatio, experimentum, Gall. *Epreuve.* Charta an. 1474. apud Miraeum tom. 2. p. 1042. V. *Probamentum.*

PROBABILIA LEX. V. *Probalia.*

PROBABILIS. (1) Rectus, bonus, approbatus. Facundus Hermianenſis lib. 4. cap. 1. *Sicut erat vitae Probabilis, et facundiae ſingularis.* Concilium Toletanum IV. can. 4. *Probabilis*

bilis vita atque doctrina extiterit. (2) Praeſtans, inſignis. Epiſtola Ludouici Balbi ad Ludouic. Reg. German. an. 878. apud Mabillon. to. 3. Annal. Bened. p. 212. *Mittimus vobis pro arrabone caballum viribus et velocitate, non ſtatura et carnibus, Probabilem, et ſellam, qualem nos inſidere ſolemus; vt nos fortitudine et vtilitate, non luxu et inanitate delectari noueritis.*

PROBABILITER. (1) Ita voces μετὰ δοκιμασίας vertit vetus interpres Concilii Nicaeni c. 13. Vide l. 9. Cod. Th. de Legatis. (2) Recte, ſapienter, vt par eſt. Epiſt. Innocentii III. PP. an. 1204. ad Philippum Reg. Franc. tom. 6. Spicil. Acher. p. 463.

PROBALIA LEX. Vim vocis docent Leges Norman. apud Ludewig. tom. 7. Reliq. MSS. p. 399. *Eſt autem quedam Lex que Probabilia ſiue monſtralia in laicali curia nuncupatur, per quam quis probare nititur in curia quod intendit . . . . Sciendum ergo eſt, quod haec Probalia quandoque per ſacramentum ſolius probatio, quandoque per ſacramentum duorum, quandoque trium, quandoque quinque, quandoque ſeptem, in curia recipitur laicali.* Ibid. p. 400. *Per trium autem ſacramentum fit Probalia quotienscunque quis contra aliquem factum ſuum a parte aduerſa denegatum probare compellitur vel monſtrare.*

PROBAMENTUM, probatio, experimentum, argumentum, ſpecimen. Mart. Capella lib. 7. *Indubitabile Probamentum.* Charta an. 1113. V. ſupra in *Proba.*

PROBARE. (1) Leges Canuti Regis cap. 44. apud Bromptonum, de eo qui emit rem alienam: *Si teſtimonium habeat, ſicut praediximus, tunc liceat inde ter aduocari, et quarta vice Probetur. aut reddatur ei, cuius erit: et nobis non videtur rectum, vt aliquis Probare cogatur, vbi teſtimonium eſt et cognitio, quod ibi brede ſit, et nemo illud Probare debeat ante ſex menſes, poſtquam furatum eſt.* Vbi *probare* Somnero eſt, rem ſibi tanquam propriam vindicare, aſſerere, *propriare*, ſeu propriam facere, vt in eamdem ſententiam habent Leges Edw. Saxonicae c. 2. apud eumdem Bromptonum. (2) Rem tormentis ex aliquo exquirere, Gall. *Donner la queſtion.* Adrianus de Veteribuſco in Rebus Leodienſ. apud Marten. to. 4. Ampliſſ. Collect. col. 1305. *Illa nocte Probauerunt eum, et nihil poterant habere ab eo, niſi quod fuiſſet in prima pace facienda, quae fuit honorabilis pro tota patria.*

PROBATICUS, ad oues pertinens, Gr. προβατικός. Hinc *Probatica piſcina*, Iohan. c. 5. 2. in qua mundabantur oues, quae pro ſacrificio offerebantur in templo.

PROBATIO, nouitiatus, ſeu certum tempus definitum, quo monaſticam vitam ambientes, eiusdem experimenta ſubeunt, atque probationis elapſo tempore, ſi idonei fuerint inuenti, ad profeſſionem admittuntur. *Probation* eadem notione Galli dicimus. Caeſar. Heiſterbac. lib. 1. cap. 10.

PROBATORES, *Approbatores*, Anglis *Approver*, dicuntur ii qui feloniam per ſe commiſſam eſſe confitentes, alios eiusdem reos arguunt. Sic dicti, quia ad hoc probandum, quod in appello allegarunt, tenentur, idque vel *duello*, vel *per patriam*, id eſt *iuratam* legalium hominum, iuxta reorum electionem. Placit. Mich. 39. Edwardi III. apud Th. Blount in Nomolex. Anglic.

PROBATORIA, teſtificatio, Gall. *Certificat*, in lege 21. Cod. Th. l. 8. tit. 7. Adde leg. 22. et 23. ibid.

† **PROBATORIUM**, nouiciatus, domus probationis, t. 1. Aug. p. 257.

PROBATUS. *Probata aetas*, in leg. 3. Cod. Th. l. 8. tit. 8. id eſt, legitima, ſeu ea qua quis ſui eſt iuris.

PROBITAS, generoſitas, animi magnitudo, praeclarum facinus, factum, Italis *Prodezza*, Hiſpanis *Proeza*, Gallis *Proüeſſe*. Willelmus Apulienſis l. 5. de Geſtis Norman.

Tranſierat famae Probitatis vbique probatae.

Alibi:

Tanta fuit Probitas animi, tam viuida virtus.

V. prae-

V. praeterea Notas ad Ioinuillam pag. 96.

ROBITATES, decurſiones militares, ludicrae equeſtres pugnae, vt *ſunt haſtiludia* et *torneamenta*, in quibus generoſi animi ſpecimen edere ſolent. Laudes Papiae apud Murator. to. II. col. 42. *Tunc enim nobiles ciuitatis haſtiludiis, aliiſque ſeculi Probitatibus delectantur.*

ROBONVS, probus. Libertates Villaefranchae an. 1357. inter Ordinat. Reg. Franc. to. 3. p. 204.

ROBORIVM, exprobratio, opprobrium, ὀνειδισμὸς, in Gloſſ. Gr. Lat. Rurſum: ὄνειδος, *probrum*, *opprobrium*.

ROBRARE, probris afficere, inſimulare, apud Auctorem Commentar. ſuper hymnos fol. 1. vo.

ROBRATICVM. Charta an. 1093. in Tabular. S. Victoris Maſſil. *Cetera omnia cum ipſa eccleſia et ipſo Probratico* (concedimus). Mendum eſſe ſuſpicor pro *Preſbyterium*. V. in hac voce num. 4.

ROBRIVM, pro Proprium, in Commemorat. an. circ. 780. apud Marten. to. 1. Ampliſſ. Collect. col. 41.

† PROBVLA, caſeus bubulus, Ital. *Provatura*, in Ch. a. 1306.

† PROBVRGENSIS, praecipuus burgi ſ. vrbis incola, in Ch. a. 1328.

ROBVS, Gallis *Preux*, Miles animo valens. Caeſarius Heiſterbacenſis lib. 9. cap. 48. *Modo loqueris vt Probus vir.* Vetus Epitaphium in Veſontione Chiffletii:

Hic Renaude iaces vir amabilis
et Probe Miles.

Probi et valentes, apud Thwroczium in Chronic. Hungar. 2. part c. 16. PROBI HOMINES, Gallis *Preud-hommes*, dicuntur ſaepe Scabini et qui in placitis publicis cum Comitibus et iudicibus iudicia exercebant; vel etiam ii qui artificibus praeſunt, ac de rebus ad eos ſpectantibus iudicant. Charta an. 1197. ex Tabular. Monaſterii Villae-magnae. V. *Boni homines.*

ROCACIO, procacitas, in Diſputat. S. Benedicti Anian. apud Baluz. tom. 5. Miſcell. p. 31.

PROCALARE, *pronocare*, *procitare*. Feſtus a Graec. καλεῖν, vocare.

PROCAMBIARE, PROCAMIARE, rem re permutare, *Eſchanger*. Charta an. 925. apud Baluz. in Append. ad Capitul. num. 137. *Procambiamus vobis eccleſias noſtras, etc.* V. in *Cambiare*.

PROCAMBIATIO, PROCAMIATIO, permutatio, *Eſchange*. Placitum an. 883. inter Probat. nouae Hiſt. Occitan. tom. 2. col. 20.

PROCAMBIVM, PROCAMIVM. Eadem notione. Charta an. 970. inter Probat. tom. 2. Hiſt. Occit. col. 122. V. *Cambiare*.

† PROCANTVS, inſtitutio preſbyteri in eccleſia alteri ſubdita. Ch. Mſ. a. 1088. V. *Cantare*.

PROCANVS, Papiae, *Ornator aediſiciorum*.

PROCAPIS, proximus. Gloſſ. Iſid. Item, *Progenies quae ab vno capite procedit*, in Amalth. V. Feſtum et Scaligeri notas.

PROCASPIS. Charta diuiſionis regni Lotharii Imper. inter Carolum C. Franciae et Ludouicum Germaniae Reges an. 870. apud Miraeum to. 1. p. 28. *Fuit haec diuiſio regni facta in Procaſpide, ſuper fluuium Moſam.* Ita etiam edidit Baluzius tom. 2. Capitul. col. 222. At Miraeus legendum monuit *in Procuſpide*, hoc eſt, in promontoriolo ſeu lingua in Moſam prominente; vbi nunc extructum eſt caſtrum S. Petri verſus Africum Traiecti ad confluentem Moſae et Iecorae.

PROCASSARE, irritum reddere, facere, Gall. *caſſer*. Charta Sigismundi Imper. an. 1431. apud Ludewig. to. 1. Reliq. MSS. p. 458. V. *Caſſare 2.*

PROCASSIVM, comparatum, acquiſitum, a vet. Gall. *Pourchas*. Statuta Maſſil. lib. 1. c. 1. §. 1. V. *Porchaicia* et *Purchacia*.

PROCASTRIA, *quae ante caſtra ſunt*, Bedae de Orthogr. et Papiae. Ioan. de Ianua: *Proceſtria, loca extra ciuitatem, ſicut procaſtria loca extra caſtra: vel proceſtria dicuntur loca extra ciuitatem degradata, per quae murus aſcenditur.* Gloſſ. Lat. Gall. Sangerm.

germ. *Procaſtrium, lieu dehors, devaut chaſtel.* Gloſſ. vett. ὁ πρὸ τῆς παρεμβολῆς τόπος, *Procaſtrium.* Aliae: *Proceſtria*, οἰκήματα πρὸ παρεμβολῆς. *Procaſtria* ſeu *Proceſtria* Pitiſco videntur fuiſſe aedificia ante caſtra, adnexa hybernis et ſtatiuis, vt eo reciperentur lixae, aduenae, mercatores, et qui caſtra ſequebantur, quibus non licebat ſe miſcere militibus, praeterquam hoſte ingruente. Quod non obſcure innuiſſe exiſtimat Tacit. lib. 4. Hiſt. cap. 22. *Suburbia longae pacis opera, haud procul caſtris in modum municipii extructa.* Huc etiam ſpectat Caeſar de Bello Gall. lib. 6. c. 36. *Nec prius ſunt viſi, quam caſtris appropinquarent, vsque eo, vt qui ſub vallo tenderent mercatores, recipiendi ſui non haberent facultatem.* A Pitiſco non omnino abludit Carolus de Aquino in Lex milit.

PROCATORIVS, procax, apud Dion. Carthuſ. *Procatoria et laſciua verba.*

† PROCAVPTIO, potio, in Ch. Mſ. a. 1216.

PROCAX. Litterae Richardi II. Reg. Angl. an. 1395. inter Notas Godefredi ad Hiſt. Carol. VI. Reg. Franciae p. 579. *Diuulgante fama, celebri et credibilium perſonarum crebra relatione noſtris auribus inculcante, quanta in Procaciſſima nobis domina Iſabella primogenita D. Caroli, ... refloreat generoſa nobilitas, vigeat et morum honeſtas, etc.* Vbi legendum *Praecariſſima*, vt apud Rymer. to. 7. p. 802.

† PROCEDENTER, ordine *proceſſionis*, t. 1. Aug. p. 238.

PROCEDENTES, vt infra *Proceſſores.* Ordinar. Laudunenſe ap. Marten. de Ant. Eccl. Diſcipl. p. 95.

PROCEDERE. (1) Pro Publice quid fieri, emanare, publicare. Lex 20. de Exactionibus in Cod. Th. lib. 11. tit. 7. (2) Cum pompa exire, apud Pancirol. lib. 1. Theſ. var. lect. cap. 77. V. in *Proceſſio* 1. (3) Nude pro Ire, exire. Guidonis Diſcipl. Farf. cap. 23.

PROCENETA, pro Proxeneta, Gall. *Courtier.* Statuta Eccl. Leodienſ. an. 1287. apud Marten. to. 4. Anecd. col. 853.

PROCENSVS. (1) Gallis *Surcens*, cenſus, qui vltra cenſum conſuetum exſoluitur. Tabular. eleemoſynariae Montiſmorilionis fol. 21. Occurrit alibi non ſemel. (2) † Proceſſus regius, ſ. *Proceſſus*, t. 2. Febr. p. 776.

PROCENTINVS, comes qui *Centenariis* praeeſt. V. *Centena* 2. et *Centenarius.* Chron. Siciliae apud Marten. tom. 3. Anecd. col. 54. Perperam infra *Protentinus*, vt et apud Murator. ex eod. Chron. to. 10. col. 858. Nec melius PROTHENTINVS, apud Nicolaum Specialem de Rebus Sicul. lib. 3. cap. 18. tom. 10. eiuſdem Murator. col. 952.

PROCER, PROCERES. In Concilio Toletano VIII. ſubſcribunt *Daliu Comes et Procer*, et *Froila Comes et Procer.* Vnde colligitur apud Wiſigothos *Proceris* nomen fuiſſe dignitatis. Iſidoro L. 9. Orig. cap. 4. *Proceres ſunt principes ciuium.* Apud Reges noſtros ex prima ſtirpe, *Proceres* appellabantur aulae Magnates, Comites. Hinc in Placitis Chlodouei III. editis ab Io. Mabillonio to. 4. SS. Ord. S. Bened. p. 618. 619. 620. *Proinde nos taliter vna cum noſtris Proceribus conſtitit decreuiſſe*, etc. Vbi *Proceres* iidem ſunt qui *Optimates* interdum in iiſdem appellantur. Inde quos Gregor. Turon. in cap. 36. lib. 7. *Seniores regni* et *regni principes* appellat, eosdem in cap. 6. lib. 4. nuncupat *Proceres* et *Primos regni. Magnates* et *Primates Palatii*, in Concilio Toletano XI. c. 5. qui cum Regibus in iudiciis Palatinis conſidebant. V. *Magnates, Optimates*, (*Princeps*, *Prior.*) Caeterum *Procerem*, in ſingulari, dixerunt etiam Iuuenalis Sat. 8. et Capitolinus in Maximinis. *Proceres, Barons*, in Gloſſ. Lat. Gall. Sangerm. PROCERES, Domini, *Seniores*, *Seigneurs.* Charta Geruaſii Militis in Tabul. Cenoman. PROCERES, πρωτοπολῖται, in Gloſſ. quomodo vſurpat L. 1. Cod. Th. de Nuptiis, vbi plura Iacobus Gothofredus. Gloſſae antiquae MSS. *Proceres,*

ceres, praeceptores, doctores, magiſtri, ſcientes veterum, ſcriptores.

ROCERITAS, bonitas, fertilitas. Litt. Ruperti Elector. Palat. an. 1356. apud Ludewig. tom. 5. Reliq. MSS. p. 577.

ROCERVS, vt *Procer*, vnus ex Magnatibus. Anſo in Vita S. Emini tom. 3. Apr. p. 375.

ROCESSATVS, in ius ob crimen aliquod vocatus. Vita S. Bogumili tom. 2. Iunii p. 358.

ROCESSIO. (1) Collecta, σύναξις, conuentus, coetus ſcilicet populi in Eccleſia, ad quam *proceſſit*, id eſt venit, collecti. Vetus interpres Concilii Laodiceni cap. 7. *In Proceſſionibus pſalmos non conuertere.* Vbi Graeca habent, περὶ τοῦ μὴ δεῖν συνάπτειν ἐν ταῖς συνάξεσι τοὺς ψαλμούς. Diurnus Romanus cap. 5. tit. 13. vbi oratorium fieri conceditur: *Sic tamen vt non illud publica Proceſſione a conditore aliquatenus teneatur.* PROCESSIO PLENARIA. Pontificale S. Luciani Bellouac. apud Marten. de Ant. Eccl. Diſcipl. p. 312. *Stent in ordine ſuo ſinguli in eccleſiam expectantes donec veniat pontifex cum Proceſſione plenaria ad Miſſam, ſicut diebus ſolemnibus ſolet, cum ſeptem diaconibus totidemque ſubdiaconibus et ceroferariis et duobus thuribulis cum incenſo.* PROCESSVS, vt *Proceſſio*. Gregor. Turon. in Vita S. Aridii apud Mabillon. tom. 4. Analect. p. 202. PROCESSIONES inter iura quae Cathedralibus Eccleſiis ab inferioribus debentur, recenſet Priuilegium Alexandri III. PP. an. 1178. ex Bibl. regia: Quod quidem inſtitutum fuit non vt inferiores eccleſiae ſuam erga ſuperiorem profiterentur reuerentiam tantum, ſed et vt fidelium oblationes, quae tum fiebant, recipere poſſet principalis eccleſia. V. *Cruces bannales.* PROCESSIO, id omne quod in proceſſionibus defertur, vel ii ipſi qui haec deferunt. Bernard. Mon. in Ord. Cluniac. part. 1. c. 32. PROCESSIO, PROCESSVS, dicitur maxime de Conſulibus, qui cum pompa et apparatu magnifico procedere ad Circum ſolebant; quod ſepties fiebat durante Magiſtratu. Iulianus Anteceſſor Conſtitut. 98. PROCESSVS praeterea vocabant, Imperatorum in palatia ſuburbana ſeceſſus, vel etiam ad Eccleſiam maiorem proceſſiones, quod cum apparatu et omni comitatu eo procederent: vnde poſtmodum ipſae Imperatorum in iisdem Palatiis morae *Proceſſus* non ſemel dictae; Byzantinis vero Scriptoribus πρόκεσσα et πρόκενσα. Hugo Floriac. Tract. de Reg. poteſt. et ſacerdot. dignitate lib. 2. apud Baluz. tom. 4. Miſcell. p. 53. PROCESSIO, progreſſus commeantis exercitus, Gallis *Marche*, apud Capitol. in Pertinace et Vegetium lib. 2. cap. 22. V. *Procinctus* 3. PROCESSIO, ordinata obuiam itio. Geſta Epiſc. Cenoman. apud Mabill. tom. 3. Analect. pag. 324. PROCESSIO, comitatus, coetus ordinate diſpoſitus et procedens, De felici obitu Angeluciae Virgin. apud Marten. tom. 3. Anecdot. col. 1708. (2) Lis, cauſa, Galli *Procés*. Gregorius M. lib. 4. Epiſt. 40. *Secularibus indeſinenter cauſis adſtringitur, aſſiduis Proceſſionibus occupatur, et quotidie negligit legere verba Redemptoris ſui.* V. *Proceſſus* 3.

PROCESSIONALE, liber in quo continentur quae ad proceſſionem ſpectant, in Synodo Oriolana an. 1600. inter Conc. Hiſp. to. 4. p. 714.

PROCESSIONALES ORATIONES. Leo Oſt. lib. 3. cap. 19. (al. 20.) *Id ipſum fecit et de alio libello, in quo ſunt Orationes Proceſſionales.*

PROCESSIONARE, *proceſſiones ſolemnes et ſacras frequentare.* Gloſſ. Gaſp. Barthii ex Hiſt. Palaeſt. Roberti Mon. apud Ludewig. to. 3. Reliq. MSS. p. 102.

PROCESSIONARIVM, i. q. *Proceſſionale*, apud Gaſſendum in Notitia Eccleſ. Dinienſ. edit. an. 1654. p. 151.

PROCESSIONARIVS, ad *proceſſionem* pertinens. Guidonis Diſcipl. Farf. cap. 23. V. *Proceſſorius*.

PROCESSIONABILITER, ordine Proceſſionis. Charta P. Alban. Epiſc. in Chartular. Pontiſar.

PROCESSIONATIM, eodem ſignificatu, in Diario belli Huſſitici apud Ludewig. to. 6. Reliq. MSS. p. 145.

mondum Conc. Gall. to. 3. p. 69. PRIORES OFFICIORVM, iidem qui ſupra *Principes officii* nuncupantur, Primi officialium, id eſt Miniſtrorum et apparitorum Iudicis vel Rectoris prouinciae. Acta Martyrii S. Mammarii apud Mabill. to. 4. Analect. p. 98. PRIORES SCRINII, in Cod. Th. de Proxim. Comit. diſpoſ. qui *Principes ſcriniorum*, Lampridio in Alexandro. PRIOR, in Chartis Dalmaticis, Magiſtratus, a quo pleraeque ciuitates Croatiae et Dalmatiae regebantur, qui poſtmodum *Comitis* appellatione donatus eſt. V. Io. Lucium lib. 2. de Regno Dalm. cap. 8. 16. lib. 3. c. 12. Ab Italis hauſerunt Dalmatae: Italis enim *Priori* ſunt praecipui vrbium Magiſtratus. Inſcriptio in Eccleſia S. Nicolai Barenſis, apud Antonium Beatillum lib. 2. Hiſt. Barenſis: *Tempore Regis W. et Prioratus Domini Nicolai Corbelli Primicerii an. D. N. I. C. 1188.* PRIORES, apud Italos Conſules, Scabini ſeu vrbis Conſiliarii. Diplom. Iac. Inſulani Cardin. in Append. Antiq. Hortae Ill. Fontanini p. 457. PRIOR IVRATORVM, idem qui alibi *Maior* dictus, primus inter *Iuratos* ſeu ſcabinos. Charta an. 1288. apud Rymer. to. 2. p. 403. PRIOR LOCI, dominus, *Senior*, *Seigneur*. Lex Wiſigoth. lib. 9. tit. 1. §. 8. PRIOR PRESBYTER, V. in *Preſbyter*. PRIOR SCHOLAE, primus in ſchola cantorum, qui primus, dum ſacra facit Pontifex, *Antiphonam ad introitum* incipit, vt eſt in Ordine Romano. PRIOR SCHOLAE REGIONARIAE, apud Bennonem Cardinalem in Vita Hildebrandi: *Poppo Prior ſcholae regionariae cum omnibus ſuis ſubdiaconis.* PRIOR SCRINIARIORVM, apud eumdem Bennonem. PRIOR, pro Abbate, crebro occurrit in Regula S. Benedicti c. 4. 6. 7. 13. 20. 43. 53. etc. PRIOR, qui primus eſt poſt Abbatem, de cuius officio praeter lib. Vſuum Ordin. Ciſtercienſ. c. 111. Lanfrancus in Decretis pro Ord. S. Benedicti cap. 3. Hoc vero *Prioris* nomen ea notione, quae *Praepoſitum* denotat, poſterioris aeui eſſe, et tempore Coeleſtini V. PP. tantum innotuiſſe obſeruatum a viris doctis. V. *Decanus*. PRIOR MAIOR, in libro MS. Ordinis S. Victoris Pariſienſis c. 5. vbi eius officium deſcribitur, et abſente Abbate eius vices fungi dicitur, ita tamen, vt obedientiarios inſtituere non poſſit aut deponere, nullum de monaſterio eiicere, aut eiectum recipere, vel etiam nouitium benedicere. Ad eius autem officium pertinet tam praeſente quam abſente Abbate cymbalum pulſare, et tabulam ad laborem, et monitum in Dormitorio, et corrigere mendas legentium in Eccleſia et in Capitulo, etc. Agit etiam de eius officio Vdalricus lib. 3. Cluniac. Conſuet. c. 4. vt et Bernardus Mon. in Conſuet. eiuſdem Monaſterii MSS. c. 3. PRIOR MAGISTER, idem qui *Prior maior*, in Charta an. 1181. ex Tabul. Maioris Monaſterii. PRIOR CLAVSTRALIS, apud Fontanellenſes, primus poſt Abbatem. Conſuet. Fontanell. MSS. PRIOR CLAVSTRI, vel *Clauſtralis*, *Vicarius Maioris Prioris per omnia, qui in clauſtro iugiter manet*, abſente Abbate et Magno Priore, *et qui pondus totius ordinis portat*, apud Bernardum in Conſuetud. Cluniac. cap. 4. et Vdalricum lib. 3. c. 6. vbi plura de eius officio. PRIOR CONVENTVALIS, qui conuentui praeeſt. Statuta Ordin. Cluniac. MSS. PRIOR FORENSIS, cui prioratus ſeu obedientiae a maiori Monaſterio dependentis cura demandata eſt. Capitul. gener. S. Victoris Maſſil. MSS. PRIOR LOCALIS, alicuius ſcilicet monaſterii. PRIOR PROVINCIALIS, qui vnius prouinciae monaſteriis inuigilat apud Dominicanos praeſertim. Charta apud Madox in Formul. Anglic. p. 342. PRIORES, praecipui in Ordine Hoſpitaliorum S. Iohannis Hieroſol. poſt *Baiulos*. Bernh. de Breydenbach Itiner. Hieroſol. p. 271. V. *Baiulus 4*.

PRIORARE, priorem facere, creare. Epitaphium Raymundi V. Epiſc. Toloſani apud Cateilum.

PRIORARI, priorem eſſe, apud S. Bernardum Ep. 270.

PRIORATUS. (1) Dignitas praecipua in Monaſterio, apud Gregorium M. lib. 4. Ep. 4. Ordericus Vitalis lib. 8. p. 543. (2) Obedientia, ſeu minus beneficium, a maiori Monaſterio dependens. Charta Philippi I. Regis Franciae ann. 1119. tom. 13. Spicilegii Acheriani p. 301.

PRIORIA, eadem notione, apud Albericum in Chron. ad an. 1129.

PRIORISSA, in Monaſteriis Sanctimonialium, apud Caeſarium Heiſterbachenſem lib. 10. c. 16. V. *Prioſa.*

PRIORISTA, Catalogus Magiſtratuum, qui *Priores* appellabantur. Acta S. Clariti Florent. tom. 6. Maii p. 162.

PRIORITAS, *Priorum* ſeu maiorum ac patrum ſeries. Litterae Edwardi I. Reg. Angl. an. 1282. apud Rymer. to. 2. p. 196. V. *Prior.*

PRIOSA, vt ſupra *Prioriſſa*, a Gall. *Prieuſe.* Necrolog. Parthen. S. Petri de Caſis.

PRIPEGALA. Epiſt. Concil. Saxon. an. circiter 1110. apud Marten. tom. 1. Ampliſſ. Collect. col. 626. *Phanatici autem illorum* (Slauorum infidelium) *quotiens comeſſationibus vacare libet, ferus in dictis, capita, inquiunt, vult noſter Pripegala. Huiusmodi fieri oportet ſacrificia. Pripegala, vt aiunt, Priapus eſt et Beelphegor impudicus.* Vox, vt videtur, compoſita ex *Priapus* contracte ſcripto, et *Gal*, quod Saxonibus libidinoſum, venereum, ſalacem ſonat: Germani nunc *Geil* eadem notione vſurpant. V. Schilteri Gloſſarium Teuton. in voce *Gail.*

PRISAE, ſeu *Captiones*, dictum quidquid ex ſubditis et tenentibus capitur ad expenſas Regis et Domini, quod legitime et debite perſolui debet. Statuta Dauidis II. Regis Scotiae cap. 40. *de priſis capiendis.* Neque aliae ſunt *Priſae*, de quibus Geruaſius Dorobern. ann. 1170. de Iuſtitiariis itinerantibus: *Et de omnibus Priſis* (Vicecomitum) *inquirant cauſam et teſtimonium.* Infra: *Et omnes Priſas et cauſas, et occaſiones earum ſcribant ſeparatim.* Proinde *Priſa* Anglis idem eſt quod *Creditio* Gallis, de qua voce ſupra. In quibus porro rebus caperentur, docet Charta Henrici VI. Regis Angl. pro Monaſterio Ramſeienſi. PRISAE VINORUM. Charta Edw. Reg. Angl. apud Madox Formul. Anglic. p. 63.

PRISAGIUM, Anglis *Priſage*, Ius *priſas* capiendi, vel ipſe actus, apud Spelman. At vbi occurrat non ſcribit.

PRISALIAE, vt *Repraeſaliae*, Ius recipiendi, quod cuipiam per vim ablatum fuerit. Litterae Henrici V. Reg. Angl. an. 1421. apud Rymer. to. 10. p. 100. V. *Preſalia.*

† PRISANA, *genus ſerpentis*, in lib. Mſ. de Mirab. Romae, Cod. reg. 4188.

PRISARE, pretium ponere, aeſtimare, Gall. *Priſer. Priſator*, aeſtimator, Gall. *Priſeur.* Charta Ingelranni III. Dom. Codiciac. an. 1207. in Hiſt. eiusd. loci p. 169.

† PRISAROLA, machina bellica, eadem quae *Prederia.* Murat. t. 2. Antiq. p. 508.

PRISCILLIANI, PRISCILLIANISTAE, Haeretici ab auctore ſuo Priſcilliano nuncupati, primum damnati ſunt a Conc. Caeſarauguſt. an. 381. De iis conſule S. Auguſt. Haer. 70. Sulpit. Seuer. Hiſt. ſacr. lib. 2. Idatii Chron. inter Concil. Hiſp. tom. 2. p. 172. Indicem vett. Canon. ibid. tom. 3. p. 45. Baronium ad an. 381. et alios.

† PRISFETUS, panni ſpecies, t. 1. Hiſt. Nem. p. 57. Forte mendoſe pro *Greſetus.*

PRISIA. (1) Exactio, *malatolta*, ius capiendi ex ſubditis ea quae domino ſunt neceſſaria; item ſub cuſtodis manum poſitio, *Priſe*, Practicis gallicis. Charta Ludouici Philippi Reg. primog. an. 1209. apud Marten. tom. 1. Ampl. Collect. col. 1090. V. *Prenſio* et *Priſae.* (2) Captura, *Priſe*: item Ius reos capiendi et in carcerem coniiciendi. Charta Guidonis Comitis Niuern. an. 1234. ex Tabular. Auriſſ. V. *Priſonator.* (3) Pars, portio. Dicitur de aqua pratis irrigandis neceſſaria. († Potius canalis, riuulus, V. *Preſa* et *Preyſia.*) Terragium

ragium Belliioc. V. *Priſio* 2. (4) Charta locationis an. 1404. qua Abbas Leoncelli Ord. Ciſterc. dat per *vnum annum et vnam Priſiam* herbas montis Ambelli ſub *loquerio ſeu pretio ſexdecim florenorum.* Id eſt, ad vnam frugum perceptionem; Galli diceremus *pour une recolte.* (5) Aeſtimatio, proclamatio, Gall. *Priſée, Criée.* (6) † Mercatorum ſ. artificum ſocietas, i. q. *Hanſa.* Stat. a. 1378.

† PRISIARE, aeſtimare. Ch. Mſ. a. 1318.

† PRISIATVS, pretio ſeu ſtipendio donatus, in Ep. Mſ.

PRISIO. (1) Carcer. V. *Priſo 1.* (2) Portio, pars, quam aliquis habet in re quapiam cum aliis. Teſtam. Guifredi Comit. Cerritan. tom. 6. Spicil. Acher. p. 432. V. *Apriſiones, Prendere*, et *Priſo 2.* (3) Statuta Eccl. Niuern. an. 1246. apud Marten. to. 4. Anecd. col. 1070. *Inhibemus etiam ſub eadem* (excommunicationis) *poena, ne Priſiones canonicorum, clericorum, ſeu ſeruientium ipſorum quas inter Paſcha et Pentecoſten aliqui veſtrum vſu deteſtabili quandoque faciunt, de cetero faciatis.* (4) † Captiuitas, in Ch. Mſ. a. 1197.

PRISIONAGIVM, idem quod *Carcerarium*, et *Geolagium.* V. in his vocibus. Charta libertatum Nouae Baſtidae in Occitania an. 1298. in Regeſto Philippi Pulcri Regis Franciae an. 12 9. n. 16. PRISONAGIVM, eadem notione. Charta Rogerii Comit. Fuxenſ. apud Marten. tom. 1. Ampl. Collect. col. 1275. V. *Preſonagium.*

PRISIONARE, PRISIONARIVS, V. *Priſonare* et *Priſonarius.* † PRISIONARIA DOMVS, carcer, in Ch. a. 1369.

PRISIONATIO, incarceratio, Gall. *Empriſonnement.* Charta condonationis Caroli VI. Reg. Fr. an. 1383. ap. Marten. tom. 1. Anecdot. col. 1590.

† PRISIONEZIVS, in bello captus, in Comput. a. 1362.

PRISIS, vis, violentia. Charta apud Meichelbec. tom. 2. Hiſtor. Friſing. p. 95. V. *Preſſa*

PRISIVM, Salarium *priſatoris* ſeu aeſtimatoris. Charta an. 1255. in Tabular. Blein.

† PRISIVS, qui *priſias* ſ. exactio[illegible] colligit, vel qui vineas cuſtodit. [illegible] Mſ. a. 1206.

PRISO. (1) Captiuus, incarcerat[illegible] Gall. *Priſonnier*, qui in bello ca[illegible]tur, *prehenditur*, vel *prenditur.* [illegible] *Prigione.* Charta Richardi Re[illegible] Angl. an. 1195. ap[illegible]D. Bruſſel [illegible] Vſu feud. to. 2. p. [illegible]I. PRISI[illegible] eodem ſignificatu. Conuentiones [illegible]gae an. 1220. apud Marten. to. [illegible] Ampl. Collect. col. 1141. PRISO[illegible] carcer ipſe, ex Gall. *Priſon.* Henr[illegible] de Knyghton an. 1293. V. *Pre*[illegible] PRISIO, eadem notione. Guill. d[illegible] Podio-Laurenti in Chronic. cap. 5[illegible] (2) Pars ſeu portio quam *pre*[illegible] quis poteſt ex prouentibus cuiuſp[illegible] tenementi. († Seu potius locationis ſ. conceſſionis pretium.) Tabular. S. Vincentii Cenoman. V. *Priſio* 2. et *Priza.* PRISSO, eadem, vt videtur, notione, in Computo an. 1202. ap. D. Bruſſel de Vſu feud. to. 2. pag. CCIII. col. 1. *De Priſonibus Richeri de Capella XXXV.* l[illegible] (3) † *Obſes*, fideiuſſor, in Pact. Mſ.

PRISONA, i. q. *Priſo*, carcer, apud Matth. Paris p. 180. Bromptonus an. 1193. Vtitur p. 1155.

PRISONAGIVM, V. *Priſionagium.*

PRISONARE et IMPRISONARE, incarcerare, Gall. *Empriſonner*, Ital. *Imprigionare.* Anonymus de Geſtis Manfredi et Conradi Reg. apud Murator. tom. 8. col. 612. PRISIONARE et IMPRISIONARE, eadem notione. Lambertus Ardenſis in Lemmate cap. 95. lib. 4. Hiſt. Chartular. S. Vandreg. tom. 2. p. 2017. APPRISIONARE, eodem ſignificatu, in Charta an. 1434. ex Tabular. Archiep. Auſc. V. *Appriſonare.*

PRISONARIVS, idem quod *priſo*, carceri mancipatus, vel qui in bello capitur, ex Gall. *Priſonnier.* Henr. de Knyghton an. 1348. PRISIONARIVS, eodem ſignificatu. Charta Caroli V. Reg. Franc. an. 1378. in Tabul. B. M. de Bono-nuntio Rotom. V. *Preſonarius.* PRISONERIVS, eadem notione, in Areſto Parlam. Toloſ. an. 1498. PRISONNARIVS,

IIVS, in Charta an. 1401. ex Tabular. Trenorch. Pluries ibi. PRISONNIARIVS. Charta an. 1455. in eodem Tabulario.

ISONATOR, cui competit ius *priſonem* ſeu carcerem habendi. V. *Priſia*.. Fleta lib. 1. cap. 20. § 9.
PRISONETA, carceri mancipatus, in Ch. a. 1384.
ISONIA, vt *Priſona*. Ital. *Prigionia*. Charta an. 1241. apud Baluz. tom 2. Hiſt. Aruern. p. 115. † PRISONIA VIVA, i. q. *Priſo 3.* in Conſuet. Normann.
ISTALDI. V. *Preſtaldi*.

ISTETVS, pro Praeſtitus. *Priſtetum beneficium*, in *praeſtitum* ſeu *praeſtariam* conceſſum, in vett. formul. 37. et 59. Andegau. apud Mabill. to. 4. Analect. p. 256. et 270. V. *Praeſtare 2.*
RISTINA, vectigal, tributum quod a priſtinis temporibus praeſtatur, cuius initium ignoratur, et a quo inductum, idem proinde quod *Conſuetudo 4.* Capitulare Sicardi Principis Beneuentani an. 836. cap. 2.
RISTINVM, pro Piſtrinum, apud Anaſtaſium in S. Silueſtro to. 3. Murator. p. 107.
RISTRINVS, pro Priſtinus, apud Hickeſ. tom. 1. Theſaur. Ling. Septent. p. 172. Grammat. Anglo-Sax.
RISVS, pro Prenſus, captus, Gall. *Pris*. Capitula ad Leg. Alaman. cap. 22. V. *Prindere*.
RIVANTIA, priuatio. Appendix ad Agnellum in S. Seuero apud Murator. tom. 2. p. 191.

PRIVARE, abolere. Chron. Pontif. Leon. Vrbeuet.

RIVATA, latrina, ſeceſſus, Gall. *Privé*, vel *privée*. Ioan. de Garlandia in Synonymis:

Eſt latrina locus idem cacabunda cloaca,
Signat idem quaſi triſte tegens triſtega vocatur.
Nec non Priuata coniungimus his ſociando.

Camera priuata, in Chron. Trudonenſi lib. 10. p. 470. PRIVATVM, eadem notione, in Statutis Mutin. rubr. 25. fol. 4. vo.
PRIVATARIVS. Meminit Scylizes p. 705. τῶ πρώτυ τῶν πριβαταρίων aedis S. Demetrii Theſſalonicenſis. Hic *Gazophylacii praeſidem* interpretatur Goarus, quod *Comites rerum priuatarum* dicerentur, qui priuati principis patrimonii curam haberent. Certe *Priuatum*, aerarium proprium Auguſti appellatum conſtat, ἰδικὸν Graecis. Sed *priuatarii* in Eccleſia alibi non occurrunt, adeo vt de hac notione dubitare liceat.
PRIVATI, curialibus opponuntur in Lege Wiſigoth. l. 5. tit. 4. §. 19. qui ſcilicet nullum in ciuitate munus obeunt: *militibus*, in Lege 2. Cod. Th. de falſa moneta. PRIVATVS, familiaris, amicus: Gall. *Privé*. Capitul. Caroli C. tit. 35. † Vrbis incola, qui extraneo opponitur, in Ch. a. 1312.
PRIVATIANI, officiales Comitis Rerum priuatarum, in l. 24. Cod. Th. de Palatinis ſacr. largit.
PRIVATVM, in L. 12. Cod. Th. de Metatis, *balneum*, Tribonianus et Graeci interpretantur, vt obſeruat Iacobus Gothofredus: quomodo πριβάτον vſurpat Prochorus in Vita S. Ioannis Euangeliſtae. *Balneae priuatae* recenſentur complures in Deſcript. vrbis CP. V. *Priuata*.

PRIVATVS, V. *Priuati*.

PRIVERILE, ius, vt videtur, primitiarum, quod eccleſiis praeter decimas interdum debetur. Teſtamentum Petri Ermengandi de Pozolas an. 1088. inter Inſtrum. to. 6. Gall. Chriſt. nouae edit. col. 131. *Donauit Domino Deo et S. Mariae de Caſſiano, et canonicis eiusdem loci . . . totam eccleſiam de Calobris, totum et ab integrum quantumcumque habebat vel habere debebat cum ipſo ſuo toto decimo, et cum ſuo toto Priuerile, et cum quantumcumque ad ipſam eccleſiam iam dictam pertinet.* In Chartis quae eadem de re exſtant, v. g. in Charta an. 1092. ibid. col. 132. habetur: *Totum et ab integrum cum decimis et Primitiis, etc.* V. *Praeferentia* et *Proferentia*.

PRIVI-

PRIVICARNIVM, tempus quo carnibus *priuari*, et ab iis abſtinere incipiunt Fideles, ante ieiunia Quadrageſimae. V. *Carniprinium.*

PRIVIGNA, pro *Nouerca*, vtitur Eddius Stephanus in Vita S. Wilfridi cap. 2.

PRIVIGNARI, more *priuignae* agere. Carmen de Ottonis IV. Imp. deſtitutione apud Leibnitium to. 2. Scriptor. Brunſuic. p. 530.

PRIVIGNVS, *Vulgo ante natus.* Gloſſ. Iſid. Id eſt, vt exponit Feſtus, *antequam mater ſecundo nuberet progenitus.* Graecis πρόγονος.

PRIVILEGES, pro *Priuilegia*, quaſi *priuatae Leges.* Lex 7. Cod. Th. de Tyron. *Ipſorum etiam qui militaturi ſunt Priuilegibus accedentibus.*

PRIVILEGIA. (1) Proprie dicuntur Principum et magnatum Diplomata pro Eccleſiis, quorum formula deſcribitur a Papia. V. *Beneualete.* PRIVILEGIA, *ae.* Sic vocatur Charta Gaufredi Comit. Andegau. an. 966. qua monachalem regulam in monaſterio S. Albini inſtituit, apud Acher. to. 6. Spicil. p. 423. (2) Conditiones et conuentiones de redditione caſtri. Elmham. in Vita Henrici V. Reg. Angl. edit. Hearnii cap. 54. p. 137.

PRIVILEGIALIS LITTERA, Priuilegium, Charta immunitatis. Charta Agnetis Duciſſae Sleſiae an. 1369. apud Ludewig. tom. 6. Reliq. MSS. p. 405. V. *Priuilegio.*

PRIVILEGIALITER, iure praerogatiuo et peculiari. Charta Guigonis Comit. Forenſ. an. 1223. inter Inſtr. to. 4. nouae Gall. Chriſt. col. 28.

PRIVILEGIATIVE, eadem notione, in Charta an. 1473. in Bullario Carmelitar. p. 297. col. 1.

PRIVILEGIARE. (1) Priuilegia, immunitates conferre, in Hiſt. Epiſcop. et Comitum Engoliſmenſium cap. 24. Libertates hominum de Villereys an. 1253. to. 9. Spicil. Acher. p. 194. (2) † Approbare, in Ch. Mſ.

PRIVILEGIARIVS, cui priuilegium conceſſum eſt, Gallis *Privilegié.* Vtitur Vlpian. leg. 10. Digeſt. de Pactis.

PRIVILEGIATIO, Priuilegium, immunitas. Henrici de Langenſtein Conſilium pacis tom. 2. Conc. Conſtant. part. 1. cap. 18. col. 56. V. in *Priuilegium.*

PRIVILEGIO, Priuilegium ſeu Charta immunitatis. Charta Alani Duc. Britan. ad calcem Vitae MS. S. Wenwaloei in Tabular. Landeuen.

PRIVILEGITAS, Diploma Principis in Praecepto Caroli C. an. 871. apud Baluz. in Append. ad Capitul. col. 100.

PRIVILEGIVM. (1) *Baſtidae nouae, Crucis aſſumtae et aſſumendae, Exercitus, Fori, Quinquennalium induciarum, etc.* V. *Crucis Priuilegium* col. 652. (2) Diſtrictus, territorium iurisdictione Ordinarii exemtum. Charta Adami Meld. Epiſc. an. 1219. ex Chartular. eiusd. Eccl. (3) Eodem ſenſu quo ſupra *Priuilegium.* Vita S. Dunſtani tom. 4. Maii p. 356. (4) † Tyrannis. S. Eulog. l. 2. Memor. SS.

PRIVILEGIVS, pro Priuilegium, in Charta Caroli M. an. 777. apud Calmet. tom. 1. Hiſtor. Lothar. inter Probat. col. 288.

† PRIVLA, *extremitas naris*, in Gloſſ. Prou. Lat. Cod. 7657.

PRIVVS, priuatus, carens. Miracula B. Egidii to. 3. April. p. 246.

PRIWEN, nomen Clypei Arturi Regis Britonum, in quo depicta imago Deiparae, apud Galfridum Monemuthenſem lib. 7. cap. 2.

PRIZA, eadem notione qua *Priſa* 2. V. in hac voce. Charta an. 1389. apud Baluz. to. 2. Hiſt. Aruern. p. 405.

PRO, loco Per, in Leg. Salica tit. 24. § 4. *Si quis aſcum de intro clauem repoſitum et in ſuſpenſo Pro ſtudio poſitum furauerit, etc.* Id eſt, per ſtudium ſeu de induſtria. PRO, cum quarto caſu, in Charta an. 2. Childeberti Reg. apud Mabill. tom. 3. Analect. p. 89. et alibi. PRO, ſupra, Gall. *Au deſſus.* Vetus Irenaei Interpres lib. 1. cap. 2. num. 4. *Patrem enim aliquando quidem cum coniuge Sige, modo vero et Pro maſculo, et Pro foemina eſſe volunt.* PRO NOBIS, penes nos, Graec. μεθ' ἡμῶν, apud

apud eumdem Interpretem lib. 4. cap. 37. num. 7. *Quoniam igitur Pro nobis erat plus diligere Deum, etc.* PRO TVNC, Gall. *Pour lors*. Tum. Conſuetud. Vniuerſitat. Pariſ. per Robert. Goulet fol. 5. PRO HOC et PRO NON, phraſis Gallica, *Pour oui et pour non*, ex leuiori cauſa. Depoſitio Guillelmi Canillani ex Bibl. regia. PRO ALIQVO ESSE, par eſſe alicui, Galli dicerent, *Etre bon pour quelqu'un*. Lanfranci Pignoli Annal. Genuenſ. ad an. 1266. ap. Murator. to. 6. col. 540. PRO ALIQVO ESSE, alicui fauere, alicuius partes amplecti, phraſis gallica: *Eſtre pour quelqu'un*. Eginhardus Epiſt. 45.

PROADVENTIAE, prouentus, reditus, ſeu quicquid caſu aliquo cadit in fiſcum domini. Charta Guillelmi Comitis Aquitan. an. 1027. apud Stephanot. to. 1. Antiq. Bened. Vaſcon. MSS. p. 215.

PROADVOCATI, minores Aduocati, ſeu qui ab Eccleſiarum Aduocatis praediorum tutelas in ſe recipiebant. V. in *Aduocati* col. 100.

† PROAEQVARE, ex aequo partiri, in Lit. a. 1389.

PROALDIONES, iidem qui *Aldii*, († ſeu potius qui ex *Aldiis* nati ſunt,) in Praecepto Hildeprandi Reg. apud Mabillon. tom. 2. Annal. Bened. inter Inſtrum. p. 705. V. *Aldius*.

PROANGARIA, vt *Parangaria*, niſi etiam ita legendum ſit. V. in hac voce. Charta an. 1295. ex Schedis Pr. de Mazaugues: *Non poſſit ibi . . facere vel exigere mutuum, vel exactiones, angariam, Proangariam, vel aliquid noui facere.*

† PROAPISTA, apoſtata, apud Ludewig. t. 9. Reliq. p. 61.

PROASTIVM, praedium ſuburbanum, ſuburbium. Vett. Gloſſae: προάστειον, *ſuburbanum*. Papias: *Proaſtium, Viridarium arborum prope murum*. Infra: *Progeſtium, ſuburbanum*. Sic etiam habent Gloſſae Lat. Graec. *Progeſtia*, προάστια. Vbi leg. ex Vulcanio, *Proceſtria*, προάστεια. V. *Procaſtria*. Vgutio: *Proaſtium, locus ante ciuitatem, ſcilicet ſuburbium*. Vrſus S. R. E. Subdiaconus in Vita S. Baſilii Caeſar. *Inuenit in Proaſtio cum Philoſophis*. PRAEASTIVM, eadem notione, in Tranſlat. S. Filiberti ſaec. 4. Bened. part. 1. p. 563. V. Gloſſ. med. Graecit. in προάστειον. PRASTIA, pro *Proaſtium*, in Charta Hugonis Reg. Cypri an. 1210. in Probat. Hiſtor. Bethunienſis p. 360.

PROATAVVS, quintus auus. Litterae Iohannis filii Iohannis Reg. an. 1359. tom. 3. Ordinat. p. 382. *Cum in Ordinatione cariſſimi Proataui ipſius domini genitoris noſtri, etc.* Si tamen praepoſitio *pro* certum fixumque ſit ſemper remotioris gradus argumentum: interdum enim nullius fuiſſe vis efficitur ex voce *Proauus* infra.

PROAVCTORES, *proaui*, in Amalthea Laurentii ex Turnebo.

† PROAVITAS, proaui gradus. Stat. Mant.

PROAVLA, in Gloſſ. Aelfrici, *Domum coram aula, pelde*. Vita S. Willelmi Ducis cap. 9. Aliud porro fuit Graecis προαύλιον, de qua voce dixit Cangius in Deſcriptione aedis Sophianae n. 3. *Proaula* enim dicitur aedificium ſeu cubiculum, quod ante *aulam* eſt, quae et *ſalutatorium* dicitur, quod in ea excipiantur *ſalutaturi*.

PROAVLIVM, eadem notione, atrium. Deſcriptio palatii Spoletani ex Chartulario Farf. apud Mabillon. tom. 2. Annal. p. 410.

PROAVVS, nude Auus. Charta Philippi IV. Reg. Franc. tom. 1. Chartul. S. Vandregeſ. p. 632.

† PROBA. (1) Specimen, δεῖγμα, Gallis *Preuve*, *montre*, Italis *Prova*. Lex vn. Cod. Th. de Statoribus. (2) Luſtratio militum. Acta S. Iſidori Mart. ex MS. Vaticano. (3) Probatio, experimentum, Gall. *Epreuve*. Charta an. 1474. apud Miraeum tom. 2. p. 1042. V. *Probamentum*.

PROBABILIA LEX. V. *Probalia*.

PROBABILIS. (1) Rectus, bonus, approbatus. Facundus Hermianenſis lib. 4. cap. 1. *Sicut erat vitae Probabilis, et facundiae ſingularis*. Concilium Toletanum IV. can. 4. *Probabilis*

bilis vita atque doctrina extiterit. (2) Praeſtans, inſignis. Epiſtola Ludouici Balbi ad Ludouic. Reg. German. an. 878. apud Mabillon. to. 3. Annal. Bened. p. 212. *Mittimus vobis pro arrabone caballum viribus et velocitate, non ſtatura et carnibus, Probabilem et ſellam, qualem nos inſidere ſolemus; vt nos fortitudine et vtilitate, non luxu et inanitate delectari noueritis.*

PROBABILITER. (1) Ita voces *μετὰ δοκιμασίας* vertit vetus interpres Concilii Nicaeni c. 13. Vide l. 9. Cod. Th. de Legatis. (2) Recte, ſapienter, vt par eſt. Epiſt. Innocentii III. PP. an. 1204. ad Philippum Reg. Franc. tom. 6. Spicil. Acher. p. 463.

PROBALIA LEX. Vim vocis docent Leges Norman. apud Ludewig. tom. 7. Reliq. MSS. p. 399. *Eſt autem quedam Lex que Probabilia ſiue monſtralia in laicali curia nuncupatur, per quam quis probare nititur in curia quod intendit . . . . Sciendum ergo eſt, quod haec Probalia quandoque per ſacramentum ſolius probatio, quandoque per ſacramentum duorum, quandoque trium, quandoque quinque, quandoque ſeptem, in curia recipitur laicali.* Ibid. p. 400. *Per trium autem ſacramentum fit Probalia quotienscunque quis contra aliquem factum ſuum a parte aduerſa denegatum probare compellitur vel monſtrare.*

PROBAMENTVM, probatio, experimentum, argumentum, ſpecimen. Mart. Capella lib. 7. *Indubitabile Probamentum.* Charta an. 1113. V. ſupra in *Proba*.

PROBARE. (1) Leges Canuti Regis cap. 44. apud Bromptonum, de eo qui emit rem alienam: *Si teſtimonium habeat, ſicut praediximus, tunc liceat inde ter aduocari, et quarta vice Probetur, aut reddatur ei, cuius erit: et nobis non videtur rectum, vt aliquis Probare cogatur, vbi teſtimonium eſt et cognitio, quod ibi brede ſit, et nemo illud Probare debeat ante ſex menſes, poſtquam furatum eſt.* Vbi *probare* Somnero eſt, rem ſibi tanquam propriam vindicare, aſſerere, *propriare*, ſeu propriam facere, vt in eamdem ſententiam habent Leges Edw. Saxonicae c. 2. apud eumdem Bromptonum. (2) Rem tormentis ex aliquo exquirere, Gall. *Donner la queſtion.* Adrianus de Veteribuſco in Rebus Leodienſ. apud Marten. to. 4. Ampliſſ. Collect. col. 1305. *Illa nocte Probauerunt eum, et nihil poterant habere ab eo, niſi quod fuiſſet in prima pace facienda, quae fuit honorabilis pro tota patria.*

PROBATICVS, ad oues pertinens, Gr. *προβατικός*. Hinc *Probatica piſcina*, Iohan. c. 5. 2. in qua mundabantur oues, quae pro ſacrificio offerebantur in templo.

PROBATIO, nouitiatus, ſeu certum tempus definitum, quo monaſticam vitam ambientes, eiusdem experimenta ſubeunt, atque probationis elapſo tempore, ſi idonei fuerint inuenti, ad profeſſionem admittuntur. *Probation* eadem notione Galli dicimus. Caeſar. Heiſterbac. lib. 1. cap. 10.

PROBATORES, *Approbatores*, Anglis *Approver*, dicuntur ii qui feloniam per ſe commiſſam eſſe confitentes, alios eiusdem reos arguunt. Sic dicti, quia ad hoc probandum, quod in appello allegarunt, tenentur, idque vel *duello*, vel *per patriam*, id eſt *iuratam* legalium hominum, iuxta reorum electionem. Placit. Mich. 39. Edwardi III. apud Th. Blount in Nomolex. Anglic.

PROBATORIA, teſtificatio, Gall. *Certificat*, in leg. 21. Cod. Th. l. 8. tit. 7. Adde leg. 22. et 23. ibid.

† PROBATORIVM, nouiciatus, domus probationis, t. 1. Aug. p. 257.

PROBATVS. *Probata aetas*, in leg. 3. Cod. Th. l. 8. tit. 8. id eſt, legitima, ſeu ea qua quis ſui eſt iuris.

PROBITAS, generoſitas, animi magnitudo, praeclarum facinus, factum, Italis *Prodezza*, Hiſpanis *Proeza*, Gallis *Proeſſe*. Willelmus Apulienſis l. 5. de Geſtis Norman.

Tranſierat famae Probitatis vbique probatae.

Alibi:

Tanta fuit Probitas animi, tam viuida virtus.

V. prae-

V. praeterea Notas ad Ioinuillam pag. 96.

PROBITATES, decurſiones militares, ludicrae equeſtres pugnae, vt *ſunt haſtiludia et torneamenta*, in quibus generoſi animi ſpecimen edere ſolent. Laudes Papiae apud Murator. to. 11. col. 42. *Tunc enim nobiles ciuitatis haſtiludiis, aliisque ſeculi Probitatibus delectantur.*

PROBONVS, probus. Libertates Villaefranchae an. 1357. inter Ordinat. Reg. Franc. to. 3. p. 204.

PROBORIVM, exprobratio, opprobrium, ὀνειδισμός, in Gloſſ. Gr. Lat. Rurſum: ὄνειδος, *probrum*, *obprobrium*.

PROBRARE, probris afficere, inſimulare, apud Auctorem Commentar. ſuper hymnos fol. 1. vo.

PROBRATICVM. Charta an. 1093. in Tabular. S. Victoris Maſſil. *Cetera omnia cum ipſa eccleſia et ipſo Probratico* (concedimus). Mendum eſſe ſuſpicor pro *Preſbyterium*. V. in hac voce num. 4.

PROBRIVM, pro Proprium, in Commemorat. an. circ. 780. apud Marten. to. 1. Ampliſſ. Collect. col. 41.

† PROBVLA, caſeus bubulus, Ital. *Provatura*, in Ch. a. 1306.

† PROBVRGENSIS, praecipuus burgi ſ. vrbis incola, in Ch. a. 1328.

PROBVS, Gallis *Preux*, Miles animo valens. Caeſarius Heiſterbacenſis lib. 9. cap. 48. *Modo loqueris vt Probus vir.* Vetus Epitaphium in Veſontione Chiffletii:

Hic Renaude iaces vir amabilis
et Probe Miles.

Probi et valentes, apud Thwroczium in Chronic. Hungar. 2. part. c. 16. PROBI HOMINES, Gallis *Preud-hommes*, dicuntur ſaepe Scabini et qui in placitis publicis cum Comitibus et iudicibus iudicia exercebant; vel etiam ii qui artificibus praeſunt, ac de rebus ad eos ſpectantibus iudicant. Charta an. 1197. ex Tabular. Monaſterii Villae-magnae. V. *Boni homines*.

PROCACIO, procacitas, in Diſputat. S. Benedicti Anian. apud Baluz. tom. 5. Miſcell. p. 31.

PROCALARE, *prouocare*, *procitare*. Feſtus a Graec. καλεῖν, vocare.

PROCAMBIARE, PROCAMIARE, rem re permutare, *Eſchanger*. Charta an. 925. apud Baluz. in Append. ad Capitul. num. 137. *Procambiamus vobis eccleſias noſtras, etc.* V. in *Cambiare*.

PROCAMBIATIO, PROCAMIATIO, permutatio, *Eſchange*. Placitum an. 883. inter Probat. nouae Hiſt. Occitan. tom. 2. col. 20.

PROCAMBIVM, PROCAMIVM. Eadem notione. Charta an. 970. inter Probat. tom. 2. Hiſt. Occit. col. 122. V. *Cambiare*.

† PROGANTVS, inſtitutio preſbyteri in eccleſia alteri ſubdita. Ch. Mſ. a. 1088. V. *Cantare*.

PROCANVS, Papiae, *Ornator aedificiorum*.

PROCAPIS, proximus. Gloſſ. Iſid. Item, *Progenies quae ab vno capite procedit*, in Amalth. V. Feſtum et Scaligeri notas.

PROCASPIS. Charta diuiſionis regni Lotharii Imper. inter Carolum C. Franciae et Ludouicum Germaniae Reges an. 870. apud Miraeum to. 1. p. 28. *Fuit haec diuiſio regni facta in Procaſpide, ſuper fluuium Moſam.* Ita etiam edidit Baluzius tom. 2. Capitul. col. 222. At Miraeus legendum monuit *in Procuſpide*, hoc eſt, in promontoriolo ſeu lingua in Moſam prominente; vbi nunc exſtructum eſt caſtrum S. Petri verſus Africum Traiecti ad confluentem Moſae et Iecorae.

PROCASSARE, irritum reddere, facere, Gall. *caſſer*. Charta Sigiſmundi Imper. an. 1431. apud Ludewig. to. 1. Reliq. MSS. p. 458. V. *Caſſare* 2.

PROCASSIVM, comparatum, acquiſitum, a vet. Gall. *Pourchas*. Statuta Maſſil. lib. 1. c. 1. §. 1. V. *Porchaicia* et *Purchacia*.

PROCASTRIA, *quae ante caſtra ſunt*, Bedae de Orthogr. et Papiae. Ioan. de Ianua: *Proceſtria, loca extra ciuitatem, ſicut procaſtria loca extra caſtra: vel proceſtria dicuntur loca extra ciuitatem degradata, per quae murus aſcenditur.* Gloſſ. Lat. Gall. Sangerm.

germ. *Procaſtrium, lieu dehors, devant chaſtel.* Gloſſ. vett. ὁ πρὸ τῆς παρεμβολῆς τόπος, *Procaſtrium.* Aliae: *Proceſtria*, οἰκήματα πρὸ παρεμβολῆς. *Procaſtria* ſeu *Proceſtria* Pitiſco videntur fuiſſe aedificia ante caſtra, adnexa hybernis et ſtatiuis, vt eo reciperentur lixae, aduenae, mercatores, et qui caſtra ſequebantur, quibus non licebat ſe miſcere militibus, praeterquam hoſte ingruente. Quod non obſcure innuiſſe exiſtimat Tacit. lib. 4. Hiſt. cap. 22. *Suburbia longae pacis opera, haud procul caſtris in modum municipii extructa.* Huc etiam ſpectat Caeſar de Bello Gall. lib. 6. c. 36. *Nec prius ſunt viſi, quam caſtris appropinquarent, vsque eo, vt qui ſub vallo tenderent mercatores, recipiendi ſui non haberent facultatem.* A Pitiſco non omnino abludit Carolus de Aquino in Lex milit.

PROCATORIVS, procax, apud Dion. Carthuſ. *Procatoria et laſciua verba.*

† PROCAVPTIO, potio, in Ch. Mſ. a. 1216.

PROCAX. Litterae Richardi II. Reg. Angl an. 1395. inter Notas Godefredi ad Hiſt. Carol. VI. Reg. Franciae p. 579. *Diuulgante fama, celebri et credibilium perſonarum crebra relatione noſtris auribus inculcante, quanta in Procaciſſima nobis domina Iſabella primogenita D. Caroli, ... refloreat generoſa nobilitas, vigeat et morum honeſtas, etc.* Vbi legendum *Praeclariſſima*, vt apud Rymer. to. 7. p. 802.

† PROCEDENTER, ordine *proceſſionis*, t. 1. Aug. p. 238.

PROCEDENTES, vt infra *Proceſſores.* Ordinar. Laudunenſe ap. Marten. de Ant. Eccl. Diſcipl. p. 95.

PROCEDERE. (1) Pro Publice quid fieri, emanare, publicare. Lex 20. de Exactionibus in Cod. Th. lib. 11. tit. 7. (2) Cum pompa exire, apud Pancirol. lib. 1. Theſ. var. lect. cap. 77. V. in *Proceſſio* 1. (3) Nude pro Ire, exire. Guidonis Diſcipl. Farf. cap. 23.

PROCENETA, pro Proxeneta, Gall. *Courtier.* Statuta Eccl. Leodienſ. an. 1287. apud Marten. to. 4. Anecd. col. 853.

PROCENSVS. (1) Gallis *Surcens*, cenſus, qui vltra cenſum conſuetum exſoluitur. Tabular. eleemoſynariae Montiſmorilionis fol. 21. Occurrit alibi non ſemel. (2) † Proceſſus regius, ſ. *Proceſſus*, t. 2. Febr. p. 776.

PROCENTINVS, comes qui *Centenariis* praeeſt. V. *Centena* 2. et *Centenarius.* Chron. Siciliae apud Marten. tom. 3. Anecd. col. 54. Perperam infra *Protentinus*, vt et apud Murator. ex eod. Chron. to. 10. col. 851. Nec melius PROTHENTINVS, apud Nicolaum Specialem de Rebus Sicul. lib. 3. cap. 18. tom. 10. eiusdem Murator. col. 952.

PROCER, PROCERES. In Concilio Toletano VIII. ſubſcribunt *Dabila Comes et Procer*, et *Frolla Comes et Procer.* Vnde colligitur apud Wiſigothos *Proceris* nomen fuiſſe dignitatis. Iſidoro L. 9. Orig. cap. 4. *Proceres ſunt principes ciuium.* Apud Reges noſtros ex prima ſtirpe, *Proceres* appellabantur aulae Magnates, Comites. Hinc in Placitis Chlodouei III. editis ab Io. Mabillonio to. 4. SS. Ord. S. Bened. p. 618. 619. 620. *Proinde nos taliter vna cum noſtris Proceribus conſtitit decreuiſſe, etc.* Vbi *Proceres* iidem ſunt qui *Optimates* interdum in iiſdem appellantur. Inde quos Gregor. Turon. in cap. 36. lib. 7. *Seniores regni* et *regni principes* appellat, eosdem in cap. 6. lib. 4. nuncupat *Proceres et Primos regni. Magnates* et *Primates Palatii*, in Concilio Toletano XI. c. 5. qui cum Regibus in iudiciis Palatinis conſidebant. V. *Magnates*, *Optimates*, (*Princeps*, *Prior.*) Cae[illegible] rum *Procerem*, in ſingulari, di[illegible] runt etiam Iuuenalis Sat. 8. et Ca[illegible] pitolinus in Maximinis. *Proceri* [illegible] *Barons*, in Gloſſ. Lat. Gall. Sa[illegible] germ. PROCERES, Domini, [illegible] *niores*, *Seigneurs.* Charta Ge[illegible] Militis in Tabul. Cenoman. PR[O]CERES, πρωτοπολῖται, in Glo[illegible] quomodo vſurpat L. 1. Cod. Th. [illegible] Nuptiis, vbi plura Iacobus Goth[o]fredus. Gloſſae antiquae MSS. *Pr*[illegible] tere[illegible]

certs, praeceptores, doctores, magiſtri, ſcientes veterum, ſcriptores.

PROCERITAS, bonitas, fertilitas. Litt. Ruperti Elector. Palat. an. 1356. apud Ludewig. tom. 5. Reliq. MSS. p. 577.

PROCERVS, vt *Procer*, vnus ex Magnatibus. Anſo in Vita S. Emini tom. 3. Apr. p. 375.

PROCESSATVS, in ius ob crimen aliquod vocatus. Vita S. Bogumili tom. 2. Iunii p. 358.

PROCESSIO. (1) Collecta, συναξις, conuentus, coetus ſcilicet populi in Eccleſia, ad quam *proceſſit*, id eſt venit, collecti. Vetus interpres Concilii Laodiceni cap. 7. *In Proceſſionibus pſalmos non conuertere.* Vbi Graeca habent, περὶ τοῦ μὴ δεῖν συνάπτειν ἐν ταῖς συνάξεσι τοὺς ψαλμούς. Diurnus Romanus cap. 5. tit. 13. vbi oratorium fieri conceditur: *Sic tamen vt non illud publica Proceſſione a conditore aliquatenus teneatur.* PROCESSIO PLENARIA. Pontificale S. Luciani Bellouac. apud Marten. de Ant. Eccl. Diſcipl. p. 312. *Stent in ordine ſuo ſinguli in eccleſiam expectantes donec veniat pontifex cum Proceſſione plenaria ad Miſſam, ſicut diebus ſolemnibus ſolet, cum ſeptem diaconibus totidemque ſubdiaconibus et ceroferariis et duobus thuribulis cum incenſo.* PROCESSVS, vt *Proceſſio*. Gregor. Turon. in Vita S. Aridii apud Mabillon. tom. 4. Analect. p. 202. PROCESSIONES inter iura quae Cathedralibus Eccleſiis ab inferioribus debentur, recenſet Priuilegium Alexandri III. PP. an. 1178. ex Bibl. regia: Quod quidem inſtitutum fuit non vt inferiores eccleſiae ſuam erga ſuperiorem profiterentur reuerentiam tantum, ſed et vt fidelium oblationes, quae tum fiebant, recipere poſſet principalis eccleſia. V. *Cruces bannales.* PROCESSIO, id omne quod in proceſſionibus defertur, vel ii ipſi qui haec deferunt. Bernard. Mon. in Ord. Cluniac. part. 1. c. 32. PROCESSIO, PROCESSVS, dicitur maxime de Conſulibus, qui cum pompa et apparatu magnifico procedere ad Circum ſolebant; quod ſepties fiebat durante Magiſtratu. Iulianus Anteceſſor Conſtitut. 98. PROCESSVS praeterea vocabant, Imperatorum in palatia ſuburbana ſeceſſus, vel etiam ad Eccleſiam maiorem proceſſiones, quod cum apparatu et omni comitatu eo procederent: vnde poſtmodum ipſae Imperatorum in iisdem Palatiis morae *Proceſſus* non ſemel dictae; Byzantinis vero Scriptoribus πρόκεσσα et πρόκενσα. Hugo Floriac. Tract. de Reg. poteſt. et ſacerdot. dignitate lib. 2. apud Baluz. tom. 4. Miſcell. p. 53. PROCESSIO, progreſſus commeantis exercitus, Gallis *Marche*, apud Capitol. in Pertinace et Vegetium lib. 2. cap. 22. V. *Procinctus* 3. PROCESSIO, ordinata obuiam itio. Geſta Epiſc. Cenoman. apud Mabill. tom. 3. Analect. pag. 324. PROCESSIO, comitatus, coetus ordinate diſpoſitus et procedens. De felici obitu Angeluciae Virgin. apud Marten. tom. 3. Anecdot. col. 1708. (2) Lis, cauſa, Galli *Procés*. Gregorius M. lib. 4. Epiſt. 40. *Secularibus indeſinenter cauſis adſtringitur, aſſiduis Proceſſionibus occupatur, et quotidie negligit legere verba Redemptoris ſui.* V. *Proceſſus* 3.

PROCESSIONALE, liber in quo continentur quae ad proceſſionem ſpectant, in Synodo Oriolana an. 1600. inter Conc. Hiſp. to. 4. p. 714.

PROCESSIONALES ORATIONES. Leo Oſt. lib. 3, cap. 19. (al. 20.) *Id ipſum fecit et de alio libello, in quo ſunt Orationes Proceſſionales.*

PROCESSIONARE, *proceſſiones ſolemnes et ſacras frequentare.* Gloſſ. Gaſp. Barthii ex Hiſt. Palaeſt. Roberti Mon. apud Ludewig. to. 3. Reliq. MSS. p. 102.

PROCESSIONARIVM, i. q. *Proceſſionale*, apud Gaſſendum in Notitia Eccleſ. Dinienſ. edit. an. 1654. p. 151.

PROCESSIONARIVS, ad *proceſſionem* pertinens. Guidonis Diſcipl. Farf. cap. 23. V. *Proceſſorius*.

PROCESSIONABILITER, ordine Proceſſionis. Charta P. Alban. Epiſc. in Chartular. Pontiſar.

PROCESSIONATIM, eodem ſignificatu, in Diario belli Huſſitici apud Ludewig. to. 6. Reliq. MSS. p. 145.

PROCESSIVE PERGERE, apud. Thwroczium in Carolo, cap. 98. Infra, *Proceſſionaliter*, nos dicimus, *aller proceſſionellement, en Proceſſion.*

PROCESSORES, qui *ex proceſſione* ſunt, et in ea cum caeteris procedunt. Ordo Romanus. *Proceſſores* ii potiſſimum nuncupati videntur, qui in proceſſionibus ea deferunt, quae in iis deferri ſolent; qua notione vocem *Proceſſio* vſurpari diximus ſupra. Id praeterea firmat Pontificale Eccleſ. Biſunt. ap. Marten. de ant. Eccl. diſcipl. p. 311. V. *Procedentes.*

PROCESSORIVS, ad *proceſſionem* ſpectans. *Proceſſoria caſula*, apud Cyprian. Epiſc. Tolon. lib. 1. de Vita S. Caeſarii Epiſc. Arelatenſ. num. 23. V. *Proceſſionarius.*

PROCESSVRA, actio iudiciaria, Gall. *Procedure.* Regeſt. Parlamenti Pariſ. an. 1483. fol. 260. vo.

PROCESSVS. (1) Vt *Proceſſura.* Tabular. B. M. de Bono - Nuntio Rotomagenſ. (2) Excommunicationis ſententia, in Ceremon. MS. Dauantriae apud Macros in Hierolex. Eodem vocabulo vtitur rurſus ad ſignificandas excommunicationes in Bulla Coenae Domini, vt monent iidem fratres. (3) Lis, cauſa, Gall. *Procès.* Conſtitut. Ludouici Reg. Sicil. an. 1352. ex Cod. MS. D. Brunet fol. 101. V. *Proceſſio* 2. (4) Iudicium, ſententia. Litterae Edw. III. Reg. in Chron. Angl. Th. Otterbourne p. 122. (5) Agendi ratio, Gall. *Procedé.* Bulla Honorii IV. PP. an. 1286. apud Rymer. tom. 2. p. 340. *Proceſſus*, alia notione, vide in *Proceſſio* 1.

PROCESTRIA. V. *Procaſtria.*

† PROCHA, doliaris fiſtula, i. q. *brocha*, in Ch. a. 1338.

PROCHERIVM, PROCHIRIVM, Gr. πϱοχείϱιον, manualis ſporta. Caſſianus Collat. 19. c. 4.

PROCIALIS, iuuenilis, procum decens. Acta MSS. S. Iudicaelis.

† PROCINARE, interpellare, appellare, vox forenſis. Inſtr. a. 1448.

PROCINCTA. V. *Procinctus* 1. et 2.

PROCINCTORIVM, ornamentum quo aliquid *praecingitur.* Acta S. Euſtadiolae tom. 2. Iunii p. 133.

PROCINCTVRA, vt *Procinctus*, ambitus, aliis *Propriſura.* Charta Baldrici Epiſcopi Leodienſ. an. 1016. apud Marten. tom. 1. Ampliſſ. Collect. col. 379. V. in *Porprendere.*

PROCINCTVS. (1) († Coetus, conuentus.) Capitula Caroli M. lib 4. c. 26. *Homo de ſtatu ſuo pulſatus. ſi is, qui eum pulſat, ad conuincendum illum Procinctum habuerit, adhibeat ſibi octo coniuratores legitimos ex ea parte, vnde pulſatur, ſiue illa paterna, ſiue materna ſit, et quatuor aliunde non minus legitimos, et iurando vindicet libertatem ſuam. Quod ſi Procinctus defuerit, adſumat vndecumque 12. liberos homines, et iurando ingenuitatem ſuam defendat.* Iis lucem affert D. Bruſſel Tract. de Vſu feud. lib. 3. cap. 19. vbi *Procinctum* definit Statutum teſtium numerum qui alicuius, cuius conſanguinei erant, ſtatum ſacramento affirmabant, hoc eſt, eum eſſe liberae conditionis vel non. Vnde verò ducta vocis origo, non liquet, niſi quod ii teſtes in procinctu eſſent id quod ab iis requirebatur affirmandi. PROCINCTA, eadem notione, in Regeſto Magn. Dier. Trecenſ. fol. 101. (2) PROCINCTVS, PROCINCTA, ambitus, vel limites loci alicuius; intra quos *libertas* ſeu *immunitas* illius includitur. Aelredus in Vita S. Edwardi Confeſſor. cap. 6. *Et habeat idem locus liberum Procinctum, id eſt, ambitum, et coemeterium mortuorum circa ſe, abſque Epiſcopali . . . . exactione.* (3) PROCINCTVS MILITIAE, progreſſus copiarum. Vita S. Maximi tom. 5. Iun. p. 51. V. in *Proceſſio* 1. (4) † Exercitus, t. 7. Collect. Hiſt. Franc. p. 59.

PROCINTA. V. *Procinctus* 2.

PROCITARE, V. *Procalare.*

PROCLAMA, proclamatio. Adrianus de Veteribuſco in Reb. Leod. apud Marten. to. 4. Ampliſſ. Collect. col. 1208. V. infra *Proclamatum.*

PROCLAMARE, inconditis clamoribus quempiam explodere, inſectari, Gall.

Gall. *Huer.* Concil. Piſanum apud Acher. tom. 6. Spicil. p. 333. *Proclamare*, aliis notionibus, vide in *Clamare* 2.

PROCLAMATIO, querela iuridica, actio, qua quis rem ablatam repetit, Gallis *Complainte*. Tabular. Maior. Monaſt. *Stimulis auaritiae incitatus, nos exinde poſtea deueſtiuit. Cum ſuper hoc multas Proclamationes feciſſemus, etc.* V. in *Clamare* 2. PROCLAMATIO SYNODALIS. Concil. Beluac. an. 1114. apud Acher. tom. 2. Spicil. p. 594. V. *Clamare* 2.

PROCLAMATIO contra praedones. V. *Clamor ad Deum*, in *Clamor* 3.

PROCLAMATOR, qui cauſam agit. V. *Clamare* 2.

PROCLAMATVM, proclamatio, promulgatio. Laur. Byzynius de Bello Huſſitico apud Ludewig. tom. 6. Reliq. MSS. p. 154. V. *Proclama*.

† PROCLAMIS, pallium, pro Chlamys, t. 7. Sept. p 527.

PROCLAMOR, clamor, conclamatio, *Proclameur* Gallis, apud Galbertum in Vita Caroli Comit. Flandriae num. 15.

PROCOLLVM, *collus, colli ornamentum*. Papias MS.

PROCOLPVS, idem quod *Colpus*, ictus. Lex Ripuar. tit. 77. *Si quis hominem . . . ligare volueris . . . et non praeualuerit ligare, ſed Procolpus ei exceſſerit, et eum interfeceris, etc.* Vbi edit. Heroldi habet, *Colaphus ei exceſſerit*. Cod. alii apud Steph. Baluzium, *Colpus, Colebus, procollibus*. V. *Colpus*.

PROCONES, Synodus Nemauſenſis an. 1284. cap. de iis, quibus deneganda eſt Eccleſiaſtica ſepultura: *Ita vſurariis et Proconibus vniuerſis, etc.* Ita Codex nuper editus. Rectius edidiſſe videtur Martenius noſter ex iisdem Statutis tom. 4. Anecdot. col. 1048. *Item vſurarii et Praedones manifeſti.*

PROCONISVS, ſ. Perpolitus. († Rectius a loco vnde marmor iſte eruitur, nempe a *Proconneſo* inſula Propontidis.) Agnellus in S. Maximiano apud Murator. tom. 2. p. 107. *Eccleſiam vero B. Andreae Apoſtoli hic Rauennae cum omni diligentia non longe a regione Herculanea columnis marmoreis ſuffulſit, ablatisque vetuſtis ligneis de nucibus, Proconiſis decorauit.* Idem in S. Felice: *Praedictum altarium remouit ex Proconiſo lapide, cum diuerſis marmoribus ornatis mirifice.* Rurſum in S. Petro Chryſologo: *Foris vero parietes Proconiſis marmoribus decorauit.*

PROCONSVL, Vicecomes, vt *Conſul*, Comes Gloſſ Aelfrici Saxon. *Conſul, Gerefa. Proconſul, Vndengerefa.* Tabularium Auſcienſe: *Conuenerunt itaque ex omni Nouempopulania prouincia Epiſcopi, Abbates, Conſules, Proconſules, caeterique Domini fideles, etc.* PROCONSVLES, qui *Iuſtitiarii errantes*, in Anglia. Ioan. Sariſberienſis lib. 5. Policrat. c. 15. *Quae vero de praeſidibus aliisque Iudicibus dicta ſunt, debent et apud Proconſules, quos noſtrates vulgariter dicunt Iuſtitias eſſe errantes, obtinere.* Quia ſcilicet *Conſulum* ſeu Comitum vice ius dicunt *in prouinciis*. Ita accipiuntur lib. 6. cap. 1. PROCONSVLES appellantur, qui Conſulum vrbanorum vices agunt, in Wichbild. Magdeb. art. 19. §. 1.

PROCOVIA, vini ſpecies. V. *Graecum*.

† PROCREAMEN, procreatio, ortus. Chron. Io. Whethamſt.

PROCREATIO, pro *Procuratio*, in Statutis MSS. Conc. Auenion. an. 1209. ap. Stephanot. to. 10. Fragm. Hiſt. Ita perperam

PROCREATOR, pro *Procurator*, editum ex Charta an. 1199. apud Marten. tom. 1. Ampliſſ. Collect. col. 1023.

PROCVBITOR, Φρουρὸς, in Gloſſ. Lat. Graec. Feſtus: *Procubitores dicuntur, qui noctu cuſtodiae cauſa ante caſtra excubant, cum caſtra hoſtium in propinquo ſunt.*

PROCVBVVS, procumbens. Acta S. Vdalrici tom. 3. Iulii p. 153.

PROCVDIVM, τέρας, in Gloſſ. Lat. Graec. Portentum. V. *Porculum*.

† PROCVLCARE, terram peragrare, vt limites eius inſpiciantur. Ch. a. 1166.

PROCVLCATORES, caſtrorum excubiae, vt *Procubitores*. V. *Collocare*.

PROCVL-DVBIO, id eſt, ſine vlla exceptione, vt interpretatur Gothofredus ad leg. vnic. de offic. Vicarii lib. 1. Cod. Th. tit. 6.

PROCVLTOR, cultor. Litterae Caroli VI. Reg. Franc. an. 1394. tom. 6. Spicil. Acher. p. 115.

PROCVLVM, *abominatio*, in Gloſſ. Iſid. Scribendum forte ex Graeuio: *Portentum, mala ominatio*. V. *Procudium*.

PROCVLVS, *qui naſcitur cum pater peregrinatur*, in Gloſſ. Arabico-Lat. *Qui patre longe peregrinante naſcitur, vel longe a patre natus*, in Gloſſ. Iſid. Gloſſ. Sangerm. num. 501. *Qui naſcitur abſente patre*. Graecis τηλέγονος, τηλύγετος. Vide Feſtum.

PROCVRA. (1) Procuratio, facultas agendi alterius nomine ſcripto alicui conceſſa, *Procuration, pouvoir*. Charta an. 1389. ex Schedis Praeſidis de Mazaugues. V. *Procuratorium*. (2) Officium procuratoris, Gallis *Procure*. Acta SS. tom. 4. Iunii p. 788. PROCVRRA, eadem notione. Statuta Cadubrii c. 88.

PROCVRAMENTVM, impulſio, ſollicitatio, ſuaſio. Litterae Richardi II. Reg. Angl. an. 1397. apud Rymer. tom. 8. p. 27. V. *Procuratio* 2.

PROCVRARE. (1) Excipere hoſpitio et conuiuio, vel *procurationem conſuetudinariam*, ſeu debitam exſoluere. Hiſt. Epiſcopor. Autiſſiodor. cap. 58. CVRARE, eadem notione, qua etiam noſtri *Ordonner* dixerunt. Henricus Roſla in Herlingsberga:

Curat honoratos, epulis reficitque perunctis.

PROCVRARE SE, ſuis expenſis ſibi conuiuium parare. Charta an. 1202. to. 2. Hiſt. Eccl. Meld. p. 88. PROCVRARE, neceſſaria ad victum et veſtitum praeſtare, ſuppeditare. Charta an. 1110. apud Marten. tom. 1. Anecd. col. 321. PROCVRARE DONATIVIS, donis et muneribus aliquem afficere. Epiſt. Frider. II. Imperat. tom. 2. Spicilegii Acheriani p. 572. (2) Nomine alterius ex eius poteſtate agere. Charta Ludouici Regis Siciliae an. 1342. apud Ludewig. tom. 5. Reliqu. MSS. pag. 471. Procuratoris officium gerere. Charta eiuſdem Ludouici Reg. ex Cod. MS. D. Brunet fol. 113. (3) Prouidere, ſuppeditare, Gall. *Procurer*. Tabular. Maior. Monaſt. (4) Rei alicuius auctorem eſſe, quo ſenſu Galli *Procurer* dicunt. Litterae Innocentii III. PP. an. 1213. inter Inſtr. tom. 6. Gall. Chriſt. nouae edit. col. 57. *Licet eidem* (Arnaldo Archiep. Narbonenſi) *hominium feceris et fidelitatis praeſtiteris iuramentum, nihilominus tamen, prout tibi placuit, Procuraſti vt demolirentur muri et turres ciuitatis ipſius, etc.* V. *Procuratio* 2.

PROCVRARIA, officium procuratoris in monaſteriis. Conſtit. Praedicator. cap. de Abſolut. Prior. num. 43.

PROCVRATIA. (1) Idem quod *Procuratio*, Matth. Paris an. 1245. (2) Apud Italos, Diſtrictus, officium vel camera Procuratoris, ſeu eius Magiſtratus, quem *Procuratorem* vocant. Acta SS. tom. 2. Iunii vbi de Reliquiis S. Antonii de Padua p. 747. V. *Procurator Reipublicae*.

PROCVRATIO. (1) Quoduis Conuiuium. Ordo ad benedicendum Ducem Aquitaniae: *Illo quippe die ſolennitatis et laetitiae, omnibus rite peractis debet Canonicis Eccleſiae Lemouicenſis eam et talem Procurationem exhibere, quae tantum deceat dominum et Ducem.* (2) Cibus, ferculum. Conſtitut. pro Abbat. S. Pauli Narbon. an. 1127. inter Inſtrum. tom. 6. Gall. Chriſt. col. 33. Sed praeſertim (3) dicitur de exceptione ſtata ac debita dominorum a Vaſſallis, a quibus hoſpitio et conuiuiis condictis vicibus excipiebantur, cum in eorum praedia diuertebant: quae quidem *Procurationes* interdum in ſummam aliquam pecuniariam conuertebantur. *Giſta* vulgo appellabant noſtri, vti in hac voce docuimus. Statutum S. Ludouici pro Bailliuis, apud Nangium: *Giſta etiam vel Procurationes in domibus Religioſorum . . . non recipiant.* Charta an. 1235. in Hiſt. Ducum Burgundiae p. 73. *Neque in Procurationibus, quae Gallice Giſta nominantur, tenentur me in aliqua procu-*

procurare. Procuratio conſuetudinaria, in Charta Agnetis Comitiſſae Pictaulenſis an. 1048. pro Eccleſia Angeriacenſi. PROCVRATIONES EPISCOPORVM *et Archidiaconorum*, quae debentur a Sacerdotibus, cum Eccleſias ſibi ſubditas ii viſitant: de quarum immodicis ſumtibus crebrae ad ſummos Pontifices delatae ſubinde querelae, qui eas coërcuere cum in Conciliis, tum Bullis ſuis, cuiusmodi ſunt Clementis IV. quae habentur in Chronico Abbatiae S. Ioannis de Vineis p. 137. 138. Praeterea haec Innocentii III. PP. in Monaſt. Anglic. tom. 2. p. 165. Non Epiſcopis modo atque Archidiaconis, ſed et Archipreſbyteris aliisque quos ad viſitandas eccleſias ſibi ſubditas delegabant, procurationes debebantur. Eodem iure gaudebant omnes quibus competebat ius viſitationis; quo etiamnum vtuntur nonnulla Monaſteria in Prioratibus ab iis dependentibus. Statuta Eccl. Ruthen. apud Marten. to. 4. Anecd. col. 768. (4) Neceſſaria ad victum et veſtitum. Charta Caroli Craſſi an. 790. apud D. Bruſſel de Vſu feud. to. 1. p. 75. *Ipſi quoque in dominorum tandiu viuent Procuratione, quandiu in inceptam vadant expeditionem.* V. in *Procurare.* (5) Impulſio, ſollicitatio, ſuaſio. Chron. Angl. Th. Otterbourne p. 54. *Edwardus anno Domini 975. . . . per ſuae nouercae Procurationem martirizatus eſt.* V. *Procuramentum* et *Procurare 5.* (6) Quidquid rei alicui perficiendae inſeruit. Inſcriptio ad calcem Bibliae in Monaſt. Stabulenſi aſſeruatae et a Martenio noſtro deſcriptae in Itin. Litter. p. 149. *Codices hi ambo quia continuatim et tamen moroſius ſcripti ſunt per annos ferme IIII. in omni ſua Procuratione, hoc eſt ſcriptura, illuminatione, ligatura, vno eodemque anno perfecti ſunt ambo.* (7) † Officium *procuratoris*. Stat. a. 1537.

PROCVRATOR. (1) *Vicarius, locum tenens*, qui alterius vice res gerit. Petrus Bleſenſis Epiſt. 47. *Nunquam tibi exhibuit ſe dominum, ſine Regem, ſed quaſi Procuratorem regni tui, etc.* (2) Qui conuiuio excipit, vel conuiuium apparat. Regula Templariorum c. 14. *Poſt prandium vero et coenam, ſemper in Eccleſia, ſi prope eſt, vel ſi ita non eſt, in eodem loco, ſummo Procuratori noſtro, qui Chriſtus eſt, gratias vt decet cum humiliato corde referre ſtricte praecipimus.* Hinc *Procuratorem Regni Francorum* ſeſe inſcribit Theobaldus Comes Bleſenſis in Charta an. 1156. in Tabulario Eccleſiae Carnotenſis n. 66. id eſt *Seneſcallum* ſeu *Dapiferum*; quod *Dapiferi regii* munus ſit circa menſam regiam et eius apparatum. (3) PROCVRATOR ANNIVERSARIORVM, exactor redituum pro anniuerſariis aſſignatorum, officium laicis viris commiſſum, vt videtur, in Eccleſiis de Romanis et Gratianopolitana. Charta an. 1274. to. 1. Hiſt. Dalph. p 127. PROCVRATOR DVPLARVM, officium in Eccleſia Valentina; qui mulctas, quae *Duplae* nuncupantur, colligit; ſub quo alter erat *Procurator* etiam *Duplarum* dictus, qui abſentes canonicos ob idque mulcta puniendos, notabat. Epitome Conſtitut. Eccl. Valent. inter Concil. Hiſp. to. 4. p. 198. V. *Procurator parcitatis.* PROCVRATOR ECCLESIAE, qui eius bona adminiſtrat et tuetur; vnde *Procuratores Eccleſiae* dicti Aeditui, quos *Marguilliers* appellamus. Geſta Aldrici Epiſc. Cenom. apud Baluz. to. 3. Miſcell. p. 33. PROCVRATOR FIDEI dicitur in foro Inquiſitionis, qui in eo partes publicas agit, quomodo in Parlamentis Procurator Regius. PROCVRATOR FISCALIS, Fiſci Praefectus, *Procureur fiſcal.* Leges Palat. Iacobi II. Reg. Maioric. to. 3. SS. Iun. p. XXVI. PROCVRATOR IVDEX, qui alterius nomine ius dicit. Charta Amedaei Comit. Sabaudiae an. 1360. PROCVRATOR PARCITATIS, aerarii eccleſiaſtici Praefectus, qui bona eccleſiae procurat et colligit, vt Canonicis ea viritim diſtribuat. Locus eſt in *Parcitas.* PROCVRATOR PAVPERVM, qui bona pauperibus legata adminiſtrat. Chartul. Latiniac. PROCVRATORES PRAEPOSITVRARVM, praepoſiti, quibus

bus praepoſiturarum cura demandata eſt. Conſtitut. Eccl. Valent. inter Conc. Hiſpan. to. 4. p. 200. PROCVRATOR REIPVBLICAE, magiſtratus publicus. Charta Caroli III. Imp. in Hiſt. Pergamenſi to. 3. p. 399. PROCVRATOR SYNDICVS, qui res alicuius communitatis agit. Charta an. 1274. to. 1. Hiſt. Dalph. p. 126. col. 1. PROCVRATOR VNIVERSITATIS, idem in Eccleſia Viuarienſi, qui in Barcinonenſi *Procurator parcitatis* vocabatur. V. ſupra. Vetus Necrolog. Eccl. Viuar. ex Schedis Cl. V. *Lancelot*. PROCVRATORES eccleſiarum ſuarum interdum ſeſe inſcribebant Epiſcopi. Guido Epiſcopus Ambianenſis, *Praeſul et Procurator Reipublicae Ambianenſis* inſcribitur in Charta an. 1073.

PROCVRATORIVM, procuratio, litterae quibus aliquod negotium alicui committitur. Charta Epiſc. Adurenſis an. 1273. apud Rymer. to. 2. p. 4.

† PROCVRIVM, procuratio, literae, quibus aliquod negotium alicui committitur, in Chartul. Rauennat. V. *Procuratorium*.

PROCVRRA. V. ſupra *Procura* 2.

PROCVRSVS. (1) Vt ſupra *Percurſus*, facultas ponendi pecudes ſuas, et eas paſcendi in alterius domini paſcuis, Gall. ol. *Procours*, in Conſuet. Niuern. cap. 3. art. 2. Inquiſitio an. 1255. apud Kennett. Antiq. Ambroſden. p. 249. (2) Alia notione, quae aperte explicatur in Charta an. 1064. ex Tabular. Maior. Monaſt. *Quidquid igitur patet intra tres ſupra deſcriptas vias et ſupradictam vallem, quantum ad dominium ſuum pertinebat, boſcum ſiue planum, feras ſimul omnes cuiuscumque ſint generis, et Procurſum, nullo prorſus inde ſibi iure retento, memoratus Comes* (Tetbaldus) *beato Martino dedit. Procurſus autem hic eſt, quia ſi canis noſter in boſco noſtro feram aliquam monere coeperit, per ſiluas Comitis, absque vlla refragatione, indagare tandiu poterit, donec apprehenderit.* (3) Progreſſus, proceſſus, Gall. *Progrès*, *accroiſſement*. Exordium Monaſterii S. Medardi Tornac. inter Inſtr. to. 3. nouae Gall. Chriſt. col. 65. (4) Genealogia, ſeries generis: Matth. Paris an. 1130. (5) PROCVRSVS MORTVORVM, exportatio cadaueris ad ſepulcrum, Gallice *Levée d'un corps*, quod ordinato proceſſu fit, ſic dictum videtur. Item, ius quod Curioni ex eo competit. Charta an. 1178. apud Lobinell. to. 2. Hiſt. Britan. p. 348. Pro ſolemni proceſſione et oblationibus quae in ea a fidelibus fiebant in Commemoratione omnium defunctorum accipi opinor in Charta alia ibid. p. 349.

PROCXORIVS, proditus, indicatus, *Declaré*. Placitum an. 852. inter Probat. to. 1. nouae Hiſtor. Occitan. col. 99.

PRODA, prouentus, reditus, Ital. *Prode*, *prodótto*, Gall. *Produit*, *revenu*. Charta ann. 1196. apud Murator. delle Antic. Eſtenſi p. 368. V. *Preu* et *Produm*.

PRODANI, vt *Prodenſes*. V. in hac voce.

PRODARIVS. V. infra *Proderius*.

PRODECIMA, idem quod *Redecima*, Decima decimae. Capitulare an. 813. cap. 21. et lib. 2. Capitul. c. 21. V. *Redecima*.

PRODEFACERE, prodeſſe. Lex Wiſigoth. l. 6. tit. 4. §. 3. Occurrit nude *prodificare* in Gloſſ. Arabico-Lat.

PRODEFINIRE, idem quod *Definire*. Capitula Ludouici Pii an. 826. c. 6.

† PRODELADA, PRODELLA, palanga tractoria, paxillus, in Ch. MS. a. 1332.

PRODENSES, funes qui a prora alligantur ad terram, Italis *Prodeſe*, ex *proda*, prora, iisdem. Sanutus lib. 2. part. 4. c. 25. V. *Profnezium*. PRODANI, eadem notione, in Gloſſ. Fr. Barberini ad Docum. Amor. edit. Vbaldini: *Prodani funes, qui ex anteriori latere nauis propter impetum ventorum ſuſtinant arborem.*

PRODERE. (1) Negare. Gloſſ. MSS. veteri Canonum collectioni praemiſ-

ſae:

ſe: *Prodiderit, negauerit.* (2) † Prodeſſe, in Ch. Mſ. a. 1400.

PRODERIVS, qui Proram curat in nauibus, *Prodiero* Italis. Occurrit apud Sanutum l. 2. part. 4. c. 20. PRODARIVS, eodem ſignificatu. Gloſſ. Fr. Barberini ad Docum. Amor. edit. Vbaldini pag. 257. *Prodarii, qui cuſtodiunt arborem, velas et anteriorem partem nauis.* Alibi: *Prodarii, homines qui etiam remigant in prora.*

PRODESVSIVM, tunica militaris, ſagum. Ch. Mſ. a. 1319.

PRODIFICARE, emendare, ad meliorem frugem adducere. Vetus Interpres Origenis tract. 19. in Matth. apud Genebrardum. V. ſupra *Prodeſacere.*

PRODIFICATIO, emendatio, vtilitas. Vet. Interpr. Orig.

PRODIGALITAS, prodigentia, Gall. *Prodigalité.* Conc. Matiſcon. ann. 1286. apud Marten. tom. 4. Anecd. col. 205.

PRODIGIATOR, Feſto, *Prodigiorum interpres.* Gloſſ. Lat. Graec. *Prodigiator*, τερατοσκόπος.

PRODIGNA, vel PRODIGVA, *Peſtia conſumante*, in Gloſſ. Lat. Ital. Mſ.

PRODIMENTVM, proditio. Chron. Domin. de Grauina apud Murator. to. 12. col. 555.

PRODITIALITER, perfide, per proditionem, Gall. *En trahiſon.* Litterae Edwardi I. Reg. Angl. ann. 1282. apud Rymer. tom. 2. pag. 196.

PRODITIONALITER, eadem notione, in Chron. Triuetti to. 8. Spicil. Acher. p. 713. PRODITIOSE, idem, in Annal. Genuenſ. Ogerii Panis apud Murator. to. 6. col. 410. V. *Geloſitas.*

PRODITIONALIS, perfidus. Chron. Domin. de Grauina apud Murator. to. 12. col. 588.

PRODITOR, qui rem furatam prodit, indicat, in Lege Longobard. lib. 1. tit. 25. §. 4. 40. Occurrit in l. vn. C. de Mendic. valid. et in l. 6. Cod. de Delator.

PRODITVS, editus, genitus, in leg. 1. lib. 6. Cod. Th. tit. 26.

PRODIVM, pro *Bradium*, noſtris *Brauet.* Statuta Monaſterii Mellic. ann. 1451. in eiusd. Chronic. pag. 426.

† PRODOMIA, proditio, in Ch. Mſ. a. 1352.

PRODVCERE, litis inſtrumenta proferre, exhibere, Practicis Gallicis *Produire*, in Charta Caroli VIII. Reg. Franc. an. 1489. apud Baluz. to. 2. Hiſt. Aruern. pag. 237. Hinc PRODVCTIONES, Gall. *Productions*, vocant litis inſtrumenta et auctoritates. Areſtum a. 1497. apud Thomaſſer. in Biturig. p. 172.

PRODVCTALIS. Charta Ferdinandi Gonzalez inter Conc. Hiſpan. t. 3. p. 175. *Atriis, hortis, molinis, pratis, paludibus, cum ſuis antiquis Productilibus aquis.* Quod in pleriſque aliis Chartis ſic exprimitur: *cum aquarum decurſibus.*

PRODVCTVS, adductus, compulſus, coactus. Hiſt. liberationis Meſſanae apud Murator. to. 6. col. 623.

PRODVM, lucrum, Gallis *Preu, Profit.* Italis *Prode*, et *pro*, qui a Prouincialibus acceperunt, vt notat Acariſius. Vſatici Barcinonenſes MSS. c. 63. V. *Preu* et *Proda.*

PRODVX, traductor, apud Tertull. lib. de Carne Chriſti c. 20.

PROEDRVS. V. Gloſſarium med. Graecit. in πρόεδρος.

† PROELEPSIS, proceſſus publicus, Gr. προέλευσις, ap. Ludewig. t. 9. Reliq. p. 367.

PROELIARE, oppugnare, Gall. *attaquer.* Iac. Aurias in Annal. Genuenſ. ad an. 1282. apud Murator. to. 6. col. 578. *Cum militibus CCC. et peditibus MD. dictum caſtrum Proeliauerunt et eundem violenter ceperunt.*

† PROEPISCOPVS, epiſcopi vicarius, *Chorepiſcopus*, to. 4. Aug. pag. 479.

† PROFANALITER, ſacrilege, t. 6. Maii p. 31.

PROFANITAS, eo nomine Scriptores ante Chriſtum natum deſignat Tertullianus lib. de Pallio c. 2. *Vt autumat ſuperiorum Profanitas.*

PROFECTITIVS, aliunde in nos delatus, aduentitius. Hierat. iuris Pontificii p. 60.

PROFECTOSUS, utilis, qui prodeſt. Priuileg. Rodulfi Reg. Franc. ann. 925. apud Marten. to. 1. Ampl. Colleſt. col. 280.

PROFECTUS, lucrum, *Profit*. Capitulare de Villis c. 36. *Accipitres et ſparuarios ad noſtrum Profectum prouideant.*

PROFERENDA. Acta Epiſcoporum Cenoman. in Geruaſio c. 31. *Cunctaſque ibi decimas pertinentes, cunctos cenſus et ſuburbia, quae Archiclaui tenere ſolebant, excepta Proferenda, quam Archicapellanus de manu Pontificis Miſſam cantantis recepit.* Videtur idem ſonare quod *Praebenda*. Malim de oblatione, quae inter Miſſarum ſolemnia fit, accipere.

PROFERENTIA, PROFERENTIUM, PROFERTA, minus accurate prouentum, reditum nude interpretatur Cangius: haud obſcurum quippe ex allatis videtur inter iura Curionum recenſeri, idem proinde eſſe quod ſupra *Praeferentia*, primitiarum ſcilicet ius, quod ipſis Curionibus praeter decimas debetur. Id rurſum aperte docet Charta an. circ. 1036. apud Stephanot. to. 4. Antiq. Pictau. Bened. MSS. p. 562. *Mediam partem de altare, et ſuam partem de decimas, mediam partem de confeſſiones de ſepulturas, de Proferentia, de baptiſterium, et omnia quae ipſe habet in eccleſia* (conceſſit). V. *Primitiae.*

PROFERIMENTUM, dilatio, prolatio: cum quis ſtare iuri, ac *rectum facere* renuit, vel differt. Vſatici Barcinonenſes MSS. c. 93.

PROFERUM, PROFFRUM, in Fleta lib. 1. c. 38. §. 16. l. 2. c. 32. §. 2. 4. Monaſticum Anglic. to. 1. p. 290. *Idem Henricus de Haſtingiis et anteceſſores ſui ſolebant capere et de iure habere rationabiles expenſas ſuas verſus ſcaccarium ſingulis annis pro duobus Profris faciendis, et vno compoto reddendo per annum, etc.* Radulfus de Hengham in Summa magna c. 11. *Et ſi reperiatur per nomina militum qui viſui interfuerunt, quod viſus* [...] *rae factus fuit, tunc ad Profrum* [...] *tentis clamabitur reus, qui die* [...] *iuſte ſi velit, eſſoniari poteſt de* [...] *ueniendi, etc.* Duplex eſt huius vocis intellectus ex Th. Blount, Nomolex. Anglic. Ac imo quidem *Profrum* ſignificat tempus iis ſtatutum, qui rationes ſuas edere et proferre coram ſcaccario tenentur, atque ipſam rationum redditionem, quo ſenſu accipienda, quae ex Monaſtico Anglic. retulit Cangius, vt quae poſt Spelmannum ſubiungimus ex Breui Reg. de Attornato Vicecomit. pro *Profro* faciendo. Eſt et *Profrum* Actio iudiciaria, qua ſeſe offert quis vt coram iudice ius ſuum contra quemlibet probet, iuriſque ſui argumenta *proferat*. Ita vocem hanc interpretor apud laudatum Radulfum, in Gallicis ſuperius [...] et in Charta an. 1334. apud Rymer. to. 4. p. 611.

PROFESSA, femina continens, quae virginitatem profitetur, non tamen in Monaſterio. Index vett. Canon. inter Conc. Hiſpan. to. 3. p. 20. V. *Aſcetriae.*

† PROFESSARE, ad profeſſionem monaſticam admittere. Conſt. Carmelit. Mſ.

PROFESSI, qui magiſterium adepti ſunt in Scholis, et docendi facultatem habent. Henricus Monachus l. 1. de Mirac. S. Germani. V. *Profiteri.*

PROFESSIO. (1) Subſtantia, poſſeſſio, facultates in cenſu profeſſae, in leg. 2. Cod. Th. l. 10. tit. 14. V. ibi Gothofredum. (2) Pro Nuda [...] ctatio, ibid. leg. 5. tit. 1. l. 9. pro Oneris in ſe ſuſceptio, ibid. leg. 32. l. 13. tit. 5. (3) Abdicatio, declaratio qua dignitate quis ſe abdicat. Statuta Ciſterc. an. 1157. apud Marten. to. 4. Anecd. col. 1250. V. alia notione in *Profiteri.* PROFESSORES, vel *Profeſſores Ordinis*, qui regulam Ordinis alicuius profitentur, in Stat. Praemonſtr. c. 4. §. 11. PROFESSUS, profeſſio. Cod. Th. leg. 39. tit. 2. l. 16. V. alia notione in *Profiteri.* (4) † PROFESSIO CANONICA, iuriſdictionis metropoli-

[Neapo]litani in ſuffraganeum epiſcopum confeſſio a canonibus praeſcripta. Bened. abb. Petroburg. to. 2. pag. 716.

PROFESTVM, vigilia, dies feſtum praecedens. Obituar. MS. Eccl. Mo[...]in. fol. 36.

PROFESTVS DIES, dies hebdomadis officio alicuius ſancti vacans. Ch. Mſ. a. 1256.

PROFFENDRA. Tabular. S. Eparchii Inculiſm. fol. 38. *Similiter facient eis 5. bias, vnum ad frumentum faciendum, alium ad auenam, tertium a Proffendra, 4. in nemore, 5. in vindemiis, et hoc facient ſine habeant bouem ſine non.*

PROFFRVM, vt *Proferum*. V. in hac voce.

PROFICATIO, incrementum, acceſſio, Gall. *Melioration*. Charta Dom. Onecte aerae 1067. apud Moret. Antiquit. Navarrae p. 597.

PROFICIENS, *ante poſitus, pronectus.* Gloſſarium Iſidori.

PROFICISCERE, pro Proficere, in Charta Childeberti III. Reg. Franc. an. 695. apud Felibian. Hiſt. Sandion. p. XVI.

PROFICIVM, vt infra *Proficuum*. Placitum an. 8. Ludouici Pii apud le Blanc Diſſert. Hiſt. de Monet. p. 98.

PROFICVIT, PROFICVITAS. V. in *Proficuum*.

PROFICVVM. (1) Lucrum, emolumentum, *Profit*. Hugo Flauiniac. in Chron. p. 247. PROFISCVVM, eodem ſignificatu, niſi etiam legendum ſit *Proficuum*. Litterae Caroli VIII. Reg. Franc. an. 1483. in Notis Gotofredi ad Hiſtor. eiuſd. Reg. p. 373. *Volentes quod ipſe Guillelmus (de Rochefort) huiusmodi officio Cancellarii plene . . . gaudeat ad vadia, ... vtilitates, Profiſcua, praeeminentias et emolumenta conſueta.* (2) Fortuitus prouentus, Gall. *Caſuel.* Charta an. 1406. apud Lobinell. to. 5. Hiſt. Pariſ. p. 686. PROFIGVVM, eadem notione, in Charta an. 1484. apud Baluz. to. 2. Hiſt. Aruern. p. 233.

PROFICVVS, Vtilis, *Profitable.* Charta Caroli C. ann. 851. apud Doublet. pag. 780.

PROFICVIT, pro *Profuit*. Thwroczius in Sigiſmundo c. 1. *Sed quid Proficuit ſolitariae manus defenſio?* Cap. 4. *Sed haec fuga Proficuit et minime.* Ita MSS. praeferre monet Freherus Editor.

PROFICVITAS, idem quod *Proficuum*. Ditmarus l. 2.

† PROFIGIVM, i. q. *Proficuum*, lucrum, in Libert. Peyruſ. a. 1368.

PROFILIATIO, Adoptio. *Charta profiliationis*, qua aliquis pro filio haeres conſtituitur. Charta Dom. Onecae aerae 1067. apud Moret. Antiquit. Nauar. p. 596.

PROFILIVS, filius filii, nepos, Gallis *Petit fils*. Leges Norman. c. 26. apud Ludewig. to. 7. Reliq. MSS. p. 207.

PROFILVM, vt *Perfilum*. V. ibi.

PROFINIS, confinium. Vetus Charta an. 1012. apud Vghellum in Teatinis Epiſcopis n. 12.

PROFIRMITER, certo, phraſis Gallica, *pour certain*. Capitula Caroli M. l. 3. c. 23.

PROFISCVVM. V. *Proficuum*.

PROFITERI. (1) *Confiteri*, Confeſſionem Sacerdoti exſoluere, in Legibus Henrici I. Regis Angl. c. 66. (2) Profeſſionem (de qua mox) facere, in Antiq. definit. Ord. Ciſtercienſis diſt. 4. c. 1. PROFESSIO, qua Monachus per votum triplex Deo ſeſe offert. Hac enim votorum emiſſione palam profitetur Deo obedientiam, caſtitatem et paupertatem deinceps ſe obſeruaturum. S. Hieronymus in Praefat. ad Regul. S. Pachomii, de praecedentia loquens: *Non aetas inter eos quaeritur, ſed Profeſſio. Profeſſio virginitatis*, apud S. Ambroſium lib. 3. de Virgin. *Sancta religionis Profeſſio*, in Concilio Arelat. II. an. 385. can. 45. PROFESSVS, monachus, qui in Monaſterio votum emiſit, Gall. *Religieux Profez.* Arnulfus Lexouienſis Epiſcopus in Epiſt. ad Abbatem S. Ebrulfi.

PRO-

PROFLAMMARE, flammis, uel incendio abſumere. Marcellinus Comes.

PROFLIGARE, exigere, in leg. 4. Cod. Theod. l. 11. tit. 22. *Profligo*, ἀπαιτῶ βιαίως, in Gloſſ. Lat. Graec. *Proflagito*, in Cod. Sangerm. Hinc

PROFLIGATIO DEBITORVM, exactio, collectio eorum, ibid. in leg. 10. lib. 6. tit. 30. *Profligatio*, ἀπαίτησις, in Gloſſ. Lat. Gr.

† PROFLVITAS, abundantia, to. 1. Maii, p. 61.

PROFRVM. V. *Proferum*.

PROFVGARE, expellere, eiicere Chron. Angl. Th. Otterbourne p. 76.

PROFVGIVM, fuga. Ottoboni Annal. Genuenſ. ad an. 1205. apud Murator. to. 6. col. 392.

PROFVGOSE, fugiendo. Saluatus in vita S. Martini Saurienſis Preſbyt.

PROFVGVLA, *fugiens elimenta*. Sic Gloſſae antiquae MSS.

PROFVLVM. Charta an. 1197. apud Vghellum to. 7. pag. 1275. *Quinque mandilia cum Profulis*. Videtur eſſe Gall. *Profil*, vel *Porfil*, Ora, Limbus. V. *Perfilum*.

† PROFVNDA, profunditas, Ital. *Profunda*. Stat. Auenion. Mſ.

PROFVNDARE. (1) Fodere altius. Charta Pariagii villae Sarlat. ann. 1299. in Regeſto Philippi Pulcri ex Chartophyl. regio. (2) Mittere in profundum, immergere. Vita S. Stanislai to. 2. Maii p. 266. (3) Diligentius rimari, penitus perſcrutari, Gall. *Approfondir*. Vita B. Lidwinae to. 2. April. p. 341. † PROFVNDARE SE IN SCIENTIIS, totus in iis verſari. Victor. Mſ. (4) PROFVNDARE SOMNVM, Goclen. in Lex. Phil. *Somnum profundum reddere*.

† PROFVNDATIO, excauatio, in Ch. Mſ. a. 1344.

PROFVNDERE dicitur ſacerdos, cum hauſto Sanguine Chriſti calicem vini et aquae infuſione abluit. V. *Superfuſio*.

PROFVNDVS. (1) Color intenſior, viuidior. Gall. dicunt *Foncé*, Scriptores medii aeui, *fundatus*. Valerianus Aug. apud Spart. *Cape tunicam palmatam, togam pictam, ſubarmalem Profundum, ſellam ebora*[...] *nam te Conſulem hodie deſigno*: [...] Caſaubonus, et ex eo Alexand[...] Wiltemius *ſubarmalem profund*[...] dici opinantur, quod tunica [...] fuerit, ſed purpura viuidiore, inte[...] riore et ſubfuſca intinctus. Proinde que *profundus ſubarmalis* idem fu[...] rit, quod Trebellius Pollio in Cla[...] dio *ſubarmale cum purpura Mau*[...] vocat. (2) Doctiſſimus, qui im[...] mum ſcientiae attigit, Gall. *Profon*[...] Rolandinus Patau. de factis in Ma[...] chia Taruiſ. apud Murator. tom. [...] col. 360.

PROFVSIO, infuſio vini et aquae i[...] calicem hauſto Sanguine Chriſti [...] illum abluendum. V. *Superfuſio*.

PROFVSOR, pincerna. Vide *Pro*[...]*fuſor*.

† PROGALARE, mendoſe f. pr[...] *propagare*, to. 2. Monum. ſac. antiq[...] p. 450.

PROGENER, vir neptis, Feſto. Gloſ[...]ſar. Graec. Lat. ἐγγόνης ἀνήρ, *Progener*. Ita in eodem Gloſſar. *Prov*[...]*rus* dicitur ἐγγόνου γαμετή. Alite[...] tamen accipi videtur in veteri In[...]ſcriptione apud Gruterum p. 41[...] vbi Stilico *Progener* Theodoſii Augusti dicitur, quia ſcilicet ille *Serenam*, Theodoſii ex Honorio fratre neptim, duxerat, quam Theodoſius adoptarat in filiam, vt auctor eſt Claudianus: proinde Stilico vice generi Theodoſii erat, cum Serena non eius eſſet naturalis filia, ſed adoptiua.

PROGENICVLARI, genibus aduolui. Gloſſ. Lat. Graec. *Progeniculatur*, γονυπετεῖ. Ibid. *Progenicul*[...], γονυπετοῦμαι.

PROGENIES. (1) Gradus cognationis. Capitulare Compendienſe ann. 757. c. 1. (2) Coetus, conuentus Monachorum, in Charta Odonis Abbat. Glannafol. laudata a Mabillonio tom. 2. Annal. Bened. pag. 622.

PROGENIOSVS, nobili progenie genitus. Ioan. Hocſemius in Adolpho a Marka c. 5.

PROGENITALIS. Litterae Petri d' Aubuſſon S. Iohan. Hieroſol. Ordin. Mag.

lagiſtri an. 1493. inter Priuilegia iusdem Ord. p. 161. *Verum quia ariis vernaculis linguis commilitones oſtri Progenitales patriae more vtuntur, etc.* Vbi legendum videtur *Pronitalis*, adeo vt ſenſus ſit, vernaulis linguis vtuntur more patriae n qua progeniti ſunt.

OGESTIVM, V. *Proaſtium.*

ROGNOSIA, indicium, ſignum rognoſticum, tom. 2. Aug. pag. 588.

OGNOSTICARE, praeſagire, praedicere, praeſignare. Ordinat. Humberti II. ann. 1340. tom. 2. Hiſt. Dalph. p. 391. PRONOSTICARE, adem notione, in Concil. Treuir. n. 1310. apud Marten. tom. 4. Anecd. col. 258. V. ſupra *Praenoticare.*

ONOSTICATIO, praedictio, praecognitio, rei futurae indicium. Chron. Trivetti to. 8. Spicil. Acher. p. 573.

OGNOSTICATIVVS, praenuntius, Gall. *Pronoſtic.* Elmham. in Vita Henrici V. Reg. Angl. edit. Hearnii c. 54. p. 134.

OGNOSTICON. V. *Sortes Sanctorum* in *Sors.*

OGRAMMA, Litterae regali ſigillo munitae, in Speculo Saxonico l. 3. art. 34. et 64. V. l. 29. Cod. Th. de Petition. Item ex Spelman. Proſcriptio ſcriptura poſtibus affixa vt ab omnibus legatur. Vox iuris ciuilis.

OGRESSIVS, vlterius. Acta SS. to. 2. Mart. p. 134.

OGRESSVS, profectio, Gall. *Départ:* vel etiam Conſilium, ſuſceptio, Gall. *Entrepriſe.* Chron. Angl. Th. Otterbourne p. 63.

OHAERES, Papiae eſt, *qui loco haeredis fungitur, aut inſtitutus aut ſubſtitutus:* vel potius haeredis haeres. Papianus lib. Reſponſ. tit. 2. *De donationibus dominorum proprietas accipientium etiam circa haeredes et Prohaeredes lege firmatur.*

ROHIBITA, interdictum, in Stat. Maſſil.

ROHIBITIO REGIA, vox forenſis, Litterae regiae apud Anglos, quibus cognitio cauſae, quae in foro eccleſiaſtico agitatur, ad forum ciuile reuocatur. Charta an. 1300. apud Kennett. Antiquit. Ambroſd. pag. 344. † PROHIBITIONES, induciae, t. 1. Cod. diplom. Polon. pag. 7.

PROHIBITVS, non conceſſus, ex lib. 1. Decretal. tit. 7. c. 2. apud Macros in Hierolex.

PROHICERE. (1) Proiicere, in Statutis Arelat. MSS. art. 184. (2) † Expellere. Hiſt. Nem. Prob. to. 3. p. 50.

PROHICIVS, funis nauticus. Statuta Maſſil. l. 3. c. 16. V. *Pronexium.*

PROIECTIBILIS, proiectus, apud vet. Irenaei Interpretem lib. 1. c. 30. n. 9.

PROIECTVM, *Proiectura* Vitruuio, *proiectum tectum* Plinio, Gallis *Auvent.* Statuta Auenion. lib. 1. rubr. 46. art. 1. *De proiectis. Ordinamus ne poſthac Proiecta ſeu tigna, vulgo dicta Envans, quae extra parietes domus protenduntur, fiant.*

PROIESTVM, conſilium, propoſitum, Gall. *Projet.* Renouatio teſtamenti Abbonis Patricii per Carolum M. an. circ. 805. apud Mabill. Diplom. p. 510.

PROINOSVS, pro Pruinoſus, facili mutatione, in Miſſali Goth. apud Mabill. Liturg. Gall. p. 242.

PROLABIA, *prominentes labrorum partes*, in Amalthea ex Polluce.

PROLATARE, *differre, procraſtinare*, ὑπερτίθεσθαι, in Gloſſ. Graec. Lat. Vox ea notione haud ignota Latinis.

PROLATOR, productor. Graec. προβολεύς, apud vet. Irenaei interpretem lib. 1. c. 2. num. 1.

PROLECTA, capiſtrum, funiculus, Gall. *Licou, leſſe:* vnde *Prolexam* legendum videtur, apud Lupum in Vita S. Thomae Cantuar. c. 3. p. 65.

PROLEGERE, legere coram aliis et clara voce. Charta Balduini Archiep. Treuirenſ. an. 1335. apud Ludewig. to. 5. Reliq. MSS. p. 569.

PROLES, proſapia, genus, Gall. *Famille.* Acta S. Contardi to. 2. April. p. 450. PROLES, maſculini gen. in

in manuali Dodanae matris S. Willelmi Ducis apud Mabill. ſaec. 4. Bened. part. 1. p. 750.

PROLETARII apud Romanos nuncupati, *qui in vrbe ſemper ſufficiendae prolis cauſa vacabant. Hi in arma non cogebantur; ſed ſemper generandorum filiorum cauſa in vrbe morabantur.* Ita Gloſſ. MSS. Sangerm. num. 501. poſt Gellium lib. 16. c. 10. V. Nonium et Feſtum.

PROLIBERI, qui ex *liberis* hominibus naſcuntur aut naſcentur. Charta Adelchiſi Regis Longob. in Bullario Caſinenſi tom. 2. p. 11. V. Proaldiones.

PROLICERE, *emanare, effluere. Varro: Demum vbi Prolicuit dulcis vnda.* Gloſſ. Iſid. Eodem ſenſu quo *Proliquare* apud Apuleium, vnde *Proliquere* legendum cenſet Graeuius.

PROLIFICATIO, procreatio. Statuta Mellic. Monaſt. ann. 1451. in Chronic. eiusd. pag. 427. col. 1. *Nequaquam teneantur venatici canes in monaſterio, . . . neque nutriantur columbae propter earum Prolificationem et clamores continuos.*

† PROLIFICATIVVS, ad generationem ſ. generationis gradum pertinens, in Tract. Conradi de Monte-puellar. Mſ.

PROLITA, V. *Prolyta.*

PROLITARE, litare, ſacrificare. S. Zeno Veron. in Vita S. Arcadii Mart.

† PROLITVS, illitus, delibutus, t. 2. Maii p. 248.

PROLIX, proles, filius. Charta Ordonii II. Reg. pro Monaſt. S. Martini Compoſtell. inter Concil. Hiſpan. to. 3. pag. 171. col. 2.

PROLIXITAS AETATIS, ſenectus. Epiſt. Hincmari ad Carolum C. apud Mabill. tom. 3. Annal. Bened. pag. 198.

† PROLOCVTIO, colloquium. Ch. Mſ. a. 1299.

PROLOCVTOR, PROLOCVTORIE, V. *Praelocutor.*

PROLOCVTORIVM, locus publicus in quo conuentus publici, quos *Parlamenta* vocabant, aguntur. Charta Petri Archiep. Panormitani ann. 1130. apud Rocchum Pirrum tom. 1. pag. 477. V. *Locutorium* et *Parlatorium.*

PROLOCVTORIVS, V. in *Praelocutor.*

PROLONGARE, producere, in longius ducere, Gall. *Prolonger.* Capitul. Lotharii Imper. tit. 3. cap. 31. *Quod ſi iurare auſus non fuerit quod pro occaſione Prolongandae iuſtitiae hoc non dixiſſet, etc.* Idem verbum eadem notione Plinio lib. 13. c. ; et Senecae de Benef. lib. 5. cap. 17 tribuunt Lexicographi: vbi ex libris melioris notae legendum *Prorogare* vt monet Faber in Theſauro.

PROLONGVARE, differre, remittere, Gallis *Differer.* Vetus Ceremoniale MS. B. M. Deauratae Toloſ.

PROLOQVI, V. in *Praelocutor.*

PROLOQVIVM, ἀπόφασις, ſententia, Ammian. lib. 28. *Vno Proloquio in huiusmodi cauſas, omnes . . . ſtatuit tormentis affligi.* Lib. 29. *Sed vno Proloquio cunctos iubet occidi.* V. ibi Lindebrog. Adde Gellium lib. 16. cap. 8. V. in *Praelocutor.*

PROLVBIVM, cupiditas. Vita S. Gudilae Virg. cap. 6. *Formidans pridiem ſuo Prolubio ſatisfacere.* Vtitur Gellius lib. 16. cap. 19.

PROLYTA, quinquennale iuris ſtudium, vel de eo litterae ipſae teſtimoniales; a Graeco προλύται, qua voce ſignificabantur ii, qui quintum annum iuris ſtudio operam dederant. Hierat. iuris Pontificii pag. 4 *Debent promouendi* (ad cathedrales Eccleſias) *Prolyta ex vno iurium decorari.*

† PROMAVSVS, *promtus, expeditus* in Gloſſ. vet. Cod. 7641.

PROMERCALIS, venalis. Gloſſ. Lat. Graec. *Promercalia*, ὤνια. Vtitur Columella.

PROMERCIVM, *mercimonium*, *et facultas promercalia vendendi*, Amaſth. ex Paulo IC.

PROMINARE, ducere, idem quod *minare*, hinc Gall. *Promener.* Apuleius lib. 9.

† PROMINERE, minari, apud Guil. Hemingford.

PROMINVLVS, parum prominens. Guibertus in Vita ſua lib. 1. cap. 6

Vtit

Vtuntur praeterea Solinus cap. 27. extr. et Capitolinus in Pertinace cap. 12.

OMISSA, promiſſio. Vita S. Dunſtani to. 4. Maii pag. 349.

OMISSARIVS. (1) Praebendarius ſacerdos, qui in eccleſia parochiali praebendam poſſident, animarum curae minime addicti. Statuta Eccl. Argent. an. 1435. apud Marten. to. 4. Anecdot. col. 532. (2) Qui facile promittit, apud Ioannem Sariſberienſem lib. 3. Policrat. cap. 11. *Promiſſores*, cap. 12.

OMISSIO, profeſſio monaſtica. Theodemarus in Epiſt. ad Carolum M.

OMITTENTIA, promiſſio, Gall. *Promeſſe*. Charta an. 1120. inter Inſtrum. t. 1. nouae Gall. Chriſt. pag. 67. col. 1.

PROMONTORIVM, collis quilibet, to. 2. Sept. p. 218.

OMOTI, qui inter Vexillationes merebant: horum meminit Ammianus Marcell. lib. 15. et vlt. vt Notitia Imperii *Equitum Promotorum iuniorum* ſub diſpoſitione *Magiſtri militum praeſentalis*, vbi inter *Vexillationes* recenſentur. Dicebantur etiam *Promoti*, qui a minoribus muneris ad altiora promouebantur: vnde ſic potiſſimum appellati officiales iudicum ad aliquem altiorem gradum promoti. Lactantius de Mortibus Perſecutor. num. 40. *Promoti militari modo instructi*, etc. V. Gothofredum ad leg. 2. Cod. Th. de falſa moneta. V. *Promotus*.

ROMOTIO, dignitas Eccleſiaſtica. Charta Edwardi VI. Reg. Angl. an. 1552. apud Rymer. tom. 15. pag. 311.

ROMOTIVVS, rem promouens et efficiens. Charta an. 1337. apud eundem Rymer. to. 4. pag. 737.

ROMOTOR. (1) Fautor, auctor, protector. Epiſt. Hamburgenſium an. 1403. ad Henricum IV. Reg. Angl. apud Rymer. tom. 8. pag. 296. (2) Qui de delictis inquirit, et ea vt reprimantur vel puniantur promouet. Leges Palat. Iacobi II. Regis Maioric. to. 3. Iunii p. XXVI. Idem munus in Eccleſiaſticos obiiſſe videtur, qui PROMOTOR FISCALIS curiae Epiſcopalis dicitur, in Concil. Tolet. an. 1582. inter Hiſpan. tom. 4. pag. 210.

PROMOTVS. (1) V. *Promoti*. (2) Ad officium *Promotoris* ſpectans. Charta Edwardi VI. Reg. Angl. an. 1550. apud Rymer. tom. 15. pag. 212.

† PROMOVERE, abire, proficiſci, procedere, in Ch. Gaufr. ep. Carnot.

PROMPNVS, viriata ſcriptura, pro *Pronus*. V. in hac voce. Statuta Eccl. Meld. an. 1493. tom. 2. Hiſt. eiusd. Eccl. p. 532.

PROMPTANIMITAS, alacritas. Gregorius Turon. de Vitis Patr. cap. 7.

PROMPTITVDO, vt *Promptanimitas*. Litterae Edmundi Reg. Sicil. an. 1261. apud Rymer. to. 1. pag. 721.

† PROMPTIVE, promte, ſine mora, in Lit. a. 1381.

PROMPTRIA, *cubilia*. Gloſſ. Iſid. Melius in Excerptis, *Promptuaria*: emendandum quoque *cubicula* pro *cubilia* ex Papia: *Promptuaria*, *interna cubicula*, *cellaria*, *theſauri*.

† PROMPTVARIVM, ſalinum, in Inuent. Mſ. a. 1476.

PROMPTVARIVS, *vltroneus*, *voluntarius*, αὐθαίρετος, in Gloſſ. Graec. Lat. Eadem in ἑκούσιος.

† PROMPTVLVS, in officio exhibendo promptus, to. 1. Sept. pag. 711.

PROMPTVS, pro *Promptuarium*, Penus. Gregorius Turon. lib. 3. Hiſt. cap. 15. V. *Promum*.

† PROMPTVS, quartae declinat., expedita militum manus, ad excurrendum in hoſtilem agrum emiſſa. Hiſt. Nem. to. 2. Prob. p. 257.

PROMTVS, adiect. (1) PROMTA PECVNIA, praeſens, numerata, Gall. *Argent comptant*. Buſchius de Reformat. Monaſt. apud Leibnit. to. 2. Script. Brunſuic. pag. 891. (2) † Habilis, aptus, commodus. Comput. Mſ. a. 1381. (3) † Ad promptuarium ſ. penum pertinens, niſi mendum ſit pro *proprius*. Libert. Mſ. a. 1369.

PRO-

✝ PROMVLCVS, *corda qua navis trahitur vice remi.* Gloſſ. Prou. Lat. Cod. 7657.

PROMVLSIDARIVM, vas in quo promulſis miniſtratur. Vlpian. leg. 19. §. 10. Dig. de Auro et argent. leg.

PROMVLSORIVM, V. *Pranſorium.*

PROMVM, promptuarium, penus. Tertull. lib. 2. ad Vxor. cap. 4. V. *Promptus.*

PROMVNCTORIVM. (1) προμυκτήριον, in Gloſſ. Graec. Lat. (2) Sacrarium, locus in quo Reliquiae aſſeruantur. Meiſterlini Hiſtor. Rer. Noriberg. apud Ludewig. tom. 8. Reliq. MSS. p. 132. *Poſtquam adductae fuerunt Reliquiae et . . . . in noviter aedificatae capellae Promunctorio oſtenſae, etc.* Sed legendum videtur *Promptuarium*, vt in Gloſſ. Lat. Graec. reſtituit Vulcanius, vbi legitur *Promuntorium*, ταμεῖον.

PROMVRALE, *murus ante murum, dictum ex eo quod pro munitione ſit*, Papiae. Gloſſ. Aelfrici Saxon. *Promurale*, Foreburgh: Gallis *Forsbourg*. Hieronymus προτείχισμα apud 70. Interpretes *promurale* vertit, Comm. in Ezech. c. 38, 20. V. Martinii Lexic.

PROMVRIVM, et PROMVRVS, idem, in Gloſſ. Iſid. *Anteſpacium circa murum*, apud Ioan. de Ianua. *Eſpace aprés le mur*, in Catholico Armoricano.

PROMVS. (1) *Anterior pars humeri*, in Gloſſis MSS. ad Prudentium ex Bibl. S. Germani Pariſ. (2) Adiect. Penarius, ad penum ſeu *promum* ſpectans. V. in hac voce. Tertull. de Reſurrect. carn. cap. 27. (3) ✝ Cui promptuarii ſeu penoris cura commiſſa eſt. Gloſſ. Gall. Lat. an. 1352.

PRONA. Veteres Conſuet. Floriac. Coenobii apud Ioan. a Boſco: *Nocte antequam veniat Conuentus, accenduntur 24. cerei ſuper Pronas, et vnus in medio, qui extinguitur. Prona* hic idem eſt quod *panna* in aliis eccleſiis dicitur. V. *Panna 2.* PRONVS occurrit in Conſuet. S. Germani a Pratis inter Probat. eiusdem Monaſt. pag. CXXXIV. *Debent eſſe tres cerei ad Pronos.*

PRONARE, curuare, inflectere. Sidon. lib. 8. epiſt. 11. lib. 5. ep. 17.

PRONAVS, atrium aedis ſacrae, Grae cis πρόναος, apud Vitruuium, e in aliquot antiquis Inſcriptionibu Apud Chriſtianos vero pars Eccle ſiae, vbi ſtabant audientes. Char donationis Eccleſiae Cornutianae e dita a Suareſio.

PRONEFAS, *antefas, contralicenti Pronefas, pluſquam nec dicend vel quam inlicitum. Pronefas, ſcel incontinentia.* Gloſſ. Iſid. Haec om peſſime corrupta, quae cum vir doctis ſic emendare licet ex Papi *Proh nefas! ſcelus, interjectio. N fas, contra fas, contra iuſtitiam. N farium, pluſquam vel dicendum, v licitum ſit.* V. Graeuium ad Gloſſ rium Iſidori.

PRONEPTIS, ſororis filia, Gal *Niéce.* Litterae Edwardi I. Reg. Chron. Angl. Th. Otterbourne p 104.

PRONEXIVM, *funis, quo navis rel gatur ad palum.* Papias. V. *Proh cius.*

PRONHVS, pro *Pronus*, in Litter an. 1315. apud Rymer. tom. 3. pag 542.

PRONITAS, procliuitas, propenſi Gall. *Penchant.* Summa mag. Pra de Poenit. apud R. Duellium tom. Miſcell. pag. 70.

PRONIXE, ardenter, intenti Translat. S. Audoeni apud Mart. tom. 3. Anecdot. col. 1673.

PRONOMEN, cognomen. Vetus Ir naei Interpres lib. 2. c. 35. num.

PRONOSTICARE, PRONOSTICA TIO. V. *Prognoſticare.*

PRONOSTRA, *antenoſtra.* Gloſſ. I dori.

✝ PRONVBA, *Baudetrot*, in Glo Lat. Gall. Cod. 7692.

PRO NVNC. V. *Pro tunc.*

PRONVNCIA, ſententia, iudicium pronunciatum, Gall. *Prononcé.* Co ſuetud. Furnenſes ex Tabular. A domar.

PRONVNCIAMENTVM, vt *Pronun cia.* Statuta Vercell. lib. 3. fol. 5 vo. V. *Pronunciatio.*

PRONVÑCIARE, legere. Vita S. Fu gentii Epiſcopi Ruſpenſis num. 6

lubens omnibus Clericis, . . . manibus propriis hortum colere, pſallendique ſuaviter, aut Pronunciandi curam maximam ger[illegible] Ita hoc loco vox pro legere videtur vſurpata: nam PRONVNTIATORES dicti olim Lectores Eccleſiaſtici, vt auctor eſt Rabanus lib. de Ord. Antiphon. cap. 11. et lib. 2. de Inſtitut. Clericor. cap. 53. et S. Iſidorus lib. 7. Orig. cap. 11. V. *Proclamare*.

PRONVNCIATIO, Gallis etiam *Pronunciation*, Sententia. Charta ann. 1290. apud Spon. tom. 2. Hiſt. Geneu. inter Inſtrum. pag. 62. V. *Pronuncia*.

PRONVNCIATIVE, articulatim, diſtincte. Statuta S. Claudii an. 1448. p. 34.

PRONVNCIATOR, V. *Pronunciare*.

PRONVNCIATVS PRO DEFECTV, practicis Gallicis *Condamné par défaut*, ob vadimonium deſertum condemnatus. Statuta Vercell. lib. 1. fol. 5. vo.

PRONVNVNTIA. προφορά, ὑπόκρισις. Gloſſ. Lat. Gr. Leg. *Pronuntiatio* ex Vulcanio.

PRONVS. (1) ✝ Ambo, ſuggeſtus, in Comput. Mſ. a. 1457. (2) Familiaris de rebus fidei ad populum expoſitio, Gall. *Prône*; a Graeco πρόναος vocis originem accerſit Caſeneuve; alii a Lat. *Praeconium*. Charta an. 1369. in Tabul. Pontiſar. *Praeconizari fecimus per quatuor dies Dominicas cuncto populo ad diuina audienda congregato in pleno Prono, ſi eſſet aliquis qui in dictis cenſibus plus vellet dare et offerre.*

PROOEMIACVS PSALMVS, V. in *Pſalmus*.

PROPAGARE, ſoluere, exſoluere, Gall. *Payer entierement*. Chartular. S. Vandreg. tom. 1. pag. 26. V. *Perpacare*.

PROPAGATIO, exſolutio, *Payement*, ibid. pag. 72. V. *Pacare* et *Perpacatio*.

PROPAGATVS, procerus. Longinus in Vita S. Kingae tom. 5. Iul. pag. 688.

PROPAGINARE. (1) Propagare, Gall. *Etendre*. Translat. brachii S. Philippi tom. 1. Maii pag. 17. (2) Propagines facere, Gall. *Provigner*, Chartular. Eccl. Aptenſis fol. 72. vo. *Propagino*, καταμοσχεύω, in Gloſſ. Lat. Graec. (3) ✝ Metaphorice, humo mandare, ſupplicii genus, apud Murat. t. 4. Antiq. Ital. p. 1071.

PROPAGVS, pro *Pagus*, ex Gall. *Pourpays*. Charta Dagoberti Regis apud Doubletum pag. 656.

PROPALA, *Vendenda proponens*. Gloſſ. Iſid. Leg. *Propola*, vt et in Gloſſ. Lat. Gr. vbi pro *Propula* πόλις, recte Vulcanius emendat, *propola*, πωλεύς. V. Salmaſium ad Hiſtor. Auguſt. pag. 115.

PROPALARE, palam facere, diuulgare. Gloſſ. Lat. Gr. *Propalo*, φανερόω. Eaedem: *Propalare*, ἐναχρονίσαι. Sidonius lib. 9. Epiſt. 11. *Quae Propalare diſſimulat, excolere detrectat.*

PROPALLIRE. Deſcriptio bonorum dom. de Eſka ex Tabul. Audomar. *Meum eſt propoſitum cognitionem totius terrae in dominio villae de Eſka et ſuarum ypeparum praedictarum . . . . ſub trina diſtinctione Propallire.* f. Diſtribuere, diuidere: niſi legendum ſit *Propalare*.

PROPARS, portio haereditaria. Vide *Perpars*.

PROPASSIO, *dicitur quum caro titillat, viſa muliere: ſed paſſio, quando ille malus affectus erumpit poſtea in effectum. Gloſſa in Matth. 5. Propaſſio eſt ſubitus motus animi ſine deliberatione boni vel mali operis; paſſio vero, affectio deliberati animi, ſi ſit locus perficiendi.* Ioan. de Ianua. S. Hieronymus in Matthaeum cap. 26. *Dominus vt veritatem aſſumpti probaret hominis, vere quidem contriſtatus eſt; ſed ne paſſio illius animo dominaretur, per Propaſſionem coepit contriſtari.* Προπάθειαν Graecis appellari alibi non ſemel obſeruat, ibid. cap. 5. in Ezechiel. cap. 18. Epiſt. 9. vbi vocem per *antepaſſionem* vertit. V. Notas Grauii.

✝ PROPASSIVM, morbus, apud Andr. Floriac.

PROPASTVRA. Vetus Charta in Hiſtoria Monaſterii S. Audoëni Rotom. pag. 436. *Cum inter nos et Abbatem . . . ſuper quibuſdam Propaſturis*

ris foreſtae de Selveiſon contentio verteretur. Sed legendum *Purpreſturis*. V. in *Porprendere*.

PROPATOR, primus pater, apud vet. Irenaei Interpretem lib. 1. cap. 1. et alibi, a Graec. προπάτωρ.

PROPATVLVM, propalam, publice. Charta Roſtagni inter Inſtrum. tom. 1. Gall. Chriſt. pag. 73.

† PROPE, poſt, in Ch. Mſ. a. 1268.

PROPEDARE, *impedire*, *cohibere*. Gloſſ. Iſid.

PROPELATES. Publicum de fundat. Eccl. Lugdun. *Debet* (Sacriſta) *celebrare et celebrari facere per alium canonicum ipſius eccleſiae in maiori altari in feſtis duplicibus et in aliis feſtis in quibus groſſa campana pulſatur, diebus etiam Dominicis, in quibusque aliis diebus, in quibus duae Propelates occurrunt, debent facere celebrari in altare S. Sperati retro maius altare per ſimplicem ſacerdotem*. Sic vocantur duae maiores Miſſae matutinales, Gall. *Meſſes matinieres*, quarum vna ad maius altare, altera ad altare S. Sperati celebratur in Eccleſia Lugdunenſi. Haud improbabile videtur deducendam eſſe vocis originem a loco in quo ſtant harum Miſſarum cantores: non enim in choro locis conſuetis ſtant, ſed *prope latus* dextrum altaris.

PROPENSIVS, ſolerter, callide. Vetus Irenaei Interpres lib. 1. cap. 3. num. 6.

PROPENSVS, amplus, magnus. Chron. Angl. Th. Otterbourne p. 72. *Propenſa munera*, pro magnifica et lauta, dixit Plautus.

† PROPERARE, inſtare, vrgere. Litt. remiſſ. Mſ. a. 1376.

PROPERDA, perditio. Tabular. S. Albani Andegauenſis. Galli dicunt *en pure perte*. *Purpert*, eadem notione, in Conſuet. Vitriac. art. 4. et 55. V. *Perda*.

PROPERIVM, improperium. Vita S. Paterniani to. 3. Iulii pag. 299.

PROPERSECVTOR, procurator, qui res alicuius tuetur ac perſequitur. Index vett. Canonum inter Concil. Hiſpan. tom. 3. pag. 29. V. *Proſecutor*.

† PROPES, *funis*, *quo pes veli alligatur ſummatim*. Gloſſ. vet. Cod. 7613.

PROPETRARE, *mandare*, *quod perficiatur: nam impetrare eſt exorare, et perpetrare perficere*. Feſtus.

PROPHANARE. (1) † Prophanum declarare, habere. Gloſſar. Gall. Lat. Cod. 7684. (2) Reſcindere, labefactare. Charta Leudegarii Archiep. Vien. an. 1025. to. 13. Spicil. Acher. pag. 278. Hinc

PROPHANATOR, infractor, violator. Charta ann. 1138.

† PROPHANEITAS, ſaecularium ſ. laicorum bonorum conditio. Ch. Mſ. a. 1395.

PROPHETA. (1) Apud Toloſates appellatur preſbyter, qui, tribus Rogationum proceſſionibus, diaconi veſtibus indutus, ac Cantoris baculum ferens, etiamnum intereſt. Suum *Prophetam* habet vnaquaeque Capitularis eccleſia, S. Stephani ſcilicet, B. Mariae Deauratae et S. Saturnini, qui in proceſſione poſt clerum, qui non eſt de gremio Capituli, media incedit via, quem ſubſequitur Capitulum, cuius eſt Propheta. Vetus Cerenoniale MS. B. Mariae Deauratae. (2) PROPHETAE, ſeu προφῆται, *Harioli*, in Gloſſ. S. Benedicti cap. περὶ ναῶν, ſeu de Aedibus. Gloſſ. Lat. Gr. *Antiſtites*, ἱερεῖς Ζάκοροι, προφῆται, ἐπίσκοποι. Inter Miniſtros templorum, ſeu rerum ſacrarum, recenſentur etiam a Iulio Firmico lib. 5. cap. 7. *Erunt ipſi Prophetae*, *Neocori*, *aut Praepoſiti templis ac religionibus*. At apud Anton. Muſam lib. de Herba Vettonica ſtatim initio, et Apuleium lib. de Herbarum virtutibus, cap. 12. 4. et alibi paſſim, *Prophetas* appellari, qui vaticiniis religionem et medicinam miſcebant, in quo tota magicae artis ſumma olim conſiſtebat, monet Gabriel Humelbergius. Quo ſpectant iſta Fulgentii lib. 3. Mytholog. ſcribentis, in omnibus Actibus *eſſe primas artes*, *eſſe ſecundas*, *ac in medicinis primam Gneſticen*, *ſecundam vero Manticen*. Vide Gloſſar. mediae Graecitatis.

PROPHETALIS, PROPHETIALIS, ad *prophetiam* pertinens. *Prophetales libri*, apud S. Hieronymum Epiſt. 7. ad Laetam. *Prophetalis verſus* vocitatur antiphona ad Introitum Miſſae, quod ex Prophetae regii pſalmis ſemper deſumta ſit, in Ord. Romano II. num. 4. *Prophetiale patrocinium*, apud Tertull. aduerſ. Valent. cap. 28.

PROPHETARE, praedicere. Tertull. de Reſurr. carnis cap. 28. PROPHETIZARE, eadem notione, apud Vulgat. Interpr. Matth. cap. 26. 28.

PROPHETEVM, V. *Prophetium*.

PROPHΣTIA, vaticinium. Charta an. 1399. to. 3. Hiſt. Harcur. pag. 396. V. infra *Prophetiſmum*.

PROPHETICE, per *prophetiam*. Hadrianus PP. in Epiſt. ad Epiſc. Hiſpan. contra Elipand. inter Concil. Hiſp. tom. 3. p. 94.

PROPHETISMVM, praedictio, vaticinium. Vita S. Perfecti to. 2. April. pag. 586. V. *Prophetia*.

PROPHETISMVS, Mahumetiſmus, ſeu Religio Saracenorum, qui Mahumetem vt Prophetam magnum praedicant ac colunt. S. Eulogius lib. 1. Memorial. Sanctorum de Mahumeto. Vtitur et lib. 2. cap. 1. 4. lib. 3. cap. 10.

PROPHETIVM, προφητεῖον, aedes ſacra Diuo ex Prophetis. Concil. Conſtantinopol. ſub Menna Act. 3. Εφασαν δὲ προάστειον ἔχειν, πλήσιον τοῦ προφητείου. Infra in verſione Lat. *Quia ſcimus ipſum habere ſuburbanum prope Prophetium S. Iſaiae*. V. Cangii Conſtantinopolim Chriſtianam lib. 3. de Aedibus ſacris. PROPHETEVM, eadem notione. Theodor. lib. 1. ſub Arcad

PROPIALTARIVS, quaſi Proprius altari, id eſt, perpetuus, irreuocabilis, ſeu cum priuilegiis altarium propriis. Charta Chilperici Regis an. circiter 720. apud Calmet. tom. 1. Hiſtor. Lothar. inter Probat. col. 269.

PROPIANS, propinquus, proximus, Gall. *Proche*. Vita S. Guthlaci tom. 2. April. p. 39.

PROPIARE, propinquare, Gall. *Approcher*. Helmodius Chron. Slauorum apud Leibnit. to. 2. Script. Brunſuic. pag. [illegible]7.

PROPILARE, pila emittere, pilis pugnare. Ammian. c. 12. p. 144.

PROPINA. (1) Iſidorus lib. 15. Orig. c. 2. *Graecus ſermo eſt, qui apud nos corrupte Popina dicitur: eſt autem locus iuxta balnea publica, vbi poſt lauacrum a fame et ſiti reficiuntur: πεῖνα enim Graece famem ſignificat, eo quod hic locus famem tollat*. Ridiculum ſane etymon. Iulianus Antecellor Conſtitut. 108. §. 14. *Et ſi poſt tres teſtationes in ſcriptis habitas, et idoneos homines habentes inuenerit eum quem conteſtatus eſt, cum vxore ſua, vel in ſua domo, vel in domo mulieris, vel in domo illius adulteri, vel in Propina, vel in proaſtio, etc*. Graeca habent, ἢ ἐν προπίναις. (2) Ius paſtus, *procuratio*. (✝ Immo donum, munus quodlibet.) Notitia ann. 1362. apud Guillimannum lib. 3. de Rebus Heluetiorum cap. 1. (3) Alia eſt apud Nicol. Clemengis Lib. de Annatis p. 84. vocis *Propina* notio: neque enim de iure *procurationis* ibi agitur, ſed de *annatis*, ſeu redditibus vnius anni, quae ab eo, qui recens in demortui Epiſcopi, aut Abbatis, locum ſuccedit, exſolui Romano Pontifici ſolitum eſt; vel de eius conſuetudinis origine. (4) Nude pro Conuiuium, apud Adrian. de Veteri-buſco in Reb. Leod. tom. 4. Ampl. Collect. Marten. col. 1230. Rurſum occurrit col. 1326.

PROPINARE. (1) Praebere, exhibere, dare. Sallas Malaſpinae de Reb. Sicul. apud Baluz. Miſcell. to. 6. pag. 220. (2) ✝ Vinum venum exponere, apud Pez. tom. 6. Anecd. part. 3. p. 6.

✝ PROPINATORIVM, poculum, t. 3. Aug. p. 661.

PROPINQVABILIS, propinquus. Vita S. Abrahae Eremitae.

PROPINQVIETAS, vox corrupta, quae idem ſonare videtur quod *Proprietas*, in vett. Formulis apud Baluz. t. 6. Miſcell. p. 547. vbi et PROQVIETAS eadem notione occurrit.

PROPINQVIORITAS, propinquitas, Gall. *Parenté*. Leges Norman. apud Ludewig. to. 7. Reliq. MSS. p. 335.

PINQVITAS. Tabular. Abbat. Ioan. Ambian. [illegible]. 1227. fol. 222. *m Bernardus de Riveri, homo meredimere vellet ratione Propinquiis terram, quam Dominus Garnes d'Eſtrées Miles vendiderat, etc.* actiis Gallicis, *retrait lignager.*

ROPINQVVS QVERELAE, de controuerſa edoctus, in Ch. an. 118.

PITIATIO, indulgentia, remiſ, Gall. *Pardon.* Charta Ferdinan-Gonzalez inter Concil. Hiſp. to. p. 176.

PITIATORIVM. (1) *Dictum aſi propitiatoris officium*, Papiae. elfricus: *Propitiatorium, vel Santm Sanctorum, vel Secretarium, l Paſtoforum.* Honorius Auguſtod.). 1. c. 136. *Propitiatorium quod per altare locatur, eſt diuinitas riſti, quae humano generi propitiar.* Anaſtaſius in Paſch. pag. 149. *opitiationem etiam altaris et lumis argenteis exornatum circumduxit, que ſacram Confeſſionem eius . . . cumſtruxit.* Videtur idem quod *Cirium*, quod *Confeſſionem* et totum are contegit, quemadmodum Arm veteris Teſtamenti texit *Propiitorium*, ſiue *Oraculum*, quod et *egmen* ſiue operculum Arcae dicir Exod. 25. 26. etc. Graec. Ἱλαςήιν. (2) Altare portatile. Chron. omodoliac. apud Stephanot. to. 2. agm Hiſt MSS. pag. 452. (3) *tena*, cuius vſus eſt in oblatione orporis Dominici. Statuta MSS. ıgerii Conſeran. Epiſcopi an. 1280. 4) Indulgentia, miſeratio. Burardus in Epiſtola ad Nicolaum geberg. Abbat. apud Murator. to. col. 616.

PITIVS, idoneus, aptus, habi-, Gall. *Propre.* Charta an. 1376. Bibl. regia.

PLACITARE, in *placito* ſeu iuio tueri, defendere, Gall. *Garan-.* Excerpta ex Ordinar. Eccl. S. ıtth. Brunſvic. apud Leibnit. tom. Scriptor. Brunſvic. pag. 471.

POINTVM, vt *Perpunctum.* V. ibi.

POLARIVS, propola. S. Auguſt. ct. 10. in Iohan. *Propolarius quis-, quod vendit, laudat.*

PROPOLIM. Gloſſ. Anglo-Sax. Aelfrici: *Propolim, vel portica*, Stod. At *Stod* apud Somnerum *equum* ſonat, Germ. Stütte.

† PROPOMA, *antebibitio*, in Gloſſ. ad Alex. Iatroſoph.

† PROPONCHA, veſtis militaris *coactilis*, idem quod *Perpunctum.* Ch. Mſ. a. 1334.

PROPONENDA, tributum quod a mercatoribus pendi ſolebat ob facultatem merces ſuas venum *proponendi* et exponendi in nundinis publicis, in l. Cod. Th. de Veteran. vbi conſulendus Iacobus Gothofredus. V. *Oſtenſio.*

PROPORTARE. Monaſt. Angl. to. 1. pag. 534. *Et vnam partem boſci noſtri . . . ſicut foſſata Proportant, etc.* Id eſt prout iacent et diſtenduntur foſſata, ſecundum eorum ſitum. V. *Praeportare* et *Porportare.*

PROPORTATIO, inquiſitio, declaratio, *Veredictum*, teſtium auditio, ſeu potius declaratio, Gall. *Information:* vox fori Anglici et Scotici. Quoniam Attachiamenta cap. 68. et Statuta Alexandri II. Regis Scotiae cap. 5. 7.

PROPORTIONABILITER, aequaliter, habita ratione vel numeri, vel menſurae, vel modi inter ambo. Diploma Bolkonis Ducis Sileſiae an. 1298. apud Ludewig. to. 6. Reliq. MSS. pag. 495.

PROPORTIONALITER, eadem notione. Bernardus Theſaur. de Acquiſit. T. S. apud Murator. tom. 7. col. 838.

† PROPORTIONARIVS, in aequas portiones diuiſus. Ch. Mſ. Guil. duc. Aquit.

PROPORTIONATVS, conueniens, congruus, Gall *Proportionné.* Firmicus Matern. lib. 4. cap. 13.

PROPORTVS FEODI, V. *Porportus.*

PROPOS, V. ſupra *Praepos.*

PROPOSCERE, poſcere, petere. Gloſſ. Iſidori: *Propoſcit, petit.*

PROPOSITA, quod proponitur, vt de eo ſtatuatur. Statuta Saluciar. collat. 2. cap. 63. PROPOSTA, eadem notione. Statuta Cadubrii lib. 1. cap. 69. V. *Poſta* 9.

† PRO-

† PROPOSITIO, oratio gratulatoria, in Stat. Andegau.

PROPOSITOR. (1) Apud Eckeardum junior. de Caſibus S. Galli cap. 1. vbi eorum qui menſae miniſtrant duo proponuntur officia; eius ſcilicet qui ad pocula ſtat, et *pincerna* dicitur: alterius, cuius eſt patinas menſae apponere, vnde *Propoſitor* nuncupatus. (2) † Praepoſitus, in Stat. a. 1445.

PROPOSITUM. (1) Actus theologicus, in quo doctorali dignitate donandus, examinandus proponitur. Locus eſt in *Principium* 3. (2) Hypotheſis, ſententia apud vet. Irenaei Interpretem lib. 3. cap. 12. num. 12.

PROPOSITUS, id eſt, Proſcriptus, in l. Sed ſi pupillus. §. 1. de inſt. l. cum in plures §. locator. locati. V. Pancirol. lib. 1. Theſauri var. lect. cap. 77.

PROPOSTA, propoſitum, ratio. Humbertus Cardin. lib. 2. adu. Simon. cap. 30. apud Marten. to. 5. Anecd. col. 741. V. in *Propoſita*.

PROPOTATIO, προποσις. Gloſſ. Lat. Graec. In Cod. Sangerm. *Perpotatio*.

PROPRAEFECTO, PROPRAEFECTIS. Obſeruat Henricus Valeſius ad Ammiani Marcellini lib. 14. aliud eſſe agere *pro praefecto*, aliud agere *pro praefectis*. Agere enim *pro praefecto* dici eum, cui Praefectus vrbi, ſeu Praefectus Praetorio in ſpeciali negotio vices ſuas mandauit: at vero *pro praefectis* agere dici, qui ordine Codicillorum vicariam poteſtatem exercet. Hunc vide et Gruteri Inſcript. 370. 3.

PROP[illegible]CRIPTUS, ante praeſcript[illegible] ſtatutus. Charta an. 1152. inter Probat. to. 2. nouae Hiſt. Occitan. col. 539.

PROPRENDERE, PROPRESA, PROPRESIUM, PROPRESTURA, V. in *Porprendere*.

PROPRIARE. (1) Rem ſibi propriam facere, aſſerere, vindicare, in Legibus Saxonicis Edw. Senioris c. 2. apud Bromptonum. Feſtus: *Propriaſſit*, *proprium fecerit*. V. ſupra *Appropriare*. (2) † Praeparare vel commodare. Stat. Vniu. Aurel. an. 1323.

PROPRIATIM, expreſſe, diſtincte. Arnobius lib. 3. pag. 125.

† PROPRIS, indiuiſe, in Chartul. S. Ioann. Angeriac.

PROPRIETANEUS, proprius, conueniens. Guido in Diſcipl. Farfenſ. lib. 1. cap. 3.

PROPRIETARE, rem alicui propriam facere, aſſerere, in proprium dare, Gall. *donner en propre*. Charta Henrici II. Imp. ann. 1055. apud Murator. delle Antic. Eſtenſ. pag. 7.

PROPRIETARIUS. (1) In Speculo Saxonico lib. 1. art. 2. §. 2. *Liberi* diuiduntur in *Bannitos*, *Proprietarios Praepoſitorum*, et *Paganos Archipreſbyterorum* Mox §. 5. *Proprietarii iure neceſſario ſuorum Praefectorum iudicium quaerent, quod ſex ſeptimanarum ſpatio prouocetur, et ex his ſi opus fuerit, Praeco deligatur.* (2) PROPRIETARII monachi, dicuntur qui *proprium*, ſeu *proprietates*, vt loquitur Eckehardus iunior de Caſibus S. Galli cap. 11. vel peculia poſſident. Iohan. de Garlandia in Synonymis:

> *Et opulentia, vel poſſeſſio, peculiumque,*
> *Res, et proprietas, hinc Proprietarius exſtat.*

(3) *Iure proprietario*, id eſt, domini et legitimi poſſeſſoris. Form. 23. inter Sirmondicas. Occurrit paſſim. PROPRIETARIUS CONSUETUDINARIUS, *Proprietaire couſtumier*, in Conſuetud. Leod. cap. 11. art. 33. V. ibi de Mean.

PROPRIETAS. (1) Alodium, patrimonium, bonum quod ex ſucceſſione parentum alicui obuenit. Speculum Saxonicum lib. 1. art. 8. §. 1. *Proprietas et proprium appellatur poſſeſſio ſeu fundus, qui a nullo recipitur in feudum vel haereditatem, ſed per ſucceſſionem deuoluitur ad haeredes, abſque aliquo tributo ſucceſſoris.* Annales Francorum Bertiniani an. 858. *Ibique diſtribuens imitatoribus ſuis Comitatus, Monaſteria, villas regias, atque Proprietates, ad Attiniacum Palatium reuertitur.*

tur. PROPRIETATES praeterea dictae res immobiles, quas quis comparat. *Comparare proprietates*, in Lege Longob. lib. 3. tit. 1. §. 19. et 20. vbi *proprietas* mox *alodis* dicitur. *Proprietatem adquirere*, in Chronico Laurisham. p. 68. PROPRIETATES habere dicuntur Monachi, qui contra praeſcriptum regulae Monaſticae peculia habent. V. Eckehardum iuniorem de Caſib. S. Galli cap. 11. p. 87. Atque hi *Proprietarii* dicuntur, vt ſupra monuimus. Statuta Ord. Cartuſienſis an. 1368. 2. part. cap. 5. §. 5. (2) PROPRIETAS MARIS. Epiſtola Alexandri III. PP. apud Gariellum in Epiſcopis Magalonenſibus pag. 145. *Guillelmus de Montepeſſulano ſua nobis conqueſtione monſtrauit, quod dilecti filii noſtri Conſules et populus Genuenſis Proprietatem in mari quaerentes, portum eius frequenter inuadunt, conſumunt naues incendio, et peregrinos et mercatores ſuis rebus per violentiam ſpoliant, etc.* (3) Officium proprium alicuius ſancti. Vſus antiqui Ordin. Ciſtercienſis cap. 6. *Vel propter commemorationem alicuius Sancti qui Proprietatem habet, in graduali perſolui non potuerunt.*

PROPRINDERE, PROPRISA, etc. V. ſupra *Porprendere.*

PROPRIVM, idem quod *Proprietas.* Auctor Queroli: *Datum tibi eſt de Proprio nihil habere.* Charta Chlodouei Regis apud Rouer. in Reomao pag. 30. *Tam ex munere noſtro, quam de paterno et Proprio, aut de conlato populi, ſeu de quolibet adtracto aliquid auferre praeſumat. Proprium et haereditas* opponuntur *Beneficio*, in Charta Diuiſionis Imper. Lud. Pii an. 814. c. 8. *Proprium Regis*, ſeu vti vocant, *Domanium*, in Lege Longob. lib. 1. tit. 34. §. 3. V. *Alodis.*

PROPRIVS, cliens, ſeruus. Gregorius M. lib. 9. Epiſt. 38. *Qui rationе mihi ſe ancillam dicit, cuius ante ſuſceptum Epiſcopatum Proprius fui. Sunt in Germania*, inquit Molanus lib. 3. de Canon. cap. 33. de Seruis verba faciens, *quos vocant Proprios, ſed non ſunt illi ſerui, vt maiores ſuos ſeruos habuerunt.* Vigilius ad Tit. de Teſtam. ordin. *Proprii homines, quos Germania noſtra habet, eodem iure adhuc viuunt, quo olim, libertis magis ſimiles, quam mancipiis.*

PROPVDIOSVS, *rubore confuſioneque plenus.* Gloſſ. MSS. Sangerm. num. 501. Senſu oppoſito vtitur Plautus.

PROPVGNACVLI, πρόμαχοι, in Gloſſ. Latino-Graecis et Graeco-Latinis.

† PROPVGNACVLVM, feneſtricula oblongior et ſtrictior in vrbium et caſtrorum muris, i. q. *Arbaliſteria.* Gloſſar. Lat. Gall. Cod. 7692.

PROPVLA, V. *Propola.*

PROPVNCTVM, PROPVNCTVS. V. in *Perpunctum.*

PROQVIETAS, V. *Propinquietas.*

PROQVIRERE, vt mox *Proquiritare*, promulgare, proclamare. Charta Henrici II. Reg. Angl. an. circ. 1155. ap. D. Bruſſel de Vſu feud. to. 2. p. VII. † Leg. *Perquirere.* V. in hac voce.

PROQVIRITARE. (1) Publicare. V. Sauaronem ad Sidonium lib. 8. Epiſt. 6. et *Proquirere.* (2) Nude pro Clamare, inclamare, apud Apul. in Apolog. *In medio foro bacchabundus, epiſtolam ſaepe aperiens Proquiritabat: Apuleius magus, etc.*

PRORA. (1) PRORA CAPITIS, Conſtantino Africano de Morbor. curat. lib. 1. cap. 10. 16. dicitur pars anterior, vt *puppis capitis* eidem cap. 14. 15. 16. l. 3. cap. 14. etc. pars poſterior: igitur *prora capitis* idem valet ac *ſincipus*, vt *puppis occiput.* Ita *Prora cerebri*, e[illegible] *puppis cerebri*, eidem Conſtanti[illegible] 1. de Morbor. curat. cap. 15[illegible] et lib. 4. Pantech. cap. 11. *Prora et puppis vuluae*, lib. 6. de Morbor. curat. cap. 12. *Prora colli*, lib. 8. Pantech. cap. 11. V. Scholiaſten Aeſchyli p. 96. edit. Henrici Stephani. (2) † Terra prominens, collis, i. q. *Promontorium.* Ch. an. 903. apud Murat. t. 3. Antiq. Ital. p. 144. *Valles atque Proras pertinentes ad omnia in integrum.*

PRORATA, aequalitas, paritas, proportio. Litterae Iohannis Regis Franc.

an.

an. 1356. tom. 3. Ordinat. pag. 64. *Quousque de ſumma dictorum triginta milium librarum, Prorata contingente, . . . ſibi plene fuerit ſatisfactum*, etc. Legitur alibi diuiſis vocibus.

PRORECTUS. *Decima prorecta*, V. in *Decimae*.

PRORETA. (1) Nauis rector, ſ. Prorae gubernator, Gall. *Proier*, in Chron. Mauriniac. Vox nota Plauto. Hinc (2) Cuiusuis rei dux et rector. Willibaldus in Vita S. Bonifacii Mogunt. ſaec. 3. Bened. part. 2. pag. 14.

PRORISCRIPTUM, praeſcriptum, praeceptum. Camillus Peregrinus apud Murator. to. 2. p. 316.

PRORISINUS. *Proriſinis*, pro *porriginis*, in Gloſſ. Iſid. V. *Barbuſtinus*.

PROROGARE, erogare, praeſtare, ante mittere, in Cod. Th. leg. 11. et 13. de erogat. leg. 12. de curſu. *Prorogata iuſſio*, id eſt, ante lata, ibid. leg. 2. de paſcuis. V. *Praerogare*.

PROROGATIO, porrectio, diſpenſatio. Index vett. Canonum inter Concil. Hiſp. to. 3. p. 10. col. 1.

PROROGATORES TRITICI, *vini, et caſei*, apud Senatorem lib. 10. Epiſt. 28. V. *Praerogator* et *Prorogare*.

PRORSUS, rectus. Vita S. Gudilae Virg. cap. 8. *Pediſſequa quoque eius et peruia et deuia negat ſe diſcernere, nec Prorſi tramitis meminiſſe*. Veteres *prorſum* dicebant pro recto: *Prorſi limites*, id eſt recti; *Prorſum ire*, εὐθὺς, quod et *proſum*, vt *ſuſum* pro ſurſum. In Gloſſ. *Proſa*, πεξὸν ἱμάτιον, pexa tunica exponitur: id eſt, *recta*. Vnde *Proſaria ars*, quae circa tunicas pexas verſatur. V. Salmaſium de Vſur. p. 342. *Prorſa* pro *proſa*, apud Aelfricum in Praefat. ad Grammat. Anglicam. V. Martinii Lexic.

PROSA. (1) Latinis ſcriptoribus, oratio pedeſtris recta, ἡ εὐθεῖα, quae verſificatae opponitur. Hinc *Proſaica oratio*, apud Plinium lib. 7. cap. 56. *Proſaicus relatus*, apud Fortunat. lib. 7. carm. 11. *Proſarium opus*, apud Sidon. lib. 3. Epiſt. vlt. et *Proſarium loquendi genus*, lib. 9. Epiſt. 13. *Proſaticus lepos*, apud Aluarum in Vita S. Eulogii n. 7. *Libri proſatici*, n. 10. V. *Prorſus*. (2) PROSAM libri Rituales Eccleſiaſtici eam orationem quae in Miſſa canitur ante Euangelium in maioribus feſtis, quam alias *Sequentiam*, vocant. Vdalricus in Conſuet. Cluniac. lib. 1. cap. 11. *Proſa, quod alii ſequentiam vocant, non cantatur, niſi in quinque feſtis principalibus*. De ratione nominis vide Genebrardum in Liturgia apoſtolica p. 131. et *Sequentia 1*.

PROSAICE, ſolute. Exſtat in Guelferbyt. Biblioth. teſte Eccardo in Notis ad Leg. Sal. p. 5. Codex MS. cuius titulus eſt: *Bennonis Miſnenſis Epiſcopi Rationes dictandi Proſaice ex multorum geſtis in vnum corpus collectae*.

PROSAICUS, eadem notione, apud Fortunat. lib. 2. de Vita S. Martini ſub finem, vbi de Sulpitio Seuero qui eiusd. Sancti Vitam pedeſtri oratione ſcripſit:

Cuius Proſaicus cecinit prius acta Seuerus.

✝ PROSANETA, proxeneta, in Ch. a. 1310.

PROSARIUM, liber Eccleſiaſticus continens *proſas*, in Hiſtoria Abbatiae Condomenſis p. 507.

PROSATOR, ſcriptor, qui pedeſtri oratione ſcribit. Aldhelmus Abbas Malmesburienſis.

PROSATRIX, *genitrix*. Gloſſ. Iſid.

✝ PROSCARIOSE, *affabiliter*, *iucunde*. Gloſſar. vet. Cod. 7641.

PROSCENDERE, ſ. Occare, Gall. *Hercer*. Codex cenſualis MS. Irminonis Abbat. Sangerman. fol. 65. vo. *Arant ad hibernaticum perticas IIII. et ad tramiſium IIII. ad Proſcendendum IIII.* Niſi de prima aratione intelligas, et ſcriptum ſit pro *Proſcindere*.

PROSCHOLIUM, V. in *Proſcholus*.

PROSCHOLUS, dicebatur in ſchola ille, qui non docendis tam pueris, quam eorum moribus praefectus erat, vt ſcilicet concinne ad Magi-

 ſtrum

ſtrum accederent, vt omni geſtu, inceſſu, veſtitu, compoſiti eſſent. Nam ante ſcholae auditorium erat locus *Proſcholii* nomine, ab auditorio ipſo velo, tanquam aliquo intergerino pariete, diſſeptus. Ibi pueri conueniebant eius loci praefectum, quem *Proſcholum* vocabant, vt admonerentur officii ſui antequam ad Magiſtrum reducto velo accederent. S. Auguſtinus de Verbis Apoſt. ſerm. 19. cap. 7. Auſonius Epigr. 23. in Profeſſor. Proſcholum *Subdoctorem* vocat, ſeu quod doctori et Magiſtro ſubeſſet, vel quod diſcipulorum, vt vocant, lectiones exciperet, priusquam ii in ſcholam venirent: quod vltimum indicare videtur idem Auſonius, qui *tenuem Grammaticum* Proſcholum vocat. Idem videtur *Adiutor ſcholarum*, apud Fulbertum Epiſt. 80. *Exilis* igitur *honor* fuit Proſcholi, et qui pauperes tantum ſpectabat. *Proſcholis* et *Proſcholium* occurrunt etiam in Notis Tyronis p. 163. V. *Archiſcholaris*.

PROSCRIPTIO, exactio. Aimoinus lib. 3. Hiſt. Franc. cap. 32. Quo loco Gregorius Turon. lib. 5. cap. 29. habet *deſcriptiones*. V. in hac voce.

PROSECVTA, V. *Proſecutio 3*.

PROSECVTIO. (1) Inſtructio, ſignificatio, inſinuatio, allegatio. Cod. Theod. leg. 4. de re milit. *Tamen prudentiae tuae Proſecutione admiſſa, quae apud nos verbis facta eſt, praecipimus, etc.* Adde leg. 175. de Decurion. (2) Perſecutio, Gall. *Pourſuite.* Sententia arbitralis inter Archiep. Capitulumque Arelat. et Monachos S. Ceſarii an. 1221. ex Schedis Praeſ. de Mazaugues. (3) † PROSECVTIO, PROSECVTA, ius perſequendi colonum ſuum, atque percipiendi medietatem decimae ex agris quos colit in aliena parochia. Ch. a. 1158. 1284. etc. i. q. *Secta*, *Sequela*. PROSEQVVTIO, in Ch. a. 1253. (4) † PROSECVTIO ARMATA, obligatio qua vaſſallus tenebatur dominum in exercitum ſequi, Germ. die Heeresfolge, Ch. a. 1209.

PROSECVTOR, procurator, qui alieno nomine rem *proſequitur*. Exſtat formula 37. apud Marculfum lib. 1. qua *Proſecutor*, ſeu Mandatarius, vi mandati, cuius formula exaratur cap. ſeq. apud Defenſorem ciuitatis petit ac *proſequitur*, vt teſtamentum vel donatio in geſta municipalia referatur. PROSECVTORES AVRI, de quibus eſt titulus in Cod. Theod. lib. 12. tit. 8. et Iuſtin. lib. 10. tit. 72. qui aurum ſacris largitionibus inferendum de prouinciis proſequebantur, ſeu deferebant. PROSECVTORES ARMORVM, Gall. *Pourſuivans d'armes*. De iis ſcripſit Nicolaus Vptonus lib. 1. de Militari officio cap. 11, quod ita inſcribitur, *De Proſecutoribus, qui Gallice vocantur Pourſuivants*.

PROSECVTORIA, praeceptio Comitis ſacrarum Largitionum, qua proſecutores iubentur aurum in Largitiones ſacras inferre, d. lib. 1. de Auri proſecut. V. ibi Iac. Gothofredum.

† PROSECVTVM ARATRI, i. q. *Proſecutio 3*. in Ch. a. 1254.

PROSEGMINA, Ouidio Proſecta, in Gloſſis Iſid. *partes extorum*. V. *Alegmina*.

† PROSELITVS, vaſtatus, in Gloſſ. Lat. Gall. Cod. 521. V. *Proſelytus*.

PROSELLVS, pars officii canonici, proſula, diminut. a *proſa*. V. in hac voce. Acta S. Dicentii tom. 5. Iun. pag. 91.

PROSELONTES, remiges, vel claſſiarii, ab impulſu notione Graeca appellati, quorum meminit Georg. Pachym. Michael. lib. 4. cap. 26.

PROSELYTI. (1) Ex Graec. προσήλυτοι, dicebantur apud Iudaeos, qui ex gentibus non coacti ſe Iudaicae religioni addicebant. Iſid. lib. 7. c. 14. *Proſelytus, id eſt Aduena et Circumciſus, qui miſcebatur populo Dei.* Gloſſae Antiquae MSS. *Proſelytus, Aduena tranſiens de lege ad alteram.* V. Martinii Lexic. (2) Nude pro Aduena, hoſpes, in Camilli Peregrini Hiſt. apud Murator. to. 2. p. 328. col. 1.

PROSEMEN, propagatio. Vita S. Fructuoſi to. 2. April. pag. 434. PROSEMINA LVNAE, ſuperſtitionis genus.

genus. Concil. Compoſtell. an. 1056. inter Hiſpan. to. 3. p. 220.

PROSENETA, proxeneta, in Stat. a. 1317.

PROSENETICVS, proxeneta, Gall. *Courtier*. Statuta Placent. lib. 2. fol. 22.

PROSEQVENS, i. q. *Proſecutor armorum*, fecialis. Ch. Mſ. a. 1435.

PROSEQVESTRARE, remouere, arcere, Gall. *Eloigner*. Litterae Edw. III. Reg. in Chron. Angl. Th. Otterbourne p. 126.

PROSEQVI CAMPVM, duellum peragere, V. in *Campus* 3.

PROSEQVVTIO, V. *Proſecutio*.

PROSEQVVTOR, comes. Vetus Irenaei Interpres lib. 3. cap. 4. num. 1. V. *Proſecutor*.

PROSERVI, qui ex ſeruis naſcuntur, ſeu potius naſcentur, (V. *Proaldiones*,) in Charta Adelchiſi Regis Longobard. in Bullario Caſinenſi tom. 2. p. 11. *Cum . . . ſeruis Proſeruis, liberis proliberis, etc.*

PROSERVIRE, deſeruire terram, vel *beneficium proſeruire*, colere, incolere, et ex eo cenſus perſoluere. Charta Alamannica Goldaſti 42.

PROSERVITIO, apud Hincmarum Laudunenſem, ibid. p. 341.

PROSERVITIVM, obſequium, officium, miniſterium, Gallis *Service*. Epiſtola Frederici Reg. in Chron. Sicil. apud Marten. tom. 3. Anecd. col. 55. V. *Seruitium*.

† PROSEVCA, tugurium vile. Gloſſ. Lat. Gall. Cod. 7692. *Dicta proſeuca, domus in qua mendicat egenus.*

† PROSEVCARE, orare, mendicare, Ibid. V. mox.

PROSEVCHA. (1) A Graec. προσευχὴ, precatio, obſecratio. Gloſſ. ad Doctrin. Alexandri de Villa Dei: *Proſeuca, oratio*. Panegyr. Bereng. Auguſt. apud Leibnit. to. 1. Script. Brunſuic. p. 235. (2) Vetus Inſcriptio tom. 5. Supplem. Antiq. p. 66. *Publio Corſidio Signino pomario de aggere a Proſeucha*. Vbi *Proſeucha*, interprete D. de Montfaucon, ſignificat locum in quo precatio fiebat, oratorium, aediculam; qua etiam notione προσευχὴ occurrit apud Euſebium Hiſt. Eccl. lib. 2. p. 43. et Epiph. Haer. 80. (3) Domus pauperum hoſpitio deputata, in qua et fouentur et aluntur. Michael Carranza in Vita S. Ildefonſi inter Concil. Hiſp. tom. 2. p. 568. V. *Ptochium*. (4) PROSEVCHAE IVDAEORVM, erant loca ſpatioſa ſub dio inſtar theatri, vt docet Cangius in Gloſſ. med. Graecit. in quo libros Legis, admiſſis exteris, palam lectitabant. De iis copioſe egit Henr. Valeſius ad Euſebium lib. 2. cap. 6.

PROSEVERE, proſequi, in 1. ex vett. Form. Andegau. apud Mabill. to. 4. Analect. p. 234. V. *Proſecutor*.

PROSICIAE, αἱ τῶν θυμάτων ἀπαρχαί. Gloſſ. Lat. Graec.

† PROSICICVM, f. pro *Proſicuum*, in Act. SS. t. 6. Iul. p. 56.

PROSICVM, *reſponſum*, ap. Laurentium in Amalth. ex Papia.

PROSIGNATOR, V. *Praeſignator*.

PROSILIRE, *conquieſcere*, ἐπησυχάζειν, in Gloſſ. Graec. Lat. Lege *Proſilere* ex Gloſſ. Lat. Graec. *Proſileo*, ἐπησυχάζω. *Proſilio*, ἐκπηδῶ.

† PROSILITVS, pro *proſultus*; dicitur de eo qui partes alicuius tuetur. Ch. a. 1311. ap. Lam. in delic. erud.

PROSNESIVM. Gaufredus Groſſus in Vita B. Bernardi Abbat. Tiron. n. 30. *Iam ferreis anchorarum dentibus littoris ſcopulos apprehendere inchoabant: iam a nauibus pontes educere, tonſillas figere, Proſneſiorum retinaculis rates ſiſtere feſtinabant.* Vbi videtur legendum *Prodenſium*, ita enim appellantur funes, qui a prora alligantur ad terram. V. *Prodenſes*. Occurrit etiam *Proſneſium* apud Iſid. lib. 19. cap. 4. funemque interpretatur, *Quo nauis in litore religatur ad palum*. Haud ſcio an legendum ſit *Prymneſium*, a Graec. πρύμνα, puppis: Feſto enim *Prymneſius* dicitur *palus, ad quem funis nauticus religatur, quem alii tonſillam dicunt*. † PROSINTVM vel PROSNICVM legitur in Gloſſ. Prou. Lat. Cod. 7657.

PROSOCER, qui vice ſoceri eſt, ob filiam forte adoptiuam, quam duxit, qui *progener* dicitur in veteri inſcriptione, vti ſupra obſeruatum, Exſtat alia Romae, *Virio Nicomacho*

cho Flaviano Coſ. ord. poſita, quae ſic clauditur, *Q. Fab. Memmius Symmachus v. c. Proſocero optimo.* Vbi fortean etiam *proſocer* accipitur pro patre ſoceri, vt apud Iul. Capitolinum in Gordianis tribus: *Patre, auo, proauo, Coſſ. ſocero, Proſocero, et item alio Proſocero, et duobus abſoceris Coſſ. etc.*

PROSOPOPERIA, perperam pro *Proſopopoeia*, perſonae fictio. Charta an. 1495. apud Rymer. tom. 12. p. 594.

PROSPERARI, proſperos exitus conſequi, ſecunda vti fortuna, Gall. *Proſperer.* Robert. Auesbur. in Hiſt. Edw. III. Reg. Angl. edit. Hearnii p. 2.

† PROSPERATIO, proſperitas, in Chron. Io. Whethamſt.

PROSPERATOR, *qui proſperum facit.* Gloſſ. Barthii apud Ludewig. tom. 3. Reliq. MSS. p. 162. ex Baldrici Hiſt. Palaeſt.

PROSPEX, qui proſpicit. Tertull. de Teſtim. animae cap. 5.

PROSPHONETICVS, Gr. *προσφωνητικὸν*, acclamatio, ſermo ad Imperatorem. Epiſt. Leonis II. PP. ad Hiſpaniae Epiſcopos inter Concil. Hiſp. tom. 2. p. 712. V. Gloſſ. med. Graecit.

† PROSPICVITAS, ſplendor originis, nobilitas, in Ch. a. 1363.

PROSSETIO, pro Proceſſio, in vet. Cerem. MS. B. M. Deauratae Toloſanae.

PROSTAGIVM, praeſtationis ſpecies. V. ſupra *Meſſis.*

PROSTAGMA, vox Graeca, praeceptum, mandatum. Inuentio S. Celſi tom. 3, Febr. p. 399.

PROSTANTES, meretrices publicae, quas vulgo *proſtitutas* dicimus. Graecis *προςὰς ἡ προςᾶσα γυνὴ*, Latinis Proſtibulum. Synodale Eccleſiae Andegauenſis MS. V. Gloſſar. med. Graecit. in *προςᾶσα.* † Mendoſe *Proteſtantes* in Stat. epiſc. Guid. Lexou.

PROSTARE, intereſſe. Epiſt. Iohannis Troeſter apud R. Duellium to. 1. Miſcell. p. 241.

PROSTERNARI, in terram procu bere, procidere, Gall. *ſe Proſter* Vſus Culturae Cenoman. MSS.

PROSTERNI SVPER FORMAS, eas procumbere et curuari. Bern Mon. in Ord. Cluniac. part. 2. c 30. V. *Forma 13.*

PROSTIBVLARE, mulierem pro tuere, producere, Gallis *Proſti* Decreta Placent. ad calcem Sta fol. 107.

PROSTIBVLARIVS, PROSTIBVLOSVS, meretricius, ad proſtibulum pertinens. Statuta Auenion. Eccl. an. 1441. apud Marten. to. 4. Anecd. col. 585.

PROSTITVTRIX, quae aliam proſtituit, producit. Charta an. 1523. apud Ludewig. tom. 5. Reliq. MSS. p. 320.

PROSTRADARE, proſternere, procumbere. Charta apud Stephanot. to. 3. Antiqu. Bened. Pictau. MSS. p. 206.

PROSTRARI, humi proſterni. Ordo celebrandi Concil. inter Hiſp. tom. 1. p. 23. V. *Proſternari.*

† PROSTRATA, actio ſeſe proſternendi, in Ordinat. Capell. reg. MS.

PROSTRATI, ex eorum Poenitentium ordine, quos Graeci patres *ὑποπίπτοντας* vocant, locis ab Albaſpinaeo indicatis lib. de Narthece veteris Eccleſiae pag. 70. etc. 82. etc. 1. edit. Chrodegangus in Regula Canonicorum Metenſium cap. 13. de grauioribus Canonicorum culpis. Ex quo quidem loco, et ex lib. 5. Capitul. c. 136. nouae edit. ſatis apparet *ὑποπτωσιν* poenitentium non nudam fuiſſe genuum flexionem vna cum corporis incuruatione, quod vult Albaſpinaeus. Hinc etiam tandem percipimus cur in ingreſſu Eccleſiae *Proſtratus ſepeliri* voluerit Pipinus Rex, Martelli parentis peccatorum expiandorum cauſa. Sugerius lib. de Adminiſtratione ſua cap. 25. de Carolo M. *Quia pater ſuus Pipinus Imperator extra in introitu valuarum pro peccatis patris ſui Karoli Martelli proſtratum ſe ſepeliri, non ſupinum fecerat, etc.* V. S. Hieronymum Epiſt. 30. cap. 1. ſub fin. et in v. *Reconciliatio.* PROSTRATA ORATIO,

quae

quae ab humi proſtratis in eccleſia recitatur, in vet. Ceremon. MS. B. M. Deauratae Toloſ. PROSTRATI PSALMI, V. *Pſalmus*.

PROSTRATIO, poenitentiae ſpecies in vſu apud Monachos, qua in terram proſtrati pſalmos recitabant. Charta an. 1476. apud Madox Formul. Angl. p. 336.

PROSYBULA, *parua proſa*, in Amalth. ex Ioh. de Ianua. V. *Proſellus*.

PROSUMIA, *genus nauigii, ſpeculatorium paruum*. Feſtus. Eiuſd. meminit Gellius lib. 10. c. 25.

PROTACITUS, *petitor, demandador*, Prou. *Protaculus*, *dim. idem*. Gloſſ. Prou. Lat. Cod. 7657.

PROTAGIUM, praeſtationis ſpecies, quae ab hominibus *talliae* obnoxiis exigitur, vt ſint a *tallia ad voluntatem* et a *coruatis* immunes. Codex cenſualis Caſtellionis Dombenſis an. 1463. V. *Meſſie*. PROTALLIA, eadem notione occurrit in Chartis Villae-nouae in tractu Dombenſi. V. ibidem.

PROTASINGRITIS, primus a ſecretis, Graecis recentioribus, πρωτασηκρῆτις, vt pluribus docuit Cangius ad Cinnamum p. 493. Charta Irenes Imperatricis Conſtantinopolitanae an. 1306. apud Guichenonum in Bibl. Sebuſiana Cent. 1. c. 86.

PROTEARI. Dudo de Norman. lib. 3.

> *Ipſum πρωτέτυπον nihilum Proteantur eundem,*
> *Vt ſtupeas, lector, catholicum hoc memorans.*

Verbum *Proteantur* aſteriſco notauit Ducheſnius; vbi fortaſſis legendum *procantur*.

PROTECDICUS, Gr. πρωτέκδικος, primus vindex, defenſor: officium in aula CP. cuius erat, ex Codino de Offic. lib. 1. ſuſcipere captiuos et cauſarum criminalium iudicium exercere.

PROTECTIO REGIS INFRICTA, quam vulgo *Saluamgardiam* dicimus. Charta Edw. I. Reg. Angl. an. 1294. apud Kennettum Antiquit. Ambroſd. p. 323.

PROTECTOR, apud Anglos, dicitur Regni Gubernator ac rector, abſente Rege. Thomas Walſinghamus p. 408. PROTECTORES REGNORUM in aula Romana, Cardinales nempe, quorum munus eſt electiones et alias Prouinciae ſibi addictae cauſas in ſacro Senatu proponere. V. Octauium Veſtrium lib. 1. de Iudiciis aulae Romanae. PROTECTORES, corporis Imperatoris cuſtodes, qui *Principis latus protegebant*, vt eſt in l. 9. Cod. Th. de Protectoribus. Duplex quippe fuit Protectorum genus, alii qui in acie militantes ad cuſtodiam Imperatoris erant deputati, alii qui *Protectores Domeſtici* interdum nuncupantur, quique idem munus in palatio obibant. V. *Domeſticus* 2.

PROTECTORIA DIGNITAS, in eod. Cod. Th. leg. 5. de Veteranis tit. 20. *quae tanquam pretium longi laboris* concedebatur, vt ſcribit Symmachus Epiſt. 67. lib. 3. V. Gothofredum ad leg. laudatam et ad tit. de Domeſticis et Protectoribus. PROTECTORES LIMITUM, qui ſcilicet ex *ſchola Protectorum* mittebantur ad tuendos limites, *vel itinera*, de quibus fit mentio in Leg. 1. Cod. Th. de Protector. et leg. 3. de Littorum et itinerum cuſtodia: μεθορίων προτίκτωρ, apud Menandrum Protectorem lib. 8.

PROTECTORIUM, principis priuilegium, quo ne alicui vis inferatur, cauetur, eumque in *protectionem* ſuſcipit, Gall. *Sauvegarde*. Cancellar. Ferdinandi II.

† PROTECTUM, rectum proiectum, ſ. vmbraculum ligneum. Ch. Mſ. a. 1271.

PROTEDAE, *faculae de pineo ligno*. Papias.

PROTELARE. (1) Prorogare, differre, Gall. *Prolonger*. Capit. Caroli C. tit. 14. c. 7. (2) Contrahere. Vita S. Pharaildis to. 1. Ian. p. 170.

PROTELATIO, PROTELLATIO, prorogatio, dilatio, Gall. *Délai, remiſe*. Charta Alberti Ducis Auſtr. an. 1341. apud Ludewig. tom. 5. Reliq. MSS. p. 529.

PROTENDERE. (1) Proferre, Gall. *Produire*. Epiſtola Arnaldi Archiep. Narbon.

Narbon. an. circ. 1121. inter Inſtr. to. 6. Gall. Chriſt. nouae edit. col. 134. (2) Conficere, Gall. *Expedier.* Ordinat. Humberti II. an. 1340. tom. 2. Hiſt. Dalph. p. 397. col. 2.

PROTENSVM, vmbella, vt videtur. Acta S. Herlembaldi tom. 5. Iunii p. 311. *Idem* (ſtolam) *in Protenſi virga vsque ad maiorem eccleſiam ciuitatis portauit clamans, Hecco la ſtola.*

PROTENTINVS, V. *Protentinus.*

PROTENTIO, amplitudo, Gall. *Etendue.* Charta Caroli VII. Reg. Franc. an. 1452. tom. 6. Spicil. Acher. p. 500.

PROTERRARIVM, ager, praedium. Charta Comitis Chrodardi an. 764. apud Felibian. inter Probat. Hiſt. Sandion. pag. XXIX.

PROTERVIRE, proterue, ſuperbe agere. Epiſtol. Rodulphi Imp. an. 1276. apud Marten. tom. 1. Anecd. col. 1155. Hinc *proteruit*, pro *proterit*, legendum apud Tertull. edit. Rigaltii de Patient. cap. 12. vbi de charitate ex Apoſt. 1. ad Cor. cap. 13. haec laudat: *Non inflatur, non Proterit;* in Graeco textu: ὀ φυσιȣ̃ται, ȣ̓χ ἀσχημονεῖ.

PROTESTA, Italis eſt conteſtata denunciatio, Gall. *Proteſtation.* Statuta Vercell. lib. 4. fol. 7. V. *Proteſtatio.*

PROTESTANTES. (1) Dicti primum Lutherani, cum an. 1529. in Comitiis Spirenſibus aduerſus nouum decretum, in Religionis negotio, ab iis exhibita eſt *Proteſtatio:* quod nomen et Caluini diſcipulis ſubinde inditum eſt. V. Sleidani Comment. lib. 6. et Hofmanni Lexicon. (2) † Mendoſe pro *Proſtantes*, V. in hac voce.

PROTESTARI. (1) Conteſtato denunciare, teſtificari, *Proteſter.* Litterae Bonifacii VIII. PP. in Chr. Angl. Th. Otterbourne p. 92. (2) Nude pro Atteſtari. Bulla Caeleſtini III, PP. an. 1191. inter Inſtr. tom. 6. Gall. Chriſt. nouae edit. col. 49.

PROTESTATIO, vt ſupra *Proteſta.* Statutum Comitis Prouinciae de officio tabellionum an. 1254. ex Cod. MS. D. Brunet fol. 60.

PROTESTVM, vox Negotiatorum, Gall. *Protêt*, conteſtata denunciatio. Statuta Genuenſ. lib. 4. c. 1[illegible] p. 115.

PROTESTVS, pro *Proceſſus*, in Leg[illegible] Rotharis ex Cod. Eſtenſi apud Mu[illegible]rator. to. 1. part. 2. p. 46.

PROTHENTINVS, V. *Protentinus.*

PROTHI, ſeu *Proti*, appellati Prim[illegible]res, ſeu Praeſides vniuerſitatis I[illegible]daeorum, apud Siculos, vt patet [illegible] Charta an. 1340. apud Rocchum P[illegible]rum in Archiepiſc. Meſſan. Ex Gr[illegible]co πρῶτοι.

PROTHIREMARII. Sanutus lib. [illegible] part. 4. cap. 21. *Quindecim Magiſt[illegible] Prothiremarii, qui ſunt deputati n[illegible] ſolum ad remos, ſed etiam ad facien[illegible]dum aſtas lancearum et dardorum,* [illegible] Vox hibrida, qui remigibus pra[illegible] ſunt.

PROTHOCIVM, V. *Ptochium.*

PROTHOCOLLARE, PROTHOCOL[illegible]LVM, V. *Protocollum.*

† PROTHOGALIS PAPYRVS, i. q[illegible] *Protocollum.* Chartular. Henr. V. [illegible] VI. Reg. Angl.

PROTHONCIVS. Sabas Malaſpina lib. 3. de Reb. Sicul. apud Baluz. tom. 6. Miſcell. p. 277. *Legem pro[illegible] (Carolus Rex) regnicolis, nonnu[illegible] ſecretos* (ſecretarios) *Iuſtitiarios, Admiratos, Prothoncios et Comites* . . . *ſtatuit.* Vbi legendum videtur *Prothoneios*, a Graeco πρῶτοι et ναῦς, naualis, Praefectus naualis; ni[illegible] *Protonotarios* malis, vt apud Muratori to. 8. col. 609. vel *Partiſanos.* V. in hac voce. † Leg. procul dubio *Prothontinus*, V. mox.

† PROTHONTINVS, vaſorum ſeu nauium praefectus, a Graeco πρῶτος, et τινα, vas. Conſtitut. M[illegible] Caroli reg. Sicil.

PROTHOPAPVS, V. *Protopapa.*

† PROTHOPRAESVL, primus eccleſiae alicuius epiſcopus, in Ch. M[illegible] a. 1321.

PROTHOSALVASTON. V. *Protoſebaſtus.*

PROTHRONISTAE, pro *Protreptiſtae*, in Hiſt. Tullenſi p. 217. editum ex Sidonii Epiſt. 17. lib. 4. V. in hac voce.

PROTHYUS, i. q. *Primicerius*, dignitas eccleſiaſtica, in Suppl. ad Minaeum p. 295.

OTHYRUM, a Graeco πρόθυρον, pars oſtii ſeu domus anterior. Vita S. Aegidii tom. 3. Maii p. 421.

OTITULARE, publicis Inſtrumentis notum facere. Acta S. Caſtuli Mart. tom. 3. Martii p. 612.

OTOAPOSTOLARIUS, dignitas in Eccleſia Orientali, Princeps eorum, qui populo Apoſtolorum ſcripta exponebant. V. Meurſium et Suicerum.

OTOBESTIARIUS, V. *Protoveſtiarius*.

OTOCAMERLENGUS, primus *Camerlengorum* ſeu Camerariorum, qui *Maior Camerlengus* dicitur in Leg. Palatinis Iacobi II. Regis Maioric. V. in hac voce. Annal. Eſtenſes Iacobi Delayto apud Murator. tom. 18. col. 1038. V. *Camerarius*.

OTOCANCELLARIUS, qui alias *Archi-Cancellarius*: πρωτοκαγκελλάριος, apud Anonymum Combefiſianum in Porphyrogenito n. 8.

OTOCANONARCHA, primus Cantorum, ſeu eorum qui cantum imponebant in Eccleſia Graeca. V. Gloſſ. med. Graecit. in κανονάρχης.

OTOCANONICI *Eccleſiae B. M. de Clериaco*, Titulus Regibus Francorum a Sixto IV. PP. conceſſus Litteris an. 1471. inter Notas Gotofredi ad Hiſt. Caroli VIII. p. 352. Eodem priuilegio in aliis Eccleſiis gaudent Reges Galliae.

OTOCAPELLANUS. qui alias *Archicapellanus*. Ita appellatur Hebroinus Epiſcopus Pictauenſis in Charta Tabularii S. Mauri ad Ligerim apud Beslium in Epiſcop. Pictau. p. 24. V. *Capellani* 1.

OTOCARABUS, gubernator nauis Imperatoriae, apud Graecos. V. *Carabus* et κάραβος in Gloſſ. med. Graecit.

OTOCATAPANUS, primus *Catapanorum*, ſaepius apud Lupum Protoſpatham. V. *Catapanus*.

OTOCSRIUS, officialis a ſigillis, apud Caſſiodorum, ex Maor. Hierolex. V. *Primicerius*.

PROTOCHARTULARIUS, Officium Monaſticum, cuius mentio fit in Ritu electionis Abbatis Caſinenſis. V. *Chartularius*.

PROTOCHRISTICOLA. *Magnus Imperii Protochriſticola*, Conſtantinus M. dicitur Glabro Rodulpho lib. 4. cap. 6.

PROTOCOLLUM. (1) Liber ex glutine compactus, in quem acta publica referuntur. Errant enim qui putant eſſe memoriale, in quod raptim acta reponuntur, ut deinde in mundum redigantur, et perfectius extendantur, ut obſeruat Cuiacius ad Nou. 44. Ut enim hodie Chartae habent notam aliquam, ex qua dignoſcitur quis eam Chartam praeparauerit; ita habebant olim Chartae breuem adnotationem quae declarabat, quo Comite largitionum (ſub cuius cura erant Chartariae), quo tempore, et a quo praeparatae fuiſſent chartae: ex quo quippe coarguebatur ſaepe falſitas. Et id quidem omnino probat Nouella 40. Iuſtiniani. Huc etiam ſpectat Statutum Ludouici Reg. Sicil. an. 1352. quo iubetur ut *Protocolla* notam praeſcriptam praeferant, *ut certa ex illis fides ſemper exiſtat*. At in ſequioribus ſaeculis *Protocollum* appellarunt *Regiſtrum* ſeu librum in quem Acta publica ordinatim referebant. Statutum Philippi Pulcri Regis Franc. an. 1304. tom. 1. Ordinat. p. 417. *In primis ordinamus . . . quod cum notarii ſeu tabelliones publici contractus in loca in quo morari et tenere Cartularia ſua conſueuerunt, dictos contractus receperint, in ipſis Cartularibus ſeu Protocollis ſubſtantialiter et ſeriatim in continenti ponant et inſerant.* Recentior eſt vocis *Protocollum* acceptio pro prima perſcriptione, Gall. *Minute*. Ea notione hanc vſurpat Zinzelinus in Gloſſis ad Extrau. Iohannis XXII. PP. ad c. 5. tit. 14. *Protocolla* a *Notis* et *Cartulariis* diſtincta videre eſt in Charta an. 1430. in Schedis Praeſ. de Mazaugues: *Ego . . . Notarius . . . cui Cartularia, Notae et Protocolla praefati . . ſunt commiſſa*. V. *Chartularium*. PROTHOCOLLARE, in *protocollum* referre,

ferre, vel in publicam et authenticam formam redigere. Charta an. 1318. ex Tabul. Auſcitan. (2) † Charta ipſa ſigillo munita, t. 12. Gall. Chriſt. p. 88.

PROTOCVRSOR, curſorum praefectus. Landulphus in Phoca apud Murator. tom. 1 part. 1. p. 123.

PROTOCYNEGVS, primus venatorum, Gallis *Grand-Veneur*, dignitas palatina, ap. Codin. de Offic. cap. 2. V. Gloſſ. med. Graecit.

PROTODIACONVS, idem qui *Archidiaconus*. V. in hac voce.

† PROTODV[illegible] officii et dignitatis nomen, ap[illegible] Murat. t. 21. Script. p. 43.

PROTOFORESTARIVS, V. in *Foreſta*.

PROTOHIERACARIVS, primus Accipitrariorum in aula CP. apud Codin. de Offic. cap. 2. num. 48. V. Gloſſar. med. Graecit.

PROTOIVDEX. *Protoiudex Salerni*, in veteri Charta apud Vghellum to. 7. Ital. Sacrae p. 571. 574.

PROTOMANDATOR, V. *Mandator*.

PROTOMARTYR, vt inter viros S. Stephanus, Primus, ſic S. Thecla inter mulieres Prima Chriſti martyr exſtitit: vnde hocce epitheto pariter donantur a Graecis et Latinis. V. Gloſſ. med. Graecit. in Μάρτυρες, et Suidam in Theſ. Eccl.

PROTOMEDICALIS, in medicina primarius, praecipuus. Notitia 1. Eccl. Catan. apud Rocchum Pirrum Sicil. ſacrae p. 117.

PROTOMISSVS, praeferendus, potior, vt videtur, in Epiſt. apud Buſchium de Reformat. Monaſt. tom. 2. Script. Brunſuic. Leibnit. p. 895.

PROTOMYSTES, Graec. πρωτομύστης, primus Sacerdotum, Epiſcopus. Sidonius lib. 4. Ep. 17.

PROTONOBILISSIMVS, πρωτονωβελίσσιμος, dignitas Palatina apud Imperatores Conſtantinopolitanos, de qua dixit Cangius ad Alexiadem p. 339. Apud Vghellum in Archiepiſcopis Barenſibus, *Baſilius Imperialis Protonobiliſſimus* ſubſcribit Chartam Richardi Seneſcalli, Willelmi Wiſcardi Ducis Calabriae ex fratre nepotis, an. 1108. Manuel Comnenus Imp. CP. Ludouicum VII. *Protonobiliſſimum Regem Franciae* appellat in Epiſtola ad Alexandrum III. PP. quae deſcripta legitur apud Baronium anno 1180. quae quidem honorifica appellatio ſatis arguit Francorum Reges primo ſemper habitos loco apud exteros, quod peculiari Diſſertatione attigit Cangius ad Ioinuillam.

PROTONOTARIVS, V. *Notarii*.

PROTOPAPA, πρωτόπαπας, dignitas praecipua in Eccleſiis Graecanicis, de qua Codinus de Offic. cap. 1. num. 30. et ibi Gretzerus et Goarus, et Meurſius in Gloſſ. Hunc ſic dictum contendit Leo Allatius lib. de Graecorum templis p. 135. quaſi πρῶτον τῶν ἱερέων, *primum inter Sacerdotes*: vnde *Archipreſbyterum* vertunt interpretes eiuſdem Codini. Sane Scylitzes p. 717. et Ioelus in Chronogr. p. 182. aiunt Euſtathium promotum a Baſilio Bulgaroctono ad Patriarcham CP. cum eſſet antea πρῶτος τῶν πρεσβυτέρων τῷ ἐν βασιλείοις ναῷ. Scribunt Rocchus Pirrus p. 387. et Vghellus tom. 6. p. 111. in Eccleſia Meſſanenſi Clerum olim fuiſſe Graecum, cui praeerat *Protopapa*, id eſt Archipreſbyter Graecorum, iſtiusque dignitatis veſtigium adhuc perſeuerare, et vti baculo cum duorum leonum capitibus. Sic etiam in Eccleſia Bouenſi appellari etiamnum Archipreſbyterum monet idem Vghellus. Hunc vide, praeterea to. 9. p. 97. PROTHOPAPAS, eadem notione, in Epiſt. Iohanni Preſbytero falſo adſcripta ad calcem Cod. MS. Corbeienſis.

PROTOPARENS, vox hybrida, vſurpata a Prudentio hymn. 9. de Adam, in Synodo Landauenſi ſub Cerenhiro Epiſcopo, et a Thwroczio in Hiſt. Hungar. 1. part. cap. 2. et in lib. 5. Sacr. Eccleſ. Rom. cap. 89.

PROTOPASCHITAE, haeretici, qui Iudaico more in azymis Paſcha celebrabant; *Sabbatiani* etiam appellati, ex Macr. Hierolex. Hos cum Nouatianis confundit Baronius ad an. 413. n. 28.

OTOPATER, Primas. Gocelinus n Vita S. Auguſt. Cantuar. tom. 6. Maii p. 395.

OTOPATRICIVS, dignitas in au-ı CP. qua donatus legitur quidam Coſmas Anthius Imperatorius Pro-onotarius, et Strategus Siciliae et Longobardiae ſub an. 893. apud Ughellum in Archiepiſc. Beneuentan. num. 44. Πρωτοπατρίκιος, apud Malchum in Hiſt. Byzant. *Aſpar pri-mus Patriciorum*, apud Marcellinum Comitem in Chronico.

ROTOPHYSICVS, i. q. Archia-er, in Ch. Mſ. a. 1393.

OTOPINCERNA, primus Pincer-narum, dignitas in Palatio Regum Francorum, de qua Ioannes VIII. PP. Epiſt. 216. V. *Pincerna*.

OTOPLASTVS, vt *Protoparens*. Charta Burchardi an. 1290. apud Ludewig. to. 5. Reliq. MSS. p. 266. Occurrit paſſim apud Scriptores Ec-cleſiaſticos. PROTOPLATISTVS, eadem notione, in Opuſculo Gual-vanei Flamma apud Muratorium to. 12. col. 1063.

OTOPLAVSTVS, pro *Protoplaſtus*, in Literis Caroli VI. Regis Franc. an. 1395. inter Notas Gotofredi ad Hiſt. eiuſd. Caroli p. 580.

OTORVSTICVS, primus inter ru-ſticos, Gall. *Coq de Paroiſſe*. Sallas Malaſpinae lib. 2. de Rebus Sicul. apud Baluz. to. 6. Miſcell. p. 224.

OTOSCRINIARIVS, dignitas in Eccleſia Romana, in Vita S. Sebaſti-ani Martyris, et in Chronico Far-fenſi p. 67.

OTOSEBASTVS, vt infra *Protoſe-baſtus*, Titulus honorarius Ducum Neapolitanorum. V. Brencman. in Hiſt. Pandect. lib. 1. p. 23.

OTOSECRETARIVS, primus Se-cretarius, apud Anaſtaſium in Col-lectaneis p. 254. qui πρωτοσηκρῆτις καὶ ἐπισολογράφος, apud Anony-mum de Templo S. Sophiae. V. quae de hac dignitate adnotat Cangius in Notis ad Cinnamum p. 493. PRO-TOSECRETA, eodem ſignificatu, apud eumdem Anaſtaſ. in Stephano II. tom. 3. Murator. p. 170. col. 2.

ROTHOSECRETARIATVS, offi-cium, dignitas *Protoſecretarii*, in Epiſt. 6. Ioan. de Monſterolio apud Marten. tom. 2. Ampliſſ. Collect. col. 1329.

PROTOSEVASTVS, ex Graeco πρωτοσέβαςος, dignitas in Palatio Con-ſtantinopolitano praecipua, ab Ale-xio Comneno Imper. primum inuen-ta, qua fratrem Adrianum donauit, vt habent Anna Comnena et Zona-ras. Willelmus Tyrius lib. 18. cap. 24. Perperam *Prothoſaluaſton* ſcribi-tur apud Radulphum de Diceto an. 1182. Hanc porro dignitatem Duci Venetiarum olim conceſſam ab Impp. CP. obſeruauit Cangius in Notis ad Alexiadem p. 311. V. Codinum de Offic. aulae CP. et quae ad eum commentantur Gretzerus et Goarus, praeterea Meurſii Gloſſ. (et ſupra *Protoſebaſtus*.) PROTOSEVASTO, eadem notione, apud Mag. Boncom-pagnum de Obſid. Anconae tom. 6. Murator. col. 938.

PROTOSPATHARIVS, primus et Princeps Spathariorum. Gloſſae no-micae: Ἰλλύςριος, πρωτοσπαθάριος. Leo Oſt. lib. 1. cap. 51. (al. 52.) it. Epiſt. S. Nicolai I. PP. V. Vitam Nicolai Studitae p. 944. Gloſſ. Meur-ſii, et infra in voce *Spatharius*. PROTOSPATA, eadem notione. Vetus Epitaphium in Baſilica S. Baſi-lii Brunduſii.

PROTOSTASIA et PROTOTYPIA, officia municipalia, de quibus in Cod. Theod. V. Gothofredum ad tit. 23. lib. 11.

PROTOSTRATOR, primus Strato-rum, dignitas in aula Conſtantino-politana, cui Stabuli Imperatorii cu-ra incumbebat, vt eſt apud Cinna-mum et Zonaram. Willelmus Tyrius lib. 18. cap. 24. Idem qui apud Gal-los *Mareſcallus*, vt ex Niceta, vbi de Gothofrido Bulioneo colligit Carolus de Aquino in Lex. milit. *Dignitate erat vir ille Mareſcallus, quod Graecis eſt Protoſtrator*. V. quae de hac dignitate congeſſit Cangius in Notis ad Cinnamum p. 474. 475.

PROTOSYMBOLVS, Saracenorum Princeps ita appellatus. Andreas Sil-uius in Chronico Marcianenſi an. 586. *Hic* (Mahomet) *in Regno Sa-racenorum quatuor Praetores ſtatuit, qui*

qui Amiraei vocabantur. Ipſe vero Amiras dicebatur, vel Protoſymbolus. Hiſtoria Miſcella lib. 19. p. 600. *Mortuus eſt Muhauias Protoſymbolus Saracenorum, qui fuit Praetor annis 20. et Amirae functus officio annis 24.* V. Πρωτοσύμβουλοι in Gloſſ. med. Graecit.

PROTOSYNCELLVS, primus Syncellorum Patriarcharum, vel Epiſcoporum, qui plures erant, vt ſuo loco docemus. Dignitas Eccleſiaſtica in Graecanica Eccleſia nota, atque adeo in Sicilia ſub Normannicis Principibus, vt ex aliquot Chartis colligitur, quae habentur apud Vghellum tom. 9. Italiae ſacrae p. 590. et 628. vbi perperam *Protoſyntullum* editur pro *Protoſyncellum.* V. Gloſſ. Meurſii, Gretzerum et Goarum ad Codinum de Offic. aulae CP. et infra in voce *Syncellus.*

PROTOTHRONVS, Graecis *πρωτόθρονος.* Anaſtaſius ad Concil. VIII. act. I. *Protothronum, ſeſſorem* interpretatur: *eorum ſcilicet Epiſcoporum, qui ad Patriarchalem Eccleſiam pertinent.*

PROTOTYPIA, V. *Protoſtaſia.*

PROTOVESTIARIVS, qui et *Protobeſtiarius*, dignitas Eccleſiaſtica et Palatina, qui omnibus Veſtiariis praeerat. V. Codin. de Offic. lib. 2. Meurſium, Suicerum, et Gloſſ. med. Graecit, in Βέστης.

PROTRACTIO. (1) Cantus ſpecies, cum vocum toni longius cantando protrahuntur. Ordinarius Praemonſtratenſis cap. 3. V. *Pneuma.* (2) Diagramma, deformatio, Gall. *Portrait, figure.* Vita B. Edmundi Cantuar. Archiep. apud Marten. tom. 3. Anecdot. col. 1787. Hinc PROTRAHERE, pingere, Gall. *Portraire.* Vita B. Coletae to. 1. Mart. p. 563.

PROTRACTOR, qui in ius aliquem vocat, trahit. Conſuetud. Arkenſes.

PROTRACTVS. (1) In ius tractus. Conſuetudines Arkenſes an. 1231. in Tabular. S. Bertini: *Si Protractus fuerit, quod arma portauerit, quae a Choro ſunt prohibita, tres libras emendabit.* (2) † Exemplar. Reg. capit. Carnot. ad a. 1518. V. *Portractus.*

PROTRAHERE, V. in *Protractio* 2.

PROTVLENS, proferens. Vita S. Bernardini tom. 5. Maii p. 274*.

PRO-TVNC, PRO-NVNC, formu[la] qua tempus praeſens et futuru[m] ſignificatur. Priuileg. Venceslai Imp apud Ludewig. tom. 1. Reliq. MSS p. 452.

PROTVS, a Graec. πρῶτος, primu[s] Vita Brunonis Magni cap. 45. vb[i] *Protus* idem videtur eſſe qui *Primicerius.* V. in hac voce.

PROTVTELA, primae exercitus aci[es] ducatus, praefectura, vt *Retut[ela] extremae, l'Avant-garde*, et *l'Arriere-garde.* Hugo de Cleeriis de Seneſcallia Franciae.

PROVAGVS, peruagus, in Vita S Aldhelmi to. 6. Maii p. 90.

PROVENDA, V. *Praebenda.*

PROVENDARICIVS, V. ſupra Pra[e] *prouendaricius.*

PROVENDARIVS, PROVENDI[ARI]ATA, V. in *Praebenda.*

† PROVENDIATA, i. q. *Prouende[r]riata*, in *Praebenda.* Tabul. Abbati[ae]

† PROVENSA, res furto abla[ta], i[n] Ch. Phil. com. Fland.

† PROVERBIALITER, in prouerbio, t. 10. Collect. Hiſt. Franc. p 240.

PROVERBIARI. (1) *Prouerbia dicere, vel prouerbio vituperare: hinc prouerbioſus, prouerbioſitas*, Vguti[o]. Vox Italica. Pergaminus: *Prouerbiare, rampognare, rimprouerare, dir villania. Prouerbioſamente, villanamente, iniurioſamente.* (2) † Proloqui, in Ch. a. 1059.

PROVERBIATOR, Auctor libri Prouerbiorum dicitur Anaſtaſio Bibliothecario, apud Baronium an. 869. n. 84. et in Praefat. ad VIII. Synodum ſub finem.

PROVIDENTIAE, prouiſiones annonariae, vel etiam aliae ad victum, Gall. *Pourvoyances*, nunc *Proviſions.* Πρόνοιαι, eadem notione apud Pachymerem lib. 1. cap. 4. lib. 9. c. 1. et alibi. Statuta Dauidis II. Regis Scotorum cap. 48. Nec in rebus cibariis tantum vſurpatur haec vox, ſed de qualibet alia re, cuius fi[t] *prouiſio*

prouiſio ſeu comparatio, dicitur. Pro bellico apparatu occurrit in Charta an. 1336. apud Rymer. tom. 4. pag. 709. col. 1. V. *Prouiſio 1.*

[PR]OVIDENTIA, cura, ſtudium. Conſtitut. pro Abbatia S. Pauli Narbon. an. 1127. inter Inſtrum. tom. 6. Gall. Chriſt. nouae edit. col. 34.

[PR]OVIDERE. (1) Regere, gubernare. Charta apud Lobinell. to. 2. Hiſt. Britan. p. 73. (2) Acquirere, comparare. Obituar. Cluniac. apud Baluz. tom. 2. Hiſt. Aruern. p. 53.

[PR]OVIDITOR, prouiſor. Vita B. Iohan. Bonuiſii tom. 5. Maii p. 103.

PROVIDUS, titulus honorarius conſulum Nemauſenſium, in Ch. a. 1346. V. *Prouiſum.*

[PR]OVINCIA. (1) Mundus ipſe dicitur Tertull. adu. Valent. cap. 20. *Igitur Demiurgus extra Pleromatis limites conſtitutus . . . nouam Prouinciam condidit, hunc mundum.* Strictius pro regione vſurpat idem Tertull. lib. de Anima cap. 42. *A nobis, vt de poſtuma vita, et de alia Prouincia animae, ita de morte tradebitur.* Pro Regno Franciae adhibet Adeodatus PP. in Priuilegio pro Maiori Monaſt. (2) Dioeceſis Metropolitani. Bonifacius I. PP. Epiſt. 3. V. *Parochia.* Interdum tamen pro Dioeceſi Epiſcopi ſumta occurrit haec vox, vt in Charta an. 1138. apud Kennett. Antiq. Ambrosd. p. 93. (3) Gradus cognationis et affinitatis in nuptiis. Vox efficta, vt videtur, a *vicinia.* Capitula Theodori Cantuar. Epiſc. cap. 13. *In tertia prouicinitate Prouinciae carnis ſecundum Graecos licet nubere, ſicut ſcriptum eſt in Lege: in quinta ſecundum Romanos: tamen in quarta non ſoluunt coniugium, poſtquam factum fuerit. In tertia Prouincia non licet vxorem alterius poſt obitum eius habere.* Quidam ex ingenio emendant *progenie.*

[PR]OVINCIALATVS, dignitas et munus *Prouincialis* ſeu prouinciae praefecti apud Religioſos, G. *Prouincialat.* Bulla Bonifacii I. PP. an. 1399. in Bullar. Carmelit. p. 154.

[PR]OVINCIALES. (1) Monetae Comitum Prouinciae, quarum vſum [...]m. V. ac curſum interdixit S. Ludouicus in Statuto de Monetis, vbi *Prouinciaux* appellantur. Charta, deſcripta a Gaſſendo in Notitia Eccleſiae Dinienſis p. 84. *Soluit in decima Praepoſitus pro Praepoſitura 75. libr. Prouincial. reforciat.* (2) Ab inſtituto noſtro minime alienum putem monere lectorem *Prouincialis* nomen interdum aliis tributum fuiſſe quam Prouinciae incolis. Sic Clemens VI. PP. ex caſtro S. Aegidii oriundus *Prouincialis* vocitatur a Scriptoribus coaeuis. *Prouincialis* itidem dicitur Vrbanus V. PP. tametſi ex Gabalenſi tractu, in breui Hiſt. Frat. Praedicat. apud Marten. tom. 3. Anecd. Hinc Reinerus contra Valdenſes ſcribit cap. 6. *Bagnolenſes eſſe in Prouincia*, qui tamen in Occitania potiſſimum degebant. V. Columbum in Praefat. ad Hiſt. Manuaſcae. (3) Incolae, indigenae. Chron. Angl. Th. Otterbourne pag. 37. V. *Prouincialatus.*

PROVISA, annona cibaria, aliarumque rerum neceſſariarum comparatio. Charta Edw. III. Regis Angl. an. 1330. apud Rymer. to. 4. p. 442.

† PROVISANTIA, f. acquiſitio; *prouidere* enim eſt acquirere; niſi idem ſit ac Territorium. Annal. Praemonſtr. t. 1. Prob. p. 579.

† PROVISERIA, i. q. *Praepoſitura*, feudum nobile cui ſuprema iuſtitia competit. Areſt. a. 1351.

† PROVISIA, V. *Prouiſio 6.*

PROVISIO. (1) Quicquid alicui ad victum et veſtitum aſſignatur. Conc. Turiaſen. an. 1229. inter Hiſpan. tom. 3. p. 493. V. *Prouiſa.* PROVISIONES apud Ammian. lib. 17. pro annonis neceſſariis ad victum. PROVISIO ANNONARIA, apud Pollionem. (2) Omnis apparatus bellicus. Epiſtola Iacobi Reg. Scotiae ad Carol. VII. Reg. Franc. tom. 10. Spicil. Acher. p. 246. (3) Quodus conuiuium. Charta an. 1202. inter Inſtr. tom. 6. Gall. Chriſt. nouae edit. col. 301. (4) Diploma Pontificium vel Regium, quo quis in poſſeſſionem beneficii Eccleſiaſtici, vel officii alicuius ciuilis mittitur, quod a Pontifice aut Principe confertur. Litterae Clementis VII. PP. an.

an. 1382. tom. 10. Spicil. Acher. p. 238. (5) Decreta. Guillelmus Riſhangerus an. 1260. *Rex autem quia iurauerat cum Edwardo primogenito ſuo et Baronagio Prouiſiones Oxonenſes ſe inuiolabiliter ſeruaturum, etc.* Ita appellat decreta facta in Parlamento Oxoniae an. 1258. de quo Matth. Paris hoc anno. (6) † PROVISIA, PROVISIO, conceſſio in compenſationem rei controuerſae, qua ne quis damnum patiatur prouidetur. Gall. Chriſt. t. 11. Inſtr. p. 53.

† PROVISIONARIVS, annonae caſtrenſis redemtor vel praefectus, apud Murat. t. 20. p. 911.

PROVISIONATVS, qui ex *prouiſione* ſibi conceſſa officium aliquod obtinet et exequitur, vel qui alterius impenſis viuit. Bulla Bonifacii IX. PP. an. 1396. apud Illuſtr. Fontanin. Antiquit. Hortae p. 445. V. *Prouiſio* 2. PROVIXIONATVS, eadem notione, in iisd. Annal. col. 910.

PROVISIVS, prouiſor, prouidus, apud R. Duellium tom. 1. Miſcell. p. 145. Gallis *Pourveu*, prudens, prouidens.

PROVISO QVOD, dummodo, Gall. *Pourvûque*. Litterae Edwardi III. Reg. Angl. an. 1350. apud Rymer. to. 5. p. 693.

PROVISOR, Graec. Ἐπίσκοπος, Epiſcopus. Charta an. 1111. in Bibl. Cluniac. p. 579. PROVISOR EPISCOPI, qui eius vices gerit, Gallis *Grand-Vicaire*, vt diſcimus ex Itiner. Adriani VI. PP. apud Baluz. tom. 3. Miſcell. p. 354. PROVISORES ECCLESIARVM nuncupati Laici, qui earum bona et poſſeſſiones adminiſtrabant. Litterae Bonifacii VIII. PP. an. 1294. apud Miraeum to. 2. p. 878. col. 1. PROVISORES dicti etiam ex Spelmanno, qui vel Epiſcopatum, vel Eccleſiaſticam aliam dignitatem in Romana curia ſibi ambiebant de futuro, quod ex gratia expectatiua nuncuparunt: quia vsque dum vacaret, expectandum eſſet. Hos aduerſum magnus fit antiquorum ſtatutorum apparatus: ab anno 25. Edw. III. quo conditum illud fuit quod de *Prouiſoribus* appellatur. V. *Prouiſio* 2. PROVISORES EXTERIORVM, apud Praemonſtratenſes in eorum Statut. diſt. 2. cap. 10. dicuntur ii, *ad qu[...] pertinet exteriora prouidere, circ[...] curias et carrucas, et domos in [...] conſtruere, numerum animalium [...]* etc. PROVISOR HOSPITII, [...]cium aulae Dalphinalis, cui compe[...]bat hoſpitium Dalphini de rebus [...]ceſſariis prouidere. Haec [...] ſcripta legeſis in Ordinat. Humb[...] II. an. 1340. to. 2. Hiſt. Dalph. [...] 395. PROVISOR MONASTERII, cui theſaurus Monaſterii commi[...]erat. Ingulfus p. 887. Ita *Prou[...]* in Monaſterio eos, qui rerum [...]cularium curam habebant, ſeu [...] neceſſaria emebant, inferebant, [...]portabant, et lites et caetera [...]gotia procurabant, vocant Reg[...] S. Aureliani cap. 19. 48. et Reg[...] S. Caeſarii ad Virgines cap. 39. [...]VISOR REFECTORII, apud G[...]donem in Diſcipl. Farfenſ. lib. 1. c. [...] PROVISOR STVDIORVM. A[...] quae Definitiones Ordinis Ciſter[...]enſis diſtinct. 9. c. 41. *Monachus [...]ro qui praedictorum ſtudiorum cu[...] pro tempore praepoſitus fuerit, [...] Prior, ſed Prouiſor vocetur, et [...]que extra ſtudium ſtet in dextero [...]ro immediate poſt Abbatem etc.* [...] plura de eius officio. Eodem *Pro[...]ſoris* nomine illuſtratur, qui Sorb[...]nae curam gerere eiusque iura [...] conſuetudines tueri ex dignitate [...]netur. PROVISORES VICTV[...]LIVM, quos Galli *Pourvoyeurs* [...]cunt, apud Thomam Walſingham[...] p. 279. et in Itinere Camerarii Sc[...]tici cap. 17. PROVISORES VI[...]LARVM, qui et *Decani* appella[...]tur, villas ſeu *obedientias* a Mon[...]ſterio dependentes curabant. V. *D[...]canus* 6. PROVISORES, offici[...] municipale apud Piſanos. Brev[...] Hiſt. Piſanae ad an. 1158. ap. Mura[...]tor. tom. 6. col. 172. † PROVISOR, qui officium Proxenetae pr[...]ſtat in qualibet re emenda. Comp[...] eccleſ. Pariſ. a. 1381.

PROVITRIX, prouidentia dom[...] Baudouinia in Vita S. Radegun[...] Reginae.

PROVIXIONATVS, V. *Prouiſionat[...]*

† PR[...]

PROVOCATOR CAUSARUM, apparitor. Memor. Cam. Comput. Pariſ.

PROVODNAREM, tributi aut exactionis ſpecies, apud Bohemos, in Charta Ottocari Regis an. 1221. in Bohemia pia p. 88.

PROVOLVENS. Anſelmus Epiſc. Hauelbergenſis lib. 2. Dialog. cap. 11. *Nechites Archiepiſcopus Nicomediae dixit: Satis placet quod dixiſti: ſed, quaeſo, concedis, quod Pater Spiritus Sancti, qui eſt proceſſibilis, ſit Emiſſor? quod Graeci noſtri vocant Prouoluens.* Et infra, vbi ita Anſelmus: *Vtrum autem duo Emiſſores, ſeu duo datores recte dici queant, tua intereſt dicere, qui induxiſti hoc nomen Graecum, Prouoluens, quod apud nos, ſicut tu dicis, ſonat Emiſſor.* Sed vtrobique legendum *Probuleus*, ex Graec. προβολεύς, qua voce vtitur Dionyſius Areopagita. V. S. Hieronymum lib. 2. in Ruffinum cap. 5. vbi vocem προβολὴν non intellexit interpres Marianus Victorius. Adde, quae attulit Cangius in Gloſſ. med. Graecit.

PROVRBIUM, ſuburbium, Germ. *Vorſtadt*, ap. Oefel. t. 1. Script. p. 367.

PROUT EVENIT, fruſtra, temere, apud vet. Irenaei Interpret. lib. 2. cap. 14. num. 8. Pluries occurrit apud eumdem Auctorem.

PROVVATIA, V. *Praebenda*.

PROXENETICUM, merces proxenetae, apud Vlpian. 50. Dig. tit. 14. leg. 1.

PROXENISTA, vt Proxeneta. Conc. Mexican. an. 1585. inter Hiſpan. tom. 4. p. 572.

PROXIMA, vxor. Tabular. Prioratus S. Iohannis Toloſ.

PROXIMARE, appropinquare. Vtuntur Solinus cap. 11. et 20. Apuleius lib. 9. Metamorph. et alibi non ſemel.

PROXIMIORITAS, gradus cognationis et affinitatis proximior, in Ch. Mſ. a. 1361.

PROXIMUS. (1) *Proximi ſcriniorum*, qui Magiſtro ſcriniorum proximi erant, quorum dignitas *Proximatus* dicitur, eaque ampliſſima erat, adeo vt Comitum dignitate ornarentur, vt eſt in tit. 26. Cod. Th. leg. 6. de Proximis, Comitibus, etc. vbi multa Iacobus Gothofredus.

PROXIMI, qui circa Principem verſabantur, in leg. 74. tit. 1. de Decur. Cod. Theod. Ammianus lib. 16.

PROXIMUS ADMISSIONUM, apud Ammianum lib. 22. Exſtat Epiſtola 58. Theophylacti Bulgar. inſcripta τῷ προέδρῳ καὶ προξίμῳ τῷ παντέχνῃ. V. Meurſium in πρόξιμος.

(2) Affinis. Lex Burgund. tit. 36. *Pretium ei, qui eſt Proximus mulieri, quam adulterauit . . . cogatur exſoluere.* PROXIMUS AMICUS, leguleiis Anglis dicitur is, qui *gardiam* ſeu cuſtodiam habet in *ſocagio*: nam cum quis ſaiſitus de terris in ſocagio decedit, relicto filio impubere et minore annorum 14. *proximus amicus*, ſeu ſanguine proximus, ad quem minoris haereditas peruenire non poteſt, eiusdem minoris cuſtodiam habet, et illius terrae, donec annum 14. aetatis attigerit; tunc ille totam terram et reditus ei reſtituit, deductis rationabilibus impenſis. Raſtallus.

PROXMETUM, ius *procurationis*, quod Epiſcopo vel Archidiacono ratione viſitationis debetur, Anglis *Proxy*. Charta Elizabethae Reg. Angl. an. 1560. apud Rymer. to. 15. pag. 564. † Mendum eſſe videtur pro *Proxinetum*, quod propius ad vocem Anglicam *Proxy* accedit.

PROZENETARIUS, proxeneta, Gall. *Courtier*; cuius officium *Prozenetaria* dicitur, in Charta Henrici V. Reg. Angl. an. 1421. apud Rymer. tom. 10. p. 48. Hinc nihil immutandum erat in Statutis Eccl. Camerac. apud Marten. tom. 7. Ampliſſ. Collect. col. 1306. vbi *Proxenetae* editum pro *Prozenetae*, quod habet Codex MS.

PRT contracte ſcriptum pro *Praeſens* vel *Praeſentia*, donum, in Statuto S. Ludouici an. 1256. docet de Lauriere to. 1. Ordinat. p. 84.

PRUDENS. (1) Gallis *Preu*, Bellicoſus, armis et bellica virtute valens, apud Ludewig. to. 3. Reliq. MSS. ex Hiſtor. Palaeſt. lib. 2. cap. 8.

Hinc PRVDENTER, pro Fortiter, viriliter, ibid. lib. 1. cap. 4. (2) Cognitione praeditus, intelligens. Vetus Irenaei Interpres lib. 2. cap. 20. num. 5.

† PRVDENTIALIS, prudens, ſapiens, t. 3. Apr. p. 75.

† PRVDHOMIVS, prudens, a Gall. *Prud-homme*. Areſt. Mſ. a. 1402.

† PRVDVS, probus, prudens, Gall. *Prude*. Ch. a. 1289.

† PRVETVM, modus agri, f. pro *Parnetum*. Ch. Mſ. a. 1357.

PRVGIRE, pro *Rugire*. V. in hac voce.

PRVINA, *artium doctrina, eruditio honeſtarum*. Ita Papias MS. et editus.

PRVMVLVS. Gloſſ. Latino-Theotiſc. *Paranymphus, Pruteboto*. Alibi: *Paranymphus, Prumulis*.

PRVNA, prunum, Gall. *Prune*. S. Wilhel. Conſtitut. Hirſaug. l. 1. c. 10.

PRVNARIVS, prunus, Gall. *Prunier*, in Capitulari de Villis c. 70.

PRVNELLVM, prunum ſilueſtre, Gall. *Prunelle*, vnde *Pupillae* nomen. Fortunatus L. 11. Poëm. 16. *de Prunellis*.

Transmiſſas epulas, quae pruna nigella vocantur.

PRVNELLA, prunula, aut Globuli nigelli inſtar prunelli. *Prunellatus*, prunulis aut globulis nigellis diſtinctus. Hiſtor. Epiſc. Autiſſiodor. c. 20.

PRVNIA. Placitum an. 873. apud Mabill. Diplom. lib. 6. Ch. 103. *Et ſic recepit ipſa annona et ipſum vinum, id eſt in primis modios viginti de frumento et viginti de vino, valente ſolidos LXX. in res mulo, et kauallos, et Prunia, et alias res valentes ſolidos CCCC.*

PRVNTIVS, pro Promtius, in Charta Zuenteboldi Reg. an. 896. apud Doublet. p. 809. V. *Prutiſſimus*.

PRVSIVM, pro *Praſinum*, V. ibi.

PRVTISSIMVS. Charta Alamannica 50. Goldaſti: *Donatumque in perpetuum eſſe volo, et Prutiſſima voluntate confirmo*. Pro *promtiſſima*, vel *puriſſima*. V. *Pruntius*.

PRYK. Vetus Scheda apud Spelmannum: *Tenet 4. meſſuagia .... per ſeruitium inueniendi vnum equum, vnum ſaccum, et vnum Pryk in guerra Walliae, quandocunque contigerit Regem ibi guerrare*. Idem forte quod *Brochia*. V. in hac voce.

PSACHMON, V. mox *Pſachnion*.

PSACHNION, ψάχνιον, Veſtis Romanorum Pontificum, et Patriarcharum propria. Hiſtoria de Exilio S. Martini PP. p. 92. *Et continuo clamans Sacellarius, quemdam aſtantium Excubitorum tonſorem praecepit ſine mora auferre Pſachnion ſummi ... Apoſtolici atque Paſtoris omnium Chriſtianorum*. Et mox: *Cum ergo inci... diſſet Pſachnion beati viri Excubitor... et corrigiam campagiorum eius*, etc. Quibus locis Baronius an. 651. num. 12. et 13. *Pſachmon* habet, et *Campagiorum;* ſed perperam, vbi de vocis notione videant eruditi, an bene coniecter. Cangius legendum putat *Sacchion*, ex Graeco-barbaro σάκκιον, nam *Saccus* fuit veſtis Patriarcharum. V. in hac voce. Occurrit apud Ioannem Diaconum in Vita S. Ioſephi Hymnographi num. 2.. vox Ἀρράχνιον, ſed hic pallium al... videtur ſignificare. V. Macros ... Hierolex. vbi multa de hac voce commentantur.

† PSALLENDA, antiphona, apud Murat. t. 4 Antiq. p. 868.

PSALLENDVM, idem quod *Gradale* ... V. in hac voce. Ordo Officii Goth... inter Concil. Hiſpan. to. 3. p. 264.

PSALLENTIA. (1) Cantus, ordo et ratio canendi, ex Graeco ψάλλειν, canere. Epiſtola 3. Damaſi P... (2) † Antiphona, i. q. *Pſallenda* apud Murat. t. 4. Antiq. p. 898.

PSALLENTIVM, et PSALLENTI... cantus eccleſiaſticus, laudum divinarum, Pſalmorum, et Hymnorum concentus alternatiuus. Anaſtaſius in Hadriano: *Conſtituitque p... vnam quamque hebdomadam quinta feria cum Pſallentio, vt a Diaconi... pauperes usque ad balneum pergere...* Ordo officii apud Meichelbec. Hiſt. Friſing. tom. 2. p. 22. *Poſt Miſſam peracta veſpera, vadunt cum Pſallentio in refectorio*.

† PSALLENTIVS, iugis pſalmorum cantus, t. 5. Coll. Hiſt. Fr. p. 711.

PSAL

PSALLETA, puer ſymphoniacus, Gall. *Enfant de choeur*. († Nequaquam, eſt enim domus, vbi pueri ſymphoniaci inſtituuntur, Gall. etiam nunc *Pſallete*, *Sallete*.) Charta fundat. Collegii Cenoman. an. 1526. apud Lobinell. tom. 3. Hiſt. Pariſ. p. 589. *Duae illae burſae dabuntur pueris ſeu clericis qui fuerint infantes Eccleſiae Cenomanenſis, quos pueros de Pſalleta vocant.*

PSALLIA. (1) Idem quod Diploma, Charta indentata. Statuta Neapolit. *de iure quartae* art. 3. *Contra inſtrumenta venditionum, . . . et inſtrumenta, quae Neapoli vocantur Pſalliae, probatio per teſtes nulla recipitur.* † A Gr. ψαλὶς, forfex, quo incidebantur eiusmodi chartae, vt volunt auctores noui Tract. diplom. Quid ſi legatur *Pſyllia* et de charta purpuracea intelligatur? V. *Pſillia*. (2) † *Cantatrix*, in vet. Gloſſ. cod. 7643.

PSALLIANI, haeretici, de quibus ſic S. Auguſtinus lib. de Haereſ. *Pſallianorum haereſim poſtremam poſuit Epiphanius, quod nomen ex Lingua Graeca eſt: Graece autem dicuntur εὐχῖται, ab orando ſic appellati.* Sed cum ii ab Epiphanio *Maſſaliani* appellentur, reſtituenda indubie haec vox, pro *Pſalliani*, apud Auguſtinum.

PSALLIVS, cantor, in Comoed. ſine nomine.

PSALMA PARTVS, Epitheton B. Virginis Mariae in Geſtis Tancredi apud Marten. tom. 3. Anecd. col. 180.

PSALMELLVS, V. in *Pſalmus*.

PSALMICANVS, V. *Pſalmiſtani*.

PSALMICINES, pſaltae, cantores. *Clerici Pſalmicines*, apud Sidonium lib. 5. Epiſt. 17. Warnefridus de Geſtis Longob. lib. 1. cap. 26.

PSALMIGRAFA, PSALMIGRAFIA, Pſalmi Dauidis. Vita S. Frontonis apud Bosquet. Hiſt. Eccl. Gall. part. 2. pag. 5.

PSALMIGRAPHVS, V. *Pſalmographus*.

PSALMISARE. Gloſſ. Gr. Lat. ψάλλειν, *Pſalmiſare*, *nabliſare*. *Pſalmizo*, ψάλλω, in Gloſſ. Lat. Graec.

PSALMISTA. (1) Dauidis epitheton. Occurrit paſſim. (2) Cantrix. Acta MSS. S. Hoaruei. PSALMISTAE, cantores, ψάλται in Concilio Laodic. can. 23. et Calched. can. 14. vbi vetus interpres ψάλτας *Pſalmiſtas* vertit. Vett. Gloſſae: *Pſalmiſta*, ψάλτης. Rabanus lib. de Ordin. Antiphon. c. 11. *Lectores a legendo, Pſalmiſtae a pſalmis canendis vocati. Illi praedicant populis, quid ſequantur: illi canunt, vt excitent ad compunctiones animos audientium.* De eorum officio ſic Iſidorus Hiſpal. in Epiſtol. ad Ludefred. Epiſc. Cordub. *Ad Pſalmiſtam pertinet officium canendi, dicere benedictiones, laudes, ſacrificium, reſponſoria, et quicquid pertinet ad cantandi peritiam.*

PSALMISTANI, iidem qui *Pſalmiſtae*, apud Odonem Cluniac. in Vita S. Gerardi Comitis Aureliac. cap. 11. vbi perperam editum videtur *Pſalmicani: Aduocat Clericos, qui tum forte aderant, et cum his omnes Pſalmiſtanos, etc.* Eckehardus iunior de Caſibus S. Galli cap. 14. extremo: *Et quos ille rogabat Pſalmicanos.*

PSALMISTATVS, dignitas et ordo Pſalmiſtae, Durando lib. 2. Ration. c. 1. n. 51. c. 3. n. 1. Lindwoodus: *Prima tonſura, quae apud nos vocatur Pſalmiſtatus, non eſt ordo, ſed tantum diſpoſitio ad ordinem.*

† PSALMOCINARE, pſalmos canere, t. 1. Aug. p. 78.

PSALMODIA, pſalmi cantus. Vitae Patrum Emerit. inter Concil. Hiſpan. tom. 2. p. 655.

PSALMODIARE, PSALMODIRE, V. *Pſalmodizare*.

PSALMODIVM, pſalmorum aliquot cantus vel recitatio. Vita Aldrici Epiſcopi Cenoman. apud Baluz. tom. 3. Miſcell. p. 57.

PSALMODIZARE, pſalmos cantare, vel cantare eo cantu, quo Pſalmi concinuntur, Gall. *Pſalmodier*. Prouinciale Eccleſ. Cantuar. lib. 1. tit. 14. PSALMODIARE, eadem notione. Acta S. Nonani MSS. PSALMODIRE, eodem ſignificatu. Statuta Eccleſ. Pictau. apud Marten. to. 4. Anecd. col. 1071.

PSALMOGRAPHVS, pſalmorum ſcriptor, Dauidis epitheton. Occurrit apud Sidonium lib. 7. Epiſt. 9. Fortunat. lib. 9. carm. 2. PSALMIGRAPHVS, eadem notione, in Append. ad Agnelli Pontif. apud Murator. tom. 2. p. 215.

PSALMVS. S. Auguſtinus in Pſalm. 4. *Pſalmi dicuntur, qui cantantur ad Pſalterium, quo vſum eſſe Dauid Prophetam in magno myſterio prodit Hiſtoria.* Idem in Pſalm. 67. *Inter Pſalmum et Canticum hoc intereſt, quod Canticum ore profertur, Pſalmus autem viſibili organo adhibito, id eſt pſalterio canitur.* PSALMI ABECEDARII, apud S. Auguſtin. Enarrat. in Pſalm. 118. concione 32. quorum verſus quilibet a primis litteris alphabeti incipiunt. Eiusmodi eſt Pſalmus, quem ſcripſit idem Auguſtinus contra partem Donati. V. Vitam S. Iſidori Epiſcopi Hiſpalenſis cap. 6. PSALMI ALLELVYATICI, S. Hieronymo Epiſt. 7. 17. 137. dicuntur, qui pro titulo habent *Alleluya*, cuius inſcriptionis nullam aliam rationem afferunt, quam quod Pſalmi iſti ſingularem ac feſtiuam Dei laudem prae aliis contineant: ii ſunt numero 20. nempe 104. 105. 106. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 134. 135. 145. 146. 147. 148. 149. 150. PSALMI ANNIVERSATIALES, qui pro defunctis dicuntur. S. Wilhelmi Conſtit. Hirſaug. lib. 1. cap. 4. PSALMVS APERTIONIS, nempe, *Domine labia mea aperies, etc.* Regula Magiſtri cap. 44. *Oportet in nocturnis ab Abbate dici verſum Apertionis.* V. Amalarium de Offic. Eccl. lib. 3. cap. 9. PSALMI BAPTISMALES, numero tres, qui recitantur in *diebus baptiſmalibus*, nempe in Dominica nocte Reſurrectionis Domini, et Pentecoſtes; quia tria vitia originalia, ſuggeſtionem ſcilicet Diaboli, carnis delectationem, et conſenſum animi a Catechumenis repelli poſtulat Eccleſia, vt ait Amalarius lib. 4. de Diuin. Offic. cap. 43. et 48. apud Mabillonium. PSALMVS CANTICI, *eſt cum organo praecinente, ſubſequens et aemula organi vox chori cantantis auditur, modum pſalmodi modulis vocis imitata.* Ruffinus Aquileienſis in Pſalm. PSALMI COMMVNIONIS, qui tempore communionis canebantur in Eccleſia Carthaginenſi: quod tempore S. Auguſtini fieri coeptum teſtatur ipſe lib. 2. Retract. cap. 11. PSALMVS CONFESSIONIS, τῆς ἐξομολογήσεως, apud S. Baſilium Epiſt. 63. PSALMI DIRECTANEI, qui nulla modulatione, et *in directum*, vt aiunt, pronuntiantur. V. ſupra *Directaneus.* PSALMI DOMINICALES, qui diebus Dominicis in Eccleſia recitari ſolent. Martyrolog. c. 41. PSALMI FAMILIARES, apud Lanfrancum in Decretis pro Ord. S. Benedicti c. 1. ſect. 3. et Vdalricum in Conſuet. Cluniac. Monaſter. lib. 1. cap. 46. dicuntur *ii, qui in omnibus 12. lectionibus horas ſequuntur.* quorum *laborioſa, imo pluribus diuerſa paulatim multis de cauſis eſt aucta multiplicitas, quae quia nos grauabat, multorum, et totius pene conuentus poſtulatione in hac parte immutata eſt.* Verba ſunt Petri Abbatis Cluniac. in Statutis Ord. Cluniac. cap. 21. *Familiares* vero nuncupabantur quod pro familiaribus ſeu Monaſterii amicis et benefactoribus recitabantur: quod aperte docet Bernardus Mon. in Ordine Cluniac. part. 1. cap. 75. Huic concinit S. Wilhelmus in Conſt. Hirſaug. lib. 1. c. 82. Interdum *Pſalmi verba* nec dicuntur eidem S. Wilhelmo ibid. cap. 3. quod ab eo Pſalmo inchoarentur: incoepti tamen aliquando a Pſalmo *Ad Dominum cum tribularer*, vt ex laudato Bernardo part. 2. cap. 32. diſcimus. PSALMI FERIALES, qui diebus ferialibus, ſeu in feriis in Eccleſia recitantur. Microlog. cap. 54. PSALMI FORTIORES, id eſt, longiores, in Reg. S. P. Benedicti cap. 18. PSALMI GRADVALES, quindecim Pſalmi, qui ad quinque paruas Horas congrue diſtribuuntur, in quotidiano Officio Deiparae, vt ait Radulphus Tungrenſis lib. de Canonum Obſeru. cap. 20. 21. Sic appellantur quindecim Pſalmi a Pſalmo 120. vſque ad 135.

quod

quod canebantur in 15. templi Salomonici gradibus, vel quia vox gradatim eleuabatur, vt ſcribunt commentatores. Ii quotidie Quadrageſimali tempore recitari vsque ad Pium V. PP. qui in feriis quartis tantum eos in choro recitari ſtatuit, Bulla Breuiariis praefixa, qua ab hac obligatione eximuntur ii, qui extra chorum officium dicunt. PSALMVS IMPOSITVS, hoc eſt, praeſcriptus, in Guidonis Diſcipl. Farf. lib. 1. cap. 38. PSALMVS INVITATORIVS: ita appellatur Pſal. 94. *Venite exultemus, etc.* in Capitul. Aquisgran. c. 66. in Ordine Romano, apud Alcuinum et alios; interdum nude *Inuitatorium* appellatur, quod ſuauiter cenſuit Voſſius, eſſe certum Monaſterii locum, quo inuitarentur Monachi ad laudandum Deum. PSALMI MAGNI, PARVI, etc. Conſuet. Cluniac. an. 1301. ex Cod. MS. B. M. Deauratae Toloſ. *Hoc addito quod in hiis omnibus locis quindecim, triginta, familiares, Parui et Magni, et proſtrati Pſalmi, et ſeptem Pſalmi cum letania ſuo tempore ſuffragia . . . . cotidie nullatenus dimittentur, quin dicantur inſimul.* PSALMVS MISERICORDIAE, quinquageſimus, *Miſerere mei:* ita appellatur a Geruaſio Tilleberienſi in Otiis Imper. Deciſione, ſeu parte I. PSALMVS PROOEMIACVS, προοιμιακὸς, ſic dictus 103. *Benedic anima mea Dominum*, quod ab eo Graeci Veſperas, Miſſam, aliaque officia auſpicentur. PSALMI PLEBEII et VVLGARES, a priuatis imperitisque hominibus compoſiti, qui in Eccleſia decantari vetantur, can. vlt. Concilii Laodiceni, vbi ἰδιωτικοὶ dicuntur: *Plebeii*, veteri interpreti, quo loco Gloſſae interlineares MSS. plebeios, *verſificos Pſalmos* interpretantur, qui in Concilio Braccarenſi an. 563. cap. 12. vetantur. Nec aberrat ab hac interpretatione Agobardus lib. de Diuina Pſalmodia: *Sed et reuerenda Concilia Patrum decernunt, nequaquam Plebeios Pſalmos in Eccleſia decantandos, et nihil poëtice compoſitum in diuinis laudibus vſurpandum;* praecipue vero, vt ſubdit, ab hominibus quibuslibet, *quorum nec nomina, nec ſenſum, nec fidem nouit Eccleſia.* PSALMI POENITENTIALES. Vetus Poenitentialis MS. *Canteſque 7. Pſalmos poenitentiales, id eſt, Domine ne in furore, et Miſerere mei Deus ſecundum, Miſerere mei Deus meus, Deus miſereatur noſtri, Deus in adiutorium, Inclina Domine, De profundis.* Adde Appendicem ad Concilium Salegunſtadienſe an. 1022. V. *Pſalmi ſpeciales.* PSALMI PROSTRATI dicuntur, qui ab humi proſtratis in Eccleſia recitantur, apud Lanfrancum in Decretis pro Ordine S. Benedicti c. 1. ſect. 3. Liber Ordinis S. Victoris Pariſienſ. MS. cap. 1. *Primum ſeptem Pſalmos de Cantico Graduum proſtrati ſuper ſedes decantabunt.* Duos vero potiſſimum Pſalmos, *qui per ſingulas horas dicuntur a proſtratis*, recenſet. PSALMI REFECTIONVM, qui tam poſita quam leuata menſa a Monachis recitari ſolent, *et peculiariter Deo de benedicenda aut commendanda eſca per gratiarum actionem praebentur, et ſine antiphona directanei dicuntur: ſed in Dominica, vel in diebus feſtis cum antiphona, vel alleluia*, vt eſt in Regula Magiſtri 37. 43. PSALMVS RESPONSORIVS, qui *tractui* ſeu *gradali* hodierno reſpondet. Gregorius Turon. de Vitis Patrum cap. 8. V. *Reſponſorium.* PSALMI SALOMONIS, quos vt apocryphos laudant S. Athanaſius in Synopſi ſacrae Scripturae, S. Nicephorus Patr. CP. in Canone, et Theodorus Balſamon, qui, an ii ſint, quos edidit poſt Aduerſaria ſacra Ludouicus de la Cerda, alii viderint. V. Ferrandum in Praefat. ad Pſalmos cap. 16. PSALMI SPECIALES, 7. *Poenitentiales.* Capit. Aquisgran. an. 817. et Addit. 1. Capit. c. 50. PSALMI SVPERPOSITI, in Regula Magiſtri c. 50. V. *Superpoſitio.* PSALMI TYPICORVM, apud Graecos dicuntur 22. et 145. quod hi in officio Typicorum recitarentur: eorum vero primus πρῶτα τυπικὰ, alter vero δεύτερα τυπικὰ dicebantur. V. Goarum ad Euchologium. PSAL-

MVM LEVARE, V. *Levare 6.* IN PSALMIS VENIRE. Charta ann. 1123. apud Puricellum in Baſilica Ambroſiana pag. 569. *Illae vero oblationes, quae offerentur in manibus Sacerdotum extraneorum, qui in Pſalmis veniunt, ſine malo ingenio eorum ſint, cui dare voluerint ſine malo ingenio.* PSALMI VERSIFICI, V. *Pſalmi plebeii.* POENITENTIA PSALMORVM, in Poenitentiali S. Columbani dicitur, cum Monachus ob leuiorem culpam certum Pſalmorum numerum decantare, vel re[illegible]re, in poenitentiam, iubetur. [illegible]e Poenitentialem Gregorii III. PP. cap. 24. V. *Superpoſitio.* PSALMELLVS, antiphona ex Pſalmo deſumpta. Charta an. 1053. apud Puricellum in Monumentis Baſilicae Ambroſianae pag. 428. *Ei vero, qui cantat Pſalmellum, denarios duos, etc.*

PSALTA, ψάλτης, in Gloſſ. Lat. Graec.

† PSALTER, litteratus et litterarum patronus, t. 11. Gall. Chriſt. Inſtr. p. 220. V. mox

PSALTERATVS, literatus, qui ſcit legere, *Pſalterium* ſcilicet. Regula Magiſtri cap. 57. At qui *Pſalteratus* hic, mox *Literatus* dicitur.

PSALTERISTA, Cantor Pſalmorum. Longinus in Actis S. Stanislai Epiſc. Cracou. V. *Pſalmiſta.*

PSALTERIVM. (1) Gloſſae Graec. Lat. ψαλτήριον, *Sambucum.* Papias: *Pſalterium, genus organi muſici eſt, quod artifex tenens, licet modulamine quodam ſonorum ſuauitas quaſi cantatio videatur, tamen non Canticum ſed Pſalmus de Pſalterio nominatur. Canticum vero ſimplici voce cantantis exprimitur.* Auctor Mamotrecti ad 1. Paralip. cap. 12. *Pſalterium dicitur canora cythara decem chordarum coaptata, quae cum plectro percutitur: Nablum vero duodecim ſonos habens digitis tangitur.* (2) Liber continens Pſalmos Dauidis, qui *liber Pſalmorum* dicitur in Actis Apoſtol. cap. 1. S. Auguſtinus in Pſalm. 118. *Codex Pſalmorum, qui Eccleſiae conſuetudine Pſalterium nuncupatur.* (3) PSALTERIVM PVERORVM, dicitur in Charta Balduini Comit. inter Inſtr. tom. 3. nouae Gall. Chriſt. col. 22. *Pſalterio puerorum acclamante:* Iuſti haereditabunt terram .... *Et iterum in eodem ſubſequuntur pueri lectitantes et dicentibus huius mundi ſignificantes:* Nolite ſperare in iniquitate, etc. Vbi ad pueros ſymphoniacos ſpectaſſe veriſimile eſt. PSALTERIVS, eadem notione, in Charta Principis Adelgaſtri inter Concil. Hiſp. toc. 3. p. 90. (4) Ioannes Epiſcopus Abrincenſis de Offic. Eccleſ. *In omnibus Horarum precibus ſemper, Miſerere mei Deus: cui, ſi placet, unum Pſalterium Pſalmorum ſubiungatur.* Infra: *Poſt matutinum fratres in dormitorio .... Pſalterium cum Litania communiter dicant.* Vbi, ni fallor, intelliguntur ſeptem Pſalmi Poenitentiales, quibus ſubnecti ſolent Litaniae Sanctorum. (5) PSALTERIVM denique appellatum obſeruant viri doctiſſimi eam precationis formulam, quam vulgo Roſarii nomenclatura donant, eo quod 150. Pſalmorum Dauidicorum numerum referat, eorumque vice ſubſtituatur. V. *Capellina 1.* et *Roſarium.* (6) Canticum in alterius infamiam compoſitum, apud Paulum IC. lib. 5. Sentent. cap. 4. (7) † Liber, codex quilibet. Ch. Mſ. a. 1396.

PSALTERIZARE, Pſalterio canere. Helinandus apud S. Antonin. part. 3. tit. 18. §. 5.

PSALTIM, pro *Saltem*, ex vet. Cod. MS. laudato in Append. Annal. Bened. tom. 1. p. 704. col. 1.

PSALTVS, f. pro Saltus, ex corrupta dictione. Charta Giſilae ſororis Caroli M. an. 799. apud Felibian. inter Probat. Hiſtor. Sandion. pag. 44.

† PSATIRA, *duplicia vendens propoſitio* (ſic), in Gloſſar. vet. Cod. 7613.

† PSEPHISMA, conſultum decretum, ψήφισμα, in Nouell. 137.

† PSETA, piſcis alias *Plateſſa* dicta, in Tract. Mſ. de Piſc.

† PSEVDENEDROS, vox Graeca, inſidiator fictus, apud Firmicum lib. 3. c. 3.

PSEVDERORVM, V. *Pſeudoforum.*

[PSE]VDO, a Graec. ψευδῶς, falſo. Chronic. Sicil. apud Marten. tom. 3. Anecd. col. 10.

[PSE]VDOALYTHINVS, ſubpurpureus, non omnino purpureus, ſed ad candicans accedens: quo ſenſu Auctor libri de Coena Domini, qui inter Cypriani opera editus eſt, Ioſepho *Pſeudoalitinam veſtem* tribuit.

[PSE]VDOCALIDVS, ſemicalidus, Gall. *tiede*. Marcellus Empiricus cap. vlt. p. 252.

[PSE]VDOCASTELLVM, munimentum extemporaneum, quod caſtelli vicem praebet. Fulcherius Carnot. lib. 3. Hiſtor. Hieroſ. cap. 55.

[PSE]VDOCASTVS, apud Auctorem Praedeſtinati lib. 1. p. 15.

[PSE]VDOCHORITA, pro *Pſeudanachoreta*, vtitur Auctor Vitae B. Stephani Abbat. Obaſinenſis lib. 1. cap. 5.

[PSE]VDOCOMITATENSES, Numeri militares, ſic dicti in Palatina militia, quorum mentio non vno loco in Notitia Imperii, et in Cod. Theod. leg. 10. de Numerar. et l. vlt. de Re militari, vbi multa Iac. Gothofred.

[PSE]VDOCOMITES dicti, quos Stephanus Rex creauit, et Henricus II. depoſuit. V. Robert. de Monte ad an. 1156. Haec Spelm.

[PSE]VDOCONVERSVS, apud Lambertum Ardenſem pag. 175. *Pſeudomonachus*.

[PSE]VDODOCTOR, in Capitulari Aquisgranenſi ann. 789. cap. 80. Id eſt, falſa docens.

[PSE]VDOEPISCOPVS, qui nomen Epiſcopi mentitur. Vitae Patrum Emerit. inter Concil. Hiſp. to. 2. pag. 649.

[PSE]VDOFILIVS, vox ibrida, apud Gregor. VII. PP. lib. 1. Epiſt. 23.

[PSE]VDOFLAVVS, ſubflauus, leoninus. Marcellus Empiricus cap. 8. pag. 66.

PSEVDOFORENSIS VILLA, f. quae in ſuburbio eſt, Gall. *Fauxbourg*. Statutum Capituli S. Martini Turon. an. 922. apud Marten. tom. 1. Anecd. col. 62. *Hortatu et ſuaſione atque ſeruitio cuiusdam fidelis fratris . . . . Adam ſacerdotis et granicarii, nec non et Pſeudoforenſis villae praepoſiti*, etc.

PSEVDOFORVM, poſticum, ψευδόθυρον, Gallis *Fauſſeporte*. Papias: *Pſeudoforum, i. poſticum, i. latens oſtium remotum a publico*. Perperam in edito, *Pſeudorum*, et in MS. Nauarraeo, *Pſeudèrorum*. Sulpitius de Vita S. Martini lib. 3. Dial. 16.

PSEVDOFRATRES, in Regula Templariorum Militum cap. 21.

PSEVDOGRAIVS, falſus teſtis, vt uidetur. Eddius in Vita S. Wilfridi ſaec. 4. Bened. part. 1. pag. 711.

PSEVDOGRAPHAE NARRATIONES *et dubiae*, quae vulgo *Apocryphae*, quibus opponuntur *Libri Canonici et Catholici*, in Capitul. Aquisgran. an. 789. cap. 76. et lib. 1. Capit. cap. 73. *Pſeudographae et dubiae narrationes, vel quae omnino contra fidem Catholicam ſunt*, etc. Vbi quidam Codices habent *Pſeudographiae*. V. Quintilianum lib. 1. cap. 17.

PSEVDOGRATIA, falſa gratia, Dei ſcilicet. Vtitur Ioan. Sarisber. lib. 2. Policrat. cap. 29.

PSEVDOLACTINVS, ſubalbus, ſubcandidus, cinericius, Gr. λευκοφαῖος, Gall. *Gris*. Ioan. Diaconus lib. 4. Vitae S. Gregorii M. cap. 83. *Pſeudolactinei*, apud Bollandiſtas to. 2. Martii p. 205.

PSEVDOLIQVIDVS, non omnino liquidus. Marcellus Empir. cap. 16. pag. 115.

PSEVDOLOLLARDI nuncupati in Anglia Wicleffi ſectatores. V. *Lollardi*. Henricus Knyghton. *Principio Pſeudolollardi prima introductione huius ſectae nefandae veſtibus de ruſſeto vtebantur*.

PSEVDOMILES, falſus miles. Arnulphi Hiſt. Mediolan. apud Murator. to. 4. p. 9.

PSEVDONVNCIVS, miſſus deſidioſus, tardus, ob idque falſus nuncius, cum nuncii eſt diligentem eſſe. Litterae Edwardi III. Reg. Angl. ann. 1323. apud Rymer. tom. 4. pag. 10.

PSEVDOPEREGRINVS, apud Lambertum Ardenſem pag. 175. qui non

non pietatis gratia peregrinationem ſuſcipit.

PSEVDOPRAESIDENS, qui officio ſuo deeſt, in Epiſt. Ioannis de Monſterolio apud Marten. to. 2. Ampliſſ. Collect. col. 1381.

PSEVDORVM, V. *Pſeudoforum*.

PSEVDOSANCTITAS, vox ibrida, in Vita S. Guthlaci cap. 32. Simulata ſanctitas.

PSEVDOSERICVM, pannus ex ſerico et tela contextus. Occurrit in Notis Tyronis pag. 159.

PSEVDOSYLLABVS, oratio ſeu ſcriptio, quae falſa continet. Adrianus PP. in Epiſt. ad Epiſc. Hiſp. tom. 2. Conc. Hiſp. pag. 92.

PSEVDOTHEOSEBIA, a Gr. ψευδοθεοσέβεια, Religio falſa. Fridegodus in Vita S. Wilfridi ſaec. 3. Bened. part. 1. p. 184.

PSEVDOTHYRVM, ψευδόθυρον, quod Sulpitio Seuero *Pſeudoforum* dicitur, poſticum aliis, Gall. *Fauſſeporte*. *Auerſa porta*, Livio lib. 10. et Tacito lib. 3. Annal. Auctor Quaeroli: *Eamus huc ad Pſeudothyrum quam noſti bene.* Ammianus lib. 14. *Per Palatii Pſeudothyrum introducta.*

† PSIATICVS MORBVS, ſ. monachos ſignificat errori potiſſimum fauentes, quod in *pſiathis* cubare ſolerent. Ludewig. tom. 9. Reliq. p. 332.

PSIATIVM, PSIATHVS, matta, ſtorea, teges, ex iunco aut papyro confecta; Gallis *Nate*, in qua et cubabant et conſidebant Monachi. Gloſſae Graeco-Lat. ψίαθος, *Teges, terratoria, macta*. Vbi legendum *matta*, vt in alio Gloſſ. *matta*, ψίαθος. Gloſſae eaedem Lat. Gr. *Teges*, ψίαθος, σχέπασμα. *Tegetarius*, ψιαθόποιος. *Tegetarius*, ψιαθοπλόκος. Miſcell. Theodiſc. apud Pezium tom. 1. Anecd. part. 1. col. 383. *In Pſiatio, in tachum*. Papias: *Pſiacium, cilicium, cinis, holocauſtum*. Regula S. Fructuoſi cap. 19. *Lectum tamen ſternere mandamus corio aut Pſiatho, quod Latine ſtorea nuncupatur.*

PSICOLVTRA, in Notis Tyron. pag. 184. ex Graec. ψυχόλουτρον, *Frigidarium*.

PSILLIA. Anaſtaſius Biblioth. in Paſchali PP. pag. 152. *Exim vero in dicto altari obtulit veſtem albam ſigillatam cum roſellis habentem in medio crucem de blattin cum Pſilliis.* Ψέλλιον Graecis *armillas* et *dextralia* ſonat: ſed non video quomodo *armillae* conueniant cum veſte altaris, niſi vice limbi attextae fuerint. Veroſimilior videtur Bollandiſtarum ad hunc locum tom. 3. Maii pag. 398 coniectura qua reſtituunt *Pſyllia* pro *Pſillia*, ita vt intelligatur purpura paruis quibusdam maculis eleganter inſperſa; quae maculae nomen habeant a forma pulicum, qui Graecis ψύλλοι, vnde ψύλλιον, herba pulicaris, niſi malis, addunt iidem, ornatum illum comparare huius herbae foliis.

PSISTOFORVS, Lugdunenſis ciuitatis epitheton, to. 7. Sept. p. 747.

PSITARCIVM, ſacculus vel ciſtella, qua panis cibusue defertur. V. *Sitarchia*.

PSITICVS, pro *Pſittacus*, ni fallor, apud Bernhard. de Breydenbach Itiner. Ieroſol. p. 222.

PSITTACI, factionis nomen, V. *Stelliferi*.

PSODANNA, ſuperſtitionis ſpecies, († Forte pro *Pſeudodiuina*,) cuius mentio fit in Statutis MSS. Augerii Epiſc. Conſeran. an. 1280. *Diuinationes, ſortilegia, faſcinos, Pſodannas, auguria, et alia quaelibet ſimilia ſuperſtitioſa remedia* . . . . *obſeruari et fieri, eisdem fidem adhiberi penitus prohibemus*. Ibidem infra: *Sortilegi, diuini, malefici, incantatores, augures, aruſpices, daemones pro quacumque cauſa invocantes, Pſodanna vel ſimualia* (ſ. ſimilia) *facientes*.

PSYCHICI, animales, a Graeco ψυχικοί. Hac appellatione Catholicos quaſi ſpiritualibus Montaniſtis oppoſitos paſſim in ſcriptis exagitat Tertullianus.

PSYCHOMACHIA, vox Graeca, Animae conflictus. Vita S. Agricii Epiſc. Treuir. tom. 1. Ian. p. 773.

PSYCHROLVSIA, Graec. ψυχρολουσία, Frigidum lauacrum, apud Cael. Aurel. Acut. lib. 1. cap. 14. et Tard. lib. 1. cap. 1. Hinc

PSYCHROLVTA et PSYCHROLVTES, apud Senec. Epiſt. 53. et 83. Qui frigido lauacro vtitur.

PTALMVS, perperam pro *Opthalmus*, a Graeco ὀφθαλμὸς, Oculus, in Vita MS. S. Winwaloei fol. 129.

PTERARIA. Capitulare de Villis cap. 62. *Quid de axilis et alio materiamine, quid de Pterariis, quid de leguminibus, quid de milio et panico, etc.* Videtur legendum *Petrariis*, i. locis vnde *petrae* et lapides eruuntur. V. in hac voce.

PTHESOLONIVM, exactionis ſpecies a *telonio* diſtincta, apud Hontheim. Hiſt. Treuir. to. 2. p. 248.

PTIGMATA, *Cauſiae*, in Gloſſis Iſidori, vbi perperam *pitigmata*: ex Graec. πτῦγμα, linteum duplicatum, cuiuſmodi ſunt *Cauſiae*. V. in hac voce.

PTILOSIS, *groſſitudo palpebrarum putrida*, in Gloſſ. medic. Sim. Ianuenſ.

PTISANARIVM, *mortarium, a Ptiſana*. Ita Papias, qui addit Ptiſanas proprie dici, *quae fieri ſolent in pila, etc.* V. Vgutionem, Gorraeum in πτισσάνη, et Onomaſticum Rosweidi ad Vitas Patrum.

PTOCHIVM, domus pauperum hoſpitio deputata, ex Gr. πτωχεῖον, quod et πτωχοτροφεῖον Graeci vocant: *Locus ſcilicet venerabilis in quo pauperes et infirmi homines paſcuntur*, vti definitur a Iuliano Anteceſſore. Πενητοτροφεῖον dixit Conſtantinus Manaſſes in Tiberio Conſtantino. Teſtamentum S. Remigii Remenſis Archiepiſc. *In Ptochiis, Coenobiis, Martyriis, Diaconiis, Xenodochiis, etc.* Prothocium perperam, ni fallor, pro *Ptochium* aut *Xenodochium*, habet Iohann. de Ianua. Adde idem Concil. cap. 8. et Creſconium cap. 197.

PTOCHOTROPHIVM, eadem notione, in lib. 2. Capit. cap. 29.

PTOLOMARE, regnare, imperare more *Ptolomaeorum* Regum Aegypti, qui omnes ab Alexandro M. vsque ad Cleopatram Ptolomaei vocati ſunt. Tabularium S. Seuerini Burdegal.

PTONGVS, ſonus, a Graeco φθόγγος. Carmen Hermanni de Muſica apud Pezium in Praefat. tom. 1. Anecd. pag. XIII. V. *Pneuma*.

PTVNGAR, V. *Pertungar*.

PVBANTIA, venditatio quae puberem deceat. Barthol. in Annal. Genuenſ. ad an. 1243. apud Murator. tom. 6. col. 503.

PVBEDA, V. *Pubeta*.

PVBELLIVS, φέγγος, in Gloſſ. Lat. Graec. Vulcanius reſtituit, *Rubellius*.

PVBERALE, ἐφήβαιον, in Gloſſ. Graeco Lat. Pubes, pecten.

✝ PVBERALIS, iuuenilis, vt pubes decet, in Ch. MS. a. 1404.

PVBESCENTIA, *prima lanugo*, in Gloſſar. Gaſp. Barthii ex Baldrici Hiſt. Palaeſt. apud Ludewig. tom. 3. Reliq. MSS. p. 179.

PVBETA, *Adoleſcens*, in Gloſſ. Iſidori. Gloſſae aliae: *Pubeda, iuuenis ſine pube*. Alibi: *Pubeda, adultus*. Vtitur Martianus Capella lib. 1. et 9. p. 12. et 308.

✝ PVBILIS, ad pubes pertinens, in Conſuet. Carcaſſ.

✝ PVBLICA. (1) Solemne et publicum examen, actio publica in vniuerſ. Toloſana, in Stat. eiuſd. (2) Tabula in loco publico affixa, in qua officiales hebdomadarii inſcribuntur. Pez. to. 1. Script. p. 424. (3) Mulier publice ſeu ſolemne nupta, lib. 1. n. 12. Saec. 1. Bened.

PVBLICALIVM, vt infra *Publicum*. Litterae Ottonis III. Imperat. in Diſſert. hiſt. de ſummo Apoſtol. Sedis imperio in Comit. Comacl. edit. 1709. p. 19. Vbi leg. forte *Publicariis*. V. in hac voce.

PVBLICANI, V. *Populicani*.

PVBLICANVM, V. in *Publicum*.

PVBLICANVS, vt infra *Publicus*, iudex publicus, ap. Acher. to. 8. Spicil. p. 127.

PVBLICARE. (1) Nude pro Allegare, in iure ſiſtere, apud iudicem inducere, in Cod. Theod. leg. 11. tit. 30. de appellat. Adde leg. 9. tit. 10. de petit. (2) Actis inſerere. L. nulli 28. §. cum autem. C. de Epiſc. etc. apud Pancirol. lib. 1. var. lect. cap. 77. V. *Publicus*. (3) In *publicum* ſeu fiſcum

fiſcum redigere, confiſcare, apud Lam. in Delic. erud.

PVBLICARIVM, idem quod *Publicum* 2. tributum, vectigal. Gloſſ. Gr. Lat. δημόσιον, τελώνιον, *publicarium*. In Caſtigat. ex MSS. *Publicanum*. Vocabul. vtriusque Iuris: *Publicaria dicuntur ea quae ob aliquod delictum ſic enorme in publicum aerarium deuoluuntur.* Charta Friderici Imperat. an. 1158. apud Vghellum tom. 2. pag. 518. Occurrit ibi non ſemel.

PVBLICARIVS, publicanus. Iulius Firmicus lib. 3. cap. 8.

PVBLICATIO. (1) *Publica direptio*, in Gloſſ. Gaſp. Barthii ex Baldrici Hiſt. Palaeſt. apud Ludewig. to. 3. Reliq. MSS. pag. 163. (2) Frequentia, Gall. *Concours*. Acta S. Eparchii tom. 1. Iul. pag. 412. *Coepit ipſa Publicatio ſeculi ei eſſe horribilis*. (3) † Propagatio, t. 7. Ordin. reg. Fr. p. 195.

PVBLICE. (1) *Actum publice*, Clauſula non in priuatis modo, ſed et regiis diplomatibus ſaepius vſurpata ſub tertia ſtirpe Francica, aliquando etiam recepta ſub Carolingis, ſed rarior regnantibus Merouaeadis, vt docet Mabillonius Diplomat. lib. 2. cap. 27. num. 10. Cuius vocis originem inde acceſſit, quod olim acta quaeuis authentica coram magiſtratu et iudicibus publice conderentur, aut certe relegerentur ante conſcripta. (2) † Vulgariter, in Ch. Mſ. an. 1407.

PVBLICIANA ACTIO, vox forenſis, cuius vim declarat Gloſſa in cap. Abbate. de Sentent. et re iudicata. in ſexto. §. Dominii: *Si talis emptor, antequam vſucapiat, a poſſeſſione cadit: petit rem a poſſeſſore iure quaſi dominii, et appellatur Actio Publiciana. Si autem poſt vſucapionem a poſſeſſione cadat, tunc non competit Publiciana, ſed datur ciuilis actio, ſcilicet rei vindicatio ſecundum quosdam vtilis, ſecundum alios directa.* ff. de publ. l. 1. Dicta eſt autem *Publiciana* a Publicio auctore, qui eam invenit, vt Inſtitut. de Act. §. Aliae. Haec poſt Macros in Hierolex.

PVBLICITER, publice, in Praecepto Ludouici Pii an. 820. apud Baluz. in Append. ad Capitul. Ch. 37. et in Capitulari Sueſſionenſi an. 844. cap. 2. edit. Baluzianae: vbi aliae editiones habent *publicitus*.

PVBLICVM. (1) Nude, pro Charta, diploma. Charta an. 1304. in Macer. Inſulae Barb. tom. 1. pag. 194. *De praedictis Pontius de Guiſiaco prior de Sallono, petiit ſibi nomine dicti domini abbatis et monaſterii fieri ſibi Publicum.* V. *Publice*. (2) Tributum, vectigal, Graecis δημόσιον. Gregorius Turon. lib. 1. de Miracul. cap. 44. (3) Fiſcus, aerarium publicum, vt in Pragmatica Sanctione Iuſtiniani cap. 23. et apud Iulian. Anteceſſor. Conſt. 1. §. 1. 2. Conſtit. 30. 46. 89. §. 5. 6. (4) IN PVBLICO, palam. Capitula Caroli Magni lib. 1. cap. 81. *Nec in Publico veſtimenta lauare, nec berbices tondere habeant licitum*, in diebus Dominicis.

PVBLICVS, iudex publicus. Lex Longob. lib. 2. tit. 51. §. 1. V. *Iudex publicus*, *Palatium*, *Publicanus*, *Villa*. PVBLICA FORMA, vſu et conſuetudine recepta, authentica. Charta an. 1329. to. 2. Hiſt. Dalph. p. 223. PVBLICAE PERSONAE, quae acta ſcribebant, l. Orphanotrophos, Cod. de Epiſc. et Cleric. apud Pancirol. lib. 1. Var. lect. cap. 77. PVBLICA SCRIPTVRA vel *Forenſis*, quae fiebat, vel inſerebatur actis, l. comparationes, Cod. de fide inſtr. etc. ibid. V. *Publicare*.

PVCABINA, pro *Pictauina*, vt recte monet V. Cl. *Secouſſe*, in Conſuet. Vernolii ann. 1365. inter Ordinat. Reg. Franc. to. 4. pag. 644.

PVCATRIX, Ξάντρια, in Gloſſ. Graec. Lat. In Cod. Sangerm. *Putatrix*: at legend. cenſet Vulcanius *Fucatrix*.

PVCCIOLVM VINVM, quod Latinis Lora ſeu aqua in vinaceis macerata, de qua Plinius lib. 14. cap. 10. in Matth. Siluaticus.

PVCELLA, virgo, a Gall. *Pucelle*. Charta ann. 1494. ex Tabular. Maſſil.

VCELLAGIVM, ſiue *Virginitas*, apud Bractonum lib. 3. Tractat. de Corona c. 21. §. 13. c. 28. §. 2. ex Gallico *Pucelage*, quaſi *Puellagium*. Hinc in vet. MS. inter Plac. Mich. an. 19. Edw. III. apud Th. Blount in Nomolex. Anglic. *Puellagium* idem quod *Pucellagium* ſonat.

PVCINVS, pullus, Gall. *Pouſſin*, in Ch. Mſ. a. 1281.

VCTA, pro *Puncta*, Lingua terrae, Gall. *Pointe de terre*. Charta ann. 1192. ex Cod. MS. Biblioth. D. Abbat. de Crozat.

PVDENDAGRA, lues Hiſpanica, apud Auger. Ferrerium.

VDENTIA, αἰσχύνη, in Gloſſ. Lat. Graec. in Cod. Reg. *Pudor, verecundia*. Gloſſ. Lat. Gall. Sangerman. ex Ioh. de Ianua: *Pudentia, Vergoingne*.

VDIMENTVM, αἰδοῖον, *Pudendum, penes*, in Gloſſ. Gr. Lat. et Lat. Graec.

PVDIOLVS, pro *Podiolus*. Vide *Podium* 2.

PVDITVS, pro *Putidus*, in Gloſſ. Iſid. V. ſupra *Blenones*.

PVDOR, pro Putor, fetor, Gall. *Puanteur*. Geſta Epiſc. Cenoman. apud Mabill. tom. 3. Analect. pag. 246.

PVDORATVS, *pudore ſuffuſus; expudoratus, extra pudorem poſitus*. Ioannes de Ianua. Eccli. c. 26. v. 19. *Gratia ſuper gratiam, mulier ſancta et Pudorata*. V. *Pudorificus*.

PVDORIFICARE, pudore ſuffundere. Leges Baronum Scoticor. ſeu Quoniam Attachiamenta cap. 47. §. 7. Hinc

PVDORIFICVS, vt *Pudoratus*, in Litt. an. 1378. tom. 6. Spicil. Acher. pag. 42. *Vrget Pudorificae ſponſae Chriſti calamitas*.

PVDOROSVS. Gloſſ. Graec. Lat. αἰδημονῶν, *Modeſtus, Pudoroſus, verecundus, pudens*.

PVDVCLARE, PEDVCLARE, pediculis purgare, pediculos abſtergere a veſtibus. Gloſſae veteres, editae ab H. Stephano pag. 336. *Pediculo*, φθειρίζω, *Peduclat*, φθειρίζει. Vbi φθειρίζειν, non idem eſt quod φθειριάω, *pediculis ſcateo*: ſed *pediculis purgo*. Sic in iiſdem Gloſſis *Pulico*, ψυλλίζω, redditur, hoc eſt *pulicibus purgo*. Gloſſ. Gr. Lat. φθεὶρ, *peduculus*: φθειράζιος, *peduculoſus*: φθειρίασις, *peduculatio*: φθειρίζω, *peduculo*. Regula Magiſtri cap. 81. *Habere debent fratres in hieme paraturam groſſam quotidianam ſtamineam, et tunicam aliam nocturnam, quam poſt nocturnos Puduclent, quia in die diuerſis occupantur laboribus*. Hic haeret eruditus Gloſſator. V. Caſaubonum ad Theophraſti characteres pag. 326.

PVEGA, funis nautici ſpecies. Informat. de paſſagio tranſmar. ex Cod. MS. Sangerm. *Item debet habere ipſa nauis duas Puegas et VI. gratillos et ſarciam ſubtilem, etc.*

PVELLA nude, pro puella honoraria. Teſtamentum Ermentrudis in Liturg. Gall. p. 463. PVELLAE FAVSTINIANAE, in numiſmate aureo et argenteo Fauſtinae matris, quod exhibet Vaillant tom. 2. Numiſmat. praeſtant. pag. 174. His lucem affert Capitol. in Antonino Pio: *Puellas alimentarias in honorem Fauſtinae Fauſtinianas conſtituit*. Idem in Marco Aurelio: *Nouas Puellas Fauſtinianas inſtituit in honorem uxoris mortuae*. Eiuſdem conditionis erant *Puellae Mamaeanae*, quas inſtituit Alexand. Seuerus. Inſcript. apud Gruter. 1084. 7. meminit *puerorum Puellarumque Vlpianorum* in honorem Traiani inſtitutorum. V. Vandal. Diſſert. I. cap. II. pag. 164. PVELLA ILLVSTRIS inſcribitur Catharina Imperatrix CP. in Charta ann. 1301. ex Cod. Colbert. 2591. PVELLA, cognominatus Guillelmus Abbas Fiſcanenſis *pro decore*, inquit Ordericus Vitalis lib. II.

PVELLARE, monaſterium puellarum. Tabular. S. Benedicti Floriac.

† PVELLARIA, cantilena amatoria, in Comoed. ſine nomine.

PVELLARIVS, παιδεραστὴς, in Gloſſ. Gr. Lat. MS. Perperam in edito *pullarius*. Fragm. Petronii: *Imo etiam Puellarius erat, omnis Mineruae homo*. V. *Puerarius*.

PVENCHATGE, idem forte quod *Puginata*. Tabul. Voſienſe fol. 79. *Damus*

mus Deo et S. Petro Voſenſi in manu domini Ademari abbatis tres minas de Puenchatge de la Comba de bracchar, etc.

PVEPLARE. V. *Praeplare.*

PVER. (1) Homo, famulus cuiuslibet aetatis, ſubditus: quomodo apud Athenienſes παῖδας ſeruos et famulos appellatos docent Ammonius in παιδίσκη, et Moſchopulus lib. περὶ σχεδῶν pag. 135. S. Ambroſius de Abraham lib. 1. c. 9. *Pueros dicimus, quando ſeruulos ſignificamus, non aetatem exprimentes, ſed conditionem.* Vita S. Dominici Loricati ſaec. 6. Bened. part. 2. pag. 150. *Puer quidam deſpicabilis, qui ad exſequendum quodcumque negotium in adminiſtratione remanſit, etc.* PVER MINISTERIALIS expreſſius dicitur in Fragm. Epiſtol. Pelagii I. PP. apud Baluz. tom. 5. Miſcell. pag. 466. *Nec enim eiusdem aeſtimationis eſt artifex et miniſterialis puer contra ruſticum vel colonum.* PVERI BONI, ſcholares pauperes. Charta a. 1377. apud Miraeum tom. 1. pag. 783. PVERI DOCTRINAE, eadem notione, qui in Collegio, quod *Domum doctrinae* vocant, inſtituuntur. V. Limborch. Hiſt. Inquiſit. lib. 4. cap. 41. PVERI MONASTERII, ſymphoniaci. V. ſupra in *Infantes.* PVERI, dicti filii Principum. V. in eadem voce *Infantes.* (2) Miles. Gregor. Turon. lib. 2. Hiſt. cap. 11. (3) Pro Mancipio, occurrit non ſemel in Diurno Roman. c. 6. tit. 14. 16. 17. 18. c. 7. tit. 16. (4) Filius, quomodo Gallis *Enfans* dicuntur. Gregor. Turon. lib. 6. Hiſtor. c. 35. (5) PVERI, dicti Clerici minores. Charta Girberti Episc. Pariſ. an. 1122. apud Lobinell. to. 3. Hiſt. Pariſ. pag. 59. (6) † Pro puella, to. 2. Iun. p. 566.

PVERALIS, PVERALIVS, κατάπαις, in Gloſſ. Gr. Lat. In Cod. Sangerm. *Puerilis.*

PVERARIVS, παιδεραστής, Φιλόπαις, in Gloſſar. Latino-Graeco.

PVERARIVS, adiect. Puerilis. Guibertus in Vita ſua lib. 1. cap. 14.

PVERASTER, Gloſſ. Gr. Lat. *Αντίπαις, iuuenis, Puerafter.*

PVERICELLVLI, camerarii, cambellani, ſeu qui vulgo Gallis, *Valets de Chambre* dicuntur. Vita S. Fructuoſi num. 2.

PVERIGER, pueros generans. Fulgent. Mythol. lib. 1. *Semina Puerigera viſceribus infundere.*

PVERITER, in modum pueri. Hiſt. Translat. S. Bathildis, num. 6.

PVERITIA, nouitas, Gall. *Nouveauté.* Praeceptum Ludouici VII. Reg. Franc. an. 1157. inter Inſtr. tom. 1. Gall. Chriſt. nouae edit. col. 42. V. infra *Puerus.*

PVEROSVS, παιδικὸς, in Gloſſ. Graec. Lat.

PVERPERIVM. (1) Partus, foetus. Abdias Babylonic. lib. 3. Hiſt. Apoſtol. pag. 37. Vox nota Suetonio. (2) Os vteri, apud Burchardum Vormac. de Poenit. lib. 19. fol. mihi 278. vo. (3) PVERPERIVM quid ſit in Ordinar. Eccleſ. Lexoviensis, exponitur ad diem Natal. Domini: *Ante maius altare Puerperium ponitur, ſcilicet quaedam mulia ſuper coiſſinum et textus eburneus.*

PVERVS, adiect. Nouus, recens, iuuenilis, puerilis. S. Paulinus de S. Felice Natal. 10. V. *Pueritia.*

PVGA, collis, eadem notione qua *Podium 3.* V. in hac voce. Notitia an. 832. in Append. ad Marcam Hiſpan. col. 769. V. *Puialis* et *Puias.*

PVGIL, *campio*, in Foris Bigorrenſibus art. 20. Tabular. S. Germani Pariſ. ſub Hugone. V. *Campio.*

PVGIL, adiect. Athleticus, robuſtus, validus, in Chron. Triuetti ex Epiſtola Petri Bleſenſ. tom. 8. Spicil. Acher. pag. 434.

PVGILARE, duello contendere. Gibertus lib. 3. de Vita ſua cap. 14.

PVGILLARI, pugnis, ſeu pugilis more luctari. Apuleius de Deo Socrat.

PVGILATOR, παγκρατιαστής, in Gloſſ. Lat. Graec. Pugil. Arnobius lib. 1.

PVGILLARES, inter miniſteria ſacra, quae Pontifici ad ſtationem procedenti praeferebantur, recenſentur: quos eosdem eſſe cenſet Panuinius cum fiſtulis, aureis vel argenteis, quibus Fideles ſacroſanctum Chriſti ſan-

ſanguinem hauriebant, quarumque ſolus Romanus Pontifex vſum adhuc obſeruat. In ea ſententia eſt perinde Caſſander in Liturgicis pag. 53. PVSILLARIS, pro *Pugillaris*, eadem, ni fallor, notione. Charta Heccardi Comitis Auguſtodunenſis ex Tabulario Perſiacenſi in Burg. pag. 26. *Vna furcella aurea cum Puſillares duos, et illo balteo minore cum gemmis, etc.*

VGILLARIVS, pugillares, Gall. *Tablettes pour écrire.* Synodus Hibern. tom. 9. Spicil. Acher. pag. 24.

VGILLATA, quantum pugillo continetur, Gall. *Poignée.* Ceremoniale Romanum Cencii Cardinalis.

VGILLATOR, *qui de manu in manu nummorum aliquid ſubtrahit.* Gloſſ. MSS. Sangerman. num. 501. *Poingneur*, in Statuto an. 1320. to. 2. Ordinat. Reg. Franc. pag. 581. dicitur qui ex officio moruas computant, quae binae numerantur, quod Galli *Poignée de morue* vocant.

VGILLONES, *pugillatores*, in Gloſſ. Iſid.

VGILLVS. (1) Modus agri. Tabular. Caſaurienſe: *Terram petiam vnam per menſuram quartarum ſex, et aliam petiam per menſuram ſextarium vnum, et Pugillos ſex.* V. *Pugneriata.* (2) PVGILLVS, vel PVGILLVM, alia notione, apud Laurentium de Leodio in Hiſtor. Epiſcopor. Virdunenſium pag. 288. *Sub eo iſta Eccleſia amiſit tria pretioſa pallia, duas magni pretii cappas, duo candelabra argentea ſex marcarum, foratagia* (foragia) *vini ciuitatis, et Pugillum.* Necrolog. Eccl. Tullenſis, vbi de Gerardo II. Epiſc. *Gerardus electus Tullenſis dedit medietatem Pugilli ipſius ciuitatis.* Idem videtur quod ius menſurae vel *moltae*, Penſitatio ſcilicet quam a vaſſallis exigit dominus pro frumenti menſura vel molitura in molendinis ſuis. V. in *Puginata* et *Pugnanderia.*

PVGINATA, PVGNEIA, *Pugillata*, Gallis *Poignée.* Vetus Martyrologium S. Catharinae de Valle Scholaſticorum Pariſienſ. etc. vbi minime obſcurum eſt per *puginatas* vel *pugneias* ſignificari aliquid ex iis rebus, quae in aula regia miniſtrantibus nomine *liberationis* ſuppeditabantur, maxime vero ea voce indigitari videntur candelarum faſciculi, quos *Pongnée de chandoille* conſtanter vocat Philippus V. in Statuto pro Hoſpitio ſuo a. 1317. ex Cod. MS. Sangerman. V. *Poinanderia*, *Pugillus* 2. et *Pugnanderia.*

PVGINVS, pullus, Gall. *Pouſſin.* Codex cenſualis Caſtellionis Dombenſis an. 1463. V. *Pulcinus.*

PVGIO, acumen, Gall. *Pointe.* Elmham. in Vita Henrici V. Regis Angl. edit. Hearnii c. 64. p. 177.

† PVGISSA, monetae Gallicae minutioris ſpecies, eadem quae *Pogeſia.* Ch. Mſ.

PVGIVM, collis. V. *Podium* 3.

PVGIVS, vt *Pulcinus*, pullus, in Cod. cenſuali Calomontis. Vide *Puginus.*

† PVGLOLIVM, foramen, in Stat. Taurin.

PVGNA. (1) Pugni ornamentum, Gall. *Poignée.* S. Audoënus in Vita S. Eligii apud Ducheſnium tom. 1. pag. 629. *Quotiens brachile aureum, Pugnamque auro gemmiſque comptam ſibi ſubripuit* (Eligius) *tantum vt miſeris ſubuenires?* Alii *Pungam* legunt. V. in hac voce. (2) Forte pro *Punga*, a verbo *pungere*, inſtrumentum aliquod in acumen deſinens, quo *cappa* aliaeque veſtes clauduntur. Inuentar. ornament. Eccl. S. Victoris Maſſil. (3) Duellum, monomachia, ſeu iudicium duelli. Lex Longob. lib. 2. tit. 55. *In quibus cauſis Pugna prohibeatur, vel fieri debeat.* Paſſim toto titulo. PVNNA, eadem notione, in Notitia an. 971. apud Murator. delle Antic. Eſtenſi pag. 152. PVGNARVM EXPVRGATIO, *Duelli* emenda ſeu mulcta, quae domino debebatur. Diploma Friderici Ducis Auſtriae ann. 1243. apud Ludewig. to. 4. Reliq. MSS. p. 226.

PVGNABILIS, pugnax, bellicoſus. Sallas Malaſpinae de Rebus Sicul. apud Baluz. tom. 6. Miſcell. pag. 297.

† PVGNA-

† PVGNALE, pugni ornamentum, in Inuent. Mſ. theſ. Sed. Apoſt.

† PVGNALIS GLADIVS, pugio, ſica, Ital. *Pugnale*, in Ch. Mſ. an. 1386.

PVGNANDERIA, pugillata frumenti vel farinae, quae debetur Molendinario. V. in *Formiſcare*.

PVGNARE, duello rem dirimere, in Legibus Burgund. tit. 45.

† PVGNATA. (1) Quantum pugno continetur, Gall. *Poignée*. Stat. Auellae. (2) Colaphus, in Ch. ann. 1339.

PVGNATORIA, i.q. *Pugnanderia*, in Charta an. 1414. ex Schedis Praeſ. de Mazaugues; Prouincialibus etiamnum *Pouignadouiro*.

PVGNEIA, V. *Puginata*.

PVGNERIA, annonariae menſurae ſpecies, idem forte quod *Puginata*. Vaſconibus *Pugnera lou gran*. Regeſtum Delphinatus apud Dionyſium Saluaingum Boiſſium lib. de Placito Dominico pag. 62. V. *Pugnieria*. Hinc

PVGNERIATA, modus agri apud Occitanos, vnius *pugneriae* ſementis capax. Charta Occitana a. 1300. ex Regeſto Tabularii Regii. V. *Pugillus* 1. et *Punieyrata*.

† PVGNETA, i. q. *Pugneria*, in Ch. Mſ. a. 1218.

† PVGNETVS, idem, in alia, a. 1262.

PVGNIERIA, vt ſupra *Pugneria*. Transactio inter Abbatem et Monachos Craſſenſes an. 1351. ex lib. viridi fol. 53.

PVGNIRE, PVGNITIO, pro Punire, punitio, apud Lobinell. tom. 2. Hiſt. Britan. pag. 860. et Perard. in Burgund. pag. 338. et alibi paſſim.

PVGNIZARI, pugnis caedi, in Vita S. Theodardi Archiep. Narbon. p. 756.

† PVGNO, pugio, in Tract. Mſ. de re milit.

PVGNVS. (1) *Cum Pugno habere*, ſi mendum non eſt, forte idem ſonat quod duello aliquid obtinere. Charta Henrici Comitis an. 1312. apud Ludewig. tom. 1. Reliq. MSS. pag. 266. *Nos Henricus . . . vendidimus honorabili . . . . propoſito et conuentui Eccleſiae Riechenbergenſis . . . . vnum manſum noſtrae proprietatis . . . quem olim Conradus cum Pugno habuit.* (2) † Idem quod *Pugneria*, in Ch. Mſ. a. 1212. (3) † *Pugnum exponere*, ſupplicio, quo quis pugni abſciſſione mulctabatur, ſeſe ſubiicere, in Ch. Mſ. a. 1184.

† PVIADA, collis, i. q. *Puialis*, in Ch. a. 1268.

† PVIALE, idem, in alia a. 1415.

PVIALIS, collis, vt *Podium* 3. Charta an. 890. in Append. ad Marcam Hiſpan. col. 825. V. *Puga* et *Paius*.

PVIATORIVM, vt *Puialis*. Inquesta a. 1262. ex Tabular. Burdigal.

PVIERA, vt ſupra *Pugnanderia*. Chartar. Eccleſ. Auxit.

PVIFICATIO. Leges Norman. apud Ludewig. tom. 7. p. 169. *Vt addant Puificationem pratorum, herbagiorum, et aliorum fructuum, vel coſtume, vel pagii, vel colini, vel aliorum huiusmodi, quae debent emendari vel perſolui.*

PVIGNEIA, V. *Poigneia*.

PVIGNETVS, V. *Poignetus*.

† PVINCTA, a Gall. *Pointe*, lingua terrae, in Areſt. a. 1334.

† PVIPLARIVM, dolii genus, in Munit. caſtr. reg.

† PVISOTVM, via ad fluuium procliuis, apud Inſulenſes *Puiſot*. Comput. a. 1429.

PVIVS, collis, vt ſupra *Puialis*. Charta an. 1067. inter Probat. to. 2. nouae Hiſt. Occit. col. 258. V. *Podium* 3. et *Puga*.

PVLAGIVM, PVLLAGIVM, praeſtatio vel tributum ex pullis. Chartular. SS. Trinit. Cadom. fol. 22. vo. V. infra *Pulcinus*.

† PVLAIA, PVLEIA, PVLLAIA, PVLLARIA, PVLLEIA, i. q. *Pulis* et *Pulla* 1. ſeminarium, vt videtur, vel ſilua caedua, a verbo *pullulare*. Ch. Mſ. a. 1316. V. *Pullum*.

PVLCHRAE VIRGINIS EQVITES, ordo militaris pudori fortunisque nobilium feminarum tuendis potiſſimum inſtitutus a Iohanne *Boucicaut* Franciae Mareſcallo, cum matronae plures apud Carolum VI. Regem conqueſtae eſſent de illatis ſibi iniu-

riis

riis a viris potentibus, quibus repellendis neminem patronum et adiutorem habebant. V. Selden. de Tit. honor. part. 1. cap. 3.

VLCHRARE, *decorare*, Vgutioni.

VLCHRIFACERE, pulchrum facere, Gall. *Embellir*. Paulus Diaconus Emeritenſis de Epiſcopis Emeritenſibus in S. Maſona cap. 1.

VLCHRIOR HOMO DE MVNDO, Phraſis Gallica, *le plus bel homme du monde*, pulcherrimus. Articuli contra Epiſcop. Apam. apud Marten. to. 1. Anecd. col. 1323.

VLCHRITER, pulchre, honorifice. Tabular. S. Sulpitii Bituric.

VLCINVS, pullus, Gall. *Pouſſin, Poulet*. Petrus Damian. lib. 6. Epiſt. 21. *Vna illorum duos Pulcinos ſuis uberibus ſuppoſuit, et tamdiu inter veſtem et carnem, donec omnino putreſcerent, occultauit.*

VLEBRVST. V. *Puleprust.*

VLEDRVS, V. *Poledrus.*

VLEGIVM, vt *Polyptychum*. V. ibi.

VLEIA, V. *Pulaia.*

VLEIATVM, vinum puleio ſiue pulegio conditum, apud Lampridium in Heliogabalo c. 19.

VLEPRVST. Lex Alemannor. tit. 65. §. 7. *Si autem brachium fregerit, ita vt pellem non rumpat, quod Alamanni Puleprust dicunt, ante cubitum cum 3. ſol. componat.* Lex Bajwar. tit. 3. cap. 1. §. 4. *Si os fregerit, et pellem non fregit, quod Pulepruſt dicunt, etc.* (*Pulebruſt*, in quibusdam Codd.) ex Germ. *Bule*, ſiue *Beule*, tumor ex percuſſione, et *Pruſt*, fractura ſiue ruptura; (*Bruſt*, eadem notione, adhuc dicunt Coloni Anglici; teſte Spelm.) V. Baluzium to. 2. Capitul. p. 1007. 1014.

VLESLACH, PVLISLAC. Lex Alemann. tit. 59. *Si quis alium per iram percuſſerit, quod Alamanni Puleslach dicunt.* Lex Bajwar. tit. 3. c. 1. §. 1. *Si quis liberum per iram percuſſerit, quod Puleslac vocant.* Ita tit. 4. §. 1. Vox formata ex *Bule*, tumor ex percuſſione, et *Slach*, percuſſio ſiue verberatio, vnde *Durſtlach* in Lege Friſon.

VLETARIVS, pullorum ſeu gallinarum venditor, Angl. *Poulterer*, Gall. *Poulaillier*. Iohan. de Trokelowe Annal. Edwardi II. Reg. Angl. pag. 32. V. *Pulletarius.*

PVLETICVM, PVLETVM, vt *Polyptychum*. V. in hac voce.

† PVLEVS, filius iunior, vt videtur, in Chartul. S. Ioann. Angeriac.

PVLIA. Charta Henrici II. Reg. Angl. pro Monaſterio de Bernaio in Norman. in 106. Regeſto Tabularii Regii ch. 84. *In terris et decimis, et ſiluis, in aquis et ſtagnis et molendinis et ſolariciis, et in aliis molendinis et Puliis, in vinariis et piſcariis, etc.* V. *Pulla* 1. † Idem quod *Pulaia*, quod V.

PVLICARE, V. *Puduclare.*

PVLICARIS FEBRIS, Vide *Petechialis.*

PVLINVS, pullus equinus, Gall. *Poulain*. Teſtament. Ermengaudi Comit. Vrgell. an. 1010. in Append. ad Marcam Hiſp. col. 974. V. *Poledrus* et *Pullani* 1.

PVLITAS, in Formula 14. ex Baluzianis: *Incredulas dicis loquelas, et improbus coinquinas, et conſcientias bonum merito conquiſitas, mundas, ſanctas, et antiquas, pulchras, firmiſſimas, et Pulitas meas rumpit annatatiros, etc.* Quis Oedipus haec interpretetur?

PVLLA. (1) Monaſticum Angl. tom. 1. pag. 722. *Et vnam Pullam, quae vocatur Wayſhers, cum prato ex vna parte, etc.* Mox: *Cum omnibus libertatibus et pertinentiis, et Pullis, et quidquid praedictis piſcariis neceſſarium fuerit ad ardendum et aedificandum in chacia noſtra.* Rurſum: *Et medietatem vnius gurgitis vbicumque eligere voluerint aedificare, et Pullas facere, etc.* V. *Pulia* et *Pulaia*. (2) Pullaſtra, gallina, Gall. *Poule, poulette*. Chartular. S. Vincentii Cenoman. fol. 125. (3) PVLLAE, *monilia, vel torques camelorum*, in lib. Iudicum. Ita Gloſſae Biblicae MSS. Thuani.

PVLLAGIVM, V. *Pulagium.*

PVLLAIA, V. *Pulaia.*

PVLLANI. (1) Pulli equini, Gall. *Poulains*. Charta ann. 1202. apud Marten. tom. 1. Ampliſſ. Collect. col. 1040. V. *Poledrus*. (2) Sugerio

rio in Vita Ludouici VII. Regis Franc. cap. 24. *dicuntur, qui de patre Francigena et matre Syriana, vel de patre Syriano et matre Francigena generati erant.* Scilicet apud Gallos in Regno Hieroſolymitano. Willelmus Neubrigenſis lib. 3. cap. 15. *Ipſius quoque terrae noui indigenae, quos Pullanos vocabant, Saracenorum inſerti vicinia, non multum ab eis fide, vel moribus diſcrepabant, atque inter Chriſtianos et Saracenos tanquam quidam neutri eſſe videbantur.* POLINI, iidem videntur dicti Monacho Florentino de Expugnat. Accon.

PVLLARE, tumor inter gingiuas et maxillas: morbus pullorum equinorum. V. Vegetium lib. 2. de Arte veter. cap. 25.

PVLLARI, πωλίζειν, in Gloſſ. Lat. Graec.

PVLLARIA, V. *Pulaia.*

PVLLARIVS, officium in coquina regia, cui *pullorum* ſeu altilium cura incumbit, in Ordinat. Hoſpitii S. Ludouici Regis an. 1261. Gallis *le Poulailler.* Vetus Inſcriptio 647. 2. . . . *Cariſſimo negotianti Pullario patri* B. M. T. Vide ſupra *Puellarius.*

PVLLATORIVM. Charta Gulfradi Diaconi apud Marten. to. 1. Anecd. col. 68. *Annuatim in die obitus mei dare ſtudeant fratribus congregationis S. Martini VIII. modia panis, et VIII. vini, et in iſto hoſpitali modium I vini, et in illo Pullatorio I. modium.* Vbi legendum videtur *Pulſatorium*, locus vbi probabantur *pulſantes*, vt infra dicetur. Et id quidem prorſus confirmat Teſtament. Haganonis et Adiutoris S. Martini Canonicorum an. 819. ibid. col. 22. vbi de iisdem locis agitur: *Et ad illos Pulſante inter panem et vinum modium vnum, et ad illud hoſpitale ſimiliter, etc.*

† PVLLATVS, niger, to. 2. Cod. Ital. diplom. p. 1769.

PVLLEIA, V. *Pulaia.*

PVLLELA, V. *Pallela.*

PVLLENVS, pullus equinus, V. *Pollenus.*

PVLLETARIVS, pullorum ſeu altilium venditor. Charta an. 1350. apud Rymer. to. 5. pag. 694. V. *Poleta*... et *Puletarius.*

PVLLETRIA, volatile pecus, pulli altiles, Gall. *Volaille.* Charta Henrici IV. Regis Angl. apud Rymer to. 8. p. 119. V. *Poletria* in *Poledrus* et *Pallatura.*

PVLLETRVM, V. *Poledrus.*

† PVLLIARIVM, gallinarium, ... Dial. creatur.

PVLLICALIS REGIA, ſcriptura ſpecies. V. *Scriptura.*

PVLLICENVS, pullus gallinaceus Gallis *Pouſſin.* Lampridius in Alexandro Seuero. V. ibi Salmaſ.

† PVLLICINVS, V. *Poleſinus.*

PVLLIFICANS, pullulans, augeſcens Iac. De Layto Annal. Eſtenſ. apud Murator. to. 18. col. 1047.

PVLLIGER, pullos gerens. Fulgent. lib. 1. Mythol. *Oua Pulligera ingerere.*

PVLLIPASTA, PVLPASTA, *Gallina altilis*, in Fragment. Petroni pag. 54. Κατοικιδία ὄρνις, in Nouell. Iuſtiniani 69. Gallina domi paſta: *Apud nos enim*, inquit S. Auguſtinus in lib. Iudic. lib. 7. cap. 15. *Pulli appellantur gallinae cuiuslibet aetatis. Pullus cohortalis*, apud Celſum lib. 2. cap. 18. dicitur, qui in corte educatus eſt. Chronicon Fontanellenſe: *Ad Natiuitatem Domini auci-paſtas 3. Pullipaſtas 20. pullos 60. ...250.* Occurrit ibi pluries. Charta Caroli Calui pro Monaſterio S. Germani Pariſ. an. 32. *Et de volatilibus cum Pulpaſtis in Natali Domini.* Infra: *De ſupradictis vero villis ſtatuimus illis in reliquis Natiuitatis Domini et Paſchae volatilia cum Pulpaſtis a Decano ſubminiſtrari.* Interdum *Paſta* nude dicitur. Gloſſ. Iſid. *Altilis, Paſta, ab alendo.* Codex cenſualis Irminonis Abbatis S. Germani fol. 41. *Soluit . . . . porcum vnum, craſſem learem I. denar. XII. Paſtas III. oua LX.* Ibid. fol. 101. *Angaraldis ancilla . . . paſcit Paſtas VI.* V. *Ancipaſta* in *Auca.*

† PVLLITIO, pro *Pullatio.* Io. Veſling *de Pullitione Aegyptiorum.*

† PVLLITRVS, pullus equinus, in Ch. a. 1175. V. *Pullani.*

PVL

VLLONATVS, pullus equinus domi educatus, nutritus. Bracton. lib. 3. tract. de Corona cap. 32. §. 5. V. *Pollenatus*.

VLLVLARE, diuulgari, in Actis S. Franciſc. de Paula tom. 1. April. pag. 121. Hinc

VLLVLATOR, diuulgator, praedicator. Inſtrum. an. 1523. apud Ludewig. tom. 5. Reliq. MSS. pag. 321.

† PVLLVLVS, flos, to. 5. Aug. pag. 952.

† PVLLVM, i. videtur ac *Pulaia*, ſeminarium, vel ſilua caedua, in Probat. to. 1. Annal. Praemonſtr. pag. 417. V. *Pulo*.

VLLVRARE, vt ſupra *Pullulare*, in Charta an. 1045. ex Hiſt. MS. Mont. Maior.

VLLVS, PVLLORVM CANTVS, Gallicinium, ἀλεκτρυοφωνία. Apud Euangeliſtam in MS. Bibliothecae Reg. *Tertio Pullo ter me negabis*, vbi editio vulgata, *antequam gallus cantet, ter me negabis*. Ita etiam in vet. Cod. Euangelior. Bibl. Eccleſiae Bellovacenſis, in Breuiario Euangelii ſecundum Matthaeum cap. 27. *Petro dicit, quod tertio Pullo abnegaturus eum eſſet*. V. quae Cangius obſeruat ad Alexiadem pag. 271. *Secundis Gallicinijs*, dixit Ammianus lib. 22. Diurnus Roman. cap. 3. tit. 7. *a primo gallo vſque mane*. PVLLI, vulgo omnis auitii generis foetus dicuntur, vt quadrupedum catuli: at S. Auguſtinus lib. 2. de Morib. Manichaeor. cap. 17. *Pullos locuſtae, muris*, dixit. PVLLVS COHORTALIS, V. *Pullipaſta*. PVLLVS REGALIS, Gallus gallinaceus. Codex cenſualis Irminonis Abbat. Sangerm. fol. 24. vo.

VLMARIVS, pro *Plumarius*. V. *Pradiſterium*.

VLMENTARIVM, V. mox in *Pulmentum*.

† PVLMENTIFICVM, i. q. *Pulmentum* ap. Io. de Cardalhaco.

VLMENTVM, vox veteribus cognita; ſed ſequiori aetate, maxime in Regulis Monaſticis vſurpata, vbi pro quouis obſonio accipitur: *Neque enim*, inquit Ioannes Sariſber. lib. 8. Policrat. cap. 7. *Pulmenta in olere aut legumine duntaxat conſtare certum eſt*. Atque ita vſurpat non ſemel Caelius Aurelianus Siccenſis lib. 1. Chronion cap. 1. *Pulmentum dabimus ſalſum, aſſum, vel coctum*. Infra: *Pulmentum damus, bolus, cerebrum, piſcem tenerum, etc.* Petrus Damianus lib. 1. Epiſt. 19. *Pulmentum neſciens, pomis tantum et pane cum aqua viuebat*. PVLMENTVM, pro Piſce viuarii vel ſtagni. Charta Bernardi Comitis Melgorienſis apud Sammarthanos: *Notum etiam fieri volo, quod Pulmentum totius ſtagni . . . vobis reſtituo*. Apertius ex allatis Chartis *Pulmentum* definiri poteſt Cenſus feudalis, qui domino debetur ex captis in ſtagno alibiue piſcibus, quorum ferculum vnum illi exhibetur. Id praeterea probant Charta compoſitionis inter Hugonem Archiep. Arelat. et Raymundum Comit. Toloſ. an. 1224. ex Schedis Praeſ. de Mazaugues: *Canonici Arelatenſes . . . in ipſis paludibus Pulmentum de piſcibus et leuatam iure dominationis ſimiliter accipiebant*. PVLMENTARIVM, idem quod *Pulmentum*. Io. de Ianua: *Pulmentum dicitur cibus delicatus et ſuauis, a pulpa. Item pulmentum vel Pulmentarium dicitur quilibet cibus citra panem*. Auctor Mamotrecti ad 14. Numer. *Pulmentarium, quilibet cibus praeter panem, ſcilicet companaticum*. Aponius lib. 2. Comment. in Cantica Canticor. *Nimium ſumptuoſa illa impendia ciborum . . . . ad vnius Pulmentarii crudorem olerum, vel exiguum panis et aquae vſum redegerunt*. Eodem lib. *Propria enim Pulmentaria ad vnam multi propter commune conuiuium deferentes, ab antiquis ſodales ſunt nuncupati*.

† PVLMONOSVS, pulmone laborans, in Dial. creatur.

PVLO, gemma, vel pullus arborum, Gall. *Bourgeon*, *Rejetton*. Statuta Mutin. rubr. 293. fol. 57.

PVLPAMENTARIVS, Vide *Potagiarius*.

† PVLPARE. (1) Vulturis vox, in Carm. de Philom. (2) Comedere, in Ch. a. 1384.

PVLPASTA, V. *Pullipaſta.*

PVLPITARI, fulciri, apud Flodoardum, Hiſt. Rem. cap. 50.

PVLPITARIVM, liber, vt videtur, continens quae ad *pulpitum* cantantur, vel recitantur. Ordinar. Dominicanorum laudatum a R. P. le Brun Diſſertat. 15. pag. 54. *Lectionarium, Pulpitarium, Epiſtolarium, etc.*

PVLPITRVM, vt mox *Pulpitum*, Gallis *Pupitre*. Inſtrum. canonizat. Caroli Bleſ. apud Lobinell. to. 2. Hiſt. Britan. pag. 550.

PVLPITVM. (1) Ambo Eccleſiae. Gloſſ. Iſid. *Pulpitum, analogium, lectrum.* Papias: *Pulpitum dictum, quod in eo Lector vel Pſalmiſta poſitus in publico conſpici a populo poſſit.* Criſconius in Breuiario Canonum cap. 166. *De his, qui debent in ambone, id eſt, in Pulpito pſallere, etc.* (2) † Culmen tecti, ap. Gregor. Turon.

PVLPOSA LITTERA, grandior, maiuſcula. Hiſt. fundat. Celeſtinorum Sueſſion. apud Marten. to. 6. Ampl. Collect. col. 608.

† PVLPVLARE, pauonis vox, in Carm. de Philomela.

PVLPVRVM. Radulfus in Friderico I. apud Murator. tom. 6. col 1187. *Poſtea deſtruxit et domos et turres et murum ciuitatis; et Pulpura ſubuerſa ſunt. Altaria omnia violata ſunt.* Munimenti genus eſſe videtur. † F. legendum *Pulpitra* vel *Pulpita.* V. *Pulpitum* 1.

PVLSA. (1) Columna, vt videtur. Gualuan. Flamma apud Murator. tom. 12. col. 1009. *Ciues de Papia ſui idoli Regiſolis abſentiam non ſuſtinentes, quod Mediolanenſes de alta pila deiecerant, cum ciuitatem ſuperaſſent, in ciuitate Mediolani per domos et familias fruſta et petias comparauerunt, et ipſum deintegrantes deaurauerunt, et in Pulſa alta erexerunt, et tenet manum extenſam verſus Mediolanum. Polza* Italis dicitur baliſtae ſagitta, Germ. Bolzen. (2) Vita Lietberti Epiſc. Camerac. tom. 9. Spicil. Acher. pag. 697. *Nihil faciebat imprudenter, nihil audacter: in peccatis autem ſuorum vel pellebat omnino iram, vel ita fraenabat vt eſſet Pulſae ſimilis*; id eſt, ni fallor, arteriae pulſui, quae ſemper aequali motu pulſat.

PVLSABVLVM. (1) Campana. Anſelmus Leodienſis c. 48. (2) Ipſa campanarum pulſatio. Decreta Radulfi Epiſc. Leod. ann. circ. 1100. apud Marten. tom. 1. Anecd. col. 493.

PVLSALIS MOTVS, pulſus arteriae, Gall. *Pous.* Vita S. Bonae to. 7. Maii pag. 163.

PVLSANTES, V. in *Pulſare* 2.

PVLSARE. (1) In ius vocare. Gloſſ. Gr. Lat. *Pulſat*, κρούει, ἐνίσταται, ὠθεῖ. *Pulſati*, καταιτιωμένοι, αἰτιαθέντες. Claudianus de bello Gildonico:

> *Quisquis vel locuples, pulcra vel coniuge notus*
> *Crimine pulſatur falſo, etc.*

Concilium Wormatienſe cap. 61. *Clericus nequaquam praeſumat apud ſecularem iudicem Epiſcopo non permittente Pulſare, ſed ſi pulſatus fuerit, etc.* PVLSANTI VOCE, iure cogente. Charta Principis Adelgaſtri inter Concil. Hiſpan. to. 3. pag. 90. (2) PVLSANTES dicuntur Monachiſmi candidati, qui pulſant ad fores Monaſterii, et in Monachorum album admitti ambiunt et depoſcunt: *qui pro foribus excubant, indicium perſeuerantiae ſuae ac deſiderii ſui, pariterque humilitatis et patientiae demonſtrant*, vt ait Caſſianus lib. 4. de Inſtitut. Can. cap. 3. 30. 32. Regula SS. Patrum c. 7. *Si vero perſeuerauerint Pulſantes, eis non negetur ingreſſus.* PVLSANTES videntur etiam appellari, ipſi qui *Nouitii* dicuntur, quod necdum omnino admiſſi votum profeſſionis monaſticae emiſiſſent. Adalardus in Statutis Corbeienſis Monaſterii lib. 1. cap. 1. *de Clericis. Pulſantes 12. alii Clerici 7. ex his ad cellerarium 2. ad ianuendariam fratrum vnus, ad corticulam Abbatis 1. ad domum infirmorum 3. aliae vero neceſſitates, quas Clerici facere debent, per Pulſantes fiant. Et ideo neceſſe eſt, vt tales ibi ponantur, qui omnes neceſſitates interiores facere poſſint, etc.* (3) Rogare,

ne, apud Papiam. Itiner. Marten. p. 99. *Magiſter Gillebertus Pictauenſis epiſcopus altiora Theologiae, Philoſophiae ſecreta diligentibus, attentis et Pulſantibus reſerans diſcipulis quatuor.* Eſt etiam examinare, quia *Pulſantes*, et quicumque ad vitam monachicam aut religioſam adſpirabant, antequam admitterentur, examinabantur, et in eorum vitam et mores inquirebatur. Capitulare 1. an. 805. cap. 13. et lib. 1. Capitul. cap. 208. (4) PVLSARE, ſigna, campanas: Gall. *Sonner les cloches.* Kero Monachus: *Pulſat, clohhot, Pulſans, chlochonti. Pulſauerit, clocchit.* Vdalricus lib. 1. Conſuet. Cluniacenſ. cap. 5. *Si talis anniuerſarius euenerit, pro quo ſunt Pulſanda omnia ſigna. Pulſare campanas*, in cap. Petentibus de Priuileg. cap. Quod in te, de poenitent. et alibi paſſim. *Sonare ſigna*, in Capitulari Epiſcoporum cap. 8. tom. 2. Concil. Sirmondi pag. 249. COMPVLSARE, omnia ſigna et omnes campanas vna et ſimul pulſare, vt in maioribus ſolemnitatibus, et in proceſſionibus Eccleſiaſticis, apud Honorium Auguſtod. lib. 1. cap. 70. 73. V. in *Claſſicum.* SIMPVLSARE, ſimpliciter pulſare, ſeu vnicam campanam. Denique DEPVLSARE, ex altera tantum parte campanam pulſare, Gall. *Tinter*, ex *tinnire.* V. *Pulſitare.* (5) † Excutere, in Ch. a. 1260.

PVLSATILE, cribrum farinarium, in Gloſſ. Lat. Gall. Cod. 521.

PVLSATIO. (1) In-ius vocatio, citatio. Charta Ludouici Pii apud Baluz. tom. 3, Miſcell. pag. 100. (2) Moleſtia. Acta Epiſcopor. Cenoman. pag. 189. (3) In Chron. Will. Thorn. ann. 1242. pro campanarum pulſatione accipitur, quae fit in ſignum honoris atque reuerentiae erga aliquem per illum locum tranſeuntem, vel illuc aduenientem. V. *Campana* 2. TERTIA PVLSATIO. Conſtitutiones Nicoſienſes cap. 26. *Inhibemus diſtricte, ne* (Clerici) *vadant de nocte, maxime poſt tertiam Pulſationem, etc.* Vbi quod *Ignitegium* alibi dicitur, ſignificari videtur: trinis quippe campanae ictibus ter repetitis pulſari ſolet; quod *Pulſare Ave Maria* nuncupat Concil. Hiſpal. ann. 1512. inter Hiſp. tom. 4. pag. 12. PVLSATIO TERRORIS. Charta Henrici Epiſcopi Ratisbonenſis an. 1278. in Metropoli Salisburgenſi tom. 1. pag. 264. *Videlicet quod pro feſtiuitatibus Conceptionis B. Virginis Mariae et B. Auguſtini cum Pulſatione terroris, et aliis ſolemnitatibus aequaliter celebrandis.* Id videtur quod Gallis *Carillon* dicitur, quod ita olim in feſtiuitatibus pulſarentur campanae, quemadmodum in tumultibus bellicis.

PVLSATOR. (1) Actor, in Legibus Henrici I. cap. 26. V. *Pulſare.* (2) PVLSATORES, et *Exequiales*, apud Innocent. III. PP. lib. 15. Epiſt. 7. Innocentio Cirpno, ſunt monitores et mandatores funerum, quos vulgo ſubmonitores, *Semonneurs*, vocant, qui campanas pulſant, quo praetereuntes ad fundendas pro defuncto preces inuitentur. PVLSATORES, qui alias Matricularii in Eccleſiis. *Aedituus ſeu Pulſator*, in Charta Conradi Epiſcopi Friſingenſis an. 1327. in Metropoli Salisburgenſi tom. 2. pag. 443. Vide *Cloca*.

PVLSATORIVM. (1) Locus, vbi examinabantur *Pulſantes.* Synodus Aquisgran. an. 789. cap. 71. et lib. 1. Capit. cap. 69. *Ad Monaſteria venientes ſecundum regularem ordinem primo in Pulſatorio probentur, et ſic recipiantur.* (2) († Molendinum ad pannos aptandos, vel ad terendum corticem querneum aptum, i. q. *Molendinum batannum.*) Charta an. 1254. in Tabulario Eccleſiae Autiſiod. fol. 238. *Vendiderunt molendinum ſuum, et Pulſatorium cum ſuis pertinentiis.* V. ſupra *Pulſare* 3.

PVLSATVM vinum, Gallis *Vin pouſſé et bouté*, in Charta Libertatum Villae Carroſenſis in Biturigibus an. 1194. apud Thomaſſerium.

† PVLSATVRA, pulſatio campanarum. Ordinar. Mſ. S. Petri Auraevall.

PVLSATVS, impulſus, ſuaſio, hortatio, Gall. *Inſtance.* Fulcherii Carnot. Praefat. in Hiſt. Ieroſol. an. circ. 1125.

1125. apud Marten. tom. 1. Anecd. col. 365. *Vnde comparium meorum quorumdam pulſantibus*, (leg. *Pulſatibus*) *aliquotiens motus*, *Francorum geſta* . . . *diligenter digeſſi.*

PVLSINVS, pullus, Gall. *Pouſſin.* Tabular. Prioratus de Domina in Delphinatu fol. 106. V. *Pulcinus.*

PVLSIONES ALARVM. Fridericus II. lib. 2. de Arte venandi cap. 19. *Iuncturae alarum mediae tendentes verſus caput*, *quae a quibusdam dicuntur Pulſiones alarum*, *etc.*

PVLSITARE Campanas, eas repetitis ictibus ferire, tinnire, Gall. *Tinter.* Epiſt. 6. Mauricii Archiep. Rotomag. an. 1233. tom. 2. Spicil. Acher. p. 523. V. in *Pulſare 3.*

PVLSVOSVS, pulſibus plenus. *Pulſuoſus dolor*, apud Cael. Aurel. Tard. lib. 5. cap. 10.

PVLSVS. (1) i. q. *Pulſatio*, ius pulſandi campanas, apud Vghell. (2) Nude pro Pulſatio campanae, apud Rob. Goulet. (3) † Pars capitis quae dicitur tempus, Gall. *Pous.* Lit. remiſſ. a. 1362.

PVLTA, vox Italica, Puls, Gallice *Bouillie.* Vita B. Columbae Reatinae to. 5. Maii p. 376*.

† PVLTERIA, i. q. *Pulmentum* vel *Pulſatorium*, in Ch. MS. a. 1121.

PVLTES, quaeuis obſonia quae coctione praeparantur. Pactus Leg. Sal. tit. 48.

PVLTRELLVS, PVLTRELLA, PVLTRINVS. V. *Poledrus.*

PVLTRONES, Italis *Poltrones*, Gallis *Poltrons.* S. Franciſcus tom. 1. Opuſcul. de Vera et perfecta laetitia pag. 94. *Recedite hinc Pultrones viliſſimi*, *et ite ad hoſpitale.* Dicti autem quaſi *pollice trunci*, vt auctor eſt Salmaſius lib. de Trapezit. foenore pag. 784. Pro ignauis etiam olim habiti, qui ne militarent, ſibi pollices truncabant, vt eſt apud Ammianum lib. 15. de quibus ſunt leges 4. 5. et 10. Cod. Th. de Tironibus, cui ſententiae fauent Lindenbrogius ad Ammianum, Sauaro ad Sidon. lib. 1. Epiſt. 2. Bordelotius ad Petronium, et aliquot alii. Sed et hoſtibus captis interdum manuum pollices truncatos, ne amplius militarent, ſcribit Theophanes ann. 37. Iuſtiniani. Verum hanc coniecturam improbant plerique ex Italis Scriptoribus, qui ab Italico *Poltro*, i. lectus, deducunt, ex quo *Poltroni* dicti *quelli che ſtanno aſſai in letto*, vt ſcribit Landinus in Comment. ad Dantis Infern. 24. Id firmare videtur vox PVLTRONIZARE, Italis *Poltroneggiare*, apud Ioannem XXII. PP. in Bulla apud Waddingum ann. 1317. 34. *Communiter Poltronizans*, (*vulgare eſt Italorum*) *id eſt vitam pinguem volunt cum libertate et ſine labore*, *dediti ſomno et vagationi continuae.*

† PVLTRVS, pullus equinus, in Ch. a. 1048.

PVLTVRA. Monaſticum Anglic. to. 2. pag. 1053. *Et volo*, *vt ſint quieti ab omnibus cauſis*, *et querelis*, *et placitis Ballivorum et Praepoſitorum Hundredi*, *et a Pultura ſerjantorum*, *et de rewardo foreſtarum*, *etc.* Forte *pultura*, pro *pulſatura: Adjournement.* V. *Pulſare 1.*

PVLVERAGIVM. V. mox *Pulueraticum.*

† PVLVERARIVM, i. q. *Pulueraticum*, in Tabul. S. Vict. Maſſil.

PVLVERARIVS. Inter teſtes Chartae fundationis S. Petri Saluienſis an. 1029. tom. 6. Gall. Chriſt. nouae edit. inter Inſtr. col. 174. ſubſcribit *Pontius Pulverarius.* An idem qui infra *Puluereus?* Vide in hac voce.

PVLVERATICVM, Honorarium, ſalarium, merces puluerei laboris, ſeu merces, quae dabatur agrimenſoribus, quaſi pro labore et puluere: ita Cuiacius lib. 4. Obſeru. cap. 18. et ex eo Rigaltius. Id eliciunt ex Conſtitutione Theodoſii et Valentiniani, quae exſtat apud Frontinum de Limitibus agror. *Praecipimus itaque agrimenſoribus*, *vt pro laborum viciſſitudine Geometricae artis*, *fundo*, *cui finem reſtituens in triſinii rationem ſteterit*, *et conuenientiam trium centuriarum ibidem eſſe ſignauerit*, *tres aureos accipiat*, *absque ſua Pulueratica.* Verum *Pulueraticum* aliis quam agrimenſoribus dari docet Lex 16. Cod. Theod. de Tironibus, in qua ſeruis, qui ſe militiae offerunt, *binos ſolidos Pulueratici*

nomine dandos praecipitur. Ita in Nouella Leonis et Maioriani, et apud Senatorem lib. 12. Epiſt. 15. *Indicum Pulueratica* abolita legimus, id eſt, *donatiua*. Eſt igitur *Pulueraticum*, quaeuis merces, quae in laboris praemium dabatur, metaphora ducta a *puluere*, quo palaeſtritae mutuo ſeſe ſolebant aſpergere, certamen inituri, vt corpora ceromate et ſudore lubrica, mutuas prehenſiones non fruſtrarentur. Ita Gellius lib. 5. ait, *victoriam ſine puluere (vt dici ſolet) incruentamque obueniſſe*, hoc eſt, ſine labore, aut certamine: vnde Graeci *κονίεσθαι* et *κονίζεσθαι* pro *ἀγωνίζεσθαι* paſſim vſurpant. *Pulueratici* vocem promiſcue etiam in veteribus Tabulis obſeruare eſt, in quibus variorum tributorum mentio fit, nullo propemodum indicio propriae notionis. Formula 11. apud Lindenbrog. *Nec villas venditas, nec rotaticas, nec foraticas, nec Pulueraticas exactare praeſumatis.* Form. 12. *Nec de carrali euectione, nec de rotatico, nec de pontatico, nec Pulueratico, nec ſaltuatico, requiratis.* His addenda Capitula Caroli M. lib. 6. cap. 219. *Vt nullus homo praeſumat theloneum per vias, nec per villas rodaticum vel Pulueraticum recipere.* Capitulare 5. an. 803. c. 22. *Similiter nec rodaticum, neque Pulueraticum vllus accipere praeſumat.* Quibus in locis ſunt qui putant, *Pulueraticum* dici tributum, quod penſitabatur *pro labore viarum, et puluere in viam regiam comportato.* Ita Goldaſtus, nixus forte eo quod legitur in Capitulis Caroli Magni, loco laudato. Atqui non *puluerantur* viae, quod de vitibus dicunt Columella lib. 11. c. 2. et Palladius lib. 4. cap. 7. ſed ſolidantur. Niſi dicamus, *pulueraticum* idem valere quod *pulueratio* apud eumdem Columellam, *quam ruſtici*, inquit, *occationem vocant, cum gleba refringitur et reſoluitur in puluerem*: ita vt itinerum glebae refringantur et *poliantur*: nam *agros polire* dixit Ennius. Eſt igitur longe veroſimilius hocce vocabulum pro quouis tributo his in locis vſurpari: quod certe euincit Charta Ludouici VI. ann. 1118. apud Doubletum pag. 848. et 851. *Et quoniam ipſa eadem Eccleſia ab anteceſſoribus noſtris in caſtro ſuo per 7. ſeptimanas, a feſtiuitate B. Dionyſii vsque ad B. Andreae, hanc habet conſuetudinem, quam vulgo vocant pedagicum, ſiue Pulueraticum, etc.* Ita in Charta Bertrandi Comitis Forcalcarienſis an. 1028. apud Dionyſ. Saluaingum in Tract. de Vſu iurium Dominic. cap. 34. *Pulueragium* ſumi conſtat: *Et omne Pulueragium, ſeu pedagium quod in dictis locis de Pruneriis, de pineta, et de culca, vel in mandamento eorum conſueuerat percipere.* Tabularium Eccleſiae Dignenſis apud Gaſſendum in Notit. eiusdem Eccleſ. *Bona et prouentus Praepoſiturae Dignenſis conſiſtunt in paſqueriis, bannis, Pulueragiis, etc.* Proinde *Pulueragium*, quod idem Saluaingus in Delphinatu pro tranſitu ouium per terras dominorum percipi tradit, non ita appellatur a puluere, quem in tranſeundo excitant oues, vti aſſeuerat; ſed quod *pulueraticum* et *pulueragium* quoduis tributum ſeu *pedagium* ſonet. Ita etiam Gaſſendus tradit libro citato pag. 21. *Iura pedagii ſeu pulueragii, vt vocant.* Cuiusmodi vero fuerit *ius pulueragii* in Delphinatu, refertur in veteri Areſto an. 1458. quod ab eodem Saluaingo deſcribitur. Clarioribus tametſi rurſus firmari licet Cangii aliorumque doctiſſimorum ſententia, quibus *Pulueraticum* et *Pulueragium* pro quouis tributo vſurpari placet, vt ex Praecepto Ludouici Pii an. 836. in Append. Marcae Hiſp. col. 773. *Nec non mediam partem Pulueratici ex raſica, et ex mercato ſimiliter, ſeu de paſcuario, conſtitueremus.* Ex Statutis Forojul. MSS. an. 1235. *Statuimus quod nullus recipiat ratione Pulueragii ſeu pedagii aliquid de ouibus in eundo vel redeundo.* Denique ex Sententia arbitrali an. 1303. inter Aymarum de Pictauia et Iacobum Abbat. Ciſterc. *De non exigendo et leuando pedagium ſeu Pulueragium per terram ſuam de propriis rebus ſeu anima-*

animalibus dicti dom. abbatis et paſtorum ſuorum. PVLVERAGII OCCASIO, illius percipiendi ius. Statuta Arelat. art. 55.

PVLVERATVS. Epiſt. Petri de Condeto apud Acher. tom. 2. Spicil. p. 559. *Tantos in occurſu ſuo proſtrauerunt Saracenos, quod vsque ad dimidiam leucam, vt aeſtimant, totam terram reddiderunt cadaueribus Pulueratam.* Id eſt, cadaueribus quaſi puluere coopertam.

✝ PVLVEREA; i. q. mox *Puluereta*, apud Murat. tom. 2. Antiq. pag. 845.

PVLVERETA, ludi genus. Statuta Vercell. lib. 4. fol. 84. *Item quod aliquis cuiuscunque conditionis exiſtat, non audeat vel praeſumat ludere ad ludum correzole vel Puluerete.* V. *Poluerella* et *Pulueritia.*

PVLVEREVS, aduena, extraneus, Gall. *Piedpoudreux.* Charta an. 1100. ex Chartul. Matiſcon. V. *Pedepuluerosi* et *Puluerarius.*

PVLVERITIA, ludi genus, vt ſupra *Puluereta.* Statuta Riperiae cap. 168. fol. 23. vo. *Si quis aueritator repertus fuerit ludere ad corrizolam, vel Pulueritiam, vel alium ludum de partito ex quo homo poſſit capi, vel decipi, condemnetur in libris decem paruorum.* V. *Poluerella.*

PVLVERIZATVS, diſtinctus, varius, reſperſus, Gall. *Parſemé.* Charta ann. 1382. apud Rymer. tom. 7. pag. 356. Vide alia notione in *Pedepuluerosi.*

PVLVICINARE, *Pluitare, ſaepe pluere.* Gloſſ. Iſidori. Emendat Gebhardus, *Pluuitare, pluitare.* Suſpicatur Martinius *Puluicinare* dictum a ficta voce *puluix*, vt ſit minutim et quaſi pulverea pluuia pluere.

PVLVILLVS. Traditiones Fuldenſes lib. 2. trad. 238. *Cum . . . pecoribus, id eſt oues 40. aucae 18. Puluilli 2. capones 2.* Forte *pulli* vel *pulcilli*, Gall. *Pouſſins.* V. *Pulcinus.*

PVLVINARIVM, *Sacrarium*, ἕδος, ἑδρασμα. Gl. Lat. Gr. Codex Regius: *Pauimentum, ſacrarium.* PVLVINARIVM OPVS. Monaſticum Anglic. tom. 3. pag. 317. *Amictus de opere Puluinario cum paruis ſcutis.* Forte *plumario.* Vide P[...] natus.

PVLVINCERIA, *area* [...] Gloſſ. Iſid. Vbi viri docti reſtitu[...] *Polinctoria.*

PVLVINVS. (1) Puluis. Otto Mo[...]na in Hiſt. Rerum Laudenſium p[...] 69. (2) † *Puluini, machinae qu[...] naues deducuntur et ſubducuntur [...] portum*, in Gloſſ. vet. Cod. 761[...]

PVLVIS, nempe tormentarius. T[...]mas Walſinghamus pag. 323. V[...] *Bombarda.* PVLVIS PYRIVS, e[...]dem notione, a Gr. πῦρ, ignis. C[...]talog. Epiſcop. Hauelberg. apud L[...]dewig. to. 8. Reliq. MSS. pag. 3[...] CVM PVLVERE *et hamis* [...] *comprehendere*, in Capitulari de [...]lis cap. 69. PVLVERIS EXC[...]SIO, contemtus argumentum [...] ex iis, quae habentur Matth. 10. [...] Marc. 6. Gregorius Turon. de Vi[...] Patrum cap. 4. PVLVIS MORT[...]LIS. Agobardus lib. de Grandi[...] cap. 16. *Ante hos paucos annos [...]minata eſt quaedam ſtultitia, cum [...]ſet mortalitas boum, vt dicerent Grimaldum Ducem Beneuentanorum transmiſiſſe homines cum Pulueribus, quos ſpargerent per campos et montes, prata et fontes, eo quod eſſet inimicus Chriſtianiſſimo Imperatori Carolo, et [...] ipſo ſparſo Puluere mori boues, prop[...] quam cauſam multos comprehenſos [...]diuimus et vidimus, et aliquos occiſos, pleroſque autem affixos tabulis in [...]men projectos atque necatos.* Paſchaſius Ratpertus in Vita Walae Abb. Corbeienſis lib. 2. cap. 1. *Obſtupeſ[...] valde . . . quod nemo noſtrum, [...] ad plenum veritatem de illo aude[...] poſteris narrare, licet audeat denge[...]re peccata populi longe diu accumula[...]ta, clades, peſtilentias, fames, [...] qualitates aërum, terroreſque [...] viſionum. Quibus profecto malis pr[...]ceſſit prior Puluerum fallax adm[...]tio, ſub qua tanta fuit vexatio et pr[...]digium mendacii, vt prudentibus [...]retur intelligi, quod vniuerſus [...] ad tentandum eſſet expoſitus in ma[...]bus inimici.* Capitulare 1. ann. 810. cap. 3. et Appendix 2. Ludouici P[...] ad lib. 4. Capitul. Caroli M. cap. 27. *De homicidiis factis anno pr[...]ſenti*

ſcuti inter vulgares homines, quae propter Pulverem mortalem acta ſunt. Vide Baluzii Notas ad Capitul. col. 1199.

PVLVLARIVS, officium in coquina regia, cui pullorum ſ. altilium cura incumbit. Ch. Mſ. a. 1313.

PVLVLATIVM, cremie, in Gloſſ. Lat. Gall. Cod. 7692. V. Pulaia.

[PV]LVS, pro Pulex, vt videtur, in Vita B. Hugonis de Lacerta apud Marten. tom. 6. Ampl. Collect. col. 1169. Ad Dei famulum didicimus properaſſe (virum) quem ſic quotidie acris tortura cum Pulis peſſimis, quae ſcilicet Ira dolens ruſtice nominatur, variis corripiebat tormentis, vt etc.

[PV]LZINETTVM, f. pro Pulvinettum, Puluillus, puluinulus. Computus ab anno 1333. ad 1336. tom. 2. Hiſt. Dalph. p. 274.

[P]VLZINVS, V. Pulcinus.

[P]VLZ[ON]VS, Italis Polza, apud Petrum [de] Creſcentiis lib. 10. de Agricult. cap. 28. dicuntur ſagittae baliſtarum in capite groſſae: eiusdem veteri Gallico interpreti, materas got en la teſte de devant.

[P]VMATA, V. Puniata.

[P]VMBELLVS, neſcio quae cibi vel placentae ſpecies monachis Solemniacenſibus apud Lemouicas apponi conſueta in maioribus feſtis, quae tempore Quadrageſimae non celebrabantur. Codex MS. Conſuetud. eiusd. loci: Annunciatio B. Mariae ſepias et anguillas cum porrata ſicut in feſto beati Eligii in Quadrageſima; ſi euenerit in carnali ſepias et roſiolos et Pumbellos, etc. Rurſum iidem pumbelli aſſignantur diebus Epiphaniae, Dedicationis eccleſiae, Aſcenſionis Domini. V. Palmola et Paumellya.

[P]VMIFER, V. Pomifer.

[P]VNCHA. (1) Pera. V. Punga. (2) Pugna, ni fallor. Placitum ann. 1158. inter Probat. tom. 2. nouae Hiſt. Occitan. col. 571. Vide Punna in Pugna 3.

† PVNCHERIA, menſurae annonariae ſpecies, f. i. q. Punheria, in Ch. Mſ. a. 1343.

† PVNCHERIVM, cauum quod pungendo fit. Stat. a. 1227.

† PVNCHONA, ſcalprum ſignatorium, Gall. Poinçon, in Ch. Eduardi reg. Angl.

PVNCTA. (1) Acumen, Gall. Pointe. Hiſtoria Abbendonenſis Monaſt. in Anglia. PVNCTA PEDIS, illius extremitas, Gall. Pointe du pied. Miracul. S. Bernardini tom. 5. Maii p. 283. (2) Promontorium, Lingua terrae, pointe de terre, apud Sanutum lib. 2. part. 4. pag. 87. (3) PVNCTA TERRAE, idem quod Petia, pars, portio, Gall. Piéce. Charta an. 1224. ex Tabul. Corb. († Potius fodicatio ad ceſpites eruendos.) (4) Granum, Grain: vox Monetariorum, Donner le Poignant au maiſtre. Statutum ann. 1342. tom. 2. Hiſt. Dalphin. p. 420. col. 2. (5) Stragulum acu punctum, Gallice Courtepointe. Statuta Ord. Valliſcaulium an. 1238. apud Marten. tom. 4. Anecd. col. 1661. Nullus prior extra domum ferat culcitram, Punctam vel coopertorium. Vbi forte leg. ſine diſtinctione Culcitram punctam. (6) † Ornamenti genus, fibula, acus, in Conſtit. Carmelit. Mſ.

PVNCTADOR, V. Punctator.

PVNCTARE. (1) Vgutioni et Ioan. de Ianua, Puncta facere, vel puncta diſtinguere: unde Diſpunctare, remouere punctum: Repunctare, iterum punctare. Guarinus Veronenſis, ſeu Auctor dialogi de Arte punctandi: Punctus eſt ſignum, quod vel figura, vel mora ſua, clauſulas ſeparat, ſenſus diſtinguit, animum recreat, ſpatiumque cogitandi relinquit, etc. Ita quidem hiſce locis punctus idem valet quod punctum, quod periodi ſenſum claudit: et punctuare, vel pungere, punctum adpingere, vel periodum puncto diſtinguere. Quod quidem acceptum referri debere Carolo Magno, qui procurante Alcuino punctorum diſtinctiones vel ſubdiſtinctiones reſtituit, docet Mabillonius lib. 1. Diplom. cap. 11. §. 15. Ad haec quippe tempora nulla verborum a Notariis facta diſtinctio eſt; ſed et in libris tametſi vſitata, in Diplomatibus tamen ſerius obtinuit. At Puncta, apud Scripto-

res, infimae aetatis praeſertim, dicuntur ea, quae in ſingularum linearum initio et fine deſcribuntur, vel ſubula punguntur, intra quae exarantur ipſarum linearum ductus, quos *ſulcos* vocant, quod maxime in codicibus e pergameno confectis obſeruatum. S. Hieronymus Epiſt. ad Laetam. (2) Notare, ſignare, Gall. *Piquer, marquer.* Statuta Bertrandi de Turre Epiſc. Tull. an. 1359. apud Baluz. tom. 2. Hiſtor. Aruern. p. 856. *Si vero deinceps in taberna, vel in platea publica, vel in loco communi clerici in ſacris ordinibus conſtituti vel beneſiciati ad taxillos ludere vel Punctare aut transuerſare, vel participare cum ludentibus ad taxillos ad lucrum et damnum praeſumpſerint*, etc. Niſi ibi *Punctare* eadem notione accipiendum ſit, qua Galli dicunt *donner* vel *prendre de l'argent à Paquer*, cum ſcilicet aleator ab alio pecuniam mutuo accipit, quam cum fenore reſtituit quoties vincit. Caeterum pro notare occurrit in Epitome Conſtit. Eccl. Valent. inter Conc. Hiſp. tom. 4. p. 194. † Neutra huius vocis expoſitio ſenſum attingit; *punctare* enim eſt teſſeris ludere, vt quis alterum *punctis* vincat, Gall. ol. *Pontoyer*. (3) PVNCTARI, dicuntur, qui certis officiis ſuis ſibi iniunctis, vel ex debito, adeſſe negligunt, vulgo *Piquer*, in Conſtitut. Ioan. Archiep. Nicoſienſis an. 1320. cap. 2. 7.

PVNCTATIM, articulatim, quaſi per puncta. Charta an. 1095. in Tabular. S. Victoris Maſſil. V. in *Punctum* 2.

PVNCTATOR, qui abſentes a choro et officiis diuinis *punctis* notat, Gall. *Piquour*. Vita S. Bogumili tom. 2. Iunii p. 347. PVNCTADOR, in Litteris Pii V. PP. ibidem p. 119. PVNCTVATOR, eadem notione, in Statutis MSS. Capituli Audomar. PVNCTVARIVS, eodem intellectu, in Epiſt. Clementis IV. PP. an. 1267. apud Marten. tom. 2. Anecd. col. 480.

† PVNCTIO, conuentio, pactum, in Magn. Paſtoral. Epiſc. Pariſ.

PVNCTORIVM, ſubula, qua pergamenum *punctatur*, vel pungitur. Guigo in Statutis Cartuſianorum cap. 28. §. 2.

† PVNCTOSVS, cuſpide inſtructus, in Stat. Vallis-Ser.

† PVNCTVALITER. (1) Diligenter, ſedulo, in Ch. a. 1440. (2) Certo, apud Steph. de Infeſtura.

PVNCTVARE, ſtatuere, definire, paciſci. Elmham. in Vita Henrici V. Reg. Angl. edit. Hearnii cap. 14. p. 28. V. *Punctuatio* 1. APPVNTVARE, eadem notione, in Charta ann. 1182. ex Tabul. S. Albini Andegau.

PVNCTVARIVS, PVNCTVATOR, V. ſupra *Punctator*.

PVNCTVATIO. (1) Conuentio, pactum, Gall. *Traité*, apud Elmham. cap. 21. p. 47. APPVNCTVATIO, eadem notione, in Chron. Ioan. de Whethamſtede p. 346. [illegible]) Scriptio. Iohannes Diaconus [illegible] Vita S. Iſidori agricolae tom. 3. Maii p. 514. (3) † Modulatio, in Stat. Mſ. eccleſ. Laur. Rom.

PVNCTVM. (1) Ipſa chartae vel ſcripti verba. Regeſt. Magn. Dier. Trecenſ. ann. 1289. apud D. Bruſſel tom. 2. de Vſu feud. p. 927. *Ad quos vſus dicti burgenſes per Punctum cartae ſuae ſe attendere dicuntur.* (2) In pſalmodia, Syllaba. Statuta antiqua Ordinis Cartuſienſ. 1. part. cap. 39. §. 1. *Si ea, quae cantando delectationem afferunt, amputentur, vt eſt fractio et inundatio vocis, et geminatio Puncti, et ſimilia, quae potius ad curioſitatem attinent, quam ad ſimplicem cantum.* Vbi Neumae innuuntur. Et §. 4. *Punctum nullus teneat, ſed cito dimittat. Poſt Punctum bonam pauſam faciat.* Adde §. 5. Cap. 50 *In monoſyllabis vel barbaris dictionibus debet in ſine geminari Punctum, cum ſit interrogatio, tam in Epiſtola quam in Euangelio.* PVNCTVS, eadem notione, in Inſtitut. Patrum de Modo pſallendi apud Thomaſ. in Append. ad Reſponſ. S. Greg. p. 443. Hinc PVNCTVATIM CANERE. Charta Caroli II. Regis Siciliae an. 1304. apud Vghellum tom. 7. p. 897. Vbi *tractim et pau-*

punctatim, eſt vno tenore abſque vlla modulatione cantare, ſingulis tamen *punctis*, i. verbis, quodammodo tono eleuatiori notatis, ita vt qui cantat, iis immoretur. Haud ſcio an melius de graui et diſtincta modulatione intelligatur, vt et in Statutis antiquis Canonic. Regular. apud R. Duellium tom. I. Miſcell. pag. 86.

Punctatim pſallendo Deo, cantentque moroſe.

Hinc emendanda Statuta Valent. Eccl. inter Concil. Hiſp. tom. 3. p. 511. *Semper vnus leuet pſalmos, et Punctatis, ſine ſyncopa legant pſalmos ac lectiones.* Vbi leg. *Punctatim.* (3) Vulnus cuſpide factum. Lex Ripuar. tit. 4. cuius inſcriptio eſt, *de puncto.* (4) PVNCTVM, articulus, caput, Gall. *Point, article.* Litterae Ruperti Electoris Palat. ann. 1356. apud Ludewig. tom. 5. p. 582. *In omnibus ſuis tenoribus, ſententiis, Punctis, et clauſulis*, etc. V. *Punctus* 2. (5) PVNCTVM, ſalarium, honorarium, quod iis tribuitur, qui officiis eccleſiaſticis interſunt; ſic dictum, quod praeſentes *puncto* notabantur. Statuta Eccl. Valent. inter Conc. Hiſpan. tom. 4. p. 135. *Puncta* nuncupantur etiam ſalaria conceſſa a Principe primatibus aduocatorum. De his vide Cuiac. lib. 13. Obſeruat. cap. 2. (6) PVNCTVM. Globulus, Gall. *Bouton;* († vel potius fibula.) Statuta Milonis Epiſc. Aurel. ann. 1314. apud Marten. tom. 7. Ampl. Collect. col. 1286. *Statuimus, quod quilibet ſacerdos de cetero ſupertunicale clauſum habeat, ſcilicet ſine Punctis.* Occurrit rurſum pag. 113. (7) IN PVNCTO ESSE, phraſis Gallica, *Etre ſur le point*, in procinctu. Charta ann. 1377. ex Bibl. reg. DE PVNCTO IN PVNCTVM, phraſis etiam Gallica, *De point en point*, accurate, diligenter, ſumma cura, in Litteris Philippi VI. Reg. Franc. an. 1339. tom. 2. Ordinat. p. 133. (8) † Terminus, limes, quia certis *punctis* diſtinguitur. Ch. Mſ. a. 1220. (9) † Vox generalis, qua res quaeuis, negotium quodlibet ſignificatur.

† PVNCTVOSVS, in *punctum* ſ. acumen deſinens. Lit. remiſſ. Mſ. a. 1388.

PVNCTVRA. (1) Punctio. Iul. Firmicus lib. 8. cap. 21. (2) † Pleuritis, pungens lateris dolor, Ital. *Puntura*, t. 2. Sept. p. 470.

PVNCTVS. (1) Quinta pars horae, apud Bromptonum. Rabanus de Computo apud Baluz. tom. I. Miſcell. p. 17. Diſc. *Punctus quid eſt?* Mag. *Quarta pars vnius horae.* Diſc. *Vnde dictus eſt Punctus?* Mag. *A paruo puncti tranſcenſu, qui fit in horologio. Punctus quippe a pungendo dictus eſt, eo quod quibusdam punctionibus certae deſignationis in horologiis deſignatur. Punctus autem habet minuta duo, et dimidium, partes tres, et ſemiſſem, et quadrantem vnius partis, momenta decem, oſtenta quindecim, atomos VDCXL. Quatuor ergo Puncti horam faciunt.* V. *Oſtentum.* (2) Articulus, caput, Gallice *Point, article.* Charta Edwardi III. Reg. Angl. an. 1357. apud Rymer. tom. 6. p. 43. V. *Punctum* 4. (3) Actus, factum, Gall. *Fait.* († Rectius, vt videtur, conditio, conuentio, pactum. V. *Punctio.*) Litterae Henrici IV. Reg. Angl. ann. 1409. apud Rymer. tom. 8. p. 570. (4) Acumen, mucro, Gall. *Pointe.* Charta an. 1392. apud Rymer. tom. 7. p. 713. V. *Puncta* 1. (5) PVNCTVS, in pſalmodia. V. *Punctum* 2. (6) † Inuſta ferro acuto et calido plaga. Lit. remiſſ. Mſ. a. 1409.

† PVNEIRA, quantum pugno continetur. Ch. Mſ. a. 1082. V. *Puniata.*

PVNEX, pro *Pumex*, in Tranſlat. S. Felicis Conf. inter Conc. Hiſp. tom. 3. p. 297.

PVNGA, pera, Saxonice *Pung.* S. Audoënus in Vita S. Eligii lib. I. c. 10. *Quoties brachile aureum, Pungam quoque auro gemmisque comptam ſibi ſubripuit, tantum vt miſeris ſuccurreret.* Magis placeret *Pugna*, qua voce pugni ornamentum ſignificaretur, cum ad *brachile* propius accedat, quam pera, cui aurum, et gemmae vix conueniunt: ſi tamen hanc vocem ex Cod. MS. optimae notae reſtitueritDucheſnius. Nihil enim temere

mere definiendum, cum infra cap. 12. legatur: *Habebat* (Eligius) *burſas eleganter gemmatas*. Vide ſupra *Pugna* 1. et 2. Angilbertus Abbas Centul. apud Hariulfum libr. 2. cap. 10. *Codex eburneus auro paratus* . . . *Punga auro parata* 1. *incenſaria argentea auro parata* 4. etc Ita Graeco-Barbaris, πύγγη et πυγγίον, eſt ſacculus, burſa, crumena ex corio confecta, vnde Gallis *Poche*. PVNCHA. Statuta Maſſilienſia MSS. an. 1276. *Tunica rugata cum Punchis*. POCHIA. *Pochia*, *ſeu Biſſacus*, in proceſſu de Vita et mirac. B. Mariae de Malliaco num. 42. POWCHIA. Wilh. Thorn. an. 1348.

PVNGATIVVS, pungens, Gall. *Piquant*. Mirac. B. Simonis de Lipnica to. 4. Iul. p. 556. PVNGITIVVS, eadem notione. Epiſt. Gaufridi Abb. apud Marten. tom. 1. Anecdot. col. 502.

† PVNGVLONVS, ſtimulus, Ital. *Pungolo*, in Ch. a. 1196.

† PVNHADERIA, menſurae annonariae ſpecies, in Ch. Mſ. a. 1342. V. *Punheria*.

PVNHALIS, gladius, pugio, ſica, Gallice *Poignard*. Charta ann. 1200. ex Tabul. Archiepiſc. Auſcit.

† PVNHARIATA, modus agri vnius *punheriae* ſeminis capax, in Ch. a. 1304. PVNHERIATA, in alia 1361. V. *Punieyrata*.

PVNHERIA, annonariae menſurae ſpecies, vt ſupra *Pugneria*. V. in hac voce. Limborch. Hiſt. Inquiſit. p. 113. V. *Poignia* et infra *Puniera*.

† PVNIA, pugillus, i. q. *Pugnata* 1. in Ch. a. 1354.

PVNIATA. Tabularium Prioratus Lewenſis apud Spelmannum: *Lanceta, qui pro ſale ierit, habebit vnam panem, et vnam Pumatam ſalis*. Vbi legendum *Puniatam*, ex Gallico *Poignée*, quantum pugno quis continere poteſt. V. *Poignia*, et *Palmata*.

† PVNIBILIS, puniendus, in Litt. remiſſ. a. 1354.

PVNIERA, vt ſupra *Punheria*, in Tranſactione an. 1351. inter Abbatem et Monachos Craſſenſes ex lib. viridi fol. 53.

PVNIEYRATA, modus agri, apud Occitanos, vnius *pugneriae* ſementis capax. Charta Annae Dabſac dominae Montis-Aſtruci an. 1438. V. *Pugneriata*.

PVNIMENTVM, poena, ſupplicium, (Ius poenas decernendi,) Gall. *Punition*. Conſuetud. Marchiae Dombar. art. 3.

† PVNIRE, occidere, t. 5. Sept. p. 791.

PVNITAS, vt *punimentum*: Chron. Watinenſ. Monaſt. apud Marten. tom. 3. Anecd. col. 825.

PVNITIO, Ius reos puniendi. Charta fundat. Abbatiae Perrodii-noui an. 1209. apud Menag. Hiſt. Sabol. p. 364.

PVNNA, V. *Pugna* 3.

PVNTA, Italis et Hiſpanicis, acumen, Gall. *Pointe*. Iohan. Demuſſis Chron. Placent. ad an. 1388. apud Murator. tom. 16. col. 681. V. *Puncta* 1. et *Punctus* 4.

PVNTALE, vox Italica, Academicis Cruſcanis, *Fornimento appuntato, che ſi mette all' eſtremità d'alcune coſe*. Res quaeuis *in puntam* ſeu acumen definens. Chron. Petri Azarii apud Murator. tom. 16. col. 394.

PVNTARIA, f. Appendiriae, Gallis *Dépendances*. Chronicon S. Vincentii de Vulturno l. 2. p. 685. *Cum aliis caſalibus, et territoriis, et Puntariis in loco, vbi dicitur*, etc.

† PVNTELLVS, ſcalprum ſignatorium, Gall. *Poinçon*. Stat. ant. Florent.

PVNTVM pro *Punctum*, vel *Punctus*, pars horae, in Chron. Domin. de Grauina tom. 12. Murator. col. 569.

† PVNVS, cuſpis, mucro. Lit. remiſſ. a. 1399.

PVPARE, *creſcere*, in Amalth. ex Papia. Statuta Saluciar. Collat. 7. c. 196.

† PVPETVS, f. miniſter coquinae, a Lat. Pupus. Libert. Vienn. a. 1361.

† PVPILLARIETAS, pupilli ſtatus et conditio, Gall. *Pupillarité*. Teſtam. a. 1294.

PVPILLARITER, pupillari ratione, vt pupillo conuenit. Teſtament. Iohannis Dalphini an. 1318. tom. 2. Hiſt. Dalph. p. 172. col. 2.

PILLVS pro Pupilla. Capitula ad Legem Alamannor. c. 1. edit. Baluzii.

PIOR, παιδεύομαι, in Gloſſ. Lat. Græc.

PLICI, pro Publice, in Teſtam. Chrodardi Comit. apud Mabill. Diplom. lib. 2. c. 27. §. 10. *Actum in villa, quae dicitur Mareleia, Puplici, etc.* Gloſſ. Lat. Gr. *Puplice*, δημόσια. *Puplico*, δημοσιεύω. Vbi in MSS. *Publice*, *Publico*.

PPIS CAPITIS, V. *Prora*.

PPVP. Althelmus in praefatione ad librum de Laude virginum;

..... ne poſſit rabula raptor
Regales vaſtans cauſas bis dicere
Pup Pup.

Vox irriſionis eſt, et contemtus, vt in Gloſſariolo ad Cantica natalitia Burgundica apte omnino obſeruatur ex Rabano de Laudibus S. Crucis lib. 1. fig. 2.

.... dire ne dicere
Pup Pup
Rancidus is valeat deceptor, dux et iniqui,
Exemptam riſit praedam qui lucis ab aethra,
Detruſamque diu voluit punire necando hic.

Quae ſic commentantur ab ipſo Rabano lib. 2. *Ne antiquus hoſtis, qui primum parentem noſtrum ſibi conſentientem de paradiſo eiecit, diutius irriſionis eulogio progeniem eius in exilio damnatam fatigaret.*

PVPVLA. (1) Πάλληξ, in Gloſſ. Lat. Graec. Adoleſcens, puella. Chron. Farf. apud Murator. to. 2. part. 2. col. 450. (2) *Imago, quae fit a puellis*; in Gloſſar. ad Doctrin. Alexandri de Villa Dei. V. ſupra *Paupada*.

PVPVS, κόρη ὀφθαλμοῦ. Gloſſ. Lat. Gr. Pupilla. S. Paulinus Poëmate XX. de S. Felice.

PVRA. *In puras credere*, recenſetur inter ſuperſtitiones paganorum, apud S. Audoënum in Vita S. Eligii lib. 2. cap. 15. tom. 5. Spicil. Acher. p. 215. *Nullus Chriſtianus in Puras (al. Pyras) credat, neque in cantu ſedeat, quia opera diabolica ſunt.*

PVRATVS, pro *Purpuratus*, moneta Imperatorum Byzantinorum. Bernardus Theſaur. de Acquiſit. T. S. apud Murator. to. 7. col. 690. V. *Hyperperum*.

PVRCELLVS, pro Porcellus, in Charta apud Madox Form. Anglic. p. 252.

PVRCHACIA, comparatum, acquiſitum, ex Gallico *Pourchaſſer* et *Pourchas*. Charta Gaufridi de Mandeuilla. V. ſupra *Porchaieia*.

PVRCHVTA, penſio, praeſtatio, quae alicui ex *Purchacia* competit. Charta Ludouici Hungar. Regis an. 1362. apud Steyer. in Comment. ad Hiſt. Alberti II. col. 336.

PVRCIVANDVS, Gall. *Pourſuivant d'armes*. Vide ſupra in *Proſecutor*. Charta an. 1555. apud Rymer. to. 15. p. 424. PVRSIVANDVS, eadem notione, in Charta an. 1550. ibid. p. 201.

PVREA, ius e piſis, Gall. *Purée*. Ordinat. Humberti II. ſuper ordine menſarum, tom. 2. Hiſtor. Dalphin. p. 312. col. 2. Vide ſupra *Porea*.

PVREYA, ius, ſeu iuſculum quoduis, idem quod *Potagium* 1. Vide in hac voce. Statuta MSS. Cardin. Triuultii Abb. S. Victoris Maſſil. ann. 1531.

PVRFERIR, f. reficere, Galli dicunt *reprendre un mur*. Comput. ann. 1202. apud D. Bruſſel de Vſu feud. tom. 2. p. CLIII. *De domo Duni et de muris caſtelli Purferir* IIII^C. *l.* ibid. pag. CLIV. *Et pro muro Purferir, et pro plumbo, et pro kernellis* XX. *l.*

† PVRGARE, ſtercus emittere, in Ch. a. 1391.

PVRGARI dicuntur, qui immundis ſpiritibus liberantur, apud Ambroſium lib. 7. Epiſt. 2. Hieronymum in Vita Hilarionis, et alios laudatos ab Henr. Valeſio ad lib. 5. Hiſtor. Eccleſ. cap. 7. vbi καθαρίζειν eadem notione Graecos ſcriptores vſurpare obſeruat. Vide Gloſſar. med. Graecit. in v. καθαρίζεσθαι.

PVRGATIO. Innocentiae probatio, *Eſpurgement*, apud Bellomaner. c. 39. Chartul. S. Magdal. Caſtrodun. fol. 56. Haec vero multiplici ratione peragebatur; vtque ab Eccleſiae canonibus magis probaretur, nuncupata PVRGATIO CANONICA, quae

quae eſt ſuper obiecto crimine, proprio iuramento, vel, ſi oporteat, iuramento compurgatorum de ipſo crimine diffamati innocentiae oſtenſio: ita Lindwodus. Honorius III. in V. Compil. p. 219. Vide *Iudicium*. Atqui haec *purgatio canonica* etiam nunc vſitata in foro Inquiſitionis. Si quis enim de haereſi diffamatus, nec propria confeſſione, nec facti euidentia, nec teſtium productione legitima conuincitur, tenetur, vt abſolutus exeat, teſtibus eiuſdem ac ille conditionis et ſtatus, quique a iudice, eo, quo illi placet numero, definiuntur, purgare ſe de illata infamia; ita tamen, vt ſi defecerit in vno, duobus, tribus, aut pluribus teſtibus, exinde conuictus plene de crimine cenſeatur. Plura vide apud Hofman. in Lexico.

PVRGATORES, iidem, qui *Sacramentales*, *Iuramentales*, *Coniuratores*, de quibus in voce *Iuramentum*. Vtitur Andreas Suenonis in Legibus Scaniae lib. 7. cap. 3.

PVRGATORIVM. (1) Innocentius IV. PP. in Epiſt. ad Ottonem Cardin. Tuſculanum §. 23. *Nos, quia locum purgationis huiusmodi dicunt* (Graeci) *non fuiſſe ſibi ab eorum doctoribus certo et proprio nomine indicatum, illum quidem iuxta traditiones et autoritates SS. Patrum Purgatorium nominantes, volumus, quod de caetero apud illos iſto nomine appelletur. Iſto enim tranſitorio igne peccata vtique, non tamen criminalia ſeu capitalia, quae prius per poenitentiam non fuiſſent remiſſa; ſed parua, et minuta purgantur, quae poſt mortem etiam grauant, ſi in vita non fuerint relaxata.* (2) Locus vbi veſtes et alia eiusmodi eluuntur, in Statut. Ord. Praemonſtrat. c. 12.

PVRGATORIVS MENSIS, Februarius, in quo feſtum Purificationis B. M. celebratur. Chronic. Ditmari Merſeburg. Epiſc. apud Leibnit. tom. 1. Script. Brunſuic. p. 376.

† PVRGATVRA, lauatio, actio purgandi pannos. Stat. pannif. a. 1317.

† PVRGIO, explorator, Gall. *Eſpion.* Gloſſ. Lat. Gall. a. 1352.

PVRGKRAVIVS, vt *Burggrauius*, Burgi Comes. Vide in hac voce Charta Alberti Ducis Auſtr. an. 1330. apud Steyer. col. 30. Occurrit rurſum col. 325.

PVRIFICARE. (1) Culpam aut crimen ſacramento diluere, purgare, *idoneare ſe: Purificare ſe ſicut Le[x] iubet*, in Lege Longob. lib. 1. tit. [...] §. 1. *Purificare ſe ad Legem Dei*, [...] 20. id eſt, ad ſacra Dei Euange[lia]. (2) Exponere, explicare, Practici[s] Gallicis *Libeller*. Epiſtola ann. 140[...] to. 8. Spicil. Acher. p. 207. (3) *Purificari* dicuntur mulieres, quae poſt partum in Eccleſiam veniunt, et benedictionem a Sacerdote ſuſcipiunt ex veteris Legis inſtituto, de quo prae ceteris Durandus in Ration. lib. 7. cap. 7. n. 6. 7. Conradus Vſperg. ann. 1124. Adde Statutum anni 1270. Idem quoque obſeruatum fuiſſe, cum mulieres primo poſt nuptias ad eccleſiam veniebant, docuimus ſupra in v. *Meſſiare*. Quo etiam ſpectant Statuta Nicolai Epiſc. Andeg. Vide mox in *Purificatio*.

PVRIFICATIO. (1) Oblatio, quae a mulieribus, quae poſt partum in Eccleſia purificantur, Sacerdotibus offertur. *Purificationes de partu ſurgentium*, in Tabulario S. Genouefae Pariſ. Charta ann. 1152. in Magna Paſtorali Eccl. Pariſ. ch. 32. PVRIFICATIO BASTARDORVM, oblatio, quae Eccleſiae in *baſtardorum* legitimationibus offerebatur. Tabul. Montis S. Michaelis. Vide *Legitimare* et *Pallium* 1. (2) † Expeditio, explicatio, in Ch. a. 1222.

PVRIFICATORIVM. (1) Linteolum, quo Sacerdos poſt communionem calicem extergit. Ceremoniale Epiſcopor. cap. 12. (2) † Vas purificandis digitis in ſacra liturgia aptum. Inuent. Mſ. a. 1295.

PVRIFICATORIVS, qui purgat. Epiſt. Siricii PP. ad Himer. inter Concil. Hiſp. to. 2. p. 124.

PVRITANI, Secta Reformatorum circa an. 1574. qui puros ſe in doctrina et ritibus prae reliquis venditabant. Vide Honor. Reggium Tract. de Statu Eccl. in Britann. Hoornbeckium Summa controuerſ., Puritaniſmum

aiſinum Anglic. Guillelmi Ameſii, Stockmanni Lexic. Haer. et alios.

RITARE, *emundare*, in Gloſſ. Arabico-Lat.

RITAS. (1) Pura, et ſimplex veritas, Gallis *la pure verité*. Epiſtola Bernardi Archiep. Arelat. ad Innoc. II. PP. ann. circiter 1133. apud Marten. to. 1. Ampl. Collect. col. 718. (2) † Sacramentum, Iuramentum. Conſuet. Catalon. Mſ.

RITER, in lib. 5. Capitul. c. 165. Vide Notas Steph. Baluzii ad libros Capitular. p. 1209.

RPARS, PVRPARTIA, V. *Perpars*.

RPRESTVRA, PVRPRISVRA, PVRPRISVS, V. *Purprendere*.

RPVNCTVS, V. *Perpunctum*.

RPVRA. Veteribus Scriptoribus, veſtimentorum quoduis ornamentum dicitur. Gloſſ. Gr. Lat. πορφύρα ὑφασμένη, *Clauus*. Alibi: Κύκλας, ἡ περὶ τὴν χλαμύδα κύκλος, πορφύρα, *limbus*. *Clauus purpurae* apud Quintilianum. Regula S. Caeſarii ad virgines cap. 7. *Veſtimenta lucida, vel nigra, vel cum Purpura, vel bebrina nunquam in vſu habeant.* PVRPVRA ALBA. Vincentius Beluacenſis lib. 33. cap. 30. de Tartaris: *In prima die veſtiti ſunt omnes Purpuris albis, in ſecunda vero rubeis.* Cap. 36. *Tentorium de purpura rufa.* Necrologium Eccleſiae Pariſienſis 15. Kal. Aug. *Dedit nobis tres Purpuras albas, de quibus factae ſunt caſulae, dalmatica, tunica, et pallium ad patenam. Eſcarlate blanche* apud Froiſſartem. PVRPVRACLAVATVS, vnico verbo, vt *Auroclauatus*. Gloſſ. S. Benedicti cap. de veſtimentis: *Clavi*, σημεῖα. *Clauare*, πορφυρῶσαι. Stephanus II. PP. *Colobio indutum candidiſſimo, Purpuraclauato.* Vide Senat. lib. 6. Epiſt. 31. PVRPVRAM ADORARE dicebantur, quibus Imperatorum chlamydis laciniam tangere vel oſculari conceſſum erat: cuius quidem ſacrae purpurae adorandae is ritus erat, vt Patricii quidem ad dextram Principis mammam adorarent, Principesque recedentium caput deoſcularetur: Senatores vero ac caeteri genu dextro ante Principem flexo diſcederent, vt eſt apud Procopium in Hiſtor. arcana ſub finem. Vide Senatorem lib. 11. Epiſt. 20. Henricum Valeſium ad lib. 15. Ammiani et Iacobum Gothofredum ad l. vn. Cod. Th. de praepoſitis ſacri cubiculi, et ad l. 6. de Decurion.

PVRPVRARIVS, πορφυροβάφος, in Gloſſ. Gr. Lat. Ibidem πορφυροπώλης, *Purpurarius*. Occurrit in veteribus Inſcript. 621. 4. 649. 9. *Purpurarius fucus*, apud Solinum cap. 27. *Negotiantes Purpurarii* in leg. 10. ex Cod. Theodoſ. de excuſ. muner. qui purpuram vendunt.

PVRPVRATVS. (1) PVRPVRATI, PORPHYRETICI, PORPHYROGENITI, Imperatorum ac Regum liberi, in *purpura*, ſeu patre Imperatore vel Rege nati. Senator lib. 11. Epiſt. 1. *Placidiam mundi opinione celebratam . . . Purpurato filio* (Valentiniano) *ſtuduiſſe percipimus.* Apud eumd. lib. 8. Ep. 5. *Purpuratam infantiam* filium vocat Athalaricus Rex. Nebridius Stilichonis gener *Purpuratorum ſocius*, i. filiorum Imperatoris fuiſſe dicitur apud S. Hieronymum in Ep. 9. Vide, quae obſeruat Cangius ad Alexiadem p. 321. (2) Moneta Imperatorum Byzantinorum, V. *Hyperperum*.

PVRPVRILLA, PVRPVRELLA. Gloſſae Iſidori: *Purpurilla, locus extra portam, quo purpurea veſte vterentur.* Vbi leg. ſuſpicatur Graeuius: *Purpura, aulae locus, quo puerperae Auguſtae vtebantur;* quippe qui intelligat Iſidorus triclinium in aula Conſtantinopolitana, in quo Auguſtae parere ſolebant. Vide Cangium in CP. Chriſt. lib. 11. c. 4. Charta ann. 1197. apud Vghellum tom. 7. p. 1275. *Vnam zonam de ſeta rubea, vnam planetam de Purpurella cum apparatu ſuo, vnam planetam de cendato rubeo, etc.* Idem quod Purpura.

PVRPVRITICAE COLVMNAE, porphyreticae, Capitolino in Antonino, ex porphyretico marmore, de quo Suet. in Nerone. Vetus Inſcriptio Romae.

PVRSIVANDVS, V. *Purciuandus*.

PVRVLENTATIO, exulceratio, ſuppuratio, apud Coel. Aurel. Tard. lib.

lib. 5. c. 3. *Purulentia* metaphorice apud Tertull. lib. de pallio ſub finem.

PVRVS. *Ad purum*, id eſt, ſuper nudum corpus. Guibertus lib. 2. de Bello ſacro. *Purum Argentum*, illud dicitur in Charta ann. 1207. apud Stephanot. to. 1. Antiq. Benedict. Occitan. MSS. p. 406. *quod ſe defendit ab igne, et martello.* † AD PVRVM PONERE, vox monetariorum, ad probationem ſeruare. Ch. Mſ. a. 1362.

PVS. (1) Gregorius Turon. de Vitis Patr. c. 19. *Mulier quaedam filiam ſuam exhibuit vulneribus plenam, et vt quidam vocant, Pus eadem genuerat.* (2) Alia notione. Traditiones Fuldenſes lib. 2. cap. 82. *Trado . . . vnum caballum, et boues 3. domum vnam, et aream vnam, et Pus vnum, 20. porcos, etc.* f. Puteus, Gall. *Puy*, prouincialibus *Pous.*

PVSA, idem videtur, quod *Picta*. Terrarium Chaſtellarum ann. 1391. *Sub ſeruitio III. ſolid. V. den., et vnius Puſae monetae ſeruitii.*

PVSCA, V. *Poſca.*

PVSCVLA, V. *Forſtulla* et *Poſca.*

PVSCVLENTVS, V. *Poſca.*

PVSIA. Iſidorus lib. 17. cap. 7. de Arboribus: *Pauſia, quam corrupte ruſtici Puſiam vocant, viridi oleo et ſuaui et apta: et dicta pauſia, quod pauiatur, id eſt, tundatur.* V. *Pauſea.*

PVSILLANIMIS. Gloſſ. Gr. Lat. ὀλίγωρος, *Puſillanimis*, Ὀλιγωρία, *puſillanimitas, ſegnitia.* Interdum *Puſillanimis* vſurpatur pro, *ad miſericordiam motus.* Vita S. Gudilae Virg. c. 3. *Pro cuius incommodo, compaſſione, et pietate Dei virgo Puſillanimis facta:* vbi Bollandus, *id eſt mota ad commiſerationem.* Teutonicus Idiotiſmus, weichmüthig, id eſt ἀείδακρυς, *ad lacrymas pronus*, ac *Puſillanimis.*

PVSILLARES, pro *Pugillares*, ſemel ac iterum in Teſtamento Heccardi Comitis Auguſtodunenſis apud Perardum p. 26.

PVSILLITAS. (1) Vt *Puſillanimitas*, ſegnitia. Epiſt. Iohan. de Monſterolio apud Marten. to. 2. Ampl. Collect. col. 1446. (2) Paruitas. Vener. Beda in Geneſim apud eund. Marten. tom. 5. Anecdot. col. 115.

PVSILLVS, iunior. Charta an. 1149. in Tabul. Maior. Mon.

PVSILMANNVS, ſeruus culinarius, Gallis *Marmiton.* Conſuet. MSS. Eccl. Colon. ex Bibl. Eccl. Atrebat. *Magiſter coquinae IIII. den. et ob. quatuor coci, et duo Puſilmanni cuilibet ob.*

PVSINGERE, *pungere*, ὑπονύττω in Gloſſ. Lat. Gr. Sangerm.

PVSIOLA, dimin. a Puſa, puellula. Chron. Anglic. Th. Otterbourne p. 187.

† PVSIOLVS, paruulus, t. 2. Sept. p. 267.

PVSTELLA, vt *Puſula*, V. *Acceſſa* ...

† PVSTELLOSVS, puſtuloſus, ap. Alex. Iatroſoph.

PVSTERLA, PVSTERNA, PVSTIRVLA, V. *Poſterula.*

PVSTICAE, ligna ſeu trabeculae in nauibus, quibus inſiſtunt rami, Italis *Poſticci.* Sanutus lib. 2. part. 4. cap. 11.

PVSTVRA, vt *paſtura*, in Statutis Arelatenſ. art. 32. ex Cod. MS. D. Brunet fol. 26. vo.

PVSVLA, pro *Puſtula.* Marius Aventicenſis. V. Martinii Lexicum.

PVTA. (1) *Vt puta*, mendum forte pro vtpore, in Vita MS. S. Werwaloei fol. 108. *At vero illa vt Puta prudentiſſima, non ad luctum mortuorum, ſed ad Deo gratias agendum conuerſa, etc.* (2) † Meretrix, ſcortum, Gall. *Pute*, in Gloſſ. Gall. Lat. Cod. 7692.

PVTACILLA, κατάπτυσμα, in Gloſſ. Lat. Graec. vbi forte ex Vulcanio reſtituendum *ſputabilia.*

PVTACIOLVM. V. *Pittaciolum.*

PVTACIVS, cati ſeu felis ſpecies, († Muſtela ſilueſtris,) Aremoricis *Pudaſk*, Gall. *Putois*, Hiſtoriae naturalis Scriptoribus *Putorius*, idem, vt videtur, qui Graecis ἴκτις dicitur; ſic nuncupata, quod foeteat, de quo Scaliger contra Cardanum cap. 210. num. 3. *Inter ea quinque*, inquit, *catus foetens quoque eſt: pilo obſcuriore; ſed tam tetro odore, vt Putin Liguribus Taurinis, in Gallis Putois ſit cognominatus.* Silueſter Giraldus

raldus in Topogr. Hiberniae diſt. 1. cap. 21. et ex eo Bromptonus: *Caret herminis, caret et Putaciis.* PVTONIVS, eadem notione, apud Bernardum Monach. in Ordin. Cluniac. part. 1. cap. 5. PVTOSIVS. Petrus Venerabilis in Statutis Ordinis Cluniac. cap. 17.

TAGIVM, fornicatio, meretricatus, de foemina dicitur. Regiam Maieſtatem lib. 2. c. 49. *Quod generaliter dici ſolet, quod Putagium haereditatem non adimit, intelligitur de Putagio matris, quia filius eſt haeres legitimus, quem nuptiae demonſtrant.* PVTARIA, idem, in Statutis Aſtenſ. Collat. 12. cap. 7. fol. 39. vo. PVTEVM, idem. Warnerius MS. in Caprum Scottum Poëtam. Iam vero, quae ſit vocis origo, indicat Scaliger ad Catalecta Virgilii, a voce nempe *Putus*, quae paruulum, aut puerum ſonat. Gloſſ. Lat. Graec. *Putus*, μικρός. *Puti*, μικροί. Hodie etiamnum Itali *Putto* puerulum vocant, vnde Gall. *Petit*, detorto vocabulo a *Putito*. Primum igitur *Putae* dictae puellae, poſtmodum ad laſciuientes deducta vox, quod in voce, *Garce*, accidit. V. *Matare*.

TANA, meretrix, non ſemel occurrit in ſermonibus Quadrageſimalibus Menoti. *Putena*, idem, ex Gallico *Putain*, ſeu vt Belgae Gallici efferunt, *Putaine*. Ordericus Vital. lib. 12.

PVTANCIA, mendoſe pro Pictancia, in Lib. Sal. S. Thom. Argent.

TATIVE, cui *Vere* opponitur, in Libello Epiſcop. Ital. contra Elipandum inter Concil. Hiſp. tom. 3. p. 99.

TATIVVS, exiſtimatus, Gallice *Putatif. Pater pueri Putatiuus*, apud Bromptonum p. 909. qui pater eſſe putabatur. Hiſtoria Miſcella in Rhinothmeto an. 6. *Et ita per Putatiuae rationis obtentum pacem diſſolueret.* Vbi Theophani *Putatiuus* eſt δοκούμενος.

TATORIA, mulcta, vt videtur, quae ex falſis menſuris domino competit. († Nequaquam; eſt enim falx putatoria, vt manifeſtum fit e Leudis maior. Carcaſſ. Mſ. *Item pro falcibus et putatoriis.* Porro pro acuendis inſtrumentis ruſticis certa praeſtatio domino penſitabatur, quae hic *Putatoria* appellatur.) Charta an. 1152. inter Probat. to. 3. nouae Hiſt. Occitan. col. 540. *Conqueſtus eſt domnus Raimundus Trencauellus de eis* (Guillelmo de Limoſo ſuo miniſtro et Tardiuo fratre ſuo) *clamando illis furnum de Limoſo, et omnes iuſtitias et menſuram ipſam quae vocatur emina, et mejeiram olei, et omnes falſos et Putatorias.*

PVTEAL, *ſedes praetoris.* Gloſſ. Iſid. Excerpta: *Sedes iuratoris.* Papias: *Puteal, locus in foro, vbi foeneratores dabant et accipiebant pecuniam.* Adſo in Tranſlat. S. Baſoli ſaec. 4. Bened. part. 2. p. 139. *Praecepit ergo ipſe procuratori ſuo villarum incolas ſibi tamquam ad Puteal exhiberi: quos per varia diſtringens ſupplicia, ſibi bona eorum poſſet violenter extorquere.* Vide Salmaſii Exercit. in Plin. p. 804. edit. Traiect.

PVTENA, V. *Putana.*

PVTEORITAE, puteorum cultores circa ann. 400. ex Iudaeis idololatrae potius, quam haeretici, de quibus Philaſtrius. Vide Stockmanni Lexic. haer.

† PVTERIA, fornicatio, i. q. *Putagium*, in Chartul. Fland.

PVTEVLANVS. Dudo lib. 3. de Morib. Normann. p. 105. deſcribens inſulam in fluuio Somona in Picardia: *Eſt namque ibi inſula Puteulano exaeſtuantis Somenae gurgite hinc inde et altrinſecus circundata.* Vbi legendum *Puteolano:* quippe arenam intelligit, ſeu *Puteolanum puluerem:* de quo dixit Cangius ad Alexiadem p. 267. Papias: *Puluis Puteolanus, in Puteolanis collibus Italiae colligitur, opponiturque ad ſuſtinenda maria, fluctusque frangendos: nam merſus in aquis fit lapis.*

PVTEVM, V. *Putagium.*

PVTEVS. (1) In templis, et aedibus ſacris. Abbo Floriacenſis lib. 2. de bellis Pariſiacis puteum in Capella S. Germani (Pratenſi) fuiſſe innuit, cuius aquae aegrotantibus vice medicinae erant. *In Puteum abiici*, in Lege Salica tit. 43. Vide Gregorium Turon. lib. 3. Hiſt. c. 6. l. 7. c. 23.

c. 23. Supplicii genus fuit apud Scotos vſitatum, delinquentes feminas foſſa vel puteo immergere. V. *Foſſa* 11 (2) PVTEVS, a Gall. *Puy*, Mons, collis. Sidonius in Propemptico ad libellum, vbi de vrbe Gabalenſi: *Sublimem in Puteo videbis vrbem.* V. *Podium* 3.

PVTHCVS, puteus. Charta Italica an. 1345.

PVTIATORIVM, hauritorium, ſalinarium, *Puiſoir* Gallis, vnde aqua ſalaria hauritur, extrahitur: vox orta a *puteus.* Geſta Epiſcoporum Saltzburgenſium apud Caniſium p. 485. 487.

PVTONIVS, PVTOBIVS, V. *Putacius.*

PVTRAMEN, putredo. S. Cypr. de Lapſis c. 12.

† PVTRIFACTIO, dicitur de veſte corrupta et lacera, t. 5. Sept. p. 119.

PVTRILAGO, pro Putredo, crebro occurrit apud interpretem S. Antiochi Homil. 44.

† PVTRITVS, carie vitiatus, Gall. *pourri*, in Ch. a. 1400.

PVTTA, puteus, foſſa, Angl. *Pit*, a Saxon. *Pitte*, eadem notione. Charta ann. 1217. apud Kennett. Antiq. Ambroſd. p. 186.

PVTTO. Ermenrici Mon. Augienſ. libellus apud Mabill. tom. 4. Analect. p. 336. *Inter haec etiam et cuiusdam Scotticae perae iacula vereor, ceu ex latere emiſſa, quae modo in partibus Auſoniae Puttoni littonias, vel aliud quid incogniti vbi colligit, et licet attrita fronte, apparebit, quando Putto inde guſtabit.*

PVTVRA. (1) Apud Fletam lib. 2. cap. 73. §. 6. idem eſt ac *paſtura*, id ſcilicet omne quod in cibum homini vel animalibus tribuitur: vnde translata exinde haec vox ad deſignandum ius *giſti* ſeu *procurationis*, quo dominus a vaſſallis hoſpitio et conuiuiis excipitur. V. in his vocibus. Aperta ſunt quae in hanc rem profert Th. Blount in Nomolex. Anglic. v. Putura. (2) Willelmus Thorn. ann. 1267. *Comparauit etiam Puturam pulpiti in Eccleſia, et gabuli in refectorio.* Vbi *Puturam* trabem interpretatur Somnerus ex Gallico *Poutre.*

PVTVS, paruus. V. *Putagium.*

PVZAL, menſura liquidorum. Charta Luſitanica apud Brandaon. to. 5. p. 286. *Poſt quam habuerit 5. quinales de vino, det vnum Puzal.*

PYCTA, ſcapha exploratoria, apud Veget. l. 4. c. 37. Vbi Steuuechius mallet *Pyncas*, quod nauigii genus Itali vulgo dicunt *Pinco*, monente Carolo de Aquino in Lex. milit. Gallis *Pinque.*

PYCTATIVM. V. *Pittacium.*

PYCTOMACHARIVS, Gr. πυκτομάχος, Pyctes, pugil, apud Iul. Firmicum lib. 8.

† PYLATRVM, pro Pyrethrum, herbae genus, t. 1. Bibl. Praedic. p. 62. V. *Piretrus.*

PYLE. V. *Pilatus.*

PYRA, ignis. Latinis *pyra* eſt rogus, a Gr. πῦρ. Marten. de Rit. p. 262. V. *Pura.*

PYRACIVM, vt ſupra *Piratium.* V. in hac voce. Vita S. Segolenae to. 5. Iul. p. 633.

PYRALE, hypocauſtum conuentuale, Gall. *Eſtuve*, in quo Capitulum celebrabatur: vnde flagellum *diſciplinarum* in eo appenſum obſeruat Eckehardus iunior de Caſibus S. Galli c. 3. V. *Gynaeceum.*

PYRAMIDALIS, Pyramidatus, ad modum Pyramidis. Gualuan. Flamma apud Murator. to. 12. col. 1015.

PYRAMIS, *ciborium*, quod altari ſuperponitur. Bernerus Abbas de Translat. S. Hunegundis, in fine.

PYRAPTARE, in mari praedari, Gallis *Pirater.* Occurrit apud Sanutum lib. 3. part. 11. c. 2. V. *Pirata.*

PYRASTERIVM. V. *Periſterium.*

PYRATVS, pro Pyrus, metaphorice occurrit in Richerii Chron. Senon. lib. 1. c. 17.

PYRGIBASIS, vnico verbo male editum, et peius explicatum, apud Macros in Hierolex. V. *Pirgus.*

PYRGISCOS, vox Graeca, Bibliotheca. Gloſſ. Graeco-Lat. πυργίσκος, *turricula, armarium.* Vita S. Anſegiſi ſaec. 4. Bened. part. 1. p. 635.

PYRGIVS, via ſtrata. V. *Pirgius.*

PYRGVS, ambo. V. *Pirgus.*

PYRIARE, a Gr. πυριᾶν, igne fouere, calefacere. Petronii Fragm. Tragur.

gur. c. 73. *In ſolio, quod Trimalcioni Pyriabatur deſcendimus.* Conſule ibi Reineſ. Non diſpliceret prorſus *Pytgiabatur*, a Graec. πυργόω, in altum tollo. V. *Pirgus.* In editione Schefferi legitur *Periiaptatur*, vnde legendum opinatur, *in ſolio, quod Trimalcioni per duos aptatur, deſcendimus.* Litem dirimere haud facile eſt.

YRITEGIVM. V. *Piritegium* et *Ignitegium.*

YRIVS PVLVIS. V. *Pulvis.*

YROCARAE, mulieres, quae caſtitatem et caelibatum profitebantur, quas ſua aetate, in Italia nempe, exortas teſtatur Ioannes de Deo Doctor Bononienſis in Poenitentiario edito a Iacobo Petito l. 11. c. 13. et quem ille conſcripſit an. 1247. Eiuſmodi fuere *Beguinae* noſtrates. V. *Pinzocha* et *Pizocata.*

YROPVS. (1) Cacumen faſtigii vel tecti in pyri formam deſinens, Bollandiſtis in Annotat. ad Vitam B. Chriſtinae Stumbel. to. 4. Iun. p. 350. (2) Metalli ſpecies, ſeu metalli mixtura, de quo Plinius l. 34. c. 20. Buſchius de Reformat. Monaſt. c. 22. apud Leibnit. to. 2. Script. Brunſuic. p. 889. *Habuerunt . . . flaſcones de Pyropo decem, mortariola de aere ſeptem, etc.*

YRRIRA, petraria, ex Gallico *Perriere*, Machina bellica. Galbertus in Vita Caroli Comit. Flandriae p. 191. V. *Petraria.*

YRVS, pro Pirus, in Charta an. 1126. apud Calmet. to. 2. Hiſt. Lo-[illegible]. inter Probat. p. 280.

[illegible]ALIS, veſtiarium. V. *Piſalis.*

YTALPHVS, vas vinarium. V. *Pitalſus.*

YTATIVM. V. *Pittacium.*

YTHAGORISSARE, Pythagorae philoſophiam ſectari. Apuleius in Floridis.

YTHONIZARE, pythonico ſpiritu agi. Vita B. Columbae Reatinae to. 5. Maii p. 358*. Vbi Codex MS. habet, *Phitonizaret*, vt monent docti Hagiographi. Et certe *Phitones*, pro Pythones, non ſemel occurrit. V. in hac voce.

PYTIRIA, *furfures*, in Gloſſ. ad Alex. Iatroſoph. Mſſ.

PYXIDA, pro Pyxis, in Vita S. Anſegiſi ſaec. 4. Bened. part. 1. p. 633.

PYXIS. (1) In qua reponuntur hoſtiae conſecratae ad Viaticum: Πυξίον, Pachymeri lib. 7. c. 15. 28. Leo IV. PP. de Cura Paſtorali: *Super altare nihil ponatur, niſi capſae cum reliquiis ſanctorum, . . . aut Pyxis cum corpore Domini ad Viaticum pro infirmis. Pyxides*, in quibus ſacra Euchariſtia infirmis defertur, ex ebore, ſeu *eburneae* eſſe iubentur, *propter caſum*, in Statutis Synodalibus Odonis Epiſc. Pariſ. cap. 5. num. 5. et c. vlt. num. 35. PYXIDES RELIQVIARIAE. Leo Oſt. lib. 3. c. 30. *In aeris Pyxidulis reliquiae ſanctorum . . . . reconditae ſunt.* (2) Theſaurus, fiſcus publicus, locus, vbi aſſeruantur pecuniae publicae: Gall. *la Boëte.* Charta Ricardi Regis Angl. apud Sammarthanos in Archiep. Turon. (3) PYXIS CAPITVLI, in qua ſuffragia colliguntur: et quam ad eos qui capitulo non interfuerunt defert nuncius. Charta Caroli IV. Imper. an. 1377. apud Miraeum to. 2. p. 1245. (4) PYXIS LOMBARDORVM, praeſtatio quae ab iis pro mercibus et facultate exercendi ſua commercia Regi exſoluebatur. Tabular. Memorialium Camerae Comput. Pariſ. ſignatum C. fol. 190. V. *Langobardi.* (5) PYXIS NAVTICA, Gall. *Bouſſole.* Hanc initio ſaeculi quarti decimi, circa an. 1320. primum adinueniſſe Flauium Gioia, ciuem Amalphitanum, tradit Henr. Brencmannus Diſſert. 1. de Repub. Amalphit. num. 22. Huic concinit Angelus de Luce in Notis ad Chron. Caſin. lib. 1. c. 50. Amalphitanis hoc inuentum abiudicant ſcriptores aliquot, maxime Iſaac. Voſſius, qui var. Obſeruat. c. 14. vſum magnetis a Seribus repetit. Sed Francis id acceptum referri debere haud male colligitur ex Poëmate Guioti Pruuinienſis circa ann. 1200. exarato, vbi pyxidis nauticae mentio fit ſub nomine *Marinette*, quod marinis vſibus potiſſimum eſſet deſtinata. (6) Machinae bellicae iaculatoriae ſpecies. V. *Pixis.*

Q.

Q. (1) Littera numeralis, quae 500. denotat, vnde verſus:

> Q. *velut* A. *cum* D. *quingentos vult retinere.*

Ita etiam notae numerorum antiquae. At apud Vgutionem haec littera eumdem numerum, quem P. dicitur conficere, hoc eſt 400.

> *Quod* Q. *hic ſequitur numerum ſimilem retinendo.*

Eidem litterae ſi recta linea ſuperaddatur, 500. millia ſignificat. (2) Q. inquit Notkerus Balbulus Opuſc. *Quid ſingulae litterae ſignificent in ſuperſcript. cantilenae; In ſignificationibus notarum cur quaeratur? cum etiam in verbis ad nihil aliud ſcribatur, niſi vt ſequens V. vim ſuam amittere quaeritur.* Vid. A. (3) Literarum Q. C. K. notiores commutationes ſunt, quam vt neceſſe ſit id exemplis confirmari.

QVACHETVS, panis ſpecies, in Itinere Camerarii Scotiae c. 9. §. 4. Locus exſtat in *Simenellus.*

QVACKERI apud Anglos, Fanatici ſuperiori ſaeculo exorti, quos Galli *Trembleurs* vocant, Trementes, a tremulo corporis motu, quem inter precandum affectant, quaſi eſſent iudiciorum diuinorum terrore perculſi.

QVACTVM Iſidoro l. 20. c. 2. *quaſi coactum et quaſi coagulatum; accepta enim ſecum alia ſpecie coagulat.*

QVADABLVM. Iura et Conſuetudines Normanniae c. 85. *Si vero querelatus de lege, quam vadiauit, inciderit, debet maleficium tam laeſo quam Curiae emendare: de percuſſione palmae per quinque ſolidos: de pugni percuſſione per 12. denarios: de proſtratione ad terram, quae Quadablum dicitur, per 18. ſolidos.* Vbi vetus Conſuetudo Norman. *De abateure à terre, que l'on appelle Acabler, 18. ſols.* V. *Cabulus.*

QVADEREL, pellis ſpecies, Belgis. Theloneum Monaſterii S. Bertini: *De dorina de Cordwan, 2. den. de Quaderel, 1. den. de centum pellium agnorum, 2. den.*

QVADERNALE, menſura frumentaria. *Vnum Quadernale frumenti*, in Terrario Sacriſtiae S. Illidii Claromont. an. 1398. Eſt etiam vox nautica, quae ſignificat id, *Quod praeceſſit fines*, vt exponit Franciſcus Barberinus in Gloſſis ad ſua *Documenti d'Amore* apud Vbaldinum p. 258. V. *Quinale.*

QVADIDEGARA. Muratorius to. 1. part. 2. p. 34. in hunc Legum Rotharis locum: *Haec ſunt gaudia quatuor manumiſſionum*, adnotat ſic legi in Codice Ambroſd. *Haec ſunt Quadidegarae quatuor manumiſſionum.*

QVADINCVS. Donationes factae Monaſterio Exalatenſi an. 855. Marcae Hiſp. col. 788. *Septelanios tapites II. cupertorio ſiricio I. et vellatas XL. et Quadincos XL. et vadelincos VIII. curtinas II. etc.*

QVADIVS, fideiuſſor, vas, ſponſor. V. locum in *Guadius* poſt *Vadium.*

QVADRA. Gloſſ. Gr. Lat. Κόδρα, *Cadra, Quadra.* Idem: τετράγωνος, *Quadrus, Quadra, quadratus.* Maxime de *Quadra panis* apud Monachos ſumitur. S. Auguſtinus contra Epiſt. Manichaei c. 21. *Vnus panis . . . in Quadras quatuor decuſſatim formetur. Per Quadras panes partiri*, apud Gregorium M. lib. 1. Dialog. c. 11. QVADRA PLACENTAE, eadem notione legitur apud Martialem lib. 3. Epigr. 77. Adde lib. 9. Epigr. 92. *Quadra caſei*, apud eumdem lib. 13. Epigram. 32. *Quadra viuere aliena*, apud Iuuenalem Satyra 5. Paraſiticam vitam agere. Hinc in Deſcriptione vitae Willelmi Ducis Norman. to. 4. Hiſt. Harcur. p. 1314. *Alienae manis Quadra vilis nulliusque vtilitatis viuere, quam regnum regere et protegere.* Hinc forte an QVADRA MVNDI, oblectamenta quaeuis mundana, quae mundus offert ſeu apponit iis, qui eius *quadra* viuunt. Chronicon S. Iuliani Turon. laudatum a Mabillonio ſaec. 5. Benedict. p. 134. QVADRA VRNAE melis, in Charta fundationis Monaſterii S. Alexan-

Alexandri in Graffshap an. 1072. apud Marten. to. 1. Ampl. Collect. col. 491. QVADRA VINEAE, vel *de vinea*, Gall. *Quartier de vigne*, in Chartul. S. Vincentii Cenoman. fol. 27.

QVADRAGENA, quadraginta. Vulgatus Interpres 2 Cor. 11, 24.

QVADRAGENTENVS, quadringenteſimus. Epitaphium Stephani Abbat. in Chronico Mellicenſi p. 422.

QVADRAGESIMA, Graecis Τεσσαρακοστὴ, Chriſtianis ieiunium dicitur 40. dierum ante Paſcha, inſtitutum ad Chriſti imitationem, qui totos 40. dies ſine cibo et potu ieiunauit, vt eſt Matth. 4. Marc. 1. Luc. 4. *Quadrageſimas* tres obſeruabant Latini, *Maiorem* ſcilicet ante Paſcha, alteram ante Natale Domini, quae communiter vocabatur *S. Martini*, et durabat vſque ad Natale, tertiam 40. dierum ante feſtum B. Ioannis Baptiſtae. Sed hae duae poſteriores propter hominum fragilitatem ad vnam ſunt redactae; et iterum illae diuiſae ſunt in tres hebdomadas Aduentus, et tres ante Natiuitatem S. Ioannis, in quibus eſt ieiunandum et abſtinendum a nuptiis. Haec Durandus l. 2. Ration. c. 9. n. 8. l. 7. c. 14. n. 9. Capitula Caroli M. l. 6. c. 184. *Iterum admoneant Sacerdotes, vt ieiunia tria legitima in anno agantur, id eſt 40. dies ante Natiuitatem Domini, et 40. ante Paſcha, vbi decimas anni ſoluimus, et poſt Pentecoſten 40. dies.* Vbi quae *legitima ieiunia* hic, in Capitulari 1. Caroli M. incerti anni cap. 23. *Eccleſiaſtica* dicuntur. QVADRAGESIMA S. THEODORI. Humbertus Siluae candidae contra Nicetam Pectoratum: *Nos Quadrageſimam vnius ſeptimanae, quam dicitis ſancti Theodori, neſcientes, ſolam Quadrageſimam Dom. noſtri Ieſu Chriſti 40. diebus diligenter obſeruare contendimus. Quadrageſimarum* poenitentia poenitentibus varie pro criminum enormitate indicta. *Ad quinque, ſex, 12. etc. Quadrageſimarum ſine ſubditis annis poenitentiam damnari*, in Concilio apud Theodonis villam an. 821. c. 1. 2. 4. QVADRAGESIMA ASCENSIONIS. Liberatus Diacon. c. 10. *Qui cum aſcendiſſent Antiochiam, eos Ibas excommunicauit, ſed ſuperueniente feſtiuitate Quadrageſimae Aſcenſionis iuſſi ſunt a domino excommunicatione abſolui, etc.* Vbi Ioannes Garnerius: *Aſcenſionis*, ἀναςάσεως, non ἀναλήψεως, *id eſt Reſurrectionis e ſepulchro, non item Aſcenſionis in coelum, ex Theodorito Epiſt. 37.* At Petrus Comeſtor in Hiſt. Euangel. c. 8. Act. Apoſt. obſeruat, quoſdam a feſto Aſcenſionis vſque ad Pentecoſten ieiunaſſe, exemplo Apoſtolorum, quos aiunt in ſpatio illo ieiunaſſe, quia in Euangelio dictum eſt: *Venient dies, in quibus auferetur ſponſus ab eis, et tunc ieiunabunt.* QVADRAGESIMA INTRANS, Dies Martis ante diem Cinerum, Gall. *Mardi gras.* Chartularium Prioratus S. Petri de Domina fol. 74. vo. V. *Carementrannus.* QVADRAGESIMA, ſpatium 40. dierum, intra quod vaſſallus, qui contra dominum deliquerat, damnum reſarcire tenebatur, quo elapſo, ſi non ſatisfeciſſet, poterat Dominus feudum ipſius ſibi aſſerere. V. Foros Bigorrenſes art. 6. Interdum duae hoc caſu Quadrageſimae concedebantur. Baldricus lib. 3. Chron. Camerac. c. 41. QVADRAGESIMA REDDITVVM Eccleſiaſticorum, indicta in Terrae ſanctae ſubſidium ab Innocentio III. PP. Habetur Epiſtola ad id conſcripta in eius Geſtis p. 73. 74.

QVADRAGESIMALE, Eleemoſyna, quae quadrageſimali tempore fieri ſolebat. Charta Caroli Cal. pro Eccleſia S. Quintini, apud Hemeraeum. QVADRAGESIMALE BENEFICIVM, eadem notione. Literae Odonis Epiſc. Pariſ. an. 1203. in Tabul. S. Clodoaldi.

QVADRAGESIMALES CIBI, quibus in Quadrageſimali ieiunio vti ſolemus, in Concilio Aurelian. I. can. 27.

QVADRAGESIMALITER IEIVNARE, vt fieri debet per Quadrageſimam. Micrologus c. 49.

QVADRAGINSIMA, pro *Quadrageſima*, ſcriptum a veteribus, vt annotat

notat Mabillonius Liturgiae Gallicanae p. 228. col. 2. et to. 1. Muſei Ital. p. 301.

† QVADRAGINTA: *Dominica quadraginta*, eadem quae hodie *Dominica Quinquageſimae*, apud Pillet. Hiſt. Gerbor.

QVADRAGINTADIALIS, quadraginta dierum. Vita S. Nicolai de Rupe, to. 3. Martii p. 432.

QVADRAGINTANA, idem quod *Quadrageſima* et *Carena*. Poenitentiale Andegauenſe apud Morinum.

QVADRAGINTARIAE. Charta Philippi I. Regis Franc. pro Monaſterio B. Dionyſii Remenſis, ex Tabulario eiusdem Eccleſiae: *Beneficium, quod Oblatrices tenebant, quas Quadragintarias vocabant, quia non ſatis conuenienter viuebant, viſum eſt Archiepiſcopo vt melius ordinaretur. Dedit igitur iſti loco, etc.*

QVADRAGIS, idem quod *Quadrageſima*. Canonizatio S. Petri Coeleſtini, to. 4. Maii p. 479. et apud Murator. to. 3. p. 663.

QVADRALE, menſura vinaria. Vetus Notitia traditionis Monaſterii S. Stephani Herbipoli apud Schannatum Vindem. Liter. p. 90. *Pro anniuerſario matris meae Hiltae XV, ſinnilas et Quadrale vini et inſuper talentum cerae. Talentum*, pro libra ſumitur, et *Quadrale* pro quarta parte cuiusdam menſurae maioris, ac fortaſſis *vrnae*, quae centies ibi memoratur, vbi de fundationibus pro anniuerſariis. V. *Quadrantale* et *Quartale*.

QVADRAMEN. († Quadrati lapides, vt videtur, quibus paries firmatur.) Odo Cluniacenſis in Vita S. Geraldi l. 2. c. 4. *Parietes nihilominus in altum porrecti, Quadraminum compages ſubito diſſutae corruerunt.*

QVADRANGVLARE, τετραγωνίζειν, Quadrangulum reddere, apud Voſſium lib. 4. de Vitiis ſermonis c. 18.

QVADRANGVLVM, Τετράγωνον, in Gloſſis Lat. Graec. Aliae Graec. Lat. Τετράγωνον, *Quadrum*, *Quadratum*, *Quadrangulum*. Vtuntur Plinius et Varro.

QVADRANNVS, quadrans, monetae ſpecies. Tabularium Monaſterii S. Andreae Viennenſis. V. *Metreta*.

QVADRANS, monetae minutioris ſpecies apud Anglos, pars quarta denarii. Matthaeus Weſtmon. an. 1279. QVADRANS SCVTI, Gallice *Quart d'écu*. V. *Moneta argentea*, ſub Henrico III. Franc. Rege. QVADRANS PANIS, idem quod ſuperius *Quadra panis*. Chronicon Coſmae Pragenſis lib. 2. QVADRANS, nude, modus agri vel potius vineae in loco ſeq. Gall. *Quartier de vigne*. Literae Ludouici Franc. Regis an. 1158. to. 3. Ordinat. Reg. p. 303. D. Bruſſel to. 1. de Feudorum vſu legit *Cadrans* p. 182. QVADRANS ALLODII, modus agri ex *allodio* ſeu poſſeſſione, vel quarta pars integrae poſſeſſionis. *Dedit vnum Quadrantem allodii ſui cum ſeruo et ancilla*, in Hiſtoria Mediani Monaſterii p. 257. QVADRANS TERRAE, modus agri, in Charta Kanuti Regis Daniae an. 1184. apud Stephanium in Prolegomenis ad Hiſt. Saxonis Grammatici p. 17.

QVADRANTALE, *Amphora, menſura*. Papias. Feſtus Pauli: *Quadrantal vocabant antiqui, quam ex Graeco ἀμφορέα dicunt, quod vas pedis quadrati octo et quadraginta capit ſextarios.* Vox hac notione vſurpata Plauto et Catoni, quorum locos refert idem Feſtus. Bene Prateius: *Amphora Graecis dicitur id quod Latini Quadrantal appellant, Feſtus lib. 15. Eſt autem vas cuiusuis materiae, duarum vrnarum capax, figura cubi, rei cuiusuis capiendae. Quantum autem capiat vini, docet his verbis Voluſius Moetianus, iuris auctor. Quadrantal, quod nunc plerique amphoram vocant, habet vrnas duas, modios tres, ſemodios ſex, congios octo, ſextarios 48. heminas 96. quartarios 192. cyathos 576.* Proprie *Quadrantal* cubum ſignificat, vnde cubicum vas ita dictum. Gellius l. 1. c. 20. *Quadrata vndique, quae κύβους illi, nos Quadrantalia dicimus.* Gloſſae Lat. Gr. *Quadrantal*, κῦβος. Et mox: *Quadrantale*, κεράμιον. Alia Gr. Lat. Κῦβος, *Quadrantal*, *Albeus*. Et alibi: Κεράμιον, *Orcium*, *Amphora*, *Quadrantale*, *Vrceus*. V. Lexic. Hofmanni.

QVA-

QVADRAPOLA, ſeu Veſtes *Quadrapolae*. Anaſtaſius Biblioth. in Vitis PP. p. 109. *Fecit maiores argenteas cortinas mirae magnitudinis de palliis ſtauracin, ſeu Quadrapolis.* Infra: *Aliam cortinam maiorem fecit ex palliis Quadrapolis.* Pag. 110. *Veſtem ſuper altare eiusdem Eccleſiae de Quadrapolis faciens obtulit.* Ita p. 129. 135. 139. 140. 142. 143. 144. 151. 152. 154. 163. vbi *Quadrapolas veſtes* appellari cenſet Bulengerus, quarum quatuor anguli auro texti ſunt aut ſerico, vel tabulis auro clauatis, vt *octapulas*, octo angulis auro aut ſerico intextas. Nec diſſentit Ludouicus de la Cerda in Aduerſar. Sacris c. 51. num. 13. Sed videat lector, an haec arrideat ſententia; mihi certe non placet. Henſchenius to 3. SS. Maii p. 395. legit *quadrapulum*, quod ſuſpicatur eſſe texturam teſſellatam. V. *Octapulum*.

† QVADRARE, obtingere, obuenire, in Ch. a. 832.

QVADRARIA, lapidicina, vnde quadrati lapides eruuntur, Gall. *Carriere*. Sugerius lib. de Conſecratione Eccleſiae S. Dionyſii. V. *Carraria*. QVATRARIA, eadem notione, in Charta Odonis Domini Hamenſis an. 1232.

QVADRARIVM. (1) Plauſtrum, carrus, Gall. *Charette*. Charta an. 1230. apud Kennettum in Antiq. Ambroſd. p. 208. (2) In Amalthea, *Vas ex quadrato lapide factum, torculari inſeruiens.*

† QVADRATA, meta, vt videtur, quia ex quadrato lapide, in Ch. a. 640. in Suppl. ad Miraeum, p. 2.

QVADRATA FACVNDIA. V. in *Quadriuium* ſub finem. QVADRATAE LITERAE, eaedem quae *Vnciales*, de quibus ſupra in voce *Literae*. QVADRATAE VRBES, ſiue Quadrangulares, quaenam ſint, recenſent Baudrand in Lexico Geographico et Hofmannus in Lexico Vniuerſali.

QVADRATARII, *quos Graeco vocabulo λιθοξόους appellant*, in lege 1. Cod. de Excuſat. artif. *Lapidicidae* et *Quadratarii*, apud Sidonium l. 3. Ep. 12. a quadratis lapidibus, quos in quadrum expoliunt. Miracula S. Madoaldi Epiſcopi Treuir. to. 7. SS. Maii p. 715. *Quadratariis aliquando lapides de monte caedentibus, etc.* Leo Oſt. lib. 3. c. 29. *Artifices deſtinat peritos in arte muſariae et Quadratura. Artis Quadratariae* mentio praeterea habetur in Paſſione SS. Coronatorum, et in fragmento vetuſti lapidis Romae in aede S. Hagnes.

QVADRATICVM, pro *Cathedraticum*, Penſio quotannis Epiſcopo ſoluta ab eccleſiis ei ſubditis. Statuta Alani Auenion. Epiſc. apud Martenium to. 4. Anecd. col. 580. num. XV.

QVADRATIM, forma quadrata, τετραγώνως, in Gloſſ. Lat. Graec. et Graec. Lat.

QVADRATORES, iidem qui *Quadratarii. Quadratores marmorum*, apud Caſſiodorum l. 2. Ep 7. Alii legunt *Quadrati marmorum*. V. *Quadratus*.

† QVADRATVLVS, piſcis genus, Gall. *Carrelet*. Tract. Mſ. de Piſc.

QVADRATVM. (1) QVADRATVM DECIES, pro *Quadrageſima*. Vita S. P. Coeleſtini apud Murator. to. 3. p. 632. (2) † Materiaria ſtructura, in Ch. Mſ. a. 1352. (3) † *Quadrati ludus*, Gall. *Jeu du Carreau*, inter aleatorios numeratur, in Stat. epiſc. Caromont. a. 1537.

QVADRATVRA. (1) Materiaria ſtructura, Gall. *Charpente*. Chartularium Gemeticenſe notatum B. p. 110. (2) Latus alteri aequale, vt in figuris quadratis eſſe ſolet. Bernardus Theſaurarius de Acquiſitione Terrae Sanctae apud Murator. to. 7. col. 712. (3) Modus agri, Gall. *Quartier de terre*. Chartularium S. Fromondi.

QVADRATVS, nude pro *Quadratus lapis*. Caſſiodorus l. 5. Ep. 8. *Quadrati ad Rauennatem vrbem ex noſtra iuſſione deuehantur, etc. Quadrati marmorum*, apud eumdem l. 2. Ep. 7. pro quo quidam legunt *Quadratores*. V. *Quadratarius*. QVADRATVS MATHEMATICVS, perfectus Mathematicus, in *quatuor* Mathematicae partibus perinde verſatus. Epiſtola Berronis Abb. ad Grinouerum Colonienſem Epiſcop. apud Mabillon. to. 4. Annal. Benedict. p. 294. V. *Quadriuium*. QVA-

DRATVS ORBIS, in quatuor partes diuiſus. Elogium Dungali recluſi apud Mabillonium to. 2. Annal. Benedict. p. 726.

QVADREGIA, pro *Quadriga*, Plauſtrum quoduis, currus. Arreſtum Parlamenti Pariſ. an. 1331. in Archiuo Bonae-Vallis.

QVADRELLVS. (1) QVADRELLI, QVARELLI, tela baliſtarum, breuia, ſpiſſiora, et forma quadrata, vnde nomen Gallis *Quarreaux*. *Quadrelli*, Danti et Petrarchae. Willel. Britto l. 2. Philippid. V. *Carellus*. QVARELLVS, eadem notione occurrit apud Rigordum an. 1190. 1199. Matth. Paris p. 592. CAIRELLVS, in Charta an. 1242. et in alia an. 1248. apud Sammarthanos in Epiſcopis Aptenſibus, et alia apud Vghellum to. 4. p. 289. QVADRILLVS. Cod. MS. D. Favre in Fragmentis Stephanotii to. 1. QVADRILVS. Lambertus Ardenſ. p. 117. QVADRVM. Sugerius in Ludouico VI. p. 317. *Baliſtarii Quadro .... eſt oculo priuatus.* (2) Quadratus later, laterculus, Gall. *Quarreau*, vel *Carreau*, Ital. *Quadrello*. Statuta Mutinae fol. 13. vo. rubr. 66. QVADRELVS, eadem ſignificatione. Statuta Mutinae fol. 6. vo. rubr. 35. (3) Modus agri minutior. Hariulfus lib. 3 c. 16. QVARRELLVS, eadem notione. Necrologium Eccleſiae Pariſienſis 4. Id. Iun.

QVADRESSIS, *quatuor aſſium*, in Amalthea ex Catholico Iohan. de Ianua, vbi: *Quadreſſis*, *Quatuor oboli, vel pretium quatuor obolorum.*

QVADRI, modus agri. Charta Caroli Simplicis an. 23. redint. 18. etc. *Amantiſſimae coniugi noſtrae Friderunae condonauimus ſub Palatio noſtro Compendio de terra Quadros 80. ad capellam conſtruendam in honorem S. Clementis Papae et eius atriola.* V. *Quadrellus* 3.

† QVADRIATVS, vulgo *Carat*, ponderis nomen in re monetaria. Areſt. Mſ. a. 1411.

† QVADRIBACIVM, ornatus quadrati ſpecies, in vet. Inſcript. ex muſeo Iac. de Bary. IN AVRIBVS SMARAGDI DVO, MARGARITA DVO IN COLLO, QVADRIBAC VM MARGARITIS n. XXXII.

QVADRICORNIVM, τετράκερων, ha bens cornua quatuor, in Glo Latino-Graec. et Graeco-Latinis.

QVADRIDVVM, Iohanni de Ianu *Quatuor dies; inde Quadriduanu quatuor habens dies*, pro *Quatridu um* et *Quatriduanus*.

QVADRIFICIVM. Anaſtaſius in P ſchali PP. *Et ſuper columnas, Quadrificio camerantes, muſiuo, pu chriſque metallis decorauit.* Id eſt, quatuor *faciebus*, vnde forte legen *Quadrifacio*: niſi *in quadrifinio* qu malit, i. a quatuor finibus, qua vocem agnoſcunt Frontinus, et In nocentius Agrimenſor. Papias: *Qu drificus, in quatuor partes fiſſus*, i *diuiſus*.

QVADRIFILVS, e filis quatuor co textus. Locum vide in *Monolin*

QVADRIFVRCVS, quatuor habe furcas, apud Priſcianum.

QVADRIGA. (1) Pro *Carruca* arato ria, *Charruë*: vel potius pro *Carrucata*, ſeu modo agri, cui ſuffic vna *carruca* vel aratrum. Herimannus de Reſtaurat. S. Martini Tornacenſis cap. 92. V. *Carrucata*. (2) Supellectilis genus. Inuentariu an. 1317. e Schedis D. Lancelot: *In coquina .... fuerunt reperta ea quae ſequuntur ... vna cathedr modici valoris, item vnum c..., item vna Quadriga antiqua garnit* An ſella rotulis fulta? (3) QVADRIGA VIRTVTVM, quatuor virtutes cardinales, V. *Quadriuium*. (4) † Quadriuium, in Ch. Mſ. a. 1318.

† QVADRIGAGIVM, vectura, ſeruitium, quod cum quadriga praeſtatur. Ch. Mſ. a. 1114.

QVADRIGALE, *ſpatium ſuper mur ciuitatum, ſuper quod quadrigae currunt*, in Amalthea.

QVADRIGAMENTVM, vectura, Gall. *Charroi*. Charta libertatum Bellomont. ex MS. Coislin. V. *Carreda* et *Quadrigatio*.

QVADRIGARE, curru vehere, in Gemma gemmarum, Gallis *Charrier*. Charta an. 1279. in Tabulario Eccleſiae Autiſiod. fol. 521.

QVA-

ADRIGARIA, plauſtrum, carrus, Gallice *Charette*, in Chartulario S. Vandregeſili to. 1. pag. 827.

ADRIGARIVS, auriga, *Charretier*. Praefatio ad libellum precum Marcellini et Fauſtini: *Omnes Quadrigarios et imperitam multitudinem pretio concitat, etc.* Eadem vox aliud, vt videtur, ſonat in lege 1. Codicis de Excuſat. Artificum: *Architecti, medici, pictores, ſtatuarii, marmorarii, lecticarii, ſeu arcarii, clauicarii, Quadrigarii, vel quadratarii, etc. Quadrigarios* hic intelligo fabricatores quadrigarum ſeu currurum, Gall. *Charrons*. Cuiacius in hanc legem Gloſſas laudat, in quibus legitur: *Quadrigarii*, *ἁρματότεχναι*.

VADRIGATA, Gallice *Charretée*, Onus quadrigae. Ordericus Vitalis lib. 6. pag. 605.

VADRIGATIO, vectura quam domino debent vaſſalli. Charta ann. 1178. apud Thomaſſerium in Conſuetud. Bituric. p. 139.

VADRIGATOR, idem qui *Quadrigarius*, Auriga, in Actis B. Franciſci de Paula, tom. 1. Aprilis pag. 160.

VADRIGENNIVM, quadriennium. Charta Gaufridi Comitis Andegauenſis an. 966. to. 1. Spicil. Acher. p. 423.

VADRIGVA, pro *Quadriga*, Carrus, plauſtrum. Charta Comitatus Marchiae an. 1406.

VADRILATERVS, Gallis *Quadrilatere*. Iſid. lib. 3. Orig. cap. 10. Varia diſtinguuntur *Quadrilatera* apud Geometras.

VADRILLVS. (1) QVADRILVS, V. *Quadrellus* 1. (2) † Inſtrumentum ferreum quadratum, ruſticis operibus aptum, ſ. aratri vomer aut culter. Acceſſ. ad Hiſt. Caſſin. Part. 1. p. 388.

VADRIMENSIS, *quatuor menſium, quod aliter dicitur Quadrimeſtris*. Iohannes de Ianua.

VADRIMODVS, in quatuor partes diuiſus. In Conſuetudinibus Cluniac. Farfae receptis et a Mabillonio laudatis tom. 4. Annal. Benedict. p. 208. Cella nouitiorum dicitur *angulata in Quadrimodis*, hoc eſt, in quatuor minores cellas diſtributa, in quarum prima meditentur, in ſecunda reficiant, in tertia dormiant, in quarta loca neceſſaria. *Quadrimodus* vel *Quadrimodis*, quatuor modorum, apud Ioh. de Ianua.

QVADRINEPOS, nepos quartus ordine. Chronicon Epiſcoporum Metenſium tom. 6. Spicil. Acher. pag. 651.

QVADRINOCTIVM, *ſpatium quatuor noctium*, Iohanni de Ianua; *τετρανυκτία*, in Gloſſis Lat. Graec. et Graeco-Lat.

QVADRINODIS, vel *Quadrinodus*, *Quatuor nodorum, vnde Quadrinodium*, Ioh. de Ianua.

† QVADRINTELVS, dimin. a *Quadrellus*, telum minus. Litt. remiſſ. a. 1415.

QVADRIPERTIRI, vel QVADRIPERTIRE, apud Ioh. de Ianua, in quatuor partes diuidere. Gloſſarium mediae Graecitatis: Τετραςτιάζειν, *Quadripertiri*, τετραχῶς μερίζειν. Vtrobique melius ſcriberetur *Quadripartiri*, a *Partiri*. Vtrumque Voſſius improbat lib. 4. de Vitiis ſermonis, etſi *Quadripartitus* vel *Quadripertitus* Ciceronis ſit et Varronis.

QVADRIPES, pro *Quadrupes*, equus. Teſtament. an. 813. in Probat. nouae Hiſt. Occitaniae tom. 1. col. 39.

QVADRIPORTA. Anaſtaſius in S. Hadriano p. 115. *Baſilicam Saluatoris .... in ruinis poſitam vna cum Quadriportis ſuis, atriisque, et fontes nouiter ..... renouauit.* Sed legendum *Quadriporticis*, aut *Quadriporticibus*, quod *atriis* vox indicat. Eſt enim

QVADRIPORTICVS, atrium quatuor porticibus circumdatum, ante aedium ſacrarum veſtibula, Graecis τετράςυλον. Anaſtaſius in S. Symmacho. Adde quae de eiuſmodi quadriporticibus congeſſimus in Deſcriptione aedis Sophianae n. 20.

QVADRISOMVM, ſepulcrum quatuor corporum capax. Fragmentum ſepulcrale Romae ad Agnetem via Nomentana:

DEPOSITVS P. . . . .
FIECT. . . . .
DN. VALENTINIANO
AVE . . . .
IN PACE ETC. VIXIT ANNVS XX.
FECIT LOCVM QVADRISOMVM.

V. *Biſomum.*

QVADRIVIVM, τετραόδιον, τετράοδον, ἀμφοδον, in Gloſſ. Gr. Lat. Quae vox cum mediae non ſit aut infimae Latinitatis hac notione, nihil ad nos; vſum duntaxat medio aeuo in *Quadriuiis* frequentem attingemus, quo ſcilicet venditiones ſuas aut donationes, maioris ſolemnitatis ergo, in ipſis *Quadriuiis* perficiebant. Charta regnante Roberto Rege fol. 1. Tabularii S. Petri Voſienſis: *Ipſum donum conceſſit apud Lemonicas in Quadriuio inter S. Stephanum et S. Martinum ſito, his praeſentibus*, etc. Manumiſſiones quoque in *Quadriuiis* factas, ſeu ſeruos qui manumittebantur, in Quadriuia ductos, vt quamcunque vellent, eligerent viam, diſcimus ex Legibus Rotharis cap. 225. apud Murator. to. 1. part. 2. p. 34. col. 1. Idem etiam aliquando in fideiuſſionibus *de ſtando iuri* obſeruatum, vt docent Conſuetudines Auſciorum MSS. an. 1301. art. 27. Sed recentioribus Scriptoribus proprie hac voce intelliguntur quatuor Mathematicae partes. Papias *Quadruuium, vbi quatuor viae conueniunt. Inde quatuor Artes, id eſt Arithmetica, Geometria, Muſica, Aſtronomia, Quadriuii nomen acceperunt, quia ſe inuicem complectantur et contineant, vt non bene vnam nouerit, qui alias non nouerit, orbatusque vno videatur oculo.* Vgutio: *Arithmetica, Muſica, Geometria, Aſtronomia quadam ſimilitudine dicuntur Quadriuium, quaſi quadruplex via ad ſapientiam, vnde Triuiales dicuntur, qui docent vel ſtudent in triuio, ſicut Quadriuiales dicuntur, qui in quadriuio.* QVADRVVIVM etiam vocant quatuor virtutes *cardinales Quadriuium vel quadriga virtutum*, apud Flodoardum lib. 4. Hiſt. Remenſ. cap. 5. ex Hincmaro Remenſi: *Quadrifaria virtus*, apud Senatorem lib. 6. Epiſt. 3. *Quaternae virtutes*, apud Dudonem lib. 3. de Moribus et Actis Norman. p. 12[illegible] Vita S. Rodoaldi num. 15. *Nec namque humanae rationis Quadriui[illegible] ad plenum conquadratus ſufficere pr[illegible]batur, etc.* Chronic. Lauriſhamen[illegible] p. 93. *Virum omni virtutum ge[illegible] Conquadratum.*

† QVADRO, quarta pars anni, i[illegible] Ch. Mſ. a. 1296. V. *Quartero.*

QVADRVCA, idem quod mox *Quadruga*. Tabularium S. Sergii And[illegible]gauenſis.

QVADRVGA, aratrum, Gall. *Charrue*; item tantum agri, quantu[illegible] vno aratro coli poteſt. Tabulariu[illegible] Montis S. Michaëlis. V. *Quadriga* [illegible] *Quadruca.*

QVADRVGATA TERRAE, eade[illegible] notione, apud Thomam Blount in Nomolexico Lat. Angl. Vide *Carrucata.*

QVADRVM. (1) Forte Quadriuium, Gallice *Carrefour*, († vel potius are[illegible] quadrata, Gall. *Quarré.*) *Iuxta Quadrum alae Calomontis*, in Schedis D[illegible] Aubret. (2) Teli genus. V. *Quadrellus* 1. (3) Reſipiſcentia Iinardi ex[illegible]communicati porrecta Girardo Epiſcopo Eduenſi an. 972. *Si perperam egi vel moleſte contra vos ſtatui, ſpe[illegible] mei recuperandi eſt in vobis, ſicut ſ[illegible]tis, per miniſterium veſtrum, quis in Quadro eſt Almitas veſtra:* id eſt, Poteſtatem habes me a vinculo excommunicationis abſoluendi. † *In quadro eſſe*, quadrare, dicitur de re, quae alteri quadrat. (4) † Quarta pars rei cuiuslibet. Ch. a. 1139. (5) † Ambitus, vicinia, in Ch. Mſ. a. 1363.

QVADRVPEDALE, quadrupes. Charta Hugonis Abb. Corbeienſis an. 1227. e Tabulario eiusdem Monaſterii. V. infra *Quadrupedius.*

QVADRVPEDARIA, ὑπὸ ζώων τετραπόδων ἀγωγή, in Gloſſis apud Martinium, Quadrupedum ope vectura.

QVADRVPEDIVS, *Quadrupedalis, Quadrupes. inde Quadrupedalitas.* Iohan. de Ianua. QVADRVPEDIA, in Lege Angliorum tit. 17. §. 1. et in

in Antiquit. Fuld. lib. 1. trad. 11. lib. 2. trad. 19.

QVADRVPLARE, *Quadruplicare*, *In quatuor partes explicare vel diuidere, vel quadruplex ſiue quadruplum facere*, Iohan. de Ianua; *Quadrupliquer*, in Gloſſis Lat. Gall. Sangerman. hodie *Quadrupler*. *Quadruplatus numerus*, leg. 10. Dig. de Gradibus §. 17. Papias: *Quadruplo et Quadruplor idem ſignificat antiquitus*. *Quadruplare* Iuriſconſultis eſt in quadruplum damnare. Vlpianus leg. 14. Dig. §. 1. Quod metus cauſa: *Quadruplabitur omne, quodcunque reſtitui oportet*. Hac notione quidam exponunt illud Plauti: *Neque Quadruplari me volo*, hoc eſt, nolo ad quadruplum ſoluendum adigi, ſi vera eorum opinio. Alii quippe, ac forte melius, exponunt, Nolo *quadruplator*, ſeu delator eſſe, deponentis vim tribuentes huic *quadruplari*, et pronomen *me* redundans exiſtimantes.

QVADRVPLATOR, Latinis delator. *Quadruplatores*, inquit Aſconius in Diuinat. Verrin. p. 26. *delatores erant criminum publicorum: in quarum quartam de proſcriptorum bonis, quos detulerant, aſſequebantur.* Sic dicti vel a *quarta* hac, quam accipiebant, parte, vel a *quadruplo*, quod delati fere ſoluere cogebantur. V. Voſſium in Etymologico et Theſaurum Fabri. Iohanni de Ianua *Quadruplatores et Quadruplicatores dicuntur Vſurarii in quadruplum ſua recipientes. Quadruplator etiam dicitur Senex vel Contractus, qui duobus pedibus et duobus baculis ſuſtentatus per plateas incedit.* Laurentius in Amalthea: *Quadruplator*, *Quartarius ſector*, *delator*, *accuſator*, *ſycophanta*, *cui quarta pars ex bonis damnati. Item Portitor quartarius*, *quartam partem recipiens portorii*, ex Sidonio lib. 5. Epiſt. 7.

QVADRVPVS, *quadrupodis*, *Adultera et meretrix olim dicta*. Laurentius in Amalthea.

QVADRVS, Italis *Quadro*, Gallis *Quarré*, Quadrum. Annales Mediolan. apud Muratorium to. 16. col. 813. V. *Quadri*. QVADRVS LAPIS, quadratus, Gall. *Pierre Quarrée*, in Charta an. 1005. apud Lud. *Laguille* in Probat. Hiſt. Alſaciae pag. 24. col. 2.

QVADRVVIVM, Vide ſupra *Quadriuium*.

QVAEPIA, pro *Quaepiam*, vt *Quispiam*, etc. Iohannes Thwroczius in Chronicis Hungaricis cap. 15. vbi de Rege Attalo.

QVAERERE. (1) Queri, conqueri, lamentari. Vita S. Petri Coeleſtini Papaé apud Muratorium to. 3. pag. 623. col. 1. (2) † Corrogare, eleemoſynas poſcere. Ch. Mi. a. 1332.

QVAESERE, petere. Miracula S. Celſi Epiſcopi Treuir. tom. 3. Febr. pag. 403. *Quaeſere* pro *Quaerere* ab antiquis dictum docet Feſtus ex Ennio.

QVAESITARIVS, *Mendicus*, *rogator*; *Quaeſitaria*, *Mendica*, *a quaerendo dicta*. Laurentius in Amalthea ex Petronio.

QVAESITIVVS, Cupidus. *Haſtiludiorum et torneamentorum, a mari vsque ad mare, in iuuentute ſemper Quaeſitiuus*, in Geſtis Archiepiſcoporum Treuir. apud Marten. to. 4. Ampliſſ. Collect. col. 387.

QVAESSIA, Capſa, vbi pecunia aſſeruatur, Gall. *Caiſſe*. Charta Lud. de Villars Archiep. Lugdun. pro fundatione Capituli S. Nicetii eiusdem vrbis ann. 1305. Vbi per *Quaeſſiam Fratrum Minorum* intelligo erogatae ſtipis arculam in eorumdem Fratrum eccleſia collocatam, quam vulgo *Tronc* nuncupamus. V. *Caſſia* et *Caſſa* 4.

† QVAESITOR, qui quod ſuum eſt quaerit et repoſcit, ap. Fauſt. Andrel. poetam Ital.

QVAESTA. (1) QVESTA, QVESTIO, QVESTVS, tributum quod exigitur, *quaeritur*, petitur; ἀπαίτησις, Conſtantino Porph. in Baſilio n. 31. edit. Combefiſii. Charta Stephani Epiſcopi Pariſienſis an. 1124. *Canonici vero annuales Queſtas, quas ab praedictarum Eccleſiarum Sacerdotibus exigere annuatim et habere conſueuerunt, ab eis nec amplius exigent, nec habebunt.* Alia Ludouici VII. Reg. an. 1151. pro Eccleſia Magal. *Iuſtitias*, *albergas*, *totas*, *Queſtas*, *ſiue*

ſiue aliquas alias iniuſtas exactiones. V. *Trutanus.* QVAESTAE ARCHIDIACONORVM. Synodus Santonenſis an. 1282. cap. 4. de Archidiaconis viſitantibus Eccleſias: *In mane ſine prandio exinde recedentes, Quaeſtas in frumento, vino, auena, vel aliis quibuscunque facere non praeſumant.* V. *Demanda* 1. QVESTAE GENERALES. Charta Guillelmi de Caluiniaco, Domini Caſtri Radulphi, pro habitantibus villam de Caſtelleto ann. 1289. apud Thomaſſerium in Conſuet. Bituric. pag. 143. V. *Auxilium* et mox *Quiſta.* QVAESTIAE, idem. Charta Petri Regis Arag. an. 1212. tom. 10. Spicil. Acher. p. 179. QVESTIA. Curia Generalis Barcinon. an. 1283. MS. QVISTIA, in Charta an. 1223. in tom. 7. Spicilegii Acheriani p. 265. QVISTA. Charta Raimundi Berengarii Comitis Prouinciae ann. 1235. *Caualcatas, et omnes Quiſtas, toutas, ſeu ademptionem eorundem, quae hactenus erant in praedictis caſtris.* QVESTVS, Gaufredus Voſienſis in Chron. lib. 1. cap. 7. *Non enim volebant ei dare Queſtum, id enim eſt taillada.* V. Iacobum Gothofredum ad l. de mendic. in Cod. Theod. CHESTVS, eadem notione. Charta Ildefonſi Reg. Aragonum an. 1187. QVAESTIO. Charta Radulphi de Balgentiaco an. 1085. QVESTVRA. Tabularium Eccleſiae Cadurcenſis. (2) Mendicatio, Gallice *Quête.* Concilium Treuir. an. 1310. cap. 85. apud Marten. to. 4. Anecd. col. 258. QVAESTVS, eadem notione. Concil. Dertuſ. an. 1429. cap. 16. QVAESTA ELEEMOSYNARVM, in Synodo Exonienſi an. 1287. c. 17.

QVESTALES, *queſtae* ſeu tributo obnoxii. Regeſtum Conſtabulariae Burdegal. notatum A. fol. 9. QVAESTABILES, eadem notione. Charta Henrici IV. Regis Angl. an. 1400. apud Rymerum to. 8. p. 127. col. 1. Similia leguntur tom. 10. p. 363. et 364. QVAESTIALES *homines et affeuati*, in Charta Petri Regis Caſtellae an. 1366. apud eumdem Rymerum tom. 6. p. 526. col. 1.

QVAESTARE. (1) *Quaeſtam* ſeu tri[...] butum exigere, Gall. *Queſter*, [...] Conſuetudine Niuernenſi cap. 8. [...] 4. Conſuetudines Toloſae. (2) Ca[...] rogare, ſtipem colligere, in eccl[...] ſiis praeſertim, Gallice *Quêter.* St[...] tuta Eccleſiae Trecor. an. 1372. to[...] 4. Anecd. Marten. col. 1123. QV[...] STVARE, eadem notione in Bu[...] Pauli III. PP. an. 1539. inter Priuileg[...] Equitum S. Iohannis Hieroſol. p. [...]

QVAESTIARIA, V. infra *Quaeſtiona*[...] *rius* 2.

QVAESTIARII, Gall. *Quêteurs*, V[...] infra in *Quaeſtor.*

QVAESTIO. (1) Species tributi. V[...] ſupra in *Quaeſta.* (2) Contenti[...] vnde *Quaeſtionem habere cum aliqu*[...] ille dicitur, qui cum eo de re qu[...] piam contendit, apud Ludewig. tom[...] 5. Reliq. MSS. p. 460. V. *Queſti*[...] (3) † Cruciatus, quo criminis con[...] feſſio a reo quaeritur. Ch. a. 1369[...]

QVAESTIONALIS RATIO, quae[...] ſtio, res de qua quaeritur, et qua[...] proponitur definienda. Synodu[...] Vermer. an. 853. c. 1.

QVAESTIONALITER, quaerendo[...] interrogando apud Fulgentium d[...] Voc. ant. n. 16.

QVAESTIONARE, Papiae, *Perquire*[...] *re, examinare*, quaerere ab aliquo[...] Galli dicunt, *Queſtionner quelqu'un*[...] *Quaeſtionari* dixit Conſtantinus A[...] fric. lib. 3. Pantech. cap. 33. Chro[...] nicon Farfenſe apud Murator. to. 2[...] part. 2. col. 652. Interdum Tor[...] quere, *Donner la queſtion.* S. Cy[...] prianus Epiſt. 69. *Tot confeſſoru*[...] *Quaeſtionati et torti.*

QVAESTIONARIVS. (1) Carnife[...] qui reos cruciat, examinat, vt ab[...] eis veritatem extorqueat. Gall. *Que*[...] *ſtionnaire.* Gloſſ. Graec. Lat. *Βασα*[...] *νων ὑπηρέτης, Quaeſtionarius.* Alib[...] *Ἐξητητὴς, Exquiſitor, Flagitator*, *Quaeſtionarius.* Papias: *Quaeſtiona*[...] *rius, Quaeſitor.* Vetus Interpres Iu[...] uenalis Sat. 6. *Quaeſtionarii, ſiue car*[...] *nifices.* (2) Idem qui Iudex. Gloſſ[...] Aelfrici: *Quaeſtionarius:* dema i. iu[...] dex. Annales Francorum Fuldenſe[...] an. 852. (3) Qui eleemoſynas pro[...] ſe vel pro aliis petit. Matth. Weſt[...] monaſterienſis an. 1240. V. *Quaeſtu*[...] *rei*

es et *Quaeſtarii* in *Quaeſta*. QVAESTVARIVS, ead. notione in Concilio Budenſi an. 1279. c. 28. Synodo Pictau. an. 1280. c. 10. (4) *Qui quaeſtu viuit ſicut mercator*, Vgutioni. Aelius infra *Quaeſtuarius*.

AESTOR, QVESTOR. (1) Gallis *Queſteur*, qui in Eccleſiis inter officiorum diuinorum ſolennia, pro e vel pro aliis *Quaeſtam* ſeu eleemoſynas poſcit, in Synodo Baiocenſi an. 1300. cap. 41. V. *Roga* et *Truannus*. QVAESTIARIVS, eadem notione. Litterae Gilonis Archiep. Senon. an. 1276. apud Marten. to. 1. Anecd. col. 1153. QVAESTVARII, in Statutis Eccl. Leod. an. 1287. tom. 4. Anecd. Marten. col. 858. Adde col. 881. vbi ſemel legitur QVAESTVORES, eadem notione. V. *Quaeſta*. (2) Creditor, qui ab alio rem creditam repetit, *quaerit*. Capitulare Arechis Principis Beneuentani, editum a Camillo Peregrino cap. 10. (3) Qui *quaerit* et ſubminiſtrat alimenta aliaque ad vitam neceſſaria, Gall. *Pourvoieur*. Statuta Collegii Praemonſtr. Pariſ. an. 1618. apud Lobinellum tom. 3. Hiſt. Pariſ. p. 212. col. 2. (4) Idem apud Imperatores CP. qui apud Reges Galliae *Referendarius* ſeu ſummus *Cancellarius*. Codex Iuſtinianeus lib. 1. tit. 23. n. 7. in Authent. *Vt diuinae iuſſiones ſubſcriptionem habeant glorioſiſſimi Quaeſtoris*. Hinc pro Cancellario ſeu Notario ſumitur in Literis Lotharii Regis, Bibl. Cluniac. col. 313. (5) Patronus. Translatio S. Caſſiani apud Illuſtr. Fontanin. in Append. Antiq. Hortae p. 369. QVAESTOR ECCLESIAE, Aduocatus, Defenſor. Regula Sanctimonialium c. 9. ex Concil. Aquisgran.

QVAESTRIX, *idem quod Quaeſitrix, vxor quaeſtoris ſecundum Hugutionem*. Ioh. de Ianua. *Queſtreſſe*, in Gloſſis Lat. Gall. Sangerm. MSS.

QVAESTVARE, mendicare. Marianus in Vita B. Iohannis Bonuiſii, tom. 5. Maii p. 104. V. *Quaeſtare*.

QVAESTVARIVS. (1) Gall. *Queteur*. V. *Quaeſtor 1*. (2) *Qui quaeſtu corporis viuit*, in Gloſſis Iſid. Ioh. de Ianua: *Quaeſtuarius, qui quaeſtu viuit, ſicut mercator; vnde Quaeſtuariae dicuntur meretrices, quae quaeſtu corporis viuunt*. Eadem notione Seneca de Benef. lib. 6. c. 32. Gl. Lat. Gr. πρακτική, *Queſtoria, Quaeſtiaria*, (melius *Quaeſtuaria*) *Actualis ſcientia*.

QVAESTVLA, ſpecies auis, an Querquedula, Gall. *Cercele?* Angelus Rumplerus Hiſtor. Formbac. lib. 3. apud Pezium tom. 1. Anecdot. part. 3. col. 468. *Frequentiores ſunt ſturni, Quaeſtulae, merulae etc.*

QVAESTVORES, V. *Quaeſtor 1*.

QVAESTVRA, V. *Quaeſta*.

QVAESTVS. (1) QVESTVS, quaeſitum, comparatum, cui opponitur terra hereditaria. Catholicum paruum: *Quaeſtus, Conqueſt*. Liber Rameſ. ſub Stephano Rege conſcriptus ſect. 140. V. *Quaeſta*. (2) † Mercatorum ſocietas, qui quaeſtu viuunt, in Litt. Caroli IV. Imp. a. 1355.

† QVAGLIAROLVS, aucupis fiſtula, Ital. *Quagliere*, quia *qualiae* ſibilum imitatur. Stat. Taurin. a. 1360.

QVALEA, QVALIA, QVAQVILIA, ortyx, coturnix, Gallis *Caille*, Italis *Quaglia*. Ioh. de Ianua: *Qualia, quaedam auis, et dicitur a qualis, vel dicitur Qualia a voce, quam facit, ſc. quaquera. Qualea*, apud Creſcentium lib. 10. de Agricult. cap. 4. QVALIOTVS, parua *qualia*, Italis *Quaglietta*. *Qualiotos capere*, in Chronico Bergomenſi ad ann. 1402. apud Muratorium tom. 16. col. 904. QVALILATORIVM, Inſtrumentum *cuius ſonus eſt per omnia ſimilis voci qualeae*, (coturnicis) *generis feminae, ad quam ardenter accedunt maſculi*, apud eundem Petrum de Creſcentiis lib. 10. de Agric. cap. 25. vbi perperam editum *quaſi latorium*. Gallicus vetus Interpres *Courcaillet* vertit.

† QVALEFICATIO, ratio, modus, in Ch. Mſ. a. 1453.

† QVALGELOR, i. q. *Quagliarolus*, in Stat. ant. Florent.

QVALIA, V. *Qualea*.

QVALIAROLIVM, ſpecies retis ad *qualias* capiendas. Statuta Vercell. fol. 69. vo.

QVALIFICARE, certa qualitate donare, Gall. *Qualifier*. Buſchius de refor-

reformatione Monaſteriorum apud Leibnitium tom. 2. Scriptor. Brunſuic. p. 879.

QVALIFICATORES, vbi *Inquiſitio* viget, dicuntur Theologi, qui de *qualitate* propoſitionum delatarum, rationumque, quibus eas defendunt auctores, conſuluntur ab Inquiſitoribus, vt aequam ac definitiuam auditis Conſultorum *qualificationibus*, ferant ſententiam. V. Limborchium lib. 2. Hiſtor. Inquiſit. cap. 4. et lib. 4. cap. 10.

QVALIFICATVS, nobilis, notus, qualitate ſeu conditione commendandus. Gall. *Qualifié*. Bulla Innocentii VIII. PP. an. 1484. in Continuatione Bullarii Rom. p. 289. col. 1.

QVALILATORIVM, V. in *Qualea*.

QVALIOTVS, parua *Qualéa*. V. in hac voce.

QVALIS-QVALIS, apud Vlpianum 2. 1. pro Qualiſcumque.

† QVALITATIVVS, rei alicuius qualitatem, naturamue conſtituens, t. 10. Collect. Hiſt. Franc. p. 415.

QVALITATVRA, minor *qualitas*, humilis conditio. Epiſtola Ratherii Veron. ad Ioh. PP. tom. 2. Spicil. Acheriani p. 245.

QVALITER, cum ſuis qualitatibus ſeu proprietatibus. Lex 86. Dig. de verb. ſignif. QVALITER-QVALITER, in Lege 12. §. 3. Dig. de Ratihab. vbi *Qualiter* ſolum habent melioris notae codices, *Qualitercumque* apud Columellam lib. 11. cap. 3. Quoquo modo, quocumque modo, quomodocumque.

QVAM, Siue, Vel, veteri Interpreti S. Irenaei lib. 1. cap. 7. num. 4. et alibi, vbi Graecum ἢ perperam vertit per *Quam*, cum vertere debuiſſet per *ſiue*, *vel*, *aut*.

† QVAMDIV, pro aliquandiu, t. 3. Sept. p. 285.

QVAMTOTIES, perſaepe. Miracula S. Antonii de Padua, to. 2. SS. Iunii p. 721.

QVANDO. Miracula B. Kingae Virg. tom. 5. Iulii p. 758. *Ipſa tantum pedes de Quando in quando per terram trahens, etc.* Hoc eſt, interruptis vicibus, Gall. *de tems en tems*.

QVANDOQVIDEM, pro Quandoque vſurpat Concilium Duziac. 1. part. 4. cap. 4. extremo.

† QVANETA, anaticula, Gall. *Canette*, in Litt. remiſſ. a. 1355.

QVANTI. (1) Braulio Caeſaraugustanus, in Vita S. Aemiliani cap. 1... *Quem vt vidit, ſciſcitatus eſt a Quantis eſſet obſeſſus*. Phraſis Hiſpanica vt et Gallica, *Depuis quant*, *A quo tempore*. (2) Pro Quot. Index veterum Canonum, tom. 3. Concil. Hiſpan. pag. 25. col. 1. *Quanti debeant iudicare epiſcopum, presbyterum vel diaconum*. Paſſim occurrit apud Scriptores mediae Latinitatis.

QVANTIFICARE, magnum efficere. Expoſitio Regulae S. Benedicti in Bibliotheca Heilbronenſi p. 64.

QVANTITAS, abundantia, multitudo, copia, Gall. *Quantité*. Iacobus de Vitriaco lib. 3. Hiſt. Orient. num. 7. apud Marten. to. 3. Anecd. col. 274. *Hortus balſama habens in Quantitate*. *Quantitas pecuniarum*, Summa pecuniaria, in Charta an. 1335. apud Ludewig. tom. 5. p. 548.

QVANTITATIVE, *non multum*, in Gemma Gemmarum; Philoſophis vero ſcholaſticis idem eſt ac ratione quantitatis, ſiue magnitudinis, vel multitudinis.

QVANTITATVS, idem quod *Quantitas*, numerus. *Quantitatus librarum 50. monetae currentis*, in Statutis Caſtri Redaldi fol. 36. recto.

QVANTITVDO, *pondus*, *quantitas*, apud Barthium in Gloſſario ex Gunterio de bellis Antioch. apud Ludewig. tom. 3. Reliq. MSS.

† QVANTOCIES, ſaepius, t. 1. Maii, p. 514.

QVANTOCIVS, pro quanto ocyus, quam primum, Voſſius lib. 4. de Vitiis ſerm. cap. 35. miratur hodie frequentari a multis non ineruditis, et auctorem requirit. Antiquiorem non cognoſcimus vetere Scripturarum interprete, qui vtitur Gen. 45, 19. et Sulpitio Seuero lib. 3. Dialog. cap. 5. vbi: *Diſcede Quantocius, ne me ob iniuriam tuam coeleſtis ira conſumat*.

VANTO MAGIS pro Quanto minus, Graecorum more, non ſemel vtitur vetus Interpres S. Irenaei.

QVANTONVS, angulus, Germ. Kante, in Inuent. Mſ. a. 1387.

VANTVRVS, pro Quam futurus. *Notum facimus, vniuerſis tam praeſentibus Quanturis*, in Litteris Iohannis Franc. Regis ann. 1360. tom. 4. Ordinat. Reg. p. 393. Nuda eſt ſcriptoris abbreuiatio.

QVANTVS, portio quae alicui competit, i. q. *Quota*. Ch. Mſ. a. 1250.

VAQVILA, QVAQVILIA, Vide *Qualea*.

VARANTENA, Vide mox *Quarentena*.

VARANTEIRA, V. *Quarantenum*.

QVARANTENVM, QVARANTEIRA, quadrageſima pars, in Stat. Auell.

QVARANTESIMVM, idem, in Ch. a. 1136.

QVARANTIGA, i. q. *Guarantigia*, auctoritas, in Ch. a. 1297.

QVARATIVM, vulgo *Carat*, i. q. *Quadriatus*, in Ch. Mſ. a. 1362.

VARATVS, Gradus bonitatis in auro, Gallice *Carat*. Charta ann. 1327. tom. 2. Hiſt. Dalphin. p. 214. Gallicum *Carat* deducunt quidam a κεράτιον, ſpecies ponderis exigui; alii a χαράττιον, denarius tributi: melius, vt videtur, Menagius ab Arabico *Alkarat*, quod eſt genus parui ponderis.

VARCELLVS, pro *Quarrellus*, V. *Quadrellus 1.*

VARDA. Statuta criminalia Saonae cap. 17. *Vsque ad carrubeolum S. Andreae, per quem deſcenditur ad Quardam, illo excluſo, et incluſa tota platea, vico, vtraque tota lobia, et tota Eccleſia Magdalenae, et via, qua itur ad mare usque ad viam, qua itur ad Quardam et fabros, illo etiam excluſo.* An loci proprii nomen?

QVARDIVM, menſura frumentaria, eadem ac *Quarta 1.* Ch. Mſ. a. 1368.

VARE pro *Quia*. Lex Alemannor. cap. 93. ex cod. Corbonienſi, apud Steph. Baluzium: *Ad illo alio Quare inde fugiuit.* Vbi alii codd. *quia inde fugiuit.* Hinc Galli *Car* hauſerunt.

† QVARRIA, lapidicina, i. q. *Quareria*. Ch. Mſ. a. 1268.

QVARELLVS. (1) Teli genus, Gall. *Carreau*. V. *Quadrellus 1.* (2) Quadra carnis, Gall. *Quarré*. Statuta antiqua Canonicorum S. Quintini in Viromanduis (apud Hemeraeum p. [illegible].) V. *Quadrellus 1.* (3) † Atrium quadratum, in Ch. Mſ. a. 1224. (4) † QVARELLVS, QVARRELLVS, puluinus, Gall. *Carreau*. Inuent. Mſ. a. 1363. (5) † Quadratus lapis, Gall. ol. *Quarel*. Ch. Mſ. a. 1313. (6) † Modus agri, Gall. *Quarreau*, in Ch. a. 1332.

QVARENTENA. (1) Quadrageſima, in aliquot Galliae Prouinciis, *la Quarantaine*, vnde efficta vox *Carena*, quam conſule, (a Latino *Quadragena*, non a Teutonico, vt vult Burchardus lib. 19. cap. 5. quod obſeruat Voſſius lib. 3. de vitiis ſermonis c. 40.) QVARANTENA, eadem notione. Vita S. Bonae to. 7. Maii p. 151. *Quarentena* etiam dictum Deſertum, in quo Chriſtus 40. diebus totidemque noctibus ieiunauit, Eugeſipo de Terra S. pag. 119. apud Allatium lib. 5. Symmict. (2) Poenae ac mulctae monachicae ſpecies, quae deſcribitur in Statutis Ordinis Hoſpitalariorum Hieroſolymit. tit. 18. §. 57. *Si vero poſitus fuerit in Quarentena, quadraginta diebus continuis ieiunabit, et quarta ac ſexta feriis dictorum 40. dierum pane et aqua tantum veſcetur, comedens in terra. Qualibet vero quarta et ſexta feriis diſciplinam ſuſcipiet modo ſequenti*, etc. V. *Quadrageſimae poenitentia*, et *Septena*. (3) Modus agri apud Anglos, conſtans 40. perticis, vt eſt in Monaſtico Anglic. to. 1. p. 313. Pertica vero quarentenarum conſtat 20. pedibus, vt eſt in tom. 3. p. 15. et 16. *Et quaelibet virga, vnde Quarantenae menſurabantur, erit 20. pedum.* (4) *Quarentena*, *Quarantena*, ſpatium quoduis 40. dierum. Transactio Simonis de Ioinuilla cum Comitiſſa Campaniae an. 1218. tom. 2. Anecd. Marten. col. 865. *Quarentena*, Gallis *Quarantaine le Roy*, ſpatium 40. dierum, intra quod eorum, qui bella indicendi ius

ius habebant, vel reuera ex qualibet cauſa indicebant, agnati ſeu cognati, impeti non poterant. Id lege ſancitum S. Ludouici ſcribit Butelerius in Summa Rurali tit. 34. quam (non) Philippo Ludouici filio adſcribit Philippus Bellomanerius, Ludouico coaeuus, in Conſuetud. Bellouacenſi MS. cap. 60. (vt hic ſcribit Cangius, ſed Philippo Auguſto, vt probat de Lauriere tom. 1. Ordinat. Reg. p. 46. et 47.) Quippe, cum ex vſu apud Gallos recepto, tenerentur agnati bellis agnatorum intereſſe, eosque adiuuare, accidebat plerumque, vt antequam *diffidationum* fama ad eos peruenirer, incauti et inſcii impeterentur. Si quis igitur agnatos aggrederetur ante hos 40. dies, loco proditoris habebatur, et ſupremo plectebatur ſupplicio, vti habet idem Bellomanerius. Lewold. a Northof in Chronico Markano ann. 1350. *Quarentena*, ſpatium 40. dierum, quod viduae ex lege conceditur a morte mariti, intra quod dos ei debet aſſignari, vel reſtitui, et donec illa fuerit reſtituta, ali debet de bonis defuncti, et in illius domo manere. Quodſi infra hos 40. dies dos non reſtituitur, vidua *defociari de Quarentena ſua* dicitur in Statuto de Merton an. 20. Henrici III. cap. 1.

QVARENTENVM, tributi ſpecies. Libertates Regni Maioricar. ann. 1248. *Non donetis carnaticum de veſtro beſtiario vllo tempore, paſſaticum, herbaticum, neque Quarentenum.* Literae Iohannis Francorum regis ann. 1363. tom. 3. Ordinat. p. 626. n. 41. *Item, quod durante tempore dictae prouiſionis ceſſent omnia ſubſidia, focagia, capagia, Quarentena, indictiones, equi qui dicuntur de debito, et alia onera.* Sed vereor, ne hic legendum ſit *capagia quarentena*, ſublata virgula, vt intelligantur *capagia*, ſeu pecuniaria ſubſidia, quae *in media Quadrageſima* ſolui conſueuerant, vt dictum eſt ſupra in *Capagium*.

QVARERA, lapidicina, Gall. *Carriere*, Angl. *Quarry*. Charta ann. 1257. apud Thomam Madox Formul. Anglic. pag. 309. Vide *Quadraria* [...] *Quarrera*.

QVARERIA, idem quod *Quarera*. M[...] naſt. Anglic. part. 2. p. 595. col. [...] Vide infra *Quarreria*.

QVARESMENTRANNVS, feria [...] ante diem Cinerum. Gall. *Mar[...] gras*. Vide *Caremeutrannus*.

QVARETATA, quantum carro v[...] poteſt, Gall. *Charretée*. Proceſſus [...] B. Petro Luxemb. tom. 1. SS. [...] p. 587. Vide *Quarrada*.

† QVARGA, onus equi vel aſi[...] Gall. *Charge*. Ch. Mſ. a. 1378.

† QVARIAGIVM, i. q. *Carrigium* [...] vectura cum carro, in Ch. Mſ. [...] 1318.

QVARNELLVS, pinna muri, qu[...] feneſtrae quadratae effigiem praefe[...] per quam milites iaculantur, Ga[...] *Carneau*, a *Carne*, vel *Quarne*, qu[...] rem quadratam ſonat; (vel potius [...] Latino *Crena*:) fruſtra enim a Sax[...] nico etymon acceſſit Spelmanu[...] Will. Britto lib. 7. Philipp. p. 18[...]

> . . . . *Vbicunque patent Qua[...] nelli ſine feneſtrae.*

QVERNELLVS. Charta ann. 129[...] in Probat. Hiſt. Abbatiae Sangu[...] men. p. LXXI. col. 2.

† QVARQVAR, pro calcar, in C[...] Mſ. a. 1292.

QVARRADA, onus *carri*, quan[...] carro vehi poteſt. Charta Dagober[...] Franc. Regis apud Doubletum Hi[...] ſtor. Sandion. p. 656. et Miraeu[...] tom. 1. p. 241. V. *Carrada*.

QVARRARIA, lapidicina, Vide [...] *Carraria 2*.

QVARRARIVM. (1) Charta Odo[...] Borelli de Curtalano in Tabula[...] Eccleſiae Carnotenſis n. 72. *In ho[...] ſpitibus et hoſpitalicijs eorum . . . nihil habeo, nec haeredes mei, [...] iuſtitiam, nec aliud, niſi medietatem furni, et Quarrarium vnum per annum, et talleiam quarto anno.* Infra: *Quotieſcunque vero ipſi talleiam fecerint, dimidia erit mea: Quarrarium vero ſupradictum non mittam, [...] ſecuro loco, videlicet ad Caſtridunum, vel ad Vendocinum, infra Lidum, [...]* (2) Modus agri, vel vineae, Gall. *Quartier de terre vel de vigne*.

Charta

harta Ottonis Regis an. 952. apud). Calmet. Hiſt. Lothar. tom. 1. col. 61. Vide *Quadrans* et infra *Quarria*.

VARRATVM, carrum, in Ch. a. 324.

ARRATVS, Gallice *Quarré*, Quaratus. Inuentarium vtenſilium e Tabulario S. Cornelii Compendienſis.

ARRELLVS. (1) Teli genus, Gall. *Quarreau*. Vide ſupra *Quadrellus* 1. (2) Quadratum, Gall. *Quarré*. Inuentarium MS. Eccleſiae Noiom. ann. 1419. (3) † Fax quarata, in Ch. Mſ. a. 1321. (4) Pulinus, V. *Quarellus*.

ARRERA, lapidicina. Examinatio erme Prioris de Burnceſtre apud ennettum in Antiq. Ambroſden. . 529. V. *Quarera*.

ARRERIA, idem quod *Quarrera*. harta an. 1247. e Chartulario S. Martini Pontiſarenſis.

ARRERIVS, lapicida, Gall. *Carrier*, in Chartulario AB. Sangermanenſi, fol. 21.

ARRETVM, carrus, ſeu praeſtaio *carri*, Gall. *Charrette*. Charta rchembaldi Domini de Soliaco pud Thomaſſerium in Conſuet. Biur. p. 714. V. *Carretum* 1.

ARREVS, idem, vt videtur, quod *Quarrellus*, ſpecies teli, Gall. *Quarreau*. Computus an. 1202. apud D. ruſſel tom. 2. de Feudorum vſu ad alcem, pag. CLXVI. V. *Quadrellus* 1.

ARRIA, f. angulus, Gallice *Coin*. harta an. 1293. apud Baluzium tom. . Hiſt. Aruern. p. 296. *De Quarria licti muri ad Quarriam muri domus Morelli Chapeleyn a parte chemini*.

ARRIAGIVM, praeſtatio carri donino debita, ni legendum ſit *Quaragium*, vt infra. Charta an. 1262. n Regeſto 31. Tabularii regii, V. *Carriagium*.

QVARRIARIVS, lapidicida, in Ch. . 1257.

ARROGIVM, f. idem quod mox *Quarruagium*. († Seu potius *Quadriuium*, Gall. ol. *Quarouge*.) Charta ann. 1236. e Tabulario Cartuſiae Belli Larici: *Tendit ad Quarrogia, et diſtat a Quarrogiis quatuor cordiis, et ab ipſa faya tendit ad planum*.

m. V.

QVARRVAGIVM, ager cultus *quarruca* ſeu aratro. Donatio an. 1240. Vide *Carrucagium* 2.

QVARRVCA, aratrum. Gall. *Charrue*. Tabularium S. Sergii Andegau. Hinc QVARRVCA, ager proſciſſus *quarruca*, vel tantum terrae, quantum vna *quarruca* coli poteſt. Litterae Philippi Aug. Franc. Regis ann. 1195. apud Lobinellum tom. 3. Hiſt. Pariſ. p. 93. col. 2. V. *Carruca* 3. et *Carrucata*. QVARRVCHA, eadem ſignificatione. Tabularium maioris Monaſterii.

QVARRVCATA, tantum terrae, quantum vna *quarruca* coli poteſt. Charta Willelmi Archiepiſc. Remenſ. ann. 1178. e Tabulario S. Nicaſii eiuſdem vrbis. V. *Carrucata*.

QVARRVM, carrus, Gall. *Charrette*. Charta ann. 1145. apud Thomaſſerium in Conſuetud. Bituric. et de Lauriere tom. 1. Ordinat. Reg. pag. 10. V. *Carrum* in *Carra*.

QVARRVRA, idem quod *Quarrera*, lapidicina, Angl. *Quarry*, Gall. *Quarriere*. Charta Henrici Regis Angl. tom. 4. Hiſt. Harcur. p. 1285. Occurrit etiam apud Rymer. tom. 9. p. 727.

QVARRVVIVM, pro *Quadriuium*. Gall. *Carrefour*, in Litteris Vrbani PP. ann. 1094. apud Valeſium Notit. Gall. pag. 80. col. 2.

QVARTA. (1) Menſura frumentaria. Charta ann. 1248. in Bibliotheca Cluniacenſi p. 1515. De amplitudine huius menſurae conſulendae ſunt adaequationes menſurarum ſuperius editae in voce *Modius*. Belliocenſis *Quarta* continet ſex *copones*, et XXIV. *coponi* faciunt *bichetum*. Quibusdam in prouinciis Galliarum haec menſura vocatur *Carte* vel *Quarte*, *Cart*, *Quart*, *Carton*, *Quarton*. V. *Carta* 1., *Quartale*, *Quarsallus*, *Quartarola*, *Quartellus* 2. et *Quarteria* 2. *Quarta Salis* in Teſtamento Guigonis Comitis Niuern. an. 1239. tom. 1. Maceriar. Inſulae Barbarae p. 156. V. *Carta* 1. (2) Menſura vinaria, aut alterius potus, Pariſien-

riſienſibus, *Quarte;* German. ein Quart. Iter Camerarii Scotici cap. 10. §. 5. Belliioci *Quarta* vini conſtat ſex *pintis* ſeu 12. *potis*; Pariſiis vero, et in aliis pluribus locis duas dumtaxat *pintas* continet. *Quarta Olei*, in Belliiocenſi pago ſex *lampadibus*, ſeu 24. libris conſtat: in Lugdunenſi vero 8. *lampadibus*. (3) Menſura, modus agri in Pictonibus, vt auctor eſt Beslius in Comit. Pictau. p. 170. 210. 244. 248. Gall. *Un quarteron de terre*. Capitul. Caroli Magni lib. 5. cap. 151. *Et qui minus Quartae optimae de terra habet ſecundum aeſtimationem ſuae telluris opera faciat.* Huc vtcumque referri poteſt, quod habetur in Codice MS. Abb. Sangerman. fol. 59. col. 3. *Concamiauimus ad Evrardum in villare Deſuo jornales V. vnde fecimus Sigembolt dimid. Quarta;* hoc eſt, ſi bene coniecto, dimidium quadrantem quinque *jornalium*. (4) QVARTA, pro quarto Milliari, vel *Banleuca*. Charta Caroli Comitis Valeſiae et Andegau. ann. 1286. in Tabulario Andegauenſi Camerae Comput. Pariſ. fol. 71. V. *Quinta*. (5) QVARTA, nude, Quarta pars. Statuta Gerardi Abb. S. Theoderici ann. 1233. tom. 1. Anecd. Marten. col. 974. (6) Praeſtationis agrariae ſpecies. Vita S. Agricoli Epiſc. Auenionenſis: *Praedia liberaliter aſſignauit, inſuper conceſſo Quartarum priuilegio, etc.* Necrologium Eccleſiae Ambian. *Prid. Kal. Aug. legauit Eccleſiae Pariſ. 2. arpenta vineae, ſita apud Cuuilliacum . . . in cenſiua et dominio Capituli Pariſ. onerata de reditu, qui vulgariter appellatur Quarta, et tallia.* Fructuum quartam partem in hiſce poſtremis locis intelligo, quam tenens domino perſoluebat. Vide *Quartales vineae* in *Quartagium*, *Quarto 7. Quartus 2*, et *Quinta 2*. *Quartae Eccleſiarum*, ſeu quartae decimarum Eccleſiaſticarum. Chronicon Moſomenſe ann. 1015. Vide *Quarto 8*. QVARTAE, redituum eccleſiae pars quarta, apud Gregorium M. lib. 3. Epiſt. 11. quae ſcilicet aut Epiſcopo, aut Clericis, aut pauperibus, aut fabricae competit. Vide Chartam Ratoldi Epiſcopi Veronenſis apud Vghellum p. 604. (7) Quarta pars bonorum, quam ſponſus dat ſponſae pro nuptiis in Regno Neapolitano. Statuta eiusdem Regni de iure Quartae art. 1. Vide infra *Tertia 5*. (8) QVARTA, nude, idem, quod mox *Quarta funeralis*, ſeu *Quarta Teſtamentorum*, de qua in *Teſtatio*. Chartularium S. Iohannis Angeriaci p. 427. QVARTA CANONICA, FVNERALIS, OBLATIONVM. Concilium Limanum ann. 1591. inter Hiſpanica p. 661. col. 2. *Religioſi, qui ſunt vel fuerint in doctrinis et beneficiis, ſeruabunt conſtitutiones de ſolutione Quartae funeralis, Quartae canonicae, et Quartae oblationum, propterea quod illas debeant, prout de iure debent Epiſcopis*, et vt illas *perſoluant reliqui clerici, qui funguntur iisdem miniſteriis.* Vbi *Quarta canonica* idem eſt, quod in alio eiusdem prouinciae Concilio ann. 1582. ibidem p. 255. dicitur *Canonica portio*: *Quarta funeralis ac Canonica portio, et Quarta etiam oblationum Epiſcopo a nobis conceſſa tam a Capitularibus, quam a caeteris clericis, ſoluatur eo ordine et modo, quem ſacri Canones ſtatuunt.* Eſt autem haec *Canonica portio*, ſeu *Quarta Canonica*, ni fallor, quarta pars redituum, quos percipiebant clerici, vt *Quarta funeralis* quarta pars legatorum defuncti in pios vſus, cuius diſpoſitio erat penes Epiſcopos, vt dicitur in *Teſtatio*; Quarta tandem *oblationum*, quarta pars eorum omnium, quae fideles ſponte offerebant Eccleſiae: quae quartae partes omnes Epiſcopis debentur ex his Conciliis. QVARTA SIGILLI ET BVLLAE, quarta pars emolumentorum ex ſigillo et bulla prouenientium. Teſtamentum Guillelmi D. Montis-peſſulani an. 1202. ex Schedis Peireſcianis ſeu Praeſidis de Mazaugues. (9) QVARTA, pro Charta, in Charta ann. 1078. apud Ioffridum in Nicia p. 104. QVARTVLA, pro *Chartula*, parua charta, in Statutis Synodalibus Nicolai Epiſcopi Andegauenſis an. 1265. cap. 5. an. 1270. cap. 2. (10) QVARTA, L.

Quart

Quarta pars vlnae aut *teiſae*, ſeu perticae, qua notione *Quarta* dicunt Hiſpani. Statuta Saluciarum, Collat. 4. c. 122. *Qui vendiderit ad Quartam mancam ſeu ad teſiam, vel ſtateram ſiue balancias, ſeu ad ſcandalium, vel aliud pondus iniuſtum, ſoluat bannum florenorum octo.* Italis *Quarta* dicitur minus pondus, quartae ſcilicet partis vnciae. (II) QVARTA VILLAE, vrbis regio, Gallice *Quartier d'une ville.* Vita Henrici V. Regis Angl. cap. 69.

QVARTADA. Dedicatio Eccleſiae de Baltarga in Comitatu Ceritaniae, Marcae Hiſpan. col. 825. *Et ego Fruia dono praefatae Eccleſiae tres peciolas terrae, quas habeo ad ipſas gardias et vnam ad ipſas Quartadas vineam:* cuius forte quarta pars vindemiae pertinebat ad dominum, tribus aliis tenenti cedentibus, aut vice verſa. Vide *Quarta 6. Quartales vineae* in *Quartagium* et *Quarto 7.*

QVARTADECIMANI, QVARTIDECIMANI ſaepius, et QVARTODECIMANI, Τεσσαρεσκαιδεκῖται (melius Τεσσαρεσκαιδεκατῖται, et interdum Τετραδῖται, Gallis *Quartodecimans*, quibusdam *Quartodecimains*.) Haeretici (vel potius Schiſmatici) ſic appellati quod in 14. Luna, vt Iudaei, Paſcha celebrarent. Bernaldus Preſbyter de Reconciliatione lapſorum: *Antiochenum Concilium de Paſcha ibi aſſerit inſtitutum, ne in 14. luna cum Iudaeis celebretur, vt Teſſarescaedecitae (melius Teſſareſcaedecacitae, vel Teſſareſcaidecacitae,) id eſt, Quartadecimani faciunt, qui etiam inde nomen ſuae haereſi condiderunt.* Vide Stephanum Eddium in Vita S. Wilfridi cap. 14. 15.

QVARTAGIVM, quarta pars vel vindemiae, vel aliarum rerum, quam ſibi contra ius aſſerebant domini feudales in tenentium ſuorum praediis, agris, vel vineis. Charta Odonis Archiep. Rotomag. an. 1262. apud Sammarthanos. In Tabulario Nantolienſi in Pictonibus an. 1434. occurrunt crebrius voces, *Quartatores*, *Quartare*, *Quartagium*. Vide *Carto 1. Quarta 6.* et *Quarto 7.* Haud ſatis ſcio, an eadem notione Charta ann. 1226. ex Archiuo S. Albini de Nemore: *Stephanus de Corron Miles: . . . dedit omnem decimam de Eſtriac . . . et quicquid habebat in Quartagio de Gavre pro anima filii ſui Guillelmi.* QVARTALES VINEAE, quae tenentur ad quartum, ſeu quarum reditus quarta pars cultori cedit, aut proprio poſſeſſori. V. *Quarta 6. Quarto 7. Quartus 2.* et *Quinta 2.* Vetus Charta ann. 959. apud Dominicum de Praerogat. allodiorum p. 119. QVARTAGIVM, cuiuſuis rei pars quarta. Charta vetus apud Lobinellum tom. 2. Hiſt. Britann. col. 349.

QVARTAIRADA, vel QVARTAIRATA VINEAE, V. in *Quartariata.*

QVARTAIRONVM, quarta pars menſurae vel ponderis. Gall. *Quarteron.* Statuta Eccl. Aquenſis MSS. ann. 1259. V. *Cartayronum.*

QVARTALAGIVM, idem quod *Cartalagium*, ſeu ius percipiendi *quartas* vel certas menſuras ex rebus ſiccis venalibus, vel tranſeuntibus. Charta ann. 1107. ex Archiuo B. M. de Charitate. V. *Carta 1.* et *Quarta 1.*

QVARTALATA, idem, vt videtur, quod *Quartariata*, niſi ſit quarta pars iugeri. *Reliquit tres Quartalatas vineae et tres panalatas terrae*, in Notis obituum et fundationum ad marginem veteris Martyrologii Eccleſiae Aquenſis. V. *Cartalata.*

QVARTALE, QVARTALIS. (1) Menſura Germanica, Alamannis *Vierthel*, apud quos quatuor quartales modium efficiunt: apud Anglos vero 32. quartae ſunt in modio, *Quarts* vocant. Iohannes de Garlandia in Synonymis:

Dolia, Quartalium, fundum,
clepſedra, lagena.

Ephemerid. Monaſterii S. Galli 5. Id. Mart. *Quae ſoluit 10. Quartalia tritici. Quartale frumenti, auenae*, in Statutis S. Claudii pag. 55. QVARTALE, menſura agraria, iisdem Germanis. Venditio an. 1308. apud Ludewig. tom. 5. pag. 97. *Decimam vnam quindecim manſos vno Quartali minus continentem vendidimus.* Charta ann. 1334. apud Schlegelium de

Nummis antiq. Gothanis: *De duobus Quartalibus manſi.* QVARTALE VINI, quarta pars dolii vinarii, ſi idem ſit, vt probabile eſt, quod Gallis *Quartaut.* Statuta Eccl. de Romanis inſerta in Litteris Iohannis Franc. Regis an. 1358. tom. 3. Ordinat. p. 275. Regeſtum 87. Chartophylacii Regii. Pluries occurrit ibi, ſemel vero *Quarteirium* eadem, vt videtur, notione: *Facit vnum Quarteirium vini.* Alibi: *Facit domino vnum Quarteyonum vini cenſus.* Rurſum: *Percipiunt 1. cartam, 1. mondinam et 4. manatam nucleorum, XII. denarios, 1. Quarteyronum vini, 1. gallinam* etc. QVARTALE ANNI pro quarta pars, in Chronico Windeſemenſi lib. 2. cap. 14. 29. 43. 48. et in Charta an. 1321. apud Ludewig. to. 1. p. 293. QVARTALE HORAE, quadrans, Gall. *Quart d'heure. Per tria Quartalia horae*, in Vita S. Lidwinae, tom. 2. Aprilis p. 293. QVARTALE MILIARIS, ſeu Milliaris, apud Ludewig. tom. 8. Reliq. MSS. p. 350. (2) † Menſura lignaria, in Ch. a. 1347.

QVARTALETVS, minor menſura vinaria, quarta pars maioris, vt videtur. Statuta Capituli Dinienſis an. 1460. apud Gaſſendum in Notitia eiusdem Eccl. p. 93.

QVARTALIA TERRAE, f. ager capiens tantum ſementis, quantum in vno *quartali* continetur. Engelbertus Maghe in Chronico Bonae Spei p. 7. *Donarunt in eleemoſinam . . . Robertus eius pater quatuor modiatas . . . . mater dimidiam modiatam; Hugo quoque Quartaliam terrae in eodem territorio.* Erit forte, qui malit interpretari Quartam partem iugeri. V. *Quarteria 1. Quarterium 3. Quarterius 1.*

QVARTALIS VINEA, V. in *Quartagium.*

QVARTALIVM, idem quod *Quartale*, menſura frumentaria. Hiſt. Mediani Monaſterii p. 257.

QVARTALLVM, *caniſtrum, vel coſinus, vel vas, in quo mortui efferuntur, ou Quarteron*, in Gloſſis Lat. Gall. Sangerman. Infra legitur *Quartellum.* In quibusdam Chartis *Quartallum* idem eſt, quod mox *Quartallus.* V. *Cartallus 1.*

QVARTALLVS, menſura frumentaria. *Quartallus frumenti, auenae,* etc. in Libertatibus oppidi Iaſſero... apud Guichenonum, et alibi paſſim. V. *Cartallus 2.* et *Quartellus 2.*

QVARTANA, QVARTANARIVS Michael Scotus lib. 4. Menſae Ph... loſophicae cap. 36. de quodam M... nacho Cartuſienſi: *Semel fuit mi... ricordia de anguillis, et illa fuit i... Quartana: tunc ſeruitor, Frater, m... ſericordia eſt de anguillis, et vos eſ... Quartanarius: Accipiam, inquit, n... ſcio, quando denuo habiturus ſum d... anguillis.*

† QVARTANARIVM, menſura fr... mentaria, Gall. ol. *Quarte...* Ch. Mſ. a. 1310.

QVARTANARIVS, quartana febri la... borans, apud Sextum Platon. d... Medicina animal. lib. 1. cap. 2. V. *Quartenarius.*

† QVARTANERIVS, dicitur de ag... qui ad quartam partem fructuu... tenetur, in Ch. a. 1341.

QVARTANICVS, quartanus. Gui... lelmus Britto lib. 12. Philippidos:

Inuadit febris Regis Quartan... corpus.

QVARTANVM, menſura ſiccorum e... liquidorum. Saiſimentum Comitat... Toloſae an. 1271. apud Lafaille ... Probat. Annal. Toloſ. p. 15.

† QVARTARANCHIA, menſura frumentariae ſpecies, in Ch. Mſ. a. 1281. V. *Cartarenchia.*

QVARTARE, Italis, in quatuor par... tes diuidere. Gloſſae Lat. Graec. e... Graec. Lat. *Quartemur*, Τεταρτίζ... γηθῶμεν. Quod ad Τετραλογ... Tragicorum videtur referendum, ... vt *Quartari* ſit Quaternis fabulis de palma contendere, ſicut Tragici Po... etae ſolebant in Attico theatro. Vid... Voſſium lib. 4. de Vitiis ſermoni... cap. 18.

QVARTARIA. (1) Idem, vt vide... tur, quod apud Italos, Quarta ſc... licet pars domino perſoluenda. Tr... bularium Dinienſe apud Gaſſendu... in Notitia Eccl. Din. p. 83. *Bo... prouentus . . . . praepoſiturae ...*

ſtuno . . . . in Quartaria apud Aquas calidas, et illis partibus; quae conſiſtit in hortolagiis, et aliis obuentionibus; valet communiter. VIII. libras Vien. (2) Cucuma, Gallice *Coquemar*, vas aquae calefaciendae. Computus ann. 1333. tom. 2. Hiſtor. Dalphin. p. 274. Vide infra *Quartarium 1.* (3) † Ager qui ad quartam partem fructuum tenetur, in Ch. a. 1410.

VARTARIATA VINEAE, Prouincialibus *Quarteirado de vigno*, modus vineae, diuerſus in variis Prouinciae locis. In Aquenſi territorio 600. *cannis* quadratis conſtat, in Maſſilienſi vero 506. *cannis* et dimidia, alibi pluribus, paucioribusue. Diploma Raimbaldi Archiep. Arelat. an. 1033. apud Marten. tom. 1. Ampliſſ. Collect. col. 401. In Chartularii Aptenſ. Eccleſ. Charta ann. 1049. fol. 65. vo. habetur *Quartairata; Quartairada* vero in alia S. Victoris Maſſil. armar. Aq. num. 272. *Quarteirada*, in maiori Chartulario eiusdem S. Victoris p. 91.

VARTARIVM. (1) *Genus menſurae, id eſt vrna.* Papias. Iohannes de Ianua: *Quartarium, menſura, quae quartam partem ſextarii capit: quae etiam Quartellum dicitur.* Laurentius in Amalthea: *Quartarium, Quarta pars: item, Quartarius, congii quartam partem continens; Tertiarium, tertiam.* Gloſſae Lat. Gall. Sangermann. *Quartarium, Quarteron.* Maior menſura videtur in Priuilegiis Balduini Flandriae Comitis an. 1116. conceſſis Abbatiae Elnonenſi, apud Miraeum tom. 2. p. 1153. col. 2. *Almanus quasdam ſibi iniuſtas conſuetudines . . . . abdicauit, videlicet ad ambas (f. cambas) S. Amandi dimidium Quartarium accipiat, neque creditionem vllam, vnde damnum aliquod homines Sancti ſuſtineant, habeat.* (2) Modus agri, idem qui *Quarteria 1.* Chronicon Farfenſe to. 2. Muratorii part. 2. col. 536. Vide *Quartarius 3.*

VARTARIVS. (1) Menſura liquidorum, apud Gregor. Turon. lib. 1 Miracul. cap. 5. *Coepit . . . augeri, ita, vt in vnius horae ſpatio plus, quam vnum ſextarium redderet vaſculum, quod Quartarium non tenebat.* Longe aliter Papias: *Vrna, menſura eſt, quam quidam Quartarium dicunt, quod 4. ſextarios capit.* Laur. in Amalthea: *Quartarius, duo acetabula, ſeu hemina dimidia, quarta pars ſextarii.* Eſt etiam menſura ſiccorum, niſi *Quartarium* legendum ſit. Charta ann. 1385. e Chartulario S. Iohannis Angeriaci p. 459. *Abbas debet vinum et vnum Quartarium fabarum.* (2) Quadra panis, ni fallor, apud Adalardum in Statutis Corbeienſibus lib. 1. cap. 4. quomodo pagenſes Gallici vocant *un Pain de quartier.* Charta ann. 1385. e Chartulario S. Iohannis Angeriaci p. 460. (3) QVARTARIVS vel CARTARIVS, modus agri, *Quartier de terre.* Charta Philippi I. Regis Fr. ann. 1052. to. 13. Spicil. Acher. p. 289. (4) Moneta, quartam aurei ſolidi partem appendens. Lampridius in Alexandro Seuero cap. 39. (5) Qui quartam partem accipit. *Quartarios*, inquit Feſtus, *appellabant antiqui muliones, quod quartam partem quaeſtus capiebant.* Tum profert locum Lucilii.

QVARTAROLA, menſura frumentaria aut leguminum, apud Venetos, Ital. *Quartervola, miſura come il quarto dello ſtajo.* Sanutus lib. 2. part. 4. cap. 10.

QVARTAROLVS. (1) Venetis, Moneta minutior, *valoris quartae partis vnius denarii*, vt habetur in Chronico Andreae Danduli apud Muratorium tom. 12. col. 372. Vide *Quartus 1.* (2) Idem quod *Quartarola*, vel forte quarta pars librae, Gall. *Quarteron.* Statuta Cadubrii lib. 1. cap. 16. (3) QVARTAROLVS, QVINTAROLVS REMVS, apud Sanutum lib. 2. part. 4. cap. 11. Italis *Quartarolo* eſt quartus remex ſcamni inter remiges.

QVARTARONVM, CARTARONVM, Gallice *Quarteron*, quarta pars librae. Occurrit in Conſuetud. Toloſae part. 2. V. *Quartinum.*

QVARTARONVS, menſura frumentaria. Statuta Vercell. lib. 1. fol. 23. vo. V. *Quarteronus.*

QVARTATOR, V. in *Quartagium*.

† QVARTATVM, annuae penſionis pars quarta, in Ch. Mſ. a. 1481.

QVARTAYRO, quarta pars vnciae. Inquiſitio an. 1220. tom. 1. Hiſtor. Dalphin. p. 93.

QVARTEIRADA, V. *Quartariata vineae*.

QVARTEIRIVM VINI, V. in *Quartale*.

QVARTELADA, quarta pars iugeri. Obituarium S. Gerardi Lemouic. fol. 22. V. *Cartalata* et *Quarterada*.

QVARTELAGIVM, ſpecies iuris dominici, de quo ſupra dictum eſt in *Carto 1.* V. *Quartagium*.

QVARTELLVM. Iohannes de Ianua: *Quartarium, menſura, quartam partem ſextarii capit, quae etiam Quartellum dicitur. Quartellum etiam dicitur caniſtrum vel cophinus, in quo mortui efferuntur.* V. *Quartallum*.

QVARTELLVS. (1) Teli genus, Gallice *Quarreau*. V. *Quadrellus 1.* (2) Idem, quod *Quartallus*, menſura frumentaria. *Dederunt tres Quartellos frumenti*, in Charta ann. 1151. apud Lobinell. tom. 2. Hiſt. Britan. col. 302.

QVARTELOYS. Th. Walſinghamus in Edwardo II. p. 114. *Milites quidam ſuper armatura cotucas induerunt, vocatas Quarteloys: armigeri vero indumenta bendas habuerunt, etc.* Vide *Çotuca*. Carolus de Aquino in Lex. Milit. a quadrifido colore, quo erant diſtinctae, dictas ſuſpicatur.

QVARTENARIVS, idem qui ſupra *Quartanarius*, Qui quartana febri laborat. Matthaeus Paris ad an. 1239.

QVARTENATA TERRAE, ager reditus vnius *quartonis* frumenti, vel forte, in quo vnus frumenti *quarto* ſeminari poteſt. V. *Cartonata*.

QVARTENERAE PARTES, ſ. quae ſolui debebant pro *Quartagio*; quo de iure dictum eſt, in *Carto 1.* et *Quarto 7.* Charta ann. 1236. e Chartulario S. Vandregeſili tom. 1. pag. 328. *Ita, quod dictus Abbas debet me acquietare erga praedictum Thomam de duabus partibus Quarteneris, et duabus gallinis, et vno turronenſi annui redditus, quos de dictis domo et propriſio tenebar reddere praedicto Thomae.*

QVARTENGIVS, menſura frumentaria. Charta ann. 1241. ex Archiuo Veteris-villae: *Dederunt abbatiae Veteris-villae tres Quartengios frumenti.* Alia ann. *1242. Dederunt B. Mariae Veteris-villae vnum Quartengium frumenti.*

† QVARTENGVS, menſura frumentaria, eadem quae *Quarta 1.* Ch. a. 1270.

QVARTENVM, quarta pars, Gallice *Quartier*. Ordinatio ann. 1340. tom. 2. Hiſtor. Dalphin. p. 420.

QVARTERADA, idem, quod *Quartelada*, quarta pars iugeri. Charta ann. 947. Marcae Hiſpan. col. 861.

QVARTERENGIA, menſurae ſpecies apud Aruernos. Vide locum in *Carterencha*.

QVARTERIA. (1) Modus agri, quartam iugeri partem continens, Gallis *Quartier*. Tabularium Abbatiae Belliloci in Lemouicibus num. 89. *Quarteron* in Conſuetudine Pictauenſi art. 175. 177. vbi *Borderia* dicitur conficere duos quarterones, et aequiparari terrae ſeu praedio duorum boum, id eſt, quantum duo boues arare poſſunt: quarteronem vero praedio bouis, cuius dimidia pars *Retallium*, ſeu *Retail*, dicta aequiparatur praedio ſemibouis. Ab hac voce, vt obſeruat Carolus de Aquino in Lexico militari, ſic paſſim appellantur militum tuguria vel contubernia propere communita aduerſus repentinas hoſtium incurſiones. Si ſparſim in tranſitu excitantur, dicuntur Italis *Baracche*, Gallis *Baraques*: ſi conſiſtunt ad longiorem quietem, *Quarteria* vocantur, Italis *Quartieri*, Gallis *Quartiers*, Latinis *Stationes*. (2) QVARTERIA, et QVARTERIVM, menſurae frumentariae ſpecies, omnibus nota. Vide Willelmum de Podio-Laurentii cap. 6. Apud Anglos, vt eſt in Fleta lib. 2. cap. 12. § 1. *Quarterium frumenti conſtat ex octo buſſellis.* V. *Carteria* et *Quarterius 3.* QVARTERIAE, praeſtationes huiusmodi *quarteriarum* frumentariarum. Inſtrumentum litis ann. circiter

circer 1322. tom. 2. Gall. Chriſt. col. 307.

VARTERIARE, ſontis corpus in quatuor partes diſſecare, Gall. *Ecarteler.* Chronicon Cornelii Zantfliet apud Marten. tom. 5. Collect. Ampliſſ. col. 397.

VARTERIATA TERRAE, idem quod *Quarterada*, quarta pars iugeri, in Tabulario Fontis-Ebraldi. *Quarteriatae vinearum* in Charta ann. 1159. in Probat. nouae Hiſtor. Occitan. tom. 2. col. 571. V. *Cartalata.*

VARTERIO. (1) Idem, vt videtur, quod *Quartagium.* Tabularium Maioris-Monaſterii: *Conanus Dux Britanniae, filius Alani Comitis, conceſſit monachis Maioris-monaſterii apud Machecol commorantibus omnes conſuetudines comitales Quarterionis terrae illius, quam monachi habebant apud Fraxinetum, et dimidium Quarterionem in Porfaifanto, hoc eſt, frumentagium ſuum, et biannum, et omnes alias conſuetudines.* V. *Carto* 1. et *Quarto* 7. (2) Menſura frumentaria. Charta ann. 1244. e Tabulario S. Bartholomaei Bethun. *Nouem mencaldos, dimidium, et vnum Quarterionem bladi.* Hic eſt quarta pars *mencaldi:* de quo ſupra. V. *Quarteria* 2. *Quarterium* 4. et *Quarterius* 3.

VARTERIVM. (1) Quarta pars, Gallice *Quartier. Quarterium anni*, trimeſtre tempus, quarta pars anni, Gallis *an Quartier.* Matth. Weſtmonaſter. an. 1259. *Quarterium corporis humani*, nempe ſontis quadrifariam diſſecti, apud Rymer. tom. 4. pag. 364. col. 1. *Scutum de Quarteriis*, ſcutum gentilitium lineis quadripartitum, in Charta ann. 1183. ex Archiuo Veteris-villae. (2) Regio, pars vrbis, Gallice *Quartier*, Ital. *Quartiere*, in Annalibus Genuenſ. apud Murator. tom. 6. col. 272. V. *Quarterius* 2. (3) Quarta pars iugeri, in Litteris ann. 1332. e Chartulario S. Martini Pontiſar. *Tria Quarteria de groa . . . XL. perticas ad paſſagium, VI. arpenta de groua.* (4) Menſura frumentaria, pro cuius capacitate conſulendae adaequationes menſurarum ſupra editae in voce *Modius.* Matth. Paris ad ann. 1203. *Piſtores poterunt ſic vendere, et in quolibet Quarterio lucrari tres denarios.* V. *Quarteria* 2. et *Quarterius* 3. (5) ✝ Pars ſcuti, Gall. *Quartier*, in Ch. Mſ. a. 1393.

QVARTERIVS. (1) Idem quod *Quarterium* 3. Quarta pars iugeri. Charta Petri Pariſ. Epiſc. ann. 1211. apud Thomam Madox Formul. Anglic. pag. 4. V. *Quarterus.* (2) Regio, pars vrbis. Conſtitutiones Frederici Regis Siciliae c. 116. V. *Quarterium* 2. (3) Menſura frumentaria, eadem cum *Quarteria* 2. Charta ann. 1205. e Tabulario Fontis Danielis. V. *Quarterium* 4.

QVARTERIZATIO, poena reorum laeſae Maieſtatis apud Anglos, quibus capite minutis, eorum corpus in quatuor partes ſecatur, eaeque variis in locis exponuntur. Thomas Walſinghamus in Ricardo II. Vide *Quarteriare*, *Quarterium* 1. et *Quartirizare.*

QVARTERNVS, Gall. *Cayer.* Vide in *Quaternio.*

QVARTERO, quarta pars librae, Gall. *Quarteron.* Proceſſus de B. Petro Luxemb. to. 1. SS. Iulii p. 591. *Quartero terrae*, quarta pars iugeri, in Charta ann. 1177. ex Archiuo abbatiae Buzeii. ✝ Pro quarta parte anni occurrit, in Ch. a. 1373.

QVARTEROLA, quarta pars ſextarii, vt interpretantur Bollandiſtae. Vita S. Zitae, tom. 3. Aprilis pag. 523. Italis *Quartervola* pars eſt quarta modii. Vide ſupra *Quartarola.*

QVARTERONVS. (1) Gall. *Quarteron*, quinque et viginti, quarta pars centenarii numeri. Codex MS. reddituum Epiſcopatus Autiſſiod. (2) Modus agri, idem ac *Quarteria* 1. Terragium Belliioci: *Super duabus tertiis partibus cuiusdam terrae continentis quinque Quarteronos.* Infra ſumitur pro menſura frumentaria: *Debere confitentur dimidium Quarteronum auenae.* In pago Belliiocenſi *Quarteronus* tantum valet, quantum *Bichetus* dimidiatus. Vt aliarum menſurarum, ita Quarteroni varia eſt capacitas diuerſis in locis. V. *Quartaronus*, *Quarteria* 2. *Quarterio* 2. *Quarterium* 4. et *Quarterius* 1.

QVARTERVS. (1) Quarta pars iugeri. Charta ann. 1208. tom. 2. Hiſt. Eccl. Meld. p. 100. V. *Quarterius* 1. (2) † Lapis quadratus, in Comput. a. 1450.

† QVARTESIMA, QVARTESIS, praeſtationis ſpecies, quarta pars decimarum, in Ch. a. 1077. QVARTESIVM, in Ch. a. 1180.

QVARTEYRONVM, menſura frumentaria, V. *Carteyronum*; menſura vinaria, V. *Quartale vini*.

QVARTIATA, contr. pro *Quarteriata*. Teſtament. Guillelmi D. Montiſpeſſulani ann. 1146. tom. 9. Spicil. Acher. p. 141.

QVARTIDECIMANI, V. *Quartadecimani*.

QVARTILATVS, in quatuor partes diuiſus, ex Gallico *Eſcartelé*, vox in inſignium deſcriptionibus nota. Henr. de Knyghton ann. 1347. V. *Cotuca*.

QVARTINVM, ſpecies vaſis vinarii. Statuta Maſſil. lib. 1. cap. 39. §. 3. vbi de menſuris vinariis: *Liceat tamen vnicuique perſonae habere Quartinum et medium Quartinum ſecum infra domum ſuam.* Eadem, vt videtur, notione Statuta Vercell. lib. 4. fol. 57. recto: *Ferrarius vero pro ſuo labore habeat a qualibet ſingulari perſona ... pro quolibet quartarono et medio quartarono, et Quartina et Quartino de ligno, et quarto et Quartina cupo, et medio cupo, et pro qualibet menſura de ferro vel aramo, ſtera, balantia, et ſimilia denarios ſex Pap. et non vltra.*

QVARTIRIZARE, in quatuor partes dilaniare, diſcindere, quadratim diſſecare, Gallis *Ecarteler*, poena laeſae Maieſtatis. Chronicon Anglicum Thomae Otterbourne pag. 222. V. *Quarterizatio*.

QVARTISCHISMA, vnica voce, Quartum ſchiſma, ſeu ſchiſmata quatuor. apud Martenium tom. 7. Ampliſſ. Collect. col. 1067. *Vnde Quartiſchiſma pro triſchiſmate fieret.*

QVARTISINA, penſio quartae partis. Charta Lotharii Imp. in Actis SS. Iunii to. 5. p. 485. V. *Quatiſonia*.

QVARTISIVM, quarta pars bonorum, quae vxori a marito ex Lege Longobardorum concedi poterat, in Teſtamento ann. 1193. apud Murator. delle Antic. Eſtenſi pag. 365. Idem, quod aliis dicitur Morganegiba. Vide in hac voce.

QVARTO. (1) Quarta pars. *Debent Quarto vnius caponis, et vnus denarius de caponagio*, in Chartulario S. Martini Pontiſarenſis. V. *Quartonus* 2. (2) Quarta pars librae, Gall. *Quarteron*. Leges Palatinae Iacobi II. Regis Maioric. tom. 3. SS. Iunii p. LXXIX. (3) Parua menſura, et, niſi fallor, Quarta pars palmi. Reparationes factae in Seneſcallia Carcaſſonae ann. 1435. e MS. D. Lancelot. (4) Menſura frumentaria. Charta Guillelmi Bohent an. 1332. ex Archiuo Marchionis de Flamarens. (5) Menſura vinaria. Antiq. Recogn. Caprer. in Regeſto *Probus* fol. 32. V. *Quartale vini*. (6) Modus agri, vel vineae, forte continens quartam partem iugeri. Charta Scotiae an. 1070. ex Schedis Pr. de Mazaugues. (7) Praeſtatio quartae partis fructuum ex agris, ac praeſertim ex vineis prouenientium, modo conſti[tuta], modo conuenta, a dominis feudalibus interdum imminuta, atque commutata in certam vini quantitatem, interdum etiam in certam pecuniae ſummam. Regeſtum *Probus* fol. 30. *Albus Bovers tenet de Comite* 1. *ſeſtar. terrae et participes ſui, et debent inde* 1. *gallinam, et tenent VI. foſſoratas vineae ad Quartonem, vnde dominus Comes percipit medietatem, quae poteſt valere communibus annis* 1. *ſomatam vini, et debent* [illegible] V. *Complantare*. Vinearum non [illegible] proprius fuit *Quarto*, quin etiam [ali]quando perceptus ſit ex agris aratoribus. Antiqu. Recogn. Albae-ripae in eodem Regeſto *Probus* fol. 67. (8) Quarta pars decimarum, vel reddituum eccleſiae. Charta Guillelmi Biterr. Epiſc. qua Monaſterio Gellonenſi confirmat Eccleſiam S. Vincentii de Popiano an. 1152. inter Inſtrum. nouae Gall. Chriſt. tom. 6. col. 138. V. *Quartae, Eccleſiarum* in *Quarta* 6. (9) F. pro *Quarre*, Ductor carri, Gall. *Charretier*, quibusdam Gallo-Flandris *Charton*. T[...]

mentū

mentum Bernardi Comitis Armeniaci ann. 1302. tom. 1. Ampliſſ. Coll. Marten. col. 1409. *Item, legamus militibus, ſcutiferis, clericis, ſolmentariis, et Quartonibus hoſpitii noſtri, qui in iſto viagio nobiſcum ſunt, pro ſeruitio noſtro laborant . . . . duo millia libras Tur. diuidendas inter praedictos milites, domicellos, clericos, ſolmentarios, Quartones, etc.*

QVARTODECIMANI, V. *Quartadecimani.*

QVARTOLA, quarta pars, vt videtur. Charta an. 1001. apud Mabillon. lib. 5. de Re Diplom. pag. 446. V. *Quartula 1.*

QVARTONATA *terrae*, agri portio vnius *cartonis* frumenti reditus, vt ſupra Cangius exponit in *Cartonata terrae*, vel forte, in quo vnus *carto* frumenti ſeminari poteſt.

QVARTONERIA *vinea*, quae *quartoni* obnoxia eſt, V. in *Quarto* 7.

QVARTONVS. (1) Menſura frumentaria. Saiſimentum Comitatus Toloſae ann. 1271. apud Lafaille in Probat. Annal. Toloſ. pag. 18. (2) Quarta pars. venditio Vineae ann. circiter 1048. V. *Quarto 1.* (3) Idem quod *Quarto* 7. Concordia inter Hugonem Archiep. Arelat. et Raymundum Comitem Toloſ. ann. 1224. e Schedis Praeſidis de Mazaugues.

QVARTRONA, modus agri, vt videtur, f. idem quod *Quarteria 1.* Charta an. circiter 1483. apud Thomam Madox Formul. Anglic. pag. 360. *Habuit vnam Quartronam communae in feodo, ex feoffamento Nicholai filii Nicholai le Cotiler, etc.*

QVARTRONVS, quarta pars librae, Gall. *Quarteron*. Charta Edwardi III. Regis Angl. an. 1328. apud Rymer. tom. 4. pag. 362.

QVARTVCCIA, Tuſcanis, Quarta pars flaſconis ſeu oenophori. Acta B. Guillelmi Erem. Xiolenſis, to. 1. Aprilis pag. 380. *Votum fecit ferendi ad lampadem B. Guillelmi duas Quartuccias olei.*

QVARTVLA. (1) Modus agri, idem, vt videtur, qui Manſus. Charta an. 6. Caroli Reg. apud Mabillonium to. 2. Annal. Benedict. pag. 747. vol. 1. V. *Quarzola*. (2) Charta, inſtrumentum, ſcriptura. Statuta Regni Neapolitani de iure quartae art. 1. *Dos et quarta, ſeu quarta pars, peti non poſſunt abſque inſtrumento dotali, et inſtrumento, quod Neapoli Quartula nuncupatur.* Vocem hanc non a *Charta* ſeu *Chartula* deduco, ſed a *Quarta*, ſeu quarta parte bonorum, quam maritus vxori concedit pro nuptiis. Pro Chartula legitur ſupra in *Quarta 9.*

QVARTVM, quarta pars, etc. Vide mox *Quartus* 2. et infra *Quintum 2.*

QVARTVRVM, Gall. *Quarteron*, Quarta pars, in Chartulario Kemperlegienſi.

QVARTVS. (1) Quadrans, vt videtur, ſeu moneta minutior. Statuta Montis-regalis pag. 23. V. *Quartarolus 1.* (2) Hiſtoria Abbatiae Condomenſis pag. 465. Vbi *Quartus* videtur eſſe modus agri, vt et in Tabulario Abſienſi. Vide *Quartdrium*, *Quarteria 1. Quarterium 3.* et *Quarterius 1.* Neſcio an huc pertineat, quod habet Tabularium Eccleſiae Cadurcenſis: *Exit autem de manſo illo vnum prandium in Natali Domini, et 1. aries in Paſcha, et medietas de Quarto, et aliud ſeruitium, quale volueris. Fecerunt hanc pactionem, vt ſic Vicarius, qui aliam medietatem Quarti poſſidebat, etc. . . . . ſi aliquid iniuſte abſtuli de honore S. Stephani de Quarto abſoluo, etc.* Ibidem: *Vna bordaria in valle Sivrano, de qua exeunt per annum 16. denarii, et Quartam partem omnium quartandarum terum.* Ex hoc poſtremo loco colligimus, *Quartum* nihil aliud eſſe, ſaltem in Tabulario Eccleſiae Cadurcenſis, quam *Quartonem* ſeu quartam partem fructuum, quam domini percipiebant e terris, ac potiſſimum ex vineis, quas tenentibus ea conditione colendas concedebant, vt quartam fructuum partem inde redderent. Hanc notionem firmant, Fundatio Prioratus Barbezilli inter Inſtrum. tom. 2. Gall. Chriſt. col. 270. Hinc AD QVARTVM EXCOLERE. Charta Abbatis Moiſſiac. ann. 1212. in Regeſto Carcaſſonenſi QVARTVS pro *Quater*. Recogn. Albae-ripae in Regeſto *Probus* fol. 67.

QVARTVS SCHOLAE, qui, vt eſt in Ordine Romano, *ſemper nuntiabat Pontifici de cantoribus, adſtans ante faciem Pontificis, et nutum eius ad pſallendum expectans.* Idem alio loco *Archiparaphoniſta* nuncupatur, quod *Paraphoniſtis*, ſeu. Cantoribus praeeſſet.

✝ QVARTVTIVM. Ch. a. 1306. to. 4. Cod. Ital. diplom. pag. 463. *De ſingulis rebus — de quibus Quartutium in ciuitate Neapoli exigitur.* V. *Quartuccia.*

QVARVRA, lapidicina, Gall. *Quarriere.* Charta Henrici Regis Angl. tom. 4. Hiſtoriae Harcur. pag. 1468. Supra habetur *Quarrera*, ſicque mallem legere

QVASAMENTVS, idem, quod *Caſamentum 1.* Feudum, vel praedium, quod a *Caſa dominica* pendet. Charta XII. circiter ſaeculi e Tabulario S. Petri de Cella-froini in pago Engoliſm.

QVASARE, pro Coaxare, Vide *Quaxare.*

QVASILLARIVS, ψιλοποιὸς, in Gloſſis Lat. Gr. Perperam in aliis: *Quaſtillarius*, φιλυκειός. Recte in Graeco-Latinis: Κοφινοποιὸς, *Quaſillarius*, Qui *quaſillos* facit, ſeu paruos qualos. Hinc *Quaſillaria*, Lanifica, quae lanam in quaſillo reponit ad laborem. Petronius cap. 132. *Conuocat omnes Quaſillarias familiae, que ſordidiſſimam partem.* Vide Scaligerum ad librum 4. Tibulli, et Martinium in Lexico.

QVASITAS, Ignota vox, et, vt videtur, mendoſa. V. in *Vſupelliones.*

QVASQVVM, clamor ranae, V. *Quaxare.*

QVASSARE, irritum facere, abrogare, *Caſſer*, *annuller*, in Placito an. 1119. in Probat. nouae Hiſtor. Occitan. col. 411. V. *Caſſare 2.*

QVASSVM, fragile, quod quati facile poteſt. Gloſſae Lat. Graec. et Graec. Lat. *Quaſſum*, σαθρὸν, σαθυκοὺν, lege σαθυκόν. Interpres S. Irenaei lib. 4. cap. 32. num. 1.

✝ QVASSVS, irritus, vanus, tom. 10. Collect. Hiſt. Franc. p. 369.

QVASTILLARIVS, V. *Quaſillarius.*

✝ QVATA, tormenti genus, in ex[...]genda criminis confeſſione adhibi[...]tum, f. fuſtuarium, a *quaſſare.* C[...] a. 1454. t. 3. Hiſt. Nem. Prob. pa[...] 286.

✝ QVATELLVS. (1) Modus agri, quarta pars iugeri. Ch. Mſ. a. 13[...] (2) Menſura annonaria, in Litt. r[...] miſſ. a. 1352. V. *Quateria* et *Qu*[...]*terenus.*

QVATERDENA, quadrageſima. Vi[...] S. Petri Coeleſtini PP. tom. 4. S[...] Maii pag. 454.

QVATERIA, pro *Quarteria*, Menſ[...]ra aridorum. Transactio inter A[...]batem et Monachos Craſſenſes a[...] 1351. ex libro viridi fol. 53. Vid[...] *Quarteria 2.*

QVATERIVM, pro *Quarterium*, Qua[...]ta pars. Paruum Chartul. S. Vict[...]ris Maſſil. fol. 150.

QVATERNALES, et *ternales* in[...]ter nauium armamenta numera[...] in Informationibus Ciuitatis Maſ[...] de paſſagio transmarino e MS. Sa[...]germanenſi.

QVATERNALIS *albus*, Argente[...] monetae ſpecies in Dalphinatu, d[...] qua Humbertus II. in Ordinatio[...] ann. 1348. to. 2. Hiſt. Dalphin. pa[...] 420.

QVATERNANVM FEVDVM, Vide *Feuda quaternana* in *Feudum.*

QVATERNARE, V. *Quaternus* in *Quaternio 1.*

QVATERNARIA. (1) Species ſupe[...]lectilis eccleſiae. Agnellus in Vit[...] S. Sergii apud Murator. to. 2. pag. 174. col. 2. *Abſtulit reliquias, qu[...] non potuerunt ſic citius occultare, c[...] auro balantias nouem, vaſcula argen[...]tea plurima, coclearia argentea vi[...]ctoria, Quaternaria una, et diverſa[...] alias aureas et argenteas ſpecies.* (2) Modus agri. Concordatum Willelmi Abb. S. Remigii Senon. cum Aur[...]lone Domino Caſtri Sigliniaci, XII. ſaec. e MS. Pontiniacenſi. V. *Quarteria 1.*

✝ QVATERNARIVS, quartana febri laborans, t. 5. Sept. p. 697. V. *Quartenarius.*

QVATERNATA VESTIS, *quatuor quadrata lateribus, undique corpu[...]*

ombiens. Turnebus lib. 14. Aduerſariorum cap. 19.

ATERNATIM. (1) Per *quaternos*. Ioh. de Ianua. (2) ☩ Quaterni, in Areſt. a. 1373.

ATERNATIO; quaternarius numerus, apud veterem Interpretem S. Irenaei lib. 1. cap. 1. et alibi; *τετρακτὺς* vel *τετρὰς* ipſi Irenaeo.

ATERNATVM FEVDVM, V. *Feuda quaternana* in voce *Feudum*.

ATERNIO. (1) QVATERNVS, QVATERNVNCVLVS, Chartae inuicem compactae, Gall. *Cahier*: *Cuern*, in Chronico Petri IV. Reg. Aragon. lib. 3. cap. 30. Alcuinus Poëmate 7.

Plurima hic Praeſul patrauit ſigna ſtupendus,
Quae nunc in chartis ſcribuntur rite Quadratis.

Eckehardus Iunior de Caſib. S. Galli c. 16. *Miſit* . . . . *Quaternionem omnem ſeriem Sandrati tenentem*. Vide ibi Goldaſtum. V. *Quinio*. CATERNIO. Gregorius Tur. lib. 5. cap. 18. *Transmittimus librum Canonum, in quo erat Caternio nouus adnexus, habens Canones quaſi Apoſtolicos, etc.* QVATERNIVM dixit Hubertus in Vita S. Gudilae virginis in Prologo. QVATERNVM, Petrus de Vineis lib. 3. Epiſt. 64. 66. Occurrunt voces *Quaternum* vel *Quaternus*, apud Marten. to. 2. Anecdot. col. 1585. to. 4. col. 953. 978. 980. QVATERNVS, Iohanni de Ianua, *vbi quatuor quartae* (Chartae) *ſeu octo folia; vnde hic Quaternulus dimin. et Quaternare, Quaternos facere, vel quaternum, vel quaternis diſtinguere, vel ordinare.* CATERNVS, in Statutis Maſſilienſium MSS. QVATERNVLVS. Decreta Synodi Pariſ. an. 1210. apud Marten. tom. 4. Anecdot. col. 166. QVATERNVNCVLVS, et QVATERNIVNCVLVS. Hugo Flauiniacenſis in Chronico Virdun. (2) QVATERNIO, qui quartae militaris vel vrbicae centuriae praeeſt, Gallis *Quartenier*. Walafridus Strabo lib. de Rebus Eccleſ. pag. 35. *Decani, vel Decuriones, Quaterniones, Duumuiri, etc.* Ioh. de Ianua: *Quaternio, qui quatuor milites habet ſub ſe; vnde in Actibus Apoſtolorum cap. 12.* Tradens eum quatuor Quaternionibus militum cuſtodiendum. *Quidam proferunt Quaternio pro Quaterno, ſed falſo.* Hanc ſententiam amplectuntur aliquot interpretes; ſed melius alii numerum intelligunt quorumuis militum quaternarium, vt ſuadet vox *τετράδιον*, quae legitur in textu Graeco. Id confirmat verſio Syriaca, quae 16. habet milites, non quatuor tantum.

QVATERNITAS, quaternarius numerus, apud Pomponium Laetum et recentiores, praeſertim Scholaſticos theologos.

QVATERNIZARE, in quatuor partes diuidere, Gall. *Ecarteler*. Vide *Quarterizatio*.

QVATERNVM. (1) *Lignum, in quatuor partes fiſſum*, Petro de Creſcentiis lib. 5. de Agricult. p. 267. (2) QVATERNVM, vel QVATERNVS, Chartae compactae, Gall. *Cahier*. V. in *Quaternio 1.* (3) QVATERNVM FEVDVM, Vide *Feuda quaternana* in voce *Feudum*.

QVATERVIGINTI, Gall. *Quatrevingt*, Octoginta, apud Thomam Madox, Formul. Angl. pag. 141. et Rymerum to. 5. pag. 326.

QVATILIS, f. Cautus. Bulla Clementis V. PP. an. 1312. qua extinctorum Templi Militum bona et iura transfert ad Milites S. Iohannis Hieroſol. inter horum Priuilegia pag. 105. *De prouiſa et Quatili eorumdem locorum vnione et translatione, etc.*

QVATISONIA, idem, quod ſupra *Quartiſma*, Penſitatio quartae partis. Charta Lotharii Imp. in Actis SS. Iunii tom. 5. pag. 485. *Cum vineis, terris, ſiluis . . . cum ritratibus, callonariis, Quatiſoniis, et cum omnibus ad praedicta loca pertinentibus.* Pro *ritratibus* videtur legendum *riparibus*, vt in alia ſimili Charta ibidem habetur, vbi etiam pro *callonariis* melius legitur *teloneis*.

QVATRANS, pro *Quadrans*. Gloſſae Lat. Graec. et Graec. Lat. *Quatrans*, *τριούγκιον*.

QVA-

QVATRARIA, lapidicina, V. *Quadraria*.

† QVATRENVS, i. q. *Quatrinus*, in Stat. Ant. Flor.

QVATRICENTVM, quadringenti, Gall. *Quatre cent*. Geſta Manfredi et Conradi Regum apud Muratorium tom. 8. col. 614.

QVATRIDVANVS, *quatuor habens dies*. Ioh. de Ianua. Occurrit Ioan. 11, 39. vbi de Lazaro iam a quatuor diebus vita functo ſermo eſt.

† QVATRIES, quater, in Inquiſ. a. 1268.

QVATRIGA, pro *Quadriga*, in Charta ann. 1231. tom. 3. Ordinat. Reg. pag. 119.

† QVATRINVS, minutior moneta, ſexageſima pars lirae, Ital. *Quattrino*, to. 7. Iul. p. 642.

QVATRIPERTIRE, idem quod *Quadripertire*, in quatuor partes diuidere. Elmhamus in Vita Henrici V. Regis Angl. cap. 122.

QVATRIPES, vt Quadrupes, in Miraculis S. Cataldi Epiſc. to. 2. Maii pag. 574.

QVATRIVIOLVM, quadriuium. Charta ann. 1342. tom. 2. Hiſtor. Dalphin. pag. 446. col. 1.

QVATRIVIVM, vt ſupra *Quadriuium*, Quatuor artes liberales. Vita S. Brunonis Epiſc. tom. 4. Iulii pag. 479.

QVATRONCHIA, Menſurae frumentariae ſpecies. *Quatronchia frumenti*, in Charta Hugonis Ducis Burgundiae pro Communia Coicheienſi an. 1253. apud Perardum.

QVATRONVS, vt ſupra *Quarteronus*, Quinque et viginti. Literae a. 1342. apud Rymer. to. 5. pag. 326.

QVATVOR-ANGVLATILIS, quatuor angulis conſtans. Auctor incertus inter Gromaticos.

QVATVORDECIMVS, QVATVORDENARIVS etc. Iohannes de Ianua: *Quattuordenus*, *Quattuordenarius*, *Quattuordecimus*, *Quartusdecimus*; *Quattuordecies*, *Quattuorvicibus*.

QVATVOR-TEMPORA, Vide *Ieiunium vernale*. Auctor Graeciſmi MS.

Dant Crux, Lucia, Cineres Kariſmata dia,
Vt ſit in angaria Quarta ſequen[s]
feria.

QVATVOR-VIGINTI, Gallice *Qua[tre]-vingt*, Octoginta, in vet. Ce[...]remoniali MS. B. Mariae Deauratae

† QVAVDA. (1) Menſura vinaria e[t] annonaria, pro *Cauda*, Gall. *Queu[e]* Ch. Mſ. a. 1358. (2) Extrema par[s] rei cuiuslibet. Ch. a. 1205.

† QVAVRIA, i. q. *Quauda* 1. in Li[...]bert. Figiac. a. 1318.

QVAWARFEDA, pro *Cadarfreda*, i[n] MS. Ambroſ. legi monet Murator[ius] to. 1. part. 2. pag. 78. col. 2.

QVAXARE, coaxare. Feſtus: *Quaxa[]re ranae dicuntur, cum vocem m[it]tunt*. Ioh. de Ianua: *Quaxum* [...] *Quasquum dicitur ſonus ranarum*; *unde Quaxare vel Quaſſare dicuntur ranae, cum voces emittunt, ſecundum Hugutionem*. Supplem. Antiquar[...] *Quaſat*, ὅταν φωνεῖ βάτραχος, *Cum rana clamat*.

QVEIRRINVS, lapis quadratus. Char[]ta Maſſil. an. 1278.

QVELLE, Φευγάτων χειτῶν, in Gloſ[]ſis Lat. Graec. Melius in Graeco[-]Latinis *Quiſquilia* et *Quiſquiliae*, e[t] in Codice Sangerman. *Quiſquiliae*, *ſingulare non habet*.

QVEMINEA, Gall. *Cheminée*, Cami[]nus. Charta ann. 1309. to. 1. Char[]tular. S. Vandregeſili pag. 924.

QVEMINVM, vel QVEMINVS, iter, via ſtrata, Gall. *Chemin*, Picard[is] *Quemin*. Chartularium S. Vandrege[]ſili tom. 2. pag. 1415. Vide *Chemi[]nus*.

† QVENNA, vaſculum, menſura vi[]naria, Gall. ol. *Quenne*, in Ch. M[ſ.] a. 1382.

† QVENNEYA, alapa, in Litt. r[e]miſſ. a. 1365.

† QVENTALE, diſtrictus, in C[h.] Mſ. a. 1372. V. *Quinta*.

QVENVLA, *ſatureia*, apud Schilte[]rum in Gloſſario Teutonico. Vide[]tur eſſe vox Latino-barbara, vt e[t] ſequens

QVERCA, eidem Schiltero, *Chel[a]*, *Gurgulio a gutture nomen traxit*, [...] *ius meatus ad os et nares* [...] *tur*, ex Rabano de partibus corpo[]ris.

QVERCIA, quercus, Italis *Quercia.* Charta Rachiſi Regis Longobard. apud Vghellum in Epiſcopis Cluſinis.

QVERCITVM, quercetum, n. Ch. a. 1059.

QVERCVLA, pro *Querula*, in Charta Ludouici Regis Franc. an. 1267. inter Priuilegia Militum S. Iohannis Hieroſol. pag. 32. Vide mox *Querela.*

QVERELA, idem quod Cauſa, actio, lis intentata, in Regiam Maieſt. lib. 1. cap. 8. §. 34. cap. 10. §. 1. cap. 13. §. 3. QVERELAE, vt obſeruat Kennettus in Gloſſario ad calcem Antiq. Ambroſd. quandoque dicta tributa Regi vel domino ſoluta pro obtinenda facultate *querelam* ſeu litem agendi in eius curia; ſaepius vero *querelae* dicuntur mulctae pro communibus delictis, de quibus *querela* eſſe poteſt, impoſitae, quarum immunitas haud raro concedebatur. Charta Henrici II. Regis Angl. in Antiq. laudatis pag. 123. QVERELAE FORINSECAE. Leges Canuti Regis de Foreſtis cap. 9. *Et ſint quieti . . . ab omnibus armorum oneribus, quod Warſcot Angli dicunt, et forinſecis Querelis.* QVERELAE, preces, gemitus pii. Verſus Eugenii Epiſc. Tolet. tó. 1. Annal. Benedict. p. 684.

QVERELABVNDVS, *que*[illegible], in Vita S. Gregorii PP. to. 2. [illegible]tii pag. 209.

QVERELARE, queri. Vgutio: *Querelari, querimoniari, lamentari. Quereloſus, querula plenus.* Papias: *Querelatur, queritat, clamat, teſtatur.* Vetus Interpres Alexandri Tralliani [illegible]lophiſtae lib. 2. paſſion. *Et dicebat ſe mordicationem pati in ventre, et capitis dolorem ſe habere Querelabat.* V. *Querulari*, et *Querulus.*

QVERELARI, argui, corripi. Guido lib. 2. Diſcipl. Farf. c. 12.

QVERELATOR, qui queritur, accuſator, actor. Concilium Tulugienſe ann. 1065. can. 8. V. *Querela* et *Querelare.*

QVERELATVS, *perſona, de qua oſtenditur querimonia iuſticiario, vt ſuper hoc exhibeat ius, prout debet*, in Codice Legum Norman. cap. 61. apud Ludewig. tom. 7. Reliq. MSS. pag. 263. Occurrit ibidem pag. 67. Vide *Querulatus.*

† QVERELLVS, inſtrumentum terreum ruſticis operibus aptum, f. aratri culter vel vomer. Inquiſit. an. 1288.

QVERELOSITAS, querela. Tabularium S. Albini Andegauenſis.

QVERELOSVS, μεμψίμοιρος, apud S. Ferreolum in Regula cap. 7. Iurgator. Alias QVERELOSVS, idem valet quod *Querulus*, apud Adelmum lib. de Virginitate cap. 4. et Flodoardum lib. 2. Hiſt. Remenſ. cap. 3. Item *actor*, qui queritur coram iudice. Fori Alcaçonenſes.

QVERENS, actor, qui de alio queritur in iudicio. Charta an. 19. Edwardi filii Edwardi Regis Angl. apud Thomam Madox Formul. Angl. p. 227. V. *Querere.*

† QVERENTANS, pro *querelans*, ap. Oefel. to. 2. p. 236.

QVERERE, queri de aliquo apud iudices, in ius vocare, cauſam dicere, accuſare. Iudicium inter Abbatem Farfenſem et Preſbyteros S. Euſtachii apud D. le Blanc in Diſſert. Hiſt. de Monetis pag. 92.

QVERESTARIVS, cantor in Eccleſiis, Angl. *Queriſter*, Gall. *Choriſte*, Teſtament. an. 1440. apud Thomam Madox Formul. Anglic. pag. 433. V. *Queriſtae.*

† QVERIMONIA, cauſa, actio, lis intentata, in Libert. Peron. ann. 1207.

QVERIMONIALITER, cum querimonia, in Charta an. 1335. apud Ludewig. tom. 5. Reliq. MSS. pag. 508.

QVERIMONIARI, queri, in Vita S. Fructuoſi Epiſcopi Bracarenſis cap. 13.

QVERIMONIVM, idem quod *Querela*, cauſa, lis. Chron. Farfenſe apud Murator. to. 2. part. 2. col. 556.

QVERISTAE. Charta ſeculariſationis Eccleſiae Meneuenſis apud Prynneum in Libertatibus Eccleſ. Anglic. tom. 3. p. 327. *In ſecundo vero gradu ſubtus ſtent Vicarii Diaconi, . . . item in tertia forma pueros et Queriſtas*

riſtas praecipimus collocari. Forte *Choriſtas*. Anglis *Queriſter* idem eſt, qui Gall. *Choriſte*, ab Anglico *Quire*, Chorus. Vide ſupra *Quereſtarius*.

QVERNA, num ager frumento conſitus, a Teutonico *Kern* vel *Korn*, frumentum, aut locus *quernus*, vel *querneus*, *quercetum?* Tabularium S. Florentii: *Herveus auxit donum ſuum et dedit molendinum cum Querna circumdata aqua.* V. *Cherina* et *Cherno*.

† QVERNELARE, QVERNELLARE, pinnis murum diſtinguere. V. *Quarnellus*.

QVERNELLVS, etc. Vide ſupra in *Quarnellus*.

QVEROLA, f. Turtur, a querulo cantu ſic dicta. V. *Cauha* et *Croerola*.

QVERPIRE, pro *Guerpire*, Rei alicuius poſſeſſionem dimittere. apud Marten. tom. 1. vett. Scriptor. nouae Collect. part. 2. pag. 38. in 4.

QVERPITIO, Rei poſſeſſae dimiſſio, ibidem pag. 39. V. *Guerpire*.

QVERQVEMANIA, fixio metarum agrorumque diuiſio, V. *Circamanaria*.

† QVERQVETVM, quercetum, in Ch. a. 1207.

QVERRA, idem quod *Guerra*, Bellum, Gall. *Guerre*. Charta Karoli Regis Hungar. an. 1337. apud Steyererum in Commentariis ad calcem Hiſt. Alberti II.

QVERRARIA, lapicidina, Gall. *Carriere*. V. *Quarreria*.

QVERRERARIVS, lapicida, Lapidarius, Gall. *Carrier, tailleur de pierre.* Charta an. 1369. apud Rymer. tom. 6. pag. 619.

QVERSONARIA, naſturtiaria area, Gall. *Creſſonniere*. Vide in *Kerſonaria*.

QVERVLANS, qui *querulatur*, ſeu queritur coram iudice, qui litigat, cauſam agit. Miracula B. Wernheri, tom. 2. Aprilis pag. 726. V. *Querelare*.

QVERVLARI, querulas effundere. Euricius Cordus lib. 13. Epigr. 43. it. Epigr. ap. Serarium lib. 4. Rer. Mogunt. cap. 11. vbi perperam Voſſius de Vitiis ſermon. lib. 4. c. 19. *querelabi*[tur] legit a *Querela*; melius enim *Querulabitur*, a *Querulus* ſecunda correpta, vt verſui congruit.

QVERVLATVS, reus, de quo quis queritur apud iudices. Codex Legum Norman. cap. 9. apud Ludwig. tom. 7. Reliq. MSS. pag. 16[7]. V. *Querulus*.

QVERVLE, queſtu, conquerendo. Vita S. Wenwaloei MS.

QVERVLOSE, idem quod *Querule* apud Ioh. de Ianua, Laur. Byzinium in Diario belli Huſſitici, tom. 6. Reliq. MSS. Ludewigi pag. 1[illegible] etc.

QVERVLOSVS, *Querula plenus*, Iohanni de Ianua. *Murmuratores Querulosi*, in Epiſtola Iudae v. 16. Alii legunt *Querelosus*.

QVERVLVS, *perſona illa quae expo*[nit] *conquerendo iuſticiario querimoniam de ſibi iniuria irrogata*, in Codice Legum Norman. cap. 60. apud Ludewig. tom. 7. Reliq. MSS. pag. 26[illegible] Ibid. cap. 9. pag. 167. V. *Querelans* et *Querulans*.

QVERVS, pro *Verus*. Charta fundationis Monaſterii S. Michaëlis in A[illegible]puniano an. 728. apud Marten. tom. 1. Ampliſſ. Collect. col. 1.

QVESNETVM, Gall. *Chenaie*, [illegible] vti pronunciant Picardi, *Quesn*[illegible] Quercetum. Charta ann. 1246. e[x] Char[illegible]io S. Vandregeſili tom. [illegible] p. 35[illegible]. † QVESNEVM, in Ch. a. 1234.

QVESTA, QVESTARE, etc. Vide *Quaeſta*.

QVESTELLVS, ciſtella, arcula. Inuentarium Eccleſ. Nouiom. an. 1419.

QVESTIA, exactio, tributum. Vide *Quaeſta*.

QVESTIO. (1) Vt *Queſtia*, exactio. V. *Quaeſta*. (2) Querela, queſtus. Vita S. Abundii, tom. 1. April. pag. 94. V. *Querela*.

QVESTIONARE, torquere, V. *Quaeſtionare*.

QVESTOR, variis notionibus, Vide *Quaeſtor*.

QVESTVARE, QVESTVARIVS, QVESTVRA, QVESTVS, Vide in *Quaeſta*.

† QVI

VESTVOSVS, querulus, in Ch. 1027.

EVAGIVM, *droit de Quevage*, in onſuet. Peron. Idem quod *Cavagi-m*, Capitis cenſus. V. de Lauriere Gloſſario Iuris Gallici, et ſupra *apitale 5.*

VEVRO, canterius, Gall. *Chevron*, icard. *Quevron*. Comput. Mſ. ann. 381.

VEYTABILIS, tributo *Queſta* icto obnoxius. Ch. a. 1457.

QVIADA, vas aquarium, Lemo-ic. *Quiade*. Litt. remiſſ. a. 1466.

QVICAVDAINA, QVICAVDAN-IA, inter inſtrumenta domeſtica ecenſentur, in Pedag. Peron. ann. 1295.

ICTANTIA, Gall. *Quittance*, V. n *Quietus*.

ID PRO QVO, IC. Anglis idem eſt quod *συνάλλαγμα* in contractibus. Cowellus. Notum eſt *Qui pro quo* Pharmacopolarum. Exſtat Magnini celebris Medici Mediolanenſis Libellus, cui titulus eſt: *Quid pro quo Apothecariorum.*

IDAGIVM, quod domino loci ſolvitur pro ſecuro tranſitu. Statuta Eccleſ. Biterr. to. 4. Anecd. Marten. col. 651. V. *Guidare.*

QVIDAM, vnus, in Ch. a. 1293.

IDDITAS, vel QVIDITAS, Scholaſticis, Natura, eſſentia, quae de re aliqua dicitur, cum quaeritur, Quid eſt? Chron. Angl. Th. Otterbourne p. 165. V. Goclenii Lexicon Philoſophicum.

QVIDELVS, inſtrumentum piſcatorium, Gall. *Quidel*. Ordinat. ann. 1289.

IDENA, f. pro *Quindena*, Pars decima quinta. Bulla Gregorii PP. an. 1235. e Chartulario Monaſterii de Inſula Dei: *Vigınti ſolidos monetae ſuper Quidenae Gaſnapiae, decimam molendini de Rié.* V. *Quindena 2.*

IDITAS. (1) V. *Quidditas*. (2) ✝ Apocha, *Quitancia*, ap. Oeſel. to. 2. 702.

IENAVES. Charta Aldegaſtri, filii ylonis Regis Ouetenſis, ann. 781. pud Sandouallium: *Vna regula de rdine S. Benedicti, et quinque Quienaves, et quatuor tapetes, et tres vaſos ſolomoniegos, et duodecim curiales argenteas, et vnum argenteum.* Hic haeret editor.

QVIESCERE, Vide mox in *Quietorium.*

✝ QVIESTO, acquieſco, ap. Lucifer. Calarit.

QVIETA, cella monaſtica, vbi quieſcunt Monachi. Ethelwlfus de Abbat. Lindesfarn. cap. 10.

QVIETANTIA. (1) Apocha, Gallis *Quittance*. Bulla Pauli IV. PP. tom. 1. Bullarii pag. 661. *Qua praefatae Camerae eatenus ſoluere quomodolibet obligati erant, generalem Quietantiam fecerit, decernens eos ad illorum ſolutionem non teneri, nec ad id cogi poſſe.* Monaſticum Anglic. t. 1. p. 279. *Habent omnes libertates, et liberas conſuetudines in breui contentas, et Quietantias ſuas cum ſoca et ſaca, et tol et them, etc.* Hic autem proprie *Quietantia* ſumitur pro immunitate ab omnibus ſordidis muneribus, vel conſuetis vexationibus, exactionibus et praeſtationibus, quae hacce concipi ſolet formula: *Et ſint quieti ab, etc.* ACQVIETANTIA, vox frequens apud Leguleios, Gall. *Quittance*, de qua conſule Edwardum Cokum ad Littletonem, Monaſt. Anglic. tom. 1. p. 406. et Raſtallum. QVICTANCIA, Apocha Petri Camerac. Epiſc. an. 1397. e Bibliotheca Regia. QVITANTIA, QVITTANTIA. Charta an. 1484. QVITATIO, QVITTATIO, idem, abſolutio a debito. Statuta Montis-regalis pag. 55. QVITTATORIAE LITERAE, eodem intellectu, in Statutis Collegii Coriſopitenſis ann. 1380. apud Lobinell. tom. 3. Hiſt. Pariſ. p. 496. col. 1. QVITTATORIVM INSTRVMENTVM, eodem perinde ſignificatu, in Conſtitut. Synod. Eccleſ. Baioc. an. 1515. ad calcem libri Iohannis Abrinc. de Offic. Eccl. p. 4. edit. 1679. *Quittarium inſtrumentum*, ſupra in v. *Inſtrumentum.* (2) QVITANTIA, ceſſio, dimiſſio. Chartularium S. Vandregeſili to. 1. p. 18. et 19. QVITAS, eodem ſignificatu. Statuta Communis Genuae lib. 1. cap. 9. QVITATIO, QVITTATIO,

TATIO, eadem notione. Chartularium S. Vandregeſili tom. 1. pag. 12. QVIPTATIO, eodem intellectu. Charta an. 1286. apud Stephanotium tom. 3. Antiq. Pictau. MSS. p. 909. (3) QVIPTANCIA, immunitas. Tabularium S. Cypriani Pictau. pag. 35. QVITANTIA, QVITTANTIA, eodem ſignificatu. Charta ann. 1239. apud Lobinell. tom. 2. Hiſt. Britan. col. 213. QVIPTATIO, eadem notione. Pancarta titulorum monaſterii S. Stephani de Vallibus apud Xantones Ch. 44.

QVIETARE. (1) Dormire, Gallice *Repoſer*. Vetus Scheda Caſinenſis apud Camillum Peregrinum in Hiſt. Longob. lib. 1. pag. 126. (2) *Quieſcere*, *ſecure quietem inſtituere*. Barthio in Gloſſis ex Hiſt. Palaeſt. *Ibi inuenerunt hortos plenos oleribus et fabis aliiſque leguminibus, iam ad praecocitatem maturantibus; ibi Quietauerunt tribus diebus.* (3) Pacificare, ſedare, *Quietum facere*, apud Murator. tom. 2. pag. 233. col. 2. (4) QVIETARE, QVITARE, QVITTARE, QVIPTARE, dimittere, relinquere, cedere, Gall. *Quitter*, *laiſſer*, *abandonner*, *ceder*. Literae an. 1176. tom. 1. Anecdot. Marten. col. 587. *Quicquid in poteſtate eccleſiae de Baſenvilla habebat in dominio .... [illegible] eccleſiae .... publice Quitauit et dimiſit.* col. 588. et 589. vbi de eadem re legitur *Quietauit et dimiſit*. *Donaui et Quitaui*, in Charta an. 1226. tom. 1. Maceriarum Inſulae Barbarae pag. 141. (5) Vgutio, et ex eo Papias et Will. Brito in Vocab. *Quieto, as, quietum facere ponitur pro abſoluere a debito, vel reddere debitum.* Addit Iohannes de Ianua: *Quidam tamen in hac ſignificatione ſubtrahunt e, et dicunt Quitare: quod magis vulgare eſt quam regulare.* Hinc Gloſſae Lat. Gall. Sangerman. *Quitare*, *Quitier*. Charta an. 1223. to. 1. Chartul. S. Vandregeſili p. 145. *Monachos de omnibus reddititibus et querelis . . . omnino Quietauit.* QVITARE, QVITTARE, eadem notione. Epitome Conſtitutionum Eccl. Valent. tom. 4. Concil. Hiſp. p. 169. QVITATVS, liberatus, abſolutus. Charta an. 1198. apud Lobinell. to. 2. Hiſt. Britan. col. 338. ACQVIETARE, abſoluere. Leges Edwardi Confeſſ. cap. 35. ADQVIETARE. Matthaeus Paris ann. 1267. ACQVIETARE, interdum *quietum* et ſecurum reddere, abſoluere: vox forenſis. Galli dicunt *Acquitter*. Leges Ethelredi Regis Angl. apud Brompton. cap. 10. *Et roget vt mundificet, et Acquitet eum, ſi poſſit.*

QVIETARI, quieſcere, quietum fieri. Miracula B. Ambroſii Senenſis, to. 3. Martii p. 231.

QVIETATIO. (1) Dimiſſio, ceſſio. Charta an. 1176. to. 1. Anecd. Marten. col. 589. V. *Quietare* 4. (2) QVIETATIO, apud Radulfum de Diceto an. 1196. in Charta Ricardi Regis Angliae: *De loquela verſus dominum Regem Francorum, ſcilicet de Quietatione Clericorum et Laicorum, cum eo ſermonem habeatis.* An pacificatio? Nihil eſt in hac Charta, vnde vocis ſignificatio certo dignoſcatur. Vide *Quietare* variis notionibus.

QVIETATVS. (1) Charta Ricardi Regis Angl. ann. 1423. tom. 3. Hiſt. Harcur. pag. 184. *Volumus . . . quod homines praedicti ſancti Hoſpitalis de Ieruſalem ſint liberi et quieti et de exercitu et de Quietatu.* Sed legendum eſt *equitatu*, vt apud Rymer. to. 10. pag. 314. id eſt, exercitu ſeu expeditione bellica. V. *Hoſtis* 2. (2) V. in *Quietare* 5.

QVIETIM, quiete, pacifice. *Quietim poſſidere*, in Charta Dagoberti Regis Franc. apud Mabillon. tom. 3. Analect. p. 216.

QVIETIVE, idem quod *Quietim*. to. 6. Spicil. Acher. p. 460.

QVIETONVS, primus, vt videtur, inter officiales domus leproſorum. Bulla Iulii II. PP. an. 1506. in continuatione M. Bullarii Rom. part. 4. p. 10. col. 1.

QVIETORIVM, ſepulcrum. Vetus inſcriptio: *Quietorium hoc ſibi viuens parauit.* In aliis, *Requietorium*, eadem notione, 883. 4. 954. 1. 1030. 8. 1094. 8.

QVIE

QVIETVDO, ἠρεμία, ἡσυχία, in Gloſſis Lat. Graec. et Graec. Lat. Quies, tranquillitas, Gall. *Quietude*. Diploma an. 1336. apud Ludewig. tom. 5. Reliq. MSS. p. 522. *Cupientes quoque terrarum paci, tranquillitati et Quietudini in poſterum prouidere. Tranquilla Quietudo*, in Chronico Andreae Danduli apud Murator. to. 12. col. 500.

QVIETVS, abſolutus, liber, Gallis *Quitte*. Lex Longobard. lib. 1. tit. 14. § 8. *Et ſi de vna iudiciaria fuerit, ad dies 12. antequam eat ad exercitum, ſit Quietus, etc.* QVIPTVS, idem. Charta an. 1307. e Chartulario S. Iohannis Angeriac. p. 237. QVITVS, eadem notione, ex Gallico *Quitte*. Hiſtoria Archiepiſc. Bremenſ. in Ioanne. QVITTVS, eodem ſignificatu, in veteri Charta apud Lobinell. tom. 2. Hiſt. Britan. col. 228. QVITTIVS, liber. Teſtamentum Beatricis de Alboreya Vicecomit. Narbonae an. 1367. apud Marten. tom. 1. Anecdot. col. 1526. QVIETVS REDDITVS dicitur, qui in exoneratione aliorum ſeruitiorum, puta operarum, precariarum, etc. manerii domino annuatim ſoluitur; vulgo Anglis *mult rente*, et *wite rente* nuncupatur, quod in denariis et argento penditur. Spelm. Vide *Blount* in Nomolex. v. *Quit-rent*. QVIETA CLAMANTIA, Anglis *Quite claime*, cum quis renunciat iuri alicui quiete et pacifice. Radulfus de Diceto an. 1190. *Rex Tancredus dedit Regi Ricardo pro Quieta clamantia rerum omnium, quas petebat, vnciarum auri 20. millia. Quieta clamatio*, eidem ipſo anno. Matth. Pariſ. *Dedit .... tot vncias pro Quieta clamantia teſtamenti*. QVIETVM CLAMARE, eadem notione, in mox laudato Chronico col. 859. QVITVM CLAMARE, et *Quitum Clamantia*, in Chartulario Fiſcamnenſi non ſemel. QVITIVM CLAMARE. Diuiſio bonorum terrae vicecomitalis Maſſil. an. 1212. ex Archiuo S. Victoris eiuſdem vrbis.

[Q]VILATVM, ſcrupulus auri. Priuilegium Iacobi II. Maioric. Regis an. [illegible]

1310. laudatum in Actis SS. Iunii to. 5. p. 656.

QVILIBET. (1) Leuis, modicus. Actus Apoſt. 19, 11. *Virtuteſque non Quaslibet faciebat Deus per manum Pauli*. In Graeco: Δυνάμεις τε οὐ τὰς τυχούσας ἐποίει ὁ Θεὸς διὰ τῶν χειρῶν Παύλου. Vetus Interpres S. Irenaei lib. 4. cap. 23. num. 7. *Propter modicas et Quaslibet cauſas magnum et glorioſum corpus Chriſti conſcindunt et diuidunt*. (2) Quidam. Hariulfus de Miraculis S. Richarii cap. 12.

† QVILLIA, metula luſoria, Gall. *Quille*. Lit. remiſſ. Mſ. a. 1320.

QVINALE, *funis qui ponitur ſupra ventum ad tenendum arborem fortem*, in Gloſſis Franciſci Barberini in *Documenti d'amoré* apud Vbaldinum p. 258. v. 17.

QVINALIS, menſura liquidorum, Hiſpanis. Fori Leirenae: *Laborator ſine equo det de vnoquoque boue vnum ſextarium, medium tritici, et medium ſecundae: poſtquam habuerit quinque Quinales de vino, det vnum pual*. Charta an. 855. Marcae Hiſp. col. 788.

QVINCTVS, pro *Quintus*, in Annalibus Laurentii Bonincontrii apud Murator. to. 21. col. 16.

QVINDECENNIVM, πεντεκαιδεκαετηρὶς, in Gloſſis Lat. Graec. et Graeco-Lat. Spatium quindecim annorum.

† QVINDECIA, i. q. *Quindena* 1. in Ch. a. 1221.

† QVINDECIMVM, pars quinta et decima, in Ch. a. 1199.

QVINDENA. (1) Spatium 15. dierum, Gall. *Quinzaine*. Occurrit in Charta an. 1216. apud Marten. to. 1. Ampliſſ. Collect. col. 1127. (2) Pars quinta, ni fallor, niſi idem ſit quod *Quintana* 2. Charta Milonis Domini Noyeriorum pro fundatione Marciliaci ann. 1239. inter Inſtrum. tom. 4. Gall. Chriſt. col. 100. *Inſuper* (conceſſerunt) *Quindenam in terris et coſtumis dictae villae, annuatim percipiendos cenſus, quos habent in eadem villa*. (3) Riuulus, vt videtur, e maiori riuo deriuatus. Statuta Placentiae lib. 5. fol. 58. re-

ſto: *Statutum eſt et longo tempore obſeruatum, quod omnes qui habeant teſtam ſeu caput terrae vino alicui, poſſint et eis liceat habere et auferre Quindenam de ipſo vino.* Vide *Quintana 6.*

† QVINDENARIVS, qui 14. militibus praeeſt, Gall. *Quinzenier.* Ch. a. 1478.

QVINDENIATIO, V. mox *Quindenitas.*

QVINDENIFORVS, f. cui ſunt quindecim fores ſeu portae. Radulfus Cadom. in Geſtis Tancredi, tom. 3. Anecd. Marten. col. 190.

QVINDENITAS, QVINDENIATIO. Vetus Notitia an. 954. apud Vghellum tom. 5. Ital. ſacrae pag. 1501. *Ille autem talem contentionem fecit nobis, dare gaudium et Quindenitatem, interpretes ponere Andream venerabilem Epiſcopum ſanctae Trajectanae, vt vsque in diem tertium haberemus inducias penſandi internos, etc.* Mox: *Manifeſtaſſemus nos vt vere eſſemus ſerui veſtrae Eccleſiae, in qua dicta Quindeniatione permanſimus vsque in diem tertium . . . . et habuimus proinde inter nos conſilium, etc.* Forte pro *indemnitas.*

QVINDENNA, idem quod *Quindena 1.* Spatium 15. dierum. Chronicon Mellic. pag. 415. col. 2. in Regula reform. an. 1451.

QVINDENNIVM, in aula Romana, Datariae, vt vocant, apoſtolicae terminus, qui ſignificat quandam vnius annatae integrae penſionem, ſeu ad minimum ſemi-annatae, quae ſoluitur Datariae de beneficiis vnitis alicui Capitulo, ſeu Communitati, quae in manus mortuas transierint. Ita Macri fratres in Hierolex. Conſtitutiones Dominicor. pag. 534.

QVINDVPLVM, πεντάπλουν, in Gloſſis Lat. Graec. Aliae Graec. Lat. Πεντάπλουν, *Quinqueplum, Quinduplum.* Lege *Quincuplum.*

QVINEGIVM, pro *Cynegium*, κυνήγιον, Venatio. Vide *Theatroquinegium.*

QVINGENTARIVS, quinque ſaeculorum, in Translatione S. Auguſtini Cantuar. tom. 6. Maii pag. 412.

QVINGENTENARII, in Lege Wiſigoth. lib. 2. tit. 1. §. 26. lib. 9. tit. 2. §. 1. 4. Qui quingentis militibus praeerant.

QVINIO, Iohanni de Ianua *dicitur a quinque, ſicut quaternio a quatuor; vnde in Prologo Sophoniae dicit Hieronymus: Hoc ſi verum eſt, Sophonias propheta Quinione, vt ita dicam, prophetico et glorioſa maiorum ſuorum ſtirpe generatus eſt. Haec dicit Hieronymus, quia Sophonias quintus numeratur in generatione ſua, ſed quia Quinio non eſt in frequenti vſu, ideo dicit Hieronymus: Vt ita dicam.* Tertull. de Anima cap. 6 *Quinionem enixa filiorum.* Et cap. 46 *Quinio voluminum.* Gloſſae Latino-Graec. et Graec. Lat. *Quinio*, πεντάς. QVINIO, ex Hiſpan. *Quinnon* Fori Alcaçonenſes aerae 1267. *Et qui furtaret, pectet pro vno nouem, et habeat intentor duos Quiniones, et ſeptem partes ab Epiſcopo.*

QVINIPVLVS, idem quod *Canipulus*, niſi ita legendum ſit. Enſis breuior, cultellus, Gallis *Canif.* Vita B. Geraldi de Salis apud Marten. tom. 6. Ampliſſ. Collect. col. 1010.

QVINISEXTA, Gr. πενθέκτη, dicta Synodus Trullana, habita Conſtantinopoli ſub Iuſtiniano Rhinotmeto, ὅτι τὸ ὑστέρημα τῆς πέμπτης καὶ τῆς ἕκτης συνόδου ἀνεπλήρωσε, τῶν τῶν ἱερῶν, φημὶ, κανόνων. Verba ſunt Macarii Ancyrani. De eius auctoritate conſulendus omnino Leo Allatius de Conſenſione vtriusque Eccl. lib. 1. cap. 27.

QVINITAS, numerus quinarius, in Epiſtola Witmundi Archiep. Auerſani, tom. 2. Spicil. Acher. pag. 385.

† QVINIVETVS, cultellus, Gall. *Canif*, ol. *Quenivet.* Ch. a. 1323.

QVINQVAGENARII, in re militari dicti, qui quinquaginta militibus praeerant, vt Centuriones, qui centum. Will. Tyrius lib. 2. cap. 20. *Centuriones.* QVINQVAGENARII, in re ciuili appellati in municipiis, qui quinquaginta familiis praeerant, vt *Centenarii*, qui centum, *Decani* qui decem. Cathwlphus in Epiſt. ad Carolum M. *Comites, Centenarios,*

Quin-

Quinquagenarios, *Decanos*, *et reliquos munera non accipientes*, *etc.* Denique QVINQVAGENARII in Monaſteriis πεντηκόνταρχοι vocati, auctori Vitae S. Alexandri Acoemeti Abbatis num. 43. qui 50. Monachis praefecti erant.

VINQVAGENARIVM, ſeries ſacrorum globulorum a quinquies denario numero ſic dicta, Gall. *Chapelet*. Vita B. Lidwinae Virg. to. 2. April. pag. 301.

VINQVAGENVS, Quinquageſimus, V. *Quadragentenus*.

VINQVAGERIVS, *quinquagenarius*, qui praeeſt militibus quinquaginta. Radulfus Cadom. in Geſtis Tancredi, tom. 3. Anecd. Marten. col. 142.

VINQVAGESIES, pro *Quinquagies*, reprobat Borrichius in Cogitationibus ſuis de Lingua Latina pag. 282.

VINQVAGESIMA. (1) Appellatur, vt eſt in Ordine Romano, *quia decurrit vsque in diem ſanctum Paſchae. Initium autem*, inquit Alcuinus lib. de Diuin. Offic. *ſumit a ſequenti hebdomada poſt Sexageſimam*, ... *et finitur die ſancto Paſchae.* (2) QVINQVAGESIMA, quae alias *Pentecoſte*, ſpatium ſcilicet 50. dierum a Paſchatis die vsque ad diem ipſum feſtum, quem *Pentecoſtes* nomine vulgo indigitant Chriſtiani, vnde et *Quinquageſima Paſchalis* dicitur Rabano de Inſtitut. Cleric. lib. 2. cap. 41. et 34. et Honorio Auguſtod. lib. 3. c. 148. ad diſcrimen alterius *Quinquageſimae*, quae eſt ante Quadrageſimam. *Quinquageſimi dies*, apud Cumeanum Abbatem de Menſura Poenitentiarum cap. 2. Hac praeterea notione *Quinquageſimam* vſurpat Caſſianus lib. 2. de Coenob. inſtit. c. 6. 18. (3) Feſtum ipſum Pentecoſtes. Concilium Aurelian. I. cap. 25. (4) Inſtrumentum fundationis Fratrum Praedicat. Narbonae ann. 1231. inter Inſtrument. Gall. Chriſt. tom. 6. col. 62. P. *Dei gratia Narbonenſis Archiepiſcopus* . . . *in remiſſione peccatorum noſtrorum et praedeceſſorum noſtrorum dictam terram ad dominium menſae archiepiſcopalis ſpectantem eis ratione Quinquageſimae, quam dare licet nobis, in conſtructione monaſterii iuxta canonicas ſanctiones, laudauimus et quitauimus et libere conceſſimus.* Intelligo Quinquageſimam partem bonorum Archiepiſcopatus.

QVINQVAGESIMVS DECIMVS, pro Sexageſimus, Flodoardo in Chronico ad an. 960.

QVINQVAMDIALIS, V. *Quinquendialis*.

QVINQVANGVLVS, *quinque angulos habens*, apud Io. de Ianua.

QVINQVARE, luſtrare, purgare. Soſipater Cariſius pag. 62. *Quinquatrus a Quinquando, id eſt, luſtrando, quod eo die arma Ancilia luſtrari ſint ſolita.*

† QVINQVARIVS, monetae ſpecies, valoris vt videtur quinque denariorum. Litt. remiſſ. Mſ. a. 1469.

† QVINQVENELLA, quinquennales induciae debitori a principe indultae, Gall. *Quinquenelle*. Ch. ann. 1374.

QVINQVENDIALIS, quinque dierum. *Quinquandialis mora*, in Vita S. Iacobi Eremit. ſaec. 4. Benedict. part. 2. pag. 149. ſed melius in Onomaſtico ad calcem *Quinquendialis*.

† QVINQVENERIA, quinta pars fructuum, in Cod. reg. 8406.

QVINQVENIVM, QVINQVENVM, ſeu, vt ſupra legitur in *Quarto* 7. *Cinquenium* et *Cinquenum*, Quinta pars fructuum a tenentibus domino ſoluenda. V. *Quarto* 7.

QVINQVENNA PASCHAE, ſpatium 15. dierum Paſchalium, in Chronico Triuetti apud Acherium tom. 8. Spicil. p. 624. V. *Quindena*.

QVINQVENNALE. Odo Epiſcopus Pariſ. in Statutis cap. 6. §. 12. *Nullas Miſſas, quas iniunxerit, celebret, nec tricenarium, nec annuale, et pro minus nullum triennale, aut Quinquennale.* V. *Tricenarium*. In Conſuetudine Burbonenſi art. 68. *Quinquenuelle*, pro quinquennalibus induciis creditori a principe indultis, vſurpatur.

QVINQVENNALIS, magiſtratus ita dictus, cuius functio quinquennii

 erat.

erat. Edictum Theodorici Regis cap. 52.

QVINQVEPEDALIS, Quinque pedibus conſtans. Hyginus de Limitibus pag. 212. *Terminus egregius dicitur Quinquepedalis.*

QVINQVEPLEX, πενταπλοῦς, πενταπλῆ, in Gloſſis Lat. Gr. et Graec. Lat. Quincuplex.

QVINQVEPLVM, πενταπλοῦν, in iisdem Gloſſis Lat. Graec. et Graec. Lat.

QVINQVESSIS, Ioanni de Ianua, *Quinque oboli, vel pretium quinque obolorum.* Antonius Auguſtinus ad Feſtum: *Quinqueſſis quinarius ſiue victoriatus dictus eſt, quod initio quinque aſſibus aeſtimaretur.* V. Plinium lib. 33. cap. 3. et Priſcianum in Epitome ex Apuleio.

QVINQVETRIS, πένταπλος, in Gloſſis Lat. Graec. Aliae Graec. Lat. πένταπλος, *Quinquertius*, *Quinquetris.* Vulcanius emendat, *Quinquertis* vel *Quinquertio.*

QVINQVIMATVS, *ſpatium quinque annorum*, Ioan. de Ianua, *Quimatus* Plinio.

QVINQVIMVS, QVINQVIMVLVS, *Quinque annorum*, apud eumdem de Ianua.

QVINQVINOCTIVM, *ſpatium quinque noctium*, apud Io. de Ianua.

QVINQVIVIR, Ioanni de Ianua, *Qui habet quinque viros ſub ſe; et hinc Quinquiuiratus, eius dignitas, et Quinquiuira, uxor quinquiuiri, vel mulier quae habet ſub ſe quinque viros.*

QVINTA. (1) Quintum milliare, Banileuca, Gall. *Quinte.* Occurrunt crebro in Chartis Pictauienſis Comitatus apud Beslium in Comitib. Pictau. haec verba: *Situs in pago Pictano, infra Quintam ipſius ciuitatis, in loco, qui dicitur etc.* pag. 223. 225. 361. 384. *Quintum milliare* appellatur pag. 361. *Quinta leuca*, in Charta Ludouici VII. Regis Franc. an. 1180. *Quinta* ciuitatis Engoliſmenſium, in Tabul. S. Eparchii fol. 48. et alibi. *Quinta Andegauiae* rurſum memoratur in Litteris Caroli Comitis Andegau. an. 1253. apud D. Secouſſe tom. 4. Ordinat. Reg. pag. 633. Verum neque haec *Quinta*, neque Cenomanenſis, ſi Menagio credimus in Etymologiis Gallicanis, ita vocantur, quod quinque milliaribus circa ciuitatem conſtarent, ſed quod quinque vicos complecterentur, qui iuriſdictionis erant Praepoſiti ciuitatis, quemadmodum Septena Bituricenſis ita dicebatur, eiusdem Menagii ſententia quod eſſet ſeptem vicorum. Hanc ſententiam, vt probet, hunc ex Aſſiſiis Andegauenſibus Conſuetudinis Andegau. praemiſſis locum adducit: *La Ville et Quintes d'Angers, le dernier Samedi; lesquelles Quintes ſont cinq: Brain, la Haye-Jouſlain, la Membrole, S. George et la Ville.* Vide Choppinum in Conſuet. Andegau. art. 35. et de Lauriere in Gloſſario Iuris Gallici. (2) Fructuum domino reddendorum a tenente pars quinta. Chronicon Farfenſe apud Muratorium to. 2. part. 2. col. 54.. V. *Complantare*, *Quarto* 7. et infra *Quintum.* Hiſpanis *Quinta* idem eſt, quod Gall. *Ferme*, *metairie*, Praedium ruſticum.

QVINTADECIMA, redituum ſcilicet, quam *auxilii* vice tenebantur omnes Laici et Beneficiati Regi perſoluere, apud Anglos, quae tamen nec annuatim, nec ſine Parlamentario decreto exigebatur, alias *tallagium*, et *taxa.* Vide Magnam Chartam cap. 37. Henricum Knyghtonem ann. 1219. et Matthaeum Weſtmonaſterienſem an. 1227.

QVINTA-ESSENTIA, Philoſophis Peripateticis, Aether, materia aetherea, qua coelum conſtat, ſic dicta procul dubio ex verſione Apuleii, qui hunc Ariſtotelis locum de Coelo c. 2. Αἰθὴρ, στοιχεῖον ἕτερον τῶν τεττάρων, ἀκήρατόν τε καὶ θεῖον, ſic reddit: *Aether, elementum longe aliud numero Quintum, ordine primum, genere diuinum et inuiolabile.* Vita B. Giraldi de Salis apud Martenium to. 6. Ampliſſ. Collect. col. 1010. *Sed nec coelum, vel Quinta-eſſentia eius ſe miniſterio ſubtraxit, quando volucres coeli et tales volucres moriturus aſpexit.* Sed nemini vſitatius eſt, quam Chymicis Quin-

tae-

tae-eſſentiae, vulgo *Quinte-eſſence*, vocabulum quo ſubſtantiam indigitant puriſſimam, atque ſubtiliſſimam, quam ex quouis corpore per artem ſuam extrahunt.

† QVINTALAGIVM, QVINTALGIVM, penſitatio pro *Quintali* ſ. pondere publico. Ch. a. 1319.

QVINTALE, QVINTALLVS, pondus centum librarum. Rogerus Houedenus in Ricardo I. *Inſula quidem de Cuverſu magna eſt, et fertilis, et reddit ſingulis annis Imperatori Conſtantinopolitano 15. Quintallos auri. Quintallus eſt pondus centum librarum.* Eadem habet Bromptonus. Conſuetudo Lemouic. art. 71. *Sciendum eſt quia de cupro, ſtamno et plumbo, et de terra calaminae et filo lanae, redduntur centum et ſex librae pro Quintali, de lana vero et canapo briſato ſeu trito, coepo, ſanguine et filo canapis et lini, redduntur pro Quintali centum et quatuor librae: de aliis vero ponderibus redduntur centum librae tantummodo pro Quintali.* Ita porro Galli appellant pondus maius publicum, ad quod merces grauioris ponderis exiguntur: pro qua penſitatione tributum domino, cuius eſt, dari ſolet: vulgo *Quintal.* Charta ann. 1145. in Probationibus nouae Hiſt. Occitan. to. 2. col. 508.

QVINTANA. (1) Papiae ex Iſidoro lib. 15. cap. 2. *Pars plateae, qua carpentum pronchi poteſt.* Vgutio addit, *quinta pars.* V. *Quintina.* (2) QVINTANA, et QVINTENA, Gall. *Droit de Quintaine.* Quintanam Saniulianus in Antiquit. Cabilon. pag. 411. cum *Banno vini* confundere videtur, ſeu facultate vinum vendendi, aut non vendendi interdicto, certis et ſtatutis diebus. Charta ann. 1232. apud Petrum Franciſcum Chifletium in Beatrice Cabilonenſi Comitiſſa: *Et placitum vigiriale, et Quintanam Cabiloni, et omnes Iudaeos Cabilonenſes, etc.* Vide Gloſſarium Iuris Gallici v. *Quintaines.* (3) QVINTANA, QVINTENA, decurſio equeſtris ludicra, ad metam hominis armati figuram exhibentem ad vmbilicum, mobilem et verſatilem, ſiniſtra clypeum, dextra enſem aut baculum tenentem: quae ſi aliter quam in pectore lancea percutiatur, ſtatim qui a ſcopo aberrat, baculo repercutientem figuram ſentit. Robertus Monac. lib. 3. Hiſt. Hieroſ. pag. 51. Vide Froiſſartem 4. vol. cap. 63. pag. 187. et quae de hoc ludicro congeſſimus in Diſſert. 7. ad Ioinvillam pag. 182. (4) Ioannes Diaconus in Epiſcopis Neapol. *Altarium ſanctae Stephaniae aureis circumcinxit Quintanis, et multas fecit aereas ibidem coronas, e quibus ſcilicet lucernae ſeriatim diſpoſitae dependerent.* Vbi Carracciolus *Quintanas* annulos interpretatur, ratione mihi incomperta. Vide *Vghellum* to. 6. Italiae ſacrae pag. 98. Apud Italos *Quintana* annulum quandoque ſignificat; vnde Florentinis *Correr alla Quintana* idem eſt, quod Gall. *Courir* vel *Courre la bague*, Ad appenſum annulum equo decurrere: quod ludi genus proxime accedit ad illud, de quo mox in *Quintana 3.* Ad ſimilitudinem vero annulorum, qui in decurſione appendi funiculo ſolent, Ioannes Diaconus aureas *Quintanas* vocauit aureos vel inauratos circulos, quibus ditatum memorat altare S. Stephaniae, vt optime explicat Carolus de Aquino in Lexico militari. (5) Modus agri, aripennis, Hiſpanis *Quinnon.* Plerumque etiam ſumitur pro villa, vel aedificio, in Chartis Hiſpanicis. Charta Hiſpanica aerae 1010. apud Anton. de Yepez in Annalib. S. Benedicti to. 1. ch. 8. *Et de ipſa villa mortua; quae pergit in directo ad Quintana.* Vita S. Ioannis Erem. to. 2. Iunii p. 261. *Beatus igitur iſte Ioannes . . . natione Hiſpanus, in territorio Burgenſi, in rure campeſtri, Quintana Fortunii nomine, etc.* (6) Computus ann. 1202. apud D. Bruſſel to. 2. de Vſu feudorum p. CXCI. col. 1. ad calcem: *Rabellus pro XII. canibus et 1. garcione, a die Sabbati poſt Quintanam vſque ad diem Martis poſt Paſcha floridum, de XXXII. diebus, IIII. lib. Quintana* eſt Hebdomada Quinquageſimae, et Sabbatum poſt

 Quin-

Quintanam, eſt Sabbatum primum Quadrageſimae, ex quo ad diem Martis poſt Paſcha floridum ſeu poſt Dominicam palmarum fluunt dies 32. Rurſum occurrit vox *Quintana* ea notione in eodem Computo pag. CLXIX. *Dominica de Quintana*, ſeu Quinquageſimae in Charta an. 1200. e Chartulario Domus Dei Pontiſarae. (7) Cloaca, latrina. Statuta Aſtenſia fol. 69. vo. c. 50. V. *Quintanea*.

QVINTANALES. Charta Ermengardis Comitiſſae Ceritanenſis an. 893. in Append. ad Capitul. Regum Franc. num. 127. *Videlicet omnes ſupranominatis manſis, caſis, caſalibus, coopertis, diſcoopertis, Quintanalibus, curtis, curtalibus, etc.* An idem, quod ſupra *Quintana 5?*

QVINTANEA, latrina, cloaca. Statuta Montis-regalis pag. 212. Vide *Quintana 7*.

QVINTANELLA, f. idem quod *Quintana 5*. Villa, praedium. Charta Aldefonſi Regis Toleti pro Monaſterio Caſae Dei aera 1216. *Confirmo omnem haereditatem, in qua fundatum eſt Monaſterium .... Quintanellam circa Cardeniam, Morgillas cum ſuis directuris ... Quintanellam circa Pediola.*

† QVINTARIA, praeſtationis ſpecies, in Ch. Mſ. a. 1351.

QVINTARIVS, menſurae ſpecies. Chronicon Reicherſpergenſe: *Miſit ei 30. Quintarios de pipere.* Quid vero *Quintarius* apud Vitruuium lib. 3. cap. 1. ſignificet, vide Bernardinum Baldum, et Salmaſium de Modo vſurar. cap. 1. pag. 17. Sunt etiam *Quintarii limites*, apud Agrimenſores, *qui quinque centurias cludunt*, vt habet Hygenus.

QVINTAROLVS REMVS, V. *Quartarola*.

QVINTELLVM, quinta pars quintae partis, Gall. *Requint*. Statuta Venetorum ann. 1242. lib. 1. cap. 4. *In alienatione mobilium* (Eccleſiae) *ius Quintelli debet eſſe ſaluum.* Vide lib. 4. cap. 11. et *Quintum 3*.

† QVINTELLVS, pondus centum librarum, Gall. *Quintal*. Ch. a. 1308. V. *Quintale*.

QVINTENA, V. ſuperius *Quintana 2*.

QVINTERIVS. (1) Colonus, qui reddit domino fructuum partem quintam, Hiſpan. *Quintero*. Bulla Sixti IV. PP. inter Priuilegia Equitum S. Iohannis Hieroſ. pag. 135. V. *Quintana 2*. (2) † Pars quinta rei cuiusuis, in Ch. a. 1335.

QVINTERNA, Statuta Academiae Viennenſis in Auſtria: *Scholares non vacent magis tabernae, dimicaturae, aut Quinternae, quam Phyſicae aut Logicae ſeu ſacrae Facultati.* Vbi *Quinternam* eruditus Lambecius cytharam, quam Galli *Guitarre* vocant, interpretatur. Sed cum vox haec *dimicationi*, i. haſtiludio, iungatur, probabilius eſt intelligi aut ſcribi debere *Quintanam*. V. *Quintana 3*. et *Quinternizare*.

† QVINTERNATVS, quinque foliis conſtans, Ital. *Quinternetto*. Conuent. Saonae, a. 1526.

QVINTERNETVM, vt mox *Quinternio*. Miracula S. Goslini Abb. c. 6.

QVINTERNIO, libellus 5. foliorum, vt *quaternio* quatuor, Italis Senenſibus *Quinterno*. Concilium Piſan. II. *Iohannes Burchardus tenens in manibus ſuis 2. Quinterniones, dixit. etc.* *Quinio*, in Actis Purgationis Caeciliani eadem notione: *Obtulit Codices duos, et Quiniones quatuor.*

QVINTERNIZARE, canere inſtrumento muſico, quod vulgo vocant *Quinternam*, apud Voſſium de Vitiis ſerm. lib. 4. c. 18. ex Gemma gemmarum. V. *Quinterna*.

QVINTERNVS, idem quod *Quinternio*. Epiſtola ann. 1410. apud Marten. tom. 7. Ampl. Collect. col. 1168.

QVINTILE, pro *Quintale*, Pondus maius publicum, de quo ſupra. *Quintile et corda*, in Charta an. 1070. e Regeſto 80. Chartophylacii regii num. 465.

QVINTILLO, f. Silex, Gall. *Caillou*, Ital. *Ciottolo*. († Seu potius i. q. *Quantonus*.) Tabularium Monaſterii S. Andreae Viennenſis: *In alio fron*

ſe terra; ipſo Quintillone et guttula, quae ad aeſtum ſiccat.

QVINTINA. Iſidorus lib. 17. Orig. cap. 7. *Flores malorum (punicorum) a Graecis appellati ſunt Quintinae. Latini Caducum vocant.* Addit Ioannes de Ianua: *Quintana vel Quintina dicitur Quinta pars plateae, qua carpentum progredi poteſt. Quintinae etiam dicuntur flores malorum punicorum, et tunc Graecum eſt.* Martinio legendum videtur *Quitini*: cui *n* inſeri potuerit. Vide *Quintana 1.*

QVINTVM. (1) QVINTVM, QVINTVS, Tributi ſpecies apud Aragonenſes, Maioricenſes, et Occitanos. Libertates Regni Maioric. per Iacobum Reg. Aragon. an. 1248. MSS. *Pro Quinto . . . lectus, arca, non pignorabuntur, neque veſtes, neque arma perſonae ſuae. Si querimonia facta fuerit de poſſeſſione, vel re immobili, non dabitis caloniam* (calumniam) *neque Quintum.* Infra: *Succumbente actore vel reo decima pro calonia perſoluatur, et non Quintum . . . . ita videlicet, quod reus ſoluat decimam de eo, in quo condemnatus fuerit dare vel ſoluere actori per ſententiam, vel compoſitione, . . . de immobili vero Quintum vel decima pro calonia non ſoluatur.* V. *Monetaticum.* Charta Raimundi Comitis Toloſani an. 1236. ex Regeſto Toloſano pag. 51. 88. *Annuales cenſus, oblias, cum pertinentibus donationibus, quartos, Quintos, et agrarios, et decimas, thaſcas, et primitias, etc.* In alia an. 1243. *Terras cultas et incultas, nemora, barras, prata et paſcua, cenſus, vſus, quartos et Quintos, decimas et agrarios, oblias, et donationes totas, quaeſtas, toltas, et adempriua, albergas, ſucceſſiones, eſcaducas, etc.* Dubium eſt, an in hiſce d[illegible]us Chartis poſterioribus aliud ſonet vox *Quintus*, quam fructuum partem quintam ex agris vineiſue domino reddendam a tenentibus, quod ea olim ſaepe fuerit colonorum conditio, vt certam e fructibus terrarum et vinearum, quas excolebant, partem reddere tenerentur, vt alibi iam dictum eſt. Id certe ſignificat vox *Quintum* in Charta Guigonis Comitis Forenſis, pro fundatione Eccleſiae Montis-Briſonis an. 1223. inter Inſtrum. to. 4. nouae Gall. Chriſt. col. 28. V. *Quarto 7. Quartus 2.* et *Quartagium.* (2) Quinta pars emolumentorum et commodorum Eccleſiarum ad Aduocatos pertinens. Chronicon Moſomenſe pag. 660. (3) QVINTVM et RETROQVINTVM, practicis Gall. *Quint et requint*, Quinta pars pretii poſſeſſionis venditae, cum altera quinta parte illius primae quintae partis, domino ſoluenda: v. g. pro agro centum libris vendito, domino ſoluuntur pro *Quinto 20.* librae, et pro *retroquinto 4.* pro vtroque ſimul 24. Scheda ann. 1389. tom. 4. Hiſtor. Harcur. pag. 1712. V. *Quinteſſum*, et *Quintus denarius.* (4) † Pars haereditatis quinta, ſecundo genitis conſtituta. Ch. a. 1419.

QVINTVM FOLIVM, quintus annus adoleſcentis ſiluae. Regeſtum *Olim* ad an. 1300.

QVINTVS. (1) Conuitii ſpecies. V. *Cenitus.* (2) † Quinta fructuum pars, in Ch. a. 1280. V. *Quinta 2.* (3) † Qui ea ratione poſſidet, in Ch. a. 1349.

QVINTVS DENARIVS, quinta pars pretii praedii ſeu rei, quae ab venditore vel emptore dabatur domino pro facultate diſtractionis, vulgo Gall. *Quint-denier.* M. Paſtorale Eccleſ. Pariſ. an. 1257. V. Gloſſarium Iuris Gallici.

QVINZINA, ex Gallico, *Quinzaine. Quinzinam facere in opere*, eſt operari pro alio ſpatio 15. dierum. Charta an. 937. in Tabulario Auguſtodun. Eccleſiae.

QVIPTANCIA, immunitas. Vide in *Quietantia.*

QVIPTARE, cedere, dimittere, Gall. *Quitter, ceder.* V. in *Quietare 4.*

QVIPTATIO. (1) Dimiſſio, ceſſio. V. *Quietantia.* (2) Immunitas. Vide ibidem.

QVIPTVS, liber, immunis. V. *Quietare* et *Quietus.*

QVIREE, bubalinus thorax, ſeu colli tegmen e corio, Gallice *Collet*, alias *Cuirie*. Teſtamentum Willelmi de Paueli apud Thomam Madox Formul. Anglic. pag. 424.

QVIRITARE, *populare*. *Quiritat*, *Populo alloquitur*, apud Ianitonium in Auctario Gloſſarum Iſidori; hoc eſt *Quiritium*, ſeu populi Romani, opem inclamat. Nam *Quiritare dicitur is*, vt habet Varro lib. 5. de Lingua Lat. *qui Quiritium fidem clamans implorat*. Vel, vt apud Nonium: *Quiritare eſt clamare*, *tractum ab iis*, *qui Quirites inuocant*. Sed haec nota. Auctor Philomelae *Quiritare* dixit pro Inſtar verris clamare; *Quirritare* Vgutioni. Vide *Baulare*.

QVIRITARIVS, cui iure Quiritium dominium competit apud Iuriſconſultos: huic opponitur *Bonitarius*, qui naturali iure dominus eſt bonorum. Vide Codicem Iuſtinianeum lib. 7. tit. 26. et ibi Gothofredum.

QVIRITES. (1) Bellatores primi ordinis, nobiles, virtute bellica illuſtriores milites. Sugerius in Vita Ludouici VI. Regis Franc. apud Ducheſnium tom. 4. pag. 304. Contraria omnino ratione *Quirites* a Ducibus appellabantur in caſtris Romanis milites ignaui ac deſides, quaſi indigni eſſent glorioſo militis nomine, hincque inter plebeios recenſendi. Sic Alexander Seuerus apud Lampridium cap. 53. et 54. (2) Optimates. Teſtamentum apud Mabillonium ad calcem Liturgiae Gallic. pag. 465. *Ita do*, *ita ligo*, *ita teſtor*, *ita vos mihi*, *Quiritis*, *teſtimonium perhibetote*, *citeri*, *citeraeque proximi proximaeque*, *exheredis mihi eſtote*, *etc.* Subſcribunt poſt *Mummolus Comes*, *Scupilio Spatarius*, *etc.*

QVIRITIA VRBS, Roma, quod Romani vulgo *Quirites* vocarentur a Curibus, vrbe Sabinorum, vt omnibus notum eſt. Apud Mabill. tom. 3. Annal. Bened. p. 614.

QVIRPITIO, pro *Guirpitio*, Abdicatio, dimiſſio rei poſſeſſae. Placitum ann. 968. apud Martenium tom. 1. Ampliſſ. Collect. col. 322. V. *Garpire*.

QVISQVE, pro *Quisquam*, non ſemel vtitur S. Auguſtinus.

QVISQVILIOSVS, *plenus quiſquiliis*, Ioanni de Ianua in *Quiſquiliae*.

† QVISQVILLA, coturnix, *Quaquilia* Matth. Syluat. *Quisquila* Arn. Villanou. Acta SS. tom. 3. Aug. p. 370.

QVISSINVS, puluinar, Gall. *Couſſin*. V. *Cuiſſinus*.

QVISTA, QVISTIA, ſpecies exactionis, collecta. V. in *Quaeſta*.

† QVISTABILIS, tributo *quiſta* dicto obnoxius, in Stat. Carcaſſ. a. 1402. V. *Queytabilis*.

QVISTVM. (1) Vt *Quiſta*, V. in *Cuſta*. (2) Quaeſitum, acquiſitum. Donatio Arnaldi Comitis Carcaſſonae ann. 944. in Probat. tom. 2. nouae Hiſt. Occitanae col. 86.

QVITABRES, vel QVITRABES, vt legitur apud Yepezium tom. 3. in Appendice. Charta Principis Adelgaſtri pro Monaſterio S. Mariae de Obona, aera 828. tom. 3. Conc. Hiſpan. p. 90. *Damus* . . . *paſſionarium et vna regula de Ordine S. Benedicti*, *et quinque Quitabres*, *et quatuor tapetes*. V. *Quitenaues*.

QVITANTIA, V. *Quietantia*.

QVITANTIVS, quaſi *quietius*, tranquillius, maiori cum immunitate, in Chartular. S. Vandregeſili.

QVITARE, V. *Quietare*.

QVITATIO. (1) V. *Quietantia*. (2) Stipendium, to. 3. Iun. p. LXXXII.

QVITTATOR, qui cedit, *quittat* ſ. dimittit, apud Baluz. to. 2. Hiſt. Aruern. p. 412. V. *Quietare*.

QVITVS, V. *Quietus*.

QVIVM, pro *Quorum*, Metri cauſa. Abbo de Obſidione Lutetiae apud Ducheſnium Hiſt. N[illegible]an. p. 38. col. 2

QVOAD, pro Quod attinet ad, barbarum eſſe, licet familiare recentioribus, iam obſeruarunt viri docti.

† QVOADIVVARE, pro *coadiuuare*, conferre, in Ch. a. 1391.

† QVOADVNARE SACRAMENTVM, vna iurare. Ch. a. 1316.

QVOD,

QVOD, neutraliter, pro *Qui* vel *quae*, ſaepe vſurpant ſcriptores inferioris aeui, quomodo Galli *Que*, Itali *Che*. Leo Oſt. lib. 1. cap. 59. al. 57. *Eccleſiam S. Angeli, Quod tunc ad Arcum Dianae appellabatur.* QVOD EXCVRRIT, plus minusue, circiter, apud Africanos Patres. Optatus Mileu. lib. 1. QVOD FECIT, vetus formula in deſignandis et adſcribendis menſium diebus. Diploma Chilperici Regis ex Tabulario Corbeienſi ſic clauditur: *Datum Quod fécit menſe Martio die 10. anno 1. regni noſtri.* Nicetius Epiſcop. Treuirenſis Epiſt. 2. tom. 1. Concil. Gall. Sirmondi p. 323. *Per feſtinitatem S. Martini, Quam vndecima die facit Nouember.* QVOD NORVNT FIDELES, de ſacroſancto Eucharistiae ſacrificio aliquando dictum eſt a Patribus, quibus religio erat tantum myſterium propriis verbis indicare, ne illius cognitio ad paganos promanaret. V. *Norunt fideles.*

QVODDARIVM. Charta Lotharii Regis Franciae an. 958. tom. 8. Spicilegii Acheriani p. 358. *Et villam Arbutiolam cum domibus, . . . atque Quoddarium, ſicut Longobardus tenebat ante diem obitus ſui.* Forte *Clauſarium.*

QVODLIBERTVS, pro *Collibertus*, in Charta plenariae ſecuritatis, ſcripta ſub Iuſtiniano, apud Briſſon. lib. 6. Formul. p. 647.

QVODLIBETVM, Scholaſticis, pluribus abhinc ſaeculis, de quo in vtramque diſſeritur partem, ex eo dictum, quia, *quod libet*, defenditur. Hinc *Quodlibetariae quaeſtiones* eadem notione. Vide Voſſium lib. 3. de Vitiis ſerm. cap. 40. vbi pleroſque Scriptores Scholaſticos laudat, qui *Quodlibeta* ſcripſerunt. Ex hoc Scholaſticorum vocabulo deducunt Gallicum *Quolibet*, dictum mordax, acutum nonnumquam, plerumque triuiale nulliusque leporis ſale conditum, ideoque e politioribus colloquiis amandatum, ſicut et *Quodlibetariae quaeſtiones* e ſaniori Theologia, quod curioſitati fere ſeruirent, non vtilitati.

QVOERSARE, colligere. Concil. Lugdun. ann. 1527. apud Marten. tom. 4. Anecdot. col. 401. Videtur mendum, ac forte legendum *Quoqcernandos* pro *Coqrcernandos*, vel potius *Quaeſtandos*. V. *Quaeſtare* in *Quaeſta*.

QVONDAM, non ita pridem, nuper. Epiſtola Eulogii Preſbyteri ad Epiſcopum Pompelonenſem.

† QVONIVS, pro *Conius*, cuneus, ſigillum ferreum quo nummi cudebantur, Gall. *Coin*. Ch. a. 1390.

QVONIAM, pro Quod, non ſemel legitur apud veterem Interpretem S. Irenaei. Sic etiam Matthaei cap. 2.

† QVONQVA, menſurae frumentariae ſpecies, in Libert. a. 1318. V. *Concha 3.*

QVOQVELVCA, cucullus, Gall. *Coqueluche*. Statuta Eccleſiae Andegauenſ. an. 1423. tom. 4. Anecd. Marten. col. 528. num. 16. V. *Coqueluca*.

† QVOQVESTRIA. Praefat. ad Conſtitut. Frid. II. Imp. *In libro Regum legitur: . . filias veſtras faciet quoqueſtrias et pannificas.* Vbi Vulg. 1 Reg. 8, 13. habet *Focarias*. V. *Focaria*.

QVOQVILLATVS, efformatus ad inſtar conchae, Gall. *Coquille*. Computus an. 1245. e Biblioth. Regia.

QVOQVILVM, f. Culmen, faſtigium, Occitanis *Concuruche*, a Gallico *Coqueluche*, Cucullus, vt Borellus ſcribit in ſuo Theſauro. Reparationes factae in Seneſcallia Carcaſſonae an. 1435. e MS. D. Lancelot: *Pro ponendo in dicto molendino plures fuſtes, et vigas, reparando Quoquila dicti molendini, recoperiendo tectum, etc.*

† QVOQVINARIVS, coquus, in Ch. a. 1088.

† QVORRA, ligni ſpecies, f. iunior quercus. Ch. Mſ. a. 1276. V. *Cor 2.*

QVORSVM, quo, in quem locum. Hiſtoria pacificationis inter Rodulfum II. Imper. et Turcas an. 1604. apud Ludewig. Reliq. MSS. tom. 6. p. 305.

QVIREE, bubalinus thorax, ſeu colli tegmen e corio, Gallice *Collet*, alias *Cuirie*. Teſtamentum Willelmi de Paueli apud Thomam Madox Formul. Anglic. pag. 424.

QVIRITARE, *populare*. *Quiritat*, *Populo alloquitur*, apud Ianuonium in Auctario Gloſſarum Iſidori; hoc eſt *Quiritium*, ſeu populi Romani, opem inclamat. Nam *Quiritare dicitur is*, vt habet Varro lib. 5. de Lingua Lat. *qui Quiritium fidem clamans implorat*. Vel, vt apud Nonium: *Quiritare eſt clamare*, *tractum ab iis*, *qui Quirites inuocant*. Sed haec nota. Auctor Philomelae *Quiritare* dixit pro Inſtar verris clamare; *Quirritare* Vgutioni. Vide *Baulare*.

QVIRITARIVS, cui iure Quiritium dominium competit apud Iuriſconſultos: huic opponitur *Bonitarius*, qui naturali iure dominus eſt bonorum. Vide Codicem Iuſtinianeum lib. 7. tit. 26. et ibi Gothofredum.

QVIRITES. (1) Bellatores primi ordinis, nobiles, virtute bellica illuſtriores milites. Sugerius in Vita Ludouici VI. Regis Franc. apud Ducheſnium tom. 4. pag. 304. Contraria omnino ratione *Quirites* a Ducibus appellabantur in caſtris Romanis milites ignaui ac deſides, quaſi indigni eſſent glorioſo militis nomine, hincque inter plebeios recenſendi. Sic Alexander Seuerus apud Lampridium cap. 53. et 54. (2) Optimates. Teſtamentum apud Mabillonium ad calcem Liturgiae Gallic. pag. 465. *Ita do*, *ita ligo*, *ita teſtor*, *ita vos mihi*, *Quiritis*, *teſtimonium perhibetote*, *ceteri*, *ceteraeque proximi proximaeque*, *exheredis mihi eſtote*, *etc.* Subſcribunt poſt *Mummolus Comes*, *Scupilio Spatarius*, *etc.*

QVIRITIA VRBS, Roma, quod Romani vulgo *Quirites* vocarentur a Curibus, vrbe Sabinorum, vt omnibus notum eſt. Apud Mabill. tom. 3. Annal. Bened. p. 614.

QVIRPITIO, pro *Guirpitio*, Abdicatio, dimiſſio rei poſſeſſae. Placitum ann. 968. apud Martenium tom. 1. Ampliſſ. Collect. col. 322. V. *Gu*-*pire*.

QVISQVE, pro *Quisquam*, non ſe- vtitur S. Auguſtinus.

QVISQVILIOSVS, *plenus quiſquili*- Ioanni de Ianua in *Quiſquiliae*.

† QVISQVILLA, coturnix, *Quaqui*-*lia* Matth. Syluat. *Quisquila* A- Villanou. Acta SS. tom. 3. Aug. 370.

QVISSINVS, puluinar, Gall. *Cou*- V. *Cuiſſinus*.

QVISTA, QVISTIA, ſpecies exa- onis, collecta. V. in *Quaeſta*.

† QVISTABILIS, tributo *quiſta* di-cto obnoxius, in Stat. Carcaſſ. 1402. V. *Queytabilis*.

QVISTVM. (1) Vt *Quiſta*, V. in *Que*-*ſta*. (2) Quaeſitum, acquiſitum. D- natio Arnaldi Comitis Carcaſſon- ann. 944. in Probat. tom. 2. nou- Hiſt. Occitanae col. 86.

QVITABRES, vel QVITRABES, vt legitur apud Yepezium tom. 3. in Appendice. Charta Principis Adelgaitri pro Monaſterio S. Mariae de Obona, aera 828. tom. 3. Conc. Hiſpan. p. 90. *Damus* . . . *paſſuarium et vna regula* [illegible] *Ordine S. Benedicti*, *et quinque Quitabres*, *et quatuor tapetes*. V. *Quiemanes*.

QVITANTIA, V. *Quietantia*.

QVITANTIVS, quaſi *quietius*, tranquillius, maiori cum immunitate, in Chartular. S. Vandregeſili.

QVITARE, V. *Quietare*.

QVITATIO. (1) V. *Quietantia*. (2) Stipendium, to. 3. Iun. p. LXXXII.

QVITTATOR, qui cedit, *quittat* ſ. dimittit, apud Baluz. to. 2. Hiſt. Aruern. p. 412. V. *Quietare*.

QVITVS, V. *Quietus*.

QVIVM, pro *Quorum*, Metri cauſa. Abbo de Obſidione Lutetiae apud Ducheſnium Hiſt. N[illegible]an. p. 38. col. 2

QVOAD, pro Quod attinet ad, barbarum eſſe, licet familiare recentioribus, iam obſeruarunt viri docti.

† QVOADIVVARE, pro *coadiuuare*, conferre, in Ch. a. 1391.

† QVOADVNARE SACRAMENTVM, vna iurare. Ch. a. 1316.

QVOD,

QVOD, neutraliter, pro *Qui* vel *quae*, ſaepe vſurpant ſcriptores inferioris aeui, quomodo Galli *Que*, Itali *Che*. Leo Oſt. lib. 1. cap. 59. al. 57. *Eccleſiam S. Angeli, Quod tunc ad Arcum Dianae appellabatur.* QVOD EXCVRRIT, plus minusue, circiter, apud Africanos Patres. Optatus Mileu. lib. 1. QVOD FECIT, vetus formula in deſignandis et adſcribendis menſium diebus. Diploma Chilperici Regis ex Tabulario Corbeienſi ſic clauditur: *Datum Quod fecit menſe Martio die 10. anno 1. regni noſtri.* Nicetius Epiſcop. Treuirenſis Epiſt. 2. tom. 1. Concil. Gall. Sirmondi p. 323. *Per feſtiuitatem S. Martini, Quam vndecima die facit Nouember.* QVOD NORVNT FIDELES, de ſacroſancto Euchariſtiae ſacrificio aliquando dictum eſt a Patribus, quibus religio erat tantum myſterium propriis verbis indicare, ne illius cognitio ad paganos promanaret. V. *Norunt fideles.*

QVODDARIVM. Charta Lotharii Regis Franciae an. 958. tom. 8. Spicilegii Acheriani p. 358. *Et villam Arbutiolam cum domibus, . . . atque Quoddarium, ſicut Longobardus tenebat ante diem obitus ſui.* Forte *Clauſarium.*

QVODLIBERTVS, pro *Collibertus*, in Charta plenariae ſecuritatis, ſcripta ſub Iuſtiniano, apud Briſſon. lib. 6. Formul. p. 647.

QVODLIBETVM, Scholaſticis, pluribus abhinc ſaeculis, de quo in vtramque diſſeritur partem, ex eo dictum, quia, *quod libet*, defenditur. Hinc *Quodlibetariae quaeſtiones* eadem notione. Vide Voſſium lib. 3. de Vitiis ſerm. cap. 40. vbi plerosque Scriptores Scholaſticos laudat, qui *Quodlibeta* ſcripſerunt. Ex hoc Scholaſticorum vocabulo deducunt Gallicum *Quolibet*, dictum mordax, acutum nonnumquam, plerumque triuiale nulliusque leporis ſale conditum, ideoque e politioribus colloquiis amandatum, ſicut et *Quodlibetariae quaeſtiones* e ſaniori Theologia, quod curioſitati fere ſeruirent, non vtilitati.

QVOERSARE, colligere. Concil. Lugdun. ann. 1527. apud Marten. tom. 4. Anecdot. col. 401. Videtur mendum, ac forte legendum *Quoqcernandos* pro *Coqrceruandos*, vel potius *Quaeſtandos*. V. *Quaeſtare* in *Quaeſta*.

QVONDAM, non ita pridem, nuper. Epiſtola Eulogii Preſbyteri ad Epiſcopum Pompelonenſem.

† QVONIVS, pro *Conius*, cuneus, ſigillum ferreum quo nummi cudebantur, Gall. *Coin*. Ch. a. 1390.

QVONIAM, pro Quod, non ſemel legitur apud veterem Interpretem S. Irenaei. Sic etiam Matthaei cap. 2.

† QVONQVA, menſurae frumentariae ſpecies, in Libert. a. 1318. V. *Concha 3.*

QVOQVELVCA, cucullus, Gall. *Coqueluche*. Statuta Eccleſiae Andegauenſ. an. 1423. tom. 4. Anecd. Marten. col. 528. num. 16. V. *Coqueluca*.

† QVOQVESTRIA. Praefat. ad Conſtitut. Frid. II. Imp. *In libro Regum legitur: . . filias veſtras faciet quoqueſtrias et pannificas.* Vbi Vulg. 1 Reg. 8, 13. habet *Focarias*. V. *Focaria*.

QVOQVILLATVS, efformatus ad inſtar conchae, Gall. *Coquille*. Computus an. 1245. e Biblioth. Regia.

QVOQVILVM, f. Culmen, faſtigium, Occitanis *Concuruche*, a Gallico *Coqueluche*, Cucullus, vt Borellus ſcribit in ſuo Theſauro. Reparationes factae in Seneſcallia Carcaſſonae an. 1435. e MS. D. Lancelot: *Pro ponendo in dicto molendino plures fuſtes, et vigas, reparando Quoquila dicti molendini, recoperiendo tectum, etc.*

† QVOQVINARIVS, coquus, in Ch. a. 1088.

† QVORRA, ligni ſpecies, f. iunior quercus. Ch. Mſ. a. 1276. V. *Cor 2.*

QVORSVM, quo, in quem locum. Hiſtoria pacificationis inter Rodulfum II. Imper. et Turcas an. 1604. apud Ludewig. Reliq. MSS. tom. 6. p. 305.

QVORSVMLIBET, quodcumque. Vita S. Odae, tom. 2. Aprilis p. 773.

QVOSQVE, μέχρι τίνος, in Gloſſis Lat. Graec. et Graec. Lat. Contractum eſt pro *Quouſque*, vt in iisdem Gloſſis legitur: *Quouſque*, μέχρι τίνος, μέχρι πότε, ἕως πότε.

QVOT, ſinguli. V. in *Quotdiebus*.

QVOTA. (1) Quod quisque Principi aut Domino in tributum vel cenſum praeſtare tenetur, Gall. *Quotte*: vnde *Quotiſer*, cenſum imponere, Charta Ricardi II. Reg. Angl. in Monaſtico Angl. tom. 1. p. 538. *Et quod nullae impoſitiones, contributiones, taxae, Quotae, tallagia, vel auxilia ipſis tanquam alienigenis aliquo modo imponantur, etc.* QVOTA DECIMA, quam quisque ſoluere debet de rebus ſuis decimam, proportione ſeruata: etiamnum viget in Epiſcopatu Vinciensi, vt narratur tom. 3. nouae Gall. Chriſt. col. 1223. QVOTA LITIS, apud practicos Anglos, auctore Skenaeo, dicitur, quod iudex corruptus ſordidus accipit a litigante ſiue actore, ſiue reo, contra ius Angliae Edwardi I. an. 33. in Statuto de Conſpiratoribus et Ius Ciuile l. 5. C. de Poſtul. l. 15. cap. litem, de Procur. V. *Campipars*. (2) Summa, quantitas, Gallis *Quote*. Gobelinus Perſona in Coſmodromio aetate 6. cap. 81.

QVOTARE, in Capita et verſiculos diſtinguere: Galli *Quoter*, pro numeros paginis indere, vulgo dicunt. Henric. de Knyghton an. 1219.

QVOTATOR ANNALIVM, Scriptor annalium. Chronicon Iohannis de Whethamſtede p. 467.

QVOTATVS, notatus, expreſſus. *Sub anno, die, menſe, indictione et pontifice ſuperius Quotatis*, in Charta ann. 1461. apud Lobinell. tom. 2. Hiſt. Britan. col. 1224.

QVOTDIEBVS, quotidie, vt *Quotannis*, ſingulis annis: *Quotmenſibus*, ſingulis menſibus, in l. 8. D. de Transactionibus, apud Vitruuium lib. 10. cap. 7. etc. *Quotcalendis*, apud Plautum in Sticho. Letaldus in Miracul. S. Maximini Miciacenſis Abbat. num. 24. *Synaxim Dominicam Quotdiebus perſoluens*. V. Quintilianum lib. 1. c. 13.

QVOTENNIS, Ὀσέτιος, in Gloſſis Lat. Graec. et Graec. Lat. Ioannes de Ianua: *Quotennis et Quotennis, Quot annorum, et habet quaerere de numero annorum, ad quod debent reſponderi . . . decennis, trecennis*, etc.

QVOTIDIALITER, quotidie, in Actis SS. Aprilis tom. 2. p. 730. vbi de S. Wernhero.

QVOTIDIANA, diſtributio, quae Canonicis fit quotidie. Ordinatio an. 1541. apud Miraeum tom. 2. p. 1057. col. 2.

QVOTIDIANI, ſerui, qui nullo vmquam tempore a ſeruitio vacabant, apud Schannattum Tradit. Fuld. p. 332. ex veteri Polyptycho.

QVOTIDIANISTAE, miniſtri quidam, qui quotidie in Eccleſia deſeruiebant. Ordinatio pro Eccleſia S. Ioannis Gandau. an. 1541. apud Miraeum tom. 2. p. 1057. col. 2.

QVOTINOCTVRNVS, qui fit ſingulis noctibus. Radulfus Cadom. in Geſtis Tancredi apud Marten. tom. 3. Anecd. col. 126.

† QVOTISARE, cenſum imponere, Gall. *Quotiſer*. Ch. a. 1483.

QVOTVM, culcita, Gall. *Couette* vel *coite*. Locus exſtat in *Balineus*. V. *Cottum*.

QVO-WARENTO, V. *Breue Quo-warento*.

QWARANDIA, vt *Guarandia*, Auctoritas, defenſio, cautio, Gall. *Garantie*. Litterae an. 1277. apud Tolnerum in Probat. Hiſt. Palat. p. 75.

R.

R. (1) Littera numeralis, quae 80. denotat, vnde verſus:

Octoginta dabit tibi R. *ſi quis eam numerabit.*

Seu vt habet Vgutio:

Octoginta facit numerum, quae dicitur haec R.

Eidem literae ſi linea recta ſuperaddatur, 80. millia ſignificat. (2) R. *in ſuperſcriptione cantilenae, rectitudinem vel raſuram non abſoni*[?] *is, ſed criſpationis rogitat.* Notkerus Balbulus Opuſc. *Quid ſingulae literae ſignificent in ſuperſcriptione cantilenae.* Vid. A.

RABA, pro *Rapa*. Proceſſus de Vita S. Yuonis, to. 4. Maii p. 550. *Aliquando comedebat Rabas coctas cum farina.* Raphanos intelligunt viri docti; ſed coqui non ſolent Raphani: mallim ergo paſtinacas hortenſes intelligere, quas farina conſperſas interdum coqui notum eſt.

† RABACIA, RABASCIA, Occit. *Rabaſſo*, luteola, plantae ſpecies, in Leud. maior. Carcaſſ. RABASSA, in Stat. art. parator. pannor. Carcaſſ.

RABANICE Fuldenſem abbatiam gubernaſſe dicitur Sigehardus Abbas, hoc eſt, laudabiliter, more Rabani deceſſoris. V. to. 3. Annal. Benedict. p. 159.

RABANVS. Will. Brito in Vocab. MS. *Aſilus dicitur Rabanus, ſcilicet muſca, quae ſtimulat boues, quam Graeci oeſtrum, ruſtici Rabanum vocant.* † Mendoſe pro Tabanus, οἶςρος.

RABARIA, pro *Raubaria*, furtum, in Literis an. 1350. apud D. Secouſſe to. 4. Ordinat. Reg. p. 40.

RABASCIA, RABASSA, V. *Rabacia*.

RABASSARIA, locus tuberibus abundans, a Prouinciali *Rabaſſo*, Tuber, Gall. *Truffe*, in Charta an. 1430. ex Schedis Praeſidis de Mazaugues.

† RABATERE, retundere, eludere, Gall. *rabatre*. Litt. remiſſ. Mſ. a. 1397.

RABATTERE. Laurentius in Amalthea: *Rabatto, vltro citroque, ſurſum deorſum deambulo.*

RABDVS, virga, ſcipio, bacillus, Gr. ῥάβδος, in Vita S. Mercurialis Epiſcopi to. 3. Aprilis p. 756.

† RABEA, i. q. *Raba*, in Ch. a. 1310. V. *Rabina*.

† RABES, Norwegis Daemon, t. 2. Iun. p. 834.

† RABESCERE, rabire, rabie agitari, t. 2. Iul. p. 529.

RABIA. (1) Rabies, λύσσα, in Gloſſis Latino-Graecis et Graeco-Latinis. (2) † Inuaſor et rapax, t. 9. Collect. Hiſt. Franc. p. 196. V. *Rapina*.

RABIARE, vel RABIRE, rabie affligi, furere. Eaedem Gloſſae Lat. Graec. et Graec. Lat. *Rabiat*, λυσσᾷ. Et mox: *Rabio*, λυσσῶ.

RABIDICIMBA, vel RABIDIKIMBA, vt vna voce legendum cenſet Voſſius l. 3. de Vitiis ſerm. cap. 41. Cymba velox. Abbo de Obſidione Luteriae l. 1.

Corripiunt ternas Rabidicimbas ſatis altas.

Plures legunt diuiſis vocibus *Rabidi cimbas*. Voſſium conſule loco citato.

† RABIDITAS, rabies, in Gloſſar. Gall. Lat. Cod. 7684.

RABIDVLVS. V. mox *Rabulus*.

RABIECVLA, parua *Rabies*. Io. de Ianua.

† RABINA, ager rapis ſeu napis conſitus, napina, in Ch. Mſ. a. 1073.

RABIOLA. Epiſtola Yuonis Narbonenſis de crudelitate Tartarorum, apud Matth. Paris an. 1243. *Cremonam tandem perueniens, oppidum in Foroiulii celeberrimum, nobiliſſima Paterinorum bibi vina, Rabiolas, et ceratia, et alia illecebroſe comedens, etc.* V. coniecturam Voſſii, qui pro *ribiolis*, ſeu vuis criſpis accipit. Lemouices napum ſeu raphanum vocant *Rabiolam*; ſed hanc inter ciborum delicias numerari non eſt veriſimile.

† RABIOSITAS, rabies, t. 6. Aug. p. 820.

RABIRE, furere. V. ſupra *Rabiare*.

RABITVS. Arnoldus Lubecenſis lib. 2. c. 7. *Dux igitur applicans ad Accaron,*

caron, magnifice ſuſceptus eſt ab Acaronitis, et aſcenſis equis, Rabitis, mulis, quidam etiam aſinis, proceſſerunt ad vrbem Hieroſolymitanam. Nihil hoc loco Henricus Bangertus commentator, vt ſolet in locis difficilioribus ſilere.

RABO, menſurae ſpecies, Vgutioni; huius meminit S. Auguſtinus Ep. 49. quaeſt. 4.

RABOINVS, RABVINVS, monetae ſpecies in regno Hieroſolymitano et Cyprio. Forma colligendi cenſus pro regno Hieroſolymitano apud Willelm. Tyrium l. 22. c. 23.

RABVDVLVS. V. mox in *Rabulus*.

RABVINVS, monetae ſpecies. V. *Raboinus*.

RABVLARE, i[illegible]r rabularum de foro nimia ver[illegible]ate ferire aures auditorum, Vo[illegible] l. 4. de Vitiis ſerm. c. 19. ex Gemmae Vocabulario, atque inde, inquit, Belgicum *Rabbelen*.

RABVLATIO, clamor rabulae. *Rabulatio forenſis*, apud Martianum Capellam l. 6.

RABVLATVS, eadem notione. Idem Capella l. 1. *Audiui, licet perſtreperent, nullo potuere Rabulatu.*

RABVLVS, *plenus rabie, vnde Rabudulus.* Vgutio. Ioan. de Ianua: *Rabulus, rabidus, rabie plenus, rabiei datus, furore [illegible], iratus, inſanus; vnde Rabudulus diminut.*

RABVZATIO, expolitio. Odor. Raynald. ad a. 1316.

RACACHARE, RACASSARE, vox monetariorum, aurum et argentum ab aliis metallis ſeparare, Gall. *Rachacier*, *Rachaſſier*. Litt. remiſſ. Mſ. a. 1327.

RACAMAS, panni pretioſioris ſpecies, Gallis olim nota. Computum Stephani de la Fontaine Argentarii Regis an. 1350. Hinc Hiſpani *Racamar*, Galli *Recamer*, pro eo quod *Broder* dicunt vſurpant, ſeu opere phrygio quidpiam exornare, ſeu auro, ſeu alia materia, quam vocem quidam ab Hebraeo *Racam*, quod eſt acu pingere, ſeu intexere varia fila diuerſorum colorum, inſtar Phrygionum, deducunt.

RACAMATVRA, ornatus veſtis acu pictus, ab Italico *Raccamare*, acu pingere, Gall. *Broder*. Modus viuendi in Concilio Baſileenſi, apud Marten. to. 8. Collect. Ampliſſ. col. 244. *Huiusmodi familiarium veſtes non ſint breuiores genu, nec diuerſorum colorum, nec cum ſciſſuris, frepis vel brobaturis ſeu Racamaturis; nec deferant cathenas vel alia ornamenta aurea vel argentea, etc.*

† RACAMATVS, acu pictus, Ital. *Ricamato*. Inuent. Mſ. a. 1295.

RACANA. (1) Papiae *genus veſtis*, [illegible] et veſtis lacera, panniculus, a Gr. ῥάκος, ῥάκη, vel ῥάχη, ducto, vt videtur, etymo. Gloſſ. Gr. MS. Regium cod. 930. ῥάκκος, διεῤῥηγὸς ἱμάτιον. Maxime Monachis tribuitur, qui vilioribus et detritis veſtimentis vti ſolebant. Varie porro haec vox ſcribitur: nam RACANA dicitur Gregorio M. l. 9. Ep. 75. et Ennodio lib. 9. Ep. 17. RACHANA, eidem Gregorio l. 12. Ep. 16. Anaſtaſio Bibl. in verſione Vitae S. Ioann. Eleemoſynarii a Leontio ſcriptae c. 9. num. 52. qui et *Rachanellum* dixit c. 6. num. 34. RACHENA apud Fortunatum in Vita S. Radegundis c. 44. RACHINA, apud S. Audoënum l. 2. Vitae S. Eligii c. 37. Papias MS. *Rachina, ſtrata lectorum.* Editus habet *Rachana*. (2) Anaſtaſius Biblioth. in S. Silueſtro PP. *Oleum Cyprium libr. centum, papyrum Racanas libras mille.* Muratorius ſcribit *Rucanas*, obſeruato tamen ab aliis legi *Racanas*. Infra: *Poſſeſſio inſula Machabeo praeſtans ſolidos quingentos et decem, papyrum mundum, Racanas quingentas, linum ſaccos trecentos.*

RACASSARE, V. *Racachare*.

RACATARE, redimere, Gall. *Racheter*. Chartularium S. Vandregeſili to. 2. p. 2102.

RACCARE, vel vt quidam legunt, *Raucare*, dicuntur Tigrides Auctori Philomelae verſu 49. ſupra vero in *Baulare* dicuntur *Rechanare*. V. infra *Rancare*.

RACCI, nautis ſcandularii globuli malo affixi ad faciliorem motum antennarum, Gall. *Racages*, *Racq*

et *Racquemens*, Belg. *Rak.* Litterae Edwardi Regis Angl. ann. 1338. apud Rymer.

ICELLVM, ſpecies panni. Inqueſta an. circiter 1217. apud Sponium to. 2. Hiſt. Geneuenſ. p. 415. vbi de huiuſcemodi pannorum confectura: *Racellum fecit per Rodanum deduci, vt venderetur.* V. *Raſcia* 3. *Raſum* 2. et *Raxium*.

ICEMARE, racemorum reliquias colligere, Gall. *Grapiller.* V. locum in *Rapugnare*.

RACEMATOR, qui racemat, in Stat. Auenion.

RACEMVS, pro vinum, quod ex racemis fit, in Ch. Mſ. a. 1402.

ACENIVS, pro *Racemus*, vua, Gall. *Raiſin*, apud Rymerum to. 2. p. 691.

ACENS VINVM, V. in *Recentatum*.

ACETTA. Vita S. Alenae Virg. et Mart. to. 3. Iunii p. 396. *Reliquias . . . in idem feretrum repoſuit, demptis tribus vel quatuor oſſibus paruis Racettae et membrorum.* Spinam dorſi reddit Henſchenius. Idem ſignificat Graecum ῥάχις. Sed aliud ſonat infra vox *Raſeta*, quam vide.

ACHA. (1) Willel. Malmesburg. l. 2. de Geſtis Pontific. *Vt etiam caudas Racharum veſtibus eius affigerent*, forte *vaccarum, etc.* (2) Pars pedis. Conſtantinus African. lib. 2. Pantechn. c. 2. *Pedis calcanei diuiſio eſt ſenaria: eſt enim cauilla, eſt et calcaneus, et pedis nauicula, et Racha, quae ſic lingua vocatur Arabica, eſt et pecten, ſunt et digiti.* Infra: *Racha 4. habet oſſa, tria poſterius cum nauicula, retro iuncta oſſibus, etc.* (3) † Praeſtationis ſpecies, niſi legendum ſit *Tacha*, V. *Taſca* 2. Ch. Mſ. a. 1358.

ACHADIVM, V. in *Rachetum*.

ACHANA, RACHANELLA, V. *Racana* 1.

RACHAPTARE, redimere, Gall. *Racheter*, in Ch. Mſ. a. 1520.

ACHARE, i. q. *Raccare*, V. *Baulare*.

RACHATAMENTVM, redemptio, Gall. *Rachat*, in Ch. Mſ. a. 1302.

RACHATATIO, idem, in Pact. a. 1210.

RACHATTA, RACHATVM, V. *Rachetum*.

RACHEMBVRGI. V. mox *Rachimburgii*.

RACHENA, veſtis trita, V. *Racana* 1.

† RACHETARE, redimere, Gall. *Racheter*, in Ch. a. 1285.

RACHETVM, ex Gallico *Rachat*, *Redemptio*, redemptio. Idem porro quod *Relevium*, certa ſcilicet pecuniae quantitas, quam haeres vaſſalli demortui domino praeſtat pro obtinendo feudo paterno, qua illud iterum ab eo emit, ſed rato et definito modico pretio, quod *Rachetum* et *Relevium* appellatur. Necrologium Eccleſiae Pariſienſ. Idib. Ian. *Quae 3. manſurae cum pertinentiis Rachetum ſeu relevamen debent, quoties poſſeſſorie mutant.* Atque ita in Conſuetudine Meledunenſi art. 54. *Rachetum* et *relevium* idem eſſe dicuntur, tametſi olim diuerſum: ſiquidem *Redemptio feudi* idem ſit quod *Rachetum*. RACHATVM, eadem notione, in Charta an. 1209. apud Lobinell. to. 2. Hiſt. Britan. col. 331. RACHADIVM, eodem ſignificatu. Chartae Iohannis Ducis Britan. an. 1238. ex Archiuo Caſtri Briſſacenſis. RACHATTA, fem. gen. in Literis an. 1317. apud Rymerum to. 3. p. 648. RASCHATVM. Literae Thomae Comitis Flandriae et Iohannae vxoris eius an. 1237. apud Baluzium to. 7. Miſcell. p. 269. RECHATVM. Charta Philippi Franc. Regis an. 1200. apud Rymer. to. 1. p. 118. RACHETVM, compoſitio, quam reus facit vel ſoluit, vt ſe a poena redimat, *le rachet*, vti loquimur. Statuta prima Roberti I. Regis Scotiae c. 9.

RACHIA, locus coenoſus, Picardis *Raque.* Tabul. S. Dionyſii an. 1230. *Et corneias de Rachiis et foſſatis*, id eſt in deſiccandis eiuſmodi locis coenoſis, et curandis foſſatis. V. *Bahors*.

RACHIMBVRGII, *iudices*, in vett. Gloſſ. Comitis adſeſſores: *Sponſores litis*, Guillimanno lib. 1. Rerum Heluet. p. 80. In Gloſſis Keronis, *Rahcha* eſt *cauſa*. Ita *Rachimburgii* ſunt cauſarum iudices. Alii *Rachimburgios*

burgios dictos volunt quaſi *Rechtburgen*, ex Germ. Recht, rectum, et *Berghen*, ſeruare, ſeu ex Sax. *Richt*, et *beorgan*, quod idem ſonat, quod iudices ſint iuris et aequi conſeruatores: quam ſententiam amplectitur Eccardus in Notis ad Pactum Legis Salicae tit. 53. §. 3. vbi legitur *Rathimburgii*, et *Racineburgii* ex duobus MSS. Guelferbytanis, necnon *Ragimburgii* ex eiusdem Bibliothecae MS. in alio eiusdem Legis Salicae Pactu, quem edidit idem Eccardus, ex MS., tit. 51. habetur *Recyneburgii*. Hermannus Comes Nieuenarius in Diſſ. ſua de Origine et ſedibus priſcorum Francorum ſcribit: *Rachimburgii dicuntur Commiſſarii, ad componendas lites inſtituti.* Quod valde probat Voſſius in Appendice ad libros de Vitiis ſerm. p. 809. quia *Rachten* componere ſignificat, *Burgen* vero fideiuſſores. Coniecturas alias profert Wendelinus. Lex Salica tit. 52. §. 2. RACHEMBVRGI, in Capit. ſub Pipino Rege c. 6. RACIMBVRDI, in Formulis Andegau. art. 49. REGENBVRGI, in Antiqu. Fuldenſ. lib. 2. trad. 38. REGIMBVRGI, in placito ann. 918. in Probat. nouae Hiſt. Occitanae to. 2. col. 56. RAIMBVRGI. Ademarus Cabanenſis.

RACIMARE, RACIMATOR, V. *Racemare* etc.

RACOLAS. Charta an. 1247. e Tabulario Calenſi p. 110. *Dicti ſex preſbiteri S. Georgii percipiant annuatim in poſterum in die Paſchae Racolas vnusquisque quatuor cum quarterio agni.* Genus fortean eſt panis delicatioris.

RACTATA. Acta S. Raynerii, to. 3. Iunii p. 454. *Hugo medicus habebat filium qui habebat Ractatam in oculo . . . venit cum B. Raynerio in ſero, et mane inuenit totam deletam.* Videtur legendum eſſe *Cataractam*.

RACVS, Βραγχώδης, in Gloſſis Lat. Graec. Aliae Graec. Lat. Βραγχώδης, *Raucus*, *Racus*.

RADA. (1) Nauis ſpecies. Hiſtoria Obſidionis Iadrenſis an. 1345. lib. 2. c. 7. *Nauim compoſuerunt inaeſtimabilis pulchritudinis quamdam Radam quam Italici nuncupant Madiam, ſeu Caſtrum, in quo erat ſtabilita quaedam lignea et ingens turris*, etc. (2) Pro *Rheda*. Charta Ludouici Reg. Franc. an. 1122. in Tabulario Monaſt. S. Dionyſii: *Hanc habet conſuetudinem, quam vulgo pedagium ſiue pulueraticum vocant, . . . ita ut de Rada, id eſt carreta, 2. nummi, de equo 1.* etc. Vbi Doubletus p. 849. 851. edidit *de Rheda*. (3) Rui. V. mox in *Radia*.

RADBODVS, *conſilii nuntius* exponitur in Vita S. Radbodi Epiſcopi Traiect. ſaec. 5. Benedict. p. 27. ſcilicet a Belgico *Raedt*, Conſilium, et *Bode*, Nuntius.

RADE, littus maris vadoſum, Gall. *Rade*. Leges Burgor. Scoticor. c. 26. § 2.

RADECHENISTRES. Vox in *Domeſdei* non ſemel, ſed ignotae originis, inquit Spelmannus fol. 18. in Glow. Berthelay . . . *Hic Radechenistr. arabant, et herciabant ad curiam Domini.* Alibi: *De terra huius manerii tenebant Radechenistres, i. liberi homines.* Videntur iidem, qui Bractono *Radeknightes* dicuntur, liberi ſcilicet homines, qui tamen arabant, herciabant, falcabant, metebant, etc. V. Edw. Cokum ad Littleton. ſect. 117. et infra *Radmans* et *Rodknights*.

RADELLVS, ratis, Gall. *Radeau*. Miracula MSS. Vrbani V. PP. V. *Raſellus* et *Rasellus*.

RADIA. (1) Raia, ſpecies piſcis marini, Gall. *Raie*. Charta Petri Abb. S. Crucis de Talmundo an. 1366. (2) † Virga, linea, Gall. *Raie*, in Litt. remiſſ. a. 1359.

RADIARE, delere, expungere, Gall. *Raïer*. Charta an. 1559. inter Priuilegia Equitum S. Iohannis Hieroſol. p. 254.

RADIASCERE, ſplendere, radiare. Vita S. Guthlaci Erem. com. 2. Aprilis p. 39.

RADIATVS, ſegmentis diuerſi coloris diſtinctus pannus: Gall. *Rayé*. Charta Petri Epiſcopi Pariſienſis an. 1218. apud Sammarthanos: *Eccleſiae S. Clodoaldi infulam, dalmaticam, et tuni-*

tunicam, *albos Radiatos*, *etc.* Forte *albas radiatas*. RADIATI, dicti olim Carmelitae, quod veſtibus *radiatis* vterentur. Vetus Scheda ex Bibliotheca Cottoniana edita initio to. 1. Monaſtici Anglicani.

ADICARE. (1) Pro *Radicari*, radices agere. *Radicaui in populo honorificato*, Eccli. 24, 16. Rolandinus Patau. de factis in Marchia Taruiſina, apud Murator. to. 8. col. 269. (2) Pro *Radiare*, ſplendeſcere. Vita B. Giraldi de Salis apud Marten. tom. 6. Ampliſſ. Collect. col. 1009.

ADICATIO, Εἰσοδιασμὸς, in Gloſſis Lat. Gr. Aliae Gr. Lat. Εἰσοδιασμὸς, *Radicatio*, *Redactio*.

ADICATVS, Ῥίζωσις, in Gloſſis Lat. Gr. et Gr. Lat. Adiectiue Columella de Arboribus c. 20. Hinc metaphorice Sidonius l. 7. Ep. 8. *Formido ſemel Radicata*, *etc.* Et lib. 5. Ep. 10. *Fixum eſt Radicatumque pectoribus humanis*, *etc.*

'RADICVLA, virgula, lineola, in Stat. pannif. a. 1317. V. *Radia* 2.

ADIETAS. Ordericus Vitalis lib. 2. p. 422. *Quadriga equorum fuſilis ex auro ſtabat*, *in qua Radietas ſolis aeque fuſilis conſiſtebat*, i. ſolis ſtatua vndique radiata.

ADIFICARE, radices agere. *Radifico*, ῥιζοφυῶ, in Gloſſis Lat. Gr. et Gr. Lat.

'RADIGO, radix, t. 3. Aug. p. 511.

ADIOLA, rotae radius. Agius in vita S. Hathumodae apud Pezium to. 1. Anecd. part. 3. col. 297.

'RADIOLVM *quidam polipodium vocant*. Gloſſar. med. Simon. Ianuenſ.

ADIOLVS, paruus radius, nauicula, Gall. *Navette*, Inſtrumentum textoribus notum. Miracula S. Dionyſii Epiſc. Pariſ. l. 2. c. 36.

ADIOSITAS, claritas, fulgor. *Scientiarum ac experientiae Radioſitas*, apud Schannatum Vindem. Liter. p. 214.

'RADJOVRNARE, iterum in ius vocare, in Comput. a. 1357. Vide *Readjornare*.

'RADIS, apud Murat. t. 2. Antiq. Ital. med. aeui p. 973. forte pro *Rodis*, ab Ital. *rodere*, comminuere.

RADIVS. (1) Septum ad capiendos piſces. Hiſtoria Monaſterii Andagin. to. 4. Ampliſſ. Collect. Marten. col. 931. (2) Sulcus, Gallis *Raye*, *Rayon*, via carucae in arando, in Fleta lib. 2. c. 73. §. 12. 13. 15.

RADIVS VIRILIS, qui *vena* Martiali, Veretrum, apud Caelium Aurelianum l. 3. Acut. c. 14. (3) † AD RADIVM TINAE, ad plenam *tinam* ſeu vas vinarium, in Chartul. S. Victor. Maſſil. (4) † *Inſtrumentum cirurgicorum*, *ſtilus tenta*. Gloſſar. med. Simon. Ianuenſ.

RADIX. (1) RADIX, RADIZES. Teſtamentum Ranimiri Regis Aragon. aerae 1099. in Hiſt. Pinnatenſi l. 2. c. 38. *Similiter de pane et vino de meas laboranzas*, *et Radizes et totos meos peculiares*, *ſic de illo*, *quod eſt aplicatum*, *quam de illo*, *quod eſt pro applicare*, *medietatem illius habeat filius meus Sanctius*, *etc.* Charta Hiſpanica vetus apud Anton. de Yepez in Chron. Ordinis S. Benedicti to. 3. p. 383. *Et miſit nuncios ad nos ſemel*, *bis et ter*, *vt daremus ei illam Radicem*, *praefati ſenioris*, *et acciperemus mutuum in alio loco*, *et non conſenſimus.* Charta alia Hiſpanica apud Sandouallium in Epiſc. Pampilon. fol. 72. *Eccleſiam B. Mariae ipſius ſedis liberam dedi cum ſuis pertinentiis ac decimis*, *cum ſua Radice*, *et cum omnibus*, *quae ad eam pertinent.* Hiſpanis *Raiz* eſt radix, *bienes* vero *raices* bona immobilia, praedia. Charta Veremundi Abb. Iraxenſis in Antiq. Nauarrae p. 618. *Senior Lope* .... *miſit omnem Radicem ſuam*, *quam habebat in villa*, *quae dicitur Sotes*, *etiam et mezquinos quos ibi habebat ad monaſterium beatae Mariae de Irax.* Morettus vertit *Hazienda* Hiſp. facultates, bona, etc. (2) Genus, progenies. *Quod ſi habueris de mea Radice et de mea progenie*, apud Morettum Antiq. Nauarrae p. 403. (3) † Torcularis pars quaedam, in Comput. a. 1381.

RADMANNI, qui et *Radchenistres* Anglis, Liberi tenentes qui arabant, et herciabant ad curiam domini, ſeu falcabant aut metebant, apud Edward.

ward. Cokum ad Littl. ſect. 1. et 117. Domeſdei in fine *Ceſtreſcire*, tit. Lanc.

RADO. (1) Polyptychus S. Remigii Remenſis: *Donat annis ſingulis in paſtione de ſpelta mod. 1. pull. 2. oua 15. lign. carr. 1. ad ſcuriam reficiendam Radon. 5. ad foenum vehendum quartam partem de carr.* (2) † Bulla Alex. III. Papae a. 1180. *Pars nemoris Gorzart cum Radonibus ſuis, terris cultis et incultis* etc.

RADVM, († ſeptum vt videtur ad capiendos piſces, i. q. *Radius 1.*) Charta an. 1105. apud Vghellum to. 7. p. 1071. *Poteſtatem habeat plenariam faciendi furnos. . . Rada in flumine Aufidi, etc.* An *Vada?*

RAEA, pro *Raia*, Gall. *Raye*, piſcis marinus. Gloſſae Lat. Graec. et Graec. Lat. *Raea*, βατίς. Et mox: *Raca*, βατὶς, ἰχθύος εἶδος. Rurſum: *Reiva et Reilara*, βατίς, ἰχθύος εἶδος.

RAERIA, molendini moles, qua retinentur aquae vel emittuntur, vt opus eſt ad rotas verſandas, Gall. *Ecluſe*. Charta an. 1165. apud Hemereum in Auguſta Viromand.

RAESGATVS, eraſus radula, Gall. *Raclé*. Paruum Chartular. Gemetic. c. 3.

RAFA, Raphanus, Gall. *Raifort*, Rapae genus. Bernardus Monachus in Ord. Cluniac. part. 1. c. 17.

† RAFAL, RAFALLA, vox Hiſpanica, origine Arabica, caſa, domus, ſeu praedium, in Ch. Petri reg. Maioric. a. 1235. V. *Raphalis*.

RAFEGA, RAFFEGA, V. *Rafica*.

RAFEVM, rapa, Gallis *Rave*. Acta Murenſis Monaſterii p. 137.

† RAFFIVS, harpago, vncus, Ital. *Raffio*, in Stat. ant. Florent.

† RAFFLA, aleae ſpecies, Gall. *Rafle*, in Litt. remiſſ. a. 1362.

RAFFVRNVS, V. mox *Rafurnus*.

RAFICA, RAFICANVM. Charta Stephani VII. PP. apud Catellum p. 773. Sammarthanos in Archiep. Narbonenſib. et Labbeum to. 1. Biblioth. p. 805. *Vineas, prata, ſiluas, atque medietatem ſiluarum et telonei ſeu Raficum, atque naufragii, etc.* Labbeus habet hoc loco: *Medietatem ſalinarum et telonei, ſeu Raſicani, et naufragii, etc.* Alia Caroli Simplicis Regis Franc. apud eosdem Catellum et Sammarthanos: *Concedimus praeterea medietatem ſalinarum, telonei, portatici et Raficae, ſiue naufragii, atque paſcuarii, etc.* Occurrunt praeterea eadem verba et inter Inſtrum. nouae Gall. Chriſt. tom. 6. col. 10. vbi perperam legitur *Rafita*. Ex quibus verbis videtur poſſe colligi, *Raficam* fuiſſe, quod dominus habet in naufragiis, quod Normannis *Warec* dicitur. Occurrunt voces *Rafica, Rafiga, Rafega* vel *Raffega*, ſed nullo ſatis certo verae notionis indicio, in Appendice Marcae Hiſpan. col. 773. 830. 832. 833. 835. 857. 1067. 1153. 1160. apud Cardinalem de Aguirre to. 3. Conciliorum Hiſpan. p. 204. col. 1. 2. et alibi.

RAFICII, pondus ſcripulorum quindecim, Saladino de Ponderibus.

RAFICIVS, RATIFICIVS, menſura frumentaria. Decretum an. 1054. Marcae Hiſp. col. 1104.

RAFIMENTA, *interramenta*, apud Papiam et in Gloſſis antiquis MSS.

RAFINVS, rapae genus, raphanus, Gall. *Raifort*. Charta an. 1155. in Probat. nouae Hiſt. Occitan. to. 2. col. 555.

RAFITA, pro *Rafica*. Ibi vide.

RAFREDARE, vox Italica, refrigeſcere, Gall. *Refredir*. Occurrit in Charta Italica an. 1287. in Miraculis S. Ambroſii Senenſ.

RAFVRNVS, RAFFVRNVS, fornax calcaria, vel tantum calcis, quantum coqui poteſt vel ſolet in vna fornace. Extractum computi an. 1336. to. 2. Hiſt. Dalphin. p. 325. col. 1.

RAGA. Lex 3. Cod. Th. de Habitu quo vti oportet intra vrbem. *Intra vrbem Romam nemo vel Ragis, vel tzancis vtatur.* Cum in Lege ſuperiore *braccis* legatur, videtur eadem vox in hac Lege reponenda. Nam quod quidam *rocchis* reſtituunt, aut *racis*, vt ſint Graecum ῥάκη vel ῥάκια, de qua voce in *Racana*, neutiquam probauerim: cum habitus et indumenta exotica, ac praeſertim Francorum interdicantur in lege 4.

Man-

Maiores crines, indumenta pellium, etiam in ſeruis, intra vrbem ſacratiſſimam praecipimus inhiberi. Quae quidem, vt et *braccas*, Francorum propria fuiſſe, ſatis conſtat. † Haud ſatis attente monet Cangius hic legendum eſſe *Braccis;* eadem vox eſſe videtur ac infra diminut. *Ragella.*

AGACINVS, RAGACZINVS, V. *Ragazinus.*

AGADIA, fiſſura, rima, a Graeco ῥαγὰς, ἀδος. Acta S. Raynerii, to. 3. Iunii p. 461.

AGALEIA, vel *Ragaleca terrae*, in Archiuis Regiis, in arce London. apud Spelmannum, Gallis modus agri, *Raye.* V. *Rega.*

AGALON, anhelitus hominis animam agentis, Gall. *Râle*, *Rakement.* Miracula Vrbani V. PP. MSS. e Bibl. S. Victoris Maſſil.

AGATIVS, idem qui mox *Ragazinus.* Statuta Placentiae l. 5. fol. 58.

AGAZINVS, RAGACZINVS, etc. Ital. *Ragazzo*, ſeruulus, calo, Gall. *Goujat.* Chronicon Dominici de Grauina, to. 12. Muratorii col. 595. *Hoc itaque deliberato conſilio, datis equis eorum Ragaczinis, vnusquisque pedes euaginatis gladiis conciuibus ciuitatis mortem minantur.* Legitur *Ragazinus* ibid. col. 599. *Ragacinus* col. 708. vt et in Ioan. Demuſſis Chronico apud eumd. Murator. eod. to. col. 512. *Ragazius*, in Chronico Mutin. to. 15. eiusd. Muratorii col. 600. *Ragacii et ſerui*, in Conſtitut. Friderici Regis Siciliae c. 113. RAGAZVS, eadem notione. Regimina Paduae apud eumd. Murator. to. 8. col. 436.

AGELLA, veſtis, aut panni ſpecies. Charta plenariae ſecuritatis Rauennae ſcripta ſub Iuſtiniano, apud Briſſon. lib. 6. Formul. *Mappa valente aſpriohis ſiliqua vna, lena vetere vna, Ragella vetere vna, etc.*

AGIA, alueus, vt videtur, canalis, aquaeductus. Statuta Mediolan. part. 1. c. 245. V. *Ragium* et *Raeria.*

AGIATVS, idem forte quod *Ragatus*, Radiatus, ex Italico *Raiato*, vel Gallico *Rayé.* Anaſtaſius Biblioth. in S. Hilario PP. 28. et Ioannes Diaconus in Appendice Ordinis Rom. c. 13. *Cum columnis porphyreticis Ragiatis, foratis.* Cuiusmodi ſunt, quas *cancellatas* dicunt Galli. Statuta Maſſil. MSS. an. 1276. *Tunica Ragata cum punchis.*

RAGIMBVRGII, V. ſupra *Rachimburgii.*

RAGIVM, idem quod *Ragia.* Tabularium Caſaurienſe an. 24. Ludou. Imp. F. Lotharii.

RAGLORIVM. Charta Edw. III. Reg. Angl. apud Seldenum de Titulis honor. p. 597. *Cum foreſtis, chaceis, parcis, boſcis, warennis, hundredis, comotis, Ragloriis, ringeldiis, wodewardiis, conſtabulariis, baliuiis, foreſtariis, coronatoriis, etc.* Apud Wallos *Rhaglaw*, ait Spelmannus, *Seneſcallum, Surrogatum, Praefectum, Praepoſitum* ſonat.

RAGVNARE, idem quod *Dirationare*, *Arraiſonner*, mittere in rationem. Vetus Charta apud Vghellum in Epiſcopis Sulmonenſib.

RAHERIA, V. *Raeria.*

† RAIA, ſtriga, ſulcus terrae, Gall. *Raye.* Ch. Mſ. circ. a. 1220. V. *Riga* 1.

† RAILLO, RALLO, ſagittae ſpecies, Gall. *Raillon.* Litt. remiſſ. Mſ. a. 1442.

RAIMATVS, obligatus, ad aliquid praeſtandum in litigiis, v. g. ius ſuum probandum, teſtes producendos, etc. V. *Adramire.*

RAIMBVRGI, V. *Rachimburgii.*

† RAINA, f. pro *Rauina*, vel *Rauia*, eluuies, exundatio, a Gall. *Ravine*, t. 7. Ordinat. reg. Franc. p. 729.

RAINBVRGI, V. ſupra *Rachimburgii.*

RAISA, RAISOGVELDVM, V. *Reiſa.*

RAITEMAGISTRI, Carolo de Aquino in Lexico militari videtur fuiſſe gradus honoris in militia *Raitrum.* Famian. Str. Dec. 2. l. 8. *Delegatis duobus, vt ipſi vocant, Raitemagiſtris.*

RALLA, Inſtrumentum, quo raditur, quaſi *Rada*, *Radella*, vnde *Ralla*, inquit Salmaſius. Gloſſ. Gr. Lat. ξυςὴρ, *haec Ralla*, *Rallum*, *Rallus*, *Raſorium.* Et mox: ξύςρα, *ſtrigila*, *ſtrigilis*, *Rallum*, *ramus*, *radula*, *ſtrigile.* Confer

Confer Latino-Graecas, et adde Gloſſas Iſidori.

RALLIARE, iterum obligare, a Gallico *Relier*, iterum vincire. *Qui noluerint manumitti . . . Rallientur*, in excerpto veteris Chartae, cuius non eſt copia; verum opinor hic agi de ſeruis manumittendis, qui ſi noluerint manumitti, nouo iugo ſubdendi declarantur.

RALLVS, auis aquatica, Gall. *Ral.* Sunt etiam *Ralli terreſtres*, *qui dicuntur duces coturnicum*, inquit Fridericus II. Imp. lib. I. de Arte venandi c. 9. Adde c. 17. V. *Ralla.*

RALVM, *corium*, in Onomaſtico ad calcem to. I. Sanctorum Maii.

RAMA. (1) Lex Ripuar. tit. 15. *Si quis ingenuus ingenuum Ripuarium interfecerit, et eum cum Rama cooperuerit, etc.* Ita praeferre Codicem Metenſem monet Baluzius, vbi alii *Ramo* habent. V. *Ramale* et *Ramus* 2. Pactus Legis Salicae tit. 44. §. 5. *Si vero eum de hallis aut de Rama ſuper operuerit, etc.* (2) † Ramorum ſeu ramalium collectio, faſcis, Gall. *Raime*, *Rime*, in Ch. a. 1274. (3) † Piſcationis ſpecies, proiectis in aquam ramalibus, intra quae piſces ſeſe recipere ſolent. Ch. a. 1196. (4) † Pertica, in Ch. a. 1328.

† **RAMACIVM**, ramale, ramuli, in Comput. a. 1483.

RAMADA, vmbraculum ramis concinnatum, Prouincialibus *Ramàde*, Gallis *Feuillée*. Charta an. 1344. e Schedis D. Lancelot. V. *Ramata* 2.

RAMAGII, dicti Friderico II. Imp. l. 2. de Arte venandi c. 30. 43. et alibi: *Falcones ſilueſtres adulti, et qui extra nidum capiuntur cum retibus, laqueis, aut aliis inſtrumentis. Ramales* vocat Thuanus, Galli *Branchus*. Germ. Aeſtling. Vocis etymon indicat Petrus de Creſcentio lib. 10. de Agricult. c. 3. dum ait, *Ramarios eſſe, qui de nido egreſſi, de ramo in ramum matrem ſequuntur.* Creſcentii interpreti Italico *Raminghi* dicuntur. V. Guill. Tardif, Lectorem Caroli VIII. Regis, de Falcon. I. parte c. 15.

RAMAGIVM, facultas data *tenentibus* exſcindendi vel colligendi *ramos* arborum in ſiluis dominorum, ſeu *ramalia*, vnde et *Ramalaticum* dicitur. Charta an. 1104. ex Tabulario S. Maxentii in Pictonibus. V. *Ramalaticum.* Interdum etiam id, quod pro ea facultate domino ſoluendum eſt a tenentibus. Charta an. 1239. apud Thomaſſerium in Biturig. p. 15.

RAMAGIVS CERVVS, Gall. *Cerf ramé* vel *ramagé*, ramoſis cornibus ornatus. V. *Ceruus Ramagius* in *Ceruus.*

RAMALATICVM, idem quod *Ramagium*, de qua voce ſupra. Vetus Notitia apud Perardum in Burgundicis p. 38.

RAMALE, ramus. Papias: *Ramalia, rami arborum, vel frondes.* Will. Brito l. 7. Philippid.

† **RAMARE**, ramalibus fulcire, Gall. *ramer*, in Chartul. Normanno.

† **RAMAROLVM**, cochlear, rudicula, ab Ital. *Ramaiolo*. Murat. t. 2. Antiq. Ital. med. aeui p. 476.

RAMATA. (1) Piſcationis ſpecies, proiectis in aquam ramalibus, intra quae piſces ſeſe recipere ſolent. Charta Hugonis III. Epiſcopi Niuern. ex Tabul. S. Cyrici Niuern. num. 76. V. *Combri*, *Rameia*, et *Rameia*. (2) Ramalium vmbraculum, cuius vſus in Proceſſionibus Eccleſiaſticis, dum eae per plateas vrbanas peraguntur. Charta Huberti Epiſcopi Andegau. in libro de Reſtitut. S. Florentii Salmurienſis. Latius accipitur pro quouis vmbraculo ex frondoſis arborum ramis, in Charta Auenionenſi, quae ſic clauditur: *Actum Paternis in fortalitio ſub Ramata.* V. *Ramada.* (3) † Pergula, in Stat. Auenion.

RAMATGIVM, ornamentum veſtis in ſtar rami figuratum. Literae Caroli V. Fr. Regis an. 1367. pro Monſpelienſibus. V. *Ramagium.*

RAMATVM. Charta Stephani Bas. Croator. an. 1018. apud Ioann. Lucium lib. 2. de Regno Dalmatico c. 8. *Et ſi quis (quod abſit) auſus fuerit ſubtrahere ex meis, vel extraneus moriatur de Ramato, et habeat ſemper ſuper terram, et perſoluat auri libras 30.* hoc eſt ad ramum, vel ad furcam ſuſpendatur. V. *Ramus.*

† RA

RAMAZVRAE, purgamenta, ſordes, quae ſcopis, Ital. *Ramazza*, congeruntur. Stat. Auellae.

RAMBA, officina coquendae cereuiſiae, Gall. *Braſſerie*. Chronicon Bonae-ſpei p. 153. *Quicumque in eadem villa Rambam facere voluerit, faciet, et de vnoquoque braſſino ſòluet vnum ſextarium cerviſiae et vnum ſimiliter de medone*. Videtur omnino legendum *cambam*. V. *Camba* 3.

RAMBALVS, aſſeris ſpecies, vnde RAMBALARE, aſſeribus munire, in Ch. Mſ. a. 1328.

RAME, vox Italica, Aes, *Aeramen*, vnde origo. Tabularium Caſaurienſe. RAMVM, eadem notione, apud Sanutum l. 2. part. 2. c. 6. et ſeq.

RAMEA. (1) Pro *Ramex*, Gall. *Hernie*. Papias: *Hernia*, *Ramea*, *Ramix*. (2) † Idem quod *Rama* 3. in Stat. a. 1388.

RAMEDA, idem quod *Ramata* 1. Species piſcatus. Charta an. 1098. e Tabulario B. M. de Charitate ad Ligerim.

RAMEIA. (1) Charta Petri D. Marleti an. 1234. apud Ducheſnium in Hiſt. Monmorenciaca p. 407. *In demenio meo ſunt .... ripariae verſus Crociacum, duo gurgites, et tres Rameiae, quae dom. Robertus de Eſſenailla tenet de me*. Idem videtur quod *Ramata* 1. V. in hac voce. Charta an. 1214. e Tabulario Portus-Regii: *Ego B. dominus Malleti et ego Matthaeus frater eius, dedimus quandam Rameiam in aqua .... faciendam*. V. *Rameda*. (2) † Vmbraculum ex frondoſis arborum ramis, in Ch. a. 1167.

RAMENTOSVS, ramentis plenus. Caelio Aurel. l. 4. Tard. c. 3.

RAMERAGIVM, praeſtatio pro facultate ramos arborum colligendi, in Ch. Mſ. a. 1357. V. *Ramagium*.

RAMERIA, vt mox *Ramerius*. Inuentarium *Piquet* fol. 24. vo. ex Archiuo Principis de Rohan. Terram incultam intelligo in qua vepres ſunt et aliae huiusmodi arbuſculae.

RAMERIVM. (1) RAMERIVM, RAMORIVM, ramus arboris longior et craſſior, humi ab extremitate ea arte depreſſus cum laqueo annexo, vt facile capiatur fera tranſiens, atque ramo vi elaſtica citiſſime erecto tollatur in ſublime, aut ſaltem retineatur. Charta an. 1357. apud D. Secouſſe, tom. 4. Ordinat. Reg. p. 449. (2) † Idem quod *Rameria*, ſ. potius ſilua caedua, Gall. ol. *Ramier*. Ch. Mſ. a. 1297.

RAMERIVS. Charta an. 1236. in Regeſto Toloſano Camerae Comput. Pariſ. fol. 51. *Prata et paſcua, nemora et bartas, et alberetas, et Ramerios, et deueſios, etc. Ramiers* etiamnum Occitani vocant terras incultas, et animalium paſtioni idoneas.

RAMETA. Bulla MS. Paſchalis PP. an. 1106. de Dedicatione B. Mariae de Caritate: *Sunt autem termini iſti, ab illo loco Ligeris, vbi ſunt Rametae Hugonis de Troncongiis, per medium vallis vſque ad boſcum, qui dicitur Brollium, etc.* Occurrit ibi rurſum. Siluula forte, a ramis. Idem omnino eſt quod *Rameda*, ſpecies piſcatus.

RAMETALIS, idem, vt videtur, quod *Ramerius*. Diploma pro Monaſterio S. Victoris Maſſil. an. circiter 1000. apud Marten. to. 1. Ampliſſ. Collect. col. 356. *Et ipſe alodis habet terminos in fluuio, quem dicunt Welena* (*Welna* in magno Chartular. eiusd. S. Victoris fol. 15.) *Et pergit per ipſum Rametalem, qui eſt vltra ipſam ſalam, et peruenit ad ipſam Iliam* (melius, vt puto, MS. ilicem) *et pergit ad ipſum podium ſurſum, et vadit per ipſam ſerram, quae eſt ſupra ipſam eccleſiam ſubtus Creiſaco*.

RAMHVNT, canis ſpecies, V. *Canis*.

RAMICH, eſt pondus ſex *Chiraſt*, *Chiraſt* autem eſt granorum 4. Saladinus de Ponderibus.

RAMICVLVS, paruus ramus, ramuſculus, in Miraculis S. Iohannis Beuerlac. to. 2. Maii p. 180.

RAMIELLVS, in Foris Aragon. lib. 3. tit. de Riuis: *Libere valeat pertranſire inſulam, ſoto, vel Ramiello, etc.* Gall. *Buiſſon*.

RAMIFICARE, *in ramos quaquauerſum diffundere*, apud Goclenium in Lexico Philoſ. *Ramificatus* metaphorice pro Oriundus, inſtar rami ex ſtirpe, ſeu progenie, ortus. Vita B. Giraldi de Salis, to. 6. Ampliſſ.

 Col-

Collect. Marten. col. 996. V. *Ramagium.*

RAMILIA, ramuli, Gall. *Ramille.* Monaſticum Anglic. to. 1. p. 808. V. ſupra *Ramagium.*

RAMINATIVM. Tabularium Prioratus de Paredo fol. 94. *Nec non et de tertiis et thaſchis, quae exierunt ex eisdem ſiluis et de Ramatico.* V. in hac voce.

RAMIRE TESTIMONIA, teſtes in iudicio *adramire* ſeu promittere. Placitum ann. 821. apud Mabillonium to. 2. Annal. Benedict. p. 723. col. 13 et Murator. to. 2. part. 2. col. 373. V. *Adramire.*

RAMIROSVS, Ἐντεϱοχηλήτης, in Gloſſis Lat. Graec. Melius in Graeco-Latinis: Ἐντεϱοχηλήτης, *Ramicoſus.*

RAMISPALMAE, V. *Dominica Palmarum.*

† RAMIX. (1) *Mentula vel virga virilis*, in Gloſſ. Gall. Lat. Cod. 7684. V. *Ramus 1.* (2) *Ernia, rania, nimia*, in vet. Gloſſ. Cod. 7613. V. *Ramea 1.*

RAMMA. Charta an. 17. Philippi Regis apud Stephanotium tom. 1. Antiq. Occit. MSS. p. 389. *Ego Deodatus abbas S. Tiberii dono . . . medietatem de fuſtis quos tu Petrus praeſcriptus et infantes tui plantaueritis et plantare facietis, et medietatem de Ramma*, hoc eſt, ramorum, vt videtur, qui ex iis *fuſtis* ſeu arboribus excidentur.

† RAMMVM, aes, Ital. *Rame.* Ch. a. 1193.

RAMOSITAS, f. caeſura ramorum, apud Marten. tom. 3. Anecd. col. 1197.

RAMOSVS PVLSVS, medicis dicitur, qui primus digitis tangentis apparet alio modo, et reliquis digitis apparet inaequalis, vt ſi appareat vni digitorum velox, alii tardus, vni ſpiſſus, alii ramoſus, vni fortis, alteri debilis, vni inciduus et apertus, alteri deciduus et occultus. Magiſter Egidius de Corbolio lib. de Pulſibus.

† RAMPA, collaris ornatus villoſus, vt videtur. Lit. remiſſ. Mſ. a. 1399.

† RAMPANS, repens, a Gall. *Rampant.* Lit. Phil. VI. a. 1344.

RAMPEGO, idem quod mox *Rampico*, Ital. *Rampegone.* Chronicon Andreae Danduli ap. Murator. tom. 12. col. 519.

RAMPICO, vncus; vox Italica. Sanutus lib. 2. part. 4. cap. 4. Eiusmodi ſunt lanceae illae Gothicae, de quibus Sidonius lib. 4. Epiſt. 20. *Lanceis vncatis, ſecuribusque miſſilibus dextrae refertae. Rampiones* habet Petrus de Creſcentiis lib. 10. de Agricult. cap. 32.

RAMPINVS, idem quod *Rampa*... Otto Morena in Hiſt. Rerum Laudenſium p. 49.

† RAMPO, RAMPONVS, vncus, Ital. *Rampo.* Guido de Vigeu. Mſ.

RAMVLARIVS. Gloſſae Graec. Lat. Philoxeni: *A Ramulariis*, ἀπὸ τῶν ἀντεπιτϱόπων. Vulcanius ſuſpicatur legendum eſſe *A raumlariis* vel *A ra...bulariis;* Martinius vero nihil m... tandum cenſet, quod ἐπίτϱοπος procurator ſit, vel tutor, et ἀντεπίτϱοπος, qui vices agit tutoris, quaſi ex eo, ramulus.

RAMVM, aeramen. V. in *Rame.*

RAMVS. (1) Virga, membrum virile. Prudentius lib. 1. in Symmachum de Priapo. (2) Locus cuſtodiae r...orum, Truncus, *Stock* Germanis, Goldaſtus. (3) RAMI, dominica quae *Ramispalmarum* vulgo dicitur. Charta Sanctii Nauarrae aerae 113... apud Sandouallium in Epiſcopis Pampilonenſib. p. 75. (4) AD RAMVM INCROCARE, ad furcam ſuſpendere, in Lege Salica tit. 69. § 1. V. *Ramatum.* (5) PER RAMVM INVESTIRE, ſeu in poſſeſſionem mittere. V. *Inueſtitura*, et de Laurentii in Gloſſario Iuris Gallici, V. *Ra...* (6) *Genus ſpinarum dicitur, arbor Gall. Grouſeliés*, in Gloſſ. Lat. Gall. Cod. 4120. V. *Rapinus.* (7) † Faſc... lintea, in Stat. Taurin.

RAN. (1) Rapina, Saxonice, et Danice, quae vox occurrit in Legibus Canuti Saxonicis part. 2. cap. 58. Gloſſ. Saxon. poſt Leges Henrici I. Reg. Angliae *Ran*, *aperta rapina quae negari non poteſt.* Porro a *Ran* voce aliam *ranſon* ortam opinatur

Locc...

Loccenius lib. 2. Antiquit. Suecic. c. 7. qua Galli vtuntur pro pretio redemptionis, quaſi fuerit redemptionis pretium pro raptu: nam *ſona* compoſitionem ſignificat, vt ſuo loco docemus. Vnde ad pretium libertatis conſecutae translata poſtmodum fuerit. A voce denique *Ran* deducta alia BORAN, depraedatio manſionis, apud Suenonem in Legibus Caſtrenſib. cap. 10. Kanutus Epiſcopus Wiburgenſis lib. 2. Legum Iuticarum c. 44. (2) Pars, apud Armoricos. Tabularium Rothonenſe: *Nomina partium, quas reddit Ran-grudon, Ran-meſan, Ran-wicor, Rantrobtegran, Ran-anaugen, Ran-wivrat, etc.* Paſſim occurrit in hoc Tabulario. V. Lobinelli Gloſſarium ad calcem Hiſt. Britanniae. (3) Ioanni de Ianua, *indeclinabile, Ira vel locus irae; vnde etiam euenit quod efficitur rabioſus homo.* Si error non eſt, ficta videtur ea vox ex prima ſyllaba vocis *rancor*, tanquam ſit ira cordis. V. Martinium in Lexico.

ANA, tumor inflammatus ſub lingua, potiſſimum in pueris. Miracula B. Simonis de Lipnica, tom. 4. Iulii p. 561. V. infra *Ranula.*

RANATERIUS, qui ranas capit et vendit, in Inſtrum. a. 1369.

ANCARE, Papias MS. *Stertere, Rancare vulgo dicitur. Eſt autem flatum per nares emittere et ſonare.* Editus habet *Rancare.* (Auctor Philomelae v. 49.

Tigrides indomitae Rancant, rugiuntque leones.

Quidam legunt *Raccare*, vt ſuo loco dictum eſt. Itali hac notione dicunt *Rancire.*)

ANCERE, *iraſci, indignari; Fetere,* eſſe rancidum, Io. de Ianua: Gloſſae Lat. Graec. et Graec. Lat. *Ranceo, εὐρωτιῶ.* Participio *Rancens* pro Putreſcens vſus eſt Lucretius:

Vnde cadauera Rancenti iam viſcere vermes
Expirant, etc.

V. *Rancor* et Voſſium de Vitiis ſerm. l. 4. cap. 19.

RANCESCERE. Rancidum fieri, apud Arnobium lib. 1. Ennodius lib. 4. metaphorice: *Ranceſcit caritas.*

RANCHONUM, ſpecies armorum. Statuta Vercell. fol. 107. vo. *Et intelligantur arma offenſibilia, ſpata, cultellus de galeno, lancea, bastonus ferri, baliſta, archus, giuſiarma, faucia, miſericordia, Ranchonum et his ſimilia.*

RANCIDULUS. Epiſtola Stephani Preſbyteri Africani ad S. Aunarium Epiſc. Autiſſ. to. 1. Bibl. Labb. p. 422. *Lingua balbutiens faucium inter Rancidulos curſus, ſqualido ſitis impedita rigore non loquitur, ſed ſtridet:* De ſtridulo et ingrato vocis ſono hic agi palam eſt. † Leg. forte *Rancidulus.* V. *Rancidus.*

† RANCIDUS, ira et furore plenus, in Comoed. ſine nomine. V. *Rancere* et *Rancus.*

RANCILIO. Charta plenariae ſecuritatis data an. 38. Iuſtiniani Imp. apud Mabill. in Supplem. Diplom. p. 91. *Cuppo vno, Rancilione vno, arcas olearias duas ſemis nummos XL. arca granaria minore ferro legata valente ſiliquas aureas duas.* † *Rancilio* edidit Cangius ex Briſſonio, V. in hac voce.

† RANCIONARE, RANSIONARE, pecunia redimere, Gall. *Rançonner.* Litt. remiſſ. Mſ. a. 1364.

RANCOR, ſimultas, odium, ira, Italis *Rancore*, Gall. alias *Rancoeur*, hodie *Rancune.* Tabularium Metropolis Turon. *Conceperat aduerſus eum Rancorem propter inobedientiam.* Ita per metaphoram ex *Rancore*, qui proprie eſt putor ex vetuſtate et corruptione, vt apud Palladium lib. 1. cap. 20.

RANCORARE, rancorem ſeu odium in aliquem habere, Italis *Rancorare* vel *Rancurare.* Charta an. 1060. Marcae Hiſpan. col. 1121.

RANCORDIA, *Rancor, ira:* vnde *Rancordioſus, rancordia plenus.* Vgutio et Io. de Ianua: ex Italico *Rancore*, vel Gallico *Rancoeur.*

RANCOROSUS, eidem de Ianua: *Rancore plenus; Rancors, iraſcens, vel iratus; vnde Rancordiler, iraſcibiliter.*

RANCVM, rancidum. V. *Rancus.*

RANCVNA, idem quod *Rancor*, Gall. *Rancune*, ſimultas, odium. Charta an. 1384. apud Lobinell. tom. 2. Hiſt. Britan. col. 656. V. *Rancura.*

RANCVNADA. Charta Adefonſi Hiſpaniae Imper. aerae 1188. apud Colmenarezium in Hiſt. Segobienſi cap. 16. §. 9. *Ab illa Cannada ac Geber Zuleima, vſque ad Iuberos, cum illa Rancunada, quae eſt inter Xatama et Fenares etc.* † Idem videtur quod Hiſpanicum *Rancheria*, tugurium, domus ruſtica.

RANCVNIA, idem quod *Rancuna*, vel potius *Rancura.* Transactio Philippi Pulcri Franc. Reg. cum Epiſcopo Viuar. an. 1307. Vereor ne legendum ſit *Rancuria*, vt mox habetur in *Rancura*, ſimili prorſus notione.

RANCVRA, faſtidium, querimonia, († moleſta,) vox Italis nota. Toloſani dicunt *ſe rancura*, queri de aliquo: ex Latino *rancor:* vnde Galli forte *Rancune.* Charta Adelfonſi Regis Aragon. aerae 1157. apud Michaëlem del Molino in Repertorio Foror. Aragon. p. 265. *Et qui habuerit Rancuram de aliquo de vobis, et voluerit vos pignorare et prendere, etc.* Hinc forte emendanda eſt Charta an. 1162. in Probat. nouae Hiſt. Occitanicae col. 589. vbi pro *Rancunis ſeu demandamentis* legendum *Rancuris.*

RANCVRARE, Ital. *Rancuricare*, *Rancurare* et *Rancorare*, *Rancorem* ſeu *Rancuram* habere, vel mouere. Charta ann. circ. 1080. in Probat. nouae Hiſt. Occitanae col. 311. *Petrus Comes interpellauit et Rancurauit de hominibus de Montepeſſulano . . . de ipſas cogocias et de ipſos raptus . . . Iſta omnia ſupraſcripta interpellauit et Rancurauit et Rancuram eis fecit.*

RANCVRIA, idem quod *Rancura.* Charta Curiae Arelat. an. 1283. e MS. D. Brunet fol. 88.

RANCVROSVS, († qui *Rancuram* ſeu querimoniam in iudicio proponit.) Fori Alcaçonenſes aerae 1267. *Et pindret pro 60. ſol. medios ad concilio, medios ad Rancuroſo*, id eſt, parti laeſae.

RANCVS, Ταγγὸς, pro *Rancidus*, in Gloſſis Graeco-Lat. (in Latino-Graecis legitur *Rancum*, Ταγγὸν.) Metaphorice in Vita S. Willibaldi, tom. 2. Iulii p. 508. pro, Rancore, ira ſeu furore plenus.

† RANDA, radula, radius, quo menſurae raduntur, in Stat. Auellae. V. *Randare.*

† RANDAE, RANDI, cancelli, [illegible] ab Hiſp. *Randa*, reticulum. Stat. S. Flori Mſ.

RANDALLVS, ſpecies baculi, lignum teres, Italis *Randello.* Miracula B. Simonis Erem. Auguſt. tom. 2. Aprilis p. 827.

RANDARE, radula eradere, Gall. *racler.* Vox nota menſoribus frumentariis. Statuta Ciuitatis Saluciarum collat. 5. c. 127.

RANDVM, *arbitrandum*, in Gloſſ. Iſid. Additur in Excerptis Pithoeanis, *forte Rendum, a reor:* quod eſt veriſimillimum.

† RANFVS, morbi genus, Gall. *Crampe.* Guido de Vigeuano Mſ.

RANGEATOR, Anglis *Ranger*, Praefectus ſeu cuſtos ſaltuum, vel ab Anglico *to range*, vagari, quia ipſius eſt ſaltus circuire et perluſtrare, ne quid illicitum in iis fiat; vel a Gallico *Ranger*, ordinare, diſponere, quia res quae ad ſaltus pertinent, diſponit. Charta ann. 1416. apud Rymer. tom. 9. p. 385.

RANGERIVM, f. fibulae clauiculus, Gall. *Ardillon*, alias *Ranguillon.* Annales Mediol. apud Murator. tom. 16. col. 808. *Fermalium vnum habens vnum Rangerium cum cornibus auri, cum ſapphiris II. vno diamante et III. perlis groſſis.*

RANGHOR, idem quod *Rancor*, vel *Rancura.* Chronicon Parmenſe ad ann. 1307. to. 9. Muratorii col. 864.

† RANGIFER, animal boreale, de quo Apollon. Menaben. vbi de Alce et alii. Hiſp. *Rangifero.* Litt. remiſſ. a. 1413.

RANIRE, V. *Baulare.*

RANSIONARE, V. *Rancionare.*

† RANSO, RANSONIVM, pretium redemtionis, ipſa redemtio, Gall. *Rançon.* Guido Papa deciſ. 113. V. *Rancionare.*

NTIA, redditus annuus, Gall. *Rente*. Charta an. 1212. ex Archiuo Castri Brientii, V. *Renta*.

RANTVS, raptus. Ch. Mſ. a. 1265.

RANVCINVS, monetae Italicae ſpecies, in Ch. a. 1116.

RANVERSATVS, inuerſus, a Gall. *Renverſé*. Inuent. a. 1449.

NVLA, *tumor eſt phlegmonodes ſub lingua conſiſtens, potiſſimum in pueris, quem Graeci* Βάτραχοι *vocant*. Bartholomaeus Caſtellus in Lexico med. p. 423. V. *Rana*.

NVTIO, *ad Ranutionem imſii*, apud Perardum in Chartis Burgundicis p. 337. perperam pro *Adramitionem juiſii*, vt iam dictum eſt in *Juiſium*. V. *Adramire*.

NZIA. Statuta Riperiae cap. 12. *De quolibet falceto ſine Ranzia pro introitu vel exitu ſex denarii*. Rurſum ibi: *De qualibet ſoma lapidum a Ranziis pro introitu ſoldi quatuor*. Haud ſatis ſcio an *Ranzia* ſit falx ſeu inſtrumentum ad ſcindendum, ita vt *lapides a ranziis* ſint lapides caeſi ſeu politi. In ſcutis gentilitiis *Ranchier* vel *Rangier* noſtris dicitur falx foeniſeca.

ANZO, Italis *Ranzone*, Gall. *Ranſon*. Pretium redemptionis, apud Scriptores Italicos paſſim. Vocis etymon indicatur in *Ran 1*.

RAO, miſcellum frumentum, i. q. *Mixtura* Ch. Mſ. a. 1339. V. *Arao*.

RAONHARE, reſecare, recidere, Gall. *Rogner*. Lit. remiſſ. Mſ. a. 1327. V. *Ronzare*.

APA. (1) RAPA, RATVS, comitatus portio maior, *laeſti* inſtar, quae plures in ſe continet *hundredos*, ſeu centurias. Omnis autem *Suſſexia* in ſex tantum *rapos* conſumitur. Spelm. Charta ann. 10. Henrici VII. Regis Angliae apud Madox Formul. Anglic. p. 212. (2) † Veſtis, tunica, f. pro *Raupa*, in Ch. a. 1463. (3) † RAPA, RAPPA, ſepes, ſepimentum, vel locus ſentibus et dumis obſitus, i. q. *Rapeium*. Ch. a. 1263.

APACIA, Γογγυλίδοι, in Gloſſ. Lat. Graec. et Graec. Lat. Vox nota Plinio pro tenuioribus raparum frondibus et cauliculis: qua fortean notione Statuta Vercell. lib. 7. fol. 150. vo. Potius tamen crediderim *Rapacias* hic eſſe Ramenta, Gall. *Raclures*, Ital. *Raſpatura*.

RAPARIVM. (1) Idem, vt videtur, quod mox *Raperia*. Tabularium B. Mariae Piperac. V. *Rapiarius*. (2) † *Locus vbi creſcunt Rapae*. Cathol. V. *Rapiarius*.

RAPEIVM, († locus ſentibus et dumis obſitus.) Lambertus Ardenſis p. 2. *Quia terras et Rapeia et ſiluulas, decimasque et redditus, aliasque poſſeſſiunculas nunc in Ghisnenſi terra poſſideant*. Et pag. 11. *Eo quod in armentis et pecoribus nutriendis totam perfunderet intentionem, terram in parte monticulosam, et Rapeis et boſculis obſitam, agros etiam paſcuos, gurgitoſam mariſci planitiem . . . cum ſe daturum promiſiſſet, etc.*

† RAPELLATIO, reuocatio, Gall. *Rapel*. Lit. remiſſ. a. 1360.

† RAPELLVM, idem, in Ch. a. 1311.

† RAPERE, manum iniicere. Lit. remiſſ. a. 1399.

RAPERIA. (1) Aediculae ruſticae ſpecies, apud Aruernos, Tabularium S. Flori in Aruernis an. 1265. (2) † Locus vbi creſcunt Rapae, in Stat. Auellae.

RAPETIATVS, pannoſus, Gall. *Rapiecé*, *Rapetaſſé*. Vita S. Franciſci de Paula to. 1. April. p. 117.

RAPHALIS. Vetus Charta MS. ann. 1250. *Ego Garcia Examinis* (Procurator et tenens locum in Cuiſſa pro D. Infante Petro Portugall.) *dono et ſtabilio per francum et liberum alodium tibi Bern. de Vernet Preſbytero . . . vnum Raphalem, qui vocatur Benyſaid, qui affrontat, etc. ita quod ibi laboretis, et de omnibus bladis inibi habitis, donetis mihi et meis . . . . decimam et Eccleſiae primitiam*. Occurrit ibi pluries. Vox Arabica *Rahal*, *Raphal*, *Rafal*, *Raſalet*, quae caſam, domum, ſeu praedium, ciuitati vel oppido adiunctum, ſonat.

RAPHANELAEVM, Graec. ῥαφανέλαιον, oleum ex raphani ſemine. Occurrit apud Pelagium de Vita Patrum cap. 4. num. 59.

† RAPIA, ramentum, in Stat. Taurin. a. 1360.

RAPIARIVS, RAPIARIVM, Collectaneum, in quod vndique rapta inferuntur. Ita editor Chronici Windeſemenſis ad lib. 2. cap. 62. *Raparium* vero eſt *locus, vbi rapae creſcunt* Ioanni de Ianua.

† RAPICIAE, raparum frondes, caulesue, in Stat. Auellae.

RAPHEVS, ῥαφεύς, *Phrygio, acupictor*, in Supplemento Antiquarii. In Gloſſis Lat. Graec. et Graec. Lat. habetur *Rapilum*, ῥαφεύς.

RAPINA. (1) Infirmitas in falconibus. Anonymus de Falconibus ſecundum Aquilam, etc. *Si infirmitate, quae Rapina dicitur, infirmetur, ſucco artemiſiae cibus eius intinguatur.* (2) Raptus, V. *Mazacrium.* RAPINA MORTVI, idem, vt videtur, quod mox *Rapoworſin*, Sepulcri violatio. Conſuetud. Furnenſes ann. 1240. ex Archiuo S. Audomari. (3) † Penſitationis ſpecies, quae ex conſuetudine praeſtatur. Ch. a. 1247.

† RAPINALE, locus paſcuus, dumis et ſentibus obſitus. Stat. Vallis-Serianae.

† RAPINALIS, i. q. *Arpennalis*, vel *Agripennalis*, in Ch. a. 1202.

RAPINARE, *Rapere*, Barthio in Gloſſario ex Hiſtor. Palaeſt. Fulcherii Carnot. *Rapinari, Rapere, praedari: hinc et Rapinator*, apud Goclenium in Lexico Philoſophico. V. Voſſium de Vitiis ſermonis lib. 4. c. 19.

RAPINATOR, raptor, apud Baldricum Nouiom. lib. 1. cap. 10. Vſi etiam aliquot ex veteribus. V. Nonium ex Varrone.

† RAPINVS, Gall. *Groſelier; hoc Rapinum, eius fructus.* Gloſſar. Lat. Gall. a. 1348.

RAPIVM, Graec. ῥαφίον, Acus. In vetuſtis Schedis MSS. quae Honorii Scholaſtici nonnulla *pro clientibus acute dicta factaue* continent. Vide Salmaſium ad Vopiſcum in Carino cap. 20. et Hofmannum in Lexico.

† RAPIVS, raptor, populator, in Ch. a. 1255. V. *Rabia.*

RAPO, ἅρπαξ, in Gloſſis Lat. Graec. Aliae Graec. Lat. Ἅρπαξ, *Raptor, rapax, hemero, Rapo.* Legitur apud Nonium ex Varrone.

† RAPÔLARE, racemorum reliquias colligere, Ital. *Raſpolare*, a *Raſpo*, racemus. Stat. Taurin.

RAPORASCO, videſis infra in *Raſca.*

RAPORTARE, V. mox *Rapportare.*

RAPORTATIO, Tranſcriptio, ceſſio, Gallice *Transport.* Charta Margaritae Comitiſſae Flandriae an. 1245. e Tabulario Parthenonis Flinenſis prope Orcheſium. Ibidem legitur *Reportare*, pro Tranſcribere, cedere, rem poſſeſſam alicui dimittere. V. *Reportatio.*

† RAPORTVS. (1) Relatio, negotii commiſſi expoſitio. Ch. ann. 1539. (2) RAPORTVS, RAPORTVM, ius percipiendi medietatem decimae ex agris, i. q. *Reportagium 1.* Ch. Mſ. ann. 1327. V. *Reportus 3.* (3) Idem quod *Computus*, in Reg. ad. Camerac.

RAPOWORFIN, ſepulcri violatio, vox Longobardica. In Edicto Rotharis Regis Longob. titulus 6. inſcribitur de Rapoworfin. V. *Vuegworfin, Marahworfin*, et *Merworphin.*

RAPPA. (1) Ignota vox, V. *Margillum.* (2) V. *Rapa 3.*

RAPPELLVM, V. *Rapellum.*

RAPPERIA, gladius longior et vilioris pretii, Gallice *Rapiere.* Monſtrae factae an. 1511. apud Chaſſigniam: *Claudius Iornandi habet vnam bonam Rapperiam et vnam dagam.* Ducit Borellus a Graeco ῥαπίζειν, caedere.

RAPPORTARE, RAPORTARE, generatim pro Reportare, referre, Gallis *Rapporter*; Specialius de cauſae ſtatu ad iudices referre, Practicis Gallicis *Rapporter.* Edictum Caroli VIII. Franc. Regis de fide Inſtrum. pag. 196.

RAPPORTVM, Relatio, Gall. *Rapport.* Stylus antiquus Parlamenti cap. 12.

RAPPORTVS, litis apud iudices expoſitio, Gall. *Rapport.* In Charta Caroli Regis Franc. an. 1489. apud Baluz. to. 2. Hiſt. Aruern. pag. 237.

RAPPVS, RAPVS, pro *Raptus*, Angl. *Rape*, Gallis *Rapt.* Charta Henrici II. Regis Angl. ex Archiuo B. M. de Bononuntio Rotomag. V. *Raptus.*

† RA-

† RAPTACIVM, pro *Ripaticum*, in Bulla Agapiti PP. II. a. 951.

RAPTITARE, Gloſſae Lat. Graec. *Raptito*, *ἀφαρπάζω*. Aliae Gr. Lat. *ἀφαρπάζω*, *Abripio*, *Eripio*, *Arripio*, *Raptito*.

RAPTORES, latrones publici, *Voleurs de grands chemins*. Vita S. Simonis Comitis Criſpeienſis cap. 11.

RAPTVRA. Gloſſarium Saxonicum Aelfrici: *Raptura*, *rining*, i. lac ſeroſum.

RAPTVS. (1) Vis, violentia. Lex Alamann. tit. 58. §. 1. RAPTVS, *Concubitus illicitus*, Vgutioni et Ioh. de Ianua: Nuptiae occultae, clandeſtinae. Concilium Trosleianum ann. 909. cap. 8. *Eſt praeterea quaedam execrabilis ſpecies rapinae, vel potius ſacrilegii, quam ex ipſo actu ruſtici Raptum vocant.* Infra: *Decernimus, ut nullus occultas nuptias vel Raptum faciat, . . . ſed dotatam, et a parentibus traditam, per benedictionem Sacerdotum accipiat, etc.* RATVS, pro *Raptus*. Charta Willelmi Comitis Pontiui ann. 1203. in Tabular. S. Iudoci. (2) † Rapidus, velox, apud Venant. Fortunat.

RAPVGARE, vuarum reliquias ſublegere, Gall. *Grapiller*, Italice *Racimolare*, *Grappolare*. Statuta Auenion. lib. 3. rubr. 6. art. 4. V. *Rapolare*.

RAPVLATVM, *cibus de rapis*. Io. de Ianua.

RAPVM. Statuta Cadubrii lib. 1. cap. 30. *Statuimus, quod iurati non poſſint, nec debeant aeſtimare blada, arma, Rapa, ſcandolas domorum, lectos . . . dummodo ille, cuius pignus eſt, velit ipſi iurato aliud bonum pignus dare ad aeſtimandum.* An Gladius, Gall. *Rapiere?* V. *Rapperia*.

RAPVS. (1) Chartula plenariae ſecuritatis, ſcripta ſub Iuſtiniano apud Briſſon. lib. 6. Formul. *Olla teſta rupta una tallia valente aſprione, albio valente nummos 80. Rapo valente aſprione, modio valente aſprione, etc.* (2) Pro *Raptus*, V. *Rappus*. (3) Comitatus portio. Vide *Rapa*.

RARA, RARIS, ſemita, ſulcus diſterminans, Gall. *Raye*, Statuta Auenion. lib. 1. rubr. 54.

RARARE, *rarum facere; interrarare, in medio rarum facere*, Laurentius in Amalthea. Mox addit: *Raro, as, Rarefacio.* Gloſſae Lat. Graec. et Graec. Lat. *Raro, as, μανόω*.

RARENTER, *rare, raro*, in eadem Amalthea. Occurrit in Vita S. Marculfi, to. 1. Maii pag. 73. et apud nonnullos e veteribus Latinis. Vide Nonium cap. 2. num. 732.

RARERE, *unde Rareſcere*, Io. de Ianua. Legitur etiam in Gemma Gemmarum. V. Voſſium in Vitiis ſermon. lib. 4. cap. 19.

RARICERE. Gloſſae Iſidori: *Raricent, Patricent.* In Pithoeanis, *Putricent.* Legerem *Rareſcent, Putreſcent.* Colum. l. 5. c. 6. *Operam dabit, ne emortuis arboribus Rareſcat arbuſtum*, i. deficiat ſeu putreſcat.

RARINANTES. Paſchaſius in Epitaphio Walae lib. 1. c. 25. *Licet interdum celſa in petra ſtans, Rarinantes quosque pueros ſuis ad litus hortabatur facetiis comminus venire.* Sic in MS. legi annotat Mabillon. ſaec. 4. Benedict. pag. 485. videtique Paſchaſium alludere ad illud Virgilianum, facto ex duobus vno vocabulo:

Apparent Rari nantes in gurgite vaſto.

RARIOLVS. Gloſſae Pithoeanae, *Arreptitius, Rariolus, Furicſus.* Leg. *Ariolus*. V. *Arreptitius*.

† RARITAS. (1) Mediocritas, paucitas, in Lit. remiſſ. a 1353. (2) Leuitas peccati, in alia a. 1355.

RASA. (1) († Foſſa, Gall. ol. *Raſe* et *Raiſe*.) Charta MS. Iacobi Regis Aragon. an. 1260. *Et affrontat . . . per Raſam boſqui vſque ad campum veſtrum, etc.* V. *Raza* 2. *Raſcia* 1. et *Faſcia* 1. (2) Menſura frumentaria, in agro Dumbenſi *Ras*: vbi plerumque continet quatuor cupas. Necrologium Abbatiae de Daoulas dioec. Coroſopitenſis. V. *Raſara*, *Raſeria*, *Raſum* 1, et *Res*. (3) *Veſtis genus, tunica rudis, aſpera, non mollis*, in Amalthea. (4) † Pertica, menſura

ra

ra agraria, in Ch. a. 1298. V. *Raſcia* 1. et *Raſum* 2. (5) ✝ Piſcis ſpecies, Ital. *Razza*. Tract. Mſ. de Piſc.

✝ RASALLUM. RESALLUM ARENAE, moles arenaria, in Ch. Mſ. a. 1394. V. *Reſallum*.

RASAMEN, raſura, *Raclure*. Marcellus Empiricus cap. 1. Laurentius in Amalthea: *Raſamen*, *Raſum eboris*, *a raſo*, *frequenter rado*.

✝ RASAMENTUM, ius quod ex frumentis ad *raſam* menſuralis percipitur. Ch. Mſ. a. 1305.

RASARA. Idem quod *Raſa* 2. vel *Raſeria*. Chartularium 1. Monaſterii Aquicinct. fol. 29.

RASARE. (1) ✝ Vbi de menſuris liquidorum agitur, quae compleri debent. Stat. Mant. (2) Auctor Mamotrecti ad lib. Iob. cap. 40. *Sorbet terram*, *i. ſorbere videtur Raſando*, *ſiue pedibus fodiendo*. Io. de Ianua: *Raſare, frequenter radere*. Charta an. 1209. apud Marten. tom. 1. Collect. Ampliſſ. col. 1091. *Arnaldus de Saga conuenit muros de Ariſtoſt deſtruere et valla Raſare*, hoc eſt, diruere, complanare, funditus euertere, vt Gall. *Raſer*, vbi agunt de deſtructione munitionum et aedificiorum. V. Voſſium lib. 4. de Vitiis ſermonis c. 19.

RASARIUM, V. infra *Raſerium*.

✝ RASATUS CAMPUS, planus, aequatus, Gall. *Ras*. Ch. Mſ. a. 1162.

RASCARE, cum ſonitu quodam ac vi exſpuere, Picardis *Raſquer*: vox conficta a ſono, qui exſpuendo fit, vel quod guttur ſputum acrius quodammodo radat: eſt enim Italis *Rachiare*, idem quod *Radere*. Conſtantin. African. lib. 3. de Morbor. curat. cap. 8. Adde cap. 9.

RASCHATUM, V. ſupra in *Rachetum*.

RASCIA. (1) Modus agri, vel vineae. Tabularium Prioratus de Paredo in Ducatu Burgundiae fol. 17. *Quidam homines . . . . vendiderunt monachis huius loci 3. Raſcias de vinea, quas ad medium plantum tenebant.* Fol. 40. *Vendidit monachis . . . vnam Raſciam vineae, etc.* Occurrit alibi non ſemel. Etiam hodie ruſtici Dumbenſes *Raſeau* vel *Raſiere de vigne* appellant modulum vineae longiorem, quam latiorem a reliquo vineae paruula via diſterminatum. Suſpicor *Raſcia* dictum fuiſſe pro *Faſcia*, de qua ſuo loco. (2) Aqua ſubſidens, locus aquaticus, et lutoſus, vulgo *Raque*, Picardis. Charta Philippi Comitis Flandrenſis an. 1176. apud Buzelinum lib. 2. Galloſl. cap. 22. V. *Raſcare* et *Rackia*. (3) Declarationes Congregationis Caſinenſis S. Iuſtinae ad cap. 55. Regulae S. Benedicti: *Chlamydes vero ſiue de Raſcia, ſiue de panno, ſiue de feltro, ſiue ſecundum conſuetudinem Congregationis noſtrae, non ſerico ſuperne contextae, nec Laicorum more bullis ſericis antebullatae, etc.* Mox: *Pilei, ſiue de lana, ſiue de palea, nec ſint, vt ſaeculares vtuntur, in turbinem elati, aut acuti, aut etiam ſerico ornati, ſed depreſſi, plani, et ſimplici Raſcia cooperti, ſi fuerint cooperiendi.* Idem forte quod *Raſum*. V. in hac voce. ✝ Species panni lanei, vt vult Murat. to. 2. Antiq. Ital. med. aeui p. 1275, e loco vbi fabricabatur, in regno *Raſciae* ſ. *Seruiae* ſic dicti.

✝ RASCONA, inſtrumentum ruſticum, quo terra *raſpatur* ſ. verſatur, ligo. Inquiſit. a. 1268.

RASCUS. Liber de Miraculis S. Quintini cap. 11. apud Hemereum: *Vbi et quidam pauper claudus . . . hoſpitans quoddam ferramentum habebat, quod vulgi Raſcum vocant, hocque vaſa minuta cauans, victum operando manibus quaerebat.*

RASDOIRA, radula, radius, Gall. *Racloire*, Ital. *Raſiera*. Statuta Saluciarum collat. 4. cap. 117. V. *Raſitoria*.

RASE, (✝ ſ. foſſa ad calcem faciendam, V. *Raſa* 1.) Eigil in Vita S. Sturmii n. 13. *Diruttis innumeris ſiluis et arboribus, et Raſe ad calcem faciendam compoſita, etc.* Vbi Browerus Germanis *Raſe* ceſpitem eſſe ait, quem vulgo *Turbam* vocamus, quo ſcilicet ignis conficitur.

RASEGA, ſ. Officina vbi ſecatur ſerra, Italis *Raſega*, Gallis *Scie*. Statuta criminalia Riperiae cap. 194. *Ali-*

Aliqua perſona non audeat facere aliquam ordinationem, per quam aliquae perſonae communitatis Riperiae prohibeatur ignis, aqua, molendina, Raſegae, vel alia quaevis commoditas vel vtilitas tollatur, vel impediatur, ſub poena libr. centum. Chronicon Bergom. apud Murator. tom. 16. col. 865. *Item combuſta fuit domus, vbi erat Raſega, quae dicebatur eſſe Balantiae de Baxanis, et quae Raſega erat prope turrim de Creſcentiis . . . et ipſam Raſegam et domum dominus Machides quondam domini Alberti Militis de Suardis impegnauerat ſupraſcripto Balantiae, et ideo combuſſerunt.* V. *Reſea.*

† RASELLVM, menſura annonaria, eadem quae *Raſeria*, in Ch. ann. 1314.

RASELLVS, idem quod ſupra *Radellus*, ratis, Gall. *Radeau.* Charta an. 1342. tom. 2. Hiſtor. Dalphin. pag. 442. col. 1. Alia notione mox occurrit in *Raſeria.* V. *Razellus.*

† RASENGA, i. q. *Raſellum*, apud Murat. to. 5. Antiq. Ital. p. 800.

RASEOLA, ſpecies placentae. V. *Raſeola.*

RASERIA, RASERIVM, menſura annonaria, in tractu praeſertim Morinenſi, vulgo *Raſiere.* Bulla Honorii III. PP. apud Vghell. in Epiſcop. Interamn. tom. 1. *Soluat vnum Raſerium annonae Epiſcopo, etc.* Charta Balduini Comitis Guinenſis an. 1228. *Octo Raſeriae auenae et ſex Raſeriae ordei.* RASARIVM, eadem notione. Monaſtic. Anglic. tom. 2. pag. 417. RASELLVS, eadem pariter notione, in Arreſto an. 1320. pro Tornacenſibus. RASERIA TERRAE, agri portio capiens vnam *raſeriam* ſeminis, tom. 3. nouae Gall. Chriſt. col. 329. ex Inſtrum. an. 1191.

RASETA. (1) Idem quod *Raſeria.* Statuta Monaſterii S. Claudii an. 1448. pag. 61. (2) Matth. Siluaticus: *Pecten, pars manus, quae eſt inter Raſetam et digitos.* V. *Racetta.*

RASIA, f. idem quod Italis *Rancia*, Gall. *Orange*, Malum aureum. Statuta Montis-regalis fol. 310.

† RASIALIS, menſura annonaria, i. q. *Raſeria*, in Ch. a. 1105.

† RASIGNA, RASSIGNA, luſtratio, recenſio, oſtenſio, Ital. *Raſſegna*, in Stat. Mutinae.

RASILIS. Papias: *Ralla, veſtis eſt, quae vulgo Raſilis dicitur.* Eſt autem *ralla* veſtis ſpecies, Plauto nota. Papias: *Raſile, acutum, vel bene raſum.* V. *Interraſilis.*

RASINTVRA, V. *Aſintura.*

† RASIO. (1) Menſura qua molitores ius moliturae percipiunt, apud Coquill. in Conſuet. Niuern. (2) Actio barbam vel capillos radendi. Gloſſ. Gall. Lat. Cod. 7684.

† RASITAS, raritas, in Comput. an. 1492.

RASITORIA, idem quod *Rasdoira*, Gall. *Racloire*, Radius, quo raduntur menſurae frumentariae. Literae Ludouici iun. ann. 1145. apud de Lauriere tom. 1. Ordinat. Reg. pag. 49. V. *Raſoria* et *Razoira.*

RASOR. (1) Forte qui radebat, ſeu reſecabat aptabatque materiam neceſſariam munitionibus exſtruendis: de quibus loquitur Lambertus Ardenſis apud Ludewig. tom. 8. Reliq. MSS. pag. 600. *Hic et foſſarii cum foſſoriis, ligoniſtae cum ligonibus, picatores cum picis, malleatores cum malleis, nouaculatores ſiue Raſores cum raſoriis, paratores, etc.* Alius forte maluerit *Raſores* interpretari eos, qui complanabant ſeu exaequabant loca ſalebroſa, vbi illae muniriones erant exſtruendae. (2) Tonſor, Gall. *Barbier*, in Necrologio Lauresham. inter Vindemias Liter. pag. 23. (3) Nouacula, Gall. *Raſoir.* Petrus Amelius in Ordine Rom. cap. 148.

RASORIA, idem quod *Raſitoria*, Gall. *Racloire*, Ital. *Raſiera.* Statuta Saluciarum, collat. 5. cap. 127. V. *Razoira.*

RASORIVM, in ſupellectile ſcriptoria, in Statutis antiquis Cartuſianorum cap. 16. §. 8. *Scalpellum vnum ad radendum pergamena, nouaculas ſiue Raſoria duo, etc.* Vbi *Raſoria* forte ſunt radulae ſeu ſcalpra, inſtrumenta ſcilicet ferrea acuta et curua, quibus incaute ſcripta aut delineata e pergameno vel charta eraduntur, Gallice *Grattoir.* Papias: *Noua-*

Nouacula, *id eſt*, *Raſorium* .... *Nouacula ferrum ſubtile*, *quo cartae innouantur*. Alias *Raſorium* Nouacula eſt, Gallis *Raſoir*, *Raſorius culter* Ciceroni. Gloſſae Lat. Graec. *Raſorium*, ξυςήρ. Aliae Graec. Lat. ξυςὴρ, *Ralla*, *rallum*, *rallus*, *Raſorium*, *ſella*, *Raſorius*.

RASPA. (1) Racemus, vua, Ital. *Raſpo*, Gall. *Grappe*. Computus ann. 1202. apud D. Bruſſel tom. 2. de Feudorum vſu pag. CLV. col. 1. ad calcem. V. *Raſpetum*. (2) † Limae ſpecies, radula, Gall. *Rape*, Germ. Raſpel. Ch. a. 1389.

RASPANTES. Theodoricus de Niem lib. 2. de Schiſmate cap. 15. *In eadem ciuitate Peruſina ſunt tres ordines ſeu ſtatus ciuium. Nam quidam ſunt Nobiles, qui dicuntur Beccarini, et poſt eos maiores de populo, qui Raſpantes nuncupantur, et minutus populus.*

RASPARE. (1) Scrutari, vox Italica, pro *Ruſpari*, ἐρευνᾶν. Ioannes de Ianua, et Gloſſ. Lat. Gall. *Ruſpor*, *inquirere*, *et eſt gallinarum*, *quae pedibus eſcam quaerunt*. Gloſſ. Iſidori: *Ruſpantur*, *perquirunt anxie*. Fridericus II. lib. 1. de Venat. c. 9. *Aliae* (aues) *Raſpando cum pedibus ſub terra*, *quando non inueniunt eſcam ſuper terram*, *vt perdices*, *gallinae*, ... *aliae Raſpant cum pedibus et cum roſtro cauando*, *mordicant ea*, *quae inueniunt ſuper terram et ſub terra*. Et cap. 35. *Cum iſto namque vngue caput et caetera membra*, *ad quae poſſunt attingere*, *Raſpant et ſcalpunt*, *ex vtroque pede ſcilicet*. Lib. 2. c. 52. *Raſpat autem vbi eſt ciliatura*, *per duas cauſas*, *vna eſt*, *quia vult remouere ligamen ab oculis*, *etc.* V. Oct. Ferrarium, in *Raſpare*, et ſupra *Alonus*, et infra *Ruſpaticum*. (2) RASPARE NAVES, radere veterem picem iis inhaerentem, radula purgare, Gall. *Gratter les vaiſſeaux*, ab Italico *Raſpare*, vel Hiſpanico *Raſpar*, Radere, Gall. *Racler*. Statuta Maſſil. lib. 4. cap. 6. §. 3.

RASPATORIVM. Matth. Siluaticus: *Spatomelle eſt inſtrumentum chirurgicum*, *quo immittuntur medicinae in vulneribus*, *et oculis*, *Raſpatorium ſecundum alios*.

RASPECIA. Vita Ven. Idae Virg. Louanienſis tom. 2. Aprilis, pag. 159. Hic Cl. Editor *Raſpeciam* interpretatur vas plurium doliorum capax, in quo vetuſtiora vina ſic ſeruantur ab oenopolis, etiam per aeſtatem, vt alterationem huiusmodi non patiantur. Sed ex relato longiori contextu palam eſt, *Raſpeciam* nihil aliud eſſe quam vinum mixtis acinis aliisue modis renouatum, Gall. *Râpe*; huiuscemodi enim vinum alterationi minus obnoxium eſt, vt hic dicitur de *Raſpecia*. V. mox *Raſpetum*.

RASPETVM, vinum *recentatum*, Gallis *Raſpé*. Charta Henrici Ducis Brabantiae pro Communia Bruxellenſi an. 1229. V. *Recentatum*.

RASPVM, ſpecies exactionis, a *rapere* fortean dicta, quod quaſi coacte, vt fere fit, non ſpontanee ſolueretur. Statuta Montis-regalis fol. 54.

RASSA. (1) Quantum vitri quis ferre poteſt. Charta Mauri Abbatis Vallis-ſanctae Dioeceſis Aptenſis ann. 1509. ex Schedis Praeſidis de Mazaugues; vbi agitur de materia vitrea. Quod autem *Raſſam* olim vocabant vitrarii, hodie *Faix* nuncupant, Onus hominis. (2) Coniuratio, ad illicita quaedam perpetranda conſpiratio vel rebellio. Statuta Maſſil. lib. 1. cap. 1. §. 20. V. *Manipulum* et *Traſſa*.

RASSARIA, RESSARIA, Grex ouium. Sententia arbitralis inter Aymarum de Pictauia Comitem Valentinenſem et Iacob. Abbat. Monaſterii de Lioncellis an. 1303. ex Schedis D. Brunet. Sed vnde vox *Raſſaria* vel *Reſſaria?* V. *Raſſa* 2. et *Raſſius*.

RASSIGNA, V. *Raſigna*.

RASSIVS, RESSIVS, Caſei ſpecies, in montibus Delphinalibus *Sarras* vel *Sarraſſon*. Contractus an. 1404. 21. Ian. ex Schedis D. Brunet. Pluries repetuntur in hac Charta voces *Raſſius*, *Reſſius*, *Reiſſiusve*, ſed ita male exaratae, vt vix, ac ne vix quidem, dici queat quaenam ſit lectio praeferenda: malim *Raſſius* vel *Reſſius*,

ſius, quod melius reſpondeant vocibus *Raſſaria* vel *Reſſaria;* cognata enim videntur haec vocabula et eiusdem originis.

RASSVM, V. infra in *Raſum.*

RASTA, milliare Germanicum, *Raſte.* S. Hieronymus in Ioëlem: *Vnaquaeque gens certa viarum ſpatia ſuis appellat nominibus. Nam et Latini mille paſſus vocant, et Galli leucas, Perſae paraſangas, et Raſtas vniuerſa Germania.* Vetus Agrimenſor: *Milliarius et dimidius apud Gallos leuuam facit, habentem paſſus mille quingentos, duae leuuae ſiue milliarii tres apud Germanos vnam Raſtam faciunt.* Beda de Numer. diuiſione: *Duae leuuae, ſeu milliaria tria Raſtam faciunt.* Charta Dagoberti Regis apud Willelm. Hedam, Coccium, et Henſchenium de tribus Dagobertis: *Leucas ſex, quas homines loci illius ſiti dicunt Raſtas tres eſſe.* Hinc emendari debet locus Annalium Benedict. tom. 4. pag. 202. num. 7. vbi *Reſta* pro *Raſta* perperam editum eſt.

RASTACIVS COLOR. Teſtamentum Pauli Maſſil. Epiſc. ann. 1433. ex Archiuo Eccleſ. Maſſil. *Item legamus nepoti noſtro Henrico tunicam noſtram Raſtacii coloris foderatam de martres, cum duobus capuciis eiusdem coloris.*

RASTALLATIVVS SCORPIVS, *qui paruus eſt, et habet caudam retro Raſtallantem*, inquit Conſtantinus Afric. lib. 8. Pantech. cap. 22. id eſt, *raſtelli* inſtar effictam.

† RASTEGA, ſtirps, in Stat. Auenion.

RASTELLAGIVM, praeſtationis ſpecies ex pratis, vel operae, quas in *raſtellando* foeno in dominorum pratis debent Tenentes. Tabularium Prioratus S. Nicaſii Melletenſis fol. 37. RASTRAGIVM, eadem notione. Necrologium Eccleſiae Carnotenſis.

RASTELLANS, V. in *Raſtallatiuus.*

RASTELLARE FENVM, fenum raſtello congerere, accumulare. Charta ann. 1344. e Schedis D. Lancelot.

RASTELLVM. (1) *Raſtellum et furca*, quibus tenentes domini fenum colligere debent, memorantur in Charta ann. 1193. ex Archiuo Monaſterii S. Vrbani in Campania. V. *Furca 3.* (2) Faliſcae, Gall. *Râtelier*, Ital. *Raſtrello.* Miracula MSS. Vrbani V. PP. (3) Parmae, ſeu ſcuti gentilitii, limbus teſſerarius, Gallis *Lambel.* Charta ann. circiter 1280. ex Archiuo Ducis Sabaudiae Camberiaci. (4) † Trabecula dentata in aedibus ſacris, vbi cerei accenduntur, in Ch. a. 1305. V. *Raſtrum 3, Hercia 2, Pertica 6.*

RASTELLVS. (1) Clathrus. Statuta Montis-Regalis fol. 274. (2) Cataracta in portis vrbium, Gall. *Herſe*, Ital. *Raſtrello.* Petri Azarii Chronicon apud Murator. to. 16. col. 381. (3) Ornamentum phrygium raſtelli, vt videtur, figuram exprimens in veſtimentis. Annales Mediolan. apud Murator. to. 16. col. 809.

RASTER, δίκελλα, *Bidens*, *Raſtrum*, apud Ianum in Supplemento Antiquarii, ex Gloſſis Lat. Graec. et Graec. Lat.

RASTICVCIVM. Catholicon Armoricum: *Czeff, Gall. Beſagüe, Lat. Bipennis, Raſticucium, Biſacuta.*

RASTRAGIVM, V. in *Raſtellagium.*

RASTRARE, inueſtigare, V. *Raſtrum 2.*

RASTRVM. (1) Quo tenens domini fenum verſare debet et colligere. V. *Furca 3.* (2) Veſtigium, indagatio, ex Hiſpan. *Raſtro.* Obſeruantiae Regni Arag. lib. 6. de Priuileg. Militum §. 9. (3) Ordo cereorum inſtar raſtri circa altare. Vſus Culturae Cenoman. MSS.

RASTVS, σκαφίον, in Gloſſis Lat. Graec. Aliae Gr. Lat. Σκάφιον, *Raſtus*, *ſarculum.*

RASVLA. Matth. Siluaticus: *Perniones vel Raſulae ſunt excoriationes, quae fiunt in nimio frigore in calcaneis.* Hinc patet quid ſit *Raſula pedis*, apud Gautherium de Bellis Antiochenis: cuius vocis ſignificationem ignorare ſe fatetur Barthius in Gloſſario apud Ludewig. tom. 3. Reliq. MSS. pag. 399.

RASVLIS VINEAE, vineae modus, portio. Chronicon Farfenſe apud Murator. tom. 2. part. 2. col. 511. V. *Raſcia* 1.

RASVM, RASVS. (1) Idem quod *Raſeria*, Menſura annonaria, in Regeſto Cenſuum Carnoti fol. 25. et alibi. Charta Radulphi Epiſcopi Andegauenſis a. 1183. pro Abbatia Melinenſi. Charta Parthenonis Genliaci ann. 1252. vbi idem ſunt *Raſum et Sextarium:* in Breſſia vero vnum ſunt *Bichetus* et *Raſum*, vt refert de Lauriere in Gloſſario Iuris Gallici v. *Raz*. V. *Raſa* et *Res*. RASVS. Fleta lib. 2. cap. 12. §. 12. *Raſus alleorum continet 20. flones, et quaelibet flonis 25. capita.* In noua Gall. Chriſt. tom. 4. col. 208. dicitur Reinaldus de Tureyo Decanus Lugdun. dediſſe *ſuper bonis a ſe acquiſitis in paroecia S. Geneſ. Vallis X. bichetos frumenti, VII. Raſos auenae, etc.* Lugduni et Bellijoci *Raſus* tantum continet quantum *Bichetus:* de quo ſupra. AD RASVM, de menſura raſa et oppoſita cumulatae paſſim legitur in Chartis. Antiquae Recogn. Claromont. in Triuiis Dalph. ex Regeſto Probus. (2) RASVM, vel RASVS, Menſura pannorum, et telarum. Statuta Saluciarum Collat. 4. cap. 117. *Quaelibet autem teſia telae groſſae ſemper ſit Raſorum duodecim.* Et cap. 121. *Qui vendiderit pannum, telam, fruſtaneum, velutum, cendallum, ſeu aliquid ſimile, ad Raſum mancum, ſeu non iuſtum . . . ſoluat . . . . florenos XXIV.* (3) Solum, pauimentum. Reparationes factae in Seneſcallia Carcaſſonae a. 1435. e MS. Cod. D. Lancelot. RASVM AD RASVM, a veteri Gallico *Rez a Rez*, quaſi ſuperficiem legendo. Charta Theobaldi Comitis Campaniae e Chartulario Meldenſi. (4) Ῥάσοι, Graecis Graecobarbaris, Veſtis nouitiorum Monachorum, qui ῥασοφόροι dicuntur. Vide Balſamon. in Syn. CP. can. 5. Meurſ. in Gloſſ. et Salmaſ. ad Tertull. de Pallio p. 35. S. Althelmus de Laude virg. vbi pro *Raſſo* legendum *raſo*. V. *Raxium*. (5) Alia notione, ſi tamen vera lectio eſt. Chartularium Monaſterii S. Sulpitii Bituric. fol. XI. vo. *In villa quae dicitur Boſcheto, hoc eſt, manſus ... indominicatus, vna cum caſuali, Ra... ſis, domibus, edificiis, etc.* Forte legendum eſt *caſis*. (6) † Menſura vinaria. Ordo eccleſ. Mediol. ann. 1130.

† RASVNARIVS, calceorum refector, in Areſt. a. 1320.

RASVRA. (1) Litura, inductio in ſcriptis, Gall. *Rature*. Charta a. 1399. ex Archiuo B. M. de Bono-nuncio Rotomag. (2) Tonſura. Statuta S. Capellae Pariſ. apud Lobinell. tom. 3. Hiſt. Pariſ. pag. 153. col. 1. (3) Menſura frumentaria, eadem quae *Raſeria*, niſi ſit ita legendum. Chronicon Bonae ſpei pag. 268.

RASVS. (1) Menſura annonaria, V. *Raſum* 1. (2) Menſura pannorum. V. *Raſum* 2. (3) RASVS, adiect. Vox nota. *Raſae literae*, deletae, inductae, in Literis an. 1378. e Regeſto Camerae Comput. Pariſ. In aliis Literis ann. 1363. pro *Raſae* legitur *Abraſae*. *Litterae Raſae et emendatae*, in Charta ann. 1327. tom. 10. Spicil. Acher. pag. 205. *Raſa veſtis* Clericis interdicitur, vt et *holoſerica, villoſa, damaſcena, et taffetana*, in Synodo Limenſi ann. 1582. tom. 4. Concil. Hiſpan. p. 275. (4) † Radula, hoſtorium, in Ch. an. 1200. (5) † Ramentum. Alex. Iatroſoph.

RATA. (1) Canones Hibern. lib. 31. cap. 20. *Vt foeminae haeredes dent Ratas et ſtipulationes, ne transferatur vera haereditas ad alienos.* Lib. 33. cap. 6. *Omnis venditio tribus confirmetur, id eſt Ratis et ſtipulationibus, et teſtibus, et ſcriptione, in qua fiunt.* Cap. 5. *De modo, qui reddet debitor ſalutem Ratae.* Eſt igitur *Rata* idem quod *ſtipulatio*, contractus. Gloſſ. Lat. MS. Reg. codic. 1013. *Rata, arbitrata, firma, certa.* (2) Tabular. Eccleſ. S. Stephani Diuion. ch. 67. *Inſuper trado et concedo Eccleſiae S. Stephani Diuion. Ratam publicam per ſiluam, per paſcuam de cunctis hominibus, qui ſuper terram S. Petri ſiue S. Stephani manſerint, quatenus deinceps legitime poſſideant, quod ante arripere non audebant.* Forte legend. *Stratam*. (3)

RATA, nude, pro Rata pars, portio cuique contingens. Genealogia Comitum Flandriae apud Marten. tom. 3. Anecd. col. 416. Paſſim occurrit vox *Rata* hac notione nude poſita in veteribus inſtrumentis; ſed Latinis ipſis, ac praeſertim Iuriſconſultis nota haec loquendi formula *pro Rata*, id eſt, pro parte cuique contingente. RATA DE BOSCO, portio *boſci*, ſeu ſiluae, vt videtur, niſi forte legendum ſit *haja*, pro *Rata*. Charta an. circit. 1000. e Chartulario Matiſcon. fol. 116.

RATAPANT, mendoſa vox, V. *Catapanus*.

RATARE, Ratum habere, Gallis *Ratifier*, apud Iuriſconſultos non ſemel.

RATERIVM, imus carcer, Gall. *Cul de baſſe foſſe*. Charta an. 1302. to. 2. Hiſt. Dalphin. pag. 98. col. 2. Occurrit vox Gallica *Ratier* eadem notione apud Paradinum Hiſt. Lugdun. pag. 220.

RATHIMBVRGII, V. ſupra *Rachimburgii*.

RATIADDITIO, perperam pro *Ratihabitio*. Charta ann. 1250. e Chartulario S. Nicaſii Rem.

RATIARIARIVS, pro *Ratiarius*, in veteri inſcriptione apud Gudium CCXXIII, 2. vt *Caligariarius* pro *Caligarius* CCXXV, 4. V. notas p. XII.

RATIARIVS, qui facit *rates*. Lex 30. Dig. de Pignerat. actione.

RATICVLA. (1) RATICVLA et RATICVM, *obolus, as, ſic dictus, quia ſit ſimilis rati, ſcilicet ad inſtar ratis cornutus*. Vgutio. (2) Parua ratis, Ioanni de Ianua; *Petite nef*, in Gloſſis Lat. Gall. Sangerm.

RATIFICARE, ratum habere, quod actum eſt approbare, confirmare, Gall. *Ratifier*, in Charta ann. 1370. ex Archiuo Prioratus S. Iohannis Toloſ. Ord. Melit.

RATIFICATIO, approbatio, confirmatio, Gallis *Ratification*, in Diplomate an. 1352. apud Ludewig. tom. 6. Reliq. MSS. p. 533. *Ratificatio*, in Charta an. 1359. apud Meneſterium Hiſtor. Lugdun. pag. 127. col. 2.

RATIHABERE, pro *Ratum habere*, confirmare. Acta SS. Aurei et Iuſtinae, to. 3. Iunii pag. 76.

RATIHABITIO, confirmatio, non ſemel in Digeſto et apud recentiores. RATIHABITATIO, eodem intellectu, ſed mendoſe, vt puto, in Decreto Gregorii IX. lib. 3. tit. 31. cap. 11. et 12.

RATIHABITORIAE LITERAE, quibus aliquid ratum fit et confirmatur, in Tractatu ann. 1420. apud Rymerum to. 9. pag. 847. col. 2.

RATILLVM, *Villus in tapetis*, in veteri Gloſſario apud Barthium lib. 27. Aduerſ. cap. 12.

RATIO. (1) Ius, cauſa, iudicium. RATIONIS CONSVLES, iudices, in Statutis Genuenſ. lib. 1. cap. 9. vbi fuſius exponitur eorum iuriſdictio. RATIONES EXERCERE, placitare. Charta Lotharii Reg. Franc. ann. 987. apud Mich. Carbonellum in Chronico Hiſpan. fol. 19. IN RATIONES VENIRE, *aduenire, ad rationem venire, eſſe, etc.* Iuri ſtare. Epiſtola Epiſcoporum Franciae ad Ludouicum Regem an. 858. cap. 3. RATIONEM DICERE *in conſpectu Regis*, in Edicto Caroli M. an. 800. apud Baluz. tom. 1. Capitular. col. 332. RATIONES DEDVCERE, in Capitulari de Villis eiuſdem Caroli Magni cap. 16. et 57. AD RATIONEM STARE, Formula 117. ap. Lindenbrog. *In Rationes publicas ante illuſtrem virum ... adſtiti.* MITTERE, vel PONERE AD RATIONEM, eſt ad iudicium quemuis prouocare, citare, ſubmonere. Hinc familiaris loquendi Gallis formula: *Mettre quelqu'un à la Raiſon*. Baldricus lib. 3. Chr. Camerac. cap. 45. IN RATIONE ESSE, quod practici dicunt, *Eſtre en cauſe*, in Capitulari 3. an. 813. c. 42. RATIONEM SEQVI. Gregorius Turon. lib. 9. cap. 33. *In iudicium quoque accedentem coëgimus eum, in quantum potuimus, Rationem ſequi*, i. iudicium. RATIONEM HABERE cum aliquo, Litigare cum aliquo. Vita S. Praeiecti Epiſc. Aruern. IN RATIONEM INTRARE *cum aliquo*, eadem notione. Placitum ann. 878.

878. in Probat. nouae Hiſt. Occitanae tom. I. col. 135. RATIONEM FACERE, ius alicui facere, impertiri, Gall. *Faire raiſon à quelqu'un.* Lex Ripuar. tit. 3. §. 2. *Diſtrictas Rationes facere*, in Epiſtola Stephani PP. ad Pipinum. RATIONES FACERE, alia prorſus notione. Charta Eirici Comitis pro Monaſterio S. Criſpini Sueſſion. to. 3. Annal. Benedict. pag. 687. col. I. *Ipſum manſum tradidi ad noſtras Rationes faciendas, vel ornamenta conſtruenda: vt ipſe ſacerdos die quotidie miniſterium pro ſalute animae meae ad ipſum altare miniſtres.* Vbi *ad noſtras Rationes faciendas* idem fortean eſt, quod *ad ſpiritale commodum*, ſeu *pro remedio animae noſtrae*, vt in Chartis paſſim habetur. RATIONEM PERDERE, cauſa excidere, et a facultate ius ſuum perſequendi. Decreta S. Ladislai Regis Hungar. lib. I. cap. 41. IN RATIONE SVA ESSE, in Lege Salica tit. I. Occupari rebus propriis. Hunc in locum obſeruat Eccardus, haud ſatis ſcio an bene, vocabulum *Ratio* Latinum non eſſe, ſed prodire ex Germanico *Recht*, Ius, legitimum. *De haereditate et de tota illorum ratione ſe tollat*, tit. 63. id eſt, eiuſce parentelae res ac negotia negligat. *Ratio* hic pro Germanico *Reiſs*, Ramus, craſſiuſcule pronunciato, poſitum eſſe aſſerit mox laudatus Eccardus. RATIONE DOMINICA DIFFERRI, Domini rebus occupari. Pactus Legis Salicae tit. 53. §. 4. RATIONES DOMORVM, ius hoſpitii, cum quis aliquo diuertitur. Literae Clementis VII. PP. ann. 1382. quibus regnum Adriae tribuit Ludouico Duci Andegau. apud Acher. tom. 10. Spicil. p. 242. (2) Res, ditio, dominium, bona, facultates. Codex MS. Irminonis Abb. Sangerman. fol. 41. col. 2. *E contra accepit de Ratione S. Germani indominicatum cum caſa et aliis caſticiis ſufficienter, et eccleſiam vnam bene conſtructam.* Charta an. 25. regni Caroli M. apud Stephanot. tom. 3. Antiq. Pictau. pag. 237. *Qualiter cellula, cuius vocabulum eſt Nobiliacus de Ratione S. Hilarii in loco quieto et valde congruo.* Ch. a. 1234. to 7. Spicil. Acher. p. 266. *Donamus vobis Caeciliae ſanctimoniali ad exſtruendum monaſterium monialium, quamdam eccleſiam noſtram deſertam, cum omnibus iuribus, Rationibus, et pertinentiis ſuis*, etc. Alia ann. 1313. tom. 8. eiusd. Spicil. pag. 273. *Caſtrum et terram Maſsegni cum omnibus iuribus, Rationibus hominibus vaſſallis, caſalibus, ſeu ſiue pertinentiis ſuis.* (3) Ratio pro portio rerum ad victum neceſſariarum militibus contingens, aliisue, Gall. *Ration.* Bulla Bonifacii VIII. PP. pro Iacobo II. Rege Aragon. to. 3. Concil. Hiſpan. pag. 536. (4) † Genus, progenies, Gall. *Race.* Lex Salica tit. 63. (5) † BRACHIVM RATIONIS, menſurae ſpecies, f. cubitus rectus. Ch. a. 1192. (6) † Rectitudo apud autores agrarios.

RATIOCINALE, λογικόν. *Ratiocinalia*, λογικά, in Gloſſis Lat. Graec. Aliae Graec. Lat. λογικὸν, *Ratiocinale, Rationale.*

RATIOCINARE, RATIOCINARI, litigare, in iure agere. Vet. Notit. apud Beslium p. 149. DERATIONARE, idem, in Chron. Centul. Hariulfi. DISRATIONARE, in Legg. Edwardi Confeſſ. DIRATIONARE, in Regiam Maieſt. Vide Ratio I.

RATIOCINATOR, aduocatus. in Ind. vet. Canon. to. 3. Concil. Hiſp. V. *Ratio I.* et *Rationator.*

RATIOCINIVM, ratio, computus. Charta Edwardi VI. Regis Angl. ann. 1547. apud Rymer. to. 15. pag. 145. col. 2. *Absque compoto ſeu Ratiocinio nobis reddendo ſeu faciendo.*

RATIONABILE, quod ad aliquem pertinet ſecundum legem et rationem, legitime et iuſte. Charta Henrici Regis Angl. an. 1155. apud D. Bruſſel ad calcem to. 2. de Feudorum vſu pag. IV.

RATIONABILIS. (I) Qui modum non excedit, medio conueniens, idoneus, Gallice *Raiſonnable.* Charta Petri Epiſcopi Meld. an. 1226. pro Eccleſia de Nantholio. (2) Aequus, iuſtus, rectus, Gall. *Raiſonnable.*

Prin-

Priuilegium Alberti Magdeburg. Archiep. an. 1219. apud Ludewig. to. 5. Reliq. MSS. pag. 36. (3) RATIONABILIS MAGISTER. Idem qui ſupra *Magiſter rationalis*, Magiſtratus, qui rationibus Principis ſeu aerario praeerat, in quibusdam regnis. apud Ludewig. tom. 5. Reliq. MSS. pag. 472.

RATIONABILITER, iuſte, cum ratione, *Raiſonnablement*. Synodus Vernenſis ann. 755. c. 23. Vide Voſſium de Vitiis ſerm. lib. 4. c. 35.

RATIONALE, in veteri Teſtamento, erat ſtola Pontificalis, quae et *Logium* dicebatur: *Pannus* ſcilicet *exiguus*, vt ait Eucherius Lugdun. *ex auro, gemmis, coloribusque variis, qui ſuperhumerali contra pectus Pontificis annectebatur.* Subdit Innocentius III. lib. 1. Myſter. Miſſae cap. 11. *Dictum eſt Rationale indicii, quia ibi erat lapis, in cuius ſplendore Deum ſibi eſſe propitium cognoſcebant. Erat autem Rationale quadrangulum duplex de quatuor coloribus, auroque contextum, habens 12. lapides per ordines quatuor, etc.* Fuit etiam RATIONALE veſtis Epiſcoporum nomine Legis, vel ornamentum: ſed cuiusmodi fuerit, hactenus incertum manet. Menardus ad librum Sacramentorum Gregorii M. ait, eſſe *ornamentum quoddam pectorale, ad ſimilitudinem illius, quo vtebantur olim legales Sacerdotes.* Sed haec nihil declarant. Multus eſt Gretzerus in Obſeruat. ad Philippum Eyſtetenſem cap. 16. in diſquirendo, quid ſit Pontificium Rationale nuperum, eoque ferme concedit, vt quidpiam ſine Pallio Archiepiſcopali fuiſſe exiſtimet, cuius vſus aliquot Epiſcopis ab ſummis Pontificibus indultus legitur. Sane Ivo Carnotenſis ſerm. . vbi de Rationali Sacerdotum veteris Legis, quibusdam tantum Epiſcopis, non omnibus conceſſum innuit: *Hic ornatus ſolius erat Pontificis, ſicut et nunc eſt apud eos, quibus eo vti conceſſum eſt, propter differentiam maiorum et minorum Sacerdotum.* Et infra: *Noui quoque Teſtamenti Sacerdotes non omnibus illis vtuntur indumentis, quia nec duabus vtuntur tunicis, nec Rationali, praeter ſolos Pontifices.* Conceſſi peculiari quodam priuilegio ſedibus ipſis, vel perſonis, Rationalis exempla aliquot recitant Scriptores. At omnium Epiſcoporum fuiſſe *Rationale*, videtur innuere Miſſa vetus ex Codice Rotaldi, Abbatis Corbeienſis, de Epiſcopo ſacra facturo die Paſchatis: *Poſtea miniſtretur ea caſula: tandem vero Rationale cohaerens iunctim ſuperhumerali.* Quo ſpectant iſta ex Ivone Carnot. ſerm. 3. *Sunt autem adinuicem concatenata Rationale et humerale, quia cohaerere ſibi inuicem debent ratio et opera.* Mentio eſt praeterea *Rationalis* in Actis Eccleſiae Saltzburgenſis apud Caniſium. Ex quibus ſane nihil aliud fuiſſe videtur *Rationale* iſtud Epiſcopale, quam pallium. Ruinartius in ſua Diſſertatione de Pallio Archiepiſcopali tom. 2. Operum poſthum. Mabillonii pag. 452. duplex Pallium diſtinguit, Romanum ſcilicet et Gallicanum. Pallium hoc Gallicanum idem eſſe cenſet cum Rationali: quod poſt Marlotum tom. 2. Metropolis Rem. lib. 3. deſcribit ibid. pag. 454. ex veteri Catalogo ornamentorum pontificalium Remenſis Eccleſiae, vt ex ea deſcriptione poſſit vnusquisque aduertere, quam proxime accedat Rationale ad Pallium noſtrum.

V.

RATIONALIS. (1) RATIONALES, procuratores Principum (nam et ita interdum appellantur) in prouinciis, qui *Prouinciales reditus* exigebant: καθολικοὶ, in Gloſſ. Gr. Lat. Iulius Firmicus lib. 3. cap. 4. *Faciet Procuratores Regum Rationales.* Lampridius in Seuero: *Procuratores, id eſt, Rationales.* Eiusmodi *Rationalium* mentio eſt in veteribus Inſcriptionibus, in vtroque Codice, apud Ammianum, Lactantium de Mortibus perſecut. num. 12. *Rationales* porro in prouinciis bona caduca et vacantia fiſco vindicabant: vnde huc referenda videtur Lex Wiſigoth. lib. 10. tit. 2. §. 5. *Et ſi forte poſſeſſio eſt, vbi repoſitio alicuius ſubſtantiae ſit, ne per Rationales excuſatio fiat, etc.* RATIONALIS, in Eccleſiis Hiſpaniarum quis dicatur, docet

Synodus Toletana ann. 1365. to. 4. Conc. Hiſpan. p. 80. col. 1. *Praecipit Synodus Miſſarum celebrationem et alia opera pia, quae teſtamentis mandantur, ſaltem intra annum vnum poſt teſtamenti publicationem impleri. Quin etiam Curatis omnibus, et rationum eccleſiaſticarum praefectis, quos Rationales vocamus, iubet, vt ſingulis annis Ordinario . . . exponant quantus Miſſarum nondum celebratarum numerus in ipſorum parochiis ſuperſit.* V. *Capſonerius*, et mox *Rationarius*. RATIONALIS MAGISTER, Regis rationibus, ſeu aerario Praefectus. Priuilegium Petri II. Regis Valentiae pro Eccleſiaſticis, tom. 3. Concil. Hiſpan. pag. 616. col. 2. V. *Magiſter rationalis.* (2) † *Rationales*, Medici, quorum princeps Galenus, ſic Celſo in praef. vocantur, qui *Logici* a Coel. Aur. l. 2. Acut. vulgo *Dogmatici*. Celſo enim *Rationalis ars*, diſciplina medicinae. (3) Alia notione V. in *Ratio.*

RATIONALITAS. Vis et facultas ratiocinandi. Tertullianus lib. de Anima cap. 38.

† RATIONAMENTVM, praeſtatio, quae ex iure debetur, in Chartul. Celſin.

RATIONARE. (1) Placitare, in Capitul. 1. Caroli M. V. *Ratio 1.* (2) Rationes edere, computare. Statuta Vercell. lib. 1. fol. 19. recto. V. infra *Rationator 1.* (3) † Loqui, verba habere, Ital. *Ragionare*, apud Murat. to. 2. Antiq. Ital. med. aeui p. 30.

RATIONARIVS, iuxta vim vocis, idem qui *Ratiocinator* Ciceroni, aliis minus Latinis *Calculator*. Modeſtinus lib. 27. Dig. tit. 1. leg. 15. §. 5. *Rationarii apparitionis armorum magiſtri*, meminit Ammianus lib. 15. et *Rationarii apparitoris*, lib. 18. RATIONARIVS, idem, qui ſupra *Rationalis* in Eccleſiis Hiſpanicis, Oeconomus, († vel potius Eccleſiae portionarius, clericus ſ. ſacerdos, cui aſſignata eſt praebenda portionaria, *Racion* vocata, Hiſp. *Racionero*.) Acta S. Ferdinandi Regis Caſt. tom. 7. Maii p. 370.

RATIONATOR. (1) Ratiocinator, Rationibus praefectus. Statuta criminalia Riperiae fol. 13. vo. c. 4. V. *Rationare 2.* (2) Aduocatus, i. q. *Ratiocinator*, in Conc. Burdigal. an. 1079. V. *Ratio 1.* et *Rationare.*

† RATIONATVS, RACTIONATVS, computatus, in Ch. a. 845. V. *Rationare 2.*

† RATIONERIVS, rationibus praefectus, Ital. *Ragioniere*, cuius officium RATIONERIATVS. Stat. art. Florent. V. *Rationator.*

† RATIONISTA, idem, in Stat. Caſimiri III. Reg. Polon.

RATISCVNT, adaeſtimauerunt, in Gloſſis Iſid. Legendum, vt in Excerptis: *Rati ſunt*, *aeſtimauerunt.*

RATISOS, *ταρσὸς*, in Gloſſis Lat. Gr. Vulcanius caſtigat, *Ratis*, ὁ *ταρσός*. In Gloſſis Graec. Lat. habetur, *ταρσὸς τοῦ ποδὸς*, *Planta*, *Ratiſos.*

† RATITVDO, firmitudo, ſoliditas, in Conſuet. Norman.

RATO, mus maior, Gall. *Rat.* Vide *Ratus 1.*

RATOR, *Iudex. Rata*, *arbitrata*, *firma*, *certa.* Gloſſ. Lat. MS. Reg. Cod. 1013. Ita etiam Gloſſ. Iſid.

† RATORNARE, reficere, reſtituere, Gall. *Ratourner*. Ch. Mſ. a. 1274.

† RATTARE, delere, obliterare, Gall. *Raturer*, ol. *Rater*. Stat. eccl. Tull. V. *Radiare.*

RATTVS. (1) Gallis *Rat*, V. mox *Ratus 1.* (2) † *Pondera ſint rata, ſicut ſunt in villa Condomii*, in Libert. Florenc. a. 1339. i. e. eiusdem ſint conditionis ac pondera Condomii. V. *Rata 3.*

RATVLA, ſilueſter. Giraldus in Topogr. Hibern. diſt. 1. cap. 10. *Ratulae vero raucae et clamoſae innumerae.* Sed videtur legendum *Ranulae.*

RATVM, deliberatum, conſtitutum, Latinis; hinc *Literae de Rato*, in Chronico Andrenſi tom. 9. Spicil. Acher. p. 568. dicuntur illae, in quibus id continetur, quod deliberatum fuit et conſtitutum. V. in *Litera 2.*

RATVRVS, Mus maior. V. *Ratus 1.*

RA

RATVS. (1) RATTVS, *Mus maior*, Gall. *Rat*, Germ. Ratte, Ratze, apud Siluestrum Giraldum in Topogr. Hibern. diſt. 2. cap. 32. RATVRVS, in Gloſſ. Aelfrici, *Raez, id eſt Mus.* RATO, eadem notione. Henric. de Knyghton. ann. 1381. (2) RATVS pro *Raptus*, Vide *Raptus*.

RAVA, genus coloris, V. *Rauus*.

RAVACAVLVS, pro *Rapocaulis*, Caulis ſpecies, quae Gall. *Choux rave*, Germ. Kohlrübe, in Capitulari de villis c. 70.

RAVALE, deſtructio, ſubuerſio, qua decreto Iudicis ob admiſſum crimen deprimitur, ſeu complanatur aedificium, a Gallico *Ravaler*, Deprimere. Priuilegium Iohannis de Caſtellione Comitis Bleſenſis an. 1265. pro Monaſterio S. Iohannis in Valleja Carnot. e Schedis D. Lancelot.

RAVALLIS, morbi genus, apud Lambert. Nerden in Tract. Mſ. de Variolis: *Eſt etiam quaedam ſpecies (variolarum) quae a quibusdam ravallis nominatur, et a quibusdam paſſicus, et a quibusdam blateae.*

RAVANNA. Tabularium Foſſatenſe: *Hi ſunt, qui debent annuatim ſaccos ad reponendum Rauannas et les haurons bladi in grangia dictae Abbatiae.* Per *Rauannas* intelligo ventilationes, ſeu eiectiones e frumento ventilato, voce a vannus deducta; et pro *haurons* corrigo *hautons*. V. *Halto* et *Hauto*.

RAVBA, RAVPA. (1) Exuuiae, ſpolium, furtum, vel praedatio cuiusuis ſupellectilis, Germanis *Raub*. Lex Alemann. tit. 49. *Quidquid ſuper eum cum Rauba vel arma tulit, omnia ſicut furtiua componat.* Leges Rotharis Regis Longob. tit. 5. *Si ſpolia ex ipſo mortuo tulerit, id eſt, pro Raub componat ſol. 80.* Formulae Parenſales cap. 26. *Contigit, quod cellarium, vel ſpicarium veſtrum infregi, et exinde annonam, vel aliam Raupam in ſolidos tantos furaui.* Hinc eadem vox pro furto in Charta Petri Regis Aragonum ann. 1302. apud Guichenonum in Centur. 2. Bibliothec. Sebuſianae cap. 70. *Prudentiae veſtrae recepimus literas, . . . continentes rapinas, Raubas, violentias, aliaque damna irrogata, etc.* Vide Formulas Andegauenſes. c. 29. (2) Veſtis, Gallis *Robe*. De tunica virili. Acta S. Yvonis MSS. *Apparatu Raubarum Perſicarum, . . . depoſito, vilem habitum ſumſit.* De muliebri veſtimento in Statutis Genuae lib. 3. cap. 5. *Poſſit uxor viro mortuo habere de bonis viri Raubam nigram, etc.* V. *Roba*. RAVBA, quoduis tegmen, vt exponunt viri docti. Proceſſus de B. Petro Luxemburg. tom. 1. Iulii pag. 590. *Nec poterat pati, nec ſuſtinere, quod Rauba eſſet ſuper dictam tibiam.* RAVBA, ſupellex quaeuis, vt *Roba* ſuo loco. Statuta Maſſil. lib. 3. cap. 28. *Decernimus obſeruandum, quod quilibet autoritate ſua poſſit claudere portas domus ſuae ſuo inquilino, omniaque ibi inuecta et illata a dicto inquilino, ſi voluerit, ſibi obligata retinere pro mercede dictae domus ab illo inquilino ſine conuenta . . . . Similiter liceat illi retinere Raubam ibi illatam quando forſitan inde recedet, vel exibit, aut recedere volet dictus inquilinus.* RAVBA LECTI, quiuis lecti ornatus, inſtructus, vt ſtragulum, linteum etc. Conſtitutiones Frederici Regis Siciliae cap. 58. RAVBAE AESTIVALES, vel *Hyemales*, veſtes, quibus Dalphini proceres ac familiares ſuos donabant aeſtate vel hyeme. De his fuſius agitur in Ordinatione Humberti II. tom. 2. Hiſtor. Dalphin. pag. 315. V. *Roba*. RAVBAE PAPALES. De iis *raubis* eſſe dicuntur Papae miniſtri, et familiares, quod alias ſuis familiaribus Principes *raubas* diſtribuerent certis anni feſtiuitatibus, vt infra dicitur in *Roba*. Fragmentum libri, cui titulus: *Memorabilia Humberti Pilati*, to. 2. Hiſt. Dalphin. pag. 622. RAVBAE SCVTIFERORVM, de quibus eſſe dicebantur Scutiferi, qui *Raubas* accipere ſolebant ab iis, quorum erant Scutiferi. Teſtamentum Guidonis Cardinalis de Bolonia an. 1372. apud Baluzium tom. 2. Hiſt. Aruern. pag. 182. AD RAVBAS *ſui corporis aliquem tenere*, Alicui *raubas*, vt miniſtro vel familiari di-

ſtribuere, vt videtur. Pactum ann. 1306. to. 2. Hiſt. Dalphin. pag. 125. col. 2.

RAVBARE, furari, praedari, Germ. rauben, quod ipſum ex Latino *Rapere*, inquit Voſſius lib. 2. de Vitiis ſerm. cap. 25. *Dérober* Gallis. Pactus Legis Salicae cap. 20. §. 10. cap. 34. §. 3. *Si quis in via alterum adſalierit, et eum Raubauerit, etc.* Vide *Rauba* 1.

RAVBARIA, furtum, in Conuentionibus inter Carolum I. Comitem Prouinciae, et Arelatenſes an. 1251. art. 22. in Statutis Venetorum ann. 1242. lib. 5. cap. 17. *Raubaria* et *depraedatio*, in Statutis Criminalibus Saonae, in quibus integrum caput 20. eſt *de Raubaria et depredatione reſtituenda et punienda.* In corpore capitis indiſcriminatim ſcribitur *Raubaria* vel *Robaria*. V. *Rauba* 1.

RAVCARE, balbutire, balbum eſſe, aut blaeſum. Gloſſae Lat. Graec. *Rauco*, τραυλίζω. Aliae Graec. Lat. τραυλίζω, *Baluucio*, (Balbutio) *Rauco*. V. *Rancare*.

RAVCARI, Raucum eſſe. Gloſſae Lat. Graec. et Graec. Lat. *Raucor*, *Raucus ſum*, Βραγχιῶ. Vide infra *Raucire*.

RAVCEDO, *amputatio vocis*, Iſidoro lib. 4. Orig. c. 7. *vel impuritas*, vt addit Ioh. de Ianua.

RAVCIDVS, RAVCIDVLVS, *aliquantulum Raucus, qui etiam Rauculus dicitur*, eidem de Ianua. *Raucidulus* occurrit apud S. Hieronym. lib. 1. Epiſt. 16.

RAVCILIO. Chartula plenariae ſecuritatis ſub Iuſtiniano, apud Briſſonium lib. 6. Formul. *Falce miſſuria valente ſiliqua aurea vna, cupo vno, Raucilione vno, orcas olearias valentes ſiliqua vna ſemis argenteas, etc.* An legendum *Baucilione?* V. *Baucalis* in *Bauca* 1.

RAVCIRE, *eſſe vel fieri raucum*, Iohanni de Ianua. Gloſſae Gr. Lat. Βραγχιάζω, *Irraucio*, *Raucio*. Aliae Lat. Graec. *Raucio* βραγχιάζω. Huius meminit Priſcianus lib. 10. ſub finem, vbi illud refert Lucilii.

Rauſuro tragicus, qui carmina
perdit Oreſte.

V. *Raucari*.

RAVCISONVS, Raucus. *Raucisonae tubae*, in Actis SS. Maii to. 5. in de vener. Ezone. Vox nota Lucretio et Catullo.

RAVCITARE, Raucam vocem ed-re. *Vocibus Raucitans dentibusque contendens*, in Actis S. Winebaut Abb. to. 1. Aprilis pag. 575.

† RAVCITVDO, raucitas, to. 9. Co[illegible] Hiſt. Franc. p. 310.

† RAVDERIVS, RODERIVS, ioculator, cauillator, a Gall. *Rauder*, [illegible] [illegible]. Inuent. a. 1491.

RAVDVM, ἀνέργαστον, in Gloſſis Lat. Graec. et Graec. Lat. Infra: *Raudus*, βῶλος, χῶμα, καὶ χαλκὸς ἀνέργαστος, καὶ γῆς σωρός. Feſtus habet: *Rodus vel Raudus ſignificat rem rudem et imperfectam; nam ſaxum quoque Raudus appellant Poetae, vt Attius, etc.* Notum eſt *Rudus* hac ſignificatione.

RAVE, *id eſt noxium*. Papias.

RAVERE, RAVESCERE. Vide *Rauus*.

RAVETA, Napi ſemen, vnde oleum exprimitur, Gallis *Navette*, Normannis *Nabette*. Charta ann. 1406. e Tabulario S. Vandregeſili to. 1. pag. 238. V. *Rauitia*.

RAVIARE. (1) Iohanni de Ianua, *Raucum eſſe, vel fieri*; vnde *Rauiatus, raucus, et Rauiatio, raucitas*. Plauto dicitur *Rauire*, ad *rauim* vſque clamare. Hinc in Gloſſis Iſidori: *Rauit, rauie loquitur, vel rauce*, vt emendandum cenſet Voſſius de Vitiis ſermonis lib. 4. cap. 19. ſed a *Rauis* fingi potuit *Rauie*, vt *Rauis* vox apud Feſtum. (2) Pro *Rabiare*, vt *Rauioſus*, pro *Rabioſus*. Gloſſae Lat. Graec. *Rauio*, λυσσῶ, *Rauioſus*, λυσσώδης. Aliae Gr. Lat. λυσσῶ, *Rauio, furio*. λυσσώδης, *Rauioſus rabidus, rabioſus*. V. *Rabiare*.

† RAVIDVS, ſubniger, to. 6. Maii p. 331.

† RAVINALE, ager *rauinellis* ſ. napis conſitus, in Stat. Taurin. ann. 1360. V. *Rabina*.

RAVISELLVS, V. infra *Rauus*.

RAV-

AVITIA, naporum patina vel folia, ab Italico *Raviccie*, quod idem ſignificat. Chronicon Bermogenſe ad an. 1393. apud Murator. tom. 16. col. 873. V. *Raueta*.

VLHENVS, equus, idem qui infra *Runcinus*. Inuentarium ann. 1380. ex Archiuo S. Victoris Maſſil.

AVNATVS, congeſtus, coagmentatus, ab Italico *Raunare*, cogere, congregare. Ioh. de Bazano in Chronico Mutin. apud Murator. tom. 15. col. 574.

IVNCIONARE, pecuniam per vim extorquere, Gall. *Rançonner*. Literae Ricardi II. Reg. Angl. an. 1377. apud Rymer. to. 7. pag. 164. col. 1.

IVOLA, Rabula, clamoſus. Warnerius MS. in Caprum Scottum Poetam.

IVPA, veſtis, ſupellex, etc. Vide *Rauba* 2.

AVSATOR, Raptor, a *Rauſus*, de quo mox. Synodus Compoſtell. an. 1114. can. 19. inter Concil. Hiſpan. to. 3. pag. 324.

IVSCIRE, Rauire, ad rauim vſque clamare. Radulfus Cadom. in Geſtis Tancredi apud Marten. to. 3. Anecdot. col. 205. V. *Raucire*.

IVSEA, arundo, ex Gallico *Roſeau*. Appendix ad Vitam S. Wlphranni Epiſcopi Senonenſis, ſcriptam a Iona Monacho Fontanellenſi, num. 3. *Remanſeruntque . . . in medio locorum paluſtrium, quae plena erant longiſſimis Rauſeis virgultis*. Voſſius vocem hanc a Germanica *Raus* acceſſit, pro qua Belgae *Riis* dicunt, quae ſarmenta, ſiue ſurculos denotat, (lib. 2. de Vitiis ſermonis, cap. 16. vbi non legit ſubſtantiue *Rauſea*, ſed adiectiue *Rauſeum, ſarmentitium*, ſcilicet *virgultum*, ſicque legendum eſt.)

VSELLVS, Occitanis Panis exiguus et oblongus. Vetus Ceremoniale MS. B. M. Deauratae.

VSTA PORCI, perna, Gall. *Jambon*, († vel potius fruſtum carnis aſſatum, a Gall. *Rauſtir*, torrere. V. *Roſtum*.) Vetus Ceremoniale MS. B. M. Deauratae.

RAVSVS, Raptus. Concilium Coyacenſe ann. 1050. cap. 8. *Mandamus, vt in Legione et in ſuis terminis, et in Gallecia, et in Aſturiis, et in Portugale tale ſit iudicium ſemper, quale eſt conſtitutum in decretis Adelfonſi Regis pro homicidio, Rauſo, pro saione, aut pro omnibus calumniis ſuis.* Hinc patet, quid ſignificet vox *Roſſis* vel *Roſſe*, quae legitur in Diplomate Adephonſi Regis Hiſpan. ann. 1094. apud Marten. tom. 1. Collect. Ampliſſ. col. 548. *Taliter vt non . . . in iſtas hereditates merino, neque ſaione, neque pro Roſſe, neque pro omecedio, etc.* Reſtituerem *Rauſo*, niſi etiam *Roſſe* praeferret Scheda Domni le Fournier ad nos miſſa. Sed vt vt eſt de lectione, dubia non eſt ſignificatio.

RAVVLVS, Aliquantulum *rauus* ſeu raucus, apud Sidonium lib. 9. Epiſt. 13. V. *Rauus*.

RAVVM, ἀποκεκομμένον, in Gloſſis Lat. Graec. Aliae Graec. Lat. ἀποκεκομμένον, *Rauum, abſciſſum*. A *Rauus*, raucus, *Rauum* hoc eſſe videtur, quod in iiſdem Gloſſis legatur *Rauis*, κόρυζα, φωνῆς ἀποκοπή, vocis amputatio.

RAVVS. (1) Καρπὸς, in Gloſſis Latino-Graec. In aliis Graec. Lat. καρπὸς, *Fructus*, *Frumentum*, *Rauus*, *Frugis*. Apud Feſtum ex Verrio *flaua frumenta*, *Raua* explicantur. Hinc, vt videtur, *Rauus*, pro frumentum, Gallicis Gloſſatoribus. (2) RAVVS, *a rapere, Rapax vel fului coloris; vnde inuenitur, Lupa Raua: et in vtraque ſignificatione conuenienter dicitur, Lupa Raua, nam rapix eſt et fului coloris: vnde Raulus, Rauiſellus, ambo dimin. Dicitur Raua, rauae, talis color vel rapacitas, et Raueo, es, eſſe vel fieri Rauum; vnde Raueſco, inchoat. ſecundum Hugutionem et Papiam: et Raua dicitur niger color mixtus fuluo.* Ita Iohannes de Ianua. Nota Latinis vox *Rauus* pro colore *inter flauum et caeſium*, vt habet Feſtus; at *Rauus*, pro rapax, praeter noſtrum de Ianua, qui dixerit, noui neminem.

† RAVXONNAE CVSTOS, famulus a ſupellectili veſtiaria, in Teſtam. a. 1481. V. *Raubillarius*.

† RAXA, adeps, in Stat. nou. Cuman: RAXIÑA, in Gloſſ. Prou. Lat.

RAXIVM, panni ſpecies, Italis *Raſo*. Ceremoniale Ambroſianum. V. *Raſum*.

RAXOLLIA, morbi genus, V. *Roſillia*.

RAXONERIVS, Aduocatus. Statuta Vercell. lib. 7. fol. 175. vo. V. *Ratio*.

† RAXVS, menſura pannorum, in Stat. Taurin.

RAYDA, incurſio militaris, ſeu vt hic ſumitur, clamor excitans ad iniiciendas manus in aliquem. Sententia lata an. 1334. tom. 2. Hiſt. Dalphin. pag. 258. col. 2.

RAYE. Charta an. 3. Henrici VI. apud Madox Formul. Anglic. pag. 145. *Ricardus habebit de praefato Willelmo Skrene et haeredibus ſuis quolibet anno, durante termino praedicto, pannum ſtragulatum continentem* XX. *Rayes, et vnam virgam et dimidiam panni coloris.* Anglis *Ray cloth* pannus eſt rudis, nondum tinctus, vt et Saxonibus *Ray* lana natiui coloris; hic autem ſpecies eſt menſurae, cuius veram longitudinem ignoramus.

RAYMATVS, Coactus ad probandum ius ſuum, V. in *Adramire*.

† RAYSA, iter, expeditio militaris, a Germ. Reiſe, ap. Pez. to. 6. Anecd. part. 3. p. 65. V. *Reiſa 1*.

RAZ, pannus ſericus ſpiſſior et raſus, Ital. *Raſo*, Gall. *Satin*. Acta B. Ferdinandi Infantis Luſitaniae, tom. 1. pag. 563. *Vnum frontale de Raz.*

RAZA. (1) Idem quod *Raz*, vt videtur. Chronicon Taruiſinum apud Murator. tom. 19. col. 803. *Qua quidem cum antenna lignea totam id diuerſorium ſuſtentabatur, zalois de Raza, et mirabilibus tapetis ſtratum, et parietibus obſitum aureis, variis cum picturis laboratis cum gemmis, margaritisque et pretioſis lapidibus inſiguitis.* (2) † Foſſa, canalis, alueus, Gall. *Raze*, Germ. ol. Rieß. Ch. an. 1448.

RAZELLVS, Ratis, Gall. *Radeau*. Fundatio Monaſterii Saletarum an. 1299. tom. 2. Hiſt. Dalphin. pag. 91. col. 2. V. *Radellus*, et *Raſellus*.

RAZOIRA, idem quod ſupra *Raſoria*, Radius, quo raduntur menſurae frumentariae, Gall. *Racloire*. Statuta Maſſil. lib. 3. c. 14. §. 2.

† RAZUNEMENTVM, praeſtatio quae ex iure debetur, vnde RAZONARE, illam exigere. Chartul. Celſin. V. *Rationamentum*.

† RAZVS, menſura annonaria, in Ch. an. 1472. V. *Raſum*.

RAZZA, vox Italica, Genus, Gall. *Race*. Chronicon Taruiſinum to. 19. Muratorii col. 821.

† REABBATARE, V. *Realbatare*.

REACCAPITVM. Vide ſupra *Accapitare*, et infra *Retroaccapitum*.

REACCIPERE, Recipere. Chronicon Angl. Thomae Otterbourne p. 261.

REACCROPVM, Struis frumentariae ſeu annonariae ſummitas: a Saxon. *Hreac*, *i. ſtrues*, et *Crop*, *ſummitas*. Ita in cod. Regio Legum MS. apud Spelmannum.

READIORNARE, in ius iterum vocare. Conſuetudines Furnenſes ann. 1240. ex Archiuo Capituli S. Audomari. V. *Adiornare 1*.

READIVSTARE *menſuras*, *pondera*, iterum iuſta facere, ne maiora iuſto vel minora iterum ad exemplar exigere. Charta pro Burgenſibus Sacri ci Dioeceſis Autiſſiod. an. 1236. V. *Adiuſtare* et *Aiuſtare*.

† READSIGNVM, luſtratio, recenſio, READSIGNARE, recenſere. Stat. ant. Florent. V. *Raſignum*.

READVISVS, qui de re aliqua iterum conſuluit, deliberauit, ex Gallico *Avis*, Conſilium, et iterationis particula *Re*. Ch. ann. 1485. apud Gothofredum in Obſeruationibus ad Hiſt. Caroli VIII. p. 497.

READVNARE, iterato coniungere, reconciliare. Synodus Piſtenſis cap. 4.

READVNATIO, iterata coniunctio. Tertulliano de Reſurr. carnis cap. 30.

REAEDIFICAMEN, reparatio in aedificiis, nouorum etiam aedificiorum

rum exſtructio. Teſtamentum S. Gennadii Epiſc. Aſturic. to. 3. Concil. Hiſpan. pag. 173. col. 1.

REAESTIMARE, iterum aeſtimare, rei pretium denuo ſtatuere. Correctiones Statutorum Cadubrii cap. 131.

REAFORESTARE, Foreſtam, ſeu ſiluam, vaſtatam et in noualia conuerſam iterum ad foreſtam redigere. V. in *Foreſta*.

REAGERE, et REACTIO, in ſcholis Philoſophorum non damnat Voſſius lib. 4. de Vitiis ſerm. cap. 20. eſt enim, inquit, vox idonea rei quam ſignant. Alias mauult viciſſim agere, reſiſtere agenti in ſe.

REAGGRAVARE, vox fori eccleſiaſtici, Gall. *Reaggraver*, Cenſuras, vel poenas eccleſiaſticas augere. Hinc

REAGGRAVATIO, Gallis *Reaggrave*, quibusdam *Reaggravation*, Vltima monitio ſeu excommunicationis denuntiatio, ſententia, in Statutis Eccleſiae Aeduenſis apud Marten. tom. 4. Anecd. col. 476. et alibi

REAGGRAVATVS, is, in quem Reaggrauatio lata eſt, in aliis eiusdem Eccleſiae Statutis anno 1468. apud eumd. Marten. laudato to. col. 516. in Statutis Bertrandi de Turre Epiſc. Tull. ann. 1359. apud Baluzium tom. 2. Hiſtor. Aruern. pag. 862. et alibi.

REALBATARE, mendoſe pro *Reabbatare*, a Gall. *Rabattre*, minuere, in Ch. a. 1281.

REALENCVM, Regale, ex Hiſpan. *Realengo*. Obſeruantiae Regni Aragon. lib. 9. tit. de Salua Infantionum §. 3.

REALES, ſecta Philoſophorum, qui in *rebus*, non in vocibus, veram poſitam eſſe Philoſophiam aſſerebant. V. *Nominales*.

REALICANA ANTIQVA, ſcripturae ſpecies. V. in voce *Scriptura*.

REALITAS, res, fundus, in Ch. a. 1120.

REALITER, reipſa, reapſe, reuera, merito, iure. Iohannes Maior Scotus de Geſtis Scotorum lib. 4. cap. 7. Paſſim occurrit apud Philoſophos, vt et vox *Realis*, pro Re ipſa exiſtens; ſed id notum eſt omnibus.

REALPINARE, Alpes rurſum pertranſire, in Oratione Legatorum Regis Franciae ad Pium II. PP. in Concilio Mantuano. V. infra *Transalpinare*.

REAMBASSIATOR, Legatus ad eum, qui prius legatum miſerat. Chronicon Dominici de Grauina apud Murator. tom. 12. col. 648. V. *Ambaſciare*.

† REANA, riuulus, Germ. Rhein, in Stat. Taurin.

† REANCIO, pretium redemtionis, Gall. *Rançon*. REANCIONARE, redimere. Lit. remiſſ. ann. 1358. V. *Ranſo*.

REAPORTARE, REAPPORTARE, referre, recenſere, narrare, Gall. *Rapporter*. Conuentio an. 1298. to. 1. Chartularii S. Vandregiſili pag. 1186.

† REAPORTVS, rei geſtae relatio ſcripto mandata, Gall. *Rapport*. Comput. a. 1373.

REAPPREHENSORIAE LITERAE, V. *Recaptiuare*.

REAPROPRIARE, in iure Hungarico, Vendicare, rem ſibi propriam facere. Sambucus.

REAPTARE, reficere, reparare. Vita B. Auguſtini Nouelli, tom. 4. Maii pag. 621. Rurſum occurrit fol. 20. vo.

† REASIGNATIO, recenſio, oſtenſio, in Stat. ant. Florent. V. *Readſignum*.

REASSIGNARE, retribuere, aſſignare id, vnde quis redditum aſſignatum, quem dimittit, recuperet. Charta Capituli S. Timothei Rem. ann. 1254. ex Archiuo S. Nicaſii eiusd. vrbis. Bis occurrit vox *Reaſſignatio* eadem notione in hac Charta.

REASSVMERE, reſumere, in poſſeſſionem redire. Charta an. 14. Henrici VII. Angl. Regis apud Madox Formul. Angl. p. 129. Vox nota Plinio atque etiamnum Italis in vſu.

REATVS. (1) Lineis diſtinctus, Gall. *Rayé*. Statuta Eccleſiae Anic. a Clemente IV. PP. condita ann. 1267. apud

apud Marten. tom. 2. Anecdot. col. 485. num. LIV. (2) Crimen, Chriſtianis ſcriptoribus atque recentioribus Iuriſconſultis. Hos caſtigat Budaeus, applaudente Voſſio lib. 1. de Vitiis ſermonis cap. 32. vbi *Reatum* exponit per obligationem ad poenam, vt inter *crimen* et *poenam* medius ſit *Reatus*. Antiquis proprie habitus erat atque conditio reorum ſiue accuſatorum, vt recte dicitur lib. 2. ſelectarum de Lingua Latina Obſeruationum in hac voce. REATVVM REDEMPTIONES, mulctae pecuniariae, *Compoſitiones*. Ordericus Vitalis lib. 4. p. 523. V. *Redimere*.

REAVRARE, iterum inaurare, Gallis *Redorer*. Computus MS. ann. 1239.

REAVTENTICARE, denuo confirmare. Charta Odonis Epiſc. Camerac. ann. 1112. e Tabulario Corbeienſi. V. *Authenticare* et *Authenticus*.

REAVTVMPNVS. Chartularium Eccleſiae Ambianenſis fol. 10. *Nullus alius in granea praedicta habet aliquid iuris praeter Canonicos, excepto quod Maior habet Reautumpnum*. Idem eſt, quod infra *Rabalto*.

REBA, V. *Repa*.

REBALCA, ſeu potius *Rebalta*, Italis *Ribalta*, Tolleno, apud Petrum de Creſcentiis lib. 10. de Agricult. c. 33. veteri interpreti Gallico, *Rebalche*.

REBALDI, calones caſtrenſes, homines in caſtris viliſſimi. Chronicon Parmenſe ad ann. 1247. apud Murator. to. 9. col. 771. V. *Ribaldi*.

REBAND, vitta, taenia, Gall. *Ruban*, Angl. *Riband*, vel *Ribbon*. Monaſticon Angl. tom. 3. pag. 109. *Vna mitra fricata cum argento et Reband*. Vide *Riband* et mox *Rebonus*.

† REBANNVM, ſubmonitio ad exercitum, Gall. ol. *Riereban*. Ch. ann. 1475. V. *Retrobannus*.

REBANVS, idem quod mox *Reband*. Inuentarium ann. 1379. ex Schedis D. Lancelot.

REBAPTIZANTES, ſeu, vt Graecizantes enunciant, Anabaptiſtae, Haeretici ſub initia ſaeculi XVI. primum auditi, ex eo quod paruulorum baptiſma reſpuant, eoſque, cum ad provectiorem aetatem peruenerint, iterum baptizent, ſic appellati. De iis paſſim agunt Scriptores. Alij fuerunt in Eccleſia *Rebaptizantes*, qui haereticos ad catholicam fidem reuertentes, alii qui Catholicos ipſos ad haereticam prauitatem tranſeuntes, nouo baptiſmate tingendos eſſe perperam opinabantur. Noſtri non eſt inſtituti de iis omnibus ſermonem habere: hoc vnum obſeruabimus, *Rebaptizare* verbum ita Catholicis omnibus ſemper odioſum fuiſſe, vt illud reiicerent vel ipſi *Rebaptizantes*. *Nos autem*, inquiebat S. Cyprianus Epiſt. 71. ad Quintum, *dicimus eos, qui inde* (ab haereſi) *veniunt, non Rebaptizari apud nos, ſed baptizari*. Et epiſt. 73. ad Iubaianum: *Invidia quadam quaſi Rebaptizandi, baptizare poſt hoſtes Dei nefas ducitur*.

† REBATVM, deductio de pretio, Gall. *Rabais*. Ch. Mſ. a. 1340.

REBBARDVS, Wallonice ſeu Belgice *Rewart*, Magiſtratui Praepoſitus in muneribus quibuſdam exterioribus, vt ſunt diſciplina ciuilis, cura viarum atque publicorum aedificiorum, etc. Differt a *Maiori*, qui proprie primus eſt inter *Scabinos*, quos ſpectant iudicia litium, denariorum publicorum diſpenſatio, etc. Literae Iohannis Regis Fr. ann. 1355. apud D. Secouſſe tom. 4. Ordinat. pag. 321. *Rebbardus, Scabini, Burgenſes et Communitas dicte ville de S. clinio, etc.* V. ibi notam *e*.

REBECA, fidicula, barbitus, a veteri Gallico *Rebec*. V. locum in *Baudoſa*.

REBELLARE, pro *Bellare*, Pugnare, praelium inire, vel rurſum bellare. Io. de Ianua: *Rebellio, i. repulſio, vel reſiſtentia: et poſt factam pacem ad bellum reuerſio, belli iteratio*. REBELLARE SE, vt apud Liuium nudum Rebellare, Gall. *Se rebeller*, Rebellionem facere. Iacobi Auriae Annales Genuenſ. ad a. 1282. to. 6. Muratorii col. 576.

REBELLIO, rebellis, ἀποστάτης, in Gloſſ. Lat. Gr. Alibi: ἀντάρτης,

Re-

Rebellio. Marcellinus Comes: *Pliuta comes, idemque Rebellio, etc.* Regula S. Benedicti c. 62. *Quod ſi aliter praeſumſerit, non ſacerdos, ſed Rebellio iudicetur.*

REBELLIOSE, per rebellionem, rebellium more. Charta an. 1359. apud Rymer. to. 15. p. 558. col. 2.

REBELLIS, hoſtis. Litterae Iohannis Franc. Regis an. 1352. apud D. Secouſſe to. 4. Ordinat. Reg. p. 116. *Quod anteceſſores noſtri Francorum Reges, auxilio praeſtante diuino, et fidelibus miniſtris eiusdem militie manus ſuas ſinceriter et vnanimiter prebentibus adiutrices, in quoscumque Rebelles ſuos manus voluerunt mittere, victoriam reportarunt.* Gaſpar Barthius in Gloſſario ex Baldrici Hiſt. Palaeſt. *Rebellis, pugnax, belliger.* Baluzius in ſuis notis ad Capitularia to. 2. col. 1114. emendat Sirmondum, qui *Rebellis* legit tit. 35. c. 8. Capitul. Caroli Calui, vbi legendum eſt *Rationalis.*

REBELLISSARE, V. mox *Rebellizare.*

† REBELLITAS. (1) Rebellio, in Ch. Mſ. a. 1240. (2) Seruitii feudalis denegatio, in Pact. a. 1228.

REBELLIZARE, idem quod *Rebellare.* Apparatus bellicus Caroli VIII. Regis Franc. in Italiam, apud Marten. to. 2. Itin. p. 390. Voſſius l. 4. de vitiis ſermonis c. 20. mauult *Rebelliſſare*, quod ad inſtar *Patriſſare*, patrem imitari, fictum fuerit pro obloqui et opponere ſe, vt ſolent rebelles.

REBELLOSVS, idem qui *Rebellis.* Vita S. Samſonis Dolenſis.

REBELLVM, rebellio, V. *Rebellium.*

REBELLVS, ſeu *Rebelli*, pro *Rebelles*, in Codice MS. Guelferb. ſcribi annotat Eccardus in ſuis ad Pactum legis Salicae obſeruationibus p. 179. eodem modo, quo Italicum *Rebello*, et Gallicum *Rebelle* formata ſunt.

REBETERE, V. infra *Reuidare.*

REBIA, rapa, napus, aut legumen huiusmodi. Statuta Vercell. l. 5. fol. 126. vo.

REBIBERE, pluries bibere, Gallis *Reboire.* Medicina Salernit. edit. 1622. p. 190. Vtitur Theodorus Priſcian. de Diaeta c. 15.

REBILE, Οἰητὸν, in Gloſſis Lat. Gr. et Graec. Lat. Quod reri ſeu opinari poſſis.

REBINARE, terram altera et repetita aratione proſciſſam tertia rurſum proſcindere, Gall. *Biner, ou binoter de la ſeconde fois la terre.* Charta Guillelmi Epiſc. London. in Hiſt. Abbatiae S. Audoeni Rotomag. p. 484. Fleta lib. 2. c. 73. §. 2. 10. 13. - - *carucariis inhibeatur Rebinnura.* c. 76. §. 84.

REBIRE, REBITARE, V. *Reuidare.*

REBLANDIMENTVM, blanda domini compellatio, Gall. *Reblandiſſement.* Manumiſſio MS. an. 1217.

† REBLANDIRE, dicitur de eo, qui vt in gratiam redeat, blanditur, t. 9. Collect. Hiſt. Franc. p. 74.

REBOARE, remugire proprie, vnde ad alia, quae quouis modo reſonant, paſſim transfertur. *Reboant ſiluae*, apud Virgilium l. 3. Georg. *Ad ſimilitudinem caeleſtis tonitrui amen Reboat*, apud S. Hieronymum in Praefat. Commentarii 2. ad Ep. ad Galatas.

REBOILLIO, V. *Roboillio.*

REBOTARE, denuo obturare, quod apertum eſt aut fiſſum iterum obſtruere, Gall. *Reboucher.* Statuta Cadubrii l. 2. c. 67.

REBOVTZ, f. robur, quercus. Reparationes factae in Seneſcallia Carcaſſon. ann. 1435. e MS. D. Lancelot: *Pro faciendo et ponendo in dicto molendino vnum belſague et de bona Reboutz, duos pignos aſſeratos, etc.*

REBRACHIATORIVM, REBRACHIATVS. Vgutio: *Reticulae ſunt quaſi ſuccinctoria, vel redimicula, vel proprie Rebrachiatoria appellare poſſumus.* Reſpexit ad locum Caſſiani de habitu Monach. lib. 1. c. 6. Quidam putant *rebrachiatorium* Monachorum Aegyptiorum idem fuiſſe quod *ſcapulare* apud Monachos Occidentales, ſicque appellatum volunt, quod ſupra brachia reiiceretur. *Expapillatum brachium*, dixit Plautus in Milite Glor. id eſt exertum et ad papillam nudatum. Vita S. Eligii lib. 2. c. 34. *Vlnis exertis et Rebrachiatis.* Sed vox videtur orta a braccis, quae *rebracciatorio* ſuccingebantur. Vnde *rebracciatorium* idem eſſe dicitur quod *ſuccinctorium.*

REBRASSATAE CALIGAE, ſuccinctae, Gall. *Retrouſſées.* Statuta S. Capellae Pariſ. apud Lobinellum to. 3. Hiſt. Pariſ. p. 153. col. 2. V. *Rebrachiatorium.*

REBVLETVM, farina craſſior a ſubtiliori ſecreta, furfur, Gallo-Flandris *Rebulet*, forte diminut. a Gall. *Rebut*, reiectanea. Contractus an. 1297. e Chartulario Fiſcanenſi. V. infra *Reburétum.*

REBVLLIRE, recandeſcere, redintegrari, per metaphoram. Bulla Clementis V. PP. an. 1305. tom. 2. Hiſt. Dalphin. p. 124 Notione natiua, pro ebullire, Apuleius lib. 5. dixit: *Lucerna feruens oleum Rebullinit in humerum.* Vtitur alibi.

REBVLLVS, V. mox *Reburrus.*

REBVRETVM. Charta an. 1243. in Hiſt. Monmorenciaca p. 101. *In illo* (furno) *coquere poterit paſtillos de obolo, ſimenellos, et alium paruum panem de obolo, et de Rebureto, et ſeonno illius parui miniſterii.* Vbi *ſeonnum* eſt furfur, Gall. *Son.* V. *Rebuletum.*

REBVRNARE, repolire, Gall. *Rebrunir.* Computus an. 1245. MS. e Bibl. Regia.

REBVRRVS, REBVRSVS, RIBVRRVS, a Gallico *Rebours*, retrorſum, in contrarium, inquit Voſſius, l. 2. de vitiis ſermonis c. 16. Gloſſae Lat. Graec. *Reburrus*, ἀνάσιλλος, ἀνα-φάλαντος. Hinc aliae emendandae, vbi minus recte, *Rebullus*, *etc.* Vetus inſcriptio, quam laudat Graeuius in Notis ad Gloſſas Iſidori: *T. Flauius Reburrus.* Gloſſae Iſid. *Reburrus*, *hiſpidus.* Gloſſae MSS. *Reburrus*, *cirratus*, *vel criſpus.* Fauſtus Manichaeus apud S. Auguſtinum l. 6. contra eumdem c. 1. *Caluum aut Reburrum*, *et ſimilis notae hominem non conſtituere Sacerdotem.* Ita etiam in Notis Tyrónis p. 150. Vitae Abbatum Beccenſium p. 53. de Guillelmo Criſpino p. 53. *In ſua primaeua aetate habebat capillos criſpos*, *et rigidos*, *atque ſurſum erectos*, *et*, *vt ita dicam*, *Reburſos*, *ad modum pini ramorum*, *qui ſemper tendunt ſurſum: quare cognominatus eſt Criſpinus*, *quaſi criſpus pinus.* *Quam capillorum reburſionem videmus adhuc iis*, *qui de ipſius Gisliberti genere deſcendunt.* Quod a pinus ſimilitudine *Criſpinus* dici putat hic auctor, ridiculum eſt. Vt a *Longus*, *Longinus*, ab *Auguſtus*, *Auguſtinus*, ſic a *Criſpus* dicitur *Criſpinus.*

REBVRSARE, pecuniam e *burſa*, ſeu crumena, promere, Gall. *Deboorſer*, alias *Reborſer.* Le Roman de Vacce MS.

REBVRSIO, REBVRSVS. V. *Reburrus.*

REBVS, *genus vitis eſt*, apud Papiam.

RECA, Graec. ῥέκα, flagellum. V. in *Reda.*

RECADERE, recidere, redire, vbi de poſſeſſionibus quae praeſtituto tempore ad aliquem redire debent. Charta an. 957. apud Murator. to. 2. part. 2. col. 953.

RECALCARE. (1) Petrus de Vineis l. 2. Ep. 36. *De vaſellis noſtris decenter Recalcatis et communitis.* Vbi editor, ad oram, *reçalcatis*, *i. de nouo tectis.* Malim *Recalfatis.* (2) † Implere, iterum complere, in Comput. a. 1362. (3) **RECALCARE, RECALLARE**, occare, glebas conterere, in Gloſſ. Prou. Lat.

RECALCATA MYSTERIA, *id eſt*, *repetita*, Gothofredo in Gloſſario Nomico ad Codicem Theod. Lex 4. eiusd. Cod. tit. 6. l. 16. vbi quidam legunt *reculcatis.* Male, inquit idem Gothofredus in Notis, vbi addit: *Recalcatis*, *iterum calcatis.*

RECALCIRE, farrire, Gall. *Sarder.* Miracula S. Zitae, to. 3. Aprilis p. 523.

RECALCVS. (1) Charta an. 873. in Tabulario Eccleſiae Viennenſis fol. 16. *Quae habet fines et terminaciones de vno latus via publica, de alio latus vna cum Recalco terram ad infantes Martanae*, *etc.* Rurſum fol. 36. *In alio latere vna cum Recalco habet perticas agripedales 66. et pedes 2. et ipſe Recalcus in latis perticas 6. etc.* Fol. 51. *Hec ſunt rebus vineae tuae, cum Recalco vno, et caſam cum caſarico et ortile*, *etc.* Infra: *Iungit ad eam Recalcus*, *qui habet in longum perticas agripedales 4. etc.* Tabularium Monaſterii S. Andreae Viennenſis: *Vna*

cum

cum Recalco perticas 3. ipſe Recalcus habet in lato pedes 16. in alio fron[illegible]pedes 3. etc. (2) † Radula, ſcalprum, in Inquiſit. a. 1288.

RECALECIA, plantae ſpecies, Gall. *Régliſſe*, ol. *Régaliſſe*. Leudae maior. Carcaſſ.

RECALIARE, in morbum recidere, a Prouinciali *Recalivar*, Gall. *Retomber*. Statuta Arelatenſ. MSS. tit. 131.

RECALLARE, V. *Recalcare 3.*

RECALX, Calcitro proprie, tranſlate Reluctans. Commodianus Inſtruct. 38. *Improbi ſemper et dura ceruice Recalces.*

RECAMATOR, Phrygio, qui pingit acu, ab Italico *Recamare*, acu pingere. Miracula B. Simonis de Lipnica, to. 4. Iulii p. 547. *Quamobrem maritus ſuus dominus Runeka, arte Recamator, etc.*

RECANNARE, canna ſeu menſura agraria remetiri. Statuta Maſſil. l. 3. c. 31.

RECANTVS, reiteratio cantus. Vetus Ordinarium MS. ad vſum Eccleſiae Ambian. in Sabbato Quatuor Temporum.

RECAPITARE SESE, f. Gradum ſiſtere. Iſidorus Epiſcop. Pacenſis in Chronico aera 769. *Europenſes vero ſolliciti ne per ſemitas delateſcentes aliquas facerent ſimulanter celatas, ſtupefacti in circuitu ſeſe fruſtra Recapitant.*

RECAPITVLANS CYCLVS VICTORI, ſeu Victorii, in Inſcriptione, quae libr[illegible] primo de Vita B. Ioannis Abb. Reomaenſis a Iona Abbate praefixa eſt, dicitur ſecunda periodus cycli Paſchalis a Victorio, vti notum eſt, excogitati. Annis 532. conſtabat cyclus Victorinus, incipiens anno 28. Chriſti, ac proinde, adiectis iis 28. annis, prima huius cycli periodus deſinit anno 559. Altera igitur periodus, quam *Recapitulantem cyclum Victori* vocat Ionas, ortum ducebat ab anno 560. V. Mabillonium to. 3. Analect. p. 514. et ſeqq. Aliter intelligitur *Recapitulatio Dionyſii*, vt mox dicetur.

RECAPITVLARE. (1) *Ad initium redigere*, vti interpretatur Tertullianus l. 5. adu. Marc. c. 17. a capite initium reſumere. S. Auguſtinus l. 20. de ciuitate Dei c. 14. Ad hanc notionem proxime accedit Gall. *Recapituler*, Res diſperſe et diffuſe dictas aut ſcriptas ſigillatim cogere, ſummatim repetere, recenſere. Hoc intellectu legimus ad calcem tituli 31. Capitularium Caroli Calui. (2) Arguere, reprehendere. Acta S. Erconwaldi Epiſc. n. 16. to. 3. Aprilis p. 784. V. *Capitulare 6.* in *Capitulum 4.*

RECAPITVLATIO, Ανακεφαλαίωσις, ante dictorum ſummaria repetitio. Apud Caſſiodorum c. 24. Diuin. lect. inſcribitur: *Recapitulatio generalis.* RECAPITVLATIO DIONISII, aera quae ducit initium ab Incarnatione Verbi, a Dionyſio exiguo primum adhibita. Charta Osheri Regis apud Hickeſium Diſſert. p. 79. V. ſupra *Recapitulans cyclus Victori*, cu. annexa alia notio eſt. RECAPITVLATIO SOLIDORVM, breuis expoſitio varii numeri ſolidorum pro diuerſis delictis ſoluendorum ex Lege Salica, ad calcem huius Legis to. 1. Capitularium col. 323.

RECAPTARE, recipere. Miracula S. Maioli Abbatis to. 2. SS. Maii p. 691. V. *Recaptiuare.*

RECAPTIVARE, recuperare, requirere: Goldaſtus. Sed neſcio, an non potius legendum ſit *Recaptare*, ex Gall. *Racheter*. V. *Recaptare.*

RECAPTIVATORIAE LITERAE, in Legibus Hungaricis, quibus vendicamus bona. Tales ſunt *Requiſitoriae, Reapprehenſoriae, Reincorporatiuae, Redintegratiuae.* Sambucus et Albertus Molnarus.

RECATAGIVM, idem quod *Rachatum*, de qua voce ſupra. Charta an. 1402. in Hiſt. Monmorenciaca p. 395.

RECATVM, idem quod ſupra *Rachatum*, redemptio, *Relevium.* Charta Philippi Franc. Regis ann. 1200. to. 3. Hiſt. Harcur. p. 180.

RECAVDARE, exigere, recuperare. Vox Hiſpanica, apud Michaelem del Molino.

RECAVERE, inuicem cauere, vice verſa cauere. Cod. Theod. l. 9. tit. 2. leg. 3.

RECAV-

RECAVSARE, pro *Recuſare*. Althelmus de Laude Virgin. c. 40.

RECAVSATIO, in cauſam iterata miſſio. Placitum an. 748. apud Mabillon. l. 6. de Re Diplom. p. 489.

RECAVTVM, apocha, ſeu ſecuritas de ſuſcepta pecunia: *Quittance*. S. Auguſtinus de Cura pro mortuis: Adde Nou. Iuſtiniani 130. et Cuiacium ad tit. Cod. de Apochis publ.

RECAVVS, *conuexus*, in Onomaſtico ad calcem to. 4. SS. Iunii. Alias idem eſt quod Concauus. Prudentius Pſychom. v. 423.

RECAVZARE, RECONZARE, f. reficere, Ital. *Racconciare*, Gall. *Raccommoder*. Statuta Montis-Regalis p. 269.

† RECCVS, RECHVS, RECVS, alueus, riuus, canalis. Libert. Stagelli, a. 1331.

RECEDERE. (1) Mori, fato fungi, vita excedere. Idatius in Faſtis: *His Coſſ. Honorius Auguſtus Receſſit Veronae*. Et alibi: *His Coſſ. Receſſit apud Mediolanum Theodoſius Auguſtus*. (2) Remouere. Acta S. Franciſcae Rom. to. 2. Matrii p. 136*. (3) RECEDERE MALEFACTORES, ſontibus permittere, vt ſui ſint iuris, data ſatisfaciendi cautione. Conſuetudines Furnenſes MS. ex Archiuo S. Audomari.

† RECEDIPIVM, *veſtis paraſitica*, in vet. Gloſſ. V. *Rechedipna*.

RECELARE. (1) Occultare. Onomaſticum ad calcem to. 5. Anecd. Marten. *Super quibuscumque aliis exceſſibus et forefactis . . . hucusque Recelatis . . . vos informetis*. (2) † Dicitur de praeſtatione agraria, quam quis dare renuit. Ch. Mſ. a. 1259.

RECELLA, res parua, V. *Recula*.

RECELLIGERE, recipere, receptare, Gall. *Receler*, ſi vera lectio eſt; nam videtur legendum *Recolligere*. Charta an. 1455. e Tabulario Aniano.

RECELLVLA, res parua, V. *Recula*.

RECENSARE, pro *Recenſere*, numerare, ſcriptum eſſe in Gloſſis MSS. teſtatur Voſſius de Vitiis ſerm. l. 4. c. 20. pro quo reponendum cenſet reipſa *Recenſere*, niſi ſimile ſit ac *Redinſerare*: de quo inferius.

RECENSERE, *recenſer*, narrare, Gall. *Raconter*. Le Roman de la Roſe MS. *Recenſere*, pro narrare non eſt Latinis ignotum; ſed non ita Gallis vetus *Recenſer*.

† RECENSIRE, lauare, in Gloſſ. Gall. Lat. Mſ. *Recincerare*.

† RECENSOR, narrator, delator, apud B. de Amor. in ſpeculo ſacerdot. Mſ.

RECENTARIA, RECENTARIVM. V. mox in *Recentatum vinum*.

RECENTATVM VINVM, vt auctor eſt Alexander Trallianus l. 2. fuit propomatis genus, quod, vt in eo bibendo magis delectarentur Romani, peculiari quadam arte refrigerabant: ſic nuncupatum, vt cenſet Hieron. Mercurialis l. 1. Var. lect. c. 7. quod vinum antiquum muſto, vel lixiuio, vel tortiuo commiſceretur, vel quaſi renouaretur, quomodo pleroſque hodie factitare conſpicimus. *Recentare* enim veteres Romanos pro *renouare* dixiſſe conſtat ex Agellio l. 15. c. 25. Neque aliud innuit, ni fallor, *Recentium* vocabulo Auitus Viennenſis Ep. 65. *Caeterum de Recentibus, quia praecipitis, et meas partes cedo, et multiplices ſuas, vtatur paterarum capacitate praecapis, atterat labris phialas, quas circumdet pitaciorum denſitate, pro circulis*. Idem Ep. 77. *Iam de cibis taceo: in accipiendis Recentibus maior eſt poena. Muſta depoſcens, aut inediam patior, aut aliquid rapuiſſe confingor. Summa importunitate perago, et tres recentes aliis plus praeſumam. Ipſae enim paterae, quas conſictis caſibus frango, quotidiana reparatione decreſcunt*. Vbi Sirmondus *Recentes* appellari ait, *recentatos*, id eſt ad rigorem redacti vini potiones. V. Stuckium l. 3. Antiquit. conuiual. p. 344. Memorat idem Mercurialis l. 2. c. 13. vinum *Picaus* et *Racens*, atque ita populari vocabulo appellari vinum conditum et mixtum, quod Romanis *picatum* dicitur. Solebant enim illi vaſa pice oblinere, reſinamque ipſam vino commiſcere, quod talia vaſa non modo gratum quemdam odorem impertirent,

rent, verum etiam vinum generoſum redderent. RECENTARIA, in Gloſſis Lat. Gr. et Graec. Lat. νεαροφόρος. RECENTARIVM praeterea inter vaſa et miniſteria ſacra recenſetur. Eſt autem vas, in quod *recens*, ſeu *vinum recentatum* infundebatur. Hiſtoria Epiſc. Autiſiod. c. 20.

RECENTIA, initium. Chronicon Metenſe apud Acher. to. 6. Spicil. p. 661.

RECEPASNAGIVM, quod pro iure porcorum a feſto S. Andreae ad Natiuitatem Domini paſcendorum Maiori ſoluitur, non Domino, vt *Paſnagium*. Sic exponitur haec vox in Profeſſione iuris clientaris Abbati Floriacenſi incerto anno praeſtita a Maiori villae Souſauſſoy in foreſta ſeu ſilua Aurelianenſi.

RECEPELLATVRA, veſtis ſpecies e pellibus, vt opinor. Statuta Placentiae l. 6. fol. 82.

RECEPTA. (1) Medicamenti adhibendi formula, quomodo *Recepte* Galli dicunt. Ioan. Gerſon. lib. de laude Script. de Medicis: *Non enim ſufficiunt eis libri, quantumlibet et arte compoſiti; ſed oportet variare Receptas, etc.* (2) Pecuniarum coactio, quaeſtura, Gall. *Recette*. Item Aerarium, in quod conferuntur coactae pecuniae. Decimae Regi Franc. conceſſae an. 1316. apud Lobinell. to. 2. Hiſtor. Britan. col. 467. *Item LXIX. lib. pro duobus terminis quarti anni decime ad ſex annos conceſſe, in moneta Britonica et alia communi, ſi eam magiſtri huius Recepte duxerint acceptandam.* Literae Iohannis Franc. Regis an. 1356. apud D. Secouſſe to. 3. Ordinat. Reg. p. 78. pro incolis Auinioneti: *Receptores dicto Seneſcallo . . . preſentibus Conſulibus et Procuratoribus dicte Vniuerſitatis . . . compotum et rationem legitimam de Receptis et miſiis ob hoc factis ſemel in anno reddere teneantur.* V. infra *Receptus*. (3) Ius paſtus. V. *Receptum*. (4) Forte *Oblata* in Parthenonibus. Necrologium MS. Abbatiae S. Petri de Caſis: *XXXI. Ianuarii obiit Agnes de Creches Recepta de Caſis.* Pluries occurrit ibi; nullo addito, vnde certa notio poſſit erui. V. *Receptus* 3. et *Redditus* 1.

RECEPTABILIS, qui admitti poteſt; idoneus, Gall. *Recevable*. Charta Odonis Ducis Burgund. an. 1203. apud Perardum p. 275.

RECEPTACVLVM, hoſpitium, domus, in quam quis ſe recipit: proprie vero domus munita, caſtellum. Charta Philippi Auguſti an. 1219. it. Ch. a. 1272. apud Guichenonum in Probat. Hiſt. Breſſiae p. 17. 19. vbi non integra domus, aut munitio quaeuis, ſed pars domus munitae ſeu certa quaedam munitionis ſpecies, ac forte turris, videtur eſſe intelligenda. Ita *Recet* Gallis olim. V. *Receptum*.

† RECEPTALIS, aduena, externus hoſpitio exceptus, vnde a Burgenſi diſtinguitur. Conſuet. S. Mart. de Valle. V. *Receptare*.

RECEPTAMENTVM, receptio, Gall. *Recelement*. Literae Edwardi I. Regis Angl. an. 1303. apud Rymer. to. 2. p. 931.

RECEPTARE, hoſpitio excipere. Conſtitutiones Cluniacenſes MSS. ex Archiuo B. M. Deauratae. V. *Receptum*.

RECEPTARIVS, exactor, coactor, Gall. *Receveur*. Charta ann. 1365. ex Archiuo Briuatenſi.

† RECEPTATOR, RECEPTOR, apud Latinos de loco, in quem quis ſe recipit, tantum intelligitur; de perſonis vero quae recipiunt, vſurpatur apud Scriptores medii aeui. Digeſt. l. 47. tit. 16.

RECEPTIBILIS, qui recipi poteſt vel debet. S. Auguſtinus l. 5. de Trinit. c. 13. V. *Receptabilis*.

RECEPTIO. (1) Exactio, coactio, Gall. *Recette*. Literae Philippi Franc. Regis an. 1290. apud Lobinell. to. 3. Hiſt. Pariſ. p. 231. V. *Recepta* 2. (2) Ius paſtus. V. *Receptum*. (3) Calilicis ablutio poſt ſunctionem Corporis et Sanguinis Chriſti. V. *Superfuſio*. (4) RECEPTIO NEMORVM, facultas, vt videtur, ſuccidendorum lignorum in ſilua regia ad munitionem vrbis neceſſariorum. Literae Caroli filii Philippi Audacis an. 1324. apud D. Secouſſe to. 4. Ordinat. p. 38.

38. (5) ✝ Prouentus, reditus, in Ch. a. 1241.

✝ RECEPTITIA ACTIO, *dos.* Conſ. Lexica Iurid. Caluini et Briſſonii.

RECEPTOR. (1) Arbiter. Gloſſae Iſidori: *Receptor*, *Actor concordiae*, *Medius.* (2) Exactor, coactor, tribunus aerarius, Gallis *Receveur.* Occurrit paſſim, V. *Receptoria*, Voſſium l. 1. de Vitiis ſerm. c. 27. et in Appendice p. 799. (3) Concil. Mexicanum an. 1585. to. 4. Concil. Hiſpan. p. 313. *Notarii eccleſiaſticorum tribunalium huius prouinciae, et tabelliones qui Receptores vocantur, ante ne accipiantur quam Epiſcopis . . . . obedientiam iureiurando promittant. In loco ad audiendum cauſſas per tres ante meridiem horas tresque alias poſt meridiem ſaltem aſſiſtant; ibique ipſimet per ſe negotia cum iudicibus expediant.* (4) RECEPTOR HORARVM, V. in *Horae.* (5) V. *Receptator.*

RECEPTORIA, coactio, exactio, Gall. *Recette.* Charta Philippi Pulcri Franc. Regis ann. 1295. apud de Lauriere to. 1. Ordinat. p. 327.

RECEPTORIVM. (1) Locus, in quem quis ſe recipit. Papias: *Diuerſorium*, *Receptorium*, *Hoſpitale.* Sidonius l. 5. Ep. 17. (2) Conclaue rationarium, Gall. *Comptoir*, *Bureau de recepte*, vbi ſcilicet pecuniae numerantur et exſoluuntur. Lex 3. Cod. Th. de Palatinis. (3) Idem, vt videtur, quod mox *Receptum*, ius paſtus. Charta Petri Epiſcopi Tullenſis an. 1188. pro Monaſterio S. Apri eiusd. vrbis, apud D. Calmet. in Probat. Hiſt. Lotharingiae to. 2. col. CCCXCVIII.

RECEPTVM. (1) RECEPTVM et RECEPTVS, illud videtur, quod Gallis *Arbergaria*, vel *Droit de giſte*, in Chartis appellatur, hoc eſt ius paſtus: nam etiamnum Belgae Gallici vocant *Receptes*, conuiuia, quibus agnati, qui agnatorum nuptiis interfuerunt, eosdem nouos coniuges domi recipiunt, et excipiunt. Chronicon Beſuenſe p. 548. *Monachi vero de hominibus Receptum et placitum recipientes.* Charta an. 1103. ex Tabular. Cluniacenſi: *Dedit et omnino finiuit Deo et B. Petro ad locum Cluniacum vnum Receptum, quem in Connariaco exigebat.* Charta an. 1062. inter Inſtrum. to. 2. Gall. Chriſt. col. 180: *Nihil in eadem abbatia, ego . . . retinendo, exceptis his conſuetudinibus, CC. ſolidis . . . vno Recepto Comitis Pictauienſis . . . et iuſtitia panis et vini, cum in hanc villam venerit.* Paſſim occurrit vox *Recetum* vel *Recetus*, pro refectione. In Rotulo ſaeculi XII. de Prioratu S. Pauli de Tartas ex Archiuo Monaſterii de Caſa Dei promiſcue legitur eadem notione *Receptus* aut *Recetus*, vt et in Chartulario Camalarienſi dioeceſis Anicienſis; *Receptum* vel *Receptus* in Statutis S. Claudii p. 74. 77. 79. 84. et alibi. Ex iis emendanda procul dubio Bulla Anaſtaſii IV. PP. an. 1153. inter Inſtrum. Eccleſiae Maſſil. to. 1. nouae Gall. Chriſt. p. 112. col. 2. vbi legitur: *Caſtrum Albaniae, et duos Rocetos pro eo in Natale Domini et in Paſcha.* Corrigo *Recetos* ex Transactione an. 1165. mox laudata. Hinc euaneſcit coniectura Gloſſatoris, qui ſuſpicatur *Rocetos* eſſe *Rocheta*, quibus vtuntur Epiſcopi, Galli *Rochets.* V. *Coena* et *Procurare.* RECEVTVM, vel RECEVTVS, eadem ſignificatione. Transactio Abbatis S. Victoris Maſſil. cum Epiſcopo Tolon. an. 1144. ex paruo Chartulario eiusd. S. Victoris. RECEPTIO, eadem notione. Tabularium Perſiacenſe ch. 30. apud Perardum p. 42. RECEPTA, eodem etiam, ni fallor, ſignificatu, in veteri Charta apud Perardum in Burgundicis p. 81. RECEPTACVLVM, eodem, vt videtur, intellectu. Primordia Monaſterii Calmoſiacenſis apud Marten. to. 3. Anecd. col. 1164. (2) Via et ratio rei conficiendae, qua ratione vſurpari vulgo ſolet, cum bonum conſilium *bonam receptam* dicunt, translatione a medicorum pharmacis petita. Capitula Caroli Calui tit. 21. *Iſte meus cariſſimus nepos cum dilectiſſimo fratre meo Hludonico parabolauit, et tale Receptum et conſilium inuenit.* (3) ✝ Ius domini

mini ſeſe in caſtrum vaſſalli recipiendi. Ch. Mſ. a. 1153. V. *Receptus* 2.

RECEPTVRA, idem quod *Recepta* 2. Pecuniarum aliorumue redditúum coactio, Gall. *Recette*. Fundatio Parthenonis Louanii an. 1522. apud Miraeum to. 2. p. 1050.

RECEPTVS. (1) Prouentus, reditus, Gall. *Recepte*. Charta G. Ebrodunenſis Epiſcopi an. 1159. apud Petrum Ioffredum in Epiſcopis Niceenſibus. (2) Obligatio vaſſalli, qua tenetur dominum ſuum in ſuo caſtro *recipere*, ſi eo egeat ad bella vel negotia ſua. Fulbertus Carnot. Ep. 6. (3) Laicus, vt videtur, in Monaſterio receptus, ac fortaſſis idem qui *Oblatus*: de quo plura dicta ſunt in *Oblati* 2. Literae Caroli Regentis an. 1358. apud D. Secouſſe to. 3. Ordinat. Reg. p. 318. V. *Recepta* 4. et *Redditus* 1.

RECERCARE, perquirere, Ital. *Ricercare*, Gall. *Rechercher*. Statuta Montis-regalis p. 300.

RECERCATIO. inquiſitio, Gall. *Recherche*, Ital. *Ricercata*. Statuta Vercell. lib. 3. fol. 89. vo.

RECERCATOR, perquiſitor, indagator, Ital. *Ricercator*, Gall. *Rechercheur*. In Statutis Saluciarum collat. 4. c. 118.

RECERNERE, pro ſecernere, niſi ita legendum ſit. Codex Theod. lib. 15. tit. 1. leg. 38.

RECESSA, receſſus maris. V. *Acceſſa* 1.

† RECESSARE, reddere, tradere, in Ch. a. 1504.

RECESSIM, ἐπὶ πόδα, in Gloſſis Lat. Graec. Gloſſae Graec. Lat. Ἐπὶ πόδα, *Receſſim*, *reperidia*. V. *Reperidia*.

RECESSVS. (1) Regreſſus, digreſſus. *Receſſis ambaſciatoribus*, in Vita S. Vrſulinae Parmenſis num. 28. tom. 1. Aprilis p. 732. (2) Codex deliberationum in *dietis* ſeu conuentibus habitarum, ideo ſic dictus, quod ſcribi ſoleat antequam a conuentibus recedant proceres congregati. Maxime dicitur de Codice deliberationum in *dietis* imperialibus habitarum, vulgo *Receſſus imperii*, Gall. *Recez de l'Empire*. Sententia Sigismundi III. Regis Poloniae pro Curlandiae Ducibus, apud Ludewig tom. 6. Reliq. MSS. p. 227. (3) Reſignatio, vt exponunt viri docti, Gall. *Reſignation*. Vita S. Coeleſtini Papae lib. 3. c. 10.

RECETTA, idem quod *Recepta* 4. Medicamenti compoſitio, Gall. *Recette*, Ital. *Ricetta*. Statuta Ciuitatis Aſtae fol. 75.

RECETVM, RECETVS, V. *Receptum* 1.

RECEVERE. Decretum ad calcem Statutorum Placentiae fol. 116. vo. *Item, quod nullus maſſarius et laborator terrarum poſſit Receuere de poſſeſſ. ſuper quibus eſt, vel erit, niſi prius facta ratione cum domino poſſeſſ. et ſoluto et ſatisfacto*. Legendum eſt *Recedere*, niſi forte, quod non puto, *Receuere* aliquando idem ſit quod *Recedere*; *Riceuere* enim, vnde fingi potuiſſet *Receuere*, Italis non eſt *Recedere*, ſed *Recipere*, Gall. *Recevoir*.

RECEVTVM, RECEVTVS, V. *Receptum* 1.

RECHACEA, via per quam animalia aguntur in paſcua et inde reducuntur. V. *Chacea*.

RECHACIARE, aurum vel argentum ab aliis metallis, quae in monetis permiſceri ſolent, ſeparare; metalla illa ex auro vel argento quaſi expellere, Gall. *Chaſſer dehors*, ſeu, vt olim efferebant *Rechacier*, *Rachaſſier*. Literae Philippi Pulcri Franc. Regis ad Seneſcallum Pictauienſem ann. 1308. tom. 1. Ordinat. Reg. p. 451. RECHATARE, eadem notione. Mandatum Curiae Philippi Pulcri an. 1313. to. 1. Ordinat. Reg. p. 529. col. 1.

RECHACIATVS, repulſus, propulſus, Gall. [illegible]ſſé, *Repouſſé*. V. in *Chacea*.

RECHA[illegible]RE, tigrides dicuntur in *Baulare*. V. *Raccare*. De clamore aſinino voces *Racaigner* et *Recaner* exponuntur a Borello.

RECHAPTARE, redimere, Gall. *Rachepter*, ſeu *Racheter*. Obituarium MS. S. Geraldi Lemouic. fol. 16.

RECHARGIA, mandatum, quo iudex ſuperior formam ſententiae exprimit, iubetque inferiorem iuxta hanc formam pronuntiari. Ita Nomenclator idiotiſmi Leodienſis in voce *Appriſe* ad calcem obſeruationum Meani in Ius ciuile Leodienſium. Occur-

38. (5) † Prouentus, reditus, in Ch. a. 1241.

† RECEPTITIA ACTIO, *dos.* Conſ. Lexica Iurid. Caluini et Briſſonii.

RECEPTOR. (1) Arbiter. Gloſſae Iſidori: *Receptor*, *Actor concordiae*, *Medius.* (2) Exactor, coactor, tribunus aerarius, Gallis *Receveur.* Occurrit paſſim, V. *Receptoria*, Voſſium l. 1. de Vitiis ſerm. c. 27. et in Appendice p. 799. (3) Concil. Mexicanum an. 1585. to. 4. Concil. Hiſpan. p. 313. *Notarii eccleſiaſticorum tribunalium huius prouinciae, et tabelliones qui Receptores vocantur, ante ne accipiantur quam Epiſcopis .... obedientiam iureiurando promittant. In loco ad audiendum cauſſas per tres ante meridiem horas tresque alias poſt meridiem ſaltem aſſiſtant; ibique ipſimet per ſe negotia cum iudicibus expediant.* (4) RECEPTOR HORARVM, V. in *Horae.* (5) V. *Receptator.*

RECEPTORIA, coactio, exactio, Gall. *Recette.* Charta Philippi Pulcri Franc. Regis ann. 1295. apud de Lauriere to. 1. Ordinat. p. 327.

RECEPTORIVM. (1) Locus, in quem quis ſe recipit. Papias: *Diuerſorium*, *Receptorium*, *Hoſpitale.* Sidonius l. 5. Ep. 17. (2) Conclaue rationarium, Gall. *Comptoir*, *Bureau de recepte*, vbi ſcilicet pecuniae numerantur et exſoluuntur. Lex 3. Cod. Th. de Palatinis. (3) Idem, vt videtur, quod mox *Receptum*, ius paſtus. Charta Petri Epiſcopi Tullenſis an. 1188. pro Monaſterio S. Apri eiusd. vrbis, apud D. Calmet. in Probat. Hiſt. Lotharingiae to. 2. col. CCCXCVIII.

RECEPTVM. (1) RECEPTVM et RECEPTVS, illud videtur, quod Gallis *Arbergaria*, vel *Droit de giſte*, in Chartis appellatur, hoc eſt ius paſtus: nam etiamnum Belgae Gallici vocant *Receptes*, conuiuia, quibus agnati, qui agnatorum nuptiis interfuerunt, eosdem nouos coniuges domi recipiunt, et excipiunt. Chronicon Beſuenſe p. 548. *Monachi vero de hominibus Receptum et placitum recipientes.* Charta an. 1103. ex Tabular. Cluniacenſi: *Dimiſit et omnino finiuit Deo et B. Petro ad locum Cluniacum vnum Receptum, quem in Conuariaco exigebat.* Charta an. 1062. inter Inſtrum. to. 2. Gall. Chriſt. col. 180. *Nihil in eadem abbatia, ego . . . retinendo, exceptis his conſuetudinibus, CC. ſolidis . . . vno Recepto Comitis Pictauienſis . . . et iuſtitia panis et vini, cum in hanc villam venerit.* Paſſim occurrit vox *Recetum* vel *Recetus*, pro refectione. In Rotulo ſaeculi XII. de Prioratu S. Pauli de Tartas ex Archiuo Monaſterii de Caſa Dei promiſcue legitur eadem notione *Receptus* aut *Recetus*, vt et in Chartulario Camalarienſi dioeceſis Anicienſis; *Receptum* vel *Receptus* in Statutis S. Claudii p. 74. 77. 79. 84. et alibi. Ex iis emendanda procul dubio Bulla Anaſtaſii IV. PP. an. 1153. inter Inſtrum. Eccleſiae Maſſil. to. 1. nouae Gall. Chriſt. p. 112. col. 2. vbi legitur: *Caſtrum Albaniae, et duos Rocetos pro eo in Natale Domini et in Paſcha.* Corrigo *Recetos* ex Transactione an. 1165. mox laudata. Hinc euaneſcit coniectura Gloſſatoris, qui ſuſpicatur *Rocetos* eſſe *Rocheta*, quibus vtuntur Epiſcopi, Galli *Rochets.* V. *Coena* et *Procurare.* RECEVTVM, vel RECEVTVS, eadem ſignificatione. Transactio Abbatis S. Victoris Maſſil. cum Epiſcopo Tolon. an. 1144. ex paruo Chartulario eiusd. S. Victoris. RECEPTIO, eadem notione. Tabularium Perſiacenſe ch. 30. apud Perardum p. 42. RECEPTA, eodem etiam, ni fallor, ſignificatu, in veteri Charta apud Perardum in Burgundicis p. 81. RECEPTACVLVM, eodem, vt videtur, intellectu. Primordia Monaſterii Calmoſiacenſis apud Marten. to. 3. Anecd. col. 1164. (2) Via et ratio rei conficiendae, qua ratione vſurpari vulgo ſolet, cum bonum conſilium *bonam receptam* dicunt, translatione a medicorum pharmacis petita. Capitula Caroli Calui tit. 21. *Iſte meus cariſſimus nepos cum dilectiſſimo fratre meo Hludonico parabolauit, et tale Receptum et conſilium inuenit.* (3) † Ius domini

mini ſeſe in caſtrum vaſſalli recipiendi. Ch. Mſ. a. 1153. V. *Receptus 2.*

ECEPTVRA, idem quod *Recepta 2.* Pecuniarum aliorumue redditiuum coactio, Gall. *Recette.* Fundatio Parthenonis Louanii an. 1522. apud Miraeum to. 2. p. 1050.

ECEPTVS. (1) Prouentus, reditus, Gall. *Recepte.* Charta G. Ebrodunenſis Epiſcopi an. 1159. apud Petrum Ioffredum in Epiſcopis Niceenſibus. (2) Obligatio vaſſalli, qua tenetur dominum ſuum in ſuo caſtro *recipere*, ſi eo egeat ad bella vel negotia ſua. Fulbertus Carnot. Ep. 6. (3) Laicus, vt videtur, in Monaſterio receptus, ac fortaſſis idem qui *Oblatus*: de quo plura dicta ſunt in *Oblati 2.* Literae Caroli Regentis an. 1358. apud D. Secouſſe to. 3. Ordinat. Reg. p. 318. V. *Recepta 4.* et *Redditus 1.*

ECERCARE, perquirere, Ital. *Ricercare*, Gall. *Rechercher.* Statuta Montis-regalis p. 300.

ECERCATIO, inquiſitio, Gall. *Recherche*, Ital. *Ricercata.* Statuta Vercell. lib. 3. fol. 89. vo.

ECERCATOR, perquiſitor, indagator, Ital. *Ricercator*, Gall. *Rechercheur.* In Statutis Saluciarum collat. 4. c. 118.

ECERNERE, pro ſecernere, niſi ita legendum ſit. Codex Theod. lib. 15. tit. 1. leg. 38.

ECESSA, receſſus maris. V. *Acceſſa 1.*

RECESSARE, reddere, tradere, in Ch. a. 1504.

ECESSIM, ἐπὶ πόδα, in Gloſſis Lat. Graec. Gloſſae Graec. Lat. Ἐπὶ πόδα, *Receſſim, reperidia.* V. *Reperidia.*

ECESSVS. (1) Regreſſus, digreſſus. *Receſſis ambaſciatoribus*, in Vita S. Vrſulinae Parmenſis num. 28. tom. 1. Aprilis p. 732. (2) Codex deliberationum in *dietis* ſeu conuentibus habitarum, ideo ſic dictus, quod ſcribi ſoleat antequam a conuentibus recedant proceres congregati. Maxime dicitur de Codice deliberationum in *dietis* imperialibus habitarum, vulgo *Receſſus imperii*, Gall. *Recez de l'Empire.* Sententia Sigiſmundi III. Regis Poloniae pro Curlandiae Ducibus, apud Ludewig tom. 6. Reliq. MSS. p. 227. (3) Reſignatio, vt exponunt viri docti, Gall. *Reſignation.* Vita S. Coeleſtini Papae lib. 3. c. 10.

RECETTA, idem quod *Recepta 4.* Medicamenti compoſitio, Gall. *Recette*, Ital. *Ricetta.* Statuta Ciuitatis Aſtae fol. 75.

RECETVM, RECETVS, V. *Receptum 1.*

RECEVERE. Decretum ad calcem Statutorum Placentiae fol. 116. vo. *Item, quod nullus maſſarius et laborator terrarum poſſit Receuere de poſſeſſ. ſuper quibus eſt, vel erit, niſi prius facta ratione cum domino poſſeſſ. et ſoluto et ſatisfacto.* Legendum eſt *Recedere*, niſi forte, quod non puto, *Receuere* aliquando idem ſit quod *Recedere; Riceuere* enim, vnde fingi potuiſſet *Receuere*, Italis non eſt *Recedere*, ſed *Recipere*, Gall. *Recevoir.*

RECEVTVM, RECEVTVS, V. *Receptum 1.*

RECHACEA, via per quam animalia aguntur in paſcua et inde reducuntur. V. *Chacea.*

RECHACIARE, aurum vel argentum ab aliis metallis, quae in monetis permiſceri ſolent, ſeparare; metalla illa ex auro vel argento quaſi expellere, Gall. *Chaſſer dehors*, ſeu, vt olim efferebant *Rechacier*, *Rachaſſier.* Literae Philippi Pulcri Franc. Regis ad Seneſcallum Pictauienſem ann. 1308. tom. 1. Ordinat. Reg. p. 451. RECHATARE, eadem notione. Mandatum Curiae Philippi Pulcri an. 1313. to. 1. Ordinat. Reg. p. 529. col. 1.

RECHACIATVS, repulſus, propulſus, Gall. [illegible]*aſſé, Repouſſé.* V. in *Chacea.*

RECHA[illegible]RE, tigrides dicuntur in *Baulare.* V. *Raccare.* De clamore aſinino voces *Racaigner* et *Recaner* exponuntur a Borello.

RECHAPTARE, redimere, Gall. *Rachepter*, ſeu *Racheter.* Obituarium MS. S. Geraldi Lemouic. fol. 16.

RECHARGIA, mandatum, quo iudex ſuperior formam ſententiae exprimit, iubetque inferiorem iuxta hanc formam pronuntiari. Ita Nomenclator idiotiſmi Leodienſis in voce *Appriſe* ad calcem obſeruationum Meani in Ius ciuile Leodienſium. Occur-

Occurrit vox *Rechargia* in Hiſtoria Loſſenſi part. 3. p. 164. et 170.

RECHATARE, Vide ſupra in *Rechaciare.*

RECHATVM, redemtio, *Rachat.* V. ſupra *Rachetum.*

RECHEDIPNA, *veſtis paraſitica, pluraliter.* Papias. Melius *Trechedipna*, quae, vt indicat vetus Scholiaſtes Iuuenalis, ſunt *veſtes coenatoriae*, ac maxime quae paraſitis in vſu erant, vt obſeruat Voſſius in Etymologico. Eſt ea vox a τρέχειν, currere; et δεῖπνον, Coena, quod iis induti currerent ad coenas. Plura vide apud eumdem Voſſium in laudato Etymologico, et adde Ferrarium de re veſtiaria.

RECHEPTOR, pro *Receptor*, Gallice *Receveur*, coactor, exactor. Literae Caroli primogeniti Iohannis Regis Franc. ann. 1356. apud D. Secouſſe tom. 3. Ordinat. Reg. p. 86.

† RECHETVM, i. q. *Laudimium*, in Ch. a. 1320.

RECHINVS, cognominatus Fulco Comes Andegauenſis, ob morum aſperitatem, et moroſitatem. *Rechiner* enim et *rechigner*, dicunt Galli eos qui moroſi ſunt, rudes, vel immites, quam vocem a *Rixa* neſcio an bene deducant viri docti. *Rech* etiamnum Picardi vocant, quod aſperum eſt, quam vocem vt plurimum vſurpant in pomis aut pyris aſperis. Willelmus Malmesbur. lib. 3. *Fulco, Rechin dictus, quod germani* (Gaufridi) *ſimplicitati crebro infrendens, ad vltimum honore ſpoliatum perpetua cuſtodia coërcuerit. Richinus* dicitur in Notitia anni 1104. apud Sammarthanos in Abbatibus S. Albini Andegau. Orderico Vitali p. 484. et 532. Hinc emendandus videtur Lambertus Ardenſis p. 19. vbi pro *riclino* legendum *richino*, id eſt, cum indignatione, quae vis eſt vocis; Galli dicerent *avec rechignement.*

RECI, *iterum vel retro. Graecum eſt.* Ita Iohannes de Ianua.

RECIDA, f. Retia. Hiſt. MS. Monaſterii Beccenſis p. 596. *Cachiam vnam habeant in propriis boſcis ipſorum ad leporem, vulpem et murilegum, ſine Recidis et arcubus; ita quod in boſcis dicti Willelmi ingreſſum non habeant ad cachiandum, nec etiam in propriis ipſorum ad groſſam beſtiam.*

RECIDARE, recidere. Chronicon Siciliae apud Marten. tom. 3. Anecd. col. 71.

RECIDIVA. Epiſtola Troili Epiſcopi Santon. edita a Sirmondo tom. 1. Concil. Gall. de quodam baptizato: *Tantum recolit quod de linteo caput habuit inuolutum, quod frequenter infirmantibus fieri ſolet, ne caput algeat, et Recidiuam incurrat.* Id eſt, ne rurſum in morbum *recidat*. Galli hac notione voce *Recidive* vtuntur, Itali *Recidiva*. Annales Genuenſ. ad an. 1190. apud Murator. tom. 6. col. 364. *Propter quod ciuiles diſcordiae et ſeditiones reſurrectionem habuerunt et Recidiuam.*

RECIDIVANTER, recidendo. Vita S. Stanislai Epiſc. tom. 2. SS. Maii p. 263.

RECIDIVARE, recidere, Gall. *Recidiver.* Papias: *Recidiuare, Renouare, poſt lapſum reparare, in infirmitatem iterum cadere.* Ioan. de Ianua: *Recidiuare, Renouare, poſt caſum reparare.* Item: *Recidiuant illi infirmi, qui in conualeſcentia ſunt, et poſtea cadunt in infirmitatem.*

RECIDIVATIO, repetita culpa, Gall. *Recidive.* Menoti Sermones fol. 99.

RECIDIVATVS, reſtitutio, qua quid poſt caſum reſurgit, inſtauratur. Tertull. de Reſurrect. carnis cap. 11. *Scripturae carnis Recidiuatum praedicentur.*

RECIDIVVM, idem quod *Recidiua*, iteratus lapſus. S. Bernardus Epiſt. 130.

RECIDIVVS, qui redit ac reuertitur. *Recidiuus annus*, apud Tertullianum. *Recidiua impietas*, apud Auctorem carminis de Sodoma apud Cyprianum. *Recidiua gloria*, apud Corippum lib. 2. de laudibus Iuſtini. *Recidiui patriae tumultus*, apud Saxonem Grammaticum lib. 11. *Recidiuae febres*, apud Plinium lib. 30. c. 21. Vide Lexicon Martinii.

RECIDIZARE, idem quod *Recidiuare*, vt forte legendum eſt apud Marten. tom. 3. Anecd. col. 1940.

RECIDVA, pro *Recidiua.* Vide *Recidiuus.*

RECI

RECIDVARE, *ſaepius cadere*, in Gloſſis MSS. quas laudat Voſſius lib. 4. de Vitiis ſerm. c. 20. . Sic *Reciduus*, *ſaepe cadens.* Nempe *Reciduare* fecerit a *Reciduus*, et hoc a *Recido*, quomodo a *caedo caeduus*, a *paſco paſcuus*, etc. In iisdem Gloſſis etiam *Reciduare* idem eſſe dicitur ac *Reſtaurare;* ſed malim *Recidiuare* hac notione, a *Recidiuus:* de quo paulo ante.

RECINCERARE. Synodus Sodorenſis an. 1239. cap. *de* (pluribus) *Miſſis celebrandis: Caueat Sacerdos cum ipſe Recincerat manus ſuas, et calicem cum aqua et vino poſt Communionem, ne ſumat ablutionem, ſed reponat illam in vaſe mundo vſque ad finem alterius Miſſae*, etc. Vbi *recincerare* eſt abluere, lauare, qua voce etiamnum in Picardia vtimur. Nam *recincer* dicunt Galli de linteis, quae ex lixiuio in aquam mundam immittuntur, et abluuntur: quod Franci puriores *Rinſer*, Itali *Riſciaquare*. *Recentare* dixit Gn. Mutius apud Agellium lib. 15. c. 25. vnde Itali *reſentare* acceperunt pro *vas aqua eluere*. Vox formata ex Gallico *chinſe*, de qua in voce *camiſile*, quod lineum tenue ſignificat, quod non lixiuio, ſed aqua dumtaxat munda eluitur. (Felicius etymon, mea quidem ſententia, proponitur in *Reſincerare*.)

RECINCTVS. (1) Militiae redditus, cingulo militari rurſum donatus, apud Ammianum lib. 26. Vide Gothofredum Cod. Th. to. 1. p. 143. col. 1. (2) Ambitus, circuitus, Italis *Recinto*. Breuiarium Hiſtoriae Piſanae apud Murator. tom. 6. col. 184.

RECINIVM. (1) Pro *Ratiocinium*, in Concilio Oxonienſi an. 1222. c. 7. niſi ita legendum ſit, quod volunt viri docti. (2) Merenda, V. *Recticinium*.

RECIPERE. (1) Paſtum praebere, V. *Receptum* 1. (2) In alicuius rei poſſeſſionem venire, vel ex ea redditus percipere. Charta Maioris Monaſterii apud Lobinell. tom. 2. Hiſtor. Britan. col. 228. (3) Quaſi *Reincipere*, repetere. Sic *Recipere matrimonium*, in Lege 5. Codicis Theod. de maternis bonis, matrimonium iterare. Pro ſimplici inchoare, incipere, Iohannes Gaietanus in Ordine Roman. c. 118. apud Mabillon. tom. 2. Muſei Ital. p. 441. (4) RECIPERE IN NOTAM, perſcribere, in commentariolum referre, Gall. *Minuter*. Charta ann. 1329. tom. 2. Hiſtor. Dalphin. p. 223. col. 1. Vide *Nota* 5. (5) † Probare, acceptum habere, Gall. *Recevoir*, in Stat. a. 1378. (6) † Capere, auferre, furari, in Stat. a. 1347.

RECIPIABILIS, idoneus, conueniens, qui recipi ſeu acceptari poteſt aut debet, Gall. *Recevable*. Charta ann. 1279. apud Stephanotium tom. 3. Antiq. Pictau. MSS. p. 920. Forte leg. *Receptabilis*, vt infra.

RECIPICE, vel, vt Galli loquuntur, *Recepiſſé*, ſchedula, qua quis agnoſcit ſe aliquid ab alio *recepiſſe*. Statuta Collegii Sagienſis an. 1427. apud Lobinell. tom. 5. Hiſt. Pariſ. p. 698. col. 2.

RECIPROCARE. (1) *Reſpondere*. S. Eulogius lib. 2. Memorial. Sanctor. c. 1. (2) Iterare, repetere. Chronicon Senonienſe ad ann. 1002. inter Probat. Hiſt. Lotharingiae tom. 2. col. XIII. (3) RECIPROCARE AD SE, ſibi vendicare, adſciſcere, aſſerere, Gall. *S'approprier*. Chronicon Siciliae apud Marten. tom. 3. Anecd. col. 21.

RECIPROCICORNIS, cornua habens in ſe reciprocata ſeu reflexa. Tertull. de Pallio c. 1. *Nam et arietem, non quem Laberius Reciprocicornem et lanicutem et teſtitrahum vocat*, etc.

† RECIRCARE, perquirere, inueſtigare, Ital. *Ricercare*. Stat. ant. Florent. V. *Recercare*.

RECIRCVLATA, V. in *Recula*.

RECIRCVLATIO, reflexio quae fit quodam circuitu. Vetus Interpres S. Irenaei lib. 3. c. 22. num. 4.

RECISA, abolitio, vt videtur, qua quid reciditur ſeu abrogetur. Praeceptum Caroli M. pro Monaſterio S. Martini Turon. an. 782. apud Marten. tom. 1. Ampliſſ. Collect. col. 43. *Et quicquid fiſcus conſuetudinis*

nis habuit recipiendi in luminaribus ipſius Sancti, pro noſtra eleemoſyna ad praeſens in Reciſa computetur, id eſt, Reſciſſum et abolitum, ſi vera noſtra interpretatio eſt. Eadem notione, vt puto, accipiendae voces *Reciſum*, *Reciſe* ſeu *Reciſae* in Emunitate Aigliberto Epiſc. Cenoman. conceſſa, apud Mabillon. tom. 3. Analect. p. 210. *Inreciſum* vnica voce pro *in reciſum* legit Mabillonius, noſque ipſi ita ſcripſimus ſupra in voce *Inreciſus*; ſed tota Chartae ſerie diligentius attenta, videtur omnino legendum eſſe *in reciſum* diuiſis vocibus, ita vt ſenſus ſit, Regem reſcindere, abolere ſeu dimittere quicquid fiſcus eius in villa, de qua hic agitur, percipiebat: quod ſatis patet ex poſterioribus verbis: *Praecipientes igitur* etc.

RECISE, breuiter. Vita S. Leonis PP. IX. apud Murator. tom. 3. p. 293. col. 2. *Reciſius tempus*, pro breuiori, dixit Vlpianus.

RECISORIA, *actio reciſa*, in veteri Vocabulario Iuris vtriusque.

RECISVM, V. in *Reciſa*.

RECISVS BANNVS, V. *Reſiſus*.

RECITABVLVM, *vbi recitatur*. Gloſſae Iſidori.

RECITAMEN, pro *Recitatio*, in Praefatione Concilii Engelenhemenſis an. 948.

RECITARE. (1) Pro *Retinere*, ni ita legendum ſit. Conuentio an. 1111. in Probat. nouae Hiſt. Occitan. tom. 2. col. 379. (2) † Iterum citare, denuo in ius vocare. Gualt. Hemingf.

† RECITATIVE, nominatim, expreſſe, in Ch. a. 1482.

RECITATVS, male pro *Retiatus*. Vide in hac voce.

RECIVM, rete. V. *Retium*.

RECLA, liciatorium. Gloſſarium Graec. Lat. MS. *ἄντλιον, ἔνθα ὑφαίνουσιν αἱ γυναῖκες*, *Inſulum*, *Recla telae*. In edito eſt *inſubluin*, (*inſubla*, et *inſubulum*,) tantum. In Notis Tyronis p. 159. occurrit vox *Sororeclatum*.

RECLAMACIO, vox practica, Gall. *Reclamation*, repetitio, reuindicatio. Charta an. 1253. apud Thomam Madox Formul. Anglic. p. 160. V. *Reclamare* 3.

RECLAMANTES, apud Typograph... cos dicuntur voces in ima pagina... ora exaratae, quae primam ſequen... tis paginae vocem indicant, Gall. *Reclames*. V. *Maittaire* tom. 1. Annal. Typograph. p. 266.

RECLAMARE. (1) Declarare. Acquietatio pro Rege Angliae an. 1274. apud Rymer. tom. 2. p. 3... (2) Inuocare, implorare, Gall. *Reclamer*. Vita S. Geruini Abb. Centul. tom. 1. Martii p. 285. col. 1 (3) Vox iuridica, Gall. *Reclamer* vindicare, repetere. Hinc

RECLAMATIO, repetitio, Gall. *Reclamation*; RECLAMEVM et RECLAMIVM, Gall. *Reclain* vel *Reclame*; RECLAMATOR, actor, repetitor; RECLAMATORIA, Epiſtola ad Principem miſſa ab eo, qui ſe poſſeſſione ſua iniuſte ſpoliatum queritur. V. in *Clamare* 2. et Gloſſarium Iuris Gallici.

RECLARARE, idem quod *Clarefacere*, declarare, notum facere, in Chartis aliquot Italicis apud Vghell. to. 7. Ital. Sacr. p. 410. et alibi non ſemel.

RECLAVATVS, reſartus. Hiſtoria Coenobii Viconienſis c. 9.

RECLAVDERE. (1) Pro *Recludere*. Gloſſae Lat. Graec. *Reclaudere*, ... *Reclaudo*, *ἀνοίγομαι*. Aliae Graec. Lat. *Ἀνοίγομαι*, *pateſco*, *oppando*, *Reclaudo*, *reſero*. ... *pandere*, *aperire*, *Reclaudere*. (2) Prouincialibus *Reclaure*, ... vineam colere, quod fit cum terra verſata atque in tumulos hinc inde digeſta, tandem appropinquante maturitatis tempore complanatur.

RECLAVSA, idem quod *Excluſa*, Locus vbi concluduntur aquae, Gall. *Ecluſe*. Charta an. 933. in Probat. nouae Hiſt. Occitan. tom. 2. col. ... V. *Reſclauſa*.

RECLAVSTRVM, ſeptum alicuius loci, Gall. *L'Enclos*. Apud D. de Montfaucon in Diario Italico p. ...

RECLAVSVS. (1) Dictus Carolus Simplex Rex Franc. quod diu ... carcere detentus fuerit, in Charta an. 937. quae ſic clauditur: *Actum* ...

Blandinienſi coenobio, regnante Ludouico filio Regis Karoli Reclauſi, apud Miraeum in Notitia Eccleſiarum Belgii p. 97. (2) Interdum idem eſt qui *Recluſus*, Monachus ſcilicet *in cella ob gratiam vitae contemplatiuae remotior degens*, vt habetur in Vita ven. Harduini *Reclauſi* Fontanellenſis, in Actis SS. Benedict. ſaec. 4. part. 1. p. 69. et 70. vbi pluries habetur *Reclauſus* hac notione. V. *Incluſi*.

ECLINARE CAPVT AD ALIQVEM. Chronicon Farfenſe apud Murator. tom. 2. part. 2. col. 590. Eſt alicui rurſum ſubdi, aliquem iterum habere pro domino vel iudice legitimo.

ECLINARIVM, pro *Reclinatorium*. Lecti ſpecies, ἀνακλιτήριον Plutarcho in Romulo: ἀνάκλιτος θρόνος, *Anacliterium*, Spartiano in Vero, vbi Caſaubonus. Sueno in Hiſt. Danica c. 4.

ECLINATIO, *Reclination*, in Gloſſis Lat. Gall. Sangerman. MSS. Propenſio, ſecunda voluntas, Gall. *Inclination*. Conc. Tolet. XV. tom. 2. Concil. Hiſpan. p. 721. V. *Reclinis*.

ECLINATORIVM. (1) ἀνακλιτήριον. Papias: *Reclinatorium, fulcrum capitis*. Alibi: *Fulcra, ornamenta lectorum, dicta, quod in his fulcimur, id eſt ſuſtinemur, vel quod thoros fulciant, ſiue caput, quae Reclinatoria vulgus appellat*. Ioan. de Ianua: *Reclinatorium, locus aptus ad reclinandum, vel id ſupra quod reclinamus*. Hugo a S. Victore in Speculo Eccleſiae lib. 1. c. 1. *Reclinatoria contemplatiuos deſignant, in quibus Deus ſine offenſa requieſcit*. (2) Abaculus ad arae cornu, Gall. *Credence*, vt recte exponit D. Marquardus Herrgott ad calcem vet. Diſciplinae Monaſt. Bernardus Mon. in Conſuetud. Cluniac. MSS. c. 37. (editis 35. partis 1.) (3) *Ferculum, vel diſcum*, in Gloſſis Arabico-Latinis.

ECLINIS, propenſus, beneuolus. Concilium Tolet. XII. inter Hiſpan. tom. 2. pag. 681. V. *Reclinatio*. Alias idem eſt qui *Reclinatus*, fultus, recumbens, innixus. *Gramine floreo Reclinis*, apud Martialem lib. 9. Epigr. 91. Vtuntur hac notione Statius, Tacitus, Eutropius et alii recentiores. Quidam etiam habent *Reclinus*, *Reclinis* et *Reclinus*.

RECLVSA. (1) Locus vbi concluduntur aquae. V. *Reſcluſa*. (2) Sanctimonialis ab aliis ſegregata et in cella recluſa, vt Deo ſibique vacet tranquillius. Memoratur *Lucia* hoc modo *Recluſa*, in Teſtamento Bartholomaei de Laga apud Madox Formul. Anglic. p. 423. V. *Incluſi*.

RECLVSAGIVM, manſio *Recluſi*, vel *Recluſae*, cella in qua degit. Vita S. Yuonis, tom. 4. Maii p. 547. Vide *Incluſi*.

RECLVSANIA, idem quod *Recluſagium* Sententia arbitralis MS. inter Abbatem et Conſules de Gimonte ann. 1292.

RECLVSIO, qua quis ad vacandum Deo in cella ſe includit. *Recluſionis lex* memoratur in Vita S. Iohannis Abb. Gorzienſis, ſaec. 5. Benedict. p. 375.

RECLVSIVM, idem quod mox *Recluſorium*. Inſcriptio campanae in Actis SS. Aprilis tom. 3. p. 775. col. 2. vbi de S. Michomere Tornodorenſi: *Vocor Micomeres conuocans ad Recluſium Dei oratores, an. Domini MDXI*. Sicut autem hic *Recluſium* dicitur, ita Gall. ſacellum appellatur *S. Loup le Reclus*: quod viri docti ſumunt ac ſi diceretur, *S. Lupus Recluſorum*. Poſſet intelligi locus vbi ſanctus ipſe Lupus fuerit recluſus.

RECLVSORIVM, *Recluſi* cella. *Recluſoria cellula*, in Vita S. Iohannis Abb. Gorzienſis, ſaec. 5. Benedict. p. 383. *Recluſorii ergaſtulum*, in Hiſtoria Mediani-Monaſterii p. 253. Chronicon Leodienſe ad an. 896. apud Martenium tom. 3. Anecdot. col. 1406. V. *Incluſi*.

RECLVSVM, idem quod *Recluſorium*. Apud Mabillonium tom. 5. Annal. Benedict. p. 631. col. 2.

RECLVSVS. (1) Solitarius in cella incluſus, vt vacet Deo, Gall. *Reclus*. V. *Incluſi*. (2) RECLVSVS, *us*, cella *Recluſi* vel *Recluſae*. Hilarius Anglus in Rythmo de Eua Sanctimoniali, apud Mabillon. tom. 5. Annal.

Annal. Benedict. p. 315. ad annum 1093.

✝ RECLVTARE, legiones ſupplere, Ital. et Hiſp. *Reclutar*, Gall. *Recruter*. Stat. a. 1341.

RECOCTVM. Inquiſitio de Foreſta Aquilinae e Regeſto Philippi Aug. *Cendrerius habet vinum nemus ad faciendum ſuum Recoctum.* Hoc eſt, ſi bene interpretor, habet arbuſta ad cineres conficiendos. Id innuit vox *Cendrerius*.

✝ RECOBREVM, recuperatio, ab Hiſp. *Recobro*. Ch. Mſ. a. 1307.

✝ RECOCHATVS, plures angulos habens, ab Ital. *Cocca*, angulus. Ch. a. 1225.

RECODERE, recuperare, recipere, rem ablatam eripere, Gallice *Recourre*. Conſuetudines Marchiae Dumbarum ann. 1325. art. 8. ex Archiuo Triuoltienſi. V. *Recoſſa* et *Reſcuſſa*.

RECOGNATVS, *filius patris*. Ita Gloſſ. Lat. MS. Reg. Cod. 1013. et Iſidori, et Papias. Graeuius in Notis ad Gloſſas Iſidori putat legendum eſſe *Recognitus*, quem pater *recognouit*, ſeu, vt meliores Scriptores loquebantur, agnouit et pro filio habuit.

RECOGNITIO. (1) Eſt literarum obligatio inſinuata, ſiue de recordo, teſtimonium perhibens, debitorem ſiue recognitorem, creditori ſiue recognizato, debere talem pecuniae ſummam. Cowellus lib. 3. Inſtit. Iuris Angl. tit. 22. §. 4. Gallis *Reconnoiſſance*. Anglis *Cogniſance*. Vide Nomolexicon Thomae Blount in voce *Recognizance*. Charta Regienſis ann. 1361. ex Schedis Praeſidis de Mazaugues: *Et pro competenti valore illarum faciatis eis obligationes, Recognitiones et neceſſarias cautelas ſuper pecuniis talliarum ipſarum.* Alibi *Recognitio* non eſt literarum obligatio, vt explicat Cangius, ſed Inquiſitio per legales homines ſelectos facta, quae *Recongnoiſſant* dicitur in veteri Conſuetudine Normannica c. 92. Lit. Philippi Aug. an. 1208. vel 1209. apud de Lauriere to. 1. Ordinat. Reg. p. 27. et ſeq. Eadem ſignificatione paſſim occurrit vox *Recognitio* in Chartis Normannicis et Anglicis. Charta Communiae Rotomag. apud de Lauriere tom. 1. Ordinat. Reg. p. 308. col. 2. et p. 309. col. 1. (2) Charta Radulphi Abb. Fiſcamn. ann. 1211. *Remanent autem domino Regi vſurarii, Recognitiones et Iudaei; ita quod literae vel cartae aliquorum, alienigenae iſtorum, ſi quid poſtmodum proferrentur contra ipſum, vel alias pro nobis nobis de cetero contra ipſum non valerent:* Vbi *Recognitiones*, vt exponit D. Bruſſel tom. 1. de Feudorum vſu p. 264. idem ſunt quod Cognitiones obligationum, ac generatim actionum quarumcunque e contractibus ciuilibus procedentium. (3) Idem quod *Aduocatio*, qua quis alicui ſe commendat in clientelam. Literae Philippi Fr. Regis ann. 1304. apud D. Secouſſe tom. 4. Ordinat. Reg. p. 344. (4) In pagis Lugdunenſi, Sebuſiano et Dumbenſi, Duplicatio ſeruitii ſeu cenſus a tenentibus domino debita variis temporibus, quae in Chartis ſolent exprimi; nam aliquando *Recognitio* tantum debetur, cum moritur dominus; interdum cum moritur tenementarius, et tenementum tranſit a patre ad filium; alias tantum cum tranſit ad cognatos gradu tranſuerſo; denique debetur aliquando, ſiue dominus, ſiue tenementarius moriatur. Charta Caſſaniae ann. 1401. Vnde patet *Recognitiones* fuiſſe vigeſimam partem pretii poſſeſſionum *recognoſcibilium*; ſed an haec vigeſima pars fuerit cenſus in aliis Chartis duplicatus, non ſatis liquet. RECOGNOSCIBILIS TERRA, in Charta Villaenouae ann. 1421. et alibi, de qua debentur *Recognitiones*, cum interuenit Domini mutatio vel tenementarii, vt modo dictum eſt. (5) Cenſus annuus domino a tenente ſoluendus. Chartularium S. Vincentii Cenoman. fol. 66. (6) Gratus animus, beneficii memoria, Gallis *Reconnoiſſance*. Bern. de Breydenbach in Itinerario Hieroſol. p. 109. (7) Extremum iudicium. S. Paulinus Epiſt. 10. ad Delphinum num. 3. (8) RECOGNITIONES, apud

Forem-

Forenſes Anglos, dicuntur viri *Sacramentales*, ſeu *Iuratores*, quibus recognoſcenda et diſquirenda rei veritas Aſſiſis demandatur: vulgo etiam *Iuratores* dicti. Vide Nomolexicon Thomae Blount et ſupra *Recognitio* 1. RECOGNITORES TABVLARVM REGIARVM, qui eas recognoſcebant, emendabant et ſubſcribebant, plures fuiſſe ſub Regibus Merouęadis et Carlouingis contra Corringium probat Mabillonius lib. 2. de Re Diplom. c. 11. num. 14. (9) † I. q. *Rechetum*, *Laudimium*, quippe eo domini ſuperioris iuriſdictio agnoſcitur. Ch. a. 1369.

RECOGNOSCEMENTVM, approbatio, conſenſus, vt videtur. Charta an. 1130. in Probat. nouae Hiſt. Occitan. tom. 2. col. 452.

RECOGNOSCENTIA, charta, qua quis debitorem ſe rei quae agitur, agnoſcit et confitetur. Tabul. S. Vict. Maſſil.

RECOGNOSCERE, agnoſcere, fateri, declarare, vt Gall. *Reconnoitre*. Charta ann. 1336. apud Ludewig. Reliq. MSS. tom. 5. p. 522. RECOGNOSCERE CORPVS CHRISTI. Conſtitutiones Dioeceſis Valent. to. 3. Concil. Hiſpan. p. 509. col. 1. *Recognoſcat Corpus et non det ei.* Videtur mendum eſſe in hac voce, ac forte legendum *recondat*. RECOGNOSCERE FEVDVM, vel *fidelitatem et hominium*, dicitur Vaſſallus cum ſeſe feudatarium agnoſcit, domino fidelitatem et hominium exhibet, declaratque poſſeſſiones quas ab eo tenet feudatarie, quibusque conditionibus; *Recognitio* vero *feudi*, feudatarii profeſſio eſt et huiuſce[illegible] declaratio. Homagium an. [illegible] in Probat. nouae Hiſt. Occit. to. 2. col. 375. RECOGNOSCERE IN BONO, quidpiam beneficii loco habere, eiusque ſe praebere memorem. Charta ann. 1523. apud Ludewig. tom. 5. Reliq. MSS. p. 336. RECOGNOSCERE SE, culpam agnoſcere, confiteri, ad frugem bonam ſe recipere, Gallis *Se reconnoitre*. Capitularia Caroli C. tit. 19. art. 4. V. mox *Recognoxia*.

RECOGNOXIO, pro *Recognitio*, Declaratio, vitioſa temporum ſcriptione. Placitum an. 918. in Probat. nouae Hiſt. Occitan. to. 2. col. 58.

RECOLAMEN *teſtium*, iterata teſtium interrogatio, quae fieri ſolet in cauſis criminalibus, ad cognoſcendum, num teſtes in ſuis depoſitionibus perſeuerent, Gall. *Recolement*. Decretum ſummae Curiae contra Mareſcallum de Gié an. 1505. ex Archiuo Caſtri Nannet.

RECOLAMENTVM, eadem notione, in Charta Caroli Regis Franc. an. 1446. apud Thomaſſerium, Conſuet. Bituric. p. 808. Non ſemel vtuntur recentiores Iuriſconſulti. Vide Bleynianum Inſtit. p. 572. et Voſſium lib. 3. de Vitiis ſerm. c. 41. vbi *Recolamenta* generatim definit, quibus recolitur memoria ac renouatur. Tum addit: Si argumentorum ſint *ἀτέχνων* (artis expertium) pro iis, cum Budaeo in forenſibus, malim *reuocata teſtimonia*: quomodo quis *reuocare teſtes* dicitur, ſi iterum iubeat dicere teſtimonium.

RECOLARE. (1) († Recognoſcere, iterum examinare. Ch. Mſ. a. 1341.) *Recolare teſtes*, eos reuocare atque iterum interrogare, Gall. *Recoler*. Charta Caroli Reg. Fr. an. 1446. iam laudata. Praeter vſum a teſtibus ad alios transfertur hoc verbum, in Declaratione Commiſſariorum Vrbani V. PP. de permutatione facta inter Regem Fr. et Archiepiſcopum Senon. an. 1368. apud Lobinell. tom. 5. Hiſt. Pariſ. p. 661. col. 1. Verbum ductum a latino *Recolere*, quod Ciceroni aliisque proprie eſt repetere, renouare, in memoriam reuocare; vnde olim etiam Galli *Recoler* forte dixerunt pro Recordari, memoriter recitare, referre: quod tamen Borellus deducit a *Recorer*, Recordari. Vide de Lauriere in Gloſſario Iuris Gallici. (2) † Iterum collocare. t. 10. Collect. Hiſt. Franc. p. 290.

RECOLACIO, renouatio, noua inquiſitio, in qua *recolitur* ſeu in memoriam reuocatur id, quod iam actum eſt, vt confirmetur vel corrigatur. Literae Caroli V. Franc. Regis

gis an. 1365. apud D. Secouſſe tom. 4. Ordinat. p. 574.

† RECOLECTA, RECOLETA, meſſis, quiuis agrorum fructus, Ital. *Ricolta.* Stat. Auellae.

RECOLERE, idem quod Recolligere, congregare, Gall. *Raſſembler.* Epiſtola Petri de Condeto, tom. 2. Spicil. Acher. p. 563. Sed forte *Recolendis* mendoſa ſcriptio eſt, et legendum *Recolligendis.*

† RECOLITVS, cultus, veneratus, t. 3. Iun. p. 203.

† RECOLLATIO, recognitio, noua inquiſitio, in Ch. a. 1412. V. *Recolare.*

RECOLLECTARE, colligere, percipere. Epiſtola Leonis III. PP. ad Carolum M.

RECOLLECTOR, coactor, exactor. Literae Officialis Rotomag. ann. 1471. ex Archiuo B. M. de Bono-nuntio eiusdem vrbis.

RECOLLECTRIX, receptrix. Vita S. Agnet[illegible] de Monte Politiano, to. 2. Aprilis p. 803. col. 1.

RECOLLIGERE. (1) Quomodo *Recueillir* Galli dicunt, Haereditatem recolligere, in Lege Longob. lib. 2. tit. 15. §. 3. 5. *Filiam ad ſe Recolligere*, eod. lib. tit. 12. §. 2. *Recueillir ſa fille en ſa maiſon*, *Pignus Recolligere*, recipere, eodem lib. tit. 21. §. 24. 25. 26. RECOLLIGI dicuntur ſerui, qui fugam ineunt, aut latitant, apud Gregorium M. lib. 8. Epiſt. 4. lib. 10. Ep. 40. (2) Excipere hoſpitio, vel alio modo. Ioannes VIII. PP. Epiſt. 107. *Mihi tempus et locum denuntiate, quo occurrere debeatis ad nos Recolligendum.* (3) Reconciliare, Eccleſiae communioni reſtituere. Capitula Synodorum Orient. inter Concilia Hiſpan. tom. 2. p. 331. (4) Secundo vineam colere, a Prouinciali *Reclaurré*, ſecunda vel vltima vineae cultura. Conuentiones MSS. Archirinci Abb. Montis-maioris [illegible]um incolis Correni de cenſibus. V. *Reclaudere 2.*

RECOLORARE, denuo colorem inducere. Vita B. Arnulfi, tom. 5. Iunii p. 616.

RECOMMEMORARE ALIQVEM, in mentem ſeu memoriam alicuius reuocare. Vetus Interpres S. Irenae[i] lib. 5. c. 17. num. 4.

RECOMMENDARE, commendare, apud Laurent. Byzinium in Diario belli Huſſitici, tom. 6. Reliqu. MSS. Ludewigi p. 14. Obſeruat Voſſius lib. 1. de Vitiis Sermonis c. 23. et lib. 4. c. 20. *Recommendare*, pro *Commendare*, barbarum eſſe; et, more Gallico, peruſitatum non plane barbaris. † RECOMMENDARE CASTRVM, eius cuſtodiam alicui committere, in Ch. a. 1216.

† RECOMMENDATIO. (1) Monitum, inuitatio, exhortatio. Ordinar. Mſ. S. Petri Aureae-Vall. (2) Officium vel orationes pro defunctis, in Chartul. epiſc. Pariſ.

RECOMMENDATVS. (1) Qui alterius patrocinio ſeſe commendabat. Charta Innocentii III. PP. an. 1214. apud Murator. delle Antic. Eſtenſi p. 417. (2) † Amicus, in Lit. a. 1383.

RECOMMENDISIA. (1) Tutela, protectio. Annales Eſtenſes apud Murator. tom. 18. col. 1074. Vide *Commendiſia.* (2) † Seruitium ſeu obſequium quod vaſſallus domino praeſtare debet. Ch. a. 1431.

RECOMMISSVS, commendatus, quaſi *Recommendatus*, Gallice *Recommandé.* Literae Radulphi Rom. Regis an. 1282. apud Rymer. tom. 2. p. 215. *Ipſum vobis habere velitis fauorabiliter Recommiſſum.*

† RECOMMITTERE, commendare. Stat. Mſ. eccl. S. Laur. Rom.

RECOMPENSA, remuneratio, Gall. *Recompenſe*, apud Philippum Eyſtetenſem Epiſcop. in Vita S. Willibaldi c. 7. et in Speculo Saxonico lib. 1. art. 65. §. 3.

RECOMPENSARE, rependere, [illegible]penſare, remunerari, Gall. [illegible]*penſer.* Occurrit in Concilio Toletan. XI. to. 2. Concil. Hiſp. p. 665. et alibi paſſim apud Scriptores Latino-Barbaros. Sed in Vita S. Dunſtani Epiſt. tom. 4. Maii p. 351. ſumitur pro Recogitare, animo reuoluere. Vtramque notionem complectitur Iohannes de Ianua: *Recompenſare, Reddere, perſoluere, remunerare; vel iterum trutinare, aequare.*

RECOMPENSATIO, idem quod *Recompenſa*, Remuneratio, Compenſatio, apud Mabill. to. 3. Analect. p. 171. et alibi paſſim.

RECOMPENSATOR, qui mercedem tribuit, remunerator. Concilium Pampilon. ann. 1023. inter Hiſpanica tom. 3. p. 196. col. 2.

RECOMPENSIVVS, qui remuneratur. Literae Edwardi III. Angl. Reg. Bernardo de Lebreto an. 1327. apud Rymer. tom. 4. p. 281. col. 1.

RECOMPERARE, redimere, Ital. *Ricomperare*, in Ch. a. 1205.

RECOMPVTARE, in memoriam reuocare. Chron. Watinenſe apud Marten. to. 3. Anecd. col. 827.

RECONARI, viciſſim conari ſeu moliri, reniti, contra inuadere. Gloſſae Lat. Graec. et Graec. Lat. *Reconor*, ἀντεπιχειρῶ.

† RECONCANTOR, officialis iudiciarii vel a rationibus ſpecies apud Luſitanos. Ch. a. 1451.

RECONCEDERE. (1) Inuicem cedere. Gloſſae Lat. Graec. et Graec. Lat. *Reconcedo*, ἀντιπαραχωρῶ. (2) † Conceſſionem iam factam confirmare, in Tabul. Apſienſi.

RECONCILIARI dicebantur Poenitentes, cum indicta poenitentiae tempora adimpleuerant: fiebatque eiusmodi reconciliatio *manus impoſitione*, quae *reconciliatoria* dicitur in Concilio Arauſicano can. 3. et Arelat. II. can. 28. Concilium Carthagin. IV. can. 76. *Accipiat poenitentiam, et, ſi cito creditur moriturus, Reconcilietur per manus impoſitionem, et infundatur ori eius Euchariſtia.* Quo loco Reconciliationem pro Euchariſtiae ſumtione interpretantur viri docti, licet alii pro abſolutione, vt loquimur, ſumi hoc loco velint, ex dicto can. 3. et 11. Concilii Arauſicani, et Ep. 91. Leonis I. PP. *Abſolutiſſimam Reconciliationem* appellari fatendum tamen illam videri, qua praeter manus impoſitionem, ſumtione diuinae Euchariſtiae quis abſoluitur, in Concilio Vaſenſi c. 2.

RECONCILIATIONES inter Eccleſiarum obuentiones recenſentur in Charta Galonis Epiſcopi Pariſienſis ann. 1107. in Hiſtor. Priorat. S. Martini. RECONCILIARE SE dicitur ſeruus, qui pretio dato libertatem impetrat, in Charta veteri apud Ioachimum Vadian. de Monaſter. German. p. 83. RECONCILIARI Eccleſia dicitur, cum ſcelere aliquo violata ac polluta eſt, vel a Paganis, aut Haereticis obtenta, rurſum ab Epiſcopo conſecratur, et aqua benedicta aſpergitur. Charta ann. 1097. apud Miraeum tom. 1. p. 167. col. 2. De eiusmodi Eccleſiarum reconciliationibus agunt Ordo Romanus cap. *de Reconciliatione violatae Eccleſiae*, Honorius Auguſtod. lib. 1. Gemmae animae c. 170. et Durandus lib. 1. Ration. c. 6. n. 38. Interdum etiam *Reconciliari* dicitur Altare reſtauratum, imo et recens exſtructum, etſi nunquam violatum eſt et pollutum. Geſta Innocentis Cenoman. Epiſc. apud Mabillon. tom. 3. Analect. p. 75.

† RECONCILIATI, iidem qui *Fratres humiliati*, in Ch. a. 1252.

RECONCILITAS, reconciliatio. Gloſſae Lat. Gr. et Graec. Lat. *Reconcilitas*, διαλλαγὴ φιλίας.

† RECONCINNATIO, refectio, reſtitutio, in Ch. Mſ. Caroli C.

RECONDITIO, ſepultura. Vita S. Hermagorae, tom. 3. Iulii p. 257.

RECONDITORIVM, locus vbi Chartae *reconduntur*, Chartophylacium. Charta Ludouici Pii Imper. an. 832. apud Felibianum Hiſt. San-Dionyſianae p. LV.

RECONDVCERE, iterum conducere: quod plerumque fit ex tacito partium conſenſu iuxta legem 13. Dig. §. 11. locati conducti. Eadem notione *Reconductio* dixerunt Iuriſperiti: quos conſule, atque inter alios Matthaeum de Afflictis Deciſ. Neapol. deciſ. 365.

RECONFIRMARE, iterato confirmationis ſacramentum impertiri. Epiſtola Innocentii VI. PP. ad Stephanum Raſſiae Regem an. 1354. in Bullario Carmel. p. 84. col. 2.

RECONFIRMATIO, iterata confirmatio. Literae Ottonis Burgraui de Wittyn, an. 1276. apud Ludewig. tom. 1. Reliq. MSS. p. 117.

RECONIVNGERE, de integro iungere, denuo coniungere. Capitularia Caroli C. tit. 31. c. 11.

RECONSIGNARE. (1) Iterum ſignare, notare. Tertullianus de Reſurrect. carnis c. 52. (2) Reponere, vel Deponere, vt Gallis *Conſigner*. Charta ann. 1114. apud Stephanotium tom. 1. Antiq. Benedict. in Vaſconia MSS. p. 702. *Quae enim vſibus ſeruorum Dei, vt orationibus vacent, viſibiliter diſpenſantur, illuc vbi eſt deſiderium piorum, inuiſibiliter Reconſignata reſeruantur.* (3) † Reddere, reſtituere. Magiſter in Reg.

RECONSILIARE. (1) Conſulere. Miracula S. Cunerae, tom. 2. Iunii p. 564. (2) † Recuperare, in Ch. a. 1370.

† RECONSILIARI OCCISVS dici videtur, cum eccleſiaſticae ſepulturae, praeuia quadam abſolutione, illius cadauer traditur.

RECONSVS, *Reconditus a Recondere. Habet duplex praeteritum Recondi et Recondidi, et duplex ſupinum Reconſum et Reconditum*, apud Iohannem de Ianua. Hinc in Gloſſis Lat. Gall. Sangerm. MSS. *Reconſus, Repous ou muciés.*

RECONTENDERE, ſibi aliquid aſſerere, vindicare contendendo. Placitum Pippini Reg. an. 759. apud Mabillon. Diplom. p. 493. et Felibian. Hiſt. San-Dionyſ. p. XXVIII.

RECONTENSIO, iterata contentio in litigiis. Arreſtum Parlamenti an. 1531. in Priuilegiis Equitum S. Iohannis Hieroſol. p. 253.

RECONVALERE, conualere, conualeſcere, valetudinem recuperare, *Reualere* Gellio lib. 16. c. 13. *Reualeſcere*, Ouidio Heroid. lib. 21. v. 231. Statuta criminalia Saonae c. 9.

† RECONVALESCENTIA. (1) Auctoritas, efficacitas, robur, in Areſt. a. 1364. (2) Sanitatis amiſſae recuperatio. Lit. remiſſ. a. 1341.

RECONVENIRE. (1) Practicis Gall. *Reconvenir*, litis acceſſionem facere aliquid poſtulando, de quo nulla primum erat quaeſtio. Charta ann. 1276. e Chartulario S. Vandregeſili to. 1. p. 231. (2) † Iterum conuenire, denuo accuſare, in Ch. a. 1384.

RECONVENTIO. (1) Mutua actio, ſeu petitio, relatio actionis, Gall. *Reconvention*. Occurrit non ſemel. Sed haec ſunt antiquis et recentioribus Iuriſconſultis notiora, vt locum referamus. (2) † Recuperatio, ereptio rerum pignoris iure captarum, i. q. *Reſcuſſa*, in Ch. a. 135[illegible].

RECONVERTERE. (1) Idem quod ſupra *Recommendare*, commendare, Gall. *Recommander*. Epiſtola Monachi Cluniac. ad Abbatem S. Albani in Chronico Iohannis de Whethamſtede p. 438. (2) † Reducere, in Ch. a. 1362.

RECONZARE, Vide ſupra *Recon*[illegible]

RECOPERIRE, pro *Recooperire*, iterum operire, tegere, Gall. *Recouvrir*, non ſemel occurrit in Reparationibus factis in Seneſcallia Carcaſſonae an. 1435. e MS. D. Lancelot.

RECOPERTOR, qui tegit, cooperit aedificia, Gall. *Couvreur*, in iiſdem Reparationibus bis terue.

RECORDAMEN, memoria. Miracula B. Henrici Baucen. tom. 2. Iunii p. 378.

RECORDAMENTVM, monimentum, in Gloſſis Iſonis Magiſtri. V. *Recordum*.

RECORDARE. (1) Renouare, Gall. *Renouveller*, vt interpretatur Lobinellus. Charta ann. 1163. apud eundem Lobinell. tom. 2. Hiſtor. Britan. col. 205. *Haec autem noſtra conſtitutio et confirmatio facta eſt apud Sauigneium in Capitulo, et apud Filgerias Recordata an. ab Incarn. Domini MCLXIII.* Reddere maluerim Recognoſcere, confirmare: qua notione eadem vox omnino ſumenda videtur in Spicilegio Fontanellenſi MS. p. 310. Gloſſae Lat. Graec. et Graec. Lat. *Recordat*, ἀναμιμνήσκει, in memoriam reuocat. (2) Idem quod mox *Recordari*. Statuta MSS. Eccleſiae Lugdun. cap. *de Recordatione*. Occurrit alia notione in *Recordum*.

RECORDARI. (1) Praelegere; vox in puerorum ſcholis crebra, Gall. *Recorder*. In Statutis antiquis Cartuſienſibus 1. part. cap. 35. inſcribitur *de Recordatione et ordine legendi et* can-

cantandi in officio 12. vel 13. lectionum. (2) † Recognoſcere, iterum examinare, in Ch. Mſ. a. 1201.

RECORDATIO, RECORDATOR, V. infra *Recordum.*

RECORDATVS, V. in *Recordare* 1.

RECORDELLVS. Chartam an. 1104. e Tabulario S. Albini Andegauenſ. ſubſcribunt *de familia S. Albini, Robbertus prepoſitus, Guarinus cellerarius, Rainaldus Recordellus, Rainerius camerarius Abbatis, etc.* Rurſum memoratur *Recordellus* in alia Charta an. 1098. ex eodem Tabulario, incomperta mihi notione, niſi forte praepoſitus fuerit iis, qui *recordabantur* in hoc monaſterio.

RECORDIVM. (1) Pro *Recordatio. Beneficiorum Recordia* apud Thwroczium in Ladiſlao cap. 29. Pro Commentario, Gall. *Memoire*, legitur ap. Marten. tom. 4. Ampliſſ. Collect. col. 1207. (2) † Arbitrium, iudicium, in Ch. a. 1223.

RECORDVM. (1) Proprie dicitur Inquiſitio iuridica per teſtes de re aliqua dubia, quod qui in ea audiuntur teſtes, dicant ſe *recordari* eorum, de quibus inquiruntur. Chronicon Farfenſe, de teſtibus: *quorum primus ait: Ego ſcio et bene memoror, quoniam tempore Longobardorum, etc. . . . et Recordor ibi Praepoſitos, etc.* Charta an. 1320. apud Baluzium tom. 2. Hiſtor. Aruern. pag. 581. *Per ipſas partes ſtetur omnino Recordo ipſius domini Comitis et ipſius voluntati ac ordinationi.* Iohannis de Trokelowe Annales Edwardi II. Regis Angl. pag. 53. *Comites quidem et Barones reſidui, haec perpendentes, ad partes Glouerniae ſe diuerterunt, et ſicut in Recordo et proceſſu iudicii, apud Pontem-fractum contra eos lati, manifeſte recitatur, per omnia ſe habuerunt. Recordationum* varias ſpecies recenſent Iura et Conſuetudines Normanniae c. 103. et ſeqq. *Recordatio eſt rei factae ad memoriam reducta ſeries, et in curia enarrata. Quaedam vero Recordationes ſunt Curiae regiae, quaedam Scaccarii, quaedam Aſſiſiae, quaedam duelli, quaedam viſionis, quaedam paſnagii, aliae maritagii.* RECORDATIO *autem* CVRIAE REGIAE, *eſt Recordatio eorum, quae fiunt coram Domino Rege: quaecunque enim coram ipſo fiunt ſe* (ſine) *altero, a quocunque et iure conſtituto, habent Recordationem: et hanc poteſt facere ſe altero. Et ſi ipſe non velit Recordari, per tres alios Recordatores faciet Recordari, et eius perſona nec ad hanc, nec ad aliam actionem poteſt ſaonnari,* (Gall. *eſtre reprochée.*) *Quaecumque enim coram ipſo facta ſunt in iure, ſtatim debent habere robur perpetuae firmitatis.* RECORDATIO SCACCARII *habet fieri ad minus per ſeptem perſonas fide dignas, etc.* RECORDATIO ASSISAE, *eodem modo debet fieri: hoc tamen appoſito, quod Recordatio ſcaccarii, in ſcaccario; Recordatio aſſiſae, in aſſiſa debet teneri.* RECORDATIO DVELLI *per ſeptem Recordatores et ſeruientes iuratos habet fieri, in cuiuscunque curia teneatur.* RECORDATIO VISIONIS *habet fieri per quatuor Milites Recordatores, et ſeruientem, et octo legales homines, praeſtito a ſingulis ſacramento, etc.* RECORDATIO PASNAGII *eodem modo facienda eſt, etc.* Denique RECORDATIO MATRIMONII *eſt eorum, qui ad contractum matrimonii praeſentes fuerunt, et eſt ad minus ſeptem teſtium iuratorum, etc.* Adde cap. 123. 133. RECORDVM praeterea ſignificat actum Curiae ita authenticum, vt probationem contrarii non admittat. Hoc autem talis Curiae actum eſſe debet, quae *Curia de Recordo* appellatur, eiusmodi ſunt regia illa tribunalia apud Weſtmonaſterium, et alia aliquot. Ita Cowellus. Proinde *Recordum* eſt *diffinitiua ſententia*: atque ſic definitur a Skenaeo ad regiam Maieſtatem lib. 3. cap. 24. §. 6. vbi *recordum* et *iudicium* ſynonyma ſunt: nam etſi *recordum* dicatur iudicium ſupremum, et ſententia diffinitiua, a qua ſcilicet non appellatur, quod ſupremi Domini ius eſt: habent tamen inferiores Curiae ius recordi, vel ex gratia et beneficio Principis, vel ex conſenſu partium litigantium, vt eſt in Regiam Maieſt.

ieſt. lib. 3. cap. 23. §. 1. et 3. Quae quidem Curiae *Recordationem tenere* dicuntur, in Charta Communiae Rotomagenſis ann. 1207. RECORDARE *ſuas ſummonitiones*, in Regiam Maieſt. lib. 1. cap. 6. §. 4. coram iudicibus ſcilicet, a quibus approbantur. RECORDATOR, Recordorum cuſtos. Cowello. (2) † Colloquium in quo quis alium interrogat, an rei, cuius controuerſia eſt, recordetur. Reg. feud. Aquit.

RECORPORARE, RECORPORATIVA CVRATIO. Matth. Siluaticus: *Recorporatiua medicina eſt inſpiſſatiua, quae carnem et cutem denſat, confortatque membrum, et temperat complexionem, Graec. μετασυγκριτική.* Caelius Aurelianus Siccenſis lib. 2. Chronicon c. 1. *Recorporatiuam curationem, quam Graeci Metaſyncriticam vocant, vtilem approbamus in paſſione conſtitutis.* Idem c. 7. *Adhibendae cucurbitae Recorporatiuae, quas Graeci Metaſyncriticas vocant.* Lib. 3. cap. 2. *Curatione vtemur, quam Recorporatiuam dicere poterimus, a Graecis Metaſyncriticam appellatam.* *Recorporatio*, apud eumdem in Praefat. lib. 2. et alibi non ſemel. Alexander Iatroſophiſta lib. 2. Paſſion. *Neceſſe eſt ergo vnum ex tribus agi, aut euacuari humores, aut temperari, aut Recorporari.* Vbi Gloſſa ſuperlinearis habet *expelli.* Eſt autem μετασύγκρισις exiguorum meatuum in naturalem ſtatum mutatio: cum enim Methodici exiſtimarent, ex corpuſculis et meatibus corpora noſtra conſtare, et in exiguorum meatuum ſymmetria ſanitatem, in ametria morbos conſtituerent, reditum ad priſtinam meatuum ſymmetriam μετασύγκρισιν appellabant, quia miſceri ſecernique corpora volebant: medicamenta vero, quae id praeſtarent, μετασυγκριτικά, Latini *Recorporatiua.* Vocem *Recorporare* vſurpat Tertullianus lib. de Anima, et lib. de Reſurrect. carnis.

RECORS, teſtis, qui rei geſtae meminit, Gall. *Record.* Teſtamentum Iohannis Comitis Armeniaci an. 1381. apud Marten. tom. 1. Ampliſſ. Collect. col. 1514. *Vt huius noſtri praeſentis teſtamenti ſint memores et Recordes, et teſtes, qui praeſentes fuerunt adhibiti et vocati, et rogati per dictum dominum teſtatorem.*

RECOSSA, idem quod infra *Reſcuſſa.* Rei ablatae recuperatio, receptus, ereptio, Gall. *Recouſſe.* Regeſtum Philippi Aug. part. 2. fol. 3. V. *Recodere* et Gloſſarium Iuris Gall. D. de Lauriere in voce *Recouſſe.*

† RECOTERE, diligenter colere, niſi idem ſit ac *Reclaudere* 2. Ch. a. 1222.

† RECOTTA, caſei ſpecies, Ital. *Ricotta*, a *ricotto*, recoctus. Ch. ann. 1207.

RECOVARE. Matth. Weſtmonaſt. an. 1216. *Iſtae ſunt terrae, quas Rex Ioannes amiſit, . . . qui nihil horum Recouauit vſque ad diem mortis ſuae.* Sic vtraque editio. Malim *recouerauit*, id eſt, recuperauit, a Gallico *Recouvrer*; vel *Recourre*, quod Galli dicunt eadem notione. V. *Recodere* et *Reſcuſſe.*

† RECOVVERTVRA, tectum, Gall. *Couverture.* Comput. MS. a. 1386.

RECRASTINATIO, mora, quaſi dilatio in craſtinum diem. Gloſſae Lat. Graec. *Recraſtinacio*, μέλλησις. Aliae Graec. Lat. Μέλλησις, *Procraſtinacio*, *Recraſtinacio*, *cunctacio*, *moramentum.* *Recraſtinationis impatiens*, in Vita S. Leonis IX. PP. tom. 2. Aprilis pag. 651. Quidam e Latinis eadem notione dixerunt *Recraſtinare*; hinc in Gloſſis Lat. Graec. *Recraſtinare*, εἰς αὔριον ἀναβάλλεσθαι, etc.

RECREAMEN, Recreatio, refectio. Iohannes Thwroczius in Chronicis Hungar. in Regina Maria cap. 4. pag. 114.

RECREANDVS, RECREANTIA, RECREANTISA, RECREANTVS. V. in *Recredere.*

RECREARE. (1) Denuo creare: verbum Latinis notum. Chriſtianis de Chriſto dicitur, qui homines peccato mortuos ad iuſtitiae vitam ſuo ſanguine reuocauit. Vetus Poeta de S. Babiani Baptiſmate:

Vna-

Vnanimem alloquitur Recreato corde iugalem.

Id eſt, renato per baptiſmum. (2) Renouare. Lex vn. Codicis Theod. de Vectigal. et commiſſis.

RECREATIO. (1) Iterata nouaque creatio, in Barthii Gloſſario ex Hiſtor. Palaeſt. Fulcherii Carnot. apud Ludewig. tom. 3. Reliq. MSS. pag. 322. V. *Renatio.* (2) Animi relaxatio. Statuta Ordin. Praemonſtr. Diſt. 1. cap. 19.

RECREATOR, D. N. I. C. qui nos gratia ſua regenerat. Honorius III. PP. in Epiſtola ad Praelatos Hiberniae, apud Marten. tom. 1. Anecdot. col. 877.

RECREATVS, V. in *Recredīti.*

RECRESBITA, f. Silua recreſcens poſtquam caeſa fuit, voce detorta a Gallico *Recroître*, denuo creſcere, renaſci. Chartularium Matiſcon. fol. 79. *Manſum cum pratis, ſiluis, exartis, Recrebitis.*

RECREDATIO, RECREDENTIA, V. mox *Recredere.*

RECREDERE. (1) **RECREDERE SE** dicebantur ſerui, qui cum ſe ſeruos denegarent, perſpecta tandem veritate vltro obnoxiae conditionis ſe eſſe profitebantur. Formulae veteres apud Bignonium pag. 196. 1. edit. *Et ipſe homo in praeſenti pro colono ad caſam Sancti illius .... recognouit et Recredidit.* Vetus Notitia apud Sirmond. *Cognoſcentesque rei veritatem atque comprobationem, ſtatim ſe Recrediderunt.* Hac etiam notione vocem hanc vſurpare videntur Annales Francor. Bertiniani an. 787. *Taſſilo venit per ſemetipſum, tradens ſe in manus Domini Regis Caroli in vaſſaticum, et Recredidit ſe, in omnibus ſe peccaſſe, et mala egiſſe, denuo renouans ſacramenta.* **RECREDERE** etiam vſurpatur non tam pro *reddere*, quod eſt rem praeciſe reſtituere, quam pro dare plegium eam reſtituendi, ſi ita videatur iudici. Geruaſius Abbas Praemonſtrat. Epiſt. 31. *Scitis enim, quod ſecundum Conſuetudines Gallicanas, a quibus ratio non diſcordat, qui alienum capit, et requiſitus, vel non, non reddit praeciſe, vel per plegium non Recredit, manifeſtiſſimus praedo, et fere deterior Ruptario reputator.* Ex quibus licet percipere, cur Scriptores voces has ita coniungant, *reddere vel recredere*: is enim *reddit*, qui rem reſtituit: *recredit*, qui dato vade ſpondet eam ſe redditurum. Ivo Carnot. Epiſt. 275. *Reddet aut Recredet Comitem Niuernenſem.* Saepius etiam eſt i. q. e cuſtodia educere, data cautione de *ſtando iuri.* Litterae Caroli Reg. Fr. a. 1325. *Quibus ſe facturum promittit quatenus Recredentia fiat, per Guigonem Dalphinum. Roberti de Burgundia in carcere eius conſtituti*, tom. 2. Hiſt. Dalph. p. 206. col. 2. vbi non ſemel occurrit vox *Recredentia* hac notione. *Recredentia de corpore et boniſ*, in Chartulario Turenae an. 1334. apud Baluzium tom. 2. Hiſt. Aruern. pag. 189. **RECREDERE DE MVRO**, eadem notione. Philippus Limborch. lib. Sentent. Inquiſit. Toloſ. pag. 2. Interdum *Recredere* non eſt tantum Spondere, vade dato, ſe redditurum pignora, ſed ipſas res ablatas reuera Reddere eſt, vt *Recredentia* earumdem rerum reſtitutio. Litterae Legati Rom. a. 1228. apud Marten. tom. 1. Ampliſſ. Collect. col. 1226. **RECREDENTIA**, vox practicorum Gallicorum, *Recreance*, In integrum reſtitutio, miſſio in poſſeſſionem, quae alicui iure debetur, adeo vt res ipſa ei dato vade reddatur et reſtituatur, interim maxime dum lis intentata finiatur. Idem fere quod apud Romanos Vindiciae, de quibus haec habet Aſconius ad Verrinam 3. *Lis vindiciarum eſt, cum poſſeſſio rei controuerſae alicui tribuitur a Praetore vſque ad finem iudicii, et quandiu incertum eſt, quis debeat eſſe poſſeſſor, et ideo qui rem tenet, ſatisdat aduerſario, nihil ſe in poſſeſſione deterius facturum, de qua iurgium eſt.* Differunt *Vindiciae* a *Recredentiis*, quod illae locum dumtaxat haberent in poſſeſſione fiduciaria rerum controuerſarum: hae vero locum habeant in quibuscumque rebus ablatis vel detentis, quarum reſtitutio et iterata poſ-

poſſeſſio *Recredentia* vocitatur. Regeſtum magnorum dierum Trecenſium ad an. 1289. apud D. Bruſſel de Vſu feudorum p. 921. RECREDATIO, eadem notione. Chartularium S. Vincentii Cenomanenſ. fol. 133. Vox *Recreance* hodie ad res beneficiales reſtringi ſolet, cum nempe duo pluresue competitores idem beneficium ambiunt, vnique illorum poſſeſſio tribuitur a iudicibus Sententia prouiſoria, donec decretoria accedat lite finita Hanc Sententiam prouiſoriam, illamue poſſeſſionem fiduciariam *Recreance* vocant, eaque notione *Recredentia* dicitur a recentioribus. Bulla Pauli III. PP. an. 1537. inter Inſtrum. t. 4. nouae Gall. Chriſt. col. 118. Occurrit alibi. RECREDERE SE praeterea dicebatur, qui in duello ſeu monomachia a iudice indicta victum ſe profitebatur, et hoſti ſeſe *reddebat*, quae vis eſt vocis *recredere*. Baldricus Nouiomenſis lib. 3. cap. 57. Eiusmodi autem qui ſeſe hoſti tradebant, RECREDITI vulgo, vel *Recreanti* appellati, qui quidem inter infames habebantur, adeo vt maximo probro haberetur obiecta *Recrediti* contumelia. Charta Communiae Ambianenſis an. 1209. *Qui iuratum ſuum Recreditum, traditorem, Vuillot, id eſt Coup appellauerit, 20. ſol. perſoluet.* Apud Ioan. Villaneum lib. 7. cap. 82. *Ricreduto et traditore.* lib. 8. cap. 30. *E quaſi come gente Ricreduta feciono a Genoueſi ogni patto, che volleno Chevalier Recren*, pro ignauo, apud Ioinvillam pag. 38. Quod quidem probroſum adeo cenſuit vocabulum, vt illud deſcribere noluerit Ranulfus de Glanvilla lib. 2. cap. 7. Verbum autem probroſum deſcripſit Bracton. lib. 3. tract. 2. cap. 34. §. 2. *Non ſufficit, quod appellatus cognoſcat fuiſſe ſocium ſuum vel latronem, vel aliquid ſimile ad Recreantiam, niſi dicat verbum illud odioſum, quod Recreantus ſit.* Quo loco Fleta lib. 1. cap. 38. §. 18. pro *recreantiam* habet *recreantiſam*. Eſt igitur *Recreantus* idem quod *Recreditus*, ex Gallico *Recreant*, pro *Recreu*. Atque inde *Equos Recreatos* dixit Fleta lib. 2. cap. 2. laſſatos, fatigatos, quos Villiomarus, ſeu Ioſephus Scaliger in Titum lib. 8. cap. 20. *Recreditos* appellauit, *quaſi*, vt loquit, *recruduerint*, qua in re falli virum doctiſſimum ex praeallatis locis conſtat. Memorantur etiam *Recreanti ſommarii*, in Litteris S. Ludouici an. 1262. *Equi, palefredi* & *alii Recreandi*, in Litteris Philippi Pulcri an. 1299. *Equi, palefredi* & *alii Recreanti*, in Litteris Philippi V. an. 1316. quos etiam *Recreans* vocarunt Galli. (2) † Regredi, in Ch. a. 1023.

RECREDVTA, idem quod *Recredentia*. Charta an. 1180. ap. Georgium Pilonum in Hiſtor. Bellunenſi pag. 90. vo. *Et non debeant iam dictae perſonae pacem, nec treuam, nec werram, nec Recredutam ſine commune Conegliani facere.* † Fallitur Cangius, nec vim vocis intellexit, vt et Muratorius in nota ad locum mox laudandum. Adiectiue ſumitur *Recredutus* vel *Recreditus*, nec non et *Recretalus* aut *Recreatus*, vitioſa ſcriptione; vnde particulam *nec* ante *Recreduta* apud Pilonum delenda eſſe videtur. *Guerra* itaque *recreduta* ſeu *recredita*, inducias ſignificat, quod datis ex vtraque parte obſidibus fieret, ſic nuncupata. Murat. to. 4. Antiq. Ital. p. 370. V. *Guerra Recredita*.

RECREMARE. Gloſſae Lat. Graec. *Recremo*, καίομαι. *Recremandum*, ἐγκαυστόν.

RECREMENTVM. (1) Excretum, Columellae, Gallis *Criblure*. Gloſſ. Lat. Graec. *Recrementum*, Σινίασμα, ἀπότριμμα. Gloſſae Graec. Lat. Σινίασμα, ἡ ἐυκαρία τοῦ σίτου, *Detrimentum*, *Recrementum*, *Retrimentum*, *Intertrimentum*. (2) † Renouatio; dicitur de pilis qui recreſcunt, Ital. *Ricreſcimento*. Acta SS. tom. 7. Iul. p. 267.

† RECRESCENTES, reditus, prouentus, ap. Theob. Anguilbert. c. 29.

† RECRESCENTIA, ſilua caedua quae recreſcit, in Ch. Mſ. an. 1244. V. *Reuenuta* 2.

RECRETATVS, V. *Recreduta* in *Recredere*.

RE-

CRVVA, militum ſupplementum, gionum appendices, Gall. *Recrue.* dictum Iohannis Franc. Regis ann. 363. apud D. Secouſſe tom. 3. Ordinat. pag. 622.

RECREZVTVS, V. *Recreduta* in *Recredere.*

CRIMINATIO, cum litigatores dem crimen inuicem intentant, Graecis ἀντικατηγορία, nam apud Latinos *proprio caret nomine*, ait Fabius lib. 3. cap. 12. Vtuntur non ſemel practici.

CRISSARE de anatum clamore ſupra dicitur in voce *Baulare.*

CTA, nude, idem quod *Recta veſtis*, *quam*, vt habet Iſidorus lib. 19. Orig. c. 22. *ſurſum verſum ſtantesque texunt:* quo nimirum opere, vt explicat Carolus de Aquino in Lexico Militari, trama ſemper pectine ad ſuperiorem partem ducebatur et trudebatur; quod vocabant *ſurſum verſus* vel in altitudinem texere. Vopiſcus in Aureliano Imper. *Primus paragaudas veſtes militibus dediſſe dicitur, cum ante nonniſi Rectas purpureas accepiſſent*, hoc eſt Rectas tunicas rubras. V. ibi Salmaſium.

RECTARE, in ius vocare. Vide *Rectum.*

RECTICINIVM. Meſſianus Preſbyter in Vita S. Caeſarii Arelat. *Nam illud dulciſſimum et ſanctiſſimum Recticinium, quis verbis vnquam valebit explicare?* Mox: *Domine, quid tu dicis? quibus ille, Expectate, inquit, ad menſam multum dicendo laſſaſtis, et huc vſque non tacuiſtis, iam paullulum reficite, et adiecit: Bene dicitis; ſed quia coenam expediuimus, Recicinium* (ſic) *facturi ſumus*, etc. Aliud videtur a *recta coena* Latinorum, quos ita *Coenam lautam* appellaſſe obſeruat Turnebus lib. 18. Aduerſar. cap. 11. hic enim *Recticinium* videtur dici colloquium, quod poſt coenam inter conuiuas peragitur. Eruditus Mabillonius *Recinium* edidit, vt ſit merenda, et Gall. *Reciner*, ſeu poſtmeridiana refectio. Haec comeſtio, quod ſit dimidiata ſolum, alia parte in coenam reiecta, *Recinium* dicta eſt, ſi credimus eidem Mabillonio to. 1. SS. Benedict. p. 675. a veſte ſeu toga quadrata, quam antiqui *Recinium* vocabant, quaſi *Reiicinium*, quod mediam eius partem in tergum reiicerent. Verum alii melius, vt mihi videtur, a *Ratio* deducunt, quae vox, vt ſupra dictum eſt, aliquando ſignificat Ratam portionem rerum ad victum neceſſariarum: quam opinionem confirmant antiquae voces *Retion*, Merenda, et *Retionner*, Merendam ſumere. † Bollandiſtae vt et Mabillonius *Recinium* ediderunt, recte quidem, nec minus bene de Merenda interpretati ſunt, quam Galli *Rechinoy*, *Recie* et *Reſſie* appellarunt.

RECTIFICARE, rectum facere. Gloſſ. Lat. Graec. *Rectifacio*, ὀρθοτομῶ. Gloſſ. Graec. Lat. ὀρθοτομῶ, *Rectifacio, recte tracto.* Pro ὀρθοτομῶ, quod proprie ſignificat Diuido, in rectum ſeco: mallem ὀρθόω, (ὀρθοποιέω) quod eſt rectum facio.

RECTIFICARE. (1) Inſtaurare, in priſtinum vel meliorem ſtatum erigere. Memoriale Poteſtatum Regienſ. ad an. 1269. apud Murator. to. 3. col. 1129. (2) Rectum declarare, ratum habere, *Approuver*, vertit Lobinellus. Teſtamentum Gaufridi de Pleſſeio an. 1332. to. 3. Hiſt. Pariſ. pag. 393. col. 1.

RECTITAS, *iuſtitia, aequitas et veritas.* Gloſſ. Iſid.

RECTITVDO. (1) Idem quod *Rectum*, ius, quod quis in rem aliquam habet. Conſuetudo Lorriaci an. 1187. *Nullus cum aliquo placitabit, niſi cauſa Rectitudinis exequendae et recipiendae.* (2) Ius, *Rectum*, quomodó quis *rectum facere* dicitur, cum iuri ſtat. Chronicon Mauriniacenſe lib. 2. pag. 363. *Rurſus ad Rectitudinem Monachi reuocantur, et quod aliquibus nouum fuit, quatenus ad caput cauſae rediretur, indicatum eſt.* PER DENARIVM RECTITVDINEM FACERE. Charta Berneri Decani Pariſienſ. apud Hemeraeum de Academia Pariſ. (3) Rectus vſus, aequa conſuetudo. Adnunciatio Ludouici Regis cap. 5. poſt titulum 31. Capitularium Caroli Calui. (4) Tributum, praeſtatio, Gallis *Droiture.* Char-

Charta an. 950. apud Meuriſſium in Epiſcopis Metenſibus p. 137.

RECTOLLERE, V. infra *Retollere*.

RECTOR. (1) *Rectores Eccleſiarum*, Praelati, Epiſcopi, Abbates, parochiarum Preſbyteri, in Lege Longob. lib. 3. tit. 1. §. 42. tit. 10. §. 4. in Capitularibus Caroli Mag. lib. 3. tit. 75. etc. Maxime *Rector Eccleſiae* dicitur, qui vulgo *Curio*, ſeu *Curatus*, vti in Charta Alaman. 43. apud Goldaſtum, et alibi ſaepiſſime, praeſertim apud Aremoricos, qui hodieque *Recteurs* vocant, quos Galli *Curez* nuncupant; *Curez* autem appellant ipſi, quos alii *Vicaires* dicunt, nempe Curionum vicarios. Concilium Londin. an. 1237. Hinc RECTORIA, dignitas Curionis, vel Eccleſia parochialis, in Statutis Eccleſiarum Cadurc. Ruthen. et Tutel. apud Marten. to. 4. Anecd. col. 729. RECTORATVS, eadem notione. Synodus Valentina an. 1590. to. 4. Concil. Hiſp. pag. 458. (2) *Rectores Apoſtolici Patrimonii*, dicti ii ex ordine Clericali, qui a ſummis Pontificibus ſubinde in Prouincias et Regna mittebantur, qui S. Romanae Eccleſiae Patrimonium curarent, id eſt, *maſſas et familias Eccleſiaſticas*, de quibus agit Gregorius M. lib. 7. Ind. 2. Epiſt. 17. lib. 12. Epiſt. 12. 30. RECTORIA, munus Rectoris eiuſmodi. Appendix ad Agnelli Pontificale de Patrocinio Archiep. Rauenn. apud Murator. tom. 2. pag. 211. col. 1. (3) Dignitas in Imperio CP. apud Luithprandum lib. 3. cap. 7. Conſtantin. Porphyrogen. de Adminiſtrat. Imper. p. 199. Scylitzem p. 607. 781. Zonaram pag. 48. etc. V. Notas ad Alexiadem pag. 233. et Gloſſarium mediae Graecitatis in ῥαίκτωρ. (4) In Prologo Pactus Legis Salicae, idem qui Dux Comesue, ſiue prouinciae Rector, aut Iudex: *Dictauerunt Salicam Legem Proceres ipſius gentis, qui tunc temporis apud eamdem erant Rectores.* (5) Praeſes in Academiis, Gall. *Recteur*. Quolibet trimeſtri eligitur in Academia Pariſienſi; vnde quatuor *Rectoriae* memorantur a Roberto Goulet in Compendio iurium huius Vniuer-ſitatis fol. 5. *Rectoriae S. Dion*… *Natiuitatis Domini*, *Paſchae* et … *Iohannis Baptiſtae*. *Rector* ſi… dicitur in Bulla Alexandri VI. … tom. 3. Concil. Hiſp. p. 691. RE-CTORIATVS, dignitas Rectoris … Academiis, Gall. *Rectorat*, apud … bertum Goulet in Compendio i… um Vniuerſitatis Pariſ. fol. 3. ve… etc. (6) Ieſuitis dicitur Superior … morum, quas *Collegia* vocant vel … *minaria*: iis autem *Collegia* ſunt … mus, in quibus extraneos, *Semi*… *ria* vero, in quibus ſuos dom… ſodales docent. Plures aliae ſunt … nachorum, pauperum, aegrot… atque peregrinorum domus, in q… bus praeſes etiam *Rector* appella… ſed eas omnes et ſingulas enume… re operoſius eſſet quam vtilius. … Titulus honoris apud Venetos, q… tribuitur *Poteſtati et Capitan*… *norum*. Maſſilienſibus *Rector* diceba… tur Praeſes, cuius erat *Ciuitat*… *regere*, *gubernare*, *defendere et ſ*… *re*, vt habetur in Statutis eiuſdem Ciuitatis cap. 1. vbi ſingula Recto… ris munia fuſius exponuntur. Reg… mina Paduae ad ann. 1293. apud Murator. to. 8. col. 387. Latinis … ti ſunt prouinciarum atque ciuita… tum *Rectores*, ſeu Praeſides ſiue Gu… bernatores. Hinc RECTORATI… CVM; munus et officium Recto… vrbis: apud Falconem Beneuenta… num in Chr. p. 190. RECTORA-TVS, munus Rectoris prouinci… in Literis Clementis VII. PP. an… 1382. tom. 10. Spicil. Acher. pag. 224. RECTORIA, dignitas Recto… ris prouinciae vel vrbis, in Epiſto… la Vrbani IV. PP. ann. 1263. apud Marten. tom. 2. Anecd. col. 10. RE-CTOR CHORI, Cantor. Breuiari… um Sariſbur. ann. 1555. aſſeruatu… in Parthenone Benedictinarum Angl… Pontiſarae. V. *Cantores*. RECTOR MERCATORVM, qui praeeſt mercatoribus et cum eorum conſulibus iudicat de rebus ad mercaturam pertinentibus. Priuilegia mercatoribus Nemauſi conceſſa per Philippum Franc. Regem ann. 1277. apud D. Secouſſe tom. 4. Ordinat. Reg. pag. 671.

671. art. 9. RECTORES SCRINIORVM, iidem qui *Primicerii ſcriniorum*, lib. 6. Cod. Theod. tit. 30. de Palatinis ſacr. larg. leg. 15. RECTOR VILLAE, apud Thomam Madox Formul. Anglic. p. 8. Idem qui Maior, de quo ſupra.

RECTORATICVM, RECTORATVS, RECTORIA, RECTORIATVS, V. *Rector* 1. 2. 5. et 7.

RECTORIVM,* carcer *Rectoris*, ſeu iudicis. Iohannes VIII. PP. Epiſt. 303.

RECTORIZARE, rectoris officio fungi, regere. Murat. to. 4. Antiq. Ital. p. 95.

RECTVM. (1) Ius, Gall. *Droit*, Germanis et Belgis *Recht*, Danis *Roett*, Ius, quod quis in rem aliquam habet. Eadmerus lib. De ſimilitudinib. S. Anſelmi cap. 74. Hinc variae formulae apud Practicos, et in veteribus Tabulis. RECTVM CONSENTIRE alicui, vt ius et aequitas dictant cum aliquo agere. Adnuntiatio Caroli Calui in Conuentu apud Argentoratum an. 847. art. 4. RECTVM FAÇERE, Gallis, *Faire droit*, Iuri ſtare. Charta ann. 1176. in Tabul. Eccl. Carnotenſis n. 92. *Satiſfactionem illam, quam ius vel Rectum facere vulgariter appellant, Capitulo praeſtarent.* STARE AD RECTVM, pro *ſtare iuri*, Practicis Gallicis *Eſter a droit*. Rogerus Houedenus pag. 655. RECTO STARE, eodem ſignificatu. Charta Edwardi II. Regis Angl. ann. 1323. apud Rymer. to. 3. pag. 1012. col. 1. ESSE AD RECTVM IN CVRIA DOMINI, eadem notione, in Legibus Henrici I. cap. 43. 55. etc. RECTVM *domino ſuo* VADIARE, ibid. cap. 53. 81. *Per iudicium Recti vadimonium dare*, ibid. cap. 52. REQVIRERE DE RECTO, in ius vocare, ibidem cap. 43. AD RECTVM *aliquem* HABERE, in Legibus Edwardi Confeſſoris cap. 20. et Henrici I. cap. 8. 27. 41. *Ad Rectum alicui habere*, in Probat. nouae Hiſt. Occit. col. 453. RECTVM ROGARE, adire iudicem, et ab eo ius ſibi fieri poſtulare. Leges Inae Regis Weſt-Saxiae cap. 9. RECTVM IVDICIVM PROCLAMARE, eadem notione. Charta an. 5. regnante Carolo Rege, apud Stephanotium to. 3. Antiq. Pictau. MSS. pag. 269. RECTVM RECOGNOSCERE, Ius agnoſcere quod quis habet in aliqua re. Tabularium S. Vincentii Cenoman. DE RECTO *per bonos iudices* INQVIRERE, in Legibus Henrici I. cap. 82. DE RECTO *per bonos teſtes* INQVIRERE, cap. 82. RECTVM DENEGARE, ibidem cap. 83. *Vadium Recti denegare*, cap. 52. PLACITA DE RECTO ſeu *de defectu Recti*, in Regiam Maieſtatem lib. 3. cap. 20. V. *Defectus*. RECTVM ADVENIENS FEODI, ius veniendi in poſſeſſionem feodi. Charta an. 1277. e Chartulario S. Vandregeſili tom. 2. pag. 1259. RECTARE, reum ad *rectum* faciendum ſubmonere, in ius vocare, εὐθύνειν Graecis. Charta Henrici III. Regis Angl. apud Seldenum ad Eadmerum. RETARE, RETTARE, pro *Rectare*. Charta Philippi Aug. ann. 1186. in M. Paſtorali Eccleſiae Pariſienſis. lib. 16. ch. 24. REPTARE, eadem notione, Hiſpanis *Reptar*, quod pronuntiatur vt *Retar*, Accuſare, in ius deferre: vnde *Riepto*, accuſatio, in Legibus Alfonſinis parte 7. tit. 3. l. 1. Vſatici Barcinonenſes MSS. cap. 37. V. *Excondicere*. REPTATOR, Hiſp. *Reptador*, Accuſator, delator. Obſeruantiae Regni Aragon. lib. 8. tit. 1. §. 4. ARRETARE, idem quod *Retare*. Forteſcutus de Laudibus Legum Angliae cap. 36. *Arretati de crimine aliquo, qualitercumque magno et enormi, etc.* Hinc Gallic. *Arêter*, pro Siſtere, detinere, retinere, quod ei, qui in ius appellatur, recedere non liceat, quouſque *Rectum fecerit* parti, a qua impeditur. Sed et forte inde etiam vox *Arrêt*, pro iudicio lato in eum, qui *arretatur*, ſeu in ius vocatur. (2) † Tributum quod ex iure exigitur. Stat. Subbat. Carcaſſ. an. 1402.

RECTVRA, vox Agrimenſorum. V. Gloſſarium Rigaltii ad Gromaticos.

RECTVS, dexter, Gall. *droit*. Proceſſus de virtutibus et miraculis Mariae de Malliaco, tom. 3. Martii p. 755.

755: RECTVS HAERES, qui recta linea ab eo deſcendit, cuius haeres eſt, in Chronico Andrenſi apud Acherium tom. 9. Spicil. pag. 641. RECTA MANVS, auxiliaris, ad ferendam opem expedita. Charta Henrici Imp. ann. 932. apud Miraeum to. 1. pag. 38. col. 2. RECTA MINA, mina, ſeu menſura frumentaria, quae iuſta eſt, neque maior, neque minor. Tabularium Abbatiae Sangerman. Pariſ.

RECVBILE ORATORIVM, fulmentum, cui quis precans Deum innititur, Gall. *Prie-Dieu*. Leges Palatinae Iacobi II. Regis Maioric. in Actis SS. Iunii to. 3. pag. XLVIII.

RECVLA, RECELLA, REICVLA, RESCVLA, parua res, ſeu parui momenti; *facultatiuncula*. Gloſſ. Lat. Graec. *Recula*, πραγμάτιον. Aliae Graeco-Lat. πραγμάτιον, *Rerula, operula*. Malim *Recula*. Capitular. lib. 7. cap. 265. *Qui Reculam Eccleſiae petunt a Regibus, et horrendae cupiditatis impulſu egentium ſubſtantiam rapiunt, etc.* In Capitulari an. circ. 744. c. 8. habetur *Reicula: Reicola* vero in Capitulari tertio incerti an. cap. 4. REICOLA, REICVLA. Teſtamentum Bertichramni Epiſcopi Cenoman. *Et Reicola, quae appellatur Stirpiaco, cum vineolas et mancipia, quae ibi eſſe noſcuntur.* RECELLA. Gloſſarium Cambronenſe: *Recella, diminut. a Recula, Recula autem a re.* Regula Magiſtri cap. 1. RECELLVLA. Lex Burgund. tit. 24. §. 6. RECIRCVLATA, vel RECVLATA, eadem, ni fallor, ſignificatione. Codicillus ſeu Diuiſionale bonorum S. Fulcranni Leuteuenſis Epiſc. an. 987. inter Inſtrum. Gall. Chriſt. tom. 6. col. 270. *In villa, quam vocant Balnas, manſa tria et vnum appendiarium, et villam quam vocant Clairato, cum ipſa Recirculata, et manſa duo, etc.* Fortean vtraque vox mendoſa eſt, reſtituique debet *Reicola* vox, aut alia ſimilis, quae fuerit in vſu, niſi tamen legendum ſit diuiſis vocibus *re circulata*, id eſt, *re ambiente*, quae ſita eſt in circulo ſeu ambitu villae. RESCVLA. Saluianus lib. 1. ad Eccleſiam Cathol. *Cur non bona fide datis a Deo vten[…] Reſculis?* Editiones aliae habent *R[…]culis*. Iſidorus Pacenſis Epiſc. a[…] 756. RESCELLA. Pelagius libel[…] 10. n. 18. Gloſſar. Cambrone[…] *Reſcellas, genus indumenti, id* [...] *pelles* interpretatur. Ad hanc ind[…]menti notionem referendus eſt, [...] videtur, locus Actorum S. Otto[…] tom. 1. Iulii pag. 426. *Veteri[…] Reſcellis* (id eſt, inuolucris) *ca[…] exutus, et nouis decoratus indu[…]*.

† RECVLARE, RECVLLARE, re[…]trogradi, retroire, Gall. *Recul[…]* Litt. remiſſ. a. 1356.

RECVLCARE, *iterum calcare*, Ioha[…]ni de Ianua. Gloſſae Lat. Gall. Sangerman. *Reculcare, Rechauer.* Columella habet *Recalcare*.

RECVMBERE. Vetus Interpres S. Irenaei lib. 4. cap. 22. vlt. edit. *Quapropter et Recumbentibus eis* (diſcipulis ſuis Chriſtus) *miniſtrans eſcam, ſignificans eos, qui in terra Recumbebant, quibus venit miniſtrare vitam.* Ludit Irenaeus in verbo ἀνακεῖσθαι, quod in priori commate accipit pro *diſcumbere in menſa*; in poſteriori vero pro *mortuum iacere*. V. cap. 31.

RECVPERARE. (1) Conualeſcere, *Recouvrer ſa ſanté*. Geſta Regum Franc. cap. 34. Vide Recuperatio […] RECVPERARI, ſimili notione, *A[…]miſſas vires reparare, refici*, apud Barthium in Gloſſario, ex Hiſt. Palaeſtin. lib. 2. c. 10. 18. (2) Excitare. Acta SS. Aurei et Soc. to. 3. Iunii pag. 51. (3) Reperire. Acta S. Franciſci de Paula, tom. 1. Aprilis p. 150. (4) RECVPERARE, *in notitiam et memoriam redigere*, apud Barthium in Gloſſario, ex Raymundi Agilaei Hiſtor. Palaeſtina. (5) Debitum recipere. Charta ann. 1309. tom. 1. Hiſt. Dalphin. pag. 98. col. 1. V. *Recuperator*. (6) Poſſeſſionem gentilitiam redhibere, Redimere poſſeſſionem a conſanguineo venditam, pretio venditori reſtituto, Practicis Gall. *Retraire*. Conſuetudo Brageriaci artic. 42. V. *Retractus burſae*. (7) RECVPERARE SE, recipere ſe, aufugere. Acta S. Aldebra[…]

brandi, tom. 1. Maii p. 159. (8) † Iterare, repetere. Areſt. a. 1352.

RECVPERATIO. (1) Reparatio, reſtitutio. Canones Poenit. apud Acher. tom. 11. Spicileg. pag. 111. V. *Recuperare* 1. (2) IC. Anglis eſt proprie euictio alicuius rei per iudicium. Sed ſpecialiter ſignificat fictam quamdam tranſactionem inter partes iudicialiter factam, ad ſtatus tralliatos, remanentias et reuerſiones tollendas excogitatam. Ita Cowellus.

RECVPERATOR. Gloſſae Graec. Lat. δικαστὴς, *Iudex*, *Recuperator*. Alias *Recuperatores* appellantur, qui cenſum vel tributum per ſe ipſos exigunt, recuperant. Gloſſae Baſil. ἐξισωταὶ, ἀνάληψιν δι᾽ ἑαυτῶν ποιούμενοι. *Recuperatores cenſuum domini*, in Libertatibus Montis-Briſonis an. 1376. to. 1. Hiſtor. Dalphin. p. 83. col. 2. V. *Recuperare* 5.

RECVRARE. (1) Corrigere, quaſi iterum curare. Vtitur S. Auguſtinus lib. de Quantitate animae cap. 24. (2) † Expurgare, a Gall. *Recurer*. Ch. Ml. a. 1501.

RECVRRERE. (1) Vox practica, quae de iis dicitur, qui primorum aeſtimatorum relatione parum contenti, alios poſtulant, qui maturius iudicent. Hinc ſecundi aeſtimatores *Experts Recuſaires* appellantur. Proceſſus ann. 1459. ex Regeſto *Columba* Camerae Comput. Prouinciae: *Cum ... inthimationem habeant decem dies ... Recurrendum, ſi voluerint.* (2) Abire, veteri Interpreti S. Irenaei lib. 1. cap. 19. vlt. edit. n. 2. vbi haec verba Daniel. 12. 9. Απότρεχε Δανιὴλ, vertit *Recurre Daniel.* (3) RECVRRERE, RECVRSVS, voces monetariorum, de quarum vi ſequentia excerpſimus ex aduerſariis Magni Peireſcii: *Il y a cette difference entre Recours et remede: que le Recours eſt une permiſſion de foiblage ſur le poids de l'eſpéce: et le remede eſt une autre permiſſion ſur le poids de marc. Et leſdits remedes commencerent premierement par Recours, et ont continué par remedes, permis enſemblement, juſques environ le temps de Charles VII. depuis lequel juſques à preſent l'on n'a uſé que du remede.* Paſſim occurrunt ſimiles loquendi formulae in Edictis monetalibus, in quibus *Recourre*, *Recuerre* vel *Requerre*, eſt, iuſtum monetae pondus imminuere. Datio ad firmam Monetae Toloſanae a Comite Alphonſo an. 1265. *Iuraverunt inſuper, quod ipſi per ſe vel alios non fondent, nec tribuchabunt, nec Recurrent noſtram monetam ſupradictam; ſed tenebunt et adimplebunt bene et fideliter omnes conuentiones, etc.*

RECVRSVS. (1) Iuſti monetae ponderis acceſſio vel imminutio, Conſtitutionibus regiis permiſſa, qua fit vt nummi eiuſdem ſpeciei alii aliis ſint magis minuſue ponderoſi. Ordinatio Humberti II. an. 1340. tom. 2. Hiſtor. Dalphin. pag. 416. col. 1. Differt *Recurſus* a *Remedio*, quod ille nummorum inter ſe compoſitorum maius minuſue pondus ſpectet, hoc vero marcae, vnde certus nummorum numerus conficitur, materiam vel pondus attingat, vt infra dicetur in *Remedium* 3. Sed ſi vox *Remedium* de nummis inter ſe compoſitis dicatur, tum idem ſonat quod *Recurſus*, vt in Ordinatione a. 1343. ibid. p. 418. *Et ſcindantur ad denariale et ad remedium duorum granorum ponderis de iuſto ad fortem, et duorum granorum de debili ad iuſtum.* V. *Recurrere* 3. Interdum *Recurſus*, Gall. *Recours*, aequum eſt monetae pondus: de quo D. Secouſſe to. 8. Ordinat. Reg. pag. 94. nota *e*. (2) Tabularium S. Andreae Viennenſis: *Notum ſit .... dediſſe .... hoc eſt cymiterium et totum decimum, et oblationes, et primitias, et paſcua ſimiliter donaſſe beſtiis Monachorum in ſiluis et in plano, totum Recurſum in ſilua lignorum et paſtionum porcorum in eadem ſilua ſine lucro.* Notitia de fundatione Theoloci ann. 1130. inter Inſtrum. nouae Gall. Chriſt. tom. 4. col. 164. *In omnibus etiam ſuis nemoribus ipſorum porcis Recurſum et omnimodos fructus ad eorum pabulum, abſque eo pretio, quod vulgo Pyſnaticum dicitur.* Quibus in locis *Recurſus* aliud nihil videtur quam ius paſcendorum porcorum in nemori-

moribus. (3) Vox forenſis, Gall. *Retrait lignager.* Conſuetudines Belgaici, ex Regeſto Inculiſmenſi Camerae Computor. Pariſ. fol. 39. vo. *De domibus aut rebus aliis . . . . ſi habeant vendi, quocumque modo poſſideantur, ſi quis fuerit de genere venditoris, primo loco habeat Recurſum ad res illas, et poterit eas retinere, etc.* (4) Perfugium, refugium, Gall. *Recours.* Epiſtola Monachorum Grandimont. ad Innocentium III. PP. an. circiter 1215. apud Marten. tom. 1. Anecdot. col. 847. (5) Gallis *Recours*, Praes, cautio, ſponſor; vnde *Avoir recours*, Sponſorem appellare. Statuta Collegii Montis-acuti an. 1402. apud Lobinell. to. 5. Hiſtor. Pariſ. p. 681. col. 1. RECVRSVS IVSTITIAE, Ius ſuperiori domino competens iudicandi eos, quos feudales domini iudicesque inferiores iudicare neglexerunt. Bulla Innocentii IV. an. 1245. apud Marten. to. 1. Ampliſſ. Collect. col. 1286. V. *Defectus iuſtitiae.* (6) † Prouocatio ad ſuperiorem iudicem. Lit. a. 1369. (7) † *Recurſum habere*, operam cuiuſpiam adhibere. Tract. Mſ. de re milit.

RECVS, V. *Reccus.*

† RECVSA, recuſatio, denegatio. Ch. a. 1358.

† RECVSARE, vineam vltimum colere, i. q. *Reclaudere* 2. Formul. Mſ. Inſtr.

RECVSSA, recuperatio, ereptio pignorum aliarumue rerum iure captarum, Gall. *Recouſſe.* Epiſtola Philippi IV. Franc. Regis ad Eduardum Reg. Angl. an. 1293. apud Marten. to. 1. Anecd. col. 1251. V. *Recodere*, *Recoſſa*, *Recuſſio*, *Reſcuſſa*, et Gloſſarium iuris Gallici in *Recouſſe.*

RECVSSABILIS, mobilis, promtus et expeditus ad recuſſum. V. locos in *Sphaera Italica.*

RECVSSIO, idem quod *Recuſſa.* Conſuetudo Brageriaci art. 67. V. *Recutere.*

RECVTERE. (1) Pignora reſue alias captas recuperare, eripere, Gall. *Recourre.* Conuentio Philip. Franc. Reg. cum Canonicis S. Mederici Pariſ. a. 1273. apud Lobinell. to. 3. Hiſt. Pariſ. p. 28. col. 1. (2) Retro quatere. S. Auguſtinus lib. 8. Confeſſ. c. 11.

RECYNEBVRGII, iudices, V. *Rachimburgii.*

REDA. Lex 5. Cod. Th. de Curioſis: *Per ſingulas Redas, id eſt, quas quadrigas et flagella appellant.* Vbi neſcio, an non legendum *Recas.* Nam apud Graecos recentiores ῥέκα, flagellum ſonat, vt apud Anonymum in Porphyrog. n. 4. et in Vita S. Nicolai Studitae p. 913. V. Gloſſarium med. Graecit.

REDADOPTARE, rurſum adoptare, in Lege 41. Dig. de Adoptionibus.

REDADVNATIO, iterata coniunctio, apud Tertullianum de Reſurrect. carnis c. 30.

REDAEQVARE, viciſſim adaequare. Gloſſae Lat. Graec. et Graec. Lat. *Redaequo*, ἀντισῶ.

† REDAGIVM, pro *Rhedagium*, tributum quod pro rhedis tranſeuntibus exigitur. Ch. Mſ. a. 1170.

REDANDRVARE, *Gratias referre*, in Gloſſis Iſid. et Excerptis Pithoeanis; pro quo Graeuius cenſet legendum *Redandruare*, *Gradum referre*, vt coniicit ex *Redandruare* apud Feſtum; apud quem ſequitur *Redhoſtire*, (haec vox intercidit) *Gratiam referre.* REDANDRVARE RESPONSVM, reſcribere, apud Robertum *Creyghton* Hiſt. Concilii Florentini p. 7. Proprie *Redandruare*, vel, vt alii legunt, *Redantruare* est eosdem motus ſaltu referre, ab *Antruare* ſeu *Amtruare*, motus edere, vt fiebat in Saliorum exultationibus, vbi praeſul *amtruare* dicitur. V. Scaligerum ad Feſtum, Turnebum Aduerſ. l. 17. c. 8. et l. 25. c. 18. Voſſium in Etymologico v. *Trua*, et Martinium in Lexico.

REDARGVTIO. Sic Böetius transfert Graecum ἔλεγχος, minus probante Voſſio, qui mauult *confutatio*, *refutatio*, *reprehenſio.* Hunc conſule in Etymologico p. 43. et l. 3. de Vitiis ſermonis c. 41.

RED-BANA, Saxonibus, Malefici vel homicidii conſiliarius, ſuaſor. Vide *Dedbanna.*

REDDA, redditus. Tabularium Rothonenſe. Charta a. 1067. Marcae Hiſpan. col. 1134. Sed vereor ne hic legendum ſit *Ledda*, Tributum pro mercibus pendi ſolitum, vt dictum eſt ſuo loco. V. *Feudum reddibile*.

REDDEBERE, debere reddi. Charta Childeberti III. Reg. Franc. an. 697. apud Felibianum Hiſt. San-Dion. p. XVII. V. *Redebere*.

REDDEBETUM, debitum, quod reddi debet. Formula I. Andecavenſ. apud Mabillon. to. 4. Analect. p. [illegible].

REDDEBUTIO, tributum, vectigal. Charta Chlodouei III. Reg. Franc. an. 692. apud Felibian. Hiſtor. San-Dion. p. XII. V. *Redhibere*.

REDDENTES. (1) Ranfridus IC. qui vixit ſub Friderico II. Imp. in Ordine Iudicario, tit. de Villanis: *Sed quid dicemus hodie de villanis noſtris, quorum quidam dicuntur Reddentes, quidam Angarii, quidam Parangarii . . . . Reddentes quidam ſunt, qui nihil aliud faciunt domino, niſi quod reddunt, vel gallinas, vel ſpallas praeſidii, vel porcum, vel agnum, vel libram cerae, vel aliquid tale in Paſcha Domini, vel in Natiuitate. Hos reditus quidam praeſtant pro praediis, quae habent a dominis, . . . quidam praeſtant pro perſonis, etſi nulla praedia habeant a Domino, ſicut vidimus in pluribus; hi nullum aliquid ſeruitium Domino faciunt.* (2) Baptizandi, a reddita Symboli confeſſione ſic appellati. Mabillonius in praefat. ad Acta SS. Benedict. ſaec. 4. part. 2. n. 186. haec laudat ex MS. Pontificali Benigniano de Baptiſmo Sabbati ſancti: *Oratio in Sabbato ſancto Paſchae ad Reddentes. Dicit domnus Papa poſt Piſteugis*, hoc eſt, vt videtur viro erudito, πιστεύω εἰς, quae ſunt prima Symboli Graeci verba. Eadem ex Biblioth. Ottoboniana refert Muratorius to. 2. p. 48. col. 2. niſi quod pro *Piſteugis* habet *Piſtenſis*, forte pro πιστεύεις, Credis? vt interrogari ſolebant baptizandi. V. *Symbolum reddere*.

REDDERE, Lectionem proferre, quomodo diſcipuli magiſtris ſuis a ſe lecta memoriter proferunt. Loquendi formula Gallis etiam familiaris. Gloſſae antiquae MSS. *Reddit*, *Reſpondit*. V. *Redditus*. REDDERE FEUDUM dicebantur vaſſalli, cum caſtra, quae feodaliter tenebant, dominis capitalibus, ſi ea requirerent, reddere cogebantur. Charta an. 1112. in Probat. nouae Hiſt. Occit. to. 2. col. 383. V. *Feudum reddibile* in *Feudum*. REDDERE SE, aliquo ſe conferre, Gall. *ſe rendre en un lieu*. Mandatum Henrici IV. Reg. Angl. an. 1406. apud Rymer. to. 8. p. 442. col. 1. REDDERE SE DEO AD MONACHUM, V. infra *Redditus*.

REDDIBILIS et REDDIBILITAS vulgo dicuntur de Feudis, quorum caſtra vaſſalli reddere debent dominis capitalibus, cum eis libuerit, vt fuſe ſupra dictum eſt in *Feudum reddibile*. Adde *Reddere feudum* mox in *Reddere*.

REDDIBITIO, pro *Redhibitio*, Reſtitutio, redemtio, Gall. *Redhibition*, in Statutis Montis-Regaſis pag. 154.

REDDIDENCIA, tributum, vectigal. Priuilegia a Iohanne Franc. Rege Audomarenſibus conceſſa an. 1361. apud D. Secouſſe tom. 4. Ordinat. Reg. p. 405. Melius legeretur *Redhibentia*. V. *Redhibere*.

REDDIMIUM, f. Redditus annuus. Charta Eccleſ. Anicienſis an. 1312.

REDDITA, annuus cenſus, quem tenentes domino reddere vel ſoluere debent ratione tenementorum ſuorum. Chartular. SS. Trinitat. Cadom. fol. 53.

REDDITARII, tenentes *redditae* obnoxii. Charta Iohannis de Torota Caſtella ex Archiuo S. Medardi Sueſſion. V. *Reddituarius* et *Redituarius*.

REDDITE LITERAS. Formula, quae legitur ad calcem quarumdam Literarum regiarum Balliuis inſcriptarum, qua ſignificatur, ni fallor, vt eas communicent iis, quorum intereſt illas noſſe.

REDDITIO. (1) Idem quod *Redditus*, *Revenu*. Charta Galteri Meldenſis Epiſc. in M. Paſtorali Eccl. Pariſ. l. 9. ch. 8. V. *Reditus*. (2) Tributum, vecti-

vectigal, idem quod infra *Redhibitio.* Charta Ludouici Pii an. 18. eius Imperii, apud Laguille in Probat. Hiſtor. Alſatiae p. 19. col. 2. (3) Idem in rebus feudalibus quod *Reddibilitas feudi*, de qua mox in *Reddibilis* dictum eſt. Charta Dalphini Vienn. an. 1230. inter Inſtrum. nouae Gall. Chriſt. to. 4. col. 29. V. *Feudum reddibile* in *Feudum.* (4) Explicatio, expoſitio, apud veterem Interpretem S. Irenaei l. 2. c. 24. n. 2. vbi Graecum ἀπόδοσις vertit *redditio*: quod habita loci ratione, reddere debuiſſet *explicatio*, vel *accommodatio*, vt obſeruarunt Billius et Maſſuetus.

† REDDITVALE, prouentus. Ch. Mſ. a. 1324.

REDDITVALIS, ſingulis annis reddendus ſeu exſoluendus. Charta an. 1275. ex Archiuo Cerui - Frigidi. *Reditualis* legitur eadem notione in Charta an. 1275. apud Marten. to. 1. Ampl. Collect. col. 1378.

REDDITVARE, redditus annuos concedere, aſſignare, Gall. *Renter*, quod maxime dicitur de ſacris aedibus, quibus attribuuntur annua vectigalia. Breuis Hiſt. Ordinis Carthuſienſis apud Marten. to. 6. Ampliſſ. Collect. col. 198. V. *Reditus.*

REDDITVARIVS. (1) Manceps, exactor reddituum ſeu prouentuum. Charta Henrici IV. Regis Angl. an. 1402. apud Rymer. to. 8. p. 238. col. 1. V. *Redditarii* et *Redituarius.* (2) † Qui reditum aliquem ſingulis annis alteri praeſtare debet. Ch. a. 1511. (3) † Cui penſio annua debetur. V. *Rentarius 2.*

REDDITVATVS, diues, cui multi ſunt redditus ſeu prouentus, Gall. *Renté.* Epiſtola an. 1409. apud Marten. tom. 7. Ampliſſ. Collect. col. 1119. V. *Reditus.*

REDDITVS. (1) Monachus, Eremita, qui ſe in Monachum *reddidit*. Galli dicunt, *qui s'eſt rendu Moine.* Tabular. Celſinianenſe. Sed proprie dicebantur *Fratres Laici*, ſeu ſeculares, qui abdicato ſeculo in Monaſteria ſecedebant. Statuta Ordinis *de Sempringham* §. *de Secularibus Rendutis: Seculares, qui ſe Reddiderint in domibus noſtris, et omnem proprietatem reliquerint, etc.* In Statutis O[r]din. Cartuſienſis crebra eſt men[tio] eiusmodi *Redditorum*, qui et *La[ici]* et *Donati* et *Praebendarii* dicunt[ur,] quorum ordo Conuerſorum or[dine] inferior eſt, adeo vt ſi Conu[erſus] deliquerit, in ordinem *Redditor[um]* regradetur. V. *Oblati*, *Donati*, [Re]*cepta* et *Receptus.* Fuerunt et Redditi in Hoſpitalibus ſeu pu[blicis] Valetudinariis, qui voce Gal[l.] [R]*endus* vocantur, in Charta an. 13[..] tom. 3. Hiſtor. Harcur. p. 299. *R[e]dditi* vero dicuntur in Charta a[n.] 1335. apud Meneſterium in Prob. Hiſt. Lugdun p. XXV. col. 1. [...] Prouentus, *Reuenu.* Vide *Re[...]* REDDITVS FEVDI, V. *Red[ere]* *feudum* in *Reddere*, et *Feudum r[ed]dibile* in *Feudum.* REDDITVS S[Y]NODI, in Charta an. 1045. ex Ar[chiuo] S. Victoris Maſſil. armar. Hiſpan. n. 91. Cenſus Epiſcopo ſolu[en]dus a Clericis, qui ad annuas [...] Synodos venire tenebantur. V. in [...] *Synodus.*

REDEBENTA, idem quod mox *Redebentia*, ſi non ſit ita legendum. Charta Ludouici Hutini an. 1315 in Probat. Hiſt. Ebroic. p. 31.

REDEBENTIA, clientare mun[us] praediatorium, Gall. *Redevance.* [...] paſſim legitur in Conſuetudinibus municipalibus in Gloſſario Iuris Gallici laudatis. Charta an. 1278. apud Thomaſſierium in Biturig. p. 109 V. *Redeuancia* et *Redhibere.*

REDEBERE, debere, *redebentiis* ob[...] noxium eſſe. Appendix Marculfi formula 2. Voſſius l. 4. de vitiis ſerm. c. 20. verbum hoc explicat per *Obligari ad reddendum*, eoſque falli ar[]bitratur, qui idem eſſe aiunt a[c] *Redhibere.* V. *Reddebere.*

† REDEBVTIO, tributum, vectigal, i. q. *Redhibitio.* Chartul. S. Germ[ani] Prat.

REDECIMA, REDECIMATIO, Decimae, ſeu Decima pars decimae, [q]ui appellatur apud S. Rembertum in Vita S. Anſcharii Archiepiſc. Hamburg. n. 61. Charta Milonis Epiſcopi Beluac. ann. 1225. *Decimam decimae ſuae, quod vulgariter Redecima[m]*

timum appellatur. Charta alia ap. Perardum in Burgundicis: *Qui decimam Redecimam capiebat. Redecimatio bladi et vini*, in Charta an. 1127. ex Archiuo Prioratus de Firmitate Walcheri. *Redecimatio de decimis*, in Charta an. 1214. ex Archiuo S. Victoris Maſſil. V. *Prodecima*, *Cario*, *Menagium* et *Miniſterialitas.* REDICIMATIO, Charta an. circiter 1670. apud D. Calmet. in Probat. Hiſt. Lothar. to. 1. col. 470. REDIMATIO. Computus an. 1202. apud D. Bruſſel ad calcem to. 2. de Feudorum vſu p. CLXXI.

REDEFOSSA, altera foſſa circumdans arcem. Statuta Palauicinia l. 2. c. 70. *Nulla perſona terrigena vel forenſis audeat . . . piſcari . . . in foſſis, Redefoſſis vel ſparafoſſis rochae caſtri.*

REDELLVS [illegible]q. *Reddalle.* Ch. Mſ. a. 1310.

REDEMIVM, redemptio. Vtitur Pontius Diacon. in Vita S. Cypriani. V. *Redimiae.*

REDEMPTIO. (1) In bellis priuatis. V. Anonymum de Miraculis S. Vrſmari per Flandr. n. 12. (2) Idem quod *Rachatum.* Charta an. 1240. ex Tabular. S. Mauri Foſſat. (3) *Mulcta grauior, quae pro aeſtimatione capitis ipſius delinquentis impingitur, Anglis Ranſom*, Thomae Blount in Nomolexico. Capitul. l. 5. c. 196. (4) Ἀπολύτρωσις, Profanus quidam et ſuperſtitioſus initiationis ritus, quo ſuos conſecrabant Gnoſtici: de quo ritu S. Irenaeus meminit l. 1. cap. 13. vlt. edit. num. 6. c. 21. num. 1. et alibi. REDEMPTIONES ALTARIVM, V. *Altare.* REDEMPTIO ANIMAE, aeterna ſalus. Lex Bajwariorum tit. 1. c. 1. Formula in donationibus piis frequentiſſima. REDEMPTIO CORPORIS DOMINI, Gall. *Ranſon*, cuius pretium exſoluere coguntur vaſſalli, cum ab hoſtibus captus eſt dominus capitalis. Charta Eudonis Comitis, Ducis Britan. a. 1153. apud Lobinell. to. 2. Hiſtor. Britan. col. 157. V. *Auxilium* col. 494. REDEMPTIO POENITENTIARVM V. *Poenitentia* in *Poenitentes.*

REDEMPTIONALE: ita inſcribitur in formulis veteribus charta, per quam ſeruus ſeſpſum de peculio ſuo redimit, et dato pretio libertate a domino donatur. Adde Legem Bajwar. c. 15. tit. 7. Legem Friſion. tit. 11. §. 2. et Capit. Caroli M. l. 5. c. 207.

REDEMPTOR CAVSARVM, *quadruplator*, *interceptor alienae litis*, in Vocabulario Suſſannaei.

REDEMPTVS. (1) Pro *Redimitus*, coronatus. Miſſale Gothicum apud Mabillon. de Liturgia Gallic. p. 213. (2) REDEMPTVS TESTIS, qui pecunia emitur, corrumpitur. Capitul. Caroli M. l. 5. c. 401. V. *Redimere.* (3) † Mulcta pecuniaria aut honoraria in iudicio damnatus. Ch. a. 1217. (4) † REDEMPTVS vel REDEMPTVM, quod praeter pretium in emptionibus conceditur. Ch. a. 1200.

REDENCIO, pro *Redemtio*, ex vitioſa temporum ſcriptura, in Charta ann. 1076. apud Murator. delle Antic. Eſtenſi p. 249.

REDENTITARE, *iterum atque iterum clamare*, in Gloſſario MS. quod laudat Voſſius l. 4. de Vitiis ſerm. c. 20. vbi addit: Quid ſi a *dente* ſit, ac notet remordere, dente viciſſim aliquem petere vel rodere, genuinum in aliquo frangere?

REDEQVITARE, retro equitare, Voſſio ibidem, ſiue ea equitantem via reuerti, qua et ante equo veneris. Fulbertus Carnot. Ep. 21.

† REDERCERE, emendare, corrigere, Gall. *Redreſſer.* Ch. a. 1184.

REDEVAMENTVM, idem quod mox *Redeuancia.* Tabularium Calenſe p. 50.

REDEVANCIA, REDEVANCHIA, obligatio vaſſalli vel tenentis erga dominum capitalem, qua certas res operasue ſingulis annis ei praeſtare tenentur, vectigal, Gall. *Redevance.* Libertates Bellomontis ex MS. Coiſlineo: *Praedictos homines liberantes ab omni . . . Redeuancia.* V. *Redhibentia* in *Redhibere* et *Redebentia.* REDEVANTIA, eadem notione. Charta an. 1240. ex Archiuo Pontis-Otranni. REDEVENCIA, eodem

dem intellectu, in Literis an. 1275. apud D. Secouſſe tom. 3. Ordinat. Reg. pag. 62. REDEVENTIA, in Charta an. 1220. apud Baluzium to. 7. Miſcell. p. 342. REDEVENTIO, eodem ſignificatu, in Chartulario S. Vandregeſili to. 1. p. 163.

REDHIBERE, *Reddere*, in Gloſſis Iſid. Occurrit non ſemel apud Scriptores, Sidonium l. 9. Ep. 11. et 14. Gregorium M. l. 1. Ep. 44. et 82. etc. Gloſſae Lat. Graec. *Redhibeo* et *Redibeo*, ἀποδίδωμι. REDHIBENTIA, redditus, prouentus, apud Continuatorem Chron. Nangii an. 1334. Charta Philippi Regis Fr. a. 1312. REDIBENTIA, idem quod *Redevancia*, clientare munus praediatorium; Gall. *Redevance*. Charta an. 1293. apud Baluzium to. 2. Hiſt. Aruern. p. 297. *In aliis vero terris non mouentibus nec exiſtentibus de dicto prioratu, et in quibus ipſa Prioriſſa non habet partem, feodum. coſtumam, nec Redibentiam aliquam, etc.* REDIBENIIA, vectigal, tributum. Edictum Philippi VI. Reg. Franc. an. 1329. to. 2. Ordinat. pag. 36. REDIBITA, idem quod *Redhibentia*, Gall. *Redevance*. Chartularium S. Vincentii Cenoman. fol. 21. REDHIBITIO, redditio, apud Symmachum l. 10. Ep. 36. Lex Longob. l. 2. tit. 52. §. 10. REDHIBITIO, ſatisfactio. Miracula S. Bertini ſaec. 3. Benedict. part. 1. p. 129. REDHIBITIO, multa. Lex Burgund. tit. 49. §. 4. *Quod ſi .... conuictus fuerit, triplici Redhibitione teneatur obnoxius*, id eſt, triplici compoſitione; ſeu *tripli Redhibitione*. vt *quadruplex Redhibitio* in Lege 10. Cod. Th. de iure fiſci. REDHIBITIO, vectigal, tributum, praeſtatio. Charta Caroli, Regis Franc. in Chronico Laurishamenſi pag. 60. *Nec ad vllas Redhibitiones publicas requirendum, nec exactandum, quod ad partem fiſci noſtri exinde redhibetur, penitus ingredi iudiciaria poteſtas, aut Miſſi noſtri diſcurrentes non praeſumant.* Ita paſſim in veteribus Chartis ſaeculi VIII. et ſeqq. vnde emendanda Charta an. 815. in Probat. nouae Hiſt. Occitan. to. 1. col. 37. vbi perperam legitur *Redibitionem* pro *Redibitionem*. Lex Longob. l. 3. tit. 12. §. 1. *Audiuimus, quod iuniores Comitum, vel aliqui miniſtri Reipublicae, ... aliquas Redibitiones vel collectiones ... a populo exigere ſolent.* Capitularia Car. C. tit. 6. c. 2. *Nec telonea ... nec alia quaelibet Redibitio, neque a Comite neque a iunioribus aut miniſterialibus eius deinceps ab illis* (Eccleſiis) *vllatenus exigatur.* Charta an. 1241. apud Lobinell. to. 3. Hiſt. Pariſ. p. 86. *Concedo ... CCXL. arpenta terrae ... in perpetuum tenenda et poſſidenda, libera et quitta abſque omni quo onere cenſuali, coſtuma, ſeruitio et Redibitione*, hoc eſt, clientari munere praediatorio, noſtris *Redevance*: qua notione non ſemel occurrit alibi. V. *Redditio* 2. REDHVITIO, eadem notione, in Praecepto Caroli Simplicis Regis Franc. apud Mabill. to. 3. Annal. Benedict. p. 697. col. 1. REDIBVTIO, redditus, prouentus. Capitulatio Caroli M. de partibus Saxoniae ann. 809. c. 16. REDHIBITVS, inſtauratus, reſtitutus. Interpres S. Irenaei l. 5. c. 14. n. 4. REDIBITOR, ἀνάδοχος, in Gloſſis Lat. Gr. Aliae Graec. Lat. ἀνάδοχος, *Praes, Redibitor.* Et mox Ἀνάδοχοι, *Vades, rectores*, vel potius *Redibitores*, vti legendum videtur. *Redhibitor*, qui rem venditam recipit, in lege 25. Dig. de except. rei iud.

† REDIBERIA, debitum, id quod reddi debet. Ch. a. 1470.

† REDIBIARIVS, tributum, vectigal. Ch. Mſ. Caroli M. a. 806.

† REDIBITVS, reditus, prouentus. Chartul. S. Sulpic. Bitur.

REDICA, χάραξ, in Gloſſ. Lat. Graec. Aliae Graec. Lat. χάραξ, *Sudis*, (vel potius *Sudes*,) *Redica, adminiculum, vallum.* Varro dixit *Ridica*, eadem notione. Hinc emendandae Gloſſae Iſid. vbi: *Retica, Ligna, quibus ligna ſublimantur*; legendum enim *Redica* vel *Ridica*, quod etiam vidit Martinius. *Palus, Redica vineis ſuſtentandis* in veter. Inſcript. apud Gualterum in Tabulis Siculis pag. 58.

REDH

REDICARE. (1) Redica fulcire. Gl. Lat. Gr. *Redico*, χαρακῶ. Aliae Gr. Lat. χαρακῶ, *Vallo*, *Sepio*, *Redico*. (2) REDICARE ECCLESIAM, iterum dicare, benedicere, conſecrare, in Epiſtola Nicolai I. PP. quam laudat Ratherius to. 2. Spicil. Acher. p. 244.

REDICERE, reſpondere: vtitur Ditmarus Merſeburgenſis in Chronico.

REDICIMATIO, V. ſuperius *Redecima*.

REDIENS, pro *Reddens*, niſi ita legendum eſt. MS. Monaſterii Gemmetic. p. 174. et 175.

REDIGERE MALVM, emendare, corrigere, pro delicto ſatisfacere. Iacobus Rex Aragon. in Edicto an. 1228. tom. 8. Spicil. Acher. p. 386. Sed legendum eſt *Redirigere*, vt infra.

REDIGVLOSVS, ridiculus. Gloſſae Graeco-Lat. γελοιώδης, *Iocoſus*, *Ridiculoſus*, *Iocularis*. Galfridus de Vino Saluo in Poëtria MS. ſeu de Coloribus Rhetoricis, (floruit ſub Richardo I. Reg. Angl.)

Contra ridiculos ſi vis inſurgere plene,
Surge ſub hac ſpecie, lauda, ſed Rediguloſe,
Argue, ſed lepide, etc.

Infra:

In ſtudio videre poteſt Deredi-guloſo.

† REDIMVLIS, qui redimi poteſt. Ch. a. 1328.

REDIMATIO. V. in *Redecima*.

REDIMENTIA, vectigal, tributum. Charta an. 1315. to. 1. Hiſtor. Dalphin. p. 31. col. 2.

REDIMENTVM, παρασροφή, in Gloſſ. Lat. Gr. Aliae Graeco-Lat. παρασροφὴ, *Redimentum*, *Renimentum*, f. pro *Reniamentum*.

REDIMERE, in ſuas partes allicere, pretio dato corrumpere. Auctor praefationis in libellum precum Marcellini et Fauſtini. Ciceroni *Redimere ſibi amicos*, idem eſt quod Muneribus amicos ſibi comparare. V. *Redemptus teſtis*. REDIMERE CORIVM, componere de flagello, ſeu vt loquitur Tullius, *Redimere pretio virgarum metum*. Vide in *Corium*. REDIMERE MANVM, de manu pro delicto amputanda componere, in Capitulari 5. ann. 803. cap. 13. et lib. 4. Capitul. cap. 23. Titulus 55. Legis Salicae eſt *de manu ab aeneo Redimenda*, hoc eſt, de compoſitione, quam facere debebat is, qui tenebatur ſe purgare manum in aenum aqua feruenti plenum immittendo. V. *Aquae feruentis iudicium* in *Aqua* et *Redemptio* 3. et mox *Redimere vitam*. REDIMERE SE tenebantur adſcriptitii glebae, ſi vel matrimonia contrahere, vel alio migrare vellent, data ſcilicet dominis ſuis certa quantitate pecuniae. Conſuetudines Catalaniae inter Dominos et Vaſſallos MSS. cap. 36. REDIMERE TEMPVS, tergiuerſari. Synodus Aurel. ann. circiter 1017. tom. 2. Spicil. Acher. p. 674. *Redimere tempus*, Coloſſ. 4. 5. eſt eo bene vti, illud in rebus vtilibus ponendo. REDIMERE TRIDVANAM, de tridui ieiunio componere, in Decretali precum an. 779. lib. 5. Capitul. 207. V. *Biduana*. REDIMERE VITAM, vel *manum*. Speculum Saxonicum lib. 1. art. 65. §. 2. V. *Reatuum redemtio*. (2) † Pecuniam nomine redemtionis extorquere, interdum etiam mulcta pecuniaria afficere. Bened. Abb. Petroburg.

REDIMIAE, λύτρα, in Gloſſis Lat. Graec. et Graec. Lat. Gloſſae Iſid. *Redimiae*, *res a praedonibus redemptae*. V. Graeuium et ſupra *Redemium*.

REDIMIBILIS, qui redimi poteſt. Obituarium MS. Eccleſ. Morin. fol. 25. Ibid. fol. 27. habetur *Redimiles redditus*, mendoſa ſcriptione.

REDIMICVLA, idem quod Latinis *Redimiculum*, Ornamentum capitis mulieris. Legitur apud Mabillon. to. 4. Annal. Benedict. p. 286.

REDIMICVLARE, Redimiculum ſoluere. Gloſſae Lat. Graec. *Redimiculat*, ἀναλύει δέσματα.

REDIMICVLVM PRAEBENDAE, reditus annuus praebendae Canonici. Fundatio Collegii Canonicorum Bruxellis ann. 1047. apud Miraeum to. 1. pag. 57.

REDIMILIS, Vide ſupra in *Redimibilis*.

† REDIMITIO LEVITALIS, ſtola, quae eſt propria diaconorum veſtis, to. 6. Sept. p. 874.

† REDINCIPERE, reaedificare, tom. 10. Collect. Hiſt. Franc. pag. 152.

REDINDVERE, induere, veſtire, Gall. *Revêtir*. Odonis Carmen de varia fortuna Ernelti Bauariae Ducis, apud Marten. tom. 3. Anecd. col. 357.

† REDINFORMARE, ad meliorem ſtatum reuocare. Ch. apud Perard. p. 183.

REDINSERARE. Laurentius in Amalthea poſt Papiam: *Redinſerabit, renouabit. Redinſerare, Iterum inſerere*, in Gloſſis MSS. quas laudat Voſſius lib. 4. de Vitiis ſerm. cap. 20. vbi ſuſpicatur ſcribendum *Redinſerere*, vel potius *Reſtinſertare*, quod *Inſertare* ſit ipſius Maronis.

REDINTEGRANTE, vox frequens in Chartis Caroli Simplicis Regis Francorum, qua ſignificatur annus, quo poſt mortem Odonis regnum redintegrauit, regni partem, Aquitaniam ſcilicet et Burgundiam, quae ab Odone poſſidebatur, recipiendo. Huius redintegrationis annos regni ſui annis publicis in tabulis ſubiicere ſolitus eſt Carolus, vt videre potes apud Miraeum to. 1. pag. 37. tom. 2. pag. 806. Mabillonium to. 3. Annal. Benedict. pag. 302. et Diplom. p. 558. et ſeqq.

REDINTEGRATIVAE LITERAE, eaedem quae *Recaptinatoriae*, in *Recaptinare*.

† REDIRE MANDATIS alicuius, in illius obedientiam, mandata prius repudiata exſequi, Ch. a. 1227. apud Cencium.

REDIRIGERE, noxam emendare: *Redreſſer la faute*. Vſatici Barcinonenſes cap. 20. V. *Condirigere*.

REDISELLA, V. *Reticella*.

REDISMVS, idem, vt videtur, quod Redditus, prouentus. V. locum in *Poſa*.

REDISSEISINA, REDISSEISITOR, V. *Saiſire*.

REDITITIO, V. *Redhibitio*, vectigal, tributum, etc. in *Redhibere*.

REDITORIA, Scriptura, in qua continetur decretum de reſtituenda re vſurpata, iusque confirmatur pri[illegible] mi ac legitimi poſſeſſoris, ad quem *redire* debet illa res vſurpata. Concilium Cabilon. an. 915. apud Marten. to. 4. Anecd. col. 71. et 72.

REDITVALIS, Vide ſupra *Red[illegible]tualis*.

REDITVARE, V. *Redditnare*.

REDITVARIVS, REDDITVARIV[illegible] (1) Emphyteuta vel alius quiuis vectigali obnoxius, qui certos cen[illegible] annuos domino pendit. Literae Gu[illegible]theri Praepoſiti Eccleſ. Mogunt. an. 1402. tom. 2. Rer. Mogunt. p. [illegible] V. *Redditarii*, *Redditnarius*, et *Re[illegible]terint*. (2) Cui vectigal debetur, Gall. *Rentier*. Chronicon S. Bene[illegible] tom. 6. Ampl. Collect. Marten. col. 620.

REDITVS, vel REDDITVS, prouentus, fructus ex re aliqua. Ioh. de Ianua: *Reditus dicitur, quia ſingulis annis redeat. Reditus, penſiones, quae ex locatione rediguntur, improprie fructus omnes*, Cuiacio in Paratit. ad tit. D. de Vſufructu. Fleta lib. 2. cap. 14. *Reditus dicitur a redeundo, quia retroit, et quotannis redit.* Spartianus in Adriano: *Laborabat praeterea vt condita militaria diligenter agnoſceret; Reditus quoque prouinciales diligenter explorans, vt ſi alicubi quippiam deeſſet, expleret.* Vbi ſcripti codd. *Redditus* interdum habent. Occurrit paſſim apud IC.

REDITVS DVPLICATVS, in Fleta lib. 1. cap. 9. §. 6. *Deux années de revenu d'une terre.* PLENVS REDITVS, cenſus integer, Gallis *Pleine rente*. Lex Veruini an. 1233. art. 2. REDDITVS, eadem notione. *Redditus pecuniarius*, in vet. Inſcript. 408. 1. 414. 2. Occurrit paſſim.

REDDITVS ASSISVS, certus et immobilis cenſus, qui domino ſoluitur ex praediis liberis, vnde et *Liber* appellatur, mobili et natiuo contrarius: Anglis Practicis, *Rents of aſſiſe*, Gallis vero *Rente fonciere*, cui opponitur *Rente volage*. Will. Thorn. ann. 1283. Hodie natiuus reditus

etiam

etiam ſub aſſiſo aeſtimatur: nec male, cum per tempus praeſcriptionis ita inualuit, vt mutari nequeat, vt ait Spelmannus in voce Aſſiſa. REDITVS SALIS *ad tertiam dimidiam ſartaginem* conceditur Nouientenſi Monaſterio, apud Marten. tom. 3. Anecd. col. 1135. in Hiſtoria eiusd. Monaſterii. V. *Salinaria.* REDDITVM FACERE dicitur colonus, ſeu glebae adſcriptus, qui *cenſum de capite* debet. Lex Longobardorum lib. 2. tit. 18. §. 3.

REDIVENTIA, idem, quod ſuperius *Redeuantia*, Praeſtatio, vectigal, etc. Charta ann. 1250. e Chartulario S. Auiti Aurelian.

REDIVIDARE, pro *Redundare*, male. Charta Roberti R[illegible] Franc. an. 1029. apud Mabillon. de Re Diplom. pag. 582.

† REDIVITAS, arduitas, arduus collis aſcenſus. Ch. Mſ. a. 1319.

REDIVITIO, pro *Redhibitio*, V. in *Redhibere.*

REDIVIVVS. Gloſſae MSS. ad Alexandrum Iatroſophiſtam: *Canapis Rediuina, id eſt quae naſcitur, et non ſeminatur.*

REDIVS, *Verſor*, *Praeco.* Ita Papias MS. et edit.

REDIVVS, pro *Ricinus*, Vide *Ricinoſus.*

REDMANNI, V. *Radmanni.*

† REDO, telae craſſioris ſpecies videtur, ſellis equorum inſtruendis aptae. Comput. ann. 1334. Vide *Rochetum.*

† REDOANCIA, vectigal, praeſtatio, Gall. *Redevance.* Ch. Caroli com. Augi Mſ. V. *Redonancia.*

REDOCCARE, *ſcindere*, in Gloſſis MSS. quas laudat Voſſius lib. 4. de Vitiis ſerm. cap. 20. Proprie idem quod Iterum Occare; hoc eſt, denuo glebas comminuere et confringere.

REDOCREARE, *item ocreare*, Iohanni de Ianua, hoc eſt ocreas iterum induere. V. *Recalcare 3.*

REDOLINA. Fori Aragonenſes apud Michaelem del Molino pag. 159. *Furatus ſi aliquis fuerit arcam ſiue Redolinas de archino publico alicuius ciuitatis, villae, vel loci, vbi ſunt burſae reconditae illorum, qui ſunt inſacculati in officiis, etc.* V. *Rhodo.*

REDOMARE, repoſcere, recuperare. Charta Petri Comitis Altiſſiod. pro incolis Malliaci an. 1229. apud Thomaſſerium in Conſuetud. [illegible]uric. pag. 709.

REDONANCIA, idem quod *Redevancia*, ſi tamen non ſit ita legendum, Gall. *Redevance.* Charta ann. 1271. to. 1. Chartularii S. Vandreg. pag. 709.

REDONDELLVS, Ornamentum capitis mulieris orbiculatum, ni fallor, a Rotundus, Gallice *Rond*, ſic appellatum. Litterae patentes Caroli V. Regis Franc. ann. 1367. pro Monſpelienſibus. V. *Redundellus*, *Rondellus*, et *Rotundellus.*

REDOPERIRE, *aperire*, in Gloſſis MSS. a Voſſio laudatis lib. 4. de Vitiis ſerm. cap. 20.

REDOPERTVS, apertus, receptus. S. Ambroſius lib. 1. Offic. cap. 16. num. 61.

REDORARE, rurſum inaurare, Gall. *Redorer.* Computus ann. 1345. e Bibl. Reg. *Pro pede cuiusdam ciſi toreicii et Redorando XVIII. ſ.* Melius ſcriberetur *Redaurare.*

REDORIRI, iterum incipere. Gloſſae Lat. Gr. et Graec. Lat. *Ἀνάρχομαι*, *Redorior.*

REDORSARE. (1) Tergo chartae inſcribere, Gall. *Endoſſer.* Statuta ſecunda Roberti I. Regis Scotiae cap. 16. §. 5. V. *Indorſare.* (2) Iohanni de Ianua, *Retro et a poſteriori dorſum ſcindere; vnde dicitur: Equus Redorſatus eſt a poſteriori.* Vgutio: *Equus redorſatus a poſteriori parte, edorſatus ab anteriori, vnde ſolet dici, Troſſulam illam, vel capam foricatam ſuper equum edorſatum.* Epiſtola Conradi Hildeshemenſis electi apud Arnoldum Lubecenſem lib. 4. c. 19. *In eadem ciuitate* (Neapolitana) *eſt equus aereus, magicis incantationibus a Virgilio ſic compoſitus, vt ipſo integro permanente, nullus equus poſſit Redorſari, cum tamen de vitio naturali ſit illi terrae proprium, vt ante equi illius compoſitionem, et poſt eiusdem equi quantulamcumque corruptionem nullus equus ſine dorſi fra-*

fractura poſſit equitem aliquandiu vehere.

REDORTA, V. in *Retorta.*

REDOTATVS, moneta nigra minutior in Dalphinatu, pretii duorum paru[illegible]m denariorum an. 1342. vt patet ex Ordinatione Humberti II. eod. an. tom. 2. Hiſt. Dalphin. p. 420. Ante hunc annum alii fuerunt *Redotati* pretii quatuor denariorum; *denarii* namque *quadruplices dicti alias Redotati* memorantur in Computo an. 1336. tom. 1. eiuſd. Hiſt. p. 95. col. 1. Rurſum ibi memorantur *Redotati* col. 2.

REDRA, REDRARE, V. *Riedra.*

REDRECARE, a Gallico *Redreſſer*, corrigere, emendare, idem quod ſupra *Redirigere.* Teſtamentum Raymundi Trencauelli an. 1154. in Probat. nouae Hiſtor. Occitan. tom. 2. col. 650.

REDRESCERE, eadem ſignificatione. Foedus an. 1143. in Probat. nouae Hiſtor. Occitan. tom. 2. col. 500.

REDRESSARE, eodem intellectu. Charta Henrici IV. Regis Angl. ann. 1405.

REDRIZARE, ab Italico *Ridrezzare*, Gall. *Redreſſer*, quod flexuoſum eſt in rectum reuocare. Statuta Murinae rubr. 255.

REDVBIAE, reliquiae. Vita S. Boniti Epiſcopi Claromontani cap. 7. num. 34. Gloſſae Iſidori: *Redubias*, *Reliquias.* Papias: *Redubiae*, *indubiae*, *ſpolia ſerpentum*, *exuuiae*, *reliquiae teſtarum.* Hic *indubiae* delendum eſt, vt monet Graeſſius. Vide Martinii Lexicon in *Reduuia*, quae proprie ſignificat abſceſſum circa vngues natum, Graecis παρωνυχία. Hinc Gloſſ. Lat. Gr. et Gr. Lat. *Redubia*, παρωνυχία. *Reduuia*, παρωνυχίς.

REDVCERE SE, ſe recipere, Gallis *ſe retirer. Mariſchalcus cum paucis hominibus fugiendo ſe Reduxit ad Tyrum*, lib. 6. Annal. Genuenſ. ad annum 1220. tom. 6. Muratorii col. 467.

REDVCTA, *concaua*, *depreſſa*, in Gloſſis Iſidori. Addit Papias: *Quaſi retro ducta.* Eſt interpretatio verſus Virgiliani lib. 6. Aeneid.

Intereà videt Aeneas in valle Reducta
Secluſum nemus, etc.

REDVCTIO, f. moles, via ſtrata, Gall. *Chauſſée.* Synodus Limenſis ann. 1588. tom. 4. Concil. Hiſpan. p. 450. *Quoniam ex defectu viarum et pontium et Reductionum non rare ſequuntur Indorum mortes abſque ſacramentis, et quod praecipitentur Sacerdotes, et multi Indi ſubmergantur*, etc, REDVCTIO HAERETICORVM, eorum reuerſio ad catholicam fidem, in Epiſtola Martini V. PP. apud Ludewig. to. 5. Reliq. MSS. p. 406.

REDVCTORIE, breuiter, compendioſe. Oratio de S. Bonauentura an. 3. Iulii [illegible]26.

REDVCTVS. Charta ann. 1182. apud Hieron. Rubeum in Hiſtoria Rauennat. p. 354. *Promiſit Gerardo Archiepiſcopo S. Rauenn. Eccleſiae manutenere fidelitatem, quam fecerat pro feudo Argenteae, ... et guerram, et pacem, et caualcatam, et Reductum de praedicta parte iurauit.* Vt *pax guerrae*, ita *Reductus* hic opponi videtur *caualcatae*, et proxime accedere ad *Reductum* ſubſequentem.

REDVCTVS, locus ſecretus, refugium, aſylus, Gallis *Reduit*, Ital. *Ridotto.* Charta ann. 1379. e Schedis Praeſidis de Mazaugues. Vox frequens in re obſidionali, vt obſeruat Thomas de Aquino, qui *Reductus* recte definit munitiunculas excitatas figura quadrata, praecipue in linea ambitus interioris, certis interuallis diſſitas, vt foſſores acceſſum et milites munita habeant loca, quo ſe recipiant, cum arcis obſeſſae praeſidiarii ad interturbanda et diruenda opera praecurrunt. Haſce munitiunculas Galli etiam vocarunt *Redoute* a voce *Reductus* hac notione.

REDVLVS, *ſtrues lignorum ardentium.* in Gloſſis Iſid. Conſtantienſis: *Redulus*, *lignorum aceruus ardens.* Vide quae de etymo hariolatur Martinius in Lexico.

REDVNCARE, *curuare*, ſeu reduncum facere, in Gloſſis a Voſſio citatis lib. 4. de Vitiis ſermon. capite 20.

REDVNDELLVS, veſtis ſpecies in *rotundum*, [illegible]n orbem deſinens, eadem qu[illegible]ra *Rotundellus*, niſi ſit ita legendum. Statuta Eccl. Tutelenſis an. 1328. apud Baluzium Hiſt. Tutel. col. 676. et Marten. tom. 4. Anecd. col. 798. V. *Rondellus*.

REDVPLICARE pro *Conduplicare*, dici vetat Voſſius lib. 4. de Vitiis ſerm. cap. 20. REDVPLICATVS occurrit apud Tertullian. de Patientia c. 14.

REDVSIT, pro *Reduſſit*, a *Redurere*, ni fallor, igne mundare. Agnelli liber pontificalis apud Murator. tom. 2. p. 23. col. 1.

REDVT. Concilium Narbonenſe anno 1054. c. 20. *Caballarium autem nemo apprehendat, vt Redut faciat, neque faciat, neque ſubſtantiam eius tollat, niſi tantum per directum.* Forte *Reduci*.

REDVVIAE, V. *Redubiae*.

REEMENDARE, inſtaurare, reparare, reficere. Praeceptum Caroli C. ann. 862. apud Mabillon. Diplom. p. 336. et Felibian. Hiſt. San-Dion. p. LXX.

REEMERE, REEMTIO, idem quod *Redimere* et *Redemtio*, de quibus ſupra in *Rachetum*. Diploma Alberti Imperat. ann. 1300. apud Ludewig. tom. 5. Reliq. MSS. p. 439.

REERIGERE, reaedificare. Chronicon Iohannis de Whethamſtede p. 327.

✝ REFACIMENTVM, reſtauratio damni, Ital. *Rifacimento*. Stat. Senenſ. a. 1288.

REFACTA, REFACTVRAE, aedificiorum reparationes, inſtaurationes, in Chartulario Monaſterii Gemeticenſis notato B. p. 110.

REFANVS, pro *Raphanus*, Gall. *Raifort*. Epiſtola ann. 969. apud Marten. tom. 1. Ampliſſ. Collect. col. 306.

REFARE, V. *Reffare*.

REFECCIA, ἀπόληξις χειτῶν, in Gloſſis Lat. Gr. et Gr. Lat. Rurſum in Graec. Lat. Ἀπόληξις χειτῶν, *Reiectio*, ſupple *iudicum*.

REFECTIO. (1) Somnus, quies, V. *Reficere*. (2) Coena, prandium, cibi ſumtio, a *reficere*, cibum ſumere, qua voce vtuntur Plinius lib. 18. cap. 7. Celſus lib. 4. c. 6. et alii. *Refectionis* vero vocabulum habet S. Benedictus in Regula c. 24. 25. 35. Apud Marcum Euang. *Refectio*, pro loco, vbi cibus ſumitur, vſurpatur, cum Chriſtus dici iubet: *Vbi eſt Refectio mea, vbi Paſcha cum diſcipulis meis manducem.* Graeca enim habent, ποῦ ἐςι τὸ κατάλυμα; Lucas *diuerſorium*. V. *Refectio generalis* in *Generale*. (3) Ius procurationis, *Giſtum, prandium, coenaticum*, etc. Charta Ecfridi Regis Merciorum ann. 716. in Addit. ad Matth. Paris. (4) Baptiſmus, quo homo *reficitur*, ſeu iuſtitiae, qua decidit, reſtituitur. S. Paulinus Epiſt. 32. ad Seuerum num. 2. (5) ✝ Stercoratio, in Ch. Mſ. a. 1265.

REFECTORARIA. (1) Officium *Refectorarii*. Inter varia officia clauſtralia Monaſterii Corbeienſis ad calcem Regulae MS. recenſentur, *Praepoſitura, Theſauraria, Celleraria, Cameraria, Refectoraria, Infirmaria, Hoſpitium, et Eleemoſina.* REFECTVARIA, idem, in Bulla Pauli III. PP. an. 1549. to. 1. Maceriarum Inſulae Barbarae p. 261. REFECTVRARIA, eodem intellectu. MS. Codex Eccleſ. Aginn. apud Stephanotium tom. 1. Antiq. Benedict. in Vaſconia MS. p. 532. (2) Monialis, cui *refectorii* cura eſt in monaſteriis ſacrarum virginum, apud Buſchium de Reform. Monaſt. to. 2. Scriptor. Brunſuic. Leibnitii p. 888. REFECTORERIA, eadem notione. Charta an. 1403. e Schedis Praeſidis de Mazaugues.

REFECTORARIVS, cui Refectorii curandi onus incumbit. Liber Ordinis S. Victoris Pariſienſ. MS. c. 12. REFECTORIVS, idem. Epitaphium an. 1593. apud Felibian. Hiſt. San-Dion p. 583. REFECTVARIVS, eadem notione. Statuta Monaſterii S. Claudii p. 74. REFECTVRARIVS, idem, in Charta ann. 1281. tom. 2. Hiſt. Dalphin. p. 24. col. 2. SVBREFECTORARIVS, qui *Refectorario* ſubeſt, in Monaſteriis. Vide Librum Ordinis S. Victoris Pariſienſis MS. c. 12.

REFE-

REFECTORARII PANNI, qui ſunt ad vſum refectorii, Bernardo in Ordine Cluniacenſi part. I. cap. 7.

REFECTORIALES, vicarii ſeu beneficiati Eccleſiae Saltzburgenſis, qui vice Canonicorum miſſas canunt, caeteraſque horas eccleſiaſticas, vt paſſim videre eſt in Eccleſiis cathedralibus et collegiatis, *Refectoriales*, vt videtur, dicti quod communi refectorio vterentur. Chronicon Saltzburg. ad ann. 1461. apud Raimundum Duellium tom. 2. Miſcell. p. 143.

REFECTORIVM. (1) Vgutioni, et Ioan. de Ianua: *Locus, vbi reficiuntur famelici, vel locus, vbi inſimul comedunt fratres vel Monachi. Coenaculum refectionis*, apud Geruaſium Tilleberienſem de Otiis Imper. deciſ. 3. c. 11. Gregorius M. lib. 2. dial. c. 22. **REFECTORIVM CANONICORVM** apud Chrodegangum in Regula Canonicorum Metenſium c. 21. Concilium Turonenſe III. c. 23. **IN AREA REFECTORII**, *ſine mappula et menſa comedere*, poenae Monachicae ſpecies, cuius mentio in Statutis Ordinis S. Gilberti de Sempringham p. 766. et alibi ſaepe. **REFECTORETVM**, idem quod *Refectorium*, in Bulla Benedicti XII. ex Archiuo S. Victoris Maſſil. (2) Praedium, cuius prouentus communi Canonicorum refectioni deſtinabantur in Eccleſia Lugdunenſi. Statuta eiuſdem Eccl. an. 1251. tom. 9. Spicil. Acher. p. 72.

REFECTVM, idem quod ſupra *Refectio*, coena, prandium. Chartularium Prioratus S. Petri de Dominica fol. 94.

REFECTVRA, inſtauratio, reparatio, *Refectio* apud Vitruuium. Charta an. 1286. tom. 1. Chartul. S. Vandregeſili p. 1113.

REFECTVRARIVS, etc. V. *Refectorarius.*

REFECTVRIVM, pro *Refectorium*, bis habetur in Conſuetudinibus Fuld. S. Sturmii, p. 5. et 6. vet. Diſciplinae Monaſticae.

REFEFFARE, idem quod mox *Refeoſare*, in feudum denuo conferre. Gualterus Hemingford, de Geſtis Edwardi I. Regis Angl. ad ann. 1302. p. 198. vbi mendoſ[illegible]itum *Reſeſſare.*

REFENERE, includere, concludere, Gall. *Renfermer.* Charta ann. 1239. e Tabulario Compendienſi.

REFEODVM, idem quod infra *Retrofeudum*, Gall. *Arriere-fief.* Charta Roberti Ducis Burgundiae an. 1282. ex Archiuo S. Benigni Diuion. V. *Feudum.*

REFEOFARE, in feudum denuo conferre, ſeu feudo denuo inueſtire, V. in *Feudum.*

REFERENDARE, in acta referre, ab Italico *Referendare*, referre. Literae ann. 1651. in Actis SS. Aprilis tom. 3. p. 570.

REFERENDARII, qui ſupplicum preces ad Principem recitant, et mandata Principis iudicibus inſinuant, in Nouella 113. 124. in l. 2. Cod. de Off. eius, qui vic. alic. iudic. Commentator Notitiae Imperii in c. 97. *Qui ſcrinium diſpoſitionem tractabant, Referendarii vocabantur. Hi ſupplicum deſideria aut iudicum conſultationes Principi inſinuabant, et reſponſa data conſulentibus mittebant, quae Mandata dicebantur. Hi pauci erant initio: poſtmodum a Iuſtiniano octodecim; poſtea ad octo redacti. Principum reſponſa, quae ſuper litibus emanabant, Diſpoſitiones vocabantur; expoſitio vero, quam Principi faciebant Referendarii, Relatio appellabatur. Referendariis praefectus erat Comes. Referendarii Spectabiles vocabantur.* **REFERENDARIVS**, apud Francos primae ſtirpis Reges, dictus ille, cui commiſſa erat annuli regii cura, quique regia diplomata ſubſcribebat. Aimoinus lib. 4. c. 41. **REFERENDARIVS**, in Eccleſia CP. Dignitas, de qua Anaſtaſius ad VIII. Synod. act. 8.

REFERENDI CVRIAE, qui extra ordinem referebantur a Principe in album Curiae, et Senatoria dignitate donabantur, apud Senatorem lib. 1. Ep. 41. lib. 3. Ep. 33. lib. 4. Ep. 25. l. 6. Ep. 14.

† **REFERENS**, pro *Referendarius*, amanuenſis, ap. Mabill. in Muſ. Ital. p. 72.

REFE-

REFERERE, pro Referre, Gualterus Hemingford. de Geſtis Edwardi II. Regis Angl. ad ann. 1311. p. 260. *Si autem dubium oriretur in ipſis, quod tunc Refereretur cauſa ad curiam.* Sic legi monet Cl. Editor Hearnius.

REFERMATUS, quaſi *Refirmatus*, Confirmatus, ab Italico *Rifermare*, iterum firmare. Gualuaneus Flammeus apud Muratorium to. 12. col. 1016.

REFERRARE *equum*, equum denuo calceare, Gall. *Referrer.* Statuta Maſſil. lib. 5. c. 52.

REFERRE *ſe*, Gall. *s'en rapporter*, aliqua re ſtare. Additiones ad Statuta Collegii Dainuillenſis an. 1383. apud Lobinell. to. 3. Hiſt. Pariſ. p. 514.

REFERTOR, *auctor pulmentorum*, a *refercio, cis*, apud Papiam.

REFESSARE, V. *Refeſſare.*

† REFEUDUM, REFFEUDUM, feudum quod per medium tenetur a ſuperiori domino, Gall. *Réfié*, *Rerefié*. Ch. a. 1294. REUFEODUM, idem, in Ch. a. 1254. V. *Rerefeodum.*

REFFARE, rapere, ex Saxon. *reapan*, i. e. rapere, ſpoliare, vnde *Raepan*, rapina. *Raepan* vero ex *Reap*, veſtis, hinc *robare*, Gall. *rober*, *deſrober*, de eo qui veſtem ſeu *robam* rapit. Lex Salica tit. 29. §. 6. *Si quis meſſem alienam per furtum metere, aut Reffare praeſumpſerit, 600. denarios, qui faciunt ſol. 15. culpabilis iudicetur.* Codex Guelferbyt. MS. praefert *Repare:* quod ferri poteſt a Saxonico *repen*, vellere, pro quo ſuperiores Germani *Reuffen* et *Rauffen* vſurpant, Eccardo teſte in hunc titulum, qui eſt 27. Pactus legis Salicae. Leges Henrici I. Regis Angl. c. 83. *Si quis mortuum Refabit armis aut veſtibus, etc.*

† REFFIANUS, pro *Ruffianus*, leno, ſcortator. Form. Mſ. Cod. 7657.

† REFFORMARE, conſilium mutare. Ch. a. 1459.

REFFORCIATUS, REFFORSARE, V. *Refortiare.*

REFFREDARE, pro *Refrenare*, reprimere, coercere, Ital. *Refrenare.* Statuta criminalia Saonae c. 21.

† REFFRICARE, refrigerare, reficere. Comput. a. 1380.

† REFFUGARE, recuſare, renuere. Ch. a. 1281.

REFFUNDERE, reſarcire, V. *Refundere.*

REFIBULARE, quod apud iuniores improbat Voſſius lib. 4. de Vitiis ſerm. c. 20. et pro quo mauult, fibulam laxare, ſoluere, aut quid ſimile; legitur hac notione apud Martialem lib. 9. Epigr. 28. *Refibulauit faber.*

REFICERE, ſeu *corpus reficere*, quieſcere, ſomno indulgere. Caſſianus lib. 3. de diurn. Orat. c. 8.

REFASSARE, V. *Refectio.*

† REFICIARE, cibo reficere. Barel. in Sermon.

REFIRMARE. (1) Confirmare. Priuilegium Monaſterii Craſſenſis tom. 1. Annal. Benedict. p. 700. col. 1. (2) Inſtaurare, denuo munire. Litterae ann. 1224. Hiſt. Mediani Monaſt. p. 313. (3) Denuo obdere, occludere, Gall. *Refermer.* Miracula S. Aigulfi c. 6. V. *Firmare 6.* (4) Reficere. Epiſtola Guiberti Abb. Gemblac. ann. circiter 1182. apud Marten. tom. 1. Anecd. col. 609. (5) Magis, vel denuo firmare, conſtabilire, Gall. *Raffermir.* Litterae Ludouici Siciliae Regis ad Carolum IV. Imper. (6) † In officio, quo quis iam functus eſt, denuo conſtituere. Stat. ant. Florent.

REFITERI, *iterum vel retro fateri vel negare*, Iohanni de Ianua; *Regehir ou nier*, in Gloſſis Latino-Gall. Sangerm.

REFLATARE, *Reſpirare, ſpirare.* Ita Gloſſae MSS. ad Alexandrum Iatroſophiſtam lib. 1. Paſſionum c. 103.

† REFLECTIO, refluxus, fluuii curſus. Ch. fundat. Priorat. de Iugon.

REFLEXIO, REFLUXIO, idem.

REFLETUM, REFLECTUM, vox foreſtariorum. Inquiſitio de foriſfactis in foreſtis Regis, in Additam. ad Matth. Paris: *Inquirendum eſt etiam, quantum veſtura ſingulorum boſcorum et Refletorum praedicto modo valuit, antequam aſſarta illa facta fuerunt.* Eadem habet Fleta lib. 2. c. 41. §. 38. niſi quod *reflectorum* praefert.

REFLORATIO, *deliberatio*, Papias. F. *Delibatio*.

REFLORITIO dicitur de arboribus, quae ſecundo floruerunt, apud Bernard. de Breydenbach Itin. Hieroſol. p. 211.

REFLVCTVARE, REFLVCTATIO, V. *Refutare*.

† REFLVTARE, pro *Refutare*, cedere, vnde REFLVTATIO, ceſſio. Ch. a. 1105.

REFLVXIO MARIS, mora iudiciaria, quae mercatoribus extraneis litigantibus dari ſolebat. Leges Burgor. Scoticorum c. 134. §. 3. V. *Reflectio*.

REFOCILLANTIA, in Decreto Synodali Lambethenſis Concilii ann. 1351. *Ad ſolatium et Refocillantiam ſuorum corporum, etc.*

REFOLLARE dicuntur ſtagna, quorum aquae aggere et obſtaculo retentae exundant ruuntque per prata viciniora. Charta ann. 1198. apud Lobinellum tom. 2. Hiſt. Britan. col. 324.

† REFOLLVM, locus in quem aquae exundantes ſtagni aut canalis influunt. Ch. Mſ. a. 1306. Gall. *Refoul*.

REFONDARE, V. infra *Refundare*.

REFORCIATVS, REFORCIVM, V. infra *Refortiare*.

† REFORGIARE, reparare, reficere. Ch. Mſ. a. 1517.

† REFORMAMENTVM, noua conſtitutio, ſanctio. Stat. ſynod. Reatina Mſ.

REFORMARE. (1) Reſtituere, reddere. *Reformare debitum*, apud Sidonium lib. 4. Ep. 24. Ita vtuntur Lex 9. Cod. Th. de Deſertorib. Lex 15. de Piſtorib. eod. Cod. etc. (2) Statuere, ſancire. Chronicon Parmenſe ad ann. 1287. apud Murator. tom. 9. col. 811. V. infra *Reformatio*. REFORMARE RESPONSVM, reſpondere. Literae Ciuitatis Lubec. ad Henric. Angl. Regem ann. 1403. apud Rymer. tom. 8. p. 288. col. 1.

REFORMARI, reconciliari. Albertus Argentin. p. 125.

REFORMATIO. (1) Conſtitutio, ſanctio, quae diſciplinam ciuilem ſpectat. Chronic. Parmenſe ad ann. 1308. apud Murator. tom. 9. col. 870. V. *Reformare* 2. (2) REFORMATIONES, inquiſitiones Reformatorum in Prouincias miſſorum, de quibus mox. Literae Philippi VI. Franc. Regis an. 1340. tom. 3. Ordinar. Reg. p. 235. (3) † Aſſignatio. Leg. Polon. a Pruſl. collect. p. 251.

REFORMATOR, iudex in prouincias abs Rege praeter ordinem miſſus, qui de omnibus exceſſibus atque delictis cognoſcebat, *proditionis et laeſae maieſtatis caſibus dumtaxat exceptis*, vt habetur in Literis Iohannis Fr. Regis ann. 1351. tom. 2. Ordinat. Reg. p. 482. et aliis an. 1353. ibid. p. 521. 522. 525. et 526. Haec praecipua fuere munia Bertrandi Prioris ſupradicti, Conſiliarii Regis, qui *ab eodem Rege* erat *in tota lingua Occitana Reſſormator generalis deſtinatus*, vt legitur in Literis ann. 1351. ibid. p. 475. Vide etiam ſuo loco *Inquiſitores*.

REFORTIARE. (1) Denuo vel amplius munire, Ital. *Riſorzare*, Gall. *Renforcer*. Annales Mutin. an. 1341. apud Murator. tom. 11. col. 61. V. *Fortiare*. REFFORSARE, eadem notione. Editum Iohannis Regis Franc. an. 1361. tom. 3. Ordinat. p. 498. REFORTIATA MONETA dicitur illa, quae ad puriorem minusque adulteratam materiam reuocatur; hinc *ſolidi Reforciatorum*, in Charta an. 1308. in Inſtrum. Gall. Chr. to. 3. col. 220. V. *Moneta fortis*. REFORCIVM, ſubſidium, auxiliares copiae, Ital. *Riforzo*, Gall. *Renfort*. Chronicon Veron. ad ann. 1367. apud Murator. to. 8. col. 655. REFORCIATVS, eadem notione. Securitas data Benedicto XIII. per Cardinales an. 1399. apud Marten. tom. 7. Ampliſſ. Collect. col. 645. (2) † Incarcerare. Ch. Mſ. a 1225.

REFORTIFICARE, idem quod *Refortiare*. Iacobi de Layto Annales Eſtenſes apud Murator. to. 18. col. 1023.

REFORTIVNCVLA, parua munitio, Vide ſupra *Fortia* 3.

† REFORTVNA, euentus, diſcrimen, periculum. Formul. Inſtr. Mſ.

REFOR-

REFORZARE, fortius efficere, firmare, Italis *Riforzare*, Gall. *Renforcer*. Apud Sanutum lib. 2. part. 4. c. 8. V. *Reſortiare*.

REFOSSUM, exterior foſſa circumdans primam arcis foſſam, Ital. *Rifoſſo*. Petrus Azarius in Chronico tom. 16. Muratorii col. 355. Vide *Foſſum*.

REFRACTATIO, oppoſitio, qua quis alicui refragatur. Hanc vocem ſubſtituendam eſſe opinatur Gothofredus in lege 2. Cod. Theod. de Cenſitoribus, vbi habetur *Retractatio*. Commentarium conſule in hanc legem.

REFRAGABILIS, *cui poteſt reſiſti*, Iohanni de Ianua; *à qui l'en puet reſiſter*, in Gloſſis Lat. Gall. Sangerm.

REFRAGABILITAS, *Reſiſtance*, in iisdem Gloſſis, ex eodem Iohanne de Ianua. V. mox *Refragatio*.

REFRAGABILITER, eidem de Ianua, modo, cui contradici poſſit. Ratherius Veron. lib. 3. Praeloquiorum apud Marten. tom. 9. Ampl. Collect. col. 869. *nil Refragabiliter promittentis*.

REFRAGANEUS, qui refragatur, repugnat. Epiſtola Arnulfi Lexouienſis Epiſc. ad S. Thomam Cantuar. tom. 2. Spicil. Acher. p. 489.

REFRAGARE, **REFRAGARI**, contradicere, repudiare. Lex Ripuar. tit. 59. §. 2. *Et ſi quis in poſterum hoc Refragari vel falſare voluerit*, etc.

REFRAGATIO, contradictio. Vetus Charta in Chron. Reicherſperg. *Nulla debeant a vobis Refragatione turbari*.

REFRAGATOR, qui refragatur, contradicit, aduerſatur. Tertull. adu. Gnoſticos cap. 1.

REFRAGIUM, refragatio, ἀποψηφισμός. S. Ambroſius enarrat. in Pſ. 104.

REFRANGERE, pro *Refringere*. Gloſſae Lat. Gr. *Refrango*, ἀποπλῶ, ἀνακλάω.

REFRECIARE, vallos reficere, reſtaurare, Gall. *Reparer les paliſſades*, a Gallico *Fraiſer*, palis cingere, munire. V. *Freciare*.

REFRENDARE, forte referre, Gall. *Rapporter*, Ital. *Refrendare*. († Potius ſubſcribere, ſignare, ab Hiſpan. *Refrendar*.) Concilium Mexicanum an. 1585. inter Hiſpanica tom. 4. p. 318.

REFRESCAMENTUM, commeatus, Gall. *Rafraichiſſement*, Ital. *Rifreſcata*. Chronicon Andreae Danduli apud Murator. tom. 12. col. 371.

REFRESCARE, Gall. *Rafraichir*, Ital. *Rifreſcare*, refrigerare, adaquare. Charta ann. 1223. MS.

REFRETORIUM, mendoſe, vt videtur, pro *Refectorium*. († Non mendoſa, ſed vitioſa ex pronuntiandi ratione, ſcriptura, ab obſol. Gall. *Refroitour*, refectorium.) Charta Odonis Abb. S. Dionyſii ann. 1231. e cod. MS. B. M. de Argentolio.

† **REFRICARE**, iterare, in Ch. Mſ. a. 1397.

† **REFRIDARE**, refrigeſcere, ab Ital. *Refreddare*. Murat. t. 2. Antiq. Ital. p. 365.

REFRIGERARE, requieſcere. Vetus Interpres S. Irenaei lib. 1. cap. 7. num. 1.

REFRIGERATIVUS, refrigerans. *Spargendo pauimentum herbis Refrigeratiuis*, id eſt, viridibus, recens collectis et refrigerantibus, in Regula Toribii Archiep. Limae, tom. 4. Concil. Hiſp. p. 671.

REFRIGERIUM, locus ad refrigerandum aptus. Pſalmus 65, 12. *Tranſiuimus per ignem et aquam: et eduxiſti nos in Refrigerium*. Saepius occurrit in Scripturis, idemque eſt quod ſolatium, quies, ſaturitas.

REFRIGESCENTIA, refrigeratio. Tertull. de Anima cap. 43.

REFRIGIDARIUM, locus aptus capiandae refrigerationis. Acta S. Ottonis to. 1. Iulii p. 389.

REFRISCARE, reficere, Gall. *Rafraichir*. Tractatus an. 1428. apud Rymer. to. 10. p. 390. col. 1. V. ſupra *Refreſcare*.

REFRIXIO, refrigeratio, Gloſſae Lat. Graec. et Graec. Lat. *Refrixio*, περίψυξις.

REFRONTARE. (1) *A fronte repellere*, Gloſſ. Lat. MS. Reg. Cod. 1033. (2) † Aduerſari, contradicere. Ch. Mſ. a. 107[illegible]

† REFU-

† REFVDIVM, reditus, emolumentum. Ch. a. 1067. V. *Refugium.*

REFVGA. (1) Qui confugit ad Eccleſiam, in Codice tit. 12. de iis qui ad Eccl. confug. leg. 6. §. 1. V *Refugium.* (2) Deſertor, quomodo miles *refuga* dicitur in lege 21. Cod. Th. de Tironibus. Iſo Magiſter in Gloſſis ad Prudentium lib. Periſteph. hymn. 1. *Defuga, vel Refuga, vel Perfuga vocatur, qui vnum reliquit, et ad alium confugit.* Auctor Mamotrecti ad 2. Eſdrae cap. 2. *Refugae, qui refugit dominium aliorum.* Hinc *Refugae* dicti, qui a vero Dei cultu diſcedunt. Gloſſ. Lat. MS. Regium: *Apoſtata, Refuga.* REFVGANI MONACHI, pro *Refugae*, in Concilio Legionenſi an. 1012. c. 3. REFVGANES, REFVGANTES, in Conc. Compoſtell. ann. 1056. can. 3.

REFVGARE ANIMALIA, feras venando retrudere. V. *Fugare.*

REFVGATA. Gloſſ. Gr. Lat. *Refugata, ἀποσασία.* Ita habet MS. codex, vbi editus, *Refuga.*

REFVGERE, pro fugere, apud Gregorium Mag. lib. 3. Epiſt. 6.

REFVGIVM. (1) Aſylum, immunitas Eccleſiae. Tabularium Landauenſe in Monaſtico Anglic. tom. 3. p. 192. *Cum omni ſua libertate, et cum Refugio Eccleſiae ſancti Petri de Landauia.* (2) † Idem quod *Refudium*, in Ch. a. 1159. (3) Ius domini ſeſe in caſtrum vaſſalli recipiendi, V. in *Receptum.*

REFVLLVS, idem quod *Refollum.* Monaſticum Anglic. tom. 2. p. 913. V. *Refollare.*

REFVNDARE, a fundamentis reſtaurare. Epiſtola Andreae de Marinis ad Rupertum Rom. Regem, apud Marten. tom. 1. Anecd. col. 1697. *Ita vt affore difficilius pene crediderim diſtricta refortiare poſſe, quam ad reſtitutionem vsque Refondare deiecta.* Melius in Onomaſtico ad calcem tomi 5. *Refundare.*

REFVNDERE, reparare, reſarcire, reſtituere. Literae an. 1403. apud Rymer. tom. 8. p. 287. col. 1. *Refundere* idem eſt quod fundum reddere, poſſeſſionem dimittere. Plinius Paneg. cap. 31. *Refudimus Nilo ſuas copias*, hoc eſt, reſtituimus, reddidimus.

REFVSIO. (1) Effuſio, Gall. *Eparchement.* Macrob. lib. 1. Saturn. 21. (2) Reſtitutio. Concordia an. 1290. apud Ludewig. tom. 5. Reliq. MSS. p. 61. *Prepoſitus et conuentus Eccleſie ſepedicte det XV. marcas argenti in Refuſionem huiusmodi dampnorum Ionanni prelibato.* REFVSIO, apud Rymer. to. 15. p. 121. (3) REFVSIO, in quibusdam Eccleſiis cathedralibus et collegiatis dicitur quidquid ex aſſignatis ſibi poſſeſſionibus redditibusue in communem arcam communibus vſibus deſtinatam, quotannis referre debent earumdem Eccleſiarum Canonici atque Beneficiati. Conſtitutio Gregorii X. PP. pro Capitulo Lugdun. inter Statuta eiusd. Eccl. ex MS. Coiſlin. REFVSORIAE LITTERAE, Sidonio lib. 9. Epiſt. 10. quibus aliquid refunditur ſiue liberaliter effunditur, vt interpretantur viri docti. Vide Voſſium lib. 5. de Vitiis ſerm. cap. 41.

REFVTARE. (1) Reſpuere, reiicere, repellere, aſpernari, renuere. Gloſſ. Lat. MS. Reg. *Refutat, reprobat, renuit, negat.* Vgutio: *Refutare, recuſare.* Vetus Interpres S. Irenaei lib. 3. cap. 14. num. 3. *Si autem quis Refutet Lucam, quaſi non cognouerit veritatem, manifeſtus erit proiiciens Euangelium, etc.* REFVTARE TESTEM, in Capitulis ad Legem Salicam tit. 2. cap. 4. Adde Gregor. M. lib. 4. Dial. cap. 11. Rodericum Tolet. lib. 6. c. 10. etc. Vtuntur etiam Latini Scriptores. Vide Stephanium ad Saxonem Grammat. p. 69. (2) REFVTARE CRIMEN *contra* aliquem, eum criminis rurſum arguere, ei crimen denuo impingere, imputare. Literae Iohannis de Thurena de electione Benedicti XIII. Antipapae an. 1429. apud Marten. tom. 2. Anecd. col. 1728. (3) Rem dimittere, et in alterius ius transferre. Charta Theobaldi Epiſc. Pariſienſ. an. 1148. *Decimam de ſancto Bricio, quam diu iniuſte tenuerat, vtpote laicus, ad hoc in manus noſtras Refutauit, vt eam canonice*

nonice Monachis S. Martini de Campis concedentes traderemus. Alia ann. 1164. apud Ioſſredum in Nicia pag. 177. *Dimiſſo, et perpetua Refutatione Refuto quicquid in Caſtello de Drappo requirebam*, etc. Alia an. 1175. in Hiſtor. Pergamenſi tom. 3. p. 325. *Cum ligno quod in ſuis tenebant manibus . . . Refutauerunt in manu domni Gualae Pergamenſis Epiſcopi totam decimam quam ipſi habebant*. Charta ann. 1399. e Schedis Praeſidis de Mazaugues: *Vt dictum caſtrum praedicta Vniuerſitas eidem Excellentiae gratioſe remittere, Refutare et deſemparare deberet*. Quo in loco proprie eſt, rem acceptam reſtituere. Pluries occurrit ibi, vt et vox REFVTATIO, pro Reſtitutio.

REFLVCTVARE, REFLVCTARE pro *Refutare*. Placitum Mathildis Comitiſſae ann. 1073. apud Franciſcum Mariam lib. 3. p. 151. (4) †

REFVTARE SE, ſeſe recipere, Gall. *ſe réfugier*. Ch. a. 1210.

REFVTATIO, REFVTANTIA, apocha, Gall. *Quittance*. Charta ann. 1389. apud W. Thorn.

REFVTATORIA BREVIS, ſchedula ſeu charta continens *refutationem*, ſeu rei alicuius dimiſſionem et transſcriptionem. Placitum ann. 999. apud Murator. tom. 2. part. 2. col. 501.

REFVTATORII LIBELLI, in lege 1. Cod. de Relationibus, et lege 19. Cod. de Appellat. etc. quibus actor vel reus ob iudiciarias formulas male obſeruatas ſententiam iudicis arguit: vnde Accurſius *appellationes* non inſulſe fuiſſe opinatur. Vide Cuiacium lib. 22. Obſeru. c. 33. Iuretum ad Symmach. lib. 2. Epiſt. 30. et Iacobum Gothofr. ad tit. de Appellat. in Cod. Th.

REFVTATORIVM, libellus quo reus iudicem ſeu teſtem refutat. Chron. Guil. Bardini.

REFVTATVS. *Refutatae carnes*, Statuta Eccl. Nemauſenſis apud Marten. tom. 4. Anecd. col. 1064. *Sub poena excommunicationis inhibemus, ne quis Chriſtianorum carnes Refutatas a Iudaeis in macello Chriſtianorum praeſumat vendere, vel alibi infra villam*. Nullo ſatis idoneo fundamento fulta eſt haec excommunicatio, ſi *refutatae carnes* hic idem ſonent quod *reiectae*. Quid enim? Excommunicabitur qui carnes porcinas vendet in macello Chriſtianorum? Quare mendum ineſſe puto in voce *Refutatas*, pro qua lubens legerem *interfectas*, niſi forte, quod tamen vix crediderim, *refutatas* hic idem ſit quod *interfectas*. Interfectas a Iudaeis carnes vendere non ſemel prohibiti ſunt Chriſtiani. Statuta Maſſil. lib. 2. c. 33. *Conſtituimus, vt nullus macellarius vendat in Maſſilia ſcienter carnes hircinas vel caprinas, aut carnes Iudaeas*, etc. V. *Macellum*.

REGA, modus agri, apud Aquitanos. *Rega terrae, vineae*, etc. crebro occurrit in Regeſto Conſtabulariae Burdegal. p. 114. 115. etc. Neſcio an idem ſonet in veteri Charta Cornutiana edita a Suareſio: *Quae ſepis deſcendat per Regam ad viam cauam, ſiue ad tornum, quae redit vſque ad arcum ſupradictum*, etc. Niſi *rega* idem valeat quod *ruga*, platea. V. *Ragaleia*, *Riga*.

† REGACINVS, ſeruus, famulus, Ital. *Ragazzino*. Stat. Mant. V. *Ragazinus* et *Regatius*.

† REGAGIVM, locus in quem aquae ex vicinis collibus decurrunt, Maſſil. *Regage* et *Ragay*. Ch. a. 1460.

REGAITA, V. *Wactae*.

REGALATORES, V. in *Regalia*.

REGALE, V. *Regalia*.

REGALENGVM, RENGALENGVM, dominium, *Regale*, *Regalia*. Charta Alfonſi Imperatoris Hiſpaniae aerae 1194. apud Doubletum.

REGALES. (1) Regum filii, Principes ex ſtirpe regia: *Regales perſonae*, Auito Viennenſi Epiſt. 5. Anonymus de Different. vocum: *Inter Regem et Regalem hoc intereſt, quod Regis puer Regalis eſt: Rex, qui regnum regit*. Ammianus lib. 16. *Cui prope aſtans Regalis Hormiſda, cuius e Perſide diſceſſum ſupra monſtrauimus*. Lib. 16. *Hos ſequebantur poteſtate proximi Reges numero quinque, Regalesque decem, et Optimatum ſeries magna*. Vt porro *Regales* Regum, ita *Imperiales* appellati Imperatorum filii, in praeclara Laudum

Formula, quae praefixa legitur Codici Amalarii de Diuin. Offic. (2) Genus acclamationis apud Anglos. Matthaeus Paris in Henrico III. *Et facto congreſſu acclamatum eſt terribiliter, Ad arma, ad arma, hinc Regales, Regales, inde Montis gaudium, Montis gaudium, ſcilicet Regis vtriusque Inſigne.* (3) Interdum Regii Miniſtri, vt apud Thomam Walſinghamum an. 1291. (4) Nummi aurei Francici, Gallice *Royaux*. Vetus Regeſtum: *A 20. Sept. 1330. vsque ad 1. Febr. 1336. fiebant Pariſienſes aurei ponderis 34. et 4. quint. et Regales de 48. et ſemis.* Anno 1457. in Britannia minori, ſub Duce Arturo III. *Regales* valebant 25. ſolidos, vt patet ex Computo huius anni, apud Lobinell. tom. 2. Hiſt. Britan. col. 1205. REGALES CORONATI, moneta aurea Comitum Prouinciae. Charta Roncelini Vicecomitis Maſſilienſis an. 1214. in Tabul. S. Victoris Maſſil. fol. 160. *Regales ſolidi* in Chartis an. 1188. 1190. etc. apud Gueſnaium in Annalibus Maſſilienſibus p. 332. 334. 337. 356. etc. REGALES, moneta aurea Regum Siciliae in Chartis an. 1178. 1180. in Tabulario Caſaur. ſub Willelmo Rege, et apud Vghellum tom. 7. Ital. ſacr. p. 284. 576. 593. REGALES DE AVRO in Dalphinatu, de quibus legimus in Computo an. 1336. tom. 2. Hiſt. Dalphin. p. 272.

REGALIA. (1) Gen. *ae*, ius regium, dignitas regia. Henricus de Knyghton in Richardo II. *Quaerebatur an . . . . derogaret Regaliae et praerogatiuae Regis.* Infra: *Quaere ab eis quomodo ſunt puniendi qui impedierunt Regem quominus poterat exercere quae ad Regaliam et praerogatiuam ſuam pertinent.* (2) Fiſcus Principis, iura quibus Reges gaudent, *iura omnia ad fiſcum ſpectantia*, vt eſt apud Thomam Blount in Nomolexico: quod vide. *Fiſcalia regum*, apud Conradum Vſpergenſem ann. 1109. Bruno de Bello Saxonico p. 141. *Tanta profligatio Regalium, vt poſt haec reges noſtrarum partium rapinis potius quam Regalibus ſuſtentandi ſint.* Hinc (3) REGALIA, iura regia, quae ab Imperatoribus vel Regibus interdum Eccleſiaſticis aliisque perſonis conceduntur. Radeuicus lib. 3. c. 41. *Regalia, videlicet monetam, teloneum, pedaticum, portus, Comitatus, et alia ſimilia, quae ſunt, commune Mediolanenſium dimittet, et vltra ſe non intromittet.* REGALIA ALTA ET BASSA. Conceſſio *Regaliarum* de Soleriis Ludouico de Bellavalle eiusdem loci Domino per Renatum Regem et Comitem Prouinciae 25. Iul. an. 1443. e Schedis Praeſidis de Mazaugues: *Donamus . . . Regalias altas et baſſas, ac omnia et quaecumque iura ad ipſas Regalias quomodocumque ſpectantia.* De *Regaliis maioribus et minoribus* conſulendi ſunt Doctores feudiſtae. (4) Dominium temporale Eccleſiae, vt vocant. *Regalis S. Petri*, apud Gregorium VII. PP. lib. 1. Epiſt. 21. vulgo *Patrimonium S. Petri*, ſeu Sedis Apoſtolicae, quod Imperatorum et Regum beneficiis Eccleſia Romana id poſſidet. *Principatum Romanum et Regalia S. Petri*, Bonifacio IX. PP. apud Fontaninum in Antiquit. Hortae p. 449. *Regalia iura*, Eugenio IV. ibidem p. 466. *Regalia et Patrimonia B. Petri*, apud Petrum Diac. lib. 4. Chron. Caſin. c. 35. 36. 39. (5) REGALIA vocant Galli praedia, quae ad Eccleſias pertinent, iis a Regibus olim conceſſa, vnde *Regalia* dicuntur: quippe, vt ait S. Auguſtinus tract. 6. in Euangel. Iohan. *per iura regum poſſidentur poſſeſſiones.* Et Otto Friſingenſis lib. 2. de Geſtis Friderici c. 11. *Regalia non perſonis, ſed Eccleſiis, perpetualiter a Principibus tradita ſunt.* Walthramus Epiſcopus Naumburgenſis de Inueſtitura Epiſcoporum: *Regalia, id eſt a Regibus et Imperatoribus, Pontificibus Romanis data in fundis et reditibus.* REGALIARIVS, qui regalia vel eorum prouentus Epiſcopatus vacantis percipit vice Principis, cuius ea ſunt. Charta Edmundi Comitis Campaniae ann. 1277. in Tabulario Eccleſiae Meldenſis fol. 78. REGALIATOR, eadem notione. Edictum Philippi Pulcri pro reformatione regni

an. 1302. apud de Lauriere to. 1. Ordinat. pag. 359. REGALATOR COMMISSARIVS, eodem intellectu. Literae de Hominio Epiſcopi Aeduenſis e Chartulario eiusd. Eccleſiae. CVSTOS REGALIARVM, qui decedente Epiſcopo a Rege mittebatur vt colligeret reditus ac prouentus temporalitatis Epiſcopatus, qui de iure ad Regem pertinent: quousque alius electus conſecrationem accepiſſet. *Cuſtodes*, *Gardiatores*, ſeu *Gubernatores Regaliarum Eccleſiarum*, in Edicto Philippi Pulcri an. 1302. art. 3. REGALIA FACERE, Sacramentum fidelitatis, vel hominium pro regalibus Regi praeſtare. Will. Malmesburienſis lib. 1. de Geſtis Pontific. p. 219. (6) Praecipua Imperii inſignia, corona, ſceptrum, etc. Albertus Argentin. p. 119. *Monſtrabantur ibi Sanctuariorum inſignia, quae Regum dicuntur, ſcilicet lancea, clauus, pars crucis Saluatoris, corona, gladius Caroli, et alia per quendam Ciſtercienſem*, *etc.* (7) Exactiones vel tributa Regia. Vetus Charta in Metropoli Salisburgenſi to. 2. p. 30. *Nec in quoquam fideles noſtros tam Clericos quam Laicos, aut in pernoctationibus vel in ſteuris, ſeu Regalibus, ſeu in qualibet re licet minima moleſtare debent.* Octauius Ferrarius in Orig. Ital. in v. *Appendicio*, ait Inſubres *appendicio* vocare ea quae ad penſionem adduntur, vt oua, pullos, carnem ſuillam: Venetos vero nobiliore vocabulo *Regalia* appellare. *Regaliae gallinarum*, *vini et gondolae*, apud Andream Dandulum in Chron. MS. an. 1205. (8) Palatia, τὰ βασίλεια. Freculfus Lexouienſis tom. 2. lib. 5. c. 11. de Theodoſio iuniore Imp. *Plerumque ieiunabat*, *et maxime 4. feria et 6. ſtudio Chriſtianitatis*, *nec aliter quam Monaſterium Regalia videbantur.*

✝ REGALIOLVS, ὁ βασιλεύς, in Gloſſis Lat. Graec. et Graeco-Lat. Suetonio in Caeſare *Regaliolus* auis eſt, quam alii Galgulum, alii Regulum interpretantur. Gloſſae Lat. Graec. *Reganiliolus*, vel, vt habetur in Caſtigationibus *Reganilioſus*, σπῖνος, vel σπίνος, Latinis Fringilla: pro quo Salmaſius ad Hiſt. Aug. p. 301. *Reguleolus*, Vulcanius vero *Reganioſus*, quae poſtrema lectio Caſaubono ad Suetonium non videtur abſurda, cum ſic dicta ſit haec auicula quaſi Rex auium. Rurſus in Gloſſis Latino-Graec. *Reganſolus*, βασιλίσκος, ὀρνύφιον. V. Geſnerum et Fabrum in Theſauro.

REGALIOSVS, *Regius*, *Regalis*, *Imperialis*, *etc.* βασιλικὸς, in Gloſſ. Graec. Lat. vbi male *Regulioſus*, vt et in aliis Lat. Gr.

REGALIS, V. ſupra *Regales*.

REGALITAS. (1) Idem quod *Regalia* 1. Dignitas regia, in Statutis Roberti II. Regis Scotiae c. 14. 16. Stat. Rob. III. c. 45. *Royauté* Gallis, *Royaltie*, apud Edw. Cokum ad Littletonem ſect. 73. Concilium Wintonienſe an. 1021. *Haec ſunt Statuta Canuti Regis Anglorum et Danorum*, . . . *ad laudem et gloriam Dei*, *et ſui Regalitatem*, *et commune commodum*, *etc.* (2) Titulus Regum honorarius. Diploma Ludouici Pii Imp. apud Nicol. Zylleſium in S. Maximino p. 13. et Meneſterium in Probat. Hiſt. Lugdun. col. 299. *Attulit noſtrae Regalitati quoddam priuilegium*, *etc.* (3) REGALITATES, iura regia. Literae Edw. Regis Scotiae an. 1334. apud Rymer. tom. 4. p. 616.

✝ REGALITER, ſummo iure. Ch. Mſ. a. 1290.

REGALIVM, V. in *Regalia*.

✝ REGALLONVS, regulus, vox contemptus. Steph. de Infeſtura MS.

REGAMMARE, V. *Gamma*.

REGANEVM, f. foenum autumnale, Gall. *Regain*. Charta an. 950. in Probat. nouae Hiſt. Occitan. tom. 2. col. 95. *In caſis*, *caſalicis*, *curtis*, *curtalis*, *ortis*, *ortalis*, *Reganeis vel ſupereganeis*, *etc.*

REGARDARE, obſeruare, perſpicere, contemplari, examinare, a Gallico *Regarder*. Statuta Maſſil. lib. 1. c. 47. §. 1.

REGARDATOR, Inſpector, *Regart*, in Conſuetud. Hannoniae cap. 105. art. vlt. Literae Caroli V. Franciae Regis an. 1366. apud D. Secouſſe tom.

tom. 4. Ordinat. Reg. p. 676. V. mox in *Regardum* 2.

REGARDIVM, V. infra *Reguardium*.

REGARDVM. (1) Merces, remuneratio, compenſatio, Anglis *Reward*. Litterae an. 1443. apud Rymer. tom. 11. p. 19. col. 1. V. *Reguardum* 2. REWARDVM, eadem ſignificatione. Literae Edwardi III. Regis Angl. an. 1347. apud eumdem Rymer. tom. 5. p. 543. (2) REGARDVM, REWARDVM FORESTAE, viſitatio foreſtae ab foreſtariis, ne quid detrimenti in iis accidat, vt in Fleta lib. 2. c. 41. §. 1. interdum limites vel ambitus foreſtae, cuius cura commiſſa erat quibusdam miniſtris, qui eam obambularent, proſpicerentque ne vetitae in ea venationes fierent, aut exſcinderentur arbores, qui inde *Regardatores* dicuntur, de quibus mox: vnde qui intra eiusmodi metas venari, vel damnum aliquod in foreſta feciſſe deprehenſus erat, mulctabatur graui mulcta, quae *Regardum foreſtae* etiam dicebatur. Charta Ricardi I. Regis Angl. *Conceſſimus etiam eisdem manerium de Lovers cum omnibus pertinentiis, . . . ſaluis ad opus noſtrum venatione noſtra, et deſtructione foreſtae, ita tamen quod non ſit in Rewardo. Reuardo*, apud D. Bruſſel tom. 2. de Feudorum vſu p. XIX. V. Nomolexicon Thomae Blount in voce *Regard*. REGARDATORES, qui, vt diximus, circumeunt omnes Galliuae foreſtas, vt de transgreſſionibus, aſſartis, vaſtis, et purpreſturis inquirant: Anglis *Regarders*. Charta Iohannis Regis Angl. apud Matth. Paris an. 1215. (3) Conſpectus, vt videtur, a Gallico *Regard*, Adſpectus. († Potius terror, formido; hinc *tenere in regardo*, Gall. *tenir en reſpect*.) Charta an. 1293. to. 1. Hiſt. Dalphin. p. 37. col. 1. (4) Idem quod infra *Reſpectus*, cenſus annuus, praeſtatio. Chartular. SS. Trinitatis Cadom. fol. 63. *Summa Regardorum* CCCCLXXXIV. *tam capones quam gallinae, etc.* V. *Reguardium* et *Reguardum* 1. (5) Arbitrium, ſententia, edictum. Libertates villae de Villereys an. 1253. apud Acher. to. 9. Spicil. col. 193. V. *Reſgardum*.

† REGARDVS, praefectus vrbis, *Maior*. Lit. remiſſ. Mſ. a. 1350.

REGARIVM, iurisdictio et feuda Epiſcoporum Britanniae Minoris a ſumma vetuſtate nominantur *Regaires*, quod iam inde a Mauclerci, ſeu Mali Clerici, Ducis ſaeculo ad Regium Galliae Senatum deuoluerentur prouocationes a profanis Antiſtitum iuridicis, non ad Ducales Magiſtratus, ex quo hodie etiam regia ſumma Britanniae Curia appellatur immediate a ſententiis Epiſcopalium huiusmodi iudicum temporalium. Chopin. lib. 1. de Sacra Polit. tit. 7. num. 21. Adde Raguellum, et Auguſtinum du Pas in Stemmatib. Armoric. part. 2. p. 454. (nec non Lobinellum in Gloſſario ad calcem Hiſt. Britan.)

† REGATARE, REGATATIO, redimere, redemtio. Inſtr. a. 1384.

REGATERIVS, Ital. *Rigattiere*, Gall. *Regratier*, propola, qui merces minori pretio emtas aliquanto carius diſtrahit. Decretum Saonae an. 1567. ad calcem Statutorum eiusd. Ciuitatis p. 93. V. infra *Regratarii*.

REGATIVS, ſeruus, famulus, Italis *Ragazzo*. Caſtelli de Caſtello Chron. Bergom. apud Murator. tom. 16. col. 899. V. *Ragatius*.

† REGATVS, regimen, in Chartul. Rauennat.

REGAVILIOLVS, REGAVILIOSVS, REGAVSOLVS, V. in *Regaliolus*.

† REGAZOLLVS, ludi genus apud Italos. Stat. crimin. Cumanae. F. idem ac *Regineta*.

REGELATVM, Pap[illegible]lumbum liquefactum*, quomodo *Regelationes* niues liquefactas vocat Aggenus de Limitibus p. 57.

REGENBVRGII, V. *Rachimburgii*.

REGENDARIVS, vel *Regerendarius*, ita enim legendum contendunt viri docti apud Senatorem lib. 11. Epiſt. 29. vbi formula inſcribitur *de Regendario*, qui ſcilicet erat a Regeſtis, et ſcripta regereret, ſeu in codicem referret. V. Pancirolum ad Notitiam Imper. Orient. c. 18.

REGENERARE, denuo generare. Verbum frequens apud Scriptores Eccleſiaſticos, cum loquuntur de ſpiritali vita, qua per Chriſtum donamur in Baptiſmate. De verbo ipſo carnem facto dicitur in Miſſali Gothico apud Mabillonium de Liturgia Gallic. p. 191. col. 1.

REGENERATIO, noua generatio ſpiritalis, gratia Baptiſmo nobis conceſſa, in Nouo Teſtamento et apud Auctores Eccleſiaſticos paſſim. V. in *Renacio*.

REGENS. (1) Regni Gubernator, *Regent* apud Francos. Continuator Nangii an. 1316. ait poſt mortem Ludouici Hutini Regis, Philippum Magn. electum a regni Principibus, vt quoad Regina Clementia grauida partum edidiſſet, ſeruaret et regeret regnum Franciae atque etiam Nauarrae, atque in magno eius ſigillo haec verba fuiſſe conſcripta: *Philippus Regis Francorum filius, Franciae et Nauarrae Regens regna.* V. Tillium. (2) Profeſſor, qui docet in Academiis, Gall. *Regent*, *Profeſſeur*. Occurrit in Literis an. 1330. pro Vniuerſitate Oxonienſi apud Rymer. to. 4. p. 411. col. 1. et p. 413. col. 1. V. *Regere* 1.

† REGENTARE, docere, profiteri, Gall. *Regenter*. Stat. Andegau. a. 14[illegible].

† REG[illegible]ATVS, munus *Regentis* in co[illegible] academicis. Capitulum ge[illegible]. Dominicanorum an. 1608. ap[illegible] Vincentium Mariam in Conſtitut. eorumd. Dominican. part. 1. p. 55.

REGENTIA. (1) Eadem notione, Gall. *Regence*, in Charta an. 1398. (2) † Adminiſtratio officii ad tempus. Ch. a. 1418.

REGERE. (1) Profiteri, docere, *Regentis* officium exercere in ſcholis, Gall. *Regenter*. Chronicon Triuetti ad ann. 1222. (2) Alere, ſuſtentare, vt videtur. Vita B. Aegidii Minoritae, tom. 3. Aprilis p. 223. (3) † Erigere, ſuſtinere, t. 1. Mart. p. 685. (4) † Adducere, cogere, in Ch. a. 1190.

REGERENDARIVS, V. *Regendarius*.

REGESTORIVM, REGESTRARE, etc. V. mox in *Regeſtum*.

REGESTVM, liber in quem *regeruntur* commentarii quiuis, vel Epiſtolae Summorum Pontificum. Gloſſ. Lat. MS. Reg. *Regeſtum*, *relatum*. Iſo Magiſter in Gloſſis: *Regeſtum vocatur liber continens memorias aliorum librorum, et epiſtolas in vnam collectas: et dicitur Regeſtum quaſi iterum geſtum. Ioannes Scotus regiſtron dicebat.* REGESTRVM, eadem notione. Statuta Arelat. MSS. art. 95. Paſſim occurrit. REGESTVM, Theſaurus, fiſcus, quo *reguntur* pecuniae. Prudentius lib. περὶ ςεφ. in S. Romano:

Aurum. Regeſtum nonne carni acquiritur.

REGESTORIVM, idem quod *Regeſtum*, Theſaurus. Gregorius Turon. lib. 6. c. 11. REGESTORIOLVM, REGESTVRIOLVM, paruum *regeſtum*, arcula, capſa. Teſtamentum Bertichramni Epiſcopi Cenoman. REGISTORIA, officium apud Sanctimoniales, cui *Regeſti*, ſeu theſauri Monaſtici cura commiſſa eſt. S. Caeſarius Arelat. in Reg. ad Virgin. c. 26. REGISTRVM, pro *Regeſtum*. Vgutio: *Regiſtrum*, *quidam liber de regimine Eccleſiae*, *ſcilicet ex cuius dictis Eccleſia regitur.* Papias: *Regiſtrum*, *liber qui rerum geſtarum memoriam continet*, *vnde dicitur*, *quaſi rei geſtae ſtatio*. al. *ſtatutio*, vt etiam legit Iohannes de Ianua. Prudentius lib. περὶ ςεφ. in S. Romano. REGISTER, eodem ſignificatu, Gallice *Regître*. Statuta Monaſterii S. Claudii p. 64. REGISTRA, fem. gen. Index MS. Beneficiorum Eccl. Conſtant. fol. 44. REGISTRVM, *corda in libro ad inueniendum lectionem*, vt ait Metulinus ad illud Ebrardi Betun. in Graeciſmo c. 12.

Eſſe librum librique ducem dic eſſe Regiſtrum.

REGISTRVM, vel REGESTVM, vox apud Typographos alias in vſu, de qua haec habet Mich. Maittaire in Annal. Typographicis p. 265. *Biblio-*

Bibliopegis plurimum proderat Regiſtrum aut Regeſtum; quod etiam ſeries chartarum, et alicubi ſpeculum, Graece Ὑυτὴς *vocabatur. Illud in libri fine omnes ſuo ordine, quae ſignaturis ſeruiebant, literas, vna cum initialibus priorum aliquot in vnaquaque ſignatura foliorum vocibus, collectas exhibebat. Quoniam vero id ſaepe in grandioribus voluminibus adeo excreſcebat*, vt plures paginas occuparet, *viſum eſt in compendium redigere.* Regiſtri nullus hodie vſus eſt, ex quo ad faciliorem librorum compactionem appoſiti ſunt numeri arithmetici in ſuperioribus paginarum oris, additae in imis oris literae, quas *ſignaturas* vocant, cum voce ſequentem paginam indicante, Gall. *Reclame*. V. Andream Chevillier de Origine Typographiae p. 59.

† REGISTRA CAMPANARVM, earum funes, t. 4. Aug. p. 51.

† REGGIVOLVS, repagulum, t. 2. Iul. p. 525.

REGIA. (1) Baſilica. Vita S. Medardi, to. 2. Iunii p. 96. (2) Palatium Epiſcopi. Vita Lietberti Epiſc. Camerac. to. 9. Spicil. Acher. p. 679. (3) Porta aedificii primaria. Ordo Romanus: *Deinde ſubdiaconus . . . exiens ad Regiam Secretarii, dicit, Schola. Reſpondet, Adſum.* Miſſa ex Codice Ratoldi Corbeienſis: *Deus qui triumphantibus pro te Martyribus regiam coeleſtis aulae potentiae dextra pandis.* Pactum Arichis Principis Beneuent. cum Neapolitanis: *Ponit poſt Regiam domus ſuae ipſum fuſtem. Regiae Monaſterii*, apud Paulum Diac.

REGIOLA, eadem quae *Regia*, Porta. Vita S. Rufini Epiſcopi in Sanctuario Capuano: *Deinde Epiſcopus clauſit Regiolas, quae erant ante altare.* Anaſtaſius in Gregorio III. *Faciem altaris et confeſſionem cum Regulis veſtiuit argento.* Vbi Muratorius to. 3. p. 159. ex MSS. Codd. habet in Notis, *cum Regiulis* et *cum Regiolis:* quod vltimum magis placet. Ita *Regiolam* pro *portula* vſurpat Fridericus II. l. 2. de arte venandi c. 36. Hinc emendandus videtur locus Vitae S. Athanaſii Epiſc. Neapol. to. 4. Iulii p. 75. *Faciens ibi marmoreum altare cum Regilis argenteis, ſupra quod velamen cooperuit, in quo martyrium S. Ianuarii eiusque ſociorum acupictili opere digeſſit.* Si bene coniecto, legendum eſt *Regiolis*. Editor Cl. *Regilis* ducit a recto *Regilus*: qua voce limbum indicari ſuſpicatur. (4) Cancelli in Eccleſiis, qui vulgo ſeparant chorum ſeu ſanctuarium a naui. I. Gaietanus in Ordine Rom. c. 14. (5) *Regia*, Λεωφόρος, in Gloſſis Lat. Graec. Aliae Graec. Lat. Λεωφόρος, *Strata*, *Iter*, *Regia*. Λεωφόρος idem eſt quod Λαοφόρος, Via publica.

REGIBILIS, qui facile regitur. *Regibilis miles et morigerus*, apud Ammianum l. 24. c. 3.

REGICVLA, pro *Regiuncula*, vel praedio. Vetus Charta Abbatiae S. Benigni an. 579. apud Perardum in Chartis Burgundicis.

REGIDIVM, *diuinitas*, Papiae.

REGIDOR, Hiſpana vox, Rector, in Synodo Limae an. 1594. to. 4. Concil. Hiſpan. p. 696. col. 1.

REGILLVS. Gloſſ. Saxon. Aelfrici: *Regillus*, *Vndercyning*, id eſt, *Vicerex*. Gloſſae Iſidori: *Regillus*, *Regulus*. Gloſſae Lat. Graec. *Regillus*, Βασιλικός. Et mox: *Regillus*, *Regulus*, Βασιλίσκος.

REGILVS, V. *Regiola* in *Regia* 3.

REGIMBVRGI, V. ſupra in *Rachimburgii*.

REGIMEN ECCLESIAST[illegible] dignitas Abbatis, in Geſt[illegible] Gemblacenſ. to. 6. Spicil. Acher. p. 533.

REGIMENTVM. (1) Regimen, vitae ratio. Conſtantinus Afric. l. 14. Pantechn. c. 1. (2) Regimen, gubernatio. Ammianus l. 25. c. 9. *Excuſſa Regimenta perito rei gerendae ductori, conſummando iuueni porrexiſti.* Hinc Carolus de Aquino in Lexic. milit. *Regimentum* dici putat certum bellatorum numerum, quem Romani veteres Legionem vocabant. Italis hodie *Regimento*, Gallis *Regiment*.

REGIMONIVM, Papiae *Regimen*: Iſidoro in Gloſſis *Gubernatio*.

REGINA. (1) Regis filia: nam is olim titulus attributus Regum filiabus.

bus. Scribit enim Suidas ex Ariſtotele, apud Cyprios, Regum filios *ἄνακτας* appellatos, vt filias *ἀνάσσας*. Seruius ad haec Virgilii ex 1. Aeneid.

> . . . *donec Regina Sacerdos*
> *Marte grauis*, *etc.*

Regina, *Regis filia*, *abuſiue ait more Poëtico: vt alibi*,

> . . . *magnum Reginae miſeratus*
> *amorem.*

Id eſt Regis filiae Paſiphaae. Nec Poëtis, quod ille vult, duntaxat id licuit: quod ſaltem poſterioribus ſeculis obtinuiſſe conſtat, praeſertim ſub prioribus Conſtantinopolitanis Auguſtis, quod prae caeteris teſtatur Claudianus Panegyrico 2. in Stilichonem:

> *Nam domus haec vtroque petit*
> *diademata ſexu*,
> *Reginaſque parit*, *Reginarumque*
> *maritos.*

Marius Mercator to. 2. p. 85. *Pius eſt Imperator*, *Reginae Deum amans.* Is etiam in Francia vſus maxime inualuit, vt Regum filiae *Reginae* appellarentur. Nam apud Gregorium Turonenſem l. 5. c. 49. Rigunthis filia Chilperici Regis hoc titulo donatur; et Chrodieldis Sanctimonialis, Chariberti Regis filia, apud eumdem Scriptorem l. 10. c. 15. *Reginam* ſe *filiam Regis et conſobrinam alterius Regis* indigitat. Inferioribus quoque paulo temporibus, atque adeo ſub tertia Regum ſtirpe, natas Regum, *Reginas* paſſim nuncupatas obſeruare licet. Odo II. Comes Campaniae *filius Bertae Reginae* dicitur in veteri Notitia apud Ioan. Mabillon. to. 5. Vitar. SS. Ord. S. Benedicti p. 764. filiae ſcilicet Conradi I. Regis Burgundiae. *Roſalam* alio nomine *Suſannam* dictam, Berengarii III. Regis Italiae filiam, Arnulphi II. Flandriae Comitis vxorem, *Suſannam Reginam matrem ſuam* vocat Balduinus IV. Flandriae perinde Comes, in Charta an. 998. quae deſcripta legitur in Hiſt. Guinenſi p. 49. (2) Regis vxor. Conuentus apud Andelaum an. 587. *Reginae* nomen non admittebant Saxones Occidentales, ſed *Regis coniugem* appellabant. Id vnde ortum, pluribus exſequitur Aſſerus de Aelfredi rebus geſtis p. 3. et ex eo Matth. Weſtmonaſterienſis an. 854. (3) Imperatrix. Charta Ludouici Pii Imper. an. 24. imperii, apud Mabillon. in Actis SS. Benedict. ſaec. 4. part. 1. p. 223. *Sicut olim a bonae memoriae Ermengarde Regina praedicto monaſterio* (Anianenſi) *traditum eſt.* Haec Ermengardis, quae, vt notum eſt, erat vxor ipſius Ludouici Pii Imp. *Regina* quoque vocatur ab Eginhardo l. 2. Tranſlationis SS. Mart. Marcellini et Petri: quod etiam refert Mabillonius tomo citato p. 416. V. infra *Rex.*

REGINALIS. (1) Ad Reginam pertinens. *Procuratores Reginales*, id eſt, Iohannae Reginae Ieruſalem et Siciliae, in Charta an. 1343. ex Archiuo Eccl. Maſſil. *Reginalis ſala*, *Reginalis curia*, in Charta Iohannae II. Reginae Neapol. e MS. Coiſlin. (2) Regius, Regalis, Regem ſpectans. Literae Bonifacii IX. PP. an. 1396. apud Illuſtr. Fontaninum Antiquit. Hortae p. 434. *Regali* et *Reginali dignitate* hic vnum et idem ſignificari ſuadent varia. Sic etiam *Reginales ciuitates* idem ſonant quod Regiae, in Charta Caroli Regis Hungariae an. 1327. apud Ludewig. to. 5. Reliq. MSS. p. 480. *Regia et Reginalis authoritas*, in Charta Regienſi an. 1361. 24. Ian. *Regia et Reginalis curia*, *Regii et Reginales ſubditi*, in alia eiuſdem vrbis Charta eodem anno 28. Ian. ex Schedis Praeſ. de Mazaugues.

† REGINALITER, more regio. Matth. Paris ad a. 1252.

REGINATIO, *Βασίλειον*, in Gloſſis Lat. Gr. et Gr. Lat. Forte *Regia manſio*, inquit Salmaſius ad Plinium p. 475.

REGINETA, ſpecies ludi ſcruporum vel latrunculorum, in quo vincebat ille qui ſingulas aduerſarii partes capiebat; ſic autem dicebatur a praecipua ludi parte, vocata *Reginetta*, Gall. *Reinette.* Statuta Maſſil. lib. 5. c. 10.

c. 16. *Quilibet poſſit vbique ludere ad ſcacos et ad tabulas et ad Reginetam*. V. Salmaſium ad Vopiſcum in Proculo c. 33. et infra *Rieneta*.

REGIO. (1) Ῥεγεὼν, Pagus, vicus, ſuburbanum. Concilium Calchedon. act. 13. Τεττᾶις καὶ Δωεὶς ῥεγεῶνές εἰσιν ὑπὸ τὴν Νικαίαν. Mox: Καὶ ἡ πρώτερον οὖσα ῥεγεὼν, πάλιν μετὰ ταῦτα ἐγένετο πόλις. (2) Obſeruat Ordo Romanus, *ſeptem fuiſſe Regiones Eccleſiaſtici ordinis Vrbis Romae, et vnamquamque Regionem ſingulos Diaconos Regionarios habuiſſe, et vniuscuiusque Regionis Acolytos per manum Subdiaconi Regionarii Diacono Regionis ſuae, cauſa officii, ſubditos fuiſſe*. (3) E REGIONE, pro *E contra*, habetur in Vita S. Drauſii Epiſc. Sueſſion. n. 3.

REGIOLA, V. in *Regia 3*.

REGIONARII. (1) Apud Papiam, *ſunt a Pontificibus conſtituti in Schola Notariorum et Subdiaconorum, quos licebat per abſentiam Pontificis in conuentu ſedere Clericorum, et caeteros habere honores*. Honorius I. PP. Ep. 2. *Primogenitum itaque Subdiaconum et Regionarium noſtrae ſedis, Gradenſi Eccleſiae Epiſcopali ordine, cum pallii benedictione direximus conſecrandum. Regionarius primae Sedis*, ap. Aimoinum l. 2. Hiſt. c. 17. *Regionarius Romanae vrbis*, in Vita Ludouici Pii an. 835. Sed cum is titulus *Notariis*, *Diaconis*, *Subdiaconis*, et *Defenſoribus* conueniat, quaerunt viri docti cui harum dignitati nudus *Regionarii* titulus competierit. Vide Baronium an. 598. n. 16. (2) Eiusdem regionis ac prouinciae, in Miraculis S. Eutropii Epiſcopi Santonenſis n. 33. (3) Geometrae, finitores, decempedatores. Frontinus de Colon. p. 357.

REGIRARE, V. *Regyrare*.

REGISOL, REGISOLIVM, Statua in vrbe Papienſi erecta, de qua id ſolum nouimus, quod narrat Gualuaneus Flammeus apud Murator. to. 12. col. 1009. Rurſum memoratur *Regiſol* in Laudibus Papiae to. 11. eiusdem Muratorii col. 23.

REGISTER, REGISTORIA, V. in *Regeſtum*.

REGISTRARE, in *Regiſtrum* et ab referre, paſſim. REGESTRALI, to. 1. Mart. p. 686. V. *Regeſtum*.

REGISTRARIVS, qui ſcripturas et contractus in acta publica refert, ı Prouinc. eccleſ. Cantuar.

REGISTRATIO, in acta relatio, c. Rymer. to. 2. p. 287. REGESTITIO, Statuta Auenion. lib. 1. rubr. 41. art. 2.

REGISTRATOR, Scriba, Notarius, qui in acta refert, vox paſſim obu.

REGISTRVM, V. in *Regeſtum*.

REGIVLA, V. *Regiolae* in *Regia*.

REGIVM. Lucius III. PP. apud Gregorium l. 3. tit. 38. c. 23. *Quoniam Aduocati Eccleſiarum ius Aduocationis, donationis vel emptionis titulo, aliisque pro ſua voluntate contractibus in alios transferre praeſumunt, fodrum, albergarias, Regium et talia, tanquam a propriis ruſticis exiquentes, etc.* Vbi Gloſſa *Regium*, tributum Regi debitum interpretatur. V. *Regalia*.

REGIVS, praecipuus, primarius. Hac notione *Regiam turrim* dixit Ordericus Vitalis lib. 10. quemadmodum *Regias* nude vocabant maiores ianuas palatiorum et baſilicarum. V. *Regia 3*. Voſſius l. 1. de Vitiis ſerm. c. 33. obſeruat a pleriſque Dauidem dici *Regium prophetam* vel *pſaltem* pro quo mallet *Rex propheta* v. *pſaltes*; quod *Regius* non ſit Rex ipſe, ſed ad Regem pertinens; quare potius Nathan ipſi diceretur *Regius propheta*, etſi non quaſi propheta, quomodo vir Dei erat, ſed quia filius Regis. REGIVS HOMO, fiſcalinus; *Regia femina*, fiſcalina, in Lege Ripuar. tit. 16. §. 1. V. *Homines Regis* in *Homo*. REGIVS MORBVS, lepra veteribus. S. Hieronymus l. 2. adu. Rufinum ſub finem. V. *Morbus Regius*.

REGLOBARI dicitur exercitus diſperſus cum in vnum globum redit, in Barthii Gloſſario, apud Ludewig. tom. 3. Reliq. MSS. p. 339. ex Hiſtoria Palaeſt. Fulcherii Carnotenſis.

REGLVVERE, pro *Reglubere* vel *Deglubere*, Excoriare, pellem detrahere. Gloſſae Lat. Gr. *Reglueo*, ἐκδέρω. Aliae Graec. Lat. Ἐκδέρω, *Decorio*,

prio, deglubo. Item: Ἐκδέρει, deglu-
it., V. Deglubare.

REGMA, epilepſia, to. 6. Iul. pag.
558.

GMEN, pro *Regimen*, vt *Tegmen* pro *Tegimen*. Walafridus Strabo de SS. Martyr. Hyenſibus, tom. 1. Ian. p. 237.

GMENTA, ludi ſpecies. V. *Tricluria* in *Tricare*. Legendum eſt *Regine-la*, vt habetur ſupra.

REGNABILIS, conueniens, congruus, a Gall. *Régnauble*. Ch. ann. 1336.

GNACVLVM, paruum regnum. Chronicon Angl. Th. Otterbourne p. 8.

IGNALIS, regius, regalis. *Regnalis ciuitas*, *Regnalis curia*, *Regnale conſiſtorium*, in Charta ann. 1409. apud Rymer. tom. 8. p. 578. col. 1.

EGNANS, pro *Imperans*, legitur apud Goldaſtum in Chartis 28. 47. 81. et 86. REGNANTE CHRISTO, Formula notis Chartarum arithmeticis olim ſaepe ſuperaddita, pro ſcriptoris arbitrio, nulla vnquam certa lege, neque occaſio excommunicationis, qua Philippus I. ob Bertae repudium et Bertradam ſuperductam ſemel atque iterum percuſſus eſt, vt quidam ſomniarunt: quod quam a vero abhorreat, tam valide ac manifeſte demonſtrarunt Beslius et Blondellus, vt nemo contra obmutire in poſterum auſurus ſit impune, inquit Mabillonius Diplom. pag. 204. Et certe longe aute hanc excommunicationem, anno ſcilicet 889. habemus Chartam *anno II. quo mortuus eſt Karolus Imperator*, *Regnante Domino noſtro Ieſu Chriſto*, *nobis autem expectante Rege ab ipſo largitore*. Haec apud Baluzium in Notis ad Actum XXVIII. tom. 2. Capitul. col. 1535. et ſeq. vbi plura laudat vetera monumenta Philippo I. antiquiora, in quibus exſtat haec formula. Adde Mabillon. Diplom. pag. 199. 201. 422. etc. Verba autem *Regem exſpectante* vel *ſperante*, quae ſaepius *Regnante Chriſto* ſubiunguntur, interregnum ſignificant, non ſemper in toto regno, ſed interdum in peculiari prouincia, in qua Charta condita eſt, nempe quod in ea prouincia nouus Rex necdum pro vero Rego haberetur. V. nouam Hiſtoriam Occitan. to. 2. p. 164. n. 87.

† REGNARE ALICVBI, habitare, verſari. Inquiſit. an. 1268.

REGNARI, regi, ſubeſſe, eſſe ſub imperio. Vetus Interpres S. Irenaei l. 4. c. 33. num. 11. vlt. edit.

REGNATIO, regnum, regni adminiſtratio, regimen, apud Cornelium *Zantfliet* in Chronico.

REGNATVS, idem quod *Regnatio*. Ratherius Veron. l. 1. Praeloq. ap. Marten. tom. 9. Ampliſſ. Collect. col. 807.

REGNIAGIVM. Charta Milonis de Granceio Milit. an. 1193. in Tabular. Albae - ripae Dioeceſ. Lingon. *Dedit nobis paſturas ſuas de Verneyl ſicut aqua eiusdem villae diuiditur verſum campum, libere et abſque retentione, et quod nos faciamus ibidem Regniagium, id eſt bordam, ſi nobis neceſſe fuerit.*

REGNICOLA, Indigena. Geſta Menfredi et Conradi Regum apud Murator. to. 8. col. 609. *Legem ponit Regnicolis, nonosque ſecretarios . . . ſtatuit.* Obſeruat Voſſius l. 3. de Vitiis ſerm. c. 41. non minus ἀναλόγως *Regnicolas* dici quam *Coelicolas*, ſed vſum veterum non admiſiſſe; nollet tamen in verſu ſemper damnari.

REGNIFICARE, in Regem conſtituere. Vtitur Lucifer Calaritanus lib. de Regibus Apoſtaticis.

REGNIFICATOR, qui conſtituit in Regem. Chronicon Romualdi II. Archiep. Salern. apud Murator. to. 7. col. 21.

REGNIGENA, in regno natus, indigena. Charta an. 1355. apud Ludewig. to. 5. Reliq. MSS. p. 600.

† REGNIS, habena, lorum, Gall. *Rêne*. Ch. Mſ. a. 1312.

REGNVM. (1) Corona regalis. Geſta Conſtantini M. p. 483. *Iuſſit eos ſecum prandere, . . . et ſingula lecta eis ſterni; in vno lecto iuſſit ad capite Regnum poni.* Anaſtaſius in Conſtantino PP. de Tiberio Imperatore eumdem Pontificem Conſtantinopoli excipiente: *In die autem qua ſe*

viciſſim viderunt, Auguſtus Chriſtianiſſimus cum Regno in capite ſeſe proſtravit, pedes oſculans Pontificis. De corona imperiali intelligendus etiam, ni fallor, idem Anaſtaſius in Theodoro PP. de quodam Mauricio Chartulario antarta; *quia ſibi Regnum imponere voluiſſet*, ſeu vt alii emendant, *quia affirmabat eum ſibi Regnum imponere velle.* REGNVM, Corona penſilis ſupra altaria, in aedibus ſacris. Anaſtaſius in Leone III. PP. (2) Pro *Imperium*, in Charta 55. et aliis, apud Goldaſtum. Viciſſim *Imperium* pro *Regnum*, in veteri Charta apud Perardum in Burgundicis p. 23. V. Mabillon. Diplom. p. 195. REGNVM, nude per excellentiam dicitur Regnum Neapolitanum apud Iuriſconſultos praeſertim Italos; hinc apud Gallos *Cheval du Regne*, pro Equo Neapolitano, *Courſier de Naples*. V. Brencmannum in Diſſ. 1. de Rep. Amalphitana p. 17. et Baile tom. 1. *des Reponſes aux Queſtions d'un Provincial* c. 15. pag. 103. edit. in 8. REGNVM ANGLIAE, quando primum ab exteris nationibus *Regnum* dici coeperit, docet Elmhamus in Vita Henrici V. Reg. Angl. c. 35. (3) Pro Ducatu, ſeu prouincia Ducis, in Lege Alaman. c. 35. §. 1. Lex Bajwar. tit. 2. c. 10. §. 1. *Si quis filius Ducis tam ſuperbus vel ſtultus fuerit, vt patrem ſuum deshoneſtare voluerit, . . . vel Regnum eius auferre ab eo.* Decreta Taſſilonis Ducis Bajwariae apud Caniſium et alios: *In anno 22. Regni religioſiſſimi Ducis Taſſilonis Gentis Bajwariorum, etc.* V. *Rex*, Dux, Comes. (4) REGNVM appellatur in Miſſa Mozarabum vna e partibus hoſtiae, quam in nouem partes frangit ſacerdos ſacra faciens. V. Cardinalem Bona l. 1. Rerum Liturgic. c. 11. n. 5. et Mabill. in Append. ad Liturgiam Gallicam p. 449. (5) REGNORVM LIBER, qui vulgo *Regum*, dicitur paſſim Tertulliano, Cypriano, Auguſtino, Lucifero Calaritano, et aliis.

† REGOLIVM. (1) Nomen *carrocii* ſ. currus, in quo vexillum Parmenſe imponebatur. Murat. t. 9. Script. (2) Locus concameratus, vt videtur, forte ab Ital. *Rigoglio*, ſpinciolon... Stat. Taurin. a. 1360.

REGRADARE. (1) E gradu deiicere, cogere deſcendere. Gloſſ. Lat. Graec. et Graec. Lat. *Regrado*, καταβιβάζω. (2) † In gradu reſtituere. Epiſt. ... a. 1077.

REGRADATIO, καταβιβασμὸς, ... Gloſſis Gr. Lat. Poena militaris, ciuilis, et canonica, cum quis a gradu dignitatis deiicitur. S. Hieronym. Ep. 61. c. 5. *Finge aliquem Tribunitiae poteſtatis ſuo vitio Regradatum, per ſingula militiae equeſtris officia ... tyronis vocabulum, etc.*

† REGRADVM, honorarium, in Ch. Mſ. Henr. reg. Angl.

REGRATARIA, [illegible]erpolatio, negonium, Gall. *Regraterie.* Charta Richardi II. Regis Angl. ann. 1396. apud Rymer. tom. 8. p. 85. col. 1. *Homicidia, depraedationes, latrocinia, mahemia, extorſiones, oppreſſiones, Regratariae, ac exceſſus laboratorum, etc.* REGRATARIA dicta olim platea Pariſiis, in Charta ann. 1218. in Tabular. N. D. de Campis Domus ſita habetur *in Regrataria iuxta Iudaiſmum.*

REGRATARII, REGRATATORES, qui res emunt, vt poſſint poſtea pluris vendere, et aliquid de iuſto et ſolito earum pretio inſuper corradere, vnde vocabuli etymon, quod fruſtra ab Anglico deducit Skenaeus: Gallis enim *Corrader*, *Regrater* dicitur. *Dardanarii* videntur appellari in Iure ciuili: *Vlteriores negotiatores*, in l. 6. Cod. de Dignitatibus. Charta Ludouici VII. pro Aurelianenſibus an. 1178. *Regratarii non emant victualia infra banleucam, et venda[illegible]Aurelianis.*

† REGRATIA[illegible]TVM, REGRATIATIO, gratiarum actio, in Ch. a. 1436.

REGRATIARE, gratias agere, Gallis olim *Regracier*, apud Thomam Archid. in Hiſt. Salonitana c. 50. Ital. *Ringraziare.* REGRATIARI, eadem notione, apud Acherium to. 6. Spicil. p. 78. to. 7. p. 297. Muratorium to. 6. col. 171.

RE

RATIATIO, gratiarum actio, in Proceſſu de B. Petro Luxemburg. to. Iul. p. 559.

GRATIATORIE, cum gratiarum actione, in Bulla Clementis VI. PP. a. 1346. to. 2. Hiſt. Dalphin. pag. 18. col. 2.

GRATIATVS, qui gratias egit, a Regratiari, in Charta Officialis Romag. an. 1477.

GRATIO, idem quod *Regratiatio*, ſi ita legendum ſit. Literae a. 1285. apud Rymer. tom. 2. p. 313. *Ad ea unde exeunt beneficiorum flumina, dignis Regrationibus venerentur.*

REGRECIA, idem quod *Regreſſus* 1. Placitum Narbon. a. 862. in Probat. nouae Hiſtor. Occitan. tom. 1. col. 13.

REGREDI, regerere, reportare, in Comput. a. 1399.

REGREGARE, *Recolligere*, in Gloſſario Barthii, ex Hiſt. Palaeſt. Fulcherii Carnot. apud Ludewig. to. 3. Reliq. MSS. p. 299.

REGRESSA, praeſtatio annua, quod ſingulis annis regrediatur. Reg. feud. Aquit.

REGRESSIVM, idem quod *Regreſſus* 1. Charta aerae 944. to. 3. Annal. Bened. p. 696. col. 1.

REGRESSVS. (1) Charta Willelmi Sancii Comitis apud Stephanotium to. 1. Antiquit. Vaſcon. MSS. pag. 181. *Curtem de Brocarez donamus S. Seuero cum exitibus et Regreſſibus, ſicut nos tenemus et poſſidemus.* Alia vetus Charta apud eumdem Stephanot. tom. 1. Antiquit. Occitan. pag. 329. *Cum manſis, campis, in curtis, hortis, cum exeis et Regreſſibus, cum eccleſia S. Hylarii conſtructa, etc.* Similia paſſim occurrunt in veteribus Inſtrumentis, vbi *Regreſſus* idem ſonat quod *redditus*, prouentus, vt ſatis patet ex Charta ann. 1153. in Probat. nouae Hiſt. Occitan. tom. 2. col. 544. *Ego Raymundus Trencavelli Biterrenſis Vicecomes dono tibi Rogerio de S. Benedicto, ac tuae poſteritati, meum caſtellum quod vocatur Eiſalobra, videlicet cinctum ſuperiorem cum ſuis extitibus atque Redditibus, ſeu Regreſſibus, vt in aliis huiusce formulae locis legitur.* V. *Regreſſum* et *Exitus*. (2) Idem quod Practicis Gallicis *Recours*, Praes, cautio; hinc *Recurſum habere*, pro Sponſorem appellare. Vlpianus leg. Sed et ſi. §. Item ſi res Dig. tit. 3. de haeredit. petit. *Niſi emptores Regreſſum ad bonae fidei poſſeſſorem habent.* (3) Reditus in poſſeſſionem rei dimiſſae vel amiſſae. Charta Bernardi de S. Walarico apud Kennettum Antiq. Ambroſden. ad ann. 1171. p. 127. *Manerium etiam totum de Wulgariſcote cum omnibus pertinentiis ſuis dedi et conceſſi domino meo Regi . . . . ita quod neque ego neque haeredes mei Regreſſum habeamus vel calumpniam aliquam verſus aliquos de praefato manerio.* In re beneficiali maximo in vſu eſt vox *Regreſſus*, Practicis Gallicis *Regrès*, diciturque de eo qui beneficium eccleſiaſticum alteri tranſmiſit aut cum eo permutauit certis conditionibus, quae ſi non adimpleantur, primus poſſeſſor redire poteſt in poſſeſſionem beneficii tranſcripti aut permutati: quando vero locus ſit regreſſui, a iuris canonici peritis quaerendum eſt. REGRESSVS PER CESSVM *et deceſſum*, in Praeconiſatione Hectoris de Rupeforti in Epiſcopum Tullenſem ex Regeſto Cancellariae Apoſtolicae, Hiſt. Tull. pag. 615. (4) † Reſponſorii pars, quae poſt verſum repetitur, Gall. *Reclame.* Caeremon. vet. Mſ.

† REGRETA, pro *Regratarius*, in Cam. Comput. Pariſ.

REGVA, Riuus. Donatio facta Monaſterio S. Victoris Maſſil. ann. 1043. apud Marten. to. 1. Ampliſſ. Collect. col. 406.

REGVAITA, Cuſtodia, V. in *Wactae.*

REGVARDATOR, idem qui ſupra *Regardator foreſtae* in *Regardum* 2. V. mox locum in *Reguardum* 2.

REGVARDIAE, Excubiae. Statuta Montis-Regalis p. 179. V. *Warda.*

REGVARDIVM, REGARDIVM, idem, vt videtur, quod ſupra *Regardum* 4. Cenſus annuus, praeſtatio. Charta ann. 1235. e Polyptycho Fiſcamnenſi.

REGVARDVM. (1) Idem quod *Reguardium.* Hiſtoria Beccenſis MS. pag. 447. n. 2. V. *Regardum* 4. (2) Viſitatio foreſtarum, vel quod inſpectori foreſtarum ſoluitur pro earum viſitatione. Charta Roberti Ducis Normanniae Richardi filii, e Regeſto P. Camerae Comput. Pariſ. V. *Regardum* 2. (3) Forte idem quod infra *Reſpectus*, Mora, dies dilatus. Charta conuentionis Raymundi Comitis Barcinon. cum Ermengaudo Comite Vrgell. ann. 1064. Marcae Hiſpan. col. 1126.

REGVAYTA, Cuſtodia, V. in *Waƈtae.*

REGVDA. Charta Briuatenſis a. 1376. *Benedictus Anthoni faciat Regudam in hoſpitio Crotae.* Haud ſcio an idem ſit quod *Reguayta*, Cuſtodia.

REGVDES, f. Redditus, prouentus, niſi quis malit idem eſſe quod *Reguardium*, Cenſus annuus. Conſecratio Eccleſiae S. Petri Campi-Rotundi ann. 1169. Marcae Hiſpan. col. 1352. *Praeterea conceſſit dicto monaſterio omnes Regudes, vel qualeſcumque donationes ſiue poſſeſſiones, vel acquiſitiones, quas praefatum monaſterium habet . . . vel deinceps iuſte adquiſierit.*

REGVLA. (1) Canon, exactio, penſitatio. Charta Athanaſii III. Epiſcopi Neapolitani ſub an. 937. (2) *Necrologium.* Hinc *in Regula inſcribi*, idem valet ac in Necrologio, quod in omnibus fere Monaſteriis, maxime Benedictini Ordinis, idem Codex et Martyrologium, et Regulam, et Necrologium contineret, et ex iis quotidie in Capitulo aliquid Monachis praelegeretur: ex Martyrologio, vt oratio ſancti diceretur: ex Regula, vt memoriae mandaretur, ex Necrologio vero, vt pro defunctis hac die tum Monachis, tum aliis in ſocietatem beneficiorum adſcitis oraretur: defunctorum enim et benefactorum nomina referebantur in eum codicem, vt pro iis obituum diebus preces ab omnibus funderentur. Capitulare Aquiſgranenſe an. 817. cap. 69. *Vt ad Capitulum primitus Martyrologium legatur, et dicatur versus, deinde Regula, [...] Homilia quaelibet legatur.* (3) Id[...] quod *Canon poenitentialis*, in Ca[...] tulis Aithonis Epiſcopi Baſilee[...] cap. 6. Leo IV. PP. in Epiſt. a[...] piſcopos Britanniae. (4) Pro Reg[...] vt videtur, mendoſe. V. Reg[...] *Regia* 3. (5) Monaſterium a Reg[...] monaſtica in eo obſeruanda [...] ctum. Tabularium S. Mariae A[...] gauenſis. (6) Principium, [...] vel argumentum ſeu hypotheſis [...] tus Interpres S. Irenaei lib. 2. c[...] 7. num. 2. *Soluta eſt ipſorum, [...] dum ſuam Regulam, maxima [...] mia.* (7) Oppidum vel vicus [...] us loci commune, in agro Ca[...] ſeu Cadorino. Statuta eiusd. Ca[...] brii lib. 1. cap. 16. *Iubemus, [...] eligantur ſingulis annis Iurati a C[...] dubrio . . . vnus pro qualibet R[...] gula, et quaelibet Regula ſuum Iu[...] tum eligere teneatur ſimul cum ſu[...] ſuis maricis.* V. *Regulatus* 3. et R[...] *gulatores* in *Regulare.* (8) Verſ[...] verſiculus. Voces *Regulae* et [...] recentioribus in vſu, pro verſ[...] bri ſeu *verſiculo*, vt Latini loqu[...] bantur, prorſus reprobat Voſſius [...] 1. de Vitiis ſermon. cap. 16. (9)

REGVLA CANONICA, Norma [...] ſacris canonibus conſentanea. Capi[...] tulare 4. an. 806. c. 2. Adde lib. [...] Capitul. cap. 246. REGVLA CA[...] NONICORVM, eadem quae Mona[...] chorum. Capitulare Aquiſgran. a[...] 816. cap. 3. (10) REGVLA FE[...] REA, in iudicio ferri candentis [...] hibita, vectis, Gall. *Barre.* Chron[...] con Mutin. ad an. 1329. apud M[...] rator. tom. 11. col. 119. V. in *Fe[...] rum candens.* (11) † Pro Regula[...] monaſticae regulae addictus, ap[...] Lamium in Delic. erud. part. 2. pag. 316.

REGVLABILE, *quod regi vel mod[...] rari poteſt*, apud Goclenium in Le[...] xico.

REGVLAMENTVM, a Gall. *Regle[...] ment.* Bleynianus Inſtit. pag. 140.

REGVLARE. (1) Componere, or[...] nare, res ad *regulam* et amuſſim c[...] gere, Gall. *regler.* Gloſſae Graec. Lat. *κανονίζω*, *Regulor.* Coelius Au[...] relius de Tardis paſſion. *Regulam[...]*

dirigantur eorum virtutes, etc. Lineas in charta ducere, exaraquomodo *Regler du papier* dit Galli. Guigo I. in Statutis Cartusnor. cap. 28. §. 2. (3) REGVLARE SE, ſe tractare, moderari, informare. Chronicon S. Bertini apud Marten. to. 6. Ampliſſ. Collect. . 620.

VLARE MONASTERIVM, vbi gunt monachi, ad diſcrimen monaſteriorum vbi degebant clerici ſeu nonici. Diploma Ludouici Pii an. 7. pro Monaſterio Deruenſi, apud abillon. ſaec. 3. Bened. part. 2. p. o. V. *Monaſterium*. REGVLARE FICIVM. Ardo in Vita S. Benedicti Anian. num. 57. *At cum alteridiei Regulare expleſſet officium, et rſum perſoluere vellet, etc.* abillonius in Onomaſtico ad calm Actorum SS. Benedict. ſaec. 4. rt. 1. exiſtimat, *Regulare officium* ud dici, quod ex praeſcripto Regulae S. Benedicti; *Curſum* vero eſſe ud, quod ritu Romano recitabat nedictus ex ipſius Vita.

GVLARES. (1) Anaſtaſius in Stepano IV. PP. pag. 96. *Fecit enim tres Regulares argenteos ſuper au-s, per quas ingrediuntur ad alta-, vbi imagines in frontiſpicio contutae ſunt.* In Hadriano pag. 212. *cit etiam ter beatitudo eius imagis ſex ex laminis argenteis inueſtis; ex quibus tres poſuit ſuper au-t, qui ſunt in introitu Eccleſiae eſbyterii, vbi et Regularem ex armo inueſtito fecit, et poſuit ſuper ndem Regularem praefatas tres imanes.* Mox: *In ſuperiori vero ru-, id eſt, in medio preſbyterii fams alium Regularem ex argento inſtito, conſtituit ſuper eum reliquas s imagines, etc.* Ex praedictis Bungerus, et ex eo Ludouicus *de la rda*, *Regulares* fuiſſe exiſtimat gas ligneas aut aereas, quibus la adducebantur aut reducebanr: quae quidem ſententia quam a ro abſit, ex eo patet, quod Relares dicantur ſuſtinuiſſe imagines, ous et alia ornamenta, et ad eos penſa interdum fuiſſe vela, quae am imagines inibi ſtantes velarent: tametſi haud omnino procliue ſit diuinare, quid fuerint. Id conſtat, Regulares verſus Preſbyterium fuiſſe, quo fere loco *rugae* erant, ita vt ferme eo conceſſerim, vt Regulares fuiſſe putem id, quod Graeci *κιόνια* vocant, *Cancellos fuſiles* Leo Oſtienſis: cum etiam ad cancellos altaris vela appenderentur. Iſidorus lib. 16. cap. 19. et ex eo Papias: *Regulare aes dicitur, quod ab aliis ductile appellatur, quale omne Cyprium eſt. Ductile vero dicitur, quod malleis producatur: ſicut contra fuſile, quia funditur. Regula aeris*, apud Warnefridum de Geſtis Longobard. lib. 5. cap. 4. V. noſtram Deſcriptionem Aedis Sophianae num. 70. (2) Apud *Compotiſtas*, ſeu Computi Eccleſiaſtici conditores, alii ſunt *ſolares*, alii *lunares*. *Regularis ſolis*, eſt numerus inuariabilis datus menſi, qui adiunctus *concurrenti*, declarat, qua feria ſeptimanae quilibet menſis intret, cuius fuerit regularis: Diciturque Regularis a Regula, quia inuariabilis eſt. Habent porro ortum Regulares a Martio, etc. Haec pluribus exſequuntur *Compotiſtae*, ac in primis Fulbertus Carnotenſis in Computo, Honorius Auguſtod. lib. 2. de Imag. mundi cap. 81. 89. Durandus lib. 8. Rational. cap. 5. num. 5. et Ioſephus Scaliger de Emendat. temp. lib. 7. pag. 749. et 777. qui obſeruat, Regularium doctrinam nunc eſſe ſuperfluam, cum via ad inueniendum ferias longe expeditior ſit per cyclum Romanum, ſeu per literas dominicales. REGVLARIS LVNARIS, eſt numerus inuariabilis, datus menſi ad inueniendum Lunam in Kalendis menſium ſingulorum. V. eumdem Durandum lib. 8. cap. 8. (3) Monachi. Capitulare ſeu Synodus Vernenſis an. 755. cap. 3. Haec ad indicandam vocis antiquitatem; hodie enim notiſſima eſt pro quibuſuis religioſae vitae addictis viris, Gall. *les Reguliers*. REGVLARES CANONICAE, Monaſteria. V. *Canonica Regularis* in *Canonicus*. REGVLARES LITTERAE, vel Epiſtolae. V. *Canonicae Epiſtolae*.

† REGVLARI. (1) Regulam monaſticam profiteri. Dial. Creatur. (2) Regula ſeu ſtatuto contineri, in Ch. Mſ. a. 1302.

REGVLARIA: Charta Guillelmi Lauduneſis Epiſcopi, apud Ducheſnium in Probat. Hiſt. Guinenſis' pag. 378. *Item terragia Regulariarum et paſturagiorum in territorio de Laual, quando excoluntur.* † Idem videtur quod *Communia 2*, paſcuum commune. V. *Regulariter 2.*

REGVLARIS, V. *Regulares* et *Regulare.* REGVLARIS INSTITVTIO, V. *Canonicus.* REGVLARIS OBSERVATOR *S. Benedicti*, qui ſeruat Regulam S. Benedicti. Amalarius in Supplemento apud Mabillon. to. 2. Analect. pag. 100.

REGVLARISSA, quae obſeruat regulam monaſticam. Buſchius de Reformatione Monaſt. apud Leibnit. to. 2. Scriptor. Brunſuic. p. 864.

REGVLARITER. (1) Secundum leges, *regulas* ſeu canones, Vlpiano non ſemel, S. Auguſtino lib. 2. de Doctr. Chriſt. cap. 29. et aliis Scriptoribus eccleſiaſticis paſſim. (2) † Communiter, in Ch. a. 1328.

REGVLARIVS, regularis, monaſticus. Praeceptum Caroli C. in Appendice Marcae Hiſpan. col. 785.

REGVLATOR, rector communiae in Italia, in Ch. an. 1364. V. *Regulare 1.*

REGVLATVS. (1) Regulis ſeu lineis diſtinctus, Gall. *Raié.* Ordinarium S. Pauli Lugdun. apud Seuertium Hiſt. Lugdun. p. 357. (2) Ad Regulam inſtitutus, ordinatus, Gall. *Reglé.* Epiſtola Abbatis anonymi apud Mabillon. tom. 3. Analect. pag. 496. (3) Territorium, diſtrictus, in agro Cadorino. Statuta Cadubrii lib. 1. cap. 73. V. *Regula 7.* et *Regulator.*

† REGVLELLVS, diminut. a *Regulus*, apud Ludewig. to. 9. Reliq. p. 230.

REGVLERIVS, qui ius habet *regulae* ſeu communitatis, in agro Cadorino. V. in *Regula 7.*

REGVLIOSVS, V. *Regalioſus.*

REGVLVS. (1) Filius Regis, Υἱὸς βασιλέως, in Gloſſ. Graec. Lat. Gloſſae MSS. *Regius puer*, *Regis fi*[...] *vel qui de Rege*, *vel a Rege* [...] *tus.* Atque ita forte ſunt *Reguli* [...] pud Ammianum lib. 18. quos [...] potentioribus Regibus obnoxi[...] iſſe cenſet Henricus Valeſius. (

REGVLVS, et SVBREGVLVS, [...] pe occurrunt in Conciliis An[...] Saxonicis, priore voce Com[...] altera *Vicecomitem* denomi[...] Tabular. Wigorn. Eccl. *Ego V*[...] *dus Deo donante Regulus Wicci*[...] *conceſſi fratribus Deo ſeruienti*[...] *Monaſterio Wigornienſi*, *licentia* [...] *fae Regis Merciorum*, *Stole*, [...] Scripta vero haec donatio [...] ita ſubſcribitur: *Offa Rex Mer*[...] *rum*, *Mildredus Wicciorum Ep*[...] *pus*, *Vthredus Regulus*, *Al*[...] *Subregulus*, *fratres.* Et in Ch[...] Offae Regis an.. 786. ſubſcri[...] *Offa Rex*, *Vthredus Subregulus Wi*[...] *gorniae ciuitatis.* Ex alia tamen Ch[...] ta *Subregulus* videtur idem eſſe [...] *Comite*: *Aethefred Rex Merciorum* [...] *cum Comite Subregulo Huiccio*[...] *Osbere.* His igitur locis *Subreg*[...] videantur, qui hodie *Vicecomites*, [...] certe potioris fuiſſe dignitatis [...] Comites. Gloſſae antiquae MSS. [...] *gulus*, *ſecundus a Rege.* Viden[...] autem *Subreguli* iſti appellati li[...] Saxonica *Half-Kineg*, id eſt *Se*[...] *reges.* V. Monaſticum Anglic. [...] 1. p. 231. Seldenum de Titulis [...] nor. pag. 603. et infra in *Subre*[...] *lus.* (3.) Serpens idem qui [...] *Baſilicus.* *Baſiliſci*, *qui Latine Re*[...] Luitprando lib. 1. Hiſt. c. 5. [...] variis ſerpentibus. Iſidorus lib. [...] Orig. c. 4. (4) Talus luſorius. [...] los ſuos *Vulturios Regulosque* [...] bant antiqui, vt docet Coelius [...] dig. lib. 20. cap. 27. *qui pro* [...] *meris*, ſeu punctis, *quibus* [...] *notantur*, *effigies animalium* [...] *bant*, *aut vulturum aut Regulorum*, vt habet Turnebus lib. 5. Adu[...] cap. 6. V. Godwinum Anthol. Ro[...] lib. 2. ſect. 3. cap. 13. (5) † Ar[...] Gall. *Canton.* Ch. Mſ. an. 1328. [...] *Regulatus 3.*

† REGVMANDARE, pro *Recommendare*, exhortari, in Ch. ann. [...]

apud Murat. to. 6. Antiq. Ital. pag. 368.

GVRGITARE, redundare, Gall. *Regorger*. Geruaſius Tilberienſis de Otiis Imper. apud Leibnitium tom. 1. Scriptor. Brunſuic. pag. 977.

GVS, riuus, riuulus, Ital. *Rigo*. Donatio facta Eccleſiae Barcinon. an. 944. Marcae Hiſpan. col. 857. Vide *Reicus*.

GWADIARE, V. *Reuadiare* in *Vadium*.

GYRARE, in gyrum et orbem reuolui, redire. *In Hiſpaniam Regyrauit*, Gall. *il alla refaire un tour en Eſpagne*. Gloſſae Lat. Graec. *Regyrare*, περικάμψαι. Barthius in Gloſſario ex Hiſt. Palaeſt. Roberti Monachi, apud Ludewig. tom. 3. Reliq. MSS. pag. 114. *Regirare, equis retro flexis ad ſuos redire. Girare et Regirare*, de riuulo flexuoſo dicitur in Diplomate ann. 1158. apud Ludewig. tom. 6. Reliq. MSS. p. 236.

EGYRATVS. Caeſarius lib. 4. cap. 44. *Quam, ſicut mihi retulit beatae memoriae domina Elizabeth eiusdem coenobii abbatiſſa, ſorores in lecto ſuo ponentes, et principium Euangelii S. Iohannis ſuper eam legentes, mane Regyratam*, hoc eſt in alterum latus conuerſam, non innixam ſuper cubitum, vt exponunt Macri fratres in Hierolexico.

HABERE, Iohanni de Ianua, *iterum habere quod iam habuimus et habere deſiuimus*. Charta Philippi Aug. an. 1204. e Tabulario Epiſcopatus Autiſſiod. *Si contigerit feodum [illegible] et homagium ad Epiſcopum Autiſſiodorenſem reuerti, nos et heredes noſtri procurationes praedictas Rehabebimus, ſicut prius.* REHABITIO, recuperatio. Conſuetud. Iacobi Regis Siciliae cap. 23.

HABILITARE, in integrum reſtituere, Gall. *Rehabiliter*. Robertus Goulet in Compendio iurium Vniuerſitatis Pariſ. fol. 8. vo.

HABILITATIO, in integrum reſtitutio, Gall. *Rehabilitation*, in Capitulo generali Ord. Ciſterc. ann. 1439. apud Marten. tom. 4. Anecd. col. 1597.

REHABITIO, recuperatio. V. *Rehabere*. † REHABITATIO, *Rehabitio*, reſtitutio, in Ch. Mſ. a. 1219.

REHALTO, in Charta Rainaldi Epiſcopi Nouiomenſis an. 1177. V. in *Groinum*. Sunt autem *Rehalto* et *Rehauto*, ſpicae non omnino trituratae, minora ſtramina, paleae leuiores, quae raſtello aut ventilatione a frumento ſeparantur, Gall. *Hauton* et *Aulton*. Charta Philippi Flandriae Comitis an. 1169. e Tabulario Compendienſi: *Rehaltonem non debet habere niſi nutrituram porcorum Eccleſiae habuerit.* Literae Curiae Ambian. an. 1244. ex eodem Tabulario: *Arnulphus maior de Herces et vxor eius recognouerunt ſe vendidiſſe Abbati et Conuentui Compend. totum carionem, totum paſtum, totum hautonem, totum Rehautonem, etc.* Si quid diſcriminis eſt *hautonem* inter et *rehautonem*, ille, ſi bene opinor, in quibusuis purgamentis raſtello vel ventilatione a frumento ſeparatis ſitus fuit, hic autem in eo, quod ex huiuscemodi purgamentis vtilius extrahi poterat ad animalium pabulum, puta porcorum, etc. V. *Halto* et *Hauto*.

REHAVTO, V. mox in *Rehalto*.

† REHEMPTIO, redemptionis pretium, REHEMPTIONARE, redimere. Litt. remiſſ. Mſ. a. 1358.

† REHENCIONARE, pecuniam redemptionis nomine extorquere, in Ch. Mſ. a. 1363. V. *Renſo*.

REHIBITIO, mendoſe pro *Redhibitio*, de qua ſuperius, in Chronico Idatii, to. 2. Concil. Hiſpan. pag. 173.

REHISCERE, contra vel viciſſim hiſcere. Gloſſae Lat. Gr. *Rehiſco*, ἀντιπροσαγορεύω, ἀντιχαίρω, vel ἀντιχαίνω, vt habetur in MS. Sangermann. Gloſſae Gr. Lat. Ἀντιπροσαγορεύω, *Reſaluto*, *Rehiſco*.

REHOSPITARE, hoſpitia ſeu aedes reſtaurare, reficere. V. *Exhoſpitare* in *Hoſpes*.

REIA. (1) Modus agri proſciſſus, ex Gallico *Raye*, ſeu, vt Picardi efferunt, *Roie*. Tabularium Prioratus Lewenſis in Anglia pag. 21. *Omnis Lanceta, omnis Toftman, et omnis Molman, qui non ſedet ſuper Ogeland, debent ſpargere vnam Reiam de fimo,* id

id eſt, ſtercorare debet vnam ſtrigam, ſeu verſum, Gallice: *Ils doivent espandre du fumier ſur une Raie de terre*. Chartularium Monaſterij Aquicinctenſis fol. 46. *Debet etiam ei monachus ſemel in anno carrucam ſuam accommodare ad quamcunque Reiam voluerit*. V. *Rega*. (2) Linea, ordo, Gall. *Raie*. Bernardi Ordo Cluniac. part. 1. cap. 27.

† REIACERE, i. q. iacere, poſitum eſſe, ap. Murat. to. 1. Antiq. Ital. p. 432.

REIBVS, in MS. Gwelferbyt. Eccardo teſte, pro *Reipus*: quod vide.

REICERE, pro *Reiicere* ſaepius ſcribitur in veteribus inſtrumentis vitioſa temporum ſcriptione, vel pronuntiatione.

REICOLA, REICVLA, V. *Recula*.

† REICVLVS, paruum rete, in Gloſſar. Gall. Lat. ann. 1352. V. *Retiaculum*.

REICVS, idem quod ſupra *Regus*, Riuus, riuulus. Reparationes factae in Seneſcallia Carcaſſonae an. 1435. e MS. D. Lancelot.

† REIECTVS MARIS, accretio ex *reiectu* maris formata. Ch. Mſ. an. 1285.

† REIGVS, riuus, riuulus. Coll. Hiſt. Franc. to. 9. pag. 243. Vide *Reicus*.

REILARE, Piſcis, Gall. *Raye*. Vide *Raea*.

† REIMBVSSOLARE, in *buſſolam* ſ. pyxidem reponere, in Stat. ant. Cumanae.

† REIMPARARE, iterum *amparare*, ſ. inuadere, in Chartul. S. Io. Angeriac.

† REIMPLAGIVM, expletio, completio, Gall. *Remplage*. Areſt. Mſ. a. 1414.

REINCIDENTIA, iteratus, lapſus, prolapſio, Gall. *Rechûte*, *Recidive*. Chronicon B. Mariae Bonae-ſpei p. 336.

REINCIDERE. (1) Recidere, relabi, Gall. *Retomber*. Litterae an. 1219. apud Rymer. tom. 1. pag. 230. col. 2. V. *Reincidentia*. (2) Denuo incidere. Chronicon Siciliae apud Marten. to. 3. Anecd. col. 82.

REINCIPERE, iterum incipere, Gallis *Recommencer*; apud Thom. Walſinghamum in Richardo II. [illegible] alibi. Breuiarium Hiſt. Piſanae apud Murator. to. 6. col. 168.

REINCISVS, iterum inciſus. V. *Reincidere* 2.

REINCORPORATIVAE LITE[illegible] quibus amiſſa bona recuperantur. V. *Recaptiuare*.

† REINCRESCERE, recreſcere, [illegible] pullulare. Capitulo Caroli C. [illegible] 873.

REINFEODARE, in Conſuetud[illegible] Auguſtae Auſciorum MS. an. 13[illegible] art. 62. dicitur is, qui rem aliqua[illegible] ſub cenſu annuo poſſeſſam alienat[illegible] dit ea conditione, vt eumdem cenſum ſoluat priori domino, cui cenſus ille debebatur. V. *Feudum*.

† REINFIRMARI, morbo ru[illegible] affici, to. 3. Aug. p. 308.

REINGRATIARI, gratias agere, [illegible] pendere. Translatio S. Thomae Aqui[illegible] natis, tom. 1. Martii p. 732. [illegible] *Ringraziare*.

REINHABITARE, iterum habitare. Elogium Iarenſonis Abbatis S. Benigni Diuion. e Necrologio eiuſd. Monaſterii.

† REINQVANTARE, iterum auctionari. Ch. Mſ. a. 1501.

REINQVIETARE, idem quod ſimplex *Inquietare*, Perturbare, inquiete agere. Diploma an. 1033. apud Marten. to. 1. Ampliſſ. Collect. c[illegible] 401.

REINTEGRARE, redintegrare, [illegible] ſtaurare, reparare, in priſtinum ſtatum reſtituere. Conuentio an. 113[illegible] in Probat. nouae Hiſt. Occitan. to. 2. col. 438. REINTEGRARE FEVDVM, V. *Feudum*.

REINTEGRATIO, in integrum reſtitutio, in Literis ann. 1358. apud D. Secouſſe.

REINTHRONIZARE, Epiſcopum aliumue in thronum rurſus inducere, in dignitatis poſſeſſionem iterum mittere. Epiſtola Agapiti PP. an. 946. apud Marcum Hanſizium tom. 1. Germaniae ſacrae p. 197. V. *Inthronizare*.

REINTRARE, Gallis *Rentrer*, iterum intrare, introire, in poſſeſſionem red[illegible]

redire, apud Iohannem Thwreczium in Hiſt. Hungar. ad ann. 1458. cap. 25.

REINTRATIO, iteratus ingreſſus, introitus, apud eumdem Rymer. to. 4. pag. 262. et 737.

REINTRUDERE, iterum trudere. Conſtitutio Sixti IV. PP. an. 1479. in Bullario Carmel. p. 360. col. 1.

REINVADERE, iterum inuadere, occupare. Bulla Iohan. XV. PP. ann. 988.

REINVENIRE, reperire, recuperare, in Annal. Bertin.

REINVESTIRE, inueſtire denuo ſeu in poſſeſſionem iterum mittere. Chronicon Farfenſe apud Murator. tom. 2. part. 2. col. 555. V. *Inueſtire* et *Veſtire*.

REINVESTITIO, in poſſeſſionem iterata miſſio, in Literis Eugenii III. pag. 424.

REINVESTITURA, idem quod ſimplex *Inueſtitura*, Miſſio in poſſeſſionem. Bulla Leonis IX. PP. pro Canonicis Eccleſ. Tull. apud P. Benoit Hiſtor. Tull. pag. CXXII. V. in *Inueſtitura*.

REIPVS, REIPHVS, REIPPVS, *Pretium emptionis viduae matrimonii cauſa*, in Gloſſ. ad tit. Legis Salicae 46. qui inſcribitur de *Reippus*, et in quo agitur de matrimonio viduae. Wendelinus *iteratum matrimonium* vertit, atque *ipſius* id ipſum eſſe quod *Eſae*, matrimonium, de qua voce egimus ſuo loco. *Reipus*, vt recte animaduertit Schilterus, non eſt ipſum emtionis pretium, ſed mulcta pretii non ſoluti, praeter legem nuptiis celebratis. Alia fuit ſumma pretii emtionis, alia *Reipi*. In primo matrimonio pretium emtionis erat ſolidus et denarius; in ſecundo tres ſolidi cum denario: poena vero *Reipus* dicta erat 62. ſolidorum cum ſemiſſe. Lex Salica tit. laudato §. 2. *Si vero iſta*, quae pro matrimonio cum vidua contrahendo §. 1. ſtatuuntur, *non fecerit*, *illi*, *cui Reipus debetur, bis mille quingentis denariis, qui faciunt ſolidos LXXII. cum dimidio*, *culpabilis iudicetur*. Sed vnde nata vox? Facile pateſcit, inquit idem Schilterus. In MS. Regio in inſcriptione et indice rubricarum expreſſe dicitur *Reipuſſe*, ſcilicet a *Reip* ſiue *Raub* et *Buſſe*, Mulcta ob raptum, vel quaſi ob raptum. Wendelino ſuccinit Eccardus, non recte.

REISA. (1) REISA, REYSA, et RESA, iter, ex Teutonico *Reiſe*, iter, vnde *Reiſen*, iter facere: vel ex Saxonico, *Raeſe*, curſus, impetus, praecipitium: Miracula S. Catharinae Suecicae. *Equum aſcendit*, . . . *et Reſam ſuam ſine omni difficultate perfecit*. Maxime vero haec vox vſurpatur pro expeditione, atque adeo excurſione militari. Conſtitutio Friderici I. Imp. ann. 1187. apud Conradum Vſpergenſem: *Si in Reiſa alicuius Domini, cum ipſo Domino, cuius eſt Reiſa, aliquis fuerit, qui, vt ſaepius contingit, incendium fecerit, Dominus ipſe, cuius eſt Reiſa, iurabit ſuper Reliquias, quod non fecerit conſcientia vel mandato, vel voluntate ſua*. Iohan. a Leidis lib. 22. c. 2. *Otto Epiſcopus Traiectenſis de Reiſa et profectione Hieroſolymitana reuerſus*, *etc*. Ex his emendandum Chronicon Senonienſe cap. 16. *Vnde contigit Abbatem iſtius Monaſterii clauſtri Mediani Monaſterii conſtangiis dictorum armatorum ita attritum, vt ab Imperatore ammonitus armatos in Reſam Principis mittere nequiret*. Perperam enim editum *Rhedam*. Non auſim indubitanter aſſerere, retineri non poſſe *rhedam* hac notione; vt re ipſa retinet Mabillonius in Actis SS. Benedict. ſaec. 3. part. 2. p. 480. Ab Armorico *Ret*, curſus, et *Reda*, currere, *Rheda* dici potuit, vt videtur, pro expeditione militari. RAISA, eadem notione. Charta Conradi Ratisbonenſis Epiſcopi an. 1205. in Metropoli Saliſburgenſi to. 1. pag. 232.

RAISOGVELDVM, idem quod *Herebannum*, mulcta irrogari ſolita ei qui in *raiſam* ſeu *reiſam*, id eſt exercitum, non pergit. Ita Auentinus.

(2) REISA, Oryza, Gall. *Ris*, Germ. *Reiß*, vt videtur. Charta an. 1342. apud Steyererum in Commentariis pro Hiſtoria Alberti II. Ducis Auſtriae col. 64. *Sal, ferrum, caſeos*,

caſeos, oleum, ficus, Reiſam, amygdala, vnam paſſam, ſpecies, piſces, ceram, vinum, bladum . . . debent vbique per terras noſtras et aquas, ciuitates et villas libere deducere.

REISSIVS, ſpecies caſei, V. *Raſſius.*

† REITERARE TESTES, iterum illos interrogare, in Litt. remiſſ. a. 1373.

REITERATO, iterum, denuo, lib. 2. Annal. Genuenſ. apud Murator. to. 6. col. 338.

REIVA, piſcis, Gall. *Raye.* V. *Raea.*

REIVDAISATIO. Huius ritus ſic deſcribitur in Regeſto Sentent. Inquiſ. Toloſ. edito per Phil. Limborch. p. 230. *Poſtmodum vero reuerſus eſt ad Iudayſmum, fuitque Reiudayſatus ſecundum morem et ritum Reiudayſationis a Iudeis in talibus fieri conſuetum, apud Ylerdam abraſo capite et abſciſſis capitibus vnguium manuum et pedum vſque ad ſanguinem, et facta immerſione capitis in aqua currenti.*

REIVRARE, denuo iurare. Charta an. 1146. apud D. Calmet. to. 2. Hiſt. Lothar. [illegible] CCCXXVI.

REIVVENESCERE, *Rajouvenir*, in Gloſſis Lat. Gall. Sangerm. ex Iohanne de Ianua. Hoc verbum improbat Voſſius lib. 4. de Vitiis ſermon. cap. 21.

REKETZ, Clauſtrum piſcinarium, in Legibus Hungaricis. Albertus Molnarus.

REKII, qui pugnabant aduerſus *Riſios*, de quibus infra in *Riſius.*

REKPENIS, Conſtitut. Roberti Dunelm. Epiſc. an. 1276. cap. 3. apud Thomam Blount in Nomolexico: *Porro huic ſanctioni adiicimus, quod ſi plures liberi proprium habentes, in parentum pariter familia viuant, ad denarios, qui nuncupantur Rekpenis, minime arceantur, cum ſic (f. ſicut) communiter intrinſecis aluntur a parentibus, ſic in extrinſecis ab eiſdem laetentur pariter ſe defendi.* An idem quod *Denarius S. Petri*, de quo ſupra. Sed vereor ne mendum ſit in hoc vocabulo. Vox quidem *Peny* denarium ſolidumue ſignificat apud Anglos; ſed qui ſonet praepoſita vox *Rek*, prorſus ignoro, niſi forte, ſit Latinum *Rex*: quo poſito *Rek-peny* idem eſſet quod Denarius Regis, ſeu Regi ſoluendus.

† RELA, vomer, in Leud. maior. Ca[...] caſſ. V. *Relha.*

† RELAGIVM, relatio, to. 5. Sp[...] p. 118.

RELAMPTARE, relucere, ex Gr[...] λάμπειν. Viſio Taionis Epiſcopi Cæ[...] ſaraugustani apud Garſiam L[...] ſam.

† RELANGA, RELANGIA, RE[...]LENGA, RELENGLA, domin[...] *Regale*, Flandris vulgo *Réel*[...] item curia ſuprema, in qua quic[...] ad fiſcum pertinet, tractatur, Fland[...] *Renenghe.* Ch. Mſ. ann. 130[...] RENENGHA, idem, in Ch. Mſ. an. 1290.

RELARGAGIVM, RELARGII[...]VM, Prouincialibus *Relargage*, quod domino ſolui debet pro iure pa[...]rum in paſcua et ſiluas inducen[...]rum. Charta an. 1463. ex Sched[...] Pr. de Mazaugues: *Paſcua ſiue p[...] ſtorgagia ac glandagia et Relargagia quaecumque . . . vendantur.* In alia eiuſdem rei Charta ann. 1501. pro *Relarguería* legitur *Relargagia.*

RELASMA, vox ignota, V. *Arba*[...].

† RELASSARE, vox Italica, dimittere, remittere. Stat. crimin. C[...]manae.

RELASSVS, ſpatium in ſcripto [...]cuum, vbi ſcriptura intermiſſa [...] ab Italico *Rilaſſo*, intermiſſio, Gall. *Relâche.* Statuta Vercell. lib. 7. [...] 220.

RELATARE. (1) Verbum Italic[...] Referre, Gall. etiam olim *Relater*, vt in Conſuetud. Burbon. art. 15[...] Acta B. Guillelmi Erem. Xicle[...] tom. 1. Aprilis pag. 391. *Ipſe Re[...]tans propter ea quae ſuis oculis* [...] (2) † Regulis ligneis, Gall. *La*[...] inſtruere, Gall. *Relater.* Comp[...] Mſ.

RELATIO. (1) Intuitus, reſpectu[...] Paulo ICto leg. 11. Dig. de iuſtit. et iure: *Praetor quoque ius reddere dicitur etiam, cum inique decernit; Relatione ſcilicet facta, non ad id quod ita Praetor fecit, ſed ad illud, quod Praetorem facere conuenit.* In aliis vero libris iuris ciuilis *Rela*[...] di[...]

dicitur Conſultatio a iudicibus ad Principem miſſa in rebus dubiis, vt videri poteſt lib. 7. Cod. tit. 61. et lib. 11. Cod. Theod. tit. 30. de appellat. et conſult. (2) † Dilatio, mora, in Ch. a. 1361.

ELATIVE, ex alterius relatione, in Vita S. Antonini Martyris ſemel ac iterum.

ELATIVVM, relatio, comparatio. Concil. Tolet. XV. inter Hiſpan. to. 2. p. 722.

ELATIVVS, relationem habens ad alterum, Gall. *Relatif. Honos Relatiui eſt ad alterum generis*, apud Arnobium lib. 7.

ELATORES, qui *querelam ad iudices referunt*, in Capitulis Caroli M. lib. 2. cap. 26.

ELATORIAE, apochae, ſeu *Certificationes*, quae nauiculariis dabantur, de relatis ac perlatis ſpeciebus, ab iis qui eas ſuſceperant. *Relatoriae traditarum ſpecierum*, in l. 8. Cod. Th. de Nauicular. quae *Securitates* vocantur l. 21. et 26. eodem titulo.

ELATORIVM, relatio, narratio, in Concilio Bracarenſi I. ſub Pancratio primae ſedis Bracarenſis Epiſcopo ſub an. 411.

ELATVM. (1) Praeceptum, *Ordonnance*. Paſchaſius Radbertus in Epitaphio Walae Abbat. Corbeienſis lib. 1. cap. 26. (2) Charta, ſcriptum, in quo continetur *Relatio*. In Appendice Marculfi formula 46. inſcribitur, *Relatum quod dicitur Apennis*, moxque dicitur *Chartula relationis*. V. *Apennis*.

ELAXARE. (1) Dimittere, indulgere, Gall. *Relâcher*. Capitul. l. 5. c. 369. Sed haec vox Latinis nota non abſimili prorſus notione. (2) † RELAXARE TALIVM, ſiluae caeduae interdictum tollere. V. *Defenſa* 3. Ch. Mſ. a. 1341. (2) Eximere, liberare. Charta an. 1212. apud Marten. to. 1. Ampliſſ. Collect. col. 1110. (3) Aluum purgare. Chron. Anonymi Salern. apud Murator. tom. 2. part. 2. col. 212.

ELAXATIO, remiſſio. *Relaxatio praeſcriptionis peremptoriae*, lib. 1. Cod. Theod. tit. 2. leg. 3.

RELAXATOR, qui *relaxat*, emittit. *Relaxator fluentium*, Caelio Aurel. lib. 2. Acut. c. 38.

RELAXVM, nauium ſtatio, vt arbitror, Gall. *Relâche*. Computus an. 1202. apud D. Bruſſel to. 2. de Vſu feudorum ad calcem p. CCVII. *Pro Relaxo et pro naue Gornaci paranda, et pro vinea facienda, et pro quadriga, quae adduxit harneſium apud Feritatem, etc.*

† RELAXVS, obiectaculum ligneum, a Gall. *Relais*. Ch. a. 1419.

RELEGENTER, legendo, relegendo. Notitia an. 850. Marcae Hiſp. col. 783.

RELEGERE LIBERTATEM, eam repetere, recuperare, leg. 2. de liber. cauſa tit. 8. Cod. Th.

RELEGIVM, RELIGIVM, idem quod *Releuium*. Charta Communiae S Richarii an. 1126. in Regeſto Philippi Aug. Herouualliano fol. 135. RELIGIVM IN DISPOSITIONE domini, idem quod *Releuium ad miſericordiam*. Charta Vrſionis Abbatis S. Richarii an. 1185. e Tabulario eiuſdem Monaſterii. RELIGIVM AD NVTVM, eadem notione. Charta an. 1239. ex eod. Tabular.

RELENGA, RELENGLA, Vide *Relanga*.

† RELEPORIVS, vnus e famulis, qui ſeruitio archiepiſcopi Mediolanenſis addicti erant, apud Murat. tom. 1. Antiq. Ital. p. 637.

RELERE. Vox *relent* legitur in *Lama* 2. mendoſe omnino pro *vel et*, ſi recte edidit Leibnitius tom. 1. Scriptor. Brunſuic. p. 987.

† RELESEXVM, i. q. *Relaxus*, in Ch. Mſ. a. 1224.

RELETVM. Charta an. 1190. e Chartulario S. Medardi Sueſſion. *Item de bannali venditione vini Prior et Aduocatus aequam ſortientur participationem, de qua Aduocatus tertiam ſolummodo ſolebat habere partem. Sed Prior habebit venditionem ſi voluerit ad non Reletum, ſiue ad Reletum, id eſt, Reech.* Haec Charta reuocatur in Declaratione an. 1320. vbi pro *Reech* legitur *Reſt*; quod ius ſic exponitur ibidem: *Au Prieur de Donchery et au Voué competens et appartiennent*

certain droit Seigneurial nomé et apelé le Ban vin, qui eſt tel; c'eſt à ſcavoir que ledit Prieur de ſon octorité, ſeigneurye, peult et lui eſt loiſible vendre ou faire vendre à détail en la ville de Donchery ſeize muids de vin, de quelque moyſon que ce ſoit, par chacun an. V. *Bannum vini* in *Bannum*.

RELEVAGIUM, V. mox in *Relevare feudum*.

RELEVAMEN. (1) Leuamen, ſolatium. Charta Regienſis ann. 1361. e Schedis Praeſ. de Mazaugues. (2) Idem quod *Relevium*. Charta Balduini Comitis Flandriae ann. 1201. in Tabulario S. Bertini. (3) † Dicitur de corpore alicuius ſancti quod e ſepulcro eleuatur, in Inſcript. ſaec. 13.

RELEVAMENTUM. (1) Vt *Releuamen*, Leuamen, ſolatium. Petrus de Alliaco de neceſſitate reform. in Concilio Conſtant. (2) Idem quod *Releuium*, in re feodali, ſed aliud ſonat in Cancellariis, vbi *Releuamentum appelli*, Gall. *Relief d'appel*, dicitur Diploma experiundae in iure reſtitutionis. Arreſtum Parlamenti Pariſ. an. 1469. e Tabulario Corbeienſi. De *releuatione appellationum* vide Bleynianum Inſtitut. p. 531. et 532. (3) *Relevement*, in Conſuetudine Metenſi tit. 4. art. 31. et alibi, Ius quo is cui fundus ſecundo oppigneratus eſt, alterum cui primo oppigneratus fuerat, e poſſeſſione illius fundi pro cenſu non ſoluto adiudicati diſiicit, ei ſoluendo debitum integrum.

RELEVANTES ARTICULI, legitimi, validi, probantes. Literae Sixti IV. PP. ann. 1481. pro Conuentu B. Mariae de Bono-Nuncio Rotomag. ex Archiuo eiusd. Coenobii.

RELEVARE ECCLESIAM, Eccleſiam denuo exſtruere, renouare, reſtaurare, Gall. *Relever*. Diploma Conradi II. Imp. ann. 1140. apud Marten. to. 2. Ampliſſ. Collect. col. 110. RELEVARE FEUDUM, Pragmaticis Gallis, *Relever le fief*, eſt Feudum caducum, vel poſſeſſoris morte in domini ſuperioris ius delapſum, illius conſenſu, et certa et definita exſoluta pecunia haereditario iure adire, poſſidere: ſeu poſſ in feudi caduci poſſeſſionem a domino mitti. Quippe cum ea prima feudorum fuerit conditio, vt non niſi ad vitam et vſufructuario tenenda a dominis concederentur, qu finita in donatorum ius rurſum redibant, factum poſtea, et vſu receptum introductum, vt illa in haeredes transirent, domino ſuperiore ita conſentiente, et caducam haereditatem in eum transferente, exſoluto certo pretio, quo mediante haeres caducum praedium releuabat. Lambertus Ardenſis p. 176. *Cum igitur Arnoldus Murkiniienſis terram quae in Miniſterio, ſiue in Caſtellaria Brugenſium, et alia quae in Ardea ex parte uxoris ſuae Adelinae ſibi a Balduino ſororio ſuo iam mortuo exciderant et contigerant, a iamdicta Flandriae Comitiſſa repoſtularet, et Releuare, vti adhuc moris eſt et conſuetudinis vſus, vellet, etc.* † Pro *Relevare feudum* paſſim occurrit *Revelare*.

† RELEVARIUM, i. q. *Relevium*, in Ch. Mſ. a. 1241.

† RELEVATA, mulieris purificatio poſt partum et quidquid ex ea obvenit ſacerdoti, Gall. ol. *Relevée*, et *Levailles*, nunc *Relevailles*. Ch. Mſ. an. 1394. V. *Relevatio* 5.

RELEVATIO. (1) Hora, qua monachi e lecto exſurgunt: *Heure de relevée* appellant Galli horam pomeridianam, qua ex *ſomno meridiano* exſurgi ſolet. Miracula S. Aigulfi Abb. Lerin. cap. 6. *Poſtea Relevatio pulſatur, etc.* (2) Reſtitutio in meliorem ſtatum, fortunam. Diploma Gerlaci Archiep. Moguntini an. 1356. apud Ludewig. to. 5. Reliq. MSS. p. 514. (3) Graece ἀναψυχμὸς, proprie Percolatio, expurgatio; metaphorice vero animi *relevatio* ſeu recreatio poſt afflictiones. Vetus Interpres S. Irenaei lib. 1. c. 14. n. 8. nouae edit. (4) Refectio, ſumtio cibi. Memoriale Viſitatorum Monaſterii Mellic. an. 1451. in Chronico eiusdem Coenobii p. 426. (5)

RELEVATIO APPELLATIONUM, Gall. *Relief d'appel*. V. ſupra *Relevamentum* 2. RELEVATIO EXPEN-

ſa.

[REL]ARUM, earum reſtitutio, compenſatio. Viſitatio Simonis Archiep. Bituric. an. 1285. apud Stephanotium [t]o. 13. Fragm. Hiſt. MSS. p. 389. [R]ELEVATIONES *Feminarum*, *Mulierum*, Purificationes poſt partum, cum primum eunt ad Eccleſiam, et quidquid ex his purificationibus obuenit Sacerdotibus, Gall. *Relevailles*. Chartularium Monaſterii S. Sulpitii Bituric. fol. 22. V. *Purificatio* et *Releuata*. RELEVATIO MONETAE, tributum a vaſſallis et tenentibus domino ſolutum vnoquoque triennio, vt monetam non mutaret. *Releuatio monetae, quae tertio anno a nobis exigitur*, in Charta Ludouici Iunioris Reg. Franc. a. 1159. apud D. Bruſſel to. 1. de Feudorum vſu pag. 216. V. *Monetagium*. (6) Idem quod *Releuium*. Tabularium Vindocinenſe ch. 1038.

[R]ELEVATOR, cliens obnoxius *releuio*. Edictum S. Ludouici an. 1235. paulo ante laudatum.

[R]ELEVATVM. (1) Reliquiae ferculorum, quae poſt prandium vel coenam e menſa colliguntur pauperibus diſtribuendae. Occitanis *Relheu*, Gallis *Relief*. Ordinatio Humberti II. an. 1340. to. 2. Hiſt. Dalphin. pag. 406. col. 1. (2) Idem quod *Releuium*. Charta an. 1221. to. 2. Chartularii S. Vandregeſili p. 1367. (3) † Excerptum, tranſcriptum, apud Gorium in Inſcript.

[R]ELEVATVS, eadem ſignificatione. Idem Chartul. to. 2. p. 2068.

RELEVATVS, adiect. *Imago releuata*, opus anaglypticum, Gall. *Figure relevée*. Inuent. Mſ.

RELEVEIA, pomeridianum tempus, Gall. *Relevée*; hinc Practicis Gall. *à deux heures de Relevée*, hora poſt meridiem ſecunda. Charta Thomae Abb. S. Germani de Pratis a. 1248. e Tabulario Sangerm. *Iarbas culturarum noſtrarum . . . cum equis ſuis et quadrigis per vnum diem vſque ad nonam, vel per duas Releueias . . . . adducere tenebuntur*. V. *Releuatio*.

RELEVEIVM, Gall. *Relief*, *Rachat*. V. in *Releuium*.

RELEVIVM. Cowello lib. 2. Inſtit. Anglic. tit. 3. §. 17. 19. eſt Seruitus realis ſiue patrimonialis, tam ad feudum militare, quam ſoccagium ſpectans, qua feudatarius tenens per ſeruitium militare, ſiue mas, ſiue foemina, qui die mortis anteceſſoris ſui iuſtam aetatem compleuit (ille ſcilicet viceſimum primum, haec decimum quartum annum) certam pecuniae ſummam ſoluere tenetur. Qui vero per ſocam, id eſt, per aratrum tenet, quidquid annui reditus domino pendit, tantumdem releuii nomine pendet, etc. Leges Malcolmi II. Regis Scotiae c. 1. *Et ibi omnes Barones conceſſerunt ſibi wardam, et Releuium, de haerede cuiuscunque Baronis defuncti ad ſuſtentationem Domini Regis*. RELEVEIVM, eadem notione. Charta Richardi Regis Angl. an. 1190. apud Marten. to. 1. Ampliſſ. Collect. col. 990. *Cum ſeruitiis et homagiis et Releueiis, et cum omnibus libertatibus et liberis conſuetudinibus ſuis, etc.* RELEVIVM RATIONABILE, et *Legitimum*, dicitur illud quod a lege ſtatutum, vel conſuetudine inductum eſt, vt diſtinguatur ab eo *Releuio*, quod a domini arbitrio pendet, quod *Relief à mercy* vocant. *Rationabile Releuium* legitur in Charta Reg. Angl. apud Kennettum ad an. 1346. Antiquit. Ambroſden. p. 469. *Legitima et iuſta Releuatio*, in Charta Henrici I. Reg. Angl. ann. 1100. et *antiquum Releuium* appellatur in Charta Magna Henrici III. in Legibus Kanuti Regis c. 97. *Iuſta Releuatio, quae Anglice vocatur Hereget*. *Ius Releuii*, in Conſtitutionibus Frederici Reg. Siciliae c. 110. *Releuium capitalium dominorum*, in Charta an. 1231. to. 1. Chartul. S. Vandregeſili p. 414. RELEVIVM AD MISERICORDIAM, Gall. *Relief à mercy*, quod domino praeſtatur ab haerede ad rehabendum feudum paternum, ad eius arbitrium, quae quidem praeſtatio ad annuum feudi reditum poſtea redacta eſt. V. Chartam Baronum Pictauienſium an. 1269. apud Galandum de Franco alodio p. 67. RELEVAGIVM, idem

 quod

quod *Releuium*. Literae Conuentus S. Michaelis in Periculo maris ann. 1217. apud Marten. tom. 1. Anecd. col. 862.

RELGAGOGIAE, τῆς ἀποδείξεως, in Gloſſ. Lat. Graec. et Graec. Lat. *Religatoriae* Cuiacio. Legendum eſt cum Vulcanio *Relegatione*, τῆς ὑποδιώξεως.

† RELHA, vomer, Hiſp. *Reja*. Ch. Mſ. a. 1266.

† RELHO, RILHO, ſagittae ſpecies, Gall. *Reillon*. Hiſp. *Rejon*. Ch. Mſ. a. 1416. V. *Raillo*.

† RELHVS, idem, in Lit. remiſſ. an. 1354.

RELIA, monetae ſpecies, vt videtur. Acta conſecrationis Eccleſiarum S. Stephani et S. Martini in Riuoferrario Marcae Hiſp. col. 948. *Tertias atque paradas et ad ſynodum primum Relias tres, et ad alium ſynodum Relias tres, et omnes redibitiones eccleſiaſticas .... perſolui non differant*. V. infra *Synodaticum*.

† RELIAMENTVM, militum collectio, Gall. *Rallimens*. Litt. remiſſ. a. 1461. V. *Religare* 2.

RELIATICVM, V. *Retiaticum*.

RELIBERARE, iterum *liberare*, ſeu tradere. Charta ann. 1502. apud Rymer. tom. 13. p. 53. col. 1. V. *Liberare* 2.

RELIBERATIO, Reſtitutio. Literae Henrici V. Reg. Angl. an. 1416. ſuper iocalibus inuadiatis, apud Rymer. tom. 9. p. 405. col. 2. Vbi *Reliberatio*, ſi ad aquam refertur, eſt quaſi ipſa aquae reſtitutio ſeu reiectus; ſi vero ad foramen, vnde exit, ipſe meatus eſt, quo aqua reiicitur ſeu emittitur.

RELICTA, et DERELICTA, vidua. Gloſſ. Saxon. *Derelicta, Laf, vel Vorlaeten Wif*, id eſt *vidua*, vel *vidua relicta*. Lupus Ferrar. Ep. 119. *Relicta memorati viri, etc.* LICTA, pro *Relicta*, vidua. Vetus Epitaphium in Eccleſia S. Mariae de Sannaci Barenſi apud Beatillum l. 1. Hiſt. Barenſis.

RELICTIO, gurpitio, Gall. *Delaiſſement*. Tabularium Prioratus de Domina in Delphinatu f. 45. *Fecit donum et Relictionem de 2. caſalibus quos habebat, etc.*

RELICTVM, legatum, Gall. *Legs*. Sententia arbitralis an. 1231. e Schedis Praeſ. de Mazaugues.

RELIDERE, repulſare, repercutere. Fortunatus in Epiſtola praefixa l. 1. Poëmatum: *Sola ſaepe bombicans barbaros leudos harpa Relidebat*. Rurſum vtitur l. 5.

† RELIGAMENTVM, i. q. *Releuium*, in Ch. Mſ. a. 1353.

RELIGARE. (1) Soluere, Gall. *Delier*. Iacobus Cardin. in Vita S. Petri Coeleſtini to. 4. Maii p. 459. Notum eſt Latinis dici contraria notione, vnde *Religare librum*, Gall. *Relier un livre*, Librum compingere, in Computo MS. Bibl. Reg. a. 1245. *Pro quodam Romano Religando et pro hiſtorio de Retrevaux* XX. ſ. (2) Diſperſos fuſoſque milites cogere, Gall. *Rallier*, apud Bened. Abb. Petroburg. V. *Reliamentum*.

RELIGATOR LIBRORVM, apud Robertum Goulet in Compendio antiquum Vniuerſitatis Pariſ. fol. 11. vo. Concinnator librorum, qui libros compingit, Gall. *Relieur*.

RELIGIO, vita monaſtica, ſeu voto, vt vulgo dicunt, religionis adſtricta. Saluianus l. 3. ad Eccleſ. Cathol. *Illud durius ac moleſtius, quod quidam, vt arbitror, filiorum ...rum ſub Religionis titulo a Religione diſſentiunt, et habitu magis ſeculum relinquunt, quam ſenſu*. RELIGIO, pro *Religioſi*, ſeu potius *Viri eccleſiaſtici*. Charta Caroli Reg. Burgund. filii Lotharii Imp. to. 12. Spicil. Acher. RELIGIO DEI, Dei cultus, apud veterem Interpretem S. Irenaei l. 1. c. 16. n. 3. HOMO RELIGIONIS, Religioſus. Liber Ordinis S. Victoris Pariſienſis MS. c. 18. † Pro monaſterio, religioſo ordine legitur, in Ch. a. 1143.

† RELIGIOLA, pro *Regiola*, tom. 5. Aug. p. 820.

RELIGIOSA, Sanctimonialis, apud Gregorium M. l. 7. Ep. 28. *Abſtracta ancilla Dei*, mox eadem *Religioſa* dicitur. *Religioſa femina*, in Capitulari Ingilenheim. an. vt coniicitur, 826. c. 4. l. 5.

LIGIOSITAS. (1) Religio, pietas. Miracula S. Walarici, to. 1. Aprilis p. 26. (2) Idem quod *Religio*, Vita Monaſtica. Additam. ad Leges Ludouici II. Imp. apud Murator. to. 1. part. 1. p. 161. col. 1. (3) Titulus honorarius virorum religioſorum. Abbati Farfenſi tribuitur in Bulla Paſchalis I. PP. apud Murator. to. 1. part. 2. col. 372.

LIGIOSVS, voto religionis adſtrictus. Saluianus l. 5. de Gubern. Dei. RELIGIOSVS LOCVS, *in quo mortuus ſepultus eſt*, in vet. Vocabulario iuris vtriusque. Et alio in loco: *Res Religioſae ſepulchra ſunt, in quibus homines ſepeliuntur.* RELIGIOSA VESTIMENTA, eccleſiaſtica, ſacra. Ordo Rom. apud Mabillon. tom. 2. Muſei Ital. p. 93. n. 8.

ELIGIVM, Gall. *Relief.* Vide *Relegium.*

ELINERE, RELINIRE, quod inunctum eſt detrahere, deradere. Gloſſae Lat. Graec. *Relines*, ἀποχρίσεις. *Relinio*, ἀποχρίειν. *Relino*, ἀποχρίω. Adde Graeco-Latinas. Pro aperire vſurparunt melioris notae Latini. *Relinere epiſtolam*, apud Ciceronem; *Relinere dolia*, apud Terentium.

ELIQVA, Vniuerſa, apud veterem Interpretem S. Irenaei l. 1. c. 11. n. 1. vlt. edit. τὰ ὅλα, ipſi Irenaeo. V. *Reliquum.*

RELIQVARE, (1) Liquare, tom. 2. Aug. p. 179. (2) Relinquere, in Ch. Mſ. a. 1273.

ELIQVARI, RELIQVATIO, RELIQVATOR, etc. V. in *Reliquum.*

ELIQVARIVM, *Reliqua*, ἔλλιμμα. Gloſſ. Graec. Lat. Alibi: Λοιπά, *Reliqua*, *Reliquarum*, *Cetera*. Eadem occurrunt in Gloſſis Lat. Graec. V. *Reliquum.* Vtitur hac notione S. Auguſtinus, in poſtrema editione, quam mire adornant eruditi Benedictini ex infinitis Cod. MSS. to. 1.

ELIQVIAE. (1) Cadauer exanime. Spartianus in Adriano: *Antiochia dimiſſus eſt ad inſpiciendas* (al. *excipiendas*) *Reliquias Traiani, quas Tatianus, Plotina, et Mattidia deferebant.* Ammianus l. 21. extremo: *Eique vehiculo inſidenti quod portabat Reliquias, etc.* Apud Florentinum IC. corpus a reliquiis diſtinguitur, l. monumentum D. de Relig. vt et in antiquis Inſcriptionibus. Apud Gruterum 689. 8. . . . *Corpus integrum conditum ſarcophago.* In alia 471. 7. *Reliquiae corporis Tarquini Criſpi, etc.* In priori enim ſepulcro corpus integrum ſepultum eſt, in altero cineres corporis exuſti. Apud Chriſtianos vero alia ſunt *corpora*, alia *reliquiae* Sanctorum: corpora etiam integrae ſunt Sanctorum exuuiae; *reliquiae*, corporum pars tantum: quod quidem diſcrimen agnoſcit prae caeteris Gregorius M. l. 2. Dial. c. 38. *Sanctorum reliquias* et imagines, atque adeo Dominicam Crucem interdum inter ſpinas depoſitas legimus, ſi quando viri Eccleſiaſtici de iniuriis Eccleſiis ſuis illatis a viris potentibus iuſtitiam extorquere non poterant, vt omnium in eos odium commouerent, hocque facto ad rerum ablatarum reſtitutionem eos cogerent. Quod quidem non nuperum, ſed a primis Monarchiae Francicae primordiis apud noſtros in vſu fuiſſe ſatis declarat Greg. Turon. lib. de Glor. Confeſſ. c. 71. COLLATIO RELIQVIARVM, cum ſcilicet Eccleſiae vicinae ſuas viciſſim reliquias ad ſtatum et definitum locum, cum proceſſionibus deferebant, in pacis et concordiae ac amicitiae ſymbolum. Miracula S. Adelardi Abbat. Corbeienſis c. 8. (2) Bona mobilia, quae poſt mortem Epiſcopi aut Praelati *relinquuntur*, quae Domini Regalium vulgo ſibi vindicabant. Charta Friderici II. Imper. an. 1220. apud Wilhelmum Hedam.

RELIQVIARE, theca ſacrarum reliquiarum, Gall. *Reliquaire.* Necrologium MS. FF. Minorum Siluanect.

RELIQVIARIVM, eadem ſignificatione. Ch. apud Stephanotium to. 5. Fragm. MSS.

† RELIQVIOR, theca reliquiarum, in Ordinar. Mſ. S. Petri Aureaevall.

RELIQVIVM. (1) Sacra reliquia. Vita S. Aldebrandi Epiſc. Foroſemp. tom. 1. Maii pag. 160. (2) Acta S. Re-

Regneberti Epiſc. et Marten. tom. 2. Iunii pag. 696. *A fidelibus eſt exinde translatus atque in Eccleſiae templum iuxta Reliquium S. Dei conſtitutus.* Editores adnotant in MS. legi, *iuxta ſancti Dei analogium*; in alio *iuxta elogium analogium*, vbi primum verbum eſt ſuperfluum. Hinc in Onomaſtico *Reliquium*, *Analogium*, *pulpitum* reddunt. Si vere *Reliquium* legendum eſt, mallem locum in quo repoſitae erant reliquiae, iuxta vim vocis, interpretari, quam *analogium*.

RELIQVVM, rei vectigalis ac tributariae vox: quod reſtat exſoluendum; Graecis IC. λοιπάς. *Reliqua remittere*, in Panegyrico Flauienſi: *Reliqua concedere*, apud Ammianum lib. 16. *Reliquorum debita requirere*, apud eumd. lib. 31. V. Iuretum ad Symmachum lib. 5. Epiſt. 87. et Iacobum Gothofredum ad Cod. Theodoſ. RELIQVARIVM, codex continens *reliqua*. Gloſſ Lat. Gr. λοιπαδάριον, ἔκθεσις λοιπάδος, *Reliquarium*. Adde Gloſſas Lat. Graec. et vide *Reliquarium* ſuo ordine. RELIQVARE, reliqua deſcribere. Gloſſae Latino-Graec. et Graec. Lat. *Reliquo*, λοιπογραφῶ, λοιπάζω. In Gloſſis MSS. habetur *Relinquo*. RELIQVARI, debitorem remanere, leg. 20. Dig. §. 1. de inſtructo vel inſtrum. legato. RELIQVATIO, λοιπογραφία, Reliquorum deſcriptio. Tertull. de Anima, cap. 56. RELIQVATOR, qui debitum omnino non perſoluit, Gall. *Qui demeure en reſte*, apud Paulum IC. leg. 9. §. 2. D. de Publicanis. Senator l. 5. Epiſt. 6. Papias: *Reliquatum metaphoricus dictum liquatum.* RELIQVATRIX, quae debitum non perſoluit. Tertull. de Anima cap. 3.

† RELIQVVS, alter, in Ch. Mſ. a. 1229.

RELITERARE, remandare, literis et alterius epiſtolae reſpondere. Nicolaus Claraevallenſis in Epiſtola to. 2. Miſcell. Baluzii pag. 237. et ſeqq.

RELITERE, *iterum vel retro latere*, apud Iohannem de Ianua in Catholico.

RELLIATGIVM. Tabularium S. P[etri] Voſienſis fol. 31. vo. *Denuo concedimus Relliatge de decimo de cowdamina de intus et de foris* [...] *ſi.* Gallis *Reliage* eſt Vinctum, [...] quid ad hunc locum?

RELLVA. Inuentarium ann. 13[..] e Schedis D. Lancelot: *Item duo* [...] *de parui valoris; item vna Re*[...] An capiſtrum, Gallice *Licou*, [...] torta voce à Gallico *Relier*, iter[um] vincire?

RELOCARE. (1) Denuo locare. V[l]pianus l. 13. §. 10. Dig. Locati conducti. (2) In locum ſuum reſtituere, reponere. Epiſt. ann. 1071. apud Marten. tom. 1. Ampliſſ. Collect. col. 489. (3) † Collocare, in Ch. a. 1141.

RELOGIVM, horologium, Gall. *Reloge*. Necrologium Parthenonis S. Petri de Caſis.

RELVCENTIA, ſplendor. Vita S. Coletae, to. [1.] Martii p. 542.

RELVCERE, reliquum eſſe. Decretum Flauii Regis an. 682. tom. 2. Concil. Hiſpan. p. 704. Quidam pro *Relucet* legunt *Reiacet*: quod melius, vt videtur, congruit.

RELVCIDARE, *Relucere*, in Gloſſis membranaceis MSS. quas laudat Voſſius lib. 4. de Vitiis ſermon. cap. 21. vbi tamen obſeruat originem vocis exigere, vt potius ſignet lucem effundere, vel luce conueſtire.

RELVCTA, repugnantia, reluctatio. Acta S. Symeonis Recluſi, to. 1. Iunii pag. 104.

† RELVERE, redimere, repignorare, in Ch. a. 1456.

RELVITIO, reſolutio, apud Raymundum Duellium to. 1. Miſcell. p. 325. Feſtus: *Reluere*, *Reſoluere*, *repignorare*.

RELVMINACIO, ἀνταύγεια, in Gloſſ. Lat. Graec. Et mox: *Reluminatio*, ἀνταυγασία. Sic etiam in Gloſſ. Graec. Lat.

REMA. (1) Species cantherii vel perticae. Statuta Vercell. lib. 3. fol. 76. vo. (2) † Axungiae ſpecies, Gall. *Rêmes* et *Rémain*. Ch. Mſ. a. 1327.

REMACEVS, κτεὶς χοιρικὸς, in Gloſſis Lat. Graec. et Graec. Lat. Codex MS. praefert *Irinaceus*. V. *Erinaceus*.

REMADIARE, mederi, corrigere, emendare. Vetus Charta apud Stephanotium to. 3. Antiquit. Pictau. MSS. pag. 206. Melius infra *Remediare.*

REMAISANCIA, ius in bona derelicta, vel etiam in eorum bona, qui ſine haerede decedunt. Ch. Mſ. a. 1307. V. *Remanentia* et *Remanſio.*

REMALLARE, in *mallum* ſeu in ius vocare. V. in *Mallum.*

REMALLATIO, in ius vocatio, vel litis integratio. Charta Lotharii III. apud Mabillon. Diplom. p. 606.

REMANANTUM, quod *remanet*, reſtat, reliquum, Gall. alias *Remanant*, Anglis etiamnum *Remaining*. Liber niger Scaccarii p. 252. *Willelmus de Perverell dedit michi in franco maritagio quiete cum ſorore ſua feodum II. militum; vnde Adam de Petiers tenet de me III. partes I. militis, et Remanantum dedi Baldewin de Reaceſtre, cum filia mea in maritagium.*

REMANASTULA. Capitula ad Legem Alamannor. edita a Stephano Baluzio cap. 30. *Si maritus vxorem ſuam dimiſit 40. ſ. ipſe componat, et de mundo ſuo non habeat poteſtatem, et omnia ei reddat, quod ei per legem obtingit. Si reputat aliquid, poteſtatem habeat femina ipſa debet, ſol. 12. ſoluat. De vna Remanaſtula ſua iure, quod ſuperfuerit maritus iuret, aut reddat.* Haec omnino barbara.

REMANCIPARE, denuo ſibi vindicare, iterum occupare. Charta Cuononis Abbatis Stabulenſis an. 1124. apud Marten. to. 2. Ampliſſ. Collect. col. 86. Proprie *Remancipare* alienare eſt, vel in ſeruitutem iterum aſſerere: quae poſterior notio loco laudato non male poſſet accommodari. *Remancipatam Gallus Aelius eſſe ait, quae mancipata ſit ab eo, cui in manum conuenerit*, apud Feſtum.

REMANDARE, Iohanni de Ianua, *iterum vel retro mandare. Remandatum Pyrrho a Senatu eſt*, apud Eutropium, id eſt, Renuntiatum: qua notione legitur in Capitularibus Caroli Calui tit. 37. cap. 15. in Literis an. 1294. apud Rymer. tom. 2. p. 662. Sed pro Arceſſere ſumitur in Vita S. Iulianae tom. 1. eiusd. Aprilis p. 468.

REMANDUCARE, iterum manducare. Synodus Piſtenſis an. 862.

REMANENTIA. (1) Manſio, habitatio. Charta an. circiter 1212. apud Marten. tom. 1. Anecd. col. 829. (2) Ius, quod habet dominus in ſuo feudo tenentes ſuos adſtringendi ad perpetuam *reſidentiam*, ita vt eo inconſulto excedere non poſſint, quod ius etiam *Reſeandiſia* dicitur. Geſta Abbatum S. Germani Autiſiodorenſis c. 15. (3) Ius in bona caduca, aut bona ipſa caduca. Charta Theobaldi Comitis Trecenſis an. 1100. apud D. Bruſſel tom. 2. de Feudorum vſu p. 683. (4) REMANENTIA TERRARUM, Cowello eſt ius terrarum in aliquem collatum, poſt terminum conductionis, aut alterius tituli, ad annos aut vitam duraturi, finitum. Videtur a Reuerſione differre, quia *Reverſio* fit ad dominum proprie, aut eius haeredes, vnde ius primo deriuatur; *Remanentia* autem ad tertium aliquem, qui neque dominus, neque tenens in praeſenti eſt. Dicitur etiam dari *ad Remanentiam*, (Galli dicunt, *à demeure*) quae datur iure proprio et perpetuo poſſidenda, in Regiam Maieſtatem lib. 2. c. 20. §. 5. c. 22. §. 7. c. 23. §. 1. c. 42. §. 4. et alibi. V. Thomam Blount in Nomolexico v. *Remainder*. (5) † Perpetuitas. *Ad Remanentiam tenere*, iure proprio et perpetuo, in Ch. a. 1221. (6) † Ceſſatio a lite, a controuerſia, in Ch. Mſ. a. 1304.

REMANERE. (1) Mori. Pactus Legis Salicae tit. 19. de incendiis. (2) Deeſſe, impediri. Proceſſus contra Comitem Lancaſtriae an. 1322. apud Rymer. tom. 3. p. 940. col. 2. (3) † Abſcedere, abeſſe, Ital. *Rimanere*, in Ch. a. 1245. (4) † Impedire, reprimere, in Ch. a. 1225.

REMANET, nude, vel *Obitus a Remanet*, paſſim legitur in Obituario Eccleſiae Morinenſis, idemque ſonat, ſi recte puto, quod Obitus perpetuus, ſeu Anniuerſarium perpetuo *remanſurum* et quotannis celebran-

lebrandum, vt iam in voce *Obitus* dictum eſt. V. *Remanentia.*

REMANSA, reliquum, reſiduum, quod *remanet*, ſupereſt. Statuta Vercell. lib. 7. fol. 177. vo. et ap. Reuellum in Vſibus Breſſiae p. 266. *Vnaquaeque calciata ſtagni debet habere de Remanſa de retro vnum iactum bercae, qui iactus ſolet aeſtimari de largitudine ſeptem pedum cum dimidio.* Vbi *Remanſa* eſt ſpatiolum terrae pone *calciatam* ſeu aggerem, vt inde terra capiatur ad reficiendam calciatam, cauitates et foramina claudenda, ne aqua dilabatur.

† REMANSIO, ius in bona vacantia per mortem, aut alio quouis modo. Ch. Mſ. a. 1190.

REMANSOR, idem, vt videtur, qui *Emanſor*, miles vagus, erro, negligens, ſegnis. Arrius Menander leg. 4. Digeſt. §. 13. de re militari: *Edicta Germanici Caeſaris militem deſertorem faciebant, qui diu abfuiſſet, vt is inter Remanſores haberetur.* Additur in Pandectis l. 49. tit. 16. *Si miles Remanſor, aut negligens ſuorum, aut ſegnis, aut extra contubernium agens, non credatur ei.*

REMANSVS, remanens, in Actis S. Deſiderii, to. 6. Maii p. 245.

REMARDVM FORESTAE, pro *Rewardum*, mendoſe. Charta Iohannis Angliae Regis inter Priuilegia Equitum S. Iohannis Hieroſol. p. 5. V. ſupra in *Regardum* 2.

REMASANCIA, idem quod *Remanentia.* Regeſtum magnorum dierum Trecenſium fol. 23.

REMASCELLATA, vel *Remaſcelata*, *virili virtute*, Papias MS. et editus. (Melius in Gloſſis Iſidori: *Remaſculata, virili virtute reſumpta.*)

† REMASENCIA. (1) Praeſtatio quae pro manſione domino feudi ſoluitur, Gall. *Remaiſance.* Ch. Mſ. a. 1259. (2) Ramalium ex arboribus caeſis aut euerſis reliquiae, in Ch. Mſ. a. 1310.

REMATOPOEA, fictio vocis, a ῥῆμα, vox, vocabulum, et ποιεῖν, fingere, idem quod ὀνοματοποιΐα. Ioh. de Ianua: *Rematopeya, Verbi confirmatio, vt in verbis fictititiis, quae ſunt prolata et inuenta per Rematopeyam, vt tinnit,* (leg. *tinnitus*, ſcilicet ſimilitudine ſoni;) *vnde Rematopeyus, ad rematopeyam pertinens, vel prolatum vel fictum per rematopeyam.*

† REMBVRSARE, impenſam vel pecuniam rependere, Gall. *Rembourſer*, in Ch. a. 1536.

REMEABILIS, qui poteſt remeare, redire. Prudentius Apotheoſis verſ. 1053.

REMEACVLVM, reditus, locus per quem reditur, apud Apuleium lib. [illegible]

† REMEARE, verſare, in Form[illegible] Mſ.

REMEATVS, reditus exulis a Principe conceſſus, Gallis *Rappel de ban.* Marcianus lib. 48. Dig. tit. 19. leg. 4.

REMEDATIO, remedium, reſtitutio, reſtauratio. Charta an. 1031. e [illegible] iori Chartulario S. Victoris Maſſil. vbi mallem *Remediatione.*

REMEDIARE. (1) REMEDIARI, remediis ſanare. Gloſſ. Lat. MS. Regium: *Medetur, medicatur, Remediat, curat.* Gloſſ. Graec. Lat. [illegible] *Remedior, medicor, medeor.* Vgutio: *Remediari, Remedium conferre. Remediabilis,* apud Senecam Epiſt. 95. Seuerum Epiſt. 96. *Remedia[illegible]* apud Macrob. lib. 7. Saturn. *Remediabiliter prouidere,* in Proceſſu Maſſilienſium cum Arelatenſibus [illegible] 1381. e Regeſto 73. Peireſciano vol. 2. (2) † Remittere, diminuere, in Terrear. Caſtell. d'Ibois.

REMEDIATIO, ſanatio. *Tempus ſignum eſt Remediationis,* apud Scribonium Compoſ. 11.

REMEDIATOR, qui medetur. *Remediator valetudinum,* Tertulliano contra Marcion. lib. 4. cap. 8. *Remediator languorum,* ibid. p. 35. REMEDIARIVS, eadem notione. Apud Pezium in Praefatione tom. 1. Anecdot. pag. XIV. memoratur Conradi Pictoris Liber inſcriptus, *Remediarius puſillanimium ac ſcrupuloſorum,* etc.

REMEDIVM. (1) Remiſſio, vel diminutio tributorum. Saluianus lib. 4. de Gubernat. Dei: *Ecce enim Remedia pridem nonnullis vrbibus data quid aliud egerunt, quam vt cunctos diuites immunes redderent,* miſeri[illegible]

um tributa cumularent, etc. (2) Lana vox, Gall. *Remede*. *Remedium* ſepulchris mortuorum conquirere, d morborum ſcilicet magicas ſanaones, cum ad id oſſa mortuorum onquirerent. Lex Wiſigoth. *Si quis ortui ſarcofagum abſtulerit, dum ſibi ult habere Remedium*, *etc.* V. Linenbrogium ad Ammianum pag. 86. 3) Monetariis Gall. *Remede*, deectus in marcis auri vel argenti, vnle nummi cuduntur, ſtatutis regiis ermiſſus. Duplex eſt, vnum *ligae*, *onderis* alterum. *Remedium ligae* ſt Commixtio certae quantitatis meılli adulterini cum auro vel argeno, *Remedium* vero *ponderis* eſt illius liminutio. Vtrumque legitimum habetur, ſi legibus Principis conſentiat; ſecus, ſi diſſentiat. Computus an. 1139. tom. 1. Hiſt. Dalph. p. 95. col. 2. V. *Recurſus* ſuo loco et Henricum Poullain in Tractatu de Monetis p. 201. et ſeqq. vbi probat *Remedio* iam vſos fuiſſe Monetarios an. 1253. (4) REMEDIVM ANIMAE, Expiatio, qua pro delictis Deo fit ſatis. *Pro Remedio animae*, formula frequentior in teſtamentis et donationibus [illegible] quam vt neceſſarium ſit rem [illegible]plis confirmari. REMEDIVM APOSTOLICVM, coniugium, quod iuxta Apoſtolum 1 Corinth. cap. 7. incontinentiae remedium eſt. Sulpitius Seuerus in Epiſtola ad ſororem ſuam, apud Baluzium tom. 1. Miſcell. p. 342. REMEDIVM IVRIS, appellatio a ſententia iudicis inferioris ad ſuperiorem. Cod. Theod. leg. 15. tit. 30. de appellat. et conſultat.

REMELINVM. Teſtamentum Iacobi Regis Aragon. an. 1272. apud Marten. to. 1. Anecd. col. 1142. *Aſſignamus . . . . omnes reditus noſtros ciuitatis Caeſaraugustanae cum ſalinis et caſtello et de villa, et de Remelinis.* Hanc vocem inter exoticas refert laudatus Editor in Onomaſtico ad calcem tomi 5. Anecd. ſed nomen loci eſt, vt patet ex eod. Teſtamento paulo aliter edito apud Acher. tom. 9. Spicil. p. 249. vbi legitur: *Cum ſalinis de Caſtellario et de Pola et de Remeſinis.*

REMELIORARE, corrigere, reficere, reſtituere. Iohannes Thwroczius in Chronicis Hungaricis cap. 31. in Stephano Rege.

REMELIORATIO, emendatio. Vita S. Eulogii Mart. to. 2. Martii p. 96.

† REMEMBRANTIA, rei, factiue ſimulacrum, repraeſentatio, a vet. Gall. *Ramenbrer*, in memoriam reuocare. Ch. Mſ. a. 1364.

REMEMBRANTIVM, Anniuerſarium pro defuncto celebratum. Inſtrumentum an. 1406. inſertum in Bulla Benedicti XIII. Antipapae p. 229. col. 1. Continuationis Bullarii Rom. Bis terue recurrit in eodem Inſtrumento. Ducitur ab Italico *Rimembrare*, Gallis alias *Remembrer*, reminiſci, recordari: vnde *Rimembranza* Italis, Gall. *Remembrance*, recordatio, repraeſentatio: quod nomen tribuerunt Anniuerſario, vtpote defuncti memoriae conſecrato. V. *Rememoratio*.

REMEMINISSE, reminiſci, recordari. *Ne Rememineritis priorum*, Tertulliano lib. 4. aduerſ. Marcion. cap. 1.

REMEMORARE, REMEMORARI, reminiſci, recordari, in memoriam reuocare. Occurrit 3 Reg. 17. 18. Pſ. 77. 35. et apud Tertull. lib. 4. adu. Marcion. c. 43.

REMEMORATIO, recordatio, Pſalm. 37. 1. et 69. 1. *Rememoratio vitiorum*, apud Iohannem Sariſber. lib. 8. Policrat. cap. 6. V. ſupra *Remembrantium*.

REMEMORATOR, Anglis *Remembrancer*, Monitor. *Rememoratores ſcaccarii*, apud Thomam Blount in Nomolexico, quod conſule in v. *Remembrancers*.

REMEMORATORIVM, Charta, quam vulgo *Notitiam* vocant. V. *Breue rememoratorium*.

REMENARE, vox agricolarum Italicorum. V. *Retertiare*.

REMENDARE, emendare, corrigere. Gloſſae Lat. Graec. et Graec. Lat. *Remendo*, ἀνορθόω. V. Voſſium lib. 4. de Vitiis ſerm. cap. 21. vbi obſeruat ab *Emendare* ἀναλόγως dicendum fore *Reemendare*.

REMENDATOR, Italis *Rimendatore*, qui reconcinnat, reſarcit, Gallice *Ravau-*

Ravaudeur, Veteramentarius. *Nera vxor Turcii Rementatoris*, in Miraculis B. Ambroſii Senenſis, tom. 3. Martii p. 218.

REMENTARIVM, ῥωποπωλεῖον, in Gloſſis Lat. Graec. in MS. Sangerman. *Rimentarium*. Gloſſae Graec. Lat. Ρῶπος, ὁ παντοῖος φόρτος, ῥωποπωλεῖον, *Rementarium*. Poſſet etiam legi, vt obſeruatur in Caſtigationibus ῥωποπωλεῖον, vel ῥωποπωλεῖον, *Veteramentarium*.

REMENTVS, Ἀναμιμνησθεὶς, in Gloſſis Lat. Graec. quomodo etiam Galli *Ramentev* dicunt eadem notione, vnde *Ramantevoir*, reminiſci, in memoriam et in *mentem* reducere.

† REMERCATVS, i. q. *Rachetum* et *Releuium*, in Ch. Goſcelini de Aineolo.

REMERGERE, iterum emergere, renaſci. Capitularia Caroli Calui tit. 45. cap. 1.

REMERIRE, pro *Remereri*. Formulae veteres Baluzianae for. 3. V. *Merere*.

REMERTA, Italis *Rimeſſa*, germen, ſurculus, Gall. *Jet*, *Rejetton*. Statuta Aſtenſia collat. 13. cap. 18.

† REMESSA, ſilua caedua, quae recreſcit. Ch. Mſ. a. 1341.

REMFORSATVS, firmior, a Gallico *Renforcé*. Inuentarium MS. Eccleſiae Nouiom. an. 1419.

REMICVLA, V. *Reſcula* in *Recula*.

REMIGIVM. (1) Idem, vt videtur, quod infra *Ripaticum*, tributum in ripis exſoluendum. Charta Amauri Comitis Montis-fortis an. 1239. e Tabulario Corbeienſi. (2) † Gubernaculum, in Gloſſar. Lat. Gall. Cod. 7692.

† REMIGIVS, remex, remigator, in Conſtit. Mſ. Caroli Reg. Sicil.

REMILICINES, *Remoratrices*, in Gloſſis Iſid. Legendum eſt *Remiligines* ex Feſto, quem vide.

† REMILITATVS, deſertor, in Ch. a. 1342.

REMILLVS, *Repandus*, in Gloſſis Iſid. Rurſum: *Remillo, repando, pronullo*, vel potius *prominulo*, vt emendat Graeuius. Feſtus habet: *Remillum dicitur quaſi repandum. Remillum* a remi ſimilitudine repandum dici videtur Perotto, cui concinit Martinius, quod remus in aqua repandus et reflexus videatur: de quo quaerit Cicero 4. Academ.

REMINICVLVM, cingulum, quo enſis adſtringitur. Odo Cluniac. lib. 1. de Vita S. Geraldi cap. 16. Forte *Reniculum*, a *renibus*: vt *Renale* eadem notione. Mallem *Redimiculum*. V. *Lumbare*.

REMINISCERE, in memoriam reuocare, Gallice *Ramentevoir*, in Concilio Cloueshouienſi an. 747. cap. 1. Gloſſae Lat. Graec. *Reminiſco*, ὑπομιμνήσκω, *admoneo*, *moneo*, *commoniſco*, *praemoneo*. Verbum ἐκμνημονεῦσαι per *Reminiſci* reddit vetus Interpres Irenaei lib. 1. cap. 3. quod proprie ibi ſonat memoriam facere.

REMIPES, cui remi ſunt pro pedibus. *Remipedes lembi*, apud Auſonium in Moſella v. 201. *Remipedes anates*, Epiſt. 3. v. 13.

REMIRE, remeare, redire. Charta Caroli V. Franciae Regis an. 1366. pro Vniuerſit. Pariſ. apud D. Secouſſe tom. 4. Ordinat. Reg. p. 711.

REMISCINARIVS, qui remiſſe ſeu lenta voce canit, vt coniecto. Codex MS. Eccleſiae Vienn. apud Marten. de antiqua Eccl. Diſcipl. in diuinis offic. p. 386. *Vnde ſurgentibus illis, Archiepiſcopus oſculetur altare, et ſubdiaconus Remiſcinarius aſcendat ad ambonem, et incipiat lenta voce a fine titulo, et legat in quodam lectionis*, etc. Ex Ordinario eiuſd. Eccl. MS. ibidem laudato p. 129. *Decanus tertiam lectionem cantet, qua finita, Subdiaconus Remiſſiniarius cantet tertium reſponſorium*. Sed hic quoque legendum eſt *Remiſciniarius*, ſi vera eſt coniectura, ducta voce a ... *Remiſcinium*, remiſſus cantus.

† REMISORIVM, hoſpitium, proprie cella eremitae. Inſtr. a. 1152. V. *Recluſorium*.

REMISSA. (1) Remiſſio. S. Cyprianus Epiſt. 59. (2) Ordo Romanus to. 2. Muſei Ital. pag. 5. *Pontifex autem pergit ad ſtationem Feria ſecunda ad Remiſſa ſimpliciter*. Ita Codex S. Galli; Colbertinus habet *ad Remiſſa ſimul*; Editi: *ad miſſam ſimpliciter*. Locus obſcurus ipſi Mabillonio,

nio,

io, et forte corruptus. (3) † Multa, vt videtur, ob negligentiam ergendi in expeditionem. Ch. a. 194.

MISSARIA. Tributi ſpecies. Charta Childeberti Regis Francor. ex Tabulario S. Sergii Andegauenſis apud ammarthanos: *Ad noſtram acceſſit raeſentiam, et Clementiae regni noſtri ſuggeſſit, quod de curtibus praedictae S. Baſilicae, quae nominantur . . . annis ſingulis inferendam ſolidos ex inferendales, et alios ſex de Remiſſaria auri pagenſis inferendo in ſci ditiones reddebant.*

MISSIO. (1) REMISSIO *eſt cauſae commiſſae ad committentem facta miſſio; item quandoque ſignificat idem quod indulgentia*, in vet. Vocabulario iuris vtriusque. Varie ſumitur a Iurisconſultis, qui poſſunt conſuli. (2) † Traditio, tranſmiſſio, Gall. *Remiſe*. Ch. Mſ. a. 1294. (3) † Miſeratio, in Teſtam. a. 1319.

MISSITIVS FINIS, f. Compoſitio, qua litigantes ſibi inuicem remittunt, ſeu indulgent, quod primum exigebant. Sententia arbitralis inter Archiepiſcopum, Capitulum Arelat. et Monaſterium S. Caeſarii an. 1321. ex Schedis Praeſidis de Mazaugues: *Vt . . . ſit perpetuo inter partes pax et finis Remiſſitius*. V. *Finis 1.* et *Remanentia*.

MISSIVA, nude, vel *Remiſſiua Epiſtola*, qua reſcribitur ei, qui primum ſcripſit. Apud Marten. to. 3. Anecdot. col. 69. Chronici Siciliae caput 80. inſcribitur *de Remiſſiua Regis Roberti ad Catalanos*, atque re ipſa continet reſponſionem integram eiuſd. Roberti Regis Calabriae ad Barchinonenſes; caput vero 81. ibid. col. 71. inſcribitur *de obiectione facta per Fredericum* (Regem Siciliae) *aduerſus Remiſſiuam praedictam. Scribimus Remiſſiuam epiſtolam ſub hac forma, etc.* in Charta ann. 1275. apud Acherium tom. 9. Spicil. pag. 265.

REMISSIVVS. *Remiſſiua vnctio*, ſanctum oleum, t. 1. Aug. p. 268.

EMISSORIALES LITTERAE, quibus de re aliqua inquiſitio, examen vel iudicium ad aliquem remittuntur. Relatio pro canonizatione S. Iſidori Agricolae, tom. 3. Maii p. 546.

REMISSVM. Regeſtum Caſtri Lidi fol. 39. *Peliçon factum, ob. Penna facta, ob. Ointum, ob. Sartago Remiſſi, ob. Centum ferri, 1. den. etc.*

REMISSVS. (1) Angl. *Remiſs*, Ignauus, imbellis, ſegnis, iners. Literae Edwardi II. Angl. Regis apud Rymer. tom. 4. pag. 296. col. 2. (2) Commendatus, i. q. *Recommiſſus*. Stat. Mſ. eccl. Brioc.

REMISVS, repoſitus, in locum ſuum reſtitutus, a Gallico *Remis*, ſi vera lectio eſt. Charta Guidonis Flandriae Comitis an. 1237. e Tabulario S. Bartholom. Bethun. *Item habebunt et debent habere ibidem dictus Praepoſitus et Capitulum thelonia, foragia, cambagia et omnes emendas . . . . metarum abſtractarum ſiue Remiſarum, absque mesleya.* Sed videtur legendum, vt in alio eiuſd. aut ſimilis Chartae exemplari, vbi habetur, *mesarum absradicatarum ſiue remutatarum absque mesleya*. V. *Remittere 2.*

† REMITENTIA, retardatio, dilatio, Gall. *Remiſe*. Ch. Mſ. a. 1390.

REMITORES, remiges, in Hiſtoria Obſidionis Iadrenſis lib. 1. c. 37.

REMITTERE. (1) Dimittere, ſinere, pro Graeco ἀφιέναι, ἀπολύειν. Vetus Interpres S. Irenaei lib. 1. cap. 8. n. 3. (2) Collocare, reponere, Gallis *Remettre*. Acta S. Franciſcae Rom. tom. 2. Martii p. 110. V. *Remiſus*.

† REMIVLCVS, pro Remulcus, Ital. *Rimorchio*. Murat. t. 20. p. 398.

REMIX, Ἐρέτης, κωπηλάτης, in Gloſſis Lat. Graec. Aliae Graec. Lat. Ἐρέτης, *Remix*. Κωπηλάτης, *Remigis*, *Remix*, *Remex*.

REMO, vox Italica, Remus, Gallis *Rame*, *Aviron*. Literae encyclicae Honorii III. PP. an. 1212. apud Fridericum Schannat Vindem. Liter. p. 201.

REMOBOTH, S. Hieronymo, iidem qui aliis *Sarabaitae*. V. in hac voce.

REMOGVDAE, turbae, motus, Gallice *Remûmens*. Charta an. circiter 1124. in Probat. Hiſt. Occitan. tom. 2. col. 426.

REMOL-

ſuperiori, cum ei libuerit. Charta Guillelmi de Baſſia, apud Baluzium tom. 2. Hiſt. Aruern. p. 116. V. *Feudum reddibile* in *Feudum*.

RENDACIVM, († idem videtur ac *Renda* 2.) Viſitatio Monaſterii S. Amantii Ruthen. an. 1347. ex Archiuo S. Victoris Maſſil. *Ordinamus quod cum ſicut* (f. *ſint*) *Rendacia et nonenae in eccleſia S. Amantii, etc.* Mendum ineſſe ſuſpicor in hac voce.

RENDALIS, idem quod infra *Rendualis*. Charta an. 1270. apud Stephanotium Antiq. Santon. MSS. p. 270. *Conceſſimus dictis Priori et Conuentui* (S. Eutropii) *centum ſolidos Rendales, habendos et percipiendos ab eiſdem ſuper vendis, etc.*

RENDEA, ex Gall. *Rente. Cens et Rente*, in Conſuetudinibus municipalibus. Tabularium Celſinianenſe: *Hac tamen conuenientia, vt cenſum terrae et Rendeas, ſeu ſeruitium ſecundum aliorum conſuetudinem in pace reddant.* V. *Renda* 2.

RENDERE, Gall. *Rendre*, reddere. Pactus Legis Salicae tit. 52. edit. Eccardi ex MS. p. 133.

† RENDERIA, praedium ruſticum, ex quo *rendae* percipiuntur. Bulla Ioann. XXII. Mſ.

RENDERIVS, Emphyteota, conductor vel quiuis tenens vectigali obnoxius, idem qui ſupra *Redituarius*, Prouincialibus *Rendië* et *Rentié*. Capitulum generale MS. S. Victoris Maſſil. ann. 1426. *Arrendamenta omnium prioratuum et redditu̅um fiant ad exſtinctum candelae, et plus et vltra* (f. *vltimo*) *offerenti adiudicentur . . . . tempore quo Renderii illa exſoluunt.*

RENDEVACCA, († f. paſcuum vel ſilua caedua.) Statuta Mutinae fol. 36. vo. rubr. 195. *Cum ſit quod propter bella, quae vſque adhuc inualuerunt, terrae, prata, nemora et Rendeuacca poſita in diſtrictu Ceſarum a latere ſero Nauigii perdita ſint, et ad nihil reducta pro aquarum ſuperabundantia, et cum homines propter ipſorum paucitatem et paupertatem, qui tenentur ipſa canamenta facere, in quorum diſtrictu ſunt, non poſſunt dictas aquas ſcolare, etc.*

RENDIS, *requies otioſa*, in Gloſſ. Iſid. Graeuius putat legendum: *Reſides, requieſcentes, otioſi.* Papias: *Reſides, otioſi, pigri.*

RENDVA, idem quod *Renda* 2. *Rendea*. Charta ann. 1070. apud Baluz. tom. 2. Hiſtor. Aruern. p. 47. *Renduas vero et dona quae huic monaſterio dedi . . . firmiter teneantur.*

RENDVALIS, pecunia quaeuis, quae exſoluitur quotannis, Gallice *la Rente*. Vita Vrbani V. PP. p. 395. *In cuius euidentia expreſſe renuntiauit ordinauit per patrem ſuum 600. libras Renduales, quas Rex Franciae ſibi dederat ob ſui fauorem.* Charta an. 1270. in Hiſt. Epiſc. Cadurcenſium num. 127. *Quod ipſe det et reſoluat dicto Domino Epiſcopo . . . quinquaginta ſolidos Cadurcenſes Renduales*, etc. Curia generalis Catalaniae in villa Montiſſoni an. 1363. *Mille ſolid. Rendalium ſeu annualium.* Ita *ſolidos annuales* habet Charta an. 1151. apud Guichenonum in Probat. Hiſt. Sabaudiae pag. 41. Tabular. Dolonenſis Abbat. fol. 46. *Duos ſextarios frumenti Renduales annuatim.* Ex quo poſtremo loco patet, vocem *Rendualis*, non de pecunia ſolum, ſed etiam de alia quauis re quotannis exſoluenda, prout locus poſtulat, eſſe intelligendam.

RENDVALITER DEBITVS, ſingulis annis ſoluendus. Charta ann. 1324. ex Schedis Marchionis de Fimarens.

RENDVS, RENDVTVS, V. *Redditus* 1.

RENEARE, eiurare, denegare, Gall. *Renier*. Conſuetudo Marchiae Dumbarum art. 17. V. *Renegare*.

RENEGARE, idem quod *Reneare*. *Abiuramus et Renegamus penitus omnem haereſim*, apud Limborch. Sentent. Inquiſit. Toloſ. pag. 395. Vtuntur quidam e recentioribus, quos omnino culpat Voſſius de Vitiis ſerm. lib. 4. cap. 21.

RENEGATVS, qui religionem ſuam eiurauit. Charta Iacobi II. Regis Aragon. pro Iudaeis an. 1242. *Prohibemus, ne alicui de Iudaiſmo ad*

paganiſmo ad fidem noſtram catholicam conuerſo praeſumat aliquis . . . improperare conditionem ſuam, dicendo, vel vocando eum Renegat, vel Tornadie, vel conſimile verbum.

RENEGELD, f. Tributum pecuniarium, ab Anglico *Ran* vel *Ren*, rapina, quod exactioni pecuniariae conuenire poteſt, et *Geld*, argentum, pecunia. Rotulus an. 14. Henrici VII. Regis Angl. apud Thomam Blount in Nomolexico: *Per Renegeld Iohannes Stanley Ar. clamat habere de qualibet bovata terrae infra feodum de Aldfort 1. d. exceptis dominicis terris et terris in feodo praedicto infra hundred. de Macclefeld.*

RENELENVS. Vett. Schedae Thuaneae apud Mabillonium tom. 3. SS. Ord. S. Benedicti p. 102. *Hoc eſt caſula Rendena 1. ſagia fuſca 1. caligas albas 4. ſagia de haira 1. calcias filterinas paria 1. calcias Renelenas paria 1. etc. Venelanas* legit ipſe Cangius in *Calcia 1.* V. *Venelanus.*

RENELLA, pro *Reuella.* V. in hac voce.

RENENGHA, V. *Relanga.*

RENENSIS FLORENVS, moneta *Florenus* dicta Palatini Rheni, in Charta an. 1408. apud Rymer. tom. 8. p. 528. col. 1. et in Libello ſupplici ann. 1600. inter Inſtrum. nouae Gall. Chriſt. tom. 5. col. 423. V. *Florenus.*

RENFORTIVM, ex Gallico *Renfort*, idem quod corroboratio, vel, vt ita dicam, fortificatio. Ita *Renfortium eſgardii*, vel *ſgardii*, in Statutis Ordinis Hoſpital. Hieroſol. tit. 8. §. 1. eſt iudicium duplicatus numerus: nam *eſgardium*, iudicium ſonat. V. tit. 19. §. 10.

RENGA, balteus militaris. V. *Rinca.*

RENGALENGVM, V. *Regalengum.*

RENGIA, balteus militaris. V. *Rinca.*

RENGIARE, ordinare, diſponere, a Gall. *Ranger.* Ch. Mſ. a. 1275.

RENGVM, vel RENGVS, a Gallico *Rang*, ordo, ſeries. Conuentio Domini et incolarum Caſtri-noui an. 1461.

RENITIOSVS, νεφριτικὸς, in Gloſſis Lat. Graec. Aliae Graec. Lat. Νεφριτικὸς, *Renoſus*, *Rienoſus*, *Renitioſus*, qui renibus laborat.

RENNALES, V. *Andamius.*

RENO. (1) Brachii pars, etc. V. in *Tremum.* (2) Veſtis ſpecies, V. *Rheno.*

RENODVRA. Bracton. l. 3. tr. 2. cap. 24. §. 2. *Si os frangatur, quod facile perpendi poterit per Renoduram.* Fabris lignariis *Reneure* eſt quaedam linea caua ducta in aſſeribus, quod *regnet*, ſeu protendatur vbique in longum.

RENONVS, riuulus, canaliculus, alueolus, in Charta Breſſienſi an. 1497. e Schedis D. Aubret.

RENOSVS, V. *Renitioſus.*

RENOTATIO, annotatio, animaduerſio. Oratio Egicae Regis ad Patres Concilii XV. Toletan. an. 688. inter Hiſpanica tom. 2. p. 721.

RENOVALE, f. tributum ex agris noualibus pendendum. Charta Friderici Comitis Ferretenſis an. 1225. apud Steyererum in Commentariis ad Hiſtor. Alberti II. Ducis Auſtriae col. 207. *Abbates Lucellenſes nec ſecus atque nos veri haeredes, atque in omnibus participes eſſe debeant, in iure videlicet relenandi decimas, primitias et Renoualia de terris acquiſitis et acquirendis in dicto dominio noſtro.*

RENOVARI, refici, cibum ſumere. Memoriale Poteſtatum Regienſ. ad annum 1218. apud Murator. tom. 8. col. 1091.

† RENOVATIVVS, qui renouat. Io. de Cardalhaco in Serm.

RENOVELLARE, renouare. Optatus Mileuit. aduerſ. Parmenianum: *Cum haec fierent, Donatus vltro prior ad Carthaginem rediit. Hoc audito Caecilianus ad ſuam plebem properauit. Hoc modo iterum Renouellatae ſunt partes.* Sermo eſt de recrudeſcente Carthagine ſchiſmate Donati. Et ſub finem lib. 7. *Inter ipſa principia ſaeculorum, dum hominum eſſet Renouellata natiuitas.* Vbi *Renouellatus* idem tantum ſonat, quod Nouus, recens. Hoc etiam verbo vſus eſt Columella cap. 6. de arboribus: *Vinea factis ſulcis optime ſternitur atque ita Renouellatur*, id eſt,

Reuiuiſcit, integratur. Vt a *nouus renouale*, ſic a *nouellus renouellare* factum eſt.

† RENQVIRAMENTVM, pretii augmentum, in Ch. a. 1340.

† RENSO, redemptio, et pecuniae huius nominis iniuſta exactio, in Lit. remiſſ. a. 1362. V. *Ranſo*.

RENTA, idem quod *Renda*, reditus, cenſus annuus, Gall. *Rente*. Codex MS. reddituum Epiſcopatus Autiſſiod. ſub finem ſaeculi XIII. Gallicum *Rente* interdum accipitur pro ſpeciali ac determinato cenſu dominico, vt diſcimus ex Libro anniuerſariorum et cenſuum Monaſterii S. Germani Pariſ. ſign. B. fol. 200.

RENTAGIVM, praeſtationis vel cenſus ſeruilis genus, a Gallico *Rente*, *Rentage*. Literae Humberti II. quibus Iaqueminum et Perrinum Vauterii nobilitat an. 1346. tom. 2. Hiſt. Dalph. p. 538. col. 1. *Abſoluentes et liberantes vos et quemlibet veſtrum ac etiam liberos veſtros omnes et ſingulos, praeſentes et futuros . . . ab omni tallia, cumplinta, cornata, gayta, exchalgaytu, focagio, cornagio, Rentagio et alio quouis vſagio, etc.*

RENTALE, reditus, prouentus, Gallis *Rente*, *Rentage*, vel potius Codex cenſualis, Gall. *Rentier*, in Conſuet. Britan. art. 74. 77. et 78. Iter Camerarii Scotici cap. 3. *Deinde petatur Rentale burgi, per quod firmae perticatarum terrae leuentur, vel leuari debeant, tam de terris vaſtis, quam aedificatis.*

† RENTARIVS. (1) Qui praeſtationem annuam debet, Gall. *Rentier*, in Chartul. Latiniac. (2) Cui penſio annua debetur, Gall. *Rentier*, in Areſt. a. 1371.

RENVITAE, dicti monachi vagi, alias Sarabaïtae, quaſi renuentes iugum monaſticae diſciplinae. Gloſſae veteres apud Menardum: *Renuitae, qui refutant Abbatem habere.* V. Iſidorum lib. 2. de Eccleſ. Offic. cap. 15. Odonem Cluniac. lib. 3. collat. cap. 23. et Haeftenum lib. 3. Diſquiſ. Monaſt. tract. 3. Diſquiſ. 2.

RENVMERARE, referre, narrare, Gall. *Raconter*. Hiſtoria Monaſterii Andagin. apud Marten. tom. 4. Ampliſſim. Collect. col. 935.

† RENVNCIA, ceſſio, abdicatio, in Ch. a. 1288.

† RENVNCIATIO PRAECEPTORVM, chartarum recenſio ad earum confirmationem, to. 9. Coll. Hiſt. Fr. p. 511.

RENVNTIARE, iubere valere, nuntium remittere, dimittere, abdicare. Vetus Interpres S. Irenaei lib. 1. cap. 8. num. 3. *Permitte autem mihi ire et Renunciare domeſticis.* In Graeco vt et Lucae 9, 61. ἀποτάξασθαι. Chronicon Parmenſe ad ann. 1252. apud Murator. tom. 9. col. 801. *Guielminus duxit in vxorem quamdam dominam . . . et Renuntiauit canonicatum Parmae, quem habebat.* Et ad an. 1295. col. 832. *Gottius de Fero capitaneus populi Parmae Renuntiauit ipſum regimen et capitaneatum.* Hac notione dixit Quintilianus, *Renuntiare ciuilibus officiis*, Gall. *Renoncer. Subiectionem atque fidelitatem eidem Renunciare coacti ſunt*, in Charta an. 1523. apud Ludewig. to. 5. Reliqu. MSS. p. 333.

RENVNTIATORIAE LITTERAE, quibus quis rem aliquam abdicat, dimittit, in Diplomate an. 1536. apud Ludewig. tom. 5. Reliq. MSS. p. 525. V. mox *Renuntium*.

RENVNTIVM, renuntiatio, Gallis *Renonciation*, cum ſcilicet rem aliquam abdicamus, aut in ea ius nullum nos habere profitemur. Apud Leonem Oſtienſem Titulus c. 55. lib. 2. ſic inſcribitur: *Placitum, ſeu Renuntium Ducum Cagenatorum de confiniis Monaſterii huius.* In ipſo textu *Renuntiatio* dicitur. Auctor eſt Angelus de Nuce, in Notis ad eumdem Leonem Oſtienſem, Petrum Diaconum Caſinenſem compilaſſe Regeſtum in ſex partitum claſſes, in Priuilegia, Praecepta, Oblationes, Libellos, *Renuntias*, et Sacramenta, quibus vniuerſa huius Monaſterii monumenta comprehendi putauit. Exſtat illud Caſini. Quo loco *Renuntii* ſunt Chartae et Diplomata, quibus ii, qui ius ſe habere contendebant in res Monaſterii, ei renuntiant. Charta an. 967. apud Baluzium

zium in Appendice to. 2. Capitul. col. 1539. *Neque per praeceptum domini Imperatoris, nec per indicatum, nec per Renuntium, nec per vllum ſcriptum monimiuis, etc.*

INVNTIVS, internuncius. *Nuntii, Renuntiique corrupti*, leg. 1. Cod. Theod. tit. 7. de Nuptiis. Occurrit apud Plautum.

INVSIATOR. Thomas Blount in Nomolexico: *Et ſunt communes latrones et Renuſiatores hominum.* An Raptor, voce partim ducta ab Anglico *Ren* vel *Ren*, Raptus?

ORDINARE, reſtituere in priſtinum ordinem ſeu locum. Chronicon Farfenſe apud Muratorium tom. 2. part. 2. col. 572.

ORDINATIO, iterata ordinatio, Scriptoribus Eccleſiaſticis, Gall. *Reordination.* Codex Canonum Eccleſ. Afric. c. 48. V. *Ordo 3.*

ORIA, ἡ τρίτη τῶν ἀγάμων ποδισρεφία, in Gloſſis Lat. Gr. Legendum eſt, vt in Caſtigationibus: *Repotia*, ἡ τρίτη τῶν γάμων ποδοσρεφία. Feſtus: *Repotia, poſtridie nuptias apud nouum maritum cenatur, quia quaſi reficitur potatio.* V. ibi Scaligerum, Cuiacium lib. 6. Obſeru. c. 39. et infra *Riperidia.*

ORTA, pro Rota, vt coniecto. (✝ Eſt lorum virgeum, tortilis ex virgultis laqueus, Gall. ol. *Reorte*, vnde REORTARIVS, qui eiuſmodi vincula complicat.) Charta an. 1159. inter Inſtrum. nouae Gall. Chriſt. tom. 2. col. 65. *Sed et vicinum nemus . . . Monachus conceſſit . . . ad faciendum aratrum, totum lignum, quod in eo eſt neceſſarium, Reortas videlicet et huiusmodi, quibus aratrum trahitur.*

ORTARIVS, f. qui facit *reortas*, ſeu rotas, faber lignarius, Gallis *Charron. Hugo Reortarius* memoratur in Chartulario Dunenſi, nullo addito, vnde vera vocis ſignificatio certius innoteſcat.

PA. (1) REPA, CREPA, feretri operculum, vmbraculum, ciborium. S. Audoenus lib. 1. de Vita S. Eligii cap. 32. *Fecit quoque Repam in loco anterioris tumuli.* Lib. 2. cap. 39. perperam *Crepa* appellatur: *Iuſſit praeterea et Crepam ex auro atque argento mirifice fabricare, quam ſupra Confeſſoris membra deponere deberet.* REBA, in Chronico Epiſcoporum Metenſium: *Hic fabricare iuſſit cum adiutorio Pippini Regis Rebam S. Stephani Mart. et altare ipſius, et cancellos.* V. *Ciborium, Reparium, Requies.* (2) ✝ Forte pro *Reva*, vectigal quod pro mercibus allatis ſoluitur. Ch. Mſ. a. 1163.

REPACIFICARE, reconciliare, ad pacem et concordiam reducere. Vita S. Caroli Flandriae Comitis, tom. 1. Martii p. 211.

REPACVLVM, paſcuum, ni mauis eſſe pro *Repagulum*, Locus tutus, quaſi *repagulis* clauſus. *Quemadmodum nos feciſti de ſacro fonte procedere puros; ita nos iubeas in aeterna Repacula cum Sanctorum coetibus ſociari perpetuos*, apud Mabillon. Liturg. Gallic. p. 228.

REPAGINARE, denuo ſociare, compingere. V. Petrum Chryſologum ſerm. 62.

✝ REPAIRII, nundinae, in Ch. Mſ. a. 1319. V. *Reparium.*

REPAIRIVM, V. mox in *Reparium.*

REPARACVLVM, obiectaculum, obſtaculum, ab Italico, ni fallor, *Riparo*, Gall. *Rempart, Barriere.* Iacobi de Delayto Annales Eſtenſes apud Murator. tom. 18. col. 941.

REPARAMEN, Ἐπισκευασία, in Gloſſis Lat. Graec. et Graec. Lat. Idem eſt quod ſequens

REPARAMENTVM, reparatio, reſtauratio. Conſuetudines Brageriaci art. 121.

REPARARE. (1) Redire, Gall. *Repairer* et *Reparer*, alias, nunc *Retourner, Revenir.* Leges Burgorum c. 9. *Cum venerit ad aetatem, vel Reparaverit domum, vel e carcere liberatus fuerit, etc.* (2), Edictum Caroli Regentis an. 1358. tom. 3. Ordinat. p. 338. *Mandantes et tenore preſentium committentes Seneſcallo Carcaſſone . . . numerum focorum modernorum, qui per informacionem diligentem in predicta Seneſcallia, in libris et papiris theſaurarie regie Carcaſſone Reparari, regiſtrari et deſcribi.* Huius *reparari* veram notionem igno-

ignorare ſe fatetur Cl. Editor; mihi idem videtur quod *reſtitui* ſeu iterum deſcribi in libris laudatae theſaurariae. (3) REPARARE dicebantur in Academia Pariſ. Scholares, cum lectiones primum audiras poſtea repetebant in Scholis: cui exercitationi hora peculiaris aſſignata erat. Statuta Collegii Montisacuti an. 1502. apud Lobinell. tom. 5. Hiſt. Pariſ. p. 728. Vocis originem Lobinellus ducit ab Hiſpano *Reparar*, attendere, ad aliquid animum reuocare, reflectere. REPARATIO, ibidem, repetitio lectionum diſputationumue prius auditarum.

REPARATORIVM, propugnaculum, munitio, defenſio, f. ab Italico *Riparo*, Gall. *Rempart*. Epiſtola de obſidione vrbis Rhodi an. 1480. apud Ludewig. tom. 5. Reliq. MSS. pag. 292. V. *Reparum* 2.

REPARATVRA, reparatio, reſtauratio. Computus ann. 1336. tom. 2. Hiſt. Dalph. p. 274.

REPARE, vellere, V. in *Reſſare*.

† REPARERE, cohabitare, coire, a *Reparium*, cohabitatio. Lit. remiſſ. Mſ. a. 1378.

REPARIARE VELA, renauigare. Solinus cap. 33. *Hoc Arabiae ſat eſt, hinc ad Peluſium Repariemus. Pariare vela* dicuntur nauigantes, qui *paribus* et aequis velis ſecundo flatu curſum tenent; vnde *Repariare*, Retro dare curſum, vt habet Hofmannus in Lexico.

REPARIASSARE *dicuntur ii, quos poenitet inſtituti, aut a conuentis diſcedunt*, in Amalthea et Lexicis iuridicis.

REPARIVM, receptaculum, domus munita, locus munitus, ex Gall. *Repaire*, Itali *Riparo* dicunt. V. Achariſium. Charta donationis partis caſtri Meliandri per Ebonem Vicecomitem Ventadorienſem Henrico D. Suliaci an. 1325. *Quidquid habet in caſtro, ſeu Repario de caſtro Milhan.* Alia: *Ratione caſtri, Repparii, ſeu fortalitii de Trenchales, et Repparii ſeu fortalitii de la Broſſa . . . in Vicecomitatu Lemonicenſi, etc.* an. 1282. Alia Gerardi de Maſgoubau domicelli Lemouic. an. 1301. *Repairium ſiue arberjamentum. Manſus ſeu Repparia*, in Charta Guidonis Epiſcopi Lingon. an. 1275. ex Archiuo S. Benigni Diuion. *Haec ſunt nomina villarum, maneriorum ſeu Repariorum vicariae Tholoſae*, in Conſuetudinibus MSS. Toloſ. e Bibl. D. Abbatis de Crozat. *Repairium de S. Eulalia prope Exandonium*, in Charta an. 1441. apud Lobinell. tom. 2. Hiſt. Britan. col. 1097. Partitio bonorum ann. 1324. apud Thomaſſerium in Conſuetud. Bituric. p. 73. *Radulphus et Maria habebunt caſtrum ſeu Repperium de Renayo, cum domibus, viridariis et aedificiis ad ipſum caſtrum pertinentibus.* Teſtamentum Bertrandi de Turre an. 1328. apud Baluzium tom. 2. Hiſt. Aruern. p. 707. *Bertrandum filium meum . . . . heredem inſtituo in domo mea ſeu Repayrio meo de Calthogol cum ſuis aedificiis, fortalitiis, etc.*

REPARVM. (1) Tela groſſior. Proceſſus de Vita S. Yuonis num. 21. tom. 4. Maii p. 547. *Super carnem autem vel ſemper, vel per interualla geſtabat camiſiam de tela groſſa, appellata Reparo; Gallice* ſcilicet, vt habetur in Inquiſitione MS. pro canonizatione ipſius S. Yuonis. (2) Italis *Riparo*, Gallis *Rempart*, Munitio. Bern. de Breydenbach Itiner. Hieroſol. p. 262. V. *Reparatorium* et *Reparium*.

REPASCERE, pro ſimplici Paſcere. Charta Caroli Simplicis an. 914. apud Miraeum tom. 2. p. 806. *Nec in manſiones, neque in annonas, vel pratis audeat caballos ſuos Repaſcere.* S. Paulinus Epiſt. 44. ad Aprum et Amandam: *Quid igitur agam, a quo mihi tribui, vel commodari petam vel ſupellectilem, qua poſſim digno ambitu triclinium diuitis exornare; vel impendia, quibus poſſim diuitem pauper Repaſcere.* Hoc eſt conuiuio excipere illum, a quo exceptus fuit.

REPASSAGIVM, reditus, Gall. *Retour*. Literae an. 1340. apud Rymer. tom. 5. p. 190. Aliae ann. 1397. apud eumdem Rymer. tom. 8.

† 11

REPASSARE. (1) Redire, t. 2. Aug. p. 688. (2) Reducere, in Ch. a. 1368.

REPASTICVS, V. mox in *Repaſtus*.

REPASTILE, ager paſcuus, in Terrear. a. 1511.

REPASTVM, idem quod mox *Repaſtus*. Ordinationes ann. 1580. apud Rymer. tom. 7. p. 241.

REPASTVS, idem quod *Paſtus*, refectio, prandium, coena: Gallis etiamnum *Repas*. Formula 37. ex Baluzianis: *Nullum ibidem praeſumant exercere dominatum, non ad manſionaticos aut Repaſtos exigendo, non ad miniſteria deſcribendo, etc.* Teſtamentum Widradi Abbatis Flauiniacenſis an. 1. Theodorici Regis (apud Mabillon. ſaec. 3. SS. Benedict. part. 1. p. 686.) *Nullum praeſumant exercere dominatum, non ad manſionaticos, aut Repaſtus exigendo, etc.* In poſteriori eiusd. Widradi Teſtamento ibid. p. 689. legitur, *Non ad manſionaticos aut Repaſticos exigendo.* V. *Paſtus*.

REPATICVM, V. infra *Ripaticum*.

REPATRIARE, redire in patriam. Gloſſ. Iſidori: *Repatriat, ad patriam redit.*

REPATRIATIO, reditus in patriam, apud Sugerium in Vita Ludouici Groſſi perioche 9.

REPAVA, modus agri, in Recognit. feud. a. 1351.

REPAVETARE, pauire, in Comput. Mſ.

REPAVSAMENTVM, ius ducendi animalia in ſiluam domini ad paſcendum. Ch. Mſ. a. 1221. V. mox

REPAVSARE. (1) Nutrire, alere. Caſſianus Collat. 18. cap. 14. *Haec ... non obſcuris orta maioribus ... veniens ad beatae memoriae epiſcopum Athanaſium, precabatur, vt aliquam ſibi alendam viduam daret ... et vt petitionem eius verbis ipſius exprimamus: Da mihi, inquit, aliquam de ſororibus quam Repauſem.* Et poſt pauca: *Rogaueram, inquit, vt mihi dari praeciperes, quam ego Reficerem.* Vbi *Repauſare* et *Reficere* idem ſonant, vt ſatis patet. Notio haec, vt videtur, ducta eſt a Graeco *ἀναπαύειν, Reficere, Refocillare.* (2) Quieſcere, *pauſam* facere, Gall. *Repoſer*. Iohannes Thwroczius in Chron. Hungar. cap. 56. V. *Pauſa*. REPOSARE, eadem notione. Chronicon Dominici de Grauina apud Murator. tom. 12. col. 618. (3) Quietem dare. Vita S. Baſiliſci n. 13. tom. 1. Martii p. 239.

REPAVSATIO. (1) Quies, ſomnus, Gall. *Repos*. S. Wilhelmi Conſuet. Hirſaug. lib. 1. c. 97. (2) † Sepulcrum, i. q. *Pauſatorium*, *Repoſitorium*. Collect. Hiſt Fr. t. 6. p. 322.

REPAYRIVM, V. ſupra in *Reparium*.

REPECIARE, veteri veſti ſegmenta aſſuere, Gall. *Rapiecer*, a *Petia*, quod vide. Regula S. Franciſci cap. 2.

REPEDABILIS, retrogradus. Fortunatus lib. 1.

† REPEDARE, recalcitrare, in Gloſſ. Gall. Lat. Mſ.

† REPEDIARE, repedare, reuerti, t. 9. Collect. Hiſt. Franc. p. 75.

REPEDIATVRA CALLIGARVM, f. Interpolatio tibialium, qua noui *pedes* reconcinnantur. Statuta Placentiae lib. 6. fol. 81. *Item de Repediatura duarum calligarum ab homine cum ſuo reppo ſartoris albo et endego, II. den.* V. ſupra *Pediare*.

REPEDITARE, Iohanni de Ianua, frequenter repedare; *Regiber du pié*, in Gloſſis Lat. Gall. Sangerm. MSS.

REPELLITVDO, impedimentum, obſtaculum. Charta an. 5. Ludouici Imper. apud Meichelbeck tom. 2. Hiſtor. Friſing. p. 206.

REPELLVS, ſpecies ludi. Statuta Montis-regalis p. 178. *Aliquis non ludat .... ad taxillos, vel ad burinas, vel ad alium ludum vetitum ... praeterquam ad Repellum, in quo Repello quis poſſit ludere vſque ad ſolidos quatuor pro expendendo in vno loco.*

REPELTA, *lapis excelſus*, in Gloſſis Iſidorianis.

REPENDIVM, remuneratio, compenſatio; beneficium quod rependitur. Petrus Diac. l. 4. Chron. Caſin. c. 44. *Quaſi adeptae ſalutis Rependio, B. Benedicto perpetuum ſe reddidit ſeruum.*

REPENSA, idem quod mox *Rependium*. Diploma Iohannis Regis Bohemiae

hemiae ann. 1338. apud Ludewig. tom. 5. Reliqu. MSS. p. 637.

REPENSATIO, compenſatio. *Repenſatio viciſſitudinis*, apud Saluianum lib. 4.

REPENSATRIX, quae repenſat, rependit, compenſat, Martiano Capellae lib. 9.

REPENSIO. (1) Idem quod *Repenſatio*, Compenſatio. Vita S. Ildefonſi Epiſc. tom. 2. Concil. Hiſp. p. 571. (2) † Vltio, vindicta, t. 9. Collect. Hiſt. Franc. p. 120.

REPENSITATIO, memoria, commemoratio. Paſſio SS. Perpetuae et Felicitatis, to. 1. Martii p. 633. *Vt lectione eorum quaſi Repenſitatione rerum et Deus honoretur et homo confortetur*.

REPENSIVA, remuneratio, compenſatio. Literae Edwardi III. Regis Angl. an. 1339. apud Rymer. to. 5. pag. 125.

REPENTALIA, poenitentia, ex Gallico *Repentaille*. Ita autem appellarunt Galli mulctam, qua mulctabatur is, qui a pacto matrimonio recedebat, quae non modo parti alteri ſoluebatur; ſed et Praelatis ipſis Eccleſiae. Conſtitutio Odonis Legati, lata in Concilio Prouinciali Syriae an. 1254. V. *Repentalitia*.

REPENTALITER, repente. *Repentaliter . . . . ſomno excutitur*, in Vita S. Macarii Antioch. tom. 1. Aprilis p. 884.

REPENTALITIA, idem quod *Repentalia*. Statuta Eccleſiae Conſtant. apud Marten. to. 4. Anecdot. col. 821. et tom. 1. vett. Scriptor. part. 1. p. 283. edit. in 4.

REPENTIDAE, Gallis *Repenties*, flagitioſae mulieres ad meliorem vitam conuerſae et in coenobio concluſae. Teſtamentum Beatricis de Alboreya Vicecomitiſſae Narbon. an. 1367. apud Marten. to. 1. Anecdot. col. 1525. V. *Repentitae*.

† REPENTIA, locus in quem aquae a molendino influunt, Gall. *Repentie*, in Ch. Mſ. a. 1190.

REPENTIM, ἐξαπίνης, ἄφνω, ἀθρόως, in Gloſſis Lat. Graec. Et mox: *Repentine*, αἰφνιδίως, ἄφνω. Caſtigationes, *Repentim*, *ſummatim*, ἀθρόως. *Repente*, ex MS. Sangermanensi.

REPENTINAE FERIAE, feſta, vt videtur, quae non ſolent celebrari, ſed quae repentino quodam praeter motu coluntur certis de cauſis non ſemper recurrentibus. Statuta Mutinae fol. 77. rubr. 373. *Et poſſit cognoſci* (de damno facto) *et definiri ſecundum formam dicti ſtatuti, quolibet die feriata vel non feriata, et non obſtantibus aliquibus feriis ſolemnibus vel Repentinis, niſi eſſent feriae ſolemnes introductae ad reverentiam et honorem Dei*. V. Feriae 2.

REPENTITAE, eaedem quae *Repentidae*. Charta Iohannis Archiep. Arelat. an. 1255. inter Inſtrum. Gall. Chriſt. tom. 6. col. 202.

REPERCVSSIO ARBORVM, idem, vt videtur, quod *Ramagium*, ſeu facultas exſcindendi vel colligendi ramos arborum in ſiluis. Chartularium S. Vincentii Cenoman. fol. 71.

REPERIDIA, ἐπὶ πόδα, ἡ μετὰ τὴν ἡμέραν ποδοστροφία, in Gloſſ. Lat. Graec. Legendum vt in Caſtigationibus, *Repetia*: et pro ἐπὶ πόδα, ἐπίβδαι, quo vtitur Pindarus. V. *Reoria* et *Receſſim*: quo in poſteriori loco ex prauo ἐπὶ πόδα factum eſt aeque prauum *Receſſim*, *Reperdia*, quaſi haec duo eſſent ſynonyma. Adde ſi vis Martinium in *Reperidia*.

REPERTORIVM, Iuriſconſultis idem quod *Inuentarium*, Gallis *Repertoire*, *Inventaire*. *Tutor, qui Repertorium non fecit, quod vulgo inuentarium appellatur*, lib. 26. Dig. 7. leg. 7. § 1.

REPERTVRA, inuentio theſauri. Charta Henrici Imp. an. 932. pro Monaſt. Bronienſi, apud Miraeum in Cod. Donat. piar. cap. 30. et Bartholomaeus Fizen in Hiſtor. Leod. p. 2...

V. *Theſaurus* et *Wreckum*.

REPETACIARE, a Gallico *Repetaſſer*, aſſutis pannulis reſarcire. Sent. Inquiſit. Toloſ. apud Limborch p. 329. V. *Peciatus*, *Petaacia* et *Repeciare*.

REPETARE, idem quod *Repetere*. Charta Henrici Reg. Angl. apud D. Secouſſe tom. 4. Ordinat. Reg. Fr. p. 642. num. 47. vbi *duobus* locis ...

ur pro ipſa duelli ſponſione, quae peti ſeu iterari debebat.

ETENTIA, ἐπαναλημψις. *Repetio, ἐπανάληψις* (melius). *Repetitio, αναλημψις καὶ ἀπαίτησις, ἐπιοπτικισμὸς*, in Gloſſ. Lat. Graec. de Gloſſas Graec. Lat. Pro *recortio* vtitur Lucretius lib. 3.

REPETERE. (1) *Teſtes repetere*, os iterum interrogare, in Stat. utin. (2) *Repetere* in vniuerſitate oloſana dicebantur noui doctores, i auditas iam quaeſtiones theologas publice ſcholaribus proponent ſoluendas. Stat. eiuſd. Vniu. 1366.

ETIATVS, Gallice *Rapiecé, Raaſſé*. Vita S. Pilingotti, tom. 1. nii p. 151. V. *Repeciare*.

EYSATA, paſtus, a Gall. *Repaître*, paſcere. Computus ann. 1327. 1328. tom. 2. Hiſtor. Dalphin. 216. V. *Reppayſuta*.

PEZZARE, veteri veſti ſegmenaſſuere, ab Ital. *Pezza*, fruſtum, 3. Sept. p. 665.

IA, ἡμικὸς, in Gloſſis Lat. Graec. Gr. Lat. in quibus etiam: ἡμίκο-, *Rera*. Putat Martinius legenm *Repla* pro *Repia*, et *Rica* pro a, ἡμίκοπον vero rectum cenſet. ſychius: * ἡμίκοπον, ἡμίκλευρον, ἡμιμισ, ἡμικεφάλαιον, σιαγόνες τὸ ον. Itaque illic intelligit veſtem, e caput ex dimidio operit et ſic as. Ita caeſitium, inquit, a caee, vt ἡμίκοπον a κοπῇ. Sic *Rica* ipſum capitis operimentum. Haec V. *Repa*.

IPIDA. Anaſtaſius in Nicolao I. p. 810. *Similiter calicem de auro ex lapidibus circumdatum, et in circuitu pendentes hyacinthos in filo aureo, et Repidis duobus in typo pauonum cum ſcutis et diuerſis lapidibus pretioſis hyacinthis albis, qui penſant*, etc.

IPIGNERARE. (1) *Pignus recipere*. Papiae. Feſtus: *Reluere, Soluere, Repignerare*. Vlpianus lib. 13. Dig. tit. 6. leg. 5. §. 12. *Rem tibi dedi, vt creditori tuo pignori dares, dediſti: non Repigneras, vt mihi reddas*. V. *Pignus*. (2) Pignori dare. Conuentio ann. 1193. e Tabulario Monaſterii S. Vrbani.

REPILARE, *iterum pilare*, ſeu tundere, Iohanni de Ianua; *Repiler*, in Gloſſis Latino-Gall. Sangermanenſibus.

REPLANDERE, V. mox *Replaudere*.

REPLANTARE, iterum plantare, defigere, Gall. *Replanter*. Viſitatio caſtrorum Dalphini an. 1347. tom. 1. Hiſtor. Dalphin. pag. 67. col. 1. *Palicium reficere, Replantare, morenare et refreciare faciat*.

REPLASMARE, reformare, regenerare. Vetus Interpres S. Irenaei 3. cap. 18. num. 1. nouae edit.

REPLATVM, f. idem quod *Complantum*, ager iure vſufructuario ad plantandas vineas certis conditionibus datus. Inuentarium Epiſcopatus Claromont. fol. VIIIXX. XV.

REPLAVDERE, repulſare. Gloſſae Lat. Gr. *Replaudo*, ἀντιχερετίω. Perperam in Graeco-Latinis: Ἀντιχερετίω, *Replando*.

REPLEGIARE, REPLEGIABILIS, V. *Plegius*.

† REPLEMENTVM, abundantia, copia, in Memor. G. Cam. Comput. Pariſ.

† REPLEVINA, cautio ad redimendum aliquid captum, fideiuſſio. Ch. a. 1282.

† REPLEVIRE, fideiubere. Ch. Mſ. a. 1314. V. *Plegius*.

REPLICA. (1) *Analabum, armilauſa, ſcapulare monachorum, reſticulae duae, a replicando dicta*: Laurentio in Amalthea, et in Martinii Lexico: quod conſule. V. *Analabus*. (2) Practicis Gallicis *Replique*, iterata defenſio, refutatio, reſponſio. Charta Caroli Regis Fr. an. 1489. apud Baluz. to. 2. Hiſt. Aruern. p. 837. V. *Replicatio*.

REPLICARE. (1) Gall. *Repliquer*, refutare, iterare reſponſum, praeſertim in litigando. Charta an. 1235. ex Schedis Praeſidis de Mazaugues. V. *Replicatio*. (2) REPLICARE AD SERVITVTEM, in Edicto Rotharis Regis Longob. tit. 88. §. 4. et in Lege Longob. lib. 2. tit. 18. §. 3. *Replicare ad ſeruitium*, eod. libro tit. 12. §. 2. *Ad Palatium Replicare*, de ancilla Palatii, tit. 9. §. 3. Vetus iudicatum in libro 2. Chronici S.

Vincentii de Vulturno p. 690. *Vt omnes ſerui, qui ſubtracti erant ... qui ad eius placitum venire noluiſſent, poteſtatiue eos apprehenderet, et in ipſo ſeruitio eos Replicaret, cum famulis, et filiis, et rebus*, etc. Infra: *Vel in ipſius praeſentia ſic eos Replicaret in ſeruitio de ipſo Monaſterio, etc. Ad ſeruitium repetere*, in Legibus Wiſigoth. tit. 7. §. 4. (3) † Repetere, iterare. Ceremon. Rom. Mſ.

REPLICATIO. (1) In veteri Vocabulario, *eſt exceptionis factae excluſio; et ſic eſt quaedam exceptio competens actori contra exceptionem rei, et iſtam ſemper opponit actor: et contra Replicationem actoris datur duplicatio rei; et iterum contra duplicationem rei datur actori triplicatio: et ſic in infinitum extendere licet*. Sed haec ſunt Iuriſconſultis familiaria. Gloſſae Lat. Gr. *Replicacio*, ἀντιπαραγραφή. Aliae Graeco-Lat. Αντιπαραγραφὴ, *Replicacio, proſcripcio, Replicatio, perſcriptio*. REPLICATIO BENEFICII, remuneratio, compenſatio. Diploma an. 1322. apud Ludewig. to. 6. Reliq. MSS. p. 470. (2) † Repetitio, in Stat. Com. Venaiſſ. V. *Replicare* 3.

REPLICATVRA, Ἀναδίπλωσις, in Gloſſis Lat. Gr. et Graec. Lat. *Reduplicatio*, figura Grammat.

REPLISVM, plicatura, Gall. *Repli*. Ad calcem extracti ex Regeſtis Parlamenti Pariſ. pro Balliuo Atrebat. ann. 1381. habetur: *Et erat ſignatum ſuper Repliſum, Per iudicium Curiae. Jouvenet et Sulli*.

REPLORARE. Geſta Treuirenſium Archiepiſc. apud Marten. to. 4. Ampliſſ. Collect. col. 243. *Incredibili lamentatione lugebat Luciferum iniuſte de coelo extruſum, quem volebat denuo Reploraré in coelum*. Vix dubito quin mendum ſit in hac voce, pro qua forte reſtituendum eſt *reportare* † Leg. videtur *relocare*.

REPLVENS. Gloſſae Iſidori: *Repluentibus, exabundantibus* Legendum eſt, *Reſluentibus, exundantibus*, vt quidam volunt: et certe *Repluere* proprie foret rurſum pluere; quia vero, inquit Voſſius lib. 4. de Vitiis ſerm. cap. 21. ſi iterum iterumq[ue] pluat, redundant aquae, dicitur R[e]*pluentibus, exabundantibus*, vt ap[ud] Papiam: *Repluit, abundat*.

REPLVM, *ſpecies mulieris*, in Glo[ſſ.] Iſid. Suſpicatur Vulcarius legend[um] eſſe: *Peplum, ſpecies veſtis mulieb[ris]*. Voſſius lib. 3. de Vitiis ſerm. c[ap.] 42. *Peplum, veſtis muliebris*. M[...]nius retinet *Replum*, quod ordo [al]phabeticus ibi ſit obſeruatus, *R[e]plumque* ſit operimentum, quod ve[...] accommodari potuit. Deinde, [...] *Reicinium* a *Reicio*, ſic *Replum* a *re*[*pello*] ex eadem cauſa dici pos[...]. Emendat ipſe: *Replum, Veſtis mu*[*lie*]*lieris*.

REPODIARE, REPODIATIO, Vide *Podium*.

REPOENITENS, poenitens, dolens, Gallis *Repentant*. *Repoenitentem ſuſcipe me, Domine*, in veteri Antiphonario Eccl. S. Petri in Vatican. Edit. Thomaſii Romae an. 16[..] col. CXV.

REPOFOCILIVM, V. *Retrofocilium*.

REPONDERARE. (1) Tantumdem pendere, aequare, Gall. *Contrepeſer*. Epiſtola Soldani Aegyptii in Chronico Iohannis de Whethamſtede p. 409. (2) Rependere. Sidonius lib. 1. Epiſt. 4.

REPORTAGIVM. (1) Medietas decimae, Gall. *Reportage*. Charta Theodorici Epiſc. Ambian. an. 1150. *Mater Eccleſia Ambianenſis ex antiquo dignitatis ſuae priuilegio obtinet medietatem decimae, quae vulgo dicitur Reportagium*. Charta G. Abbatis S. Florentii Salmurienſis ann. 1246. ex Tabulario S. Dionyſii: *Ratione cuiusdam conſuetudinis, quae Reportagium ſiue Carrutagium vulgariter nuncupatur*. Ita in alia Decani Par. eiusd. anni *Carturagium* habetur, et melius, ni fallor, *Carrucagium*, in alia mox laudanda e M. Paſtorali Eccleſ. Pariſ. Charta an. 1246. in M. Paſtorali Eccl. Pariſ. lib. 23. ch. 95. *In locis illis duntaxat, quos coloni decimariae ſiue territorii noſtri in eorum decimaria excolebant ratione cuiusdam conſuetudinis, quae Reportagium ſiue Carrucagium vulgariter nuncupatur*. Locum habebat *Reportagium*

gium, cum ab hominibus ſeu colonis vnius Eccleſiae agri excolebantur in vicino alterius Eccleſiae ſeu paroeciae territorio: tunc enim medietatem decimae frugum ex iis agris naſcentium percipere ſolebat prior Eccleſia, etiamſi nullum aliunde ius, nullam aliam in ea paroecia decimam habere conſueuiſſet; hinc inter Eccleſias de *Reportagiis* diſſidia. Huius rei teſtis eſt Charta E. Prioris S. Martini de Campis ann. 1243. in Tabulario Sangermanenſi. (2) Dictum, ſententia, arbitrium, Gallice *Rapport.* Charta Libertatum Villae Maceriarum an. 1233.

REPORTAMEN, actio reportandi proprie, relatio. Epiſtola Abbatis S. Albini apud Iohannem de Whethamſtede in Chronico p. 440.

REPORTARE. (1) Cauſam iudicandam referre, Gall. *Raporter;* hinc REPORTATOR, Gallis *Raporteur*, Relator cauſae iudicandae. Lobinellus to. 4. Hiſt. Pariſ. pag. 525. plura refert Areſta Parlamenti ſic terminata: *Reportatum per* N. vel N. *Reportavit*, et in Regeſtis eiusdem Parlamenti paſſim, N. *Reportator.* Iuxta primam huiusce ſupremi Senatus inſtitutionem duplicis erant generis Conſiliarii. Alii iudicabant tantum, nunquam *reportabant;* alii *reportabant* ſolum, non iudicabant: quod diſcrimen ſuſtulit Philippus VI. Edicto an. 1344. tom. 2. Ordinat. Reg. pag. 224. n. 9. vbi: *Que tous Rapportent . . . . car tous doivent eſtre Rapporteur et Jugeurs.* (2) Tranſcribere, cedere, dimittere. Charta Henrici II. Ducis Lotharingiae ann. 1243. apud Miraeum tom. II pag. 116. *Noverit Vniuerſitas veſtra, quod Goſuinus Miles, dictus Bock, totum feodum, quod de nobis tenebat in territorio de Heimicſem, in pratis, aquis, piſcariis . . . ad opus Abbatis et Conuentus de Loco S. Bernardi . . . qui ab ipſo Goſuino praefatum feodum, titulo emptionis, iuſte acquiſierunt, in manus noſtras quaſi veri domini et ſuperioris ipſius feodi Reportauit, atque iuſto modo werpiuit, nihil ſibi iuris, nihil ſuis heredibus in dicto feodo, ad praeſens vel in poſterum, reſeruando.* Hoc feudum Monaſterio venditum, dicitur in manus ſuperioris domini *Reportatum* ſeu dimiſſum, quod nemini feudum tenenti licitum fuerit illud alienare ſine licentia domini feudalis V. *Raportatio.* (3) † Reſtituere, emendare. Aſſiſ. apud Cadomum an. 1234. (4) † REPORTARE SE, Gall. *ſe raporter*, deferre, in Memor D. Cam. Comput. Pariſ.

REPORTATIO. (1) Tranſcriptio, ceſſio, rei poſſeſſae dimiſſio, Gallis *Tranſport.* Cornelii Zantfliet Chronicon apud Marten. tom. 5. Ampl. Collect. col. 414. V. *Raportatio.* (2) REPORTATIONES, commentationes, adnotationes. Teſtamentum Guillermi de Turre Canonici Claromont. an. 1315. apud Baluzium to. 2. Hiſt. Aruern. pag. 539.

REPORTATOR, Gall. *Raporteur*, Relator cauſae iudicandae. Vide *Reportare 1.*

† REPORTATVRA, actio reportandi aliquid eo, vnde fuerat allatum, in Stat. Taurin. an. 1360.

† REPORTORIVM SALIS, ſalinum, in Litt. remiſſ. a. 1362.

REPORTVNVS. Gloſſ. Graeco-Lat. σχέτλιος, *Importunus*, *Reportunus.* Adde Latino-Graecas.

REPORTVS. (1) Italis *Riporto*, Relatio, actio reportantis aliquid eo, vnde fuerat allatum. Statuta Auenion. lib. 1. rubr. 25. art. 2. REPORTVM, in Areſt. a. 1400. (2) † Relatio, renunciatio, Gall. *Raport*, in Ch. Mſ. a. 1319. (3) † Ius percipiendi medietatem decimae ex agris, quos homines alterius paroeciae colunt, Gall. *Rapport.* Areſt. Mſ. an. 1354. V. *Reportagium 1.*

REPOSARE. (1) Quieſcere, Gallis *Repoſer.* Vide in *Repauſare 2.* (2) Deſiſtere, ceſſare, in Sent. a. 1500.

REPOSCERE, Latinis notum pro Repetere. De magiſtro, qui diſcipulos dictata reddere iubet, dixit Terentianus Maurus de Carmine Anacreontio Choriambico: *Tu genus hoc memento reddere, cum Repoſcam.*

REPOSCONES, *flagitatores, qui continuo conniſio debitum repoſcunt*, Lauren-

rentio in Amalthea. Ammianus lib. 22. ſub finem: *Homines autem Aegyptii plerique . . . ſunt . . . Repoſcones acerrimi.* Vox eſt non inelegans, iudice Voſſio lib. 3. de Vitiis ſerm. cap. 42. ſed dici non poteſt, num Lucilius, vel alius veterum, vſurpet; an demum inuenta, Latinitate collabente.

REPOSITARIVS, idem quod *Repoſtarius*, Theſaurarius. V. *Salmedina* in *Zaualmedina*.

REPOSITIO. (1) Quies, Gall. *Repos. Monaſterium B. Mariae de bona Repoſitione in oppido S. Saluii*, vulgo *Notre Dame de bon Repos*, apud Stephanotium to. 1. Antiq. Benedict. in Vaſconia MSS. p. 286. (2) Locus vbi quid reponitur. Palladius lib. 1. de Re Ruſtica c. 32. (3) ✝ Deditio, in Ch. Mſ. a. 1489. (4) ✝ Dilatio in re iudiciaria, in Stat. Caſimiri a. 1447.

REPOSITORIVM. (1) Diſcus maior, in quo variae ſimul lances componebantur ac reponebantur, ad menſam, apud Plinium, Petronium, eumdemque in Fragmentis pag. 9. 11. 31. 46. quod *Compoſtile* vocat Ennodius Epigr. 22. (2) Id omne in quo aliquid reponitur. Perpetuus Turon. Epiſc. ſaec. 5. in ſuo Teſtamento legat *Amalario preſbytero capſulam communem vnam de ſerico, item periſterium et columbam ad Repoſitorium;* id eſt, columbam ad reponendam ſacroſanctam Euchariſtiam, vt probat Mabillonius lib. 1. de Liturgia Gallic. cap. 9. n. 13. Breuiarium diuiſionis theſaurorum Caroli M. a. 811. *Harum diuiſionum . . . vnaquaeque ab altera ſequeſtrata, ſemotim in ſuo Repoſitorio cum ſuperſcriptione ciuitatis ad quam perferenda eſt, recondita iacet.* Vide mox *Repoſitum 1.* VASA REPOSTORIA, in quibus quid reponitur. Papias: *Vaſa Repoſtoria, arca, gazophylacium, cibutum, loculus, ſcrinia, etc.* Vide Salmaſium in Obſeruationibus ad Ius Atticum et Romanum pag. 451.

REPOSTORIVM SANCTIVS, Aerarium, vel potius Cimeliarchium, apud Capitolinum in Antonino Philoſ. Gloſſae Baſilicae: ζεκοστιάριον, παραθηκαρεῖον.

REPOSITVM. (1) Fiſcus, in Teſtam. Sancii I. Reg. Portug. a. 1217. Inde REPOSTARIVS, theſaurarius, in Ch. a. 1316. (2) Secretior camera. Leges Palatinae Iacobi II. Regis Maioric. in Actis SS. Iunii tom. 3. pag. XI. *Per officiales Repoſiti bene ſiant illa iniuncta eorum officiis, quae ad ſeruitia palatii dirigantur.* Et pag. XL. *In noſtro Repoſito ſint duae perſonae, quae excupatores nominantur; ipſi enim tam cameras noſtras quam palatia ſcobare et mundare tenentur.* (3) Sepulcrum. Bulla Leonis IX. PP. in Actis SS. Iunii to. 3. pag. 671. V. *Repoſitorium.*

REPOSITVRA, repoſitio, ſeu actio reponendi. Vita B. Notkeri Balbuli, to. 1. Aprilis pag. 582.

REPOSITVS, ſecretus, arcanus. Will. Malmesburienſis lib. 4. Hiſtor. Angl. cap. 2. *Illud Repoſitius praeceptum non ita vulgabatur, etc.*

REPOSTARIVS, Theſaurarius, V. *Repoſitum 1.*

✝ REPOSTERO, tapetis ſeu panni ſpecies, to. 5. Sept. p. 736.

REPOSTORIA VASA, Vide *Repoſitorium.*

REPOTIA, vox Latinis nota, quam quidam e recentioribus tranſtulerunt ad conuiuia, quae in nonnullis religioſis Ordinibus celebrantur recurrente profeſſionis die, anno praeſertim quinquageſimo, quem *Iubilaeum* vocant. Statuta Erneſti Bauari Archiep. Colon. ann. 1605. in Inſtrum. tomi 2. nouae Gall. Chriſt. col. 162. *Nec in eſculentis aut poculentis noui aliqui in monaſteriis ſumptus fiant, vltane Repotia aut anniuerſaria profeſſionis conuiuia.*

REPPARIVM, REPPERIVM, Vide *Reparium.*

REPPAYSVTA, idem quod ſupra *Repeyſata*, Paſtus, a Francico *Repaiſtre*, Paſcere. Computus Iohannis Humberti ſub Guigone Dalph. an. 1328. ex Schedis D. Lancelot.

REPPVS, Italis *Reffo*, Gallis *Fil*, Filum. Statuta Placentiae lib. 6. fol. 80. vo.

RE-

REPRAESALIAE, Ius recipiendi, quod cuipiam per vim ablatum fuerit, a voce Gallica *Reprendre*; Gall. *Repreſailles*, Italis *Rappreſaglia* et *Ripreſaglia*. Alias originationes affert Voſſius lib. 3. de Vitiis ſerm. cap. 42. quem, ſi opus eſt, conſule. Auctor Breuiloqui: *Repraeſalia eſt poteſtas pignerandi contra quemlibet de terra debitoris data creditori pro iniuriis et damnis.* Idem: *Repraeſaliae dicuntur, quando aliquis oriundus de vna terra ſpoliatur, vel damnificatur ab alio oriundo ab alia terra, vel etiam ſi non debitum ſoluerit ei: tunc enim datur poteſtas iſti ſpoliato, quod ei ſatisfaciat contra quemlibet in terra illa, vnde eſt ſpoliator vel debitor.* Ἀνδρόληψις Graecis, Latinis *Clarigatio*, de quibus vocibus multa congeſſit Salmaſius de modo vſurarum pag. 554. et ſeqq. Vide voces *Marcha* col. 283. *Pignorantia* et *Reprenſaliae*.

† REPRAESENTALIA, idem in Stat. an. 1358.

REPRAESENTANEVS, qui repraeſentat, exhibet. *Repraeſentaneae poteſtatis reſpectu aliquid facere*, apud Tertullianum Apolog. cap. 27.

REPRAESENTARE, exhibere, ſiſtere aliquem. Lex Ripuariorum tit. 31. §. 2. *Quod ſi eum Repraeſentauerit, tale damnum incurrat, quale, etc. Repraeſentare ſe*, apud Gregorium Mon. in Chronico Farfenſi, tom. 2. Muratorii part. 2. col. 636. Occurrit non ſemel apud Scriptores aeui inferioris. V. *Praeſentare*.

REPRAESENTATIO. (1) Corporis forma, ſpecies. Vita B. Coletae, to. 1. Martii pag. 591. *Iuuencula pulchrae Repraeſentationis et dulciſſimae modeſtiae. Morum paternorum Repraeſentatio*, id eſt, Imago, imitatio, in Epiſtola S. Odilonis Abb. to. 3. Conc. Hiſpan. pag. 187. *Repraeſentatio paſſionis et mortis Chriſti* in tragoediis, in Regiminibus Paduae, apud Muratorium tom. 8. col. 375. (2) † Honorarius tumulus, Gall. *Repréſentation*, in Obituar. eccleſ. Lingon.

REPRAESENTATIVVS, qui repraeſentat, oſtendit, exhibet. Epiſtola Iohannis de Monſteriolo apud Marten. tom. 2. Ampliſſ. Collect. col. 1417.

REPRAESENTATOR, qui repraeſentat, exhibet, imago eſt. *Filius Repraeſentator Patris.* Tertulliano adu. Praxeam cap. 24.

† REPRAESSALAE, i. q. *Repraeſaliae*, in Stat. a. 1359.

REPRAESTARE, Praeſtare, exhibere, tradere. Paulus IC. lib. 19. Dig. tit. 1. leg. 17. Rurſum occurrit eadem notione l. 36. tit. 1. leg. 22. ſed alia ſuperius in *Praeſtare*.

REPREHENSIBILITER, male, perperam, ſic vt reprehendi mereatur. Ruffinus in Apologia pro Origene.

REPRENSALIAE, idem quod *Repraeſaliae*, Gall. *Repreſailles*. Statuta Eccleſiarum Cadurc. Ruthen. et Tutel. apud Marten. tom. 4. Anecdot. col. 744. REPREYSALLIAE, eadem ſignificatione. Ch. an. 1339. tom. 2. Hiſtor. Dalphin. pag. 412. col. 2.

REPRESSIVVS, qui vim habet reprimendi. Petrus Bleſenſis Epiſt. 42.

† REPRETIARE, aeſtimare, pretium imponere. Ch. Mſ. a. 1313.

REPREYSALLIAE, Vide in *Reprenſaliae*.

† REPRIMARE, priorem ſtatum reſtituere, i. q. *repriorare*, to. 6. Aug. p. 482.

REPRIORARE, ad priorem, ſeu priſtinum ſtatum reducere. Aluarus in Vita S. Eulogii Preſbyt. et Mart. num. 10.

REPRISA, deductio ex prouentibus alicuius praedii, pro ſoluendis penſitationibus, quibus obnoxium eſſe poteſt, quacumque ex cauſa. Charta an. 1289. apud Kennettum Antiquit. Ambroſden. pag. 314. *Capitale meſſuagium valet per annum cum tota inclauſa 11. ſol. et non plus, ſalua Repriſa domorum et aliarum officinarum.* V. Thomam Blount in Nomolexico v. *Repriſes*.

REPRISALIAE, *Repriſals*, vel *Repriſels*, vt habet Thomas Blount in Nomolexico, Gall. *Repreſailles*, idem quod *Repraeſaliae*, de quibus ſupra.

† REPRISIA. (1) Penſio annua, in Stat. ord. Ciſterc. an. 1308. (2) Recupe-

cuperatio, capti liberatio. Inuent. a. 1482.

† REPRISIO FEVDI, homagium ſ. ſeruitium feudale, quo praeſtito vaſſallus feudum recipit; inde REPRISIRE, illud praeſtare. Ch. Mſ. an. 1297.

REPROBABILIS, reprobandus, reiiciendus, apud vet. Irenaei Interpretem lib. 4. c. 33. n. 1. nouae edit. et Iohannem Sarisber. lib. 7. Policratici cap. 20.

† REPROBARE, exprobrare, in Lit. remiſſ. Mſ. a. 1357.

REPROBATICVS, idem quod *Reprobabilis*. Gloſſae Lat. Gr. *Reprobaticius*, *ἀποδοκιμαςαῖος*. Adde Graeco-Latinas.

REPROBATIO. (1) Reiectio, Hebr. 7, 18. *Reprobatio quidem fit praecedentis mandati propter infirmitatem eius et inutilitatem.* (2) † Vox forenſis, refutatio, in Areſt. ann. 1342.

† REPOBATORIVM, idem, in Chr. Guil. Bardini a. 1310.

REPROBATRIX, quae reprobat. *Diſciplina Reprobatrix ſuperbiae*, Tertulliano lib. 4. adu. Marcion. cap. 36.

† REPROBE, iniurioſe, in Litt. remiſſ. an. 1363.

† REPROBRIVM, opprobrium, dedecus, in Litt. remiſſ. a. 1361.

REPROBVS, reiectus, reprobatus. Gloſſ. Lat. Graec. et Graec. Lat. *Reprobus*, *ἀδόκιμος*. Paſſim occurrit in Scripturis ſacris et apud Scriptores Eccleſiaſticos.

REPROCA, *ἐπίβδα*, *ἡ μετὰ τὴν ἑορτήν*, in Gloſſis Lat. Graec. et Gr. Lat. Vulcanius emendat *Repotia*, vel *Reciproca*. Martinius ſuſpicatur retinendum eſſe *Reproca*, quaſi *repetita*, vt *reprocari*, pro *reciprocari*.

† REPROCHARE, obiurgare, crimen imponere, in Ch. Mſ. a. 1347.

REPROMISSA, dos, quae mulieri repromittitur, noſtris *Repriſe et conventions*. Statuta Venetor. an. 1242. lib. 1. cap. 31.

REPROMITTERE *fidelitatem*, in Capitulari 2. an. 805. cap. 9. et lib. 3. Capitul. cap. 8.

REPROPITIANTE *diuina clementia*. Formula frequens in Chartis Ludouici Pii Imper. poſtquam a filiis regno deiectus, annis ſcilicet 833. et 834. illud rurſum reaſſumpſit, cum in iis, quae id temporis praecedebant, ſeſe *diuina ordinante prouidentia Imperatorem Auguſtum* inſcriberet. Id porro paſſim obſeruare eſt in iis potiſſimum diplomatibus, quae deſcribuntur in Vita Aldrici Epiſcopi Cenomanenſis num. 9. 10. et 11. quae data ſunt an. 18. Imperii, indict. 10. et 11. prioremque formulam praeferunt: et num. 12. 33. 34. 37. 39. 40. etc. quae data ſunt an. 23. et ſeqq.

REPROPITIARE, placare, propitiare. Tertullianus lib. 1. ad Nationes cap. 17. *Neque imagines Caeſarum Repropitiando, hoſtes populi nuncupamur.*

REPROPITIATVS, iterum propitius factus, pacatus, in Chronico Recherſperg. an. 1177.

REPROVARE, pro *Reprobare*, quomodo *Reprouver* dicunt Galli, in Legibus Luithprandi Regis Longobardorum tit. 5. §. 1.

REPSVDERE. Gloſſae Lat. Graec. et Graec. Lat. *Repſudit*, *ἐπιτρεπιάζεται*. Martinio videtur legendum eſſe *Reincidit*, in febrem ſcilicet, quod quidam e recentioribus dixerint *ἐπιτρεπιάζειν*, pro *ὑποτρεπιάζειν*, Recurrere.

REPTARE, REPTATOR, etc. V. in *Rectum*. (2) † Increpare, exprobrare, in Litt. remiſſ. a. 1381.

REPTEMPTVS, pro *Retentus*, detentus. Iudicium an. 821. in Probat. nouae Hiſt. Occitan. tom. 1. col. 56.

REPTI. Papias: *Renones ſunt velamina humerorum ex pectore vſque ad vmbilicum, atque tortis villis adeo hiſpida, vt imbrem reſpuant, quos vulgo Reptos vocant, eo quod longitudo villorum quaſi repeat.* Ex Iſidoro lib. 19. Orig. cap. 23. vbi additur ex Saluſtio: *Germani intectum renonibus corpus tegunt.* Tum Iſidorus: *Dicti autem Renones a Rheno Germaniae flumine, vbi iis frequenter vtuntur.* Haec vtcumque probant *Repta* et *Reptem*, intelligi poſſe de hu-

ius-

iuſmodi *Reptis*, vtpote in vſu apud Moguntinos Rheni incolas. Neſcio, an huc pertineat, quod habet Epiſtola Ethelberti Regis ad Bonifacium Archiepiſc. Moguntinum, 40. *Reuerentiae veſtrae direxit deuotio mea ... nonnulla munuſcula, id eſt caucum argenteum intus deauratum, penſantem libras tres et ſemis, et duo Repta.* Ibidem Epiſt. 77. *Miſimus vobis parua xenia, id eſt Reptem ruptilem vnam, etc.*

REPTIVIDA PROLES. Mabillon. ſaec. 3. Bened. part. 2. pag. 125. ex Herkemperto et Leone Marſicano locum hunc refert: *Ille quidem* (Ratchiſus Rex Langobardorum) *cum filiis ad B. Benedicti coenobium profectus eſt, vbi ſub artiſſima vitae diſtrictione vitam finiuit: vxor vero eius Taxia nomine cum Reptiuida prole ſua ſimiliter mutato habitu, etc.* Hic haeret vir oculatiſſimus. An nomen proprium virginis?

REPVBERARE, iterum vegetari. Sebaſtianus Peruſinus in Vita B. Columbae Reatinae, tom. 5. Maii pag. 345*. *Continebatur demum mater ipſa ... refloridam carnem Repuberaſſe et omnia membra repleri.* Haud ita abſimili notione Columella lib. 2. cap. 8. *Senectus nec reuireſcere nec Repubeſcere poteſt.*

REPVBLICARE, idem quod ſimplex Publicare. Litterae Henrici IV. Regis Angl. ann. 1412. apud Rymer. to. 8. pag. 768. col. 1.

REPVDIVM, renunciatio, iuris ſui ceſſio. Geſta Guidonis Epiſc. Cenoman. apud Mabillon. to. 3. Analect. pag. 342.

REPVERESCERE, pro *Repueraſcere*, vt eſt apud Tullium de Senectute cap. vlt. Gloſſae Lat. Gr. *Repuereſco*, πάλιν παῖς γίνομαι. Mox ante melius: *Repueraſco*, ἀνανηπιεύομαι.

REPVGNACVLVM, *carcer equorum*, βαλβὶς, in Gloſſis Lat. Graec. et Graec. Lat.

REPVGNATIO, clarigatio, in Litt. remiſſ. Mſ. a. 1361.

REPVGNATOR, qui repugnat, obſiſtit. *Quaſi Repugnatore ceſſante*, apud Bedam lib. 1. Hiſt. cap. 17.

† REPVLSA, rebellio, defectio, Gall. *Revolte*. Ch. Mſ. a. 1360.

REPVLSATVS, Repulſus. Vita S. Francae, tom. 1. Aprilis p. 384.

REPVLSIO, pro *Repulſa*, minus probum videtur Voſſio lib. 3. de Vitiis ſerm. c. 42. Legitur apud Valerium Maximum.

REPVLSORIVM. Hegeſippus de Excidio vrbis Hieroſol. lib. 3. cap. 5. de Antiochia: *Perſarum quondam caput, nunc Repulſorium*, i. munimentum, quo arcentur Perſae a finibus Romanorum. S. Ambroſius in Pſalmum 118. *Verbum enim Dei Repulſorium taediorum eſt, quo ſomnus animae, ſopor mentis excluditur.*

REPVLSORIVS. *Repulſoriae cohortes*, quae diſpoſitae ſunt ad hoſtium incurſiones repellendas, apud Ammianum lib. 24. cap. 4. edit. Valeſii.

† REPVM, filum, in Comput. ann. 1380. V. *Reppus*.

REPVNCTARE, iterum *punctare*, ſeu punctis diſtinguere. V. *Punctare*.

REPVRGIVM, *Purgatio*, κάθαρσις, in Gloſſ. Graec. Lat. MS. Editum *Repurgatio* habet. Occurrit in Lege 1. Cod. Th. de Aquaeductu.

REPVTANTES, Vide mox *Reputatio* 2.

REPVTARE, numerare. Diploma Rudolphi Epiſc. Louantin. Legati Sedis Apoſt. an. 1469. apud Ludewig. to. 6. pag. 77.

REPVTATIO. (1) Exiſtimatio, fama, Gall. *Réputation*. Hiſtoria Cartuſienſis apud Marten. to. 6. Ampliſſ. Collect. col. 153. ad an. 1082. (2) Lamentatio mulierum, quae ſuis cantibus luctuoſis in funeribus omnes ad lamentandum excitabant, hinc *Reputatrices* et *Reputantes* dictae, quod defunctorum geſta *reputarent* ſeu enarrarent: de quibus iam ſupra dictum eſt, in voce *Cantatrices*. Conſtitutiones Frederici Regis Siciliae cap. 101. *Quoniam Rapatationes* (Reputationes) *cantus et ſoni, qui propter defunctos celebrantur, animos aſtantium conuertunt in luctum, et mouent eos quodammodo ad iniuriam Creatoris, prohibemus Reputantes funeribus adeſſe, vel aliae mulieres,*

tinius emendat, *Rica*, ἡμικόπιον, niſi corruptum eſt ex *oraria*, quibus ſcilicet os obuelabatur. Lucil. Sat. lib. 2. iungit:

> *Ricini aurati*, *ricae*, *oraria*, *mitrae.*

V. *Repa* et *Repia*.

RERAGIVM, reliqua, vetera nomina non ſolutarum penſionum, Gall. *Arrerages*, Teſtamentum Iohannis de Luxemburgo et vxoris eius a. 1373. apud Acherium to. 9. Spicil. p. 287. V. *Areragium*.

REREGARDA, ius cuſtodiae competens homini ligio aut vaſſallo nomine domini ſui ſuperioris. Inquiſitiones factae in loco Oyſentii tom. 1. Hiſt. Dalphin. pag. 20. V. Commentationes Cl. Hiſtoriographi ibid. p. 7. et infra voces *Retrogarda* 2. et *Warda*.

✝ RERIDECIMA, i. q. *Redecima*, in Ch. a. 1070.

RERVLA, res parua, V. *Recula*.

RES. (1) Menſurae ſpecies, eadem quae *Sextarium*. Adaequationes menſurarum e MS. Sangerman. fol. VII. I. *ſextar.* (apud S. Quintinum) *facit* 1. *Res*. Et mox infra: XVI. *ſextar.* (Peronae) *vel* XVI. *Res faciunt modium*. Hinc emendandum paulo poſt: II. *maincos* (Caluiaci ſeu Calniaci) *vel* II. *Res faciunt ſextarium*. Legendum enim, *vel* I. *Res etc.* In nonnullis Belgii locis *Ré* vel *Rez* etiamnum vocant menſuram continentem duos modios ſeu *boiſſeſtos* ibidem *melles* nuncupatos. V. *Raſa* 2. *Raſeria*, *Raſum* 1. et mox *Reſa*. (2) RES RELIGIOSAE, ſepulcra. V. *Religioſus locus* in *Religio*. RES SOLI, *eſt Res immobilis*, in veteri Gloſſario iuris vtriusque.

RESA. (1) Menſurae frumentariae ſpecies, f. eadem quae mox *Res*. Tabularium Abſienſe: *Quibus adhuc largitus eſt vnam Reſam auenae*, *et dimidiam gallinam*, *quam habebat de terra*, *etc.* Idem videtur quod *Raſeria*, de qua voce ſupra. V. *Reiſa*. (2) Idem quod infra *Rieſa*, Terra *reſes*, relicta, inculta. Charta Raynaldi Rem. Archiepiſc. ann. 1132. inter Monumenta ſacrae antiq. to. 2. p. 12. *Quidquid infra praeſcriptas metas omnimodis continetur*, in ... *na*, *terra*, *aqua*, *pratis et Reſa*, ... *libere tenebant* . . . . *gratanter* ... *cleſiae de Gland conceſſerunt*.

RESACERDOTARE, ſacerdotem ... epiſcopum reſtituere, in Praefa... ne D. Dionyſii Sammarthani ad ... 1. nouae Gall. Chriſt. et in adm... nitione ad calcem eiusd. tomi.

RESAICIRE, in alicuius rei poſſeſ... nem iterum mittere, reſtituere. E... ſtola S. Anſelmi Cantuar. Arch... ad Henricum Angl. Regem lib. ... Epiſt. 109. *De Archiepiſcopatu* ... *me Reſarciniſtis*. Legendum eſt *Reſ*... *ciniſtis*, vt vult Voſſius lib 2. de ... tiis ſerm. cap. 25. quod malim; al... tera tamen lectio ferri poteſt, et eo... dem redit.

RESAISIRE, iterum *ſaiſire*, occupare, Gall. *Reſaiſir*. V. *Reſſaiſiare* et *Saiſire*.

RESAISITIO, reſtitutio, redintegratio in poſſeſſionem. Vita S. Anſelmi Cantuar. to. 2. Aprilis p. 935.

RESAISITVRA, eadem ſignificatione, in Charta Lugdun. an. 1291.

RESAISITVS CREDITOR, qui per *ſaiſiniam* hypothecam, quam habebat in bonis debitoris, mutauit in ius dominii et inueſtiturae bonorum eius. Ita Nomenclator idiotiſmi Leodienſis ad calcem Obſeruat. Caroli Meani in Ius ciuile Leodienſium.

RESALE, ſpecies menſurae frumentariae, f. eadem quae *Reſa*. Statuta Capituli Tull. ann. 1497. cap. de Praepoſitis: *Percipit adhuc ſuper quolibet decima*, *communiter* ... *quadraginta Reſalium excedente*, *de Reſalia bladi frumenti*; *ſi ſabens quadraginta*, *vnum*. V. *Raſeria*.

✝ RESALLIRE, reſilire; in Litt. remiſſ. Mſ. a. 1355.

RESALLVM, V. *Raſallum*.

RESALVARE, ſaluam rem praeſtare, *Garentir*. Placitum an. 877. in Tabulario Caſaurienſi.

RESARCIARE, pro Reſarcire, reſtituere. Aduiſamenta Curiae Eccl. Leoc. MSS.

RESARCINACIO, Ὑποραφή, in Gloſſis Lat. Graec. Aliae Graec. Lat. Ὑποραφή, *Plicatura*, *Reſarcinacio*, *Subſutio*.

✝ RE-

RESAVDARE, iterum ferrumine gglutinare, Gall. *Reſouder.* Comıur. Mſ. a. 1469. Hinc RESAVLıATIO, ferruminatio, in Ch. ann. 532.

SAXIRE, idem quod *Reſaiſire*, rem lias poſſeſſam recuperare. Chronion Senon. cap. 21. ad annum 202.

SAYSIARE, idem quod *Reſaiſire* t *Reſaxire.* Formulare Angl. Thomae ladox pag. 259.

SCACTVM, Gall. *Rachat.* V. *Reattum.*

SCALDARE, ab Italico *Riſcaldare*, all. *Rechauffer*, rurſum calefacere. ohannis de Bazano Chronicon Muın. apud Murator. tom. 15. col. 97.

ESCAPTVM, redemptio, i. q. *Raletum* et *Releuium*, in Ch. Mſ. an. 229.

SCATTVM, RESCACTVM, ab talico *Riſcatto*, Gall. *Rachat*, Reemtio. Chronicon Dominici de Graina, apud Murator. tom. 12. col. 97.

SCELLA, parua res, V. *Recula.*

ESCELLVS, libri inuolucrum, t. Iul. p. 426.

CISIO. Literae Hugonis Archiep. otomag. ad Ademarum Abb. S. yberii an. 1134. in Probat. nouae iſt. Occitaniae tom. 2. col. 475. *Hanc Reſciſionem, eodem R. Agathen. Epiſcopo atteſtante ſic factam, nos, nobiſcum ſic aſſidentes ſupranomiııi Archiepiſcopi et Apoſtolicae ſe. Legati et Epiſcopi, et quamplus autentici et religioſi viri approbaıs, etc.* Sed omnino legendum viitur *Reſtitutionem*; hic enim agitur *reſtitutione Eccleſiae de Beciano Tyberii Monaſterio adiudicata* in oncilio Montispeſſulano eiusdem an, quod hiſce Literis praemittitur idem col. 474.

CLAVSA. Concilium Auenionenan. 1326. can. 11. *Molendina, ſcarias, paſquerias, ſiue Reſclauſas*, . Ita editio Gaſſendi, non *Reclu*, vt noua editio Conciliorum. arta an. 1158. apud Stephanotito. 8. Fragm. MSS. p. 59. *Conv. cedimus praefatae canonicae* (Narbonenſi) *decimam omnium piſcium, quos noſtri homines . . . apprehenderint . . . in aqualibus molendinorum ipſius pontis, ſiue in ipſa Reſclauſa epiſcopali, nec non et in mari ſiue in ſtagnis, ſeu in fluminibus atque paludibus.* Recognitio an. 1263. ex Schedis Praeſidis de Mazaugues: *Recognoſco me . . . ad feudum francum et liberum tenere . . . Reſclauſam, quae dicitur Beal et paſſagium de Berbegal, etc.* Saepius occurrit in Transactione an. 1515. ex iisdem Schedis; vbique pro loco vbi concluduntur aquae, Prouincialibus *Reſclavo*, Gallis *Ecluſe.* V. *Excluſa.*

RESCLOSARIA, idem quod *Reſclauſa.* Charta ann. 1160. Marcae Hiſp. col. 1329.

RESCLVM, f. Fenum autumnale, Gall. *Regain.* Concordia Roberti Abb. de Monberolf cum Conſtantino de Condamina, apud Baluzium Hiſtor. Tutel. col. 435. *In prato paſcuam vnius equi vſque medio Madio et Reſclum ipſius, panicium et rabas de terra de Aquina, et gineſtos cum fulgeria, etc.*

RESCONSA, RESCOSSA, etc. Vide *Reſcuſſa.*

RESCRIBENDARII, Laurentio in Amalthea, *Qui taxant ſcribarum mercedes*, ex Hugone. *Summiſtae Apoſtolici, qui differunt, quid a ſecretariis oporteat regiſtrari*, ex Scribanio.

RESCRIPTIO, idem quod mox *Reſcriptum.* Lex 8. libri 1. Dig. tit. 18. Alias *Reſcriptio*, noſtris *Reſcription*, Mandatum eſt ſcriptum, quo quis villico ſuo, vel publicano, aut debitori, abſentiue negotiorum procuratori mandat, vt certam pecuniae ſummam numeret huiuscemodi ſchedae latori.

RESCRIPTOR, qui ſcribit Imperatorum *reſcripta*, ſi recte puto. De Exilio S. Martini PP. apud Anaſtaſium in Collectaneis pag. 97.

RESCRIPTVM, ſcriptum, quo ſummi Pontifices aut Imperatores reſpondent conſulentibus, Gall. *Reſcrit.* Vlpianus lib. 49. Dig. leg. 1. §. 1. *Quaeſitum eſt an aduerſus Reſcri-*

ſcriptum Principis prouocari poſſit, forte ſi quis Praeſes prouinciae, vel quis alius conſuluerit, et ad conſultationem eius fuerit Reſcriptum . . . *de qua re exſtat Reſcriptum diui Pii* . . . . *quo oſtenditur prouocari oportere, etc.* Vſurparunt Tacitus et alii recentiores. Romanorum Pontificum *Reſcripta* ſpecies ſunt *Bullarum* vel *Monitoriorum*, quae vulgo hiſce verbis incipiunt: *Significauit nobis dilectus filius, etc.*

RESCVERE, adiuuare, ſeruare, liberare, Angl. *to Reſcue*, Gall. alias *Reſcorre* Literae Henrici IV. Regis Angl. an. 1412. apud Rymer. to. 8. pag. 723. col. 1.

RESCVLA, res parui momenti, Vide *Recula*.

RESCVLPERE, reducere, antiquam formam quaſi ſculpendo reuocare, renouare. Tertullianus de Ieiunio cap. 5.

† RESCVRERE, redundare, in Ch. a. 1291.

RESCVSITVS, V. mox in *Reſcuſſa*.

RESCVSSA, RESCVSSIO, RESCVSSVS, recuperatio, *Reſcouſſe*, quod qui rem recuperat, poſt eum *recurrat*, qui hanc aufert. Matthaeus Paris in Reſponſionibus Mag. Laurentii de S. Albano pro Comite Cantiae. RESCOSSA, eadem notione. Charta Briuatenſis an. 1365. *Riſcoſſa* dicunt Itali eodem ſignificatu. V. ſupra *Recuſſa*. RECOVSSA, eodem intellectu. Memoriale Camerae Comput. Pariſ. an. 1362. fol. 54. RESCVSSVS, Anglicis practicis eſt tumultuoſa et violenta ereptio *areſtati*, ſeu capti, e manibus eius, qui licite eumdem cepit, aut *areſtauit*: apud Cowellum lib. 2. Inſtit. Iur. Angl. tit. 18. §. 14. et Raſtallum verbo *Reſcous*. Will. Thorn. an. 1332. RESCVSSVS, ſeu *Reſcous*, Littletoni ſect. 237. vna eſt ex tribus cauſis diſſaiſinae *de Rente ſervice*: vb ſic deſcribitur: *Reſcous eſt, quant le Seignior en la terre tenus de lui deſtreine pur ſa rent arere, ſi le diſtres de lui ſoit Reſcous: ou ſi le Seignior vient ſur la terre, et voile diſtreiner, et le tenant, ou autel home ne lui voile ſuffer, etc.* V. Nomolexicon Thomae Blount in voce *Reſc*[illegible] RESCVSSOR, qui facit *reſcuſ*[illegible] in eodem Thomae Blount Nom[illegible] xico. RESCVSSA, RESCO[illegible] aggreſſio, violentia, vis ab[illegible] ta, ſic dicta, quod recuperatio[illegible] non ſine vi aliqua fiant. Reg[illegible] Magnorum dierum Trecenſ. a. 12[illegible] fol. 24. RESCONSA, perperam [illegible] *Reſcouſa* vel *Reſcouſſa*. Literae Phi[illegible] pi Franciae Regis ann. 1290. [illegible] Marten. tom. 1. Anecd. col. 12[illegible] RESCOSTARIA, eadem [illegible] Statutum Toloſanum an. 12[illegible] Catellum pag. 230. RESCVSSI[illegible] idem quod *Reſcuere*, ſuccurrere [illegible] liberare. Literae Edwardi I. Regi[illegible] Angl. an. 1314. RESCVSITVS, recuperatus. Literae Caroli Regentis an. 1359. apud D. Secouſſe t[illegible] 3. Ordinat. Reg. pag. 396. RESC[illegible] TERE, aliquam rem per *Reſcuſſa*[illegible] recuperare, eripere. Charta Bern[illegible] di de Turre an. 1308. apud Bal[illegible] um tom. 2. Hiſt. Aruern. pag. [illegible] V. *Recodere*.

RESEA, RESIA, officina, vbi ferr[illegible] deſecatur. Statuta Montis-regal[illegible] p. 319. V. *Raſega* et *Reſa*.

RESEANTIA, RESEANTISA, V[illegible] *Reſidentes*.

RESEARE, RESIARE, ferra deſec[illegible] re, Ital. *Reſegare*, Gall. *Scier*; [illegible] *ſatio*, Deſectio; *Reſeator*, Deſe[illegible] Gall. *Scieur*. Eadem Statuta [illegible]

RESECRARE, Iohanni de Ianua. [illegible] *crare, vel execrare, vel exo*[illegible] *liberare, dimittere*. Pro Rel[illegible] ſoluere Cornelius Nepos: *Eidem* [illegible] *Eumolpidae ac Ceryces Reſecrare* [illegible] *coacti, qui eum deuouerant*. Pro [illegible] rum obſecrare, denuo petere, Pla[illegible] tus: *Obſecro te, Reſecro, opera* [illegible] *hanc mihi fidelem*.

RESEDERE, agnoſcere, co[illegible] Placitum Caroli M. an. 775. [illegible] Mabillonium Diplomat. pag. [illegible] Felibian. Hiſt. San-Dionyſ. [illegible] XXXVI. *recognouit et Reſ*[illegible]

† RESEDIVM, RESIDIVM, [illegible] habitatio, manſio, Ital. *Riſ*[illegible] a. 1239.

RESEGALE, arſenicum rubrum [illegible] arſenico communi, quod albu[illegible] diſtinctum, vulgo *Riſegal*[illegible]

Riſalgaio, Gall. *Reagal.* Vita S. Franciae num. 62. tom. 3. Aprilis pag. 396.

RESELLA, res parua. Gocelinus in Translatione S. Auguſtini Cantuar. tom. 6. Maii pag. 415. Vide ſupra *Recula*.

RESELLVS. (1) Menſura annonaria, eadem quae *Reſale*. Reg. S. Iuſti ex Cam. Comput. Pariſ. (2) Retis ſpecies, Gall. *Filet*, ol. *Raſeau*. Areſt. Mſ. a. 1351.

RESELVLA. Sanutus lib. 3. part. 11. cap. 8. *Accidit autem hyeme per ora, oraque populi peſtilens morbus, in tantum ſaeuiens, ut multi perirent: indeque ad Damiatae incolas pertranſiit. Studet proinde Soldanus ſuccurrere ciuitati: et primo quidem nocte per fluuium transmittebat Reſelulas leues conſutas in coriis, et ceratis, etc.* Perperam pro *Reſcellulas*. Vide *Recula*.

RESERTVS, pro *Reſeratus* licentia poetica. Anonymus de Laudibus Berengarii Aug. apud Murator. to. 2. pag. 398. col. 1.

RESERVATARIVS, clericus, cui Romanus Pontifex indulſit *reſeruationis* literas in re beneficiali. Pius V. PP. in Correctionibus Concilii Valentini ann. 1565. tom. 4. Concil. Hiſp. pag. 89. col. 2.

RESERVATIO, in materia beneficiali, Gall. *Reſervation*, Reſcriptum ſeu Mandatum ſummi Pontificis, quo certorum beneficiorum, cum vacauerint, collationem ſibi reſeruat faciendam cui voluerit, aliis legitimis collatoribus excluſis. Haec Mandata noſtris vulgo dicuntur *Ambitioſa Curiae Romanae Reſcripta*. Locum non habent in Galliis. Chron. Archiep. Vpſalienſium pag. 197. *Iſte D. Ioannes Karoli non habuit ius in ea* (Canonia), *quia reſeruata fuit in curia, et vigore illius Reſeruationis impetrauit* [illegible]. Mox: *Quo mortuo obtinuit han*[illegible]*praebendam etiam per Reſeruationem D. Henricus dictus Biſcop.* V. *Mandatum* 5.

RESERVATORIVM. (1) Cella penaria, vbi quidquid ad menſam neceſſarium eſt, reponitur, Gallis *Dépenſe*. Leges Palatinae Iacobi II. Regis Maioric. tom. 3. SS. Iunii pag. XX. (2) Sacrorum corporalium theca, vt videtur, Gall. *Bourſe*. Geſta Gaufredi Epiſcopi Cenoman. apud Mabillon. to. 3. Analect. pag. 390.

RESERVVM. (1) Exceptio, Gall. *Reſerve*. Placitum an. 1053. in Probat. nouae Hiſt. Occitan. tom. 2. col. 221. (2) Reconditum, ſepoſitum, Gall. *en reſerve*. Donatio ann. 1195. apud Miraeum to. 1. pag. 108. col. 2.

RESGARDVM, idem quod ſupra *Regardum* 5. Arbitrium, ſententia, edictum. Charta Dalphini Comitis Claromont. an. 1229. apud Baluzium tom. 2. Hiſt. Aruern. pag. 250.

RESIA. Charta an. 1400. in Statutis Peruſiae pag. 23. *Item de et pro franchimento burgi Peruſiae. Item de et pro cenſu gaſtaldiae. Item de et pro fictis hortorum et fuſſinarum. Item de et pro Reſiis et decanis Peruſiae et vallis eiuſdem.* V. *Reſea*.

RESIANS, commorans, habitans in loco, ab Anglico *Reſiant*, Gallice *Reſſeant*, *Reſident*. Literae pro mercatoribus Venetiarum an. 1507. apud Rymer. tom. 13. pag. 164. col. 1. V. *Reſidentes*.

RESIARE, RESIATIO, V. *Reſea*.

RESIDENS. (1) RESIDENTES IN TERRA *Dominica*, Homines liberi dicebantur, tam qui *proprium* non habebant, quam qui *proprium* habebant. Atque ii quidem propter res alterius ad teſtimonium non recipiebantur, licet *coniuratores* eſſe poſſent, quia liberi erant: iſti vero ad teſtimonium recipiebantur, quia proprium habebant, in Capitularibus Caroli Magni lib. 5. cap. 150. (2) Tenens aut vaſſallus, qui ex debito *reſidet* in praedio domini ſui, ita vt ab eo recedere ei non liceat: alias *Hoſpes*, et *Eſtagiarius* dictus: in Conſuetudinibus municipalibus, *Homme levant et couchant*: in Conſuetudine vero Normanniae art. 188. *Reſeant du fief*. At in veteri, cap. 60. *Reſeans*, exponuntur *Homagiati*, in edit. Latina. Leges Henrici I. Regis Angl. cap. 43. 55.

RESIDENTIA. (1) RESIDENTIA, RESEANTISIA, ius domini feudalis, quo vaſſallum, ſeu tenentem, coge-

cogere poteſt, vt intra feudi ſui terminos habitet, aut manſionem habeat. *Reſſeantiſe*, in Conſuetud. Perticenſi. Litterae Philippi Aug. Franc. Regis an. 1200. apud de Lauriere tom. 1. Ordinat. Reg. pag. 24. et 25. RESIDENTIA, pro eo quod *Stagium* alii vocant. Regeſtum Conſtabulariae Burdegal. fol. 24. *Nomina Nobilium, qui tenentur facere Reſidentiam in Caſtro de Thalamone annis ſingulis, de deuerio videlicet: Helias Achardi per tres menſes ſequentes et continuos, etc.* RESEANTISIA. Charta Renaldi de Boſco in Hiſtor. Monaſterii S. Audoeni Rotomag. *Nullus, quia in haya Gennar per nos Reſeantiſiam fecerit . . . . poteſt habere quietantiam herbagii, etc.* Fleta lib. 2. c. 67. §. 6. *Teſtatum fuit, quod domicilium habuit et Reſeantiſam apud talem locum.* RESEANTISA, interdum ſumitur pro ipſa domo reſidentis; vt *hoſtiſia* pro domo hoſpitis. Tabularium Leproſariae Pontis-Audomari: *Tenet 4. acras terrae et vnam Reſſeantiſam, vnde reddit 5. ſolid.* INFIRMITAS DE RESEANTISA, quod aliis *malum lecti* dicitur, in Regiam Maieſtatem lib. 1. cap. 8. §. 3. et apud Bractonum lib. 5. tr. 2. c. 4. §. 1. RESEANCIA, ex Gallico *Reſeance*. Charta ann. 1316. apud Will. Thorn. *Quod omnes reſidentes, qui Reſeancias proprias nunc tenent infra procinctum manerii praedicti, etc.* Adde eumdem pag 2035. Charta Richardi de Lamberville e Tabulario Gemetic. cap 361. *Varantizandum ab omni aida et Reſeantia et amouta.* (3) RESIDENTIA CANONICORVM, de qua complures Chartas collegit Iacob. Petitus poſt Poenitentiale Theodori pag. 442. et ſeqq. Adde Baluzium tom. 2. Miſcell. pag. 233. 434. et to. 5. pag. 266 RESIDENTIA PRAELATORVM in ſuis Dioeceſibus commendatur in Concilio Tridentino ſeſſione 6. cap. 1. et ſeſſ. 24. cap. 1. de Reformatione. (4) Bulla Innocentii VIII. PP. an. 1484. in Continuatione M. Bullarii Rom. p. 290. col. 1. *Item ordinarunt, quod nullus de collegio praeſumat ipſum chorum intrar[e] . . . in eodem pſallitur, niſi prius fe[cerit] primam Reſidentiam, quae prim[a Re]ſidentia ſit ante finem verſiculi . . . Pſalmi, videlicet de* Gloria . . . *vſque ad* Amen.

RESIDENTIARIVS, Angl. *Re[siden]tiary*, qui reſidet ſeu aſſidue . . . moratur: hinc *Reſidentiarii* Ca[noni]ci, iidem qui aliis *Reſidentes*, . . . *Manſionarii*, qui aſſidue prae[ſentes] ſunt in Eccleſiis, quibus deſeru[iunt], hac in re diſtincti a Canonicis *F[ora]neis*, qui non reſident ſeu abſ[entes] ſunt. Literae Edwardi III. R[egis] Angl. an. 1371. de abuſibus Ec[cle]ſiae S. Pauli Londin. apud Ry[me]rum to. 6. pag. 678. col. 1. V. *Ca[nonici] forenſes*, *Foraneitas* et *Man[]ſionarii*.

RESIDERATIO, pro *Reſidantia*: quod vide.

RESIDERE. (1) Negligere. Radbodus Nouiom. Epiſc. in Vita S. Medardi, tom. 2. Iunii p. 93. (2) Inutile, deſertum manere, in Codice Theodoſ. lib. 6. tit. 2. leg. 13. *Reſidere in debitis*, Reliquari, eod. lib. 6. tit. 3. leg. vlt. lib. 8. tit. 8. leg. 9. *Reſidere in debitum*, (ſic legendum eſt diuiſis vocibus.) eadem ratione lib. 11. eiusd. Cod. tit. 1. leg. 27.

RESIDIVARE, pro *Recidiuare*, de quo in *Recidiua*, Recidere, Gall. *Recidiver*. Vita Innocentii III. PP. apud Murator. tom. 3. pag. 484. col. 1.

RESIDIVM. (1) Quod pro iure reſidentiae domino ſoluitur a reſidentibus. Additamenta ad Leges Ludouici II. art. 32. apud Murator. tom. 1. part. 2. p. 162. col. 1. Malim *Reſidium* quam *Reſiduum*. V. ſupra *Reſidentia*. (2) † Sedes, habitatio, V. *Reſedium*.

RESIDVATIO. Gloſſ. Graec. Lat. ἀποκαθίζομαι, Re[illegible] Ἀποκάθισμα, *Reſiduacio*. Hinc emendandi lucus Laurenb. in Supplemento Antiq. vbi perperam ἀποκάθημα, et Martinius in Lexico, vbi peius, *Reſideratio*.

† RESIDVITATES, reliquiae, in . . . Mart. p. 325.

RESIDVVM, V. *Reſidium*.

SIDVVS, pro *Reſidens*. Hincma-
us Remenſis Epiſt. 7. ex Labbe-
nis.

SIGILLARE, denuo ſigillare, ſi-
illo munire. Charta an. 1119. ex
rchiuo Abbatiae S. Mariae Ande-
au. vulgo *Le Roncerai*.

SIGNACVLVM, ſigillum, ſigna-
ulum. Tertull. lib. 2. adu. Marci-
n. c. 10. ex hoc Ezechiel. 28. 12.
oco: *Tu ſignaculum ſimilitudinis,
lenus ſapientia et decore*, habet:
*Tu es Reſignaculum ſimilitudinis, qui
ilicet integritatem imaginis et ſimi-
itudinis reſignaueris*.

SIGNARE. (1) Sigillare, ſigillo
unire, ni fallor. Charta Pipini Reg.
rranciae ann. 765. apud Miraeum
om. 1. pag. 765. col. 2. Vereor ta-
nen ne ſit legendum *Recognouit* pro
Reſignauit; ſic enim legi ſolet in
Chartis eius aeui, vt videre eſt in
voce *Referendarius*. (2) RESIGNA-
RE ALICVI REI, illam miſſam fa-
cere, dimittere, abdicare. Literae
langiacenſium ad Fiſcamnenſes an.
1193. apud Marten. to. 1. An
ol. 655. (3) Rem poſſeſſam ali
ranſcribere, concedere, reſtituere.
Charta Rodulphi Archiep. Rem. an.
1112. e Tabulario S. Nicaſii eiuſ-
em vrbis: *Dictam eccleſiam* ....
n manus noſtras Reſignauit. Sed hae
voces RESIGNARE, RESIGNA-
TIO, hodie nullibi ſaepius occur-
unt quam in re beneficiaria, vnde
tiam *Reſigner un benefice*. Duplicem
utem diſtinguunt beneficii reſigna-
ionem; *puram et ſimplicem* vnam,
lteram *in fauorem*. Illa ſimplex eſt
eneficii eccleſiaſtici abdicatio, qua
t, vt Collator beneficium confer-
e poſſit ei, cui voluerit. Cum haec
eſignatio nuda dimiſſio ſit, tantae
ntiquitatis eſt, quantae abdicatio,
eque vllius indiget conſenſu, niſi
rdinarii. *Reſignatio in fauorem*
icta, qua *Reſignans* clerico ſingula-
, quem *Reſignatarium* vocant, be-
eficium tranſcribit, recentior eſt,
x in vſu a ducentis annis ſatis ap-
robato. Cum pacti vel ſimoniae
eciem prae ſe ferat, primum a
ultis improbata eſt, ſed tandem
probata fuit, modo fiat per ma-
nus Romani Pontificis, qui pro ſua
auctoritate confirmat huiuſmodi
tranſcriptiones. Haec obiter de re-
bus notis, quod earum voces noſtri
ſint inſtituti. V. *Reſinatio*.

RESIGNATOR, ἀποσφραγιστής, in
Gloſſis Lat. Graec. et Graec. Lat.
qui *reſignat*, aperit, ſoluit.

RESIGNATRIX, quae *reſignat*, ape-
rit. Tertullian. de Habitu mulier.
cap. 1. *Eva arboris illius Reſignatrix*.

† RESILICIVM, actio reſiliendi, in
Lit. remiſſ. Mſ. a. 1377.

RESILIRE, practicis Gallicis *Réſilir*,
Renuntiare pactionem. *A conditione
et pacto Reſilire*, apud Aſconium
Pedianum. *A conuentione Reſilire*, in
Literis Iohannis Regis Angl. a. 1212.
apud Rymer. to. 1. pag. 163. *Empto-
ri Reſilit venditor meliore conditione
oblata*, leg. 9. Dig. de in diem ad-
dictione, ex Vlpiano.

RESIMPLICATVS, reduplicatus.
Caelius Aurel. lib. 1. de Chronicis
Paſſionibus: *Linteolum aqua tingen-
tes partibus Reſimplicatum apponunt*.

† RESINA, aqua reſes, limus. Mu-
rat. to. 1. Antiq. Ital. med. aeui, p.
185. Pro pluuia foetida legitur ibi-
dem p. 258.

RESINATIO, pro *Reſignatio*, Mune-
ris aut beneficii abdicatio, Gall.
Reſignation. Charta ann. 1276. e
Chartulario S. Fiacrii fol. 23. Vide
Reſignare 3.

RESINCERARE, abluere, Gall. *Rin-
ſer*, vel, vt alii ſcribunt, *Rincer*,
Angl. *to Rinſe*. Rubricae Eccleſ.
Sariſberienſis MSS. *Reſinceret Sacer-
dos manus ſuas, ne aliquae reliquiae
Corporis et Sanguinis remaneant in
digitis*. Sermo eſt, vt ſatis patet,
de ablutione digitorum in Miſſa
poſt ſumptionem Corporis Domini,
vt in alio loco quem laudat Mena-
gius in Etymol. Gall. v. *Rincer Re-
ſinceret calicem*, ex Miſſali eiuſdem
Eccleſiae Pariſiis edito ann. 1351.
Reſincerare eſt quaſi, ſincerum
denuo facere, nec aliunde quaeren-
dum eſt etymon. Horatius lib. 1. E-
piſt. 2. verſu 54.

*Sincerum eſt niſi vas, quodcun-
que infundis, aceſcit.*

V. *Recincerare*.

RESINOSVS, reſes. V. in *Bromoſus*. Alias *Reſinoſus* eſt reſina plenus, vt apud Plinium et Columellam.

† **RESIPIRE**, reſipiſcere, conualeſcere, to. 2. Sept. p. 463.

RESIPISSE, pro Reſipuiſſe, dixit vetus Interpres S. Irenaei, lib. 1. cap. 30. vlt. edit.

RESISTENTIA, Gall. *Reſiſtance*, aduerſus conatus. Paſſim occurrit apud Scriptores infimae Latinitatis.

RESISVS BANNVS, *quod in lingua Theodiſca Scaſtlegi, id eſt, armorum depoſitio, vocatur*, in Capitulari Wormat. an. 829. cap. 13. Additione 4. cap. 114. et in Edito Piſtenſi a. 864. cap. 33. ex editione Baluzii, qui in Notis teſtatur ſic in omnibus MSS. legi, vbi in editis habetur *Reciſus*. Appendix Marculfi formula 5. *In quadraginta noctes in proximo mallo poſt bannum Reſiſum hoc debeat coniurare.*

RESMERCIARE, denuo locare, ſcilicet argentum annuo vectigali. Conſtitut. Eccl. Valentinae to. 4. Concil. Hiſpan. p. 169.

RESOCIARE, diſperſos ac fugitiuos cogere. Galfridus Monemutenſis lib. 1. cap. 19.

RESOLIDARE PLAGA dicitur, cum ſanatur et ſolidatur, in Legibus Rotharis apud Murator. to. 1. part. 2. pag. 22. col. 1. † **RESOLIDARE**, recreare, confirmare, to. 7. Collect. hiſt. Fr. p. 559.

RESOLVBILIS, qui reſolui poteſt. Prudentio Apoth. v 511. Cath. v. 149.

RESOLVTE, licenter. Tertullianus lib. 1. ad Nationes cap. 19.

RESOLVTIO, mors quo corpus reſoluitur, 2. ad Timoth. 4. 6.

RESOLVTOR, qui decernit, conſtituit, Gall. *Qui reſoud, qui regle.* Epiſtola Halinardi Abbat. S. Benigni Diuion. ad Iohannem XIX. Papam, apud Mabillonium to. 4. Annal. Benedict. p. 728. col. 2.

RESOLVTORICINIVM, Iohanni de Ianua, *Acus pectoralis, ſeu firmaculum, quo camiſia ſuper pectus firmatur, vel quo pallium adſtringitur; vel inſtrumentum quo crines diſcernuntur, Martialis in Gerula: Reſolutoricinioque flammarum inſtar. Quidam tamen legunt pro duobus* [...] *bus, ſcilicet Reſoluto et Ricinio:* [...] *eſt ricinio idem quod dicimus* [...] *Reſolutoricinio; quod quamuis* [...] *ſit, tamen pro vna parte melius* [...] *tur Reſolutoricinio, ſi quis conſider*[...] *copulationis vim et ordinem.* Pu[...] haec referre, quae fruſtra quaeſi[...] apud Martialem.

RESOLVTORIE, audacter, fidenti [...] mo, Gall. *Reſolument.* Menotus Ser[...] fol. 132. vo.

† **RESOLVTVS**, vita ſolutus, [...] tuus, in Stat. eccl. Tull. MS. Vide *Reſolutio*.

RESONA, reſonatio, echo, ἠχώ, [...] Gloſſ. Lat. Graec. Ἀντιλαλία Graecis hodiernis. *Reſonantia* [...] *rum*, apud Thwroczium in Actis. *Reſonantia fiſtularum*, apud Mart. to. 4. Ampliſſ. Collect. col. 393.

RESONARE, idem ac *Sonare*, quod vide ſuo loco: Dici, referri. Notitia iudicati an. 843. tom. 3. Concil. Hiſpan. pag. 142. col. 2. Nomina (teſtium) *in ſuas conditiones Reſ*[...]*nant*, id eſt, cum ſuis conditionibus relata ſunt. Donatio ann. 906. in Probat. nouae Hiſtoriae Occitan. tom. 1. col. 34. *Hunc alodem ſuperius Reſonatum adquiſiuit dominus Willelmus Karolo et Ludouico Imperatoribus.*

RESOR; pro *Reſtor*, vel potius R[...]*ſtio*, qui *reſtes* facit. V. *Reſticularius* in *Reſtis 1.*

RESORTIRE. (1) Ab Anglico *to Reſort*, Confluere, conuenire, congregari. Charta Henrici VII. Regis Angl. an. 1507. apud Rymer. to. 13. pag. 164. col. 1. (2) **RESORTIRE**, **RESORTISARE**, Gallis *Reſſortir*, in aliquod tribunal conuenire. V. infra *Reſſortire*.

RESORTIRI ALICVI, redire, reuerti ad aliquem iure *ſortis* ſeu ſucceſſionis. Petitio ann. 1292. apud Rymer. to. 2. pag. 576. col. 2. V. mox *Reſortum 1.*

† **RESORTITVM CVRIAE**, ſuprema iuriſdictio. Ch. MS. a. 1275.

RESORTIVM, pro *Reſortium*, copiae auxiliares, Gall. *Renfort*. Literae Dalphini Vienn. ann. 1340. tom. 2. Hiſt. Dalph. pag. 53. col. 2. [...]

Gente

eneu. et pag. 57. col. 1. edit. Pariſ. . ſupra *Reſorcium*.

ORTVM. (1) Reuerſio *ſortis* ſeu hereditatis ad aliquem, ad quem re pertinet. Petitio ann. 1292. ap. ymer. to. 2. pag. 575. V. *Reſortiri*. 2) Diſtrictus iudicis, Gall. *Reſſort*. . *Reſſortum*.

ESOSARE, radere. Ch. Mſ. ann. 339.

ESPARSIO, effuſio. Litt. remiſſ. ſſ. a. 1359.

ESPECTABILIS, cui reuerentia ebetur, Gall. *Reſpectable*, in Ch. a. 478.

SPECTARE, differre. Vide *Reſpectus 4*.

SPECTATOR, V. mox in *Reſpector 1*.

SPECTIO, reſpectus, ratio, Gall. *Egard*. *Nullius habita Reſpeccione periculi*, apud Gualterum Hemingford. de Geſtis Edwardi III. Angl. Regis pag. 288. V. alia notione in *Reſpectus* 1. et 2.

ESPECTIVE, comparate, Gall. *Reſpectivement*; mutuo, viciſſim. Vulgare eſt recentioribus, antiquis inauditum.

ESPECTIVVS. (1) Qui refertur ad alium, Gall. *Reſpectif*. Epiſtola Innocentii III. PP. to. 2. Concil. Hiſpan. pag. 635. V. *Reſpectualis*. (2) Circumſpectus, conſideratus, Gall. *Circonſpect*. Acta B. Oſannae tom. 3. Iunii p. 670.

ESPECTOR. (1) RESPECTOR, RESPECTATOR. Anaſtaſius in Sergio PP. *Praedictus vero Paſchalis non poſt multum tempus, et ab officio Archidiaconatus pro aliquibus incantationibus et lucis, quos colebat, vel ſortibus, quas cum aliis Reſpectoribus tractabat, Dei beatique Petri Apoſtolorum Principis interueniente iudicio priuatus eſt*. Codd. alii praeferunt *cum aliis Reſpectatoribus ſuis*. Quo loco *Reſpectatores* videntur eſſe aruſpices, ſeu extorum vel etiam aſtrorum *inſpectores*. (2) Praefectus vrbis, vel prouinciae, qui Belgis *Rewart*, in Charta ann. 1256. apud Haraeum in Caſtellanis Inſulenſibus pag. 14. (3) Inſpector, cuius eſt inſpicere, ne qua fraus fiat in aliqua re. *Reſpectores ponderum et aliarum menſurarum dicti loci*, in Literis Caroli V. Franciae Regis an. 1366. apud D. Secouſſe tom. 4. Ordinat. Reg. pag. 676. V. *Reſpectus 1*.

RESPECTVALIS, qui *obſeruantiam* erga aliquem praeſtat, Gall. *Reſpectueux*. Vita S. Attractae Virg. num. 13. Exſtat apud Lindenbrogium 58. formula Adoptionis, cum hoc titulo: *Traditio Reſpectualis, ſiue Epiſtola, qualiter extraneus in locum filiorum adoptetur*. Exſtat ſimilis apud Marculfum l. 2. form. 13. cum hoc titulo: *Si quis extraneum hominem in loco filiorum adoptet*. Vbi *Reſpectualis* videtur eſſe *traditio reſpectiua*, vt Galli dicunt, cum adoptans omnia ſua bona adoptiuo tradat, viciſſim adoptiuus victum et veſtitum adoptanti tribuat.

RESPECTVARE, RESPECTVATIO. V. infra *Reſpectus 4*.

RESPECTVM, dilatio, *Reſpit*. V. *Reſpectus 4*.

RESPECTVS. (1) Viſitatio, diuinae ſcilicet gratiae aut vltionis, benedictionis in vitam aeternam, maledictionis in gehennam. Sapientia Salomonis cap. 3. de Sanctis: *Et in tempore erit Reſpectus illorum*, vbi Graeca habent καὶ ἐν καιρῷ ἐπισκοπῆς αὐτῶν ἐκλάμψουσι. RESPECTIO, eadem notione. Sap. 3. 13. (2) Agri vel praedii; de quo litigatur, inſpectio, *Reſpectio*, Gallis ſeu Normannis *Monſtrée*, aliis *Veuë*. Vetus Notitia Iudicati ann. 868. apud Perardum in Burgundicis pag. 148. V. *Viſio*. (3) RESPECTVS, cenſus annuus, praeſtatio annua. Charta Angelranni Comitis Pontiui, apud Hariulfum lib. 4. cap. 21. *Ea ſcilicet ratione, vt nullus ſuorum ſucceſſorum amplius vllos Reſpectus, vel paruas vel magnas conſuetudines ab eo expeteret. Synodalis Reſpectus*, qui vulgo *Synodaticum*, in alia Charta, eod. cap. Charta alia Adalberonis Epiſcopi Virdunenſis ex Tabulario S. Vitoni: *Libera fieret deinceps ab omni Reſpectu et ſeruitio, etc.* RESPECTIO, idem quod *Reſpectus*, cenſus. Tabularium S. Amandi apud Haraeum in Caſtellanis

nis Inſulenſibus pag. 178. et apud Martenium tom. 1. Collect. Ampliſſ. col. 362. ex Donatione ann. 1002. REGARDVM dicitur in Regeſto Philippi Auguſti Herouvalliano f. 96. V. *Regardum 4.* ſuo loco. (4) RESPECTVS, RESPECTVM, mora, dies dilatus, prorogatio diei, Gallis *Reſpit.* Capitulare 3. Ludouici Pii an. 819. cap. 1. *Et ſi Comes infra ſupradictarum noctium numerum mallum ſuum non habuerit, ipſum ſpatium vſque ad mallum Comitis extendatur, et deinde detur ei ſpatium ad Reſpectum ad ſeptem noctes.* RESPEYTVS, eadem notione. Confoederationes inter Archiepiſcopum Vienn. et Annam Dalphin. an. 1291. to. 2. Hiſt. Dalph. p. 43. SALVVM RESPECTVM, ſeu *Sauf reſpit* vocant Practici Gallici prorogationem, quam dominus vaſſallo concedit ad praeſtandum hominium: ita in Conſuet. Britanniae art. 252. 267. Charta an. 1383. apud Lobinell. tom. 2. Hiſt. Britan. col. 636. *Ad requeſtam dicte nobilis Iohanne de Radeſiis, D. Iohannem Roaut Militem ponit in ſuo Saluo reſpectu et ſufferentia de homagio vſque ad feſtum Natiuitatis S. J. B. Sauf reſpit de hommage juſques à un an*, in Regeſto an. 1457. ibidem col. 1207. RESPECTARE, differre, *Reſpectum* ſeu moram dare, tempus prorogare, *Donner du reſpit. Reſpiter*, apud Villharduinum num. 32. 246. Leges Ethelredi Regis apud Habam cap. 7. RESPECTVARE, eadem notione. Quoniam Attachiamenta cap. 90. §. 8. RESPICERE, eodem ſignificatu. Charta an. 1254. e Regeſto *Olim.* RESPECTVATIO, mora, dilatio. Leges Burgorum Scoticor. cap. 29. §. 1. (5) RESPECTVS FORESTAE, V. *Regardium 2.* et *Sufferentia 3.* (6) RESPECTVS SVCCESSIONIS, ius ſuccedendi ſeu partem haereditatis obtinendi. Charta Iohannis Ducis Sleſiae ann. 1330. apud Ludewig. to. 5. Reliqu. MSS. pag. 553. (7) † Terror, formido, ne bellum aut quid mali accidat, i. q. *Regardum 3.* Inſtr. ann. 1381. (8) † Nomen, ius in Ch. Mſ. Henrici Archiep. Senon.

RESPERSVS APPELLATIONE T *buni Plebis*, id eſt, dictus ſen catus Tribunus Plebis, lib. 12. C Theod. tit. 1. leg. 74.

RESPEYTVS, Gall. *Répit.* V. *R ctus 4.*

RESPICERE. (1) Differre, V. in *ſpectus 4.* († Nequaquam, ibi e iudicare, decernere ſonat.) (2) SPICERE AD DEI CVLTVM, Religionem Chriſtianam conu Lex 1. Cod. Theod. lib. 16. ti (3) † RESPICERE ALIQ MVNERE, reſpectum ſuum e aliquem munere profiteri. Pet Cantor l. 1. Summae Mſ.

RESPICIARE, vox Practicorum, qu idem ſonat quod *Conſiderare*, ſeu *Eſgarder*, vt Galli efferebant. Sententiam pronunciare, iudicare cum cognitione cauſae. Henr. de Knyghton an. 1331. V. *Explectare* in *Expletum 1.*

RESPIRACVLVM, reſpiratio. Claudianus Mamertus lib. 2. cap. 12. *Redactae paululum Reſpiraculo* *vires.*

RESPIRAMENTVM, Ovidio *Reſpiramen. Laxamentum et Reſpiramentum*, apud S. Auguſtinum lib. 7. Confeſſ. cap. 7.

† RESPIRATIO, relaxatio, qua quis reſpirare poteſt. Leg. Portug. ſub Alphonſ. Reg.

RESPIRIVM, ἀναπνοή, in Gloſſ. Lat. Graec. Aliae Graec. Lat. Ἀναπνοή, *Spiritus, Halitus, Reſpirium.*

RESPLENDENTIA, ſplendor, fulgor. S. Auguſtinus Epiſt. 155. nouae Edit. alias 52. ad Macedonium: *Sic ut luculentis ingeniis non deſit Reſplendentia veritatis.*

RESPONCELLVS. V. mox in *Reſponſorium.*

RESPONCVM, RESPONCVS. V. *Reſponſum 2.*

RESPONDERE. (1) Pro alio ſpondere Gallis *Reſpondre pour quelqu'un.* Capitula Caroli M. lib. 3. cap. 44. *Nemini liceat ſeruum ſuum propter damnum ab illo cuilibet illatum dimittere, ſed iuxta qualitatem damni dominus pro illo Reſpondeat, vel eum in compoſitionem, aut ad poenam petitori offerat.* (2) Praeſtare, ſoluere

D

Diploma Conradi II. Imper. ann. 1027. apud Illuſtr. Fontaninum ad calcem Antiq. Hortae p. 389. *Inſuper concedimus, vt nullus homo audeat Reſpondere mallaturam aduocato eius.* (3) † Reddere, Hiſp. *Reſponder.* Ch. Mſ. a. 1303. (4) † RESPONDERE ERGA, crimen impoſitum diluere. Ch. a. 1228.

RESPONDERIUS, fideiuſſorius. Stat. a. 1399.

RESPONSABILIS PETITIO, actio iuridica, cui *reſponderi* debet. Areſt. a. 1351.

RESPONSALIS. (1) Gall. *Reſpondant*, qui pro alio ſpondet. *Reſponſable*, in Gloſſis Lat. Gall. Sangerm. MSS. Charta Hugonis Epiſcopi Lingon. ann. 1221. in Tabular. Camp. Thuani fol. 171. (2) Nuntius: interdum et Apocriſiarius, et qui *Reſponſa* ſeu negotia Eccleſiaſtica peragebat. *Theodorus Reſponſalis venerabilis Eccleſiae Carthaginis*, in Conſtitut. Iuſtiniani de Africana Eccleſia. Anaſtaſius in S. Vitaliano PP. *Hic direxit Reſponſales ſuos cum Synodica iuxta conſuetudinem in Regiam vrbem apud piiſſimos Principes.* V. *Apocriſiarius*, *Reſponſum*. (3) Procurator, qui pro alio in iure reſpondet, *qui in ſe ſuſcipit iudicium*, ait Fleta lib. 6. cap. 10. §. 18. Regiam Maieſtat. l. 1. cap. 21. de *Eſſoniis*, §. 4. *Tunc ad quartum diem veniat, vel certum Reſponſalem mittat.* Vbi Skenaeus, i. *Procuratorem, qui pro eo reſpondeat. Reſponſales* etiam vocabantur apud Ciſtercienſes ii, qui Abbatum morbo detentorum vices acturi in Capitularia generalia dirigebantur. Statuta eiusdem Ordinis ann. 1276. apud Marten. tom. 4. Anecd. col. 1452. (4) Epiſtola, qua alicui reſpondetur ſuper ſcriptis in alia epiſtola, vel literis. Ita apud Petrum de Vineis lib. 5. Epiſt. 29. 30. 122. 125. (5) † Alterius ſponſione firmatus. Lit. Caroli VI. a. 1418.

RESPONSAMEN, reſponſum, in Miraculis SS. Aurei et Iuſtinae, tom. 3. Iunii pag. 70.

RESPONSARIUS, Reſponſalis, Apocriſiarius, apud Liberatum Diac. cap. 23. Diurn. Roman. pag. 40.

RESPONSATICUM. Capitulare Sicardi Principis Beneuentani ann. 836. cap. 14. *De tertiatoribus vero hoc ſtetit, vt nulla noua eis a parte Reipublicae imponatur, excepta antiqua conſuetudine, hoc eſt, Reſponſaticum ſolum, et angarias, et calcarias.* Et mox: *Nulla alia non imponatur a parte Reipublicae ad eos, qui ſe diuidunt, niſi tantummodo Reſponſaticum et angarias ſupra ſcriptas.* Cap. 31. *Vt ſingula caſtella non tollant Reſponſaticum, niſi de locis ſibi pertinentibus.* V. mox *Reſponſio*.

RESPONSIO. (1) Sponſio, fideiuſſio, Gall. *Caution.* Priuilegia Dalphinatus an. 1349. tom. 2. Hiſt. Dalph. p. 588. et tom. 5. Ordinat. Reg. pag. 45. num. 27. (2) Gall. *Reſponſion*, vox in vſu in Ordinibus Militaribus S. Iohannis Ieroſolymitan. S. Lazari, etc. qua ſignificant annuam penſionem a quolibet Equite totius Ordinis Procuratori ſoluendam. Charta fundationis Monaſterii Belliloci ann. 1259. *Vnam marcham ſterlingorum argenti ad opus dictae domus S. Iohannis Iheroſolymitani annis ſingulis et non amplius percipiatis et habeatis ibidem pro Reſponſione in ſubſidium Terrae ſanctae.* Harumce *Reſponſionum* inſtar *Reſponſiones* etiam vocat Paulus III. Papa penſitationes, quas e redditibus ſuis in communem vſum refundere debebant Canonici aliique Eccleſiae Inſulae Barbarae Beneficiati, vt diſcimus ex Bulla eiuſdem Papae ann. 1549. pro ſaeculariſatione ipſius Monaſterii tom. 1. Maceriarum eiuſdem p. 264. (3) † Conſenſus. Iac. Gothofred. in Leg. L. Cod. Theod.

RESPONSIS, indulgentia, venia, remiſſio. Leges et Conſuetudines Furnenſes MSS. ex Archiuo Capituli S. Audomari.

RESPONSIVA, Epiſtola qua quis reſpondet alteri. Epiſtola Edw. III. Regis Angl. ad Carolum IV. Imp. an. 1347. apud Ludewig. tom. 5. Reliq. MSS. p. 466.

RESPONSIUNCULUM, RESPONSONARIUM, V. mox in *Reſponſorium*.

RESPONSOR, praes, ſponſor, Gall. *Répondant*. Litterae Petri Cabilon. Epiſc. ad Ludouicum VII. Regem Franc. inter Inſtrum. nouae Gall. Chriſt. tom. 4. col. 242.

RESPONSORIVM, RESPONSORIVS CANTVS, cantus eccleſiaſtici ſpecies, ſic dictus, inquit Iſidorus lib. 1. de Eccl. offic. cap. 8. et l. 6. Orig. cap. 19. RESPONSORIA et RESPONSORIVM, promiſcue dicitur in Statutis antiquis Cartuſienſibus 1. part. cap. 28. §. 14. RESPONSORIOLVM, breue reſponſorium. Statuta Ordinis de Sempringham pag. 718. RESPONSIVNCVLVM, in Statutis antiquis Cartuſienſ. 1. part. cap. 36. § 19. c. 38. §. 4. et alibi. RESPONCELLVS, eadem notione, in antiquo Ceremoniali MS. B. Mariae Deauratae. V. *Reſponçum* in *Reſponſum* 2. RESPONSORIA, Papiae *ſunt*, *quae Iuriſconſulti reſpondere dicuntur conſulentibus*. RESPONSORIALE, liber eccleſiaſticus, continens reſponſoria, Amalario in Prologo de Ordine Antiphonarii; qui RESPONSONARIVM Durando lib. 6. Ration. cap. 1. num. 24. Necrologium Parthenonis S. Petri de Caſis.

RESPONSVM. (1) Negotium, maxime illud, quod foris peragitur, de quo Domino *Reſponſum* datur. Liberatus Diac. cap. 16. *Gennadius quidem ibi remanſit, vt cum aliis Reſponſa faceret Epiſcopi.* Regula S. Benedicti cap. 31. *Fratres, qui pro quouis Reſponſo proficiſcuntur.* V. Alexandrum II. PP. Ep. 12. etc. ADRESPONSVM, vnica voce, Apocriſiarius, Reſponſalis, qui negotia alicuius curat, et de iis *reſponſa* dat, qui mittitur *ad reſponſum dandum* de negotiis, pro quibus mittitur. Ita porro dicti, qui a Magiſtro militum deputabantur in Prouincias, vt de militibus, qui in iis degebant, eum admonerent, et *reſponſa* inquirenti darent. Iulianus Anteceſſor Conſtit. 17. de Praetore Piſidiae: *Habeat autem et carrucam argenteam, et ſecurim, et faſces, et Adreſponſum propter milites.* A RESPONSIS, eadem notione. Papias in *Magiſter*: *Qui dat reſponſa regalia.* Ioan. de Ianua: *Areſponſis*, *indeclinabile*: *qui dat reſponſa principis.* (2) Idem quod *Reſponſorium*. V. *Graduale*. Nonnihil diſcriminis eſt inter *Reſponſum*, ſeu *Reſponſorium*, et *Graduale*. Hoc peculiare *Reſponſorium* est, quod in gradibus, ſiue iuxta pulpiti gradus, canitur; illud vero, quod Matutinis aliiſue horis canonicis, vbi voluerit clerus, cantari conſueuit. RESPONÇVM vel RESPONÇVS, eadem notione. Ceremoniale MS. B. Mariae Deauratae. (3) Idem quod ſupra *Repoſitorium*, niſi ita legendum eſt, ſportella aliudue genus vaſis, in quo aliquid reponitur. Pelagius libello 10. num. 18. (4) [illegible] SAL DE PRIMO RESPONSO, [illegible] quod primum venditur. Ch. a. 1242.

RESPVBLICA, fiſcus regius. Leges Caroli Magni cap. 123. apud Muratori. tom. 1. part. 2. pag. 109. col. 1. *Similiter et de rebus, quae ad Rempublicam pertinent, ſi Comes, aut Miniſterialis Reipublicae cuiquam concesserit, pro infidelitate computetur.* Eodem vocabulo eademque ſignificatione paſſim vtuntur eorum temporum Scriptores.

RESSA, *quod apud nos dici poteſt ſuſbilis aut laudabilis tentatio.* Papias.

RESSAISIARE, RESSAISIRE, Gall. *Reſaiſir*, iterum comprehendere, occupare, recuperare, in poſſeſſionem reſtituere. Codex Legum Normannicarum apud Ludewig. tom. 7. Reliqu. MSS. p. 326. V. *Reſaiſire*, *Reſayſiare* et *Saiſire*.

† RESSARCHIA, perquiſitio, inquiſitio, Gall. *Recherche*. Chron. Nem. ad a. 1490.

† RESSARE, ſerra ſecare, inde RESSATOR, deſector. Litt. remiſſ. [illegible] a. 1415.

† RESSARIRE, pro *Reſſaſire*, in poſſeſſionem reſtituere. Lit. Phil. Pul. a. 1294.

† RESSAYRE, idem, in Litt. remiſſ. a. 1378. Hinc

† RESSAYZIMENTVM, reſtitutio. Comput. a. 1400.

† RES

RESSEGA, RESSEGVA, officina vbi ſerra deſecatur, i. q. *Reſea*. Ch. Mſ. a. 1391.

RESSEGARE, ſerra deſecare. Ch. Mſ. a. 1376. V. *Reſſare*.

RESSELARE, furem aut furtum recipere, occultare, pro *Recelare*. Comp. a. 1357.

RESSERCIO, reſtauratio, reſtitutio. Ch. Mſ. a. 1392.

ISSERIA, grex ouium, V. *Raſſeria*.

ISSIA, f. idem quod *Reſea*. Teſtamentum Aimonis de Sabaudia D. Villaefranchae an. 1398. apud Guichenonum: *Donauit . . . . quandam Reſſiam, quam ipſe Dominus Aymo conſtrui fecit ſuper Bealeria Sauiliani in Aycalibus dicti loci.*

ESSIDENTIA, aſſidua commoratio, Gall. *Reſidence*, Ital. *Reſidenza*. Correctiones Statutorum Cadubrii cap. 71. V. *Reſidentia*.

ESSIVS, ſpecies caſei, V. *Raſſius*.

ESSORTIRE. (1) RESSORTIRE, RESORTIRE, Practicis Gallicis *Reſſortir*, habere ius appellationis ad ſuperius tribunal. Confirmatio pacis initae an. 1334. inter Humbertum Dalphinum et Aymonem Comitem Sabaudiae, to. 2. Hiſt. Dalph. p. 351. col. 2. *Acto etiam et expreſſe conuento inter ipſos dominos, quod nullos ipſorum dominorum vel ſucceſſ. et haered. ſuorum in dictis feudis vel eorum aliquo valeat aliqualiter Reſſortire*, hoc eſt, ſi bene interpretor, ius habere *reſſorti* ſeu ſupremam iurisdictionem. Hic ſermo eſt de feudis quae Dalphinus a Comite Sabaudiae, viciſſimque Comes Sabaudiae a Dalphino tenebat. In hiſce feudis vetantur *reſſortire*, hoc eſt, ſupremam iurisdictionem exercere, quia feudorum conditio haec eſt, vt feudalis Dominus in iis ſuprema iurisdictione potiatur, a qua lege hic recedere vetantur principes ſibi inuicem feudatarii. RESSORTIRI, eodem ſignificatu. Literae Ludouici XI. Franc. Regis, an. 1474. in Priuilegio Equitum Ordinis S. Iohannis Ieroſol. pag. 21. RESSORTISSARE, RESSORTIZARE, RESORTISARE, eadem notione. Litterae Ioannis Franciae Regis primogeniti an. 1358. apud D. Secouſſe tom. 3. Ordinat. Reg. p. 296. *Reſſortizant ſintque in poſſeſſione et ſaiſina Reſſortizandi coram dicto Baillino . . . Senonenſi, etc.* (2) † Reſilire. Litt. remiſſ. Mſ. a. 1352.

† RESSORTIVVM REMEDIVM, ius appellationis ad ſuperiorem iudicem. Lit. a. 1369.

RESSORTVM, quicquid intra *ſortes* continetur, ſeu iurisdictionis terminos: diſtrictus iudicis, Gall. *Reſſort*. Stylus Curiae Parlamenti cap. 3. *Nec ſeneſchallis, nec de ipſorum Reſſorto*. V. Caſanouam lib. 1. de Franco allodio cap. 9. Paſſim occurrit pro quouis cuiuscumque iudicis diſtrictu, non raro etiam pro ſuprema iurisdictione, ſupremo tribunali, vbi maiores cauſae diiudicandae, ad quod a minoribus tribunalibus prouocatur, et a quo non poteſt prouocari, Gallis etiam *Reſſort*. Charta Edw. I. Regis Angl. ann. 1296. apud Rymer. tom. 2. p. 713. col. 1. *Et etiam quod Seneſcallo Vaſconiae et aliis miniſtris noſtris, ne de iudiciis maioris et curiae Baionae, niſi per viam appellationis et Reſſorti, ſe aliquatenus intromitterent . . . . inhiberemus.* RESORTVS, eadem notione. Literae Edw. II. Regis Angl. ann. 1315. apud Rymer. tom. 3. p. 508. col. 1.

† RESSVERE, exſiccare. Ch. a. 1235.

RESTA. (1) Gall. *Reſtes*, *Debets*, reliqua rationum. Charta an. 1354. tom. 1. Hiſt. Dalph. p. 216. col. 1. *Dominus Comes cupiens ſoluere Reſtam et arreragia, etc.* V. *Reſtum*. (2) Pro *Raſta*, V. in hac voce. (3) Agger, moles aquis continendis. Bernardus Theſaurarius de Acquiſitione Terrae Sanctae c. 206. apud Murator. to. 7. col. 843. *In vniuerſa ſiquidem Aegypti terra conſtructae ſunt Reſtae ſiue cluſae, quae aquam Nili retinent, quum ſuo more ſuccreſcit.* (4) Miracula S. Iohannis Gualberti, tom. 3. Iulii pag. 388. *Ex Senarum ciuitate adoleſcentem acrem et fortem, catena etiam ligatum et innexum, nam funium Reſta laceraſſet, cum affines nobiliſſimi viri, multis comitantibus, traherent, etc.*

Viri

Viri docti ſuſpicantur idem eſſe quod Textura; ſed forte melius legeretur *reſtes*. V. mox *Reſtis*. (5) † Iactura, deceſſio, in Ch. a. 1490.

RESTABILIMENTUM, a Gall. *Rétabliſſement*, reſtitutio. Areſtum Parlamenti ann. 1393. 14. Febr. e Tabulario Corbeienſi.

RESTABILIRE, iterum ſtabilire, reſtituere, redintegrare. Gall. *Rétablir*. Charta an. 1383. apud Marten. tom. 1. Anecdot. col. 1593.

RESTABLITIO, idem quod *Reſtabilimentum*, reſtitutio. Regeſtum Parlamenti an. 1348. apud Baluzium tom. 2. Hiſt. Aruern. p. 425.

RESTAGNATIO, exundatio, redundatio, Gallice *Debordement*, *Regorgement*; item Moles aquis oppoſita. Vox nota Plinio prima ſignificatione. Priuilegium Alberti Magdeburg. Archiep. an. 1225. apud Ludewig. tom. 5. Reliqu. MSS. pag. 24.

RESTAGNATUS, exundans, redundans. Ermenricus Monachus Augienſis de Grammatica, apud. Mabillon. to. 4. Analect. p. 330.

† RESTALAGIUM, RESTELAGIUM, i. q. *Raſtellagium*, in Ch. a. 1221.

RESTANCIAE COMPUTORUM, rationum reliqua, Gall. *Reſtes*, *debets*, in Memoriali Camerae Comput. Pariſ. menſis Septembris an. 1364. fol. 80. V. *Reſta* 1.

RESTARE. (1) Siſtere, conſiſtere, perſtare, permanere, durare. Pactus Legis Salicae tit. 17. §. 5. *Si quis hominem, qui . . . dirigere habet praeceptum Regis, et . . . . aliquis extra ordinationem Regis Reſtare eum fecit, aut adſalire eum praeſumpſerit, etc.* Fulcherius Carnotenſis lib. 1. Hiſtor. Hieroſol. cap. 13. *Quo, frater, fugis? Reſta, ne timeas.* (2) † Detinere, i. q. *Arreſtare* 1. Ch. Mſ. a. 1331. (3) † Supereſſe, reliquum eſſe. Ch. Mſ. a. 1364.

RESTAURA, idem quod infra *Reſtaurum*. Concordia an. 1378. apud Schilterum in Gloſſario Teutonico v. *Reſtaver - Zinſen*. In Sententia ann. 1401. ibid. laudata, de eadem re habetur *Reſtaurum oblationum*.

RESTAURAMENTUM, inſtaur[atio], reparatio, aedium ſarta tecta. C[hro]nicon Monaſterii S. Maximini [in] Magenciaco ad ann. 1077. apud [Ste]phanotium tom. 4. Fragm. MSS.

RESTAURARE. (1) Bulla N[icolai] II. PP. ann. 1061. apud Hicke[ſium] Gramm. Anglo - Saxon. p. [...] *Nullus Rex, Dux, Marchio . . . praeſumat . . . . hanc tui epiſco[pa]tus confirmationem in aliquo l[aedere] vel minuere, aut Reſtaurare*, hoc [est] infringere, aliudue ſimile [...] ſed vereor ne mendum ſit in h[ac vo]ce, quae non occurrit in aliis ſ[imi]libus loquendi formulis, et c[uius] notio, ſi reſponderet verbo, contraria omnino videretur; nam *Reſtaurare* pro *Inſtaurare* dixerunt Tacitus lib. 3. et 4. Iuſtinus lib. [...] Vlpianus leg. 4. fin. Dig. ad Leg. Iul. de adult. quod tamen verbum vti barbarum reſpuit Scaliger ſenior, Cardanumque eo ſaepius vtentem redarguit Exercit. 195. quod non *Reſtar* ſed *Inſtar* dicatur. Seruius ad Virgilium Aeneid. 2. *Inſtar ma[gna] eſt ad ſimilitudinem; vnde non Reſtaurata, ſed Inſtaurata dicuntur aedificia ad antiquam ſimilitudinem facta.* Sed haec Seruii non impedierunt quominus verbum *Reſtaurare* paſſim vſurparent recentiores. V. Voſſium lib. 4. de Vitiis ſermon. cap. 21. (2) † Reſiſtere, refragari. Ch. a. 1231.

RESTAURATIO, inſtauratio; item compenſatio. Vetus Interpres S. Irenaei Graecam vocem ἀνακεφαλαιώσεως *Reſtauratio* vertit lib. 1. cap. 21. num. 3. vlt. edit. *Reſtauratio ſeruitutis*, Iuliano lege 7. Dig. de Fundo datali. V. mox *Reſtaurum*.

RESTAURATOR, aliis *Inſtaurator*, Gallis *Reſtaurateur*, qui *reſtaurat*, reſtituit, redintegrat. Occurrit apud Sponium p. 27. Miſcell. et alibi apud recentiores.

RESTAURATUM, iuſculum ſalubre et delicatum, Gall. *Reſtaurant*. Miracula MSS. Vrbani V. PP.

† RESTAURATUS, *Salvus reſtauratus*; literae quibus a cuiuslibet damni reſtauratione quis abſoluitur. Ch. a. 1269.

RESTAVRVM. (1) Reſtauratio damni, *Riſtoro* Italis. Rollandinus in Summa Notariae cap. 3. *Quam* (lanam) *confeſſi et contenti fuerunt ſe ex cauſa emptionis pro tali, qualis eſt ſine ullo Reſtauro, habuiſſe et recepiſſe*, etc. Concordia ann. 1238. apud Ludewig. tom. 5. Reliqu. MSS. pag. 58. *Fratres renunciaverunt omni Reſtauro damnorum.* V. *Reſtaura.* STAVRVM, eadem notione, in Charta an. 1211. apud Georg. Piloaum in Hiſt. Bellunenſi pag. 106. *Et de illa re illis emiſſa Staurum praeſtare .... debet.* (2) Areſtum 11. Ian. 1322. *Cum .... certas haereditates Guillelmo Vicedomino de Carnoto vendidiſſet, ac pro dictis haereditatibus .... certum Reſtaurum ſeu abequamentum in quadam litera Ambian. balliviae facta ſuper hoc contentum fuiſſet*, etc.

RESTELAGIVM, V. *Reſtalagium.*

† RESTELLVS, cataracta in portis urbium, Gall. ol. *Ratel.* Monum. Eccleſ. Aquilei. Append. p. 49. V. *Raſtellus.*

RESTER, f. Canterius, tignum, Angl. *Reſter*, Gall. *Chevron*, *ſolive.* Vetus Charta apud Somnerum in Tractatu de Gavelkind pag. 22. *Et de 200. Reſters de gavel-tymber de redditu, quilibet de longitudine 13. ped. de quibus proveniunt de tenemento de Barnwaſtyle 100. et de tenemento de Mewinden 100.*

RESTICVLA, RESTICVLARIVS, V. *Reſtis* 1.

RESTIPVLATIO, ius colligendi ſtipulas ex agris. Chartul. S. Ioann. Angeriac.

RESTIPVLVS, ager cultus de nouo, in quo remanent ſtipulae ex demeſſis frugibus. Ch. a. 1197.

RESTIS. (1) Faſciculus rerum quarumpiam, maxime piſcium, reſte colligatus. Vita S. Ioannis Eleemoſynarii cap. 19. *Mille Reſtes ſiccatorum piſcium, qui Menomenae dicuntur.* *Reſta* Italis eſt alliorum vel ceparum ſertum. V. Martialem lib. 2. Epigr. 32. V. *Reſtum* 2. RESTIS, RESTICVLVS LINI, faſciculus reſte ligatus. Helmoldus lib. 1. cap. 12. *De quolibet aratro menſura grani, et quadraginta Reſticuli lini, et 12. nummi puri argenti.* Cap. 14. *De quolibet ſcilicet aratro, quod duobus bobus aut uno conſtat equo, menſura grani, et 40. Reſtes lini, et 12. nummi probatae monetae.* V. *Ligaſa.* Quid vero *reſtis* dicatur in capite allii, vide apud Plinium et Marbodaeum lib. 1. de Virtutibus herbarum c. 5. RESTICVLA, eodem ſignificatu, apud Eccardum de Orig. familiae Habsburgo-Auſtriacae col. 224. *Arat et ſecat foenum, et metit ſepiſque, et pullos dat et lini Reſticulas.* RESTICVLARIVS, *Reſtio*, σχοινοπλόκος, in Gloſſ. Gr. Lat. MSS. Editae habent *Reſticularis.* In iisdem Gloſſis MSS. *Reſtor*, *Reſticularis*, σχοινάς. Editae *Reſor*, σχοινάς. Item: *Reſtio*, σχοινοστρόφος, in Gloſſis Lat.-Gr. Fronto: *Reſtiarius, qui facit reſtes*, *Reſtio*, *qui vendit.* RESTICVLI FERRI, virgae ferreae leuiores. Paſſio S. Quintini Martyris: *Sanctum Quintinum torqueri in tantum trocleis praecepit, ut membra eius a ſuis iuncturis ſolverentur: Reſticulis inſuper ferreis eum caedi, et oleum candens et picem, et adipem ferventiſſimum dorſo eius iuſſit infundi.* (2) Menſura agraria, de qua ſic Ioan. Mariana lib. de Ponder. et menſuris cap. 21. *Canna ab Italis accepta, palmorum 10. Reſtis palmorum 33. Octoginta Reſtes leucam faciunt. Porro reductis palmis ad pedes, Reſtes 200. continent pedes 19800. nimirum 400. paſſus fere.* (3) † Follis in Ch. Henr. V. Imp. a. 1187.

RESTITVERE, recuperare, recipere. Priuilegia a Iohanne Franc. Rege Iudaeis conceſſa an. 1360. apud D. Secouſſe tom. 3. Ordinat. Reg. pag. 479. *Et ſi aliquis dictorum officiariorum contrarium facere conetur vel attemptet, eiſdem per dictos Iudeos vel Iudeas ipſorum vel gentes impune volumus non pareri: quinymo eiſdem concedimus ut ad* (a) *dictis bona ſua capere preſumentibus, poſſint dicta bona Reſtituere ab eiſdem ſine emenda.* Puto legendum *Reſcuere*, ut ſupra legitur hac notione.

RESTITVS, perperam pro *Veſtitus*, cultus, ager conſitus, in quo fructus inſunt. († Aut ut *reſtibilis*, pro

pro cultus.) Charta an. 1083. apud D. Calmet in Probat. Hiſt. Lotharing. tom. 1. col. 481.

RESTITVTIO, mandatum Principis aut Magiſtratus ſcriptum, quo alicui reſtituitur poſſeſſio rei ablatae: cui mandato ſaepius expreſſe nuncium remittit, qui rem aliquam alienat. Conuentio an. 1030. apud Kennettum Antiquit. Ambroſden. pag. 344. RESTITVTIO TEMPORALIVM dicitur illa, quae fit abs Regibus, cum ſcilicet Praelatis recens electis et inſtitutis reſtituunt praedia eccleſiaſtica, quae praelatura per obitum vacante poſſident iure *regaliae*. Kennettus Antiq. Ambroſden. pag. 330. ad ann. 1297. V. Thomam Blount in Nomolex. Anglic.

RESTITVTOR, qui reſiſtit. Charta Roberti Franc. Regis ann. 999. apud Doubletum Hiſt. San-Dionyſ. pag. 825.

RESTOBLAGIVM, idem quod *Eſtoublagium*, de quo ſuo loco, onus, vt videtur, colligendi vel penſitandi ſtipulas poſt peractam meſſem, a Gallico *Eſtouble*, aliis *Eſteule*, Prouincialibus *Reſtouble*, ſtipula remanens in agris peracta meſſe, fortaſſis a Latino *Reſtiblis* de agro dictus, vt Paulus habet in Epitome Feſti, *qui biennio continuo ſeritur farreo ſpico, id eſt ariſtato; quod ne fiat, ſolent, qui praedia locant, excipere.* V. locum in *Manducalis*.

RESTOLIENCVS. Tabularium Abbatiae Conchenſis in Ruthenis, Charta 226. *Tres ſolidos denarios Lemonicanos, et 8. denarios Obliencos, et dimidium modium de ciuada, etc.* At in Charta 341. *Hoc eſt ſolidis in octo quatuor Lemouicanos, et de quatuor de Otonencos.* Et Charta 443. *Et 4. denarios pro carrigio, et quatuor Reſtoliencos et medietatem de meo manſo, etc. . . . . et vnum panem, et ſex ad meſſes, et ſex ad calendas, et duos de carrigio, et duos Reſtoliencos, etc.* Ita varie haec vox ſcribitur in hoc Tabulario, cuius apographum duntaxat legimus. Omnino praetulerim *Otonencos* vel *Ottonenchos*, qui iidem ſint quod Denarii ſeu ſolidi *de Otone*, ab Ottone M. Imper. ſic appellati, vt ſupra dictum di[...] *Oto*.

RESTOLLARE, retardare, impedi[...] in Decretis Hungaricis. V. Reſ[...]

RESTOR, V. *Reſticularius* in Reſt[...]

RESTORACIA. Charta ann. 129[...] Chartulario S. Vandregeſili tom. [...] p. 805. *De orto qui fuit Nicola[...] Comba ſito iuxta glaiolias ſuas; [...] quandam Reſtoracia ſita apud* Canda[...] *gues*. An praedium omni ſuo a[...] *ro* ſeu agraria ſupellectile inſtr[...] ctum? V. *Inſtaurum*.

RESTRICAE, *funes in aucupiis*, ap[...] Laurentium in Amalthea.

† RESTRINGITOR, commeſſator [...] qui alicui adhaeret, ab Ital. *Reſtrin[...] gere*. Ch. Mſ. a. 1290.

RESTRVERE, reſtituere, iterum c[...] ſtruere, inſtaurare. Tertullian[...] Apolog. cap. 6. *Licet aras Reſtru[...] ritis*.

RESTVCHIA, ſtipula remanens i[...] agris peracta meſſe, Gallis plera[...] que *Eſteule*, frequentius *Ch*[...] aliis *Reſtouble*, Prouincialibus *Eſtou[...] ble*. Statuta Caroli Siciliae Regis et Comitis Prouinciae apud Sammar[...] p. 300. *De non mittendo igne* [...] *Reſtuchiis camporum.* Et mox: *Oc[...] caſione comburendi eorum Reſtuchi[...] ad ſeminandum.* RESTVCIA, e[...] dem notione. Chronicon Domi[...] de Grauina apud Murator. to. 1[...] col. 686. V. *Eſtoblagia* et *Reſtobla[...] gium*.

RESTVM. (1) Reliquum, reſid[...] um, Gall. *Reſte*. Litterae Hen[...] VII. Regis Angl. ann. 1499. ap[...] Rymer. tom. 12. p. 734. col. 2. V[...] *Reſta 1.* (2) Idem quod ſupra [...] *ſtis 1.* Faſciculus, manipulus, G[...] *Botte*, et vbi de cepis agitur *Gla[...]* Charta MS. pro Communia Balne[...] ann. 1208. *Sammata ceparum* [...] *Reſtum ſoluet*.

RESTVVS. Charta ann. 1214. ex A[...] chiuo Caſtri Vitreii: *Petrus D[...] Britanniae de aſſenſu Aelidis Com[...] ſae Britanniae vxoris meae, ded[...] moni Ancherio fideli ſerui[...] Reſtuus de Torigné, prata, terr[...] ficut ei Foucaudus ſeruiens* [...] *nauit*. An ſaltus, ſiluae? an po[...] idem quod *Reſtuchia?*

RESVLCARE, *diuidere*, in Gloſſis Arabico-Lat. vox, vt videtur, agricolarum, qui contrarios ſulcos in arando efficiunt.

RESVLTARE. (1) Reſiſtere, repugnare, ἀντιτείνειν. Papias: *Reſultat, contradicit.* Gregor. Turon. lib. 10. cap. 15. *Sed nos Reſultare coepimus, dicentes, quod non accederemus ad hunc locum.* Haud ita diſſimili notione lex 89. Cod. Theod. tit. 1. de Decurionibus: *Omnes omnino, quos paterna obſequia municipes fecerunt, Reſultandi curiae nexibus, quaelibet auorum atque maiorum ſtemmata referant, licentiam penitus amittant,* id eſt, a curia reſiliendi, eam declinandi, eiue ſeſe ſubtrahendi. Lex 181. eiuſdem tituli: *Si quis ſuum decurionem vindicare voluerit, ſi indicis deſit copia, in eumdem manus iniectione conceſſa, ſciet ad examen cognitoris Reſultantem eſſe deducendum,* id eſt reſilientem. (2) *Similitudinem referre,* in Gloſſis Vindocinenſibus Pricaei ad Apologiam Apuleii, quem conſule pag. 39. (3) Naſci, oriri, euenire, Gall. *Reſulter.* Bulla Innocentii VI. PP. ad Carolum Imperat. an. 1356. apud Ludewig. tom. 6. Reliq. MSS. pag. 15.

RESVLTATIO, aduerſus conatus. Charta an. 4. Caroli Regis apud Stephanot. to. 3. Antiq. Pictau. MSS. p. 275. V. *Reſultare 1.*

RESVLTIO, idem quod *Reſultatio,* ſi non ita legendum eſt. Diploma Ludouici Pii Imper. ann. 814. apud Marten. tom. 2. Ampliſſ. Collect. col. 24.

RESVLTVS, actio reſiliendi a pacto et conditione. Charta Odonis Ducis Burgundiae apud Perardum in Burgundicis p. 338.

RESVMERE, vires recipere. Commodianus Inſtr. 71. *Mitte nummos, et vnde ſe Reſumere poſſit.* Galli dicunt, *ſe reprendre.*

RESVMMONIARE, iterum *ſubmonere,* citare. *Reſummonitio,* iterata monitio. V. *Submonere.*

RESVMPTIVVS CYCLVS, V. *Cyclus.*

RESVPINVS, pro negligenti et diſſoluto, in lege 23. Dig. de Probationibus. Hinc vocem vſurpauit Martialis pro eo, qui procumbit facie in coelum verſa, lib. 9. Epigr. 44.

> *Quaeque tulit, ſpectat Reſupino ſidera vultu.*

RESVPLETVS, reſumtus, receptus. Chronicon Eſtenſe ad annum 1238. apud Murator. tom. 15. col. 308.

RESVRGENDVS, reſurrecturus, a verbo Scriptoribus eccleſiaſticis notiſſimo *Reſurgere,* a mortuis excitari, Gall. *Reſuſciter.* Concilium Toletan. XV. inter Hiſpanica tom. 2. p. 723. *Cum non ſine animabus ſuis Reſurgenda ſint corpora.*

RESVRRECTIO. (1) Reditus ad vitam, Gall. *Reſurrection,* paſſim apud Scriptores Eccleſiaſticos, praeſertim vbi de glorioſo Chriſti reditu loquuntur, propter ſingularem eius excellentiam. RESVRRECTIO DOMINICA, quaeuis dies Dominica. Translatio S. Genulfi an. circiter 870. apud Mabill. ſaec. 4. Benedict. part. 2. p. 235. num. 38. De Dominica, non de Paſchali die, pariter intelligendus eſt Auctor Vitae S. Romarici Abb. ſaec. 2. Benedict. p. 419. num. 12. cum ait: *Nam et hoc ei* (S. Romarico, qui obiit menſe Decembri) *ſpeciale Dominus tribuit munus, vt die qua ipſe triumphans ex inferis remeauit, vir ſanctus ſolutus membris ad praemia capienda egreſſus fuiſſet.* V. *Dominica Reſurrectio* in *Dominica.* (2) Septima e nouem partibus hoſtiae conſecratae in Miſſa Muſarabica. V. *Hoſtia.* (3) Etiam dicitur in bellis et diſſidiis, cum veluti ſopita reuiuiſcunt magisque concaleſcunt. Ottoboni Annales Genuenſes ad ann. 1188. apud Murator. tom. 6. col. 358.

RESVSCITARE, iterum ſuſcitare. *Reſuſcitare ſopitam iram,* Ouidio lib. 8. Metamorph. *Reſuſcitare querelam,* in Charta ann. 1153. e Chronico Reicherſpergenſi. Mortuum ad vitam reuocare: qua notione *Reſuſcitare* dicunt Scriptores Eccleſiaſtici. Hinc

RESVSCITATIO, mortui ad vitam reuocatio. Tertullian. de Reſurrect. cap. 30.

RESVSCITATOR, qui denuo ſuſcitat, aut mortuum reuocat ad vitam. Tertull. de Reſurrectione cap. 57.

RETA. (1) Statuta Maſſil. lib. 2. cap. 39. §. 2. *De veſtibus autem maſculorum conſtituimus, vt non accipiant* (ſartores) *niſi iuſto modo qui ſequitur, videlicet de clamide hominis cum penna et frenio, vel Reta, vel profilo II. ſol.* Sed ex ſubſequentibus patet legendum eſſe *Veta*, quod idem eſt, ni fallor, quod Latinis vitta. V. *Veta* ſuo loco. (2) Ital. *Rete*, rete capiendis piſcibus. Charta an. 1136. apud Murator. delle Antic. Eſtenſi p. 287. Quid *Retae* fuerint Gellio, dicitur in *Retarius*.

RETACERE, reticere. Capitulare I. an. 802. cap. 2.

RETACIARE, verbum, vt conie̋cto, detortum a Gallico *Rechaſſer*, repellere, abigere. Charta an. 1045. apud Thomam Madox Formul. Anglic. pag. 66. *Et ſi contingat, quod aliqua aueria de praedictis octo bobus et duobus iumentis praedicti domini Iohannis, vel ſucceſſorum ſuorum, in praedictis duobus clauſis, defectu clauſurae, aliquo tempore intrauerint et abſque wardo facto, ſine grauamine et imparcatione Retaciantur.* Alia incerti anni ibid. pag. 310. *Et ſi contigat, quod aueria praedicti Galfridi, vel haeredum ſuorum tranſierint aliquo tempore infra praefata clauſa, pro defectu clauſturae, bono modo Retacientur ſine inparcatione.* Gualterus Hemingford. de Geſtis Edw. I. Regis Angl. pag. 48. *Retaciati ſunt a multitudine magna velut oues in ouile.* Rurſum occurrit ibidem p. 23. Forte melius legeretur *Recaciare.*

RETAGLIATOR, qui particulatim diuendit, diſtrahit, ab Italico *Ritagliare*, per partes ſcindere, aut ſingulas res pecunia populo vendere, Gallis *Vendre en détail.* Statuta Montis-regalis p. 180. V. mox *Retaiare.*

RETAIARE, particulatim diuendere, Ital. *Ritagliare.* Statuta datiaria Riperiae fol. 9. vo. cap. 16. Gallis *Retailler* eſt reſcindere, reſecare, vt Italis *Ritagliare* proprie; vnde eodem verbo vſi ſunt pro particulatim diſtrahere, quod res fruſtatim ſcindant, qui ſingulatim vendunt. Hac vtraque notione *Retail* dicunt Angli. V. Th. Blount in Nomolexico v. *Retail* et mox *Retallia.*

RETALIARE, talionem reddere, *Rendre la pareille.* Sigebertus de tranſlatione S. Luciae.

RETALLIA, idem quod *Ritaglio* Italis, quibus *vendere a Ritaglio* eſt *vendere a minuto et a pezzi tagliati*, Galli dicunt *en détail.* Iohannes Villaneus lib. 7. cap. 13. *Ciò i ſono mercatanti di Ritaglio de' panni Florentini.* Sed an idem *retallia* omnino ſonet in Charta Roberri Comitis Drocarum ann. 1173. apud Ducheſnium in Hiſt. Drocenſ. pag. 237. non auſim affirmare: *Burgenſes noſtros de vino ad hoc reſtrinximus, quod vno menſe inter Natale Domini et initium Quadrageſimae, et alio menſe inter Paſcha et Natiuitatem Beati Ioannis, bannum noſtrum, ita etiam quod vinum non carius, vt ipſum bannum vendamus, et etiam accinorum Retalliam conceſſimus non fieri.* Forte pro *iterata talea.* V. *Retaiare.*

RETARDARE. (1) Impedire, cauillationibus implicare, negotium faceſſere, pro Graeco ἀναβάλλειν, vel ἐπέχειν. Vetus Interpres S. Irenaei lib. 5. cap. 9. num. 1. (2) Reſilire, mutare propoſitum, Caſpari Barthio in Gloſſario apud Ludewig. to. 3. Reliqu. MSS. pag. 91. ex Hiſtoria Palaeſtina. (3) † Recuperare, i. q. *Reſcouare.* Lit. remiſſ. MC. 2. 1373.

RETARE, pro *Reri*, putare. Flodoardus lib. 1. Hiſt. Rem. c. 20. de Viſione Herigarii: *Item ceu prius, ille viſum Retans, mane neglexit perficere iuſſionem.* V. *Rectare.*

RETARI, irretiri. Charta Philippi Reg. Franc. in Chartis Ducum Norman. et Regum Franc. p. 1063. V. mox *Retarius.*

RETARIVS, qui a *retis* purgat flumina. Vetus Inſcriptio: *Negotiator et Retarius Britannicianus.* Sunt autem *Retae* Gellio lib. 11. cap. 17. arbores, rami, virgulta, iunci, aliaque his ſimilia, in ripis fluminum aut in ipſo alueo, a *retibus* ſic dicta, quod nauibus impedimento ſint, eaſque praetereuntes retineant et quaſi irre-

ſrretiant; hinc Edictum Praetoris apud eumdem Gellium loco laudato: *Qui flumina Retanda publice redempta habent*, etc.

RETAVLE, ornatus altaris toreuticus, quo tabella ſacra ſolet includi, Gallis *Retable*. Inuentarium capellarum S. Victoris Maſſil. ann. 1377. ex Archiuo eiuſdem Monaſterii. V. mox *Retaulus*.

RETAVLVS, idem quod *Retaule*. Viſitatio ann. 1416. ex Archiuo S. Victoris Maſſil. *Item reperit deſuper altari imagines depictas B. Mariae cum duobus Retaulis deſuper yſtoriatis*. Necrologium Abbatiae S. Petri de Caſis 12. Ianuarii: *Katerina de Langiaco dedit Eccleſiae S. Petri quandam caſulam de camelot rubeam, et quendam Retaulum de Innocentibus ad honorem SS. Innocentium*. V. *Reyretaule* et *Retabulum*.

RETE, ornamentum ſericum ad inſtar retis contextum. Acta S. Deodati, tom. 3. Iunii p. 871.

RETEGERE, rurſus operire, tegere, Gall. *Reconvrir*. Computus ann. 1202. apud D. Bruſſel tom. 2. de Feudorum vſu pag. CXLI. *Expenſa: De domibus Retegendis XII. ſol.* Vtuntur Latini pro Aperire.

RETEMPTVS, pro Retentus, pluries ſcribitur in Charta ann. 1252. apud D. Secouſſe tom. 3. Ordinat. Reg. pag. 388.

RETENEMENTVM. Charta Ricardi I. Reg. Angl. apud Rad. de Diceto ann. 1197. *Sine aliquo Retenemento ſuorum, quae ad molendina pertinent, vel ad moltnram, etc.* D. Bruſſel tom. 2. de Feudorum vſu pag. XIX. praeſert *Retinemento*. Vitae Abbatum S. Albani: *Omnia mea . . . ſine aliquo Retenemento do et concedo*, i. nihil mihi retinendo. RETENIMENTVM, RETINEMENTVM. Chartularium S. Illidii Claromont. fol. XX. XIX. verſo. RETINAMENTVM. Charta an. 1113. apud Mabillon. to. 3. Analect. p. 473. RETINIMENTVM, eodem intellectu. Charta ann. 1127. in Probat. Hiſtor. Occitan. to. 2. col. 444. RETINENTIA, eadem notione. Donatio ann. 1080. in Inſtrum. nouae Gall. Chriſt. tom. 6. col. 23. V. *Retenta, Retentatio* 2. *Retentus* et *Retinaculum*.

RETENEZO, idem quod infra *Retentio* 4. Paſcuum, in quo herbam foenumue ſecari vetitum eſt, vt vberior ſit paſtus animalium. Transactio Florentii de Caſtellano Domini de Maſalguis cum incolis eiusdem loci ann. 1438. 20. Aprilis ex Schedis Praeſidis de Mazaugues.

RETENIMENTVM, V. *Retenementum*.

RETENS. Terragium Bellijioci: *Pro in ipſa platea conſtruendo et conſici faciendo excluſam et Retentem aquae ad ſeruiendum molendino.* Legendum puto *Retinentem*, aggerem aquis retinendis, licet nulla ſit in autographo abbreuiationis notula.

† RETENSIO, poſſeſſio, vſura. Ch. a. 1231.

RETENTA. Charta Raimundi Comitis Toloſatum an. circiter 1095. inter Inſtr. nouae Gall. Chriſt. tom. 2. col. 330. *Hanc terram cum omnibus eius redditibus . . . concedo et largior praedicto Dei Genitricis altari, abſque omni Retenta, et abſque omni vſu mei vel meorum parentum.* Hoc eſt, abſque vlla exceptione, nihil prorſus inde mihi retinendo. V. *Retenementum, Retentatio* 2. et *Retentus*.

RETENTARE. (1) Retinere. Codex Theod. lib. 11. tit. 1. leg. 12. *Si militares viri aliquas ex his penes ſe Retentant, etc.* Et lib. 7. tit. 18. leg. 14. *Occultatoresque eorum* (deſertorum) *ad ſubeundam poenam, quae Diui genitoris noſtri conſtituta eſt legibus, volumus Retentari, teneri, ſeruari.* V. mox *Retentatio* 1. et *Retentator*. (2) Eligere, inſtituere. Codex Theod. lib. 3. tit. 17. leg. 3. (3) Excludere, ſubmouere vel interdicere. Codex Theod. lib. 10. tit. 10. leg. 21.

RETENTATIO. (1) Poſſeſſio, ſeu adminiſtratio, tom. 3. Concil. Hiſpan. pag. 81. et tom. 6. Miſcell. Baluzii pag. 3. *Aſcitus autem in pontificatum nono glorioſi Receſuinthi Principis anno, nouem annis et duobus fere menſibus clarus habitus ſuis vitae*

vitae meritis et Retentatione regiminis. V. *Retentare 1.* (2) Retentio, actio qua quis aliquid ſibi retinet ſeu reſeruat. Charta ann. 1202. e Chartulario Cluniacenſi. V. *Retenementum, Retenta* et *Retentus.*

RETENTATOR, qui res alterius retinet, detinet, in leg. 2. 3. Cod. Theod. Vnde vi. V. ſupra *Retentare 1.*

RETENTIO. (1) Copiarum militarium coactio, quas Princeps ad ſuum, vti dicimus, ſeruitium *retinet*, Gallis *Retenuë.* Henricus de Kuyghton ann. 1347. V. *Retinentia.* (2) Vox Practicorum, *Proteſtatio.* Stabilimenta S. Ludouici lib. 2. cap. 20. (3) Practicis, retractus, qui duplex eſt, feodalis, et agnatorum. Nam praedium a vaſſallo venditum poteſt dominus, reddito et exſoluto condicto pretio, ſibi retinere, ita etiam agnati, praedia auita praeſertim, ab agnatis diſtracta. (4) Paſcuum, in quo herbam foenumue ſecari vetitum eſt, vt vberior ſit animalium paſtus. Transactio Honorii Domini de Maſalguis cum incolis eiusdem loci 8. Aug. an. 1490. ex Archiuo Praeſidis de Mazaugues. V. *Retenemo* et *Defenſa 3.* (5) Tributum quoduis, vt videtur. Charta Aimerici de Narbona ann. 1176. in Inſtr. nouae Gall. Chriſt. col. 46. *Conuenio etiam et plinio, quod monaſterium* (Fontis frigidi) *iam dictum, et ea quae ad ipſum vllo modo pertinent, manuteneam et defendam pro poſſe meo et ſenſu, ſicut mea propria, et ſine cenſu et vſatico, et ſine omni Retentione.* Hoc eſt, nullum mihi *retinendo* ſeu exigendo tributum pro defenſione mea; niſi forte *ſine omni Retentione* idem ſonent quod *abſque vlla exceptione* quaecumque monaſterii ſunt defendam. V. *Retinementum.* Homagium Comiti Armaniaci praeſtitum an. 1418. *Item plus in praedicto loco habet et percipit feuda agraria, rendas, oblias, veſtas, laudimia, inueſtiones, Retentiones, etc.* (6) † Refectio, reparatio, in Ch. Mſ. Phil. Pulc. a. 1312.

RETENTVRA, idem quod *Retentio* [...] († vel etiam i. q. *Rachetum, Reuenimentum.*) Homagium mox laudatum ann. 1418.

RETENTVS, actio qua quis aliquid ſibi retinet ac reſeruat. Dotatio Monaſterii S. Mariae de Ouarra an. 813. tom. 3. Concil. Hiſpan. p. 1[...] col. 2. V. *Retenementum, Retenta* et *Retentatio 2.*

RETENVTA. (1) Actio qua quis ſibi retinet ſeu reſeruat ius aliquid faciendi. Edictum Iohannis Fr. Regis ann. 1363. de Iudiciis, apud D. Secouſſe tom. 3. Ordinat. Reg. pag. 652. num. 5. (2) † Copiae militares, quas princeps ad ſua ſtipendia ſeruitiaque *retinet*, praeſidium, Gall. ol. *Retenue.* Litt. remiſſ. Mſ. [...] 1391.

RETERE. Diploma Childerici [...] Reg. Franc. in Hiſtoria Mediani Monaſterii pag. 13. et to. 3. SS. [...] pag. 212. *Nos homines illos, qui commanent in Monifenſisheim et Oſo-heim, quantumcumque ad parti fiſco noſtro Retebant, tam freda quam reliquas functiones Valedio abbati ad monaſteriolo Confluentis,* [...] *plena et integra voluntate viſi ſumus conceſſiſſe.* Vbi *Retebant* fortean eſt pro *Redebant*, redibant, obueniebant, ſed vt vt legendum eſt, ex ſimilibus Inſtrumentis liquet, haec verba, *parti fiſco noſtro retebant*, reddi poſſe, *ad partem fiſci noſtri pertinebant.*

RETERTIARE, tertio, vt [...] iterum, agrum arare. Rollandinus in ſumma Notariae cap. 5.

RETHARIAE *tabernae.* Caper de verbis dubiis: *Cetheriae tabernae,* [...] *nunc Rethariae non recte dicuntur.*

RETHIBERE, pro *Redhibere*, reddere, ſoluere, apud Gothofredum in Gloſſario Nomico Codicis Theodoſiani.

† RETHINGA. Ch. Mſ. Henr. II. reg. Angl. *Fuit autem vſus de franco plegio ſic videlicet, quod pax noſtra teneatur, et quod Rethinga integra ſit, ſicut eſſe conſueuit.* RETINGSA [...] habet Reg. S. Iuſti in Cam. Comput. Pariſ. vnde RETINGA male editi Bruſſel t. 2. de vſu feudor. p. [...] V. infra *Retinga.*

ITHVM, rete, laqueus, caſſis, Gallice *Rets.* Charta Philippi Comitis Bolon. ann. 1232. ex Archiuo Camerae-fontis.

TIA, ſpecies clathri certo lucernarum aut cereorum numero inſtructi in Eccleſiis. Papias: *Fara, vaſa ſunt luminatoria, quae nos Retia dicimus, diuerſo modo formata.* Additio ad Ordinem Rom. apud Mabillon. tom. 2. Muſei Ital. p. 154. *Sed dominus Pontifex accipit XX. ſol. in nocturnis ſtationibus, quando accenduntur Retia, et in diurnis quando accenduntur candelae.* Laurentius in Amalthea: *Retia, ae, Retiaculum, paruum rete, et gradus paruus altaris,* ex Vocabulario Eccleſiaſtico. V. *Pharus.*

TIACVLVM, *ſicut et Reticulum, paruum rete,* Iohanni de Ianua. Anaſtaſius Biblioth. in Praefat. ad Octauam Synodum.

TIARIVS, *ad rete pertinens, vel decipiens, vel qui retia facit,* Iohanni de Ianua. Gloſſ. Lat. Gr. *Retiarius,* λινοῦχος, δικτυοπλόκος, δικτυφόρος, δικτυβόλος. Adde Gloſſas Graec. Lat. in his vocibus. *Retiarii* Latinis dicti Gladiatores a reti, quod ab ſcuto geſtabant, vt mirmillones, contra quos pugnabant, inuoluerent.

TIATICVM, f. tributum pro rebus in ſilua tendendis exſolutum. Charta Rodulfi Reg. Fr. e Tabulario Maioris-monaſterii: *Nec teloninm, et inferendas, aut rotaticum, vel ſpaticum, ſiue portaticum, ſeu etiam ecluſaticum, vel nauticum, vel Retiaticum, aut herbaticum . . . exigere praeſumat.* V. infra *Venaticum.* Leg. forte *Reliaticum,* ita vt ſit tributum pro facultate *religandi* naues ad palos.

TIATORES, *qui retia facere ſciunt,* in Capitulari de Villis cap. 45. V. *Retiarius.*

TIATVS. Regino in Inquiſitione Epiſcopor. cap. 10. *Videndum etiam quot alii libri ibi ſint, et an bene ſint retiati.* Ita Codex Pariſinus praefert, cum alii, vt et Hincmarus, *retiati;* quod nihil eſt, vt recte monet vir doctiſſimus Baluzius, qui *retiatos* putat libros dici, quaſi *retibus* ac neruis compactos. Quid ſi *reliati,* vel *religati* legatur, quomodo nos libros bene compactos appellamus?

RETICA, pro *Redica.* Vide in hac voce.

† RETICELLA, vox Italica, i. q. *Retiolum,* in Inuent. a. 1349.

RETICERE. Statuta Ordinis S. Gilberti de Sempringham p. 783. *Nullus praeſumat omnino aliquem viuum vel mortuum, in conſortium Sanctimonialium ſuſcipere, vel eas ſine aſſenſu earum vt ſuſcipiant compellere: Suſcepti vel ſuſceptae pecuniam foris retinere vel Reticere. Reticere dico, ſi vel terra vel animalia dantur pro viuo vel defuncto funere.*

† RETICINVM, reticulum, Ital. *Reticino.* Tract. Mſ. de re milit. et mach. bell.

RETICVLA, pro *Reticulum,* Ital. *Reticella.* Chronicon Atinenſe apud Murator. tom. 7. col. 904. Vide *Retiolum.*

RETICVS IGNIS. Anaſtaſius Bibl. in Coeleſtino PP. *Hic dedicauit Baſilicam, Iuliae, in qua obtulit poſt ignem Reticum patenam argenteam penſantem libras 15.* Obſeruat Bencinus, in Codice Flor. Bibl. S. Marci pro *Reticum* legi *Geticum:* quod, inquit, videtur indicare poſt cladem Vrbi illatam an. 410. a *Getis,* ſeu Gothis ſub Alarico. Huic coniecturae non parum fauet, quod idem Auctor ſcribit in Leone: *Hic renouauit poſt cladem Vandalicam omnia miniſteria ſacra argentea per omnes Titulos conflata.*

RETIFEX, qui facit retia, iuxta vim vocis; iuxta rem, Piſcator. Miſſale Gothicum apud Mabill. de Liturgia Gallic. pag. 220.

† RETILARE, *aperire, demonſtrare,* in vet. Gloſſ. Cod. reg. 7613.

RETIMENTVM, receptus, receptaculum, Hiſpanis *Retraimiento.* Charta Iacobi Regis Aragonum ann. 1128. apud Ioan. Dametum in Hiſtor. Regni Balearici pag. 204.

RETINA. (1) Ρητίνη, in Gloſſis Latino-Graec. Aliae Graec. Lat. Ρητίνη, *Retina,* et Ρητίνη, *Reſina.* (2) Virgilio *Retinaculum* lib. 1. Georg. Habe-

Habena, Ital. *Redine*, vnde Gallis *Reſne*. Anonymi Salernit. Chronicon cap. 68. apud Murator. tom. 2. part. 2. col. 224.

RETINACVLVM, actio qua quis aliquid excipit, ſibi retinet ſeu reſeruat. Charta an. 1123. e Tabulario Abſienſi. V. *Retenementum*, *Retentu*, *Retentatio* 2. et *Retentus*.

RETINAMENTVM, idem quod *Retinaculum*. Vide in *Retenementum*.

RETINAX, retinendi ſtudioſus, apud Symmachum lib. 1. Epiſt. 47.

RETINEMENTVM, idem quod *Retinaculum*, V. in *Retenementum*.

RETINENTIA. (1) Gall. *Retenuë*. *Eſſe de alicuius Retinentia*, dicitur, qui alicuius obſequio addictus eſt, familiaris, domeſticus. Statuta ſecunda Roberti I. Regis Scotiae cap. 34. §. 2. V. *Retentio* et *Retenementum*. (2) † Idem ac *Retenuta* 2. Stat. Mſ. a. 1322. (3) † Ius quod habet quis in rem aliquam. Ch. a. 1162.

RETINERE. (1) RETINERE HOMINEM ALTERIVS, olim vetitum omnino, quod tenentes ita glebae adſtringerentur, vt a dominorum ſeruitio eos abſtrahere cuiquam non liceret. Charta anni 1221. (2) † Sarta tecta aedium tueri, aedificia reficere, Gall. *Entretenir*, ol. *Retenir*. Ch. Mſ. a. 1270. (3) † Teſtari, affirmare, Gall. *Soutenir*. Chartul. Campan. Mſ. (4) † Aliquem in dignitate, quam obtinet, tueri, conſeruare, Chronic. Pontif. Leon. Vrbeuet.

RETINGA, f. quies, ceſſatio, ab Anglico *Reſting*, quod idem ſignificat. Charta Henrici Regis Angl. ann. 1155. apud D. Bruſſel tom. 2. de Vſu feudorum ad calcem p. VI. *Fiat autem vſus de francho plegio, ſicuti videlicet quod pax noſtra teneatur, et quod Retinga ſic integra ſit, vt eſſe conſueuit*. V. *Rethinga*.

RETINGRA, V. *Rethinga*.

RETINIMENTVM, V. ſupra *Retenementum*.

† RETINNIRE, ad litteras vel ad interrogationem alicuius reſpondere. Epiſt. ap. Baron. ad a. 417.

RETIOLVM, diminut. a *Rete*, muliebre capitis tegumentum. Gloſſae Latino-Graec. et Graec. Lat. *Retiolum* [...] Φαλοδέσμιον. Iohannes de Ian[ua] *Retiolum, illud quod colligit coma[s]* [...] *dictum, quia quaſi paruum rete*, [...] *quia retinet crines, ne effundan[tur]* V. *Retiaculum*, *Reticula* et *Reſil*[...] Auguſtinus Ep. 10[9]. de Sanctimoni[alibus]. *Reticulum* dicitur Trebel[lius] in Quieto: *Viri in auro et argen[to]* *mulieres in Reticulis et dextrocheri[is]*

RETIRE, *a rete*, *Reti capere*, Iohan[nes] ni de Ianua; *prendre à reſt*, [...] *empeſtrer*, in Gloſſis Latino-Gal[l.] Sangerman. MSS. Hinc *Irretire*, [...]

RETISCA, γύη, in Gloſſis Lat. G[raec.] Recte Vulcanius corrigit, *Retis*, [...] γύη. Gloſſae Graec. Lat. Σαγήν[η] *Verriculum*, *Regia*, *Tragum*.

RETIVM, rete. Gloſſae Latino-Grae[c.] *Retium*, Κυνηγετικὸν δίκτυον, [...] νηγετικὸν, δίκτυον κυνηγετικόν. A[...] adde Gr. Lat. Perperam in Suppl[e]mento Antiquarii, *Recium*.

RETOLLERE, RETVLLERE, [...] ſum tollere, auferre, capere. Chro[nicon] Farfenſe apud Murator. [tom.] 2. part. 2. col. 614. Ch. [...] ap. eumd. Murator. delle A[ntichità] Eſtenſi p. 195. *Retolli vel [...]* *queſierimus*. Infra pag. [...] eadem notione *Recfolli* et [...]

RETONDVTVS, tonſus, [...] vel f. Retuſus, a Retundere, [...] idem ſit ac Gall. *Fouler*, Lanos [...] nos polire et dealbare. Charta G[ui]lelmi de Burgo Officialis Lu[...] an. 1322. in Maceriis Inſulae [...] rae to. 1. pag. 202.

RETONSOR, qui retondet [...] aut pelles, vt videtur, in veteri Ca[ta]logo MS. Sodalium B. Mariae [...] auratae. RETONSOR MONET[AE] V. *Tonſores*.

RETONSVRA, V. *Fundator* et *Ton*ſores.

RETONTVS, rotundus, Ital. *Ritondo*. Vita B. Henrici Baucene[nsis] tom. 2. Iunii p. 373.

† RETOPASNAGIVM, f. pro *Retro*paſnagium, cenſus vel tributum [pro] glandatione. Reg. S. Iuſti ex Ca[mer.] Comput. Pariſ. V. *Paſtio*.

RETORNAIRE SE, ſeſe conuertere, Gall. *Se Retourner*, redire. Con[fir]matio pacis inter Reges Franciae [...]

An

ngliae an. 1279. apud Rymer. tom. . p. 136. V. mox *Retornare* 1.

TORNARE. (1) Redire, Gall. *etourner*. Vocem Auarum ſeu Hunarorum fuiſſe indicat Theophylatus Simocatta lib. 2. cap. 15. Ita ocem *τόρνα*, pro *faciem verte*, ab sdem vſurpatam auctor eſt Theophanes an. 5. Mauricii: vnde patet Germanis ſeu Francis in Galliam uectam. Catholicon Armoricum: *etorn*, *Gall. Retourner*, *reuertere*. *eturnar*, in Foedere Regum Lothai et Caroli, apud Nithardum. Capitula Caroli C. tit. 19. cap. 14. *Quia antum Deus vos ſaluauerit, et vos s ipſos ſaluaueritis, et ſani cum illo is, et ſanus ſit vobiſcum ille, ſicut ibet, non cum venerit Retornetis.* 2) Inuertere, quomodo *Retourner* icunt Galli. Paſſio S. Pontii n. 19. 3) Hoſpitio excipere. Conuentiones an. 1288. tom. 2. Hiſt. Dalphin. ag. 44. col. 1. (4) RETORNAE et RETORNATIO, voces Practicorum Angliae: eſt autem *Retornatio*, Spelmanno, Reſponſio Vicecomitum, aliorumque miniſtrorum, er quam Curiae redduntur certiores, quid in exſecutione ipſorum reuium ſit effectum. Atque ita vom *Returnare* vſurpat non ſemel leta l. 2. c. 64. §. 20. 21. 22. c. 67. 6. 7. 8. etc. Charta Edwardi I. egis apud W. Thorn. Alias dicitur ETORNVM BREVIS, eiuſdem ſilicet *certificatorium* Curiae, vnde manauit, factum, Cowello. Mattaeus Weſtmonaſter. ann. 1278. ETORNATVM, idem quod *Reornum*. Statuta ſecunda Roberti I. egis Scotiae cap. 16. 4. (5) REORNARE AVERIA, in Statuto 2. Veſtmonaſterienſi ann. 13. Edwardi cap. 2. et apud Bractonum lib. 3. act. 2. c. 37. §. 1. et 8. Reddere, eſtituere. Hinc *Retornum aueriorum*, ac formula Breuis: *Tibi praecepius, quod eidem N. aueria praedicta e dilatione Retornari facias.* (6) † ETORNARE, RETORNATIOEM FACERE, compenſare, ſupplere. Ch. a. 1241. (7) † Auertere, Gall. *Retourner*, *Detourner*. Litt. emiſſ. Mſ. a. 1467. (8) † Immutare, in Lit. a. 1372. (9) † Pretium emtionis ſoluere, Gall. *Retourner*. Lit. remiſſ. a. 140[illegible].

RETORNATIVA CAVDA, pulſus quidam apud Medicos. V. in *Cauda*.

RETORNATVM, RETORNVM BREVIVM, V. in *Retornare* 4.

RETORNVM, vel RETORNVS, pignus, hypotheca. Donatio ann. 1125. in Probat. nouae Hiſtor. Occitan. tom. 2. col. 430.

RETORNVS. (1) Redditus, emolumentum *rediens* ad aliquem. Charta an. 1098. apud Stephanotium tom. 10. Fragm. MSS. pag. 164. V. *Regreſſa*. (2) Pulſatio campanae, qua clerici conuocantur ad Horas canonicas in Eccleſia decantandas. Statuta MSS. Eccleſiae Lugdun. (3) † RETORNVS CVRIAE, ad proprium iudicem remiſſio, Gall. *Retour de Cour*, *Renvoi*. Ch. Mſ. a. 1322.

RETORTA. (1) Superior virga, qua ſepes continetur, ac vincitur, Gall. *Riorte*, alias *Rotte*, vt etiamnum Andegauenſes vocant vimineum vinculum, Lobinello teſte in Gloſſario ad calcem Hiſtor. Britan. Italis *Ritorta*. *Retortae, quibus ſepes continentur*, in Lege Salica tit. 36. §. 1. *Retortae, vnde ſepis continetur*, in Lege Ripuar. tit. 43. *In trinio cum Retorta in pede ſepeliri*, in eadem Lege tit. 72. §. 1. Vita S. Lantfranci Epiſc. tom. 4. Iunii p. 627. *In os etiam, ne clamare poſſet, Retortam ligneam cordamque retro ligantes et fortiter extorquentes abierunt.* Ex his emendanda, ni fallor, Charta ann. 1287. in Miraculis S. Ambroſii Senenſ. *Vouit .... quod ad eius ſepulturam portaret vnam aximam, et omni anno iret ad eius altare cum Ritonta in gula.* Legendum enim *Ritorta*, Galli dicerent, *la hard au col.* Olim, vt et apud Hibernos, eiuſmodi vimineo vinculo ſtrangulatos patibulis affixos conſtat. REDORTA. Hugo Francigena de Exordio Saluanienſis Monaſterii num. 5. apud Baluzium tom. 3. Miſcell. pag. 210. Virgas, quibus lignorum faſces ligunt, aut boues ad aratrum deuinciunt, etiamnum *Redortes* vocant Occitani.

[illegible]. TORTA, pro [illegible], legitur in [illegible]ſtitutionibus Sicul. l. 3. tit. 38. [illegible] (2) Senara, vox Hiſpanica. Charta Alfonſi Regis Portugalliae in Monarch. Luſitan. tom. 3. pag. 294. *Deinde ad illam Retortam de Varga, et ſicut deſcendit per ipſum flumen. etc.*

RETRACTA MARIS, quidquid agri relinquitur mari regrediente. Charta an. 1205. apud Lobinell. tom. 2. Hiſt. Britan. col. 289.

RETRACTARE. (1) Idem quod ſimplex Tractare. Cod. lib. 10. tit. 23. leg. 3. *Retractare*, pro *Detrectare*, dixerunt eiuſdem aetatis Scriptores, vt Salmaſius pluribus probat ad Spartianum in Hadriano cap. 12. RETRACTARE SECVM, meditari, cogitare. Vita MS. S. Wenwaloei fol. 17. (2) ✝ Repetere, retrahere, in Ch. a. 1214.

✝ RETRACTIO, redemptio alicuius fundi diſtracti, pretio emtori reddito, Gall. *Retrait.* Ch. a. 1265.

RETRACTATOR, apud Tertullianum de Ieiunio cap. 15. vt legit Forbenius, pro quo Rigaltius habet *Detrectator*, quod, vt videtur, ſenſus poſtulat; ſed vt *Retractare* pro *Detrectare* dixerunt antiqui, ita *Retractator* pro *Detrectator* dicere potuit Tertullianus. V. *Retractare.*

RETRACTATVS. (1) Idem quod Latinis *Retractatio.* Tertullianus Apolog. cap. 4. (2) ✝ Contractus, pactio, conuentum. Ch. a. 1337.

RETRACTIO, abrogatio, abolitio. Concilium Carthag. ann. 525. apud Acherium tom. 6. Spicil. pag. 8. Forte legendum eſt *Retractatio.* RETRACTIO BVRSAE, idem quod mox *Retractus burſae.* Charta Richardi de Brereville e Chartulario S. Vandregeſili tom. 1. pag. 678.

✝ RETRACTOR PER BVRSAM, qui iure agnationis fundum ab agnato venditum redimit, pretio emptori reſtituto. Ch. MS. a. 1272. V. *Retrahere.*

✝ RETRACTVM, mulcta, Practicis Gall. *Retraite.* Ch. MS. a. 1446.

RETRACTVS. (1) Gall. *Retraite*, receptus, receptaculum. Epiſtola Caroli VIII. Regis Franc. apud Acherium tom. 7. Spicil. p. 302. [illegible]) *terra [illegible] fructifera. et [illegible] ac [illegible] receptaculum, et [illegible] Retractus [illegible] predict[illegible] noſtri [illegible] ſuis repugnante [illegible] [illegible].* Statuta [illegible] ann. 1379. apud Lobinellum tom. [illegible] Hiſtor. Paris. p. 667. col. 1. [illegible] *Item pecunias [illegible] [illegible] [illegible] ... ſeruentur [illegible] in una ſecura [illegible], quae [illegible] poterit, habens Retractum [illegible] ſtiarum vel duarum ſerarum [illegible] cuſtro ſex [illegible], quorum [illegible] per cathedrale Praeſer. etc.* [illegible] intelligo [illegible] in qua pecunia ſeruabatur. [illegible] Tertulliano [illegible] [illegible] idem eſt quod apud [illegible] *Retractus*; Gallis vero [illegible] ſorica erat. (2) RETRACTVS BVRSAE, redemptio [illegible] agnato diſtracti, pretio emptori [illegible] dito, vulgo *Retrait lignager* [illegible] cis Gallicis. Charta Philipp [illegible] Franc. ann. 1310. et 47. [illegible] Tabularii Regii [illegible] V. *Retrahere* 2. (3) ✝ Seceſſus [illegible] H. Cam. Compot. Paris. (4) ✝ Locus ſtagno inferior, in quem illius aquae interdum effluunt. Ch. [illegible] 1307. (5) RETRACTVS [illegible] V. in *Retornare.*

RETRADERE, reddere, [illegible] Vlpianus leg. 9. § 7. Dig. [illegible] meritus cauſa.

RETRADICTIO. Index MS. [illegible] ciorum Eccleſiae Conſtantienſis [illegible] 89. verſo: *Canonicus [illegible] et recipiendus in dicta Eccleſia [illegible] tres annos a tempore receptionis [illegible] capere ſeruitus valore a [illegible] decem librarum Turon. Eccleſiae [illegible] perſoluat et donaret, [illegible] cem libras Turon. propter [illegible] cadas in caſa Retradictionis [illegible].* Legendum omnino videtur [illegible].

RETRAHERE. (1) Recedere, [illegible]. Ordericus Vitalis lib. 9. p. [illegible] *Audito Retrahendi ſono*; Galli [illegible] rent: *La trompette ayant ſonné [illegible]*

Retralte. (2) Practicis Gallicis *Retraire*, redimere praedium ab agnato venditum precio emtori reſtituto. Statuta Brageraci art. 39. V. *Retractus burſae*, *etc.*

TRANCIDERE, retradere, reſtituere. Anaſtaſius Bibl. in Vita Nicolai I. PP. apud Murator. tom. 3. p. 255. col. 1.

RETRANSIRE, iterum transire, redire. Areſt. a. 1341.

TRANSITIVVS, reciprocus; in Vita venerabilis Idae, tom. 2. Aprilis p. 172.

RETRANSMITTERE, remittere. Chartul. S. Ioann. Angeriac.

TREDES, f. Canalis, detorto vocabulo a voce *Retrices*, quae, vt habet Feſtus, *ſignificat aquam eo nomine, quae eſt ſupra viam Ardeatinam inter lapidem ſecundum et tertium, qua irrigantur horti.* Charta Foreſii ann. 1417. *Iuxta pratum Ioannis Aſterii, quod quoddam Retredes diuidit.*

RETRERA, redemtio alicuius fundi diſtracti, Gall. *Retrait.* Ch. Mſ. a. 1278. V. *Retractatio.*

TRIBVTIO. (1) Merces, ſalarium, in Bibliis ſacris paſſim. Gloſſae Lat. Graec. *Retributio*, ἀνταπόδοσις. Adde Graec. Lat. (2) Tributum, vectigal. Appendix Marculfi formula 44. Eadem recurrunt ibidem; vereor tamen ne vtrobique legendum ſit *Redhibitiones* vel *Redibutiones*, quod in huiuscemodi formulis leguntur quam ſaepiſſime. V. *Redhibitio* in *Redhibere.*

TRIBVTOR, qui retribuit, remunerat; *Rendeur*, *Guerredonneur*, in Gloſſis Lat. Gall. Sangerman. MSS. Literae an. 1281. apud Rymerum to. 2. p. 179.

RETRIBVTORIVS, *retributione* ſeu mercede dignus, in Lit. a. 1402.

TRINGERE SE, ſeſe recipere. Iacobi Auriae Annales Genuenſ. lib. 10. ad an. 1283. apud Murator. tom. 6. col. 582.

TRIOR, vox ficta a *Retro*, et vſurpata veteri Iuuenalis Interpreti. Repudiat Voſſius lib. 3. de Vitiis ſerm. cap. 42.

RETRO. (1) Vox aliis praepoſita, rem praeteritam ſignificat. Vt *Retroprincipes*, qui prius regnauere, apud Lampridium in Seuero, et in Cod. Theod. non ſemel. *Stipendia Retrodebita*, quae antea debebantur, apud Capitolinum in Pertinace: ὀπισθοτελεῖαι, Theophani anno 9. Nicephori: *Redhibitiones annorum praeteritorum*, in Hiſt. Miſc. *Retro ſanctiones latae*, in l. 16 Cod. Theod. de Medicis. Ita etiam S. Hieronym. Epiſt. 129. et alii. (2) Capitulare 3. ann. 810. cap. 2. *Et non ſibi faciant ſocios inferioris ordinis homines, qui ſemper inde Retro res qualescunque tractare volunt; ſed illos ſibi ſocient, qui ad effectum vnamquamque rem deduci cupiunt.* Cum dilatione, quaſi retrocedentes. (3) A RETRO ESSE, EXISTERE, Gallis *être en arriere*, Vlpiano *Reliquari*, ad diem non ſoluiſſe. Charta ann. 21. Richardi II. Regis Angl. apud Thomam Madox Formul. Anglic. p. 141. † RETRO ESSE, redire, reuerti. Feuda Norman. In Ch. Mſ. a. 1238. idem eſt ac peius eſſe. (4) † RETRO, abhinc, ex illo tempore, in Ch. a. 1212.

RETROACCAPITVM, RETROACAPVT, etc. in Prouinciis Occitaniae et Aquitaniae, Tributum fundi domino et directo, quoties mutatio fit, ab emphyteotis exſoluendum. Saiſimentum Comitatus Toloſani ann. 1270. apud Lafaille in Probat. Annalium Toloſ. tom. 1. p. 36. *Aſſeruerunt, quod infra dictas confruntationes ſunt caſtra et villae infra ſcriptae propriae domino Regi, in toto vel in parte citra Tarnum; ſcilicet caſtrum de Rochamaura, quod nunc tenet dominus Bertrandus Vicecomes de Bruniquel, ex dono domini comitis Toloſae, vt dicitur. Item, caſtrum de Mirapice pro duodecima parte et reſiduum feudum; ſcilicet quod medietas tenetur ab ipſo in feudum, et debet inde habere pro Retroaccapito noui domini medietatem XL. ſolidorum Turonenſium et homagium.* Adde Chartam Amalrici Prioris B. Mariae Deauratae an. 1464. vbi videbis *Retroaccapitum* non ſolum ſolui mutato domino (quod vult Rocheflauinus,) vt ſupra dictum in *Accaptare*, ſed etiam mutato emphyteota. Exſtat haec Charta apud

apud Stephanotium tom. I. Antiq. Occitan. MSS. pag. 526. *Retroaccapitura* legitur loco ſuperius laudato in *Retentura*. V. *Accaptare*, *Recognitio 4.* et *Releuium*.

✝ RETROACTIO, pro *Retractio*, in Ch. Mſ. a. 1263.

RETROACTVS. (1) Praeteritus. *Retroacta tempora*, in Hiſtoria Cortuſiorum, apud Murator. to. 12. col. 894. (2) ✝ Subſt. idem quod *Retroactio*, in Areſt. an. 1405.

✝ RETROAGERE, abrogare, reſcindere. Ch. Mſ. a. 1191.

RETROALTARE, paramentum altaris poſterius. Leges Palatinae Iacobi II. Regis Maioric. in Actis SS. Iunii tom. 3. pag. LXXII. Vide ibi notam *h.* et ſupra *Poſtaltare*.

RETROBANNVS, idem quod *Herebannum*, ſubmonitio ad exercitum. Codex Legum Normann. cap. 25. apud Ludewig. tom. 7. Reliq. MSS. pag. 203. *Retrobaniuium dici ſolet, quando Princeps Normanniae ad impetum hoſtium repellendum, in expeditionem aliquam profectus, per Normanniam baniri faciebat.* Feoda Normanniae: *Habet 10. Milites in banleuca Lexouienſi, qui remanent ad cuſtodiendum ciuitatem, donec Retrobannus ſummoneatur, et tunc ibunt cum propriis expenſis Epiſcopi.* RETROBANDVM, in Chronico Rotomagenſi an. 1339. V. *Herebannum*, *Hoſtis*, *Bannire*.

RETROCAMERA, poſterius cubiculum. Leges Palatinae Iacobi II. Regis Maioric. inter Acta SS. Iunii to. 3. pag. XXXI.

✝ RETROCEDENS, praecedens. Tract. Mſ. de re milit.

RETROCENSIVM, terra cenſibus ſeu penſitationibus ſecundariis obnoxia. Edictum Philippi Pulcri Franc. Regis ann. 1291. apud de Lauriere to. I. Ordinat. pag. 323.

RETROCHORVS. Ita ſacella, quae ſunt poſt chorum, S. Virgini fere ſemper dicata, appellant Monachi Benedictini. Vnde S. Mariae nomine donantur apud Adalhardum Abbatem in Capitulis cap. 46.

RETROCIVM, mendoſe pro *Retrobecium*, vt videtur, poſterius *becinum*, ſeu canalis, riuus, de qua vide in *Bedum*.

RETROCLAMOR, petitio, poſtulatio a iudice, Gall. *Reclain*. Literae an. 1351. apud D. Secouſſe tom. 4. Ordinat. Reg. pag. 106.

RETROCLAMVM, idem quod *Retroclamor*, Gall. *Reclain*. Vide in C... *meum*.

RETROCOLE. Notitia Eccleſiae Tolosanae: *Et pro hoc feno debent illorum domino Praepoſito 5. ... ptationis, et in vno quoque ... num prandium optimum cum ... litibus; et in hoc feno dedit ... tam figlicem, et totum ... lagium, et decimum de ... boërium, et retrodecimum, et ... cole, totoque ſolagge, et ... etc.*

RETROCOMITATVS, Anglis *Rercountie*, Gall. *Arriereconté*, ... comitialis conſeſſus. Fleta lib. 2. cap. 67. num. 18.

✝ RETROCVRIA, i. q. *Retrocurtis*, in Ch. Mſ. a. 1252.

✝ RETROCVRSVS, pars ſuperior aluei aquae molendini. Lit. remiſſ. an. 1376. V. *Bialeria*.

RETROCVRTIS, area poſtica, Gall. *Arrierecour*. Diuiſio terrae vicecomitalis Maſſil. an. 1212. ex Schedis D. le Fournier.

RETROCVSTODIA, idem quod ... *Retrogarda*. V. *Antegarda*.

RETRODECIMA, idem quod ... *Retrodecimum*. Concilium Terraconenſe an. circiter 1330. apud Marten. to. 4. Anecd. col. 317. V. *Cana*, *Decima decimae*, et *Redecima*.

RETRODECIMVM, quaſi *Arrieredixme*, forte idem quod *Redecima*, ſeu Decima decimae. Prima Curia Generalis Cataloniae Iacobi Regis Aragon. an. 1291. V. *Retrocole* et *Retrodecima*.

RETRODOMINVS, dominus ſuperior, qui non eſt proximus, vt in feudis dominus feudalis, a quo pendet feudum, non feudatarius qui illud tenet. Inqueſta an. 1440. ex Schedis D. Aubret: *Id vidit obſeruari inter Retrodominos Abbates Caſſinien.* V. *Dominus 6.*

RETRODORSALE, aulaeum retro ſeu pone dorſum ſedentis appenſum. Leges

Leges Palatinae Iacobi II. Regis Maioric. in Actis SS. Iunii to. 3. pag. LVII. Vide *Dorſale* et *Bancale* in *Bancus*.

RETROEXCUBIAE, poſteriores excubiae. Literae patentes ann. 1471. apud Guichenonum in Probat. Hiſt. Breſſiae pag. 32.

RETROFEODATUS, qui poſſidet *retrofeudum*. Literae Iohannis Franc. Regis an. 1355. apud D. Secouſſe to. 4. Ordinat. Reg. pag. 721.

RETROFEODUM, idem quod mox *Retrofeudum*, in Charta ann. 1317. apud Lobinellum to. 2. Hiſt. Britan. col. 472.

RETROFEVALE, eadem ſignificatione qua *Retrofeudum*. Charta a. 1147. in Probat. nouae Hiſt. Occitan. tom. 2. col. 518. Forte legi poſſet *Retrofevalis* et intelligi *Feudarius*, qui tenet *Retrofeudum*.

† RETROFEUDARE, RETROFFEUDARE, in *Retrofeudum* conferre, V. in *Feudum*.

RETROFEUDUM, Gallis *Arrierefief*, feudum, quod per medium tenetur a ſuperiori domino, vt eſt in Conſuetudine Cenoman. artic. 9. et aliis: Gall. *Rierefiez*, in Charta an. 1283. apud Lobinellum to. 2. Hiſt. Britan. col. 430. *Rerefief*, in Conſuetud. Aurelian. cap. 1. art. 67. Dunenſi art. 15. 21. Solenſi tit. 18. art. 1. Montargenſi cap. 1. art. 44. 67. Paſſim occurrit.

† RETROFIDANTIA, praeſtatio quae in reiterandis fideiuſſionibus domino penſitabatur. Libert. Brianc. a. 1343. V. *Fidantia* et *Fidencia*.

† RETROFLECTERE, reflectere, retrahere, recolligere, ap. Murat. to. 20. Script. p. 75.

RETROFOCILIUM, REPOFOCILIUM, vel RETROPOSTFICILIUM, vel REPOFOCINIUM, *illud quod tegit ignem in nocte, vel quod retro ponitur: quaſi cilium foci, ſuper quod a poſteriori parte foci ligna ponuntur, quod vulgo Lander dicitur, et dicitur a repono, et focus, et cilium:* Vgutio et Io. de Ianua. Gloſſ. Lat. Gall. *Repofocilium, ce qui couvre le feu de nuis, ou ce qui eſt mis derriere.* Idem videtur quod *Retropoſocinium*, in Tabulario Fiſcanenſi fol. 88. et 89. *Vnam quadrigatam nemoris ad Natale pro Retropoſocinio*.

RETROFONTALE, apparatus ſeu ornamentum altaris. V. *Frontale*.

† RETROGACHIUM, vigiles, qui cuſtodias luſtrant, Gall. *Patrouille*. Stat. an. 1381.

RETROGARDA. (1) Extrema acies, Gallis *Arrieregarde*. Geſta Ludouici VII. Regis Franc. cap. 20. *Retrogardam fecis Imperator cum ſuis Theutonicis.* Vtitur etiam Nangius in Chron. an. 1214. V. *Antegarda*, *Protutela* et *Retroguardia*. (2) Nomen dignitatis vel officii. Tabularium Gratianopolitanae Eccleſiae ſub Hugone Epiſcopo fol. 27. *Et Comes miſit homines ſuos, ſcilicet Ioannem de Podio, et Benedictum Botelarium ſuum, et Petrum Chalneſium miniſtralem ſuum, et Bernardum Retrogardam ſuum de Gratianopoli, id eſt, Bernardum Ruferium, etc.* Occurrit rurſum pag. 29. Hic *Retrogarda* hominem ligium aut vaſſallum ſignificat, qui domini ſui ſuperioris nomine ius habebat tutelae et cuſtodiae: quod ius eadem nomenclatura donatur in Regeſto *Probus* fol. 223. vbi de Monte Bonodi: *Dicunt iurati Mallenus et Ganterius . . . quod tenent miſtraliam et Retrogardam de Comite, et debent placitum ad miſericordiam.* V. *Reregarda*.

† RETROGRACIDARE, retrogradi, conſilium mutare. Monum. Eccleſ. Aquil. Append. p. 35.

RETROGRADARE, retrogradi. Martianus Capella lib. 8. *Eas Retrogradare facit.* RETROGRADARI, *Retro ire, gradi retro*, Iohanni de Ianua; *Reculer, aller arriere*, in Gloſſis Lat. Gall. Sangerman. MSS. Epiſtola Gunzonis ad Augienſes ann. 969. apud Marten. tom. 1. Ampliſſ. Collect. col. 309.

RETROGRADATIO, regreſſus, receſſus, Martiano Capellae lib. 8.

RETROGRADE, a tergo, pone. Caſpar Barthius in Gloſſario apud Ludewig. tom. 3. Reliq. MSS. pag. 68. ex Gunterio Cancellario.

RETROGRADUS. (1) Qui graditur poſt, eidem Barthio ibidem, ex Guiberto

berto Abbate lib. 4. cap. 4. *Mercurius Retrogradus*, hoc eſt, Retroiens, retrogradiens, apud Plinium lib. 2. cap. 17. *Saturnus Retrogradus*, Sidonio lib. 8. Epiſt. 11. Idem Plinius lib. 2. cap. 15. de Planetis: *Retrograduntur ad ſolem*. Hinc Iohannes de Ianua: *Planeta eſt quandoque Retrogradus, quandoque proceſſiuus, quandoque ſtationarius: et mulus vicioſus ſimiliter eſt quandoque Retrogradus, quandoque proceſſiuus, quandoque ſtationarius*. Hinc, ni fallor, emendandus Rolandinus Patauinus de factis in Marchia Taruiſina lib. 12. cap. 2. apud Murator. tom. 8. col. 344. *Eratque Retroguardus Iupiter in libra directus*. Legendum enim videtur *Retrogradus*. (2) Qui reſilit, reſiſtit et obedire detrectat. Radulphus Ardentius Homil. 109. in Euang. *Multi ſunt hodie, qui ad finem* (fidem) *vocati ſunt, nec per eam digne ambulant, dum bene operando non proficiunt; ſed magis Retrogradi ſunt, et cum Deum ore confiteantur, factis negant*. Laurentius in Amalthea: *Retrogradae mentes, contumaces*.

RETROGVARDIA, extrema acies, apud Italos, Gall. *Arrieregarde*. Sicardi Cremon. Epiſcop. Chronicon apud Muratorium tom. 7. col. 614. V. *Retrogarda*.

RETROGVARDVS, V. *Retrogradus*.

RETROIVVM, regreſſus, receſſus, iterata diſceſſio. Epiſtola Cardinalium Regi Franciae de reconciliatione Graecorum in Concilio Lugdun. an. 1274. apud Marten. tom. 7. Collect. Ampl. col. 217.

† RETROMANVS, auerſa manus, in Litt. remiſſ. Mſ. a. 1352.

† RETROMVRVS, murus poſt murum. Stat. ann. 1381. Vide *Promurium*.

RETRONEVS, qui retro eſt. Radulfus Cadom. in Geſtis Tancredi apud Marten. tom. 3. Anecd. col. 152.

RETRONVBERE, auerſa venere coire. Ouidius:

Parua vehatur equo.

Liber Poenitentialis Gregorii II. PP. *Si quis vir cum vxore ſua Retronupſerit, corripiendus eſt, ne faciat, et in ſemetipſo poeniteat*. Vide ſupra *Nubere*.

RETROPLEGIA, Vide ſupra in *Plegius*.

RETROPOFOCINIVM, etc. V. *Retrofocilium*.

† RETROPONERE, reponere, in Ch. a. 1221.

RETROQVINTVM, quinta pars quintae partis pretii rei venditae domino ſoluenda, Gallice *Requint*. Vide *Quintum* 3.

RETRORSIOR, contumacior, a *Retrorſus*, Retro conuerſus, refractarius: quo poſitiuo vſi ſunt Plinius lib. 26. cap. 9. et Apuleius lib. 1. Metamorph. Tertullianus Apolog. cap. 19. *Retrorſiores primoribus noſtris ſapientibus*.

RETROSCIARE, retrogradi, retroire, regredi. Obertus Cancellarius lib. 2. Annal. Genuenſ. apud Murator. to. 6. col. 304.

† RETROSCRIPTIO, ſubſcriptio, in Stat. comit. Venaiſſ.

RETROSVADVS. Radulfus Cadom. de Geſtis Tancredi apud Marten. to. 3. Anecd. col. 131.

Ac Turci nec nulla quidem, nec multa rependunt
Vulnera, ſpes quoniam ferratae neſcia calcis,
Tota Retroſuadae de verbere pendet habenae.

Ibidem col. 169.

Calcibus vrget equos, Retroſuadis vrget habenis,
Horrificis vrget clamoribus, et ſtimulandi
Qualibet arte: fugax acies incumbit in armos.

Retroſuadas, vt videtur, vocat habenas, quod iis veluti *ſuadetur* ſeu regitur equus, et vrgetur, ſiue vt accedat, ſiue vt retrogradiatur.

RETROTABVLARIVM, ornamentum altaris poſt tabulam. Leges Palatinae Iacobi II. Regis Maioric. inter Acta SS. Iunii tom. 3. pag. LXXII. col. 1. V. *Poſtabula*.

† RETROTABULUM, idem, in Inuent. a. 1294.

† RETROTENSIO, regreſſus, receſſus, apud Ludew. to. 9. Reliq. p. 369.

† RETROTIGERIUM, ſporta doſſuaria, in Gloſſ. Gall. Latin. Cod. 7684.

RETROVASSALLUS, Gall. *Arriere-vaſſal*, Vaſſallus vaſſalli ſeu translatitius cliens, qui tenet *retrofeudum*. Litterae Iohannis Franc. Regis ann. 1356. apud D. Secouſſe tom. 4. Ordinat. Reg. p. 352.

† RETROVASSOR, idem in Ch. an. 1447.

† RETROVENDA, quod praeter *vendam* a feuda acquirentibus ſoluebatur. Ch. Mſ. Henr. V. reg. Angl.

RETROVENTA, ius quod ſibi competere aſſerebat maior ſeu villicus, in *ventis* ſeu praeſtationibus domino debitis a vaſſallo vel ſubdito pro facultate praedii vendendi ſeu diſtrahendi, quod *ventas* ipſe reciperet pro domino; quemadmodum *retrodecimam* ſeu *decimam decimae* non raro percipiebat, quod colligeret decimam domini. V. *Cario*. Charta Officialis Aurelian. ann. 1246. V. *Venda* et *Superuenda*.

RETROVERSUM, retrorſum, Gallis *à reculons*, *à rebours*. *Equitare aſinum vel bouem Retrouerſum cum cauda in manibus*, in Correctionibus Statutorum Cadubrii cap. 85. de Lenonibus et eorum poena.

† RETROVERTERE, redire, reuerti. Litt. Caroli V. an. 1369. V. *Retrotenſio*.

RETROVICARIA, diſtrictus RETROVICARII ſeu *Subuicarii*, illius ſcilicet, qui *Vicarii* abſentis in aliquo territorio ſibi praefinito vices agit. Charta an. 1147. in Probat. nouae Hiſt. Occitan. tom. 2. col. 518.

† RETRUNCARE, pro *truncare*, to. 5. Sept. p. 533.

RETRURSUS, Plinio *Retrorſus*, Retro conuerſus. Vita MS. S. Winwaloei e Bibl. Landeuenecenſi.

RETRUSIO, incluſio. Concilium Tolet. XI. inter Hiſpanica tom. 2. pag. 665. Vide *Retruſi* ſupra in voce *Incluſi*.

RETRUSUS, homo ſolitarius, monachus *recluſus*, Gall. *Reclus*. Vide *Incluſi*.

RETTARE, RETTATUS, V. in *Rectum 1*.

† RETULENS, referens, narrans, to. 4. Sept. p. 8.

RETULLERE, RETULTUS, V. *Retollere*.

† RETUM, rete, in Libert. Petrae aſſiſ. an. 1341.

RETUMBA. Conſuetudines Monaſterii de Regula, ſeu *de la Reole*, apud Labbeum: *De Retumbis et cyſis vitreis, de caepis, et alliis, etc.*

RETUNDUS, f. pro *Rotundus*. Spicilegium MS. Fontanell. pag. 202. *Pſalmodiam non multum protrahamus, ſed Retunda et viua voce cantemus*. Gallis *Chanter rondement*, eſt ſimpliciter canere, non nimium protrahendo.

RETURNUM, miſſa ſolemnis pro defuncto prioribus poſt obitum diebus decantata. Teſtamentum Armandi Rorgue Canonici Anicienſis ann. 1348. *Item volo quod tertia die poſt obitum meum fiat vnum Returnum in Eccleſia*. Vide alio ſignificatu in *Retornare 4*.

† RETURNUS. (1) Cautio, praes, Gall. *Recours*. Ch. Mſ. an. 1173. V. *Retornum*. (2) *Pedum*, *paſtoris baculus*, in Gloſſ. Prouinc. Lat. Cod. 7657.

RETUTELA, ducatus extremae aciei. Locos vide in *Protutela*.

REU, *Radix*, Iohanni de Ianua; *vnde*, inquit, *Reubarbarum*. Vide in hac voce.

REVA. (1) Vectigal, quod pro mercibus ex regionibus exteris allatis penditur: Gall. *Droit de Rêve et de haut paſſage*. Statuta MSS. Montiſpeſſulani art. 117. *Nemo pro re propria exigat, vel accipiat, vel ab vxore ſeu familia ſua exigatur, vel accipietur nomine Reuae, aut Reuiam aliquo modo teneantur dare habitatores Montiſpeſſulani*. Statutum Iohannis Franc. Regis an. 1360. de ſtipendiis Parlamenti Pariſ. apud D. Secouſſe to. 3. Ordinat. Reg. p. 482. *Super receptam Tholoſae mille libras Parienſes;*

ſes; ſuper Reuam et receptam Muiſſonenſem, mille quingentas libras Pariſienſes. De vocabuli etymo et ſignificatione ſic cenſeo, idem valere, quod *Roga*, *quaeſtus*, *demanda*, et ſimilia, quae paſſim in hoc Gloſſario occurrunt, hoc eſt vectigal, quod principi, precario, vt ita dicam, penſitabatur. Gall. enim *Rogare* olim *Ruever* et *Reuver* dicebant. (2) Forte Ripa, Ital. *Riva*, Gall. *Rive*. Reparationes factae in Seneſcallia Carcaſſonae an. 1435. e MS. D. Lancelot: *Pro duabus viguis Reue Narbonne, qualibet longitudine ſex cannarum cum dimidia . . . VI. l. II. ſ. III. d. Pro duabus viguis Reue de Narbonna, continente qualibet ſeptem cannas ex longitudine pro faciendo ab ipſis poſtes Carcaſſonae . . . VII. lib. 15. ſol.*

REVACATIO. Bulla Pii IV. PP. in Priuilegiis Equitum S. Iohannis Ieroſol. pag. 172. *Et quod in illorum Reuacationibus, modificationibus, ſuſpenſionibus, reſtitutionibus, et ad ius commune reductionibus per Leonem praedeceſſorem, etc.* Sed videtur legendum eſſe *Reuocationibus*.

REVADERE, pro ſimplici Vadere. Lex Alamann. tit. 84.

REVADIARE, *Vadium* ſeu vadimonium, vel pignus dare, vadis inſtar debitorem ſe agnoſcere. Flodoardus in Praeceptione Caroli Regis lib. 3. cap. 4. Plura vide in *Vadium*.

REVALIDATIO, confirmatio, iterata declaratio rem aliquam eſſe validam. *Gratiae expectatiuae earumque Reualidationes, extenſiones*, in Bulla Leonis X. PP. ann. 1518. apud D. Calmet in Probat. Hiſt. Lothar. to. 3. col. CCCLXX.

† REVALIOSVS, f. *Ribaldus* in Acceſſ. ad Hiſt. Caſſin. part. 1. p. 328. V. *Riualis*.

REVANIA, REVANNA, f. Purgamenta frumenti ventilabro diſcreta, quae proiici ſolent volatilibus comedenda. Chartularium V. S. Vedaſti Atrebat. p. 265. *Debemus eis ſingulis ebdomadis vnum mencoldum de Reuaniis coctae noſtrae, ſcilicet ſingulis molendinis vnum boiſtellum.* Litterae Officialis Pariſ. an. 1251. e Tabulario noſtro Sangermanenſi: *Recipiebant ſuper molendino S. Germani plenam minam bladi tale quale molendinum ipſum lucrabatur qualibet ſeptimana, immo et Reuannas et perroſum molturae molendini praedicti, vt dicebant, quia minam bladi, Reuannas et perroſum dictus defunctus percipiebat.* Voces fictae a Gallico *Van*, Ventilabrum.

REVARDVM FORESTAE, V. *Regardum* 2.

† REVARE, percipere, in Ch. ann. 1292.

REVBARBARVM, pro *Rhabarbarum*, Plantae genus; Gallice *Rhubarbe*, Ital. *Reubarbaro*. Statuta ciuitatis Aſtae de intratis portarum: *Reubarbarum ſoluat pro qualibet libra ponderis libras 2.* Iohannes de Ianua *Reubarbarum* dici ait *quaſi radix barbara a Reu*, Radix, et *barbarum*; ſed alii *Rhabarbarum* appellant a fluuio Moſcouiae *Rha* olim dicto, nunc *Wolga*, iuxta quem creſcit haec planta.

REVECTIO, reductio. *Deuectio et Reuectio frumenti in molendinis*, in Charta Adelberti Archiep. Mogunt. an. 1135. to. 2. Rerum Mogunt. pag. 583.

REVEDVTVS, mendoſe pro *Recreditus*, V. *Guerra recredita*.

REVELAMEN, idem quod *Reuelatio* 1. *Sine Reuelamine*, apud *Zenonem* Veronenſem.

REVELANCIA, ἐυλάβεια, in Gloſſis Lat. Graec. Melius in Graeco-Latinis: Ευλάβεια, *Reuerencia, verecundia, religio, metus*.

REVELARE. (1) Gall. *Reveler*, Retegere, patefacere, in ſacris Scripturis paſſim. Tertullianus Apolog. c. 7. *Tempus omnia Reuelat.* (2) Pro *Releuare*, V. in *Releuare feudum*.

REVELATIO. (1) Gall. *Revelation*, arcani patefactio, indicium, in Bibliis ſacris paſſim. Gloſſae Lat. Graec. *Reuelacio*, ἐπιφάνεια, τὸ φανερόμενον, ἀποκάλυψις. (2) Meditatio, attentio, conſiderantia, circumſpectio. Literae Iohannis Franc. Regis an. 1354. apud D. Secouſſe tom. 4. Ordinat. Reg. pag. 314. (3) REVELATIO, non ſemel perperam pro *Releuatio*, Gallis *Relief*. Vide ſupra

ſupra *Releuium* in *Releuare feudum.* (4) Exemptio ſacri corporis e tumulo et eiusdem elatio. Translatio corporis S. Geminiani Mutinenſium Epiſcopi an. 1106. apud Murator. to. 6. col. 90. Mallem legere *Releuationem*, ſi vox illa *Reuelatio* ſimili notione non legeretur in Charta Hugonis Ducis Burgundiae an. 1171. inter Inſtrum. nouae Gall. Chriſt. to. 4. col. 91.

REVELATOR, qui *reuelat*, retegit. Tertullianus lib. 4. adu. Marcion. cap. 25. *Nec Reuelator ipſe erit, qui abſconditor non fuit.*

REVELATORIVS, ſpectans *reuelationem* ſeu patefactionem. Tertullianus de Anima cap. 47. *Prophetica, Reuelatoria, aedificatoria.*

REVELHARE, e ſomno excitare, Gall. *Reveiller*. Regeſtum Belloquadrae et Nemauſi an. 1317. e Camera Computorum.

REVELI, ludi nocturni, Vide *Reuelles*.

REVELLA, Gall. *Ruelle*. V. *Ruella*.

REVELLARE, pro *Rebellare*, deficere, in Commemoratorio an. circiter 780. apud Martenium to. 1. Ampliſſ. Collect. col. 41. in Formulis Marculfi lib. 2. form. 41. et alibi paſſim. Sic etiam *Reveler* pro *Rebeller*, ſeu, vt modo loquuntur, *Revolter*, in Hiſtoria Guillelmi Tyrii continuata apud eumdem Marten. to. 5. eiuſdem Ampliſſ. Collect. col. 669. V. infra *Reuello*.

REVELLATIO, rebellio. Charta Theodorici II. Franc. Regis an. 678. apud Felibianum Hiſt. San-Dionyſ. pag. IX.

REVELLES, REVELLI, REVELI, ab Anglico *Revels*, Ludi nocturni, quales vulgo ſunt choreae, cateruae perſonatae, etc. Literae Henrici VIII. Regis Angl. an. 1545. apud Rymer. tom. 15. pag. 62. *Dedimus . . . eidem Thomae officium magiſtri iocorum, Reuelorum et maſcorum omnium et ſingulorum noſtrorum, vulgariter nuncupatorum Revells et Masks, ipſumque Thomam Cawerdin magiſtrum iocorum, Reuelorum et maſcorum noſtrorum facimus.* Aliae an. 1560. *De officio magiſtri iocorum, Reuellium et maſcarum*, ibidem pag. 565. *Dedimus . . . officium magiſtri iocorum, Revellorum et maſcarum, communiter vocatorum Revelles et Maſques, ipſumque Thomam magiſtrum iocorum, Reuelorum et maſcorum praedictorum facimus.* V. *Reuellus* alia notione.

† REVELLIO, idem, in Ch. Mſ. Henr. V. Reg. Angl. V. *Reuellare*.

REVELLIVM, eadem ſignificatione. *Ipſe in ipſo Reuellio vixit*, in laudato mox Commemoratorio an. circiter 780. col. 41.

REVELLO, pro *Rebellio*, ſeu Rebellis. Marculfus lib. 1. form. 32. V. *Reuellare*.

REVELLVS, occulti criminis denuntiatio, declaratio, *reuelatio*, Gallis etiam *Revelation*. Statuta Cadubrii lib. 1. cap. 11. V. *Reuelles*.

REVENCIO, redditus, *Revenu*. V. *Reuentio*.

† REVENDARIA, *Reuenderia*, taberna vbi res minoris pretii venduntur. Stat. Mſ. S. Flori. V. *Reuendere*.

REVENDAROLIVS, REVENDAROLIA, propola, qui vel quae reuendit. Statuta Vercell. lib. 3. fol. 76. recto.

REVENDERE. (1) Emptum vendere, Gall. *Revendre*. Gloſſae Lat. Graec. et Graec. Lat. *Reuendo*, μεταπωλῶ. Charta Philippi Franc. Regis an. 1218. tom. 4. Hiſt. Harcur. pag. 2174. (2) † Probe vlciſci, Gall. *Vendre cher*, in Ch. Mſ. a. 1343.

† REVENDICVLVS, i. q. *Reuenditor* in Stat. Mant.

REVENDITIO, venditio rei emptae, ei, qui primum vendiderat. Statuta Maſſil. lib. 2. cap. 1. §. 44.

REVENDITOR, propola, Gall. *Revendeur*. Statuta Arelat. MSS. art. 42. *Ne quis piſcator vel Reuenditor audeat ſalare piſces. Reuenditor piſcium*, ibidem art. 174.

REVENDITORIA, ipſa ars *reuendendi*, vel mulier quae *reuendit* ſeu res minoris momenti diſtrahit, Gall. *Revendeuſe*. Codex reddituum Epiſcopatus Autiſſiod. art. de *Reuenditoribus*.

citani. TORTA, pro *Retorta*, legitur in Conſtitutionibus Sicul. l. 3. tit. 38. (2) Semita, vox Hiſpanica. Charta Alfonſi Regis Portugalliae in Monarch. Luſitan. tom. 3. pag 294. *Deinde ad illam Retortam de Vanga, et ſicut deſcendit per ipſum fluuium, etc.*

RETRACTA MARIS, quidquid agri relinquitur mari regrediente. Charta an. 1205. apud Lobinell. tom. 2. Hiſt. Britan. col. 289.

RETRACTARE. (1) Idem quod ſimplex Tractare. Cod. lib. 10 tit. 23. leg. 3. *Retractare*, pro *Detrectare*, dixerunt eiuſdem aetatis Scriptores, vt Salmaſius pluribus probat ad Spartianum in Hadriano cap. 12. RETRACTARE SECVM, meditari, cogitare. Vita MS. S. Wenwaloei fol. 17. (2) † Repetere, retrahere, in Ch. a. 1214.

† RETRACTIO, redemptio alicuius fundi diſtracti, pretio emtori reddito, Gall. *Retrait*. Ch. a. 1265.

RETRACTATOR, apud Tertullianum de Ieiunio cap. 15. vt legit Forbenius, pro quo Rigaltius habet *Detrectator*, quod, vt videtur, ſenſus poſtulat; ſed vt *Retractare* pro *Detrectare* dixerunt antiqui, ita *Retractator* pro *Detrectator* dicere potuit Tertullianus. V. *Retractare*.

RETRACTATVS. (1) Idem quod Latinis *Retractatio*. Tertullianus Apolog. cap. 4. (2) † Contractus, pactio, conuentum. Ch. a. 1337.

RETRACTIO, abrogatio, abolitio. Concilium Carthag. ann. 525. apud Acherium tom. 6. Spicil. pag. 8. Forte legendum eſt *Retractatio*. RETRACTIO BVRSAE, idem quod mox *Retractus burſae*. Charta Richardi de Breteville e Chartulario S. Vandregeſili tom. 1. pag. 678.

† RETRACTOR PER BVRSAM, qui iure agnationis fundum ab agnato venditum redimit, pretio emptori reſtituto. Ch. Mſ. a. 1272. V. *Retrahere*.

† RETRACTVM, mulcta, Practicis Gall. *Retraite*. Ch. Mſ. a. 1446.

RETRACTVS. (1) Gall. *Retraite*, receptus, receptaculum. Epiſtola Caroli VIII. Regis Franc. apud Acherium to. 7. Spicil. p. 202. Cui (Ilerdenſi ciuitati) *terra ſubeſt admirum frugifera, et alimoniae opportuna, ac commodum receptaculum, et ſecura vtique Retractus fuit, et olim quibusdam praedeceſſoribus noſtris in ciuitatibus ſuis refugium et tutamen validiſſimum.* Statuta Collegii Narbon. ann. 1379. apud Lobinellum tom. 5 Hiſtor. Pariſ. p. 667. col. 1. num. 19. *Item pecunie legatorum, donationum, nonorum introituum, locagiorum camerarum . . . ſeruentur fideliter . . . in vna ſecura camera, quae, ſi fieri poteſt, habeat Retractum duarum hoſtiorum vel duarum ſerarum ſub vno coſſro ſex clauium, quarum vnam ſemper cuſtodiat Prouiſor, etc.* Hic cuſtellam intelligo maiori arca incluſam, in qua pecunia ſeruabatur. *Retractus* Tertulliano adu. Gnoſticos cap. 1. idem eſt quod apud Vitruuium *Retractio*; Gallis vero *Retrait* ...forica erat. (2) RETRACTVS BVRSAE, redemptio praedii ab agnato diſtracti, pretio emptori reddito, vulgo *Retrait lignager*, Practicis Gallicis. Charta Philippi Regis Franc. ann. 1310. ex 47. Regeſto Tabularii Regii num. 101. V. *Retrahere 2.* (3) † Seceſſus. Memor. H. Cam. Comput. Pariſ. (4) † Locus ſtagno inferior, in quem illius aquae interdum effluunt. Ch. Mſ. a. 1307. (5) RETRACTVS CVRIAE. V. in *Retornus*.

RETRADERE, reddere, reſtituere. Vlpianus leg. 9. §. 7. Dig. Quod metus cauſa.

RETRADICTIO. Index MS. beneficiorum Eccleſiae Conſtantienſis fol. 89. verſo: *Canonicus quilibet futurus et recipiendus in dicta Eccleſia infra tres annos a tempore receptionis ſuae vnam capam ſericam valoris et pretii decem librarum Turon. Eccleſiae praedictae perſoluat et demittat, ſeu decem libras Turon. propter hoc accipiendas in caſu Retradictionis et dilationis.* Legendum omnino videtur *Retardationis*.

RETRAHERE. (1) Recedere, *ſe retirer*. Ordericus Vitalis lib. 9. p. 75... *Audito Retrahendi ſitno*; Galli dicerent: *La trompette ayant ſonné la Retrai-*

Retraite. (2) Practicis Gallicis *Retraire*, redimere praedium ab agnato venditum pretio emtori reſtituto. Statuta Brageraci art. 39. V. *Retractus burſae*, etc.

RETRANCIDERE, retradere, reſtituere. Anaſtaſius Bibl. in Vita Nicolai I. PP. apud Murator. tom. 3. p. 255. col. 1.

RETRANSIRE, iterum transire, redire. Areſt. a. 1341.

RETRANSITIVVS, reciprocus; in Vita venerabilis Idae, tom. 2. Aprilis p. 172.

RETRANSMITTERE, remittere. Chartul. S. Ioann. Angeriac.

RETREDES, f. Canalis, detorto vocabulo a voce *Retrices*, quae, vt habet Feſtus, *ſignificat aquam eo nomine, quae eſt ſupra viam Ardeatinam inter lapidem ſecundum et tertium, qua irrigantur horti.* Charta Foreſii ann. 1417. *Iuxta pratum Ioannis Aſterii, quod quoddam Retredos diuidit.*

RETRERA, redemtio alicuius fundi diſtracti, Gall. *Retrait.* Ch. Mſ. a. 1278. V. *Retractatio.*

RETRIBVTIO. (1) Merces, ſalarium, in Bibliis ſacris paſſim. Gloſſae Lat. Graec. *Retributio*, ἀνταπόδοσις. Adde Graec. Lat. (2) Tributum, vectigal. Appendix Marculfi formula 44. Eadem recurrunt ibidem; vereor tamen ne vtrobique legendum ſit *Redhibitiones* vel *Redibutiones*, quod in huiuscemodi formulis leguntur quam ſaepiſſime. V. *Redhibitio* in *Redhibere.*

RETRIBVTOR, qui retribuit, remunerat; *Rendeur*, *Guerredonneur*, in Gloſſis Lat. Gall. Sangerman. MSS. Literae an. 1281. apud Rymerum to. 2. p. 179.

RETRIBVTORIVS, *retributione* ſeu mercede dignus, in Lit. a. 1402.

RETRINGERE SE, ſeſe recipere. Iacobi Auriae Annales Genuenſ. lib. 10. ad an. 1283. apud Murator. tom. 6. col. 582.

RETRIOR, vox ficta a *Retro*, et vſurpata veteri Iuuenalis Interpreti. Repudiat Voſſius lib. 3. de Vitiis ſerm. cap. 42.

RETRO. (1) Vox aliis praepoſita, rem praeteritam ſignificat. Vt *Retroprincipes*, qui prius regnauere, apud Lampridium in Seuero, et in Cod. Theod. non ſemel. *Stipendia Retrodebita*, quae antea debebantur, apud Capitolinum in Pertinace: ὀπισθοτελείαι, Theophani anno 9. Nicephori: *Redhibitiones annorum praeteritorum*, in Hiſt. Miſc. *Retro ſanctiones latae*, in l. 16 Cod. Theod. de Medicis. Ita etiam S. Hieronym. Epiſt. 129. et alii. (2) Capitulare 3. ann. 810. cap. 2. *Et non ſibi faciant ſocios inferioris ordinis homines, qui ſemper inde Retro res qualescunque tractare volunt; ſed illos ſibi ſocient, qui ad effectum vnamquamque rem deduci cupiunt.* Cum dilatione, quaſi retrocedentes. (3) A RETRO ESSE, EXISTERE, Gallis *être en arriere*, Vlpiano *Reliquari*, ad diem non ſoluiſſe. Charta ann. 21. Richardi II. Regis Angl. apud Thomam Madox Formul. Anglic. p. 141. † RETRO ESSE, redire, reuerti. Feuda Norman. In Ch. Mſ. a. 1238. idem eſt ac peius eſſe. (4) † RETRO, abhinc, ex illo tempore, in Ch. a. 1212.

RETROACCAPITVM, RETROACAPVT, etc. in Prouinciis Occitaniae et Aquitaniae, Tributum fundi domino et directo, quoties mutatio fit, ab emphyteotis exſoluendum. Saiſimentum Comitatus Toloſani ann. 1270. apud Lafaille in Probat. Annalium Toloſ. tom. 1. p. 36. *Aſſeruerunt, quod infra dictas confruntationes ſunt caſtra et villae infra ſcriptae propriae domino Regi, in toto vel in parte citra Tarnum; ſcilicet caſtrum de Rochamaura, quod nunc tenet dominus Bertrandus Vicecomes de Bruniquel, ex dono domini comitis Toloſae, vt dicitur. Item, caſtrum de Mirapice pro duodecima parte et reſiduum feudum; ſcilicet quod medietas tenetur ab ipſo in feudum, et debet inde habere pro Retroaccapito noui domini medietatem XL. ſolidorum Turonenſium et homagium.* Adde Chartam Amalrici Prioris B. Mariae Deauratae an. 1464. vbi videbis *Retroaccapitum* non ſolum ſolui mutato domino (quod vult Rocheflauinus,) vt ſupra dictum in *Accaptare*, ſed etiam mutato emphyteota. Exſtat haec Charta apud

apud Stephanotium tom. 1. Antiq. Occitan. MSS. pag. 526. *Retroaccapitura* legitur loco ſuperius laudato in *Retentura*. V. *Acceptare*, *Recognitio 4.* et *Releuium*.

† RETROACTIO, pro *Retractio*, in Ch. Mſ. a. 1263.

RETROACTVS. (1) Praeteritus. *Retroacta tempora*, in Hiſtoria Cortuſiorum, apud Murator. to. 12. col. 894. (2) † Subſt. idem quod *Retroactio*, in Areſt. an. 1405.

† RETROAGERE, abrogare, reſcindere. Ch. Mſ. a. 1191.

RETROALTARE, paramentum altaris poſterius. Leges Palatinae Iacobi II. Regis Maioric. in Actis SS. Iunii tom. 3. pag. LXXII. Vide ibi notam *h.* et ſupra *Poſtaltare*.

RETROBANNVS, idem quod *Herebannum*, ſubmonitio ad exercitum. Codex Legum Normann. cap. 25. apud Ludewig. tom. 7. Reliq. MSS. pag. 203. *Retrobaniuium dici ſolet, quando Princeps Normanniae ad impetum hoſtium repellendum, in expeditionem aliquam profectus, per Normanniam baniri faciebat.* Feoda Normanniae: *Habet 10. Milites in banleuca Lexouienſi, qui remanent ad cuſtodiendum ciuitatem, donec Retrobannus ſummoneatur, et tunc ibunt cum propriis expenſis Epiſcopi.* RETROBANDVM, in Chronico Rotomagenſi an. 1339. V. *Herebannum*, *Hoſtis*, *Bannire*.

RETROCAMERA, poſterius cubiculum. Leges Palatinae Iacobi II. Regis Maioric. inter Acta SS. Iunii to. 3. pag. XXXI.

† RETROCEDENS, praecedens. Tract. Mſ. de re milit.

RETROCENSIVM, terra cenſibus ſeu penſitationibus ſecundariis obnoxia. Edictum Philippi Pulcri Franc. Regis ann. 1291. apud de Lauriere to. 1. Ordinat. pag. 323.

RETROCHORVS. Ita ſacella, quae ſunt poſt chorum, S. Virgini fere ſemper dicata, appellant Monachi Benedictini. Vnde S. Mariae nomine donantur apud Adalhardum Abbatem in Capitulis cap. 46.

RETROCIVM, mendoſe pro *Retrobecium*, vt videtur, poſterius *becium*, ſeu canalis, riuus, de quo vide in *Bedum*.

RETROCLAMOR, petitio, poſtulatio a iudice, Gall. *Reclain*. Literae an. 1351. apud D. Secouſſe tom. 4. Ordinat. Reg. pag. 106.

RETROCLAMVM, idem quod *Retroclamor*, Gall. *Reclain*, Vide in *Ca... mentum*.

RETROCOLE. Notitia Eccleſiae Toloſanae: *Et pro hoc feno dederunt illorum domino Praepoſito 5. ... acceptationis, et in uno quoque anno ... num prandium optimum cum ſex Militibus; et in hoc feno dedit illis ... tam ſiglicem, et totum ... et baiagium, et decimum de ... boërium, et retrodecimum, et Retrocole, totoque ſolagge, et ſeneſcalcum, etc.*

RETROCOMITATVS, Anglis *Rere-countie*, Gall. *Arrierecomté*, ... comitialis conſeſſus. Fleta lib. 2. cap. 67. num. 18.

† RETROCVRIA, i. q. *Retrocurtis*, in Ch. Mſ. a. 1252.

† RETROCVRSVS, pars ſuperior aluei aquae molendini. Lit. remiſſ. a. 1376. V. *Bialeria*.

RETROCVRTIS, area poſtica, Gall. *Arrierecour*. Diuiſio terrae vicecomitalis Maſſil. an. 1212. ex Schedis D. le Fournier.

RETROCVSTODIA, idem quod mox *Retrogarda*. V. *Antegarda*.

RETRODECIMA, idem quod mox *Retrodecimum*. Concilium Terraconenſe an. circiter 1330. apud Marten. to. 4. Anecd. col. 317. V. *Carn*, *Decima decimae*, et *Redecima*.

RETRODECIMVM, quaſi *Arrieredîſme*, forte idem quod *Redecima*, ſeu Decima decimae. Prima Curia Generalis Cataloniae Iacobi Regis Aragon. an. 1291. V. *Retrocole* et *Retrodecima*.

RETRODOMINVS, dominus ſuperior, qui non eſt proximus, vt in feudis dominus feudalis, a quo pendet feudum, non feudatarius qui illud tenet. Inqueſta an. 1440. ex Schedis D. Aubret: *Id vidit obſeruari inter Retrodominos Abbates Caſſanienſes.* V. *Dominus 6.*

RETRODORSALE, aulaeum retro ſeu pone dorſum ſedentis appenſum.

Leges

Leges Palatinae Iacobi II. Regis Maioric. in Actis SS. Iunii to. 3. pag. LVII. Vide *Dorſale* et *Bancale* in *Bancus*.

RETROEXCVBIAE, poſteriores excubiae. Literae patentes ann. 1471. apud Guichenonum in Probat. Hiſt. Breſſiae pag. 32.

RETROFEODATVS, qui poſſidet *retrofeudum*. Literae Iohannis Franc. Regis an. 1355. apud D. Secouſſe to. 4. Ordinat. Reg. pag. 721.

RETROFEODVM, idem quod mox *Retrofeudum*, in Charta ann. 1317. apud Lobinellum to. 2. Hiſt. Britan. col. 472.

RETROFEVALE, eadem ſignificatione qua *Retrofeudum*. Charta a. 1147. in Probat. nouae Hiſt. Occitan. tom. 2. col. 518. Forte legi poſſet *Retrofevalis* et intelligi *Feudarius*, qui tenet *Retrofeudum*.

† RETROFEVDARE, RETROFFEVDARE, in *Retrofeudum* conferre, V. in *Feudum*.

RETROFEVDVM, Gallis *Arriereſief*, feudum, quod per medium tenetur a ſuperiori domino, vt eſt in Conſuetudine Cenoman. artic. 9. et aliis: Gall. *Riereſiez*, in Charta an. 1283. apud Lobinellum to. 2. Hiſt. Britan. col. 430. *Rereſief*, in Conſuetud. Aurelian. cap. 1. art. 67. Dunenſi art. 15. 21. Solenſi tit. 18. art. 1. Montargenſi cap. 1. art. 44. 67. Paſſim occurrit.

† RETROFIDANTIA, praeſtatio quae in reiterandis fideiuſſionibus domino penſitabatur. Libert. Brianc. a. 1343. V. *Fidantia* et *Fidencia*.

† RETROFLECTERE, reflectere, retrahere, recolligere, ap. Murat. to. 20. Script. p. 75.

RETROFOCILIVM, REPOFOCILIVM, vel RETROPOSTFICILIVM, vel REPOFOCINIVM, *illud quod tegit ignem in nocte, vel quod retro ponitur: quaſi cilium foci, ſuper quod a poſteriori parte foci ligna ponuntur, quod vulgo Lander dicitur, et dicitur a repono, et focus, et cilium:* Vgutio et Io. de Ianua. Gloſſ. Lat. Gall. *Repofocilium, ce qui couvre le feu de nuis, ou ce qui eſt mis derriere.* Idem videtur quod *Retropoſocinium*, in Tabulario Fiſcanenſi fol. 88. et 89. *Vnam quadrigatam nemoris ad Natale pro Retropoſocinio.*

REFRONTALE, apparatus ſeu ornamentum altaris. V. *Frontale*.

† RETROGACHIVM, vigiles, qui cuſtodias luſtrant, Gall. *Patrouille*. Stat. an. 1381.

RETROGARDA. (1) Extrema acies, Gallis *Arrieregarde*. Geſta Ludouici VII. Regis Franc. cap. 20. *Retrogardam fecit Imperator cum ſuis Theutonicis.* Vtitur etiam Nangius in Chron. an. 1214. V. *Antegarda*, *Protutela* et *Retroguardia*. (2) Nomen dignitatis vel officii. Tabularium Gratianopolitanae Eccleſiae ſub Hugone Epiſcopo fol. 27. *Et Comes miſit homines ſuos, ſcilicet Ioannem de Podio, et Benedictum Botelarium ſuum, et Petrum Chalneſium miniſtralem ſuum, et Bernardum Retrogardam ſuum de Gratianopoli, id eſt, Bernardum Ruferium, etc.* Occurrit rurſum pag. 29. Hic *Retrogarda* hominem ligium aut vaſſallum ſignificat, qui domini ſui ſuperioris nomine ius habebat tutelae et cuſtodiae: quod ius eadem nomenclatura donatur in Regeſto *Prebus* fol. 223. vbi de Monte Bonodi: *Dicunt iurati Mallenus et Ganterius . . . quod tenent miſtraliam et Retrogardam de Comite, et debent placitum ad miſericordiam.* V. *Reregarda*.

† RETROGRACIDARE, retrogradi, conſilium mutare. Monum. Eccleſ. Aquil. Append. p. 35.

RETROGRADARE, retrogradi. Martianus Capella lib. 8. *Eas Retrogradare facit.* RETROGRADARI, *Retro ire, gradi retro*, Iohanni de Ianua; *Reculer, aller arriere*, in Gloſſis Lat. Gall. Sangerman. MSS. Epiſtola Gunzonis ad Augienſes ann. 969. apud Marten. tom. 1. Ampliſſ. Collect. col. 309.

RETROGRADATIO, regreſſus, receſſus, Martiano Capellae lib. 8.

RETROGRADE, a tergo, pone. Caſpar Barthius in Gloſſario apud Ludewig. tom. 3. Reliq. MSS. pag. 68. ex Gunterio Cancellario.

RETROGRADVS. (1) Qui graditur poſt, eidem Barthio ibidem, ex Guiberto

berto Abbate lib. 4. cap. 4. *Mercurius Retrogradus*, hoc eſt, Retroiens, retrogradiens, apud Plinium lib. 2. cap. 17. *Saturnus Retrogradus*, Sidonio lib. 8. Epiſt. 11. Idem Plinius lib. 2. cap. 15. de Planetis: *Retrogradiuntur ad ſolem.* Hinc Iohannes de Ianua: *Planeta eſt quandoque Retrogradus, quandoque proceſſiuus, quandoque ſtationarius: et mulus vicioſus ſimiliter eſt quandoque Retrogradus, quandoque proceſſiuus, quandoque ſtationarius.* Hinc, ni fallor, emendandus Rolandinus Patauinus de factis in Marchia Taruiſina lib. 12. cap. 2. apud Murator. tom. 8. col. 344. *Eratque Retroguardus Iupiter in libra directus.* Legendum enim videtur *Retrogradus*. (2) Qui reſilit, reſiſtit et obedire detrectat. Radulphus Ardentius Homil. 109. in Euang. *Multi ſunt hodie, qui ad finem* (fidem) *vocati ſunt, nec per eam digne ambulant, dum bene operando non proficiunt; ſed magis Retrogradi ſunt, et cum Deum ore confiteantur, factis negant.* Laurentius in Amalthea: *Retrogradae mentes, contumaces.*

RETROGVARDIA, extrema acies, apud Italos, Gall. *Arrieregarde*. Sicardi Cremon. Epiſcop. Chronicon apud Muratorium tom. 7. col. 614. V. *Retrogarda*.

RETROGVARDVS, V. *Retrogradus*.

RETROIVVM, regreſſus, receſſus, iterata diſceſſio. Epiſtola Cardinalium Regi Franciae de reconciliatione Graecorum in Concilio Lugdun. an. 1274. apud Marten. tom. 7. Collect. Ampl. col. 217.

† RETROMANVS, auerſa manus, in Litt. remiſſ. Mſ. a. 1352.

† RETROMVRVS, murus poſt murum. Stat. ann. 1381. Vide *Promurium*.

RETRONEVS, qui retro eſt. Radulfus Cadom. in Geſtis Tancredi apud Marten. tom. 3. Anecd. col. 152.

RETRONVBERE, auerſa venere coire. Ouidius:

Parua vehatur equo.

Liber Poenitentialis Gregorii II. P. *Si quis vir cum vxore ſua Retronupſerit, corripiendus eſt, ne faciat, et in ſemetipſo poeniteat.* Vide ſupra *Nubere*.

RETROPLEGIA, Vide ſupra in *Plegius*.

RETROPOFOCINIVM, etc. V. *Retrofocilium*.

† RETROPONERE, reponere, in Ch. a. 1221.

RETROQVINTVM, quinta pars quintae partis pretii rei venditae domino ſoluenda, Gallice *Requint*. Vide *Quintum* 3.

RETRORSIOR, contumacior, a *Retrorſus*, Retro conuerſus, refractarius: quo poſitiuo vſi ſunt Plinius lib. 26. cap. 9. et Apuleius lib. 2. Metamorph. Tertullianus Apolog. cap. 19. *Retrorſiores primoribus noſtris ſapientibus.*

RETROSCIARE, retrogradi, retroire, regredi. Obertus Cancellarius lib. 2. Annal. Genuenſ. apud Murator. to. 6. col. 304.

† RETROSCRIPTIO, ſubſcriptio, in Stat. comit. Venaiſſ.

RETROSVADVS. Radulfus Cadom. de Geſtis Tancredi apud Marten. to. 3. Anecd. col. 131.

Ac Turci nec nulla quidem, nec multa rependunt
Vulnera, ſpes quoniam ferratae neſcia calcis,
Tota Retroſuadae de verbere pendet habenae.

Ibidem col. 169.

Calcibus vrget equos, Retroſuadis vrget habenis,
Horrificis vrget clamoribus, et ſtimulandi
Qualibet arte: fugax acies incumbit in armos.

Retroſuadas, vt videtur, vocat habenas, quod iis veluti ſuadetur ſeu regitur equus, et vrgetur, ſiue vt accedat, ſiue vt retrogradiatur.

RETROTABVLARIVM, ornamentum altaris poſt tabulam. Leges Palatinae Iacobi II. Regis Maioric. inter Acta SS. Iunii tom. 3. pag. LXXIII. col. 1. V. *Poſtabula*.

† RE-

† RETROTABVLVM, idem, in Inuent. a. 1294.

† RETROTENSIO, regreſſus, receſſus, apud Ludew. to. 9. Reliq. p. 369.

† RETROTIGERIVM, ſporta doſſuaria, in Gloſſ. Gall. Latin. Cod. 7684.

RETROVASSALLVS, Gall. *Arriere-vaſſal*, Vaſſallus vaſſalli ſeu translatitius cliens, qui tenet *retrofeudum*. Litterae Iohannis Franc. Regis ann. 1356. apud D. Secouſſe tom. 4. Ordinat. Reg. p. 352.

† RETROVASSOR, idem in Ch. an. 1447.

† RETROVENDA, quod praeter *vendam* a feuda acquirentibus ſoluebatur. Ch. Mſ. Henr. V. reg. Angl.

RETROVENTA, ius quod ſibi competere aſſerebat maior ſeu villicus, in *ventis* ſeu praeſtationibus domino debitis a vaſſallo vel ſubdito pro facultate praedii vendendi ſeu diſtrahendi, quod *ventas* ipſe reciperet pro domino; quemadmodum *retrodecimam* ſeu *decimam decimae* non raro percipiebat, quod colligeret decimam domini. V. *Cario*. Charta Officialis Aurelian. ann. 1246. V. *Venda* et *Superuenda*.

RETROVERSVM, retrorſum, ! Gallis *à reculons*, *à rebours*. *Equitare aſinum vel bouem Retrouerſum cum cauda in manibus*, in Correctionibus Statutorum Cadubrii cap. 85. de Lenonibus et eorum poena.

† RETROVERTERE, redire, reuerti. Litt. Caroli V. an. 1369. V. *Retrotenſio*.

RETROVICARIA, diſtrictus RETROVICARII ſeu *Subuicarii*, illius ſcilicet, qui *Vicarii* abſentis in aliquo territorio ſibi praefinito vices agit. Charta an. 1147. in Probat. nouae Hiſt. Occitan. tom. 2. col. 518.

† RETRVNCARE, pro *truncare*, to. 5. Sept. p. 533.

RETRVRSVS, Plinio *Retrorſus*, Retro conuerſus. Vita MS. S. Winwaloei e Bibl. Landeuenecenſi.

RETRVSIO, incluſio. Concilium Tolet. XI. inter Hiſpanica tom. 2. pag. 665. Vide *Retruſi* ſupra in voce *Incluſi*.

RETRVSVS, homo ſolitarius, monachus *recluſus*, Gall. *Reclus*. Vide *Incluſi*.

RETTARE, RETTATVS, V. in *Rectum* 1.

† RETVLENS, referens, narrans, to. 4. Sept. p. 8.

RETVLLERE, RETVLTVS, V. *Retollere*.

† RETVM, rete, in Libert. Petrae aſſiſ. an. 1341.

RETVMBA. Conſuetudines Monaſterii de Regula, ſeu *de la Reole*, apud Labbeum: *De Retumbis et cyſis vitreis, de çaepis, et alliis, etc.*

RETVNDVS, f. pro *Rotundus*. Spicilegium MS. Fontanell. pag. 202. *Pſalmodiam non multum protrahamus, ſed Retunda et viua voce cantemus*. Gallis *Chanter rondement*, eſt ſimpliciter canere, non nimium protrahendo.

RETVRNVM, miſſa ſolemnis pro defuncto prioribus poſt obitum diebus decantata. Teſtamentum Armandi Rorgue Canonici Anicienſis ann. 1348. *Item volo quod tertia die poſt obitum meum fiat vnum Returnum in Eccleſia*. Vide alio ſignificatu in *Retornare 4*.

† RETVRNVS. (1) Cautio, praes, Gall. *Recours*. Ch. Mſ. an. 1173. V. *Retornum*. (2) *Pedum*, *paſtoris baculus*, in Gloſſ. Prouinc. Lat. Cod. 7657.

RETVTELA, ducatus extremae aciei. Locos vide in *Protutela*.

REV, *Radix*, Iohanni de Ianua; *vnde*, inquit, *Reubarbarum*. Vide in hac voce.

REVA. (1) Vectigal, quod pro mercibus ex regionibus exteris allatis penditur: Gall. *Droit de Rêve et de haut paſſage*. Statuta MSS. Montiſpeſſulani art. 117. *Nemo pro re propria exigat, vel accipiat, vel ab vxore ſeu familia ſua exigatur, vel accipietur nomine Reuae, aut Reuiam aliquo modo teneantur dare habitatores Montiſpeſſulani*. Statutum Iohannis Franc. Regis an. 1360. de ſtipendiis Parlamenti Pariſ. apud D. Secouſſe to. 3. Ordinat. Reg. p. 482. *Super receptam Tholoſae mille libras Parienſes;*

ſes; ſuper Reuam et receptam Moriſcomenſem, mille quingentas libras Pariſienſes. De vocabuli etymo et ſignificatione ſic cenſeo, idem valere, quod *Roga*, *quaeſtus*, *demanda*, et ſimilia, quae paſſim in hoc Gloſſario occurrunt, hoc eſt vectigal, quod principi, precario, vt ita dicam, penſitabatur. Gall. enim *Rogare* olim *Ruever* et *Reuver* dicebant. (2) Forte Ripa, Ital. *Riva*, Gall. *Rive*. Reparationes factae in Seneſcallia Carcaſſonae an. 1435. e MS. D. Lancelot: *Pro duabus vignis Reue Narbonne, qualibet longitudine ſex cannarum cum dimidia . . . VI. l. II. ſ. III. d. Pro duabus vignis Reue de Narbonna, continente qualibet ſeptem cannas ex longitudine pro faciendo ab ipſis poſtes Carcaſſonae . . . VII. lib. 15. ſol.*

REVACATIO. Bulla Pii IV. PP. in Priuilegiis Equitum S. Iohannis Ieroſol. pag. 172. *Et quod in illorum Reuacationibus, modificationibus, ſuſpenſionibus, reſtitutionibus, et ad ius commune reductionibus per Leonem praedeceſſorem, etc.* Sed videtur legendum eſſe *Reuocationibus*.

REVADERE, pro ſimplici Vadere. Lex Alamann. tit. 84.

REVADIARE, *Vadium* ſeu vadimonium, vel pignus dare, vadis inſtar debitorem ſe agnoſcere. Flodoardus in Praeceptione Caroli Regis lib. 3. cap. 4. Plura vide in *Vadium*.

REVALIDATIO, confirmatio, iterata declaratio rem aliquam eſſe validam. *Gratiae expectatiuae earumque Reualidationes, extenſiones*, in Bulla Leonis X. PP. ann. 1518. apud D. Calmet in Probat. Hiſt. Lothar. to. 3. col. CCCLXX.

† REVALIOSVS, f. *Ribaldus* in Acceſſ. ad Hiſt. Caſſin. part. 1. p. 328. V. *Riualis*.

REVANIA, REVANNA, f. Purgamenta frumenti ventilabro diſcreta, quae proiici ſolent volatilibus comedenda. Chartularium V. S. Vedaſti Atrebat. p. 265. *Debemus eis ſingulis ebdomadis vnam mencoldum de Reuaniis coctae noſtrae, ſcilicet ſingulis molendinis vnum boiſtellum.* Litterae Officialis Pariſ. an. 1251. e Tabulario noſtro Sangermanenſi: *Recipiebant ſuper molendino S. Germani plenam minam bladi tale quale molendinum ipſum lucrabatur qualibet ſeptimana, immo et Reuannas et perroſum molturae molendini praedicti, vt dicebant, quia minam bladi, Reuannas et perroſum dictas deſuper percipiebat.* Voces fictae a Gallico *Van*, Ventilabrum.

REVARDVM FORESTAE, V. *Regardum* 2.

† REVARE, percipere, in Ch. an. 1292.

REVBARBARVM, pro *Rhabarbarum*, Plantae genus; Gallice *Rhubarbe*, Ital. *Reubarbaro*. Statuta ciuitatis Aſtae de intratis portarum: *Reubarbarum ſoluat pro qualibet libra ponderis libras 2.* Iohannes de Ianua *Reubarbarum* dici ait *quaſi radix barbara* a *Reu*, Radix, et *barbarum*; ſed alii *Rhabarbarum* appellant a fluuio Moſcouiae *Rha* olim dicto, nunc *Wolga*, iuxta quem creſcit haec planta.

REVECTIO, reductio. *Deuectio et Reuectio frumenti in molendinis*, in Charta Adelberti Archiep. Mogunt. an. 1135. to. 2. Rerum Moguntin. pag. 583.

REVEDVTVS, mendoſe pro *Recreditus*, V. *Guerra recredita*.

REVELAMEN, idem quod *Reuelatio* 1. *Sine Reuelamine*, apud Zenonem Veronenſem.

REVELANCIA, εὐλάβεια, in Gloſſis Lat. Graec. Melius in Graeco-Latinis: Εὐλάβεια, *Reuerencia, verecundia, religio, metus*.

REVELARE. (1) Gall. *Reveler*, Retegere, patefacere, in ſacris Scripturis paſſim. Tertullianus Apolog. c. 7. *Tempus omnia Reuelat.* (2) Pro *Releuare*, V. in *Releuare feudum*.

REVELATIO. (1) Gall. *Revelation*, arcani patefactio, indicium, in Bibliis ſacris paſſim. Gloſſae Lat. Graec. *Reuelacio*, ἐπιφάνεια, τὸ φανερώσαι, ἀποκάλυψις. (2) Meditatio, attentio, conſiderantia, circumſpectio. Literae Iohannis Franc. Regis an. 1354. apud D. Secouſſe tom. 4. Ordinat. Reg. pag. 314. (3) REVELATIO, non ſemel perperam pro *Releuatio*, Gallis *Relief*. Vide ſupra

ſupra *Relevium* in *Relevare feudum.* (4) Exemptio ſacri corporis e tumulo et eiusdem elatio. Translatio corporis S. Geminiani Mutinenſium Epiſcopi an. 1106. apud Murator. to. 6. col. 90. Mallem legere *Relevationem*, ſi vox illa *Revelatio* ſimili notione non legeretur in Charta Hugonis Ducis Burgundiae an. 1171. inter Inſtrum. nouae Gall. Chriſt. to. 4. col. 91.

REVELATOR, qui *revelat*, retegit. Tertullianus lib. 4. adu. Marcion. cap. 25. *Nec Revelator ipſe erit, qui abſconditor non fuit.*

REVELATORIVS, ſpectans *revelationem* ſeu patefactionem. Tertullianus de Anima cap. 47. *Prophetica, Revelatoria, aedificatoria.*

REVELHARE, e ſomno excitare, Gall. *Reveiller*. Regeſtum Belloquadrae et Nemauſi an. 1317. e Camera Computorum.

REVELI, ludi nocturni, Vide *Revelles.*

REVELLA, Gall. *Ruelle*. V. *Ruella.*

REVELLARE, pro *Rebellare*, deficere, in Commemoratorio an. circiter 780. apud Martenium to. 1. Ampliſſ. Collect. col. 41. in Formulis Marculfi lib. 2. form. 41. et alibi paſſim. Sic etiam *Reveler* pro *Rebeller*, ſeu, vt modo loquuntur, *Revolter*, in Hiſtoria Guillelmi Tyrii continuata apud eumdem Marten. to. 5. eiuſdem Ampliſſ. Collect. col. 669. V. infra *Revello.*

REVELLATIO, rebellio. Charta Theodorici II. Franc. Regis an. 678. apud Felibianum Hiſt. San-Dionyſ. pag. IX.

REVELLES, REVELLI, REVELI, ab Anglico *Revels*, Ludi nocturni, quales vulgo ſunt choreae, caternae perſonatae, etc. Literae Henrici VIII. Regis Angl. an. 1545. apud Rymer. tom. 15. pag. 62. *Dedimus . . . eidem Thomae officium magiſtri iocorum, Revelorum et maſcorum omnium et ſingulorum noſtrorum, vulgariter nuncupatorum Revells et Masks, ipſumque Thomam Cawerdin magiſtrum iocorum, Revelorum et maſcorum noſtrorum facimus.* Aliae an. 1560. *De officio magiſtri iocorum, Revellium et maſcarum*, ibidem pag. 565. *Dedimus . . . officium magiſtri iocorum, Revellorum et maſcarum, communiter vocatorum Revelles et Maſques, ipſumque Thomam magiſtrum iocorum, Revelorum et maſcorum praedictorum facimus.* V. *Revellus* alia notione.

† REVELLIO, idem, in Ch. Mſ. Henr. V. Reg. Angl. V. *Revellare.*

REVELLIVM, eadem ſignificatione. *Ipſe in ipſo Revellio vixit*, in laudato mox Commemoratorio an. circiter 780. col. 41.

REVELLO, pro *Rebellio*, ſeu Rebellis. Marculfus lib. 1. form. 32. V. *Revellare.*

REVELLVS, occulti criminis denuntiatio, declaratio, *revelatio*, Gallis etiam *Revelation*. Statuta Cadubrii lib. 1. cap. 11. V. *Revelles.*

REVENCIO, redditus, *Revenu*. V. *Reventio.*

† REVENDARIA, *Revenderia*, taberna vbi res minoris pretii venduntur. Stat. Mſ. S. Flori. V. *Revendere.*

REVENDAROLIVS, REVENDAROLIA, propola, qui vel quae reuendit. Statuta Vercell. lib. 3. fol. 76. recto.

REVENDERE. (1) Emptum vendere, Gall. *Revendre*. Gloſſae Lat. Graec. et Graec. Lat. *Revendo*, μεταπωλῶ. Charta Philippi Franc. Regis an. 1218. tom. 4. Hiſt. Harcur. pag. 2174. (2) † Probe vlciſci, Gall. *Vendre cher*, in Ch. Mſ. a. 1343.

† REVENDICVLVS, i. q. *Revenditor* in Stat. Mant.

REVENDITIO, venditio rei emptae, ei, qui primum vendiderat. Statuta Maſſil. lib. 2. cap. 1. §. 44.

REVENDITOR, propola, Gall. *Revendeur*. Statuta Arelat. MSS. art. 42. *Ne quis piſcator vel Revenditor audeat ſalare piſces. Revenditor piſcium*, ibidem art. 174.

REVENDITORIA, ipſa ars *revendendi*, vel mulier quae *revendit* ſeu res minoris momenti diſtrahit, Gall. *Revendeuſe*. Codex reddituum Epiſcopatus Autiſſiod. art. de *Revenditoribus.*

REVENDITRIX, Gall. *Revendeuſe*, quae res minoris pretii diuendit, in Statutis Maſſil.

REVENDITVRA, eadem notione, in Charta an. 1486. ex Schedis D. le Fournier.

REVENIENTIA, reditus, vt Ciceroni *Revenire*, redire. Charta ann. 1149. in Probat. nouae Hiſtor. Occitan. tom. 2. col. 525.

REVENNEA, redditus, prouentus, a Gallico *Revenu*, vt videtur. Charta ann. 1281. apud Thomaſſerium Conſuetud. Bituric. pag. 731.

REVENTARE. (1) Regyrare. Anonymus Salernitanus parte 4. (2) † Auctionem facere. Comput. ann. 1372.

REVENTIO, reditus, prouentus, Gall. *Revenu*, Angl. *Revenue*. Mandatum an. 1401. apud Rymer. to. 8. pag. 228. col. 2.

REVENTVS. (1) Idem quod *Reuentio*. Chronicon Iohannis Whethamſtedii pag. 381. (2) Reditus, regreſſus. Oratio an. 1378. apud Marten. to. 1. Ampliſſ. Collect. col. 1502.

REVENVA, a Gallico *Revenu*, Reditus, prouentus. Charta Iohannis Boherii an. 1389. apud Baluzium to. 2. Hiſtor. Aruern. pag. 405.

REVENVTA. (1) Prouentus, reditus, Gall. *Revenu*. Regeſtum Parlamenti an. 1379. apud Baluzium to. 2. Hiſt. Aruern. pag. 163. *Vectigal ſiue Reuenuta*, *Reuenutae ſiue redditus*, in Literis an. 1514. apud Rymer. to. 13. pag. 460. col. 1. Occurrit alibi. V. *Reuenua*, *Reuentio* et *Reuennea*. † Silua caedua, quae recreſcit, Gall. *Revenue*. Ch. Mſ. an. 1267.

REVENVTVM, idem quod *Reuenuta*. Inſtrumentum an. 1522. apud Lobinellum tom. 3. Hiſt. Pariſ. pag. 581. col. 2.

REVERBERARE DICTA, ea repellere, refutare, iis credere nolle. Guibertus Abb. lib. 5. Geſtorum Dei per Francos cap. 4. *Populus autem hominis dicta Reuerberans, mendacii ſimile quid putabant*.

REVERENDARIA, perperam niſi me fallo, pro *Reuendaria*, Taberna propolae; a Gallico *Revendre*, Propolae artem exercere. Statuta MSS. Augerii II. Epiſc. Conſeran. a. 1280. V. *Reuenditoria*.

REVERENDISSIMVS, admodum reuerendus, lib. 1. Codicis Iuſtin. tit. 55. leg. 8. et in Inſcriptione Chriſtiana apud Fabrettum p. 145. Paſſim vtuntur recentiores, pro quo Voſſius lib. 1. de Vitiis ſerm. cap. 21. mallet *imprimis reuerendus*, ſi ſineret conſuetudo.

REVERENDOSVS, Reuerendus, venerandus. Diploma Caroli Calui an. 862. apud Martenium to. 1. Ampliſſ. Collect. col. 166.

† REVERENDVS, titulus honorarius, etiam mulieribus conceſſus. Ch. Mſ. a. 1299.

REVERENTIA. (1) Titulus honorarius apud S. Hieronymum Epiſt. 70. 79. 92. et alibi, hodie inter Religioſos et Monachos paſſim receptus. Hunc honoris titulum ſibi ipſe tribuit Carolus Caluus in Charta an. 851. e Tabulario S. Albini Andegau. *Vt autem haec Reuerentiae noſtrae auctoritas in Chriſti nomine meliorem obtineat vigorem . . . de anulo noſtro ſubter ſigillare iuſſimus*. REVERENTIAE, Gall. *Reverences*, Salutationis impenſa officia. Odo de Diogilo lib. 3. pag. 35. REVERENTIA DIVINA, vera religio, Chriſtiana, Catholica. Codex Theod. lib. 16. tit. 5. leg. 56. CVLTVS DIVINAE REVERENTIAE, Clericatus. Codex Theod. lib. 12. tit. 1. leg. 49. (2) † Praeſtationis ſpecies videtur, vel i. e. quod Praerogatiua. Ch. Mſ. a. 1223. (3) † Suprema Iuriſdictio, ſupremum tribunal, in Ch. a. 1295.

REVERENTISSIME *depoſcere*, ſumma cum reuerentia poſtulare, lib. 6. Codicis Theodoſiani tit. 4. de Praetoribus leg. 21.

REVERENTISSIMVS, pro *Reuerendiſſimus*. *Zanellus Presbyter Reuerentiſſimus et prudentiſſimus* apud Anonymum, to. 3. Conc. Hiſpan. pag. 174.

† REVERIVS, *Reuae* percipiendae praepoſitus, publicanus. Ch. ann. 1363.

REVERNIIS. Exſtat in Archiuo S. Victoris Maſſil. armar. Forojul. num. 38.

38. Literae Mariae Reginae Ieruſalem et Siciſiae an. 1389. *directae Officialibus regiis nec non gabellotis, arrendatoribus et credenſeriis regiae gabellae et domus, ſtagnorum, caſtri, arcarum, Reuerniis et tractae ac impoſitionis, etc.* Vbi non video quid ſit *Reuerniis*, niſi forte ſit vox corrupta a *Reuenuta*, aliaue ſimili, quae redditum ſignificet, aut legendum ſit *Reuarum*. V. *Reua* 1.

† REVERNITVRA, iteratus linitus, Gall. *Reverniſſure*, in Comput. Mſ. an. 1397.

REVERSALE, REVERSALES LITERAE, generatim dicuntur Epiſtolae quibus quis alterius literis reſpondet, vt videre eſt in *Reſponſali* an. 1472. apud Ludewig. tom. 5. Reliq. MSS. pag. 196. et in *Reſponſalibus literis* Caroli IV. Imperat. ad Edwardum III. Angliae Regem ann. 1349. ibidem pag. 462. Maxime vero *Reuerſales* nude vel *Reuerſales literae* vocantur Scripta quibus ii, qui munus aliquod ſuſcipiunt, vel in rei alicuius poſſeſſionem mittuntur, declarant ſe ſeruaturos conditiones conſuetas vel conuentas. Literae Iohannis Epiſc. Argentin. ann. 1585. inter Inſtrum. nouae Gall. Chriſt. tom. 5. col. 504. *Reuerſales* in Alſatia maxime vocantur literae Praefecti Agenoenſis. Harum formulas videre potes apud Ludouicum Laguille Hiſt. Alſatiae part. 2. pag. 212. et inter Probationes pag. 72. 136. 137. 138. 163. et 166. V. *Reuerſum*.

REVERSARE. (1) Reducere, reportare vel denuo collocare. Acta S. Martialis Epiſcop. tom. 5. SS. Iunii pag. 566. REVERSARE SE, ſeſe conuertere, Gall. *Se retourner*. Vita B. Gerardeſchae tom. 7. SS. Maii pag. 168. (2) † Vertere, vertendo explorare, in Stat. a. 1357.

REVERSATIO ARMORVM, inſignium gentilitiorum inuerſio, quae fieri ſolebat in degradatione nobilium feloniae damnatorum, quo de more iam ſupra dictum eſt in *Arma reverſata*. Inſtrumentum an. 1419. apud Rymer. to. 9. pag. 743. col. 1.

REVERSATVS. (1) Gall. *Renverſé*. Concilium Londinenſe anno 1342. cap. 2. de Clericis. V. *Arma reuerſata*. REVERSATVS PANIS, ſubcinericius panis inter coquendum verſatus, ne partim crudus remaneat, vna tantum parte cocta. Iſidorus lib. 20. Orig. cap. 2. *Panis ſubcinericius, cinere coctus et Reuerſatus*, ex hoc, ni fallor, Oſeae cap. 7. v. 8. *Ephraim factus eſt ſubcinericius panis, qui non Reuerſatur*. Graecis ἐγκρυφίας, οὐ μεταστρεφόμενος. (2) † Reductus, retortus, in Litt. remiſſ. a. 1393.

REVERSE, ſupine. Vita B. Coletae, to. 1. Martii pag. 588.

REVERSIO *Terrarum*, etc. ſi late ſumatur, eſt proxima ſucceſſio poſt obitum eius, qui praeſenter poſſidet: ſed ſi proprie, ſignificat reditionem, quaſi, aut circunductionem ad feoffatorem, aut eius haeredes propter delictum feoffati, aut haeredum defectum. Ita Cowellus lib. 2. tit. 7. §. 18. lib. 2. tit. 40. §. 31.

REVERSVM, reſponſum. Memoriale an. 1401. apud Marten. to. 1. Anecd. col. 1657. V. *Reuerſale*.

REVERSVS, reductus, retortus, Gall. *Retrouſſé*. Statuta Eccleſiae Andegau. an. 1423. apud Martenium tom. 4. Anecdot. col. 528.

REVERTALIA. Statuta Vercell. lib. 3. fol. 95. verſo: *In primis ſtatutum eſt, quod nulla perſona, commune, collegium vel vniuerſitas audeat vel preſumat, palam vel priuatim, mittere ſeu portare aut portari facere aliquod donum vel aliquid loco doni ad aliquas nuptias, cazalias vel Reuertalias . . . et intelligatur donum prohibitum eſſe miſſum, quod mitteret per quindecim dies ante et quindecim poſt ipſas nuptias, cazalias et Reuertalias, et quilibet poſſit accuſare, et habeat medietatem pene.*

REVERTERE. (1) Pro *Reuerti*, vt *Morere* pro *Mori*, pluries occurrit in Teſtamento Guillelmi V. Domini Montiſpeſſulani an. 1121. in Probat. nouae Hiſt. Occitan. col. 415. et alibi. (2) † Reducere, in Comput. a. 1373.

† REVERTI, reportare, in Comput. an. 1334.

REVESTIARIVM ECCLESIAE. (1) In libro Feudorum Epiſcopatus Lingonenſis ſub an. 1168. fol. 45. quomodo etiam *Secretaria*, ſeu *Sacriſtias* Eccleſiarum dicimus. Bernardi Mon. Ordo Cluniac. part. 1. cap. 45. vbi *Reueſtiarium* et *Veſtiarium* idem ſonant. Alia, ni fallor, ſignificatione *Reueſtiarium* legitur in Epiſtola an. circiter 1294. ad Nicolaum IV. PP. apud Marten. to. 1. Anecd. col. 1261. *Canonicae ſaeculares ibidem* (in Eccleſia S. Aldegundis Melbodienſis) *praebendas obtinentes Eccleſiae ſuae . . . . licet de quibusdam prouentibus praebendarum ſuarum, illis videlicet qui ad Reueſtiarium ſuum, vt inibi vulgo dicitur, pertinent, ac de quotidianis etiam diſtributionibus ſuis et aliis decimam ſoluerint et ſoluant pacifice, etc.* Vbi per *Reueſtiarium* intelligo id quod Galli *Veſtiaire* dicunt, quicquid videlicet neceſſarium eſt ad veſtimenta harumce Canonicarum. V. *Veſtiarium*. (2) † Supellex veſtiaria, in Comput. a. 1450.

† REVESTIBVLVM, i. q. *Reueſtiarium 1.* in Ch. an. 1388.

REVESTICORIVM, idem quod *Reveſtiarium*. Inſtrumentum an. 1341. apud Rymer. to. 5. pag. 259. Legendum eſt vt infra *Reueſtitorium*.

REVESTIMENTVM. (1) In Summa rurali *Reveſtiſſement*, donum mutuum et aequale inter coniuges, de quo conſulendae Conſuetudines Cameracenſis tit. 7. art. 9. 19. tit. 9. tit. 20. art. 5. Valencenar. art. 77. 82. 102. Tornacenſis art. 8. 9. 10. 11. 12. 13. etc. In Conſuetudine Lotharingiae art. 126. *Reveſtiſſement de lignes* dicitur ius, quo bona propria per ſucceſſionem tranſeunt ad proximiores conſanguineos ex ea *linea*, vnde bona illa exierunt. Vide Fabertum in hunc articulum 126. (2) Cenſus ſpecies. Tabularium Foſſatenſe: *Videlicet pro quolibet modio vini vendito 1. denar. et pro Reueſtimentis, 2. ſolid.* (3) † Iterata miſſio in poſſeſſionem, V. in *Veſtire*.

REVESTIRE. (1) Iterum veſtire, in poſſeſſionem rurſum mittere eum, qui ab eo exutus fuerat. Leges Wiſigoth. l. 12. tit. 1. leg. 3. *Quos celſitudo noſtra vna cum filiis, per hunc noſtrae legis edictum, et teſtimonii nobilitatis priſtinae vti, et rebus, quas per auctoritatis priſtinae vigorem perceperint, decernimus Reueſtiri.* Adde legem 27. V. *Veſtire*. REVESTIRE TERRAS, agros diuquandiu incultos iterum colere. Inſtrumentum incerti anni apud Lobinellum to. 2. Hiſt. Britann. col. 241. Vide *Veſtitus* in *Veſtire*. REVESTIRI, veſtibus ſacris ad officium diuinum indui, Gallis *Se reveſtir*. Codex MS. S. Quintini de Monte ſeculi XI. circiterue ad calcem Regulae.

REVESTITIO, iterata miſſio in poſſeſſionem, in Traditionibus Fuldenſib. lib. 2. tradit. 152. REVISTIO, ſimplex miſſio in poſſeſſionem. Charta fundationis Monaſterii S. Mauri Foſſat. an. 638. per Clodoueum Regem Franc. apud Lobinellum tom. 3. Hiſt. Pariſ. pag. 20. Forte melius legeretur *Reueſtitio*. † In Chartul. Floriac. pro Iure occurrit quod pro inueſtitura ſeu miſſione in poſſeſſionem ſoluitur. (2) Veſtibus iterum induere, to. 5. Collect. Hiſt. Franc. p. 116.

REVESTITORIVM *Eccleſiae*, idem quod *Reueſtiarium*. Acta S. Franciſci de Paula, to. 1. Aprilis pag. 155. [illegible] *Reueſticorium*.

REVESTITVRA, idem quod *Inueſtitura*, traditio, miſſio in poſſeſſionem. Literae Willelmi Gaufredi Ducis Aquitan. an. 1077. apud Stephanotium tom. 4. Antiq. Pictau. MSS. pag. 564. Vide *Inueſtitura* et *Reueſtire*.

REVESTITVS PRESBYTERI. Charta Manaſſis Epiſc. Aurelian. an. 1179. *Eccleſiam ſanctorum . . . . Geruaſii et Protaſii liberam, praeter refectionem quae debetur Canonicis S. Crucis, et Reueſtitum Preſbiteri in die Dominico, et de ipſo Preſbitero iuſtitiam.* An cenſus pro *inueſtitura*, de quo infra dicitur in *Veſtitura*? Me id affirmare vetant haec verba *in die Dominico*. An enim veriſimile

eſt

eſt cenſum quotannis dumtaxat ſolui ſolitum, quolibet die Dominico ſoluendum hic decerni? Quocirca fere crediderim *Reueſtitum Preſbyteri* hic eſſe obligationem, qua Preſbyter ſeu Curio ſacris veſtibus *Reueſtitus* ſeu indutus, ſingulis diebus Dominicis, officio diuino ſeu illius parti, in Eccleſia cathedrali S. Crucis, in ſubiectionis ſignum, intereſſe tenebatur. Forte lux vberior acceſſiſſet, ſi licuiſſet Chartam, vnde hic locus excerptus eſt, integram conſulere. V. *Reueſtiri.*

REVESTORIVM, idem quod ſupra *Reueſtiarium*, Gallis *Sacriſtie*. Geſta Guillelmi Maioris Andegau. Epiſc. apud Acherium tom. 10. Spicil. pag. 303.

REVESTRATI CALCEI. Concilium Lugdun. an. 1449. apud Marten. to. 4. Anecd. col. 377. *Sacerdotes et in ſacris ordinibus conſtituti, ſiue ſaeculares, ſiue regulares . . . non deferant calceos Reueſtratos, etc.* Sed puto legendum eſſe *feneſtratos*; alibi enim, vt ſupra dictum eſt in voce *Calceus*, Monachi vetantur deferre *calceos feneſtratos*, hoc eſt certa ratione inciſos et apertos.

REVEVDA, reſtitutio, reſtauratio damni, i. q. *Reſtaurum*, vnde legendum videtur *Recrenda*. Hiſt. Occit. Probat. to. 3. p. 511.

REVEZOLIVM. Statuta Vercell. lib. 4. fol. 72. verſo: *Teneatur fornarius facere et habere leuatum pulchrum et mundum, videlicet ad panem frumenti leuatum puri frumenti, et ad panem ſiliginis pure ſiliginis; recipiendo a caſuariis tantundem paſte ad penſam et non plus . . . in quo leuato non ſit aliquid Reuezolii.* Et lib. 7. fol. 183. recto: *Item, fecerunt fieri panes XIX. de Reuezolio, qui fuerunt penſati vncias ducentum triginta tres.* An furfur? V. *Rebuletum.*

REVFEODVM, V. *Refeudum.*

REVGIA, modus agri. Monaſticum Anglicanum to. 1. p. 515. *De dono Rogeri del Eſtre vnam Reugiam terrae in Gernemuth.* Idem videtur quod *Rega*. V. in hac voce.

† REVIARE, i. q. *Reuidare*, in Comput. an. 1479.

REVIDARE, *reuerti, redire, repedare*, in Gloſſis Iſidori. Graeuius dicit vltimum verbum *repedare* ſubſtituendum eſſe primo: *Repedare, reuerti, redire.* Vide Feſtum in *Repedare.* Vulcanius legit: *Rebitere*, vel *Rebitare*, pro *Reuidare*, hancque lectionem praefert Voſſius lib. 4. de Vitiis ſerm. cap. 21. Vide Nonium in *Betere.* Scaliger ad Feſtum in *Remant* retinet *Reuidare.* In Gloſſis Lat. Graec. *Rebio*, παραστρέφω. Ita et in Graeco-Latinis. Alibi in Latino-Graecis: *Reuitare*, περιχάμψαι. Perperam in Graeco-Latinis: *Reuitare.* Ianus Gebhardus exiſtimat ſcribendum eſſe *Reuiare*, vt apud Lucretium *Trauiare*, tranſire: quam Gebhardi ſententiam confirmant Gloſſae Sangerman. MSS. vbi legitur: Παραστρέφω, *Reuio*. V. *Redimentum.*

REVIDERE, inſpicere, examinare. Statuta Vercell. lib. 1. fol. 16. vo. Verbum haud ignotum. Plauto iterum videre, Gallis *Revoir*. Sic Truc. 2. 2. 65. *Nunc ad horam Reuidebo.* Simili ratione Fortunatus lib. 10.

Vt cito felices vos Reuidere queam.

REVIGERE VIRES SVAS, recolligere, augere, nouas acquirere. Hiſtoria Cortuſiorum lib. 2. apud Murator. tom. 12. col. 794.

REVIGESCERE, reuireſcere. Iuuencus Hiſtoriae Euangelicae lib. 2.

REVIGORARE, vigori reſtituere. Miracula S. Genguiſi, to. 2. Maii pag. 651.

REVIMENTVM, pro *Reuiamentum*, vt videtur. V. *Redimentum* et *Reuidare.*

REVINCERE, rem ablatam, vel de qua litigium eſt, ſibi aſſerere, repetere, recuperare, Gall. *Reuendiquer.* Chronicon Farfenſe apud Murator. to. 2. part. 2. col. 376.

REVINCIBILIS, qui reuinci poteſt et confutari. Tertullianus de Reſurrectione carnis c. 63. *Materiae litteris ſacris Reuincibiles.*

REVINDICARE, Gallis *ſe Reuanger.* Edictum Rothari Regis Longob. tit. 52.

REVISIO. (1) Leguleiis, Recognitio rei iudicatae, Gall. *Reviſion.* Vide Voſſium de Vitiis ſerm. lib. 3. capit. 42. (2) † Militum recenſio, in Lit. an. 1419.

† REVISITARE, iterum examinare, in Lit. an. 1481.

REVISORIA OPERA recenſentur inter exactiones, quas de *familia vel de poſſeſſionibus Eccleſiae* Maſonis Monaſterii exigi vetat Ludouicus Pius Imp. Charta, quam exhibet Ludouicus Laguille in Probat. Hiſtoriae Alſatiae pag. 15.

† REVITA, dies annuus quo officium defunctorum pro defuncto peragitur. Ch. Mſ. an. 1310.

REVITARE, redire, reuerti. V. *Reuidare.*

REVIVERE, *iterum viuere*, Iohanni de Ianua; *Revivre*, in Gloſſis Latino-Gall. Sangerm. MSS. S. Paulinus in Poemate de obitu Celſi pueri.

REVIVIFICARI, Reuiuiſcere. *Redanimatus* et *Reuiuificatus Deo*, apud Tertullianum de Reſurrect. carnis cap. 19.

REVLANDA. Chartularium SS. Trinit. Cadom. fol. 46. verſo: *Hugo 40. ſol. pro vna lucenabra 3. den. pro homine 1. ob. et pro Reuland. 2. den.* An vox ducta a veteri Gallico *Rea*, Roga, exactio, praeſtatio, et Anglico *Land*, Terra, ita vt *Reulanda* ſit praeſtatio pro terra ſeu agro, quem tenuerit Hugo? Sed haec diuinando. V. *Reua* et *Roga*.

REVMA, REVMARICVS, etc. Vide *Rheuma*.

REVNIRE, iterum adiungere, coniungere, Gall. *Réunir.* Priuilegium Ottonis Archiep. Magdeburg. ann. 1332. apud Ludewig. to. 5. Reliq. MSS. pag. 15. *Reuocamus praedictam conceſſionem ſeu commiſſionem, et officialatui noſtre curie Reunimus.*

† REVOAMENTVM, praeſtatio pro tutela. Ch. Mſ. a. 1242. Vide *Aduoamentum.*

† REVOCANTIA, reſciſio, abrogatio, Gall. *Revocation.* Ch. Mſ. ann. 1269.

REVOCARE. (1) Reddere. Geſta Purgationis Felicis p. 87. edit. Baluzianae, vbi de libris Chriſtianorum: *Itaque fac literas, quia aduxiſti ſunt, ut Reuocent illos.* MISSAM REVOCARE, reddere expletam, quomodo *reddere Symbolum* dicebantur baptizandi, qui illud memoriae commendatum recitabant. Fortunatus a Vita S. Germani Pariſ. cap. 60. REVOCARE SE, egredi, *ſe retirer.* Concilium Arauſicanum I. c. 20. de Catechumenis. (2) † Repellere. Lit. remiſſ. an. 1397.

REVODIVS. Chartularium Matiſconenſe fol. 172. *Ego Girardus dedi Rotlano Reuodios duos.*

† REVODVM, i. q. *Laudimium* vel *Releuium.* Ch. Mſ. an. 1287.

REVOLA, Papiae *Calumniator*, calumnioſus, rabula. V. *Rauola.*

† REVOLARE, explicare, to. 1. [illegible] p. 119.

REVOLVERE. (1) Leges Grimoaldi Reg. Longob. tit. 1. §. 1. *Si ſeruus aut ancilla . . . per 30. annos dominis ſuis ſeruiſſet, et per ſuperbiam aut iniuſta patrocinia ſe Reuoluere de domino ſuo proprio, et per pugnam vindicare voluerit.* In Lege Longob. lib. 2. tit. 36. §. 3. abeſt vox *Reuoluere.* (2) Explicare. Vetus Interpres S. Irenaei lib. 1. c. 10. n. 3.

REVOLVTIO, replicatio, volutatio, ambitus. S. Auguſtinus lib. 22. de Ciuit. Dei cap. 12. *Poſt multas per diuerſa corpora Reuolutiones.* Et lib. 12. de Trinit. cap. vlt. *Quibus curae eſt de Reuolutionibus animarum opinionem firmare.*

REVPONTICVS. Vide locum in *Poſticus.*

REVRNARIVS, fenerator, Gall. *Vſurier.* Statuta Montiſpeſſul. a. 1204. e Codice MS. Colbert. num. 4936.

† REVSSETVS, coloris ruſei l. ruſei, Gall. *Roux.* Teſtam. Mſ. ann. 1372.

REVVS, pro *uerus*, ni fallor, in Capitulis ad Legem Alamannor. cap. 6. edit. Balduzianae. *Si quis in Reuo plagatus fuerit, in pectus, aut in latus, ſoluet ſol. 12.* Cap. 7. *Si quis in latus alium transpunxerit, ſic ut in Reuo plagatus non ſit, ſoluat ſol. 6.* † Melius fortaſſis legeretur *Renes*, qua voce ſignificarentur renes.

REWADIARE, dare vadimonium, pignus, fideiuſſionem. Vide in *Vadium*.

REWARDUM, V. ſupra *Regardum*.

REX. (1) Imperator. Concilium Arelat. an. 813. can. *Vt omnes pro Rege ac liberis eius Deum orent.* Vbi contextus: *Vt pro excellentiſſimo atque glorioſiſſimo domino noſtro Carolo Rege . . . Miſſarum ſollemnia . . . . exſoluere decreuimus.* Carolus tum Imperator erat, et *Imperatoris* nomine re ipſa donatur in Praefatione eiusdem Concilii. Paſſim etiam Eginhardus in libris de Translatione et Miraculis SS. Marcellini et Petri Ludouicum Pium Imperatorem *Regem* vocat. V. *Regina* 3. (2) REGES, Filii regum dicti. Exſtat formula 39. Marculfi lib. 1. cum hoc titulo: *Vt pro natiuitate Regis, ingenui relaxentur.* Ipſa vero Epiſtola Regis nomine concipitur, qui natum ſibi filium denuntiat. Apud Gregorium M. lib. 3. Dial. cap. 31. *Hermenegildus Rex Leuuigildi Regis filius* dicitur. Haud abſimili ratione Caeſar, de Ptolemaei Regis Aegyptiorum filiis, qui de regno inuicem contendebant, agens lib. 3. de Bello Gall. cap. 107. *Interim controuerſias Regum ad Populum Romanum et ad ſe, quod eſſet Conſul, pertinere exiſtimans*, etc. Et cap. 109. *Cum maxime vellet pro communi amico atque arbitro controuerſias Regum componere.* V. in *Regina* 1. (3) REX REGUM, dictus non ſemel Rex Franciae a Scriptoribus, a Matthaeo Pariſio praeſertim, *Terreſtrium Rex Regum*, ab Anna Comnena, βασιλεὺς τῶν βασιλέων, et aliis, vt obſeruatum a nobis in Diſſert. 27. ad Ioinvillam: quibus accedit Nicolaus de Braia in Geſtis Ludouici VIII. de Philippo Auguſto. Sic etiam olim, ob potentiam et amplitudinem imperii, Regis Regum titulo decorabantur Perſarum et poſtea Parthorum Reges, vt videre eſt apud Cornelium Nepotem. (4) REGIS titulum, non *Reginae*, conceſſum ab Hungaris Mariae Hungaricae, Ludouici Regis primogenitae, antequam Sigismundo Luxemburgico nuberet, obſeruat Careſinus: *Elizabeth Regina vxorque dicti Regis Ludouici, vna cum Maria filia eius, regimen Hungariae gubernabat, quae quidem Maria appellabatur Rex Hungariae.* Paulus de Paulo in Memoriali an. 1382. *Maria filia ſenior antedicti Regis in ciuitate praedicta coronata fuit in Regem.* Eadem *Rex femineus* dicitur Thwroczio cap. 4. At poſtquam Sigismundo coniugi titulum regium impertita eſt, *Regina*, non *Rex*, appellari coepit, vt conſtat ex illius literis, quae exſtant apud Iohannem Lucium lib. 5. de Regno Dalmatico cap. 2. Narrat Henricus Huntindonenſis lib. 5. Hiſtor. Edelfledam Merciae Dominam *tantae potentiae fuiſſe, vt a quibusdam non ſolum Domina vel Regina, ſed etiam Rex vocaretur, ad laudem et excellentiam mirificationis ſuae.* Soſipater Chariſius lib. 1. Inſtitut. Grammat. *Rex communi genere dicitur, primum ab etymologia Rex, vt regens, deinde quod ſunt quaedam verba, quae ex ſe trium generum nomina creant, ... nam Reginae nullo modo recipiendum, niſi reciperemus et reginum.* Ouidii antiquus interpres in Ibim: *Tyrannus eſt communis generis; nam Theodoſii Grammatici eſt Regula, quod nomina profeſſionem aut dignitatem ſignificantia, ſunt communis generis, vt hic et haec Dux: hic et haec Philoſophus.* Vide Caſaubonum ad Trebellium Pollionem pag. 484. (5) REGIS titulus datus etiam interdum minoribus aliquot primariis Miniſtris, vt Heraldis primariis ſeu faecialibus, quos etiamnum *Reges armorum* vocant, *Miniſtellis*, *Iuglatoribus*, ac *Ribaldis*, de quibus ſingulis, ſuis locis agimus: praeterea *Merceriorum* Praefectis, apud Tillium, *Arcariorum* et *Arbaleſtariorum* Capitaneis in ſingulis ciuitatibus, et *Spineti* Regibus apud Inſulenſes, de quibus Buzelinus lib. 3. Gallo-Fland. cap. 23. Ita *Rex Alutariorum*, in Necrologio Eccleſiae Meduntenſis, Idib. Auguſti: *Hic ob. Nicolaus Rex Alutariorum, pro quo habemus annuatim 2. pariſ. ſuper domum Fulconis de Becco.* REX LUDORUM, in Charta an. 1209. apud Tho-

Thomaſſerium in Conſuet. Bituric. p. 712. (6) Dux, Comes. Chronicon Epiſcoporum Metenſium apud Acherium tom. 6. Spicil. pag. 652. *Goericus ſanctus, qui et Abbo dictus eſt, huic ſancto XXX. Epiſcopus Metenſis ſucceſſit. Hic primo Rex Aquitanorum fuerat, poſtque Pontifex factus opibus plurimis ditauit Eccleſiam.* (7) Apparitor, in Eccleſiis Anicienſi et Viuarienſi, vulgo *le Roi* vel *le Roi de l'Egliſe*, Gallice *Bedeau*. Charta Eccl. Anicenſis an. 1312. *Secuntur illa quae ſoluuntur in tractu: I. Theſaurario Eccleſiae VIII. lib. Piſtori II. ſol. Regi XXXVII. ſol. VI. den.* Sic autem dicitur quod virgam gerat ad inſtar ſceptri et alios vtcunque regat praeeundo, indutus veſte talari. (8) REGES, in quibusdam Eccleſiis, dicti Canonici aliiue non infimae dignitatis Preſbyteri, qui ſacro Epiphaniae die Reges ſeu Magos Chriſtum adorantes repraeſentarent: quo de more Innocentius VIII. in Bulla an. 1488. pro Eccleſia Geneuenſi, in Continuatione M. Bullarii Rom. pag. 291. col. 1. (9) *Chriſto Regnante et Regem expectante*, Formula adſcripta quibusdam Diplomatibus, poſt mortem Caroli Simplicis, de qua dictum eſt in *Regnans*. (10) † Idem qui Iudex vel Praepoſitus, vnde illius vxor *Regina*, et eius diſtrictus *Regnum* dicebatur. Ch. a. 1183. apud Murat. to. 2. Antiq. pag. 1153. (11) † Idem quod *Regalengum*, dominium, reditus quiuis, in Ch. an. 1129. to. 2. Hiſt. Occit. Prob. pag. 447.

REXA. Charta Fernandi Comitis Caſtellae aerae 972. apud Anton. de Yepez in Chron. Ord. S. Benedicti tom. 1. pag. 38. *Iſtae praedictas per omnes domus domni one vna Rexa de ferro.* Infra: *Bricia cum ſuis villis ad ſuam alfozem pertinentibus, per omnes domus domni duae* (ſupra *one*) *vna Rexa de ferro.*

REXANVS SOLIDVS, ſpecies monetae. Memoriale Poteſtatum Regienſium ad an. 1271. apud Muratorium to. 8. col. 1132. *Spelta vendebatur II. ſolidos imperiales et dimidium pro communi ſeſtarius, et primatim X. ſolidos Rexanos.* Ibid. col. 1133. & *libra groſſa olei aliam duos* [illegible] *imperiales, et XIV.* [illegible] *Rexanum . . . . et XIV.* [illegible] *Rexanum.*

† REYNBANNARE, banno iterum interdicto rurſum prohibere. Ch. [illegible] a. 1315.

† REYNA, vox Hiſpan. Regina, [illegible] Ch. a. 1222.

† REYRAGIVM, reliqua, [illegible] mina non ſolutarum penſionum, Gall. *Arrerages*. Ch. Ml. a. 1356.

REYRETAVLE, idem quod [illegible] *Retaule*, Ornatus toreuticus, Gal. *Retable*. Teſtamentum a. 1347. apud Marten. to. 1. Anecd. col. 1394.

REYSA, iter, etc. V. *Reiſa*.

† REYSSIA, officina vbi ſerra [illegible]tur, i. q. *Reſſeza*. Ch. Ml. an. 1441. V. *Seyta*.

REYSSIATVS, ſerra deſectus, Gall. *Scié*. Extractum Computi an. 1331. tom. 2. Hiſt. Dalphin. pag. 159. c. 1. V. *Reſea*.

† REZA, pro *Regia*, porta [illegible] primaria, in Stat. Mutin. a. 1327.

REZAILH, ſpecies retis ad capiendos piſces. Vide locum in *Rezada*. Hodie *Raiſeau* Gallis eſt Rete [illegible]rium.

REZETVS, azylus, locus refugii, vt arbitror, ab Italico *Ricetto*, Gall. *Retraite*. († Proprie certa pars domus munitae, ac ſ. turris, V. *Receptaculum*.) Caſtelli de Caſtello Chronicon Bergom. apud Murator. tom. 16. col. 947.

RHADA, *ζεῦγος*, in Gloſſis Lat. Graec. Legendum Rheda, vt patet ex Gloſſis Graec. Lat. vbi *Ζεῦγος*, *Pariter ſingulariter tantum declinatur*, Rheda. V. infra *Rheda*.

RHAGAS, ruptura generatim, peculiarius Medicis ani fiſſura, a Graeco *ῥαγάς*. S. Auguſtinus Ep. 144. edit. 1576. *Nec ambulare enim, nec ſtare, nec ſedere poſſum*, Rhagadis *vel exochadis dolore et tumore.* Iſidorus lib. 4. Orig. cap. 7. *Ragades dicuntur eo quod fiſſurae ſint rugis collectae circa orificium: hae et Haemorroides a ſanguinis fluore dictae; Graeci etiam ſanguinem αἷμα dicunt.*

RHAINVS AGER, *in quo iacta primum feruntur ſemina, enataeque primum fruges ſunt*, in Vocabulario Suſſannaei. Vox, vt videtur a Graeco ῥαίνειν, aſpergere, irrorare.

RHAMALLVS, locus, vt videtur, ſuperne ramis tectus. V. *Hamallus*.

RHAMNICVLVS, ramuſculus. Concilium Foroiulienſe ann. 791.

RHANNE, coitus ſuum, vt exponit Eccardus in Pactum Legis Salicae tit. 2. §. 1. vel Coloſtrum, ſeu lac quod paulo poſt partum mulgetur, Germanice *Rhan*, vt vult Voſſius l. 2. de Vitiis ſerm. cap. 9. V. Hranne. RHANNECHALA, RHANNECHALTEO, eodem tit. Compoſitio pro porcello furtim ablato. Eccardum conſule.

RHAPHIVS, ſeu *Rufus*, lupus ceruarius, Gallis. Plinius lib. 8. c. 19. *Pompei Magni ludi oſtenderunt Chaum, quem Galli Rhaphium vocabant, effigie lupi, pardorum maculis.* Idem cap. 22. *lupum ceruarium* vocat. De lupis ceruariis copioſe egit Vlitius ad Gratii Cynegeticon.

RHAPISMA, colaphus, alapa, Graecis ῥάπισμα. Lex 6. Cod. lib. 8. tit. 49. de emancipationibus. Quidam interpretantur virgas ſeu bacillos, quos refutat Cuiacius in hanc legem.

RHEDA. (1) Gallorum propria fuit, Gloſſae MSS. Reg. ῥαίδιον, τὸ φορεῖον, καὶ ῥαῖδον, ἅρμα σκέπαστον. Quintilianus lib. 1. *Plurima Gallica valuerunt, vt Rheda, Petoritum quoque, quorum altero Cicero tamen, altero Horatius vtitur.* Fortunatus lib. 3. Poëm. 20.

Curriculi genus eſt, memorat quod Gallia Rhedam,
Molliter incedens orbita ſulcat humum.
Exiliens duplici biiugo volat axe citato,
Atque mouet rapidas iuncta quadriga rotas.

Vide Caſaubonum ad Suetonium. *Rhedae curſuales*, quarum vſus erat in Curſu publico, in lege 9. Cod. Th. de Legatis. De iis plura Iacobus Gothofred. in Paratit. ad tit. Cod. Th. de Curſu publico. (2) Expeditio militaris, ſi tamen vera lectio eſt. V. *Reiſa* 1.

† RHEDARII DENARII, V. *Denarius*.

RHEDO, mundus ſeu ornatus muliebris. Lex Anglorum et Werinorum cap. 7. §. 3. *Qui ornamenta muliebria, quod Rhedo dicunt, furto abſtulerit, etc.* Gloſſae Latino-Theotiſcae: *Scaf raida, toreuma.* Et *hausgeraeth*, mobilia, ſiue ornamenta domus etiamnum Germani vocant. Lindenbrogius. Vide Martinium in Lexico, Voſſium lib. 2. de Vitiis ſerm. cap. 16. et ſuo loco *Redolina*.

† RHRIGIA, *Rhedae* ſ. carri onus. Areſt. a. 1399.

† RHEMA, f. pro *Rheuma*, arthritis, t. 6. Iul. p. 663.

RHENO, RENO, pellicium, veſtis ex pellibus confecta, quae humeros et latera tegebat. Gloſſae veteres: *Rheno eſt pellicium, vel veſtis facta de pellibus, pendensque ad vmbilicum.* Iſo Magiſter in Gloſſis: *Vocamus etiam maſtrugas Renones, quae ruſtice Crotina vocatur.* V. *Cruſina.* Ioannes de Garlandia in Synonymis:

Veſtes quae fiunt de ſolis pellibus, hae ſunt:
Pellicium, Rheno, quibus Andromeda ſociatur.

Ita enim legendum, pro *Renum*. Varro lib. 4. de Lingua Latina Gallicum vocabulum eſſe ait: Iſidorus vero lib. 19. cap. 23. Germanicum. Sauaro a *Rhenanis*, ſeu Rheni accolis dictum putat. Loccenius lib. 2. Antiq. Suecicar. cap. 20. a voce Gothica *Reen*, adhuc Suedis vſitata, qua animal illud appellant, quod alias *Rangiferum* vulgo dicunt, a cornuum ramis *Ranſen*, de quo agit Olaus Magnus lib. 17. cap. 28. Voſſius in Addit. ad libros de Vitiis ſermonis p. 797. a ῥῆνες, agni; vnde infert *Rhenones* pelliceas fuiſſe veſtes, primitus e pellibus agninis, poſtea etiam aliorum animalium: alius forte maluerit ab Armorico *Reun*, crinis, pilus craſſior et longior. Vide Cluuerium de Germania Antiqua. *Rhenonis Gallici* meminit Caeſar lib. 6. de Bello Gallico, vt

et Saluſtius. Sed et ex poſterioris aeui Scriptoribus vocem vſurpauit Sidonius lib. 4. Epiſt. 20. V. *Repti*.

RHETORICABILIS RATIO, rhetoricus ſeu facundus dicendi modus. Dudo de Ducibus Normanniae apud Ducheſhium pag. 88.

RHETORICARI, Graecis ῥητορίζειν, rhetorum more loqui. Tertullianus de Reſurrect. Carnis cap. 5. RHETORICARE eadem notione dixit Naeuius apud Nonium: *Age nunc, quando Rhetoricaſti? Reſponde quod te rogo*.

RHETORII, haeretici in Aegypto ſic dicti a quodam *Rhetorio*, qui omnes laudabat haereſes, dicens *omnes bene ſentire et neminem ex iis errare*, vti narrat Philaſtrius Catal. Haer. c. 44. Quod S. Auguſtinus dicit ita abſurdum eſſe et nimium mirabilis vanitatis, vt ipſi ei incredibile videatur, Haer. 72. Vide Stockmanni Lexicon.

RHETRA, Graecis ῥήτρα, dicendi locus vel vices; item dictio, oraculum; vt Plutarchus Lycurgum leges ſuas ῥήτρας appellaſſe narrat tanquam χρησμούς τινας. Ammianus lib. 16. cap. 5. V. Valeſium in hunc locum.

RHEVMA, fluctus, ex Graeco ῥεῦμα. Veteres Gloſſae: *Fluenta*, ῥεύματα. S. Ambroſius l. 5. Hexaem. cap. 10.

RHEVMA, aeſtus maris reciprocus. Gloſſarium Saxonicum Aelfrici: *Reuma, ebbe*, vel *Gyle-Stream*, id eſt fluminis inundatio. Gloſſae Iſidori: *Rheuma, effuſio maris, quando acceſſione maris in foſſis colligitur*. Gloſſ. aliae MSS. *Reuma, reuolutio gurgitis*. *Rheuma*, pro ipſo mari. Victor Tunnenſis: *Amantius Praepoſitus . . . occiditur, et in Rheuma iactatur*. Et infra: *Hypatius . . . . nocte cum Pompeio occiditur, et in Rheuma iactatur*.

RHEVMARICVS, *plenus rheumate*: ita Gloſſa ad hos verſus ex Poëta MS. infimi aeui ex Bibl. Thuana cod. 525.

Puſio, Reumaricus, pullus, lapatus, et hircus.

RHEVMATICVS, humidus. Translatio S. Apollinaris, to. 5. Iulii p. 384. *Quia locus valde Rheumati[...] fuit, in quo ſupra terram cilia [...] bat, de quibus omnes dolere[...]* *Rheumaticus* Plinio, vt Graecis ῥευ[...]ματικὸς, qui fluxione laborat, [...] obnoxius fluxioni. Hinc locus *Rheu*[...]*maticus* dicitur locus humidus, [...] fluxionibus obnoxii ſint, qui ha[bi]tant in locis humidis.

RHEVMATIDIARE. Papias: *An*[...] *aci, quibus fauces Reumatidiant*. [...] codex edit. et MS. Vgutio et Ioh[an]nes de Ianua praeferunt *Reum*[...]*zant*. Theodorus Priſcianus in [...] cap. 12. *Si oculi Rheumatidia*[...] *his vini et carnium parcitas indica*[...] *eſt*. Dioſcoridi, ὀφθαλμοὶ ῥευματί[...]ζοντες vel ῥευματιζόμενοι.

RHEVMATIZARE, Prometa[...], rheumate, fluxione, vel rheumat[...] laborare. Horatianus lib. 1. Ier. medic. cap. 10. *Rheumatizans*, affectus *rheumate* ſeu fluxione. Vita S. Procopii, tom. 2. Iulii pag. 145.

RHIGOBOSII, *qui inalgeſcunt perpetuo*, in Vocabulario Suſſannaei, ſed perperam. Legendum *Rhigoſtii*, a Graeco ῥιγοστῖφοι, perpetuo ſtrigentes.

RHINDALEA, *ludus*, *vbi equites currendo in terram rem proiiciunt*, in Conſtitutionibus Frederici Regis Siciliae cap. 78.

RHINE, corrupta vox a Graeco ῥίνημα, ramentum, ſcobs. Vide locum in *Serrago*.

RHIPE, *momentum*, *vel ictus*, vel *oculi motus*, Suſſannaeus in Vocabulario ex hoc Apoſtoli loco 1. Corinth. 15. 52. *In momento*, *in ictu oculi*, etc. vbi Graecum praefert, ἐν ἀτόμῳ, ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ. Caeterum ῥιπὴ Graecis dicitur impetus rei proiectae, ictus ſeu iactus teli miſſi vel fulminis, incitamentum, impetus; nuſpiam autem momentum quod finxit Suſſannaeus ex loco citato.

RHODINVS COLOR, Ῥόδινος, roſeus. Gloſſ. Graeco-Lat. Ῥόδινον, *roſeum*. Anaſtaſius in Gregorio IV. PP. *Vela de Rodino quatuor, quae ſacrum altare circumdant*. LEVCORHODINVS, roſeus dilutior, in Charta Donationis factae Eccleſiae Cornutianae, edita a Suareſio.

RHO-

RHODOMELINVS, color partim luteus, partim roſaceus. Eadem Charta: *Maſortem tramoſericum Rhodomelinum aquilatum.* V. *Melinus.*

RHOMBVS. Tract. Mſ. de Piſcibus, cap. 89. *Rhombus, quem Itali omnes et Maſſilienſes Rhombo, noſtri Romb, Galli Turbot, Normanni Bertonneau appellant.*

RHONCHARE, rhonchos edere, Gall. *Ronfler.* *Ronchantes ſubulci*, Sidonio lib. 1. Epiſt. 6. V. *Runcare* 2.

RHONCHISONVS, qui rhonchos ſonat, edit, eidem Sidonio Carmine 3. v. 8.

RHONDIS, animalis genus. Paulus Venetus lib. 3. cap. 48. *Regio varia producens animalia, vt ſunt Rhondes, Armelini, Ercalini, etc.*

RHOPALVM, Graec. ῥόπαλον, claua, virga, baculus. Vita S. Timothei Epiſc. tom. 2. Ianuarii p. 566.

RHOTHVS, male pro *Rotlus*: quod vide.

RHVMA, pro *Runa*, runici characteres, de quibus dictum eſt in voce *Alyrumnae.*

† RHYTHMIMACHIA, pro *Rithmimachia*, modulatio, ſ. Rythmorum inter ſe congreſſus. Pez. t. 6. Anecd. P. 2. p. 55.

RHYTHMIZARE, *modulari*, in Gloſſis MSS. a Voſſio laudatis lib. 4. de Vitiis ſerm. cap. 22. a Graeco ῥυθμίζειν. Hac notione in gemma gemmarum legitur *Rythmari.* *Rythmizare*, pro apte diſponere, ordinare, vt et *Rythmizatio*, pro Concinnus ordo, apta diſpoſitio, dixit vetus Interpres S. Irenaei lib. 2. cap. 15. num. 3. vlt. edit. vbi notas conſule.

RIAGNVS, riuus, riuulus. Statuta Mutinae fol. 11. vo: rubr. 57. Vide voces ſubſequentes et infra *Rigus.*

RIAGO, riuus, riuulus. V. in *Rigus.*

RIALE, riuus, riuulus, Prouincialibus *Riau*, Gallis *Ruiſſeau.* Charta ann. 1058. ex Archiuo S. Victoris Maſſil. Vide mox *Riaria* et infra *Rigus.*

RIANA, idem quod mox *Riagnus*, *Riale*, *Riaria* et infra *Rigus*, riuus, riuulus. Statuta Montis-regalis p. 214.

RIANETA, ſpecies ludi ſcruporum, latrunculorum, de quo iam in *Regineta* dictum eſt. Statuta Vercell. lib. 4. fol. 84. recto.

RIANVS, idem quod *Riagnus*, riuus, riuulus. Conuentiones Ciuitatis Saonae ann. 1532. p. 37.

RIARIA, riuus, fluuius, *Riparia*, Gallis *Riviere.* Charta Petri Regni Maioricarum Domini ann. 1232. V. *Riagnus* et voces proxime ſubſequentes.

RIATVS, idem, vt puto, quod ſupra *Radiatus*, Gall. *Rayé*, pannus lineis varii coloris diſtinctus. Teſtamentum Euerardi Comitis ann. 837. apud Miraeum tom. 1. pag. 21. col. 1. Vereor tamen ne pro *Riatam* legendum ſit, vt mox habetur, *Variatam*, reſciſſa male ſyllaba *va.*

RIBA, ripa, littus, Ital. *Riva*, Gallis *Rive.* Statuta Maſſil. lib. 6. c. 45.

RIBAGIVM, a *Riba*, vt *Riuagium* a *Riua*, et *Ripagium* a *Ripa*, Gallice *Rivage*, ripa, littus, ora; item, Tributum in ripis ſoluendum, vt infra *Ripaticum.* Charta ann. 1174. ex paruo Chartulario S. Victoris Maſſil. fol. 177. RIBATGIVM, eadem notione. Charta an. 1294. apud Baluzium tom. 2. Hiſt. Aruern. p. 520.

RIBAIARAGIVM. Charta Occitanica ann. 1321. ex 47. Regeſto Tabularii regii num. 130.

RIBALDA, RIBALDAGIA, V. *Ribaldi.*

RIBALDI, velites, *Enfans perdus*, milites, qui prima praelia tentabant: quibus accidit, quod Tyrannis apud Graecos, et Latronibus apud Latinos, vt qui ſua inſtitutione probi eſſent Principes miliresque, in deteriorem poſtea acceptionem et famam abierint, inquit Carolus de Aquino in Lexico Militari poſt Stephanum Paſquerium. Vide R. P. Danielem lib. 3. Hiſt. Militiae Francicae cap. 7. Rigordus ann. 1189. *Dum Rex circumquaque immunita ciuitatis conſideraret, Ribaldi ipſius, qui primos impetus in expugnandis munitionibus facere conſueuerunt, eo vidente, in ipſam ciuitatem impetum fecerunt.* Codex MS. apud Stephanotium tom. 1. Fragm. Hiſt. *Anno 1214. dominus Epiſcopus Lemouic. Aymericus cum Abbatibus S. Martialis, S. Auguſtini* et

et S. Martini venerunt a Beniac, ubi erat exercitus, tractaturi de pace; et tunc Ribaudi dicti exercitus in ipſum D. Epiſcopum et Abbates et ſocios irruerunt, et Priorem Fratrum Praedicat. qui cum illo venerat, egregie verberaverunt, quod de aliis feciſſent, niſi fugiſſent. Anonymus de Geſtis Friderici II. Imper. *Et ſubito ſagittantes, Ribaldos ſine numero vulnerant.* Deſcriptio victoriae Caroli Siciliae Regis p. 847. *Ribaldi pedites,* etc. Ioan. Villaneus lib. 11. c. 139. *I Ribaldi et i Ragazzi del hoſte.* Inde RIBALDI inter viliſſimos hominum habiti, quorum vita nullius erat momenti, ex calonibus fere ſemper delecti, cum et ii calonum in caſtris vices perſaepe agerent, impedimenta curarent, caeteraque viliora obſequia impenderent. Vt igitur id hominum genus ex ganeonibus potiſſimum conflatum erat, uſurpata deinde *Ribaldorum* vox pro hominibus viliſſimis, abiectis, perditis, ſcortatoribus, etc. cuiuſmodi paſſim depinguntur a Scriptoribus. Guillelmus Neubrig. lib. 5. cap. 2. *Cum quibuſdam perditis ex illo hominum genere, quos Ribaldos vocant, ingreſſus ſacris aedibus ignem immiſit.* Willelmus Armoricus ann. 1202. *Inermes Ribaldos et alios, qui ſolent ſequi exercitum propter onera deportanda.* Matth. Paris ann. 1214. *Ribaldi et viles perſonae.* Anno 1251. *Fures, exules, fugitivi, excommunicati, quos omnes Ribaldos Francia vulgariter conſuevit appellare.* RIBALDI etiamnum Gallis Libidinoſi ac Scortatores dicuntur, quod ſcilicet *Ribaldi* pro hominibus perditis, et ſcorta publica ſectantibus haberentur; ſeu quod inſtituta in Regum aula *Ribaldorum* cohors, de qua mox agemus, in eiuſmodi ganeones, vel in ſcorta publica, quae Regium comitatum ſectabantur, inquirerent, atque adeo cum lupanaria ingrederentur, ad capiendas meretrices, ipſasmet ſibi conciliarent, et lenonum vices agerent. Gloſſ. Lat. Gall. *Zelotypia, Ribaudie. Zelotypus, Jaloux, ou Ribaux. Lena, Ribalda, vel conciliatrix ſtupri.* Angli Lenones *a bawd* vocent, et obſcoenas me[illegible] retriciasque confabulationes *Ba*[illegible] et *Ribaldry.* Io. de S. Victore l[illegible] Adverſitate proſperitatis cap. 2. [illegible] *enim velut meretrix difformiter* [illegible] *moſa, et pulchra turpiter, quae* [illegible] *bricos et infames quosque per*[illegible] *atque Ribaldos ad ſuum amorem* [illegible] *ſui pulchritudinem allicit.* Concil[illegible] Pariſienſe ann. 1212. cap. 16. *Ne* [illegible] *conventionem Ribaldorum* [illegible] *ant.* Concilium Nimocienſe [illegible] 1298. cap. 4. *Vxores, quae* [illegible] *propriis viris adhaerent ſuis* [illegible] *toribus aut Ribaldis. Clerici Ri*[illegible] *di,* in Concilio Senonenſi an. 9[illegible] ſub Galtero Archiep. cap. 13. [illegible] Concilio Rotomag. an. 1231. [illegible] Marten. tom. 4. Anecdot. [illegible] 177. et pag. 243. edit. in 4to. [illegible] pro *Ribaldi* legitur *Ribaudi.* Apud Petrum Mariam Campum in Hiſt. Eccleſ. Placentinae, in Regeſto 2. part. num. 160. habetur *revocatio facta per D. Gregorium PP. X. de conſuetudine, quod ſolis Ribaldis debatur eleemoſyna in domo Papae, in feſto Carniprivii, quo ſtatuit idem D. Gregorius PP. quod eiuſmodi eleemoſyna erogaretur pauperibus aliis communiter, et ipſis Ribaldis ad domum Papae, in feſto Carniprivii ſupradicto circa horam veſperam.* Videntur [illegible] intelligi, quos Galli *Vagabonds* dicunt. REX RIBALDORUM, dictus Miniſter in comitatu Regio, cuius munus erat, in crimina, quae in eo perpetrabantur, inquirere, ac de iis decernere et iudicare: cuius quidem officii nomenclatura de[illegible] regnante Carolo VI. ſub quo, qu[illegible] *Rex Ribaldorum* antea dicebatur, *Praepoſitus Hoſpitii Regis* poſtmodum appellatus eſt. Ita quidem Tillius, quod alii in dubium vocant, ac praeſertim Miramontius in Tractatu de Praepoſito Hoſpitii, quem conſule, ſi lubet. Id conſtat, eiuſmodi Miniſtrum Regium iam notum ſub Philippo Auguſto. Nomina Priſonum in Bello Bouinenſi ann. 1214. *Rogerus de Waſalia. Hunc habuit Rex Ribaldorum, quia dicebat ſe eſſe ſervientem.* Exhinc *Regis Ribaldorum* mentio paſſim occurrit in veteribus Tabu-

Tabulis, vbi etiam de eius officio ac iuribus agitur. Computum Hoſpitii ann. 1312. *Praepoſitus Regis Ribaldorum, qui duxit 4. valletos, qui vulnerauerant, etc.* Quod vero ad iuriſdictionem Regis Ribaldorum in ſcorta publica ſpectat, exſtat in hanc rem inſigne ſatis momentum in Regeſto Chart. ſignat. 117. ann. 1380. num. 176. quod hiſce verbis concipitur: *Remiſſio pro Petro et Stefano Calce fratribus, ac Cola dicti Petri vxore, de terra Belliioci, exponentibus, quod Antonius de Sagiaco ſe gerens pro Ribaldo, et ſe dicens de ordine ſeu de ſtatu Goliardorum, ſeu Buffonum, et ad cauſam huiusmodi ſuper qualibet muliere vxorata adulterante, ſibi competere et poſſe exigere quinque ſolidos, et pro eisdem dictam talem mulierem de ſuo tripede pignorare, de talique et alio vili queſtu, quem ſub vmbra ribaldiae, goliardiae, ſeu buffoniae huiusmodi a ſimplicibus mulieribus licet probis, ac in tabernis, quas frequentabat, et alias inhoneſte petebat et procurabat ſibi dari, viuebat, die quadam venit ad Colam praedictam, et ei contra veritatem imponens, quod ipſa cum alio quam viro accubuerat: petiit ab ea quinque ſolidos hac occaſione ſibi dari, alioquin pro eis ipſam pignoraret de ſuo tripede, vt dicebat. Anno 1380. menſe Aprili poſt Paſcha.* De vocis *Ribaud* etymo multa multi dixere. Quidam a *Baud*, Anglico, Leno: Acariſius, a *Raubare*, vel a *Rebellis*, deducunt. Henſchenius ad Vitam S. Richardi Epiſcopi Ciceſtrenſis a Germanico *Ruë*, otium, vel *Raub*, praeda. Vide Oct. Ferrarium in Originibus Italicis. Carolo de Aquino certum eſt, vt eruditi viri verbis vtar, vocem eſſe originis Latinae a verbo *Rapio*, ex quo verbum *Raobare*, atque adeo *Robare* et poſtea *Robbare* apud Latino-barbaros: praeſertim, inquit, cum admodum frequenter *Ribaldi* apud Etruſcos dicantur *Rubaldi*, nimirum a *Raubando* vel *Rubbando*, hoc eſt, furta et latrocinia exercendo. Chronicon Mutinenſe apud Muratorium tom 15. col. 600. *Theutonici, ſine compagna, quorum capus et dux erat Dux Guarnerius et Mareſcallus, et fuerunt numero tria millia quingentae barbutae et mille meretrices, ragazii et Rubaldi ſatis venerunt in diſtrictu Mutinae, et caſtra metati ſunt in villa Colombarii.*

† RIBALDIFVGVM, hora matutina, quae ſono campanae indicatur; ſic fortaſſe dicta, quod luce adueniente pulſaretur, quo *Ribaldi* ſeu ganeones in ſua receptacula confugiunt. Necrol. Rotomag. MS.

RIBALDISARE, ribaldorum more viuere. Rultzingus in Hiſtoria Monaſterii Hilgenthal. apud Leibnitium tom. 2. Scriptor. Brunſuic. p. 386.

RIBAND, vitta, taenia, Gallis *Ruban*, Angl. *Riband* et *Ribbon*. Monaſticum Anglic. tom. 3. p. 109. Supra legitur *Rebaud*. RIBANS, eadem ſignificatione. Conſilium Ciuitatis Maſſilienſis an. 1381.

RIBANVS, eadem notione. Conſilium aliud Maſſil. incerti anni, ex Schedis D. le Fournier.

RIBASSIVM, excelſa ripa, Prouincialibus *Ribas*. Charta ann. 1509. ex Schedis Praeſidis de Mazaugues.

RIBATICVM, tributum in ripis exſoluendum. V. *Ripaticum* 2.

RIBATICVS, idem quod infra *Riparia*, ripa, littus. Charta an. 25. Caroli Franc. Regis, apud Stephanotium to. 3. Antiq. Benedict. Pictau. p. 342. V. *Ribagium* et *Ripaticum* 1.

† RIBAVDELRIVS, currus ſpecies falcibus armati, ap. Ludewig. to. 11. Reliq. p. 111.

RIBAVDEQVINVS, ſpecies tormenti bellici, Gall. *Ribaudequin*. Miracula B. Petri Alamandi Archiep. Arelat. apud Stephanot. tom. 10. Fragm. Hiſtor. MSS. p. 309.

RIBAVDI, Vide ſupra *Ribaldi*.

† RIBAYRAGIVM, i. q. *Ribatgium*, in Ch. a. 1409.

RIBERA. (1) Idem quod infra *Riuera*, riuus, fluuius, Gall. *Riviere*. Charta an. 1067. Marcae Hiſpan. col. 1133. et in Probat. nouae Hiſtor. Occitan. tom. 2. col. 257. V. *Riparia*. (2) † Ripa, in Chartul. S. Vict. Maſſil. V. *Riparia*.

RIBERIA, RIBEYRALIA, V. *Riparia.*

RIBVARIVS, V. *Ripuarius.*

RIBVLVS, riuulus. Vide in *Rigus.*

RIBVS, riuus, Gall. *Ruiſſeau* ap. Mabillon. tom. 2. Annal. Benedict. p. 250. ad an. 780.

† RICALCARE, vineam vltimo colere, i. q. *Recuſare.* Acta Mſ. a. 1281.

RICAMVM, opus acu pictum, Italis *Ricamo*, Gall. *Broderie.* Translatio S. Antonini, tom. 1. SS. Maii pag. 768.

RICCIVS, RICCVS, V. *Rici homines.*

RICELLVS, ſpecies panni pretioſi. Rollandinus in Chronico lib. 1. cap. 13. *Fuit etiam caſtrum talibus munitionibus vndique praemunitum, ſcilicet varis, et griſeis, et cendatis, purpuris, ſamitis, et Ricellis, ſcarletis, baldachinis, et armerinis.*

† RICHARDI, mercatores Itali, in Ch. Mſ. a. 1281.

RICHER-HOMINES, RICHI HOMINES. Vide mox *Rici homines.*

RICHINVS, V. ſupra *Rechinus.*

RICHTRONES, iudices, ſeu, vt habet Ludewigus in Indice, Aſſeſſores iudicis, ſcilicet a Germanico *Richter*, Iudex, praetor, etc. Leges Frederici Imp. ann. 1156. pro Wormatia, apud laudatum Ludewig. to. 2. Reliq. MSS. p. 195.

RICI HOMINES, id eſt *diuites*, ita dicti praecipuae nobilitatis Proceres apud Aragonenſes, quos alii vulgo *Barones* vocant, de quibus pluribus egit Cangius ad Ioinuillam pag. 51. vbi docuit, eadem ferme nomenclatura Gallos donaſſe Barones ipſos, quos *Riches hommes* vulgo vocabant. Conſtat porro, vocem *Rico* apud Hiſpanos, vt *Riik* apud Germanos, et *Riche* apud Gallos, ortam a Septentrionalibus populis, quibus familiarem fuiſſe oſtendunt plane virorum apud illos illuſtrium nomina, quae in *ric* deſinunt, vt *Theodoricus*, *Alaricus* etc. de cuius tamen vi non vna eſt ſententia. Videtur enim *fortem* interpretari Fortunatus lib. 8. Poëm. 1.

Chilperice potens, ſi interpres barbarus adſit
Adiutor fortis, hoc quoque nomen habet.

Alii *diuitem*, vt Philippus Eyſtetenſis in Vita S. Willibaldi cap. 11. *O beate Richarde, qui valde diues Latina lingua interpretaris.* Conradus Vſpergenſis anno 1252. de Friderico I. Imper. *Cum ex nominis ſui interpretatione Pacis diues vocaretur.* Vide Schilteri Gloſſarium Teutonicum v. *Ric.*

† RICIARE. (1) Inſerere. Stat. Synod. eccl. Tornac. (2) Vox paſſerum, V. in *Baulare.*

RICINOSVS, Φθειρώδεος, ἐπὶ ἀλόγου ζώου, in Gloſſis Lat. Gr. et Gr. Lat. In his mox additur: Φθειρώδεως, *Peduculoſus. Ricinus*, vnde *Ricinoſus*, eſt vermiculus ſeu pediculus animalibus variis infeſtus: pro quo, vt obiter moneam, multi *Redinus* male legerunt apud Columellam lib. 6. cap. 2. *Vt Redini, qui plerumque feminibus inhaerent, eximantur.* Legendum enim *Ricini*, vt Voſſius obſeruat lib. 1. de Vitiis ſerm. cap. 8.

RICIVM. Fragmentum Petronii: *In alio pedicellum vides, in te Ricium non vides.* f. *Vitium*, vel *Ricinum.* † Leg. haud dubie *Ricinum.*

RICLINVM, V. *Rechinus.*

† RICOMPRAMENTVM, vox Italica, redemtio, recuperatio, in Ch. a. 1205.

RICOPIARE, apud Italos, iterum exſcribere, Gall. *Recopier.* In Actis SS. Aprilis tom. 3. p. 984.

RICORDA, tributi ſpecies, de quo in *Corda* 2. Concordia an. 1241. apud Acherium tom. 10. Spicil. pag. 181.

RICORDVM, Italis *Ricordo*, memorialis liber, commentarius. Acta B. Torelli Puppienſis, tom. 2. Martii p. 500.

RICREDVTVS, V. *Recrediti.*

RICTARE dicuntur Leopardi iuxta Spartianum in Geta cap. 5. *Leopardi Rictant, elephanti barriunt.*

RICTARIVS, Vide *Ruta* in *Rumpere.*

RICTINARES, Μυκτῆρες. Ita habent Gloſſae Graec. Lat. MSS. vbi editae, *hae*

hae nares, ſingulare non habet. Infra: μύςαξ, *Rictus.*

RICVLA, *mitra virginalis capitis*, in Gloſſis Arabico-Lat. Turpilius apud Nonium: *Interea aſpexi virginem iniectam in capite Riculam indutam oſtrinam.* Eſt autem *Ricula* diminutium a *Rica*, flammeum virgineum, apud Varronem lib. 4. de Lingua Lat. et apud Feſtum. Hinc emendandus Iſidorus lib. 19. Orig. cap. 31. vbi male: *Rigula*, pro *Ricula, eſt mitra virginalis capitis.*

RICVLVS. Ioan. Bromptonus in Ricardo I. *Camelorum vero et dromedariorum onera portantium ad 4700. numerus aeſtimabatur. Multitudo vero Riculorum et aſinorum, onerariorum ſub numero leniter non cadebant.* Quidam emendant *carriculorum*; malim *vehiculorum*.

RICVS HOMO, V. *Rici homines.*

RIDELLVS, cortina, ex Gallico *Rideau.* Monaſticum Anglic. tom. 3. part. 2.

RIDICVLARI, deridere. Gloſſae Lat. Graec. et Graec. Lat. *Ridiculare*, καταγέλασαι.

RIDICVLARIS, pro ridiculus, iocoſus, improbat Voſſius lib. 3. de Vitiis ſerm. cap. 43.

RIDICVLARIVS, ridiculus. Gellius lib. 4. cap. 20. *Ridicularia fundere*, dixit Cato apud Macrobium Saturn. 3. cap. 14.

RIDICVLOSE, iocoſe. Vita S. Bardonis Archiep. Mogunt. ſaec. 6. Benedict. part. 2. pag. 8.

RIDICVLOSVS, ridiculus, apud Arnobium lib. 5. S. Hieronymus lib. 3. adu. Rufinum cap. 4. *Ridiculoſus* a *Ridiculus* diſtinguit: *Non Ridiculoſa, vt ſcribis*, inquit, *ſed ridicula mihi forte res accidit.* Superlatiuo *Ridiculoſiſſimus* vſus eſt Plautus Stich. act. 2. ſc. 2. v. 64. Riſum deberet, qui in ſeria vteretur oratione, iudice Voſſio lib. 1. de Vitiis ſerm. cap. 17.

RIEDRA, REDRA, REDRARE, voces fori Aragonici. Fori Oſcae ann. 1247. ſub Iacobo I. Rege Aragon. *Etiam qui interrogat, ſecundum Forum, poteſt demandare fidantiam ad demandatorem de Riedra, vt nunquam magis ſe reclamet ad chartam, quantum ad illam demandam*, *quam tunc facit.* Fol. 11. *Et poſtea qui conqueritur, debet dare fidantiam de Redra, qui Redret conquerentem. Dare fidantiam de Redra, vel Riedra*, in Foris Aragon. fol. 95. v. edit. 1624. *Fidantia tam iuris quam de Riedra*, fol. 147. vo. Occurrit non ſemel.

RIEFLARE, per vim auferre, rapere, ex Saxonico *Riefian*, ſpoliare, rapere, *raubare*, Gall. *Dérober.* Hinc Anglis *Riſling*, populatio, Gall. *Raſle*, direptio. Leges Henrici I. Regis Angliae cap. 57.

RIENOSVS, V. *Renitioſus.*

RIESA, Gall. *Ries, terres non labourées:* quaſi *Reſides terrae*, vt quidam cenſent: at Conſuetudo Herliacenſis art. 4. indicat ita dictas quaſi *reiectas* et derelictas, *terres abandonnées*, dum eas vocat *terres demeurées à rejets. Agri deſerti*, in lege 12. Cod. Th. de Ann. et trib. *Centuriae deſertae*, in leg. 10. eodem. *Deſerta et ſqualida loca*, in leg. 2. et 12. eod. Cod. de Indulg. debit. *Inutiles, defectivi*, in leg. 3. eod. Cod. de Exaction. Apud Aggenum de Limitib. agror. dicuntur *Relicta loca*, quae ſiue iniquitate locorum aſſignari nequiuerunt, ſiue ex voluntate conditoris, hoc eſt, menſoris relicta, limites minime acceperunt: vel denique quae vis aquae obtinuit. Quae quidem loca plerumque proximi poſſeſſores inuadunt, et opportunitate loci irritati agrum obtinent, etc. Charta Hugonis de Montcornet anni 1222. in Tabulario Fuſniacenſi: *Paſturare poterunt per omnia nemora mea, exceptis quibusdam locis, quae vulgo dicuntur Rieſes . . . . In praedictis vero Rieſis paſturare non poterunt.* Ibidem: *In Rieſis meis dedi et conceſſi annuatim eisdem decem cartatas feni.*

RIFFLETVM. Monaſticum Anglic. tom. 1. p. 326. *Et totam terram Warini de Wacy, quam mater mea eis ante dederat, et meſſuagium eius, cum duobus Riffletis circumiacentibus.* V. *Reſletum.*

RIFFLVRA, leuis plaga in cute, ex Gallico *Riffure:* illud vero forte ex *Rieflare*, de quo ſupra, rapere, ita vt

vt *Riſſura* ſit eorum, quibus caro leuiter *rapiatur*, ac vellitur. Bracton. lib. 3. tract. 2. cap. 23. §. 2. *Vtrum ibi ſit plaga vel Riſſura*, ad hoc quod procedat duellum. Cap. 24. §. 2. *Ruſſura* ſcribitur, et in Fleta lib. 1. cap. 41. §. 3.

RIFFO, monetae ſpecies, in Charta an. 1195. apud Nicol. Chorjerium, qua quidem Girardus vendit Eccleſiae Viennenſi, quidquid poſſidebat Viennae *centum Riffonibus, datis inde ſeptem libris:* vnde colligit idem Chorjerius, centum *Riffones* ſeptem libras confeciſſe. Forte fuit Moneta Monaſterii S. Ruffi Valentiae cauarum, ita vt legendum fuerit *Ruffonibus.*

RIFORMA, vox Italica, Reformatio, Gallice *Reforme*, ſeuerioris diſciplinae reſtitutio in coetibus Religioſis. Proceſſus de B. Iacobo Bitectenſi, tom. 3. Aprilis p. 528.

RIGA. (1) Striga, ſulcus terrae, ager ſulcatus, Gall. *Roye*, vel *Raye de terre*, vox formata forte a *Rigor*, de qua infra, id eſt, limes rectus, vel quicquid in rectum aratur. In Gloſſis MSS. *Areola* exponitur *Riga hortorum.* Ita porro videtur vſurpare Concilium Duziacenſe I. part. 4. c. 5. *Nec vnam Rigam de terra, nec vllum habebat mancipium proprium.* Vita S. Berthae Abbat. Mart. num. 7. *Coepit terram fodere, et in modum ſulci Rigam facere.* Charta Bartholomaei Laudunenſ. Epiſc. ann. 1117. Hiſt. Codiac. p. 136. *Vnam carrucam terrae ad omnes Rigas donauit.* Iis in locis, in quibus quolibet triennio per annum requieſcunt agri, ſolum integrum in tres portiones circiter aequales diuiditur. In vna frumentum hyemale ſeritur, in altera Martium, tertia requieſcit. Has portiones *Rigas* appellat Bartholomaeus loco citato, vt Galli *Rayes* etiamnum appellant. Hac, vt puto, notione Codex MS. Irminonis Abb. Sangerman. fol. 45. verſo col. 2. *Arant dimidiam Rigam.* Vide *Roya.* RIGAS FACERE. Idem Codex MS. fol. 40. recto col. 2. *Oſarius colonus . . . tenet manſum 1. habet de terra arabili bun. XXXV. facit inde Rigas et curuadas abbatiae et praepoſitis.* Eodem fol. verſo col. 2. *Çricianus colonus . . . . . habet de terra arabili bun. XII. ſoluit ad hoſtem multones II. de ſpelta modios V facit integram Rigam.* Et fol. 41. recto col. 1. . . . *Habent de terra arabili bun. XII. de prato arp. 1. ſoluunt ſimiliter et faciunt duas Rigas ſupra.* Vbi *Rigas facere* idem eſt, vt videtur, quod Arare. RIGIS, ager ſtrigatus, Angl. *Rig* vel *Ridge.* Spelmannus in voce *Riga: Terram quam e pluribus ſulcis in aggerem eſferunt arantes, ita vt ficta ſedes frumentis habeatur, Romani Strigam, atque inde agros ſtrigatos, nos a Rig vocamus.* Thomas Blount in Nomolexico: *Anno 20. Eliz. teſte Iacob. Dyer Mil. vnam acram terrae arabil. continen. quinque percas terrae, Anglice Ridges.* (2) RIGA in veſtibus, linea, Gall. *Raye.* Concil. Florentin. part. 2. p. 906. vlt. edit. *Cappa coeleſtini coloris Rigis albis purpureiſue per tranſuerſum . . . . variata.* Concil. Salzburgenſe an. 1420. cap. 6. *Pallia deferant, appellis manicas ſtrictas, vt tunc moris eſt, multipliciter plicatas ſeu Rigatas, vt alias laicales habentibus.* (3) RIGA, pro agrario, aut tributo ex agris, videtur vſurpari a Marculfo lib. 2. form. 36. *Ita vt ab hac die ipſo iure haereditario . . . in tuam reuoces poteſtatem, et nullam functionem, aut reditus terrae, vel paſcuarium . . . . non debeatis, niſi tantum, ſi ita vult, Riga.* Vetus Formula apud Bignonium: *In ea ratione, vt Riga exinde in cultura dominica arare et recondere faciam.* Item: *In ea ratione, vt Riga et alios reditus terrae perſoluam.* (4) Linea, ſulcus literarum, Theutonibus *Rige*, vel *Reige*, ſeries, ordo. Guibertus lib. 1. de Vita ſua cap. 22. de fulmine: *Dextrorſum enim per arcum, cui percuſſa imago ſuberat, flamma lambens in caemento arcus deſcendendo biſurcam nigredinis Rigam fecit.* Vide Ferrarium in *Riga*, et infra *Rigas.* RIGARE, Italis, Lineas ducere, Gall. *Rayer*, pro quo interdum ſcripſerunt *Rager.* RIGHA, ſtria, linea,

Ital. *Riga*. Acta S. Franciſcae Rom. tom. 2. Martii p. 166. (5) † Rex, t. 7. Collect. Hiſt. Franc. p. 576.

RIGABELLVM, inſtrumentum muſicum, cuius vſus erat in aedibus ſacris, antequam organa Italis omnino familiaria eſſent. Vide Sanſouinum in Deſcriptione Venetiarum 2. edit. pag. 179.

RIGAGO, RIGATVS, riuus. V. *Rigus*.

† RIGARIA, f. pro *Riparia*, tributum quod ad ripas penſitatur, in Ch. a. 1272.

RIGATOR, qui rigat, humore conſpergit. *O fletum Rigatorem*, Tertulliano adu. Valentin. c. 15. *Plantator et Rigator*, S. Auguſtino Epiſtola 112.

RIGATORIVM, *vas aquae luſtralis ante aedes priuatas*, apud Laurentium in Amalthea.

RIGATVS. (1) Riuulus, Vide in *Rigus*. (2) Lineis diſtinctus, V. *Riga* 2. (3) † Idem quod *Rugatus*, in Ch. a. 1230.

† RIGERE, connectere, vel forte pro erigere, in Ch. a. 1058. apud Murat. t. 1. Antiq. p. 190.

RIGHA, linea, ſtria, V. in *Riga* 4.

RIGIDVS, ſplendidus, nitens, ſi recte legitur in Gloſſis Lat. Graec. et Gr. Lat. *Ripida*, λάμπουσα.

RIGINVS, pro Ricinus. Gloſſae Lat. Gr. *Riginus*, κρότων. Aliae Graec. Lat. Κρότων, φθεὶρ, *Ricinus*, *Riginus*. Et alibi: φθεὶρ *Peduculus*; φθεὶρ, ἤγουν κρότων, *Ricinus*.

RIGIS, ager ſtrigatus, V. in *Riga* 1.

RIGLVS, V. *Figlus*.

RIGMATICE, metrice. Chronicon S. Bertini apud Martenium tom. 6. Collect. Ampliſſ. col. 627. *Dicta vero ipſa de Latino in Gallicum Rigmatice dictauit*.

RIGOLA, riuulus. *Iuxta Rigolas caſtri Villae-nouae*, in Charta ann. 1467. e Schedis D. Aubret. V. infra *Rigus*.

† RIGOLAMENTVM, oblectamentum, Ital. *Rigoglio*, faſtus, ſuperbia. Lit. remiſſ. Mſ. a. 1352.

RIGOR, Graecis εὐθυωρία, Frontino et Agrimenſoribus appellatur, *quicquid in agro menſori operis cauſa ad finem rectum fuerit: quicquid vero ad horum imitationem in forma ſcribitur, linea.* Idem Frontinus: *Rigor eſt, quicquid inter duo ſigna, vel in medio lineae rectum perſpicitur.* Vetus inſcriptio 711. 3. *Huic cedat in Rigorem maceriae et furcarum, et ara in qua fur cepem.*

RIGORA, riuulus, riuus. Vide mox *Rigus*.

RIGOROSE, rigide, ſummo iure, ſecundum iuris rigorem. Statuta Monaſterii S. Claudii p. 44.

RIGOROSITAS, ſeueritas, auſteritas. Chronicon Philippi de Lignamine apud Murator. to. 9. col. 265.

RIGOROSVS, plenus rigoris, apud Scholaſticos. Vſus eſt Carolus VIII. Franc. Rex in Edicto de Reſcript. pag. 162.

RIGVLA, *terra foecunda, opima, fertilis*, apud Papiam. Martinius emendat *Rigua*. Alia notione legitur in *Ricula*.

RIGVLAGO, RIGVLARIS, V. *Rigus*.

RIGVLITIA, Italis *Rigolitia*, Gall. *Regliſſe*, Glycyrriza, in Statutis Ciuitatis Aſtae, vbi *de intratis portarum*.

† RIGVLVS, ſtriga, ſulcus terrae. Ch. a. 1118.

RIGVOLES, idem quod mox *Rigus*, *Rigulus*, riuulus. Charta an. 1282. apud Baluzium tom. 2. Hiſtor. Aruern. p. 528.

RIGVS, RIGVLVS, riuus, riuulus, Gall. *Rigole*, Ital. *Rigo*. Lexicon Cambro-Britannicum: *Rhigol, foſſula, ſulcus.* Charta an. 832. in Appendice Marcae Hiſpan. col. 769. *Inde vadit ipſe terminus per Rigo Ferrario vſque ad ipſo Palaciolo, etc.* Hinc *Rigora*, enuntiatione Longobardica, apud Leonem Oſtienſem lib. 3. cap. 19. vt *Riuora* apud Gromaticos, pro *Rigus*, et *Riuus*. Vide *Rio*. RIGAGO, RINGAGO, eadem notione. Tabularium Caſaurienſe. RIGVLAGO, eodem ſignificatu. Chronicon Farfenſe col. 530. RIGVLARIS, rurſus eodem intellectu. Idem Chronicon Farfenſe col. 484. RIAGO, eadem pariter notione. Charta Caroli M. Imper. in Chronico S. Vincentii de Vulturno p. 677. *Riuum vel Riaginem*, in Chr. Farf.

terris, *vineis*, *pratis*, *paſcuis*, *nouationibus*, *aquis*, *aquarumque decurſibus*, *paludibus*, *molendinis*, *Riparibus*, *portubus*, *ripis*, *teloneis*, *quarteſimis*, *decimis*, *etc.* Hinc emendandum puto alium eiusdem Chartae locum, vbi legitur: *Cum vineis*, *terris*, *ſiluis*, *campis*, *pratis*, *paſcuis*, *paludibus*, *pontibus* . . . *cum Ritratibus*, *tallonariis*, *etc.* Pro *Ritratibus* legendum videtur *Riparibus*, niſi forte legendum ſit *Intratibus*, vt ſuſpicatur Cl. Editor.

RIPARIA. (1) Fluuius, ex Gallico *Riviere*. Charta Ioannis Regis Angliae pro Libertatibus Angl. ann. 1215. V. infra *Riperia*. RIPPARIA, eadem notione. Chartularium S. Vandregeſili tom. 2. pag. 1350. (2) RIPARIA, RIPERA, ripa, littus maris vel fluuii: vnde dicta *La Riviere de Gennes*, *La Riviera di Genoa*, Ioan. Villaneo lib. 1. cap. 43. Bonifacius VIII. PP. in Bulla ann. 1301. apud Waddingum: *Tam in ciuitate Iannenſi*, *quam in eius prouincia*, *Riparia*, *et diſtrictu*, *etc.* Will. de Baldenzel in Itinerario Terrae Sanctae: *Prope ciuitatem*, *quae Naulum dicitur in Ripariis Iannae ſituatam*, *proſpere perueni.* RIPERA. Sanutus lib. 1. part. 1. cap. 1. *Quorum* (portuum) *tres ſunt in terris et Riperis ſub domino Tartarorum*, *qui in Perſia dominantur.* RIBERIA, in Charta Guidonis Regis Hieroſol. an. 1190. in Annalibus Maſſil. pag. 336. RIBEYRALIA. Vetus Charta apud Gariellum in Epiſcopis Magalonenſib. pag. 196. (3) † Ager ad ripam fluuii ſ. riuuli, in quo cannabis ſeritur. Ch. Mſ. a. 1474. (4) † Sepimentum, quo ager clauditur et circumſcribitur. Ch. Mſ. a. 1197.

RIPARIENSES, et RIPENSES, qui in *ripa* per cuneos, et auxilia conſtituti erant, quorum minor dignitas erat, quam *Comitatenſium*, quibus et opponuntur. V. Iacobum Gothofredum ad legem vlt. Cod. Theod. de Re militari.

RIPARIOLUS, *βασιλίσκος*, in Gloſſis Lat. Graec. Aliae Graec. Latin. *Βασιλίσκος*, *Regillus*, *vlius*, *Ripariolus*, *Regius*.

RIPARIUM, idem quod mox *Ripaticum*. Charta an. 1343. ex Archiuo Eccleſiae Maſſil.

RIPARIUS, RIPPARIUS, qui *Ripaticum* exigit. Statuta Venetorum an. 1242. lib. 5. cap. 4. *Faciat publice in banno ſtridari per Gaſtaldionem*, *vel Ripparium*, *aut miniſterialem curiae*, *etc.* Adde lib. 3. cap. 24. V. *Guiſſa*, *Ripaticum*. RIPARII Cowello dicuntur, qui a littore maris piſces deferunt in omnem Angliae partem, Anglis *Ripiers*. A *Ripa* nomen deducit, quod piſcium commercia penes eos ſint, qui ad fluuiorum *ripas* et maris littora potiſſimum ſunt. Spelmannus vero ab Angl. *Rip*, fiſcella, qua in deuehendis piſcibus vtuntur. *Ripariorum* iſtorum meminit Camdenus in Suſſex, pag. 257. 3. edit. Alias in Gloſſis Lat. Graec. *Riparius* exponitur ἐχθοφύλαξ, cuſtos riparum, *Rinarius* in MS. Sangermanenſi. RIPARII, in Charta Ludouici Pii apud Vghellum tom. 4. pag. 789. dicuntur, qui *Ripaticum* exigunt. Locum vide in hac voce.

RIPATICUM. (1) Idem quod *Riparia*, ripa, littus fluminis. Tabularium Maioris-monaſterii. V. *Ribaticum*. (2) *Tributum*, *quod accipitur in ripis*, Vgutioni: ſcilicet pro ripis, ſeu aggeribus, cuiusmodi ſunt *Turcies Ligeris*, continendis, vel *tuendis*, vt loquitur Siculus Flaccus pag. 15. vel pro mercibus, quae exponuntur in ripis: vel denique pro facultate ripas terendi ad ſubuehendas nauiculas. Charta Caroli M. apud Will. Hedam in Albrico Epiſc. Traiectenſi: *Et cum ea Ripaticum illum ſuper Lekia et Iſſelam.* Adde M. Chronicum Belg. pag. 47. Charta eiusdem Caroli M. pro Eccleſia Veronenſi apud Vghellum: *Naualia telonea*, *quae Ripaticos vocant.* Alia eiusdem Regis tom. 5. pag. 1561. *Seu etiam per Padum*, *ſurſum vel deorſum nauigando Ripaticum tollendo*, *etc.* RIPATICUM, idem quod *Ripaticum*. Charta Pippini Regis apud Stephanotium tom. 2. Antiquit. Pictau. MSS. pag. 406. RIVATICUS, in Chartis Caroli Simplicis, et Ioan. XV. PP. apud Vaſlorium in Hiſtoria Nomo-

nionenſi pag. 680. 734. RIBATICVM, in Chartis Arragonenſibus apud Ioannem Dameτum in Hiſt. Regni Balearici pag. 203. 207. 266. RIBATICVS. Charta Eboli Comitis Pictau. ann. 25. Caroli Regis, apud Stephanotium to. 3. Antiquit. Pictau. MSS. pag. 342. RIPAGIVM, RIVAGIVM, ex Gallico *Rivage*, quomodo haec praeſtatio vocatur. In Tabulario Monaſterii Deip. Santonenſis. RIPPAGATGIVM, eodem ſignificatu. Homagium Comiti Armaniaci praeſtitum an. 1418. e Schedis D. Le Fournier. RIVAGIVM, eadem notione. Charta Richardi Regis Angl. an. 1192. apud Marten. to. 1. Anecdot. col. 647. RIPARIVS, cui *Ripaticum* competit, vel qui illud colligit. Charta a. 1205. in Bullario Caſinenſi to. 2. pag. 238.

RIPATOR. Radulfus de Diceto et Matth. Paris an. 1191. *Iuxta ſonitum illius inſtrumenti, quod a Ripatoribus vocatur Tabur, ſubito cercella quaedam aliorum remigio perniciter euolauit.* Vbi Somnerus *meſſorem* interpretatur, a Saxonico *Rippere*, et Anglico a *Ripper*, vel *Reaper*, quod idem ſonat; niſi, inquit, quis malit *repsorem* intelligendum, qui Saxon. *Reafere*. Sed cum haec acta narret Radulfus ad ripam maris, videntur *Ripatores* iidem qui *Riparii*, de quibus ſupra, qui in maris vel fluuiorum ripis manent.

RIPATORIVM, ripa, ad quam appellitur, in Charta an. 1236. vbi et *arripatorium* dicitur.

RIPATVS, i. q. *Ripaticum* 2. in Ch. an. 1136.

RIPAVRAGIVM, idem quod *Ripaticum*. Charta an. 1366. apud Baluzium to. 2. Hiſt. Aruern. pag. 346.

RIPELAGIVM, idem quod *Ripaticum*. Charta an. 1410. e Schedis Praeſidis de Mazaugues.

RIPENSES, V. *Riparienſes*.

RIPERIA. (1) Riuus, fluuius, Gallis *Riviere*. Conuentio Commendatoris de Montefrino cum Raymundo *Pelat* et fratribus ann. 1241. (2) Ripa, littus, ora, Gall. *Rive*, *Rivage*. Charta an. 1387. ex Archiuo

Communis Maſſil. RIPPERIA, ora, margo, vicinia inſtar ripae in longum protenſa. Charta an. 1315. to. 1. Hiſtor. Dalph. pag. 30. col. 2.

RIPERIVM, idem, vt videtur, quod *Ripaticum*. Recognitio an. 1290. to. 1. Hiſt. Dalphin. pag. 21. col. 1. V. *Riparia* et *Riperia*

RIPHE, Iohanni de Ianua, *Impetus: vnde Ripheus, impetuoſus: vnde quidam montes dicti ſunt Riphei ab impetu grandinum et ventorum.* Graecum eſt ῥιφὴ ſeu ῥιπή. V. *Rhipe*.

RIPILIO, piſcium reliquiae. V. *Spinaticus*.

RIPPA, idem quod *Ripaticum*. Conuentiones Ciuitatis Saonae an. 1526. pag. 10. V. *Ripa* 3.

RIPPACATGIVM, V. in *Ripaticum*.

RIPPAGIVM, RIPPATGIVM, V. *Ripagium* in *Ripaticum*.

† RIPPALE, ſepimentum, ex quacunque materia confectum. Stat. an. 1352.

RIPPARIA, fluuius vel ripa. V. *Riparia*.

RIPPARIVS, V. *Riparius*.

RIPPERIA, riuus vel ripa. V. *Riperia*.

RIPTARIVM, *miſſile iaculum*, apud Laurentium in Amalthea ex Mauricio.

RIPVARII, RIBVARII, dicti, qui ad Rheni ripas, cis fluuium, non circa, vti vult Audigerius, conſederant, maxime qui ad Rheni, Scaldis, et Moſae, Hollandi ſcilicet, Luxemburgenſes, Cheldrenſes, Iuliacenſes, etc. vti obſeruatum ab Iſaaco Pontano lib. 2. Orig. Franc. pag. 174. et aliis. Longe enim probabilior ea ſententia, quam Chiffletii in Vindiciis Hiſpanicis pag. 44. qui ab ignobili fluuio *Rara* dictos ſcripſit: tametſi Frodoardus in Chronico an. 923. *Raram fluuium in pago Ribuario* ſtatuit [illegible] Browerus in Proparaſceue [illegible] Treuir. pag. 68. 95. 1. edit. ait, repertam inſcriptionem veterem Caraduni, quod hodie *Caerden* vocant, viculo ad Moſellae ripam ſiniſtram, haud procul Monaſterio, ex qua *Ripanos*, horum fluuiorum accolas, ſub Romanis dictos colligit: VC. I. GENIO. VICANO.

NO. OMNIBVS. OB. MEMORIAM. RIPANORVM. MARIANVS. RIPANVS. Vt vt ſit, iidem videntur qui *Riparioli* apud Iornandem de Rebus Geticis pag. 118. et Francis aequiparantur in Lege Ripuar. tit. 22. Horum regio, *Pagus Ripuarius*, *Provincia Ripuaria*, appellatur in eadem Lege tit. 31. §. 3. 5. *Ripuaria*, nude in Annal. Franc. Fuld. ann. 881. *Traiectum et pagum Hasbanicum, totamque Ripuariam, etc.* Adde Eginhardi Annales ann. 782. et Reginonem an. 891. *Regio Ribuariorum*, apud Wipponem in Conrado Salico pag. 429.

RIQVIZA, diuitiae, Gall. *Richeſſe*. Gloſſarium S. Andreae Auenion. MS. ſaec. XIII. *Opulencia, id eſt, Riquiza*. V. *Rici homines*.

RIS. (1) Pro *Res*. Formulae Andegau. art. 18. apud Mabillonium tom. 4. Analect. pag. 245. *Dum tu Ris meas rededisti*. (2) Vox Gallica, Oryza. Statuta reformationis Monaſterii S. Claudii ann. 1448. pag. 83. RISA, eadem ſignificatione, Angl. *Rice*. Literae an. 1380. apud Rymer. to. 7. p. 233. col. 1. RISIA, eodem intellectu. Literae an. 1358. ap. eundem Rymer. to. 6. pag. 78. col. 1. V. *Riſus 1.* RISCATTVS, redemtio, ex Italico *Riſcatto*, redemtio, recuperatio. Decreta pro Eccleſia Mediolanenſi an. 1067.

† RISCHIVM, i. q. *Riſcus 1.* Stat. Senenſ. a. 1288.

† RISCLAVSVM, ſeptum, ſeu quidquid in limites continetur, in Ch. an. 937.

RISCVS. (1) ſeu RISICVS, periculum, alea, diſcrimen, Gall. *Riſque*, Ital. *Riſchio*, Hiſpan. *Rieſgo*, Graecis recentioribus ῥίζικον. Statuta Maſſil. lib. 3. cap. 5. Statuta Genuenſia lib. 1. cap. 4. *Haec om*[illegible] *Riſico et periculo haereditatis* [illegible] *dum*. Incertum eſt huius [illegible] ymon. Vide, ſi vis, Menagium in Dictionario Etymolog. Gallic. Skinnerum in Anglicano v. *Riſgo* et Cangium noſtrum in Gloſſario mediae Graecitatis v. ῥίζικον. RISIGVS, eadem ſignificatione. Statuta Maſſil. lib. 3. cap. 25. (2) † Latebra, locus ſecretus et occultus, to. 5. Itin. p. 47. (3) † Ager incultus et paſcuus, Gall. *Ries*. Ch. Mſ. a. 1225.

RISILE, forte quod Galli *Rezeau* dicunt, *Reticulum*, quo feminae capillos continebant, de quo in *Reticulum*. Miracula S. Walburgis virg. num. 2. *Riſile, quo ſuper aurem erat infixerat, caſu perdidit accidente*. Mabillonio ſaec. 3. Benedict. part. 2. pag. 297. nota c. *Riſile* vel *Riſle* videtur eſſe acus oblongior, quam hodie vſque geſtant, inquit, mulieres Remenſes ad caput ſcalpendum et crines diſcriminandos; vnde, ut eſt, capitis tegumento, infigi ſolet.

RISILOQVIVM, ſermo ridiculus, qui riſum moueat. Vtitur Tertull. de Poenit. cap. 10.

RISINA. Chronicon Colmarienſe 1. part. an. 1271. *Fuit in Vrenis feſto Gordiani et Epimachi, cecidit Riſina magna prope villam Altorf, et ſecum duxit lapidem, qui habebat 12. pedes in latitudine, etc.* Pluuia, ni fallor, vehementior, vel torrens aquae, Gallis *Ravine*. V. *Reſina*.

RISIVM, oryza, Gall. *Ris*, Ital. *Riſo*. Statuta Genuae lib. 4. cap. 58. V. *Ris 2.* et *Riſus 1.*

RISIVS, Germanis *Rieſe*, Gigas. *Riſios* vocabant homines proceros ac robuſtos, qui ſiluas et montes incolebant latrocinandi gratia: contra quos inuocati *Rekii* auxilio afflictis fuere; inde, quod vocantibus inſeruirent, *degen* dicti, hoc eſt, ſerui et miniſtri. Ita Martinius in Lexico, de rebus patriis conſulendus.

RISMA, Italis, viginti chartae ſcapi, Gallis *Rame*. Statuta Ciuitatis Aſtae de intratis portarum: *Papirus ponatur et ſoluat pro qualibet Riſma ut ſupra, et ponatur Riſma una de magnis pro duabus paruis Riſmis*. Rurſum occurrit in Conuentionibus Ciuitatis Saonae an. 1526. Vox dicta, ſi credimus Borello, ab illa quadrata compage lineis cupreis compoſita, in qua papyrus conficitur, quam Itali *Rame* vocant ab *Aeramen*; ſi Menagio, a Germanico *Riem*, vinculum, ligamen; vel Latino *Scapus*, via longiori, vt videre potes in Originationibus Ital. v. *Riſma*.

RISPA, modus agri, vel potius ora ipſius agri, a Latino *Ripa*. Tabularium Prioratus de Paredo in Ducatu Burgundiae fol. 61. *Dedit in hoc loco, in villa, quae dicitur Tolſol, unam vercheriam, et Riſpam, quae eſt in fronte eiusdem vercheriae, illam partem, quam Archimbaldus ſenior ſuus tenuit.* Fol. 63. *Manſum unum cum ſua conſuetudine, et omnibus ad ſe pertinentiis, videlicet terris cultis et incultis, vineis, pratis, paſcuis, Riſpis, conſuetudine in ſilvis, exitibus et regreſſibus, etc.*

RISPALIA, idem, vt videtur, quod *Riſpa*. Charta vetus Seminarii Bituric. *Ego Euſtadiola . . . dono atque transfundo Eccleſiam in honore B. Dei Genitricis, omniumque Apoſtolorum et S. Liciniae conſecratam ſuper fluuium Teli ſitam, et omnia ei pertinentia, videlicet liberos et liberas, ſeruos et ancillas, farinarios, prata, vineas, Riſpalias, terram arabilem, et omnia, quae mihi in his omnibus iure debentur.* Vide *Riparia* et *Riperia*.

† RISSA, vox Italica, rixa, in Inuent. an. 1271.

RISSALITI. Barberinus in *Documenti d'amorè:*

Or conuien, ch' io ti porga
D'alcuna gente, ch' à nom Riſ-
ſaliti.

Interpretatio Latina praefert *Noui homines.*

RISSARE, erigere, Italis *Rizzare*, Gall. *Dreſſer*. Miracula S. Zitae, to. 3. April. pag. 513.

RISTA, nude, vel potius *Riſta tela*, ſpecies telae, media inter craſſiorem et ſubtiliorem. Statuta Montis regalis pag. 277. V. *Cerillus*.

RISTIS. Fridegodus in Vita S. Wilfridi Epiſcopi ſaec. 3. Benedict. part. 1. pag. 189.

Dixit, et aſtutum lictorum torua vorago
Obſtitit, et raptum tenebroſo vinxit in antro.
Qualem te, Paſtor: laetum triſtemne fatebor?
Laetabare quidem te Chriſti poſt fore Riſten;
Flebas damna gregis paſtorum verbere laeſi.

Hic haeremus poſt M. billonium.

RISVS. (1) Italis *Riſo*, Gall. *Ris*, Oryza. Informationes Ciuitatis Maſſil. pro paſſagio tranſmarino e MS. Sangerm. V. ſupra *Ris* 2. (2) Rixa, in Ch. a. 1216.

† RITANA, riuus, incile, in Stat. Auellae.

RITBATGIVM, ripa, vel tributum in ripis exſolutum. Charta an. 1284. apud Baluz. to. 2. Hiſt. Aruern. pag. 133. V. *Ribagium* et *Ripaticum*.

RITE, *perſaepe, frequenter*, in Gaſparis Barthii Gloſſario ex Hiſtoria Palaeſt. Fulcherii Carnot. apud Ludewig. to. 3. Reliqu. MSS. pag. 34.

RITECA, Chirotheca, per aphaereſim. Statuta MSS. Cardinalis Triuultii an. 1521. pro Monaſterio S. Victoris Maſſil.

† RITHMACHIA, pro *Rythmachia*, concinnitas, apud Iohann. Sarisber.

† RITHMIMACHIA, V. *Rhythmimachia*.

RITONTA, pro *Riteria*. V. *Retorta*.

† RITORTA, vox Ital. tortilis ex virgultis laqueus, in Ch. a. 1196.

RITRATVS, V. ſupra in *Ripare*.

RITTANA, incile, elix, ſulcus aquarius, Gall. *Rigole*. Statuta Montis Regalis pag. 210.

RITTERI, Germanis, *Ritters, Milites*, Gallis *Chevalliers*, Equeſtri cingulo donati. Auentinus lib. 7. Annal. Bojor. pag. 465. RVTERI, eadem notione. Chronicon Windeſemenſe lib. 2. cap. 60. *Non Miſſam Ruterorum, ſed bene deuotorum a fratribus ſuis exegit.* Galli dicunt, *une Meſſe à la cavaliere*. V. *Rutheri* in *Rumpere*.

RITTIRATA, receptus, receptaculum, Italis *Ritirata*, Gall. *Retraite*. Obſidio Varadinenſis a. 1539. apud Ludewig. tom. 6. Reliq. MSS. pag. 333.

RITVM, *Latrocinium*. Papias MS. et editus.

RITVS, idem quod *Conſuetudo*, ſeu praeſtatio. Vetus Charta MS. circa an. 1077.

RIVA, ripa, littus, Gallis *Rive*, *Rivage*. Literae an. 1683. apud Lobinellium tom. 4. Hiſt. Pariſ. pag. 47. V. *Ripa*.

RIVAGIVM, ripa, littus, a Gall. *Rivage*. Charta Alani Vicecomitis de Rohan, apud Lobinellum tom. 2. Hiſtor. Britan. col. 158. V. *Ripaginm*.

RIVALE. (1) Rete paruum et ſpiſſum, quod duobus annexum baculis, quos piſcator manibus tenet apertum, et per aquam ducit, atque prope ripam cum piſcibus claudit. Petrus de Creſcentiis L. 10. de Agricult. cap. 37. (2) Idem quod *Riua*, Ripa, littus, margo, Ital. *Rivale*. Conſuetudines Toloſae rubrica de terminis meſſegariae.

RIVALGARIVM, idem, vt videtur, quod *Riuale*. Statuta Placentiae lib. 4. fol. 38. recto. Et lib. 5. fol. 59.

RIVALIS, qui fluit inſtar riui. Paſſio S. Baudelii Mart. tom. 5. Maii pag. 196.

† RIVALLERIVM, ripa. Ch. Mſ. a. 1336.

† RIVALLIS, idem videtur qui *Ribaldus*, nebulo, in Inuent. a. 1271. V. *Renaliosus*.

RIVALLO, rebellis. Vita S. Turiani Epiſc. to. 3. Iulii pag. 622.

† RIVALLVS, RIVALVS, riuus, riuulus, in Ch. Mſ. a. 1394. V. *Riuale* 2.

RIVALTVS, ſeu RIVOALTVS; ita appellatur apud Scriptores Venetos oſtium fluminis, vbi hodie aedificata ampliſſima Venetiarum ciuitas, quo loco erant quaedam inſulae anguſtiores, parum inter ſe durantes, quas placidiſſimi amnium meatus, ſinuoſo ambitu in mare decurrentium, pelagi aeſtu alternante, diſcriminabant. Ipſi loco poſtea *Riuoalti* nomen manſit, inquit Sabellicus in Hiſtor. Veneta decade 1. lib. 1. e riuis ſcilicet altioribus, qui exundans in fluuium pelagus continebant. Chronicon MS. Andreae Danduli an. 809.

RIVARE, claui mucronem retundere, Gall. *River*, Ital. *Ribadire*. Charta an. 1307. e Regeſto *Olim*.

RIVARI, inſtar riui fluere. Vita S. Guthlaci, to. 2. Aprilis pag. 38.

RIVARIA. (1) Ζήλη, in Gloſſis Latino-Graec. Aliae Graec. Lat. Ζήλη, *Pelix*, *Pellex*, *Riuaria*, *Pacien*. (2) Fluuius, Gall. *Riviere*. Capitulare de Villis cap. 62. *Quid de hortis, quid de apibus, quid de Riuariis, quid de cortis, quid de pellibus*, etc. Deſcriptio cenſuum et reddituum Monaſterii de Criſenone. *Habemus .... in Paleta vineam et boſcum et peraviam: haec omnia habuimus in pace ſuper Riuariam Chorae*. Charta an. 1276. e Chartulario S. Vandregiſili tom. 1. pag. 788. *Maſagium ſitum apud Caudebeguet in parrochia S. Vandreg. intra Riuariam de Caudebegueto ex vna parte*, etc. V. *Riparia*, *Riparia* et *Riuera*.

RIVARIVS, cuſtos ripae, V. *Riparius*.

RIVATICVM, vel RIVATICVS, ripa, littus, ora, Gall. *Rivage*. Chartularium S. Sulpitii Bituric. In voce *Ripaticum* habetur *Riuaticus* pro Tributo in ripis ſoluto. Ibi vide.

RIVATIM, ad inſtar riui. Macrobius lib. 7. Saturn. cap. 12.

† RIVELLVS, vox monetariorum, auri vel argenti maſſula. Lit. Remiſſ. a. 1353.

RIVERA, RIVERIA, riuus, fluuius, Gallis *Riviere*. Matth. Paris an. 1199.

RIVETA, f. pro *Riuera*, mendoſe, Gall. *Riviere*. V. locum in *Viera*.

RIVETVS, margo [illegible]imentis aſſutus ornamenti gratia, ab Hiſpanico *Rivete*, Ora, margo. Conſilium Maſſil. ſub finem, vt videtur, XIII. ſaeculi: *Item quod nulla domina de cetero portet in ſuis raubis aliquas perfils ſine Riuetum in finibus earum raubarum prope pedes de erminis, variis, de ſendato ſeu ſerico*.

RIVIDIA, V. *Rimidia*.

RIVIFINALIS. Siculus Flaccus de Condit. Agr. Goeſii pag. 12. *Per omnem tractum Riuifinalem*, id eſt, cuius finis eſt riuus.

RIVIGA, riuulus, vel ripa, *Rivage*. Vita S. Guthlaci num. 14.

RIVINVS, riualis. Gloſſae Graec. Lat. Ἀντίζηλος, *Emulus*, *Riuinus*. Aliae Lat Graec. *Riuinus*, ἀντίζηλος. Vſus eſt Plautus ſiue quis alius Aſinariae verſu 6.

Ri-

Riuinus amens ob praepetem mulierem.

IVISINVS. Arnoldus Lubecenſis lib. 2. cap. 35. *Noviſtis, ait, me in hac expeditione omnia mea inſumpſiſſe, equos Militum, Riuiſinoſque ſeruorum perdidiſſe, etc.* Sed legendum videtur *Rancinos*, vel *Runcinos*. V. in hac voce.

IVLVS, riuulus. Praeceptum Ludouici Transmarini pro Monaſterio Riuipullenſi an. 938. Marcae Hiſpan. col. 850.

IVM, vel RIVS, V. in *Papauer*.

IVOALTVS, V. ſupra *Riualtus*.

IVOLVOLVS, riuulus. Charta Caroli Imper. apud Meichelbeck. tom. 2. Hiſt. Friſing. p. 85. V. mox *Riuolus*.

IVOLVS, riuulus. Charta an. 828. apud Meichelbeck. tom. 2. Hiſtor. Friſing. pag. 273. V. ſupra *Riulus*.

IVORA, pro *Riui*, enunciatione Longobardica. Marcus Baro Agrimenſor de Geometria pag. 241. *Caſa, quae per G. nomen habet, tertas fines habentis in monte poſita tria Riuora ſignificat in trifinio vineam poſitam.* Quod hic *Riuorum* dicitur, videtur *Riuus* dici pag. ſeq. *Habentem ſuper ſe Riuum, etc.* Pag. 243. *Ideo hoc acra trifinium facit, in montemque campoſitis rotundas habentem, et culta per mediam tria Riuora diſcindit, etc.* Ita p. 244. *Et caſa in plano loco poſita ſub ſe Riuum diſcindit, etc.* Mox: *Proximum ſe Riuum delatus, alium Ribum quatuor Riuora habentem in finibus ſuis, etc.*

IVOSVS, ῥιθρώδης, ῥοιακώδης, in Gloſſis Lat. Graec. Alias adde Graeco-Latinas.

RIVS, riuus, Hiſpanis *Rio*. *Rio percurrente*, in Chartulario Matiſconenſi fol. 93. V. *Papauer*.

† RIVVLATIO, riuulus, ap. Oefel. to. 2. Script. rer. Boic. pag. 47.

RIVVM, ῥῖθρον, in Gloſſis Lat. Graec. Aliae Graec. Lat. Ῥῖθρον, *Riuum, riuus, alueum, flumen*.

RIXIGVS, idem quod ſupra *Riſcus*, vel *Riſicus*, Periculum, alea, Gall. *Riſque*. Statuta Placentiae lib. 1. fol. 2.

RIXIVS, Saccharo conditum vel coctum. Academici Cruſcani: *Riccio, ſorta di cottura di Zucchero.* Modus exigendi gabellam ponderis Saonae: *Item pro . . . amigdole ſine cortice, datalis, ſapono, ceppo, plumbo, tartaro, Rixio, mele, trementina, ficubus in ſportis . . . denar. ſex.*

RIXOALDVS. Fragmentum Helinandi Monachi Frigidi montis ſaec. XII. apud S. Antoninum part. 3. tit. 18. cap. 5. §. 5. *O quam conuenienter Rixendis, vt dicitur, appellata eſt illa captiua. O mulier quae te captiuum trahit; ipſa enim eſt diabolus, qui dicitur Rixoaldus, quia ſemper rixam alit.*

RIXOSITAS, RIXVOSITAS, Iohanni de Ianua; *Tencen*, in Gloſſis Lat. Gall. Sangerm. MSS.

RIXVS, caſtanea ſuo calice contenta, Italis *Riccio*. Modus exigendi gabellam pedagii in Ciuitate Saonae.

RIZIVS, Echinus ſeu calix caſtaneae, Ital. *Riccio*. Vita S. Francae, to. 3. April. p. 393.

ROAGIVM. (1) V. *Rotaticum*. (2) † ROAGIVM BLADI, ius quod pro menſura ad rodium aequata exigitur, in Ch. Mſ. a. 1222.

ROALIA. B. Odoricus de Foroiulio in Peregrinat. ſua cap. 2. *Et apertis ſepulchris ſuſcepi oſſa eorum humiliter et deuote, et pulchris Roaliis inuoluta corpora, in Indiam . . . portaui.* Sed legendum *Toaliis*. V. in hac voce.

ROARBARIA, furtum, ſubreptio, ſpoliatio, idem quod infra *Robaria*, niſi ita legendum ſit. Literae Philippi VI. Franc. Regis an. 1333. apud D. Secouſſe to. 3. Ordinat. Reg. p. 239.

ROARIA, platea, vicus, Gall. *Rue*. Statuta Vercell. lib. 7. fol. 150.

ROATA, angiportum, i. q. *Roaria*, Gall. *Ruelle*. Statuta Montis-regalis pag. 23. *Item ſtatuerunt, quod pro quocunque areſto ſeu gagio, aut praecepto fiendo de caetero per familiares curiae ſuae, aliquem eorum in platea maiori dictae ciuitatis, ſeu Roatis eiusdem plateae, etc.*

ROATICVM. V. *Rotaticum*.

ROBA. (1) Veſtis, tunica, Gallis *Robe*. Quoniam Attachiamenta cap. 21. §. 2. *Exceptis veſtibus ſuis in Robas ſciſſis*

ſciſſis et formatis. Matthaeus Paris an. 1245. *Et Robis caremus hiemalibus*. Et ad an. 1248. *Dedit ei veſtes pretioſiſſimas, quas Robas vulgariter appellamus, de eſcarleto praeelecto, cum pellibus et furrurіis variis ciſmorum*. *Roberum ſciſor*, Gallis *Tailleur*, in Miraculis D. Caroli Bleſenſis an. circiter 1372. apud Lobinellum to. 2. Hiſtor. Britann. col. 561. ROBAE praeſertim dictae veſtes, quibus Reges ac Principes Palatinos proceres ac familiares donabant, in praecipuis anni ſolemnitatibus: quas ob id *feſtiua indumenta* vocant Matthaeus Weſtmonaſt. et Matthaeus Paris an. 1201. idem Paris an. 1208. 1214. 1232. *Nouas Robas*, a. 1243. Idem an. 1134. *Contigit igitur vna dierum feſtiuorum, cum Rex nouam Robam de ſcarleto ſumens, aſſuetus de eodem panno, quoties et ille ſumpſerat, fratri ſuo reuerenter transmittere, etc.* Charta S. Ludouici Regis an. 1259. apud Morinum in Hiſtoria Vaſtinenſi: *Caeterum 60. ſolidos Pariſienſes, quos percipere conſueuit Capellanus capellae praedictae pro Roba annuatim in praepoſitura Moreti, etc.* V. *Liberatio* in *Liberare* 2. Quaedam ex hiſce *Robis* vocantur *Robae lingiae*, Gallis *Robes linges*. Computus an. 1239. e Bibliotheca regia: *Pro Roba lingia domini Alfonſi LXIIII. ſ. pro Roba lingia Regis IIII. l. XVIII. ſ. pro duobus partibus pannorum lingiorum Regis VII. l. XII. den.* Qui igitur *Robas* accipiebant ab aliquo, de eius familia cenſebantur. Statuta ſecunda Roberti I. Regis Scotiae cap. 34. §. 2. *Repelluntur etiam ab acquietatione, inquiſitione, probatione et aſſiſa . . . . Dominus, Balliuus, nec aliquis gerens Robas Domini, etc.* V. *Raubae Papales* in *Raub.* (2) Quaeuis ſuppellex, quomodo Itali hanc vocem vſurpant. Chronicon Foſſae nouae an. 1186. *Fregit ſecuritatem Babuco et terrae Puſanae, et abſtulit omnem Robbam, et animalia omnia, quae in Babuco et in terra Puſanae inuenit.* Matthaeus Weſtmonaſter. an. 1248. *Culpatus eſt inſuper, quod quicquid in eſculentis, potibus, et Robis expendit, rapit violenter, etc.*

ROBALLVM, vel *Roballus*. Codex Legum Normann. cap. 17. apud Ludewig. tom. 7. Reliqu. MSS. pag. 117. *Videlicet aurum, argentum, tam in vaſis maſſa, quam in moneta francos, ſtrantas. lanes, ebur, Roballum, lapides pretioſos.* An *Robinus*, Carbunculus, Gall. *Rubis*? An vox mendoſa pro *Corallum*?

ROBALTA, receptaculum, vt videtur, ſeu locus in quo *Roba* ſiue ſupellex reconditur. Chronicon Eſtenſe ad an. 1337. apud Murator. tom. 15. col. 400.

ROBANDVM, eiusdem originis vox, vt videtur, qua *robae* ſeu ſupellectilis peculiare genus indicatur: mihi tamen incompertum. Hiſtoria Miſcella lib. 18. apud Murator. to. 1. part. 1. pag. 130. col. 1. *Inuenerunt itaque populi Rom. in palatiis eius apud Damaſtager trecenta Robanda, quae per diuerſa ceperunt tempora; inuenerunt etiam ſpecies, quae remanſerant, multas, aloen ſcilicet multum, et ligna aloes magna . . . et ſericum copioſum, ac piper, et calbaſus camiſias multas, etc.*

ROBARE, ROBBARE, furari, praedari, *Derober*, quaſi *Robam* auferre; *Rubare*, Italis. Edictum Iacobi Regis Aragoniae de pace et treuga ann. 1228. *Item ſtatuimus, quod nullus homo capiat per ſe vel per alium, nec Robet, nec Robari faciat aliquem hominem, etc.* DISROBARE, apud Anonymum de Geſtis Friderici II. Imper. pag. 757. et Petrum de Vineis, Gallis *Deſrober*. V. *Derobare* ſuo loco. RVBARE, eadem notione, apud Italos. Chronicon Parmenſe ad ann. 872. apud Muratorium to. 9.

ROBARIA. (1) Vel ROBORIA, ROBERIA, definitur a Cowello lib. 4. tit. 18. §. 25. bonorum alicuius ab ipſius perſona, vel ipſo ſaltem praeſente et inuito, ſublatio. *Roberie*, in veteri Conſuetudine Normanniae cap. 71. *Ruberia*, Italis. Gloſſ. Lat. Gall. *Praeda*, *Roberie*: *Praedator*, *Robour*. Occurrit vox *Roberia* hac notione, in Legibus Inae Regis Weſtſaxiae cap. 11. *Roboria*, in Legibus Malcolmi II. Regis Scotiae cap. 11. §. 1. (2) † Theſaurus, fiſcus,

ſcpo, ab Ital. *Roba*, res mobilis. in Ch. a. 1340.

ROBARIUS, qui *robas* ſ. veſtes facit, in Ch. a. 1318.

ROBAROLLUS, an Sarcinator, Gall. *Tailleur*, qui facit *robas* ſeu veſtes? An qui vendit *robas* ſiue merces, Gall. *Mercier*, Miſcellarum minutarumque mercium propola, ab Italico *Roba*, ſupellex quaeuis, merces? An iidem qui *Pellizarii?* Statuta Placentiae lib. 4. fol. 45. recto: *Conſules ſeu paraticus pellizariorum ſeu Roberollorum non poſſint eos nec aliquem compellere ad intrandum in paratico pellizariorum ſeu Robarollorum ad ſoluendum paratici Robarollorum.*

ROBATOR, ROBERATOR, latro, fur, *Rauber* Germanis. Charta Ranulphi Comitis Ceſtriae tom. 1. Monaſt. Anglic. Codex Legum Norman. cap. 12. apud Ludewig. tom. 7. Reliq. MSS. pag. 176. RUBATOR, idem, Italis *Rubatore*. Bartholomaeus Scriba apud Murator. to. 6. col. 499. ROBBATOR, apud Bracton. l. 3.

ROBBA, ROBBATOR. V. *Roba*, et *Robator*.

ROBELLA, eruum, Italis *Robiglia*, Gall. *Ers*, Legumen ſatis notum. Iohan. Demuſſis Chronicon Placent. ad annum 1369. apud Murator. to. 16. col. 510.

ROBERIA, ſpoliatio, V. *Roberia.*

ROBICO, pro *Robigo*, Gall. *Rouille*, ſegetum morbus, quo ſpicae torrentur. Gloſſae Lat. Graec. *Robico*, βρῶσις, ἡ σῆψις. Mox: *Robigo*, σής, ἡ σῆψις. Adde Graeco-Latinas.

ROBINA, canalis per quem deriuatur aqua fluuii in loca, in quibus neceſſaria eſt, Occitanis *Robine*. († Interdum etiam nauibus vehendis aptus.) Plures ſunt huiuſcemodi canales in agro Arelatenſi e Rhodano defluentes. Statuta Arelat. MSS. art. 150. An a *Rubus*, *Robinae* ſeu *Rubinae* dictae ſunt; quia rubis et ſentibus referti ſunt huiuſcemodi canales? Eradicandis hiſce rubis deſtinantur apud Arelatenſes ruſtici, quos *Veſpiaires* vocant. An vero a *Robinis* dicti ſunt canaliculi, quos *Robinets* nuncupamus? Huius vocis originem ignorare ſe fatetur Menagius in Etymol. Gallicis. RUBINA, eadem notione. Charta an. 1143. apud Stephanotium tom. 10. Fragm. Hiſt. MSS. pag. 302.

ROBINIARIUS, qui curam habet *robinarum*. Literae Caroli V. Franc. Regis an. 1366. apud D. Secouſſe tom. 4. Ordinat. Reg. pag. 676. art. 7.

ROBINUS, carbunculus, *Rubis*. Vide *Rubinus*.

† ROBOILLIUM, *id eſt lana de pellibus adaptatis*, in Stat. Pannif. an. 1317. REBOILLIO, ibid. V. *Borrelio.*

ROBOR, gen. maſcul. pro *Robur*, quercus duriſſima. Leges Rotharis apud Muratorium tom. 1. part. 2. pag. 4. col. 2. *Si quis Roborem aut cerrum ſeu quercum . . . . inciderit, componat pro arbore tremiſſes duos.* Codex Cathedr. Mutin. praefert: *Si quis Rubore, aut cerrum ſeu quercum, etc.* Eſtenſis vero: *De arbore Robore, cerro ſeu quercu, etc.* ROBOR, metaphorice, Firmitas, robur. Charta an. 20. Chilperici Regis Francor. apud Mabillonium to. 3. Analect. pag. 103.

ROBORA, aetas legitima, *maioritas*, cum ſcilicet ad *robur* peruenit minor. Teſtamentum Alfonſi II. Regis Portugall. aerae 1208. apud Brandaonum to. 4. Monarch. pag. 270.

ROBORABILIS, validus, fortis. Andreas Suenonis lib. 3. Legum Scaniae cap. 2.

† ROBORAMEN, munimen, robur, auctoritas, in Ch. a. 1229.

ROBORANTER, modo qui roboret et confirmet. Charta Ludouici Regis Franc. ann. 896. e Tabulario Eccl. Aptenſis.

ROBORARIUM, locus ſeptus tabulis roboreis. Aul Gellius lib. 2. cap. 20.

ROBORATIO, confirmatio. Literae Edwardi II. Regis Angl. an. 1307. apud Rymerum tom. 3. pag. 22. col. 2.

ROBORETUM, quercetum, apud Vghellum to. 1. part. 2. pag. 236. In Charta alia apud Puricellum in Ambroſiana Baſilica pag. 367. *Cum . . . ſiluis,*

ſilvis, *caſtaneis*, *Robereis*, *ac ſtellariis*, *etc.* Legendum forte *Roboretis*. V. *Rover*.

ROBOREVS, cui robur ineſt, robuſtus. Erchempertus in Hiſt. Longob. cap. 54.

ROBORIA, ſpoliatio. V. *Robaria*.

ROBOROSA PASSIO dicitur, *quae animal rigidum facit ad ſimilitudinem ligni*. Vegetius lib. 3. Artis veterin. cap. 24.

ROBRICA, pro *Rubrica*, minium. Gloſſae Graec. Lat. Μίλτος, *Rubrica*, *Robrica*, *Minium*. V. infra *Rubrica*.

ROBVR ARBORIS, truncus. Oratio Pii II. PP. an. 1459.

ROBVRDOLIVM. Tabularium Vindocinenſe fol. 190. *In Roburdolio carceris*, *vbi captus detinebatur*. An *le guichet*, Portula?

† ROBVRGA, certa diſtributio in eccleſia Rotomagenſi, quae forte a fundatore nomen habet. Necrol. eccleſ. Rotomag. V. *Lampreda* et *Renodum*.

† ROBVS, goſſypium, in Leud. maior. Carcaſſ.

ROBVSTAS, robur, fortitudo. Iohannes Longinus in Vita S. Stanislai Epiſc. tom. 2. Maii pag. 230. † ROBVSTAS FLVMINIS, rapiditas, violentia, in Ch. Mſ. a. 1332.

ROBVSTE, neruoſe. Vulgare eſt recentioribus, antiquis incognitum.

† ROBVSTIRE, robur acquirere, ap. Bertr. de Geſt. Toloſ.

ROBVSTITAS, robur, firmitas, vis, vires, virtus, facultas, apud Iuniores paſſim reperitur, nullibi apud Veteres.

ROCA. (1) Petra, rupes, Gallis *Roche*; item Arx in rupe exſtructa, vt mox *Rocca*. Praeceptum Caroli Calui ann. 840. apud Marten. tom. 1. Anecdot. col. 30. V. *Rocha 1.* (2) † ROCA, ROCHA, manſio, cella in rupe exciſa, Gall. *Roche*. Ch. ann. 1189.

† ROCACIVM, i. q. *Roca 2*, in Inuent. an. 1255.

ROCASSIVM, ROCASSVM, rupes, Gallice *Roche*, Prouincialibus *Rouchas* vel *Rouquas*. In Charta ann. 1486. e Schedis D. Le Fournier. ROCHASSIVM, eadem ſignificatione. Sententia arbitralis an. 1303. e Schedis D. Brunet.

ROCATVS, coloris *rocae* ſeu rupis, vt videtur, idem forte qui marmoreus. Catalogus an. 1380. apud Bemeracum in Auguſta Viromand. p. 364.

ROCCA, ROCHA, caſtellum vel praeſidium in *rupe*, ſeu cliuo extructum, Italis *Rocca*. Auctor Mamotrecti Reg. *Arx*, *dicitur Rocca*. Annal. Fr. an. 767. Murator. tom. 19 col. 817. *In hoc tamen verius prouerbium comprobatur: Nullum caſtrum eſſe damnae vel Rochiam fortia ſic*, *quae aſellus auro onuſtus non poſſit accedere*. Adde Laudes Papiae, tom. 11. eiusd. Muratorii col. 38. ROCHA LIGNAMINIS, munitio, vt videtur, e ligno conſtructa. Chronic. Petri Azarii apud Murator. tom. 16. col. 522. *In capite vero vtriusque partis* (pontis admodum ſpacioſi) *erant pontes leuatorii*, *et ſingulae Rocchae lignaminis valde fortes*.

ROCCVS. (1) ROCCVS, ROCVS, ROCHVS, HROCVS, vox Germanica Rock, ſignificans ſupremam veſtem, ἐπενδύτην. *De Roccis et Sagis*, item *Roccus Martrinus et Lutrinus*, in Capitulari triplici Caroli Magni an. 808. cap. 5. Monachus S. Galli, ſeu Nockerus lib. 2. de Carolo Magno cap. 27. *Carolus habebat pellicium berbycinum*, *non multum amplioris pretii*, *quam erat Roccus ille S. Martini*, *quo pectus ambitus*, *nudis brachiis Deo ſacrificium obtuliſſe approbatione diuina comprobatur*. Helgaudus in Roberto Rege ann. 1079. *Exuens ſe veſtimento purpureo*, *quod lingua ruſtica dicitur Rocus*. HROCCVS, apud Hariulfum l. 3. c. 3. ROKKVS, apud Mabillonium tom. 4. Annal. Benedict. pag. 287. ROQVVS, in Teſtamento Riculfi Epiſcop. Helenenſis a. 915. ROCHVS, in Charta Heccardi Comitis Auguſtod. ap. Perardum pag. 26. Ῥοῦχον Graeci recentiores dicunt. RVCVS, pro *Roccus*, vel *Roccus*, interdum reperiri teſtis eſt Voſſius lib. 2. de Vitiis ſermon. cap. 16. quod conſule. ROCHETVM, ita hodie vocant veſtem lineam

lineam Epiſcoporum et Abbatum propriam, cum manicis ſtrictioribus, quaſi paruum *Roccum*. Lindwodus ad Prouinciale Eccl. Cantuar. lib. 3. tit. 27. ROCCHETUM. Coronatio Bonifacii VIII. PP. apud Muratorium tom. 3. pag. 649. col. 2. ROQUETUM. Concilium Arand. an. 1473. inter Hiſpanica tom. 3. pag. 674. ROCHETUM, Canonicorum regularium veſtis linea. Chronicon Windeſemenſe lib. 1. cap. 23. ROCHETA PUERORUM CHORI memorantur in Indice MS. Beneficiorum Eccleſiae Conſtant. fol. 66 verſo. ROCHET, in Statutis Ordinis de Sempringham pag. 739. ROKETUM ROMANUM. V. *Superpellicium*. (2) Nomen ſcaci, quem alii *Turrim* vocant, Itali *Rocco*. Vide locum in *Scaci*.

ROCEA, piſcis genus, Gall. *Roſſe*, Geſnero *Rutilus*. Chronicon Trudonenſe tom. 7. Spicilegii Acher. p. 509. Alia notione mox occurrit in *Rocha 1*.

ROCERIUM. Charta Maioris Monaſterii, to. 2. Hiſt. Britan. col. 237. *Dominus Abbas B. reddidit Herueo cognomento Trop a de nets terram, quam dominus Garinus dedit S. Martino, quando factus erat monachus, videlicet medietatem Rocerii tali pacto, vt per ſingulos annos ſoluat monachis quatuor ſolidos*. Lobinellus in Gloſſario ſcribit *Rocherium*, redditque *Rocher*, Rupes. Haud ſatis ſcio an bene. Suſpicor eſſe nomen proprium, a rupe tamen ita nuncupatum. V. *Rocherium*.

ROCETUS, pro *Recetus*. Vide *Receptum 1*.

ROCHA. (1) Rupes, Gall. *Roche*. Diodorus Euchyon. lib. 1. Polychemiae cap. 17. *Cerae, thuris, colophoniae, aluminis Rochae, etc*. Gallis *Alun de Roche*, alumen rupis, Anglis *Roche alum*, qua ſignificatione ſumenda videtur vox *Rocea* in Literis Edwardi IV. Regis Angl. an. 1476. apud Rymer. to. 12. pag. 28. col. 1. *Tam ad ſufficiens cariagium pro conductione feretri praecariſſimi patris noſtri Richardi Ducis Eborum pro ſepultura ſua ordinati, quam ad carpentarios, inductores, pictores, candelatores, qui in hac parte neceſſarii fuerint et opportuni, ac ceram, Roceam et filum, vbicumque inueniri poterunt*. V. *Rocca* et *Rochus*. (2) Alia notione, († forte ceſpes.) Tabularium Abſienſe fol. 187. *Conceſſimus quoddam foſſatum per mareſium, . . . per quod buſcam et Rocham et quaeque neceſſaria de mareſio traherent*. *Rocham* hic intelligo iuncum tenuiſſimum et ad inſtar gladioli vtrimque ſecantem, quem *Roſche* vocant Normanni, et vnde ſedilia contexunt elegantiſſima. (3) V. *Roca 3*.

ROCHASSIUM, rupes, *Roche*. V. *Rocaſſium*.

† ROCHERIA, caſtellum in rupe, in Ch. Mſ. a. 1410.

ROCHERIUM, (ager incultus et lapidoſus.) Vetus Charta in Hiſt. Monaſt. S. Nicolai Andegau. *Inſuper nobis donauit aliud Rocherium mains ante portam curtilis noſtri, etc*. Occurrit ibi ſemel ac iterum. V. in *Rocerium* et *Roquerium*.

ROCHETA vel ROCHETUS, tubulus miſſilis et ignitus, Ital. *Rochetto*, Veneris *Rachetta*, Gall. *Fuſée*. Raſanus de Careſinis in Chronico MS. an. 1379. *Burgum S. Laurentii expugnant et occupant, igne immiſſo cum Rochetis ad domus paleatas*.

ROCHETTA, parua *Rocca*, paruum caſtellum ſeu praeſidium in rupe poſitum. Annales Genuenſes apud Muratorium to. 6. col. 305. V. *Rocca*.

ROCHETUM, ROCHUS, ſupparum lineum, Gall. *Rochet*. V. in *Roccus*.

† ROCHIGANI, qui *rocham* ſeu caſtellum habitant et defendunt. Tract. Mſ. de re milit.

ROCHUS, rupes, Gall. *Roche*, *Rocher*. Proceſſus ad canonizationem S. Franciſci de Paula, tom. 1. April. pag. 120. V. ſupra *Rocha 1*.

ROCINUS, equus minor. Vide *Runcinus*.

ROCKA, arx in rupe poſita. Vide *Rocca*.

ROCTA, ROTA, ROTTA, Inſtrumentum Muſicum. Sanutus l. 2. part. 4. c. 21. *Et aliqua alia genera dulcia muſicorum, vt ſunt violae, cytharae, et Roctae*. ROTA, Conſtantinus Afri-

Africanus lib. 1. de Morbor. curat. c. 16. *Dulcis ſonitus fiat de Muſicorum generibus, ſicut campanula, vidula, Rota, et ſimilibus.* Neſcio, an id organum intelligat Eckehardus iunior de Caſibus S. Galli cap. 3. extremo: *Quae autem Tutilo dictaverat, ſingularis et agnoſcibilis melodiae ſunt: quia per pſalterium, ſeu per Rotam, qua potentior ipſe erat, pneumata inuenta dulciora ſunt, etc.* V. tamen Eckehardum Decanum de Vita Notkeri cap. 17. ROTTA, Epiſt. 89. inter illas, quae Bonifacii Moguntini Archiep. nomine editae ſunt: *Delectat me quoque Cytharistam habere, qui poſſit cytharizare in cithara, quam nos appellamus Rottae, quia citharam habet.* Notkerus in Symbolum Athanaſii apud Schilterum in v. *Rotta: Sciendum eſt, inquit, quod antiquum Pſalterium inſtrumentum decachordum vtique erat, in hac videlicet deltae literae figura multipliciter myſtica. Sed poſtquam illud ſymphoniaci quidam et ludicratores, vt quidam ait, ad ſuum opus traxerant, formam vtique eius et figuram commoditati ſuae habilem fecerant, et plures chordas annectentes et nomine barbarico Rottam appellantes, myſticam illam Trinitatis formam transmutando.*

ROCVS, ſupparum lineum, V. *Roccus.*

RODA. (1) Anglis, Quarta pars acrae, quae et *Farding deale*, ſeu *Farundel* dicitur, iuxta Cowellum ex Anglico *Rodd*, pertica. Continet autem *acra*, ſecundum ſtadii longitudinem 40. rodas, ſeu perticas; in latitudine tantum quatuor. Perinde etiam Roda terrae 40. perticas in longitudine, vnam vero ſolummodo in latitudine. Si autem excreuerit *Rodae* latitudo, contractior fit illius longitudo; ita tamen vt in omni ſuperficie, neque plus neque minus quam 40. perticas complectatur; ita *acra* vltra citraue 160. Occurrit paſſim. (2) RODA, ROTA, trabs arcuata ad proram, *Rode* nautis maris mediterranei. Informationes Ciuitatis Maſſil. de paſſagio transmarino e MS. Sangermanenſi. (3) RODA, pro *Rota*, Gall. *Roue*. Reparationes factae in Seneſcallia Carcaſſonae ann. 1435. e MS. D. Lancelot. (4) † Menſura agraria, eadem vt videtur ac *Carrada*. Necrol. Caſal. MS. (5) Piſcis genus, idem qui *Rodius*. V. *Citula.*

RODATICVM, V. infra *Rotaticum.*

† RODELLA, aleae ſpecies, in Ch. MS. a. 1245.

RODERE. Iob. 30. 3. *Egeſtate et fame ſteriles, qui Rodebant in ſolitudine, ſqualentes calamitate et miſeria.* In quae verba Pater Vavaſſeur: *Hebraeus Ghorecim, Fugientes; LXX φεύγοντες. Ex quo coniectura est certam hanc veteris Interpretis lectionem* ... *bant, eſſe* errabant, circumibant; *atque a noſtro ſermone vernaculo* ... *differre, qui eſt* Vagari, *Roder.* V. *Rodis.*

† RODERIVS. (1) Adiect. rotalis, qui habet rotas, V. *Molendinum roderium.* (2) Iaculator, V. *Rederius.*

† RODESINVS, denticulata molendinae rotula, Hiſpan. *Rodezno.* Stat. Vallis-Ser.

RODETVS, denticulata molendinae rotula ad verſandas molas accommodata, Gall. *Rouet*, in Ch. a. 1435.

† RODIARIVM, i. q. *Rodium*, in Ch. a. 1196.

RODIGINVS, V. Statuta Mediolanenſia 1. part. cap. 329.

RODINVS, roſei coloris. V. *Rhodinus.*

RODIS, f. ambitus, circuitus. *Sine homines ſint in Rode caſtri*, in Statutis Foroiul. an. 1233. ex Archiuo S. Victoris Maſſil. Gallis *Roder* eſt Vagari, circumcurſare; quod verbum a *Rotare* deducit Menagius. V. *Rodere.*

† RODIVM, terra arabilis ſeu aratro proſciſſa. Ch. a. 1196.

RODIVS, *genus piſcis, cuius ſanguis valet ad tinguendum veſtes*, in veteri Vocab. Iuris vtriusque.

RODOMELLVM, *vinum vel confectio ex ſucco roſae et melle*, Iohanni de Ianua.

RODOMENSES, monetae Archiepiſcoporum Rotomagenſium, apud Ordericum Vital. pag. 468. 495. 583. 505.

505. et Alexandrum Abbatem Celeſinum lib. 3. Rer. a Rogerio Sicil. Rege geſtar. cap. 8. lib. 4. cap. 1.

ODONDELLVS, vel ROTVNDELLVS, veſtis ſpecies, eadem, quae mox *Rodundellus*. V. ſupra *Cloca 3*.

RODORIVS, RODORVS, rodulus, Gall. *Rodoul*, arbuſcula, cuius foliis ad colorem nigrum vtuntur tinctores. Ch. a. 1256.

ODVLLVS, pro *Rondellus*, veſtis ſpecies in orbem deſinens, tom. 2. Hiſt. Dalph. pag. 334. col. 2.

ODVM. V. *Rhotlus*.

ODVNDELLVS, veſtis genus in *rotundum* ſeu orbem deſinens, idem quod infra *Rotundellus*. Bulla Benedicti XII. PP. pro Monachis Benedictinis cap. 23. V. *Cloca 3*.

ODVRARIVS, V. *Redaralius*.

OEDA, f. idem quod *Rheda*, expeditio militaris. Statuta Peruſiae in Pedemontio pag. 63. *Si quis non obſeruarit praeceptum ſibi factum de eundo ad cuſtodiam vel aliam Roedam, ſoluat pro banno denarios duodecim.*

OELLA, rotula, Gallice *Rouelle*. Inuentarium Eccleſiae Nouiom. a. 1419.

OERIA, riuus, vel riuulus, canalis. Tabularium Abſiae.

OFIA, V. *Ruſa*.

OFIOLVS, placentae ſpecies, quae maioribus dumtaxat ſolennitatibus extra Quadrageſimam monachis miniſtrabantur in Monaſterio Solemniacenſi; vnde coniicere licet *Roſiolos* adipe conditos [illegible]iſſe aut confectos ex ouis, quae non comedebantur tempore Quadrageſimali aut maioribus ieiuniis. Conſuetudines MSS. ſolemnitatum huius Coenobii. V. *Ruſeola*.

ROGA. (1) Precatio, preces. Codex Carolinus Epiſt. 88. V. *Rogus*. (2) Donatiuum, honorarium, quod Proceribus et Magiſtratibus, atque adeo etiam populo, ab Auguſtis, vel Clero a Summis Pontificibus *erogari* ſolet: vnde vocis etymon. Hiſt. Miſcella p. 770. edit. Caniſii, de Tiberio II. *Duxit Anaſtaſiam vxorem ſuam, et coronauit eam Auguſtam, et iactauit Rogam multam.* ROGA, ſtipendium, ſeu honorarium quod Magiſtratibus quotannis ab Imperatore erogabatur, quomodo vocem hanc vſurpari ab Anna Comnena docuit Cangius in Notis ad Alexiadem p. 269. Adde Pachymerem lib. 1. cap. 23. lib. 4. cap. 14. Eiusmodi autem donatiua, de quibus hiſce allatis locis Anaſtaſius, ſeptimana Paſſionis Clericis Patriarchas, ſcribit Balſamon, quemadmodum Imperatores officialibus ſuis, erogaſſe tradit Luithprandus lib. 6. cap. 5. Olim vero fiebant maxime Kalendis, et Imperatorum et Imperialium vrbium natalitiis, vt eſt apud Nicephorum Call. lib. 10. cap. 23. vbi per Kalendas, Ianuarias intelligit, quae *dies largitionum* dicuntur in Lege Laudabile Cod. de Aduocatis diuerſ. Iudic. Atque ab iis largitionibus menſem Ianuarium μῆνα χρυσοχίτωνα appellari a Paulo Silentiario, a Cangio obſeruatum eſt in Deſcriptione ſedis Sophianae num. 22. Senator l. 6. Epiſt. 7. in formula Comitiuae ſacrarum largitionum: *Supplicum per te fortunas erigimus, Kalendis Ianuariis affatim dona largimur, et laetitia publica militia tua eſt.* ROGAE praeterea nomine donatum ſtipendium, quod militibus erogatur. Gloſſae Graeco-Lat. Ῥόγα, *ſtipendium*. *Milites in Roga Imperatoris, De Roga Imperatoris*, apud Robertum Monachum lib. 2. Hiſtor. Hieroſol. Anaſtaſius in Deusdedit PP. *Et data Roga militibus, pax facta eſt in tota Italia.* (3) *Eleemoſyna*, in Gloſſ. Lat. Graec. et Iſidori. Will. Brito in Vocabulario MS. *Roga dicitur Eleemoſyna, quod in Vita B. Ioannis Eleemoſynarii inuenies.* (4) Exactio, praeſtatio ſub nomine precationis. Conſuetudo Lorriaci ann. 1187. *Nullus, nec nos, nec alius hominibus de Lorriaco talliam, nec oblationem, neque Rogam faciat.* Tabularium Charitatis: *Drogo .... donat .... de Roga ſua Mintriaci.* In confirmatione Ludouici Francorum Regis ann. 1177 legitur *de Rogatione ſua*. V. in *Rogatio*. ROGA COACTA, V. *Mutuum coactum*. (5) Nauis ſpecies. Philippus Mouskes in Hiſtoria Francorum MS.

Roges, et buſſes, et viſſiers.

Aliud

Africanus lib. I. de Morbor. curat. c. 16. *Dulcis ſonitus fiat de Muſicorum generibus, ſicut campanula, vidula, Rota, et ſimilibus.* Neſcio, an id organum intelligat Eckehardus iunior de Caſibus S. Galli cap. 3. extremo: *Quae autem Titulo dictaverat, ſingularis et agnoſcibilis melodiae ſunt: quia per pſalterium, ſeu per Rotam, qua patentior ipſe erat, pneumata inuenta dulciora ſunt, etc.* V. tamen Eckehardum Decanum de Vita Notkeri cap. 17. ROTTA, Epiſt. 89. inter illas, quae Bonifacii Moguntini Archiep. nomine editae ſunt: *Delectat me quoque Cytharistam habere, qui poſſit cytharizare in cithara, quam nos appellamus Rottae, quia citharam habet.* Notkerus in Symbolum Athanaſii apud Schilterum in v. *Rotta: Sciendum eſt, inquit, quod antiquum Pſalterium inſtrumentum decachordum vtique erat, in hac videlicet deltae literae figura multipliciter myſtica. Sed poſtquam illud ſymphoniaci quidam et ludicratores. vt quidam ait, ad ſuum opus traxerant, formam vtique eius et figuram commoditati ſuae habilem fecerant, et plures chordas annectentes et nomine barbarico Rottam appellantes, myſticam illam Trinitatis formam transmutando.*

ROCVS, ſupparum lineum, V. *Roccus.*

RODA. (1) Anglis, Quarta pars acrae, quae et *Farding deale*, ſeu *Farundel* dicitur, iuxta Cowellum ex Anglico *Rodd*, pertica. Continet autem *acra*, ſecundum ſtadii longitudinem 40. rodas, ſeu perticas; in latitudine tantum quatuor. Perinde etiam Roda terrae 40. perticas in longitudine, vnam vero ſolummodo in latitudine. Si autem excreuerit *Rodae* latitudo, contractior fit illius longitudo; ita tamen vt in omni ſuperficie, neque plus neque minus quam 40. perticas complectatur; ita *acra* vltra citraue 160. Occurrit paſſim. (2) RODA, ROTA, trabs arcuata ad proram, *Rode* nautis maris mediterranei. Informationes Ciuitatis Maſſil. de paſſagio transmarino e MS. Sangermanenſi. (3) RODA, pro *Rota*, Gall. *Roue*. Reparationes factae in Seneſcallia Carcaſſonae ann. 1435. e MS. D. Lancelot. (4) † Menſura lignaria, eadem vt videtur ac *Corrada*. Necrol. Caſal. MS. (5) Piſcis genus, idem qui *Rodius*. V. *Citula*.

RODATICVM, V. infra *Rotaticum*.

† RODELLA, aleae ſpecies, in Ch. MS. a. 1245.

RODERE. Iob. 30. 3. *Egeſtate et fame ſteriles, qui Rodebant in ſolitudine, ſqualentes calamitate et miſeria.* In quae verba Pater Vavaſſeur: *Hebraeus Ghorecim, Fugientes*; LXX. Φεύγοντες. *Ex quo coniecturam cepi vocem hanc veteris Interpretis Rodebant, eſſe* errabant, circumibant; *atque a noſtro ſermone vernaculo nil differre, qui eſt* Vagari, *Roder*. V. *Rodis*.

† RODERIVS. (1) Adiect. rotalis, qui habet rotas, V. *Molendinum roderium*. (2) Iaculator, V. *Rodarius*.

† RODESINVS, denticulata molendinae rotula, Hiſpan. *Rodezno*. Stat. Vallis-Ser.

RODETVS, denticulata molendinae rotula ad verſandas molas accommodata, Gall. *Rouet*, in Ch. a. 1435.

† RODIARIVM, i. q. *Rodium*, in Ch. a. 1196.

RODIGINVS, V. Statuta Mediolanenſia I. part. cap. 329.

RODINVS, roſei coloris. V. *Rhodinus*.

RODIS, f. ambitus, circuitus. *Si homines ſint in Rode caſtri*, in Statutis Foroiul. an. 1233. ex Archiuio S. Victoris Maſſil. Gallis *Roder* eſt Vagari, circumcurſare; quod verbum a *Rotare* deducit Menagius. V. *Rodere*.

† RODIVM, terra arabilis ſeu aratro proſciſſa. Ch. a. 1196.

RODIVS, *genus piſcis, cuius ſanguis valet ad tinguendum veſtes*, in veteri Vocab. Iuris vtriusque.

RODOMELLVM, *vinum vel confectio ex ſucco roſae et melle*, Iohanni de Ianua.

RODOMENSES, monetae Archiepiſcoporum Rotomagenſium, apud Ordericum Vital. pag. 468. 495. 583. 505.

505. et Alexandrum Ablatem Celeſinum lib. 3. Rer. a Rogerio Sicil. Rege geſtar. cap. 8. lib. 4. cap. 1.

RODONDELLVS, vel ROTVNDELLVS, veſtis ſpecies, eadem, quae mox *Rodundellus*. V. ſupra *Cloca* 3.

RODORIVS, RODORVS, rodulus, Gall. *Rodoul*, arbuſcula, cuius foliis ad colorem nigrum vtuntur tinctores. Ch. a. 1256.

RODVLLVS, pro *Rondellus*, veſtis ſpecies in orbem deſinens, tom. 2. Hiſt. Dalph. pag. 334. col. 2.

RODVM. V. *Rhotlius*.

RODVNDELLVS, veſtis genus in *rotundum* ſeu orbem deſinens, idem quod infra *Rotundellus*. Bulla Benedicti XII. PP. pro Monachis Benedictinis cap. 23. V. *Cloca* 3.

RODVRARIVS, V. *Redurarius*.

ROEDA, f. idem quod *Rheda*, expeditio militaris. Statuta Peruſiae in Pedemontio pag. 63. *Si quis non obſeruarit praeceptum ſibi factum de eundo ad cuſtodiam vel aliam Roedam, ſoluat pro banno denarios duodecim.*

ROELLA, rotula, Gallice *Rouelle*. Inuentarium Eccleſiae Nouiom. a. 1419.

ROERIA, riuus, vel riuulus, canalis. Tabularium Abiſſae.

ROFIA, V. *Rufia*.

ROFIOLVS, placentae ſpecies, quae maioribus dumtaxat ſolennitatibus extra Quadrageſimam monachis miniſtrabantur in Monaſterio Solemniacenſi; vnde coniicere licet *Rofiolos* adipe conditos fuiſſe aut confectos ex ouis, quae non comedebantur tempore Quadrageſimali aut maioribus ieiuniis. Conſuetudines MSS. ſolemnitatum huius Coenobii. V. *Rafeola*.

ROGA. (1) Precatio, preces. Codex Carolinus Epiſt. 88. V. *Rogus*. (2) Donatiuum, honorarium, quod Proceribus et Magiſtratibus, atque adeo etiam populo, ab Auguſtis, vel Clero a Summis Pontificibus *erogari* ſolet: vnde vocis etymon. Hiſt. Miſcella p. 770. edit. Caniſii, de Tiberio II. *Duxit Anaſtaſiam uxorem ſuam, et coronauit eam Auguſtam, et iactauit Rogam multam.* ROGA, ſtipendium, ſeu honorarium quod Magiſtratibus quotannis ab Imperatore erogabatur, quomodo vocem hanc vſurpari ab Anna Comnena docuit Cangius in Notis ad Alexiadem p. 269. Adde Pachymerem lib. 1. cap. 23. lib. 4. cap. 14. Eiusmodi autem donatiua, de quibus hiſce allatis locis Anaſtaſius, ſeptimana Paſſionis Clericis Patriarchas, ſcribit Balſamon, quemadmodum Imperatores officialibus ſuis, erogaſſe tradit Luithprandus lib. 6. cap. 5. Olim vero fiebant maxime Kalendis, et Imperatorum et Imperialium vrbium natalitiis, vt eſt apud Nicephorum Call. lib. 10. cap. 23. vbi per Kalendas, Ianuarias intelligit, quae *dies largitionum* dicuntur in Lege Laudabile Cod. de Aduocatis diuerſ. Iudic. Atque ab iis largitionibus menſem Ianuarium *μῆνα χρυσοχίτωνα* appellari a Paulo Silentiario, a Cangio obſeruatum eſt in Deſcriptione aedis Sophianae num. 22. Senator l. 6. Epiſt. 7. in formula Comitiuae ſacrarum largitionum: *Supplicum per te fortunas erigimus, Kalendis Ianuariis affatim dona largimur, et laetitia publica militia tua eſt.* ROGAE praeterea nomine donatum ſtipendium, quod militibus erogatur. Gloſſae Graeco-Lat. *Ῥόγα, ſtipendium. Milites in Roga Imperatoris, De Roga Imperatoris*, apud Robertum Monachum lib. 2. Hiſtor. Hieroſol. Anaſtaſius in Deusdedit PP. *Et data Roga militibus, pax facta eſt in tota Italia.* (3) *Eleemoſyna*, in Gloſſ. Lat. Graec. et Iſidori. Will. Brito in Vocabulario MS. *Roga dicitur Eleemoſyna, quod in Vita B. Ioannis Eleemoſynarii inuenies.* (4) Exactio, praeſtatio ſub nomine precationis. Conſuetudo Lorriaci ann. 1187. *Nullus, nec nos, nec alius hominibus de Lorriaco talliam, nec oblationem, neque Rogam faciat.* Tabularium Charitatis: *Drogo .... donat .... de Roga ſua Minstriaci.* In confirmatione Ludouici Francorum Regis ann. 1177 legitur *de Rogatione ſua*. V. in *Rogatio*. ROGA COACTA, V. *Mutuum coactum*. (5) Nauis ſpecies. Philippus Mouskes in Hiſtoria Francorum MS.

Roges, et buſſes, et viſſiers.

Aliud

Aliud porro ſonat *Roge* in Charta ann. 1374. in Tabular. Epiſcopat. Ambian. *Jean le Grand, qui fut trouvé mort ſur les Roges de la forteresſe, etc.* (6) Forte pro *Roca*, Gall. *Roche*, rupes. Notitia an. 832. in Appendice Marcae Hiſpan. col. 769. *Et inde vadit ipſe terminus per rigo Ferrario . . . et vadit in gurg Cabalar et vſque ad ipſam Rogam, quod eſt ſuper caſtro Corbi.* V. *Roca*, *Rocca* et *Rocha* 1.

ROGADIA, precatio. *Per Rogadiam aliquid ab aliquo petere*, in Statutis Venetorum ann. 1242. lib. 1. cap. 48.

ROGALIA, Graecis Ῥογάλια, Libri, ſeu Acroſticha, in quibus non tantum virorum nomina, ordine quo procedere deberent, pro cuiusque officii dignitate, dum vocarentur, et eorum nomina a Nomenclatore ederentur, vt eſt apud Luithprandum lib. 6. cap. 5. ſed quantitas etiam *rogae*, ſeu donatiui, quod *Presbyterium* Anaſtaſio dicitur, deſcripta, vt ſciret vnusquisque quid accipere deberet, cum eiusmodi *rogae* a Patriarcha vel ab Imperatore diſtribuebantur. Ita Cangius in Gloſſario mediae Graecitatis et Suicerus in Theſauro Eccleſiaſtico. Perperam Meurſius et Martinius ῥογάλια dicunt eſſe dies, quibus *rogae* ab Imperatore et Patriarcha clero populoue donabantur.

ROGAMEN, preces, petitio, rogatio. Gloſſae Lat. Graec. *Rogamen*, δέημα. Annales Genuenſes Oberti Stanconi lib. 9. apud Murator. to. 6. col. 567.

ROGAMENTVM, πεῦσις, in Gloſſis Lat. Graec. Aliae Graec. Lat. πεῦσις, *Interrogamentum*, *Rogamentum*, *Interrogatio*. Vſus eſt Apuleius.

† ROGANA, veſtis ſpecies, fortaſſis pro *Togana*, in Teſtam. a. 1197.

ROGARE. (1) Cogere. Liber 3. Capitularium cap. 72. *De non cogendo bibere in hoſte: Vt in hoſte nemo parem ſuum, vel quemlibet alterum hominem, bibere Roget.* Ita in omnibus veteribus exemplaribus legi monet Baluzius in Notis, vno Riuipullenſi excepto, in quo legitur *cogat*. Additio 4. c. 17. *Nec omnino a quoquam reſpondere Rogetur, antequam integerrime omnia, quae per ſuggeſtiones inimicorum ſuorum amiſerat, poteſtati eius ab honorabili Concilio redintegrentur, et Praeſul prius ſedi ſui priſtino reddatur . . . non hoc ſummopere cauendum eſt, ne unquam omnia haec fiant, Coactus reſpondeat.* Sibi inuicem reſpondent *Rogetur* et *Coactus*. (2) † Inuitare. in Stat. Vniuerſ. Toloſ.

ROGARII, Ἀγεβολιςαὶ, in Gloſſis Lat. Graec. et Graec. Lat. Legendum eſt *Rorarii*, vt eſt apud Feſtum, ad quem Scaligerum conſule.

ROGARIVS, Νεκροκαύςης, in Gloſſis Lat. Graec. Aliae Graec. Lat. Νεκροκαύςης, *Rogarius*, *Buſtuarius*, *Vſor*, ſcilicet a *Rogus*, Pyra.

ROGATA. (1) Rogatio, preces. Literae Edwardi III. Regis Angl. ad Carolum IV. Imp. apud Ludewig. tom. 5. Reliqu. MSS. p. 468. (2) Idem quod *Roga* 4. Exactio ſub nomine precationis. Charta Theobaldi Comitis Campaniae ann. 1233.

ROGATA CHARTA, V. in *Charta*.

ROGATARIVS, *petitor*, *deſiderator*, *poſtulatitius*, Papiae, Iſidoro, et in Gloſſ. MS. Regio. Ratherius Veronenſis in Qualitatis coniectura pag. 207. *Loricam Galiuerti medici recordari omnibus ſuadere non ceſſat, fraudem atque perfidiam Rogatariorum, diuitias Epiſcoporum in ius redactas merito regium, etc.* Iidem videntur qui *Erogatarii*. V. in hac voce.

ROGATIO. (1) Idem quod *Roga* 4. Cenſus, exactio. Charta Fulconis Abbatis Corbeienſis ann. 1055. ex Tabulario eiusdem Monaſterii: *Super haec omnia neque paſtum accipiet, neque Rogationem faciet in tota Abbatia.* Charta Caroli Comitis Flandriae ann. 1123. *Nullam Rogationem in ea habere debet Balduinus vel ſui de his, quae pertinent ad Merkebecam.* Charta Communiae Brittulienſis in Picardia an. 1224. *Ab omni tallia, tolta, impruntamento, Rogationibus in perpetuum quittamus penitus et immunes.* (2) ROGATIONES, ſupplicationes, Proceſſiones Eccleſiaſticae. Gregorius Turon. de Vitis Patrum cap. 6. *Rogationes illas*

las inſtituit, vt media Quadrageſima pſallendo ad Baſilicam Beati Iuliani Martyris itinere pedeſtri veniret. Infra: *Rogationes illae, quae quotannis vbique in Paſchate fiunt. Rogationes et maiores et minores*, in Epiſt. Zachariae PP. ad Anglos: *Vt Rogationum dies et minorum et maiorum non omittantur.* V. *Litaniae.* ROGATIONES, ſeu tres dies Rogationum, qui celebrantur ante Aſcenſionem Domini, iuxta morem Eccleſiae Gallicanae, conſtituit S. Mamertus Viennenſis Epiſcopus, ob incurſionem ſcilicet malarum beſtiarum, quae tunc temporis grauiſſime afficiebant populum Dei. Haec Alcuinus lib. de Offic. diuin. Belethus cap. 122. et ex eo Durandus lib. 6. Ration. cap. 102. num. 4. ait Rogationes *Litaniam minorem* appellari, ad diſcrimen Gregorianae, quae *Maior* dicitur, *quia a minori: ſcilicet a ſimplici Epiſcopo, et in minori loco, ſcilicet Vienna, inuenta eſt.* (3) ROGATIONES, notae, ſeu inſtrumenta, a Notariis confecta. V. *Charta rogata.*

ROGATIVVS, qui rogat vt charta ſcribatur de re aliqua et a teſtibus ſubſcribatur, in Inſtrumento de reſtitutione ciuitatis Tuſculanae facta Alexandro III. PP. *Signum manu Rainonis, huius chartae Rogatiuus.* V. *Charta rogata.*

ROGATOR. (1) Executor teſtamenti. V. *Erogator.* (2) ROGATORES, Senatores, Conſiliarii ſeu Aſſeſſores Ducis Venetiarum, vt videtur. Chronicon Andreae Danduli apud Muratorium tom. 12. col. 422.

ROGATORIAE LITTERAE, quae ad ſummum Pontificem vel Metropolitanum a Clero et plebe mittuntur, vt electum conſecrent Epiſcopum. Alcuinus lib. de Diu. offic.

ROGATORIVM, preces, petitio, rogatio, in Ch. Rauennat.

ROGATVM. (1) Idem, in Ch. a. 1298. (2) Libellus quo quis ad alicuius petitionem in ius vocatur, in Litt. remiſſ. a. 1367. (3) Coruatum, ſeruitium manuale, quod quaſi precario, vel potius praeuia ſubmonitione exigebatur. Ch. a. 1218.

ROGATVRA. Gloſſ. Graec. Lat. Ασπασμὸς, *Salutatio, Amplexus, Rogatura.*

ROGATVS. (1) Vel ROGATVM, idem quod *Roga 4.* Exactio ſub nomine rogationis. Conuentio Abbatis S. Vrbani cum Hugone de Villers ann. 1193. ex Archiuo eiuſdem Monaſterii. V. *Rogata* et *Rogatio.* (2) ROGATVS ſaepiſſime legitur in veteribus inſtrumentis, diciturque de Notario, qui illa inſtrumenta ſcribere *Rogatus* iuſſusue eſt, nec non de teſtibus, qui *Rogati* ſubſcribunt. V. *Charta rogata* et *Rogatus.*

ROGIA. (1) Idem quod *Roga 4.* ſeu *Rogatus*, Exactio, etc. Charta Galeacii Comitis Virtutum ann. 1371. V. *Rogatum 3.* (2) Rubia, Ital. *Roggia*, Gallis *Garance.* Statuta Ciuitatis Aſtae, vbi de *intratis* portarum: *Roga ad tingendum ſoluet pro quolibet rubo lib. 6.*

ROGIDIA, idem quod *Roga, Rogatio*, exactio ſub nomine precationis. Charta ann. 1377.

ROGIFICVM MVNVS, f. munus quod quaſi rogando exigebatur, idem quod *Roga 4. Rogatio* et *Rogia 1.* V. locum in *Munus eccleſiaſticum.*

ROGILLA, mappula, mantile, manutergium, Gallice *Eſſui-main.* Statuta Collegii Theſaurarii apud Lobinellum to. 2. Hiſt. Pariſ. p. 288. col. 1. *Quod vnam mappam cum Rogilla pro magna menſa aulae in introitu veſtro ſoluetis domui, inſequendo morem ſociorum dudum obſeruatum.* Sed procul dubio legendum eſt *Togilla.* V. *Toacula.*

ROGITATVS, idem qui *Rogatus*, ad calcem Chartarum, vbi qui eas ſcripſit frequenter dicitur *Rogatus* ſcripſiſſe, vt teſtes *Rogati* ſubſcripſiſſe leguntur. *Girardus Monachus Rogitatus ſcriptitaſſe* dicitur Donationem factam Abbatiae S. Aegidii *Idibus Februarii regnante Aianrico*, hoc eſt, ann. 1038. e Schedis Praeſidis de Mazaugues. V. *Charta rogata* et mox *Rogitus.*

ROGI-

terea dictum Imperium Orientale, ſeu Byzantinum. Iornandes in Geticis cap. 23. *Weſegothi tandem communi placito Legatos ad Romaniam direxere ad Valentinianum Imperatorem.* ROMANIA, et RVMENIA, appellata etiam ea Aſiae pars, quae Graecis Byzantinis parebat, alterius partis reſpectu, quam inuaſerant Turci, quae *Turcia* dicebatur, vt docuimus ad Villharduinum num. 46. ROMANIA, quae hodie *Romandiola*, in Chronico Farfenſi p. 657. et alibi apud Ottonem Morenam in Hiſt. Rerum Laudenſium p. 21. 62. 102. ROMANIAE denique nomine interdum appellantur eae Galliae partes, quae Romanis parebant, aut paruerant, reſpectu Britanniae Armoricae, in Vita S. Samſonis Epiſcopi Dolenſis in Praefat. lib. 1. num. 2. et lib. eod. cap. 60. et 61.

ROMANICE. V. poſt in *Romanus.*

ROMANINVS, monetae ſpecies, in Extrauag. Iohannis XXII. de Sentent. excommunic. V. *Romanatus*, *Romeſina* et mox

ROMANISCI DENARII, moneta argentea forte ſic dicta, quod Romani Diogenis Imp. imagine ſignata eſſet. Chronicon Farfenſe apud Muratorium tom. 2. part. 2. col. 398. *Ad annualiter perſoluendum argenti ſolidorum CC. denarios Romaniſcos expendibiles.* V. *Romanatus.*

ROMANITAS. V. mox in *Romanus.*

† ROMANITICVS, nummus aureus Romani Diogenis Imp. CP. imagine ſignatus. Ch. a. 1150. ap. Pez. t. 6. Anecd. Part. 1. p. 359.

ROMANIZARE. (1) *Tormentare*, *cruciare*, *affligere*, *trucidare*, Vgutioni et Iohanni de Ianua; a ſaeuitia Romanorum in Martyres, vel gentes deuictas, inquit Voſſius lib. 4. de Vitiis ſerm. cap. 22. (2) † Fabulas ſeu hiſtorias lingua vulgari ſcribere vel narrare, in Gloſſ. Lat. Gall. Cod. 7692.

† ROMANSALIS LINGVA, vulgaris Francica in Ch. Mſ. a. 1331.

† ROMANSIVS, vulgaris, in Inuent. a. 1476.

ROMANVS. (1) *Romani olim dicti*, qui alias *Chriſtiani*, vel etiam *Catholici.* Lucifer Calaritanus de non parcendo in Deum delinq. pag. 281. *Itaque cum non eſſe verum Dei Filium dicitis, ... nos vero Romani dicimus vnius ſubſtantiae cum patre ipſum eſſe.* Ita etiam vſurpant Theodoſius iunior in Epiſt. ad Acacium Epiſcopum Berrhoenſem in Synodo Epheſina, et Victor Vitenſis lib. 1. de Perſecut. Vandal. Sed et haeretici ita Catholicos per conuicium indigitabant. Gregorius Turon. lib. 1. Mirac. cap. 25. *Romanos enim vocitant homines noſtrae religionis.* (2) ROMANI, veteres Prouinciarum incolae, qui Romanis olim paruerant, ſic appellati reſpectu *Barbarorum*, qui has inuaſerant, vt pluribus docuimus in v. *Barbarus.* Vita S. Canuti, to. 3. Iulii p. 132. (3) LINGVA ROMANA, quam gentibus domitis cum iugo ipſo Romani impoſuerunt, ait S. Auguſtinus lib. 17. de Ciuitate Dei cap. 7. maxime vero ita Galli vulgarem, et qua hodie vtimur, appellarunt, quod a Romana puriore ortum habeat. Dudo l. 3. de Moribus Norman. *Rotomagenſis ciuitas Romana potius quam Daciſca vtitur eloquentia.* Statuta Synodalia Odonis Pariſienſis Epiſc. *Et ſi inuenerit diſcrete et modo debito baptizaſſe, et formam verborum in Romano integre protuliſſe, approbet factum.* Albericus in Chronico an. 1177. *Multos libros et maxime Vitas Sanctorum, et Actus Apoſtolorum, de Latino vertit in Romanum.* ROMANITAS, lingua Romana ſeu Francica. Lambertus Ardenſis. ROMANE, vulgari Francorum idiomate. Liber vſuum Ordinis Ciſtercienſis cap. 93. ROMANICE, eodem intellectu. Bernardi Mon. Ordo Cluniac. part. 1. cap. 47. ROMANVM, nude, vel *Romanum verbum*, lingua Francica communis. Statuta Eccleſiae Nannetenſ. apud Marten. tom. 4. Anecd. col. 931. num. 3. (4) Liber *Romane*, ſeu lingua vulgari Francica ſcriptus, quomodo Galli fabuloſas Hiſtorias vernacule conſcriptas etiamnum *Romans* dicunt. Lambertus

rus Ardenſis: *Librum, quem ab agnominatione ſuae proprietatis Silentium, ſiue Romanum de Silentio nominauit.* Computus an. 1245. e Bibl. Regia: *Pro quodam Romano religando et pro hiſtorio de Retrevaux* XX. ſ. ROMANCIVS, eadem ſignificatione. Literae Iohannis Regis Bohemiae apud Baluzium tom. 1. Miſcell. pag. 162. ROMANCIVM, Gallica lingua vulgaris. Sententiae Inquiſitionis Toloſ. pag. 300. et 309. RUMANTIVM, idem. Conſtitutiones MSS. Pontii Epiſc. Conſeran. an. 1364. ROMANCIVM etiam appellant Hiſpani vulgare ſuum idioma, quod vt et Gallicum ac Italicum, a *Romano* ſeu Latino ſumat originem. Fruſtra enim Biuarius in Notis ad Chronicon Maximi pag. 313. et 332. contendit, Hiſpanos ſic ſuam linguam appellaſſe, quod eam ita indigitarint Gothi Ariani, a Religione Romana, quam profitebantur. Iacobus I. Rex Aragon. in Conſtitutionibus Catalaniae MSS. *Statuimus, ne aliquis libros veteris, vel noui Teſtamenti in Romancio habeat.*

ROMARIA, Papias: *Tremata, Romaria.*

ROMARIVS, f. pro Romanus. Synodus Compoſtell. an. 1114. can. 23. *Mercatores Romarii et peregrini non pignorentur; et qui taliter egerit, duplet quae tulerit, et ſit excommunicatus.*

† ROMARVM, Roſmarinum, Gall. *Romarin*, in Ch. Mſ. ante 1305.

ROMEIVS, idem qui infra *Romeus*. Sententia arbitralis inter Abbatem et Conſules de Gimonte an. 1290.

† ROMENGVERIA, dumus, vepres, Gall. ol. *Romes*. Ch. Mſ. an. 1332.

ROMENSIS, Romanus. *Papa Romenſis*, in Officio Mozarabum de S. Pelagio, tom. 5. Iunii pag. 222. *Miſſa cotidiana Romenſis*, id eſt, ex Ordine Romano ſeu Gregoriano, vt explicat Mabillonius lib. 3. de Liturgia Gallic. pag. 300. col. 2.

ROMEPENI, alias *Pening*, i. denarius: Nummus Romae pendendus, *Denarius S. Petri*, de quo plura in hac voce. Bromptonus de Offa Rege.

ROMERRI, pro *Romani*, ſeu Graeci Byzantini, in Epiſtola Archiepiſcopi Bulgariae, in Geſtis Innocentii III. PP. pag. 57.

ROMERIA, ROMERIVS. Vide *Romeus*.

ROMESCOT, ROMSCOT, cenſus ſpecies, qui alias *Denarius S. Petri*, Romae pendi ab Anglis ſolitus, de quo ſupra egimus. Vox formata ex Saxonico *Scot*, *Shot*, Impoſitio, vectigal, ſymbolum. Matthaeus Weſtmonaſter. an. 794. de Offa Rege: *Ex his omnibus prouinciis, dedit Rex praefatus denarium Beati Petri, vt praedictum eſt, quod Anglice Romeſcot appellatur.*

ROMESINA, monetae Romanae ſpecies, qua vtebantur Barenſes in Apulia. Falco Beneuentanus an. 1139. *Panem vnum ſex Romeſinis emebant.* Idem an. 1140. *Monetam ſuam* (Bari) *introduxit, vnam, cui Ducatus nomen impoſuit, octo Romeſinas valentem, quae magis magisque aerea, quam argentea probata tenebatur. Induxit etiam tres Follares aereos Romeſinam vnam appretiatos.*

ROMEVS, qui alias *Romipeta*, qui ad S. Petrum piae peregrinationis gratia pergit. Ita paſſim vſurpat Odo Cluniacenſis in Vita S. Geraldi Comitis lib. 1. cap. 27. 29. lib. 2. cap. 17. 23. lib. 4. cap. 22. *Romei* Italis, *Roumius* Occitanis dicuntur. *Romius*, in Foris Beneharnenſibus tit. de poenis art. 44. Nec tantum qui Romam peregrinationes inſtituunt, ſed quiuis peregrini ita appellati. Ioann. Willaneus lib. 6. cap. 92. *Arrivo in ſua corte un Romeo, che tornava da ſanto Iacopo. Romerio*, eadem notione, in Legibus Alfonſi IX. Regis Caſtellae 1. part. tit. 24. lege 1. ROMERIA, peregrinatio, tit. 4. leg. 22. et Scriptoribus Hiſpanis paſſim. Hinc ROMEVS CAMINVS, iter quo *Romei* pergunt Romam, in Pacto inter Iacobum Aragoniae Regem et Berengarium Magalonae Epiſcopum an. 1272. *Romeorum via*, in Chartulario Eccleſiae Aptenſis fol. 28. *Romea ſtrata*, in Statutis Placentiae lib. 4. fol. 38. etc. V. *Romaeus*.

ROMHONES, pro *Roihones*, Gallice *Rognons*. V. in *Roihones*.

ROMICOLA, qui Romae habitat. Iohanni de Monſteriolo in Epiſtola an. 1405. apud Marten. to. 2. Ampliſſ. Collect. col. 1336.

ROMIPETAE, ROMIPEDAE, qui Romam petunt, vadunt. Matth. Paris an. 1250. *Et ad impetrandum, Magiſtrum Leonardum Clericum ſuum, frequentem Romipedam, non ſine maximae pecuniae effuſione, ad Romanam Curiam deſtinarat.* Maxime porro ita appellati qui Romam piae peregrinationis ergo ad SS. Apoſtolos pergebant. Itinerarium Gregorii XI. PP. *Pedeſter incedit per ſcalenta deſerti velut Romipeda.* Vtuntur Ioannes Sarisberienſ. lib. 6. cap. 1. Iacobus Cardinal. de Anno Iubilaeo cap. 6. et alii.

ROMIPETAGIVM, peregrinatio quaeuis fidelium. Libertates Montis-Briſonis conceſſae per D. Iacobum de Roſſilione an. 1376. to. 1. Hiſtor. Dalphin. pag. 83. col. 1. *Si contingeret dictum Dominum et ſucceſſores ſuos ire vltra mare, ſeu in alio longo et prolixo Romipetagio, etc.*

ROMIPETVS, idem qui *Romipeta*, niſi ita legendum ſit. Acta S. Benedicti Auenion. to. 2. Aprilis p. 259.

ROMITORIVM, pro *Eremitorium*, non ſemel occurrit to. 3. Monarch. Luſitanae, pag. 284. vo. et 285.

† ROMPENI, cenſus qui ab epiſcopis metropolitano penſitabatur, deinde latiori ſignif. quilibet cenſus eccleſiaſticus. Benedict. abb. Petroburg. ad a. 1191. V. *Romeſcot.*

ROMPERIVM, idem quod infra *Rupticium*, Terra de nouo proſciſſa. Charta pagi Lugdun. an. 1520. *Iuxta Romperium Domini de Charnay.*

ROMPHVS. Otto Morena in Hiſtoria Rerum Laudenſium pag. 46. *Cremenſes omneſque qui intra caſtrum Cremae erant, ſic infeſtabant* (hoſtes qui obſidebant Cremam) *quod nullus intra ipſum Caſtrum prope murum Caſtri ſe monere poterat, quem ipſi cum Romphis et lapidibus non ſauciarent.* *Romphi* tela erant miſſilia, quae vna ſimul cum lapidibus iaciebantur, vt patet ex contextu. Haec fere poſt Muratorium, qui *Romphos cum Romphaeis* ſeu *Rhomphaeis*, de quibus Lexicographi, confundit, non ea qua poſt Iſidorum lib. 18. cap. 6. vulgo exponunt notione, ſcilicet pro framea vel altero haſtilis genere; ſed vt eſt apud Gellium 10. 25. *Rumphea*, vel, vt alii legunt *Rumphia*, *Genus teli eſt Thracicae nationis: poſitumque hoc vocabulum in Q. Ennii Annalium 14.* Caeterum pro *Romphis*, ex Codice Ambroſiano *Ronfis* legit idem Muratorius tom. 6. col. 1031. Malim *Rumphis*.

RONA, f. pro *Zona.* Vide in hac voce.

RONCALLA, RONCALIENSIS CVRIA. V. *Runcalis* infra.

RONCARE, ſarrire. V. *Runcare* 1.

RONCARIA. V. in *Runcalis.*

RONCATORIVM, idem forte quod *Dormitorium* in Monaſteriis, Locus vbi *roncant* ſeu dormiunt, ab Hiſpanico *Roncar*, ſtertere, Gall. *Ronfler.* Capitulum generale S. Victoris Maſſil. an. 1312. *Camerarum claues infirmario aſſignentur et portae ſudariorum, Roncatorii; et loco portarum cledae fiant.*

RONCEA, rubus, ſentis, Gall. Ronce, in Onomaſtico ad calcem tomi 5. Anecdotorum Martenianorum. Vide *Runcalis.*

RONCENVS, RONCENA, RONCHINVS, equi genus. Vide *Runcinus.*

RONCHARE, exſtirpare. Vide *Runcare* 1.

RONCHISMVS, ῥογχισμὸς, in Gloſſis Latino-Graecis et Graeco-Latinis.

RONCHONVS, genus haſtae falcatae et ſimilis falcaſtro, aptaeque ad arripiendum et detinendum, Italis *Ronchione* et *Roncone.* Chronicon Eſtenſe apud Muratorium to. 15. col. 363. *Reuocauit ad ſe XXX. ſuos familiares armatos cum Ronchonis; et ipſe ſolus cum iſtis XXX. pedibus viriliter percuſſit contra inimicos.* Vide *Runco.*

RONCHVS, rubus, ſentis, Gall. *Ronce*, vel Rubetum, ſenticetum, locus *ronchis* conſitus. Charta Henrici IV. Imp. an. 1115. tom. 2. Bullarii Caſin. pag. 133. col. 2. V. *Runcalis* et *Runchi.*

RONF-

RONCIA, idem quod *Ronchus*, Gall. *Ronce*, rubus, ſentis. Miracula S. Walarici, tom. I. Aprilis pag. 27.

RONCILEVS, idem quod *Ronchonus*, Falcis militaris ſpecies. Statuta Ciuitatis Aſtae collat. II. cap. 92. Vide *Runco*.

† RONCINARI, patrocinari; vnde leg. videtur *Raticinari*. Append. ad to. 6. Annal. Bened. p. 703.

RONCINVS, RONCINA. Vide *Runcinus*.

RONCO, RONCONVS, ſpecies falcis militaris. V. *Runco* et *Ronchonus*.

RONCORA, Longobardis idem quod *Ronchus*. V. *Runchora* in *Runcalis*.

RONDA, vigiliarum luſtratio, Gall. *Ronde*, Ital. et Hiſpan. *Ronda*. Vide Hofmannum in Lexico.

† RONDELA, RONDOLA, piſcis genus, al. *Hirundo*, Maſſil. *Rondele*. Tract. mſ. de piſc.

† RONDELLA, circulus, annulus, Gall. *Rondelle*. Ch. Mſ. a. 1366.

RONDELLVM. (1) Tignum rotundum. Extenta iurium Comitis Sabaudiae apud S. Symphorianum de Auzone an. 1309. tom. I. Hiſt. Dalphin. p. 98. col. 2. *Item vnum fuſtum, quod vocatur Rondellum, quod ponitur in latere-razelli, ſi ſit de duobus teyſis aut plus, debet ſex denarios.* (2) Circulus, orbiculus, Gallice *un Rond, un cercle*. Proceſſus verbalis an. 1447. de vſu pallii conceſſi Epiſcopo Aeduenſi e Chartulario eiusdem Eccleſiae. (3) † Breuior ligni truncus, in Comput. an. 1503. (4) † Ornamentum capitis, a forma rotunda ſic dictum. Teſtam. Mſ. a. 1361.

RONDELLVS. (1) Capa ſine caputio, veſtis ſpecies in orbem deſinens, a Gallico *Rond*, Orbis, circulus. Ioannes Andreae ad Clementinam, Ne in agro: *Rondelli, qui nunc in vſu ſunt, non ſunt proprie capae; non enim habent caputium.* Vide *Rotundellus* et *Redondellus*. (2) Fulmentum candelabri, columella ſuſtinendo candelabro, Gallice *Gueridon*. inuentarium Eccleſiae Nouiom. an. 1419. (3) Muſicis Gallicis *Rondeau*, Intercalaris cantilena. Iohannes de Muris Muſicus: *Notulae rubeae aliquando ponuntur in elegiis et Rondellis huc et illuc, vt ad inuicem poſſint cum aliis perfectionibus computari.* (4) † Modus agri ſeu vineae, in Ch. an. 1312. (5) † Globus, in Ch. an. 1506.

RONDOLA, V. *Rondela*.

RONFLARE, a Gallico *Ronfler*, ſtertere, ronchiſſare. Proceſſus de B. Petro Luxemburg. tom. I. Iulii pag. 604. *Puer incipit reſpirare Ronflando ad modum hominis morientis. Dormit et Ronflat*, apud Menotum Serm. Quadrageſim. fol. 176.

RONSA, teli genus, ſi vera lectio eſt, ſed mendoſam puto. V. *Romphus*.

RONSINVS, RONSSINVS, V. *Runcinus*.

† RONTHINVS, mendoſe pro *Ronchinus* ſ. *Runcinus*, ap. Murat. to. 4. Antiq. p. 544.

RONZARE, reſecare, recidere, Gall. *Rogner*, Ital. *Tagliare*. Statuta Montis-regalis pag. 182.

RONZENVS, RONZINVS, V. *Runcinus*.

† RONZILEA, falcis ſpecies, niſi ſit ab Ital. *Ronciglio*, vncus. Murat. to. 2. Antiq. p. 484.

† RONZINATA, *Runcinae* ſ. equae onus, in Stat. Taurin. an. 1360.

† ROORTA, ſuperior virga, qua ſepes continetur ac vincitur, tortilis ex virgultis laqueus, Gall. *Reorte*. Ch. Mſ. a. 1206.

ROPA, ſupellex quaeuis; vox Hiſpanica. Charta Iacobi Regis Aragon. aerae 1270. apud *Diago* in Hiſtoria Regni Valentiae lib. 7. cap. 24. *Promittimus vobis . . . quod vos et omnes Mauri, tam viri quam mulieres, qui exire voluerint de Valentia, vadant et exeant ſalui et ſecuri cum ſuis armis, et cum tota ſua Ropa mobili, quam ducere voluerint et portare ſecum, etc.* V. *Roba*.

ROPPAGIVM, ſ. pro *Rippagium*, ripa, littus, ora, Gall. *Rivage*; vel tributum in ripis exſolutum, de quo dictum eſt in *Ripaticum*. Charta Caroli Regis Francorum an. 1366. apud Baluzium tom. 2. Hiſt. Aruern. pag. 446.

† ROQVA, pro *Roca*, rupes, in Ch. an. 1268.

ROQVERIVM, rupes, petra, Gall. *Rocher.* Index MS. Beneficiorum Eccleſiae Conſtant. fol. 10. vo. e Muſaeo D. de Cange. V. *Rocerium* et *Rocherium.*

ROQVETVM, ROQVVS, Vide in *Roccus.*

RORAMENTVM, puluis tenuiſſimus, qui roris inſtar capillis aſpergitur, ſeu, vt habet Laurentius in Amalthea, *Roramenta*, *auri ramenta*, *radiamenta.* Iul. Capitolinus in Aelio Vero: *Dicitur ſane tantum habuiſſe curam flauentium capillorum, vt capiti auri Roramenta reſpergeret.*

RORI, ἀκροστόλιον, in Gloſſis Lat. Graec. et Graec. Lat. Summitas ſeu ora nauis. In MS. Sangermanenſi et Regio legitur *Peri.* Vulcanius ſuſpicatur eſſe legendum *Prora*, Martinius *Roſtra:* Bayfius ἀκροστόλια opinatur *roſtra* Latinis dici.

RORIGENAE, *Rore geniti*, apud Papiam.

RORSVS, Papiae *Inſenſatus.* Ita etiam Gloſſae antiquae MSS. Videtur eſſe pro *Reuorſus* ſeu *Reuerſus*, vt *Rurſus* et *Rurſum* pro *Reuerſum.* Galli dicimus: *Eſprit reuverſé.* Martinius legit *Roſcus*, *Inſenſatus*, ex eodem Papia; ſed legendum putat *Ruſceus*, a *Ruſcus*, aut quaſi ruris plenus, inficetus.

✝ **RORTVRA**, i. q. *Roorta*, in Stat. Auen. an. 1243.

ROS. (1) Lex Aleman. tit. 65. §. 31. *Si quis in genuculo tranſpunctus fuerit, aut plagatus, ita vt claudus permaneat, vt pes eius Ros tangat, quod Alamanni taudragil dicunt, etc.* Similia habet Lex Bajwar. tit. 3. cap. 12. Adde tit 5. cap. 17. (2) *Herba, cum qua cordoanum* (ſeu corium) *paratur*, Alexandro Iatroſophiſtae lib. Paſſion. cap. 66. Statuta Maſſil. lib. 1. cap. 38. §. 2. *Addentes etiam quod nullus blanquerius audeat de caetero emere herbas incameratas ſeu mixtas, vel de eis operari, et quiſque qui cordoanum apportauerit ſine adobauerit, teneatur ſacramento, quod mittat ad minus tertiam partem doros* (melius in MS. *de Ros*) *vel de fauſil mixtum; et ſi quis contra praedicta vel aliquid de praedictis fecerit, puniatur in X. lib. Reg.* Haud ſatis ſcio an eadem notione Charta pro Communia Bethuniae an. 1208. ex Schedis D. Lancelot: *Modius de Ros II. denar. et faciendae obol.* V. *Rufus* 1.

ROSA, Chriſti ſanguis in Euchariſtia. S. Ambroſius in Pſalmum 118. ſermo octonarii 14. alludens ad rubeum colorem, habet: *Cernis Roſam, hoc eſt, Dominici corporis ſanguinem.* **ROSA ALBA** et **ROSA RVBRA**, factionum nomina, quae Angliam diu grauiterque afflixerunt. V. *Hofmannum* in Lexico, vbi pauca minoris momenti ſubiungit. **ROSA AVREA**, in Dominica Quadrageſimae, in qua cantatur *Laetare Hierusalem*, a Romano Pontifice benedici ſolita, quam ille poſt Miſſam in vrbe procedens cum Clero Romano, praefert, ac deinde magno alicui Principi, ſi praeſens adſit in Curia Romana, concedit; vel ad aliquem Regem aut Principem, vt eidem Pontifici cum conſilio ſacri Collegii placuerit, mittit. Ita Ceromoniale Romanum lib. 1. ſect. 7. **ROSAS** olim in hominis natali praebitas ac datas fuiſſe, docet vetus Inſcriptio 636. 12. Sic et in Vita B. Columbae Reatinae Sacerdos dicitur, celebrato ſacroſancto Miſſae ſacrificio, *ſacerdotalibus depoſitis rediiſſe ad Virginem renuntiare ſacrum Paſcha Domini eique obtuliſſe Roſarum primitiem:* quem in locum adnotant Bollandiſtae to. 5. Maii p. 384*. nota *l* poſt Academicus *de la Cruſca*, Pentecoſten paſſim vocari *Paſcha Roſatum*, quia tunc Roſae floreant, fortaſſis et inuicem donari ſoleant; addam quia fortaſſis *Roſae* cum *nebulis* in Eccleſiis proiicerentur, de quo ritu in *Nebula* 2. In loco tamen laudato *ſacrum Paſcha* Reſurrectionis diem indicat, vt recte monent iidem viri eruditi. **ROSA** vice penſitationis annuatim data. Charta Ricardi Comitis an. 24. Henrici VI. Regis Angl. apud Th. Madox Formul. Anglic. p. 126. **ROSA CRVCIS**, nomen Congregationis, quae ſub initium ſaeculi XVII. in Germania emerſit Huic qui nomen dant, *Fratres Roſae Crucis* dicti, iurant ſe ſecretum non prolaturos, aenigma-

nigmatice ſibi inuicem ſcribunt, et Societatis leges ſe ſeruaturos ſancte pollicentur. Vide Gualterii Chronicon ſaec. XVII. cap. 18. Spondanum ad annum 1623. num. 8 et Mercurium Gallicum tom. 9. vbi quae a variis ſcriptoribus de hac fictitia ſecta dicta ſunt, accurate referuntur. ROSA FATVINA, apud Apuleium lib. de Herbar. propriet. cap. 64. ſic dicta, inquit Humelbergius, quod florem habeat roſeum, ſed inodorum. ROSA GRAECA, λυχνὶς, ἢ ῥοδοδάφνη, in Gloſſ. Lat. Gr. Aliae, Graec. Lat. λυχνὶς, βοτάνη, *Roſa Graeca, Populia*. Roſa Graeca eſt *Lychnis* Plinio lib. 21. c. 4. ad quod Dalecampius: *Noſtri ob ſimilitudinem, quam is flos habet cum roſa, Lychnidem vocant Paſſeroſe*. V. *Roſalia*. ROSA HIERVNTINA, vel B. MARIAE, Amomum, vel Aſpalathum Geſnero. Vide Voſſium de Viriis ſerm. lib. 1. cap. 28. et *Roſacetum*. ROSA LAVREA, ῥοδοδάφνη. Apuleius lib. 4. Met. ROSAE LIGNVM. V. *Roſacetum*. ROSA LIQVIDA, oleum roſaceum, apud Antonium Muſam lib. de Veronica cap. 3. ROSAE PVRGATAE, quibus demtum eſt album, quod ea pars minime tenera ſit ac delicata, apud Spartianum in Aelio Vero cap. 5. ad quem vide Salmaſium et Hofmannum in Lexico. ROSA VINVM CONDITVM ab antiquis. Vide infra *Roſatum*. ROSA VIRGO, Roſa clauſa. Gloſſ. Iatricum MS. Reg. ſign. 1486. *Virgo roſa, exungulata*. Euodius in Epiſtola ad S. Auguſtinum 258. *Ramos Roſarum virginum, ſic enim clauſae appellari ſolent, de eodem ſepulchro ſurrexiſſe vidit*.

ROSACETVM, ſeu *Roſae lignum*, odoriferi ligni ſpecies eſt, quod in Quantonia Sinenſis Imperii prouincia, Chiokina producit ad capſulas, menſas, ſedes ſimiliaque conficienda aptiſſimum, quoque vix aliud praeſtantius; coloris ex nigro rutilantis, venis quibuſdam interciſum et artificioſa benigne obliterricantis naturae quaſi manu depictum. Aliud omnino eſt *Lignum roſae* Pharmacopolis, quibus idem ſonat, quod Gall. *Aſpalathe*, Aſpalathum.

ROSALIA, ῥοδισμὰ, in Gloſſis Lat. Graec. Gloſſ. Graec. Lat. MS. Ροδισμὸς, *haec Roſalia, hoc Roſalium*, in MS. Regio, *Roxalium*. Perperam in edito *Ros alia*: vbi emendandus locus alter ex eodem MS. Ροδοδάφνη, *taxus, lauriendrum, viburna*. Edit. *Taxus, lauria, andrum, viburna, roſa Graeca, herba ſinaria*. Meminit porro Balſamon ad Concil. 6. can. 42. cuiusdam Panegyreos, quam τὰ Ρυσάλια appellat, et poſt feſtum Paſchatis ex praua conſuetudine, ἐν ταῖς ἔξω χώραις celebrari ſolitam ait. V. *Paſcha Roſata*.

ROSANAGIVM. Charta Fulconis Comit. Andegauenſis ann. 1028. pro fundatione Abbatiae Roncerei, apud Sammarthanos: *Hic autem Hugo dedit filiae ſuae Roſanagium huius vineae et decimam pro veſtitu*.

ROSANALIA, Luſitanis liquor ſuauiſſimus in regnis Iannan ex arboribus ſtillans, cuius meminit Auctor Anonymus Sinae et Europae cap. 34.

† ROSANVM, roſa, Ital. *Roſaio*, in Inuent. a. 1389.

ROSARIA, ſi bene interpretor, Arundinetum, iuncetum, a Gallico *Roſeau*, arundo, iuncus. Chartularium S. Vandregeſili tom. 1. pag. 151. *Controuerſia quae vertebatur . . . ſuper terra, prato, herba, Roſaria, et omnibus viuario de Reſenchon pertinentibus tali fine ſopita quieuit*. Polyptychus Fiſcamn. an. 1235. *Radulphus de Podio debet ſex ſolidos pro Roſaria ſua*. V. *Roſcheria*, *Roſeria* et *Roſetum*.

ROSARIVM. (1) Gallice *Roſaire*, Series ſacrorum globulorum, maiorum 15. et minorum 150. intermixtorum, quos percurrunt recitando *Pater noſter*, ſi maiores ſint globuli, vel *Aue Maria*, ſi minores; in honorem ſcilicet quindecim Myſteriorum Domini noſtri I. C. quorum conſors fuit B. Virgo Maria: cuiusmodi orationis auctor fuiſſe dicitur S. Dominicus in Bulla Pii V. PP. an. 1596. vbi vſum eius auctoritate ſua confirmauit. (2) Roſarius rubus, Gall.

Gall. *Roſier*. Valerius in Epiſt. ad Ruffinum, tom. 9. Operum S. Hieronymi: *Quam illibatam ſeruauerunt vigiliae, deſlorauit illuſio per ſomnium, vt ſemper omne Roſarium aliquo turbine ſua purpura ſpolietur.* (3) Ῥοδωνιά, in Gloſſis Lat. Graec. et Graec. Lat. Hortus roſarum. (4) † Locus *roſellis* ſ. arundinibus abundans, arundineum, in Ch. an. 1334. (5) † ROSARIVM et ROSARIVS, titulus multorum librorum medii aeui, inter quos celebris eſt tractatus Arnoldi de Villanoua.

ROSARIVS. (1) Qui vendit roſas. Gloſſae Graec. Lat. Ῥοδοπώλης, *Roſarius*. (2) Monetae adulterinae ſpecies, interdicta in Anglia an. 1299. et 1300. V. in *Crocardus*.

ROSATA, Vide mox in *Roſatus*.

ROSATVM, nude pro *Roſatum vinum*, Roſa conditum. Lampridius in Heliogabalo cap. 19. *Roſatum ab aliis acceptum pinearum etiam attritione odoratius reddidit. Roſati et abſinthiati* rurſum meminit cap. 21. vt et Spartianus in Gordianis cap. 19. ROSATVM PASCHA, dies Pentecoſtes. Vide in *Roſa*.

ROSATVS, roſis diſtinctus, ornatus, vel coccineus. Papias: *Roſata tunica, quam feniceam, nos coccineam dicimus, ad celandum colorem ſanguinis.* Iohannes de Ianua: *Roſata, quaedam veſtis, quam Graeci Feniceam, nos Occinum* (*Coccinum*). *Hac ſub Conſulibus vſi ſunt Romani Milites; vnde Roſati antiqui* (*antiquitus*) *vocabantur*. MS. Bituric. *Feniceam veſtem Graeci dicunt, quam nos Coccinum dicimus; ipſa eſt et Ruſata.* ROSVLATVS, eadem notione. Charta donationis Eccleſiae Cornutianenſis, edita a Io. Suareſio.

ROSCELLA, placentae ſpecies, eadem quae inferius *Roſola* et *Ruſeola*. Veteres Conſuetudines Floriacenſis Coenobii cap. 2. *Feria 2. Paſchae ad prandium debemus habere Roſcellas, et per totam hebdomadam pitantiam vini.*

ROSCHERIA, f. idem quod *Roſaria* et *Roſeria*. Chartularium S. Vincentii Cenoman. fol. 235. *Dederunt monachis S. Vincentii illam partem Roſcheriarum, quam habebant iuxta fontem Sigream.*

ROSCVLENTVS, a rore, Roſulentus, apud S. Zenonem Epiſc. Veron. ſermone 3. Vide Voſſium lib. 4. de Vitiis ſerm. cap. 43.

ROSCVS, ruſcus myrtifolius, aculeatus, Gall. *Houx-frelon*, *Houſſon*, vel *Petit houx*. Vita Venerab. Idae, to. 2. Aprilis pag. 161. *Tam aſperrimis quoque ſpinarum virgulis aut armatis cuiuſpiam, quam vulgus Roſcum nominant, arbuſculae foliis omne corpuſculum . . . flagellabat aſſidue.* V. *Rorſus*.

ROSELLA, *Parua roſa*, Iohanni de Ianua. Gualuaneus Flammeus apud Muratorium to. 12. col. 1044.

† ROSELLVS, arundo, iuncus, Gall. *Roſel*, nunc *Roſeau*. Stat. Audibert a. 1496.

ROSERA, ſpecies anſeris, apud Fridericum II. lib. 1. de Venatione cap. 19.

ROSERIA, arundinetum, vt videtur, iuncetum, a Gall. *Roſeau*, arundo, iuncus. Polyptychus Fiſcamn. an. 1235. *Tenet vnum bordagium, vnde reddit quatuor ſolidos, duas gallinas, viginti oua, et de Roſeria ſua quatuor capones ad Natale . . . . et ſecat Roſeriam et extrahit, et dominus Abbas habet medietatem.* V. *Roſaria*, *Roſcheria* et *Roſetum*.

ROSETA. (1) Paxillus ferreus, etc. V. *Roſetus* 1. (2) † Diminut. a Roſa, in Inuent. a. 1363.

ROSETTA, parua roſa, Ital. *Roſetta*. Annales Mediolan. apud Murator. to. 16. col. 807.

ROSETVM, arundinetum, iuncetum, a Gallico *Roſeau*, iuncus, arundo. Literae Thomae Dolenſis Epiſc. an. 1301. ex Archiuo Eccl. Dolenſis. V. *Roſeria*.

ROSETVS. (1) Seu ROSETA, Paxillus ferreus, qui extremo axi infigitur, ne elabatur rota. Anonymus in Vita S. Brigidae num. 47. *Auriga vero illius iungens currum, Roſetum oblitus eſt ponere contra rotas.* Colganus habet *Roſetas*. Vbi Chilienus Monach. num. 48. *Neglexerat obice currum adfirmare.* (2) Color roſeus

ſoma. Concilium Budenſe ann. 1279. cap. de Praelatis.

ROSEVM, puluis, vt videtur, corticis quernei, quo inficiunt coria. Statuta Ciuitatis Aſtae, vbi de *intratis* portarum: *Rogia ad tingendum ſoluat pro quolibet rubo lib. 6. Roſeum ad coreandum coria ſoluat pro qualibet ſomata lib. 6.* Statuta Datiaria Communitatis Riperiae fol. 4. c. 12. *De qualibet ſoma . . . coriorum et pellium confectarum in Roſeo, vel in valania et etiam maſcharicia pro introitu ſolidi ſex.* V. *Ruchia.*

ROSIA. (1) Chronicon Farfenſe apud Muratorium tom. 2. part. 2. col. 472. *Item pro ſolidis LX. conceſſit caſaleys Triblianum cum eius Roſia et terra ad riuum Calentinum.* Ibidem col. 613. *Refutauit res de Aquanina cum podio eius et Roſiis, ab aqua Transuerſa vsque in Cauas.* An idem quod *Roſetum*, *Roſeria*, iuncetum, arundinetum? Riuus et aqua, de quibus hic fit mentio, vtcumque fauent huic interpretationi, vt et vox *Rauſea*, de qua ſuo loco. V. *Retia* 1. (2) ✝ Pro *Roſſa* vel *Ruſia*, V. in hac v.

ROSIDVS, *rore plenus*, Iohanni de Ianua. Legendum eſt *Roſcidus*, vt eſt apud Virgilium.

✝ ROSILLIA, maculae ſcorbuticae vel ereſipelatoſae, Ital. *Roſellia*, *Roſolia*. Lambert. Nerden Mſ.

ROSIM, *mordaciter*, Iohanni de Ianua: *Rongement*, *mordement*, in Gloſſis Lat. Gall. Sangermanenſ. MSS.

ROSINOSVS. Excerpta Pithoeana: *Brumalia, Roſinoſa pluuia. Brumoſus, Annus*, (Annoſus) *Roſinoſus.* Sed legendum eſt, vt in Gloſſis Iſidori, *Reſinoſus*; eſt autem *Reſinoſus* idem quod *Reſes*. V. ſupra *Brumoſus*.

ROSOLA, ROSSOLA, placentae ſpecies a colore ſubrubido ſic dicta, eadem quae ſuis locis *Rubeola* et *Ruſeola*. Sermo apud Apamias ann. 1322. apud Limborch. Sentent. Inquiſit. Toloſ. p. 314. *Ipſe dedit dicto Petro Tort vnum magnum cantellum de placenta et duo fruſta de Roſolas.*

ROSOLIA, ROSSOLIE, eadem notione. Vſus Culturae Cenomannenſis. Quas Galli *Ruſeolas*, ſeu *Roſſolias*, vt hic habetur, vocabant, eas Germani *Cratones* ſeu *Grapſones* appellabant, a Teutonico Krapſen, quae ipſis placentulae ſpecies eſt in altum erectae ex farina et butyro confectae. V. *Cratones*, *Roſcella* et *Ruſeola*.

ROSOR, qui rodit. *Mures horreorum Roſores*, S. Ambroſio Serm. 81. Iohannes de Ianua in *Roſorius*: *Dicitur hic Roſor, et hinc Roſorius, corroſorius, vel comprehenſorius; et hoc Roſorium, locus vbi roditur aliquid.*

ROSPVS, buſo, Italis *Roſpo*. Vita S. Petri Coeleſtini PP. tom. 4. Maii p. 453. ✝ Eſt etiam piſcis huius nominis, V. *Erango*.

ROSSA. Charta Henrici III. Regis Angl. to. 2. Monaſtici Anglic. pag. 211. *Et totam daylam mariſci, tam de Roſſa, quam de prato, etc.* Forte *Moſſa*. Vide *Muſſa*. Erit forte qui credat, *Roſſam* idem eſſe quod *Roſetum*, iuncetum, quod iuncos in *mariſcis* ſeu locis paluſtribus naſci notum ſit omnibus.

✝ ROSSATINVM ANIMAL, equus minor vel mulus, a *Runcinus*. Ch. a. 1476.

✝ ROSSELLVM, arundo, i. q. *Roſellus*, in Chartul. S. Io. Angeriac.

ROSSINVS, equus minor, V. *Runcinus*.

ROSSIS, vel ROSSE, V. *Rauſus*.

ROSSOLIA, placenta. V. *Roſolia*.

ROSSVM. Charta Bernardi - Atonis Vicecomitis Nemauſ. ann. 1145. in Probat. nouae Hiſt. Occitan. tom. 2. col. 508. Mendum eſſe ſuſpicor in hac voce, ac fortean pro *ſextaria Roſſi* legendum vnica voce *ſextairalaico*, aut alio ſimili vocabulo, quod ius ſignificet *Sextariatici*. Mox ibidem habetur, *excepto tamen ſextairalaico, quod nobis ſemper integrum retinemus.* V. *Sextariaticum*.

ROSSVS. (1) Ruber, Italis *Roſſo*, Gallis *Rouge*. Acta S. Antonini Archiep. to. 7. Maii p. 682. (2) Monetae minutioris ſpecies, vt opinor, fortean aereae, vnde dicta *Roſſus*, quaſi Ruber, aut Rufus nummulus. (✝ Mendum eſſe videtur pro *Groſſus*.)

ſus.) Teſtamentum ann. 1199. apud Baluzium to. 2. Hiſt. Aruern. pag. 257. *Legani . . . a Peyronala de Vila XX.* (*ſolidos*) *a Marieta de Niverns XX. a Bona fenna XX. à mon chapella C. W. de Chamvers C. et I. Roſſi, alii clerico XX.*

ROSTA. Hiſtoria Cortuſiorum lib. 1. cap. 7. *Iuſſit fieri Roſtam in flumine, et Paduam priuauit aqua, et ſic carnit molendino.* Italis *Roſta* etiam eſt Aſſer in tabulato, qui annexo fune ducitur et reducitur ad mouentis voluntatem, vt ſunt illi aſſeres mobiles aquis oppoſiti in molendinis. Pro quouis aggere aquis continendis accommodo, Gall. *Ecluſe*, vtuntur Rolandinus Patauinus lib. 9. cap. 9. apud Muratorium tom. 8. col. 306. *Milites quidam et pedites die X. exeunte Iulio mane iuerunt, vt Roſtam ſiue cluſam dirumperent.* Regimina Paduae ad ann. 1312. ibidem col. 429. *Paduani . . . vaſtauerunt Roſtam, et aperuerunt aquam malo velle domini Canis.*

† ROSTAROLVS, dimin. a *Roſta*, Ital. flabellum. Inuent. Mſ. a. 1295.

† ROSTATA, panni ſpecies videtur, in Inuent. a. 1335.

† ROSTELLVS, pars lanceae rotunda, Gall. *Rouelle*, in Lit. remiſſ. a. 1354.

ROSTER, Ῥύγχος, in Gloſſis Lat. Graec. Aliae Gr. Lat. Ῥύγχος, *Roſtrum.* Et mox: Ῥύγχος, *Rictus*, *Ruſtrum*, *Roſter*, ex variis codicibus MSS.

† ROSTICVM, ager incultus, qui de nouo colendus locatur, Gall. *Rotis.* Ch. Mſ. a. 1312.

ROSTIDVS, aſſus, *Roti.* V. in *Roſtum.*

ROSTRA CALCEORVM, acumina ſcilicet calceorum, quae ῥυθώνια Mauricio lib. 12. Strateg. pag. 203. ὀξεῖαι Leoni in Tacticis cap. 6. §. 26. denique Annae Comnenae πεδίλων προάλματα dicuntur. Ita enim Scriptores vocant prominentes et vltra pedum longitudinem proſilientes extremas calceorum partes, in acumen quoddam deſinentes, vt ad eamdem Annam pluribus obſeruauimus. Adalbero Laudunenſis in Carmine ad Robertum Regem:

Coepit ſumma pedum cum vix tendere Roſtris.

Boëtius ſeu auctor de Diſciplina Scholarium cap. 2. *Roſtratis ſubulatisque calceis vt Regina incedere*, etc.

ROSTRARE, quaſi roſtro quaerere. Gloſſae Lat. Graec. *Roſtrat*, ἐπιζητεῖ. Vulcanius corrigit *Raſtrat*; ſed nihil mutandum eſſe contendit Martinius, cui ἐπιζητεῖ idem eſt quod Appetere, et *Roſtrare* idem quod Roſtro captare et appetere, vel quaerere. Hanc opinionem firmant Gloſſae Graec. Lat. vbi: ἐπιζητεῖ, *Roſtrat*, *deſiderat*, *requirit.* Vox ducta eſt ab auibus, vt videtur, ac fortaſſis etiam a porcis, qui roſtro quaerunt eſcam. Apud Plinium lib. 18. cap. 19. legitur: *In collibus tranſverſo tantum monte aratur, ſed non ſemper in inferiora, modo in ſuperiora Roſtrante vomere*, alias *Reptante.* Budaeus *Roſtrante* exponit Roſtrum impingente: cui Harduinus addit: Vel roſtrato forte vomere dixit, hoc eſt, ſimplici, non aurito, quo vtuntur in planis, auctore Palladio lib. 1. cap. extremo.

ROSTRATVM PRAESIDIVM, arx munitionibus roſtratis, id eſt, acuminatis ſeptum, apud Matthaeum de Captiu. Piſarum, tom. 19. Muratorii col. 180. V. *Roſtra calceorum.*

ROSTVLVS, perperam pro *Rocalus*, menſurae ſpecies. V. *Rocalus* 2.

ROSTVM, aſſum. Boxhornius in Lexico Priſco-Britannico: *Rhoſt*, *aſſum*, *aſſatum.* Ch. tom. 2. Hiſtor. Dalphin. pag. 311. col. 1. *Primum ferculum . . . de quarta parte vnius rotuli de carnibus porcinis recentibus in Roſto inter duos quoslibet cum ſalſamento prout ſupra.* Charta an. 1148. apud Puricellum in Ambroſiana Baſilica p. 704. *Pullos roſtidos, et lumbulos cum panitio, atque porcellos plenos*, etc.

† ROSVLA, diminut. a Roſa. Inuent. a. 1335.

ROSVLATVS, roſis diſtinctus, V. *Roſatus.*

ROSVLENTVS, roſaceus, roſeus. Vita S. Gudwali, to. 1. Iunii p. 737.

ROSVM, Ῥόδον, in Gloſſ. Graec. Lat. pro *Roſa*. *Ruſum unguentum*, pro *Roſeum*, in l. 21. D. de auro, argento, etc. in Cod. Florentino: *Sed et valetudinis, qualia ſunt commagena, crina, Roſa, mura.*

ROSVRA, V. *Raſura*.

† **ROSVS**, iuncus, arundo, in Inquiſit. a. 1268. V. *Roſellus*.

ROTA. (1) Apud Graecos genus fuit tormenti, vti docemur ex Tullio lib. 5. Tuſcul. et Apuleio lib. 3. et 10. Metamorph. Sed aliud prorſus fuiſſe ſupplicium iure contendit Cuiacius lib. 3. Obſeru. cap. 28. ab eo, quod Franciſcus Rex in graſſatores inſtituit, vbi fractis membris ſemianimes in altum elatis rotis ſupini imponuntur: cum in ſupplicio illo veterum, rei rotis alligati crudeliter torquerentur ac diſtenderentur: de quo quidem veterum ſupplicio egere alii ac inprimis Anton. Gallonius de SS. Martyrum cruciatibus cap. 2. Acta S. Iulianae Virginis et Mart. cap. 3. num. 14. Non aliud tamen fuit ferme Rotae ſupplicium ab hodierno, ſub prima Regum Francicorum ſtirpe, atque adeo poſterioribus ſaeculis, cum rei confractis oſſibus morituri, vel poſt ſuſpendium, vel capitis minutionem, rotae ad ſpectaculum et ludibrium innecterentur. Gregorius Turonenſis lib. 6. Hiſtoriae cap. 35. et Aimoinus lib. 3. cap. 52. vbi de feminis maleficis: *Alias enecat, alias incendio tradit, alias Rotis oſſibus confractis innectit.* Ditmarus lib. 4. pag. 48. *Miſer captus eſt, fractiſque cruribus Rotae ſuperpoſitus.* (2) Lychnuchus, in formam rotae a fornice pendens in aedibus ſacris, quem alii *Coronam* vocant. Adamnanus de Locis SS. lib. 1. cap. 6. *Cuius* (Eccleſiae) *in ſuperioribus grandis quaedam aerea cum lampadibus Rota in funibus pendet.* Ita vſurpat S. Bernardus lib. de Vita et moribus Clericorum c. 11. (3) Pallii Eccleſiaſtici ſpecies, in formam rotae effícti, vel pallium rotarum figuris diſtinctum. Anaſtaſius in Leone III. PP. p. 143. *Fecit veſtem albam holoſericam roſatam, habentem in medio tabulam de Tyrio cum hiſtoria Crucifixi. Nec non et Rotas de chryſoclavo ornatas in circuitu de quadrapulo.* (4) In Monaſteriis Sanctimonialium, turricula lignea verſatilis, qua neceſſaria in Monaſterium inducuntur, Gall. *Tour*. Regula Sororum Minorum Monaſterii Humilitatis B. Mariae Pariſienſis dioeceſis ab Vrbano IV. PP. exarata, an. 1263. (5) Inſtrumentum Muſicum. V. *Rocta*. (6) Hariulfus lib. 3. Chronici Centulenſis cap. 8. *de libris Iſidori: Etymologias, Rotarum, prooemiorum, et Rotarum et officiorum: Item prooemiorum, item Rotarum, etc.* vbi editur ad marginem, id eſt *Cantuum ſeu Hymnorum.* (7) Menſura Italica. Charta Gregorii IX. PP. apud Vghellum tom. 7. Ital. ſacrae pag. 60. *Caſei Rotarum ducentarum ſexaginta ſex, leguminum modiorum 80. riſi modiorum 19. olei Rotarum 95. zuccari Rotarum 38. etc.* *Rotae cerae*, (pro Maſſa circulari, Gall. *Pain de cire*, ni fallor,) in Charta an. 1300. apud eundem tom. 4. pag. 960. (8) **ROTA, ROTTA**, turba, manipulus, globus hominum, Germanis etiamnum, vt et alias Gallis *Rotte*. Statuta Equitum Teutonic. art. 86. apud Raimundum Duellium to. 2. Miſcell. pag. 62. Voſſius lib. 2. de Vitiis ſerm. cap. 17. bis habet *Rotta* hac notione ex Wilhelmo Brittone, pro quo Cangius legit *Rupta*. V. in *Rumpere*. **ROTA PISCIVM**, multitudo, vt videtur, a Germanico *Rotte*, turba. Charta an. 1087. apud Baluzium Hiſt. Tutel. col. 428. *Si quando autem Rota piſcium ingreſſa fuerit, ex ipſis quoque habebunt partem ſuam.* **ROTA ADIPIS**, in Tabulario S. Theofredi Velauenſis. **ROTA AVRI**. Vincentius Beluac. lib. 31. c. 143. *Argentaria de Lebena quotidie valet, vt dicitur, tres Rotas argenti depurati, quae valent tria millia Soldanos, ſolutis operariis.* (9) **ROTA BIBLIOTHECAE**, f. Pluteus; in Bibliothecis enim nonnumquam habentur plutei verſatiles, quos *Rotas*, haud ita inepte, vocare potuerunt. Statuta Monaſterii S. Claudii an. 1448. pag. 52. *Statuimus et ordinamus,*

mus, quod pro conſeruatione praefatorum librorum fiant et conſtruantur in praefata libraria de emolumentis officii ſacriſtiae praedictae, vt ſupra pro reparationibus vnitis ſeu vniti, banci, Rotae et ſcanna, et inde cum catenis eiſdem affigantur. ROTA IVDAEORVM, circulus, quem in veſtibus, vt a Chriſtianis ſecerni poſſent, deferre cogebantur. Statuta Eccleſiae Ruthenenſis apud Marten. tom. 4. Anecd. col. 769. art. 15.

ROTA IN NAVIBVS, V. *Roda 2.*

ROTA PORPHYRETICA, Camera Romae, cuius pauimentum ex marmore Porphyretico *Rotae* figuram efformabat: vnde Camera ipſa nude *Rota* dicta eſt, vt apud Normannos *Scacarium*, quod Camera, in qua iudicia exercebantur, Scacarii inſtar, marmoreis tabellis diſtingueretur. Petrus Diac. lib. 4. Chronici Caſin. cap. 37. de Henrico Imperatore: *Cum in Rotam Porphyreticam veniſſet, poſitis vtriſque ſedibus, conſedere.* Neque, opinor, alia eſt ab ea, quam *Rotam Romanam* dicunt, vbi agitantur publica iudicia, quorum Deciſiones circumferuntur: (quam ſic dictam volunt quidam, quod ibi *Auditores*, vt vocantur, *Rotae* alternatim ſedeant iudicentue; aut quod apud ipſos verſentur praecipua totius orbis Chriſtiani negotia. Curiam hanc inſtituit Iohannes XXII. Papa.) Scribit Goldaſtus lib. 2. Alamannicor. pag. 5. *Raath* Germanis *Rotam*, et *Cameram* ſignificare, hincque *Rotwilam* oppidum Heluetiorum appellatum, quod in eo eſſet Camera iudiciorum Imperialium, quae poſtea Spiram tranſlata eſt: eademque ratione *Rotam* Romanam dictam. *Curia Rotae ſacri palatii apoſtolici Aueniomenſis* memoratur in Statutis eiuſdem vrbis lib. 2. rubrica 2. art. 1. in qua *teneatur deinceps curia, ſaltem ſemel in hebdomada die Mercurii.* Aliquot aliae ſunt ciuitates in Italia, in quibus etiam Rotae celebrantur, vt Genuae, etc. ROTA CVM TINTINNABVLIS, quae in aedibus ſacris appendi ad parietem verſus latus altaris, et volui ſolet ad eleuationem hoſtiae. Monaſticum Angliae. to. 1. pag. 1029. (10) † Molettina, quae rotis verſatur, in Ch. a. 1342. (11) † Circulus, orbis, in Ch. a. 1229. (12) † Vmbella, t. 6. Iul. p. 478. (13) † Via, iter publicum, Gall. *Route*, in Ch. a. 1210.

ROTARVM TRITVRA, DATIVE, TELONEVM, V. *Rotaticum.*

ROTABILIS, verſatilis. *Agiliter Rotabilis*, apud Ammianum Marcellinum lib. 23. cap. 4. V. in [illegible].

ROTABVLVM. (1) Ornatus altaris toreuticus, quo tabella ſacra ſolet includi, Gallis *Retable*; vnde vererer, ne legendum eſſet *Retabulum*, niſi etiam dici potuiſſet *Rotabulum*, quod huiuſmodi ornatus nonnunquam rotundus ſit; apud Martenum de antiqua Eccleſiae Diſciplina in Diuinis offic. p. 463. V. *Retaule* et *Rotalle*. (2) Iohanni de Ianua, *furca vel illud lignum cum quo ignis mouetur in fornace cauſa coquendi; et dicitur ſic, quia rotat et proruit ignem furni gratia coquendi, vel furnum purgandi.* Gloſſae Lat. Gall. Sangerman. MSS. *Rotabulum, Roable, c'eſt inſtrument à traire breſe hors du four.* Gloſſae Lat. Graec. et Graec. Lat. *Rotabulum*, ἐυσχάδης.

ROTABVNDVS, qui verſatur inſtar rotae. Guibertus lib. 1. de Geſtis Fr. cap. 2.

ROTAGIVM. (1) V. mox *Rotaticum*. (2) † Ius tranſeundi cum curru. Ch. a. 1222.

ROTALE SVPPLICIVM, ROTALIS POENA, V. *Rota 1.*

ROTALIS, qui ſpectat vel habet rotas. *Rotale carpentum*, apud Iulium Capitolinum in Macrino c. 12. ROTALIS CVRSIVA, GLOBATA, MEDIA, MINOR, totidem ſcripturae ſpecies. V. *Scriptura.*

ROTALLE, ornatus altaris toreuticus, idem quod ſupra *Rotabulum 1.* Gall. *Retable.* Teſtamentum an. 1415. apud Rymer. to. 9. pag. 274. col. 2. V. *Retaule.*

ROTARE. (1) Rota punire, Germ. rädern. Magn. Chron. Belg. a. 1213. INROTARE, ap. Lamb. Ardenſ. V. *Rota 1.* (2) *Effutire celeri et inter-*

riſu

rioſo ſirmoſe, Gaſpari Barthio in Gloſſario, ex Roberti Monachi Hiſtoria Palaeſtina, apud Ludewig. to. 3. Reliqu. MSS. pag. 120. (3) ROTARE LORICAM. Monaſticum Anglic. tom. 2. pag. 384. *Et terram, quae fuit Martini Permentarii de Fleta, quae continet . . . pro ſeruitio Rotandi vnam loricam ſemel in anno pro toto feodo, quando dominus ipſius feodi ſuper ipſum feodum miſerit.*

ROTARIA. (1) Vicus, in quo *Rotarii* ſ. rotarum artifices habitant. Ch. Mſ. a. 1259. (2) Rotae veſtigium, orbita, in Ch. an. 1200. (3) Sanctimonialis, quae ad *rotam* ſ. turriculam verſatilem ſtat, to. 1. Aug. p. 581.

[R]OTARICIA. Tabularium Capellae in Biturigibus: *In qua pagina ſunt manſiones, conciſa veterina et Rotaricias, et refuſum eſt ad tabula prima de pagina illa*, etc. Infra: *Per loca, vbi decuſſas poſitas ſunt vſque ad Rotaricias*, etc. † F. ager de nouo proſciſſus, V. *Roſticum* et *Rothus*.

[R]OTARIVS. (1) V. *Ruptarius*. (2) † Rotarum artifex, in Ch. a. 1287.

[R]OTATA AQVAE, († moletrina aquaria, V. *Rota* 10.) Tabularium S. Aniani Aurelian. *Recognoſcens me iniuſte tenuiſſe iniuſtam Rotatam aquae in aqua S. Aniani ad Arenas, iuxta clauſum Regis; . . . . ipſam dimidiam Rotatam do et S. Aniano et Canonicis*, etc. Vbi *Rotata aquae* non aliud videtur quam certum aquae fluentis ſpatium. Etiamnum de fluuiis *Rouler* Galli dicunt, a *Rotare*, Fluere.

[R]OTATICVM, RÓDATICVM, ROTAGIVM, ROAGIVM, etc. Vectigal, ſeu tributum, quod pro damno, quod in viis publicis, quas *Rotabiles* vocat vetus Inſcriptio 149. 2. currus facere ſolent, exſoluitur domino praedii: *Angaria pro Rotarum tritura*, in lege 21. Cod. Theod. de Curſu publico: *Teloneum Rotarum*, in Charta Roberti Regis Franc. pro Monaſterio Argentolienſi apud Ducheſnium in Notis ad Abaelardum pag. 1151. *Datium Rotarum*, in Statutis Mediolanenſibus 2. parte cap. 478. Gallis *Roage*, vel *Rouage*. V. San-Iulianum in Cabilone p. 419. Charta Dagoberti Regis apud Doubletum p. 656. et apud Miraeum tom. 1. pag. 241. col. 2. RODATICVM, in Indiculo Regal. ROTAGIVM. Charta Roberti Franc. Regis ann. 1010. apud Doubletum pag. 829. ROTOAGIVM. Tabularium Calenſe pag. 111. ad an. 1247. ROAGIVM. Charta Guillelmi Epiſcopi Laudunenſis in Probat. Hiſtor. Guinenſis p. 378. ROATICVM, idem quod *Roagium*. Priuilegium Hugonis Comitis de Roceio pro S. Remigio Remenſi e Chartulario eiusdem Monaſterii. ROVAGIVM, in Charta Henrici II. Reg. Angl. RVAGIVM, Charta Willelmi Domini de Clarques Militis ann. 1260. in Tabulario S. Bertini.

✝ ROTATIO, rotae ſupplicium, apud Pez. to. 1. Script. p. 481.

ROTATILIS, verſatilis in modum rotae. Sidonius lib. 2. Epiſt. 9. *Inter Rotatiles cataſtropharum gyros*. Prudentius in Praefatione Periſteph. v. 8.

Sacramus et Rotatiles trochaeos.

ROTATVS. (1) Rotae ſupplicio punitus, Gallice *Roué*. V. *Rotare* 1. (2) Rotundus vel Rotundatus. *In modum clipei Rotatum*, in Vita S. Wenwaloei MS. (3) Circumuolutio, circumactio. Auſonius in Moſella v. 362. (4) Figuris rotularum ornatus, diſtinctus, vbi de pannis ſermo eſt. Anaſtaſius in Leone III. Papa: *Item velum alythino Rotatu habens periclyſin Rotas cum cancellis, et in medio crucem cum gemmis, et quatuor Rotas de Tyrio ſilopares*. V. *Rota* 3.

ROTELLA. (1) *Parua Rota* Iohanni de Ianua, *Rotula* Plinio et aliis. Papias ad vocem *Orbis*: *Breuis Rotella Orbiculus appellatur*. Gloſſae Lat. Graec. *Rotella*, τροχίσκος. Aliae Graec. Lat. Τροχίσκος, *Paſtillus*, *Paſtillum*, *Rotella*. (2) Species clypei, Gall. *Rondache*, Ital. *Rotella*. Acta S. Franciſcae Rom. tom. 2. Martii pag. 165*. *Ipſi vero daemones habebant in manibus quaſi vnam Rotellam ferream et ignitam, totam plenam clauis longiſſi-*

giſſimis et acutiſſimis et igniitis, *et cum illis Rotellis illas animas mittebant in capite ſerpentis*, *etc.* (3) Idem quod infra *Rotulus*, Gall. *Rouleau*. V. *Rotulus*.

ROTES, Rotae. Chronicon Briocenſe ad annum 1386. apud Lobinellum to. 2. Hiſtor. Britan. col. 890. *Obſedit baſtillam de B.... nondum completam nec inceptam niſi de quadrigarum Rotibus*, *etc.*

ROTHAGIVM. V. *Rotagium* in *Rotaticum*.

ROTHARIVS. V. *Ruptarius*.

ROTHERIVM, f. Craticula, a Belgico *Rooſter*, Gall. *Gril*. Index vtenſilium de Ruminiaco e Chartulario S. Cornelii Compendienſis: *Vna calderia et vnum Rotherium*, *duae ferchae a fiens et vna ſecuris*.

ROTHMAGISTER, Praefectus turmae, a Germanico *Rott*, Turma, modo decem, modo centum, modo mille militum. Miracula B. Kingae Virginis, to. 5. Iul. pag. 770. Quoniam hic ſermo eſt de adoleſcente magni nominis parentibus orto, *Rothmagiſtrum* Chiliarchum interpretandum putant Editores, ſeu Tribunum militibus mille praefectum, quem vulgo *Colonellum* vocitamus.

ROTHORIVM, ROTORIVM, locus in fluuio, vbi aqua diluitur, maceratur, et ſubigitur cannabis, Gallis *Routiſſoir*, *Rotiere*, macerare, *Rouir*, *Rohagium*, ipſa maceratio, *Rouiſſement*. Areſta Aſcenſionis an. 1260. in 1. Regeſto Parlamenti fol. 18. verſo. Ludewig t. 7. p. 158.

ROTHVS, RHOTVM, Nouale. Charta Germanica an. 799. apud Henſchenium in Commentario praeuio ad Vitam S. Ludgeri Epiſcopi Mimigardeuorenſis §. 4. RODVM, eadem, ni fallor, notione, in alia Charta Germanica an. 801. ibidem §. 4. *Ego Betto tradidi particulam haereditatis meae ... in pago Nivaheim*, *in villa quae dicitur .... id eſt curtile cum adiacentiis ſuis*, *vno Rodo*, *et modico prato*, *et vno iurnali in terra arabili*, *etc.*

ROTIA. (1) Idem, vt videtur, quod *Roſia*. Chronicon Farfenſe apud Muratorium to. 2. part. 2. col. 457. (2) Alia notione. Statuta Datiaria Riperiae fol. 4. cap. 12. *De qualibet ſoma luminis feciae ſolidi duo. De qualibet ſoma luminis Rotiae penſum viginti*, *ſolidi quinque*. Haud ſcio an *Lumen rotiae* ſit Alumen rupeum, Gall. *Alun de Roche*. Alumen hunc vocant Itali, et rupem *roccam*, pro quo *rotia* facile dici aut ſcribi potuerit.

ROTIVM, († grex, V. *Roncium*) Statuta Placentiae fol. 65. verſo: *Pro laborerio unius paris boum unam porcham a Rotio cum omnibus porcellis ex ea natis intra annum*.

ROTLIFER, ROTLIGER, V. in *Rotulus*.

ROTLIN, piſcis ſpecies in Actis fundationis Murenſis Monaſterii p. 50.

ROTOAGIVM, V. ſupra *Rotaticum*.

ROTOGERII, iidem qui *Rupterii*, Gall. *Routiers*, Ignobiles. Otto Morena in Hiſtoria Rerum Laudenſium pag. 42. V. *Ruptarii* in *Rumpere*.

ROTOR, vox ignota. V. *Crebare*.

ROTORIVM, V. ſupra *Rotherium*.

ROTTA, turba, manus ſeu *globus* hominum. Vide *Rota* 8. et *Rute* in *Rumpere*.

ROTTARII, ſcriptores, librarii. In Mamotrectus ad Epiſtolam Hieronymi in Prouerbia. Sed videtur legendum *Rottularii*, vel *Rollarii*. V. *Rotulus*.

ROTVLA PANIS, idem quod *Oblata*, Panis ad ſacrificium, de quo dictum eſt in *Oblata*. Laurentius in Amalthea: *Rotulae panis*, *Oblationes*, *oblatae*, ex Codice Legum Antiq. Alia notione mox occurrit in *Rotulus* 1. et 2.

ROTVLANA CVRVALICA, ſcripturae genus. V. *Scriptura*.

ROTVLARE, circuire, gyrare. Ioannes Sariſber. lib. 8. Polycratici cap. 12. *In orbem Rotulari quam incedere magis idoneus eſt*. Alia notione mox occurrit in *Rotulus*.

ROTVLARIS, ROTVLIGER, V. *Rotulus*.

† ROTVLARIVS, qui *rotulos* ſ. ſchedas et chartas ſcribit, notarius, ſcriba. Ch. an. 1305.

ROTVLVS. (1) ROTVLA, ſcheda, charta in ſpeciem *rotulae*, ſeu *rotae* con-

conuoluta, vnde nomen. Fortunatus lib. 7. Poem. 18.

An tibi charta parum peregrina merce Rotatur,

niſi quis malit Salmaſii ſententiam amplecti, qui a voce Latina *Rutulus* Rotulum dictum cenſet: eſt autem *Rutulus* baculum rotundum, quo cumulus menſurae demitur et exaequatur: *Rotulus* enim, ſeu Charta conuoluta, baculi ſpeciem refert. Veteres *volumen*, recentiores Graeci εἰλητάριον appellarunt, Galli *Roolle* et *Rolle*, Germani *Rodel*. Eiusmodi porro chartarum volumina inter Magiſtratuum inſignia in vtriusque Imperii Notitia conſpiciuntur, vt inde liceat coniicere, horum vſum ea tempeſtate obtinuiſſe, hoc eſt, circa tempora Theodoſii iunioris, in quae Acta iudiciaria referebant, licet etiam codicibus, qui et hic effinguntur, vterentur. Durandus lib. 1. Ration. cap. 3. num. 11. ait, Prophetas et Apoſtolos depingi ſolere *cum Rotulis vel libris*. ROTVLVS, ordo, ſeries in *Rotulo* ſeu albo deſcripta, iuxta quam vnus poſt alterum quoddam munus obire debet. Correctiones Statutorum Cadubrii cap. 78. de officio Iuratorum. ROTVLI MAGNAE CANCELLARIAE dicuntur Anglis tabulae publicae, e quibus acta et decreta magnae Cancellariae recitantur. ROTVLVS CVRIAE, regeſtum Curiae Domini ſuperioris, in quo deſcripta erant nomina, debita et ſeruitia vaſſallorum. Antiquitates Ambroſden. Kennetti ad annum 1325. pag. 396. ROTVLVS PLACITORVM, regeſtum curiae ſeu iurisdictionis, in quo referebantur lites, iudicia et decreta illius curiae. Eaedem Antiquit. ad an. 1292. pag. 321. ROTVLVS WINTONIAE, liber *Domeſdei*, de quo ſuo loco, Angliae deſcriptionem, quae ab Alvredo Rege facta eſt, continens, ſic dictus, quod Wintoniae inter caetera regni ſcripta et monumenta aſſeruaretur. Wintoniae autem exſtitiſſe archiuum regium, innuit Giraldus Cambr. lib. 2. c. 6. ROTVLI IVDAEORVM, libri Legis Moſaicae et Talmudium, ſeu explicationes eiusdem legis iuxta traditiones Hebraeorum. Priuilegia Iudaeis conceſſa per Iohannem Franc. Regem an. 1360. apud D. Secouſſe to. 3. Ordinat. Reg. pag. 480. num. 27. PER ROTVLVM SEV CEDVLAM VOCARE, in Praecepto Philippi VI. Franc. Regis ann. 1344. apud de Lauriere tom. 2. Ordinat. Reg. pag. 212. Idem quod aiunt in Parlamento *Appeller en tour de Rolle*, ſeu iuxta ordinem cauſarum diſceptandarum in codice deſcriptum. ROTVLA, pro *Rotulus*. Synodus Sueſſionenſis ann. 853. art. 4. ROTELLA, eadem ſignificatione. Vita S. Dunſtani Archiep. Cantuar. tom. 4. Maii p. 357. ROTVLARE, in rotulum, ſeu in acta referre. Iter Camerarii Scotici §. 59. *Si ballivi non fecerunt Rotulare ſuas Curias et aſſiſas*. INROTVLARE, in Conſuetudine Andegauenſi art. 149. *Enrooler*, *Enrotuler*. Robertus Goulet in Compendio iurium et Conſuetudinum Vniuerſitatis Pariſ. fol. 12. V. *Inrotulare* ſuo loco. ROTVLVS, ſcheda, quam Monachi mittebant ad Monaſteria, quibuscum erant ſocietate coniuncti, vt mortem fratrum ſuorum nunciarent, conuentusque preces pro ipſis flagitarent. Conſuetudines MSS. S. Auguſtini Lemouicenſ. fol. 18. V. *Breuia mortuorum* in *Breuis*. ROLLVS, idem quod *Rotulus*. Hariulfus lib. 3. c. 9. ROTVLA, eadem notione. Chriſtophorus Sand-Hippolyt. apud Raimundum Duellium to. 1. Miſcell. p. 393. Iam vero *Rotulae*, *Rotuli*, *Rollive* dicuntur hi *Breues* defunctorum, vel quod inſtar Romanorum voluminum voluti mitterentur et non plicati, vt vult Valeſius in Notitia Galliarum pag. 430. col. 1. vel quod e *Rotulis*, vbi ſingula defunctorum nomina deſcripta erant, excerperentur. ROTVLARIVS, lator *Rotuli* ſeu *Breuis* defunctorum. Epiſtola encyclica Sanctimonialium Cadomenſium de morte Mathildis primae Parthenonis SS. Trinitatis Cadom. Abbatiſſae, apud Mabillonium tom. 5. Annal. Benedict. pag. 690. col. 2. ROTVLIGER, eadem notione.

Char-

Charta an. 1313. tom. 2. Hiſt. Eccleſiae Meld. pag. 200. ROTLIGER, idem, apud Mabillonium tom. 3. Annal. Benedict. pag. 76. ROTLIFER, idem. Charta ſocietatis inter Corbeienſes et Ferrarienſes Monachos an. 1204. e Tabulario Corbeienſi. ROLLIFER. Rotulus Corbeienſis MS. ROLIGER, ROLLIGER. Statuta Monaſterii S. Germani Pariſ. in Probat. Hiſtoriae eiusd. Abbatiae pag. 170. et 171. *Rolliger* occurrit to. 4. Annal. Bened. p. 276. (2) Menſurae ſpecies, vel potius ponderis. Gobelinus perſona in Coſmodromio aetate 6. cap. 79. *Vnde Rotulus panis, qui ponderat vncias 32. aut circa pro 5. granis emebatur. Rotulus quidem per ipſum regnum* (Neapolitanum) *genus ponderis eſt, et granus genus numeri, videlicet 6. denariis paruulis conſtans.* V. *Rota* 7. et to. 2. Miſcellan. Baluzianor. p. 323. ROTVLVS CASEI, *Rotulus carnis, Rotulus panis*, in Ordinatione Humberti II. t. 2. Hiſt. Dalph. p. 311. et ſqq. Pondus ſtatum ac determinatum, conſtans, vt videtur 108. vnciis; ibi enim dicitur, *nouem* panes 12. vnciarum *exponderare vnum Rotulum.* Italis *Rotolo* etiam eſt ſpecies ponderis, ſcilicet 32. vnciarum Venetiis aut circiter, in Sicilia vero duarum librarum cum dimidia. ROTVLA, vel ROTVLVS, videtur etiam fuiſſe menſura liquidorum. Vetus Notitia apud Rocchum Pirrum tom. 2. Notitiae Sicil. pag. 935. *Librae incenſi et cerae, Rotulae olei.*

ROTVM. (1) Pro *Rotomagum* f. per nudam abbreuiationem. Vita S. Richardi Regis Anglo-Saxonis, to. 2. Februarii pag. 76. *In ripa fluminis, quod nuncupatur Sigona, iuxta vrbem, quae vocatur Rotum.* (2) † Nouale, i. q. *Rothus*, in Onomaſt. ad calcem to. 3. Apr.

ROTVMBA, vaſis chymici ſpecies. Ioannes de Garlandia lib. de Praeparat. Elixir. *Quae duo ſimilia miſtis, et ſuper marmora incorporatis, pone in Rotumba vitrea, vel ampulla, et claude foramen, ſeu os vaſis, etc.* Occurrit rurſum infra.

ROTVNDA SCRIPTVRA, ROTVNDALIS *alta media, curſiua, inaequata.* V. *Scriptura.*

ROTVNDARE. (1) Inſtituta Patrum de modo pſallendi apud Thomaſium in Appendice ad Reſponſoriale Rom. pag. 443. *Sicque omnis modulatio pſalmodiae ſiue cantus Rotundetur et terminetur, vt finis inueniat ſuum exordium.* Galli dicunt *Chanter rondement*, aequaliter canere, non nimis protrahendo. (2) † In rotundum plicare, voluere, in Stat. Mant.

ROTVNDARIVM, orbiculus, Gall. *Aſſiete.* Vetus Gloſſ. Lat. Gall. MS. e Bibl. Thuana: *Rotundarium, Tailloor.*

ROTVNDATOR, f. Tornator, Gall. *Tourneur.* Inter ſigna teſtium, qui ſubſcribunt Chartam Gaufredi Comitis apud Baluzium to. 7. Miſcell. pag. 234. habentur *S. Gauſcelini Rotundatoris. S. Durandi foreſtarii. S. Roberti ſartoris, etc.*

ROTVNDE, grauiter, lene, aequaliter, diſtincte, Gall. *Rondement, Gravement, Poſément, Diſtinctement.* Concilium incerti loci apud Marten. tom. 4. Anecd. col. 152. *Praecipimus autem . . . . vt verba Canonis in Miſſa Rotunde dicantur et diſtincte. Rotunde dicere*, Ciceroni lib. 4. de Finibus cap. 3. idem eſt quod eleganter, compoſite dicere.

ROTVNDELLVS, veſtis ſpecies in orbem deſinens; Cyclas: ex Gallico, *Rondeau.* Concilium Andegauenſe ann. 1365. cap. 19. de Clericis. V. *Cloca* 3. *Rondellus, Redundellus* et *Rodundellus.*

ROTVNDINVS, f. Ornatus figura rotunda ſeu circulari. Annales Mediolan. apud Murator. tom. 6. col. 807. *Centura vna facta ad Rotundinos pro vna bottonatura cum ſaphiris XI. balaſſis XLVI. etc.*

ROTVNDITAS. (1) Forma rotunda, Plinio aliisque. Metaphorice Sidonius lib. 1. Epiſt. 1. (2) † Collis pars ſuperior, vertex. Ch. MS. a. 1229.

ROTVNDVLA, paſtillus formula rotunda, τροχίσκος Graecis. Antonius Muſa de Veronica herba cap. 6.

† ROTVRA, via in ſyluis, Gall. *Route.* Ch. a. 1322. V. *Rupta* 4.

ROTVRAGIVM, ager obnoxiae conditionis, *Villenagium*. Ch. Alphonſi com. Pictau. V. *Ruptuarius*.

ROTVS. Chron. Caſin. lib. 3. cap. 57. *Pannum ſericum magnum, cum vno Roto*. Forte *Rocho*.

† ROVA. (1) Praeſtatio ſub nomine precationis. Ch. Mſ. an. 1209. Vide *Roga*. (2) Robur, in Ch. a. 1328.

ROVAGIVM. V. ſupra in *Rotaticum*.

ROVCA, ſpecies ludi prohibiti, in Statutis Vercell. lib. 4. fol. 84. V. locum in *Rieneta*.

ROVCHINVS, idem quod ſupra *Roccus 1*. Veſtis ſuperior. Codex Legum Norman. apud Ludewig. tom. 7. Reliq. MSS. pag. 304.

ROVCINVS, equus minor. V. *Runcinus*.

ROVER, vel ROVERE, robur, arbor, Italis *Rovere*, Gall. *Rouvre*. Charta Deſiderii Regis Longobardorum in Bullario Caſinenſi tom. 2. pag. 14. Vtitur etiam Petrus de Creſcentiis lib. 5. de Agricultura pag. 262. ROVORIA, roboretum, quercetum. Tabularium Eccleſiae Gratianopolitanae ſub Hugone Epiſcopo fol. 48. V. *Blanditiae*. ROVOYRIA. Regeſtum *Probus* fol. VIII. XX. ROVERINA, eadem notione, in Charta Mathildis Comitiſſae ann. 1096. in Bullario Caſinenſi tom. 2. pag. 117. ROVERIA, eodem ſignificatu, in Charta XI. ſaeculi ex Archiuo S. Victoris Maſſilienſis, armario Foroiulienſi num. 76. ROVERITVM, idem. V. in *Roboretum*. † ROVERETVM, in Ch. a. 950.

ROVERIA, orbita, rotae veſtigium, Gallis *Orniere*. Statuta Arelat. art. 87. e MS. D. Brunet. Poteſt hic intelligi *Roboretum*, vt in *Rouer*.

ROVESVM. Statuta Ciuitatis Aſtae collat. 7. cap. 16. *Et illi (piſtores) qui fecerint panem album, non poſſint facere panem de vno ſeacio . . . et ille qui panem album fecerit, poſſit panem facere de Roueſo*.

† ROVGETVS, piſcis ſpecies, Gall. *Rouge*, *Rouget*, in Areſt. an. 1387.

† ROVIS, i. q. *Roua 2*. Robur. Ch. a. 1219.

ROVLLETA. Statuta vetera Capituli Senonenſ. MSS. *Item Canonici qui faciunt, debent pilotas et Roulletas* († leg. *Rouletto*) *in craſtino Paſchae*. Puto legendum eſſe, *Item Canonici qui faciunt pilotas, debent Roulletas in craſtino Paſchae*. De ludo pilotae die Lunae poſt Paſcha, etiam in Templis habito, fuſius ſupra dictum eſt in *Pelota 3*. Hodieque Autiſſiodori veſtis Paſchalibus pueri ſolent a conſanguineis et amicis poſtulare *la Roullée:* quibus dantur vel oua durata vel nummuli; vnde per *Roulletas* intelligo munuſcula quaedam fieri ſolita ab iis, qui *faciebant pilotas*. V. *Pelota 3*.

ROVLLVS. Bullarium Fontanellenſe MS. fol. 114. verſo: *Percipient decimas verſus Ayſiacum a Roullo, qui dicitur Auſgot Paris, vſque ad crilnam recta linea.*

ROVNDELETTVS, menſura liquidorum, Anglis *Roundlet*, *Rundlet*, vel *Runlet*. Continet decem et octo *galones* cum dimidio, Anglicus vero *galo* circiter quatuor *pintas* Pariſienſes. Literae Henrici IV. Regis Angl. an. 1402. apud Rymerum to. 8. pag. 285. col. 2.

ROVORIA, ROVOYRIA, V. in *Rouer*.

ROVRETVM, quercetum. Vide *Roboretum*.

ROVSSETVM, pannus vilior ruſei coloris, idem quod infra *Ruſſetum*. Charta Petri Abb. S. Crucis de Talmundo an. 1366.

ROVSSINVS, equus minor. V. *Runcinus*.

ROVTA, turma, V. *Ruta 3*.

ROVTARE, ſiluam viis, quas vulgo *Routes* vocant, diſtinguere; *Router*. Liber Niger Capituli Pariſienſis.

† ROVVM, menſura annonaria. Reg. Cam. Comput. Pariſ. V. *Rubus 2*.

ROXVM, († iurgium, rixa, et ius de iis cognoſcendi.) Acta conſecrationis Alfonſi Regis Luſitaniae apud Brandaonem: *Homo qui fuerit Roxum cum ferro moludo, etc.* An vulneratus? Hiſpanis *Roxo* dicitur Ruber, Rufus. Galli dicunt *Roſſer*, fuſtibus egregie excipere, vt fere excipiuntur ſtrigoſa iumenta, quae vulgo *Roſſes* appellant.

† ROZIVM, grex, in Stat. Vallisſer. V. *Rotium*.

ROYA,

ROYA, Pars agri amplioris in duas vel tres *Royas* ſeu portiones diuiſi, habita terrae magis minusue feracis ratione, vt eo anno, quo vna pars ſeritur, altera requieſcat, quibuſdam *Roye*, vel *Raye*. Chronicon Bonae Spei pag. 330. *Bonarium terrae et tres menſuras ad Royam.* Phraſis Gallica in quibuſdam prouinciis, *Trois meſures* (puta *Journaux*) *de terre à la Roye*. V. *Riga* 1.

ROYBA, f. Locus praeruptus. Correctiones Statutorum Cadubrii cap. 115. *de proiicientibus lignamina ex montibus: Volumus, iubemus et ordinamus, quod ſi aliquis ex aliquo monte vel nemore voluerit ligna aliqua proiicere, vel ex lauinali, vel ex Royba apud vias publicas, aut alibi vnde publice tranſitus fieret, teneatur et debeat quinque vicibus vociferare et clamare alta voce, cum interuallo ab vna vice ad aliam, antequam lignum aliquod proiiciat.*

ROYDAE, operae, Pedemontanis. Proſtat Iacobini de S. Georgio tractatus, de *Roydis ſeu operis*, edit. poſt tractatum de Feudis et Homagiis.

ROYSSOLA, placentae genus. Vide *Roiſola*.

ROYVS, ſtriga. Statuta Cadubrii lib. 3. cap. 78. V. *Riga* 1.

† ROZA, rubia, Ital. *Roggia*, in Pact. a. 1281.

ROZETA, idem quod *Roſetta*, parua Roſa. Inuentarium Eccl. Anicienſis an. 1444.

ROZEVGA, vox contemtus aut irriſionis. Capitulum generale S. Victoris Maſſil. an. 1312.

ROZZA, vox Italica, Gallis *Roſſe*, ſtrigoſum iumentum. Chronicon Petri Azarii ad an. 1362. apud Muratorium to. 16. col. 394.

RVA, platea, Gall. *Ruë*. *Rua S. Germani* et *Via S. Germani* promiſcue legitur in praecepto Caroli C. de nouo ponte ciuitatis Pariſ. an. 870. apud Baluz. to. 2. Capitularium col. 1491. Charta S. Vincentii Cenoman. *Quidam homo nomine Haimo quoddam cubiculum tenebat de S. Vincentio in Ruam Haraldi, de quo duos denarios de cenſu reddebat.*

RVAGIVM, V. ſupra *Rotaticum*.

RVALE, via, platea, idem quod mox *Ruata*. *Quoddam Ruali intermedio*, in Schedis D. Aubret.

RVARIVS, Officium fuit in Eccleſia Collegiali S. Quintini in Viromanduis, quod et *Ruaria* dicitur in Bulla Clementis IV. PP. apud Hemeraeum in Auguſta Viromand. an. 1260. Illud fuit perpetuum, vt auctor eſt idem Hemeraeus pag. 187. qui addit, *Ruarios inter Canonicos ſenem etiam inueniſſe*, id eſt, in Canonicorum Collegio ſedem habuiſſe. Idem ſub an. 1206. ait, ſententia iudicum, a Sede Apoſtolica datorum, dictum fuiſſe, *Ruarios eſſe Eccleſiae Clericos, et Capitulo aeque ac Decano fidelitatem iurare debere.* Ex Bulla laudata Clementis conſtat primo Ruariae officium a Capitulo ſolitum conferri, ſed ex praedictis vix eruitur, quale illud fuerit, et vnde nomen duxerit; niſi *Ruarius* is fuerit, qui iſtius Eccleſiae partis, quam *Rugam* ſeu *Ruë* vocabant, curam habuerit, de qua copioſe egit Cangius in Deſcriptione aedis Sophianae, vbi docuit, *Rugam* appellari veſtibulum Preſbyterii, ſeu *Bematis*, quod plateae inter Preſbyterium et Chorum formam referret. *Ruyers* enim in aliquot Conſuetudinibus Belgicis iidem ſunt, qui aliis *Roiers*, quibus ſcilicet *viarum* ſeu *rugarum* iuriſdictio competit. V. Conſuetud. Seclinenſ. Bethun. Lillerienſ. nec non infra *Ruguerius*.

RVATA, platea, Gall. *Ruë*. Teſtamentum an. 1398. apud Guichenonum.

RVBA. Charta Ludouici Pii Imp. (apud Baluzium tom. 3. Miſcell.) pag. 25. *Et in cubando eos, quos Porcarios vocant, et eos, qui in illa Ruba, quae eſt contra orientem, manere noſcuntur.* Videtur legendum *Ruga*. V. in hac voce.

RVBALDI, V. ſupra *Ribaldi*.

RVBANVS, vitta, taenia, Gall. *Ruban*, a Latino *Rubens*, vt Menagius ſcribit. Literae patentes Caroli V. Franc. Regis ann. 1367. pro Monſpelienſibus.

RVBARE, RVBATOR. V. in *Raba*.

RVBBVS, menſurae ſpecies. Vide *Rubus* 2.

† RVBEATA, locus rubis conſitus, Rubetum, in Ch. a. 1365.

RVBECVLA, *Eritachus*, *auis ſolitaria*, in Amalthea. V. Geſnerum.

RVBECVM. Rolandinus Patauinus de factis in Marchia Taruiſina lib. 10. cap. 5. *Arbores incidere et Rubeca, vineas et ſegetes omnes*. Sed Muratorius tom. 8. obſeruat in Eſtenſi MS. haberi *Rubeta*, loca rubis conſita.

RVBEDO, pro *Rubor*, vt barbarum reiicit Voſſius lib. 3. de Vitiis ſerm. cap. 43. Vtitur Firmicus lib. 2. Aſtrolog. cap. 12. in Leone: *Color croceus et ad Rubedinem declinans*.

RVBELLIO, *ἐρυθῖνος, καὶ ἰὸς σιδήρου*, in Gloſſis Lat. Graec. et Graec. Lat. Rubigo.

RVBEOLA, placentae genus. V. *Ruſeola*.

RVBER, Cardinalis, ſic dictus in Vita S. Petri Coeleſtini PP. apud Muratorium to. 3. pag. 622. col. 1. quod Cardinales coeperint vti purpura in Concilio Lugdun. an. 1245.

RVBERVS, pro *Rubetum*, locus rubis conſitus. Vetus Charta in Chronico Lauriſhamenſi p. 57.

RVBETVS, Gallice *Rubis*. Vide *Rubinus*.

RVBEVS, menſurae ſpecies. Vide *Rubus* 2.

RVBEVS FERAMVS, RVBEA FERA, Gallis *Beſte fauve*. Lex Alamannor. tit. 99. §. 4. *Si Rubeus feramus cum ipſo ſagittatus eſt*. §. 9. *Si cum ipſa Rubea fera ſagittata fuerit*. V. *Roſia* in *Ruſia*.

† RVBICELLA, dimin. a *Rubrica*, articulus, capitulum. Stat. ſynod. Carcaſſ. a. 1270.

RVBICVLA, *Δημαγωγὸς*, in Gloſſis Lat. Graec. Aliae Graec. Lat. *Δημαγωγὸς*, *Rubicula*, *popularis*. In Caſtigationibus ex MSS. *Publicola*. Heraldus, *Rabicula*, vt alibi legendum cenſebat.

RVBICVLVS, ſpecies piſcis fluuiatilis. Angelus Rumplerus lib. 1. Hiſt. Monaſterii Formbac. apud Pezium tom. 1. Anecdot. part. 3. col. 433. *Ante autem omnes (piſces) excellunt, quos Rubiculos vocitant; hi enim ſingulis Veneris diebus toſti ac ſagmine et furfure commixti apponuntur*. Haec Trutis noſtris ſatis conueniunt; ſed nihil definio. Eſt piſcis marinus nomine *Rouget*, Erytrinus vel Rubellio; ſed hic agitur de fluuiatili.

RVBICVNDITAS, rubor, in Epiſtola Friderici II. Imper. apud Marten. tom. 2. Collect. Ampliſſ. col. 1172.

RVBIES, idem quod mox *Rubinus*, Anglis *Ruby*, Carbunculus, apud Rymer. to. 8. pag. 569. col. 1.

RVBIFACERE, rubore inficere vel Rubefacere, in Gloſſis MSS. a Voſſio laudatis lib. 4. de Vitiis ſerm. cap. 22. V. *Rubricare*.

RVBIGINARE, RVBIGINARI, rubiginem contrahere, apud Marten. tom. 8. Collect. Ampliſſ. col. 454.

RVBINA, Canalis ſpecies. V. *Robina*.

† RVBINARE, rubefacere, in Gloſſ. Prouinc. Lat.

† RVBINELLVS, dimin. a *Rubinus*, Carbunculus, in Inuent. Mſ. theſ. Sed. Apoſt.

RVBINOLENTVS, rubicundus. Acta S. Franciſci de Paula, to. 1. Aprilis pag. 161.

RVBINVS, ROBINVS, Carbunculus, *ἄνθραξ*, Gallis *Rubis*, Italis *Robino*. *Dedit etiam decem et ſeptem anulos auri . . . vnum cum Carbunculo, qui vulgo dicitur Rubi*, in Geſtis Gaufredi Lodun. Epiſcopi apud Mabillon. to. 3. Analect. pag. 390. Chronicon Mogunt. 16. *annuli Pontificales boni et magni, de Robino vnus, . . . de ſmaragdo vnus*. RVBETVS, eadem notione. Sugerius lib. de Adminiſtratione ſua cap. 31. Salmaſius contendit *Rubinum* eſſe *Hyacinthum* veterum, ex eorum genere quos Graeci *ζηδηνοὺς* vocant, vnde a noſtris *Rubinos* dictos eiusmodi lapillos putat.

RVBISCA, auis ſpecies, eadem, vt videtur, quae *Rubecula* Geſnero. Vita S. Kentigerni Epiſcopi Glaſcuenſis to. 1. Ianuarii: *Quamdam aniculam, ob ruborem corpuſculi Rubiſcam vocatam, de manu S. Seruani alimoniam accipere . . . . ſolitam . . . . extinguunt, etc.*

† RVBISVS, i. q. *Rubinus*, in Inuent. a. 1335.

RVBIVM. (1) Annales Genuenſes Georgii Stellae ad an. 1318. apud Muratorium to. 17. col. 1092. *Guibellini quippe cernentes ob actum praemiſſum*

miſſum eum turrim habere non poſſe, ligonizationem et foſſas mirabiles cum lapidum fractione fecerunt ſub ipſa verſus partem Occidentis, ſub terra videlicet, in medium duarum Rubium; ſcilicet *viarum*, Latino-barbara locutione, vt ibi habetur in notis. (2) † Idem quod *Rubinus*, in Litt. remiſſ. a. 1351. (3) † Menſurae frumentariae in Italia ſpecies, Ital. *Rubbio*. Ch. a. 1352.

† RVBIVS. (1) i. q. *Rubinus*, in Teſtam. a. 1376. (2) Ruber, Annal. Victor. Mſ.

RVBLVM, menſurae frumentariae ſpecies apud Italos. Locus exſtat in *Tablium*. V. *Rubus*.

RVBOROSVM, rubor, verecundia, apud Marten. to. 1. Ampliſſ. Collect. p. 1508.

RVBRA MANVS, flagrans delictum, manifeſtum. Vide *Manus rubra* in *Manus*.

RVBRANS, rubens, ruber. *Rubranti profundo*, id eſt, Mari rubro, apud Alcimum Auitum, lib. 5. v. 525. Actiue ſumitur pro Rubrum efficiens, in Vita S. Petri Coeleſtini PP. ap. Muratorium to. 3. p. 637. col. 1.

RVBRICA, terra rubra, *ſinopica*. Vitruuio, Μίλτος, in Gloſſ. Latin. Graec. *Rubriche*, in Gloſſis Latin. Gall. Sangerm. MSS. et alibi apud veteres Gallos. Vox nota Plinio et aliis hac ſignificatione, hincque ad varias res translata. Ac primo quidem (1) RVBRICAE, tituli, ſeu inſcriptiones librorum et indices, legumque capita paſſim dicuntur Iuriſconſultis, quod *rubrica*, ſeu terra ſinopica, vel minio, ſolerent exarari; διὰ μίλτυ ἐπιγραφή, in Gloſſis Lat. Graec. Hac notione Sidonius lib. 8. Epiſt. 6. etiam dixit: *Per ipſum fere tempus, vt decemuiraliter loquar, lex de praeſcriptione tricennii erat perquirata, cuius peremptoriis abolita Rubricis lis omnis in ſextum tracta quinquennium terminabatur*. Vbi Sauaro: *Rubricis, id eſt, titulis, qui Rubrica miniabantur*. Hinc *Rubricati libri*, quorum capita et tituli *rubrica*, ſeu minio, notati ſunt, apud Petronium Fragm. pag. 18. (2) RVBRICA quoque aliquando dicta eſt Lex ipſa integra per Synecdochen, ſcilicet pars pro toto, quod initium Legis rubrica vulgo notaretur. Quintilianus lib. 12. cap. 3. *Quorum alii ſe ad album ac rubricas transtulerunt, et Formularii, ac, vt Cicero ait, Leguleі eſſe maluerunt*. (3) RVBRICA, pro Regula, in Vita S. Deicoli Abbatis Lutrenſis, tom. 2. Ianuarii pag. 206. col. 1. Neque hic omittendum eſt, licet omnibus notum ſit, *Rubricas* etiam dici Miſſalium, Breuiariorum aliorumque librorum eccleſiaſticorum regulas ſeu leges, modum, rationem ac ritus diuini Officii celebrandi continentes: quod haec *rubrica* ſeu minio alias notarentur, atque etiamnum notari ſoleant. Vnicum refero de re notiori teſtimonium. Modi, ſeu Ritus, in coronatione Regis Hungariae obſeruandi apud Ludewig. tom. 6. Reliqu. MSS. pag. 345. *Coronandus in throno, ſiue in ſede ſibi facta, flectit genua; Litaniae canuntur, quibus peractis, reliqua exequuntur iuxta Pontificalis Rubricam.* Hoc eſt, iuxta ritum in Pontificali deſcriptum. Minus noti vſus eſt, licet eiusdem originis, (4) RVBRICA, pro Commentarium, memorialis liber, ſeu ſcheda, in qua quid notatu dignum refertur. Hac notione Humbertus II. Dalphinus in Ordinatione an. 1340. to. 2. Hiſt. Dalphin. p. 400. col. 1. Peculiarem et bene longam de variis vocis *Rubricae* ſignificationibus adnotationem edidit Pignorius ad Hiſtoriam Albertini Muſſati, in plures *Rubricas*, velut in totidem capitula, diſtributam. (5) RVBRICAE, verbera ſanguinea. Ioannes Diaconus in Vita S. Gregorii PP. l. 4. num. 97.

RVBRICANS, rubens, rubicundus. Vita S. Catharinae Senenſis tom. 3. April. p. 900.

RVBRICARE, rubrum facere, Catullo et aliis recentioribus. *Rubricare enſem*, Claudiano. Petrus Bleſenſis Epiſt. 5. *Eccleſiae dignitates, quas glorioſus Martyr Rubricauit ſanguine ſuo.* Ioannes de Ianua: *Rubricare, Dirigere cum rubrica et rectum facere, vel cum rubrica deſignare, vel rubrum facere; vnde in conſtructione Tabernaculi praecipitur Moyſi facere pelles Rubricatas.* Eſt autem Rubri-

ca,

ca, eidem de Ianua, *Regula vel filum rubro tinctum, quo aliquid dirigitur; ipſa tinctio, vel terra illa rubra, vel quod fit de illa tinctura. Rubricari de cinabrio*, in Chronico Parmenſi ad an. 1287. apud Murator. to. 9. col. 810.

RVBRRICELLA, parua *Rubrica*, praeſertim apud Iuriſperitos, Capitulum libri, articulus aut paragraphus. Iohannes Berberius in Indice Viatorii vtriuſque iuris: *Quartae partis vna eſt generalis Rubrica, ſcilicet de Iudiciis, ſub qua continentur plures Rubricellae*. V. *Rubrica*.

† RVBRICIVS, titulus, index, capitulum, in Inſtr. an. 1383. V. in *Rubrica*.

RVBRICONDVS, pro Rubicundus, ruber. Chronicon Angl. Thomae Otterbourne p. 5.

RVBRICVS, πυῤῥὸς, in Gloſſis Lat. Graec. Gloſſae Graec. Lat. πυῤῥὸς, *Ruſeus, Rubricus, ruſus, barus, burrus, rufus, fuluus, flauus*. Columella lib. 5. cap. 10. *Rubricam amurcam diluere*. Vbi tamen quidam legunt *Rubricam amurca diluere*. Idem lib. 2. cap. 10. *Exilem amat terram et Rubricam praecipue*.

RVBRVM. (1) Menſura frumentaria apud Italos. Theodorici de Niam de Vita et fatis Conſtantienſibus Iohannis XXIII. PP. cap. 25. *Et granum tam care vendebatur* (*Romae*) *ita quod pro pecunia, etiam Rubrum pro nouem florenis Romanis, abeque partium importunitate vix reperiebatur venale: qualem menſuram vidi pro vno floreno in eadem vrbe diuerſis temporibus venundari*. V. *Rubus* 2. † Legendum videtur *Rubbum* vel *Rubium*. (2) V. *Nigrum*.

RVBTARIVS. V. *Ruptarius*.

RVBVM, *Bouton*, in Gloſſis Lat. Gall. Sangerman. MSS. vbi *Rubum*, vel *Bouton* Gallicum, eſt Fructus rubi, Ouidio *Morum*, vt ſatis liquet ex voce ſubſequenti: *Rubus, Buiſſon ou Boutonnier*.

RVBVS. (1) Charta Guelphonis Ducis Spoleti ann. 1160. apud Vghellum to. 3. pag. 465. *Item largimur praefatis Canonicis 100. ſolidos de ripa, et Rubum de tota ciuitate, vt nemo ſine eorum voluntate praeſumat appondere, vel librare*. Habentur ſimilia pag. 481. Idem eſſe puto quod Pondus, ſeu ius ponderis. Italis *Rubo* pondus eſt 25. librarum. Statuta Saluciarum Collat. 4. cap. 117. *Menſurae autem omnes adiuſtentur ad iuſtam menſuram Saluciarum, ita quod ſextarium frumenti puri et menſurati ſemper reperiatur ponderis Ruborum quatuor*. (2) Menſurae frumentariae in Italia ſpecies. Aegidius Calabrigenſis de S. Gregorio Epiſcopo Oſtienſi tom. 2. Maii pag. 466. *Quotannis octo tritici Rubos Eccleſiae S. Gregorii offerunt*. Statuta Vercell. fol. 73. recto: *Si receperit molinarius ſiue conductor ad macinandum quartaronos ſex raſos frumenti communalis et bene cribiati, ſiue vallati, qui fuerint Rubi decem, etc.* RVBBVS, eadem notione. Acta S. Franciſcae Rom. to. 2. Martii pag. 93*. RVBEVS, eodem ſignificatu. Miracula S. Mariae Magdalenae de Pazzis num. 94. to. 6. Maii pag. 328. (3) Idem, niſi me fallo, quod Ruberum, locus rubis conſitus, dumoſus. Charta Bolconis Ducis Sileſiae ann. 1337. apud Ludewig. to. 6. Reliqu. MSS. pag. 42. *Donamus etiam praefatae Ciuitati* (*Friburg.*) *liberum officium quod Bierſchroet Amacht dicitur, et vnum Rubum liberum in omnibus metis, gadibus et greniciis, ſicut iacet et iacuit ab antiquo, ad vſus proprios, ſicut placet, conuertendo, eorumque pecora in dictum Rubum pellendo, ſine impedimento*. (4) Raia, Gall. *Raïe*, piſcis notus. Voſſius lib. 1. de Vitiis ſerm. cap. 28. eos arguit, qui Graecorum βάτον, ſeu βατίδα, *Rubum* cum B. Ambroſio, quam cum Plinio *raiam*, reddere maluerunt, et merito quidem.

RVCA, idem, vt videtur, quod *Ruga* 1. Platea, via, Gall. *Ruë*. Praeceptum Pipini Regis an. 754. apud Mabillonium lib. 6. Diplom. p. 493.

RVCANA. V. *Racana* 2.

† RVCCHIA, RVCHA, colus, Ital. *Rocca*. Tract. Mſ. de re milit.

RVCENGIA. Charta Gaufredi Archiep. Burdegalenſis in Tabulario S. Hilarii Pictauenſis: *Clamabat . . . quod inante de Benais habere debebat talliatam ſuam, quantum vellet, aue-*

nas quoque, *gallinas*, *et caſeos coſ-dunales*, *cheuagium*, *et etiam Rucen-giam*, *caualcatam quoque et biennium quotieſcumque vellet*. An *Fricengia*, quod idem ſit ac *Friſengagium*, de quo dictum eſt in *Friſcinga*.

RVCEVS, *ſordidus*, *et dicitur a Rus*, apud Ioann. de Ianua.

RVCHARIVM, veſtiarium, Macris fratribus in Hierolexico, et ex iis apud Hoſmannum, ex Graeco recentiori ῥοῦχον, Pannus quiuis vel quaeuis veſtis. Occurrit vox ῥουχαρεῖον in Actis Concilii Florentini pag. 528. edit. Labbei et apud Codinum de Officiis Aulae Conſtantinopolitanae c. 5. n. 14. V. Gloſſarium mediae Graecitatis in Ροῦχον.

RVCHIA, cortex querneus, ſeu corticis quernei puluis ad inficiendum coria, Gall. *Tan*, Prouincialibus *Ruſquo*. Charta an. 1309. to. 1. Hiſt. Dalph. pag. 98. col. 2.

RVCINVS, equus minor. Vide *Runcinus*.

RVCLATVM. Marcellus Empiricus c. 22. *Raſum*, *id eſt*, *Ruclatum*, *cum vino auſtero dabis*.

RVCLVARI, pro *Ructuari*: quod vide.

RVCTA, *vel frumen in homine*, *rumen in beſtia*, *pars gutturis gurgulioni proxima*, in Gloſſis Iſidori. *Ructa eſt eminens pars gutturis*, in veteri Vocabulario apud Martinium, qui ſuſpicatur pro *Ructa* forte legendum eſſe *Tractus*, ex hoc Donati loco in Terentii Phormionem 2, 2. *Frumen dicitur Tractus gulae*, *qua cibus in aluum demittitur*. Retinet tamen *Ructa*, eiuſdemque originis eſſe putat, cuius eſt *Rumere*. Quidſi a Graeco ῥυτὸς, Tractus?

RVCTAMEN, idem quod Ructus. Prudentius Hamartig. v. 466.

RVCTARE, ructus emittere, proprie; improprie vero, dicere, narrare, proferre. Vita S. Petri Coeleſtini PP. apud Muratorium tom. 3. pag. 665. col. 2. et to. 4. SS. Maii pag. 481. Perperam in MSS. *Ruptare*, vt obſeruant Bollandiſtae. *Ructari* dixit Horatius in arte Poetica v. 457. ſimili ſignificatione. Eadem quoque notione *Ructantes decurias* et *Ructare ſapientiam* habet Tertullianus. *Eructare verbum* Pſalm. 18. 3. et 44. 1. *Eructabunt labia mea hymnum*, Pſalm. 118. 171.

† RVCTERIVS, f. ab Ital. *Rugghiare*, rugire, quod leonis eſt, apud Ludewig. to. 9. Reliq. p. 378.

RVCTEVS, ἐρυγή, in Gloſſis Latino-Graec. Aliae Graec. Lat. Ἐρυγή, *Eructatio*, *Ructeus*. Legendum eſt *Ructus*.

RVCTORIVM. Sebaſtianus Peruſinus in Vita B. Columbae Reatinae, to. 5. Maii p. 348. *Obſeruauit ipſam raptam in extaſi*, *et caute ſupra cauillam pedis alligauit cauterium cataplaſmatis*, *Ructorium dicunt*; vel potius *Rupterium*, a rumpendo, quia cutem rumpit, inquiunt Editores doctiſſimi, quos conſule.

RVCTVARI, idem quod *Ructari*. Gloſſae Lat. Graec. et Graec. Lat. *Ructuatur*, ὀρεύεται. Legendum *Ructuatur*, vt eſt apud Martinium. Perperam in Supplemento Antiquarii, *Rutubatur*.

RVCTVRA. (1) Tabularium S. Cypriani Pictau. apud Beſlium p. 359. *Tetaudus Clericus et filii eius* .... *dederunt Monachis S. Cypriani cum Ructuram*, *id eſt*, *piſcatoriam in pago Pictano*, *etc.* Forte *Rupturam* a *Rumpere*. (2) † Clades, Ital. *Rottura*. Tract. Mſ. de re milit.

RVCTVS, arbitrium, nutus. S. Cyprianus Epiſt. 62. *Nec patiamur errare fratres noſtros et pro arbitrio et Ructu ſuo viuere*. V. notam Baluzii in hunc locum.

RVCVLVM, Σχυτάλη, in Gloſſis Lat. Graec. Aliae Graeco-Lat. Σκυτάλη, *Scutula*, *Tabia*, *Ruculum Scutica*.

RVCVS, veſtis ſuprema, V. *Roccus*.

RVDA. (1) Gallice *Rue*, Platea. Charta Morlanenſis, apud Marcam lib. 5. Hiſt. Beneharn. cap. 21. V. *Ruga*. (2) † Quarta pars acrae, pro *Roda*. Ch. a. 1153.

RVDESCOLVM, Σχοινίον, in Gloſſis Lat. Graec. Aliae Graec. Lat. Σχοινίον, *Funis*, *Reſtis*, *Rudeſcolum*, *Rudens*. In MS. Sangerman. *Rudes*, *colum*, in Regio, *Funes*, *Reſtis*, *Rudes*, pro *Rudens*, vt omnino videtur; vnde et pro *Rudeſcolum*, legendum puto *Rudens*, quod vocabulum notum eſt, et *Colum*, quod hic ſit Rete piſcatorium funiculis con-

contextum, vt interdum ſonat alibi.

RVDIA, frutex roſas producens. Gloſſae Lat. Graec. et Graec. Lat. *Rudiae*, *ῥόδαι*.

RVDIBILIS, *proprie aſinorum*, inquit Iohannes de Ianua, a *Rudere* ſcilicet, quod proprie dicitur de aſinis clamantibus; vnde *Rudibilitas* et *Rudibiliter* apud eumdem de Ianua.

RVDIBVLA, idem, opinor, quod Habena. Thwroczius in Carolo Rege Hungarorum cap. 99. *Vniverſa namque ferramenta ſtreparum et habenarum, ſeu Rudibularum, et alia ad ipſum ſpectantia de argento inaurato .... exiſtebant.*

RVDICITAS, ruſticitas, inurbanitas. Iohannes de Cermenate Hiſt. Mediolan. cap. 5. apud Murator. tom. 9. col. 1231. Dicitur a *Rudis*, Imperitus, ignarus.

RVDIMEN. Gloſſae Iſidori: *Tironatum, Rudinem.* Melius in Excerptis Pithoeanis: *Tironatum, Rudimen.* Eſt autem *Rudimen* pro *Rudimentum*, vt *Tironatum* pro *Tirocinium*.

RVDIRE, erudire, docere. Gloſſae Lat. Graec. et Graec. Lat. *Rudio*, Ἐκπαιδεύω. Legitur in primis editionibus Calepini, et aliquando obtinuiſſe vox *rudimentum* arguere videtur Voſſio lib. 4. de Vitiis ſerm. cap. 22.

✝ RVDIS, nouus, recens, in Act. SS. to. 5. Sept. p. 86.

RVDISTA, *Qui vel quae rudera dehumo eiicit*, apud Iohannem de Ianua.

RVDITAS, inſcitia, ruſticitas. *Literatoris Ruditatem eximere*, apud Apuleium lib. 4. Floridorum.

RVELLA. (1) Parua *rua*, ſeu via, vel platea, Gallice *Ruelle*, viculus, angiportum. Charta an. 1206. tom. 2. Hiſt. Eccleſ. Meldenſ. pag. 97. *Reuella* legitur in Charta an. 1282. to. 1. Chartularii S. Vandregeſili pag. 938. ſecunda manu, vbi prima legebatur *Raella*. (2) ✝ Rotula, apud Guid. de Vigeu. Mſ.

RVENO, riuulus canaliſue. *Ruenone intermedio*, in Schedis D. Aubret.

RVERE. (1) Proiicere, ex Gallico *Ruer*, hac notione. Tudebodus lib. 5. *Vexilla quoque, quae ſurſum erant, perforabant cum ſagittis, et aliis lapidibus, et alii Ruebant Graeces ignes ſuper Caſtrum, eo quod putabant illud ardere.* (2) Euertere, Gall. *Renverſer*. Aimoinus lib. 2. de Miraculis S. Benedicti num. 25. ſaec. 4. Benedict. part. 2. pag. 382.

RVES, *Ruina*, in Gloſſ. Lat. MS. Reg. Cod. 1013. et Iſidori. Gloſſ. Graec. Lat. *πτῶσις, ἐπὶ οἰκοδομῆς, Ruina, Ruës.*

RVETA, i. q. *Ruella* i. parua *rua*, viculus. Ch. Mſ. a. 1287.

RVFARIA. Guibertus lib. 1. de Vita ſua c. 20. agens de famulo, cui Monachus quidam pecuniam, inſcio Abbate, commiſerat, ait: *Depoſita illa Rufaria apud ſe repoſita dicit.* Non video ſatis, quid proprie ſignificet haec vox *Rufaria*, niſi ſit monetae genus ex auro, quod a *rufo* ſeu flauo dictum fuerit *rufarium*.

RVFATVS, *Sanguine cruentatus*, Papias.

RVFEOLA, RVFELLA, panis ſeu placentae ſpecies, *Rongeolle* Picardis, quod colore ſubrubido ſit. Vdalricus lib. 2. Conſuetud. Cluniac. cap. 4. *Pro ſigno Rufeolarum, vel, vt Theutonici loquuntur, Cratonum, praemiſſo ſigno generali panis, ſimula cum duobus digitis illas minutas inuolutiones, quae in eis ſunt factae, ex ea parte, qua ſunt complicatae, et quaſi rotundae.* (Eadem habet Bernardus Monachus in Ordine Cluniac. part. 1. cap. 17. Sed S. Wilhelmus lib. 1. Conſtitut. Hirſaug. cap. 9. pro *Rufeolarum* habet *Raſeolarum*.) vbi Liber Ordinis S. Victoris Pariſienſis MS. habet *Rufellarum*. V. *Roſeolus*, *Roſcella* et *Roſola*.

RVFFIANI, vox Italica, *Lenones*, apud Mamotrectum ad Legendam S. Luciae, qui *inſtitores libidinis* Valerio Maximo lib. 6. cap. 1. num. 6. *Vitiorum inſtitores* Quintiliano decl. 260. *Productores*, *conciliatores*, aliis: *Ruffarum* ſcilicet, ſeu meretricum, quibus capilli flaui ſeu rufi, cum matronarum nigri eſſent, vt obſeruatum a Fr. Pithoeo et Wouereno ad Petronium, et aliis criticorum filiis. Aliter tamen de vocis origine cenſent Iacobus Bourgoing de Origine et vſu vulgarium vocum pag. 57. vt et Ferrarius in Origin. Italicis, quos conſule, ſi tanti eſt.

RVFFLVRA, plaga leuis. V. *Riſflura.*

RVFIA. Charta Alamannica 58. ex Goldaſtinis: *Hoc eſt auro et argento ſolidos 70. et cauallos 5. cum ſaumas, et Ruſias, et ſiltros cum ſtradura ſua ad noſtrum iter ad Romam ad ambulandum.* Idem videtur quod *Velſura*: ſic autem, ſi bene coniicio, vocat haec Charta pelles, a quibus euulſi ſunt animalis pili. Eſt enim *velſura*, τίλμα, in Gloſſ. Graec. Lat. alibi exponitur ἰξῆγμα. ROSIA, in Tabulis fundationis Monaſterii B. Mariae Santonenſis an. 1047. in Regeſto 114. Tabul. Regii Ch. 239. et apud Marcam lib. 1. Hiſt. Benehern. cap. 12. *Damus . . . decimas decimarum totius Inſulae Olarionis, excepta parochia S. Georgii ad luminare altaris, et decimam Roſiarum, ceruorum, ceruarumque, quae in ipſa Inſula capta fuerint ad librorum volſuras.* Vbi *ruſiae* et *roſiae* videntur ſumi pro pellibus *ruſearum* ſeu *rubearum ferarum*, ſcilicet ceruorum et ceruarum, ad libros tegendos et compingendos. Edita porro eadem Charta apud Sammarthanos in Abbatiis pag. 598. pro *Ruſiarum* perperam *Roſiarum* praefert, (vt et noua Gall. Chriſtiana to. 2. Inſtrum. col. 480. obſeruato tamen in Onomaſtico a Cangio emendari *Roſiarum.*) V. *Rubens feramus.*

RVFVS. (1) Herba inficiendis rubro colore veſtibus, in veteri Charta apud Columbum, quae *Roux* dicitur in alia Guidonis Fulcodii, apud eumdem lib. 3. de Epiſcopis Vaſion. num. 5. Gloſſae MSS. ad Alexandrum Iatroſophiſtam lib. Paſſion. cap. 66. ad haec verba: *Rore, quo Gotti vtuntur: Ros, quo vtuntur Gotti, fit de herba, quae vulgo vocatur Rufus, quae creſcit in terra Gothorum.* Infra: *Ros quo Goti* (ſic in MS.) *vtuntur, eſt herba cum qua cordoanum paratur.* Vbi per *Gothos* Occitani intelliguntur. Herbam hanc eſſe *Cotinum* Plinii quidam volunt, de qua ille lib. 16. cap. 18. Sabaudi *Fuſtet* vocant, alii *Rhu*, propter vſum in tinctura, Itali *Roſa*, et *Scotano*, atque *Roſolo*, in Apennino, quia Corticis vſus conchylii vice, ramorum vero, quia ligni interioris aureus color, ad lutei tincturam. Haud ſatis ſcio qua notione Charta an. 1252. apud Columbum in Genealogia Siminiana pag. 592. *Habeat capam olei et eminam bladi et ſalis et Ruſi et ius puniendi eos, qui in praedictis falſitatem commiſerint.* (2) Willelmus Tyrius lib. 14. cap. 1. de Fulcone Rege Hieroſol. *Erat autem idem Fulco vir Rufus, . . . fidelis, manſuetus, et contra leges illius coloris, affabilis, benignus et miſericors.* V. Gen. 25. v. 25. et Martialem lib. 12. Epigrammate 54. in Zoilum. (3) Piſcis genus, to. 6. Iul. p. 481.

RVGA. (1) Platea, vicus, Gallis *Rue.* Papias: *Rugae, Romae, ſemitulae.* Vbi pro *Romae* legendum *Rumae*, ut Graec. ῥύμη. Vetus Gloſſar. Lat. Gr. cap. de Ciuitatib. *Platea*, ἀγυιά. *Ruga*, ῥύμη. Charta Roberti Regis Franciae apud Doubletum pag. 826. Etymon a *Rugis* ſeu ſulcis in fronte quidem accerſunt, quod id efficiant in vrbibus, quod rugae in fronte. Octauius Ferrarius a *Corrigio*, in voce *Corrobia.* (2) Vox frequens in Ordine Romano, et apud Anaſtaſium in Vitis ſummorum Pontificum, tametſi de genuina eius notione vix conſtet. Caeſar Bullengerus *in marmore vel metallo ſtrias, canaliculos, ſulcos Rugarum inſtar, quae in ſenum fronte contrahuntur, vel tabulas ex auro et argento rugoſas et ſtriatas* interpretatur. Vide Salmaſium ad Tertulliani Pallium pag. 335. ſed procul a vero abeſſe virum eruditum, plus ſatis oſtendunt horum verba, ac primo Ordinis Romani, quo loco enarrans, vt Pontifex finita ſacra Liturgia in Secretarium redit, haec ſubdit: *Tunc ſeptem cereoſtata procedunt Pontificem, Sub-Diaconus Regionarius cum thuribulo ad Secretarium; . . . poſt eos Baiuli, poſt eos Cereoſtatarii, poſt quos Acolythi, qui Rugam conſeruant, poſt eos extra Preſbyterium Cruces portantes, deinde Manſionarii iuniores, et intrat in Secretarium.* Anaſtaſius in Stephano IV. *Fecit et Regulares argenteas ſuper Rugas, per quas ingrediuntur ad altare.* Locos alios ex pag. 108. 112. 121. et 124. dedit Cangius in Deſcriptione aedis Sophianae num. 73.

ubi dixit, per *Rugam* videri intelligi viam in ipſa aede ſacra ante Presbyterium, qua in illud pergit Pontifex, ſacra facturus. Videat lector, an coniecturam hanc probet ex his, quae ibi obſeruauit. Vide *Ruarius*. Occurrit eadem vox *Ruga*, incerta notione, in Chronico Cremonenſi apud Muratorium to. 7. col. 633. vbi geſta quaedam ſtrictim omnino referuntur. Sic ad annum MCXCVII. *Quando tempus Rugarum fuit*, nihil prorſus addito, vnde lux affulgeat.

RVGADIVM, RVGADICVM, tributi ſpecies apud Dertonenſes in Italia. Charta ann. 1183. apud Vghellum tom. 4. pag. 862. *Vt habeatur Rugadium in omnibus in ſupradictis locis, et de eorum curtibus Rugadicum eſt duo ſolid. de vno quoque pari boum, et de illis, qui habent unum, et eorum qui laborant cum ſapa 12. denarii per ſingulum annum*, etc. V. *Plateaticum* et *Ruga 1.*

RVGARE, denunciare, a Germanico *Rügen*: quod idem ſignificat. Buſchius de Reformatione Monaſteriorum cap. 15. apud Leibnit. to. 2. Scriptor. Brunſuic. pag. 814. ſq.

RVGATVRA, plicatura, qua pannus ſeu veſtis in rugas conuoluitur. Papias: *Supera Rugaturae dicuntur panni.*

RVGATVS, in rugas contractus. Vox nota Plinio aliiſque.

† RVGERIA, canalis, riuulus, in Ch. a. 1466.

RVGETVS, rubicundus, Gallice *Rouge*. Miracula S. Antonii de Padua, tom. 2. Iunii pagina 738.

RVGHA, idem quod *Ruga 1.* Platea. Conſtitutiones Frederici Regis Siciliae cap. 116.

RVGIA. (1) Canalis, riuus, riuulus. Statuta Mediolanenſia 2. part. cap. 245. (2) Pro platea vox eadem occurrit lib. 7. Statutorum Vercell. fol. 150. recto. (3) Forte Rubia, Ital. *Roggia*, Gall. *Garence*. Modus exigendi gabellam ponderis ad calcem Statutorum Saonae: *Pro quibuſcunque generibus ſpecierum, ſeu aromatum et dragariarum, videlicet aucetorum, Rugiae, teſte, vichiellarum, gallarum, corallorum, cardeghi, lactae elefantis . . ., ſoldum vnum.*

RVGINOSVS. (1) Ferruginans. Vita B. Aegidii, to. 3. Aprilis pag. 224. (2) In rugas contractus. Coel. Aurelianus lib. 1. de Morbis acutis c. 11.

RVGIRE cerui dicuntur. Gloſſ. Gr. Lat. Ἔλαφοι κράζει, *Bardit, Rugit*. Lex Longob. lib. 1. tit. 19. §. 13. Sic etiam fortean legendum in Lege Alamannorum tit. 99. §. 1. *Si quis biſontem, bubalum, vel ceruum, qui prugit, furauerit*, etc. Vbi MSS. alii habent *brugit*, editio vero Tiliana, *pringit*. Eſt autem ceruorum RVGITVS, qui vulgo Gallis *Rut*, Ariſtoteli ὀχεία, qui per duos fere menſes durat, et incipit a feſto S. Catharinae. Idem ait, rugitum ceruorum incipere menſe Boëdromione, ac deſinere Maemacterione, ac per totum Pyanepſionem, qui inter eos menſes medius eſt, durare. Id tempus ipſa voce *Rugitus* deſignat Fulbertus Carnot. Epiſt. 102. RVGIRE praeterea dicuntur animalia, cum ruminant et remandunt, in quibus ſunt etiam cerui, vt teſtatur Plinius lib. 10. cap. 73. Fleta lib. 2. cap. 76. §. 8.

RVGNARIVS, idem forte qui ſupra *Ruarius*. Ordinarium Laudunenſe apud Marten. de antiqua Diſciplina in diuinis Officiis pag. 95. Vt *Ruarius* a *Rua*, ſic *Rugnarius* a *Ruga* fingi potuit.

RVGOSITAS, rugarum contractio proprie, et per metaphoram auſteritas, Tertulliano de Patientia cap. 15.

RVGVLA, parua ruga, ſeu plica, Iohanni de Ianua. Vide alia notione in *Ruga 2.*

† RVGVLVS, modulus, exemplar, in Stat. Piſtor. an. 1107.

RVHA, idem quod *Rua*, Platea, vicus, Gallice *Rue*. Tabularium S. Vincentii Cenoman.

RVIBRIS, qui rubra facie eſt, Gall. *Face rouge*. Cognomen fuit Alani Ducis Aremoricae, in Inſtrumento an. 1558. apud Lobinellum tom. 2. Hiſt. Britan. col. 305.

RVINARE. (1) Ruere, labi, cadere. Acta Franciſcae Rom. to. 2. Martii p. 170*. (2) Actiua ſignificatione, demoliri, deſtruere, diſturbare, Gall. *Ruiner*, Ital. *Ruinare* et *Ruuinare*. Acta B. Gerardi, to. 1. Iunii p. 769.

RVINATIO, ruina, deſtructio. Vitae Patriarcharum Aquileienſium apud Muratorium to. 3. Anecdot. p. 246.

RVINOSVS, Rolandinus Patau. de factis in Marchia Taruiſina lib. 6. c. 5. apud Muratorium tom. 8. col. 257. *Sciebant enim ſe omni anno, in die de Coena Domini, anathematizatum Romae coram multitudine Ruinoſa, quae illic tali die colligitur de diuerſis regionibus mundi.* Sed videtur omnino legendum *numeroſa.*

RVISELLVS, riuulus, Gall. *Ruiſſeau.* Ch. a. 1257. to. 4. Hiſt. Harcur. p. 1654. V. *Ruiſſellus.*

RVISETVM, pro *Ruſſetum*; quod videſis.

RVISSELLVS, idem quod *Ruiſellus*, Riuulus, in Charta an. 1467. ex Schedis D. Aubret.

RVLLA, Plinio, et RVLLVM Columellae, vt plures volunt, Inſtrumentum ferreum quo vomis detergitur, Gall. *Curette.* Gloſſae Lat. Graec. *Rullam*, χωρικὴ, ἀγροῖκος. Aliae Graec. Lat. χωρικὴ, *Rullam.* Et alibi ex variis MSS. Ἀγροῖκος, *Rullam, rureſtus, ruſticanus, agrarius, a' nm, villanus, ruſticus, ruſticae.* Haec indigent medica manu. V. Voſſium in Etymologico v. *Rullus.*

RVLLVS, Ἀγύρτης, in Gloſſis Lat. Gr. Aliae Gr. Lat. Ἀγύρτης, *Circulator, Rullus, mendicus, praeſtigiator.* Vulcanius mallet *Medicus* quam *Mendicus*; non male: nam Medici circumforanei ſunt ἀγύρται, vt habet Voſſius in Etymologico; vbi tamen addit: Sed quid haec ad *Rullum?* Quare ei videtur pro *Mendicus* ſcribendum *Ruſticus*, pro Ἀγύρτης vero ſcribendum Ἀγρότης, quod Heſychio idem eſt atque Ἀγροῖκος, *Ruſticus.*

RVMANIA, V. *Romania.*

RVMARE. (1) Ruma ſeu mamma alere. Gloſſae Lat. Graec. et Gr. Lat. *Rumat*, ἐμβρωματίζει, dat cibum. Et alibi; *Rumo*, Θηλιάζω. Martinius emendat Θηλάζω, quod in iisdem Gloſſis exponitur *Lacto, ſugo. lacteo.* Θηλάζειν modo de nutrice mammam praebente dicitur, vt Luc. 11, 27. et 23, 29. modo de infante lac ſugente, vt Romulus et Remus Θηλάζοντες τὸ θηρίον, apud Plutarchum in Romulo. (2) *Rumores facere vel afferre*, Iohanni de Ianua; V. *Adrumare.* (3) † Paſcua, in Stat. Taurin. a. 1360.

RVMBARE, cum ſtrepitu diruere, euertere, ſi bene interpretor, ab Italico *Rombare*, crepare, ſtrepere. Chronicon Taruiſinum apud Murator. tom. 19. col. 765.

RVMBOLVS, funda, Gall. *Fronde*, Italis *Rombola.* Agnellus in Vita S. Damiani Epiſcopi, ap. Muratorium tom. 2. p. 155. col. 1. Vide mox *Rumbula.*

RVMBVLA. Caeſarius Heiſterbacenſis lib. 7. c. 45. *Ipſam iconam (Deiparae) reſpiciens . . . indignans ait, Vt quid hic ſtat vetus haec Rumbula?* Et mox: *Quia Domina illa vocauit me veterem Rumbulam.* Qua voce deſignari putant vetulam, putidam ac infamem foeminam. Carolus Macer in additionibus ad Hierolexicon Dominici fratris Veneficam intelligit, quod veneficae mulieres rhombis vterentur ad deducendam Lunam tortis filis confectis. Vel *Rumbulam* intelligit Mulierem, quia rhombum tractat, machinulam nempe, quam vertendo feminae tractant et lanificium nent. Ideo *Rumbulo* Melitenſibus Turbo dicitur, quia filo inuoluitur ad inſtar rhombi textrini; vnde *Rumbulos* etiam vocant homunciones puerosue, cum inſtar turbinum quaſi verticoſe ſeſe agitant prae iactantia et praeſumtione.

RVMBVS, pro *Rhombus*, vt puto, piſcis marinus, Gall. *Turbot* Codex MS. Conſuetudinum Eccleſiae Colon. *Quando Rumbus datur, tunc Cellerarius et Pincerna dant Dominis prout plures Domini ſunt in domibus.*

RVMENIA, V. *Romania.*

RVMENTA, fem. gen. Purgamenta, Gall. *Ordures, Balieures.* Statuta Placentiae lib. 4. fol. 45. recto.

RVMENTVM, eadem notione. Statuta Maſſil lib. 4. cap. 2. §. 1. Feſtus *Rumentum* reddit *Abruptio.*

RVMICA, Κόκκυξ, in Gloſſis Lat. Graec. et Gr. Lat. Coccyx, cuculus.

RVMICESTRI, V. *Rumigeſtri.*

RVMIFER, qui fert rumores et noua. Epiſtola an. circiter 1220. apud Baluzium tom. 2. Miſcell. p. 262.

RVMIGARE, ruminare, Gall. *Ruminer.* Papias: *Ruma, gula, vnde Rumigare.* Apuleius lib. 4. Metamorph.

Tum

Tunc ventri tam profundè ſerviens, iam ferme tertium qualum Rumigabam. Licet ἀναλογίᾳ nitatur, vt et *Ruminare*, eo nollet vti Voſſius, vt ipſe ait lib. 4. de Vitiis ſerm. cap. 22.

RVMIGER, idem quod *Rumifer*. *Rumigera loquela*, in Epiſtola Caroli M. ad Offam Regem Merciorum apud Baluzium tom. 1., Capitul. col. 276.

RVMIGERARE, *rumores gerere*, Iohanni de Ianua. Feſtus habet, *Rumitant*, *Rumigerantur*. *Rumiferare* dixit Plautus Amphitr. act. 2. ſc. 2.

RVMIGERATIO, latio rumorum, fama. *Infamis Rumigeratio* apud Lampridium in Heliogabalo cap. 10.

RVMIGERVLVS, *gerens rumores*, Iohanni de Ianua.

RVMIGESTRI. Gellius lib. 10. cap. 25. *Lancea*, *ſpari*, *Rumigeſtri*, *falces*, *tragulae*, *frameae*. Scaliger lib. 4. Coniectan. ad Varr. ſuſpicatur reponendum eſſe *Runcaſtri*, vel *Rumiceſtri*; Turnebus vero, *Rumae*, *ceſtri*; felicius, vt puto, Lipſius lib. 1. Elect. cap. 7. *Spari*, *Rumices*, *trifaces*, obſeruato in veteribus MSS. legi *faces*, non *falces*. Sunt autem *Rumices*, iacula, de quibus meminit Lucilius. Feſtus: *Rumex*, *genus teli*, *ſimile ſpari Gallici*.

RVMINARE, cibos in rumen reuocare, Columellae, Plinio aliiſque; vnde per translationem Repetere, in memoriam reuocare, mente reuoluere, Gallis *Ruminer*. Hac metaphorica notione legitur apud Nonium ex Varrone, Tertullianum de Reſurr. carnis cap. 37.

RVMINVM, Ἱμάτιον κάτω ἔχον πορφύραν, in Gloſſis Lat. Graec. Veſtis ſubtus habens purpuram. Eadem habentur in Gloſſis Graec. Lat.

RVMONIARE, idem quod *Ruminare*, improprie tamen; canes enim, vnde ſequens ſimilitudo ducitur, non ruminant proprie, ſed euomunt et repetunt vomitum. Chronicon Modoetiae apud Muratorium tom. 12. col. 1184.

RVMOR. (1) Pro *Rheuma*, fluxio, vt videtur viris doctis. Vita B. Godehardi Epiſc. tom. 1. Maii p. 515. num. 43. Forte legendum eſt *humorem*, vt ſuſpicatur Mabillonius ſaec. 6. Benedict. part. 1. p. 419. (2) Auctor incertus inter Agrimenſores: *Secundum loci Rumorem, quod interpretatur, ſecundum loci obſeruationem*. (3) Turba, tumultus, iurgium, Gall. *Bruit, tumulte, trouble*. Chronicon Parmenſe apud Muratorium tom. 9. col. 847. 851. RVMORIZARE, *rumorem* ſeu tumultum excitare; vnde *Rumorizatus*, turbatus, tumultuoſus. Annales Caeſenates ad an. 1326. apud Muratorium tom. 14. col. 1145. RVMORIZATOR, qui *rumores* ſeu tumultus excitat. Iidem Annales ad annum 1309. ibidem col. 1131. (4) † Clamor ad perſequendum criminis reos, in Stat. ant. Florent.

RVMPERE, terram, agrum proſcindere, arare. Chronicon ann. 1196. ex paruo Chartulario S. Victoris Maſſil. fol. 188. *Item ſuper gaſto, quod Ruperat W. Bernardi, etc.* Et infra: *Ita quod defenſum ibi nullum ſit, excepto eo, quod ibi Ruptum vel excultum eſt. Rupta terra*, in Charta an. 993. e magno Chartulario eiuſdem S. Victoris fol. 23. vo. V. *Ruptura*.

RVMPIA, romphaea. V. *Romphus*.

RVNA. (1) Papias: *Runa, pugna, Runata, pugnata*. Vgutio: *Runa, i. ſtipula, vel pugna, vnde runatus, praeliatus*. Adde Gloſſas Iſidori. Vide Feſtum, qui habet: *Runa genus teli ſignificat. Ennius: Runata recidit, id eſt pilata*. Hinc Martinius legendum cenſet apud Papiam: *Runa, pilum. Runata, pilata*; ſcilicet, vel a ῥύω, tueor, quod eo ſe defenderent: vel a *ruo*, quod *Runa* aliquid ruatur, ſeu ſternatur, in ruinam detur. Certe pila muralia erant, quibus quatiebant muros, vt ruerent. (2) RVNAE, literae, ſeu characteres antiqui Gothici, quos quidam Odino, alii Fimbulo, plures alii tribuunt Vlfilae Epiſcopo Ariano. Sed antiquiores ſunt, vt euincit Olaus Wormius, qui monumenta Runica vulgauit a primis Chriſti ſaeculis lapidibus inſculpta, longe ante Vlfilam, quem circa tempora Valentiniani et Valentis Imperatorum vixiſſe teſtantur Socrates l. 4. cap. 33. Sozomenus lib. 6. c. 37. aliique. Gothicum alphabetum cum Runico contulit Franciſcus Iunius in praefatione ad librum argenteum, in quo liber Euangeliorum Gothicis lite-

literis argenteis deſcriptus eſt. De literis Runicis conſulendi Scriptores iam ſupra laudati in voce *Abyrunnae*.

RVNCA, idem quod mox *Runcalis*. Charta Conradi Imper. ann. 1027. apud Vghellum to. 4. p. 1484. Macris fratribus in Hierolexico *Runca* dicitur ferreum inſtrumentum, ſeu ſarculum, quo ſentes et herbae *runcantur* aut euelluntur.

RVNCALIS, RONCALIS, RONCARIA, ager incultus, *runcandus* a noxiis et inutilibus herbis et ſentibus: *Runcare* enim Latinis eſt purgare agrum a ſentibus, quas inde *Ronces* vocant Galli. Vide Edwardum Cokum ad Littletonem ſect. 1. Diploma Ayſtulphi Regis Longobard. ann. 753. apud Vghellum in Epiſcopis Mutinenſibus: *Quod ſi in ipſis ſiluis aliquis Roncare fecerit, aut ſi peculia pabulauerit, etc.* RONCALIA, locus et planities porrectior circa Padum, non procul ab vrbe Placentia, ſeu *inter Placentiam et Cremonam*, vt habet Otto Morena in Hiſtor. Rer. Laudenſium, vbi Imperatores Occidentis Curiam ſuam generalem cogere ſolebant, cum *transalpinabant*, ſeu in Italiam proficiſcebantur. *Roncalienſis Curiae* mentio eſt paſſim apud Scriptores, ex quibus docemur, Conuentum fuiſſe generalem indictum *pro iuſtitia ac pace regni componenda*, vt eſt in Legibus Longob. lib. 3. tit. 9. §. 9. Conradus Vſperg. in Friderico I. Glaber Rodulphus in Praefat. ad l. 4. Hiſt. *Roncaliam*, quaſi *Curiam Gallorum* corrupte dictam vult, eamque *in deſcenſu Alpium* ſtatuit, id eſt, ad Padum, iuxta Placentiam, vbi extitit Roncalienſis campus, qui eam appellationem accepit, quod *Runcalis* eſſet, id eſt, incultus et ſentibus obſitus, quae vis eſt vocis, vt ſupra obſeruatum. Ita etiam de eodem vocis etymo Conſtitutio Caroli Craſſi Imp. an. 884. *Cuicumque ſecundum hanc legem expeditio imperetur, ſi ad Curiam Gallorum, hoc eſt in campum, qui vulgo Runcalle dicitur, dominum ſuum non comitetur, etc.* Vide Diſſertationem Andreae Riuini de Maiumis, Maicampis et Roncaliis, quas cum aliquot aliis Diſſertationibus variis edidit Graeuius ann. 1716. Vltraiecti. RVNCORA, RONCORA, in Chartis Longobardicis, paſſim. Charta Deſiderii Regis in Bullario Caſinenſi tom. 2. pag. 14. *Terra, ſilua, Roncora, et prata inſimul ad menſura iuſta, etc.*

RVNCARE. (1) *A terra herbas diu innatas vel arbores euellere*, apud Papiam. Rurſus apud eumdem: *Runcare, a rure aliquid innatum occare, id eſt, exſtirpare, vnde etiam Runcinare.* Habet Iſidorus lib. 17. Orig. cap. 1. *Runcatio eſt a terra herbas euellere; nam rus terra eſt.* A *ruere* deducunt Perottus et Martinius. Ille ſcribit: *Runco eſt eruo, euello; vnde Runcatio, euulſio inutilium herbarum et veprium.* Gloſſae Graec. Lat. Βοτανίζω, *runco, erunco.* Βοτανίζει, *ſarit.* Βοτανίζειν, *herbare.* Adde Latino-Graec. Scriptores de re ruſtica vocem hanc vſurparunt non ſemel. RONCARE, eodem intellectu. Statuta Caſtri Redaldi fol. 20. verſo. RONCHARE, eadem ſignificatione. Statuta Cadubrii lib. 2. cap. 126. (2) *Sonitum de naribus emittere*, in Gloſſis Arabico-Latinis; Rhonchos edere, *Ronchiſſare*. Plauto, ſtertere, Hiſpan. *Roncar*, Italis *Ronfare*, Gall. *Ronfler*, Graec. Ῥέγχειν. Gloſſae Gr. Lat. Ῥογχάζω, *Runcino*; Ῥογχάζει, *Runcinat*: vbi legendum videtur *Ronco*, *Roncat*. Ῥόγχος, *Ronchus*, ibidem. Male in Gloſſis Lat. Graec. *Runcino*, ῥογχάλω, pro ῥογχάζω. Acta S. Bardonis Archiep. to. 2. Iunii p. 316. V. *Rhonchare*.

RVNCARIVS. (1) Idem quod *Runcalis*, ager incultus, *runcinis* ſeu rubis plenus. Charta an. 837. apud Meichelbeck tom. 2. Hiſt. Friſing. p. 309. (2) RVNCARII, Haeretici, Valdenſium et Paterinorum aſſeclae, de quibus Reinerus contra Valdenſes cap. 4. et 6. vbi de eorum opinionibus, et Pilichdorffius lib. contra Valdenſes c. 12. Dictos videri a *Roncalia* opinatur Gretzerus in Prolegom. cap. 4. forte quod in *Roncalia* primum viſi. A *Runcaria*, villa ſic dicta, vult Reinerus c. 6. ſed malim ſic appellatos, quod in agris incultis et *Runcariis* vt plurimum degerent.

VNCHI, ſentes, Gallis *Roncés*, ſpinae, vel ſentes, quae *runcari* ſolent. Charta ann. 1235. apud Vghellum tom. 7. p. 1449. V. *Ronchus* et *Runcus*.

VNCIAE, idem quod *Ronchi*. Relatio S. Walarici.

VNCIARE, pro *Runcinare*, V. *Runcina 1.*

VNCILVS. Domeſdei tit. Eſſex: *Silua 20. perc. 10. acrarum prati, 2. Runcili, 4. aralia, 23. porci, 50. oues, etc.* Spelmannus idem cum *runcino* ſeu equo putat: ego vero malim *Runcilum* idem eſſe quod *Runcalis*.

VNCINA. (1) *Inſtrumentum fabrorum*, Papiae. Idem: *Runcina*, *remota rura*. Varro lib. 5. de Lat. Lingua cap. 10. *Runcinare a Runcina, cuius origo Graeca ῥύγχος*. Gloſſae Lat. Graec. *Runcina*, ῥυκάνη. *Runcinae*, σχέπαρνα. Aliae Graec. Lat. Ρυκάνη. *Tribula, Roncina, Runcinu*. Ρυκανίζω, *Runcio*, male pro *Runcino*. Ρυκανίζει, *Runcinas*, ibidem. Et alibi: Σκέπαρνον, *Aſcia*; σκέπαρνα, *Runcinae*. Iohannes de Ianua: *Runcina eſt quoddam inſtrumentum lignarii gracile et recuruum, quo cauantur tabulae domus, vt vna alteri connectatur; de quo Eſaiae XIV. Artifex lignarius extendit normam, formauit illud in Runcina, etc.* Miracula S. Amelbergae Virg. tom. 3. Iulii p. 111. *Pater eius tanto tempore cum Runcina ſua vellens auenam, etc.* Id eſt, cum ſua falce meſſoria. S. Auguſtino lib. 4. de Ciu. Dei cap. 8. *Runcina* dicitur Dea Paganorum, quae frumentis *runcandis* praeſidebat. *Runcinatus* legitur ſupra in voce *Incaſtraturae*. (2) Equa. V. mox *Runcinus*.

IVNCINELLVS, diabolus. V. *Runciae*.

IVNCINVS, equus minor, gregarius, Gall. *Roncin*, *Roncin* vel *Ronſſin*, Cambro-Britannis *Rhwnſi*. Quidam vocem ab Teutonico *Roſs*, equus, deducunt; alii a Theutonico *Ruyn*, et *Ruynen*, caſtrare, runcinos dictos volunt, quaſi runcini fuerint cantherii. Domeſdei, in Monaſtico Anglic. tom. 3. p. 306. *Nouem animalia, 2. Runcini, 27. porci, 100. oues, etc.* Occurrit ibi pluries. Interdum accipitur pro equo nobili ad vſum militarem, quod optime aduertit Alexander Taſſonus Annot. ſopra la Cruſca Boccace Theſeid. l. 6. ROCINVS. Charta Aldegaſtri, filii Sylonis Regis Quetenſis ann. 781. apud Sandouallium. ROSSINVS, apud Gariellum in Epiſcopis Magalon. p. 221. et in ſententia Nauarri Epiſc. Conſeran. ann. 1208. apud Marten. tom. 7. Ampliſſ. Collect. col. 95. RONCENVS, eadem notione, Nicolao de Iamſilla de Geſtis Friderici II. Imp. apud Murator. to. 8. col. 514. et in Statutis Montisregalis p. 268. RONZENVS, in Statutis Narnienſibus, inter Acta SS. Maii tom. 1. p. 396. RONCHINVS, apud Lambertum Ardenſem p. 158. et Petrum de Vineis lib. 5. Ep. 70. RONSINVS, in Statutis Arelat. MSS. art. 37. in Charta ann. 1380. ex Archiuo S. Victoris Maſſil. et alibi paſſim. RONZINVS, in Bulla Alexandri III. PP. apud Franciſcum Mariam in Mathildi lib. 3. p. 122. ex Italico *Ronzino*. RONSSINVS, in curia generali Catalaniae an. 1359. ROVCINVS, in Statutis Humberti Bellilioci ann. 1233. apud Acherium tom. 9. p. 185. ROVSSINVS, in Teſtamento ann. 1397. ap. Marten. tom. 1. Anecd. col. 1633. SERVICIVM DE RVNCINO, V. *Seruitium*. RONCINA, RONCENA, equa, femina *runcini*. Litterae Humberti Dalphini apud D. Secouſſe tom. 3. Ordinat. Reg. p. 280. num. 32. *Videlicet a quolibet tenente boues aratorios, roncinos et Roncinas, vel aſinos vel aſinas, mulos et equos, etc.* In Statutis Montis-Regalis p. 268. habetur *Roncena*.

RVNCO, RONCO, Papiae, et Ioanni de Ianua, Falcis militaris ſpecies, ex Italico *Runchione* vel *Roncone*. Academici Cruſcani: *Roncone, arme d'aſta corta e adunca per iſterpare.* Lego in Edit. an. 1691. *Ronca, Arme in aſta adunca, e tagliente, Lat. Sparus, Runcina.* Et mox: *Roncone, ſtrumento ruſticale di ferro, maggior della ronca, e ſenz' aſta.* Sanutus l. 2. part. 4. c. 8. *Dictum nauigium Rounconibus et longis lanceis, atque lanceis cum rampiconibus, ſiue vncis in capitibus, optime fulcitur.* Vbi

Vbi *lanceae cum roncenibus*, videntur eae, quas *lanceas falcatas* vocat Fulbertus Carnot. Epiſt. 45. Vide *Falcaſtrum*, *Ronchonus*, *Runcora* in *Runcalis* et *Villani* initio. RONCONVS, eadem notione. Statuta Caſtri Redaldi fol. 39. verſo.

RVNCORA, ager dumoſus, V. *Runcalis*.

RVNCVLEVM, γένος δρεπάνου, in Gloſſis Lat. Gr. et Graec. Lat. Falcis genus. V. *Runco*.

RVNCVS, ſentis, rubus, Gall. *Ronce*, vel potius Senticetum, rubetum, locus rubis plenus. Teſtamentum ann. 1184. apud Murator. delle Antic. Eſtenſi p. 326. V. *Runchi*.

RVNDVLA, piſcis ſpecies, Rumplero lib. 1. Hiſtor. Monaſterii Formbac. apud Pezium tom. 1. Anecd. part. 3. col. 433.

RVNIA. V. *Runa*.

RVNIAE LITERAE. V. *Runae*.

† RVNSATVS, inutilibus herbis et ſentibus obſitus, i. q. *Runculis*, in Ch. a. 1120.

RVODA. Lex Saxonum et Angliorum tit. 2. §. 1. *Qui nobilem occiderit, 840. ſol. componat, Ruoda quod dicitur apud Saxones 120 ſol. et interpremium 120. ſol.* Vbi obſeruat Lindenbrogius, *Ruod* et *Rod* Saxon. crucem ſignificare. Sed quid ad compoſitionem 840. ſol. niſi ea compoſitione eiusmodi criminum rei ſe a crucis poena redemerint? Neque enim coniecturam Spelmanni quisquam probet.

RVPA. (1) *Ex vtraque parte acuta*, in Gloſſis Iſidori. Pro *acuta* legitur *canata* in Conſtantienſi. Martinius coniicit ſcriptum fuiſſe *Rupta*, ἀπόῤῥωγες, Praeruptae petrae: qua ſignificatione ſaepius occurrunt *Abrupta* et *Praerupta*. V. *Rupina*. (2) Forte idem quod ſupra *Roba*, veſtis talaris, Gall. *Robe*. Acta S. Bernardi, tom. 1. Iunii p. 792. *Et quod per tactum vnius petiae Rupae bonae memoriae domini Bertrandi . . . erat ſanata.* (3) Piſcis albus paulo maior gordione, Belgis *Roche*. S. Willelmus lib. 1. Conſtitut. Hirſaug. cap. 8. *Pro ſigno Rupae, generali ſigno praemiſſo, ſaxi ſignum adde.*

RVPARE, idem quod ſupra *Robare*, praedari, ſpoliare, Italis *Rubare*, Gall. *Derober*, *Piller*. Apud Murat. tom. 8. col. 1109.

RVPASTES, *flagellum*, apud Vgutionem.

RVPER, ligni genus. Statuta datiaria Riperiae fol. 5. vo. *De quolibet vaſe doarum loreſi, caſtaneae, Ruperis, albarae et cuiuslibet alterius ligaminis, de ſeptem quartis pro introitu den. 1.*

RVPES, idem quod *Mota*, de qua voce ſupra egimus, caſtrum, caſtellum, domus praecipua domini feudalis. Vetus Charta in Tabulario S. Nicolai Andegauenſis: *Gerdlus Monachus, qui mecum habitat in Rupe mea.* V. *Rocca*.

RVPEX, ruſticus, Lucilio apud Feſtum in *Squarroſi*, a rupis aſperitate propter inpolitiam et duritiem ſic dictus, vt *Petro* a petra. Vtuntur Gellius lib. 13. cap. 9. Tertullianus de Pallio cap. 5. de Anima cap. 6. et Apolog. cap. 21. *Rupico* dixit Apuleius lib. 1. Florid. eadem notione. Vide infra *Rupix*.

RVPIA, ſutor. Gloſſae Lat. Gr. et Gr. Lat. *Rupiam*, ῥαπτεύς. Emendo *Rapia*; Salmaſius vero *Rapiam* ad Hiſtoriam Auguſti pag. 511. ſed, vt mox *Rupiare*, pro ſuere, ſic *Rupia*, pro ſutor, dici poteſt. *Rupiare*, ſuere. Gloſſae Lat. Gr. *Rupius*, ῥάπτη ὀπητίῳ, hoc eſt, ſuit ſubula. Adde Gloſſas Graeco-Latinas.

RVPICO, ruſticus, Vide in *Rupex*.

RVPINA, loca montana. Gloſſae Iſidori: *Rupina, abrupta montium.* Charta Alrici Epiſc. Aſtenſis an. 1029. apud La Chieza in Hiſtoria Eccleſiae Pedemontenſis: *Cum . . . . paſcuis, ſiluis maioribus, cum areis, molendinis, piſcationibus, alpibus, rupis, Rupinis et paludibus, terris cultis et incultis.* V. Voſſii Etymologicon in *Rupes*.

RVPITANI, dicti *Donatiſtae*, qui Romae morabantur, quod in rupibus et in montibus conuentus ſuos agerent: vnde et *Montenſes* appellari, apud S. Auguſtinum lib. de Vnitate Eccleſiae cap. 3. de Haereſibus c. 69.

RVPIX. Saluianus lib. 1. de Gubern. Dei: *Adde . . . loquentem cum Moſe dominum, legem diuino ore reſonantem, inciſas Dei digito litteras, Rupices paginas, ſaxeum volumen,*

etc.

etc. Hoc eſt, lapideas tabulas, vt ſatis patet; ſed malim a recto *Rupex*, quam a *Rupix* deriuare. V. *Rupex*.

RVPLVS, Στρεφεὺς γυλεάγρας καὶ ἀποψήκτιον, in Gloſſis Lat. Graec. Aliae Graec. Lat. Στρεφεὺς γυλεάγρας, *Ruplus*. Et alibi: Ἀποψήκτιον, *Ruplus*. In Supplemento Antiquarii legitur *Rupus*; ſed legendum eſt *Ruplus*, pro *Rutulus*, vt in Caſtigationibus habetur. Vide Salmaſium ad Hiſtoriam Auguſti p. 437. et Martinii Lexicon in *Ruplus*.

RVPPO, V. *Ruſco*.

RVPS, *Rupis*, Κρημνός, in Gloſſis Lat. Graec. Aliae Graec. Lat. Κρημνός, *Praeceps rupes*, *rupes*, *Rups*, *rupis*, *praeceps*.

RVPTA. (1) Terra culta, ager nuper proſciſſus, i. q. *Ruptura 1.* Ch. a. 1009. (2) Ruptariorum cohors, apud Wilh. Brit. V. *Ruptarius*. (3) Clades, Ital. *Rotta*, Gall. *Deroute*. Bonincontrus lib. 3. cap. 28. (4) Foſſa. Chronicon Eſtenſe ad annum 1309. apud Murator. tom. 15. col. 367. (5) † Via in ſiluis, i. q. *Rotura*. Ch. Mſ. a. 1334. (6) † Platea, vicus, Gall. *Rue*. Inquiſit. a. 1351.

RVPTARE, pro *Ructare*. Ibi vide.

RVPTARIVS. (1) Idem q. *Rupturarius*, in Ch. a. 1220. (2) *Ruptarii* poſtmodum dicti praedones ſub XI. ſecul. ex ruſticis potiſſimum collecti. Matth. Par. 1250. RVBTARII apud Marten. t. 1. Anecd. p. 967. V. *Rupta 2.*

RVPTICIVM, terra de nouo proſciſſa, nouale, in Ch. a. 1183. V. *Rumpere* et *Ruptura*.

RVPTIO, diruptio. Vlpianus leg. 27. Dig. ad Leg. Aquiliam §. 17. *Lex Aquilia eas Ruptiones, quae damna dant, perſequitur*.

RVPTVRA. (1) Ager recens proſciſſus, i. q. *Rupticium*. Ch. a. 819. (2) Cenſus qui ex *Rupturis* his percipitur, in Notit. a. 1072. (3) Tenuturae ſpecies, Gall. *Roture*, vox quae feudo opponitur. Lib. Chirographor. Abbiae. V. *Rumpere* et *Rupturarius*. (4) Diruptio; hinc *Ruptura caſtri*, *curtis* dicitur, cum quis effringit domum in caſtro ſitam vel curtem, in eaſque violenter ingreditur, vt aliquid diripiat, contra leges. Literae Bartholomaei de Roya Camerarii Franciae ann. 1220. ex Archiuo Sangermanenſi. (5) Argentariae diſſolutio, inopiae facta creditoribus denunciatio, Gall. *Banqueroute*, Ital *Bancarotta*, quaſi *Banca rupta*. Statuta Genuae lib. 1. cap. 8. *Magiſtratus Ruptorum ſit iudex omnium et ſingularum cauſarum Ruptorum ſeu rumpentium, tam in dominio quam extra occaſione Rupturae et dependentium ab ea, et inter Ruptos et creditores ac debitores . . . et in omnibus dependentibus, annexis et connexis, comprehenſis vxoribus, participibus rationum, ſeu ſocietatum, et aliis quibuscumque, etiam hypothecariis ac priuilegiatis, et occaſione eiusdem, vsque ad illud completum excluſiue*. V. *Ruptus 1.* (6) Hernia. Bulla Innocentii III. PP. an. 1204. apud Vghellum tom. 1. part. 1. p. 233. Galli *Rupture* dicunt eadem notione. V. mox *Ruptus*. (7) † Actio perrumpendi aciem. Tract. Mſ. de re milit. (8) † Via in ſiluis, Gall. *Route*. Ch. a. 1301.

RVPTVRARIVS, colonus qui agrum ſ. terram *rumpit*, colit. Ch. a. 1180.

RVPTVS. (1) Creditorum fraudator, aut decoctor, qui diſſoluit argentariam et foro credit, Gall. *Banqueroutier*. Conuentiones Ciuitatis Saonae ann. 1334. p. 40. V. *Ruptura 5.* (2) Hernioſus et ramicoſus, Graecis κηλήτης, apud Apuleium de Virtutibus herbarum cap. 24. V. *Ruptura 6.*

RVPVS, V. *Ruplus*.

RVPVTATIO, mendoſe, V. *Reputatio 2.*

RVRAE, *rupes*, *vel petrae*, in Gloſſis Lat. MSS. Bibliothecae Regiae Cod. 1013.

† RVRALITAS, ruſticitas, inſcitia, in Ch. a. 1363.

† RVRALITER, rure, in campis, to. 4. Collect. Hiſt. Franc. p. 449.

RVRASTER, V. *Rureſter*.

RVRENSIS. (1) Campeſtris, ruſticanus. Miracula S. Dympnae, tom. 3. Maii p. 487. (2) Qui ruri habitat, ruſticus. Georgius Chriſtianus tom. 1. Rerum Mogunt. p. 681. col. 1, ex Miſcellis.

RVRE-

RVRESTER, Ἀγροικικὸς, in Gloſſis Lat. Gr. Aliae Graec. Lat. Ἀγροικικὸν, *Ruricola*, *Rurester*. In MS. Regio habetur *Rurester*. RVRISTVS, Ἀγροῖκος, in iisdem Gloſſis Lat. Gr. Aliae Gr. Lat. Ἀγροῖκος, *Ruſtum*, *Rureſtus*, *ruſticanus*, *agrarius*, *a*, *um*, *villanus*, *ruſticius*, *ruſticus*, *ruſticae*, e variis Codicibus.

RVRICALIS, ruſticanus, campeſtris, in Charta ann. 1351. apud Rymer. tom. 5. p. 729. col. 2.

RVRICOLA, praediolum, in Hiſtoria Translationis S. Guthlaci num. 17. V. *Caſalis* in *Caſale*.

RVRICOLANS, ruricola. Guibertus Monachus in Miraculis S. Rictrudis, tom. 3. Maii pag. 127. col. 1.

RVRICVLVM, paruum praedium, *Ruſculum* Gellio lib. 19. cap. 9. Monaſticum Anglic. tom. 1. p. 20. col. 1.

✝ RVRICVS, ruricola, t. 6. Aug. p. 612.

RVRINA vel RVSINA, dea paganorum, cui rura committi ſomniabant. Vide S. Auguſtinum lib. 4. de ciuitate Dei cap. 8.

RVRITIA, idem, vt videtur, quod Rus, ager, ſeu territorium. Chartularium S. Vandregeſili to. 1. p. 409.

RVRIZ, ſpecies ſiliginis, apud Saxones. *Tres menſurae ſiliginis, qui dicitur Ruriz*, in Charta Henrici Ducis Saxoniae, apud Ludewig. tom. 6. Reliq. MSS. p. 237.

RVRLIATVM. Computus an. 1202. apud D. Bruſſel ad calcem tom. 2. de Vſu Feudorum pag. CCVII. *Pro Rurliato vinarii Gornaci reparando XXVII. ſ. et dim. Pro relaxo et pro mane Gornaci paranda*, etc.

RVRSCVS, Μυῤῥινάκανθος, in Gloſſis Lat. Graec. et Graec. Lat. Legendum eſt *Ruſcus* vel *Bruſcus*.

RVS, pagus, regio, territorium, Gregorio Turonenſi, vt obſeruat Valeſius in Praefatione ad Notitiam Galliarum p. X. qua etiam notione, ni fallor, Acta S. Caſſiani Confeſſ. apud Illuſtr. Fontaninum ad calcem Antiq. Hortae p. 352.

Coepit iter gaudens, et amore Dei proficiſcens,
Linquens Aegyptum, petiturus Rus Eduorum.

Poſſet intelligi ipſa ciuitas Eduenſis, ad quam veniſſe S. Caſſianum narratur infra. Pro vico ſumitur in Vita S. Gerii, tom. 6. Maii pag. 160. *Venientesque ad locum, qui dicebatur Columbario, vbi Rus ſine villa aliquantum habitantium ſub palearis ſeu caſulis*, etc.

RVSANTE, *pallio Roſeo*. Papias MS. et editus. Putat Martinius, g Gallico more pronunciatum in ſibilum abiiſſe, proindeque *Ruſante* ſcriptum eſſe pro *Rugante*, vt apud Plautum *Rugat pallium*.

✝ RVSARE, remouere, amandare, Gall. ol. *Ruiſer*. Litt. remiſſ. ann. 1361.

RVSATVS, V. *Roſatus* et *Bagas*.

RVSCA. (1) Cortex Italis, praecipue pomorum. Scriptor vetus Vitae S. Lupicini Abbat. Iurenſis n. 2. *Si vero vis frigoris ſeſe ingeſſiſſet aſperior, habebat ad propriae ſtaturae menſuram in modum cunae decorticatam ex arbore Ruſcam, atque vtrique capiti ex eodem cortice aſſuta claſoria: Hac patula ad prunas ſtrata dinque toſta, aut inibi participato aliquantiſper tepore, quienis aut calefactum illico ſub aſcella, in oratorium quietus attraxit*. Chronicon Mutinenſe apud Murator. tom. 12. coll. 1147. *Deo dante, et meritis S. Iohannis adiuuantibus, faciam cito, quod illa terra fiet arbor cooperta de bo . . . uſca, ferens fructum*. Statuta Ciui . . . s Aſtae de intratis portarum: *Ruſca ſoluat pro quolibet modio lib. 3.* Intelligo puluerem quernei corticis ad inficienda coria, Gall. *Tan*, vt et in Conſilio Maſſilienſi an. 1328. MS. *Ruſca e Maſſilia et eius diſtrictu non extrahatur*. Armorici corticem vocant *Ruſk*, et Cambro-Britanni *Riſg*. V. *Ruſcatium* et *Ruchia*. (2) Alia ſignificatione. Synodus Exonienſis an. 1287. *Et quia decimae debentur de . . . herbis hortorum, apibus, iumentis . . . pannagiis, ſilvis caeduis, Ruſtis, foeno, herba*, etc. Gall. *Ruſche* vocant aluearia, apiarium, qua notione *Ruſca* ſumi videtur in hac Synodo, vt RVSCHA, in Monaſtico Anglic. tom. 2. p. 986. *Decimam de agnis, de caſeis et vitulibus, de porcellis, et de pannagio, et de*

de vitulis, et de Ruſchis et de ſuldranis, etc. Habetur in Charta alia, quam profert Spelmannus. Apium cubile voce *Ruſca* reuera intelligendum eſſe, confirmant Charta an. circiter 1080. e Tabulario S. Albini Andegau. *De tabula aut e ruello cerae, vnum obolum. De Ruſca, vnum obolum.* Aliae ex eodem Tabulario: *Sauaricum ortulanum diſtrinxerunt pedagiarii Ebardus et Caluinus propter Ruſcam de apibus, quam portabat ad Saluum-murum.* Chartularium Kemperleg. *In loco Thadei menſura mellis, quam vulgo Ruſcam vocant.* Vide Thomam Blount in Nomolexico Anglicano, et ſupra vocem *Heſtha*, vbi *Ruſca butyri* memoratur pro certa butyri quantitate ſeu maſſa *ruſcam* apium fortean referente. RVSCARIA. Vide Edwardum Cokum ad Littletonem ſect. 1. pag. 5.

RVSCARE, Italis, abradere, auferre, hic exſtirpare, diruere. Petrus Azarius de Bello Canepiciano, apud Muratorium tom. 16. col. 433.

RVSCARIA, Vide in *Ruſca* 2.

RVSCATIVM, puluis corticis quernei, quo inficiuntur coria, Gall. *Tan.* Statuta Saluciarum collat. 3. cap. 92. V. *Ruſca* 1.

RVSCHA, alueare, *Ruche.* V. *Ruſca* 2.

RVSCHVM, aleae iactus. Telomonius apud Leibnitium tom. 2. Scriptorum Brunſuic. pag. 91. *Quem cito itaque luſor Ruſchum aequale, quod eſt, quando omnes tres decii aequalem[illegible] numerum reportant, ex fo[illegible]a proiecerit, mox rem cupitam lucrabitur.*

RVSCINIVS, *Μυλάκινος*, in Gloſſis Latino-Graecis et Graeco-Latinis.

RVSCO, *Κοίσυγρος, κώφαγρος. Ruſco, raperaſco, κοίσυγρος, κώφαγρος*, in Gloſſis Lat. Graec. Aliae Graec. Lat. *Κοίσυγρος, Ruſco, ruppo, raperaſco*. Et alibi: *Κώφαγρος, Ruſco, ruppo, raperaſco.* An ſcriptum fuit *Rupex, Ruſco, Ἄγροικος, κωφὸς, ἄγριος*, vt ſignificetur homo ruſticus, iners, ferus et incultus? inquit Martinius, qui et aliud diuinat in has voces perobſcuras, vt videre potes in eius Lexico. V. *Ruſcus.*

RVSCOSVS, ruſco plenus, V. *Ruſculum.*

RVSCVBARDVM. Charta Ioannis Archiepiſcopi Cantuarienſis: *Et ſpecialiter decimas arundinis, Ruſcubardi, et ſiluae caeduae quandocumque exciſae intra fines et limites ſeu decimationes Capellae de Northborue, etc.* *Ruſh* Anglis eſt iuncus.

RVSCVLVM, *paruum rus*, Iohanni de Ianua. Gellii eſt. V. *Ruriculum.* Habet idem de Ianua: *Ruſcus, a Rus, Quoddam ſpinoſum genus fruticis; vnde hic Ruſculus: et hinc Ruſcum vel Ruſculum dicitur, quod colligitur vel congregatur immundum in terra, vel ad damnum* (*dandum*, vt in alio Vocabulario) *pullis vel igni. Vel dicitur a Rus; inde Ruſcoſus, ſpinoſus, immundus, ruſco plenus.* Nota ſunt Latinis *Ruſcus* vel *Ruſcum* pro myrto ſilueſtri.

RVSCVM, quoduis immundum, vt videtur, e *ruſco* ſimilibusue fruticibus collectum. Statuta Mutinae fol. 52. cap. 36. in Additionibus: *Prohibemus etiam, quod aliquis poſſit proiicere immunditias, Ruſcum, vel aliquod terrenum in dicto canali.* V. ſupra *Ruſculum.*

RVSCVS, *ſordidus*, apud Papiam et in antiquo Lexico, quod laudat Martinius in hac voce. Suſpicatur hic Lexicographus, *Ruſco*, de quo paulo ante dictum eſt, pro inerte, fero et inculto ſumtum ex *Ruſcus* dici potuiſſe, ſiue hoc deduxeris a *Ruſcus*, myrtus ſilueſtris, quae planta eſt ſpinoſa, aſpera et rudis, ſiue a *Rus*, quod incultum eſt.

RVSELLVS, apud Spelmannum ex Willelmo Armorico lib. 1. Philippidos p. 108.

Arbitrio Comitiſſa ſuo punire Ruſellum.

Vbi fruſtra quaerit, quid ſit *Ruſellus*, cum codex a Ducheſnio editus habeat *Miſellum.*

RVSERVS, Vide ſupra in *Rubricus.*

RVSINA, dea ruris. V. *Rurina.*

RVSMA, metallicum pſilothrum Turcis maxime vſitatum: de quo plura Martinius in hac voce, ex Bellonio lib. 3. Obſeruat. cap. 33. Incertum eſt etymon.

RVSPARE, V. mox in *Ruſpaticum.*

RVSPATICVM. Bulla Honorii III. PP. an. 1217. apud Vghellum tom. 1.

part. 1. p. 298. in Alban. Epiſcop. *Tam in Comitatu, caſtellania, et moneta, quam fidelitatibus hominum futuris, bannis, placitis, placeatico, guerra, pace, hoſte, cavalcata, glandatico, herbatico, Ruſparico, pratis, vineis, nemoribus, etc.* *Ruſpare* pro *Ruſtare*, quod eſt rubos et ſentes, ſeu ruſta vellere, dixit Tertullianus lib. de Pallio cap. 2. *Itaque cogitans omnia ſibi donum, intelligens alibi ſtipantem copiam, alibi deſerentem, runcare atque Ruſpare conſuluit.* Pro *Ruſpare* quidam legunt *Ruſtare*: quod vide infra. Gloſſae Iſidori: *Ruſpantur, perquirunt anxie.* Hac notione *Ruſpari* dixerunt Accius apud Nonium et alius Poeta apud Feſtum. V. *Raſpare.*

RVSPIDVS, impolitus minimeque laeuigatus. V. locum in *Limpidare.*

RVSPINARE, manibus fricare, terere. Gloſſae Lat. Graec. et Graec. Lat. *Ruſpinat*, χειροτριβεῖ.

RVSPVS, ruber, Ital. *Roſſo*, Gall. *Rouge*, ſi bene coniecto. Modus exigendi gabellam ponderis ad calcem Statutorum Saonae: *Pro quibuscumque generibus ſpecierum, ſeu aromatum et drogariarum, videlicet zuccarorum . . . maſtixis, granae pulueris, granae cremexilis, verdeti, brazilis, ſinapis, argenti vini, olei linoſae, gummae bianchae et Ruſpae, a ciuibus Saonae ſoldum vnum et denarios nouem, a forenſibus vero ſolidos et denarios tres pro centenario.*

RVSQVEIARE, *ruſcam* ſeu corticem de arbore detrahere, decorticare. Sententia arbitralis inter dominos et incolas Calliani an. 1497. V. *Ruſca 1.*

RVSQVETVM, idem forte quod *Ruſculum*, paruum rus, vel locus *ruſcis* ſeu myrtis plenus. Chartularium S. Vandregeſili tom. 1. p. 681. *Quinque virgas in campo de Angulo . . . in Ruſqueto Guilleberti Rouſſel dimidiam virgam, in Ruſqueto Roberti Benart, etc.* Haec vox etiam duci poſſet a *Ruſca*, Gall. *Ruche*, apium aluus, et ſi vera eſſet haec origo, *Ruſquetum* idem eſſet quod aluearium; ſed haec notio non videtur conuenire loco citato.

RVSSATVS, ruber, coccineus. Iſidorus lib. 19. Orig. cap. 22. *Ruſſata* (veſtis) *quam Graeci Phoeniceam vocant, nos Coccineam, reperta eſt a Lacedaemoniis ad celandum coloris ſimilitudine ſanguinem, quotiens quis in acie vulneraretur,* (ne) *contemplanti adverſario animus augeſceret. Hac ſub Conſulibus Romani uſi ſunt milites, unde etiam Ruſſati vocabantur. Solebat enim* (f. etiam) *pridie quam dimicandum eſſet, ante principia poni, quaſi admonitio et indicium futurae pugnae.* Hunc militarem habitum reſpexit Tertullianus de Corona cap. 1. vbi de Chriſtiano milite ſcripſit: *Sanguine ſuo Ruſſatus, ſpe albatus.*

† RVSSELLATA, menſurae annonariae ſpecies, eadem quae Gall. ol. *Roche.* Ch. a. 1254.

† RVSSELLVS, riuulus. Ch. a. 1313.

RVSSETVM, pannus vilior, rufus ſeu ruſſei coloris, quem Galli *Roux*, Angli *Ruſſet* dicunt. Statuta Hoſpitalis S. Ioannis de Notingham in Anglia: *Regularem gerant habitum, ſcilicet de Ruſſeto, et de nigro panno.* Hinc emendanda Charta Henrici Regis Angl. an. 1155. apud D. Bruſſel to. 2. de Feudorum vſu pag. V. ad calcem, vbi legitur, *Vna lectrina pannorum cunctorum et Ruiſſetorum*, etc. Legendum eſt *Ruſſetorum*, vt ſupra habetur in *Hauberg[e]tus.*

RVSSIVM, V. *Roſſum.*

RVSSOLEMBVS, muliebre veſtimentum. Miracula S. Seruatii Epiſcopi Traiectenſ. tom. 3. Maii p. 220. *Vxor autem eiuſdem Ducis ſericum quoddam permirandae pretioſitatis de Sancti aerario, cum carioſa theſaurum templi contemplaretur, tulit; muliebrique leuitate Ruſſolembum ad ſui corporis modum ſibi fieri iuſſit.*

RVSTARE, rubos et ſentes euellere, caedere. Tertullianus Apolog. cap. 4. *Securibus Ruſtatis et caeditis.* Quidam legunt *Truncatis.* Sed *Ruſtare* dici potuit a *Ruſtum*, rubi genus apud Feſtum, niſi tamen et hic legendum ſit *Ruſcum.* V. *Ruſpare.*

RVSTICA. Statuta criminalia Saonae cap. 32. *De aſſaſſinis et eorum receptatoribus puniendis: Condemnentur duplicatis poenis conſtitutis per Statutum, ſub Ruſtica de vulneribus et percuſſionibus.* Procul dubio legendum eſt *Rubrica.* V. in hac voce.

RVSTICALITER, ruſtice, Gall. *Ruſtiquement*. Hiſtoria Monaſterii S. Laurentii Leod. apud Martenium tom. 4. Ampliſſ. Collect. col. 1130. *Reſpondit, ſe non curare, ſatis Ruſticaliter.*

RVSTICARIVS, Ἐπικέρεος, in Gloſſis Lat. Graec. et Gr. Lat. Agricola. *Ruſticariae falces*, apud Varronem de Re ruſtica lib. 1. cap. 22.

RVSTICE, *ruſtica lingua*, ſeu vulgari idiomate, non Latino. Charta an. 1038. e Chartulario Gemetic. pag. 1. *Eſt igitur michi quaedam ſilua ſupra Sequanae fluuium, quae Ruſtice Brotunlı vocatur.* De *Ruſtica* ſeu vulgari lingua, eiusque a Latina diſtinctione ſatis dixit Cangius in Praefatione ad hoc Gloſſarium num. XIII.

RVSTICI, coloni, glebae adſcriptitii, qui proinde in commercio erant. Will. Brito in Vocab. MS. *Ruſticus dicitur operarius, qui rus vel terram operatur.* Ebrardus in Graeciſmo:

Ruſticus a rure, quoniam rus eſt ſibi curae:
Villicus a villa, quia res diſponit in illa:
Dicitur Agreſtis ab agro, ſit littera teſtis.

Ruſtica Familia, eadem notione apud Anaſtaſium Bibl. in Paſchali PP. p. 152.

RVSTICVM, quaeuis poſſeſſio campeſtris, ruſtica. Notitia rerum Monaſterii Gellon. MS. *Lupus preſbiter et frater eius Gerardus ad S. Saluatoris Eccleſiam . . . quartam partem de manſo . . . tam inquiſitum quam ad inquirendum, tam diuiſum quam ad diuidendum, tam Ruſtica quam ſuburbana, concedunt ann. XXVIII. regnante Loterio Rege.*

RVSTIS, idem, vt videtur viris doctis, qui *Ruſticus*, ſeruus glebae. In Vita S. Tygris Virg. tom. 5. Iunii pag. 75. *Rex Guntramnus dicitur conceſſiſſe S. Iohanni de Mauriana vallem Cottianam in gyrum Murianae ſtructam, et Ruſtes et ſinum, quae muris et tectis Eccleſiae miniſtrarent.*

RVSTRVM, Ρύγχος, in Gloſſis Lat. Graec. Aliae Graeco-Lat. Ρύγχος, *Roſtrum*, Ρύγχος, *Rictus*, *Ruſtrum*, *Roſter*.

RVSVM, pro *Rurſum*, a veteribus dictum fuiſſe, docet Scaliger ad Catullum pag. 58.

RVSVS, Ἄτρακτος, in Gloſſis Lat. Graec. Aliae Gr. Lat. Ἄτρακτος, *Fuſum*, *Fuſus*, *Ruſus*. Puto mendoſe ſcriptum fuiſſe *Ruſus* pro *Fuſus*.

RVTA. (1) Platea. *Ruta mercatoria*, in veteri Charta apud Paradinum lib. 2. Hiſtoriae Lugdun. c. 104. V. *Ruga*. Haud ſatis ſcio qua notione Statuta Vercell. fol. 146. recto: *Item domini Vbertus Lanfranchus et Bartholinus fratres de Pectenatis debent Communi Vercellarum annuatim ſolidos viginti Pap. pro vna Ruta balbacane, quae eſt poſt domos illorum de Pectenatis.* (2) Rythmi veteres de fundatione Abbatiae Pratenſis in Flandria, apud Buzelinum:

Iuxta villam, quam praedico, Virgini deſeruierunt,
Quae protulit Saluatorem, virgo tamen incorrupta,
Quae caelitus dat ſplendorem, magis quam oculis Ruta.

Vim vocis non percipio, niſi legendum ſit *Vuta*, i. e. viſa, ex Gallico *Veüe*. (3) Praedonum cohors, cohors *Rutariorum*, i. q. *Rupta*, Germ. Rotte. Wilh. Neubrig. l. 2. RVTTA, apud Caeſar. l. 2. ROVTA, apud Rymer. t. 7. p. 27.

RVTARE. Anonymus Salernitanus in Chronico cap. 78. *Princeps Siconulfus omnes anticipat, eumque (aprum) forti ictu percuſſit, atque in terram videlicet protinus mortuum Rutauit.* An pro *Vrtauit* Italica et Gallica voce, inquit Cl. Muratorius tom. 2. part. 2. col. 221. Retineri poſſe *Rutauit* ſuadent Gloſſae Lat. Graec. in quibus *Ruto* exponitur Καταβάλλω, deiicio, proſterno; quae notio belle conuenit loco citato. Sic etiam Graeco-Latinae: Καταβάλλω, *Deicio*, *Ruto*, *as*, *Proſterno*, *ſterno*.

RVTARII, praedones, milites, i. q. *Ruptarii*, ap. Iac. de Vitriaco et alios. RVTHARII, in Chron. Laudun. ROTHARII, ap. Catell. in Comit. Toloſ. ROTARII, ap. Monach. Autiſſ. RVTHERI, apud Marten. t. 7. p. 800.

RVTEFOLIVM. Ioan. Sariſberienſis Epiſt. 196. *Neque hoc ille impediet veſter Collega Batonienſis, qui vtinam ſubmergatur in termis* (thermis) *qui-*

bus dignus eſt, quas meruit, vt conÿiciatur in Rutefolium, cuius Pectonus (an Pictonus?) *in poenam delinquentium meminit, aut ſepeliatur in Salinario Heduorum.*

RVTELING. Chronicon Magdeb. apud Haltauſium in Calendario German. pag. 83. *Quo facto inuentus eſt, cultellum euaginatum, qui Ruteling dicitur, ſub toga habere.* V. *Rutellus.*

RVTELLIVS, *fornicator*, Iohanni de Ianua.

RVTELLVS, teli genus, rutabulum. Hiſtoria Auſtralis ann. 1296. *In lecto ſuo ſagittatus, poſtea gladiis et Rutellis confoſſus demum capite truncatus .... vitam finivit.* V. *Ruteling.*

RVTERI, V. in *Rutarii* et *Ritteri.*

RVTHARII, RVTHERI, praedones. V. ſupra *Rutarii.*

RVTHRVM, *ſpina peregrina*, apud Ioſephum Laurentium in Amalthea.

RVTICA, Κάμαξ, in Gloſſis Lat. Graec. Aliae Gr. Lat. Κάμαξ, *Rutica, pertica, ſudes, longurius, fuſcina.* Legendum eſt vt in MS. Sangerman. Κάμαξ, *Ruſtica pertica.*

RVTICILIA, Ἀχεοθῖναι, in Gloſſis Lat. Gr. Aliae Gr. Lat. Ἀχεοθῖναι, *Ruticilia*, *Proſcle*, pro *Proficiae*, vt apud Feſtum, ad quem Scaliger conſulendus eſt.

✝ RVTRIFER, ruricola, ap. Ludewig. to. 9. Reliq. p. 373.

RVTTA. (1) Platea, Gall. *Rue.* V. *Ruta 1.* (2) Cohors praedonum vel militum; *Rutuarii, Milites* vel praedones. V. *Ruta.*

✝ RVTTORIA, i. q. *Ruptura*, ager proſciſſus. Ch. Mſ. a. 1143.

RVTVBARI, mendoſe, V. *Ructuarii.*

RVVARDVS, defenſor, patronus, vel idem qui ſupra *Rebbardus.* Amelgardus lib. 2. de Geſtis Ludouici XI. Regis Franc. c. 31. apud Marten. to. 4. Ampliſſ. Collect. col. 815.

RVVINARE, Gall. *Ruiner.* Vide *Ruinare.*

RVVOR, ſpecies arboris, eadem quae ſupra *Rover*, robur, Gall. *Rouvre.* Statuta Montis-regalis pag. 229.

RVXFVRLONGA, modus agri vel campi, de quo vide in *Furlongus.*

RVZIA, puluis, vt puto, quernei corticis ad inficiendum corium. Statuta Datiaria Riperiae fol. 4. recto: *De qualibet ſoma Ruziae penſum duodecim, ſoldi tres.* V. *Roſcum*, Ruchia et *Ruſca 1.*

RYTHMICI VERSVS. Marius Victorinus lib. 1. Artis Grammaticae: *Rythmus eſt pedum temporumque iunctura velox, diuiſa in arſi vel theſi, vel tempus, quo ſyllabas metimur .... Differt autem Rythmus a metro, quod metrum in verbis, Rythmus in modulatione ac motu corporis ſit*, etc. Iſidorus lib. 1. cap. 38. *Rythmus verſus qui non eſt certo fine moderatus, ſed tamen rationabiliter ordinatus pedibus currit.* Statuta Ordinis Praemonſtratenſis diſtinctione 3. cap. 6. *Quicumque etiam Rythmis vel verſibus, aut libello famoſo proiecto per compita, patres ſuos aut fratres infamaverit de aliquo crimine*, etc. At rythmicos verſus vocarunt Scriptores aeui inferioris, quos alii Leoninos, ſeu ὁμοιοτελεύτους. Alvarus in Vita S. Eulogii num 3. *Epiſtolarum in inuicem egimus, et Rythmicis verſibus nos laudibus mulcebamus.* Epiſt. 4. inter eas, quae S. Bonifacio Moguntino adſcribuntur: *Obſecro, ut mihi Aldhelmi Epiſcopi aliqua opuſcula, ſeu proſarum, ſeu metrorum, aut Rythmicorum mittere digneris.*

RYTHMVS. Monachus S. Audoeni Rotomag. in Hiſtoria Iohannis Abrinc. ad calcem Geſtorum Archiepiſc. Rotom. *Finitis itaque* Kyrie eleyſon *cum duobus Rythmis*, exacto Gloria in excelſis, *quod inceptum ab Abbate Ricardo Sigienſi* (Sagienſi) *chorus celeberrime fuerat* executus cum *laudibus.* Verſiculos intelligo vocibus *Kyrie eleyſon* interſertos, de quibus iam dictum eſt in *Farſa 2. Tropos* intelligit Iohannes Preuotius in notis ad Iohannem Abrincenſem pag. 146. Quid autem ſint *Tropi* in cantu, dicitur ſuo loco.

AUG 14 1935